00081455

BOMBAY BRANCH
OF THE
ROYAL ASIATIC SOCIETY
TOWN HALL, BOMBAY.

Digitized with financial assistance from
Government of Maharashtra
on 30 January, 2020

ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ

ΒΙΒΛΟΙ ιζ.

STRABONIS RERUM GEOGRAPHICARUM

LIBRI XVII. 81455

Accedu[illegible]ioni, ad CASAUBONIANAM III expreſſæ,

Notæ Integræ G. [illegible], IS. CASAUBONI, F. MORELLII, JAC. PALMERII,
Selectæ vero [illegible]tis P. MERULAE, J. MEURSII, PH. CLUVERII,
L. HOLSTENII, CL. SALMASII, S. BOCHARTI, IS. VOSSII,
E. SPANHEMII, CH. CELLARII Aliorumque.

SUBJICIUNTUR Va 29

CHRESTOMATHIÆ

GRÆC. & LAT.

AMSTELAEDAMI,

Apud JOANNEM WOLTERS, M. DCCVII.

Va. 29

00081455

THEODORUS JANSONIUS
AB ALMELOVEEN
S. P. D.
LECTORI BENEVOLO.

A Multis annis admodum raro in bibliothecis etiam inſtructiſſimis Strabonem, omnium judicio principem geographorum ſimul & fideliſſimum hiſtoricum, cura ſummi viri Iſaaci Caſauboni illuſtratum, ejuſque eruditiſſimis perpetuis annotationibus auctum, exſtare, atque avide à viris, qui principes inter doctos habentur, deſiderari, in tanta illius ſcriptoris exemplarium penuria cum obſervaſſet librarius, iis, qui Geographiæ veteris ſtudia præ omnibus amplectuntur, ſatisfacere volens, in primis conſtituit eximium hunc ſcriptorem, cujus lectio, ut ſitus totius orbis rite cognoſcatur, admodum neceſſaria eſt, ante LXXXVII annos ultima vice Pariſiis vulgatum, prælo ſubjicere. Ut autem hæc reliquis, quæ antea luci expoſitæ fuerunt, editionibus, quæ, quod mirum tamen, pauciori numero repertæ ſunt, (quinquies enim intra CXC annos Græce tantum eſt editus) præſtaret, ſerio mecum cœpit agere, ut honeſtiſſimis ſuis conatibus utraque manu adeſſem, vel etiam ipſi traderem quod haberem auctarium animadverſionum virorum doctorum, quo vel ipſum Strabonem, vel optimi

commen-

commentatoris Iſ. Caſauboni notas poſſem exornare. Quod primo non ita lubens amplecti potui, quod Strabonem numquam eo conſilio tractaſſem aut evolviſſem, ut eum edendo tamquam accinctus miles vel athleta in hanc arenam tuto deſcendere poſſem. Deterrebat me facies totius operis, non niſi humeris fortiſſimi viri ſuſtentandi, & longiſſima mora, cui vix prudentiſſimus ſufficeret, ad finem perducendi. Pertinacius vero ut reluctarer, faciebat ipſius Caſauboni arbitrium, qui, uti ex commentariis ejuſdem viri conſtat, auctorem hunc edi a peritiſſimo ſui temporis geographo Philippo Cluverio volebat. Hunc enim, ut labores ipſius in deſcribendis Orbis antiqui & novi regionibus probant, juſta ratione ſtudiis iſtis promovendis aptiſſimum judicabat, ut ita Strabonis ager cultura æqualis & optime comparati artificis tanto magis eniteſceret. Inhibuit etiam, quod probe noveram idem de Strabone judicium tuliſſe ſuperioribus ſeculis multos fama & eruditione clariſſimos heroas, Victorium, Turnebum, Stephanum, Scaligerum, Lipſium, Holſtenium, Lindenbrogium, Salmaſium, Voſſium, &, qui noſtris temporibus aut claruerunt, vel clarent auctoritate, Gronovios, Grævium, Perizonium, Cellarium, Hudſonium, alioſque. Maluerunt enim hi omnes ab hoc auctore manus abſtinere, quam corruptum adeo & graviter laborantem invalida medicina curare. Deerant enim ipſis remedia, deerant quæ repurgando iſti Augiæ ſtabulo neceſſaria requirebantur. Neque in hoc auctore quicquam emendare abſque auctoritate alicujus codicis vel facile licebat, vel tutum judicabatur ab ipſo Caſaubono. Quare initis rationibus, mecum reputans librarium non facile inventurum quempiam qui hoc tanti moliminis negotium in ſe ſuſciperet, meum ita expoſui ipſi conſilium, ut in edendo hoc auctore ſequeretur illud exemplar, quod ab ipſo Caſaubono ſecundis curis, paucis annis ante mortem optimi viri emendatum, & fere ſexennio poſt ejuſdem obitum, luci expoſitum, tantopere omnium doctorum virorum præconium meruerat; atque adjiceret illa omnia Obſervata quæ Xylander, Morellius, Palmerius deſtinato conſilio quondam ſcripſerant, atque etiam quæ alii viri docti ſubinde in aliud intenti per partes peregerant: Quibus recenſendis & digerendis operam meam roganti librario non potui denegare. Quod ad textum vero Strabonis attinet Græcum & Latinum ita reliquimus ſicut in ultima editione ad nos pervenerat. Nam illum emendare nec potuimus, nec etiam voluimus, ne, deſtituti prorſus omnibus auxiliis, fortaſſis hunc genuinum doctiſſimi Caſauboni foetum, (quem tamen *non ut partum legitimum, ſed ut* ἔκτρωμα ἐξάμηνον *haberi* vult (*ep.* 11.) contaminaremus, & noſtras ſecuti conjecturas quoſdam ſeveriores Ariſtarchos de noſtra incuria acerbius clamantes audire cogeremur, ſi errores, qui in prioribus editionibus vel invito Caſaubono (*epiſt.* 19.) remanſe-

manſerunt, in hac poſtrema offenderent. Audi L. B. qui olim contra acerbos criticos ſe defenderit ipſe Caſaubonus in præfatione Polyæno præmiſſa: *Mihi*, ait, *numquam hoc fuit propoſitum, ut ex librorum Græcorum, hiſtoricorum præſertim, verſione in Latinum ſermonem, multo minus ex earum verſionum, quæ ab aliis eſſent profectæ, emendatione nomen mihi pareream: quod neque arduum fuit nobis, quoties libuit experiri, neque palmarium umquam judicavimus, aut dignam omnino rem, in qua, quod ſupereſt nobis ex graviſſimis noſtris occupationibus otii, collocaremus. Quare deſinant obſecro doctiſſimi viri de nobis conqueri, quod ſuperiore anno, quum Strabonem noſtrum ederemus, peccata interpretis non ſimus ſigillatim omnia perſecuti: qui ſi factum id ita interpretantur, quaſi non eſſent illa a nobis animadverſa, næ illi nos non norunt: qui profecto ſi id egiſſemus, & quæ illi notant, & alia quam plurima quæ non omnes fortaſſe vident, notare nullo negotio potuiſſemus. Sed num quæſo inique faciunt, qui plus a nobis exigunt, quam nos polliceamur? Emendare enim & commentari Strabonem fuit nobis propoſitum: non interpretis peccata notare: quod ſi quando a nobis factum (& factum ſane, cum ante in Strabone, tum in Polyæno nunc) alia cauſa fuit: nempe ſi quid ea res faceret ad lectionis veritatem. Jam quod alio loco iidem ſummi viri annotationem quandam noſtram ad quartum Strabonis tot machinis labefactare conantur: niſi aliud proferant, nunquam conſequentur, ut in ea vel unicum apicem cenſeam mutandum. Ipſe ſane ſi totam illam noſtram annotatiunculam perlegiſſent, non commiſiſſent, ut qui omnia in iis admirer, candorem tamen in hoc ipſorum reſponſione deſiderare poſſem; ſed hæc pluribus alias. At moroſos iſtos (non jam te alloquor magne Belga) & iniquos alienæ induſtriæ æſtimatores, nunquam tanti faciam, ut reſponſione dignos putem. Scilicet urit eos, quod nos ea ætate (vix dum enim vigeſimum octavum ætatis annum eramus ingreſſi quum Strabonem edidimus) conati ſimus palmam illis præripere, ad quam ipſi per tot luſtra ac decadas annorum contendebant. Atqui, quod etiam magis etiam urat, ſi Deus fautor unicus ſtudiorum noſtrorum, vitam & otium ſuppeditet, faciemus profecto, ut intelligant, nos ad poliendum & perficiendum opus, quod temporum iniquitas nobis invitis extorſit, eorum opem non admodum deſiderare.*

De ipſo quoque Strabone major erat apud nos exiſtimatio, quam eundem vel leviſſima macula inconſulto polluere, prout iſta audaciſſimorum quorundam hominum ſolet eſſe temeritas, tantum juris ſibi in corrigendis auctoribus aſſumentium, ut pro lubitu mutent atque tranſponant eorum verba, de quibus ne auctores quidem ipſi per ſomnium cogitaverunt. Nolui, inquam, ea, quæ priores editiones conſtanter exhibuerunt, etiamſi forte lectio corrupta & minus proba videretur, propterea immutare, vel mea ſolum auctoritate corrigere. Ubi tamen ex Aldi, Hopperique codice animadverterem excidiſſe verba, ea vel ſubjeci, vel ipſi textui inſerui, uti pag. 715. l. 4. hujus editionis poſt verbum Σατύρων omiſſa addidi καὶ Σειληνῶν, & pag. 791. l. 36. poſt verbum αὐτοῦ ela-

pſum verbum σχίσεται. pag. 996. l. 15. poſt verba καὶ Μύσοι editiones Aldi & Hopperi καὶ Χάλυβες, καὶ Φρύγες, καὶ Μιλύαι addere monui. pag. 1006. l. 2. poſt verba ἐν παρόδῳ appoſui omiſſas voces στρατιωτικῇ καὶ δρόμῳ. pag. 1057. l. 36. poſt verbum τετρακισχιλίοις exciderunt καὶ τετρακοσίοις, pag. 1114. l. 34. poſt verbum Τρωγλοδυτικῆς appoſui neglecta verba εἶτα ἄλλην πόλιν Ἀρσινόην. In ipſa autem verſione, (quam plane *novam deſiderare Strabonem, ſiquidem eum doctiſſimus interpres haud raro inconſulte atque inconſiderate interpretatur*, ait Barthius,) etiam nonnumquam neglecta revocavimus verba. pag. 724. l. 13. deſunt *Euripidis verbis contradicens*. pag. 777. l. 10. *propter Alexandri ambitionem*. pag. 890. l. 20. *& Eleuſa de quibus*. pag. 969. l. 36. poſt verbum peripateticus adde: *vir hiſtoricus. Ætate noſtra Theopompus*. pag. 994. l. 29. *proxime Orontes emittit*. pag. 1139. l. 23. *à Thraſyalco Thaſio, qui unus fuit ex antiquis phyſicis*. Verba vero, eorumque reſtitutos apices hic enumerare prætereo, quæ, qui curioſis auctorem oculis perluſtrat, ipſe ſatis percipiet. Potiſſimum vero in eo diligens noſtra cura verſata eſt, ut auctorum teſtimonia a Caſaubono in notis citata, minus fideliter excuſa, ex ipſis emendatioribus editionibus corrigeremus, additis in commodiorem uſum lectorum, quantum potuimus, librorum capitumque diſtinctionibus. Qui labor quidem longa tædia devorare juſſit, &, quamvis primo oculorum intuitu non ita conſpicuus, tamen diligenti indagine hanc laudem, ut lectoribus unice prodeſſe voluerit, ſit inventurus. Denique illud diligens fuit noſtrum ſtudium, ut, quæ ſparſim in libris vel commentariis cujuſcunque diſciplinæ vel etiam ætatis ſcriptorum comprehenſa invenire potuimus, inde deſumta ſuis locis Strabonis textui ſubjiceremus, ut illa acceſſione nunc locupletior & nitidior Strabo prodiret, orbis deſcriptio majore luce ſplendeſceret: eoque felices adeo conſequuti ſumus hujus noſtri laboris ſucceſſus, ut, quod præfiſcine dixerim, ultra quadringenta Strabonis loca, aliquando brevius, & prolixius quoque aliquando aliorum auctorum verbis illuſtraverimus. Verum ſperamus ſurrecturum olim quempiam, qui poſt Conr. Heresbachium, H. Glareanum, Joh. Hartungum, Marc. Hopperum, Guil. Xylandrum, Iſaac. Caſaubonum, Jac. Palmerium, inſtructus illis ſubſidiis, quæ non niſi raro & difficulter offenduntur, & tamen in hoc graviſſimo ſcriptore emaculando neceſſario requiruntur, ſemel, quod iſti viri nondum potuerint attingere, rite perficiat. At ea ſpes minus nos falleret, ſi codicum manu exaratorum Strabonis penuria (nam ita rari exſtant, ut vix in publicis principum Bibliothecis reperiantur) non adeo foret deploranda. Non enim in illa celebri Voſſiana Bibliotheca, quæ Athenæi Batavici nunc dives factus eſt theſaurus, exſtat, niſi dumtaxat plenioris operis fragmentum. Nec univerſa Anglia vel etiam Scotia tot manu exaratorum codicum abundantia excellens, niſi unicum ſuppeditare poſſet è collegio Lincolnenſi, eumque adhuc mutilum, atque etiam

unum

unum ex Etonenſi, qui ſimiliter (cum in eo ſeptem libri deſiderentur) integer non exſtat. In celebri illa Palatina Bibliotheca quoque non niſi partem & excerpta quædam Strabonis inveniri, ex catalogo Manuſcriptorum Græcorum, quem de ea reliquit Sylburgius, pateſcit. Præterea nihil prorſus Strabonis habet Thomaſinus, qui ceteroquin omne quidquid in Bibliothecis publicis & privatis, quæ Patavii ſunt, excuſſit, & in lucem produxit. Integrum vero Venetiis reperiri in Divi Marci Bibliotheca refert Spachius, qui forte fuit unus ex iis IV quorum collationes a ſocero ſuo Henrico Stephano, (edito jam fere Strabone) ſe accepiſſe aliquoties fatetur Caſaubonus. Binos tamen integros, ſed recentioris notæ, Mediolani in Bibliotheca Ambroſiana haberi, ex diligentiſſimi viri Montfauconii Itineris Italici diario conſtat. Foret profecto egregium ornamentum ſi comparari poſſet Cyriacus Anconitanus Scholiaſtes Græcus Strabonis, qui tempore Frederici III in Strabonem videtur Græca Scholia conſcripſiſſe, quibus uſus eſt Langermannus JCtus Hamburgenſis, uti colligi poteſt ex Reineſii Inſcriptionum Syntagmate pag. 223 & 368. In primis etiam Henrici Scrimgeri Profeſſoris Genevenſis in Strabonem notæ, Caſaubono anno 1607 a Petro Junio miſſæ, quas alicujus momenti fuiſſe vel ex ipſius Caſauboni verbis conſtat, ſcribentis: *Quantum ad eam rem* (novam nempe Strabonis editionem) *juvare nos tuæ illæ notæ Scrimgerianæ queant, ne dici quidem poteſt.* (ep. 514.) His aliiſque plurimis ornamentis decoratum ſi quando videre licuerit ſuperbientem Strabonem, incredibiliter gaudebo.

INDI-

INDICULUS

EDITIONUM

STRABONIS.

1480. STrabo Latine. *Venet.* in fol. *Ex Beughem. Incunabul. Typogr.*

1511. Strabo Latine apud Bartholom. de Zanis. *Ex Joſiæ Simleri Epitome Geſner.*

1512. Strabo in Latinam linguam verſus a Gregorio Trifernate & Guarino Veronenſe. *Pariſ.* in fol.

1516. Strabo Græce apud Aldum. *Venet.* in fol.

1523. Strabo ab Guarino Veronenſe & Gregorio Trifernate (ut putatur) verſus, ſed recognitus & emendatus ab Conrado Heresbachio. *Baſil.* in fol.

1539. Strabo Latine ex verſione Guarini Veronenſis & Gregorii Trifernatis, ſed recognitione Conradi Heresbachii, ex officina Curionis. *Baſil.* in fol. *Ex Joſiæ Simleri Epitome Geſner.*

1549. Strabo Græce & Latine ex emendatione Marci Hopperi: *Baſil.* ex officina Henric-Petrin. in fol.

1571. Strabo Græce & Latine ex verſione M. Guilielmi Xylandri, cum Ejuſdem notis, ex officina Henric-Petrina. *Baſil.* in fol.

1587. Strabo Græce & Latine cum notis Iſaaci Caſauboni. *Genev.* apud Euſtath. Vignon. in fol.

1620. Strabo Græce & Latine cum notis Iſaaci Caſauboni. *Pariſ.* in fol.

1652. Strabo Latine ex emendatione Marci Hopperi. *Amſtelædam.* apud Joan. Janſſon. Juniorem. in 12.

- - - Strabo Italice ex verſione . . . Bonaccioli - - - *Ex Merulæ Coſmograph. Part. II. Lib. 4. cap. 11.*

EPISTO-

EPISTOLÆ ET PRÆFATIONES

Quæ prioribus

STRABONIS

Editionibus Præfixæ erant.

Edit. Baſil. A. 1549.

Ægidio Tſchudo Claronenſi, viro apud Helvetios Consulari Clariſſimo, Prætori Aquenſi integerrimo, Marcus Hopperus Baſilienſis. S. P. D.

SI ingrati habentur, & pii parum liberi, qui relictas ſibi à majoribus ſuis opes vel ſine ratione prorſus deſpiciunt, vel in vaniſſimos uſus turpiter profundunt, dilapidantque: quanta eorum erit ingratitudo, qui divitias longe majores, hoc eſt, veterum & prædeceſſorum ſuorum, de rerum Naturæque partium diligenti ac multifaria conſideratione συντάγματα καὶ ὑπομνήματα, quibus animus excolitur, ſibi ac poſteris relicta, nullius precii præ ſua pigritia & inertia ducunt? Eo vero contra laudanda magis eorum eſt probitas & gratitudo, quam ſua induſtria & ſtudio probant, qui ejuſmodi monumenta, rem veluti dignam, jucundam, honeſtam, utilem, neceſſariam, & ſingulare veluti Dei in vita humana donum amplectuntur, exoſculantur, fovent, promovent, ab interitu fortiter vindicant, à corruptione reſtituunt, caſtigant, illuſtrant. Quod quidem hominum erat officium omnium, niſi corruptio prima hanc ſecum ruditatem induxiſſet. Noluit enim Deus ille Optimus Maximus hominem pecudum inſtar vultu demiſſo deſpicere, & ignorare res illas, in quas univerſas dominium ei ſemel conceſſiſſet: ſed fronte erecta, & in omnes mundi Naturæque partes directa, ut ſuprema, infima & medioxuma omnia intueretur, perluſtraret atque cognoſceret: quibus inſpectis & cognitis, in majores Dei laudes & ſapientiæ, ejus qui eſt Chriſtus Jeſus, per quem omnia facta ſunt, raperetur, jugiter cum ſancto David ſpiritu exultante pſallendo: *Magnus eſt Dominus noſter, & immenſa virtus ejus, ſapientiæ autem ejus numerus non eſt.* Quia vero ea mentibus humanis poſt lapſum obrepſit & inducta eſt cæcitas, ut rerum eas natura penitus lateret, adeoque nulla rerum incognitarum admiratione caperentur, vel ad Majeſtatem earum excitarentur: excitavit denuo Deus ſingularia quædam ingenia, quæ Naturæ vim abſconditæ imperitis eruerent. Quorſum vero hæc? Ut, quemadmodum alios omnes ejuſmodi homines ingenioſos, & ſcripta eorum colere, & ſuſpicere debemus, ita horum quoque, Vir Ornatiſſime, ſtudium & induſtria omnibus commendetur, quorum opera & beneficio hoc quoque præclarum de orbis terreſtris ſitu Opus, poſteritati relictum, conſervatum, & in lucem, quantum fieri potuit, integrum, purum & perfectum, editum eſt. Nam ut de ſcientia hac ipſa prius dicam, multæ ſunt res, quæ commendare nobis eam debent: inprimis vero dignitas ejus, utilitas, & mira jucunditas. Dignitatem quandam eximiam oſtendit ipſum ſtatim, circa quod verſatur, ſubjectum. Id vero eſt, non de animalibus, non de plantis, non de gemmis vel metallis, aut alia ejuſmodi aliqua Naturæ parte, quarum quidem rerum contemplationes ſunt & pulcherrimæ & utiliſſimæ: ſed totus eſt ille terræ orbis cum omni ornatu ejus, qui, quæ diximus jam, univerſa in ſe continet, & ex ſe pleraque progignit: una cum vaſto illo Oceano & ſupereminentibus inſulis. Commendat quoque dignitatem ejus, artis præclariſſimæ affinitas, ea videlicet, quæ de cœleſtibus corporibus, habetur diſciplina: quæ ut ſupremum ſortita eſt locum, ita hæc proxime ei ac velut ὑπαλλήλη ſubjungitur, unde quoque ſuarum demonſtrationum principia & firmamenta pleraque petit. Hinc quoque Ptolemæus, verus hujus diſciplinæ artifex, utramque in opere ſuo conjunxit, quod circa orbes quaſi verſentur concentricos, hæc quidem terreſtrem, illa vero cœleſtem. De utilitate autem quid dicam? experiuntur eam haud exiguam inprimis, ſi ejus periti ſunt, qui regnorum, civitatum & caſtrorum gubernaculis præfecti ſunt, præſertim ſi populorum & gentium mores, ritus, & conſuetudines, quorum domum obſervatio prudentiam gignit, ipſis locorum deſcriptionibus adjiciantur: cujus noſter ille præ aliis fere omnibus memor diligenter fuit. Sentiunt quoque hinc ſuam commoditatem, qui mercibus commutandis, & in exteras longinquas regiones tranſportandis vitam agunt, dum terrarum ſitus, marium flexus, locorumque omnium diſtantias cognitas habent. Quæ autem ſtudioſi, & qui bonas profitentur literas, commoda hinc capiunt, præter illud

quod nunc dicam, alia multa ſunt. Nam quem auctorem, ſive hiſtoricum, ſive poëtam, vel ipſimet recte intelligent, vel aliis interpretabuntur, niſi rerum geographicarum aliqua, ſaltem mediocri cognitione inſtructi fuerint? Ut taceam, quod ad univerſam rem literariam habiliorem & idoneum magis hominem reddit. De jucunditate porro, quam nobis parit hæc facultas, non eſt quod multis diſputem: omnes quippe ſentimus, mirabili quadam animos noſtros affici ſuavitate, ſi vel unius alteriuſve gentis mores, & varios ritus, diverſos paulo à noſtris, aliquis nobis referat: aut ſi quis maris aliqua monſtra, animalium quorundam incognitas nobis & inauditas formas & effigies narret: Ætnæ item montis conflagrationem perpetuam, vel Scyllæ, Charybdiſve pericula ſi quis commemoret, admiratione magna ducimur. Quanto igitur majorem nobis adferet voluptatem, ſi totum ſimul hunc terræ orbem, & omnem ornatum ejus, regiones, montes, valles, ſylvas, flumina, populos, regna, & urbes infinitas, una cum Oceano omnia hæc ambiente magno, & quicquid in eo, perluſtrare contingat. Et eo certe magis, quod citra periculorum metum, & ſumptum immenſum, domi etiam apud noſtros manentes, diſcere hæc omnia poſſumus: quod iſtis, qui hæc nobis monumenta reliquerunt, vel qui ante eos fuerunt, fortaſſis non licebat. Quæ quidem quum ita ſe habeant, in magno merito nobis precio & chariſſima eſſe debent ejuſmodi volumina & commentaria, quæ de hac re viri ſapientes, & rerum peritiſſimi nobis tradiderunt. Quæ dixi hactenus, nolo ſeparent nobis chorographum à geographo, de quorum diſcrimine multis verbis Ptolemæus initio ſuæ Geographiæ diſſerit, huic quantitatem, illi vero qualitatem curæ eſſe dicens. Quod ſi verum eſt, ipſe fere ſolus geographus eſt, proxime tamen ei accedet Plinius & Mela: chorographus magis hic noſter, & Dionyſius Afer. Verum omiſſa hac differentia, ad noſtrum veniamus, & de diligentia ejus, & operis hujus utilitate diſputemus: Ibi longe alia fuerit conſideratio. Nemo certe Straboni hîc noſtro eſt comparandus: tanta cura, tanta animi perſpicuitate ille univerſa, quæ in hoc habitabili orbe contingunt, ſub oculos ponit: tanto inde judicio ſingulis ſua adfert ornamenta locis, ut unus ille vere totius orbis pictor Apelles videri queat. Magnam terræ habitabilis partem ipſe peragravit ac vidit, eo quidem tempore, cum tranquillitatem Orbi feciſſet Auguſtus, & utcunque adhuc retineret Tiberius. Porro quæ non vidit, quanta diligentia inquiſivit ab iis, qui vere noverant? Ac ut ejus rei aliquod exemplum exhibeam, lectorem admonitum volo, etiam atque etiam conſideret, qua cura ille Alpinas genteis ſcripſerit, quas eum vidiſſe non puto, præcipue Rhætos, Salaſſos, Leopontios, ac alios quoſdam. Deinde Rhenum, ac ejus paludes, populos item adjacentes. Plinius ac Tacitus, oculati alias teſtes, quam jejune hæc omnia: ut vehementer mirer, fuerintne Rheni catarractæ iis notæ, cum neuter eorum ne verbo quidem meminerit. De Strabone, viro Aſiatico, non mirum eos eum non noſſe: At qui Germaniam & Gallias toties adiſſe memorantur, eos de tanta re nihil ſciſſe, plane mirabile eſt. Atqui Plinium tantæ curæ fuiſſe exiſtimo, ut ſi noviſſet, neutiquam taciturus fuiſſet. Strabo hic noſter longe accuratius de hiſce regionibus, maxime quod ad Alpes attinet. De Aſia ac univerſa Græcia, imo de univerſo habitabili orbe, quid eſt omnino quod illum latuerit? Quis porro eſt qui gentium ritus, principum genealogias, populorum origines, regionum qualitatem, nobiles viros diligentius commemoret? Quapropter hic auctor ſtudioſis harum rerum omnibus commendatiſſimus eſſe merito debet. Non certe quod apud te, Vir Ornatiſſime, vel ſtudium hoc, vel Strabonem commendare velim, quem rectius mihi & aliis omnibus poſſe ſcio, ſed aliorum gratia hæc dicuntur. Novimus quippe omnes, hoc tibi ſtudium cordi eſſe quam maxime, & in eo te oblectari mirifice: tum etiam Strabonem hunc tibi eſſe notiſſimum, familiariſſimumque. Cui ſane rei præter teſtes alios, tua quoque illa lectu ſane digniſſima, de Alpina Rhætia compoſitio, locuples teſtimonium perhibet. Hactenus igitur de ſtudio Geographico & auctoris hujus præſtantia, dicta ſufficiant. Venio nunc ad editionem hanc, in qua quid præſtitum ſit, paucis referam. Adeo corruptus fuiſſe archetypus fertur (de Latino loquor) ut poſtquam ſuam ei caſtigando reſtituendoque operam contuliſſent Viri undiquaque doctiſſimi, prior quidem D. Conradus Heresbachius, ſequenti vero editioni, D. Hieronymus Gemusæus, adhuc tamen errores non certe leves deprehenſi ſint: quod non virorum horum alicui oſcitantiæ; ſed Græco fortaſſis exemplari corrupto imputandum eſt, quod etiam queritur in ſua præfatione Heresbachius. Eorum errorum aliquot ultra centum reſtituit Doctiſſimus Vir, & optime de literis meritus, Henricus Glareanus, affinitate tibi junctus, qui nobis ſui illius codicis pro ſuo candore copiam benigne fecit. Emendavit quoque non paucos eruditione Vir Clarus, Joannes Hartongus, Græcarum literarum callentiſſimus. Græcum exemplar, quod ex Aldi officina prodiit, locis aliquibus valde corruptum, ego obiter recognovi: errata, quæ deprehendere in eo potui, caſtigavi: quod tamen omnia deprehenderim, aut advertere potuerim, non ſum dicere auſus. Ea enim eſt humana imbecillitas, ut licet quis ſit oculatiſſimus & acutiſſimus, multa tamen eum prætergfugiant. Quapropter ſi quæ adhuc

vitia

vitia inter legendum occurrent, quemadmodum occurſura oculatioribus non dubitamus, plurimum omnes rogamus, ut candide id interpretari, & humanæ infirmitati, vel potius temporis brevitati, quod nobis ei recognoſcendo ſolum concedebatur, imputare velint. Converto me totum nunc ad te, *Vir Clariſſime*, ut cauſas breviter dicam, cur te mihi præ aliis omnibus elegerim, cujus nomini editionem hanc inſcriberem. Prima mihi occaſio fuit, hujus diſciplinæ ſtudium, & cognitio eximia, quam omnes in te prædicant, & tua ejus rei monumenta doctiſſima abunde teſtantur. Non enim ulli putavi magis convenire Auctoris hujus inſcriptionem, quam viro præter reliqua ornamenta, ut ſunt conſulares & prætoriæ dignitates ampliſſimæ, etiam hujus profeſſionis ut peritiſſimo, doctiſſimoque, ita fautori, & literatorum omnium Mecœnati unico. Acceſſit poſtea priori huic cauſæ altera quoque, quæ in meo me propoſito confirmavit: nempe quod gratum quoque id fore non dubitabam affini tuo Glareano, Viro in omni diſciplinarum genere excellentiſſimo, ſi tibi eam nuncuparem. Vale, Vir Ornatiſſime; Basileæ, 26. die Auguſti, Anno Domini M. D. XLIX.

Edit. Baſil. A. 1571.

Ad Illuſtriſſimum atque Magnificentiſſimum Principem, D. AUGUSTUM, SAXONIÆ Ducem; S. R. I. Archimareſchalcum, atque ſeptem virum Electorem, Landgravium Turingiæ, Marchionem Miſniæ, Burggravium Magdeburgi &c.

STRABONEM meum, Princeps inclytiſſime atque humaniſſime, ego offero, & quanta abs me præſtari poteſt laudatiſſimi tui nominis veneratione tibi dedico. Id quo conſilio, quibus rationibus impulſus fecerim, obſecro pro tua illuſtri in alios humanitate conſiderare aliquantulum ne graveris: quamvis, ut ingenuè meoque more agam, ne obſecrarem quidem, aut majorem in modum hoc peterem ego, cui tanta benignitatis atque liberalitatis tuæ fiducia animum occupavit: niſi conſuetudini morem gerendum utcunque animadverterem. Proinde citra ambages & ampullas dicam quod res eſt: te fretus, Deo benigniſſimo placuit, ut mea pulmentaria (quod ille ait) ſudando quærerem. Amplexus ſum conditionem grato animo, & quantum potuit à me præſtari, eam ipſius qui impoſuit, & ſine quo nihil poſſumus vel conari feliciter, auxilio implevi, adeoque implendam ad immortalitatis uſque à Christo partæ aditum firmiter mihi propoſui. Eidem Deo clementer placuit, ut mihi pararet vicarios ſuos: qui me non planè immerentem, neque indignum, & poſſent & vellent ſublevare: maximè ubi me pro mea tenuitate inter tam multas difficultates adverſitateſque intelligerent remp. literariam ærumnoſis moleſtiſſimiſque meis laboribus pro virili qua adjuvare, qua ornare. Iſtis, atque aliis, quas infra exponam, rationibus ego permotus, cepi ante quinquennium cogitationes de Latinè reddendo & perplurimis in locis ſibi reſtituendo, annotatiunculiſque interdum illuſtrando Strabone inſtituere: fecique etiam in primo libro periculum: & vidi meum propoſitum ac laborem doctis candidiſque viris ſatis probari. Itaque diſpicere etiam cepi de aliquo, cujus munificentiam opere confecto ſperarem noſtris rebus auxilii aliquid ſuppeditaturam. Ut primo loco tu, Princeps generoſiſſime, mihi in mentem venires: equidem factum Dei inſtinctu exiſtimo, qui tuarum virtutum meam admirationem, materiam eſſe voluit meæ hujus actionis. Ego, ne quid diſſimulem, ita factus ſum: ut non modo ab adulando abhorream quam qui vehementiſſime; ſed & conſcientia meæ infantiæ prudens à ſummorum virorum laudatione abſtineam. Nimirum enim perridiculus ſim profectò, ſi à tam multis, iiſque facundiſſimis viris decantatas tuas à tot jam annis laudes, & toto orbe prædicatiſſimas putem me una atque altera dictionis circuitione augere poſſe. Ergo te Witenberga tua, tua te, Princeps litterarum portus & aura, Lipsia prædicet, aliæque tuæ fecundæ eruditionis ſcholæ. Te Xylander (ſi patere) tuus veneretur, & cum applauſu pio agnoſcat in te hoc vere competere, Virtuti gloriam eſſe comitem. Ne quis tamen maligne me putet partes exornatoris (quibus in hoc ſcriptionis genere rari ſuperſedent) detrectare: ſic habeant candidi, me hac dedicatione noſtri qualiſcunque monumenti publice tuis laudibus teſtimonium fidele perhibere voluiſſe: inſcribamuſque adeo huic monumento, quod aræ Platoni à ſe dedicatæ inſculpſit Ariſtoteles noſter: Poni hoc ei viro, quem nefas omnino ſit à malo aliquo laudari. Æquo animo fer, clementiſſime Princeps, meam hanc magni muneris tam impolitam & ruſticam defunctionem: audi benigne cætera. Cum lentius in hoc meo ſuſcepto opere pergerem, propterea quod alia magis urgebant, Plutarchus maxime: & tamen

tamen jam fere finem imponerem: magno cum Germaniæ commodo, ac publica gratulatione evenit, ut JOANNES CASIMIRUS Palatinus comes, &c. Princeps ſummæ & virtutis & ſpei TUAM filiam, Principem lectiſſimam, in uxorem duceret. His quoque à nobis brevi (ut ſperamus) ſignificatio ſubmiſſæ noſtræ obſervantiæ publica occurret. Sed me mirifice animavit hæc res, multoque jam minus vereri cepi, ne TU me alienum putares, hominem filiæ TUÆ SOCERO, Principi omnem ſuperanti laudem, & GENERO TUO tot beneficiis ac nominibus obſtricto, & quaſi mancipato, neque enim duos jam demeretur, qui aliis aliter familias duas totius Germaniæ ampliſſimas demerentibus, in unum coaleſcentes, tenui, ſed pio tamen, probaturo quidem hercle ſe omnibus bonis, & profuturo certe in publicum, munuſculo honoraret. Vos ſui vicarios DEUS conſtituit, adeoque ſuo quodam ipſius nomine eſt dignatus. Quanti vero is noſtra dona antiquitus fecit, quanti facit in hodiernum diem? Cum quidem nihil ei de noſtro largiamur. Eum TU, piiſime & mitiſſime Princeps, imitabere quantum voles & videbitur conſilium, nos quidem & reipublicæ litterariæ, cujus procuratio tibi nomen immortale conſecravit, & officio noſtro pro viribus inſerviemus: neque id vere nos facere opinabimur, niſi animo noſtro conſtet, pie nos auguſtiſſimum tuum nomen (quando aliud nunc poſſumus nihil) coluiſſe. Ergo, Illuſtriſſime Princeps, idemque humaniſſime, his noſtræ dedicationis rationibus contentus ut ſis clementer, & cætera pro tua prudentia exiſtimes, quæ ego ne modum præfationis excedens abuti judicer tua æquanimitate, volens omitto: majorem in modum etiam atque etiam qua debeo reverentiſſima ſubmiſſione oro. Supereſt, non ut laudem vel Strabonem, vel geographiam, vel me. Sed ut aliquid tamen, quando ita mos eſt, dicam.

STRABONI itaque patria fuit Amaſia, nobilis urbs Ponti: cujus ſitum, amplitudinem atque dignitatem, ipſe libro hujus quod damus operis duodecimo deſcripſit, meminere omnes alii geographi. Hanc cum ipſe ſuam patriam eſſe profiteatur, non eſt ut Stephani aut Suidæ admodum requiramus teſtimonium. Gentilitatem ſuam ipſe commemorat, & majores ſuos regibus Ponti, ipſiſque adeo Mithridati Magno Eupatori fuiſſe amicos oſtendit, ſummiſque honoribus adfectos, quale fuit Comanenſe ſacerdotium, quod gerens regiam pœne majeſtatem æquavit. Id ſi quæ decimo & duodecimo libro de Dorylao & Moapherne refert conſiderentur, in obſcuro non eſt. Jam Ælii Galli amicitia, ſummi viri & Ægyptiæ Provinciæ à Romanis præfecti, quem certo conſilio luſtrantem regiones iſthic ſitas comitatus fuit, facile oſtendit eum in bona & haud vulgari opinione fuiſſe. Philoſophum eum præter Plutarchum in Lucullo Suidas ac Stephanus nominant, hic quidem etiam Stoicum, ſi recte legitur, quod in medio relinquendum duxi. Certe doctiſſimum hominem fuiſſe, ſatis ipſe vel hoc ſuo commentario demonſtravit. Conſcripſit enim prætereà etiam hiſtoriam eorum, quæ Polybii ætatem & finem ſcriptorum ſunt ſubſecuta, libris (ut Suidas in Polybio habet) XLIII. cujus operis librum ſecundum ipſe auctor nominat geographiæ libro undecimo, ubi de Parthis diſſerit, quo ex loco apparet eum etiam alios hiſtoricos commentarios confeciſſe. Cæterum operæ precium eſt cognoſcere, quantum quidem ejus fieri poteſt, quibus uſus magiſtris fuerit, ubi vixerit, & quorum ætatem attigerit. Proinde Tyrannionem grammaticum audivit, quod ipſe fatetur libro duodecimo, & ſequenti libro eum amatorem Ariſtotelis appellat. Hunc Romæ fuiſſe, & ibi Ariſtotelis libros exſcripſiſſe ibidem docet, idemque eſt apud Plutarchum in Sylla, atque haud ſatis ſcio is ne ſit Tyrannio, cujus ad Q. Fratrem Tullius meminit, ea quidem ætate vixiſſe Romæ non eſt dubium, meminit etiam Suidas. Quid antiqui grammatici docuerint, quæ eorum fuerit apud Principes exiſtimatio, litteratura in tantum adducta deſpectum quorum vitio ſit, & culpa, aliâs (uti ſpero) explicabitur à nobis. STRABO etiam Xenarchum Seleucenſem peripateticum ſe audiviſſe indicat libro ultra decimum quarto, qui Romam profectus Auguſti Cæſaris amicitia fuit cohoneſtatus. Boëthum quoque Sidonium in Ariſtotelis philoſophia commentanda ſocium ſibi fuiſſe libro decimo ſexto oſtendit. Athenodorum philoſophum, cui Auguſtus plurimum detulit, ſodalem ſuum ibidem appellat. Sane hunc Stoicum non modo Suidas facit: ſed Athenæus etiam, & in longævis ſuis Lucianus. Verum qui diſputationes apud Strabonem de rerum quarundam natura expoſitas conſideret: Ariſtoteleum peripateticum potius (arbitror) quam Stoicum hunc indicabit: quo accedunt quæ de magiſtris ſuis ipſe memoriæ mandavit: & potuit peripateticus ſodalitatem cum Stoico etiam colere. Siquidem erant philoſophi re etiam, non titulo tántum tenus. Hos ergo, quod ipſe obſervaverim, ſuorum ſtudiorum vel duces habuit, vel ſocios. Sed diligentiſſime cum lucubrationes aliorum legiſſe, quorum catalogus ſeorſim exhibetur, philoſophorum, hiſtoricorum, geographorum: id vero & ipſa eorum recenſio, & toto opere paſſim obviæ mentiones ac diſquiſitiones de eorum ſententiis apertius edocent, quam hæc ut putem nominibus paginam debere impleri. Homerum, qui cum reliquæ ſapientiæ oceanus, tum geographiæ

graphiæ pro ſuorum temporum captu facile princeps fuit: mirum in modum, atque dediti‑ſſima in hoc (ut apparet) opera, illuſtravit: adeo ut non defuerint homines docti, qui Homericum geographum eum appellarent. Id quidem laudi, non vitio dandum eſt (ſi vel veriſſimum fateamur) Straboni judicium, eoque amplector libentius, quod tanti operis commendationem proponit graviſſimam. Si enim quod res atque experientia comprobat, & poſtremo libro auctor noſter haud inepte oſtendit, magnæ ſunt marium terrarumque mutationes, eæque admiratione haud paulo majore dignæ, quam civitatum & imperiorum (quando terram ſtabiliſſimam, mare mirifico litorum aggere coërcitum ſcimus: hominum autem animos & caſus infinite, ac quovis momento mutabiles quotidie animadvertimus, etiam non dictante philoſophia) quis niſi barbarus non expetat antiquum orbis terrarum ſitum cognoſcere, ut cum recentioribus per temporum intervalla mutatis comparare poſſit? At enim orbis terrarum Auguſti Cæſaris ætate ſitus quis fuerit, quæ certo cognita, quæ vel rumoribus obſcuris, vel etiam arrogantium hominum futilibus narrationibus ita deſcripta, ut ignota potius quam nota credi debeant: nemo Strabone melius docuit, nemo copioſius, quem ſi cum Mela, Plinio, Ptolemæoque præcipue & hiſtoriis eorum temporum compares earum, quas dixi, mutationum illuſtria exempla, & plurima quidem tibi occurrent: ac intelliges ea, quæ conſiderans Flaccus noſter, vere exclamavit ——— *mortalia facta peribunt*, & probabis Plinii querelam, juſtiſſime deplorantis, *Quod mira humani ingenii peſte ſanguinem & cædes condere annalibus juvat, ut ſcelera hominum noſcantur mundi ipſius ignaris.* Verum ego neſcio quomodo contra inſtitutum in hanc digreſſionem abreptus, qui neque Strabonem neque geographiam apud TE, Principem humanarum rerum peritiſſimum, laudare intenderam, ne Ululas Athenas: nunc ad propoſitum è diverticulo me refero. Hoc duntaxat addam, antiquitatem (cujus notitiam quis non prædicat, quis non affectat?) hæc longe majore cum fructu & gloria quæri, quam in exeſis marmoribus, carioſis tabulis, nummiſque interdum effigie & inſcriptione oblitterata vetuſtatem oſtentantibus, interdum adulterinis, & ſubditiciis. Quod enim ad hiſtoriam attinet: fideles, reconditas, utileſque habet hoc opus permultas, ut taceam etiam rerum naturalium indicationes, ac de earum cauſis diſputationes acutas. Hæc vero in ipſo ſcriptore, aut mea verſione legi, quam huc alliniri, eſt niſi fallor verius. Vixit ſub idem tempus, quo JESUS CHRISTUS noſtræ ſalutis reparandæ cauſa in terris dignatus eſt degere, & ſuis doloribus noſtræ miſeriæ medicari. Id vel ex iis, quæ adhuc dixi, poteſt deprehendi: adjiciamus tamen alia quædam. Athenæus ſcribit libro decimoquarto, ubi de pernis agit, Strabonem libro ſeptimo (de geographicis omnino loquitur ejus commentariis) cognitum ſibi fuiſſe Poſidonium Stoicum philoſophum adfirmare. Poſidonium porro aſſeclam fuiſſe Scipionis ejus, qui Carthaginem diruit. Rem putemus. Inter captam Carthaginem & Ti. Cæſaris dominationem, quam Auguſto mortuo occepit, anni intervenerunt CLIX circiter. Itaque XX annorum ponamus fuiſſe Poſidonium, quo tempore cecidit Carthago: mors ejus in annum urbis conditæ IↃ CII incidet, quo tempore ſi Strabonem ponas annos fuiſſe natum XV (vix enim pauciores admittit res & ratio) ineunte imperium Ti. Cæſare oportuit eum eſſe annos natum XC. Ratio hæc ſic conſtat, ſi deletam Carthaginem anno ab u. c. ponamus (ut ſit) IↃ CIIX. Ti. Cæſarem Auguſto ſucceſſiſſe anno u. c. IↃ CCLXVII. & vixiſſe Poſidonium annos XXCIV. ut in longævis ſuis refert Lucianus: neque abſurdi aliquid de Poſidonii & Strabonis ætate fingamus. Vixiſſe Strabonem, cum jam potiretur rerum Tiberius, ipſe teſtatiſſimum fecit. ut cum libro tertio eum Auguſti de Hiſpania conſtitutiones exſecutum ſcribit. Cum Auguſti patris ſucceſſorem Tiberium in fine ſexti libri diſerte commemorat, vivumque etiamnum Druſum. Cum libro quarto Noricos, Carnos, & Tauriſcos à Ti. & Druſo Neronibus repreſſos, jam per trigeſimum tertium exinde annum tributa pendere prodit. Quod omnino incidit in quintum Tiberiani imperii annum: cum è Dione noſtro (Lib. 54.) appareat, fratres iſtam victoriam reportaſſe anno ab u. c. IↃ CCXXXIX. Meminit ejuſdem in Sardium deſcriptione, libro decimo tertio. Adhæc non modo ſua ætate Marciam Hortenſio traditam ait à Catone. (quod in annum IↃ CCV. incidit.) in Tapyrorum deſcriptione, libro undecimo: ſed & C. Antonium Ciceronis in conſulatu collegam ſua ætate Cephalleniæ urbem inſtauraſſe ſcribit libro decimo, ut ſi à Ciceronis conſulatu ad annum Tiberii Imperatoris quintum ratio temporis ſubducatur: neceſſe ſit XXCI annos Strabonem vixiſſe, etiam ſi Tullio conſule natum fingamus. Hæc annotanda duxi, cognitu haud indigna. Nam quod Ptolemæum Auletem Ægypti regem, quod Dionyſium Halicarnaſſenſem ſcriptorem hiſtoriæ Lib. 12. æquales ſuos dicit, quod Auguſti Imperatoris ſubinde facit mentionem, nullam gignunt difficultatem. P. quoque Servilium, qui à captis Iſauris cognomentum invenit, viſum ſibi in horum deſcriptione ait: is quidem res geſſit undecim annis ante Tullii conſulatum, ſed fieri potuit, ut eum Romæ valde ſenem Strabo viderit. Verum hæc hactenus. Ubi ſcri-

pſerit, ubi vitam ſuam egerit: neque multum ad rem facit, neque pronunciare aliquid certo poſſum. Magnas quidem peregrinationes obivit. Nam præter Ægyptiacam illam paſſim à ſe, ultimis maxime libris commemoratam, in qua comes Ælio Gallo fuit (Largus hic apud Dionem libro quingenteſimo tertio fere ultimo legitur. Sed conſtanter apud Strabonem Gallus eſt, ut Dionem corrigi hinc poſſe putem) ipſe libro ſecundo tradit, ſe ab ortu ſolis in occaſum ab Armenia ad Etruriæ uſque loca Sardiniam ſpectantia profectum terras luſtraſſe: & à ſeptentrionalibus ab Euxino mari uſque ad Æthiopiæ fines; ut facile intelligant periti, non temere eum poſt Artemidoros, Eratoſthenes, Hipparchos, Polybios, atque complures alios geographiæ emendatam deſcriptionem molitum fuiſſe. Sed de Strabone ipſo ſatis. De geographia vero alibi dicemus (DEO favente) copioſe. Interim placeat Antalcidas Spartanus, vir apprime laudatus, qui ſophiſtam Herculis de laudibus Lacedæmone declamaturientem refellit; Nihil attinere dicens eum laudari, quem nemo vituperaſſet. Etenim barbaros, qui hiſtorias (quarum friget ſine geographiæ cognitione lectio) qui bonos omnes ſcriptores antiquos (quibus lucernam accendit & adhibuit Strabo) faſtidiunt: in nullo ponam unquam numero: dignos Ajacea ſua (ſi diis placet) felicitate, vitæ in ignorationis cœnum demerſæ, placeant ſibi, rideantur à cordatis. Nunc aliquid, quod breviter tamen & modeſte poſſimus, de noſtro hoc opere dicamus, ne quis conſilii noſtri ignarus vitio det nobis, quæ laudi vertenda confidimus. Etenim cum inſtituiſſemus Stephani de urbibus emendationem atque verſionem (quæ deinde commentatio à nobis gravibus de cauſis eſt in Onomaſticon geographicum traducta) & diligentius Strabonem excuteremus, quod adjuvari nos ab interprete permultum poſſe opinaremur: ita rem affectam deprehendimus, ut invitari nos ad convertendum de integro hoc opus ſentiremus. Neque hoc dico ut veterem interpretem inſecter, ſive is Guarinus fuit, ſive Tifernas. Fecit ille quod potuit, in opere difficili, & (quod res docet) valde multis in locis depravato atque mutilo. Equidem apparet eum ſcripto libro uſum, cum tam ſæpe ab Aldino diſcrepet ejus verſio. Perſequi autem errata ejus neceſſe haudquaquam habeo; Qui volet meam verſionem cum vetere conferat, ſi quid habet eruditionis & æquitatis, non metuo ne ſit judicaturus me actum egiſſe. Neque affirmo, ubique me rem acu tetigiſſe, in tam obſcuro opere, codicibus præſertim deſtitutum bonis. Aldinum enim habui quem ſequerer, & ex eo expreſſum Baſilienſem: cujus titulus profitetur mendorum innumerorum correctionem. Hunc ſi libeat cum noſtra editione comparare, facile intelliges cum quot centuriis graviſſimorum mendorum mihi negocium fuerit. Neque tamen omnia mihi ſuſpecta vel annotavi vel loco movi: quædam aſteriſcis ſignata, quædam in Onomaſticum rejecta ſunt. Spes affulſerat manuſcripto codice potiundi, quæ poſtquam ad irritum cecidit, feci quod potui, & ſi non merui laudem, vitavi certe culpam. Epitomas, Euſtathium, Ptolemæum, Plinium, alioſque ſcriptores hiſtoricos & poëtas conſului: quanta potui ſagacitate è veſtigiis ſcripturam veram indagavi: ſi quid videretur dignum, in annotatiunculis monui: quas longe copioſores adjeciſſem, niſi in Onomaſtico commodius & ex profeſſo diſputarentur pleraque. In vertendo habui rationem Latinitatis mediocrem, & qualem videtur hæc materia ferre. Itaque interdum uſus ſum non latiniſſimis vocibus, ſed in hoc argumento uſitatiſſimis: ut ſunt ſeptentrionale, orientale, aliaque id genus, in quibus ſi nimiam elegantiam affectes vertendis, magnum eſt ab obſcuritate periculum: ut tolerare hanc, quam alia novitate pellere præſtare videatur inſolentiam. Denique operam dedi pro meis facultatibus, ut & legi Latine Strabo genuinis ſententiis redditus poſſet ab iis qui vellent: & utiliter Latina cum Græcis componi, conjuncteque perpendi. Inſerendas ſuis locis curavi tabulas Ptolemaicas, eo id conſilio, ut lector & ſitum regionis facilius imaginari, & Strabonianas deſcriptiones cum his aliiſque comparare eo promtius poſſet. Nam Strabonianas conficere tabulas ſolis diſtantiis locorum numeris ſtadiorum annotatis, cum quidem non ubique ii ſint expreſſi, ſæpe admodum vitioſi, interdum varie & ambigue multorum è diverſis traditionibus adſignati, operam eſt ludere, pluſque habet meo judicio audaciæ quam induſtriæ. Quod idem de Plinii geographia ſentio; Nam Ptolemæi quidem facile potuit à perito rerum homine in tabulas conjici, cum is longitudines & latitudines locorum annotaverit, quæ ſi minus corruptæ ad nos perveniſſent, ipſæque tabulæ majore induſtria & pleniores factæ eſſent, minus laboraretur. Sed hac de re alias. Nova locorum nomina, etiam controverſiæ expertia, annotare nolui, cum exſtent Ptolemæo adjecta: & mihi vindicare aliena noluerim. Dominicus vero Marius Niger Venetus non ita pridem geographicum volumen edidit, digniſſimum quod ab omnibus litterarum bonarum ſtudioſis diligenter legatur, ac cum Strabone, Plinio, Ptolemæoque comparetur. Ita enim ad ſolidam omnibuſque numeris abſolutam orbis terrarum, & quæ ei acciderunt mutationum cognitionem perveniri poteſt; quam qui negligunt, non aliis, ſed ſibi ipſis faciunt injuriam. Ego incredibili & moleſtiſſimo labore hoc opus confeci; Quod (niſi fallor) multorum liberalia ſtu-

dia,

dia, juvabit, Strabonemque penitus cognoſcendum præſtabit. Eo nomine, & mei adverſus TE, Princeps illuſtriſſime atque generoſiſſime, ſtudii gratia ut tuæ placeat clementiæ, eaque noſtram tenuitatem ſuo favore & patrocinio non dedignetur, quantam animo concipere queo ſumma & addictiſſima TIBI reverentia ſubmiſſe oro: Tibique ac tuis omnia quam feliciſſima, ac propriam proſperitatem divinitus exopto: Vale. Heidelbergæ Kalend. Martii, anno repræſentati Servatoris noſtri CIↃ IↃ LXXI. T. Illuſtriſſ. Celſitudinis obſervantiſſ. ac humillimus cliens M. Guilielmus Xylander Auguſtanus, Philoſophiæ in publico Heidelbergenſi Gymnaſio Doctor.

Edit. Euſtath. Vignon 1587. & Pariſ. 1620.

Jacobo Lectio viro Patricio, & clariſſimo, doctiſſimoque Juriſconſulto
ISAACUS CASAUBONUS. S. D.

SI verum eſt vir clariſſime, quod omnes ſemper exiſtimavere docti & ſani judicii homines, nihil eſſe quod hominem ingenuum ac liberaliter educatum, maximeque eum qui ad Rempublicam cogitet accedere, vel erudire, vel ornare magis poſſit, quam hiſtoriarum cognitionem; digniſſima profecto ſunt ſtudio & opera noſtra, ea omnia quæ ad hiſtoriæ cognitionem præſidium aliquod & adjumentum afferre poſſunt. Quæ quum varia ſint, nec unius generis, mihi tamen primum inter illa locum merito ſibi videtur vindicare ea, quæ à Græcis ſapientibus, quod Orbis deſcriptionem polliceretur, Geographia eſt appellata. Neque hæc ſententia noſtra magis eſt, quam veterum omnium doctorum hominum, qui ad ſcribendam hiſtoriam animum appulerunt: quorum nullus eſt (eorum quidem certe qui hodie exſtant) qui non plurimis locis Geographi partes in ſuis ſcriptis ſuſcipiat. Putarunt enim doctiſſimi viri, non poſſe hiſtorias, quas narrarent recte prius intelligi, quam fuiſſet lectorum animus rudi ſaltem eorum locorum ubi res geſtæ fuiſſent, cognitione informatus. Et merito quidem ita illis viſum, Nam ſicut Imperatori locorum in quibus verſatur imperito, difficile fuerit præclarum quicquam & memorabile præſtare: ita iis qui res ab aliis geſtas legunt, difficile eſt de iis ſincere judicare, & recte ſtatuere, abſque aliqua eorum locorum, ubi res geſtæ fuerint, notitia. Ac quanquam alias quoque plurimas, eaſque maximas, ſecum Geographiæ cognitio utilitates adfert: tamen hæc mihi præcipua fuiſſe cauſa videtur, cur clariſſimi quique veteres philoſophi, hoc argumentum ſtudioſiſſime perſecuti ſint. In hac ſiquidem ſe exercuere palæſtra antiquiſſimi illi philoſophi Anaximander Mileſius, Hecatæus, Democritus, Dicæarchus, & qui hos ſecuti ſunt, Eratoſthenes, Hipparchus, Poſidonius, aliique multi, quorum hoc loco nomina recenſere longum ſit. Ipſe quoque Marcus Tullius, opus Geographicum ſe aliquando meditatum eſſe, in iis quas ad Pomponium Atticum ſcripſit epiſtolis, teſtatur. Qui ſi opus inſtitutum, rei ut ipſe fatetur difficultate permotus, non deſeruiſſet, fortaſſe minus eſſet cur hodie Græcorum Geographorum ſcripta, quæ omnium edax & conſumtrix vetuſtas abolevit, deſideraremus. Accidit enim magno noſtro damno, & inſigni eorum hominum, qui ſuperioribus ſeculis vixere, negligentia, ut ex omnibus antiquis, qui in hoc argumento ante Ciceronis tempora verſati erant, nemo interitum effugerit, ne unus quidem: quæ jactura tanta ſane eſt, ut haud ſciam an majorem aliam res literaria ſenſerit. Ac niſi divina quadam providentia iiſdem fere temporibus, fruſtra tentatum à Cicerone opus, ab alio fuiſſet perfectum, næ nos hodie in ſumma Geographiæ, hoc eſt, rerum pulcherrimarum & utiliſſimarum ignoratione verſaremur. Nunc, poſtquam Deo Opt. Max. aliter viſum eſt, unus extitit Strabo philoſophus, αἱρέσει quidem Stoicus, cæterum doctus, Deus bone, & laborioſus, prorſuſque ad unguem factus homo: qui omni doctrina eruditus iiſque omnibus præſidiis abunde inſtructus, quæ ad hanc rem deſiderari poſſunt, rem & magno animo ſuſcepit, & tanta felicitate confecit, ut perſuaſum habeam, ſi quis diligenter hujus ſcripta verſare voluerit, poſſe eum antiquiorum Geographorum jacturam patienter ferre. Opus namque relictum nobis eſt à ſummo ſcriptore, quod præter accuratiſſimam totius orbis tunc cogniti deſcriptionem, tanta doctrina, tamque varia omnium rerum ſcientia refertum eſt, ea denique arte contextum, ut ſi unius aut alterius è veteribus ſcripta excipias, nihil plane in omni vetuſtate reperiam, cum hoc opere comparandum. Quo magis dolendum, neque integrum id ad nos perveniſſe, & quæ pervenere, ita fuiſſe ab imperitis hominibus accepta, ut vix alius ſcriptor vel plura vel graviora vulnera acceperit: prorſus ut jure queas illud tragici poëtæ uſurpare, Τέτρωται δικτύου πλέω λέγειν. adeo nihil reliqui fecere imperiti quidam & barbari homines, quin hunc auctorem omnibus modis male acciperent, & quantum in ipſis eſſet, mancum & contaminatum nobis traderent. Neque vero

ro χθὲς καὶ πρώην factum eſt, cum cœpit præſtantiſſimus hic ſcriptor ab impuris illis harpiis inquinari: Anni ſunt quingenti, & fortaſſean amplius, cum cœpere Strabonis codices ita corrupti circumferri, ut ſæpe viris doctis, qui imprudentius eos ſequerentur, impoſuerint. Mirari vero ſubit, in tanto doctiſſimorum virorum numero, quos noſtra hæc & parentum ætas tulit, quum nullus jam relictus ſit vetus ſcriptor, quem non certatim emendare, illuſtrare, & interpretari, multi contenderint: vix tamen unum aut alterum adhuc extitiſſe, qui de Strabone noſtro cogitarit. Atqui rei literariæ intererat hunc potius ſcriptorem legi quam emendatiſſimum, quam vel Apulejum, vel Martialem, vel Petronium, vel alium quempiam etiam meliorem his ſcriptorem: neque hoc dico quod doctorum virorum qui in illis ſcriptoribus laborarunt, conſilium reprehendam: hoc tantum volo, rem videri indignam, nondum fuiſſe repertum aliquem, qui ex tam excellentis operis emendatione laudem ſibi & nomen parere ſtuduerit. Non enim dici hoc poteſt, ita fuiſſe ab interpretibus hoc negotium confectum, ut docti abſtinere ab eo poſtea debuerint. Imo ita infeliciter & negligenter in hoc opere verſati ſunt interpretes, ut nondum conſtituerim, fueritne illis honeſtius, negotium non ſuſcipere, quam ſuſceptum ita negligenter exequi. Nos vero quum jam ab illo tempore quo vix ex ephebis exceſſeramus, Strabonem unice amare & admirari, partim ſponte noſtra, partim optimi parentis hortatu cepiſſemus, nihil magis in votis unquam habuimus, quam ut ſuſceptam hanc provinciam ab aliquo docto viro audiremus. Itaque quum aliquando intellexiſſemus, ſummum virum Joſephum Scaligerum, principem hujus memoriæ Criticorum emendationem hujus auctoris eſſe aggreſſum, dici nequit quam grata ea res ad noſtras aures acciderit. Verum poſtquam comperimus præſtantiſſimum virum aliis ſtudiis intentum, vix hac de re quicquam cogitare, quum in dies creſceret in nobis Strabonis amor, decrevimus tandem faciendum non eſſe ut diutius ab omni ope deſtitutus, optimus & nobiliſſimus ſcriptor relinqueretur. Etſi autem eramus ipſi nobis noſtræ tenuitatis optime conſcii, tamen non dubitavimus arduum opus aggredi: partim, æquitate doctorum hominum freti, quibus noſtrum ſaltem conſilium probatum iri ſperabamus: partim, ut vel cum exiſtimationis noſtræ periculo, doctiorum ſtudia excitaremus. Quod niſi multa nobis poſt ſuſceptum hoc negotium contigiſſent, quæ alacritatem & impetum noſtrum pene frangerent, magna in ſpe eramus, poſſe nos ſtudio & diligentia noſtra, ita de hoc auctore mereri, ut etiam docti viri, qui his ſtudiis delectantur, aliquid ſe nobis hoc nomine debere eſſent agnituri. Nunc coacti ſumus opus affectum potius quam effectum (præſertim quod ad poſteriores ſeptem libros attinet) in vulgus emittere: quod, ſi alia fuiſſent tempora, adhuc premere decreveramus. Et tamen, ne ſic quidem diffidimus doctos viros conatus noſtros æqui bonique eſſe conſulturos: præſertim ſi hæc à nobis eo tempore ſcripta meminerint, quo præter publicam calamitatem in hoc concuſſi orbis motu omnibus bonis communem, multa nobis privatim contigêre, quæ animum à ſtudiis perſæpe avocarent. Quorum omnium cum tu mihi teſtis ſis locupletiſſimus, Lecti clariſſime, elegi te unum ex omni amicorum meorum numero, inter quos tu familiam ducis, cui hoc opus, qualecunque tandem id eſſet, donarem ac dedicarem. Nam ſive id ejuſmodi eſt, ut excuſatione egeat, non poſſum meliorem teſtem mearum occupationum, & eorum omnium, quæ mihi dum id molior, non ſemel contra animi ſententiam contigerunt, exhibere: Sive contra, ejuſmodi hæc ſunt ut laude aliqua poſſint digna videri, neminem habeo cui potius iſta, quam tibi oblata velim: imo debeam: debeam inquam, tum publico nomine, tum etiam privato. Publico, quia nemo eſt bonus, qui te non plurimum colat & obſervet: ut qui jam locum eum in tua civitate obtineas, quem haud ſcio an ea ætate, qua tu es, ullus alius nemo ante te ſit conſecutus, nec mirum: Nam quum eo parente naſci, cujus ſola memoria aditum tibi ad quoſvis honores patefaceret, divino munere tibi contigiſſet; tu tamen ab ineunte ætate non deſtitiſti ſedulo operam dare, non ut honores adipiſcereris: ſed ut iis quam digniſſimus piorum & bonorum omnium judicio poſſes videri. Quod etiam cumulatiſſime tibi Deus Opt. Max. ſolus ἐάων δωτήρ, ut poëtæ ajunt, conceſſit. Nam & ſapientia, & cum aliarum artium bonarum, tum Juris Romani ſcientia ita te inſtruxit, ut unus omnium repertus ſis, qui eodem tempore, & Reipublicæ, conſiliis prudentiſſimis prodeſſes, & juris ſtudioſos doctiſſimis lectionibus juvares. Privato autem, quia, quum tot argumentis fuerit mihi perſpectus & exploratus, ſingularis quidam amor, quo me jampridem conſtantiſſime proſequeris: graviter peccare mihi viderer, ſi occaſionem hanc teſtandi amoris erga te mei, prætermitterem. Habe igitur Lecti clariſſime, amoris & obſervantiæ meæ pignus fidiſſimum: &, ſiquidem gratum id tibi futurum eſt, eripe graviſſimis tuis occupationibus aliquot horas, quibus hoc opus, quod tibi parum politum trado, recognoſcas, atque pro acerrimo judicio tuo corrigas. Hoc mihi gratius contingere nihil poteſt: Vale. Datum è muſeo noſtro, pridie Kalendas Septemb. Anno ultimi temporis CIↃ IↃ LXXXVII.

I[illegible]AA-

ISAACUS CASAUBONUS

DE STRABONE, ET EJUS SCRIPTIS.

STRABO genere Cappadox (ut eum Joſephus nominat) natus eſt in urbe clariſſima, Amaſia, ſicut ipſe libro XIV. teſtatur: quo loco Amaſiam eo ſtudio & cura depingit, ut quanta fuerit ipſius erga patriam charitas teſtatum ſatis ſuperque fecerit. Neque dubium eſt, patrem ei fuiſſe unum aliquem è principibus ejus urbis viris, quanquam ipſe paternum ſuum genus reticet. Nullus eſt enim in his quidem libris locus, ubi ejus facta reperiatur mentio. Nam quod in editione Xylandri lib. XI. legitur, Moaphernem fuiſſe patris Strabonis patruum: nos eum locum eſſe corruptum ex veteribus libris docuimus: in quibus legitur ὁ τῆς μητρὸς ἡμῶν θεῖος. non τοῦ πατρὸς, ut primus Xylander edidit: qui non meminerat iterum lib. XII. ſic ſcriptum eſſe, Ὄψε δὲ Μοαφέρνης ὁ θεῖος τῆς μητρὸς ἡμῶν. Itaque de paterno ejus genere quod dicamus amplius nihil habemus. Maternum, ut ipſe non uno loco docet, traxit à Dorylao tactico, viro forti, & claro, qui fuit unus è Mithridatis Euergetæ amicis ac ducibus. Hujus Dorylai ſtirpem ex variis Strabonis locis infrà deſcripſimus.

DORYLAUS ὁ τακτικός, Mithridatis Euergetæ amicus: Hic in urbe Cretæ Cnoſſo è Macetide muliere Sterope ſuſtulit filios duos

|

Lagetan. cui fuit

|

Filia, quæ nupſit fratri Moaphernis. Ex hoc conjugio nata eſt

|

Filia, cui filius STRABO.

Stratarchan. Hic in extrema ſenectute Straboni viſus.

Philetærus Dorylai tactici frater. Huic filius fuit

|

Dorylaus, unus è Mithridatis Eupatoris ducibus regi chariſſimus.

Atque hæc de Strabonis parentibus; qui quidem vel eo nomine laude digniſſimi ſunt, quod filium ſuum tanto ſtudio inſtituendum & erudiendum curarint. Vix enim ullus fuit illis temporibus in ulla Aſiæ ſchola clarus doctrina & literarum nomine vir, cujus STRABO γνώριμος & auditor non fuerit: idque à teneris annis, ut ipſe teſtatur. Nam admodum juvenis cum eſſet, Nyſam (quæ fuit minoris Aſiæ urbs,) ſtudiorum cauſa profectus, Ariſtodemo Ariſtarchi filio magna cum laude tunc duas ſcholas obtinenti (quum quidem mane Rhetoricam, veſperi Grammaticam profiteretur) operam navavit: poſtea etiam Tyrannionem, celebrem & ipſum Grammaticum audivit. Atque ita in Rhetoricis & Grammaticis hòrum opera eruditus, ad ſtudia philoſophiæ ſe contulit. Porrò ut variæ tunc fuere Philoſophorum ſectæ, ita variorum opera in philoſophiæ ſtudiis uſus eſt. Ipſe aliquot ex ſuis præceptoribus commemorat: ut libro XIII. Xenarchum Seleucenſem peripateticum. & lib. XVI. ſcribit, ſe τὰ Ἀριςοτέλεια συμφιλοσοφῆσαι, hoc eſt, exercuiſſe ſe in philoſophia Ariſtotelis cum Boëtho Sidonio. Unde adductus eſt Xylander, ut putaret peripateticæ ſectæ fuiſſe addictum Strabonem: idque (inquit) ex ſparſis hoc opere diſputationibus variis licet intelligere. Sanè ſi doctè & ſubtiliter ſcribere ac diſputare, ſolis peripateticis convenire & proprium eſſe concedimus: concedam ego quoque libens peripateticum Strabonem fuiſſe, & quidem ἐν τοῖς μάλιςα. Sed profectò non ita eſt: neque verè hoc à Xylandro eſt annotatum. Ipſe Strabo multis locis Stoicum ſe fuiſſe ſatis apertè niſi ἐθελοκωφοῦμεν, indicat: & veteres fere Strabonem quum laudant, Stoicum ſemper nominant. Et verò id ut non eſſet, diſputationes, quas Xylander ait, ipſum jugulant: in quibus nihil non ςωϊκώτατον, & ex penitiſſimis Stoicæ diſciplinæ fontibus hauſtum reperies: quod quia ſuis locis à nobis eſt annotatum, non refellemus hoc loco pluribus inſignem hunc Xylandri errorem. Porro quo vitæ genere uſus ſit, & ubi potiſſimum vixerit, itemque ejus mortem, quum nemo veterum ea de re ſcriptum quicquam reliquerit,

 nos

nos hodie ignorare neceſſe eſt: niſi quod ipſe de ſe, & ſuis peregrinationibus (quæ maximæ fuere, in Italiam, in Ægyptum, in Æthiopiam, & alias longinquas regiones) multa, prout dabatur occaſio, literis mandavit: quæ cum omnibus obvia ſint hos libros volventibus, non teram fruſtra tempus pluribus hoc loco ea commemorans. Scripſit præter Geographicum hoc opus etiam hiſtoricos Commentarios: quod opus ſi Suidæ credimus in libros XLIII. fuit diſtinctum: videtur autem mihi ejus pars proprium nomen habuiſſe Τὰ μετὰ Πολύβιον. Sic enim puto accipienda ejus verba lib. XI. quibus ait de Parthis plura ſe ſcripſiſſe ἐν τῇ ἕκτῃ τῶν ἱϛορικῶν ὑπομνημάτων βίβλῳ, δευτέρᾳ δὲ τῶν μετὰ Πολύβιον. ut idem liber intelligatur, qui fuerit ſextus totius operis, ſecundus autem τῶν μετὰ Πολύβιον. Meminere autem Strabonis aliqui è veteribus: ſed admodum pauci, &, ut opinor, præter Plutarchum, Joſephum & Tertullianum, nemo. Nam Julianum quidem Architectum, Stephanum, Socratem, Euagrium, Suidam, Euſtatium, Jornandem, & reliquos id genus, prætermitto. Jam quod ſcribit Strabo libro ſecundo ſe ὑπομνηματίσασθαι τὰς Ἀλεξάνδρου πράξεις, neſcio an ita debeamus accipere, ut fuiſſe ab eo hiſtoriam Alexandri conſcriptam intelligamus. Non enim alibi factam reperio ejus operis mentionem: & videntur poſſe illa accipi de iis, quæ cum alibi multis locis, tum maximè libris tribus poſtremis, de rebus geſtis Alexandri ſcribit. Illud conſtat, poſt conſcriptos hiſtoricos Commentarios tum demum appuliſſe Strabonem animum ad ſcriptionem hujus operis, cum jam ætatem eam eſſet aſſecutus, quæ ſcientiam & experientiam rerum quam plurimarum afferre (ſtudioſis quidem certè hominibus) poteſt, ſoletque. Id enim ipſe teſtatur libro primo. Quanquam quum attentius hos libros lego, venio in hanc ſententiam, ut putem multis antè annis de hoc opere eum cogitaſſe, primaque ejus lineamenta duxiſſe, ſemperque in eo exornando perſeveraſſe, donec ad extremam ſenectutem pervenit: quo quidem tempore opus ita limatum & perpolitum in vulgus edidiſſe videtur. Id ex eo maximè intelligimus, quod multa narret Strabo, ut recens facta, vel quæ adhuc gerantur, quæ tamen hiſtoriæ eorum temporum teſtantur non mediocri temporum intervallo fuiſſe disjuncta: unde conſtat, non uno aut altero menſe conſcriptum hoc opus fuiſſe: ſed longo annorum ſpatio magna cura & diligentia elaboratum: ut jam mirum non ſit, tantam ejus eſſe præſtantiam, quantam docti viri & ſani judicii, uno ore agnoſcunt omnes & profitentur. Reſtabat ut de Strabonis ætate aliquid diceremus: quæ quidem quæſtio, & per ſe ſatis eſt difficilis (maximè ob locum Athenæi) & quorundam tenebrionum culpa ita nonnullis obſcura fuit, ut non defuerint qui negarint Strabonem eſſe, qui hodie in ſtudioſorum manibus verſatur: ſed alium, neſcio quem, quem ipſi Stratonem indigitant. Primus hujus ſententiæ auctor, Franciſcus Patricius, homo Italus: qui in ſuis Peripateticis diſcuſſionibus longa digreſſione hoc paradoxum probare conatus eſt, & ſi ſtamus quorundam ſententia, abunde probavit. Deinde ſecuti ſunt alii, qui ut omnia ſibi eſſe lecta oſtenderent, hunc præſtantiſſimum auctorem non Strabonem, ut reliqui mortales, veteres, recentiores, omnes: ſed Stratonem cum Patricio appellare ceperunt. Ac quanquam non ita diffidimus doctorum hominum judiciis, ut longa oratione ad horum ſententiam refellendam opus eſſe putemus: diceremus tamen ea de re quid nobis videatur, & Achillea illa Patricii argumenta dilueremus: niſi, & temporis premeremur anguſtiis, & factum id à nobis eſſet, in eo ſcripto quod adverſus Patricii librum paramus: quodque brevi faciente Deo Opt. Max. edemus. Interea teſtatum hoc volumus, non recuſare nos ut inepti, nullius judicii, ac planè ſtulti habeamur: ſi vel unicum verbum in hanc ſententiam ab illo magno Critico, aut magno potius errorum hamaxario, prolatum ſit, quod falſum non ſit, ineptum, & prorſus eo homine dignum, qui nullo judicio in bonis ſcriptoribus verſatur: idque ita eſſe ſuo loco, ut jam diximus, manifeſtiſſimè probabimus. Sed & ad librum XII. notare nos meminimus, videri Strabonem diem ſuum obiiſſe (aut deſiiſſe certè ſcribere, ac paullò poſt obiiſſe) ante annum A. V. C. DCCLXXVIII. qui fuit annus Tiberii XI. vel XII. quo anno Cyzicenis ademptam fuiſſe libertatem Tacitus auctor eſt; quam ipſe diſertis verbis eis tribuit. Atque hoc ante me obſervaſſe ſcripſiſſeque eruditiſſimum Taciti interpretem video.

HENRI

HENRICI DODWELLI
DISSERTATIO.

De *Strabonis Excerptore*, & ætate qua vixerit.

§. 1. Ptolemæo, Arriano, Marciano etiam Heracleota junior erat hic Strabonis Breviator.

QUIS fuerit ille, qui *Strabonis Geographiam* in *compendium* redegerit, omnino non conſtat. Itaque, cum de *homine* nihil habeamus exploratum; de operis *ætate*, non aliter, quam *notis* ex *ipſo* petitis, ſententiam ferre licet. *Ptolemæo* ſe juniorem fuiſſe, *ipſe* teſtis eſt, quem *teſtem* advocat. Lib. II. p. 1213. & Lib. VII. p. 1252. & L. XVII. p. 1316. Similiter etiam *Arriano* L. IX. p. 143. qui *par* erat ferme *Ptolemæo*, paulo tamen, ut videtur, ætate *major*. Etiam *Marciano* juniorem fuiſſe ex ipſo colligimus *Marciano*. Geographorum enim accuratiſſimorum catalogo, præter ſuum *Artemidorum* & *Menippum*, quos ipſe in *compendia* propterea contrahendos cenſuit, *Strabonem* etiam complectebatur, p. 63. Monendus erat, hoc in loco, Lector, ſi quis alius, quod in ſuis ipſe tum præſtabat, idem in *Strabone* præſtitiſſet. Imo ab illius *Breviatoris* exemplo, id quoque, quod *ipſe* tum agitabat, Lectori commendaturus. Sic tamen loquitur, quaſi *primus* ipſe *novo* eſſet exemplo, nec *ulla* adhuc in *pretio* fuiſſent *compendia*. Cæterum, ut minus præceſſiſſent, ſecuturos tamen veriſimile erat, qui aliorum quoque celeberrimorum Auctorum, in ſuo cujuſque genere, *Breviaria* conficerent, ſi hoc ſaltem placuiſſet *primi Breviatoris* exemplum. Nec alius erat Auctor, pro conſilio *Marciani*, antea tentandus, quam quem ipſe *compendio* dignum pronunciaverat *Marcianus*, quem nempe illis *parem* judicaſſet, in quibus ipſe operam ſuam ponendam cenſuiſſet. Sed pauca admodum, ſi qua fortaſſe ulla habemus ſingulorum Auctorum *compendia* ante *quartum* à *Chriſto* nato Sæculum. Inde ſuſpicamur, nondum obtinuiſſe illam in Lectoribus deſidiam, quæ tot poſtea pepererit *Græcorum* Χρηςομαθείας, *Latinorumque Breviaria*. Nedum veſtigia *mutilati* per ea tempora *Strabonis*. *Artemidorum* quidem aliquoties, & quidem ex illa ipſa *Marciani Epitome*, advocavit *Stephanus*. Forte etiam ex ejuſdem *Marciani Menippo*. Nam ad *Geographiam* fere ſpectant loca *Menippi* à *Stephano* advocata, non ad *Hiſtoriam* quam *Geographiæ* immiſcuerat ipſe *Menippus*. Cæterum *Epitomas* ſuas ſuppleverat *Marcianus* ex aliis, & quidem *primi nominis*, Auctoribus. Ita fecit ut Auctoribus *ipſis*, dum adhuc *integri* in manibus eruditorum tererentur, hoc ſaltem nomine *anteferendæ* illæ fuerint *Epitomæ*, in illa quoque cauſa audiendæ, de qua altum fuerat ſilentium apud ipſos *Epitomarum* Auctores *primarios*. Nihil tale noſter *Strabonis breviator*. Nihil ille aliunde *ſupplet* quod deerat apud *Strabonem*. Proinde nihil habet cur ab illis conſuleretur qui *integro* Geographi textu fruebantur. Nec adeo illum unquam teſtem advocat *Stephanus*, cum nondum *gratæ* eſſent hoc *uno* nomine *Epitomæ*, ni alia complecterentur quæ in Auctore ipſo *deſiderabantur*. Hoc certe ſupponit ipſe *Marcianus*.

§. 2. Marciani exemplum ita noſter imitatus non eſt, ut ne quidem titulum cum eo communem habeat Ἐπιτομῆς, *ſed* Χρηςομαθειῶν *novum adſciverit.*

Alio itaque, quam *Marciani*, conſilio *Strabonem* contraxit, quicunque demum is fuerit, noſtri Operis Auctor. Nec proinde quicquam eſt cur *Marciani exemplum* eum imitatum eſſe credamus, qui *alio* titulo *nullo* gratiam Operi conciliandam eſſe cenſuit præterquam *compendii*; nec adeo quicquam, cur *propinquum* exiſtimemus ætati *Marciani*. Tantum abeſt ut Opus ſuum ille, exemplo *Marciani*, vel hortatu, ſuſceperit, ut ne quidem titulum Ἐπιτομῆς dederit cum *Marciano* communem, ſed alium prorſus, diverſumque Χρηςομαθειῶν. Itaque *poſtea* ſcripſerit oportet quam in uſus hominum reciperentur iſtiuſmodi Χρηςομάθειαι. Sic nempe appellari ſolebant *Collectanea* ſeu *Excerpta*, quæ quis, pro ſuo cujuſque ſtudii genere, in ſuos proprios uſus, ex Auctore aliquo delegenda cenſuiſſet. Non *brevitatis* cauſa tantummodo, ut fuſius dicta in *pauciora* contraherentur, cujus ratio erat vel præcipua in *Compendiis*; ſed omiſſis iis quæ ad Auctoris conſilium appoſitiſſime faciebant, ſi minus facere viderentur ad conſilium *Excerptoris*. Hæc enim ſola Lectores pro Χρηςοῖς habebant, quæ ſuis inſervirent Χρήσεσι, quæ, pro ſtudioſi cujuſque conſilio *diverſo*, erant ipſæ quoque *diverſiſſima*, ut jam olim obſervavit *Seneca*. Hæc itaque, ut juniores *digitis* indicibus ad marginem appoſitis inſignire ſolent, ita veteres literis χρ. in marginem ſimiliter relatis. Horum ergo Χρηςῶν farragines in uſus ſtudioſorum privatos collectæ veteribus Χρηςομάθειαι audiebant, *Collectanea* nimirum verius, quam *Compendia*, vel Ἐπιτομαὶ, quales erant illa *Marciani*. Nihil itaque *affine* habent noſtræ è Strabone Χρηςομάθειαι cum Ἐπιτομαῖς *Marciani*.

§. 3. Is ipſe titulus Χρηςομαθειῶν

Sic illæ nimirum *privatorum* hominum *propriæ* cenſebantur Χρηςομάθειαι, ut diu poſt ætatem *Marciani* Collectaneis in uſum publicum editis dari cœperit ti-

tulus

ex *uno* aliquo Auctore collectorum multo *recentior* erat ætate *Marciani*.

tulus Χρηςομαθειῶν. Multas iſtiuſmodi *Collectaneorum* inſcriptiones collegit in Hiſtoriæ Naturalis *Præfatione* major *Plinius*. Multas item *Gellius* in ea, quæ nunc Præfatio habetur, temere ab Operis *fine* ad ejuſdem *initium* tranſlata, tam *Romanorum*, quam etiam *Græcorum*. Nec tamen apud alterutrum legimus titulum Χρηςομαθειῶν. Primus Librorum ita inſcriptorum meminit, ni fallor, in Bibliotheca *Photius* à *Proclo* nempe Philoſopho & *Helladio Beſantinoo*. *Proclus* quinto à *Chriſto* nato Sæculo non erat antiquior, ut jam docuit præſtantiſſimus *Fabricius*. Natus nimirum A. D. 412. exſtinctus autem ejuſdem *Epochæ* anno 485. *Helladius* ſub *Licinio* vixit & *Maximiano* (*Daia*, ut videtur) ſi quidem recte *Photius*. Sic quoque *quarto* Sæculo ineunte. *Antea* neminem compertum habemus, qui hunc titulum præfixerit editis à ſe in publicum *Collectaneis*. Nec tamen ejuſdem generis erant illæ undecunque & è *variis* Auctoribus in unum Corpus collectæ *Chreſtomathiæ* cum noſtris hiſce ex *unico Strabone* Chreſtomathiis. Hæ *juniorum* adhuc videntur fuiſſe temporum quam vel *Procli*, nedum *Helladii*. *Mediæ* ſcilicet *Antiquitatis* qua primum prodierint *Latinorum deflorationes* & *florilegia*, quibus fere reſpondent *Græcorum* Ἀνθολόγια & Ἀπανθίσματα. Nec longe diſcedunt hæ, de quibus agimus, Χρηςομάθειαι & Παρεκβάσεις, quæ etiam ipſæ ad *Compendia* referendæ erant cum ex *uno* aliquo colligerentur Auctore. Ita *Suidas*: Παρεκβατικῶς, συντόμως. quæ verba ipſa ſunt *antiquioris* Suidæ *Lexicographi* nempe *Photii* MS. & tamen *Euſtathii* ad *Dionyſium* & *Homerum* Commentarii verboſiſſimi Παρεκβάσεις appellantur. Sic nempe intelligendi, ut fuerint, præ *Scholiis* atque *Interpretationibus*. Vetuſtioribus, unde excerpebantur, revera σύντομοι, tum forte *Chreſtomathiarum* titulo paulatim in deſuetudinem abeunte. Ortum dedit iſtiuſmodi *Chreſtomathiis* non modo *ſtudioſorum* mos illo tempore receptiſſimus *excerpendi* quos quiſque legerat Libros, ut fecit ipſe in *Myriobiblo* & in *Philoſtorgio Photius*; ſed *Rhetorum* præterea *Grammaticorumque* munera *publica* qui *Cleri* junioris inſtituendi cauſa, in *Eccleſiis* quibuſque inſignioribus alebantur *publicis* Eccleſiarum *ſtipendiis*. Pro *Romanorum* Principum ſcilicet exemplo, qui in *Urbibus* etiam celeberrimis ſimilia conceſſerant *ſtipendia Medicis*, *Grammaticis* & *Philoſophis*. Sic enim illi plerunque muneribus ſuis defungebantur *Profeſſores*, ut è præclaro aliquo ſuæ diſciplinæ Auctore *dictata* traderent à diſcipulis ſcribenda; & quidem eouſque progrederentur dum ad illius *finem* Excerpta ſua perduxiſſent. Hæc itaque dicantur ἀπὸ φωνῆς, quod *viva* Præceptoris *voce* tradita *diſcipuli* ſcriptis commiſiſſent. Ut nempe ita ſecernerent ab alterius generis *Excerptis*, quæ Diſcipuli *ipſi* ex Auctoribus nulla freti Præceptoris *voce* propria opera collegiſſent. Nec temere fortaſſis appellatæ *Chreſtomathiæ* quæ à *Scholæ* μαθηταῖς *Inſtitutoris* monitu pro χρηςοῖς vel χρησίμοις habita in Commentarios redacta fuerant; non *propria* collectoris ſeu *induſtria*, ſeu *judicio*. Hujus generis Χρηςομαθείας exhibet Codex MS. *Baroccianus*. Fieri ergo poteſt ut ab ejuſmodi aliquo *Grammatico* emanarint noſtræ hæ è *Strabone Chreſtomathiæ*.

§. 4. Vixit *Excerptor* cum *Macedoniam*, & *Græciam*, & *Epirum*, & *Peloponneſum* tenerent *Sclavi*. Horum primi *Avari* ignoti *Conſtantinopolitanis* uſque ad finem *Juſtiniani Magni*, ad ripas *Danubii* progreſſi ſub *Juſtino* illius ſucceſſore. Non ſub *Theodoſio* minore, ut volebat *Conſtantinus Porphyrogennetus*.

Utcunque tamen recentiorem *Excerptoris* noſtri *ætatem* arguunt illius verba *propria*, ubi in propria *Perſona* loquitur. Obſervaverat *Strabo Græciam* pleramque olim à *Barbaris* poſſeſſam, antea quam ab ipſis occuparetur *Græcis*. Hac arrepta anſa obſervat viciſſim noſter *Strabonis* Excerptor ſuo demum, quo ſcribebat ipſe, Sæculo, *Græcis* ſub jugum miſſis, maximam *Græciæ* partem occupatam eſſe à *Barbaris Sclavis*. Verba hæc ſunt: 1 Καὶ νῦν δὲ πᾶσαν Ἤπειρον, καὶ Ἑλλάδα σχεδὸν, καὶ Πελοπόννησον, καὶ Μακεδονίαν, Σκύθαι Σκλάβοι νέμονται. Hinc ergo *notas* duplices lucramur *temporis* quo vixerit horum verborum *interpolator*: Ut nec *antiquior* eſſe potuerit *Sclavorum* in regiones ibi memoratas *Imperio*, & ne *ſerior* quidem eo Sæculo quo hoc Imperium *Sclavi* amiſerint. *Scythæ* illi *Sclavi* avitas ſedes olim trans *Iſtrum* tenuerant. Inde *primus* gradus erat in *Thraciam*. Tum deinde in *Macedoniam*, *Dalmatiam*, *Epirum* atque *Græciam*, denique in *Peloponneſum*. *Sclavos* & *Sclavinos* & *Avaros* pro eadem gente cenſet 2 *Conſtantinus* Porphyrogennetus. Quod ita arbitror intelligendum, ut quanquam *alii* fuerint, præter *Avaros*, *Sclavi*, commune tamen *omnibus* fuerit nomen *Sclavorum*, quod *multas gentes* complectebatur, quarum *una* illa fuerit *Avarorum*. Certe cum primo *Romanis* Provinciis infeſti inciperent eſſe *Sclavi*, horum *Avarorum* præſidio, & *Chaganorum* (qui *ſupremi* eorundem erant *Magiſtratus*) auſpiciis merebant omnes e quacunque demum *tribu*, vel *gente*, *Sclavi*. Primas autem eorum impreſſiones in *Dalmatiam* fuiſſe ſtatuit *Conſtantinus* Porphyrogennetus. In partes nempe *Danubio* proximas, nec longe à *Salonis Diocletiani* ſeceſſu celebribus. Tum pulſos è *Salonis* colonos 3 *Romanos Raguſam* condidiſſe refert anno antea quam ipſe illa commentaretur 500. Annum vero deſignat *Mundi Conſtantinopolitanum* 6457. *Ind.* VII. Hæc notæ anni ſunt Æræ *Chriſtianæ* 949. Ita *Raguſam* migrarint pulſi à *Sclavis* coloni *Romani* anno ejuſdem *Epochæ* 449. Imperante *Theodoſio* juniore. Ne

1 L. VII. p. 1252. 2 *Conſt.* Porph. de adm. Imp. c. 29. 3 P. 1245.

aliud, ut opinor, hoc rotundo numero volebat Imperator *Conſtantinus*. Certè anno *Theodoſii* illius XVIº. *Gerides, è quibus poſtmodum diviſi ſunt Longobardi & Avares, villas quæ erant circa Singidonem & Sirmium habitaſſe*, teſtis eſt Auctor [1] *Hiſtoriæ Miſcellæ*. Habitatio illa *poſſeſſionis* Argumentum eſt. Et in illis ipſis partibus res *Avarorum* geſtas *primas* legimus. Hic annus erat Æræ *noſtræ* 424. Hic tamen diu latuerunt ut ne quidem *gentis* ſuæ vel *nomen*, ulterioribus victoriarum progreſſibus notum fecerint. Sic enim ſcribit ad annum *Juſtiniani* M. XXXI. idem Auctor [2] Hiſtoriæ Miſcell. *Eodem anno ingreſſa eſt gens Byzantium inopinata, eorum qui dicuntur Avares, & tota civitas cucurrit ad viſionem eorum, tanquam qui nunquam viderint hujuſmodi gentem*. Annus erat *Chriſti* 558. quo nondum aliis *Romanorum* Provinciis moleſti fuerint, adeo extra ſuos fines ignoti. *Legationem* præterea ab eadem gente *Avarorum* ad eundem *Juſtinianum* anno illius XXXVIº. *Chriſti* nempe 563. memorat *Victor Tununenſis*. Sub *Juſtino* IIº. certa habemus *Avarorum* in *Romanos* hoſtilia deſignantium Argumenta. Imo ſic loquuntur Auctores, quaſi tum primum *Danubium Romani* Imperii limitem trajecerint. Hujus enim *Imperii* initio *Juſtinum* conſanguineum à *Juſtino* Imperatore accerſitum teſtatur [3] *Evagrius*, ἀμφὶ τὸν Ἴςρὸν τὰς διατριβὰς ποιούμενον, καὶ τὰς τῶν Ἀβάρων διαβάσεις ἀνείργοντα Hic ſane manifeſtum eſt, nondum illos *Danubium* tranſiiſſe, cum cuſtoditis *Danubii* vadis à *Romano* Imperio excluderentur. Nec enim falli in eo potuit *Evagrius* ſub *Juſtiniani* initium *natus*, ut tum *virilem* maturamque ætatem aſſecutus fuerit, quod ipſo quoque *Evagrio* teſte probavit, ſatis feliciter, *Valeſius*. Inde ratio manifeſta eſt, cur anno *Juſtiniani* XXXIº. nomen eorum ne quidem maleficiis *Conſtantinopolitanæ* Urbis civibus innotuerit. Quod ſcilicet tum primum ἠϊόνας τοῦ Ἴςρου attigerint (ſic enim loquitur ibidem *Evagrius*) cum illam legationem decernerent. Hanc etiam ſententiam firmant [4] *Theophylactus Simocatta* & *Menander Protector* Auctores graves, & *Conſtantini* Imperatoris *Traditionibus* anilibus longe anteferendi. *Menandrum* ipſi debemus *Conſtantino*, qui eam *legationem* conſilio *Juſtini*, qui tum tranſitum *fluvii* tuebatur, miſſam fuiſſe docet, cum nondum in *Dalmatia* poſſeſſione eſſent *Avari*. Et ne quidem anno *Juſtini* Iº. (qui *Chriſti* erat 565) *Avaros Danubium* trajeciſſe, docuit, ut jam oſtendimus, *Evagrius*. Tum vero *primum* imminebant *Romanis Avari*, quod ad *Theodoſii* junioris tempora falſo retulerant fabulatores, quorum fidem ſequebatur *Conſtantinus Porphyrogennetus*. Jam vidimus in Expeditione illa fictitia ſub *Theodoſio Avarorum* ſocios *Longobardos* agnoſcere *Paulum Diaconum* Hiſtoriæ Miſcellæ collectorem. Sed *verum* hoc de temporibus *Juſtini* II. conſtat è *Menandro*. Imo ipſe etiam agnoſcit Hiſtoriæ Miſcellæ collector, Libri XVI. fine. *Res* denique *ipſa* hoc verum eſſe clamat. Sic enim *Singidonem* atque *Sirmium* hoc tempore tractabant *Avari*, ut facile intelligamus pro *hoſticis* habuiſſe, non pro poſſeſſionibus *ſuis* nedum *avitis*. Vaſtabant enim atque incolis vacuas fecerunt, ſpoliiſque pro arbitrio actis, *Danubio* trajecto ad propria remeabant. Inde manifeſtum eſt, hucuſque trans *Danubium* proprias gentis fuiſſe *ſedes*, nec ante hoc *Juſtini* Imperium, in *Romanorum* ditione habitaſſe. Poſtea ergo quærenda erit Epocha *Sclavorum*, de qua loquitur noſter *Strabonis* Excerptor, cum *Epirum*, *Macedoniam*, *Græciam*, ipſam quoque *Peloponneſum* jugo ſuo premerent.

§. 5. Ne quidem uſque ad finem *Mauricii*, ultra *Iſtrum poſſeſſiones* habebant *Avari*.

De hujus *Imperii* anno Xº. (qui *Chriſti* erat 575.) ita *Joannes Biclarienſis*. *Sclavini in Thracia multas urbes Romanorum pervadunt, quas depopulatas vacuas reliquere. Abares litora maris captioſe obſident, & navibus litora Thraciæ navigantibus ſatis infeſti ſunt*. Nempe *ſuperioris anni* fine *Cæſar* factus eſt *Tiberius Sept.* VII. *Ind.* 8. teſte Auctore Chronici Paſchalis. Tum hujus anni initio miſſus rem geſſit in *Avaros* infeliciter, victus ab illis fugatuſque. Negaverat enim illis *Juſtinus* ſtipendia *annua* à deceſſore *Juſtiniano* conceſſa. Inde *prior* impetus in *Sirmium*, tum deinde in *Thraciam*, ut docet *Menander*. Sequenti anno *Imperii* XIº. *Longobardorum* Expeditionem in *Italiam* è *Pannonia*, in qua *Avarorum* ſocii fuerant, tribuit *Hiſtoria Miſcella*. Sed notæ aliæ ibidem aſſignatæ omnes annum deſignant *Juſtini* IV. *Chriſti* 569. Quod nempe fuerit *Kal. Aprilis*, quod *Indictione etiam* I. Imo quod ipſo illo *Chriſti* anno 568. rem geſtam fateatur *Paulus* ipſe Diaconus. Et *notæ* etiam è *Gregorio* M. à *Baronio* obſervatæ. Hæc tamen quoque nota, ita etiam explicata, ſufficit ad ſententiam ejuſdem *Hiſtoriæ Miſcellæ* falſi convincendam, quæ illam Expeditionem ad *Theodoſii* minoris tempora retulerat, in qua pars fuerit *Longobardis Avarorum* ſociis in illa ipſa Provincia *Pannoniæ Tranſdanubianæ*. Sed ne tum quidem captas à ſe urbes, etiam in *Dalmatia*, habitabant, aut *propria* aliqua *poſſeſſione* tenebant. *Sirmium* primo *Hunnis*, ut videmus è *Menandro*, tum deinde Imperatori *Juſtino* reddiderunt, teſte *Evagrio* L. VI. c. 12. Et facta pace ἐς τὰ οἰκεῖα rediiſſe, Auctor idem eſt [5] *Menander*. Sub Tiberio IIº. audaciores facti ulterius progreſſi ſunt. Sic enim de Iº. illius anno, *Chriſti* 579. *Joannes Biclarienſis*: *Abares Thracias vaſtant, & Regiam urbem à muro longe* [l. longo] *obſident*. De IIIº. qui *Chriſti* erat 581. ita:

1 Hiſt. Miſcell. XIV. p. 408. 2 L. XVI. p. 466. 3 *Evagr.* Eccl. Hiſt. L. V. c. 1. 4 *Theophyl. Sim.* L. VIII. c. 7, 8. 5 *Menand.* p. 94. Ed. *Hœſch.*

581. ita: *Abares à finibus Thraciæ pelluntur*, & *partes Græciæ*, *atque Pannonis* [l. Panoniæ] *occupant*. Hæc *Pannonia* erat, ni fallor, *Ciſdanubiana*. In anno ejuſdem v°. ita: *Sclavinorum gens Illyricum*, *& Thracias vaſtant*. Sed v^m. *Imperii* annum non attigit *Tiberius* ille, nedum vi^m. ut vult *Abbas Biclarienſis*. Plures autem tenuit, ſi à *Cæſarea* illius dignitate calculus proceſſerit. Utcunque tamen infra *Aug*. XIV. anni *Chriſti* 582. hæc omnia continenda erunt, quo *mortuus* eſt *Tiberius*. Tum quoque *Illyricum*, quæ poſtea ſedes eorum erat *Dalmatia*, *vaſtabant*, nondum *incolebant*. Nec aliam fuiſſe veriſimile eſt partium *Græciæ*, de quibus ibi loquitur, *occupationem*. Idque palam faciunt res eorundem geſtæ ſub *Mauricio*, 1° illius anno, *Chriſti* 582. ſic habet [1] Hiſtoria Miſcella: *legatione funguntur Avares ad Imperatorem Mauricium*, *qui ante breve tempus Sirmium ſubegerant inſignem civitatem Europæ*. Poſtea: [2] *Chajanus ſiquidem civitatem ſubvertit*, *& multas alias urbes cepit*, *Illyrico ſubjacentes*. De II°. qui *Chriſti* erat 583. ita: *Porro Chajanus Avarum pacem ſolvere feſtinabat*. *Nam Sclavinorum gentes contra Thracem armavit*, *qui pervenerunt uſque ad longos muros multum facientes excidium*. Idem de [3] *Sclavinis Menander*. Sed vario eventu tum pugnatum. Victi enim à *Commentiolo* viciſſim *Andragaſto* prædam eripiunt *Sclavini* v°. *Mauricii*, *Chriſti* 585. Alios habet Hiſtoria eadem Miſcella à *Theophane Avarorum* progreſſus, ſed verſus *Septentrionem* quæ ad cauſam noſtram non faciunt. Sic autem de IX°. *Chriſti* 590. *Bellum circa Europam Avaricum incumbebat*. Ut tum demum ſero graviterque rem geſtam intelligamus. Proximo ergo anno *Mauricii* x. *Chriſti* 591. vel 592 ita ſcribit: [4] *Chajanus iterum bellum agit*, *& devaſtat Singidonem*, *& contra Sirmium caſtra movet*. Sed literis [5] *Mauricii* ad Priſcum interceptis territus *in terram ſuam cum fuga potenti regreſſus eſt*. Addit [6] *Evagrius* plura, quæ tacuit *Hiſtoria Miſcella*: Οἱ Ἄϐαρες δὶς μέχρι τοῦ καλȣμένȣ μακροῦ τείχȣς διελάσαντες, Σιγγιδόνα, Ἀγχίαλόν τε, καὶ τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν καὶ ἑτέρας πόλεις τε καὶ Φρούρια ἐξεπολιόρκησαν καὶ ἠνδραποδίσαντο, ἀπολλύντες ἅπαντα καὶ πυρπολοῦντες, τῶν πολλῶν στρατευμάτων κατὰ τὴν ἑῴαν ἐνδιατριϐόντων. *Temporis* nota eſt in mentione expugnatæ *Singidonis*, quam huic anno imputavit *Hiſtoria Miſcella*. Et in eo quoque quod *abſentibus* in *Oriente* exercitibus factas fuiſſe refert has in *Occidente* deprædationes. Anno enim *Mauricii* XI. *Chriſti* 593. ſic Hiſtoria Miſcella: [7] *Idem Imperator Priſcum cum omnibus Romaicis potentatibus ad Iſtrum fluvium miſit*, *ut Sclavinorum nationes tranſire prohiberet*. Ait *omnibus*, quia aderant *jam*, qui *ſuperiori* anno aberant, *Orientis* exercitus. Metumque illum, è literis *Mauricii* interceptis ortum, in cauſa fuiſſe veriſimillimum eſt, cur fugerit potius cum ſuis *Sclavis Avarorum* Chaganus, quam domum ſe *receperit*. Sic erat neceſſe ut *ſuperiori* anno geſta fuerint quæcunque geſſerit *Chaganus* dum *nondum* intereſſent *novæ* illi ex *Oriente* copiæ. Appulſæ enim fecerunt ut *verteretur* Belli alea. Tum ſeſe intra *fines* ſuos continebant *Avari*, & *vim* contra inferebant *Romani*. Hoc nempe anno accerſitos à Chagano *Sclavinos Iſtrum* tranſire prohibuit *Priſcus*. Nec illud modo. Populantem cum ſuis *Sclavinis Ardagaſtum*, trajecto *Iſtro*, media nocte adoritur inopinatus, funditque, ereptamque prædam mittit *Byzantium*, ægre ipſo evadente *Ardagaſto*. Rurſus dum prædam recuperare conantur *Sclavini*, vincuntur iterum à *Romanis*. Inde fiducia tanta *Priſco* ut *Muſacium Regem* inter ſuos ſecurum opprimeret; ingenti edita Barbarorum *cæde*. Proximo anno *Mauricii* XII°. *Chriſti* 594. *Sclavinos* prædatur [8] ipſe *Priſcus*, & in eorum ditione, Imperatoris juſſu, *hyemavit*. Prædâ tamen ceſſit *Chagano*, ut ſalvus *Iſtrum* trajiceret ad ſuos rediturus. Tum *Pax* cum *Chagano* denuo renovata, dum cauſam *Sclavinorum* aperte non agnoſceret. Hujus anni fine *Petrum* in *Sclavinos Priſci* loco ſufficit *Mauricius*. [9] Hæc anno *Mauricii* XIII°. *Chriſti* proinde 595. Inde [10] in *Sclavinos* ſolos procedit Bellum, quos vincit anno *Mauricii* XIV°. *Chriſti* 596. *Petrus*. Et viciſſim anno ejuſdem *Principis* XV°. *Chriſti* 597. in *Bulgaros Sclavinorum* ſocios. Ita factum ut rurſus ſuccederet in *Petri* locum *Petri* deceſſor *Priſcus*. Is anno *Mauricii* XVI°. *Chriſti* 598. *Bulgaros* pellit Singidone, nequicquam reluctante Chagano. [11] Anno *Mauricii* XVII°. *Chriſti* 599. prædam *Chagani* è XL. civitatibus à ſe populatis collectam eripit Priſcus. [12] *Chaganus infortunio comperto in regionem ſuam regreſſus eſt*. Anno XVIII. *Chriſti* 600. *Captivos*, ob negatum redemptionis pretium, occidit *Chaganus*, quæ res odium invidiamque creavit *Mauricio*, & *Phocæ* anſam dedit ſceleris poſtea admittendi. [13] Anno XIX°. *Chriſti* 601. multæ erant *Romanorum* in *Barbaros* victoriæ, nec modo in *Avaros*, verum etiam in *Sclavinos*. E quibus omnibus intelligimus, *prædationem* illam fuiſſe *Barbarorum*, quam per *Græciam univerſam* agnoſcit *Evagrius*, potius quam *poſſeſſionem*. Nam & *receſſiſſe* illos legimus, nec *pulſos* ex *Imperio*, ſed *excluſos*, occupatis *Iſtri* vadis. Imo diſertiſſima habemus teſtimonia quibus *Iſter* terminus hoc Sæculo communis inter *Avaros Romanoſque* fuiſſe vincitur. Huc ſpectant verba *Chagani Avarorum* apud *Theophylactum Simocattam*:

1 L. XVII. p. 482. 2 P. 483. 3 *Menand*. p. 96. Ed. *Hæſch*. & *Theophanes*. 4 L. XVII. p. 501. è *Theophane*. 5 P. 503. 6 L. VI. c. 10. 7 L. XVII. p. 503. è *Theophan*. 8 *Theophanes* & ex eo *Hiſt. Miſc*. 9 *Theophan*. & ex eo *Hiſt. Miſc*. 10 *Theophan*. & *Hiſt. Miſc*. 11 *Theoph*. & ex eo *Hiſt. Miſc*. 12 *Theophan*. & *Hiſt. Miſc*. 13 *Theophan*. & *Hiſt. Miſc*.

eatum: Ξένος ὁ Ἴστρος ὑμῖν, τὸ ῥόθιον τούτῳ πολέμιον. L. VII. c. 10. p. 178. Huc verba ipſius Auctoris: *Διομολογεῖται δὲ Ῥωμαίοις καὶ Ἀβάροις ὁ Ἴστρος μεσίτης.* L. VII. c. 15. p. 184. Huc *Theophanes:* *Τὸν Ἴστρον ποταμὸν μὴ διαβαίνειν ὡμολόγησαν.* p. 235. Edit. *Pariſ.* Loquuntur ambo de his ipſis, in quibus verſamur, temporibus *Mauricii.* Huc uſque ergo nullam *Sclavorum poſſeſſionem* legimus, vel in *una* aliqua illarum Provinciarum, quas *Sclavis* ſubditas agnoſcit, quo tempore ſcribebat ipſe noſter *Strabonis* Excerptor. Itaque temporibus *Mauricio* recentioribus *poſſeſſio* illa, quæcunque demum fuerit, quærenda eſt.

§. 6. Sub *Heraclio* demum ultra *Iſtrum* migrabant, & *Dalmatiam* ſibi vendicabant *Avari*, à *novis* inde *Avaris* pulſi penituſque *excisi* eodem imperante *Heraclio.*

Perſtabat tamen idem illud *Romanorum* Bellum cum *Avarorum* Chagano, ſub quo merebant *Romano* Imperio infenſi *Sclavi.* 1°. certe *Phocæ*, *Chriſti* 602. *Avares Thracem devaſtaſſe* refert *Hiſtoria Miſcella.* 11°. *Phocæ* anno *Chriſti* 603. ita habet: 1 *Phocas autem potentatus ab Europa in Aſiam tranſtulit, Chagano pactis additis, arbitratus Avarum quieſcere nationes.* Tenuitque, ut videtur, *emptitia* illa *Pax* uſque ad tempora *Heraclii.* Tum vero rurſus pro more ſolito graſſabantur. Anno enim *Heraclii* 11°. *Chriſti* 612. *Europam Avares deſertam reddidiſſe* dicuntur. Unde intelligimus Provincias *Europæ* pleraſque eorum populationibus *incultas* jacuiſſe, non autem ab *Avaris* ipſis fuiſſe *poſſeſſas.* Hæccine vox erat noſtri Excerptoris, ut ad *vaſtationem* potius, quam ad *culturam* fuerit referenda? Plane non exiſtimo. Ad *nomen* potius *Scytharum Nomadum* noſtrum alluſiſſe crediderim, quod à ſtudio fuerint *Agriculturæ* alieni, & *Paſtoritiæ*, pro more *patrio*, addictiores. IX°. deinde *Heraclii*, *Chriſti* 619. novæ erant *Chagani* in *Imperatorem* inſidiæ. X°. deinde *Heraclii*, *Chriſti* 620. *pacem* initam memorat *Hiſtoria Miſcella.* Anno ejuſdem XI°. *Chriſti* 621. cum *Avaribus pace, ut putabat, contracta, tranſtulit militias Europæ in Aſiam.* Verba ſunt *Hiſtoriæ Miſcellæ* de *Heraclio.* XII°. autem, menſe *Aprili*, *Ind.* 10. expeditionem *Perſicam* ipſe ſuſcepit *Heraclius.* Sic illa invicem *connexa* ſunt ut *temporum* rationem admodum confirment. Ultimus *Avarorum* ſub hoc *Imperio* impetus anno erat *Heraclii* XVI. *Chriſti* 626. qui *annus* multis *notis* certiſſimis deſignatur in Chronico *Paſchali.* A *Perſis* nempe ſolicitati, quos fide *Avarorum* data fretus adortus fuerat *Heraclius.* Hæc cauſa erat cur etiam in *Avaros* hoſtes *Chrobatos* ipſe ſolicitarit *Heraclius.* Erat enim *mos* ille apud *Romanos* per ea tempora receptiſſimus, ut Barbaros *alios* in *aliorum* Barbarorum perniciem *mercede* converterent. Sic *Theodoricum* cum *Gothis* in *Odoacrem*, *Herculorum* Principem, armavit *Zeno.* Sic ipſos hos *Avaros*, cum ad ripam *Danubii* nuper appuliſſet, in Barbaros *alios Romanis* finibus imminentes donis & ſtipendiis conduxit M. *Juſtinianus.* Sic ipſos hos *Avaros* hac ultima *Conſtantinopolis* oppugnatione odioſiſſimos, *Chrobatorum* opera, qui ſeſe nuper in fidem *Imperatoris* receperant, expulit è *Dalmatiæ* finibus *Heraclius.* Poſſederunt enim aliquantiſper *Dalmatiam*, licet non ab eo uſque *initio*, quo illam rapinis & cædibus *devaſtarunt.* Cœpit *poſſeſſio* illa ſub *Tiberio* 11°. *Mauricii* deceſſore. Tum primum *pontem Danubio* impoſuerunt, hoc ſcilicet obtentu, ut *Sclavinos* ipſi inde pellerent, communes *ſibi* hoſtes atque *Conſtantinopolitanis*, cum tamen fere quæcunque mala *Romanis* Provinciis intulerunt *Sclavi*, ea omnia, non aliis quam ipſorum *Avarorum* auſpiciis intulerint. Tum primum *Sirmium*, incolis pactione dimiſſis, ſibi incolendam vendicabant *Avari.* Et quidem *Belli*, ut inquiebant, jure quod inde *Gepides* ipſi à ſe victos expuliſſent. Hos ergo intellexit *Conſtantinus Porphyrogennetus* aliique, cum *Avarorum* in *Dalmatia* poſſeſſionem *Theodoſii* junioris anno XVIo quæſitam *Avaris* imputant. Teſtem habemus non *Menandrum* modo *Protectorem*, verumetiam *Hiſtoriam Miſcellam*, cujus ea *verba* ſunt in anno illo *Theodoſii* XVI°. 2 *Et Gepides quidem, ex quibus poſtmodum diviſi ſunt Longobardi & Avares, villas, quæ ſunt circa Singidonem & Sirmium, habitavere.* Hoc ergo jus præ ſe ferebant orti ab illis, eorundemque tamen imperio *Belli* jure hæredes *Avari.* Ab eo certe tempore, quo *ponte* junxerant *Danubium*, pro *ſua* ſibi vendicabant *Dalmatiam.* Inde illa *Chagani* cum *Priſco* expoſtulatio in his locis venaturo: *Non eſt juſtum*, inquit, 3 *in alieno loco venari.* Et poſtea: *Quid tibi Priſce, ac terræ meæ? an hanc vis accipere de manibus meis?* Pergit Hiſtoria Miſcella: *E contra Priſcus: Singidonem inquit, civitatem redde Romanis. Qui ait: Unam civitatem à nobis conaris accipere? Videbis poſt paulum quinquaginta civitates Romanas Avaribus ſervituti redactas. Priſcus autem per amnem navibus Singidoni exhibitis hanc depopulatus eſt, & ex ea Bulgares pepulit. Hæc anno ſequenti Chaganus quadraginta Dalmatiæ civitatibus depopulatis ultus eſt.* Inde conſtat, *Dalmatiam* univerſam ſibi vendicaſſe *Chaganum.* Sic *alibi* ſeſe ad *hiberna* conferens jurat ſeſe *Danubium* minime tranſmiſſurum. Manſurus ſcilicet in illa, quam *ſuam* cenſebat, *Dalmatia*, dolis perfidiſque artibus *Romanis* ereptam. Sed tamen ultra *Dalmatiæ* fines nullam huc uſque reperimus *Avarorum*, nec *Sclavorum* ſub *Avarorum* patrocinio *Romana* occupantium, poſſeſſionem *Romano* jugo liberam. Nedum in *illis*, de quibus *noſter* meminit, *regionibus.* [illegible] *deſertam* fuiſſe maxima ſui parte ipſam illam *Dalmatiam* docet *Conſtantinus Porphyrogennetus*,

1 L. XVII. p. 525. 2 *Hiſt. Miſc.* L. XIV. p. 408. 3 L. XVII. p. 509.

tus, dum ab *Avarorum* Chagano, qualicunque illa *poſſeſſione*, teneretur, propter ultimas præſertim illas *Chagani*, de erepta ſibi *Singidone* iraſcentis, *populationes*. Novis ergo illam coloniis ſupplevit *Heraclius*, quæ tamen *Dominos* Imperatores *Conſtantinopolitanos* agnoverint. Progrediendum ergo ut *Sclavorum poſſeſſionem* reperiamus, quæ à noſtro deſignatur *Strabonis* defloratore. Obiter tamen monendum in *Heraclii* poſtrema tempora, multis poſt *reditum* illius ex *Oriente*, annis incidiſſe *novam* hanc coloniam, quam in *Avarorum* locum ſuffecit *Heraclius*. Vix enim dubito, quin eo referenda ſint verba *Nicephori* Patrarchæ illa: 1 Ὑπὸ δὲ τὴν αὐτὸν καιρὸν ἐπανέστη Κούβρατος ὁ ἀνεψιὸς Ὀργανᾶ Οὐννογουνδούρων κύριος τῷ τῶν Ἀβάρων Χαγάνῳ, καὶ ὃν εἶχε παρ' αὐτοῦ λαὸν περιϋβρίσας ἐξεδίωξε τῆς οἰκείας γῆς. Διαπρεσβεύεται δὲ πρὸς Ἡράκλειον καὶ σπένδεται εἰρήνην μετ' αὐτοῦ, ἥνπερ ἐφύλαξαν μέχρι τέλους τῆς ἑαυτῶν ζωῆς. Vix eſt cur dubitemus quin *iidem* hi ſint cum *Porphyrogenneti Chrobatis*. Quid ſi ergo pro Κούβρατος reponamus Χρώβατος? Principem certe illo ipſo nomine *Chrobatum* habet 2 *Porphyrogennetus*, *Chrobatum Theophanes*, à quo novum *Chrobatorum* nomen emanaſſe veriſimile eſt, pro more illis temporibus non admodum inuſitato. *Novum* enim erat duntaxat *nomen* in *gente* non *nova*. *Bulgaros* fuiſſe agnoſcit 3 *Conſtantinus Porphyrogennetus*, & *Hiſtoria* etiam *Miſcella*. Erantque in *Singidone Dalmatiæ* urbe *Bulgari* cum illos inde pelleret *Priſcus*, Hiſt. Miſc. L. XVII. p. 510. *Hunnos* porro memorat *Hiſtoria Miſcella*, *quos Avaros*, inquit, *vocant*. L. XVIII. p. 552. 4 Hujus, ni fallor, nominis *veſtigia* in vocis *Hunnogundurorum* initio habemus. Et ab his *Avaris* nomen *Avariæ* fluxiſſe crediderim, cujus mentio in *Hiſtoria Miſcella*, temporibus *Heraclio* recentioribus, pulſis è *Dalmatia* prioribus *Avaris*. L. XIX. p. 604. Inde etiam *Pannonia Avariæ* p. 601. ſub *Avariæ Chagano*. *Affines* certe hos *prioribus Avaris* fuiſſe innuunt verba illa *Nicephori* Patriarchæ; ὃν εἶχε παρ' αὐτοῦ λαὸν ὑβρίσας. Et *Abaros* inter *Chrobatos* agnoſcit etiam *Porphyrogennetus*. Imo *veros* hoſce *poſteriores Avaros* duntaxat agnoſcit *Theophylactus Simocatta*. Nec tamen obſtabat tam arcta illa inter *gentes* illas *Septentrionales* Ponti *Euxini* accolas (quæ fere *omnes* communi *Sclavorum* nomine veniebant) *affinitas*, quo minus invicem ſeſe nunc *juvarent*, nunc *expellerent*. Hos enim novos *Dalmatiæ* incolas *Sclavos*, pro *ſuis* pariter ac Imperii *Romani* hoſtibus habebat *priorum* quoque *Avarorum* Princeps *Chaganus*, idque ſibi in animo eſſe profitebatur, ut ponte juncto *Danubio* eos inde pelleret. Monendum tamen neceſſarium erat, ne *nominum* tanta in diverſis *Sclavorum* factionibus ſimilitudine in *ſequentium* Hiſtoria hallucinemur.

§. 7. Sub *Conſtantino Pogonatô* novi irruperunt in Provincias Romanas *Sclavi Bulgari*, aliorum *Sclavorum* domini, quorum partem in *Strymonem*, partem in *Macedoniam* tranſtulit *Juſtinianus Rhinotmetus*. Novi deinde nulli *Bulgarorum*, vel *Sclavorum* progreſſus in Provincias *Romanas* uſque ad finem *Conſtantini Copronimi*.

Deletis jam *prioribus* illis *Dalmatiæ Avaris* (ſic enim rem fuiſſe docet *Suidas* voce Βούλγαροι) ſupererant tamen *Romano* nomini moleſti *Sclavi*. Sic enim Auctor Hiſtoriæ Miſcellæ: *Anno decimo ſexto Imperii Conſtantis, exercitum movit contra Sclaviniam Imperator, & captivos duxit plurimos, & ſubegit*. L. XIX. p. 589. Hic annus erat *Chriſti* 657. Sed *Sclavinia* illa erat *trans Iſtrum*, ubi ipſos illos *Sclavinos* aggreſſus fuerat deprædatuſque, ſub *Mauricio*, *Priſcus*. Inde illos invitare ſolitus fuerat *priorum* Avarorum *Chaganus*, ſed *clanculum* ſubdoleque, ne quid *fœderibus*, quæ cum Imperatoribus *Conſtantinopolitanis* inierat, adverſum committere videretur. Nec alii fere proprie *Sclavi Sclavinique* appellari ſolent, qua ab *Avaris* ipſis *Ciſdanubianis* internoſcuntur, quam accititii illi è regionibus illis extra *Iſtrum* ſitis *Sclavi*. His ergo nihil quicquam cum Provinciis illis *Romanis* erat, de quibus noſter loquitur *Strabonis* mutilator. Et ne quidem *metus* ab illis *propinquus* imminebat cum à *Conſtante* ſubigerentur. *Proximo* tandem *Imperio Conſtantini Pogonatæ*, novi acceſſere *Conſtantinopolitanorum* hoſtes, novique è *Bulgaria* (quam *magnam* appellabant). *Bulgari* 5 ipſi etiam *Sclavi*, & *Sclavorum*, in Principes *Conſtantinopolitanos* quippiam audentium, *duces*. Quinque autem fratrum duo erant præſertim à *Conſtantinopolitanis* Imperatoribus metuendi. Quartus *Danubio* ſuperato *in Avariæ Pannonia Chagano Avaro ſe ſubdens, manſit illic cum potentatu ſuo*. Sic loquitur Auctor *Hiſtoriæ Miſcellæ* 5. Nec aliter *Nicephorus* 6 Patriarcha. Ὁ δὲ τέταρτος τὸν Ἴστρον ποταμὸν διαβὰς ἐν Παννονίᾳ τῇ νῦν ὑπὸ Ἀβάροις κειμένῃ αὐλίζεται ὑπόσπονδος τῷ ἐγχωρίῳ ἔθνει γενόμενος. Ex ambobus intelligimus novi *Avarorum* Chagani, quem ipſum *Bulgarum* fuiſſe vidimus, vires factas novo hoc contribulium adventu auctiores. Sed tertius frater erat, quem *Provinciis* trans *Iſtrum* ſitis infeſtum adortus eſt *Conſtantinus* Imperator. Cæterum eventu admodum infelici. Fuſus enim ab illis fugatuſque hos etiam ſeſe inſequentes traxit in *Provincias* cis *Iſtrum* poſitas. Has, ut tuerentur, ſuis copiis copias *Sclaviniæ trans-Iſtrianæ* jungunt, quibus, dum ultra *Iſtrum* agerent, dominabantur. Ita factum ut Provincias *Romanas* *cis-Danubianas* omnes à *Dalmatia* ad Pontum uſque *Euxinum* continua poſſeſſione tenuerint *Bulgari* cum *Sclavis* ſociis (*Septentrionales* nimirum omnes) *Romanis* proinde multo, quam fuerant *Avari* ſoli, magis formidandi. Nondum tamen aliquam *earum*, de quibus noſter loq

1 Edit. *Petav.* p. 72. 2 *Porphyr.* de Adm. Imp. c. 30. p. 92. 3 *Conſt. Porph.* Lib. II. Them. I. p. 81. 4 *Hiſt. Miſc.* L. XIX. p. 600. 5 *Hiſt. Miſc.* L. XIX. p. 601. 6 *Niceph.* Patr. Hiſt. p. 103.

tur Excerptor. Sic nempe res habebat poſt annum *Conſtantini Pogonatæ* x^{m}. (quo novam impreſſionem novi illi fecerunt hoſpites *Bulgari*) qui annus erat *Chriſti* 679. Huic enim anno illam tribuit *Hiſtoria Miſcella.* Sed vim illam tantum *Bulgarorum* fregit magnopere filius *Conſtantini Juſtinianus Rhinotmetus.* Anno Imperii II°. *Chriſti* 678. 1 *pacem deſtruxit* ille Juſtinianus, *juſſitque tranſire in Thracem equeſtres militias, volens tam Bulgares quam Sclavinos deprædari*, inquit Auctor *Hiſtoriæ Miſcellæ.* Additque: 2 *Anno tertio Imperii ſui movit exercitum Juſtinianus contra Sclaviniam & Bulgariam. Et Bulgares quidem ad præſens ſibi occurrentes impulit. Exſurgens autem uſque Theſſalonicen copioſas multitudines Sclavinorum partim bello peremit, partim, cum ad ſe confugerent, in partibus Obſicii, cum per Abydum transfretaſſet, conſtituit.* Tum *Sclavenorum* colonia deducta in Provinciam *Strymonem* quam huic *Juſtiniano* tribuit *Conſtantinus Porphyrogennetus.* Idem agnoſcit *Macedoniæ* partem olim fuiſſe. Hic ergo primos *Macedoniæ* poſſeſſores *Sclavos* tenemus. Hæc anno *Chriſti* 688. Nec magnum erit in *reditu* incommodum. Inde certe, ſua propugnaſſe contenti arma *Romanis* infenſa ipſi minime intulerunt. *Græciæ* autem, ſub hoc ipſo Principe, præerat *Leontius*, & quidem poſt *tertium* illius annum. Inde certum eſt nondum illam paruiſſe *Bulgaris.* Tantum aberat ut *Peloponneſo* fuerint potiti, cui nullus patebat, niſi per *Græciam*, aditus. Imo modeſtiores fuiſſe manifeſtum eſt multoque majeſtatis *Romanæ* reverentiores, dum *Sclavis* præeſſent, *Bulgaros*, quam fuiſſent eorum deceſſores priores *Avari.* His certe præſertim, de quibus agimus, temporibus. Teſtatum hoc fecerunt, cum ipſum hunc *Juſtinianum* Imperio reſtituerint, ab eo antea laceſſiti, & multa mala paſſi. Factum hoc anno *Tiberii Apſimari* VII°. *Chriſti* 705. Teſtatum etiam, cum poſtea, ne quidem ejus *ingratitudinem* experti, in *Provincias* ſævirent. Hæc anno illius III°. *Chriſti* 708. Et tamen illum, anno *illius* ultimo, *Chriſti* 711. rurſus auxiliis juvarunt. Heroico prorſus in *immerentem* animo. Erant etiam ſub *Philippico Bardane Bulgarorum* prædationes. Sed non ultra *Thraciam*; quæque *novas* nullas, vel in ipſa *Thracia*, poſſeſſiones acquiſierint; I°. nempe *illius* anno, *Chriſti* autem 712. Inde amicitia cum Principibus *Conſtantinopolitanis* ſancte adeo obſervata eſt ut *Artemium*, (cum coronam, quam libens abdicaverat, vendicare conaretur) *Bulgari Leoni Iſauro* tradiderint, III°. *Leonis* anno, *Chriſti* 720. Et VI°. *Conſtantini Copronymi* anno, *Chriſti* 746. ſic habet Hiſtoria Miſcella. 3 *Eodem vero anno peſtilens mors à Sicilia & Calabria incipiens, veluti quidam ignis depaſcens, ad Monobaſiam & Helladem, atque interjacentes inſulas venit per totam quartam decimam Indictionem, flagellans impium Conſtantinum, & cohibens ab inſania, quam adverſus ſanctas Eccleſias & ſanctas ac venerabiles imagines irritabat.* Si ut *Conſtantinum* flagellaret, erat certe tum in *Conſtantini* poteſtate *Hellas*, non *Bulgarorum*, aut *Sclavorum.* Idem *Conſtantinus* anno *ſuo* XV°. *Chriſti* 756. novos in urbem *Conſtantinopolitanam* incolas ex *Hellade* tranſtuliſſe dicitur, eodem Auctore teſte, in locum eorum, quos *peſtis* abſumpſerat. Eodem anno erant nonnullæ *Bulgarorum*, ob negata *ſtipendia*, deprædationes, ſed in *Thracia* tantummodo. Anno XVIII°. *ſuo*, *Chriſti* 758. *Sclavinas penes Macedoniam poſitas captivavit, & reliquos ſubjugavit.* Verba ſunt *Hiſtoriæ Miſcellæ. Macedoniæ* gentes *Sclavinas* ab iis ſecernit quos *ſubjugavit.* Ut ſcilicet indicaret, jam *olim* ſub *Conſtantinopolitanorum* Principum jugo fuiſſe *Macedoniam.* Inde intelligimus captivos illos è *Macedonia Sclavos*, non *poſſeſſores* fuiſſe *Macedoniæ*, ſed tantummodo *prædatores.* Intelligimus & reliquos, quos à *Bulgaris Conſtantinum Pogonatum* victum perſequentibus in partes *ciſ-Danubianas* tranſlatos fuiſſe vidimus, *Sclavos* ita ab hoc illuſtri Principe domitos fuiſſe, ut non deinceps, ut antea, *Bulgaros* Dominos agnoverint, ſed tantummodo *Conſtantinopolitanos.* Hæc enim *ſubjugatio* erat, qua à *captivitate* diſtinguitur. Cauſam enim *Sclavorum* auxiliarium ſemper à *ſua* ſeparatam haberi volebant, tam antiquiores *Sclavorum* domini *Avari*, quam recentiores etiam *Bulgari.* Inde factum ut *ſeorſim* vinci potuerint. Proximo anno Imperii XIX. *Chriſti* 759. novam ſuſcepit Imperator in *Bulgaros* ipſos expeditionem. Exitu quidem minus felici, nullo tamen *aliarum Provinciarum* damno. Anno *Imperii* XXII. *Chriſti* 762. *Bulgaris* domeſticis tumultibus gliſcentibus, multi confugiunt ad Imperatorem *Sclavini.* Deinde *Bulgaros* vincit, multis captis, multis etiam ſubditis. Nempe, ut videtur, in *Romanorum* fidem redactis. Anno *Imperii* XXIV. *Chriſti* 764. inita cum *Bulgaris* Pax, ut volunt, ſubdola. Anno XXV. ſed *Chriſti* 766. menſe *Januario*, expeditio erat in *Bulgaros* infelix, nullæ tamen viciſſim *Bulgarorum* in *Provincias* impreſſiones. *Imperii* anno XXXIII°. menſe *Martio Ind.* 12. *Chriſti* proinde 774. 4 *Pax* cum *Bulgaris* hac lege facta, ut *neque Bulgares exirent contra Romaniam, neque Imp. ſtuderet contra Bulgariam intrare.* Ita *Hiſtoria Miſcella.* Cæſam tamen narrat ab Imperatore partem exercitus *Bulgarici.* Ultimis porro duobus hujus Principis annis novæ erant in *Bulgaros* expeditiones, ſub eo finibus ſuis periculum propulſaſſe contentos, vel *prædationibus* in *Thraciam* ulciſci. Proinde ad *annum*, quo exceſſit *Conſtantinus*, 775. nec *Sclavis* licuit,

1 *Hiſt. Miſc.* L. XIX. p. 608. *Theophan.* 2 *Et Niceph.* Patr. p. 111. *Theophan.* 3 L. XXII. p. 683. 4 *Theophan. Hiſt. Miſc.*

nec *Bulgaris* Provincias *illas*, de quibus *noſter*, ſibi vendicare. *Sclavorem Principum* quis fuerit in *Conſtantinum* animus oſtendit ipſe [1] *Nicephorus* Patriarcha, utcunque memoriæ illius infenſus, cum *ſervos Chriſtianos*, quotquot habebant, illius *rogatu*, dimitterent.

§. 8. Sed nec uſque ad finem *Nicephori Phocæ*. Sed vero III°. & IV°. annis *Conſtantini* & *Irenes* ita ſcribit collector Hiſtoriæ Miſcellæ: *Eirena mittit Stauracium Patricium & Logothetam Dromi cum virtute multa contra Sclavinorum gentes. Qui cum deſcendiſſet in Theſſaliam & Græciam, ſubjecit omnes, & tributarios fecit Imperio. Introivit autem & in Peloponneſum, & multam captivitatem & exuvias Romano Imperio attulit. Anno quarto Imperii Conſtantini & Eirenæ rediit Stauracius, de quo ſupra dictum eſt, à Sclavis, & triumpho manifeſtavit trophæa in Hippodromo.* L. XXIII. p. 727. Sic & *Theophanes*. Hæc expeditio, quæ in *tertium quartumque* incidebat hujus *Imperii* annos, anni Æræ *Chriſtianæ* alterius eſſe non potuit, præterquam 783. Fieri vix poteſt, ut tam brevi ſpatio contuſi à *Conſtantino Copronymo Bulgari* adeo convaluerint ut has *Romanorum* Provincias *poſſederint*. Nec ſane prælia eorum cum *Romanis* ſecunda, & ne quidem res geſtas eorum ullas, produnt horum temporum *Annales*, quibus *Romanorum* præſidia inde fugaſſe veriſimile ſit. Nec porro ad proprias *Sclavorum* Provincias ſpectant victoriæ *Stauracii*. *Prædones* ergo *Sclavos* illos fuiſſe ſuſpicor, aut *rebelles*, potius quam legitimos exercitus. Erant enim etiam in *Romanis* Provinciis *Sclavi*, quos à communi *Sclavorum* corpore ad *Romanos* jam olim defeciſſe vidimus. Ubinam, quæſo, potius quam in Provinciis *Romanorum* quærendi, ſi tuti eſſe vellent à fratrum deſertorum ira & vindicta. *His* quoque victis *tributa* imperanda erant, pro exemplo alterius rebellionis eorundem ab iiſdem *Romanis* repreſſæ, cujus meminit Imperator [2] *Conſtantinus Porphyrogennetus*. Fecit autem hæc ipſa *Stauracii* victoria ne de temporibus *Stauracio* proximis intelligi potuerint noſtri *Excerptoris* verba, dum *novis victoriis* inſtaurarentur fractorum jam *Sclavorum* vires. Atqui *novas* iſtiuſmodi *Sclavorum victorias* nullas legimus vel *proximis* Stauracio *temporibus*. *Bulgaros* anno Æræ *Chriſtianæ* 790. aggreſſus eſt *Conſtantinus* filius *Eirenes*. Victoria tamen nulla, fugientibus utriſque, mutuo metu, tam *Romanis* quam *Bulgaris*. E metu illo *Bulgarorum* facile colligimus nullas fuiſſe *Bulgarorum* victorias *nuperas*, quæ animos illorum fecerint elatiores. Proximo quidem anno *Chriſti* 792. victus eſt à *Bulgaris* Imperator. Sed *fructu* victoriæ *nullo*, contentis ſui defenſione *Bulgaris*, nec fuſos in acie hoſtes ultra limitem perſequentibus. Contra, anno *Chriſti* 796. fugit *Bulgarus*. Anno *Eirenæ* II°. menſe *Martio*, *Indictione* VII. *Chriſti* proinde 799. [3] *pulſatus ab Helladicis Achamirus Belzitiæ princeps, de filiis Conſtantini à matre occiſi ad Imperium promovendis cogitabat.* Tum ergo adhuc *Hellade* potiebantur *Conſtantinopolitani*. Sic etiam anno *Eirenæ* V°. *Chriſti* 802. *Aëtius* [4] Patricius fratrem *Monoſtrategum* fecit in *Thrace* ſimul & *Macedonia*. Itaque penes *Romanos* erat tum quoque *Macedonia*. Mitto breviores ſub *Nicephoro Phoca Bulgarorum* cum *Romanis* pugnas, nedum *Sclavorum* his certe temporibus *Romanis* obnoxiorum. Id certe conſtat è verbis *Hiſtoriæ Miſcellæ* illis, [5] *Chriſtianos exſules ex omni thémate in Sclavinias ferri juſſit.* Sic anno *Nicephori* VIII°. *Chriſti* 810. *Sclaviniæ* ipſæ, à *Sclavis* incolis ita appellatæ, *Romanis* parebant. Tantum aberat ut *Romanis* Provinciis *Sclavi* dominarentur. Erant nempe illo tempore plures una *Sclaviniæ*. Non certe *Theſſalia* & *Macedonia*, nedum *Peloponneſus*, in quibus rem paulo antea geſſerat *Stauracius*. In illis enim, quicunque agebant, *Sclavi* permiſti aliis gentibus incolebant, & ſub *Romanorum*, non autem *proprio* aliquo gentis propriæ, Imperio. Non itaque propter illos incolas Provincias illas *nomina* mutaſſe veriſimile eſt. Imo adhuc *propria* ſua & *vetuſta* nomina retinuiſſe certum eſt. Erant tamen regiones, & quidem *ciſ-Danubianæ* illæ, & ad invicem diſſitæ, *Sclavis* proprie ſic dictis aſſignatæ, quæ recte adeo *Sclaviniæ* fuerint appellandæ. Initio quidem *Conſtantini Pogonatæ* unica erat trans-*Iſtrum Sclavinia*, quæ ab univerſo *Sclavorum* corpore incolebatur, Dominiſque parebat *Bulgaris*. Victo autem Imperatore, *Sclavi* illius *Sclaviniæ* incolæ omnes in ſedes, una cum *Bulgaris*, *ciſ-Iſtrianas* tranſlati ſunt, eaſque ne *contiguas* quidem. Hoc nempe, ut videtur *conſilio*, ut *medio* ſitos *Bulgaros* tuerentur, nec tamen ſibi *invicem* auxiliari poſſent, ſi *defectionem* meditarentur. *Severi* nempe *Sclavi ab anteriore clauſura Veregaborum ad partes Orientales locati* (verba ſunt [6] *Hiſtoriæ Miſcellæ*) ὃς τὰ πρὸς Ῥωμαίυς ἐγγίζοντα τηρεῖν ἐπιτάττυσιν, ſic enim habet *Nicephorus* Patriarcha [7]. *In locis autem quæ ſunt ad Meridiem & Occidentem uſque ad Avariam reſiduas ſeptem generationes quæ ſub pacto erant.* (Sic rurſus *Hiſtoria Miſcella*) quibus reſpondent Patriarchæ illa: ὃς μὲν τὰ πρὸς Ἀβάρυς πλησιάζοντα φρυρεῖν. Vix eſt cur dubitemus, quin hæ *duæ* fuerint *Sclaviniæ*, quas *Romanis tributarias* fecerit *Stauracius*, quo cautius Paci *Sclavorum* in *Romanis* Provinciis agentium conſuleret, in quas *exſules* contulerit *Nicephorus*. Tum ergo certe *Romanis* Provinciis dominari non poterant *Sclavi*, ipſi *Romano* Imperio parentes. Erant quidem, ſub hoc ipſo *Nicephoro*, etiam in *Peloponneſo Sclavi*, qui *Romanum* jugum excutere conabantur. *Soli* tame

1 *Niceph.* Patr. p. 236. 2 *Conſt. Porph.* de adm. Imp. c. 49. 3 *Hiſt. Miſc.* L. XXIII. p. 749. 4 P. 751. 5 *Hiſt. Miſc.* L. XXIV. p. 765. 6 *Hiſt. Miſc.* L. XIX. p. 684. 7 *Niceph.* p. 107.

men, & ſine harum *Sclaviniarum* ſociis. Victi proinde, Eccleſiæque *Patrenſi* Metropolitanæ *tributarii* facti, ut nos docet *Porphyrogennetus* [1] Imperator. Hucuſque ergo *nondum* vera erant quæ habet noſter *Strabonis* mutilator. Itaque pergendum ulterius.

§. 9. Necuſque ad finem *Baſilii Macedonis.*

Poſt cædem *Nicephori*, caput illius *Crumnus Bulgarorum* Princeps *denudans*, *argentoque forinſecus induens*, *bibere in illo Sclavinorum Principes fecit gloriatus.* Verba ſunt *Hiſtoriæ Miſcellæ.* XXIV. p. 773. Hi *Sclavinorum* Principes *duarum* erant, quas dixi, *Sclaviniarum Bulgarorum* ſatellites, quibus *finium* tutelam à *Bulgariæ* Dominis commiſſam fuiſſe probavimus. Inde quoque manifeſtum eſt in *Bulgarorum* victoriis partes fuiſſe *Sclavis*, etiam illis *proprie* ſic dictis. Tum, *compertis* [2] *militiarum ſimultatibus metuque, confortati Bulgari prævaluerunt adverſus Thracem & Macedoniam.* Verba ſunt *Hiſtoriæ Miſcellæ.* Hæc anno *Michaëlis Rangabe* 10. *Chriſti* 812. 110. autem, qui *Chriſti* erat 813. progrediuntur *Bulgari*, vincuntque iterum *Michaëlem.* Hoc ipſo anno *Macedoniæ* ϛρατηγὸν *Aplacem* memorat *Theophanes* p. 525. Inde intelligimus nondum ea potitos eſſe, ſeu *Bulgaros*, ſeu etiam *Sclavos.* Ejuſdem mentionem habemus in Auctore *Byzantini* corporis *Anonymo* p. 429. Ubi etiam *Leonis Scleri*, qui ϛρατηγὸς fuerit *Peloponneſi.* Idem tamen Anonymus *Sclavinias omnes Avaroſque* à *Crumni Bulgari* partibus ſtetiſſe docet. Hos tot victoriis ferocientes, Urbemque ipſam aggredientes vicit *Leo Armenus*, induciaſque annorum XXX. impetrat. Deſinebant illæ anno *Domini*, ad minimum, 843. Nempe ad initium *Michaëlis Theophili* filii cum matre *Theodora*, quod illo ipſo anno contigit. Antea novos *Bulgarorum*, vel *Sclavorum*, motus *nullos* legimus, *tum* vero legimus. *Michaëlem Balbum* harum induciarum fide juvarunt, ut eorum potiſſimum opera *Thomam* Imperium ſibi vendicantem profligarit. Tum vero *nova* erant *Bulgarorum* minæ, quas compeſcuit *Theodora.* Poſtea firma *Pax* inita, *Bulgaris* ad fidem *Chriſti* venientibus. Firmat hæc [3] *Conſtantinus* Imperator *Porphyrogennetus*, qui fine *Theophili* & initio *Michaëlis* filii novos *Sclavorum* in *Peloponneſo* tumultus fuiſſe teſtatur. Poſt illos nimirum quos *Nicephori* temporibus ipſe aſſignaverat. Sed *ſoli* erant in hac etiam poſtrema defectione *Sclavi Peloponneſii.* Nullis nimirum freti *Bulgarorum* auxiliis, nec gentilium ſuorum *Sclavorum*, ſeu è *Sclaviniis*, ſeu è *Macedonia*, quos ſubegerat *Stauracius.* Facile proinde in ordinem redacti. Imo *Thracum Macedonum*, cæterorumque thematum *Occidentalium* copias cum *Theodiſto* fuiſſe teſtatur *Porphyrogennetus*, quibus rebelles in *Peloponneſo Sclavos* ipſe ad officium redegerit. Erant ergo etiamnum in *Romanorum* poteſtate alia quoque themata *Occidentalia* præter *Thracem*, *Macedoniam* atque *Peloponneſum.* Nec adeo admodum *laxi* fines eſſe poterant in quibus dominabantur ſeu *Sclavi*, ſeu *Bulgari*, qui *Romanos* dominos non agnoverint. Imo ex quo *Chriſto* nomen dabant *Bulgari*, & *ſpontanea* finium *auctione* plane neceſſaria, placati ſunt à *Michaële* & *Theodora*, pacem *ex animo* coluiſſe videntur *Bulgari*, quæ erat proinde ſane *diutina.* *Sclavinias* autem *tributarias* fecerat *Stauracius.* Certe ſub *Baſilio Macedone*, poſt annum circiter à converſione *Bulgarorum* XLm. inter copias in *Italiam* [4] miſſas *Thracibus* & *Macedonibus* præerat *Leo*, *Sclavinis* autem & *Occidentalibus Procopius.* Adhuc *Romanis* parebant *Sclavini* ex *utraque* illa, (quam dixi) *Sclavinia*, & *Macedones*, cum aliis etiam *Occidentis* thematibus. Sub eodem mentionem [5] ϛρατηγȣ͂ Ἑλλάδος, ſub eodem *Peloponneſi* tanquam Ῥωμαϊκῆς [6] ἐπικρατείας, ſub eodem ϛρατηγοῦ Πελοποννήσȣ [7], ſub eodem rurſus *Thraces* & *Macedones* [8], ſub eodem iterum *Sclavinos* [9], & non parvam [10] *Peloponneſi* partem ei ab anu legatam, quæ eum ante *Imperium* adoptaverat. Horum, inquam, omnium mentionem habemus in *vita* hujus *Baſilii*, quam quidem ſcripſit *Baſilii* nepos *Conſtantinus Porphyrogennetus*, edidit autem in Συμμίκτοις ſuis *Allatius.* Ex eadem vita etiam intelligimus, quanta fuerit cura *Baſilii*, ne à *Chriſti* fide, quam receperant, deficerent *Bulgari*; & quam *chara* illi fuerit, hoc ipſo nomine, *Bulgarorum* concordia. Nondum ergo ſupradictis Provinciis ceſſerant *Græci.* Nedum illis potiebantur, ſeu *Bulgari*, ſeu etiam *Sclavi*, ut potitos ſupponit, cum ipſe ſcriberet, noſter *Strabonis* deflorator.

§. 10. Nec ſub *Leone Sapiente.*

Anno *Chriſti* 886. ſucceſſit *Leo* Sapiens *Baſilii* filius, ſub quo tandem novum Bellum concitabant *Bulgari*, in quo fateor *inferiorem* diſceſſiſſe *Leonem.* Urbem *Berœam* à Barbaris *captam* fuiſſe docet *Joannes Cameniotes*, paulo antea quam obſideretur ipſius patria Urbs *Theſſalonicenſis* à *Saracenis.* *Bulgaros* illos *Barbaros* fuiſſe vix dubito, cum ab illorum oppugnationibus *terreſtribus* maritimarum ſuarum inſidiarum occaſionem captarint *Saraceni.* Sic in eundem inciderit *annum* excidium *Berœæ*, in quem & aliud illud *Theſſalonicæ.* Annus erat *Mundi* pro Epocha *Conſtantinopolitanâ* 6412. quo *Julii* dies XXIX. fuerit *Dominicus.* *Chriſti* nimirum 904. Lit. Dom. A. G. Tum demum *finis* erat Pacis diutinæ, quæ cœperat à

B 2 conver-

1 *Conſtant.* de adm. Imp. c. 49. 2 *Hiſt. Miſc.* L. XXIV. pag. 779. 3 *Conſtant. Porph.* de adm. Imper. cap. 50. 4 *Conſtant. Porphyr.* vit. *Baſil. Macedon.* n. 40. p. 119. 5 n. 42. p. 112. 6 n. 43. p. 114. 7 n. 44. pag. 116. 8 n. 46. pag. 118. & n. 50. pag. 127. 9 n. 40. pag. 104. 10 n. 53. p. 135. 11 n. 65. p. 164.

converſione *Bulgarorum*, ut innuit [1] *Cameniates*. Tum quidem ſubleſtam fidem [2] *Sclavinorum* experti ſunt *Theſſalonicenſes*, tam eorum qui ſub ditione agebant ſuorum *Conſtantinopolitanorum*, quam eorum qui *Strymonis* ducibus parebant, nondum tamen *apertam* inimicitiam. Vel inde conſtat, tum quoque *Græcos* Dominos agnoviſſe *Macedoniæ Sclavenos*, quos τοὺς ὑφ' ἡμᾶς τελοῦντας appellat *Cameniates*, quam & alios illos *Strymonis* ſuæ gentis ducibus ſubditos, quos *tributarios* fecerat *Stauracius*. Citerioris enim proximæque *Conſtantinopolitanis Sclavoniæ* limes potuit eſſe *Strymon*, ſi quidem *Strymon fluvius* hoc in loco intelligatur, unde nomen *Provinciæ* acceperat. *Fœderatos* illos, non hoſtes *Græcorum* fuiſſe *Sclavinos Strymonios*, exinde intelligimus, quod *auxilia* inde exſpectarint *Theſſalonicenſes*. Exinde etiam quod *pecuniam* publicam apud *Strymonis* ϛρατηγὸν [3] depoſuerit *Rhodaphyllus* Eunuchus. *Perfidiam* autem eorundem *Sclavinorum*, animumque *inimicitiæ* ſuſcipiendæ proclivem arguunt, quod & *fidem* de auxilio exſpectato magna ex parte fefellerint, & quod fugam *Græcorum* ex Urbis jam captæ clade intercluſerint, [4] idque, dedita opera, ut credidit *Joannes Cameniates*. Facile ergo fieri potuit ut *faverent* florentibus *Bulgaris*, bellumque, pro voto, adminiſtrantibus. Ita quidem, ſi modum ferociæ ſuæ nullum poſuiſſent ipſi *Bulgari*. Sed inſidiabantur illi, captabantque, quæ ſatis frequentes erant, è *Græcorum* inter ſe diſſidiis natas occaſiones. Imo *aliam* cauſam docet *Leonis* filius ipſe *Conſtantinus Porphyrogennetus*, quo minus licuit *Bulgaris* impreſſiones ſuas in ditionem Principum *Conſtantinopolitanorum*, pro voto ſuo, proſequi. Id enim *Græcis* ſolenne erat, ut *propriis* viribus diffiſi Barbaros *alios* in *alios* armarent, quo illos ad *domeſticarum* rerum tutelam revocarent. Hujuſmodi multa habemus in horum temporum Hiſtoriis exempla. Multa in hoc ipſo *Conſtantini* ad *Leonem* filium de *Imperio adminiſtrando* opere præcepta. Imo ita rem fuiſſe aperte teſtatur. Vocati enim à *Leone* [5] Sapiente *Cabari Bulgariam* ipſi aggreſſi fuerant, victumque *Simeonem* ad *Pacis* conditiones cum *Leone* ſuſcipiendas coëgerant. Siſtebat ergo hæc domeſtica *Bulgarorum* clades nutantes in *Romanorum* fide *Sclavenos*, quo minus in *apertam* inimicitiam proditionemque prorumperent.

§. 11. Nec Uſque ad *Conſtantinum Porphyrogennetum*. Sub illo *primi in Nicopoli* Epiri Urbe *Sclavi*. Nondum tandem cum ſcriberet de *Thematibus*.

Succeſſit *Leoni* Sapienti frater *Alexander* anno 911. ad quem legatio miſſa eſt a *Bulgariæ* duce *Simeone*, rogatura, num *Pacis* conditionibus ſtare vellet? Inde quoque conſtat *Pacem* cum *Simeone* pactam ad *Leonis* obitum inviolatam perſtitiſſe. Eam cum ſuperbe excepiſſet *Alexander*, ſequebantur *Simeonis* minæ. Sed nihil, ut videtur, præter *minas*, propter maturum *Alexandri* diſceſſum, defuncti *Jan.* VI. anni 912. Tum res novas moliebatur *Conſtantinus Alexii* Ducis filius, Legionum Domeſticus, brevi ipſe etiam oppreſſus. Hæc videns nova conatur etiam *Simeon Bulgarus*, nunc *Paci*, nunc *Bello*, pro re nata, faventior, exciſa *Hadrianopoli*, & *Conſtantinopoli* etiam tentata. Ita factum ut Reipublicæ gubernaculo admoveretur *Zoë Conſtantini* mater, quæ *Hadrianopolim* recepit, & variis victoriarum cladiumque vicibus *Simeonem* oppugnavit. Tandem illam Regia expulit *Romanus*, *Cæſar* factus *Sept.* XXIV. *Decembri* autem coronatus anni 918. Tum quoque moleſtus erat *Simeon*, nec *Thraciæ* modo, ut antea, verum etiam in *Macedonia*. Imo ad fluvium etiam *Acheloum* rem cum *Simeone* geſtam narrat *Leo Grammaticus*, p. 492. Sic tamen ut Provincia *prædonis* modo, potius quam victoris, percurrerit. Victus tamen iterum à *Crabatis* paulo poſtea interiit. *Petrus* autem illius ſucceſſor *Pacem* pactis nuptiiſque neptis *Romani* è filio *Chriſtophoro* confirmavit. Quieſcente ergo *Petro*, alia nihilominus erat *Bulgarorum* factio *Romanis* Provinciis infenſa. Frater enim *Petri Michaël* à *fratris* fide diſceſſit, diviſis inter ſe ex utraque parte *Bulgaris*. Eo autem *moriente*, nec *Petri* fidem experiri auſi quem fefellerant, nec *Græcorum*, qui pacem cum *Petro* colebant; ſedes proinde alias ſibi quærendas exiſtimabant. Vim itaque *Græcorum* Provinciis inferunt, *Macedoniamque & Strymonem* (quam *Sclaviniam* fuiſſe vidimus) *& Græciam populati*, *Nicopolin tandem occuparunt*, *in eaque ſubſederunt*, teſte *Cedreno*. Quæ hanc præceſſerit, nullam, ut opinor, legimus *Sclavorum* irruptionem in *Epirum*, in qua *Nicopolin* cenſet, non *Stephanus* duntaxat, verum etiam *Ptolemæus*. Et ad *poſſeſſionem* plane ſpectat, quod ibi *ſubſederint*, vagi illi & duce deſtituti *Bulgari*. Hac ergo *Epocha* noſter *antiquior* eſſe ne quidem potuit, ſi *primi* illi fuerint *Epiri* incolæ *Sclavi*. Erat tum in Imperio, vel Tyrannide potius, *Romanus*, qui verum germanumque Principem *Conſtantinum Porphyrogennetum* in infimum locum dejecerat, quod poſt annum Æræ noſtræ *Chriſtianæ* 918. contigiſſe diximus. Imo eodem fuiſſe fere tempore innuit *Cedrenus*, quo exceſſit *Stephanus Conſtantinopolitanus* antiſtes, *Æræ* nimirum ejuſdem anno 927. præter propter. Tum porro juris *ſui* fuiſſe ſupponit, cum addit, *poſtea variis bellis à Romanis fuiſſe ſubactas*. Cæterum ſub *Conſtantino Porphyrogenneto Græcis* Imperatoribus parebant Provinciæ à noſtro Excerptore recenſitæ omnes: [6] *Macedonia*, *Hellas*, *Peloponneſus*, *Epirus*, ipſa etiam *Nicopolis*. Omnes *Thematibus* accenſet *Græcos* Imperatores

1 *Joan. Cam.* excid. *Theſſ.* n. 5. p. 195. 2 n. 12. p. 213. 3 n. 33. p. 280. 4 n. 24. p. 251. 5 [illegible] 40. p. 125. 6 L. II. de *Them.*

ratores Dominos agnoſcentibus, & quo *titulo* Præfecti earum omnes inſignirentur oſtendit. Nondum itaque vel *Nicopolia* tenuerant *Bulgari* cum illa commentaretur *Conſtantinus*. *Romani* certe æmuli ſui filiique *Chriſtophori* meminit in 110. illo *Thematum* Libro honoratiſſime. Ut vel inde colligimus *Romano* etiam ſuperſtite, & *Imperii* gubernacula moderante, illa ſcripſiſſe *Conſtantinum*. Fateor tamen in Libro de *Adminiſtrando Imperio*, cum jam in ordinem redactus privatam vitam ageret, humanius, quam merebatur, tractatum eſſe à *Conſtantino Romanum*. Duæ enim ſunt in illo Opere notæ temporis, ambæ *Romano* illo *ſeniore* recentiores: Altera [1] *Ind*. VII. anni Æræ *Conſtantinopolitanæ* 6457. qui *Chriſti* erat 947. *Tertius* erat *annus* ex quo *Imperio* pulſus fuerat *Romanus*. Altera *Ind*. X. anni *Mundi* 6460. qui *Chriſti* erat 952. Cæterum in illo altero [2] de *Imper. adm.* Libro multa ſunt *Conſtantini* proprio in Imperio jure *fruentis* indicia. In hoc autem de *Thematibus* ſic loquitur Imperator quaſi nihil *Ipſe*, ſolus autem poſſet omnia *Romanus*. Scripſit ergo de *Thematibus*, cum nondum *Nicopolin* occupaſſent *Bulgari*, & tamen antea quam ceſſiſſet Imperio *Romanus*. Vel inde intelligimus *primos* fuiſſe, qui jugum Imperii *Græci* excuſſerant, *Bulgaros* illos *Nicopolitanos*. Nempe in *Epiro*. Hoc enim ſedulo curavit *Conſtantinus*, ut, ſi quam mutationem in *Romanis* Provinciis feciſſent Barbarorum incurſiones, de ea Lectorem moneret. In *Thraces* Themate oſtendit quanto tum, quam olim, fuerit contractius. *Bulgariam* enim & *Æmi montis* & *ripas Iſtri*, Provincias nimirum ita olim appellatas, è *Thrace* abreptas, *tum* alienas ab *Imperio* fuiſſe, ἀλλότρια χρηματίζεσθαι, refert, cum ipſe ſcriberet. A tempore nempe *Conſtantini Pogonatæ*. Sic, & in Themate *Strymonis*, illud ſub *Macedonia* cenſeri dicit, ſed *proprio* quodam *jure* frui à tempore *Juſtiniani Rhinotmeti*. Ex quo ſcilicet *Sclavenis* è *Sclavinia Bulgarorum* pars illa *Macedoniæ* ab illo ipſo *Juſtiniano* aſſignata eſt, Κλεισούρας rectius quam Θέματος titulo, pro *recentioris* Imperii diſciplina, inſignienda. Similiter monet in *Sicilia* & *Longobardia*, quæ *ſuo* quoque *tempore* poſſederint *Græci*, & quæ *Græcis* erepta tenuerint *Græcorum* hoſtes, quocunque demum *aliarum* gentium *nomine* appellarentur. Non aliter proculdubio facturus in *Nicopoli*, ſi tum ulli fuiſſent in *Nicopoli Sclavi Bulgari*. Contra ille ἡγεμόνι *Nicopolitanos* paruiſſe docet, cum tamen primi *Nicopolis* incolæ *Bulgari ſui* fuerint *juris*, nec *Græcos* Imperatores alioſve quoſvis *Dominos* agnoverint. *Nicopolin* autem occupaverant *Bulgari* ante A. D. 944. quo *Imperio* per fas & nefas occupato *amotus* eſt ipſe *Romanus*. Et tamen *poſt* Scriptum illud, uti dixi, *Porphyrogenneti*.

§. 12. Sub *Conſtantino Porphyrogenneto* parebant *Conſtantinopolitanis* Provinciarum ab *Excerptore* memoratarum pleraumque etiam *Sclavi*.

Et ne quidem Imperante *Conſtantino Porphyrogenneto* progreſſus illos *Sclavorum* fuiſſe arbitror quos ſupponit noſter Auctor. Res eorum in *Peloponneſo* geſtas deſcribit ipſe Imperator, à temporibus prioris *Nicephori*, ad annum *Chriſti*, ut videtur, antea à ſe in eodem Opere deſignatum, quem nos *Chriſti* 952. fuiſſe oſtendimus. Sub illo ergo, qui *Eirenæ* proxime ſucceſſit, *Nicephoro* ann. *Chriſt*. 802. tenuitque ad annum ejuſdem *Epochæ* 810. *Sclavos Peloponneſios* defeciſſe docet, urbemque *Patrenſem* obſediſſe, ſed *Andreæ* Apoſtoli ἐπιφανείᾳ victos, victoſque proinde *Eccleſiæ* S. *Andreæ* Metropoliticæ *Patrenſi* factos fuiſſe tributarios. Addit [3] eoſdem ſub *Theophilo*, qui circa annum 840. diſceſſit, & *Michaële*, qui tum ſucceſſit, *Theophili* filio, rurſus deſciviſſe, rurſuſque *victos* ſub eodem illo *Michaële*, opera *Theoctiſti* cum magna manu *Thracum* & *Macedonum* Ita ſcilicet, ut *alii* penitus *ſubjicerentur* Præfecto *Thematis*, aliis *ſuo* quidem *Jure* uti permiſſum fuerit ſub *propria gentis* Præfectis. Ea tamen lege ut *tributa* penderent Principibus *Conſtantinopolitanis*. Denique ne quidem ita contentos *tributarios* illos *Sclavos*, ſub *Romano* nova molitos, redactos tamen in ordinem *nova* tributa *acceſſione* mulctatos. Mox tamen de novo onere querentes, *remiſſam* illam *tributi* acceſſionem ab eodem *Romano*, metuente ſcilicet, ne, ſi non impetraſſent, novis, qui tum *Peloponneſo* imminebant, *Sclaveſianis* ſe adjungerent, & jugum *Romanorum* excuterent. Hucuſque ergo *nondum* libertatem ſuam amiſerant *Græci*, ſeu *Macedones*, ſeu *Peleponneſii*. Contra ſerviebant *Græcis* utrobique *Sclavi*. Plena tamen erat *Sclavis Peloponneſus*, tum quoque cum de *Thematibus* commentaretur Imperator *Conſtantinus*. Huc illa illius verba retulerim prædicto Opere de *Thematibus* [4]. Ἐσθλαβώθη δὲ πᾶσα ἡ χώρα, καὶ γέγονε βάρβαρος. Quid ſibi quidem velit vox ἐσθλαβώθη, ſcio mirari *Morellum*. Ego ad *Sclavorum* nomen in *Peloponneſo* tum maximo numero ſcatentium effictam arbitror, ut pro incolarum numero *Peloponneſus*, non *Græcia*, ut olim, ſed *Sclavia* potius fuerit appellanda. Sic & *Barbariæ* accenſenda fuerit, cujus pars longe maxima à *Barbaris* culta fuerit. Imo ut, præ *Græcis* aliæ quæque gentes *Barbararum* cenſu veniebant; ita inter gentes *Barbaras* locum vel *primarium* habebant *Scythæ* à quibus oriundi *Sclavi*. Sic in Apoſtolo *Græci Scythis* opponuntur, qui tamen *propriam* aliam *nullam* rationem habebat, cur *hanc* potius gentem præ aliis ſeligeret, quam quod *propria* quadam *Barbariæ* infamia laborarit, ut præ *illa* gentes aliæ *Græcæ* potius, quam *Barba-*

1 de Adm. *Imp*. c. 27. p. 67. c. 29. p. 85. 2 c. 45. p. 152. 3 *Conſt. Porphyrog*. de adm. Imp. c. 49, 50. 4 L. II. de Them. p. 94.

ræ, exiſtimarantur. *Opponit* nempe *Græcis* gentem à *Græciſmi* juribus remotiſſimam. Sic *Æſchines Demoſtheni* ſtirpem maternam *Scythicam* ſummi probri loco objicit. Fluxit nimirum contumelia ab *Anacharſide*, quem *cætera* parem ſummis *Græciæ* Philoſophis, *ſtirpis* tamen, licet *Regiæ* (quod tamen *Scythica* fuerit) nomine dehoneſtandum cenſuerant. Eſt tamen in *Proverbio* & ῥῆσις quoque *Scythica*. Hoc ergo eodem nomine *Nicetæ Chriſtophoro* (quem *Conſtantino* noſtro antetulerat *Romanus* pater) ſocero generis *ignobilitatem* exprobrabat *Euphemius* horum temporum *Poëta*, dum ei ὄψιν tribuit ἐσθλαβωμένην, teſte ipſo *Porphyrogenneto*. Nec vero eſt quod quis miretur in *Sclavorum* nomine tam varias deflectiones. Nam & *Sclavi* iidem & *Sclavini*, & *Sclaveſii*. Quidni itaque & *Sthlabi?* Imo hoc in *nominibus* frequentius erat, ut videtur. Sic *Sphendoſthlabus*, *Bladiſthlabus*, *Boiſthlabus*, *Ladiſthlabus*, *Primiſthlabus*, *Rhiſiſthlabus*, *Hieroſthlabus*, *Noſiſthlabus*. Et tamen de *gente* & quidem *Barbara* illa, uſurpari nomen *Sthlabi*, multis exemplis probat è recentioribos Scriptoribus Cl. Dominus *du Freſne* in ſuo Gloſſario. Nec denique *alterius* fuiſſe *gentis*, quam *Sclavorum*, exinde intelligimus, quod *nomina* illa in *Sthlabum* deſinentia ſint plerumque *Bulgarorum* aliorumque quos *Sclavos* fuiſſe manifeſtum eſt. Hoc itaque volebant fortaſſe tam *Conſtantinus*, quam *Euphemius*, teſtimonium *ſtirpis* omnium *Barbariſſimæ* fuiſſe in pleriſque *Peloponneſi* nominibus, quod in terminationem *Sthlabus* plerumque deſinerent. Itaque vel inde intelligimus, hoc ipſo *Conſtantini* noſtri *Porphyrogenneti* Sæculo, quam rari fuerint in *Peloponneſo*, præ *Sclavis*, genuini *Græci*; & quam *propinquos* habuerint novos *alios* è *cognata* proculdubio gente *Sclaveſianos*. Cauſam enim hanc agnoſcit cur *Sclavis* etiam *rebellibus* æquiores *Pacis* conditiones conceſſiſſet ſocer ſuus, dum eſſet in tyrannide, *Romanus*. Nec ſpatium deerat tantis illis *Sclavorum* in *Peloponneſo* progreſſibus. Nam *Conſtantino Copronymo* Imperante *cœpiſſe* primos illorum in *Peloponneſo* colonos, teſtem eundem habemus *Conſtantinum Porphyrogennetum*. Quanquam ergo hactenus *Græcorum* jugum utcunque tolerarint *Sclavi*; facile tamen erat ut leviſſimis rerum viciſſitudinibus illud excuterent in *Peloponneſo*, & *vicinis Peloponneſo* regionibus. Nam & *Macedoniæ Strymonem*, & *Epiri Nicopolin*, tum quoque *tenuiſſe* probavimus *alios* ejuſdem *gentis* colonos, qui vel *auxilium* mittere poſſent, vel viciſſim auxilia ab illis mittenda *accipere*, ad nomen, quod commune habebant, locupletandum.

§. 13. Sub *Baſilio* demum *Bulgaroctono* Provincias *illas* tenuiſſe videntur *Bulgari*, & proinde ſub *eodem* noſter vixiſſe videtur *Auctor*.

Sub *Romano Conſtantino* filio & *Nicephoro Phoca* Pax erat *Bulgaris*. Sub *Joanne Tzemitze* (qui ipſis *Natalitiis* ann. 970. coronatus eſt,) *Bulgaros*, cum à *Roſſis* patria ſua exuerentur, juvabat etiam *Conſtantinopolitanus* Imperator. Sic tamen, ut *Bulgarorum Regnum* penitus *exſtinxerit*, teſte *Cedreno*. Novi autem erant eorundem motus ſub *Baſilio Romani* junioris filio, dum *Bardæ Scleri* Bello *Civili* diſtraheretur ipſe *Baſilius* quo minus *Bulgaris* tumultuantibus vacaret. Exſtincta familia *Bulgarorum* Regia, ad quatuor fratres devolvebatur Imperium. Horum tribus ſublatis, ſolus deinde ſupererat cum ſuprema omnium poteſtate *Samuel*. Hic, Bellorum cum *Barda* Civilium occaſione captata, Occidentales *Romanorum* Provincias *omnes* impune circuibat. Nec populabatur tantum, ſed & *regiones* & *urbes ſuæ ditionis* faciebat: *τὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἡγεμονίας ἑσπέρια ξύμπαντα περιῄει, ού ληϊζόμενος μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς Χώρας ἅμα καὶ τὰς πόλεις περιποιούμενος ἑαυτῷ.* Ita *Zonaras*. Hoc demum tempore, nec antiquiori aliquo, *vere* ſcribere *potuit* quod ſcripſit noſter. Poſtea diſertis verbis *Thraciam* & *Macedoniam*, & *Græciam*, ipſamque *Peloponneſum* recenſet: *ού τὰ Θρακῶν ούδὲ τὰ Μακεδόνων μόνα ληϊζόμενος, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἑλλάδα, καὶ αὐτὴν δέ γε τὴν Πελοπόννησον*, &c. Unica hic *deeſt* duntaxat *Epirus* Provinciarum à noſtro *Breviatore* memoratarum. Sed vox prioris teſtimonii *omnes* illam quoque complectitur. Et *colonia* erat in *Epiro Nicopolitica Bulgarorum*, quæ illos in *Epirum* traheret. Suffragatur *Cedrenus* de eodem loquens *Samuele*. *Κατέδραμε πᾶσαν τὴν ἑσπέραν, ού μόνον Θράκην καὶ Μακεδονίαν καὶ τὰ τῇ Θεσσαλονίκῃ πρόσχωρα, ἀλλὰ καὶ Θετταλίαν καὶ Ἑλλάδα, καὶ Πελοπόννησον, καὶ πολλὰ Φρούρια παρεστήσατο, ὧν ἦν τὸ κορυφαῖον ἡ Λάρισσα.* Hac etiam expeditione *Bulgaros* legimus *ſuæ ditionis* feciſſe *regiones Urbeſque* à ſe devictas. *Græcis* nimirum pleriſque, ut videtur, *expulſis*. Expulerunt certe pro virili ſua *Græcos* rebelles *Sclavi* in *Peloponneſo*, teſte *Porphyrogenneto*. Eaque erat proinde cauſa cur *veteris* proſapiæ *Græcæ* paucos admodum agnoverit *Euphemius* ille Poëta, cujus verba ibidem ſervavit Imperator, ut ne quidem *Nicetam* Principis *Conſtantinopolitani* ſocerum hoc nomine laudandum cenſuerit, quod ortum duxerit è *Peloponneſo*. Et ſane ſic in *Græcorum* locum ſucceſſiſſe *Sclavos* innuit *Strabonis* Anthologus, ut in *Barbarorum* olim à ſe pulſorum fugatorumque locum ſucceſſerant *Græci* ipſi, obſervante ipſo *Strabone*. Hoc ergo *Baſilii Bulgaroctoni* Sæculo noſtrum vixiſſe veriſimillimum eſt, quo & latiſſime *extra* fines olim ſibi aſſignatos evagati ſunt, cum *Sclavis* reliquis ſibi obſequentibus, *Bulgari*, nec *vaſtatis* duntaxat, ut antea, ſed *poſſeſſis* regionibus in ſuam ditionem redactis; & rurſus arctiſſime coërciti, ut poſtea nunquam ad tantam potentiam excreverint. *Exutos* enim Provinciis *adſcititiis*, penituſque *devictos* intra *Myſiam* tantummodo *inferiorem* tranſtulit victor *Baſilius*, ut prioris *Bulgariæ*,

riæ, infra *Romanorum* limites à ſe poſſeſſæ (in qua *Regiam* habuerant, cum *ſui juris* eſſent, & *Romanæ* potentiæ æmuli) tum demum ne *veſtigia* quidem apud *poſteros* exſtiterint, præterquam in *Archiepiſcopatu* & *ſede Archiepiſcopali*, teſte *Nicephoro* [1] *Gregora*. Breve certe admodum fuiſſe in his Provinciis, *Macedoniæ*, *Græciæ*, *Epiri*, & *Peloponneſi*, dominium ſeu *Bulgarorum*, ſeu *aliorum* quorumcunque *Sclavorum*, vel inde colligimus, quod *nomen* harum Provinciarum non mutarint, quod fecere tamen in Provinciis diu *poſſeſſis*. Nuſpiam enim in illis nomen *Bulgariæ* legimus, vel *Sclaviniæ*, ſi unicam excipiamus Provinciam *Strymonem*, quæ *pars* olim fuerat *Macedoniæ*. Alii autem erant in illis *Domini*, cum *poſtea* illas amitterent *Conſtantinopolitani*, vel *Franci*, vel *Turci*. Non certe *Sclavi*, quorum pene *memoriam* apud *vulgus* abolevit *temporis* diuturnitas. Si qua eſſet *Græcorum recentiorum* fides, non *Sclavis* ſe, ſed *veteribus Græciæ* incolis, ortum debere profitentur. Et certe *dictio* ipſa Auctorem indicat aliquanto clade *Conſtantinopolitana* antiquiorem. Proinde *Turcas*, licet etiam ipſos olim communi *Sclavorum* nomine venire potuiſſe vix dubitem; *nomen* tamen illud ſibi vendicaſſe recentioribus *Baſilio Bulgaroctono* temporibus nemo eſt, ut opinor, idoneus Auctor, cujus teſtimonio poſſit comprobari. Proinde *juniorem* noſtrum hac hujus *Baſilii* Epocha *non* fuiſſe crediderim.

Videamus autem paulo accuratius quibus demum *limitibus* concludenda ſit tanta illa *Bulgarorum* poteſtas. *Exſtinxerat* penitus *Bulgarorum* Regnum deceſſor *Baſilii Joannes Tzemitzes*. Et tamen mox à *Joannis* morte, & initio *Baſilii*, novis rebus operam dediſſe *Bulgaros* agnoſcunt *Glycas* & *Cedrenus*. Mortuus eſt *Tzemitzes* menſe *Decembri Indictionis* 4. anno *Mundi* 6484. pro Epocha *Conſtantinopolitana*. Sic enim recte habet *Cedrenus*, pro quo annum *Mundi* 6494. male habet *Glycas* ab illa *Indictione* 4. plane *alienum*. Hic annus erat Æræ noſtræ *Chriſtianæ* 975, ante quem noſter ſcribere ne quidem *potuit*. Solus autem in Regno *Bulgarorum* dicitur fuiſſe *Samuel*, cum tot *Romanorum* Provincias *Romanis* ereptas in *Bulgarorum* poteſtatem redigeret. Itaque *poſt* mortem *fratrum* (quos *tres* habuerat in ſupremo *Bulgarorum* Imperio *collegas*) has Provincias *ſibi* vendicarit. Hi certe *omnes* ante annum ſequentem *Chriſti* 976. perire vix poterant. Nec potuit adeo *Samuel* Regni limitibus *promovendis* ſerio incumbere, nec noſter illum in illarum poſſeſſione videre, ante illum, quem dixi, annum. Et tamen *antea* limites auxerit quam ad *exitum* perveniret defectio *Bardæ Scleri*, ſi quidem *inde* rei ſuæ bene gerendæ *occaſionem* captavit, quod *fatentur* illorum temporum Hiſtorici. Cæterum ad *Indictionem* 8. occupatis in Themate Θρακησίων præſidiis ἀντεῖχον. Sic enim de *Bardæ Scleri* ſociis idem loquitur *Cedrenus*. Vox ἕως *Indictionem* indicat, ni fallor, *ineuntem*. Sic annus erit *Chriſti* 979. Tum aggrediebatur Imperator *Baſilius*, ἐπείπερ ἀπετινάξατο τὰς περὶ τῦ Σκληρῦ φροντίδας. Mox autem *Contoſtephani* fraude revocatus. Poſtea defecit *Bardas Phocas Aug.* xv. *Indict.* 15. anni *Conſtantinopolitanæ* Mundi Epochæ 6495: (ſic reponendum in *Cedreno*) exſpectabaturque iterum redux è *Perſia Bardas Sclerus*. Hic annus erat *Chriſti* 987. Tenuerunt ergo Principem novæ hæ ex utroque *Barda* curæ ad annum Mundi *Conſtantinopolitanum* 6497. cujus *Aprili* menſe *Indictionis* 2. deceſſit *Bardus Phocas*. Paulo *poſtea* pacatus eſt *Bardas* alius etiam *Sclerus*. Hic annus erat *Chriſti* 989. ante quem ne quidem *otium* erat Imperatori *Bulgaros* impetendi. Ita factum ut Provincias *Romanis* ereptas hucuſque tenuerint, ſine Adverſario, *Bulgari*. Tum quoque præſidio in *Theſſalonica* diſpoſito *Bulgaros* coërcuiſſe contentus Imperator eſt, novo in *Iberia* bello diſtentus quo minus *Bulgaros* ulciſceretur. Moritur deinde *Siſinnius*, ſuccedente in ſede *Conſtantinopolitana Nicolao Chryſoberge*, anno Mundi *Conſtantinopolitano* 6503. *Ind.* 8. Si quidem *Indictione exeunte*, annum *Chriſti* 995. fuiſſe neceſſe erat, & xx^m. proinde *Baſilii*. Tum demum *nova* erat *Samuelis Bulgari* in *Romanas* Provincias expeditio, qua *Gregorium Taronetum* vicit occiditque. Poſtea *Theſſalica Tempe* emenſus, *Peneo* fluvio ſuperato, per *Theſſaliam* & *Bœotiam* & *Atticam*, ipſamque *Peloponneſum*, incendiis prædationibuſque graſſatur, eodem teſte, è quo hæc omnia hauſimus, *Cedreno*. Victus tamen poſtea à *Nicephoro Urano* in ſuam fugit *Samuel Bulgariam*. Inde firmam *Bulgaris* in Provinciis *Græcis* poſſeſſionem *nullam* fuiſſe veriſimile eſt. Nedum in *omnibus* illis quarum noſter meminit *Florilegus*. Paulo certe poſtea *Dyrrachium Græcis* proditum legimus, quod ſignum eſt in propinquo tum fuiſſe *Conſtantinopolitanos*. Verſa eſt deinceps belli alea, *Bulgaris* inde ad propriam *defenſionem* converſis. Nam in ipſam *Bulgariam* mox penetrabat Imperator, everſis pro arbitrio *Serdicæ* caſtellis. Iterum anno Mundi *Conſtantinopolitano* 6508. *Ind.* 13. exercitum mittit Imperator κατὰ τῶν πέραν τοῦ Αἵμȣ Βȣλγαρικῶν κάςρων, inquit *Cedrenus*. Hæc erat, ni fallor, *Provinciæ* quæ *Æmimontis* nomine paſſim venire ſolet in illorum temporum Scriptoribus. Si *vere* expeditio fuerit, & *Indictione* ad *finem* vergente, ſic anno contigerit à *Chriſto milleſimo*. Ἐπιόντι ἔτει, *Chriſti* proinde 1001. *Berrhœam* & *Serviam* expugnat Imperator, reficitque *diruta* à *Samuele* caſtella *Theſſaliæ*, expugnatque, ea quæ etiamnum *præſidiis* tenebantur. Supererant ergo adhuc pauca quædam *Bulgarorum* in *Theſſalia* præſidia *brevi* admodum

§. 14. Et quidem *inter* annum Chriſti 976. & 996.

1 *Niceph. Greg.* L. II. p. 12. Ed. 1562.

modum ſpatio in fidem *Græci* Imperatoris redacta, *deſperantibus* de reliquis, ne teneri poſſent, ipſis *Bulgaris*. Ultra *Theſſaliam* nulla tum fuiſſe, exinde colligimus, quod non *ultra* progreſſus fuerit Imperator, in *Epirum* vel *Græciam*, nedum in *Peloponneſum*, progreſſurus utique ſi quæ *ultra Theſſaliam* Provinciæ fuiſſent penes *Bulgaros*. Proinde neque jam neque paulo *antea*, potuit vixiſſe noſter. *Poſtea* vero multo *minus*, cum res adverſus *Bulgaros* vix alibi gererentur præterquam in ipſa *Bulgaria*. Ita certe anno ſequenti *Ind.* 15. *Chriſti* proinde 1002. in *Bulgaria* præſidiis oppugnandis totus erat Imperator, dum die, quo *Deipara aſſumpta* fuiſſe creditur *Aug.* XV. *Samuel Adrianopolitanos* prædaretur. Addit præterea *Cedrenus* 1 ὁ δὲ βασιλεὺς ȣ̓ διέλιπε, καθ' ἕκαςον ἐνιαυτὸν εἰσιὼν ἐν Βȣλγαρίᾳ, καὶ τὰ ἐν ποσὶ κείρων τε καὶ δῃῶν. ne quidem ibi quoque *prælii* copiam auſo facere *Samuele*. Tandem *Ind.* 12. *Julii* XXIX. (anno *Chriſti* proinde 1014.) fatali demum & *decretorio* prælio *Samuelem* ita vicit *Baſilius*, ut brevi poſtea *dolore* ſit *exſtinctus*. Succeſſit *Samueli Gabriel* qui & *Romanus*, *Sept.* XV. *Ind.* 13. eodem proinde *Chriſti* anno 1014. Nunciuſque de morte *Samuelis Conſtantinopolim* appulit *Oct.* XXIV. Sequenti *vere* iterum *Bulgariam* impetebat *Baſilius*, dedente ſe *Gabriele*, qui *ante annum* elapſum à *Joanne Bladiſthlabo* occiſus eſt, ipſo quoque ſe Imperatori *obnoxium* profitente. Hic annus erat *Chriſti* 1015. Anno deinde Mundi *Conſtantinopolitano* 6524. *Ind.* 14. *Bulgariam* denuo petiit *Baſilius*, anno ſcilicet adhuc *Chriſti* 1015. exeunte. Et *ſequenti* item *Vere*, anni *Chriſti* 1016. Rediit autem *Conſtantinopolim Januarii* die IX *Ind.* 15. *Mundi* 6526. Hic annus erat *Chriſti* 1017. *Triumphavit* autem de *Bulgaris* anno Mundi *Conſtantinopolitano* 6527. *Ind.* 2 anno *Chriſti* 1018. ut videtur, *exeunte*. Tum nempe penitus *profligato* bello *Bulgarico*. Poſtea noſter ſcribere vix potuit, cum tantam illam, de qua loquitur, potentiam in his regionibus nunquam *rurſus* aſſecuti fuerint *Bulgari*, ſed nec alii aliqui, qui communi illo *Sclavorum* nomine venirent, ante *Turcas*, quibus noſtrum antiquiorem fuiſſe vix eſt cur dubitemus. Imo ne quidem *antea* cum *Bulgarorum* præſidia expugnaſſet *Baſilius*, cum illos intra *Bulgariam* ſuam coërcuiſſet. Ægre certe *poſt* annum *Baſilii* XX^m^. quo *ultimas* legimus *Bulgarorum* in his Provinciis *prædationes*. Proinde inter annum Æræ noſtræ *Chriſtianæ* 976. & 996. noſtrum ſcripſiſſe arbitramur, dum *Provincias* illas *poſſiderent* ſine æmulo *Bulgari*.

§. 15. Vox *unica* in noſtro Excerptore *Barbara* eſt ῥιχία, quæ illum *Barbarorum* incurſionibus *juniorem* fuiſſe doceat.

Recentiorem illum non fuiſſe exinde veriſimile eſt, quod tam *pauca* apud illum legamus *Græciæ* in *barbariem* degenerantis vocabula, etiam ubi *ipſe* loquitur, nec *verba* repetit *Strabonis*. *Unicum* tamen ſaltem habemus à *puriori Græcia alienum*, nec aliunde, ut videtur, quam à gentibus *Septentrionalibus*, quæ linguam *Sclavicam*, vel (ut jam loqui didicimus) *Sclavonicam*, communem invicem habebant. *Medium* maris *quieſcentis* inter fluxuum refluxuumque, πλημμυρίδος & ἀμπώτιδος, reciprocationes, ſtatum *Strabo* (vel potius apud *Strabonem Poſidonius* Philoſophus) κατάςασιν appellat. Noſter, neglecta *Strabonis* voce, aliam reponit 2 ῥιχίαν. *Dedita* certe *opera*, pro more *ſui*, quo vixit ipſe, *ſæculi*, gentiumque, cum quibus tum verſabatur, *Sclavicarum Septentrionalium*. De *lectione* nihil eſt profecto cur dubitemus, quippe quam *tertia* vice repetit. Agnoſcit etiam Auctor *Etymologici Magni*, eademque, qua & noſter, ſignificatione. Κυρίως δὲ ἄμπωτις ἡ ἀναπέμπȣσα, ἡ ξηρασία, ἡ ΡΙΧΙΑ. Sic ille voce Ἄμπωτις. Sunt & alia ejuſdem vocis veſtigia apud *Heſychium* voc. Ῥιχνοῦται & Ῥόχανον. Id vero denotare videbatur quod *recte* ſe habebat, nec *defectu* peccans, ut in ἀμπώτιδι, nec *redundantia*, ut in πλημμυρίδι. Vocem habet *Kilianus* non longe diſcrepantem quæ *Regulam* ſignificat. Senſu ſane in *hanc* ſententiam appoſitiſſimo. Cæterum hæc *Septentrionalium* linguarum peritis commendamus. Illarum præcipue, quæ in ora *Ponti* obtinent *Euxini*, in qua olim habitabant *Sclavi*.

1 P. 707. 2 L. III. p. 31. 32.

JUDI

J U D I C I A
E T
T E S T I M O N I A
D E
S T R A B O N E.

Suidas.

Στράβων, Ἀμασεὺς φιλόσοφος καὶ γεωγράφος.

Fr. Patricius de Regno & Regis Inſtitut. p. 170. *Edit. Pariſ.*

Geographorum princeps Strabo.

Idem pag. 194.

Strabo Cretenſis (male pro *Cappadox*) Vir plurimæ lectionis, ſumma diligentia, uberique doctrina omnia complexus eſt, adeo, ut conſummato operi nihil adjici poſſit.

Lud. Cæl. Rhodigin. Lection. Antiq. L. XXI. *c.* 25.

Strabo non Hiſtoricus modo præſignis, ſed Philoſophus quoque & Mathematicus, adeo celebris & pervulgati nominis, ut eum Theſſalonicenſis Euſtathius, per quandam exochen geographi nomine perſæpe ſignificet.

Budæus de Aſſe Libr. 1. *p.* 86. *ed.* 1542.

Is erit potiſſimum Strabo, genere Cappadox, eruditione Græcus, judicio priſcus, converſatione incolatuque Romanus, terrarum multarum peragrator, ut ex geographia ejus patet.

Petrus Victorius Var. Lect. VIII. 17.

Strabo gravis & eruditus ſcriptor.

Idem Lib. XIII. *c.* 3.

Strabo etiam diligentiſſimus ſcriptor.

Delrius ad Solin. Polyhiſt. c. 41.

Strabo etiam magnus auctor.

Caſaubon. ad Matth. cap. 11.

Gravis auctor. & Præſtantiſſimus ſcriptor & Geographorum princeps.

C *Caſau-*

JUDICIA ET TESTIMONIA

Caſaubonus ad Athenæum Lib. XIV. *c.* 21.

Strabo γεωγραφουμένων eruditiſſimus ſcriptor.

Idem Exercitat. ad Annal. Eccleſ. Baron. Ann. XXXIV.
N. CXVI. *pag.* 552. *ed.* 1655.

Sed Strabo ſcriptor apprime ſerius.

Lipſius ad Tacit. Ann. II. *c.* 60.

Strabo pleraque refert oculata fide: egregius me hercules, & non ad vulgi guſtum ſcriptor.

Idem Manuduction. ad Philoſ. Stoicam L. I. *diſſert.* 7.

Addo Strabonem Geographum, inſignis judicii & prudentiæ virum.

Idem Epiſtol. Miſcell. cent. II. *ep.* 84.

Strabonem tuum vidimus, & multa in eo proba. Perge per Deum, & quoniam Scaliger noſter in hoc genere ſilet, Tu prodi, & age hanc perſonam.

Goropius Becanus Hiſpanic. Lib. V. *pag.* 75.

Neminem eorum novi, qui ante Ptolemæum fuerunt a docta terrarum deſcriptione nobiles, qui plurium auctorum in hoc argumenti genere cum laude verſatorum monumenta nobis & teſtimonia reliquerit quam Strabo; qui propter excellentiam, qua ceteris prævertit, frequenter apud Græcos poëtarum interpretes non expreſſo nomine, Geographus vocatur.

Camerarius in Homerum pag. 196. *Edit. Scherpezeelianæ.*

Quæ (*Strabonis ſcripta*) utinam edita eſſent incorruptius. Ita enim ſcatent mendis, ut non ſolum diligentem, ſed etiam eruditum lectorem, inſiſtere innumerabilibus in locis & hærere neceſſe ſit.

Chriſtoph. Colerus Epiſt. de ſtudio Politico.

Ad Miſcellos tuos venio. Varium illud & naturæ æmulum Plinii opus habendum. Vel illa quæ de mundo & ejus partibus ſcripſit, quam tibi cognoſcenda neceſſarios. Idem de Strabone cenſeo, quo nemo γεωγραφικὰ diligentius ſcripſit. Cura ei non τόπων tantum, ſed etiam τῶν τρόπων. Reſpublicas varias recenſet, militiam attingit, Hiſtoricos ac poëtas perpenſat.

Philip. Cluverius in Præf. Germaniæ Antiq.

Talis itaque fere eſt geographia Plinii. Straboni, Græco ab Aſia ſcriptori, merito omnium Latinorum pariter ac Græcorum Geographorum principatum detuleris, ſi hiſtoriam cum Geographia conjungere optimi eſt geographi. Namque hic unus, non nuda tantum fluminum, montium, litorum, locorum, ac regionum incolarumque tradit vocabula, ſed quæ varie ac diverſe ab ſuperioribus auctoribus tradita fuerunt, ipſe ſedulus diſputat, falſa diſcutit, veraque adſerit. Dein origines gentium, mores & ritus, item regnorum rerumpublicarumque nobiliorum ortus, incrementa, ſumma faſtigia, mutationes, atque interitus, nec non res geſtas, & alia cognitu vel neceſſaria vel digna, ubique adnotat.

P. Ber-

DE STRABONE.

P. Bertius in deſcriptione Galliæ pag. 203.

Operæ pretium eſt de bellica eorum virtute audire Strabonem Virum peritiſſimum, genere Cappadocem, eruditione Græcum, judicio priſcum, incolatu Romanum, terrarum multarum peragratorem.

Gerardus Joannes Voſſius de Hiſtor. Græc. Lib. II. *cap.* 6.

Venio nunc ad hiſtoricos illos, quos ultra Auguſti tempora extendiſſe vitam ſuam conſtet. Eſt inter eos Strabo, vir profecto maximus. Ad patriam quod attinet, Cnoſſo quidem, Cretæ civitate, oriundus erat; ut lib. x. ipſe refert: (unde Cretenſem alicubi vocat Joannes Aventinus 1) ſed natus fuit Amaſiæ, civitate Ponti. Cujus non eſt, quod Suidam laudemus auctorem; quandoquidem ipſe hoc de ſe profitetur in duodecimo Geographiæ; ubi exponens quandam Ponti partem, ait: *Ταύτης δὲ τῆς χώρας τὸ μὲν προσάρκτιον πλευρὸν ἡ Γαζηλωτὸς συγκλείει, καὶ ἡ τῶν Ἀμασηνῶν τὸ δὲ ἑσπέριον, ὁ Ἅλυς. τὸ δ' ἑῷον ἡ Φαναροία· τὸ δὲ λοιπὸν ἡ ἡμετέρα ἡ τῶν Ἀμασέων, πολὺ πασῶν πλείστη καὶ ἀρίστη. Hujus regionis Septentrionale latus Gazelotus, & Ager Amaſenus, includunt: occiduum, Halys; orientale, Phanaræa: reliquum,* NOSTRA *Amaſenſium terra, omnium multo ampliſſima, & optima.* Exſtant ejus XVII. Geographiæ libri; quos non una de cauſſa maximi facere oportet. Fuit enim egregius philoſophus: ac, Xylandrum quidem ſi audimus, ſecta Peripateticus erat. Quam ſententiam refellit Stephanus his verbis: *Ἀμασεία 2 πόλις Ποντικὴ, ἀφ' ἧς Στράβων ὁ Στωικὸς φιλόσοφος.* Idem Suidas 3 teſtatur. Poſſem & alios adferre. Sed nihil opus eſt teſtibus, quando hoc indicat ipſe Strabo lib. II. ubi dicit, Poſidonium ſæpe de cauſſis diſputare, inque multis Ariſtotelem imitari: ſuæ vero ſectæ homines fugere iſtæc ob cauſſarum obſcuritatem. Græca ſiquis malit, en verba: *Πολὺ γάρ ἐστι τὸ αἰτιολογικὸν παρὰ αὐτῷ, καὶ τὸ Ἀριστοτελίζον, ὅπερ ἐκκλίνουσιν οἱ ἡμέτεροι διὰ τὴν ἐπίκρυψιν τῶν αἰτιῶν·* Et ſane Stoico magis, quam Peripatetico, conveniunt verba illa lib. IV. *Καὶ γὰρ ἐν τοῖς περὶ τῆς προνοίας, καὶ τῆς εἱμαρμένης λόγοις, εὕροι τις ἂν πολλὰ τοιαῦτα τῶν ἀνθρώπων, καὶ τῶν φύσει γενομένων, ὥστ' ἐπ' αὐτῶν φάναι, πολὺ κρεῖττον εἶναι τόδε ἢ τόδε γενέσθαι· οἷον ἔυομβρον εἶναι τὴν Αἴγυπτον· ἀλλὰ μὴ τὴν Αἰθιοπίαν ποτίζειν τὴν γῆν· καὶ τὸν Πάριν, εἰς τὴν Σπάρτην πλέοντα, ναυαγίῳ περιπεσεῖν· ἀλλὰ μὴ τὴν Ἑλένην ἁρπάσαντα, δίκας τίσαι τοῖς ἀδικηθεῖσιν ὕστερον, ἡνίκα τοσοῦτον ἀπειργάσατο φθόρον Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων· ὅπερ Εὐριπίδης ἀνήνεγκεν εἰς τὸν Δία,*

Ζεὺς γὰρ κακὸν μὲν Τρωσὶ, πῆμα δ' Ἑλλάδι
Θέλων γενέσθαι, τοῦ ἐβούλευσεν πατήρ.

Hoc eſt, *Nam ubi de providentia, & fato, diſputatur, multa inveneris alioqui in rebus humanis ac naturalibus; de quibus diceres, præſtitiſſe alio, quam hoc modo, ea fieri. Ut, verbi gratia, imbribus potius irriguam Ægyptum debuiſſe eſſe, quam ab Æthiopia humorem accipere: & Paridem, cum Spartam peteret, debuiſſe potius naufragium facere; quam, rapta Helena, pœnas poſtmodo ſceleris dare, auctorem tantæ cladis Græcorum, ac Barbarorum; quam Euripides Jovi imputat:*

Teucris malum, Helladique cladem Jupiter
Contingere volens, iſta decrevit pater.

Hactenus Strabo. Nec tamen philoſophiæ Peripateticæ ignarus fuit. Siquidem in ea ſe cum Boëtho Sidonio exercuit: ut ipſe ait lib. XVI. ac libro XIV. præceptorem ſuum vocat Xenarchum Seleucienſem, peripateticum. Alterum etiam eſt, quod labores Strabonis maximopere nobis commendet. Siquidem priorum geographorum nemo plus terrarum luſtravit: ut ex his cognoſcimus, quæ ſcripſit lib. II. Ea Latinè ſic ſonant: *Exponemus, tum, quæ ipſi obivimus terra, marique; tum de quibus aliorum ſermonibus, aut ſcriptis, nobis fides eſt facta. Ipſi obivimus verſus occaſum ab Armenia uſque ad Etruriæ loca Sardiniæ oppoſita: verſus meridiem ab Euxino ponto uſque ad fines Æthiopiæ. Neque vero reliquorum, qui ſitum deſcripſerunt, quemquam invenies, qui dicta intervalla obeundo multo plura, atque nos, præſtiterit. Nam qui in occidua plaga plura viderunt, orientalium non tantum, quantum nos, attigerunt: contra alii pauciora in occaſu: quod idem de ſeptentrione, & meridie, affirmo.* Priuſquam vero hos libros ſcriberet, ediderat

ipſe

1 *In iis, quæ de auctoribus primo annalium ſuorum libro præmittit.* 2 *Amaſia, civitas Pontica; ex qua Strabo, philoſophus Stoicus.* 3 *In* Amaſia, *juxta interpretationem Wolfii, neſcio ex quibus codd. Græcis. Nam in vulgatis id deſideratur.*

ipſe ὑπομνήματα [1] ἱϛορικὰ, χρήσιμα εἰς τὴν ἠθικὴν, καὶ πολιτικὴν φιλοσοφίαν, quemadmodum ipſe teſtatur lib. I. Geographiæ. Scripſit etiam, quæ conſecuta ſunt poſt illa, quæ Polybius conſignavit. Nam lib. XI. de Parthis ſe plura ait ſcripſiſſe ἐν [2] τῇ ἕκτῃ τῶν ἱϛορικῶν ὑπομνήματα βίβλῳ, δευτέρᾳ δὲ τῶν μετὰ Πολύβιον. Nempe geminum opus adſignat, quorum utroque de Parthis non minus, quam in geographicis, tractarit. Poſſis tamen cum doctiſſimo Caſaubono aliter etiam hæc verba capere. Nempe ut idem liber intelligatur, qui ſextus fuerit commentariorum hiſtoricorum, hoc eſt operis univerſi: ſecundus vero partis ejus, quæ perſequebatur res geſtas poſt illa Polybii. Fortaſſe & in hiſtoricis commentariis egerat de rebus ab Alexandro geſtis. Nam libro ſecundo ait ſe ὑπομνηματίσασθαι [3] τὰς Ἀλεξάνδρε πράξεις. Niſi, cum Caſaubono, malis ea capere de iſtis, quæ, cum aliis, tum imprimis tribus poſtremis de Alexandro libris adfert. Sed mihi altera ſententia non minus veriſimilis videtur. Quando vixerit, oſtendit lib. XIII; cum ait, Ἡ δὲ Τιβερίε [4] πρόνοια τοῦ καθ' ἡμᾶς ἡγεμόνος. Et lib. IV; ubi ait, ſcribere ſe iſtæc anno XXXIII. poſt Noricos, Carnos, atque alias gentes Inalpinas, à Tiberio, & Druſo, devictas. Accidit vero hoc anno ab U. C. IƆCCXXXVIII. qui primus fuit Olympiadis CXCI. Ergo Geographiam ſuam ſcribebat anno U. C. IƆCCLXXI. quarto anno imperii Tiberii Cæſaris. Fuiſſe vero tum ætatis admodum provectæ, inde videmus, quod libro II. dicat, amicum ac ſodalem ſuum fuiſſe Ælium Cornelium Gallum, qui primus Ægypto præfuit: quicum & Memnonis ſtatuam, tantopere ſcriptoribus antiquis celebratam, vidiſſe ſe ſcribit libro XVII. Atqui Gallus iſte præeſſe Ægypto cœpit mox poſt Antonii, ac Cleopatræ mortem; à quo anno cœpit nova æra Ægyptiaca. Præfuit vero Ægypto quadriennium. Nam interemit ſe, Cæſare Octaviano VIII. & L. Statilio Tauro coſſ. Unde uſque ad quartum Tiberii annum, quo Strabo ſcribebat, anni ſunt tres, & quadraginta. Atqui jam tum, cum Gallus, vir tantæ & eruditionis, & dignitatis, Strabone amico adeo & familiari uteretur, alicujus hunc nominis fuiſſe, nemo, ut puto, inficiabitur. Quare vel ex eo, quod dixi, argumento, grandem ætate fuiſſe Strabonem, cum geographiam ſuam ederet, ſatis evidens eſſe arbitror.

1 *Commentarios hiſtoricos, utiles ad moralem ac civilem philoſophiam.* 2 *In ſextò quidem commentariorum hiſtoricorum; ſecundo autem illorum, quibus hiſtoriam Polybii continuat.* 3 *Commentatum eſſe de geſtis Alexandri.* 4 *Tiberii autem Cæſaris providentia, qui noſtra ætate rerum potitur.*

P. D. Huetius Demonſtr. Euangel. Propoſit. IV. *cap.* 2. § 42.

Huic ſubjiciemus Strabonem, virum pretii quantivis, qui de Moſe & Judæis ſummo candore diſſeruit.

Sam. Bochartus Hieroz. L. III. *c.* 31.

Strabo Acerrimi judicii ſcriptor.

Marſilius Cagnatus Obſervationum Lib. III. *cap.* 20.

De Ætate & Patria Strabonis multa præclara & egregia congeſſit.

ΕΙΣ
ΙΣΑΑΚΟΝ ΚΑΣΑΒΩΝΑ,

Καὶ τὸν ὑπ᾽ αὐτοῦ διορθωθέντα

ΣΤΡΑΒΩΝΑ.

Ἱστορίαι μὲν ἔσαν τὸ πάρος Στράβωνος ἀφεγγεῖς·
Καὶ πολλοῖς πάντη οἱονεὶ ἀπρόσιτοι.
Οὕνεκα παμπόλλους ἔνιοι καμάτους ὑπέμειναν·
Αὐτὰρ πλεῖστα λίπον σφάλματα πολλαχόθι.
Ταῦτα κατώρθωσεν σπουδῇ ΚΑΣΑΒΩΝ πολύμοχθος,
Καὶ τῷ Γαιογράφῳ λαμπρὸν ἔνεγκε φάος.
Ἀνθ᾽ ὅτου οἱ μείζω χάριν ἴδμεναι ἄμμας ἔοικεν·
Ἀϊδίως τ᾽ αὐτοῦ ἀειρέμεναι τὸ κλέος.

Ι. Αντ. τοῦ Σαρακήνου.

IN STRABONEM
ISAACI CASAUBONI

SOLERTIA EMENDATUM.

ILle STRABO totumque videns viſuſque per orbem,
Nec viſus tandem, nec fuit orbe videns.
Ille STRABO ſophiæ poſſis quem dicere lumen,
Lumine caſſus erat: lumine clarus adeſt.
Abſtulit huic oculos tempus, rurſumque revertens
Ablatos tempus reddidit huic oculos.
Namque ſalutifera dexter CASAUBONUS arte,
Excîtus genio Phœbe perite tuo,
Commoda fœlici miſcens collyria dextra,
Hunc ſemel exceptum luce recente beat.
Artificis miranda manus, medicamina mira!
Nempe STRABO ut rectum contueatur agunt.

ANT. FAJUS.

IN STRABONIS GEOGRAPHICOS LIBROS AB ISAACO CASAUBONO FELICISSIME ET ERUDITISSIME EMENDATOS,

TH. BEZÆ CARMEN.

PER ſenos agerem vitæ quum fervidus annos,
Viſendique orbis pulchro ſuccenſus amore:
Hoc duce fretus ego, quo nullus certius uno
Monſtravit mundo viſendum quidquid in omni,
Et maria & terras Hiſpanis orſus ab oris,
Impiger inſpexi, gelidum quà ſe uſque ſub Arctum,
Porrigit Europa, & Tanais ſe littore claudens
Inde petit variis ſinuoſum amfractibus Auſtrum,
Limitis Eoi quâ ſervat Barbarus oras
Sauromata, inde Thraceſque truces, Macedoque ſuperbus,
Et qua Cycladibus colliſum funditur æquor
Ægeum, Euripique diu latrantibus undis
Infractum doctas verſus deflectit Athenas:
Et bimaris tandem elapſum de faucibus Iſthmi,
Hinc Maleam, hinc contra Minoia littora pulſat.
Jonio exceptum, quo tota infraque ſupraque
Itala terrarum domitrix prætexitur ora,
Gallica perpetuo dum radens littora curſu,
Heſperiaſque legens Eoi limitis urbes
Herculeis qua porta patet ſuffulta columnis
Oceani noſtrum pelagus ſe mergit in undas.
Quid plura? Europe ſuperato limite latos
Sarmatiæ alterius campos, duce fretus eodem
Ingredior, Scythicumque gelu, nec me Immaus ingens,
Non Colchis, Chalybeſque feri, non ferrea clauſtra,
Non illæ infames æterno frigore cautes
Caucaſiæ, Hyrcanæ aut tigres potuêre morari
Extremos hominum properantem viſere Scythas,
Et ſua ab arboribus pectentes vellera Seres.
India dein, medio findit quam gurgite Ganges,
Gedroſiſque ingens diſterminat Indus ab oris,
Perluſtrata mihi, Brachmanum & turma ſophorum.
Quid Gentes memorem innumeras? quid flumina? montes?
Oppida? perpetuo ſpectat quæ vertice Taurus,
Ille Aſia Taurus late dominator utraque,
Horreſcunt Latiæ quorum fera nomina Muſæ?
Perſida quin etiam, & Babylonis vidimus arces,
Pene unis urbem complexam mœnibus orbem,
Et volucrem Tigrin, contento qualis ab arcu
Miſſa ſagitta volat, curvatæ cortice cimbæ,
Trajeci: nec me innumeris ſinuoſus aquarum
Euphrates gyris tenuit remoratus, euntem
Cappadocum in campos, ubi dives Apollinis aſtu
Crœſus Halyn ſuperans, regno eſt ſpoliatus avito;
Hinc Galatas noſtros ſpectavi, & inhoſpita Ponti
Littora luſtravi trepidans, equiteſque Bithynos,
Perſarumque diu rubuit qui ſtrage cruentus
Granicon, & Xerxi quondam aquora grata ſuperbo,
Et campos ubi Troia fuit, Xantique fluenta,
Exigua illa quidem, magno ſed maxima vati:
Hellas ubi eſt Aſiæ lento colliſa duello
Ionicum hinc littus, magnæ & delubra Dianæ
Inſpexi, famæ cupido ſuccenſa latroni.
Æolis hinc ſpectata mihi, & quas Hermus arenas
Aurifer, & Lesbi voluit Pactolus in æquor:
Quique recurvatis ludit Mæander in undis,
Venaleſque Cares animæ, & poſt Doridos iſthmum,
Clara Rhodos, Lycia & quidquid complectitur ora,
Pamphylii deinceps montes, Ciliciumque beatæ
Meſſes, & latrociniis infamis Iſauras.
Inde mihi portas rigidus patefecit Amanus.
Venimus hinc Iſſum Perſarum ſtrage madentem:
Inde cavas Syriæ valles, campoſque beatos,
Et gemini cedros Libani, priſcamque Damaſcum,
Et, Cypro oppoſitum qui fertur in æquor Orontem,
Sidona hinc, verſamque Tyri devenimus oram,
Et claras Jordanis aquas, infamia donec
Stagna petens fœdo totum ſe ſulphure condat.
Balſama quin etiam miris Jerichuntis in hortis
Vidimus, & ſanctas Solymorum aſcendimus arces:
Templa meo male nota duci: & ſaxoſus Idumes
Quidquid ager nutrit, Nabathææque paſcua quidquid:
Æquoris inde ſinus geminos pervenimus inter,
Cinnamaque & Panchæa metunt ubi thura Sabæi.
Et fuit iſte viæ longæ mihi terminus alter.
Perrexi fortis tamen, &, duce fretus eodem,
Iſthmum trangreſſus, biſidum qui dividit orbem
Oceanumque mari à noſtro diſcrimine parvo
Diſſociat, Peluſiacas ſuperare paludes
Auſus ego, & ſeptem exundantis flumina Nili.
Hic & Alexandri celebrata ex nomine Magni
Mœnia, & ad portum Pharias ſpectavimus arces.
Miratique diu ſpectacula barbara Memphis,
Pyramidas, quantum toſtas Lybiæ inter arenas
Nilus abit, tantum adverſo nos flumine nixi.
Mœnia Thebarum centum circumdata portis
Vidimus, & Meroës urbes umbraſque Syenen
Solſtitii penitus jacientem tempore nullas.
Æthiopas hinc occiduos, Lybiamque peruſtam
Emenſi ſurſum, media inter monſtra ferarum,
Littora Marmaricæ, Pſyllos, Battique Cyrenen,
Inde Afros, Numidaſque vagos, Mauroſque feroces
Viſimus, Herculeis donec celebrata columnis
Feſſos excepit, quæ nos emiſerat, ora,
Imponens finemque viæ, metamque labori.
At vero amfractus cæcos, ſalebraſque viarum,
Pervia quæ fuerant, nunc ſentibus obſita denſis,
Ambages varias, limum, turpeſque lacunas,
Quis fando enumeret? quoties dux optimus ipſe,
Trita ſibi non jam agnoſcens veſtigia, mecum
Subſtitit? incertique viæ conſedimus ambo?
Deerat enim nobis dux hic CASAUBONUS *alter,*
Ille duci quem fata meo juſſere benigna
Eſſe ducem, dumiſque vias purgare revulſis,
Limoſaſque ſitu longo detergere foſſas,
Et quibus obſtructi fuerant hinc indeque calles,
Ingeſta ſolerter humo complere lacunas.
Quod niſi me hæc alio revocaret ſerior ætas,
Non equidem addubitem, tanto duce fretus utroque,
Rurſus inire vias, totumque reviſere mundum.
At vos, ô juvenes, felici ſidere nati,
Incoctum quibus eſt generoſo pectus honeſto,
Carpite iter tutum fortes experſque pericli,
Ignorat quod quiſquis iter, verſatur avorum
Cæcus in hiſtoria, & ceu lumine caſſus oberrat.
Diſcite ſed memores ſemper, quum numinis omne
Hoc ſit opus, vero vos, & veſtra omnia ſoli
Conſecrare Deo: neque ſic terrena morari,
Quin cælos animum ſemper tollatis in altos.

AUCTO-

AUCTORUM
QUI A
STRABONE
CITANTUR CATALOGUS:

Quorum citationes, & locos earum, pete ex Indice ad calcem operis ſubjuncto.

A.

ACUSILAUS Argivus
Adeimantus Lampſacenus.
Adelphius Antonii hiſtoriographus.
Æſchylus poëta.
Alcæus.
Alcmæonidis auctor.
Alcman.
Alexander Ætolus.
Alexander Lychnus orator, poëta, aſtronomus, hiſtoricus.
Anacreon poëta.
Anaxarchus Homeri corrector.
Anaxicrates.
Anaximenes rhetor.
Andro.
Andron.
Androſthenes Thaſius.
Anticleides.
Antimachus.
Antiochus.
Apollodorus de navium recenſione.
Apollodorus Parthicarum rerum ſcriptor.
Apollonides.
Apollonius Adramyttenus.
Apollonius Argonauticorum conditor.
Aratus Solenſis.
Archemachus Eubœenſis.
Archilochus.
Archimedes.
Ariſtarchus Homeri interpres.
Ariſteas Proconneſius.
Ariſto Peripateticus philoſophus.
Ariſtobulus.
Ariſtonicus grammaticus.
Ariſtoteles.
Ariſtoxenus.
Ariſtus Salaminius.
Artemidorus.
Aſclepiades Myrleanus, grammaticus & chorographus.
Aſclepiades Pruſienſis, medicus.
Aſius poëta.
Aſinius.
Athenodorus.
Attalus.

B.

BAcchylides Lyricus.
Bathon Perſicarum rerum ſcriptor.
Bergæus.
Bio Aſtrologus.

C.

CAdmus.
D. Cæſar.
Callias Sapphus interpres.
Callimachus grammaticus.
Callimachus poëta.
Callinus primus elegiarum conditor.
Callipedes.
Calliſthenes.
Carneades Cyrenaicus.
Cecilius rerum Romanarum ſcriptor.
Charon Lampſacenus.
Chærilus.
Chryſippus Solenſis.
M. Cicero.
Cineas.
Cleanthes Stoicus.
Cleophanes Myrleanus rhetor.
Clitarchus.
Copis poëta.
Crates.
Crates Mallotes.
Crates Homeri interpres.
Crates philoſophus.
Craterus de rebus Indicis.
Creophylus.
Cretenſis hiſtoria.
Cteſias medicus.
Cteſias hiſtoricus.
Cyrſilus Pharſalius.

D.

DAës Colonenſis.
Daïmachus geographus.
Damaſtes Cypriarum rerum ſcriptor.
Damaſus Scombrus.
Daphitas grammaticus.
Demetrius Calatianus de terræ motibus.
Demetrius Phalereus.
Demetrius Rhateni Amiſenus.
Demetrius Scepſius.
Democles de terræ motibus.
Democritus philoſophus.
Demoſthenes.
Dicæarchus.
Diodorus Sardius hiſtoriographus.
Diogenes Cynicus philoſophus.
Dionyſius dialecticus.
Dionyſiodorus mathematicus.
Dionyſocles orator.
Diophanes rhetor.
Diphilus comicus.
Diotimus.
Duris.

E.

EMpedocles.
Ennius poëta.
Ephorus.
Epicharmus.
Epicurus.
Eraſiſtratus medicus.
Eratoſthenes.
Eudorus.
Eudoxus.
Eumereus.
Eumerus Bergæus.
Euphorio poëta.
Euphorion.
Euphronius Priapeiorum ſcriptor.
Euripides Tragœdus.

F.

FAbius hiſtoricus.

G.

GAbinius hiſtoricus.

H.

HEcatæus.
Hedelus elegiographus.
Hegeſias.
Hegeſianax.
Hellanicus hiſtoricus.
Heraclides Ponticus.
Heraclides Platonicus.
Heraclitus.
Heracleitus Scoteinus.
Herodotus.
Heſiodus.
Heſtiæa Alexandrina.
Hieronymus.

Hippar-

Hipparchus.
Hippocrates medicus.
Hipponax.
Homerus.
Hypſicrates.

I.

JAſonei commentarii.
Ibycus.
Icenes geometra.
Ion poëta.

L.

LYcurgus orator.
Lyſis.

M.

MÆandrius.
Mnaſalces poëta.
Medius Lariſſæus.
Megaſthenes.
Megillus hiſtoricus.
Menander Comicus.
Menecrates Elaita.
Meſſenius.
Metrodorius Lampſacenus.
Mimnermus.
Molon Rhodius.
Myrſilus.

N.

NEanthes Cyzicenus.
Nearchus.
Nearchus hiſtoricus.
Nicander.
Nicolaus Damaſcenus de rebus Indicis.

O.

OEchaliæ excidii ſcriptor.
Oneſicritus hiſtoricus.
Orthagoras.

P.

PAlæphatus.
Parmenides.
Patrocles geographus.
Pherecydes poëta.
Philemon comicus.
Philetas.
Philetas poëta.
Philippus Caricarum rerum ſcriptor.
Philo de navigationibus in Æthiopiam.
Philochorus.
Phrynichus Tragœdus.
Pindarus poëta.
Piſander Heracleæ poëmatis auctor.
Cn. Piſo.
Plato.
Polemo.
Polemo periegetes dictus.
Polycletus.
Polycritus de Perſarum moribus.
Poſidonius.
Ptolemæus Lagi filius.
Pytheas hiſtoricus.

S.

SAppho.
Scylax Coryandrenſis.
Seleucus Babylonius.
Seleucus mathematicus.
Silanus hiſtoricus.
Simmias grammaticus.
Simonides Lyricus.
Simus medicus.
Socrates.
Solon.
Sophocles Tragœdus.
Soſicrates Creticarum rerum ſcriptor.
Sotades Hom. interpres.
Staphylus.
Steſichorus.
Steſimbrotus Thaſius.
Strabonis hiſtorici commentarii.
Strato phyſicus.
Stratonicus Citharœdus.
Suidas.

T.

THeocritus ſophiſta.
Theodectes.
Theodoſius mathemat.
Theophanes Mitylenæus.
Theophraſtus philoſ.
Theopompus hiſtoricus.
Thraſyalces.
Thucydides.
Tyrannion grammaticus Strabonis præceptor.
Tyrtæus poëta.
Timagenes.
Timæus geographus.
Timoſthenes Pythici hymni auctor.
Timotheus Patrio.

X.

XAnthus Lydius.
Xenocrates philoſ.
Xenophon.

Z.

ZEno.
Zenodotus.
Zoilus orator Homeromaſtix.

SYNO-

SYNOPSIS

LIBRI PRIMI

GEOGRAPHICORUM

STRABONIS.

LIBER Primus & Secundus in tres partes dividuntur. PRIMA pars continet hæc: Geographiam philoſopho dignum eſſe argumentum tribus argumentis probatur. I. Quod, qui primi Geographiam attigerunt, erant philoſophi. De Homero, & ejus peritia rerum Geographicarum. De iis, qui Homeri ætatem ſunt ſecuti: qui Philoſophi ſimul & Geographi fuēre. II. ratio, Quòd Geographia ſine plurimarum rerum cognitione, (quæ Philoſopho convenit) parari nequeat. III. ratio eſt, Quòd maximè conducat Geographia, ad quaſlibet philoſophiæ partes rectè intelligendas. De uſu Geographiæ πρὸς τὴν πολιτικήν. *De ejuſdem uſu* πρὸς τὰ μαθήματα, *& phyſica. Corollarium, Quatenus* τῆς μαθηματικῆς καὶ φυσικῆς *cognitio ſit neceſſaria ei, qui ſit futurus idoneus Geogr. auditor. SECUNDA pars continet hæc: Cauſam Straboni juſtam fuiſſe, cur poſt plurimos ſummoſque viros terræ deſcriptionem denuò aggrederetur: quam veteres vel minùs rectè, vel minus perfectè tradidiſſent. De Eratoſthene. Inquiritur in quaſdam ejus* ἀποφάσεις *ex libris ipſius Geographicis. Ex libro I. An rectè dictum ſit ab eo, poëtas* στοχάζεσθαι ψυχαγωγίας μόνον, οὐ διδασκαλίας. *De Homericis fabulis, & recta interpretatione locorum ejus quamplurimorum. De iis quorum auctoritate utitur Eratoſthenes in ſuis libris, & ejus erroribus qui ex eo fonte manarunt. De terræ forma, & ejus partium variis mutationibus, ac* μετασχηματισμοῖς, *accurata diſputatio: cum exemplorum congerie. Quàm rectè Herodotum & alios quoſdam reprehenderit. Ex libro II. De emendatione* τῆς γεωγραφίας *Eratoſthenica. De dimenſione totius terræ. De dimenſione latitudinis* τῆς οἰκουμένης. *De diviſione* τῆς οἰκουμένης.

ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ

βιϐλίον πρῶτον.

Pag. 1. 1. THΣ τȣ̃ φιλοσόφȣ πραγματείας εἶναι νομίζομϑυ, εἴπερ ἄλλην τινὰ, καὶ τὴν γεωγραφικὴν, ἣν νῦν προῃρήμεϑα ἐπισκοπεῖν. Ὅτι δ' ȣ̓ φαύλως νομίζομϑυ, ἐκ πολλῶν δῆλον. 2 Οἵ τε γὰρ πρῶτοι θαῤῥήσαντες αὐτῆς ἅψασθαι, B τοιȣ̃τοί τινες ὑπῆρξαν. Ὅμηρός τε ϗ 3 Ἀναξίμανδρος ὁ Μιλήσιος, καὶ Ἑκαταῖος ὁ πολίτης αὐτȣ̃, καθὼς ϗ Ἐρατοσθένης φησί. ϗ Δημόκριτος δὲ, ϗ Εὔδοξος, 4 ϗ Δικαίαρχος, 5 καὶ Ἔφορος, καὶ ἄλλοι

p. 2.

STRABONIS GEOGRAPHICARUM

rerum Liber primus.

TERRÆ deſcriptionem, quam in præſentia inſtituimus, philoſopho non minus ulla alia re, quam is ſuæ tractationis eſſe ducit, conſiderandam cenſemus. Quod nos haud ab re ſentire, multis argumentis liquet. Qui enim primi geographiam attingere auſi ſunt, philoſophi ii fuere: Homerum dico, Anaximandrum Mileſium, ejuſque civem Hecatæum (ut Eratoſthenes etiam ait) item Democritum, Eudoxum, Dicæarchum, Ephorum, alioſque

BIBΛION πρῶτον) Libri duo iſti priores, ut inter ſe optimè cohærent, ita magnam partem diverſum argumentum habent à reliquo corpore, cujus ſunt veluti caput. Placuit enim Straboni, antequam ad ſingularum orbis partium deſcriptionem accederet, de quibuſdam priùs diſſerere, quæ partim ad operis commendationem, partim ad eorum intelligentiam quæ ſequentibus deinceps libris exponentur, faciunt. C Sunt autem tria in ſumma, quæ duobus iſtis libris tractantur. Primùm docet, Geographiæ tractationem argumentum eſſe philoſopho, ut ſi quod aliud, dignum. Deinde cauſas explicat, quibus adductus fuerit ut poſt tot tantoſque viros, qui in hoc ſtudio ſe exercuerant, ipſe quoque in eodem ſibi laborandum exiſtimaret: Eſtque hæc pars omnium maxime prolixa. Nam ut obtrectatorum calumniis obviam iret, qui dicturi erant, nihil fuiſſe cauſæ cur poſt Eudoxos, Dicæarchos, Ephoros, itemque poſt Eratoſthenes, Polybios ac Poſidonios, hoc argumentum quiſquam attingeret: & poſſe ſe novi aliquid afferre docet, quod illis prioribus notum ne potuerit quidem eſſe: Et hoc amplius, aliquot inſignes horum errores recenſet arguitque Strabo. Sic Ptolemæus, antequam ipſe ſua promat, Marini placita & errores priùs confutat. Ac Ptolemæo quidem cum uno Marino res eſt: Straboni, primum cum Eratoſthene, cujus tres Γεωγραφικῶν libros à capite percurrit, ſingula annotans & ἐπανορθῶν, D in quibus peccaſſe videbatur: primum quidem & ſecundum hoc libro: tertium verò initio ſequentis: ubi ſimul & in Hipparchum inquirit. Deinde ad Poſidonium, tum ad Polybium ſtylum convertit: quorum ſimiliter aliquot errores profert atque corrigit. Eſt enim tota fermè hæc pars, ἀνασκευαστική. Tertia deinceps ſequitur, quæ eſt κατασκευαστική: continetque hæc portio præclaram totius Geographiæ καθολικὴν ὑποτύπωσιν. Ac primùm hujus ſcientiæ (liceat enim ita appellare, aut cum Ptolemæo μέθοδον) principia & ὑποθέσεις explicat: quod etiam à Ptolemæo ſimillima ratione factum eſt, libro primo. Deinde rudem omnium orbis totius cogniti partium deſcriptionem eodem proponit ordine, quo deinceps ſingulas eſt explicaturus. Poſtremò, de univerſa terra ejuſque forma, & aliis id genus, quædam μαθηματικώτερον diſputat. Hæc eſt duorum iſtorum librorum ſeries, hæc τάξις. Nunc de prima parte agamus, de reliquis ſuo loco dicturi. Casaub.

1. Τῆς τȣ̃ φιλοσόφου.) Proponit iſtis verbis id quod probandum ac rationibus confirmandum initio hujus libri ſuſcipit. Eſt autem hoc, Geographiam argumentum eſſe philoſopho dignum. Priùs autem rationes ſimul omnes profert, quibus id vult probare: Deinde ſigillatim argumenta omnia expendit, ac fuſiùs explicat. *Idem.*

2. Οἵ τε γὰρ πρῶτοι.) Hoc eſt primum argumentum: Nam ſi & ii, qui primi in hoc argumento ſe exercuerunt, & quotquot deinceps in eodem cum laude ſunt verſati, philoſophi omnes fuerunt, iniquum fuerit & ineptum negare philoſopho dignum eſſe hoc argumentum. Jam verò philoſophos eos fuiſſe, longa poteſt inductione probari. Quis enim philoſophum Homerum fuiſſe neget? Quis Anaximandrum? quis Hecatæum? &c. Porro hos omnes inſignes fuiſſe Geographos, hîc quidem ſumit: mox verò rationibus idipſum evincet: ſi quis de quoquam dubitet, ut de Homero. Cùm ait θαῤῥήσαντες, rei difficultatem innuit: verbo utitur aptiſſimo, ἅπτεσθαι: Nam leviter Geographiam illos veteres attigiſſe indicat: fueruntque ea veluti incunabula Geographiæ ἐν σπαργάνοις ἔτι ȣ̓́σης καὶ γάλαξι, quæ poſtea adolevit: necdum tamen ad perfectam ejus cognitionem eſt perventum: licet noſtrâ ætate tantum ei acceſſerit, quantum potuiſſe accedere, nunquam veteres credidiſſent. *Idem.*

3. Ἀναξίμανδρος.) De Anaximandro & Hecatæo ut & de Homero mox plura. Democriti Κοσμογραφίην Laërtius commemorat: itemque Γεωγραφίην. Eudoxi autem Γῆς περίοδον paſſim veteres laudant. *Idem.*

4. Καὶ Δικαίαρχος) Scripſit hic varios libros. Suidas verò ait ſcripſiſſe Dicæarchum Καταμέτρησιν τῶν ἐν Πελοποννήσῳ ὀρῶν: quod opus ad Geographiam maximè pertinet. Plinius libro ſecundo capite LXV. *Cui ſententiæ adeſt Dicæarchus, vir in primis eruditus, regum cura permenſus montes.* [*Fuit Ariſtotelis diſcipulus, Peripateticus, magnus acerrimuſque immortalitatis animorum impugnator, Ciceronis deliciæ*] Idem.

5. καὶ Ἔφορος) Scripſerat Ephorus hiſtoriam rerum

tam

complures: nec non iis ætate poſteriores, Eratoſthenem, Polybium, Poſidoniumque, homines & ipſos philoſophos. Jam multarum rerum cognitio, qua ſola hoc opus confici poteſt, non eſt niſi ejus, qui divinas humanaſque res contemplatur: quarum rerum ſcientia philoſophiam definiunt. Tum utilitas quoque multiplex, quæ partim ad negotia civilia actioneſque principum virorum conducit, partim ad cognitionem 7 cœleſtium, terreſtrium, maritimorumque animantium, ſtirpium, frugum, atque aliarum rerum quæ ſingulis viſuntur locis, virum deſignat eum, cui vitæ ars & beatitas curæ ſit. Verùm ſingula hæc denuò orſi accuratiùs perpendamus: ac primo loco id, rectè & à nobis, & à majoribus noſtris, quos inter eſt etiam Hipparchus, exiſtimatum fuiſſe, primum geographicæ peritiæ auctorem eſſe

A πλείους. ἔτι δὲ οἱ μετὰ τούτους Ἐρατοσθένης τε καὶ Πολύβιος, καὶ Ποσειδώνιος, ἄνδρες φιλόσοφοι. [1] Ἥ τε πολυμάθεια, δι' ἧς μόνης ἐφικέσθαι τοῦδε τοῦ ἔργου δυνατὸν, [2] οὐκ ἄλλου τινός ἐστιν, [3] ἢ τοῦ τὰ θεῖα καὶ * τὰ ἀνθρώπινα ἐπιβλέποντος. ὧνπερ τὴν φιλοσοφίαν ἐπιστήμην φασίν. [4] Ὡς δ' αὔτως καὶ ἡ ὠφέλεια ποικίλη τις οὖσα, [5] ἡ μὲν πρὸς τὰ πολιτικὰ, καὶ τὰς ἡγεμονικὰς πράξεις, [6] ἡ δὲ πρὸς ἐπιστήμην [7] τῶν τε οὐρανίων, καὶ τῶν ἐπὶ γῆς καὶ θαλάττης ζώων, καὶ φυτῶν, καὶ καρπῶν, καὶ τῶν ἄλλων ὅσα ἰδεῖν παρ' ἑκάστοις ἐστὶ, τὸν αὐτὸν ὑπογράφει ἄνδρα, τὸν φροντίζοντα [8] τῆς περὶ τὸν βίον τέχνης, καὶ εὐδαιμονίας. [9] Ἀναλαβόντες δὲ καθέ-
B καστον ἐπισκοπῶμεν τῶν εἰρημένων * [10] ἔτι μᾶλλον. [11] Καὶ πρῶτον, ὅτι ὀρθῶς ὑπειλήφαμεν καὶ ἡμεῖς, καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν, ὧν ἐστι καὶ Ἵππαρχος, ἀρχηγέτην εἶναι τῆς γεωγραφικῆς ἐμπειρίας

* Vett. ll. τὰ ἀνθρώπεια.

* Vetus lectio ἔτι δὲ μ. Lego ἔτι καὶ μ.

tam à Barbaris, quam à Græcis geſtarum, annis fermè ſeptingentis & quinquaginta: eamque hiſtoriam totam libris xxx. erat complexus. Orſus enim à reditu Heraclidarum, ad annum uſque ultimum Olympiadis CIX. continuam rerum ſeriem pertexuerat. Hos libros quin hîc innuat Strabo non eſt dubium. Ephorus enim, ut & Polybius fecit, in ſuos hiſtoricos Commentarios plurimarum orbis partium deſcriptionem inſeruerat. Vide initium libri VIII. De Eratoſthene, Strabo mox plura, & libro XVII. Scripſit in omni fermè ſcientiarum genere non pauca; tum ſoluta oratione, tum adſtricta. Polybii autem libros habemus in manibus: nec de ejus ſtudiis Geographicis dubitabit, qui eos evolverit. Poſidonii qui hiſtoriarum volumen ingens ediderat, habemus nihil præter ea fragmenta, quæ apud Athenæum & alios exſtant. *Idem.*

1. Ἥ τε πολυμάθεια) Alterum argumentum: Geographia abſque rerum quamplurimarum cognitione parari nequit: Hæc non niſi philoſopho convenit: Ergo & Geographiæ tractatio philoſopho convenit. Potes ita breviùs concludere, Ἡ πολυμάθεια philoſophi eſt propria: Geographia eſt πολυμάθεια: Ergo & Geographia eſt philoſophi. *Idem.*

2. οὐκ ἄλλου τινὸς ἐσ.) Ait πολυμάθειαν philoſopho propriam eſſe. Sed eorum, qui ita ſentiunt, opinionem oppugnat Socrates ἐν Ἐρασταῖς. quem vide. *Idem.*

3. ἢ τοῦ τὰ θεῖα καὶ τὰ ἀνθρώπινα ἐπιβλέποντος) hoc eſt, quàm philoſophi. Poſuit enim philoſophi definitionem, quæ cum ſuo definito debet ἀντιστρέφειν. Itaque contemplari res humanas ac divinas, ἰσοδυναμεῖ τῷ philoſophari, ex eorum ſententia qui philoſophiam definiunt ſcientiam rerum divinarum & humanarum. φασὶν autem, Plato videlicet & Stoici. *Idem.*

4. Ὡς δ' αὔτως καὶ ἡ ὠφέλεια.) Tertia ratio. Quæ plurimum poſſunt, & ad rerum cognitionem inveſtigandam conducere, & ad res bene gerendas, ea tractare philoſophi eſt: Geographia autem eſt ejuſmodi. Quid inde ſequatur, manifeſtum eſt. Eſt autem animadvertendum, parum differre hoc argumentum à ſuperiore, ſi utriuſque vim ſpectes. Ibi probabatur Geographiam philoſophicum eſſe argumentum, quia ἄνευ τῆς πολυμαθείας, quæ philoſophi eſt, parari non poteſt: hîc idem probatur, quia philoſophia abſque iis conſtare nequeat, quæ plurima complectitur ἡ Γεωγραφία. *Idem.*

5. ἡ μὲν πρὸς τὰ πολ.) hoc eſt, πρὸς τὸν πρακτικὸν βίον. *Idem.*

6. ἡ δὲ πρὸς ἐπιστήμην) hoc eſt, πρὸς τὸν θεωρητικὸν βίον. *Idem.*

7. Cœleſtium.] Οὐρανίων. *Ambiguitas eſt in ſtructura; & vel ſeorſim hoc accipiendum, ut cœleſtium motuum ac* φαινομένων *notet obſervationem: vel ad* ζώων *referendum, ut volucres intelligantur. Ego itidem ambiguum reliqui. Proximè ſequente periodo interpres ſenſum aliquot paginarum corrupit, quibus Strabo demonſtrat Homerum fuiſſe geographiæ principem: quarum propoſitionem dum pervertit interpres, hoc effecit, ut Latina legens aliquis ſcopum ipſum & inſtitutum auctoris minimè poſſit aſſequi.* Xyland.

7. τῶν τε οὐρανίων] Quomodo hic locus ſit accipiendus, ipſe Strabo pluribus infrà explicat. Nam etſi & ita hæc verba accipi poſſunt, ut dicatur Geogra-
C phia conducere ad rerum cœleſtium cognitionem, quomodo infrà dicitur habere θεωρίαν μαθηματικήν: & cum ζώων etiam conjungi, ſicut apud Græcos paſſim ζῶα dividuntur εἰς τὰ ἐν γῇ, ἐν θαλάττῃ, ἐν οὐρανῷ (οὐρανὸν enim pro aëre, & eo quod μεσουράνημα vocat Joannes Apoc. 19: 17. accipiunt.) tamen quia verſatur Geographus περὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, non περὶ τὸν οὐρανὸν, non dubito poſteriorem interpretationem magis eſſe ex mente Strabonis. *Caſaub.*

8. τῆς περὶ τὸν βίον τέχνης) hoc eſt; philoſophiæ. *Ars eſt enim* (inquit Cicero) *philoſophia vitæ.* βίος autem κατ' ἐξοχὴν ὁ πολιτικός. Nam alioquin tot ſunt artes vitæ, quot vitæ genera: qua de re vide philoſophum, Nicomacheorum primo. Addit, καὶ εὐδαιμονίας: ubi τὸ καὶ eſt ἐξηγηματικόν. Nam tractare de vita bene inſtituenda, & de beatitudine, ταυτόν. *Idem.*

9. Ἀναλαβόντες δὲ) Nunc ſingula accuratiùs expendere aggreditur: Utitur autem verbo Ariſtoteli-
D co: Sic ille non procul ab initio primi Nicom. Λέγωμεν δὲ ἀναλαβόντες, *Idem.*

10. ἔτι μᾶλλον) Libri manu exarati habent, ἔτι δὲ μᾶλλον. Lego ἔτι καὶ μᾶλλον. Nam quod Latinis eſt *etiam atque etiam*, vel, *magis ac magis*, Græcis eſt ἔτι καὶ μᾶλλον, vel ἀεὶ καὶ μᾶλλον: Dicunt & μᾶλλον μᾶλλον, ἀσυνδέτως, ut annotat Suidas, afferens ex Atthide Alexidis exemplum. Euripides Iphig. in Tauris:

Μᾶλλον δὲ μᾶλλον πρὸς πέτρας ᾔει σκάφος.

Dicunt & μᾶλλον ἔτι καὶ μᾶλλον, ut Strabo lib. XI. & Laertius in Epigrammate Anaxarchi. D. Paulus dixit ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον. *Idem.*

11. Καὶ πρῶτον, ὅτι ὀρθῶς) Probat nunc quod in primo argumento ſumere eum indicavimus, Homerum Geographiæ eſſe principem. Affert primùm Hipparchi & aliorum, qui ita ſenſerunt, auctoritatem.

A Ὅμηρον· ὃς οὐ μόνον ἐν τῇ κατὰ τὴν ποίησιν ἀρετῇ πάντας ὑπερβέβληται τοὺς πάλαι, καὶ τοὺς ὕστερον, ἀλλὰ σχεδόν τι καὶ τῇ κατὰ τὸν βίον ἐμπειρίᾳ * τὸν [1] πολιτικόν· ἀφ' ἧς οὐ μόνον περὶ τὰς πράξεις ἐσπούδασεν ἐκεῖνος, ὅπως ὅτι πλείστας γνοίη καὶ παραδώσῃ τοῖς ὕστερον ἐσομένοις· ἀλλὰ καὶ τὰ περὶ τοὺς τόπους τούς τε καθ' ἕκαστα, καὶ τοὺς κατὰ σύμπασαν τὴν οἰκουμένην γῆν τε, καὶ θάλατταν. [2] Οὐ γὰρ ἂν μέχρι τῶν ἐσχάτων αὐτῆς περάτων ἀφίκετο τῇ μνήμῃ κύκλῳ περιϊών. Καὶ πρῶτον μὲν τῷ Ὠκεανῷ περίκλυστον, ὥσπερ ἐστὶν, * ἀπέφηνεν αὐτὴν ἔπειτα δὲ τῶν χωρίων τὰ μὲν ὠνόμαζε, τὰ δὲ ὑπηνίττετο τεκμηρίοις τισί· B Λιβύην μὲν, καὶ Αἰθιοπίαν, καὶ Σιδονίους καὶ Ἐρεμβοὺς (οὓς εἰκὸς λέγειν τοὺς Τρωγλοδύτας Ἄραβας) ῥητῶς λέγων· τοὺς δὲ πρὸς ταῖς ἀνατολαῖς, καὶ δύσεσιν αἰνιττόμενος ἐκ τοῦ τῷ Ὠκεανῷ κλύζεσθαι. * ἐνθένδε γὰρ ἀνίσχοντα ποιεῖ τὸν ἥλιον καὶ δυόμενον εἰς τοῦτον· ὡς δὲ αὕτως καὶ τὰ ἄστρα·

Ἠέλιος μὲν ἔπειτα νέον προσέβαλλεν ἀρούρας
Ἐξ ἀκαλαρρείταο βαθυῤῥόου Ὠκεανοῖο.
Ἐν δ' ἔπεσ' Ὠκεανῷ λαμπρὸν φάος ἠελίοιο,
Ἕλκον νύκτα μέλαιναν.

Καὶ τοὺς ἀστέρας λελουμένους ἐξ Ὠκεανοῦ λέγει. C [4] Τῶν δ' ἑσπερίων ἀνδρῶν, καὶ τὴν εὐδαιμονίαν ἐμφανίζει, καὶ τὴν εὐκρασίαν τοῦ περιέχοντος. πεπυσμένος, ὡς ἔοικε, * [5] τὸν Ἰβηρικὸν πλοῦν, ἐφ' ὃν καὶ Ἡρακλῆς ἐστράτευσε, καὶ οἱ Φοίνικες ὕστερον, οἵπερ καὶ κατέσχον τὴν πλείστην ἀρχήν.

* Vett. cod. τῶν πολιτικῶν.

* Vetus lectio, ἀπέφαινεν, ut mox, ὀνόμαζε.

* Vett. lib. ἐντεῦθεν.

Iliad. η. 421.

Iliad. θ. 485.

* Lego Ἰβηρικὸν πλοῦτον.

A Homerum: qui non modò poëtica virtute omnes &. priores & poſteriores ſuperavit, ſed ferè etiam vitæ civilis experientia: qua is adjutus, non in hoc modò operam dedit, ut actiones plurimas cognoſceret, eaſque ad poſteritatem tranſmitteret, ſed & in locorum, cùm quæ ſingularum ſunt regionum, tum totius quatenus incolitur terrarum orbis mariſque explorationem ac deſcriptionem idem impendit induſtriæ: Abſque enim hoc fuiſſet, nunquam ille in orbem rediens commemorando terræ ſitu, ad extremos uſque ejus fines pertigiſſet. Enimvero primò omnium [3] terram, ita ut res habet, undiquaque Oceano cinctam B allui pronunciavit. Deinde regionum alias nominatim, alias certis quibuſdam notis per ambages indicavit: Libyam, Æthiopiam, Sidonios, & Erembos (quos Troglodytas Arabes rectè dixeris) apertè: qui verò ad ortum & occaſum ſolis habitant, involuto ſermone notat; allui eos Oceano innuens. Nam Solem ex Oceano oriri, & in eundem occidere ait, itemque ſtellas:

Jamque recens terras tangebat lumine Titan
Oceani liquidis placidi ſubvectus ab undis. &
Fulgida Latoidæ ſimul incidit Oceano lux,
Attraxitque nigram noctem.

C Aſtra quoque dicit lavari Oceano. Cæterùm eorum qui Occidentem incolunt, fœlicitatem etiam, bonamque aëris temperiem demonſtravit: quia (ut apparet) 18 inaudiverat de Hiſpanica navigatione, quò & Hercules expeditionem fecit, & poſtea temporis Phœnices, (qui & ampliſſimo ſunt potiti imperio

Deinde ait, Homerum non poëtices arte tantùm excelluiſſe, ſed etiam cognitione ejus partis philoſophiæ, quæ Πολιτικὴ vocatur: cujuſmodi ſunt quæ vulgo Ethica, Politica, & Œconomica nuncupantur: Nam hæc omnia, itemque Rhetoricam unius Πολιτικῆς nomine cùm alii philoſophi complectuntur, tum ipſe in primis Ariſtoteles. Hujus igitur peritiſſimum vult fuiſſe Homerum. Jam verò id aſſequi non potuit abſque rerum Geographicarum cognitione: unde efficit; etiam harum notitia Poetam excelluiſſe. De propoſitione, itemque de aſſumptione infrà pluribus quæretur. Sequitur concluſionis demonſtratio. *Idem.*

1. τὸν πολιτικὸν) Vet. lib. τῶν πολιτικῶν, quod non probo. Quid ſit autem vita civilis, diſces ex Ariſtotele: ita enim hîc accipitur: Alibi verò opponit Strabo τὸν πολιτικὸν βίον militiæ: Sed hîc latiùs patet. *Idem.*

2. οὐ γὰρ ἂν μέχρι.) Non diſpliceret ita legere, οὐ γὰρ οὖν cum interrogationis nota poſt vocem περιϊών. Ut probet Homerum rerum Geographicarum fuiſſe peritiſſimum, orditur ab ipſis principiis hujus ſive ἐπιστήμης ſive ἐμπειρίας. Nam qui de Geographia ſcribunt, non antè ſingulas partes exponunt, quàm rudem totius orbis cognitionem in animo diſcentis informarint. Simili ratione probat nunc Strabo, noviſſe Homerum totam terram Oceano circumfundi. De tribus plagis Orientali, Occidentali, & Meridionali, quia res erat perſpicua, ſimul agit: de Septentrionali mox ſeorſim. *Idem.*

3. Terram undiquaque Oceano cinctam.] *Ut in Achillis clypeo, ubi Oceano eam ob cauſam oram ejus clauſit. Iliad. σ. 606. Item Iliad. ξ. 200. ut infra Strabo exponit. Per eos qui mari alluantur Æthiopes intelligo, de quibus mox ipſe ex Homero.* Xyl.

D 4. τῶν δ' ἑσπερίων) Probat, non hoc tantùm ſciviſſe Homerum, plagam Occidentalem Oceano circumfundi: ſed & quæ ſint illius tractus ἰδιώματα. Ὁ περιέχων apud bonos ſcriptores eſt aër. πεπυσμένος autem eſt legendum, ut eſt apud Euſtathium, qui hunc locum profert in IV. Odyſſeæ commentario. *Caſaub.*

5. Inaudiverat de Hiſpan. navig.] *Πεπυσμένος lego non πεπεισμένος. & πλοῦς eſt navigatio. Puto autem locum intelligi, ad quem navigârat Hercules, nimirum fretum per quod Oceanus intra Hiſpaniam & Africam irrumpens, mare mediterraneum efficit. per quod fretum in mare Atlanticum egreſſis non eſt longa ad fortunatas inſulas navigatio.* Xyl.

τὸν [illegible]βηρικὸν πλοῦν) Legendum eſt πλοῦτον.

Ἰβηρικὸν

æ tandem Romani. Ibi enim ſpirat Favonius: atque eò poëta collocat Elyſium campum, in quem à diis miſſum iri Menelaum fingit.

Sed te, quà terræ poſtremus terminus exſtat,
Elyſium ad campum cæleſtia numina mittent,
Quem Rhadamanthus habet, quà vita facillima longè
Ducitur, haud campos Jupiter nive conſpuit illos,
Miſcetur gelidis neque tempeſtatibus aër,
Nulli imbres: tantum ſpirat levis aura Favoni
Miſſaque ab Oceano nimios demitigat æſtus.

Etenim Fortunatæ inſulæ ante Mauruſiam ſitæ ſunt, quà ejus extrema verſus Occidentem exſtant: eodemque Hiſpaniæ etiam occidui fines pertinent. 3 Ex nomine autem conſtat eas quoque fortunatas ideò creditas, quòd iſtis eſſent locis vicinæ. Porrò Aethiopes ultimos ad Oceanum eſſe docet: Ultimos, hoc carmine:

Extremos hominum Aethiopas, geminiſque diremtos
Partibus. ---

Ubi ne id quidem ocioſum eſt, & eos bifariàm diviſos ſcribit, ſicut infrà demonſtrabitur: Ad Oceanum habitare, his:

Namque heſternus ad Oceanum eſt, juſtoſque profectus
Juppiter Aethiopas, quorum convivia viſit.

Extremam quoque terræ verſus Septen-

A * μετὰ ταῦτα δὲ Ῥωμαῖοι· ἐνταῦθα γὰρ αἱ τοῦ Ζεφύρου πνοαί. Ἐνταῦθα δὲ καὶ τὸ Ἠλύσιον ποιεῖ πεδίον ὁ ποιητὴς, εἰς ὃ πεμφθήσεσθαι τὸν Μενέλαόν φησιν ὑπὸ τῶν θεῶν. (* Manuſſ. μετὰ δὲ ταῦτα) p. 3.

Ἀλλά σ' ἐς Ἠλύσιον πεδίον, καὶ πείρατα γαίης (Odyſſ. δ. 563.)
Ἀθάνατοι πέμψουσιν, ὅθι ξανθὸς Ῥαδάμανθυς,
Τῇ περ ῥηΐστη βιοτὴ πέλει ἀνθρώποισιν.
Οὐ νιφετὸς, οὔτ' ἂρ χειμὼν πολὺς, οὔτέ ποτ' ὄμβρος,
Ἀλλ' αἰεὶ ζεφύροιο * λιγὸ πνείοντας ἀήτας (* Lego λιγυ.)
B Ὠκεανὸς ἀνίησι.

1 Καὶ αἱ τῶν μακάρων δὲ νῆσοι πρὸ τῆς Μαυρουσίας εἰσὶ τῆς ἐσχάτης 2 πρὸς δύσιν, καθ' ὃ μέρος συντρέχει καὶ τὸ τῆς Ἰβηρίας * τὸ ταύτῃ πέρας. (* Vett. lib. τὸ ταύταις) 3 Ἐκ δὲ τοῦ ὀνόματος δῆλον, ὅτι καὶ ταύτας ἐνόμιζον εὐδαίμονας, διὰ τὸ πλησιάζειν τοιούτοις χωρίοις. Ἀλλὰ μὴν ὅτιγε καὶ Αἰθίοπες ἔσχατοι ἐπὶ τῷ Ὠκεανῷ, δηλοῖ. ὅτι μὲν ἔσχατοι,

Αἰθίοπας, τοὶ διχθὰ δεδαίαται ἔσχατοι ἀνδρῶν. (Odyſſ. α. 23.)

Οὐδὲ τοῦ, διχθὰ δεδαίαται, φαύλως λεγομένου, ὡς δειχθήσεται ὕστερον. ὅτι δ' ἐπὶ τῷ Ὠκεανῷ.

C Ζεὺς γὰρ ἐς Ὠκεανὸν μετ' ἀμύμονας Αἰθιοπῆας (Iliad. α. 423.)
Χθιζὸς ἔβη μετὰ δαῖτα.

4 Ὅτι δέ καὶ ἡ πρὸς ταῖς ἄρκτοις ἐσχατιὰ παρω-

Ἰβηρικὸν πλοῦτον dixit Strabo etiam lib. III. ubi pluribus hanc eandem quæſtionem tractat. Ibi igitur ait Homerum πυνθανόμενον τὸν πλοῦτον καὶ τὰς ἄλλας ἀρετὰς Hiſpaniæ, ἐνταῦθα τὸν τῶν εὐσεβῶν πλάσαι χῶρον. Vide locum. Nec verò me movet quòd apud Euſtathium quoque πλοῦν legitur. Nam Euſtathius quidem certè πλοῦτον ſcripſerat: quod acutus lector ex ejus verbis facilè intelliget. Quis autem ita loquitur? στρατεύειν ἐπὶ πλοῦν. Jam verò quum dicit Herculem στρατεῦσαι ἐπὶ πλοῦτον Ἰβηρικὸν, intelligit τὴν ἐπὶ τὰς Γηρυόνου βόας στρατιὰν, ut loquitur lib. III. vides in eadem re, idem eſſe ſervatum loquendi genus. Quare legendum eſt, ut dixi, πλοῦτον, non πλοῦν. *Caſaub.*

1. Καὶ αἱ τῶν Μακάρων δὲ νῆσοι) Hæc ad Homerum propriè non pertinent: [niſi qui dicat Elyſios campos & Fortunatorum inſulas idem eſſe.] Nam apud Homerum quidem, nullæ ſunt Fortunatorum inſulæ: Sed hoc addit, ut doceat mirum non eſſe, ſi Homerus vir tantus, Hiſpaniæ habuerit cognitionem, quum reliqui poetæ, qui Homerum proximè ſecuti ſunt, quorum πλάσμα ſunt iſtæ Μακάρων inſulæ, idem cognoverint. Nam quia de felicitate illarum regionum plurima, eaque mira, audiverant, ideo Beatorum inſulas ibi confixerunt. Sic hunc locum eſſe accipiendum apparet ex lib. III. & Euſtathius quoque ita accipit. Xylander ut ex ejus interpretatione apparet, non videt quò hæc pertinerent. *Idem.*

2. πρός δύσιν) Teſtatitur hoc ſcriptores quam pluximi. Quòd autem beatorum iſtas inſulas ad Septentrionem collocat Tzetzes in Heſiodum, id verò planè eſt ridiculum, nec alio quàm Tzetze dignum, aut eo, qui vaniſſimi hominis nugas tanti fecit, ut bene longam narrationem illam, in ſuas Lectiones retulerit. [Nec tamen me fugit idem cum Tzetze tradere vet. σχολ. Horatii Epod. 16.] Pomponius Mela lib. II. c. 27. *Et quo dicentur ordine ad promontorium Tauri expoſitæ, quas quidam dici putavere* Μακάρων, *ſive quòd fortunati admodum cæli ſoliquе ſunt, ſive quòd eas ſuo ſuorumque regno Macar occupaverat. In Troade Lesbos*, &c. Eadem prorſus habet Diodorus Siculus lib. V. ubi de Lesbo & vicinis inſulis loquitur. Αἵδε νῆσοι, ait, διαπνεόμεναι. Sed locum in-
D dicaſſe ſufficit. *Caſaub.*

3. Ex nomine.] *Non ſatis aſſequor quid ſibi velit: puto tamen ſenſum eſſe: ob inſularum fortunatarum propinquitatem Hiſpaniæ quoque & Africæ occiduos limites pro beata habitatione reputatos.* Xyland.

3. ἐκ δὲ τοῦ ὀνόματος δῆλον) Vocantur enim iſtæ inſulæ non Μάκαρες, (etſi Horat. Ep. XVI. 42. *divites inſulas* vocat) ſed Μακάρων νῆσοι, ſive Beatorum inſulæ, hoc eſt, quas obtinerent homines beati: Fere autem fit, ut inſulæ vicinæ continenti in poteſtate ſint eorum, qui oppoſitam oram habent. Itaque Μακάρων νήσους quum dicimus, intelligimus inſulas eorum, qui extremas continentis partes ad Oceanum occiduum incolunt: quorum quia nota erat felicitas & rerum omnium copia, ideo propinquas ipſis inſulas veteres vocarunt Beatorum inſulas. Sic interpretor locum obſcurum, & interpretibus haud intellectum. *Caſaub.*

4. Ὅτι δὲ καὶ ἡ πρὸς ταῖς ἄρκτοις) De quarta orbis

 plaga

…κανῖτις ἐστὶν, οὕτως ᾐνίξατο εἰπὼν περὶ τῆς ἄρκτου.

Iliad. σ. 489. Οἴη δ᾽ ἄμμορός ἐστι λοετρῶν Ὠκεανοῖο.

Διὰ μὲν γὰρ τῆς ἄρκτου, καὶ τῆς ἁμάξης, τὸν ἀρκτικὸν δηλοῖ. 2 οὐ γὰρ ἂν τοσούτων ἀστέρων ἐν τῷ αὐτῷ χωρίῳ περιφερομένων τῷ ἀεὶ φανερῷ, οἴην ἄμμορον εἶπε λοετρῶν Ὠκεανοῖο. 4 ὥστ᾽ * οὐκέτ᾽ ἀπειρίαν αὐτοῦ καταγινώσκουσιν, ὡς μίαν ἄρκτον ἀντὶ δυοῖν εἰδότος. οὐδὲ γὰρ εἰκὸς ἦν πω, τὴν ἑτέραν ἠστροθετῆσθαι. ἀλλ᾽ ἀφ᾽ οὗ

*Lego, οὐκ εὖ vel καταγινώσκοι τίς;

A triones oram Oceano adiacere, verborum ambage ſignificavit, de urſa ſcribens;

Excluſa Oceani prorſum eſt ſola iſta lavacris.

Nomine enim urſæ & plauſtri, 1 Arcticum, hoc eſt, Septentrionalem circulum, notat. Neque enim cùm tot ſidera eodem in loco ſemper conſpicuo revolvantur, iſtam ſolam nunquam Oceano lavari dixiſſet. 3 Quapropter non jam imperitiæ culpari debet, ut qui loco duarum urſarum unicam habuerit cognitam: cùm probabile non ſit alterius quoque ſidus 5 jam tum quoque nuncupatum fuiſſe: ſed appareat

plaga, nimirum Septentrionali, agit: docetque hanc quoque noviſſe Homerum Oceano circumfundi. B Id colligit ex iſto Homeri loco. Οἴη δ᾽ ἄμμορός ἐστι λοετρῶν Ὠκεανοῖο. quem locum ita accipit Strabo, ut per ἄρκτον & ἅμαξαν totus arcticus circulus, qui τὰ ἀειφανῆ τῶν ἄστρων περιλαμβάνει, intelligatur. Quid ſit in ſphæra arcticus, non eſt hujus loci exponere: & vero, res vulgò nota. Homeri autem locum, obiter interpretatur Strabo, quia multi in eo exponendo & laborarunt & erratunt. *Caſaub.*

1. Arcticum, hoc eſt ſeptentrionalem circulum.] *Nimirum eum, non qui à polo Zodiaci circa polum mundi deſcribitur, & ad Zonam frigidam ſeptentrionalem finiendam adhibetur: ſed quem in ſua ſphæra Proclus exponit, Tropicis & æquatori ipſum quoque parallelum, & qui deſcribatur circa polum converſione ejus puncti Sphæræ cæleſtis, quod horizontem attingit, quâ eum in parte ſeptentrionali meridianus circulus ſecat. Eum circulum Proclus ait deſcribi à priori pede urſæ majoris in ſua habitatione. Quæcunque intra hunc circulum & polum mundi ſupra horizontem exſtantem intercipiuntur ſtellæ aut partes cœli, nunquam occidunt eo in ſitu. Itaque cum is totam (demtis poſterioris pedis non admodum nobilibus iis ſtellulis) urſam majorem includat, ſidus longè notiſſimum, non ineptè Homerus inde nomen ei fecit: videturque Proclus eundem, quem Homerus, arcticum circulum intellexiſſe, ut reſpexerint ad mediam ferè Græciam & Athenas, ubi latitudo ſeu elevatio poli eſt $37\frac{1}{2}$ circiter partium ſive graduum. Certius ſciri hoc poſſet, ſi quam prioris pedis (neque enim unica eſt) ſtellam Proclus vellet accipi, expreſſiſſet. Hodie ad eum ſitum proximè faceret ſtella quæ eſt infra dextrum genu. Sed notum eſt ſtellarum declinationes motu, quem octavæ Sphæræ vocant, inæqualiter variari: itaque ſubtilius rem hoc loco perſequi non vacat. Id quidem in promptu eſt, ſtellam hanc, quæ circulum arcticum talem deſcribat, tantum debere à polo mundi abeſſe, quantum intereſt inter horizontem & polum, hoc eſt, quanta loci eſt latitudo, cujus arcticus circulus deſcribitur. D Et quo major latitudo loci eſt, eò erit arcticus ille quoque amplior; in Sphæra recta prorſum nullus. Apud nos hic arcticus deſcribitur à ſtella, quæ in humero Bootis ſiniſtro eſt, tertiæ magnitudinis & caput Gorgonis leniter admodum excludit, & hædos in Erichthonio, ſive auriga. Itaque hæc ſub horizonte admodum exiguo ſunt tempore. Includit autem totam urſam utramque & draconem, Cepheum, & Caſſiopeam, quæ Homericus quoque arcticus, demtis pedum urſæ majoris, paucisque iis obſcuris ſtellis complectitur. atque hæc ſunt illa ſidera, quæ Homero juxtà atque urſa lavacris Oceani abſtinent. Noſter autem Arcticus præterea continet capram nobiliſſimam ac primæ magnitudinis ſtellam, & dextrum quoque aurigæ fulgentem humerum, lucidaſque Cygni, quam Vuegam barbari vocant, & in dextro latere Perſei micantem, quæ eſt iiſdem Alchenis, ſecundæ omnes magnitudinis. Quæ cum nunquam occidant, ad horas noctu indagandas & alia id genus conducunt. Sed de his plus ſatis hoc loco.* Xyland.

2. οὐ γὰρ ἂν τοσούτων) Probat, arcticum circulum, non urſarum alteram, à poeta eſſe intellectum. *Caſaub.*

3. Quapropter non jam imperitiæ culpari poteſt.] ὥστ᾽ οὐκ ἔτι ἀπειρίαν αὐτοῦ καταγινώσκουσιν. ad *verbum. Non ergo jam eum imperitiæ damnant, nimirum æqui & rerum gnari lectores. Nam imperiti poterant reprehendere, quod ſolam urſam diceret nunquam occidere, cum Cynoſura quoque & Cepheus &c. nunquam occidant.* Xyland.

4. ὥστ᾽ οὐκέτ᾽ ἀπειρίαν αὐτοῦ καταγινώσκουσι) Lego, οὐκ εὖ non οὐκέτι: niſi quis ita malit legere, ὥστε οὐκ ἔτ᾽ ἀπειρίαν αὐτοῦ καταγινώσκοι τὶς ἄν. Sic alibi, οὐ δὴ θαυμάζοι τὶς ἄν, οὔτε τοῦ ποιητοῦ. Illud tamen malo. Caſtigat obiter eos qui poetæ rerum cœleſtium ignorantiam objiciebant, quòd in ſuperiori loco unius urſæ meminiſſet, quum ſint duæ. Reſpon- C det, Homerum urſarum alteram non nominaſſe, quia nondum ejus ſidus conſtitutum & nomine aliquo fuerat inſignitum, ἀστροθετεῖν eſt, ex multarum ſtellarum poſitura, unum aliquod ſidus (imaginem vocant Aſtrologi) conſtituere: cujuſmodi hactenus obſervarunt XLVIII. rerum cœleſtium ſtudioſi. *Caſaub.*

5. Jam tum quoque nuncupatum fuiſſe.] τὴν ἑτέραν μὴ ἠστροθετῆσθαι. *Ita legitur etiam in Aldino codice, itaque legit interpres noſter, neque is modò, ſed Cælius quoque Calcagninus, ut quidem ejus traductionem hujus loci citat Ziegletus in Sphæram Procli cap. 2. Ego tamen* μὴ *illud expunxi, cum & contra veritatem hiſtoriæ pugnet, & loci ſententiam evertat. Hiſtoriam dico, quia conſtat à Thalete Mileſio primùm Cynoſuræ ſidus fuiſſe inventum, quo in navigationibus uterentur Phœnices: quod etiam ex Callimacho demonſtrat Laertius, & eſt idem apud Hyginum atque Euſtathium. Multis autem ætatibus poſterior fuit Thales Homero. Aſtyagis Medorum, & Tarquinii Priſci Romanorum regis æqualis. Non debuit ergo Homerus culpari, qui illud ſidus* ἄρκτου *nomine non affecerit, cum aliquot pòſt ſeculis ei Thales id nominis indiderit. Sententia autem hæc eſt. Stellis non ſtatim initio, ſed ſucceſſu temporis modò his, modò aliis nomina ſunt indita, eæque notiores ut eſſent in figuras diſtributæ. Græci quia ſtellis Helices utebantur, ideò maturius eas urſæ figura ac nomine comprehenderunt, interim ſtellis Cynoſuræ & aliis in figuram nequaquam collatis, quomodo & adhuc* ἀμόρφωτοι *(ſic enim vocat etiam Ptolemæus) remanſerunt. Berenices comam (ut ex Callimacho Catullus retulit) in Ptolemæi gratiam ſidus fecit Conon, ſtellis quæ poſt helicen haud procul Leonis ſigno viſuntur, & tunc nomine carebant, eò accommodatis. ita in Adriani gratiam ſtellæ informes infra aquilam verſus ſagittarium, Antinoo ſunt attributæ. De Canopo non* admo-

ab eo tempore, quo id à Phœnicibus obſervatum, & ad dirigendas navigationes uſurpatum fuit, ejus ſideris inſtitutum etiam ad Græcos fuiſſe propagatum: quo modo etiam crinis Berenices, & Canopus ab his recepta ſunt, quibus nuper admodum ſunt facta nomina. nec non aliæ multæ ſtellæ, quæ adhuc carent nominibus, quod & Aratus fatetur. Ergo ne Crates quidem rectè ſcripſit:

Oceani prorſum ſolus caret iſte lavacris.

fugiens id, quod fugiendum non erat. Melior Heraclitus ac Homero convenientior, qui iisdem per urſam, arcticum circulum

A οἱ Φοίνικες ἐσημειώσαντο, καὶ ἐχρῶντο * πρὸς τὸν πλοῦν, παρελθεῖν καὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας 1 τὴν διάταξιν ταύτην. ὥσπερ καὶ 2 τὸν Βερενίκης πλόκαμον, 3 καὶ τὸν Κάνωβον, 4 ἐχθὲς καὶ πρώην κατωνομασμένον. πολλοὺς δ' ἔτι νῦν ἀνωνύμους ὄντας, 5 καθάπερ καὶ Ἀρατός φησιν. 6 Οὐδὲ Κράτης οὖν ὀρθῶς γράφει. Οἶος δ' ἄμμορός ἐστι λοετρῶν, φεύγων τὰ μὴ φευκτά. Βελτίων δ' Ἡράκλειτος καὶ Ὁμηρικώτερος, 7 ὁμοίως ἀντὶ τοῦ ἀρκτικοῦ, τὴν ἄρκτον

* Vett. εἰς τὸν πλ.

admodum habeo quod dicam. vulgò putatur à Menelai gubernatore nomen accepiſſe, vel quod apud urbem à Menelao Canopi nomine in Aegypto conditam primùm ea ſtella videatur meridiem verſus proficiſcentibus, ut habet Euſtathius in Dionyſium; quod ſi ſit, non recens ſanè Straboni, ſed vel Homero antiquior fuit appellatio. Porrò Euſtathius Homeri locum explanans, non hanc modò cauſam affert, cur Cynoſuræ mentionem non faciens ſolam urſam neget occidere; ſed & grammaticam ſatis argutam: nempe ut particula μόνη dicatur reſpectu aliorum quæ commemoravit ſiderum, pleiadum, hyadum, atque Orionis, quæ occidere ſatis eſt notum. Jam Aratus ſtellas quaſdam adhuc nomine carere oſtendit, & aliâs, & in deſcriptione virginis

—— Ἀλλ' ἄρα πάντες
Ἀπλόοι, ἀλλόθεν ἄλλος ἀνωνυμίῃ φορέονται.

Ad Cratetis opinionem quod attinet, videtur is voluiſſe οἶος ſolus ad Orionem referre, ſi tamen ita imperitus fuit, ut vel Orionem, vel Booten (nam hunc Orionem hoc loco vocari cum Heſychii, tum Theonis in Aratum teſtimonio, eundem arctophylacem, Booten, & Orionem appellari affirmantis, ac τρυγητὴν, id eſt, vindemitorem, videtur poſſe doceri, tum quod Orion ſidus meridionale huc non quadrat) putaverit nunquam occidere. itaque hic amplius. Heracliti ſententia minus eſt obſcura. Xyland.

τὴν ἑτέραν) Cynoſuram. Cynoſuræ, ait poëtæ ſcholiaſtes vetus, non Meminit Homerus, ὡς ὕστερον εὑρεθείσης ὑπὸ Θαλοῦ. Auctor Callimachus hujus ſententiæ Ejus verba ſunt, inter Fragm. Bent. 94.

Και τῆς ἁμάξης ἐλέγετο σταθμήσασθαι
Τοὺς ἀστερίσκους, ᾗ πλέουσι Φοίνικες.

Alteram autem, nempe Helicem, invenit Nauplius. Vide Arati interpretes. *Caſaub.*

1. τὴν διάταξιν ταύτην) Veteres libri tres habebant, διάστασιν: quod annotandum duxi, non ſequendum. *Idem.*

2. τὸν Βερενίκης πλόκαμον) Conon κατηστέρισε. quod præter alios teſtatur Achilles Statius. Callimachus verò eleganti elegia hoc ſidus nobilitaverat: quam Latinam fecit Catullus. *Idem.*

3. καὶ τὸν Κάνωβον) Aſtrum eſt ſplendidiſſimum, quod tendentibus verſus meridiem, Rhodi incipit apparere ἐν τῷ πηδαλίῳ τῆς Ἀργοῦς. Vide Proclum, Cleomedem, Strabonem lib. III. alios. *Idem.*

4. ἐχθὲς καὶ πρώην κατωνομασμένον) Χθὲς καὶ πρώην vulgatiſſimum apud Græcos proverbium. Dicunt & νῦν καὶ χθές. Plut. περὶ στωϊκ. ἐναντ. Οὐ γάρ τοι νῦν καὶ χθὲς, ἀλλ' ἀεί ποτε ζῇ πάντα. Sophocles in Antigone, οὐ γάρ τι νῦν γε κἀχθὲς ἀλλ' ἀεί ποτε ζῇ ταῦτα. Hoc Catullus expreſſit, non illud,

Sordebant tibi Villice
Concubinæ, hodie atque heri.

[Hoc eſt χθὲς καὶ τήμερον. Heliodorus lib. VII. extremo. Ὁ δὲ, τὸ ξένον μειράκιον ἔφη προτετίμηται ἡμῶν, καὶ χθὲς καὶ τήμερον παρεισδεδυκὸς, οἰνοχοεῖν ἐπιτέτραπται. Ariſtoteles proverbium aliter extulit, De republ. l. VII. c. x. Affine eſt loquendi genus quod uſurpat Moſes Exodi IV. 10.] *Idem.*

5. καθάπερ καὶ Ἀρατός φησιν) Veteres lib. ἔφη. Reſpicit Arati hæc verba: ——— Ἀλλ' ἄρα πάντες
Ἀπλόοι, ἄλλοθεν ἄλλος ἀνωνυμίῃ φορέονται.

B Sed aut deeſt hîc verbum, aut ὄντας pro ὄντων Attico more poſuit. *Idem.*

6. Οὐδὲ Κράτης οὖν ὀρθῶς γράφει) Ne videretur poëta alteram urſam ignoraſſe, quum dixit οἴη, locum poëtæ emendabat Crates Mallotes, inſignis ſua ætate grammaticus, qui Grammaticam primus invexit Romam. Reponebat autem οἶος pro οἴη, ut intelligeretur ὁ ἀρκτικὸς, non ἡ ἄρκτος. Sed totum Homeri locum expendamus. (Iliad. 6. 485.)

Ἐν δὲ τὰ τείρεα πάντα, τά τ' οὐρανὸς ἐστεφάνωται
Πληϊάδας θ' ὑάδας τε, τό, τε σθένος Ὠρίωνος
Ἄρκτόν θ', ἣν καὶ ἄμαξαν ἐπίκλησιν καλέουσιν.
Ἥτ' αὐτοῦ στρέφεται καί τ' Ὠρίωνα δοκεύει.
Οἴη δ' ἄμμορός ἐστι λοετρῶν Ὠκεανοῖο.

Hîc igitur pro οἴη reponit Crates οἶος, ἀρκτικὸν intelligens. Straboni hæc emendatio non probatur, nec videtur neceſſaria: quum conſtet vetuſtiſſimos illos ſcriptores ἄρκτον cùm dicerent, ſæpe non urſæ ſidus, ſed arcticum intellexiſſe. Atque hoc probat allato C Heracliti loco, ubi vocem ἄρκτος hac notione uſurpavit. Sic & Aratus interdum uſurpat: ut iſto loco,

—— Τὰ μὲν εἰς κεφαλὴν μάλα πάντα
Βάπτων ὠκεανοῖο. τὰ δ' οὐ θέμις· ἀλλὰ τά γ' αὐταὶ
Ἄρκτοι κωλύουσι.

Nam ἄρκτους hîc vocat τὸν ἀρκτικὸν κύκλον. Sanè ſi ſcripſiſſet poëta οἶος cùm arcticum vellet intelligi, ambiguè admodum & obſcurè videri poſſet locutus. Orion porro, cujus hîc poëta meminit, vel eſt Arctophylax, qui & Arcturus, & Boötes, & Icarus à nonnullis nuncupatur: vel etiam verus Orion qui inter ſigna auſtrina primus ab Arato, & Manilio, ut urſæ ὢν ἐπ' εὐθείας, & omnium maximè fulgens, recenſetur. Theon de hoc Homeri loco, Ἐν βραχεῖ γὰρ ὁ ποιητὴς ἀπὸ δύο ζωδίων ἐπισήμων, τά τε νότια καὶ τὰ βόρεια ἐδήλωσε. καὶ ὅτι ὥσπερ εὐθεῖά τίς ἐστιν ἀπὸ τῆς ὄψεως τῆς ἄρκτου μέχρις Ὠρίωνος, ἀστρονομικῶς εἰπὼν, Ἥτ' αὐτοῦ στρέφεται καί τ' Ὠρίωνα δοκεύει. Atque hæc vera eſt meo judicio Homerici D loci interpretatio: quam etiam ſequitur elegantiſſimus poëta Manilius l. 1. cùm ita canit:

Jam tum cùm Grajæ verterunt Pergama gentes,
Arctos & Orion adverſis frontibus ibant.
Hæc contenta ſuos in vertice flectere gyros:
Ille ex diverſo vertentem ſurgere contra
Obvius, & toto ſemper decurrere mundo.

Vult docere Manilius cœli faciem non mutari, ſed eandem ſemper eſſe quæ fuit olim: id probat exemplo Orionis & Urſæ: quorum ſiderum ait eandem nunc eſſe σχέσιν, quæ fuerit belli Trojani temporibus. Unde autem Manilius eorum σχέσιν, qualis fuerit Trojani belli tempore, ſcire potuit, niſi ex hoc Homeri loco? Quare ad Homeri locum Manilius cùm iſta cecinit, ſine dubio reſpexit. *Idem.*

7. ὁμοίως ἀντὶ τοῦ ἀρκτικοῦ τὴν ἄρκτον ὀνομάζων) Qua-

ὀνομάζων. Ἠοῦς γὰρ καὶ ἑσπέρας τέρματα ἡ ἄρκτος, καὶ ἀντίον τῆς ἄρκτου οὖρος αἰθρίου Διός. ὁ γὰρ ἀρκτικός ἐστι δύσεως καὶ ἀνατολῆς ὅρος, οὐχ ἡ ἄρκτος. Διὰ μὲν δὴ τῆς ἄρκτου, ἣν καὶ ἄμαξαν καλεῖ, καὶ τὸν Ὠρίωνα δοκεύειν φησὶ, τὸν ἀρκτικὸν δηλοῖ. 2 Διὰ δὲ τοῦ Ὠκεανοῦ τὸν ὁρίζοντα, 3 εἰς ὃν, καὶ ἐξ οὗ, τὰς δύσεις, καὶ τὰς ἀνατολὰς ποιεῖται. εἰπὼν δὲ αὐτοῦ στρέφεσθαι, καὶ ἀμοιρεῖν τοῦ Ὠκεανοῦ, 4 οἶδεν ὅτι κατὰ σημεῖον τὸ ἀρκτικώτατον τοῦ ὁρίζοντος γίνεται ὁ ἀρκτικός. 5 Ἀκολούθως δὴ τούτῳ 6 τὸ ποιητικὸν ἁρμόσαντες, τὸν μὲν ὁρίζοντα ὀφείλομεν δέχεσθαι, 7 τὸ ἐπὶ τῆς γῆς οἰκείως τῷ Ὠκεανῷ. τὸν δ' ἀρκτικὸν, τῆς γῆς ἁπτόμενον, ὡς ἂν πρὸς αἴσθησιν 8 κατὰ τὸ ἀρκτικώτατον τῆς οἰκήσεως σημεῖον. ὥστε καὶ τοῦτο τὸ μέρος τῆς γῆς, κλύζοιτ' ἂν τῷ Ὠκεανῷ. 9 κατ' αὐτὸν δὲ, καὶ τοὺς ἀνθρώπους οἶδε τοὺς προσβορέους.

p. 4.

A intelligit. *Terminus enim* (inquit) *auroræ & veſperæ eſt urſa: & e regione urſæ,* 1 *aura eſt ſereni Jovis.* nimirum verò non urſa, ſed arcticus circulus, limes eſt ortus atque occaſus: Ergo urſæ nomine, quam & Plauſtrum vocat, & ab ea obſervari Orionem dicit, Arcticum intelligit circulum: Oceani horizontem ſeu finitorem, in quem occaſus & è quo ortus fiant. Quod autem eodem in loco circumverti, & expertem Oceani eſſe ait, norat Arcticum circulum deſcribi ad id horizontis punctum quod ad Septentrionem omnium maximè accedit. His jam poëtæ verba, uti conſentaneum eſt, accommodantes, horizontis loco debemus ſumere id, quod in terra Oceano reſpondet:
B Arcticum autem circulum, qui terram attingat, vel ſenſus teſtimonio ea habitationis parte, quæ proximè Septentrionem eſt; itaque ea pars terræ, ſi 8 Homerico more loquaris, Oceano alluetur. Præterea maximè agnovit homines Septentrionales

Quatuor mundi cardines notare voluit Heraclitus iſtis verbis, Ἠοῦς καὶ ἑσπέρας τέρματα, ἡ ἄρκτος, καὶ ἀντίον τῆς ἄρκτου οὖρος αἰθρίου Διός. Ergo ἠοῦς καὶ ἑσπέρας τέρματα, ſunt ortus & occaſus: ἄρκτος, ut explicat Strabo, circulus eſt arcticus, & locus ille in terra, quem radit & ſtringit ὡς πρὸς αἴσθησιν circulus arcticus, qui eſt cardo Septentrionalis. οὖρος autem αἰθρίου Διος eſt meridies ſive cardo unde ſpirat νότος: qui erit hoc modo αἰθρηγενέτης, ſive ſudificus. Horatius, od. 7.

Albus ut obſcuro deterget nubila cælo
Sæpe Notus.

Poëta verò Noto contrarium Boream ita ſolet appellare aut etiam Zephyrum.

Ἦλθ' ἄν μοι Ζέφυρος μέγας, αἴθριος, ἐκ Διὸς αἴσης.

Non me fugit ſummo viro non probari Strabonis ſententiam ſuper interpretatione vocis ἄρκτου apud Heraclitum: mihi verò non aliter quàm ut ſuprà dixi, videtur ille locus accipiendus. *Idem.*

1. Aura ſereni Jovis.] οὖρος *quod terminum interpres non rectè tranſtulit. Hoc autem ſignificat meridiem, & quod arcticus dicitur limes eſſe ſeu terminus ortus & occaſus, id intelligendum eſt ratione ejus puncti, quo is Horizontem attingit. id enim ſemper æquo intervallo, abeſt ab ortu & occaſu, quemadmodum id quoque, quod meridiei eſt, & e regione iſtius intelligitur.* Xyland.

2. Διὰ δὲ τοῦ Ὠκεανοῦ τὸν ὁρίζοντα) Veteres quum terram deſcribebant, faciebant eam rotundam, ὡς ἀπὸ τόρνου, ut ait Herodotus: ſuperiùs autem hemiſphærium ab inferiori mari diſtinguebant, quod totam terram in orbem circumdaret. Id mare Oceanum poſtea appellarunt: quæ vox licèt uſurpetur ſæpiſſimè ab antiquiſſimis poëtis, Homero, & Heſiodo; videtur tamen Herodoti temporib. parum adhuc fuiſſe cognita. Is enim lib. II. diſertè ait nullum ſibi notum eſſe Oceanum: & lib. IV. Geographos ſuæ ætatis dum reprehendit, id quoque notat. Cæterum Oceanum uſurpaſſe veteres pro horizonte, notant & grammatici, quorum hæc ſunt: Ὠκεανός ἐστι κύκλος διχάζων ἐννοηματικῶς τὴν οὐρανίαν σφαῖραν κατὰ ἰσότητα τοῦ τῆς γῆς ἐπιπέδου, καὶ τέμνων διχῆ κατ' ἐπίνοιαν αὐτὸν, εἴς τε τὸ ὑπὲρ γῆν, καὶ εἰς τὸ ὑπὸ γῆν ἡμισφαίριον, καὶ διὰ τοῦτο ὁρίζων λεγόμενος. [Homerus verò & alii poëtæ Oceanum fluvium indigitant: quod pulcherrima allegoria poſſe exponi docet philoſophus lib. I Meteorol. c. 9. Idem Ariſtoteles eos qui terram ſua ætate deſcribebant, ita fere ut Herodotus reprehendit Meteorolog. lib. 2. cap. 5.] *Caſaub.*

3. εἰς ὃν, καὶ ἐξ οὗ) Oceanus ſive Horizon, duo efficit: Occulit enim is, & oſtendit nobis ſidera occidentia & orientia. Volunt tamen grammatici oceanum à præſtantiori effectu nomen inveniſſe: quippe dictum eſſe τὸν Ὠκεανὸν, ὡς διὰ αὐτοῦ τῶν ἀστέρων ὠκέως ἄνω γινομένων. Obiter obſervabis elegans σχῆμα τῆς λέξεως in verbis Strabonis. εἰς ὃν καὶ ἐξ οὗ τὰς δύσεις καὶ τὰς ἀνατολὰς ποιεῖται. Cic. III. in Catilinam, *Urbem & cives integram incolumeſque ſervari.* Falluntur autem ſummi viri qui hoc σχῆμα cum chiaſmo
C confundunt. *Idem.*

4. οἶδεν ὅτι κατὰ σημεῖον τὸ ἀρκτικώτατον τοῦ ὁρίζοντος) Hæc eſt arctici definitio. Eſt enim ὁ ἀρκτικὸς κύκλος, ὁ μέγιστος τῶν ἀεὶ θεωρουμένων κύκλων, ὁ ἐφαπτόμενος τοῦ ὁρίζοντος καθ' ἓν σημεῖον. Hanc arctici definitionem fuiſſe poëtæ cognitam, ait Strabo. *Idem.*

5. ἀκολούθως δὴ τούτῳ) Poſtquam de expoſitione carminis Homerici quid ſit ſentiendum, docuit, redit nunc ad inſtitutum priùs ſermonem, docetque Homerum cognoviſſe Septentrionalem quoque partem Oceano circumfundi. *Idem.*

6. τὸ ποιητικὸν ἁρμόσαντες) Manuſſ. προσαρμόσαντες. *Idem.*

7. τὸ ἐπὶ τῆς γῆς οἰκείως τῷ ὠκεανῷ) Veteres codd. habent, τὸν ἐπὶ τῆς γῆς. quæ lectio mihi magis placet. Ita igitur locus legendus & interpungendus: τὸν μὲν ὁρίζοντα ὀφείλομεν δέχεσθαι, τὸν ἐπὶ τῆς γῆς, οἰκείως τῷ ὠκεανῷ. Explicat Strabo quomodo terræ ſint accommodanda quæ canit poëta de cœlo: Sumatur igitur
D pro horizonte terreſtri id, quod reſpondet in terra Oceano Homerico, quem diximus eſſe horizontem: nimirum mare ipſum, quod tellurem totam ambit, ut ille Homericus Oceanus totum cœlum, & ſimiliter vocatur Oceanus. Jam verò ſumamus arcticum circulum, eum, qui (ut quidem ſenſui videtur) terræ præterradit punctum illud, quod omnium maximè ad Septentrionem accedit. Cùm igitur ait poëta arcticum non tingi Oceano, ſatis indicat ſtatuere ſe ibi eſſe Oceanum, id eſt mare, quo reliqua ſidera, quæ non ἐμπεριλαμβάνεται τῷ ἀρκτικῷ, omnia tingantur. Ὁρίζοντα τὸν ἐπὶ τῆς γῆς dixit, ut infrà ζωδιακὸν τὸν ἐν τῇ γῇ & lib. II. τὸν ἐπὶ γῆς τροπικόν. *Idem.*

8. κατὰ ἀρκτικώτατον) Manuſſ. ἀρκτικώτερον. Minùs probo. *Idem.*

9. Homerico more.] κατ' αὐτὸν. δὲ *autem particula quæ ſequebatur, à me eſt expuncta, niſi quis*

poſt

quos nominatim quidem non appellat, A (cùm ne hodie quidem commune iis univerſis nomen ſit impoſitum.) ſed vitæ degendæ ratione eos deſcribit, 1 incertis eos ſedibus vagari dicens, & ſplendidos equarum mulctores, lacte veſcentes, inopeſque vocans. Aliàs quoque Oceano terram in orbem ambiri innuit, ita fante Junone,

Namque abeo fines terræ inſpectura feracis,

Oceanumque Deûm primordia. ——

omnibus finibus ejus Oceanum eſſe adjunctum dicens: extremi autem fines circulo eam ambiunt. Et in armorum fabricatione, in ora clypei Achillis rotundi Oceanus circumponitur. Ad eandem ſolertiam pertinet, quòd affluxus B & refluxus Oceani non ignoravit, 7 Oceano refluentis appellationem tribuens, & ibi,

Térque die allidit fluctus, totiéſque reſorbet.

quòd enim non ter, ſed bis æſtus maris quotidie accidit, in eo aut aberravit à vero narratio, aut in ſcriptura mendum eſt: certè æſtum maris voluit ſignificare poëta. Quin & id, quòd Oceanum 10 leniter fluentem appellat, affluxum æſtus marini exprimit, leniter accedentem, & non omnino impetuoſum. Poſidonius

A μάλιστα, οὓς ὀνομαστὶ μὲν οὐ δηλοῖ. (οὐδὲ γὰρ νυνί πω κοινὸν ὄνομα αὐτοῖς κεῖται πᾶσι) τῇ διαίτῃ δὲ φράζει, Νομάδας αὐτοὺς ὑπογράφων καὶ ἀγαυοὺς ἱππημολγοὺς, γαλακτοφάγους ἀβίους τε. 2 Καὶ ἄλλως δ' ἐμφαίνει τὸ κύκλῳ περικεῖσθαι τῇ γῇ τὸν Ὠκεανὸν, ὅταν οὕτω φησὶν ἡ Ἥρα·

Εἶμι γὰρ ὀψομένη πολυφόρβου πείρατα γαίης, Iliad. ξ. 200.

Ὠκεανόν τε θεῶν γένεσιν·

τοῖς γὰρ πέρασι πᾶσι συνήθη λέγει τὸν Ὠκεανόν· * 3 τὰ δὲ ἔσχατα πέρατα κύκλῳ περίκειται· 4 ἔν τε τῇ ὁπλοποιΐᾳ τῆς Ἀχιλλέως ἀσπίδος κύκλῳ περιτίθησι τὸν Ὠκεανὸν ἐπὶ τῆς ἴτυος. 5 Ἔχεται B δὲ τῆς αὐτῆς φιλοπραγμοσύνης καὶ τὸ μὴ ἀγνοεῖν τὰ 6 περὶ τὰς πλημμυρίας τοῦ Ὠκεανοῦ καὶ τὰς ἀμπώτεις, ἀψόρροον Ὠκεανοῖο 8 λέγοντα· καὶ,

* Vetus lectio. τὰ δὲ πέρατα κύκλῳ. Iliad. σ. 606.

Τρὶς μὲν γάρ τ' ἀνίησιν ἐπ' ἤματι, τρὶς δ' ἀναροιβδεῖ. Odyſſ. μ. 105.

καὶ γὰρ εἰ μὴ τρὶς, ἀλλὰ δὶς, 9 τάχα τῆς ἱστορίας παραπεσούσης, ἢ τῆς γραφῆς διημαρτημένης· ἀλλ' ἥγε προαίρεσις τοιαύτη. καὶ τὸ ἐξ ἀκαλαρρείταο δὲ, ἔχει τινὰ ἔμφασιν τῆς πλημμυρίδος ἐχούσης 11 τὴν ἐπίβασιν πραεῖαν, καὶ 12 οὐ τελέως ῥοώδη. 13 Ποσειδώνιος δὲ καὶ ἐκ τοῦ

poſt ἀνθρώπους *demum eam reponi velit, quod non improbo.* Xyland.

9. κατ' αὐτὸν δὲ, καὶ τοὺς ἀνθρώπους οἶδε) Legendum & diſtinguendum cum veteribus libris, κλύζοιτ' ἂν τῷ ὠκεανῷ κατ' αὐτόν. Καὶ τοὺς ἀνθρώπους δὲ οἶδε. C Docet etiam idiomata regionum Septentrionalium nota fuiſſe Homero: affertque in eam rem poëtæ locum ex Ιλ. ν. quem locum tractat cum cura lib. VII. *Caſaub.*

1. Incertis ſedibus eos vagari.] νομάδας. *quod paſcendo pecori aſſuetas ineptè vertit interpres, cum ſint*: Quorum plauſtra vagas ritè trahunt domos, *ut Horatius eleganter expreſſit* 3. Od. 24. v. 10. *ideoque* ἁμάξοικοι *à Strabone infrà lib.* 7. *vocantur. Homeri locus eſt Iliadis xiij. & conferri cum his poſſunt Euſtathiana.* Xyland.

2. καὶ ἄλλως δ' ἐμφαίνει) Probat ex alio poëtæ loco, noviſſe eum terram Oceano circumfundi. Nam cùm omnibus πέρασι συνήθη dicat Oceanum: ſunt autem πέρατα, quæ ἔσχατα κύκλῳ περίκειται, maniſeſtiſſimum eſt ſenſiſſe eum terram mari eſſe circumdatam. *Caſaub.*

3. τα δὲ ἔσχατα πέρατα κύκλῳ περίκειται] Veteres D codd. vocem ἔσχατα non agnoſcunt: nec prior interpres τὸ, πέρατα. quod cenſeo retinendum, quum illud videatur abeſſe poſſe. *Idem.*

4. Ἔν τε τῇ ὁπλοποιΐᾳ] Tertium eſt argumentum, quo idem probat. De Heſiodo idem aliquis jure dicat: Nam ejus ſunt hæc in deſcriptione Scuti Herculis, v. 314.

Ἀμφὶ δ' ἴτυν ῥέεν Ὠκεανὸς πλήθοντι ἐοικώς.
Πᾶν δὲ συνεῖχε σάκος πολυδαίδαλον. *Idem.*

5. Ἔχεται δὲ τῆς αὐτῆς φιλοπραγμοσύνης] Oceani quoque æſtus poëtæ fuiſſe cognitos probare aggreditur. φιλοπραγμοσύνην vocat ſtudium ac cupiditatem cognoſcendi res quàm plurimas. Vet. codd. habent πολυπραγμοσύνης: quam lectionem confirmat Polybii hic locus è l. v. Ἐκ τῆς ἱστορίας καὶ πολυπραγμοσύνης περιποιεῖσθαι τὴν τοιαύτην ἐμπειρίαν. Parum refert utro modo legas: Nam ut docet Ariſtoteles, πολυπραγμοσύνης & φιλοπραγμοσύνης vocibus, idem ſignificatur. Et l. XIV. φιλομαθίαν perſpicuè uſurpat pro πολυμαθείᾳ, ſive ſtudio rerum multarum cognoſcendarum, quando Pythagoram in Ægyptum eſſe profectum refert φιλομαθίας χάριν. [Sic φιλονοσεῖν dicunt eum, qui æger eſſe ſolet. uſus ea voce Alciphron in epiſtolis.] *Idem.*

6. περὶ τὰς πλημμυρίας] Vett. lib. πλημμυρίδας: & ita legendum. *Idem.*

7. Oceano refluentis appellationem.] ἀψορρόου. *cum alibi, tum Odyſſ. υ. 65. ubi Euſtathius in ſe redeuntem ambita terra interpretatur.* Xyland.

8. λέγοντα] Scripti lib. λέγοντι. *Caſaub.*

9. τάχα τῆς ἱστορίας παραπεσούσης] Vett. lib. παραπεσόντος. videlicet τοῦ ποιητοῦ. Nihil cenſeo mutandum. Idem alibi repetit eſſe vel γραφικὸν ἁμάρτημα vel ἱστορικόν: idque ex Polybii ſententia. Nam Strabo infrà hoc eodem libro ſummâ dexteritate locum poëtæ explicat. *Idem.*

10. Leniter fluentem.] ἀκαλαρρείτην *ſic etiam Euſtathius accipit Iliad.* η. 422. *atque ibidem* βαθυῤῥους *vocatur. Fluvium autem vocat Oceanum Homerus Iliad.* ξ. 245. *& in fine Odyſſ.* λ. *Atque initio ſequentis libri, qui locus à Strabone eſt adductus.* Xyland.

11. τὴν ἐπίβασιν πραεῖαν] Nam veteribus, ἄκαλον erat quod πρᾶον. Heſych. *Caſaub.*

12. οὐ τελέως ῥοώδη) non ita impetuoſam, ut quum per anguſtos locos ruit magis quàm fluit. Thucydid. IV. 24. de freto Siculo, ἐσπίπτουσα ἡ θάλαττα ἐς αὐτὸ, καὶ ῥοώδης οὖσα, εἰκότως χαλεπὴ ἐνομίσθη. *Idem.*

13. Ποσειδώνιος δὲ καὶ ἐκ τοῦ) Poſidonius ut probaret Homero fuiſſe cognitos Oceani æſtus, duorum locorum teſtimonio utebatur: alter eſt, Οδ. μ. ubi ſic loquitur poëta,

* καμπτομένους. in mſſ. malè.

σκοπέλους λέγειν ὅτε μὲν * καλυπτομένους, τοτὲ A δὲ γυμνουμένους, καὶ ἐκ τοῦ, ποταμὸν φάναι τὸν Ὠκεανὸν, εἰκάζει τὸ ῥοῶδες αὐτοῦ τὸ ἐπὶ τὰς πλημμυρίδας ἐμφανίζεσθαι. τὸ μὲν οὖν πρῶτον εὖ, τὸ δὲ δεύτερον οὐκ ἔχει λόγον. οὔτε γὰρ ποταμίῳ ῥεύματι [1] ἔοικεν ἐπίβασις τῆς πλημμυρίδος· πολὺ δὲ μᾶλλον ἡ ἀναχώρησις οὐ τοιαύτη· [2] Ο, τε τοῦ Κράτητος λόγος διδάσκει τὶ πιθανώτερον· βαθύῤῥουν μὲν γὰρ καὶ ἀψόῤῥοον λέγει, ὁμοίως δὲ καὶ ποταμὸν τὸν ὅλον Ὠκεανόν· λέγει δὲ καὶ μέρος τοῦ Ὠκεανοῦ τὶ ποταμὸν, καὶ ποταμοῖο ῥόον, οὐ τοῦ ὅλου, ἀλλὰ τοῦ μέρους, ὅταν οὕτω φησιν,

Odyſſ. μ. initio.

B
Αὐτὰρ ἐπεὶ ποταμοῖο λίπεν ῥόον Ὠκεανοῖο
Νηῦς, ἀπὸ δ' ἵκετο κῦμα θαλάσσης εὐρυπόροιο.

οὐ γὰρ τὸν ὅλον, ἀλλὰ τὸν ἐν τῷ Ὠκεανῷ τοῦ ποταμοῦ ῥόον μέρος ὄντα τοῦ Ὠκεανοῦ· ὅν φησιν ὁ Κράτης ἀνάχυσίν τινα καὶ κόλπον ἐπὶ τὸν νότιον πόλον ἀπὸ τοῦ χειμερινοῦ τροπικοῦ διήκοντα. τοῦτον γὰρ δύναιτ' ἄν τις ἐκλιπὼν, ἔτι εἶναι ἐν τῷ Ὠκεανῷ· τὸν δὲ ὅλον ἐκλιπόντα ἔτι εἶναι ἐν τῷ ὅλῳ, οὐχ οἷόν τε. Ὅμηρος δέ γε οὕτω φησὶ, ποταμοῖο λίπεν ῥόον, ἀπὸ δ' ἵκετο κῦμα θαλάσσης· ἥτις οὐκ ἄλλη τίς ἐστιν, ἀλλὰ Ὠκεανός. γίνεται οὖν, ἐὰν ἄλλως δέχῃ, ἐκβὰς ἐκ τοῦ Ὠκεανοῦ, ἦλθεν εἰς τὸν Ὠκεανόν· ἀλλὰ ταῦτα μὲν C μακροτέρας ἐστὶ διαίτης. [3] Ὅτι δὲ ἡ οἰκουμένη νῆσός ἐστι, πρῶτον μὲν ἐκ τῆς αἰσθήσεως καὶ τῆς πείρας ληπτέον. πανταχῆ γὰρ [4] ὁπῇ ποτ' οὖν ἐφικτὸν γέγονεν ἀνθρώποις ἐπὶ τὰ ἔσχατα τῆς γῆς προελθεῖν, εὑρίσκεται θάλαττα, ἣν δὴ καλοῦμεν Ὠκεανόν. Καὶ ὅπου δὴ αἰσθήσει λαβεῖν οὐχ ὑπῆρξεν, [5] ὁ λόγος δείκνυσι. τὸ μὲν γὰρ ἑωθινὸν πλευρὸν τὸ κατὰ τοὺς Ἰνδοὺς, καὶ τὸ ἑσπέριον, τὸ κατὰ τοὺς Ἴβηρας, καὶ τοὺς Μαυρουσίους,

A vehementiorem aſſluxum augeſcentis maris eo etiam innuiſſe Homerum putat, quod ſcopulos memoravit modò occultatos, modò detectos, & quòd fluvii nomine Oceanum aſſecit. quorum prius rectum eſt, poſterius nihil habet rationis. Nam neque incremento maris aqua ita accedit, ut curſui fluminis ea acceſſio ſit ſimilis: & receſſio adhuc etiam magis ei diſſimilis eſt. Cratetis expoſitio quippiam habet probabilius. Nam & toti Oceano vocabula profunde ac retro fluentis, atque fluvii attribuit Homerus: & partem quandam Oceani fluvium, fluminiſque fluxum appellat, non de toto, ſed parte Oceani loquens, his verbis.

Navis, ut Oceani primùm eſt egreſſa fluenta,
B *Atque maris vaſti tumidas devenit in undas:*

ſignificans non totum Oceanum, ſed decurſum fluminis in Oceano, qui defluxus pars eſt Oceani. Hunc Crates ait refuſam quandam paludem ac ſinum eſſe, qui ab hyberno tropico uſque ad polum meridionalem pertineat: hanc ſanè egreſſus aliquis, adhuc poſſit eſſe in Oceano: ut autem è toto egreſſus aliquis adhuc ſit in toto, fieri nullo pacto poteſt. Homerus autem dicit, — *fluvii eſt egreſſa fluentum*, & — *atque maris devenit in undas.* quod mare non eſt niſi Oceanus. Nam ſi aliter interpreteris, hoc conficietur, ut Oceano egreſſus Oceanum dicatur intraſſe. C Sed hæc prolixioris ſunt diſputationis. Cæterùm terram, quæ habitatur, eſſe inſulam, primò omnium ſenſu & experientia docemur. Ubicunque enim unquam conceſſum fuit hominibus ad fines uſque terræ progredi, mare invenitur, quod Oceanum nominamus, & ubi ſenſu hoc deprehendere non licuit, ratio idem demonſtrat. Latus enim Orientale, quod eſt apud Indos, & Occiduum, quod eſt juxta Hiſpanos & Mauruſios,

Ἦτοι ὅτ' ἐξεμέσειε λέβης ὡς ἐν πυρὶ πολλῷ
Πᾶσ' ἀναμορμύρεσκε κυκωμένη· ὕψοσε δ' ἄχνη
Ἄκροισι σκοπέλοισιν, ἐπ' ἀμφοτέροισιν ἔπιπτε
Ἀλλ' ὅτ' ἀναβρόξειε θαλάσσης ἁλμυρὸν ὕδωρ
Πᾶσ' ἔντοσθε φανέσκε.

Nam quod ſcopulos iſtos modo nudari, modo oculis eripi ait poeta, Poſidonius de maris acceſſu ac receſſu id interpretabatur: Atque hoc Straboni probatur. Alter locus eſt, ubi Oceanus à poëta vocatur fluvius, ut Ιλ. ξ.

Ῥεῖα κατευνήσαιμι καὶ ἂν ποταμοῖο ῥέεθρα
Ὠκεανοῦ, ὅσπερ γένεσις πάντεσσι τέτυκται.

Sed hoc Strabo improbat. Æſtus namque maris adeo nihil habet cum fluviorum aeſtu commune, ut prorſus ſit, δὶς διὰ πασῶν. qua de re infra pluribus. *Idem.*

1. ἔοικεν ἐπίβασις τῆς πλημμυρίδος) Elegantior eſt vetus lectio, ἔοικεν ἡ τῆς πλημμυρίδος ἐπίβασις. *Idem.*

2. ὅ, τε τοῦ Κράτητος λόγος) Cratetis ſententia plana eſt. Vide Euſtathium ad finem Οδ. λ. *Idem.*

D

3. Ὅτι δὲ ἡ οἰκουμένη νῆσος) Ut probaret poëtam Geographiæ principem fuiſſe, docuit hactenus, ita ab eo terram deſcribi quaſi magnam aliquam inſulam, quæ ab omni parte Oceano ſit circumfuſa. Nunc docet, rem ita ſe habere: & poëtam, quum ita ſentit, rectè ſentire. Id primum probat ἐκ τῆς αἰσθήσεως, καὶ τῆς πείρας: deinde affert alia argumenta probabilia. Porro hanc fuiſſe veterum de terra quam incolimus ſententiam, ſatis, credo, vel pueri ſciunt. Non defuere tamen, qui è contrario mare quaſi magnum lacum in ſuo ſinu contineri putarent. Sanè Ptolemæus σύῤῥοιαν Oceani vehementer improbat. *Idem.*

4. ὁπῇ ποτ' οὖν) Sic legendum cum vett. lib. non ὅπου. In iiſdem legitur παρελθεῖν, pro προελθεῖν. & mox, Καὶ ὅπου δὲ τῇ, pro ὅπου δή. *Idem.*

5. ὁ λόγος δείκνυσι) ratio probabilis ſuadet: nulla neceſſaria demonſtrat. Cum enim extrema terrarum undique fere nota ſint, id eſt, aqua cingi terram notum ſit, præter illud exiguum intervallum, quod navigari hactenus non potuit, vero perquàm ſimile

A undiquaque circumnavigatur, & magna pars cum Meridionalis, tum Septentrionalis lateris. Reliquum, quod ideò navigatum nondum eſt, quia nulli invicem occurrerunt, qui è contrariis partibus profecti circumvecti navibus fuiſſent, non eſt multum: quod intelligitur ſi quis utrimque inter ſe conferat intervalla eorum locorum, ad quæ nobis pervenire licet. Atque conſentaneum non eſt, pelagus Atlanticum eſſe bimare, & quod adeò anguſtis dirimatur iſthmis, qui obſtent ne circumiri navibus poſſit: confluere in ſeſe, & eſſe continuum, multo eſt credibilius. Nam qui circumnavigare fruſtra aggreſſi ſunt, ii non dicunt, ſe, ne in alteram partem penetrarent, impeditos B fuiſſe obiectu alicujus terræ continentis, ſed navigabili haud ſecius mari ſe ob penuriam rerum & ſolitudinem retrò averſos. Jam qui Oceano accidunt affluxus atque refluxus, iis hæc ſententia noſtra meliùs congruit. Ubique enim modus mutationum, incrementi decrementique idem eſt, aut non multum varians: quaſi motu iſto ab uno mari, unaque cauſa profecto. Neque fidem meretur Hipparchus, eo hanc impugnans ſententiam, quòd neque ubique eadem Oceano accidant, neque ut hoc detur, inde efficiatur Atlanticum mare in ſe refluere atque in orbem redire: priùs teſtimonio Seleuci Babylonii confirmat. Nos verò majo- C rem partem quæſtionis de Oceano & æſtu ad Poſidonium atque Athenodorum rejicimus, qui de his abundè diſputaverunt. In præſentia id modò dicimus, ſententiam noſtram meliùs congruere & ad accidentium ſimilitudinem tuendam, & quod cœleſtia melius contineri poſſint exhalationibus marinis, ſi humor copioſior

A περιπλεῖται πᾶν, καὶ ἐπὶ πολὺ τοῦτε Νοτίου μέρους, καὶ τοῦ Βορείου· τὸ δὲ λειπόμενον, ἄπλουν ἡμῖν μέχρι νῦν, τῷ μὴ συμμῖξαι μηδένας ἀλλήλοις τῶν ἀντιπεριπλεόντων, οὐ πολὺ, εἴ τις συντίθησιν [1] ἐκ τῶν παραλλήλων διαστημάτων, τῶν ἐφικτῶν ἡμῖν. Οὐκ εἰκὸς δὲ, διθάλαττον εἶναι [2] τὸ πέλαγος τὸ Ἀτλαντικὸν, ἰσθμοῖς διειργόμενον οὕτω στενοῖς, τοῖς κωλύουσι τὸν περίπλουν· ἀλλὰ μᾶλλον σύρρουν, καὶ συνεχές. Οἵτε γὰρ περιπλεῖν ἐπιχειρήσαντες, εἶτα ἀναστρέψαντες, οὐχ ὑπὸ ἠπείρου τινὸς [3] ἀντιπιπτούσης, τὸν ἐπέκεινα πλοῦν ἀνακρουσθῆναι φασὶν, ἀλλὰ B ὑπὸ ἀπορίας, καὶ ἐρημίας, οὐδὲν ἧττον τῆς θαλάττης ἐχούσης τὸν πόρον. [4] Τοῖς τε πάθεσι τοῦ Ὠκεανοῦ τοῖς περὶ τὰς ἀμπώτεις, καὶ τὰς πλημμυρίδας ὁμολογεῖ τοῦτο μᾶλλον. πάντη γοῦν * ὁ αὐτὸς τρόπος τῶν τε μεταβολῶν ὑπάρχει, καὶ τῶν αὐξήσεων, καὶ μειώσεων, [5] ἢ οὐ πολὺ παραλλάττων· ὡς ἂν ὑφ' ἑνὸς πελάγους τῆς κινήσεως ἀποδιδομένης, καὶ ἀπὸ μιᾶς αἰτίας. Ἵππαρχος δ' οὐ πιθανός ἐστιν, ἀντιλέγων τῇ δόξῃ ταύτῃ, ὡς οὔθ' ὁμοιοπαθοῦντος τοῦ Ὠκεανοῦ πανταχοῦ, οὔτ' εἰ δοθείη τοῦτο, ἀκολουθοῦντος αὐτῷ * τοῦ σύρρουν εἶναι πᾶν τὸ κύκλῳ πέλαγος τὸ Ἀτλαντικόν. πρὸς τὸ μὴ ὁμοιοπαθεῖν μάρτυρι χρώμενος Σελεύκῳ τῷ Βαβυλωνίῳ. Ἡμεῖς δὲ τὸν C μὲν πλείω λόγον περὶ τοῦ Ὠκεανοῦ, καὶ τῶν πλημμυρίδων εἰς Ποσειδώνιον ἀναβαλλόμεθα καὶ Ἀθηνόδωρον, [6] ἱκανῶς διακρατήσαντας τὸν περὶ τούτων λόγον· πρὸς δὲ τὰ νῦν ἐπὶ τοσοῦτον λέγομεν, ὅτι πρός τε τὴν ὁμοιοπάθειαν οὕτω βέλτιον νομίσαι· [7] τά τε οὐράνια συνέχοιτ' ἂν κρεῖττον ταῖς ἐντεῦθεν ἀναθυμιάσεσιν, εἰ πλεῖον

* Vulg. αὐτὸς

* Vulg. τὸ

p. 6.

ſimile eſt (ait Strabo) id quod nondum eſt exploratum, cingi & ipſum Oceano. Philoſophus ut hoc ipſum probet, nempe externum mare συνάπτειν, aliam affert rationem, ſed oppidò quàm infirmam. Sic ille lib. II. c. 14 de Cælo. διὸ τοὺς ὑπολαμβάνοντας συνάπτειν τὸν περὶ τὰς ἡρακλείους στήλας τόπον τῷ περὶ τὴν Ἰνδικὴν, καὶ τοῦτον τὸν τρόπον εἶναι τὴν θάλατταν μίαν, μὴ λίαν ὑπολαμβάνειν ἄπιστα δοκεῖν· λέγουσι δὲ τεκμαιρόμενοι καὶ τοῖς ἐλέφασι, &c. *Idem.*

1. ἐκ τῶν παραλλήλων διαστημάτων, τῶν ἐφικτῶν ἡμῖν,) Sic libro VII. de mari Germanico loquens, ait navigantibus in Oceano orientem verſus, occurrere τὰ κατὰ τὸν Βορυσθένην, & τὰ πρὸς βορρᾶν μέρη τοῦ Πόντου: atque hoc poſſe intelligi ait ἐκ τῶν παραλλήλων διαστημάτων. Vide locum. *Idem.*

2. τὸ πέλαγος τὸ Ἀτλαντικὸν) Mare Atlanticum quoties legis apud Strabonem, Oceanum intellige: ſic enim loqui ſolet poſt Eratoſthenem: quem & Cicero ſequitur in Somnio: licet Mela, & plerique omnes Atlanticum mare, non Oceanum, ſed ejus tantum partem occiduam appellari tradant. *Idem.*

3. ἀντιπιπτούσης, τὸν ἐπέ-) Debemus reſtitutionem hujus loci veteribus lib. Legendum enim, ἀντιπιπτούσης καὶ κωλυούσης τὸν ἐπέκεινα πλοῦν: cum vulgata lectio ne Græca quidem ſit. *Idem.*

4. Τοῖς τε πάθεσι) Aliud argumentum, ad aſtruendam τὴν τοῦ πελάγους σύρροιαν. Si varia eſſent maria, etiam æſtus ratio eſſet diverſa ac varia. atqui eadem eſt ubique· itaque idem eſt quoque mare. *Idem.*

5. ἢ οὐ πολὺ παραλλάττων) Revera παραλλάττει ac variat nonnullis in locis, ut in mari Balteo. *Idem.*

D

6. ἱκανῶς διακρατήσαντας τὸν περὶ τούτων λόγον] qui abundè ſatis firmis argumentis evicerunt id ita eſſe. Poſidonium de Oceano accuraté ſcripſiſſe etiam ex libro ſequenti diſcimus. *Idem.*

7. τά τε οὐράνια συνέχοιτ' ἂν κρεῖττον] Affert aliud argumentum ad probandam Oceani σύρροιαν. Nolo, inquit, ſuper hoc pluribus diſputare: tantum dicam, quòd & ὁμοιοπάθεια, de qua dictum modò, id ſuadet: & hoc amplius, ἡ τῶν οὐρανίων συνέχεια. Nam cum alantur ſidera maris Atlantici exhalationibus, probabilior eſt eorum ſententia, qui nullis Iſthmis ejus tenorem frangi putant: quòd ſic plus erit aquæ, & plus exhalationum ex aquis orietur ad alenda ſidera. Memineris lector, Strabonem ex ſuæ αἱρέσεως principiis diſputare. Stoïcus enim fuit, non Academicus Strabo. Stoïcorum autem dogma erat, relatum à M. Tullio, & aliis ſexcentis; Ali corpora

εἴη τὸ ὑγρὸν περικεχυμένον. 1 Ὥσπερ οὖν τὰ ἔσχατα καὶ τὰ κύκλῳ τῆς οἰκουμένης οἶδε, καὶ φράζει σαφῶς ὁ ποιητής, οὕτω καὶ τὰ τῆς θαλάττης τῆς ἐντός. Περιέχει γὰρ ταύτην, 2 ἀπὸ στηλῶν ἀρξαμένῳ, Λιβύη τε, καὶ Αἴγυπτος, καὶ Φοινίκη· ἑξῆς δὲ ἡ πέραξ τῆς Κύπρου· εἶτα Σόλυμοι, καὶ Λύκιοι, καὶ Κᾶρες· μετὰ δὲ τούτους ἡ μεταξὺ Μυκάλης, καὶ τῆς Τρῳάδος ἠϊών, καὶ αἱ προκείμεναι νῆσοι, 3 ὧν ἁπασῶν μέμνηται· καὶ ἐφεξῆς τῶν περὶ τὴν Προποντίδα, καὶ τοῦ Εὐξείνου τὰ μέχρι Κολχίδος, καὶ τῆς Ἰάσονος στρατείας. Καὶ μὴν 4 καὶ τὸν Κιμμερικὸν Βόσπορον οἶδε, τοὺς Κιμμερίους εἰδώς, (οὐδήπου τὸ μὲν ὄνομα τῶν Κιμμερίων εἰδώς, αὐτοὺς δὲ ἀγνοῶν) 5 οἳ κατ' αὐτόν, ἢ μικρὸν πρὸ αὐτοῦ, 6 μέχρις Ἰωνίας ἐπέδραμον τὴν γῆν τὴν ἐκ Βοσπόρου πᾶσαν· αἰνίττεται γοῦν καὶ τὸ κλίμα τῆς χώρας αὐτῶν, ζοφῶδες ὄν, καὶ ὥς φησιν,

Odyſſ. λ. 15.

> 7 Ἠέρι καὶ νεφέλῃ κεκαλυμμένοι· οὐδέ ποτ' αὐτοὺς
> Ἠέλιος Φαέθων ἐπιλάμπεται ἀκτίνεσσιν,
> Ἀλλ' * ἐπὶ νὺξ ὀλοὴ τέταται.

* ἐπινὺξ in vett. lib.

Γνωρίζει δὲ καὶ τὸν Ἴστρον, μεμνημένος γε τοῦ Μυσῶν ἔθνους Θρᾳκίου παροικοῦντος τὸν Ἴστρον. Καὶ μὴν καὶ τὴν ἑξῆς παραλίαν * πᾶσαν οἶδε, Θρᾳκίαν

* Reſtituimus vocem hanc ex vett. lib.

A circumfundatur. Enimvero ſicut extrema & in orbem terræ circumdata novit Homerus atque perſpicuè indicat, ita mare quoque internum. Id, ſi 2 à columnis ſumas initium, continent Africa, Ægyptus, & Phœnice: deinde terra, quæ Cyprum circumdat, tum Solymi, Lycii, Cares: poſtea litus quod eſt inter Mycalen & Troadem, inſulæque ante id ſitæ, quarum omnium mentionem facit: ſicut & eorum, quæ ſunt circa Propontidem & Euxinum, uſque ad Colchidem, & quâ Jaſon expediti nem fecit. Cimmericum etiam Boſporum novit, ac Cimmerios ipſos, non nomen modò eorum, qui ipſius ætate aut paulò B antè à Boſporo incurſiones in omnes ad Ioniam uſque regiones fecerunt. Inclinationem quoque regionis quam incolebant Cimmerii, per ambages ſignificat; caliginoſam ſcilicet: cùm ita ſcribit,

> *Hos aër nebulæque tegunt: neque ſplendidus unquam*
> *Illuſtrat radiis illos & lumine Titan,*
> *Sed triſtes noctis ſeſe extendêre tenebræ*
> *Deſuper.*

Iſtrum quoque notat, mentionem faciens Myſorum, quæ eſt gens Thracica Iſtrum accolens. Oram quoque maritimam, quæ ſubſequitur, Thraciam

C cœleſtia, aquarum exhalationibus. Nihil igitur cauſæ erat cur Xylander, vir eruditus, de hujus loci obſcuritate quereretur: minùs etiam cauſæ erat, cur diceret ex pleriſque diſputationibus Strabonis poſſe intelligi eum fuiſſe Peripateticum: quo nihil potuit dici à docto viro alienum magis à veritate. Ac miror equidem cum non ſemel profiteatur Strabo ſe auſpiciis Zenonis militare, tamen id Xylandro perſuadere eum nequiviſſe. Iam quod ad diſputationes attinet: exemplo ſit ea, quæ eſt præ manibus. Sumit Strabo quaſi certum; Ali ſidera aquarum exhalationibus: & erat nimirum ratum id apud Stoïcos, cujus familiæ unus hic alumnus. Vide Ciceronem, Laërtium, Porphyrium, alios. Quid Peripatus? Audiamus philoſophum, hanc opinionem irridentem, atque adeo ridiculorum eſſe hominum aſſerentem. Locus eſt Μετεωρ. lib. II. c. 2. Διὸ καὶ γελοῖοι πάντες, ὅσοι τῶν πρότερον ὑπέλαβον τὸν ἥλιον τρέφεσθαι τῷ ὑγρῷ. Meminit & alibi. *Idem.*

1. ὥσπερ οὖν τὰ ἔσχατα) Lege cum vett. ὥσπερ δέ. D Tranſit ad novum argumentum, quo demonſtrat peritiam Homeri rerum Geographicarum; Mare, inquit, internum, non minus quam externum, novit poëta, quod ex eo intelligere eſt, quòd gentes, quibus id mare prætexitur, pleraſque omnes commemoret. *Idem.*

2. A columnis.) *Perobſcurus eſt locus, qui hunc antecedit. Hîc autem loquitur de columnis, quas vocant, Herculis, quâ mare Atlanticum à Gadibus inter Africam & Hiſpaniam verſus ortum ſolis irrumpens, uſque ad Phœniciam porrigitur &c. De Cimmeriorum eruptione vide Herodotum libro primo, c. 15. 16. ubi de Ardye Gygis F. loquitur, cujus ætate ea facta eſt. Fuit is Joſiæ æqualis regis Iudæorum, ac Tulli Hoſtilii & Anci Romanorum regum. Sub hoc ad Palæſtinam uſque progreſſos Scythas, eſt in Chronica Euſebii. De* C *Homero ad Plutarchum diximus quæ de ætate ejus habeantur, cum quibus hic locus faciè poteſt comparari. Quibus autem locis Homerus ſingulas commemoret regiones, urbes, amnes, & alia, in progreſſu Strabonem ſecuti aperiemus.* Xyland.

2. ἀπὸ στηλῶν ἀρξαμένῳ) Vett. quatuor codd. habebant ἀρξαμένη. quam lectionem minus probo: quum vulgata lectio infinitis prope locis hujus operis confirmetur. *Caſaub.*

3. ὧν ἁπαςῶν μέμνηται) Lego, ἁπάντων: ut non ad inſulas tantum referatur, ſed ad ea omnia, quæ ſunt enumerata. *Idem.*

4. καὶ τὸν Κιμμερικὸν βόσπορον) quæ eſt mediterranei maris pars. De Cimmeriis, eorumque in Aſiam eruptione, lege Herodotum. Contigiſſe eam ante Homeri ætatem, infrà auctoritate Chronographorum confirmat Strabo. *Idem.*

5. οἱ κατ' αὐτὸν, ἢ μικρὸν πρὸ αὐτοῦ.) Sic loquitur, cùm hîc tum libro tertio, quia de tempore, quo vixerit Homerus, non conſtat inter auctores. D Nam ut alios miſſos faciam, Herodotus à ſe ipſo diſſentit ac variat: qui quum lib. II. c. 53. ſcribat vixiſſe Homerum & Heſiodum annis ante ætatem ſuam quadringentis, non amplius: tamen in libro de Homeri vita ſic ſcriptum reliquit. Ἀφ' οὗ δὲ Ὅμηρος ἐγένετο ἔτεά ἐστιν ἑξακόσια εἰκοσιδύο μέχρι τῆς Ξέρξεω διαβάσεως, niſi alterutro loco eſt ἡ γραφὴ διημαρτημένη. quod doctiſſimos viros exiſtimare, cum hæc ſcripſiſſem, animadverti. *Idem.*

6. μέχρις Ἰωνίας ἐπέδραμον) Cur dicat ἐπέδραμον ſcire licet ex Herodoto: qui lib. I. c. 6. ait Cimmeriorum hanc in Ioniam expeditionem, non fuiſſe καταστροφὴν πολίων, ſed ἐξ ἐπιδρομῆς ἁρπαγήν. *Idem*

7. Ἠέρι καὶ νεφέλῃ κεκαλυμμένοι) Solet Strabo Homeri verba interdum ita proferre, ut ſuo tamen ſermoni ea accommodet: Quare cum præcedat ζοφῶδες

nimirum ad Peneum uſque memorat, Pæonas nominans, & Athon, & Axium, & ante hæc ſitas inſulas. Sequitur ora Græciæ maritima uſque ad Theſprotos, quam univerſam commemorat. Extrema etiam Italiæ cognita habet, 2 Temeſam nominans & Siculos. Itémque Hiſpaniæ fines, & eorum felicitatem, ut recens docuimus. Quòd autem quædam intervalla apparent in medio, id venia dignum eſt: cùm is etiam, qui deſcribendam ſibi terram ex profeſſo ſumit, multa minuta prætermittat. Ignoſcendum quoque eſt, quòd iis quæ hiſtoricè & ad docendum accommodatè narrat, fabuloſa quædam attexit. neque culpandum hoc. Non enim verum eſt quod Eratoſthenes dicit, nullum poëtam docendo, omnes delectando gratiam captare. Contrarium enim prudentiſſimi eorum, qui de poëtica aliquid locuti ſunt, pronunciaverunt, quippe eam eſſe primam quandam philoſophiam. Sed alio loco plura contra Eratoſthenem diſſeremus, ubi & rurſus de poëta nobis ſermo erit. Nunc hæc dixiſſe ſufficiat, ut doceremus Homerum Geographiæ eſſe principem. Illuſtres ſunt etiam qui eum ſecuti ſunt, viri magni nominis & philoſophiæ familiares. Quorum duos poſt Homerum primos Eratoſthenes ait fuiſſe Anaximandrum 7 Thaletis diſcipulum, atque civem, & Hecatæum Mileſium: quorum ille primus Geographicam ediderit tabulam, hic ſcriptum reliquerit, cujus ipſum eſſe auctorem ex cæteris ejus ſcriptis probetur. Nam id multi dixerunt,

A ὄσαν, μέχρι Πηνειοῦ· Παίονάς τε ὀνομάζων, καὶ Ἄθω, 1 καὶ Ἀξιὸν, καὶ τὰς προκειμένας τούτων νήσους. Ἑξῆς δέ ἐστιν ἡ τῶν Ἑλλήνων παραλία, μέχρι Θεσπρωτῶν, ἧς ἁπάσης μέμνηται. Καὶ μὴν καὶ τὰ τῆς Ἰταλίας ἄκρα οἶδε, 2 Τεμέσην καλῶν, καὶ Σικελούς· καὶ τὰ τῆς Ἰβηρίας ἄκρα, καὶ τὴν εὐδαιμονίαν αὐτῶν, ἣν ἀρτίως ἔφαμεν. Εἰ δέ τινα ἐν τοῖς μεταξὺ διαλείμματα φαίνεται, συγγνοίη τις ἄν· 3 καὶ γὰρ ὁ γεωγραφῶν ὄντως 4 πολλὰ παρίησι τῶν ἐν μέρει. Συγγνοίη δ' ἄν, καὶ εἰ μυθώδη τινὰ * προσπέπλεκται τοῖς λεγομένοις ἱστορικῶς, καὶ διδασκαλικῶς· καὶ οὐ δεῖ μέμφεσθαι· οὐδὲ γὰρ ἀληθές B ἐστιν ὅ φησιν Ἐρατοσθένης, ὅτι ποιητὴς πᾶς στοχάζεται ψυχαγωγίας, 5 οὐ διδασκαλίας χάριν· τἀναντία γὰρ οἱ φρονιμώτατοι τῶν περὶ ποιητικῆς τι φθεγξαμένων, πρώτην τινὰ λέγουσι φιλοσοφίαν τὴν ποιητικήν. Ἀλλὰ πρὸς Ἐρατοσθένη μὲν αὖθις ἐροῦμεν διὰ πλειόνων· ἐν οἷς καὶ περὶ τοῦ ποιητοῦ πάλιν ἔσται λόγος. 6 Νυνὶ δὲ ὅτι μὲν Ὅμηρος τῆς * γεωγραφικῆς ἦρξεν, ἀρκείτω τὰ λεχθέντα. Φανεροὶ δὲ καὶ οἱ ἐπακολουθήσαντες αὐτῷ ἄνδρες ἀξιόλογοι, καὶ οἰκεῖοι φιλοσοφίας· ὧν τοὺς πρώτους μεθ' Ὅμηρον, δύο φησὶν Ἐρατοσθένης 3 Ἀναξίμανδρόν τε, Θαλοῦ γεγονότα 7 γνώριμον, 8 καὶ πολίτην, καὶ Ἑκαταῖον τὸν Μιλήσιον C 9 τὸν μὲν οὖν ἐκδοῦναι πρῶτον γεωγραφικὸν πίνακα. τὸν δὲ Ἑκαταῖον 10 καταλιπεῖν γράμμα, 11 πιστούμενον ἐκείνου εἶναι ἐκ τῆς ἄλλης αὐτοῦ γραφῆς· 12 Ἀλλὰ μὴν ὅτι γε δεῖ πρὸς

* Vett. lib. περιπλέκεται

p. 7.

* Vett. γεωγραφίας

φῶδές ὂν, legendum arbitror κεκαλυμμένον. Mutare tamen quicquam nolui: præſertim ob ea, quæ ſequuntur. *Idem.*

1. καὶ Ἀξιὸν) Vett. cod. Ἀξὸν. perperam: Vide ad l. VII. *Caſaub.*

2. Temeſam & Siculos.) *Error interpretis annotatus jam antè eſt ab aliis. & de eâ dicemus libro 6. Siculorum mentio eſt ſub finem Ulyſſeæ xx* Xyland.

3. καὶ γὰρ ὁ γεωγραφῶν ὄντως) Scribe, καὶ γὰρ καὶ ὁ γεωγρ. *Caſaub.*

4. πολλὰ παρίησι τῶν ἐν μέρει) Ex lib. 1. γεωγρ. ὑφηγ. Ptolem. ſcire licet quænam ſint ea, quæ tutò prætermittere queat (aut debeat potius) geographus. Inde etiam intelliges hos Strabonis libros admixtum quid habere χωρογραφίας τῇ γεωγραφίᾳ. Sed & Χωρογράφον cum γεωγράφῳ paſſim confundit, quos multum inter ſe differre docet Ptolem. *Idem*

5. Οὐ διδασκαλίας χάριν) Vox χάριν non eſt τοῦ ποιητοῦ: id eſt, nec Strabonis nec Eratoſthenis, cuius verba referuntur. Eam igitur ὀβέλιζε. quæ melius infrà ubi eadem Eratoſthenis verba repetuntur abeſt. Interpres vero qui putat dici poſſe Græcè στοχάζεσθαι χάριν ψυχαγωγίας, aut διδασκαλίας, errat errorem non ferendum *Idem.*

6. Νυνὶ δὲ ὅτι μὲν Ὅμηρος τῆς γεωγραφικῆς ἦρξεν) Concluſio eſt eorum omnium, quæ hactenus ſunt diſputata, ab illo loco, Καὶ πρῶτον ὅτι ὀρθῶς. Tranſit deinde ad probationem reliquæ partis argumenti primi. *Idem.*

7. Thaletis diſcipulum.) γνώριμον. *vel ex Suida conſtat Anaximandrum fuiſſe Thaletis diſcipulum,* μαθητὴν, *pro quo hîc ponitur* γνώριμος. *Sic Cicero Lucullo. Benè autem noſſe Carneadem Metrodorus putabatur, de Oratore. l. c. 11. atque hæc de Carneade dicuntur, quem audivit Metrodorus. Poſſem hoc ſexcentis aliis docere teſtimoniis, ſed non eſt hujus id inſtituti. Hoc ipſo libro (ut unum ſaltem adducam) Bio Zenonis diſcipulus,* γνώριμος *dicitur.* Xyland.

7. γνώριμον) Γνώριμοι, diſcipuli, & ut Suidas explicat, φοιτηταί, Heſychius, γνώριμοι, μαθηταί. *Caſaub.*

D 8. καὶ πολίτην) Nam uterque Mileſius. Laërtius. *Idem.*

9. τὸν μὲν οὖν ἐκδοῦναι πρῶτον γεωγραφικὸν πίνακα) Laërtius ait Anaximandrum omnium primum γῆς καὶ θαλάσσης περίμετρον edidiſſe. *Idem.*

10. καταλιπεῖν γράμμα) In epitome, σύγγραμμα. Citatur paſſim Hecatæi περιήγησις ſive περίοδος Ἀσίας καὶ Εὐρώπης. *Idem.*

11. πιστούμενον) Manuſſ. πιστευόμενον, & ita lege. Quod autem ait, ἐκ τῆς γραφῆς apparere non falsò fuiſſe Hecatæo attributum eum librum qui terræ deſcriptionem continebat, Eratoſthenem ſequitur. Nam alii aliter ſentiebant: Athenæus 11. 27. autem refert, fuiſſe id opus à Callimacho, in recenſu omnium ſcriptorum, alii quam Hecatæo tributum *Idem.*

12 Ἀλλὰ μὴν ὅτι γε δεῖ πρὸς ταῦτα πολυμαθείας) Secundum argumentum explicare & confirmare aggredi-

ταῦτα πολυμαθείας, εἰρήκασι συχνοί. Εὖ δὲ καὶ Ἵππαρχος ἐν τοῖς πρὸς Ἐρατοσθένη διδάσκει, ὅτι παντὶ καὶ ἰδιώτῃ, καὶ τῷ φιλομαθοῦντι τῆς γεωγραφικῆς ἱστορίας προσηκούσης, ἀδύνατον λαβεῖν, [1] ἄνευ τῆς τῶν οὐρανίων, καὶ τῆς τῶν ἐκλειπτικῶν τηρήσεων ἐπικρίσεως. [2] οἷον Ἀλεξάνδρειαν τὴν ἐν Αἰγύπτῳ, [3] πότερον ἀρκτικωτέρα Βαβυλῶνος ἢ νοτιωτέρα, λαβεῖν * οὐχ οἷόν τε, οὐδ' ἐφ' ὁπόσον διάστημα, χωρὶς [5] τῆς διὰ τῶν κλιμάτων ἐπισκέψεως. Ὁμοίως τὰς πρὸς ἕω παρακεχωρηκυίας, ἢ πρὸς δύσιν μᾶλλον καὶ ἧττον, οὐκ ἂν γνοίη τις ἀκριβῶς, [6] πλὴν ἢ διὰ τῶν ἐκλειπτικῶν Ἡλίου καὶ Σελήνης συγκρίσεων. [7] οὗτος δὲ δὴ τοιαῦτα φησίν. [8] ἅπαντες ὅσοι τόπων ἰδιότητας λέγειν ἐπιχειροῦσιν, οἰκείως προσάπτονται, καὶ τῶν οὐρανίων, [9] καὶ γεωμετρίας σχήματα, καὶ μεγέθη, καὶ ἀποστήματα, καὶ κλίματα δηλοῦντες, καὶ θάλπη, καὶ ψύχη, καὶ ἁπλῶς τὴν τοῦ περιέχοντος φύσιν· ἐπεὶ καὶ [10] οἶκον κατα-

Vett. ὐχ ὧς τε.

A ad has res multiplici opus eſſe rerum cognitione. Præclarè etiam Hipparchus in iis, quæ adverſus Eratoſthenem ſcripſit, docet, cum Geographicæ hiſtoria omnem, tam illiteratum, quàm diſciplinis eruditum deceat, eam tamen abſque obſervatione rerum cœleſtium, & defectuum Solis ac Lunæ parari nullo modo poſſe. Verbi gratia, Alexandrea, quæ in Ægypto eſt, ad Septentrionesne an ad Auſtrum, magis Babylone inclinet, 4 & ad quantum ſpacium, deprehendi non poteſt ſine conſideratione rationis climatum. Similiter, quæ verſus Orientem aut Occidentem magis minùſve ſint ſita, exactè ſciri ſine comparationibus Solis & Lunæ B eclipticis nequit. Atque ibidem in hanc diſſerit ſententiam: Quicunque locorum proprietates aggrediuntur explicare, propriè eò accommodant expoſitionem cœleſtium rerum, Geometricarum delinationum, magnitudinum, & intervallorum ac inclinationum, calorum, frigorum, denique conſtitutionis ac naturæ aëris: quando & domum ædificaturus

greditur: Id erat, Geographiam abſque rerum quàmplurimarum cognitione parari non poſſe. Hipparchi primum rationibus utitur: deinde ſuas ipſe profert. *Idem.*

1. ἄνευ τῆς τῶν οὐρανίων καὶ τῆς τῶν ἐκλ.) Vide ad hunc locum, quæ docet Ptolemæus lib. 1. ὑφηγ. cap. ſecundo, & ſeq. Ait autem diligenti obſervatione opus eſſe τῶν οὐρανίων & τῶν ἐκλείψεων: utriuſque mox proponit exemplum: Nam quod de latitudine regionum dignoſcenda per obſervationem climatum additur, pertinet ad prius membrum: quod de longitudine, ad poſterius. *Idem.*

2. οἷον Ἀλεξάνδρειαν τὴν ἐν Αἰγύπτῳ) Manuſſ. τὴν πρὸς Αἰγύπτῳ, quam lectionem, & rei veritas, & conſuetudo loquendi familiaris Straboni confirmant. Infrà eodem lib. Ἡμῶν δ' ἐπιδημούντων ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ πρὸς Αἰγύπτῳ. *Idem.*

3. πότερον ἀρκτικωτέρα Βαβυλῶνος ἢ νοτιωτέρα) Ex obſervationibus Ptolemæi facile id intellectu. Latitudo Alexandriæ ab eo ponitur graduum XXXI. Babylonis XXXV. Auſtralior igitur Alexandria totis gradibus IV. *Idem.*

4. Et ad quantum ſpacium.] ἐφ' ὁπόσον διάστημα. *Non quæritur quot ſtadia interſint inter Alexandream & Babylonem, quod falsò poſuit interpres, ſed quæ ſit harum urbium ſitus latitudinis differentia, ut in ſcholis loqui receptum eſt, hoc eſt, cum neutra ſit ſub æquatore ſita, utra earum magis verſus ſeptentriones (nam in hanc partem declinant) ab eo diſtet, & ad quot* D *partes circuli maximi. Id quod ratione climatum deprehendi verum eſt, & quibus ea diſtinguuntur parallelorum. Latitudo Alexandreæ partium 31. eſt minor 4. partibus, quarum 360 integrum circulum explent quam Babylonis, ubi polus noſter elevatur gradibus 35. & ſub parallelo 10 hæc, illa ſub 8 ponitur. Longitudines autem locorum, quæ ad occaſus & ortus diſcrimen referuntur, comparandi per eclipſium obſervationes ratio eſt expeditiſſima, ut fatentur Mathematici, qui tamen alios quoque hujus rei quaſi* δευτέρους πλοῦς *excogitarunt, hic non referendos. Alexandreæ longitudo eſt 60. 30. Babylonis 79. ut in promtu ſit colligere, hanc à Meridiano fortunatarum inſularum multo abeſſe, quam illam, longius. Hæc autem longitudinum & latitudinum comparatio cum totius eſt Geographiæ, tum & diſtantiæ locorum inveniendæ fundamentum.* Xyland.

5. τῆς διὰ τῶν κλιμάτων] Utraque urbs in eodem ſita eſt climate, nempe III. qui διὰ Ἀλεξανδρείας nuncupatur: differentia à varietate parallelorum pendet. *Caſaub.*

6. πλὴν ἢ διὰ τῶν ἐκλειπτικῶν ἡλίου καὶ σελήνης συγκρίσεων] Nam etſi eodem momento ubique apparet, ἡ ἔκλειψις: tamen non apparet ubique κατὰ καιροὺς C ὁμωνύμους: nec eadem eſt tunc temporis ubique ſeu diei ſeu noctis hora. Quibus igitur in locis major pars vel diei vel noctis fuerit tunc peracta, ii loci intelliguntur eſſe orienti propiores. Exempla pete è Plinio lib. ſecundo, cap. LXX. & Ptolemæo, Ὑφηγ. lib. primo, cap. IV. *Idem.*

7. οὗτος δὲ δὴ τὸ αὐτὰ φησὶν] Lege, οὗτος τὲ δή. Sic lib. XIII. οὗτος τὲ δὴ ὀνόματος ἠξίωται. nec bene vett. codd. οὐ δὲ δή. *Idem.*

8. ἅπαντες ὅσοι] Poſt allatas Hipparchi rationes, nunc alias incipit aſſerre. Senſus hujus periodi eſt: Cùm igitur Hipparchus hoc ait, (quod videlicet jam dixi) tum omnes ita ſentiunt, ut nimirum exponam mox. Legendum autem, ἅπαντες δὲ ὅσο: quam levem mendam non animadvertens interpres peccat graviter. Exiſtimat enim etiam, quæ ſequuntur, ex Hipparcho aſſerri: quod non puto. *Idem.*

9. καὶ γεωμετρίας σχήματα] Ita edidimus, quia hanc diſtinctionem ſecutus eſt interpres. Legendum verò, προσάπτονται καὶ τῶν οὐρανίων καὶ γεωμετρίας, σχήματα, καὶ μεγέθη, καὶ ἀποστήματα καὶ κλίματα δηλοῦντες. In vett. lib. verba illa, καὶ μεγέθη καὶ ἀποστήματα, deſiderabantur: fortaſſe non malè. Senſus eſt, eos, qui locorum ἰδιότητας deſcribere, ſive χωρογραφεῖν inſtituunt, cogi ſaltem leviter τὰ οὐράνια & τὴν γεωμετρίαν attingere, dum ſitum, figuram, magnitudinem, diſtantiam ab aliis locis, ac partium inter ſe σχέσιν declarant. Paullo poſt ait, qui ſcripſere Λιμένας & Περίπλους nec adhibuere, quæ erant ἐκ τῶν οὐρανίων, καὶ τῶν μαθημάτων addenda, reliquiſſe ἀτελῆ τὴν ἐπίσκεψιν. Aliter Ptolemæus ſentire videtur, qui pronuntiat τῇ χωρογραφίᾳ οὐ δεῖν μεθόδου μαθηματικῆς. *Idem.*

10. ὁ κὸν κατασκευάζων οἰκοδόμος] Vitruvius lib. VI. c. I. *Hæc autem ita erunt rectè diſpoſita, ſi primò animadverſum fuerit, quibus regionibus, aut quibus inclinationibus mundi conſtituantur. Namque aliter Ægypto, aliter Hiſpa-*

ſiber hæc antè proſpiciat, & urbem condens architectus · nedum totum terrarum orbem animo concipiens vir. nam multo magis huic ea conveniunt. Nam in exiguis ſpaciis non magnam parit diverſitatem verſus Septentrionem aut Meridiem inclinatio. In univerſo terræ habitabilis circulo, verſus Septentrionem ſunt uſque ad extrema Scythiæ vel Celticæ: verſus meridiem inclinant uſque ad ultimos Æthiopas: in hoc permultum eſt diſcriminis: itémque plurimum intereſt apud Indóſne habitetur, an apud Hiſpanos: quorum alteros maximè Orientales, maximè Occidentales alteros, 3 ac quodammodo hos illorum antipodas eſſe ſcimus. Quæ hujus ſunt generis omnia, cùm ſolis aſtrorumque reliquorum converſionem, nec non motum verſus centrum principii loco habeant, ſuſpicere nos ad cœlum iubent, & ad ea quæ in cœlo unicuique noſtrûm apparent: in quibus ſanè magna admodum pro diverſitate habitationum conſpiciuntur diſcrimina. Quis ergo differentias locorum rectè & ſufficienter docere atque explicare poſſit, horum omnium ne parumper quidem habita ratione? etenim ſi inſtitutum hoc, utpote civilius, non fert horum omnium exactam indagationem, certè tantam convenit adhibere, quantam civilis homo poteſt conſequi. Porrò qui animum ſuum iam eò uſque extulit, is nequaquam ab univerſæ terræ deſcriptione ſe abſtinebit. Ridiculum enim videtur, qui auſus ſit cœleſtia attingere, iiſque in docendo uti, eum

A σκευάζων οἰκοδόμος ταῦτα ἂν προορῷτο, 1 καὶ πόλιν κτίζων ἀρχιτέκτων. 2 μή τι γε ὅλην ἐπισκοπῶν τὴν οἰκουμένην ἀνήρ· πολὺ γὰρ τούτῳ προσήκει μᾶλλον. Ἐν μὲν γὰρ τοῖς μικροῖς χωρίοις, τὸ πρὸς ἄρκτους τι ἢ πρὸς νότον κεκλίσθαι, παραλλαγὴν οὐ πολλὴν ἔχει· ἐν δὲ τῷ παντὶ κύκλῳ τῆς οἰκουμένης, πρὸς ἄρκτον μὲν τὸ μέχρι τῶν ὑστάτων ἐπὶ τῆς Σκυθίας, ἢ τῆς Κελτικῆς· μέχρι δὲ τῶν ὑστάτων Αἰθιόπων, τὰ πρὸς νότον· τοῦτο δὲ παμπολλὴν ἔχει διαφοράν. Ὁμοίως δὲ καὶ τὸ παρ' Ἰνδοῖς οἰκεῖν, * ἢ Ἴβηρσιν. ὧν τοὺς μὲν ἑῴους μάλιστα, τοὺς δὲ ἑσπερίους, 3 τρόπον δέ τινα καὶ ἀντίποδας ἀλλήλοις ἴσμεν. B Πᾶν δὲ τὸ τοιοῦτον ἐκ τῆς τοῦ ἡλίου καὶ τῶν ἄλλων * ἀστέρων κινήσεως τὴν ἀρχὴν ἔχον, 4 καὶ ἔτι τῆς ἐπὶ τὸ μέσον φορᾶς, ἀναβλέπειν ἀναγκάζει πρὸς τὸν οὐρανὸν, καὶ πρὸς τὰ φαινόμενα παρ' ἑκάστοις ἡμῶν, τῶν οὐρανίων· ἐν δὲ τούτοις ἐξαλλάξεις ὁρῶνται παμμεγέθεις τῶν οἰκήσεων. Τίς ἂν οὖν διαφορὰς τόπων ἐκτιθέμενος, καλῶς καὶ ἱκανῶς διδάσκοι, μὴ φροντίσας τούτων μηδενὸς μηδ' ἐπὶ μικρόν; Καὶ γὰρ εἰ μὴ δυνατὸν, κατὰ τὴν ὑπόθεσιν τὴν τοιαύτην ἅπαντα ἀκριβοῦν, διὰ τὸ εἶναι πολιτικωτέραν, τόγε ἐπὶ τοσοῦτον ἐφ' ὅσον 5 καὶ τῷ πολιτικῷ παρα- C κολουθεῖν δυνατὸν, προσήκοι ἂν εἰκότως. Ὁ δ' οὕτω μετεωρίσας ἤδη τὴν διάνοιαν, οὐδὲ τῆς ὅλης ἀπέχεται γῆς· φαίνεται γὰρ γελοῖον, εἰ τὴν οἰκουμένην γλιχόμενος σαφῶς ἐξειπεῖν, τῶν μὲν

* Vett. ἢ παρ' Ἰβ. p. 8.

* MSS. ἄστρων.

Hiſpania, non eodem modo Ponto, diſſimiliter Romæ, item cæteris terrarum & regionum proprietatibus oportere videntur conſtitui genera ædificiorum. Quod alia parte Solis curſu premitur tellus, alia longe ab eo diſtat, alia per medium temperatur. Pertinent eôdem, quæ ex Juliano architectonico profert Harmenopulus lib. II. *Idem.*

1. καὶ πόλιν κτίζων ἀρχιτεκτων] Vide præcepta hac de re apud Ariſtotelem Πολιτικῆς lib. VIII. cap. XI. & Vitruvium lib. I. cap. IV. *Idem.*

2. μή τι γε ὅλην ἐπισκοπῶν τὴν οἰκουμένην ἀνήρ.] nedum Geographus. Sic lib. II. μή τι γε τὴν ὅλην οἰκουμένην τοποθετῶν. Heſychius, μή τι γε, πόσῳ γε μᾶλλον. ſæpius tamen legas μὴ ὅτι γε. *Idem.*

3. Ac quodammodo hos illorum antipodas.) *Hæc verba quin ad comparationem Indorum atque Hiſpanorum pertineant, dubium eſſe diligenter inſpicienti poteſt nemini. Interpres ineptè ea ita tranſtulit, ac ſi in genere hîc affirmaret Strabo, eſſe Antipodes: quos ullos eſſe poſt Lactantium* III. 24. *etiam D. Auguſtinus* Civ. D. XVI. 9. *aliquando negavit. Itaque Apianus in ſua Coſmographia hujus loci teſtimonio Antipodes adſtruit. Sed illud quodammodo,* τρόπον τινὰ, *non eſt de nihilo additum. nam non ſtatim* ἀντίποδας *dici prohibent, quos longitudinis maximum intervallum dividit, cùm poſſint vel antoeci eſſe, ſi in eodem parallelo ſint, demto æquatore, vel alioquin non in unius lineæ circulum axis inſtar dimetientis extremitatibus ſeu polis duobus ſiti eſſe. ſed ea de re alios conſule.* Xyland.

3. Τρόπον δὲ τινὰ καὶ ἀντίποδας ἀλλήλοις ἴσμεν] ait τρόπον τινὰ, quia nec totis CLXXX. gradibus longitudinis à ſe invicem ſint diſſiti Indi Hiſpanique: nec propriè Antipodes vocari poſſunt, qui ſint in eadem εὐκράτῳ. Ἀντίποδας enim definiunt τοὺς ἐν τῇ ἀντευκράτῳ τὸ ὑπὸ γῆς ἔχοντας κλίμα, &c. *Caſaub.*

4. καὶ ἔτι τῆς ἐπὶ τὸ μέσον φορᾶς] Conſtans hæc eſt rectè philoſophantium opinio: quam tamen evertere conatus eſt Epicurus, & eum ſecutus Lucretius. lib. I. v. 1025. φέρεσθαι autem εἰς τὸ μέσον, *niti in medium* ſolet Lucretius optimus Latinitatis auctor dicere. Cicero: de N. D. II. 45. *Omnes partes mundi undique medium locum capeſſentes nituntur æqualiter.* D φορὰ Lucretio *niſus*. Porro hoc referendum cenſeo ad id, quod dixerat modò de antipodibus. Hæc namque unica ratio eſt, quæ evincat eſſe Antipodas. Cum enim omne grave deorſum vergat: τὸ κάτω autem in corpore rotundo nihil aliud ſit quàm centrum: ſequitur ex omni parte habitari terram poſſe: quippe verum erit de iis, qui ubicunque terrarum ſiti fuerint, deorſum eos vergere, quæ eſt rerum gravium natura: Deorſum autem, eſt πρὸς τὸ μέσον. Quare non dubito, quin antipodas eſſe poſſe, facile eſſet admiſſurus Strabo: quanquam eſſent nec ne, nuſquam ab eo affirmatur. *Idem.*

5. καὶ τῷ πολιτικῷ παρακολουθεῖν δυνατὸν] hoc eſt, quantum is capere poteſt, qui in Reip. adminiſtratione verſatur. παρακολουθεῖν eleganti metaphora, animo conſequi & percipere quod docearis: familiaris

οὐρανίων ἐτόλμησεν ἅψασθαι, καὶ χρήσασθαι πρὸς τὴν διδασκαλίαν, τὴν δ' ὅλην γῆν, ἧς μέρος ἡ οἰκουμένη, [1] μήθ' ὁπόση, μήθ' [2] ὁποία τις, [3] μήθ' ὅπου κειμένη τοῦ σύμπαντος κόσμου, μηδὲν ἐφρόντισε. μηδ', εἰ καθ' ἓν μέρος οἰκεῖται μόνον τὸ καθ' ἡμᾶς, ἢ κατὰ πλείω, ἢ καὶ πόσα· ὡς δ' αὔτως, καὶ τὸ ἀοίκητον αὐτῆς ποιόν τι, καὶ πόσον, καὶ διὰ τί. Εοικεν οὖν [4] μετεωρολογικῇ τινι πραγματείᾳ καὶ γεωμετρικῇ συνῆφθαι τὸ τῆς γεωγραφίας εἶδος, τὰ ἐπίγεια τοῖς οὐρανίοις συνάπτον εἰς ἕν, ὡς ἐγγυτάτω ὄντα, ἀλλὰ μὴ διεστῶτα τοσοῦτον,

[5] Οσσον οὐρανὸς ἔστ' ἀπὸ γαίης.

[6] Φέρε δὴ τῇ τοιαύτῃ πολυμαθείᾳ προσθῶμεν τὴν ἐπίγειον ἱστορίαν, οἷον ζώων, καὶ φυτῶν, καὶ τῶν ἄλλων, ὅσα χρήσιμα, ἢ δύσχρηστα φέρει γῆ τε καὶ θάλασσα. Οἶμαι γὰρ ἐναργὲς ἂν γενέσθαι μᾶλλον ὃ λέγω. Οτι δὲ, καὶ τὸ ὄφελος μέγα παντὶ τῷ παραλαβόντι τὴν τοιαύτην ἱστορίαν, ἔκ τε τῆς παλαιᾶς μνήμης δῆλον, καὶ ἐκ τοῦ λόγου. Οἱ γοῦν ποιηταὶ φρονιμωτάτους τῶν ἡρώων ἀποφαίνουσι, τοὺς ἀποδημήσαντας πολλαχοῦ, καὶ πλανηθέντας· ἐν μεγάλῳ γὰρ τίθενται τὸ, Πολλῶν ἀνθρώπων ἰδεῖν ἄστεα, καὶ νόον γνῶναι· (Odyſſ. α. 3.) καὶ ὁ Νέστωρ σεμνύνεται διότι τοῖς Λαπίθαις ὡμίλησεν, ἐλθὼν μετάπεμπτος

Τηλόθεν ἐξ ἀπίης γαίης· καλέσαντο γὰρ αὐτοί. (Iliad. α. 270.)

Καὶ ὁ Μενέλεως ὡσαύτως·

Κύπρον, Φοινίκην τε καὶ Αἰγυπτίους ἐπαληθεὶς, (Odyſſ. δ. 83.)
Αἰθίοπας θ' ἱκόμην, καὶ Σιδονίους καὶ Ἐρεμβοὺς,
Καὶ Λιβύην, ἵνα τ' ἄρνες ἄφαρ κεραοὶ τελέθουσι.

προσθεὶς καὶ τὸ ἰδίωμα τῆς χώρας·

A nihil curare, tota terra, cuius pars ea eſt quam homines incolunt, quanta qualiſve ſit, quòve loco vniverſi ſita: itemque unica tantùm ſui parte, quæ nobis obtigit, an pluribus locis ea inhabitetur, & quot ea ſint: rurſumque, id quod homines non incolunt, quale ac quantum ſit, & quamobrem deſertum. Proinde apparet, geographicum hoc genus cu[illegible]mium rerum tractatione & Geometrica exercitatione compoſitum eſſe, terreſtria cœleſtibus ita adjungens, atque ſi viciniſſima inter ſe eſſent, neque tanto diſtarent intervallo,

A terra quantum ſublimis diſtat Olympus.

Agedum huic tot rerum cognitioni hi- B ſtoriam terreſtrem adjiciamus, ut animalium, plantarum & aliorum, quæ terra marive, ſive utilia, ſive inutilia naſcuntur: ita enim evidentius fore puto quod dixi. Magno autem uſui fore hanc hiſtoriam quicunque eam ſibi paraverit, id cùm ex antiquitatis memoria liquet, tum ratione conſtat. Etenim poëtæ prudentiſſimos heroum pronunciant eos, qui multis peregrinationibus uſi ſunt, & varia loca pervagati: Pro magno quippe ducunt

Multorum vidiſſe hominum cum moribus vrbes.

Et Neſtor gloriatur de eo, quòd cum Lapithis conſueverit, veneritque ad eos

Longinqua è tellure procul, poſcentibus ipſis.

C Itèmque Menelaus,

Cyprum, Phœnicénque per Aegyptúmque vagatus
Aethiopes adii, tum Sidonios & Erembos
Et Libyen, ubi cornutos conſpeximus agnos.

& addit naturam regionis:

D. Paulo vox. Ptolemæus ἃς ἂν οἱ ἤδη καὶ ἐπὶ ποσὸν προκεκοφότες δύνατο παρακολουθεῖν. Vide quæ notavimus ad Lucam Act. 1: 2. *Idem.*

1. μήθ' ὁπόση) Quam rationem habeat magnitudo terræ ad magnitudinem cœlorum: aut potius quod nulla inter eas magnitudines ſit proportio. Tunc enim dicitur magnitudo ad magnitudinem λόγον ἔχειν, quando id quod majus eſt, ab eo, quod minus eſt, poteſt καταμετρηθῆναι. quod de cælis & terra dici non poteſt. Vide Ptolem. lib. 1, cap. Quod terra ſit centrum mundi. *Idem.*

2. ὁποία τις) qualis ſit terræ figura. An πλατεῖα, an σφενδόνῃ ſimilis, an τυμπανοειδὴς, qualis denique figura. Qua de re lege Ariſtotelem; De cœlo lib. II. c. XIII. & Ptolem lib. 1. cap. ὅτι σφαιροειδὴς ἡ γῆ. quæ ſententia, auctorem habuit primum Parmenidem. *Idem.*

3. μήθ' ὅπου κειμένη τοῦ σύμπαντος) Utrum ſit μέση τοῦ οὐρανοῦ, ut eſt: an extra axem quidem, ſed æqualiter tamen ab utroque polo diſtans: an in axe ſita ad alterum polum magis accedat: an denique neque in axe ſit, nec ab utroque polorum æqualiter diſtans. De quibus lege Ariſtotelem dicto loco: & Ptolemæum lib. 1. cap. Quod Terra ſit μέση τοῦ οὐρανοῦ: & Plinium lib. II. cap. LXIX. Atque hoc quoque inventum eſſe Parmenidis legimus. *Idem.*

4. μετεωρολογικῇ τινι) Μετεωρολογικὴν πραγματείαν vocat, non quæ eſt de meteoris & iis, quæ infrà lunam gignuntur: ſed τὴν περὶ τῶν οὐρανίων, quæ eſt pars τῆς ἀστρονομικῆς. Proclus in Euclidem docet, μετεωρολογικὴν eſſe partem aſtrologiæ, ac docere τὰς τῶν ἐξαρμάτων διαφορὰς, καὶ τῶν ἄστρων τὰς ἀποστάσεις, aliaque id genus aſtrologica theoremata. Ptolemæus eandem cum Strabone ſententiam ita extulit: τῆς ἐπισκέψεως καὶ παραδόσεως τὸ μέν ἐστι γεωμετρικὸν, τὸ δὲ μετεωροσκοπικόν. Achilles autem Statius eruditè D quid inter μετέωρα & μετάρσια ſit differentiæ, ſic explicat. Τὰ μὲν μετέωρα ἐν οὐρανῷ καὶ αἰθέρι ἐστὶν, ὡς ἥλιος καὶ τὰ λοιπὰ, καὶ οὐρανὸς καὶ αἰθήρ· μετάρσια δὲ τὰ μεταξὺ τοῦ ἀέρος καὶ τῆς γῆς, οἷον, ἄνεμοι, νεφέλαι, ὄμβροι, ἀστραπαί. [Vide Clem. Alex. p. 234. ubi diſting. ipſe.] Quare ſi hos ſequimur auctores, libri Ariſtotelis Meteorologici, non περὶ μετεώρων, ſed περὶ μεταρσίων fuerint inſcribendi. *Idem.*

5. ὅσον οὐρανὸς ἔστ' ἀπὸ γαίης] Homeri ſunt verba,

Τόσσον ἔνερθ' ἀΐδεω, ὅσον οὐρανὸς ἔστ' ἀπὸ γαίης.

& Heſiodi in Theog. v. 720.

Τόσσον ἔνερθ' ἀπὸ γῆς, ὅσον οὐρανὸς ἔστ' ἀπὸ γαίης.

6. Φέρε δὴ τῇ τοσαύτῃ πολυμαθείᾳ) Tranſit ad tertium argumentum: Id erat de utilitate, quæ è cognitione geographiæ percipitur maxima. Tractat hanc quæſtionem duplici via: Primum generaliter id probat: idque bifariam: veterum auctoritate, & ratione. Deinde accuratius, atque utilitatem hanc partitur in duas

Hic ter oves unum fœtu ſolvuntur in A *annum.*

Item de Thebis Ægypti:

2 *Illic terra ſuos fundit largiſſima fructus.* Et,

Centum urbem claudunt portæ: per quamque ducenti

Arma viri curruſque agitant.—

Hæc omnia animum ad conſequendum prudentiam magnopere præparant, dum is natura locorum, animalium ac plantarum, cognoſcenda formatur: quibus addenda ſunt marina. Vivimus enim ferè duobus in elementis, neque terreſtres magis ſumus quàm marini. Ac probabile eſt, Herculem ob multiplicem experientiam atque hiſtoriam appellatum eſſe

Magnorum inſpectorem operum.—

Quæ initio diximus iis & memoria vetuſtatis, & ratio fert teſtimonium. Magnum autem præ reliquis momentum adferre ad ea, quæ nunc diſputamus, videtur ea ratio, quod Geographiæ maxima pars ad civiles pertinet uſus. Quippe locus actionum eſt terra ac mare, quæ incolimus, parvarum parvus, magnarum magnus: maximus autem univerſus habitatæ terræ ambitus, ac proinde locus maximarum actionum. Imperatorum porrò maximi ſunt, qui poſſunt terra marique imperare, gentibus ac urbibus unam ſub poteſtatem adminiſtrationemque civilem redactis. Unde liquet, Geographi- C cum ad omnes principum actiones adhiberi, cùm ea diſtinguat continentes ac maria, ſive mediterranea, ſive orbem

Τρὶς γὰρ τίκτει μῆλα τελεσφόρον εἰς ἐνιαυτόν. p. 9.

1 ἐπὶ δὲ τῶν Αἰγυπτίων * Θηβῶν· * Manuſſ. Θηγο.

Τῇ πλεῖστα φέρει ζείδωρος ἄρουρα. καὶ, Iliad. ι. 583.

Αἵθ' ἑκατόμπυλοί εἰσι, διηκόσιοι δ' * ἐν ἑκάστῃ * Vett. ἐδὲ ἀν' ἑκάστην.

Ἀνέρες ἐξοιχνεῦσι σὺν ἵπποισιν καὶ ὄχεσφιν.

Πάντα γὰρ τὰ τοιαῦτα 3 παρασκευαί τινες εἰς φρόνησιν μεγάλαι, τῷ μαθεῖν τῆς χώρας τὴν φύσιν, καὶ ζώων καὶ φυτῶν ἰδέας· προσθεῖναι δὲ καὶ τὰ τῆς θαλάττης. Ἀμφίβιοι γὰρ τρόπον τινὰ ἐσμὲν, καὶ οὐ μᾶλλον χερσαῖοι, ἢ θαλάττιοι. Καὶ τὸν Ἡρακλέα εἰκὸς ἀπὸ τῆς πολλῆς ἐμπειρίας τε καὶ ἱστορίας λεχθῆναι

--- Μεγάλων ἐπιίστορα ἔργων. Odyſſ. φ. 26.

B 4 Ἐκ δὲ δὴ τῆς παλαιᾶς μνήμης, καὶ ἐκ τοῦ λόγου μαρτυρεῖται τὰ λεχθέντα ἐν ἀρχαῖς ὑφ' ἡμῶν. 5 Διαφερόντως δ' ἐπάγεσθαι δοκεῖ μοὶ πρὸς τὰ νῦν ὁ λόγος ἐκεῖνος, διότι τῆς γεωγραφίας τὸ πλέον ἐστὶ πρὸς τὰς χρείας τὰς πολιτικάς. 6 χώρα γὰρ τῶν πράξεών ἐστι γῆ καὶ ἡ θάλαττα, ἣν οἰκοῦμεν. τῶν μὲν μικρῶν, μικρά, τῶν δὲ μεγάλων, μεγάλη· * μεγίστη δ' ἡ σύμπασα, ἣν περ ἰδίως καλοῦμεν οἰκουμένην. ὥστε τῶν μεγίστων πράξεων αὕτη ἂν εἴη χώρα. Μέγιστοι δ' εἰσὶ τῶν στρατηλατῶν, ὅσοι δύνανται γῆς καὶ θαλάττης ἄρχειν, ἔθνη καὶ πόλεις * συνάγοντες εἰς μίαν ἐξουσίαν, καὶ διοίκησιν πολιτικήν. Δῆλον οὖν, ὅτι ἡ γεωγραφικὴ 7 πάσας ἐπὶ τὰς πράξεις ἀνάγεται τὰς ἡγεμονικάς, 8 διατιθεῖσα ἠπείρους, καὶ πελάγη, τὰ μὲν ἐντὸς, τὰ δὲ ἐκτὸς

* Manuſſ. μεγίστων

* Manuſſ. συναγαγόντες

duas ſpecies: altera eſt πρὸς τὰς πράξεις: altera eſt πρὸς τὴν θεωρίαν: quam diviſionem etiam ſupra innuerat, ut ibi monuimus. De utraque utilitate ſeorſim deinde agit. *Idem.*

1. Ἐπὶ δὲ τῶν Αἰγυπτίων Θηβῶν) Etiam in manu exaratis codd. ita legitur aut etiam corruptius. Puto autem totum locum eſſe ſic legendum.

Ἐπὶ δὲ τῶν Αἰγυπτίων,

—— τῇ πλεῖστα φέρει ζείδωρος ἄρουρα.

καὶ ἐπὶ τῶν Αἰγυπτίων Θηβῶν. Αἵθ' ἑκατόμπυλοι, &c. Mirum eſt enim quàm multos locos in hoc auctore ſimiliter corruptos obſervaverimus, & emendaverimus: Et eſt ſanè proclivis error, ut quum vicinis in locis bis poſita eſt aliqua dictio, ab una ad alte- D ram tranſiliat feſtinans ſcriba. Alioquin fatendum eſt eſſe ἁμάρτημα Strabonis μνημονικόν. Quid ſi pro iſto carmine

Αἰγυπτίῃ, τῇ πλεῖστα,

quod Thebis non convenit, iſtud reponamus?

Αἰγυπτίης ὅτι πλεῖστα δόμοις ἐνὶ κτήματα κεῖται.

quod à ſuperiori parum differt: & Thebis convenit. utrumque ex Od. δ. *Caſaub.*

2. Illic terra ſuos.) *Mutare hic nihil ſum auſus, tametſi mihi locus ſit ſuſpectus. Hæc enim non de Thebis dicuntur apud Homerum. Odyſſ. δ. 229. ſed ſimpliciter de Aegypto. Et Thonem fuiſſe ad Canobicum oſtium, ſatis profectò longè à Thebis, Euſtathius copioſè diſſerit. Hoc itaque in univerſum de Aegypto dictum eſt, aut certè non de Thebis adeò procul diſſitis. de quibus Achillis verba diſertè loquuntur. Fortaſſè ſcripſit Strabo* ἐπὶ δὲ τῶν Αἰγυπτίων --- τῇ πλεῖστα φ. ἄρ. καὶ Θηβῶν. Αἵθ' ἑκατ. *vix enim credo eſſe lapſum memoria in hac re. Mox pro* ἐκ τοῦ λόγου μαρτυρεῖ, *non videtur ſtare ſententia, niſi* μαρτυρεῖται, *legatur.* Xyland.

3. παρασκευαί τινες εἰς φρόνησιν μεγάλαι) Eruditè Strabo ut omnia. Confer cum iis quæ docet philoſophus Nicomach. VI. cap. VIII. Hæc autem eſt probatio ἐκ τοῦ λόγου, quæ ſequitur, τὴν ἐκ τῆς παλαιᾶς μνήμης. *Caſaub.*

4. ἐκ δὲ δὴ) Lego, ἔκ γε δή· δὲ δὴ, etſi Atticum eſt, tamen hic non poteſt admitti. Eſt enim concluſio probationis tertii argumenti. *Idem.*

5. Διαφερόντως δ' ἐπάγεσθαι δοκεῖ.) Hic incipit ſeorſim agere de ea utilitate, quæ percipitur ab hac ſcientia πρὸς τὰς πράξεις. Eſtque hoc veluti corollarium quoddam ſuperioris diſputationis. *Idem.*

6. χώρα γὰρ τῶν πράξεών ἐστι γῆ καὶ ἡ θάλασσα) Orbis terrarum & geographiæ eſt ſubjectum, & actionum humanarum; ſed diverſa ratione illius, ut ὑποκείμενον γένος, & ſubjectum de quo agat: harum, ut locus in quo ipſæ peragantur. Omnis enim actio certo loco agitur. Hæc ratio eſt cur in politicis de loco & ſitu orbis agat Ariſt. *Idem.*

7. πάσας ἐπὶ τὰς πρ.) Probo Aldinam lectionem πᾶσα. At in lib. ſcriptis conſtanter legitur πᾶσιν. Vetus verò interpres legiſſe videtur, πάντας. *Idem.*

8. διατιθεῖσα ἠπείρους) διατίθεσθαι eſt conſpiciendum dare, & ob oculos ponere, hoc eſt, deſcribere, & enarrare. Verbum mercatoribus proprium: nam φόρτον διατίθεσθαι eſt, merces venum exponere.

C

συμπάσης τῆς οἰκουμένης. [1] πρὸς τούτοις δὲ ἡ διάθεσις οἷς διαφέρει ταῦτα ἔχειν οὕτως, ἢ ἑτέρως, καὶ γνώριμα εἶναι, ἢ μὴ γνώριμα. Βέλτιον γὰρ ἂν διαχειρίζοιεν ἕκαστα, εἰδότες τὴν χώραν ὁπόση τις, καὶ πῶς κειμένη τυγχάνει, καὶ τίνας διαφορὰς ἔχουσα, τάς τ᾽ ἐν τῷ περιέχοντι, καὶ τὰς ἐν αὐτῇ. [2] Ἄλλων δὲ κατ᾽ ἄλλα μέρη δυναστευόντων, [3] καὶ ἀπ᾽ ἄλλης ἑστίας καὶ ἀρχῆς τὰς πράξεις προχειριζομένων, καὶ ἐπεκτεινόντων τὸ τῆς ἡγεμονίας μέγεθος, οὐκ ἐπίσης δυνατὸν οὔτ᾽ ἐκείνοις ἅπαντα γνωρίζειν, οὔτε τοῖς γεωγραφοῦσιν· ἀλλὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον, πολὺ ἐν ἀμφοτέροις καθορᾶται τούτοις. Μόλις γὰρ τὸ ἐπίσης πάντ᾽ εἶναι φανερὰ * συμβαίη τῆς συμπάσης οἰκουμένης ὑπὸ μίαν ἀρχὴν καὶ πολιτείαν ὑπηγμένης· ἀλλ᾽ οὐδ᾽ οὕτως· ἀλλὰ τὰ ἐγγυτέρω μᾶλλον ἂν γνωρίζοιτο· καὶ προσήκει ταῦτα διὰ πλειόνων ἐμφανίζειν, ἵν᾽ εἴη γνώριμα· ταῦτα γὰρ καὶ τῆς χρείας ἐγγυτέρω ἐστίν. Ὥστ᾽ οὐκ ἂν εἴη θαυμαστὸν οὐδ᾽ εἰ ἄλλος μὲν [4] Ἰνδοῖς προσήκοι χωρογράφος, ἄλλος δὲ Αἰθίοψιν, ἄλλος δὲ Ἕλλησι, καὶ Ῥωμαίοις· τί γὰρ ἂν προσήκοι τῷ παρ᾽ Ἰνδοῖς γεωγράφῳ, καὶ τὰ κατὰ Βοιωτοὺς οὕτω φράζειν, ὡς Ὅμηρος,

* Vulgò συμβαίνει

p. 10.

Iliad. β. 496.

Οἵθ᾽ Ὑρίην ἐνέμοντο, καὶ Αὐλίδα πετρήεσσαν,
Σχοῖνόν τε Σκῶλόν τε ---

ἡμῖν δὲ προσήκει· [5] τὰ δὲ παρὰ Ἰνδοῖς οὔπω, καὶ

A terrarum foris ambientia, tum eorum explicet diſcrimina, cùm alia aliis ſecus ſint affecta, quædam nota, quædam ignota. Singula enim rectiùs adminiſtraverit cui loci quantitas ſituſque nota, & quid cùm iis, quibus ambitur, tum quæ in ſe ipſo continet, ab aliis diſcrepet. Jam cùm alii alibi obtineant dominationem, [3] diverſiſque e patriis atque imperiis res gerere aggreſſi, fines ſuæ ditionis proferant, fieri non poteſt ut omnium, vel ab ipſis, vel à geographis, notitiæ pari modo exponantur; verùm apud utroſque crebrò alia aliis magis minuſve viſuntur deſcripta. Vix enim omnia æqualiter nota eſſe poſſent, univerſo terrarum orbe unum ſub B imperium & gubernationem redacto, ac ne vix quidem: ſed propinquiora ſemper eſſent notiora. Et quidem hæc ut ſint nota, pluribus declaranda ſunt, cùm etiam uſui ſint propinquiora. Quare mirum non eſt, ſi alius certæ regionis deſcriptor Indis conveniat, alius Æthiopibus, alius Græcis aut Romanis. Quid enim attineat, Geographum apud Indos qui ſit, etiam Bœotiam ita deſcribere, ut fecit Homerus,

Quique colunt Hyriam, ſaxoſamque
Aulidis [illegible],
Schœnumque, & Scolum. —

nobis veró convenit hoc: non item quæ

re, non vendere, ut vulgò putant, quanquam id à C conſequenti ſæpe intelligitur. Strabo lib. XIII. καὶ ἐπηκατέλιπεν ἐν οἷς τά τε οὐράνια διατίθεται, καὶ τὰς ἠπείρους γεωγραφεῖ. Plutarchus hiſtorici, ait, omnes ἀλλοτρίων γεγόνασιν ἐρώτων ὥσπερ δραμάτων ὑποκριταὶ τὰς τῶν ϛρατηγῶν, καὶ βασιλέων πράξεις διατιθέμενοι. *Idem.*

1. πρὸς τούτοις δὲ ἡ διάθεσις) Neuter interpres hunc locum intellexit, quia nec vidit eſſe corruptum. Legendum eſt πρὸς τούτους. Ad eos, inquit, pertinet hæc orbis habitati accuratior deſcriptio, quorum intereſt, ejus partes hoc aut illo modo eſſe affectas, & hæc nota eſſe vel non nota. Quorum autem obſecro hoc intereſt? Eorum nimirum, qui verſantur circa τὰς πολιτικὰς πράξεις. hoc eſt, eorum omnium, qui in quocunque genere Reip. clavum tenent. Sic probat quod diſputabat hoc loco. At interpretes διάθεσιν affectionem ſignificare putarunt, nihilo meliùs quàm ſi paulò antè διατίθεσθαι afficere eſſent interpretati. Nam utrumque eſt, ut dixi, à mercatoribus tranſlatum aut pictoribus. Sic διαθέτας χρησμῶν vocat Herodotus D eos, qui oracula explicant. διάταξιν pro eodem mox dicit in ſimillimo loco: ἡ διάταξις (ait) πρὸς τοὺς αὐτοὺς ἄνδρας, καὶ μάλιϛα τοὺς ἐν ταῖς ὑπεροχαῖς. qui locus iſtum explicat & emendationem noſtram confirmat. Ptolemæo ἐκτίθεσθαι τὴν οἰκουμένην, & ἔκθεσις τῆς οἰκουμένης eſt quod Straboni διατίθεσθαι & διάθεσις [eſt enim ἔκθεσις explicatio & enarratio. Laërtius de Anaximandro, τῶν δὲ ἀρεσκόντων αὐτῷ πεποίηται κεφαλαιώδη τὴν ἔκθεσιν.] Idem Ptolem. διάθεσιν quoque interdum vocat, ut lib. I. cap. XV. καὶ τὰς κατὰ μέρος δὲ τῶν πόλεων διαθέσεις πολλαχῆ διορθώσεως ἠξιώσαμεν, ἐφ᾽ ὧν μαχομένας ἢ μὴ ἀκολούθους ἐκθέσεις πεποίηται. Idem cap. XVIII. ποιεῖσθαι τὴν τῆς οἰκουμένης διάθεσιν. *Idem.*

2. Ἀλλῶν δὲ κατ᾽ ἄλλα μέρη) Orbis partes inter ſe comparat, & quæ quibus debeant eſſe notiones explicat. *Idem.*

3. Diverſis è patriis.) ἀπ᾽ ἄλλης ἑϛίας. *Laribus diverſis. Interpres (cujus errata perſequi neque utile videtur neque jucundum, & eſt laborioſum, & de ejus lapſibus non raró alii ante nos ſunt conqueſti.) is ergo non* ἑϛιάς *videtur legiſſe, ſed* αἰτιάς: *vertit enim alia de cauſa. Sed noſtra, quæ & Aldi eſt, lectio multò quadrat rectiùs, non enim de cauſis bellorum hîc diſputatur, ſed de locis, quibus in locis ea geruntur.* Xyland.

3. καὶ ἀπ᾽ ἄλλης ἑϛίας καὶ ἀρχῆς) Mirum eſt vett. codd. conſtanter retinere lectionem, quam in ſuis libris reperit prior interpres ἀπ᾽ ἄλλης αἰτίας. Legendum vero ἑϛίας. ut Aldus edidit. Ἑϛία ſive focus, ſæpe ædes totas notat, ac locum habitationis, ut βωμὸς ſive ara totum templum. Aeſchylus de Dario,

ὅσας δ᾽ εἷλε πόλεις   Ἅλυος ποταμοῦ,
πόρον οὐ διαβὰς   οὐδ᾽ ἀφ᾽ ἑϛία συθείς;

Plane ita uſurpat Æſchylus τὸ ἀφ᾽ ἑϛίας, ut hic Strabo. Præterea proverbium eſt Græcorum, ἀφ᾽ ἑϛίας ἄρχεσθαι. (Idem ductum quod vetus Græcorum lex fuit in publicis ſacris à Veſta initium facere, eique πρώτῃ προθύειν, ait Plato in Cratylo. & ex Ariſtotel. in Acharr. & omnibus liquet, eſtque ab ejus ſcholiaſte notatum.) quo etſi non utitur Strabo, eò tamen videtur alludere. Plutarchus, οἱ δὲ ὥσπερ ἀφ᾽ ἑϛίας ἀρξάμενοι τὰ καθεϛῶτα κινεῖν. *Caſaub.*

4. Ἰνδοῖς προσήκοι χωρογράφος) Quid differant Geographia & chorographia, docet Ptolem. At noſter nullum inter eas voces diſcrimen ponit. Itaque modò γεωγράφον vocabat, quem hic χωρογράφον. *Idem.*

5. Τὰ δὲ παρὰ Ἰνδοῖς οὔπω) Lectio manuſſ. τὰ δὲ παρ᾽ Ἰνδοῖς οὕτω, καὶ τὰ καθέκαϛα. Optima ſane lectio. Bœotiæ minima quæque (ait) cognita habere Indis nihil profuerit: nobis multum. Et è contrario, minima quæque Indorum & ſingula loca omnia tenere,

apud Indos ſunt, neque alia etiam, quæ ſingulorum ſunt locorum: neque enim eò nos deducit ratio utilitatis, quæ maximè huic ſolertiæ modum præſcribit. Atque hoc etiam in exiguis rebus manifeſtum eſt, ut in venationibus. Nam commodiùs venabitur is, cui ſylvæ qualitas ac quantitas fuerit nota: & ad caſtrorum inſidiarumve locationem, aut ad iter faciendum, loci peritia requiritur. Sed in majoribus, hoc tanto eſt evidentius, quanto & maiora peritiæ præmia, & graviora imperitiæ damna ſunt propoſita. Nam Agamemnonis quidem claſſis Myſiam veluti Troadem populans, turpiter retrò curſum avertit: & Perſæ atque Afri, trajectus freti putantes eſſe anguſtos, tantùm non in magna pericula devenere. 6 Suæ quidem ſtultitiæ monumenta reliquerunt Perſæ, ſepulchrum Salganei apud Euripum Chalcidicum ab ipſis occiſi, quòd malè eos à Malea ad Euripum duxiſſet: nec non Afri tumulum Pelori, eandem ob cauſam interfecti. Et bello Xerxico plena naufragiorum tabulis fuit Græcia. Æolum quoque & Ionum colonia hujuſmodi clades multas tulit. Contrà res aliquoties præclarè ſunt geſtæ

A τὰ καθ' ἕκαστα συνεῖν· οὐδὲ γὰρ ἡ χρεία ἐπάγεται· 1 μέτρον δὲ αὐτὴ μάλιστα τῆς τοιαύτης ἐμπειρίας. Καὶ τοῦτο δ' ἐν μικροῖς μὲν δῆλόν ἐστιν. οἷον ἐν τοῖς κυνηγεσίοις. ἄμεινον γὰρ ἂν * θηρεύσαιτο τις εἰδὼς τὴν ὕλην, ὁποία τις, καὶ πόση· καὶ στρατοπεδεῦσαι δὲ καλῶς ἐν χωρίῳ, τοῦ εἰδότος ἐστὶ, [* θηρεύσοι & θηρεύσῃ habent vett.] καὶ ἐνεδρεῦσαι καὶ ὁδεῦσαι. Ἀλλ' ἐν τοῖς μεγάλοις ἐστὶ τηλαυγέστερον, ὅσωπερ καὶ τὰ ἆθλα μείζω τὰ τῆς ἐμπειρίας, καὶ τὰ σφάλματα ἐκ τῆς ἀπειρίας. Ο μέν τι * 2 Αγαμεμνόνειος στόλος [* Vett. Ἀγαμέμνονος] τὴν Μυσίαν, ὡς τὴν Τρωάδα πορθῶν, ἐπαλινδρόμησεν αἰσχρῶς. 3 Πέρσαι δὲ, 4 καὶ Λίβυες, 5 τοὺς πορθμοὺς ὑπονοήσαντες εἶναι τοῦ πλοῦ στενωποὺς, ἐγγὺς μὲν ἦλθον κινδύνων μεγάλων. 6 τρόπαια δὲ τῆς ἀνοίας κατέλιπον· οἱ μὲν τὸν τοῦ Σαλγανέως τάφον περὶ τῷ Εὐρίπῳ τῷ Χαλκιδικῷ, τοῦ σφαγέντος ὑπὸ τῶν Περσῶν, ὡς καθοδηγήσαντος φαύλως ἀπὸ Μαλεῶν ἐπὶ τὸν Εὔριπον 7 τοῦ στόλου· οἱ δὲ τὸ τοῦ Πελώρου μνῆμα, καὶ τούτου διαφθαρέντος 8 κατὰ τὴν ὁμοίαν αἰτίαν. πλήρης τε ναυαγίων ἡ Ελλὰς ὑπῆρξε κατὰ τὴν Ξέρξου στρατείαν. Καὶ ἡ τῶν Αἰολέων δὲ, καὶ ἡ τῶν Ιώνων ἀποικία, πολλὰ τοιαῦτα πταίσματα παραδέδωκεν. Ομοίως δὲ, καὶ κατορθώματα ὅπου τι κατορθωθῆναι συνέβη περὶ τὴν

nere, nobis fuerit inutile. Ratio in promptu: Dictum eſt enim, Geographiæ accuratam cognitionem utilem eſſe πρὸς τὰς πράξεις τὰς πολιτικάς. Nemo autem, ait philoſophus, deliberat, πῶς ἄριστα πολιτεύοιντο οἱ Σκύθαι, aut Indi. Mutaret uterque ſententiam ſi reviviſceret: quippe Hiſpanus etiam de iis, quæ in altera οἰκουμένῃ agenda ſint, hodie deliberat. *Idem.*

1. *Μέτρον δ' αὐτὴ μάλιστα τῆς τοιαύτης ἐμπειρίας.*) ait μάλιστα, non temerè: neque enim negat poſſe geographum quædam inſerere, quæ magis πρὸς τέρψιν καὶ γνῶσιν faciant, quàm πρὸς χρείαν: de quo mox dicet. Et re vera hominis eſt, ut rectè cenſet Ariſtoteles, puſilli animi & abjecti τὰς χρείας ita ſectari, ut nihil velis ſcire niſi quo ſtatim ſis uſurus. Atqui oculus corporis ea videndo delectatur, quorum ſcit nullum ſibi fore unquam uſum. [Eſt autem pridem iſtorum exploſa ſententia, qui in omni actione omnique diſciplina τὸ χρήσιμον ἀπαιτοῦντες, nihil diſci, nihil agi cujus non ſit aliqua utilitas voluerunt, exploſa inquam eſt ex ſanorum quidem hominum mentibus ſtulta iſtorum opinio, quam eleganter refellit Alexander Aphr. libro IV. Dubitationum & ſolutionum, cap. XX.] Quare cauſa non erat cur tam ſuperbè & impotenter triumpharet novus philoſophus, ſi quid ſibi videretur in accuratiſſimis philoſophi diſputationibus animadvertiſſe, cujus uſum non ſtatim deprehenderet. Sed valeat novus philoſophus, ὄζος ἄτης, cum ſuis Animadverſionibus & quas evomit πικραῖς χολαῖς. *Idem.*

2. Αγαμεμνόνειος στόλος) hiſtoria ab interpretibus poëtæ refertur ad illa (Homer. Il. α. 59.)

--- παλιμπλαγχθέντας ὀΐω ἄψ ἀπονοστήσειν. *Idem.*

3. Πέρσαι δὲ) Xerxes cum exercitu. *Idem.*

4. καὶ Λίβυες) Hannibal profugus Syriam petens, Mela II. 7. & Valerius Max. lib. IX. c. VIII. alii. *Idem.*

5. τοὺς πορθμοὺς ὑπονοήσαντες εἶναι τοῦ πλοῦ στενωποὺς) Atqui ego quoque idem putabam: nempe τοὺς πορθμοὺς εἶναι τοῦ πλοῦ στενωπούς. & ita video loqui bonos quoſque ſcriptores. Sic Homerus ὀδ. μ. vocat fretum

C anguſtum inter Scyllam & Charybdin, στεινωπὸν, ſic Æſchylus in Prometheo στενωπὸν vocat fretum Siculum, & Apollonius fretum Boſphori πόρον στεινωπὸς diſertim appellat. Niſi igitur mens mea vehementer cæcutit, aut obſcurè id, quod voluit, elocutus eſt Geographus, aut ille aliter ſcripſit. Sed profectò Strabo ſcriptor accuratiſſimus omni culpa liberandus eſt. Quare legendum eſt non τοῦ πλοῦ, ſed τυφλούς. Τυφλὸν στενωπὸν maris appellat, locos in mari anguſtos, ubi ſunt brevia ac ſyrtes, & cæca vada. Vocem τυφλὸς quam ſæpe ſic uſurpet hic auctor, non libet hîc adnotare: tantum proponam verba ejuſdem Strabonis è lib. x. ubi de Salganeo iterum ſic ſcribit. νομισθέντος κακούργου ὡς ἐξ ἀπάτης ἐμβαλόντα τὸν στόλον εἰς τυφλὸν τῆς θαλάσσης στενωπόν. Ergo hic quoque ſic legendum. *Caſaub.*

6. Suæ quidem ſtultitiæ.) *Ἀνοίας. interpres vertit ignorantiæ, ut videatur legiſſe ἀγνοίας.* Xyland.

6. τρόπαια δὲ τῆς ἀνοίας κατέλιπον) Lege, ἀγνοίας. Exprobrat enim non deſipientiam qua innocentes per

D magnum ſcelus occiderunt, ſed imperitiam locorum: atque hoc eſt quod modo appellabat σφλάμα ἐκ τῆς ἀπειρίας. Sic Diodorus de Athenienſium inſano populo, qui bene de ſe meritos duces mortis, fraude quorundam inductus, damnaverat. Οἱ μὲν γὰρ (ait) ἐξαπατηθέντες, ἐπίχειρα τῆς ἀγνοίας ἔλαβον μετ' οὐ πέλλον χρόνον. Ita legit etiam vetus interpres. Verumtamen alteri lectioni favent hæc verba Valerii. II. c. 8. *Igitur anguſti atque æſtuoſi maris alto è tumulo ſpeculatrix ſtatua, tam memoriæ Pelori quam Punicæ temeritatis ultra citráque navigantium oculis expoſitum indicium eſt.* Caſaub.

7. τοῦ στόλου) Veteres quinque codd. τὸν στόλον. *Idem.*

8. κατὰ τὴν ὁμοίαν αἰτίαν) Aliter cauſam explicat Mela: & aliter Valerius Max. quicum ſentit Servius in III. Æneid. v. 402. Idem vero notat legi, angulum illum Siciliæ etiam antè ita fuiſſe dictum. *Idem.*

A ἐμπειρίαν τῶν τόπων· καθάπερ ἐν τοῖς περὶ Θερμοπύλας στενοῖς [1] ὁ Ἐφιάλτης λέγεται [2] δείξας τὴν διὰ τῶν ὀρῶν ἀτραπὸν τοῖς Πέρσαις, ὑποχειρίους αὐτοῖς ποιῆσαι τοὺς περὶ Λεωνίδαν, καὶ δέξασθαι τοὺς βαρβάρους εἴσω Πυλῶν. Ἐάσας δὲ τὰ παλαιά, [3] τὴν νῦν Ῥωμαίων στρατείαν ἐπὶ Παρθυαίους ἱκανὸν ἡγοῦμαι * τούτου τεκμήριον· ὡς δ' αὔτως τὴν ἐπὶ Γερμανοὺς, καὶ Κελτούς, ἐν ἕλεσι καὶ δρυμοῖς ἀβάτοις ἐρημίαις τε τοπομαχούντων τῶν βαρβάρων, καὶ τὰ ἐγγὺς πόρρω ποιούντων τοῖς ἀγνοοῦσι, καὶ τὰς ὁδοὺς ἐπικρυπτομένων, καὶ τὰς εὐπορίας τροφῆς τε, καὶ τῶν ἄλλων. Τὸ μὲν δὴ πλέον, ὥσπερ εἴρεται, πρὸς τοὺς ἡγεμονικοὺς βίους [5] καὶ τὰς χρείας. B [6] Ἐπὶ δὲ καὶ τῆς ἠθικῆς φιλοσοφίας, καὶ πολιτικῆς τὸ πλέον περὶ τοὺς ἡγεμονικοὺς βίους καὶ τὰς χρείας. [7] σημεῖον δέ· [8] τὰς γὰρ τῶν πολιτειῶν διαφορὰς, ἀπὸ τῶν ἡγεμονικῶν διακρίνομεν· ἄλλην μὲν ἡγεμονίαν τιθέντες τὴν μοναρχίαν, ἣν καὶ βασιλείαν καλοῦμεν· ἄλλην δὲ, τὴν ἀριστοκρατίαν· τρίτην δὲ, τὴν δημοκρατίαν· τοσαύτας δὲ καὶ τὰς πολιτείας νομίζομεν, [9] ὁμωνύμως καλοῦντες

* Vett. τῶν

p. 11.

peritia locorum: quemadmodum Ephialtes fertur in anguſtiis quæ ſunt apud Thermopylas, Perſis demonſtrando per montes calle, Leonidam cum ſociis in manus tradidiſſe, barbaroſque intra Pylas adduxiſſe. Et omiſſis antiquis, exiſtimo proximam Romanorum in Parthos expeditionem huic propoſito demonſtrando ſufficere: tum in Germanos & Celtas, cùm barbari in paludibus & nemoribus inviis ac ſolitudinibus degentes, locorum natura ſe tuerentur, efficerentque ut locorum ignaris procul remota viderentur, quæ erant propinqua, itineraque occultarent, & alimentorum ac rerum aliarum copiam præciderent. Ergo, ut docuimus, [4] Geographiæ major pars ad vitam & uſum principum virorum refertur. Porrò autem circa hæc eadem major pars philoſophiæ moralis ac civilis verſatur. Indicio eſt hoc, quòd rerum publicarum formas à principatibus ſecernimus, alium principatum ſtatuentes monarchiam, quæ & regnum dicitur: aliam optimorum, aliam populi poteſtatem. totidemque reipublicæ genera judicamus, iiſdemque ea nominibus afficimus,

1. *ὁ Ἐφιάλτης λέγεται*) Hiſtoria eſt nota. Vide Herodotum lib. VII. c. 213. 214. & Diodorum lib. XI. *Idem.*

2. *δείξας τὴν διὰ τῶν ὀρῶν ἀτραπὸν*) Ἀτραπὸς eſt via recta & anguſta, *μὴ ἔχουσα ἐκτροπάς*. Videtur autem nomen iſtud de appellativo, ut grammatici vocant, factum proprium iſti loco. Appianus, *Μή τις λάθοι κατὰ τὴν λεγομένην Ἀτραπὸν περιελθὼν, ᾗ δὴ Λακεδαιμονίοις τοῖς ἀμφὶ Λεωνίδαν*, &c. *Idem.*

3. *τὴν νῦν τῶν Ῥωμαίων στρατείαν*) Teſtantur id Romanæ hiſtoriæ. De bello Parthico, & fraude Artavaſdis, vide lib XII. & XVI. De Gallis quod ait, referendum eſt ad ea, quæ infrà de Morinis lib. IV. narrantur, & apud Cæſarem de Nerviis. B. G. II. 17. 18. 19. *Idem.*

4. Geographiæ major pars.) *τὸ μὲν δὴ πλεόνος, ὥσπερ. Sic & Aldus & interpres. Et hoc quidem, quòd amplius eſt. Sed verba ſic poſita nullam dant ſententiam, ut mirum non ſit lapſum eſſe. lego πλέον. Eſt autem collatio philoſophiæ moralis cum geographica.* Xyland.

5. *καὶ τὰς χρείας*) hoc eſt & ipſa rerum experimenta, ſive *πρὸς τὸν πρακτικὸν βίον*. *Caſaub.*

6. *Ἔτι δὲ καὶ τῆς ἠθικῆς φιλοσοφίας, καὶ πολιτικῆς*) Legendum eſt, *Ἔστι δὲ καὶ*. Nunc docet etiam Ethicum ac Politicum aliquid juvari à Geographia. Nam cùm uterque circa eos potiſſimùm verſetur, qui præſunt rebus agendis, ad quem propriè ſpectare harum rerum cognitionem ſuprà diſputatum eſt: videtur omnino neceſſarium eſſe ut nec ethicus, nec politicus, harum rerum ſint rudes. Ac ſanè ſi horum eſt moderari ac quaſi præſcribere iis, qui in Reip. adminiſtratione verſantur circa res agendas, res autem geri ſine locorum, in quibus gerendæ ſunt, cognitione nequeunt, nemo non videt ut rectè præſcribatur quid ſit agendum, quid non, aliqua ſaltem locorum cognitione opus eſſe. Hîc quærat fortaſſe aliquis, qua ratione dictum ſit à Strabone Ethicam philoſophiam verſari circa *τοὺς ἡγεμονικοὺς βίους*. Nam de politica minùs eſt obſcurum, & explicat ipſe. Videtur igitur exiſtimaſſe Strabo, quicquid Ethicus philoſophus de virtutibus & actionibus ſecundùm virtutem, aut potiùs ſecundùm naturam, quod eſt *στωϊκώτερον*, diſputat, etſi generaliter ad omnes, propriè tamen ad eum pertinere, qui primas in Rep. obtinet: quia is unus eſt, quem Reip. potiſſimum interſit vel bonis vel pravis moribus eſſe imbutum. De uno quum loquor, intelligo *πᾶν τὸ κυριεῦον τῆς πόλεως*, ſive is ſit C unus, ſive ſint plures uno, ſeu *ὀλίγοι*, ſive multi. Ac poſſunt opinor iſta dici non ineptè: verior tamen expoſitio hujus loci hæc eſt. *Ἠθικὴν φιλοσοφίαν* cùm dicit, nomen generis pro nomine ſpeciei uſurpat, quod quum eſſet obſcurum & ambiguum, addidit *καὶ πολιτικῆς*: ubi *τὸ καὶ* eſt *ἐξηγηματικόν*. Quare etſi utrumque nomen conjunxit, tamen unam intellexit *τῆς ἠθικῆς φιλοσοφίας* partem, *τὴν πολιτικήν*. patet id ex ſequentibus, ſi quis non oſcitanter ea legat. *Idem.*

7. *σημεῖον δέ*) Quid hæc probatio ad philoſophiam *ἠθικήν*? *Idem.*

8. *τὰς γὰρ τῶν πολιτειῶν διαφορὰς, ἀπὸ τῶν ἡγεμονικῶν διακρίνομεν.*) Commune hoc igitur Stoïcis & Peripateticis. Ariſtoteles enim non aliunde inveſtigat quot ſint *πολιτείας* genera. Eum vide & confer cum iſtis, quæ ab eo docentur in libris de Rep. tum alibi paſſim, tum l. III. c. V. [Plato quoque cùm alibi idem docet, tum l. IV. de legibus: ubi inter alia D dicit unamquamque *πολιτείαν τὸ τοῦ δεσπότου προσαγορεύεσθαι κράτος*.] Semel lectorem monitum volo, has diſputationes & reliquas hujuſmodi, apud Strabonem, ex principiis apud Stoïcos ſatis eſſe explicandas: quoniam verò veterum Stoïcorum libros Zenonis, Cleanthis, Chryſippi, aliorum, amiſimus, mirum non eſt multa eſſe, quæ non facilè intelligi queant, unde ſumat Strabo. *Caſaub.*

9. *Ὁμωνύμως καλοῦντες*) Nam ubi *ἄρχει βασιλεὺς ὁ* dicimus ibi eſſe eam *πολιτείας* formam quam *βασιλείαν* appellamus, ubi *ὀλίγοι*, *ὀλιγοκρατίαν*, ubi *ὁ δῆμος*, *δημοκρατίαν*, aut etiam *δῆμον*. Attici enim ſcriptores *δῆμον* ſæpe *ἀντὶ δημοκρατίας* & ſtatu populari uſurpant: unde illud, *καταλύειν τὸν δῆμον*. [Paſſim apud Thucydidem & oratores Græcos, & in illo præclaro veteris cujuſdam dicto apud Plutarchum in Coriolano. *Πρῶτος κατέλυσε τὸν δῆμον ὁ πρῶτος ἑστιά-*

σας

A quòd ab iis habent principium ſuæ informationis. Alia enim lex eſt mandatum regis, alia optimatum, alia populi. At lex reipublicæ deſcriptio eſt atque forma: Ideoque 4 jus quidam definierunt potentioris eſſe commodum. Si ergo philoſophia civilis plerumque circa principes verſatur, Geographia autem etiam conducit ad eorum utilitates: hoc ipſo hæc aliquam præcipuam commoditatem obtinet: verùm ad actiones ea commoditas refertur. Sed & contemplationem habet hæc tractatio minimè ineptam, partim artificioſam & mathematicam, partim in hiſtoria & fabulis ſitam, & ad agendum nihil conferentem: ut ſi quis Ulyſſis, Menelai, aut Jaſonis errores recenſeat, B nihil is videbitur ad prudentiam parandam adferre adjumenti, quam in actione verſans requirit, niſi ſicubi eorum, quæ ii perferre coacti ſunt, utilia exempla admiſceat. non illiberalem tamen 8 delectationem præbet ei, qui animadvertit loca, quæ fabulis occaſionem præbent. Atque hoc requirunt, quorum actiones ad gloriam ac voluptatem ſpectant. Non autem fit plerumque: ideo & utilitas, ut par eſt, magis quæritur: itaque Geographus etiam utilia magis jucundis conſectari debet: quia idem de hiſtoria judicandum eſt

A ὡς ἂν ἀπ' ἐκείνων 1 τὴν ἀρχὴν ἐχούσας τῆς εἰδοποιΐας. Ἄλλος γὰρ νόμος τὸ τοῦ βασιλέως πρόσταγμα, ἄλλος δὲ τὸ τῶν ἀρίστων, 2 καὶ τὸ τοῦ δήμου. 3 Τύπος δὲ, καὶ σχῆμα πολιτείας ὁ νόμος. Διὰ τοῦτο δὲ, 4 καὶ τὸ δίκαιον εἶπόν τινες τὸ τοῦ κρείττονος συμφέρον. Εἴπερ οὖν ἡ πολιτικὴ φιλοσοφία περὶ τοὺς ἡγεμόνας τὸ πλέον ἐστὶν, ἔστι δὲ καὶ ἡ γεωγραφία περὶ τὰς ἡγεμονικὰς χρείας, ἔχοι ἄν τι πλεονέκτημα * καὶ αὐτὸ παρὰ τοῦτο. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν τὸ πλεονέκτημα, πρὸς τὰς πράξεις. 5 Ἔχει δέ τινα καὶ θεωρίαν οὐ φαύλην ἡ πραγματεία, 6 τὴν μὲν τεχνικήν τε καὶ μαθηματικὴν, καὶ φυσικήν· τὴν δὲ ἐν ἱστορίᾳ καὶ μύθοις κειμένην, οὐδὲν * οὖσαν πρὸς τὰς πράξεις. 7 οἷον εἴ τις λέγει B τὰ περὶ τὴν Ὀδυσσέως πλάνην καὶ Μενελάου, καὶ Ἰάσονος, εἰς φρόνησιν μὲν οὐδὲν ἂν συλλαμβάνειν δόξειεν, ἣν ὁ πράττων ζητεῖ, πλὴν εἰ καταμίσγοι καὶ τῶν γενομένων ἀναγκαίων τὰ παραδείγματα χρήσιμα 8 διαγωγὴν δ' ὅμως * πορίζοι ἂν οὐκ ἀνελεύθερον τῷ ἐπιβάλλοντι ἐπὶ τοὺς τόπους τοὺς παρασχόντας τὴν μυθοποιΐαν. 9 καὶ γὰρ τοῦτο ζητοῦσιν οἱ πράττοντες διὰ τὸ ἔνδοξον, καὶ τὸ ἡδὺ, 10 ἀλλ' οὐκ ἐπιπολύ· μᾶλλον γὰρ σπουδάζουσιν, ὡς εἰκὸς, περὶ τὰ χρήσιμα. διόπερ καὶ τῷ γεωγράφῳ τούτων μᾶλλον, 11 ἢ ἐκείνου, ἐπιμελητέον. Ὡς δ' αὕτως ἔχει καὶ περὶ τῆς ἱστορίας

* Manuſſ. αὐτὴ

* Manuſſ. οὔσι

* Manuſſ. χωρίζοι

σας καὶ δεκάσας. hoc eſt, *Primus ille democratiam evertit, qui primus populum epulis & largitionibus corrupit.* Quem locum Xylander minùs rectè expreſſit.] Hæc igitur eſt ὁμωνυμία quam intelligit: quum ſit potiùs παρωνυμία, ſi ſequamur τοὺς ἐκ τῶν περιπάτων. Idem alibi obſervabis. *Idem.*

1. τὴν ἀρχὴν ἐχούσας τῆς εἰδοποιΐας) hoc eſt, τὴν εἰδοποιὸν διαφοράν. *Idem.*

2. καὶ τὸ τοῦ δήμου) Ex ſuperioribus apparet legendum eſſe, καὶ ἄλλος τὸ τοῦ δήμου. Imperitus librarius & iners ægrè tulit vocem ἄλλος toties repeti. Porro etiam Juriſconſulti diſtinguunt accuratè inter legem, plebiſcitum, Senatuſconſultum, & Principis conſtitutionem. *Idem.*

3. τύπος δὲ, καὶ σχῆμα πολιτείας ὁ νόμος) Platonis eſt ſententia νόμων εἶναι εἴδη τοσαῦτα ὅσαπερ πολιτειῶν. Ariſtoteles in libris Πολιτικῶν paullò aliter videtur ſentire. Ejus verba ſunt, πρὸς γὰρ τὰς πολιτείας τοὺς νόμους δεῖ τίθεσθαι, καὶ τίθενται πάντες· ἀλλ' οὐ τὰς πολιτείας πρὸς τοὺς νόμους. Mox Νόμοι δὲ κεχωρισμένοι τῶν δηλούντων τὴν πολιτείαν, &c. *Idem.*

4. Jus quidam definierunt.) *Thraſymachus Sophiſta apud Platonem* α. πολιτειῶν. Xyland.

4. τὸ δίκαιον εἶπον τινὲς τὸ τοῦ κρείττονος συμφέρον) Plato lib. I. de Rep. Μόνον ἄρα δίκαιόν ἐστι κατὰ τὸν σὸν λόγον, τὸ τοῦ κρείττονος ξυμφέρον ποιεῖν. & in IV. de legibus, τὸν φύσει ὅρον τοῦ δικαίου λέγεσθαι κάλλισθ' οὕτω; ait hoſpes Athenienſis, τὸ τοῦ κρείττονος συμφέρον. *Caſaub.*

5. Ἔχει δέ τινα καὶ θεωρίαν οὐ φαύλην) Altera utilitatis pars, quæ eſt πρὸς θεωρίαν καὶ ἐπιστήμην. *Idem.*

6. τὴν μὲν τεχνικὴν) θεωρίαν τεχνικὴν vocat καταχρηστικῶς, quam ſuprà ἐπιστήμην dixit meliùs: ſed & apud Ariſtotelem hæc interdum confunduntur. *Idem.*

7. οἷον εἴ τις λέγει] Exemplum θεωρίας τῆς ἐν μύθοις, quam quidem negat afferre aliquid utilitatis (niſi eo caſu quam exprimit) ei, qui rebus agendis operam

C det, quem vocat πράττοντα: afferre tamen ait delectationem liberali homine dignam. *Idem.*

8. Delectationem præbet) Διαγωγὴν πορίζοι. *inſtitutionem noſter imperitè*], *eſt enim* διαγωγὴ *delectatio ad fallendum temporis tædium frangendumque* (*ut Flaccus noſter ait* 2. Od. 7.) morantem diem, *Kurtzweil.* Xyland.

8. διαγωγὴν δ' ὅμως πορίζοι ἂν οὐκ ἀνελεύθερον). Sic ait philoſophus Πολιτ. lib. VIII. c. 5. Muſicam eſſe διαγωγὴν τῶν ἐλευθέρων. Διαγωγὴν autem eodem lib. ita definit, ut ſit τῆς διὰ τῶν πόνων λύπης ἰατρεία τις, habens non ſolùm τὸ καλὸν, ſed etiam τὴν ἡδονήν. vocat & ἀνάπαυσιν: quæ duo coniunxit Polybius de hiſtoriarum lectione loquens lib. V. δυνάμενοι μετ' εὐσχήμονος ἀναπαύσεως ἅμα καὶ διαγωγῆς. Idem Ariſtoteles lib. I. c. I. τῶν μετὰ τὰ φυσικὰ, ſcribit, τῶν εὑρισκομένων τεχνῶν, τὰς μὲν πρὸς τἀναγκαῖα, τὰς δὲ πρὸς διαγωγὴν εἶναι. Vetus interpres qui vertit *ſecernit*, ſecutus eſt lectionem, quæ in manuſſ. D pleriſque reperitur, χωρίζει. Verùm nihil eſt mutandum. Sic πορίζειν ἡδονὴν apud philoſophum. *Caſaub.*

9. καὶ γὰρ τοῦτο) Lego καὶ γὰρ καὶ τοῦτο. Nam & iſta cognoſcere (ait) quærit ὁ πράττων, idque duplicem ob cauſam, & quia celeberrimæ ſunt hujuſmodi fabulæ poëtarum, & quia earum ſcientia eſt jucunda ac ſuavis. Potes & ita τὸ ἔνδοξον accipere: quia præclarum eſt & jucundum iſta tenere. Xylander hìc mentem auctoris non vidit. *Idem.*

10. ἀλλ' οὐκ ἐπιπολὺ) Ὁ πράττων etiam τὸ ἡδὺ venatur ex hiſtoriarum & Geographicorum librorum lectione: ſed id intra modum: potiùs enim quærit τὸ χρήσιμον πρὸς τὰς πράξεις: unde intelligitur in quo potiſſimùm, & in quo minùs debeat immorari Geographus, qui ſuam ſcriptionem ad rationes τοῦ πολιτικοῦ accommodat. *Idem.*

11. ἢ ἐκείνου) Vett. codd. ἐκείνων. videlicet τοῦ ἐνδόξου καὶ ἡδέος. *Idem.*

καὶ περὶ τῶν μαθημάτων· καὶ γὰρ τούτων τὸ χρήσιμον ἀεὶ μᾶλλον ληπτέον, καὶ τὸ πιστότερον. Μάλιστα δὲ δοκεῖ, καθάπερ εἴρηται, γεωμετρίας τε, καὶ ἀστρονομίας δεῖν, τῇ τοιαύτῃ ὑποθέσει. Καὶ δεῖ [μὲν] ὡς ἀληθῶς. σχήματα γὰρ, καὶ κλίματα, καὶ μεγέθη καὶ τὰ ἄλλα τὰ τούτοις οἰκεῖα, οὐχ οἷόν τε λαβεῖν καλῶς, [1] ἄνευ τῆς τοιαύτης μεθόδου. Ἀλλ', ὥσπερ τὰ περὶ τὴν ἀναμέτρησιν τῆς ὅλης γῆς, ἐν ἄλλοις δεικνύουσιν, ἐνταῦθα δὲ ὑποθέσθαι δεῖ, καὶ πιστεῦσαι τοῖς ἐκεῖ δειχθεῖσιν· [2] ὑποθέσθαι δὲ καὶ σφαιροειδῆ μὲν τὸν κόσμον, σφαιροειδῆ δὲ καὶ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς. ἔτι δὲ τούτων πρότερον, τὴν ἐπὶ τὸ μέσον τῶν σωμάτων φοράν. [3] αὐτὸ μόνον ἐπὶ τῆς αἰσθήσεως, ἢ τῶν κοινῶν ἐννοιῶν ἐγγύς ἐστιν. [4] εἰ ἄρα * ἐπισημηνάμενοι ἐν κεφαλαίῳ μικρὰ, οἷον ὅτι ἡ γῆ σφαιροειδὴς, ἐκ μὲν τῆς ἐπὶ τὸ μέσον φορᾶς,

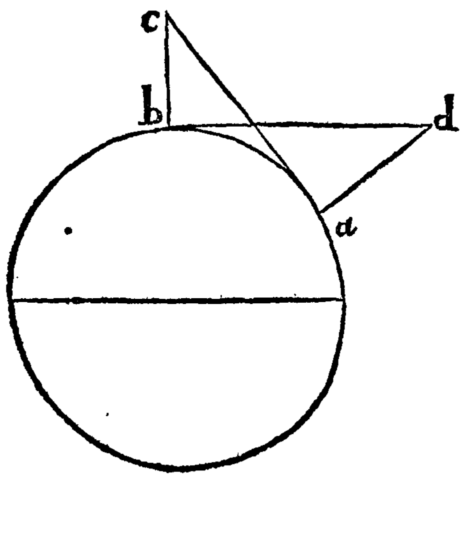
* Vett. ἐπισημενάμενον ἐπί.

A & mathematibus. Nam & in his ſemper quod utilius ac fide dignius eſt, præcipuè captari debet. Maximè autem videtur, id quod antè etiam monuimus, Geometria atque Aſtronomia indigere hoc inſtitutum: ac planè ita res habet: figuræ quippe, inclinationes, ac magnitudines aliáque his affinia ſine iſta methodo haberi nullo modo poſſunt. Sed velut totius terræ dimenſio alibi demonſtratur, ita hîc pro certis ponuntur atque habentur, quæ alibi ſunt oſtenſa. Sumitur hoc quoque mundum eſſe globum, itèmque globoſam terræ ſuperficiem: itémque ante hæc, ferri corpora ad medium, quod unum ſenſu cognoſcitur, aut è communibus animi notionibus in promptu eſt. B Si ergo annotaverimus in ſumma paucula quædam, ut terram eſſe globi forma præditam, è longinquo nos ea de

1. ἄνευ τῆς τοιαύτης μεθόδου) quam Ptolemæus μέθοδον μαθηματικὴν appellat. ἐκείνη μὲν οὐ δεῖ μεθόδου μαθηματικῆς, ἐνταῦθα δὲ τοῦτο μάλιστα προηγεῖται τὸ μέρος. Dicit Ptolemæus idem quod Strabo. *Idem.*

2. ὑποθέσθαι δὲ) De his ſuo loco, libro ſecundo, tractat Geographus. Illinc, petantur quæ hûc faciunt. Hîc tantum ſignificare voluit eum, qui ad Geographiam accedat, non debere rudem eſſe prorſus & imperitum eorum, quæ apud Geometras & Aſtronomos partim demonſtrantur, partim etiam ſupponuntur. *Idem.*

3. Aut è communibus.] *Hæc ferè ad verbum reddidit, cum ſint ſanè confuſa, & fortaſſis depravata.* ἢ *legendum eſt, non* ἡ τῶν κοινῶν, *quod interpres ſecutus totum locum corrupit, cum* ἢ *etiam Aldinus codex habeat. Vult autem Strabo oſtendere qua ratione fidem faciamus hypotheſibus Geographicis: : quarum apud Ptolemæum libro primo.* μεγαλ. σύνταξ. *extant demonſtrationes. Et præfert noſter auctor argumenta ex obſervationibus* τῶν φαινομένων *ſumpta, ipſoque ſenſu teſte confirmata, iis quæ ex natura & cauſis phyſica afferuntur. Quod autem dicit de lumine eminus à navigante conſpecto cum in ſublime elatum longius quàm antè, dum tamen non videbatur, ab oculo videntis removetur, maximo eſt documento, terram cum aqua globum conſtituere. Eſto oculus a. lumen b. quod ob tumorem aquæ videri nequit. Sed ſi ſurſum in c. uſque attollatur, videbitur radio a. c. non intercepto ut ante. atqui evidens eſt lineam a. c. longiorem eſſe quàm lineam a. b. utpote ſubtentam angulo b. obliquo, cum angulus c. ſit acutus, & ob id minor per decimam nonam primi El. Euclidis. Eadem eſt ratio, ſi oculus tollatur in altum, ut verbi gratia, ſi in malo navis ſedeat ... Sic Ulyſſes apud Homerum ſupra aquei globi curvitatem conſuetam ab unda elatus terram vidit, quam ſubſidente fluctu non potuiſſet cernere.* Xyland.

3. αὐτὸ μόνον ἐπὶ τῆς αἰσθήσεως) Locus obſcurus & corruptus. Lego, αὐτὸ γὰρ μόνον τὸ ἐπὶ τῆς αἰσθήσεως ἢ τῶν κοινῶν ἐννοιῶν, ἐγγύς ἐστιν. Sed videtur aliquid deſiderari. Docet Strabo duplicem eſſe C viam argumentorum, quibus ea probentur quæ, ait hîc ſupponi: altera via eſt, quam vocat ἐκ τῶν ἐγγύθεν, quum ea afferuntur, quæ ſint ipſis ſenſibus nota: atque hæ ſunt, quas γραμμικὰς ἀποδείξεις Cleomedes vocat: altera eſt, quam appellat ἐκ τῶν πόρρωθεν ὑπόμνησιν. quum ea afferuntur, quorum fides aliunde pendeat. Quare non rectè hunc locum interpretantur, qui putant τὴν ἐπὶ τὸ μέσον φοράν, eſſe argumentum τῶν ἐγγύς. Ipſe mox contrarium dicit. Sed manifeſtò locus eſt corruptus: quod ſanè doleo. Eſt enim illuſtris & philoſophicus. Lectio, quam reponimus, minùs videtur à mente Strabonis diſcedere. *Caſaub.*

4. εἰ ἄρα ἐπισημηνάμενοι ἐν κεφαλαίῳ μικρά) Et hæc corrupta ſunt. Lego, εἴη ἄρα ἐπισημηναμένοις ἐν κεφαλαίῳ μικρὰ, οἷον. Exemplo vult illuſtrare quod modò dicebat: perinde eſt igitur ac ſi diceret, εἰ δὲ D δεῖ ἐπισημηναμένοις ἐν κεφαλαίῳ μικρὰ εἰπεῖν, ὃ λέγω τοιοῦτόν ἐστιν οἷον, &c. ἐπισημαίνεσθαι ἐν κεφαλαίῳ, eſt, ſummatim, quaſi per indicem aliquid delibare. tertij autem caſus hîc uſus frequens eſt apud Græcos: ut in illis, συνελόντι δὲ φάναι. συντεμόντι δέ. Eubulus apud Athenæum,

——— συντεμόντι δ', οὐδὲν ἔσθ' ἑταίρας, ὅσα περ ἐστὶ θηρί' ἐξωλέστερον.

Sed omnium maximè hoc genere loquendi Strabo delectatur. Quid quòd non aliter legiſſe videtur vetus interpres? [ἐν κεφαλαίῳ autem eſt idem ac τύπῳ. & Ariſtoteles aliquando hæc duo conjungit, τύπῳ καὶ ἐπὶ κεφαλαίῳ λεγειν, ut in Nicom. 2. 7.] *Idem.*

1. πύρ-

re monet rerum ad centrum ſeu medium mundi latio: item quòd quodvis corpus ſuo motu eò vergit atque inclinat. Sed ex iis quæ in cælo aut mari obſerventur, propinquo duci poteſt argumentum, cùm & ſenſus teſtimonium ferre queat, & notitia communis. Etenim navigantibus curvitas maris perſpicuè occurrit, ita ut viſu non attingant lumina ab ipſis longiùs remota, quamvis eadem cum oculis ipſorum altitudine emineant: altiùs autem viſu elata conſpici poſſunt, cùm tamen hoc modo longiùs ab oculis removeantur. Quo pacto etiam oculi in altum ſublati ea cernunt, quæ priùs latebant. Quod etiam Poëta declaravit. Huc enim pertinet illud, B

Elatus fluctu à magno proſpexit acutè.

Humiliora etiam navi ad litus accedentibus magis ſubinde magiſque deteguntur, & quæ initio depreſſa videbantur, magis jam paulatim attolluntur. Jam cœli revolutio cùm aliàs, tum ex umbræ rationibus eſt evidens. Atque ex his ſtatim intellectus hoc deprehendit, converſionem cœli fieri non poſſe, ſi terra radices ſuas in infinitum extenderet. Et quæ de climatibus differuntur, ea ratione diverſarum habitationum demonſtrantur. Nunc autem ex iis quæ in promptu habentur, accipienda quædam ſunt, ea ſcilicet, quæ civili ac exercitus ductori proſunt. Neque enim uſque adeò ignarum eſſe decet rerum cœleſtium & ſitus C terræ, ut cùm in loca pervenerit, in quibus aliquid eorum, quæ in cœlo apparere ſolent, ab uſitato modo diſcrepet, tum animo perturbetur, & in hanc ſententiam loquatur:

A [1] πόῤῥωθεν ὑπόμνησις· καὶ τὸ, ἕκαστον σῶμα [2] ἐπὶ τὸ αὑτοῦ ἄρτημα νεύειν. [3] ἐκ δὲ τῶν κατὰ πελάγη, καὶ τὸν οὐρανὸν φαινομένων, ἐγγύθεν· καὶ γὰρ ἡ p. 12. αἴσθησις ἐπιμαρτυρεῖν δύναται, καὶ ἡ κοινὴ ἔννοια· φανερῶς γὰρ ἐπιπροσθεῖ τοῖς πλέουσιν ἡ κυρτότης τῆς θαλάττης, ὥστε μὴ προσβάλλειν [4] τοῖς πόῤῥωθεν φέγγεσι, τοῖς ἐπ' ἴσον ἐξηρμένοις τῇ ὄψει· ἐξαρθέντα γοῦν πλέον τῆς ὄψεως ἐφάνη, καίτοι πλέον ἀποσχόντα αὐτῆς· ὁμοίως δὲ καὶ αὐτὴ μετεωρισθεῖσα εἶδε τὰ κεκρυμμένα πρότερον. Ὅπερ δηλοῖ καὶ ὁ ποιητής· τοιοῦτον γάρ ἐστι καὶ τὸ,

Ὀξὺ μάλα προϊδὼν, μεγάλου ὑπὸ κύματος ἀρθείς. Odyſſ. ε. 393.

Καὶ τοῖς προσπλέουσι δὲ αἰεὶ καὶ μᾶλλον ἀπογυμνοῦται τὰ πρόσγεια μέρη, καὶ τὰ φανέντα ἐν ἀρχαῖς ταπεινὰ ἐξαίρεται μᾶλλον. [5] Τῶν τε οὐρανίων ἡ περιφορὰ ἐναργής ἐστι καὶ ἄλλως, καὶ ἐκ τῶν γνωμονικῶν. ἐκ δὲ τούτων εὐθὺς ὑποτείνεται ἡ ἔννοια, ὅτι [6] ἐῤῥιζωμένης ἐπ' ἄπειρον τῆς γῆς, [7] οὐκ ἂν ἡ τοιαύτη περιφορὰ συνέβαινε. [8] Καὶ τὰ περὶ τῶν κλιμάτων δὲ, ἐν τοῖς περὶ τῶν οἰκήσεων δείκνυται. [9] νυνὶ δὲ ἐξ ἑτοίμου δεῖ λαβεῖν ἔνια, καὶ ταῦθ' ὅσα τῷ πολιτικῷ, καὶ τῷ στρατηλάτῃ χρήσιμα. Οὔτε γὰρ οὕτω δεῖ ἀγνοεῖν τὰ περὶ τὸν οὐρανὸν, καὶ τὴν θέσιν τῆς γῆς, ὥστ' ἐπειδὰν γένηται κατὰ τόπους καθ' οὓς ἐξήλλακταί τινα τῶν φαινομένων τοῖς πολλοῖς ἐν τῷ οὐρανῷ, ταράττεσθαι, καὶ τοιαῦτα λέγειν·

1. *πόῤῥωθεν ὑπόμνησις*) Videtur reſpicere Platonis dogma, Scientias nihil eſſe aliud quàm ἀναμνήσεις. [Porro facit hîc quod apud Ariſtot. non ſemel legas πόῤῥωθεν ἅπτεσθαι τῆς αἰτίας & προσάγειν ἐγγὺς τῶν πρώτων αἰτίων. ut I. pag. 381.] *Idem.*

2. *ἐπὶ τὸ αὑτοῦ ἄρτημα νεύειν*) hæc ita videntur interpretanda. αὐτοῦ ſcilicet τοῦ μέσου. eſtque ἓν διὰ δυοῖν, Nam νεύειν ἐπὶ τὸ τοῦ μέσου ἄρτημα, eſt νεύειν ἐπὶ τὸ μέσον τὸ ἀνηρτημένον. Verum eſt enim, Terram in medio τοῦ κόσμου ita eſſe collocatam, quaſi aliqua Homerica catena ſuſpenſa teneretur. At vetus interpres, ἄρκημα legit ineptè. Vide Ariſtotelem De cœlo lib. II. cap. XIV. & Manilium lib. I. [Voce ἀρτ. utitur Plut. 2070. & Ariſtot in Mechan. non ſemel meminit hujus vocis Etymol. auctor, qui explicat τελαμῶνα unde dependet marſupium. *Idem.*

3. *ἐκ δὲ τῶν κατὰ τὰ πελάγη*) Vulgò deeſt τὰ poſt κατὰ, & eſt hic error millies in Strabone commiſſus. Vide Ptol. lib. I. μεγάλης. συντάξ. Plin. II. cap. LXX. nec non Cleomedem. *Idem.*

4. *τοῖς πόῤῥωθεν φέγγεσι*) Præfero lectionem veterem, φέγγουσιν: quam & vetus interpres ſequitur. *Idem.*

5. *τῶν τε οὐρανίων ἡ περιφορὰ ἐναργής*) Alia ὑπόθεσις. Probatur à Ptolemæo lib. I. Μεγ. συν. cap. Ὅτι σφαιροειδῶς ὁ οὐρανὸς φέρεται. Eſt autem περιφερὰ, ἡ κύκλῳ φορά. *Idem.*

6. *ἐῤῥιζωμένης ἐπ' ἄπειρον τῆς γῆς*) Xenophanis hæc fuit opinio. Ariſtoteles De cœlo, lib. II. c. 13. Οἱ μὲν γὰρ διὰ ταῦτα, ἄπειρον τὸ κάτω τῆς γῆς εἶναι φασὶν, ἐπ' ἄπειρον αὐτὴν ἐῤῥιζῶσθαι λέγοντες, ὥσπερ Ξενοφάνης ὁ Κολοφώνιος, ἵνα μὴ πράγματα ἔχωσι ζητοῦντες τὴν αἰτίαν. Achilles Statius ipſius Xenophanis ſuper hac re verſus profert. Ξενοφάνης δ' οὐκ οἴεται μετέωρον εἶναι τὴν γῆν ἀλλὰ κάτω εἰς ἄπειρον καθήκειν· φησὶ γάρ,

Γαίης μὲν τόδε πεῖρας ἄνω παρ ποσσὶν ὁρᾶται,
Καὶ ῥεῖ προσπλάζον. τὸ κάτω δ' ἐς ἄπειρον ἱκνεῖται.

7. *οὐκ ἂν ἡ τοιαύτη περιφορά*) Idem Manilius ad D verbum: l. I. 172.

Quòd niſi librato penderet pondere tellus,
Non ageret curſus mundi ſubeuntibus aſtris Phœbus.

8. *καὶ τὰ περὶ κλιμάτων δὲ*) Alia eſt ὑπόθεσις. Nam quæ de tota ratione climatum dicuntur, ea à meteorologis ſeu aſtronomis probantur ac demonſtrantur. Vide Ptolem. μεγ. συντ. lib. II. At Geographus ea ſumit, & iis utitur ut certis. *Idem.*

9. *νυνὶ δ' ἐξ ἑτοίμου δεῖ λαβεῖν ἔνια*) Nunc, hoc eſt, in hac πραγματείᾳ quædam pingui Minerva ſunt delibanda, neque id temerè, ſed ea tantum, quæ &c. Λαμβάνειν ἐξ ἑτοίμου ſolet Strabo de iis dicere, qui aliquid ὑποτίθενται, nec probant. Infrà de Hipparcho: Ἰδίᾳ τὶ πρὸς αὐτὸν λεγέτω, καὶ μὴ ἐξ ἑτοίμου λαμβανέτω. Familiaris Straboni locutio. Sic χρᾶσθαι ἐξ ἑτοίμου lib. XV. ut iis, quæ alibi ſunt probata. *Idem.*

Odyſſ. κ. 191. [1] Ὦ φίλοι, οὐ γάρ τ' ἴδμεν ὅπη ζόφος, οὐδ' ὅπη ἠώς, A

Οὐδ' ὅπη ἠέλιος φαεσίμβροτος εἶσ' ὑπὸ γαῖαν,

Οὐδ' ὅπη ἀννεῖται ---

οὔθ' οὕτως ἀκριβοῦν ὥστε τὰς πανταχοῦ συνανατολάς τε καὶ συγκαταδύσεις, καὶ συμμεσουρανήσεις, καὶ ἐξάρματα πόλων, καὶ τὰ κατὰ κορυφὴν σημεῖα, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα κατὰ τὰς μεταπτώσεις [2] τῶν ὁριζόντων ἅμα, καὶ τῶν ἀρκτικῶν διαφέροντα [3] ἅπαντα, [4] τὰ μὲν πρὸς τὴν ὄψιν, [5] τὰ δὲ καὶ τῇ φύσει, γνωρίζειν ἅπαντα· ἀλλὰ τὰ μὲν μηδ' ὅλως φροντίζειν, πλὴν εἰ θέας φιλοσόφου χάριν· τοῖς δὲ πιστεύειν, κἂν μὴ βλέπῃ τὸ διὰ τί· καὶ γὰρ [τοῦτο] τοῦ φιλοσοφοῦντος μόνου· τῷ δὲ πολιτικῷ σχολῆς οὐ τοσαύτης μέτεστιν, ἢ οὐκ ἀεί. [6] Οὐ μὴν οὐδ' οὕτως ὑπάρχειν ἁπλοῦν δεῖ τὸν ἐντυγχάνοντα τῇ γραφῇ ταύτῃ, [7] καὶ ἀργὸν, ὥστε μηδὲ σφαῖραν ἰδεῖν, μηδὲ κύκλους ἐν αὐτῇ, τοὺς μὲν παραλλήλους, τοὺς δ' ὀρθίους πρὸς τούτους, τοὺς δὲ λοξούς· μηδὲ τροπικῶν τε, καὶ ἰσημερινῶν, καὶ ζωδιακοῦ θέσιν, δι' οὗ φερόμενος ὁ Ἥλιος τρέπεται, καὶ διαφορὰς διδάσκει [8] κλιμάτων τε καὶ ἀνέμων.

p. 13.

O ſocii, neque enim noſtis quo cardine ſurgat
Caligo, vel quâ roſeis aurora quadrigis
Vecta diem referat, præceps ubi lampada condat
Titan, quâ curru terram ſuperet ve ſupino,
Novimus. ——

Neque rurſus ita accuratè omnia ſcrutari, ut quæ ubicunque locorum ſimul exoriuntur, ſimul occidunt, ſimul ad medium cœli appellunt, quæ polorum exaltationes, quæ ſupra verticem ferantur puncta, & quæ alia id genus mutatione horizontum juxtà atque arcticorum circulorum diverſa eveniunt omnia, viſu alia percepta, alia per ipſius rei naturam cognita habeat. B Sed hæc partim prorſus ei ſunt negligenda, niſi philoſophiæ contemplationis cauſa attingat: partim credenda philoſophis, etiamſi cauſam ipſe non perſpiciat. Nam cauſas ſcire philoſophi ſolius eſt: civili homini tantum non eſt ocii, aut certè non ſemper. Interim qui hoc opus leget, eum non eò uſque rudem aut inertem eſſe oportet, ut neque ſphæram inſpiciat nuſquam, neque circulos in ea deſcriptos, quorum alii ſe æquis inter ſe perpetuò intervallis ambiunt, alii in hos ad angulos rectos incidunt, alii per obliquum ducuntur: neque norit eorum ſitum, quibus ſtatio & in alteram mundi partem averſio Solis definitur, aut dies nocti C æquatur, neque ſigniferum, per quem Sol decurrit, ſuiſque converſionibus diſcrimina climatum & ventorum efficit.

1. ὦ φίλοι οὐ γάρ) Locum hunc accuratè explicat Strabo l. 1. *Idem.*

2. τῶν ὁριζόντων ἅμα, καὶ τῶν ἀρκτικῶν) Ait ἅμα, quia ut orizontes, ſic & circuli arctici pro locorum inclinatione alii ſunt atque alii: Cleomedes. καὶ κύκλοι ἀρκτικοὶ ἄλλοι παρ' ἄλλοις γίνονται, κατὰ τὰς τῶν ὁριζόντων μεταπτώσεις. *Idem.*

3. ἅπαντα, τὰ μὲν πρὸς τὴν ὄψιν, τὰ δὲ καὶ τῇ φύσει γνωρίζειν ἅπαντα) Qui hunc locum non animadverterunt eſſe corruptum, mirum non eſt non eum intellexiſſe. Eſt autem ita legendum, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα κατὰ τὰς, &c. διαφέροντα ἀπαντᾷ, τὰ μὲν πρὸς τὴν ὄψιν, τὰ δὲ καὶ τῇ φύσει, γνωρίζειν ἅπαντα. Non peto, inquit, tantam in homine politico rerum cœleſtium cognitionem, ut rationem, omnium quæ de corporib. cæleſtibus demonſtrari à mathematicis ſolent, omniumque mutationum quæ, ſive in ſpeciem tantùm, ſive etiam re vera contingunt, horum, inquam, omnium rationem poſſit reddere. Ergo legendum ἀπαντᾷ, non ἅπαντα. quod ratione ulla ferri non poteſt. Sic uſus eſt eodem verbo infra, τοῦτο καὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἀπαντᾷ, id eſt: συμβαίνει, videre eſt: & item alibi. *Idem.*

4. τὰ μὲν πρὸς τὴν ὄψιν) Mutato orizonte mutatur & cœli facies: Novæ apparent ſtellæ, quæ priùs videri poſſe deſinunt. Exempli gratia, Canopus in Græcia non videtur: Rhodi videri incipit. Sic de aliis. *Idem.*

5. τὰ δὲ καὶ τῇ φύσει) Nam mutato orizonte natura locorum alia atque alia reperitur: ut ſi quis ab Ægypto proficiſcatur in Britanniam. *Idem.*

6. οὐ μὴν οὐδ' οὕτως) Quod facit Ariſtoteles primo Ethicorum, ut explicet, quis ſit idoneus ad percipienda, quæ in ethicis libris docentur: id hoc loco facit Geographus. *Idem.*

7. καὶ ἀργὸν) Tam ignavum & ab omni rerum honeſtarum cura alienum, qualis videlicet fuit Margites Homericus. Id genus homines, vocant Græci ἐπιδιφρίους. Juſtinianus in Novella de Teſtibus. καὶ μή τινας ἐπιδιφρίους μηδὲ χαμερπεῖς μηδὲ παντοίως ἀσήμους ἐπὶ μαρτυρίαν ἰέναι: Grammatici, ἐπιδίφριος, ἀργὸς, γυναικώδης, [ſumptum ab iis, qui artes ſedentarias exercent: quos vocant Græci ἐπιδιφρίους καὶ βαναύσους. *Idem.*

8. Climatum & ventorum.] κλιμάτων καὶ ἀνέμων, *fortè* ἡμέρων, *dierum: non ventorum. neque enim ſolis declinatio ventorum cauſa eſt, aut unum clima non niſi peculiarem unum ventum habet. Sed diei* D *quem artificialem vocant ortu & occaſu ſolis in tuſi diverſam quantitatem locis declinatio à metis, intra quas ſolis curſus vertitur, efficit.* Xyland.

8. Κλιμάτων τε καὶ ἀνέμων) Si quid eſſet mutandum, quod videtur Xylandro, legerem non ut ille καὶ ἡμερῶν, ſed καὶ ἀέρων. Ἀέρας vocant Græci qualitatem locorum ac regionis. Sic lib. XVII. λυπρότητα τόπων καὶ ἀέρων dicit: Et ita apud Vitruvium 1. c. 1. aëres locorum. *Diſciplinam verò*, ait, *medicinæ noviſſe oportet, propter inclinationes cœli, [quæ Græci* κλίματα *dicunt &] aëres locorum.* ubi vides κλίματα & ἀέρας conjungi. Quare, uti dixi, ſi quid mutandum eſſet, ita potiùs legendum cenſerem. Sed non placet ut quicquam mutetur. Nam ſic iterum hoc ipſo libro κλίματα & ἀνέμους conjunctim poſuit. & libro ſecundo ita ſcribit: ἀντὶ τῶν κύκλων τῶν [illegible] παραλλήλων

Qui enim hæc, & quæ de horizontibus arcticis, aliiſque rebus in prima mathematum inſtitutione traduntur, non rectè intelligit, quomodo is aſſequatur ea, quæ hîc diſputantur? & qui rectam, circumductamve lineam, qui circulum ignorat, & globoſam ſuperficiem, aut planiciem, & qui in ipſo cœlo neque ſeptem ſtellas urſæ majoris cognitas habet, neque harum rerum quicquam, is aut prorſus eſt ab hac tractatione alienus, aut in præſentia ſaltem: priuſque ea diſcere debet, ſine quibus ad Geographiam non eſt aptus. Omnino autem hunc commentarium communem oportet eſſe, 5 & civilibus hominibus commodum, & in publicum utilem, quemadmodum & ſcriptionem hiſtoriæ. Nam & hîc civilem vocamus, non qui prorſum ſit ineruditus, ſed qui 6 diſciplina circulari & liberalibus ac philoſophantibus uſitata, ſit inſtitutus. Nam qui nullum virtuti ac prudentiæ, ac iis, quibus iſta explicantur, rationibus ſtudium impendit, is neque vituperare quicquam rectè, neque laudare, neque judicare poteſt quænam facta ſint digna memoria. Sic ii qui portus & circumnavigationes quas vocant deſcripſere, imperfectam tractationem reliquerunt, non adjunctis quæ è mathematis ac cœleſtium orbium doctrina erant annectenda. Quamobrem nos, poſtquam 9 hiſtoricos compoſuimus commentarios, utiles (ut quidem arbitramur) ad moralem ac civilem philoſophiam, hoc quoque opus addere ſtatuimus: eſt enim ejuſdem formæ, & 10 ad eoſdem pertinet viros, maximè qui in aliquo ſunt faſtigio collocati. Tum quo

A Ταῦτα γὰρ καὶ τὰ περὶ τοὺς ὁρίζοντας, καὶ τοὺς ἀρκτικοὺς, καὶ ὅσα ἄλλα 1 κατὰ τὴν πρώτην ἀγωγὴν τὴν εἰς τὰ μαθήματα παραδίδοται, 2 κατανοήσας τις ἄλλως, πῶς δύναται παρακολουθεῖν τοῖς λεγομένοις ἐνταῦθα; ὅ, τε μηδ' εὐθεῖαν γραμμὴν, ἢ περιφερῆ, μηδὲ κύκλον εἰδὼς, μηδὲ σφαιρικὴν ἐπιφάνειαν, ἢ ἐπίπεδον, μηδ' ἐν τῷ οὐρανῷ, μηδὲ τοὺς ἑπτὰ τῆς μεγάλης ἄρκτου ἀστέρας καταμαθὼν, μηδ' ἄλλο τι τῶν τοιούτων μηδὲν, ἢ οὐκ ἂν δέοιτο τῆς πραγματείας ταύτης, ἢ οὐχὶ νῦν· ἀλλ' ἐκείνοις ἐντυχὼν πρότερον, 3 ὧν χωρὶς οὐκ ἂν εἴη γεωγραφίας οἰκεῖος. 4 Ἁπλῶς δὲ, κοινὸν εἶναι τὸ σύγγραμμα τοῦτο δεῖ, καὶ πολιτικὸν B καὶ δημωφελὲς ὁμοίως, ὥσπερ καὶ τὴν τῆς ἱστορίας γραφήν. Κἀκεῖ δὲ πολιτικὸν λέγομεν, οὐχὶ τὸν παντάπασιν ἀπαίδευτον, ἀλλὰ τὸν μετασχόντα τῆς τε ἐγκυκλίου καὶ συνήθους ἀγωγῆς τοῖς ἐλευθέροις, καὶ τοῖς φιλοσοφοῦσιν· οὐδὲ γὰρ ἂν οὔτε ψέγειν δύναιτο καλῶς, οὔτ' ἐπαινεῖν, οὐδὲ κρίνειν ὅσα μνήμης ἄξια τῶν γεγονότων, ὅτῳ μηδὲν ἐμέλησεν ἀρετῆς, καὶ φρονήσεως, καὶ τῶν εἰς ταῦτα λόγων. Οὕτως δὲ καὶ 7 οἱ τοὺς λιμένας καὶ τοὺς περίπλους καλουμένους πραγματευθέντες, ἀτελῆ τὴν ἐπίσκεψιν ποιοῦνται, μὴ προστιθέντες ὅσα ἐκ τῶν μαθημάτων, καὶ ἐκ τῶν οὐρανίων, * ἃ 8 συνάπτειν προσῆκε. C Διόπερ ἡμεῖς πεποιηκότες ὑπομνήματα ἱστορικὰ χρήσιμα, ὡς ὑπολαμβάνομεν, εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ πολιτικὴν φιλοσοφίαν, ἔγνωμεν προσθεῖναι καὶ τήνδε τὴν σύνταξιν· ὁμοειδὴς γὰρ καὶ αὐτὴ, καὶ πρὸς τοὺς αὐτοὺς ἄνδρας, καὶ μάλιστα τοὺς ἐν ταῖς ὑπεροχαῖς. Ἔτι

* Suſpectus locus.

καὶ τῶν μεσημβρινῶν, οἷς τά τε κλίματα καὶ τοὺς ἀνέμους διασαφοῦμεν. qui locus vulgatam lectionem apertè confirmat. *Idem.*

1. *κατὰ τὴν πρώτην ἀγωγὴν*] Vocat *πρώτην ἀγωγὴν* quum traduntur initia harum ſcientiarum: hujuſmodi libellos vocant Latini *Inſtitutiones*: Græci Εἰσαγωγὰς, Στοιχειώσεις & Ὑποτυπώσεις: itemque Ἐγκυκλίων μαθημάτων. Strabo ἐγκύκλιον ἀγωγήν. *Idem.*

2. *κατανοήσας τις ἄλλως* Si quis male hæc animo conceperit. Ignorantia duplex eſt: una, quum res prorſus ignoratur: ea vocatur *κατὰ ἀπόφασιν*: altera, quum res non ignoratur, ſed perperam ſcitur: ea eſt *κατὰ διάθεσιν* de priori ſuperiùs dixit: nunc alteram tangit. Utramque Homerus ſuo Margiti elegantiſſimis verſibus tribuiſſe videtur: priorem intellexit, cùm dixit,

τὸν δ' οὔτ' ἂρ σκαπτῆρα θεοὶ θέσαν, οὔτ' ἀροτῆρα,
οὔτ' ἄλλως τι σοφόν.

poſteriorem elegantiſſimè ita expreſſit:

Ὃς γ' ἠπίστατο πολλὰ, κακῶς δ' ἠπίστατο πάντα. *Id.*

3. *ὧν χωρὶς οὐκ ἂν εἴη γεωγραφίας οἰκεῖος*) Sic Ariſtoteles, *διὸ τῆς πολιτικῆς οὐκ ἔστιν οἰκεῖος ἀκροατὴς ὁ νέος.* *Id.*

4. *Ἁπλῶς δὲ*) Confert Geographiam cum hiſtoria: ac ſimul in utraque parte ſtudium commemorat: *Idem.*

5. Et civilibus hominibus) *καὶ τὸ πολιτικὸν*, *τὸ* *abundabat ita ut ſenſui quoque officeret.* Xyland.

6. Diſciplina circulari.) *ἐγκυκλίου ἀγωγῆς.* *Sic vocat, qua informantur & erudiuntur etiam ii, qui exquiſitam ſcientiam non quærunt, neque totos ſe ſtudiis philoſophicis mancipant, ſed ſatis habent utcunque non prorſus omnium liberalium artium eſſe ignari. Qualis ferè hodiè plerorumque in ſcholis verſantium eſt conatus. Ex hoc loco ſatis apparet, quale genus fuerit librorum & diſputationum ἐγκυκλίων, quorum meminit* 1. *de Cœlo, &* 1. *ad Nicom. atque alibi Ariſtoteles.* Idem.

7. *οἱ τοὺς λιμένας καὶ τοὺς περίπλους καλουμένους πραγματευθέντες*) Περίπλους ſcripſerant apud veteres quam plurimi: extant hodieque Arriani & Annonis Περίπλοι. laudatur ſæpe à veteribus *Λέων ἐν τῷ περίπλῳ*. Ejuſdem videtur fuiſſe argumenti Varronis liber, qui à Solino c. 17. laudatur, *De Littoralibus*. Λιμένας ſcripſerat Timagenes ſive Timagetus, teſte ſcholiaſte Apollonii. IV. & Timoſthenes poëta ac navarchus Ptolemæi: de quo Strabo lib. IX. *Caſaub.*

8. *ἃ συνάπτειν προσῆκε*) Ita eſt etiam in vett. cod. Veruntamen, aut τὸ *ἃ* eſt inducendum, aut, quod potiùs puto, ita eſt legendum, *ὅσα*, &c. *ἐκ τῶν οὐρανίων ἐστὶν, ἃ συν.* *Idem.*

9. Hiſtoricos compoſuimus commentarios.) *Meminit horum Strabonis commentariorum Plutarchus noſter in Lucullo.* 10 ad eoſdem.) *καὶ πρὸς αὐτοὺς ἄνδρας. lege πρὸς τοὺς αὐτούς.* Xyland.

δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον ὅνπερ ἐκεῖ τὰ περὶ τοὺς ἐπιφανεῖς ἄνδρας καὶ βίους τυγχάνει μνήμης, τὰ δὲ μικρὰ, καὶ ἄδοξα παραλείπεται, κἀνταῦθα * καὶ τὰ μικρὰ καὶ τὰ ἀφανῆ παραπέμπειν· ἐν δὲ τοῖς ἐνδόξοις, καὶ μεγάλοις, καὶ ἐν οἷς τὸ πραγματικὸν, καὶ μνημονευτὸν, καὶ ἡδὺ, διατρίβειν· καθάπερ γε καὶ ἐν τοῖς κολοσσικοῖς ἔργοις, οὐ τὸ καθ' ἕκαστον ἀκριβὲς ζητοῦμεν, ἀλλὰ τοῖς καθόλου προσέχομεν μᾶλλον, ἢ εἴη καλῶς τὸ ὅλον· οὕτως κἀν τούτοις ποιεῖσθαι δεῖ τὴν κρίσιν. κολοσσουργία γάρ τις καὶ αὕτη, [1] τὰ μεγάλα φράζουσα πῶς ἔχει, καὶ τὰ ἄλλα· πλὴν εἴ τι κινεῖν δύναται, ὅ, τι καὶ τῶν μικρῶν, τὸν φιλειδήμονα καὶ τὸν πραγματικόν. [2] Ὅτι μὲν οὖν σπουδαῖον τὸ προκείμενον ἔργον, καὶ φιλοσόφῳ * προσῆκον, ταῦτα εἰρήσθω.

*Manuſſ. δὴ τὰ μικρὰ καὶ τὰ ἀφανῆ. Mox καὶ εὐμνημόνευτον.

p. 14.

*Vett. πρέπον.

[3] Εἰ δὲ πολλῶν προειπόντων ἐπιχειροῦμεν καὶ αὐτοὶ λέγειν περὶ τῶν αὐτῶν, οὔπω μεμπτέοι, [4] ἂν μὴ καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον * διαλεχθῶμεν ἐκείνοις ἅπαντα λέγοντες. Ὑπολαμβάνομεν δ' ἄλλων ἄλλο τι κατορθωσάντων, πολὺ μέρος ἔτι τοῦ ἔργου λείπεσθαι· πρὸς οὓς ἂν καὶ μικρὸν προσλαβεῖν δυνηθῶμεν, ἱκανὴν δεῖ τίθεσθαι πρόφασιν τῆς ἐπιχειρήσεως. Καὶ γὰρ δὴ πολύ τι τοῖς νῦν ἡ τῶν Ῥωμαίων ἐπικράτεια, καὶ τῶν Παρθυαίων, τῆς τοιαύτης ἐμπειρίας προσδέδωκε· καθάπερ τοῖς μετὰ τὴν Ἀλεξάνδρου στρατείαν, ὥς φησιν Ἐρατοσθένης· ὁ μὲν γὰρ * τῆς Ἀσίας πολλὴν ἀνεκάλυψεν ἡμῖν, καὶ τῶν βορείων τῆς Εὐρώπης ἅπαντα * μέχρι τοῦ Ἴστρου· οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τὰ ἑσπέρια τῆς Εὐρώπης ἅπαντα μέχρις Ἄλβιος ποταμοῦ, τοῦ τὴν Γερμανίαν δίχα διαιροῦντος, τά τε πέραν τοῦ Ἴστρου, τὰ μέχρι Τύρα ποταμοῦ· τὰ δὲ ἐπέκεινα μέχρι Μαιωτῶν, καὶ τῆς εἰς Κόλχους τελευτώσης παραλίας, [6] Μιθριδάτης ὁ * ἐπικληθεὶς Εὐπάτωρ ἐποίησε γνώριμα, καὶ οἱ ἐκείνου στρατηγοί· οἱ δὲ Παρθυαῖοι, τὰ περὶ τὴν Ὑρκανίαν, καὶ τὴν Βακτριανὴν, καὶ τοὺς ὑπὲρ τούτων δὲ Σκύθας, γνωριμωτέρους ἡμῖν ἐποίησαν, ἧττον γνωριζομένους ὑπὸ τῶν πρότερον· ὥστε ἔχοιμεν ἂν

*Lego διελεγχθῶμεν.

*Vett. cod. πολὺ τῆς Ἀσίας ἀν.

*πέραν I. in manuſſ.

*ὁ κληθεὶς in manuſſ.

A modo ibi ea ſola commemorantur, quæ ſunt illuſtrium virorum ac vitarum, exiguis ac ingloriis omiſſis: eodem hîc parva & obſcura præterire intendimus: in claris autem & magnis, & in quibus ad actiones faciens aliquid, memorabile, aut oblectationi aptum ineſt, immorari. Ac quemadmodum in ſtatuarum ingentium operibus, non in ſingulis particulis exacta quæritur ſubtilitas, ſed id magis perpendimus, totùmne opus rectè ſit confectum: ita hîc quoque judicium eſt faciendum. Eſt enim hoc quoque opus veluti coloſſi cujuſdam ſtructura, in quo magna deſcribuntur, reliquis (niſi exile quippiam occurrat, quod ipſum afficere ſcientiæ cu- B pidum rebuſque agendis deditum poſſit) præteritis: Atque hæc quidem diſputata ſint à nobis, ut conſtet inſtitutum à nobis opus præclarum eſſe, & philoſopho conveniens.

Quòd autem poſt multos, qui his de rebus ante nos dixerunt, aggredimur hæc enarrare, ob id reprehendendi tum demum eſſemus, ſi prorſus eodem omnia modo diſſereremus. Cæterùm cùm alii alias partes bene tractaverint, cenſemus magnam tamen adhuc operis partem reſtare: ut ſatis juſta conatus noſtri videatur fuiſſe occaſio, ſi prioribus, vel exiguum [5] aliquid adjiciamus. Etenim iis, qui hodie vivunt, multum notitiæ attulit C Romanorum & Parthorum imperium: ſicut & Alexandri expeditione multa innotuerunt, ut ait Eratoſthenes. Is enim magnam Aſiæ partem nobis aperuit, & Europæ regiones Septentrionales ad Iſtrum uſque omnes: Romani autem occidua Europæ omnia uſque ad Albim fluvium, qui Germaniam in duas partes dividit: & quæ trans Iſtrum ſunt uſque ad Tyram fluvium. Ulteriora autem uſque ad Mæotidem lacum & oram maritimam, quæ ad Colchos finitur, Mithridates cognomento Eupator nota reddidit, & duces ejus. Parthi Hyrcaniam, Bactrianam, & Scythas ultra eam incolentes, notiores nobis redegerunt, cùm prioribus nobis minùs eſſent noti. Habe- D mus ergo quod ſcribamus præter ea, quæ

1. τὰ μεγάλα φράζουσα πῶς ἔχει, καὶ τὰ ἄλλα) Bene vet. cod. καὶ τὰ ὅλα. Sic paullo pòſt τὸ ὅλον. *Caſaub.*

2. Ὅτι μὲν οὖν σπουδαῖον) Concluſio generalis eorum omnium, quæ hactenus diſputata ſunt. Atque hîc deſinit prima pars. *Idem.*

3. Εἰ δὲ πολλῶν προειπόντων) Sequitur pars horum librorum ſecunda, omnium ut initio diximus longiſſima. Docet juſtas ſibi non defuiſſe cauſas deſcribendi etiam poſt ſummos viros τὴν οἰκουμένην. *Idem.*

4. ἂν μὴ καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον διαλεχθῶμεν ἐκείνοις ἅπαντα λέγοντες) Vel cæcus videat legendum, διελεγχθῶμεν. niſi, inquit, convincar omnia eodem modo dixiſſe ut alii. Tunc enim meritò me aliquis actum agere diceret, ac jure reprehenderet. Quid igitur eo homine facias, cui placet Strabonem poſt Stratonem, idem argumentum, totidem libris, eodem ordine ac verbis penè iiſdem tractaſſe? Nimirum bonam ei à Deo mentem, aut certè ſilentium optandum. At ſi reviviſcat hodie Strabo, profectò hominem ἀπορραπίσας ἀπεσκοράκισεν ἄν. Porro διελεγχθῶμεν habuerunt & Aldi codices, ut ex eius editione coniicere eſt. *Idem.*

5. Aliquid adjiciamus) προσλαβεῖν. *forte* προσβαλεῖν, *tametſi etiam illud tolerari poteſt.* Xyland.

6. Μιθριδάτης) Vide lib. XII. & alios. *Caſaub.*

1. οὐ

nobis ætate priores litteris mandaverunt. Idque præſertim conſpicuum eſt in iis, quæ contra illos diſputamus, minus quidem ſæpè contra antiquos, præcipuè autem contra Eratoſthenem & eos, qui poſt hunc ſcripſerunt: quos par eſt tanto difficiliùs redargui à poſterioribus poſſe ſicubi peccaverunt, quanto maiore quàm vulgus hominum doctrina fuerunt ac cognitione rerum prædıti. Quòd ſi aliquando cogemur iis ipſis contradicere, quos maximè alioqui ſequimur, ignoſcendum erit nobis. Neque enim ſtatuimus contra omnes dicere, ſed pleroſque miſſos facere, ut qui digni non ſint quos ſequare: de iis verò ſolis iudicium facere, quos pleraque novimus rectè ſcripſiſſe. Nam ne philoſophari quidem adverſus omnes convenit: contra Eratoſthenem autem, Poſidonium, Hipparchum, & Polybium aliosque horum ſimiles decet. Primo omnium excutiemus Eratoſthenem, ſimul ea proponentes, quæ ab Hipparcho contra ipſum dicuntur. Non eſt autem Eratoſthenes adeò contemptu facilis, ut dicere liceat eum ne Athenas quidem vidiſſe, quod Polemo conatur oſtendere: neque rurſus tantum fidei meretur, quantum ei nonnulli deferunt; quanquam, ut ipſe ait, plurimos bonos viros audiverit. Fuerunt enim, inquit Eratoſthenes, eo tempore ut nunquam aliâs una in urbe intráque eadem mœnia Ariſto, Arceſilaus, & qui cum his alii floruere philoſophi. Atqui hoc, ut arbitror, non ſatis eſt: ſed rectè judicandum eſt cuinam ſit aſſentiendum. Is verò Ariſtonem & Arceſilaum principes eorum, qui ipſius floruerint ætate, facit, multuſque eſt in Apelle prædicando, & Bione: quem dicit primum divinam

A τι λέγειν πλέον τῶν πρὸ ἡμῶν. Ορᾶν δὲ ἐστι τοῦτο μάλιστα ἐν τοῖς λόγοις τοῖς πρὸς τοὺς πρὸ ἡμῶν· ἧττον μὲν * ἐκ τῶν πάλαι, μᾶλλον δὲ τοὺς μετ᾽ Ερατοσθένη, καὶ αὐτὸν ἐκεῖνον· οὓς εἰκὸς ὅσῳ περ πολυμαθέστεροι τῶν πολλῶν γεγόνασι, τοσούτῳ δυσελεγκτοτέρους εἶναι τοῖς ὕστερον ἄν τι πλημμελῶς λέγωσιν. Εἰ δ᾽ ἀναγκασθησόμεθά που τοῖς αὐτοῖς ἀντιλέγειν, οἷς μάλιστα ἐπακολουθοῦμεν κατ᾽ ἄλλα, δεῖ συγγνώμην ἔχειν· [1] οὐ γὰρ πρόκειται πρὸς ἅπαντας ἀντιλέγειν, ἀλλὰ τοὺς μὲν πολλοὺς ἐᾶν, οἷς μηδὲ ἀκολουθεῖν ἄξιον· ἐκείνους δὲ διαιτᾶν, οὓς ἐν τοῖς πλείστοις κατορθωκότας ἴσμεν· ἐπεὶ B οὐδὲ πρὸς ἅπαντας φιλοσοφεῖν ἄξιον· πρὸς Ερατοσθένη δὲ καὶ Ποσειδώνιον, καὶ Ιππαρχον, καὶ Πολύβιον, καὶ ἄλλους τοιούτους, καλόν. [2] Πρότερον δ᾽ ἐπισκεπτέον Ερατοσθένη, παρατιθέντας ἅμα καὶ τὴν Ιππάρχου πρὸς αὐτὸν ἀντιλογίαν. Εστι δ᾽ ὁ Ερατοσθένης οὐχ οὕτως εὐκαταφρόνητος, ὥστε μηδ᾽ Αθήνας αὐτὸν ἰδεῖν φάσκειν, ὅπερ Πολέμων ἐπιχειρεῖ δεικνύναι· οὔτ᾽ ἐπὶ τοσοῦτον πιστὸς, ἐφ᾽ ὅσον παρεδέξαντό τινες, καίπερ πλείστοις ἐντυχὼν, ὡς εἴρηκεν αὐτὸς, ἀγαθοῖς ἀνδράσιν. Εγένοντο γὰρ, φησὶν ὁ Ερατοσθένης, ὡς οὐδέποτε κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ὑφ᾽ ἕνα περίβολον καὶ [3] μίαν πόλιν, οἱ κατ᾽ Αρίστωνα C καὶ Αρκεσίλαον ἀνθήσαντες φιλόσοφοι. Οὐχ ἱκανὸν δ᾽ οἶμαι τοῦτο, ἀλλὰ τὸ κρίνειν καλῶς, οἷς μᾶλλον προσιτέον· ὁ δὲ, Αρκεσίλαον καὶ Αρίστωνα τῶν καθ᾽ ἑαυτὸν ἀνθησάντων κορυφαίους τίθησιν· Απελλῆς τε αὐτῷ πολύς ἐστι καὶ Βίων, [4] ὅν φησι πρῶτον θείαν τινὰ

* Vett. lectio τοὺς πάλαι

p. 15.

1. οὐ γὰρ πρόκειται πρὸς ἅπαντας ἀντιλέγειν) Verè & eleganter Chriſtianus philoſophus Athenagoras, hominis eſſe ſtulti, imperitos reſponſione dignari. ἠλίθιον, inquit, ὡς ἀληθῶς, τὸ, τοῖς ἐπιπολαίοις καὶ ματαίοις ἀντιλέγειν. *Idem.*

2. Πρότερον δ᾽ ἐπισκεπτέον Ερατοσθένη) Eratoſthenem primum aggreditur, quædam de eo priùs præfatus: Hunc miris laudibus effert lib. XVII. hîc minùs honorificè videtur de eo ſentire ac loqui. neque id ſtudio obtrectandi: nam & aliorum doctorum virorum idem fuit de Eratoſthene judicium: & notat (Heſychius Illuſtris in libello περὶ σοφῶν,) Eratoſthenem vulgo dici ſolitum Βῆτα τῶν φιλοσοφούντων: ut qui facilè ſecundas in quavis philoſophiæ parte obtineret, in nulla primas. Sic apud Martialem Alpha & Beta vocantur, qui primas vel ſecundas in aliqua re obtinent. II. Ep. 57.

Quem non lacernis Publius meus vincit,
Non ipſe Codrus Alpha penulatorum. idem.

3. μίαν πόλιν) Athenas. Fuit & Archimedes σύγχρονος Eratoſtheni, ut ex ipſius teſtimonio notat Proclus. *Idem.*

4. ὅν φησι πρῶτον θείαν τινὰ περιβαλεῖν σοφίαν) Iampridem admonuimus ad Laërtium noſtrum, quem pene pueri emendavimus, corruptum hunc locum ſic eſſe legendum & reſtituendum, ὅν φησι πρῶτον ἀνθινὰ περιβαλεῖν σοφίαν. Sic enim refert Laërtius dicere ſolitum Eratoſthenem ὡς πρῶτος Βίων τὴν φιλοσοφίαν ἀνθινὰ ἐνέδυσε. Non fuiſſe autem me, quum illa ſcripſi, vanum conjectorem, didici poſtea ex lib. manu exaratis. In pleriſque enim codd. erat D ἄν τινα. In uno diſertè ἀνθινὰ ut didici poſt editum fere Strabonem: quod priùs ſi ſciſſem vulgatam lectionem minimè retinuiſſem. Præterea ſciendum eſt in vett. li. ſcriptum eſſe φιλοσοφίαν non σοφίαν: quam etiam lectionem Laërtius comprobat. Legebatur autem in quibuſdam libris εἰπεῖν ἄν τινα. ut ſit loquendi genus ellipticum, pro, *poſſit dicere aliquis.* Anté legebam εἴποις ἂν ἐπ᾽ αὐτοῦ τοῦτο. quomodo alibi eum loqui memini. ut ad Bionem referantur hac verba: de quo ait, Οἵην ἐκ ῥακέων ὁ Βίων, eleganter παρῳδῶν locum poëtæ, qui ſic habet Οδ. σ.

οἵην ἐκ ῥακέων ὁ γέρων ἐπιγουνίδα φαίνει.

quo in verſu quum ἐπιγουνίδα Ariſtarchus exponeret, τὸ ἐπάνω τοῦ γόνατος: Crates τὴν ἐπωμίδα: Chares verò τὴν ἐφ᾽ ὅλου τοῦ σώματος εὐσαρκίαν, Strabo

περιβαλεῖν σοφίαν. ἀλλ' ὅμως πολλάκις εἰπεῖν ἂν ἐπ' αὐτὸ τοῦτο, A

Οἵην ἐκ ῥακέων ὁ Βίων.

Ἐν αὐταῖς γὰρ ταῖς ἀποφάσεσι ταύταις, ἱκανὴν ἀσθένειαν ἐμφαίνει τῆς ἑαυτοῦ γνώμης. [2] ὅς τοῦ Ζήνωνος τοῦ Κιτιέως γνώριμος γενόμενος Ἀθήνησι, τῶν μὲν ἐκεῖνον διαδεξαμένων οὐδενὸς μέμνηται· [3] τοὺς δ' ἐκείνῳ διενεχθέντας, καὶ [4] ὧν διαδοχὴ οὐδεμία σώζεται, τούτους ἀνθῆσαί φησι κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον. δηλοῖ δὲ καὶ ἡ περὶ τῶν ἀγαθῶν ἐκδοθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ πραγματεία, καὶ μελέται, καὶ εἴ τι ἄλλο τοιοῦτο, τὴν ἀγωγὴν αὐτοῦ· διότι μέσος ἦν τοῦ τε βουλομένου φιλοσοφεῖν, καὶ τοῦ μὴ θαῤῥοῦντος ἐγχειρίζειν ἑαυτὸν [5] εἰς τὴν ὑπόσχεσιν ταύτην, B ἀλλὰ μόνον μέχρι τοῦ δοκεῖν προϊόντος, ἢ καὶ παράβασίν τινα ταύτην ἀπὸ τῶν ἄλλων τῶν ἐγκυκλίων πεπορισμένου, πρὸς [6] διαγωγὴν, ἢ καὶ παιδείαν· τρόπον δέ τινα καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ἐστὶ τοιοῦτος· ἀλλὰ ἐκεῖνα ἐάσθω. Πρὸς δὲ τὰ νῦν ἐπιχειρητέον ὅσα * δύναιτ' ἂν ἐπανορθοῦν τὴν γεωγραφίαν· [7] καὶ πρῶτον [8] ὅπερ ἀρτίως ὑπερεθέμεθα. Ποιητὴν γὰρ ἔφη πάντα στοχάζεσθαι ψυχαγωγίας, οὐ διδασκαλίας· τοὐναντίον δ' οἱ παλαιοὶ, φιλοσοφίαν τινὰ λέγουσι

* Fortè δυναίμεθ' ἂν vel δύναιτ' ἄν τις

A quandam induiſſe ſapientiam. Atqui ſæpè ſubeat mihi de eo dicere:

> [1] *Quid tandem Bio de pannoſo promet amictu?*

Nam his ipſis in enuntiatis ſatis magnam mentis imbecillitatem prodit qui cùm Athenis Citienſem Zenonem noviſſet, nullam tamen eorum facit mentionem qui illi ſucceſſerunt: adverſarios autem illius, & quorum ſucceſſio nulla ſupereſt, eos iſto floruiſſe ait tempore. Quæ autem fuerint ſtudia Eratoſthenis, tractatio de bonis ab ipſo edita, & declamationes, aliaque ſimilia oſtendunt: medium ſcilicet eum tenuiſſe inter eum qui philoſophari vellet, & B eum qui non auderet ſe ei dare inſtituto: ſed eó duntaxat progrederetur ut philoſophari putaretur, aut hanc quandam digreſſionem à circularibus reliquis diſciplinis ſibi vel animi vel eruditionis alicujus gratia pararet. In reliquis etiam quodammodo talis eſt. Verùm iſta quidem omittantur. In præſentia, ea in manus ſumamus, quæ ad emendandam geographiam faciunt: idque primò repetamus quod paulo antè huc rejecimus. Ait ergo Eratoſthenes, poëtam omnia ad delectandum dirigere, nihil ad docendum. Contrà antiqui poëticam dixerunt

ita παρῳδῶν ſecutus videtur Cratetis expoſitionem. (Aut potiùs Charetis, quam etiam alius Homeri locus confirmat ὀδ. ρ. Uſurpantur eadem poëtæ verba & à Maximo Tyrio elegante ſermone XLI.) *Idem.*

1. Quid tandem Bio.) *Hunc totum locum interpres non eſt aſſecutus, εὐκαταδρόχαστον vertit diſcurri facilem, nullo ſenſu & ridiculè. quis enim audivit unquam homines diſcurri. Eſt autem elegans admodum vox* καταδρέχειν τινὸς *Græcis ſignificat reprehendere ac vituperare, eynen auſzſtreichen, quia quaſi obiter in decurſu ſermonis id fiat. Inde* εὐκαταδρόχαστον *dixit noſter, qui mereatur ita carpi, ac contemtim rodi. in Græco poſt* πολλάκις εἰπεῖν ἂν *videtur extritum verbum* ἦν. *Eſt autem ſenſus hic. Valdè laudat Eratoſthenes Bionem ſuum, amictum divina quadam ſapientia: (Laërtius ſcribit ob omnis generis doctrinam, Bionis, Eratoſthenem de eo pronunciaſſe, hunc primum floridam induiſſe veſtem.) ego autem videre velim, quid nam hoc ſub amictu Bio texerit: an præclari aliquid, ſicut Ulyſſes Homericus, qui pannis mendici in morem obſitus, tamen ad pugnam cum Iro ſe parans, femur præclari & robuſti corporis argumentum denudavit: ita ut non ſine magna ad-* D *miratione proci malè Iro ominarentur, eo femore conſpecto. Sic (inquit Strabo) miror ego quid tandem egregii ex florido iſto pallio ſit Bio iſte prolaturus Eratoſtheni tàm valdè laudatus. Locus Homeri, ad quem hîc alluditur, eſt Ulyſſ. Σ. 74. Et vult oſtendere Strabo, longè ſecus Bioni eveniſſe & Eratoſtheni, nihil operæ precii promentibus ex tam ſplendido habitu. Cæterùm Zeno Citienſis, cujus æqualis fuit Eratoſthenes, floruit ſub Ptolomæo Euergeta & Antigono Doſone, poſt confectum maximè primum bellum Punicum, circa Olympiadem 136am. de eo & reliquis vide Laërtium, Suidam, alios. Paulò antè* πόλιν, οἱ καὶ κατ' Ἀρίστωνα: *καὶ expunxi ut à librario, non à Strabone profectum.* Xyland.

2. ὅς τοῦ Ζήνωνος τοῦ Κιτιέως) Dolet Straboni prælatum eſſe Ariſtonem Zenoni: quem unum auctorem Stoïcorum cohors tota ſequitur, colit, admiratur. C Sed videamus quàm ſit æqua Strabonis hæc querela: Mihi quidem videtur Eratoſthenes non levem cauſam habuiſſe cur in Ariſtonem eſſet propenſior: eo enim uſus erat magiſtro: credo quia paullò pòſt quam ille Athenas venit, fato functus eſt Zeno Ariſtonis magiſter. Pietatis igitur officio functus videri poſſit, cùm præceptorem ſuum commendavit. Et tamen non ita Ariſtoni fuit deditus ut eius ἐλαττώματα in ſuis ſcriptis taceret Eratoſthenes. Docet id nos Athenæus: ex cujus libro ſeptimo c. 6. p. 281. verba Eratoſthenis de Ariſtone adſcribam, quia ſunt elegantiſſima. Sic igitur ille in dialogo quem inſcripſerat Ariſto: Ἤδη δέ ποτε καὶ τοῦτον πεφώρακα τὸν τῆς ἡδονῆς καὶ ἀρετῆς μεσότοιχον διορύττοντα, καὶ ἀναφαινόμενον παρὰ τῇ ἡδονῇ. *Caſaub.*

3. τοὺς δ' ἐκείνῳ διενεχθέντας) Vide Laërtium in Zenone. *Idem.*

4. ὧν διαδοχὴ οὐδεμία σώζεται) Ex Diogene Laërtio intelligimus, vix ac ne vix quidem obtinuiſſe Ariſtonem ut αἱρετιστὴς diceretur: idem tamen teſtis eſt, D quoſdam ab eo fuiſſe Ἀριστωνείους nuncupatos: M. Tullius Tuſculanarum lib. V. 24. & de Fin. IV. 17. auctor eſt, Ariſtonis ſententias & placita evanuiſſe. *Idem.*

5. εἰς τὴν ὑπόσχεσιν ταύτην) Legi malim ὑπόθεσιν ταύτην. Sic lib. IX. κατὰ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην. Illud enim lib. X. ὁ δ' ἐκλαθόμενος τῆς ὑποσχέσεως οὐ τοῦτο ἐπιφέρει, non eſt ſimile. *Idem.*

6. διαγωγὴν ἢ καὶ παιδείαν) Philoſophus πολιτικῆς lib. VIII. diſtinguit diligenter inter διαγωγὴν, παιδιὰν, & παιδείαν. *Idem.*

7. Καὶ πρῶτον) Prima Eratoſthenis reprehenſio: Malè dixiſſe eum, Poëtam omnem delectare ſolùm velle, non etiam docere: Probat non ita fuiſſe dicendum, ſed hoc modo, Poëtam omnem, partim delectare, partim docere velle. *Idem.*

8. ὅπερ ἀρτίως ὑπερεθέμεθα) Suprà, illo loco, Οὐδὲ γὰρ ἀληθές ἐστιν. *Idem.*

10. οἱ

primam quandam eſſe philoſophiam, vitæ à prima ætate formatricem, quæ morum, affectuum, actionumque rationes nos voluptate comitante doceat. quinetiam noſtri ſolum ſapientem eſſe poëtam affirmarunt. Atque ea de cauſa in Græcis urbibus pueri primò omnium poëſi inſtituuntur: non ſanè nudæ oblectationis cauſa, ſed ut modeſtiam diſcant. Quando muſici etiam, qui pſallere, tibia canere vel lyra docent, hoc ipſum præſtare profitentur, morum ſe magiſtros ac formatores & correctores eſſe affirmantes. Neque hoc ſoli Pythagorei, ſed & Homerus cantoribus vitæ ad modeſtiam formandæ munus tribuit: ut cùm de cuſtode Clytæmneſtræ ſcribit;

multis tutelam conjugis illi
Cùm Troiam peteret, verbis mandarat
Atrides.

neque ea Ægyſthum antè potitum,

Cantorem in vacuam quàm deportavit
adulter
Inſulam: ita aſſenſam proprias perduxit
in ædes.

Præter hæc ipſe ſecum Eratoſthenes pugnat. Nam paulum ante dictam hanc ſententiam, exordiens orationem de Geographia, jam inde ab initio omnes ait magno ſtudio hoc agere, ut hiſtoriam de

A πρώτην τὴν ποιητικήν, εἰσάγουσαν εἰς τὸν βίον ἡμᾶς ἐκ νέων, καὶ διδάσκουσαν ἤθη, καὶ πάθη καὶ πράξεις, μεθ᾽ ἡδονῆς. 1 Οἱ δ᾽ ἡμέτεροι, καὶ μόνον ποιητὴν ἔφασαν εἶναι τὸν σοφόν· διὰ τοῦτο καὶ τοὺς παῖδας αἱ τῶν Ἑλλήνων πόλεις πρώτιστα διὰ τῆς ποιητικῆς παιδεύουσιν, οὐ ψυχαγωγίας χάριν δήπουθεν ψιλῆς, ἀλλὰ σωφρονισμοῦ· 2 ὅπου γε καὶ οἱ μουσικοὶ ψάλλειν, καὶ 3 αὐλίζειν, καὶ λυρίζειν διδάσκοντες, μεταποιοῦνται τῆς ἀρετῆς ταύτης· παιδευτικοὶ γὰρ εἶναι φασὶ, καὶ ἐπανορθωτικοὶ τῶν ἠθῶν. p. 16. Ταῦτα δ᾽ οὐ μόνον παρὰ B τῶν Πυθαγορείων ἀκούειν ἐστὶ λεγόντων, ἀλλὰ καὶ Ἀριστόξενος οὕτως ἀποφαίνεται. 4 καὶ Ὅμηρος δὲ τοὺς ἀοιδοὺς σωφρονιστὰς εἴρηκε· καθάπερ τὸν τῆς Κλυταιμνήστρας φύλακα,

--- ᾯ πόλλ᾽ ἐπέτελλεν Odyſſ. γ. 266.
Ἀτρείδης Τροίηνδε κιὼν εἴρυσθαι ἄκοιτιν.

5 Τόν τε Αἴγισθον οὐ πρότερον αὐτῆς περιγενέσθαι, πρὶν ἢ

Τὸν μὲν ἀοιδὸν ἄγων ἐς νῆσον ἐρήμην
6 Κάλλιπε· τὴν δ᾽ ἐθέλουσαν ἀνήγαγεν ὅνδε
C δόμονδε.

Χωρὶς δὲ τούτων ὁ Ἐρατοσθένης ἑαυτῷ μάχεται. Μικρὸν γὰρ πρὸ τῆς λεχθείσης ἀποφάσεως, * ἀρχόμενος τοῦ περὶ τῆς γεωγραφίας λόγου, φησὶν ἅπαντας κατ᾽ ἀρχὰς φιλοτίμως ἔχειν, εἰς τὸ

* Vett. lib. ἐναρχόμενος.

1. *οἱ δ᾽ ἡμέτεροι καὶ μόνον ποιητὴν ἔφασαν εἶναι τὸν σοφόν*) Non potuit clariùs profiteri ſe eſſe Stoïcum. An non enim Stoïci fuerunt, qui dicerent, Solum ſapientem bonum, pium, doctum, regem etiam, omnium denique rerum ſolum eſſe dominum? Itaque ſolus ſapiens ſecundùm Stoïcos erit poëta, ſolus orator. Laërtius: *Ὁμοίως δὲ ἀρχικοὺς δικαστικούς τε καὶ ῥητορικοὺς μόνους εἶναι· τῶν δὲ φαύλων οὐδένα.* Notum D eſt illud Sophili comici elegans dicterium, *Στωϊκὸν δόγμα ἐστιν, ὅτι πάντα εὖ ποιήσει ὁ σοφός· καὶ φακῆν φρονίμως ἀρτύσει.* Vide Athenæum lib. IV. c. 15. p. 158. & Ciceronem, maximè ſub finem lib. III. c. 22. De finibus. In vett. quibuſdam cod. legitur, *οἱ δὲ νεώτεροι*, prorſus malè. Sic enim alibi de Zenone, *ὁ δὲ ἡμέτερος*. *Idem.*

2. *ὅπου γε καὶ οἱ μουσικοὶ*) De muſica præter Ariſtotelem, Platonem, Plutarchum, & alios, lege Athenæum lib. XIV. c. 5. *Idem.*

3. *Αὐλίζειν*) Manuſſ. *αὐλεῖν.* ut & in *συνάγμασι* Planudæ ex hoc libro. Legitur etiam in manuſſ. *ἀντιποιοῦνται* non *μεταποιοῦνται.* *Idem.*

4. *καὶ Ὅμηρος δὲ τοὺς ἀοιδοὺς σωφρονιστὰς εἴρηκε.*) Athenæus libro primo c. 11. p. 14. ut probaret veterum *ἀοιδοὺς* fuiſſe viros temperantes, & philoſopho dignam vitam vixiſſe, quod hîc voluit Strabo demonſtrare) eadem planè utitur ratione: ut mihi quidem videatur Athenæus hunc Strabonis locum habuiſſe in animo cùm illa ſcriberet. Verba eius ſunt: *σῶφρον δέ τι ἦν τὸ τῶν ἀοιδῶν γένος, καὶ φιλοσόφων διάθεσιν ἐπέχον. Ἀγαμέμνων γοῦν τὸν ἀοιδὸν καταλείπει τῇ Κλυταιμνήστρᾳ φύλακα καὶ παραινετῆρά τινα.* *Idem.*

5. *Τόν τε Αἴγισθον οὐ πρότερον αὐτῆς περιγίνεσθαι πρὶν ἢ*) Athenæi l. c. 11. p. 14. verba quibus iſta expreſſit, ſunt hæc: *διὸ Αἴγισθος οὐ πρότερον διέφθειρε τὴν γυναῖκα, πρὶν τὸν ἀοιδὸν ἀποκτεῖναι ἐν νήσῳ ἐρήμῃ.* Quod ait Athenæus occiſum ab Ægiſtho iſtum cantorem, id etſi Homerus diſertè non dicit: tamen ex ejus verbis facilè intelligitur. *Idem.*

6. *Κάλλιπε τὴν δ᾽ ἐθέλουσαν*) More ſuo mutat rationem verborum poëtæ: Sed in vet. cod. locus ita legebatur ut extat apud poëtam: quem vide *ὀδ. γ.* *idem.*

μέσσον φέρειν τὴν ὑπὲρ τῶν τοιούτων ἱστορίαν. Ὅμηρον γοῦν ὑπέρ τε τῶν Αἰθιόπων ὅσα ἐπύθετο [1] καταχωρῆσαι εἰς τὴν ποίησιν, καὶ περὶ τῶν κατ' Αἴγυπτον, καὶ Λιβύην· τὰ δὲ δὴ κατὰ τὴν Ἑλλάδα, καὶ τοὺς σύνεγγυς τόπους, καὶ λίαν περιέργως ἐξενηνοχέναι, [2] πολυτρήρωνα μὲν τὴν Θίσβην λέγοντα, Ἁλίαρτον δὲ ποιήεντα, ἐσχατόωσαν δὲ Ἀνθηδόνα, Λίλαιαν δὲ πηγῆς ἐπὶ Κηφισσοῖο· καὶ [3] οὐδεμίαν πρὸς θήκην κενῶς ἀπορρίπτειν. Πότερον οὖν ὁ ποιῶν ταῦτα ψυχαγωγοῦντι ἔοικεν ἢ διδάσκοντι; [4] διδάσκοντι, νὴ Δία· ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὕτως εἴρηκε. Τὰ δ' ἔξω τῆς αἰσθήσεως, καὶ οὗτος, καὶ οἱ ἄλλοι τερατολογίας μυθικῆς πεπληρώκασιν. Οὐκοῦν ἐχρῆν οὕτως εἰπεῖν, ὅτι [5] ποιητὴς [πᾶς πάντα] τὰ μὲν ψυχαγωγίας χάριν μόνον ἐκφέρει, τὰ δὲ διδασκαλίας· ὁ δ' ἐπήνεγκεν ὅτι ψυχαγωγίας μόνον; διδασκαλίας δ' οὔ. Καὶ [6] προσεργάζεταί γε, πυνθανόμενος τί συμβάλλεται πρὸς ἀρετὴν ποιητοῦ, πολλῶν ὑπάρξαι τόπων ἔμπειρον, ἢ στρατηγίας, ἢ γεωργίας, ἢ ῥητορικῆς, ἢ οἷα δὴ περιποιεῖν αὐτῷ τινὲς ἐβουλήθησαν; Τὸ μὲν οὖν ἅπαντα ζητεῖν περιποιεῖν αὐτῷ, [7] προσεκπίπτοντος ἄν τις θείη τῇ φιλοτιμίᾳ· ὡς ἂν εἴ τις, φησὶν ὁ Ἵππαρχος,

A ſitu terræ in medium proponant. Itaque Homerum & quæ de Æthiopibus, Ægypto atque Africa auditu percepiſſet, ſuo poëmati inſeruiſſe: & Græciam ac vicina loca nimis curioſè commemoraſſe. cuius generis ſint

—abundantemque columbis
Thisben.—
—herboſamque Haliartum
—extremum tangentem Anthedona littus.
—Cephiſſi poſitam ad fonteſque Lilæam.

neque omnino ullam fruſtrà locis eum adjicere appellationem. Hæc ergo qui facit, an delectare videtur, an verò docere? B profectò docere, hoc eſt: verùm de his ille ita ſcripſit. Quæ verò extra noſtrum ſenſum ſita ſunt, cùm ipſe, tum alii portentis fabularum impleverunt. Igitur hoc erat dicendum potiùs, poëtam unumquemque omnia ſua vel ad ſolam oblectationem, vel ad docendum accommodare: is verò intulit, ſolam voluptatem ab eo quæri, nullam haberi docendi rationem. Atque id ut confirmaret, quærit quid ad virtutem poëticæ faciat, peritum eſſe multorum locorum, artis militaris, agriculturæ, oratoriæ, aliarumve rerum, quas nonnulli poëtæ adſcribere voluerunt. Sanè qui conari velit omnia poëtæ arrogare, eum non injuria nimio contendendi ſtudio elatum iudicaris. C Eſt enim (ut Hipparchus ait) perinde ac ſi

1. *καταχωρῆσαι εἰς τὴν ποίησιν*) Falſa lectio. Scribe *καταχωρίσαι*. *Κατοχωρεῖν* enim numquam ita Græci uſurpant: ſed *καταχωρίζειν*: quod quia parum hactenus fuit obſervatum, placet aliquot exemplis confirmare. Hipparchus lib. II. *Τὸν μὲν γὰρ ἐπὶ πλεῖον περὶ αὐτοῦ λόγον, ἐν τῇ τῶν συνανατολῶν πραγματείᾳ κατακεχωρίκαμεν.* Dionyſius Halicarn. *ἐνὶ δὲ μέρει δυσχεραίνεις τῶν ἐν αὐταῖς καταχεχωρισμένων.* (Et in hiſtoriarum libris paſſim.) Diod. Sicul. l. v. de Carcino poëta, *κατεχώρισεν ἐν τοῖς ποιήμασι τούσδε τοὺς στίχους.* Idem lib. XIII. paullò aliter dixit *εἰς τὰς ἑξῆς πράξεις τὴν ἐχομένην βίβλον καταχωρίσαι.* utitur & alibi. Grammatici in huiuſmodi locis *χωρίζειν* explicant *λέγειν*. Heſychius, *χωριάζεσθαι, λέγειν.* Lege *χωρίζεσθαι*. Nam idem *τὸ φωτίζειν* explicat, *λέγειν* & *χωρίζειν*. Dicunt Græci & *κατατάττειν* pro eodem. Polyb. lib. II. *ἔνια τούτων οὐδ' ἐν τοῖς ὑπομνήμασι κατέταξεν.* *Idem.*

2. *πολυτρήρωνα μὲν τὴν Θίσβην*) Poëtam imitatus eſt Æſchylus, Perſis. *Οἱ δ' ἀμφὶ νῆσον τὴν πελειοθρέμμονα.* de Salamine loquitur, quæ erat in Veneris tutela, ut docet nos Homerus: ideo probabile eſt columbam Veneri ſacram ibi abundaſſe. *Idem.*

3. *οὐδεμίαν προσθήκην*) nullum epithetum. *Idem.*

4 *Διδάσκοντι, νὴ Δία. ἀλλὰ*) Legendum mutata diſtinctione, *διδάσκοντι νὴ Δία, ἀλλά.* Nam *νὴ Δία* fere initio obiectionum poni ſolet. Sic mox, *Νὴ Δία, ἀλλ' ἑτέρα φράσις ἡ ποιητική.* Præterea non puto eſſe diſtinguendum poſt *εἴρηκε*: ſed ita hanc ſententiam eſſe legendam: *νὴ Δία. ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἴρηκε, τὰ δ' ἔξω τῆς αἰσθήσεως, καὶ οὗτος καὶ οἱ ἄλλοι τερατολογίας μυθικῆς πεπληρώκασι* *Idem.*

5. *ποιητὴς πᾶς πάντα τὰ μὲν*) In vett. lib. deſiderabantur verba illa *πᾶς πάντα*. putò autem inducta fuiſſe ab aliquo qui offenderetur ſermonis novitate: cum potiùs videretur dicendum, *τῶν πάντων τὰ μέν*. Sed is fruſtra fuit. Sic ſæpe Græcos loqui ſtudioſis hujus linguæ notius eſſe puto quàm ut auctoritatibus ſit agendum. Priſcianus libro XVII. p. 1097. ed. Putſch. notat, Latinos hoc dicendi genus à Græcis eſſe mutuatos: Livius. XLI. 18 *Periti religionis juriſque publici, quoniam duo ordinarii conſules ejus anni, alter morbo alter ferro periiſſet*, &c. *Idem.*

6. *καὶ προσεργάζεταί γε*) Lege ut eſt in manuſſ. *προσεπεργάζεταί γε.* vel *προσεπεξεργάζεται.* ut fere Aldus. *Προσεπεργασία* enim id appellatur, aut etiam *προσεπεξεργασία*, non *προσεργασία*. *Idem.*

7. *προσεκπίπτοντος ἄν τις θείη τῇ φιλοτιμίᾳ.*) Mendoſa lectio, quod ipſa *φράσις* ſatis indicat. D Legendum, *πρὸς ἐκπίπτοντος. θεῖναι πρὸς* cum patrio caſu, ita dictum ut *εἶναι πρὸς*, quæ eſt iſti *ἀντίστροφος φράσις*. Xenophon p. 146. Sophocles.

------οὐ πρὸς ἰατροῦ σοφοῦ,
θροεῖν ἐπῳδὰς, πρὸς τιμῶντι πήματι.

Senſus eſt, velle nihil non Homero tribuere, meritò dixerit aliquis, eſſe hominis, qui præ ſtudio erga Homerum nimio, aberrat à veritate. Nam *ἐκπίπτειν*, pro *ἐκπίπτειν τοῦ λόγου* dictum, ut *ἐξάγειν ἑαυτὸν* pro *ἐξάγειν ἑαυτὸν τοῦ βίου*. quod eſt uſitatiſſimum. *φιλοτιμία* autem, non aliud eſt hoc loco quam ſtudium ardens erga aliquem, unde *φιλοτιμεῖσθαι* liberali manu largiri interdum ſignificat. Mirum verò, eruditum interpretem non potuiſſe huius loci ſententiam videre. *Idem.*

qui 1 eireſionæ Atticæ mala etiam ac pyra, & alia, quæ ferre nequit, adeſſe dicat, ſi quis in poëta omnes diſciplinas atque artes requirat: itaque hactenus rectè

A 1 Ἀττικῆς εἰρεσιώνης κατηγοροίη, καὶ ἃ μὴ δύναται φέρειν μῆλα καὶ ὄχνας, οὕτως ἐκείνου παῦ μάθημα, καὶ πᾶσαν τέχνην· τοῦτο μὲν δὴ ὀρθῶς * αὖ λέγοις, ὦ

* Vett. lib. λέγεις,

1. Εἰρεσιώνη) Scio multis difficilem futuram dictionem Strabonis, præſertim cum in eo Ireſionem ſcribendum ſit, hoc eſt, εἰρεσιώνην; Suidas de ea ſequentia commentatur, inquiens: Εἰρεσιώνη. θαλλὸς ἐλαίας ἐστεμμένος ἐρίοις. καὶ προσκρεμαμένους ἔχων παντοδαποὺς τῶν τῆς γῆς καρπῶν. τοῦτον δὲ ἐκφέρει παῖς ἀμφιθαλὴς καὶ τίθησι πρὸς τῆς θύρας τοῦ Ἀπόλλωνος ἱεροῦ τοῖς πυανεψίοις. λέγεται γὰρ θησέα καθ' ὃν εἰς κρήτην καιρὸν ἔπλει προσχόντα δήλῳ διὰ χειμῶνα, εὔξασθαι τῷ Ἀπόλλωνι καταστέψεσθαι κλάδοις ἐλαίας, ὅταν σωθῇ τὸν μινώταυρον ἀποκτείνας. καὶ θυσιάσειν, καὶ τὴν ἱκετηρίαν ταύτην καταστέψας ἕψησαι χύτρας αἰθάλης καὶ ἔτνος. καὶ βωμὸν ἱδρύσασθαι. διὸ καὶ πυανέψια δοκεῖ λέγεσθαι, οἷον κυαμέψια. τὸ γὰρ πρότε-
B ρον τοὺς κυάμους πυάνους ἐκάλουν. ἦγον δὲ ἑσθ' ὅτε ἀποτροπῇ λοιμῶν. ᾖδον δὲ παῖδες οὕτως.

Εἰρεσιώνη σῦκα φέρει, καὶ πίονας ἄρτους,
Καὶ μέλι ἐν κοτύλῃ, καὶ ἔλαιον ἀποψήσασθαι,
Καὶ κύλικ' εὔζωρον, ὅπως μεθύουσα καθεύδῃς.

Μετὰ δὲ τὴν ἑορτὴν ἔξω τῶν ἀγρῶν τιθέασι παρ' αὐτὰς τὰς θύρας. Κράτης δὲ ὁ ἀθηναῖος ἐν τῷ περὶ τῶν ἀθήνησι θυσιῶν, ἀφορίας ποτὲ κατασχούσης τὴν πόλιν, θάλλον καταστέψαντας ἐρίοις, ἱκετηρίαν ἀναθεῖναι τῷ Ἀπόλλωνι.

Ἐὰν γὰρ αὐτὴν εἷς μόνος σπινθὴρ λάβῃ,
Ὥσπερ παλαιὰν εἰρεσιώνην καύσεται.

ἀντὶ τοῦ καύσει. εἰρεσιώνη δὲ θαλλὸς ἐλαίας, ἢ δαφνῆς ἐξ ἐρίων πεπλεγμένος, ἔχων ἄρτον ἐξηρτημένον, καὶ κοτύλην. ὅ ἐστιν ἡμίξεστον. καὶ σῦκα καὶ πάντα τἀγαθά. ταύτην δὲ πρὸ τῶν οἰκημάτων ἐτίθησαν, καὶ κατ' ἔτος αὐτὴν ἤλλαττον. Id eſt: Eireſione. Oleæ ramus lanâ velatus, & habens omnigenos terræ fructus dependentes. Hunc autem efferebat puer utroque
C parente vivo florens, & ponebat ante fores templi Apollinis in Pyanepſiorum feſto. Ferunt enim Theſeum, quo tempore in Cretam navigabat, ob tempeſtatem ad Delum appulſum, Apollini voviſſe, ſe templum ipſius coronaturum oleæ ramis, ſi ſalvus evaſiſſet, interfecto Minotauro, & ſacra facturum. Quare fertur Theſeus voti compos factus, hoc ſupplice ramo coronato, lanâque velato, elixaſſe ollam ptiſanæ triticeæ & pultis, & aram erexiſſe. Quamobrem etiam Πυανέψια videntur dicta, quaſi Κυαμέψια. Olim enim ſabas vocabant πυάνους, quas poſtea vocarunt Κυάμους. ἑψεῖν verò, coquere, elixare. Interdum autem Pyanepſiorum feſtum celebrabant ad avertendam peſtilentiam, & famem. ut, καὶ λιμοῦ, ſcribatur. Sic autem pueri canebant.

Eireſione ficus fert, & pingues panes,
Et mel in cotyla, & oleum ad abſtergendum ſordes,
Et calicem mero plenum, ut inebriata dormias.

D Poſt feſtum verò, *hanc eireſionem* extra agros ad ipſas *templi* fores ponunt. Crates verò Athenienſis in libello de ſacrificiis, quæ fiunt Athenis, ait, olim ſterilitate civitatem premente, *propter annonæ penuriam*, *Athenienſes* oleæ ramum lana velaſſe, ramumque ſupplicem Apollini dedicaſſe. Ariſtoph. in Pluto. pag. 50. vſ. 1. & 2.

Si enim ipſam una ſola ſcintilla corripuerit
Ut antiquam eireſionem comburet.

Καύσεται poſitum pro καύσει, *medium pro activo*, *quod Attice dictum.* Εἰρεσιώνη verò, eſt oleæ, vel lauri lana ramus circumimplicita velatus, habens panem dependentem, & cotylam, hoc eſt dimidium ſextarium, & ficus, & omnia bona. Hanc autem ante ædes ponebant, & quotannis ipſam mutabant. Hæc *Suidas*, qui fuſius ea exponit in voce Εἰρεσιώνη. Strabonis autem ſenſus eſt, cum ejus mentionem faciat: *Poëtam non decere vindicare ſibi omnes Virtutes*, *non magis quam Eireſione ramis quidem abundat*, *non omnes tamen ramos & fructus habet.* Quædam hujus antiquæ conſuetudinis imago Bononiæ reſedit. Calendis enim Maji rami avulſi ex arboribus pompatico apparatu deferuntur in urbem à noſtratibus adoleſcentibus, poſtque pro foribus, præ hilaritatis indicio ſolent affigi. Hanc *Eireſionem* Papinius deſcribit lib. Thebaïdos XII. 492. *Vittatæ laurus, & ſupplicis arbor olivæ*; addit interpres, olivæ per quam pax petitur ſupplicando, hanc ab Athenienſibus *Eireſionem* dici. Hæc apud Janum Gruterum in Theſaur. Critico Tom. I. p. 484. in miſcellan. Joan. Baptiſtæ Pii. cap. 75.

1. Eireſionæ Atticæ.] *Perineptè hunc locum interpres extulit, neſcio quas ramalium Atticorum commentus objurgationes. quaſi verò* κατηγορεῖν *non ſit niſi accuſare? cum aliquid de aliquo dicere, aliquid alicui attribuere ſignificet propriè, quod vel in trivialibus eſt notum ſcholis. Eireſiona quid ſit, è Plutarchi Theſeo, Suida, ſcholiaſte Ariſtophanis, Euſtathio ex Pauſania in fine commentariorum Iliad.* χ. *ſatis poteſt conſtare. Clemens Alexandrinus libri Stromateῶn quarti initio idem verſib. Sophoclis et Timoclis comici admodum venuſtè expreſſit, dignis lectu & memoratu. Adſcripſi locum propter eos, quibus eius libri copia non eſt, harum rerum ſtudioſis.* ἣ καὶ τὴν ἐπιγραφὴν κυρίως ἔχουσιν οἱ τῶν ὑπομνημάτων στρωματεῖς, ἀτεχνῶς κατὰ τὴν παλαιὰν ἐκείνην ἀπηνθισμένην προσφοράν, περὶ ἧς Σοφοκλῆς γράφει.

Ἦν μὲν γὰρ οἰὸς μαλλός, ἦν δ' ἀμπέλων
Σπονδ[illegible], καὶ ῥὰξ ἐντεθησαυρισμένη,
Ἐνῆν δ[illegible] παγκαρπία συμμιγὴς ὄλαις,
Λίπος [illegible] ἐλάιου, καὶ τὸ ποικιλώτατον
Ξανθῆς μελίσσης κηρόπλαστον ὄργανον.

αὐτίκα οἱ στρωματεῖς ἡμῶν κατὰ τὸν γεωργὸν Τιμοκλέους τοῦ κωμικοῦ, σῦκα, ἔλαιον, ἰσχάδας, μέλι προσοδεύουσι, καθάπερ ἐκ παμφόρου χωρίου. δι' ἣν εὐκαρπίαν ἐπιφέρει.

Εὖ μὲν εἰρεσιώνην, οὐ γεωργίαν λέγεις.

ἐπιφωνεῖν γὰρ εἰώθασιν Ἀθηναῖοι.

Εἰρεσιώνη σῦκα φέρει καὶ πίονας ἄρτους,
Καί μέλι ἐν κοτύλῃ, καὶ ἔλαιον ἀναψήσασθαι.

Tres primi verſus Sophoclis menda non vacant, quamquam nulla ſententiæ iniuria. Adduxi autem, ut Hipparchi ſenſum aperirem, nam Eireſiona, ramus oleæ lana redimitus, non mala aut pyra habebat appenſa, ſed ficus & alia quæ referuntur: & nihilo tamen minus erat Eireſiona, etſi malis, pyriſque careret. Ita poëta ſuum tueri titulum atque ordinem poteſt καθ' Ἵππαρχον, *tametſi non omnibus rebus excellat, modò ne prorſus omnium cognitionem & traditionem ei adimimus.* Xyland.

1. ἀττικῆς εἰρεσιώνης κατηγοροίη) Eruditè hunc locum explicat Xylander. Nota ſunt de Eireſione Athenienſium feſto quæ tradunt grammatici, & Plutarchus: quos conſule. Tantum monebo, verſus Sophoclis hac de re, quos apud Clementem corruptos Xylander ait, ſic eſſe legendos:

Ἦν μὲν γὰρ οἰὸς μαλλός, ἦν δὲ κ' ἀμπέλων
Σπονδή τε, καὶ ῥὰξ ἐντεθησαυρισμένη.
Ἐνῆν δὲ συμμιγὴς ὄλαις παγκαρπία
Λίπος τ' ἐλαίου, καὶ τὸ ποικιλώτατον
Ξανθῆς μελίσσης κηρόπλαστον ὄργανον.

Κατηγορεῖν, eſt κατά τινος τὶ ἀγορεύειν. Κατὰ autem in hac voce vel adverſus ſignificat, ut apud oratores, vel idem fere quod περὶ, ut apud philoſophos. Illud eſt loqui adverſus aliquem, & accuſare: hoc aliquid alicui attribuere. In ſcholis Peripateticis etiam pueris nota vox. Sic & Ptolemæus: καὶ γὰρ τοῦτον

εἰώ-

Ἐρατόσθενες· ἐκεῖνα δ' οὐκ ὀρθῶς· ἀφαιρούμενος A αὐτὴν τὴν τοσαύτην πολυμάθειαν, καὶ τὴν ποιητικὴν, γραώδη μυθολογίαν ἀποφαίνων, ᾗ δέδοται πλάττειν, φησὶν, ὃ ἂν αὐτῇ φαίνηται ψυχαγωγίας p. 17. οἰκεῖον. Ἆρα γὰρ οὐδὲ τοῖς ἀκροωμένοις τῶν ποιητῶν οὐδὲν συμβάλλεται πρὸς ἀρετήν; λέγω δὲ τὸ πολλῶν ὑπάρξαι τόπων ἔμπειρον, ἢ στρατηγίας, ἢ γεωργίας, ἢ ῥητορικῆς, ἅπερ ἡ ἀκρόασις, ὡς εἰκὸς, περιποιεῖ. Ἀλλὰ μὴν ταῦτά γε πάντα ὁ ποιητὴς Ὀδυσσεῖ προσῆψεν, ὃν τῶν πάντων μάλιστα ἀρετῇ πάσῃ κοσμεῖ. οὗτος γὰρ αὐτῷ

Initio Odyſ. Πολλῶν ἀνθρώπων ἴδεν ἄστεα καὶ νόον ἔγνω.

Iliad. γ. 202. οὗτός τε, ὁ εἰδὼς παντοίους τε δόλους, καὶ μήδεα B

* Manuſſ. πυκινα. * πυκνά. [1] οὗτος δ' ὁ πτολίπορθος ἀεὶ λεγόμενος, καὶ τὸ Ἴλιον ἑλὼν

[2] Βουλῇ καὶ μύθοισι, καὶ ἠπεροπηΐδι τέχνῃ.

Τούτου γ' ἑσπομένοιο, καὶ ἐκ πυρὸς αἰθομένοιο

Iliad. κ. 246. Ἄμφω νοστήσαιμεν ---

φησὶν ὁ Διομήδης. Καὶ μὴν ἐπί γε τῇ γεωργίᾳ σεμνύνεται· καὶ γὰρ ἐν ἀμητῷ,

Ἐν ποίῃ δρέπανον μὲν ἐγὼν εὐκαμπὲς ἔχοιμι,

Odyſſ. σ. 367. Καὶ δὲ σὺ τοῖον ἔχοις. --

καὶ ἐν ἀρότῳ,

Τῷ κέ μ' ἴδοις εἰ ὦλκα διηνεκέα προταμοίμην.

καὶ οὐχ Ὅμηρος μὲν οὕτω φρονεῖ περὶ τούτων, οὐχὶ δὲ πάντες οἱ πεπαιδευμένοι μάρτυρι χρῶνται C τῷ ποιητῇ, ὡς ὀρθῶς λέγοντι, περὶ τοῦ τὴν τοιαύτην ἐμπειρίαν εἰς φρόνησιν συντείνειν μάλιστα. Ἡ δὲ ῥητορικὴ φρόνησίς ἐστι δήπου περὶ λόγους· ἣν ἐπιδείκνυται παρ' ὅλην τὴν ποίησιν Ὀδυσσεὺς, [3] ἐν τῇ διαπείρᾳ,

loqueris Eratoſthenes. Hæc autem perperam, quòd tantam multarum rerum cognitionem poëtæ detrahis, & poëticam fabulandi anilem quandam facultatem eſſe pronuncias, cui (uti tu loqueris) liceat delectandi cauſa fingere quæ velit. An enim ne auditoribus quidem poëtarum quicquam ad virtutem conferet adjumenti, eſſe multorum locorum, rei militaris, agriculturæ, oratoriæ peritum, quæ iſta auditione conſequuntur? At qui Homerus hæc omnia Ulyſſi, quem præ cæteris aliis omni virtute exornat, attribuit. Hic enim ipſo referente:

Multorum mores hominum cognovit & urbes. is eſt,

Conſilioque, dolis variiſque inſtructus abundè,

is eſt, quem ſubinde *urbis everſorem* vocat, & qui Ilium cepit,

Conſilio verbiſque: & vafra fraudibus artis. Et,

Hoc comite ex igni ſoſpes flagrante revertar,

inquit Diomedes. Idem Ulyſſes & de agricultura gloriatur: in meſſe quidem inquit,

Curva mihi viridi falx ſi tribuatur in herba, Atque tibi ſimilis—

& in aratione,

Tunc me continuum videas proſcindere ſulcum.

Neque verò hæc ita ſenſit Homerus, ut non eruditi omnes teſtimonio ipſius, tanquam rectè diſſerentis, confirment hujuſmodi peritiam ad prudentiam plurimùm conducere. Jam cùm oratoria prudentia in oratione verſetur, eam Ulyſſes per totam poëſin exerit, [3] in tentandis animis,

ἐιώθαμεν κατηγορεῖν τὸν τρόπον. Æſchylus ita fere uſurpat de Agamemnone:

εὖ γὰρ φρονήσης ὄμμα τοῦ κατηγορεῖ. *Idem.*

1. Οὗτος δ' ὁ πτολίπορθος ἀεὶ λεγόμενος) Videtur Strabo ſentire idem Ciceroni, qui Ulyſſem ſolum ab Homero appellari πτολίπορθον ait ad Fam. x. 13. à quorum ſententia non multum abfuit Euſtathius, qui libro primo & ſecundo obſervat, hoc epithetum eſſe Ulyſſis apud Homerum proprium: Achilli autem, ἅπαξ που fuiſſe attributum. Sed falli eos vehementer (niſi nos libri noſtri potiùs fallunt) conſtabit ei qui leget quatuor libros Ιλ. θ. ο. φ. ω in quibus omnibus Achilles πτολίπορθος appellatur: unde Virgilius Æn. XII. 545.

------ *& Priami regnorum everſor Achilles.* Idem.

2. βουλῇ καὶ μύθοισι) In libris ms. ita legitur, βουλῇ, καὶ τεχνῇ ἠπεροπηΐδι, καὶ μύθοις. Nec refert quod aliter Homerus: ſic mox ἐν ποίῃ non ποίῃ. *Idem.*

3 In tentandis animis.] *Neſcio quo hoc pertineat, an ad narrationem Iliadis libro ſecundo, ubi diſſuadet diſceſſum à Troja, & pro dignitate tum proceres, tum vulgus tractat: niſi ad Dolonem placeat referre. imò verò referemus ad explorator ab Ulyſſe ſuorum animos, Eumæi, Philœtiique, Odyſſ. ξ. π. υ. φ. deprecator ad Achillem mittitur ab Agamemnone Iliad. κ.* Xyland.

3. ἐν τῇ διαπείρᾳ Longe fallitur vir eruditus cum hæc alio putat referenda, quam ad ea, quæ libro ſecundo leguntur. Cùm enim ῥητορικῆς φρονήσεως exempla proponat geographus, nec potuit nec debuit eam omittere partem in qua conſumptum omne rhetorum artificium docti ſemper putarunt: quod præclarè explicat ac demonſtrat Dionyſius Halicarnaſſenſis, quem omnino vide. Hanc autem libri ſecundi partem, διάπειραν vocabant græci, vel ἀπόπειραν. Dionyſius. τούτου τοίνυν τοῦ λόγου παράδειγμα, ὁ τοῦ Ὁμήρου ἐστὶν Ἀγαμέμνων ἐν τῇ ἀποπείρᾳ τῶν Ἑλλήνων. At in explorandis animis ſuorum, etſi magna uſus eſt prudentia Ulyſſes, tamen nego D eam eſſe ῥητορικὴν φρόνησιν: nego etiam illam Odyſſeæ partem vocatam legi à quoquam Διάπειραν. Sciendum eſt autem hujuſmodi inſcriptiones ſingularum partium utriuſque σωματίου Homerici, fuiſſe tunc in uſu, maximè cum nondum in duo corpora Ilias & Odyſſea fuerunt redacta. Ac licet diſtinctis iam partibus, ac ſuis nominibus inſignitis, videri poterat commodius alia ratione Homeri locos indicare: tamen vix tandem apud Grammaticos obtinuit ut ita laudarent poëtam, quemadmodum nos hodie facimus Ιλ. aut Οδ. α β. γ. Scriptores verò alii antiquam rationem ſervarunt. Sic apud Herodotum II. c. 116. ἐν Διομήδεος ἀριστείῃ. hoc eſt, libro Ιλ. ζ. [apud Platonem ἐν ταῖς Λιταῖς, pro Ιλιαδ. ι.] apud Athenæum, ἐν τῷ ἐπιταφίῳ. pro Ιλιαδ. ψ. Infrà lib. IX ἐν τῇ ἐπιπωλήσει, hoc eſt Ιλιαδ. libro quarto. Hujuſmodi ſunt quæ commemorat Ælianus V. H. XIII. 14. Ἡ ἐπὶ ναυσὶ μάχη, Δολωνία, &c. *Caſaub.*

in deprecatione, in legatione, in qua de A eo ſcribitur:

At ſimul emiſit magnam de pectore vocem,
Hybernis fudit nivibuſque ſimillima verba,
Eloquio iam nemo hominum certârit Ulyſſi.

Quis verò opinetur poëtam, qui introducere poſſit homines artificioſè diſſerentes, & exercitus prudenter ductantes, aliaque virtutis officia obeuntes, ipſum de nugatoribus ac præſtigiatoribus aliquem eſſe; qui tantùm decipere præſtigiis, & adulando mulcere auditorem, nihil autem ei utilitatis afferre poſſit? Nonne autem alia poëtæ virtus nulla eſt, quàm ut oratione vitam humanam imitatam exprimat? Qui autem id præſtet, vitæ ipſe imperitus atque imprudens? Non enim eodem modo poëtæ, quo fabrorum aut ærariorum præſtantiam cenſemus: cùm hæc nihil honeſtum aut venerabile conſectetur: poëtæ virtus hominis cum virtute ſit conjuncta, neque bonus fieri poſſit poëta, qui non priùs vir bonus extiterit. Omnino autem nobis minimè is parcit, qui rhetoricam poëtis adimit. Quid enim dictione magis eſt cùm oratorium, tum poëticum? Atqui cujuſnam dictionem Homericæ putemus præferendam?

[1] ἐν ταῖς λιταῖς, [2] ἐν τῇ πρεσβείᾳ, ἐν ᾗ φησίν·

Ἀλλ' ὅτε δή ῥ' ὄπα τε μεγάλην ἐκ στήθεος ἵει, Iliad. γ. 221.
Καὶ ἔπεα νιφάδεσσιν ἐοικότα χειμερίῃσιν,
Οὐκ ἂν ἔπειτ' Ὀδυσῆΐ γ' ἐρίσσειε βροτὸς ἄλλος.

Τίς ἂν οὖν ὑπολάβοι τὸν δυνάμενον ποιητὴν [3] εἰσάγειν ῥητορεύοντας ἄλλους, καὶ στρατηγοῦντας, καὶ τ' ἄλλα ἐπιδεικνυμένους τὰ τῆς ἀρετῆς ἔργα, αὐτὸν εἶναι τῶν φλυάρων ἕνα, καὶ τῶν θαυματοποιῶν, γοητεύειν μόνον καὶ κολακεύειν τὸν ἀκροατὴν δυνάμενον, ὠφελεῖν δὲ μηδέν; Πότερον δ' οὐδ' ἀρετὴν ποιητοῦ λέγοιμεν ἂν ἡντινοῦν ἄλλην, [4] ἢ τὴν μιμητικὴν τοῦ βίου διὰ λόγων; πῶς ἂν οὖν μιμοῖτο ἄπειρος ὢν τοῦ βίου, καὶ ἄφρων; Οὐ γὰρ οὕτω φαμὲν τὴν τῶν ποιητῶν ἀρετὴν ὡς ἢ τεκτόνων, ἢ χαλκέων· ἀλλ' ἐκείνη μὲν οὐδενὸς ἔχεται καλοῦ, καὶ σεμνοῦ· ἡ δὲ ποιητοῦ συνέζευκται τῇ τοῦ ἀνθρώπου· [5] καὶ οὐχ οἷόν τε ἀγαθὸν γενέσθαι ποιητὴν, μὴ πρότερον γενηθέντα ἄνδρα ἀγαθόν. Τὸ δὲ δὴ καὶ τὴν ῥητορικὴν ἀφαιρεῖσθαι τὴν ποιητὴν, [6] τελέως ἀφειδοῦντος ἡμῶν ἐστι. [7] τί γὰρ οὕτω ῥητορικὸν, ὡς φράσις; τί δ' οὕτω ποιητικόν; [8] τίς δ' ἄμεινον Ὁμήρου φράσαι [9] νὴ Δία; p. 18.

1. ἐν ταῖς Λιταῖς) hoc eſt Ιλ. ι. Euſtathius. Λιταὶ ἡ ῥαψῳδία ἐπιγράφεται αὕτη, ὑπὸ μιᾶς τιτλουμένη λέξεως. Idem alibi, Πάτροκλος καὶ Ἀχιλλεὺς ἐν ταῖς Λιταῖς. Sic Athenæus libro primo c. 14. *Idem.*

2. ἐν τῇ πρεσβείᾳ) Quando Menelaus & Ulyſſes ad Troianos ad repetendam Helenam iverunt legati: quæ legatio non extat apud Poëtam, ſed ejus fit mentio à Troiano Antenore Ιλ. γ. *Idem.*

3. εἰσάγειν ῥητορεύοντας ἄλλους) Libri vett. habent ἑτέρους quod mutatum ab iis videtur, qui perpetuam eſſe illam differentiam credebant, quam notant Grammatici inter ἄλλος & ἕτερος: quam conſtat Atticos ſcriptores negligere. *Idem.*

4. ἢ τὴν μιμητικὴν τοῦ βίου,) Omnis enim poëta μιμητής. quod à Platone ita fusè diſputatur, ut ne locum quidem indicari opus ſit. *Idem.*

5. καὶ οὐχ οἷόν τε ἀγαθὸν) Probat Stoïcum dogma, Solum ſapientem eſſe poëtam poſſe: Sed alia ratione probat quàm apud Stoïcos ſoleret fieri. Sanè, non ſolùm Stoici, ſed & alii philoſophi de poëta & oratore ita pronunciarunt: habetque hæc ſententia auctores maximos. Sed ignoſcat mihi Strabo, ἐγὼ δέ τις οὐ ταχυπειθής. Didici enim in ſchola peripateticorum, ut bonus aliquis jure dicatur, non tam boni ac virtutis deſiderari cognitionem, quam προαίρεσιν. Præterea τὸ ἐπίστασθαι bifariam dicitur: & de eo, qui præditus ſit ſcientia, nec ea tamen utatur: & de eo, qui præter ſcientiæ cognitionem habet hoc amplius, ut poſſit ἐνεργεῖν τῇ ἐπιστήμῃ. Quis igitur non videt, ut ſit aliquis poëta, priorem cognitionem poſſe ſufficere? ut ſit vir bonus, id parum eſſe, aut nihil potius, quum altera ſcientia ſit neceſſaria? *Idem.*

6. τελέως ἀφειδοῦντος ἡμῶν ἐστι.) ἀφειδεῖν eſt ἀμελεῖν. Sic dicimus Gallicè: *ſe moquer des lecteurs.* καταφρονεῖν pro eodem poſuit Athenæus: [vide locum Plinii 37. c. in fine & nota hic.] Strabo alibi καταφλυαρεῖν. *Idem.*

7. τί γὰρ οὕτω ῥητορικὸν, ὡς φράσις) Sic diſputat: Φράσις eſt aliquid ῥητορικόν. φράσις eſt etiam ποιητικόν. Ergo aliquid ῥητορικὸν eſt ποιητικόν. In tertia figura. Stoici rhetorices partem unam faciebant τὴν φράσιν. *Idem.*

8. Τίς δ' ἄμεινον Ὁμήρου φράσαι νὴ Δία;) Lege, φράσαι; Νὴ Δία, ἀλλ' &c. Probat minorem ſuperioris ſyllogiſmi. *Idem.*

9. νὴ Δία, ἀλλ' ἑτέρα φράσις ἡ) Poterat Eratoſthenes reſpondere, φράσιν eſſe & ῥητορικόν quid & ποιητικόν: ſed aliam eſſe elocutionem oratorum, aliam poëtarum, nec quicquam eſſe inter hæc commune. Reſpondet Strabo, φράσιν omnem ad rhetoricam pertinere: Ejus diverſas eſſe ſpecies τὴν ῥητορικὴν ſeu πεζὴν, & τὴν ποιητικήν: quæ non genere inter ſe differant, ſed τῷ ἰδίῳ, hoc eſt differentia ſpecifica, ut loquuntur in ſcholis. Nam quod eſt utrique ἴδιον, id ipſum eſt, quo inter ſe diſcernuntur. ſed malè inde colligi docet hæc nihil commune habere inter ſe, quum ſint duæ ſpecies eodem genere contentæ: Id igitur ait ſimile eſſe, ac ſi quis dicat τὴν τραγικὴν & τὴν κωμικὴν φράσιν nihil habere inter ſe commune; quia differunt hæc quoque τῷ ἰδίῳ, cum re vera ejuſdem generis ſint ſpecies, nempe τῆς ποιητικῆς. ut ἡ ἱστορικὴ & δικανικὴ, τῆς πεζῆς. Ex his intelligitur φράσιν ῥητορικὴν vel eſſe genus quod dividatur in duas ſpecies πεζὴν & ποιητικήν. vel eſſe ſpeciem alteram quando nimirum φράσιν ῥητορικὴν dicimus pro πεζῇ. Neque novum eſt generis & alterius ſpeciei communem eſſe appellationem. *Idem.*

ἀλλ' ἑτέρα φράσις ἡ ποιητικὴ, [1] τῷ γε ἰδίως· καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ποιητικῇ, ἡ τραγικὴ, καὶ ἡ κωμική. καὶ ἐν τῇ πεζῇ, ἡ ἱστορικὴ, καὶ ἡ δικανική. [2] Ἆρα γὰρ οὐδ' ὁ λόγος ἐστὶ γενικὸς, οὗ εἴδη ὁ ἔμμετρος καὶ ὁ πεζός; ἢ λόγος μὲν, ῥητορικὸς δὲ λόγος, οὐκ ἔστι γενικὸς, καὶ φράσις καὶ ἀρετὴ λόγου; Ὡς δ' εἰπεῖν, [3] ὁ πεζὸς λόγος ὅγε κατεσκευασμένος, μίμημα τοῦ ποιητικοῦ ἐστι· πρώτιστα γὰρ ἡ ποιητικὴ κατασκευὴ παρῆλθεν εἰς τὸ μέσον, καὶ εὐδοκίμησεν· εἶτα ἐκείνην μιμούμενοι, λύσαντες τὸ μέτρον, τ' ἄλλα δὲ φυλάξαντες τὰ ποιητικὰ, συνέγραψαν [4] οἱ περὶ Κάδμον, καὶ * Φερεκύδην, καὶ Ἑκαταῖον· εἶτα οἱ ὕστερον, [5] ἀφαιροῦντες ἀεί τι τῶν τοιούτων, εἰς τὸ νῦν εἶδος κατήγαγον, ὡς ἂν [6] ἀπὸ ὕψους τινός. καθάπερ ἄν τις καὶ τὴν κωμῳδίαν φαίη λαβεῖν τὴν σύστασιν ἀπὸ τῆς τραγῳδίας, καὶ τοῦ κατ' αὐτὴν ὕψους, καταβιβασθεῖσαν εἰς τὸ λογοειδὲς νυνὶ καλούμενον.

[7] Καὶ τὸ ᾄδειν δὲ ἀντὶ τοῦ φράζειν τιθέμενον * περὶ τοῖς πάλαι, ταυτὸ τοῦτο ἐκμαρτυρεῖ, διότι πηγὴ καὶ ἀρχὴ φράσεως κατεσκευασμένης καὶ ῥητορικῆς ὑπῆρξεν ἡ ποιητική. αὕτη γὰρ προσεχρήσατο τῷ μέλει κατὰ τὰς ἐπιδείξεις· τοῦτο δ' ἦν ἡ ᾠδὴ λόγος μεμελισμένος· ἀφ' οὗ δὴ ῥαψῳδίαν τ' ἔλεγον, καὶ τραγῳδίαν, καὶ κωμῳδίαν. Ὥστ' ἐπειδὴ τὸ φράζειν πρώτιστα ἐπὶ τῆς ποιητικῆς ἐλέγετο φράσεως, αὕτη δὲ μετ' ᾠδῆς, τὸ * [9] ᾄδειν αὐτοῖς τὸ αὐτὸ

* Vett. Φερικύδη,

* παρὰ τοῖς πάλαι habent manuſſ.

* Vett. lib. ἀιίδειν

A Alia, inquies, & ſua eſt poëtæ dictio. Sanè: & quidem in ipſa poëſi inter tragicam atque comicam orationem intereſt, ſicut in ſoluta inter hiſtoricam & judicialem. Etenim genus eſt oratio, ſpecies eius menſuræ certæ adſtricta, & ſoluta oratio: niſi fortè id negare quis velit, non eſſe generalem aliquam rhetoricam orationem, dictionem, virtutem. Imò, ut dicam quod res eſt, pedeſtris oratio, quæ quidem ſit arte parata, poëſeos eſt imitatio. Primò enim omnium poëticus apparatus in medium prodiit, approbationemque meruit: poſt eum imitantes, menſura diſſoluta, reliquis poëticis conſervatis, ſua conſcripſerunt B Cadmus, Pherecydes, atque Hecatæus: deinde poſteriores ſubinde aliquid tale ſubtrahentes, orationem ad hanc, qua nunc uſurpatur, formam deduxerunt, veluti de ſublimi quodam ſtatu: perinde ac ſi quis diceret, Comœdiam eſſe à tragœdia procreatam, hujus ſublimitate depreſſa uſque ad eam formam, quæ nunc prorſæ vocatur orationi ſimilis. Jam quòd veteres vocabulo canendi pro voce dicendi uſi ſunt, hoc ipſum teſtatum facit, fontem & principium orationis artificioſæ atque rhetoricæ fuiſſe poëticam. [8] Hæc enim cùm ſe oſtentaret, cantum adhibuit. fuitque oda ſeu carmen non niſi oratio can- C tilenæ accommodata: unde rhapſodiæ, tragœdiæ ac comœdiæ nomina ſunt facta. Itaque cùm vocabulum dicere primò omnium de poëtica eſſet uſurpatum dictione, quæ cum cantu erat conjuncta, canere iis

1. τῷ γε ἰδίως) Lectionis depravatio parva magnas huic loco tenebras offudit. Lege, ut habent veteres libri, & ratio docet, τῷ γε ἰδίῳ. quod jam expoſuimus. *Idem.*

2. Ἆρα γὰρ οὐδ' ὁ λόγος) λόγον hic vocat, quam modo φράσιν appellabat. An (inquit) dicet Eratoſthenes, vel nullum eſſe commune genus, quo comprehendantur legibus adſtricta, & ſoluta oratio? An hoc quidem non dicet, ſed negabit orationem in generis ſignificatione acceptam ad rhetoricam pertinere; Λόγον, φράσιν, ἀρετὴν λόγου, pro eodem ponit. *Idem.*

3. ὁ πεζὸς λόγος ὅγε κατεσκευασμένος) Non dicit, omnem orationem ſolutam eſſe poëtica poſteriorem: ſed artem oratoriam poſt poëticam eſſe natam. Eos autem, qui poëticam omni oratione ſoluta priorem eſſe putant, eleganter irridet Ariſtides in oratione de laudibus Serapis. *Idem.*

D

4. οἱ περὶ Κάδμον, καὶ Φερεκύδην) Vide Laërtium. Porphyrius apud Suidam v. Φερεκύδης affirmat, Pherecidem eſſe qui primus ἐξέδωκε συγγραφὴν ſoluta oratione. *Idem.*

5. ἀφαιροῦντες ἀεί τι τῶν τοιούτων) Ergo, ex ſententia Strabonis, antiquiſſimi quique ſcriptores proximè ad ſtylum poëtarum accedunt: quod profectò verum eſt: Ac mihi quidem perſæpe Herodotum cum lego, Homerum aliquem videor legere: quem tamen M. Tullius (Orat. 12. & 55.) ait ſolutum omnibus legibus fluere. Sed de his non eſt hîc agendi locus. *Idem.*

6. ἀπὸ ὕψους τινὸς καταβάντα καὶ ὀχήματος) Sic Plutarchus, Περὶ τοῦ μὴ χρᾶν ἐμ. Οὕτω τοῦ λόγου συμμεταβάλλοντος ἅμα καὶ συναποδυομένου, κατέβη μὲν ἀπὸ τῶν μέτρων, ὥσπερ ὀχημάτων ἡ ἱστορία. *Idem.*

7. καὶ τὸ ᾄδειν) Manuſſ. ἀείδειν. quod eſt ποιητικώτερον. Vide Euſt. ad illud, Μῆνιν ἄειδε. *Idem.*

8. Cum ſe oſtentaret.) Κατὰ τὰς ἐπιδείξεις, *cùm in publicum prodiret poëta, & carmen ſuum recitaret. notus eſt hujus vocis uſus ex ſcriptoribus Græcis, interpres totum hunc locum ita convertit, ſicuti & pleraque alia, ut mirum ſit ſi quis ex ipſius verbis aliquid ſententiæ elicere potuerit, quod Strabonianum guſtum præbeat. Quod ad Cadmum Phœnicem attinet, nota ſunt quæ de eo paſſim feruntur. ſed adſcribenda duxi Plinii verba, ut locus fieret illuſtrior. De poëmatum, inquit, origine magna quæſtio eſt. ante Troianum bellum probantur fuiſſe. Prorſam orationem condere Pherecydes Syrus inſtituit, tempore Cyri regis. Hiſtoriam Cadmus Mileſius. Hæc ille lib. ſeptimo capite* LVI. *ex quibus liquet, non de litterarum inventore Cadmo, ſed alio quodam auctorem loqui. cujus eodem meminit eulogio, libro quinto, capite* 29. *de Mileto Joniæ urbe ſcribens. Hecatæus porrò princeps Geographiam ſcribere aggreſſus eſt, ut ſuprà indicavit Strabo. De raposodia vide quæ annotavimus in Plutarchomericis.* Xyland.

9. ᾄδειν αὐτοῖς τὸ αὐτὸ) Vox αὐτοῖς quid hic ſignificet, quum ſequatur, παρ' ἐκείνοις non video. Itaque tollendam cenſeo. *Caſaub.*

& dicere pro eodem ſumebantur: quorum cùm alterum pedeſtri orationi accommodarent, abuſio etiam ad alterum pervaſit. Quin & hoc ipſum, quòd oratio verſu carens pedeſtris vocatur, oſtendit orationem à faſtigio quodam & vehiculo ad humum eſſe deductam. Neque verò propinqua tantùm, & quæ apud Græcos ſunt, ſicuti Eratoſthenes dixit, verùm & longinqua etiam: idque accuratè Homerus, & accuratiùs quàm qui poſt eum ſunt fabulati, deſcripſit: non monſtroſè omnia fingens, ſed ſcienter interdum alium ſenſum verbis occultans, aut exornans carmen, animoſve hominum oblectando ducens, cùm aliis in narrationibus, tum de Ulyſſis maximè erroribus: de qua re cùm admodum erret Eratoſthenes, & interpretes nugatores appellans & ipſum poëtam, operæ pretium eſt copioſiùs diſſerere. Primò omnium, non poëtæ modò fabulas ſibi delegerunt, ſed multo antè civitates ac legum latores id fecere, utilitatis cauſa nimirum, & ad naturalem reſpicientes animalis rationе præditi affectionem. Cupidus enim cognitionis eſt homo: ad quam rem fabularum ſtudium aditum ei parat: hinc namque incipiunt pueri audire, & magis magiſque ſermonibus auſcultandis vacare. Cauſa eſt, quòd fabula novarum quædam rerum narratio eſt, non ea quæ ſunt, ſed alia quædam ab his diverſa recenſens: jucundum autem eſt quod novum & adhuc ignotum narratur, atque hoc ipſum eſt quod cognitionis ſtudioſos efficit. Quòd ſi admirabilia & portentoſa fabulis

A τῷ φράζειν ὑπῆρξε παρ' ἐκείνοις· καταχρησαμένων δ' αὐτῶν θατέρῳ καὶ ἐπὶ τοῦ πεζοῦ λόγου, [1] καὶ ἐπὶ θάτερον ἡ κατάχρησις διέβη. Καὶ αὐτὸ δὲ τὸ πεζὸν λεχθῆναι τὸν ἄνευ τοῦ μέτρου λόγον, ἐμφαίνει τὸν ἀπὸ ὕψους τινὸς καταβάντα ἐκ ὀχήματος εἰς τοὔδαφος. [2] Ἀλλ' οὐδὲ τὰ σύνεγγυς μόνον, ὥσπερ Ἐρατοσθένης εἴρηκε, καὶ τὰ ἐν τοῖς Ἕλλησιν, ἀλλὰ καὶ τῶν πόῤῥω πολλὰ λέγει καὶ δι' ἀκριβείας Ὅμηρος, καὶ μᾶλλόν γε τῶν ὕστερον μυθολογούντων· οὐ πάντα τερατευόμενος, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἐπιστήμην ἀλληγορῶν, ἢ διασκευάζων, [3] ἢ δημαγωγῶν, B ἄλλα τε καὶ τὰ περὶ τὴν Ὀδυσσέως πλάνην· περὶ ἧς πολλὰ διαμαρτάνει, τούς τ' ἐξηγητὰς φλυάρους ἀποφαίνων, καὶ αὐτὸν τὸν ποιητήν· περὶ ὧν ἄξιον εἰπεῖν διὰ πλειόνων· Καὶ πρῶτον, ὅτι [4] τοὺς μύθους ἀνελέξαντο οὐχ οἱ ποιηταὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ αἱ πόλεις πολὺ p. 19. πρότερον, καὶ οἱ νομοθέται, τοῦ χρησίμου χάριν, βλέψαντες εἰς τὸ φυσικὸν πάθος τοῦ λογικοῦ ζώου. [5] Φιλειδήμων γὰρ ὁ ἄνθρωπος. [6] προοίμιον δὲ τούτου τὸ φιλόμυθον· ἐντεῦθεν οὖν ἄρχεται τὰ παιδία ἀκροᾶσθαι καὶ κοινωνεῖν λόγων ἐπὶ πλεῖον. Αἴτιον δ' ὅτι καινολογία τίς ἐστιν C ὁ μῦθος, οὐ τὰ καθεστηκότα φράζων, ἀλλ' ἕτερα παρὰ ταῦτα· ἡδὺ δὲ τὸ καινὸν, καὶ ὃ μὴ πρότερον ἔγνω τίς· τοῦτο δ' αὐτό ἐστι καὶ τὸ ποιοῦν φιλειδήμονα· Ὅταν δὲ προσῇ καὶ τὸ θαυμαστὸν,

1. *καὶ ἐπὶ θάτερον ἡ κατάχρησις διέβη*) *Κατάχρησιν* vocat quæ à Græcis interpretibus *μετάληψις* vocitatur. *Φράζει* & *φράσις* de elocutione quacunque propriè dicuntur. Cum autem ita contigerit, ut qui primi arte *φράζειν* cœperunt, ii poëtæ eſſent, de iiſdem primum & *φράζειν* dicebatur & *ἀείδειν*: illud propter elocutionem: hoc propter metrum. Sed cum poſtea etiam oratorum eſſet exortum genus, tunc de iis, primum quidem *φράζειν* propter arte elaboratam elocutionem uſurpatum eſt, deinde vero etiam *ἀείδειν* paulatim de iiſdem dici cœpit: per *κατάχρησιν* inquit, & errorem. Nam quia de poëtis dicebatur *φράζειν*, de quibus & *ἀείδειν*: communicata altera voce oratoribus, altera quoque, quæ propria erat poetis, cepta eſt communicari. Simillima ratione cum *γλήνη* & *κόρη* de eodem dicerentur, nempe de pupilla oculi, quia *κόρη* tranſlata ſignificatione de ignavo homine dici ſolebat, poeta eodem ſenſu etiam voce *γλήνη* eſt uſus. [& ſimili quoque ratione *γέροντας* ille legatos vocat Ἰλιαδ, ι.] Sic *ἐθόωσα*, pro *ἀπώξυνα*, Ὀδυσσ. ι. 327. ubi notat ſcholiaſtes, *ἐκ τοῦ συνωνύμου τὸ ὁμώνυμον. ὁ τρόπος μετάληψις.* Vide Plutarchum, & poetæ interpretes ad illum locum, (ιλ. α. v. 189.)

—— *ἐν δέ οἱ ἦτορ*
Στήθεσσιν λασίοισι. *Caſaub.*

2. *Ἀλλ' οὐδὲ τὰ συνέγγυς μόνον*) Aliud caput eſt reprehenſionis Eratoſthenis, De Fabulis Homericis, & Erroribus Ulyſſis. Eratoſthenes omnia à poeta temerè & ſine ulla ratione putabat eſſe conficta: Strabo, non omnia eſſe conficta: ſed veritatem hiſtoricam partim eum eſſe ſecutum, partim ſuis figmentis obſcuraſſe cenſet. *Idem.*

3. *ἢ δημαγωγῶν*) Paulò poſt p. 37. B. de eadem re *τὸ μὲν ἀποδεχόμενος, τῷ δὲ δημαγωγῶν καὶ στρατηγῶν τὰ πλήθη.* Quoſnam autem *δημαγωγοὺς* Græci vocent in Republ. nemo clarius Ariſtotele Polit. IV. 4. docet. Illinc pete *Idem.*

4. *τοὺς μύθους ἀνελέξαντο*) Lego, *ἀνεδέξαντο* id eſt *admiſerunt & probarunt.* Sic mox eadem de re *ἀπεδέξαντο.* Quod ad quæſtionem attinet, qua de hîc agitur, lege Platonem lib. de Rep. ſecundo, & Plu- D tarchum De audiendis à juvene poëtis. [itemque Dionyſium Halicarnaſſ. qui mihi videtur lib. ſecundo c. 19. 20. omnium optimè, quid hac de re eſſet ſentiendum, docuiſſe. Strabo enim fabulis veterum paulò fuit, quam oportebat, addictior. Sed homini Stoïco facile ignoſcimus.] *Idem.*

5. *Φιλειδήμων γὰρ ὁ ἄνθρωπος*) Ariſtoteles, *Πάντες ἄνθρωποι τοῦ εἰδέναι ὀρέγονται φύσει.* [Cicero, *Omnes enim trahimur & ducimur ad cognitionis & ſcientiæ cupiditatem.* I. c. 6. de Off.] Idem.

6. *προοίμιον δὲ τούτου τὸ φιλόμυθον*) Imò conſequens, potius. Ideo dicebat Ariſtoteles, Metaph. I. c. 2. philoſophos eſſe *φιλομύθους. Διὸ καὶ*, inquit, *φιλόμυθος ὁ φιλόσοφος πώς ἐστιν· ὁ γὰρ μῦθος σύγκειται ἐκ θαυμασίων.* [Senecæ locus lucem huic affert Ep. 77. p. 339. ubi facit *αὐτὰ, φιλειδ.* & *φιλόμ.* & quaſi explicat ex profeſſo Plinius V. ep. 8. ubi nota *φιλόμυθ.* verti *ſermunculis, fabelliſque.*] *Idem.*

καὶ τὸ τερατῶδες, ἐπιτείνει τὴν ἡδονήν, ἥπερ A ἐστὶ τοῦ μανθάνειν φίλτρον. Κατ᾽ ἀρχὰς μὲν οὖν ἀνάγκη τοιούτοις δελέασι χρῆσθαι· προϊούσης δὲ τῆς ἡλικίας ἐπὶ τὴν τῶν ὄντων μάθησιν ἄγειν, ἤδη τῆς διανοίας ἐῤῥωμένης, καὶ μηκέτι δεομένης κολάκων. Καὶ ἰδιώτης δὲ πᾶς καὶ ἀπαίδευτος τρόπον τινὰ παῖς ἐστι, * φιλομυθεῖ τε ὡσαύτως· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ πεπαιδευμένος μετρίως· οὐδὲ γὰρ * οὔτ᾽ ἰσχύει τῷ λογισμῷ· * πρόσεστι γὰρ καὶ τὸ ἐκ παιδὸς ἔθος. Ἐπεὶ δ᾽ οὐ μόνον ἡδὺ, ἀλλὰ καὶ φοβερὸν, τὸ τερατῶδες, ἀμφοτέρων ἐστὶ χρεία τῶν εἰδῶν, πρός τε τοὺς παῖδας, καὶ τοὺς ἐν ἡλικίᾳ. Τοῖς τε γὰρ παισὶ προσφέρομεν τοὺς ἡδεῖς μύθους εἰς προτροπήν· B εἰς ἀποτροπὴν δὲ τοὺς φοβερούς· [1] ἥτε γὰρ Λάμια μῦθός ἐστι, καὶ ἡ Γοργὼ, καὶ ὁ Ἐφιάλτης, καὶ ἡ Μορμολύκη. οἵ τε πολλοὶ τῶν τὰς πόλεις οἰκούντων εἰς μὲν προτροπὴν ἄγονται τοῖς ἡδέσι τῶν μύθων, ὅταν ἀκούωσι τῶν ποιητῶν ἀνδραγαθήματα μυθώδη διηγουμένων· οἷον Ἡρακλέους ἄθλους, ἢ Θησέως, [2] ἢ τιμὰς περὶ τῶν θεῶν νεμομένας, ἢ νὴ Δία ὁρῶσι γραφὰς, ἢ ξόανα, ἢ πλάσματα, τοιαύτην τινὰ περιπέτειαν ὑποσημαίνοντα μυθώδη. εἰς ἀποτροπὴν δὲ, ὅταν κολάσεις παρὰ θεῶν, καὶ φόβους, καὶ ἀπειλὰς, ἢ διὰ λόγων, [3] ἢ διὰ τύπων ἀοράτων τινῶν προσδέχωνται, ἢ καὶ πιστεύωσι περιπεσεῖν τινας. C Οὐ γὰρ ὄχλον τε γυναικῶν, καὶ παντὸς χυδαίου πλήθους ἐπαγαγεῖν λόγῳ δυνατὸν φιλοσόφῳ, καὶ [4] προκαλέσασθαι πρὸς εὐσέβειαν, καὶ ὁσιότητα καὶ πίστιν, ἀλλὰ δεῖ καὶ

* Vett. μυθολογεῖται

* Lego οὗτος ἰσχύει

* Lego, πρόσεστι δὲ

A admiſceantur, augetur voluptas, quæ quidem medicamenti inſtar diſcendi amorem ingenerat. Ab initio itaque neceſſe eſt hoc modo pueros ineſcari: progreſſu ætatis ad ipſarum rerum cognitionem ſunt adducendi, confirmata jam intelligentia, neque opus habente adulatoribus, quin etiam quicunque litterarum ſunt & diſciplinæ rudes, pueri ſunt quodammodo, itidemque fabulas amant: quod ipſum eruditi etiam faciunt mediocriter: nam neque ratio eorum iis reluctari valet, atque conſuetudo à primis annis parta allicit. Porrò cùm fabularum monſtra non tantùm delectandi, ſed & terrendi facultatem habeant, utrique generi uſus eſt, & apud pueros, & apud adultos. Nam pueris jucundas quidem proponimus fabulas, exhortandi gratia; terribiles autem ad deterrendum. Eſt enim ejus generis Lamia, Gorgo, Incubus, Larva. Et in urbibus habitantes plerique jucundis fabulis ad honeſtatem excitantur, cùm audiunt à poëtis fabuloſe res præclare geſtas referri, Herculis putà aut Theſei ærumnas, aut divinos alteri tributos honores: aut profectò cùm hujuſmodi fictitios eventus picturis, ſtatuis, fictilibuſve operibus expreſſos vident. Idem avertuntur à vitiis, cùm ſupplicia, terrores, minaſve divinitus miſſas, aut ſermone, aut aliqua adſpectu; horribili figura exponi audiunt, aut etiam credunt talia aliquibus eveniſſe. Fieri enim non poteſt, ut mulierum ac promiſcuæ turbæ multitudo Philoſophica oratione excitetur ducaturque ad religionem, pietatem, ac fidem, ſed ſuperſtitione

1. *ἥτε γὰρ Λαμία*) De Lamia muliere, quam perhibent fabulæ anſam præbuiſſe, præter Grammaticos, lege Diodorum Siculum lib. xx. Is Lamiæ antrum & regnum in Lybia collocat, cum alii alibi eam regnaſſe tradant: Aſpaſius quidem Ethicorum Nicomachorum Ariſtotelis interpres circa Pontum ait, de ea accipiens Ariſtotelis hæc verba, lib. VII. *οἷον τὸν ἄνθρωπον, ἣν λέγουσι τὰς κυούσας ἀνασχίζουσαν τὰ παιδία κατεσθίειν.* [Euſthatius vero in lib. decimum ejuſdem operis in Libya. Sicut & Duris li. II. Libycorc, cujus verba habemus apud *σχολ.* Ariſtoph. in Veſpis] Diodorus diſerte id negat, Euripidis ductus D auctoritate. [Lamiæ meminit & Plut. *περὶ πολυπραγμοσύνης.*] De Gorgone autem, nota ſunt, quæ vulgò fabulantur poetæ. Ephialtes, Latinis eſt *Incubus*. Vide Virgil. Æn. XII. 809, & Macrobium in Somnium Scipionis. I. c. 3. Obſervant autem grammatici, hanc vocem quando *δαίμονα* ſignificat, ſcribi per *π Ἐπιελτήν*: quando nomen eſt, aut hominis, aut morbi, ſive *ῥιγοπυρέτου* per *φ*. Verum hanc legem negligunt veteres ſcriptores. *Μορμολύκη* & *Μορμὼ* [quæ & *Μορμὼ* dicitur & *Μομβρὼ*] voces ſunt, ad pavorem pueris incutiendum à nutricibus excogitatæ. Sic mater apud Theocritum, XV. v. 40. ---*μορμὼ* ait, *δάκνει ἵππος.* Ariſtoph. in Equit. p. 329. *Μορμὼ, τοῦ θράσους.* Mox Strabo, *μορμολύκας τινὰς πρὸς τοὺς νηπιόφρονας*, [Fuit & *Γελλὼ* quædam ſimiliter infantium pavor. Heſychius *Γελλὼ, δαίμων, ἣν γυναῖκες τὰ νεογνὰ παιδία φασὶν ἁρπάζειν.* *Manias* Romanæ nutrices appellarunt: vid. Feſt. *Mania* *Manducus* etiam non diſſimile fuit apud eoſdem Romanos figmentum, de quo vide Plautum Rud. II. ſ. 6. 51. & Feſtum. v. *Manducus*] *Idem.*

2. *ἢ τιμὰς περὶ τῶν θεῶν νεμομένας*) Omnino *παρὰ* eſt legendum, quam lectionem & vett. codd. confirmant. Sic mox *κολάσεις παρὰ θεῶν* dicit. At Xylander, *divinos honores* ſomniat. Melius omnino prior interpres, *tributos ab Deis honores*. Idem.

3. Horribili figura.] *Τύπων ἀοράτων. ſuſpecta vox. ad hunc locum vide quæ Plutarchus in Numa de conficta religione diſputat.* Xyland.

3. *διὰ τύπων ἀοράτων*) Hæſit hic meritò eruditiſſimus Xylander. Sed legendum *ἀώρων*. nam in libris manu exaratis eſt *ἀόρων*. *Ἄωρον* autem ſignificat *αἰσχρὸν* &. *ἄμορφον*. Reſpicit autem Strabo ad Furias quæ vultu horribili & turpiſſimo à poetis ac pictoribus fingebantur. Id vel ex Cicerone, (pro S. Roſc. Am. 24) (ut poetarum nationem taceam) & Æſchine, (contra Timarchum) unde habet Cicero, notum eſt. Sic dicitur à ſummo vate Scylla habere *πόδας ἀώρους* & ipſa *σμερδαλέος* tota. Nam qui locum poetæ aliter explicant falluntur, opinor. Pertinent ad hunc locum quæ diſputat gravis cum primis auctor Polybius non procul à libri ſexti fine, quo loco docet, harum rerum metu, (quam ille vocat *δεισιδαιμονίαν*,) ſtare & contineri maximè Rempublicam Romanorum. Vide locum, &, ſi lubet, confer cum iis, quæ de eadem re ſcribit Dionyſius Halicarnaſſ. lib. ſec. *Caſaub.*

4. *προκαλέσασθαι*) Lege, *προσκαλέσασθαι*. ut & Epitome Planudis habet. *Idem.*

1. Κα-

præterea ad hoc opus eſt, quæ incuti A ſine fabularum portentis nequit. Etenim fulmen, ægis, tridens, faces, angues, haſtæque Deorum thyrſis præfixæ, atque univerſa priſca theologia, fabulæ ſunt, receptæ à civitatum auctoribus, quibus veluti larvis inſipientum animos terrerent. Proinde fabularum fictio cùm talis res ſit, ac in ſocietatem, vitæque formam civilem, & verarum cognitionem rerum deſinat: veteres inſtitutionem puerilem uſque ad perfectam ætatem produxerunt, poëticam formandis ad modeſtiam omnis ætatis moribus ſufficere exiſtimantes. Poſterioribus demum temporibus hiſtoriæ ſcriptio, & qua hodie utimur philoſophia, in medium prodierunt. Verùm hæc ipſa ad paucos pertinet: poëtica B in publicum utilior eſt, quæ etiam theatra implere valet: maximè omnium Homerica poëſis. Et quidem primi etiam hiſtorici ac naturæ rerum deſcriptores, fabulas ſcripſerunt. Enimvero poëta fabulas ad morum formationem referens, veritatis magna ex parte rationem habuit, interdum tamen etiam mendacio adhibito, veritatem quidem amplectens, mendacio autem demulcens ac gubernans ducis inſtar multitudinem. Et,

Ut faber argento cùm circumfunderet aurum:

ſic ille veris eventis fabulas adjecit, dictionem ita condiens ac ornans, interim, C qui vera narrandi eſt propoſitus, eum ipſe quoque ad finem reſpiciens. Hoc modo Iliacum ille Bellum, rem nimirum geſtam, ſumpſit, ac fabularum commentis exornavit, itèmque Ulyſſis errores.

A διὰ δεισιδαιμονίας· τοῦτο δ᾽ οὐκ ἄνευ μυθοποιΐας, καὶ τερατείας. [1] Κεραυνὸς γὰρ, [2] καὶ αἰγὶς, [3] καὶ τρίαινα, [4] καὶ λαμπάδες, καὶ δράκοντες, καὶ [5] θυρσόλογχα τῶν θεῶν ὅπλα, μῦθοι· καὶ πᾶσα θεολογία ἀρχαϊκή· ταῦτα δ᾽ ἀπεδέξαντο οἱ τὰς πολιτείας καταστησάμενοι μορμολύκας τινὰς πρὸς τοὺς νηπιόφρονας. Τοιαύ- p. 20.
της δὲ τῆς μυθοποιΐας οὔσης, καὶ καταστρεφούσης εἰς τὸ κοινωνικὸν, καὶ τὸ πολιτικὸν τοῦ βίου σχῆμα, καὶ τὴν τῶν ὄντων ἱστορίαν, οἱ μὲν ἀρχαῖοι τὴν παιδικὴν ἀγωγὴν ἐφύλαξαν μέχρι τῶν τελείων ἡλικιῶν, καὶ διὰ ποιητικῆς ἱκανῶς σωφρονίζεσθαι πᾶσαν ἡλικίαν ὑπέλαβον. Χρόνοις δ᾽ B ὕστερον ἡ τῆς ἱστορίας γραφὴ, καὶ ἡ νῦν φιλοσοφία παρελήλυθεν εἰς μέσον. Αὕτη μὲν οὖν πρὸς ὀλίγους, ἡ δὲ ποιητικὴ δημωφελεστέρα, καὶ θέατρα πληροῦν δυναμένη· ἡ δὲ δὴ τοῦ Ὁμήρου ὑπερβαλλόντως. [6] Καὶ οἱ πρῶτοι δὲ ἱστορικοὶ, [7] καὶ φυσικοὶ, μυθογράφοι. [8] Ἅτε δὴ πρὸς τὸ παιδευτικὸν εἶδος ἀναφέρων τοὺς μύθους ὁ ποιητὴς, ἐφρόντισε πολὺ μέρος τἀληθοῦς· [9] ἐν δ᾽ ἐτίθει καὶ ψεῦδος· τὸ μὲν ἀποδεχόμενος, τῷ δὲ δημαγωγῶν καὶ στρατηγῶν τὰ πλήθη.

Ὡς δ᾽ ὅτε τις χρυσὸν περιχεύεται ἀργύρῳ Odyſſ. ζ.
ἀνήρ· 232.

οὕτως ἐκεῖνος ταῖς ἀληθέσι περιπετείαις προσετίθει C μῦθον, ἡδύνων καὶ κοσμῶν τὴν φράσιν· [10] πρὸς δὲ τὸ αὐτὸ τὸ τέλος τοῦ ἱστορικοῦ, [11] καὶ τοῦ τὰ ὄντα λέγοντος, βλέπων· Οὕτω δὴ τόν τε Ἰλιακὸν πόλεμον γεγονότα παραλαβὼν, ἐκόσμησε ταῖς μυθοποιΐαις, καὶ τὴν Ὀδυσσέως πλάνην ὡσαύτως.

1. Κεραυνὸς γὰρ) Telum hoc Jovis. Heſiodus. Θεογ. ꝟ. 707.

Βροντήν τε, Στεροπήν τε, καὶ αἰθαλόεντα κεραυνὸν
Κῆλα Διὸς μεγάλοιο. *Idem.*

2. καὶ αἰγὶς) Iovis & Minervæ ὅπλον eſt ἡ Αἰγίς. *Idem.*

3. καὶ τρίαινα) Telum Neptuni. *Idem.*

4. καὶ λαμπάδες καὶ δράκοντες) Reſpicit ad Furias. *Idem.*

5. καὶ θυρσόλογχα τῶν θεῶν ὅπλα) Pertinent hæc ad Bacchum. Pereleganter hæc omnia complexus eſt poëta, cujus hæc ſunt.

Fulmina ſub Jove ſunt. Neptuni fuſcina telum:
Enſe potens Mars eſt: haſta Minerva tua eſt.
Sutilibus Liber committit prælia thyrſis.
Fertur Apollinea miſſa ſagitta manu.

Verba autem illa, καὶ θυρσόλογχα τῶν θεῶν ὅπλα, videntur ab aliquo eſſe poëta accepta. Corruptus in hac voce Proclus: quod moneo quia nec vir doctiſſimus Thomas Linacer; nec alii magni viri hoc animadverterunt. Lege ergo in aſteriſmis Procli, θυρσόλογχος ὃν κρατεῖ ὁ Κένταυρος. θυρσόλογχον pro θύρσον dicebant, quia erat θύρσος λογχωτὸς ut appellatur libro Epigram. græcanicorum ſexto (Iuſtinus, ὥσπερ αἱ Βάκχαι διὰ σχήματος εἰρηνικοῦ τὰς λόγχας ἐν ταῖς θύρσαις περιφέρουσιν. Strabo l. III. de alia re ἀκοντίον λελογχωμένον σιδήρῳ dicit. Athenæus lib. V. c. 7. in fine de Baccho. εἶχεν ἐν ταῖς χερσὶ θυρσόλογχον χρυσοῦν. Apud Ptolemæum θύρσον legimus ſimpliciter. *Idem.*

6. Καὶ οἱ πρῶτοι δὲ ἱστορικοὶ) Hecatæus, Herodotus, Ephorus: quorum fabulis non ubique ita delectatur Strabo, ut nunc. Nam ſanè alibi fabuloſos id genus ſcriptores acerbè ſatis perſtringit, & vellicat. *Idem.*

7. καὶ φυσικοὶ] Parmenides, Empedocles, Xenophanes, alij philoſophi ante Socratem, qui princeps τὸ ἠθικὸν τῆς φιλοσοφίας μέρος invenit. *Idem.*

8. Ἅτε δὴ πρὸς τὸ] Eleganter initio ſententiæ, ἅτε δὴ ponere ſolet. Sic apud alios οἷα δή. Herodianus D libr. primo. Οἷα δὴ ἄνδρα πολυΐστορα, μάλιστα ἐτάραττε μνήμη. *Idem.*

9. ἐν δ᾽ ἐτίθει καὶ ψεῦδος] Alludit ad hemiſtichium poetæ Ιλ. σ.

ἐν δ᾽ ἐτίθει νειὸν μαλακήν. *Idem.*

10. πρὸς δὲ τὸ αὐτὸ τέλος τοῦ ἱστορικοῦ.] Ex ſententia igitur Strabonis auctoris locupletiſſimi, ἡ ἱστορικὴ, & ἡ ποιητικὴ finem habent unum & eundem: modo tantum τῆς γραφῆς differunt. Utraque prodeſſe & docere vult: ἡ ποιητικὴ, etiam delectare. Illa τὰ ὄντα tantum exponit: hæc & τὰ ὄντα exponit, & τὰ μὴ ὄντα docendi cauſa fingit. *Idem.*

11. καὶ τοῦ τὰ ὄντα λέγοντος] Periphraſis ἱστορικοῦ. nam καὶ eſt ἐξηγήσεως nota: τὰ ὄντα ſunt τὰ ἀληθῆ. & apud Herodotum τὸν ἐόντα λέγειν λόγον, eſt veritatem rei dicere. Sic apud Demoſthenem: ὁ γενόμενος λόγος. niſi mendum eſt. Atque hæc loquendi Græcorum genera ex ipſa rerum natura petita ſunt:

nam

A [1] Ἐκ μηδενὸς δὲ ἀληθοῦς ἀνάπτειν καινὴν τερατολογίαν, οὐχ Ὁμηρικόν. [2] προσπίπτει γὰρ, ὡς εἰκὸς, ὡς πιθανώτερον, ἂν οὕτω τις ψεύδοιτο, εἰ καταμίσγοι τι καὶ αὐτῶν τῶν ἀληθινῶν· [3] ὅπερ καὶ Πολύβιός φησι περὶ τῆς Ὀδυσσέως πλάνης ἐπιχειρῶν· τοιοῦτο δ' ἐστὶ καὶ τό,

Odyſſ. τ. 203. Ἴσκε ψεύδεα πολλὰ λέγων ἐτύμοισιν ὁμοῖα·

Οὔτε γὰρ πάντα, ἀλλὰ πολλὰ [4] εἶπε, οὐδ' ἂν ἦν ἐτύμοισιν ὁμοῖα. Ἔλαβεν οὖν παρὰ τῆς ἱστορίας τὰς ἀρχάς. [5] Καὶ γὰρ τὸν Αἴολον [6] δυναστεῦσαί φησι τῶν περὶ τὴν Λιπάραν νήσων, καὶ [7] τῶν περὶ τὴν Αἴτνην, καὶ Λεοντίνην, Κύκλωπας, καὶ Λαιστρυγόνας ἀξένους τινάς· (Odyſſ. κ. & ψ.) διὸ καὶ τὰ περὶ τὸν πορθμὸν, ἀπροσπέλαστα εἶναι τοῖς τότε· B [8] καὶ τὴν Χάρυβδιν, καὶ τὸ Σκύλλαιον ὑπὸ λῃστῶν κατέχεσθαι· οὕτω δὲ τοὺς ἄλλους τῶν ὑπὸ Ὁμήρου λεγομένων ἐν ἄλλοις τόποις ἱστορούμενα· οὕτω δὴ καὶ τοὺς Κιμμερίους εἰδὼς οἰκοῦντας τὸν Κιμμερικὸν Βόσπορον πρὸς Βορρᾶν, καὶ ζοφώδη, μετήγαγεν εἰς σκοτεινόν τινα τόπον, [9] οἰκείως τὸν καθ' ᾅδην, χρήσιμον ὄντα πρὸς τὴν μυθοποιΐαν τὴν ἐν τῇ πλάνῃ. Ὅτι δ' οἶδεν αὐτοὺς, οἱ χρονογράφοι δηλοῦσιν, ἢ μικρὸν πρὸ αὐτοῦ τὴν τῶν Κιμμερίων ἔφοδον, ἢ κατ' αὐτὸν * [11] ἀναγράφοντες· Ὡσαύτως δὲ καὶ τοὺς Κόλχους εἰδὼς, καὶ τὸν Ἰάσονος πλοῦν τὸν εἰς Αἶαν, καὶ τὰ περὶ Κίρκης καὶ Μηδείας μυθευόμενα, καὶ ἱστορούμενα περὶ τῆς φαρμακείας, καὶ τῆς ἄλλης ὁμοιοτροπίας, [12] συγγενείας τε ἔπλασε τῶν οὕτω διῳκισμένων, τῆς μὲν ἐν τῷ

* Sic reſtituimus hunc locum ex manuſſ.

p. 21.

Non enim Homericum eſt nova fabularum portenta proferre, quæ à nullo vero dependeant. Veriſimiliora nimirum videntur auditori, quæ is ita mentitur, ut vera falſis admiſceat: id quod de Ulyſſis erroribus diſſerens etiam Polybius affirmat. Tale eſt etiam hoc,

Sic falſa veris affinia multa locutus.

Non enim omnia falſa dixit, ſed multa modò dixit: alioqui ea veris ſimilia non fuiſſent. Accepit ergo principia ſuæ poëſeos ex hiſtoria, cùm affirmat, Æolum inſulis Liparæ adjacentibus imperaſſe: ac circa Ætnam & Leontinorum regionem Cyclopes incoluiſſe, & Læſtrygonas quoſdam inhoſpitales: ita loca freto vicino tum temporis inacceſſa fuiſſe: Charybdin quoque & Scyllæum à latronibus fuiſſe infeſſa, eodemque modo alibi alios habitaſſe, quorum Homerus meminit. Atque ita cùm noſſet Cimmerios verſus Septentrionem habitare ad Boſporum Cimmerium, loco caliginoſo, tranſtulit eos in tenebroſum locum, opportunè inferos ad hoc commentus in Ulyſſea peregrinatione: quod autem eos noverit, ex eo liquet, quia ejus ætate, vel paulo ante ipſum natum [10] Cimmeriorum excurſionem annalium ſcriptores referunt. Sic cùm Colchos noſſet, & Jaſonis ad Æam navigationem, & quæ de Circe ac Medea feruntur fabulæ, de earum veneficiis ac reliqua morum ſimilitudine: cognatas eas inter ſe finxit (cùm quidem longiſſimè eſſent diſſitæ, alteraque earum in

Nam, ut docet philoſophus, orationis veritas ἀκολουθεῖ τῷ εἶναι. *Idem.*

1. ἐκ μηδενὸς δὲ ἀληθοῦς] Paullò poſt, τὸ δὲ πάντα πλάττειν, οὐ πιθανὸν οὐδὲ Ὁμηρικόν. *Idem.*

2. προσπίπτει γὰρ, ὡς εἰκὸς, ὡς πιθανώτερον) Veteres codd. habebant προπίπτει. Ego προσπίπτειν retineo, & interpretor ut apud Ciceronem pro Sext. c. 50. *ad aures accidere.* Paullò aliter infrà, μάλιστα γὰρ ἂν προσπίπτοι τὸ ῥηθὲν ὑφ' Ἡροδότου. *Idem.*

3. ὅπερ καὶ Πολύβιός φησι] Polybii locus, ut & major pars operum tanti ſcriptoris, interiit. Sed de Polybio plura Strabo infrà. *Idem.*

4. εἶπε, οὐδ' οὐκ ἂν ἦν ἐτύμοισιν ὁμοῖα) Reſtituimus vocem ὁμοῖα, quæ in Germania perierat, ex Aldino codd. & manuſſ. *Idem.*

5. καὶ γὰρ τὸν Αἴολον δυναστεῦσαι) Plinius lib. III. cap. IX. *Lipara dicta à Liparo rege, qui ſucceſſit Aeolo.* Ibidem, *Tertia Strongyle, à Lipara M. paſſ. ad exortum Solis vergens, in qua regnavit Aeolus.* Idem.

6. δυναστεῦσαί φησι) Quis non videt legendum eſſe φασί? Vult probare Homerum, eorum quæ dicit τὰς ἀρχὰς, ab hiſtoria habuiſſe: exempli gratia, multa poeta de Aeolo fabulosè & præter rei veritatem, & tamen non ſunt omnia conficta ab eo: fama enim eſt, inquit, Aeolum hunc obtinuiſſe quondam inſulas, quæ ſunt circa Liparam. Idem de Cyclopibus, & Læſtrygonibus ſentiendum, quorum poeta meminit, *Idem.*

7. καὶ τῶν περὶ τὴν Αἴτνην, καὶ Λεοντίνην, Κύκλωπας, καὶ Λαιστρυγόνας) Cyclopas refert ad Aetnam. Pomp. Mela. II. c. 7. *Et Aetna, quæ Cyclopas olim tulit, nunc aſſiduis ignibus flagrat.* Læſtrygonas ad Leontinem. Nam qui poſtea Leontini in Sicilia dicti ſunt, prius Læſtrygones appellabantur. Heſych. Λαιστρυγόνες οἱ νῦν Λεοντῖνοι. De Cyclopibus & Læſtrygonibus Thucydides libro VI. c. 2. ſic, παλαιότατοι μὲν λέγονται ἐν μέρει τινὶ τῆς χώρας Κύκλωπες καὶ Λαιστρυγόνες οἰκῆσαι· ὧν ἐγὼ οὔτε γένος ἔχω εἰπεῖν, οὐθ' ὁπόθεν εἰσῆλθον, ἢ ὅποι ἀπεχώρησαν. *Idem*

8. καὶ τὴν Χάρυβδιν καὶ τὸ Σκυλλαῖον) vide infrà lib. VI. *Idem.*

9. οἰκείως τὸν καθ' ᾅδην) Probo lectionem veterum librorum, μετήγαγεν οἰκείως, εἰς σκοτεινόν τινα τόπον τὸν καθ' ᾅδην *Idem.*

10. Cimmeriorum excurſionem.) *De qua ſuprà pag. 12. Cæterum verba in Græco ſunt corrupta.* ἢ κατ' αὐτὸν. ἀναγράφων δέ ὡσαύτως καὶ τοὺς Κόλχους. D *Conjecturis ſuis qui tantum detulerunt auctoritatis, ut in ſummis ſcriptoribus expungere, quod erat à libraritis traditum, & ſua inventa iis abolitis ſufficere auderent, peſſimè ſunt omnium peritorum judicio meriti de optimis literis, utcunque ſtudio iuvandi decepti. Ego mutare quicquam, niſi quod vel Aldinus codex, vel interpres jubeant mutare, ſitque liquidò falſum, nequaquam auſus ſum. Sic tamen hæc ſcripta fuiſſe à Strabone omnino judico; uti ſubiiciam.* ἢ κατ' αὐτὸν ἀναγράφουσιν. Ὡσαύτως δὲ καὶ Κολ. Xyland.

11. ἀναγράφοντες. Ὡσαύτως) Legebatur antè ἀναγράφων δὲ ὡσαύτως: nimirum hunc locum ut alios quàm plurimos prava pronunciatio qua τ poſt ν corrumpitur, corruperat. Similes mendas eaſque inſignes alias notabimus. *Caſaub.*

12. συγγενείας τε ἔπλασε) facit enim Circen ſororem Ætæ, qui fuit pater Medeæ, verba eius ſunt Ὀδ. κ.

Αἰαίη

receſſu ponti, altera in Italia habitaret) & utramque in Oceano exteriore collocavit: tametſi fortaſſis Jaſon ad Italiam uſque evagatus eſt. Quædam enim apud Ceraunios montes, circum Adriam, in Poſeidoniata ſinu & inſulis, quæ Tyrrheniæ ſunt oppoſitæ, monſtrantur indicia peregrinationis Argonauticæ: & contulerunt huc aliquid etiam Cyaneæ, quæ ſaxa quidam Symplegadas appellant, aſperam exhibentia navigantibus per fauces Byzantias navigationem: itaque ut ab Aea Aeam, ita à Symplegadibus Planctas finxit: cumque veriſimilis eſſet Jaſonis per illas navigatio, per ſcopulos ipſe navigationem commentus eſt juxta Scyllam & Charybdin. Omnino autem iſta ætate mare Ponticum pro Oceano quodam ſecundo habebatur, & qui eò navigaſſent, non minùs procul ab hominibus diſceſſiſſe putabantur, quàm qui procul extra columnas Herculis eſſent profecti. maximum enim marium noſtrum putabatur, ideoque ob excellentiam Ponti nomen ei eſt impoſitum, ſicut ob præſtantiam poëtæ appellatione Homerus intelligitur. Itaque fortaſſis Pontica ad Oceanum tranſtulit, ut qui ea ob receptam opinionem facilè approbatum iri exiſtimaret. Item cum Solymi excelſiſſimas Tauri extremitates à Lycia ad Piſidiam uſque tenerent, & cacumina verſus meridiem ſita admodum conſpicua eſſent iis, qui intra Taurum habitant, maximè circa Pontum: ſimilitudine quadam eos quoque ultra Oceanum poſuit. ſic enim loquitur de Ulyſſe rate vehente:

Aſt illum Aethiopum rediens Neptunus ab oris,
E Solymis longè conſpexit montibus. —

μυχῷ τοῦ Πόντου, τῆς δ' ἐν τῇ Ἰταλίᾳ, [1] καὶ ἐξωκεανισμὸν ἀμφοῖν, τάχα καὶ τοῦ Ἰάσονος μέχρι τῆς Ἰταλίας πλανηθέντος· δείκνυται γάρ τινα σημεῖα, καὶ περὶ τὰ Κεραύνια ὄρη, καὶ περὶ τὸν Ἀδρίαν, [2] καὶ ἐν τῷ Ποσειδωνιάτῃ κόλπῳ, καὶ ταῖς πρὸ τῆς Τυῤῥηνίας νήσοις, τῆς τῶν Ἀργοναυτῶν πλάνης σημεῖα. Προσέδοσαν δέ τι καὶ αἱ Κυανέαι ἅς περ Συμπληγάδας καλοῦσι πέτρας τινὲς, τραχὺν ποιοῦσαι τὸν διέκπλουν, τὸν διὰ τοῦ Βυζαντικοῦ στόματος· ὥστε [3] παρὰ μὲν τὴν Αἶαν * ἡ Αἴη, [4] παρὰ δὲ τὰς Συμπληγάδας αἱ Πλαγκταὶ, καὶ ὁ δι' αὐτῶν πλοῦς τοῦ Ἰάσονος πιθανὸς ἐφάνη. [5] παρὰ δὲ τὴν Σκύλλαν, καὶ τὴν Χάρυβδιν, ὁ διὰ τῶν σκοπέλων πλοῦς. Ἁπλῶς δ' οἱ τότε τὸ πέλαγος τὸ Ποντικὸν ὥσπερ ἄλλον τινὰ Ὠκεανὸν ὑπελάμβανον, καὶ τοὺς πλέοντας ἐκεῖσε [6] ὁμοίως ἐκτοπίζειν ἐδόκουν, ὥσπερ τοὺς ἔξω στηλῶν ἐπιπολὺ προϊόντας· καὶ γὰρ μέγιστον τῶν καθ' ἡμᾶς ἐνομίζετο, καὶ διὰ τοῦτο κατ' ἐξοχὴν [7] ἰδίως Πόντον προσηγόρευον· ὡς ποιητὴν, τὸν Ὅμηρον. Ἴσως οὖν καὶ διὰ τοῦτο μετήνεγκε τὰ ἐκ τοῦ Πόντου πρὸς τὸν Ὠκεανὸν ὡς εὐπαράδεκτα, διὰ τὴν κατέχουσαν δόξαν. Οἶμαι δὲ καὶ τῶν Σολύμων τὰ ἄκρα τοῦ Ταύρου τὰ περὶ τὴν Λυκίαν ἕως Πισιδίας κατεχόντων τὰ ὑψηλότατα, καὶ τὰς ἀπὸ τῆς μεσημβρίας ὑπερβολὰς ἐπιφανεστάτας παρεχόντων τοῖς ἐντὸς τοῦ Ταύρου, καὶ μάλιστα τοῖς περὶ τὸν Πόντον, καθ' ὁμοιότητά τινα καὶ τούτους ἐξωκεανισθῆναι· φησὶ γὰρ ἐπὶ τοῦ πλέοντος ἐν τῇ σχεδίᾳ·

Τὸν δ' ἐξ Αἰθιόπων ἀνιὼν κρείων Ἐνοσίχθων Ulyſſ. ε. 282.
Τηλόθεν ἐκ Σολύμων ὀρέων ἴδε. --

*Lego ἢ Αἶαν.

Αἰαίην δ' ἐς νῆσον ἀφικόμεθ'· ἔνθα δ' ἔναιε
Κίρκη εὐπλόκαμος, δεινὴ θεὸς, αὐδήεσσα,
Αὐτοκασιγνήτη ὀλοόφρονος Αἰήταο.

Vide reliqua: alii, ſorores Circen & Medeam fuiſſe tradunt. Lege, ſi vacat, quæ ſcribit Scholiaſtes Apollonii libro III. & Diodorus Siculus libro IV. *Idem.*

1. καὶ ἐξωκεανισμὸν ἀμφοῖν) Vide initium Οδ. μ. & poëtæ interpretes in illum locum. De Jaſonis navigatione & erroribus infrà commodius, ubi de Iſtro. *Idem.*

2. καὶ ἐν τῷ Ποσειδωνιάτῃ κόλπῳ) id eſt Pæſtano ſinu? Pæſtus enim Græcis Ποσειδωνία. Vide lib. V. Pæſtanus ſinus etiam apud Melam II. 4. & Plin. II. 5. *Idem*

3. παρὰ μὲν τὴν Αἶαν ἡ Αἴη) Imo ἡ Αἰαίη. Ita enim appellatur à poëta conficta inſula ubi Circen collocat. Junge autem cum ſequentibus πιθανὸς ἐφάνη. *Idem.*

4. παρὰ δὲ τὰς συμπληγάδας αἱ Πλαγκταὶ) Nam ipſæ quoque Symplegades, ut nomen indicat, à veteribus πλαγκταὶ creditæ ſunt, atque ita vocitatæ. Herodotus lib. IV. 85. ἐντεῦθεν ἐσβὰς ἐς νέα, ἔπλεε ἐπὶ τὰς Κυανέας καλευμένας τὰς πρότερον πλαγκτὰς Ἕλληνές φασι εἶναι. *Idem.*

5. παρὰ δὲ τὴν Σκύλλαν καὶ τὴν Χάρυβδιν) Quod Homerus ait de duobus illis periculoſiſſimis ſcopulis, quorum alterum Scyllam nominat, alterum Charybdin, ejus figmenti ſumpſit τὰς ἀρχὰς ab iis, quæ de veris Scylla & Charybdi in Sicilia Homeri tempeſtate vulgò erant cognita. Nam quia illi loci erant latrociniis piratarum, qui eos obſidebant, infames, poëta Scyllam & Charybdin in horrenda monſtra convertit, ac ſcopulos eſſe dixit, per quorum medium naves non niſi cum ſummo extremæ perniciei periculo tranſire poſſent. Hoc voluit Strabo, non quod eum faciunt loqui interpretes. *Idem.*

6. ὁμοίως ἐκτοπίζειν ἐδόκουν) ſimiliter putabant noſtram exceſſiſſe οἰκουμένην, ut eos, qui columnas tranſiiſſent. Nam vetuſtiſſimi illi noſtræ οἰκουμένης terminum orientem verſus progredientibus Pontum & Phaſin putabant. Plato in Phæd. p. 109. ed. H. St. Καὶ ἡμᾶς οἰκεῖν τοὺς μέχρις Ἡρακλείων στηλῶν ἀπὸ Φάσιδος ἐν σμικρῷ τινι μορίῳ. Aeſchylus de Colchis, οἱ γᾶς ἔσχατον πόρον Ἀμφιμαίαν τιν' ἔχουσι λίμναν. *Idem.*

7. ἰδίως πόντον προσηγόρευον) Lege Euſtath. ad illa Οδ. α. πολλὰ δ' ὅγ' ἐν πόντῳ πάθεν, Idem Euſtathius in præfatione in Iliadem, cauſam explicat cur poëtam cum dicimus Homerum intelligamus. *Idem.*

Τάχα δὲ καὶ τοὺς μονομμάτους Κύκλωπας 1 ἐκ A * τῆς Σκυθικῆς ἱστορίας μετενήνοχε· 2 τοιούτους γάρ τινας τοὺς Ἀριμασποὺς φασιν, 3 οὓς ἐν τοῖς Ἀριμασπείοις ἔπεσιν ἐκδέδωκεν Ἀριστέας ὁ * Προκοννήσιος. 4 Δεῖ δὲ ταῦτα προϋποθέμενον, σκοπεῖν τί λέγουσιν οἱ φήσαντες περὶ Σικελίαν ἢ Ἰταλίαν γενέσθαι τῷ Ὀδυσσεῖ τὴν πλάνην καθ᾽ Ὅμηρον, ἢ μὴ γενέσθαι· ἔστι γὰρ ἀμφοτέρως τοῦτο δέξασθαι· καὶ βέλτιον, καὶ χεῖρον. Βέλτιον μὲν οὖν, ἂν οὕτω δέχηται, ὅτι πεισθεὶς ἐκεῖ τὴν πλάνην τῷ Ὀδυσσεῖ γενέσθαι, λαβὼν ἀληθῆ ταύτην τὴν ὑπόθεσιν, ποιητικῶς διεσκεύασε· τοῦτο γὰρ οἰκείως ἂν λέγοιτο περὶ αὐτοῦ· καὶ οὐ μόνον γε περὶ Ἰταλίαν, ἀλλὰ καὶ μέχρι τῶν ἐσχάτων τῆς Ἰβηρίας ἔστιν εὑρεῖν ἴχνη τῆς ἐκείνου B πλάνης, καὶ ἄλλων πλειόνων. Χεῖρον δὲ, ἐάν τις καὶ τὴν διασκευὴν ὡς ἱστορίαν δέχηται, 5 ἐκείνου Ὠκεανὸν, καὶ ᾍδην, καὶ Ἡλίου βόας, καὶ ἐπὶ Θεαῖς ξενίας, καὶ μεταμορφώσεις, καὶ μεγέθη Κυκλώπων, καὶ Λαιστρυγόνων, καὶ μορφὴν Σκύλλης, καὶ διαστήματα πλοῦ, καὶ ἄλλα πλείω τοιαῦτα τερατογραφοῦντος φανερῶς· 6 Οὔτε δὲ πρὸς τοῦτον ἄξιον ἀντιλέγειν, οὕτω φανερῶς καταψευδόμενον τοῦ ποιητοῦ, 7 καθάπερ οὐδ᾽ εἰ φαίη, τοῦτον τὸν τρόπον γενέσθαι τὸν εἰς Ἰθάκην κατάπλουν τοῦ Ὀδυσσέως, καὶ τὴν μνηστηροφονίαν, καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ ἀγροῦ συστᾶσαν μάχην τοῖς Ἰθακησίοις

* Sic vett. lib.

* Manuſſ. Προικοννήσιος.

p. 22.

A Fortaſſis etiam unoculos iſtos Cyclopes 1 è Scythica tranſtulit hiſtoria: tales enim ferunt eſſe Arimaſpos quoſdam, quos in Arimaſpeis carminibus edidit Ariſteas Proconneſius. His ita poſitis, conſiderandum eſt quid dicant, qui Ulyſſem, ita ut Homerus ſcripſit, ad Siciliam atque Italiam evagatum fuiſſe aſſerunt, quique negant: in utramque enim partem rectè ac ſecus ſentire licet. Rectè, ſi quis ita Homero aſſentiatur, ut qui pro certo habens eò perveniſſe Ulyſſem, hoc verum argumentum ſumptum poëticè tractaverit: id enim de eo propriè dici poteſt: neque circa Italiam modò, ſed & uſque ad Hiſpaniæ extrema invenire licet veſtigia ipſius errorum, aliorumque plurium. Perperam, ſi quis commenta etiam ejus pro hiſtoria putet, Oceanum ſcilicet, inferos, Solis boves, Dearum hoſpitia, formarum permutationes, vaſta Cyclopum & Læſtrygonum corpora, formam Scyllæ, ſpacia navigationis, aliaque id genus multa, quæ Homerus perſpicuè finxit, portentoſa. Qui ita apertè de poëta mentitur, non magis dignus eſt contra quem diſputes, quàm ſi quis aſſeveraret Ulyſſem ita Ithacam revectum eſſe, procos occidiſſe, pugnam cum Ithacenſibus in

1. E Scythica.) *Non dubitavi pro ἠθικῆς reponere Σκυθικῆς, cùm interpres quoque ſic legerit, & ſenſus* C *doceat ita eſſe legendum.* Xyland.

1. ἐκ τῆς Σκυθικῆς ἱστορίας) Sic rectè interpretes non ἠθικῆς, & ita in manuſſ. *Caſaub.*

2. τοιουτης γάρ τινας τὰς Ἀριμάσπης) De Arimaſpis, deque ipſa voce Scythica lege Herodot. lib. III. 116. IV. 27. Plin. lib. VII. cap. 2. Marcellin. lib. XXIII. Arimaſpos homines luſcos & feros vocat. Coclites appellat Varro de L. L. ſexto. Solinus c. 20. gentem unoculam. Diodorus Siculus libro XVII Arimaſpos ſua ætate Euergetas fuiſſe appellatos auctor eſt: qua de re plura lib. XV. *Idem.*

3. οὓς ἐν τοῖς Ἀριμασπείοις ἔπεσιν ἐκδέδωκεν Αριστέας, ὁ Προκοννήσιος) Quicunque de Arimaſpis mentionem faciunt, ii ferè Ariſteam laudant hujus hiſtoriæ auctorem primum. Fuit is, ut in Arimaſporum mentione fusè docet Herodotus, Cayſtrobii filius, genere Proconneſius, qui poſt longam ad gentes ſeptentrionales peregrinationem (quanquam ſuam ipſe animam corpore exutam, ſolam pe- D regrinatam eſſe voluit hominibus perſuadere, vide Herodotum & Maxim. Tyrium) carminibus gentes illas deſcripſit ad quas venerat: ea carmina Ἀριμάσπεια appellantur ab Herodoto & Strabone, cum hic tum lib. XIII. Herodot. IV. 13. ἔφη δὲ Ἀριστέης ὁ Καυστροβίου, ἀνὴρ Προκοννήσιος ποιέων ἔπεα, ἀπικέσθαι ἐς Ἰσσηδόνας, φοιβόλαμπτος γενόμενος. Ἰσσηδόνων δ᾽ ὑπεροικέειν Ἀριμασπους ἄνδρας μουνοφθάλμους. Adſcribam etiam Ariſteæ ipſius verſus qui non omnibus obvii ſunt.

Ἰσσηδοὶ χαίτῃσιν ἀγαλλόμενοι ταναῇσι
Καὶ σφας ἀνθρώπους εἶναι καθύπερθεν ὁμούρους
Πρὸς βορέω, πολλούς τε καὶ ἐσθλοὺς κάρτα μαχητὰς
Ἀφνειὴς ἵπποισι, πολύρρηνας, πολυβούτας.
Ὀφθαλμὸν δ᾽ ἓν ἕκαστος ἔχει χαρίεντι μετώπῳ
Χαίτῃσι λάσιοι, πάντων στιβαρώτατοι ἀνδρῶν.

Non eſt dubium quin & Herodot. IV. 14. & Plin. & Strabo noſter hos verſus haberent in animo, cum de A- C rimaſpis ſcribentes Ariſteam laudarent. Æſchylus etiam Ariſteam ſecutus, ſic ſcribit in Prometheo Δεσμ. 778.

Γρύπας φύλαξαι, τόνδε μουνῶπα στρατὸν
Ἀριμασπῶν, ἱπποβάμον, οἳ χρυσόρρυτον
Οἰκοῦσιν ἀμφὶ νᾶμα Πλατῶνος πόρου.

Ariſteæ libros ſitu ſquallentes vidiſſe ſe teſtatur A. Gellius lib. IX. cap. 4. *Idem.*

4. Δεῖ δὲ ταῦτα προϋποθέμενον) De fabulis & locorum figmentis Homericis hactenus in genere locutus, ad errores Ulyſſis ſtylum convertit. Eratoſthenis ſententia hæc fuit: Quicquid ab Homero hac de re dicitur, id merum eſſe ipſius commentum: longéque falli, qui in iis explicandis, & hiſtoriæ accommodandis laborabant. Tunc enim (dicebat ille) ſcire aliquis poſſit, quæ illa ſint loca, per quæ errantem Ulyſſem ducit poëta, quum repererit prius, quis ille ſutor fuerit qui utrem ventorum, quem poëta Æolo attribuit, conſuerit. Facete ſanè Eratoſthenes. Sed hanc ſententiam validis rationibus D evertit Strabo: accedit & Polybii gravis viri auctoritas. *Idem.*

5. Ἐκείνου ὠκεανὸν) ἡ σύνταξις eſt: ἐκείνου τερατολογοῦντος οὕτω φανερῶς ὠκεανὸν, &c. *Idem.*

6. οὔτε δὲ πρὸς τοῦτον ἄξιον ἀντιλέγειν) Neque ille dignus eſt cui reſpondeas, qui nihil poëticæ libertati concedens omnia pro veris accipit, quæ dicuntur à poëta, &, quæ non cohærere videntur carpit, ineptè: neque ei fuerit contradicere æquum qui perſuaſus erraſſe revera Ulyſſem per Siciliam & Italiam, ac illarum regionum maria, quæ poëta ad hæc fingit ut poëtica licentia dicta fictaque accipit, commodéque interpretatur. Utroque modo peccavit Eratoſthenes. *Idem.*

7. καθάπερ οὐδ᾽ εἰ φαίη, τοῦτον τὸν τρόπον) Deeſt negatio quod rectè vetus interpres animadvertit, vel igitur εἰ οὐ φαίη vel μὴ τοῦτον legendum. Lectio, quam probavit Xylander, ferri non poteſt. *Idem.*

1. πρὸς

agro conſeruiſſe, uti ea Homerus deſcripſit: neque verò cum eo litigandum eſt, qui convenienter poëtæ dicta accipit. Eratoſthenes autem utrique effato non rectè occurrit. Poſterius, quòd ea, quæ perſpicuè ſunt falſa, neque verbis digna, conatur multis refellere. Prius, dum omnem poëtam nugatorem eſſe, & neque locorum, neque artium peritiam ad virtutem conducere pronunciat, cùmque fabulæ aliæ locis non fictis adſcribantur, ut Ilio, Pelio, Idæ: aliæ fictis, ut Gorgones, Geryones, hujus ille generis ait eſſe eas etiam, quæ de Ulyſſis erroribus narrantur: & qui non ficta iſta, ſed [illegible] verum aſſumtum argumentum dicunt, eorum mendacium ipſa ipſorum diſſenſione detegi: nam Sirenes ab aliis ad Peloriadem collocari, ab aliis apud Sirenuſas, duobus ampliùs ſtadiorum millibus diſſitas: eſſe autem eas ſcopulum tricipitem, qui Cumanum ſinum à Poſidoniate diſtinguat. Etenim neque ſcopulus iſte trivertex eſt, neque omnino in altum extollitur cacumen, 6 ſed à Surrento vicinis locis uſque ad fretum, quod eſt juxta Capreas, cubito ſimilis quidam terræ flexus interjacet, ab altera montani lateris parte Sirenum fanum habens, ab altera ad Poſidoniatem ſinum, tres exiguas inſulas deſertas ac ſaxoſas, quæ vocantur Sirenuſæ, & in ipſo trajectu Minervæ templum, à quo nomen habet etiam ille cubitus. Enimvero non, ſi qui hiſtoriam locorum tradidere, non conſentiunt, ideò tota illicò abjicienda eſt hiſtoria: quinimo nonnunquam univerſæ hiſtoriæ fidem conciliare iſta ex diſſenſione licet. Verbi gratia, ſi quæratur an vagando ad Italiam & Siciliam pervenerit Ulyſſes, & utrùm circum ea loca Sirenes ponantur: is qui eas in Peloriade ponit,

A πρὸς αὐτόν· οὔτε πρὸς τὸν δεξάμενον οἰκείως προσπλέκεσθαι δίκαιον. Ὁ Ἐρατοσθένης δὲ πρὸς ἀμφοτέρας τὰς ἀποφάσεις ἀπήντηκεν οὐκ εὖ, πρὸς μὲν τὴν δευτέραν, ὅτι πειρᾶται διαβάλλειν τὰ φανερῶς ψευδῆ, καὶ οὐκ ἄξια λόγου, διὰ μακρῶν· πρὸς δὲ τὴν προτέραν, ποιητήν τε ἅπαντα ἀποφήνας φλύαρον, καὶ μήτε τόπων ἐμπειρίαν, μήτε τεχνῶν 1 πρὸς ἀρετὴν συντείνειν νομίσας· τῶν τε μύθων, τῶν μὲν ἐν τόποις πεπλασμένοις πεφημισμένων, οἷον ἐν Ἰλίῳ, καὶ Πηλίῳ καὶ Ἴδῃ. τῶν δὲ ἐν πεπλασμένοις, καθάπερ ἐν οἷς αἱ Γοργόνες, ἢ ὁ Γηρυόνης. ταύτης φησὶ τῆς ἰδέας εἶναι καὶ τοὺς κατὰ B τὴν Ὀδυσσέως πλάνην λεγομένους· τοὺς δὲ μὴ πεπλάσθαι λέγοντας, ἀλλ᾽ ὑποκεῖσθαι, ἐξ αὐτοῦ τοῦ μὴ συμφωνεῖν ἐλέγχεσθαι ψευδομένους· τὰς γοῦν Σειρῆνας, τοὺς μὲν 2 ἐπὶ τῆς Πελωριάδος καθιδρύειν, 3 τοὺς δὲ ἐπὶ τῶν Σειρηνουσῶν 4 πλείους ἢ δισχιλίους διεχουσῶν σταδίους· εἶναι δ᾽ αὐτὰς σκόπελον τρικόρυφον, διείργοντα τὸν Κυμαῖον καὶ Ποσειδωνιάτην κόλπον. Ἀλλ᾽ οὐδὲ ὁ σκόπελος οὗτος ἐστὶ τρικόρυφος, οὐθ᾽ ὅλως κορυφοῦται πρὸς ὕψος· ἀλλὰ 5 ἀγκών τις ἔγκειται μακρὸς, καὶ στενὸς ἀπὸ τῶν κατὰ Σύρρεντον χωρίων ἐπὶ τὸν κατὰ Καπρέας πορθμὸν, ἐπὶ θάτερα μὲν τῆς ὀρεινῆς, τὸ τῶν Σειρήνων ἱερὸν ἔχων, ἐπὶ θάτερα δὲ, πρὸς τῷ Ποσειδωνιάτῃ κόλπῳ, νησίδια C τρία προσκείμενα, ἔρημα, πετρώδη, 7 ἃ καλοῦσι Σειρηνούσας ἐπ᾽ αὐτῷ δὲ τῷ πορθμῷ, τὸ Ἀθήναιον, 8 ᾧπερ ὁμωνυμεῖ καὶ ὁ ἀγκὼν αὐτός. Ἀλλ᾽ οὔτ᾽, εἰ μὴ συμφωνοῦσιν οἱ τὴν ἱστορίαν τῶν τόπων παραδιδόντες, εὐθὺς ἐκβάλλειν δεῖ τὴν σύμπασαν ἱστορίαν· ἀλλ᾽ ἔσθ᾽ ὅτε καὶ * πιστοῦσθαι τὸ καθόλου μᾶλλόν ἐστιν. Οἷόν τι λέγω, ζητουμένου, εἰ κατὰ Σικελίαν καὶ Ἰταλίαν ἡ πλάνη γέγονε· καὶ εἰ αἱ Σειρῆνες ἐνταῦθά που λέγονται· ὁ μὲν δὴ φήσας ἐν τῇ Πελωριάδι, * Manuſſ. πεπιστεῦσθαι

1. πρὸς ἀρετὴν συντείνειν νομίσας) Lego, πρὸς ἀρετὴν ποιητοῦ. Quis enim tam perverſi judicii Eratoſthenem fuiſſe putet, ut Geographiæ & bonarum artium cognitionem, ad virtutem quicquam conducere negaret? Cynici alicujus iſta non Eratoſthenis viri eruditiſſimi eſt ſententia. Strabo ſuprà de eodem. pag. 30 B. Καὶ προσεπεργάζεταί γε, πυνθανόμενος τί συμβάλλεται πρὸς ἀρετὴν ποιητοῦ, πολλῶν ὑπάρξαι τόπων ἔμπειρον, ἢ στρατηγίας Profectò de optimo & doctiſſimo viro male hìc merentur interpretes. *Idem.*

ἐπὶ τῆς Πελωριάδος) ſcilicet ἄκρας. Pelorum Siliciæ promontorium intelligit. *Idem.*

3. τοὺς δ᾽ ἐπὶ τῶν σειρηνουσῶν) Tres illæ parvæ inſulæ, quæ ſunt in ſinu Pæſtano, aut Cumano, de quibus hìc loquitur, modo Σειρῆνες modo Σειρηνοῦσαι vocantur à Strabone: Ptolemæo Sirenuſæ. Mela II. c. 4. *Petras* vocat, h. e σκόπελον. Alius inſula, quam in Hetruſco mari Sirenes tenuerunt, *Anthemuſa* dicitur *Idem.*

4. πλείους ἢ δισχιλίους διεχουσῶν σταδίους) Oratoriè hæc ab Eratoſthene dicuntur & præter rei veritatem. Cui enim perſuadeat ille à Peloro ad Sirenuſas eſſe millia paſſ. ducenta & quinquaginta? *Idem.*

5. ἀγκών τις ἔγκειται) manuſſ. ἔκκειται rectius. Lib. quinto de eodem πρόκειται dixit: id eſt prominet. *Idem.*

D 6. Sed à Surrento.) κατὰ Συρέντων. *Aldinus codex* κατασυρέντων, *interpres deductis. Ego Geographiæ ſecutus rationem, non dubitavi reſtituere veram lectionem, totidem plane litteris, iiſdemque adeò comprehenſam,* κατὰ Σύρρεντον. *Surrentum, inquit Plinius* 3. 5. (*ut alios citare ſuperſedeam.*) *cum promontorio Minervæ, Sirenum quondam ſede: Non ita multo poſt pro* ὑπὲρ Ἐρατοσθένους, *legi* ὑπ᾽ Ἐρατ. *Et pro* ἐπὶ τῆς Ὀδ. *legi* περὶ, *quod & Aldus habet, & perſæpe noſter ex* περὶ *fecit* ἐπὶ. Xyland.

7. ἃ καλοῦσι σειρηνούσας) In manuſſ. Σειρῆνας. Sic lib. v. ἃς καλοῦσι Σειρῆνας. & Euſtathius Strabonis verbis loquens Σειρῆνας vocat non Σειρηνούσας: ſed etiam alibi Sirenuſas appellat Strabo, niſi potius de promontorio accipiendi ſunt illi loci. *Caſaub.*

8. ᾧπερ ὁμωνυμεῖ καὶ ὁ ἀγκὼν αὐτὸς) Minervæ promontorium Latini vocant. Plin. III. 5. *Surrentum cum promontorio Minervæ, Sirenum quondam ſede.* Idem.

p. 23. πρὸς τὸν ἐν [ταῖς] Σειρηνούσσαις διαφωνεῖ. ἀμφότεροι δὲ πρὸς τὸν περὶ Σικελίαν καὶ Ἰταλίαν λέγοντα οὐ διαφωνοῦσιν, ἀλλὰ καὶ μείζω πίστιν παρέχουσιν, ὅτι καί περ μὴ τὸ αὐτὸ χωρίον * φράζοντες, ὅμως οὐκ ἐκβεβήκεσαν γε τοῦ κατὰ τὴν Ἰταλίαν, ἢ Σικελίαν. Ἐὰν δὲ προσθῇ τις ὅτι 1 ἐν Νεαπόλει Παρθενόπης δείκνυται μνῆμα μιᾶς τῶν Σειρήνων, ἔτι πλείων προσεγίνετο πίστις, καίτοι τρίτου τινὸς λεχθέντος τοῦ τόπου τούτου. Ἀλλ' ὅτι ἐν τούτῳ τῷ κόλπῳ τῷ ὑπὸ Ἐρατοσθένους λεχθέντι Κυμαίῳ, ὃν ποιοῦσιν αἱ Σειρηνοῦσσαι, καὶ ἡ Νεάπολις ἵδρυται, βεβαιοτέρως πιστεύομεν τὸ περὶ τούτους τοὺς τόπους γεγονέναι τὰς Σειρῆνας. οὔτε γὰρ τὸν ποιητὴν ἀκριβῶς ἕκαστα πυθέσθαι, B οὔθ' ἡμεῖς παρ' ἐκείνου ζητοῦμεν τὸ ἀκριβές. οὐ μὴν οὐδ' οὕτως ἔχομεν ὡς ὑπολαμβάνειν, καὶ μηδὲν πεπυσμένον περὶ τῆς Ὀδυσσέως πλάνης, μήθ' ὅπως γένοιτο, ῥαψῳδεῖν. Ἐρατοσθένης δὲ Ἡσίοδον μὲν εἰκάζει πεπυσμένον περὶ τῆς Ὀδυσσέως πλάνης, ὅτι κατὰ Σικελίαν καὶ Ἰταλίαν γεγένηται, πιστεύσαντα τῇ δόξῃ, μὴ μόνον τῶν ὑφ' Ὁμήρου λεγομένων μεμνῆσθαι, ἀλλὰ καὶ Αἴτνης, καὶ Ὀρτυγίας τοῦ πρὸς Συρακούσαις νησίου, καὶ Τυρρηνῶν. Ὅμηρον δὲ μήτε εἰδέναι ταῦτα, μήτε βούλεσθαι ἐν γνωρίμοις τόποις ποιεῖν τὴν πλάνην. Πότερον οὖν Αἴτνη μὲν, καὶ Τυρρηνία γνώριμα· C Σκύλλαιον δὲ, καὶ Χάρυβδις, 2 καὶ Κίρκαιον, καὶ Σειρηνοῦσσαι, οὐ πάνυ; ἢ καὶ 3 Ἡσιόδῳ μὲν ἔπρεπε μὴ φλυαρεῖν, ἀλλὰ ταῖς κατεχούσαις δόξαις ἀκολουθεῖν, 4 Ὁμήρῳ δὲ πᾶν ὅτι ἂν ἐπισυμβαίη, κε ῥῆμα γλῶτταν ἴη κελαδεῖν; Χωρὶς γὰρ τῶν λεχθέντων * περὶ τῆς πρεπούσης Ὁμήρῳ μυθοποιΐας, καὶ τὸ πλῆθος τῶν συγγραφέων τῶν ταῦτα θρυλλούντων, καὶ τὸ τῆς κατὰ τοὺς τόπους ἐπιχωριαζούσης φήμης διδάσκειν δύναται, 6 διὸ ταῦτα οὐ ποιητῶν πλάσματά ἐστιν, οὐδὲ συγγραφέων, ἀλλὰ γεγενημένων ἴχνη, καὶ προσώπων, καὶ πράξεων. Καὶ Πολύβιος δ' ὀρθῶς ὑπονοεῖ τὰ περὶ τῆς πλάνης· 7 τὸν γὰρ Αἴολον, τὸν προσημαίνοντα D

* Vett. lib. λέγοντες,

* Manuſſ. περὶ τοῦ τύπου τῆς πρεπ.

A ab eo diſcrepat, qui eas in Sirenuſis collocat: uterque autem ab hoc non diſſentit, qui circa Italiam & Siciliam eas habitaſſe dicit: ſed ejus dictum eo probabilius ambo faciunt, quòd, quamvis de loco non conſentiant, tamen ab Italia aut Sicilia non diſceſſerunt. Quòd ſi quis addat, Neapoli monumentum monſtrari Parthenopes, quæ una Sirenum fuit, is adhuc amplius fidei conciliaverit, quanquam tertium hunc locum memoret: ſed quòd eo in ſinu, quem Eratoſthenes Cumanum nominat, quem Sirenuſæ faciunt, etiam ſita eſt Neapolis, ideò firmiùs credimus circum ea loca Sirenas fuiſſe. Nam neque poëtam omnia accuratiſſimè exploraſſe puto, neque nos ab eo exactam diligentiam hoc loco requirimus: non tamen ita ſumus affecti, ut ſuſpicemur iſta eum compoſuiſſe nihil compertum de Ulyſſis peregrinatione, ubi locorum, & quomodo eam obiverit. Porrò Eratoſthenes Heſiodum conjicit, cùm is inaudiiſſet de Ulyſſis ad Italiam ac Siciliam adventu, fidemque opinioni ei adhiberet, non eorum modò feciſſe mentionem, quæ ab Homero referuntur, ſed & Ætnæ, Ortygiæ, quæ exigua jacet ante Syracuſas inſula, & Tyrrhenorum: Homerum neque cognita iſta habuiſſe, neque errores Ulyſſis voluiſſe locis illuſtribus adſcribere. Quid ergo? Aetna & Tyrrhenia nobilia ſunt: Scyllæum, Charybdis, Circæum, Sirenuſæ obſcura? & Heſiodum decuit non nugari, ſed receptas ſequi opiniones, Homero quicquid in buccam veniret viſum,

5 *Futiliter vano carmine perſtrepere?* Atqui præter ea, quæ de dignis Homero fabularum commentis diximus, cùm ſcriptorum multitudo eadem perhibentium, tum fama, quæ iis in locis obtinuit, docere poteſt hæc non eſſe poëtarum aut ſcriptorum figmenta, ſed veſtigia vita functorum hominum ac rerum geſtarum. Et Polybius quoque rectè interpretatur ea, quæ de erroribus Ulyſſis Homerus habet: Æolum nempe, qui prædiceret quomo-

1. Ἐν Νεαπόλει Παρθενόπης) Vide lib. v. *Idem.*

2. καὶ Κίρκαιον) Nam plerique Αἰαίην Homeri Κίρκαιον oppidum Italiæ eſſe volunt. Circeios vocant Latini. *Idem.*

3. Ἡσιόδῳ μὲν ἔπρεπε) manuſſ. ἐπέτρεπε. *Idem.*

4. Ὁμήρῳ δὲ πᾶν ὅτι ἂν κε ἐπισυμβαίη, ῥῆμα γλῶτταν ἴη κελαδεῖν.) Legendum πᾶν ὅ,τι κεν ἐπ' ἀκαιρίμαν γλῶτταν ἴη, κελαδεῖν. In manuſſ. partim ita extat, πᾶν ὅτι ἂν ἐπὶ ἐρήμην γλῶτταν εἴη, partim ita ὅτι ἂν κερήμαν γλῶτταν εἴη. Unde facile fuit veram lectionem elicere. Proverbium eſt Græcorum, λέγει πᾶν, ὅτι ἐπὶ ϛόμα ἔλθῃ, quo utitur Plato. (Polit. lib. VIII. auctorem laudans Æſchylum.) Dio libro quadrageſimo ſexto de Cicerone, οὐδ' ὅτι ἂν αὐτῷ διαφέρει πᾶν ὅ, τί ποτ' ἂν ἐπὶ τὴν γλῶτταν αὐτοῦ ἐπέλθῃ καθάπερ τὶ πνεῦμα, ἐκχέαι. Id proverbium quia aliquis poëta ſuperioribus verbis eleganter expreſſerat, ejus verſu poſtea id efferri cœpit. Sic apud Dionyſium περὶ συνθέσεως ὀνομ. Lucianum & Athenæum, ut etiam viri docti obſervarunt. *Idem.*

5. Futiliter vano.) Γλῶτταν ἴη κελαδεῖν. *videtur eſſe verſiculi pars.* Xyland.

6. διὸ ταῦτα οὐ) Manuſſ. ὅτι ſcribendum διότι quod pro ὅτι ſæpe occurrit. *Caſaub.*

7. τὸν γὰρ Αἴολον, τὸν προσημαίνοντα τοὺς ἔκπλους:) Servius. ad Virgil. Æn. 1. 56. *Poëtæ quidem fingunt hunc regem eſſe ventorum, Sed ut Varro dixit, rex fuit inſularum quarum nebulis, & fumo Vulcaniæ inſulæ prædicens futura flabra ventorum ab imperitis viſus eſt ventos ſua poteſtate retinere.* Vide Lycophronis interpretes in illud, v. 738. Βύκτας δ' ἐν ἀσκῷ συγκατακλεῖσαι βοός. Diodorus autem Siculus lib. v. teſtatur Æolum ταμίαν ἀνέμων ideo

fuiſſe

per fretum navigari poſſet, cùm iis locis ob affluxum ac refluxum maris curſus difficulter teneri, fretumque ſuperari queat, ventorum promum dictum fuiſſe ac regem: quemadmodum 1 Danaus, quòd Argis aquatica inſtrumenta demonſtraſſet, & Atreus, quòd Solis curſum cœli converſioni remittentis, docuiſſet, vateſque & ſacrorum inſpectores reges ſunt creati: & apud majores noſtros ſacerdotibus Ægyptiorum, Chaldæis, Magiſque ſapientia alios ſuperantibus honores & imperia ſunt delata. atque ita etiam unuſquiſque deorum honores reperit eo quòd aliquid utile excogitaſſet. His Polybius principio diſputationis conſtitutis, non patitur Æolum pro fabula omnino accipi, aut univerſam Ulyſſis peregrinationem: ſed pauca quædam figmenta eis eſſe annexa ait, ut & bello Iliaco: reliqua omnia de Sicilia & poëtam verè ſcripſiſſe, & hiſtoricos, qui Italiæ ac Siciliæ vicina loca deſcripſerunt. Neque verò Eratoſthenis probat ſententiam, qui tum denique pronunciat inventurum aliquem ad quæ loca vagando delatus fuerit Ulyſſes, cùm invenerit ſutorem, qui utrem ventorum conſuit. Porrò quæ de Scylla dixerit Homerus, docet convenire venationi galeotarum, quæ exercetur apud Scyllæum.

Hic circum rupem crebro ruit impete Scylla,
Delphinos, captanſque canes, & ſicubi majora
Bellua ſeſe offert.—

Etenim thynnos cùm gregatim præter Italiam feruntur, poſtquam in fretum inciderunt, & Siciliam attingere prohibentur, incidere in majores belluas, ut delphinos, canes, & alia cetis ſimilia. Ex horum venatione pingues reddi galeotas, quos etiam xiphias & canes dici ajunt. Id enim ibi uſu venit, & ad Nili aliarumque aquarum adſcenſus, quod fit ſylva incenſa: nam animalia dum ignem aquamve agmine facto fugiunt,

A τοὺς ἔκπλους ἐν τοῖς κατὰ τὸν πορθμὸν τόποις ἀμφιδρόμους οὖσι καὶ δυσέκπλοις, διὰ τὰς παλιρῥοίας, ταμίαν τε εἰρῆσθαι τῶν ἀνέμων, καὶ βασιλέα νενομίσθαι φησί. 1 καθάπερ Δαναὸν μὲν, τὰ ὑδρεῖα τὰ ἐν Ἄργει παραδείξαντα, 2 Ἀτρέα δὲ, τοῦ Ἡλίου τὸν ὑπεναντίον τῷ οὐρανῷ δρόμον· μάντεις τε, καὶ ἱεροσκοπουμένους ἀποδείκνυσθαι βασιλέας· τοὺς θ᾽ ἱερέας τῶν Αἰγυπτίων, καὶ Χαλδαίους, καὶ μάγους, σοφίᾳ τινὶ διαφέροντας τῶν p. 24.
ἄλλων, ἡγεμονίας καὶ τιμῆς τυγχάνειν παρὰ τοῖς πρὸ ἡμῶν. οὕτω δὲ καὶ τῶν θεῶν ἕνα ἕκαστον τῶν χρησίμων τινὸς εὑρετὴν γενόμενον, τιμᾶσθαι. Ταῦτα B δὲ προοικονομησάμενος, οὐκ ἐᾷ τὸν Αἴολον ἐν μύθου σχήματι ἀκούεσθαι, οὐδ᾽ ὅλην τὴν Ὀδυσσέως πλάνην· ἀλλὰ μικρὰ μὲν προσμεμυθεῦσθαι, καθάπερ καὶ τῷ Ἰλιακῷ πολέμῳ· τὸ δ᾽ ὅλον, περὶ Σικελίαν καὶ τῷ ποιητῇ πεποιῆσθαι, καὶ τοῖς ἄλλοις συγγραφεῦσιν, ὅσοι τὰ περιχώρια λέγουσι τὰ περὶ τὴν Ἰταλίαν, καὶ Σικελίαν. Οὐκ ἐπαινεῖ δὲ οὐδὲ τὴν τοιαύτην τοῦ Ἐρατοσθένους ἀπόφασιν, διότι φησὶ τότ᾽ ἂν εὑρεῖν τινα ποῦ Ὀδυσσεὺς πεπλάνηται, ὅταν εὕρῃ τὸν σκυτέα τὸν συῤῥάψαντα τὸν τῶν ἀνέμων ἀσκόν. Καὶ τοῦτο δ᾽ οἰκείως εἰρῆσθαι τοῖς συμβαίνουσι περὶ τὸ Σκύλλαιον, καὶ τὴν θήραν τῶν C γαλεωτῶν τὸ ἐπὶ τῆς Σκύλλης.

Αὐτοῦ δ᾽ ἰχθυάᾳ σκόπελον περιμαιμώωσα, Odyſſ. μ. 95.
Δελφῖνάς τε, κύνας τε, καὶ εἴποθι μεῖζον ἕλῃσι
Κῆτος. —

Τοὺς γὰρ θύννους ἀγεληδὸν φερομένους παρὰ τὴν Ἰταλίαν, ἐπειδὰν ἐμπέσωσι καὶ κωλυθῶσι τῆς Σικελίας ἅψασθαι, περιπίπτειν τοῖς μείζοσι τῶν ζώων, οἷον δελφίνων, καὶ κυνῶν, καὶ ἄλλων κητωδῶν· ἐκ δὲ τῆς θήρας αὐτῶν πιαίνεσθαι τοὺς γαλεώτας, οὓς καὶ ξιφίας λέγεσθαι, καὶ κύνας φασί. 3 Συμβαίνει γὰρ ταὐτὸν ἐνθάδε, καὶ κατὰ τὰς ἀναβάσεις τοῦ Νείλου, καὶ τῶν ἄλλων ὑδάτων, ὅπερ ἐπὶ πυρὸς, καὶ ὕλης ἐμπιπραμένης· ἀθροιζόμενα γὰρ τὰ θηρία φεύγειν τὸ πῦρ, ἢ τὸ ὕδωρ, D

fuiſſe creditum, quod rex pius & humanus erga peregrinos, ſoleret προλέγειν τοὺς ἐγχωρίους ἀνέμους, παρατηρήσας ἀπὸ τῆς τοῦ πυρὸς προσημασίας: quòdque primus vela navium inveniſſet. *Idem.*

1. Danaus, quòd Argis aquatica inſtrumenta.) *τὰ ὑδρεῖα. Interpres inundationes. Sic autem vocat Strabo puteos, quos inſtituit Danaus ex Aegypto advectus in Græciam, quæ nimirum ab aquarum defectu vocabatur Argos dipſion. Plinius 7: 56. & Euſtathius in δ. Iliad. vocabulum πολυδίψιον exponens, filias ejus ex Ægypto Argos profectas φρεωρυχίαν docuiſſe, hoc eſt puteorum effoſſionem, tradit ex Heſiodo, cujus etiam verſum citat.*

Ἄργος ἄνυδρον ἐὸν Δαναὸς ποίησεν ἔνυδρον.

Apud eundem hic Strabonis locus citatur, ſcribiturque ὑδρεῖα. quod ut rectum & analogiæ congruens, repoſuimus cum haberemus ὑδρία. Suidas. ὑδρεῖα τὸ ὑδρεύεσθαι. ὑδρία δὲ τὸ ἀγγεῖον. idque infrà ſecutus ubi de aquis Phari diſputat, ει diphthongum pro ι ſimplici reſtitui. Euſtathii locus eſt in principium Odyſſ. κ. ex eodemque, quod aliâs conjectura duce eram facturus, inferius pro ἀνευρεῖν ſcripſi ἂν εὑρεῖν. Xyland.

1. καθάπερ Δάναον) Hoc Strabo narrat non ſemel: vide libro VIII. *Caſaub.*

2. Ἀτρέα δὲ, τοῦ ἡλίου τὸν ὑπεναντίον) Itaque ait Atreus apud Euripidem, ut refert Achilles Statius,

Δείξας γὰρ ἄστρων τὴν ἐναντίαν ὁδὸν
Δήμους τ᾽ ἔσωσα, καὶ τύραννος ἱζόμην. *Idem.*

3. συμβαίνει γὰρ ταὐτὸν) cum hæc referantur à Strabone ut Polybii, non dubitabit peritus lector, legendum eſſe, συμβαίνειν: & eſt iſto modo peccatum ſæpiſſimè. Sic autem rectè in manuſſ. legitur. *Idem.*

 1. Καὶ

1 καὶ βορὰν γίνεσθαι τοῖς κρείττοσι. Ταῦτα δ' εἰπὼν, A διηγεῖται τὴν τῶν γαλεωτῶν θήραν, ἣ συνίσταται περὶ τὸ Σκύλλαιον· 2 σκοπὸς γὰρ ἐφέστηκε κοινὸς τοῖς ὑφορμοῦσιν. ἐν δικώποις σκαφιδίοις πολλοῖς, δύο καθ' ἕκαστον σκαφίδιον· καὶ ὁ μὲν ἐλαύνει, ὁ δ' ἐπὶ τῆς πρώρας ἕστηκε δόρυ ἔχων, 3 σημήναντος τοῦ σκοποῦ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ γαλεώτου· φέρεται δὲ τὸ τρίτον μέρος ἔξαλον τὸ ζῶον· συνάψαντος δὲ τοῦ σκάφους, ὁ μὲν ἔπληξεν ἐκ χειρός· εἶτ' ἐξέσπασεν ἐκ τοῦ σώματος τὸ δόρυ χωρὶς τῆς ἐπιδορατίδος· ἀγκιστρώδης τε γάρ ἐστι, καὶ χαλαρῶς * ἐνήρμοσται τῷ δόρατι ἐπίτηδες· καλώδιον δ' ἔχει μακρὸν ἐξημμένον· τοῦτ' ἐπιχαλῶσι τῷ τρωθέντι, ἕως ἂν κάμῃ σφαδάζον, καὶ ὑποφεῦγον· τότε δ' ἕλκουσιν ἐπὶ τὴν B γῆν, ἢ εἰς τὸ σκάφος ἀναλαμβάνουσιν, ἐὰν μὴ μέγα * εἴη τελέως τὸ σῶμα· κἂν ἐκπέσῃ δὲ εἰς τὴν θάλατταν τὸ δόρυ, οὐκ ἀπόλωλεν· ἔστι γὰρ πηκτὸν ἔκ τε δρυὸς, καὶ ἐλάτης· ὥστε βαπτιζομένου τοῦ δρυΐνου βάρει, μετέωρον εἶναι τὸ λοιπὸν, καὶ εὐανάληπτον· 4 συμβαίνει δέ ποτε καὶ τιτρώσκεσθαι διὰ τοῦ σκαφιδίου τὸν κωπηλάτην, διὰ τὸ μέγεθος τοῦ ξίφους τῶν γαλεωτῶν, καὶ τὸ τὴν ἀκμὴν τοῦ ζώου συαγρώδη εἶναι, καὶ τὴν θήραν. Ἔκ τε δὴ τῶν τοιούτων εἰκάζοι τις ἂν, φησὶ, περὶ Σικελίαν γενέσθαι τὴν πλάνην κατὰ τὸν Ὅμηρον, ὅτι τῇ Σκύλλῃ προσῆψε τὴν τοιαύτην θήραν, ἣ μάλιστ' ἐπιχώριός ἐστι τῷ Σκυλλαίῳ· καὶ ἐκ τῶν περὶ C τῆς Χαρύβδεως λεγομένων ὁμοίων τοῖς τοῦ πορθμοῦ πάθεσι· τὸ δὲ,

* Manuſſ. ἐνηρμόσθη

* Scrip. ἢ

p. 25.

Odyſſ. μ. 105.

Τρὶς μὲν γάρ τ' ἀνίησιν,

ἀντὶ τοῦ δὶς, γραφικὸν εἶναι ἁμάρτημα, ἢ ἱστορικόν. 5 Καὶ τὰ ἐν τῇ Μήνιγγι δὲ, τοῖς περὶ τῶν Λωτοφάγων εἰρημένοις συμφωνεῖ. Εἰ δέ τινα μὴ συμφωνεῖ, μεταβολὰς αἰτιᾶσθαι δεῖ, ἢ ἄγνοιαν, ἢ καὶ ποιητικὴν ἐξουσίαν, ἣ συνέστηκεν ἐξ ἱστορίας, καὶ διαθέσεως, καὶ μύθου· τῆς μὲν οὖν ἱστορίας

A præda fiunt robuſtioribus. His dictis narrat galeotarum venationem, quæ apud Scyllæum habetur. In lembis, qui duobus remis agitantur, complures bini feruntur propter navium ſtationem: alter eorum lembum agit, alter haſta armatus in prora ſtat. Iis omnibus communis in ſpecula eſt explorator, qui adventum galeotæ indicet: tertia ſui parte galeota ſupra mare ſolet eminere: quem cum lembus attigit, cominus ille haſtam ejus corpori impingit, evellitque relicta in corpore ejus cuſpide, quæ hamata eſt, & dedita opera leviter haſtili præfigitur: ab ea dependet longus funiculus, quem laxant belluâ vulnera- B tâ, donec palpitando ac ſubterfugiendo defatigetur: tum ad terram educunt, aut in lembum imponunt, niſi omnino vaſto ſit corpore. Haſtile etiamſi in mare excidat, non perit. Eſt enim compactum ex quercu & abiete, ut cùm pondere pars querna mergitur, reliquum in ſublimi extet ac recipi facilè poſſit. Nonnunquam etiam remex per ipſum lembum vulneratur ob magnitudinem gladii galeotæ, & vim belluæ: cujus & impetus & venatio aprorum ſimilis eſt. Ex his, inquit, conjicere aliquis poſſit, de Homeri ſententia, Ulyſſem ad Siciliam evagatum fuiſſe, cùm is Scyllæ hanc venationem adſcribat, quæ maxi- C mè familiaris eſt apud Scyllæum: nec non ex iis, quæ Charybdi eveniunt, ſimilia eorum, quæ freto accidunt. Nam illud,

Terque die allidit fluctus.—

pro bis poſitum, errore vel ſcribæ, vel hiſtoriæ ait factum. Jam quæ Meningis ſunt, ea cum narratione de Lotophagis conſentiunt. Quòd ſi quæ non congruunt, cauſam mutationis exiſtimandam eſſe aut ignorationem, aut licentiam poëticam, quæ conſtat ex hiſtoria, 6 diſpoſitione, & fabula. Hiſtoriæ proinde finem

1. Καὶ βορὰν γίνεσθαι τοῖς κρείττοσι) Oppianus Ἁλιευ. quinto. v. 53.

—οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ
Ἀλλήλους ὀλέκουσι, χερείονα φέρτερος ἀλκῇ
Πέφνων, ἀλλήλοις δὲ βορὴ καὶ δαῖτες ἔασι.

Idem elegantiſſimus poëta libro ſecundo. v. 45.

—ὁ δὲ κρατερώτερος αἰεὶ
Δαίνυτ' ἀφαυροτέρους· ἄλλῳ δ' ἐπινήχεται ἄλλος
Πότμον ἄγων, ἕτερος δ' ἑτέρῳ πόρσυνεν ἐδωδήν

Similiter dicit Ælianus Var. Hiſt. I. 1. de polypodibus, τῷ μείζονι τὸν βραχύτερον ἁλόντα γίνεσθαι δεῖπνον. *Idem.*

2. σκόπος γὰρ ἐφέστηκε) Quæ de ratione capiendi galeotas hìc refert Strabo ex Polybio, conferat ſtudioſus lector, ſi vacat aut libet, cum iis, quæ habet Ælianus in hiſtoria animalium libro xv. cap. 6. & Oppianus lib. V. & III. Ἁλ. v. 530. & ſeqq. *Idem.*

3. σημήναντος τοῦ σκοποῦ) Hæc curavimus edenda ac diſtinguenda ut debent. Nam interpres planiſſimam orationem perturbat quodammodo. *Idem.*

4. συμβαίνει δέ ποτε) Lege συμβαίνειν δέ cum manuſſ. ſubauditur enim φησὶν ὁ Πολύβιος. *Idem.*

5. Καὶ τὰ ἐν τῇ Μήνιγγι) Ibi enim & locus habe- D tur, & ara Ulyſſis, quod ſit indicio perveniſſe eò Ulyſſem. Vide lib. III. & XVII. Legendum autem hic quoque συμφωνεῖν non συμφωνεῖ, & ita vett. cod. *Idem.*

6. Diſpoſitione.) Διαθέσεως. *Credo hoc vocabulo intelligi debere exornationem, quæ rebus geſtis narrandis adhibetur. & quod ſequitur* τῆς διαθέσεως ἐνεργείαν εἶναι τὸ τέλος, *efficaciam eſſe finem diſpoſitionis, mutare quidem auſus non ſum: credo autem pro* ἐνέργειαν *eſſe ſcribendum* ἐνάργειαν, *hoc eſt perſpicuitatem & evidentiam. idque ut credam, Strabonis exemplum de pugnis me movet. Nam* διάθεσις *eſt, quod verbi gratia deſcribitur & quaſi depingitur, quomodo Sarpedon Tlepolemum, Sarpedonem Patroclus, hunc Hectorin pugna interfecerit. multoque magis movet tam illuſtris & evidens narratio, quam ſi ſimpliciter quis ſcribat Patroclum ab Hectore cæſum. Judicent atque diſpiciant docti.* Xyland.

eſſe veritatem: ideò poëtam in recenſione navium ſingulis ſua propria locis attribuiſſe, dum aliam urbem ſaxoſam, aliam in extremo ſitam, aliam columbis abundantem, aliam mari vicinam appellat. Finem diſpoſitionis eſſe efficaciam, ut cùm pugnantes introducit: Fabulæ, voluptatem & terrorem. Omnia autem confingere neque conſentaneum, neque Homericum eſſe: nam Homeri poëma omnes ſcriptum eſſe philoſophicum cenſent: ſecus quàm Eratoſtheni viſum, qui negat deberi de ſententia poëtæ judicium fieri, neque in poëmatibus quæri vult hiſtoriam ullam. Sanè probabilius eſt hunc locum:

Inde novem totis jactabar multa diebus
Venti vi diva non unius.—

de non longo itinere exponi, (venti enim diri ſeu pernicioſi non faciunt ad curſum rectum tenendum) quàm extra Oceanum hoc temporis ſpacio navigatum fuiſſe comminiſci, perinde ac ſi ſecundis uſus ille eſſet ventis. At Eratoſthenes ſupputato, quod eſt à Maleis ad Herculis columnas, ſpatio XXII. millium ac 10. ſtadiorum, ſi (inquit) hoc eum novem his diebus æquali in ſingulos portione [illegible]us confeciſſe, quotidie [illegible] navigaſſe bis mille ac quingenta ſtadia conſequetur. Atqui, inquit, quis unquam perhibuit, è Lycia aut Rhodo aliquem biduo Alexandriam navigio eſſe pervectum, quod non ultra quatuor mil. ſtad. eſt intervallum? Iis etiam, qui quærunt cur Ulyſſes, cùm ter in Siciliam advenerit, ne ſemel quidem tamen dicatur per fretum navigaſſe, reſpondet, poſterio-

ἀλήθειαν εἶναι τέλος, ὡς ἐν νεῶν καταλόγῳ τὰ ἑκάστοις τόποις συμβεβηκότα λέγοντος τοῦ ποιητοῦ· τὴν μὲν πετρήεσσαν, τὴν δὲ ἐσχατόωσαν πόλιν, ἄλλην δὲ πολυτρήρωνα, τὴν δ' ἀγχίαλον· 1 τῆς δὲ διαθέσεως, ἐνέργειαν εἶναι τὸ τέλος· ὡς ὅταν μαχομένους εἰσάγῃ· 2 μύθου δὲ, ἡδονὴν, καὶ ἔκπληξιν. Τὸ δὲ πάντα πλάττειν, οὐ πιθανὸν, οὐδ' Ὁμηρικόν· τὴν γὰρ ἐκείνου ποίησιν, φιλοσόφημα πάντας νομίζειν, οὐχ ὡς Ἐρατοσθένης φησὶ, κελεύων μὴ κρίνειν πρὸς τὴν διάνοιαν τὰ ποιήματα, μηδ' ἱστορίαν ἀπ' αὐτῶν ζητεῖν. 3 Πιθανώτερόν τε τὸ,

Ἔνθεν δ' ἐννῆμαρ φερόμην ὀλοοῖς ἀνέμοισιν,

ἐν βραχεῖ διαστήματι δέχεσθαι· (οἱ γὰρ ὀλοοὶ οὐκ εὐθύδρομοι·) ἢ ἐξωκεανίζειν, ὡς ἂν οὐρίων πνεόντων συνεχῶς· 4 Συνθεὶς δὲ τὸ διάστημα τὸ ἐκ Μαλεῶν ἐπὶ στήλας, σταδίων δισμυρίων, καὶ δισχιλίων πεντακοσίων, εἰ (φησὶ) τοῦτο θείημεν ἐν ταῖς ἐννέα ἡμέραις διηνύσθαι ἰσοταχῶς, ἑκάστης ἂν ἡμέρας ὁ πλοῦς συμβαίνοι σταδίων δισχιλίων πεντακοσίων. Τίς οὖν ἱστόρηκεν, ἐκ Λυκίας ἢ Ῥόδου δευτεραῖόν τινα ἀφιγμένον εἰς Ἀλεξάνδρειαν, 5 ὄντος τοῦ διαστήματος σταδίων τετρακισχιλίων; Πρὸς δὲ τοὺς ἐπιζητοῦντας πῶς τρὶς εἰς Σικελίαν ἐλθὼν, οὐδ' ἅπαξ διὰ τοῦ πορθμοῦ πέπλευκεν Ὀδυσσεὺς, ἀπολογεῖται· διότι καὶ οἱ ὕστερον

1. *τῆς δὲ διαθέσεως ἐνέργειαν*) Lege ut optimè emendavit Xylander, *ἐνάργειαν*. Sic alibi hæc conjuncta leges *Caſaub.*

2. *μύθου δὲ ἡδονὴν*) Plutarchus *οὔτε γὰρ μέτρον, οὔτε τρόπος, οὔτε λέξεως ὄγκος, οὔτε εὐκαιρία μεταφορᾶς, οὔτε ἁρμονία καὶ σύνθεσις, ἔχει τοσοῦτον αἱμυλίας καὶ χάριτος ὅσον εὖ πεποιημένη διάθεσις μυθολογίας. Idem.*

3. *Πιθανώτερόν τε τὸ*) Sunt hæc quoque Polybii. Placet igitur Polybio cum ait apud poëtam Ulyſſes *οδ. ι.* ſe decimo die terram Lotophagorum attigiſſe poſt novem dierum errores, nec Lotophagos in Oceano eſſe collocandos, nec tam brevi ſpatio eo potuiſſe perveniri: primum, quia ne ſi ſecundo quidem vento uſus eſſet probabile tamen eſſet, novem dierum ſpatio tantum maris eſſe eum emenſum: deinde quia ne ventis quidem ſecundis eſt uſus: ait enim Ulyſſes *φερόμην ὀλοοῖς ἀνέμοισι.* id eſt, *ὀλεθρίοις.* Sic Polybius à quo mox hac in parte diſſentit Strabo: rectè. Nam ut alia omittam quis non videt quod ille de voce *ὀλοὸς* argutatur, frivolum omnino eſſe & infirmum? quaſi verò venti qui è recto curſu avertunt, ſive illi ſint rapidi & vehementes, ſive minus, non ſint *ὀλοοί. Idem.*

4. *συνθεὶς δὲ τὸ διάστημα τὸ ἐκ Μαλεῶν*) Quia videbat Polybius ſuperius argumentum à voce *ὀλοὸς* ductum valde eſſe infirmum, alio longè validiore probat, non poſſe locum poëtæ ita intelligi, ut novem dierum ſpatio delatus dicatur in Oceanum. Cum enim à Malea promontorio agri Laconici ad Herculis columnas ſit intervallum ſtadiorum XXII. mill. & quingentorum: ſi tantulo ſpatio temporis id emenſum eſſe dicamus Ulyſſem, ſequitur ut dicamus ſingulis diebus confecta fuiſſe ab eo ſtadia bis mille, & quingenta: quod à ratione alienum eſſe poſtea probat. Quid hic obſecro obſcuri? Interpres tamen Xylander hunc locum tam infeliciter animo concepit, ut iſta Eratoſtheni tribuerit. Atqui Polybii hæc ſunt, non Eratoſthenis. Movere debuit hominem eruditum vel ipſa ſtadiaſmorum diverſitas, quæ ſpectari poteſt inter hanc ſententiam & Eratoſthenis, quæ infra recenſetur: & eſt diverſitas magna. Eratoſthenes enim ab oſtio Nili Canopico, quod Maleæ promontorio longè eſt orientalius, ſtadia ponit tantum 21500. *Idem.*

5. *ὄντος τοῦ διαστήματος σταδίων τετρακισχιλίων*) Ita vulgo à nautis creditum: quanquam non defuere qui trajectum hunc ſtadiorum eſſe dicerent 100: qua in ſententia fuit & Poſidonius, qui etiam eidem meridiano ſubjacere has duas urbes exiſtimabat. Diodorus Siculus libro tertio teſtatur, ſua ætate non antè quatuor dies, qui Alexandria ſolvebant, Rhodum ſolitos pervenire. Plin. V. c. 31. de Rhodo. *Diſtat ab Alexandria Ægypti* DLXXVIII. M. *ut Iſidorus tradit, ut Eratoſthenes* CCCCLXIX. *millia.* Summa Eratoſthenica quam Plinius ait, efficit ſtadia 3752. Sed Eratoſthenes videtur tantum 3750. dixiſſe ut refert Strabo libro ſequenti, hoc eſt, miliaria 468. $\frac{3}{4}$ verum Plinius *ἀπαρτιλογίῃ* ſtuduit. *Idem.*

ἔφϑυγον ἅπαντες τὸν πλοῦν τοῦτον. [1] τοιαῦτα A μὲν εἴρηκεν. Ἔστι δὲ τ' ἄλλα μὲν εὖ λεγόμενα·
p. 26. [2] ὅταν δ' ἀναγκάζῃ τὸν ἐξωκεανισμὸν, καὶ πρὸς ἀκριβῆ μέτρα τὸν τῶν ἡμερῶν πλοῦν ἀνάγῃ, καὶ διαστήματα, [3] ὑπερβολὴν οὐκ ἀπολείπει τῆς ἀνωμαλίας. ἅμα μὲν γὰρ παρατίϑησι τὰ τοῦ ποιητοῦ ἔπη·

Ἔνϑεν δ' ἐννῆμαρ φερόμην ὀλοοῖς ἀνέμοισιν.

ἅμα δ' ἐπικρύπτεται· καὶ γὰρ ταῦτα τοῦ ποιητοῦ·

Odyſſ. μ. 1. Αὐτὰρ ἐπεὶ ποταμοῖο λίπεν ῥόον Ὠκεανοῖο
Νηῦς· --- καὶ τὸ,
Odyſſ. α. 50. Νήσῳ ἐν Ὠγυγίῃ, ὅπι τ' ὀμφαλός ἐστι ϑαλάσσης.

Καὶ ὅτι ἐνταῦϑα οἰκεῖ Ἄτλαντος ϑυγάτηρ· καὶ τὸ B περὶ τῶν Φαιάκων·

Odyſſ. ζ. 204. Οἰκέομεν δ' ἀπάνευϑε πολυκλύστῳ ἐνὶ πόντῳ
Ἔσχατοι· οὐδέ τις ἄμμι βροτῶν ἐπιμίσγεται ἄλλος.

Ταῦτα γὰρ πάντα φανερῶς ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ πελάγει πλαττόμενα δηλοῦται. ὁ δὲ ταῦτ' ἐπικρυπτόμενος, τὰ φανερῶς λεγόμενα ἀναιρεῖ. τοῦτο μὲν οὖν οὐκ εὖ. Τὸ δὲ περὶ Σικελίαν καὶ Ἰταλίαν γεγονέναι τὴν πλάνην, ὀρϑῶς [4] καὶ ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ βεβαιοῦται. Ἐπεὶ τίς ἔπεισε ποιητὴς, ἢ συγγραφεὺς, Νεαπολίτας μὲν λέγειν μνῆμα Παρϑενόπης τῆς Σειρῆνος, τοὺς δὲ ἐν Κύμῃ, καὶ Δικαιαρχίᾳ καὶ Βεσουβίῳ, Πυριφλεγέϑοντα, C καὶ Ἀχερουσίαν λίμνην, καὶ νεκυομαντεῖον τὸ ἐν τῷ Ἀόρνῳ, καὶ Βαΐον, καὶ Μισηνὸν τῶν Ὀδυσσέως ἑταίρων τινάς; οὕτω δὲ καὶ τὰ περὶ Σειρηνούσας, καὶ τὰ περὶ τὸν πορϑμὸν, καὶ Σκύλλαν, καὶ Χάρυβδιν, καὶ Αἴολον. ἅπερ οὔτ' ἀκριβῶς ἐξετάζειν δεῖ, οὔτ' ἄῤῥιζα καὶ ἀνέστια ἐᾷν, ἀληϑείας μηδὲν προσαπτόμενα, μηδ' ὠφελείας ἱστορικῆς. [5] Καὶ αὐτὸς

res quoque ab hac navigatione omnes ſibi caviſſe. Hæc ille, & alia quoque rectè. Cùm autem urget Oceani ingreſſum, eumque ad accuratam dierum intervallorumque rationem revocat, ſummam inæqualitatem ibi adhibet. Simul enim & citat poëtæ verſus:

Inde novem totis jactabar multa diebus
Venti vi dira non unius.—

& ſimul alia ſupprimit. Sunt enim & hæc poëtæ:

Navis ut Oceani primum eſt egreſſa fluenta. &,
Inſula in Ogygia, maris hic medioximus umbo eſt:

ubi & filiam Atlantis ait habitare. Item de Phæacibus:

Extremique hominum maris ad vada ſalſa ſeorſim
Degimus: ac nobiſcum nemo negocia miſcet.

Hæc enim manifeſtò in Atlantico ficta mari monſtrantur: quibus ille diſſimulatis, ea, quæ perſpicuè dicta ſunt, refellit, malè id quidem. Rectè autem hoc, circa Siciliam & Italiam vagatum eſſe Ulyſſem: nam ab ipſo hoc confirmatur poëta. Quis enim alioqui poëta aut ſcriptor perſuaſiſſet Neapolitanis ut monimentum Parthenopæ Sirenis jactarent: Cumanis, Dicæarchæ & ad Veſuvium degentibus, ut Pyriphlegethontem, lacum Acherontem, & oraculum defunctorum in Aorno, tum Baium ac Miſenum, quoſdam de Ulyſſis comitibus, memorarent? Eodemque modo res habet de Sirenuſis, iis, quæ circa fretum ſunt, de Scylla, Charybdi, & Aeolo: quæ neque ad vivum reſecanda ſunt, neque ita relinquenda ut radicis ac fundamenti expertia: neque cum veritate quicquam, neque cum utilitate hiſtorica habeant commune. Quod ipſum

1. τοιαῦτα μὲν εἴρηκεν.) Hæc (ait Strabò) Polybius, cujus ſententiam de Ulyſſis erroribus referens ejus verbis hactenus locutus eſt Geographus ab illo loco, Καὶ Πολύβιος δὲ ὀρϑῶς. Nunc ſequitur Strabonis de hac Polybii ſententia judicium. Ac reliqua quidem ſibi probari ait; ſed quod tantopere Ulyſſis ἐξωκεανισμὸν improbat Polybius, id verò ſe probare negat. *Idem.*

2. ὅταν δ' ἀναγκάζῃ τὸν ἐξωκεανισμὸν) Lege ex libris manu exaratis ἀνασκευάζῃ. ἀνασκευάζειν & κατασκευάζειν voces, in diſputandi arte quid ſignificent omnes ſciunt. D. Lucas Πραξ. cap. IX. c. 22. pro κατασκευάζειν dixit συμβιβάζειν, pereleganter. *Idem.*

3. ὑπερβολὴν οὐκ ἀπολείπει τῆς ἀνωμαλίας) In quatuor vett. lib. legitur ἀνομολογίας. Senſus eſt, Inique facere Polybium, qui in hac diſputatione Homeri verba partim proferat, partim reticeat: proferat quæ ſuæ ſententiæ favere putat, reticeat quæ repugnare videri poſſint. Eſt autem loquendi genus elegans. Sic Polybius libro V. Διόπερ οὐκ ἀπέλιπον ὑπερβολὴν ἀρεσκείας [Plutarchus in libello de garrulitate, ὑπερβολὴν ἐγκρατείας καὶ πίστεως οὐκ ἐκλέλοιπε. Tale illud à Julio Polluce annotatum, ὃς οὔτε τοῖς πρὸ αὐτοῦ πονηροῖς παραβολὴν καταλέλοιπεν, οὔτε τοῦ μεϑ' ἑαυτὸν ὑπερβολὴν,] Sic ferè Cæſar alicubi loquitur. *Idem.*

D 4. καὶ ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ βεβαιοῦται) Quod cenſet Polybius, πλάνην Ulyſſis contigiſſe circa Italiam ac Siciliam, rectè id cenſet: ac convenit id iis, quæ à poëta dicuntur: hoc iſta lectio ſignificat. Sed aut vehementiſſimè fallor, aut iſte locus non bene habet: & ex ſequentibus apparet verba illa τοῦ ποιητοῦ locum veræ lectionis occupare: quæ tamen illa ſit conjicere nondum potui. Senſus mihi videtur hujuſmodi eſſe debere: hanc Polybii ſententiam, & poëtæ verbis optimè quadrare & plurimis argumentis poſſe confirmari: deinde ſequuntur argumenta. Cum hæc ſcripſiſſem, venit in mentem, legi fortaſſean poſſe, ὑπὸ τοῦ πιστοῦ βεβαιοῦται: hoc eſt, probabilibus argumentis confirmari poteſt. Docti judicent. Mihi enim non ſatisfacio. *Idem.*

5. καὶ αὐτὸς δὲ ὑπονοήσας] Nunc ad Eratoſthenem redit Strabo, ejuſque ſententiam expendere pergit. *Idem.*

1. Πολλ-

ipſe ſubodoratus Eratoſthenes, ſuſpicari, A inquit, aliquis poſſit poëtam voluiſſe errores Ulyſſis Occidentalibus regionibus adſcribere, ſed deſciviſſe ab iis, quæ erant pro veris ponenda, partim quòd de iis ſecus inaudiviſſet, partim quòd non uti erant, ſed portentoſiùs & terribilius quæque efferre inſtituiſſet. Rectè quidem pronunciavit quid ille, ſed cur fecerit, malè interpretatus eſt: non enim nugari Homerus, ſed prodeſſe voluit. Itaque & hoc nomine culpandus Eratoſthenes, & quòd eum de remotis potiſſimum ait fabulas finxiſſe monſtroſas, quòd de iis mentiri eſſet expeditius. Etenim quæ de longinquis ſunt apud poëtam fabulæ, B perexigua ſunt eorum pars, quæ de ipſa Græcia & vicinis Græciæ locis, fabulæ habent, ut de Herculis & Theſei ærumnis, de actis in Creta, Sicilia aliiſque inſulis, de Cithærone, Helicone, Parnaſſo, Pelio, totâque Attica & Peloponneſo. neque quiſquam ob fabulas ſcriptores earum ignorationis accuſat. Præterea, cùm non omnia fingant poëtæ, ſed multa affingant, Homerus in primis: quærens Eratoſthenes quaſnam antiqui fabulas addiderint, non quærit utrùm priora fuerint ſintve, ſed in iis magis exquirit veritatem, quæ ille locis perſoniſve affingit, ut utrùm Ulyſſes vagatus ſit, & ubinam locorum. Illud verò totum C eſt vitioſum, quòd Homeri reliquorumque poëtarum ſcripta eodem omnia habeat in numero, & cùm in aliis, tum in his etiam, quæ nunc tractamus Geographicis nihil præſtantiæ adſcribit Homero. Nam, abſque cætera eſſent, ſaltem qui Sophoclis Triptolemum, aut prologum Baccharum Euripidis legeret, cùmque iis Homeri induſtriam in terrarum ſitu deſcribendo compararet, facilè quantum alter alteri præſtaret, poterat cognoſcere. Ubi enim ordo requiritur locorum, quæ commemorantur, ordinem Homerus ſervavit, non minus in remotorum, quàm in Græcanicorum mentione:

A δὲ ὑπονοήσας τοῦτο ὁ Ἐρατοσθένης, ὑπολάβοι τις ἄν (φησὶ) τὸν ποιητὴν βούλεσθαι μὲν ἐν τοῖς προσεσπερίοις τόποις τὴν πλάνην τῷ Ὀδυσσεῖ ποιεῖν· ἀποστῆναι δ' ἀπὸ τῶν ὑποκειμένων, τὰ μὲν οὐκ ἀκριβῶς πεπυσμένον, τὰ δὲ οὐδὲ προῃρημένον οὕτως, ἀλλ' ἐπὶ τὸ δεινότερον καὶ τὸ τερατωδέστερον ἕκαστα ἐξάγειν· τοῦτο μὲν αὐτὸ εὖ· τὸ δ' οὗ χάριν τοῦτ' * ἐποίησε, κακῶς δεξάμενος· οὐ γὰρ φλυαρίας, ἀλλ' ὠφελείας χάριν. Ὥστε δίκαιόν ἐστιν ὑπέχειν λόγον καὶ περὶ τούτου, καὶ διότι φησὶ τὰ πόῤῥω τερατολογεῖσθαι μᾶλλον διὰ τὸ εὐκατάψευστον· [1] πολλοστὸν γὰρ μέρος ἐστὶ τὰ B πόῤῥω τερατολογούμενα τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι, καὶ ἐγγὺς τῆς Ἑλλάδος· οἷα δὴ τὰ κατὰ τοὺς Ἡρακλέους ἄθλους, καὶ Θησέως, καὶ τὰ ἐν Κρήτῃ καὶ Σικελίᾳ μυθολογούμενα, καὶ ταῖς ἄλλαις νήσοις, καὶ τὰ περὶ τὸν Κιθαιρῶνα καὶ Ἑλικῶνα καὶ Παρνασσὸν καὶ Πήλιον, καὶ τὴν Ἀττικὴν ὅλην, καὶ Πελοπόννησον. οὐδείς τε ἐκ τῶν μύθων ἄγνοιαν αἰτιᾶται τῶν μυθοποιῶν. Ἔτι δὲ, [2] ἐπεὶ οὐ πάντα μυθεύουσιν, ἀλλὰ πλείω προσμυθεύουσι, καὶ μάλιστα Ὅμηρος, ζητῶν τί οἱ παλαιοὶ προσμυθεύουσιν, οὐ ζητεῖ, εἰ τὰ * προσμυθευόμενα ὑπῆρξεν, ἢ ἐστίν· ἀλλὰ καὶ μᾶλλον οἷς προσμυθεύεται τόποις, ἢ C προσώποις, περὶ ἐκείνων ζητεῖ τἀληθές· οἷον τὴν Ὀδυσσέως πλάνην, εἰ γέγονε, καὶ ποῦ· [3] Τὸ δ' ὅλον οὐκ εὖ, τὸ τὴν Ὁμήρου ποίησιν εἰς ἓν συνάγειν καὶ τὴν τῶν ἄλλων ποιητῶν, εἴς τε τ' ἄλλα, καὶ εἰς αὐτὰ τὰ νῦν προκείμενα, τὰ τῆς γεωγραφίας, καὶ μηδὲν αὐτῷ πρεσβεῖον ἀπονέμειν· καὶ γὰρ εἰ μηδὲν ἄλλο, τόν γε Τριπτόλεμον τοῦ Σοφοκλέους, ἢ τὸν ἐν ταῖς Βάκχαις [ταῖς] Εὐριπίδου πρόλογον ἐπελθόντα, καὶ παραβαλόντα τὴν Ὁμήρου περὶ τὰ τοιαῦτα ἐπιμέλειαν, ῥᾴδιον εἶναι θεάσασθαι τὴν ὑπερβολὴν, ἢ τὴν διαφοράν. Ὅπου γὰρ χρεία τάξεως, ὧν μέμνηται τόπων, φυλάττει τὴν τάξιν, ὁμοίως μὲν τῶν Ἑλληνικῶν, ὁμοίως δὲ D τῶν ἄπωθεν·

* Manuſſ. ἐποίει.

p. 27.

Vett. lib. προσμυθευόμενα.

1. Πολλοστὸν γὰρ μέρος ἐστὶ] Πολλοστὸν μέρος, pars multeſima priſcis Latinis. Lucretius, IV. 651.

----cœlum ſummai totius unum

Quàm ſit parvula pars, & quam multeſima conſtet. Idem.

2. ἐπεὶ οὐ πάντα μυθεύουσι] Non omnia fingunt poëtæ: ſed iis, quæ revera ſunt, multa προσμυθεύουσι [Lactantius pereleganter & vere Inſtitut. libro primo. c. 11. *Non ergo, inquit, res ipſas geſtas finxerunt poëtæ: quod ſi facerent, eſſent vaniſſimi: ſed rebus geſtis addiderunt quendam colorem.*] Vis hujus rei certiſſimum argumentum? Lege Æſchyli Perſas: Multa quidem ibi ficta: nego tamen hiſtoriam Salaminiacæ naumachiæ, quæ eſt pars maxima belli Perſici, ab ullo hiſtorico aut fidelius, aut accuratius eſſe deſcriptam: vel in numero navium, quanta poëtæ ἀκριβεία? Itaque ait ibi, καὶ γὰρ οἶδα: ut ſignificaret, nihil ſe hic fingere, aut temerè affirmare. *Idem.*

3. τὸ δ' ὅλον οὐκ εὖ, τὸ τὴν Ὁμήρου) Comparat Geographica Homeri cum iis, quæ in eodem argumento apud alios poëtas leguntur: docetque Strabo peccaſſe vehementer Eratoſthenem, qui poëtam cum aliis in ordinem redegit: quum Homerus, alios omnes poëtas ut in aliis omnibus, ita in hac parte, longo ſuperet intervallo: quod mihi quidem videtur veriſſimum & velint nolint Ὁμηρομάστιγες, hac in parte ſummum vatem dilaudent neceſſe eſt. Comparat eum Strabo cum Sophocle & Euripide: tertium Æſchylum potes his addere: qui cætera ſummus, mirabilem tamen Geographiam habet: quod nos aliquando Deo dante oſtendemus, quando illum poëtam cum noſtris Annotationibus edemus. *Idem.*

1. Ὅσαι

Odyſſ. λ. 315. 1 Ὄσσαν ἐπ' Οὐλύμπῳ μέμασαν θέμεν, αὐτὰρ ἐπ' Ὄσσῃ A
Iliad. ξ. 235. Πήλιον εἰνοσίφυλλον. --
Ἥρη δ' ἀΐξασα λίπεν ῥίον Οὐλύμποιο,
Πιερίην δ' ἐπιβᾶσα καὶ Ἠμαθίην ἐρατεινήν,
Σεῦατ' ἐφ' ἱπποπόλων Θρῃκῶν ὄρεα νιφόεντα.
Ἐξ Ἀθόω δ' ἐπὶ Πόντον. --

Conati magno ſunt Oſſam imponere Olympo,
Frondoſum celſaque imponere Pelion Oſſæ. &,
Proruit excelſi Juno de vertice Olympi,
Atque à Pieria Emathia per rura profecta
Threiciæ montes acceſſit diva nivoſos:
Hinc ab Atho pontum petiit. --

2 Καὶ ἐν τῷ καταλόγῳ, τὰς μὲν πόλεις οὐκ ἐφεξῆς λέγει· οὐ γὰρ ἀναγκαῖον· τὰ δὲ ἔθνη ἐφεξῆς. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῶν ἄπωθεν·

Odyſſ. δ. 83. Κύπρον, Φοινίκην τε, καὶ Αἰγυπτίους ἐπαληθείς,
Αἰθίοπάς θ' ἱκόμην, καὶ Σιδονίους, καὶ Ἐρεμβούς, B
Καὶ Λιβύην. --

Et in recenſione, urbes quidem ordine non refert. neque enim erat neceſſe: nationes autem ſerie memorat recta. Itemque de longinquis:

Cyprum, Phœnicenque, per Ægyptumque vagatus
Aethiopes adii, tum Sidonios, & Erembos,
Et Libyam. --

Ὅπερ καὶ Ἵππαρχος ἐπισημαίνεται. Οἱ δ', ἐφ' ὧν τάξεως χρεία, ὁ μὲν τὸν Διόνυσον ἐπιόντα τὰ ἔθνη φράζων· ὁ δέ, τὸν Τριπτόλεμον τὴν κατασπειρομένην γῆν, τὰ μὲν πολὺ διεστῶτα συνάπτουσιν ἐγγύς, τὰ δὲ συνεχῆ διασπῶσι·

Λιπὼν δὲ Λυδῶν τὰς πολυχρύσους γύας,
Φρυγῶν τε, Περσῶν θ' ἡλιοβλήτους πλάκας,
Βάκτριά τε τείχη, τήν τε δύσχιμον χθόνα
Μήδων ἐπελθών, Ἀραβίαν τ' εὐδαίμονα.

quod & Hipparchus annotavit. Illi verò, ubi ordo requirebatur, Euripides Bacchum ut obierit varias gentes, narrantem introducens: Sophocles, Triptolemum terras à ſe conſitas: longè divulſa conjungunt, & cohærentia divellunt:

Lydorum abundans auro peragravi ſolum,
Phrygiamque, & ſole calentia plana Perſidis,
Et Bactra, Medorumque frigidam plagam,
Et Arabiam felicem. --

3 Τοιαῦτα δὲ καὶ ὁ Τριπτόλεμος ποιεῖ. Κἂν τοῖς κλίμασι δὲ κἂν τοῖς ἀνέμοις διαφαίνει τὸ πολυμαθὲς τὸ περὶ τὴν γεωγραφίαν Ὅμηρος, ἐν ταῖς τοποθεσίαις λέγων ἅμα καὶ ταῦτα πολλαχοῦ. C

eodemque modo Triptolemus. Sed & commemorandis locorum inclinationibus ac ventis, Homerus magnam Geographiæ demonſtrat peritiam, in deſcriptione locorum ea ſimul indicans:

1. Ὄσσαν ἐπ' Ολύμπῳ μέμασαν θέμεν) Profert hoc carmen ut doceat τάξιν eſſe diligenter obſervatam. Quænam eſt igitur hujus τάξεως ratio? An quòd Homerus è tribus montibus eum facit eſſe baſin reliquorum, qui impoſiti ſunt, qui omnium eſt maximus? Rationi enim conſentaneum eſt potius, ut leviora & minora gravioribus ac majoribus imponantur, quàm contra. Ergo Olympus horum montium maximus, eſt veluti baſis reliquorum. Oſſa quia major erat Pelio, prior Olympo imponitur: tandem ceu alicujus pyramidis cacumen Pelium. Minus rectè igitur Virgilius, qui tamen quaſi ex profeſſo videtur hanc τάξιν immutaſſe. 1. Georg. v. 281. D

Ter ſunt conati imponere Pelio Oſſam:
Scilicet atque Oſſæ frondoſum involvere Olympum.

An alia potius ſimplicior hujus ordinationis ratio eſt? habuit enim poëta rationem ſitus: & quia ab Olympo orientem verſus Oſſa prior occurrebat quàm Pelium, ideo Oſſam prius fuiſſe Olympo ait impoſitam, deinde Pelium. Atque hoc ſequuntur vulgò poëtæ interpretes: quare poëta Latinus qui contrariam ſitus rationem habuit, contrarium etiam ordinem rectè ſervavit. Sed de ſitu horum trium montium non omnino convenit Herodoto Polymn. c. 129. cum tabulis Ptol. Ut ut ſit ſine accurata cognitione illarum regionum, iſtorumque montium, hæc à poëta non potuerunt obſervari. In ſequenti exemplo, ratio τάξεως manifeſta eſt: Vide Tabulam Ptolem. X. *Idem.*

2. Καὶ ἐν τῷ Καταλόγῳ) Macrobius hujus τάξεως rationem ſic explicat, Satur. lib. v. cap. 15. *Homerus prætermiſſis Athenis ac Lacedæmoniis, vel ipſis Micenis, unde erat rector exercitus, Bœotiam in catalogi ſui capite locavit, non ob loci aliquam dignitatem, ſed notiſſimum promontorium ad exordium ſibi enumerationis eligit. Unde progrediens, modo mediterranea, modo maritima juncta deſcribit. Inde rurſus ad utrumque ſitum, cohærentium locorum diſciplina deſcribentis, velut iter agentis accedit. Nec ullo ſaltu cohærentiam regionum in libro ſuo hiare permittit, ſed obviandi more procedens, redit unde digreſſus eſt, & ita finitur quicquid enumeratio ejus amplectitur.* Attuli totum Macrobii locum, quia verbis Strabonis ſequentibus inſtar eſt commentarii. *Idem.*

3 τοιαῦτα δὲ καὶ ὁ Τριπτόλεμος ποιεῖ) In Triptolemo faciebat Sophoc. Cererem exponere Triptolemo, quantum ipſi terrarum obeundum eſſet ad frugum uſum hominibus indicandum. Vide Dionyſium Halicarnaſſeum libro primo c. 12. ubi hæc Sophoclea habentur, Τὰ δ' ἐξόπισθε χειρὸς ἐς τὰ δεξιά.

Οἰνωτρία τε πᾶσα, καὶ Τυῤῥηνικὸς
Κόλπος, λιγυστική τε γῆ σε δέξεται

Triptolemi Sophoclei etiam Athenæus II. 25. atque alii meminere. Locum autem, qui hic affertur, idem Strabo libro XV. plenius deſcribit & expendit. *Idem.*

αὐτῇ

Illa humilis ſed in extremo jacet inſula A
ponto
Obſcuris obverſa plagis. Nam ſolis ad ortum
Auroramque aliæ ſpectant. —
Sunt enim binæ quaſi fores, alteræ Aquilonem, alteræ Auſtrum ſpectantes. Et,
Sive illa dextra volitant Titanis ad ortum,
Auroramque, petunt læva ſeu parte tenebras.
Et quidem horum ignorationem, ſupremam omnium confuſionem judicat.
O ſocii, neque enim noctis quo cardine ſurgat
Caligo, vel quâ roſeis aurora quadrigis, &c.
Præterea cùm id quoque rectè ſit à poëta dictum:
Cum Zephyro Boreas Thracum de finibus acer
Spirantes. —
non rectè id accipiens Eratoſthenes calumniatur, quaſi Homerus in univerſum pronuntiarit, Favonium è Thracia ſpirare: quod ille non dicit, ſed tum demum, cùm venti hi concurrunt ad Melanem ſeu nigrum ſinum Thracii maris, quod Aegæi pars eſt. Nam Thracia, quæ Macedoniæ committitur, in mare procurrens verſus Auſtrum flectitur,

1 Αὕτη δὲ χθαμαλὴ πανυπερτάτη εἰν ἁλὶ p. 28.
κεῖται Odyſſ. ι.
Πρὸς ζόφον· αἱ δέ τ' ἄνευθε πρὸς ἠῶ τ' ἠέ- 25.
λιόν τε.
2 Δύω δέ τε αἱ θύραι εἰσὶν, αἱ μὲν πρὸς Βορέαν, αἱ δ' αὖ πρὸς Νότον, Καὶ
Εἴτ' ἐπὶ δέξι' ἴωσι πρὸς ἠῶ τ' ἠέλιόν τε, Iliad. μ.
Εἴτ' ἐπ' ἀριστερὰ τοί γε ποτὶ ζόφον. 235.
Καὶ μὴν τὴν ἄγνοιάν γε τῶν τοιούτων, τελείαν ἡγεῖται σύγχυσιν τῶν ἁπάντων.
Ὦ φίλοι, οὐ γάρ τ' * ἴδμεν ὅπη ζόφος, οὐδ' * Manuſſ. ἴσμεν.
ὅπη ἠώς, Odyſſ. κ.
B Οὐδ' ὅπη ἠέλιος· — 15.
Κἀνταῦθα δ' εἰπόντος εὖ τοῦ ποιητοῦ,
Βορέης καὶ Ζέφυρος, τώ τε Θρήκηθεν ἄητον· Iliad. ι. 5.
3 οὐκ εὖ δεξάμενος ὁ αὐτὸς συκοφαντεῖ, ὡς καθόλου λέγοντος, ὅτι ὁ Ζέφυρος ἐκ Θρᾴκης πνεῖ, ἐκείνου λέγοντος οὐ καθόλου, ἀλλ' ὅταν κατὰ τὴν Θρᾳκίαν θάλασσαν συμπέσωσι 4 περὶ τὸν Μέλανα κόλπον αὐτοῦ τοῦ Αἰγαίου μέρος οὖσαν. 5 ἐπιστροφὴν γὰρ λαμβάνει πρὸς Νότον ἀκρωτηριάζουσα ἡ Θρᾴκη, καθ' ἃ συνάπτει * τῇ Μακεδονίᾳ, καὶ προσπίπτουσα εἰς τὸ πέλαγος, * Manuſſ. τὶ Μακεδ...

1. *αὕτη δὲ χθαμαλὴ πανυπερτάτη*) Poëtæ hunc locum explicat pluribus libro x. *Idem.* C

2. *δύω δέ τε αἱ θύραι εἰσὶν*) Scribe *οἱ* ut & manuſſ. habent. Verba ſunt poëtæ deſcribentis antrum Naiadum: de quibus conſule Porphyrium. *Idem.*

3. *οὐκ εὖ δεξάμενος ὁ αὐτὸς συκοφαντεῖ*) Etiam noſtra ætate vir quidam doctiſſimus Homeri locum vehementiſſimè exagitavit, negavitque ulla ratione poſſe Homerum hac in parte excuſari: cuius viri etſi ſumma apud me, ut debet, eſt auctoritas, tamen hic quoque fas eſto illud uſurpare, *ὅσιον προτιμᾶν ἀλήθειαν*. Nam ſummum vatem qui hoc loco reprehendunt, ii vero, ut modeſtiſſimè dicam, parum æqui judices mihi videntur. Ut enim omittam quæ ab aliis ad poëtæ excuſationem probabiliter diſputantur: quis obſecro, qui Geographicas tabulas unquam inſpexit, neget Argeſtem unum ex Zephyris, hoc eſt, de iis ventis qui flant ab occaſu, per Thraciam illa petere loca, quæ hic proculdubio intellexit? Eam dico Aſiæ partem ubi fuit Ilium ac Phrygia: ad quorum locorum ſitum exigi debent, quæ de ventis à poëta dicuntur. Atque hoc ſummus ille vir rectiſſimè cùm animadvertiſſet, miror cur iniquus Homero fuerit, ut ne ſic quidem excuſari poſſe diceret. quaſi verò peccatum eſſet à poëta cum Zephyri appellatione Argeſten voluit nos intelligere? Atqui non ignorabat vir doctiſſimus *ζεφύρους* à Græcis appellari omnes ventos, qui ab Occidente ſpirant: ſive illi ab occaſu æſtivo ſpirent, ſive ab ipſo cardine occidentis: ſive denique ab occaſu hyberno. Auctor libri De mundo, *Καὶ τῶν ζεφύρων ἀργέστης μὲν ἀπὸ τῆς θερινῆς δύσεως πνέων.* Sic alii auctores paſſim, quorum auctoritate abuti nihil eſt neceſſe. (Atque hæc quidem dicta ſint ut reſpondeamus iis, qui poëtam calumniantur: Cæterum ſi quis me roget, quid potiſſimum ſentiam de Homeri loco, reſpondebo, poëtam reſpexiſſe ad veterum opinionem, qui quum viderent Thraciam regionem eſſe frigidiſſimam, putarint ventos omnes inde ſpirare: ibique eos in antro concluſos teneri. Apollonii ſcholiaſtes lib. I. v. 826. *ψυχρὰ γάρ ἐστιν ἡ Θράκη διὰ κἀκεῖθεν τοὺς ἀνέμους ἐμυθεύσαντο. Διονυσαφάνης δὲ βόθρον φησὶν εἶναι ἐν τῇ Θράκῃ, ἐξ οὗ φυσήματα ἀνέμων γίνεσθαι, καὶ μυθευθῆναι οὕτω Θράκην ἀνέμων οἰκητήριον.*) *Idem.*

4. *περὶ τὸν Μέλανα κόλπον*) Sinum hunc ſic deſcribit Herodot. lib. VII. 58. referens exercitus Xerxis iter per Cherroneſum Thraciæ *ὁ δὲ κατ' ἤπειρον στρατὸς πρὸς ἠῶ τε καὶ ἡλίου ἀνατολὰς ἐποιέετο τὴν ὁδόν.* Mox *ἐντεῦθεν δὲ κάμπτων, τὸν κόλπον τὸν Μέλανα καλεόμενον, καὶ Μέλανα ποταμὸν, οὐκ ἀντισχόντα τότε τὸ ῥέεθρον, ἀλλ' ἐπιλιπόντα. τοῦτον τὸν ποταμὸν διαβὰς, ἀφ' οὗ καὶ ὁ κόλπος οὗτος τὴν ἐπωνυμίην ἔχει ἤιε πρὸς ἑσπέρην.* Strab. deſcriptio periit, vide Dionyſium Periegeten. v. 538. *Idem.*

D 5. *ἐπιστροφὴν γὰρ λαμβάνει*) Poëtæ vetus ſcholiaſtes docet, terram illam, quæ Thraciæ nomine olim cenſebatur, fuiſſe *σιγματοειδῆ*: hoc eſt, in modum literæ Ϲ porrectam, & inflexam: quod etiam Polybius teſtatur lib. IV. ab altero igitur extremo flabat Boreas (ait) ab altero Zephyrus: quare uterque pari ratione *Θρήκηθεν* ſpirare dici poteſt. Ammiani autem Marcellini judicium de hoc poëtæ loco libet adſcribere. Sic ille lib. XXVII. c. 4. ubi de Thracia. *Has terras immenſa quondam camporum placiditate aggerumque altitudine fuiſſe porrectas Homeri perennis auctoritas docet, Aquilonem & Zephyrum ventos exinde flare fingentis: quod aut fabuloſum eſt, aut tractus antehac diffuſi latiſſimè deſtinatique nationibus feris, Thraciarum vocabulo cenſebantur.* Paullò poſt: *ſed ut nunc cernimus eadem loca formata in cornuti ſideris modum, effingunt theatri faciem ſpecioſam.* Idem.

τοὺς Ζεφύρους ἐντεῦθεν πνέοντας ἀποφαίνει τοῖς A ἐν Θάσῳ, καὶ Λήμνῳ, καὶ Ἴμβρῳ, καὶ Σαμοθράκῃ, καὶ τῇ περὶ αὐτὰς θαλάττῃ, καθάπερ καὶ τῇ Ἀττικῇ ἀπὸ τῶν Σκειρωνίδων πετρῶν· 1 ἀφ᾽ ὧν καὶ Σκείρωνες καλοῦνται οἱ Ζέφυροι, καὶ μάλιστα οἱ Ἀργέσται. Οὐκ ἐνόησε δὲ τοῦτο Ἐρατοσθένης, ὑπενόησε δ᾽ ὅμως· αὐτὸς γοῦν ἐξηγεῖται τὴν ἐπιστροφὴν, ἣν λέγω, τῆς χώρας· ὡς καθόλου οὖν δέχεται, εἶτ᾽ ἀπειρίαν αἰτιᾶται τοῦ ποιητοῦ, ὡς τοῦ Ζεφύρου μὲν ἀπὸ τῆς ἑσπέρας πνέοντος, καὶ τῆς Ἰβηρίας, τῆς δὲ Θράκης ἐκεῖσε μὴ διατεινούσης. Πότερον οὖν τὸν Ζέφυρον ἀγνοεῖ ἀπὸ ἑσπέρας πνέοντα; ἀλλ᾽ ὅταν οὕτω φῇ, φυλάττει τὴν οἰκείαν αὐτοῦ τάξιν.

Odyſſ. ε. 295. 2 Σὺν δ᾽ Εὖρός τε Νότος τε πέσον, Ζέφυρός τε δυσαὴς, B
Καὶ Βορέης. --

3 Ἢ τὴν Θρᾴκην οὐκ οἶδε μὴ προσπίπτουσαν πέραν τῶν Παιονικῶν, καὶ Θετταλικῶν ὀρῶν; Ἀλλὰ καὶ ταύτης τὴν ἐφεξῆς κατὰ τοὺς Θρᾷκας εἰδὼς, καὶ κατονομάζων τήν τε παραλίαν, καὶ τὴν μεσόγαιαν, 4 Μάγνητας μέν τινας, καὶ Μαλιεῖς, 5 καὶ τοὺς ἐφεξῆς Ἕλληνας καταλέγει μέχρι Θεσπρωτῶν· ὁμοίως δὲ καὶ τοῖς Παίοσι τοὺς ὁμόρους Δόλοπας, καὶ Σελλοὺς περὶ Δωδώνην μέχρις

* Manuſſ. ἐγγυτάτην. Ἀχελώου· Θρᾳκῶν δ᾽ οὐ μέμνηται περαιτέρω.
* Vett. φῆ. Εὐεπιφόρως δὲ ἔχει πρὸς τὴν * ἐγγυτάτω, καὶ γνωριμωτάτην ἑαυτῷ θάλατταν, ὡς καὶ ὅταν * φησί· C

p. 29. Iliad. β. 144. Κινήθη δ᾽ ἀγορὴ ὡς κύματα μακρὰ θαλάσσης
6 Πόντου Ἰκαρίοιο --

eoque fit, ut Zephyri inde videantur ſpirare Thaſo, Lemno, ac Imbro, & Samothracæ, ac mari quo alluuntur. ſicut & Atticæ ſpirare videntur à Scironiis ſaxis, unde etiam Zephyri, Scirones vocantur, maxime Cauri. Id non ſenſit Eratoſthenes, eſt tamen ſuſpicatus. ipſe enim eam, quam dixi, Thraciæ inclinationem refert. cumque verſum poëtæ abſolutè de Zephyro ab occaſu ſpirante acciperet, imperitiæ eum arguit, eo quòd ab occaſu & Hiſpania ſpiret is ventus, quò Thracia non pertinet. Quaſi verò neſciverit ab occaſu flare Favonium Homerus, qui ſuum ei proprium locum in his verſibus adſcripſit:

Unà Euruſque Notuſque ruunt, Zephyruſque maligno
Flamine, tum Boreas. —

Aut quaſi neſciverit Thraciam non protendi ultra Pæonicos & Theſſalicos montes. at verò ille, quæ poſt Thraces ordine ſequuntur gentes & maritimas & mediterraneas novit, ac nominatim expreſſit: Magnetas, Malienſes aliosque deinceps Græcos uſque ad Theſprotos: item finitimos Pæonibus Dolopes, & Selles circa Dodonam uſque ad Acheloum: Thraces autem ultrà non commemoravit. Proximum quoque & notiſſimum ſibi mare libenter nominat, ut in his:

Concio tunc unda velut exagitata marina eſt
Icarii pelagi. —

1. ἀφ᾽ ὧν καὶ σκείρωνες καλοῦνται) Arrianus ait, τὸν ἐν τῷ πόντῳ θρασκίαν, à Græcis dici ſcironem: At Heſychius. Σκειρῶν, ἀργῆ τις λέγεται· δοκεῖ δὲ ἀπὸ τῶν σκειρωνίδων πετρῶν καταπνεῖν. Lege Σκείρων ἀργέστης λέγεται. Vide Suidam. Plinius libro ſecundo capite 47. Sunt *etiam quidem peculiares quibuſque gentibus venti non ultra certum procedentes tractum: ut Athenienſibus Sciron paulum ab Argeſte deflexus, reliquæ Græciæ ignotus.* De Petris Scironidibus vide initio libri IX. *Idem.*

2. σὺν δ᾽ Εὖρός τε Νότος τε) Ab Oriente enim orſus recto ordine ad boream pervenit, proximum quemque primum ponens: probat autem Strabo; D Homerum & Zephyrum ſciviſſe ventum eſſe occidentalem, & verum Thraciæ ſitum habuiſſe cognitum: quorum tamen alterum neceſſe eſt ab eo eſſe ignoratum, ſi ignoratione peccatum eſt ab eo quum dixit, τώτε Θρῄκηθεν, &c. *Idem.*

3. ἢ τὴν Θρᾴκην οὐκ οἶδε μὴ προσπίπτουσαν πέραν τῶν Παιονικῶν καὶ Θετταλικῶν ὀρῶν) Quid audio? Thraciam non ultra montes Theſſalicos pertinere? Ergo Theſſaliæ contigua eſt Thracia? deinde qui ſunt iſti montes Theſſalici? Pelius opinor: nam hic mons terminus eſt Theſſaliæ arcticus. Clarè id docet Geographus libro IX. Quare à Pelio monte initium Thraciæ. Hæc ita poſſunt accipi, ut dicamus Thraciæ nomine hîc totam Macedoniam intelligi: nam à Septentrione Macedonia adjacet Theſſaliæ. Sed de Pæonicis montibus major difficultas. Videtur enim Theſſaliæ fines occidentales producere ad Pæones uſque; quod valde alienum eſt ab iis, quæ ſcribuntur libro nono: tamen hæc quoque poſſunt facilè excuſari: neque enim Strabo accuratè voluit hîc nos Thraciæ fines docere, ſed ὡς ἐν τύπῳ tantum indicare quid Thraciæ appellatione Homerus ſit complexus. Fuit tamen quum putarem legendum Παιονικῶν καὶ Θρᾳκίων ὀρῶν, quorum montium ita conjunctim meminit libro ſeptimo. Nunc nihil muto: nam quæ de Magnetibus ſubjungit, ſatis indicio ſunt, non aliter à Strabone eſſe ſcriptum. *Idem.*

4. Μάγνητας μέν τινας, καὶ Μαλιεῖς) Utraque hæc gens eſt Theſſalica: illi extremum ſeptentrionale lateris Theſſaliæ, quod orientem reſpicit, obtinent: hi alterum extremum. Obſervabis, Μαλιεῖς vocari & Straboni & aliis, quos Attici ſcriptores Μηλιεῖς perpetuò vocant: exempla apud Thucydidem VIII. 3. tot extant, quoties horum locorum meminit: ſic & Ionius Herodotus IV. 33. appellat, apud quem, & VII. 198. μηλίδα γῆν, & μηλιάδα leges. *Idem.*

5. καὶ τοὺς ἐφεξῆς Ἕλληνας) occaſum verſus. De Dolopibus & Selis vide libro VII. *Idem.*

6. Πόντου Ἰκαρίοιο) Icarium mare Homero ἐγγύτατον dicit: quod verum eſt, ſive ille Samius fuerit, ſive Smyrnæus, ſive (quod mihi videtur verius) Chius. Sed aliam rationem afferunt interpretes, cur hoc loco Icarii maris faciat mentionem: nec ſanè quam Strabo cenſet, convenit aliis poëtis, qui Homerum ſunt imitati. Horatius I. od. I.

Luctantem Icariis fluctibus Africum. *Idem.*

1. οἵ φασι

Sunt etiam, qui duos præcipuos ventos faciunt Boream ac Auſtrum, à quibus reliqui parva differant inclinatione, Eurus ab æſtivo ortu, Subſolanus ab hyberno, Favonius ab occaſu æſtivo, ab hyberno Caurus. Atque duos eſſe ventos confirmant cùm Thraſyalcis teſtimonio, tum ipſius poëtæ, qui Caurum Auſtro adſcribit:

Argeſtæ Auſtri.

& Favonium Boreæ:

Cum Zephyro Boreas Thracum de finibus acer
Spirantes. —

Cæterùm Poſidonius ait neminem de ventis hoc modo diſſeruiſſe eorum, qui his rebus claruerunt, Ariſtoteles nimirum, Timoſthenes, Bio aſtrologus. ſed eos ventum, qui ab ortu flat æſtivo, Cæciam perhibere, qui ei è regione eſt oppoſitus, & ab occaſu flat hyberno, Africum: qui ab ortu hyberno, Eurum, & ei oppoſitum Caurum: medios Subſolanum & Favonium. A poëta autem Favonium violenter ſpirantem vocari eum, qui nobis eſt Caurus:

A Εισὶ δέ τινες [1] οἵ * φασι δύο τὰς κυριωτάτους εἶναι ἀνέμους, Βορέαν, καὶ Νότον· τοὺς δὲ ἄλλους κατὰ μικρὰν ἔγκλισιν διαφέρειν· [2] τὸν μὲν ἀπὸ θερινῶν ἀνατολῶν Εὖρον, χειμερινῶν δὲ ἀπηλιώτην· δύσεων δὲ θερινῶν μὲν, ζέφυρον, χειμερινῶν δὲ, ἀργέστην. Τοῦ δὲ δύο εἶναι τοὺς ἀνέμους, ποιοῦνται μάρτυρας, [3] Θρασυάλκην τε, [4] καὶ τὸν ποιητὴν αὐτὸν, τὸν μὲν Αργέστην τῷ νότῳ προσνέμειν· *Vett. φασιν εἶναι δύω.

Αργέστα Νότοιο -- Iliad. φ. 334. &

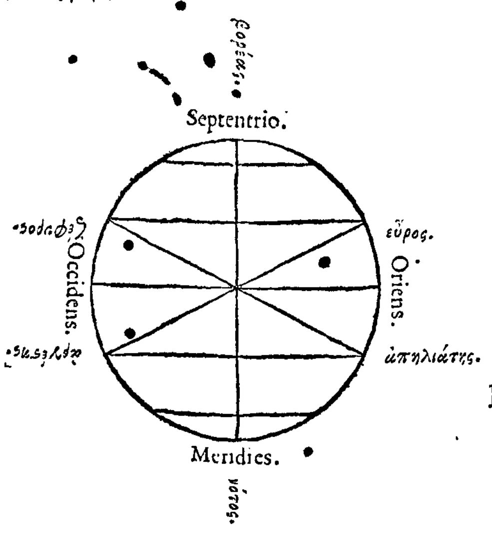
Τὸν δὲ Ζέφυρον τῷ Βορέᾳ· Iliad. λ. 306.

Βορέης καὶ Ζέφυρος τώτε Θρήκηθεν ἄητον, Iliad. ι. 5.

Φησὶ δὲ Ποσειδώνιος, μηδένα οὕτως παραδεδωκέναι τοὺς ἀνέμους [5] τῶν γνωρίμων περὶ ταῦ-
B τα, οἷον Αριστοτέλη, [6] Τιμοσθένη, [7] Βίωνα τὸν ἀστρολόγον· ἀλλὰ [8] τὸν μὲν ἀπὸ θερινῶν ἀνατολῶν, Καικίαν, τὸν δὲ τούτῳ κατὰ διάμετρον ἐναντίον Λίβα, ἀπὸ δύσεως ὄντα χειμερινῆς· πάλιν δὲ τὸν μὲν ἀπὸ χειμερινῆς ἀνατολῆς, Εὖρον· τὸν δὲ ἐναντίον, Αργέστην. τοὺς δὲ μέσους, Απηλιώτην, καὶ Ζέφυρον· [9] Τὸν δὲ ποιητὴν δυσαῆ μὲν Ζέφυρον λέγειν, τὸν ὑφ' ἡμῶν καλούμενον Αργέστην·

1. *οἵ φασι δύο τὰς κυριωτάτους εἶναι ἀνέμους*) Imo fuerunt, & qui unum [illegible] tantum dicerent. Vide Ariſtotelem, Μετεωρολογ. libro primo cap. 6. & lib. II. cap. 5. & 6. ubi hæc leges: Ὅλως δὲ τὰ μὲν βορεῖα τούτων καλεῖται, τὰ δὲ νότια. προστίθεται δὲ τὰ μὲν ζεφυρικὰ τῷ Βορέᾳ, &c. *Idem.*

2. *τὸν μὲν ἀπὸ θερινῶν ἀνατολῶν*) Ventorum igitur *διαγραφὴ* ſecundum iſtos talis fuit. *Idem.*

3. *Θρασυάλκην τε*) Apparet fuiſſe hunc ſcriptorem antiquiſſimum: nam libro ultimo, Ariſtotele ipſo dicitur antiquior. Et tamen de hoc ſcriptore amplius nihil legiſſe nunc meminimus. *Idem.*

4. *καὶ τὸν ποιητὴν αὐτὸν, τὸν μὲν*) Lege cum manuſſ. *καὶ τὸν ποιητὴν αὐτὸν, τῷ τὸν μὲν.* Particula *τῷ* argumentum indicat, unde colligitur hanc fuiſſe poëtæ ſententiam. *Idem.*

5. *τῶν γνωρίμων περὶ ταῦτα*) Qui in hoc argumento excelluerunt. Præter eos, qui hîc nominatim recenſentur, ſcripſerat & Eratoſthenes de ventis, teſte Achille Statio. *Idem.*

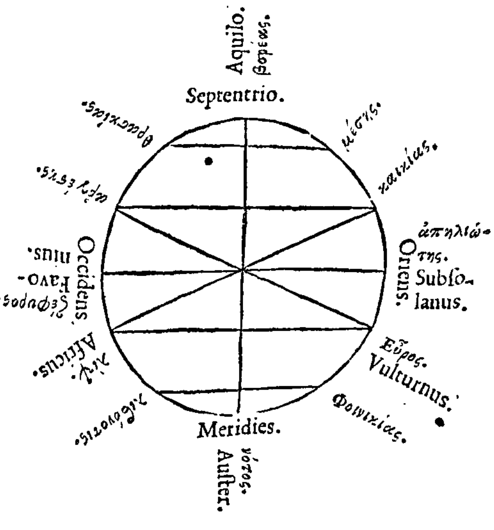
6. *Τιμοσθένη*) Interpres Apollonii in librum ſecundum: v. 52. Τὰς τῶν Ἐτησίων ἀνέμων ἡμέρας οἱ μὲν, τεσσαράκοντα, ἄλλοι δὲ, πεντήκοντα φασὶν, ὡς Τιμοσθένης. Mirum verò hunc ſcriptorem tam raro à veteribus laudari, quum tam honorificè de eo loquatur hic noſter ex Poſidonio. *Idem.*

C

7. *Βίωνα τὸν ἀστρολόγον*) cur addat *τὸν ἀστρολόγον* ex Laërtio intelliges. *Idem.*

8. *τὸν μὲν ἀπὸ θερινῶν ἀνατολῶν*) Hæc ventorum ordinatio planè eadem eſt cum Ariſtotelica: quid autem differat à ſuperiore, apparet ex hac *διαγραφῇ*. *Idem.*

D

9. *τὸν δὲ ποιητὴν δυσαῆ μὲν ζέφυρον λέγειν*] Ex ſententia Poſidonij quomodo apud poëtam ſint accipiendæ ventorum appellationes oſtendit. Cum dicit *δυσαῆ ζέφυρον*, intelligit quem nos vocamus Αργέστην cum dicit *λίγα πνέοντα ζέφυρον*, eum ſignificat, quem nos vocamus propriè *ζέφυρον*. Cum *ἀργέστην νότον* intelligit, quem nos *λευκόνοτον* vocamus. *Idem.*

1 Λίβα ἢ πνέοντα Ζέφυρον, τὸν ὑφ' ἡμῶν Ζέφυρον· Ἀργέστην δὲ Νότον, τὸν Λευκόνοτον. οὗτος γὰρ ὀλίγα τὰ νέφη ποιεῖ, τοῦ λοιποῦ νότου ὅλου Εὔρου πως ὄντος·

Iliad. λ. 306.

Ὡς δ' ὁπότε Ζέφυρος νέφεα στυφελίξῃ
Ἀργέσταο Νότοιο βαθείῃ λαίλαπι τύπτων.

Τὸν γὰρ δυσαῆ Ζέφυρον νῦν λέγει, ὃς εἴωθε διασκιδνάναι τὰ * ὑπὸ τοῦ Λευκονότου συναγόμενα ἀσθενῆ ὄντα, ἐπιθέτως δὲ Νότου νῦν Ἀργέστου λεγομένου. Ταῦτα μὲν δὴ ἐν ἀρχῇ τοῦ πρώτου τῶν γεωγραφικῶν εἰρημένα, τοιαύτην τινὰ τὴν ἐπανόρθωσιν ἔχει. 2 Ἐπιμένων δὲ τοῖς περὶ Ὁμήρου ψευδῶς ὑποληφθεῖσι καὶ ταῦτά φησιν, ὅτι οὐδὲ τὰ τοῦ Νείλου στόματα οἶδε πλείω ὄντα, οὐδ' αὐτὸ τοὔνομα· Ἡσίοδος δὲ οἶδε, μέμνηται γάρ. Τὸ μὲν οὖν ὄνομα εἰκὸς μήπω λέγεσθαι κατ' αὐτόν· τὰ δὲ στόματα εἰ μὲν ἦν ἀφανῆ, καὶ ὀλίγοις γνώριμα, ὅτι πλείω καὶ οὐχ ἕν, δοίη τις ἂν οὐ πεπύσθαι αὐτόν. εἰ δὲ τῶν κατ' Αἴγυπτον τὸ γνωριμώτατον, καὶ παραδοξότατον, καὶ μάλιστα πάντων μνήμης ἄξιον καὶ ἱστορίας ὁ ποταμὸς καὶ ἦν, καί ἐστιν, ὡς δ' αὔτως αἱ ἀναβάσεις αὐτοῦ καὶ τὰ στόματα· τίς ἂν ἢ τοὺς ἀγγέλλοντας αὐτῷ ποταμὸν Αἰγύπτιον, καὶ χώραν, καὶ Θήβας Αἰγυπτίας, καὶ Φάρον, ὑπολάβοι μὴ γνωρίζειν ταῦτα, 3 ἢ γνωρίζοντας μὴ λέγειν, πλὴν εἰ μὴ διὰ τὸ γνώριμον; Ἔτι δ' ἀπιθανώτερον, εἰ τὴν μὲν Αἰθιοπίαν ἔλεγε, καὶ Σιδονίους καὶ Ἐρεμβούς, καὶ τὴν ἔξω θάλασσαν, καὶ τὸ δίχθα δεδάσθαι τοὺς Αἰθίοπας, τὰ δ' ἐγγὺς καὶ γνώριμα μή. Εἰ δὲ μὴ ἐμνήσθη τούτων, οὐ τοῦτο σημεῖον τοῦ ἀγνοεῖν·

* Vulgo, ὑπέρ.

p. 30.

A Africum ſpirantem Favonium, eum qui nobis eſt Favonius. Auſtrum Caurum, Leuconotum, ſive album Auſtrum, qui paucas facit nubes, cùm reliquus Auſter totus ferè ſit Eurus.

Ac veluti nubes Zephyrus cùm diſſipat acer,
Argeſtæ pulſans violentis flatibus auſtri.

Nam Zephyrum violenter ſpirantem hîc dicit, qui ſolet diſſipare imbecilles nubes à Leuconoto coactas: atque hîc epitheton Auſtri eſt Argeſtes. Hæc ſanè initio primi Geographicorum libri dicta, hujuſmodi emendationem ſunt conſecuta. Porrò autem perſeverans in B ſemel concepta de Homero falſa opinione, id quoque dicit, ignoraſſe eum plurâne eſſent Nili oſtia, adeóque ipſum Nili nomen: Heſiodum verò noſſe, qui & mentionem ejus fecerit. Ac nomen quidem ætate Homeri nondum fuiſſe, probabile eſt. Oſtia autem ſi obſcura fuerunt, pauciſque notum an plura uno eſſent, concedi poteſt nihil de iis Homerum inaudiviſſe. Si verò omnium, quæ in Ægypto ſunt rerum nobiliſſima, maximè [illegible] & admiratione & memoratu digna [illegible] hiſtoriâ fluvius ille, ejuſque exundatio & oſtia: quiſnam ſuſpicetur eos, qui Homero de flumine C Ægyptio, regione ea, Thebis Ægyptiis, & Pharo retulerunt, iſta aut ignoraſſe, aut cùm cognita haberent, nihil de iis indicaſſe? niſi ſi ut rem notam ea præterierunt. Id verò minùs adhuc veriſimile eſt, viciniora & nota ignoraſſe Homerum, qui de Æthiopia, Sidoniis, Erembis, Oceano, & bipartitis Æthiopibus mentionem fecerit. Quòd autem oſtiorum Nili non meminit, id non certum eſt argumentum quòd ea ignoraverit.

1. Λίβα δὲ πνέοντα ζέφυρον] Fœdum mendum, quod non eſſe ab interpretibus ſublatum queror. Lege λίγα δὲ πνέοτα ζέφυρον. Non eſt dubium ita ſcripſiſſe Strabonem ac Poſidonium: nec aliter legit Euſtathius totum hunc locum deſcribens in rhapſodiam Ἰλιαδ. φ. Reſpicit Poſidonius poëtæ locum, ὀδ. δ. de campis Elyſiis, ubi ζεφύροιο λίγα πνείοντας ἀήτας dicit: quod quid eſt aliud, quàm ζέφυρον λίγα πνείοντα dicere? Porrò λίγα legit Poſidonius, non ut hodie edunt, λιγύ, λίγα autem eſt λιγέως. Apollonius libro quarto. 835.

------ἦτ' ἂν ἔγωγε
Θαρταλέη φαίην καὶ κύματος ἀντιόωντος
Νῆα σαωσέμεναι, ζεφύρου λίγα κινυμένοιο.

à poëta ſumpſit Apollonius *Idem.*

2. Ἐπιμένων δὲ τοῖς περὶ Ὁμήρου] Caput aliud diſputationum adverſus Eratoſthenem. An Homerus τὰ περὶ Νείλου habuerit cognita. Negat Eratoſthenes: ait Strabo: ille eo nititur, quod nec Nili nomen apud poëtam legitur: nec oſtiorum apud eundem mentio. Reſpondet hic, infirmum eſſe utrumque argumentum: prius, quia veriſimile eſt Nili nomen nondum fuiſſe uſurpatum: poſterius, quia non ſequitur, ſi non meminit Homerus, ergo ignoravit: non, inquam, ſequitur: atque hoc toties clamat Strabo: tum variis rationibus docet, veriſimilius eſſe quod ipſe ſentit, quàm quod ille. Sed prius quam hanc cum Eratoſthene de Nilo diſpu- D tationem abſolvat, quaſdam inſerit quæſtiones, de quibus cum aliis diſputat, ut mox dicemus. *Idem.*

3. ἢ γνωρίζοντας μὴ λέγειν] aut quis credat cum ab iiſdem de oſtiis acceperit, aliam ob cauſam horum non meminiſſe, niſi quod vulgò res erat nota? hæc eſt iſtius lectionis ſententia. In libris manu exaratis legitur γνωρίζοντα, quod etiam ferri poteſt: quin magis mihi probatur. Sic igitur interpretare. Quis putet aut illos non indicaſſe Homero, aut ipſum γνωρίζοντα, hoc eſt, cum probe cognoſceret: Γνωρίζειν eſt utrumque, & cognoſcere, & facere ut alius cognoſcat: nec novum in eadem periodo eandem vocem variè uſurpari, cum interdum etiam ſemel poſita utramque ſimul habeat ſignificationem, ut αἱρεῖν apud Homerum & Pindarum attollere & interimere. Sed de eo alias. Sic autem poëta λέκτο bis diverſa tamen ſignificatione poſuit ὀδυ, δ. in eadem ſententia. *Idem.*

Nam & patriam ſuam, & multa alia reticuit. ſed ideò potiùs judicaſſe ea memoratu indigna videri poteſt, quòd nimis eſſent nota. Non rectè etiam ignorationem ei objiciunt, quòd inſulam Pharum mari cingi dixit. Etenim contrà, id teſtimonii loco eſſe poteſt, nihil eum iſtorum, quæ de Ægypto nuper dixi, ignoraſſe, quod hinc patet: Quicunque ſuas peregrinationes narrant, inflatè illi ſolent omnia jactare. qualis etiam Menelaus, qui, cùm uſque ad Æthiopas adſcendiſſet, inaudiverat de Nili exundatione, & quantum is terræ regioni illi apponeret, & quod trajectum, qui eſt ante fauces, jam fere aggere aggeſto cum continente conjunxiſſet: ut non injuria Herodotus totam Ægyptum fluvii dònum dixerit, ſi non totam, eam ſaltem quæ infra Delta ſita, inferior Aegyptus nominatur. Cognovit etiam Pharum priſcis temporibus mari ambitam fuiſſe: itaque mentitus eſt eam adhuc pelago circumdari, quanquam jam inſula eſſe deſiiſſet. Poëtæ autem eſt hic apparatus, itaque hinc conjici poteſt, adſcenſiones quoque ei, &

A 1 οὐδὲ γὰρ τῆς αὑτοῦ πατρίδος ἐμνήσθη, οὐδὲ πολλῶν ἄλλων. ἀλλὰ μᾶλλον τὰ λίαν γνώριμα ἔνια φαίη τις* δόξειν οὐκ ἄξια μνήμης εἶναι πρὸς τοὺς εἰδότας. 2 Οὐκ εὖ δὲ οὐδὲ τοῦτο προφέρουσιν αὐτῷ τὸ περὶ τῆς νήσου τῆς Φαρίας, ὅτι φησὶ πελαγίαν, ὡς κατ᾽ ἄγνοιαν λέγοντι. τοὐναντίον γὰρ, κἂν μαρτυρίῳ χρήσαιτό τις τούτῳ πρὸς τὸ μὴ ἀγνοεῖσθαι μηδὲν ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ 3 περὶ τῶν εἰρημένων ἀρτίως περὶ τὴν Αἴγυπτον· γνοίης δ᾽ ἂν οὕτως. Ἀλαζὼν γάρ δή πᾶς ὁ πλάνην αὑτοῦ διηγούμενος. τούτων δ᾽ ἦν καὶ ὁ Μενέλαος, ὃς ἀναβεβηκὼς μέχρις Αἰθιόπων, ἐπέπυστο τὰς ἀναβάσεις τοῦ Νείλου, καὶ τὴν χοῦν ὅσην ἐπιφέρει τῇ χώρᾳ, καὶ

B τὸν πρὸ τῶν στομάτων πόρον, ὅσον ἤδη προσχώσας τῇ ἠπείρῳ προστέθηκεν· ὥστε εἰκότως 4 ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου καὶ τὴν ὅλην Αἴγυπτον τοῦ ποταμοῦ δῶρον λέγεσθαι· κἂν εἰ μὴ τὴν ὅλην, τήν γε ὑπὸ τῷ Δέλτα, τὴν κάτω χώραν προσαγορευομένην. 5 Ἱστόρησε δὲ καὶ τὴν Φάρον πελαγίαν οὖσαν τὸ παλαιόν· προσεψεύσατο δὴ καὶ τὸ πελαγίαν εἶναι, καίπερ μηκέτι πελαγίαν οὖσαν. ὁ δὲ ταῦτα διασκευάζων, ὁ ποιητὴς ἦν. ὥστ᾽ ἐκ τούτων εἰκάζειν, ὅτι καὶ τὰς ἀναβάσεις ἤδει, καὶ τὰ στόματα

* Manuſſ. μὴ δόξειν ἄξια. lego δόξαι.

Odyſſ. δ. 354

1. οὐδὲ γὰρ τῆς αὐτοῦ πατρίδος ἐμνήσθη] In hymno Apollinis quem ego cur debeamus ἀθετεῖν contra auctoritatem Thucydidis, cauſam nullam ſatis magnam video: in eo inquam hymno, hæc de ſe Homerus,

Τυφλὸς ἀνὴρ, οἰκεῖ δὲ Χίῳ ἔνι παιπαλοέσσῃ. *Idem.*

2. Οὐκ εὖ δὲ οὐδὲ τοῦτο προφέρουσιν] Cum diſputans adverſus Eratoſthenem, incidiſſet Geographus in ſermonem de Nilo ac rebus meridionalibus, quæ apud Homerum leguntur, commodum ei viſum eſt, hoc potiſſimum loco non Eratoſtheni tantum, ſed etiam aliis, qui ignorantiæ poëtam accuſabant, reſpondere. Horum itaque hominum duas proponit criminationes, deinde eas expendit, refutatque. Eſtque hæc παρέκβασις quædam τοῦ προτέρου λόγου ac diſputationis, quæ erat contra Eratoſthenem. Prior criminatio eſt, peccaſſe Homerum quum dixit itinere diei unius abeſſe Pharum à continenti. Elegantiſſimè o c argumentum in ſuos auctores Strabo retorquet. Nam etſi re vera (quod hodie eruditis omnibus notum eſt) fugit Homerum ratio cum illa ſcriberet: tamen ex eo ipſo quod cum Ægyptiis peccavit, nemo non videt fuiſſe eum ἀρχαιολογίας Αἰγυπτιακῆς peritum. Porrò adverſus Homeri hanc ἀπόφασιν diſputat Ariſtides in Ægyptio. *Idem.*

3. περὶ τῶν εἰρημένων ἀρτίως περὶ τὴν Αἴγυπτον) Dictio ἀρτίως ut varia ſignificat, ita hoc loco variè poteſt exponi: vel paullò antè, ut dicamus reſpicere Strabonem illa ſuperiora verba, εἰ δὲ τῶν κατ᾽ Αἴγυπτον τὸ γνωριμώτατον &c. aut illa potius, quæ noviſſimè de rebus Ægyptiacis ſcripta erant accuratiſſimè, vel exponi poteſt, accuratè, & ἀκριβῶς, καὶ ὑγιῶς. Nam hæc quoque ſignificatio huius vocis hìc optimè videtur convenire. *Idem.*

4. ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου] Locus Herodoti eſt in Ægyptiacis, ſive lib. II. c. 5. eandem ſententiam ſæpe repetit Strabo. *Idem.*

5. ἱστόρησε δὲ καὶ τὴν Φάρον πελαγίαν οὖσαν] Intellexerat poëta Pharon inſulam fuiſſe olim revera πελαγίαν, hoc eſt procul à continente in alto mari: hoc fretus, auſus eſt dicere πελαγίαν adhuc eſſe Pharum, quod tamen erat falſum: cum jam non in alto mari inſula, ſed continenti propinqua eſſet. Interpres verò vocem πελαγίαν malè intelligens Pharon, de inſula continentem fecit: quod quis unquam dixit? Non Strabo libro XVII. non Plinius, non Cæſar, non alius probatus ſcriptor ullus. Fuit igitur animadvertendum quum apud Geographos aliqua inſula πελαγία vocatur, intelligi, eam procul à litoribus in alto mari eſſe ſitam. [Ariſtoteles ποντίας νήσους vocat, quibus opponit τὰς προσγείους. Meteor. lib. 2. 8.] Ideo etiam interdum in hujuſmodi locis addunt ſcriptores τῷ διαστήματι. Sic enim loquitur Diodorus Siculus lib. ſecundo, παρακομισθέντι δὲ τοὺς τούτους κεῖται νῆσος πελαγία τῷ διαστήματι. Ergo quod hìc Strabo dicit μηκέτι πελαγίαν οὖσαν id ſignificat, quod idem alibi dicit, Pharon eſſe inſulam ἠπείρῳ προσεσχεσάτην. Sanè obſervavimus viros etjam doctiſſimos non ſemel in hac voce offendiſſe. Sic apud Ptolemæum cum legiſſent viri docti hæc verba ὑφηγησ. libro quarto. Πελάγιαι δὲ νῆσοί εἰσι τῆς Ἀφρικῆς, αἵδε, exiſtimarunt eas omnes quas ille poſtea commemorat inſulas uno nomine Pelagias fuiſſe vocitatas: quod perinde eſt, ut ſi quis Leucam fuiſſe dicat Pelagiam appellatam, quia πελαγίαν eam eſſe ait hic noſter. Quis vero Strophadas inſulas Pelagias unquam nominari dixerit? & tamen πελαγίας eas eſſe libro VIII. annotat Strabo. Sed ea vox nihil profectò aliud ſonat quam quod dixi. Nam & πέλαγος voluit dici grammaticorum filii non quodvis mare: ſed id tantum quod eſt τῆλε γῆς: quod etſi falſum eſt, cum vera nominis hujus origo ab Hebraica lingua ſit petenda, tamen quomodo uſurpetur à Græcis ſatis iſta teſtantur. [An autem ob hanc cauſam dicta olim Rhodus Pelagia?] Sic πελαγίζειν & ἐγγὺς εἶναι, ut contraria opponuntur libro X. Libro autem ſexto promontorium Garganum quod in mare vehementer promineat, dicitur etiam πελάγιον. *Idem.*

τοῦ Νείλου. 1 Ἡ δ' αὐτὴ ἁμαρτία, καὶ περὶ τοῦ ἀγνοεῖν τὸν ἰσθμὸν τὸν μεταξὺ τοῦ Αἰγυπτίου πελάγους, καὶ τοῦ Ἀραβίου κόλπου, καὶ * περὶ τοῦ ψευδῶς λέγεσθαι·

*Vulgò ἐπὶ

Odyſſ. δ. 23.

Αἰθίοπας, τοὶ διχθὰ δεδαίαται ἔσχατοι ἀνδρῶν.

Καὶ γὰρ τοῦτο ἐκείνου λέγοντος καλῶς, ἐπιτιμῶσιν * οἱ ὕστεροι οὐκ εὖ. * Τοσοῦτον γὰρ δεῖ τοῦτ' ἀληθὲς εἶναι τὸ ἀγνοεῖν Ὅμηρον τὸν ἰσθμὸν τοῦτον, ὥστε ἐκεῖνον μὲν φημὶ μὴ εἰδέναι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀποφαίνεσθαι ἄντικρυς· τοὺς δὲ γραμματικοὺς μηδὲ λέγοντος ἐκείνου αἰσθάνεσθαι, 2 ἀπὸ Ἀριστάρχου, καὶ Κράτητος ἀρξαμένους τῶν κορυφαίων ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ταύτῃ. Εἰπόντος γὰρ τοῦ ποιητοῦ,

*Lego, οἱ ὕστερον

*Manuſſ. τοσουτου

Odyſſ. δ. 24.

Αἰθίοπας, τοὶ διχθὰ δεδαίαται ἔσχατοι ἀνδρῶν,

B

περὶ ἐπιφερομένου ἔπους διαφέρονται. ὁ μὲν Ἀρίσταρχος γράφων·

Οἱ μὲν δυσομένου Ὑπερίονος, οἱ δ' ἀνιόντος.

3 ὁ δὲ Κράτης,

Ἡ μὲν δυσομένου Ὑπερίονος, ἠδ' ἀνιόντος.

p. 31.

οὐδὲν διαφέρον πρὸς τὴν ἑκατέρου ὑπόθεσιν, οὕτως ἢ ἐκείνως γράφειν. Ὁ μὲν γὰρ ἀκολουθῶν τοῖς μαθηματικῶς λέγεσθαι δοκοῦσι, 4 τὴν διακεκαυμένην ζώνην κατέχεσθαι φησὶν ὑπὸ τοῦ Ὠκεανοῦ. παρ' ἑκάτερον δὲ ταύτης εἶναι τὴν εὔκρατον, τήν τε καθ' ἡμᾶς καὶ τὴν ἐπὶ θάτερον μέρος. ὥσπερ οὖν οἱ παρ' ἡμῖν Αἰθίοπες οὗτοι λέγονται οἱ πρὸς μεσημβρίαν κεκλιμένοι παρ' ὅλην τὴν οἰκουμένην ἔσχατοι τῶν ἄλλων παροικοῦντες τὸν Ὠκεανόν·

C

οὕτως οἴεται δεῖν καὶ πέραν τοῦ Ὠκεανοῦ νοεῖσθαί τινας Αἰθίοπας ἐσχάτους τῶν ἄλλων, τῶν ἐν τῇ ἑτέρᾳ εὐκράτῳ παροικοῦντας τὸν αὐτὸν τοῦτον Ὠκεανόν· διττοὺς δὲ εἶναι, καὶ διχθὰ δεδάσθαι ὑπὸ τοῦ Ὠκεανοῦ. 5 Προκεῖσθαι δὲ τὸ,

Οἱ μὲν δυσομένου Ὑπερίονος, οἱ δ' ἀνιόντος.

oſtia Nili nota fuiſſe. Idem error eſt, quòd ignotum fuiſſe Homero ajunt Iſthmum, qui inter mare Ægyptum eſt & ſinum Arabicum, ac falſum eſſe illud:

Extremos hominum Aethiopas, geminiſque diremtos
Partibus. —

Nam cùm rectè hoc Homerus dixerit, poſteri injuria reprehendunt. Tantum enim abeſt ut verè dicatur ignotum Homero fuiſſe Iſthmum illum, ut affirmem non notum modò ei fuiſſe illum, ſed & diſertè commemoratum: grammaticos autem verba ipſius non intellexiſſe, ab Ariſtarcho & Cratete, ut præſtantiſſimis hac ſcientia, ſumto initio. Nam de eo qui ſequitur poëtæ verſu, diſſentiunt ipſi. Ariſtarchus enim ſcribit:

Partibus, hi quâ ſol cadit, & quâ tollitur illi.

At 3 Crates,

Partibus, & quâ ſol cadit, & quâ tollitur ortus.

cùm quidem ad inſtitutum utriuſque nihil interſit utro modò legatur. Hic enim ea ſequens, quæ mathematicè videntur, dicit, torridam zonam ab Oceano contineri: ab utroque autem hujus zonæ latere eſſe temperatam, cùm noſtram, tum quæ in altera mundi eſt parte. Sicut ergo à nobis ii dicuntur Æthiopes, qui verſus meridiem ſiti totius habitatæ terræ in extremo ad Oceanum accolunt: ita putat etiam trans Oceanum intelligendos eſſe alios quoſdam Aethiopes reliquorum extremos, qui in altera temperata zona ipſi quoque ad Oceanum habitent. Eos ergo geminos eſſe, & bifariàm diviſos. Illud autem.

— hi quâ Sol cadit, & quâ tollitur illi,

1. ἡ δ' αὐτὴ ἁμαρτία καὶ περὶ τοῦ ἀγνοεῖν] Altera hæc eſt quæſtio à multis vexata & agitata. An Homerus iſthmum illum ignoraverit, quem efficit ſinus Arabicus, ſive mare Rubrum ad mare Ægyptiacum accedens? Item alia huic affinis, an rectè dictum ſit à poëta Æthiopes bifariam diviſos eſſe: alios ad ortum Solis habitare, alios ad occaſum: poſteriorem prius exequitur Strabo: ac de recta expoſitione verborum Homericorum accuratè adverſus clariſſimos Grammaticos Ariſtarchum & Cratetem diſputat. Primum quomodo uterque Homeri locum conſuerit legendum, exponit: deinde expoſitionem utriuſque ſeorſim affert expenditque: Cratetis primum, poſtea Ariſtarchi: quid in utriuſque ſententia probandum, quid minus, tum quid ipſe ſentiat, & cur ita ſentiat fusè explicat Strabo. *Idem.*

2. ἀπὸ Ἀριστάρχου, καὶ Κράτητος αἰξαμένους) Deerat in manuſſ. vox ἀρξ. videtur autem legendum ἀρξαμένους, de quo loquendi genere antè diximus. Sed temerè nihil mutandum cenſui. Sic mox οἱ Αἰγύπτιοι ἀπὸ τοῦ Δέλτα ἀρξαμένοι. *Idem.*

3. Crates, Partibus, &] Ἡ μὲν δυσομένου. *aſſevero legendum eſſe ſicut repoſui, non ut eſt in Aldino, & altero*, Ἡ μὲν δυσομένου Ὑπερίονος. ἠδ' ἀνιόντος. *nam quò referretur femininus articulus? & paulo pòſt ubi Ariſtarchus reprehenditur, hæc lectio ſic exponitur*, καὶ γὰρ πρὸς ἀνατολὰς, καὶ πρὸς δύσεις. *quod omnino cum poëtico uſu particularum* ἠμὲν *&* ἠδὲ *congruere, notum eſt.* Xyland.

D

3. ὁ δὲ Κράτης, Ημεν) legendum eſſe ἠμὲν & ἠδὲ, ut alia omittam, ſatis docet Strabonis interpretatio, καὶ γὰρ πρὸς ἀνατολὰς, καὶ πρὸς δύσεις. Rectè igitur Xylander lectionem Aldinam mutavit. *Caſaub.*

4. Τὴν διακεκαυμένην ζώνην κατέχεσθαι φησὶν ὑπὸ τοῦ Ὠκεανοῦ.) & rei veritas aliter ſe habet, & veterum quoque plerorumque ſententia alia fuit. Plin. lib. 1. c. 68. *Media vero terrarum, qua ſolis orbita eſt exuſta flammis & cremata, cominus vapore torretur. Circa duæ tantum inter exuſtam & rigentes temperantur: eæque ipſæ inter ſe non perviæ, propter medium ſideris. Ita terræ tres partes abſtulit cœlum: Oceani rapina in incerto eſt.* Idem.

5. προκεῖσθαι δὲ τὸ οἱ μὲν δυσ.) Mirum non animadvertiſſe interpretem legendum eſſe hîc quoque ἠμὲν & ἠδὲ: non οἱ μὲν, οἱ δὲ. Cratetis namque hæc verba ſunt ſuam lectionem explicantis. Lege etiam προσκεῖσθαι non προκεῖσθαι. *Idem.*

1. ὅτι

adjectum eſſe, quòd cùm Zodiacus cœleſtis ſemper directè immineat terreſtri, neque is ſua obliquatione utramque excedat Aethiopiam, neceſſe eſt totam ſolis converſionem intra illud ſpatium intelligi, Solemque ibi aliis aliter, & diverſis punctis ſurgere atque cadere. Hic ergo ita diſſerit, ratus Aſtronomiæ eſſe hoc magis conſentaneum: poterat autem etiam ſimpliciùs dici, ita ut nihilominus hoc teneretur, ita bifariam diviſos eſſe Aethiopes, ut ab ortu ſolis uſque ad occaſum utrinque ad Oceanum habitent. Quid ergo ad ſententiam refert vel ita ſcribere, ut ipſe, vel ut Ariſtarchus:

Partibus, hi qua Sol cadit, & qua tollitur illi?

Hoc enim eſt eos utrinque ad Oceanum verſus & Orientem & Occidentem habitare. At Ariſtarchus rejecto eo, quod Crates ponit, noſtros Aethiopas, qui reſpectu Græciæ verſus meridiem habitant ultimi, bifariam diviſos accipit: non ita, ut duæ ſint Aethiopiæ, ſed una tantùm, quæ Græcis eſt verſus meridiem, Aegypto adjacens. Id autem ignoraſſe poëtam, ſicut & alia, quæ Apollodorus libro de recenſione navium ſecundo refert, finxiſſe de locis falſa. Enimvero contra Cratetem longa opus eſt diſputatione, & ad inſtitutum fortaſſis nihil faciente. In Ariſtarcho autem id quidem laudemus, quòd Cratetis propoſito repudiato, quod multis modis refelli poteſt, de noſtra

A 1 ὅτι τοῦ Ζωδιακοῦ κατὰ κορυφὴν ὄντος ἀεὶ τῷ ἐν τῇ γῇ Ζωδιακῷ, τούτου δ' οὐκ ἐκβαίνοντος ἔξω τῆν Αἰθιοπίαιν ἀμφοῖν τῇ λοξώσει, 2 ἀνάγκη καὶ τὴν πάροδον τοῦ Ἡλίου πᾶσαν ἐν τῷ πλάτει τούτῳ νοεῖσθαι, καὶ τὰς ἀνατολὰς καὶ τὰς δύσεις συμβαίνειν ἐνταῦθα ἄλλοις ἄλλας, καὶ κατ' ἄλλα ἢ ἄλλα σημεῖα. Εἴρηκε μὲν οὕτως, ἀστρονομικώτερον νομίσας. ἦν δὲ καὶ ἁπλούστερον εἰπεῖν αὐτὸ σώζοντα τὸ οὕτω διῃρῆσθαι δίχα τοὺς Αἰθίοπας, ὡς εἴρηται· ὅτι ἀφ' Ἡλίου ἀνιόντος μέχρι δύσεως, ἐφ' ἑκάτερα παροικοῦσι τῷ Ὠκεανῷ Αἰθίοπες. Τί οὖν διαφέρει πρὸς τὸν * νοῦν, τοῦτο ἢ οὕτως εἰπεῖν, ὥσπερ αὐτὸς γράφει, ἢ ὡς Ἀρίσταρχος;

* Manuſſ. νοῦν τοῖςυν

B Οἱ μὲν δυσομένου Ὑπερίονος, οἱ δ' ἀνιόντος.

3 Καὶ γὰρ τοῦτ' ἐστὶ καὶ πρὸς δύσιν, καὶ πρὸς ἀνατολὴν ἐφ' ἑκάτερα τοῦ Ὠκεανοῦ οἰκεῖν. 4 Ὁ δ' Ἀρίσταρχος 5 ταύτην μὲν ἐκβάλλει τὴν ὑπόθεσιν· διχθὰ δὲ μεμερισμένους οἴεται λέγεσθαι τοὺς καθ' ἡμᾶς Αἰθίοπας, τοὺς τοῖς Ἕλλησι πρὸς μεσημβρίαν ἐσχάτους. τούτους δὲ μὴ μεμερίσθαι δίχα· ὥστε εἶναι δύο Αἰθιοπίας, τὴν μὲν πρὸς ἀνατολήν, τὴν δὲ πρὸς δύσιν· ἀλλὰ μίαν μόνην, τὴν 6 πρὸς μεσημβρίαν κειμένην τοῖς Ἕλλησιν, ἱδρυμένην δὲ κατ' Αἴγυπτον· τοῦτο δὲ ἀγνοοῦντα τὸν ποιητήν, ὥσπερ καὶ τὰ ἄλλα ὅσα εἴρηκεν 7 Ἀπολλόδωρος ἐν τῷ περὶ νεῶν * καταλόγῳ δευτέρῳ, C καταψεύσασθαι τῶν τόπων τὰ μὴ ὄντα. 8 Πρὸς μὲν οὖν Κράτητα μακροῦ λόγου δεῖ, καὶ ἴσως οὐδὲν ὄντος πρὸς τὰ νῦν. Ἀριστάρχου δὲ τοῦτο μὲν ἐπαινοῦμεν, διότι τὴν Κρατήτειον ἀφεὶς ὑπόθεσιν, 9 δεχομένην πολλὰς ἐνστάσεις, περὶ τῶν καθ' ἡμᾶς

* Vel tollenda hæc vox videtur: vel legendum περὶ νεῶν τῶν ἐν κατ.

1. ὅτι τοῦ ζωδιακοῦ κατὰ κορυφὴν ὄντος) Ut cœli, ſic & terræ Zonæ ſunt diſtinctæ. Terræ enim Zonas appellamus eas terræ partes, quæ in tantulo corpore immenſis cœli partibus ſubjacent. Qua de re vide lib. ſequenti. Ut igitur in cælo pars quædam eſt, intra quam conſtat fieri τὴν τοῦ ἡλίου πάροδον, ita in terris pars ſit neceſſe eſt, intra quam eadem ἡλίου πάροδος animadvertatur. Placet autem Crateti eam terræ partem eſſe, quam occupat Oceanus utrinque ab Æthiopibus prætextus. Quare intra utroſque Æthiopas curſus ſuos peragat Sol neceſſe eſt: nec plagam illam excedet: neque enim cœleſtem excedit, cui hæc terreſtris ſubjacet. Ergo quum dicit Homerus diviſos eſſe Æthiopas, & addit ἡ μὲν δυσομένου ὑπερίονος ἡδ' ἀνιόντος, terræ plagam voluit deſcribere, quam Æthiopes obtinent: eam nimirum, intra quam fit ἡ ἡλίου πάροδος ſive oriatur ſive occidat: veriſſimè autem ait Strabo, ut hic eliciatur ſenſus nihil intereſſe utrum legamus ἡ μὲν ἠδὲ, an οἱ μὲν, οἱ δέ. Si quis tamen conjecturæ locus, puto Cratetem cum ſic emendabat, ita voluiſſe locum intelligi, ac ſic ab Homero eſſet ſcriptum: τοὶ δίχθα δεδαίαται ἔσχατοι ἀνδρῶν. δεδαίαται inquam περὶ τοῦ τῆς γῆς ἐκεῖνα τὰ μέρη, ὅπου καὶ δύεται ὁ ἥλιος καὶ ἀνατέλλει, hoc eſt ubi πάροδον ſuam peragit. *Idem.*

2 ἀνάγκη καὶ τὴν πάροδον τοῦ ἡλίου πᾶσαν ἐν τῷ πλάτει τούτῳ νοεῖσθαι) Solis πάροδος vocatur, ſpatium illud per quod tranſit Sol, dum curſum ſuum peragit. Eſt autem ea duplex: alia πρὸς ἄρκτον καὶ μεσημβρίαν, alia ἀπ' ἀνατολῆς πρὸς δύσιν. *Idem.*

3. καὶ γὰρ τοῦτ' ἐστὶ καὶ πρὸς δύσιν) Nam hæc quoque Ariſtarchi lectio idem ſignificat, ac illa Cratetis. *Idem.*

4. ὁ δ' Ἀρίσταρχος) Nunc affert Ariſtarchi interpretationem, quæ perſpicua eſt, nec ulla explanatione indiget. *Idem.*

5. ταύτην μὲν ἐκβάλλει τὴν ὑπόθεσιν) Cratetis commentum explodit, quod qui probabunt, concedant neceſſe eſt, Homerum alterius εὐκράτου habuiſſe cognitionem: id quod parum eſt probabile. *Idem.*

6. πρὸς μεσημβρίαν κειμένην τοῖς Ἕλλησι) hoc eſt, D quæ nobis eſt meridionalis: iis verò qui alteram obtinent εὔκρατον eſt ſeptentrionalis. *Idem.*

7. Ἀπολλόδωρος ἐν τῷ περὶ νεῶν καταλόγῳ δευτέρῳ) Apollodorus hic ampliſſimos in Bœotiam Homeri ſcripſerat Commentarios, quorum mentio frequens apud veteres ſcriptores. Solet autem Strabo ita hunc laudare: Ἀπολλόδωρος ἐν τῷ περὶ νεῶν: quare hîc quoque ſuſpicor legendum, ἐν τῷ περὶ νεῶν δευτέρῳ. Nam Κατάλογος νεῶν nomen eſt, non librorum Apollodori, ſed eius partus rhapſodiæ ſecundæ, qua naves recenſentur. *Idem.*

8. πρὸς μὲν οὖν Κράτητα) Superius indicavit Strabo non probare ſe Cratetis emendationem, ut quæ non eſſet neceſſaria: hîc innuit totam Cratetis ſententiam & interpretationem ſibi improbari; ſed quia non poterat ea quæſtio niſi pluribus abſolvi, ea omiſſa, Ariſtarcho reſpondere incipit. *Idem.*

9. δεχομένην πολλὰς ἐνστάσεις) Poſſet enim dubitare aliquis, primùm, ſit ne alia οἰκουμένη in noſtro hemi-

A Αἰθιοπίας ὑπονοεῖ γεγονέναι τὸν λόγον. τὰ δ' ἄλλα ἐπισκοπῶμεν. Καὶ πρῶτον, ὅτι καὶ αὐτὸς μικρολογεῖται μάτην περὶ τῆς γραφῆς. καὶ γὰρ αὖ ὡς ἑτέρως γράφηται, δύναται ἐφαρμόττειν τοῖς νοήμασιν αὐτοῦ. p. 32. τί γὰρ διαφέρει λέγειν, ἢ οὕτως, δύο καθ' ἡμᾶς εἰσὶν Αἰθίοπες, οἱ μὲν πρὸς ἀνατολὰς, οἱ δὲ πρὸς δύσεις· ἢ οὕτως, καὶ γὰρ πρὸς ἀνατολὰς, καὶ πρὸς δύσεις; Ἐπειθ' ὅτι [1] ψευδοῦς προΐσταται δόγματος. Φέρε γὰρ τὸν ποιητὴν ἀγνοεῖν μὲν τὸν ἰσθμὸν, τῆς δὲ κατ' Αἴγυπτον Αἰθιοπίας μεμνῆσθαι, ὅταν φῇ,

Αἰθίοπας τοὶ διχθὰ δεδαίαται.

B Πῶς οὖν, οὐ διχθὰ δεδαίαται οὕτω, ἀλλ' ἀγνοῶν οὕτως εἴρηκεν ὁ ποιητής; πότερ' οὐδ' ἡ Αἴγυπτος, οὐδ' οἱ Αἰγύπτιοι ἀπὸ τοῦ Δέλτα ἀρξάμενοι μέχρι πρὸς Συήνην, ὑπὸ τοῦ Νείλου διχα διῄρηνται,

Οἱ μὲν δυσομένου Ὑπερίονος, οἱ δ' ἀνιόντος;

[2] Τί δ' ἄλλο ἡ Αἴγυπτός ἐστι πλὴν ποταμία νῆσος, ἣν ἐπικλύζει τὸ ὕδωρ; αὕτη δ' ἐφ' ἑκάτερα τοῦ ποταμοῦ κεῖται, πρὸς ἀνατολὴν, καὶ δύσιν. Ἀλλὰ μὴν [3] ἡ Αἰθιοπία ἐπ' εὐθείας ἐστὶ τῇ Αἰγύπτῳ, [4] καὶ παραπλησίως ἔχει πρός τε τὸν Νεῖλον, καὶ τὴν ἄλλην φύσιν τῶν τόπων. καὶ γὰρ καὶ αὕτη * στενὴ, καὶ μακρὰ, καὶ ἐπίκλυστος. τὰ δ' ἔξω τῆς ἐπικλύστου ἔρημά τε, καὶ ἄνυδρα, καὶ σπανίως οἰκεῖσθαι δυνάμενα, τὰ μὲν πρὸς ἕω, τὰ δὲ πρὸς C δύσιν κεκλιμένα. Πῶς οὖν οὐχὶ καὶ δίχα διῄρηται; ἢ τοῖς μὲν τὴν Ἀσίαν ἀπὸ Λιβύης διαιροῦσι, [5] ἀξιόλογον τοῦθ' ὅριον ἐφάνη ὁ Νεῖλος, [6] μῆκος μὲν ἀνατείνων ἐπὶ τὴν μεσημβρίαν, πλειόνων ἢ μυρίων σταδίων· πλάτος δὲ ὥστε καὶ νήσους ἀπολαμβάνειν μυριάνδρους (ὧν μεγίστη ἐστὶν ἡ Μερόη, τὸ βασίλειον, καὶ ἡ μητρόπολις τῶν Αἰθιόπων.) αὐτὴν

* Vett. στενή τέ ἐστι καί.

A Aethiopia ſuſpicatur locutum eſſe poëtam: cætera verò conſideremus. Primò omnium ipſe quoque fruſtra de ſcriptura ſcrupuloſè diſſerit. nam etiamſi altera relinquatur, congruere ea ſententiæ ipſius poteſt. Quid enim intereſt ſive dicas, gemini ſunt ſecundùm nos Æthiopes, alii verſus occaſum, alii verſus ortum: aut ſic, Nam & verſus ortum, & verſus occaſum; Deinde falſæ auctor ſit opinionis. Fingamus enim poëtam ignoraſſe Iſthmum, & feciſſe Æthiopiæ mentionem ejus, quæ eſt poſt Ægyptum, iſtis verbis,

Æthiopas geminis diviſos partibus.—

quid ergo, an ideò non erunt bifariàm diviſi? An id quoque ignoravit poëta, B Ægyptum & Ægyptios à Delta ad Syenem uſque à Nilo in duas partes dividi,

Quarum hæc ſurgentem ſpectet ſolem, illa cadentem?

Quid autem aliud eſt Ægyptus, quàm fluvialis inſula, quam aqua inundat? atque ipſa ſita eſt ab utraque fluvii parte verſus ortum & occaſum. At verò Æthiopia directè poſt Aegyptum jacet, eodemque prorſus modo ſecatur à Nilo, & natura locorum cum Ægypto prorſus congruit. nam & ipſa itidem arcta eſt, in longum porrecta, & aquis irrigua: ac quæ extra irriguam ſunt, deſerta ſunt, aquæ expertia, rariſque locis habitationi commoda, partim verſus ortum, alia verſus C occaſum. Quomodo ergo non erit Aethiopia bifariàm diviſa? Quid? Nilus idoneus terminus iis videri potuit, qui Aſiam ab Africa diſpeſcunt, quippe qui verſus meridiem ad ſtadia ampliùs CCIƆƆ. ſe porrigat, ea autem ſit latitudine, ut ampliſſimas quoque & multis hominum millibus habitatas inſulas includat: quarum maxima eſt Meroë, regia & præcipum Aethiopum urbs: atque

hemiſphærio: deinde an ſi ſit, Homerus tamen eam habuerit cognitam. *Idem.*

1. ψευδοῦς προΐσταται δόγματος) Putat enim Homerum falſo de Æthiopibus dixiſſe diviſos eſſe eos bifariam: non quòd neget Ariſtarchus Æthiopas bifariam eſſe diviſos, ſed quia putat ignotum fuiſſe Homero ſinum Arabicum quo dividuntur. Reſpondet Strabo. Demus ita eſſe, ut nullam poëta iſthmi iſtius nec ſinus Arabici habuerit cognitionem: tamen non ſequitur inde, nullum diſcrimen cognoviſſe poëtam, inter utroſque Æthiopas. Nullum enim poëta habuit cognitum: qui ut Ægyptum atque adeo duas continentes Aſiam, & Africam, ex quorundam ſententia diſcernit: ita & Æthiopiam ſcindere bifariam dici poteſt. *Idem.*

2. τί δ' ἄλλο ἡ Αἴγυπτός ἐστι] Vide num legendum ſit, ἡ κάτω Αἴγυπτος. Nam de inferiori tantum Ægypto hoc dici ſatis conſtat. vide libro XVII. *Idem.*

3. ἡ Αἰθιοπία ἐπ' εὐθείας ἐστὶ τῇ Αἰγύπτῳ] Eſſe τινὶ ἐπ' εὐθείας, ſignificat, eſſe in eadem linea recta cum aliquo: ut ſunt quorum idem eſt circulus meridianus. *Idem.*

4. καὶ παραπλησίως ἔχει πρός τε τὸν Νεῖλον] Hæc ἀπόφασις non eſt omnino vera: Strabo ipſe libro XVII. docet quædam eſſe Æthiopiæ & Ægypto, quod ad Nilum attinet, κοινά: deinde in quo differant ſic explicat: Ἀλλὰ τὴν μὲν Αἰθιοπίαν οὔτε πᾶσαν διέξεισιν ὁ Νεῖλος, οὔτε μόνος, οὔτ' ἐπ' εὐθείας, οὔτ' οἰκουμέ- D νης καλῶς. τὴν δὲ Αἴγυπτον, καὶ μόνος, καὶ πᾶσαν, καὶ ἐπὶ εὐθείας. *Idem.*

5. ἀξιόλογον τοῦθ' ὅριον ἐφάνη ὁ Νεῖλος] Dionyſius de Nilo. v. 230.

Ὅς ῥά τε καὶ Λιβύην ἀποτέμνεται Ἀσίδος αἴης,
Ἐς λίβα μὲν Λιβύην, ἐς δ' αὐγὰς Ἀσίδα γαῖαν.

plura de his libro ſecundo. *Idem.*

6. μῆκος μὲν ἀνατείνων ἐπὶ τὴν μεσημβρίαν, πλειόνων ἢ μυρίων σταδίων] Imo ſi Nili flexuum & ἐπιστροφῶν habeas rationem plus quam XII. M. Diodorus libro primo, de Nilo, φέρεται ἀπὸ τῶν Αἰθιοπικῶν ὀρῶν μέχρι τῆς εἰς θάλασσαν ἐκβολῆς, στάδια μάλιστά πως μύρια καὶ δισχίλια, σὺν ταῖς ποιεῖται καμπαῖς. De latitudine ibidem ait, tantam eam eſſe, ut cum alias inſulas contineat maximas, tum etiam Meroen, cuius latitudo ſit ſtadiorum XXII. & amplius. Vide Plinium lib. V. c. 9. & infra libro ultimo.

1. Καὶ

idem fluvius non ſufficiet ad dividendam in duas portiones Aethiopiam? Imò qui reprehendunt hos, qui continentes amne dividunt, id maximum ejus erratum objiciunt, quòd ii divellant Aegyptum & Æthiopiam, & utriuſque aliam in Africa, aliam in Aſia partem ponant: aut ſi hoc volunt, vel non dividunt continentes, vel non fluvio dividunt. Præter hæc, alio etiam modo Æthiopiam diſtinguere licet. Quicunque enim in Oceano Africæ oram prætervecti ſunt, ſive à rubro mari, ſive à columnis Herculis inita navigatione aliquouſque progreſſi, deinde retro abierunt, multis prodire vetiti incommoditatibus, apud multoſque eam opinionem confirmarunt, medium iſthmo aliquo dividi. Atqui totum Atlanticum mare in ſe coit, maximè quod eſt verſus meridiem. Quotquot autem navigarunt, finem ſuæ navigationis loca Aethiopica nominaverunt, itaque renunciaverunt. Quid ergo eſt abſurdi, ſi Homerus quoque hac fama ductus, Æthiopes bifariam diviſit, Orientales alios, alios Occiduos faciens? cùm de iis, quæ in medio ſunt, non conſtet habitentùrne an ſecus. Cæterùm Ephorus aliam quoque hiſtoriam refert veterem, de qua inaudiviſſe Homerum non eſt rationi adverſum. Narrari ait à Gaditanis, Aethiopes, cùm Libyam uſque ad occaſum peragraſſent, ibi manſiſſe eorum quoſdam, quoſdam etiam maritimæ oræ bonam occupaſſe partem. atque inde colligit Homerum etiam dixiſſe:

Extremos hominum Aethiopes geminiſque diremtos
Partibus.—

Proinde & hæc contra Ariſtarchum ejuſque ſecutos opinionem, dicere licet,

A δὲ τὴν Αἰθιοπίαν οὐχ ἱκανὸς ἦν διαιρεῖν δίχα; 1 Καὶ μὴν οἵ γε ἐπιτιμῶντες τοῖς τὰς ἠπείρους τῷ ποταμῷ διαιροῦσι, τῶν ἐγκλημάτων τοῦτο μέγιστον προφέρουσιν αὐτοῖς, 2 ὅτι τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Αἰθιοπίαν διασπῶσι· καὶ ποιοῦσι τὸ μὲν τι μέρος ἑκατέρας αὐτῶν, Λιβυκὸν, τὸ δ' Ἀσιατικόν· ἢ εἰ μὴ βούλονται τοῦτο, ἢ οὐ διαιροῦσι τὰς ἠπείρους, ἢ οὐ τῷ ποταμῷ· 3 χωρὶς δὲ τούτων ἔστι καὶ ἄλλως διαιρεῖν τὴν Αἰθιοπίαν· Πάντες γὰρ οἱ παραπλεύσαντες τῷ Ὠκεανῷ τὴν Λιβύην, οἵ τε ἀπὸ τῆς ἐρυθρᾶς, καὶ οἱ ἀπὸ τῶν στηλῶν, μέχρι ποσοῦ προελθόντες, εἶτα ἀνέστρεψαν, ὑπὸ πολλῶν ἀπορειῶν κωλυόμενοι· ὥστε καὶ πίστιν κα- B τέλιπον τοῖς πολλοῖς, ὡς τὸ μεταξὺ διείργοιτο ἰσθμῷ. Καὶ μὴν σύρρους ἡ πᾶσα Ἀτλαντικὴ θάλασσα, καὶ μάλιστα ἡ κατὰ μεσημβρίαν· 4 ἅπαντες δὲ οὗτοι τὰ τελευταῖα χωρία, ἐφ' ἃ πλέοντες ἦλθον, Αἰθιοπικὰ προσηγόρευσαν, καὶ ἀπήγγειλαν οὕτως. Τί οὖν ἄλογον εἰ καὶ Ὅμηρος ὑπὸ τοιαύτης P. 33. ἀκοῆς ἀχθεὶς δίχα διῄρει, τοὺς μὲν πρὸς ἀνατολὴν λέγων, τοὺς δὲ πρὸς δύσιν; τῶν μεταξὺ οὐ γινωσκομένων, εἴτε εἰσὶν, εἴτε μὴ εἰσίν. 5 Ἀλλὰ μὴν καὶ ἄλλην τινὰ ἱστορίαν παλαιὰν εἴρηκεν Ἔφορος, ᾗ οὐκ ἄλογον ἐντυχεῖν καὶ Ὅμηρον· λέγεσθαι γάρ φησιν 6 ὑπὸ τῶν Ταρτησσίων Αἰ- C θίοπας τὴν Λιβύην ἐπελθόντας μέχρι δύσεως, τοὺς μὲν αὐτοῦ μεῖναι, τοὺς δὲ καὶ τῆς παραλίας κατασχεῖν πολλήν. τεκμαίρεται δὲ ἐκ τούτου καὶ Ὅμηρον εἰπεῖν οὕτως,

Αἰθίοπας τοὶ διχθὰ δεδαίαται ἔσχατοι ἀνδρῶν·

Ταῦτα δὲ δὴ πρὸς τὸν Ἀρίσταρχον λέγοι ἄν τις, καὶ πρὸς τοὺς ἀκολουθοῦντας αὐτῷ, καὶ ἄλλα

1. *Καὶ μὴν οἵ γε ἐπιτιμῶντες*) *Τὴν οἰκουμένην* variè partiti ſunt veteres: duas antiquiſſimi partes eſſe volebant, Aſiam & Europam: alii tres: ſed de termino, quo dividatur Aſia ab Africa, inter hos non convenit, alii ſinum Arabicum eſſe volunt, alij Nilum: qui igitur hos reprehendunt, alias afferunt D cauſas, hanc non afferunt, Nilum ſatis *ἄξιον ὅριον* non eſſe quo continentes dividi cenſeantur. Si igitur nemo reprehendit hoc nomine eos qui Aſiam & Africam Nilo partiuntur, quantò longius ab omni reprehenſione abeſſe cenſendi ſunt, qui eodem Nilo Æthiopiam dividunt, ut altera ſit orientalis, altera occidentalis? *Idem.*

2. *ὅτι τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Αἰθιοπίαν διασπῶσι*) Ptolemæus quoque hoc improbat, qui dividens Africam ab Europa ſinu Arabico, & iſthmo, duplicem affert hanc cauſam, *ἵνα*, inquit, *μήτε διασπῶμεν τὴν Αἴγυπτον, τῷ Νείλῳ ποιούμενοι τὴς μερισμὸν, καὶ ὅτι βέλτιον πελάγεσιν ὅταν ᾖ, καὶ μὴ ποταμοῖς χωρίζειν τὰς ἠπείρους. Idem.*

3. *χωρὶς δὲ τούτων*) Vidit Geographus multa poſſe ſibi objici dividenti Æthiopas Nilo: obviam it igitur, & alia quoque ratione poſſe diſtingui Æthiopas exponit. Nam etſi pro certo credendum eſt (qua de re ſuprà dictum ſatis) oceanum eſſe *σύῤῥουν* nec ullo iſthmo eſſe diſtinctum, tamen quia illis temporibus nondum contigerat, ut qui ab oriente & occidente Atlanticum mare navigabant ſibi obviam fierent, creditum eſt à multis in eo intervallo quò nondum eſt aditum, iſthmum eſſe, qui Oceani *σύῤῥοιαν* impediat. Nihil igitur impedit quo minus dicamus poëtam hos ſecutum dixiſſe, illo iſthmo diviſos eſſe Æthiopes. *Idem.*

4. *ἅπαντες δὲ οὗτοι*) & qui ab oriente verſus occidentem, & qui ab occidente orientem verſus: ſic manifeſtò duæ fiunt Æthiopiæ, altera in quam deveniunt illi, altera in quam iſti. *Idem.*

5. *Ἀλλὰ μὴν καὶ ἄλλην*) Tertiam affert interpretationem verborum poëtæ de diviſione Æthiopiæ omnium meo judicio maximè probabilem. *Idem.*

6. *ὑπὸ τῶν Ταρτησσίων*) Quæ prius Tarteſſus erat, poſtea Gadir eſt appellata. Salluſtius Hiſtor. L. II. *Ut alii tradiderunt, Tarteſſum Hiſpaniæ civitatem, quam nunc Tyrii mutato nomine Gadir habent.* Vide Plinium libro IV. extremo, & Strab. libro III. *Idem.*

τούτων ἐπιεικέστερα, ἀφ' ὧν τὴν πολλὴν ἄγνοιαν ἀφαιρήσεται τοῦ ποιητοῦ. [1] Φημὶ γὰρ κατὰ τὴν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων δόξαν, ὥσπερ τὰ πρὸς Βορρᾶν μέρη τὰ γνώριμα ἑνὶ ὀνόματι [2] Σκύθας ἐκάλουν, ἢ Νομάδας, ὡς Ὅμηρος· ὕστερον δὲ καὶ τῶν πρὸς ἑσπέραν γνωσθέντων, Κελτοὶ, καὶ Ἴβηρες, ἢ συμμίκτως Κελτίβηρες, καὶ Κελτοσκύθαι προσηγορεύοντο, ὑφ' ἓν ὄνομα τῶν καθέκαστα ἐθνῶν ταττομένων διὰ τὴν ἄγνοιαν· οὕτω [3] τὰ μεσημβρινὰ πάντα, Αἰθιοπίαν καλεῖσθαι, τὰ πρὸς Ὠκεανῷ. Μαρτυρεῖ δὲ τὰ τοιαῦτα. Ὅ, τε γὰρ Αἰσχύλος ἐν Προμηθεῖ τῷ λυομένῳ φησὶν οὕτω·

[4] Φοινικόπεδόν τ' ἐρυθρᾶς ἱερὸν
Χεῦμα θαλάσσης,
Χαλκοκέραυνόν τε παρ' Ὠκεανῷ
Λίμναν παντοτρόφων Αἰθιόπων,
Ἱν' ὁ παντόπτας ἥλιος
Αἰεὶ χρῶτ' ἀθάνατον,
Κάματόν θ' ἵππων θερμαῖς
Ὕδατος μαλακοῦ προχοαῖς ἀναπαύει.

[5] Παρ' ὅλον γὰρ τὸ μεσημβρινὸν κλίμα τοῦ Ὠκεανοῦ ταύτην πρὸς τὸν Ἥλιον ἴσχοντος τὴν χρείαν, καὶ τὴν σχέσιν, παρ' ὅλην καὶ τοὺς Αἰθίοπας αὐτὸν φαίνεται. Ὅ, τ' Εὐριπίδης ἐπὶ τῷ Φαέθοντι, τὴν Κλυμένην φησὶ

-- δοθῆναι Μέροπι τῆς δ' ἄνακτι γῆς·
Ἣν ἐκ τεθρίππων ἁρμάτων πρώτην χθόνα
Ἥλιος ἀνίσχων χρυσέᾳ βάλλει φλογί.

A & alia his adhuc magis probabilia, itaque tantam ignorationem à poëta amoliri. Nam de priſcorum Græcorum ſententia hoc dico, quòd ſicut notæ verſus Septentrionem gentes uno priùs nomine omnes vel Scythæ vel [2] Nomades (ut ab Homero) appellabantur, ac poſtea temporis cognitis regionibus occiduis, Celtæ, Iberi, aut mixto nomine Celtiberi ac Celtoſcythæ dici cœperunt, cùm priùs ob ignorationem ſingulæ gentes uno omnes nomine afficerentur: ità, quæ ad Oceanum verſus meridiem ſita ſunt, omnia Æthiopiæ appellatione fuiſſe notata. Hæc teſtimoniis comprobari poſſunt. Sic enim loquitur Æſchylus

B Prometheo ſoluto:

Mariſque fluctus cernes puniceos rubri
Sacrum fluentum, & æreo quæ fulmine
Palus ad Oceanum percellitur ſita
Omnigenûm Æthiopum, qua Sol cuncta qui videt,
Identidem immortale corpus abluit,
Reficitque mollibus undis ſudantes equos.

Nam cùm per totum meridiei obverſum tractum Oceanus reſpectu Solis repræſentet horizontem, Aethiopes quoque per eum totum extendit. Et Euripi-

C des in Phaëthonte Clymenen ait

Meropi datam, regi terræ illius,
Quam, cùm quadrigis tellurem ſuperat ſuis,
Primùm aurea flamma Sol almus percutit.

1. φημὶ γὰρ κατὰ τὴν τῶν ἀρχαίων) Quarta interpretatio verborum poëtæ: atque hæc Straboni maximè probatur: ideo ait φημὶ, quod eſt ἀξιωματικόν. Prius docet Æthiopas à veteribus fuiſſe appellatos omnes Oceani accolas ad meridiem, ab ortu ad occaſum, deinde quomodo hi diviſi eſſent explicat. *Idem.*

2. Nomades, ut ab Homero.) *Apud Homerum non memini me legere hoc vocabuli. Sed puto intelligi, quod populos poſt Thraciam habitantes ἀβίους vocat, quod ἁμαξοβίους & νομάδας plerique intelligunt. initio Iliad. ν. quales & Horatius deſcribit. 3. Od. 24. Verſus Æſchyli non ſelicitè diſtinxi in tanta varietate.* in *Phaëthonte)* ἐπὶ, τοῦ. *legi* ἐν τῷ. *Citat hanc tragœdiam etiam Athenæus.* Xyland.

2. Σκύθας ἐκάλουν, ἢ Νομάδας, ὡς Ὅμηρος) Strabo paullò ante docuit, poetam etiam ſeptentrionales homines cognoviſſe, nec tamen ὀνομαστὶ indicaſſe, ſed eam vitæ degendæ rationem iis tribuiſſe, ut ſatis conſtet Νομάδας eum deſcribere: deinde locum profert, qui eſt initio Ἰλιαδ. ν. de quo fuſius tractabitur libro VII. *Caſaub.*

3. τὰ μεσημβρινὰ πάντα, Αἰθιοπίαν καλεῖσθαι) Veteres Ptolemæus ſequitur, εἰσὶ δὲ, inquit, ὁμοίως οἱ ὑπὸ τὸν ζωδιακὸν οἰκοῦντες, ἀπὸ δύσεως μέχρις ἀνατολῶν, ἅπαντες μέλανες τὰς χρόας, Αἰθίοπες. Idem alibi Æthiopiam facit, τὴν μὲν ἑῴαν, τὴν δὲ ἑσπερίην. *Idem.*

4. φοινικόπεδον τ' ἐρυθρᾶς) Ex libro primo c. 41.

D Dionyſii Halicarnaſſenſis ſuſpicari poſſumus, verba hæc fuiſſe Promethei, qui Herculem in illa fabula præmonebat de iis omnibus, quæ ipſi erant exequenda. Verùm, hæc, ut puto, à choro pronuntiata ſunt, qui diceret ſe tantum terrarum eſſe emenſum ut viſeret Prometheum. Similiſque omnino locus de Titanum adventu ad Caucaſum, ubi erat Prometheus, ab Arriano in Periplo Ponti Euxini ex eadem tragœdia refertur. Ecquam autem paludem χαλκοκέραυνον Æthiopum poëta intelligat, non ſanè ipſe intelligo. In libris veteribus παντοσροφῶν ſcribitur, non παντοτροφῶν. Quod ad Æthiopas attinet, etiam in Prometheo δεσμ. v. 781. al. 806. eos πρὸς ἡλίου πηγαῖς collocat Aeſchylus. Verba poëtæ ſunt hæc.

—— τηλουρὸν δὲ γῆν
Ἥξεις κελαινὸν φῦλον, οἳ πρὸς ἡλίου
Ναίουσι πηγαῖς, ἔνθα ποταμὸς αἰθίοψ. *Idem.*

5. παρ' ὅλον γὰρ τὸ) Lege totum hunc locum hoc modo, παρ' ὅλον γὰρ τὸ μεσημβρινὸν κλίμα, τοῦ Ὠκεανοῦ ταύτην πρὸς τὸν ἥλιον ἴσχοντος τὴν χρείαν, καὶ τὴν σχέσιν, παρ' ὅλον καὶ τοὺς Αἰθίοπας αὐτῷ εἶναι φαίνεται. aut ſine voce αὐτῷ. Senſus eſt. Credidiſſe Æſchylum & reliquos veteres, per totam plagam meridionalem porrigi juxta oceanum Æthiopas, cum ſitus totius illius tractus, eodem planè modo ſe habeat ad Solem. Ipſe ſe infra explicat, ᾧ γὰρ ἂν τόπῳ, ait, τοῦδε τοῦ κλίματος προσβάλοις τὴν διάνοιαν, καὶ ἐπὶ τῷ Ὠκεανῷ ἔσῃ καὶ ἐπὶ τῇ Αἰθιοπίᾳ. *Idem*

Et eam nigra vicina gens cute prædita,
Auroræ vocat ac Solis ſtabulum lucidi.

A

Quo quidem loco ſtabulum equis Auroræ & Solis idem adſcribit: in ſequentibus autem, vicinum id facit ædibus Meropis: atque in tota illa id fabula eſt attextum, non ſanè ad Aethiopiam peculiariter eam pertinens quæ eſt poſt Aegyptum, ſed ad eam oram maritimam, quæ per totum meridianum tractum porrigitur. Ephorus quoque antiquam de Aethiopia opinionem refert, in oratione de Europa indicans cœli ac terræ locis in quatuor diductis partes, eam quæ eſt verſus Subſolanum, habitari ab Indis: quæ verſus Auſtrum, ab Aethiopibus: quæ verſus occaſum, [illegible] Celtis: Aquiloni objectam, à Scythis: additque Aethiopiam Scythia eſſe majorem. Videtur enim, inquit, gens Aethiopum protendi ab ortu hyberno uſque ad occaſum: eique oppoſita eſt Scythia. His conſentire poëtam, vel inde liquet, quòd Ithaca ipſo auctore ſpectat,

B

Obſcuris obverſa plagis: nam ſolis ad ortum
Auroramque aliæ ſpectant. —

Tenebras autem Septentrionem intelligit: ſolem ac auroram dicens, totum Meridionale dicit latus. Rurſum:

Sive illæ dextra volitant Titanis ad ortum,
Auroramque, petunt lævа ſeu parte tenebras.

C

Et alibi:

O Socii, neque enim noctis quo cardine ſurgat
Caligo, vel quâ roſeis auriga quadrigis
Vecta diem referat, præceps ubi lampada condat
Titan, quâ curru terram ſuperetve ſupino
Novimus. —

De quibus apertiùs dicitur, ubi de Ithaca ſermo inſtituitur. Quando itaque dicit:

Namque heſternus ad Oceanum eſt, juſtoſque profectus
Iuppiter Aethiopas, quorum convivia viſit:

D

communiùs hoc eſt accipiendum, de Oceano videlicet totum meridionalem alluente tractum, & Aethiopas: ad quemque enim iſtius tractus locum adverteris cogitationem, ad Oceanum eris & in Aethiopia. In hunc ſenſum id quoque dicit:

Aſt hunc Aethiopum rediens Neptunus ab oris
Eminus é Solymis conſpexit montibus. —

Καλοῦσι δ' αὐτὴν γείτονες μελάμβροτοι,
Ἕω φαεννὴν ἡλίου θ' ἱπποστάσεις.

Νῦν μὲν δὴ κοινὰς ποιεῖται τὰς ἱπποστάσεις τῇ τε Ἠοῖ, καὶ τῷ Ἡλίῳ· ἐν δὲ τοῖς ἑξῆς πλησίον αὐτάς φησιν εἶναι τῇ οἰκήσει τοῦ Μέροπος· καὶ ὅλῃ γε τῇ δραματουργίᾳ τοῦτο παραπέπλεκται· οὐ δή που τῆς κατ' Αἴγυπτον Αἰθιοπίας ἴδιον ὄν, μᾶλλον δὲ τῆς παρ' ὅλον τὸ μεσημβρινὸν κλίμα διηκούσης παραλίας. Μηνύει δὲ καὶ Ἔφορος τὴν παλαιὰν περὶ τῆς Αἰθιοπίας δόξαν, ὅς φησιν ἐν τῷ περὶ τῆς Εὐρώπης λόγῳ, τῶν περὶ τὸν οὐρανὸν, καὶ τὴν γῆν τόπων, εἰς τέσσαρα μέρη διῃρημένων, τὸ πρὸς τὸν Ἀπηλιώτην, Ἰνδοὺς ἔχειν· πρὸς Νότον δὲ Αἰθίοπας· πρὸς δύσιν δὲ, Κελτούς· πρὸς Βορρᾶν ἄνεμον, Σκύθας. προστίθησι δ' ὅτι [1] μείζων ἡ Αἰθιοπία ἢ ἡ Σκυθία. Δοκεῖ γάρ φησι τὸ τῶν Αἰθιόπων ἔθνος παρατείνειν ἀπ' ἀνατολῶν χειμερινῶν μέχρι δυσμῶν· ἡ Σκυθία δ' ἀντίκειται τούτῳ. Ὅτι δ' ὁ ποιητὴς ὁμολόγως τούτοις, καὶ ἐκ τῶνδε δῆλον, ὅτι ἡ μὲν Ἰθάκη κεῖται

[2] Πρὸς ζόφον (ὅπερ ἐστὶ πρὸς ἄρκτον) αἱ δέ τ' ἄνευθε πρὸς ἠῶ τ' ἠέλιόν τε· Odyſſ. ι. 25.

ὅλον τὸ Νότιον πλευρὸν οὕτω λέγων· καὶ ἔτι ὅταν φῇ·

Εἴτ' ἐπὶ δεξί' ἴωσι πρὸς ἠῶ τ' ἠέλιόν τε. Iliad. μ. 239.
Εἴτ' ἐπ' ἀριστερὰ, τοί γε ποτὶ ζόφον ἠερόεντα.

Καὶ πάλιν·

Ὦ φίλοι, οὐ γάρ τ' ἴδμεν ὅπῃ ζόφος, οὐδ' ὅπῃ ἠὼς, Odyſſ. κ. 191.
Οὐδ' ὅπῃ ἠέλιος φαεσίμβροτος εἶσ' ὑπὸ γαῖαν,
Οὐδ' ὅπῃ ἀννεῖται. --

περὶ ὧν λέγεται καὶ ἐν τοῖς περὶ τῆς Ἰθάκης λόγοις σαφέστερον. Ὅταν οὖν φῇ·

Ζεὺς γὰρ ἐς Ὠκεανὸν μετ' ἀμύμονας Αἰθιοπῆας Iliad. α. 423.
Χθιζὸς ἔβη, ---

κοινότερον * λεκτέον, καὶ τὸν Ὠκεανὸν τὸν καθ' ὅλον τὸ μεσημβρινὸν κλίμα τεταγμένον, καὶ τοὺς Αἰθίοπας· ᾧ γὰρ ἂν τόπῳ τοῦδε τοῦ κλίματος προσβάλλοις τὴν διάνοιαν, καὶ ἐπὶ τῷ Ὠκεανῷ ἔσῃ, καὶ ἐπὶ τῇ Αἰθιοπίᾳ. οὕτω δὲ λέγει καὶ τό, *Legi poteſt & δεκτέον.

Τὸν δ' ἐξ Αἰθιόπων ἀνιὼν, Odyſſ. ε. 282.
Τηλόθεν ἐκ Σολύμων ὀρέων ἴδεν· --

1. Μείζων ἡ Αἰθιοπία, ἢ ἡ Σκυθία) Et tamen ut mox ait Scythia ἀντίκειται Æthiopiæ. Sed ratio manifeſta: ἀντίκειται enim Scythia Aethiopiæ, ut in Sphæra Arcticus circulus Aequatori. [illegible]

2. πρὸς ζόφον (ὅπερ ἐστὶ πρὸς ἄρκτον) Ita Strabo hanc vocem cenſet hoc loco accipiendam: qua de re lege libro x. ubi de Ithaca. Nam in illum locum mox ipſe hanc diſputationem rejicit. *Idem.*

ἴσον τῷ, ἀπὸ μεσημβρινῶν τόπων· Σολύμους λέγων οὐ τοὺς ἐν τῇ Πισιδίᾳ, ἀλλ', ὡς ἔφην πρότερον, πλάσας τινὰς ὁμωνύμους τοὺς ἀναλόγως ἔχοντας πρός τε τὸν πλέοντα ἐν τῇ σχεδίᾳ, καὶ τοὺς ἐκεῖ μεσημβρινοὺς, ὡς ἂν Αἰθίοπας, ὡς οἱ Πισιδικοὶ πρός τε τὸν Πόντον, καὶ τοὺς ὑπὲρ τῆς Αἰγύπτου Αἰθίοπας. Οὕτω δὲ καὶ τὸν περὶ τῶν γεράνων λόγον κοινὸν ποιούμενος φησίν·

Iliad. γ. 4. Αἵ τ' ἐπεὶ οὖν χειμῶνα φύγον, καὶ ἀθέσφατον ὄμβρον,

p. 35. Κλαγγῇ ταί γε * πέτονται ἐπ' Ὠκεανοῖο ῥοάων,

* ποτῶνται in vett.

Ἀνδράσι Πυγμαίοισι φόνον καὶ κῆρα φέρουσαι.

Οὐ γὰρ ἐν μὲν τοῖς κατὰ τὴν Ἑλλάδα τόποις ὁρᾶται φερομένη ἡ γέρανος ἐπὶ τὴν μεσημβρίαν, ἐν δὲ τοῖς κατὰ τὴν Ἰταλίαν ἢ Ἰβηρίαν οὐδαμῶς, ἢ τοῖς κατὰ τὴν Κασπίαν, καὶ Βακτριανήν. κατὰ πᾶσαν οὖν τὴν μεσημβρινὴν παραλίαν τοῦ Ὠκεανοῦ παρατείνοντος, ἐφ' ἅπασαν δὲ καὶ χειμοφυγούντων, δέχεσθαι δεῖ καὶ τοὺς Πυγμαίους μεμυθευμένους κατὰ πᾶσαν. Εἰ δ' οἱ ὕστερον τοὺς Αἰθίοπας ἐπὶ τοὺς κατ' Αἴγυπτον μόνους μετήγαγον, [1] καὶ τὸν περὶ τῶν Πυγμαίων λόγον, οὐδὲν ἂν εἴη πρὸς τὰ πάλαι. Καὶ γὰρ Ἀχαιοὺς καὶ Ἀργείους οὐ πάντας μὲν νῦν φαμὲν τοὺς στρατεύσαντας ἐπὶ Ἴλιον. Ὅμηρος δὲ καλεῖ πάντας. Παραπλήσιον δέ ἐστιν ὃ λέγω, καὶ περὶ τῶν δίχα διῃρημένων Αἰθιόπων, ὅτι δεῖ δέχεσθαι τοὺς παρ' ὅλην τὴν Ὠκεανῖτιν διατείνοντας ἀφ' Ἡλίου ἀνιόντος, μέχρι Ἡλίου δυομένου. οἱ γὰρ οὕτω λεγόμενοι Αἰθίοπες, δίχα διῄρηνται φυσικῶς τῷ Ἀραβίῳ κόλπῳ, [2] ὡς ἂν μεσημβρινοῦ κύκλου τμήματι ἀξιολόγῳ, ποταμοῦ δίκην ἐν μήκει σχεδόν τι καὶ πεντακισχιλίων σταδίων ἐπὶ τοῖς μυρίοις. πλάτει δ' οὐ πολὺ τῶν χιλίων μείζονι, τῷ μεγίστῳ. πρόσεστι δὲ τῷ μήκει, καὶ τὸ τὸν μυχὸν τοῦδε τοῦ κόλπου διέχειν τῆς κατὰ Πηλούσιον

Quod perinde eſt ac ſi dixiſſet, à meridionalibus locis. Non enim loquitur de Solymis qui ſunt in Piſidia: ſed (ſicut ſuprà dixit) fingit iis quoſdam cognomines, qui eundem habeant reſpectum ad rate vectum Ulyſſis, & eos qui iſtis in locis verſus meridiem habitant, ac ſunt Aethiopum inſtar: qui eſt, Piſidicorum ad Pontum, & Aethiopas ultra Aegyptum incolentes. Hoc modo etiam de gruibus amplificavit orationem:

Quæ ſimul ac fugère imbres, hyememque nivalem

Cum magno Oceani clangore feruntur ad undas,

Pygmæis pugnamque viris cædeſque ferentes.

Neque enim à Græcia tantùm verſus meridiem volant grues, non etiam ex Italia, Hiſpania, Caſpia, aut Bactriana eodem modo. Sed cùm Oceanus totam meridionalem alluat oram, & eam undiquaque grues hyemis evitandæ cauſa petant, intelligendum eſt fingi ab Homero hoc, Pygmæos ad totam illam oram habitare. Quòd autem poſteri Aethiopas eos ſolos vocarunt, qui ſupra Ægyptum degunt, itemque narrationem de Pygmæis ad eos aſtringunt: id ad antiqua nihil attinet. Nam hodie non omnes populi, qui in expeditione ad Ilium fuere, Achæorum aut Argivorum nomine intelliguntur, quod tamen omnibus iis attribuit Homerus. Simile eſt quod de Æthiopibus dixi, eſſe intelligendos ſcilicet eos qui accolunt per totam oram Oceani à Solis ortu uſque ad ejus occaſum: nam ſic dicti Aethiopes natura ſunt à ſe invicem divulſi ſinu Arabico, diviſo circulo meridiano juſta ſectione in morem fluminis: cujus ſectionis longitudo eſt ferè CCIƆƆ IƆƆ ſtadiorum: latitudo maxima non multum excedit ſtadia CIƆ. idque longitudini accedit, quòd intimus ejus ſinus receſſus à mari Pelu-

1. *Καὶ τὸν περὶ τῶν Πυγμαίων λόγον*) Non enim Pygmæos collocant recentiores ad plagam meridionalem: ſed vel in India, hoc eſt in Oriente, vel in Thracia: hoc eſt verſus ſeptentrionem. Strabo autem libro XVII. ſuſpicatur *τὴν μικροφυΐαν τῶν ἐν τῇ Λιβύῃ φυομένων* huic fabulæ de Pygmæis occaſionem dediſſe. *Idem.*

2. *ὡς ἂν μεσημβρινοῦ κύκλου τμήματι ἀξιολόγῳ*) Docet obiter ſinum Arabicum eſſe *ὅριον ἄξιον*, quo dividi Aethiopia cenſeatur in duas: nam ſi parum promineret verſus ſeptentrionem hic ſinus, non rectè eo videri poſſet Strabo Aethiopiam dividere: contrarium igitur probat. Idem ſuprà de Nilo factum ab eo. Vocat autem Strabo ſtadiorum XV. millia, *τμῆμα ἀξιόλογον* circuli meridiani. Meridianum circulum dividunt Aſtrologi ut & Zodiacum in gradus CCCLX. horum graduum unicuique cenſuit Eratoſthenes reſpondere in terris ſtadia DCC. Ptolemæus verò ait D. Nos ſequamur Ptolemæum. Ex Ptolemæi igitur ſententia ſtadia ſupra poſita, gradus efficient XXX. Jam ſi conſideres quotam meridiani circuli partem noſtra *οἰκουμένη* obtineat, hoc eſt, quæ ſit ejus latitudo, videbis, meritò gradus XXX. dici à Strabone ejus circuli *τμῆμα ἀξιόλογον*. Porro quæ ratio eſt trium ad XXXVI ea etiam eſt, horum XXX. ad CCCLX. Sequimur autem lectionem vulgatam, quæ etiam Aldi eſt, & quam pleríque libri veteres habent. Auctor tamen Epitomæ pro *μυρίοις* legit *δισμυρίοις*. Sic erunt ſtad. XXV. M. pro XV. M. [?] Sed hæc profectò ſumma nimia eſt: quum [?] etiam ea quam ſequimur longè exſuperet dimenſiones Ptolemaicas: quas ſi ſequamur non videtur [?] hic ſinus plus quam XX gradus obtinere, hoc eſt ſtadi. X. M. *Idem.*

ſiaco itinere tridui aut quatridui abeſt, Iſthmo interjecto. Quemadmodum igitur elegantiores eorum, qui Aſiam ab Africa dividunt, pro confinio commodiore utriuſque continentis habent ſinum, quàm Nilum: quippe quòd ille propemodum ab uno mari ad alterum omnino penetrat, cùm Nilus ab Oceano multis partibus longiùs abſit, ideoque Aſiam univerſam ab Africa non dirimat: ita ego exiſtimo poëtam cenſuiſſe eodem modo meridionalem totum tractum univerſi terræ habitatæ orbis in duas eſſe ab hoc ſinu diviſum partes. Quî ergo ignoraverit Iſthmum, quem is ſinus cum Ægyptio mari conſtituit? Etenim omni ratione caret, perſpicuè ei fuiſſe notas Thebas Ægyptias, à noſtro mari ſtadiis paulo paucioribus IƆƆ. diſtitas: ignotum autem intimum receſſum Arabii ſinus & Iſthmum apud eum, cujus latitudo non eſt major CIƆ. ſtadiis. Multo etiam abſurdius id videri poſſit, noviſſe Homerum Nilum Ægypto cognominem tantæ regioni, cauſam autem hujus rei ignoraſſe. Maxime autem occurreret Herodoti dictum, donum eſſe fluvii Aegyptum, ideoque hoc eum nomine dignatum fuiſſe. Alioquin etiam eorum quæ ſingulis ſunt locis peculiaria, hæc omnium ſunt notiſſima, quæ & rari aliquid habent, & omnibus ſunt conſpicua: qualis eſt etiam Nili adſcenſio, ac maris ingeſto terræ aggere complanatio. Et quemadmodum qui ad Ægyptum appellunt, nihil prius in regione ea conſiderant

A θαλάσσης, [1] τριῶν, ἢ τεττάρων ἡμερῶν, ἣν ἐπέχει ὁ ἰσθμός. Καθάπερ οὖν οἱ χαριέστεροι τῶν διαιρούντων τὴν Ἀσίαν ἀπὸ τῆς Λιβύης, ὅρον εὐφυέστερον ἡγοῦνται τοῦτον τῶν ἠπείρων ἀμφοῖν τὸν κόλπον, ἢ τὸν Νεῖλον. τὸν μὲν γὰρ διήκειν παρ' ὀλίγον παντελῶς ἀπὸ θαλάττης ἐπὶ θάλατταν· τὸν δὲ Νεῖλον πολλαπλάσιον ἀπὸ τοῦ Ὠκεανοῦ διέχειν, ὥστε μὴ διαιρεῖν πᾶσαν τὴν Ἀσίαν ἀπὸ τῆς Λιβύης· τοῦτον ὑπολαμβάνω τὸν τρόπον κἀγὼ τὰ μεσημβρινὰ μέρη πάντα καθ' ὅλην τὴν οἰκουμένην, δίχα διῃρῆσθαι νομίσαι τὸν ποιητὴν τῷ κόλπῳ τούτῳ. Πῶς οὖν ἠγνόει τὸν ἰσθμὸν, ὃν οὗτος ποιεῖ πρὸς τὸ Αἰγύπτιον πέλαγος; Καὶ γὰρ δὴ καὶ τελέως ἄλογον,
B [2] εἰ τὰς μὲν Αἰγυπτίους Θήβας ᾔδει σαφῶς, αἳ διέχουσι τῆς καθ' ἡμᾶς θαλάττης [3] σταδίους μικρὸν ἀπολείποντας τῶν πεντακισχιλίων· τὸν δὲ μυχὸν τοῦ * Ἀραβίου κόλπου μὴ ᾔδει, μηδὲ τὸν ἰσθμὸν τὸν κατ' αὐτὸν, πλάτος ἔχοντα οὐ πλειόνων ἢ χιλίων σταδίων. Πολὺ δ' ἂν ἀλογώτερον δόξειεν, εἰ τὸν μὲν Νεῖλον ᾔδει [4] ὁμωνύμως τῇ τοσαύτῃ χώρᾳ λεγόμενον, τὴν δ' αἰτίαν μὴ ἑώρα τούτου· μάλιστα γὰρ ἂν προσπίπτοι τὸ ῥηθὲν ὑφ' [5] Ἡροδότου, διότι δῶρον ἦν ἡ χώρα τοῦ ποταμοῦ, καὶ διὰ τοῦτο ἠξιοῦτο τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος. Ἄλλως τε τῶν παρ' ἑκάστοις ἰδίων ταῦτ' ἐστὶ γνωριμώτατα, ἃ καὶ παραδοξίαν ἔχει τινὰ, καὶ ἐν τῷ
C φανερῷ πᾶσιν ἐστί· τοιοῦτον δ' ἐστὶ καὶ ἡ τοῦ Νείλου ἀνάβασις, καὶ ἡ πρόσχωσις τοῦ πελάγους. Καὶ καθάπερ οἱ προσαχθέντες πρὸς τὴν Αἴγυπτον, οὐδὲν πρότερον ἱστοροῦσι περὶ τῆς χώρας, ἢ τὴν

* Manuſſ. Ἀραβικοῦ

p. 36.

1. *τριῶν ἢ τεττάρων ἡμερῶν, ἣν ἐπέχει ὁ ἰσθμός*) Vox ὁδὸς etſi ſæpiſſime in hoc loquendi genere deſideratur: tamen hic duriuſcula videtur ejus ellipſis. Vocat autem iter trium aut quatuor dierum intervallum mille ſtadiorum: tot namque ſtadiorum fuit iſthmus Arabicus: auctores Strabo & Plinius: quamquam Poſidonius CIƆIƆ ajebat. Vult igitur hic noſter, iter terreſtre unius diei eſſe vel ſtadiorum $333\frac{1}{3}$ vel 250. Sic libro quinto, intervallum quod eſt à Tarante Brunduſium, iter vocat unius diei: quum id intervallum ſtadiorum ſit cccx. Herodotus, tantum cc. *ἡ δὲ ὁδὸς* ait, *ἡ ἡμερηςίη, ἀνὰ διηκόσια ςάδια συμβέβληταί μοι.* Locus eſt in Melpom. c. 101. Et ita
D Livius libro xxi. *iter unius diei* dixit, pro eo quod dixerat Polybius libro iii. *διακόσια ςάδια.* Romani verò Juriſconſulti longè humaniores, qui vicena millia paſſuum tantum, hoc eſt ſtadia 160. aut ad ſummum $166\frac{2}{3}$ in ſingulos dies dinumerari jubent. Herodotus quoque Terpſichore, videtur ſignificare, iter unius diei eſſe ſtadiorum centum & quinquaginta. Atque hæc de itinere terreſtri. Quid de marino? Marinus, ut refert Ptolemæus, CIƆ ſtadia navigationem unius diei eſſe ſtatuebat. Ariſtides in Ægyptio facilè confici ſcribit ſecundis ſpirantibus ventis, ſtadia mille & ducenta. Herodotus Melpom. hac de re ſic ſcribit: [illegible] *ἐπίπαν μάλιςα [illegible] κατανύει ἐν μακρῇ ἡμέρῃ ὀργυιέας ἑπ[illegible] νυκτὸς δὲ ἑξακισμυρίας.* Ex hujus igitur ſententia navis ἐν δὲ νυχθημέρῳ conficit ὀργυιὰς quidem 1[illegible]ƆƆ. ſtadia autem 130ƆƆ. Singula enim ſtadia org[illegible] continent 100.
eodem Herodoto II. c. 100 teſte. Polybius paullò antè negabat confici ſolere ſtadia CIƆ CIƆ uno die. Strabo libro x. teſtatur. *ἀπὸ τῆς Κυρηναίας ἐπὶ τὸ Κριοῦ μέτωπον* Cretæ promontorium, duorum dierum ac noctium eſſe *πλοῦν*: eſſe autem id intervallum ex ſententia Eratoſthenis ſtadiorum bis mille. Plinius autem de eodem intervallo ſic ſcribit iv. c. 12. *Ipſa* (Creta) *abeſt promontorio ſuo quod vocatur Criu metopon ut prodit Agrippa, à Cyrenarum promontorio Phycunte* ccxxv. M. *paſſ.* Hæc ſemel annotare volui: quia in his libris toties harum rerum mentio reperitur. *Idem.*

2. *εἰ τὰς μὲν Αἰγυπτίους Θήβας ᾔδει σαφῶς*) Ariſtoteles Meteorolog. libro primo c. 4. cauſam cur Homerus Thebarum potius quam Memphis, aut alius inferioris Ægypti urbis faciat mentionem hanc affert, quod nimirum tunc recens adhuc illa Ægypti pars aggeſta fuiſſet. Itaque, ait, vel omnino non erat Memphis, aut ſi jam erat, non talis & tanta. *Idem.*

3. *σταδίους μικρὸν ἀπολείποντας τῶν πεντακισχιλίων*) Hæc ferè eſt totius Ægypti longitudo: qua de re tractatur libro ultimo. Porrò non conveniunt iſta omnino Ptolemæi obſervationibus: ut nec alia quàm plurima. Herodotus autem Euterpe i. e. II. c. 9. auctor eſt, ab Heliopoli, quæ eſt ad caput τοῦ Delta, *ἀνάπλουν* ad Thebas, ſtadiorum eſſe CIƆ CIƆ CIƆ CIƆ IƆ CCCLX. *Idem.*

4 *ὁμωνύμως τῇ τοσαύτῃ χώρᾳ λεγόμενον*) Nam & regionem ipſam, & Nilum promiſcuè appellat poëta Ægyptum. *Idem.*

5. *Ἡροδότου*) Lib. II. c. 5.

A τοῦ Νείλου φύσιν, διὰ τὸ τοὺς ἐπιχωρίους μήτε καινότερα τούτων λέγειν ἔχειν πρὸς ἄνδρας ξένους, μήτ' ἐπιφανέστερα περὶ τῶν παρ' αὐτοῖς (τῷ γὰρ ἱστορήσαντι περὶ τοῦ ποταμοῦ, καταδῆλος καὶ ἡ χώρα πᾶσα γίνεται ὁποία τίς ἐστιν) οὕτω καὶ οἱ πόρρωθεν ἀκούοντες, οὐδὲν πρότερον ἱστοροῦσι τούτου. 1 Προστίθησιν οὖν τούτῳ, 2 καὶ τὸ φιλείδημον, 3 καὶ τὸ φιλέκδημον, τοῦ ποιητοῦ, ὅπερ αὐτῷ μαρτυροῦσιν, ὅσοι τὸν βίον ἀναγράφουσι· καὶ ἐξ αὐτῶν δὲ λαμβάνεται τῶν ποιημάτων πολλὰ παραδείγματα τοῦ τοιούτου. Οὗτος μὲν οὖν ἐκ πλεόνων ἐλέγχεται, καὶ εἰδὼς, καὶ 4 λέγων ῥητῶς τὰ ῥητὰ, καὶ σιγῶν. τὰ δὲ λίαν ἐκφανῆ ἐπιθέτως λέγων. θαυμάζειν δὲ δεῖ τῶν Αἰγυπτίων καὶ Σύρων, B 5 πρὸς οὓς νῦν ἡμῖν ὁ λόγος, εἰ μηδ' ἐκείνου λέγοντος τὰ παρ' αὐτοῖς ἐπιχώρια συνιᾶσιν, ἀλλὰ καὶ ἄγνοιαν αἰτιῶνται, ᾗ αὐτοὺς ἐνόχους δείκνυσιν ὁ λόγος. Ἁπλῶς δὲ 6 τὸ μὴ λέγειν, οὐ τοῦ μὴ εἰδέναι σημεῖόν ἐστιν· οὐδὲ γὰρ τὰς τροπὰς τοῦ Εὐρίπου λέγει, οὐδὲ τὰς Θερμοπύλας, οὐδ' ἄλλα πλείω τῶν γνωρίμων παρὰ τοῖς Ἕλλησιν. οὐ μὴν ἠγνόησεν, ἀλλὰ καὶ λέγει· οὐ δοκεῖ δὲ 7 τοῖς ἐθελοκωφοῦσιν, ὥστε ἐκείνους αἰτιατέον. 8 Ὁ ποιητὴς τοίνυν διϊπετέας καλεῖ τοὺς ποταμοὺς, οὐ τοὺς χειμάρρους μόνον, ἀλλὰ καὶ πάντας ἁπλῶς, ὅτι C πληροῦνται πάντες ἀπὸ τῶν ὀμβρίμων ὑδάτων. Ἀλλὰ τὸ κοινὸν, ἐπὶ τοῦ κατ' ἐξοχὴν ἴδιον γίνεται.

quam Nili naturam: quod Aegyptii neque quicquam magis inauditum peregrinis, neque illuſtrius ſuarum aliquid rerum habent: (nam qui Nili naturam veſtigarit, ei totius regionis qualitas fit manifeſta) ita & qui procul inde remoti audiunt de Aegypto, primò omnium de Nilo inaudiunt. Huc accedit etiam diſcendi ac peregrinandi ſtudium Homeri: quod vitæ ipſius ſcriptores faciunt teſtatum, & ex ipſis poëmatibus multa ejus ſumi poſſunt documenta. Ita multis argumentis convincitur Homero nota, & ab eo commemorata fuiſſe diſertè, quæ effanda eſſent: alia eum tacuiſſe, aut cùm eſſent nimis manifeſta, impoſitis aliis appellationibus extuliſſe. Mirari autem oportet Aegyptios ac Syros, contra quos jam nunc dicemus, quòd non intelligunt Homerum ea dicentem, quæ in ipſorum ſunt patria, & ignorationem ei objiciunt, cujus ipſos culpam ſuſtinere oſtendimus. Omnino autem præterire aliquid, non eſt certum ignorationis indicium: nam neque Euripi converſiones Homerus, neque Thermopylas, neque alia multa apud Græcos nota commemoravit, quæ tamen non ignoraret: imò etiam commemorat: ſed non apparet hoc iis qui ultrò ſurdi eſſe volunt, ideoque ipſi ſunt culpandi. Sanè poëta fluvios appellat ab Jove delapſos: non torrentes modò, ſed omnes in univerſum, quòd omnes imbribus implentur. Sed quod commune eſt, id ob excellentiam unius alicujus fit peculiare.

1. Προσίθησιν οὖν) Lego, Προσίθητι *Adde*. Ratio paret. *Idem*.

2. καὶ τὸ φιλειδημον(Teſtantur ſummum ſciendi quam-plurima ſtudium quod in poëta fuit, cum alia, tum quæ de ejus morte θρυλλεῖται: cui fabellæ ſimilem poſtea confinxerunt alii de morte Ariſtotelis, qui fuit unus omnium maxime φιλειδήμων, φιλομαθὴς, ac πολυμαθής. *Idem*.

3. καὶ τὸ φιλέκδημον) Apparet ex iis quæ de ejus vita narrat Herodotus. *Idem*.

4. λέγων ῥητῶς τὰ ῥητὰ, καὶ σιγῶν) Totus locus ita debet legi: καὶ λέγων ῥητῶς τὰ ῥητὰ, καὶ σιγῶν τὰ λίαν ἐκφανῆ, ἢ ἐπιθέτως λέγων.) Hic unus eſt, inquit, qui rerum quàm plurimarum cognitione inſtructus, & diſertim ea expreſſit, quæ narratu videbantur digna: & ea, quæ minus digna judicabat, aut omnino tacuit, aut ἐπιθέτως, id eſt per epitheta indicavit: ut cum, verbi gratia, Nilum διϊπετέα appellavit, quod exemplum mox explicat Strabo: aut, quod magis eſt perſpicuum, cum Thisben πολυτρήρωνα appellavit: & alia de genere hoc ſexcenta, *Idem*.

5. πρὸς οὓς νῦν ἡμῖν ὁ λόγος) *contra quos nunc jam dicemus*, vertit eruditus interpres. Deceptus eſt enim dum non animadvertit Ægyptios & Syros quos hîc ait Strabo, eſſe Cratetem & Ariſtarchum: quos, ait mirum eſſe, non intellexiſſe quæ ſcripſit poëta, de ipſorum regionibus: Ægyptius eſt Ariſtarchus, qui Alexandrenſis fuit. Syrum appellat Cratetem qui erat Cilix. Nam Mallotes fuit: Mallos autem Ciliciæ oppidum; Cilices vero Σύρων ἐχόμενοι ait Appianus, ac Strabo libro XVI. Notum eſt autem, quam latè pateat Syrorum appellatio. Solet autem Strabo, ut & philoſophus, eadem ferè repetere in concluſionibus verba quæ initio diſputationis poſita ſunt. Quare conferri iſta debent cum illis, φημὶ τοὺς γραμματικοὺς μηδὲ λέγοντος ἐκείνου αἰσθάνεσθαι, ἀπὸ Ἀριστάρχου καὶ Κράτητος. *Idem*.

6. τὸ μὴ λέγειν, οὐ τοῦ μὴ εἰδέναι σημεῖον ἐστί.) Hoc ſæpe inculcat Strabo. Et tamen ipſe quoque videtur diſputare interdum: ut cùm paullò poſt negat Indiam Homero cognitam fuiſſe: alioquin facturo aliquam ejus mentionem. Sed alia eſt ratio. *Idem*.

7. τοῖς ἐθελοκωφοῦσιν) hoc eſt, ἐθελόντως κωφοῦσιν, D Heſychius v. ἐθελοκοφῶν. Elegans vox (qua etiam Clemens Alexandrinus uſus eſt in ſexto στρωματέων: κἂν οἱ φιλοσοφοῦντες τὰ Ἑλλήνων ἐθελοκωφῶσι τὴν ἀλήθειαν, ἐξευτελίζοντες τὴν φωνὴν τὴν βαρβάρων.) *Idem*.

7. Ὁ ποιητὴς τοίνυν διϊπετέας καλεῖ τοὺς ποταμοὺς) Nunc ad Eratoſthenem redit, & interruptam cum eo diſputationem de Nilo repetit. Quærebatur an poëta τὰ περὶ Νείλου cognita habuiſſet: rationes, quibus adducebatur Eratoſthenes ut id negaret, ſuprà evertit hic noſter: nunc probat ita eſſe, ut ipſe ait. Eſt autem ſubtilis hæc Strabonis diſputatio: Cum enim Homero omnes fluvii ſint διϊπετεῖς, profectò difficilis quæſtio eſt, cur ſi Nili naturam voluit indicare, hac voce fuerit contentus. Porro aliter hanc vocem interpretantur Grammatici. Heſychius. διϊπετέος, ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων ποταμῶν ἀπὸ τοῦ διὸς πληρουμένων χειμάρρων, ἐπὶ δὲ τοῦ Νείλου, διαυγοῦς, διαφανοῦς, οὐ διαπεπετασμένου. Sed adi poëtæ interpretes *Idem*.

1. ἄλλως

A Nam alio modo quis intelligeret torrentem ab Jove delapſum, aliter perennem fluvium. hîc verò exceſſus quodammodo duplicatur. Et ſicuti quædam ſunt hyperbolarum hyperbolæ, ut cùm dicimus aliquid [2] ſuberis umbra eſſe levius, aut Phrygio aliquem lepore timidiorem, aut poſſidere fundum epiſtola Laconica minorem: ita quòd Nilus illa appellatione afficitur, in eo excellentiæ exceſſus concurrit. Nam torrens ampliùs quam reliqua flumina augetur, & labitur pluviis aquis: Nilus ipſos torrentes eo ipſo ſuperat, tanta copia aquæ tam longo turgens tempore. Itaque cum hoc fluvii accidens poetæ notum fuerit, ſicut contra aliorum opinionem docuimus, B & ei attribuit ab Jove fluentis epitheton, aliter id, quàm expoſuimus, accipiendum non eſt. Quòd autem Nilus pluribus oſtiis in mare effluit, id ei cum aliis pluribus eſt commune fluminibus: ideòque id mentione dignum, præſertim apud ſcientes, Homerus non putavit: ſicut ne Alcæus quidem, tametſi is in Ægyptum ſe veniſſe dicat. Aggeſtiones autem & ex adſcenſionibus intelligi poſſunt, & ex iis quæ de Pharo narrat. Ea enim ejus narratio, aut communis potiùs fama, tunc diurnæ navigationis ſpacio Pharum à continente fuiſſe diſſitam, tanto mendacio divulgata haud dubiè non erat: ſed de iſtis C adſcenſionibus & aggeſtionibus vulgariùs quædam inaudiviſſe eum credibile eſt. unde Homerus ratiocinatus inſulam

A [1] Ἄλλως γὰρ ἂν τὸν χειμάῤῥουν ἀκούοι τις διϊπετῆ, καὶ ἄλλως τὸν ἀέναον, ἐνταῦθα δὲ διπλασιάζει πως ἡ ἐξοχή. Καὶ καθάπερ εἰσί τινες ὑπερβολαὶ ἐπὶ ὑπερβολαῖς, ὡς τὸ [2] κουφότερον εἶναι φελλοῦ σκιᾶς, δειλότερον δὲ λαγὼ Φρυγὸς, [3] ἐλάττω δ' ἔχειν γῆν τὸν ἀγρὸν ἐπιστολῆς Λακωνικῆς· οὕτως ἐξοχὴ ἐπὶ ἐξοχῆς συντρέχει ἐπὶ τοῦ διϊπετῆ τὸν Νεῖλον λέγεσθαι. Ὁ μὲν γὰρ χειμάῤῥους, ὑπερβέβληται τοὺς ἄλλους ποταμοὺς, τῷ διϊπετὴς εἶναι. ὁ δὲ Νεῖλος καὶ τοὺς χειμάῤῥους, ἐπὶ τοσοῦτον πληρούμενος καὶ πλήθους, καὶ χρόνου. Ὥστ' ἐπεὶ καὶ γνώριμον ἦν τὸ πάθος τοῦ ποταμοῦ τῷ ποιητῇ [4] ὡς πεπαραμυθήμεθα, B καὶ κέχρηται [5] ἐπὶ τῷ διϊπετὴς τῷ ἐπιθέτῳ τούτῳ κατ' αὐτοῦ, οὐκ ἄλλως δεκτέον ἢ ὡς εἰρήκαμεν. Τὸ δὲ πλείοσι στόμασιν ἐκδιδόναι, κοινὸν καὶ πλειόνων· ὥστε οὐκ ἄξιον μνήμης ὑπέλαβε, καὶ ταῦτα πρὸς εἰδότας· καθάπερ οὐδ' Ἀλκαῖος, [6] καίτοι φήσας ἀφῖχθαι καὶ αὐτὸς εἰς Αἴγυπτον. Αἱ δὲ προσχώσεις, καὶ ἐκ τῶν ἀναβάσεων μὲν δύνανται ὑπονοεῖσθαι, καὶ ἐξ ὧν δὲ εἶπε περὶ τῆς Φάρου. ὁ γὰρ ἱστορῶν οὕτω περὶ τῆς Φάρου, μᾶλλον δὲ ἡ κοινὴ φήμη, [7] διότι μὲν τότε τοσοῦτον ἀπεῖχεν ἀπὸ τῆς ἠπείρου, ὅσον φησὶ, δρόμον νεὼς ἡμερήσιον, οὐκ ἂν εἴη διατεθρυλλημένη ἐπὶ τοσοῦτον ἐψευσμένως· ἡ δ' ἀνάβασις, C καὶ αἱ προσχώσεις τοιαῦταί τινες, κοινότερον πεπύσθαι εἰκὸς ἦν· ἐξ ὧν συνθεὶς ὁ ποιητὴς ὅτι πλέον ἢ τότε ἀφέστηκε τῆς γῆς ἡ νῆσος, κατὰ τὴν p. 37.

1 ἄλλως γὰρ ἂν τὸν χειμάῤῥουν) Trifariam igitur hæc vox uſurpatur: unus modus eſt cum de torrentibus dicitur, alius cum de quibuſvis fluviis, tertius cum de Nilo, *Idem.*

2. Suberis umbra.] *Legebatur* σκιάν. *quaſi verò umbra pondere cum ſubere comparetur: Suber eſt res leviſſima, quâ ipſa cum aliquid adhuc levius dicerent, umbra ſuberis, rei leviſſimæ, levius dixiſſe arbitror. Quo modo cum fumus res ſit viliſſima, tamen humanæ conditionis ut extremam vilitatem exprimeret, quidam* καπνοῦ σκιάν *nos eſſe dixit, fumi umbram. Plutarchus de dicto Pindari,* ἄνθρωπος σκιᾶς ὄναρ *Significanter (inquit) ac ſcitè uſus hyperbola, vitæ humanæ conditionem expreſſit.* παραμυθητικῷ πρὸς Ἀπολλώνιον. *Compendia autem ſcribendi facilè potuerunt efficere apud librarium incurium, ut* σκιᾶς *in* σκιάν *mutaret. certè* χρηστομάθειαι *è Strabone (quod compendium hujus geographiæ uſurpatur)* σκιᾶς *habent. Et* λαγῶ *ſcripſi pro* λαγώς, *ut ſit, quod requiritur, patrii caſus. Scytala ſeu epiſtola Laconica quàm fuerit exigua, aliundè diſces.* Xyland.

2. κουφότερον εἶναι φελλοῦ σκιᾶς Non eſt dubium quin, qui hoc protulit, Pindaricum illud ſit imitatus, σκιᾶς ὄναρ ἄνθρωπος: a quo parùm differt Sophoclis illud in Antigone, v 1184

---- τ' ἄλλ' ἐγὼ καπνοῦ σκιᾶς.
οὐκ ἂν πριαίμην. ---

ſimillima enim hîc quoque ὑπερβολὴ ὑπερβολῆς. Idem poëta Philoctete, ℣ 960.

Κοὐκ οἶδ' ἐναίρων νεκρὸν, ἢ καπνοῦ σκιάν.

[Sed & Æſchylus prior dixerat, τὸ γὰρ βρότειον σπέρμ' ἐφημέρια φρονεῖ ὁ πιστὸν οὐδὲν μᾶλλον, ἢ καπνοῦ σκιά.] Idem Æſchylus quoque in Agamemnone v. 8. al. 847. εἴδωλον σκιᾶς dixit,

---εὖ γὰρ ἐξεπίσταμαι
Ὁμιλίας κάτοπτρον, εἴδωλον σκιᾶς
Δοκοῦντας εἶναι κάρτα πρευμενεῖς, ἐμοί. *Idem.*

3. ἐλάττω δ' ἔχειν γῆν τὸν ἀγρὸν) Longinus περὶ ὕψους (Sect. XXXVII. §. 10. ed. Tollii) hoc ex aliquo comico ſumptum eſſe indicat. ὅθεν, inquit, καὶ τὰ κωμικὰ, καίτοι γ' εἰς ἀπιστίαν ἐκπίπτοντα, πιθανὰ διὰ τὸ γελοῖον, ... ἀγρὸς ἔσχ' ἐλάττω γῆν ἐπιστολῆς Λακωνικῆς, *Idem.*

D 4. ὡς πεπαραμυθήμεθα] Veti codices, παραμεμυθεύμεθα. Eſt autem παραμυθεῖσθαι verbum rhetorum & Grammaticorum: illis ſignificat, mollire id quod durius dictum videri poterat: his excuſare quod male dictum poterat videri Euſtathius de Strabone: ὁ δ' αὐτὸς γεωγράφος παραμυθούμενος καὶ τὰς ἐν τοῖς τοιούτοις ἀμφιβολίας. Hinc apud Gellium XIX. 8. τὸ ἀπαραμύθητον. [Idem XII. 2. deprecari hoc ſenſu dicit, ut de Seneca loquens, *nugator* (ait) *Ciceronis errores deprecatur.*] Idem.

5. ἐπὶ τῷ διϊπετὴς) Verba hæc non agnoſcunt libri veteres & videtur gloſſema. *Idem.*

6. καίτοι φήσας ἀφῖχθαι) Alcæus odio tyrannidis aut potius à tyrannis pulſus Lesbo inſula ceſſit: videtur autem tunc veniſſe in Ægyptum: atque hanc navigationem ſuam ipſe carminibus deſcripſerat, ut docent nos Grammatici. *Idem.*

7. διότι μὲν τότε] Apparet deeſſe aliquid. *Idem.*

Μενελάου παρουσίαν, προσέθηκε παρ᾽ ἑαυτοῦ πολλαπλάσιον διάστημα τοῦ μυθώδους χάριν. Αἱ δὲ μυθοποιΐαι [1] οὐκ ἀγνοίας χάριν· σημεῖα γὰρ δή που. οὐδὲ γὰρ τὰ περὶ τοῦ Πρωτέως, καὶ τῶν Πυγμαίων. οὐδ᾽ αἱ τῶν φαρμάκων δυνάμεις, οὐδ᾽ εἴ τι ἄλλο τοιοῦτον οἱ ποιηταὶ πλάττουσι· οὐ γὰρ κατ᾽ ἄγνοιαν τῶν τοπικῶν λέγεται, ἀλλ᾽ ἡδονῆς καὶ τέρψεως χάριν. Πῶς οὖν καὶ ἄνυδρον οὖσαν ὕδωρ φησὶν ἔχειν;

Odyſſ. δ. 358. Ἐν δ᾽ ἔνι λιμὴν εὔορμος, ὅθεν τ᾽ ἀπὸ νῆας ἐΐσας
Ἐς πόντον βάλλουσιν, ἀφυσσάμενοι μέλαν ὕδωρ.

Ἀλλ᾽ οὔτε τὸ ὑδρεῖον ἐκλείπειν ἀδύνατον. οὔτε τὴν ὑδρείαν ἐκ τῆς νήσου γενέσθαι φησίν· ἀλλὰ τὴν ἀναγωγὴν μόνην, διὰ τὴν τοῦ λιμένος ἀρετήν· τὸ δ᾽ ὕδωρ ἐκ τῆς περαίας ἀρύσασθαι παρῆν, ἐξομολογουμένου πως τοῦ ποιητοῦ δι᾽ ἐμφάσεως, ὅτι πελαγίαν εἶπεν οὐ πρὸς ἀλήθειαν, ἀλλὰ πρὸς ὑπερβολὴν καὶ μυθοποιΐαν· [2] Ἐπεὶ δὲ καὶ τὰ περὶ τῆς πλάνης τοῦ Μενελάου λεχθέντα συνηγορεῖν δοκεῖ τῇ ἀγνοίᾳ τῇ περὶ τοὺς τόπους ἐκείνους, βέλτιον ἴσως ἐστὶ, τὰ ἐν τοῖς ἔπεσι τούτοις ζητούμενα προεκθεμένους, ἅμα [3] ταῦτά τε διαστεῖλαι, καὶ περὶ τοῦ ποιητοῦ ἀπολογήσασθαι καθαρώτερον. Φησὶ δὲ πρὸς Τηλέμαχον ὁ Μενέλαος θαυμάσαντα τὸν τῶν βασιλείων κόσμον·

Odyſſ. δ. 81. Ἦ γὰρ πολλὰ παθὼν, καὶ πόλλ᾽ ἐπαληθεὶς
Ἠγαγόμην ἐν νηυσὶ, καὶ ὀγδοάτῳ ἔτει ἦλθον·
Κύπρον, Φοινίκην τε, καὶ Αἰγυπτίους ἐπαληθεὶς,
Αἰθίοπάς θ᾽ ἱκόμην, καὶ Σιδονίους, καὶ Ἐρεμβοὺς,
Καὶ Λιβύην.

p. 38. [4] Ζητοῦσι δὲ, πρὸς τίνας ἦλθεν Αἰθίοπας, πλέων ἐξ Αἰγύπτου· (οὔτε γὰρ ἐν τῇ καθ᾽ ἡμᾶς θαλάττῃ οἰκοῦσί τινες Αἰθίοπες, [5] οὔτε τῷ Νείλῳ [6] τοὺς καταῤῥάκτας ἦν διελθεῖν ναυσί·) τίνες τε οἱ Σιδόνιοι· οὐ

A ſub Menelai adventum longiùs quàm ſuo tempore à continente abfuiſſe, de ſuo multis partibus veritatem excedens intervallum addidit, ut fabulosè rem narraret. At fabulæ non ignorationis cauſa finguntur: quod vel ex eo deprehendere poſſis, quòd quæ de Proteo, de Pygmæis, de efficacitate venenorum & alia id genus poëtæ fingunt, non ob ignorationem locorum ea comminiſcuntur, ſed delectandi cauſa. Quomodo ergo Pharum aquæ expertem, aqua præditam dicit?

Commodus eſt in ea portus, unde in mare naves
Propellunt celeres lymphis nigrantibus hauſtis.

B Nimirum neque hoc fieri nequit, ut puteum aqua deficiat, neque ex ipſa inſula aquam peti affirmat, ſed imponi tantùm in naves ob portus commoditatem. & licebat ex oppoſita continente aquam haurire, quod quodammodo videtur faſſus eſſe poëta, his innuens verbis, quòd inſulam mari cinctam dicit non verè, ſed exceſſus & fabulandi cauſa. Quoniam autem ea, quæ de Menelai peregrinatione diſſeruit, videntur confirmare locorum iſtorum ignorationem, fortaſſis præſtiterit, nos, quæ in verſibus iſtis quæruntur, priùs exponere, itáque ſimul & diſtinctiùs illa explicare, & poëtam clariùs defen-C dere. Menelaus ergo Telemachum regiæ ornatum admirantem ſic alloquitur:

Multa etenim paſſus, & per loca multa vagatus
Has ego opes octavo adduxi navibus anno:
Cyprum, Phœnicenque per Ægyptumque vagatus
Æthiopes adii, tum Sidonios & Erembos,
Et Libyam.—

Quærunt autem ad quos Æthiopas venerit, cum ex Ægypto navigaret. (neque enim in noſtro mari habitant aliqui Aethiopes, neque navibus per catarractas D Nili potuit vehi.) Tum qui Sidonii: non

1. οὐκ ἀγνοίας χάριν] χάριν, cauſam finalem notare ſolet: hîc magis efficientem. *Idem.*

2. Ἐπεὶ δὲ καὶ τὰ περὶ τῆς πλάνης] Hîc iterum interrumpit Strabo diſputationem adverſus Eratoſthenem: inſerit enim quæſtiones aliquot ejuſdem argumenti, non tamen ab Eratoſthene tantum, ſed aliis quoque multis tractatas. Prima eſt, De Menelai erroribus. *Idem.*

3. ταῦτά τε διαστεῖλαι] Libri veteres habebant διαστῆσαι Sed διαστεῖλαι legendum, quæ vox ſignificat diſtinguere & enodare quæ erant implicita. Sumptum à rationibus. Inde *Diaſtolei* in lege 4. Codd. de tabulariis, ſcribis, logographis & cenſualibus διαστίζειν tamen pro διαστέλλειν uſurpant ſæpius Græci Juriſconſulti. *Idem.*

4. Ζητοῦσι δὲ] Tria proponit de quibus ſolet quæri hoc loco. Primum eſt; Quinam iſti ſint Æthiopes ad quos venit Menelaus, & quomodo ad eos venit. Alterum; Quinam ſunt iſti Sidonii. Tertium; Qui iſti ſint Erembi: has quæſtiones, eodem quo hîc proponit, ordine tractabit. *Idem.*

5. οὔτε τῷ Νείλῳ τοὺς κατ.] Manuſſ. τοῦ Νείλου. *Idem.*

6. τοὺς καταῤῥάκτας ἦν, διελθεῖν ναυσὶ] Neque enim fuere naves Menelai plicatiles, ut humeris geſtari poſſent, quod in illis locis fieri ſolebat. Plinius v. c. 9. *Ibi Æthiopum conveniunt naves: Namque eas plicatiles humeris transferunt, quoties ad catarractas ventum eſt.* vel pactonibus, de quibus Strabo lib. XVII. *Idem.*

1. ἐγκυ

enim intelligi poteſt de iis qui ſunt in Phœnicia: neque enim genere poſito, ſpeciem intuliſſet. Item qui fuerint Erembi: nam hoc nomen eſt novum. Proinde Ariſtonicus noſtræ ætatis Grammaticus in iis, quæ de erroribus Menelai commentatus eſt, multorum de ſingulis propoſitis quæſtionibus ſententias perſcripſit. Nobis ſatis erit compendio referre. Itaque eorum, qui navigaſſe Menelaum in Aethiopiam confirmant, alii circumnavigaſſe eum per Gades uſque ad Indiam dicunt: tempus etiam peregrinationi accommodantes, quòd octavo anno ſe rediiſſe dicit. Alii per Iſthmum, qui eſt ad Arabicum ſinum: alii per aliquam foſſarum. Sed neque circumnavigatio, quam Crates introducit, neceſſaria eſt: non quod impoſſibilis ſit, (nam ne Ulyſſis quidem errores impoſſibiles ſunt) ſed quia neque ad mathematicorum poſitiones congruunt, neque ad tempus errorum. Nam & invito moræ ſunt injectæ, eſtque difficultate navigandi detentus: 5 ſicut ipſe dicit de LX. navibus quinque tantum Menelao fuiſſe relictas: & ſponte etiam moras traxit pecuniæ colligendæ cauſa. Sic enim Neſtor:

Sic tunc multa ſuis cum navibus ille vagatus
Ingentes cumulavit opes, aurumque coëgit,

nimirum

Cyprum, Phœnicenque, per Aegyptumque vagatus.

Et navigatio per Iſthmum ſeu foſſam ſi ab ipſo poëta fuiſſet commemorata, acciperetur ut fabula: cùm autem à poëta non dicatur, ocioſè & contra fidem veri introducitur. Contra fidem dico, quòd ante bellum Trojanum nulla fuit foſſa: Et Seſoſtrim qui conatus fuit

γὰρ οἵ γε ἐν Φοινίκῃ· 1 οὐ γὰρ αὖ τὸ γένος προσθεὶς, τὸ εἶδος *ἐπήνεγκε· τίνες τε οἱ Ἐρεμβοί· καινὸν γὰρ τὸ ὄνομα. Ἀριστόνικος μὲν οὖν ὁ καθ' ἡμᾶς γραμματικὸς ἐν τοῖς περὶ τῆς Μενελάου πλάνης, πολλῶν ἀναγέγραφεν ἀνδρῶν ἀποφάσεις περὶ ἑκάστου τῶν ἐκκειμένων κεφαλαίων· ἡμῖν δ' ἀρκέσει κἂν ἐπιτέμνοντες λέγωμεν· 2 Οἱ μὲν δὴ πλεῦσαι φήσαντες εἰς τὴν Αἰθιοπίαν, 3 οἱ μὲν περίπλουν τὸν διὰ Γαδείρων μέχρι τῆς Ἰνδικῆς εἰσάγουσιν· ἅμα καὶ τὸν χρόνον τῇ πλάνῃ συνοικειοῦντες, ὅν φησιν, ὅτι ὀγδοάτῳ ἔτει ἦλθεν· οἱ δὲ διὰ τοῦ ἰσθμοῦ, τοῦ κατὰ τὸν Ἀράβιον κόλπον· οἱ δὲ διὰ τῶν διωρύγων τινός. Οὔτε δ' ὁ περίπλους ἀναγκαῖος, ὃν Κράτης εἰσάγει· οὐχ ὡς ἀδύνατος εἶναι (καὶ γὰρ οὐδ' ἡ Ὀδυσσέως πλάνη ἀδύνατος) ἀλλ' ὅτι 4 οὔτε πρὸς τὰς ὑποθέσεις τὰς μαθηματικὰς χρήσιμος, οὔτε πρὸς τὸν χρόνον τῆς πλάνης. καὶ γὰρ ἀκούσιοι διατριβαὶ κατέσχον αὐτὸν ὑπὸ δυσπλοίας, 5 φήσαντα, ὅτι ἀπὸ ἑξήκοντα νεῶν πέντε ἐλείφθησαν αὐτῷ, καὶ ἑκούσιοι χρηματισμοῦ χάριν· Φησὶ γὰρ ὁ Νέστωρ

Ὡς ὁ μὲν, ἔνθα πολὺν βίοτον καὶ χρυσὸν ἀγείρων Odyſſ. γ. 301.

Ἠλᾶτο ξὺν νηυσί. --

Κύπρον, Φοινίκην τε, καὶ Αἰγυπτίους ἐπαληθείς. Odyſſ. δ. 83.

Ὅ τε διὰ τοῦ ἰσθμοῦ πλοῦς ἢ τῶν διωρύγων, λεγόμενος μὲν, ἠκούετο ἂν ἐν μύθου σχήματι· μὴ λεγόμενος δὲ, περιττῶς καὶ ἀπιθάνως εἰσάγοιτο ἄν. Ἀπιθάνως δὲ λέγω, ὅτι πρὸ τῶν Τρωϊκῶν οὐδεμία ἦν διῶρυξ· 6 τὸν δὲ ἐπιχειρήσαντα

* Vett. ἐπήγαγε

1. οὐ γὰρ ἂν τὸ γένος προσθεὶς) Lege, cum MSS. προθεὶς. Γένος autem & εἶδος, minus propriè pro ὅλον & μέρος. Idem.

2. οἱ μὲν δὴ πλεῦσαι φήσαντες) ἀντὶ τοῦ, Τῶν μὲν δὴ φησάντων. Idem.

3. οἱ μὲν περίπλουν) Hæc fuit Cratetis ſententia, qui, ut ſupra vidimus, verba poëtæ conabatur iis accommodare, quæ mathematici de terræ forma diſputant. Quare hîc quoque, cum vulgò quæreretur qua ratione Menelaus in mari Ægyptiaco errans ad Æthiopas perveniſſet; Reſpondebat Crates, Menelaum egreſſum è mari noſtro in Atlanticum, facilè ad Æthiopas potuiſſe pervenire: atque hoc, ſecutus mathematicos, dicebat. Iis enim placet, mari Atlantico cingi terram, ita ut à Gadibus, non ad Æthiopas tantum, ſed ad extremos etiam verſus Orientem Indos navigari queat. Idem.

4. οὔτε πρὸς τὰς ὑποθέσεις τὰς μαθηματικὰς) Strabo lib. III. p. 157. edit. Pariſ. de iiſdem Ulyſſis erroribus loquens, Ὥς τε οὐκ ἀπίθανον ἐποίησε τὸ πλάσμα. οὔτ' εἴ τινες αὐταῖς τε ταύταις ταῖς ἱστορίαις πιστεύσαντες, καὶ τῇ πολυμαθίᾳ τοῦ ποιητοῦ, καὶ πρὸς ἐπιστημονικὰς ὑποθέσεις ἔτρεψαν τὴν Ὁμήρου ποίησιν, καθάπερ Κράτης τε ὁ Μαλλώτης ἐποίησε, καὶ ἄλλοι τινές, qui locus iſtum explicat. Idem.

5. Sicut ipſe dicit.) φήσαντα, ὅτι ἀπὸ. *Aut librarii eſt error, aut lapſus memoria Strabo. Non enim Menelaus de ſe, ſed hoc de ipſo narrat Neſtor Telemacho. Odyſſ. γ. 299.* Xyland.

5. φήσαντα, ὅτι) Malim φήσαντος ſcilicet τοῦ ποιητοῦ. Non enim profectò lapſus eſt hîc memoria Strabo, quum mox rectè dicat, φησὶ γὰρ ὁ Νέστωρ, cujus etiam ſunt iſta, ut rectè animadvertit Xylander. *Caſaub.*

6. τὸν δὲ ἐπιχειρήσαντα ποιῆσαι Σέσωστριν) Diſſentit ab Herodoto. Is enim alias quidem foſſas & dioryges omnes, à Seſoſtride fuiſſe effoſſas auctor eſt, ſed de ea quæ ad mare Rubrum ducebat ne γρὺ quidem: & è contrario ejus effoſſionem tribuit libro ſecundo c. 158. alii regi, qui multis poſt Seſoſtrin annis vixit. Verba ejus ſunt, Ψαμμιτίχου δὲ Νεκὼς παῖς ἐγένετο, καὶ ἐβασίλευε Αἰγύπτου, ὃς τῇ διώρυχι ἐπεχείρησε πρῶτος τῇ ἐς Ἐρυθρὰν θάλασσαν φερούσῃ, τὴν Δαρεῖος ὁ Πέρσης δεύτερα διώρυξε. Idem apud Diodorum quoque leges. Sed ſequitur Strabo cum hîc, tum lib. ultimo eoſdem auctores, quos Ariſtoteles, apud quem (Meteor. I. cap. 14. in fine) eadem penè verba reperies. Sed plura de his lib. XVII. Idem.

ποιῆσαι Σέσωστριν, ἀποστῆναί φασι [1] μετεωροτέραν ὑπολαβόντα τὴν τῆς θαλάττης ἐπιφάνειαν. Ἀλλὰ μὴν οὐδ' ὁ ἰσθμὸς ἦν πλώϊμος· [2] ἀλλ' εἰκάζει ὁ Ἐρατοσθένης οὐκ εὖ· μὴ γάρ πω τὸ ἔκρηγμα τὸ κατὰ τὰς στήλας γεγονέναι νομίζει· ὥστε ἐνταῦθα συνάπτειν τὴν ἔξω θάλατταν τῇ ἐντὸς, καὶ καλύπτειν τὸν ἰσθμὸν μετεωροτέραν οὖσαν· τοῦ δ' ἐκρήγματος γινομένου ταπεινωθῆναι, καὶ ἀνακαλύψαι τὴν γῆν, τὴν κατὰ τὸ Κάσιον, καὶ τὸ Πηλούσιον, μέχρι τῆς Ἐρυθρᾶς. Τίνα οὖν ἔχομεν ἱστορίαν περὶ τοῦ ἐκρήγματος τούτου, διότι πρὸ τῶν Τρωϊκῶν οὔπω ὑπῆρχεν;

p. 39. [3] Ἴσως δ' ὁ ποιητὴς ἅμα μὲν τὸν Ὀδυσσέα ταύτῃ διεκπλέοντα εἰς τὸν Ὠκεανὸν πεποιηκὼς, ὡς ἤδη ἐκρηγμάτων γεγονότων· ἅμα δὲ εἰς τὴν ἐρυθρὰν τὸν Μενέλαον, ἐκ τῆς Αἰγύπτου ναυστολῶν, ὡς οὔπω γεγονότος· ἀλλὰ καὶ τὸν Πρωτέα εἰσάγει λέγοντα αὐτῷ·

Odyſſ. δ. 563. Ἀλλά σ' ἐς Ἠλύσιον πεδίον, καὶ πείρατα γαίης
Ἀθάνατοι πέμψουσι. --

[4] Ποῖα οὖν, καὶ ὅτι ἑσπέριόν τινα λέγει τόπον τοῦτον ἔσχατον, ὁ Ζέφυρος παρατεθεὶς δηλοῖ·

Ibid. 567. Ἀλλ' αἰεὶ Ζεφύροιο λιγὺ πνείοντας ἀήτας
Ὠκεανὸς ἀνίησι. --

Ταῦτα γὰρ αἰνιγμάτων πλήρη. [5] Εἰ δ' οὖν καὶ σύρρουν ποτὲ ὑπάρξαντα τὸν ἰσθμὸν τοῦτον ὁ ποιητὴς ἱστόρηκε, πόσῳ μείζονα ἂν ἔχοιμεν πίστιν τοῦ, τοὺς Αἰθίοπας διχθὰ διῃρῆσθαι, πορθμῷ τηλικούτῳ διειργομένους; [6] Τίς δὲ καὶ χρηματισμὸς παρὰ τῶν ἔξω, καὶ κατὰ τὸν Ὠκεανὸν Αἰθιόπων; καίτοι γὰρ θαυμάζουσι τοῦ κόσμου τῶν βασιλείων οἱ περὶ Τηλέμαχον, τὸ πλῆθος, ὅ ἐστι

Ibidem 73. Χρυσοῦ τ' ἠλέκτρου τε καὶ ἀργύρου ἠδ' ἐλέφαντος.

τούτων δ' οὐδενὸς πλὴν ἐλέφαντος εὐπορία παρ' ἐκείνοις ἐστὶν, ἀπορωτάτοις τῶν ἁπάντων οὖσι τοῖς πλείστοις, καὶ νομάσι· Νὴ Δία, ἀλλ' ἡ Ἀραβία προσῆν, καὶ τὰ μέχρι τῆς Ἰνδικῆς· τούτων δ' ἡ μὲν εὐδαίμων κέκληται μόνη τῶν ἁπασῶν·

A Iſthmum perfodere, deſtitiſſe ab incepto ferunt, cùm maris ſuperficiem eſſe ſublimiorem ſuſpicaretur. Atqui ne Iſthmus quidem navigabilis fuit: Et Eratoſthenes id non rectè conjectura colligit. Cenſet enim nondum fuiſſe terram apud Herculis columnas perruptam, itaque apud Iſthmum hunc, mare externum cum mediterraneo coiviſſe, cumque altius Iſthmo eſſet, eum intexiſſe: poſtmodo cum apud Gades mare internum erupiſſet, ſubſediſſe id, ac terram juxta Caſium, Peluſium, uſque ad Rubrum mare detexiſſe. At qua hiſtoria confirmabitur, rupturam illam Trojano eſſe bello poſteriorem? An Homerus ſimul & Ulyſſem eà in
B Oceanum evectum ſcribit, ut ruptura iſta jam tum facta: & ex Aegypto naves Menelai in Rubrum mare deportat, ut ruptura iſta nondum exiſtente? Quin & Proteum inducit poëta, ſic Menelao dicentem:

Sed te quâ terræ poſtremus terminus extat,
Elyſium ad campum cæleſtia numina mittent.

Et qualis ſit locus, nempe ultimus verſus Occidentem, Zephyri adjecta mentio declarat:

—ſemper lenis aura Favoni
Spirat ab Oceano.—

Hæc enim ſunt plena obſcurarum quæ-
C ſtionum. Quòd ſi aliquando mari tectum Iſthmum illum noverat Homerus, quanto faciliùs credemus Aethiopes bifariàm diviſos fuiſſe, tanto freto disjunctos? Quæritur & hoc, quid opum potuerit ab exterioribns, & ad Oceanum habitantibus Æthiopibus conſequi Ulyſſes. Miratur enim Telemachus multitudinem ornamentorum regiæ, quæ erant,

Ex ebore, electroque, auro, argentòque parata.

atqui horum nullius, præter ebur, copia eſt apud Aethiopes, pleroſque pauperrimos, & incertis vagantes ſedibus Verum hoc eſt mehercule: Sed proxima erat A-
D rabia, & regiones ad Indiam uſque: de his ſola omnium Arabia vocatur felix:

1. μετεωροτέραν ὑπολαβόντα) Vide Ariſtotelem Meteorologi. libro primo capite ultimo. *Idem.*

2. ἀλλ' εἰκάζει ὁ Ἐρατοσθένης) An hoc commentus eſt Eratoſthenes ut Homero patrocinaretur? minimè gentium. Sed Eratoſthenis ita ſentientis auctoritate utebatur, qui poëtæ verba ita interpretabantur. Verum de hac Eratoſthenis opinione plura infra hoc libro. *Idem.*

3. Ἴσως δὲ ὁ ποιητὴς) Εἰρωνευόμενος hæc dicit Strabo. Legendum autem εἴη πεποιηκὼς vel πεποίηκεν & mox ναυστολεῖ ut habent vett. quidam libri: alioquin hiulca manet ſententia. Locus mihi valde ſuſpectus, & initium ſententiæ depravatum eſſe ſuſpicor. *Idem.*

4. Ποῖα οὖν, καὶ ὅτι ἑσπέριόν τινα λέγει) ποῖα, videlicet iſta πέρατα ſint: ſed legere malim, Ποῖα οὖν; Καί. Nam apud Grammaticos τὸ καὶ ſæpe ſic uſurpatur. *Idem.*

5. εἰ δ' οὖν καὶ σύρρουν ποτὲ ὑπ.) Apparet ex iſtis, cum iiſdem diſputare nunc Geographum, quibuſcum antè de Æthiopiæ diviſione Homerica actum eſt. Docet, eos ἀκατάλληλα loqui, dum iſthmi iſtius σύρροιαν invehunt: & tamen quærunt quo modo Æthiopes orientales ac occidentales δίχθα eſſe diviſos dixerit. *Idem.*

6. τίς δὲ καὶ χρηματισμὸς) Nam Menelaum χρηματισμοῦ χάριν erraſſe magnam partem octo annorum ſignificat iſta poëtæ, ut paullò antè dictum eſt. ὡς ὁ μὲν ἔνθα πολὺν βίοτον καὶ χρυσὸν ἀγείρων [illegible] lè hæc accipiunt interpretes. *Idem.*

1. εἰδὼς

India quanquam hoc nomine non afficitur, tamen creditur & perhibetur eſſe feliciſſima. Indiam quidem non norat Homerus: erat enim facturus alioqui mentionem. Arabia, quam nunc vocant felicem, illis temporibus dives non erat, ſed inops, & urbs ab habitantibus in tabernaculis colebatur hominibus. Quæ aromata fert, unde nomen regioni, quòd aromatum merces in noſtris regionibus rara, eſt & in precio, exigua eſt regio. Ac noſtra quidem ætate Arabes copia rerum & divitiis abundant, quia aſſidua eſt & copioſa negociatio: tunc autem ita eos habuiſſe, probabile non eſt. Iam quod ad ipſa pertinet aromata mercator ſanè & camelum agens, copiam aliquam poterat hujuſmodi mercium comportare. Menelao autem opus erat ſpoliis, aut donis regum ac principum, qui & haberent quod largirentur, & darent ob ſplendorem, ac gloriam ejus. Enimvero Ægyptii, iiſque propinqui Aethiopes & Arabes, neque omnino inopes erant, neque nulla ad eos de Atridis fama pervenerat, maximè bello ab iis Trojano confecto. itaque ſperare Menelaus ab iis munera poterat. Sic etiam de thorace Agamemnonis ſcribitur:

Quem Cinyra hoſpitii pignus donaverat olim,
In Cypro, magni de fama factus Atridæ
Certior.—

Proinde majus peregrinationis tempus conſumſiſſe Menelaum dicemus in Phœnicia, Syria, Ægypto, Africa, & locis Cypro vicinis, omninoque apud oram noſtram maritimam inſulaſque: nam inde & hoſpitalia munera, & præda ac vi extorta dona, maximè ab iis, qui opem Trojanis tulerant, conſequi poterat. Ad Oceanum habitantes longeque diſſiti barbari talem ſpem ei nullam oſtendebant. Dicitur ergo in Aethiopiam veniſſe

A τὴν δ᾽, εἰ καὶ μὴ ὀνομαςὶ καλοῦσιν, οὕτως ὑπολαμβάνουσί γε, καὶ ἱςοροῦσιν, ὡς εὐδαιμονεςάτην· Τὴν μὲν οὖν Ινδικὴν οὐκ οἶδεν Ομηρος, [1] εἰδὼς δ᾽ ἐμέμνητο ἄν· [2] τὴν δὲ Αραβίαν, ἣν εὐδαίμονα προσαγορεύουσιν οἱ νῦν, τότε δ᾽ οὐκ ἦν πλουσία, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἄπορος, [3] καὶ ἡ πόλις αὐτῆς, σκηνιτῶν ἀνδρῶν· ὀλίγη δὲ ἡ ἀρωματοφόρος, δι᾽ ἣν καὶ τοῦτο τοὔνομα * εὕρετο ἡ χώρα, διὰ τὸ καὶ τὸν φόρτον εἶναι τὸν τοιοῦτον ἐν τοῖς παρ᾽ ἡμῖν σπάνιον, καὶ τίμιον. Νυνὶ μὲν οὖν εὐποροῦσι, καὶ πλουτοῦσι διὰ τὸ καὶ τὴν ἐμπορίαν εἶναι πυκνὴν, καὶ δαψιλῆ· τότε δὲ οὐκ εἰκός. Αὐτῶν δὲ χάριν

B τῶν ἀρωμάτων [4] ἐμπόρῳ μὲν καὶ καμηλίτῃ γένοιτ᾽ ἄν τις ἐκ τῶν τοιούτων φορτίων εὐπορία. Μενελάῳ δὲ λαφύρων, ἢ δωρεῶν ἔδει παρὰ βασιλέων, καὶ δυναστῶν, ἐχόντων τε ἃ δώσουσι, καὶ βουλομένων διὰ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ, καὶ εὔκλειαν. Οἱ μὲν οὖν Αἰγύπτιοι, καὶ οἱ πλησίον Αἰθίοπες, καὶ Αραβες, [5] οὔθ᾽ οὕτω τελέως ἄβιοι, οὔτ᾽ ἀνήκοοι τῆς τῶν Ατρειδῶν δόξης, καὶ μάλιςα διὰ τὴν κατόρθωσιν τοῦ Ιλιακοῦ πολέμου· ὥστ᾽ ἐλπὶς ἦν τῆς ἐξ αὐτῶν ὠφελείας· καθάπερ ἐπὶ τοῦ θώρακος τοῦ Αγαμέμνονος λέγεται· p. 40.

C Τόν ποτέ οἱ Κινύρης δῶκε ξεινήϊον εἶναι·
Πεύθετο γὰρ Κύπρονδε μέγα κλέος.— Iliad. λ. 20.

[6] Καὶ δὴ καὶ τὸν πλείω χρόνον τῆς πλάνης, λεκτέον μὲν ἐν τοῖς κατὰ Φοινίκην, καὶ Συρίαν, καὶ Αἴγυπτον, καὶ Λιβύην γενέσθαι, καὶ τὰ περὶ Κύπρον χωρία, καὶ ὅλως τὴν καθ᾽ ἡμᾶς παραλίαν, καὶ τὰς νήσους· καὶ γὰρ ξένια παρὰ τούτοις, καὶ τὸ βίᾳ, καὶ τὸ ἐκ λεηλασίας πορίζεσθαι, καὶ μάλιςα παρὰ τῶν συμμαχησάντων τοῖς Τρωσὶν, ἐντεῦθεν ἦν. Οἱ δ᾽ ἐκτὸς καὶ πόρρω βάρβαροι, οὐδεμίαν [7] τοιαύτην ὑπηγόρευον ἐλ-

D πίδα. Εἰς οὖν τὴν Αἰθιοπίαν ἀφῖχθαι λέγεται

* Manuſſ. εὕρατο

1. εἰδὼς δὲ ἐμέμνητο ἄν) Si notam habuiſſet Indiam, ejus meminiſſet. Hoc genus argumenti, quàm ſit infirmum, & dixit jam bis, & iterum ac ſæpius repetet Strabo. *Idem.*

2. τὴν δ᾽ Αραβίαν) Dictum eſt, ut Virg. Æ 1. v. 577. *Urbem quam ſtatuo, veſtra eſt.* Nam planius erat Η δὲ Αραβία. *Idem.*

3. καὶ ἡ πόλις αὐτῆς) Carnam ſive Caranam urbem Arabum maximam videtur ſignificare. Sed de Arabia fælice, & Scenitis libro XVI. *Idem.*

4. ἐμπόρῳ μὲν καὶ καμηλίτῃ) Camelis δρομάσι, quos vocant Latini dromedarios, utebantur illarum regionum mercatores ad merces comportandas: unde καμηλίτης & καμηλέμπορος ſæpe Straboni idem ſonant. *Idem.*

5. οὔθ᾽ οὕτω τελέως ἄβιοι) non ita ab omni cultu alieni, ceu Nomades aliqui, quos poëta ἀβίους vocat. Nam poëtæ locum reſpicit. vide in VII. *Idem.*

6. Καὶ δὴ καὶ τὸν πλείω χρόνον) Expenſis & exploſis aliorum ſententiis, nunc ſuam ipſe profert interpretationem. *Idem.*

7. τοιαύτην ὑπηγόρευον ἐλπίδα) ὑπαγορεύειν & ὑπογράφειν verba ſunt Straboni admodum familiaria, idémque ſignificant: innuere videlicet aliquid & oſtentare, etiam ſi verbis id non fiat. Polybius Exc. leg. I. Αννίβας δὲ τοὺς περὶ Πολύκλειτον καὶ Φιλόδημον ἀποδεξάμενος φιλανθρώπως καὶ πολλὰς ἐλπίδας ὑπογράψας τῷ μειρακίῳ. Diodorus Siculus libro XIX. Καὶ μεγάλας ὑπογραφόντων ἐλπίδας ἐξαπατηθεὶς κεναῖς προσδοκίαις ἧκε πρὸς Αντίγονον. [Sic fere καταγράφειν uſurparunt, ut in loco veteris ſcriptoris apud Suidam in κατέγραφα.] *Idem.*

* Lego οὐχ ὅτι τῷ ὄντι εἰς τὴν Αἰθιοπίαν ἧκεν, ἀλλ' ὅτι.

Odyſſ. 17. 166 & 182. Odyſſ. η. initio & 81.

A ὁ Μενέλαος, * [1] οὐχ ὅτι μέχρι τῶν ὅρων τῶν πρὸς Αἰγύπτῳ· τάχα μὲν γὰρ καὶ πλησιαίτεροι ἦσαν ταῖς Θήβαις οἱ τότε ὅροι· ἀλλὰ καὶ οἱ νῦν πλησίον εἰσὶν, οἱ κατὰ Συήνην, καὶ τὰς Φίλας· ὧν ἡ μὲν τῆς Αἰγύπτου ἐστὶν, αἱ δὲ Φίλαι κοινὴ κατοικία τῶν Αἰθιόπων, καὶ τῶν Αἰγυπτίων· [2] Ὁ οὖν εἰς Θήβας ἀφιγμένος, εἰ καὶ μέχρι τῶν ὅρων ἀφῖκτο, ἢ καὶ περαιτέρω τῶν Αἰθιόπων, καὶ ταῦτα τῇ βασιλικῇ ξενίᾳ χρώμενος, οὐδὲν ἄλογον. Οὕτω δὲ καὶ Κυκλώπων εἰς γαῖαν ἀφῖχθαι φησὶν ὁ Ὀδυσσεὺς, μέχρι τοῦ σπηλαίου προεληλυθὼς ἀπὸ θαλάττης· [3] ἐπ' ἐσχατιᾶς γὰρ ἱδρύσθαί που λέγει. Καὶ εἰς Αἰολίαν δὲ, καὶ Λαιστρυγόνας, καὶ τοὺς ἄλλους τόπους, ὅπου ποτὲ καθωρμίσατο, ἐκεῖσε B φησὶν ἀφῖχθαι. Καὶ ὁ Μενέλαος οὖν οὕτως εἰς Αἰθιοπίαν ἧκεν, οὕτω δὲ καὶ εἰς Λιβύην ὅτι προσέσχε τόποις τισίν· ἀφ' οὗ καὶ [4] ὁ κατὰ τὴν Ἀρδανίαν λιμὴν, [5] τὴν ὑπὲρ Παραιτονίου, Μενέλαος καλεῖται. [6] Εἰ δὲ Φοίνικας εἰπὼν, ὀνομάζει καὶ Σιδονίους τὴν μητρόπολιν αὐτῶν, [7] σχήματι συνήθει χρῆται, ὡς,

Iliad. ν. initio
> Τρῶάς τε, καὶ Ἕκτορα νηυσὶ πέλασσε. καὶ

Iliad. β. 641.
> Οὐ γὰρ ἔτ' Οἰνῆος μεγαλήτορος υἱέες ἦσαν.
> Οὐδ' ἄρ' ἔτ' αὐτὸς ἔην, θάνε δὲ ξανθὸς [8] Μελέαγρος. καὶ

Iliad. θ. 47.
> Ἴδην δ' ἵκανεν [9] καὶ Γάργαρον. -- καὶ

Iliad. β. 536.
> Οἳ δ' Εὔβοιαν ἔσχον. -- καὶ,
> [10] Χαλκίδα τ' Εἰρέτριάν τε.

[11] Καὶ Σαπφώ·

A Menelaus, non tantùm uſque ad terminos ejus qui attingunt Ægyptum. Fortaſſis enim ea tempeſtate fines propiùs Thebas erant. ſed & hodie propinqui ſunt ad Syenem & Philas: quarum illa Ægypti eſt, hæ communis Æthiopum Ægyptiorumque habitatio. Qui ergo Thebas pervenit, etſi uſque ad fines, vel etiam ultra eos pervenit, hoſpitio uſus Æthiopum ipſiuſque adeò regis, non abſurdè dicitur in Aethiopiam veniſſe. Sic etiam in terram Cyclopum ſe dicit veniſſe Ulyſſes, à mari uſque ad ſpeluncam progreſſus, quam in extremo ſitam fuiſſe ait. In Aeoliam quoque, & ad Læſtrygones, & alia in loca ad B quæ aliquando appulit, ſe veniſſe perhibet. Hoc igitur modo etiam Menelaus in Aethiopiam venit, & in Africam quoque: ubi quibuſdam locis naves applicuit: unde etiam portus, qui ad Ardaniam eſt, ſupra Parætonium, Menelaus nominatur. Quod autem Phœnicia appellata, Sidonios nominat, principem ſcilicet Phœniciæ urbem, 7 figura utitur ſibi familiari, ut,

> *Ad claſſem Teucros adduxit, & Hectora ſævum.* &,
> *Jam tum magnanimus cum natis clauſerat Oeneus*
> *Extremam vitæ lucem, & flavo Meleagro.*

C rurſum:

> *Jam pervenere & Gargaron.* — &,
> *Nec non Eubœæ cultores.* — &,
> *Cives Chalcidis, Eretriæque.* —

Sic etiam Sappho:

1. *οὐχ ὅτι μέχρι τῶν ὅρων τῶν πρὸς Αἰγύπτῳ*] Lege quæ ſequuntur: facilè intelliges mentem Strabonis hanc eſſe, dici Menelaum veniſſe in Æthiopiam, non quod eam eſſet ingreſſus, aut in eam penitus veniſſet: ſed quia ad Æthiopiæ fines acceſſerat, quod ei non fuit difficile, qui Thebas jam veniſſet: fines enim Æthiopum non procul abſunt Thebis. Hæc omnino mens eſt Strabonis. Quare non dubito locum hunc eſſe depravatum & aliquot verbis mutilum. Lego *οὐχ ὅτι εἰς τὴν Αἰθιοπίαν τῷ ὄντι ἀφῖκτο. ἀλλ' ὅτι μέχρι τῶν ὅρων τῶν πρὸς Αἰγύπτῳ.* Potuere Strabonis verba alia eſſe, ſententia, opinor, non fuit alia. *Idem.*

2. *ὁ οὖν εἰς Θήβας ἀφιγμένος*) Cum conſtet Menelaum Thebas veniſſe, nam id expreſſis verbis Homerus ait, cum inquam hoc conſtet, quid mirum ſi quis dicat Menelaum favore & auxilio cum reliquorum Ægyptiorum tum regis ipſius ad fines Æthiopiæ aut etiam in ulteriora ejus regionis poſtea veniſſe? Nam de ſtudio illorum hominum erga Menelaum, non ſinit nos dubitare poëta, quibus & quantis donis ab iis fuerit affectus, commemorans. Potuit ergo curare rex qui Menelaum excepit, ut ipſe ad Æthiopiæ fines deduceretur. Porrò qui vel extremos fines alicujus regionis adierunt, ii poſtea ſe regionem ipſam adiiſſe gloriari ſolent: falluntur autem qui *βασιλικὴν ξενίαν* de Æthiopibus accipiunt. *Idem.*

3. *ἐπ' ἐσχατιᾶς γὰρ ἱδρύσθαί που λέγει*) Homeri verba, *Idem.*

Ἔνθα δ' ἐπ' ἐσχατιῇ σπέος εἴδομεν. *Idem.*

4. *ὁ κατὰ τὴν Ἀρδανίαν λιμὴν*) Ptolemæo libro IV. Ἀρδανὶς ἄκρον. Apud Strabonem libro XVII. perperam Ἀρδανάξης. Ibidem lege de portu Menelao. *Idem.*

5. *τὴν ὑπὲρ Παραιτονίου*) Occaſum verſus. *Idem.*

6. *εἰ δὲ Φοίνικας εἰπὼν*) Accedit ad τὸ δεύτερον ζήτημα. *Idem.*

7. Figura utitur ſibi familiari.) *Nempè qua genere vel toto poſito, ſpecies ſive pars ſubjicitur nominatim* πρόληψις *ea figura dicitur. Euſtath. Ilia. θ.* πλατὺν D τρόπον ποιητικὸν *vocat. Nam commemoratis Trojanis, Hector nominatur, ipſe quoque Trojanus & Trojanorum dux filii Oenei, & eorum præcipuus Meleager. Gargarus Idæ pars. Eubœæ urbes Chalcis & Eretria. Paphus Cypri urbs. Ita in ſacris etiam literis. Marc.* XVI. c. 7. *dicite diſcipulis ejus & Petro. qua de re ſuo diximus loco.* Xyland.

7. *σχήματι συνήθει χρῆται*) Exempla hujus σχήματος tam multa ſunt & apud poëtam, & apud alios, ut ea annotare nihil attineat: præterea non ſemel hoc ipſum admonet Strabo. *Caſaub.*

8. Μελέαγρος) & ipſe Oenei filius. *Idem.*

9. *καὶ Γάργαρον*) quæ eſt montis Idæ pars. *Idem.*

10. *χαλκίδα τ' Εἰρέτριάν τε*) Urbes Eubœæ inſulæ. Dele autem τὸ καὶ quod antè hæc verba eſt poſitum. *Idem.*

11. *καὶ Σαπφὼ*) Venerem alloquebatur his verbis Sappho. *Idem.*

1. ἢ Πάφο

Seu te Cyprus habet, ſeu Paphus, aut Panormus. A

Quanquam fuit etiam aliud quippiam quod fecit, ut quanquam Phœnice jam commemorata, tamen ſeorſim Sidonem nominaret: quod nonnulli quærunt. Nam ad reliquas deinceps gentes referendas, ſatis erat dixiſſe,

Cyprum, Phœnicenque per Ægyptum-que vagatus
Aethiopes adii. —

ſed ut oſtenderet ſe etiam aliquandiu apud Sidonios fuiſſe peregrinatum hoc ipſum indicat, laude rerum ſecundarum quæ ſunt apud ipſos, & artis præſtantiæ: quam præclarum erat vel in memoriam revocare: vel obſervare, eo quòd B Helena cum Alexandro jam antè eorum uſa erat hominum hoſpitio. Itaque & apud Alexandrum multa eorum opera recondita dicuntur:

Hîc inerant varii pepli, muliebria texta:
Sidonias namque ipſe Paris per cærula ſecum
Duxerat Iliacam famoſa Sidone ad urbem,
Tyndarida adducens Helenam.—

& apud Menelaum, qui ita Telemachum alloquitur,

Crateram tibi donabo, mira arte paratam C
Argento ex ſolido: labia undique circuit aurum,
Mulciber hunc fecit: dono mihi ſplendidus heros
Olim rex Sidonum, redeuntem tempore quo me
Hoſpitio excepit, dederat. —

Ἢ σε Κύπρος, 1 ἢ Πάφος, ἢ Πάνορμος.

Καίτοι καὶ ἄλλό τι ἦν τὸ ποιῆσαν· καίπερ ἤδη μνησθέντα τῆς Φοινίκης, ἰδίως πάλιν καὶ τὴν Σιδόνα συγκαταλέξαι, [2 Φησίν· ὅπερ ζητοῦσιν ἔνιοι.] Πρὸς μὲν γὰρ τὸ τὰ ἐφεξῆς ἔθνη καταλέξαι, ἱκανῶς εἶχεν οὕτως εἰπεῖν,

Κύπρον, Φοινίκην τὲ, καὶ Αἰγυπτίους ἐπαληθεὶς
Αἰθίοπάς θ' ἱκόμην.--

3 Ἵνα δ' ἐμφήνῃ καὶ τὴν παρὰ τοῖς Σιδονίοις ἀποδημίαν τὴν ἐπὶ πλέον γενομένην, 4 ἐμφαίνει διὰ τῶν ἐπαίνων τῆς παρ' αὐτοῖς εὐτυχίας, καὶ ἧς καλῶς εἶχεν εἴτ' ἀναλαβεῖν, εἴτε καὶ παραλαβεῖν εὐτεχνίας· καὶ τὸ τὴν Ἑλένην προεξενῶσθαι τοῖς ἀνθρώποις μετ' Ἀλεξάνδρου· διόπερ παρὰ τῷ Ἀλεξάνδρῳ πολλὰ τοιαῦτα ἀποκείμενα λέγει· p. 41.

Ἔνθ' ἔσαν οἱ πέπλοι παμποίκιλοι, ἔργα γυναικῶν Iliad. ζ. 289.
Σιδονίων, ἃς αὐτὸς Ἀλέξανδρος θεοειδὴς
Ἤγαγε Σιδονίηθεν ἐπιπλὼς εὐρέα πόντον,
Τὴν ὁδὸν, ἣν Ἑλένην περ ἀνήγαγε --

Καὶ παρὰ τῷ Μενελάῳ· λέγει γὰρ πρὸς Τηλέμαχον·

Δώσω τοι κρητῆρα τετυγμένον· ἀργύρεος δὲ Odyſſ. δ. 115.
Ἐστιν ἅπας, χρυσῷ δ' ἐπὶ χείλεα κεκράανται,
Ἔργον δ' Ἡφαίστοιο· πόρεν δέ ἑ Φαίδιμος ἥρως
Σιδονίων βασιλεὺς, ὅθ' ἑὸς δόμος ἀμφεκάλυψε
Κεῖσέ με νοστήσαντα. --

1. ἢ Πάφος, ἢ Πάνορμος) Paphum oppidum eſſe inſulæ Cypri, quod hîc ſignificat Strabo, notum eſt. Panormus quoque alius ejuſdem inſulæ locus fuiſſe videtur. Sed ego ejus adhuc alibi mentionem fieri non reperi: non memini certè. Fortaſſe ſcripſit Sappho ἡ πάνορμος. Sic Homero λιμένες πάνορμοι. Sanè Strabo libro XIV. Paphi portum commendat. Sed de hoc docti judicent. Sic Alcman, Κύπρον ἱμερτὰν λιποῖσα, καὶ Πάφον περιῤῥύταν. *Idem.*

2. φησὶν, ὅπερ ζητοῦσιν ἔνιοι.) hæc verba ut ſupervacanea inducenda eſſe perſuaſum habeo. φησὶν prorſus eſt hoc loco ineptum, quum non aliorum ſolutiones Strabo proferat, ſed proprias (niſi poſt φησὶν deſit nomen alicujus auctoris, unde hæc deſcribantur:) reliqua manifeſtò ſuperfluunt. Ac videntur iſta ex margine in verba Strabonis irrepſiſſe, quæ eſſe tollenda habeo prorſus perſuaſum. *Idem.*

3. Ἵνα δ' ἐμφήνῃ καὶ τὴν παρὰ τοῖς Σιδονίοις) Si quis locus in toto hoc doctiſſimo ſcriptore malè à ſciolis, aut aliud agentibus librariis acceptus eſt, hic profectò eſt: nam & omiſſa quædam, & quædam ſuo loco mutata, omnia denique mire ſunt perturbata. Lego totum locum ad hunc modum. Πρὸς μὲν γὰρ τὸ τὰ ἐφεξῆς ἔθνη καταλέξαι, ἱκανῶς εἶχεν οὕτως εἰπεῖν.

Κύπρον, Φοινίκην τε, καὶ Αἰγυπτίους ἐπαληθεὶς,
Αἰθίοπάς θ' ἱκόμην.

Ἵνα δ' ἐμφήνῃ καὶ τὴν παρὰ τοῖς Σιδονίοις ἀποδημίαν τὴν ἐπὶ πλέον γενομένην, καλῶς εἶχεν εἴτ' ἀναλαβεῖν, εἴτε καὶ παραλαβεῖν . . . . ἐμφαίνει διὰ τῶν ἐπαίνων τῆς παρ' αὐτοῖς εὐτυχίας καὶ εὐτεχνίας, ... καὶ τὸ τὴν Ἑλένην προεξενῶσθαι, &c. Nunc rationem reddamus omnium. *Idem.*

4. ἐμφαίνει διὰ τῶν ἐπαίνων) Si vulgati codices hîc D ſequendi ſunt, neceſſariò hæc erunt intelligenda, de poëtæ eo loco, quo de nunc agitur, id verò nequit. Nam in eo loco Sidonii tantum nominantur, laude nulla afficiuntur. Quare perſuaſum habemus hûc transferenda eſſe; quæ perperam aliò fuerant tranſlata. Benè autem hic convenit καλῶς εἶχεν, ut modo dixit ἱκανῶς εἶχε. Eſt autem hujus lectionis hæc ſententia, Quemadmodum ſi gentes, apud quas erraverat, voluiſſet tantum ordine recenſere, ſatis erat Menelao ita dicere Κυπρ. &c. Sic ut diuturniorem ſuam apud Sidonios moram exprimeret, commodius fuit, ac quaſi neceſſarium, nomen Sidoniorum, εἴτε ἀναλαβεῖν, hoc eſt repetere (quia in voce Phœnices Sidon ipſa quoque poſita jam cenſeri poterat) vel παραλαβεῖν hoc eſt adjungere & addere, quaſi non ſatis expreſſum id eſſet voce generali. Deinde ſuſpicamur talia quædam deeſſe ταύτην δὲ τὴν ἀποδημίαν ἐμφαίνει. Et mox ἐμφαίνει δὲ καὶ τὸ τὴν. Speramus viros doctos hanc noſtram emendationem ſuo ſuffragio comprobaturos. Eorum eſto judicium. *Idem.*

Δεῖ δὲ δέξασθαι πρὸς ὑπερβολὴν εἰρημένον A τὸ, Ηφαίστου ἔργον, 1 ὡς λέγεται Αθηνᾶς ἔργα, τὰ καλὰ, καὶ Χαρίτων, καὶ Μουσῶν· ἐπεὶ ὅτι γε οἱ ἄνδρες ἦσαν καλλίτεχνοι, δηλοῖ τὸν κρατῆρα ἐπαινῶν, ὃν ὁ Εὔνεως ἔδωκεν ἀντὶ Λυκάονος· φησὶ γὰρ,

Iliad. ψ. 743.

-- κάλλει ἐνίκα πᾶσαν ἐπ' αἶαν
Πολλὸν, ἐπεὶ Σιδόνες πολυδαίδαλοι εὖ ἤσκησαν,
Φοίνικες δ' ἄγον ἄνδρες. --

2 Περὶ δὲ τῶν Ερεμβῶν 3 πολλὰ μὲν εἴρηται· πιθανώτατοι δ' εἰσὶν οἱ νομίζοντες τοὺς Αραβας λέγεσθαι. 4 Ζήνων δ' ὁ ἡμέτερος καὶ γράφει οὕτως·

Αἰθίοπας θ' ἱκόμην, καὶ Σιδονίους Αραβάς τε.

Τὴν μὲν οὖν γραφὴν οὐκ ἀνάγκη κινεῖν παλαιὰν οὖσαν· αἰτιᾶσθαι δὲ βέλτιον τὴν τοῦ ὀνόματος μετάπτωσιν, πολλὴν καὶ ἐπιπολαίαν οὖσαν ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν. 5 Αμέλει δὲ καὶ ποιοῦσι τινὲς παραγραμματίζοντες. 6 Αριστα δ' ἂν δόξειεν εἰπεῖν ὁ Ποσειδώνιος, κἀνταῦθα ἀπὸ τῆς τῶν ἐθνῶν συγγενείας καὶ κοινότητος ἐτυμολογῶν. Τὸ γὰρ τῶν Αρμενίων ἔθνος, καὶ τὸ τῶν Σύρων, καὶ τῶν Αράβων, πολλὴν ὁμοφυλίαν ἐμφαίνει κατά τε τὴν διάλεκτον, καὶ τοὺς βίους, καὶ τοὺς τῶν σωμάτων χαρακτῆρας, καὶ μάλιστα καθὸ πλησιόχωροι εἰσί. δηλοῖ δ' ἡ Μεσοποταμία ἐκ τῶν C τριῶν συνεστῶσα τούτων ἐθνῶν· μάλιστα γὰρ ἐν τούτοις ἡ ὁμοιότης διαφαίνεται· εἰ δέ τις παρὰ τὰ κλίματα γίνεται διαφορὰ τοῖς * προσβορέοις ἐπὶ πλέον, πρὸς τοὺς μεσημβρινοὺς, καὶ τούτοις πρὸς μέσους τοὺς ὅρους, ἀλλ' ἐπικρατεῖ γε τὸ κοινόν·

* Scripti, προσβόρροις

A Intelligendum eſt autem hyperbolicè vocari opus Vulcani, ſicut præſtantia opera Minervæ, Gratiis & Muſis adſcribuntur. Nam egregios artifices fuiſſe Sidonios, oſtendit craterem laudans, quem pro redimendo Lycaone dederat Euneus:

—aliis longè præſtantior ille
Omnibus: hunc etenim ſubtilis laudibus artis
Illuſtres Sidonos docto fecere labore,
Navibus advexere ſuis Pœni.—

Jam de Erembis multa ſunt dicta. Omnium autem hi vero ſimillima, qui Arabes ſignificari putant. Et Zeno quidem B noſter ita ſcribit Homericum verſum:

Aethiopes adii, tum Sidonios Arabeſque.

Sed ſcripturam mutare, cùm ſit vetuſta, non eſt neceſſe: culpanda potiùs nominis mutatio, quæ frequens eſt & uſitata omnibus gentibus: & videntur quidam litterarum mutationibus temerariis eam efficere. Optimè omnium exiſtimo Poſidonium hîc quoque à gentium cognatione & communitate interpretationem vocum ducere. Nam Armeniorum, Syrorum, & Arabum multum cognationis præ ſe ferunt nationes, ſermone, vita, corporum forma, maximè ubi degunt in vicinia. idque oſtendit Meſopotamia ex C tribus his conflata populis: maximè enim in his ſimilitudo eſt illuſtris. Quòd ſi qua eſt varietas pro eo atque aliæ partes aliis magis ad ſeptentrionem, aut meridiem vergunt, aut in medio ſunt ſitæ: nihilominus tamen communis affectio obtinet.

1. ὡς λέγεται Αθηνᾶς ἔργα, τὰ καλὰ) Callimachus hymno in Dianam, v. 244.

Οὐ γάρ πω νέβρεια δι' ὀστέα τετρήνοντο,
Εργον Αθηναίης.

Αθηνᾶ γὰρ, inquit Scholiaſtes, ἔφορος πάσης τέχνης. *Idem.*

2. περὶ δὲ τῶν Ερεμβῶν) Tertium ζήτημα. *Idem.*

3. πολλὰ μὲν εἴρηται) Itaque Heſychius varias affert interpretationes, ἔρεμβοι, νομάδες, αἰθίοπες, ἄραβες, Ινδοι. ἀράβιοι. *Idem.*

4. Ζήνων δ' ὁ ἡμέτερος) Scripſerat Zeno Προβλημάτων Ομηρικῶν libros quinque, ut diſcimus ex Laërtio. Iis in libris poëtæ locos aliquot expoſuerat, aliquot etiam emendaverat. Sed videtur Zeno melior fuiſſe philoſophus quam Criticus. Docti enim viri, ejus emendationibus non applaudunt. Quare autem dicat Strabo, Zeno *noſter*, ratio ea eſt quam ſupra dixi. Sic Cajum Juriſconſultum Juſtinianus aut ii potius Juriſconſulti qui Inſtitutiones Juris compoſuerunt, *noſtrum* vocant, propter profeſſionis nimirum ſimilitudinem. Sic iterum libro XVI. Ο μὲν οὖν Ζήνων ὁ ἡμέτερος μεταγράφει οὕτως. Sic Seneca de Tranq. c. 14. & ipſe Stoïcus *Nunciato naufragio, Zeno noſter cum omnia ſua audiret ſubmerſa.* Idem.

5. ἀμέλει δὲ καὶ ποιοῦσι τινὲς παραγραμματίζοντες) Atque hoc inquit, faciunt nonnulli, ut nimirum obſcuritatem vocis ἐρέμβους tribuant mutationi nominum, atque ex literarum affinitate rimentur quinam iſti ſint, & quomodo hodie appellentur. παραγραμματίζειν non id tantum ſignificat, quod notant Grammatici, quando ex literarum mutatione elegans venuſtas orationi quæritur: ſed etiam quando, quid res ſit, ex ipſa nominis notatione declaratur. Solet id philoſophus, παρὰ γράμμα dicere Magnorum Moralium libro primo. ἡ δ' ἠθικὴ ἀρετὴ D ἐντεῦθεν τὰς ἐπωνυμίας ἔχει, εἰ δεῖ παρὰ γράμμα λέγοντα τὴν ἀλήθειαν ὡς ἔχει σκοπεῖν. [Scholiaſtes Ariſtoph. Veſpis exponens hunc verſum οὐ γὰρ ὁ Λάβως ἀρτίως Ονύων παρεῖξας, &c. Αξιοῦσιν, inquit, τινὲς ὡς παρὰ γράμμα κωμῳδεῖσθαι τάχιστα τὸν στρατηγήσαντα περὶ Σικελίαν ἐπὶ Θήρᾳ. hunc παραγραμματισμὸν Cicero vocat in II. c. 63. De oratore *ſimilitudinem verbi ad literam immutati.*] Longè alio ſenſu dixit Timon in Sillis,

Τὴν δ' ἀρετὴν παρὰ γράμμα διώκοντες κατέτριβον.

[Quod Lucianus dixit, κατατρίβειν τὸ τῆς ἀρετῆς ὄνομα. De arte paraſit.] *Idem.*

6. Αριστα δ' ἂν δόξειεν εἰπεῖν ὁ Ποσειδώνιος) Sententiam Poſidonii iterum refert Strabo, in fine libri XVII. ubi de hac re tota plura: ſanè qui harum linguarum cognitionem vel tenuiſſimam ſunt aſſecuti, facilè intelligunt has omnes valde eſſe inter ſe affines, ac pleraque ab Hebræa originem habere. *Idem.*

1. Κ

Aſſyrii quoque, Ariani, & Armenii inter A ſe atque iſtorum ſunt aſſimiles. Eſtque colligendum, harum gentium nomina eſſe affinia: Qui enim à nobis Syri, ii ab ipſis Syris Aramæi dicuntur? hiſque conveniunt Armenii, & Arabes, & Erembi: ſic enim fortaſſe veteres Græci vocabant Arabes. Nam plerique inde ducunt nominis rationem, quòd terram ſubirent, quod eſt ἔραν ἐμβαίνειν: & poſteriores apertiore vocabulo, Troglodytas, quod eſt, qui cavernas intrent, appellant. Sunt autem ii Arabes, qui ad alterum latus ſinus Arabici vergunt: quod eſt ad Aegyptum & Aethiopiam. Horum B meminiſſe poëtam probabile eſt, & dixiſſe, ad eos Menelaum *perveniſſe, quomodo etiam ad Æthiopes (nam hi quoque Thebaidi ſunt vicini) non negotiationis aut quæſtus cauſa nominatos, qui multus eſſe non potuit, ſed ob longitudinem peregrinationis, & gloriationem. Eſt enim glorioſum tam procul à patria receſſiſſe. Atque ejuſmodi ſunt & hæc:

Multorum ille hominum mentes cognovit & urbes, &,

Multa etenim perpeſſus ego hæc, multumque vagatus. C

Adduxi.—

Καὶ οἱ Ἀσσύριοι δὲ, καὶ οἱ Ἀριανοὶ, [1] καὶ οἱ Ἀρμένιοι παραπλησίως πῶς ἔχουσι, καὶ πρὸς τούτους, καὶ πρὸς ἀλλήλους. [2] Εἰκάζειν δὲ δεῖ καὶ τὰς τῶν ἐθνῶν τούτων κατονομασίας ἐμφερεῖς ἀλλήλαις εἶναι· [3] τοὺς γὰρ ὑφ' ἡμῶν Σύρους καλουμένους, ὑπ' αὐτῶν τῶν Σύρων Ἀρμενίους καὶ Ἀραμμαίους καλεῖσθαι· τούτῳ δ' ἐοικέναι τοὺς Ἀρμενίους, καὶ τοὺς Ἄραβας, καὶ Ἐρεμβοὺς, τάχα τῶν πάλαι Ἑλλήνων οὕτω καλούντων τοὺς Ἄραβας· ἅμα [4] καὶ τοῦ ἐτύμου συνεργοῦντος πρὸς τοῦτο. ἀπὸ γὰρ τοῦ [5] εἰς τὴν ἔραν ἐμβαίνειν τοὺς Τρωγλοδύτας ἐτυμολογοῦσιν οὕτως οἱ πολλοὶ, [6] οὓς μεταλαβόντες οἱ ὕστερον, ἐπὶ τὸ σαφέστερον, Τρωγλοδύτας ἐκάλεσαν· οὗτοι δέ εἰσιν Ἀράβων οἱ ἐπὶ θάτερον μέρος τοῦ Ἀραβίου B κόλπου κεκλιμένοι, τὸ πρὸς Αἰγύπτῳ, καὶ Αἰθιοπία. Τούτων δ' εἰκὸς μεμνῆσθαι τὸν ποιητὴν, [7] καὶ πρὸς τούτους [εἰκὸς] ἀφῖχθαι λέγειν τὸν Μενέλαον, [8] καθ' ὃν τρόπον εἴρηται καὶ πρὸς τούτους εἰκὸς Αἰθίοπας· [9] τῇ γὰρ Θηβαΐδι καὶ οὗτοι πλησιάζουσιν· [10] ὁμοίως οὐκ ἐργασίας, οὐδὲ χρηματισμοῦ χάριν τούτων ὀνομαζομένων (οὐ πολὺ γὰρ ἦν τοῦτο) ἀλλὰ [11] τοῦ μήκους*, καὶ τῆς ἀποδημίας, καὶ τοῦ ἐνδόξου· ἔνδοξον γὰρ τοσοῦτον ἐκτοπίσαι. Τοιοῦτον δὲ καὶ τὸ,

* Vett. lib. μήκους τῆς ἀποδ.

Πολλῶν ἀνθρώπων ἴδεν ἄστεα, καὶ νόον ἔγνω. Odyſſ. α. 3

Καὶ τὸ,

--Ἦ γὰρ πολλὰ παθὼν, καὶ πόλλ' ἐπαληθεὶς Ἠγαγόμην· -- Odyſſ. δ. 81.

1. Καὶ οἱ Ἀρμένιοι παραπλησίως πῶς) libri manuſſ. Ἀραμμαῖοι. *Idem.*

2. εἰκάζειν δὲ δεῖ) Lege ut in manuſſ. Εἰκάζει γε δή. *Idem.*

3. τοὺς γὰρ ὑφ' ἡμῶν Σύρους καλουμένους) Hoc multis gentibus commune, ut alio nomine ab exteris appellentur, quàm quod ipſi agnoſcunt. Sic Latini Græcos vocant, qui ſe Ἕλληνας appellabant. Sic hodie Turcas nos Chriſtiani appellamus, qui ſe Muſulmannos vocant, quique ab appellatione Turcarum prorſus abhorrent. Sic etiam Agarenos Græci nuncupant, qui ſe Saracenos haud paullò nobiliori nomine vocant. Porrò qui verſati ſunt vel minimum in lectione ſacrarum literarum, ex quibus quicquid de appellationibus harum gentium verè dici poteſt, peti debet, non ignorant quam latè pateat quod nomine Sur & Aram in iis intelligitur. Vide lib. XVI. *Idem.*

4. καὶ τοῦ ἐτύμου συνεργοῦντος) Vett. codices ita habebant ἅμα καὶ τοῦ ἐτύμου ἐπὶ θατέρῳ μέρει συνεργοῦντος. Sed ea verba ex ſequentibus videntur hûc temerè fuiſſe inſerta. *Idem.*

5. εἰς τὴν ἔραν ἐμβαίνειν τοὺς Τρωγλοδύτας) Perſpicuum eſt ſcribendum eſſe hîc Ἐρέμβους. *Idem.*

6. οὓς μεταλαβόντες οἱ ὕστερον ἐπὶ τὸ σαφέστερον) Scio, μεταλαμβάνειν verbum eſſe uſitatum Grammaticis, ſed hîc videtur legendum μεταβαλόντες ἐπὶ τὸ σαφέστερον. Apud Euſtathium tamen ſic legitur, οἵγε πρὸς τὸ σαφέστερον μεταλαμβάνοντες τοὺς Ἐρ. *Idem.*

7. καὶ πρὸς τούτους εἰκὸς ἀφῖχθαι λέγειν) Veteres codices vocem εἰκὸς non agnoſcunt, quæ etiam elegantius aberit. *Idem,*

8. καθ' ὃν τρόπον εἴρηται καὶ πρὸς τούτους εἰκὸς Αἰθ.) Locus corruptus: legendum videtur, καθ' ὃν τρόπον εἴρηται καὶ πρὸς τοὺς Αἰθίοπας, Veriſimile eſt inquit, veniſſe dici Menelaum ad Erembos ſeu Troglodytas, eo modo, quo ad Æthiopes acceſſiſſe dicitur: qua de re paullò antè diſputatum eſt. *Idem.*

9. τῇ γὰρ Θηβαΐδι) Hæc ad Troglodytas ſunt referenda. Nam de Æthiopibus ſupra actum ſatis. Troglodytæ autem ſunt qui habitant inter mare D Rubrum & Nilum, quod intervallum quàm ſit parvum docet Geographus lib. XVII. De Troglodytis vide lib. XVI. *Idem.*

10. ὁμοίως οὐκ ἐργασίας, οὐδὲ χρηματισμοῦ) Jam docuit Strabo quum ait Menelaus apud poëtam, ſe ad multas veniſſe gentes, divitias undique conquirentem, non poſſe id de Æthiopibus intelligi, apud quos nullus χρηματισμὸς ut dixit: nunc ait de Troglodytis & Erembis idem eſſe ſentiendum: veniſſe ad eos Menelaum, eo modo, quem expoſuit: non tamen inde ullas opes abſtuliſſe: quòd igitur eos nominat hîc Menelaus, id τοῦ ἐνδόξου χάριν tantum facit, non ut ſe inde rem feciſſe ſignificet. *Idem.*

11. τοῦ μήκους, καὶ τῆς ἀποδημίας) ἀντὶ τοῦ, τῆς μακρᾶς ἀποδημίας, ſive εἰς μακράν. Dictum ut Virg. II. Geor. 192. *patera libamus & auro.* Sed habent manuſſ. τοῦ μήκους τῆς ἀποδημίας. *Idem.*

1. Ἡσίο-

1 Ησίοδος δ' ἐν καταλόγῳ φησί,

2 Καὶ κούρην Αραβαίω, ὃν Ερμάων ἀκάκητα
Γείνατο, καὶ Θρονίη κούρη Βήλοιο ἄνακτος.

Οὕτω δὲ καὶ Στησίχορος λέγει. Εἰκάζειν οὖν ἐστιν ὅτι ἀπὸ τούτου καὶ ἡ χώρα Αράβια ἤδη τότε ὠνομάζετο· κατὰ δὲ τοὺς ἥρωας τυχὸν ἴσως οὔπω. 3 Οἱ δὲ πλάττοντες Ερεμβοὺς ἰδιόν τι ἔθνος Αἰθιοπικὸν, 4 καὶ ἄλλο Κηφήνων, καὶ τρίτον

A Porrò Heſiodus in catalogo ſic ſcribit:

2 *Atque Arabis natam, Divum quam nuncius olim*
Progenuit: Thronië quoque regis filia Beli.

Itaque etiam Steſichorus loquitur. Unde conjecturam facere licet huic etiam Arabiæ nomen inditum fuiſſe, quòd Heroum ætate nondum extiterit. Qui autem fingunt Erembos eſſe Aethiopicam quandam peculiarem, aliamque Cephenum, & tertiam

1. Ησίοδος δ' ἐν Καταλόγῳ) Videri poterat illud Heſiodi opus intelligi, quod Ηοίην ſive Ηοίας μεγάλας Græci ſcriptores ſolent nuncupare; ſed ex Scholiaſte Apollonii diſcimus diverſa hæc eſſe opera. Sic enim ille ſcribit in librum ſecundum v. 181. φηνέα φησὶν Ησίοδος ἐν ταῖς Μεγάλαις Ηοίαις ὅτι Φρίξῳ τὴν ὁδὸν ἐμήνυσεν· ἐν δὲ τῷ γ Καταλόγῳ, &c. Certum eſt tamen Eœas quoque Heſiodi aliud fuiſſe nihil, quam mulierum præſtantiſſimarum catalogum. Nam hoc rectè à doctiſſimo viro Johanne Aurato eſt animadverſum. Nos autem poſtea obſervavimus, non Heſiodum tantum, ſed & Soſicratem opus eodem ferè indice ediſſe. Athenæus libro XIII. c. 7. p. 590. ἐπεὶ περ ἡμῖν ἐμπεδὼν ἐγένου κατάλογον γυναικῶν ποιουμένοις, οὐ κατὰ τους Σωσικράτης τοῦ Φαναγορίτου Οἵους, ἢ τὸν τῶν γυναικῶν κατάλογον Νικαινέτου τοῦ Σαμίου, ubi legendum cenſemus Οἵους, & de quodam Soſicratis opere accipiendum, cui ad Heſiodi imitationem titulum fecerat Οἷοι, quod & ipſe ſua exempla omnia per vocem οἷος inciperet, ut Heſiodus per ἢ οἵη. Nam illud quidem dubitari non poteſt, fuiſſe illud Soſicratis opus, certorum hominum catalogum. Omnia autem exempla ita incepiſſe conjectura eſt meo judicio admodum probabilis: quam etiam confirmat, quod Timon quoque in Sillis idem fecerat, ut ex his ejus operis verſibus, qui ſoli fere ſuperſunt, intelligimus. Sic ille de Thalete.

Οἷον ἔπειτα Θάλητα σοφῶν σοφὸν ἀστρονόμημα.

de Xenophonte,

Οἷος Ξενοφόων, ἤτ' Αἰσχίνου οὐκ ἐπιπειθὴς Γράψαι.

de Ariſtippo,

Οἷα δ' Αριστίππου τρυφερὴ φύσις, ἀμφαφόωντος Ψεύδη.

de Democrito,

Οἷον Δημόκριτόν τε περίφρονα ποιμένα μύθων.

de Pyrrhone,

Αλλ' οἷον τὸν ἄτυφον ἐγὼ ἴδον ἠδ' ἀδάμαστον.

Malè enim apud Euſebium, ἀλλ' οἷον. Rectè autem notatum eſt à Scholiaſte Sophoclis, τὸ Οἷος vocem eſſe τῇ ἀπαριθμήσει valde accommodatam. *Idem.*

B

1. Ησίοδος δ' ἐν καταλόγῳ) Heſiodi Eœarum & Heroinarum præſtantiſſimarum Catalogi σύνοψις venuſtiſſima, aucta Romanarum Luparumque corollario, attexitur elogio Laodamiæ à veteri, ſed incerto poëta Epico Græco, cujus ἀποσπασμάτιον minime ſpernendum Επους περὶ Ελένης, ex fide membranarum, quas Iſaacus Caſaubonus μακαρίτης benignè mihi conceſſerat, non ita pridem cum metrica metaphraſi noſtra latina edidimus: ejuſmodi autem eſt.

Τὴν ἐγὼ αἰνέω, ἠδέτε ἔξοχον ἀμφαγαπάζω,
Ως Εὐάδνην, Αλκήστην τε καὶ Αντιόπειαν,
Τὴν Θεανώ τε καὶ Οἰνώνην καὶ Λουκρίτίην γε,
Ηδὲ καὶ Αβραδάτου καλὴν ἄλοχον Πανθείην.
Πρὸς δέ γε Πορκίην ἐσθλὴν παράκοιτιν Βρούτου,
Αἳ πόσιας τίμησαν, καὶ ἔλαβον κλέος ἐσθλὸν
Οὐδὲ λέχη ἤσχυναν ἀτάσθαλα ἔργα φρονοῦσαι
Οἷαι νῦν τελέθουσι ἀναιδέες, ἀγριόθυμοι,
Φυλλονόμαι, Φαῖδραι, Σθενέβοιαί τ' ἀλγεόδωροι.

ubi animadverte exempla per voces Ως καὶ οἷαι inchoata, metaphraſin etiam noſtram qualemcunque, ne quis deſideret, ſubjicio, obiter recognitam,

Hanc ego collaudans adamo vel præ omnibus unam,
Euadnen velut, *Alceſten ac Antiopeam,*
Queis Theano addenda, Oenone, & Lucretia [illegible]
Abradatique uxor Panthea decora pudenſque;
Et conjux prudens conſtantis Porcia Bruti;
Quæque viros quòd honorarint ſuper æthera notæ;
Nec fœdare thoros voluere per impia facta;
Quales ſunt quædam ſine fronte & mente fideque
Phyllonomæ, Phædræ, Sthenobœæ triſtia dantes.

Morellus in ſpicilegiis animadverſ. in Strabon. Geograph.

2. Atque Arabis natam.) Καὶ κούρην Αραβαίω, *ſcriptum erat, ſed* κούρην Αραβίοιο *legendum non tam verſus docet lex, quam Euſtath. in Dionyſium, citans hoc fruſtulum diſtichi,* κούρην Αραβίοιο. *Reſtituo etiam pro* Ερμάων, Ερμείης. *Nam* ἀκακήτης *eſt epitheton Mercurii. Euſtathius in hunc ipſum de Erembis locum Homeri citat in hanc ſententiam Heſiodum* ἐν τῷ ἑαυτοῦ καταλόγῳ. *quod vitioſum eſſe in promtu eſt.* C *Suidas refert, quinque libris hunc poëtam Heroïnas recenſuiſſe, ut pro* ἑαυτῷ *appareat legendum* Ηρωΐνων. Xyland.

2. Καὶ κούρην Αραβαίω) Quæcunque in hunc locum ſcripta ſunt ab interprete, ea profectò erudito viro aliud agenti exciderunt. Nam Heſiodi carmen non ille quidem διορθοῖ, ſed παραδιορθοῖ. Par infelicitas in loco Euſtathii, qui non erat ſollicitandus, cum bene habeat. Heſiodus autem ita ſcripſerat.

Καὶ κούρην Αράβοιο τὸν Ερμάων ἀκάκητα
Γείνατο, καὶ Θρονίη κούρη Βήλοιο ἄνακτος.

Monſtroſa lectio, τὴν pro τὸν: quæ duos patres eidem filiæ, duos maritos eidem uxori affingat. Deinde, cum rectè eſſet animadverſum ἀκακήτης eſſe Mercurii ἐπίθετον, obſecro, quid fuit cauſæ cur Ερμάων mutaretur? an quia poëtis nunquam ita dicitur Mercurius? Bion. Eid. III. v. 8.

Ως χέλυν Ερμάων, κιθάριν δ' ὡς ἁδὺς Απόλλων.

D Poſtremò quid incogitantius dici potuit quàm legendum eſſe ex Euſtathio κούρην Αραβίοιο? Atqui Euſtathius annotat primam vocis Αραβος ab Heſiodo hîc eſſe correptam: neque hic συνίζησιν fingat aliquis. Ex interprete autem Appollonii ſcire licet, Caſſiopiam fuiſſe Arabi filiam. Αράβου, inquam non Αραβίου, *Caſaub.*

3. οἱ δὲ πλάττοντες Ερέμβους) Ut Hellanicus, qui putavit Erembos ſuperiorum Nili partium eſſe accolas. *Idem.*

4. καὶ ἄλλο Κηφήνων) Lycophron de Æthiopia, v. 834,

Επόψεται δὲ τυρσίας κηφηνίδας.

Herodotus libro ſeptimo c. 61. Perſas, qui Oceano meridionali ſunt vicini, Cephenas à Græcis appellatos quondam fuiſſe annotat. De Chaldæis id narratur à Stephano: & ex eodem licet intelligere, alios Cephenam Libyæ partem aliquam nominaſſe. *Idem.*

Pygmæorum, aliaque innumera, ii eo minus fidei merentur, quòd præterquam quòd incredibilia proferunt, etiam hiſtoriæ formam cum fabulæ confundunt ſpecie. Similes eorum ſunt, qui Sidonios in Perſico mari ponunt, aut alicubi in Oceano, itemque Phœnices, ac qui Menelaum in Oceanum evectum fingunt. Cauſa cur iis non credi debeat, non leviſſima eſt, quòd invicem contraria dicunt. Alii enim Sidonios & Phænices noſtros, colonos eorum referunt, qui in Oceano habitant, addentes eos Phœnices à puniceo colore vocari, quod mare ſit rubrum: alii illos noſtrorum colonos eſſe volunt: neque deſunt qui Aethiopiam in noſtram Phœnicen transferunt: & quæ de Andromeda narrantur, apud Ioppen eveniſſe tradunt: quæ ſanè non ob ignorationem locorum dicuntur, ſed fabulæ potiùs prætextu. Sicut & apud Heſiodum ſunt & alios talia: quæ Apollodorus proferens, neſcit quomodo ea cum Homericis componat. Nam de Ponto & Ægypto ab Homero ſcripta proferens, inſcitiæ eum culpat, qui voluerit quidem vera dicere, ſed ignoratione lapſus falſa pro veris dixerit. At enim Heſiodo nemo ignorationem objecerit, Semicanes nominanti, & Longicipites, & Pygmæos: (nam hæ fabulæ, ut eſt Pygmæorum, Homero quoque vitio non dantur) neque 6 Alcmani latipedes, neque Aeſchylo, canicipites & pectoroculatos, & unoculos. quando ne prorſa quidem oratione ſcribentibus, animum advertimus multa narrantibus ſub hiſtoriæ ſpecie, niſi fa-

A Πυγμαίων, καὶ ἄλλα μυρία, ἧττον ἂν πιστεύοιντο· πρὸς τῷ μὴ ἀξιοπίστῳ, καὶ σύγχυσίν τινα ἐμφαίνοντες τοῦ μυθικοῦ καὶ ἱστορικοῦ σχήματος. Ομοιοι δ' εἰσὶ τούτοις, 1 καὶ οἱ Σιδονίους ἐν τῇ κατὰ Πέρσας θαλάττῃ διηγούμενοι, ἢ ἄλλοθί που τοῦ Ὠκεανοῦ, καὶ τὴν τοῦ Μενελάου πλάνην ἐξωκεανίζοντες, καὶ τοὺς Φοίνικας δὲ ὁμοίως. Τῆς δ' ἀπιστίας αἴτιον οὐκ ἐλάχιστόν ἐστι, τὸ ἐναντιοῦσθαι ἀλλήλοις τοὺς λέγοντας· Οἱ μὲν γὰρ καὶ τοὺς Φοίνικας, καὶ τοὺς Σιδονίους τοὺς καθ' ἡμᾶς ἀποίκους εἶναι τῶν ἐν τῷ Ὠκεανῷ φασι, προστιθέντες καὶ διὰ τί Φοίνικες ἐκαλοῦντο, ὅτι καὶ ἡ θάλαττα ἐρυθρά. οἱ δ' ἐκείνους τούτων. εἰσὶ δ' οἳ καὶ τὴν Αἰθιοπίαν εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς Φοινίκην μετάγουσι·
B 2 καὶ τὰ περὶ τὴν Ἀνδρομέδαν ἐν Ἰόππῃ συμβῆναί φασιν· οὐ δήπου κατ' ἄγνοιαν τοπικὴν καὶ τούτων λεγομένων, ἀλλ' ἐν μύθου μᾶλλον σχήματι· καθάπερ καὶ τῶν παρ' Ἡσιόδῳ, καὶ τοῖς ἄλλοις, 3 ἃ προφέρει ὁ Ἀπολλόδωρος· οὐδ' ὃν τρόπον παρατίθησι τοῖς Ὁμήρου ταῦτα, εἰδώς. Τὰ μὲν γὰρ Ὁμήρου, 4 τὰ περὶ τὸν Πόντον, καὶ τὴν Αἴγυπτον παρατίθησιν, ἄγνοιαν αἰτιώμενος, ὡς λέγειν μὲν τὰ ὄντα βουλομένου, μὴ λέγοντος δὲ τὰ ὄντα, ἀλλὰ τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα, κατ' ἄγνοιαν. 5 Ἡσιόδου δ' οὐκ ἄν τις αἰτιάσαιτο ἄγνοιαν, ἡμίκυνας λέγοντος, καὶ
C μακροκεφάλους, καὶ Πυγμαίους (οὐδὲ γὰρ αὐτοῦ Ὁμήρου ταῦτα μυθεύοντος, ὧν εἰσὶ καὶ οὗτοι οἱ Πυγμαῖοι) οὐδ' Ἀλκμᾶνος στεγανόποδας ἱστοροῦντες, οὐδ' Αἰσχύλου, κυνοκεφάλους, καὶ στερνοφθάλμους, καὶ μονομμάτους. 6 Ὅπου γε οὐδὲ τοῖς πεζῇ συγγράφουσιν ἐν ἱστορίας σχήματι, προσέχομεν περὶ πολλῶν, P. 43.

1. *Καὶ οἱ Σιδονίους*] Heſychius (v. *Σιδόνιοι.*) Sidonios duplices facit Phœnices, & alios accolas maris Rubri. vide lib. XVI. *Idem.*

2. *Καὶ τὰ περὶ τὴν Ἀνδρομέδαν*] In hoc omnes Geographi & hiſtorici conſentiunt: vide libro XVI. *Idem.*

3. *ἃ προφέρει ὁ Ἀπολλόδωρος*] libro ſecundo commentariorum in Catalogum, ut ſupra indicavit Strabo & infra libro VII. Sed & alibi in illo opere Homerum erat inſectatus Appollodorus, cujus reprehenſiones ut vaniſſimas non uno loco refellit Strabo. Locus autem lib. VII. ubi plenius Apollodori verba referuntur, ſi cum iſto conferatur, erit inſtar commentarii. *Idem.*

4. *τὰ περὶ τὸν Πόντον*] Dicebat Apollodorus vel ex eo poſſe intelligi *τὰ περὶ πόντον* poëtæ non fuiſſe cognita, quòd nullum è quadraginta fluminibus nominaſſet, quæ Pontum ingrediuntur: vide librum VII. *Idem.*

5. *Ἡσιόδου δ' οὐκ ἄν τις αἰτιάσαιτο ἄγνοιαν*] Itaque non debuit Appollodorus Heſiodi locum proferre ut efficeret minus eſſe mirandum ſi res Geographicas Homerus ignorarit: cum etiam Heſiodus atque alii illo recentiores poëtæ talia ſint commenti. Non enim profecto Heſiodus aut alii poëtæ, quos proferebat, ignorantia lapſi ſunt, quum Cynocephalos, Steganopodas, & id genus monſtra confinxere: non, inquam, *ἀγνοίᾳ τῶν ὄντων*, ſed *πλάσει τῶν ἀδυνάτων τερατείας καὶ τέρψεως χάριν.* Quid ergo hæc ad id quod probare voluit Apollodorus? *Idem.*

6. Alcmani latipedes.) *Στεγανόποδας. Interpres neſcio cur vertit. qui digitos interjectos alios pedum di-*
D *gitis habent. Fortaſſis eos dicit, qui ita lato pede perhibentur in India eſſe, ut ſupini recumbentes ejus umbra totum corpus tegant atque ab æſtu Solis tueantur. Neque id ſuſpicor tantum rei fabuloſæ mentione ductus, & vocis στεγανὸν adjutus ſignificatione; ſed analogiam etiam ſecutus eorum animalium, quæ Suidas ac Favorinus στεγανόποδα ajunt appellari, quòd latos & non in ungues diffiſſos habeant pedes, ut ſunt olores, Pelicani, anſeres, anates. Canicipites quidem inter ſimilia monſtra referuntur, & qui oculos habeant in pectore. Eadem referuntur à noſtro infrà, lib.* VII. Xyland.

6. *ὅπου γε οὐδὲ*] Si ſcriptores alios tunc lectione & ſtudio noſtro dignamur, cum præfati *μυθολογεῖν* audacter fabulas confingunt, quanto æquius eſt poëtam, cui Τὸ *μυθῶδες* proprium eſt, non ad normam hiſtoricam exigere, ſed ut fabulas quod narrat accipere? *Caſaub.*

1 ἐὰν μὴ ἐξομολογῶνται τὴν μυθογραφίαν· φαίνεται γὰρ εὐθὺς ὅτι μύθους παραπλέκουσιν 2 ἑκόντες· οὐκ ἀγνοίᾳ τῶν ὄντων, ἀλλὰ πλάσει τῶν ἀδυνάτων, τερατείας καὶ τέρψεως χάριν. δοκοῦσι δὲ κατ᾽ ἄγνοιαν 3 ὅτι μάλιστα καὶ πιθανῶς τὰ τοιαῦτα μυθεύουσι περὶ τῶν ἀδήλων, καὶ τῶν ἀγνοουμένων. 4 Θεόπομπος δὲ ἐξομολογεῖται φήσας, ὅτι καὶ μύθους ἐν ταῖς ἱστορίαις ἐρεῖ κρεῖττον, ἢ ὡς Ἡρόδοτος, καὶ Κτησίας, καὶ Ἑλλάνικος, 5 καὶ οἱ τὰ Ἰνδικὰ συγγράψαντες. 6 Περὶ δὲ τῶν τοῦ Ὠκεανοῦ παθῶν, εἴρηται μὲν ἐν μύθου σχήματι· καὶ γὰρ τούτου στοχάζεσθαι δεῖ τὸν ποιητήν. ἀπὸ γὰρ τῶν ἀμπώτεων καὶ τῶν πλημμυρίδων ἡ Χάρυβδις αὐτῷ μεμύθευται, οὐδ᾽ αὐτὴ παντάπασιν Ὁμήρου πλάσμα οὖσα, ἀλλ᾽ ἀπὸ τῶν ἱστορουμένων περὶ τὸν Σικελικὸν πορθμὸν διεσκευασμένη. Εἰ δὲ δὶς τῆς παλιρροίας γινομένης καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν καὶ νύκτα, ἐκεῖνος τρὶς εἴρηκε,

Odyſſ. μ. 105.

> Τρὶς μὲν γάρ τ᾽ ἀνίησιν ἐπ᾽ ἤματι, τρὶς δ᾽ ἀναροιβδεῖ,

λέγοιτ᾽ ἂν καὶ οὕτως. Οὐ γὰρ κατ᾽ ἄγνοιαν τῆς ἱστορίας ὑποληπτέον γενέσθαι τοῦτο, ἀλλὰ τραγῳδίας χάριν καὶ φόβου, ὃν ἡ Κίρκη πολὺν τοῖς λόγοις προστίθησιν, ἀποτροπῆς χάριν, ὥστε καὶ τὸ ψεῦδος παραμίγνυσθαι. Ἐν αὐτοῖς γοῦν τοῖς ἔπεσι τούτοις εἴρηκεν ἡ Κίρκη· [ἀναροιβδεῖ

> Τρὶς μὲν γάρ τ᾽ ἀνίησιν ἐπ᾽ ἤματι, τρὶς δ᾽
> Δεινόν· μὴ σύ γε κεῖθι τύχοις ὅτε ῥοιβδήσειε.
> Οὐ γάρ κεν ῥύσαιτό σ᾽ ὑπ᾽ ἐκ κακοῦ οὐδ᾽
> Ἐνοσίχθων.

teantur ſe fabulas ſcribere. Statim enim apparet eos fabulas admiſcere, non ob verorum ignorationem, ſed delectationis cauſa, monſtra & alia, quæ eſſe non poſſunt, fingentes. videntur autem vel maximè ignoratione ducti de obſcuris & ignotis tam probabiliter fabulari. Theopompus quidem diſertè profitetur ſe in hiſtoria fabulas narraturum rectius quàm fecerint Herodotus, Cteſias, Hellanicus, & Indicarum rerum ſcriptores. Cæterùm de Oceani accidentibus dictum eſt ſanè ſub fabulæ habitu: id enim ſectari poëtam decuit. Nam ab affluxu & refluxu figmentum Charybdis repetiit, quæ ne ipſa quidem omnino eſt Homeri commentum, ſed ex iis adornata, quæ de freto Siculo narrantur. Cùm autem bis ſingulis diebus naturalibus iſta eveniant, Homerus ter fieri dixit:

> *Terque die allidit fluctus, totieſque reſorbet.*

Id quoque poteſt excuſari. Non enim ignoratione hiſtoriæ dictum ſuſpicari debes, ſed tragicæ amplificationis cauſa, & metus incutiendi: nam Circe in ſua oratione multum terroris addit, avertendi cauſa: itaque mendacium etiam admiſcet. Sic enim iiſdem in verſibus Circe:

> *Terque die allidit fluctus, totieſque reſorbet*
> *Horrendum: cave ſis ibi tu ſorbente Charybdi.*
> *Nam neque Neptunus poſſet tibi ferre ſalutem.*

1. ἐὰν μὴ ἐξομολογῶνται τὴν μυθογραφίαν] Pulchrè quidem videntur hæc cohærere: ut ſit ſenſus, neminem eis προσέχειν qui ſtylo hiſtorico fabulas contexunt, niſi fateantur ipſi ſe fabulas ſcribere. Verumtamen ſi quis diligenter totum locum, maximè ea, quæ ſequuntur, attendat, facile opinor, mihi aſſentietur, legenti ἐξομόσωνται: quod ut ita eſſe intelligatur, rem paulò altius repetam. Docet Strabo non ignorantia factum quod poëta confingit de Pygmæis aliiſque id genus: non inquam veritatis ignorantia dixiſſe illa poëtam; ſed fabulas ejuſmodi ab eo eſſe confictas τερατείας καὶ τέρψεως χάριν. unde ſequitur iniquè facere Apollodorum atque alios, qui ex hujuſmodi fabulis poëtæ ignorantiam veritatis colligebant. Atqui, ait Strabo, nemo Heſiodo aut Alcmani ſimilia commemorantibus veritatis ignorantiam objicit. Imo ne eos quidem, qui ſtylo hiſtorico ſimilia narrant, reprehendere ſolemus: niſi quando veritatem ſe ſcripturos profitentur, & ab omni μυθογραφίᾳ abſtenturos. Id autem eſt τὴν μυθογραφίαν ἐξομόσασθαι. [ſicut ἐξομόσασθαι τὴν ὑπάρχειαν eſt *abdicare ſe magiſtratu* apud Dionyſ. Hal.] Deinde ſequitur ratio, cur nemo eis προσέχῃ, ſive nemo eos reprehendat. Quia, ait, exiſtimamus eos non labi ignorantia veritatis: ſed quod de Homero modo dicebamus, ea fingere τερατείας καὶ τέρψεως χάριν. Porrò προσέχειν hîc interpretor, legere ut rem ſeriam, non ut fabulam. Quia mox ſequebatur ἐξομολογεῖται, audaculi homines putarunt ita eſſe hic quoque legendum. *Idem.*

2. ἑκόντες, οὐκ ἀγνοίᾳ) Nam ignoratio ſpecies eſt τοῦ ἀκουσίου. Vide philoſophum. *Idem.*

3. ὅτι μάλιστα καὶ) Vetus interpres legit ὅτε. Locus eſt obſcurus. Fortaſſe legendum ὅτι μάλιστα πιθανῶς, ut ſit hæc ſententia: Poëtas libenter iis de fabulas confingere, quæ ſunt incognita: quia probabilius mentiuntur in re incognita. Ideo etiam videri multis κατ᾽ ἄγνοιαν illa dicere, quæ ipſi ἑκόντες fingunt. *Idem.*

4. Θεόπομπος δὲ) Facetum ſanè auctorem, qui hiſtoriam ſcribere aggrediens, glorietur poſſe ſe mentiri egregiè. Quid igitur cauſæ erat, cur eum nobis commendaret tantopere Athenæus III. 8. cujus hæc ſunt? εἴ τις τούτοις ἀπιστεῖ, μαθέτω καὶ παρὰ Θεοπόμπου τοῦ Χίου, ἀνδρὸς φιλαλήθους καὶ πολλὰ χρήματα ἀναλώσαντος εἰς τὴν περὶ τῆς ἱστορίας ἐξέτασιν ἀκριβῆ. Scripſit hic varia. Vide Suidam. *Idem.*

5. καὶ οἱ τὰ Ἰνδικὰ συγγράψαντες) Indica ſcripſerunt multi: omnes ferè ψευδολόγοι, ut ait noſter alibi. Sed primas in mentiendo tribuit Strabo Daimacho, ſecundas Megaſtheni, cui tamen parum cedebant, Oneſicritus & Nearchus, ac reliqui ejuſdem hiſtoriæ ſcriptores. *Idem.*

6. Περὶ δὲ τῶν τοῦ Ὠκεανοῦ παθῶν) Hactenus de Menelai erroribus: Nunc aliam quæſtionem aggreditur; An Homerus τὰ περὶ Ὠκεανοῦ, id eſt, Oceani naturam habuerit cognitam. Ita quidem *Geographo* placet: & quod videri poterat Homeri ignorantiam arguere, ſumma dexteritate excuſat: neque hîc amplius ſatisfaciunt ſummo viro ſupra bis poſitæ illæ excuſationes, aut in hiſtoria peccaſſe poëtam, aut errorem eſſe librarii: longe ſubtiliora ſunt iſta, & meo judicio meliora. Duplex autem affertur excuſatio. *Idem.*

1. καὶ

Atqui & interfuit Ulyſſes iſti reſorptioni, & evaſit, ut ipſe ait:

Illa quidem canas rurſum ſorpſit maris undas:
Aſt ego proceræ ſumma amplexus caprifici
Sublimis, ramo ceu noctua, prorſus adhæſi.

deinde præſtolatus tabulas naufragii, eaſque rurſus arripiens, evaſit. Mentita eſt ergo Circe ut hîc, ita in eo etiam, quòd ter dixit fieri id, quod bis tantùm fiebat. præſertim cùm etiam uſitata ſit admodum hæc hyperbola, cùm ter beatos, ter miſeros dicant: & Homerus ipſe,

— Argivi terque quaterque beati. &,
[illegible], ter exoptata — &,
Terque quaterque. —

Ex ipſo ſanè loco collegerit aliquis Homerum veritatem ſub involucro ſignificaſſe. Nam reciprocationem fluctuum bis tantùm in diem accidiſſe magis quadrat ad id, quòd tanto tempore ſub aquis morata ſunt naufragii fruſta, & ſerò ejecta Ulyſſe ea deſiderante, & continenter ramis adhærente.

Vi tenui ſumma, dum malus, dumque carina
Inſano pelagi rurſum evomerentur ab æſtu,
Quæ mihi ſera tamen votis perſæpe petita
Tempore ſunt oblata illo, quo ſole cadente
Jam diſceptatis multorum litibus ædes
Ad proprias, cœnamque foro ſolet ire relicto
Judex: tum mihi ligna gravi emerſere Charybdi.

Hæc omnia oſtendunt non exiguum tempus ſignificari: maximè quòd veſperam intendi jam cœpiſſe ait, neque ſimpliciter dicit, quando judex ſurgit, ſed addit, diſceptatis litibus multis, ut moratum aliquantum intelligas. Alioquin etiam probabilis parum futura erat narratio de

A Καὶ μὴν παρέτυχέ τε τῇ ἀναρροιβδήσει ὁ Ὀδυσσεὺς, καὶ οὐκ ἀπώλετο, ὥς φησιν αὐτός·

Ἡ μὲν ἀνερροίβδησε θαλάσσης ἁλμυρὸν ὕδωρ· p. 44.
Αὐτὰρ ἐγὼ ποτὶ μακρὸν ἐρινεὸν ὑψόσ᾽ ἀερθεὶς Odyſſ. μ. 431.
Τῷ προσφὺς ἐχόμην ὡς νυκτερίς. —

Εἶτα περιμείνας τὰ ναυάγια, καὶ λαβόμενος πάλιν αὐτῶν σώζεται· ὥστ᾽ ἐψεύσατο ἡ Κίρκη· ὡς οὖν τοῦτο, κἀκεῖνο τὸ, τρὶς μὲν γάρ τ᾽ ἀνίησιν ἐπ᾽ ἤματι, ἀντὶ τοῦ δίς. ἅμα καὶ τῆς ὑπερβολῆς τῆς τοιαύτης συνήθους πᾶσιν οὔσης, τρισμακαρίους καὶ τρισαθλίους λεγόντων. Καὶ ὁ ποιητής·

B Τρισμάκαρες Δαναοί. — καὶ, Odyſſ. ε. 306.
Ἀσπασίη τρίλλιστος. — καὶ, Iliad. θ. 488.
Τριχθά τε καὶ τετραχθά. Iliad. γ. 363.

Ἴσως δ᾽ ἄν τις [1] καὶ ἀπὸ τῆς χώρας τεκμήραιτο ὅτι ὑπαινίττεταί πως τὸ ἀληθές· [2] μᾶλλον γὰρ ἐφαρμόττοι τὸ δὶς γενέσθαι τὴν παλίρροιαν, [3] κατὰ τὸν συνάμφω χρόνον, τὸν ἐξ ἡμέρας, καὶ νυκτὸς, ἢ τὸ τρὶς, τοσοῦτον χρόνον μεῖναι τὰ ναυάγια ὑποβρύχια, ὀψὲ δὲ ἀναβληθῆναι ποθοῦντι, καὶ συνεχῶς περιεχομένῳ τοῖς κλάδοις·

Νωλεμέως δ᾽ ἐχόμην, ὄφρ᾽ ἐξεμέσειεν ὀπίσσω Odyſſ. μ. 437.
C Ἱστὸν καὶ τρόπιν αὖθις, ἐελδομένῳ δέ μοι ἦλθεν
Ὀψ᾽, [4] ἦμος δ᾽ ἐπὶ δόρπον ἀνὴρ ἀγορῆθεν ἀνέστη,
Κρίνων νείκεα πολλὰ δικαζομένων αἰζηῶν.
Καὶ τότε δή μοι δοῦρα Χαρύβδιος ἐξεφαάνθη.

Πάντα γὰρ ταῦτα χρόνου τινὸς ἔμφασιν ἀξιολόγου δίδωσι, καὶ μάλιστα τὸ τὴν ἑσπέραν ἐπιτεῖναι. καὶ μὴ κοινῶς εἰπόντα, ἡνίκα ὁ δικαστὴς ἀνίσταται, ἀλλ᾽ ἡνίκα κρίνων νείκεα πολλὰ, ὥστε βραδῦναι πλέον τι. Καὶ ἄλλως δ᾽ οὐ πιθανὴν ἂν ὑπέτεινε τῷ ναυαγίῳ

1. *καὶ ἀπὸ τῆς χώρας τεκμήραιτο*) Legendum *ἀπὸ τῆς ὥρας*. Perlege Homeri verba: Si loci circumſtantia quicquam facit ad id probandum, quo nititur Strabo, tum me vanum conjectorem dicito: at *ὥρας* & temporis, plurimum: atque hoc eſt, quod explicat Strabo. Nam ut probet, poëtam non rei ignoratione, *τρὶς* pro *δὶς* ſcripſiſſe, poſſe id ex eo intelligi ait, quod cum mane abſorpta fuiſſet Ulyſſis navis, ſub veſperam tantum redit. Si igitur in tanto temporis ſpatio ſemel tantum *παλιρροεῖ* Oceanus, manifeſtò apparet ex ſententia poëtæ, non poſſe Oceanum ter unius *νυχθημέρου* ſpatio *παλιρροεῖν*, ſed bis tantum. Abſorptam fuiſſe navim tempore matutino conſtat ex iſtis,

Παννύχιος φερόμην, ἅμα δ᾽ ἠελίῳ ἀνιόντι,
Ἦλθον ἐπὶ Σκύλλης σκόπελον.

non niſi ſub veſperam exiiſſe, probatur à Strabone.

D Hæc mirificè conveniunt diurno Oceani æſtui, *ὃν ποιεῖ δὶς τῆς ἡμέρας*, ait Diodorus *περὶ τρίτην καὶ ἐννάτην μάλιστά πως ὥραν*. [Porrò *ὥρας* legendum eſſe non *χώρας* certiſſimum eſt. Paſſim enim in bonis auctoribus harum vocum altera pro altera ab ineptis librariis eſt poſita. Ut apud Theophr. queritur quodam loco ſummus ille judiciorum princeps Scaliger, *χώρας* pro *ὥρας* ter fuiſſe perperam ſcriptum.] *Idem.*

2. *μᾶλλον γὰρ ἐφαρμόττοι τὸ δὶς γενέσθαι*) Omnino in hac periodo mutandum aliquid eſt neceſſario. Legebam autem *τῷ τοσοῦτον μεῖναι*. Sed animadverti poſtea veterem interpretem legiſſe *πρὸς τὸ δὶς γενέσθαι*, quod malo, & verum puto. *Idem.*

3. *κατὰ τὸν συνάμφω χρόνον*) Periphraſis *νυχθημέρου*, quam & libro tertio reperies. *Idem.*

4. *ἦμος δ᾽ ἐπὶ δόρπον*) *Δόρπος, τροφὴ ἑσπέρινος.* vide Athenæum primo. *Idem.*

τὴν ὑπαλλαγὴν, εἰ πρὶς ἀποσπασθῆναι πολὺ, A καὶ αὐτίκα εἰς τοὔπισω παλίῤῥους μετέπιπτεν. 1 Απολλόδωρος δὲ ἐπιτιμᾷ Καλλιμάχῳ, συνηγορῶν τοῖς περὶ Ερατοσθένη, διότι, καίπερ γραμματικὸς ὢν, παρὰ τὴν Ομηρικὴν ὑπόθεσιν, καὶ τὸν ἐξωκεανισμὸν τῶν τόπων περὶ οὓ τὴν πλάνην φράζει, Γαῦδον 2 καὶ Κόρκυραν ὀνομάζει· ἀλλ' εἰ μὲν μηδαμοῦ γέγονεν ἡ πλάνη, ἀλλ' ὅλον πλάσμα ἐστὶ Ομήρου τοῦτο, ὀρθὴ ἡ ἐπιτίμησις· ἤ, εἰ γέγονε μὲν, περὶ ἄλλους δὲ τόπους, δεῖ λέγειν εὐθὺς, καὶ περὶ τίνας, ἐπανορθουμένον ἅμα τὴν ἄγνοιαν· μήτε δὲ ὅλου πλάσματος εἶναι πιθανῶς λεγομένου, * καθάπερ ἐπιδείκνυμεν, μήτ' B ἄλλων τόπων κατὰ πίστιν μείζω δεικνυμένων, ἀπολύοιτ' ἂν τῆς αἰτίας ὁ Καλλίμαχος. 3 Οὐδ' ὁ Σκήψιος δὲ Δημήτριος εὖ, ἀλλὰ καὶ τῶν Απολλοδώρου τῶν ἁμαρτιῶν ἐνίων αἴτιος ἐκεῖνος κατέστη. πρὸς γὰρ 4 Νεάνθη τὸν Κυζικηνὸν φιλοτιμοτέρως ἀντιλέγων, εἰπόντα ὅτι οἱ Αργοναῦται πλέοντες εἰς Φᾶσιν, (τὸν ὑφ' Ομήρου καὶ τῶν ἄλλων ὁμολογούμενον πλοῦν,) ἱδρύσαντο τὰ τῆς Ιδαίας μητρὸς ἱερὰ ἐπὶ Κύζικον, ἀρχὴν φησὶ μηδ' εἰδέναι τὴν εἰς Φᾶσιν ἀποδημίαν τοῦ Ιάσονος Ομηρον. Τοῦτο δ' οὐ μόνον τοῖς ὑφ' Ομήρου λεγομένοις μάχεται, ἀλλὰ καὶ τοῖς C ὑφ' αὐτοῦ. Φησὶ γὰρ τὸν Αχιλλέα Λέσβον μὲν πορθῆσαι, καὶ ἄλλα χωρία, Λήμνου δ' ἀποσχέσθαι, καὶ τῶν πλησίον νήσων, διὰ τὴν πρὸς τὸν Ιάσονα καὶ

*Manuſſ. καθως

p. 45.

evitato naufragio, ſi antequam longè nataſſet, rurſus refluxu undarum eſſet retro avulſus. Cæterùm Apollodorus, Eratoſthenem defendens, Callimachum reprehendit, quòd tametſi grammaticus eſſet, tamen & contrà Homeri inſtitutum, & locorum in Oceano ab hoc expoſitorum, ad quæ Ulyſſes pervenerit, Caunum is ac Corcyram nominaverit. Quòd ſi Ulyſſes omnino vagatus non eſt, ſed tota res ab Homero conficta, meritò reprehendit hominem. aut ſi ille vagatus eſt, ſed ad alia loca delatus: ea loca ſtatim commemoranda erant, errorque corrigendus. Nunc ſi neque probabiliter dici poſſit rem totam eſſe commentitiam, neque majori fide alia loca commemorentur, liberandus ſanè hoc crimine eſt Callimachus. Non rectè etiam Demetrius Scepſius, ſed & errorum quorundam cauſam Apollodoro is præbuit. Nam contra Neanthem Cyzicenum maiore contentione diſputans, qui dixerat Argonautas cùm navigarent ad Phaſin, (quæ ſit ab Homero & aliis teſtibus confirmata navigatio) Idææ matris templa, quæ ſunt circa Cyzicum fundaviſſe: 5 omnino de Jaſonis peregrinatione ad Phaſin Homero nihil quicquam fuiſſe cognitum ait. Id verò non Homeri modò, ſed ipſius quoque Demetrii dictis repugnat. Ait enim Achillem, Lesbum & alia loca populatum, à Lemno & vicinis inſulis abſtinuiſſe ob cognationem cum Jaſone &

1. *Απολλόδωρος δὲ ἐπιτιμᾷ Καλλιμάχῳ*) Reprehendebat Apollodorus Callimachum, quod diceret inſulam Calypſus Homericam, eſſe Caudum, ſive Claudum νησίδιον quoddam εὐτελὲς propè Cretam: Scheriam autem dicebat eſſe Corcyram: quod reprehendit Apollodorus, & eo homine cenſet indignum qui artem Grammaticam profiteatur. Ita eſſe iſtum locum interpretandum, docent hæc verba è libro ſeptimo, ubi de Apollodoro loquens, Καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις (ait) συγγνώμην εἶναι. Καλλιμάχῳ δὲ μὴ πάνυ, μεταποιουμένῳ γε γραμματικῆς· ὃς τὴν μὲν Γαῦδον Καλυψοῦς νῆσον φησί· τὴν δὲ Κέρκυραν Σχερίαν. Ex quo loco oportuit lucem afferre interpretes huic alioquin ſatis obſcuro, & in quo ipſis hæſit aqua. Præterea notandum fuit, malè hic Καῦνον legi, cum Γαῦδον oporteat: vide ad lib. VII. *Idem.*

2. *καὶ Κόρκυραν*) Scribitur in libris manu exaratis, Κέρκυραι. Sed Euſtathius quoque annotat utroque modo ſcribi hanc vocem. Corcyra autem eſt, quæ Homero Σχερίη, ſive φαιακὶς dicitur. Eſt & altera hoc nomine inſula, eaque ab hac non ita procul. Dionyſii periegetæ interpres quem habeo manuſcriptum, de hac re ſic ſcribit. (ad v. 494.) Κέρκυραι δὲ δύο, ἡ μὲν Φαιακὶς, ἐν ἀρχῇ τοῦ Αδρίου· ἡ δὲ περὶ τὰ ἔνδον, ἡ καλουμένη Μελίγονις (ſcripſerat fortaſſe Μελαινὴ) καὶ δύο λιμένας ἔχει ἡ Φαιακὶς, τὸν μὲν Αλκινόου, τὸν δὲ Υλλοῦ· διὸ φησὶ Καλλίμαχος Αμφίδυμος φαίαξ. Homerum imitatur Callimachus (Frag. Bentl. CCCXXXVI.) qui portus Aſteridis vocat ἀμφιδύμους. Apollonio eandem ob cauſam vocatur hæc inſula ἀμφιλαφὴς libro IV. v. 982. quem locum exponens interpres Callimachi hunc ipſum profert. Eſt & portus Hylli inſulæ, hujus mentio apud Apollonium. Υλλικὸν vocat ille, Thucydides III. c. 72. & 81. ὑλλαϊκόν. *Idem.*

3. *οὐδ' ὁ Σκήψιος δὲ Δημήτριος εὖ*) Scripſerat hic in eam libri ſecundi Iliadis partem, qua naves Trojanorum recenſentur. Τρωϊκὸν διάκοσμον librum ſuum appellaverat: fuit autem illud opus admodum prolixum: Nam librum ejus XXVI. bis laudat Athe- D næus libro tertio & decimo: qua ætate vixerit ex eo intelligimus, quod Strabo libro XIII. narrat, fuiſſe eum juvenem temporibus belli adverſus Antiochum Magnum à Romanis geſti. *Idem.*

4. *Νεάνθη τὸν Κυζικηνὸν*) Scripſit hic præter alia, etiam Ελληνικά. De Argonautarum adventu Cyzicum, vide Apollonium libro primo. *Idem.*

5. Omnino de Jaſonis.) Αρχὴν φησί. *Erat ſcriptum ἀρχήνην, quod ſecutus interpres neſcio quid de regionis ejus, quæ principe commentus fuit. ſed eum miſſum facio. ἀρχὴν adverbialiter ſignificat omnino, prorſus, ſtatim ab initio, etiam in ſacris litteris, non infrequenter apud Sophoclem. ut in Antigona.*

Αρχὴν δὲ θηρᾶν μὴ πρέπει τἀμήχανα.

Jam primum non decet nefas ſectarier. Sic Theognis Αρχὴν μὲν μὴ φῦναι ἐπὶ χθονίοισιν ἄριστον, *& Crantor apud Plutar.* παραμυθητ. ἀρχὴν τὸ γενέσθαι ἄνθρωπον, συμφορὰ ἡ μεγίστη. Xyland.

1. Et

[1] Euneo ejus filio, qui tunc Lemnum tenebat. Quomodo ergo poëta ſciebat Achillem & Jaſonem, ſive cognatos, ſive gentiles, ſive vicinos, ſive quocunque tandem modo familiares fuiſſe? (quod aliunde fieri non potuit, niſi quòd uterque Theſſalus fuit, alter Jolcius, alter ex Achaia Phthiotide) illud verò ignorabat, unde Jaſoni contigiſſet Jolcio ut, cum domi nullam reliquiſſet poſteritatem, filius eius Lemnum obtineret? ſcilicet Peliam Homerus norat, & eius filias, earumque præſtantiſſimam, Alceſtidem, & filium ejus Eumelum

Natarum Peliæ, quem præſtantiſſima forma
Alceſtis tulit Admeto præclara marito.

Quæ autem Jaſoni eveniſſent & Argo navi ac Argonautis, & ab omnibus pro confeſſis habentur, de iis nihil acceperat? ſed navigationem ab Æeta in Oceano confinxerat, nullo ex hiſtoria petito principio? Omnium quidem ſermone antiqua illa ad Phaſin navigatio veriſimilis eſt, Pelia mittente, & reditus & inter navigandum quarundam occupatio inſularum. Et me hercle errores vagi, qualibus Ulyſſes etiam & Menelaus ſunt acti, cùm Homeri voce, tum iis, quæ hodieque demonſtrantur, fidem inveniunt. Nam & Æa urbs ad Phaſin oſtenditur, & Æetam Colchidis regem fuiſſe pro certo habetur: idque nomen ea in regione uſitatè geritur, & Medeæ veneficæ hiſtoria conſtat, & divitiæ iſtarum regionum ex auri, argenti, ferrique metallis juſtam ejus expeditionis cauſam oſtendunt, quæ etiam Phrixum antè ad eandem impulerat navigationem. Exſtantque utriuſque navigationis monumenta, Phrixium in confinio Colchidis & Iberiæ, & Jaſonia paſſim in Armenia, Media & finitimis locis. Quin & circa Sinopen, ejuſque oram maritimam, Propontidem, Helleſpontum

τὴν [1] πρὸς τὸν υἱὸν Εὔνεων συγγράψαι, τότε τὴν νῆσον κατέχοντα. Πῶς οὖν ὁ ποιητὴς τοῦτο μὲν ᾔδει, διότι συγγενεῖς ἢ ὁμοεθνεῖς, ἢ γείτονες, ἢ ἄλλως ὁπωσοῦν οἰκεῖοι ὑπῆρχον, ὅ, τε Ἀχιλλεὺς, καὶ ὁ Ἰάσων, (ὅπερ οὐδαμόθεν ἄλλοθεν, ἀλλ᾽ ἐκ τοῦ Θετταλοὺς ἀμφοτέρους εἶναι συνέβαινε, καὶ τὸν μὲν Ἰώλκιον, τὸν δ᾽ ἐκ τῆς Φθιώτιδος Ἀχαΐδος ὑπάρχειν) τοῦτο δ᾽ ἠγνόει, πόθεν ἦλθε τῷ Ἰάσονι Θετταλῷ, καὶ Ἰωλκίῳ ὑπάρχοντι, ἐν μὲν τῇ πατρίδι μηδεμίαν καταλιπεῖν διαδοχήν· Λήμνου δὲ καταστῆσαι κύριον τὸν υἱόν; καὶ Πελίαν μὲν ᾔδει [2] καὶ τὰς Πελιάδας, καὶ τὴν ἀρίστην αὐτῶν Ἄλκηστιν, καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς

Εὔμηλος, τὸν ὑπ᾽ Ἀδμήτῳ τέκε δῖα γυναικῶν — Iliad. β. 714.
Ἄλκηστις Πελίαο θυγατρῶν εἶδος ἀρίστη.

τῶν δὲ περὶ τὸν Ἰάσονα συμβάντων, καὶ τὴν Ἀργὼ καὶ τοὺς Ἀργοναύτας τῶν μὲν ὁμολογουμένων παρὰ πᾶσιν ἀνήκοος ἦν; ἐν δὲ τῷ Ὠκεανῷ τὸν παρ᾽ Αἰήτου πλοῦν ἔπλαττεν, ἀρχὴν μηδεμίαν ἐξ ἱστορίας λαβών; Ὡς μὲν γὰρ ἅπαντές λέγουσιν ὅτι ἐξ ἀρχῆς ὁ πλοῦς ἐπὶ Φᾶσιν ἔχει πιθανόν τι, τοῦ Πελίου στείλαντος, καὶ ἡ ἐπάνοδος, καὶ ἡ ἐν τῷ παράπλῳ νήσων ἔστιν ἐπικράτεια· καὶ νὴ Δία ἡ ἐπὶ πλέον γενηθεῖσα πλάνη, καθάπερ καὶ τῷ Ὀδυσσεῖ, καὶ τῷ Μενελάῳ, [3] ἐκ τῶν ἔτι νῦν δεικνυμένων πεπιστευμένων ἐστὶν, ἐκ τῆς Ὁμήρου φωνῆς· [4] ἥτε Αἶα δείκνυται περὶ Φᾶσιν πόλις· καὶ ὁ Αἰήτης πεπίστευται βασιλεῦσαι τῆς Κολχίδος, καὶ ἔστι τοῖς ἐκεῖ τοῦτ᾽ ἐπιχώριον τοὔνομα. [5] ἥτε Μήδεια φαρμακὶς ἱστορεῖται, [6] καὶ ὁ πλοῦτος τῆς ἐκεῖ χώρας ἐκ τῶν χρυσείων καὶ ἀργυρείων καὶ σιδηρείων, καὶ [7] δικαίαν τινὰ ὑπαγορεύει πρόφασιν τῆς στρατείας, καθ᾽ ἣν καὶ Φρίξος πρότερον ἔστειλε τὸν πλοῦν τοῦτον· καὶ ἔστιν ὑπομνήματα τῆς ἀμφοῖν στρατείας, [8] τό, τε Φρίξιον, τὸ ἐν τοῖς μεθορίοις τῆς τε Κολχίδος, καὶ τῆς Ἰβηρίας· [9] καὶ τὰ Ἰασόνεια πολλαχοῦ καὶ τῆς Ἀρμενίας, καὶ τῆς Μηδείας, καὶ τῶν πλησιοχώρων αὐταῖς τόπων δείκνυται. Καὶ μὴν καὶ περὶ Σινώπην, καὶ τὴν ταύτης παραλίαν, καὶ τὴν Προποντίδα, καὶ τὸν Ἑλλήσποντον p. 46.

1. Et Euneo.) Εὔνεων., *Sic & ſuprà. Homerus* εὔνηον *vocat Iliad.* η. *fine, & loco ſupra citato. paulò pòſt* δεικνυμένων πεπιστευμένων, *lego* πεπιστευμένη. Xyland.

1. πρὸς τὸν υἱὸν Εὔνεων) Euneus filius Jaſonis & Hypſipylæ. Apollonius libro primo. De adventu Argonautarum in inſulam Lemnum, vide Apollonium libro primo, & reliquos, qui id argumentum attigerunt. *Caſaub.*

2. καὶ τὰς πελιάδας) Peliæ filiæ fuere hæ, Poſidice, Pelopæa, Hippothoe & Alceſtis. vide Apollodorum. *Idem.*

3. ἐκ τῶν ἔτι νῦν) In libris ſcriptis hæc ſic legebantur, ἐκ τῶν ἔτι νῦν δεικνύμενον, καὶ πεπιστευμένον ἐστίν. Nihil mutandum cenſeo. *Idem.*

4. ἥτε Αἶα δείκνυται περὶ φᾶσιν) Æam Colchidis Strabo lib. XI. non commemorat. Non enim erat amplius, ut ex Plinio apparet. Apud Ptolemæum tamen in Colchidis deſcriptione commemoratur Αἰάπολις, ſive Αἶα πόλις. *Idem.*

5. ἥτε Μηδεία φαρμακὶς ἱστορεῖται) interpres Theocriti, ἔτι καὶ νῦν ἐν τῷ σεληναίῳ ὄρει ὅλμους δεικνύουσι τῆς Μηδείας καὶ Κύρνης, ἐν οἷς ἔκοπτον τὰ φάρμακα. *Idem.*

6. καὶ ὁ πλοῦτος τῆς ἐκεῖ χώρας) Adi Strabonem libro XI. *Idem.*

7. δικαίαν τινὰ ὑπαγορεύει πρόφασιν τῆς στρατείας) ὑπαγορεύειν eſt quod ait Demoſthenes μονονουχὶ λέγειν φωνὴν ἀφιέντα. Supra, οἱ βάρβαροι οὐδεμίαν τοιαύτην ὑπηγόρευον ἐλπίδα. Et alibi paſſim. *Idem.*

8. τὸ, τε Φρίξιον) Strabo libro undecimo in Iberia φρίξου πόλιν commemorat: quod eſt Phryxium. *Idem.*

9. καὶ τὰ Ἰασόνεια πολλαχοῦ) In Armeniacis horum ſæpe meminit Geographus & Juſtinus. *Idem.*

 1. Μέ-

μέχρι τοῦ κατὰ τὴν Λῆμνον τόπων λέγεται πολλὰ τεκμήρια τῆς τε Ἰάσονος στρατείας, καὶ τῆς Φρίξου· τῆς δ' Ἰάσονος, καὶ τῶν ἐπιδιωξάντων Κόλχων, 1 μέχρι τῆς Κρήτης, 2 καὶ τῆς Ἰταλίας, καὶ τοῦ Ἀδρίου· ὧν ἔνια καὶ ὁ Καλλίμαχος ἐπισημαίνεται, ποτὲ μὲν,

> 3 Αἰγλήτην Ἀνάφην τε 4 Λακωνίδι γείτονα Θήρῃ
> 5 λέγων ἀρχόμενος
> -- Ὡς ἥρωες 6 ἀπ' Αἰήταο Κυταίου,
> 7 Αὖθις ἐς ἀρχαίαν ἔπλεον Ἁρμονίην·

*Lego, ποτὲ δέ.

> * Τό, τε περὶ τῶν Κόλχων,
> 8 Οἱ μὲν ἐπ' Ἰλλυρικοῖο πόρου 9 σχάσσαντες ἐρετμά,

Usque ad Lemnum, multa perhibentur Jaſonis & Phrixi expeditionum indicia, tum Jaſonis & inſequentium eum Colchorum, uſque ad Cretam, & Italiam, atque Adriam: quorum nonnulla Callimachus notavit, ut,

> 3 *Ægleten Anaphenque tibi Spartana propinquam*
> *Thera abiit linquens*, &, orſus
> *Heroum quo pacto Æetam turba Cytæum*
> *Linquens, ad priſcam naviget Harmoniam.*

& de Colchis:

> *Seceſſum maris Illyrici ſimul ac tetigerunt,*
> *Finem remigio mox ſtatuere ſuo,*

1. Μέχρι τῆς Κρήτης) Nam Anaphe & Thera, quarum meminit Callimachus in ſequentibus verſibus, ſunt inſulæ Cretæ vicinæ. l. x. *Idem.*

2. καὶ τῆς Ἰταλίας, καὶ τοῦ Ἀδρίου) ut portus Argous in inſula Æthalia: & non procul à Roma, portus Thelamo; & ad Formias alia: vide Diodorum. *Idem.*

3. Aegleten Anaphenque.) *Quid ſit* Αἰγλήτη, *neſcio, & ſanè opus heic erat meliore codice. pro* λείπων *Aldus habet* λέγων. *de cæteris divinavi. Harmonia fortaſſis loci nomen ad Adriam fuit, à Cadmi uxore ductum, in anguem mutata. quæ fabula ex Ovidio eſt nota, & ſequitur. Pola eſt Iſtriæ urbs. de qua infrà libro* v. *pro* λᾶα *ſuſpicatus ſum legi debere* λαυά. Xyland.

3. Αἰγλήτην) Αἰγλήτης Apollinis eſt cognomen. Nam hoc nomine colebatur in inſula Anaphe, quæ una eſt de Sporadibus. Apollonius libro quarto. v. 1729.

> —— ὅτ' Ἀπόλλωνα θυηλαῖς
> Αἰγλήτην Ἀνάφης τιμήορον ἱλάσκονται.

Nominis rationem indicat idem his verbis. v. 1716.

> ---- Αἰγλήτην μὲν ἐϋσκόπου εἵνεκεν αἴγλης
> Φοῖβον κεκλόμενοι.

Strabo ipſe libro decimo ubi de inſula Anaphe loquitur, ibi coli Ægletan Apollinem annotat: deinde hoc ipſum Callimachi carmen profert. Sed lapſi ſunt interpretes, cum putarent hoc eſſe loci nomen, quem locum nuſquam reperiebant. Adeo, in auctore quem vertebant, peregrinabantur. Dicit autem Callimachus Αἰγλήτην, Ἀνάφην τε λείπων, locum ſignificans, unde proficiſcebatur is, de quo erat ſermo: eſt hoc genus loquendi Græcis poëtis admodum familiare. Apollonius,

> Ταίναρον αὖτ' ἐπὶ τοῖσι λιπὼν Πολύφημος ἵκανε.

Euripides. Ἥκω νεκρῶν κευθμῶνα καὶ σκότου πύλας λιπὼν, & alibi poëtæ paſſim. Sed quis hujus lectionis quamvis probabilis auctor & fundus erit? Nam Aldus habet λέγων, quod præſtat ſequi, quàm ſine codicis auctoritate mutare. *Caſaub.*

4. Λακωνίδι γείτονα θήρῃ) Thera quoque una è Sporadibus, Anaphe propinqua, ut ait Stephanus. Vocat hanc Callimachus Λακωνίδα, quia à Seſamo fuit condita, qui erat unus è poſteris Euphemii Lacedæmonii: vide Apollonium lib. quarto. Pindarum, Herodotum IV. 147. 148. Callimachum, & alios qui de Cyrenes conditoribus meminerunt. *Idem.*

5. λέγων ἀρχόμενος) Rectè Xylander inſerit καί. ἀρχόμενος autem vox Strabonis eſt, non Callimachi, & ad ſequentia pertinet, non præcedentia, ut docti viri nonnulli putant. Significat Strabo verſus ſequentes eſſe poſitos initio carminis Callimachi. Quis verò non id facilè agnoſcit? fortaſſe etiam Elegiam illam ab hac voce Ἀρχόμενος orſus erat, ut Apollonius librum primum, & Dionyſius Periegetes. *Idem.*

6. ἀπ' Αἰήταο Κυταίου) Cytæa, ut præter alios auctor eſt Stephanus, urbs eſt Colchidis. Inde igitur Callimacho Æeta Κυταῖος. At Apollonius aliter formavit libro ſecundo. v. 405. Πύργους εἰσόψεσθε κυταιέος αἰήταο. *Idem.*

7. αὖθις εἰς ἀρχαίαν ἔπλεον Ἁρμονίην) Lego, Αἱμονίην. Nam hoc ſibi voluit Callimachus, dicturum ſe quomodo ab Æeta in patriam rediiſſent Argonautæ: patria autem, Theſſalia, quæ & Αἱμονίη dicta: vide finem libri noni. Nec obſtat quod mox ſequitur de Harmonia. Neque enim hoc tantum voluit dicere Callimachus, quomodo in Illyricum deveniſſent, Argonautæ ubi Harmoniæ monumentum; ſed hoc potius, quomodo in patriam poſt multos errores (quorum unus ille fuit) rediiſſent. Præterea, an bis eò venerunt Argonautæ, ut diceret αὖθις? Ego verò ne ſemel quidem veniſſe Argonautas ad Harmoniæ monumentum puto. De Colchis enim id leges apud poëtas, non de Argonautis. *Idem.*

8. Οἱ μὲν ἐπ' Ἰλλυρικοῖο πόρου) Apollonius libro IV. de Colchis. v. 517.

> Οἱ δ' ἄρ ἐπ' Ἰλλυρικοῖο μελαμβαθέος ποταμοῖο,
> Τύμβος ἵν' Ἁρμονίης, Κάδμοιό τε, πύργον ἔδειμαν,
> Ἀνδράσιν ἐγχελέεσσιν ἐφέστιοι.

Enchelees, quorum meminit Apollonius, quoſque alii Enchelanes vocant ut Artemidorus, gens fuit Illyrica, ad quam veniſſe Cadmum & Harmoniam etiam Apollodorus libro III. & Pauſanias IX. c. 5. ſunt auctores: vide Stephanum. Diodorus autem libro XIX. in hujus, ſeu fabulæ, ſeu hiſtoriæ narratione, aut alios ſecutus eſt auctores, aut memoria lapſus eſt. Enchelees enim Cadmea expuliſſe Cadmum & Harmoniam ſcribit: unde, ait, συνέβη τοὺς περὶ Κάδμον εἰς Ἰλλυριοὺς ἐκπεσεῖν. An quia ſciebat Diodorus ἐγχέλεις hoc eſt anguillas eſſe optimas & maximas in Bœotiæ lacu Copaide, putavit his cognominem in Bœotia eſſe aliquem populum? *Idem.*

9. σχάσαντες ἐρετμά) In manuſſ. eſt χάσαντες, quod non placet: σχάσαι eſt *dimittere*, *relinquere*, ἀφῆσαι, ut interpretatur Heſychius. Utitur ſæpè Lycophron. Sic Pindarus κώπαν σχάσον. Ariſtophanes Νεφ. τούτων γενοῦ μοι σχασάμενος τὴν ἱππικήν. ad quem locum vide doctiſſ. græcum ſcholiaſtem. *Idem.*

Harmonie dirumque ubi ſerpentem induit olim, A
Ad lævam ſedes conſtituere ſibi:
Atque urbem fecere, ſuo quæ nomine fertur
Aſtyron, ac proprias compoſuere domos.
Nomen ab exulibus Græco ſermone notatur,
Aſt illam dicit Colchica lingua Polas.

Quidam etiam bonam Iſtri partem adverſo flumine ſubvectos Iaſonem cum ſuis autumant: nonnulli uſque ad Adriam. alii ignoratione locorum decepti, alii Iſtrum quendam fluvium è magno illo ortum Iſtro in mare Adriaticum exire ajunt: alia non abſurda aut à fide veri aliena dicentes. Hujuſmodi ergo occaſionibus uſus poëta in quibuſdam cum hiſtoria conſentit, quædam etiam affingit, morem ſervans & communem & ſuum. Cum hiſtoria conſentit, quando Æetam nominat, & Jaſonem, & Argo, & 7 occaſione Æetæ fingit

1 Λᾶα παρὰ ξανθῆς Ἁρμονίης ὄφιος
2 Ἄστυρον ἐκτίσσαντο· τὸ μὲν Φυγάδων τις ἐνίσποι
3 Γραικὸς, ἀτὰρ κείνων γλῶσσ' ὀνόμηνε Πόλας.

Τινὲς δὲ καὶ τὸν Ἴστρον ἀναπλεῦσαι φασὶ μέχρι πολλοῦ 4 τοὺς περὶ τὸν Ἰάσονα, 5 οἱ δὲ καὶ μέχρι τοῦ Ἀδρίου· οἱ μὲν κατ' ἄγνοιαν τῶν τόπων, 6 οἱ δὲ καὶ ποταμὸν Ἴστρον ἐκ τοῦ μεγάλου Ἴστρου τὴν ἀρχὴν ἔχοντα ἐκβάλλειν εἰς τὸν Ἀδρίαν φασί· τὰ δ' οὐκ ἀπιθάνως οὐδ' ἀπίστως λέγοντες. Τοιαύταις δή B τισιν ἀφορμαῖς ὁ ποιητὴς χρησάμενος, τὰ μὲν ὁμολογεῖ τοῖς ἱστορουμένοις· προσμυθεύει δὲ τούτοις, ἔθος τι φυλάττων καὶ κοινὸν, καὶ ἴδιον· ὁμολογεῖ μὲν, ὅταν Αἰήτην ὀνομάζῃ, καὶ τὸν Ἰάσονα, καὶ τὴν Ἀργὼ λέγῃ, καὶ 7 παρὰ τὸν Αἰήτην πλάττῃ,

1. *Λᾶα παρὰ ξανθῆς Ἁρμονίης ὄφιος*) Nihil hîc, præſertim ſine veterum librorum auctoritate mutandum. Λᾶα Ἁρμονίης lapidem ſive monumentum Harmoniæ vocat, quem Apollonius τύμβον Ἁρμονίης. Dionyſius de ſitu orbis, v. 390.

Κεῖνον δ' ἂν περὶ κόλπον ἴδοις ἐρικυδέα τύμβον
Τύμβον ὃν Ἁρμονίης Κάδμοιό τε φῆμις ἐνίσπει.

Ille autem locus, ubi fuit hic tumulus, Cylices appellabatur. Athenæus libro XI c. 2. p. 462. *πολλοῖς δὲ καὶ ὁ ἐν Ἰλλυρίοις τόπος διαβόητός ἐστιν ὁ καλούμενος Κύλικες, παρ' ᾧ ἐστι τὸ Κάδμου καὶ Ἁρμονίης μνημεῖον.* Ἁρμονίην appellat ὄφιν, quia in ſerpentem & ipſa & Cadmus fuere mutati: vide Apollodorum & Ovidium. *Idem.*

2. *ἄστυρον ἐκτίσσαντο*) oppidum, inquit Callimachus, condiderunt, quod vocant Polam, quæ vox ſonat ſi verbum verbo Colchicum Græco interpreteris, φυγάδων, hoc eſt *Exulum*. Nam ut ait Strabo libro V. Colchi, qui hanc urbem condiderunt, æterno ſe exilio damnarunt. Polas igitur vox Colchica voce Græca φυγάδων exponitur. Quare procul à mente Callimachi erravit interpres, qui putavit oppidum iſtud fuiſſe appellatum Aſtyron, quod Colchicæ voci Πόλας eſſet ἰσοδυναμοῦν. Ego verò ἄστυρον dici ſcio apud poëtas omne oppidum. Nicander Alexipharmacis.

Τότι χάσμα δυσέκδρομον εὐβουλῆος.
Ἄστυρά τε Πριόλαο. Callimach. etiam alibi uſus erat, ut apparet ex Etymologico. At is, qui Callimachi poëmatia noviſſimè vertit, tam infeliciter hæc reddidit, ut ejus me valde miſereat. *Idem.*

3. *Γραϊκὸς*) Diſcimus ex Thucydide I. c. 2. 3. & Ariſtotele Ἑλλάδα propriè & antiquitus ſic appellatam, eam eſſe Theſſaliæ partem ubi eſt Dodone, & Acheloi fontes: ibi igitur primùm Ἕλληνες ſunt appellati: eſtque hæc vera Ἑλλάδος Ἑλλάς. Notat autem idem Ariſtoteles eoſdem prius fuiſſe appellatos Γραϊκούς. Eſt verò animadverſione dignum, utramque vocem Græcis poſtea omnibus fuiſſe communicatam. Sed ipſi Græci Ἑλλήνων retinuerunt appellationem. Itali & Romani Græcorum voce potius ſunt delectati. Origo tamen utriuſque appellationis eadem, ut ex Ariſtotele diximus. Verba philoſophi hæc ſunt: loquitur de diluvio quod Deucalionis temporibus contigit Metheorol. I. c. 14. *καὶ οὗτος (ὁ κατακλυσμὸς) περὶ τὸν Ἑλληνικὸν ἐγένετο μάλιστα τόπον, καὶ τούτου περὶ τὴν Ἑλλάδα τὴν ἀρχαίαν· αὕτη δ' ἐστὶν, ἡ περὶ Δωδώνην καὶ τὸν Ἀχελῷον, οὗτος γὰρ πολλαχοῦ τὸ ῥεῦμα μεταβέβληκεν· ᾤκουν γὰρ οἱ Σελλοὶ ἐνταῦθα, καὶ οἱ καλούμενοι τότε μὲν Γραϊκοὶ, νῦν δὲ Ἕλληνες.* [vide quos ibi notat Olymp. pag. 27.] Apollodorus quoque libro primo teſtatur, Hellenem de ſuo nomine appellaſſe Hellenas, eos qui prius Græci dicebantur: quæ mirificè philoſophi ſententiam confirmant. Hoc non ignorabat cum de Theſſalis Argonautis ſic canebat Catullus, Epith. Thetid. v. 35.

----linquunt Phthiotica Tempe,
C *Graiugenaſque domos ac mœnia Lariſſæa.*

Porrò Γραϊκῶν appellationem, etſi vulgus Græcorum reſpuit, poëtæ tamen non ſunt aſpernati. Lycophron, v. 532.

Γραικῶν ἄριστος ᾧ πάλαι τεύχει τάφους.

vide Stephanum. Quis vero non miretur Heſychio parum iſta fuiſſe cognita? Is putat à Romanis Græcos eſſe appellatos, qui Ῥαικοὶ appellarentur, ſine Γ. *Idem.*

4. *Τοὺς περὶ τὸν Ἰάσονα.*) *Sic etiam in Aldino codice perſpicuè extat, ſed notas non intelligens librarius,* τὴν ἐπὶ *abſurdum ſubſtituit, quod annotavi, quia in hac præpoſitione ferè ſingulis paginis is error fuit commiſſus.* Xyland.

5. *οἱ δὲ καὶ μέχρι τοῦ Ἀδρίου*) ut Appollonius, cujus Geographia dum (lib. IV. v. 244.) reditum Argonautarum in patriam canit, prorſus eſt mirabilis. Nam in mare à Phaſide flumine delati, ac ſecundis ventis uſi,

Ἠοῖ ἐν τριτάτῃ πρυμνήσια νηὸς ἔδησαν
D *Παφλαγόνων ἀκταῖσι πάροιθ' Ἅλυος ποταμοῖο.*

Inde Iſtrum ingreſſi in ſinum Adriaticum deferuntur: magis etiam abſurda quæ ſequuntur. Padum enim ingreſſos, ait in Rhodanum deveniſſe, qui eos detulit ad mare Liguſticum ac Sthœcadas inſulas. Piget reliqua perſequi. *Caſaub.*

6. *οἱ δὲ καὶ ποταμὸν Ἴστρον*) De hac veterum opinione plura infra hoc libro. *Idem.*

7. Occaſione Æetæ.) Παρὰ τὸν Αἰήτην, *locus mutilus. rurſum* ἐυνέων *ſcripſi, nam id Atticè cum* Εὔνοον *videtur convenire,* Εὐναῦον *alienum eſt. In Mimnermi verſibus nullo negocio licuit deprehendere* ὑβριστῇ *legendum eſſe, quod librarius in* ὕβρις τῇ *depravârat.* Xyland.

7. *καὶ παρὰ τὸν Αἰήτην πλάττῃ*) Aſſentior Xylandro, locum eſſe corruptum. Legendum cenſeo: *καὶ παρὰ τοῦ Αἰήτου πλέουσαν πλάττῃ.* Nam id quidem diſertè ait poëta, cujus verba Straboni nunc ante oculos

Ἀργὼ πασιμέλουσα παρ' Αἰήταο πλέουσα. *Caſaub.*

1. προ-

καὶ τὸν Εὔνεων ἐν Λήμνῳ καθιδρύῃ· καὶ ποιεῖ τῷ A Ἀχιλλεῖ φίλην τὴν νῆσον, καὶ παρὰ τὴν Μήδειαν, τὴν Κίρκην φαρμακίδα ποιεῖ,

Odyſſ. κ. 137. Αὐτοκασιγνήτην ὀλοόφρονος Αἰήταο.

1 Προσμυθοποιεῖ δὲ τὸν ἐξωκεανισμὸν τὸν κατὰ τὴν πλάνην συμβάντα, τὴν ἀπ' ἐκείνου τοῦ πλοῦ· ἐπεὶ κἀκεῖνο, ὑποκειμένων μὲν τούτων, εὖ λέγεται,

Odyſſ. μ. 70. Ἀργὼ πᾶσι μέλουσα,

ὡς ἐν γνωρίμοις τόποις καὶ εὐανδροῦσι τῆς ναυστολίας γενομένης. Εἰ δ' ὥσπερ ὁ Σκήψιός φησι παραλαβὼν μάρτυρα Μίμνερμον, ὃς ἐν τῷ Ὠκεανῷ ποιήσας τὴν οἴκησιν τοῦ Αἰήτου, πρὸς ταῖς ἀνατολαῖς ἐκτὸς πεμφθῆναί φησιν ὑπὸ τοῦ Πελίου τὸν Ἰάσονα, καὶ κομίσαι τὸ δέρας, B οὔτ' ἂν ἐπὶ τὸ δέρας ἐκεῖσε πομπὴ πιθανῶς λέγοιτο εἰς ἀγνῶτας καὶ ἀφανεῖς τόπους· οὔθ' ὁ δι' ἐρήμων, καὶ ἀοίκων, 2 [καὶ τῶν] καθ' ἡμᾶς τοσοῦτον ἐκτετοπισμένων πλοῦς, οὔτ' ἔνδοξος, οὔτε πᾶσι μέλων·

p. 47. Οὐδ' ὅκοτ' ἂν μέγα κῶας ἀνήγαγεν αὐτὸς Ἰήσων
Ἐξ Αἴης, τελέσας ἀλγινόεσσαν ὁδὸν,
Ὑβριστῇ Πελίῃ τελέων χαλεπῆρες ἄεθλον,
3 Οὐδ' ἂν ἐπ' Ὠκεανοῦ καλὸν ἵκοντο ῥόον·

Καὶ ὑποβὰς,

Αἰήταο πόλιν, 4 τόθι τ' ὠκέος ἠελίοιο
Ἀκτῖνες χρυσέῳ κείαται ἐν θαλάμῳ,
Ὠκεανοῦ παρὰ χείλεσ' ἵν' ᾤχετο θεῖος Ἰήσων. C

5 Οὐδὲ τοῦτ' εὖ Ἐρατοσθένης, ὅτι ἀνδρῶν οὐκ ἀξίων μνήμης ἐπὶ πλέον μέμνηται· τὰ μὲν ἐλέγχων, τὰ δὲ πιστεύων, καὶ μάρτυσι χρώμενος αὐτοῖς, 6 οἷον Δαμάστῃ καὶ τοιούτοις ἄλλοις.

A & in Lemno Euneum collocat, eamque inſulam Achilli amicam facit, & imitatione Medeæ, Circen veneficam facit,

Æetæ immani præſtantis mente ſororem.

Affingit autem egreſſum in Oceanum, qui evenerit in illa peregrinatione. Sed & hoc iſtis poſitis bene dicitur:

Quæ magni cunctis facta eſt mortalibus Argo.

quòd nimirum navigatio illa fuit in locis nobilibus, & ubi præſtantes incolerent. Si verò, quod Scepſius vult, teſte Mimnermo uſus, in Oceano habitavit Æetas exteriore verſus Orientem, eoque miſſus eſt à Pelia Iaſon ad vellus adferendum: profectò neque veriſimilis eſt B illa velleris cauſa miſſio ad ignota & obſcura loca: neque navigatio per deſerta & inculta tamque à nobis procul remota, vel glorioſa potuit eſſe, vel cujus omnes haberent homines rationem.

Nec rutilum ex Æa portans ſatus Æſone vellus,
Difficile undoſum per mare menſus iter,
Injuſti juſſu Peliæ certamen obivit,
Præmiaque ærumnis parta tulit gravibus,
Fortis ad Oceani pervenit pulchra fluenta.

ac deinde,

Æetæ muros: celeres Hyperionis illic
Auratis recubant in thalamis radii
C *Litus ad Oceani, quâ divus vectus Iaſon.*

Id quoque non rectè Eratoſthenes, quòd crebram facit hominum memoria indignorum mentionem, modò reprehendens, modò eorum utens teſtimoniis, ut Damaſtæ & aliis ſimilibus.

1. προσμυθοποιεῖ δὲ τὸν ἐξωκεανισμὸν) Homerum ſecuti ſunt plerique veterum ſcriptorum. De Hecatæo vide paulò poſt, Timæus autem exiſtimavit Argonautas è Ponto Tanain eſſe ingreſſos: eumque ἀναπλεύσαι uſque ad fontes: inde navem deduxiſſe ad alium quempiam fluvium, quo in arcticum Oceanum ſint delati, inde ad Gades, ubi noſtrum mare ſunt ingreſſi. *Idem.*

2. καὶ τῶν καθ' ἡμᾶς) Libri veteres non habent καὶ τῶν, & ἐκτετοπισμένος in iiſdem legitur. *Idem.*

3. Οὐδ' ἂν ἐπ' Ὠκεανοῦ) Malim Εὖτ' ἂν, *Quando. Idem.*

4. τόθι τ' ὠκέος ἠελίοιο) Jam ſupra diximus conſtituiſſe veteres, ipſumque adeo Platonem τῆς οἰκουμένης terminum occidentalem Columnas Herculis ad Gades: orientalem fluvium Phaſin. Nihil ergo mirum, quod Mimnermus Æten cujus regia ad Phaſin in iis locis, unde Sol exoriatur, collocat: neque etiam mirum quod oceanum ibi commemoret. Terram enim Oceano cingi ab omni parte, veterum communis fuit opinio, & ut ſupra dictum eſt, συνήθης ὁ Ὠκεανὸς τοῖς πέρασι. Et omninò harum duarum ἀποφάσεων, altera alteram ſequitur neceſſariò veniſſe πρὸς τὸ πέρας τῆς οἰκουμένης, & veniſſe in Oceanum. Quare Hecatæus cum ſciret ad Phaſin perveniſſe Argonautas, de eorum reditu ita cenſuit. Phaſide devectos fuiſſe in Oceanum: inde poſtea per eundem poſt longum circuitum ingreſſos eſſe Nilum, qui eos in mare noſtrum detuliſſet. *Idem.*

5. Οὐδὲ τοῦτ' Ἐρατοσθένης) Lege, οὐδὲ τοῦτ' εὖ Ἐρ. Nunc ad Eratoſthenem redit & ejus librum primum pergit percurrere. Quod tamen hîc ait, non magis id ad primum quam reliquos duos videtur pertinere. Reprehenditur enim Eratoſthenes, quod teſtibus parum probatis ſæpe uteretur. Affinis hæc culpa illi, de qua ſupra dictum capite primo Animadverſionum Strabonis in Eratoſthenem. Mirum vero eundem Eratoſthenem, qui hoc nomine toties D vapulat à Strabone iſto libro, contra eodem nomine laudari quamplurimum libro ſequenti. Summa namque illi prudentia in eligendis rerum Indicarum ſcriptoribus, quos ſequeretur, à Strabone tribuitur: adeo varius fuit ſummus ille vir, & ſui ubique diſſimilis: magno profectò ingenio, magnoque polluit, Eratoſthenes judicio; ſed quo ſæpe in ſuis ſcriptis uſus non videtur. *Idem.*

6. οἷον Δαμάστῃ) Habes de hoc apud Suidam. Scripſit multa: in his, Gentium & urbium enumerationem. Hujus auctoritate uſus eſt Dionyſ. Halic. libro primo, in Camillo Plutarchus, & Stephanus. Plinius etiam libro ſeptimo Damaſten inter eos auctores recenſet, quos ſequi ſe profitetur: vide ejus libri caput 56. Strabo ipſe quoque libro XIII. ejus referre ſententiam non eſt dedignatus. *Idem.*

Nam etſi aliquid ii veri dicunt, tamen iis id teſtibus comprobandum, aut propter ipſos credendum non eſt. hoc modò tantùm auctoritate præditis viris utendum, qui multa rectè tradiderunt, multa etiam omiſerunt, aut non ſatis explicarunt, neque mendaciis depravarunt. Is autem Damaſten producens teſtem, nihil ab eo differt, qui teſtem citat Bergæum, aut Meſſenium Euemerum aliosve, quos ipſe nominat, eorum traducens futilitatem. Atque de eorum nugis unum ipſe exemplum refert, quòd quidam eorum ſinum Arabicum exiſtimaverit eſſe paludem. Item, Diotimum Strombichi F. ducem legationis Athenienſium è Cilicia adverſo fluvio Cydno in Choaſpin fluvium navigaſſe, qui Suſa alluit, ac XL. dierum ſpacio Suſa perveniſſe: idque ipſum ſibi narraſſe Diotimum. Deinde mirari ſe ait, ſi Cydnus Euphraten ac Tigrin potuit ſubterlabi, & in Choaſpin

A Καὶ γὰρ εἴ τι λέγουσιν ἀληθὲς, οὐ μάρτυσί γε ἐκείνοις χρηστέον περὶ αὐτοῦ, οὐδὲ πιστευτέον διὰ τοῦτο· ἀλλ' [1] ἐπὶ τῶν ἀξιολόγων ἀνδρῶν μόνον τῷ τοιούτῳ τρόπῳ χρηστέον, οἳ πολλὰ μὲν εἰρήκασιν εὖ, πολλὰ δὲ καὶ *παραλελοίπασιν, ἢ οὐχ ἱκανῶς ἐξεῖπον, οὐδὲ διεψευσμένως. Ὁ δὲ Δαμάστῃ χρώμενος μάρτυρι, οὐδὲν διαφέρει τοῦ καλοῦντος μάρτυρα [2] τὸν Βεργαῖον, [3] ἢ τὸν Μεσσήνιον Εὐήμερον, καὶ τοὺς ἄλλους, [4] οὓς αὐτὸς εἴρηκε διαβάλλων τὴν φλυαρίαν. [5] Καὶ τοῦτον δ' ἕνα τῶν λήρων αὐτὸς λέγει, τὸν μὲν Ἀράβιον κόλπον λίμνην ὑπολαμβάνειν εἶναι. [6] Διότιμον δὲ τὸν *Στρομβίχου, πρεσβείας Ἀθηναίων ἀφηγούμενον, διὰ B τοῦ Κύδνου ἀναπλεῦσαι ἐκ τῆς Κιλικίας [7] ἐπὶ τὸν Χοάσπην ποταμόν, ὃς παρὰ τὰ Σοῦσα ῥεῖ, καὶ [8] ἀφικέσθαι τεσσαρακοσταῖον εἰς Σοῦσα· ταῦτα δ' αὐτῷ διηγήσασθαι αὐτὸν τὸν Διότιμον· [9] εἶτα θαυμάζειν εἰ τὸν Εὐφράτην, καὶ τὸν Τίγριν ἦν δυνατὸν [11] διακύψαντα τὸν Κύδνον εἰς τὸν Χόασπιν

* Manuſſ. περιλελοίπασιν,

* Manuſſ. Στρομμίχου,

1. *ἐπὶ τῶν ἀξιολόγων ἀνδρῶν*) Obſerva genus loquendi, pro, τοῖς ἀξιολόγοις ἀνδράσι μόνοις τοιοῦτον τρόπον χρηστέον. *Idem.*

2. *τὸν Βεργαῖον*) Bergæum intellige Antiphanem, ſic dictum ἀπὸ τῆς Βέργης, quæ fuit urbs Thraciæ. Hic autem Antiphanes cum multa falſa & ridicula ſcripſiſſet, pro mendaci ab omnibus eſt habitus: effecitque ut Βεργαΐζειν dicerent proverbiali dicendi genere pro mentiri. Auctor Stephanus. Porro quo potiſſimum in argumento tam egregiè eſſet C mentitus, non facile dixerim. Non enim opinor, quia in Comœdiis: quanquam & in Comœdiis ac Tragœdiis probabiliter mentiri oportet. *Idem.*

3. *ἢ τὸν Μεσσήνιον Εὐήμερον*) Addit Meſſenium, quia alius fuit Cous, cujus ſcripta citant veteres non raro. Porrò Euemerus hic Caſſandri vixit temporibus, ejuſque juſſu & auſpiciis Rubrum mare navigavit, ut dicemus libro ſecundo. Quam ſit autem inanis & vanus hic ſcriptor, ex his Lactantii licet intelligere lib. 1. c. 11. *Antiquus auctor*, inquit, *Euhemerus, qui fuit ex civitate Meſſana, res geſtas Jovis & cæterorum, qui Dii putantur, collegit: hiſtoriamque contexuit ex titulis & inſcriptionibus ſacris, quæ antiquiſſimis in templis habebantur*, [Adde inſignem Plutarchi locum p. 641. Theophili ad Autoly.] Quid enim veri ab eo expectes qui Jovis hiſtoriam polliceatur? Non certè magis eum εἰκὸς ἀληθεύειν, quam illos vera dixiſſe conſtat, quos Sanctorum ut vocant Antonii, Franciſci, Bernardi; aliorumque D ſexcentorum, atque adeo, proh ſcelus! ipſius Domini noſtri Jeſu Chriſti vitam ſuo arbitrio confingere non puduit. At hodie ſanæ mentis homines non pudet, Bergæis iſtis, & Euemeris fidem habere. *Idem.*

4. *οὓς αὐτὸς εἴρηκε*) Locus Eratoſthenis pluribus refertur infrà lib. 11. *Idem.*

5. *καὶ τοῦτον δ' ἕνα*) vetus interpres legit τούτων: videtur legendum τούτου. Nam in manuſcriptis legitur ὑπολαμβάνοντος. τούτου autem τοῦ Μεσσηνίου Εὐημέρου. *Idem.*

6. *Διότιμον δὲ τὸν Στρομβίχου*) Profectò Eratoſtheni hanc narranti fabulam, potuit aliquis dicere, μὴ ψεῦδε, ἐπιστάμενος σάφα εἰπεῖν. Et miror viro doctiſſimo viſum hoc Diotimi mendacium dignum quod in literas referret. Sanè non potuit Diotimus iſte aut impudentius aut magis evidenter mentiri. Ait ſe Cydno flumine in Choaſpem eſſe delatum: Hoc quid ſtultius dici potuit? Cydni quidem oſtia in mare Cilicium ſe exonerare notum eſt. Itaque ingredi ex illo mari in fluvium iſtum potuit: At eo deferri trans Euphratem ac Tigrin in Choaſpem non potuit, cum Cydni caput multis ſtadiorum millibus abſit à Choaſpe: hic ad orientem, ille ad occidentem. Sed demus ita eſſe ut dicebat nugator iſte, Cydnum nimirum ab aliquo loco prope Choaſpem C recta ad occaſum ferri, & ſuper Euphratem lapſum aliquandiu poſtea emergere: nam id de aliis multis fluminibus creditur: tamen fuitne Eratoſt. ita ἁπλοῦς, ut putaret Cydnum etiam ſub terris potuiſſe navigari? Atque hæc mihi ita videntur inepta & abſurda, ut probari ea potuiſſe Eratoſtheni non exiſtimem. Quare veriora exiſtimo quæ mox dicam. [Porrò Diotimus hic videtur eſſe ἀπόγονος ejus, quem commemorat Thucidides libr. primo c. 45. & ſimillimè Διοτιμὸν τὸν Στρομβίχου appellat.] *Idem*

7. *ἐπὶ τὸν Χοάσπιν ποταμὸν*) In manuſſ. ſcribitur per η. Sed utraque ſcriptura etiam alibi reperitur. De hoc autem flumine vide libro XV. *Idem.*

8. *ἀφικέσθαι τεσσαρακοσταῖον εἰς Σοῦσα*) Magna celeritas. Nam Herodotus V. 52. auctor eſt iter Sardibus ad Suſa eſſe dierum XC. putatis in ſingulos dies ſtadiis CL. Sardes autem propius Suſis abſunt quàm Athenæ. Herodoti autem ſtadiaſmus, etſi non eſt ille quidem ἀκριβὴς, tamen facilè ex eo diſcimus D difficile eſſe Athenis Suſa ſpatio XL. dierum venire: ei præſertim, qui velit flumina ἀναπλεῖν, quod ſe feciſſe gloriatur hic Diotimus. *Idem.*

9. *εἶτα θαυμάζειν*) manuſſ. θαυμάζει. *Idem.*

10. *διακύψαντα τὸν Κύδνον*) Si lectio hæc bene habet, videtur exiſtimaſſe Eratoſthenes, Cydnum terram ſubire, ac ſubter Euphratem & Tigrim labi, deinde autem emergere & ita ad mare Cilicium properare: quod de multis fluminibus ut rem certam narrant Geographi: ut de Alphæo notiſſimum eſt, & de Oronte in Syria, Tigride in Meſopotamia, Nilo in Lybia prope fontes ſuos, deque ſimilibus narrat variis locis Strabo. Sed tamen propter ea ἄτοπα, quæ hanc ἀπόφασιν ſequerentur, probo lectionem ſcriptorum librorum, διακόψαντα. Videtur enim mirari Eratoſthenes quî fieri poſſit, ut Cydnus Euphratem ac Tigrin medios ſecet: & meritò certè miratur. Nam quod de Rhodani per lacum Lema-

ἐκβαλεῖν. Οὐ μόνον δὲ ταῦτ᾽ ἄν τις ἐπισημήναιτο, ἀλλ᾽ ὅτι καὶ περὶ τῶν τόπων οὐδὲ καθ᾽ ἑαυτόν πω γνώριμα εἶναί φησι τὰ καθ᾽ ἕκαστα ἀκριβολογούμενα· καὶ κελεύσας ἡμῖν μὴ ῥᾳδίως τοῖς τυχοῦσι πιστεύειν, καὶ τὰς αἰτίας διὰ μακρῶν ἀποδοὺς δι᾽ ἃς οὐδὲ πιστευτέον, 1 [μεθ᾽ ὃ λέγει ὅτι] περὶ τῶν κατὰ τὸν Πόντον, καὶ τὸν Ἀδρίαν αὐτὸς ἐπίστευσε τοῖς τυχοῦσι. Τοιγάρτοι 2 τὸν μὲν Ἰσσικὸν κόλπον ἐπίστευσεν ἑωθινώτατον τῆς καθ᾽ ἡμᾶς θαλάττης σημεῖον, τοῦ κατὰ Διοσκουριάδα τὴν ἐν τῷ τοῦ Πόντου μυχῷ σχεδόν τι καὶ τρισχιλίοις σταδίοις ἑωθινωτέρου ὄντος, καὶ κατ᾽ αὐτὸν, ἐκ τοῦ σταδιασμοῦ οὗ φησί· τοῦ τε Ἀδρίου, καὶ τὰ ἀρκτικὰ, καὶ τὰ ἔσχατα διεξιὼν, οὐδενὸς ἀπέχεται μυθώδους. Πεπίστευκε δὲ καὶ περὶ τῶν ἔξω στηλῶν Ἡρακλείων πολλοῖς μυθώδεσι, 3 Κέρνην τε νῆσον, καὶ ἄλλους τόπους ὀνομάζων,
p.48. τοὺς μηδαμοῦ νυνὶ δεικνυμένους, περὶ ὧν μνησθησόμεθα καὶ ὕστερον. 4 Εἰπών τε τοὺς ἀρχαιοτάτους πλεῖν καὶ κατὰ λῃστείαν, ἢ ἐμπορίαν, μὴ πελαγίζειν δὲ, ἀλλὰ παρὰ γῆν, καθάπερ τὸν Ἰάσονα, ὅνπερ καὶ μέχρι τῆς Ἀρμενίας καὶ Μηδίας ἐκ τῶν Κόλχων στρατεῦσαι, ἀφέντα τὰς ναῦς, ὕστερόν φησι, τὸ παλαιὸν, οὔτε τὸν Εὔξεινον θαῤῥεῖν τινὰ πλεῖν· οὔτε παρὰ Λιβύην, καὶ Συρίαν, καὶ Κιλικίαν. Εἰ μὲν οὖν 5 τοὺς πάλαι, τοὺς πρὸ τῆς ἡμετέρας λέγει μνήμης, οὐδὲν ἐμοὶ μέλει λέγειν περὶ ἐκείνων, οὔτ᾽ εἰ ἔπλεον, οὔτ᾽ εἰ μή. Εἰ δὲ περὶ τῶν μνημονευομένων, οὐκ ἂν ὀκνήσαι τις εἰπεῖν, ὡς οἱ παλαιοὶ, μακροτέρας ὁδοὺς φανοῦνται καὶ κατὰ γῆν, καὶ κατὰ θάλατταν

A exire. Non hæc tantùm notari poſſunt, ſed id quoque, quòd ne ſua quidem ætate ſatis conſtare ait notitiam eorum locorum, de quibus ſingulis accuratè eſt traditum: jubenſque non facilè quibuſvis credere, ejuſque ſententiæ prolixè rationes reddens, poſt dicit de Ponto & Adria ſe proximè cuique credidiſſe. Itaque ergo Iſſicum ſinum noſtrorum marium omnium maximè verſus Orientem ſitum credidit, cum quod eſt ad Dioſcuriadem in imo Ponti receſſu ſitum mare, ferè tribus ſtadiorum millibus ſit Orienti vicinius, vel ex ab ipſo tradita ſtadiorum B dimenſione: Adriæque partes Septentrionales & extremas enarrans, nihil fabularum prætermittat. Multis quoque fabuloſis de iis, quæ ſint extra columnas Herculis fidem adhibuit, Cernam inſulam nominans aliaque loca, quæ hodie nullibi extant, quæ & poſtea commemorabimus. Cumque dixiſſet priſcos navigaſſe & prædatum, & mercatum, non ut in altum evehérentur, ſed tantùm litus legerent, ut & Iaſonem, qui relictis navibus terra expeditionem è Colchis in Armeniam & Mediam uſque fecerit: poſtea inquit, antiquitus, neque Euxinum mare, neque juxta Africam, C aut Syriam, aut Ciliciam quemquam navigare auſum. Qui ſi per priſcos intelligit eos, qui ante noſtram fuerunt memoriam, nihil me attinet de iis dicere, navigarintne an non navigarint. Sin de iis loquitur, quorum ad nos perlata eſt memoria, equidem nihil verear dicere antiquos longiora terra marique confeciſſe

manum tranſitu aliiſque id genus leguntur, ea minus mira ſunt. Miror autem Eratoſtheni non veniſſe in mentem commiſceri Choaſpem Eulæo, hunc autem Tigridi, qui jungitur Euphrati: quare potuit Diotimus Cydnum aliquandiu ἀναπλεύσας alio flumine in Euphratem deferri, & ita poſtea ad Choaſpem pervenire. Atque hoc modo poſſit fortaſſe accipi quod ait Herodotus, VI. 43. Mardonium in Ciliciam veniſſe è regia Perſæ, ducentem ſecum ingentem exercitum, & pedeſtrem, & nauticum: D quod etiam his verbis ſignificavit Æſchylus. Perſ. v. 52.

—— Βαβυλὼν
δ᾽ ἡ πολύχρυσος πάμμικτον ὄχλον
Πέμπει σύρδην, ναῶν τ᾽ ἐπόχους
Καὶ τοξουλκῷ λήματι πιστούς.

hoc eſt στρατὸν πεζὸν καὶ ναυτικόν. Quanquam malim equidem in hujuſmodi locis στρατὸν ναυτικὸν interpretari, aptum ad conſcendendas naves: aut naves fuêre iſtæ, quas alibi γομφωτὰς καὶ διαλύτους vocat. *Idem.*

1. μεθ᾽ ὃ λέγει ὅτι) Horum verborum loco habent veteres libri οἷον, quam lectionem ſecutus eſt vetus interpres: Sanè hic locus non bene habet. Videtur minima mutatione legi poſſe ὅμως περὶ τῶν, ut ſit hæc ſententia. Cum dixerit Eratoſthenes non temerè quibuſvis eſſe credendum, idque multis confirmaverit rationibus, ipſe tamen temerè quibuſvis credidit de rebus Ponticis & de Adria narrantibus. Aut ſi quis malit vulgatæ lectionis veſtigia retinere, legi fortaſſe poteſt μετ᾽ ὀλίγα λέγει, vel ὁμολογεῖ, aut alio ſimili modo. Sed de hoc loco amplius. *Idem.*

2. τὸν μὲν Ισσικὸν κόλπον ἐπίστευσεν) De hac re libro ſequenti pluribus. *Idem.*

3. Κέρνην τε νῆσον) Dionyſius de ſitu orbis, v. 219.

Αὐτῷ ἐπ᾽ Ὠκεανῷ, πυμάτης παρὰ τέμπεα Κέρνης·

Ipſum ad Oceanum, ultimæ prope loca amœna Cernæ ubi annotat interpres nondum editus, Ἡ Κέρνη λίμνη ἐστὶ τῆς Αἰθιοπίας παρὰ τῷ Ὠκεανῷ. Vide Euſtathium & Plinium: VI. 31. meminit & Lycophron. v. 18 Fallitur autem vir de Geographia bene meritus, qui annotat Κέρνην fuiſſe ἀμφιμήτριον appellatam: neque hoc dixit unquam is, cujus nomen laudat. *Idem.*

4. Εἰπών τε) Nunc diſputat de veterum navigationibus: quas negabat Eratoſthenes conferendas cum poſteriorum hominum navigationibus. Hanc ejus ἀπόφασιν expendit Geographus. Ego Eratoſtheni aſſentior. *Idem.*

5. τοὺς πάλαι, τοὺς πρὸ τῆς ἡμετέρας λέγει μνήμης) Juriſconſultorum eſt iſta τοῦ πάλαι deſcriptio. Nam iis conſuetudo antiqua dicitur, quæ antè omnium memoriam ceperit. Sed Strabo cum dicit ante noſtram memoriam, longius tempus complectitur: id omne ſcilicet, cujus res geſtæ literis ſunt mandatæ. *Idem.*

1. τοὺς

itine[illegible] quàm posteros: siquidem hi- A ſtoriis fides adhibenda eſt. Perhibentur enim Bacchus, Hercules, & ipſe Iaſon: tum ab Homero commemorati Ulyſſes & Menelaus. Theſeum quoque & Peiritheum probabile eſt propterea quòd longinquas fecerint expeditiones, hanc [illegible]onem in animis hominum re[illegible] quòd ad inferos deſcenderint, eademque de cauſa Caſtores maris eſſe procuratores dictos, ac navigantium ſervatores. Vulgatum eſt etiam ſermonibus Minois in mare imperium, & Phœnicum navigatio, qui etiam extra columnas Herculis progreſſi ſunt, ibique, & in media Africæ ora maritima urbes condiderunt B paulo poſt Trojani belli tempora. Æneam quoque, Antenorem, & Henetos, atque in univerſum eos, qui à bello Troiano per totum orbem terrarum diſperſi vagatique ſunt, æquum eſt; inter priſcos recenſeri. Uſu venit enim iſtius belli tempore cùm Græcis tum barbaris, ut & quæ domi poſſidebant, amitterent, & quæ bello adepti eſſent. itaque everſo Ilio, & victores ob inopiam prædationibus ſeſe dederunt, & multo magis victi, qui illi bello fuiſſent ſuperſtites. Atque adeò urbes ab his plurimæ feruntur conditæ per omnem, quæ extra Græciam eſt, oram maritimam, & aliquæ etiam mediterraneæ. Deinde Eratoſthenes, poſtquam diſſeruit C quantum ſit profectum in terræ habitatæ cognitione eorum ætate, qui poſt Alexandrum fuerunt, ſuorumque adeò æqualium, tranſit ad diſputationem figuræ terræ, non habitatæ, quod magis pertinebat ad ejus explicationem, ſed univerſæ terræ. Oportebat quidem hujus quoque mentionem facere, ſed non confuſè. Poſtquam ergo dixit totam terram eſſe globi forma, non ut torno facti, ſed qui habeat quaſdam inæqualitates, infert multitudinem ſingularum mutationum, quæ formæ ejus accidunt ab aqua, igne, concuſſionibus, exhalationibus, aliiſque ſimilibus, ne hîc quidem obſervato ordine. Univerſi quippe D

A τελέσαντες τῶν ὕστερον, εἰ χρὴ προσέχειν τοῖς λεγομένοις· οἷον Διόνυσος, καὶ Ηρακλῆς, καὶ αὐτὸς ὁ Ιάσων. ἔτι δ' οἱ ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ λεγόμενοι, Οδυσσεὺς, καὶ Μενέλαος. Καὶ Θησέα δὲ, καὶ Πειρίθουν μακρὰς εἰκός ἐστι στρατείας ὑπομείναντας, καταλιπεῖν. δόξαν περὶ ἑαυτῶν, ὡς εἰς ᾅδου καταβάντας· [1] τοὺς δὲ Διοσκούρους ἐπιμελητὰς τῆς θαλάσσης λεχθῆναι, καὶ σωτῆρας τῶν πλεόντων· [2] ἥ τε Μίνω θαλαττοκρατία θρυλλεῖται, καὶ ἡ Φοινίκων ναυτιλία· οἳ καὶ τὰ ἔξω τῶν Ηρακλείων στηλῶν ἐπῆλθον, καὶ πόλεις ἔκτισαν κἀκεῖ καὶ περὶ τὰ μέσα τῆς Λιβύης παραλίας μικρὸν τῶν Τρωϊκῶν ὕστερον· Αἰνείαν δὲ, καὶ Αν-B τήνορα καὶ Ενετοὺς, καὶ ἁπλῶς τοὺς ἐκ τῶν Τρωϊκοῦ πολέμου πλανηθέντας εἰς πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, [3] ἄξιον μὴ τῶν παλαιῶν ἀνθρώπων νομίσαι. Συνέβη γὰρ δὴ * τοῖς τότε Ελλησιν, ὁμοίως καὶ τοῖς βαρβάροις διὰ τὸν τῆς στρατείας χρόνον, ἀποβαλεῖν τά τε ἐν οἴκῳ, καὶ τῇ στρατείᾳ πορισθέντα· ὥστε μετὰ τὴν τοῦ Ιλίου καταστροφὴν, τούς τε νικήσαντας ἐπὶ λῃστείαν τραπέσθαι διὰ τὰς ἀπορίας, καὶ * πολλῷ μᾶλλον τοὺς ἡττηθέντας, καὶ περιγενομένους ἐκ τοῦ πολέμου· καὶ δὴ καὶ πόλεις ὑπὸ τούτων πλεῖσται κτισθῆναι λέγονται κατὰ πᾶσαν τὴν ἔξω τῆς Ελλάδος παρα-C λίαν, ἔστι δ' ὅπου καὶ τὴν μεσόγαιαν. Εἰπὼν δὲ καὶ αὐτὸς ὁπόσον προὔβη τὰ τῆς οἰκουμένης εἰς γνῶσιν τοῖς μετ' Αλέξανδρον, καὶ κατ' αὐτὸν ἤδη, μεταβέβηκεν ἐπὶ τὸν περὶ τοῦ σχήματος ἤδη λόγον, οὐχὶ περὶ τοῦ τῆς οἰκουμένης, ὅπερ ἦν οἰκειότερον τῷ περὶ αὐτῆς λόγῳ, ἀλλὰ τοῦ τῆς συμπάσης γῆς· [4] δεῖ μὲν γὰρ καὶ τούτου μνησθῆναι, μὴ ἀτάκτως δέ. [5] Εἰπὼν οὖν ὅτι σφαιροειδὴς ἡ σύμπασα, [6] οὐχ ὡς ἐκ τόρνου δὲ, ἀλλ' ἔχει τινὰς ἀνωμαλίας, ἐπιφέρει τὸ πλῆθος τῶν ἐν μέρει μετασχηματισμῶν αὐτῆς, οἳ συμβαίνουσιν ἔκ τε ὕδατος, καὶ πυρὸς, καὶ σεισμῶν, καὶ ἀναφυσημάτων, καὶ ἄλλων τοιούτων· οὐδ' D ἐνταῦθα τὴν τάξιν φυλάττων. Τὸ μὲν γὰρ

* Manuſſ. τοῖς τε Ελ.

* Vett. πολὺ

p. 49.

1. τοὺς δὲ Διοσκούρους ἐπιμελητὰς τῆς θαλάσσης) Vide Senecam in naturalibus quæſtionibus I, c. 1. & Ariſtotelis Meteorolog. libros, Euripidem, *Idem.*

2. ἥ τε Μίνω θαλαττοκρατία θρυλλεῖται) Diodorus libro quarto de Minoë οὗτος πρῶτος Ελλήνων ναυτικὴν δύναμιν ἀξιόλογον συστησάμενος ἐθαλαττοκράτησε. *Idem.*

3. Inter priſcos recenſeri.) Ἄξιον μὴ τῶν παλαιῶν, μὴ *videtur exſtingendum, niſi per interrogationem legas. Sed & paulò poſt particulam* ἤδη *à librario potius, quam ab auctore geminatam puto, &* δεῖ μὲν γὰρ *legi pro* δεῖν. Xyland.

3. ἄξιον μὴ τῶν) Legendum cum interrogatione potius. Æquumne eſt inter antiquos non habere? nam in veteribus quoque erat negatio. *Caſaub.*

4. δεῖ μὲν γὰρ) Hæc vetus lectio, vulgò δεῖν μὲν γάρ. *Idem.*

5. εἰπὼν οὖν ὅτι σφαιροειδὴς) Sequitur paullò gravior diſputatio, de terræ ſcilicet forma, & ejus variis μετασχηματισμοῖς. Veteres dicebant, Terram ita rotundam eſſe, ut ſi torno eſſet elaborata. Id rectè negabat Eratoſthenes. Terra enim σφαιροειδὴς eſt potius quam σφαῖρα. Addebat deinde Eratoſthenes, Terræ faciem ſubinde mutari, ejuſque rei cauſas afferebat varias: Strabo autem in Eratoſthene, primum diſputationum τάξιν reprehendit, deinde ipſas ἀποφάσεις expendit. *Idem.*

6. οὐχ ὡς ἐκ τόρνου δὲ) quod cenſuerunt veteres, ut ex Herodoto, cujus verba uſurpat Eratoſthenes, ſuprà diximus. *Idem.*

σφαιροειδὲς περὶ ὅλην τὴν γῆν ἀπὸ τῆς τοῦ ὅλου τάξεως συμβαίνει· οἱ δὲ τοιοῦτοι μετασχηματισμοὶ, τὴν μὲν ὅλην γῆν οὐδὲν ἐξαλλάττουσιν· ἐν γὰρ τοῖς μεγάλοις ἐναφανίζεται τὰ οὕτω μικρά· τῆς δ' οἰκουμένης διαθέσεις ἑτέρας καὶ ἑτέρας τινὰς ἀπεργάζονται, 1 καὶ τὰς προσεχεῖς αἰτίας ἄλλας καὶ ἄλλας ἔχουσι. Μάλιστα δέ φησι τὴν ζήτησιν παρέχειν, πῶς ἐν δισχιλίοις καὶ τρισχιλίοις ἀπὸ θαλάττης σταδίοις, κατὰ τὴν μεσόγαιαν ὁρᾶται πολλαχοῦ κόχλων καὶ ὀστρέων, 2 καὶ χηραμίδων πλῆθος, 3 καὶ λιμνοθάλατται· 4 καθάπερ φησὶ περὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Ἄμμωνος, καὶ τὴν ἐπ' αὐτὸ ὁδὸν τρισχιλίων σταδίων οὖσαν· πολλὴν γὰρ εἶναι χύσιν ὀστρέων, 5 ἅλας τε καὶ νῦν ἔτι εὑρίσκεσθαι πολλοὺς, ἀναφυσήματά τε θαλάττης εἰς ὕψος ἀναβάλλειν· πρὸς ᾧ καὶ ναυάγια θαλαττίων πλοίων δείκνυσθαι, ἃ ἔφασαν 6 διὰ τοῦ χάσματος ἐκβεβρᾶσθαι· καὶ ἐπὶ

A diſpoſitio efficit ut terra tota globi ſit forma. hujuſmodi autem m[illegible]tationes, figuræ totius terræ qualitate[illegible] non mutant, cùm in magnis tam exigua a[illegible] nihilum redigantur: tamen iſtæ mutationes in habitata terra aliquam [illegible]fficiunt varietatem, habentque alias atque alias proximas cauſas. [illegible]aute[illegible] ait maximè quæſtionem mov[illegible]o-modo in mediterraneis à mari ad duo vel tria ſtadiorum millia diſſitis inveniatur multis locis concharum oſt[illegible]o-rumque & 2 cheramidum multitudo, tum lacuum maris aqua plenorum: ſicut, ait, circa Ammonis templum, & iter, B quod ad illud ducit, longum tria ſta[illegible]diorum millia, multum eſſe oſt[illegible]orum diffuſum, ſaliſque etiamnu[illegible] inveniri multum, & maris in [illegible]um rejici exſufflationes: ibidemque in mari fractarum navium oſtendi fruſta, quæ per hiatum ferantur eſſe ejecta: & in

1. Καὶ τὰς προσεχεῖς αἰτίας) Terræ rotunditas cauſam habet, τὴν τοῦ σύμπαντος τάξιν, & terræ ipſius naturam, quæ gravis eſt: unde fit illa terræ partium σύμπιλησις, quam explicat philoſophus. Partium verò terræ μετασχηματισμοὶ, alias habent cauſas, ipſis proprias, non toti terræ communes. Quare nihil erat neceſſe utramque diſputationem conjungere, ut fecit Eratoſthenes. Sed quid Strabo de univerſæ terræ forma cenſuerit, pluribus ipſe exponit libro XVII. qui locus cum iſto debet conferri. *Idem.*

2. Et cheramidum.) χηραμίδων. *Hanc vocem vertere non ſum auſus. videtur oſtreorum aut concharum genus ſignificare, & in epitoma cum his atque cancris numeratur.* ι *pro* υ *repoſui analogia ductus, & ſic eſt apud Heſychium.* Χηραμίδες τὰ κοιλὰ καὶ ἔχοντα κενώματα, *quæ cava ſunt & inania.* Xyland.

2. καὶ χηραμίδων πλῆθος) intelligit cavitates repertas in ſaxis procul à mari, quales eſſe ſolent in ſcopulis fluctibus arroſis, ubi ſe nonnulli piſces recondunt. [Facta vox à χηραμοὶ, quæ dictio cavum locum denotat.] Apollonius libro IV. v. 1298. de pullis avium.

—— πεπτηότες ἔκτοθι πέτρης Χηραμοῦ.

[Nicander in Theriacis, τοῖς δὴ χηραμὰ κοῖλα, καὶ ὑληωρέας εὐνάς.] Utitur hac voce etiam Ariſtides Hymno Neptuni, ἀλλὰ ἔζων τρόπον θηρίων, οἱ πρότεροι ἐκεῖνοι, κατὰ χειὰς καὶ χηραμούς. Pomponius Mela, quas Strabo χηραμύδας vocat, ipſe *ſaxa attrita fluctibus* interpretatur, vide ad librum XVII. Χηραμὺς autem, ut πηλαμύς. Nam per υ non ι conſtanter hæc vox ſcribitur in veteribus libris, etiam lib. XVII. [Quanquam & per ι ſi quis ſcribat, parum refert. Sic enim apud Hippocratem, & Galenum, itemque apud Erotianum, χηραμίδα τὴν κοίλην κόγχην, ἣν μύακα καλοῦμεν.] *Caſaub.*

3. καὶ λιμνοθάλατται) Sic vocantur lacus magni, ſæpe mari propinqui, ac ſimiles aquæ ſalſedine: qui lacus ſi mari aliquo oſtio conjungantur, στομαλίμναι à Græcis appellantur: qua de voce plura libro quarto. Limnothalaſſas autem multis in locis commemorat Strabo: in Armenia, in Mattiana, in Phrygia, in Hiſpania, in Gallia ſupra Rhodani oſtia unam, & alteram ad Burdegalam, item alias ad Venetiam, ad Coſſam, in Cherroneſo Taurica, ad Leucadem, & alias quoque de quibus ſuis locis. Plinius quoque lib. ſecundo ſcribit, ibi fui[illegible], ubi iſtæ limnothalattæ reperiuntur. *Idem.*

4. καθάπερ φησὶ περὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀμμῶνος) Ptolemæus lib. IV. de iſto tractu loquens: Habet, inquit, hæc ἐπαρχία, καὶ λιμνοθαλάσσας, τήν τε ἀπὸ τοῦ Λάθωνος ποταμοῦ ἐκτρεπομένην λίμνην, καὶ τὴν ὑπὸ παλίουρον λίμνην, ἐν ᾗ ἐστι κογχύλιον. [Ariſtoteles libro primo Meteorol. cap. ultimo refert regionem Ammoniam in Libya videri humiliorem & depreſ- C ſiorem regione inferiore & mari propinquiore: quod quidem, inquit, eſt à ratione alienum.] *Idem.*

5. ἅλας τε καὶ νῦν ἔτι εὑρίσκεσθαι πολλούς) Plinius ſalem hunc Ammoniacum fuiſſe dictum auctor eſt. Sic ille libro XXXI. c. 7. *Quo exemplo poſtea inter Ægyptum & Arabiam etiam ſquallentibus locis, ceptus eſt inveniri detractis harenis, qualiter & per Africæ ſitientia, uſque ad Ammonis oraculum. Is quidem creſcens cum lunæ noctibus: Nam Cyrenaici tractus nobilitantur Ammoniaco, & ipſo, quia ſub harenis inveniatur, ita appellato.* non igitur ab Ammone, ſed παρὰ τῆς ἄμμου, ſali huic nomen. Arrianus Ἀναβασ. libro III. in accurata hujus tractus deſcriptione, ἅλας αὐτομάτους & ὀρυκτοὺς appellat. Ammoniaci ſalis meminit etiam Dioſcorides libro quinto. c. 126. *Idem.*

6. διὰ τοῦ χάσματος ἐκβεβρᾶσθαι) eructata, & foras extruſa eſſe. De iis, quæ ma[illegible] evomit, hæc vox propriè dicitur. Pauſanias, τὰ ὑπὸ τοῦ κλύδω- D νος ἀπωθούμενα ἐς τὴν γῆν, ἐκβεβρᾶσθαι καλοῦσιν οἱ πολλοί. Diodorus libro XIV. τὸ δὲ μέγεθος τοῦ χειμῶνος, ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν αὐτοῖς τὰς ναῦς ἐξέβρασε. Βράζειν ſeu Βράσσειν eſt *concutere*, ſeu *gravius commovere*: ſignificat & *vanare frumentum*. unde Ariſtoteli τὰ ἐν λίκνοις βραττόμενα dicuntur Μετεωρ. lib. II. Gloſſarium, Βράζω, *ſcaturio*. Βράσσω, τὸ λικνίζω, *Vomo*, *Vanno*. Βραστὴρ, ἤγουν λίκνον, *Vannus*. Hinc puto deducendam vocem noſtram, *Breſſer*, ſeu *Berſer*: quod eſt, cunas movere, & *Berſeau*, quaſi Βραστήρ. Nam eadem prorſus ratione Græcis λίκνον παρὰ τὸ λίαν κινεῖσθαι eſt dictum: quæ vox utrunque ſignificat, & cunas, & vannum: vel quia utrumque λίαν κινεῖται, vel propter morem veterum. Τὰ γὰρ βρέφη inquit Theon, τὸ πρῶτον γενόμενα ἐν τῷ λικμητηρίῳ ἐτίθεσαν, εἰς σύμβολον εὐτροφίας. *Idem.*

I. τὴν

A columnulis eſſe poſitos delphinas cum hac inſcriptione, Cyrenæorum ad ſolenne ſpectaculum miſſorum. His dictis, Stratonis phyſici laudat ſententiam, & Xanthi Lydi. Xanthus dixerat, Artaxerxis ætate ingentem fuiſſe ſiccitatem, adeo ut defecerint paludes, flumina, & putei. vidiſſe autem paſſim procul à mari lapides conchylii formam referentes, aut pectinum aut cheramidum effigies, tum marinum lacum in Armenia & Mattienis, inque Phrygia inferiori. itaque ſibi perſuaſum eſſe campos iſtos aliquando fuiſſe mare. Strato autem ad cauſæ explicationem magis accedens, B exiſtimare ſe ait Euxinum mare caruiſſe aliquando exitu, qui eſt ad Byzantium: ſed flumina, quæ in id effunduntur, vi eum aperuiſſe, itaque aquam in Propontidem & Helleſpontum erupiſſe. Idem noſtro quoque mari accidiſſe. nam in eo quoque apud columnas fretum perrupiſſe, mari à fluminibus repleto, eaque effuſione aquæ detecta eſſe loca prius paluſtria. Cauſam autem affert, primùm quòd externi maris aliud eſt ſolum quàm interni: deinde, quòd etiamnum terra quædam faſciæ inſtar in longum porrecta ſub mari ab Europa in Africam protenditur. C quòd nimirum prius mare externum atque internum fuerint unum. Pontum porrò eſſe omnium minimè altum; profundiſſima, Creticum, Siculum, Sardoumque maria. Cùm enim maximi ac plurimi fluvii à ſeptentrione & ortu fluant, Pontum cœno impleri, cætera autem maria manere profunda:

A * στηλιδίων ἀνακεῖσθαι δελφῖνας, ἐπιγραφὴν ἔχοντας Κυρηναίων θεωρῶν. Ταῦτα δ' εἰπὼν, [1] τὴν Στράτωνος ἐπαινεῖ δόξαν τοῦ φυσικοῦ, καὶ ἔτι [2] Ξάνθου τοῦ Λυδοῦ· τοῦ μὲν Ξάνθου λέγοντος, ἐπὶ Ἀρταξέρξου γενέσθαι μέγαν αὐχμὸν, ὥστ' ἐκλιπεῖν ποταμοὺς, καὶ λίμνας καὶ φρέατα. [3] αὐτὸν δὲ εἰδέναι πολλαχῇ πρόσω ἀπὸ τῆς θαλάσσης * λίθους τε κογχυλιώδεις, καὶ τὰ κτενώδεα, καὶ χηραμίδων τυπώματα, καὶ λιμνοθάλασσαν ἐν Ἀρμενίοις, καὶ ἐν Ματιηνοῖς, καὶ ἐν Φρυγίᾳ τῇ κάτω· ὧν ἕνεκα πείθεσθαι [4] τὰ πεδία ποτὲ θάλατταν γενέσθαι. Τοῦ δὲ Στράτωνος ἔτι μᾶλλον ἁπτομένου τῆς αἰτιολογίας, ὅτι φησὶν οἴεσθαι [5] τὸν B Εὔξεινον μὴ ἔχειν πρότερον τὸ κατὰ Βυζάντιον στόμα, τοὺς δὲ ποταμοὺς βιάσασθαι, καὶ ἀνοῖξαι, τοὺς εἰς αὐτὸν ἐμβάλλοντας· εἶτ' ἐκπεσεῖν τὸ ὕδωρ εἰς τὴν Προποντίδα, καὶ τὸν Ἑλλήσποντον. Τὸ δ' αὐτὸ συμβῆναι καὶ περὶ τὴν καθ' ἡμᾶς θάλατταν· καὶ γὰρ ἐνταῦθα τὸν κατὰ στήλας ἐκραγῆναι πόρον, πληρωθείσης ὑπὸ τῶν ποταμῶν τῆς θαλάττης· κατὰ δὲ τὴν ἔκρυσιν ἀνακαλυφθῆναι τὰ τεναγώδη πρότερον. Φέρει δ' αἰτίαν, πρῶτον μὲν ὅτι τῆς ἔξω θαλάττης καὶ τῆς ἐντὸς τοὔδαφος ἕτερόν ἐστιν· ἔπειθ' ὅτι καὶ νῦν ἔτι [6] ταινία τις ὕφαλος διατέτακεν ἀπὸ τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τὴν C Λιβύην· [7] ὡς ἂν μιᾶς οὔσης πρότερον, τῆς τὸ ἐντὸς, καὶ τῆς ἐκτός· καὶ [8] βραχύτατα μὲν εἶναι τὰ περὶ τὸν Πόντον· τὸ δὲ Κρητικὸν, καὶ Σικελικὸν, καὶ Σαρδῷον πέλαγος, σφόδρα βαθέα· [9] τῶν γὰρ ποταμῶν πλείστων, καὶ μεγίστων, ῥεόντων ἀπὸ τῆς ἄρκτου, καὶ τῆς ἀνατολῆς, ἐκεῖνο μὲν ἰλύος πληροῦσθαι, τὰ ἄλλα δὲ μένειν βαθέα·

* Manuſcr. στυλιδίων.

* Vett. quidam lib. λίθον κογχυλιώδη, quidam λίθον τε καὶ κοχλιώδη: alii, λίθους τε κοχλιώδεις.

p. 50.

1. τὴν Στράτωνος) De hoc Laërtius. *Idem.*

2. Ξάνθου τοῦ Λυδοῦ) Vide Suidam. Strabo hujus ſæpe meminit. Dionyſius Halicarn. lib. primo c. 28. hunc ait ἱστορίας παλαιᾶς εἰ καί τινα ἄλλον ἔμπειρον εἶναι, τῆς δὲ πατρίου καὶ βεβαιωτήν. *Idem.*

3. αὐτὸν δὲ εἰδέναι) Vetus lectio, ἰδεῖν & λίθοις κοχλιώδεις ſemper, non κογχυλιώδεις, quanquam ita ſcribitur etiam apud Herodotum. *Idem.*

4. τὰ πεδία ποτὲ θάλατταν γενέσθαι) Ariſtot. opinio eſt, mare ſedes certis temporum intervallis neceſſariò mutare: quare ſecundum Ariſtotelem, vera fuerit hæc Xanthi ſententia. Falli autem utrumque, hodie res docet ipſa: neque enim contigit illa quam conjiciebat Ariſtoteles maris μεταβολή. Sed philoſopho veterum mendacia impoſuerunt. *Idem.*

5. τὸν Εὔξεινον μὴ ἔχειν πρότερον) Diodorus Siculus libro v. auctor eſt, Pontum aliquando lacui magno fuiſſe ſimilem: deinde autem temporis ſucceſſu, ob multitudinem ac magnitudinem fluviorum, qui Pontum ingrediuntur, erupiſſe ad Cyanea primo: deinde ad Helleſpontum. Plinius refert multos veterum id exiſtimaſſe. Vide Solinum cap. 22. & 26. *Idem.*

6. Ταινία τις ὕφαλος διατέτακεν) Plinius libro tertio procem. *Tam modico ore tam immenſa æquorum vaſtitas panditur. Nec profunda altitudo miraculum minuit. Frequentes quippe tæniæ candicantis vadi carinas territant. Qua de cauſa, limen interni maris multi eum locum appellavère.* Idem.

7. ὡς ἂν μιᾶς οὔσης πρότερον) Contingit huic loco quod ſexcentis in jure: ut tolleretur negatio. Nega- D tionem enim addendam, perſuaſum habeo. Lege ὡς ἂν μιᾶς οὐκ οὔσης, vel μὴ μιᾶς οὔσης. Continent hæc verba, id quod Strabo ex duobus proximis argumentis volebat efficere: fuiſſe, quum mare externum & internum non conjungerentur freto Gaditano. Quare luce jam eſt clarius deeſſe negationem. *Idem.*

8. Βραχύτατα μὲν εἶναι τὰ περὶ τὸν Πόντον) Negat τὰ περὶ τὸν Πόντον eſſe βαθέα, hoc eſt mare Ponti eſſe altum: quod in genere verum eſt, ac multorum auctorum teſtimoniis poteſt confirmari: habet tamen Pontus immenſam certis locis altitudinem: & vocantur illa loca τὰ Βαθέα τοῦ Πόντου. Auctor Ariſtoteles, Meteorolog. lib. primo. Plinius Ariſtotelis locum tranſtulit lib. 11. cap. 102. *Idem.*

9. τῶν γὰρ ποταμῶν πλείστων) Pontum ingrediuntur XL. flumina, omnia ἀξιόλογα, quædam maxima. Vide Arriani Periplum. *Idem.*

1 διὸ καὶ γλυκυτάτην εἶναι τὴν Ποντικὴν θάλατταν, τάς τ' ἐκρύσεις γίνεσθαι εἰς οὓς τόπους ἐγκέκλιται τὰ ἐδάφη· * 2 Δοκεῖ δὲ κἂν χωσθῆναι τὸν Πόντον ὅλον εἰς ὕστερον, ἂν μένωσιν αἱ ἐπιρρύσεις τοιαῦται· 3 καὶ γὰρ νῦν ἤδη τεναγίζειν τὰ ἐν ἀριστερᾷ τοῦ Πόντου, 4 τόν τε Σαλμυδησσὸν, 5 καὶ τὰ καλούμενα Στήθη ὑπὸ τῶν ναυτικῶν, τὰ περὶ τὸν Ἴστρον, καὶ τὴν Σκυθῶν ἐρημίαν· τάχα δὴ καὶ τὸ τοῦ Ἄμμωνος ἱερὸν πρότερον ἐπὶ τῆς θαλάττης ὂν, ἐκρύσεως γενομένης νῦν ἐν τῇ μεσογαίᾳ κεῖσθαι· * εἰκάζειν τε, καὶ τὸ μαντεῖον εὐλόγως ἐπιτοσοῦτον γενέσθαι ἐπιφανές τε, καὶ γνώριμον * ἐπὶ θαλάττῃ ὄν· B

* Manuſſ. δοκεῖν.
* Manuſſ. εἰκάζει.
* Vett. ἐπὶ θαλάττης.

A ideòque dulciſſimam eſſe Ponti aquam, fierique effluxus iis locis, ubi inclinatur fundus. putatque fore, ut ſi hujuſmodi affluxus fluviorum perduret, aliquando totus Pontus aggere oppleatur terræ. nam jam nunc in paludem converſam eſſe ſiniſtram Ponti partem, ubi eſt Salmydeſſus, & quæ S[illegible] eſt, pectora, à nautis vocantur, [illegible] Iſtrum & Scytharum deſertum. Fortaſſis etiam Ammonis templum, aliquando in mari jacuiſſe, quod nunc maris effluxu facto ſit in media terra: ac conjicere ſe, oraculum illud optima ratione tam illuſtre ac celebre factum eſſe, quòd in mari eſſet ſitum.

1. *διὸ καὶ γλυκυτάτην εἶναι τὴν Ποντικὴν*) Dulcecedinis aquæ Ponticæ cauſam aſſignant ſcriptores omnes, concurſum plurimorum in Pontum ingredientium fluminum. Id Ovidius ita eleganter expreſſit,

Copia tot laticum, quas auget adulterat undas,
Nec patitur vires æquor habere ſuas.
Innatat unda freto dulcis, leviorque marina eſt,
Quæ proprium mixto de ſale pondus habet.

Sic Plinius quodam loco magnitudine influentium amnium vinci ſalem ait. Simili ratione ait Strabo libro VII. tantam fluviorum multitudinem ingredi Acherontem fluvium, ut ad ejus oſtia mare Ionium dulceſcat. *Idem.*

2. *δοκεῖ δὲ κἂν χωσθῆναι τὸν Πόντον ὅλον*) Veterum fuit hæc de Ponto vaticinatio, fore aliquando ut totus limo oppleretur. Polybius libro IV. in elegantiſſima diſputatione de Ponto, poſtquam probavit argumentis, ut ipſe ait, non quorum fides pendeat *ἀπὸ τῶν ἐμπορικῶν διηγημάτων*, ſed apodicticis, Mæotin, quæ olim erat mare *σύῤῥουν* Ponto, nunc limo & aggeſta terra ita oppletam eſſe, ut jam fermè deſinat apta eſſe navigationibus, ſubdit deinde de Ponto, *Ἔσται δὲ καὶ περὶ τὸν Πόντον παραπλήσιον, καὶ γίνηται νῦν;* vide quæ ſequuntur. Sed vanum fuit hoc veterum vaticinium, ut hodie omnibus eſt notum. Vide quæ hac de re ſcripſere duo teſtes oculati, viri doctiſſimi, Gyllius & Busbequius. *Idem.*

3. *καὶ γὰρ νῦν ἤδη τεναγίζειν*) Polybius *καὶ γίνεται νῦν*. *Idem.*

4. *τόν τε Σαλμυδησσὸν*) Docet Geographus libro VII. hoc nomine ſignificari ſiniſtrum Ponti latus à Cyaneis ad Andriacam: quod littus eſt ſtadiorum DCC. Eſt autem hoc totum littus importuoſum, & præterea feris incolis infeſtum, Æſchylus Prometheo, v. 699.

------ ἵνα
Τραχεῖα πόντου Σαλμυδησσία γνάθος
Ἐχθρόξενοι ναύτησι μητρυιὰ νεῶν.

Vide plura ad librum VII. Plinius hoc nomine urbem in illo tractu recenſet: jam quod ad ſcribendi rationem attinet, unum hoc nomen eſt de illis, in quibus video veteres modò ſibilum, modo aſpirationem præfixiſſe. Nam utraque lectio reperitur in antiquis libris, Ἁλμυδησσὸς & Σαλμυδησσὸς: cujus generis ſunt iſta, ut de multis, quæ nullo negotio proferre poſſem, pauca apponam. Ἀνδράκοττος, Σανδράκοττος, Ἐξιτανία, Σεξιτανία, Ὑσπιράτης, Σισπιράτις, Ἀρδιαῖοι, Σαρδιαῖοι, & Salmantica Hiſpanorum Polybio ea ratione Ἁλμάντικα ſive Ἑλμαντίκα dicta eſt: de quo jam nobis non eſt dubitandum. Ἁλμῶν aliis, Hellanico Salmos [Elana urbem Arabiæ Selana unus opinor Dionyſius Periegetes v. 926. appellat.] Aſtura Plinio, Storas Straboni. Sammitæ Straboni, Amnitæ Dionyſio. Sueſſones Cæſari & Straboni, Ptolemæo Οὐέσσονες. De Sellis & Hellis quærit Geographus libro ſeptimo: τὸ Κ, interdum ταυτὸ πάσχει. ut Καυλωνία, αὐλωνία. [Sciendum amplius Salmydeſſum dixiſſe veteres [illegible]ydeſſum ut inquit Suidas.] *Idem.*

5. *καὶ τὰ καλούμενα Στήθη ὑπὸ τῶν ναυτικῶν*) Intelligit quam vocat *ταινίαν* Polybius: cujus verba quia iſtum locum explicant, adſcribam. *Τοῦ γὰρ Ἴστρου πλείοσι στόμασι ἀπὸ τῆς Εὐρώπης εἰς τὸν Πόντον εἰσβάλλοντος, συμβαίνει πρὸς τοῦτον σχεδὸν ἐπὶ χίλια στάδια συνιστᾶναι ταινίαν, ἡμέρας δρόμον ἀπέχουσαν τῆς γῆς· ἥτις νῦν συνέστηκεν ἐκ τῆς τοῖς στόμασιν εἰσφερομένης ἰλύος· ἐφ' ἣν ἔτι πελάγιοι τρέχοντες, οἱ πλέοντες τὸν πόντον, λανθάνουσιν ἐποκέλλοντες νυκτὸς ἐπὶ τοὺς τόπους. Καλοῦσι δ' αὐτοὺς οἱ ναυτικοὶ Στήθη.*) Eſt igitur Στῆθος in hac ſignificatione vox nautica, & huic rei denotandæ aptiſſima. Nam Στῆθος, ſive pectus in humano corpore ea pars eſt, quæ ſi ſupinus in aqua natet aliquis, apparebit. Inde hæc Stethe appellata. Heſychius, Στῆθος, τὸ ἐν τῇ θαλάσσῃ πρόσχωμα, [Solinus c. 30. *brevia dorſuoſa.*] At poëta Latinus, *Dorſum* id dixit Aen. I. v. 113.

Saxa vocant Itali, mediis quæ in fluctibus, Aras;
Dorſum immane mari ſummo.

Planè exprimit vocem Στῆθος. Nam Homero *νῶτα θαλάσσης* aliud eſt. Ideo Ammianus doctiſſimus hiſtoriographus, quum vellet Stethe hæc Ponti exprimere, Dorſa appellavit XXII. c. 20. *Pontus*, inquit, *irruentium undarum multitudine temperatur, & conſurgit in brevia dorſuoſa limum globoſque aggerente multitudine circumvenientium fluentorum.* Nam brevia dorſuoſa ſunt *τὰ στήθη*. [Plinius quoque epiſtolarum lib. VI. Ep. 31. in elegantiſſima deſcriptione portus, qui eſt à Trajano factus ad Centumcellas. *Eminet jam & apparet ſaxeum dorſum: impactoſque fluctus in immenſum elidit & tollit.*] Fuere & alia aliis in locis Stethe appellata, ut ad Byzantium, quorum meminit Johannes Curopalates in Compendio hiſtoriæ, quod ex variis auctoribus exſcripſit potius, quam conſcripſit. Sic ille *Ἐγένετο δὲ καὶ βίαιος ἄνεμος μηνὶ Δεκεμβρίῳ, καὶ καταπεσόντες οἱ λεγόμενοι Δῆμοι συνέτριψαν τὰ κάτωθεν αὐτῶν βάθρα καὶ τὰ καλούμενα Στήθεα*: quæ verba vel ipſe à Cedreno, vel ab ipſo Cedrenus furatus eſt, ut alia non pauca. Sanè in Cedreno ſunt quàm plurima, quæ ſi ille auctor publici juris fieret, inde poſſent emendari: & in hoc ipſo loco, quia illa, *τὰ καλούμενα*, abſunt à Cedreno, procul à ſenſu abſiſtit interpretis verſio. *Idem.*

I. Σερ-

neque ejus gloriam probabile eſſe tantam potuiſſe exiſtere, quanta nunc eſt, ſi tam longè fuiſſet à mari diſſitum. Sed & Ægyptum priſcis temporibus mari fuiſſe inundatam uſque ad paludes, quæ ſunt apud Peluſium, & ad Caſium montem, ac Serbonidem lacum. Nam etiamnum quando ſalſugo in Ægypto effoditur, foſſas arenoſas & conchyliis refertas inveniri: nimirum regionibus mari olim tecta, & locis, quæ circa Caſium ſunt, & Gerra, palude oppletis, ac ea cum rubro mari connexis: pòſt, mari recedente ea fuiſſe detecta loca, & manſiſſe lacum Serbonidem: qui ipſe poſtea ita eruperit, ut paludis naturam induerit. Similiter etiam ripas lacus Salſi, litori maris quàm fluvii eſſe ſimiliores. Enimvero multas continentis terræ partes aliquandiu aquis tectas, rurſumque inde retectas fuiſſe, concedat aliquis: itemque terram fundis ſuis inæqualem eſſe, quæ nunc aqua integitur, atque adeo eam etiam, quæ ſupra mare extat & à nobis habitatur, tot obnoxiam, quot Eratoſthenes dixit, mutationibus. Itaque Xanthi ratio non poteſt ullo labefactari abſurdo. Adverſus Stratonem autem dici poteſt, quòd cùm multæ ſint veræ cauſæ, iis omiſſis falſam ipſe propoſuerit.

A τόν τε ἐπιπολὺ αὔτως ἐκπιεσμὸν ἀπὸ τῆς θαλάττης, οὐκ εὔλογον * ποιεῖν τὴν νῦν οὖσαν ἐπιφάνειαν, καὶ δόξαν. τήν τε Αἴγυπτον τὸ παλαιὸν θαλάττῃ κλύζεσθαι, μέχρι τῶν ἑλῶν τῶν περὶ τὸ Πηλούσιον, καὶ τὸ Κάσιον ὄρος, καὶ τὴν 1 Σερβωνίδα λίμνην. ἔτι γοῦν καὶ νῦν 2 κατὰ τὴν Αἴγυπτον τῆς ἁλμυρίδος ὀρυττομένης, ὑφάμμους, καὶ * κογχυλιώδεις εὑρίσκεσθαι τοὺς βόθρους, ὡς ἂν τεθαλαττωμένης τῆς χώρας, καὶ τοῦ τόπου παντὸς τοῦ περὶ τὸ Κάσιον, καὶ τὰ Γέρρα καλούμενα, τεναγίζοντος, ὥστε συνάπτειν τῷ τῆς ἐρυθρᾶς κόλπῳ· ἐνδούσης δὲ τῆς θαλάττης ἀνακαλυφθῆναι, μεῖναι δὲ τὴν * Σερβωνίδα λίμνην. B εἶτ' ἐκραγῆναι καὶ ταύτην, ὥστε ἑλώδη γενέσθαι· 3 ὡς δ' αὔτως καὶ * τῆς ἁλμυρίδος λίμνης τοὺς αἰγιαλοὺς, θαλάττης μᾶλλον ἢ ποταμοῦ προσεοικέναι. 4 Τὸ μὲν οὖν ἐπικλύζεσθαί ποτε πολὺ μέρος τῆς ἠπείρου ἐπὶ καιρούς τινας, καὶ πάλιν ἀνακαλύπτεσθαι, δοίη τις ἄν· 5 ὡς δ' αὔτως καὶ τὸ τοῖς ἐδάφεσιν ἀνώμαλον εἶναι τὴν γῆν ἅπασαν, τὴν νῦν ὕφαλον· καθάπερ γε νὴ Δία καὶ τὴν ἔξαλον, ἐν ᾗ οἰκοῦμεν, τοσαύτας δεχομένην, ὅσας αὐτὸς Ἐρατοσθένης εἴρηκε μεταβολάς. Ὥστε πρός γε τὸν Ξάνθου λόγον, οὐδὲν ἂν ἔχοι τις προσφέρειν ἄτοπον· 6 Πρὸς δὲ τὸν Στράτωνα λέγοιτ' ἄν, ὅτι πολλῶν αἰτίων ὄντων, ἀφεὶς ταῦτα, τὰ μὴ ὄντα αἰτιᾶται.

* Manuſſ. ποιεῖ

* Vett. κοχλιώδεις

* Manuſſ. Σιρβωνίδα

* Lego, τῆς Μύριδος

1. Σερβωνίδα λίμνην) Veteres libri ſemper Σιρβωνίδα. De his locis vide libros XVI. & XVII. *Idem.*

2. κατὰ τὴν Αἴγυπτον τῆς ἁλμυρίδος) Hujus rei auctor locupletiſſimus Herodotus II. c. 12. qui cum eſſet in Ægypto, obſervaſſe ſe ait, Ægyptum magis in mare prominere quam proximè adhærentem terram; vidiſſe etiam κογχύλια in montibus, & efflorescentem in ſuperficie terræ ſalſuginem: vide & Plutarchum de Iſide & Oſiride. *Idem.*

3. ὡς δ' αὔτως καὶ τῆς Αλμυρίδος) Velim me doceant interpretes, quis ſit iſte in Ægypto lacus, qui Salſus appelletur. Interea lego τῆς τοῦ Μύριδος λίμνης, Lacus Myridis apud Ægyptios omnibus notus. Vide Herodotum Euterpe c. 4. apud quem duplicem lectionem reperies hujus vocis, per υ & per οι, ut apud Latinos. Myſia & Mœſia. Straboni libro ultimo Μοίριδος ſemper. Ita autem legendum eſſe ut diximus, ipſe mihi Strabo teſtis, cujus hæc verba libro XVII. p. 809. θαυμαστὴν δὲ καὶ τὴν λίμνην ἔχει D τὴν Μοίριδος καλουμένην πελαγίαν τῷ μεγέθει, καὶ τῇ χρόᾳ θαλαττοειδῆ· καὶ τοὺς αἰγιαλοὺς δ' ἐστιν ὁρᾶν ἐοικότας τοῖς θαλαττίοις. *Idem.*

4. Τὸ μὲν οὖν ἐπικλύζεσθαι) Nunc incipit reſpondere ſuperiori Eratoſthenis diſputationi: Primum concedere ſe ait ea potuiſſe contingere, quæ ex hiſtoria hauſerat Eratoſthenes: ipſam quoque Xanthi ἀπόφασιν ut probabilem admittit. Deinde ad Stratonis phyſici diſputationem accedit, & in eam doctè ut omnia inquirit. *Idem.*

5. ὡς δ' αὔτως καὶ τὸ) Hæc videtur Xantho tribuere, cum ad Stratonem pertineant: ſed partem hanc dicti Stratonis conjungit cum ſententia Xanthi, utrumque probans. *Idem.*

6. πρὸς δὲ τὸν Στράτωνα λέγοιτ' ἂν) Sequitur lon- C ga Strabonis adverſus Stratonem diſputatio. Nobilis uterque philoſophus: & de re eſt diſputatio non ignobili, aut quam ſcire merito non cures. Judicent vero æqui judices, quantum juvari potuerint ab interpretibus hac in parte. Primum illud teneamus, quo de agitur. De terræ mutationibus & μετασχηματισμοῖς inſtituta eſt diſputatio. Dicebat Eratoſthenes multis in locis videri mare ibi fuiſſe, ubi nunc ſicca quidem ſunt omnia; ſed certa tamen antiqui maris remanent veſtigia. Quæſitum inde eſt ab eo, qui fieri potuerit, ut mare locum mutaverit: protulit Stratonis ſententiam. Is de hoc ita cenſuit: Fuiſſe tempus quum Pontus ceu aliquis lacus per ſe ſtaret, nec ut hodie proximo mari jungeretur: id enim poſtea eveniſſe cum impleviſſent ejus κοίλωμα XL. illi fluvij qui Pontum ingrediuntur: ſic demum erupiſſe Pontum, & oſtium Byzantinum effeciſſe. Similem dicebat Strato eruptionem noſtri maris in Oceanum fuiſſe. Cauſam D hujus ſuæ ſententiæ præcipuam afferebat Strato, ſoli diverſitatem in utroque mari, quod erumpit, & in quod fit eruptio. In hoc totius hujus diſputationis cardo verſatur. Strabo enim, quod de repletione Ponti dictum eſt, tacitè admittens, cauſam illam ſtrenue evertit, quam πρώτην ponebat Strato. Primum docet peccatum eſſe à Stratone eo modo, quem appellat philoſophus, παρὰ τὸ μὴ αἴτιον ὡς αἴτιον: deinde ejus ſententiam corrigit, & quomodo dicendum potius fuerit docet, probatque: Poſtremò falſam eſſe Stratonis opinionem probare nititur. Eſt autem hoc obſervandum, non reprehendi Stratonem eo nomine, quod cauſam hujus rei, petat à ſolo maris: nam inde quoque petit hic: ſed quod inde cauſam petens unde peti debuit, tamen non rectè eam aſſignarit. *Idem.*

Πρώτην γὰρ αἰτίαν φησὶν, ὅτι [1] τῆς ἐντὸς θαλάττης, καὶ τῆς ἐκτὸς οὐ ταυτὸν τὸ ἔδαφος, καὶ
p. 51. ὁ βυθός. [2] πρὸς γὰρ τὸ μετεωρίζεσθαι ταύτην, καὶ ταπεινοῦσθαι, καὶ ἐπικλύζειν τόπους τινὰς, καὶ ἀναχωρεῖν ἀπ᾽ αὐτῶν, οὐ τοῦτό ἐστιν αἴτιον, [3] ἀλλὰ καὶ ἄλλα ἐδάφη, τὰ μὲν ταπεινότερα εἶναι, τὰ δὲ ὑψηλότερα· [4] ἀλλὰ τὸ τὰ αὐτὰ ἐδάφη ποτὲ μὲν μετεωρίζεσθαι, ποτὲ δ᾽ αὖ ταπεινοῦσθαι, καὶ συνεξαίρειν, ἢ συνενδιδόναι τὸ πέλαγος· ἐξαρθὲν μὲν γὰρ, ἐπικλύσαι ἄν· ταπεινωθὲν δὲ, ἀναδράμοι ἂν εἰς τὴν ἀρχαίαν κατάστασιν. [5] Εἰ γὰρ οὕτω, δεήσει [καὶ] πλεονασμῷ τῆς θαλάττης αἰφνιδίῳ γινομένῳ τὴν ἐπίκλυσιν συμβαίνειν, καθάπερ ἐν ταῖς πλημμυρίσιν, ἢ ταῖς ἀναβάσεσι τῶν ποταμῶν, τοτὲ μὲν ἐπενεχθέντος ἑτέρωθεν, τοτὲ δ᾽ αὐξηθέντος τοῦ ὕδατος. [6] Ἀλλ᾽ οὔθ᾽ αἱ αὐξήσεις ἀθρόαι, καὶ αἰφνίδιοι γίνονται, οὔθ᾽ αἱ πλημμυρίδες τοσοῦτον ἐπιμένουσι χρόνον, οὐδ᾽ ἄτακτοί εἰσιν, [7] οὔτε κατὰ τὴν ἑτέραν ἐπικλύζουσι θάλατταν, οὐδ᾽ ὅπου ἔτυχε. [8] Λοιπὸν οὖν αἰτιᾶσθαι τὸ ἔδαφος, ἢ τὸ τῇ θαλάττῃ ὑποκείμενον, ἢ τὸ ἐπικλυζόμενον, μᾶλλον δὲ τὸ ὕφαλον· πολὺ γὰρ εὐκινητότερον, καὶ μεταβολὰς θᾶττον δέξασθαι δυνάμενον τὸ ἔνυγρον· καὶ γὰρ τὸ πνευματικὸν τὸ πάντων αἴτιον τῶν τοιούτων πλέον ἐνταῦθα. [9] Ἀλλ᾽ ὡς ἔφην τῶν τοιούτων ἀπεργαστικόν ἐστι παθῶν, τὸ αὐτὰ τὰ ἐδάφη ποτὲ μὲν ἐξαίρεσθαι,

A Principem enim cauſam eſſe ait, quod maris interni atque externi non idem eſt ſolum, eademque profunditas. Quòd enim hoc attollitur, aut ſubſidit, & vel inundat quædam loca, vel ab iis recedit, ejus rei cauſa non eſt quòd alia aliis ſola humiliora ſunt, aut altiora: ſed quòd idem ſolum modò attollitur, modò deprimitur, ſimulque etiam vel attollitur vel ſubſidit mare: atque vel exundat, vel in ſuum redit locum. Si enim Stratonis ſententia eſſet vera, neceſſe erat ut ſubito maris incremento eluvies fieret, ut in æſtus exundatione fit, & adſcenſione fluminum, ab altera ibi parte aquis alliſis, hîc auctis. B Atqui neque incrementa confertim & ſubitò accidunt, neque æſtu maris eruptiones tantum durant temporis, neque nullo fiunt ordine, neque ſecundùm alterum mare fiunt, neque quibuſvis in locis. Reſtat, ut cauſam adſcribamus ſolo, ſive quod mari ſubeſt, ſive quod inundatur: potiùs tamen ei, quod mari ſubeſt. Hoc enim multo eſt mobilius, & quod ob humiditatem celeriùs mutari poſſit. Spiritus enim hujuſmodi omnium rerum cauſa, ibi eſt copioſior. Sed, ſicuti dixi, cauſa horum efficiens accidentium eſt, quòd eadem ſola aliâs attolluntur, aliâs ſubſidunt, C non quòd alia aliis ſunt altiora, quod

1. τῆς ἐντὸς θαλάττης, καὶ τῆς ἐκτὸς) In iſta diſputatione verba iſta latius accipienda ſunt quam alibi ſoleant. Nam vulgo quidem mare ἐντὸς cum dicimus: mediterraneum intelligimus, quum mare ἐκτὸς, ſive ἔξω, Oceanum: hîc verò, quia agitur de maribus nondum conjunctis. ἡ ἐκτὸς θάλασσα eſt etiam mare, quod eſt extra τὸ κοίλωμα τοῦ Πόντου. Sic ἡ ἐντὸς ipſe Pontus· Atque hæc valdè ſunt obſervanda: nec aliter intelligi hæc diſputatio poteſt. *Idem.*

2. Πρὸς γὰρ τὸ μετεωρίζεσθαι) Corrigit Stratonis ſententiam, & quomodo potius fuerit dicendum indicat. *Idem.*

3. ἀλλὰ καὶ ἄλλα ἐδάφη, τὰ μὲν) Vide ut accipiat ſuperiora illa verba Stratonis τὰς τ᾽ ἐκρύσεις γίνεσθαι εἰς οὓς τόπους ἐγκέκλιται τὰ ἐδάφη. *Idem.*

4. ἀλλὰ τὸ τὰ αὐτὰ ἐδάφη ποτὲ μὲν μετεωρίζεσθαι) Eadem Plinij ſententia cujus hæc ſunt lib. ſecundo cap. 85. *Eadem naſcentium cauſa terrarum eſt, cum idem ille ſpiritus attollendo potens ſolo, non valuit erumpere. Naſcuntur enim nec fluminum tantum invectu, ſicut Echinades inſulæ ab Acheloo amne congeſtæ, majorque pars Ægypti à Nilo, in quam à Pharo inſula noctis & diei curſum fuiſſe Homero credimus? ſed & receſſu maris.* Achilles quoque Statius hac de re cum loqueretur, τὸ πάθος, inquit, οὐ περὶ τὸ πάσχον, ἀλλὰ περὶ τὸ βαστάζον. Cauſam autem hanc affert, συμβαίνει γὰρ, τὸ ὕδωρ κατά τινα μέρη τῆς γῆς, ἂν τύχῃ, ποτὲ μὲν πλεονάζειν, ποτὲ δὲ λήγειν. *Idem.*

5. Εἰ γὰρ οὕτω) Melius quidem Xylander hunc locum accepit quam vetus interpres: neuter tamen, opinor, mentem hujus loci pervidit. Exiſtimo enim objectionibus obviam ire Strabonem, quæ & ipſi & Stratoni fieri poterant, cum uterque in hoc conſentiat, cauſam hujus eruptionis à ſolo eſſe petendam. Quare legendum cenſeo, Εἰ γὰρ μὴ οὕτω. Niſi harum rerum cauſa ſit ſoli ἀνωμαλίᾳ, oportebit cauſam eſſe, πλεονασμὸν αἰφνίδιον maris. Hic duobus modis tantum poteſt contingere: vel ut in mari αἱ πλημμύρεις: vel ut in fluminibus αἱ ἀναβάσεις: in illis aliunde inferri aqua videtur: in his auget. *Idem.*

6. ἀλλ᾽ οὔθ᾽ αἱ) Atqui, ait, neutro modo hujuſmodi aliquis πλεονασμὸς poteſt contingere. Non ut in fluminibus αἱ ἀναβάσεις, quia hæ non repente fiunt: non ut æſtus in mari. Primum, quia hi paucarum ſunt horarum: ſtatim enim ſequitur ἡ ἄμπωτις: deinde quia certa ratione fiunt, non ita repentè & ἀτάκτως. Poſtremò, quia non fiunt ubique, ſed in Oceano tantum, non in noſtro mari, ubi iſtæ eruptiones contigêre. *Idem.*

7. οὔτε κατὰ τὴν ἑτέραν ἐπικλύζουσι θάλατταν) D Lego, κατὰ τὴν ἡμετέραν ἐπικλ. quam lectionem jam expoſui: vulgatæ autem interpretatio fingi commoda nulla, opinor, poteſt. Strabo libro v. auctor eſt, ſolam ferè illam noſtri maris partem, ubi Venetiæ, Oceani æſtus pati. *Idem.*

8. Λοιπὸν οὖν αἰτιᾶσθαι) Quum igitur πλεονασμὸς maris nequeat eſſe cauſa, ſequitur cauſam petendam à ſolo. Hæc ſatis teſtantur, non poſſe aliter accipi ſuperiorem locum quam nos accepimus. Porrò ſolum duplex eſt: rei inundatæ: maris inundantis. Utrum igitur potius in cauſa? Id quod mutationi magis eſt obnoxium: magis autem id eſt, quod maxime πνευματικόν. *Idem.*

9. ἀλλ᾽ ὡς ἔφην) Hactenus Stratoni & Straboni convenit. Nam uterque αἰτιᾶται τὸ ἔδαφος τὸ ὕφαλον: ſed quomodo ſit ſolum cauſa, diverſè explicant. *Idem.*

1. [illegible]

Strato ſumſit, putans rem ut in fluminibus, ita etiam in mari habere: nimirum fluxum fieri à ſublimioribus partibus. Alias maris fluxum, qui apud Byzantium fit, non imputaſſet ſolo, ſublimius eſſe dicens Euxini ſolum, quàm Propontidis, aut quod proximè ſequitur maris, ſimul etiàm cauſam addens: nempe fundum impleri à limo, quem illabentia ingerunt flumina, fierique brevem, ideòque aquam extrà profluere: atque hanc cauſam ad univerſum noſtrum mare externi reſpectu transfert, quòd nimirum hoc, quoque ſublimius effecerit ſolum id quod Atlantico mari ſubjacet: quippe multis impletur fluminibus, ac certa proportione reſpondentem conſequitur limi ſubſidentiam. Atqui oportebat hoc pacto influxum maris, qui apud columnas Herculis & Calpen fit, ſimilem eſſe ei qui, eſt apud Byzantium. Verùm hoc miſſum facio. dicent enim ibi quoque idem evenire, ſed avelli reciprocatione maris atque occultari. Hoc autem quæro: Quid impediebat antequam apertæ ſunt apud Byzantium maris fauces, quin fundus Euxini cùm eſſet humilior fundo Propontidis, & maris quod deinceps eſt, impleretur affluxu fluminum, ſive mare id eſt, ſive lacus Mæotide major? Si enim hoc concedatur, id porrò quæram, an non iſtius aquæ, & aquæ Propontidis ſuperficies ita erant affectæ, ut

A ποτὲ δὲ ὕφιζησιν λαμβανόντων, 1 οὐ τὸ, τὰ μὲν [μᾶλλον] εἶναι ὑψηλὰ, τὰ δὲ ἧττον. 2 Ὁ δὲ τοῦτο λαμβάνειν, νομίζων ὅπερ ἐπὶ τῶν ποταμῶν συμβαίνει, τοῦτο καὶ ἐπὶ τῆς θαλάττης ἀπαντᾶν· τὸ, ἀπὸ τῶν μετεώρων τόπων εἶναι τὴν ῥύσιν. 3 Οὐδὲ γὰρ ἂν τοῦ κατὰ Βυζάντιον ῥοῦ τὸ ἔδαφος ᾐτιᾶτο, λέγων ὑψηλότερον τὸ τοῦ Εὐξείνου, ἢ τὸ τῆς Προποντίδος, καὶ τοῦ ἑξῆς πελάγους, ἅμα καὶ αἰτίαν προστιθείς. Ἀπὸ γὰρ τῆς ἰλύος τῆς ἀπὸ τῶν ποταμῶν καταφερομένης πληροῦσθαι τὸν βυθὸν, καὶ βραχὺν γίνεσθαι· διὰ τοῦτο δὲ ῥεῖν καὶ εἰς τὰ ἐκτός· 4 τὸν δ' αὐτὸν λόγον καὶ ἐπὶ τὴν ἡμετέραν θάλασσαν συμπᾶσαν * μεταφέρει πρὸς τὴν ἐκτὸς, 5 ὡς καὶ ταύτης μετεωρότερον τοὔδαφος [* μεταφέρειν in vett.]
B ποιούσης τὸ ὑποκείμενον τῷ Ἀτλαντικῷ πελάγει· καὶ γὰρ αὕτη ἐκ πολλῶν ποταμῶν πληροῦται, καὶ τὴν ὑποσταθμὴν τῆς ἰλύος δέχεται τὴν ἀνάλογον. 6 Ἐχρῆν οὖν καὶ τὸν εἴσρουν ὅμοιον γίνεσθαι τῷ κατὰ Βυζάντιον τὸν κατὰ στήλας, καὶ τὴν Κάλπην. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἐῶμεν· ἐροῦσι γὰρ κἀκεῖ τοῦτο συμβαίνειν, περισπᾶσθαι δὲ ὑπὸ τῶν ἀμπώτεων, καὶ τῶν πλημμυρίδων, καὶ ἐπικρύπτεσθαι. 7 Ἐκεῖνο δὲ πυνθάνομαι, τί ἐκώλυε, πρὶν ἀνεῳχθαι τὸ στόμα τὸ κατὰ Βυζάντιον, ταπεινότερον ὂν τὸ τοῦ Εὐξείνου ἔδαφος τοῦ τῆς Προποντίδος καὶ τῆς ἑξῆς θαλάττης, πληρωθῆναι ὑπὸ τῶν ποταμῶν, εἴτε θάλατ- p. 52.
ταν οὖσαν καὶ πρότερον, εἴτε λίμνην, καὶ μείζω
C τῆς Μαιώτιδος; Εἰ γὰρ τοῦτο συγχωροῖτο, προσερήσομαι καὶ τοῦτο, ἆρά γε ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ὕδατος ἐκείνου καὶ τοῦ τῆς Προποντίδος οὐχ οὕτως εἶχεν,

1. *οὐ τὸ*) vulgò *τῷ*, male: repetit ſententiam Stratonis, quam improbat. *Caſaub.*

2. *ὁ δὲ τοῦτο*) Fontem erroris Stratonici aperit. Putavit enim aquam maris per loca declivia ex ſuperioribus locis in inferiora fluere, ut in fluminibus cernere eſt. *Idem.*

3. *οὐδὲ γὰρ ἂν τοῦ*) Probat hanc fuiſſe Stratonis ſententiam. *Idem.*

4. *Τὸν δ' αὐτὸν λόγον*) Hic intelligimus Stratonem initio hujus diſputationis de Ponto tantum egiſſe. Deinde autem quaſi *πόρισμα* quoddam & corollarium addiderat: idem noſtro mari ad Gades contigiſſe, quod Ponto ad Byzantium: addit autem *σύμπασαν*, quia & Pontus pars eſt noſtri maris. *Idem.*

5. *ὡς καὶ ταύτης μετεωρότερον τοὔδαφος ποιούσης*) Locus corruptus: Sed facile eſt intelligere quid ſcripſerit Strabo. Ego non dubito ita locum exponi debere. Ait Strabo factam eſſe noſtri maris eruptionem ad Gades ſimili ratione ac factum in Ponto. Quæ ibi cauſa ex ſententia Stratonis? Solum maris Euxini *μετεωρότερον*, quam reliqui maris mediterranei. Jam convertamus ſermonem ad eruptionem ad Gades. Quænam igitur ſtatuenda ejus rei cauſa? Bimuli pueri jam intelligunt, cauſam eſſe Solum maris noſtri *μετεωρότερον*, quam ſolum Oceani: Quare non procul à vera lectione aberrabit, qui ita leget. *ὡς καὶ ταύτης μετεωρότερον τοὔδαφος ἐχούσης, ἢ τὸ ὑποκείμενον τῷ Ἀτλαντικῷ. ταύτης* autem, hoc eſt, *τῆς ἡμετέρας θαλάσσης*. Sed pro *ποιούσης* reponere *ἐχούσης* etſi coacti ſumus, cum non occurreret verbum commodius, tamen dubitanter id facimus. *Idem.*

6. *ἐχρῆν οὖν καὶ τὸν εἴσρουν*) Quia diverſa eſt natura freti Gaditani & freti Byzantini, diverſam etiam eorum cauſam eſſe ait. Diverſitas ea eſt, quod in Byzantino nulla fluctuum cernitur reciprocatio, ſed placidus tantum iſque perpetuus Ponti in Propontidem fluxus. In Gaditano neque ille fluxus apparet, & dies noctesque ſummus viget maris fervor. *Idem.*

7. *Ἐκεῖνο δὲ πυνθάνομαι*) Redeamus inquit ad Pontum, & cauſam à Stratone allatam expendamus: Strato ait cauſam, cur eruptio ad Byzantium ſit facta, eſſe ſoli inæqualitatem, qualem ſupra expoſuimus. Strabo adverſus hanc ſententiam ſic *ἐξ ὑποθέσεως* diſputat. Si potuit aliquando fieri hæc *ἔκρυσις* ſive eruptio, ita ut non eſſet ſolum maris Euxini *ὑπέρτερον* aut *ἐπικλινές*: Ergo ne nunc quidem cenſendum eſt ita contigiſſe. Negas potuiſſe? ita probat. Pontus potuit impleri antequam eſſet oſtium Byzantinum: cum adhuc ejus ſolum eſſet humilius ſolo reliqui maris, licet nunc ſe aliter res habeat: Ergo & conjungi. Hoc ſequi negas? Probo. Si Pontus fuiſſet impletus antequam eſſet oſtium Byzantinum, ſuperficies ejus & ſuperficies maris proximi ita diviſæ ſeorſim permanere non potuiſſent, ut altera eſſet altera ſuperior & altior. Quare neceſſariò ſe conjunxiſſent. Sic efficit quod initio propoſuit, non eſſe neceſſe *πρὸς τὴν ἔκρυσιν ταύτην*, ut ſolum eſſet *ὑπέρτερον* aut *ἐπικλινές*. *Idem.*

ὥστε [1] μέχρι μὲν ἡ αὐτὴ ἦν, μὴ βιάζεσθαι πρὸς τὴν ἔκρυσιν [2] διὰ τὴν ἐξ ἴσης ἀντέρεισιν, καὶ θλῖψιν· ἐπειδὴ δὲ [3] ὑπερεπόλασεν ἡ ἐντός, βιάσασθαι καὶ [4] ἀπεράσαι τὸ πλεονάζον· ἐκ δὲ τούτου γίνεσθαι σύρρουν τὸ ἔξω πέλαγος τῷ ἐντὸς, καὶ τὴν αὐτὴν ἐπιφάνειαν [5] ἐκείνῳ λαβεῖν, εἴτε θαλαττίῳ, εἴτε λιμναίῳ μὲν πρότερον ὄντι, θαλαττίῳ δὲ ὕστερον, διὰ τὴν μίξιν, καὶ τὴν ἐπικράτειαν. Εἰ γὰρ καὶ τοῦτο δώσουσιν, ἡ μὲν ἔκρυσις [6] οὐκ ἂν κωλύοιτο, ἡ νῦν. οὐκ ἀπὸ ὑπερτέρου δὲ ἐδάφους, οὐδὲ ἐπικλινοῦς, ὅπερ ἠξίου Στράτων. [7] Ταυτὰ δὲ μεταφέρειν καὶ ἐπὶ τὴν ὅλην τὴν καθ' ἡμᾶς θάλατταν, καὶ τὴν ἐκτὸς, μὴ ἐν B τοῖς ἐδάφεσι, [8] καὶ ταῖς ἐπικλύσεσιν αὐτῶν τὴν αἰτίαν τοῦ ἔκρου τιθεμένους, ἀλλ' ἐν τοῖς ποταμοῖς· ἐπεὶ [9] οὐκ ἀπίθανον, κατ' αὐτοὺς, οὐδ' εἰ τὴν ὅλην θάλατταν τὴν ἡμετέραν, [10] λίμνην πρότερον εἶναι συνέβαινε, πληρουμένην ὑπὸ τῶν ποταμῶν, ἐπιπολάσασαν ἐκπεσεῖν ἔξω, διὰ τῶν κατὰ τὰς στήλας στενῶν, ὡς [11] ἐκ καταρρακτῶν ἐπαυξομένην ἀεὶ, καὶ μᾶλλον τὴν θάλατταν σύρρουν γίνεσθαι ὑπ' αὐτῆς τῷ χρόνῳ, καὶ συνδραμεῖν εἰς μίαν ἐπιφάνειαν, ἐκθαλαττωθῆναι δὲ διὰ τὴν ἐπικράτειαν. [12] Οὐ φυσικὸν δ' ὅλως, οὔτε τοῖς ποταμοῖς εἰκάζειν τὴν θάλατταν· οἱ μὲν γὰρ φέρονται κατὰ ἐπικλινὲς ῥεῖθρον, ἡ δὲ ἀκλινὴς ἕστηκεν· [13] οἱ δὲ πορθμοὶ C

A quandiu eædem manebant, non cogeretur aqua ad effluxum, cùm ex æquo ſe invicem ſuſtinerent ac premerent ſuperficies ? poſtquam autem interior eſt facta elatior, ibi demum vi erupit, atque quod abundabat, evomuit: quo factum eſt, ut exterius cum interno conflueret mare, eandemque cum eo ſuperficiem nanciſceretur, ſive marina fuit ejus aqua, ſive lacuſtris prius, deinde ob mixturam & maris vim ſuperiorem, marina. Nam ſi id quoque dabunt, hodie quoque effluxus nunquam prohibebitur, neque à ſuperiore ſolo, neque ab inclinato, quod voluit Strato. Hæc transferri poſſunt & ad totum noſtrum B mare, & ad externum, ita ut non in fundis & exundationibus eorum cauſam effluxus quæramus, ſed in fluminibus. Nam ipſorum quoque ſententia id abſurdum non eſt, ne ſi totum quidem mare noſtrum olim lacus fuit, qui à fluminibus impletus, turgente ſuperficie per anguſtias apud Calpen eruperit veluti per catarractas, ac magis magíſque auctus cum mari, ſucceſſu temporis magis ſubinde confluxerit, & in unam concurrerit ſuperficiem, ac qualitate maris prævalente ipſe quoque maris naturam induerit. Omnino autem philoſophiæ naturali conſentaneum non eſt, mare fluviis conferre: cùm hi fluxu ferantur C declivi, mare ſtet immobile. Cæterùm

1. Μέχρι μὲν ἡ αὐτὴ ἦν) quamdiu ſuperficies maris Euxini & Propontidis ac reliqui maris noſtri futura erat eadem, nec alteri altera eminens. *Caſaub.*

2. διὰ τὴν ἐξ ἴσης ἀντέρεισιν, καὶ θλῖψιν) Tamdiu, ait, futurum erat ut iſta duo maria ſejuncta permanerent, quamdiu æquum utrinque aquæ pondus & libramentum eſſet. Cum enim omnes undique maris ac terræ partes centrum æquè nitentes ſua gravitate capeſſant, non poteſt aquæ ſuperficies aliis locis eſſe eminentior quàm aliis, quin ſtatim diffundatur & una fiat. Similis fere ratio Ariſtotelis libro ſecundo de Cælo c. 13. ubi probat terræ figuram eſſe rotundam, propter συμπιεσμὸν partium graviorum. Porrò hæc, etſi verè dicuntur à Strabone, tamen, opinor, ægrè conceſſiſſet hoc Eratoſthenes: quando quidem placuit illi contra omnium Mathematicorum ſententiam, aquæ ſuperficiem non modo non eſſe omnibus in partibus eandem, ſed ne in vicinis quidem locis. Vide infrà. *Idem.*

3. ὑπερεπόλασεν ἡ ἐντὸς) Sermo eſt de mari Euxino & reliquo noſtro mari. ἡ ἐντὸς igitur hòc loco, omnino de Ponto tantum eſt accipiendum: ἡ ἔξω, de reliquo noſtro mari. *Idem.*

4. ἀπεράσαι) Elegans vox. Significat ſolo illidere. Origo eadem, quæ illi frequentis apud oratores, ἐξέρα τὸ ὕδωρ. Videtur autem tranſlata hîc à cottabis Græcorum: de quibus non referam quæ vulgò nota ſunt. Apud Dioſcoridem vox iſti affinis κατεράσαι ſæpe legitur. *Idem.*

5. ἐκείνῳ) mari Euxino. *Idem.*

6. οὐκ ἂν κωλύοιτο, ἡ νῦν) Lege, ἡ νῦν. *Idem.*

7. Ταυτὰ δὲ μεταφέρειν) δεῖ ſupple: quæ ellipſis Ariſtoteli frequens. Pertinent hæc ad Stratonis πόρισμα. *Idem.*

8. καὶ ταῖς ἐπικλύσεσιν αὐτῶν) Falſa lectio: nec diu pugnabo, ut eam deſtruam. Lege, ἐπικλίσεσι. Sic paulò antè ἔδαφος ἐπικλινές. *Idem.*

9. οὐκ ἀπίθανον, κατ' αὐτοὺς) Imò hoc ipſi cenſent *Idem.*

10. λίμνην πρότερον εἶναι συνέβαινε) An hoc ſequuti poëtæ λίμνην & paludem pro mari toties poſuerunt ? *Idem.*

11 ἐκ καταρρακτῶν ἐπαυξομένην ἀεὶ) Lego, ὡς ἐκ καταρρακτῶν, ἐπαυξομένην δὲ ἀεὶ καὶ μᾶλλον. De hoc loquendi genere ſuprà diximus. *Idem.*

12. Οὐ φυσικὸν δ' ὅλως) Nunc de eo Stratonis errore agit, in quo verſari eum ſupra indicavit, & quid inter naturam fluviorum & maris interſit docet: ait autem, οὐ φυσικόν. Stratonem perſtringes, qui Phyſicus audire voluit. *Idem.*

13. Οἱ δὲ πορθμοὶ ῥευματίζονται.) Fretorum argumento utebatur Strato, ut probaret etiam marium, D ſicut fluminum ἀπὸ μετεώρων τόπων εἶναι τὴν ῥύσιν. Nam quia perpetuo motu agitari freta certum eſt: dicebat Strato cauſam ejus rei eſſe τὴν πρόσχωσιν, limum quem mare fluens ſecum vehat: non ſecus ac de fluminibus apud omnes conſtat. Ipſum igitur cauſæ jugulum petit Strabo. ῥευματίζεσθαι autem non inundationem, ſed continuam fretorum agitationem ſignificat: philoſophus verbo ῥέειν ſimpliciter id ſignificavit libro Meteor. ſecundo: c. 1. ubi cauſam hujus rei τὴν ταλάντωσιν in omni mari, ſed in anguſto magis perſpicuam eſſe docet. ῥέουσα δὲ, inquit, ἡ θάλαττα φαίνεται κατὰ τὰς στενότητας, εἴπου διὰ τὴν περιέχουσαν γῆν εἰς μικρὸν ἐκ μεγάλου συνάγεται πελάγους, διὰ τὸ ταλαντεύεσθαι δεῦρο κἀκεῖ πολλάκις· εἰ δὲ διὰ τὴν στενότητα τῆς γῆς ὀλίγον ἐπέχει τόπον, ἀναγκαῖον τὴν ἐν τῷ πελάγει μικρὰν ταλάντωσιν ἐκεῖ φαίνεσθαι μεγάλην. At Strabonis hæc diſputatio tota eſt ἀνασκευα-

A fretorum inundatio ab alia cauſa dependet, non ab eo quod [1] ingeſto à fluviis cœno fundum pelagi exaggeret. Iſti enim aggeres, quibus mare excluditur, ad ipſa fiunt fluviorum oſtia: ſicut Stethe, quæ dicuntur ad Iſtri oſtia, & Salmydeſſus, adjuvantibus hoc etiam aliis torrentibus: ad Phaſidis exitum maritima Phaſidis ora, arenoſa humilis ac mollis: ad Thermodontem & Irin tota Themiſcyra, campus Amazonum, & major pars Sidenes: itaque etiam alii fluvii. Omnes enim Nilum imitantur, continenti adjungendo objectum oſtiis ſuis fretum, alii magis, alii minùs: minus, qui non multum cœni deferunt, magis, qui multum, & qui per molles tranſeunt
B agros, ac multos excipiunt torrèntes. Qualis eſt etiam Pyramus, qui Ciliciæ magnam adjecit partem: de quo etiam tale editum eſt oraculum.

Iſthæc evenient, vaſtis quo Pyramus undis
Tempore, profuſo continget litore Cyprum.

Navigabilis enim ille ex mediis Cataoniæ campis effunditur, ac delatus per Tauri anguſtias in Ciliciam, in fretum quod inter hanc & Cyprum eſt, exit. Quòd autem terra, quæ à fluminibus defertur, [8] non videtur in mare prodire,

A ῥευματίζονται κατ' ἄλλον τρόπον· οὐ διὰ τὸ τὴν ἰλὺν τὴν ἐκ τῶν ποταμῶν πρόσχουν τὸν τοῦ πελάγους βυθόν. Ἡ γὰρ πρόσχωσις περὶ αὐτὰ συνίσταται τὰ στόματα τῶν ποταμῶν· οἷον περὶ μὲν τὰ τοῦ Ἴστρου, τὰ λεγόμενα Στήθη, καὶ ἡ Σκυθῶν ἐρημία, [2] καὶ ὁ Σαλμυδησσός, καὶ ἄλλων χειμάρρων συνεργούντων πρὸς τοῦτο· περὶ δὲ τὰ τοῦ Φάσιδος ἡ Κολχικὴ παραλία, δίαμμος, καὶ ταπεινὴ, καὶ μαλακὴ οὖσα. [3] περὶ δὲ τὸν Θερμώδοντα, καὶ τὸν Ἶριν ὅλη Θεμίσκυρα, τὸ τῶν Ἀμαζόνων πεδίον, καὶ τῆς Σιδηνῆς τὸ πλέον· οὕτω δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. [4] Ἅπαντες γὰρ μιμοῦνται τὸν Νεῖλον, ἐξηπειροῦντες τὸν πρὸ αὐτῶν πόρον· οἱ μὲν μᾶλλον, οἱ δὲ ἧττον·
B ἧττον μὲν, οἱ μὴ πολλὴν καταφέροντες τὴν ἰλύν· μᾶλλον δὲ, οἱ πολλήν τε, καὶ μαλακόγειον χώραν ἐπιόντες, καὶ χειμάρρους δεχόμενοι πολλούς· [5] ὧν ἐστι καὶ ὁ Πύραμος, ὁ τῇ Κιλικίᾳ πολὺ μέρος προσθείς· ἐφ' οὗ καὶ λόγιον ἐκπέπτωκέ τι τοιοῦτον·

Ἔσσεται ἐσσομένοις, ὅτε Πύραμος εὐρυοδίνης P. 53.
Ἠϊόνα προχέων ἱερὴν [6] ἐς Κύπρον ἵκηται.

Ἐκ μέσων γὰρ τῶν τῆς Καταονίας πεδίων ἐνεχθεὶς πλωτὸς, καὶ διεκπεσὼν διὰ τῶν τοῦ Ταύρου στενῶν εἰς τὴν Κιλικίαν, ἐκδίδωσιν εἰς τὸν πρὸ ταύτης τε, καὶ τῆς Κύπρου πόρον. [7] Αἴτιον δὲ τοῦ μὴ φάνειν τὴν χοῦν εἰς τὸ πέλαγος προϊοῦσαν τὴν ὑπὸ τῶν ποταμῶν κάτω φερομένην,

σκευαστική. Nam contentus negare hujus *ῥύσεως* ſive *ῥευματισμοῦ*, cauſam eſſe quam putavit Strato: veram ipſe non docet: ſed quomodo *ἡ πρόσχωσις* cauſa eſſe nequeat quod ille volebat, pluribus explicat. Porrò quem *ῥευματισμὸν* Strabo appellat, vulgò *rheuma* vocabant. Auctor Vegetius libro v. cap. 12. *Idem.*

C

1. Ingeſto à fluviis cœno) *Qui hunc locum cum antecedentibus & tota diſputatione conferet, facilè videbit pro τὴν ὕλην me rectè repoſuiſſe ἴλην. quod feminini generis eſſe cum aliàs conſtat, tum Plutar. disertè ἀνατυραττομένην ἴλην dixit præceptis tuendæ valetudinis. fretorum inundatio autem mihi eſt, quòd Straboni ῥευματίζεσθαι, & de eo videtur loqui, quod freta cum aliquando ſiccum eſſent, eliſa maris aqua inundantur atque maris æſtum perferunt.* Xyland.

2. *καὶ ὁ Σαλμυδησσὸς*) Ergo Salmydeſſus ad oſtia Iſtri? hoc ego non concoquo: niſi quis dicat Strabonem ut & Ariſtotelem interdum, minus accuratum in exemplis. Sed locus ita potius accipiendus,
D ut poſt *ἐρημία* ſit diſtinctio: & Salmydeſſus nihil ad Iſtrum pertinere intelligatur. Sanè Salmydeſſum fluvium eſſe in eo tractu, quem ſuprà deſcripſimus & Salmydeſſum vocari diximus, auctores ſunt veteres nonnulli. Inde ſuſpicari poſſit aliquis, legendum hic eſſe, *καὶ περὶ τὸν Σαλμυδησσὸν ὁ Σαλμύδησσος, καὶ ἄλλον*, &c. Docti viri cogitent. *Caſaub.*

3. *περὶ δὲ τὸν Θερμώδοντα, καὶ τὸν Ἶριν*) Commentarium ſi quis petat in hunc locum, legat quæ ſcribit doctiſſimus Apollonii ſcholiaſtes, iſta interpretans libro ſecundo, v. 965.

Λεῖπον Ἅλυν ποταμὸν, λεῖπον δ' ἀγχίῤῥοον Ἶριν
Ἠδὲ καὶ Ἀσσυρίης πρόχυσιν χθονός.

Receſſit Alys fluvius, receſſit vicinus Iris
Et ſoli Aſſyrii aggeſtus fluvialis. Idem.

4. *Ἅπαντες γὰρ μιμοῦνται τὸν Νεῖλον*) Vide præter alios Herodotum Euterpe c. 10. *εἰσὶ δὲ* inquit ille *καὶ ἄλλοι ποταμοὶ, οὐ κατὰ τὸν Νεῖλον ἐόντες μεγάθεες οἵτινες ἔργα ἀποδεξάμενοι μεγάλα εἰσί.* [Porrò autem, ut verum eſt fluvios omnes Nilo ſimiles eſſe, limumque trahere ſecum: ita verum eſt, & quod ait Dionyſ. poëta, his carminibus, v. 228.

Οὐ γάρ τις ποταμῶν ἐναλίγκιος ἔπλετο Νείλῳ
Οὔτ' ἰλὺν βαλέειν, οὔτε χθονὸς ὄλβον ἀέξειν.]

Non enim quiſquam fluviorum par eſt Nilo
Neque ad limum projiciendum, neque ad ſoli felicitatem (fertilitatem) augendam. Idem.

5. *ὧν ἐστι καὶ ὁ Πύραμος*) Vide libro XII. p. 536. *Idem.*

6. *Ἐς Κύπρον ἵκηται*) ſignificat auctor carminis futurum, ut annectatur Cyprus continenti aut continens potius aggeſtione limi, quem devehit Pyramus, creſcat ad Cyprum. Verum id neque adhuc evenit, nec eventurum eſſe aliquando quicquam hodie indicio eſt. *Idem.*

7. *Αἴτιον δὲ τοῦ μὴ φάνειν τὴν χοῦν*) Malè quidem legitur *φάνειν*, quæ vox eſt nihili: ſed nec *φαίνεσθαι*, quod interpreti placuit, eſt melius: Lege, *φθάνειν*,
D ut eſt etiam in libris ſcriptis. Cauſa inquit, cur non poſſit progredi ulterius in mare limus, quem flumina advehunt: ait autem *τὴν χοῦν*, quum *τὸν χοῦν* ſit uſitatius: Notant hoc Grammatici, *ὁ χοῦς* ajunt, *τὸ μέτρον, ἀεὶ ἀρσενικῶς, ὁ δέγε τῆς γῆς, καὶ θηλυκῶς εὕρηται παρὰ τῷ γεωγράφῳ.* Idem tamen *τὸν χοῦν* ſæpe dicit. *Idem.*

8. Non videtur in mare prodire.) *τοῦ μὴ φάνειν. quod rectum eſſe nunquam facilè mihi perſuadebitur. Cauſam reddit, cur terra, quam fluvii egerunt, non in mare protrudatur, ſed prope oſtia fluviorum ſubſidat. κινουμένη quin ſit legendum, non κινουμένην, nemo ſanus dubitabit, νηνεμίαν mox verti* malaciam, *quo vocabulo ventorum ceſſationem etiam Cæſar extulit, lib.* III. 15. *de bello Gallico, & interpres haud dubiè uſus fuit hac voce, quam librarius cum non noſſet, ridiculè in malitiam mutavit paulo inferius.* Xyland.

τὸ τὴν θάλατταν ἀναπώθειν αὐτὴν εἰς τοὐπίσω, παλίῤῥουν φύσει. 1 Ἔοικε γὰρ τοῖς ζώοις, καὶ καθάπερ ἐκεῖνα συνεχῶς ἀναπνεῖ τε καὶ ἐκπνεῖ, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ αὐτὴ, ἐξ αὐτῆς τε καὶ εἰς ἑαυτὴν συνεχῶς παλινδρομικήν τινα * κινουμένη κίνησιν. 2 Δηλοῖ δὲ τῷ ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ ἑστῶτι κατὰ τὴν κυμάτωσιν· ἅμα γὰρ κλύζονται οἱ πόδες καὶ γυμνοῦνται, καὶ πάλιν κλύζονται, καὶ τοῦτο συνεχῶς· 3 τῷ δὲ κλύδωνι καὶ κῦμα ἐπιτρέχει, 4 κἂν γαληνότατον ᾖ ἐπιφερόμενον ἔχει τινὰ βίαν πλείω, καὶ ἀποῤῥίπτει πᾶν τὸ ἀλλότριον εἰς τὴν γῆν,

* Malè κινουμένην vulgo.

-- Πολλὸν δὲ παρὲξ ἅλα φῦκος ἔχευε.

Μᾶλλον μὲν οὖν 5 ἐν ἀνέμῳ συμβαίνει τοῦτο· ἀλλὰ καὶ ἐν νηνεμίᾳ, 6 καὶ ἐν ἀπογαίοις πνεύμασιν. οὐδὲ γὰρ ἧττον ἐπὶ γῆν φέρεται τὸ κῦμα ὑπεναντίως τῷ ἀνέμῳ, 7 ὡς ἂν ἰδίαν τινὰ τῆς θαλάττης τὴν κίνησιν συγκινούμενον αὐτῇ· τοιοῦτο ἐστὶ καὶ τὸ,

Iliad. δ. 425.

-- Ἀμφὶ δέ τ' ἄκρας
Κυρτὸν ἐὸν κορυφοῦται, ἀποπτύει δ' ἁλὸς ἄχνην·

Καὶ τὸ,

Iliad. ρ. 265.

Ἠϊόνες βοόωσιν ἐρευγομένης ἁλὸς ἔξω.

8 Ἡ μὲν οὖν ἔφοδος τοῦ κύματος ἔχει τινὰ βίαν, 9 ὥστ' ἀπωθεῖσθαι τὸ ἀλλότριον. Καὶ δὴ καὶ

A hæc cauſa eſt, quod mare ſuapte natura refluens eam retro relidit. Sicut enim animalia continenter ſpirant atque expirant, ita & mare eodem modo in ſeipſum atque è ſeipſo reciprocum quendam abſque intermiſſione patitur motum. Itaque in litore ſtans aliquis ad alluvionem maris, ſentire eum poteſt. ſimul enim & aqua teguntur pedes, & nudantur, & rurſum teguntur, idque continenter. Cum fluctuatione quoque unda fertur: quæ, etſi placidiſſimè ingruat, vim tamen habet B quandam majorem, & omnia aliena in terram rejicit:

—multámque extra mare propulit algam.

Magis quidem hoc fit flante vento: ſed tamen etiam in malacia, & ſpirantibus à terra ventis. nihilominus enim tum fluctus quaſi adverſans vento ad terram fertur, utpote qui proprium maris motum comitetur. Huc pertinet illud quoque:

—extremaque litora circum
Tollitur incurvus, rorem maris & ſpuit alti.

C Item,

Eructante ſalo raucam dant litora vocem.

Undæ igitur acceſſio vim habet quandam, ita ut aliena repellat. Atque hanc

1. ἔοικε γὰρ τοῖς ζώοις) Athenodori fuit hæc ſententia, ut ait libro tertio. p.173. & 174. Solini autem verba erunt inſtar commentarii c.26. *Phyſici autumant mundum animal eſſe, eumque ex variis elementorum corporibus conglobatum, moveri ſpiritu, regi mente: quæ utraquè diffuſa per membra omnia externæ molis vigorem exerceant: ſicut ergo in corporibus noſtris commercia ſunt ſpiritalia, ita in profundis Oceani nares quaſdam mundi conſtitutas, per quas emiſſi anhelitus vel reducti, modo efflent maria, modo revocent.* Lunæ hoc alii verius tribuunt, ut infrà dicemus. *Caſaub.*

2. δηλοῖ δὲ) Scribe, Δῆλον δὲ τῷ. *Idem.*

3. τῷ δὲ κλύδωνι, καὶ κῦμα ἐπιτρέχει) Diſtinguit inter κλύδωνα & κῦμα, rectè. Sunt enim diverſa. Κλύδων in mari perpetuus, κῦμα mari agitato proprium: nunquam tamen ita tranquillum eſt mare, quin aliqua ſit unda, quæ κλύδωνα comitetur: ideo κύματα κλύζειν dicunt poëtæ: unde κλύδων. *Idem.*

4. κἂν γαλήνοτατον ᾖ) Lege, ὃ κἂν γαληνότατον ᾖ, ἐπιφερόμενον ἔχει τινὰ βίαν πλείω: majorem vim habet unda ingruens, quàm recedens ſcilicet, ut ex ſequentibus apparet. *Idem.*

5. ἐν ἀνέμῳ) Locutio elegans, pro ἐν καιρῷ ἂν ἀνέμου. Similiter lib. IV. ἐν τοῖς ἡλίοις pro lucente ſole, & apparente. *Idem.*

6. καὶ ἐν ἀπογαίοις πνεύμασι) Flatus diſtinguit à ventis. Plinius libro ſecundo, capite 43. *Simili modo ventos vel potius flatus, poſſe & ex arido ſiccoque halitu terræ gigni non negaverim: poſſe & aquis aëra expirantibus.* Idem de apogæis flatibus paullò poſt: *Namque & è fluminibus ac nivibus, & è mari videmus & quidem tranquillo, & alios, quos vocant Altanos, è terra conſurgere. Qui quidem cum è mari redeunt, tropæi vocantur: ſi pergunt apogæi.* Ex quibus verbis planum eſt cur dixerit Strabo ἐν νηνεμίᾳ καὶ ἀπογαίοις πν. De tropæis & apogæis plura philoſophus. *Idem.*

7. ὡς ἂν ἰδίαν τινὰ τῆς θαλάττης) hoc eſt, quum D moveantur hi fluctus motu quodam, qui mari eſt proprius. Mare dupliciter movetur: vi ventorum, & propria virtute: ait συγκινούμενον, quod ita accipiendum, συγκινουμένου τοῦ κύματος τῷ ἀνέμῳ, movente ſe fluctu unà cum vento. αὐτῷ igitur legendum non αὐτῇ: & ita vetus interpr. Ἰδίαν κίνησιν vocat, quam philoſophus ταλάντωσιν. auctor Epitomes, homo non imperitus, appellat προαιρετικὴν, elegantiſſimè. Sic in ſphæris κίνησις προαιρετικὴ vocatur ab Aſtrologis motus, qui eſt unicuique propius; & opponitur τῇ κινήσει τῇ διὰ τὴν ἐμπεριοχήν. *Idem*

8. ἡ μὲν οὖν ἔφοδος τοῦ κύματος) repetit illa, ἐπιφερόμενον ἔχει τινὰ βίαν πλείω. *Idem.*

9. ὥστε ἀπωθεῖσθαι τὸ ἀλλότριον) Idem ſentit interpres Apollonii cujus hæc ſunt verba in ſecundo commentario, τοῦ δὲ κύματος παλίσσυτον ἐλαύνοντος ἐπὶ τὴν γῆν τὴν ἰλὺν συμβαίνει τὴν χώραν ἐπὶ πολὺ παραύξεσθαι. *Idem.*

1. κά-

quidem maris quandam appellant purgationem, qua & cadavera & naufragiorum fragmina ad terram egeruntur. Et receſſio tantum non habet virium, quin cadaver, lignum, aut leviſſimum ſuber in terram fluctus ejiciat, 3 ſic & vicinorum ei locorum in mare excidere, relictis ab unda. Sic itaque pulverem quoque, & aquam cum eo turbatam fluctibus ad terram contingit ejici, adjuvante etiam gravitate,* ut celeriùs deorſum ad terram ſubſidant, quàm in altum propelli ut poſſint: vis enim fluvii vel modicè ultra oſtia progreſſa deſinit. Hac ergo ratione totum mare ingeſta terra complanari poterit, facto à litoribus initio, ſi continentes habeat amnium affluxus: poteritque id evenire, ſi Pontum Sardoo mari profundiorem ponamus, quod ubi profundiſſimum eſt, CIↃ. ulnarum altitudine præditum inventum eſſe menſura, Poſidonius perhibet. Sed hujuſmodi cauſæ explicationem fortaſſis minus aliquis perhibet. Præſtet rationem petere ex iis, quæ manifeſtiora ſunt, & quotidie quodammodo cernuntur. Nam diluvia, terræ motus, eruptiones flatuum, & tumores ſubiti terræ in mari latentis, mare quoque extollunt: ſubſidenteſque in ſe eædem terræ, faciunt ut mare demittatur. Non enim maſſæ quidem, & exiguæ inſulæ efferri è mari poſſunt, magnæ non poſſunt: aut inſulæ poſſunt, continentes non poſſunt: & ſubſidere etiam tam magna quàm parva poſſunt: *quando hiatus etiam, absorptæque habitationes

A [1] κάθαρσίν τινα τῆς θαλάτ]ης ταύτην φασὶ, καθ' ἣν καὶ τὰ νεκρὰ σώματα, καὶ τὰ ναυάγια εἰς γῆν ἐκκυμαίνεται. [2] Ἡ τ' ἀναχώρησις οὐκ ἔχει τοσαύτην βίαν· ὥστε νεκρὸν, ἢ ξύλον ἢ τὸ κουφότατον φελλὸν ὑπὸ τοῦ κύματος εἰς γῆν ἀναβληθῆναι· οὕτω δὲ καὶ τῶν πλησίον αὐτῇ τόπων εἰς τὸ πέλαγος προσπεσεῖν ὑποληφθέντων ὑπὸ τοῦ κύματος· Οὕτω δὴ καὶ τὴν χοῦν, καὶ τὸ σὺν αὐτῇ τεθολωμένον ὕδωρ ἐκκυμαίνεσθαι συμβαίνει, καὶ τοῦ βάρους ἅμα συνεργοῦντος, ὥστε θᾶτ]ον κατενεχθῆναι πρὸς τὴν γῆν κάτω, πρὶν εἰς τὸ πρόσω πελαγίσαι. Καὶ γὰρ ἡ τοῦ ποταμοῦ βία παύεται, μικρὸν προελθοῦσα τοῦ

B στόματος. Οὕτω μὲν οὖν [4] ἐνδέχεται προσχωσθῆναι τὸ πέλαγος πᾶν, ἀπὸ τῶν αἰγιαλῶν ἀρξάμενον, ἂν συνεχεῖς ἔχῃ τὰς ἐκ τῶν ποταμῶν ἐπιρρύσεις. Τοῦτο δ' ἂν συμβαίη [5] κἂν τοῦ Σαρδονίου πελάγους ὑποθώμεθα βαθύτερον τὸν Πόντον, ὅπερ λέγεται τῶν ἀναμετρηθέντων βαθύτατον τοῦ χιλίων ὀργυιῶν, ὡς Ποσειδώνιός φησι. [6] Τὴν P. 54.
μὲν οὖν τοιαύτην αἰτιολογίαν ἧτ]ον ἄν τις ἀποδέξαιτο· μᾶλλον δ' ἀπὸ τῶν φανερωτέρων, καὶ τῶν καθ' ἡμέραν τρόπον τινὰ ὁρωμένων, ἀναπτέον τὸν λόγον. Καὶ γὰρ κατακλυσμοὶ, καὶ σεισμοὶ, καὶ [7] ἀναφυσήματα, καὶ ἀνοιδήσεις τῆς ὑφάλου γῆς, μετεωρίζουσι καὶ τὴν θάλατ]αν. αἱ δὲ συνιζήσεις ταπεινοῦσιν αὐτήν. Οὐ γὰρ μύδροι μὲν

C ἀνενεχθῆναι δύνανται, καὶ μικραὶ νῆσοι, μεγάλαι δ' οὔ· οὐδὲ νῆσοι μὲν, ἤπειροι δ' οὔ· ὁμοίως δὲ καὶ συνιζήσεις, καὶ μικραὶ, καὶ μεγάλαι γένοιντ' ἂν, εἴπερ καὶ τὰ χάσματα, καὶ καταπόσεις χωρίων,

1. *κάθαρσίν τινα τῆς θαλάτ]ης*) Plinius libro ſecundo capite 98. *Omnia plenilunio maria purgantur, quædam & ſtato tempore. Circa Meſſanam & Mylas fimo ſimilia expuuntur in littus purgamenta.* Seneca Naturalium Quæſtionum libro III. c. 26. *Eſt in Cherſoneſo Rhodiorum fons, qui poſt magnum intervallum temporis fœda quædam turbidus ex intimo fundat, donec liberatus eliquatuſque eſt. Hoc quibuſdam locis fontes faciunt, ut non tantum lutum aut folia, ſed teſtas quoque, & quicquid putre jacuit, expellant: ubique autem facit mare, cui hæc natura eſt, ut omne immundum ſtercoroſumque littoribus impingat. Quædam verò partes maris id certis temporibus faciunt.* [Ariſtoteles Hiſtoriarum lib. 6. cap. 13. Τοῦ Πόντου καθαιρομένου ἐπιφέρεταί τι κατὰ τὸν Ἑλλήσποντον, ὃ καλοῦσι φῦκος, &c. Plutarchus De vitanda ira, τὴν θάλασσαν ὅταν ἐκταραχθεῖσαι τοῖς πνεύμασι τὰ βρύα καὶ τὸ φῦκον ἀναβάλλῃ, καθαίρεσθαι λέγουσιν.] *Idem.*

D 2. ἥ τ' ἀναχώρησις) Levis menda toti huic loco tenebras ita offudit ut viderint hîc nihil interpretes. Docuit modò undarum ἐφόδῳ fieri ut limus & reliqua id genus è mari propellerentur: nunc ait, τὴν ἀναχώρησιν, quæ contraria eſt ἐφόδῳ, non eſſe tantam, ut quemadmodum hæc foras trudit, ita illa intro vel leviſſimum quicquam admittere poſſit. Quare legendum ita cenſeo, ἡ δ' ἀναχώρησις οὐκ ἔχει τοσαύτην βίαν, ὥστε νεκρὸν, ἢ ξύλον, ἢ τὸ κουφότατον φελλὸν, ὡς ὑπὸ τοῦ κύματος εἰς γῆν ἀναβληθῆναι, οὕτω δὲ καὶ ἐκ τῶν πλησίον, &c. Sequitur hinc ut limus non poſſit adire fundum maris nec eum immutare, quod Strato voluit. Sic lib. XIV. p. 641. & 642. Epheſino portu diſſerens Geographus, poſtquam docuit deceptos fuiſſe qui, ne oppleretur limo, eum fecerant βραχύστομον, unde factum eſt ut ſtatim oppleretur. Antea verò inquit, hos æſtus maris impediebant ne limus fundum accedere poſſet: foras enim ſemper propellebant. Ἀναχώρησιν igitur ἐφόδῳ facit contrariam. Thucydides verò ἐπαναχώρισιν κύματος vocat lib. III. c. 88. τὴν ἐξόρμησιν ἐπὶ τὴν γῆν. *Idem.*

3. Sic & vicinorum.) *Aſteriſco notavi locum haud dubiè mutilum.* Xyland.

4. ἐνδέχεται προσχωσθῆναι τὸ πέλαγος πᾶν) Non dicit poſſe totum mare repleri limo, & ita complanari, non inquam hoc dicit; ſed poſſe totum mare limo aggeſto prætexi, ſi fluviorum id mare ingredientium, tanta eſſet vicinitas, ut limus ab uno invectus poſſet conjungi cum limo proximi fluminis. Προχωσθῆναι fortaſſe rectius legeretur, quanquam parum in eo momenti. *Caſaub.*

5. κἂν τοῦ Σαρδονίου πελάγους) Profert hoc exemplum maris altiſſimi. Ariſtoteles Meteor. II. c. 1. auctor eſt maria Σαρδονικὸν καὶ Τυῤῥηνικὸν omnium marium eſſe altiſſima. *Idem.*

6. Τὴν μὲν οὖν τοιαύτην αἰτιολογίαν) Poſtquam Stratonis evertit ſententiam, ſuam nunc ipſe explicat pluribus ac confirmat. *Idem.*

7. ἀναφυσήματα) Plinius egeſtas moles appellat, libro ſecundo capite 75. *Idem.*

καὶ κατοικιῶν, ὡς [1] ἐπὶ Βούρας τε, καὶ Βιζώνης, A
καὶ ἄλλων πλειόνων * ὑπὸ σεισμῶν γενέσθαι φασί·

* Manuſſ. ὑπὸ σεισμοῦ

καὶ τὴν Σικελίαν οὐδέν τι μᾶλλον [2] ἀπορρῶγα τῆς Ἰταλίας εἰκάζοι τις ἄν, ἢ [3] ἀναβληθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Αἰτναίου πυρὸς ἐκ βυθοῦ, συμμεῖναι. ὡσαύτως δὲ καὶ τὰς Λιπαραίων νήσους, καὶ Πιθηκούσας. Ο δ᾽ οὕτως ἡδύς ἐστιν, [4] ὥστε καὶ μαθηματικὸς ὤν, οὐδὲ τὴν Ἀρχιμήδους βεβαιοῖ δόξαν ὅτι φησὶν ἐκεῖνος [5] ἐν τοῖς περὶ τῶν ὀχουμένων, παντὸς ὑγροῦ καθεστηκότος, καὶ μένοντος, τὴν ἐπιφάνειαν σφαιρικὴν εἶναι, [6] σφαίρας ταὐτὸ κέντρον ἐχούσης τῇ γῇ. Ταύτην γὰρ τὴν δόξαν ἀποδέχονται πάντες οἱ μαθημάτων πως ἁψάμενοι. Ἐκεῖνος δὲ τὴν ἐντὸς θάλατταν, καίπερ μίαν οὖσαν, B ὥς φησιν, οὐ νομίζει ὑπὸ μίαν ἐπιφάνειαν τετάχθαι, ἀλλ᾽ οὐδὲ τοῖς σύνεγγυς τόποις. Καὶ μάρτυράς γε τῆς τοιαύτης ἀμαθίας ἀρχιτέκτονας ἄνδρας ποιεῖται· καίτοι τῶν μαθηματικῶν καὶ [7] τὴν ἀρχιτεκτονικὴν μέρος τῆς μαθηματικῆς ἀποφηναμένων. [8] Φησὶ γὰρ καὶ Δημήτριον διακόπτειν ἐπιχειρῆσαι τὸν τῶν Πελοποννησίων ἰσθμόν, πρὸς τὸ παρασχεῖν διάπλουν τοῖς στόλοις· [9] κωλυθῆναι δ᾽ ὑπὸ τῶν ἀρχιτεκτόνων ἀναμετρησάντων, καὶ ἀπαγγειλάντων μετεωροτέραν τὴν ἐν τῷ Κορινθιακῷ κόλπῳ θάλατταν τῆς κατὰ Κεγχρέας εἶναι. ὥστε εἰ διακόψει τὸ μεταξὺ χωρίον, ἐπικλυσθῆναι ἂν ἅπαντα τὸν περὶ Αἴγιναν πόρον, καὶ τὴν Αἴγιναν, καὶ αὐτὰς τὰς πλησίον C νήσους, καὶ μηδὲ τὸν διάπλουν ἂν γενέσθαι χρήσιμον. Διὰ δὲ τοῦτο καὶ τοὺς εὐρίπους ῥοώδεις εἶναι, μάλιστα δὲ τὸν κατὰ Σικελίαν πορθμὸν ὅν φησιν

A & urbes, ut Bura, Bizona, aliæque plures terræ motibus abſorptæ feruntur. & Siciliam nihilo magis fruſtum ab Italia abruptum judicari poteſt, quam vi Ætnæi ignis rurſum è profundo projectam ita cohæſiſſe: itemque inſulas Liparæorum & Pithecuſas. Eratoſthenes autem adeò venuſtus eſt, ut tametſi 4 mathematicum ſe profiteatur, tamen Archimedis repudiet ſententiam, qui in libro de iis, quæ vehuntur, pronunciat, omnis humidi quod conſiſtat ac permaneat, ſuperficiem eſſe ſphæricam, ejuſque ſphæræ idem eſſe quod terræ centrum. quam ſententiam approbant omnes, qui mathematica attigerunt. At noſter, B mare internum, quamquam ſit unicum, ipſo etiam teſte, unica comprehendi circumferentia negat, aut eadem cum propinquis locis. Atque huius ſuæ inſcitiæ teſtes laudat architectos, cùm architecturam quoque partem mathematum eſſe mathematici dicant. Dicit enim & Demetrium conantem Iſthmum Peloponneſiacum diſcindere, ut tranſitum claſſibus aperiret, prohibitum fuiſſe ab architectis, dimenſis, & renunciantibus, mare quod eſt in ſinu Corinthiaco, celſius eo eſſe quod ad Cenchreas: itaque ſi intercapedinem horum divideret, fore ut quidquid eſt ad Æginæ trajectum ſitum, & ipſa adeò C Ægina vicinæque inſulæ aquis obruerentur, illaque per Iſthmum navigatio eſſet futura inutilis. Hanc eandem ob cauſam Euripos quoque eſſe fluctuoſos: maximè Siculum fretum, quod

1. *ἐπὶ Βούρας*) De Bura & Helice, conſule Plinium II. c. 92. Pauſaniam lib. VII. c. 25. alios. de Bizone Strabo lib. VII. p. 319. *Idem.*

2. *ἀπορρῶγα τῆς Ἰταλίας*) ut magna pars auctorum ſentit. *Idem.*

3. *ἀναβληθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Αἰτναίου πυρὸς*) Pindarus de Ætna ſic canit, Pyth. Od. 1.

—— ἀλλ᾽ ἐν ὄρφναισι πέτρας
Φοίνισσα κυλινδομένα φλὸξ, ἐς βαθεῖ-
αν φέρει πόντου πλάκα σὺν πατάγῳ.

Virgilius, Aen. III. 575.

Interdum ſcopulos avulſaque viſcera montis
Erigit eructans, liquefactaque ſaxa ſub auras
Cum gemitu glomerat, fundoque exæſtuat imo. Idem.

4. Mathematicum ſe profiteatur.) *Ὥστε καὶ μὴ μαθηματικὸς ὤν. μὴ omitto aut etiam in περ verto. Nam certè fuit mathematicus, & ne cætera dicam, vel Suidas teſtatur eum aſtronomica ſcripſiſſe. Et hoc ipſo nomine reprehenditur, quod homo mathematicus à doctrina mathematica diſſenſerit: quod earum rerum rudi non perinde vitio daretur.* Xyland.

4. *ὥστε καὶ μαθηματικὸς ὤν*) Lege ut rectè conjicit Xylander, *καί περ μαθηματικὸς ὤν*. Sic ſolet Strabo & quid dicatur, & à quo attendere. Tale illud ſupra de Callimacho *καί περ γραμματικὸς ὤν*. vulgo *καὶ μὴ μαθ.* *Caſaub.*

5. *ἐν τοῖς περὶ τῶν ὀχουμένων*) Extat hodiéque (quanquam Latine tantum editus) hic liber. Sic libro XV. *ταῦτα μὲν οὖν φυσιολογίας ἔχεταί τινος, καὶ τῆς περὶ τῶν ὀχουμένων πραγματείας.* *Idem.*

6. *σφαίρας ταὐτὸ κέντρον ἐχούσης τῇ γῇ*) Ait aquam & terram habere idem centrum. Mathematici in hoc diſtinctione utuntur. Centrum enim eſſe volunt duplex, Gravitatis, & Magnitudinis. De centro igitur gravitatis hoc concedunt: De centro magnitudinis negant. *Idem.*

7. *τὴν ἀρχιτεκτονικὴν μέρος τῆς μαθηματικῆς*) Vitruvius libro primo cap. primo de Architectura: *Ea naſcitur ex fabrica & ratiocinatione*, hoc eſt, *τῆς μηχανικῆς καὶ λογιστικῆς*. Vide locum, & alibi. *Idem.*

8. *φησὶ γὰρ καὶ Δημήτριον*) Tentatum non à D Demetrio tantum, ſed aliis quoque poſt eum. Plinius IV. cap. 4. *Quam ob cauſam perfodere navigabili alveo anguſtias tentavere Demetrius rex, Dictator Cæſar, C. princeps, Domitius Nero, infauſto, (ut omnium apparuit exitu) incepto.* De Cæſare id teſtantur Plutarchus, & Dio libro XLIV. itémque Suetonius. c. 44. De Neronis conatu hiſtoriam texunt Lucianus in cognomine dialogo, & in vita Apollonii Philoſtratus libro IV. *Idem.*

9. *κωλυθῆναι δ᾽ ὑπὸ τῶν ἀρχιτεκτόνων*) Ægyptii videntur fuiſſe hi architecti: ita certè eos vocat Lucian. eandem rem ſic referens: *Ἔφασαν δὲ τοὺς γεωμετροῦντας τῆς ἑκατέρας θαλάττης τὰς φύσεις, οὐκ ἰσοπέδοις αὐταῖς συντυχεῖν, ἀλλ᾽ ὑψηλοτέραν ἡγουμένοις τὴν ἐκ τοῦ Λεχαίου περὶ τῇ Αἰγίνῃ δεδοικέναι· πελάγους γὰρ τοσούτου νήσῳ ἐπιχυθέντος, κἂν ὑποβρύχιον ἀπενεχθῆναι τὴν Αἴγιναν.* *Idem.*

eodem quo Oceanum modo æſtibus agitari dicit: bis enim quotidie mutare fluctum, ſicut & Oceanus quavis die ac nocte bis exundat atque in ſe refluit. Exundationem quidem fatendum eſt, aquis à Tyrrheno mare ad Siculum tanquam à ſublimiore ſuperficie delatis fieri: atque hic æſtus deſcendens nominatur: fatendum etiam, eodem eum tempore incipere atque deſinere, quo maris affluxus: incipit enim oriente atque occidente Luna, deſinit cùm ea ad medium cœli ſive ſupra ſive infra terram applicat: itemque refluxus ejus freti eſt, quem contra abeuntem vocant, qui utroque Lunæ ad medium cæli appulſu, init ſicut mare reſorbitio, & ceſſat Luna oriente vel occidente. Cæterùm de maris hac æſtuatione ſufficiunt, quæ à Poſidonio ſunt & Athenodoro dicta. De fretorum autem fluxu ac refluxu, cùm ipſi quoque magis phyſicam cauſam habeant, hoc pro inſtituto noſtro dixiſſe ſufficiet, non unum eſſe in univerſum modum æſtus fretis omnibus: alioqui non Siculum bis quotidie mutaretur, ſicut ipſe fieri fatetur, Chalcidicum ſepties, Byzantinum nunquam: id enim ſolum ſemper è Pontico mari in Propontidem effluxum habet: & Hipparcho ſi credimus, aliquando etiam ſubſtitit. Neque verò, ſi omnium eſſet fretorum eadem ratio, ab hac cauſa id penderet quam Eratoſthenes ponit, nempe quòd alia atque alia eſſet marium, quæ utrinque ſunt, ſuperficies. Nam nec fluminibus quidem hoc accideret, niſi ea haberent catarractas: quæ autem hoc habent, non viciſſim refluunt, ſed ad humiliora identidem loca deferuntur: idque evenit, quia fluxus eorum inclinatus eſt, & inclinata ſuperficies.

A ὁμοιοπαθεῖν ταῖς κατὰ τὸν Ὠκεανὸν πλημμυρίσι τε, καὶ ἀμπώτεσι· δίς τε γὰρ μεταβάλλειν τὸν ῥοῦν ἑκάστης ἡμέρας καὶ νυκτὸς, καθάπερ τὸν Ὠκεανὸν, δὶς μὲν πλημμυρεῖν, δὶς δὲ ἀναχωρεῖν. Τὴν μὲν οὖν πλημμυρίδα δεῖ ὁμολογεῖν τὴν p. 55. ἐκ τοῦ Τυῤῥηνικοῦ πελάγους εἰς τὸ Σικελικὸν καταφερομένην, ὡς ἂν ἐκ μετεωροτέρας ἐπιφανείας, ὃν δὴ καὶ κατιόντα ὀνομάζεσθαι· ὁμολογεῖν δ' ὅτι καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἄρχεταί τε, καὶ παύεται καθ' ὃν αἱ πλημμυρίδες· ἄρχεται μὲν γὰρ [1] περὶ τὴν ἀνατολὴν τῆς σελήνης, καὶ τὴν δύσιν· λήγει δ' ὅταν συνάπτῃ τῇ μεσουρανήσει ἑκατέρᾳ, B τῇ τε ὑπὲρ γῆς, καὶ τῇ ὑπὸ γῆν τῇ τε ἀμπώτει τὸν ἐναντίον ἐξιόντα καλεῖσθαι, ταῖς μεσουρανήσεσι τῆς σελήνης ἀμφοτέραις ἐναρχόμενον, καθάπερ αἱ ἀμπώτεις, ταῖς δὲ συνάψεσι ταῖς πρὸς τὰς ἀνατολὰς καὶ δύσεις παυόμενον. Περὶ μὲν οὖν τῶν πλημμυρίδων, καὶ τῶν ἀμπώτεων, εἰρήκασιν ἱκανῶς Ποσειδώνιός τε, καὶ Ἀθηνόδωρος. Περὶ δὲ τῆς τῶν πορθμῶν παλιῤῥοίας, ἐχόντων καὶ αὐτῶν φυσικώτερον λόγον· κατὰ τὴν ὑπόθεσιν τοσοῦτον εἰπεῖν ἀπόχρη, ὅτι οὐδὲ εἷς τρόπος τοῦ ῥοώδεις εἶναι τοὺς πορθμοὺς, ὅγε κατ' εἶδος· οὐ γὰρ ἂν ὁ μὲν Σικελικὸς δὶς ἑκάστης ἡμέρας μετέβαλλεν, ὡς οὗτος φησιν, [2] ὁ δὲ Χαλκιδικὸς ἑπτάκις, [3] ὁ δὲ C κατὰ Βυζάντιον οὐδὲ μετέβαλλεν, ἀλλ' ἢ διετέλει τὸν ἔκρουν ἔχων μόνον, τὸν ἐκ τοῦ Ποντικοῦ πελάγους εἰς τὴν Προποντίδα· [4] ὡς δὲ Ἵππαρχος ἱστορεῖ καὶ μονάς ποτε ἐποιεῖτο. Οὔτ' εἰ τρόπος εἷς εἴη, ταύτην ἂν ἔχοι τὴν αἰτίαν ἥν φησιν ὁ Ἐρατοσθένης, ὅτι ἡ ἐφ' ἑκάτερα θάλαττα ἄλλην καὶ ἄλλην ἐπιφάνειαν ἔχει· οὐδὲ γὰρ ἐπὶ τῶν ποταμῶν τοῦτο γένοιτ' ἂν, εἰ μὴ καταῤῥάκτας ἔχοιεν· ἔχοντες δὲ οὐ παλιῤῥοοῦσιν, ἀλλ' ἐπὶ τὸ ταπεινότερον ἀεὶ φέρονται.

1. Περὶ τὴν ἀνατολὴν τῆς σελήνης) Inde veterum opinio, Lunæ vi & poteſtate Oceanum hos æſtus pati. Vide Plinium II. c 97. & Solinum. Apud M. Tullium de N. D. II. c. 7. Balbus Stoicus diſputans mundum eſſe animantem. *Poſſentne*, inquit, *æſtus maritimi fretorumque anguſtiæ ortu aut obitu Lunæ commoveri.* Caſaub.

2. ὁ δὲ Χαλκιδικὸς ἑπτάκις) Si ἑπτάκις hic debet accipi, ut δὶς paullò ante, verè dixerit Mela II. c. 7. Euripum alterno curſu ſepties die ac ſepties nocte fluctibus invicem verſis fluere: idémque diſertim ait Seneca Hercule Oetæo. ℣. 779. Ego vero exiſtimo eos, qui primi de Euripo ita ſcripſere aut locuti ſunt, finito numero pro infinito, ut fit, uſos. Habeo enim auctorem Livium, qui ita ſentit, cujus hæc ſunt verba libro XXVIII. c. 6. *Et fretum ipſum Euripi non ſepties die ſicut fama fert, temporibus ſtatis reciprocat: ſed temerè in modum venti, nunc hùc nunc illuc verſo mari, velut monte præcipiti devolutus torrens rapitur.* Ut Livio aſſentiar facit auctorum inconſtantia hac in re: dum alii ſepties, alii bis ſepties, alii ſexies tantum ἐντὸς νυχθημέρου, Euripi fluctus reciprocari volunt. Nam ſexies etiam ſunt qui dicant: Antiphilus

D Byzantius poëta elegantiſſimus, Floril. l. I. c. 36.

Εὐβοϊκοῦ κόλποιο παλινδίνητε θάλασσα,
  Πλαγκτὸν ὕδωρ, ἰδίοις ῥεύμασιν ἀντίπαλον,
Ἠελίῳ κὴν νυκτὶ τεταγμένον, ἐς τρὶς ἄπιστον
  Ναυσὶν ὅσον πέμπεις χεῦμα δανειζόμενον,
Θαῦμα βίου, θαμβῶντε τὸ μυρίον, οὐδὲ ματεύω
  Σὴν στάσιν, ἀῤῥήτῳ ταῦτα μέμηλε φύσει. *Idem.*

3. ὁ δὲ κατὰ Βυζάντιον οὐδὲ μετέβαλλεν) Plinius II. c. 97. *Pontus ſemper extra meat in Propontidem, introrſus in Pontum nunquam refluo mari:* Idem libro IV. cap. 13. *Non eſt omittenda multorum opinio, priuſquam digrediamur à Ponto, qui maria omnia interiora illo capite naſci non Gaditano freto exiſtimavère, haud improbabili argumento: quoniam æſtus ſemper è Ponto profluens nunquam reciprocetur.* Longè tamen aliter Polybius libro quarto, ubi & rapiditatem hujus freti, & varias μεταβολὰς pluribus deſcribit: Eum adi. Legendum autem ἢ tantum, non ἀλλ' ἢ. *Idem.*

4. ὡς δὲ Ἵππαρχος ἱστορεῖ καὶ μονὰς ἐποιεῖτο) Planudes, cujus excerpta è Strabone quædam habui, videtur aliter legiſſe hunc locum: habet ille pro his, μονὴν δὲ οὐδεὶς ποιεῖται. Sed ego lectionem vulgatam probo. *Idem.*

1. Ergo

D Καὶ τοῦτο δὲ συμβαίνει διὰ τὸ κεκλιμένον εἶναι τὸ ῥεῦμα, καὶ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ. πελάγους δὲ τίς ἂν φαίη κεκλιμένην ἐπιφάνειαν; καὶ μάλιστα κατὰ τὰς σφαιροποιούσας ὑποθέσεις τὰ τέσσαρα σώματα, ἃ δὴ καὶ στοιχεῖα φαμέν. [2] Ὥστ' οὐχ ὅτι παλιῤῥοοῦντας, ἀλλ' οὐδὲ καθεστῶτας, καὶ μένοντας, συῤῥοίας μὲν ἐν αὐτοῖς οὔσης, μὴ μιᾶς δὲ ἐπιφανείας, ἀλλὰ τῆς μὲν ὑψηλοτέρας, τῆς δὲ ταπεινοτέρας. [3] Οὐ γὰρ ὥσπερ ἡ γῆ κατὰ ἕξιν ἐσχημάτισται στερεὰ οὖσα, ὥστε καὶ κοιλάδας ἔχειν συμμενούσας, καὶ ἀναστήματα, οὕτω καὶ τὸ ὕδωρ· [4] ἀλλ' αὐτῇ τῇ κατὰ τὸ βάρος ῥοπῇ τὴν ὄχησιν ἐπὶ τῆς γῆς ποιεῖται, καὶ τοιαύτην λαμβάνει τὴν ἐπιφάνειαν, οἵαν ὁ Ἀρχιμήδης φησίν. B [5] Ἐπιφέρει δὲ τοῖς περὶ τοῦ Ἄμμωνος, καὶ τῆς Αἰγύπτου ῥηθεῖσιν, ὅτι δοκοίη καὶ τὸ Κάσιον ὄρος περικλύζεσθαι θαλάττῃ, καὶ πάντα τόπον, ὅπου νῦν τὰ καλούμενα Γέῤῥα, καθ' ἕκαστά
p.56. τε τεναγίζειν συνάπτοντα τῷ τῆς ἐρυθρᾶς κόλπῳ, συνελθούσης δὲ τῆς θαλάσσης ἀποκαλυφθῆναι. Τὸ δὴ τεναγίζειν τὸν λεχθέντα τόπον συνάπτοντα τῷ τῆς ἐρυθρᾶς κόλπῳ, [6] ἀμφίβολόν ἐστιν· ἐπειδὴ τὸ συνάπτειν, σημαίνει καὶ τὸ σύνεγγυς, καὶ τὸ ψαύειν, ὥστε εἰ ὕδατα εἴη, σύῤῥουν

D Quis autem dixerit pelagi declivem eſſe ſuperficiem? maximè qui ea ſuppoſita ſequatur, quibus quatuor elementa ſphærica eſſe traduntur. [1] Ergo non modò non refluentia, ſed ne conſiſtentia quidem aut manentia, cùm ſit in iis confluentia, non una autem ſuperficies, ſed una celſior, alia humilior. Non enim, ſicut terra habitu ſuo formæ eſt ſolidæ, ita ut cavernas etiam habeat permanentes, itemque eminentes quaſdam partes: ita etiam aqua. Sed ipſo ſuæ gravitatis momento per terram fertur, eamque ſuperficiem nanciſcitur, quam ei Archimedes adſcribit. B Porrò iis, quæ de Ammone & Ægypto dicta ſunt, addit credere ſe Caſium quoque montem mari fuiſſe tectum, & omnia ea loca, ubi nunc ſunt Gerra, in paludibus fuiſſe contiguis mari rubro, mari autem coëunte eſſe detecta. Ambiguum verò eſt, quòd dicitur iſta loca paludibus tecta cum rubro mari fuiſſe contigua: nam contiguum, & propinquum ſignificat, & contingere: ut ſiquidem aquæ fuerunt, intelligantur

1. Ergo non modò.) *Locus mutilus, videtur de fretis loqui.* Xyland.

2. *ὥς τ' οὐχ ὅτι παλιῤῥοοῦντας*) Concluſio eſt hujus diſputationis de fretorum *παλιῤῥοίᾳ* (adverſus Eratoſthenem, qui ſoli *ἀνωμαλίαν* hujus cauſam eſſe volebat: & maris ejuſdem aliam atque aliam eſſe ſuperficiem fluminum ductus ſimilitudine putabat: in quo errare eum docuit Strabo. Flumina namque propter catarractas poſſunt variam habere *τὴν ἐπιφάνειαν*: iidem tamen nunquam *παλιῤῥοοῦσιν*. Maris verò ſuperficiem unam eſſe & eandem neceſſe eſt, quum hæc ſit quatuor elementorum natura, ut corpore rotundo prædita ſint. Quare, inquit, jam Strabo, ſi maria confluunt & ſic eſt diverſa eorum ſuperficies, ex iis, quæ diximus, intelligere eſt, non modo non poſſe freta hac ratione *παλιῤῥοεῖν*, ſed ne in eodem quidem ſtatu manere: omnino enim neceſſe erit, ut ſimul ac confluent maria, æquetur ſtatim utriuſque ſuperficies. Diligens lector ſuperiora & ſequentia cum his comparans facilè animadvertet hanc eſſe iſtius loci ſententiam. Nam hoc ipſa diſputationis ſeries indicat. Legendum igitur cenſeo, *ὥστε οὐχ ὅτι παλιῤῥοοῦντας, οἷον εἶναι, ἀλλ' οὐδὲ καθεστῶτας καὶ μένοντας*, &c. *Caſaub.*

3. *οὐ γὰρ ὥσπερ ἡ γῆ*) *Λύσις τοῦ ἀντιπίπτοντος.* Potuit aliquis dicere, Quemadmodum terra multa habet & quæ cava ſint, & quæ promineant ac protuberent, quæ nihilominus tamen rotunda dicitur: ſic & maris ſuperficies altior aut depreſſior eſſe poteſt? Reſpondet, Terram quidem, cujus eſt ſolidum corpus, poſſe: Mare verò cujus corpus eſt fluxum, non poſſe. *Idem.*

4. *ἀλλ' αὐτῇ τῇ κατὰ βάρος ῥοπῇ*) Aquæ natura ea eſt, ut omnes ejus partes ad centrum vergentes è ſublimiori in inferiora perpetuò ferantur: Inferius autem eſt, ad quod à centro minor ducitur linea: hinc ſequitur aquarum ſuperficiem non poſſe aliam eſſe quam rotundam & undique æquabilem: non igitur poteſt, ut vult Eratoſthenes, aliis locis eminere, aliis eſſe depreſſior: quin ne plana quidem eſſe poteſt. Plinius libro ſecundo capite 65. *Contra quod ut ſint plana maria, & qua videntur figura, non* C *poſſe id accidere, magno ſuo gaudio, magnaque gloria inventores Græci ſubtilitate Geometrica docent. Namque cum è ſublimi in inferiora aquæ ferantur, & ſit hæc natura earum confeſſa, nec quiſquam dubitet in littore ullo acceſſiſſe eas, quò longiſſimè devexitas paſſa ſit, proculdubio apparere, quo quid humilius ſit, propius centro eſſe terræ: omneſque lineas quæ emittantur ex eo ad proximas aquas, breviores fieri, quàm quæ ad extremum mare à primis aquis. Ergo totas omnique ex parte aquas vergere in centrum: ideoque non decidere, quoniam in interiora nitantur.* Hæc Plinii diſputatio etſi non eadem omnino eſt cum noſtra, tamen huic loco lucis affert plurimum. *Idem.*

5. *ἐπιφέρει δὲ τοῖς περὶ τοῦ Ἄμμωνος*) Pergit reliqua hujus *ἀποφάσεως* Eratoſthenicæ expendere: Sed hîc, contra quàm hactenus fecerat, tuetur ejus partes, eumque à reprehenſionibus Hipparchi defendit: qui malè quædam Eratoſthenis dicta accipiens, multa in ſequentibus reprehenderat. Ac licet rectè pleraque ab eo eſſent reprehenſa: tamen in eo pec- D caverat Hipparchus, quod quum principia, quæ ab Eratoſth. erant poſita, aut conceſſiſſet, aut non refutaſſet, quæ ille ſuis principiis ſuperſtruxerat, evertere conabatur. Atqui oportuit ea prius evertere quibus ceu fundamentis reliquæ Eratoſth. *ἀποφάσεις* innitebantur. Sic hodie, qui adverſus novum philoſophum diſputant, antequam principia illa everterint, quibus ille fretus bonas artes ſolus intelligit, fruſtra aliquid ſe præſtitiſſe putant. Illa enim, illa eſt *πολυπίδαξ ὕλη, ἀφ' ἧς τὰ κομψὰ βλαστάνει βουλεύματα*: hoc eſt furioſæ debacchationes adverſus præſtantiſſimos quoſque ſcriptores. *Idem.*

6. *ἀμφίβολόν ἐστι*) Non ſanè quòd verbi *συνάπτειν* ſignificatio ambigua ſit, ſed quod eam reddit ambiguam auctorum uſus. Proprie enim *συνάπτειν* dicitur, id quod alteri eſt conjunctum, & aptum. Sed uſus obtinuit ut, *συνάπτειν* dicerentur loca vicina, vide ad lib. nonum. *Idem.*

re: ut ſiquidem aquæ fuerunt, intelligamus confluxiſſe invicem. Atque ego quidem ita accipio, paludes iſtas dicere, eum prope ad mare rubrum acceſſiſſe, dum adhuc occluſæ fuerunt apud columnarum anguſtiæ: quibus perruptis, effluxu per eas mare noſtrum ſubſediſſe, & ſiccatas eſſe paludes. At Hipparchus contiguum eſſe ita intelligit, quaſi ob repletionem mare noſtrum cum rubro confluxiſſet: reprehendenſque Eratoſthenem, quærit aperto per columnas freto ſi noſtrum mare effluxerit, cur non ſimul etiam rubrum mare, quod cum noſtro fuerit continuum, effluxerit, ſed eandem retinuerit ſuperficiem, neque ſubſederit: cùm ipſius quoque Eratoſthenis de ſententia externum mare totum confluat, itaque & occiduum & rubrum mare unum ſint. His dictis hoc concludit, eandem eſſe altitudinem maris, quod eſt extra columnas rubri, unumque cum altero confluxiſſe. Atqui Eratoſthenes negabit ſe hoc dixiſſe, mare noſtrum cum rubro ob repletionem confluxiſſe, ſed tantùm prope ad id acceſſiſſe: negabit ſequi unum & continuum mare eandem habere altitudinem, atque ſuperficiem, ſicut ne noſtrum quidem: atque adeo id quod eſt apud Lechæum & Cenchreas unica vult contineri ſuperficie. Quod cùm ipſe annotaverit Hipparchus in diſputatione ſua contra illum, opinionemque illius habeat cognitam, de ſuo aliquid opponat potiùs, non hoc arripiat tanquam in promptu ſitum, eum qui ait externum mare eſſe continuum, dare etiam hoc unicam eſſe eius ſuperficiem. Præterea falſi arguens inſcriptionem delphinorum de theoris Cyrenæis, cauſam haud probabilem affert: ſcilicet quo tempore Cyrene ſit condita, memoriæ eſſe proditum, oraculum autem illud maritimum aliquando fuiſſe, à nemine commemorari. Quid enim, ſi nemo id narrat, ſed tamen inter indicia ex quibus locum eum fuiſſe aliquando maritimum, delphinorum iſta dedicatio habetur, & de Cyrenæis inſcriptio? Concedens porro ſurſum elato fundo, ſurſum attolli quoque potuiſſe mare & aquis obruere locum uſque ad oraculum,

A εἶναι θάτερον θατέρῳ. Ἐγὼ μὲν ἔν δέχομαι, ἢ τὸ συνεγγίζειν τὰ τενάγη τῇ ἐρυθρᾷ θαλάττῃ ἕως ἀκμὴν ἐκέκλειστο τὰ κατὰ τὰς στήλας στενά· ἐκραγέντων δὲ, τὴν ἀναχώρησιν γενέσθαι, ταπεινωθείσης τῆς ἡμετέρας θαλάττης διὰ τὴν κατὰ τὰς στήλας ἔκρυσιν. Ἵππαρχος δὲ ἐκδεξάμενος τὸ συνάπτειν ταυτὸν τῷ σύῤῥουν γενέσθαι τὴν ἡμετέραν θάλατταν τῇ ἐρυθρᾷ διὰ τὴν πλήρωσιν, αἰτιᾶται τί δή ποτε οὐχὶ τῇ κατὰ τὰς στήλας ἐκρύσει, μεθισταμένη ἐκεῖσε ἡ καθ᾽ ἡμᾶς θάλαττα, συμμεθίστα καὶ τὴν σύῤῥουν αὐτῇ γενομένην τὴν ἐρυθρὰν, ἀλλ᾽ ἐν τῇ αὐτῇ διέμεινεν ἐπιφανείᾳ, B μὴ ταπεινουμένη. καὶ γὰρ κατ᾽ αὐτὸν Ἐρατοσθένη τὴν ἐκτὸς θάλατταν ἅπασαν σύῤῥουν εἶναι, ὥστε καὶ τὴν ἑσπέριον, καὶ τὴν ἐρυθρὰν μίαν θάλατταν εἶναι. Τοῦτο δ᾽ εἰπὼν, ἐπιφέρει τὸ ἀκόλουθον τὸ, τὸ αὐτὸ ὕψος ἔχειν, τήν τε ἔξω στηλῶν θάλατταν, καὶ τὴν ἐρυθρὰν, καὶ ἔτι τὴν ταύτῃ γεγονυῖαν σύῤῥουν. Ἀλλ᾽ οὔτ᾽ εἰρηκέναι τοῦτό [1] φησιν Ἐρατοσθένης, τὸ, σύῤῥουν γεγονέναι κατὰ τὴν πλήρωσιν τῇ ἐρυθρᾷ· ἀλλὰ συνεγγίσαι μόνον· οὔτ᾽ ἀκολουθεῖν τῇ μιᾷ καὶ συνεχεῖ θαλάττῃ, τὸ αὐτὸ ὕψος ἔχειν, καὶ τὴν αὐτὴν ἐπιφάνειαν· ὥσπερ οὐδὲ τὴν καθ᾽ ἡμᾶς, καὶ νὴ Δία [2] τὴν κατὰ τὸ Λέχαιον, καὶ τὴν περὶ Κεγχρεάς· ὅπερ καὶ αὐτὸς ὁ Ἵππαρχος ἐπισημαίνεται ἐν τῷ πρὸς αὐτὸν λόγῳ. εἰδὼς οὖν τὴν δόξαν αὐτοῦ τοιαύτην, ἰδίᾳ τι πρὸς αὐτὸν λεγέτω, καὶ μὴ ἐξ ἑτοίμου λαμβανέτω, ὡς ἄρα ὁ φήσας μίαν εἶναι τὴν ἔξω θάλατταν σύμφησι καὶ ὅτι μία ἐστὶν αὐτῆς ἡ ἐπιφάνεια. [3] Ψευδῆ δ᾽ εἶναι φήσας τὴν ἐπὶ τοῖς δελφῖσιν ἐπιγραφὴν Κυρηναίων θεωρῶν, αἰτίαν ἀποδίδωσιν οὐ πιθανήν· ὅτι ἡ μὲν τῆς Κυρήνης κτίσις [4] ἐν χρόνοις φέρεται μνημονευομένοις, τὸ δὲ μαντεῖον οὐδεὶς μέμνηται ἐπὶ θαλάττῃ ποτὲ ὑπάρξαν. Τί γὰρ εἰ μηδεὶς μὲν ἱστορεῖ, ἐκ δὲ τῶν τεκμηρίων ἐξ ὧν εἰκάζομεν παράλιόν D ποτε τὸν τόπον γενέσθαι, οἵ τε δελφῖνες ἀνετέθησαν, καὶ ἡ ἐπιγραφὴ ἐγένετο ἐπὶ Κυρηναίων θεωρῶν; Συγχωρήσας δὲ τῷ μετεωρισμῷ τοῦ ἐδάφους συμμετεωρισθεῖσαν καὶ τὴν θάλασσαν ἐπικλύσαι τοὺς μέχρι τοῦ μαντείου τόπους,

1. φησὶν Ἐρατοσθένης) Lege, φήσειεν. *Idem.*

2. τὴν κατὰ τὸ λέχαιον) in ſinu Corinthiaco, ut paullò antè dictum. *Idem.*

3. ψευδῆ δ᾽ εἶναι φήσας) quod ſupra affirmabat Eratoſthenes. *Idem.*

4. ἐν χρόνοις φέρεται μνημονευομένοις) iis temporibus contigit, quorum res geſtæ literarum monumentis continentur. Sic ſupra πρὸ ἡμετέρας μνήμης. Euſebius auctor eſt regnante Athenis Cecrope annum XII. conditam in Libya fuiſſe Cyrenem. [Varro μυθικὸν hoc tempus appellabat ut ait Cenſorinus.] Idem porrò annotat quarta Olympiade conditam à Theræis Cyrenem: [quod in hiſtoricum tempus à Varrone dictum incidit.] qua de re lege Herodotum IV. 156. Pindarum, Appollonium, & Callimachum. *Idem.*

p. 57. [1] πλέον τῶν τρισχιλίων σταδίων ἀπὸ θαλάττης διέχοντας, οὐ συγχωρεῖ τὸ μέχρι τοσούτου μετεωρισμὸν, ὥστε καὶ τὴν Φάρον ὅλην καλυφθῆναι, καὶ τὰ πολλὰ τῆς Αἰγύπτου· ὥσπερ οὐχ ἱκανοῦ ὄντος τοῦ τοσούτου ὕψους καὶ ταῦτα ἐπικλύσαι. Φήσας δὲ εἴπερ ἐπεπλήρωτο ἐπὶ τοσοῦτον ἡ καθ' ἡμᾶς θάλαττα πρὶν τὸ ἔκρηγμα τὸ κατὰ τὰς στήλας γενέσθαι, ἐφ' ὅσον εἴρηκεν ὁ Ἐρατοσθένης, χρῆναι καὶ τὴν Λιβύην πᾶσαν, καὶ τὰ πολλὰ τῆς Εὐρώπης, καὶ τῆς Ἀσίας κεκαλύφθαι πρότερον, τούτοις ἐπιφέρει, διότι καὶ ὁ Πόντος τῷ Ἀδρίᾳ σύρρους ἂν ὑπῆρξε κατά τινας τόπους· ἅτε δὴ τοῦ Ἴστρου ἀπὸ τῶν κατὰ τὸν Πόντον σχιζομένου, καὶ ῥέοντος εἰς ἑκατέραν τὴν θάλατταν, διὰ τὴν θέσιν τῆς χώρας. Ἀλλ' οὔτ' ἀπὸ τῶν κατὰ τὸν Πόντον μερῶν ὁ Ἴστρος τὰς ἀρχὰς ἔχει, [2] ἀλλὰ τἀναντία ἀπὸ τῶν ὑπὲρ τοῦ Ἀδρίου ὀρῶν· οὔτ' εἰς ἑκατέραν τὴν θάλατταν ῥεῖ, ἀλλ' εἰς τὸν Πόντον μόνον, σχίζεταί τε πρὸς αὐτοῖς μόνον τοῖς στόμασι. [3] Κοινὴν δέ τινα τῶν πρὸ αὐτοῦ τισὶν ἄγνοιαν ταύτην ἠγνόηκεν, ὑπολαβοῦσιν εἶναί τινα ὁμώνυμον τῷ Ἴστρῳ ποταμὸν, ἐκβάλλοντα εἰς τὸν Ἀδρίαν ἀπεσχισμένον αὐτοῦ· [4] ἀφ' οὗ καὶ τὸ γένος Ἴστρων, δι' οὗ φέρεται, λαβεῖν τὴν προσηγορίαν· [5] καὶ τὸν Ἰάσονα ταύτῃ ποιήσασθαι τὸν ἐκ τῶν Κόλχων ἀνάπλουν. [6] Πρὸς δὲ τὴν ἀθαυμασίαν τῶν

qui ultra tria ſtadiorum millia occupat: tamen tantam elevationem non admittit, quæ Pharum totam & multa Ægypti loca poſſit obtegere: quaſi vero tanta altitudo non ſufficiat his quoque obruendis. Dicit deinde, ſi mare antequam fretum ad columnas perrumperet, intumuit in tantum, quantum Eratoſthenes ait, neceſſariò & totam Africam, & multas Europæ Aſiæque partes fuiſſe priùs inundatas: hisque addit, Pontum quoque cum Adria debuiſſe quibuſdam locis confluere, eò quòd Iſter à Ponticis partibus diviſus, in utrumque dictorum marium effluat, ob poſitum locorum. Atqui neque Ponticis è partibus Iſter oritur, ſed contra à montibus ultra Adriam ſitis: neque in utrumque exit mare, ſed in ſolum Pontum: & finditur ad oſtia demum ſua. Communis autem hic ei cum ætate prioribus nonnullis eſt error, qui putaverunt eſſe quendam fluvium Iſtro cognominem, qui in Adriam exeat ab illo divulſus, ab eoque denominari gentem Iſtros per quos defluit, eôque Jaſonem è Colchis navigaſſe. Quò minùs autem admiratio

1. Πλέον ἢ ἀπὸ θαλάττης διέχοντας τῶν τρισχ.) Reſtitui veram lectionem ex libris veteribus πλέον τῶν τρισχιλίων σταδίων ἀπὸ θαλ. *Idem.*

2. ἀλλὰ τἀναντία ἀπὸ τῶν ὑπὲρ τοῦ Ἀδρίου ὀρῶν) De Danubii fontibus vide libro ſeptimo. *Idem.*

3. Κοινὴν δέ τινα τῶν πρὸ αὐτοῦ) Ariſtoteles in hoc errore verſatur, cujus ſunt, Φασὶ δὲ τὸν Ἴστρον ῥέοντα ἐκ τῶν Ἑρκυνίων καλουμένων σχίζεσθαι, καὶ τῇ μὲν ἐς τὸν Πόντον ῥεῖν, τῇ δὲ ἐς τὸν Ἀδρίαν. & iterum lib. VIII. c. 13. in hiſtoria animalium de piſci loquens, quem τριχαῖον vocat, οὗτοι μόνοι ἀναπλέουσιν εἰς τὸν Ἴστρον, εἶθ' ᾗ σχίζεται, καταπλέουσιν εἰς τὸν Ἀδρίαν. quòd *ſolæ ipſæ ſubeunt Iſtrum amnem, unde fiſſo flumine per abditum terræ meatum defluunt in Adriam ſinum.* Fuit & Theopompus in hoc errore, ut teſtatur Strabo lib. VII. Conſule Plinium lib. III. 18. *Idem.*

4. ἀφ' οὗ καὶ τὸ γένος Ἴστρων) Juſtinus lib XXXII. c. 3. *Iſtrique ex vocabulo amnis, quo à mari conceſſerant, appellati. Idem.*

5. καὶ τὸν Ἰάσονα ταύτῃ ποιήσασθαι) Timageti ſententiam fuiſſe ait Scholiaſtes Apollonii, Danubium ortum è Celticis montibus locum quendam earundem regionum ingredi indéque egreſſum ſcindi in duas partes, ac harum quidem partium alterum ad Pontum properare: alteram verò in mare Celticum (Adriaticum opinor intelligebat) deferri. Argonautas igitur iſti Iſtri brachio vectos in Tyrrhenum mare perveniſſe, Timagetum ſequutus eſt Apollonius, ut ſupra indicavimus. Juſtinus XXXII. c. 3. vero hac de re ſic ſcribit. *Iſtrorum gentem fama eſt originem à Colchis ducere, miſſos ab Aeta rege ad Argonautas, raptoreſque filiæ perſequendos: qui ut à Ponto intraverunt Iſtrum, alveo Sabi fluminis penitus invecti, veſtigia Argonautarum inſequentes, naves ſuas humeris, per juga montium, uſque ad litus Adriatici maris tranſtulerunt, cognito, quòd Argonautæ idem propter magnitudinem navis priores feciſſent.* Diodorus verò Siculus lib. IV. c. 58. eos reprehendit qui hanc de reditu Argonautarum ſequerentur ſententiam: duos enim fluvios ejuſdem nominis malè ab ipſis confundi. Atque hoc tum demum fuiſſe exploratum quum à Romanis Iſtri fuere ſubacti. *Idem.*

6. Πρὸς δὲ τὴν ἀθαυμασίαν) Sequitur digreſſio ab inſtituta cum Eratoſthene diſputatione. Digreſſionis ratio & occaſio hæc. Quæſitum fuerat ab Eratoſthene quænam eſſet cauſa cur è multis locis mare receſſiſſet, quæ ab eo quondam fuiſſent occupata certis indiciis poſſit intelligi: & contra. Atque ille quidem alias cauſas protulerat de quibus ſupra vidimus. Strabo hæc αἰτιᾶται: diluvia nimirum, terræmotus, ἀναφυσήματα, καὶ ἀποιδήσεις τῆς ὑφάλου γῆς: quæ ut non ſæpè accidunt, ita quando eveniunt terræ faciem mirum in modum innovant: Ne videretur autem fruſtra has cauſas aſſignare Geographus, quum hæc aut nunquam aut raro eveniant, placuit horum exempla congerere antequam hunc ſermonem περὶ τῶν τῆς μετασχηματισμῶν finirent: πρὸς τὴν ἀθαυμασίαν, inquit, hoc eſt, ut deſinant mirari homines in hiſtoria minus veriſimilia quamplurima, quæ in ſequentibus libris reperientur, mirari, inquam & ἀπιστεῖν. Nam utrumque imperiti facere ſueverunt. Enimvero quia paſſim ut dixi hujus generis quam plurima in ſequentibus libris occurrent, commodum ac pene neceſſarium fuit fidem ſemel iſtis facere, ne ſubinde cogeretur quoties tale quid narrandum eſſet, ſimilium exemplorum congerie rei novitatem excuſare. Multas autem ejuſmodi mutationes ſæpe contingere; quæ terræ faciem mirè immutent, nemo poteſt ignorare, qui vel eorum, quæ noſtra memoria contigerunt, fuerit οὐκ ἀνήκοος. Poſſum referre triſtiſſimum & recentiſſimum exemplum, pagum Hybornæ, in ditione Bernenſium: qui poſt varias terræ conquaſſationes, tandem à monte propinquo totus eſt obrutus & opertus: ita ut quo loco paullò antè, quam hæc ſcriberem, pagus fuit, nunc ſit campus. Aberat mons ille à pago qui eſt abſor-

illarum mutationum, quas diximus eſſe diluviorum cauſas, dubium reddat, & eorum quæ accidiſſe diximus Siciliæ, Æoli inſulis, & Pithecuſis: alia quoque conferenda his ſunt, quæ aliis in locis ſunt aut fuerunt horum ſimilia: hæc enim exempla confertim ante oculos poſita, tollent hæſitationem: 2 cùm alioquin ipſa veritas ſtuporem incutiat, ſenſumque conturbet, oſtendátque quàm ſimus naturalium effectorum totiúſque vitæ imperiti. Verbi gratia, ſi quis referat quæ Theræ & Theraſiæ evenerunt, inſulis in

A τοιούτων μεταβολῶν, οἵας ἔφαμεν αἰτίας εἶναι τῶν ἐπικλύσεων, καὶ τῶν τοιούτων παθῶν, οἷα εἴρηται τὰ κατὰ τὴν Σικελίαν, καὶ τὰς Αἰόλου νήσους, 1 καὶ ἐπὶ Πιθηκούσας, ἄξιον παραθεῖναι καὶ ἄλλα πλείω τῶν ἐν ἑτέροις τόποις ὄντων, ἢ γινομένων ὁμοίων τούτοις· ἀθρόα γὰρ τὰ τοιαῦτα παραδείγματα πρὸ ὀφθαλμῶν τεθέντα, παύσει τὴν ἔκπληξιν. 3 Νυνὶ δὲ τὸ ἀληθὲς ταράττει τὴν αἴσθησιν, καὶ δείκνυσι ἀπειρίαν τῶν φύσει συμβαινόντων, καὶ τοῦ βίου παντός· οἷον εἴ τις λέγοι περὶ 4 Θήραν καὶ Θηρασίαν

abſorptus, duo paſſ. M. aut etiam amplius: Sed neque locorum intervallum, neque vallis media, ruentis montis impetum tardare aut impedire potuit. Porrò hos μετασχηματισμοὺς intelligebat Ptolem. ὑφηγ. lib. I. cap. 5. quum exponens cauſas, cur ταῖς ἐγγυτέραις τῶν ἱστοριῶν, nos præcipiat μᾶλλον προσέχειν, ita ſcriberet, ἔνια δὲ καὶ αὐτῶν νῦν ἄλλως ἔχει ἢ πρότερον, διὰ τὰς ἐν τοῖς κατὰ μέρος ἐπιγινομένας φθορὰς ἢ μεταβολάς. Nam quod magni viri hæc interpretantur de mutationibus regnorum & ſatrapiarum: planè eſt à mente Ptol. alienum, ne dicam ineptum. Addit autem Ptolem. illa verba, κατὰ μέρος prudenter. Nam etſi in terræ partibus magna cernitur mutatio: nihilominus tamen ejus ἐπιφάνεια ὡς καθ' ὅλα μέρη σφαιροειδὴς, ſemperque eadem manet. [Manilius libro primo:

Omnia mortali mutantur lege creata:

Nec ſe cognoſcunt terræ vertentibus annis.]

Plinius lib. II. c. 80. omnes iſtiuſmodi μεταβολὰς καὶ μετασχηματισμοὺς his verbis eſt complexus. *Variè itaque quatitur* [*terra*] *& mira eduntur opera, alibi proſtratis mœnibus, alibi hiatu profundo hauſtis, alibi egeſtis molibus, alibi emiſſis amnibus, nonnunquam etiam ignibus calidiſve fontibus, alibi adverſo fluminum curſu.* (Fuſius etiam politiſſimus ſcriptor Lactantius lib. VII. cap. 3. *Poſſum*, ait, *enumerare quoties repentinis quaſſatæ motibus, vel hiaverint terræ, vel deſcenderint in abruptum: quoties demerſæ fluctibus & urbes & inſulæ abierint in profundum: frugiferos campos paludes inundaverint, flumina & ſtagna ſiccaverint, montes etiam.* vide & Senecam ſub fine conſolationis ad Martiam.) Quid mirum autem terram mutationibus eſſe obnoxiam, quum cæli ipſius ſtatum ac qualitatem cenſuerint nobiliſſimi veterum aſtrologi longo ævi ſitu mutari? Hipparchi fuit ea ſententia, & aliorum. Vide (ut alios taceam) Columellam, & Plutarchum Περὶ τῶν ἐκλελοιπότων χρηστηρίων. *Idem.*

1. καὶ ἐπὶ Πιθηκούσας) καὶ Πιθηκούσας. Sed operæ Aldi codicem ſunt ſecutæ malè. *Idem.*

2. Cùm alioquin) Τὴν ἔκπληξιν νῦν. Εἰ δέ. *quam ego ſubſtitui lectionem & diſtinctionem, veram eſſe & germanam auſim ſtipulari, neque ullius ferè literulæ conſtat mutatione hæc lectio, quæ eſt in Aldino, interpreti nebulas offudit, locique vitiosè efferendi cauſam præbuit.* Xyland.

3. Νυνὶ δὲ τὸ ἀληθὲς ταράττει τὴν αἴσθησιν] Vitium latere in verbis hiſce exiſtimo, literæ duntaxat unius imminutione, veluti ſanguinis miſſione ſanandum, ſi ἄηθες pro ἀληθὲς, me auctore, reponas, pro re *inſolenti, inſolita, inſueta,* ac *monſtri ſimili*: quæ res, non ipſa veritas, ſenſus perturbare ſolet. *Schott. Obſervat. Humanar.* lib. III. cap. 35.

4. Θήραν καὶ Θηρασίαν, νήσους ἱδρυμένας ἐν τῷ μεταξὺ πόρῳ Κρήτης καὶ Κυρηναίας (ὧν ἡ Θήρα μητρόπολίς ἐστι τῆς Κυρήνης.) *Theræ & Theraſiæ inſulis in freto ſitis, quod eſt inter Cretam & Cyrenem* (*quarum Thera eſt mater Cyrenes coloniæ ex ea deductæ.*) Hic locus

B magnas turbas faceret; ſi certum foret ita Strabonem ſcripſiſſe, & in eo certe culpa non vacaret, & incurioſe ſcripſiſſe facile argueretur. Nam ſolus eſt omnium Geographorum, qui mentionem fecerit duarum inſularum Theræ & Theraſiæ inter Cretam & Cyrenenſem provinciam ſitarum: & ſi quis ex recentioribus id dixit, ſequutus eſt proculdubio errorem hujus loci. Nam Thera & Theraſia ſecundum eundem Strabonem infra lib. 10. pag 484. ſitæ erant prope Anaphen in mari Ægeo, & Callimachum citat ſic canentem:

Αἰγλήτην Ἀνάφην τε Λακωνίδι γείτονα Θήρῃ

Ægletem & Anaphen vicinam Laconicæ Theræ.

Si fuit Laconiæ vicina Thera, & ei attribuitur, certe non fuit in mari Cyrenenſi; nam ultra Cretam non ſe extendit Laconicum mare, & idem Strabo lib. 17. p. 837. ἐστὶ δὲ Θηραίων κτίσμα Λακωνικῆς νήσου. Sed quoniam forte aliquis opponere poſſet Theram Laconicam dictam fuiſſe, non quod in mari Laconico fuerit ſi-

C ta, ſed quoniam condita & exculta fuit a Thera Auteſionis filio, qui Spartam linquens eam inſulam habitavit, ad id reſpondeo, Theram illum non fuiſſe Laconem, ſed potius Thebanum ab Oedipo oriundum, & ſecum Minyas duxiſſe Laconibus exoſos. Ideo Thera eo nomine dici non poteſt Laconica. Sed potius ratione ſitus, & ut preſſius agam, affero locum Herodoti lib. IV. c. 151. ubi ait Theræos oraculo juſſos Libyam quærere & habitare, quoniam non noverant, ubi terrarum Libya foret, miſiſſe nuncios Cretam ad inquirendum de Libya: πέμπουσιν εἰς Κρήτην ἀγγέλους διζημένους, εἴ τις Κρητῶν ἢ μετοίκων ἀπιγμένος εἴη εἰς Λιβύην, περιπλανώμενοι δὲ αὐτὴν οὗτοι ἀπίκοντο καὶ ἐς Ἴτανον πόλιν, ἐν ταύτῃ συμμίσγουσι ἀνδρὶ πορφυρέϊ, τῷ οὔνομα ἦν Κορώβιος, ὃς ἔφη ὑπ' ἀνέμων ἀπενεχθεὶς ἀπικέσθαι ἐς Λιβύην. *Mittunt Cretam nuncios ad quærendum, ſi quis Cretenſium vel inquilinorum adierit Libyam; circumvagantes autem illi ad Itanum urbem venerunt, & ibi convenerunt virum purpuræ mercatorem, cui nomen erat Corobius, qui dicebat,*

D *ſe à ventis tranſportatum Libyam veniſſe.* Ex hoc loco infero certiſſime, Theram non fuiſſe ſitam ἐν τῷ μεταξὺ πόρῳ Κρήτης καὶ Λιβύης, aliter non miſiſſent Cretam ſuos κατασκόπους, ut inquirerent de Libya, quæ illis multo vicinior fuiſſet, & ideo notior: nam idem foret ac ſi quis dixiſſet, Sardos miſiſſe ad Ligures, ut de Africa inquirerent. Sed bene conveniebat Theræ ſitæ in Ægeo ad Septentrionem Cretæ, miſiſſe Cretam Libyæ multo viciniorem, ut de Libya aliquid certi ſibi referrent. Ideo cum inter antiquos neminem viderim, qui Theram & Theraſiam in mari Africo poſuerint, ſed omnes concorditer in Ægeo prope Anaphen & Diam, audacter pronuntio hunc Strabonis locum à mendo laborare, & pro ἐν τῷ μεταξὺ πόρῳ Κρήτης καὶ Κυρηναίας, legendum eſſe Κρήτης καὶ Κυνουρίας. Plinius id omnino confirmat, qui Theram & Theraſiam recenſet in numero inſularum Ægei

νήσους ἱδρυμένας ἐν τῷ μεταξὺ πόρῳ Κρήτης, καὶ Κυρηναίας, (ὧν ἡ Θήρα μητρόπολίς ἐστι τῆς Κυρήνης) καὶ τὴν Αἴγυπτον, καὶ πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος τοιαῦτα. [1] Ἀνὰ μέσον γὰρ Θήρας καὶ Θηρασίας ἐκπεσοῦσαι φλόγες ἐκ τοῦ πελάγους ἐφ' ἡμέρας τέσσαρας, ὥστε πᾶσαν ζεῖν καὶ φλέγεσθαι τὴν θάλασσαν, ἀνεφύσησαν [2] κατ' ὀλίγον ἐξαιρομένην ὡς ἂν ὀργανικῶς, καὶ συντεθειμένην ἐκ μύδρων νῆσον, [3] ἐπέχουσαν [4] δώδεκα σταδίων τὴν περίμετρον· μετὰ δὲ τὴν παῦλαν τοῦ πάθους, ἐθάῤῥησαν πρῶτοι [5] Ῥόδιοι θαλαττοκρατοῦντες ἐπιπροσπλεῦσαι τῷ τόπῳ, καὶ [6] Ποσειδῶνος Ἀσφαλίου ἱερὸν ἱδρύσασθαι κατὰ τὴν νῆσον.

p. 58. Ἐν δὲ [7] τῇ Φοινίκῃ φησὶ Ποσειδώνιος γενομένου σεισμοῦ καταποθῆναι πόλιν ἱδρυμένην ὑπὲρ Σιδόνος, [8] καὶ αὐτῆς δὲ Σιδόνος σχεδόν τι τὰ δύο μέρη πεσεῖν, [9] ἀλλ' οὐκ ἀθρόως, ὥστε μὴ πολὺν φθόρον ἀνθρώπων γενέσθαι. τὸ δ' αὐτὸ πάθος καὶ ἐπὶ τὴν Συρίαν ὅλην διέτεινε, [10] μετρίως δέ πως· διέβη δὲ καὶ ἐπί τινας νήσους τάς τε Κυκλάδας, [11] καὶ τὴν Εὔβοιαν· ὥστε τῆς Ἀρεθούσης (ἔστι δ' ἐν Χαλκίδι κρήνη) τὰς πηγὰς ἀποτυφλωθῆναι· συχναῖς δ' ἡμέραις ὕστερον ἀναβλύσαι κατ' ἄλλο στόμιον· μὴ παύεσθαι δὲ σειομένην τὴν νῆσον κατὰ τὰ μέρη, πρὶν ἢ χάσμα γῆς ἀνοιχθὲν ἐν τῷ Ληλάντῳ πεδίῳ,

A freto ſitis, quod eſt inter Cretam & Cyrenem, (quarum Thera eſt mater Cyrenes coloniæ ex ea deductæ:) tum quæ Ægypto & multis Græciæ partibus. Nam medio inter Theram & Theraſiam loco è mari flammæ emicuerunt per dies quatuor, adeo ut totum ferveret atque arderet mare: eæque paulatim elatam veluti inſtrumentis quibuſdam atque è maſſis compoſitam inſulam ediderunt, ambitu XII. ſtadiorum. Poſtquam illud incendium ceſſavit, primi omnium Rhodii tunc maris imperium tenentes, auſi ſunt ad locum iſtum navibus accedere, & fanum Neptuno Aſphalio (quæ vox ſtabilitorem aut fundatorem indicat) in iſta inſula ponere. B In Phœnicia ſcribit Poſidonius terræ motu facto, urbem abſorptam fuiſſe ſupra Sidonem ſitam, ipſiúſque Sidonis corruiſſe ferè beſſem, non confertim tamen, eôque non magnam hominum cladem accidiſſe. Id autem mali totam Syriam, mediocriter tamen, pervaſit, & attigit inſulas quaſdam de Cycladibus. Et in Eubœa ita ſe exeruit, ut fontes Arethuſæ, quæ in Chalcide eſt, obturati fuerint, qui fons multis pôſt diebus alia erupit ſcaturgine: neque antè deſiit inſula per partes concuti, quàm hiatus terræ in Lelanto campo apertus

maris, & definit ſpatium inter eas & Ion inſulam millia paſſuum 25. Omnes denique, ut uno verbo dicam, antiqui, qui de Theræ & Theraſiæ ſitu dixerunt, eas in Ægeo ponunt in Sporadum numero, vicinas Anaphes & Dias & Ius, quæ ad Septentrionem Cretæ jacent. At recentiores quidam, ut Dominicus Niger, & qui eum ſequitur ubique Ortelius, ex hoc Strabonis loco alteram Theram ponunt ad meridiem Cretæ, & eam Niger credit eſſe, quæ *Gozi* vocatur, quæ eſt antiqua Γαῦλος, vicina Melitæ inſulæ. Miror doctiſſimum Caſaubonum nihil ad hunc locum Strabonis annotaſſe. Ego certo certius duco, vocem Κυρηναίας eſſe mendum putum purum, & legendum Κυνουρίας, quæ fuit Laconiæ regio ex adverſo Cretæ, vel fuit regio inter Argivos & Laconas ſemper controverſa. Thucyd. lib. V. c. 41. καὶ τὸ μὲν πρῶτον οἱ Ἀργεῖοι ἠξίουν δίκης ἐπιτροπὴν σφισὶ γενέσθαι ἢ ἐς πόλιν τινὰ ἢ ἐς ἰδιώτην περὶ τῆς Κυνουρίας γῆς, ἧς ἀεὶ πέρι διαφέρονται μεθορίας οὔσης. *Et primum quidem Argivi volebant ſibi judicium per arbitros fieri vel per quandam civitatem, vel per privatum virum de Cynuria terra, de qua in limite ſita ſemper diſceptabant.* De ea pugna, in qua tantus Argivorum numerus & Laconum cecidit, hiſtoria nota eſt ex Strabone lib. 8. pag. 376. & 377. edit. Paris. ex Herodoto lib. I. Plutarcho in parallelis & aliis. *Palmer. in Exercitation. ad Strabon.*

1. Ἀνὰ μέσον Θήρας καὶ γὰρ Θηρασίας) Ait inter Theram & Theraſiam eſſe inſulam exortam. Id verò non ſemel contigit. Plinius libro II. cap. 87. *Inter Cycladas olympiadis CXXXV. anno quarto, Thera & Theraſia: Inter eaſdem poſt annos CXXX. Hiera eademque Antomate. Et ab ea duobus ſtadiis poſt annos CX. in noſtro ævo M. Junio Syllano, L. Balbo coſſ. ad VIII. Idus Julias, Thia.* De ea qua de hic ſermo, Juſtinus libro XXX. c. 4. ſic ſcribit. *Eodem anno inter inſulas Theram & Theraſiam, medio utriuſque ripæ & maris ſpatio, terræ motus fuit: In quo cum admiratione navigantium, repente ex profundo cum calidis aquis inſula emerſit.* De altera lege Senecam Quæſtionum Naturalium libro VI. cap. 21. & Chronologos. *Caſaub.*

2. κατ' ὀλίγον ἐξαιρομένην) Vulgata lectio ἐξαιρουμένην, ſed ita cum vett. legendum. *Idem.*

3. ἐπέχουσαν) Manuſſ. ἔχουσαν. *Idem.*

4. δώδεκα σταδίων τὴν περίμετρον) Poſterius exorta, XXX. ſtadiorum fuit. *Idem.*

5. Ῥόδιοι θαλαττοκρατοῦντες) Nam hæc contigêre quo tempore bellum Macedonicum geſſêre Romani cum Philippo: tunc autem maxima erat Rhodiorum potentia. *Idem.*

6. Ποσειδῶνος Ἀσφαλίου) Hoc nomine multis locis colebatur Neptunus. Conſule Pauſ. III. c. II. & VII. c. 21. *Idem.*

7. Τῇ Φοινίκῃ φησὶ Ποσειδώνιος) Seneca de Sidone ex eodem Poſidonii loco, libro ſexto Natur. Quæſt. cap. 34. *Idem.*

8. καὶ αὐτῆς δὲ Σιδῶνος) Sidonem terræ motibus ſæpius fuiſſe conquaſſatam teſtantur hiſtoriæ. *Idem.*

9. ἀλλ' οὐκ ἀθρόως) Talis Ferrariæ paucis antè annis conquaſſatio. *Idem.*

10. μετρίως δέ πως) Non igitur terræ motum intelligit, qui in Syria contigit Tigrane eam obtinente, de quo Juſtinus libro XL. c. 2. *Sed ſicut ab hoſtibus tuta Syria fuit, ita terræ motu vaſtata eſt, quo centum ſeptuaginta millia hominum & multæ urbes perierunt.* Sed Syriam terræ motibus eſſe obnoxiam alibi diſputat hic noſter. *Idem.*

11. καὶ τὴν Εὔβοιαν) Strabo lib. decimo auctor eſt Eubœam eſſe εὔσειστον. *Idem.*

1. Olim

fluvium luti igniti evomuit. Cùm autem multi hujuſmodi collegerint exempla, nobis ſufficient convenienter appoſita ea, quæ collegit Demetrius Scepſius. Mentionem enim cùm feciſſet horum verſuum:

Ad fontes geminos tumidi venere Scamandri:
Quorum alter calidam fundit lympham,
Alterius glaciem calidis aqua ſolibus æquat
Frigore. . . .

Admirari nos vetat, quòd nunc frigidæ fons manet, calidæ autem periit: pro cauſa enim accipiendam ait, calidæ aquæ eliſionem. Præterea commemorat ea, quæ à Democle narrantur, terræ nimirum quoſdam ingentes motus, qui 1 olim in Lydia fuerunt, & Ionia, uſque ad Troadem, quibus & pagi ſunt abſorpti, & 2 Sipylus everſa regnante Tantalo, & ex paludibus lacus magni facti, Trojamque fluctus inundavit. Pharum quoque Ægyptiam olim mari fuiſſe circumdatam, quæ nunc eſt peninſula: ſic & Tyrus & Clazomenæ. Nobis autem Alexandriæ, quæ ad Ægyptum eſt, peregrinantibus, mare circa Peluſium & Caſium montem elatum terram inundavit, & montem inſulæ in morem ambivit, ita ut via à Caſio monte in Phœniciam fuerit navigabilis. Nihil igitur mirabile, ſi aliquando Iſthmus, qui mare Ægyptium à rubro diſtinguit, ruptus aut ſubſidens fretum efficiet, facietque ut externum mare cum interno confluat, ſicut ad fretum apud Herculis columnas evenit. De his dicta ſunt etiam nonnulla operis initio, quæ ſunt in unum conferenda, fideſque operum naturæ & aliarum mutationum iis corroboranda. Piræeum quoque olim inſulam fuiſſe, & ultra

A πηλοῦ διαπύρου ποταμὸν ἐξήμεσε. Πολλῶν δὲ συναγωγὰς ποιησαμένων τοιαύτας, ἀρκέσει τὰ ὑπὸ τοῦ Σκηψίου Δημητρίου συνηγμένα, οἰκείως παρατεθέντα. Μνησθεὶς γὰρ τῶν ἐπῶν τούτων·

Κρουνὼ δ' ἵκανον καλλιρρόω· ἔνθαδε πηγαὶ
Δοιαὶ ἀναΐσσουσι Σκαμάνδρου δινήεντος. (Iliad. χ. 147.)
Ἡ μὲν γάρ θ' ὕδατι λιαρῷ, --
Ἡ δ' ἑτέρη θέρεϊ προρέει εἰκυῖα χαλάζῃ,

οὐκ ἐᾷ θαυμάζειν, εἰ νῦν ἡ μὲν τοῦ ψυχροῦ ὕδατος μένει πηγὴ, ἡ δὲ τοῦ θερμοῦ οὐχ ὁρᾶται· δεῖν γάρ φησιν αἰτιᾶσθαι τὴν ἔκθλιψιν τοῦ θερμοῦ ὕδατος· μιμνήσκεται δὲ πρὸς ταῦτα τῶν ὑπὸ Δημοκλέους λεγομένων, σεισμούς τινας μεγάλους, τοὺς μὲν πάλαι περὶ Λυδίαν γενομένους καὶ
B Ἰωνίαν, μέχρι τῆς Τρωάδος, ἱστοροῦντος, ὑφ' ὧν καὶ κῶμαι κατεπόθησαν, 2 καὶ Σίπυλος κατεστράφη, κατὰ τὴν Ταντάλου βασιλείαν, καὶ 3 ἐξ ἑλῶν λίμναι ἐγένοντο, τὴν δὲ Τροίαν ἐπέκλυσε κῦμα· 4 ἡ δὲ Φάρος ἡ κατ' Αἴγυπτον ἦν ποτε πελαγία· νῦν δὲ τρόπον τινὰ χερρόνησος γέγονεν· ὡς δ' αὔτως καὶ Τύρος, καὶ Κλαζομεναί. Ἡμῶν δ' ἐπιδημούντων ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ πρὸς Αἰγύπτῳ, περὶ Πηλούσιον καὶ τὸ Κάσιον ὄρος μετεωρισθὲν τὸ πέλαγος, ἐπέκλυσε τὴν γῆν, καὶ νῆσον ἐποίησε τὸ ὄρος· ὥστε πλωτὴν γενέσθαι τὴν παρὰ τὸ Κάσιον ὁδὸν, τὴν ἐπὶ Φοινίκην. Οὐδὲν οὖν θαυμαστὸν, οὐδ' 5 εἴ ποτε διαστὰς ὁ ἰσθμὸς ἢ ἵζημα λαβὼν ὁ διείρ-
C γων τὸ Αἰγύπτιον πέλαγος ἀπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάττης, ἀποφανεῖ πορθμὸν, καὶ σύρρουν ποιήσει τὴν ἐκτὸς θάλατταν τῇ ἐντὸς, καθάπερ ἐπὶ τοῦ κατὰ τὰς Ἡρακλέους στήλας πορθμοῦ συνέβη. Εἴρηται δὲ περὶ τῶν τοιούτων τινὰ καὶ ἐν ἀρχαῖς τῆς πραγματείας, ἃ δεῖ συμφέρειν εἰς ἓν, καὶ τὴν πίστιν ἰσχυρὰν κατασκευάζειν, τῶν τε τῆς φύσεως ἔργων, καὶ τῶν ἄλλων γινομένων μεταβολῶν. 6 Τόν τε Πειραιᾶ νησιάζοντα πρότερον, καὶ

1. Olim in Lydia,) Πάλαι περὶ Λυδίαν. *ſcriptum inveni* πάλιν, *pro quo ſubſtitui* πάλαι, *quod & ſequens de regno Tantali confirmat mentio.* Xyland.

2. Sipylus everſa.) *De urbe enim accepi. Si de monte intelligis, lege* everſus. *Idem.*

2. Σίπυλος κατεστράφη κατὰ τὴν Ταντάλου βασιλείαν) Sipylum intellige montem, non urbem. Plinius lib. II. c, 41. *Ipſa ſe condens terra devoravit Cybotum altiſſimum montem, cum oppido Curite, Sipylum in Magneſia, & prius in eodem loco clariſſimam urbem quæ Tantalis vocabatur.* Meminit & Ariſtoteles Μετεωρολ. lib. II. c. 8. *Caſaub.*

3. ἐξ ἑλῶν λίμναι ἐγένοντο) Lacus in Phrygia iſto modo ſæpius nati. Nicolaus Damaſcenus apud Athenæum VIII. c. 2. teſtatur tale quid temporibus Mithridatis contigiſſe. Περὶ Ἀπάμειαν, ait, τὴν Φρυγιακὴν κατὰ τὰ Μιθριδατικὰ σεισμῶν γενομένων, ἀνεφάνησαν περὶ τῆς χώρας αὐτῶν λίμναι τε, αἱ πρότερον οὐκ οὖσαι, καὶ ποταμοὶ, καὶ ἄλλαι πηγαὶ ὑπὸ τῆς κινήσεως ἀνοιχθεῖσαι. πολλαὶ δὲ καὶ ἠφανίσθησαν. *Circa Apameam Phrygiæ, temporibus Mithridatici belli, poſt terræ motum, in ea regione lacus erupiſſe, ubi antea nulli fuerant, itemque fluvios ac fontes terræ concuſſu recluſos, multos verò, qui prius extabant, evanuiſſe.* Idem.

4. ἡ δὲ Φάρος) De Pharo & Tyro ſuis locis. Ovidius Metamorph. XV. verſ. 287.

D *Fluctibus ambitæ fuerant Antiſſa Pharoſque*
Et Phœniſſa Tyros, quarum nunc inſula nulla eſt.

5. εἴ ποτε διαστὰς ὁ ἰσθμὸς) Διαστῆναι dicuntur quæ diſceſſionem ſive hiatum faciunt. Apollodorus libro primo c. 7. §. 2. de diluvio Deucalionis, τότε δὲ, καὶ τὰ κατὰ Θεσσαλίαν ὄρη διέστη. *Tunc*, inquit, *diremptι ſunt montes Theſſalici*, Oſſa ſcilicet ab Olympo. Seneca N. Qu. VI. c. 25. *Si velis credere ajunt aliquando Oſſam Olympo cohæſiſſe: deinde terrarum motu receſſiſſe.* At Apollodori interpreti, viro alioquin docto, multum illi montes debent, per quem facti ſunt diluvii immunes. *Idem.*

6. Τόν τε Πειραιᾶ νησιάζοντα πρότερον) Plinius libro II. c. 85. auctor eſt Piræeum aliquando quinque millium paſſuum intervallo abfuiſſe à portu Athenienſium: poſtea autem, maris receſſu continenti fuiſſe adjectum. vide Suidam in Ἔμβαρός εἰμι. Notabis

81455

p. 59. A 1 πέραν τῆς Ἀκτῆς κείμενον, 2 οὕτως φασὶν ὀνομασθῆναι· ὑπεναντίως δ᾽ 3 ὁ Λευκὰς Κορινθίων τὸν ἰσθμὸν διακοψάντων, νῆσος γέγονεν, ἀκτὴ πρότερον οὖσα. περὶ ταύτης γάρ φησι λέγειν τὸν Λαέρτην·

Odyſſ. ω. 376. Οἷος Νήρικον εἷλον ἐϋκτίμενον πτολίεθρον,
Ἀκτὴν Ἠπείροιο --

Ἐνταῦθα μὲν δὴ διακοπαὶ χειρότμητοι γεγόνασιν· ἀλλαχόθι δὲ προσχώσεις, ἢ γεφυρώσεις, καθάπερ 4 ἐπὶ τῆς πρὸς Συρακούσαις * νήσου, νῦν μὲν γέφυρά ἐστιν ἡ συνάπτουσα αὐτὴν πρὸς τὴν ἤπειρον· 5 πρότερον δὲ χῶμα, ὥς φησιν Ἴβυκος, λογαίου λίθου, ὃν καλεῖ ἐκλεκτόν. Βοῦρα δὲ, καὶ Ἑλίκη, 6 ἡ μὲν ὑπὸ χάσματος, B ἡ δ᾽ ὑπὸ κύματος ἠφανίσθη· περὶ Μεθώνην δὲ 7 τὴν ἐν τῷ Ἑρμιονικῷ κόλπῳ, ἑπτὰ σταδίων τὸ ὕψος ἀνεβλήθη γενηθέντος ἀναφυσήματος φλογώδους, μεθ᾽ ἡμέραν μὲν ἀπρόσιτον ὑπὸ τοῦ θερμοῦ, καὶ τῆς θειώδους ὀδμῆς, νύκτωρ δ᾽ εὐῶδες, ἐκλάμπον πόρρω, καὶ θερμαῖνον, ὥστε ζεῖν τὴν θάλατταν ἐπὶ σταδίους πέντε, θολερὰν δ᾽ εἶναι καὶ ἐπὶ εἴκοσι σταδίους, προσχωσθῆναι δὲ πέτραις ἀπορρῶξι, πύργων οὐκ ἐλάττοσιν· ὑπὸ δὲ τῆς Κωπαΐδος λίμνης 8 ἥ τε Ἄρνη κατεπόθη, καὶ Μίδεια, ἃς ὠνόμασεν ὁ ποιητὴς ἐν τῷ καταλόγῳ·

Iliad. β. 507. Οἵ τε πολυστάφυλον Ἄρνην ἔχον, οἵ τε Μίδειαν. C

9 Καὶ ὑπὸ τῆς Βιστωνίδος δὲ, καὶ τῆς νῦν Ἀφνήτιδος λίμνης ἐοίκασι κατακεκλύσθαι πόλεις τινὲς

* Scribo Νήσου.

A litus Atticæ, quod Actam vocant, ſitum, inde nomen habere ajunt. Contrà, Leucas inſula facta eſt Corinthiis Iſthmum exſcindentibus: de hac enim ait Laërtam loqui:

Qualis eram, quando 4 munitam Nericon urbem
Litore in Epiri cepi. ---

In his manu hominum diviſiones factæ ſunt. Alibi autem aggerationes, aut pontium ſtructuræ: ſicut hodie pons eſt, inſulam quæ ante Syracuſas jacet cum continente conjungens: prius autem agger lecti (ut ait Ibycus) lapidis, quem vocat electum. Bura autem & Helice: altera hiatu, altera fluctiB bus eſt deleta. Circa Methonam porrò in ſinu Hermionico terra altitudine ſeptem ſtadiorum egeſta eſt à flammoſa quadam efflatione: Locuſque is interdiu inacceſſus eſt ob calorem & ſulfureum odorem: noctu autem bene fragrat, procúlque effulget & calefacit; adeò ut mare ferveat per ſtadia quinque; turbidum ſit uſque ad xx. aggerque ſaxorum præruptorum in eo exiſtat turrium magnitudini non cedentium. A Copaide etiam lacu Arne abſorpta eſt & Midea, quas in recenſione nominavit poëta:

Et qui vitiferam colit Arnen, quique Mideam. C

Et à Biſtonide lacu, qui nunc Aphnetis dicitur, videntur quædam urbes

tabis analogiam vocis νησιάζειν, pro νησίζειν. Sic παρωνυμίζειν & παρωνυμιάζειν, aliaque id genus. *Idem.*

1. Πέραν τῆς Ἀκτῆς) vide initium libri noni. *Idem.*

2. οὕτως φασὶν ὀνομασθῆναι) ἀπὸ τοῦ διαπερᾶν inquiunt Grammatici: malim, ἀπὸ τῆς περαίας. *Idem.*

3. ὁ Λευκάς) vide librum decimum. *Idem.*

4. Munitam Nericon urbem.) Νήριτον *habuit noſter codex. Sed repoſui* Νήρικον. *Sic enim & Aldus legit, & Euſtath. in Homero.* *Idem apud Dionyſium annotavit Lupercam quendam antiquum Neritum ſcribere, quo nomine etiam in Ithaca ſit mons. Sed haud dubié lectionem per* κ *præfert: Fortaſſis hinc etiam Locri Naricii prodierunt. Inſula ante Syracuſas ea hîc innuitur, quam ſuprà vocavit Ortygiam. Quod ne videar temere ſuſpicari, ipſum te remitto ad primam Odam Nemeorum Pindari, & quæ ibi à ſcholiaſta ſunt annotata, citatis etiam ex Ibyco, quanquam mutilis verſibus.* Xyland.

4. ἐπὶ τῆς πρὸς Συρακούσαις νήσου) Naſum vocant, quæ prius Ortygia fuit appellata, vide ad librum ſextum. *Caſaub.*

5. πρότερον δὲ χῶμα, ὥς φησιν Ἴβυκος, λογαίου λίθου, ὃν καλεῖ ἔκλεκτον) Vocat λογαῖον λίθον quem Ibycus, ἔκλεκτον, & quem Thucydides λογάδα λίθον, id eſt, *minutum*, qualis eſt littorum glarea. χέρσον Græci vocant. Gloſſarium *Glarea*, τόπος χέρσος, λιθώδης, ἄσπορος. Lege, *Glarea*, χέρσος, τόπος λιθώδης. Quare Ibycus alio loco χέρσον vocavit quod hic λίθον ἔκλεκτον. Verba Ibyci ſunt hæc, παρὰ χέρσον λίθινον,

Τὸν παλάμαις βροτῶν.
Πρόσθεν νιν πέδα Νηρήδων
Ἰχθύες ὠμοφάγοι νέμοντο.

Ita enim eſſe legendum alibi docemus. Dicitur & χεράς poëtis hujuſmodi calculorum congeries. *Idem.*

6. ἡ μὲν ὑπὸ χάσματος) Utramque undis ſubmerſam ſcribunt: ut poëta quem citat Philo Περὶ ἀφθαρσίας κοσμ. libro ſingulari hanc hiſtoriam deſcripſerat Calliſthenes. Vide Senecam Nat. Qu. VI. c. 23. & ſeqq. *Idem.*

7. τὴν ἐν τῷ Ἑρμιονικῷ κόλπῳ) Hoc addit ne quis putaret intelligi Meſſeniæ oppidum ejuſdem nominis. Methonæ enim duæ à Strabone memorantur in ea Peleponneſi ora: altera omnibus nota in ſinu Meſ-D ſeniaco, altera minus cognita, quam ait hic fuiſſe in ſinu Hermionico libr. autem VIII. pag. 368. inter Troezenem & Epidaurum: vide locum. *Idem.*

8. ἥτε Ἄρνη κατεπόθη) Hæc quorundam fuit ſententia: Alii locum poëtæ putabant corrigendum, ut Zenodotus, qui legebat Ἄσκρη: Alii Τάρνη vide librum IX. pag. 413. *Idem.*

9. καὶ ὑπὸ τῆς Βιστωνίδος δὲ, καὶ τῆς νῦν Ἀφνήτιδος λίμνης) Magnus error interpretis, putantis dicere Strabonem Biſtonin lacum nunc Aphnetin appellari. in quo errore bene de his ſtudiis meritum Ortelium video verſari. Atqui Biſtonis lacus in Europa eſt: Aphnetis in Aſia. utriuſque tamen lacus accolæ, gentes Thracicæ. Thraces enim loca circa Abydum in Aſia occuparunt: auctor Strabo lib. XIII. pag. 587. Ἀφνειοὺς δὲ ἀπὸ τῆς Ἀφνήτιδος νομίζουσι λίμνης. καὶ γὰρ οὕτω καλεῖται καὶ ἡ Δασκυλῖτις. *Idem.*

Thracum diluvio extinctæ: alii Trerum urbes dicunt, ut qui inter Thraces habitarent. Artemia quoque una Echinadum inſularum quondam, continens facta eſt: idémque ait accidiſſe aliis quibuſdam circa Acheloum inſulis, mari aggeſtu fluminis complanato, reliquas etiam aggere aggeſto continenti adjungi Heſiodus ait. Sunt & Ætolica quædam promontoria, quæ inſulæ fuerunt olim. Mutata eſt etiam Aſteria, quam Aſteridem vocat Homerus:

Eſt ſaxoſa jacet medio quædam inſula ponto
Aſteris, & duplices habet haud ingens ea portus.

Nunc ne anchora quidem in ea commodè poteſt jaci. Nullum quoque in Ithaca hodie antrum aut nympharum domicilium eſt, quale Homerus deſcripſit. Præſtat autem in his mutationem pro cauſa accipi, quàm ignorationem aut fabuloſa de locis mendacia poëtæ adſcribere: verùm hoc, ut incertum in medio relinquo. Antiſſa inſula prìdem fuit, 5 ut Myrſilus ait, quòd tum Leſbi nomen, Iſſa eſſet, ita appellata: nunc eadem urbs eſt Leſbi. Sunt qui Leſbum ab Ida abruptam credunt, ut Prochytam & Pithecuſam à Miſeno, Capreas ab Athenæo, à Regio Siciliam, Oſſam ob Olympo. Præter hujuſmodi mutationes Ladon quoque Arcadiæ fluvius fluxum aliquando ſuum inhibuit. Et Duris Rhagades, quæ in Media ſunt, nomen inde habere ait, quòd terræ motibus rupta fuerit terra apud Caſpias portas, compluréſque everſæ urbes & pagi, ac fluviorum variæ inciderint mutationes.

A Θρᾳκῶν· * οἱ δὲ καὶ Τρηρῶν ὡς συνοίκων τοῖς Θρᾳξὶν ὄντων· καὶ ἡ πρότερον δὲ Ἀρτεμία λεγομένη 1 μία τῶν Ἐχινάδων νήσων, ἤπειρος γέγονε· καὶ ἄλλας δὲ τῶν περὶ τὸν Ἀχελῷον νησίδων τὸ αὐτὸ πάθος φησὶ παθεῖν, ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ προσχώσεως τοῦ πελάγους. συγχοῦνται δὲ καὶ αἱ λοιπαί, ὡς Ἡσίοδός φησι· καὶ Αἰτωλικαὶ δὲ ἄκραι τινές εἰσι νησίζουσαι πρότερον· καὶ ἡ Ἀστερία ἤλλακται, ἣν Ἀστερίδα φησὶν ὁ ποιητής· (* Fortè αἱ δὲ καὶ Τ.)

Ἔστι δέ τις νῆσος μέσσῃ ἁλὶ πετρήεσσα,
Ἀστερὶς, οὐ μεγάλη, λιμένες δ' ἐνὶ ναύλοχοι αὐτῇ
Ἀμφίδυμοι. --

(Odyſſ. δ. fine.) (Odyſſ. ν 96.)

B νυνὶ δ' οὐδ' ἀγκυροβόλιον εὐφυὲς ἔχει. ἔν τε τῇ Ἰθάκῃ 2 οὐδέν ἐστιν ἄντρον τοιοῦτον, οὐδὲ Νυμφαῖον, οἷόν φησιν Ὅμηρος. Βέλτιον δὲ αἰτιᾶσθαι μεταβολὴν ἢ ἄγνοιαν, ἢ καταψεύδεσθαι τῶν τόπων κατὰ τὸ μυθῶδες· τοῦτο μὲν δὴ ἀσαφὲς ὄν, ἐῶ 3 ἐν κοινῷ σκοπεῖν· 4 ἡ δὲ Ἄντισσα νῆσος ἦν p. 60. πρότερον, ὡς Μυρσίλος φησι, * 6 τῆς Λέσβου καλουμένης πρότερον Ἴσσης· καὶ τὴν νῆσον Ἄντισσαν καλεῖσθαι συνέβη· νῦν δὲ τῆς Λέσβου πόλις ἐστίν· οἱ δὲ καὶ τὴν Λέσβον τῆς Ἴδης ἀπερρωγέναι πεπιστεύκασι· 7 καθάπερ τὴν Προχύτην, καὶ τὴν Πιθηκοῦσσαν τοῦ Μισηνοῦ, τὰς δὲ Καπρέας τοῦ Ἀθηναίου, τὴν Σικελίαν δὲ τῆς Ῥηγίνης, τὴν Ὄσ-

C σαν δὲ τοῦ Ὀλύμπου. Γεγόνασι δὲ καὶ * περὶ ταῦτα τοιαῦται μεταβολαί. Καὶ ὁ Λάδων δὲ ὁ ἐν Ἀρκαδίᾳ ἐπέσχε ποτὲ τὸ ῥεῦμα. 8 Δοῦρις δὲ τὰς Ῥαγάδας, τὰς κατὰ Μηδίαν, ὀνομασθαί φησιν ὑπὸ σεισμῶν ῥαγείσης τῆς 9 περὶ τὰς Κασπίας πύλας γῆς, ὥστε ἀνατραπῆναι πόλεις συχνάς, καὶ κώμας, καὶ ποταμοὺς ποικίλας μεταβολὰς δέξασθαι.

* Fortè, τῆς γὰρ Λέσβου, mutata diſtinctione.

* Interp. παρὰ ταῦτα.

1. μία τῶν Ἐχινάδων νήσων, ἤπειρος γέγονε.) At Thucydides putare ſe ait, futurum ut brevi tempore omnes illæ inſulæ continenti adjungantur, jamque aliquot ex illis id contigiſſe. Rationem deinde affert, τὴν πρόσχωσιν τοῦ Ἀχελῴου: qua de re ſic Herodotus Euterpe c. 10. ὃς ῥέων διὰ Ἀκαρνανίης (de Acheloo loquitur) καὶ ἐξιὼν ἐς τὴν θάλασσαν, τῶν Ἐχινάδων νήσων τὰς ἡμισέας ἤδη ἤπειρον πεποίηκε, *qui per Acarnaniam fluens in Echinadum inſularum mare, jam eas media ex parte fecit continentem.* Sid vide locum Thucydidis in fine libri ſecundi: ſc. c. 102. à quo cum nihil variet Strabo libro decimo, miror quod de una hic ſcribit; Plinius verò invectu Acheloi, non continenti annexas, ſed natas ſcribit Echinadas lib. II. cap. 85. *Idem.*

2. οὐδέν ἐστιν ἄντρον τοιοῦτον) Hac de re ſatis multa Porphyrius, quem conſule. Inde ſcire licet cur dicat obſcuram eſſe hanc quæſtionem. *Idem.*

3. Ἐῶ ἐν κοινῷ σκοπεῖν) Sic loquitur Ariſtoteles Μετὰ τὰ φυσικὰ lib. pri. τὴν μέν τοί γε μέθεξιν ἢ τὴν μίμησιν ἥτις ἂν εἴη τῶν εἰδῶν, ἀφῆκεν ἐν κοινῷ ζητεῖν. *Idem.*

4. ἡ δὲ Ἄντισσα) Ovid. Met. xv. 287. ut modò retulimus,

Fluctibus ambitæ fuerant Antiſſa.

D 5. Ut Myrſilus.) *Μυρσίλος repoſui pro μυρσίλαος. Nam auctoris hujus Leſbiaca à multis citantur ſcriptoribus. Et pro Ἴσης reſtitui Ἴσσης: Nam & ratio vocabuli Antiſſa oſtendebat ita legendum eſſe, & Euſtath. diſertè docet Leſbum ab urbe Iſſa fuiſſe Iſſam aliquando dictam, citato ad hoc Lycophrone teſte. In Dionyſium, & in Iliad. π. adverſum 129. non multo poſt.* Xyland.

6. τῆς Λέσβου καλουμένης πρότερον Ἴσσης) Lycophron. verſ. 219.

Ὡς μή σε Κάδμος ὤφελ' ἐν περιρρύτῳ Ἴσσῃ φυτεῦσαι. *Strab.*

7. καθάπερ τὴν Προχύτην) De his lib. VI. ubi de Rhegio. Libro autem quinto Prochyta dicitur eſſe ἀπόσπασμα Pithecuſarum. De Ladone ad octavum, ubi res pluribus narratur. *Idem.*

8. Δοῦρις δὲ τὰς Ῥαγάδας) Duridem Samium opinor intelligit, celebrem hiſtoriographum, cujus præter alios etiam M. Tullius meminit in Epiſtolis ad Attic. I. ep. I. Vixit patriæ ſuæ tyrannus Theophraſto Athenis docente: quem Duridis frater Lynceus, qui & ipſe multa ſcripſerat, audivit: auctor Ethenæus. De Rhagadibus vide Stephanum, & infra lib. XI. *Idem.*

9. περὶ τὰς Κασπίας πύλας) Vetus lectio ſemper Κασπίους. *Idem.*

Ἴων δὲ περὶ τῆς Εὐβοίας φησὶν 1 ἐν Ὀμφάλῃ Σατυρεῖς·

Εὐβοΐδα μὲν γῆν λεπτὸς Εὐρίπου κλύδων
Βοιωτίας ἐχώρισ' 2 ἀκτῆς, ἐκτέμνων
3 Πρὸς Κρῆτα πορθμόν. --

Δημήτριος δ' ὁ Καλατιανὸς τοὺς καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα ποτὲ γενομένους σεισμοὺς διηγούμενος, 4 τῶν τε Λιχάδων νήσων, καὶ τοῦ Κηναίου τὰ πολλὰ καταδῦναι φησὶ, τά τε θερμὰ τὰ ἐν Αἰδηψῷ, καὶ Θερμοπύλαις ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἐπισχεθέντα πάλιν ῥυῆναι, τὰ δ' ἐν Αἰδηψῷ, καὶ καθ' ἑτέρας ἀναρραγῆναι πηγάς. Ὠρεοῦ δὲ τὸ πρὸς θαλάττῃ τεῖχος, καὶ τῶν οἰκιῶν περὶ ἑπτακοσίας συμπεσεῖν. 5 Ἐχίνου τε καὶ Φαλάρνου, καὶ Ἡρακλείας τῆς Τραχῖνος, τῶν B μὲν πολὺ μέρος πεσεῖν· Φαλάρνου δὲ καὶ ἐξ ἐδάφους ἀνατραπῆναι τὸ κτίσμα· παραπλήσια δὲ συμβῆναι καὶ Λαριεῦσι, καὶ Λαρισαίοις· καὶ Σκαρφίαν ἐκ θεμελίων ἀναρριφῆναι, καὶ καταδῦναι σώματα χιλίων καὶ ἑπτακοσίων οὐκ ἐλάττω, Θρονίους δ' ὑπὲρ ἥμισυ τούτων· κῦμά τε ἐξαρθὲν τριχῇ, τὸ μὲν πρὸς Σκάρφην ἐνεχθῆναι, καὶ Θρόνιον· τὸ δὲ πρὸς Θερμοπύλας· ἄλλο δὲ εἰς τὸ πεδίον, ἕως τοῦ Φωκικοῦ Δαφνοῦντος· πηγάς τε ποταμῶν ξηρανθῆναι πρὸς ἡμέρας τινάς· τὸν δὲ Σπερχειὸν ἀλλάξαι τὸ ῥεῖθρον, καὶ ποιῆσαι τὰς ὁδοὺς πλωτάς· τὸν δὲ Βοάγριον κατ' ἄλλης ἐνεχθῆναι φάραγγος· καὶ Ἀλώπης δὲ, καὶ Κύνου, καὶ Ὀποῦντος πολ- C λὰ καταβλαβῆναι μέρη. Οἶον δὲ τὸ ὑπερκείμενον φρούριον πᾶν ἀνατραπῆναι· Ἐλατείας δὲ τοῦ τείχους καταρραγῆναι μέρος. περὶ δὲ Ἄλγωνον

A De Eubœa quoque Ion ſic 1 in Omphale:

Eubœa rura fluctus Euripi leg[illegible],
Boœtiæ actæ finibus abſcidit, fretum
Cretenſe verſus. ——

Demetrius porrò Calatian[illegible] motus, qui ab antiquis temporibus per Græciam totam acciderunt, enumerans, Lichadum inſularum & Cenæi multas partes demerſas narrat, & thermas, quæ ſunt Ædepſi atque in Thermopylis per triduum retentas rurſum fluxiſſe, ita quidem ut Ædepſanæ aliis eruperint fontibus. Orei murum maritimum & domos ad IↃCC. corruiſſe, Echini & Heracleæ Tra- B chiniæ magnam concidiſſe partem, Phalarnum funditus everſam. Similia eveniſſe Larienſibus & Lariſſæis: Scarphiam è fundamentis ſubrutam, & demerſos homines CIↃ IↃCC. non pauciores: Throniorum, dimidium partem horum, & ampliùs. Fluctum excitatum trifariàm, cujus una pars ad Tarphen & Thronium delata, altera ad Thermopylas, tertia in campum uſque ad Daphnuntem Phocidis, fontes fluminum per aliquot dies fuiſſe ſiccatos. Sperchium alveo mutato vias reddidiſſe navigabiles. Boagrium per aliam decurriſ- C ſe convallem. Alopes, Cyni, & Opuntis multas partes læſas. 6 Oeum autem caſtellum quod ſupra urbem ſitum fuit, totum everſum. partem muri Elateæ concidiſſe. Et apud Algonum

1. In Omphale.) *Nomen eſt tragœdiæ ab Ione Chio ſcriptæ, quam citat Athenæus libro ſexto & alibi, vox autem* Σατυρεῖς *quid ſibi velit, non aſſequor, niſi forté Omphale Satyrica titulus fuit tragœdiæ, interim omiſi in verſione. Secundus verſus antè legebatur.*

Βοιωτίας ἀκτῆς ἐχώρισεν ἐκτέμνων. *ego leges carminis in emendando ſum ſecutus. de Lichadibus Strabo lib. 9. p. 429. Cenæum eſt Eubœæ promontorium.* Αἰδηψῷ *autem repoſui pro* ἰδεψῷ *Stephanum ſecutus, ut ſuo loco dicetur. Et mox pro* κύματά τε *reſtitui quod cogebat conſtructio* κύματι. *Neque veritus ſum pro* κάρφην *ſcribere* Σκάρφην. *nullam enim urbem invenio Carphen, ſed Scarphe itidem ut Thronium urbs eſt Locrorum ab Homero adeò utraque refertur. ſed verſus hic.* Iliad β. 533. Τάρφην τε, Θρονίοντε Βοαγρίου ἀμφὶ ῥέεθρα, *facit, ut quia* Τάρφη *uni cum Thronio referatur, fortaſſis hic quoque* τάρφην *aliquis legendum poſſit putare. Ego tamen* Σκάρφην *malim, tum quia nobilior eſt, tum quia* πρὸς Σκάρφην *facilius in* πρὸς κάρφην *potuit mutari, altero* σ. *ob alterius concurſum omiſſo. accedit quod Euſtathius Scarphen Thermopylis vicinam facit mox.* Xyland.

1. ἐν Ὀμφάλῃ Σατυρεῖς) Legendum videtur Σατυρικῇ vel Σατυρικῷ videlicet δράματι. Diogenes enim Laertius fabulæ cujuſdam meminit cui titulus Omphale Satyrica: quam ille Achæo non Joni tribuit, & ita Athenæus c. 5. p. 466. Ἀχαιὸς δ' ὁ τραγικὸς ἐν Ὀμφάλῃ καὶ αὐτὸς περὶ γραμματικοῦ ποτηρίου ποιεῖ τοὺς Σατύρους τάδε λέγοντας, *Achaeus tragicus in Omphale de literato poculo ſatyras hæc dicentes fingit.* Scripſerat & Jon Omphalem: eamque Satyricam, ut quidem puto. Porrò quid ſit apud tragicos fabula Satyrica tum è veteribus Grammaticis notum eſſe poteſt, tum è ſummi viri Cæſaris Scaligeri libris De Poetice. *Caſaub.*

2. ἀκτῆς, ἐκτέμνων) ἐκτεμών. *Idem.*

3. πρὸς Κρῆτα πορθμόν) Locum hunc depravatum eſſe monere poſſum, emendare non poſſum ſine ope codicum. *Idem.*

4. τῶν τε Λιχάδων νήσων) Lichades inſulæ vocan- D tur tres illæ parvæ, quæ antè Cenæum Eubœæ promontorium ſitæ ſunt: de quibus libro IX. p. 426. Ibi & de Ædepſo, de Oreo, de Echino ac Phalaro, & reliquis hîc nominatis locis. *Idem.*

5. Ἐχίνου τε καὶ Φαλάρνου) Scribo Φαλάρου ex libro nono, p. 435. aut potius Φαλάρων, cum veteribus codicibus, quam lectionem confirmat Stephanus. *Idem.*

6. Oeum autem caſtellum.) Οἶον δὲ τὸ φρούριον, *Secutus ſum interpretem, qui legiſſe* Οἶον *videtur, & proprium nomen agnoviſſe, & ut ipſe quoque ſuſpicer, particulæ* δὲ τὸ *faciunt modò rectè legatur* οἷον. *nam ſcio ſolum, unicum, ſignificari hac voce, ſed Straboni.* οἷον *autem huc non quadrat: quod tamen re dubia nolui expungere. Algonum porro quid ſit urbis, dicat, qui cognovit.* ἐλλιμενίων, *rectè puto me poſuiſſe pro* ἰλλιμενίων, *quod nihil ſignificat. Mimenios enim quos interpres habet Utopienſes puto eſſe.* Xyland.

cum Theſmophoria agerentur, xxv. virgines in turrim in portu ſitam ſpectandi cauſa accurriſſe, ac ruina turris in mare decidiſſe. Ferunt & Atalantam, quæ eſt juxta Eubœam, ruptura accidente me-[illegible]bus per viam redactam: campos quoſdam ad xx. etiam ſtadia uſque inundatos, & triremem quandam è navali ablatam ſupra muros decidiſſe. His mutationes addantur peregrinationes gentium conſecutæ, ad majorem admirationis vacuitatem parandam: quam quia ſtupore ac perturbationibus liberat, valde prædicavit Democritus, aliique Philoſophi. Ut quòd Iberi occidentales in loca ultra Pontum & Colchidem commigrarunt, quos Choaraxes, ut ait Apollodorus, ab Armenia ſeparat: veriùs autem Cyrus & Moſchici montes: Ægyptii in Æthiopiam & ad Colchos: Heneti è Paphlagonia ad Adriam. Quæ eadem Græcis quoque evenerunt gentibus, Ionibus, Doribus, Achæis, Æolibus: & Ænianes Ætolis nunc finitimi, ad Dacium habitaverunt & Oſſam 10 inter Perrhæbos:

A θεσμοφορίων ὄντων, πέντε καὶ εἴκοσι παρθένους ἀναδραμούσας εἰς πύργον τῶν ἐλλιμενίων κατὰ θέαν, πεσόντος τοῦ πύργου, πεσεῖν καὶ αὐτὰς εἰς τὴν θάλασσαν· λέγουσι δὲ καὶ τῆς 1 Ἀταλάντης τῆς περὶ Εὐβοίᾳ, τὰ μέσα ῥήγματος γενομένου διάπλουν p. 61 δέξασθαι, μεταξὺ καὶ τῶν πεδίων ἔνια καὶ μέχρι εἴκοσι σταδίων ἐπικλυσθῆναι, καὶ τριήρη τινὰ ἐκ τῶν νεωρίδων ἐξαιρεθεῖσαν ὑπερπεσεῖν τοῦ τείχους. 2 Προστιθέασι δὲ καὶ τὰς ἐκ τῶν μεταστάσεων μεταβολάς, ἐπὶ πλέον τὴν ἀθαυμασίαν ἡμῖν κατασκευάζειν ἐθέλοντες, 3 ἣν ὑμνεῖ Δημόκριτος, 4 καὶ οἱ ἄλλοι φιλόσοφοι πάντες· παράκειται γὰρ τῷ ἀθαμβεῖ, καὶ ἀταράχῳ, καὶ ἀνεκπλήκτῳ. 5 Οἷον Ἰβήρων μὲν τῶν B ἑσπερίων εἰς τοὺς ὑπὲρ τοῦ Πόντου, καὶ τῆς Κολχίδος τόπους μετῳκισμένων, 6 οὓς Χοαράξης, ὥς φησιν Ἀπολλόδωρος, ἀπὸ τῆς Ἀρμενίας ὁρίζει· Κῦρος δὲ μᾶλλον, καὶ τὰ ὄρη τὰ Μοσχικά. Αἰγυπτίων δ' 7 εἴς τε Αἰθίοπας καὶ Κόλχους· 8 Ἐνετῶν δ' ἐκ Παφλαγονίας, ἐπὶ τὸν Ἀδρίαν· ἅπερ καὶ ἐπὶ τῶν Ἑλληνικῶν ἐθνῶν συνέβη, Ἰώνων τε καὶ Δωριέων, καὶ Ἀχαιῶν, καὶ Αἰολέων· καὶ Αἰνιᾶνες οἱ νῦν Αἰτωλοῖς ὅμοροι, 9 περὶ τὸ Δάτιον ᾤκουν, καὶ τὴν Ὄσσαν μετὰ Περαιβῶν.

1. *Ἀταλάντης τῆς πρὸς Εὐβοίᾳ*) Atalantæ duæ fuerunt parvæ inſulæ: altera Pſytaliæ & Piræeo vicina, altera in ea Euripi parte, quæ Opuntem dividit ab Eubœa, quæ in Ptolemæi tabulis malè notatur. Sed de Atalanta plura ad librum nonum. *Idem.*

C

2. *Προστιθέασι δὲ καὶ τὰς ἐκ τῶν μεταστάσεων μεταβολάς*) In ſequentibus libris rerum quàm plurimarum continetur narratio, quæ & miræ videri, & non facilè credi poſſint: ſunt autem hæ duorum generum: vel enim ad ipſam formam, vel ad ejus incolas pertinent, utrinque *πίστιν κατασκευάζειν* hac digreſſione voluit: de illis hactenus: nunc de his agit. *Idem.*

3. *ἣν ὑμνεῖ Δημόκριτος*) Democritus *τὸ τέλος* dicebat eſſe *τὴν εὐθυμίαν ſecuritatem*, ut Cicero interpretatur, & animi tranquillitatem. Ait autem *ὑμνεῖ* quia mirificis laudibus hæc *εὐθυμία* à Democrito commendabatur, quam etiam (& *ἀκακίαν*, ſive *ἀταραξίαν* (ut alii apud Ciceronem ad Fam. xv. ep. 19. legunt) *εὐεστῶ* & *ἀθαμβίην*, nec non *σοφίην ἄθαμβον* & aliis multis nominibus, inquit, Laërtius, appellabat: non ſecus ac ſolent poëtæ Deos in hymnis *πολυωνύμους* appellare, ac multis nominibus inſignire. Vide & Clementem *στρωματ.* libro ſecundo. *Idem.*

D

4. *καὶ οἱ ἄλλοι φιλόσοφοι πάντες*) Atqui Plato philoſophis hoc *πάθος* vehementer convenire ait, *τὸ θαυμάζειν*, neque aliam philoſophiæ fuiſſe *ἀρχὴν* quàm hanc. Præceptorem ſequitur Ariſtoteles, *διὰ τὸ θαυμάζειν* ait, *οἱ ἄνθρωποι καὶ νῦν καὶ τὸ πρῶτον ἤρξαντο φιλοσοφεῖν* Non igitur omnibus philoſophis probatur iſta *ἀθαυμαστία*, & nihil admirari: facilis reſponſio. *Ἀθαυμαστία* duplex eſt, ut & cauſa unde illa oritur eſt duplex. Nam vel ab animo proficiſcitur ignavo, qui res omnes parvas magnas ſuſque déque habeat, nec oculos unquam ad *τὰ μεγαλεῖα τοῦ θεοῦ* adjecerit: vel ab eo, cui rerum cauſæ ſunt cognitæ, & cui exemplorum copia inſtructo, nihil *ξένον* eſt aut novum: illa pecudis eſt, non hominis: hæc philoſophi propria, & ejus, qui fœlix potuit rerum cognoſcere cauſas. [De hac loquitur Ariſtoteles Metaphyſ. lib. primo cap. ſecundo extremo.] *Idem.*

5. *Οἷον Ἰβήρων μὲν τῶν ἑσπερίων*] Ait diſertè Iberes Aſiaticos ab Iberis occidentalibus eſſe profectos. Fallitur igitur vir eruditus qui unum Priſcianum hujus ſententiæ auctorem agnoſcit: quod miror ei viro excidiſſe. Dionyſius ℣. 697.

> *Τῷ δ' ἐπιναιετάουσιν ἑωθινὸν ἔθνος Ἰβήρων*
> *οἵ ποτε Πυρρήνηθεν ἐπ' ἀντολίην ἀφίκοντο.*
> *In eo autem habitant orientalis gens Iberorum,*
> *Qui olim è Pyrrene ad orientem venerunt.*

Appianus refert, quoſdam exiſtimaſſe Iberes Aſiaticos Europæorum *προγόνους* fuiſſe: quoſdam contra *ἀποίκους*: alios verò, ſolum *ὁμωνύμους*: quorum ſententiæ ut accedam faciunt quæ ſubdit *ἔθος γὰρ οὐδὲν ἦν ὅμοιον ἢ γλῶσσα.* Et Strabo ipſe ab horum ſententia non ita fuit alienus, ut ex libro xi. conſtat.

6. *οὓς Χοαράξης ὥς φησιν Ἀπολλόδωρος ἀπὸ τῆς Ἀρμένιας ὁρίζει*) Prava lectio. Scripſerat Strabo, *οὓς καὶ ὁ Ἀράξης.* Non ſinit nos dubitanter hoc affirmare initium libri xi. vide tabulam Aſiæ Ptolemaïcam iii. *Idem.*

7. *εἴς τε Αἰθίοπας*) Intelligit quas paullò poſt appellat *Αἰγυπτίων νήσους* in Æthiopia. Colchos autem ab Ægyptiis trahere originem omnes veteres ſunt opinati: quàm verè, alias viderimus. *Idem.*

8. *Ἐνετῶν δ' ἐκ Παφλαγονίας*) Ex aliorum loquitur ſententia. Ipſe lib. iv. ait ſe aliter ſentire de Venetorum origine. *Idem.*

9. *περὶ τὸ Δάτιον*) Videtur eſſe *Δᾶτον* Stephani: apud quem legendum fortaſſe, *οἴδε, Θεσσαλίας τῦ* *τό φασιν.* *Idem.*

10. Inter Perrhæbos.) *Περαιβῶν repoſui pro περεβῶν. Homerus (nam proſodiam mirifice orthographiæ conſtituendæ commodare, potiſſimum eſt eruditis) Iliad. β. 749.*

> *Τῷ δ' Ἐνιῆνες ἕποντο, μενεπτόλεμοί τε Περαιβοί.*

Euſtath. ibi docet antiquos duplicato ρ ſcripſiſſe, cauſamque citat ex ἐθνικῶν conditore (quoniam Stephanum de urbibus uſurpamus, non autem habemus integrum, ut aliàs docui. Hoc quidem loco etiam ordo litterarum in epitoma Hermolai favet Euſtathio.) quod Aeoles cum

 eſſent,

καὶ αὐτοὶ δὲ Περαιβοὶ μετανάσται τινές. Πλήρης δέ A ἐστι τῶν τοιούτων παραδειγμάτων ἡ νῦν ἐνεστῶσα πραγματεία. τινὰ μὲν οὖν καὶ πρόχειρα τοῖς πολλοῖς εἰσιν· αἱ δὲ τῶν Καρῶν, καὶ Τρήρων, καὶ Τεύκρων μεταναστάσεις, καὶ Γαλατῶν, ὁμοῦ δὲ καὶ τῶν ἡγεμόνων οἱ ἐπιπολὺ ἐκτοπισμοὶ, Μάδυός τε τοῦ Σκυθικοῦ, [1] καὶ Τεαρκῶ τοῦ Αἰθίοπος, καὶ Κώβου τοῦ Τρωὸς, καὶ Σεσώστριος, καὶ Ψαμμιτίχου τῶν Αἰγυπτίων, καὶ Περσῶν τῶν ἀπὸ Κύρου μέχρι Ξέρξου, οὐχ ὁμοίως ἐν ἑτοίμῳ πᾶσιν εἰσίν· οἵ τε Κιμμέριοι οὓς καὶ Τρήρωνας ὀνομάζουσιν ἢ ἐκείνων τι ἔθνος, πολλάκις ἐπέδραμον τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ Πόντου, καὶ τὰ συνεχῆ αὐτοῖς, ποτὲ μὲν ἐπὶ Παφλαγόνας, ποτὲ δὲ καὶ Φρύγας ἐμβαλόντες· ἡνίκα Μίδαν αἷμά τι ταύρου πιόντα φασὶν ἀπελθεῖν εἰς τὸ χρεών· B [2] Λύγδαμις δὲ τοὺς αὐτοῦ ἄγων, μέχρι Λυδίας καὶ Ἰωνίας ἤλασε, [3] καὶ Σάρδεις εἷλεν· ἐν Κιλικίᾳ δὲ διεφθάρη· πολλάκις δὲ καὶ οἱ Κιμμέριοι, καὶ οἱ Τρῆρες ἐποιήσαντο τὰς τοιαύτας ἐφόδους· τοὺς δὲ Τρῆρας καὶ Κῶβον ὑπὸ Μάδυος τὸ τελευταῖον ἐξελαθῆναί φασι τοῦ τῶν Κιμμερίων βασιλέως. Ταῦτα μὲν εἰρήσθω πρὸς ἅπασαν κοινὴν τὴν περίοδον τῆς γῆς ἔχοντα οἰκείαν ἱστορίαν. [4] Ἐπανίωμεν δ' ἐπὶ τὰ ἑξῆς ἀφ' ὧν παρέβημεν. Τοῦ γὰρ Ἡροδότου [5] μηδένας Ὑπερβορέους εἶναι φήσαντος· μηδὲ γὰρ Ὑπερνοτίους λέγοι ἄν, [6] φησὶν εἶναι τὴν ἀπόδειξιν, C

A ſed & ipſi Perrhæbi peregrini ſunt. Atque noſtrum inſtitutum refertum eſt hujuſmodi exemplis. Quædam horum in promptu ſunt omnibus. Migrationes autem Carum, Trerum, Teucrorum, Galatarum, ducumque longinquae peregrinationes Madyis Scythae, Tearco Æthiopis, Cobi Trois, Seſoſtris ac Pſammitichi Ægyptiorum, Perſarum à Cyro uſque ad Xerxem, non itidem omnibus notae ſunt. Ac Cimmerii, quos & Trerones appellant, aut quaedam eorum natio, ſaepe incurſiones fecerunt in dextram Ponti partem & iis contigua, modò in Paphlagoniam, B aliàs in Phrygiam irrumpentes: quando etiam Midas tauri poto ſanguine obiit: Lygdamis verò ſuos ducens uſque ad Lydiam & Ioniam eſt progreſſus, ac Sardes cepit, periit in Cilicia. Saepe autem Cimmerii & Treres hujuſmodi fecerunt incurſiones: ac Treras & Combum tandem à Madye Cimmeriorum rege expulſos ajunt. Atque hæc dicta ſunt hoc loco, quorum hiſtoriae propriè ad totius terrae ambitum in univerſum pertinent. Referat nunc ſe eò noſtra unde egreſſa eſt oratio, & perſequamur. Dixerat Herodotus nullos eſſe Hyperboreos, nam ne Hypernotios quidem eſſe. C

eſſent, conſonantes conſueviſſent duplicare. Sed & apud Ovid. lib. XII. Metamorph. invenies.

Cœnea Perrhæbum, qui factis inclytus Othrym
Incoluit.

Ubi nunc paulo poſt Ἐπανίμεν *legis, ſcriptum erat* ἐπάνη μὲν *quod quale ſit, nemo non vidit.* Xylan.

1. Τεαρκῶ τοῦ Αἰθίοπος) Hujus meminit etiam libro xv. *Caſaub.*

2. Καὶ Τεαρκὼ τοῦ Αἰθίοπος καὶ Κώβου τοῦ Τρωὸς. *Tearco Æthiopis, Cobi Trois.*) Hunc Τεαρκὼ non dubito, quin ſit idem, qui Hebræis *Tirhaca* dicitur: viris vero ſeptuaginta *Tharacu* Θάρακα vocatur rex Æthiopiæ lib. Regum 4. cap. 19. Quod ad verba, quæ hoc loco ſequuntur, Κώβου τοῦ Τρωὸς, legendum τοῦ Τρῆρος, ut ex ſequentibus patet eadem pagina. *Palm.*

2. Λύγδαμις δὲ τοὺς αὐτοῦ) Lege, τοὺς αὑτοῦ ſcilicet Cimmerios, Callimachus de Lygdamide. Hym. in Dian. 252.

— ἐπὶ δὲ στρατὸν ἱππημολγῶν
Ἤγαγε Κιμμερίων, ψαμάθῳ ἴσον, οἵ ῥα παρ' αὐτὸν
Κεκλιμένοι ναίουσι βοὸς πόρον Ἰναχιώνης.

— *Et inſuper exercitum equi mulſorum*
Adduxit Cimmeriorum, arenarum inſtar, qui apud ipſum
Adjacentes habitant vaccæ Inachiæ tranſitum.

3. καὶ Σάρδεις εἷλεν) Videntur & Epheſum cepiſſe, licet aliter Callimachus, Vide Heſychium. *Caſaub.*

4. Ἐπάνιμεν δὲ ἐπὶ τὰ ἑξῆς) Redit ad reliqua libri primi Eratoſthenis. Quæſtio eſt de loco Herodoti, ubi Hyperboreos non eſſe ita negare videtur, quod nulli ſint Hypernoti: in quo dicebat Eratoſthenes peccaſſe Herodotum, tam in ratione diſputandi, quam in re ipſa. In illa, quia non ſequitur ſi nulli ſint hypernotii. ergo nulli hyperborei: D quemadmodum non ſequitur, ſi nulli ſint ἐπιχαιράγαθοι, ergo nulli erunt ἐπιχαιρέκακοι. In re prætere a peccaſſe eum dicebat: Eſſe enim re vera quoſdam hypernotios, hoc eſt ultra illa loca unde flat Notus. Sic Eratoſthenes. Strabo autem ad priorem reprehenſionis Eratoſthenis partem nihil reſpondet: in altera docet errare ipſum ac labi vehementer, cum enim Auſter ab ipſo meridiei cardine cenſeatur ſpirare, fieri non poteſt ut ſit aliqua regio, quæ auſtro careat, ſitque auſtro meridionalior. Deinde docet in quo potius reprehendi debuerit Herodotus, in eo nimirum quod vocem à poëtis primum confictam ὑπερβόρεοι male acceperit, quum poſſet commodius exponi. *Idem.*

5. μηδένας Ὑπερβορέους εἶναι φήσαντος) Atqui Herodotus IV. c. 36. longè modeſtior: nihil enim affirmat, εἰ δὲ, inquit, εἰσί τινες Ὑπερβόρεοι ἄνθρωποι, εἰσὶ καὶ Ὑπερνότιοι ἄλλοι. Nititur ſententia Herodoti hac ratione. Hyperborei & Hypernotii contrariorum rationem obtinent. Contrariorum autem hæc eſt natura, ut quod ſit unius δεκτικὸν, alterius etjam eſſe poſſit, eſtque hic locus à philoſopho tractatus Topicorum libro ſecundo. Quare ſi ea eſt terræ figura ut ſint aliqui Hyperborei, ergo erunt & Hypernotii. Sed in eo fallebatur Herodotus, quod etſi τὸ αὐτὸ τῶν ἐναντίων eſt δεκτικὸν, tamen non eſt neceſſe, ut altero poſito, ponatur & alterum, quod philoſophus ita docet, τῶν ἐναντίων οὐκ ἀναγκαῖόν ἐστιν, ἂν θάτερον ᾖ, καὶ τὸ λοιπὸν εἶναι. Simillima Thucydidis l. 1. c. 3. ratio, Homerus inquit βαρβάρους οὐκ εἴρηκε, διὰ τὸ μηδὲ Ἕλληνάς πω ἀντίπαλον εἰς ἓν ὄνομα ἀποκεκρίσθαι. *Nec tamen barbaros dixit quod ne Hellenes quidem diſtincti in unum nomen oppoſitum, adhuc coaluiſſent.* Idem.

6. φησὶν εἶναι τὴν ἀπόδειξιν καὶ ὁμοίαν) Lego, ἴσην καὶ ὁμοίαν, alioquin τὸ καὶ erit inducendum. (Scriptum fuiſſe videtur, φησὶν ἴσην, &c.) *Idem.*

1. Τῷ

Id argumentum Eratoſthenes ſimile ait eſſe cavillo iſti, quo negantur eſſe qui malis alienis gaudeant, quia non ſint qui bonis alienis gaudeant. Fortaſſis etiam eſſe Hypernotios: nam in Aethiopia & [illegible] inferioribus non ſpirare Auſtrum. Atqui mirum eſt, cùm in quovis climate ventus ſpiret, & ubique is qui flat à meridie Auſter vocetur, eſſe aliquam habitationem hujus expertem. Contrà enim non modò Aethiopia noſtrum ſentit Auſtrum, ſed & ſuperiores omnes uſque ad aequinoctialem regiones. Quod cùm ita ſit, id in Herodoto erat reprehendendum, quòd eos exiſtimavit vocari Hyperboreos, apud quos non ſpiret Boreas. Nam tametſi fabuloſiùs poëtae iſta dicunt, atque eorum interpretes; id tamen audiendum erat quod eſt rectius: ſcilicet Hyperborei, ut ajunt, ii dicuntur, qui maximè ſunt omnium ſeptentrionales: porrò ſeptentrionalium terminus eſt polus, meridionalium aequinoctialis, idemque eſt ventorum terminus. Secundùm haec Eratoſthenes diſputat contra eos, qui perſpicuè falſa & impoſſibilia dixerunt, ſive fabulae, ſive hiſtoriae forma: quae quidem indigna ſunt mentione, neque ipſum in talis tractatione materiae decebat nugas

A *καὶ ὁμοίαν ὁ Ἐρατοσθένης [1] τῷ σοφίσματι τούτῳ, [2] εἴ τις λέγοι μηδένας εἶναι ἐπιχαιρεκάκους [3] μηδὲ γὰρ ἐπιχαιραγάθους· [4] κατὰ τύχην τε εἶναι καὶ ὑπερνοτίους· [4] κατὰ γοῦν τὴν Αἰθιοπίαν μὴ ἐπιπνεῖν νότον, [5] ἀλλὰ καὶ κατωτέρω. [6] Θαυμαστὸν δ' εἰ καθ' ἕκαστον κλίμα πνέοντος ἀνέμου, καὶ πανταχοῦ τοῦ ἀπὸ μεσημβρίας νότου προσαγορευομένου, ἔστι τὶς οἴκησις ἐν ᾗ τοῦτο μὴ συμβαίνει. Τοὐναντίον γὰρ οὐ μόνον Αἰθιοπία ἔχοι ἂν τὸν καθ' ἡμᾶς νότον, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀνωτέρω πᾶσα μέχρι τοῦ ἰσημερινοῦ. [7] Εἰ δ' B ἄρα, τοῦ Ἡροδότου τοῦτ' ἐχρῆν αἰτιᾶσθαι ὅτι τοὺς Ὑπερβορέους τούτους ὑπέλαβε λέγεσθαι, [8] παρ' οἷς ὁ Βορέας οὐ πνεῖ· καὶ γὰρ εἰ οἱ ποιηταὶ μυθικώτερον οὕτω φασὶν, [9] οἵ τ' ἐξηγούμενοι τὸ ὑγιὲς ἂν ἀκούσαιμεν, [10] Ὑπερβορέους τοὺς βορειοτάτους φασὶ λέγεσθαι· ὅρος δὲ τῶν μὲν βορείων ὁ πόλος, τῶν δὲ νοτίων ὁ ἰσημερινὸς, καὶ τῶν ἀνέμων δ' ὁ αὐτὸς ὅρος. Ἑξῆς δὲ λέγει πρὸς τοὺς φανερῶς πεπλασμένα καὶ ἀδύνατα λέγοντας· τὰ μὲν γὰρ ἐν μύθου σχήματι, τὰ δ' ἱστορίας· περὶ ὧν οὐκ ἄξιον μεμνῆσθαι, οὐδ' C ἐκεῖνον ἐχρῆν ἐν ὑποθέσει τοιαύτῃ φλυάρους.

* Lego ἴσην καὶ ὁμοίαν aut tollendum τὸ καὶ p. 62.

1. Τῷ σοφίσματι τούτῳ) Sophiſmatis hujus exemplum illuſtre apud M. Tullium; De natura Deorum libro primo c. 39. *Et ais, quoniam ſit natura mortalis, immortalem etiam eſſe oportere. Iſto modo, quoniam homines mortales ſunt, ſint aliqui immortales: & quoniam naſcuntur in terra, naſcantur & in aqua: & quia ſunt quæ interimant, ſint quæ conſervent*, (Ariſtoteles quoque De anima lib. 1. cap. 3. Si natura, inquit, movetur anima, etiam vi movebitur, vel moveri queat: & ſi vi, etiam natura.) *Idem.*

2. εἴ τις λέγοι μηδένας εἶναι ἐπιχαιρεκάκους) Non temerè hoc exemplo utitur. Nam τὴν ἐπιχαιρεκακίαν ἀνύπαρκτον εἶναι non defuerunt è veteribus philoſophis qui negarent. Vide Plutarchum περὶ στωϊκῶν ἐναντιωμάτων. *Idem.*

3. μηδὲ γὰρ ἐπιχαιραγάθους) Egregia argumentatio: quia ἐπιχαιράγαθος nemo vocatur, ergo nemo eſt ἐπιχαιράγαθος: hoc perinde eſt ac ſi quis diceret, neminem eſſe virtute præditum: quia nemo appellatur virtuoſus, ſive ἀρεταῖος. ἀπὸ τῆς ἀρετῆς. ut à κακία κακός. Nam ἐνάρετος recentiorum eſt philoſophorum vox: σπουδαῖος autem ἀπὸ τῆς ἀρετῆς non dicitur παρωνύμως. Atqui veriſſimè docet philoſophus, idque ſæpe repetit multa eſſe πράγματα, quibus non ſit κείμενον ὄνομα, veritas autem τοῦ εἶναι ἢ μή. non ἀκολουθεῖ τῷ λέγεσθαι, ſed contra. Quis autem dubitat eſſe qui alienis bonis gaudeant? Ait Cyrus apud Xenophontem de Chryſanta, L. VIII. de Inſt. Cyri. ἐπεί τε τοῖς ἐμοῖς καλοῖς μᾶλλον ἐμοῦ ἀγάλλεται καὶ ἥδεται. Nunquid ergo potuit Chryſantas dici ἐπιχαιράγαθος? tam rectè ſanè quàm rectè paulò poſt dicitur χαίρων ἐπὶ τοῖς Κύρου ἀγαθοῖς. (Cur igitur ἐπιχαιράγαθος nemo vocatur? Quia voce φίλος intelligitur ea vox comprehenſa. Eum enim φίλον alicujus appellamus, qui συνήδεται ἐπὶ τοῖς αὐτοῦ ἀγαθοῖς, quæ eſt Amici deſcriptio apud Xenophontem in Hierone, *Idem.*

4. κατὰ γοῦν τὴν Αἰθιοπίαν) Nunc docet quomodo in re ipſa peccarit Eratoſth. *Idem.*

5. ἀλλὰ καὶ κατωτέρω) In regionibus Septentioni propioribus. Plinius libro II. c. 47. refert, ventos auſtros in Ægyptum non penetrare. (Sed docet philoſophus, etſi non ſpiret in Ægypto auſter, neque in vicino mari ad navigationem unius diei, in ſuperiori tamen Ægypto, ac regionibus ſupra Memphim manifeſtè eum ſentiri: cujus rei cauſa ab eo quæritur προβλ. κς. με. Vide omnino ejuſdem ſummi viri lib. Meteorolog. ſecundo, cap. 5.) *Idem.*

6. θαυμαστὸν δὲ) Reſpondet Eratoſtheni. *Idem.*

7. εἰ δ' ἄρα, τοῦ Ἡροδότου) Videtur legendum, Εἴ τι ἄρα τοῦ Ἡρ. τοῦτο. Si qua fuit Herodoti culpa, hæc fuit. *Idem.*

D 8. παρ' οἷς ὁ βορέας οὐ πνεῖ) quaſi dicti eſſent Hyperborei, οἱ ὑπὲρ & ἐπέκεινα τοῦ βορέα. Pindarus verò etiam apertius hanc nominis hujus rationem ſequitur, Olympionicarum Od. III.

τὰς μεθέπων, ἴδε κἀκείναν χθόνα,
πνοιᾶς ὄπισθεν βορέα
ψυχροῦ.

Pauſanias autem Ἠλιακ. primo (Lib. V. c. 7.) refert, primum omnium Olenem Lycium dixiſſe eſſe quoſdam homines. οἱ ὑπὲρ τὸν ἄνεμον οἰκοῦσι τὸν Βορέαν. *Idem.*

9. οἵ τ' ἐξηγούμενοι) Lego οἵ γ' ἐξηγούμενοι. *Idem.*

10. Ὑπερβορέους τοὺς βορειοτάτους) Hac forma multa vulgò à poëtis uſurpantur. ὑπέρπικρος Sophocli eſt πικρότατος, ὑπέρξηρος, ξηρότατος. Æſchylo autem ὑπερβόρεος τύχη eſt fortuna, quæ flet admodum ſecunda. *Idem.*

σκοπεῖν. Η μὲν οὖν πρώτη διέξοδος αὐτῷ τῶν ὑπομνημάτων τοιαύτη.

A referre. Haec ergo eſt primi ejus commentariorum explicatio.

[1] Εν δὲ τῇ δευτέρᾳ πειρᾶται διόρθωσίν τινα ποιεῖσθαι τῆς γεωγραφίας, καὶ τὰς ἑαυτοῦ λέγειν ὑπολήψεις· πρὸς ἃς πάλιν εἰ ἔστι τις ἐπανόρθωσις, πειρατέον προσφέρειν. Τὸ μὲν οὖν τὰς μαθηματικὰς ὑποθέσεις ἄγειν, καὶ φυσικὰς, εὖ λέγεται· καὶ ὅτι εἰ σφαιροειδὴς ἡ γῆ καθάπερ καὶ ὁ κόσμος, περιοικεῖται, καί τ' ἄλλα τὰ τοιαῦτα. Εἰ δὲ τηλικαύτη, ἡλίκην αὐτὸς εἴρηκεν, * οὐχ ὁμολογοῦσιν. [2] Οἱ ὕστερον δ' ἐπαινοῦσι τὴν ἀναμέτρησιν· [3] ὅμως δὲ [4] πρὸς τὴν σημείωσιν τῶν κατὰ τὰς οἰκήσεις ἑκάστας φαινομένων, προσχρῆται τοῖς διαστήμασιν ἐκείνοις Ιππαρχος, ἐπὶ τοῦ διὰ Μερόης καὶ Αλεξανδρείας καὶ Βορυσθένους μεσημβρινοῦ μικρὸν παραλλάττειν φήσας παρὰ τὴν ἀλήθειαν. Καὶ περὶ τοῦ σχήματος δ' ἐν τοῖς ἑξῆς διὰ πλειόνων· καὶ δεικνὺς, ὅτι σφαιροειδὴς καὶ ἡ γῆ σὺν τῇ ὑγρᾷ φύσει, καὶ ὁ οὐρανὸς, ἀλλοτριολογεῖν ἂν δόξειεν· ἀρκεῖ γὰρ τὸ ἐπὶ μικρόν· [5] Εξῆς δὲ τὸ πλάτος τῆς οἰκουμένης ἀφορίζων φησὶν, ἀπὸ μὲν Μερόης [6] ἀπὸ τοῦ δι'

* Legendum οὐχ ὁμολογοῦσιν οἱ ὕστερον οὐδ' ἐπαινοῦσι τὴν ἀναμέτρησιν.

Secundo libro quamdam molitur Geographiae correctionem, & ſuas proponit ſententias: quibus ipſis an aliqua poſſit adhiberi emendatio, tentandum ſit. Nam quidem rectè dicitur, quòd mathematica & phyſica poſtulata ſint uſurpanda: & quòd terra per orbem inhabitetur. Siquidem ſicut totum univerſum, ipſa quoque globi habeat figuram aliáque id genus. Utrùm verò ea ſit, quam ipſe ponit, quantitas, non convenit inter ſcriptores: poſteriores quidem dimenſionem ejus laudant: tamen Hippar-

B chus ad annotanda, quae ſecundùm habitationes diverſa in rebus coeleſtibus obſervantur, adhibens ab eo tradita intervalla, in Meroës, Alexandreae & Boryſthenis meridiano eum nonnihil ait à vero deviaſſe: deinceps de figura pluribus diſſerit: ac demonſtrans terram unà cum aquae elemento globum conſtituere, ſicut coelum, videtur aliena loqui: ſufficit enim non multum ab ea forma abeſſe. Porrò latitudinem terrae definiens, à Meroës meridiano

1. Εν δὲ τῇ δευτέρᾳ) Tranſit ad ſecundum Eratoſthenis librum. Capita præcipua ejus libri, in quæ inquirit, ſunt hæc. Primum, De totius terræ dimenſione. Secundum, De dimenſione latitudinis & longitudinis τῆς οἰκουμένης. Tertium eſt de orbis habitati diviſione. Perſtringit & alia quædam leviora. *Idem.*

2. οἱ ὕστερον δ' ἐπαινοῦσοι τὴν ἀναμέτρησιν) ut Plinius libro II. cap. 108. de Eratoſthene ſcribens. *Improbum auſum, verùm ita ſubtili computatione comprehenſum, ut pudeat non credere.* Paullò poſt. *Univerſum autem hunc circuitum Eratoſthenes in omnium quidem literarum ſubtilitate, & in hac utique præter cæteros ſolers, quam cunctis probari video.* Sed alia profectò Strabonis mens ut ex iis quæ ſequuntur licet intelligere: Quare omnino legendum eſſe cenſeo, εἰ δὲ τηλικαύτη ἡλίκην αὐτὸς εἴρηκεν, οὐχ ὁμολογοῦσιν οἱ ὕστερον, οὐδ' ἐπαινοῦσι τὴν ἀναμέτρησιν. Nam avulſum eſſe τὸ, οἱ ὕστερον ab ὁμολογοῦσι, etiam pueri poſſunt animadvertere. Sit mox ὁμολογοῦσι καὶ οἱ ὕστερον. Eratoſthenicas porrò orbis dimenſiones à poſterioribus ſcriptoribus fuiſſe reprehenſas quis neget affirmante M. Tullio? verba ejus ſcribentis ad Atticum II. ep. 6. *Etenim Geographica quæ conſtitueram magnum opus eſt. Ita valdè Eratoſthenes quem mihi propoſueram à Serapione & ab Hipparcho reprehenditur. Quid cenſes ſi Tyrannio acceſſerit?* Idem ex Vitruvii lib. I. liquido apparet. Sed quid aliorum teſtimonio opus eſt, quum Strabo ipſe μονονουχὶ φωνὴν ἀφιεὶς ita clamet ſe ſcripſiſſe? Sic ille libro ſequenti repetens quæ hìc dicuntur, Τούτοις συνῳδάπως ἐστὶ καὶ τὰ ὑπὸ Ιππάρχου λεγόμενα φησὶ γὰρ ἐκεῖνος ὑποθέμενος τὸ μέγεθος τὴν γῆς ὅπερ εἶπεν Ερατοσθένης ἐντεῦθεν δὴ ποιεῖσθαι τὴν τῆς οἰκουμένης ἀφαίρεσιν οὐ γὰρ πολὺ διοίσειν πρὸς τὰ φαινόμενα τῶν οὐρανίων καθ' ἑκάστην τὴν οἴκησιν οὕτως ἔχειν τὴν ἀναμέτρησιν, ἢ ὥς οἱ ὕστερον ἀποδεδώκασι. *Idem.*

3. ὅμως δὲ πρὸς τὴν) Licet non probarentur Hipparcho pleraque eorum quæ dicta ſunt ab Eratoſthene: tamen quantum ad σημείωσιν τῶν κατὰ τὰς οἰκήσεις ἑκάστας φαινομένων, uſus eſt Hipparchus iis, quæ

C docuerat Eratoſthenes & ejus dimenſiones ſecutus eſt: non quod putaret in his nihil eum erraſſe: animadvertebat enim peccatum eſſe ab eo in notandis meridianis Meroes Alexandriæ, & Boryſthenis: ſed quia putabat parum referre, utrùm Eratoſthenem an alios ſequeretur, in hoc quidem argumento in quo verſabatur Hipparchus. Hæc plana erunt è ſuperioribus Strabonis verbis. *Idem.*

4. πρὸς τὴν σημείωσιν) Ex hoc opere retulit quædam Strabo lib. ſequenti. Nec periit prorſus Hipparchi liber ille. *Idem.*

5. Εξῆς δὲ τὸ πλάτος τῆς οἰκουμένης ἀφορίζων) Caput eſt aliud. Eò autem tota ſequens Strabonis diſputatio redit, ut doceat Eratoſthenem peccaſſe in ineunda ratione τοῦ πλάτους τῆς οἰκουμένης. Cauſa errandi fuit Eratoſtheni Pytheas Maſſilienſis. Nam cum rectè ſentiret Eratoſthenes longitudinem terræ cognitæ altero tanto latitudinem excedere, quia Pyteæ fidem habens ſibi perſuaſerat longè latiorem eam eſ-

D ſe quam eſſet re vera, coactus poſtea eſt, ut illud ſervaret διπλασίον εἶναι τὸ μῆκος τοῦ πλάτους, coactus inquam eſt Eratoſthenes in longitudinis dimenſione multa à veritate aliena comminiſci. *Idem.*

6. ἀπὸ τοῦ δι' αὐτῆς μεσημβρινοῦ) Quis non miretur interpretem rerum mathematicarum periſſimum hanc lectionem ferre potuiſſe? Ego verò licet τῶν μαθημάτων μόνον ἁψάμενος, tamen facilè intelligo ſtare hanc lectionem non poſſe: niſi quis fortaſſe putet meridianum in ſphæra circulum ab ortu duci ad occaſum. Nam hæc ſibi vult iſta egregia lectio. Sed locus profectò eſt corruptus. Legendum eſt, ἀπὸ τοῦ δι' αὐτῆς παραλλήλου. Erroris cauſa fuit, quod librarii hanc vocem non ſcripſerant, ſed ita notarant ☊ quod apud Ptol. plurib. in locis occurrit. Hanc ═ igitur notam cum non intelligeret aut malè intelligeret (quæ deterior eſt ignorantia) exſcriptor, pro παραλλήλου ſcripſit

pronuntiat uſque ad Alexandrinum A eſſe CCIↃↃ ſtadia: deinde ad Helleſpontium ad VIII CIↃ atque C ſtadia: hinc ad Boryſthenem IↃↃ, deinde ad circulum, qui per Thulen tranſit (quam Pytheas à Britannia inſula ait ſex dierum navigationem abeſſe verſus ſeptentrionem, vicinam congelato mari) alia CCIↃↃ CIↃ IↃ ſtadia: quòd ſi adhuc addamus ultra Meroën alia III CIↃ CCCC ſtadia, ut etiam 4 Aegyptias inſulas, Cinnamomiferam regionem, ac Taprobanam complectamur, fore in univerſum ſtadia XXXVIII *es* millia. Ac reliqua ſanè intervalla, quia ſatis de iis convenit, concedamus ita habere. Quis autem mentis compos intervallum quòd à Boryſthene B ad Thulen ponit, pro vero judicabit? cùm & Pytheas, qui Thules hiſtoriam retulit,

αὐτῆς μεσημβρινοῦ 1 μέχρι Ἀλεξανδρείας, εἶναι μυρίους· ἔνθεν δὲ εἰς τὸν Ἑλλήσποντον, περὶ P. 63. ὀκτακισχιλίους ἑκατὸν σταδίους· εἶτ' εἰς Βορυσθένη πεντακισχιλίους· εἶτ' ἐπὶ τὸν κύκλον τὸν διὰ Θούλης (2 ἥν φησι Πυθέας ἀπὸ μὲν τῆς Βρεττανικῆς 3 ἓξ ἡμερῶν πλοῦν ἀπέχειν πρὸς ἄρκτον, 4 ἐγγὺς δ' εἶναι τῆς πεπηγυίας θαλάττης) ἄλλους ὡς μυρίους χιλίους πεντακοσίους. Ἐὰν οὖν ἔτι προσθῶμεν ὑπὲρ τῆς Μερόης, ἄλλους τρισχιλίους τετρακοσίους, 5 ἵνα καὶ τὴν τῶν Αἰγυπτίων * νῆσον ἔχωμεν, 6 καὶ τὴν κινναμωμοφόρον, 7 καὶ τὴν Ταπροβάνην, ἔσεσθαι σταδίους τρισμυρίους ὀκτακισχιλίους. Τὰ μὲν οὖν ἄλλα διαστήματα δεδόσθω αὐτῷ· ὡμολόγηται γὰρ ἱκανῶς· τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ Βορυσθένους ἐπὶ τὸν διὰ Θούλης κύκλον, τίς ἂν δοίη νοῦν ἔχων, 8 ὅτε γὰρ ἱστορῶν

* Vulgò νήσων.

ſcripſit μεσημβρινοῦ. Multa id genus peccata in optimis quibuſque ſcriptoribus, & docti viri ſæpe obſervarunt, & nos, ſi Deus noſtris ſtudiis faverit, alias detegemus. Nunc uno exemplo erimus contenti. Legitur in Epitome Stephani voce Αἰγαῖον, campum Phocidis ad Cirrham Ægæum appellari: deinde additur λέγεται παρὰ αἶγα ποτὲ φερομένην ἀπὸ τοῦ περὶ τὸ Πύθιον ὄρους, quæ lectio admodum mirifica eſt & ſuavis. Fluvium enim in capram facetè tranſmutat. Scripſerat verò Stephanus παρὰ αἶγαν ποταμὸν φερόμενον, ubi ſimilis ſuperiori error. Nam librarius hanc notam ⩘ quæ ποταμὸν ſignificat (ut ſæpe apud Ptolem.) ⩘ non intelligens, ποτὲ ſcripſit & αἶγαν in αἶγα deinde commutavit. At Euſtathius locum Stephani deſcribens non aliter legit. Porrò notis prius ſcriptum fuiſſe hunc locum facilè ſibi perſuadebunt, qui ſciunt hæc artis, ut ſic dicam, vocabula, non niſi notis ferè ſolita exprimi. Habeo ego plurimos ſcriptores Græcos manu ſcriptos, in quibus pro ἥλιος plerunque reperies aſtrologorum hanc notam ☉, pro σελήνη iſtam ☾ & alia ejus generis. Atque ☉ hæc quidem probabiliter dici poſſunt: Puto tamen minori facta mutatione legendum eſſe ἐπὶ τοῦ δι' αὐτῆς μεσημβρινοῦ. Nam latitudinis μέτρον eſt ſegmentum meridiani circuli inter parallelos. Sic loquitur Ptolem. Geogr. libro primo, κατὰ δὲ τὸ πλάτος, ὁ δι' αὐτοῦ γραφόμενος παράλληλος ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ ἐπὶ τοῦ μεσημβρινοῦ, & alibi. Sed Strabo quoque libro ſecundo in ſimillimo loco, ἀκολουθεῖ τὸ ἀπὸ Βαβυλῶνος ἐπὶ τοῦ δι' αὐτῆς μεσημβρινοῦ ἐπὶ τὰ ἀρκτικὰ ὄρη πλείους εἶναι τῶν ἑξακισχιλίων. Quare dubio procul hîc quoque ſic legendum. *Idem.*

1. μέχρι Ἀλεξανδρείας εἶναι μυρίους.) Stadiaſmus Eratoſthenis eſt hujuſmodi.

A Meroe Alexandriam ſtadia	10000.
Ad Helleſpontum	8100.
Ab Helleſponto ad Boryſthenem	5000.
Inde ad Thulen	11500.
Summa ſtadiorum	34600.

Accedant ad hanc ſummam ſtadia quadringenta ſupra tria millia, ut eos quoque complectamur qui omnium maxime ad meridiem accedunt. Sic erit τὸ ὅλον πλάτος τῆς οἰκουμένης ſtadiorum 38000. Atque hic eſt Eratoſthenis ſtadiaſmus, in quo reliqua concedens, unum reprehendit Strabo: Quod à Boryſthene ad Thulen tantum eſſe voluerit intervallum, Pytheam ſecutus, quem vaniſſimum & mendaciſſimum fuiſſe ſcriptorem aliquot argumentis evincit. *Idem.*

2. ἣν φησι Πυθέας) Scripſerat Pytheas Maſſilienſis γῆς περίοδον, ut ex Apollonii ſcholiaſte conſtat, auctor antiquus, qui Dicæarchum ac Polybium præceſſerit. Meminere Pytheæ præter Polybium & Strabonem, Plinius, Athenæus, Cleomedes, alii. *Idem.*

3. ἓξ ἡμερῶν πλοῦν ἀπέχειν πρὸς ἄρκτον) Plinius II. c. 75. *Quod fieri in inſula Thule Pytheas Maſſilienſis ſcripſit, ſex dierum navigatione in ſeptentrionem à Britannia diſtante.* Idem.

4. ἐγγὺς δ' εἶναι τῆς πεπηγυίας θαλάττης) *Sic* vocatur pars Oceani, quæ eſt verſus ſeptentrionem, quod mare & Cronium vocatur & mortuum. Dionyſius poëta de hoc mari, verſ. 32. *Idem.*

Πόντον μὲν καλέουσι πεπηγότα τε, κρόνιον τε.
Ἄλλοι δ' αὖ καὶ νεκρὸν ἐφήμισαν.

C Verum hic videtur mare glaciale anguſtius accipi, pro eo quod ipſi polo eſt ſubjectum. *Idem.*

5. Aegyptias Inſulas) Τὴν τῶν Αἰγυπτίων νήσων. *Locus mihi vehementer ſuſpectus mendi, nam ne, ſi νῆσον quidem legamus, ſcire poſſum quid intelligatur.* Xyland.

5. ἵνα καὶ τὴν τῶν Αἰγυπτίων νῆσον ἔχωμεν) Negat Xylander ſcire ſe quænam ſint iſtæ Ægyptiorum inſulæ. Atqui dicebat paullò antè Geographus Ægyptios iſtos cum alia in illo tractu loca obtinuiſſe, tum inſulam quandam ſupra Meroen; De his igitur Ægyptiis & de hac inſula nunc loquitur. de quo etiam libro XVII. ſic ſcribit: ἄλλην δ' εἶναι νῆσον ὑπὲρ τῆς Μερόης ἣν ἔχουσιν οἱ Αἰγυπτίων φυγάδες. vide & lib. II. *Caſaub.*

6. καὶ τὴν κινναμωμοφόρον) Ultra quam nondum perventum ætate Eratoſthenis, ut teſtatur ipſe infra lib. XVI. Poſtea autem penetravit ulterius Jambulus: de cujus navigatione vide Diodorum lib. II. Hunc deinde plurimi ſunt ſtatim ſecuti. *Idem.*

7. καὶ τὴν Ταπροβάνην) quæ eſt & ipſa νοτιωτάτη. D Vide lib. XV. p. 690. *Idem.*

8. Ὅτε γὰρ ἱστορῶν τὴν Θούλην Πυθέας) Hunc locum Strabonis illuſtrat & laudat Joannes Tzetzes in Allegorico Poemate Jambico, (quod nuper è ſchedis M. SS. à Clariſſimo Viro & eruditiſſimo Iſaaco Caſaubono mihi ultro collatis, ut ſunt ἄφθονοι αἱ Μουσῶν μουσοφίλων τε θύραι, luce & latina donavi verſione) his Trimetris, emendatius nunc editis, quibus Allegoriæ de Rhea expoſitio elementaris continetur.

Στοιχειακῶς γῆν τὴν Ῥέαν πάλιν νόει,
Γῆν πλὴν ἐκείνην τὴν ἀκόσμητον λέγω,
Τὴν ὑλικὴν σώζουσαν, ὡς Κρόνος λόγου.
Οἵαν φέρει που καὶ Στράβων τὸν Πυθέαν.
Θούλην διαγράφοντα, τὴν νῆσον λέγειν,
Γῆν, ἀέρα θάλασσαν οὐ πεφυκέναι,
Ἐοικέναι δὲ πνεύμονι θαλασσίῳ.
Ὁποῖα δεσμῷ τῶν ὅλων ὑπηργμένῳ,
Μήτ' οὖν πορευτῷ, μήτε πλωτῷ τὴν φύσιν.

τὴν Θούλην [1] Πυθέας ἀνὴρ ψευδέστατος ἐξήτασται· καὶ οἱ τὴν Βρεττανικὴν Ἰέρνην ἰδόντες, οὐδὲν περὶ τῆς Θούλης λέγουσιν, ἄλλας νήσους λέγοντες μικρὰς περὶ τὴν Βρεττανικήν. * [2] Αὕτη τὲ καὶ ἡ Βρεττανικὴ, τὸ μῆκος ἴση πώς ἐστι τῇ Κελτικῇ παρεκτεταμένη, τῶν πεντακισχιλίων οὐ μείζων σταδίων, καὶ τοῖς ἄκροις τοῖς ἀντικειμένοις ἀφοριζομένη. Ἀντίκειται γὰρ ἀλλήλοις, τά τε ἑῶα ἄκρα τοῖς ἑῴοις, καὶ τὰ ἑσπέρια τοῖς ἑσπερίοις· καὶ τά γε ἑῶα ἐγγὺς ἀλλήλων ἐστὶ μέχρις ἐπόψεως, τό, τε Κάντιον, καὶ αἱ τοῦ

*Lego Αὕτη δὲ ἡ Βρ.

A homo mendaciſſimus ſit inventus: & qui Iberniam Britannicam viderunt, nihil de Thule dicant, ſed alias quaſdam parvas circa Britanniam inſulas commemorent. Et ipſa Britannia longitudine feré aequalis eſt Celticae juxta porrectae, non amplius 5000 ſtadiorum, atque extremitatibus oppoſitae regionis definitur: opponuntur enim invicem orientales orientalibus, atque occiduae occidentalibus: adeoque orientales propinquae invicem ſunt ita, ut altera ab altera conſpici poſſit, Cantium inquam &

Quæ his Romanis Senariis exprimere tentavimus.

Terram Rheam elementariter rurſus puta,
Tellurem eam quæ non ſit ornata aſſero,
Ac materiai ſervet, ut Cronus, ſtatum,
Quod protuliſſe Pytheam refert Strabo.
Qui cum inſulam deſcriberet Thulem maris,
Terram, aërem, æquor conſtitiſſe minime, ait:
Sed eſſe pulmoni marino comparem,
Quaſi univerſorum eſſet aliquod vinculum,
Quæ nec ſolo ire nec ſalo, fuit integrum.

Hæc porro per ἐπεξήγησιν ab eodem Jambographo paulo poſt fuſius & paulo dilucidius exponuntur, ubi Ægyptiorum commenta expendens & explodens ait:

Εὕρημα δ' ἐστὶ τοῦτο τῶν Αἰγυπτίων,
Οἱ τῆς προνοίας ἐξελόντες τοὺς λόγους,
Πρὸ Μώσεως γράψαντες εἰς κοσμουργίαν.
Οὐχ ὡς Μωυσῆς τῷ μεθύστερον χρόνῳ,
Ἔβλεψαν ὀρθῶς εἰς τὸ φῶς τῶν δογμάτων.
Ἀλλ' εἰς ὀλισθοὺς ἐκτράπεντες καὶ χάη,
Ὕλης τοποῦντες τοὺς κενοὺς τάχα λόγους,
Ἀφέντες εἰπεῖν ἐν διαυγεῖ τῷ λόγῳ,
Ὡς ἦν ἀὴρ, θάλασσα γῆ, πυρὸς φύσις,
Ὁμοῦ κατ' ἀρχὰς πάντα συμπεφυρμένα,
Οἷα τὰ Θούλης Πυθέας διαγράφει,
Πέριξ δὲ τὴν ἄβυσσον ἦν κρύπτον σκότος,

Hæc quoque κατὰ πόδα Latinis modulis ita expreſſimus.

Inventum id eſt Ægyptiorum maximè
Qui providentiæ parum exactis modis,
De mundi opificio ante Moſem ſcripſerant:
At non ut idem poſtea vates Dei,
Vidêre acute, in luce vera dogmatum:
Sed in ruinas flexerint cum ſe & chaos,
Fortaſſe fingentes modos Hyles novos,
Quaſi nequeant ſermone claro dicere,
Ut aër, unda, terra, & ignis fervidus
Ab initio confuſa fuerint omnia,
Ut Pytheas Thulem fuiſſe ait inſulam;
Ubi circa Abyſſum occulta caligo fuit.

Ad hæc quoque commode referri, & cum his non ab re conferri poſſunt quæ ſcribit Polybius perhibente Strabone lib. II. p. 104. ab eodem Pythea de
D Thule dicta fictave. προσιστορήσαντος (Πυθέου) καὶ τὰ περὶ τῆς Θούλης, καὶ τῶν τόπων ἐκείνων, ἐν οἷς οὔτε γῆ κατ' αὐτὸν ὑπῆρχεν ἔτι, οὔτε θάλαττα, οὔτε ἀὴρ, ἀλλὰ συγκριμά τι ἐκ τούτων πλεύμονι θαλαττίῳ ἐοικὸς, ἐν ᾧ φησι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν αἰωρεῖσθαι, καὶ τὰ σύμπαντα καὶ τοῦτον ὡς ἂν δεσμὸν εἶναι τῶν ὅλων, μήποτε πορευτὸν, μήτε πλωτὸν ὑπάρχοντα. τὸ μὲν οὖν τῷ πλεύμονι ἐοικὸς αὐτὸς ἑωρακέναι, τ' ἄλλα δὲ λέγειν ἐξ ἀκοῆς.

—— —— *Alterius ſic*
Alter poſcit opem
—— —— *Auctor, & conjurat amicè.*

Hanc eandem ὑπόθεσιν quaſi ſerram reciprocat Geographus lib. IV. pag. 201. non tamen ἀπροσδιονύσως. Cæterum quæ eodem libro IV. pag. 203. à Strabone de Vocontiis ſcribuntur, conſentanea ſunt his quæ leguntur apud Liv. lib. XXI. c. 31. Annibal à Tricaſ-
B ſinis *per extremam oram Vocontiorum agri tetendit in Tricorios; haud uſquam impedita via, priuſquam ad Druentium flumen pervenit*, &c. Morellus in Spicilegiis animadverſ. in Strabon. Geograph.

1. Πυθέας ἀνὴρ ψευδέστατος ἐξήτασται) Scripſerat Pytheas, ut jam diximus, γῆς περίοδον: ac quia in Gallia natus erat; de partibus ſeptentrionalibus potiſſimum plerique eum auctorem amplectebantur: ut qui de vicinis regionibus potuiſſet fidelius, quam ulli Græci ante eum feciſſent ſcribere, præſertim qui, ut ipſe ajebat, totam exteri maris oram luſtraſſet à Gadibus ad Tanaim: neque ſanè dubium multa eum Græcos docuiſſe, quæ prius ipſi ne audiviſſent quidem: cujuſmodi ſunt quæ de Thule ſcripſerat, quam non eſſe aliam quàm quæ Iſlandia hodie dicitur, facilè doctis viris aſſentior. Eratoſthenes verò Pytheam tanti fecit, ut ſingulas ejus ſententias ſingula eſſe oracula exiſtimaſſe videatur: quicquid enim ab eo ſcriptum fuerat, ille ἀβασανίστως pro certo accipiebat: unde magni ejus manarunt errores. Nam in Geographia quoque ἑνὸς
C δοθέντος ἀτόπου quàm plurima monſtra ſequuntur. Quod quum Polybius aliique magni viri & Eratoſthene κριτικώτεροι animadverterent, viderentque Pytheam falſa multa tradidiſſe etiam de iis, quæ Græcis hominibus nota erant atque explorata, ita cœpit Pytheæ fides eſſe ſuſpecta, ut jam multi non alio loco ejus ſcripta quam poëtarum fabulas haberent. Et ſanè cum in plerisque rebus, omnibus notis, mendacii convictum Pytheam tenerent (ut quum dixerat Britanniam longitudine eſſe ſtad. XX. mill. & amplius, abeſſeque Cantium à Gallia aliquot dierum πλοῦν) non erat cur putarent docti homines eum veriora ſcripſiſſe de iis, in quibus ſciſſet non eſſe παρὰ πόδας τὸν ἔλεγχον. (Nam ut teſtatur in alia re Xenophon & experientia docet, τὸ πόρρω eſt ἀπατητικώτερον) Hinc adeo factum eſt ut ne in iis quidem, quæ à Pythæa verè ſcripta eſſent, fides ei ab iiſdem magnis viris haberetur. Quid mirum? Ea enim eſt ſæpe mentientium conditio ut etiam ſi quid verè dicant, falſum tamen id videatur: εἰ δ' αὐτὸς αὐτὸν ὧδε παιδεύεις, ait Sophocl. de mendace, ὅταν θέλῃς γενέσθαι χρηστὸς, ὀφθήσῃ κακός. Hæc ſi cogitaſſet Cimber quidam, nunquam profectò tam ſtultus fuiſſet, ut Strabonem maximum præſtantiſſimumque ſcriptorem propter hoc de Pythea indicium damnandum deſpuendæ (ſic enim loquitor ὁ κατάπτυστος) temeritatis pronuntiaret Homo diligens: qui (ut alia nunc miſſa faciam) Strabonem de quo tam audacter pronuntiabat, adeo oſcitanter legerat, ut ne hoc quidem intellexerit, adverſus quem ſit hæc illius diſputatio inſtituta. Hipparchum defendit iſte Becceſelenus: Geographo res eſt cum Eratoſthene. *Caſaub.*

2. Αὕτη τε τὲ καὶ ἡ Βρεττανική.) Καὶ *omnino abundare cenſeo. Deinde Oſtiæi memorantur,* Ὠστιαῖοι, *ii ſunt ad Oceanum occiduum, ut apud Stephanum de urbibus citatur ex hoc ipſo Pythea.* Xyland.

I. καὶ

Rheni oſtia. At ille inſulam xx. ſtadio- A rum millibus longiorem facit, aitque Cantium aliquot dierum navigatione abeſſe à Celtica. De Oſtiæis etiam, & quæ trans Rhenum ſunt ad Scythiam uſque [illegible], omnia falſa perhibuit, ut qui tam multa de iis mentitus ſit quæ nota ſunt omnibus, non facilè videatur de iis vera traditurus quæ ab omnibus ignorántur. Jam parallelum qui per Boryſthenem tranſit, eumdem eſſe cum Britannico Hipparchus aliique inde conjiciunt, quòd idem parallelus eſt Byzantii ac Maſſiliæ: nam quam Eratoſthenes umbræ ad gnomonem rationem Maſſiliæ adſcripſit, eandem ſe ſub ejuſ- B dem nominis tempus Byzantii obſervaſſe Hipparchus ſcribit. Jam à Maſſilia in mediam Britanniam non amplius eſt 100. ſtadiis. Atqui è Britannia media non amplius IV. ſtadiorum progreſſus millia, terram inveniet cujus diverſa ſit habitationis ratio, nempe ad Hiberniam: ut ulteriora iſta, in quæ ille Thulen rejicit, non jam habitari poſſint. Qua etiam ductus conjectura dixerit inter Thules & Boryſthenis circulum CCIƆƆ ac CIƆIƆ ſtadia intereſſe, non video. Cæterùm à latitudine aberrans, neceſſariò etiam in longitudine deſignanda eſt allucinatus. Nam cognitam longitudinem cognita latitudine duplo eſſe ampliorem, C cùm poſteriores, tum reliquorum etiam

A Ῥήνου ἐκβολαί. Ὁ δὲ, πλειόνων ἢ δισμυρίων ἀποφαίνει τὸ μῆκος τῆς νήσου, καὶ τὸ Κάντιον ἡμερῶν τινων πλοῦν ἀπέχειν τῆς Κελτικῆς φησι. [1] Καὶ τὰ περὶ τοὺς Ὠστιαίους δὲ, καὶ τὰ πέραν τοῦ Ῥήνου τὰ μέχρι Σκυθῶν, πάντα κατέψευσται τῶν τόπων. Ὅστις οὖν περὶ τῶν γνωριζομένων τόπων τοσαῦτα ἔψευσται, σχολῇ γ' ἂν περὶ τῶν ἀγνοουμένων παρὰ πᾶσιν ἀληθεύειν δύναιτο. [2] Τὸν δὲ διὰ τοῦ Βορυσθένους παράλληλον, τὸν αὐτὸν εἶναι τῷ διὰ τῆς Βρεττανικῆς εἰκάζουσιν Ἵππαρχός τε καὶ ἄλλοι, [3] ἐκ τοῦ τὸν αὐτὸν εἶναι, καὶ τὸν διὰ Βυζαντίου, τῷ διὰ Μασσαλίας. [4] ὃν γὰρ λόγον εἴρηκε τοῦ ἐν Μασσαλίᾳ γνώμονος πρὸς τὴν σκιὰν, τὸν αὐτὸν καὶ Ἵππαρχος [5] κατὰ τὸν B ὁμώνυμον καιρὸν εὑρεῖν ἐν τῷ Βυζαντίῳ φησίν· ἐκ Μασσαλίας δὲ εἰς μέσην τὴν Βρεττανικὴν, οὐ πλέον ἐστὶ τῶν πεντακισχιλίων σταδίων. ἀλλὰ μὴν ἐκ μέσης τῆς Βρεττανικῆς οὐ πλέον τῶν τετρακισχιλίων προελθὼν, [6] εὕροι ἂν οἰκήσιμον ἄλλως πως· [7] τοῦτο δ' ἂν εἴη τὸ περὶ τὴν Ἰέρνην· ὥστε τὰ ἐπέκεινα εἰς ἃ ἐκτοπίζει τὴν Θούλην, οὐκέτ' οἰκήσιμα. Τίνι δ' ἂν καὶ στοχασμῷ λέγοι τὸ ἀπὸ τοῦ διὰ Θούλης ἕως τοῦ διὰ Βορυσθένους μυρίων καὶ χιλίων πεντακοσίων, οὐχ ὁρῶ. Διαμαρτὼν δὲ τοῦ πλάτους, ἠνάγκασται καὶ τοῦ μήκους ἀστοχεῖν· [8] ὅτι μὲν γὰρ πλέον ἢ διπλάσιον p. 64. C τὸ γνώριμον μῆκός ἐστι τοῦ γνωρίμου πλάτους, ὁμολογοῦσι καὶ οἱ ὕστερον καὶ τῶν ἄλλων [9] οἱ χα-

1. καὶ τὰ περὶ τοὺς Ὠστιαίους) Stephanus Ὠστίωνες ἔθνος παρὰ τῷ δυτικῷ ὠκεανῷ, οὓς Κοσσίνους Ἀρτεμίδωρός φησι. Πυθέας δ' Ὠστιαίους. *Caſaub.*

2. Τὸν δὲ διὰ τοῦ Βορυσθένους παράλληλον) Incipit ratione probare falſum eſſe quod Pythæam ſecutus [illegible]t Eratoſthenes, eſſe nimirum à parallelo per Boryſthenem ducto ad Thulen ſtadia 11500. Ita autem diſputat. Parallelus per Boryſthenem ductus idem eſt ei qui per Britanniam ducitur. Atqui ab eo parallelo non porrigitur verſus ſeptentrionem ἡ οἰκήσιμος ultra quatuor ſtadiorum millia. Ergo quam commemorat Pythæas; aitque abeſſe tam longè à Britannia, extra τὴν οἰκουμένην erit, aut nuſquam erit potius. *Idem.*

3. ἐκ τοῦ τὸν αὐτὸν εἶναι) Supplendum quod à Strabone omittitur, ut ſit argumentatio hujuſmodi: Intervallum quod eſt à Byzantio ad Boryſthenem ei quod eſt à Maſſalia ad Britanniam, æquale eſt: Byzantium autem & Maſſilia in eodem ſunt parallelo. Ergo & Boryſthenes & Britannia ſunt in eodem parallelo. Nam hoc eſt quod probare intendit. Sed hæc alias pluribus ad librum ſecundum, Deo dante, explicabimus. *Idem.*

4. ὃν γὰρ λόγον εἴρηκε τοῦ ἐν Μασσαλίᾳ γνώμονος πρὸς τὴν σκιὰν) Ptolemæo auctore οἵων ὁ γνώμων Maſſiliæ 60. talium partium erit umbra ἡ μὲν θερινὴ 20. 50. (Vide & Diodorum Siculum libro primo, pagina 43.) ἡ δὲ ἰσημερινὴ, 55[illegible] 55. Ergo de Byzantio idem dicendum. Strabo autem libro ſequenti ex Hipparcho docet gnomonem Byzantii ἐν τῇ θερινῇ τροπῇ λόγον ἔχειν πρὸς τὴν σκιὰν, ὃν τὰ ἑκατὸν εἴκοσι πρὸς τεσσαράκοντα δύο λείποντα π[illegible]τῳ. *Idem.*

5. κατὰ τὸν ὁμώνυμον καιρ[illegible] Sic vocat diverſorum annorum ſimilia tempora, puta, θερινὴν τροπὴν aut χειμερινὴν, aut alium ὁμωνύμου μηνὸς diem ὁμώνυμον. Sic Diodorus Siculus lib. XIII. κατὰ τὴν ὁμώνυμον ἡμέραν καὶ τὴν αὐτὴν ὥραν. *Idem.*

6. εὕροι ἂν οἰκήσιμον ἄλλως πως) ἄλλως, hoc eſt, ὡς ἔτυχε ſive κακῶς, vel ἀθλίως ut loquitur lib. II. de eadem re. Sic uſurpavit hanc vocem ſupra: ubi κατανοήσας ἄλλως dixit pro κακῶς. Quare fallitur Xyland. *Idem.*

7. τοῦτο δ' ἂν εἴη τὸ περὶ τὴν Ἰέρνην) Nimirum putavit Strabo Iberniam Britanniæ eſſe πρὸς ἄρκτους: in quo fugit eum ratio, quum ſit ei potius ad occaſum. *Idem.*

8. ὅτι μὲν γὰρ πλέον ἢ διπλάσιον τὸ γνώριμον μῆκος ἐστὶ τοῦ γνωρίμου πλάτους) Ptolemæo latitudo τῆς D οἰκουμένης eſt ſtadiorum 40000. Longitudo autem ſub æquinoctiali ſtadiorum 90000. ſub Rhodiaco parallelo ſtadiorum 72000. Hûc pertinet Pomponii Melæ hic locus l. I. c. 1. *Illius ſitu ob ardorem intercedentis plagæ incognito, hujus dicendus eſt. Hæc ergo ab ortu porrecta ad occaſum, & quia ſic jacet, aliquanto quàm ubi latiſſima eſt longior, ambitur omnis Oceano.* Loquitur Mela περὶ τῆς ἡμετέρας οἰκουμένης, aitque eam longiorem eſſe quàm latiorem: quia, inquit, ſic jacet: hoc eſt quia in longum porrigitur ab ortu ad occaſum: hoc enim ſignificat τὸ jacet. Sic apud Virgilium Aen. I. 228. Servius *terras jacentes* interpretatur, in longum expoſitas. At quæ proferunt in illum locum Melæ docti viri è libris De cælo, à mente Pomponii planè videntur aliena. *Idem.*

9. Οἱ χαριέστατοι) Apud Ariſtotelem οἱ χαρίεντες, ſunt peritiores & doctiores. Sic apud Strabonem paſſim. *Idem.*

A μέσαται· λέγω δὲ ἀπὸ τῶν ἄκρων τῆς Ἰνδικῆς ἐπὶ τὰ ἄκρα τῆς Ἰβηρίας * τοῦ Αἰθιόπων ἕως τοῦ κατὰ Ἰέρνην κύκλου. Ὁρίσας δὲ τὸ λεχθὲν πλάτος, τὸ ἀπὸ τῶν ἐσχάτων Αἰθιόπων μέχρι τοῦ διὰ Θούλης, ἐκτείνει πλέον ἤδη τὸ μῆκος, ἵνα ποιήσῃ πλέον ἢ διπλάσιον τοῦ λεχθέντος πλάτους. Φησὶ δ᾽ οὖν, τὸ μὲν τῆς Ἰνδικῆς μέχρι τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ τὸ στενώτατον, σταδίων μυρίων ἑξακισχιλίων· τὸ γὰρ ἐπὶ τὰ ἀκρωτήρια τεῖνον, τρισχιλίοις εἶναι μεῖζον· τὸ δὲ ἔνθεν ἐπὶ Κασπίους πύλας μυρίων τε καὶ τετρακισχιλίων· εἶτ᾽ ἐπὶ τὸν Εὐφράτην, μυρίων· ἐπὶ δὲ τὸν Νεῖλον ἀπὸ τοῦ Εὐφράτου πεντακισχιλίων· ἄλλους δὲ χιλίους καὶ πεντακοσίους μέχρι Κανωβικοῦ στόματος· εἶτα μέχρι τῆς Καρχηδόνος μυρίους τρισχιλίους B πεντακοσίους· εἶτα μέχρι στηλῶν ὀκτακισχιλίους τοὐλάχιστον· [2] ὑπεραίρει δὴ τῶν ἑπτὰ μυριάδων ὀκτακοσίοις· δεῖν δὲ ἔτι προσθεῖναι τὸ ἐκτὸς Ἡρακλείων στηλῶν κύρτωμα τῆς Εὐρώπης, ἀντικείμενον μὲν τοῖς Ἴβηρσι, προπεπτωκὸς δὲ πρὸς τὴν ἑσπέραν, οὐκ ἔλαττον σταδίων τρισχιλίων· καὶ τὰ ἀκρωτήρια τά τε ἄλλα καὶ τὸ τῶν Ὠστιδαμνίων, ὃ καλεῖται Κάλβιον, καὶ τὰς κατὰ τοῦτο νήσους, [3] ὧν τὴν ἐσχάτην Οὐξισάμην φησὶ Πυθέας ἀπέχειν ἡμερῶν τριῶν πλοῦν. Ταῦτα δ᾽ εἰπών, τὰ τελευταῖα οὐδὲν πρὸς τὸ μῆκος συντείνοντα προσέθηκε τὰ περὶ τῶν ἀκρωτηρίων, καὶ τῶν C Ὠστιδαμνίων, καὶ τῆς Οὐξισάμης, [4] καὶ ὧν φησι νήσων. ταῦτα γὰρ πάντα προσάρκτιά ἐστι, καὶ Κελτικά, καὶ οὐκ Ἰβηρικά, μᾶλλον δὲ Πυθέου πλάσματα. Προστίθησι τοῖς εἰρημένοις τοῦ μήκους διαστήμασιν, ἄλλους σταδίους δισχιλίους μὲν πρὸς τῇ δύσει, δισχιλίους δὲ πρὸς τῇ ἀνατολῇ, [5] ἵνα σώσῃ τὸ πλέον ἥμισυ τοῦ μήκους τὸ πλάτος εἶναι·

Lego καὶ ἀπὸ τῶν ἐσχάτων Αἰθιόπων.

A elegantiſſimus quiſque confitetur: ab [1] extremis Indiæ uſque ad ultimos Hiſpaniæ fines longitudinem: [1] ab extremis Æthiopibus uſque ad Thulen, latitudinem dico. Hanc ille poſtquam definiit, longitudinem porrò extendit, ut eam ampliùs dupla ejus ad latitudinem efficiat proportionem. Itaque inquit, Indiam uſque ad Indum fluvium, ubi eſt arctiſſima, porrigi per XVI. ſtadiorum millia: quæ ad extremitates pertinent partes, tribus ſtadiorum millibus ampliùs, inde ad Caſpias uſque portas, XIV. millia: hinc ad Euphratem CCIↃↃ: ab hoc ad Nilum IↃↃ. rurſum uſque ad Canopicum oſtium CIↃ IↃ. atque hinc B Carthaginem uſque XIII*es* millia: indeque ad columnas Herculis VIII. minimum millia: ſummam ergo fieri ſtadiorum LXX*es* millium & octingentorum: addendam verò adhuc eſſe Europæ curvitatem extra columnas. quæ Hiſpanis oppoſita vergit ad occaſum, non minor tribus ſtadiorum millibus, & extremitates cùm alias, tum Oſtidamniorum, quod appellatur Calbium, eique adjacentes inſulas, quarum ultimam Uxiſamam Pytheas ait abeſſe tridui navigatione. Hæc ille diſſerens, ultima iſta nihil ad longitudinem pertinentia adjecit de promontoriis, & Oſtidamniis C & Uxiſama, ac quas memorat inſulis: atque hæc verſus Septentrionem ſita, & Celtica ſunt, non Hiſpanica: imò Pytheæ potiùs ſunt figmenta. Deinde ad hæc longitudinis ſpacia alia duo ſtadiorum millia occidenti, totidem orienti adjicit, ut latitudinem longitudinis non æquare ſemiſſem teneat

1. Ab extremis Indiæ.) *Etiam hic locus in Græco malè eſt affectus.* Ἰνδικῆν ἐπὶ. *hic* καὶ *fuerat interpolatum, quod ſuſtuli. Sed pro* τοῦ Αἰθιόπων *omnino legendum* τοῦ ἀπ᾽ Αἰθ. *niſi plura etiam deſunt verba. Utut ſit, perſpicuè locum converti.* Xyland.

2. ὑπεραίρειν δὴ τῶν ἑπτὰ μυριάδων ὀκτακοσίοις) Ineamus quæſo rationem.

Ab extrema India ad Indum fluvium	16000.
Inde ad Caſpias Pylas	14000
A Caſpiis ad Euphratem	10000.
Inde ad Nilum	5000.
Ad oſtium Canobicum	1500.
Inde Carthaginem uſque	13500.
Ad Columnas Herculis	8000.

Hic eſt ſtadiaſmus Eratoſthenis: unde redit ſumma ſtadiorum 68000. Atqui Strabo ait ὑπεραίρειν ὀκτακοσίοις τῶν ἑπτὰ μυριάδων, hoc eſt, fieri in ſummâ ſtadia octingenta ſupra ſeptuaginta millia. Nimirum aut in hac ſumma, aut in aliqua ſuperioris ſtadiaſmi parte, aut etiam in utroque peccatum eſt ab exſcriptore rerum imperito, vehementer. Qua de re quæremus alias diligentius ſi quando noſtris ſtudiis otium indulgere Deo Opt. Max. placuerit. *Caſaub.*

3. Ὧν τὴν ἐσχάτην Οὐξισάμην φησὶ Πυθέας ἀπέχειν ἡμερῶν τριῶν πλοῦν. *Quarum ultimam Uxiſamam Pytheas ait abeſſe tridui navigatione.*] Hanc inſulam omnium ultimam, quæ ab Oſtidamniorum promontorio Calbi diſtat trium dierum navigatione, puto debere intelligi eam, quæ olim *Uxantos*, nunc *Oueſ-* D *ſam* dicitur, nec fortaſſe eam finxit Pytheas, ut putat Strabo. *Palmer.*

4. καὶ ὧν φησι νήσων προσαρκτικά ἐστι) Facilè erat videre locum eſſe mancum ac mutilum. Legendum cum vett. cod. καὶ ὧν φησὶ νήσων. ταῦτα γὰρ πάντα προσάρκτικά ἐστι. *Caſaub.*

5. ἵνα σώσῃ τὸ πλέον ἥμισυ τοῦ μήκους τὸ πλάτος εἶναι) Mirum eſt ita legi in veteribus omnibus codicibus, etiam iis, quibus uſus eſt vetus interpres. Legendum verò & diſtinguendum, ἵνα σώσῃ τὸ, τὸ πλέον ἢ ἥμισυ τοῦ μήκους τὸ πλάτος εἶναι, hoc eſt, *ut tueatur illud, Latitudinem terræ habitatæ non excedere mediam partem longitudinis.* Quare cum latitudo ponatur ab Eratoſthene ut paulò antè vidimus ſtadiorum 38000. neceſſe eſt ut longitudinem producat ultra ſummam ſtadiorum 76000. quam ſummam dicta latitudo bis accepta conficit. *Idem.*

Pluribus deinde verbis perſuadere nititur natura ita eſſe comparatum, ut intervallum ab ortu ad occaſum reliquo ſit majus: id quoque addit, terræ habitatæ eandem eſſe naturam. ut ab oriente in occidentem longius ſit intervallum, ſicut & antè diximus: cùm mathematici dicant eam circulum referre atque in ſeipſum redire. itaque niſi Atlantici maris obſtaret magnitudo, poſſe nos navigare per eundem parallelum ex Hiſpania in Indiam: id quod reliquum eſt ultra dictam diſtantiam, quod totius circuli trientem excedit: ſiquidem circulus per Thinas ductus minor eſt ducentis milliaribus, ubi nos ſtadia dimenſi ſumus ex India in Hiſpaniam. Ne hæc igitur rectè dicit. 8 Hæc enim ratio de zona temperata noſtra ſecundùm mathematicos poteſt conſtare, cujus pars eſt terra habitata: de hac autem (vocamus autem eam quam inhabitamus, & notam habemus. poſſunt autem in eadem temperata zona vel duæ habitatæ terræ eſſe vel plures ſemper, etiamſi proximè circulum per Thinas

A 1 παραμυθούμενος δ' ἐπὶ πλέον, ὅτι κατὰ φύσιν ἐστὶ τὸ ἀπὸ ἀνατολῆς ἐπὶ δύσιν διάστημα μεῖζον λέγειν· 2 κατὰ φύσιν εἶναι ἀπὸ τῆς ἕω πρὸς τὴν ἑσπέραν μακροτέραν εἶναι τὴν οἰκουμένην, ... 3 καθάπερ εἰρήκαμεν, ὡς οἱ μαθηματικοί φησι κύκλον συνάπτειν, συμβάλλουσαν ἑαυτὴν ἑαυτῇ· ὥστ' εἰ μὴ τὸ μέγεθος τοῦ Ἀτλαντικοῦ πελάγους ἐκώλυε, κἂν πλεῖν ἡμᾶς ἐκ τῆς Ἰβηρίας εἰς τὴν Ἰνδικὴν διὰ τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου, 4 τὸ λοιπὸν μέρος, παρὰ τὸ λεχθὲν διάστημα, 5 ὑπὲρ τὸ τρίτον μέρος ὂν τοῦ ὅλου κύκλου· 6 εἴπερ p. 65.
ὁ διὰ Θινῶν ἐλάττων ἐστὶν εἴκοσι μυριάδων· 7 ὅπου
B πεποιήμεθα τὸν εἰρημένον σταδιασμὸν ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς εἰς τὴν Ἰβηρίαν .... Οὐδὲ ταῦτα οὖν εὖ λέγει· οὕτως γὰρ ὁ λόγος 8 τὰ τῆς μὲν περὶ εὐκράτου, καὶ καθ' ἡμᾶς ζώνης λέγοιτ' ἂν κατὰ τοὺς μαθηματικούς, ἧς μέρος ἡ οἰκουμένη ἐστί· 9 περὶ δὲ τὴν οἰκουμένης, ... (καλοῦμεν γὰρ οἰκουμένην ἣν οἰκοῦμεν, καὶ γνωρίζομεν· ἐνδέχεται δὲ ἐν τῇ αὐτῇ εὐκράτῳ ζώνῃ, καὶ 10 δύο οἰκουμένας εἶναι, ἀεὶ καὶ πλείους, εἰ καὶ μάλιστα ἐγγὺς τοῦ διὰ Θινῶν

1. *Παραμυθούμενος δ' ἐπὶ πλέον*) Eratoſthenes poſt ſtadiaſmos longitudinis addiderat *ἐπεξεργασίαν*, qua idem problema, Quod longitudo duplo latitudinem excedat, rationibus mathematicis confirmabat: De hac nunc agit. Peccaſſe in eo docet, quod cum eſſet inſtitutus ſermo de longitudine *τῆς οἰκουμένης*, Eratoſthenes ad dimenſionem totius *εὐκράτου* diſputationem tranſtulit. Atqui ait Strabo, erat ſermo inſtitutus *περὶ τῆς οἰκουμένης*, non *περὶ τῆς εὐκράτου*. In una autem & eadem terræ temperata plaga, nihil vetat plures eſſe *οἰκουμένας*, licet ab Oceano Orientali parum videatur diſtare terminus noſtræ *οἰκουμένης*: quare diſputationes *περὶ τῆς οἰκουμένης* & *περὶ τῆς εὐκράτου* confundi non debuêre. Non dubium eſt ſummam animadverſionis hujus eſſe iſtam: ſed quod ad Eratoſthenis demonſtrationem attinet, ea ita lacera & manca eſt, ut ne fœlicioribus quidem ingeniis ſine meliorum librorum ope loci emendationem cenſeam eſſe ſperandam. *Idem.*

2. *κατὰ φύσιν εἶναι ἀπὸ τῆς ἕω*) Lectio vetus, *κατὰ φύσιν φησὶν εἶναι.* *Idem.*

C 3. *καθάπερ εἰρήκαμεν, ὡς οἱ μαθηματικοὶ φασὶν*) Apparet deeſſe nonnulla. Satis tamen conſtat, loquutum hîc fuiſſe de Oceano, quem *σύῤῥουν* eſſe ſupra ſatis diſputatum eſt Legi fortaſſe poteſt, *τὴν γὰρ μεγάλην θάλατταν.* Verum nihil affirmamus. *Idem.*

4. *τὸ λοιπὸν μέρος*) Intelligit longitudinem noſtræ *οἰκουμένης*. *Idem.*

5. *ὑπέρ τὸ τρίτον μέρος ὂν τοῦ ὅλου κύκλου*) Rectè. Nam ſi longitudo *τῆς οἰκουμένης* excedit ſecundum Eratoſthenem ſummam ſtad. 76000. excedet ſanè & trientem *τοῦ ὅλου κύκλου*. *Ὅλος κύκλος* dicitur ab eo eſſe ſtad. 200000. ſive *εἴκοσι μυριάδων*. Triens autem *τῶν εἴκοσι μυριάδων* eſt ſtadiorum non amplius 66666. $\frac{2}{3}$ Poſidonius verò longitudinem terræ habitatæ ac cognitæ eſſe ſtatuebat 70000. ſtad. idque putabat eſſe *τὸ ἥμισυ τοῦ ὅλου κύκλου καθ' ὃν εἴληπται.* Auctor Strabo lib. 11. *Idem.*

6. *εἴπερ ὁ διὰ Θινῶν*) Ait circulum terram ambientem eſſe ſtadiorum 200000. ſed addit *διὰ Θινῶν*: ut indicet ſe non loqui de eo circulo, qui tranſeat per centrum mundi, quem aiebat Eratoſthenes eſſe non *εἴκοσι μυριάδων*, ſed *εἴκοσι πέντε* ut dicemus libro ſecundo. Parallelus autem per Thinas ductus, idem eſt, cum eo qui per fretum Gaditanum ducitur, ut diſcimus lib. ſequenti. *Idem.*

7. *ὅπου πεποιήμεθα τὸν εἰρημένον σταδιασμὸν*) *ὅπου* hîc valet quandoquidem. Rurſus hîc deeſt ſumma ſuperius deſcripti ſtadiaſmi: quòd ſi aut ille locus non eſſet corruptus, aut hic mutilus, poterat de altero ex alterius ſcriptura conſtitui. Verè autem dici poteſt ſtadiaſmum ſupra deſcriptum ab India ad fines Hiſpaniæ, multò ſuperare tertiam partem *τῶν* 200000. *Idem.*

8. Hæc enim ratio.) *Locus mutilus eſt & miſerabiliter confuſus, Deliumque requirens natatorem. Thinæ ſunt, quæ & Sinæ ac Sinarum regio dicitur. Invenies in undecima Aſiæ tabula apud Ptolemæum. Sed & paulo ſuperius* *τὸ πλεὸν ἡμὲν τοῦ μήκους*, *pro* *πλεόν* *legendum ſenſus docet* *οὐ πλέον*, *& pro* *διάστημα μεῖζον λέγειν*, *ſcribere* *μεῖζον, λέγει.* Xyland.

8. *τὰ τῆς μὲν περὶ εὐκράτου*) Lege, *τὰ μὲν περὶ τῆς εὐκράτου.* *Caſaub.*

D 9. *περὶ δὲ τὴν οἰκουμένην*) Lego *περὶ δὲ τῆς οἰκουμένης, οὐκέτι. κὰλ.* quam lectionem ſupra expoſui. Placet autem Straboni *οἰκουμένην*, quum dicimus eam tantum intelligi terræ partem, quæ nobis eſt cognita. Ptolemæus libro ſecundo, idem docet his verbis, *καὶ τίς ἂν γένοιτο διόρθωσις τῆς καταγραφῆς ἀκολούθως τῇ μέχρι δεῦρο ἱστορίᾳ τῶν ἐγνωσμένων μερῶν τῆς γῆς, τουτέστι, τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης.* *Idem.*

10. *δύο οἰκουμένας εἶναι, ἀεὶ καὶ πλείους*) Vox *ἀεὶ* non ſignificat *Semper*: ſed ea voce innuit omnium zonarum eandem eſſe rationem. Sic apud Diodorum & Dionem, *ὁ ἀεὶ ὕπατος*, non eum ſignificat, qui perpetuus ſit conſul, ſed omnes eos qui conſulatu funguntur alius poſt alium, Xenophon initio lib. ſecundi *Ἑλλην.* *ἀεὶ ὁ ἀκούων δεδιώς*, hoc eſt, cum ut quiſque audiverat timeret, ſive cum timeret *πᾶς ὁ ἀκούων*. Ptolemæus. *ὁ πλείων ἀεὶ χρόνος ἱστορίαν ἐμποιεῖ καθάπαξ ἀκριβεστέραν.* Neque aſſentior doctiſſimo viro qui in hujuſmodi locis, putat *τὸ ἀεὶ* elegantiæ cauſa *παρέλκειν*. Livius lib. v. c. 42. *Lux deinde*

κύκλου τοῦ διὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ πελάγους γραφομένου) Πάλιν δὲ ἐπιμένων τῇ περὶ τοῦ σφαιροειδῆ τὴν γῆν εἶναι ἀποδείξει, τῆς αὐτῆς ἐπιτιμήσεως ἂν τυγχάνοι. Ὡς δ' αὕτως καὶ πρὸς τὸν Ὅμηρον οὐ παύεται περὶ τῶν αὐτῶν διαφερόμενος. Ἑξῆς δὲ περὶ τῶν ἠπείρων εἰπὼν γεγονέναι πολὺν λόγον, 1 καὶ τοὺς μὲν τοῖς ποταμοῖς διαιρεῖν αὐτὰς, τῷ τε Νείλῳ καὶ τῷ Τανάϊδι, νήσους ἀποφαίνοντας, 2 τοὺς δὲ τοῖς ἰσθμοῖς, τῷ τε μεταξὺ τῆς Κασπίας, καὶ τῆς Ποντικῆς θαλάσσης, καὶ τῷ 3 μεταξὺ τῆς Ἐρυθρᾶς, καὶ τοῦ Ἐκρήγματος· 4 τοὺς δὲ χερρονήσους αὐτὰς λέγειν· οὐχ ὁρᾶν φησι πῶς ἂν 5 εἰς πράγματα καταστρέφοιτο ἡ ζήτησις αὕτη, ἀλλὰ μόνον ἔριν διαιτώντων μᾶλλον κατὰ Δημόκριτον εἶναι. μὴ ὄντων γὰρ ἀκριβῶν ὅρων 6 καθάπερ Κολυττοῦ, 7 καὶ Μελίτης (οἷον στηλῶν ἢ περιβόλων,) τοῦτο μὲν ἔχειν φάναι ἡμᾶς, ὅτι τοῦτο μέν ἐστι Κολυττὸς, τοῦτο δὲ Μελίτη, τοὺς ὅρους δὲ μὴ ἔχειν εἰπεῖν· Διὸ καὶ 8 *συμβαίνῃ κρίσις πολλάκις περὶ χωρίων τινῶν· καθάπερ Ἀργείοις μὲν, καὶ Λακεδαιμονίοις 9 περὶ Θυρέας, Ἀθηναίοις δὲ καὶ Βοιωτοῖς, 10 περὶ Ὠρωποῦ. 11 Ἄλλως

* puto legendum συμβαίνει κρίσεις.

A transeuntem circulus per Atlanticum mare deſcribatur) Rurſum deinde inſiſtens demonſtrationi de terræ forma, quam globum referre ait, eandem meretur reprehenſionem. Itémque quòd nullum finem facit Homerum iiſdem de rebus impugnandi. Deinde oſtendit varias de continentium diſtinctione ſententias fuiſſe, alios eas fluviis diviſiſſe, Nilo ac Tanai, itaque inſulas effeciſſe: alios iſthmis qui ſunt inter Caſpium ac Ponticum mare, & inter Rubrum mare ac 2 rupturam: alios eas pro peninſulis habere. Ad hæc ille ait ſe non videre quomodo ea quæſtio ad rem pertineat, ſed eam tantùm eſſe hominum altercantium litem, ſecundùm Democrii illud. B Non poſſe enim præciſè eas diſtingui, cùm non poſſint certi termini nominari, ut columnæ, verbi gratia, aut mœnia: quo modo inter Colyttum & Melitem diſtinguimus, atque hoc eſſe Colyttum, illud Melitam pronunciamus. Eandem cauſam eſſe quòd ſæpe de quibuſdam locis orta eſt controverſia, ut Argivis ac Spartanis de Thyrea: Athenienſibus ac Bœotis de Oropo. Ipſos

de noctem inquietam inſecuta eſt: nec ullum erat tempus, quod a nova ſemper cladis alicujus ſpectaculo ceſſaret. (Apud Platonem in fine pr. De republ. τὸ ἀεὶ παραφερόμενον δεῖπνον, quid ſit non vident interpretes. Idem uſus vocis ἑκάστοτε, ut quæ ait Plutar. in Sertorio, οἱ ἑκάστοτε πεμπόμενοι στρατηγοί.) *Idem.*

1. καὶ τοὺς μὲν τοῖς ποταμοῖς διαιρεῖν) Vide Plinium III. c. I. refert & Dionyſius in Periegeſi hanc diviſionem.

2. τοὺς δὲ τοῖς ἰσθμοῖς) Dionyſius ℣ſ. 19.

Ἄλλοι δ' ἠπείροισι διὰ χθόνα νοσφίζουσιν.
Ἰσθμὸς ἄνω τετατ' αἴτις ὑπέρτατος Ἀσίδος αἴης,
Κασπίης τε μεσηγὺ καὶ Εὐξείνοιο θαλάσσης.
Κεῖνον δ' Εὐρώπης Ἀσίης θ' ὅρον ηὐδάξαντο.
Ἄλλος δ' αὖ μακρὸς καὶ ἀθέσφατος ἐς νότον ἕρπει,
Ἀρραβικοῦ κόλποιο καὶ Αἰγύπτοιο μεσηγύ.
Ὅς ῥά τε νοσφίζει Λιβύην Ἀσιήτιδος αἴης.
Alii autem continentibus terram ſeparant
Iſthmus ſurſum porrectus eſt quidam ſupremus Aſiaticæ terræ
Caſpium inter & Euxinum mare
Illum autem Europæ Aſiæque terminum dixerunt
Alius vero longus & immenſus in Auſtrum ſerpit
Arabicum ſinum & Ægyptum inter
Qui quidem ſeparat Libyam Aſiatica terra.

C

Ubi miror cur iſthmum, qui eſt inter ſinum Arabicum & mare Ægyptium, appellet μακρὸν καὶ ἀθέσφατον, potius quàm illum priorem, quem ſimpliciter iſthmum appellavit. Nam illum longè eſſe majorem conſtat. Plinius II. c. 68. de utroque iſthmo. *Idem.* *ſiquidem Oceanus infuſus in multos (ut dicemus) ſinus, adeo vicino acceſſu interna maria allatrat, ut centum* XXV. *millibus paſſuum Arabicus ſinus diſtet ab Ægyptio mari: Caſpius verò* CCCLXXV. *millibus à Pontico.* Vide initium libri XI. Ita autem τὰς τρεῖς ἠπείρους Ptolemæus partitur libri octavi initio. *Idem.* D

2. Rupturam.) Ἔκρηγμα. *Locum quo erupit mare in Oceanum apud Gades puto.* Xyland.

3. μεταξὺ τῆς Ἐρυθρᾶς καὶ τοῦ Ἐκρήγματος) Cave putes Ecregma iſtud quicquam cum Gadibus habere commune. Profectò vir doctus cum hoc ſcripſit ſatis teſtatus eſt quam parum iſta intelligeret. Nam quis obſecro iſthmus exit iſte inter ſinum Arabicum, & fretum Gaditanum? Locum igitur intelligit in ora maris Ægyptiaci, prope Gerra è regione ſinus Arabici, quod Ecregma vocabant. auctor Strabo libro XVI. Meminit & Diodorus Siculus libro XIX. *Caſaub.*

4. τοὺς δὲ χερρονήσους αὐτὰς λέγειν) & eſt horum ſententia verior quàm eorum qui νήσους appellant. *Caſaub.*

5. εἰς πράγματα καταστρέφοιτο) Mox ait, εἰς τὸ πραγματικὸν καταστρέφειν. Senſit Eratoſthenes, Diſputationem de terminis partium terræ, nihil admodum conferre ad res agendas, ſive πρὸς τὴν χρείαν quæ eſt μέτρον hujus tractationis: ſed hominum eſſe potius, in otio philoſophico altercantium. *Idem.*

6. καθάπερ Κολυττοῦ) Colyttus, δῆμος eſt Athenienſium τῆς Αἰγηΐδος φυλῆς. *Idem.*

7. καὶ Μελίτης) Melite eſt δῆμος tribus Oeneidis. *Id.*

8. συμβαίνειν κρίσεις πολλάκις περὶ χωρίων) In hiſtoriis tot ſunt exempla πολέμων & ἀμφισβητήσεων περὶ ὁρίων, id eſt de ditionis terminis, ut ea annotare ſit ſupervacaneum. Sed apud Herodianum libro primo, pro περὶ ὅρων, vel ὁρίων, male editur περὶ ὁδῶν, ubi de Matre Deum eſt ſermo. quod obiter volui annotare. *Idem.*

9. περὶ Θυραίας) Lege Θυρέας. Stephanus Θυρέα, περὶ ἧς Ἀργεῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι ἐπολέμησαν. hiſtoria ab Herodoto L. I. c. 82. Κλειοῖ. & à Pauſania relata eſt in fine Κορινθιακῶν. II. 29. 38. vide & Thucydidem lib. II. 27. & IV. c. 56. *Idem.*

10. περὶ Ὠρωποῦ) Bœotiæ aſſignant vulgò Geographi & hiſtorici: Ptolemæus ut & Livius XLV. 27. Atticæ. Contendiſſe de Oropo Athenienſes & Bœotos ex Pauſania I. c. 34. & VII. c. 11. & aliis notum eſt. Prudenter verò Sophianus vir de Græcia bene meritus, Oropo ſitum eum tribuit, qui oppido ἀμφισβητουμένῳ conveniebat: cavitque ne præjudicium aut his aut illis feciſſe videretur. *Idem.*

11. Ἄλλως τὲ) In quibuſdam veteribus codicibus ante iſta verba legebantur hæc, καὶ τοιαῦτά τινα εἰπὼν ἀνατρέπει καὶ αὐτὰ ὡς οὐκ ὀρθῶς ῥηθέντα. quæ verba non à Strabone, ſed ab aliquo qui ex ejus libris ſumma capita excerpſerat profecta eſſe apparet. nec facilè dixerim quo modo irrepſerint illa verba in ipſius auctoris contextum: qui tamen error in veteribus libris plurimis locis reperitur. *Idem.*

verò alioqui Græcos tres continentes ea occaſione nominaſſe, non reſpectu terræ habitatæ, ſed ſuæ & ejus quæ oppoſita eſt, Caricæ nimirum, in qua nunc Iones ac ceteræ gentes degunt: ſucceſſu deinde temporis paulatim eos ulteriùs progreſſos, plures regiones cognoviſſe, tandemque in iſta ſubſtitiſſe diviſione. Utrùm ergo, ii qui principes trium continentium diviſionem inſtituerunt (ut à primis ordiar, liceatque non ſecundùm Democritum, ſed ipſum Eratoſthenem [2] diſceptem) iſti erant, qui primo ſuam terram ab oppoſita Carum terra diſtinguere voluere? an potiùs ſolam illi Græciam & Cariam, paucaque ei adjuncta habuerunt cognita, non item Europam, Aſiam & Africam? reliqui autem perluſtrata quantam etiam deſcribere valuerunt terra habitabili, ii demum auctores ſunt hujus in tres portiones diviſionis? Iam quomodo non inſtituerunt ii terræ habitatæ partitionem? aut poteſtne aliquis tres partes nominare, quarum quamvis nomine continentis afficiat, qui non priùs totum animo conceperit, cujus partitionem aggreditur? Aut ſi cogitavit de tota terra habitabili, partem autem tantum ejus aliquam diviſit, ſcire velim cujus partis terræ habitatæ Aſia, Europa, aut denique continens pars ſit. Hæc ergo pingui Minerva dixit. Illud adhuc rudius, quòd is ipſe qui ait ſe non videre quomodo ad ullam rem conducere poſſit terminorum indagatio, Colyttum producit & Melitam, ac deinde in contrarium avertitur. Si enim de Thyrea & Oropo bella ob finium ignorationem orta ſunt, nimirum diſtinctio locorum pertinebit ad res gerendas: niſi fortaſſis dicat, loca, atque adeò ſingulis hoc in gentibus, diſtinguere, id quidem ad negocia tractanda facere, totam autem habitatam terram in continentes dividere, hoc eſſe rem ſupervacaneam. Atqui nihil minùs hîc eſt: nam ſummis imperatoribus eam ob rem poſſit controverſia naſci, ut ſi alter Aſiam poſſideat, Africam alter,

A τε τοὺς Ἕλληνας [1] τὰς τρεῖς ἠπείρους ὀνομάσαι, οὐκ εἰς τὴν οἰκουμένην ἀποβλέψαντας, ἀλλ' εἴς τε τὴν σφετέραν, καὶ τὴν ἀπαντικρὺ τὴν Καρικήν, ἐφ' ᾗ νῦν Ἴωνες, καὶ οἱ ἑξῆς· χρόνῳ δὲ ἐπιπλέον προϊόντας ἀεὶ καὶ πλειόνων γνωριζομένων χωρῶν, εἰς τοῦτο καταστρέψαι τὴν διαίρεσιν. Πότερον οὖν οἱ πρῶτοι διορίσαντες τὰς τρεῖς, ἵνα ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἄρξωμαι διαιτῶν τὴν ἔριν, μὴ κατὰ Δημόκριτον, ἀλλὰ κατ' αὐτόν, οὗτοι ἦσαν οἱ πρῶτοι τὴν σφετέραν ἀπὸ τῆς ἀντικειμένης τῆς τῶν Καρῶν διορίσαι ζητοῦντες; ἢ οὗτοι μὲν τὴν Ἑλλάδα ἐπενόουν μόνην, καὶ τὴν Καρίαν, καὶ τὴν ὀλίγην τὴν συνεχῆ· οὔτε δὲ
B Εὐρώπην, οὔτε Ἀσίαν, οὔτε Λιβύην ὡσαύτως· οἱ δὲ λοιποὶ ἐπιόντες ὅσην ἱκανοὶ ἐπιγράψαι τὴν τῆς οἰκουμένης ἐπίνοιαν, οὗτοί εἰσιν οἱ εἰς τρία μέρη διαιροῦντες; πῶς οὖν οὐ τῆς οἰκουμένης ἐποιοῦντο διαίρεσιν; τίς δὲ τρία μέρη λέγων, καὶ καλῶν ἤπειρον ἕκαστον τῶν μερῶν, οὐ προσεπινοεῖ τὸ ὅλον οὗ τὸν μερισμὸν ποιεῖται; εἰ δ' ἐπινοεῖ μὲν τὴν οἰκουμένην, μέρους δέ τινος τὸν μερισμὸν αὐτῆς ἐποιεῖτο, τίνος ἄν τις μέρους τῆς οἰκουμένης μέρος εἶπε τὴν Ἀσίαν, ἢ τὴν Εὐρώπην, ἢ ὅλως ἤπειρον; Ταῦτα γὰρ εἴρηται παχυμερῶς. Ἔτι δὲ παχυμερέστερον τὸ φήσαντα μὴ ὁρᾶν εἰς τί πρα-
C γματικὸν * καταστρέφει τὸ τοὺς ὅρους ζητεῖν, παραθεῖναι τὸν Κολυττὸν καὶ τὴν Μελίτην, εἶτ' εἰς τἀναντία περιτρέπεσθαι. Εἰ γὰρ οἱ περὶ * Θυραίας καὶ Ὠρωποῦ πόλεμοι διὰ τὰς τῶν ὅρων ἀγνοίας ἀπέβησαν, [3] εἰς πραγματικόν τι καταστρέφον, τὸ διαχωρίζειν τὰς χώρας· [4] ἢ τοῦτο λέγειν, ὡς ἐπὶ μὲν τῶν χωρίων, καὶ νὴ Δία τῶν καθ' ἕκαστα ἐθνῶν πραγματικόν, τὸ διορίζειν ἀκριβῶς, ἐπὶ δὲ τῶν ἠπείρων περιττόν. Καίτοι, οὐδὲ ἐνταῦθα ἧττον οὐδέν· γένοιτο γὰρ ἂν καὶ ἐπὶ τούτων ἡγεμόσι μεγάλοις ἀμφισβήτησις· τῷ μὲν ἔχοντι τὴν Ἀσίαν, τῷ δὲ τὴν Λιβύην,

p. 66.

* Malim καταστρέφοι

* Lego Θυρέας

1. τὰς τρεῖς ἠπείρους ὀνομάσαι) Quicquid Strabo adverſus Eratoſthenis ſententiam hanc diſputet, ego vero Eratoſtheni aſſentior hac in parte: neque dubito primos illos Græcos, qui Aſiam nominarunt, eam regionem ſolam intellexiſſe quæ ipſis in oppoſita ora erat proxima: poſtea autem id nomen etiam iis, qui ulteriùs habitabant, communicatum eſt ab iiſdem Græcis quando eorum cognitionem habere cœperunt: Tandem eò deventum, ut quicquid eſſet tranſmarinum Græcis Aſia appellaretur: ſic duæ fuerunt Aſiæ: vera, quæ & minor: & altera orbis habitati tertia pars. Multa hoc modo uſurpata ſunt nomina. Sic Africam vocant Romani Libyam totam: cum primitus ita appellata fuiſſet ea tantùm Libyæ pars, ubi Carthago. Contrarius huic eſt error ille, quando nomen generis, aut totius, parti ut proprium tribuitur. Sic hodie Natolia ſive Anatolia Byzantinis vocatur proxima Aſiæ pars, quia Aſia illis ad Orientem. Sic etiam cum non ita multis antè an-
D nis Cavari & reliqui quos hodie Delphinates appellamus, alii principi quàm Regi Galliarum parerent: proxima ultra Rhodanum regio Volcarum Arecomicorum Regnum ab iis nuncupabatur: quia inde initium illis & aditus ad regis Galliarum ditionem: manſitque ea appellatio etiam poſteaquam illa provincia regno Gallico acceſſit. (ut & apud naviculatios qui Rhodanum navigant manſit vetus appellatio Delphinatus, Imperium. ut enim ſignificent verſus Delphinatum navim eſſe dirigendam, clamant, *A l'Empire.*) *Idem.*

2. Diſceptem.) Διαιτῶν, *hoc repoſui pro* διαιτῶντες, *& mox pro* ἐπινοεῖ μὲν μὴ τὴν οἰκ. *Omiſi* μὴ *ut abſurdè inſertum infra.* Xyland.

3. εἰς πραγματικόν τι καταστρέφον) Deeſt verbum εἴη, opinor. vel legendum καταστρέφοι. *Caſaub.*

4. ἢ τοῦτο λέγειν) Lege ἢ τοῦτο λέγει: & cum interrogatione legendum. An, inquit, hoc ſibi vult Eratoſthenes? ἢ accipe ut in problematis Ariſtotelis. *Idem.*

ὁποτέρου δ' ἐστὶν ἡ Αἴγυπτος. 1 δηλονότι ἡ κάτω λεγομένη τῆς Αἰγύπτου χώρα. 2 Κατάνας δέ τις τοῦτο διὰ τὸ σπάνιον, ἄλλως φατέον διαιρεῖσθαι τὰς ἠπείρους κατὰ μέγαν διορισμὸν, καὶ πρὸς τὴν οἰκουμένην ὅλην ἀναφερόμενον· 3 καθ' ὃν οὐδὲ τούτου φροντιστέον, εἰ οἱ τοῖς ποταμοῖς διορίσαντες ἀπολείπουσί τινα χωρία ἀδιόριστα, τῶν ποταμῶν 4 μὴ μέχρι τοῦ Ὠκεανοῦ διηκόντων· 5 τὰς μὲν δὴ νήσους ὡς ἀληθῶς ἀπολειπόντων τὰς ἠπείρους. 6 Ἐπὶ τέλει δὲ [φησὶ] τοῦ ὑπομνήματος, οὐκ ἐπαινέσας τοὺς δίχα διαιροῦντας ἅπαν τὸ τῶν ἀνθρώπων πλῆθος, εἴς τε Ἕλληνας καὶ βαρβάρους· καὶ 7 τοὺς Ἀλεξάνδρῳ παραινοῦντας, τοῖς μὲν Ἕλλησιν ὡς φίλοις χρῆσθαι, τοῖς δὲ βαρβάροις ὡς πολεμίοις· 8 βέλτιον εἶναί φησιν ἀρετῇ καὶ κακίᾳ διαιρεῖν ταῦτα· πολλοὺς γὰρ καὶ τῶν Ἑλλήνων εἶναι κακοὺς, καὶ τῶν βαρβάρων ἀστείους, καθάπερ Ἰνδοὺς καὶ Ἀριανούς· ἔτι δὲ Ῥωμαίους καὶ Καρχηδονίους, οὕτω θαυμαστῶς πολιτευομένους· 9 διόπερ τὸν Ἀλέξανδρον ἀμελήσαντα τῶν παραινούντων, ὅσους οἷόν τ' ἦν ἀποδέχεσθαι τῶν εὐδοκίμων ἀνδρῶν, καὶ εὐεργετεῖν. 10 Ὥσπερ δι' ἄλλο τι τῶν οὕτω διελόντων, τοὺς μὲν ἐν ψόγῳ, τοὺς δ' ἐν ἐπαίνῳ τιθεμένων, ἢ διότι τοῖς μὲν ἐπικρατεῖ τὸ νόμιμον καὶ τὸ πολιτικὸν, καὶ τὸ παιδείας καὶ λόγων οἰκεῖον, τοῖς δὲ τἀναντία; Καὶ ὁ Ἀλέξανδρος οὖν οὐκ ἀμελήσας τῶν παραινούντων, ἀλλ' ἀποδεξάμενος τὴν γνώμην, τὰ ἀκόλουθα, οὐ τὰ ἐναντία ἐποίει, πρὸς τὴν διάνοιαν σκοπῶν τὴν τῶν ἐπεσταλκότων·

p. 67.

A ad utrum pertineat inferior, quæ vocatur, Ægyptus. 2 Cæterùm hoc omiſſo, ut quod ſit rarum, dicendum eſt, aliâs diviſas eſſe continentes magnæ diviſionis ratione, quæ totam habitatam terram reſpiciat, propter quam ne id quidem curandum ſit, quòd qui fluviis ea in re utuntur, quædam loca ſua diviſione non comprehendunt, quia fluvii non uſque ad Oceanum pertingunt: ſicut & inſulas à continentibus re ipſa divulſas. In fine commentarii autem improbans eorum ſententiam, qui univerſum genus humanum in duas dividunt partes, videlicet in Græcos & barbaros: & qui Alexandro ſuaſerunt, ut Græcos pro amicis, barbaros pro B hoſtibus haberent, inquit rectius virtute & malitia eos dividi: nam & multos Græcorum eſſe malos, & de barbaris laude dignos, ut Indos, ut Arianos: itemque Romanos & Carthaginenſes, quorum in magna ſunt admiratione reſpublicæ: itaque etiam Alexandrum iſtis admonitoribus valere juſſis, quoſcunque poſſet nanciſci viros egregios amplexum fuiſſe & beneficiis ornaſſe. Quaſi verò qui ita homines diſtribuerunt, alioſque vituperio, alios laude dignos judicaverunt, aliò reſpexerint, quàm quòd apud hos leges, civilitas, inſtitutio, & certa ratio agendi omnia, in uſu eſſent, apud illos C negligerentur? Itaque etiam Alexander conſilium hoc nequaquam ſprevit, ſed probans hanc ſententiam, & ad conſilium eorum qui ſic ſuaſerant, reſpiciens, non diverſum ab eo, ſed quæ ei conſectaria erant, fecit.

1. *δηλονότι ἡ κάτω λεγομένη*) Nam de reliqua Ægypto, quæ vocatur *ἡ ἄνω*, ſive ſuperior, dubitandi minor foret cauſa, cum flumen ipſum ibi diſtinguat ſatis inter *τὰ τῆς Ἀσίας*, & *τὰ τῆς Λιβύης*. *Idem.*

2. Cæterùm hoc omiſſo.) *Κατάνας δέ τις*, *hoc κατάνας mendoſum eſt, & ſententia confuſa periodi ſubſequentis.* Xyland.

2. *Κατάνας δέ τις τοῦτο*) Mirum eſt ita legi in omnibus veteribus libris. Nam ita reperit in ſuis vetus interpres, & ii omnes, quos Ludovicus Budæus inſpexit, ita habebant: neque aliter codices ex quibus excerptas habuit varias *γραφὰς* Henricus Stephanus in ſuo libro: quem ille librum typographo, cui hæc noſtra jam tradideramus, utendum dedit: nobiſque poſtea non uno loco profuit. Mirum præterea loquendi genus, *κατάνας τὶς τοῦτο φατέον.* Nam iſte certè Atticiſmus valde inſolens fuerit. Omnino autem quod ad ſententiam horum verborum attinet, puto eam eſſe hanc, ut iſtis omiſſis dicamus &c. in ipſis verbis adhuc hæreo. *Caſaub.*

3. *καθ' ὃν οὐδὲ τούτου φροντιστέον*) Hoc videtur reprehendiſſe Eratoſthenes. Ideo obiter eum perſtringit. *Idem.*

4. *μὴ μέχρι τοῦ Ὠκεανοῦ διηκόντων*) Nam & Nilus & Tanais fontes ſuos habent procul ab Oceano, hic arctico, ille notio, ſive meridionali. *Idem.*

5. *τὰς μὲν δὴ νήσους ὡς ἀληθῶς ἀπολειπόντων τὰς ἠπείρους.*) Melius meo judicio vetus interpres hæc accepit Xylandro. Nam *ἀπολειπόντων* ad *ποταμῶν* referendum eſt: & *νήσους* quis non videt dici per appoſitionem ut loquuntur Grammatici, *τὰς ἠπείρους*? Sic paullò ſupra initio hujus ſermonis hanc ipſam diviſionem explicans, *τὰς ἠπείρους νήσους ἀποφαίνειν* dixit. *Idem.*

6. *ἐπὶ τέλει δὲ φησὶ*) Vox *φησὶ* rectè à veteribus libris aberat. Sequitur enim mox, *βέλτιον εἶναι φησίν.* *Idem.*

7. *τοὺς Ἀλεξάνδρῳ παραινοῦντας*) Is fuit Ariſtoteles teſte Plutarcho, De fortuna Alexandri lib. priore. (Porro etiam Plato in Politico diviſionem hanc humani generis in Græcos & Barbaros reprehendit. Ariſtoteles verò quid de ea ſenſerit non difficile eſt in- D telligere ex initio libri primi Politicorum. *Idem.*

8. *βέλτιον εἶναι φησιν ἀρετῇ καὶ κακίᾳ διαιρεῖν ταῦτα*) Id feciſſe Alexandrum ſcribit Plutarchus. *τὸ δὲ ἑλληνικὸν καὶ βαρβαρικὸν μὴ χλαμύδι μὴ πέλτῃ, μηδὲ ἀκινάκι, μηδὲ κάνδυϊ διορίζειν, ἀλλὰ τὸ μὲν ἑλληνικὸν ἀρετῇ, τὸ δὲ βαρβαρικὸν κακίᾳ τεκμαίρεσθαι.* *Idem.*

9. *διόπερ Ἀλέξανδρον ἀμελήσαντα*) Plutarchus de Alexandro, *Οὐ γὰρ ὡς Ἀριστοτέλης συνεβούλευεν αὐτῷ, τοῖς μὲν Ἕλλησιν ἡγεμονικῶς, τοῖς δὲ βαρβάροις δεσποτικῶς χρώμενον. καὶ τῶν μὲν ὡς φίλων καὶ οἰκείων ἐπιμελούμενον, τοῖς δὲ ὡς ζώοις ἢ φυτοῖς προσφερόμενον*, &c. Planè idem ſentit Plutarchus cum Eratoſthene, quem reprehendit Strabo. *Idem.*

10. *Ὥσπερ δι' ἄλλο τι*) Negat intellexiſſe Eratoſthenem ecquos Græcos & Barbaros appellarent, qui hujus conſilii Alexandro auctores fuere. *Idem.*

LY-

SYNOPSIS
LIBRI SECUNDI.

EX libro III. Geogr. Eratoſthenis deſumta quædam examinantur: ac partim adverſus iniquas Hipparchi reprehenſiones, quas ille tribus libris erat complexus, defenduntur: partim emendantur corriguntúrque. Quæſtio præcipua eſt, An rectè Eratoſthenes veterum τὸν τῆς οἰκουμένης πίνακα *emendaverit, & quàm rectè novum ipſe edere inſtituerit. Poſt Eratoſthenem & Hipparchum, Poſidonius ſequitur, cujus aliquot* ἀποφάσεις *ex ipſis ſcriptis De Oceano, expenduntur: hunc Polybius ſequitur, ex cujus libris carptim quædam proferuntur & examinantur. Reſtat TERTIA pars horum librorum, quæ Geographiæ* καθολικὴν ὑποτύπωσιν *continet. De iis quæ Geographus debet* ὑποθέσθαι*: deque principiis Geographiæ, ac varia deſcribendæ* τῆς οἰκουμένης *ratione. Brevis maris mediterranei* περιήγησις*: itemque Europæ, Aſiæ, & Africæ. De climatibus* τῆς οἰκουμένης *brevis tractatio, qua ſingulorum* ἰδιώματα *explicantur.*

STRABONIS GEOGRAPHICARUM Rerum Liber ſecundus.

ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ βιβλίον δεύτερον.

TERTIO commentario rerum Geographicarum Eratoſthenes tabula totius habitatæ terræ conſtituta, linea quadam eam in duas dividit partes, quæ æqualiter ubique ab æquatore diſſita ad ortum ab occaſu porrigitur. Fines ejus

1\. ΕΝ δὲ τῷ τρίτῳ τῶν γεωγραφικῶν, καθιστάμενος τὸν τῆς οἰκουμένης πίνακα, γραμμῇ τινι διαιρεῖ δίχα, ἀπὸ δύσεως ἐπ' ἀνατολὴν παραλ-
C λήλῳ τῇ ἰσημερινῇ γραμμῇ· πέρατα δ' αὐτῆς

1\. EN δέ τῷ τρίτῳ τῶν γεωγραφικῶν) Pergit Strabo inquirere in libros Geographicos Eratoſthenis: mox ad aliorum ſcripta ſtylum converſurus, ut initio libri primi docuimus: ubi quum ſatis explicata ſit à nobis τάξις & ſeries horum duorum librorum, non repetemus quæ ibi diximus. Cum igitur veterum πίνακα γεωγραφικὸν libro tertio emendaſſet Eratoſthenes, novùmque ipſe propoſuiſſet, Strabo hujus libri initio Eratoſthenicas reprehenſiones antiqui πίνακος adverſus Hipparchum tuetur: quem autem Eratoſthenes inſtituerat πίνακα leviter reprehendit. Porrò quum in librum primum & qui hunc ſequuntur, pleniores, Lector, Commentarios tibi offeramus: in hunc tamen Notas nudas edere coacti ſumus temporum injuria & calamitate, in quæ incidit noſtra hæc editio. Nam etſi affectum domi habebamus ut in alios libros ita in hunc quoque, qui omnium maximè nos exercuit, Commentarium; tamen quia in quibuſdam nondum nobis ſatisfaciebamus, eratque otio ac tempore nobis opus ut de iis attentius meditaremur, maluimus differre editionem eorum quæ erant à nobis jam ſcripta, quàm temere quicquam nunc publicare. Adde quod tanta feſtinatione hæc nobis fuêre edenda, ut τύπους quibus opus erat ad hujus libri explicationem, curare conficiendos non poſſemus. Speramus autem Deum Optimum Maximum, ad cujus gloriam labores omnes noſtros dirigimus, noſtris ſtudiis ita deinceps benedicturum, ut quæ hactenus & in hunc librum & in auctores alios non paucos nobis commentati ſumus,

τίθησι, πρὸς δύσει μὲν, τὰς Ηρακλείους στήλας· ἐπ᾽ ἀνατολῇ δὲ τὰ ἄκρα καὶ ἔσχατα ὄρη, τῶν ἀφοριζόντων ὀρῶν τὴν πρὸς ἄρκτον τῆς Ινδικῆς πλευράν· γράφει δὲ τὴν γραμμὴν ἀπὸ στηλῶν διά τε τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ, 1 καὶ τῶν μεσημβρινῶν ἄκρων τῆς τε Πελοποννήσου καὶ τῆς Ατθικῆς, καὶ μέχρι τῆς Ροδίας καὶ τοῦ Ισσικοῦ κόλπου· Μέχρι μὲν δὴ δεῦρο διὰ τῆς θαλάττης φησὶν εἶναι τὴν λεχθεῖσαν γραμμὴν καὶ τῶν παρακειμένων ἠπείρων· καὶ γὰρ αὐτὴν ὅλην τὴν καθ᾽ ἡμᾶς θάλατταν οὕτως ἐπὶ μῆκος τετάσθαι, μέχρι τῆς Κιλικίας· εἶτα ἐπ᾽ εὐθείας πως ἐκβάλλεσθαι παρ᾽ ὅλην τὴν ὀρεινὴν τοῦ Ταύρου μέχρι τῆς Ινδικῆς· 2 Τὸν γὰρ Ταῦρον ἀπ᾽ εὐθείας τῇ ἀπὸ στηλῶν θαλάττῃ τεταμένον, δίχα τὴν Ασίαν διαιρεῖν ὅλην ἐπὶ μῆκος· τὸ μὲν αὐτῆς μέρος βόρειον ποιοῦντα, τὸ δὲ νότιον· ὥσθ᾽ ὁμοίως καὶ αὐτὸν ἐπὶ τοῦ διὰ Θινῶν ἱδρῦσθαι παραλλήλου, καὶ τὴν ἀπὸ στηλῶν μέχρι δεῦρο θάλατταν. Ταῦτα δ᾽ εἰπὼν, οἴεται δεῖν διορθῶσαι τὸν ἀρχαῖον γεωγραφικὸν πίνακα· πολὺ γὰρ ἐπὶ τὰς ἄρκτους παραλλάττειν 3 τὰ ἑωθινὰ μέρη τῶν ὄρων κατ᾽ αὐτὸν, 4 συνεπισπᾶσθαι δὲ καὶ τὴν Ινδικὴν ἀρκτικωτέραν ἤδη γινομένην. Πίστιν δὲ τούτου φέρει, μίαν μὲν τοιαύτην· ὅτι τὰ τῆς Ινδικῆς ἄκρα τὰ μεσημβρινώτατα, ὁμολογοῦσι πολλοὶ τοῖς κατὰ Μερόην ἀνταίρειν τόποις, ἀπό τε τῶν ἀέρων, καὶ τῶν οὐρανίων τεκμαιρόμενοι· ἐντεῦθεν δ᾽ ἐπὶ τὰ βορειότατα τῆς Ινδικῆς τὰ πρὸς τοῖς Καυκασίοις ὄρεσι, Πατροκλῆς (ὃ μάλιστα πιστεύεσθαι δίκαιος, διά τε τὸ ἀξίωμα καὶ διὰ τὸ μὴ ἰδιώτης εἶναι τῶν γεωγραφικῶν) φησὶ σταδίους μυρίους καὶ πεντακισχιλίους· ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ ἀπὸ Μερόης ἐπὶ τὸν διὰ Θινῶν παράλληλον τοσοῦτόν πως ἐστιν· ὥστε τῆς Ινδικῆς τὰ προσάρκτια μέρη συνάπτοντα τοῖς Καυκασίοις ὄρεσιν εἰς τοῦτον τελευτᾶν τὸν κύκλον. Αλλην δὲ πίστιν φέρει τοιαύτην, ὅτι τὸ ἀπὸ τοῦ Ισσικοῦ κόλπου διάστημα ἐπὶ τὴν θάλατταν τὴν Ποντικὴν, τρισχιλίων πως ἐστὶ σταδίων πρὸς

A lineæ facit, ad occaſum columnas Herculis, ad ortum extremas partes eorum montium qui verſus ſeptentrionem latus Indiæ definiunt: deſcribit autem lineam iſtam à columnis per fretum Siculum, & extremitates meridiem ſpectantes, Peloponeſi atque Atticæ uſque ad Rhodum & ſinum Iſſicum. Atque hactenus quidem dictam lineam ait per mare & oram continentis adjacentis duci: quippe totum noſtrum mare ſic in longitudinem extendi uſque ad Ciliciam, deinde verò ad rectam penè lineam porrigi ponè Tauri montana uſque ad Indiam: etenim Taurum ad lineam è regione maris,

p. 68. B quod à columnis Herculis incipit, poſitum, totam Aſiam in duas partes ſecundùm longitudinem dividere, ita ut una Septentrioni, altera Auſtro obvertatur. Itaque ſimiliter eum in parallelo per Thinas ductum ſitum eſſe, ac mare quod eò uſque à columnis pertinet Herculeis. His expoſitis, veterum Geographicam tabulam corrigi debere pronunciat. nam fines orientales ſua ætate valdè verſus ſeptentrionem declinaſſe, ſimúlque ipſam etiam Indicam in eandem partem eſſe avulſam. Fidem dictis hac ratione nititur facere, quòd extremos Indiæ verſus meridiem terminos

C plerique fatentur Meroæ oppoſitos, ab aëris & rerum cæleſtium obſervatione conjecturam ducentes: inde autem, uſque ad Septentrioni maximè propinquas partes Indiæ, quæ ſunt ad Caucaſios montes, Patroclem (cùm ob auctoritatem, tum quod rerum geographicarum nequaquam fuerit rudis, fide apprimè dignum) ſtadia numerare CCIƆƆ IƆƆ. 5 atqui à Meroës parallelo uſque ad eum, qui per Thinas tranſit, eſſe ſpacium idem: proinde in hunc deſinere ſeptentrionales Indiæ fines qui ſunt ad Caucaſios montes. Alio quoque utitur argu-

D mento; intervallum ab Iſſico ſinu ad mare Ponticum pergenti verſus

ea commodiùs aliquando edere poſſimus. Sanè quid præſtare potuerimus ſi tempus non defuiſſet & otium, æquus Lector ex locorum plurimorum caſtigatione, ubi interpretes nihil planè viderant, facile ut ſpero, conjiciet. *Idem.*

1. *καὶ τῶν μεσημβρινῶν ἄκρων τῆς τε Πελοποννήσου καὶ τῆς Ατ]ικῆς*) Intelligit duò promontoria, Sunium & Maleam: quæ promontoria ait Geographus paullò poſt æquis fere ſpatiis in mare prominere. aut paullò eſſe *μεσημβρινώτερον* Maleam quàm Sunium. Atque hæc fuit Eratoſthenis & Strabonis ſententia: quàm vera, apparet ex Ptolemæi & recentiorum tabulis. *Idem.*

2. *τὸν γὰρ ταῦρον ἀπ᾽ εὐθείας*) Malim *ἐπ᾽ εὐθείας* ut alibi loqui ſuevit. *Idem.*

3. *τὰ ἑωθινὰ μέρη τῶν ὅρων*) Emendaveram ex conjectura *ὀρῶν*. poſtea autem animadverti veterem quoque interpretem in ſuis libris hanc lectionem repeϱiſſe: vertit enim *montium* non *finium*. Quare omnino *ὀρῶν* legendum, non *ὅρων*. *Idem.*

4. *συνεπισπᾶσθαι δὲ*) Vett. codd. *συνεσπᾶσθαι*. quod malo. *Idem.*

5. Atqui à Meroës.) *Αλλὰ μὴν καὶ τὸ* legendum duxi, pro quo erat *τὸ*. Et pro *Αμινσὸν* repoſui *Αμισὸν*. tametſi ita idem dem ſcriberetur. *Xyland.*

ſeptentrionem & quæ circa Amiſum ſunt & Sinopen loca, ſtadiorum eſſe ter mille circiter, quanta etiam montium perhibeatur latitudo. Ab Amiſo autem verſus ortum æquinoctialem proficiſcenti primùm Colchidem adiri, 2 deinde montana quæ ſunt uſque ad mare Hyrcanum: ab his deinceps & Bactra & ulteriores Scythas, montibus ad dextram ſitis, iter fieri: hanc eſſe lineam eandem cum ea quæ ab Amiſo verſus occaſum per Propontidem ducitur, & Helleſpontum: jam à Meroe ad Helleſpontum non eſſe amplius XIIX. ſtadiorum millibus: quot etiam ſunt à meridionali Indiæ latere uſque ad Bactrianos, accedentibus tribus millibus. ad XV. iſta millia, quorum hæc erant latitudo montium, illa Indiæ. Hanc ſententiam impugnans Hipparchus, argumenta hæc culpat: nam Patroclem negat fidem mereri, contra quem duo ſint teſtimonium ferentes Daïmachus & Megaſthenes, qui intervallum à mari meridionali quibuſdam locis XX*es*, aliquibus etiam XXX*es* mille ſtadiorum affirment eſſe: cum his conſentire veteres etiam tabulas: & videtur ei abſurdum, velle ſoli Patrocli contra iſtos teſtes credere, & ex ipſius nutu veteres corrigere tabulas: neque id fieri patitur, niſi certiùs aliquid hac cognoverimus. Quam ego ejus orationem multas mereri reprehenſiones exiſtimo. Primùm quòd eum multis uſum teſtimoniis, ſolius Patroclis uſum teſtimonio ait. Qui ergo erant, extrema Indiæ meridionalia Meroæ oppoſita dixerunt? qui à Meroës parallelo uſque ad eum qui per Thinas ducitur, ea eſſe quantitate ſpatium affirmarunt? qui montium latitudinem ſive à Cilicia ad Amiſum iter tantum eſſe perhibuerunt? qui ab Amiſo per Colchos & Hyrcaniam ad Bactra &

A ἄρκτον ἰόντι, καὶ [1] τοὺς περὶ Ἀμινσὸν ἢ Σινώπην τόπους· ὅσον καὶ τὸ πλάτος τῶν ὀρῶν λέγεται· ἐκ δὲ Ἀμινσοῦ πρὸς τὴν ἰσημερινὴν ἀνατολὴν φερομένῳ, πρῶτον μὲν ἡ Κολχίς ἐστιν, [2] ἔπειτα ἡ ἐπὶ τὴν Υρκανίαν θάλατταν ὑπέρθεσις, καὶ ἡ ἐφεξῆς ἡ ἐπὶ Βάκτρα καὶ τοὺς ἐπέκεινα Σκύθας ὁδὸς δεξιὰ ἔχοντι τὰ ὄρη· αὕτη δ᾽ ἡ γραμμὴ διὰ Ἀμινσοῦ πρὸς δύσιν ἐκβαλλομένη διὰ τῆς Προποντίδος ἐστὶ καὶ τοῦ Ἑλλησπόντου· ἀπὸ δὲ Μερόης ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον, οὐ πλείους εἰσὶ τῶν μυρίων καὶ ὀκτακισχιλίων σταδίων, ὅσοι καὶ ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ πλευροῦ τῆς Ἰνδικῆς, πρὸς τὰ περὶ τοὺς Βακτρίους μέρη,

B προστεθέντων τρισχιλίων τοῖς μυρίοις καὶ πεντακισχιλίοις· ὧν οἱ μὲν τοῦ πλάτους ἦσαν τῶν ὀρῶν, οἱ δὲ τῆς Ἰνδικῆς. Πρὸς δὲ τὴν ἀπόφασιν ταύτην ὁ Ἵππαρχος ἀντιλέγει διαβάλλων τὰς πίστεις· οὔτε γὰρ Πατροκλέα πιστὸν εἶναι, δυοῖν ἀντιμαρτυρούντων αὐτῷ Δηϊμάχου τε καὶ Μεγασθένους, οἳ καθ᾽ οὓς μὲν τόπους δισμυρίων εἶναι σταδίων τὸ διάστημά φασι τὸ ἀπὸ τῆς κατὰ μεσημβρίαν θαλάττης, καθ᾽ οὓς δὲ καὶ τρισμυρίων· τούτους γε δὴ τοιαῦτα λέγειν, καὶ τοὺς ἀρχαίους πίνακας τούτοις ὁμολογεῖν· ἀπίθανον δήπου νομίζει τὸ μόνῳ δεῖν πιστεύειν Πατροκλεῖ, [3] παρέντας τοσοῦτον ἐπιμαρτυροῦντας αὐτῷ, καὶ διορθοῦσθαι παρ᾽ αὐτὸ τοῦτο τοὺς ἀρχαίους

C πίνακας· ἀλλὰ μὴ ἐᾶν οὕτως, ἕως ἄν τι πιστότερον περὶ αὐτῶν γνῶμεν. Οἶμαι δὴ πολλὰς ἔχειν εὐθύνας τοῦτον τὸν λόγον. Πρῶτον μὲν ὅτι πολλαῖς μαρτυρίαις ἐκείνου χρησαμένου, μιᾷ φησὶ τῇ Πατροκλέους αὐτὸν χρῆσθαι. Τίνες οὖν ἦσαν οἱ φάσκοντες τὰ μεσημβρινὰ ἄκρα τῆς Ἰνδικῆς ἀνταίρειν τοῖς κατὰ Μερόην; τίνες δ᾽ οἱ τὸ ἀπὸ Μερόης διάστημα μέχρι τοῦ διὰ Θινῶν παραλλήλου τοσοῦτον λέγοντες; τίνες δὲ πάλιν οἱ τὸ τῶν ὀρῶν πλάτος ἢ τὸ ἀπὸ τῆς Κιλικίας ἐπὶ τὴν Ἀμινσὸν τὸ αὐτὸ τοῦτο λέγοντες; τίνες δὲ οἱ ἀπὸ Ἀμινσοῦ διὰ Κόλχων καὶ τῆς Υρκανίας μέχρι Βακτρίων καὶ

p. 69.

1. *τοὺς περὶ Ἀμισσὸν*) Ita Aldus edidit: nec aliter vetus interpres, qui ſcriptos codices ſecutus eſt. Apud Dionem quoque alioſque hiſtoricos Græcos *Ἀμινσὸς* legitur pro *Ἀμισός*. Itaque decreveramus Aldi lectionem ubique retinere: Verùm didici poſtea ex eo codice, quem inſtructiſſima ſoceri Henrici Stephani bibliotheca mihi ſuppeditavit, in libris antiquis melioris notæ *Ἀμισὸς*, non *Ἀμινσὸς* legi. idque poſtea ſum ſecutus. (Non eſt autem dubium corruptam fuiſſe vocem à librariis qui ſcirent ſua ætate ſic appellari eam urbem, Aminſum, quam non ut olim Amiſum. Ita enim in recentiorum Græcorum hiſtoriis appellatam reperies.) *Idem.*

2. Deinde montana quæ ſunt uſque.) Ἡ *ὑπὸ τὴν Υρκανίαν θάλατταν ὑπέρθεσις* legi, non *ὑπὸ*, ſed *ἐπὶ*, ſecutus locum qui paulò poſt ſequitur, ubi hoc ipſum vocatur *ἐπὶ τὴν Κασπίαν ὑπέρβασις*. intelligo autem iter à Colchide ad Hyrcanum mare, quo

D ſuperandi ſunt montes Moſchici. & ſic cum hoc in libro, tum aliàs utitur hac voce Strabo. *Xyland.*

2. *ἔπειτα ἡ ἐπὶ τὴν Υρκανίαν θάλασσαν ὑπέρθεσις*) Legebatur vulgò *ὑπό*. quod mutandum fuiſſe in *ἐπὶ* & ratio docet, & alii multi hujus auctoris loci. *Ὑπέρθεσις* autem & *ὑπέρβασις* voces ſunt geographicæ Straboni familiares. Paullò poſt, *ὡσαύτως καὶ ἡ ἐπὶ τὴν Κασπίαν ὑπέρβασις*. *Caſaub.*

3. *Παρέντας τοσοῦτον ἐπιμαρτυροῦντας αὐτῷ*) Lege cum vetere interprete, *παρέντας τοὺς τοσοῦτον ἐπιμαρτυροῦντας αὐτῷ*. Senſus eſt, non æquum fuiſſe ut Eratoſthenes unum Patroclem ſequeretur, iis valere juſſis ac contemptis, qui cum Hipparcho ſentirent, hic eſt ſenſus iſtius lectionis: quam non auſim præſtare ſinceram: Ac fortaſſe ita potius eſt legendum: *παρέντας τοὺς ἐπὶ τοσοῦτον ἀντιμαρτυροῦντας αὐτῷ*. quæ lectio plana eſt. *Idem.*

1. τῶν

τῶν ἐπέκεινα εἰς τὴν ἑῴαν θάλατταν καθηκόντων, ἐπ᾽ εὐθείας τε εἶναι λέγοντες, καὶ ἐπ᾽ ἰσημερινὰς ἀνατολὰς καὶ περὶ τὰ ὄρη ἐν δεξιᾷ ἐχόντων αὐτά; ἢ πάλιν τὸ ἐπὶ τὴν δύσιν ἐπ᾽ εὐθείας ταύτῃ τῇ γραμμῇ, διότι ἐπὶ τὴν Προποντίδα ἐστὶ καὶ τὸν Ἑλλήσποντον; Ταῦτα γὰρ ὁ Ἐρατοσθένης λαμβάνει πάντα, ὡς καὶ ἐκ μαρτυρουμένα ὑπὸ τῶν ἐν τοῖς τόποις γενομένων, ἐντετυχηκὼς ὑπομνήμασι πολλοῖς * ὧν εὐπορεῖ, βιβλιοθήκην ἔχων τηλικαύτην, ἡλίκην αὐτὸς Ἵππαρχος φησί. Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ τοῦ Πατροκλέους πίστις ἐκ πολλῶν μαρτυριῶν σύγκειται, [1] τῶν βασιλέων τῶν πεπιστευκότων αὐτῷ τηλικαύτην ἀρχήν, τῶν ἐπακολουθησάντων αὐτῷ, τῶν ἀντιδοξούντων, [2] ὡς αὐτὸς ὁ Ἵππαρχος κατονομάζει. οἱ γὰρ κατ᾽ ἐκείνων ἔλεγχοι, πίστεις τῶν ὑπὸ τούτου λεγομένων εἰσίν. Οὐδὲ τοῦτο δὲ ἀπίθανον τοῦ Πατροκλέους, ὅτι φησὶ τοὺς Ἀλεξάνδρῳ συστρατεύσαντας ἐπιδρομάδην ἱστορῆσαι ἕκαστα, αὐτὸν δὲ Ἀλέξανδρον ἀκριβῶσαι, ἀναγραψάντων τὴν ὅλην χώραν τῶν ἐμπειροτάτων αὐτῷ· τὴν δὲ ἀναγραφὴν αὐτῷ δοθῆναί φησιν ὕστερον ὑπὸ Ξενοκλέους τοῦ γαζοφύλακος. Ἔτι φησὶν ὁ Ἵππαρχος ἐν τῷ δευτέρῳ ὑπομνήματι αὐτὸν τὸν Ἐρατοσθένη διαβάλλειν τὴν τοῦ Πατροκλέους πίστιν, ἐκ τῆς πρὸς Μεγασθένη διαφωνίας περὶ τοῦ μήκους τῆς Ἰνδικῆς τοῦ κατὰ τὸ βόρειον πλευρόν, [3] τοῦ μὲν Μεγασθένους λέγοντος σταδίων μυρίων πεντακισχιλίων, τοῦ δὲ Πατροκλέους χιλίοις λείπειν φαμένου· [4] ἀπὸ γάρ τινος ἀναγραφῆς σταθμῶν ὁρμηθέντα, [5] τοῖς μὲν ἀπιστεῖν διὰ τὴν διαφωνίαν, [6] ἐκείνῃ δὲ προσέχειν. Εἰ οὖν διὰ τὴν διαφωνίαν ἐνταῦθα ἄπιστος ὁ Πατροκλῆς, καίτοι παρὰ χιλίους σταδίους τῆς διαφορᾶς οὔσης, πόσῳ χρὴ μᾶλλον ἀπιστεῖν ἐν οἷς * παρὰ ὀκτακισχιλίους ἡ διαφορά ἐστι,

* Lego ὧν ηὐπόρει,

p. 70.

* Vulgò περὶ malè.

A ulteriores regiones uſque ad orientale mare tractum in eadem linea eſſe verſus ortum æquinoctialem montibus ad dextram ſitis cum eo quod per Propontidem & Helleſpontum ducitur verſus occaſum? Nam hæc omnia ſumſit Eratoſthenes, ut teſtimonio eorum qui iſtis in locis fuerunt, comprobata, cùm multos ipſe legerit commentarios, copia eorum inſtructus, ut qui tantam poſſideret bibliothecam, quantam ei fuiſſe ipſe ſcribit Hipparchus. Jam ipſius Patroclis fides multis nititur teſtimoniis: regum qui ei tantum commiſerunt imperium, eorum qui ipſius ſententiam ſecuti ſunt, eorum qui contra-

B rium ſenſerunt, quos ipſe nominat Hipparchus: quibus enim ii refelluntur, his fides Patrocli ſententiæ paratur. Id quoque alienum à vero videri non debet quod Patrocles ait, eos qui Alexandro comites expeditionis fuerunt obiter tantùm ſingula cognoviſſe: Alexandrum verò ipſum accuratè omnia indagaſſe, cùm ei regionum deſcriptiones à peritiſſimis traderentur: atque hanc deſcriptionem ſibi poſtea temporis exhibitam eſſe ait à Xenocle gazæ præfecto. Addit Hipparchus libro ſecundo, ipſum Eratoſthenem Patrocli fidem derogare, quòd is à Megaſthene diſſenſerit in longitudine lateris Indiæ Septentrionalis annotan-

C da: quòd quam Megaſthenes xv. millibus ſtadiorum definit, Patrocles mille ſtadia ſummæ ei detrahit: ait Eratoſthenem dicere, ſe occaſione ductum cujuſdam diurnorum itinerum ac ſtadiorum annotationis, à qua Patrocles diſcrepet, Megaſtheni aſſentiri. Quòd ſi hîc fidem Patrocles non mereatur, quòd CIƆ tantùm ſtadiis ab altero diſſentit: quanto magis fidem ei denegandam, diſſentienti de octo ſtadiorum millibus,

1. τῶν βασιλέων τῶν πεπιστευκότων αὐτῷ τηλικαύτην ἀρχήν) Reges intelligit Seleucum & Antiochum. Plinius lib. VI. cap. 17. *Etenim patefacta eſt non modo Alexandri magni armis, regumque qui ei ſucceſſere, circumvectis etiam in Hyrcanum mare & Caſpium Seleuco & Antiocho, præfectoque claſſis eorum Patrocle.* Idem.

2. ὡς αὐτὸς ὁ Ἵππαρχος κατονομάζει) Scribendum ὧν αὐτός. ὧν κατονομάζει. purus putus ἑλληνισμὸς etiam pueris notus. *Idem.*

3. τοῦ μὲν Μεγασθένους λέγοντος σταδίων μυρίων πεντακισχιλίων) Falſa lectio. Megaſthenes enim Indiæ latitudinem (quæ illi erat ab ortu ad occaſum) ubi eſſet anguſtiſſima, ſtadiorum eſſe ajebat CCIƆƆ IƆƆCIƆ. Arrianus (Rer. Indic. Lib. in Initio) Καὶ λέγει Μεγασθένης μυρίων καὶ ἑξακισχιλίων σταδίων εἶναι ἵνα περ τὸ βραχύτατον αὐτοῦ. quem Arriani locum ejus interpres mirè perturbavit: quod ille de latitudine dicebat de longitudine accipiens, craſſo admodum errore. Vide Strabonem lib. XV. Legendum ergo ἑξακισχιλίων, non πεντακισχιλίων, hoc eſt ͵ι͵ϛ non ͵ι͵ε. *Idem.*

4. ἀπὸ γάρ τινος ἀναγραφῆς σταθμῶν) De his plura D libro XV. Eſt autem antiquiſſimum inſtitutum ἡ τῶν σταθμῶν ἀναγραφή, hoc eſt, manſionum deſcriptio ſive annotatio. Habèmus apud Herodotum Terpſichore accuratam manſionum omnium enumerationem ab ora maritima minoris Aſiæ ad regiam uſque Perſarum. Latini σταθμῶν ἀναγραφὰς *Itineraria* appellant. σταθμοὺς autem *manſiones* à manendo, ut Græca vox ἀπὸ τοῦ ἵστασθαι. Euſtathius σταθμοὺς interpretatur ἀλλαγάς: qua voce Græci Juriſconſulti & hiſtorici manſiones exprimunt. *Idem.*

5. τοῖς μὲν ἀπιστεῖν) Xylander hîc non egit interpretem. Dicebat Eratoſthenes ſe neque Patroclis neque Megaſthenis auctoritatem ſequi, ſed illam potius σταθμῶν ἀναγραφὴν quam probabat. Ergo, τοῖς μὲν ſcilicet Patrocli & Megaſtheni, quorum neutri fidem hac in parte habebat: nam quod idem cum Megaſthene dixerat, id verò non fecerat ejus auctoritatem ſecutus: ſed quia ita contigerat ut Megaſtheni hac in parte cum Itinerario illo conveniret. *Idem.*

6. Ἐκείνῃ δὲ προσέχειν) τῇ ἀναγραφῇ τῶν σταθμῶν. *Idem.*

1. Non

à quobus, iiſque conſentientibus? cùm A hi dicunt Indiæ latitudinem eſſe xx. millia ſtadiorum, Patrocles XII. Hîc reſpondebimus [1] non ob ſolam diſſenſionem culpatum fuiſſe Patroclem, ſed comparatam ejus ſententiam cum conſenſione & auctoritate annotationis ſtadiorum. Neque verò mirum, eſſe aliquid credibile alio credibilius, aut eidem alia in re fidem adhiberi, in alia derogari, ubi ab alio firmius aliquid affertur. Ridiculum quoque eſt, quòd diſſentientes eo minus putat fidei mereri, quo magis diſcrepant: contra enim in parvis diſſenſionibus id potiùs uſuvenire videtur. In minutioribus errare contingit non vulgares modò, ſed & eos qui plus cæteris ſapiunt: B in multum habentibus diſcriminis, ſcientior non perinde facilè aberraverit atque rudis, ideóque illi faciliùs creditur. Sanè quicunque de India ſcripſerunt, pleraque mentiti ſunt: præ reliquis Daïmachus, proximè Megaſthenes, Oneſicritusque & Nearchus aliique tales, jam nonnihil etiam balbutientes: nobiſque iſta pleniùs perſpicere contigit, cùm de rebus Alexandri faceremus commentarium. Præcipuè autem fides Daïmacho eſt & Megaſtheni deroganda: hi enim ſunt qui in auribus cubantes, ore, naribus carentes, unoculos, longipedes, digitis retrò averſis præditos referunt: immutarunt etiam Homericam Pygmæo- C rum pugnam, trium ſpithamarum iis ſtaturam aſſignantes. Iidem narrant formicas aurum effodere: eſſe quoſdam Panas capita cunei forma habentes, qui ſerpentes, boves, & cervos cum cornibus deglutiant, atque de his alter alterum redarguit, ut ait Eratoſthenes. Miſſi enim fuerunt legati Palimbothra, Megaſthenes ad Androcotum, Daïmachus ad filium ejus Allitrochadem, taléſque ſuarum peregrinationum commentarios

A πρὸς δύο καὶ ταῦτα ἄνδρας συμφωνοῦντας ἀλλήλοις; τῶν μὲν λεγόντων τὸ τῆς Ινδικῆς πλάτος σταδίων δισμυρίων, τοῦ δὲ, μυρίων καὶ δισχιλίων. Ερουμεν δ᾽ ὅτι οὐ ψιλὴν τὴν διαφωνίαν ᾐτιάσατο, ἀλλὰ συγκρίνων πρὸς τὴν ὁμολογίαν, καὶ τὴν ἀξιοπιστίαν τῆς ἀναγραφῆς τῶν σταθμῶν. Οὐ θαυμαστὸν δὲ εἰ πιστοῦ γίνεταί τι πιστότερον, καὶ εἰ τῷ αὐτῷ ἐν ἑτέροις μὲν πιστεύομεν, ἐν ἑτέροις δ᾽ ἀπιστοῦμεν, ὅταν παρά τινος πεσθῇ τι βεβαιοτέρον. Γελοῖόν τε τὸ τὴν παρὰ πολὺ διαφωνίαν ἀπιστοτέρους ποιεῖν νομίζειν τοὺς διαφωνοῦντας· τοὐναντίον γὰρ ἐν τῷ παρὰ μικρὸν συμβαίνειν τοῦτο μᾶλλον ἔοικε· παρὰ μικρὸν γὰρ ἡ πλάνη συμβαίνει μᾶλλον οὐ τοῖς τυχοῦσι μόνον, ἀλλὰ B καὶ τοῖς πλέον τι τῶν ἑτέρων φρονοῦσιν· ἐν δὲ τοῖς παρὰ πολὺ, ὁ μὲν τυχὼν ἁμάρτοι ἂν, ὁ δ᾽ ἐπιστημονικώτερος ἧττον ἂν τοῦτο πάθοι· διὸ καὶ πιστεύεται θᾶττον. Απαντες μὲν τοίνυν [2] οἱ περὶ τῆς Ινδικῆς γράψαντες, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ψευδολόγοι γεγόνασι, καθ᾽ ὑπερβολὴν δὲ Δηΐμαχος· τὰ δὲ δεύτερα λέγει Μεγασθένης, Ονησίκριτός τε καὶ Νέαρχος, καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι παραψελλίζοντες ἤδη· καὶ ἡμῖν δ᾽ ὑπῆρξεν ἐπιπλέον κατιδεῖν ταῦτα, ὑπομνηματιζομένοις τὰς Αλεξάνδρου πράξεις. Διαφερόντως δ᾽ ἀπιστεῖν ἄξιον Δηϊμάχῳ τε καὶ Μεγασθένει· οὗτοι γάρ εἰσιν οἱ τοὺς ἐνωτοκοίτας καὶ τοὺς ἀστόμους καὶ ἄρρινας ἱστοροῦντες, μονοφθάλμους τε καὶ μακροσκελεῖς καὶ ὀπισθο- C δακτύλους· [3] ἐνεκαίνισαν δὲ καὶ τὴν * Ομηρικὴν τῶν Πυγμαίων γερανομαχίαν, τρισπιθάμους εἰπόντες· οὗτοι δὲ καὶ τοὺς χρυσωρύχους μύρμηκας, καὶ Πᾶνας σφηνοκεφάλους, [4] ὄφεις τε, καὶ βοῦς καὶ ἐλάφους σὺν κέρασι καταπίνοντας· περὶ ὧν ἕτερος τὸν ἕτερον ἐλέγχει, ὅπερ καὶ Ερατοσθένης φησίν. Επέμφθησαν μὲν γὰρ εἰς τὰ Παλίμβοθρα, ὁ μὲν Μεγασθένης [5] πρὸς Ανδρόκοττον, ὁ δὲ Δηΐμαχος πρὸς Αλλιτροχάδην τὸν ἐκείνου υἱὸν κατὰ πρεσβείαν· ὑπομνήματα δὲ τῆς ἀποδημίας κατέλιπον τοιαῦτα, Il. γ. Initio.

1. Non ob ſolam.) Οὐ ψιλὴν διαφωνίαν. noſter codex habebat ὑψηλὴν, nimirum hoc erat emendare Aldinam lectionem, quæ habet ὑψιλήν. unde colligendum potius erat, id quod non primi nos deprehendimus ac reſtituimus, ſed ne veterem quidem interpretem fefellit. *Xyland.*

2. οἱ περὶ τῆς Ινδικῆς γράψαντες) Adde his eos qui de rebus geſtis Alexandri ſcripſerunt, quos omnes mendaciſſimos fuiſſe certiſſimum eſt: præter Ptolemæum & Ariſtobulum ait Arrianus. Plinium verò, qui iſtiuſmodi μυθογράφους tanquam ſcriptores, de quorum fide non dubitetur, ſæpe ſequitur, nemo rectè excuſarit. *Caſaub.*

3. ἐνεκαίνισαν δὲ τὴν ὁμηρικὴν) ἐγκαινίζειν non eſt immutare, ſed renovare, & fugientem alicujus rei memoriam revocare. Inde ἐγκαίνια feſtum Judæorum, dicta, ut quidam putant. Iſti igitur fabulam Homericam de Pygmæis & eorum prœliis cum gruibus, quæ omnia jam pro fabuloſis habebantur, innovarunt, & reſtaurarunt. Sic noſtra ætate non deſunt qui eandem de Pygmæis lepidam fabellam renovent, & qui etiam è ſacris literis ſi Deo placet, D fidem illi conentur aſtruere. Legi etiam Bergæi cujuſdam Galli ſcripta qui ſe vidiſſe diceret. *At non ego credulus illi.* Illi inquam omnium bipedum mendaciſſimo. *Idem.*

4. ὄφεις τε, καὶ βοῦς καὶ ἐλάφους τὴν κέρασι καταπίνοντας) Melius hunc locum accepit vetus interpres quam Xylander. Non enim Strabo commemorare voluit Panes qui devorarent ſerpentes & boves: ſed ſerpentes tanta magnitudine ut boves ac cervos poſſent deglutire. Plinius lib. VIII. cap. 14. *Megaſthenes ſcribit in India ſerpentes in tantam magnitudinem adoleſcere, ut ſolidos hauriant cervos tauroſque.* Meminit & Strabo alibi. *Idem.*

5. πρὸς Ανδρόκοττον) libro XVI. Σενδρόκοττον vocat. eadem ſcripturæ varietas apud Plutarchum, Juſtinum, & alios qua de re ad lib. primum diximus. Apud Athenæum lib. primo c. 15. Σανδρόκυπτος perperam pro Σανδρόκοττος legitur. *Idem.*

ὑφ' ἧς δή ποτε αἰτίας παραχθέντες· Πατροκλῆς A δ' ἥκιστα πιστός· καὶ οἱ ἄλλοι δὲ μάρτυρες οὐκ ἀπίθανοι, οἷς κέχρηται ὁ Ἐρατοσθένης. Εἰ γὰρ ὁ διὰ Ῥόδου καὶ Βυζαντίου μεσημβρινὸς ὀρθῶς εἴληπται, καὶ ὁ διὰ τῆς Κιλικίας καὶ Ἀμισοῦ ὀρθῶς ἂν εἴη εἰλημμένος. φαίνεται γὰρ τὸ παράλληλον ἐκ πολλῶν,
p. 71. ὅταν μηδετέρως ἡ σύμπτωσις ἀπελέγχηται· ὅ, τε ἐξ Ἀμισοῦ πλοῦς ἐπὶ τὴν Κολχίδα, ὅτι ἐστὶν ἐπὶ ἰσημερινὴν ἀνατολὴν, καὶ τοῖς ἀνέμοις ἐλέγχεται, καὶ ὥραις, καὶ καρποῖς, καὶ ταῖς ἀνατολαῖς αὐταῖς. Ὡς δ' αὔτως καὶ ἡ ἐπὶ τὴν Κασπίαν ὑπέρβασις, καὶ ἡ ἐφεξῆς ὁδὸς μέχρι Βάκτρων. B Πολλαχοῦ γὰρ ἡ ἐνάργεια, καὶ τὸ ἐκ πάντων συμφωνούμενον, ὀργάνου πιστότερόν ἐστιν· ἐπεὶ καὶ ὁ αὐτὸς Ἵππαρχος τὴν ἀπὸ στηλῶν μέχρι τῆς Κιλικίας γραμμὴν, ὅτι ἐστὶν ἐπ' εὐθείας, καὶ ὅτι ἐπὶ ἰσημερινὴν ἀνατολὴν, οὐ πᾶσαν ὀργανικῶς καὶ γεωμετρικῶς ἔλαβεν· ἀλλ' ὅλην τὴν ἀπὸ στηλῶν μέχρι πορθμοῦ τοῖς πλέουσιν ἐπίστευσεν. 2 Ὥστ' οὐδ' ἐκεῖνος εὐλογεῖτο, ἐπειδὲ οὐκ ἔχομεν λέγειν, οὔθ' ἡμέρας μεγίστης πρὸς τὴν βραχυτάτην λόγον, οὔτε γνώμονος πρὸς σκιὰν ἐπὶ τῇ παρορείᾳ τῇ ἀπὸ Κιλικίας μέχρις Ἰνδῶν· οὐδ' εἰ C ἐπὶ παραλλήλου γραμμῆς ἐστιν ἡ λόξωσις, ἔχομεν εἰπεῖν· ἀλλ' ἐᾶν ἀδιόρθωτον, λοξὴν φυλάξαντες, ὡς οἱ ἀρχαῖοι πίνακες περιέχουσι· 3 πρῶτον μὲν γὰρ ὅτι τὸ μὴ ἔχειν εἰπεῖν ταυτόν ἐστι τῷ ἐπέχειν· ὁ δ' ἐπέχων, οὐδ' ἑτέρωσε ῥέπει· 3 ἐὰν δὲ κελεύων,

A neſcio qua de cauſa reliquerunt. Patrocles verò minimè eorum ſimilis eſt, neque reliqui leves ſunt teſtes, quibus utitur Eratoſthenes. Nam ſi meridianus qui per Rhodum & Byzantium ducitur, rectè eſt aſſumtus, rectè etiam habebit is qui per Amiſum & Ciliciam tranſit. Etenim eos eandem inter ſe uſquequaque obtinere diſtantiam multis obſervationibus conſtat: cùm neuter in alterum incidat. Iam ab Amiſo in Colchos navigari verſus ortum æquinoctialem, & ventis deprehenditur & anni temporibus, & fructibus, & ipſis Solis exortibus: itémque tranſitum inde ad Caſpium mare, & quod deinde ad Bactra uſque tendit: ſæpenumero enim 1 evidentia, & omnium conſenſus plus fidei quàm inſtrumentum meretur: quando ipſe etiam Hipparchus lineam, quæ ab Herculis columnis ad Ciliciam pertinet, rectam eſſe & verſus ortum æquinoctialem docens, non totum id inſtrumentis & rationibus geometricis confecit, ſed de eo toto quod eſt à columnis uſque ad fretum, navigantibus credidit. 2 Itaque ne ille quidem rectè pronunciat, quia diei longiſſimæ ad breviſſimam non poſſumus nominare proportionem, neque umbræ ad gnomonem, in montanis à Cilicia uſque in Indiam regionibus, ne hoc quidem nos aſſerere poſſe, quòd obliquatio ea fiat in linea æqualiter undique diſſita: ſed debeamus eam abſque ulla emendatione obliquam relinquere, ſicut eam habent antiquæ tabulæ. Primò enim non habere quod dicas, idem eſt atque cohibere affirmationem: qui autem cohibet affirmationem, is in neutram partem inclinat: 4 at qui jubet ita

1. Evidentia.) ἐνάργεια. Sic legit etiam interpres, non ἐνέργεια, quod huc non facit. Loquitur autem de inſtrumentis Geodæticis. *Xyland.*

2. Itaque ne illud quidem rectè pronunciat.) Ὥς τ' οὐδ' ἐκεῖνος εὐλογεῖτο. verba hæc ita puto legi debere. Ὡς οὐδ' ἐκεῖνος εὖ λέγει (aut εὐλογεῖ, quod tamen idem ſignificare oportebit, & exemplo probare nullo poſſum) τό. atque hoc τὸ refertur ad ea quæ inferuntur οὐδ' εἰ ἐπὶ παραλλ. Non ſequitur (inquit) nos, quia hæc neſciamus, ideò etiam ignorare lineam parallelum eſſe &c. πρόσκια mendum erat illuſtre, pro πρὸς σκιάν. *Idem.*

2. Ὥστ' οὐδ' ἐκεῖνος εὐλογεῖτο) Etiam in vett. codd. ita legebatur vel εὐλογεῖ. Legendum tamen cenſeo οὐδ' ἐκεῖνος εὖ λέγοιτο: vel εὖ λέγοι τό. Vox ἐκεῖνος cum de eodem ſit ſermo, videtur huic loco minus convenire. *Caſaub.*

3. πρῶτον μὲν γὰρ) Vide hominis acumen, Hipparchus dicit ſe non habere quid certi pronuntiet de latere Indiæ ſeptentrionali: Idem tamen habet de eo quod pronunciet adverſum Eratoſthenem: nam ejus aſſertionem damnat, & veteribus potius aſſentitur. Ergo Hipparchus quod de Indiæ latere ſeptentrionali dicat, habet & non habet. Nam ſi vim hujus argumentationis expendas videbis eò neceſſariò adigi Hipparchum. Sed nimis argutatur Strabo: idque more ſuorum, hoc eſt Stoïcæ gentis: quorum in diſputando erat fere hæc ratio, ut ex Ciceronis & Senecæ locis infinitis ſatis conſtat. Reſpondeat igitur Hipparchus Straboni, Se nec veterum deſcriptionem probare, nec Eratoſthenicam emendationem, & omnino quid certi ſuper hoc ſit ſtatuendum non habere: in hoc tamen dubio ut Juriſconſultorum formula utar, putare ſe poſſidentis meliorem eſſe debere conditionem: hoc eſt, in receptis, & anti- D quis πίναξι nihil eſſe mutandum, tantiſper dum certius aliquid de ea re fuerit compertum. Non habet ergo quod verum eſſe pronuntiet: habet quo falſitatem redarguat. *Idem.*

4. At qui jubet.) Diu me hic locus torſit, ita ſcriptus. ἐὰν δὲ κελεύων ὡς οἱ ἀρχαῖοι ἐκεῖσε ῥέπειν. tamen non dubito me eum reſtituiſſe priſtinæ integritati. Hoc enim vult, eos qui probabiles ab antiquis diſſentiendi cauſas habent, in iis quæ prorſus comperta non ſunt, ac de quibus pronuntiare non habent, liberos adhuc eſſe qui autem omnino ſe antiquis addicunt, eos adſtrictos eſſe in ea parte. *Xyland.*

5. ἐὰν δὲ κελεύων) Feliciter hunc locum emendavit Xylander: vellem pari felicitate eum explicuiſſet. Senſus eſt, Hipparchum profeſſum ſe ἐπέχειν, deinde autem jubentem ἐὰν ὡς οἱ ἀρχαῖοι deprehendi con-

hæc relinqui, ut habent antiqui, is quidem eò inclinat. Deinde id quod ex hoc conſequebatur, veriùs dixiſſet, ſi conſuluiſſet omnino ſuperſedendum terræ deſcriptione, nam in poſitu quoque aliorum, ut Alpium, Pyrenæorum, Thraciorum, Illyricorum & Germanicorum montium eodem modo laboratur. Quis autem credat recentioribus fide digniores eſſe antiquos, quorum tot extant in tabulæ deſignatione errata, neque ab Eratoſthene reprehenſa, neque ab Hipparcho refutata? Sed & quæ ſequuntur, plena ſunt magnarum perplexitatum. Adverte enim animum, ſi quis non convellat id quod dicitur, extremas Indiæ verſus meridiem partes oppoſitas eſſe Meroæ, neque hoc, Meroën à faucibus Byzantiis XVIII. millibus ſtadiorum diſtare: XXX. ſtadiorum millia intereſſe à meridionalibus Indiæ partibus montes ſi dicat, quàm multa ſequantur abſurda. Primò enim, ſi idem parallelus eſt qui per Byzantium cum eo qui per Maſſiliam ducitur, quod Hipparchus Pytheam ſecutus tradidit: & idem meridianus per Byzantium & Boryſthenem tranſit, ut idem Hipparchus ſentit: qui & ſtadia numerat à Byzantio ad Boryſthenem CIↃ CIↃ CIↃ IↃCC: totidem ergo erunt etiam à Maſſilia ad parallelum qui per Boryſthenem tranſit: qui per Celticæ partes Oceano contiguas ducitur: tanto enim confecto ſpatio ad Oceanum pervenitur. Rurſus quoniam Cinamomiferam regionem ultimam habitabilium verſus meridiem novimus, & ſecundùm etiam Hipparchum parallelus per eam tranſiens initium eſt temperatæ plagæ, diſtans ab Æquinoctiali ad VIII CIↃ IↃCCC ſtadia.

A ὡς οἱ ἀρχαῖοι, ἐκεῖσε ῥέπει. [1] Μᾶλλον δ' ἂν τἀκόλουθον ἐφύλαττεν εἰ συνεβούλευε μηδὲ γεωγραφεῖν ὅλως· οὐδὲ γὰρ τῶν ἄλλων ὀρῶν τὰς θέσεις, οἷον Ἄλπεων καὶ τῶν Πυρηναίων καὶ τῶν Θρᾳκίων καὶ Ἰλλυρικῶν καὶ Γερμανικῶν οὕτως ἔχομεν εἰπεῖν. [2] τίς δ' ἂν ἡγήσαιτο πιστοτέρους τῶν ὕστερον τοὺς παλαιοὺς τοσαῦτα πλημμελήσαντας περὶ τὴν πινακογραφίαν, [3] ὅσα οὐ διαβέβληκεν Ἐρατοσθένης, ὧν οὐδενὶ ἀντείρηκεν Ἵππαρχος; καὶ τὰ ἑξῆς δὲ πλήρη μεγάλων ἀπορημάτων ἐστίν. Ὅρα γάρ, εἰ τοῦτο μὲν * οὐ κινοίη τις τὸ τὰ ἄκρα τῆς Ἰνδικῆς τὰ μεσημβρινὰ ἀνταίρειν τοῖς κατὰ Μερόην, μηδὲ τὸ διάστημα τὸ ἀπὸ Μερόης B ἐπὶ τὸ στόμα τὸ κατὰ τὸ Βυζάντιον, ὅτι ἐστὶ περὶ μυρίους σταδίους καὶ ὀκτακισχιλίους· ποιοίη δὲ τρισμυρίων τὸ ἀπὸ τῶν μεσημβρινῶν Ἰνδῶν μέχρι τῶν ὀρῶν, ὅσα ἂν συμβαίη ἄτοπα. Τὸ πρῶτον μὲν γὰρ εἴπερ ὁ αὐτός ἐστι παράλληλος ὁ διὰ Βυζαντίου τῷ διὰ Μασσαλίας· καθάπερ εἴρηκεν Ἵππαρχος πιστεύσας Πυθέᾳ· ὁ δ' αὐτὸς καὶ μεσημβρινός ἐστιν, ὁ διὰ Βυζαντίου τῷ διὰ Βορυσθένους, ὅπερ καὶ αὐτὸς δοκιμάζει ὁ Ἵππαρχος· δοκιμάζει δὲ καὶ τὸ ἀπὸ Βυζαντίου διάστημα ἐπὶ τὸν Βορυσθένη σταδίους εἶναι τρισχιλίους ἑπτακοσίους· τοσοῦτοι ἂν εἶεν καὶ οἱ ἀπὸ Μασ- p. 72. C σαλίας ἐπὶ τὸν διὰ Βορυσθένους παράλληλον, ὅς γε διὰ τῆς Κελτικῆς παρωκεανίτιδος ἂν εἴη· τοσούτους γάρ πως διελθόντες συνάπτουσι τῷ Ὠκεανῷ. Πάλιν δ' ἐπεὶ τὴν κινναμωμοφόρον, ἐσχάτην ἴσμεν οἰκουμένην πρὸς μεσημβρίαν, καὶ καθ' Ἵππαρχον αὐτὸν ὁ δι' αὐτῆς παράλληλος, ἀρχὴ τῆς εὐκράτου τῆς οἰκουμένης ἐστί, καὶ διέχει τοῦ ἰσημερινοῦ περὶ ὀκτακισχιλίους καὶ ὀκτακοσίους σταδίους.

* Manuſſ. μὴ κινοίη.

contrarium facere ejus quod erat profeſſus: Nam qui jubet nos ſequi veteres is non ἐπέχει, ſed veteribus potius aſſentitur. Similis omnino erat Platonis adverſus ἐφεκτικοὺς diſputatio. Nam cum illi dicerent omnibus in rebus oportere ἐπέχειν, ita Plato eos interrogavit. Κατελάβετε ὅτι ἐστὶν ἀκαταληψία an non? ſi κατελάβετε, ergo non eſt ἀκαταληψία: ſi non κατελάβετε, Ergo vobis credendum non eſt. *Idem.*

1. μᾶλλον δὲ ἂν τἀκόλουθον) Si nihil in veterum deſcriptione innovandum eſt, ut cenſet Hipparchus, niſi prius ſingulorum locorum longitudines & latitudines exactè fuerint cognitæ, ſequitur hinc, ait Strabo, Geographiæ ſtudia eſſe omittenda, quum pauciſſimorum locorum θέσεις illa ratione adhuc exploratæ fuerint. Reſpondeat hîc quoque Hipparchus: non ſequi ex hac ſua ἀποφάσει omittenda prorſus eſſe Geographiæ ſtudia, ſed hoc potius. Ea tantum in veterum πίναξιν eſſe mutanda, quæ iſto modo fuerint explorata: in reliquis putare ſe nihil eſſe temerè mutandum. Atque hac cautione uſus erat Hipparchus in Geographicis ſuis: neque enim omnium locorum longitudines & latitudines annotaverat, quod poſtea conatus eſt Ptolemæus præſtare: ſed paucorum tantum. Ptolemæus. μόνος ὁ Ἵππαρχος ἐπ' ὀλίγων πόλεων ὡς πρὸς τοσοῦτον πλῆθος τῶν καταταττομένων ἐν τῇ γεωγραφίᾳ ἐξάρματα τοῦ βορείου πόλου παρέδωκεν ἡμῖν, καὶ τὰς ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς κειμένας παραλλήλους οἰκήσεις. Atque Hipparchus D quidem hac cautione uſus erat: quem ſecutus eſt Marinus: verum hic tanto hac parte audentior quanto ille cautior, pleraque in Geographia pro veris falſa tradidit, Marinum Ptolemæus ſecutus eſt: qui etſi divina propemodum induſtria, labore ſanè incomparabili Marini errores correxit ac totius οἰκουμένης deſcriptionem propoſuit, tamen & ipſe quam prudens fuerit hoc Hipparchi conſilium teſtis poſſit eſſe optimus. *Idem.*

2. τίς δ' ἂν ἡγήσαιτο) Nemo ſanè qui Ptolemæum audiat, cujus ſuper hoc conſilium & ſententiam, vide γεωγρ. libro primo capite quinto. *Idem.*

3. ὅσα οὐ διαβέβληκεν Ἐρατοσθένης) Lege, ὅσα οὖν. Nihil certius quàm ita ſcripſiſſe Strabonem. Vulgata lectio inepta & ridicula eſt. [Similis menda apud philoſophum Problemat. I. 5. ubi legendum, διὰ τοῦτο οὖν δοκοῦσι καὶ οἱ βόες οἱ ἐκτομίαι μεγάλα τὰ κέρατα ἔχειν. vulgo διὰ τοῦτο οὐ δ. falſiſſimè.] *Idem.*

A Ἐπεὶ οὖν φησὶν ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ τὸν διὰ Βορυσθένους διέχειν τρισμυρίους καὶ τετρακισχιλίους σταδίους, εἶεν ἂν λοιποὶ οἱ ἀπὸ τοῦ ὁρίζοντος τὴν διακεκαυμένην καὶ τὴν εὔκρατον εἰς τὸν διὰ Βορυσθένους καὶ τῆς Κελτικῆς παρωκεανίτιδος, στάδιοι δισμύριοι πεντακισχίλιοι διακόσιοι. ὁ δέ γε ἀπὸ τῆς Κελτικῆς πρὸς ἄρκτον πλοῦς ἔσχατος λέγεται παρὰ τοῖς νῦν, ὁ ἐπὶ τὴν Ἰέρνην, ἐπέκεινα μὲν οὖσαν τῆς Βρεττανικῆς, ἀθλίως δὲ διὰ ψῦχος οἰκουμένην· ὥστε τὰ ἐπέκεινα νομίζειν ἀοίκητα. Οὐ πλέον δὲ τῆς Κελτικῆς τὴν Ἰέρνην διέχειν φασὶ τῶν πεντακισχιλίων· ὥστε περὶ τρισμυρίους εἶεν ἂν ἢ μικρῷ πλείους οἱ πάντες οἱ τὸ πλάτος τῆς οἰκουμένης ἀφορίζοντες. Φέρε δὴ τὴν ἀνταίρουσαν τῇ κινναμωμοφόρῳ, καὶ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου πρὸς ἕω κειμένην ὑποθῶμεν· αὕτη δ' ἐστὶν ἡ περὶ τὴν Ταπροβάνην· ἡ δὲ Ταπροβάνη πεπίστευται σφόδρα ὅτι τῆς Ἰνδικῆς πρόκειται πελαγία, μεγάλη νῆσος πρὸς Νότον· μηκύνεται δὲ ἐπὶ τὴν Αἰθιοπίαν πλέον ἢ πεντακισχιλίους σταδίους, ὥς φασιν ἐξ ἧς καὶ ἐλέφαντα κομίζεσθαι πολὺν εἰς τὰ τῶν Ἰνδῶν ἐμπόρια, καὶ χελώνια, καὶ ἄλλον φόρτον. Ταύτῃ δὴ τῇ νήσῳ πλάτος προστεθὲν τὸ ἀνάλογον τῷ μήκει, καὶ δίαρμα τὸ ἐπ' αὐτὴν ἐκ τῆς Ἰνδικῆς, τῶν μὲν τρισχιλίων σταδίων οὐκ ἂν ἔλαττον ποιήσειε διάστημα, ὅσον ἦν τὸ ἀπὸ τοῦ ὅρου τῆς οἰκουμένης εἰς Μερόην, εἴπερ μέλλει τὰ ἄκρα τῆς Ἰνδικῆς ἀνταίρειν τῇ Μερόῃ· πιθανώτερον δ' ἐστὶ καὶ πλείους τῶν τρισχιλίων τιθέναι. Εἰ δὴ τοῦτο προσθείη τις τοῖς τρισμυρίοις, οἷς φησιν ὁ Δηΐμαχος μέχρι τῆς εἰς Βακτρίους καὶ Σογδιανοὺς ὑπερθέσεως, ἐκπέσοι ἂν πάντα τὰ ἔθνη ταῦτα τῆς οἰκουμένης καὶ τῆς εὐκράτου. Τίς ἂν οὖν θαρρήσειε ταῦτα λέγειν, ἀκούων καὶ τῶν πάλαι καὶ τῶν νῦν τὴν εὐκρασίαν, καὶ τὴν εὐκαρπίαν λεγόντων; πρῶτον μὲν τὴν τῶν προσβόρων Ἰνδῶν, ἔπειτα δὲ καὶ τὴν ἐν τῇ Ὑρκανίᾳ καὶ τῇ Ἀρίᾳ, καὶ ἐφεξῆς τῇ τε Μαργιανῇ, καὶ τῇ Βακτριανῇ· ἅπασαι γὰρ αὗται προσεχεῖς μέν εἰσι τῇ βορείῳ πλευρᾷ τοῦ Ταύρου, καὶ ἥ γε Βακτριανή, καὶ πλησιάζει τῇ εἰς Ἰνδοὺς ὑπερθέσει.

p. 73. τοσαύτῃ δ' εὐδαιμονίᾳ κέχρηνται, ὥστε πάμπολύ τι ἀπέχειν τοῦ ἀοικήτου. [1] ἐν μέν γε τῇ Ὑρκανίᾳ τὴν ἄμπελον μετρητὴν οἴνου φέρειν φασί· τὴν δὲ συκῆν μεδίμνους ἑξήκοντα· τὸν δὲ σῖτον ἐκ τοῦ * ἐκπεσόντος καρποῦ τῆς καλάμης πάλιν φύεσθαι· ἐν δὲ τοῖς δένδρεσι σμηνουργεῖσθαι, καὶ τῶν φύλλων ἀπορρεῖν μέλι· ὅπερ γίνεσθαι μὲν καὶ τῆς Μηδείας ἐν τῇ Ματτιανῇ, καὶ τῆς Ἀρμενίας [2] ἐν τῇ Σακασίνῃ καὶ τῇ

* Manuſſ. πεσόντος.

Cùm ergo dicat ab Æquinoctiali Boryſthenicum abeſſe xxxiv. CIↃ. ſtadia : reliqua erunt ab eo circulo qui torridam zonam à temperata dirimit, ad eum qui per Boryſthenem & Celticam Oceano confinem, ſtadia xxv. CIↃ. CC. Porrò extrema navigatio à Celtica verſus ſeptentrionem noſtra ætate dicitur eſſe in Hiberniam : quæ ultra Britanniam ſita, ægrè ob frigus incolitur, ita ut quæ ulteriùs ſunt, habitari non poſſe exiſtimentur. At Hiberniam non amplius IↃↃ. ſtadiis à Celtica abeſſe perhibent : ita tota terræ habitatæ latitudo xxx. ſtadiorum millibus, aut non multo ampliore ſtadiorum numero definietur. B Agedum, ad oppoſitam Cinamomiferæ & ſub eodem parallelo verſus orientem ſolem ſitam regionem tranſeamus : ea autem eſt Taprobona. Pro certo creditum eſt hanc magnam inſulam in alto verſus meridiem ante Indiam jacere, porrigique verſus Æthiopiam amplius IↃↃ. ſtadiis, ex eaque in Indorum emporia importari multum eboris, teſtudinum, aliaſque merces. Huic ergo inſulæ ſi latitudo addatur longitudini congruens, trajectus in eam ex India minor non erit ſtadiis ter mille, quantum intervallum erat à fine habitatæ terræ ad Meroen : C ſiquidem extremitates Indiæ è regione Meroæ ſitæ ſint : & probabilius eſt tribus ſtadiorum millibus aliquid addere. Hoc ſi nunc addatur triginta iis ſtadiorum millibus, quæ uſque ad Bactrios & Sogdianos porrigi Daïmachus ait : omnes jam iſtæ gentes extra habitabilem ac temperatam terræ partem collocabuntur. Quis autem hoc dicere auſit, qui & veteres & recentes audiat prædicare temperiem & fertilitatem primùm Indiæ verſus ſeptentrionem ſitæ, tum Hyrcaniæ, Ariæ ac deinceps Margianæ atque Bactrianæ ? Hæ omnes regiones contiguæ D ſunt ſeptentrionali lateri Tauri, adeoque Bactriana montanis ad Indiam porrectis eſt propinqua : tanta autem earum eſt ubertas, ut plurimùm abſint ab ſoli inhabitabilis natura. In Hyrcania ferunt vitem vini metretam, ficum modimnos L X. ferre : frumentum ex ſemine quod ex ſpicis decidit, renaſci : alvearia in arboribus confici, & mel à foliis defluere : hoc ipſum & in Mediæ fieri regione, quæ dicitur Mattiana, & in Sacaſina atque Araxina

1. Ἐν μέν γε τῇ Ὑρκανίᾳ) Adi librum xi. ubi totidem verbis hæc eadem narrantur. *Idem.*

2. ἐν τῇ Σακασίνῃ καὶ τῇ Ἀραξίνῃ) Scribendum τῇ Σακασήνῃ & Ἀραξήνῃ : non tantum quia ſic rectè lib. xi. Sed quia hic poſtulat analogia. Nam ita multa dicuntur, ut Xerxena, Cambyſena. Apud Ste-

Armeniæ: verùm in his id non ita mirum eſt, cùm propius ab Auſtro abſint quàm Hyrcania, & temperie reliquam præſtent regionem. In illa magis eſt mirum iſta fieri. In Margiana imum vitis truncum inveniri ajunt ſæpe, qui duabus viri ulnis contineatur: uvam bicubitalem. Ariam ajunt parem huic eſſe, vini autem proventu etiam ſuperiorem: quippe vinum 2 in vaſis non picatis etiam per tres ætates durare. Bactrianam quoque Ariæ proximam omnium rerum, demto oleo, feracem eſſe. Neque mirum videri debet, ſi qua iis in regionibus loca ſunt frigida, ſublimia nimirum & montana: nam in meridionalibus quoque climatibus montes frigidi ſunt, atque in univerſum ſola editiora, quanquam plana ſint. Etenim Cappadociæ partes quæ ad Euxinum pertingunt mare, multo magis verſus ſeptentriones inclinant quàm quæ ſunt ad Taurum: Bagadania tamen quæ eſt ingens planicies inter Argæum & Taurum montes ſita, perrarò ullam producit frugiferam arborem, quamvis tribus ſtadiorum millibus meridiei quàm Euxinus pontus vicinior. At Sinopes, Amiſi, ac Phanagoreæ ſuburbia majori ex parte oleas ferunt. Oxum quoque fluvium, qui Bactrianam

A Ἀραξίνη· ἀλλ᾽ ἐνταῦθα μὲν οὐκ ἔστιν ἴσως θαυμαστόν· εἴπερ εἰσὶ νοτιώτεραι τῆς Ὑρκανίας, καὶ εὐκρασίᾳ διαφέρουσι τῆς ἄλλης χώρας· ἐκεῖ δὲ μᾶλλον. Ἐν δὲ τῇ Μαργιανῇ 1 τὸν πυθμένα φασὶν εὑρίσκεσθαι τῆς ἀμπέλου πολλάκις δυοῖν ἀνδρῶν ὀργυίαις περίληπτον· τὸν δὲ βότρυν δίπηχυν. Παραπλησίαν δὲ λέγουσι καὶ τὴν Ἀρίαν· εὐοινίᾳ δὲ καὶ ὑπερβάλλειν. 2 ἐν ᾗ γε καὶ εἰς τριγένειαν παραμένειν ἐν ἀπιττώτοις ἄγγεσι τὸν οἶνον. πάμφορον δ᾽ εἶναι καὶ τὴν Βακτριανὴν, πλὴν ἐλαίου, πλησίον τῇ Ἀρίᾳ παρακειμένην. Εἰ δὲ καὶ ψυχρὰ μέρη τῶν τόπων τούτων ἐστὶν, ὅσα ὑψηλὰ καὶ ὀρεινὰ, * οὐδὲν δεῖ θαυμάζειν· καὶ γὰρ ἐν τοῖς B μεσημβρινοῖς κλίμασι τὰ ὄρη ψυχρά ἐστι, καὶ καθόλου τὰ μετέωρα ἐδάφη κἂν πεδία ᾖ. Τῆς γοῦν Καππαδοκίας τὰ πρὸς τῷ Εὐξείνῳ πολὺ βορειότερά ἐστι τῶν πρὸς τῷ Ταύρῳ· 3 ἀλλ᾽ ἡ μὲν Βαγαδανία, πεδίον ἐξαίσιον μεταξὺ πίπτον τοῦ τε Ἀργαίου ὄρους καὶ τοῦ Ταύρου, 4 σπάνιον * εἴ πού τι καρπίμων δένδρων φύει, καίπερ * νοτιώτερον τῆς Ποντικῆς θαλάττης σταδίοις τρισχιλίοις· τὰ δὲ τῆς Σινώπης προάστεια καὶ τῆς Ἀμισοῦ 5 καὶ τῆς Φαναροίας τὸ πλέον ἐλαιόφυτά ἐστι. Καὶ τὸν Ὦξον δὲ τὸν ὁρίζοντα τὴν Βακτριανὴν

* Manuſſ. οὐ δεῖ

* Manuſſ. εἰ πού τι

* Vulgò, νοτιώτερα

Stephanum in dictione Καμβύσην depravatiſſimum locum ſic lege. Καμβυσηνὴ καὶ Ξερξήνη ἡ ἀπὸ Καμβύσου καὶ Ξέρξου. Ita enim ſcripſerat ipſe: quem vide in Ξερξήνη. *Idem.*

1. τὸν πυθμένα φασὶν εὑρίσκεσθαι τῆς ἀμπέλου) Idem de Mauritania teſtatur Geographus lib. ultimo. *Idem.*

2. In vaſis non picatis etiam per tres ætates.) Εἰς τριετίαν παραμένειν ἐν ἀπιττώοις. ſcriptum erat ita. Sed ἀπιττώτοις legendum nemo non poterat eruditus videre. Reliquum interpres vertit tres hominis ætates, & expoſuit nonageſimum annum. De ætate annotavi alibi: & apud Herodotum in Euterpa monſtratur tres γενεὰς ſeu ætates eſſe annos centum. Sed τριετίαν non eſt niſi triennium, certè non magna aut admirabilis vini ætas; cum Plinius lib. XIV. cap. 4. ad CC. annos durare quædam vina prodiderit: & noſtratia etiam vina ad 10. 20. & amplius annos nonnulla ætatem ferant. Ego repoſui τριγένειαν, qua voce & alibi uſus eſt Strabo, & hîc legitur in Χρηστομαθείαις ſive epitoma Strabonis, non ea modò quæ excuſa typis eſt, ſed & in C vetuſtiſſimo & antiquiſſimæ ac rariſſimæ formæ litteris ſcripti in membranis codice ejus operis, qui eſt in bibliotheca electoris Palatini. Ibidem ſemper Ἀρεία cum diphthongo ſcribitur. Sed & Σακασήνη alibi eſt, non Σακασίνη. quod genus varietatis in rebus geographicis non eſt infrequens. Paulo poſt Καππαδοκίας τὰ πρὸς τῶν. ſcriptum erat καὶ pro τά. non obſcurum hoc, ſicut & id quod Φαναροίας ſcriptum eſt pro Φαναγορείας. *Xylander.*

2. ἐν ᾗ γε καὶ εἰς τριγένειαν) Non erat cur ita laboraret in hujus loci emendatione Xylander: quum totidem literis repetantur hæc omnia libro XI. unde fuit facillimum locum emendare. Γενεὰ autem & ſeculum quot annos complectantur, præter Grammaticos omnes, qui poëtæ locum de Neſtore attigerunt, vide apud Cenſorinum cap. XVII. & Plutarchum. περὶ τῶν ἐκλελ. χρησ. Notus eſt etiam Herodoti lib. II. locus. Sanè in ſacris literis una generatio ſpatium eſt centum annorum, ut vel ex XV. capite Geneſeos ℣. 13. & 16. notum eſt. Atque hoc ſequuntur & Juriſconſulti, ut in quæſtione de uſufructu relicto Reipublicæ reſponſum eſt, leg. 8. ſi *uſus fructus*. D. De uſu & fruct. & leg. 56. *An uſus fructus* D. De uſu fruct. Verum γενεὰ paſſim apud veteres longè aliter accipitur: eſtque annorum fere XXX. [aut XXXIII. ita ut tres γενεαὶ intelligantur, centum annos habere.] ut apud Herodotum, Diodorum, & [Clementem Alex.] Polybius lib. IV. ubi de Eleis ſic ſcribit, ἔνιοι γὰρ αὐτῶν οὕτω στέργουσι τὸν ἐπὶ τῶν ἀγρῶν βίον, ὥστε τινὰς ἐπὶ δύο καὶ τρεῖς γενεὰς ἔχοντας ἱκανὰς οὐσίας, μὴ παραβεβηκέναι τὸ παράπαν εἰς Ἦλιν. Vide amplius Euſtathium. [Plutarchus apud Heſiod. quodam loco γενεὰν contendit ἐνιαυτὸν eſſe pag. 739.] *Caſaub.*

3. Ἀλλ᾽ ἡ Βαγαδανία) Legendum Βαγαδαονία. Idem error & lib. XII. eſt commiſſus: quod nec Xylander nec alii docti viri animadverterunt. D Stephanus Βαγαδαονία, μοῖρα Καππαδοκίας νοτιωτάτη. & addit dictam ut Κωταονία. Apud Suidam Βαγδαλονία perperam pro Βαγαδαονία ſcribitur· Nam ille Stephani locum deſcripſerat. *Idem.*

4. σπάνιον εἴ τι που) Imo tota ferè Cappadocia eſt ἄξυλος ut ait lib. XII. ubi de Argæo monte. *Idem.*

5. καὶ τῆς Φαναροίας) Cave putes quod exiſtimavit Xylander, eſſe legendum Φαναγορείας. Profectò vir eruditus Strabonem non adhibuit in conſilium cum ita cenſuit. Φανάροια enim Straboni lib. XII. pars eſt regionis Ponticæ cæli ſolique feliciſſimi. τῇ Φαρνακίᾳ, inquit ille, συνεχής ἐστιν ἡ Σιδηνὴ, καὶ ἡ Θεμίσκυρα. τούτων δ᾽ ἡ Φανάροια ὑπέρκειται μέρος ἔχουσα τοῦ Πόντου τὸ κράτιστον. καὶ γὰρ ἐλαιόφυτός ἐστι καὶ εὔοινος, καὶ τὰς ἄλλας ἔχει πάσας ἀρετάς. At Phanagoria procul à Ponto ſemota urbs eſt ad latus Aſiaticum Boſpori Cimerii: auctores, Strabo, Ptolemæus, omnes Geographi. *Idem.*

A ἀπὸ τῆς Σογδιανῆς, ὅτω φασὶν εὔπλουν εἶναι, ὥστε τ' Ἰνδικὸν φόρτον ὑπερκομισθέντα εἰς αὐτὸν, ῥᾳδίως εἰς τ' Ὑρκανίαν καταγεσθαι, καὶ τοὺς ἐφεξῆς τόπους μέχρι τοῦ Πόντου διὰ τ' ποταμῶν. Τίν' οὖν τοιαύτην εὕροις εὐδαιμονίαν περὶ Βορυσθένη καὶ τ' Κελτικὴν τὴν παρωκεανῖτιν; ὅπου μηδὲ φύεται ἄμπελος, ἢ μὴ τελεσφορεῖ· ἐν δὲ τοῖς νοτιωτέροις τούτων, καὶ ἐπιθαλαττίοις, καὶ τοῖς κατὰ Βόσπορον* τελεσφορεῖ, ἐν μικροκαρπίᾳ δέ· καὶ τοῦ χειμῶνος κατορύττε). οἱ δὲ πάγοι παρ' αὐτοῖς τοιοῦτοί τινές εἰσιν ἐπὶ τῷ στόματι τῆς λίμνης τῆς Μαιώτιδος, ὥστ' ἐν χωρίῳ, ἐν ᾧ χειμῶνος [1] ὁ τοῦ Μιθριδάτου στρατηγὸς ἐνίκησε τοὺς βαρ- B βάρους ἱππομαχῶν ἐπὶ τῷ πάγῳ, τοὺς αὐτοὺς καταναυμαχῆσαι θέρους, λυθέντος τοῦ πάγου. Ὁ δ' Ἐρατοσθένης καὶ τουτὶ τὸ γράμμα προφέρεται τὸ ἐν τῷ Ἀσκληπιείῳ, τῶν Παντικαπαιέων [2] ἐπὶ τῇ ῥαγείσῃ χαλκῇ ὑδρίᾳ διὰ τ' πάγον·

* Lege τελεσφορεῖ μέν, ἐν μ.

p. 74.

Εἴ τις ἄρ' ἀνθρώπων μὴ πείθεται οἷα παρ' ἡμῖν
Γίνεται, εἰς τήνδε γνώτω ἰδὼν ὑδρίαν·
Ἣν οὐχ ὡς ἀνάθημα θεοῦ καλὸν, ἀλλ' ἐπίδειγμα
Χειμῶνος μεγάλου θῆχ' ἱερεὺς Στράτιος.

Ὅπου οὖν οὐδὲ τοῖς ἐν Βοσπόρῳ συγκριτέον τὰ ἐν τοῖς διηριθμημένοις τόποις, ἀλλ' οὐδὲ τοῖς ἐν Ἀμισῷ καὶ Σινώπῃ (καὶ γὰρ ἐκείνων εὐκρατοτέρους ἂν εἴποι τις) σχολῇ γ' ἂν παραβάλλοιτο τοῖς κατὰ Βορυσθένη, καὶ τοῖς ἐσχάτοις Κελτοῖς· [3] μόλις γὰρ ἂν ταυτοκλινεῖς ἐν τοῖς κατ' Ἀμισὸν, καὶ Σινώπην, καὶ Βυζάντιον, καὶ Μασσαλίαν, οἱ τοῦ Βορυσθένους καὶ τῶν Κελτῶν ὡμολόγηνται νοτιώτεροι σταδίοις τρισχιλίοις καὶ ἑπτακοσίοις. Οἱ δέ γε περὶ Δηίμαχον, τοῖς τρισμυρίοις ἐὰν προσλάβωσι τὸ ἐπὶ τὴν Ταπροβάνην καὶ τοὺς ὅρους τῆς διακεκαυμένης, οὓς οὐκ ἐλάττους τ' τετρακισχιλίων θετέον, ἐκτοπιοῦσιν τά τε Βάκτρα, καὶ τὴν Ἀρίαν εἰς τοὺς ἀπέχον- D τας τόπους τῆς διακεκαυμένης σταδίους τρισμυρίους καὶ τετρακισχιλίους, ὅσους ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ ἐπὶ Βορυσθένη φησὶν [εἶναι ὁ] Ἵππαρχος· ἐκπεσοῦνται ἄρα εἰς τοὺς βορειοτέρους τοῦ Βορυσθένους καὶ τ' Κελτικῆς, σταδίοις ὀκτακισχιλίοις καὶ ὀκτακοσίοις, ὅσοις νοτιώτερός ἐστιν ὁ ἰσημερινὸς

A à Sogdiana dividit, adeò commodum navigationi perhibent eſſe, ut in eum deportatæ Indicæ merces facilè in Hyrcaniam, reliquaſque deinceps ad Pontum ſitas regiones per fluvios devehantur. Quam huic ſimilem felicitatem poſſis invenire ad Boryſthenem aut Celticam Oceano contiguam, ubi aut nulla naſcitur vitis, aut fructum non perfert? in iis autem partibus quæ ad meridiem inclinant & ad mare, ac ad Boſporum, perferuntur quidem fructus, ſed exigui: & hyeme defodiuntur. Jam in faucibus Mæotidis paludis hujuſmodi cogitur glacies, ut quo loco Mithridatis legatus barbaros in glacie ſuperavit, B equeſtri prælio, eodem deinde eos æſtate, ſoluta glacie, devicerit navali pugna. Profert Eratoſthenes etiam hanc inſcriptionem æreæ hydriæ per gelu ruptæ, quæ repoſita fuit in Aeſculapii fano apud Panticapæum:

Si quis fortè hominum non credit qualia apud nos
Fiant, hanc, noſcat, conſpiciens hydriam:
Antiſtes poſuit Stratius: non muneris ergò,
Sed certum immenſi frigoris indicium.

Quando igitur ea quæ in enumeratis fiunt locis, neque cum incolis Boſpo- C ri comparanda ſunt, neque Amiſo & Sinope (horum enim regionem illis temperatiorem diceret aliquis) nullo utique modo comparari poſſint cum iis qui ad Boſporum accolunt, & extremis Celtis. Vix enim ii qui ſtadiis IIII CIↃ IↃCC longiùs verſus meridiem ſiti ſunt quàm Boryſthenis accolæ & Celtæ, eundem ſitum obtinere affirmantur cum Amiſo, Sinopa, Byzantio, & Maſſilia. Porrò Daimachus ſi ad XXX ſtadiorum millia addat intervallum quod eſt uſque ad Taprobanam & fines zonæ torridæ, quod non minus IV CIↃ ſtadiorum ponendum eſt: Bactra & Ariam ſuis mota D locis rejiciet in ea loca, quæ abſunt à zona torrida ſtadiis XXXIV CIↃ quot ſtadiis diſtare Boryſthenem ab æquinoctiali ait Hipparchus: excident igitur in loca quæ verſus ſeptentrionem, & Boryſthene & Celticâ ſtadiis diſtant VIII CIↃ IↃCCC: quot ſtadiis æquinoctialis, verſus meridiem, abeſt à

1. ὁ τοῦ Μιθριδάτου στρατηγὸς) Neoptolemum hunc vocat lib VII. *Idem.*

2. Ἐπὶ τῇ ῥαγείσῃ χαλκῇ ὑδρίᾳ διὰ τὸν πάγον) Sic Diodorus Siculus lib. III. in maximi frigoris deſcriptione Καὶ χαλκοῖ μὲν ἀνδριάντες ῥήγνυνται. [Idem & Plutarchus De primo frigido.] *Idem.*

3. μόλις γὰρ ἂν ταυτοκλινεῖς ἐν τοῖς) Lego, εἶεν. Præpoſitio ἐν locum hic habere nequit. Interpres autem locum hunc tractat perquam indigne: quod in Commentariis noſtris, aliàs pluribus docebimus. *Idem.*

culo eo, qui torridam plagam à temperatâ dirimit, quem per cinnamomiferam potiſſimùm deſcribi Indiam dicimus. Nos autem oſtendimus quæ ultra Celticam ſunt ægrè uſque ad Hiberniam habitari, non ampliùs 100 ſtadiis. Hæc autem ratio pronunciat eſſe adhuc alium circulum habitabilem, ab Hibernia verſus ſeptentrionem ſitum ſtadiis III CIↃ IↃCCC. Erit autem Bactris & faucibus maris Caſpii Hyrcanique admodum ſeptentrionalior: nam diſtabit ab intimo receſſu Caſpii maris & Armeniacis ac Medicis montibus circiter VI CIↃ ſtadiis: videbiturque ejus oræ maritimæ uſque ad Indiam punctum eſſe ſeptentrionibus proximum: ac poſſe inde ad Indiam circumnavigari, ut aſſerit Patrocles, qui iſtis præfuit locis. Jam Bactriana ſtadiis CIↃ verſus ſeptentriones porrigitur: Scythæ ultra longè ampliorem occupant regionem, quæ mari ſeptentrionali terminatur, & vivunt ſanè, quanquam incertis vagentur ſedibus. Quî ergo? cùm ipſa etiam Bactra extra habitatam terram ſita ſint? erit enim intervallum à Caucaſo per Bactra uſque ad mare ſeptentrionale ſtadiorum plus paulo IV CIↃ. Hæc adjecta numero ſtadiorum ab Hibernia verſus Aquilonem, totum per non habitabilem terram ſpacium cum ſtadiorum per Hiberniam numero, ſtadiorum VII CIↃ IↃCCC ſummam conficiet. Quòd ſi quis IV CIↃ illa ſtadia omittat, ipſæ partes Bactrianæ ad Caucaſum ſitæ ultra Hiberniam verſus ſeptentriones inclinabunt III CIↃ IↃCCC ſtadiis, ultra Celticam & Boryſthenem VIII CIↃ IↃCCC. Præterea Hipparchus tradit ad Boryſthenem, inque Celtica

A τοῦ ὁρίζοντος κύκλου τὴν διακεκαυμένην καὶ τὴν εὔκρατον· ὃν φαμὲν διὰ τῆς κινναμωμοφόρου Ἰνδικῆς μάλιστα γράφεσθαι. Ἡμεῖς δέ γε ἐπιδείκνυμεν μέχρι τῆς Ἰέρνης μόλις οἰκήσιμα ὄντα τὰ ὑπὲρ τὴν Κελτικήν, ἅπερ οὐ πλείω τῶν πεντακισχιλίων ἐστίν· οὗτος δ' ἀποφαίνει ὁ λόγος τῆς Ἰέρνης ἔτι βορειότερον εἶναί τινα κύκλον οἰκήσιμον σταδίοις τρισχιλίοις ὀκτακοσίοις. [1] Ἔστι δὲ Βάκτρα καὶ τοῦ στόματος τῆς Κασπίας θαλάσσης, εἴς τε Ὑρκανίας πάμπολύ τι ἀρκτικώτερα· ὅπερ τοῦ μυχοῦ τῆς Κασπίας καὶ τῶν Ἀρμενιακῶν καὶ Μηδικῶν ὀρῶν διέχει περὶ ἑξακισχιλίους σταδίους, καὶ δοκεῖ τῆς αὐτῆς παραλίας [2] μέχρι τῆς Ἰνδικῆς ἀρκτικώτερον εἶναι B σημεῖον, καὶ περίπλουν ἔχειν διὰ τῆς Ἰνδικῆς δυνατόν, ὥς φησιν ὁ τῶν τόπων ἡγησάμενος τούτων Πατροκλῆς· Ἔτι τοίνυν ἡ Βακτριανὴ χίλια στάδια ἐπὶ τὴν ἄρκτον ἐκτείνεται· τὰ δὲ τῶν Σκυθῶν πολὺ [3] μείζω ταύτης ἐπέκεινα νέμεται, καὶ τελευτᾷ πρὸς τὴν βόρειον θάλατταν, νομαδικῶς μέν, ζῶντα δ' ὅμως· Πῶς οὖν εἴπερ καὶ αὐτὰ τὰ Βάκτρα * τῆς οἰκουμένης ἐκπίπτει; εἴη ἂν τὸ διάστημα τοῦτο ἀπὸ τοῦ Καυκάσου μέχρι τῆς βορείας θαλάττης τῇ διὰ Βάκτρων ὀλίγῳ πλειόνων ἢ τετρακισχιλίων· ταῦτα δὴ προστεθέντα τῷ ἀπὸ τῆς C Ἰέρνης ἐπὶ τὰ βόρεια σταδιασμῷ, ποιεῖ τὸ πᾶν διὰ τῆς ἀοικήτου διάστημα ἐπὶ τοῦ διὰ τῆς Ἰέρνης σταδιασμοῦ, σταδίων ἑπτακισχιλίων καὶ ὀκτακοσίων· εἰ δὲ ἐάσειέ τις τοὺς τετρακισχιλίους σταδίους, [4] αὐτά τε τὰ πρὸς τῷ Καυκάσῳ μέρη τῆς Βακτριανῆς, ἔσται βορειότερα τῆς Ἰέρνης σταδίοις τρισχιλίοις καὶ ὀκτακοσίοις, τῆς δὲ Κελτικῆς καὶ τοῦ Βορυσθένους ὀκτακισχιλίοις καὶ ὀκτακοσίοις. Φησὶ δέ γε ὁ Ἵππαρχος κατὰ τὸν Βορυσθένη καὶ τὴν Κελτικήν,

p. 75.

* Vett. lib. ἤδη τῆς οἰκ.

1. Ἔστι δὲ Βάκτρα.) Legi Βάκτρων & τῆς τε Ὑρκανίας. Locus eſt & admodum perplexus, & depravatus. *Xyland.*

1. ἔστι δὲ Βάκτρα καὶ τοῦ στόματος) Totus locus fœdè corruptus Xylandrum in magnos errores impulit. Legendum puto, Ἔστι δὲ Βάκτρα καὶ τὰ τοῦ στόματος (hoc eſt τὸ στόμα, vel τὰ περὶ στόμα) τῆς Κασπίας θαλάσσης εἴτε Ὑρκανίας παμπολύτι ἀρκτικώτερα. Sententia plana eſt & perſpicua: Nam cum locutus eſſet hactenus de Indiæ tantum parte aquilonia, eamque dixiſſet longè ultra fines τῆς οἰκουμένης amoveri, nunc addit, etiam præter Indiæ partem hanc & Bactra & quotquot ſitæ ſunt regiones ad latus Tauri ſeptentrionale uſque ad oſtium maris Caſpii, omnia inquam hæc, ex Hipparchi ſententia poſita eſſe extra fines terræ habitatæ: quum tamen habitari ea conſtet. Hanc lectionem in ſuis codd. videtur vetus interpres repperiſſe qui ſic vertit. *Suntque Bactra & Caſpii maris ſive Hyrcani oſtium admodum omnino ſeptentrionaliora.* Ita enim habent antiquæ editiones, non *oſtiis* ut poſteriores. Poteſt & ita legi, ἔστι δὲ Βάκτρα καὶ τοῦ στόματος, &c. εἴτε autem omnino legendum non εἴς τε. Quis neſcit mare Caſpium etiam Hyrcanium appellari? Xylander tamen Βάκτρων legit & τῆς τε Ὑρκανίας. Judicent docti homines. *Caſaub.*

D 2. μέχρι τῆς Ἰνδικῆς) Vett. codd. ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς. Sed & prior interpres ἀπὸ legit. *Idem.*

3. μείζω χώραν ταύτης ἐπέκεινα νέμεται) In vett. lib. tranſpoſitis vocibus ita legitur μείζω ταύτης ἐπέκεινα χώραν νέμεται. At noſtræ operæ vocem χώραν imprudenter omiſerunt. non magis ſua profecto culpa quam eorum qui ὑπὸ φιλοκερδίας τῆς ἐσχάτης, omnia ſus deque habent, modò uno die ſi fieri queat abſolvere & vænum exponere libros quos edere parant, poſſint: ut ſæpe dum hæc ederentur ſubiret iniquum Strabonis fatum ac meum ipſius σχετλιάζειν, qui in talia tempora incidiſſemus. Quod ſemel teſtatum volui, ut eò æquiores ſe præberent lectores, ſi quid hujuſmodi in hac præcipiti feſtinatione commiſſum obſervaverint. *Idem.*

4. Αὐτά τε τὰ πρὸς) Legendum γὲ, id eſt ſaltem, non τέ. quod diſputationem attendenti facilè apparebit. *Idem.*

1. στα-

A ἐν ὅλαις ταῖς θεριναῖς νυξὶ παραυγάζεσθαι τὸ φῶς τοῦ ἡλίου περιϊστάμενον ἀπὸ τῆς δύσεως ἐπὶ τὴν ἀνατολήν· ταῖς δὲ χειμεριναῖς τροπαῖς πλεῖστον μετεωρίζεσθαι τὸν ἥλιον ἐπὶ πήχεις ἐννέα· ἐν δὲ τοῖς ἀπέχουσι τῆς Μασσαλίας ἑξακισχιλίοις καὶ τριακοσίοις (οὓς ἐκεῖνος μὲν ἔτι Κελτοὺς ὑπολαμβάνει, ἐγὼ δ' οἶμαι Βρεττανοὺς εἶναι βορειοτέρους τῆς Κελτικῆς, [1] σταδίοις χιλίοις πεντακοσίοις) πολὺ μᾶλλον τοῦτο συμβαίνειν· ἐν δὲ ταῖς χειμεριναῖς [ἡμέραις] ὁ ἥλιος μετεωρίζεται πήχεις ἕξ· τέτταρας δ' ἐν τοῖς ἀπέχουσι Μασσαλίας ἐννακισχιλίους σταδίους, καὶ ἑκατόν· ἐλάττους δὲ τῶν τριῶν ἐν τοῖς ἐπέκεινα, οἳ καὶ κατὰ τὸν ἡμέτερον λόγον πολὺ ἂν εἶεν ἀρκτικώτεροι τῆς Ἱέρνης. B οὗτος δὲ Πυθέᾳ πιστεύων, κατὰ τὰ νοτιώτερα τῆς Βρεττανικῆς τὴν οἴκησιν ταύτην τίθησι, καί φησιν εἶναι τὴν μακροτάτην ἐνταῦθα ἡμέραν, ὡρῶν ἰσημερινῶν δέκα ἐννέα, ὀκτωκαίδεκα δὲ ὅπου τέτταρας ὁ ἥλιος μετεωρίζεται πήχεις· οὕς φησιν ἀπέχειν τῆς Μασσαλίας ἐννακισχιλίους καὶ ἑκατὸν σταδίους· ὥσθ' οἱ νοτιώτατοι τῶν Βρεττανῶν βορειότεροι τούτων εἰσίν. Ἤτοι οὖν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου εἰσὶ τοῖς πρὸς τῷ Καυκασίῳ * Βακτρίοις, ἤ ἐπί τινος πλησιάζοντος· εἴρηται γὰρ ὅτι κατὰ τοὺς περὶ Δηίμαχον συμβήσεται βορειοτέρους [εἶναι] C τῆς Ἱέρνης τοὺς πρὸς τῷ Καυκασίῳ Βακτρίους, σταδίοις τρισχιλίοις ὀκτακοσίοις· προστεθέντων δὲ τούτων τοῖς ἀπὸ Μασσαλίας εἰς Ἱέρνην, γίνονται μύριοι δισχίλιοι πεντακόσιοι. Τίς οὖν ἱστόρηκεν ἐν τοῖς ἐκεῖ τόποις, λέγω δὲ τοῖς περὶ Βάκτρα, τοῦτο τὸ μῆκος τῶν μεγίστων ἡμερῶν, ἢ τὸ ἔξαρμα τοῦ ἡλίου τὸ κατὰ τὰς μεσουρανήσεις ἐν ταῖς χειμεριναῖς τροπαῖς; ὀφθαλμοφανῆ γὰρ πάντα ταῦτα ἰδιώτῃ, καὶ οὐ δεόμενα μαθηματικῆς σημειώσεως· ὥστε συνέγραψαν πολλοὶ καὶ τῶν παλαιῶν τῶν τὰ Περσικὰ ἱστορούντων, καὶ τῶν ὕστερον μέχρι καὶ εἰς ἡμᾶς. Πῶς δ' ἂν ἡ D λεχθεῖσα εὐδαιμονία τῶν τόπων, ὡμολόγητο τοῖς τοιούτοις ἐν τῷ οὐρανῷ φαινομένοις; Ἐκ δὲ τῶν εἰρημένων δῆλον, [2] ὡς καὶ σοφὸς ἀντιλέγει πρὸς τὴν ἀπόδειξιν, ὡς ἰσοδυναμούντων τῶν ζητουμένων, λαμβάνοντος πρὸς τὸ ἀποδεῖξαι

p.76.

* Manuſſ. Βάκτροις,

A totis noctibus æſtivis ſolem lucere, & ambire ab occaſu in ortum, ſub brumam ſolem non attolli ultra IX cubitos: idque multo magis evenire apud eos, qui à Maſſilia VI CIↃ CCC ſtadiis abſunt: quos ille ipſos quoque Celtas eſſe putat, ergo autem Britannos, verſus ſeptentrionem à Celtica ſtadiis CIↃ IↃ remotos. Hibernis autem diebus ſolem ad cubitos ſex elevari: ad quatuor, apud eos qui à Maſſilia abſunt IX CIↃↃ ſtadiis: intra tres, apud ulteriùs diſſitos, qui etiam ſecundùm noſtram ratiocinationem longè magis ſunt ſeptentrionales quàm Hibernia. B At iſte Pytheæ fidem adhibens, eum ſitum collocat in partibus Britanniæ Auſtro propinquioribus, atque ibi longiſſimam diem horarum æquinoctialium XIX: XVIII autem ubi Sol ad IV cubitos aſſurgit, quos à Maſſilia abeſſe dicit IX CI[illegible]. Quo efficitur Britannos, qui omnium maximè ad meridiem accedunt, ſeptentrioni eſſe quàm illi ſint, viciniores. Ergo ut in eodem erunt parallelo cum Bactriis ad Caucaſum ſitis, aut in aliquo propinquo: docuimus enim quòd juxta Daïmachum Bactrii iſti ſtadiis III CIↃ IↃ CCC propiores ſunt ſe- C ptentrioni quàm Hibernia: quibus ſi addantur quotquot ſunt à Maſſilia in Hiberniam, conficientur CCIↃↃ CIↃ CIↃ IↃ. Quis ergo iis in locis (de Bactriis loquor,) obſervavit iſtam maximarum dierum quantitatem, aut ſolis altitudinem in medio cœli brumæ tempore verſantis? hæc enim oculis omnium, etiam litteraturæ omnis rudium, expoſita ſunt, neque mathematica opus habent deſignatione: itaque multi utique ea conſcripſiſſent, & veterum qui res Perſicas tradiderunt, & uſque ad noſtram ætatem ſubſecutorum. Et quomodo ea regionum iſtarum, D quam expoſui, fertilitas cum iis conveniret quæ in cœlo fieri cernerentur? Ex iis, quæ diſputata ſunt, liquet, ſapientis eſſe demonſtrationem ejus refellere, in qua ille, quaſi eadem vis ſit ejus quod quæritur & ejus quod id conficitur, ad demonſtrationem idipſum

1. σταδίοις χιλίοις πεντακοσίοις) Veteres vel ita habent, σταδίοις, δισχιλίοις, πεντακοσίοις: vel ita σταδίοις δὲ πεντακοσίοις πρὸς τοῖς δισχιλίοις. Et vetus quoque interpres δισχιλίοις legit non χιλίοις. idque eſt verius. τὸ δὲ autem ferri ſine majori mutatione non poteſt. *Idem.*

2. Ὡς καὶ σοφὸς ἀντιλέγει πρὸς τὴν ἀπόδειξιν) Nemo dubitat, ut puto, legendum eſſe σοφῶς pro σοφός. Præterea verò malim legere οὐ σοφῶς. Senſus eſt, ex ſuperiori diſputatione conſtare, Hipparchum parum σοφῶς adverſus Eratoſthenem diſputaſſe: qui quidem cum eo diſputans argumento ſive medio uteretur non minus obſcuro & controverſo, quam eſſet illud ipſum de quo erat quæſtio. Siquis ſine negatione legere velit, erunt hæc accipienda εἰρωνικῶς. *Idem.*

Ἱππ[illegible]

adhibet quod quærebatur. Rurſum Hipparchus Daïmachum rudem & harum rerum imperitum conatur oſtendere, ut qui putarit Indiam inter æquinoctium autumnale & brumam eſſe ſitam, & Megaſthenem reprehendit, qui in Auſtrinis Indiæ partibus Urſas occidere, & umbras diverſam in partem cadere dixiſſet: horum enim neutrum ullibi in India fieri, eſſeque hæc indoctè dicta: indocti enim eſſe, dicere autumnale à verno differre eo intervallo quod eſt verſus ſolſtitia: cùm idem ſit circulus, & ortus: & intervallum terreſtris tropici ab æquinoctiali (inter quos ille ponat Indiam) in dimenſione compertum ſit multo minus xx ſtadiorum millibus: & ex ſententia Daïmachi non illius, ſed ſuum propoſitum concludi: Indiam ſcilicet quæ viginti aut etiam xxx millia ſtadiorum æquet, non poſſe iſto intervallo comprehendi: comprehenſum iri autem ſi ea quantitas Indiæ aſſignetur, quam ipſe tradat. Ejuſdem quoque eſſe ignorationis, quòd neget in ulla Indiæ parte occidere urſas, aut umbras in diverſam cadere partem: cùm ea ſtatim ab Alexandria ad 1ↄↄ ſtadia progreſſis evenire incipiant. Hæc dicentes rurſum non rectè refellit Hipparchus, primùm ab Hyberno tropico æſtivum accipiens: deinde abſurdum judicans, quòd de rebus mathematicis teſtimonium profertur hominis aſtrologiæ rudis: quaſi verò Eratoſthenes in eo teſtimonio potiſſimam collocarit confirmationis vim, ac non potiùs communem vana dicentes refutandi morem tenuerit. Nam de rationibus futiliter contradicentes refellendi, hæc quoque una eſt, cùm ipſorummet ſententiam, qualis qualis ea eſt, oſtendimus nobiſcum facere. Hactenus ergo eo quod multi tradidêre ac credidêre, tanquam vero poſito, nempe Auſtro propinquiſſimas Indiæ parteis è regione Meroæ ſitas eſſe, oſtendimus quæ abſurda conſequantur. Quoniam autem hanc propoſitionem Hipparchus in præſentia non impugnans, in ſecundo poſtea commentario eam negat, conſideremus agedum etiam hoc argumentum. Ait ergo,

A τὸ ζητούμενον. 1 Πάλιν δ᾽ ἐκείνου τὸν Δηίμαχον ἰδιώτην ἐνδείξασθαι βουλομένου καὶ ἄπειρον τῶν τοιούτων· οἴεσθαι γὰρ τὴν Ἰνδικὴν μεταξὺ κεῖσθαι τῆς τε φθινοπωρινῆς ἰσημερίας, καὶ τῶν τροπῶν τῶν χειμερινῶν 2 Μεγασθένει τε ἀντιλέγει φήσαντι ἐν τοῖς νοτίοις μέρεσι τῆς Ἰνδικῆς τάς τε ἄρκτους ἀποκρύπτεσθαι καὶ τὰς σκιὰς ἀντιπίπτειν· μηδέτερον γὰρ τούτων μηδαμοῦ τῆς Ἰνδικῆς συμβαίνειν. 3 Ταῦτα δὲ φάσκοντος ἀμαθῶς λέγεσθαι· τό, τε γὰρ τὴν φθινοπωρινὴν τῆς ἐαρινῆς διαφέρειν οἴεσθαι κατὰ τὴν διάστασιν τὴν πρὸς τὰς τροπὰς, ἀμαθὲς, B τοῦ τε κύκλου τοῦ αὐτοῦ ὄντος, καὶ τῆς ἀνατολῆς· τοῦ τε διαστήματος τοῦ ἐπὶ τῆς γῆς τροπικοῦ ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ, ὧν μεταξὺ τίθησι τὴν Ἰνδικὴν ἐκεῖνος, δειχθέντος ἐν τῇ ἀναμετρήσει πολὺ ἐλάττονος τῶν δισμυρίων σταδίων, συμβῆναι ἂν καὶ κατ᾽ αὐτὸν ἐκεῖνον, ὅπερ αὐτὸς νομίζει, οὐχ ὅπερ ἐκεῖνος· δυοῖν μὲν γὰρ ἢ καὶ τριῶν μυριάδων οὖσαν τὴν Ἰνδικὴν, οὐδὲ πεσεῖν μεταξὺ τοσούτου διαστήματος· ὅσην δ᾽ αὐτὸς εἴρηκε, πεσεῖν ἄν. Τῆς δ᾽ αὐτῆς ἀγνοίας εἶναι καὶ τὸ μηδαμοῦ τῆς Ἰνδικῆς ἀποκρύπτεσθαι φάσκειν τὰς ἄρκτους, μηδὲ τὰς σκιὰς ἀντιπίπτειν· ὅτε γε καὶ πεντακισχιλίους προελθόντι ἀπ᾽ Ἀλεξανδρείας, C εὐθὺς συμβαίνειν ἄρχεται· 4 Ταῦτα δὴ εἰπόντας, εὐθύνει πάλιν οὐκ εὖ ὁ Ιππαρχος, πρῶτον ἀπὸ τοῦ χειμερινοῦ τροπικοῦ τὸν θερινὸν δεξάμενος· εἶτ᾽ οὐκ οἰόμενος δεῖν μάρτυρι χρῆσθαι μαθηματικῶν ἀναστρολογήτῳ ἀνθρώπῳ· ὥσπερ τοῦ Ἐρατοσθένους προηγουμένως τὴν ἐκείνου μαρτυρίαν ἐγκρίνοντος, ἀλλ᾽ οὐ κοινῷ τινι ἔθει χρωμένου πρὸς τοὺς ματαιολογοῦντας. Εἷς γάρ τις τῶν πρὸς τοὺς ματαίως ἀντιλέγοντας ἐλέγχων ἐστὶν, ὅταν αὐτὴν τὴν ἐκείνων ἀπόφασιν ὁποία ποτὲ ἐστι, δείξωμεν ἡμῖν συνηγοροῦσαν· Νυνὶ μὲν οὖν ὑποθέμενοι τὰ νοτιώτατα τῆς Ἰνδικῆς ἀνταίρειν τοῖς κατὰ Μερόην, D ὅπερ εἰρήκασι πολλοὶ, καὶ πεπιστεύκασιν, ἐπεδείξαμεν τὰ συμβαίνοντα ἄτοπα. Ἐπεὶ δὲ ὁ p. 77.
Ιππαρχος οὐδὲν ἀντειπὼν τῇ ὑποθέσει ταύτῃ νυνὶ, μετὰ ταῦτα ἐν τῷ δευτέρῳ ὑπομνήματι οὐ συγχωρεῖ, σκεπτέον καὶ τοῦτον τὸν λόγον· Φησὶ τοίνυν,

1. Πάλιν δ᾽ ἐκείνου) Vox πάλιν initium eſt novæ diſputationis, ut apud Ariſtotelem ferè ſemper: ἐκείνου autem videlicet τοῦ Ἐρατοσθένους. Nam Eratoſthenis ſunt hæc ab Hipparcho reprehenſa, ut ait paullò poſt: ut nequeam ſatis mirari ita hîc cæcutiviſſe Xylandrum, ut hæc Hipparcho tribueret. *Idem.*

2. Μεγασθένει τε ἀντιλέγει) Legendum ἀντιλέγειν. Quum, inquit, dixiſſet Eratoſthenes falſa eſſe quæ de India profert Daimachus, cumque addidiſſet eundem Daimachum contraria dicere iis quæ à Megaſthene traduntur: Diſputatio ſequens potuit vel puerum movere, ut ſic legendum cenſeret: ut omittam quod non aliter vetus interpres legit. *Idem.*

3. Ταῦτα δὲ φάσκοντος) Lego, δή: ut paullò poſt Ταῦτα δὴ εἰπόντος. *Idem.*

4. Ταῦτα δὴ εἰπόντας) Legendum εἰπόντος, nimirum Ἐρατοσθένους. *Idem.*

ἀνταιρόντων ἀλλήλοις, 1 ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου κειμένων, ἐπειδὰν τὸ μεταξὺ ᾖ μέγα διάστημα, μὴ δύνασθαι γνωσθῆναι αὐτὸ τοῦτο, ὅτι εἰσὶν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου οἱ τόποι, ἄνευ τῆς τῶν κλιμάτων συγκρίσεως τῆς κατὰ θάτερον τὸν τόπον· τὸ μὲν οὖν κατὰ Μερόην κλίμα, Φίλωνά τε τὸν συγγράψαντα τὸν εἰς Αἰθιοπίαν πλοῦν ἱστορεῖν, ὅτι πρὸ πέντε καὶ τεσσαράκοντα ἡμερῶν τῆς θερινῆς τροπῆς κατὰ κορυφὴν γίνεται ὁ ἥλιος· λέγειν δὲ καὶ τοὺς λόγους τοῦ γνώμονος πρός τε τὰς τροπικὰς σκιὰς καὶ τὰς ἰσημερινάς· αὐτόν τε Ἐρατοσθένη συμφωνεῖν ἔγγιστα τῷ Φίλωνι. τὸ δ᾽ ἐν τῇ Ἰνδικῇ κλίμα μηδένα ἱστορεῖν, μηδ᾽ αὐτὸν Ἐρατοσθένη. Εἰ δὲ δὴ καὶ αἱ ἄρκτοι ἐκεῖ ἀμφότεραι, ὡς οἴονται, ἀποκρύπτονται, πιστεύοντες τοῖς περὶ Νέαρχον, μὴ δυνατὸν εἶναι ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου κεῖσθαι τήν τε Μερόην, καὶ ταῦτα τὰ ἄκρα τῆς Ἰνδικῆς. Εἰ μὲν τοίνυν περὶ τῶν ἄρκτων ἀμφοτέρων ὅτι ἀποκρύπτονται, συναποφαίνεται τοῖς εἰποῦσιν Ἐρατοσθένης, πῶς περὶ τοῦ ἐν τῇ Ἰνδικῇ κλίματος οὐδεὶς ἀποφαίνεται, οὐδ᾽ αὐτὸς Ἐρατοσθένης; οὗτος γὰρ ὁ λόγος περὶ τοῦ κλίματός ἐστιν. Εἰ δ᾽ οὐ συναποφαίνεται, ἀπηλλάχθω τῆς αἰτίας. οὐ συναποφαίνεται δέ γε· ἀλλὰ τοῦ Δηιμάχου φήσαντος, μηδαμοῦ τῆς Ἰνδικῆς μήτ᾽ ἀποκρύπτεσθαι τὰς ἄρκτους, μήτ᾽ ἀντιπίπτειν τὰς σκιὰς, ἅπερ ὑπείληφεν ὁ Μεγασθένης, ἀπειρίαν αὐτοῦ καταγινώσκει· τὸ συμπεπλεγμένον νομίζων ψεῦδος, ἐν ᾧ ὁμολογουμένως καὶ κατ᾽ αὐτὸν τὸν Ἵππαρχον, τό γε μὴ ἀντιπίπτειν τὰς σκιὰς, ψεῦδος ἐμπέπλεκται. Καὶ γὰρ εἰ μὴ τῇ Μερόῃ ἀνταίρει, τῆς γε Συήνης νοτιώτερα εἶναι τὰ ἄκρα τῆς Ἰνδικῆς συγχωρῶν φαίνεται. Καὶ ἐν τοῖς ἑξῆς δὲ περὶ τῶν αὐτῶν ἐπιχειρῶν, ἢ ταὐτὰ λέγει τοῖς ἐξελεγχθεῖσιν ὑφ᾽ ἡμῶν, ἢ λήμμασι προσχρῆται ψευδέσιν, ἢ ἐπιφέρει τὸ μὴ ἀκολουθοῦν. Οὔτε γὰρ τῷ, ἀπὸ Βαβυλῶνος εἰς Θάψακον εἶναι σταδίους τετρακισχιλίους ὀκτακοσίους, ἐντεῦθεν δὲ πρὸς τὴν ἄρκτον 2 ἐπὶ τὰ Ἀρμένια ὄρη χιλίους ἑκατὸν, ἀκολουθεῖ τὸ ἀπὸ Βαβυλῶνος ἐπὶ τοῦ δι᾽ αὐτῆς μεσημβρινοῦ ἐπὶ τὰ ἀρκτικὰ ὄρη πλείους εἶναι τῶν ἑξακισχιλίων· 3 οὔτε τὸ ἀπὸ Θαψάκου ἐπὶ τὰ ὄρη * χιλίων καὶ ἑκατόν φησιν Ἐρατοσθένης,

* Legendum δισχιλίων

A quæ in eodem ſita parallelo è regione invicem jacent, ſi magnum ſit inter ea intervallum, hoc ipſum cognoſci non poſſe, quòd ea ſint eodem in parallelo ſita, niſi utriuſque loci inclinationes inter ſeſe comparentur. Ac Meroes quidem clima ſive inclinationem à Philone, eo qui navigationem in Aethiopiam conſcripſit, obſervatam fuiſſe eam, quòd XLV. diebus ante æſtivum ſolſtitium ei loco ſol ſupra verticem immineat: ab eodem etiam regiones gnomonis ad umbras ſolſtitiorum & æquinoctiorum traditas, & ipſum Eratoſthenem proximè ad Philonis accedere ſententiam. Indiæ autem clima neque ab
B ullo alio, neque ab ipſo Eratoſthene exponi: Quòd ſi utraque Urſa ibi occidat, ut iſti tradunt Nearchum ſecuti: non poſſe in eodem parallelo jacere Meroen & iſtas Indiæ extremitates. At verò ſi Eratoſthenes ſuffragatur iis, qui utramque urſam occultari dixerunt, quî dici rectè poteſt neminem, ac ne ipſum quidem Eratoſthenem de Indiæ ſitu quicquam pronunciaſſe? nam iſta quidem de climate profectò eſt ratio: quòd ſi is non ſuffragatur, utique abſolvendus eſt hoc crimine. Et quidem non ſuffragatur: ſed cùm Deimachus dixiſſet, nulla in parte Indiæ vel occidere urſas, vel in alteram partem recidere umbras, quæ fuerunt Megaſthenis opiniones: imperitiæ eum damnat, ac mendacium connexum illud judicat, in quo, vel Hipparcho judice, manifeſtò mendacium de non cadentibus in diverſam partem umbris eſt implicatum: nam ſi non opponuntur Meroæ, tamen Auſtro quàm Syenæ viciniores eſſe illas Indiæ extremitates videtur concedere. Sed & deinceps iiſdem de rebus diſputans Hipparchus, aut eadem cum iis, quæ jam refutavimus, dicit, aut falſa aſſumit, aut infert id quod non eſt conſequens. Neque enim quòd à Babylone ad Thapſacum ſtadia ſunt IV CIↃ IↃCCC,
D indeque verſus Septentrionem ad Armenios uſque montes ſtadia CIↃ CC, ex eo ſequitur, à Babylone in meridiano per eam ducto ad montes ſeptentrionales ſtadia eſſe IↃↃ CIↃ amplius: neque dicit Eratoſthenes à Thapſaco ad montes eſſe CIↃ CC ſtadia:

1. ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου κειμένων) Lego, τῶν ἐπὶ τοῦ. Explicat obiter quænam dicantur ἀνταίρειν ἀλλήλοις. Dicuntur, inquit, ἀνταίρειν ſibi invicem τὰ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου κείμενα quæ in eodem ſita ſunt parallelo. Idem ſignificat eſſe ἐπ᾽ εὐθείας. *Idem.*

2. Ἐπὶ τὰ Ἀρμένια ὄρη χιλίους ἑκατὸν) Legendum δισχιλίους ut mox docebimus. *Idem.*

3. οὔτε τὸ ἀπὸ Θαψάκου ἐπὶ τὰ ὄρη χιλίων καὶ ἑκατόν φησιν Ἐρατοσθένης) Negat dixiſſe Eratoſthenem diſtare Thapſacum à portis Armeniacis ſtad. CIↃC. Hoc verò falſiſſimum eſt. Dicebat enim Eratoſthenes diſtare Thapſacum à portis Armeniacis ſtad. CIↃC. à montibus autem Armeniæ longè plura: quot autem, non expreſſerat: quum illud iter non reperiſſet dimenſum. At Hipparchus id quod non erat ab Erato-

A ſed reſtare aliquid adhuc non dimenſum. Itaque argumentum, quod ſubjicitur, ab eo ductum quod datum aut conceſſum minimè fuit, nihil efficit. Neque dixit uſquam Eratoſthenes Thapſacum à Babylone verſus Aquilonem amplius IV CIↃ IC ſtadiis abeſſe. Deinceps Hipparchus ad huc patrocinans antiquis tabulis non ea profert quæ Eratoſthenes dixit de tertio ſigillo, ſed ſibi ipſi expreſſè confingit ſententiam ad refellendum opportunam. Nam Eratoſthenes iis quæ eum poſuiſſe doctiſſimus de Tauro, & mari quod à columnis Herculis fluit, cùm hujus lineæ ope terram habitatam in duas eſſet partitus portiones, quarum unam Septen- B trionalem vocat, alteram Meridionalem: conatur harum utramque denuò in partes, quas res ferret, diducere, quas ipſe ſigilla nominat. Ac cùm auſtrinæ partis primum ſigillum conſtituiſſet Indiam, ſecundum Arianam, quæ non incommodè circumſcribi poſſunt, utriuſque & longitudinem valuit, & latitudinem perhibere, figuramque etiam quodammodo, ut geometriæ ignarus. Indiam enim rhombi ait ſimilem eſſe, quòd laterum ejus alia mari alluuntur auſtrino & orientali, cujus non admodum ſinuoſa ſunt litora: reliqua, monte unum, alterum flumine clauduntur, atque ita rectilinea quodammodo conſtat figura. Arianam C autem videns tria quidem latera ad conſtituendum parallelogrammum habere apta, occiduum autem latus punctis definiri non poſſe, quòd gentes iſtæ viciſſim permixtæ habitant: lineâ tamen illud indicat, quæ à Caſpiis portis ad extremitates Carmaniæ pertinet Perſicum attingentes ſinum: hoc latus occiduum vocat; orientale id, quod eſt ad flumen Indum: æqualiter autem ea invicem undique diſtare non ait, ut neque reliqua duo montanum & maritimum, contentus alterum ſeptentrionale, alterum

A ἀλλ' εἶναί τι λοιπὸν ἀκαταμέτρητον· ὥσθ' ἡ ἑξῆς ἔφοδος ἐκ μὴ διδομένου λήμματος οὐκ ἂν ἐπεραίνετο. Οὔτ' ἀπεφήνατο οὐδαμοῦ Ἐρατοσθένης τὴν Θάψακον τῆς Βαβυλῶνος πρὸς ἄρκτους κεῖσθαι πλείοσιν ἢ τετρακισχιλίοις καὶ πεντακοσίοις σταδίοις. Ἑξῆς δὲ συνηγορῶν ἔτι τοῖς ἀρχαίοις πίναξιν, οὐ τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ Ἐρατοσθένους προφέρεται περὶ τῆς τρίτης σφραγῖδος, [1] ἀλλ' ἑαυτῷ κεχαρισμένως πλάττει τὴν ἀπόφασιν πρὸς ἀνατροπὴν εὐφυῆ. Ὁ μὲν γὰρ ἀκολουθῶν τῇ θέσει τῇ προειρημένῃ τοῦ τε Ταύρου καὶ τῆς ἀπὸ στηλῶν θαλάττης, διελὼν τῇ γραμμῇ ταύτῃ τὴν οἰκουμένην δίχα, καὶ κα- B λέσας τὸ μὲν βόρειον μέρος, τὸ δὲ νότιον, πειρᾶται καὶ τούτων ἑκάτερον πάλιν τέμνειν εἰς τὰ δυνατὰ μέρη· καλεῖ δὲ ταῦτα σφραγῖδας· καὶ δὴ τοῦ νοτίου μέρους πρώτην εἰπὼν σφραγῖδα τὴν Ἰνδικὴν, δευτέραν δὲ τὴν Ἀριανὴν, ἐχούσας τι εὐπερίγραφον, ἴσχυσεν ἀμφοτέρων ἀποδοῦναι [καὶ] μῆκος καὶ πλάτος· τρόπον δέ τινα καὶ σχῆμα ὡς ἂν γεωμετρικός. τὴν μὲν γὰρ Ἰνδικὴν, ῥομβοειδῆ φησὶ, διὰ τὸ τῶν πλευρῶν τὰς μὲν θαλάττῃ κλύζεσθαι, τῇ τε νοτίῳ καὶ τῇ ἑῴᾳ, μὴ πάνυ κολπώδεις ἠϊόνας ποιούσῃ· τὰς δὲ λοιπὰς, τὴν μὲν τῷ ὄρει, τὴν δὲ τῷ ποταμῷ· [2] κἀνταῦθα τοῦ εὐθυγράμμου σχήματος ὑποσωζο- C μένου· τὴν δ' Ἀριανὴν ὁρῶν τάς γε τρεῖς πλευρὰς ἐχούσας εὐφυεῖς πρὸς τὸ ἀποτελέσαι παραλληλόγραμμον σχῆμα, τὴν δ' ἑσπέριον οὐκ ἔχων σημείοις ἀφορίσαι διὰ τὸ ἐπαλλάττειν ἀλλήλοις τὰ ἔθνη, γραμμῇ τινι ὅμως δηλοῖ τῇ ἀπὸ Κασπίων πυλῶν ἐπὶ τὰ ἄκρα τῆς Καρμανίας τελευτώσῃ, τὰ συνάπτοντα πρὸς τὸν Περσικὸν κόλπον· ἑσπέριον μὲν οὖν καλεῖ τοῦτο τὸ πλευρὸν, ἑῷον δὲ τὸ παρὰ τὸν Ἰνδόν· παράλληλα δ' οὐ λέγει οὐδὲ τὰ λοιπὰ, τό τε τῷ ὄρει γραφόμενον καὶ τὸ τῇ θαλάττῃ, ἀλλὰ μόνον, τὸ μὲν βόρειον, τὸ δὲ p. 78.

Eratoſthene expreſſum, ponebat (ut paullò poſt dicitur) ſtadiorum eſſe CIↃ. Sic efficiebat Thapſacum à montibus Armeniæ diſtare ſtadia CIↃ CIↃ &c. Sed hoc, ait Strabo, Eratoſthenes non dixerat. Jam nemo non videt legendum hîc eſſe *δισχιλίων*, itemque paullò antè *δισχιλίους* pro *χιλίους*. Atque hoc eſt alterum Hipparchi in hac diſputatione peccatum, *προσχρῆται* enim *λήμματι ψεύδει*. Por- [illegible] quod de Eratoſthene diximus, adeo perſpicuè à Strabone infra traditur: ut valdé mirer errare hic [illegible]enquam potuiſſe. *Idem.*

1. Ἀλλ' *ἑαυτῷ κεχαρισμένος*) Legebatur, *κεχαραγμένως*: quod Xyl. vertit *expreſſe*. Legendum verò eſſe, ut habent veteres libri, *κεχαρισμένως* nemo non videt, & ita legit vet. inter. *Idem.*

2. *κἀνταῦθα τοῦ εὐθυγράμμου σχήματος ὑποσωζομένου*) Suſtulimus monſtrum lectionis & præter analogiam omnem, *ὑποτισωζομένου*. Significare voluit Strabo, *τὸ εὐθύγραμμον σχῆμα* fuiſſe ſervatum, non quidem [illegible]xactè, ſed *σύνεγγυς*: ideo ait *ὑποσωζομένου*

D non *σωζομένου*. Qui hujus linguæ analogiam cognitam habent, non ignorant hanc eſſe vim præpoſitionis *ὑπὸ* in compoſitione. Sic differunt *γλαύσσειν* & *ὑπογλαύσσειν*, *φθονεῖν* & *ὑποφθονεῖν*, *λεῦκον* & *ὑπόλευκον*. Notavit hoc etiam Athenæus lib. XIV. c. 5. p. 625. ubi docens unde eſſet dicta *ἡ ὑποδώριος ἁρμονία*, *quemadmodum*, inquit, *τὸ προσεμφερὲς τῷ λευκῷ, ὑπόλευκον, καὶ τὸ μὴ γλυκὺ μὲν ἐγγὺς δὲ τούτου λέγομεν ὑπόγλυκυ, οὕτως καὶ ὑποδώριον τὸ μὴ πάνυ δώριον. nos ſubalbum dicimus, quod albo ſimile eſt: ſubdulce, quod accedit ad dulce, quamvis non ſit ejuſmodi: ita & hypododoricum appellatum fuiſſe, quod doricum valde non ſit* Atque etiam hoc Latini ſunt imitati. [Hæc nos olim: ſed certè eſt legendum *ὑπότι σωζομένου*. Vocibus diſtinctis quæ malè coaluerunt. *ὑπό τι* eſt aliqua ex parte. Ariſtoph. Veſpis *ταῦτα κατιδὼν, ὑπό τι μικρὸν ἐπιθήκισα*. & quodam loco apud Athenæum lib. III. ni fallor, apud eundem Athenæum *ὑπό τι σκυθρωπάσας*. Sic apud Hippocratem Prorrhet. I. 22. *ὑπό τι ὀλέθρια*. Apud Cicer. VI. ep. 5. Attic. *ὑπό τι πεφυρακέναι*.] *Idem.*

νότιον· οὕτω δ᾽ ὁλοσχερεῖ τινι τύπῳ τὴν δευτέραν A ἀποδιδοὺς σφραγῖδα, [πολὺ ταύτης] ὁλοσχερέστερον ἀποδίδωσι τὴν τρίτην σφραγῖδα κατὰ πλείους αἰτίας· πρώτην μὲν τὴν λεχθεῖσαν, ὅτι οὐκ εὐκρινῶς ἀφώρισται ἡ ἀπὸ Κασπίων πυλῶν ἐπὶ Καρμανίαν, ἥτις κοινή ἐστι τῇ τρίτῃ, πρὸς τὴν ἐς δευτέραν σφραγῖδα πλευράν· ἔπειθ᾽ ὅτι εἰς τὴν νότιον πλευρὰν ὁ Περσικὸς ἐμπίπτει κόλπος, ὅπερ καὶ αὐτός φησιν· ὥστ᾽ ἠνάγκασται τὴν ἐκ Βαβυλῶνος λαβεῖν γραμμὴν, ὡς ἂν εὐθεῖαν τινὰ διὰ Σούσων καὶ Περσεπόλεως μέχρι τῶν ὅρων τῆς Καρμανίας καὶ τῆς Περσίδος, p. 79. ᾗ δυνατὸς ἦν εὑρεῖν μεμετρημένην ὁδὸν, σταδίων οὖσαν τὴν ὅλην μικρῷ πλειόνων ἢ ἐνακισχιλίων· B ἣν νότιον μὲν καλεῖ πλευρὰν, παράλληλον δ᾽ οὐ λέγει τῇ βορείῳ. Δῆλον δ᾽ ὅτι οὐδ᾽ ὁ Εὐφράτης, ᾧ τὸ ἑσπέριον ἀφορίζει πλευρὸν, σύνεγγύς ἐστιν εὐθείᾳ γραμμῇ· [1] ἀλλ᾽ ἀπὸ τῶν ὀρῶν ἐπὶ τὴν μεσημβρίαν ῥυεὶς, εἶτ᾽ ἐπιστρέφει πρὸς ἕω, καὶ πάλιν πρὸς νότον μέχρι τῆς εἰς θάλατταν ἐκβολῆς. Δηλοῖ δὲ τὸ μὴ εὐθύπορον τοῦ ποταμοῦ, φράζων τὸ σχῆμα τῆς Μεσοποταμίας, ὃ ποιοῦσι συμπίπτοντες εἰς ἓν, ὅ, τε Τίγρης καὶ ὁ Εὐφράτης, [3] ὑπηρεσίῳ παραπλήσιον, ὥς φησι. Καὶ μὴν τὸ ἀπὸ Θαψάκου μέχρι τῆς Ἀρμενίας, οὐδὲ πᾶν μεμετρημένον ἔχει τὸ ἑσπέριον πλευρὸν τὸ ἀφοριζόμενον C ὑπὸ τοῦ Εὐφράτου· ἀλλά φησι τὸ πρὸς τῇ Ἀρμενίᾳ μέρος καὶ τοῖς ἀρκτικοῖς ὄρεσι μὴ ἔχειν πόσον ἐστὶ, διὰ τὸ ἀμέτρητον εἶναι. Διὰ δὴ πάντα ταῦτα, τυπωδῶς φησιν ἀποδιδόναι τὴν τρίτην μερίδα· [4] καὶ γὰρ καὶ τὰ διαστήματα ἅ φησιν

meridionale appellaſſe. Hoc pacto ſecundum ſigillum non exactiſſima complexus forma, multo etiam rudius tertium ſigillum deſcribit, pluribus quidem de cauſis. Prima eſt, quam jam retulimus, quòd non ſatis diſtinctè linea definitur à Caſpiis portis ad Carmaniam, quæ tertio ſigillo communis eſt cum latere ad ſecundum pertinente ſigillum. Deinde quòd in latus meridionale Perſicus incidit ſinus, quod ipſe etiam dicit: itaque coactus fuit lineam è Babylone rectam educere tanquam per Suſa & Perſepolin uſque ad fines Carmaniæ & Perſiæ, quà poterat iter dimenſum invenire, stadiorumque linea fiebat paulo minus IX CIↃ. quam & meridionale vocat latus, neque parallelum ſeptentrionali lateri dicit. Manifeſtum porrò eſt Euphratem etiam, quo occiduum deſcribit latus, rectæ lineæ ſimilem eſſe: quippe is à montibus verſus meridiem fluens, inde ad orientem flectitur, rurſumque verſus auſtrum fertur, uſquedum in mare effluit: & obliquitatem fluvii ipſe indicat, ubi figuram Meſopotamiæ, quam conſtituunt in unum confluentes Tigris & Euphrates, adſimilem ait eſſe [2] pulvino remigum, ut ipſe loquitur. Jam ſpacium quod à Thapſaco uſque ad Armeniam eſt, non totum habet dimenſum latus occiduum quod ab Euphrate definitur; ait enim ſe non habere quanta ſit portio quæ eſt ad Armeniam & montes ſeptentrionales, quia ejus menſura non extet. Ob hæc ergo omnia, tertiam partem fatetur ſe rudi deformatione conceptam proponere: nam intervalla quoque, quæ ſe ait

1. *ἀλλ᾽ ἀπὸ τῶν ὀρῶν*) Paullo poſt ubi totidem propè verbis hæc repetuntur, legitur *ἀπὸ τῶν ἄρκτων*, quo etiam modo fortaſſe non ſine ratione dixerit aliquis eſſe hîc quoque legendum. Et quæ de Euphrate docet Geographus eam lectionem confirmant. Verumtamen nihil temerè mutandum. *Idem.*

2. Pulvino remigum.) *Ὑπηρεσίῳ παραπλησίον.* Interpres *navigium* vertit, neſcio cur. Meæ verſioni ſuffragatur Suidas, etſi *ὑπειρέσιον* & *ὑπηρετήσιον* legitur ibi. Sed Pollux diſertè ita ut ego verti interpretatur lib. I. cap. 9. & idem pulvinar in convivio *ὑπηρέσιον* vocari teſtatur initio ferè libri ſexti: ut ſi velis, liceat vocem *remigum* expungere. Jam Euſtathius in Odyſ. δ. 559. diſertè docet *ὑπηρέσιαν* ſcribi, ε vocabuli *ἐρέσσω* in η mutato, & idem in ejus operis θ. 191. ait *ὑπηρέσιον* antiquis dictum *ἐφ᾽ οὗ καθυνται ἐρέται*, cui inſident remiges. *Xyland.*

3. *Ὑπηρεσίῳ παραπλήσιον*) Non puto vocem *ὑπηρέσιον* id ſignificare quod vult Xylander. Nam quæ de Meſopotamiæ finibus dicuntur, pluribus libro XVI. ſatis indicant, eam navigio ut vetus interpres vertit, ſimilem eſſe potius quam pulvino ut Xylander. Quare *ὑπηρέσιον* interpretor *πλοῖον ὑπηρετικὸν*, ut paſſim Græci hiſtorici appellant. Significat hæc vox & quod equo inſterni ſolet: Diod. Sicul. lib. XX. *τοῖς δὲ ἱππεῦσι διακελευόμενος ἔχειν μεθ᾽ ἑαυτῶν χωρὶς τῆς πανοπλίας ὑπηρέσιον καὶ χαλινόν.* Strabo autem libro XVI. quum dicit Meſopotamiam eſſe *πλοίῳ* ſimilem, ſatis manifeſtò docet, *ὑπηρέσιον* hoc loco nihil eſſe aliud quàm quod dixi, hoc eſt *πλοῖον ὑπηρετικόν*. Navigium enim revera refert ea maximè parte qua concurrunt Tigris & Euphrates, qua D de parte intellexiſſe Eratoſthenem, cum hoc dicebat ex ejus verbis ſatis apparet: Sic enim paullò poſt, *Γίνεται δὲ τὸ σχῆμα τῆς Βαβυλωνίας καὶ Μεσοποταμίας ὑπηρεσίῳ παραπλήσιον.* Poſitum autem eſſe *ὑπηρέσιον* pro *ὑπηρετικὸν πλοῖον*, non magis mirari debemus quam quod *ὑπηρετικὰ* ſæpe ſine voce *πλοῖα* dicunt. Dio, *καὶ πάντας τοὺς ἑταίρους ἐς ὑπηρετικὰ ἐμβαλών.* *Caſaub.*

4. *καὶ γὰρ καὶ τὰ διαστήματα*) Prior interpres totum locum ita legit. *Καὶ γὰρ καὶ τὰ διαστήματα φησιν ἐκ πολλῶν συνάγειν, τῶν τοὺς σταθμοὺς πραγματευσαμένων, οὓς τινας καὶ ἀνεπιγράφους καλεῖ*: eſtque opinor vel ita legendum, vel ſic potius. *Καὶ γὰρ καὶ τὰ διαστήματα ἅ φησιν ἐκ πολλῶν συνάγειν*, ut ſubaudiatur *φησιν Ἐρατοσθένης*, quod millies apud Strabonem faciendum. Sententia igitur fuerit hæc, Intervalla quæ profert Eratoſt. ait ipſe collegiſſe ſe, &c. Deinde lego, *τινὰς δὲ καὶ ἀνεπιγράφους καλεῖ*:

hæc

ex multorum ſcriptis annotaſſe, qui dimenſiones literis mandarint, ait à quibuſdam incerti auctoris vocari. Videtur itaque iniquus eſſe Hipparchus, qui contra hanc craſſam & confuſionem deſcriptionem geometricè diſputat, cùm hac in re gratiæ ſint habendæ iis qui vel utcunque locorum nobis indicaverunt naturam. Apertius etiam ſuum contendendi ſtudium prodit, dum non ex dictis Eratoſthenis ſumit geometricas hypotheſes, ſed ſibi ipſi eas confingit. Atque ille quidem hoc modo rudi figura tertiam partem eſſe delineatam ait, CCIↃↃ. ſtadiis à portis Caſpiis uſque Euphratem. Per partes
B deinde dimenſionem, uti deſcriptam repetit, referens, facto iterum ab Euphrate & ejus apud Thapſacum trajectu initio, uſque ad Tigrin, quo loco Alexander tranſiit, ſtadia ſcribit CIↃ CCCC. inde ad ſubſequentia loca per Gaugamela, Lycum, Arbela, & Ecbatana, quà Darius à Gaugamelis fugit, uſque ad Caſpias portas, CCIↃↃ implet, ſuperadditis duntaxat CCC. Sic ergo dimetitur latus ſeptentrionale, non id æqualiter undique à montibus abeſſe ponens, neque à linea quæ à columnis per Athenas & Rhodum ducitur: nam Thapſacus longè abeſt à montibus:
C iterque à Thapſaco ad portas Caſpias incidit in montes. Hæ ergo ſunt partes montis verſus ſeptentrionem ſitæ. Expoſito ad hunc modum ſeptentrionali latere, auſtrinum ait juxta mare non poſſe deſcribi, quia Perſicus incidat ſinus: à Babylone autem per Suſa & Perſepolin ac Perſidis & Carmaniæ confinia, ſtadiorum eſſe 5 IX. millia: idque latus vocat auſtrinum,

A ἐκ πολλῶν συνάγειν τῶν τοὺς σταθμοὺς πραγματευσαμένων, τινὰς δὲ καὶ ἀνεπιγράφους καλεῖν. Ἀγνωμονεῖν δὴ δόξειεν ἂν ὁ Ἵππαρχος πρὸς τὴν τοιαύτην ὁλοσχέρειαν γεωμετρικῶς ἀντιλέγων, 1 ἐν ᾗ χάριν εἰδέναι τοῖς καὶ ὁπωσοῦν ἀπαγγείλασιν ἡμῖν τὴν τῶν τόπων φύσιν· ὅταν δὲ δὴ, μηδ᾽ ἐξ ὧν ἐκεῖνος λέγει, λαμβάνῃ τὰς γεωμετρικὰς ὑποθέσεις, ἀλλ᾽ ἑαυτῷ πλάσας, ἐκφανέστερον ἂν τὸ φιλότιμον καταμηνύοιτο. Ὁ μὲν δὴ οὕτως φησὶ τὴν τρίτην μερίδα τυπωδῶς ἀποδίδοσθαι, μυρίων σταδίων ἀπὸ Κασπίων πυλῶν ἐπὶ τὸν Εὐφράτην· κατὰ μέρος δὲ διαιρῶν ὡς ἀναγεγραμμένην εὗρε τὴν μέτρησιν, οὕτω τίθησιν, ἔμπαλιν τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τοῦ Εὐφράτου ποιησάμενος, καὶ τῆς κατὰ Θάψακον διαβάσεως αὐτοῦ. Μέχρι μὲν δὴ τοῦ Τίγριδος, ὅπου Ἀλέξανδρος διέβη, 2 σταδίους χιλίους καὶ τετρακοσίους γράφει· ἐντεῦθεν δ᾽ ἐπὶ τοὺς ἑξῆς τόπους διὰ Γαυγαμήλων· καὶ τοῦ Λύκου καὶ Ἀρβήλων καὶ Ἐκβατάνων, ᾗ Δαρεῖος ἐκ τῶν Γαυγαμήλων ἔφυγε μέχρι Κασπίων πυλῶν, τοὺς μυρίους ἐκπληροῖ, 3 τριακοσίοις μόνον πλεονάσας· τὸ μὲν δὴ βόρειον πλευρὸν οὕτω καταμετρεῖ· οὐ παράλληλον τοῖς ὄρεσι θεὶς, οὐδὲ τῇ διὰ στηλῶν καὶ Ἀθηνῶν καὶ Ῥόδου γραμμῇ· ἡ γὰρ Θάψακος πολὺ τῶν ὀρῶν ἀφέστηκε, συμπίπτει δὲ καὶ τὸ ὄρος καὶ ἡ ἀπὸ Θαψάκου ὁδὸς ἐπὶ τὰς Κασπίους πύλας· 4 καὶ τάγε προσάρκτια μέρη τοῦ ὄρους, ταῦτ᾽ ἐστίν. Ἀποδοὺς δὲ τὸ βόρειον οὕτω πλευρὸν, τὸ δὲ νότιον, p. 80.
φησὶ, παρὰ μὲν τὴν θάλατταν οὐκ ἔστι λαβεῖν, διὰ τὸ τὸν Περσικὸν ἐμπίπτειν κόλπον· ἀπὸ Βαβυλῶνος δὲ διὰ Σούσων, καὶ Περσεπόλεως καὶ τῶν ὁρίων τῆς τε Περσίδος καὶ τῆς Καρμανίας, 6 σταδίους εἶναι ἐννακισχιλίους· νότιον μὲν λέγων,

hæc intervalla, inquit Strabo, collegiſſe ſe ait Eratoſthenes à variis qui itineraria ſcripſerunt: quorum tamen nonnulla fatetur eſſe ejuſmodi, ut eorum neſciat auctorem. *Idem.*

1. *ἐν ᾗ χάριν εἰδέναι*) Sententia non eſt obſcura: verba tamen eſſe corrupta nemo non videt. Legi poteſt *ἐν ᾗ χάριν ἔχρην εἰδέναι.* vel ſimpliciter, *δέον χάριν εἰδέναι.* aut *ἐν ᾗ χάριν ἔδει εἰδέναι.* *Idem.*

2. *σταδίους χιλίους καὶ τετρακοσίους γράφει*) Legendum, *δισχιλίους.* Strabo lib. XVI. *Εἴρηκεν Ἐρατοσθένης, τὸ ἀπὸ Θαψάκου, καθ᾽ ὃ ἦν τὸ Ζεῦγμα τοῦ Εὐφράτου τὸ παλαιὸν, ἐπὶ τὴν τοῦ Τίγριδος διάβασιν, καθ᾽ ἣν διέβη Ἀλέξανδρος αὐτὸν δισχιλίων τετρακοσίων.* Et ita rectè paullò poſt hoc eodem libro ſcriptum reperies. Interpres, qui turpem hanc mendam non animadvertit, ſatis hoc ipſo prodidit quam parum totam iſtam diſputationem *καίπερ μαθηματικὸς ὢν* intelligeret. Eandem negligentiam toto ferè libro ne dicam opere deprehendes. *Idem.*

3. *τριακοσίοις μόνον πλεονάσας*) Ita Legendum non τριακοσίους nisi volumus Strabonem *σολοικίζειν.* *Idem.*

4. *καὶ τάγε προσάρκτια μέρη τοῦ ὄρους ταῦτ᾽ ἐστίν*) In veteribus libris eſt *πρὸς ἄρκτους.* Sed vereor ne hic locus gravius laboret. Quis enim tam puer eſt ut non intelligat aquilonium latus tertiæ iſtius *σφραγῖδος* parte Tauri definiri non ea, quæ ſeptentrioni
D eſt obverſa, ſed ea quæ meridiei? Quare niſi obſtarent veteres codices, cenſerem omnino eſſe tollendas illas voces *τοῦ ὄρους.* Docti viri cogitent. *Idem.*

5. IX Millia.) addidit interpres, & CC. quod neque in noſtro codice reperi, neque in Aldino. & valdè metuo ne plerique ſpaciorum & intervallorum numeri incertiores ſint atque depravatiores, quam ut niſi juſta inſtituta commentatione agi de iis poſſit. Quo ego puto poſſe ſuperſederi labore, locorum interea temporis conſignata latitudinis longitudiniſque ratione, unde demonſtrari poſſunt diſtantiæ. Itaque minus fui hìc ſcrupuloſè ſolicitus. paulo poſt pro *Παραιτανικῆς* repoſui *Παραιτακηνῆς*, ex ipſo Strabone & aliis. *Xyland.*

6. *Σταδίους εἶναι ἐννακισχιλίους*) Lege, *ἐννακισχιλίους καὶ διακοσίους.* Primum, ſic habent lib. manu exarati: Deinde ita legit vetus quoque interpres. Poſtremò niſi ita legas, fruſtra quæres cur paullò antè dixerit *μικρῷ πλειόνων ἢ ἐννακισχιλίων.* *Idem.*

 1. τῶν

παράλληλον δ' οὐ λέγων τῷ βορείῳ τὸ νότιον. A Τὴν δὲ διαφωνίαν τοῦ μήκους φησὶ συμβαίνειν, τοῦ τε βορείου τεθέντος πλευροῦ καὶ τοῦ νοτίου, διὰ τὸ τὸν Εὐφράτην μέχρι τινὸς πρὸς μεσημβρίαν ῥυέντα πρὸς τὴν ἕω πολὺ ἐγκλίνειν. [1] Τῶν δὲ πλαγίων πλευρῶν τὴν ἑσπερίαν λέγει πρῶτον· ἣν ὁποία τίς ἐστιν, εἴτε μία, εἴτε δύο, ἐν μέσῳ πάρεστι σκοπεῖν. Ἀπὸ γὰρ τῆς κατὰ Θάψακον, φησὶ, διαβάσεως παρὰ τὸν Εὐφράτην, εἰς μὲν Βαβυλῶνα σταδίους εἶναι τετρακισχιλίους ὀκτακοσίους· ἐνθένδε δ' ἐπὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Εὐφράτου καὶ πόλιν Τερηδόνα τρισχιλίους· τὰ δ' ἀπὸ Θαψάκου πρὸς ἄρκτους, μέχρι μὲν τῶν Ἀρμενίων πυλῶν καταμεμετρῆσθαι, B καὶ εἶναι ὡς χιλίους καὶ ἑκατόν· τοὺς δὲ διὰ Γορτυναίων καὶ Ἀρμενίων μηκέτι· διὸ δὴ παραλείπειν αὐτούς. Τοῦ δὲ πρὸς ἕω πλευροῦ, τὸ μὲν διὰ τῆς Περσικῆς κατὰ μῆκος ἀπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς ὡς ἐπὶ Μηδίαν καὶ τὰς ἄρκτους, οὐκ ἔλαττον εἶναι δοκεῖ τῶν ὀκτακισχιλίων· ἀπὸ δέ τινων ἀκρωτηρίων, καὶ ὑπὲρ τοὺς ἐννακισχιλίους· τὸ δὲ λοιπὸν διὰ τῆς Παραιτακηνῆς καὶ Μηδίας ἐπὶ Κασπίους πύλας ὡς τρισχιλίων· τὸν δὲ Τίγριν ποταμὸν καὶ τὸν Εὐφράτην, ῥέοντας ἐκ τῆς Ἀρμενίας πρὸς μεσημβρίαν, ἐπειδὰν παραμείψωνται τὰ τῶν Γορτυναίων ὄρη, κύκλον μέγαν περιβαλλο- C μένους, καὶ ἐμπεριλαβόντας χώραν πολλὴν τὴν Μεσοποταμίαν, ἐπιστρέφειν πρὸς χειμερινὴν ἀνατολὴν καὶ τὴν μεσημβρίαν, πλέον δὲ τὸν Εὐφράτην· γινόμενον δὲ [τοῦτον] ἔγγιον ἀεὶ τοῦ Τίγριδος, κατὰ τὸ Σεμιράμιδος διατείχισμα, καὶ κώμην καλουμένην Ὦπιν, διασχόντα ταύτης ὅσον διακοσίους σταδίους, καὶ ῥυέντα διὰ Βαβυλῶνος, ἐκπίπτειν εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον· γίνεται δὴ, φησὶ, τὸ σχῆμα τῆς Βαβυλωνίας καὶ Μεσοποταμίας, ὑπηρεσίῳ παραπλήσιον. Ὁ μὲν δὴ Ἐρατοσθένης τοιαῦτ' εἴρηκε. Περὶ δὲ τῆς τρίτης σφραγῖδος, καὶ ἄλλα μὲν τινὰ ἁμαρτήματα ποιεῖ, περὶ ὧν ἐπισκεψόμεθα· ἃ δὲ Ἵππαρχος προφέρει αὐτῷ, οὐ D πάνυ· σκοπῶμεν δ' ἃ λέγει. Βουλόμενος γὰρ βεβαιοῦν τὸ ἐξ ἀρχῆς, ὅτι οὐ μεταθετέον τὴν Ἰνδικὴν ἐπὶ τὰ νοτιώτερα, ὥσπερ Ἐρατοσθένης ἀξιοῖ, σαφὲς ἂν γενέσθαι τοῦτο μάλιστα φησὶν ἐξ ὧν αὐτὸς

non tamen æqualiter identidem à boreali diſtans. Diſcrepantiam verò longitudinis horum laterum inde naſci ait, quòd Euphrates cùm aliquandiu verſus meridiem fluxit, valde poſtea verſus ortum labitur. De maritimis lateribus occiduum priore loco exponit, quod quale, & utrum ne ſit an duo, in medio ad conſiderandum eſt propoſitum. Nam à trajectu qui eſt apud Thapſacum juxta Euphratem uſque ad Babylonem, ſtadia numerat IV CIↃ IↃCCC: hinc uſque ad oſtia Euphratis & urbem Teredonem III CIↃ, à Thapſaco verſus ſeptentrionem uſque ad portas Armenias ſpatium dimenſum ait eſſe, circiter CIↃC: id verò quod per Gortynæos & Armenios eſt, non item: ideóque id eſſe omiſſum. Orienti obverſum latus, quod in longum per Perſiam à Rubro mari verſus Mediam & ſeptentriones ducitur, videtur non brevius eſſe ſtadiorum octo millibus: à quibuſdam verò promontoriis etiam ſuperare novem millia: reliquum per Parætacenam & Mediam ad Caſpias portas, ad III CIↃ. Porrò Tigrin & Euphratem fluvios ex Armenia verſus meridiem labentes, poſtquam Gortynæorum præteriverunt montes, magnum circulum includere, amplamque in eo regionem Meſopotamiam comprehendere: inde hybernum ortum & meridiem verſus eos ferri, Euphratemque magis altero: eum ſemper Tigridi vicinum juxta murum Semiramidis & pagum Opim, intervallo ſtadiorum ab eo pago CC per Babylonem defluere, & in ſinum exire Perſicum: Aitque figuram Babyloniæ & Meſopotamiæ fieri ſimilem pulvinarium remigis. Hæc Eratoſthenes tradidit. De tertio ſanè ſigillo alia quædam ſunt ejus errata, quæ conſiderabimus: quæ verò ei objecit Hipparchus, non admodum rectè habent: ſed perpendamus quid dicatur. Volens Hipparchus confirmare initio propoſitum illud, non eſſe (quod voluit Eratoſthenes) Indiam in partes meridiei viciniores reponendam, id ait maximè ex his manifeſtum fore quæ

1. τῶν δὲ πελαγίων πλευρῶν) In omnibus libris ita legitur. Ego verò repugnantibus omnibus libris & interpretibus legendum contendo πλαγίων. Nam poſtquam dixit Strabo ſive Eratoſthenes de tertiæ σφραγῖδος lateribus duobus, incipit nunc de reliquis duobus agere. Dictum eſt autem de iis lateribus quæ longitudinem definiunt: nunc dicendum reſtat de tranſverſalibus, ſive iis quæ latitudinem conficiunt: quæ ſi quis dicat πελάγια appellari quia ad mare uſque pertingunt, quæram ego cur πελάγια potius quam ὀρεινά? Nam & ad montes pertinent. Deinde quæram cur πελάγια potius quam ἐπιθαλάττια? Græci enim πελάγια tantum ea vocant quæ in altum mare porriguntur: quo modo promontorium Garganum infra πελάγιον dicitur. Sed nemo ſat ſcio eruditus reperietur unquam qui hanc lectionem tueri velit. Idem.

ille ipſe tradat. Tertiam enim partem cùm dixiſſet, quod ad latus ſeptentrionale attinet, definiri à linea, quæ ducitur à Caſpiis portis ad Euphratem, longitudine ccIↃↃ ſtadiorum: inferre eum deinde, auſtrinum latus à Babylone ad fines Armeniæ, paulo amplius IX ſtadiorum millibus continere: occiduum autem à Thapſaco ſecundùm Euphratem ad Babylonem IV CIↃ IↃCCC ſtadia continere, atque hinc uſque ad oſtia eſſe III CIↃ ſtadia: quæ verſus ſeptentrionem à Thapſaco ſunt, uſque ad CIↃ C ſtadia dimenſa eſſe, reliqua non item. Quoniam ergo, inquit, tertiæ partis latus ſeptentrionale ſtadiorum eſt circiter ccIↃↃ, & recta linea ab hac ubique æqualiter diſſita, quæ à Babylone ducitur uſque ad orientale latus, paulo major IX millibus ſtadiorum ſupputando inventa eſt: conſtat Babylonem CIↃ, non multo pluribus, ſtadiis orienti eſſe propiorem quam eſt tranſitus apud Thapſacum. Ad hoc dicemus, ſiquidem præciſè in eadem linea recta meridiana ſumerentur portæ Caſpiæ, & fines Carmaniæ ac Perſiæ, atque ab ea linea meridiana ad perpendiculum educerentur lineæ ad Thapſacum & Babylonem, fore ut iſtud eveniret: nam linea quæ educeretur juxta lineam quæ per Babylonem uſque ad meridianam Thapſaci lineam protenditur, utique ad ſenſum aut æqualis, aut admodum æquali propinqua eſſet collata cum linea quæ eſt à portis Caſpiis ad Thapſacum: itaque tanto intervallo Babylon Thapſaco eſſet orientalior, quanto excedit linea à Caſpiis portis ad Thapſacum lineam à finibus Carmaniæ ad Babylonem extentam. Atqui neque lineam quæ definit occiduum latus Arianæ in meridiano ſitam dixit Eratoſthenes, neque eam quæ à Caſpiis portis ad Thapſacum ad angulos rectos inſiſtere meridiano Caſpiarum portarum: ſed magis eam quæ monte deſcribitur, ad quam linea ad Thapſacum pertinens angulum facit, ab eodem educta ſigno, à quo etiam montis linea. Neque lineam à Carmania ad Babylonem ductam lineæ ad Thapſacum ductæ æquè diſtantem eſſe dictum fuit:

A ἐκεῖνος προσφέρεται· τὴν γὰρ τρίτην μερίδα κατὰ τὴν βόρειον πλευρὰν εἰπόντα ἀφορίζεσθαι ὑπὸ τῆς ἀπὸ Κασπίων πυλῶν ἐπὶ τὸν Εὐφράτην γραμμῆς σταδίων μυρίων οὔσης· μετὰ ταῦτα ἐπιφέρειν, ὅτι τὸ νότιον πλευρὸν τὸ [1] ἀπὸ Βαβυλῶνος εἰς τοὺς ὅρους τῆς Καρμανίας, μικρῷ πλειόνων ἐστὶν ἢ ἐνναχισχιλίων· τὸ δὲ πρὸς δύσει πλευρὸν ἀπὸ Θαψάκου παρὰ τὸν Εὐφράτην ἐστὶν εἰς Βαβυλῶνα, τετρακισχίλιοι ὀκτακόσιοι στάδιοι, καὶ ἑξῆς ἐπὶ τὰς ἐκβολὰς τρισχίλιοι· τὰ δὲ πρὸς ἄρκτον ἀπὸ Θαψάκου, τὸ μὲν ἀπομετρεῖσθαι μέχρι χιλίων ἑκατὸν, τὸ λοιπὸν δ' οὐκέτι. p. 81. B Ἐπεὶ τοίνυν φησὶ τὸ μὲν βόρειόν ἐστι πλευρὸν [2] τῆς τρίτης μερίδος ὡς μυρίων· ἡ δὲ τούτῳ παράλληλος ἀπὸ Βαβυλῶνος εὐθεῖα, μέχρι ἀνατολικοῦ πλευροῦ, συνελογίσθη μικρῷ πλειόνων ἢ ἐνναχισχιλίων· δῆλον ὅτι ἡ Βαβυλὼν, οὐ πολλῷ πλείοσιν ἢ χιλίοις σταδίοις ἐστὶν ἀνατολικωτέρα τῆς κατὰ Θάψακον διαβάσεως. ἐροῦμεν δ' ὅτι, εἰ μὲν ἐπὶ τῆς αὐτῆς μεσημβρινῆς εὐθείας ἐπ' ἀκριβὲς ἐλαμβάνοντο αἵ τε Κάσπιοι πύλαι, καὶ οἱ ὅροι τῶν Καρμανίων καὶ Περσῶν, πρὸς ὀρθάς τε ἤγοντο ἀπὸ τῆς λεχθείσης μεσημβρινῆς εὐθείας, ἥ τε ἐπὶ Θάψακον καὶ ἡ ἐπὶ Βαβυλῶνα, C συνέβαινεν ἂν τοῦτο· ἡ γὰρ προσεκβαλλομένη τῇ διὰ Βαβυλῶνος μέχρι τῆς διὰ Θαψάκου εὐθείας μεσημβρινῆς, ἴση ἂν ἦν πρὸς αἴσθησιν, ἢ πάρισός γε τῇ ἀπὸ Κασπίων πυλῶν εἰς Θάψακον· ὥστε τῇ ὑπεροχῇ ἐγίνετ' ἂν ἀνατολικωτέρα ἡ Βαβυλὼν τῆς Θαψάκου, ᾗ ὑπερέχει ἡ ἐκ Κασπίων πυλῶν εἰς Θάψακον, τῆς ἐκ τῶν Καρμανίων ὅρων εἰς Βαβυλῶνα. Ἀλλ' οὔτε τὴν διορίζουσαν γραμμὴν τὸ ἑσπέριον πλευρὸν τῆς Ἀριανῆς ἐπὶ μεσημβρινοῦ κειμένην εἴρηκεν Ἐρατοσθένης, οὐδὲ τὴν ἀπὸ Κασπίων πυλῶν [ἐπὶ Θάψακον, πρὸς ὀρθὰς τῇ D διὰ τῶν Κασπίων πυλῶν] μεσημβρινῇ, ἀλλὰ μᾶλλον τὴν τῷ ὄρει γραφομένην, πρὸς ἣν ἡ ἐπὶ Θάψακον γωνίαν ποιεῖ, ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σημείου κατηγμένη, ἀφ' οὗ καὶ ἡ τοῦ ὄρους γραμμή· οὐδ' ἡ ἐπὶ Βαβυλῶνα ἀπὸ τῆς Καρμανίας ἠγμένη παράλληλος εἴρηται τῇ ἐπὶ Θάψακον ἠγμένῃ·

1. *Ἀπὸ Βαβυλῶνος εἰς τοὺς ὅρους τῆς Καρμανίας*). Sic emendavimus, quum antea in omnibus Græcis Latiniſque editionibus legeretur *Ἀρμενίας*: quem errorem quod non animadverterint interpretes craſſa profectò & plus quam ſupina negligentia. Scilicet Armenia eſt ad mare rubrum. Hoc Eratoſthenes aut Strabo ſi dixiſſent, puerorum cachinnos nunquam effugiſſent. Ita autem eſſe legendum ut emendavimus non magis veteres codices docere poſſunt, in quibus ita eſt ſcriptum, quam tot loci ſuperiores, ubi ſic legitur. *Idem.*

2. *τῆς τρίτης μερίδος ὡς μυρίων*) In quibuſdam vett. codd. legitur *δυσμυρίων*, idque vetus interpres eſt ſecutus: perperam. *Idem.*

1. μὴ

οὐδ᾽ εἰ παράλληλος ἦν, [1] μὴ ὀρθὴν δὲ τῇ A
διὰ Κασπίων πυλῶν μεσημβρινῇ, οὐδὲν ἂν ἐγί-
νετο πλέον πρὸς τὸν συλλογισμόν· ὁ δὲ ταῦτα λα-
βὼν ἐξ ἑτοίμου, καὶ δείξας, ὡς οἴεται, διότι ἡ
Βαβυλὼν κατ᾽ Ἐρατοσθένη Θαψάκου ἀνατολι-
κωτέρα ἐστὶ, μικρῷ πλείοσιν ἢ χιλίοις, σταπάλιν
p. 82. ἄλλο πλάττει λῆμμα ἑαυτῷ πρὸς τὴν ἑξῆς
ἀπόδειξιν, καὶ φησὶν, ἐὰν νοηθῇ ἀπὸ Θαψά-
κου ἐπὶ μεσημβρίαν εὐθεῖα ἀγομένη, καὶ ἀπὸ
Βαβυλῶνος ἐπὶ ταύτην κάθετος, τρίγωνον
ὀρθογώνιον ἔσεσθαι, συνεστηκὸς ἔκ τε τῆς ἀπὸ Θα-
ψάκου ἐπὶ Βαβυλῶνα τεινούσης πλευρᾶς, καὶ τῆς
ἀπὸ Βαβυλῶνος καθέτου ἐπὶ τὴν διὰ Θαψά-
κου μεσημβρινὴν γραμμὴν, ἠγμένης καὶ αὐτῆς τῆς B
διὰ Θαψάκου μεσημβρινῆς. τούτου δὲ τοῦ τρι-
γώνου τὴν μὲν ὑποτείνουσαν τῇ ὀρθῇ, τὴν ἀπὸ
Θαψάκου εἰς Βαβυλῶνα τίθησιν, ἥν φησι τετρα-
κισχιλίων ὀκτακοσίων εἶναι· τὴν δ᾽ ἐκ Βαβυλῶ-
νος εἰς τὴν διὰ Θαψάκου μεσημβρινὴν γραμ-
μὴν κάθετον, μικρῷ πλειόνων ἢ χιλίων, ὅσον
ἦν ἡ ὑπεροχὴ τῆς ἐπὶ Θάψακον πρὸς τὴν μέχρι
Βαβυλῶνος. ἐκ δὲ τούτων καὶ τὴν λοιπὴν τῶν περὶ
τὴν ὀρθὴν συλλογίζεται, πολλαπλάσιον οὖσαν
τῆς λεχθείσης καθέτου. Προστίθησι δὲ ταύτῃ τὴν
ἀπὸ Θαψάκου πρὸς ἄρκτον ἐκβαλλομένην μέ-
χρι τῶν Ἀρμενίων ὀρῶν, ἧς τὸ μὲν ἔφη μεμε- C
τρῆσθαι Ἐρατοσθένης, καὶ εἶναι χιλίων ἑκατὸν, τὸ
δ᾽ ἀμέτρητον ἐᾷ. οὗτος δ᾽ ἐπὶ τοὐλάχιστον
ὑποτίθεται χιλίων, ὥστε τοῦ συνάμφω δισχι-
λίων καὶ ἑκατὸν γίνεσθαι· ὃ προσθεὶς τῇ ἐπ᾽ εὐ-
θείας πλευρᾷ τοῦ τριγώνου μέχρι τῆς καθέτου
* τῆς Βαβυλῶνος πολλῶν χιλιάδων λογίζεται
διάστημα τὸ ἀπὸ τῶν Ἀρμενίων ὀρῶν, καὶ τοῦ
[2] δι᾽ Ἀθηνῶν παραλλήλου [μέχρι τῆς ἐκ Βα-
βυλῶνος καθέτου, ἥτις ἐπὶ τοῦ διὰ Βαβυ-
λῶνος παραλλήλου] ἵδρυται. τὸ δέ γε ἀπὸ τοῦ
δι᾽ Ἀθηνῶν παραλλήλου ἐπὶ τὸν διὰ Βαβυ-
λῶνος δείκνυσιν, οὐ μεῖζον ὂν σταδίων δισχι-
λίων τετρακοσίων· ὑποτεθέντος τοῦ μεσημβρι- D
νοῦ παντὸς τοσούτων σταδίων ὅσον Ἐρατοσθένης φη-
σίν. Εἰ δὲ τοῦτο, οὐκ ἂν ἦν τὰ ὄρη τὰ Ἀρμένια
καὶ τὰ τοῦ Ταύρου ἐπὶ τοῦ δι᾽ Ἀθηνῶν παραλλή-
λου, ὡς Ἐρατοσθένης· ἀλλὰ πολλαῖς χιλιάσι
σταδίων ἀρκτικώτερα κατ᾽ αὐτὸν ἐκεῖνον. Ἐνταῦ-
θα δὴ πρὸς τὸ τοῖς ἀνεσκευασμένοις λήμμασι
προσκεχρῆσθαι, πρὸς τὴν τοῦ ὀρθογωνίου τριγώνου τάξιν,

* Manuſſ. τῆς ἐκ Βαβυλ.

A neque ſi fuiſſet, & non tamen Caſpiarum portarum meridiano ad rectos angulos inſiſteret, id ad argumenti concluſionem erat facturum. At Hipparchus iſta quaſi in promptu ſita ſumens, atque ut putat, oſtendens Babylonem de ſententia Eratoſthenis paulo pluribus ↀ ſtadiis orienti quàm Thapſacum eſſe propinquiorem: aliud rurſum ſibi fingit aſſumptum ad inſequentem demonſtrationem: aitque, ſi imaginatione concipiatur recta linea à Thapſaco verſus meridiem ducta, perpendicularisque in eam à Babylone demiſſa, fore triangulum rectangulum, quod comprehendatur à linea à Thapſaco ad Babylonem tendente, & ea B quæ à Babylone ad perpendiculum in meridianam Thapſaci lineam agitur, ipſaque Thapſaci linea meridiana. Hujus trianguli latus recto angulo oppoſitum facit lineam à Thapſaco ad Babylonem porrectam, cui longitudinem aſſignat ſtadiorum IV ↀ IↃCCC: perpendiculari à Babylone in meridianam Thapſaci, paulo amplius ↀ, quanto excedebat linea ad Thapſacum eam quæ eſt uſque ad Babylonem: atque ex his etiam reliquum latus quod angulum rectum conficit, ſupputat, cujus aliquota pars ſit iſta perpendicularis. Huic adjicit lineam à Thapſaco uſque ad C montes Armenios porrectam, cujus partem ait Eratoſthenes dimenſam eſſe ſtadiorum ↀ C, omittitque id, cujus nondum eſt explorata menſura. Hipparchus ponit id eſſe ad minimum ↀ ſtadiorum, ut ſimul ſint ↀ ↀ C ſtadia. Hoc ergo addens trianguli lateri quod ad lineam rectam ei adjungitur uſque ad cathetum Babylonis, multorum millium ſupputat intervallum ab Armeniis montibus & parallelo Athenarum uſque ad cathetum è Babylone, quæ in Babylonis parallelo inſiſtit. A parallelo autem qui per Athenas ducitur ad eum qui per Babylonem, oſtendit non ampliùs eſſe ſtadiis ↀ ↀ CCCC, poſito toto meridiano tot ſta- D diorum, quot affirmat Eratoſthenes. Quod ſi ita eſt, Armenii montes & Taurus non erunt in parallelo Athenienſi, quod voluit Eratoſthenes, ſed multis ſtadiorum millibus verſus ſeptentriones vergent, ſecundùm hunc ipſum. Hoc loco præterquam quòd ſumtionibus utitur refutatis ad trianguli rectanguli conſtitutionem, iſtud quoque

1. *μὴ ὀρθὴν δὲ*) Legendum ex conjectura *μὴ πρὸς ὀρθὴν δὲ τῇ διὰ Κασπίων πυλῶν μεσημβρινῇ*. At in libro Henrici Stephani ita legitur hîc quoque ut paullò ante, *μὴ πρὸς ὀρθὰς δὲ τῇ*. Xylander hunc locum melius quàm vetus interpres tractavit. *Idem.*

2. *Δι᾽ Ἀθηνῶν*) In vett. lib. ſemper *δι᾽ Ἀθηναίων* legitur. *Idem.*

ſumit ad id quod conceſſum non eſt, A lineam quæ recto angulo ſubtenditur, rectam, à Thapſaco ad Babylonem uſque ſtadiis conſtare IV CIↃ IↃCCC: nàm hanc viam Eratoſthenes ait eſſe juxta Euphratem, ac Meſopotamiam cum Babylonia contineri magno circulo ab Euphrate & Tigri: majorem tamen partem ab Euphrate circuiri. Ergo recta linea à Thapſaco ad Babylonem, ſi juxta Euphratem ducatur, ſummam hanc non modò non æquabit, ſed & magno erit intervallo minor. Hæc ergo ratiocinatio ſubverſa eſt. Et quidem dictum eſt fieri non poſſe datis duabus lineis à Caſpiis portis, quarum una ad Tha- B pſacum, altera ad Armeniæ montes è regione Thapſaci ſitos, indeque minimum diſſitos (ipſo Hipparcho auctore) ſtadiis bis mille ac centum, deducatur, eæ ut inter ſe æqualiter undiquaque diſtent, item paralleli ſint ad lineam quæ eſt per Babylonem ducta, quam meridionale latus vocat Eratoſthenes. Ille igitur cùm iter montanum quantum eſſet exprimere non poſſet, lineæ autem à Thapſaco ad Caſpias portas menſuram cognitam haberet, hanc poſuit, addiditque, ut craſſa Minerva loquar, cùm alias menſuram indicaturi ſpacii quod eſt ab Ariana uſque ad Euphratem, non multum intereſſet utrius lineæ dimenſionem haberet. Qui autem C eas lineas pro æqualiter diſtantibus ab eo poſitas accipit, is planè videtur hominem puerilis ignorantiæ inſimulare. Hæc igitur utpote puerilia, miſſa faciamus. Quæ verò Eratoſtheni vitio dari poſſunt, talia ſunt. Quemadmodum enim ſectio in 2 membra differt à tributione in partes: (quòd illa nimirum deſcriptionem quandam habet naturalem, certaque forma & punctis ſuis definitam, unde & illud Poëtæ eſt:

Illum ſcindendo verùm in ſua membra reſolvens:

hæc nihil tale habet) utimur autem utraque tempeſtivè, ratione habita opportunitatis ac neceſſitatis: ita in rebus geographi- D cis, ſanè in partes faciendæ ſunt diviſiones dum ſingula perſequimur, magis tamen ſectiones in membra ſunt imitandæ, quàm quæ in qualeſcunque partes fiunt: ex illis enim puncta ſeu termini poſſunt ſumi,

A καὶ τοῦτο λαμβάνει πρὸς τὸ μὴ διδόμενον, τὴν ὑποτείνουσαν τῇ ὀρθῇ γωνίᾳ τὴν ἀπὸ Θαψάκου γραμμὴν εὐθεῖαν εἶναι μέχρι Βαβυλῶνος ἐν σταδίοις τετρακισχιλίοις ὀκτακοσίοις. Παρά τε γὰρ τὸν Εὐφράτην φησὶν εἶναι τὴν ὁδὸν ταύτην ὁ Ἐρατοσθένης, καὶ τὴν Μεσοποταμίαν σὺν τῇ Βαβυλωνίᾳ, μεγάλῳ κύκλῳ περιέχεσθαι λέγων ὑπό τε τοῦ Εὐφράτου καὶ τοῦ Τίγριδος· τὸ πλέον δὲ τῆς περιοχῆς ὑπὸ τοῦ Εὐφράτου * συμβαίνει, φησίν· ὥσθ' ἡ ἀπὸ Θαψάκου εἰς Βαβυλῶνα εὐθεῖα, ὅταν παρὰ τὸν Εὐφράτην ᾖ, [1] οὔτ' ἂν τοσούτων σταδίων, οὐδ' ἐγγύς. Ἀνατέτραπται οὖν ὁ συλλογισμός. Καὶ μὴν εἴρηταί γε ὅτι οὐχ B οἷόν δεδομένων γραμμῶν ἀπὸ τῶν Κασπίων πυλῶν κατάγεσθαι, τῆς μὲν ἐπὶ Θάψακον, τῆς δ' ἐπὶ τὰ τῶν Ἀρμενίων ὄρη τὰ κατάλληλα τῇ Θαψάκῳ, ἀπέχοντα τῆς Θαψάκου τοὐλάχιστον κατ' αὐτὸν τὸν Ἵππαρχον δισχιλίους καὶ ἑκατὸν σταδίους, ἀμφοτέρας παραλλήλους εἶναι καὶ ἀλλήλαις, καὶ τῇ διὰ Βαβυλῶνος, ἣν νότιον πλευρὰν Ἐρατοσθένης ἐκάλεσεν. Ἐκεῖνος μὲν οὖν οὐκ ἔχων καταμεμετρημένην εἰπεῖν τὴν παρὰ τὰ ὄρη ὁδὸν, τὴν δ' ἀπὸ Θαψάκου ἐπὶ Κασπίους πύλας, ταύτην εἶπε, καὶ προσέθηκε τὸ, ὡς τυπωδῶς εἰπεῖν· ἄλλως τε τῷ βουλομένῳ τὸ μῆκος εἰπεῖν τὸ μετὰ τὴν Ἀριανὴν μέχρι Εὐφράτου χώρας, οὐ πολὺ διέφερε ταύτην ἢ ἐκείνην C καταμετρεῖν· ὁ δ' ὡς παραλλήλους ὑπακούων λέγεσθαι, τελέως ἂν δόξειε καταγινώσκειν παιδικὴν ἀμαθίαν τοῦ ἀνθρώπου. Ταῦτα μὲν οὖν δεῖ ἐᾶν ὡς παιδικά. Ἃ δ' ἄν τις αἰτιάσαιτο τοῦ Ἐρατοσθένους, τοιαῦτά ἐστι. Καθάπερ γὰρ ἡ κατὰ μέλος τομὴ, τῆς ἄλλως κατὰ μέρος διαφέρει, (διότι ἡ μὲν κατὰ μέλη λαμβάνει περιγραφὴν ἔχοντα φυσικὴν, ὀρθῶσθαί τινι καὶ τύπῳ σημειώδει· καθ' ὃ καὶ τοῦτο εἴρηται,

[3] Τὸν δὲ διαμμελεϊστὶ ταμών --

ἡ δ' οὐδὲν ἔχει τοιοῦτον·) χρώμεθα δ' οἰκείως ἑκατέρᾳ τὸν καιρὸν καὶ τὴν χρείαν σκοποῦντες· οὕτως ἐπὶ τῶν γεωγραφικῶν, δεῖ D μὲν τομὰς ποιῆσαι τῶν μερῶν, τὰ καθ' ἕκαστα ἐπιόντας· μιμεῖσθαι δὲ τὰς κατὰ μέλος τομὰς μᾶλλον, ἢ τὰς ὡς ἔτυχε· τὸ γὰρ σημειῶδες καὶ τὸ εὐπεριόριστον ἐκεῖθεν λαβεῖν ἐστι,

* Manuſſ. συμβαίνων.

p. 83.

1. οὔτ' ἂν τοσούτων σταδίων) Addenda vox εἴη, vel ita οὔτ' ἂν εἴη τοσούτων vel poſt vocem τοσούτων. Videndum etiam an paullò antè deſit vox ἠγμένη poſt vocem εἴη. *Idem.*

2. Membra.) Μέλη. differunt pars & membrum, quatenus pars eſt quidvis reſpectu totius: unumquodque membrum ut pars totius, ita ipſum quoque totum quoddam eſt, & ſuos terminos proprios habet, quibus circumſcribitur. ἡ μὲν κατὰ μέλη.] Omnino ſic legendum, non μέρη & ἑκατέρᾳ patrio, non dandi caſu. *Xyland.*

3. Τὸν δὲ διαμμελεϊστὶ ταμών) Videtur eſſe ex Homero. Sic Ιλιαδ. ω. μελεϊστὶ ταμών [Sed ſcripſiſſe Strabo videtur, τοὺς δὲ διαμμελεϊστὶ ταμών. Sic enim apud Hom. Ὀδ. ι. in hiſtoria Cyclopis,

Τοὺς δὲ διαμμελεϊστὶ ταμὼν ὡπλίσσατο δόρπον.

Apud Plato. ſpeciem proverbii habet illa in Politico κατὰ μέλη τέμνειν ὥσπερ ἱερεῖον. *Caſaub.*

A οὐ χρείαν ἔχει ὁ γεωγράφος. Εὐπεριόριστον δὲ, ἂν ποταμοῖς, ἢ ὄρεσιν, ἢ θαλάττῃ [1] δυνατὸν ᾖ, καὶ ἔθνει δὲ, ἢ ἔθνεσι, καὶ μεγέθει ποσῷ, καὶ σχήματι, ὅπου τοῦτο δυνατόν. πανταχοῦ δὲ, ἀντὶ τοῦ γεωμετρικῶς τὸ ἁπλῶς καὶ ὁλοσχερῶς ἱκανόν. μέγεθος μὲν οὖν ἱκανόν ἐστιν ἂν τὸ μέγιστον εἴπῃς μῆκος καὶ πλάτος· ὡς τῆς οἰκουμένης, ἑπτὰ μυριάδων εἰ τύχοι μῆκος, πλάτος δ' ἔλαττον ἢ ἥμισυ μικρῷ τοῦ μήκους. Σχῆμα δ', ἂν τι τῶν γεωμετρικῶν τινὶ σχημάτων εἰκάσῃς, ἴσως τὴν Σικελίαν τριγώνῳ· [2] ἢ τῶν ἄλλων * γνωρίμων τινὶ σχημάτων, οἷον τὴν Ἰβηρίαν βύρσῃ, τὴν Πελοπόννησον πλατάνου φύλλῳ· ὅσῳ δ' ἂν μεῖζον ᾖ τὸ τεμνόμενον, τοσῷδε καὶ ὁλοσχερεστέρας πρέποι ἂν ποιεῖσθαι τὰς τομάς. B Ἡ μὲν οὖν οἰκουμένη [δίχα] διῄρηται, τῷ τε Ταύρῳ καὶ τῇ ἐπὶ στήλας θαλάττῃ· καλῶς . . . . . καὶ τοῦ νοτίου μέρους. Καὶ ἡ μὲν Ἰνδικὴ περιώρισται πολλοῖς· καὶ γὰρ ὄρει καὶ ποταμῷ καὶ θαλάττῃ, καὶ ἑνὶ ὀνόματι, [3] ὡς ἔθνος ἑνὸς ἔθνους· ὥστε καὶ τετράπλευρος ὀρθῶς λέγεται, καὶ ῥομβοειδής· ἡ δ' * Ἀριανὴ ἧττον μὲν τὸ εὐπερίγραφον ἔχει, διὰ τὸ τὴν ἑσπερίαν πλευρὰν συγκεχύσθαι· διώρισται δ' ὅμως ταῖς τε τρισὶ πλευραῖς ὡς ἂν εὐθείαις καὶ τῷ ὀνόματι ὡς ἂν ἑνὸς ἔθνους. C Ἡ δὲ τρίτη σφραγὶς τελέως ἀπερίγραφός ἐστιν, οὔπω γε ἀφορισθεῖσα· ἥτε γὰρ κοινὴ πλευρὰ αὐτῇ τε καὶ τῇ Ἀριανῇ συγκέχυται, ὡς προείρηται· καὶ ἡ νότιος πλευρὰ ἀργότατα εἴληπται· οὔτε περιγράφει τὴν σφραγῖδα, διὰ μέσης τε αὐτῆς βαδίζουσα· καὶ πολλὰ μέρη ἀπολείπουσα πρὸς νότον, οὐ τὸ μῆκος ὑπογράφει τὸ μέγιστον· τὸ γὰρ προσάρκτιον πλευρὸν μεῖζον· οὔθ' ὁ Εὐφράτης ἑσπερινόν ἐστι πλευρὸν, οὐδ' εἰ ἐπ' εὐθείας ῥέοι· τῶν ἄκρων αὐτοῦ μὴ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μεσημβρινοῦ κειμένων· τί γὰρ μᾶλλον ἑσπέριον, ἢ νότιον; Χωρὶς δὲ τούτων ὀλίγης οὔσης τῆς ἐπὶ θάλατταν λοιπῆς τὴν Κιλίκιον καὶ τὴν Συριακὴν, τὸ μὴ μέχρι D δεῦρο προάγειν [4] δυοῖν τὴν σφραγῖδα, οὐ πιθανόν, τῆς τε Σεμιράμιδος καὶ τοῦ Νίνου [5] Σύρων λεγομένων·

Vett. lib. γνωρίμῳ τινί

p. 84.

* Vett. lib. Ἀριανή

A quibus unumquodque commodè circumſcribatur, quæ res geographo eſt opus. Eam autem conſequetur, ſi definire aliquid poſſit fluminibus, montibus, mari, gente, populis, magnitudine (ubi hoc licet) ac figura certa: ubique autem loco geometricæ præciſionis, ſimplicior atque rudior ratio ſufficiet. Nam magnitudo ſatis videbitur expreſſa, ſi maximam longitudinem ac latitudinem dixeris: ut terræ habitatæ longitudinem (verbi gratia) LXX millia latitudinem paulo ſemiſſe longitudinis minorem. Figura, ſi quid geometricæ alicui compares figuræ, ut (exempli gratia) Siciliam triangulo, aut formæ alicujus rei notæ, ut Hiſpaniam tergori, B Peloponeſum folio platani. Cæterum quanto majus eſt id quod dividitur, tanto etiam grandiora fieri ſegmenta par eſt. Porro terra habitabilis in duas partes rectè diviſa eſt, Tauro monte, & mari ad columnas & partis auſtrinæ. Atque India quidem multis finibus circumſcripta eſt, monte, fluvio, mari uno nomine, ut gens unius gentis, quare quadrilatera, & rhombi ſimilis rectè dicitur. Ariana minùs commodè circumſcribitur, eò quòd latus occiduum cum aliis eſt confuſum: definita tamen eſt tribus lateribus tanquam rectis, & nomine, ut unius gentis. Tertium autem ſigillum planè C circumſcriptione caret. Nam & latus quod ei commune eſt cum Ariana, confuſum eſt, ut diximus: & meridionale latus negligentiſſimè expreſſum eſt, quippe neque ſigillum eo includitur, cùm per id medium tranſeat: & quia multas verſus meridiem partes relinquit, longitudinem maximam non deſcribit: nam ſeptentrionale latus majus eſt: neque Euphrates occiduum latus conficit, ne ſi rectà in quidem flueret ad lineam: cùm ejus extrema non ſint in eodem meridiano. quî ergo magis occiduum quàm auſtrinum faceret latus? abſque etiam his, cùm paulum reſtet terræ uſque ad mare Cilicium & Syrium, D quòd ſigillum non uſque ad duo iſta producit, conſentaneum non eſt: cùm & Semiramis & Ninus Syri dicantur:

1. *δυνατὸν ᾖ*) ſubaudi *χρῆσθαι πρὸς τοὺς περιορισμούς*. Nam tale quid omnino ſupplendum: ſiquidem ab auctore eſt prætermiſſum. *Idem.*

2. *ἢ τῶν ἄλλων γνωρίμων τινὶ σχημάτων*) Hoc faciunt Geographi in multorum locorum deſcriptione. Sic totam terram quæ habitatur chlamydi comparant: ſic & Alexandriæ ſolum *χλαμυδοειδές* vocant: ſic Italiam, alii *κίσσῳ* alii folio querno comparant. Sardiniam veſtigio humano: Iberiam *βύρσῃ βοός*. Naxum *ἀμπέλου φύλλῳ*: Peloponeſum, *πλατάνου φύλλῳ*: Cyprum Ovinæ pelli, & Pontum Euxinum arcui Scythico. *Idem.*

3. *Ὡς ἔθνος ἑνὸς ἔθνους*) Ita legitur in omnibus codicibus: neque aliter interpretes. Mihi tamen ſuſpecta eſt hæc lectio, & vel *ὡς ὄντος ἑνὸς ἔθνους* legendum videtur: vel *ὡς ἔθος ἑνὸς ἔθνους*. Sententia quidem non eſt obſcura. *Idem.*

4. *δυοῖν τὴν σφραγῖδα οὐ πιθανόν*) Quis non videt vocem *δυοῖν* ineptè hîc eſſe poſitam? Equidem vel inducendam omnino cenſeo, vel ita legendum *τὸ μὴ μέχρι δεῦρο προάγειν τὴν σφραγῖδα, δυοῖν ἕνεκα οὐ πιθανόν*. ſequuntur enim duo argumenta quibus id probat. *Idem.*

5. *Σύρων λεγομένων*) De Syrorum appellatione vide initio libro XVI. *Idem.*

quorum illa Babylonem condidit & regiam habuit, ille Ninum, quæ primaria urbs (ſic metropolin liceat exprimere) Syriæ cenſetur: cúmque eadem adhuc lingua utantur extra intraque Euphratem. Proinde hîc gentem nobiliſſimam tanta intercapedine divellere, parteſque ejus peregrinis adjungere nationibus, minime convenit. Neque enim dicere poteſt ſe magnitudine coactum eſſe: quod enim uſque ad mare reſtat terræ, id nunquam æquabit Indiam, ac ne Arianam quidem, adſumtis quæ ſuperſunt uſque ad fines felicis Arabiæ & Ægypti. Erat itaque multo melius eò uſque progredi, & ita dicere: additamentum tertii ſigilli eſt terra uſque ad mare Syrium. Atque ſic meridionale latus, non quo modo is habet, deſcriberetur, neque ad rectam lineam: ſed à Carmania ſtatim dextra ora maritima. Naviganti enim in ſinum Perſicum, uſque ad oſtia Euphratis, ac deinde terminos Meſopotamiæ & Babyloniæ conjungenti initio Iſthmi qui Arabiam felicem à reliqua continente dirimit, tum deinceps ad dextram pergenti uſque ad intimum Arabici ſinus, Peluſium, & Canopicum Nili oſtium: hoc erit latus meridionale: reliquum occiduum à Canopico oſtio uſque ad Ciliciæ oram. Quartum ſigillum conſtabit Arabia Felice, ſinu Arabico, tota Ægypto & Æthiopia. Hujus partis longitudo continebitur duobus meridianis, quorum unus per occaſum, alter

A ὧν τῆς μὲν ἡ Βαβυλὼν κτίσμα καὶ βασίλειον· τοῦ δὲ, Νῖνος, ὡς ἂν μητρόπολις τῆς Συρίας· καὶ τῆς διαλέκτου δὲ μέχρι νῦν διαμενούσης τῆς αὐτῆς, τοῖς τε ἐκτὸς τοῦ Εὐφράτου καὶ τοῖς ἐντός. Τὸ ἐνθαῦθα μέντοι τοιούτῳ διασπᾶν μερισμῷ, ἔθνος γνωριμώτατον, καὶ τὰ μέρη συνάπτειν τοῖς ἀλλοεθνέσιν, * ἥκιστα ἂν πρέποι. Οὐδὲ γὰρ ὑπὸ μεγέθους ἀπηναγκάσθαι λέγοι ἄν. καὶ γὰρ τὸ μέχρι θαλάττης, [1] οὐ μὴν πω ἂν ἐξισάζοιτο τῇ Ινδικῇ· ἀλλ' οὐδὲ τῇ Αριανῇ, [2] προσλαβὸν [3] καὶ τὸ μέχρι τῶν ὁρῶν τῆς εὐδαίμονος Αραβίας καὶ τῆς Αἰγύπτου. Ὥστε πολὺ κρεῖττον ἦν μέχρι δεῦρο προελθεῖν τῆς τρίτης εἰπόντας σφραγῖδος, [4] τοσαύτη προσθήκη τῇ
B μέχρι τῆς Συριακῆς θαλάττης. τὸ μὲν νότιον πλευρὸν, [5] οὐχ ὅπερ ἐκεῖνος εἶπεν ἔχον οὐδ' ἐπ' εὐθείας, ἀλλ' ἀπὸ τῆς Καρμανίας εὐθὺς τὴν δεξιὰν παραλίαν· εἰς πλέοντι γὰρ τὸν Περσικὸν κόλπον μέχρι τῆς ἐκβολῆς τοῦ Εὐφράτου, [6] καὶ μετὰ ταῦτα τοῖς ὁρίοις [7] τῆς Μεσήνης καὶ τῆς Βαβυλωνίας συνάπτον, ἥπερ ἐστὶν ἀρχὴ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ διορίζοντος τὴν εὐδαίμονα Αραβίαν ἀπὸ τῆς ἄλλης ἠπείρου, [8] εἶτ' ἐφεξῆς αὐτὸν * τοῦτον δεξιὸν διήκοντα μέχρι τοῦ μυχοῦ τοῦ Αραβίου κόλπου καὶ Πηλουσίου, καὶ ἔτι τοῦ Κανωβικοῦ στόματος τοῦ Νείλου· τοῦτο μὲν τὸ νότιον πλευρόν· τὸ δὲ λοιπὸν ἑσπέριον, τὴν ἀπὸ τοῦ Κανωβικοῦ στόματος μέχρι τῆς Κιλικίας παραλίαν.
C Τετάρτη δ' ἂν εἴη σφραγὶς ἡ συνεστῶσα ἔκ τε τῆς εὐδαίμονος Αραβίας καὶ τοῦ Αραβίου κόλπου, καὶ τῆς Αἰγύπτου πάσης, καὶ τῆς Αἰθιοπίας· ταύτης δὲ τῆς μερίδος, μῆκος μὲν ἔσται τὸ ἀφοριζόμενον, ὑπὸ δυοῖν μεσημβρινῶν·

* Vulg. ἥκιστα ἄν.

p. 85.

* Videlicet τὸν ἰσθμὸν

1. οὐ μὴν πω ἂν ἐξισάζοιτο τῇ Ινδικῇ) Deeſſe quædam antè hæc verba videtur ἡ φράσις ſatis argumento eſſe: ut ſic hæc ſententia ſi producatur tertia hæc σφράγις uſque ad mare etſi futura eſt maxima: tamen ne ſic quidem Indiæ ſive tertiæ σφραγῖδι parem fore. *Idem.*

2. προσλαβὸν) Ita vett. lib. rectè: præceſſit enim τὸ μέχρι θαλάττης. Vulgò προσλαβὼν quaſi ſubaudiretur ὁ Ερατοσθένης quod non convenit. *Idem.*

3. καὶ τὸ μέχρι τῶν ὀρῶν τῆς εὐδαίμονος Αραβίας) Quorum montium? non enim ſatis video quoſnam potiſſimum intelligere debeamus. Quare malim τῶν ὅρων. Ορος dividens Æthiopiam felicem, eſt iſthmus inter duos ſinus Perſicum & Arabicum. Ορος Ægypti, ſinus Arabicus cum iſthmo inter eum ſinum & mare noſtrum. Vetus autem interpres ita hunc locum tranſtulit, ut videatur voces illas τῶν ὅρων non legiſſe. *Idem.*

4. τοσαύτη προσθήκη) Videtur eſſe ſententia ἐλλιπὴς ac manca: quæ plena erit, ſi ſic legas, ac diſtinguas, τῆς τρίτης εἰπόντας σφραγῖδος πᾶν ὅπερ ἐκεῖνος εἶπεν. σὺν τοσαύτῃ πρ. Neque tamen ita ſcripſiſſe Strabonem aio: Οὐχ οὕτω τετύφωμαι. Tantum dico quid ſuſpicer. *Idem.*

5. οὐχ ὅπερ ἐκεῖνος εἶπεν ἔχον) ſic legitur in vete. lib. niſi quod in quibuſdam ὥσπερ ſcriptum eſt pro ὅπερ. *Idem.*

6. καὶ μετὰ ταῦτα τοῖς ὁρίοις) Omnino corruptus eſt iſte locus: In vett. lib. legitur εἰσπλέοντι παρὰ τὸν περσικὸν κ. longè meliùs: verùm de eo plura in Commentariis. *Idem.*

7. τῆς Μεσήνης) Magnus error Xylandri, qui putat Meſſenen eſſe Meſopotamiam, atque ita vertit. Atqui Meſſene eſt μέση τοῦ Τίγριδος ut Stephanus ait: non τοῦ Τίγριδος καὶ Ευφράτου ut Meſopotamia: vide Plinium libro VI. cap. 27. Stephanus Meſſenen eandem cum ea quæ Adiabene vocatur putat eſſe. Idem Stephanus alio loco docet Meſ-
D ſenen vocari eam regionem quam cingit Tigris in duos alveos ſciſſus: quorum qui eſt ad dextram appellatur Delas, qui ad ſiniſtram Tigris. Plinius autem addit, ubi poſtea remeavere in unum alveum hi duo, appellari Paſitigrin. Ex his facilè videt lector harum rerum vel mediocriter peritus, quantum à veritate abſunt, qui Meſſenen cum Meſopotamia confundunt. *Idem.*

8. Εἶτ' ἐφεξῆς αὐτὸν τοῦτον δεξιὸν) In priore editione Germanica operarum errore legitur τοῦτο. Xylander eum errorem non videtur animadvertiſſe: ita enim edidit: & præterea parum feliciter hunc locum eſt interpretatus. Intelligit autem iſthmum Eudæmonis Arabiæ quem ait cum ſuperis expreſſa παραλίᾳ latus meridianum quartæ σφαγῖδος potuiſſe conficere: τοῦτον igitur legendum non τοῦτο: & item δεξιὸν non διεξιὸν ut habent quidam manuſſ. *Idem.*

A ὁ μὲν γὰρ γράφεται διὰ τοῦ δυσμικωτάτου σημείου τοῦ ἐπ' αὐτῆς, ὁ δὲ διὰ τοῦ ἑωθινωτάτου· πλάτος δὲ, τὸ μεταξὺ δυεῖν παραλλήλων· ὧν ὁ μὲν γράφεται διὰ τοῦ βορειοτάτου σημείου, ὁ δὲ διὰ τοῦ νοτιωτάτου· ἐπὶ γὰρ τῶν ἀνωμάλων σχημάτων ἐφ' ὧν πλευραῖς οὐ δυνατὸν ἀφορίσαι πλάτος καὶ μῆκος, οὕτω τὸ μέγεθος ἀφοριστέον. Καθόλου δὲ νοητέον, ὅτι οὐχ ὡσαύτως λέγεται μῆκος καὶ πλάτος, ἐπὶ ὅλου καὶ μέρους· ἀλλ' ἐφ' ὅλου μὲν τὸ μεῖζον διάστημα καλεῖται μῆκος, τὸ δ' ἔλαττον, πλάτος· ἐπὶ μέρους δὲ μῆκος μὲν τὸ παράλληλον τῷ τοῦ ὅλου μήκει τμῆμα ἐκείνου ὁπότερον ἂν ᾖ μεῖζον, κἂν τὸ ληφθὲν διάστημα ἐν τῷ πλάτει μεῖζον ᾖ τοῦ B ληφθέντος ἐν τῷ μήκει διαστήματος. Διὸ καὶ τῆς οἰκουμένης ἀπ' ἀνατολῆς ἐπὶ δύσιν μηκυνομένης, ἀπὸ δὲ ἄρκτων ἐπὶ νότον πλατυνομένης, καὶ τοῦ μὲν μήκους ἐπὶ παραλλήλου τινὸς τῷ ἰσημερινῷ γραφομένου· τοῦ δὲ πλάτους ἐπὶ μεσημβρίας, δεῖ καὶ τῶν μερῶν λαμβάνεσθαι, μήκη μὲν τὰ παράλληλα τῷ μήκει τμήματα αὐτοῦ, πλάτη δὲ τὰ τῷ πλάτει· οὕτω γὰρ ἂν ἄμεινον ὑπογράφοιτο, πρῶτον μὲν τὸ μέγεθος τῆς οἰκουμένης ὅλης· ἔπειτα δὲ καὶ ἡ διάθεσις, καὶ τὸ σχῆμα τῶν μερῶν, καθ' ἃ μὲν ἀπολείπειν, καθ' ἃ δὲ πλεονάζειν φαινομένων τῇ τοιαύτῃ παραθέσει. C Ἐρατοσθένης δὲ τὸ μὲν τῆς οἰκουμένης λαμβάνει μῆκος ἐπὶ τῆς διὰ Στηλῶν καὶ Κασπίων πυλῶν, καὶ Καυκάσου γραμμῆς, ὡς ἂν εὐθείας· τὸ δὲ τῆς τρίτης μερίδος, ἐπὶ τῆς διὰ Κασπίων πυλῶν καὶ Θαψάκου· τὸ δὲ τῆς τετάρτης, ἐπὶ τῆς διὰ Θαψάκου καὶ Ἡρώων πόλεως, [2] μέχρι τῆς μεταξὺ τῶν στομάτων τοῦ Νείλου, ἀνάγκη καταστρέφειν εἰς τοὺς περὶ Κάνωβον καὶ Ἀλεξάνδρειαν τόπους· ἐνταῦθα γάρ ἐστι τὸ ἔσχατον στόμα τὸ καλούμενον Κανωβικόν τε καὶ Ἡρακλεωτικόν. Εἴτ' οὖν ἐπ' εὐθείας ἀλλήλοις τὰ μήκη τίθησιν, εἴθ' ὡς ἂν γωνίαν ποιοῦντα κατὰ Θάψακον· ἀλλ' ὅτι γε οὐ παράλληλον οὐδέτερον τῷ τῆς οἰκουμένης D μήκει, φανερόν ἐστιν ἐξ αὐτῶν ὧν εἴρηκεν αὐτός.

p. 86. Τὸ μὲν γὰρ τῆς οἰκουμένης μῆκος διὰ τοῦ Ταύρου γράφει, καὶ τῆς ἐπ' εὐθείας μέχρι στηλῶν θαλάττης, κατὰ γραμμὴν τὴν διὰ τοῦ Καυκάσου καὶ Ῥόδου καὶ Ἀθηνῶν· ἀπὸ δὲ Ῥόδου εἰς Ἀλεξάνδρειαν κατὰ τὸν δι' αὐτῶν μεσημβρινὸν, οὐ πολὺ ἐλάττους φησὶ τῶν τετρακισχιλίων εἶναι σταδίων· ὥστε

per ortui proximum ejus punctum deſcribetur: longitudo inter duas parallelos, quarum una per ſeptentrioni, altera per meridiei viciniſſimum punctum ducatur. Nam in figuris quæ inæqualibus inter ſe lineis includuntur, cùm lateribus longitudo & latitudo explicari non poſſunt, magnitudo hac ratione eſt definienda. In univerſum autem intelligendum eſt, non eodem modo longitudinem & latitudinem in toto atque in parte dici: nam longius ſpacium in toto appellatur longitudo, brevius latitudo: in parte autem longitudo eſt id latus, quod æquali intervallo juxta totius longitudinem porrigitur, etiamſi major ſit latitudo. Ergo cùm terræ orbis, quantum ejus habitatur, ab ortu verſus occaſum in longum protendatur, à ſeptentrionibus autem verſus Auſtrum dilatetur, longitudoque circulo qui ſit æquinoctiali parallelus deſcribatur, latitudo [1] in ipſo meridiano notetur: partium quoque longitudines ſumi debent, portiones totius longitudini parallelæ, & latitudines latitudini: ſic enim rectiùs exprimi poterit cùm totius habitatæ terræ magnitudo, tum partium diſpoſitio ac figura, quæ hac comparatione inſtituta in quibuſdam excedi, in quibuſdam excedere videbuntur. At Eratoſthenes longitudinem terræ habitatæ in linea, quam ipſe rectam putat, ſumit, quæ per columnas, portas Caſpias, & Caucaſum ducatur: tertiæ autem partis, in ducta per Caſpias portas & Thapſacum: quartæ, in ducta per Thapſacum & Heroum urbem, quam porrectam uſque ad oſtia Nili neceſſe eſt finiri in locis Canopo & Alexandreæ vicinis: ibi enim ultimum eſt oſtium, quod Canopicum & Heracleoticum dicitur. Proinde ſive longitudines iſtas in eadem ponat recta linea, ſive lineæ hæ apud Thapſacum faciant angulum: id quidem ex ejus ipſius verbis liquet, neutram harum longitudinem æqualiter ab orbis habitati longitudine diſtare. Longitudinem enim hanc deſcribit in recta linea, quæ Taurum, mare ad columnas, Caucaſum, Rhodum, & Athenas tangat. Jam à Rhodo Alexandriam uſque, ſecundùm ductum per hæc loca meridianum, non multo minùs quatuor ſtadiorum millibus eſſe ait: tantum ergo

1. In ipſo meridiano.) Ἐπὶ μεσημβρίας. ego evidentiam ſecutus ſum. & hæc verba ſi ita ſcripſit Strabo, idem ſignificant atque ἐπὶ μεσημβρινοῦ. Cæterùm quod ſequebatur οὐ δεῖ τῶν &c. particulam negantem ſuſtuli, planè ſententiæ hujus loci atque doctrinæ repugnantem, eandem inferius omiſſam ante πολὺ ἐλάττους φησὶ, repoſui. *Xyland.*

2. μέχρι τῆς μεταξὺ τῶν στομάτων) Vetus lectio plenior eſt. μέχρι τῆς παραλίας τῆς μεταξὺ [illegible] *Caſaub.*

1. Γεν-

intervallum erit inter parallelos Rhodi & Alexandriæ : cum hoc autem ſeu idem eſt is qui per Heroum urbem ducitur , aut meridiem verſus magis vergit : quo efficitur lineam quæ incidit in hunc parallelum , & eum qui per Rhodum & Caſpias portas agitur , ſive recta eſt ea ſive fracta , neutrius reſpectu parallelum eſſe. Non ergo longitudines rectè accipiuntur , nihilóque rectiùs particulæ latitudinum. Sed nos priùs ad Hipparchum reverſi , ea quæ ſequuntur , inſpiciamus. Rurſum enim quaſdam ſumptiones geometricè ponens , ea quæ is craſſius dixerat , refellit. Ait enim , Eratoſthenis ſententia , à Babylone ad portas Caſpias intervallum eſſe ſtadiorum ɪↄᴄ ᴄɪↄ ɪↄ ᴄᴄ : ad fines Carmaniæ & Perſidis amplius novem millibus , quod ſitum ſit in recta linea verſus ortum æquinoctialem ducta , quæ ad angulos rectos inſiſtat lineæ ei quæ commune eſt latus ſecundi & tertii ſigilli : itaque ex ejus ſententia fieri triangulum rectangulum , cujus rectus angulus ad fines Carmaniæ pertineat , & latus ei ſubtentum altero eorum quæ eum includunt , ſit minus : ergo Perſidem ſecundo ſigillo debere adſcribi. Adverſus hæc dictum eſt , neque lineam quæ à Babylone in Carmaniam ducitur , paralleli loco ſumi : neque meridianam appellatam eſſe eam lineam , quæ ſigilla diſtinguit : nihil ergo contra eum dictum eſt , ne id quidem quod infertur. Cùm enim dixerit à Caſpiis portis ad Babylonem tot eſſe quot docuimus ſtadia , ad Suſa autem ɪↄↄ , demtis ᴄ : rurſum ab iiſdem profectus poſitionibus , triangulum ait obtuſangulum conſtitui ad Caſpias portas , Suſa , & Babylonem , cujus recto major angulus Suſis inſiſtat , laterum ea longitudine manente , quæ expoſita fuit. Inde ratiocinatur his poſitis conſequens fore , meridianam lineam quæ per Caſpias portas agitur , in parallelo per Babylonem & Suſa tranſeunte , communem interſectionem magis verſus occidentem ſitam , habituram ea interſectione ejuſdem paralleli & rectæ à Caſpiis portis ad fines Carmaniæ Perſidiſque deductæ , & ampliùs quatuor

A τοσοῦτον καὶ οἱ παράλληλοι διέχοιεν ἂν ἀλλήλων, ὅ, τε διὰ Ῥόδου καὶ ὁ δι' Ἀλεξανδρείας· ὁ δ' αὐτὸς πως ἐστὶ τούτῳ, ὁ διὰ τῆς Ἡρώων πόλεως, ἢ νοτιώτερός γε τούτου· ὥσθ' ἡ συμπίπτουσα γραμμὴ τούτῳ γε τῷ παραλλήλῳ καὶ τῷ διὰ Ῥόδου καὶ Κασπίων πυλῶν, εἴτ' εὐθεῖα, εἴτε κεκλασμένη, οὐκ ἂν εἴη παράλληλος οὐδετέρᾳ. Οὐκ εὖ γοῦν λαμβάνεται τὰ μήκη· οὐκ εὖ δὲ οὐδὲ αἱ διαβόρειοι λαμβάνονται μερίδες. Ἀλλ' ἐπὶ τὸν Ἵππαρχον πρότερον ἐπανιόντες, τὰ ἑξῆς ἴδωμεν. Πάλιν γὰρ πλάσας ἑαυτῷ λήμματα, [1] γεωμετρικῶς ἀνασκευάζει τὰ ὑπ' ἐκείνου τυπωδῶς λεγόμενα. Φησὶ γὰρ
B αὐτὸν λέγειν τὸ ἐκ Βαβυλῶνος εἰς μὲν Κασπίους πύλας διάστημα σταδίων ἑξακισχιλίων ἑπτακοσίων· εἰς δὲ τοὺς ὅρους τῆς Καρμανίας καὶ Περσίδος πλειόνων ἢ ἐννακισχιλίων· ὅπερ ἐπὶ γραμμῆς κεῖται πρὸς ἰσημερινὰς ἀνατολὰς εὐθείας ἀγομένης· γίνεσθαι δὲ ταύτην κάθετον ἐπὶ τὴν κοινὴν πλευρὰν τῆς τε δευτέρας καὶ τῆς τρίτης σφραγῖδος· ὥστε κατ' αὐτὸν συνίστασθαι τρίγωνον ὀρθογώνιον, ὀρθὴν ἔχοντα τὴν πρὸς τοῖς ὅροις τῆς Καρμανίας, καὶ τὴν ὑποτείνουσαν εἶναι ἐλάττω μιᾶς [2] τῶν περὶ τὴν ὀρθὴν ἐχουσαν· δεῖν οὖν τὴν Περσίδα τῆς δευτέρας ποιεῖν σφραγῖδος. Πρὸς ταῦτα δ' εἴρηται, ὅτι οὔθ' ἡ ἐκ Βαβυλῶνος εἰς τὴν Καρμανίαν ἐπὶ
C παραλλήλου λαμβάνεται, οὔθ' ἡ διορίζουσα εὐθεῖα τὰς σφραγῖδας μεσημβρινὴ εἴρηται· ὥστ' οὐδὲν εἴρηται πρὸς αὐτόν· οὐδὲ τὸ ἐπιφερόμενον. Εἰρηκότος γὰρ ἀπὸ Κασπίων πυλῶν εἰς μὲν Βαβυλῶνα τοὺς λεχθέντας, εἰς Σοῦσα δὲ σταδίους εἶναι τετρακισχιλίους ἐννακοσίους, ἀπὸ δὲ Βαβυλῶνος τρισχιλίους τετρακοσίους· πάλιν ἀπὸ τῶν αὐτῶν ὁρμηθεὶς ὑποθέσεων, ἀμβλυγώνιον τρίγωνον συνίστασθαί φησι πρός τε ταῖς Κασπίοις πύλαις καὶ Σούσοις καὶ Βαβυλῶνι, τὴν ἀμβλεῖαν ἔχον γωνίαν πρὸς Σούσοις, τὰ δὲ τῶν πλευρῶν μήκη τὰ ἐκκείμενα· εἶτ' ἐπιλογίζεται, διότι συμβήσεται κατὰ τὰς ὑποθέσεις ταύτας,
D τὴν διὰ Κασπίων πυλῶν μεσημβρινὴν γραμμὴν, ἐπὶ τοῦ διὰ Βαβυλῶνος καὶ Σούσων παραλλήλου δυσμικωτέραν ἔχειν τὴν κοινὴν τομὴν τῆς κοινῆς τομῆς τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου, καὶ τῆς ἀπὸ Κασπίων πυλῶν καθηκούσης εὐθείας ἐπὶ τοὺς ὅρους p. 87.
τοὺς τῆς Καρμανίας καὶ τῆς Περσίδος, πλείοσι τῶν

1. *Γεωμετρικῶς ἀνασκευάζει τὰ ὑπ' ἐκείνου τυπωδῶς λεγόμενα)* Laborabat antè hic locus ab interpunctione. vocem *γεωμετρικῶς* cum ſuperioribus conjunxit Xylander : magno errore : longeque melius vetus interpres cum *ἀνασκευάζει* junxit. Xylandrum ſi nihil aliud , ſaltem ſimiles loci movere debuerant. Quoties enim hoc in Hipparcho reprehendit Strabo , quod quæ *παχυμερέστερον* & *γεωγραφικῶς* dicta erant ab Eratoſth. ipſe *γεωμετρικῶς* refellit ? Paullò poſt, *Ἐροῦμεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὅτι τοῦ Ἐρατοσθένους ἐν πλάτει λαμβάνοντος εὐθείας ὅπερ οἰκεῖόν ἐστι γεωγραφίας, ἐκεῖνος γεωμετρικῶς αὐτὸν εὐθύνει.* *Idem.*

2. *τῶν περὶ τὴν ὀρθὴν ἔχουσαν)* *ἐχουσῶν.* In veteribus ſic, *περιεχουσῶν τὴν ὀρθήν.* *Idem.*

τετρακισχιλίων καὶ τετρακοσίων· σχεδὸν δή τι πρὸς τὴν διὰ Κασπίων πυλῶν μεσημβρινὴν γραμμὴν, ἡμίσειαν ὀρθῆς ποιεῖν γωνίαν τὴν διὰ Κασπίων πυλῶν καὶ τῶν ὅρων τῆς τε Καρμανίας καὶ τῆς Περσίδος· καὶ νεύειν αὐτὴν ἐπὶ τὰ μέσα τῆς τε μεσημβρίας καὶ τῆς ἰσημερινῆς ἀνατολῆς· ταύτῃ δ' εἶναι παράλληλον τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν, ὥστε καὶ τοῦτον ἀπὸ τῶν ὀρῶν οὐκ ἐπὶ μεσημβρίαν ῥεῖν, ὥς φησιν Ἐρατοσθένης, ἀλλὰ μεταξὺ ταύτης, καὶ τῆς ἰσημερινῆς ἀνατολῆς, καθάπερ ἐν τοῖς ἀρχαίοις πίναξι καταγέγραπται. Τίς οὖν συγχωρήσει τὸ νῦν συσταθὲν τρίγωνον ἀμβλυγώνιον εἶναι, μὴ συγχωρῶν ὀρθογώνιον εἶναι τὸ περιέχον αὐτό; τίς δ' ἐπὶ παραλλήλου κειμένην τὴν ἀπὸ Βαβυλῶνος εἰς Σοῦσα μίαν τῶν τὴν ἀμβλεῖαν περιεχουσῶν, τὴν ὅλην μὴ συγχωρῶν τὴν μέχρι Καρμανίας; τίς δὲ τῷ Ἰνδῷ παράλληλον τὴν ἀπὸ Κασπίων πυλῶν ἐπὶ τοὺς ὅρους τῆς Καρμανίας; ὧν χωρὶς κενὸς ἂν εἴη ὁ συλλογισμός. Χωρὶς δὲ τούτων, κἀκεῖνος εἴρηκεν ὅτι ῥομβοειδές ἐστι τὸ σχῆμα τῆς Ἰνδικῆς· καὶ καθάπερ ἡ ἑωθινὴ πλευρὰ περιέσπασται πολὺ πρὸς ἕω, καὶ μάλιστα τῷ ἐσχάτῳ ἀκρωτηρίῳ, ὃ καὶ πρὸς μεσημβρίαν προσπίπτει πλέον παρὰ τὴν ἄλλην ἠϊόνα, οὕτω καὶ ἡ παρὰ τὸν Ἰνδὸν πλευρά. [1] Πάντα δὲ ταῦτα λέγει οὐ γεωμετρικῶς ἐλέγχων, οὐ πιθανῶς· ταῦτα δὲ καὶ αὐτὸς ἐπενέγκας ἑαυτῷ ἀπολύεται, φήσας, εἰ μὲν παρὰ μικρὰ διαστήματα ὑπῆρχεν ὁ ἔλεγχος, συγγνῶναι ἂν ἦν· ἐπειδὴ δὲ παρὰ χιλιάδας σταδίων φαίνεται διαπίπτων, οὐκ εἶναι συγγνωστέ· καίτοι ἐκεῖνόν γε καὶ παρὰ τετρακοσίους σταδίους αἰσθητὰ ἀποφαίνεσθαι τὰ παραλλάγματα, ὡς ἐπὶ τοῦ δι' Ἀθηνῶν παραλλήλου καὶ τοῦ διὰ Ῥόδου. [2] Ἔστι δὲ τὸ πρὸς

A millibus ſtadiorum & ſtadiis CCCC: ac ferè ad Caſpiarum portarum meridianam lineam dimidium recti angulum conficere eam quæ per portas Caſpias, ac fines Carmaniæ & Perſidis : eamque inclinare in medium inter meridiem & ortum æquinoctialem, ab eáque undiquaque æqualiter diſſitum eſſe Indum fluvium : itaque & [illegible] non verſus meridiem à montibus fluere, ut Eratoſthenes dicit, ſed inter meridiem atque ortum æquinoctialem : ſicut in vetuſtis tabulis fuit deſcriptum. Quis autem concedat triangulum nunc conſtitutum, eſſe obtuſangulum, non concedens id quod ipſum continet eſſe B rectangulum ? quis in parallelo ſitam lineam à Babylone ad Suſa ductam unam eſſe earum quæ obtuſum angulum includunt ; totam non concedens eam quæ eſt uſque ad Carmaniam ? quis Indo parallelum eſſe eam, quæ à Caſpiis portis ad fines Carmaniæ ducitur ? ſine quibus vana eſt ratiocinatio. Præter hæc ille etiam dixit Indiæ figuram eſſe rhombi ſimilem, & ſicut orientale latus valdè eſt verſus ortum circumductum, maximè ultimo promontorio quod & magis verſus meridianum vergit quàm reliquum litus : ita & latus juxta Indum. Hæc omnia C dicit, neque Geometricè refutans, neque probabiliter. Atque hæc inferens, ipſe ſua diſſolvit, ita loquens : Nam ſi error in exiguis deprehenderetur intervallis, ignoſci poterat : quia autem aliquot ſtadiorum millibus aberratur, venia dari non poteſt : atqui illum pronunciare diverſitatem etiam ad CCCC ſtadia ſentiri poſſe, ut in parallelo qui per Athenas, & qui per Rhodum ducitur. Eſt autem quod ad ſenſum attinet,

1. Πάντα δὲ ταῦτα λέγει οὐ γεωμετρικῶς ἐλέγχων οὐ πιθανῶς) Ex iis quæ paullò antè notavimus apparet legendum eſſe ὡς γεωμετρικῶς ἐλέγχων οὐ πιθανῶς. Vetus tamen interpres retinuit & ipſe vulgatam lectionem. *Idem.*

2. Ἔστι δὲ τὸ πρὸς αἴσθησιν οὐχ ἁπλοῦν. &c.) Locus longe corruptiſſimus, & Viro doctiſſimo deploratus, quem minima mutatione ſic reſtituimus : Ἔστι δὲ τὸ πρὸς αἴσθησιν οὐχ ἁπλοῦν. Ἀλλὰ τὸ μὲν ἐν πλάτει μείζονι, τὸ δ' ἐλάττονι. Μείζονι μὲν, εἰ αὐτῷ τῷ ὀφθαλμῷ πιστεύομεν, ἢ καρποῖς, ἢ κράσεσιν ἀέρων πρὸς τὴν τῶν κλιμάτων κρίσιν, ἐλάττονι δ' ἂν, δι' ὀργάνων γνωμονικῶν, ἢ διοπτρικῶν. Editum eſt D vulgo : μείζονι μὲν ἐν αὐτῷ τῷ ὀφθαλμῷ πιστευομένῃ καρποῖς. Sed & peſſimè vir eruditus emendabat, ἐν πίστει μείζονι. Nihil tam contrarium Strabonis menti. Climatum differentia ex parallelorum diverſitate, & cœli varia inclinatione, ἐν τῷ πλάτει τῆς οἰκουμένης ſumitur, ut meridianorum variatio ἐν τῷ μήκει. Dicit igitur Strabo eam climatum varietatem, quæ ſenſu comprehenditur, duplici modo colligi ſolere, in majore latitudine, & in minore. In majore quidem latitudine percipi, quum oculis noſtris credimus, aut fructibus, aut aërum temperiei, ad judicium ferendum de climatum varietate. Optima igitur emendatio, εἰ αὐτῷ τῷ ὀφθαλμῷ πιστεύομεν, ἢ καρποῖς, ἢ κράσεσιν ἀέρων πρὸς τὴν τῶν κλιμάτων κρίσιν. Nam malè etiam vulgo ſcriptum eſt, πρὸς τὴν τῶν κλιμάτων κρᾶσιν. Ceterum clementior aër, aut rigidior, diverſum oſtendit regionis clima. Fructus alii in aliis regionibus naſcuntur, & variam inclinationem cœli fatentur. Oculis hoc ipſum arbitramur, quum omnia phœnomina diſſimilia appareant, & ſitus terræ diſſimilis. Hæc differentia climatum ὡς πρὸς αἴσθησιν, ἐν πλάτει μείζονι colligitur. Etenim ſæpe fit, ut per aliquot ſtadiorum eamdem aëris temperiem ſentiamus, eoſdem gigni fructus videamus, & alia quædam ſimilia reperiamus. Quin altera ratio, quâ idem deprehendimus, ἐν πλάτει ἐλάττονι, ſed ea eſt, quæ ex gnomonicis, & dioptricis inſtrumentis comparatur. Hanc diverſitatem climatum αἰσθητὴν, quæ ex umbrarum incrementis capitur, ad quadringenta ſtadia ſentiri pronuntiavit Hipparchus, alii ad trecenta, alii ad quingenta. Sequitur apud Strabonem [illegible] ἡ δι' Ἀθηνῶν παράλληλος γνωμονικῶς [illegible] εἰκότως

ἐν

non ſimplex, ſed alia latior, alia minor ratio: major, cùm ipſi oculo creditur de fructibus aut temperamentis aëris pro climatum ratione: minor, cùm gnomonica & dioptrica adhibentur inſtrumenta. Nam parallelus ductus per Athenas gnomonicè obſervatus, itémque qui per Rhodum & Cariam ducitur, probabiliter tot ſtadiorum intercapedinem ſenſui objeciſſent. Qui autem in latitudine ter mille, longitudine autem etiam XL millium fines, maris autem XXX millium, ſumens lineam ab occaſu ad ortum æquinoctialem: & in utramque partem alia meridionalia, alia ſeptentrionalia appellans, hæcque laterculos nominans & ſigilla: is videat quomodo & hæc dicat, & latera hæc ſeptentrionalia, illa auſtrina, & quomodo hæc occidua, illa orientalia: idemque ea prætermittens in quibus magnum eſt erratum, rationem reddat: id enim par eſt: exigua autem etiamſi eum fugerint, refutandus non eſt. Enimvero hîc neutro modo is hominem redarguit: nam neque de tanta latitudine demonſtratio poteſt geometrica dari: neque ubi geometricè agere vult, ſumtionibus utitur in confeſſo ſitis, ſed ipſe ſibi eas fingit. Præſtat autem de quarta dicere parte: ubi prioribus vitiis adjicit 5 culpandi ſtudium, inque eiſdem aut ſimilibus hypotheſibus permanſionem. Id quidem meritò reprehendit, quòd Eratoſthenes longitudinem appellat hujus partis lineam à Thapſaco ad Ægyptum pertinentem: quod perinde ſit, ac ſi quis parallelogrammi diametrum, ejus figuræ longitudinem appellet. Non enim in eodem parallelo jacent Thapſacus & Ægypti ora maritima, ſed in valde invicem diſtantibus: inque ſpacio inter hos interveniente quaſi ad angulum & obliqua ducitur à Thapſaco ad Ægyptum linea. Id autem non

A αἴσθησιν οὐχ ἁπλοῦν· ἀλλὰ [1] τὸ μὲν ἐν πλάτει μείζονι, τὸ δ' ἐλάττονι· [2] μείζονι μὲν ἐν αὐτῷ τῷ ὀφθαλμῷ πιστευομένη καρποῖς ἢ κράσεσι ἀέρων πρὸς τὴν τῶν κλιμάτων κρᾶσιν· ἐλάττονι δ' αὖ, δι' ὀργάνων γνωμονικῶν, ἢ διοπτρικῶν. Ὁ μὲν οὖν δι' Ἀθηνῶν παράλληλος, γνωμονικῶς ληφθεὶς, καὶ ὁ διὰ Ῥόδου καὶ Καρίας, εἰκότως ἐν σταδίοις τοσούτοις αἰσθητὴν ἐποίησε τὴν διαφοράν· ὁ δ' ἐν πλάτει μὲν τρισχιλίων σταδίων, [3] μήκει δὲ καὶ τετρακισμυρίων ὄρους, πελάγους δὲ τρισμυρίων, λαμβάνων τὴν ἀπὸ δύσεως ἐπ' ἰσημερινὰς ἀνατολὰς γραμμὴν, καὶ τὰ ἐφ' ἑκάτερα ... τὸ μέρος, p. 88.
B τὰ μὲν νότια ὀνομάζων, τὰ δὲ βόρεια, καὶ ταῦτα πλινθία καλῶν καὶ σφραγίδας· νοείσθω πῶς καὶ ταῦτα λέγει, καὶ πλευρὰ τὰ μὲν ἀρκτικὰ, τὰ δὲ νότια· καὶ πῶς τὰ μὲν ἑσπέρια, τὰ δὲ ἑωθινά· καὶ τὸ μὲν παρὰ πολὺ διαμαρτανόμενον παρορῶν, ὑπεχέτω λόγον· δίκαιον γάρ· τὸ δὲ παρὰ μικρὸν οὐδὲ παριδὼν ἐλεγκτέος ἐστίν. Ἐνταῦθα δ' οὐδετέρως αὐτῷ προσάγεταί τις ἔλεγχος· οὔτε γὰρ τῆς ἐν τοσούτῳ πλάτει γεωμετρική τις [4] δύναιτ' ἂν ἀπόδειξις· οὔτ' ἐν οἷς ἐπιχειρεῖ γεωμετρεῖν, ὁμολογουμένοις χρῆται λήμμασιν, ἀλλ' ἑαυτῷ πλάσας.
C Βέλτιον δὲ περὶ τῆς τετάρτης λέγειν μερίδος· [6] προστίθησι δὲ καὶ τοῦ φιλαιτίου καὶ τοῦ μένοντος ἐπὶ τῶν αὐτῶν ὑποθέσεων ἢ τῶν παραπλησίων. Τοῦτο μὲν γὰρ ὀρθῶς ἐπιτιμᾷ, διότι μῆκος ὀνομάζει τῆς μερίδος ταύτης τὴν ἀπὸ Θαψάκου μέχρις Αἰγύπτου γραμμήν· ὥσπερ εἴ τις παραλληλογράμμου τὴν διάμετρον μῆκος αὐτοῦ φαίη· οὐ γὰρ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου κεῖται ἥ τε Θάψακος, καὶ ἡ τῆς Αἰγύπτου παραλία, ἀλλ' ἐπὶ διεστώτων πολὺ ἀλλήλων· ἐν δὲ τῷ μεταξὺ διαγώνιός πως ἄγεται καὶ λοξὴ ἡ ἀπὸ Θαψάκου εἰς Αἴγυπτον. Τὸ δὲ θαυμάζειν

ἐν σταδίοις τοσούτοις αἰσθητὴν ἐποίησε διαφορὰν, id eſt, *ἐν τετρακοσίοις σταδίοις*. Ergo parallelus, qui per Athenas tranſit *ἐν πλάτει*, diſtat à parallelo *διὰ Ῥόδου, καὶ Καρίας* ſtadiis quadringentis. Sic parallelus à parallelo ſecundum Hipparchum ſtadiis quadringentis longe eſt, quo in ſpatio notabilem, ac ſenſibilem fieri climatis variationem putavit. *Salmaſ. Exercit. Plinian: edit. Traject. pag. 467.*

1. *τὸ μὲν ἐν πλάτει μείζονι*) Vox *πλάτει* atque adeo totus iſte locus valde eſt mihi ſuſpectus. Nec mihi ſatisfacit quod aliquando putavi, legendum eſſe *ἐν πίστει*. Quare de hoc loco amplius. *Caſaub.*

2. *μείζονι μὲν ἐν αὐτῷ*) Forte legendum *μείζονι μὲν οὖν*, vel *μείζονι μὲν, ἂν αὐτῷ*, vel ſic *ἐν μείζονι*, [illegible] *Idem.*

3. *μήκει δὲ καὶ τετρακισμυρίων ὅρους*) Lego, *ὄρους*. Taurum enim montem intelligit. Sic mox *πελάγους*
D *δὲ*. Longitudinem enim *τῆς οἰκουμένης* efficit mare noſtrum & ei *συνεχὴς* Taurus. Eſt autem habitatæ terræ longitudo Straboni *ἑπτὰ μυριάδων*. *Idem.*

4. *Δύναιτ' ἂν ἀπόδειξις*) Lego, *δύναιτ' ἂν εἶναι ἀπόδειξις*. Omnino enim videtur excidiſſe vox *εἶναι*. *Idem.*

5. Culpandi ſtudium.) *Φιλητίου* Aldus habebat, nos *φιλιτίου*: & *μένοντος* rectè uterque. Interpres mendum in priore voce non obſervans, neſcio quos Philetios & Menontes nobis creavit: cum Hipparcho vitia duo præter ſuperiora objiciantur, *τὸ φιλαίτιον, καὶ τὸ ἐπὶ ταῖς αὐταῖς, οὐ μὴν χρησταῖς, μένειν ὑποθέσεσι* quod Ariſtoteles vocat *θέσιν διαφυλάττειν*. *Xyland.*

6. *προστίθησι δὲ καὶ τοῦ φιλαιτίου*) Rectè Xylander hunc locum emendavit, inſerto vocabulo *τὸ* antè *τοῦ*. *Caſaub.*

1. συν

πως ἐθάῤῥησεν εἰπεῖν ἑξακισχιλίων σταδίων, τὸ A ἀπὸ Πηλουσίου εἰς Θάψακον, πλειόνων ὄντων ἢ ἑπτακισχιλίων, οὐκ ὀρθῶς· λαβὼν γὰρ δι' ἀποδείξεως μὲν, ὅτι ὁ διὰ Πηλουσίου παράλληλος τοῦ διὰ Βαβυλῶνος πλείοσιν ἢ δισχιλίοις καὶ πεντακοσίοις σταδίοις νοτιώτερός ἐστι, κατ' Ἐρατοσθένη δὲ (ὡς οἴεται) διότι τοῦ διὰ Βαβυλῶνος ὁ διὰ τῆς Θαψάκου ἀρκτικώτερος τετρακισχιλίοις ὀκτακοσίοις σταδίοις, [1] συμπίπτει φησὶ πλείους [2] τῶν ἑπτακισχιλίων. Πῶς οὖν κατ' Ἐρατοσθένη δείκνυται ἡ τοσαύτη ἀπόστασις τοῦ διὰ Βαβυλῶνος παραλλήλου ἀπὸ τοῦ διὰ Θαψάκου * ζητῶν· ὅτι μὲν γὰρ ἀπὸ Θαψάκου ἐπὶ Βαβυλῶνα τοσοῦτόν ἐστιν, εἴρηκεν ἐκεῖνος· ὅτι δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ B δι' ἑκατέρου παραλλήλου ἐπὶ τὸ διὰ θατέρου, οὐκ εἴρηκεν. Οὐδὲ γὰρ ὅτι ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ, μεσημβρινοῦ ἐστιν ἡ Θάψακος καὶ ἡ Βαβυλών· τοὐναντία γὰρ αὐτὸς ὁ Ἵππαρχος ἔδειξε, κατ' Ἐρατοσθένη πλείοσιν ἢ δισχιλίοις σταδίοις συμβαίνειν ἀνατολικωτέραν εἶναι τὴν Βαβυλῶνα τῆς Θαψάκου· ἡμεῖς τε παρατίθεμεν τὰς Ἐρατοσθένους ἀποφάσεις, ἐν αἷς τὸν Τίγριν καὶ τὸν Εὐφράτην ἐγκυκλοῦσθαι τήν τε Μεσοποταμίαν καὶ τὴν Βαβυλωνίαν, καὶ τὸ πλέον γε τῆς ἐγκυκλώσεως τὸν Εὐφράτην ποιεῖν·

p.89. ἀπὸ γὰρ τῶν ἄρκτων ἐπὶ μεσημβρίαν ῥυέντα, ἐπιστρέφειν πρὸς τὰς ἀνατολὰς, ἐκπίπτειν δὲ ἐπὶ μεσημβρίαν. ἡ μὲν οὖν ἐπὶ μεσημβρίαν ἀπὸ C τῶν ἄρκτων ὁδὸς, ὡς μεσημβρινοῦ τινός ἐστιν· ἡ δ' ἐπὶ τὰς ἀνατολὰς ἐπιστροφὴ, καὶ ἐπὶ τὴν Βαβυλῶνα, ἔκνευσίς τε ἐστιν ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ, καὶ οὐκ ἐπ' εὐθείας, διὰ τὴν ῥηθεῖσαν ἐγκύκλωσιν. τὴν δέ γε ὁδὸν εἴρηκε τετρακισχιλίων καὶ ὀκτακοσίων σταδίων τὴν ἐπὶ Βαβυλῶνα ἀπὸ Θαψάκου [4] παρὰ τὸν Εὐφράτην, προσθεὶς καθάπερ ἐπίτηδες τοῦ μὴ ἵνα εὐθεῖαν αὐτὴν δέξασθαι καὶ μέτρον τοῦ μεταξὺ δυοῖν παραλλήλων διαστήματος. Μὴ διδομένου δὲ τούτου, κενόν ἐστι καὶ τὸ ἐφεξῆς δείκνυσθαι δοκοῦν, ὅτι συνισταμένου ὀρθογωνίου τριγώνου πρός τε Πηλουσίῳ καὶ Θαψάκῳ καὶ τῇ τομῇ τοῦ τε διὰ Θαψάκου πα- D ραλλήλου, καὶ τοῦ διὰ Πηλουσίου μεσημβρινοῦ,

* Xyland. ζητῶ. cui aſſentior.

A rectè, quòd miratur qui auſus fuerit dicere Thapſacum Peluſio diſtare ſex millibus ſtadiorum, cùm diſtet amplius ſeptem millibus. Demonſtrans enim Peluſianum parallelum à Babylonio verſus meridiem amplius CIↃ CIↃ IↃ ſtadiis vergere: ſecundùm Eratoſthenem autem (ut opinatur) Babylonio Thapſacenum ſeptentrionaliorem eſſe quater mille & IↃ CCC ſtadiis: confíciuntur, inquit, ſtadia millibus ſeptem plura. Hæc parallelorum diſtantia quomodo ex Eratoſthenis ſententia oſtendatur, [3] quæro. Id quidem hic dixit, tantam eſſe Babylonis à Thapſaco di- B ſtantiam: ſed parallelos horum locorum tantundem diſtare, non dixit. Neque verò afferri id poteſt, Thapſacum & Babylonem in eodem eſſe meridiano. Contra enim ipſe Hipparchus demonſtravit, ſecundùm Eratoſthenem eſſe Babylonem Thapſaco amplius CIↃ CIↃ ſtadiis orientaliorem. Et nos adducimus Eratoſthenis pronunciata, in quibus eſt, Tigri & Euphrate ambiri Meſopotamiam & Babyloniam, ita ut Euphrates majorem circularis iſtius ambitionis partem conficiat. Eum enim à ſeptentrione profluentem verſus orientem converti, & verſus me- C ridiem effluere. At quod à ſeptentrione verſus meridiem fluit, id quidem ſecundùm meridianum aliquem fieri poteſt. Sed illa verſus ortum averſio, & verſus Babylonem, declinatio jam eſt à meridiano, neque in recta linea permanſio, propter modò dictum ambitum. Iter quoque à Thapſaco Babylonem juxta Euphratem dixit eſſe IV CIↃ & IↃ CCC ſtadiorum, id quaſi dedita opera addens, iter id non poſſe in rectam lineam dirigi, cujus menſura eſſet intervallum inter duos parallelos. Quo negato, vanum jam eſt deinceps demonſtrare velle, conſtituto rectangulo triangulo ad Peluſium D Thapſacum & interſectionem Thapſaceni paralleli cum Peluſiaco meridiano,

1. συμπίπτει φησὶ πλείους) Suſpecta mihi vox συμπίπτει. Certè συμπίπτειν mallem. *Idem.*

2. τῶν ἑπτακισχιλίων) Vetus lectio ὀκτακισχιλίων. *Id.*

3. Quæro.) Ζητῶν. Si ζητῶ legas, omnia rectè habent. infrà ἀπὸ τῶν ἄρκτων, erat ἐπὶ liquidò falſum, ut & καινὸν pro κενὸν bis. ὑπὸ τὴν ὀρθὴν.] erat περί. Sed ego cum ſuperiora ſecutus ſum, tum rationem. Nihil enim abſurdi erat in triangulo rectangulo duorum laterum quæ rectum angulum faciunt alterum altero longius eſſe: ſed alterum horum hypotenuſa eſſe longius, id multis modis abſurdum eſſet. quod non tantum peculiariter 47 primi Euclidis docere poteſt, ſed & in univerſum de quocunque triangulo ejuſdem libri propoſitio 19 demonſtrat, cùm ex ejuſdem 32 facilè colligatur in rectangulo triangulo nullum poſſe eſſe locum angulo, qui quantitate rectum excedat. Paulo poſt ληφθέντος γωνιαίου τῶν ὅρων πλάτης: legendum videtur ὁρῶν. *Xyland.*

4. Παρὰ τὸν Εὐφράτην, προσθεὶς καθάπερ ἐπίτηδες) Non dubium mihi eſt hunc locum ſic eſſe diſpungendum, Τὴν δὲ γε ὁδὸν εἴρηκε τετρακισχιλίων καὶ ὀκτακοσίων σταδίων τὴν ἐπὶ Βαβυλῶνα ἀπὸ Θαψάκου, παρὰ τὸν Εὐφράτην προσθεὶς καθάπερ ἐπίτηδες, vel ſic potius, τὴν ἐπὶ Βαβυλῶνα ἀπὸ Θαψάκου παρὰ τὸν Εὐφράτην· παρὰ τὸν Εὐφράτην προσθεὶς. Nam quod prudenter adjectum fuiſſe notat Strabo, hæc ſunt verba, παρὰ τὸν Εὐφράτην. Quare [illegible] Xylander. *Caſaub.*

Vnum eorum quæ rectum angulum faciunt laterum, nempe quod eſt in meridiano, longius eſſe eo quod recto ſubtenditur angulo, ductum à Thapſaco ad Peluſium. Vanum eſt & id quod huic annectitur, concluſum ex propoſitione non conceſſa. Nequaquam enim datum hoc eſt, à Babylone uſque ad Caſpiarum portarum meridianum eſſe ſpacium ſtadiorum IV CIↃ IↃ CCC. Demonſtravimus enim Hipparchum id confeciſſe ex iis quæ non conceſſit Eratoſthenes. Ut autem invalidum ſit quod pro eo datum eſt, ſumens amplius novem ſtadiorum millibus à Babylone eſſe ad lineam quæ ſic ducitur à Caſpiis portis ad fines Carmaniæ, ut ille dixit, idem demonſtravit. At enim non hoc fuit objiciendum Eratoſtheni: ſed id, quòd magnitudinum & figurarum, quibus latitudo tribuitur, oporteat eſſe aliquam menſuram: & alicubi magis, alicubi minus concedendum. Si enim ſumatur latitudo montium qui ad ortum æquinoctialem porriguntur, ſtadia ter mille, ſimiliterque maris uſque ad portas Herculis: faciliùs concedat quiſpiam ejus parallelos in una latitudine ductas veluti linea examinari, quàm eas qui invicem incidunt. interque ipſas incidentes eas quæ in ea ipſa concurrunt latitudine, quàm quæ extrà: itemque diſtantes eò uſque ut latitudinem non excedant, quàm exeuntes: & quæ in majori longitudine potiùs, quàm quæ in minori. Etenim ſic inæqualitas longitudinum atque figurarum faciliùs celari poſſit. Verbi gratia in latitudine Tauri totius & maris uſque ad columnas Herculis, ſi ponantur tria ſtadiorum millia, intelligitur adhuc figura parallelis contenta lineis, quæ circumſcribat totum illum montem & dictum mare. Quòd ſi ergo longitudinem in plura dividas parallelogramma, diametrumque cùm totius tum partium accipias: faciliùs ſanè totius diameter eadem reputabitur parallelus & æqualis lateri longitudinis, quàm partium diameter. & quanto minus erit particulare parallelogrammum, tanto id magis eveniet. nam & obliquitas diametri, & inæqualitas longitudinis minùs arguitur in magnis: ut in his non verearis diametrum figuræ longitudinem appellare. Si ergo diametrum magis adhuc obliques, ut vel

A μία τῶν περὶ τὴν ὀρθὴν ἡ ἐπὶ τοῦ μεσημβρινοῦ μείζων ἔσται τῆς ὑπὸ τὴν ὀρθὴν τοῦ ἀπὸ Θαψάκου εἰς Πηλούσιον. Κενὸν δὲ καὶ τὸ συνάπτον τούτῳ ἀπὸ μὴ συγχωρουμένου λήμματος κατασκευαζόμενον· οὐ γὰρ δὴ δίδοται τὸ ἀπὸ Βαβυλῶνος ἐπὶ τὸν διὰ Κασπίων πυλῶν μεσημβρινὸν εἶναι διάστημα τετρακισχιλίων σταδίων ὀκτακοσίων· ἐλήλεγκται γὰρ ὑφ᾽ ἡμῶν ἐκ τῶν μὴ συγχωρουμένων ὑπ᾽ Ἐρατοσθένους κατεσκευακότα τοῦτο τὸν Ἵππαρχον· ἵνα δ᾽ ἀνίσχυρον ᾖ τὸ * ὑπ᾽ ἐκείνου διδόμενον, λαβὼν τὸ εἶναι πλείους ἢ ἐννακισχιλίους ἐκ Βαβυλῶνος B ἐπὶ τὴν ἐκ Κασπίων πυλῶν οὕτως ἀγομένην γραμμὴν ὡς ἐκεῖνος εἴρηκεν ἐπὶ τοὺς ὅρους τῆς Καρμανίας, ἐδείκνυε τὸ αὐτό· Οὐ τοῦτο νῦν λεκτέον πρὸς τὸν Ἐρατοσθένη, ἀλλ᾽ ὅτι τῶν ἐν πλάτει λεγομένων καὶ μεγεθῶν καὶ σχημάτων, εἶναί τι δεῖ μέτρον· καὶ ὅπου μὲν μᾶλλον, ὅπου δὲ ἔλαττον συγχωρητέον. Ληφθέντος γὰρ τοῦ τῶν ὀρῶν πλάτους τῶν ἐπὶ τὰς ἰσημερινὰς ἀνατολὰς ἐκτεινομένων τρισχιλίων σταδίων, ὁμοίως δὲ καὶ τοῦ τῆς θαλάττης τῆς μέχρι στηλῶν, μᾶλλον ἄν τις συγχωρήσειεν ὡς ἐπὶ μιᾶς γραμμῆς ἐξετάζεσθαι [1] τὰς παραλλήλους ἐκείνης ἐν τῷ αὐτῷ πλάτει ἀγομένας, ἢ τὰς συμπιπτούσας· καὶ C τῶν συμπιπτουσῶν τὰς ἐν αὐτῷ ἐκείνῳ τῷ πλάτει τὴν σύμπτωσιν ἐχούσας, ἢ τὰς ἐκτός· ὡσαύτως καὶ διϊσταμένας μέχρι τοῦ μὴ ἐκβαίνειν τοῦ πλάτους ἢ τὰς ἐκβαινούσας· καὶ τὰς ἐν μείζονι μήκει μᾶλλον, ἢ τὰς ἐν ἐλάττονι· καὶ γὰρ ἡ ἀνισότης τῶν μηκῶν συγκρύπτοιτ᾽ ἂν μᾶλλον, καὶ ἡ ἀνομοιότης τῶν σχημάτων· οἷον ἐν τῷ πλάτει τοῦ Ταύρου παντὸς καὶ τῆς μέχρι στηλῶν θαλάττης, ὑποκειμένων τρισχιλίων σταδίων, νοεῖται ἕν τι παραλληλόγραμμον χωρίον, τὸ περιγράφον τό, τε ὄρος ἅπαν καὶ τὴν λεχθεῖσαν θάλατταν. ἐὰν οὖν διέλῃς εἰς πλείω παραλληλό- D γραμμα τὸ μῆκος, καὶ τὴν διάμετρον ὅλου τε τούτου λάβῃς καὶ τῶν μερῶν, ῥᾷδιον ἂν ἡ τοῦ ὅλου διάμετρος ἡ αὐτὴ λογισθείη παράλληλός τε καὶ ἴση τῇ κατὰ τὸ μῆκος πλευρᾷ, ἤπερ ἡ ἐν τοῖς μέρεσι· καὶ ὅσῳ γ᾽ ἂν ἧττον ᾖ τὸ παραλληλόγραμμον τὸ ληφθὲν ἐν μέρει, τοσῷ δὲ μᾶλλον τοῦτ᾽ ἂν συμβαίνοι· ἥ τε γὰρ λοξότης τῆς διαμέτρου ἧττον ἀπελέγχεται, καὶ ἡ ἀνισότης τοῦ μήκους ἐν τοῖς μεγάλοις· ὥστ᾽ οὐδ᾽ ἂν ὀκνήσειας ἐπ᾽ αὐτῶν τὴν διάμετρον εἰπεῖν μῆκος τοῦ σχήματος. Ἐὰν οὖν τὴν διάμετρον λοξώσῃς μᾶλλον, ὥστε

* Vulgò ὑπὲρ.

p. 90.

1. τὰς παραλλήλους ἐκείνης ἐν τῷ αὐτῷ πλάτει] Legendum puto τὰς παραλλήλους ἐκείνοις τὰς ἐν αὐτῷ Idem.

ἐκπεσεῖν ἔξω τῶν πλευρῶν ἑκατέρας, ἢ τῆς γε ἑτέρας, οὐκ ἂν ὁμοίως ἔτι ταῦτα συμβαίνοι· τοιοῦτον δή τι λέγω τὸ μέτρον τῶν ἐν πλάτει λεγομένων. Ὁ δ' ἀπὸ τῶν Κασπίων πυλῶν, τὴν μὲν δι' αὐτῶν τῶν ὀρῶν λαμβάνων, ὡς ἂν ἐπὶ ταὐτοῦ παραλλήλου μέχρι στηλῶν ἀγομένην, τὴν δ' ἀποκλίνουσαν εἰς Θάψακον εὐθὺς ἔξω πολὺ τῶν ὀρῶν· καὶ πάλιν ἐκ Θαψάκου προσεκβάλλων ἄλλην μέχρις Αἰγύπτου τοσοῦτον ἐπιλαμβάνουσαν πλάτος, εἶτα τῷ μήκει τῷ ταύτης καταμετρῶν τὸ τοῦ χωρίου μῆκος διάμετρον τετραγώνου, καταμετρεῖν δὴ δόξειε τὸ τοῦ τετραγώνου μῆκος. Ὅταν δὲ μὴ διάμετρος ᾖ, ἀλλὰ κεκλασμένη ἡ γραμμή, πολὺ μᾶλλον ἂν δόξειε πλημμελεῖν. κεκλασμένη γάρ ἐστιν ἡ ἀπὸ Κασπίων πυλῶν διὰ Θαψάκου πρὸς τὸν Νεῖλον ἀγομένη. πρὸς μὲν Ἐρατοσθένη ταῦτα. Πρὸς δὲ τὸν Ἵππαρχον κἀκεῖνο, ὅτι ἐχρῆν ὡς κατηγορίαν πεποίηται τῶν ὑπ' ἐκείνου λεχθέντων, οὕτω καὶ ἐπανόρθωσίν τινα ποιήσασθαι τῶν ἡμαρτημένων· ὅπερ ἡμεῖς ποιοῦμεν. ἐκεῖνος δὲ εἰ καί που τούτου πεφρόντικε, κελεύει ἡμᾶς τοῖς ἀρχαίοις πίναξι προσέχειν, δεομένοις παμπόλλῳ τινὶ μείζονος ἐπανορθώσεως ἢ ὁ Ἐρατοσθένους πίναξ προσδεῖται. Καὶ τὸ ἐπιφερόμενον δ' ἐπιχείρημα τῆς αὐτῆς ἔχεται μοχθηρίας· λαμβάνει γὰρ ἐν λήμματι τὸ ἐκ τῶν μὴ διδομένων κατασκευασθέν, ὡς ἠλέγξαμεν ἡμεῖς, ὅτι Θαψάκου Βαβυλὼν ἀνατολικωτέρα ἐστὶν οὐ πλείοσιν ἢ χιλίοις σταδίοις· ὥστ' εἰ καὶ πάνυ συνάγεται τὸ πλείοσιν ἢ δισχιλίοις καὶ τετρακοσίοις σταδίοις ἀνατολικωτέραν αὐτὴν εἶναι ἐκ τῶν λεγομένων ὑπὸ τοῦ Ἐρατοσθένους, ὅτ' ἐπὶ τὴν τοῦ Τίγριδος διάβασιν, ᾗ Ἀλέξανδρος διέβη, ἀπὸ Θαψάκου ἐστὶ σύντομος σταδίων δισχιλίων τετρακοσίων·
p. 91. ὁ δὲ Τίγρις καὶ ὁ Εὐφράτης ἐγκυκλωσάμενοι τὴν Μεσοποταμίαν, τέως μὲν ἐπ' ἀνατολὰς φέρονται, εἶτ' ἐπιστρέφουσι πρὸς νότον, καὶ πλησιάζουσι τότε ἀλλήλοις τε ἅμα, καὶ Βαβυλῶνι· οὐδὲν ἄτοπον συμβαίνει τῷ λόγῳ. Πλημμελεῖ δὲ καὶ ἐν τῷ ἑξῆς ἐπιχειρήματι, ἐν ᾧ συνάγειν βούλεται, ὅτι τὴν ἀπὸ Θαψάκου ἐπὶ Κασπίους πύλας ὁδόν, ἣν μυρίων σταδίων Ἐρατοσθένης εἴρηκεν, οὐκ ἐπ' εὐθείας ἀναμεμετρημένην ὡς ἐπ' εὐθείας παραδίδωσι, τῆς εὐθείας πολὺ ἐλάττονος οὔσης· ἡ δ' ἔφοδός ἐστιν αὐτῷ τοιαύτη· Φησὶν εἶναι καὶ κατ' Ἐρατοσθένη τὸν αὐτὸν μεσημβρινόν, τόν τε διὰ τοῦ Κανωβικοῦ στόματος, καὶ τὸν διὰ Κυανέων· διέχειν δὲ τοῦτον τοῦ διὰ Θαψάκου ἑξακισχιλίους τριακοσίους σταδίους· τὰς δὲ Κυανέας τοῦ Κασπίου ὄρους ἑξακισχιλίους ἑξακοσίους, ὃ κεῖται κατὰ τὴν ὑπέρθεσιν τὴν ἐπὶ τὸ Κάσπιον πέλαγος ἐκ Κολχίδος· ὥστε παρὰ τριακοσίους σταδίους, τὸ ἴσον εἶναι διάστημα ἀπὸ τοῦ διὰ Κυανέων

A extra utrumque vel extra alterum omnino latus excidat: non jam eodem modo iſta continget: tale quippiam dico menſuram eorum quæ in latitudine dicuntur. Qui verò à Caſpiis portis lineam per montes ductam in eodem parallelo uſque ad Columnas ſumit, aliam verò longè ſtatim à montibus ad Thapſacum excurrentem, & rurſus à Thapſaco aliam uſque ad Ægyptum aſſumit, quæ tantam complectatur latitudinem, ac deinde hujus longitudine metitur figuræ longitudinem: is ſanè quadranguli diametro longitudinem ipſius metiri videtur. Quando autem non fuerit diameter,
B ſed fracta linea, multò magis videbitur peccare. Fracta enim eſt linea quæ à Caſpiis portis per Thapſacum ad Nilum ducitur. Atque hæc contra Eratoſthenem. Adverſus Hipparchum autem hoc etiam, quòd oportebat eum ſicut ab illo dicta reprehendit, ita & correctionem aliquam erratorum adferre: ſicut nos fecimus. Hic verò, ſicubi ejus rei rationem habuit, jubet nos veteribus tabulis intentos eſſe, quæ multo majore quàm Eratoſthenis tabula correctione opus habent. Tum argumentatio quam infert, eodem laborat vitio. Sumit enim pro ejus fundamento id quod ex non conceſſis
C concluſerat, Thapſaco Babylonem orientaliorem eſſe non amplius CIↃ ſtadiis. Nam, ut maximè ex Eratoſthenis verbis concludi poſſit, orientaliorem eſſe amplius CIↃ CIↃ CCCC ſtadiis, quando iter breviſſimum à Thapſaco ad Tygris tranſitum, quâ Alexander tranſiit, totidem ſit ſtadiorum: ac Tigris & Euphrates, clauſa circulo Meſopotamia, aliquandiu verſus orientem lapſi, inde ad auſtrum converſi ſibi invicem & Babyloni appropinquant: nihil abſurdum conſequitur. Delinquit etiam proximè in ſequenti ratiocinatione, qua conatur concludere, viam à Thapſaco ad Caſpias portas, quam
D CCIↃↃ ſtadiorum Eratoſthenes ait, ab eo tanquam rectam lineam perhiberi hac menſura, cùm res ſecus habeat, rectæque ſit multo minor quantitas. Rem ſic aggreditur. Ait de ſententia Eratoſthenis eundem meridianum per Canopicum oſtium & Cyaneas tranſire, eumque à Thapſaceno diſtare IↃↃ CIↃ CCC ſtadia. porrò à Cyaneis ad Caſpium montem, qui ſitus eſt quâ ex Colchide ad mare Caſpium tranſcenditur, ſtadia eſſe IↃↃ CIↃ ICↃ. ergo demtis CCC ſtadiis eandem eſſe diſtantiam à Cyanearum

meri

Meridiano ad Thapſacum & montem Caſpium, quodammodo autem ſub meridiano eodem jacere Thapſacum & Caſpium: hujus conſequens eſſe, æquali intervallo abeſſe Caſpias portas, ſed à Thapſaco & Caſpio multo minus duum CCIↃↃ ſtadiorum, quam diſtantiam à Thapſaco Eratoſthenes tradiderit. Ergo rectæ lineæ à portis Caſpiis ad Thapſacum multo eſſe breviorem quantitatem CCIↃↃ ſtadiis: atque hæc non ad rectum iter, ſed ambitum quendam ejus pertinere. Cui nos reſpondemus, Eratoſthenem, qui more geographico rectas lineas, meridianos, & quæ ad ortum æquinoctialem ducuntur rectæ, lineas rudi Minerva ſumſerit, ab ipſo geometrica ſubtilitate examinari, ac veluti ſi mathematicis inſtrumentis eas lineas exploratas poſuiſſet: cùm quidem ipſe etiam Hipparchus non inſtrumentis iis, ſed conjectura in parallelis & rectos angulos conficientibus lineis ponendis uſus ſit. Atque hoc unum eſt peccatum. Alterum, quòd neque poſita ab illo intervalla ponit, neque ad ea ſuas refutationes accommodat, ſed ad ſua ipſius figmenta. Ergo primùm cùm is ab oſtio dicat ad Phaſin eſſe octo millia ſtadiorum, addatque, nimirum uſque ad Dioſcoriadem, inde alia IↃC ſtadia: tranſitum porro à Dioſcoriade ad Caſpium quinque dierum, ſi quis ſecundùm ipſum Hipparchum conjiciat dici circiter CIↃ ſtadiorum: tota ſumma ſecundùm Eratoſthenem erit ſtadiorum IX CIↃ IↃC. Hipparchus verò partitus rem, à Cyaneis (inquit) ad Phaſin ſtadia ſunt V CIↃ IↃC: deinde alia CIↃ ad Caſpium. Non ergo Eratoſthenes, ſed Hipparchus auctor eſt Caſpium & Thapſacum ſub eodem ferè eſſe meridiano. Sed eſto hanc eſſe Eratoſthenis ſententiam. Quomodo ergo ſequitur inde lineam à Caſpio ad Caſpias portas æqualem eſſe ejus quæ ad idem punctum à Thapſaco ducitur? In ſecundo autem commentario repetens eandem quæſtionem de montibus ad Taurum, de quibus dictum eſt ſatis, tranſgreditur ad ſeptentrionales mundi partes. Deinde exponit ea quæ Eratoſthenes dixit de locis poſt Pontum. nimirum quòd is dicat à ſeptentrione tria porrigi

A μεσημβρινοῦ ἐπί τε Θάψακον καὶ ἐπὶ τὸ Κάσπιον· τρόπον δέ τινα ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μεσημβρινοῦ κεῖσθαι, τήν τε Θάψακον καὶ τὸ Κάσπιον· τούτῳ δ᾽ ἀκολουθεῖν, τὸ ἀφεστάναι ἴσον τὰς Κασπίους πύλας, Θαψάκου δὲ καὶ τοῦ Κασπίου πολὺ ἐλάττους ἀφεστάναι τῶν μυρίων, ὅσους φησὶν ἀφεστάναι Ἐρατοσθένης τῆς Θαψάκου· ἄρα πολὺ ἐλάττους ἢ μυρίους ἀφεστάναι τοὺς ἐπ᾽ εὐθείας· κυκλοπορίαν ἄρα εἶναι τοὺς μυρίους λογίζεται ἐκεῖνος [1] ἐπ᾽ εὐθείας ἀπὸ Κασπίων πυλῶν εἰς Θάψακον. Ἐροῦμεν δὲ πρὸς αὐτόν, ὅτι τοῦ Ἐρατοσθένους ἐν πλάτει λαμβάνοντος εὐθείας, ὅπερ οἰκεῖόν ἐστι γεωγραφίας· B ἐν πλάτει δὲ καὶ τὰς μεσημβρινάς, καὶ τὰς ἐπὶ μεσημβρινὴν ἀνατολήν· ἐκεῖνος γεωμετρικῶς αὐτὸν εὐθύνει, καὶ ὡς ἂν δι᾽ ὀργάνων λάβοι τις τούτων ἕκαστον· οὐδὲ αὐτὸς δι᾽ ὀργάνων, ἀλλὰ μᾶλλον στοχασμῷ λαμβάνων καὶ τὸ πρὸς ὀρθὰς καὶ τὸ παραλλήλους· ἓν μὲν δὴ τοῦτο ἁμάρτημα. Ἕτερον δὲ τὸ, μηδὲ τὰ κείμενα παρ᾽ ἐκείνῳ διαστήματα τίθεσθαι ὑπ᾽ αὐτοῦ, μηδὲ πρὸς ἐκεῖνα τὸν ἔλεγχον προσάγεσθαι, ἀλλὰ πρὸς τὰ ὑπ᾽ αὐτοῦ πλαττόμενα. Διόπερ πρῶτον μὲν ἐκείνου τὸ ἀπὸ τοῦ στόματος ἐπὶ Φᾶσιν εἰπόντος σταδίων ὀκτακισχιλίων, [2] καὶ προσθέντος τοὺς εἰς C Διοσκουριάδα ἐντεῦθεν δ᾽ ἑξακοσίους· τὴν δ᾽ ἀπὸ Διοσκουριάδος εἰς τὸ Κάσπιον ὑπέρθεσιν ἡμερῶν πέντε, ἥ τις κατ᾽ αὐτὸν Ἵππαρχον εἰκάζεται λέγεσθαι ὅσον χιλίων σταδίων· ὥστε τὴν σύμπασαν κατ᾽ Ἐρατοσθένη κεφαλαιοῦσθαι ἐνακισχιλίων ἑξακοσίων. p. 92. Αὐτὸς οὖν τέτμηκε καὶ φησίν· ἐκ μὲν Κυανέων εἰς Φᾶσιν πεντακισχιλίους ἑξακοσίους, εἰς δὲ Κάσπιον ἐνθένδε ἄλλους χιλίους· ὥστ᾽ οὐ κατ᾽ Ἐρατοσθένη συμβαίνοι ἂν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ πως μεσημβρινοῦ τό, τε Κάσπιον εἶναι καὶ τὴν Θάψακον· ἀλλὰ κατ᾽ αὐτόν. Φέρε δ᾽ οὖν κατ᾽ Ἐρατοσθένη· Πῶς οὖν τούτῳ D ἕπεται τὸ τὴν ἀπὸ * τοῦ Κασπίου ἐπὶ Κασπίους πύλας ἴσην εἶναι τῇ ἀπὸ Θαψάκου ἐπὶ τὸ αὐτὸ σημεῖον; Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ ὑπομνήματι ἀναλαβὼν πάλιν τὴν αὐτὴν ζήτησιν τὴν περὶ τῶν ὀρῶν τῶν κατὰ τὸν Ταῦρον, περὶ ὧν ἱκανῶς εἰρήκαμεν, μεταβαίνει πρὸς τὰ βόρεια μέρη τῆς οἰκουμένης· εἶτ᾽ ἐκτίθεται τὰ ῥηθέντα ὑπὸ τοῦ Ἐρατοσθένους περὶ τῶν μετὰ τὸν Πόντον τόπων· ὅτι φησὶ

* Suſpectus locus.

1. Ἐπ᾽ εὐθείας ἀπὸ Κασπίων πυλῶν) Videntur deeſſe aliquot verba. Sententia non eſt admodum obſcura. *Idem.*

2. καὶ προσθέντος τοὺς εἰς Διοσκουριάδα ἐντεῦθεν δ᾽ ἑξακοσίους) Lego, καὶ προσθέντος τοὺς εἰς Διοσκουριάδα ἐντεῦθεν. εἶναι δὲ ἑξακοσίους. cujus lectionis rationem in Commentariis pluribus exponemus. *Idem.*

τρεῖς ἄκρας ἀπὸ τῶν ἄρκτων καθήκειν· μίαν μὲν, A ἐφ' ἧς ἡ Πελοπόννησος, δευτέραν δὲ τὴν Ἰταλικὴν, τρίτην δὲ τὴν Λιγυστικὴν· ὑφ' ὧν κόλπους ἀπολαμβάνεσθαι τόν τε Ἀδριατικὸν καὶ τὸν Τυῤῥηνικόν. Ταῦτα δὲ ἐκθέμενος καθόλου, πειρᾶται τὰ καθέκαστα περὶ αὐτῶν λεγόμενα ἐλέγχειν γεωμετρικῶς μᾶλλον ἢ γεωγραφικῶς. Ἔστι δὲ τοσοῦτο τῶν ἁμαρτανομένων ἐν αὐτοῖς ὑπὸ τοῦ Ἐρατοσθένους τὸ πλῆθος, καὶ ἔτι Τιμοσθένους τοῦ τοὺς λιμένας συγγράψαντος (ὃν ἐπαινεῖ μὲν ἐκεῖνος μάλιστα τῶν ἄλλων· διαφωνῶν δ' ἐλέγχεται πρὸς αὐτὸν πλεῖστα) ὥστ' οὐκ ἄξιον ἡγοῦμαι διαιτᾶν, οὔτ' ἐκείνους ἐπὶ τοσοῦτον B διαμαρτάνοντας τῶν ὄντων, οὔτε τὸν Ἵππαρχον. Καὶ γὰρ οὗτος τὰ μὲν παραλείπει τῶν ἡμαρτημένων, τὰ δ' οὐκ ἐπανορθοῖ, ἀλλ' ἐλέγχει μόνον ὅτι ψευδῶς ἢ μαχομένως εἴρηται. Αἰτιάσαιτο μὲν γὰρ ἂν ἴσως καὶ τοῦτό τις, ὅτι φησὶν ἄκρας τρεῖς τῆς Εὐρώπης· μίαν μὲν τιθεὶς, τὴν ἐφ' ἧς ἡ Πελοπόννησος· ἔχει γάρ τι πολυσχιδές. Καὶ γὰρ τὸ Σούνιον ἀκρωτηριάζει ὁμοίως τῇ Λακωνικῇ, οὐ πολὺ ἧττον μεσημβρινώτερον ὂν τῷ Μαλέᾳ, καὶ κόλπον ἀπολαμβάνον ἀξιόλογον· καὶ ἡ Θρᾳκία Χεῤῥόνησος ἀπολαμβάνει πρὸς τὸ Σούνιον τόν τε Μέλανα κόλπον C καὶ τοὺς ἐφεξῆς τοὺς Μακεδονικούς. Εἰ δ' οὖν παρείημεν τοῦτο, καὶ τῶν διαστημάτων τὰ πλεῖστα φανερῶς ψευδογραφούμενα, ἐλέγχει τὴν ἀπειρίαν τῶν τόπων ὑπερβάλλουσαν, καὶ οὐ δεομένην γεωμετρικῶν ἐλέγχων· ἀλλὰ φανερῶν, καὶ αὐτόθεν ἐκμαρτυρεῖσθαι δυναμένων· οἷον ὅτι ἐξ Ἐπιδάμνου πρὸς τὸν Θερμαῖον κόλπον ἡ ὑπέρβασίς ἐστι 3 πλειόνων ἢ δισχιλίων σταδίων· ὁ

P. 93. δ' ἐννακοσίων φησίν· ἐκ δὲ Ἀλεξανδρείας εἰς Καρχηδόνα ὑπὲρ μυρίους καὶ τρισχιλίους, οὐ πλείους ὄντας τῶν ἐννακισχιλίων· εἴπερ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐστὶ μεσημβρινοῦ κατὰ τοῦτον, τῇ μὲν D Ἀλεξανδρείᾳ Καρία καὶ Ῥόδος· 4 τῇ δὲ Καρχηδόνι ὁ πορθμός· πάντες γὰρ ὁμολογοῦσι

1 promontoria : unum in quo eſt Peloponneſus, alterum Italicum, tertium Liguſticum, quibus includantur ſinus Adriaticus & Tyrrhenus. Hæc in genere expoſita, ſingulatim conatur refellere, geometricè magis quàm geographicè. Tanta eſt autem erratorum Eratoſthenis iis in rebus multitudo, ac præterea Timoſthenis (ejus qui portuum deſcriptionem edidit, quem ille præ reliquis omnibus laudat, convincitur autem plurimùm ab eo diſſentire) ut neque horum diſceptare cauſam putem eſſe operæ precium, tanto ſpacio à veritate aberrantium, neque de Hipparcho ſententiam ferre. Nam hic quoque partem errorum præteriens, quædam non corrigit, tantùm arguit ut falsò aut repugnanter dicta. Etenim fortaſſis haud injuria quiſpiam id quoque culpet, quòd tria eſſe ait Europæ promontoria, inter hæc unum id ponens in quo jacet Peloponneſus. hoc enim in multas finditur partes. Nam Sunium non minùs in mare procurrit quàm Laconica; & exiguo eſt quàm Malea ſeptentrionalius, & ſinum facit non contemnendum. & Thraciæ Cherroneſus verſus Sunium conficit ſinum qui Melas (id eſt niger) vocatur, & reliquos deinceps Macedonios. 2 Verùm his ille præteritis, intervallorum deſignationes pleraſque palam falſas inſectatur, incredibilemque locorum ignorationem refellit, nihil opus habentem geometricis refutationibus, ſed apertis, & rei ipſius teſtimonio confirmatis. Verbi gratia: Quòd cùm ab Epidamno ad Thermaicum ſinum terreſtris tranſitus ſit ampliùs bis mille ſtadiorum, ille nongentorum dixit, & ab Alexandria ad Carthaginem ſtadia numeravit plura tredecim millibus, cum non ſint ſuper novem millia; ſiquidem illo auctore Caria & Rhodus ſub eodem quo Alexandria ſunt, rurſúſque fretum & Carthago ſub eodem meridiano. In confeſſo eſt enim apud omnes,

1. Promontoria.) Ἄκρας. uſus ſum vocabulo latiùs, ut intelligas proceſſus, quos vocant, ſeu partes procurrentes, zipffel. ἀφ' in ἐφ' mutavi, cùm paulo inferiùs rectè legatur. Sed poſt ἄκρας, deſidero τῆς Εὐρώπης. infrà πολυχιδὲς.] ſic & interpres legit, & ſenſus requirit. *Xyland.*

2. Verùm his ille præteritis.) Εἰ δὲ οὖν παρίημεν τοῦτο. ego ſenſum reſpexi, ac ſi eſſet ſcriptum. εἶτ' οὖν παριέμενος &c. *Idem.*

3. Πλειόνων ἢ δισχιλίων σταδίων) Vetus quidam codex, τρισχιλίων. mendosè, ut puto. *Caſaub.*

4. Τῇ δὲ Καρχηδόνι ὁ πορθμός.) *Rurſúſque fretum & Carthago.* Quid intellexerit per ὁ πορθμὸς Strabo, nec Xylander in ſua verſione, nec Caſaubonus in ſuis notis explicavit. Ego poſtquam antecedentia, & conſequentia accurate conſideravi, non dubito; quin de freto Siculo, quod Rhegium & Meſſanam intercedit, intelligendum ſit. Sic autem cum κατ' ἐξοχὴν indigitat, eo quod & ex Homeri verſibus, & ex Scyllæ & Charybdis vicinia & ex Italiæ & Siciliæ, quas diſterminat, nobilitate, maxime celebratus ſit. *Palmer.*

1. Non

navigationem à Caria ad fretum 1 non excedere ſtadia 1ↃↃ: & meridianus, ſi ei magnum tribuas intervallum, concedatur ſane idem eſſe cum eo qui tanto eſt reſpectu orientalioris occidentalior, quanto Carthago eſt quàm fretum occidentalior. Tribus quidem ſtadiorum millibus à vero aberraſſe convincitur. Quòd autem Romam quoque ſub eodem collocat meridiano, quæ tanto ſpacio eſt Carthagine occidentalior, ſummam oſtendit ejus locorum ignorationem, tum horum, tum eorum quæ ſunt verſus occaſum uſque ad columnas. Enimverò Hipparcho, ut qui non ſcriberet geographiam, ſed examinaret ea quæ Eratoſthenes in ſua geographia ſcripſiſſet, familiare fuit plerumque ſingula reprehendere. Nos autem exiſtimavimus ubi is vera tradit, plerumque etiam ubi, quod crebriùs ſolet, errat, ſingulatim ſuas eſſe adferendas rationes, corrigendis aliis, aliis contra Hipparchi reprehenſionem defendendis: ipſo etiam juxtà Hipparcho excutiendo, ubi quid ſtudio culpandi dixit. In his autem videntes illum planè delirantem, hunc juſtè incuſantem, ſufficere rati ſumus ſi in ipſa geographia veritatem tradentes, eum caſtigemus. Ubi enim crebrò ſunt & in promptu ſita errata, expedit eorum nullam niſi rarò & in univerſum fieri mentionem: quod in ſingulis facere conabimur. Atque in præſentia id à nobis ſit dictum, & Timoſthenem, & Eratoſthenem, & qui eos ætate anteceſſerunt, planè ignaros fuiſſe Hiſpanicarum Gallicarumque rerum: ac multis modis magis Germanicarum, Britannicarum, Geticarum, Baſtarnicarumque. Magna etiam ignoratione præditi fuerunt rerum Italicarum, Adriaticarum, Ponticarum, aliarumque deinceps ſeptentrionalium. Tametſi hoc quidem videri poteſt reprehendendi ſtudio dictum. Cùm enim dicat Eratoſthenes ſe eorum quæ procul diſſita ſunt ab aliis tradita intervalla referre, neque affirmet quicquam, ſed uti acceperat, ea referat, addens aliquando ad rectam lineam iſta magis minùsve congruere: non ſunt refellenda accuratiùs ea quæ pro certis non ponuntur intervalla: quod facere tentavit Hipparchus,

A [1] πλειόνων εἶναι τὸν ἐκ Καρίας ἐπὶ πορθμὸν πλοῦν σταδίων πενταισχιλίων· ὅ, τε μεσημβρινὸς ἐν μεγάλῳ μέν τινι διαστήματι λαμβανόμενος δοθείη ἂν ὁ αὐτὸς εἶναι τῷ τοσοῦτον δυσμικωτέρῳ πρὸς τὸ ἑωθινώτερον ὅσον ἡ Καρχηδών ἐστι τοῦ πορθμοῦ πρὸς δύσει μᾶλλον· ἐν δὲ τρισχιλίοις σταδίοις ἔχει καταφανῆ τὸν ἔλεγχον. Ὁ δὲ καὶ τὴν Ῥώμην τιθεὶς ἐπὶ τ' αὐτοῦ μεσημβρινοῦ τὴν τοσοῦτον καὶ Καρχηδόνος δυσμικωτέραν, ὑπερβολὴν οὐκ ἀπολείπει τῆς τῶν τόπων ἀπειρίας, καὶ τούτων καὶ τῶν ἐφεξῆς πρὸς δύσιν μέχρι στηλῶν. Ἱππάρχῳ μὲν οὖν μὴ γεωγραφοῦντι, ἀλλ' ἐξετάζοντι τὰ λεχθέντα ἐν τῇ γεωγραφίᾳ τοῦ Ἐρατοσθένους, οἰκεῖον ἦν ἐπὶ πλέον τὰ καθ' ἕκαστα
B εὐθύνειν. Ἡμεῖς δ' ἐν οἷς μὲν κατορθοῖ, τὸ πλέον δ' ἐστὶν ὅπου καὶ πλημμελεῖ, τὸν καθέκαστα οἰκεῖον λόγον ᾠήθημεν δεῖν προσάγειν, τὰ μὲν ἐπανορθοῦντες· ὑπὲρ ὧν δ' ἀπολυόμενοι τὰς ἐπιφερομένας αἰτίας ὑπὸ τοῦ Ἱππάρχου, [2] καὶ αὐτὸν τὸν Ἵππαρχον συνεξετάζομεν ὅπου τι φιλαιτίως εἴρηκεν. Ἐν δὲ τούτοις ὁρῶντες ἤδη τὸν μὲν τελέως παραπαίοντα, τὸν δὲ δικαίως ἐπικαλοῦντα, ἀρκεῖν ὑπολαμβάνομεν ἂν ἐν αὐτῇ τῇ γεωγραφίᾳ τὰ ὄντα λέγοντες, ἐπανορθῶμεν αὐτήν. Ἐφ' ὧν γὰρ συνεχῆ καὶ ἐπιπολάζοντά ἐστι τὰ ἁμαρτανόμενα,
C κρεῖττον μηδὲ μεμνῆσθαι· πλὴν εἰ σπανίον τι καὶ καθόλου ὅπερ πειρασόμεθα ποιεῖν ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα. Καὶ νῦν δ' εἰρήσθω ὅτι, καὶ Τιμοσθένης καὶ Ἐρατοσθένης, καὶ οἱ ἔτι τούτων πρότεροι τελέως ἠγνόουν τά τε Ἰβηρικὰ καὶ τὰ Κελτικά· μυρίῳ δὲ μᾶλλον τὰ Γερμανικὰ καὶ τὰ Βρεττανικά· ὡς δ' αὕτως τὰ τῶν Γετῶν καὶ Βασταρνῶν· ἐπὶ πολὺ δ' ἀγνοίας ἐτύγχανον ἀφιγμένοι, καὶ τῶν κατ' Ἰταλίαν, καὶ τὸν Ἀδρίαν, καὶ τὸν Πόντον, καὶ τῶν ἐφεξῆς μερῶν τῶν προσαρκτικῶν· εἰ καὶ τὰ τοιαῦτα ἴσως φιλαίτια. Τοῦ [illegible] Ἐρατοσθένους ἐπὶ τῶν πόρρω διεστηκότων τὰ παραδεδομένα φάσκοντος ἐρεῖν διαστήματα, μὴ διισχυριζομένου
D δὲ, καὶ λέγοντος ὡς παρέλαβε, προστιθέντος δ' ἔστιν ὅπου τὰ ἐπ' εὐθείας μᾶλλον καὶ ἧττον· οὐ δεῖ προσάγειν τὸν ἀκριβῆ ἔλεγχον τοῖς μὴ ὁμολογουμένοις πρὸς ἄλληλα δια- p. 94.
στήμασιν· ὅπερ ποιεῖν πειρᾶται ὁ Ἵππαρχος,

1. Non excedere.] Legi enim ὁμολογοῦσιν οὐ πλειόνων. itaque ſenſus requirit, & ratiocinatio, de freto Gaditano, quod Romam Carthagine, hanc freto dicit occidentaliorem, palàm falſum eſt. Sed pleraque in his refutationibus ſunt corrupta, mutila, confuſa, perverſa. quibus ex conjectura velle mederi, planè ſit Oedipum ſe profitentis. ἀπ[illegible] quidem legebatur pro ἀπειρίας. Ἐπανορθῶμεν αὐτήν.] Forte αὐτόν. *Xyland.*

1. Πλειόνων εἶναι τὸν ἐκ Καρίας ἐπὶ πορθμὸν πλοῦν σταδίων πεντακισχίλιων) Deeſſe negationem ante vocem πλειόνων rectè à Xylandro eſt animadverſum. & in veteribus legitur μὴ πλειόνων. Sed & ἐννακισχιλίων pro πεντακισχιλίων puto eſſe legendum. *Caſaub.*

2. καὶ αὐτὸν τὸν Ἱππάρχον συνεξετάζομεν) ut ἐπανορθοῦντες & ἀπολυόμενοι ſic & συνεξετάζοντες puto legendum: aut mutata diſtinctione, καὶ αὐτὸν δὲ τὸν Ἱππάρχον συνεξετάζομεν. *Idem.*

1. Cum

ἔν τε τοῖς πρότερον λεχθεῖσι, καὶ ἐν οἷς τὰ περὶ A τὴν Ὑρκανίαν μέχρι Βακτρίων καὶ τῶν ἐπέκεινα ἐθνῶν ἐκτίθεται διαστήματα· καὶ ἔτι τὰ ἀπὸ Κολχίδος ἐπὶ τὴν Ὑρκανίαν θάλατταν. Οὐ γὰρ ὁμοίως ἐστί τε τούτων ἐξεταστέον αὐτὸν, καὶ ἐπὶ τῶν κατὰ τὴν ἠπειρῶτιν πάλιν, καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς οὕτω γνωρίμους τόπους· ἀλλ' οὐδ' ἐπὶ τούτων γεωμετρικῶς, ὅπερ ἔφην, ἀλλὰ γεωγραφικῶς μᾶλλον. Αἰτιασάμενος δ' οὖν τινὰ τῶν Αἰθιοπικῶν ἐπὶ τέλει τοῦ δευτέρου ὑπομνήματος τῶν πρὸς τὴν Ἐρατοσθένους γεωγραφίαν πεποιημένων· ἐν τῷ τρίτῳ φησὶ, τὴν μὲν πλείω θεωρίαν ἔσεσθαι μαθηματικὴν, B ἐπὶ ποσὸν δὲ καὶ γεωγραφικήν· οὐδ' ἐπὶ ποσὸν μέντοι δοκεῖ μοι ποιήσασθαι γεωγραφικὴν, ἀλλὰ πᾶσαν μαθηματικὴν, διδόντος καὶ τοῦ Ἐρατοσθένους τὴν τοιαύτην πρόφασιν. Πολλαχοῦ γὰρ ἐκπίπτει πρὸς τὸ ἐπιστημονικώτερον τῆς προκειμένης ἱστορίας· ἐκπεσὼν δὲ, οὐκ ἀκριβεῖς ἀλλ' ὁλοσχερεῖς ποιεῖται τὰς ἀποφάσεις· τρόπον τινὰ ἐν μὲν τοῖς γεωγραφικοῖς μαθηματικὸς, ἐν δὲ τοῖς μαθηματικοῖς γεωγραφικὸς ὤν· ὥστε πρὸς ἄμφω δίδωσιν ἀφορμὰς τοῖς ἀντιλέγουσιν· ἐν δὲ τούτῳ τῷ ὑπομνήματι καὶ δικαίας καὶ οὗτος, καὶ ὁ Τιμοσθένης· C ὥστ' οὐδ' ἡμῖν καταλείπεται συνεπισκοπεῖν, ἀλλ' ἀρκεῖσθαι τοῖς ὑπὸ τοῦ Ἱππάρχου λεχθεῖσιν· 2 Ἴδωμεν δὲ καὶ Ποσειδώνιον, ἃ φησὶν ἐν τοῖς περὶ Ὠκεανοῦ· δοκεῖ γὰρ ἐν αὐτοῖς τὰ πολλὰ γεωγραφεῖν, τὰ μὲν οἰκείως, τὰ δὲ μαθηματικώτερον. Οὐκ ἄτοπον οὖν ἔνια καὶ τῶν ὑπὸ τούτου λεγομένων διαιτῆσαι· τὰ μὲν νῦν, τὰ δ' ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα, ὡς ἂν ὑποπίπτῃ μέτρου τινὸς ἐχομένου. Ἔστιν οὖν τι τῶν πρὸς γεωγραφίαν οἰκείων, τὸ τὴν γῆν ὅλην ὑποθέσθαι σφαιροειδῆ, καθάπερ καὶ τὸν κόσμον· καὶ τὰ ἄλλα παραδέξασθαι τὰ ἀκόλουθα τῇ ὑποθέσει ταύτῃ. τούτων δ' ἐστὶ D καὶ τὸ πεντάζωνον αὐτὴν εἶναι. Φησὶ δὴ ὁ Ποσειδώνιος τῆς εἰς πέντε ζώνας διαιρέσεως ἀρχηγὸν γενέσθαι Παρμενίδην· ἀλλ' ἐκεῖνον μὲν σχεδόν τι διπλασίαν ἀποφαίνειν τὸ πλάτος τὴν διακεκαυμένην τῆς μεταξὺ τῶν τροπικῶν, ὑπερπιπτούσης ἑκατέρων τῶν τροπικῶν εἰς τὸ ἐκτὸς καὶ πρὸς ταῖς εὐκράτοις. 4 Ἀριστοτέλης δὲ αὐτὴν

1 cùm in his quæ retulimus, tum ubi illæ Hyrcaniæ à Bactria & ulterioribus gentibus exponit diſtantiam, porròque à Colchide uſque ad mare Caſpium. Non enim eodem modo fuit de his in eum inquirendum, atque de continente terra aliiſque ita notis locis quæ perhibuit: quanquam ne hîc quidem geometricè examinandus fuit, ſed (ut dixi) geographicè potiùs. Porro Hipparchus cùm Eratoſthenem ſub finem ſecundi eorum quos contra eius geographiam ſcripſit, commentarij, de quibuſdam Æthiopicis reprehendiſſet, in tertio ait maiorem partem diſputationis fore mathematicam, non nihil tamen etiam geographicam. Mihi autem, ne aliqua quidem ex parte videtur eam feciſſe geographicam, ſed totam mathematicam, præbente ei etiam anſam Eratoſthene. Is enim ſæpe delabitur ad ea, quæ ſcientiæ magis ſint propria, quàm inſtitutæ hiſtoriæ, elapſuſque eò non accuratas, ſed rudes & craſſas concluſiones profert: quodammodo in geographicis mathematicè, in mathematicis geographicè ſe gerens, & utrobique occaſionem reprehenſoribus præbens: in hoc autem commentario juſtas cùm ipſe, tum Timoſthenes: ut ne nobis quidem reſtet ea unà expendere, ſed ab Hipparcho dictis contenti poſſimus eſſe. Videamus jam nunc quæ Poſidonius dicat in opere de Oceano: in quo videtur multa geographica tradere, partim inſtituto propriè, partim magis mathematicè. Haud abs re igitur fuerit etiam quædam ab ipſo dicta perpendere, partim nunc, partim ut ſuis ſingula locis ſeſe offerent. Eſt ergo hoc unum propriè ad geographiam pertinens, quòd ponitur, totam terram eſſe globi forma, itidem ut mundum: & quòd quæ ad hanc conſequuntur poſitionem, admittuntur. inter quæ & hoc eſt quinque zonis (ſive plagis mavis ſive cingulis) terram diſtingui. Poſidonius ergo ait primum hujus diviſionis auctorem eſſe Parmenidem. ſed hunc aduſtam zonam duplam ferè ſtatuere ad eam quæ inter tropicos intercipitur utrinque & habitabilis eſt, regionem, quantitate. 3 Ariſtoteles porrò eas vocat

1. Cùm in his quæ retulimus) Legebatur ἵππαρχος. Ἐν δὲ &c. quæ non magna depravatio etiam interpreti erroris anſam præbuit. *Xyland.*

2. Ἴδωμεν δὲ καὶ Ποσειδώνιον) poſt Eratoſthenem & Hipparchum inquirit in Poſidonium. *Caſaub.*

3. Ariſtoteles) Αὐτὰς καλεῖ τὰς μεταξὺ legendum arbitror, & ἀμφοτέροις pro ἀμφοτέρως. *Xyland.*

4. Ἀριστοτέλης δὲ αὐτὴν καλεῖ) Veteres codices habent, Ἀριστοτέλη δὲ αὐτὴν καλεῖν. ut pendeat oratio ab illis φησὶ δὴ ὁ Ποσειδώνιος. *Caſaub.*

1. καὶ

temperatas, quæ inter circulos tropicos & arcticos intercipiuntur. Horum utrumque meritò reprehendit; Torrida quippe zona ea dicitur, quæ habitari ob æſtum non poteſt. At amplius dimidio eius ſpacij quod tropicis includitur, habitari, argumento ſunt ſupra Ægyptum incolentes Æthiopes. Nimirum enim dimidium totius ſpacij eſt quod utrinque ab æquatore ad tropicos pertinet. Atqui à Syena, qui eſt limes æſtivi tropici, ad Meroen ſtadia ſunt cc I ↄↄ: atque inde ad Cinnamomiferæ regionis parallelum, qui initium eſt zonæ torridæ, tria ſtadiorum millia: totiuſque hujus intervalli dimenſio haberi poteſt, cùm & navigetur & peragretur. Quod autem reſtat, uſque ad æquatorem inquam, id ex dimenſione terræ ab Eratoſthene tradita cognoſcitur ſtadiorum eſſe IIX CIↄ Iↄ CCC. Quæ igitur ratio eſt XIII millium ad VIII millia & Iↄ CCC, ea erit ſpacij inter tropicos intercepti ad latitudinem torridæ zonæ. Quòd ſi recentiorum dimenſionum ea introducatur, quæ minimam facit terram, qualem Poſidonius refert CXXC millium, ea torridam zonam ſpacij eius quod inter tropicos aut ſemiſſem circiter, aut ſemiſſe non multo majorem oſtendet; æqualem, & eandem, nunquam. 3 Jam cùm arctici circuli neque ſint apud omnes, neque ubi ſunt, iidem omnibus ſint, quomodo iis poterunt zonæ temperatæ diſtingui, quæ quidem ſunt immutabiles? Id quidem ad refellendum nihil facit, quòd arctici non ſunt ubique: ſatis enim eſt, ſi ſint apud eos, qui in temperata zona habitare dicuntur. Id autem rectè ad refellendum adhibetur, quòd ſunt ij, apud hos non iidem, non unius modi ſunt. Ipſe zonas dividens quinque ait utiles

A καλεῖ τὴν μεταξὺ τῶν τροπικῶν 1 καὶ τῶν ἀρκτικῶν, εὐκράτους· ἀμφοτέροις δ' ἐπιτιμᾷ δικαίως· διακεκαυμένην γὰρ λέγεσθαι τὴν ἀοίκητον διὰ καῦμα· τῆς δὲ μεταξὺ τῶν τροπικῶν πλέον ἢ τὸ ἥμισυ τοῦ πλάτους, οἰκήσιμόν ἐστιν ἐκ τῶν ὑπὲρ Αἰγύπτου στοχαζομένοις Αἰθιόπων, εἴπερ τὸ μὲν ἥμισυ τοῦ παντὸς πλάτους ἐστὶν, ὃ διαιρεῖ ἐφ' ἑκάτερα ὁ ἰσημερινός· τούτου δὲ τὸ μὲν ἀπὸ τῆς Συήνης, ἥπερ ἐστὶν ὅριον τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ, 2 εἰς Μερόην εἰσὶ μύριοι· τὸ δ' ἐνθένδε ἕως τῆς κινναμωμοφόρου παραλλήλου ὅσπερ ἐστὶν ἀρχὴ τῆς διακεκαυμένης, τρισχιλίων. τοῦτο μὲν οὖν τὸ διάστημα πᾶν μετρητόν ἐστι, πλεῖται τε γὰρ καὶ ὁδεύεται· τὸ δ' ἑξῆς, μέχρι τοῦ ἰσημερινοῦ λέγω, δείκνυται κατὰ τὴν ὑπ' Ἐρατοσθένους γενομένην ἀναμέτρησιν τῆς γῆς, ὅτι ἐστὶ σταδίων ὀκτακισχιλίων ὀκτακοσίων· ὃν δὴ λόγον ἔχει τὰ μύρια τρισχίλια πρὸς τὰ ὀκτακισχίλια ὀκτακόσια, τοῦτον ἂν ἔχοι τὸ μεταξὺ τῶν τροπικῶν διάστημα πρὸς τὸ τῆς διακεκαυμένης πλάτος. Κἂν τῶν νεωτέρων δὲ ἀναμετρήσεων εἰσάγηται ἡ ἐλαχίστην ποιοῦσα τὴν γῆν οἵαν ὁ Ποσειδώνιος ἐγκρίνει περὶ ὀκτωκαίδεκα μυριάδας οὖσαν, περὶ ἥμισύ που ἀποφαίνει τὴν διακεκαυμένην τῆς μεταξὺ τῶν τροπικῶν, ἢ μικρῷ τοῦ ἡμίσους μείζονα· ἴσην δὲ καὶ τὴν αὐτὴν οὐδαμῶς. Τοῖς δὲ ἀρκτικοῖς, C οὔτε παρὰ πᾶσιν οὖσιν, οὔτε τοῖς αὐτοῖς πανταχοῦ, τίς ἂν διορίζοι πῶς εὐκράτους αἵπερ εἰσὶν ἀμετάπτωτοι; Τὸ μὲν οὖν μὴ παρὰ πᾶσιν εἶναι τοὺς ἀρκτικοὺς οὐδὲν ἂν εἴη πρὸς τὸν ἔλεγχον· εἰ γὰρ παρὰ τοῖς τὴν εὔκρατον οἰκοῦσιν 4 εἶναι πᾶσι πρὸς οὕσπερ καὶ λέγεται μόνους εὔκρατος. Τὸ δὲ μὴ πανταχοῦ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἀλλὰ μεταπίπτειν, καλῶς εἴληπται. Αὐτὸς δὲ διαιρῶν εἰς τὰς ζώνας, πέντε μέν φησιν εἶναι χρησίμους

B (margin letter beside "ται· τὸ δ' ἑξῆς"); P. 95. (right margin beside line 3)

1. *καὶ τῶν ἀρκτικῶν, εὐκράτους*) Quorſum hæc obſecro te lector? profectò ſi locum attendis diligenter, non dubitas deeſſe quædam, totumque locum aut hoc aut ſimili modo eſſe ſupplendum, legendumque. *Ἀριστοτέλης δὲ αὐτὴν* (videlicet *τὴν διακεκαυμένην*) *καλεῖ τὴν μεταξὺ τῶν τροπικῶν. τὰς δὲ μεταξὺ τῶν τροπικῶν καὶ τῶν ἀρκτικῶν εὐκράτους.* Qui vel tenuiſſimam Sphæræ cognitionem habent, intelligent vel me tacente ita omnino eſſe legendum. Neque eſt obſcura depravationis cauſa, de qua millies in hoc opere nobis erit querendum. *Idem.*

2. *Εἰς Μερόην εἰσὶ μύριοι*) Ait à Syene ad Meroen eſſe ſtadia CCIↄↄ. id verò falſum eſſe certiſſimum eſt, neque hîc auctoritatibus opus eſt. In promptu ſunt Strabonis, Cleomedis, & omnium Geographorum loci. Et tamen in voce *μύριοι* mendum ineſſe non poſſumus ſuſpicari propter ſequentia: niſi illa quoque corrupta eſſe velimus dicere. Itaque de iſto loco velim cogitent docti viri. *Idem.*

3. Jam cùm arctici.) *Οὔτε παρὰ πᾶσιν οὖσιν.* legebatur *ὄντα*. quod mendum interpres non animadvertens, locum fœdè confudit. Sic autem ratiocinatur Strabo. Arctici circuli non ſunt itidem ut tropici apud omnes iidem, ſed pro ſitu locorum alii D atque alii, alicubi etiam nulli: ergo zonæ quæ immutabiles utiqe ſunt, non poſſunt eorum opera diſtingui. Loquitur autem de arcticis iis, de quibus primo libro aliquid diximus. Ac tales in ſphæra recta prorſus nulli poſſunt eſſe, omnibus cœli partibus ibi orientibus & occidentibus. Qui habitant ſub latitudine $66\frac{1}{2}$ partium, id eſt ſub arctico vulgari circulo (quales in noſtro orbe ſunt in Iſlandia, Finlandia, & prope ſinum Ruthenicum quidam) iis tropicus eſt pro arctico. Hæc *οἰκοῦσιν εἶναι πᾶσιν*, mutilata ſunt. ego ſenſum expreſſi. *Xyland.*

4. *εἶναι πᾶσι πρὸς οὕσπερ καὶ λέγεται μόνους εὔκρατος*) Lego, *εἶναι παρὰ πᾶσι.* Nihil, inquit, ad rem facit τὸ, *μὴ παρὰ πᾶσιν* eoſdem eſſe arcticos: Nam ſi iidem ſunt *παρὰ τοῖς τὴν εὔκρατον οἰκοῦσι*, ſanè & *παρὰ πᾶσι πρὸς οὕσπερ μόνους λέγεται εὔκρατος.* Verum quis obſecro concedet *παρὰ πᾶσι τοῖς τὴν εὔκρατον οἰκοῦσιν* eoſdem eſſe arcticos? *Caſaub.*

¹ Ald. cod. περιοίκους

περὶ τὰ οὐράνια· τούτων δὲ * περισκίους δύο τὰς A ὑπὸ τοῖς πόλοις μέχρι τῶν ἐχόντων τοὺς τροπικοὺς ἀρκτικούς· ἑτεροσκίους δὲ τὰς ἐφεξῆς ταύταις δύο, μέχρι τῶν ὑπὸ τοῖς τροπικοῖς οἰκούντων· ἀμφίσκιον δὲ τὴν μεταξὺ τῶν τροπικῶν· πρὸς δὲ τ' ἀνθρώπεια, 2 ταύτας τε καὶ δύο ἄλλας στενὰς τὰς ὑπὸ τοῖς τροπικοῖς, καθ' ἃς ἥμισύ πως μηνὸς κατὰ κορυφήν ἐστιν ὁ ἥλιος, δίχα διαιρουμένας ὑπὸ τῶν τροπικῶν· ἔχειν γάρ τι ἴδιον τὰς ζώνας ταύτας, αὐχμηράς τε ἰδίως, καὶ ἀμμώδεις ὑπαρχούσας καὶ ἀφόρους, πλὴν σιλφίου, καὶ πυρωδῶν τινῶν καρπῶν συγκεκαυμένων· ὄρη γὰρ μὴ εἶναι πλησίον, B 3 ὥστε τὰ νέφη προσπίπτοντα 4 ὄμβρους ποιεῖν, μηδὲ δὴ ποταμοῖς * διαρρεῖσθαι· διόπερ οὐλότριχας καὶ οὐλόκερως, καὶ προχείλους καὶ πλατύρρινας γεννᾶσθαι· τὰ γὰρ ἄκρα αὐτῶν συστρέφεσθαι· καὶ τοὺς ἰχθυοφάγους δὲ κατὰ ταύτας τὰς ζώνας οἰκεῖν. ὅτι δὲ ταῦτ' ἴδια τῶν ζωνῶν τούτων, δηλοῦν φησι τὸ τοὺς νοτιωτέρους αὐτῶν ἔχειν τὸ περιέχον εὐκρατώτερον, καὶ τὴν γῆν καρπιμωτέραν 5 καὶ εὐυδροτέραν· Πολύβιος δὲ ποιεῖ ζώνας

* Vulgo διαιρεῖσθαι

p. 96.

eſſe ad res cœleſtes: 1 ex his duas periſcios, à polis uſque ad eos quibus tropicus eſt pro arctico: inde duas heteroſcios, quæ ab his ſunt uſque ad habitantes ſub ipſis tropicis: tum unam amphiſcion, quæ eſt ſpacium tropicis incluſum habitantium. Ad humanas autem res adhiberi vult cùm has tum alias duas arctas ſub tropicis, & ab iis per medium diviſas: ſecundùm quas ſemiſſem menſis ſol vertici incolarum imminet. has enim zonas habere quippiam peculiare, quòd & ſingulariter ſiccæ, & arenoſæ ſint, & nullius rei feraces præterquam Silphij & frugum quarundam tritico ſimilium, ſed aduſtarum: nam neque montes eſſe in propinquo, ut nubium concurſu imbres fieri poſſint, neque amnibus eas rigari. Itaque villoſa ibi, admodum cornuta, labiis promiſſis, dilatis naſis animalia naſci: extrema enim eorum contorqueri. & Ichthyophagos (id eſt, qui piſcium eſu victitent) iis in zonis habitare. Atque hæc propria eſſe iſtarum zonarum inde liquere, quòd qui viciniùs auſtro habitant, aërem habent meliùs temperatum, ſolumque fertilius & magis irriguum. Polybius porrò zonas facit.

1. Ex his periſcios] Legebatur περιοίκους. ſed iſta vox huc non quadrat. Non enim quatenus diverſarum zonarum habitatores, aut eadem in zona è regione, aut utroque modo contrà habitantes conferuntur (unde antœci, periœci, & antipodes) hîc Poſidonius zonas diſtinguit, ſed umbrarum diverſitatis rationem habet: & paulo poſt rectè leguntur Periſcii. Græcas voces retinui, ne Latinas inſolentes ponere cogerer. Qui habitant ſub polo, & quorum verticis punctus in meridiano à polo non amplius $23\frac{1}{2}$ gradibus abeſt, iis neceſſe eſt zodiaci aliquam partem nunquam occidere, aliam oppoſitam nunquam oriri. ſicut ergo nox perpetua eos premit, cum Sol in hac fertur, ita idem dum in illa eſt, in orbem ſemper eos circuit, nunquam occidens. quo fit, ut umbræ quoque verſus omnes mundi plagas in orbem convertantur & ambiant, inde periſciis nomen. Tales ſunt quorum paulo ante memini, & ſi qui adhuc iis ſunt ſeptentrionaliores. Idem de Auſtrinâ parte intellige. Heteroſcii nos ſumus, & quicunque zonam temperatam incolunt, quorum latitudo eſt intra $23\frac{1}{2}$ & $66\frac{1}{2}$ gradus. Nam ut de nobis exempli cauſa dicam, tametſi ab ortu verſus occaſum, & contra umbras jacimus: nunquam tamen verſus meridiem noſtræ umbræ porriguntur? ideò, quod ubicunque locorum Sol in zodiaco verſetur, etiam cùm proximè ad nos accedit in ſolſtitio æſtivo, in ipſa meridie tamen adhuc à vertice noſtro abeſt verſus meridiem, ut umbras neceſſe ſit verſus ſeptentrionem cadere. Itaque ita habitantes, heteroſcii vocantur, quod in alteram tantùm partem umbræ meridianæ (quarum potiſſimum ratio habetur) cadcrent, nullæ in oppoſitam. Amphiſcii ſunt qui zonam incolunt torridam, ſphæræ ſitu recto, aut ab eo minus $23\frac{1}{2}$ gradibus declinante. Horum ultra citrâque verticem cum Sol diſcurrat, fit ut umbræ meridianæ eorum aliquando verſus meridiem, aliquando verſus ſeptentriones C projiciantur, itaque utrinque habeant. Verbi gratia, qui in felici Arabia habitant ultra tropicum Cancri, eorum umbræ meridianæ, dum Sol in Cancro eſt verſus meridiem, dum in Capricorno eſt, verſus ſeptentrionem jaciuntur. Itaque Arabes iſti trans tropicum Cancri in temperatam zonam progreſſi, mirati ſunt (ut ait Lucanus III. 248.) *umbras nemorum non ire ſiniſtras*: hoc eſt æſtivo tempore non ferri verſus meridiem, quod domi obſervarant fieri. *Xyland.*

2. ταύτας τε καὶ δύο ἄλλας στενὰς τὰς ὑπὸ τοῖς τροπικοῖς) Refert Achilles Statius in Aratum zonas à Poſidonio ſicut & à Polybio (de quo mox) ſex conſtitui. Verum ſi Strabonis potius fidem ſequimur, videtur Poſidonius ſeptem, non ſex tantum agnoſcere zonas. Nam præter eas quinque quas omnes agnoſcunt, duas novas ipſe conſtituebat tropicis ſubjacentes, anguſtas illas quidem, ſed tamen quæ habeant aliquid ἴδιον. Quare videtur erraſſe Achilles Statius cùm illa de Poſidonio ſcriberet. *Caſaub.*

D 3. ὥστε τὰ νέφη προσπίπτοντα) Κυριολογία. Nam νεφέλη παρὰ τὸ נפל quod eſt ἔπεσε, cecidit. quia cadentes nebulæ pluviam efficiunt. Polybius paullò aliter ἐπιγενομένου δὲ ὄμβρου καὶ βροντῶν ἐτησίων πάντα συνέβη τὸν ἀέρα ἐκ τῶν νέφων κατὰ τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν ὑπὸ τὴν εὐθινὴν πεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν. Sic alibi, ὀμίχλης πεπτωκυίας. *Idem.*

4. ὄμβρους ποιεῖν) Ait Poſidonius in iis locis, qui tropicis ſubjacent, nunquam pluere. Vide verò infra lib. XV. *Idem.*

5. Καὶ εὐυδροτέραν) Scripti quidam codices ἀνυδροτέραν. Malè. Moviſſe autem videtur τὸ παράδοξον ut mutarent veram lectionem, quum non concoquerent, cur regio æquatori ſubjacens eſſet εὐυδροτέρα, quàm ea quæ tropicis. Verum, & veterum auctoritas & recentiorum αὐτοψία docent in iis locis magnos imbres eſſe loco hyemis. *Idem.*

1. τοῖς

ſex, duas quæ ad arcticos pertinent, duas, quæ inter has & tropicos & æquinoctialem. Cæterùm diviſio in quinque zonas mihi & naturæ rerum & geographiæ convenienter inſtituta videtur. Naturæ, quod & cœleſtibus rebus, & aëris temperamentis reſpondet: cœleſtibus rebus, quòd cùm ſic periſcii & amphiſcii optimè diſtinguantur, ſimul & contemplatio aſtrorum magnis diverſitatibus diviſa diſtinguitur: aëris temperamento, quòd cùm id ſolis reſpectu æſtimetur, tres ejus ſunt differentiæ maximè generales, & cùm ad animalium tum ad ſtirpium conſtitutionem pertinentes, ac reliquarum rerum. 3 nam in aëre conſiderantur exceſſus caloris, defectus, & mediocritas eiuſdem. quæ omnia in quinque zonarum diſtributione ſuum retinent diſcrimen. Quæ enim frigidæ inopiam caloris indicant, in unam aëris naturam conductæ: & temperatæ itidem ad unam referuntur mediocritatem: aduſta ad tertium caput, nempe exceſſum caloris. Geographiæ autem conſentaneam eſſe diviſionem liquet. Hoc enim agit geographia alterius temperatarum zonarum portionem à nobis habitatam definire. atqui eam ortum & occaſum verſus mare terminat, verſus ſeptentrionem & meridiem aër qui in medio temperatus animalibus plantiſque eſt: ab utraque autem parte intemperatus ob caloris tenuitatem & abundatiam. Ad has autem tres differentias opus fuit diviſione in quinque zonas. Etenim globus terræ æquinoctiali circulo in duas æquales ſciſſus partes, duo conſtituit hemiſphæria,

A ἕξ· δύο μὲν τὰς 1 τοῖς ἀρκτικοῖς ὑποπιπτούσας, 2 δύο δὲ τὰς μεταξὺ τούτων τε καὶ τῶν τροπικῶν καὶ τοῦ ἰσημερινοῦ· ἡ μὲν οὖν εἰς πέντε διαίρεσις, δοκεῖ μοι καὶ φυσικῶς ἅμα καὶ γεωγραφικῶς εἰρῆσθαι. Φυσικῶς μὲν, ὅτι καὶ πρὸς τὰ οὐράνια, καὶ πρὸς τὴν τοῦ περιέχοντος κρᾶσιν· πρὸς μὲν τὰ οὐράνια, ὅτι τοὺς περισκίους καὶ τοὺς ἀμφισκίους οὕτως ἂν ἄριστα διοριζομένους συνδιορίζεται, καὶ τὰ περὶ τὴν θέαν τῶν ἄστρων ὁλοσχερεῖ τινι μερισμῷ λαμβάνοντα τὴν ἐξάλλαξιν· πρὸς δὲ τὴν τοῦ περιέχοντος κρᾶσιν, ὅτι τῆς τούτου κράσεως πρὸς τὸν ἥλιον κρινομένης, διαφοραὶ τρεῖς εἰσιν αἱ γενικώταται, καὶ συντεί-
B νουσαι πρός τε τὰς τῶν ζώων, 4 καὶ φυτῶν [συστάσεις,] καὶ τῶν ἄλλων ἥμισυ ςαλεῖς τῶν ὑπὸ τῷ ἀέρι, καὶ ἐν αὐτῷ ἐκείνῳ ὑπερβολὴ θάλπους καὶ ἔλλειψις καὶ μεσότης· αὕτη δὲ τῷ εἰς τὰς ζώνας μερισμῷ λαμβάνει τὴν οἰκείαν διάκρισιν· 5 αἵ τε γὰρ ἐψυγμέναι δύο τὴν ἔλλειψιν τοῦ θάλπους ὑπαγορεύουσιν, εἰς μίαν τοῦ περιέχοντος φύσιν συναγόμεναι· αἵ τε εὔκρατοι παραπλησίως εἰς μίαν τὴν μεσότητα ἄγονται· εἰς δὲ τὴν λοιπὴν ἡ λοιπὴ μία καὶ διακεκαυμένη. Ὅτι δὲ καὶ γεωγραφικός ἐστιν ὁ μερισμὸς, δῆλον· ζητεῖ γὰρ ἡ γεωγραφία τῇ ἑτέρᾳ τῶν εὐκράτων ἀφορίσαι τὸ οἰκούμενον ὑφ' ἡμῶν τμῆ-
C μα· πρὸς δύσει μὲν οὖν καὶ ἀνατολῇ θάλαττά ἐστιν ἡ περατοῦσα· πρὸς δὲ τὰ νότια καὶ τὰ βόρεια ὁ ἀήρ· ὁ μὲν μέσος ὁ εὔκρατος ὢν, καὶ φυτοῖς καὶ ζώοις· ὁ δὲ ἐφ' ἑκάτερα δύσκρατος, ὑπερβολῇ καὶ ἐλλείψει τοῦ θάλπους· εἰς δὲ τὰς τρεῖς διαφορὰς ταύτας, ἐδέησε τῆς εἰς πέντε ζώνας διαιρέσεως· τῷ γὰρ ἰσημερινῷ τμηθεῖσα 6 ἡ σφαῖρα δίχα τῆς γῆς εἴς τε τὸ βόρειον ἡμισφαίριον,

1. τοῖς ἀρκτικοῖς ὑποπιπτούσας) Manu exarati codices ὑποκειμένας. *Idem.*

2. δύο δὲ τὰς μεταξὺ τούτων τε καὶ τῶν τροπικῶν καὶ τοῦ ἰσημερινοῦ) Videamus quid hæc ſibi velint. Ait Strabo Polybium facere ſex zonas, deinde eas enumerat, dixit jam de duabus: iis nimirùm quæ arcticis ſubjacent, tum hæc verba ſubjicit, quæ ſi quid ego Græcè ſcio, nihil aliud ſonant quàm præter illas duas de quibus jam dictum, eſſe alias duas μεταξὺ τούτων videlicet τῶν ἀρκτικῶν, hoc eſt inter arcticos, tropicos & æquinoctialem. Sed velim me doceant interpretes, quanam fieri ratione poſſit ut eadem zona ſit inter arcticos, tropicos, & æquino-ctialem. Præterea quum ſex zonas Polybius faciat, cur quatuor tantum à Strabone enumerantur? Jam vereor ne otio tuo Lector abuti videar, ſi pluribus adverſus iſtam lectionem egero. quippe, luce jam clarius eſt, deeſſe hîc membrum unum, ab imperito & inertia librario, ut alia paſſim, omiſſum: eò faciliùs, quòd eadem verba ſæpius repetebantur. Ergo legendus totus locus ad hunc modum, Πολύβιος δὲ ποιεῖ ζώνας ἕξ. δύο μὲν τὰς τοῖς ἀρκτικοῖς ὑποπιπτούσας. δύο δὲ τὰς μεταξὺ τούτων τε καὶ τῶν τροπικῶν. καὶ δύο τὰς μεταξὺ τούτων καὶ τοῦ ἰσημερινοῦ. Habes integram enumerationem Zonarum
D Polybii, quarum duæ arcticis ſubjacent: duæ intra tropicos continentur. duæ ſunt intra tropicos & æquatorem. Polybius enim perustam terræ plagam, ſive τὴν διακεκαυμένην dividit, & partitur in duas zonas. Sequitur paullò poſt de Polybio τὴν διακεκαυμένην μέντοι δίχα διαιρῶν, πρὸς οὐ φαύλην ἐπίνοιαν φαίνεται κεκινημένος. Mox. ὥστε καὶ τὸ ἡμισφαίριον ἑκάτερον ἐξ ὅλων συντετάχθαι τριῶν ζωνῶν ὁμοειδῶν τῶν ἐν θατέρῳ. Vide & Achillum Statium. *Idem.*

3. Nam in aere.) Ἥμισυ ςαλεῖς &c. Locus eſt mancus & depravatus.) *Xyland.*

4 καὶ φυτῶν συστάσεις, καὶ τῶν ἄλλων ἥμισυ ςαλεῖς τῶν ὑπὸ τῷ ἀέρι) In tribus antiquis codicibus deerat vox συστάσεις poſt φυτῶν. Itaque exiſtimabam locum ita eſſe legendum καὶ φυτῶν καὶ τῶν ἄλλων συστάσεις τῶν ὑπὸ τῷ ἀέρι. Verum obſtat veterum quatuor codicum conſenſus in quibus monſtrum illud lectionis ἡμισυςαλεῖς reperitur: ut hoc loco aqua omnino mihi hæreat: magnamque habiturus ſim gratiam ei, qui me veram hujus loci lectionem docuerit. *Idem.*

5. αἵτε γὰρ ἐψυγμέναι) Libri veteres κατεψυγμέναι ut alibi. *Caſaub.*

6. ἡ σφαῖρα δίχα τῆς γῆς) Lectio vetus τμηθεῖσα δίχα ἡ σφαῖρα τῆς γῆς. *Idem.*

 1. Sn-

A ἐν ᾧ ἡμεῖς ἐσμὲν καὶ τὸ νότιον, ὑπέγραψε τὰς τρεῖς διαφοράς· τὰ μὲν γὰρ πρὸς τῷ ἰσημερινῷ καὶ τῇ διακεκαυμένῃ ζώνῃ διὰ καῦμα ἀοίκητά ἐστι· τὰ δὲ πρὸς τῷ πόλῳ διὰ ψῦχος· τὰ δὲ μέσα τὰ εὔκρατα καὶ οἰκήσιμα. Ὁ δὲ τὰς ὑπὸ τοῖς τροπικοῖς προστιθεὶς, οὐκ ἀνάλογον ταῖς πέντε ταύταις προστίθησιν, οὐδ' ὁμοίᾳ κεχρημέναις διαφορᾷ, ἀλλ' ὡς ἂν εἰ καὶ ταῖς ἐθνικαῖς διαφοραῖς
p. 97. ἀπέφαινε ζώνας, ἄλλην μὲν τὴν Αἰθιοπικὴν, ἄλλην δὲ τὴν Σκυθικὴν, καὶ Κελτικὴν, τρίτην δὲ τὴν ἀνὰ μέσον. Ὁ δὲ Πολύβιος τοῦτο μὲν οὐκ εὖ, τὸ ποιεῖν τινας ζώνας τοῖς ἀρκτικοῖς διοριζομένας· δύο μὲν τὰς ὑποπιπτούσας αὐταῖς, δύο δὲ τὰς μεταξὺ τούτων B καὶ τῶν τροπικῶν· εἴρηται γὰρ, ὅτι τοῖς μεταπίπτουσι σημείοις οὐχ ὁριστέον τὰ ἀμετάπτωτα· οὐδὲ τοῖς τροπικοῖς δὲ τῆς διακεκαυμένης ὅροις χρηστέον· καὶ γὰρ καὶ τοῦτ' εἴρηται. Τὴν διακεκαυμένην μέντοι δίχα διαιρῶν, πρὸς οὐ φαύλην ἐπίνοιαν φαίνεται κεκινημένος, πρὸς ἣν, καὶ ὅλην δίχα διαιροῦμεν εὐφυῶς τὴν γῆν, εἴς τε τὸ βόρειον ἡμισφαίριον, καὶ τὸ νότιον τῷ ἰσημερινῷ· δῆλον γὰρ, ὅτι διαιρεῖται κατὰ ταύτην τὴν τομὴν, καὶ ἡ διακεκαυμένη ποιεῖ τινα ἐπιτηδειότητα· ὥστε καὶ τὸ ἡμισφαίριον ἑκάτερον, ἐξ ὅλων συντετάχθαι τριῶν ζωνῶν ὁμοει- C δῶν τῶν ἐν θατέρῳ. Ἡ μὲν οὖν τοιαύτη τομὴ δέχεται τὴν εἰς ἓξ ζώνας διαίρεσιν· ἡ δὲ ἑτέρα οὐ πάνυ. Εἰ οὖν τῷ διὰ τῶν πόλων δίχα τέμνοις τὴν γῆν, οὐκ ἂν εἰκότως ἑκάτερον τῶν ἡμισφαιρίων τό, τε ἑσπέριον, καὶ τὸ ἀνατολικὸν τέμνοις εἰς ζώνας ἕξ, ἀλλὰ ἡ εἰς πέντε ἀρκοῦσα ἂν εἴη· τὸ γὰρ ὁμοιοπαθὲς τῶν τμημάτων ἀμφοτέρων τῆς διακεκαυμένης, ὃ ποιεῖ ὁ ἰσημερινὸς, καὶ τὸ συγκεῖσθαι, περιττὴν καὶ περίεργον ἀποφαίνει τὴν τομήν· ὁμοειδῶν μὲν οὐσῶν καὶ τῶν εὐκράτων, καὶ τῶν κατεψυγμένων, ἀλλ' οὐ συγκειμένων. οὕτως οὖν καὶ τὴν ὅλην τὴν ἐκ τῶν D τοιούτων ἡμισφαιρίων ἐπινοουμένην ἀρκούντως ἂν εἰς πέντε διαιροίης. Εἰ δ' ὥσπερ Ἐρατοσθένης φησὶν, ἡ ὑποπίπτουσα τῷ ἰσημερινῷ ἐστιν εὔκρατος, καθάπερ καὶ ὁ Πολύβιος ὁμοδοξεῖ· προστίθησι δ' οὗτος, καὶ διότι ὑψηλοτάτη ἐστί· διόπερ καὶ κατομβρεῖται, τῶν βορείων νεφῶν κατὰ τοὺς ἐτησίας ἐκεῖ τοῖς ἀναστήμασι προσπιπτόντων πλείστων· πολὺ κρεῖττον τρίτην τὴν εὔκρατον ταύτην ποιεῖν στενήν τινα, [2] ἢ τὰς ὑπὸ τοῖς τροπικοῖς συνάγειν.

A ſeptentrionale, in quo nos ſumus, & auſtrinum. nam quæ ad æquatorem ſunt partes in zona torrida, propter æſtum habitari non poſſunt, quæ ad polos, ob frigus, in medio ſunt temperatæ & habitabiles. Qui verò eas adjicit quæ ſunt ſub tropicis, iis non eadem cum quinque prioribus ratione eas addit, neque eodem has diſcrimine collocat, ſed quaſi gentilibus differentiis utitur, ut ſi aliam zonam Æthiopicam diceret, aliam Scythicam, aliam Celticam, & tertiam in medio. Id autem Polybius non rectè facit, quòd zonas quaſdam ſtatuit arcticis circulis definitas, duas B quæ cadant ſub eos, duas inter has ipſas & tropicos. Docuimus enim mutabilibus punctis non eſſe definienda ea quæ mutari nequeunt. Sed ne tropicis quidem definiendam eſſe zonam torridam oſtendimus. Quòd autem zonam torridam in duas diviſit partes, videtur argumento nequaquam inepto ductus fuiſſe: quòd nimirum æquinoctiali circulo totam terram commodè in ſeptentrionale ac meridionale diducimus hemiſphærium. liquet enim hac ſectione etiam torridam plagam mediam ſecari, ita ut utrumque hemiſphærium conſtet ex tribus integris zonis, quæ cum reliquis zonis eandem naturam obtinent. C Hujuſmodi ergo diviſio, ſex zonas admittit: altera non item. nam ſi circulo per polos ducto terram dividas, nulla probabili ratione utrumque hemiſphæriorum in ſex diviſeris plagas, tam ortivum quàm occiduum, cùm ſufficiant quinque. quippe utrinque ſectionum ejuſdem modi affectio, earum quas efficit æquinoctialis, & quòd contiguæ eæ ſunt, ſupervacaneam facit diviſionem. etenim ut ejuſdem naturæ ſint & temperatæ, itemque frigidæ: tamen continentes non ſunt, ſed intercapedinibus dejunctæ. Proinde totam quoque terram ex hemiſphæriis hujuſmodi com- D pactam ſuffecerit in quinque plagas ſecuiſſe. Quòd ſi (ut Eratoſthenes ait) plaga æquatori ſubjecta eſt temperata (in quod etiam Polybius conſenſit) &, quod ille addit, cùm ſit [1] ſublimiſſima, imbribus rigatur quando flantibus Eteſiis nubes à Borea plurimæ eminentibus locis appelluntur, multo rectiùs tertia hæc anguſta aliqua zona temperata conſtituetur, quàm tropicis ſubjectæ in unam conducentur.

1. Sublimiſſima.) Lego ὑψηλ. non εὐψηλ. Mox ſequuntur quæ hoc confirmant. Paulò poſt, πρὸς ἃ ἑκατέρωθεν: erat πρὸς δ' ἑκατέρ. ego ſenſum tenui. fortè πρὸς δὲ αὐτά. *Xyland.*

2. Ἢ τὰς ὑπὸ τοῖς τροπικοῖς συνάγειν) Manu ſcripti quidam εἰσάγειν. *Caſaub.*

Hæc adſtipulantur iſta quoque, etiam à Poſidonio commemorata, quòd & translationes in obliquum factæ celeriores ſunt, itèmque ab ortu ſolis in occaſum. nam motionum ejuſdem ordinis celerrimæ ſunt quæ fiunt in maximo circulo. Reprehendit porrò Poſidonius Polybium: qui habitationem ſub æquatore dixerit eſſe editiſſimam. cùm neque in globoſa ſuperficie, utpote æquabili, altitudo locum habeat: neque montoſa ſit terra æquinoctiali ſubdita, ſed campeſtris potiùs, neque eadem cum maris planicie. nam, quibus Nilus impletur imbribus, eos ex Æthiopicis decurrere montibus. Hæc ille hoc fatus loco, alibi concedit, inquiens ſe arbitrari montes eſſe id quod ſub æquatore jacet, ad quos montes utrinque à temperatis plagis concurrant nubes, & imbres generent. Atque hæc quidem à ſeipſo diſſenſio eſt evidens. Præterea autem etiam hoc conceſſo, montoſam eſſe regionem quæ ſubſtrata eſt æquatori, alia videtur emergere. Iidem enim in ſeſe confluere Oceanum affirmant. quomodo ergo in medio montes ponunt? niſi ſi inſulas aliquas intelligi volunt. Ut ut res ea habet, extra geographiæ ea profeſſionem cadit, & ei qui de Oceano tractationem inſtituerit, videtur committenda. Facta deinde mentione eorum qui navigando Libyam ambiverint, ſcribit Herodotum in ea fuiſſe opinione, quoſdam à Dario miſſos ambitum iſtum confeciſſe. Heracliden verò Ponticum in dialogo perhibere, magum quendam à Gelone veniſſe, qui ſe navigio circumiviſſe diceret: ſed rem teſtibus carere. Præterea narrat Eudoxum quendam Cyzicenum, qui 1 Corinthij certaminis cauſa ſpectandi, & libationis ferendæ, miſſus eſſet, in Ægyptum veniſſe, quo tempore Euergetes ſecundus regnum tenuit: eumque cum rege & eius familiaribus ſermones contuliſſe, maximè de ſurſum navigando Nilo: utpote hominem & admiratione eorum quæ ſingulis locis propria ſunt, præditum, neque ineruditum. Fortè tum à cuſtodibus Arabici ſinus Indum

A Συνηγορεῖ δὲ τούτοις καὶ τὰ τοιαῦτα, ὧν μέμνηται καὶ Ποσειδώνιος· τὸ καὶ τὰς μεταστάσεις ὀξυτέρας εἶναι τὰς εἰς τὰ πλάγια· ὡς δ᾽ αὔτως, καὶ τὰς ἀπ᾽ ἀνατολῆς ἐπὶ δύσιν τοῦ ἡλίου· ὀξύτεραι γὰρ αἱ κατὰ μεγίστου κύκλου τῶν ὁμοταχῶν κινήσεων. Ἐνίσταται δ᾽ ὁ Ποσειδώνιος τῷ Πολυβίῳ, διότι φησὶ τὴν ὑπὸ τῷ ἰσημερινῷ οἴκησιν ὑψηλοτάτην· οὐδὲ γὰρ εἶναι κατὰ τὴν σφαιρικὴν ἐπιφάνειαν ὕψος διὰ τὴν ὁμαλότητα· οὐδὲ δὴ ὀρεινὴν εἶναι τὴν ὑπὸ τῷ ἰσημερινῷ, p. 98.
ἀλλὰ μᾶλλον πεδιάδα, ἰσόπεδόν πως τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς θαλάττης· τοὺς δὲ πληροῦντας τὸν
B Νεῖλον ὄμβρους, ἐκ τῶν Αἰθιοπικῶν ὀρῶν συμβαίνειν. Ταῦτα δ᾽ εἰπὼν ἐνταῦθα, ἐν ἄλλοις συγχωρεῖ, φήσας ὑπονοεῖν ὄρη εἶναι τὰ ὑπὸ τῷ ἰσημερινῷ, πρὸς ἃ ἑκατέρωθεν ἀπὸ τῶν εὐκράτων ἀμφοῖν προσπίπτοντα τὰ νέφη, ποιεῖν τοὺς ὄμβρους. Αὕτη μὲν οὖν ἡ ἀνομολογία φανερά· Ἀλλὰ καὶ δοθέντος, τοῦ ὀρεινὴν εἶναι τὴν ὑπὸ τῷ ἰσημερινῷ, ἄλλη τις ἀνακύπτειν ἂν δόξειεν· οἱ γὰρ αὐτοὶ σύῤῥουν φασὶν εἶναι τὸν Ὠκεανόν· πῶς οὖν ὄρη κατὰ μέσον ἱδρύουσιν * αὐτόν; πλὴν ἢ νήσους τινὰς βούλονται λέγειν. Ὅπως δέ ποτε τοῦτ᾽ ἔχει, τῆς γεωγραφικῆς μερίδος ἔξω πίπτει· δοτέον δ᾽ ἴσως
C τῷ προθεμένῳ τὴν περὶ Ὠκεανοῦ πραγματείαν ταῦτ᾽ ἐξετάζειν. Μνησθεὶς δὲ τῶν περιπλεῦσαι λεγομένων τὴν Λιβύην, Ἡρόδοτον μὲν οἴεσθαί φησιν ὑπὸ Δαρείου πεμφθέντας τινὰς τελέσαι τὸν περίπλουν· Ἡρακλείδην δὲ τὸν Ποντικὸν ἐν διαλόγῳ ποιεῖν ἀφιγμένον παρὰ Γέλωνι μάγον τινὰ περιπλεῦσαι φάσκοντα· ἀμάρτυρα δὲ ταῦτ᾽ εἶναι φήσας, καὶ Εὔδοξόν τινα Κυζικηνὸν θεωρὸν [2] καὶ σπονδοφόρον τοῦ τῶν Κορινθίων ἀγῶνος, ἐλθεῖν εἰς Αἴγυπτον ἱστορεῖ κατὰ τὸν δεύτερον Εὐεργέτην· συσταθῆναι δὲ καὶ τῷ βασιλεῖ, καὶ τοῖς περὶ αὐτόν, καὶ
D μάλιστα κατὰ τοὺς ἀνάπλους τοῦ Νείλου, θαυμαστικὸν ὄντα τῶν τοπικῶν ἰδιωμάτων ἅμα, καὶ οὐκ ἀπαίδευτον· τυχεῖν δή τινα Ἰνδὸν κομισθέντα ὡς τὸν βασιλέα ὑπὸ τῶν φυλάκων

* Vulgò αὐτῶν;

1. Corinthii certaminis.) Proſerpinalia vertit interpres, non ſat ſcio quid ſecutus, Κόρη quidem eſt Proſerpina. neque mihi hîc integrum eſt de Aegyptiorum diſputare ſacris. non procul fine libri aliquid de eodem hoc refertur: ut comparatione locorum inſtituta, poſſis (ſi vacet) conjecturæ opportunitatem indagare. *Xyland.*

2. Καὶ σπονδοφόρον τοῦ τῶν Κορινθίων ἀγῶνος) Vetus interpres qui *Proſerpinalia* vertit, videtur legiſſe τοῦ τῶν Κορικῶν ἀγῶνος· Κόρη enim, Proſerpina. unde Κορικα dicta videntur ut Διάσια, Feſtum Jovis. Atque hûc fortaſſe pertinet quod libro ſuperiore p 45. dixit Strabo de ſacris Ideæ matris apud Cyzicenos. Cum hæc ſcripſiſſem reperi annotatum in codice, quem mihi ſocer Henricus Stephanus ſuppeditavit, in quatuor manu exaratis codicibus legi Κορίων. [Apud Plutarchum in Lucullo pag. 909. fit mentio τῆς τῶν Φερεφαττίων ἑορτῆς apud Cyzicenos. Et de eorundem apud Porphyrium habes Περὶ ἀποχῆς libro primo pag. XI. & Herodot. IV. c. 76. aliquid Scal. in Propertium III. Eleg. XXI. ℣. 4. *Caſaub.*

τοῦ Ἀραβίου μυχοῦ· λεγόντων εὑρεῖν αὐτὸν ἡμιθανῆ, καταχεθέντα μόνον ἐν νηΐ. τίς δ' εἴη καὶ πόθεν, ἀγνοεῖν, μὴ συνιέντας τὴν διάλεκτον· τὸν δὲ παραδοῦναι τοῖς διδάξουσιν ἑλληνίζειν· ἐκμαθόντα δὲ διηγήσασθαι, διότι ἐκ τῆς Ἰνδικῆς πλέων περιπέσοι πλάνῃ, καὶ σωθείη δεῦρο, τοὺς σύμπλους ἀποβαλὼν λιμῷ· ὑπολειφθέντα δὲ ὑποσχέσθαι τὸν εἰς Ἰνδοὺς πλοῦν ἡγήσασθαι τοῖς ὑπὸ τοῦ βασιλέως προχειρισθεῖσι· τούτων δὲ γενέσθαι τὸν Εὔδοξον· πλεύσαντα δὴ μετὰ δώρων, ἐπανελθεῖν ἀντιφορτισάμενον ἀρώματα καὶ λίθους πολυτελεῖς, ὧν τοὺς μὲν καταφέρουσι οἱ ποταμοὶ μετὰ τῶν ψήφων, τοὺς δ' ὀρυκτοὺς εὑρίσκουσιν, πεπηγότας ἐξ ὑγροῦ, καθάπερ τὰ κρυστάλλινα παρ' ἡμῖν.

P. 99. Διαψευσθῆναι δὲ τῶν ἐλπίδων· ἀφελέσθαι γὰρ αὐτὸν ἅπαντα τὸν φόρτον τὸν Εὐεργέτην· τελευτήσαντος δ' ἐκείνου τὸν βίον, Κλεοπάτραν τὴν γυναῖκα [1] δέξασθαι τὴν ἀρχήν· πάλιν οὖν καὶ ὑπὸ ταύτης πεμφθῆναι τὸν Εὔδοξον μετὰ μείζονος παρασκευῆς· ἐπανιόντα δ' ἀνέμοις παρενεχθῆναι ὑπὲρ τὴν Αἰθιοπίαν· προσφερόμενον δέ τισι τόποις, ἐξοικειοῦσθαι τοὺς ἀνθρώπους μεταδόσει σιτίων τε καὶ οἴνου καὶ παλαθίδων, ὧν ἐκείνοις οὐ μετῆν· [2] ἀντὶ δὲ τούτων ὑγίας τε τυγχάνειν καὶ καθοδηγίας, ἀπογράφεσθαί τε τῶν ῥημάτων ἔνια· εὑρόντα δ' ἀκρόπρωρον ξύλινον ἐκ ναυαγίου ἵππον ἔχον ἐγγεγλυμμένον, πυθόμενον ὡς ἀπὸ τῆς ἑσπέρας πλεόντων τινῶν εἴη τὸ ναυάγιον τοῦτο, κομίζειν αὐτὸ ἀναστρέψαντα πρὸς τὸν οἰκεῖον πλοῦν· σωθέντα δ' εἰς Αἴγυπτον οὐκέτι τῆς Κλεοπάτρας ἡγουμένης, ἀλλὰ τοῦ παιδός, ἀφαιρεθῆναι πάλιν πάντα· φωραθῆναι γὰρ νενοσφισμένον πολλά· [3] τὸ δ' ἀκρόπρωρον φέροντα ἐς τὸ ἐμπόριον, δεικνύναι τοῖς ναυκλήροις, [4] γνῶναι δὲ Γαδειριτῶν ὄν· τούτων γὰρ τοὺς μὲν ἐμπόρους μεγάλα στέλλειν πλοῖα· τοὺς δὲ πένητας μικρά, ἃ καλεῖν ἵππους, ἀπὸ τῶν ἐν ταῖς πρῴραις ἐπισήμων· [5] τούτους δὲ πλεῖν μέχρι τοῦ Λίξου ποταμοῦ περὶ τὴν Μαυρουσίαν ἁλιευομένους· [6] ἀλλὰ τῶν δὴ ναυκλήρων τινὰς γνωρίσαι τὸ ἀκρόπρωρον, ἑνὸς τῶν ἀπὸ τοῦ Λίξου ποταμοῦ πορρώτερον πλευσάντων, καὶ μὴ σωθέντων

A quendam ad regem fuiſſe allatum, ipſis dicentibus eum ſemimortuum ab ... inventum fuiſſe, in navi ſolum deprehenſum, neque ſe ſcire quis aut ... eſſet, quòd ſermonem ejus non intelligerent. eum á rege mandatum iis qui eum Græcam linguam docerent. hac percepta hominem narraſſe ex India ſe navigantem recto curſu excidiſſe, atque huc evaſiſſe, ſociis fame amiſſis, ſimulque pollicitum ... navigationis ad Indos monſtratorem fore iis quibus eam rem rex demandaret, quos inter & Eudoxus fuerit. Hunc ad Indos cum donis navigaſſe, & eorum loco reportaſſe aromata ac lapides precioſos, quorum alios fluvii cum ſcrupis devehunt, alii effodiuntur concreti ex humore, ut apud nos cryſtalli. B Cæterùm Eudoxum ſuâ fuiſſe ſpe falſum, Euergeta quicquid navi advexerat, adimente. Mortuo Euergeta, uxorem ejus Cleopatram regnum ... rurſumque ab hac miſſum Eudoxum majore cum apparatu, ventis ſupra Æthiopiam fuiſſe delatum: ubi cùm ad quædam loca appuliſſet, animos incolentium ſibi conciliaſſe, frumenti, vini, & caricarum largitione, quibus illi carebant: ab iiſque contrà [2] aquam & navigationis duces accepiſſe, & vocabula quædam deſcripſiſſe. C cumque inveniſſet ſummitatem proræ è naufragio ſuperſtitem equo inſculpto inſignem, idque cujuſdam navi ab occaſu advecti naufragium eſſe inaudiviſſet, ſecum in reditu detuliſſe: ſalvumque in Ægyptum rediiſſe: Filio jam Cleopatræ ſuffecto in regnum, denuò omnibus ſpoliatum fuiſſe, comperto multa ipſum intervertiſſe. proræ autem ſummitatem ab ipſo in emporium delatam, naucleriſque exhibitam: fuiſſeque ab his edoctum, Gaditanæ eſſe id navis. nam Gaditanorum mercatores ingentibus uti navibus, pauperes parvis, quas equos appellent, à proræ inſignibus, D iiſque eos piſcandi gratia uſque ad Lixum amnem circa Mauruſiam navigare. atque adeò quoſdam nauclerorum agnoviſſe lignum illud unius eorum fuiſſe, qui ulteriùs, à Lixo fluvio navigarant, neque reverſi

1. Δέξασθαι τὴν ἀρχὴν) veteribus διαδέξασθαι. *Idem.*

2. Aquam.) Ὑγείας, ſanitatem. Sed id non videtur congruere. legi ὑδρείας, de qua voce ſuprà aliquid attigimus. paulo antè, ἐπανιόντα δ' ἀνέμοις. noſter habebat. ἐπανοιόντ' ἄντ' ἀνέμοις. Aldus rectiùs, tantum trajectis à compoſitore ſyllabis ἐπανιόν δ' ἀντανέμ. *Xyland.*

2. ἀντὶ δὲ τούτων ὑγείας τε τυχάνειν) Et veteres libri habent ὑγείας, ut Aldi codex: tamen placet mihi vehementer Xylandri emendatio ὑδρείας. *Caſaub.*

3. τὸ δ' ἀκρόπρωρον φέροντα) Veteres libri προφέροντα. *Idem.*

4. γνῶναι δὲ Γαδειριτῶν ὄν) Malim, γνωσθῆναι δέ. & ita videtur vetus interpres legiſſe. *Idem.*

5. τούτους δὲ πλεῖν) Malim, τούτοις δὲ πλεῖν videlicet τοῖς πλοίοις. *Idem.*

6. Ἀλλὰ τῶν δὴ ναυκλήρων τινάς) Malim Ἀλλὰ δὴ καὶ τῶν ναυκλήρων. *Idem.*

1. Im-

rant. Ex his Eudoxum collegiſſe, Libyam navigio circumiri: ita domum revertiſſe, omnibuſque ſuis facultatibus 1 impoſitis navigationem inſtituiſſe primùm Dicæarchiam, inde Maſſiliam, ac reliqua deinde ora maritima navigata Gades perveniſſe. Ubique autem divulgato, inſtituto rem feciſſe, magnaque navi comparata, & duabus ſcaphis lemborum piraticorum ſimilibus, impoſitis pueris ſymphoniacis, medicis, aliiſque artificibus, Indiam verſus per altum navigaſſe, ſubvectum continentibus Favoniis. Iis autem qui unà vehebantur ex navigatione defeſſis, invitum ad terram ſecundo vento appuliſſe, metuentem ſibi à maris æſtuum vicibus: & eveniſſe id quod metuerat. ſubſediſſe enim navim, ſenſim tamen, neque ſubitò fuiſſe ſolutam, ſed & merces priùs, & lignorum deinde majorem partem in terram fuiſſe egeſtam. Quibus eum è lignis tertium confeciſſe lembum, adſimilem quinquaginta remorum navi, & navigaſſe uſque ad eos homines qui ſermone uterentur, qualem antè litteris ab eo fuiſſe conſignatum retulimus. quod ſimul ſenſerit, ſimul etiam certiorem ſe factum hos ejuſdem cum illis Æthiopibus gentis eſſe, & eſſe ſimiles in 6 Bocchi regno. Inde omiſſa ad Indos navigatione eum revertiſſe, interque navigandum annotaſſe inſulam, quam aqua & arboribus bene inſtructam vidiſſet. Cùm in Mauruſiam incolumis perveniſſet, divenditis lembis, terreſtri itinere ad Bocchum iviſſe, eique ſuſcipiendæ hujus navigationis auctorem fuiſſe. viciſſe tamen ſententiam familiarium, qui monebant metuendum eſſe ne ditio hæc ita inſidiis aliorum opportuna redderetur, commonſtrato aditu iis qui extrinſecus bellum inferre vellent. Itaque ſe, cùm audiret verbis ſe ad eam deſtinari navigationem, futurum autem ut in ſolam aliquam exponeretur inſulam, in Romanorum effugiſſe provinciam, indeque in Hiſpaniam. Tum rurſus conſtructa terete navi,

A ὑπάρξαν. Ἐκ δὲ τούτου συμβαλόντα τὸν Εὔδοξον ὡς δυνατὸς εἴη ὁ περίπλους ὁ Λιβυκὸς, πορευθέντα οἴκαδε, 1 τὴν οὐσίαν ἐνθέμενον πᾶσαν ἐξορμῆσαι· καὶ πρῶτον μὲν εἰς Δικαιαρχίαν, εἶτ᾽ εἰς Μασσαλίαν ἐλθεῖν, καὶ τὴν ἑξῆς παραλίαν μέχρι Γαδείρων· πανταχοῦ δὲ διακωδωνίζοντα ταῦτα καὶ χρηματιζόμενον 2 κατασκευάζεσθαι πλοῖον μέγα, καὶ ἐφόλκια δύο λέμβοις λῃστρικοῖς ὅμοια, 3 ἐμβιβάσασθαι μουσικὰ παιδισκάρια καὶ ἰατροὺς καὶ ἄλλους τεχνίτας, ἔπειτα πλεῖν ἐπὶ τὴν Ἰνδικὴν μετέωρον ζεφύροις συνεχέσι. καμνόντων δὲ τῷ πλῷ τῶν συνόντων, 4 ἄκοντα
B ἐπουρίσαι πρὸς γῆν, δεδοικότα τὰς πλημμυρίδας, καὶ τὰς ἀμπώτεις· καὶ δὴ καὶ συμβῆναι ὅπερ ἐδεδίει· καθίσαι γὰρ τὸ πλοῖον, ἡσυχῆ δὲ, ὥστε μηδ᾽ ἀθροῦν διαλυθῆναι· 5 ἀλλὰ ἀφθῆναι τὰ φορτία σωθέντα εἰς γῆν, καὶ τῶν ξύλων τὰ πλεῖστα· ἐξ ὧν τρίτον λέμβον συμπηξάμενον πεντηκοντόρῳ πάρισον πλεῖν, ἕως ἀνθρώποις συνέμιξε τὰ αὐτὰ ῥήματα φθεγγομένοις, ἅπερ πρότερον ἀπογέγραπται· ἅμα δὲ τοῦτό τε γνῶναι, ὅτι τε οἱ ἐνταῦθα ἄνθρωποι ὁμοεθνεῖς εἶεν τοῖς Αἰθίοψιν * ἐκείνοις, καὶ ὅτι ὅμοιοι 6 ἐν τῇ Βόγου βασιλείᾳ. ἀφέντα δὲ τὸν ἐπὶ Ἰνδοὺς πλοῦν ἀναστρέφειν· ἐν δὲ τῷ παράπλῳ νῆ-
C σον εὔυδρον καὶ εὔδενδρον ἐρήμην ἰδόντα σημειώσασθαι· σωθέντα δὲ εἰς τὴν Μαυρουσίαν, διαθέμενον τοὺς λέμβους, πεζῇ κομισθῆναι πρὸς τὸν Βόγον, καὶ συμβουλεύειν αὐτῷ τὴν ναυστολίαν ἐπανελέσθαι ταύτην· ἰσχῦσαι δ᾽ εἰς τἀναντία τοὺς φίλους, ὑποτείνοντας φόβον, μὴ συμβῇ τὴν χώραν εὐεπιβούλευτον γενέσθαι, δειχθείσης παρόδου τοῖς ἔξωθεν ἐπιστρατεύειν ἐθέλουσιν· ὡς δ᾽ ἐπύθετο λόγῳ μὲν 7 πεμπόμενον ἑαυτὸν ἐπὶ τὴν ἀναχθεῖσαν ναυστολίαν, ἔργῳ δὲ ἐκτεθησόμενον εἰς ἐρήμην τινὰ νῆσον, ἐκφυγεῖν εἰς τὴν Ῥωμαίων
D ἐπικράτειαν, κἀκεῖθεν εἰς τὴν Ἰβηρίαν διαρῆναι· πάλιν δὲ κατασκευασάμενον στρογγύλον πλοῖον,

p. 100.

* Suſpectus locus.

1. Impoſitis.) Ἐκθέμενον. fortè ἐνθέμενον. quanquam eodem recidit res. omnes ſuas facultates in eam convertit navigationem. Sed & inferiùs legitur ἐκθέμενον, cùm imponere locus requirat. *Xyland.*

1. τὴν οὐσίαν ἐκθέμενον πᾶσαν) Rectiùs veteres libri ἐνθέμενον. *Caſaub.*

2. κατασκευάζεσθαι πλοῖον μέγα) Malim κατασκευάσασθαι, ut mox ἐμβιβάσασθαι. *Idem.*

3. ἐμβιβάσασθαι μουσικά) Lege, ἐμβιβάσασθαι τε. *Idem.*

4. ἄκοντα ἐπουρίσαι πρὸς γῆν) Liber ſoceri ex duobus manuſcriptis ἐφορμίσαι. *Idem.*

5. ἀλλὰ ἀφθῆναι τὰ φορτία σωθέντα) Vetus interpres qui ſic vertit: *Cæterum prius in terram onus & lignorum pars maxima pervecta ſunt.* legit ἀλλὰ ἀφθῆναι. Atque ita hunc locum jampridem emendaverat Quintinus Claudus vir erudititiſſimus. *Idem.*

6. Bogo.] is eſt, puto, quem Bocchum Latini dicunt. *Xyland.*

6. ἐν τῇ Βόγου βασιλείᾳ) Non video quare putare debeamus cum Xylandro Bogum eſſe quem Latini Bocchum vocant. Nam diverſa eſſe hæc nomina ex hiſtoriis & Strabonis lib. ultimo p. 828. apparet. Fit enim ibi Bogi ac Bocchi mentio. *Idem.*

7. Πεμπόμενον ἑαυτὸν ἐπὶ τὴν ἀναχθεῖσαν ναυστολίαν) Quid eſt ἀναχθεῖσα ναυστολία? Navem ἀνάγεσθαι quid ſit non ignoro. ναυστολία neſcio, hìc præſertim. Lego ἀναδειχθεῖσαν ναυστολίαν, plana & perſpicua ſententia. Confirmat emendationem meam vetus interpres. *Idem.*

 1. ἐκθέ-

καὶ μακρὸν πεντηκόντορον, ὥστε τῷ μὲν πελαγίζειν, τῷ δὲ πειρᾶσθαι τῆς γῆς, [1] ἐκθέμενον γεωργικὰ ἐργαλεῖα καὶ σπέρματα καὶ οἰκοδόμους, ὁρμῆσαι πρὸς τὸν αὐτὸν περίπλουν· διανοούμενον, εἰ βραδύνοιτο ὁ πλοῦς, ἐν διαχειμάσαι τῇ προεσκεμμένῃ νήσῳ, καὶ σπείραντα καὶ ἀνελόμενον τοὺς καρποὺς, τελέσαι τὸν ἐγνωσμένον ἐξ ἀρχῆς πλοῦν. Ἐγὼ μὲν οὖν, φησὶ, [2] μέχρι τῆς περὶ τὸν Εὔδοξον ἱστορίας ἥκω· τί δ᾽ ὕστερον συνέβη, τοὺς ἐκ Γαδείρων καὶ τῆς Ἰβηρίας εἰκὸς εἰδέναι. Ἐκ πάντων δὴ τούτων φησὶ δείκνυσθαι, διότι ἡ οἰκουμένη κύκλῳ περιῤῥεῖται τῷ Ὠκεανῷ·

A & longa quinquaginta remorum ali... ut per altum veheretur illa, hac pone... ram impoſitis inſtrumentis ruſticis, ... nibus, & ædificandi peritis, ad eandem circumnavigationem ſe contuliſſe, eo conſilio, ut ſi tardiùs hæc ſuccederet, in priùs annotata inſula hyemaret, conſitiſque agris & perceptis fructibus, initio propoſitam abſolveret navigationem. Ego igitur (inquit) uſque ad hiſtoriam Eudoxi pervenio. quid autem inferioribus acciderit temporibus, par eſt Gaditanos ſcire & Hiſpanos. Ex his ergo omnibus demonſtrari ait, Oceanũm terrarum orbi circuli in morem eſſe circumfuſum:

B

> Οὐ γάρ μιν δεσμὸς περιβάλλεται ἠπείροιο,
> Ἀλλ᾽ ἐς ἀπειρεσίην κέχυται, τό μιν οὔτι μιαίνει.

> *Non etenim terræ vinclo circundatur ille:*
> *Fuſus in immenſum at, ne quicquam polluat ipſum, &c.*

[3] Θαυμαστὸς δὴ κατὰ πάντα ἐστὶν, ὅπως τὸν μὲν τοῦ μάγου περίπλουν ὃν Ἡρακλείδης εἶπεν, ἀμάρτυρον νομίσας, καὶ αὐτῶν τῶν ὑπὸ Δαρείου πεμφθέντων ὧν Ἡρόδοτος ἱστορεῖ· [4] τὸ δὲ Βεργαῖον διάστημα τοῦτο ἐν πίστεως μέρει τίθεις, εἴθ᾽ ὑπ᾽ αὐτοῦ πεπλασμένον, εἴτ᾽ ἄλλων πλασάντων [5] πιστευθέντι γὰρ ἡ πιθανότης, πρῶτον μὲν τὸ κατὰ τὴν Ἰνδὸν περιπετείας· ὁ γὰρ Ἀράβιος κόλπος ποταμοῦ δίκην στενός ἐστι καὶ μακρὸς ἐπὶ μυρίους που σταδίους μέχρι τοῦ στόματος, καὶ τούτου στενοῦ παντάπασιν ὄντος· οὐκ εἰκὸς δ᾽ οὔτ᾽ ἔξω που τὸν C πλοῦν ἔχοντας εἰς τὸν κόλπον παρωσθῆναι τοὺς

Enimvero mirum ... in his omnibus præbet, qui cùm Magi circumnavigationem ab Heraclide expoſitam teſtimonio deſtitui cenſeat, itemque eorum qui à Dario miſſi fuerant, ab Herodoto narratam, fidem adhibet huic Bergæo commento: ſive ipſe confinxit, ſive ab alio confictum hoc pro vero probavit. Primùm temerarium fuit de Indo quæ narrantur, credere. Etenim Arabicus ſinus fluvii inſtar anguſtus eſt, & in longum porrectus ad CCIↃↃ circiter ſtadiorum uſque ad fauces, ipſas C quoque admodum arctas. Itaque cùm probabile non eſt foris ſurſum tenentes

1. ἐκθέμενον γεωργικὰ ἐργαλεῖα) Et hîc lege ἐνθέμενον. Sic & liber ſoceri Henrici Stephani. *Idem.*

2. μέχρι τῆς περὶ τὸν εὔδοξον ἱστορίας ἥκω) Legendum μέχρι τοῦδε τῆς. Hactenus cognita mihi eſt (ait Poſidonius) Eudoxi hiſtoria: quid autem eo factum ſit poſtea, ſciunt illi apud quos verſatus eſt, Hiſpani ac Gaditani. Non eſt dubium mihi hanc veram eſſe lectionem. Nam vulgata mendoſa eſt, & ſententia quam interpretes ex ea eliciunt hoc loco non convenit. *Idem.*

3. Θαυμαστὸς δὴ κατὰ πάντα ἐστὶν, ὅπως) Ita legitur in omnibus codicibus: & ita quoque interpretes. Mihi verò hæc lectio de mendo ſuſpecta eſt: habeoque perſuaſum legendum eſſe ὁ Ποσειδώνιος non ὅπως. Errori anſam dedit compendioſa ſcribendi ratio librariorum, qui ὁ πως ſcripſerunt, cum vellent intelligi ex his tribus litteris prima, media, ultima, ὁ ποσειδώνιος. At imperiti homines conjunxere poſtea & fecere ὅπως: quæ vox hoc loco tam malè quadrat, quàm bene convenit dictio quam reponimus. Qui verſati ſunt vel mediocriter in veteribus codicibus, ſciunt ſatis quam frequens ſit in nominibus præſertim propriis compendioſa hæc ſcribendi ratio. Unde poſtea ſparſæ infinitæ mendæ per bonorum auctorum libros. Ac venit nunc mihi in memoriam locus Dionyſii Halicarnaſſenſis, ubi ſimilis error eſt commiſſus: quem locum, etſi jam pridem in Notis*, quas admodum adoleſcentes ſcripſimus ad Laërtium, emendavimus: tamen quia video id non eſſe ab eruditis hominibus, qui nuper eum auctorem ediderunt, obſervatum, etiam hic ὁδοῦ πάρεργον caſtigabimus. Dionyſius in Dinarcho, Ἄλλα Δῆμος ὁ Μάγνης ὃς ἔδοξε γενέσθαι πολυΐστωρ, ἐν τῇ περὶ τῶν ὁμωνύμων πραγματείᾳ. Noli quærere quis ſit iſte Demus qui ſcripſerat περὶ ὁμωνύμων. Demetrium enim Magnetem intelligit, qui ſcripſerat librum hoc indice Περὶ ὁμωνύμων ποιητῶν τε καὶ συγγραφέων. Auctores Plutarchus, Athenæus, Laërtius, qui toties eum ſcriptorem laudant. Verùm quum à properante librario ſcriptum eſſet Δῆμος vel Δήμιος pro Δημήτριος, (quo modo πηρ ſcribitur pro πατὴρ & μηρ pro μήτηρ, & ἄνος pro ἄνθρωπος, aliaque id genus) factum ea re ut antiquus auctor nomen ſuum apud Dionyſium amitteret. quam injuriam homini libero fieri legibus Romanis non permittitur. *Idem.*

4. τὸ δὲ Βεργαῖον διάστημα τοῦτο) Vel pueri videant vocem διάστημα hic nullo modo convenire. Lego D autem διήγημα. Vocat Βεργαῖον διήγημα narrationem Eudoxi, quaſi diceret fabulam eſſe meram. Nam ut libro priore diximus, tanta fuit mentiendi in Antiphane Bergæo conſuetudo, ut locum proverbio fecerit. *Idem.*

5. πιστευθέντι γὰρ ἡ πιθανότης) Et hæc ſunt corrupta. Totus verò locus ita legendus εἴθ᾽ ὑπ᾽ αὐτοῦ πεπλασμένον, εἴτ᾽ ἄλλων πλασάντων πιστευθέν. Τίς γὰρ ἡ πιθανότης; πρῶτον μὲν, &c. hoc eſt, *Sive ab ipſo Poſidonio conficta fuerit hæc narratio, ſive credita tantum, cùm eſſet ab aliis conficta. Nam in hac narratione quid eſt quod ſit probabile?* Porrò non fuiſſe hæc de Eudoxo conficta à Poſidonio, apparet ex his Plinii lib. 11. cap. 67. præterea *Nepos Cornelius auctor eſt*, in fragm. c. 7. *Eudoxum quendam ſua ætate, cum Lathyrum regem fugeret, Arabico ſinu egreſſum, Gades uſque profectum.* Idem.

1. ταύτης

Duos in ſinum per errorem fuiſſe intruſos (quippe faucium anguſtiæ eos erroris arguiſſent) tum dedita opera in ſinum advectis, erroris jam aut inſtabilium ventorum nulla reſtabat præſcriptio. Ad hæc, quî factum eſt ut uno demto reliqui omnes fame perire ſe videntes negligerent? unuſque ſuperſtes qui poterat ſolus navim dirigere, quam neceſſe eſt parvam non fuiſſe, tantis maribus trajiciendis aptam? quæ fuit illa linguæ diſcendæ celeritas, propter quam tantum ei eſſet auctoritatis, uti regi perſuaderet ſe idoneum eſſe navigationis ducem? unde Euergetæ iſta hujuſmodi ductorum penuria, mari iſto multis jam noto? Jam ille cum ſacrificulis miſſus ad ſpectaculum à Cyzicenis, quomodo urbe relicta ad Indos navigabat? qua ratione tantum ei fuit creditum negotium? quomodo autem reverſo domum, & præter ſpem omnibus ſpoliato, ignominiâque affecto, major adhuc donorum apparatus fuit commiſſus? tum reverſus, & in Æthiopiam advectus, cujus rei cauſa vel ſermonem in litteras retulit, vel percunctatus eſt unde ſummitas proræ allata eſſet? nulli enim rei indicio erat futurum, compertum habere navim fuiſſe ab occidente navigantium: quando ipſe quoque in reditu erat ab occaſu navigaturus. Porrò Alexandriam cùm veniſſet, & peculatum eſſe multa conſtaret, quî non dedit pœnas? ſed & obambulavit monſtrato proræ ſummo naucleros interrogans? Quod qui agnovit, nonne mirabilis? nonne mirabilior qui credidit? Deinde hac ſpe domum reverſus, migrationem inſtituit extra columnas Herculis? Atqui non licebat ſine mandato Alexandria avehi, præſertim ei qui regis bona clepſiſſet. neque clàm poterat avehi, portu & reliquis exitibus tanta obſeſſis cuſtodia, quantam adhuc adhiberi nos cognovimus multo tempore Alexandriæ degentes. quanquam nunc Romanis urbem tenentibus multum eſt de regiorum præſidiorum ſeveritate remiſſum. Cæterùm poſtquam Gades pervenit, & navibus conditis regio more navigavit, navigio diſſoluto quomodo in deſerta terra tertium fabricatus eſt lembum? quî factum eſt ut inſtaurata navigatione cùm inveniſſet occiduos Æthiopes orientalium lingua

A Ἰνδοὺς κατὰ πλάνην· (τὰ γὰρ στενὰ ἀπὸ τοῦ στόματος δηλώσειν ἔμελλε τὴν πλάνην·) οὔτ' εἰς τὸν κόλπον ἐπίτηδες καταχθεῖσιν, ἔτι πλάνης ἦν πρόφασις καὶ ἀνέμων ἀστάτων. λιμῷ τε πῶς περιεῖδον ἅπαντας ἀπολλυμένους σφᾶς πλὴν ἑνός; p. 101. περιγενόμενός τε πῶς ἱκανὸς ἦν μόνος, κατευθύνειν τὸ πλοῖον οὐ μικρὸν ὄν, τά γε τηλικαῦτα πελάγη διαίρειν δυνάμενον; τίς δ' ἡ ὀξυμαθία τῆς διαλέκτου, ἀφ' ἧς ἱκανὸς ἦν πεῖσαι τὸν βασιλέα, ὡς δυνάμενος τοῦ πλοῦ καθηγήσασθαι; τίς δ' ἡ σπάνις τῷ Εὐεργέτῃ τῶν τοιούτων καθηγεμόνων, ἤδη γνωριζομένης ὑπὸ πολλῶν [1] ταύτης τῆς θαλάττης; ὁ δὲ δὴ σπονδοφό-B ρος καὶ θεωρὸς τῶν Κυζικηνῶν πῶς ἀφεὶς τὴν πόλιν, εἰς Ἰνδοὺς ἔπλει; πῶς δὲ ἐπιστεύθη τηλικαύτην χρείαν; πῶς δ' ἐπανιὼν ἀφαιρεθεὶς πάντα παρὰ τὴν ἐλπίδα, καὶ ἀτιμωθεὶς, ἔτι μείζονα ἐπιστεύθη παρασκευὴν δώρων; ἐπανιὼν δὲ, καὶ παρενεχθεὶς εἰς τὴν Αἰθιοπίαν, τίνος χάριν ἢ τὰς διαλέκτους ἀπεγράφετο, ἢ τὸ ἀκρόπρωρον ἐπυνθάνετο τῆς ἁλιάδος πόθεν ἐκπέσοι; τὸ γὰρ μαθεῖν ὅτι ἀπὸ δύσεως ἦν πλεόντων ναυάγιον, οὐδενὸς ἔμελλεν ὑπάρξειν σημεῖον· ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ἔμελλεν ἀπὸ δύσεως πλεῖν κατὰ τὴν ἐπάνοδον· ἐλθὼν οὖν εἰς Ἀλεξάνδρειαν, φωραθεὶς ὡς νενοσφισμένος C πολλὰ, πῶς οὐκ ἐκολάσθη; ἀλλὰ καὶ περιῄει τοὺς ναυκλήρους διαπυνθανόμενος, δεικνὺς ἅμα τὸ ἀκρόπρωρον; ὁ δὲ γνωρίσας, οὐχὶ θαυμαστός; ὁ δὲ πιστεύσας οὐχὶ θαυμασιώτερος; καὶ κατ' ἐλπίδα τοιαύτην ἐπανιὼν εἰς τὴν οἰκείαν, καὶ μετοικισμὸν ἐκεῖθεν ποιησάμενος εἰς τὰ ἔξω στηλῶν; ἀλλ' οὐδ' ἐξὸν ἦν ἄνευ προστάγματος ἐξ Ἀλεξανδρείας ἀνάγεσθαι· καὶ ταῦτα νενοσφισμένῳ βασιλικὰ χρήματα· οὐδέ γε λαθεῖν ἐκπλεύσαντα ἐνεδέχετο τοσαύτῃ φρουρᾷ κεκλεισμένου τοῦ λιμένος, καὶ τῶν ἄλλων ἐξόδων, ὅσην καὶ νῦν ἔτι διαμένουσαν ἔγνωμεν ἡμεῖς ἐπιδημοῦντες τῇ D Ἀλεξανδρείᾳ πολὺν χρόνον· καίτοι τὰ νῦν πολὺ ἀνεῖται Ῥωμαίων ἐχόντων· αἱ βασιλικαὶ δὲ φρουραὶ πολὺ ἦσαν πικρότεραι· ἐπειδὴ δὲ καὶ ἀπῆρεν εἰς τὰ Γάδειρα, καὶ ναυπηγησάμενος ἔπλει βασιλικῶς, καὶ διαλυθέντος αὐτῷ τοῦ πλοίου, πῶς μὲν ἐναυπηγήσατο τρίτον λέμβον ἐν τῇ ἐρήμῳ; πῶς δὲ πλέων πάλιν, καὶ εὑρὼν [2] τοὺς ἑσπερινοὺς Αἰθίοπας, τοῖς ἑῴοις

1. ταύτης τῆς θαλάττης) Liber ſoceri Henrici Stephani ex quatuor veteribus codicibus τῆς ταύτῃ θαλάττης, quæ lectio & elegantior eſt, & verior. *Idem.*

2. τοὺς ἑσπερινοὺς Αἰθίοπας) Ejuſdem codex ex quatuor manuſcriptis, τοὺς ἑσπερίους, ut alibi paſſim. *Idem.*

1. τῆς

ὁμογλώττους, οὐκ ὠρέχθη διανύσαι τὸν ἑξῆς A πλοῦν, οὕτω χαῦνος ὢν πρὸς τὸ φιλέκδημον, μικρὸν ἔχειν ἐλπίσας λοιπὸν τὸ ἄγνωστον; ἀλλ' ἀφεὶς ταῦτα, [1] τῆς διὰ Βόγου ναυτιλίας ἐπεθύμησε; πῶς δ' ἔγνω τὴν λάθρα κατ' p. 102. αὐτοῦ συνισταμένην ἐπιβουλήν; τί δὲ τοῦτ' ἦν τῷ Βόγῳ πλεονέκτημα, ὁ τοῦ ἀνθρώπου ἀφανισμὸς, ἐξὸν ἄλλως ἀποπέμψασθαι; γνοὺς δὲ τὴν ἐπιβουλὴν, πῶς ἔφθη φυγὼν εἰς ἀσφαλεῖς τόπους; ἕκαστον γὰρ τῶν τοιούτων οὐκ ἀδύνατον μὲν, ἀλλὰ χαλεπὸν καὶ σπανίως γινόμενον μετὰ τύχης τινός· τῷ δ' εὐτυχεῖν ἀεὶ συνέβαινεν εἰς κινδύνους καθισταμένῳ B συνεχεῖς· πῶς δ' οὐκ ἔδεισεν ἀποδρὰς τὸν Βόγον, πλεῖν πάλιν παρὰ τὴν Λιβύην σὺν παρασκευῇ δυναμένῃ [2] συνοικῆσαι νῆσον; Οὐ πολὺ οὖν ἀπολείπεται ταῦτα τῶν Πυθέου καὶ Εὐημέρου καὶ Ἀντιφάνους ψευσμάτων· ἀλλ' ἐκείνοις μὲν συγγνώμη, τοῦτ' αὐτὸ ἐπιτηδεύουσιν, ὥσπερ τοῖς θαυματοποιοῖς· τῷ δ' ἀποδεικτικῷ, καὶ φιλοσόφῳ, σχεδὸν δέ τι καὶ περὶ πρωτείων ἀγωνιζομένῳ, τίς ἂν συγγνοίη; ταῦτα μὲν οὖν οὐκ εὖ. Τὸ δὲ ἐξαίρεσθαι τὴν γῆν ποτὲ, καὶ ἱζήματα λαμβάνειν, καὶ μεταβολὰς τὰς ἐκ τῶν σεισμῶν [3] καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων C ὅσα διηριθμησάμεθα καὶ ἡμεῖς, ὀρθῶς κεῖται παρ' αὐτῷ· πρὸς ὃ, καὶ τὸ τοῦ Πλάτωνος εὖ παρατίθησιν, ὅτι ἐνδέχεται καὶ μὴ πλάσμα εἶναι τὸ περὶ τῆς νήσου τῆς Ἀτλαντίδος· περὶ ἧς ἐκεῖνος ἱστορῆσαι Σόλωνα φησὶ πεπυσμένον παρὰ τῶν Αἰγυπτίων ἱερέων· ὡς ὑπάρχουσα ποτὲ ἀφανισθείη, τὸ μέγεθος οὐκ ἐλάττων ἠπείρου· καὶ τοῦτο βέλτιον οἴεται λέγειν [4] ἢ διότι ὁ πλάσας αὐτὴν ἠφάνισεν, ὡς ὁ ποιητὴς τὸ τῶν Ἀχαιῶν τεῖχος. [5] Εἰκάζει δὲ καὶ τὴν τῶν

A utentes, non cogitaret de reliqua n[avigatione] vigatione abſolvenda, homo t[am] ad peregrinandum levitate præ[ditus,] cùm ſperare poſſet, paulum a[d] incogniti reſtare? cur his omiſſis, ad navigationem Bocchi ope faciendam animum adjecit? quomodo deprehendit occultò ſibi inſidias parari? quid amplius habiturus erat Bocchus homine ſublato, quem alia ratione ablegare licebat? cognitis inſidiis, quomodo in tuta perfugit loca? Nam horum unumquodque non ſanè fieri omnino nequit, ſed difficile eſt, raróque bona quadam fortuna contingit: ille autem B in continentibus conſtitutus periculis, fauſtis ſemper eſt uſus ſucceſſibus. quomodo autem non veritus eſt Boccho evitato rurſus Africam præterve hi cum apparatu etiam ad inſulam incolendam ſufficiente? Hæc igitur non multum abſunt à Pytheæ, Euemeri & Antiphanis mendaciis. Verùm hi quidem digni ſunt venia, quibus idem fuit quod præſtigiatoribus propoſitum: demonſtratori autem, philoſopho, ac non nihil etiam de palma certanti quis ignoſcat? Hæc itaque malè. Rectè autem apud eum expoſita ſunt, terram aliquando attolli, aliquando ſubſidere, mutarique terræmotibus: & alia id genus etiam à nobis C enumerata. quibus etiam Platonis ſententiam commodè appoſuit, fieri poſſe, ut non ſit figmentum id quod de Atlantide inſula fertur: de qua is ait tradidiſſe Solonem, qui ita ab Ægyptiis didiciſſet ſacerdotibus, deletam eam eſſe, cùm fuerit aliquando continente tota non minor inſula. exiſtimatque hoc rectiùs dici, quàm id, deletam fuiſſe ab eo ipſo qui eam commentus fuerit: ſicut apud Homerum accidit muro Achæorum. Conjectura etiam colligit

1. τῆς διὰ Βόγου ναυτιλίας) Liber Henrici Stephani ex quatuor manuſcriptiis, τῆς διὰ Βόγου ναυστολίας. *Idem.*

2. συνοικῆσαι νῆσον) Scribo συνοικίσαι. Nam cùm longè differant οἰκῆσαι & οἰκίσαι, tamen vix dixerit aliquis, quoties etiam in veteribus libris οἰκῆσαι ſcriptum pro οἰκίσαι reperiatur. *Idem.*

3. καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων) Liber ſoceri Henrici Stephani ex duobus ſcriptis τῶν παραπλησίων. *Idem.*

4. ἢ διότι ὁ πλάσας αὐτὴν ἠφάνισεν, ὡς ὁ ποιητὴς τὸ τῶν Ἀχαιῶν τεῖχος) Reſpiciebat Poſidonius cum hæc ſcriberet Ariſtotelis locum de muro Achivorum quem refert Homerus. Nam cum multi è veteribus ejus muri rudera ac veſtigia quærerent, Ariſtoteles merum eſſe poetæ commentum exiſtimabat. Strabo lib. XIII. p. 598. νεωστὶ γὰρ γεγονέναι φασὶ τὸ τεῖχος, ἢ οὐδ' ἐγένετο· ὁ δὲ πλάσας ποιητὴς ἠφάνισεν ὡς Ἀριστοτέλης φησιν. *Idem.*

5. Εἰκάζει δὲ) Quiſnam? Nimirum Poſidonius: D Nam de eo tantum hîc ſermo: neque aliter hæc queunt accipi. Atqui Poſidonius adeo hæc non dixit quæ ei hîc à Strabone tribuuntur, ut è contrario auctores hujus ſententiæ graviter reprehenderet: quod cum ab ipſo Strabone ex libris Poſidonii pluribus ſit relatum libro ſeptimo, miror admodum quid nunc Straboni in mentem venerit ut Poſidonio tribueret, quod ita ab eo exploditur. Non enim veriſimile eſt variaſſe à ſeipſo hac in parte Poſidonium in ſuis ſcriptis: potius crediderim Strabonis hîc eſſe ἁμάρτημα μνημονικὸν, Poſidonio imprudenter tribuentis, quod Ephori potius fuit., Poſidonius autem quid ſuper hoc cenſuerit, ex his verbis l. VII. p. 293. ubi de Cimbris, apparebit. Ταῦτα δὲ (nimirum quæ hic Strabo ait) δικαίως ἐπιτιμᾷ τοῖς συγγραφεῦσι Ποσειδώνιος, καὶ οὐ κακῶς εἰκάζει, ὅτι λῃστρικοὶ ὄντες καὶ πλάνητες οἱ Κίμβροι, καὶ μέχρι τῶν περὶ τὴν Μαιῶτιν ποιήσαντο στρατείαν. qui locus tam huic contrarius eſt quam aqua igni. *Idem.*

Cimbrorum & gentilium migrationem è patria, factam eſſe ob maris incurſionem, non confertim eam factam. Suſpicatur etiam habitatæ terræ longitudinem LXX circiter millibus ſtadiorum conſtare, dimidiumque eſſe totius in quo ſumitur circuli: itaque (inquit) ab occaſu verſus ortum navigans tantum ſpacium, ad Indos perveniret. Aggreſſus deinde eos reprehendere, qui continentis partes hoc modo diſtinxerunt, non lineis quibuſdam reſpectu æquatoris parallelis, quibus ductis diverſitates animalium, plantarum, & aëris demonſtrari potuiſſent, quatenus alia ad frigidam, alia ad torridam pertinent plagam, partibus continentis zonarum inſtar deſcriptis: rurſum mutata ſententia reprehenſionem improbat, & quæſtionem in utramque partem facit diſputabilem, nulla ſanè cum utilitate. Hujuſmodi enim diſpoſitiones non à providentia ſunt inſtitutæ, ut neque gentium differentiæ & linguæ, ſed caſu quodam & fortuna. ut & artes, facultates, ſtudiaque plerumque, ab uno ſi fiat initium, invaleſcunt in 5 quocunque terræ ſitu. quanquam eſt in ſitu terræ etiam aliquid. Itaque uſitata apud alios alia ſunt homines, naturæ ductu, alia hominum inſtituto & uſu. Non enim natura fit, quòd Athenienſes ſtudioſi ſunt litterarum, Lacedæmonii non item, ac ne Thebani quidem illis viciniores: ſed magis more. Ita neque Babylonios natura philoſophos facit, aut Ægyptios, ſed exercitatio & conſuetudo. Quin & equorum, boum, aliorumque animalium præſtantia, non locis tantùm, ſed & adſuefactioni debetur. Hæc iſte confundit. Porrò laudans talem continentis regionum diſtinctionem, qualis nunc eſt, exemplo utitur, Indos Æthiopibus, qui ſunt in Africa, præſtare, qui ob aëris ſiccitatem 6 acutiores ſint, minuſque fallantur. ideò

A Κίμβρων 1 καὶ τὴν τῶν συγγενῶν ἐξανάστασιν ἐκ τῆς οἰκείας γενέσθαι κατὰ θαλάττης ἔφοδον, οὐκ ἀθρόαν συμβᾶσαν. Ὑπονοεῖ δὲ τὸ τῆς οἰκουμένης μῆκος ἑπτά που μυριάδων σταδίων ὑπάρχον, ἥμισυ εἶναι τοῦ ὅλου κύκλου καθ' ὃν εἴληπται· ὥστε φησὶν ἀπὸ τῆς δύσεως Εὔρῳ πλέων ἐν τοσαύταις μυριάσιν ἔλθοι ἂν εἰς Ἰνδούς. Ἐπιχειρήσας δὲ αἰτιᾶσθαι τοὺς οὕτω τὰς ἠπείρους διορίσαντας, ἀλλὰ μὴ παραλλήλοις τισὶ τῷ ἰσημερινῷ, δι' ὧν ἔμελλον ἐξαλλάξεις δείκνυσθαι ζώων τε καὶ φυτῶν καὶ ἀέρων, τῶν μὲν τῇ κατεψυγμένῃ συναπτόντων, τῶν δὲ
B τῇ διακεκαυμένῃ· ὥστε οἱονεὶ ζώνας εἶναι τὰς ἠπείρους· ἀνασκευάζει πάλιν, 2 καὶ ἐναλύσει δίκην γίνεται, ἐπαινῶν πάλιν τὴν οὖσαν διαίρεσιν, 3 θετικὴν ποιούμενος τὴν ζήτησιν 4 πρὸς οὐδὲν χρησίμως. Αἱ γὰρ τοιαῦται διατάξεις οὐκ ἐκ προνοίας γίνονται, καθάπερ οὐδ' αἱ κατὰ τὰ ἔθνη διαφοραὶ, οὐδὲ διάλεκτοι, ἀλλὰ κατ' ἐπίπτωσιν καὶ συντυχίαν. καὶ τέχναι p. 103. τε καὶ δυνάμεις καὶ ἐπιτηδεύσεις ἀρξάντων τινῶν κρατοῦσιν αἱ πλείους ἐν ὁποιῳοῦν κλίματι· ἔστι δέ τι καὶ παρὰ τὰ κλίματα· ὥστε τὰ μὲν φύσει ἐστὶν ἐπιχώρια τισὶ, τὰ δὲ θέσει,
C καὶ ἀσκήσει. Οὐ γὰρ φύσει Ἀθηναῖοι μὲν φιλόλογοι, Λακεδαιμόνιοι δ' οὔ· καὶ οἱ ἔτι ἐγγυτέρω, Θηβαῖοι· ἀλλὰ μᾶλλον ἔθει· οὕτως οὐδὲ Βαβυλώνιοι φύσει φιλόσοφοι καὶ Αἰγύπτιοι· ἀλλὰ καὶ ἀσκήσει καὶ ἔθει· καὶ ἵππων δὲ καὶ βοῶν ἀρετὰς, καὶ ἄλλων ζώων, οὐ τόποι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀσκήσεις ποιοῦσιν· ὁ δὲ συγχεῖ ταῦτα. Ἐπαινῶν δὲ τὴν τοιαύτην διαίρεσιν τῶν ἠπείρων, οἵα νῦν ἐστι, παραδείγματι χρῆται, τῷ τοὺς Ἰνδοὺς τῶν Αἰθιόπων διαφέρειν, ὄντων ἐν τῇ Λιβύῃ. 7 ἐρευνεστέρους γὰρ εἶναι καὶ ἧττον ἐψεῦσθαι τῇ ξηρασίᾳ τοῦ περιέχοντος· διὸ καὶ

1. *καὶ τὴν τῶν συγγενῶν ἐξανάστασιν*) Putabam legendum eſſe *τῶν τωϋγενῶν*. Movebar enim ſimillimo loco libri ſeptimi, p. 392. ubi Toygeni dicuntur ſe Cimbris adjunxiſſe: idque etiam alibi repetit. Nunc nihil cenſeo mutandum: Nam & libri veteres omnes ita habent: & præterea quamvis Cimbris ſe Toygeni adjunxerint, tamen longius à mari habitabant quàm ut dici poſſit ullam maris *πλημμύραν* eorum regionem inundaſſe, eoſque ad quærendas novas ſedes impuliſſe. *Caſaub.*

2. *καὶ ἐναλύσει δίκην γίνεται*) Torſit me vehementer hic locus: nec dum tamen veram ejus lectionem potui excogitare. Nam ne in libro quidem ſoceri amplius quicquam notatum eſt, quàm legi in quatuor ſcriptis *καὶ ἐν ἀναλύσει δίκην γίνεται*. Dum aliquid certius occurrat lego, *καὶ ἐν ἀναλύσει δίκης γίνεται*, hoc ſenſu, occupari Poſidonium in eo ut culpa abſolvat eos, quos modo reprehenderat ob malè partitam *τὴν οἰκουμένην*. Sumptum è foro: ubi no-
D tum eſt quid ſit *ἄφεσις* vel *διάλυσις τῆς δίκης*. *Idem.*

3. *θετικὴν ποιούμενος τὴν ζήτησιν*) Non enim omnis *ζήτησις* eſt *θετική*: ſed ea tantum quæ tam affirmativè quam negativè tractanda proponitur. *Idem.*

4. *Πρὸς οὐδὲν χρησίμως*) Malim *πρὸς οὐδὲν χρήσιμον*. Sed & *χρησίμως* ferri poteſt. *Idem.*

5. Quocunque terræ ſitu.) *Οὐ ὁποιωοῦν* legi, cùm eſſet *εὐοποιοῦν. περὶ τὰ κλίμ.*) Sic & Aldus. *Xyland.*

6. Acutiores ſint.) aliter legit interpres. *ἐρρωμενεστέρους* & *πεπέφθαι*. robuſtiores & coctos. *ἐρευνὴς* alibi non legi, neque nimis eſt (puto) vox elegans. & ſanè de corpore paulo poſt accipitur. alioqui ubi aër eſt calidior, ibi eſſe ingenia ſagaciora & impoſturis minùs expoſita, vulgo creditur, & de rei hujus cauſis etiam diſputant docti. Itaque amplius. Poſt de Britannia, *ἐμβατὸν ἢ*, lego *ἐμβαδιὸν οὐκ*. *Idem.*

7. *Ἐρευνεστέρους γὰρ εἶναι*) Liber ſoceri ex duobus ſcriptis *εὐρενεστέρους*. In eodem ex unico ſcripto legitur *ἕψεσθαι* pro *ἐψεῦσθαι*. *Caſaub.*

Ὅμηρον πάντας λέγοντα Αἰθίοπας δίχα διελεῖν, A

Odyss. α. 24. Οἱ μὲν δυσομένου Ὑπερίονος, οἱ δ' ἀνιόντος·

[1] ...... Καὶ εἰσάγοντα τὴν ἑτέραν οἰκουμένην ἣν οὐκ εἶδεν Ὅμηρος, [2] δουλεύειν ὑποθέσει· δεῖν δὲ, φησὶ, μεταγράφειν οὕτως· ἠμὲν ἀπερχομένου Ὑπερίονος, οἷον ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ περικλίνοντος. Πρῶτον μὲν οὖν οἱ πρὸς Αἰγύπτῳ Αἰθίοπες, καὶ αὐτοὶ δίχα διαιροῦνται· οἱ μὲν γὰρ ἐν τῇ Ἀσίᾳ εἰσὶν, οἱ δ' ἐν τῇ Λιβύῃ, οὐδὲν διαφέροντες ἀλλήλων· ἔπειθ' Ὅμηρος οὐ διὰ τοῦτο διαιρεῖ τοὺς Αἰθίοπας, ἢ ὅτι τοὺς Ἰνδοὺς ᾔδει τινὰς τοιούτους τοῖς σώμασιν· οὐδὲ γὰρ ἀρχὴν εἰδέναι τοὺς Ἰνδοὺς εἰκὸς Ὅμηρον. B ὅπου οὐδ' ὁ γε Εὐεργέτης κατὰ τὸν Εὐδόξειον μῦθον ᾔδει τὰ κατὰ τὴν Ἰνδικὴν, οὐδὲ τὸν πλοῦν τὸν ἐπ' αὐτήν· ἀλλὰ μᾶλλον κατὰ τὴν λεχθεῖσαν ὑφ' ἡμῶν πρότερον διαίρεσιν. ἐκεῖ δὲ καὶ περὶ τῆς γραφῆς τῆς Κρατητείου διῃτήσαμεν, ὅτι οὐδὲν διαφέρει, οὕτως ἢ ἐκείνως γράφειν· ὁ δὲ τοῦτο μὲν διαφέρειν φησί· κρεῖττον δ' οὕτως εἶναι μεταθεῖναι, οἱ μὲν ἀπερχομένου· τί οὖν διαφέρει τοῦτο τοῦ, οἱ μὲν δυσομένου; πᾶν γὰρ τὸ τμῆμα τὸ ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ ἐπὶ δύσιν, δύσις καλεῖται, καθάπερ καὶ τὸ τοῦ ὁρίζοντος ἡμικύκλιον· ὅπερ καὶ [3] Ἄρατος ἐπισημαίνεται, C

--- ἧχί περ ἄκραι
Μίσγονται δύσιές τε καὶ ἀντολαὶ ἀλλήλῃσιν·

Εἰ δ' ἐπὶ τῆς Κρατητείου γραφῆς βέλτιον οὕτω, φήσειε τὶς καὶ ἐπὶ τῆς Ἀριστάρχείου δεῖν. Τοσαῦτα καὶ πρὸς Ποσειδώνιον. πολλὰ γὰρ p. 104. καὶ ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα τυγχάνει τῆς προσηκούσης διαίτης ὅσα γεωγραφικά· ὅσα δὲ φυσικώτερα,

Homerum quoque cùm de univerſis locutus eſſet Æthiopibus, ſic diviſiſſe:

---hi quà Sol cadit, & quà naſcitur, illi:

ac ſervire inſtituto ſuo, dum alterius habitatæ terræ mentionem facit, quam ignoravit Homerus. aitque ita potiùs fuiſſe ſcribendum: *--- hi quà Sol abit.---* utpote declinantem eo à meridiano. Primùm quidem Æthiopes Ægypto contermini, ipſi quoque bifariam dividuntur, cum in Aſia partim eorum ſit, partim in Africa, nihilque inter ſe invicem differant. Deinde Homerus non ideo dividit Æthiopas, aut quòd tales corporibus Indos aliquos noſſet: quos ei planè ignotos fuiſſe probabile eſt: cùm ſecundùm Eudoxeam fabulam ne Euergetes quidem Indiam, navigationemque ad eam cognitam habuerit. ſed reſpexit Homerus potiùs ad ſupra dictam à nobis diviſionem. Atque ibi etiam de Cratetis lectione pronunciavimus, nihil ad rem intereſſe utro modo legatur. Poſidonius intereſſe aliquid ſentit: potiùs tamen ſic corrigendum,

--- hi quà Sol abit. ---

Quid autem intereſt inter occidere & abire? nam tota quidem portio, quæ à meridie verſus occaſum eſt, occaſus dicitur, ſicut & horizontis ſemicirculus. quod & Aratus indicat:

Qua pater Oceanus rutili reparator Eoi
Occaſus ortuſque ſolo moderante coercet,
Et gemina alternæ miſcet divortia metæ.

Quòd ſi quis rectiùs hoc habere in Cratetis ſcriptura, dicat, etiam in Ariſtarchea eandem is dicet requiri mutationem. Atque hæc adverſus Poſidonium. Multa enim ſingulatim omnibus pertractandis ſub cenſuram revocavimus, quæ quidem ad Geographiam pertinerent. quæ autem ad naturæ contemplationem

1. ······· Καὶ εἰσάγοντα τὴν ἑτέραν οἰκουμένην) Iterpretes ita hunc locum tractavêre ut Oedipo opus ſit, ſi quis velit ſententiam elicere: Neque enim animadverterunt, quod debuêre tamen, locum eſſe mutilum. Nos verò hoc etiam amplius, quomodo vera lectio reſtitui debeat. Legendum enim Κράτητα δὲ τὸν εἰσάγοντα τὴν ἑτέραν οἰκουμένην. Id ita eſſe evincit Strabo, qui libro ſuperiore eundem poëtæ locum tractans Cratetis explicationem protulit, quæ τὴν ἑτέραν οἰκουμένην ut hic loquitur εἰσάγει. Vide locum pag. 30. in fin. Nam & Strabo ipſe lectorem mox rejicit in illum locum ἐκεῖ δὲ, inquit, καὶ περὶ τῆς γραφῆς τῆς Κρατητείου διῃτήσαμεν. *Caſaub.*

2. δουλεύειν ὑποθέσει) Δουλεύειν ὑποθέσει eleganter dicit de eo, qui ut mordicus retineat quod initio ὑπέθετο, omnia, quamvis βιαζόμενος, ſuo propoſito accommodat. Exempli gratia; Volebat Crates idque ὑπέθετο, quæcunque ait Homerus μαθηματικῶς eſſe accipienda. Itaque ut hanc ὑπόθεσιν tueretur, etiam quæ de Æthiopum diviſione à poëta dicuntur μαθηματικώτερον explicabat: quod quia videbatur difficilius, locum Homeri corrigebat, ut copioſè refert Strabo libro ſuperiore. Atque hoc eſt δουλεύειν ὑποθέσει. Vis aliud exemplum? Poſidonius exiſtimabat artes etiam mechanicas à philoſophis & ſapientibus eſſe inventas. Itaque Anacharſin figuli rotam inveniſſe cum vulgo credebat: verum quia apud Homerum, qui fuit Anacharſide antiquior, inveniebatur figuli rota, *malebat*, inquit Seneca, (Epiſt. 90.) *videri verſus falſos eſſe quàm fabulam.* Id D verò eſt δουλεύειν ὑποθέσει. [Ariſtoteles dicere ſolet θέσιν διαφυλάττειν. ut in Ethicis Nic. 1. c. 4. & in Topicis paſſim. & De cœlo lib. 3. c. 7. Aliud eſt, ſed huic affine apud eundem, δουλεύειν τῇ ἀσθενείᾳ quod de iis uſurpat, qui cum non poſſunt qui temere aliquam opinionem amplectuntur levibus rationibus inducti, quas ſatius erat omnibus modis eniti ſolvere, quam manus & errorem errori accommodare. Elegantia ſunt verba Ariſtot. lib. περὶ ἀτόμων γραμμῶν, quæ aſcribam.] *Idem.*

3. καὶ Ἄρατος ἐπισημαίνεται) Notabis quomodo difficilem Arati locum acceperit Poſidonius: de quo aliâs pluribus. Sic autem Aratus de capite Draconis loquens, ℣. 61.

Κείνη που κεφαλὴ τῇ νήχεται, ἧχί περ ἄκραι
Μίσγονται δύσιές τε καὶ ἀντολαὶ ἀλλήλῃσι.
Hoc caput hic paullum ſeſe ſubitoque recondit
Ortus ubi, atque obitus partem admiſcentur in unam.

Idem.

1. Πο-

pertinent, ea alibi ſunt excutienda, aut potius nihil curanda. multas enim habet is de cauſis diſputationes, in multis Ariſtotelem imitatur, quæ noſtri declinant ob cauſarum obſcuritatem.

Jam Polybius Europæ regiones deſcribens, veteres ſe ait miſſos facere, in eos autem inquirere velle, abs quibus illi ſunt reprehenſi, ut Dicæarchum & Eratoſthenem, qui ultimus geographiam tractarit, & Pytheam, qui multis impoſuerit. Hunc enim perhibere, totam quidem aream Britanniæ ſe non peragraſſe, ambitum autem inſulæ majorem eſſe XL. millibus: tum de Thule & iſtis locis ita narrare, neque terram ibi porrò eſſe, neque mare, neque aërem, ſed quippiam ex his concretum, pulmonis marini ſimile, in quo terra & mare ſublimia pendeant, atque univerſa, hocque eſſe quaſi vinculum univerſi, neque pedibus acceſſum, neque navibus: ac formam pulmonis ſe ipſum vidiſſe, cætera auditu percepta referre. Hæc Pytheam dicere: idque addere, inde reverſum, quidquid Europæ regionum eſt ad Oceanum, peragraſſe, à Gadibus ad Tanain uſque. Polybius autem id quoque incredibile ait eſſe, privatum hominem, eumque pauperem tantum ſpacii mari terràque obiviſſe. Eratoſthenem autem dubitantem hisne eſſet fides adhibenda, tamen quæ de Britannia, Gadibus & Hiſpania dicuntur, credidiſſe. multo autem (inquit Polybius) præſtabat Meſſenio credere, quàm Pytheæ. Ille enim tantùm unam in regionem Panchæam ſe navigaſſe ait: hic ſeptentrionalem Europam univerſam uſque ad fines mundi perluſtraſſe dicit: quod ne Mercurio quidem dicenti crederes. interim Eratoſthenem, qui Euemerum Bergæum appellet, Pytheæ credere, atque hoc ne Dicæarcho quidem credente. Id quidem ridiculum eſt, quòd Dicæarchum profert, quaſi verò conveniat eum veluti normam ſequi, quem ipſe Polybius tot reprehenſionibus inceſſit. Dictum eſt, quàm fuerit Eratoſthenes ignarus occiduarum & ſeptentrionalium Europæ partium. Verùm huic quidem & Dicæarcho danda eſt venia, qui loca iſta non inſpexerunt. Polybio autem & Poſidonio quis ignoſcat? Atqui is eſt Polybius, qui, quæ de horum locorum diſtantiis & aliis multis pronunciat, omnino ab opinione profecta ait: cùm ne in his quidem, in quibus illos reprehendit, vitio careat.

A ἐπισκεπτέον ἐν ἄλλοις, ἢ οὐδὲ φροντιστέον· πολὺ γάρ ἐστι τὸ αἰτιολογικὸν παρ' αὐτῷ, καὶ τὸ Ἀριστοτελίζον· ὅπερ ἐκκλίνουσιν οἱ ἡμέτεροι διὰ τὴν ἐπίκρυψιν τῶν αἰτιῶν·

1 Πολύβιος δὲ τὴν Εὐρώπην χωρογραφῶν, τοὺς μὲν ἀρχαίους ἐᾶν φησι, τοὺς δ' ἐκείνους ἐλέγχοντας ἐξετάζειν Δικαίαρχόν τε καὶ Ἐρατοσθένη τὸν τελευταῖον πραγματευσάμενον περὶ τῆς γεωγραφίας, καὶ Πυθέαν, ὑφ' οὗ παρακρουσθῆναι πολλούς· ὅλην μὲν τὴν Βρεττανικὴν ἐμβατὸν ἐπελθεῖν φάσκοντος, τὸν δὲ περίμετρον πλειόνων τεττάρων μυριάδων ἀποδόντος τῆς νήσου· προσιστορήσαντος δὲ καὶ τὰ περὶ τῆς Θούλης καὶ τῶν τόπων ἐκείνων, ἐν οἷς B οὔτε γῆ καθ' αὑτὴν ὑπῆρχεν ἔτι, οὔτε θάλαττα, οὔτ' ἀήρ, ἀλλὰ σύγκριμά τι ἐκ τούτων πλεύμονι θαλαττίῳ ἐοικός, ἐν ᾧ φησι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλατταν αἰωρεῖσθαι, καὶ τὰ σύμπαντα, καὶ τοῦτον ὡς ἂν δεσμὸν εἶναι τῶν ὅλων, μήτε πορευτὸν, μήτε πλωτὸν ὑπάρχοντα. τὸ μὲν οὖν τῷ πλεύμονι ἐοικὸς αὐτὸς ἑωρακέναι, τἄλλα δὲ λέγειν ἐξ ἀκοῆς· ταῦτα μὲν τὰ τοῦ Πυθέου· καὶ διότι ἐπανελθὼν ἐνθένδε, πᾶσαν ἐπέλθοι τὴν παρωκεανῖτιν τῆς Εὐρώπης, ἀπὸ Γαδείρων ἕως Τανάϊδος. Φησὶ δ' οὖν ὁ Πολύβιος ἄπιστον καὶ αὐτὸ τοῦτο, πῶς ἰδιώτῃ ἀνθρώπῳ, καὶ πένητι τοσαῦτα διαστήματα πλωτὰ, καὶ πορευτὰ γένοιτο; τὸν δ' Ἐρατοσθένη διαπορήσαντα εἰ χρὴ πιστεύειν τούτοις, ὅμως περί τε τῆς C Βρεττανικῆς πεπιστευκέναι καὶ τῶν κατὰ Γάδειρα καὶ τὴν Ἰβηρίαν· πολὺ δέ φησι βέλτιον τῷ Μεσσηνίῳ πιστεύειν ἢ τούτῳ. ὁ μέν τοι γε εἰς μίαν χώραν τὴν Παγχαίαν λέγει πλεῦσαι· ὁ δὲ καὶ μέχρι τῶν τοῦ κόσμου περάτων κατωπτευκέναι τὴν προσάρκτιον Εὐρώπην πᾶσαν, ἣν οὐδὲ τῷ Ἑρμῇ πιστεύσαι τις λέγοντι. Ἐρατοσθένη δὲ τὸν μὲν Εὐήμερον Βεργαῖον καλεῖν, Πυθέᾳ δὲ πιστεύειν· 2 καὶ ταῦτα δὲ, μήτε Δικαιάρχου πιστεύσαντος. Τὸ μὲν οὖν μήτε Δικαιάρχου πιστεύσαντος, γελοῖον· ὥσπερ ἐκείνῳ χρήσασθαι κανόνι προσῆκον, καθ' οὗ τοσούτους ἐλέγχους αὐτὸς προφέρεται. Ἐρατοσθένους δὲ εἴρηται ἡ περὶ τὰ ἑσπέρια καὶ τὰ ἀρκτικὰ τῆς Εὐρώπης D ἄγνοια. Ἀλλ' ἐκείνῳ μὲν καὶ Δικαιάρχῳ συγγνώμη, τοῖς μὴ κατιδοῦσι τοὺς τόπους ἐκείνους. Πολυβίῳ δὲ καὶ Ποσειδωνίῳ τίς ἂν συγγνοίη; Ἀλλὰ μὴν Πολύβιός γε ἐστιν 3 ὁ ὅλας δογματικὰς καλῶν ἀποφάσεις, ἃς ποιεῖται περὶ τῶν ἐν τούτοις τοῖς τόποις διαστημάτων, καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς, ἀλλ' οὐδ' ἐν οἷς ἐκείνους ἐλέγχει, καθαρεύων.

1. Πολύβιος δὲ) Poſt Poſidonium inquirit in Polybium. *Idem.*

2. καὶ ταῦτα δὲ, μήτε Δικαιάρχου πιστεύσαντος) Videtur his verbis Polybius ſignificare voluiſſe, Eratoſthenem virum alioqui doctiſſimum & Dicæarcho longè meliorem, hac tamen in parte Dicæarcho eſſe inferiorem quod Pytheæ fidem habuerit. Rectè ſanè Polybius: neque video quid hîc reprehendi queat. Strabo verò noſter (dicam enim quod ſentio) nimis hîc arguatur. *Idem.*

3. ὁ ὅλας δογματικὰς) Vox ὅλας eſt mihi ſuſpecta. Vetus interpres legit ὅλως. *Idem.*

p. 105. Τοῦ γοῦν Δικαιάρχου μυρίους μὲν εἰπόντος τοὺς A ἐπὶ στήλας ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου σταδίους, πλείους δὲ τούτων τοὺς ἐπὶ τὸν Ἀδρίαν μέχρι τοῦ μυχοῦ· τοῦ δ' ἐπὶ στήλας τὸ [1] μέχρι τοῦ πορθμοῦ, τρισχιλίους ἀποδόντος, ὡς γίνεσθαι τὸ λοιπὸν ἑπτακισχιλίους τὸ ἀπὸ πορθμοῦ μέχρι στηλῶν· τοὺς μὲν τρισχιλίους ἐᾶν φησὶν, εἴτ' εὖ λαμβάνονται, εἴτε μή· τοὺς δ' ἑπτακισχιλίους οὐδετέρως, οὐδὲ τὴν παραλίαν ἐμμετροῦντι, οὔτε τὴν διὰ μέσου τοῦ πελάγους. Τὴν μὲν γὰρ παραλίαν ἐοικέναι μάλιστ' ἀμβλείᾳ γωνίᾳ βεβηκυίᾳ ἐπί τε τοῦ πορθμοῦ καὶ τῶν στηλῶν, κορυφὴν δ' ἐχούσῃ Νάρβωνα· ὥστε συνίστασθαι τρίγωνον βάσιν ἔχον τὴν διὰ τοῦ πελάγους εὐθεῖαν, πλευρὰς δὲ [2] τὰς τὴν γωνίαν B ποιούσας τὴν λεχθεῖσαν· ὧν ἡ μὲν ἀπὸ τοῦ πορθμοῦ μέχρι Νάρβωνος, μυρίων ἐστὶ καὶ πλειόνων ἢ διακοσίων ἐπὶ τοῖς χιλίοις· ἡ δὲ λοιπὴ μικρῷ λοιπὸν ἐλαττόνων ἢ ὀκτακισχιλίων· καὶ τὸ πλεῖστον μὲν διάστημα ἀπὸ τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τὴν Λιβύην ὁμολογεῖσθαι κατὰ τὸ Τυρρηνικὸν πέλαγος σταδίων οὐ πλειόνων ἢ τρισχιλίων· κατὰ τὸ Σαρδόνιον δὲ λαμβάνειν συναγωγήν. ἀλλ' ἔστω φησὶ καὶ ἐκεῖνο τρισχιλίων· προσειλήφθω δ' ἐπὶ τούτοις δισχιλίων σταδίων, τὸ τοῦ κόλπου βάθος τὸ κατὰ Νάρβωνα, ὡς ἂν κάθετος ἀπὸ τῆς κορυφῆς ἐπὶ τὴν βάσιν τοῦ ἀμβλυγωνίου· δῆλον οὖν φησὶν [3] ἐκ τῆς παιδικῆς μετρήσεως, ὅτι ἡ σύμπασα παραλία ἡ C ἀπὸ τοῦ πορθμοῦ ἐπὶ στήλας ἔγγιστα ὑπερέχει τῆς διὰ τοῦ πελάγους εὐθείας, πεντακοσίοις σταδίοις· προστεθέντων δὲ τῶν ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου ἐπὶ τὸν πορθμὸν τρισχιλίων, οἱ σύμπαντες ἔσονται στάδιοι, αὐτοὶ ἐπ' εὐθείας, πλείους ἢ διπλάσιον ὧν Δικαίαρχος εἶπε· πλείους δὲ τούτων τοὺς ἐπὶ τὸν μυχὸν τὸν Ἀδριατικὸν δεήσει φησὶ τιθέναι κατ' ἐκεῖνον. Ἀλλ' ὦ φίλε Πολύβιε φαίη τις ἄν, ὥσπερ τούτου τοῦ ψεύσματος ἐναργῆ παρίστησι τὸν ἔλεγχον ἡ πεῖρα [4] ἐξ αὐτῶν ὧν εἴρηκας αὐτὸς, εἰς μὲν Λευκάδα ἐκ Πελοποννήσου ἑπτακοσίους. ἐντεῦθεν δὲ τοὺς ἴσους εἰς Κέρκυραν, καὶ πάλιν ἐντεῦθεν εἰς τὰ Κε- D ραύνια τοὺς ἴσους, καὶ ἐν δεξιᾷ εἰς τὴν Ἰαπυγίαν· ἀπὸ δὲ τῶν Κεραυνίων τὴν Ἰλλυρικὴν παραλίαν σταδίων ἑξακισχιλίων ἑκατὸν πεντήκοντα· οὕτως κἀκεῖνα ψεύσματά ἐστιν ἀμφότερα, καὶ ὃ Δικαίαρχος εἶπε, τὸ ἀπὸ πορθμοῦ ἐπὶ στήλας εἶναι σταδίων ἑπτακισχιλίων, καὶ ὃ σὺ δοκεῖς ἀποδεῖξαι· Ὁμολογοῦσι γὰρ οἱ πλεῖστοι λέγοντες τὸ διὰ πελάγους μυρίων εἶναι καὶ δισχιλίων· συμφωνεῖ δὲ τοῦ

Cùm enim Dicæarchus à Peloponneſo ad columnas ſtadia numeret CCIↃↃ, his plura uſque ad intimum Adriatici ſinus receſſum, à columnis ad fretum, IIICIↃ, ut fiant de cætero à freto uſque ad columnas ſtadiorum ſeptem millia: Polybius ait, de tribus millibus ſe non diſputare, verene an falsò ponantur: ſed ſeptem millia, neque maritimæ oræ menſuræ, neque per medium pelagus ductæ lineæ reſpondere. nam oram maritimam eſſe apprimè ſimilem angulo obtuſo, freto & columnis inſiſtenti, cujus vertex ſit Narbo: ita ut conſtituatur triangulus, cujus baſis ſit recta linea per altum ducta mare, latera, quæ dictum includunt angulum: quorum quod à freto eſt Narbonem uſque, ſtadia habet CCIↃↃ CIↃ CC, & amplius: alterum paulo minùs eſt octo ſtadiorum millibus. ac longiſſimum quidem ab Europa ad Africam intervallum ſecundùm mare Tyrrhenum in confeſſo haberi non amplius ter mille ſtadiis; minùs fieri autem in Sardoo mari. Verùm eſto (inquit) etiam hoc tantundem, & adjiciantur duo alia millia, profunditas ſinus apud Narbonem, tanquam perpendicularis à vertice ad baſin obtuſi anguli trianguli: Conſtat ergo (inquit) ex dimenſione, quòd totam maritimam oram à freto uſque ad columnas proximè excedit rectam per pelagus ductam, ſtadiis IↃ. quibus ſi addantur tria millia, quæ ſunt à Peloponneſo ad fretum, erunt in univerſum ſtadia rectæ unius plura quàm duplum, eorum quæ Dicæarchus aſſignavit: & ſecundùm eundem plura his oportebit ponere ea, quæ ſunt ad intimum ſinus Adriatici. Verum mi Polybi (dixerit aliquis) quemadmodum hoc mendacium evidenter refellit experientia, his ipſis quæ tute tradidiſti, à Peloponneſo ad Leucadem eſſe ſtadia IↃↃↃ, inde totidem ad Corcyram, totidemque rurſus hinc ad montes Ceraunios, & in dextra ad Japygiam, à Ceraunìis autem oram Illyrici IↃↃ CIↃ CL: ita utrumque falſum eſt, & quod Dicæarchus à freto ad columnas ponit ſpacium VII CIↃ ſtadiorum, & quod tu videris tibi demonſtrare. Plurimi enim in hoc conſentiunt, per pelagus eſſe XII millium. atque hoc etiam cum eo concordat, quod de

1. Μέχρι τοῦ πορθμοῦ) Intellige fretum Siculum, non Gaditanum. *Idem.*

2. τὰς τὴν τριγωνίαν ποιούσας) Melius liber Steph. ex codicibus antiquis γωνίαν. *Idem.*

3. ἐκ τῆς παιδικῆς μετρήσεως) Fortaſſe, ἐκ τῆς δὲ τῆς μετρίσεως. Nam quid eſt παιδικὴ μέτρησις? *Idem.*

4. ἐξ αὐτῶν ὧν εἴρηκας αὐτός) Locus depravatus ac mutilus: nec quicquam opis afferunt ſcripti. *Idem.*

1. Περὶ

terræ habitatæ longitudine pronunciatum eſt. Ajunt enim eam potiſſimùm eſſe ſtadiorum IↃↃↃ CCIↃↃ CCIↃↃ: hujus occidua portio, quæ eſt ab Iſſico ſinu verſus Hiſpaniæ extrema maximè occidua, paulo minus eſt XXX. millibus. Sic autem colligunt: à ſinu Iſſico uſque ad Rhodiam, IↃↃ. inde uſque ad Salmonium Cretæ orientale promontorium, CIↃ, ipſius Cretæ longitudo major duobus millibus uſque ad Criu metopon: inde ad Pachynum Siciliæ IV CIↃ IↃ. à Pachyno ad fretum CIↃ & amplius à freto uſque ad columnas intercapedinem CCIↃↃ CIↃ CIↃ CIↃ. à columnis ad extrema Sacri promontorii Hiſpaniæ ad tria millia. Sed & perpendicularis 2 non 3 rectè ſumta eſt; ſiquidem Narbo ferè in eodem jacet parallelo, in quo Maſſilia, atque hæc in eodem cum Byzantio, ut etiam Hipparchus credidit: præterea autem linea per pelagus in eodem eſt cum eo, qui per fretum tranſit & Rhodiam, & à Rhodia ad Byzantium, cùm ſub eodem meridiano collocantur, ſtadia ſunt, ut tradiderunt, circiter IↃↃ. totidem enim debent tribui perpendiculari dictæ ſtadia. Quoniam autem etiam maximum trajectum hujus pelagi ab Europa ad Africam IↃↃ circiter ſtadiorum dicunt ab intimo ſinus Adriatici receſſu: videtur mihi hoc falſo dictum, aut Africam valdè verſus ſeptentrionem inclinare ea parte, & ad parallelum columnarum ſe adjungere. Id quoque non bene dicitur, iſtam perpendicularem prope Sardiniam deſinere: non enim vicinior, ſed multo occidentalior eſt iſte trajectus quàm ſit Sardinia, quippe qui ferè totum unà cum Sardoo mari Liguſticum mare occupet. Longitudines etiam oræ maritimæ auctæ ſunt, quanquam non adeò. Secundùm hæc Polybius

A καὶ τῇ ἀποφάσει τῇ περὶ τοῦ μήκους τῆς οἰκουμένης· μάλιστα γάρ εἶναι φασὶ μυριάδων ἑπτά· τούτου δὲ p. 106. τὸ ἑσπέριον τμῆμα τὸ ἀπὸ τοῦ Ἰσσικοῦ κόλπου μέχρι τῶν ἄκρων τῆς Ἰβηρίας, ἅπερ δυσμικώτερά ἐστι, μικρὸν ἀπολείπειν τῶν τρισμυρίων· συντιθέασι δ᾽ οὕτως· ἀπὸ μὲν τοῦ Ἰσσικοῦ κόλπου μέχρι τῆς Ῥοδίας, πεντακισχιλίους· ἐνθένδ᾽ ἐπὶ Σαλμώνιον τῆς Κρήτης, ὅπερ ἐστὶ τὸ ἑῷον ἄκρον, χιλίους· αὐτῆς δὲ τῆς Κρήτης μῆκος πλείους ἢ δισχιλίους ἐπὶ Κριοῦ μέτωπον· ἐντεῦθεν δ᾽ ἐπὶ Πάχυνον τῆς Σικελίας τετρακισχιλίους καὶ πεντακοσίους, καὶ ἀπὸ Παχύνου ἐπὶ πορθμὸν πλείους ἢ χιλίους· εἶτα τὸ δίαρμα τὸ ἐπὶ στήλας ἀπὸ πορθμοῦ μυρίους B τρισχιλίους· ἀπὸ στηλῶν δὲ ἐπὶ τὰ τελευταῖα τοῦ ἱεροῦ ἀκρωτηρίου τῆς Ἰβηρίας [1] περὶ τρισχιλίους· [3] καὶ ἡ κάθετος δὲ οὐ καλῶς εἴληπται· εἴπερ ἡ μὲν Ναρβὼν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου ἵδρυται σχεδόν τι τῷ διὰ Μασσαλίας, αὕτη δὲ τῷ διὰ Βυζαντίου, καθάπερ καὶ Ἵππαρχος πείθεται· ἡ δὲ διὰ τοῦ πελάγους ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐστὶ τῷ διὰ πορθμοῦ καὶ τῆς Ῥοδίας· ἀπὸ δὲ τῆς Ῥοδίας εἰς Βυζάντιον ὡς ἂν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μεσημβρινοῦ κειμένων ἀμφοῖν, περὶ πεντακισχιλίους, ὡς εἰρήκασι, σταδίους· τοσοῦτοι γὰρ ἂν εἶεν καὶ οἱ τῆς εἰρημένης καθέτου· Ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ μέγιστον δίαρμα τοῦ πελάγους τούτου τὸ ἀπὸ τῆς Εὐρώπης, ἐπὶ τὴν Λιβύην πεντακισχιλίων που C σταδίων λέγουσιν [4] ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ Ἀδριατικοῦ κόλπου, δοκεῖ μοι πεπλανημένως λέγεσθαι τοῦτο, ἢ πολὺ τὴν Λιβύην κατὰ τοῦτο τὸ μέρος προσνεύειν ἐπὶ τὴν ἄρκτον, καὶ συνάπτειν τῷ διὰ τῶν στηλῶν παραλλήλῳ· Καὶ τοῦτο οὐκ εὖ λέγεται, τὸ, πλησίον τῆς Σαρδόνος τὴν λεχθεῖσαν κάθετον τελευτᾷν· οὐ γὰρ παραπλήσιον, ἀλλὰ πολὺ δυσμικώτερον εἶναι τὸ δίαρμα τοῦτο τῆς Σαρδόνος, ὅλον σχεδόν τι ἀπολαμβάνον ἐν τῷ μεταξὺ πρὸς τῷ Σαρδονίῳ τὸ Λιγυστικὸν πέλαγος· καὶ τῆς παραλίας δὲ τὰ μήκη πεπλεόνασται· πλὴν οὐκ ἐπὶ τοσοῦτόν γε· Ἑξῆς δὲ τὰ τοῦ

1. Περὶ τρισχιλίους) Germanicæ editiones ἐπὶ habent pro περί. Eum errorem paſſim in iis editionibus reperies. Libro quidem primo pluſquam vigeſies. Manavit hîc error ex non intellectis notis Aldini codicis pro περὶ, & pro ἐπὶ. *Idem.*

2. Non rectè.) Οὐ καλῶς. perſpicuum, & interpres rectè. Nam corrector mendam οὐκ ἄλλως ſecutus, voluit videri diligens. Paulo pòſt, Γαλατικοῦ κόλπου legebatur, ubi Ἀδριατικοῦ ſecutus ſuperiora repoſui. non tamen non obſervavi infrà etiam aliquoties Γαλατικοῦ legi. *Xylander.*

3. καὶ ἡ κάθετος δὲ οὐκ ἄλλως εἴληπται) Imo οὐ καλῶς: & ita legendum cum interpretibus. *Caſaub.*

4. ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ Ἀδριατικοῦ κόλπου) Erraverunt hoc loco operæ noſtræ, Xylandri editionem ſecutæ. Nam quum Aldi codex itemque prior editio Germanica, nec non manu exarati, codices omnes habeant Γαλατικοῦ non Ἀδριατικοῦ: Xylandro tamen ita placuit hunc locum non emendare, ſed deprava- D re: quod profectò factum nimis confidenter. Nos vero ita religioſi hac in parte fuimus, ut ne certiſſimas quidem emendationes in contextum recipere auſi ſimus, ubi videbatur lectio, quam interpres ſecutus eſſet, poſſe ulla ratione tolerari. Legendum igitur ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ Γαλατικοῦ κόλπου: quam lectionem præter omnium codicum conſenſum, confirmant ſimiles loci hoc ipſo libro. Paullò poſt οἵ τε πλέοντες τὸ μέγιστον δίαρμα ἀπὸ τῆς Κελτικῆς ἐπὶ τὴν Λιβύην εἶναι τὸ ἀπὸ τοῦ Γαλατικοῦ κόλπου σταδίων πεντακισχιλίων. Iterum mox in deſcriptione maris Mediterranei πλάτος δὲ τὸ μέγιστον ὅσον πεντακισχιλίων σταδίων τὸ ἀπὸ τοῦ Γαλατικοῦ κόλπου μεταξὺ Μασσαλίας καὶ Ναρβῶνος ἐπὶ τὴν κατ᾽ ἀντικρὺ Λιβύην. Xylandrum fefellit, quod paullò antè videret fieri ſinus Adriatici mentionem: verùm id nihil ad rem. Neque hoc refertur ut reprehendatur: ſed utitur hoc argumento adverſus Polybii ſuperiorem diſputationem. *Idem.*

Ἐρατοσθένους ἐπανορθοῖ, τὰ μὲν εὖ, τὰ δὲ χεῖρον A λέγων ἢ ἐκεῖνος. Ἐξ Ἰθάκης μὲν γὰρ εἰς Κέρκυραν τριακοσίους εἰπόντος, πλείους φησὶν εἶναι τῶν ἐννακοσίων· ἐξ Ἐπιδάμνου δὲ εἰς Θεσσαλονίκειαν ἐννακοσίους ἀποδόντος, πλείους τῶν δισχιλίων φησί· ταῦτα μὲν εὖ. Ἀπὸ δὲ Μασσαλίας ἐπὶ στήλας λέγοντος ἑπτακισχιλίους, ἀπὸ δὲ Πυρήνης ἑξακισχιλίους, αὐτὸς λέγει χεῖρον πλείους ἢ ἐννακισχιλίους τοὺς ἀπὸ Μασσαλίας, ἀπὸ δὲ Πυρήνης μικρὸν ἐλάττους ἢ ὀκτακισχιλίους· ἐγγυτέρω γὰρ τῆς ἀληθείας ἐκεῖνος εἴρηκεν. Οἱ γὰρ νῦν ὁμολογοῦσιν εἴ τις τὰς τῶν ὁδῶν ἀνωμαλίας ὑποτέμνοιτο, [1] μὴ μείζω τῶν ὀκτακισχιλίων σταδίων εἶναι τὸ μῆκος τὴν σύμπασαν Ἰβηρίαν, ἀπὸ Πυρήνης ἕως B
p. 107. τῆς ἑσπερίου πλευρᾶς. Ὁ δ' αὐτὸν τὸν Τάγον ποταμὸν, [2] ὀκτακισχιλίων σταδίων τίθησι τὸ μῆκος ἀπὸ τῆς πηγῆς μέχρι τῶν ἐκβολῶν· οὐ δήπου τὸ σὺν τοῖς σκολιώμασιν, (οὐ γὰρ γεωγραφικὸν τοῦτο,) ἀλλ' ἐπ' εὐθείας λέγων· καίτοι γε ἀπὸ Πυρήνης αἱ τοῦ Τάγου πηγαὶ πλέον διέχουσιν ἢ χιλίους σταδίους. Πάλιν δὲ τοῦτο μὲν ὀρθῶς ἀποφαίνεται, ὅτι ἀγνοεῖ τὰ Ἰβηρικὰ ὁ Ἐρατοσθένης, καὶ διότι περὶ αὐτῆς ἔσθ' ὅπου τὰ μαχόμενα ἀποφαίνεται· ὅς γε μέχρι Γαδείρων ὑπὸ Γαλατῶν περιοικεῖσθαι [3] φήσας ἔξωθεν αὐτῆς εἴ γε τὰ πρὸς δύσιν τῆς Εὐρώπης μέχρι Γαδείρων ἔχουσιν ἐκεῖνοι· [4] τούτων οὖν ἐκλαθόμενος C [5] κατὰ τὴν τῆς Ἰβηρίας περίοδον, τῶν Γαλατῶν οὐδαμοῦ μέμνηται [6] τὸ μῆκος τῆς Εὐρώπης ὅτι ἔλαττόν ἐστι τοῦ συναμφοῖν τῆς τε Λιβύης καὶ τῆς Ἀσίας ἐκθεὶς, οὐκ ὀρθῶς τὴν σύγκρισιν ποιεῖται· τὸ μὲν γὰρ στόμα τὸ κατὰ στήλας φησὶν, ὅτι κατὰ τὴν ἰσημερινὴν δύσιν ἐστίν· ὁ δὲ Τάναϊς ῥεῖ ἀπὸ θερινῆς ἀνατολῆς· ἐλαττοῦται δὴ τῶν συναμφοῖν μήκους, τοῦ μεταξὺ τῆς θερινῆς ἀνατολῆς καὶ τῆς ἰσημερινῆς· τοῦτο γὰρ ἡ Ἀσία προλαμβάνει πρὸς τὴν ἰσημερινὴν ἀνατολὴν τοῦ πρὸς τὰς ἄρκτους ἡμικυκλίου· Χωρὶς γὰρ τοῦ περισκελοῦς ἐν πράγμασιν εὐαποδότοις, καὶ ψεῦδός ἐστι τὸ, ἀπὸ θερινῆς ἀνατολῆς τὸν Τάναϊν D ῥεῖν· ἅπαντες γὰρ οἱ ἔμπειροι τῶν τόπων, ἀπὸ τῶν ἄρκτων ῥεῖν φασὶν εἰς τὴν Μαιῶτιν, ὥστε

A Eratoſthenis dicta corrigit, quædam rectè, quædam illo deteriùs dicens. Cùm enim is ab Ithaca Corcyram uſque ccc ſtadia metiatur, ampliùs ıↄccc iſte ponit: & cùm ab Epidamno Theſſalonicam ſtadia numeret ıↄccc, corrector plura duobus millibus perhibet rectè hæc. Sed cùm idem à Maſſilia ad columnas ponat vıı cıↄ, à Pyrene ıↄↄ cıↄ, Polybius falſiùs ait à Maſſilia amplius eſſe ıx cıↄ, à Pyrena paulo pauciora octo millibus. Qui enim hodie iſta tractant, inter eos convenit, ſi quis itinerum inæqualitates demat, totius Hiſpaniæ B longitudinem à Pyrena uſque ad occiduum latus non excedere octo ſtadiorum millia. Ipſe autem Tago fluvio à fontibus uſque ad oſtia tantundem aſſignat: non ſcilicet obliquitatum habita ratione, quod geographicum non eſt, ſed rectam lineam intelligens: atqui fontes Tagi à Pyrena ampliùs cıↄ ſtadiis abſunt. Rurſus hoc quoque verè pronunciat, Eratoſthenem eſſe rerum Hiſpanicarum ignarum, qui uſque ad Gades in ora Hiſpaniam à Gallis incoli dicens (ſiquidem Galli occidua Europæ uſque ad Gades incolunt) horum oblitus, in Hiſpaniæ deſcribendo circuitu nullam facit Gal- C lorum mentionem. Idem longitudinem Europæ minorem conjunctim & Africæ & Aſiæ longitudine exponens, comparationem non rectè inſtituit: nam fauces quæ ad columnas ſunt, ait eſſe verſus occaſum æquinoctialem, Tanaim autem fluere ab æſtivo ortu: utraque igitur conjuncta longitudine minorem eſſe eo ſpacio, quod eſt inter æquinoctialem & æſtivum ortum: id enim ſpacium ad æquinoctialem ortum aſſumere Aſiam ad ſeptentrionalem ſemicirculum. Etenim præterquam quòd in rebus, quæ explicatus habent faciles, ſe moroſum præbet, falſum eſt Tanain ab or- D tu æſtivo fluere: quicunque enim locorum periti ſunt, eum à ſeptentrione ajunt defluere in Mæotidem: ita

1. μὴ μείζω τῶν ὀκτακισχιλίων σταδίων εἶναι τό μῆκος τὴν σύμπασαν Ἰβηρίαν) Tam facile nobis fuit jampridem hunc locum emendare ex aliis ejuſdem auctoris locis, quàm facilè fuit interpretibus labi atque errare cum vulgatis codicibus. Legendum enim eſſe ἑξακισχιλίων non ὀκτακισχιλίων non dubitabis ſi vel initium libri tertii conſulueris. Atque ita legi in tribus codicibus antiquis, teſtatur Henrici Stephani liber. *Idem.*

2. Ὀκτακισχιλίων σταδίων τίθησι τὸ μῆκος) Inſignis ſanè hic Polybii error, ſiquidem ὀκτακισχιλίων ſcripſit. neque aliter tamen libri manu exarati. *Idem.*

3. φήσας ἔξωθεν αὐτῆς) Locus eſt depravatus. Legebam αὐτήν. Sed malo ut in quibuſdam ſcriptis τὸ ἔξωθεν αὐτῆς. *Idem.*

4. τούτων οὖν ἐκλαθόμενος) Vel οὖν legendum non οὐκ ut vulgò: vel omnino tollenda hæc vocula ut in quibuſdam ſcriptis libris. *Idem.*

5. κατὰ τὴν τῆς Ἰβηρίας περίοδον) Magis uſitate dixiſſet περιήγησιν, vel περιοδείαν ut infra, ἐν τῇ τῆς Λιβύης περιοδείᾳ. *Idem.*

6. τὸ μῆκος τῆς Εὐρώπης) Novæ diſputationis initium. An autem hæc ad Eratoſthenem an, ad Polybium pertinent? Polybium, opinor. Lego verò Καὶ τὸ μῆκος δὲ τῆς. *Idem.*

ut oſtia fluvii, & oſtium Mæotidis, ac ipſe, quantum ejus notum eſt, fluvius in eodem ſint meridiano. Quidam relatu indigna perhibuerunt, alii eum oriri à locis Iſtro vicinis, & ab occaſu fluere, non animadverſo interea loci Tyram, Boryſthenem, & Hypanim magna flumina in Pontum deflure, alterum juxta Iſtrum, alterum juxta Tanain, æqualibus ſpaciis meantes. Et cùm neque Tyræ fontes viſi ſint, neque Boryſthenis, neque Hypanis, multo magis ignotæ erunt partes eorum ſeptentrionales: adeò ut quæ per eos Tanain ad Mæotidem deducit, ac deinde ad eam revertitur (nam oſtia perſpicuè in ſeptentrionalibus paludibus partibus monſtrantur, iiſque maximè orientalibus) falſa eſt quædam, & nihil concludens ratio. Non minùs ineptum & hoc eſt quod & ipſum dicitur à nonnullis, Tanain per Caucaſum labi verſus ſeptentrionem, inde ad Mæotidem reverti. Ab ortu quidem nemo eum fluere dixit: hac enim ratione non adverſus Nilo iret, & quodam modo è regione ad lineam, quod de eo elegantiores auctores affirmant, ut quaſi in eodem meridiano utriuſque fluminis defluxus intelligeretur. Præterea longitudinis terræ habitatæ menſura concipitur in linea, quæ æquinoctialis eſt parallelus, ipſa terra in longum hoc modo porrecta: quare etiam ſingularum continentis partium longitudo ſic eſt ſumenda, ſita inter duos meridianos: & menſuræ longitudinum ſunt ſtadiorum certi numeri deſcriptiones, quas venamur, vel ipſas longitudines peragrando, vel parallela earum itinera atque trajectus. At ille hoc omiſſo modo, novum introducit, inter ortum æſtivum & æquinoctialem, adſcito ſemicirculi ſeptentrionalis ſegmento. Atqui ad res immutabiles nemo normas & menſuras adhibuerit mutabiles, neque iis quæ ſubinde aliter aliterque habere poſſunt, utatur in iis tractandis quæ per ſe ſunt, neque varietatem admittunt. Cæterùm longitudo immutabilis eſt, ac per ſe intelligitur: contrà æquinoctialis ortus & interitus, itemque hybernus & æſtivus, non per ſe, ſed noſtri reſpectu: & nobis hinc inde proficiſcentibus, aliâs alio loco ortibus occaſibuſque cum æquinoctialibus tum tropicis obtingunt,

A τὰ στόματα τοῦ ποταμοῦ, καὶ τὸ τῆς Μαιώτιδος, καὶ αὐτὸν τὸν ποταμὸν ἐφ' ὅσον γνώριμός ἐστιν, ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μεσημβρινοῦ κεῖσθαι. Οὐκ ἄξιον δὲ λόγου τινὲς εἶπον, [1] οἱ μὲν ἀπὸ τῶν κατὰ τὸν Ἴστρον τόπων αὐτὸν τὰς ἀρχὰς ἔχειν, καὶ ἀπὸ τῆς ἑσπέρας· οὐκ ἐνθυμηθέντες ὡς μεταξὺ ὅ Τύρας, καὶ Βορυσθένης καὶ Ὕπανις μεγάλοι ποταμοὶ ῥέουσιν εἰς τὸν Πόντον· ὁ μὲν τῷ Ἴστρῳ παράλληλος, ὁ δὲ τῷ Ταναΐδι· οὔτε δὲ τοῦ Τύρα τῶν πηγῶν κατωπτευμένων, οὐδὲ τοῦ Βορυσθένους, οὐδὲ τοῦ Ὑπάνιος, πολὺ ἂν εἴη ἀγνωστότερα τὰ ἐκείνων ἀρκτικώτερα· ὥσθ' ὁ δι' ἐκείνων ἄγων ἐπὶ τὴν Μαιῶτιν τὸν Τάναϊν,
B εἶτ' ἐπιστρέφων ἐπ' αὐτὴν, (αἱ γὰρ ἐκβολαὶ φανερῶς ἐν τοῖς προσαρκτίοις μέρεσι τῆς λίμνης δείκνυνται, καὶ τούτοις ἑωθινωτάτοις) πλαστὸς ἄν τις εἴη καὶ ἀπέραντος λόγος. ὡς δ' αὔτως ἀπέραντος καὶ ὁ διὰ τοῦ Καυκάσου πρὸς ἄρκτον φήσας ῥεῖν, εἶτ' ἐπιστρέφειν εἰς τὴν Μαιῶτιν· [2] εἴρηται γὰρ καὶ τοῦτο. Ἀπὸ μέντοι τῆς ἀνατολῆς οὐδεὶς εἴρηκε τὴν ῥύσιν· καὶ γὰρ εἰ ἔρρει οὕτως, οὐκ ἂν ὑπεναντίως τῷ Νείλῳ, καὶ τρόπον τινὰ κατὰ διάμετρον ῥεῖν αὐτὸν ἀπεφαίνοντο οἱ χαριέστεροι, [3] ὡς ἂν ἐπὶ τὰ τοῦ μεσημβρινοῦ παρακειμένου τινὸς τῆς ῥύσεως οὔσης ἑκατέρῳ ποταμῷ. Ἡ τε τοῦ μή- p. 108.
C κους τῆς οἰκουμένης μέτρησις, κατὰ παραλλήλου τῷ ἰσημερινῷ ἐστιν, ἐπειδὴ καὶ αὐτὴ ἐπὶ μῆκος οὕτως ἐκτέταται, ὥστε καὶ τῶν ἠπείρων ἑκάστης οὕτω δὴ λαμβάνειν τὸ μῆκος μεταξὺ μεσημβρινῶν δυοῖν κειμένον. Τά τε μέτρα τῶν μήκων σταδιασμοί εἰσιν, οὓς θηρεύομεν, ἢ δι' αὐτῶν ἐκείνων ἰόντες, ἢ τῶν παραλλήλων ὁδῶν, ἢ πόρων. Ὁ δὲ τοῦτον ἀφεὶς τὸν τρόπον καινὸν εἰσάγει τὸν μεταξὺ τῆς τεθερινῆς ἀνατολῆς, καὶ τῆς ἰσημερινῆς τμήματι τοῦ ἀρκτικοῦ ἡμικυκλίου. Πρὸς δὲ τὰ ἀμετάπτωτα, οὐδεὶς κανόσι καὶ μέτροις χρῆται τοῖς μεταπτώτοις, οὐδὲ τοῖς κατ' ἄλλην καὶ ἄλλην σχέσιν λε-
D γομένοις πρὸς τὰ καθ' αὑτὰ, καὶ διαφορὰν οὐκ ἔχοντα. Τὸ μὲν οὖν μῆκος ἀμετάπτωτον, καὶ καθ' αὑτὸ λέγεται· ἀνατολὴ δ' ἰσημερινὴ καὶ δύσις, ὡς δ' αὔτως χειμερινή τε καὶ θερινὴ, οὐ καθ' αὑτὴν, ἀλλὰ πρὸς ἡμᾶς· ἡμῶν δ' ἄλλοτ' ἄλλῃ μεταχωρούντων, ἄλλοτ' ἄλλοι τόποι καὶ δύσεων εἰσὶ, καὶ ἀνατολῶν ἰσημερινῶν τε καὶ τροπικῶν·

1. *οἱ μὲν ἀπὸ τῶν κατὰ τὸν Ἴστρον τόπων*) Vide lib. XI. pag. 493. Notabis *οἱ μὲν* non ſequente *οἱ δὲ*. quod non caret exemplo. At in libro ſoceri, ex tribus antiquis codicibus hic locus ſic legebatur *οὐκ ἄξιον δὲ λόγου οἵτινες εἶπον ἀπὸ τῶν* ſublatis vocibus *οἱ μέν*. quàm lectionem veram puto. *Caſaub.*

2. *εἴρηται γὰρ καὶ τοῦτο*) Atque ita multi cenſuerunt, ut Theophanes Mitylenæus hiſtoricus, & Dionyſius Periegetes. Vide ad lib. XI. *Idem.*

3. *Ὡς ἂν ἐπὶ τὰ τοῦ μεσ.*) Scribe cum vett. *ἐπὶ ταυτοῦ.* *Idem.*

τὸ δὲ μῆκος μένει ταυτὸν τῆς ἠπείρου. Τάναϊν A μὲν οὖν καὶ Νεῖλον οὐκ ἄτοπον πέρας ποιεῖσθαι, θερινὴν δ' ἀνατολὴν ἢ ἰσημερινὴν καινόν. Προπεπτωκυίας δὲ τῆς Εὐρώπης ἄκραις πλείοσι, βέλτιον μὲν οὗτος εἴρηκεν Ἐρατοσθένους περὶ αὐτῶν, οὔπω δὲ ἱκανῶς. Ἐκεῖνος μὲν γὰρ τρεῖς ἔφη· τὴν ἐπὶ τὰς στήλας καθήκουσαν, ἐφ' ἧς ἡ Ἰβηρία· καὶ τὴν ἐπὶ τὸν πορθμὸν, ἐφ' ἧς ἡ Ἰταλία· καὶ τρίτην τὴν κατὰ Μαλέας, ἐφ' ἧς τὰ μεταξὺ τοῦ Ἀδρίου, καὶ τοῦ Εὐξείνου, πάντ' ἔθνη, καὶ τοῦ Τανάϊδος. Οὗτος δὲ τὰς μὲν δύο τὰς πρώτας ὁμοίως ἐκτίθεται· τρίτην δὲ τὴν κατὰ Μαλέαν, καὶ Σούνιον ἐφ' ἧς ἡ Ἑλλὰς πᾶσα καὶ ἡ Ἰλλυρὶς καὶ τῆς Θρᾴκης τι- B νά· τετάρτην δὲ τὴν κατὰ τὴν Θρᾳκίαν χερρόνησον, ἐφ' ἧς τὰ κατὰ τὸν Σηστὸν καὶ Ἄβυδον στενά· ἔχουσι δ' αὐτὴν Θρᾷκες· πέμπτην δὲ τὴν κατὰ τὸν Κιμμερικὸν βόσπορον καὶ τὸ στόμα τῆς Μαιώτιδος. Τὰς μὲν οὖν δύο τὰς πρώτας δοτέον (ἁπλοῖς γὰρ ἤσι περιλαμβάνονται κόλποις) ἡ μὲν τῷ μεταξὺ τῆς Κάλπης καὶ τοῦ ἱεροῦ ἀκρωτηρίου ἐν ᾧ τὰ Γάδειρα· καὶ τῷ μεταξὺ στηλῶν, καὶ τῆς Σικελίας πελάγει· ἡ δὲ τούτῳ τε καὶ τῷ Ἀδρίᾳ· p. 109. καίτοι ἥγε τῶν Ἰαπύγων ἄκρα παρεμπίπτουσα, καὶ τὴν Ἰταλίαν δικόρυφον ποιοῦσα ἔχει τινὰ ἀντέμφασιν· αἱ λοιπαὶ δ' ἔτι ἐναργέστερον ποικίλαι C καὶ πολυμερεῖς οὖσαι, ζητοῦσιν ἄλλην διαίρεσιν. Ὡς δ' αὕτως ἔχει καὶ ἡ εἰς ἓξ διαίρεσις τὴν ὁμοίαν ἔνστασιν ἀκολούθως ταῖς ἄκραις διειλημμένη· ποιησόμεθα δ' ἡμεῖς ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα τὴν προσήκουσαν ἐπανόρθωσιν καὶ τούτων, καὶ τῶν ἄλλων ὅσα ἔν τε τῇ Εὐρώπῃ διημάρτηται, καὶ ἐν τῇ τῆς Λιβύης περιοδίᾳ. Νῦν δ' ἀρκείσθω ταῦτα λεχθέντα πρὸς τοὺς πρὸ ἡμῶν, οὕσους ᾠήθημεν ἱκανοὺς εἶναι παρατεθέντας ἐκμαρτυρεῖν ἡμῖν, ὅτι δικαίως προειλόμεθα καὶ αὐτοὶ τὸ αὐτὸ τοῦτο ἔργον, τοσαύτης ἐπανορθώσεως καὶ προσθήκης δεόμενον.

[1] Ἐπεὶ δὲ [2] τοῖς πρὸς ἐκείνους λόγοις συνεχής ἐστιν ἡ ἐγχείρησις τῆς ἡμετέρας ὑποσχέ- D σεως, λαβόντες ἀρχὴν ἑτέραν λέγομεν, ὅτι δεῖ τὸν χωρογραφεῖν ἐπιχειροῦντα, πολλὰ τῶν φυσικῶς τε καὶ μαθηματικῶς λεγομένων ὑποθέσθαι, καὶ πρὸς τὴν ἐκείνων ὑπόνοιάν τε καὶ πίστιν τὰ ἑξῆς πραγματεύεσθαι. [3] Εἴρηται γάρ

A manente eadem ſemper terræ habitatæ longitudine. Quare Tanain & Nilum pro terminis ponere abſurdum non eſt, æſtivum autem vel æquinoctialem ortum, inſolens. At enim cùm Europa pluribus procurrat promontoriis, Polybius de his rectiùs quàm Eratoſthenes, non tamen quantum ſufficeret, dixit. Eratoſthenes enim tria retulit, unum quod ad columnas pertinet, in quo ſita eſt Hiſpania: ſecundum ad fretum, in quo Italia: tertium ad Maleam, in quo omnes gentes incolant quæ ſunt inter Adriam, Euxinum mare, & Tanain. Polybius autem duo quidem priora eodem modo refert: tertium autem, in quo Græcia univerſa, Il- B lyricum, & quædam Thraciæ partes: quartum peninſulam Thraciæ contiguam ad quam ſunt fauces inter Seſtum & Abydum: obtinetur autem à Thracibus: quintum ad Cimmerium Boſporum & os Mæotidis. Horum duo quidem prima concedenda ſunt (ſimplicibus enim quibuſdam includuntur ſinubus) primum eo qui eſt inter Calpen & Sacrum promontorium, in quo ſinu Gades ſunt, tum pelago, quod eſt inter Columnas & Siciliam: ſecundum hoc ipſo, & Adria, quamvis Japygium promontorium intercidens, & Italiæ verticem in duos ſecans quaſi mucrones, nonnihil videtur refragari: C reliqua cùm manifeſtò varia ſint, multiſque partibus divulſa, aliam requirunt diſtinctionem. Eodem modo habet & diviſio in ſex portiones, eidem cui promontoria reprehenſioni, ut conſectarium eſt, obnoxia: nos autem ſingula perſequentes, ſuis locis & hæc corrigemus, & quæ alia ab illo ſunt in Europæ Africæque deſcriptione errata. In præſentia nobis ſufficiet hæc dixiſſe adverſum eos qui ante nos fuerunt, quibus productis arbitrati ſumus contentos nos poſſe eſſe ad teſtificandum, rectè nos quoque opus hoc ſuſcepiſſe, tanta correctione & additione indigens.

D Quoniam verò iis, quæ contra illos diſputavimus, continuò apponenda eſt noſtri promiſſi aggreſſio: alios ſumpto exordio dicimus, eum qui regiones deſcribere animum induxerit, eorum quæ phyſicè & mathematicè dicuntur, multa pro veris ſumere atque ponere debere, & ad eorum ſententiam atque fidem reliqua tractando accommodare. Dictum eſt enim,

1. ἐπεὶ δὲ τοῖς πρὸς ἐκείνους (Hic incipit tertia & ultima pars horum librorum: quæ ut initio libri primi diximus, tota eſt κατασκευαστική: continetque præclaram rerum Geographicarum καθολικὴν ὑποτύπωσιν ſive informationem. Capita præcipua ſunt hæc. De principiis Geographiæ, & ratione deſcribendæ τῆς οἰκουμένης cùm in plano tum in ſphæra. Brevis primùm maris Mediterranei: Deinde trium cognitarum orbis partium, Europæ, Aſiæ, Africæ περιήγησις. De climatibus brevis diſputatio. Quæ omnia Deo favente copioſiùs aliàs interpretabimur. *Caſaub.*

2. τοῖς πρὸς ἐκείνους λόγοις) hoc eſt τῇ ἐνστάσει. Ita enim partem ſecundam propriè appellaveris. hanc autem tertiam, ἐπανόρθωσιν. Ptolem. Υφηγ. libri primi cap. 18. Ἀλλ' ἵνα μὴ δόξωμέν τισιν ἔνστασιν προχειρίσασθαι καὶ μὴ διόρθωσιν, &c. *Idem.*

3. Εἴρηται γὰρ ὅτι) Libro ſuperiore non procul ab initio, ubi eadem ferè verba reperies. *Idem.*

Neque ædificatorem neque architectum poſſe urbem domumve rectè conſtituere, qui non priùs de cœleſtibus inclinationibus, figuris, magnitudinibus, frigore, caloreque & aliis id genus rebus rationes ſubduxerit: nedum res abſque horum prænotione ſucceſſura ſit ei, qui totius terræ habitatæ locorum deſcriptionem inſtituit. Hoc ipſum enim in unam eandemque ſuperficiem deſcribere Hiſpaniam, Indiam, atque in medio horum quæ jacent, nihiloque tamen minùs definire ortus, occaſus, & appulſus ad medium cœlum, utpote omnibus communes: id quidem ab eo, qui cœli conſtitutionem ac motum animo anticipavit, intelligitque re ipſa ſuperficiem terræ eſſe globoſam, nunc autem viſus gratia planam fingi, præſtari poteſt geographicè: non item ab eo, qui alia via rem tentet. Non enim quemadmodum per magnos ambulantibus campos, quales ſunt Babylonii, aut altum navigantibus, omnia quæ ante ac poſt eos ſunt vel ex obliquo ſita, plana videntur, nullamque offerunt diverſitatem apparitionis rerum cœleſtium, motuumque ſolis & reſpectuum ad nos vel reliqua ſidera: non (inquam) eodem modo geographus ſemper debet uti. Qui enim per altum vehitur, aut per campeſtria iter facit, is communibus quibuſdam utitur viſis, quæ ſecuti & ineruditus & civilis homo eodem modo agunt, ignarus uterque rerum cœleſtium, & quæ his viſis repugnant apparentiæ inſcius: cernit enim ſolem oriri, ad medium cœli evehi, & occidere: quo modo ea fiant, non conſiderat, cùm id ei ad propoſitum nihil conducat ſuum, ſicut ne hoc quidem utrùm cum adſtante parallelus ſit necne: atque ut fortaſſis aliquid conſideret, tamen de rebus mathematicis eam ſequetur ſententiam, quæ eſt ejus loci incolarum. Geographus verò ſuas deſcriptiones non incolæ loci accommodat, aut tali civili viro, qui nihil curet ea, quæ propriè dicuntur mathemata. Non enim foſſori ſcribit, aut meſſori, ſed ei cui poſſit perſuaderi totius terræ eam eſſe, qualem tradunt mathematici, conditionem, & reliqua ad propoſitum hoc pertinentia: jubetque eos, qui accedunt ad ſe, iſtis hypotheſibus conſideratis reliqua animadvertere, quæ iſtis conſequentia ſit dicturus: ut

A ὅτι οὐδ᾽ οἰκοδόμος, οὐδ᾽ ἀρχιτέκτων οἰκίαν ἢ πόλιν ἱδρύσαι καλῶς οἷός τε γένοιτ᾽ ἄν, ἀπερινοήτως ἔχων κλιμάτων τε τῶν κατὰ τὸν οὐρανὸν καὶ σχημάτων τε καὶ μεγεθῶν καὶ θάλπους καὶ ψύχους, καὶ ἄλλων τοιούτων· μή τι γε τὴν ὅλην οἰκουμένην τοποθετῶν. Αὐτὸ γὰρ τὸ εἰς ἐπίπεδον γράφειν ἐπιφάνειαν μίαν καὶ τὴν αὐτὴν, τά τε Ἰβηρικὰ, καὶ τὰ Ἰνδικὰ, καὶ τὰ μέσα τούτων, καὶ μηδὲν ἧττον δύσεις καὶ ἀνατολὰς ἀφορίζειν, καὶ μεσουρανήσεις, ὡς ἂν κοινὰς πᾶσι· τῷ μὲν προεπινοήσαντι τὴν τοῦ οὐρανοῦ διάθεσίν τε καὶ κίνησιν, καὶ λαβόντι ὅτι σφαιρικὴ μέν ἐστιν ἡ κατ᾽ ἀλήθειαν τῆς γῆς ἐπιφάνεια, πλάττεται δὲ νῦν B ἐπίπεδος πρὸς τὴν ὄψιν, [1] γεωγραφικὴν ἔχει τὴν παράδοσιν· τῷ δ᾽ ἄλλως, οὐ γεωγραφικήν. Οὐ γὰρ ὥσπερ διὰ πεδίων ἰοῦσι μεγάλων, οἷον τῶν Βαβυλωνίων, ἢ διὰ πελάγους, παρίσταται τὰ πρόσω πάντα, καὶ τὰ κατόπιν καὶ ἐκ πλαγίων ἐπίπεδα, καὶ οὐδεμίαν ἀντέμφασιν παρέχει πρὸς τὰ οὐράνια, καὶ τὰς τοῦ ἡλίου κινήσεις καὶ σχέσεις πρὸς ἡμᾶς καὶ τῶν ἄλλων ἀστέρων· οὕτω καὶ γεωγραφοῦσιν ἀεὶ δεῖ παρίστασθαι τὰ ὅμοια. Ὁ μὲν γὰρ πελαγίζων, καὶ ὁδεύων διὰ χώρας πεδιάδος, κοιναῖς τισὶ φαντασίαις ἄγεται, καθ᾽ ἃς καὶ ὁ ἀπαίδευτος καὶ C ὁ πολιτικὸς ἐνεργεῖ ταυτὰ, ἄπειρος ὢν τῶν οὐρανίων, καὶ τὰς πρὸς ταύτας ἀντεμφάσεις ἀγνοῶν· ἀνατέλλοντα μὲν γὰρ ὁρᾷ τὸν ἥλιον καὶ δύοντα p. 110. καὶ μεσουρανοῦντα· τίνα δὲ τρόπον, οὐκ ἐπισκοπεῖ· οὐδὲ γὰρ χρήσιμον αὐτῷ πρὸς τὸ προκείμενον, ὥσπερ οὐδὲ τὸ παράλληλον ἑστάναι τῷ παρεστῶτι ἢ μή· τάχα δ᾽ ἐπισκοπεῖ μὲν ἄν τι, δόξει δ᾽ ἐν τοῖς μαθηματικῶς λεγομένοις, καθάπερ οἱ ἐπιχώριοι· ἔχει γὰρ ὁ τόπος τοιαῦτα διαπτώματα. Ὁ δὲ γεωγραφικὸς οὐκ ἐπιχωρίῳ γεωγραφεῖ, οὐδὲ πολιτικῷ τοιούτῳ, ὅστις μηδὲν ἐφρόντισε τῶν λεγομένων ἰδίως μαθημάτων· [2] οὐδὲ γὰρ θεριστῇ καὶ σκαπανεῖ, ἀλλὰ D τῷ πεισθῆναι δυναμένῳ τὴν γῆν ἔχειν οὕτω τὴν ὅλην, ὡς οἱ μαθηματικοὶ φασὶ, καὶ τὰ ἄλλα τὰ πρὸς τὴν ὑπόθεσιν τὴν τοιαύτην· κελεύει τε τοῖς προσιοῦσιν, ἐκεῖνα προενθυμηθεῖσι τὰ ἑξῆς ἐφορᾶν· ἐκείνοις γὰρ τὰ ἀκόλουθα ἐρεῖν, ὥστε

1. *γεωγραφικὴν ἔχει τὴν παράδοσιν*) Longè præter auctoris mentem hæc interpretatur Xylander. De eo enim accipit qui docet Geographiam: quùm ad ejus auditorem potius, & eum, qui docetur, pertineant: quem aït oportere *μαθηματικῶς ἀκούειν τῶν λεγομένων*: quod pluribus aliâs planum faciemus. *Caſaub.*

2. *Οὐδὲ γὰρ θεριστῇ καὶ σκαπανεῖ*) Proverbiale loquendi genus: Sic libro III. pag. 157. prope finem *Ὥστε οὐ μόνον τὸν ποιητὴν σκαπανέως ἢ θερισοῦ δίκην ἐκ πάσης τῆς τοιαύτης ἐπιστήμης ἐξέβαλον.* (Tale eſt Catulli illud, quod primi videmur animadvertiſſe, Carm. XXII. ℣ 9.

Hæc quem legas, tum bellus ille urbanus
Suffenus, unus caprimulgus aut foſſor
Rurſus videtur) Idem.

A μᾶλλον ποιήσασθαι τῶν παραδιδομένων ἀσφαλῆ τὴν χρῆσιν τοὺς ἐντυγχάνοντας ἂν ἀκούωσι μαθηματικῶς· τοῖς δ' ἄλλως ἔχουσιν, οὔ φησι γεωγραφεῖν. Τὸν δὲ μὴν γεωγραφοῦντα πιστεῦσαι δεῖ περὶ τῶν ἐχόντων αὐτῷ τάξιν ἀρχῆς, τοῖς ἀναμετρήσασι τὴν ὅλην γῆν γεωμέτραις, τούτους δὲ τοῖς ἀστρονομικοῖς, ἐκείνους δὲ τοῖς φυσικοῖς· [1] ἡ δὲ φυσικὴ ἀρετή τις· τὰς δ' ἀρετὰς ἀνυποθέτους φασὶν ἐξ αὑτῶν ἠρτημένας, καὶ ἐν αὑταῖς ἐχούσας τάς τε ἀρχὰς, καὶ τὰς περὶ πάντων πίστεις. Τὰ μὲν οὖν παρὰ τῶν φυσικῶν δεικνύμενα [2] τοιαῦτά ἐστι. σφαιροειδὴς μὲν ὁ κόσμος, καὶ ὁ οὐρανός· ἡ ῥοπὴ δ' ἐπὶ τὸ μέσον τῶν βαρέων. περὶ τοῦτο δὲ συνεστῶσα ἡ γῆ σφαιροειδῶς, ὁμόκεντρος B μὲν τῷ οὐρανῷ μένει, καὶ αὐτὴ καὶ ὁ δι' αὐτῆς ἄξων καὶ τοῦ οὐρανοῦ μέσου τεταμένος· ὁ δ' οὐρανὸς περιφέρεται περί τε αὐτὴν, καὶ περὶ τὸν ἄξονα ἀπ' ἀνατολῆς ἐπὶ δύσιν· σὺν αὐτῷ δὲ οἱ ἀπλανεῖς ἀστέρες [3] ὁμοταχεῖς τῷ πόλῳ. οἱ μὲν οὖν ἀπλανεῖς ἀστέρες κατὰ παραλλήλων φέρονται κύκλων· παράλληλοι δ' εἰσὶ γνωριμώτατοι ὅ, τε ἰσημερινὸς καὶ οἱ τροπικοὶ δύο, καὶ οἱ ἀρκτικοί· οἱ δὲ πλάνητες ἀστέρες, καὶ ἥλιος, καὶ σελήνη, κατὰ λοξῶν τινῶν τεταγμένων ἐν τῷ ζωδιακῷ· τούτοις δὲ πιστεύσαντες ἢ πᾶσιν ἢ τισὶν, οἱ ἀστρονομικοὶ τὰ ἑξῆς πραγματεύονται, κινήσεις, καὶ περιόδους, καὶ ἐκλείψεις, καὶ μεγέθη, καὶ ἀποστάσεις, C καὶ ἄλλα μυρία· ὡς δ' αὕτως οἱ τὴν γῆν ὅλην ἀναμετροῦντες γεωμέτραι προστίθενται ταῖς τῶν ἀστρονομικῶν καὶ τῶν φυσικῶν δόξαις, ταῖς δὲ τῶν γεωμετρῶν πάλιν οἱ γεωγράφοι.

p. 111. Πεντάζωνον μὲν γὰρ ὑποθέσθαι δεῖ τὸν οὐρανὸν, πεντάζωνον δὲ τὴν γῆν, ὁμωνύμους δὲ καὶ τὰς ζώνας τὰς κάτω ταῖς ἄνω· τὰς δ' αἰτίας εἰρήκαμεν τῆς εἰς τὰς ζώνας διαιρέσεως. διορίζοιντο δ' ἂν αἱ ζῶναι κύκλοις παραλλήλοις τῷ ἰσημερινῷ γραφομένοις ἑκατέρωθεν αὐτοῦ· δυσὶ μὲν τοῖς ἀπολαμβάνουσι τὴν διακεκαυμένην· δυσὶ δὲ τοῖς μετὰ τούτους· οἱ πρὸς μὲν τῇ διακεκαυμένῃ τὰς εὐκράτους δύο ποιοῦσι· πρὸς δὲ ταῖς D εὐκράτοις τὰς κατεψυγμένας· ὑποπίπτει δ' ἑκάστῳ τῶν οὐρανίων κύκλων, ὁ ἐπὶ γῆς ὁμώνυμος αὐτῷ, καὶ ἡ ζώνη δὲ ὡσαύτως τῇ ζώνῃ.

auditores eo tutiùs iis, quæ traduntur uti poſſint, ſi mathematicè audiunt: aliter affectis ſe Geographiam tradere negat. Enimvero terræ deſcriptionem moliens, de iis, quæ principii locum obtinent, geometris credat neceſſe eſt, totam dimenſis terram: geometræ Aſtronomis fidem habeant oportet, hique phyſicis. Porrò autem phyſica, virtus quædam eſt, ſive perfectio: quod genus cognitionis ajunt hypotheſibus aliunde pendentibus carere, aptum ex ſe, & in ſeipſo habens principia, & ea quibus fidem ſuis propoſitis conciliet. At phyſico demonſtrata ferè hæc ſumit geographus: mundum eſſe globi forma, itidemque cœlum: gravia ad medium ferri, circa hoc terram conſtitutam eſſe globi in morem, idemque cum cœlo habere centrum, ſicut & axem per ipſam mediam ac cœlum medium productum: cœlum circa terram & axem circumagi ab ortu ad occaſum, cumque eo etiam fixas ſtellas, iiſdem ſemper à polo intervallis: atque has inerrantes ſtellas parallelos ſua converſione deſcribere circulos: quorum notiſſimi ſunt æquinoctialis, duo tropici & arctici: errantes autem ſeu vagas ſtellas, ſolemque, & lunam obliquis ferri circuitibus, qui in Zodiaco deſcribantur. His fidem adhibentes, aut omnibus, aut parti eorum, aſtronomi reliqua pertractant de motibus, revolutionibus, defectibus, magnitudine, intervallis, aliiſque ſexcentis. Similiter geometræ totam dimetientes terram, aſſumunt aſtronomorum & phyſicorum decreta: rurſumque geometrarum, geographi. Ponendum eſt enim cœlum quinque zonis eſſe diſtinctum, itemque terram, & ſuperiores zonas inferiorum eſſe cognomines: cauſas hujus diſtinctionis demonſtravimus. Diſtingui autem poſſint zonæ circulis æquinoctiali parallelis, & ab utraque ejus parte deſcriptis, quorum duo torridam includant zonam, duobus aliis & his ipſis temperatæ, & pone eas frigidæ. Subjacet autem cuivis cœleſti circulo, terreſtris cùm circulus circulo, tum zonæ zona.

1. ἡ δὲ φυσικὴ ἀρετή τις) Ait τὴν φυσικὴν eſſe ἀρετὴν ἀνυπόθετον, hoc eſt, quæ non nitatur ullis hypotheſibus vel aliunde petitis principiis. qua in re non eſt dubium ſequi eum auctores Stoicæ ſectæ, quorum ſcripta hodie amiſimus. Ariſtotelis quidem ſententia longè alia eſt. Sic ille τῶν μετὰ τὰ φυσικὰ libro III. c. 3. Διόπερ οὐδεὶς τῶν κατὰ μέρος ἐπισκοπούντων ἐγχειρεῖ λέγειν τι περὶ αὐτῶν, εἰ ἢ ἀληθῆ, ἢ μή· οὔτε γεωμέτρης, οὔτ' ἀριθμητικός. ἀλλὰ τῶν φυσικῶν ἔνιοι, εἰκότως τοῦτο δρῶντες. μόνοι γὰρ ᾤοντο περὶ τῆς ὅλης φύσεως σκοπεῖν, καὶ περὶ τοῦ ὄντος. ἐπεὶ δ' ἔστιν ἔτι τοῦ φυσικοῦ τὶ ἀνωτέρω (ἓν γάρ τι γένος τοῦ ὄντος ἡ φύσις) τοῦ καθόλου, καὶ τοῦ περὶ τὴν πρώτην οὐσίαν θεωρητικοῦ, καὶ περὶ τούτων ἂν εἴη ἡ σκέψις· ἔστι δὲ σοφία (lego φιλοσοφία ex aliis Ariſtotelis locis) τὶς καὶ ἡ φυσικὴ, ἀλλ' οὐ πρώτη. Vide & initium libri v. ubi diligenter diſtinguitur ἡ πρώτη φιλοσοφία, ἀπὸ τῆς φυσικῆς. *Caſaub.*

2. τοιαῦτά ἐστι) Relata etiam libro primo p. 94. Ubi vide quæ notavimus. *Idem.*

3. ὁμοταχεῖς τῷ πόλῳ) Scripti quidam libri τῷ ὅλῳ. *Idem.*

1. Περὶ

Temperatas vocant eas quæ habitari poſſunt, reliquas inhabitatas, unam ob æſtum, duas propter frigus: eodem modo etiam de arcticis conſtituunt & tropicis, apud quos ii arcticos repræſentant, cœleſtes deſcribentes, & in terra iis ſuppoſitos. Cùm autem æquator cœlum in duas æquales partes dividat, neceſſe eſt terram quoque à ſuo æquatore eundem in modum dividi: vocatur autem hemiſphæriorum & cœleſtium & terreſtrium alterum ſeptentrionale, alterum meridionale: itemque torridæ ab eodem circulo in duas diviſæ partes altera ſeptentrionalis dicitur, altera meridionalis, & in promptu eſt, temperatarum zonarum utramque ab hemiſphærio ſuo denominari, alteram ſeptentrionalem, meridionalem alteram. Septentrionale porrò hemiſphærium id vocatur, quod zonam temperatam eam continet, in qua ſi ab ortu ad occaſum ſpectes, ad dextram polus eſt, ad ſiniſtram æquator: aut in quo verſus meridiem intuenti ad dextram occaſus eſt, ad ſiniſtram ortus: meridionale contraria omnia habet. Liquet ergo, nos in altero hemiſphæriorum eſſe, videlicet ſeptentrionali: non enim poſſumus in utroque eſſe. In medio enim magni fluvii ſunt, & Oceanus, deinde zona torrida. Neque verò Oceanus in medio eſt noſtræ habitatæ terræ, totam eam abſcindens, neque regio aduſta, neque pars ejus invenitur contrario modo ſeſe habens climatibus iis quæ in boreali dicuntur temperata. Hæc ſumens geometra, & adhibens gnomonica, aliaque ab aſtronomo demonſtrata, quibus in una quavis regione reperiuntur paralleli æquinoctiali; & hos ad angulos rectos qui ſecant per polos ducti, dimetitur habitatam terram peragrans, & non habitatam ratione intervallorum: atque hoc modo indagare poteſt quantum ſpacii ſit ab æquinoctiali ad polum, qui eſt quadrans maximi eorum qui in terra deſcribuntur, circuli: quo cognito, quadruplum ejus, videlicet terreſtris globi ambitum, non ignorabit. Quemadmodum ergo is qui terram dimetitur ab aſtronomo principia mutuatur, & à phyſico aſtronomus: ita par eſt geographum pro certis acceptis iis quæ terræ menſor tradit, ac pro certo

A Εὐκράτους μὲν οὖν φασὶ, τὰς οἰκεῖσθαι δυναμένας· ἀοικήτους δὲ, τὰς ἄλλας, τὴν μὲν διὰ καῦμα, τὰς δὲ διὰ ψῦχος· τὸν δ' αὐτὸν τρόπον καὶ 1 περὶ τῶν ἀρκτικῶν καὶ τῶν τροπικῶν, παρ' οἷς εἰσὶν ἀρκτικοὶ, διορίζουσιν ὁμωνύμως τοῖς ἄνω τοὺς ἐπὶ γῆς ποιοῦντες, καὶ τοὺς ἑκάστοις ὑποπίπτοντας· τοῦ δ' ἰσημερινοῦ δίχα τέμνοντος τὸν ὅλον οὐρανὸν, καὶ τὴν γῆν, ἀνάγκη διαιρεῖσθαι ὑπὸ τοῦ ἐν αὐτῇ ἰσημερινοῦ· καλεῖται δὲ τῶν ἡμισφαιρίων ἑκάτερον τῶν οὐρανίων καὶ τῶν ἐπὶ γῆς, τὸ μὲν βόρειον· τὸ δὲ νότιον. οὕτως δὲ καὶ τῆς διακεκαυμένης, ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ κύκλου δίχα διαιρουμένης, τὸ μέν ἐστι βόρειον αὐτῆς μέρος, τὸ δὲ νότιον· B δῆλον δ' ὅτι καὶ τῶν εὐκράτων ζωνῶν ἡ μέν ἐστι βόρειος, ἡ δὲ νότιος ὁμωνύμως τῷ ἡμισφαιρίῳ ἐν ᾧ ἐστι· καλεῖται δὲ βόρειον μὲν ἡμισφαίριον, τὸ τὴν εὔκρατον ἐκείνην περιέχον, ἐν ᾗ ἐπὶ τὴν δύσιν ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς βλέποντι, ἐν δεξιᾷ μέν ἐστιν ὁ πόλος, ἐν ἀριστερᾷ δ' ὁ ἰσημερινός· ἢ ἐν ᾧ πρὸς μεσημβρίαν βλέπουσιν, ἐν δεξιᾷ μὲν ἔστι δύσις, ἐν ἀριστερᾷ ἀνατολή· νότιον δὲ τὸ ἐναντίως ἔχον· ὥστε δῆλον ὅτι ἡμεῖς ἐσμὲν ἐν θατέρῳ τῶν ἡμισφαιρίων· καὶ βορείῳ γε· ἐν ἀμφοτέροις δ' οὐχ οἷόν τε· μέσοι γὰρ μεγάλοι ποταμοί· Ὠκεανὸς μὲν πρῶτα, ἔπειτα ἡ δια- C κεκαυμένη· οὔτε δὲ Ὠκεανὸς ἐν μέσῳ τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης ἐστὶ τέμνων ὅλην· οὔτ' οὖν διακεκαυμένον χωρίον· οὐδὲ δὴ μέρος αὐτῆς εὑρίσκεται τοῖς κλίμασιν ὑπεναντίως ἔχον τοῖς λεχθεῖσιν ἐν τῇ βορείῳ εὐκράτῳ. Λαβὼν οὖν ταῦθ' ὁ γεωμέτρης, προσχρησάμενος τοῖς γνωμονικοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ὑπὸ τοῦ ἀστρονομικοῦ δεικνυμένοις, ἐν οἷς οἵ τε παράλληλοι τῷ ἰσημερινῷ εὑρίσκονται οἱ καθ' ἑκάστην τὴν οἴκησιν, καὶ οἱ πρὸς ὀρθὰς τέμνοντες τούτους, γραφόμενοι δὲ διὰ τῶν πόλων, καταμετρεῖ τὴν μὲν οἰκήσιμον ἐμβατεύων, τὴν δ' ἄλλην ἐκ τοῦ λόγου τῶν ἀποστάσεων· οὕτω δ' ἂν εὕρι- D σκοι πόσον ἂν εἴη τὸ ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ μέχρι πόλου, ὅπερ ἐστὶ τεταρτημόριον τοῦ μεγίστου κύκλου τῆς p. 112. γῆς· ἔχων δὲ τοῦτο, ἔχει καὶ τὸ τετραπλάσιον αὐτοῦ· τοῦτο δ' ἐστὶν ἡ περίμετρος τῆς γῆς. Ὥσπερ οὖν ὁ μὲν τὴν γῆν ἀναμετρῶν, παρὰ τοῦ ἀστρονομοῦντος ἔλαβε τὰς ἀρχὰς, ὁ δὲ ἀστρονόμος παρὰ τοῦ φυσικοῦ· τὸν αὐτὸν τρόπον χρὴ καὶ τὸν γεωγράφον παρὰ τοῦ ἀναμεμετρηκότος ὅλην τὴν γῆν ὁρμηθέντα,

1. Περὶ τῶν ἀρκτικῶν καὶ τῶν τροπικῶν) Trajectio in his verbis ab imperitis librariis commiſſa, ita totum locum obſcuravit, ut ab ejus ſententia procul Xylander aberret. Lege igitur cum vett. lib. Τὸν δ' αὐτὸν τρόπον καὶ περὶ τῶν τροπικῶν καὶ περὶ τῶν ἀρκτικῶν, πὰρ οἷς εἰσὶν ἀρκτικοὶ διορίζουσιν, Sententia non eſt obſcura: addit Geographus illa πὰρ οἷς εἰσὶν ἀρκτικοὶ, quia non omnes, circulos arcticos agnoſcunt: qua de re dictum eſt in ſuperioribus ab eodem *Caſaub.*

1. Non

πιστεύσαντα τούτῳ, καὶ οἷς ἐπίστευσεν οὗτος, πρῶτον μὲν ἐκθέσθαι τὴν καθ' ἡμᾶς οἰκουμένην πόση τίς, καὶ ποία τὸ σχῆμα, καὶ τὴν φύσιν οἷα ἐστὶ, καὶ πῶς ἔχουσα πρὸς τὴν ὅλην γῆν. ἴδιον γὰρ τοῦτο τοῦ γεωγράφου· ἔπειτα περὶ τῶν καθ' ἕκαστα, τῶν τε κατὰ γῆν καὶ τῶν κατὰ θάλατταν ποιήσασθαι τὸν προσήκοντα λόγον· παρασημαινόμενον ὅσα μὴ ἱκανῶς εἴρηται τοῖς πρὸ ἡμῶν, τοῖς μάλιστα πεπιστευμένοις ἀρίστοις γεγονέναι περὶ ταῦτα.

2 Ὑποκείσθω δὴ σφαιροειδὴς ἡ γῆ, σὺν τῇ θαλάττῃ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἐπιφάνειαν ἴσχουσα τοῖς πελάγεσι· συγκρύπτοιτο γὰρ ἂν τὸ ἐξέχον τῆς γῆς ἐν τῷ τοσούτῳ μεγέθει μικρὸν ὂν καὶ λανθάνειν δυνάμενον· ὥστε τὸ σφαιροειδὲς ἐπὶ τούτων, οὐχ ὡς ἂν ἐκ τόρνου φαμὲν, οὐδ' ὡς ὁ γεωμέτρης, πρὸς λόγον· ἀλλὰ πρὸς αἴσθησιν, καὶ ταύτην παχυτέραν. Νοείσθω δὴ πεντάζωνος, καὶ ὁ ἰσημερινὸς τεταγμένος ἐν αὐτῇ κύκλος, καὶ ἄλλος τούτῳ παράλληλος, ὁρίζων τὴν κατεψυγμένην ἐν τῷ βορείῳ ἡμισφαιρίῳ, καὶ διὰ τῶν πόλων τις τέμνων τούτους πρὸς ὀρθάς. Τοῦ δὴ βορείου ἡμισφαιρίου δύο περιέχοντος τεταρτημόρια τῆς γῆς, ἃ ποιεῖ ὁ ἰσημερινὸς πρὸς τὸν διὰ τῶν πόλων, ἐν ἑκατέρῳ τούτων ἀπολαμβάνεται τετράπλευρον χωρίον· οὗ ἡ μὲν βόρειος πλευρὰ, ἥμισυ τοῦ πρὸς τῷ πόλῳ παραλλήλου ἐστίν· ἡ δὲ νότιος τοῦ ἰσημερινοῦ ἥμισυ· αἱ δὲ λοιπαὶ πλευραὶ τμήματά εἰσι τοῦ διὰ τῶν πόλων, ἀντικείμενα ἀλλήλοις, ἴσα τὸ μῆκος· ἐν θατέρῳ δὴ τῶν τετραπλεύρων τούτων (ὁποτέρῳ δ' οὐδὲν ἂν διαφέρειν δόξειεν,) ἱδρύσθαι φαμὲν τὴν καθ' ἡμᾶς οἰκουμένην, περίκλυστον θαλάττῃ, καὶ ἐοικυῖαν νήσῳ· 3 εἴρηται γὰρ ὅτι καὶ τῇ αἰσθήσει, καὶ τῷ λόγῳ δείκνυται τοῦτο. εἰ δ' ἀπιστεῖ τις τῷ λόγῳ τούτῳ, διαφέροι ἂν πρὸς τὴν γεωγραφίαν οὐδὲν, νῆσον ποιεῖν, ὅπερ ἐκ τῆς πείρας ἐλάβομεν, τούτῳ 4 συγχωρῶν, ὅτι καὶ ἀπὸ τῆς ἠοῦς ἑκατέρωθεν περίπλους ἐστὶ, καὶ ἀπὸ τῆς ἑσπέρας, πλὴν ὀλίγων τῶν μέσων χωρίων. ταῦτα δ' οὐ διαφέρει θαλάττῃ περατοῦσθαι, ἢ γῇ ἀοικήτῳ· ὁ γὰρ γεωγραφῶν ζητεῖ τὰ γνώριμα μέρη τῆς οἰκουμένης εἰπεῖν,

habuit, primùm exponere noſtra habitata terra quanta ſit, qua figura, qua natura, quam rationem ad totam terræ molem obtineat: hoc enim proprium eſt geographi, deinde ſingulatim de omnibus terra marique ſe offerentibus pro re differere: ſimulque indicare ubi 1 non ſatis explicata ea ſunt ab iis qui nobis ætate priores in hoc genere ſcribendi primas laudis partes tulerunt.

Hoc ergo pro certo poſitum ſit, terram globum eſſe cum mari, eandemque obtinere cum altis maribus ſuperficiem. Nam quæ partes terræ eminent, eæ in tanta mole occultantur, neque obſervantur: itaque globi forma hoc loco non ad tornum exigi, aut qualis in geometria definitur, intelligi debet: ſed qualis ſenſu, neque eo accuratiſſimo percipitur. Intelligatur etiam quinque zonis diſtincta, & deſcriptus in ea æquinoctialis circulus, aliuſque huic parallelus, frigidam in hemiſphærio ſeptentrionali zonam definiens, tum alius à polis ductus, hos ad angulos rectos ſecans. Cùm ergo ſeptentrionale hemiſphærium duos terræ quadrantes complectatur, circulo per polos acto & æquinoctiali terminatos, in utroque horum figura quatuor contenta lateribus concipitur, cujus ſeptentrionale latus dimidium eſt paralleli verſus polum, meridionale ſemiſſis æquinoctialis, reliqua ſunt ſegmenta circuli per polos acti oppoſita invicem & æqualia. In altero igitur horum quadrangulorum (nihil refert utrorum) ſitam dicimus terram quam incolimus, mari ambitam, inſulæque ſimilem. Dictum eſt enim quòd ſenſu, non ſubtili ratione hæc æſtimentur: quòd ſi quis huic rationi fidem derogat, nihil intereſt geographiæ ſive inſulam facias, ſive quod experientia conſtat, dicas, & ab ortu eam utrinque eſſe circumnavigabilem & ab occaſu, niſi quòd in medio ſunt pauca quædam loca. Nihil autem intereſt, 5 marine an terra non habitabili definias: vult enim geographus partes terræ notas exponere,

1. Non ſatis.) Μὴ ἱκανῶς. Legebatur μὲν, cui particulæ nihil redditur, ita ut ſtare non poſſit. tum non quid priores rectè, ſed quid non rectè docuerint, oſtendi debet. Ab inſequonte periodo nonnullos librum tertium auſpicari erat neſcio à quo annotatum. Nos de diviſione librorum diximus alibi: hîc nihil muto. *Xyland.*

2. Ὑποκείσθω δὴ) Quia incipit Geographus hoc loco docere lectorem principia Geographiæ, placuit quibuſdam ſeparare hanc partem à ſuperioribus: nam etiam in veteribus quibuſdam codicibus hîc conſtituitur libri tertii initium. Mihi verò hæc partitio non probatur: Is enim eſt duorum iſtorum librorum ordo, eáque diſpoſitio, ut ſequentia à ſuperioribus non rectè ſeparari queant. *Caſaub.*

3. εἴρηται γὰρ ὅτι καὶ τῇ αἰσθήσει καὶ τῷ λόγῳ δείκνυται τοῦτο) Paullò aliter legebatur hic locus in Aldino codice. Sed ita eſſe legendum ut emendavimus etiam ſine veterum codicum ope facilè fuit videre. Lectorem enim Strabo ad librum priorem rejicit: quem ſi conſulat vel puer, intelliget ſic omnino eſſe legendum. Sic ibi Strabo pag. 5. Ὅτι δὲ ἡ οἰκουμένη νῆσός ἐστι πρῶτον μὲν ἐκ τῆς αἰσθήσεως καὶ τῆς πείρας ληπτέον. Mox, Καὶ ὅπου δὴ αἰσθήσει λαβεῖν οὐχ ὑπῆρξεν ὁ λόγος δείκνυσι. Xylandri negligentiam nemo ſanus hoc loco excuſaverit. *Idem.*

4. συγχωρῶν) Malim cum veteribus libris quibuſdam συγχωρεῖν. *Idem.*

5. Marine an terra.) Ἢ γῇ. legi ex ſenſu ἢ pro ἡ, & ὁ pro οὐ. *Xyland.*

1. Σφαι-

ignotis omiſſis, ut & iis quæ extra eam ſunt. Sufficiet autem ducta recta linea quæ circumnavigationis utrinque factæ extrema puncta conjungat, totam dictæ inſulæ figuram abſolviſſe. Ponatur ergo inſula hæc in dicto quadrangulo. Oportet autem magnitudinem ejus apparentem ſumere, ſubtracto de tota terræ magnitudine hemiſphærio noſtro, ab hoc ſemiſſe, rurſumque hinc quadrangulo, in quo ſitam noſtram habitationem dicimus. Oportet autem de figura etiam eadem proportione judicare, iis quæ apparent propoſitæ rei accommodandis. Cæterùm quoniam ſegmentum ſeptentrionalis hemiſphærii interceptum æquinoctiali & huic parallelo, verſus polos formam habet vertebræ, quæ ipſa in duas partes ſcinditur à ducto per polum & hemiſphærium dividente circulo, qui figuram quadrilateram conficit: erit nimirum 3 vertebræ ſuperficie minor figura quadrilatera, cui incumbit Atlanticum mare: terra autem chlamydis formam gerens in illo eſt inſula, minor ſemiſſe pars quadrilateri. Id manifeſtum eſt cùm ex geometria, tum ex circumfuſi maris magnitudine, occultantis extrema continentium terrarum utrinque, & contrahentis ad figuram mutilam, & tertiæ longitudinis, & latitudinis maximæ: quorum illa quidem continet ſtadiorum millia LXX, majori ex parte finita mari, quod navigari porrò ob vaſtitatem & ſolitudinem nequit: hæc minor XXX millibus, definita inhabitabili ob æſtum aut frigus: nam quæ ob æſtum habitari non poteſt quadrilateri portio, lata eſt IIX CIↃ IↃ CCC ſtadia: longitudo maxima CXXVI millia, quantum eſt dimidium æquinoctialis, amplius ſit reliquum. His quodammodo conſentiunt quæ Hipparchus tradit. Ait enim is, ponens eam quam Eratoſthenes docuit terræ quantitatem, hic utique ſe habitatæ terræ ſecretionem facere: non enim magni relaturum ad ea quæ in cœlo apparent in ſingulis habitationibus, ſive hoc modo dimenſio inſtituatur, ſive

A τὰ δ᾽ ἄγνωστα ἐᾶν, καθάπερ καὶ τὰ ἔξω αὐτῆς. Ἀρκέσει δ᾽ ἐπιζεύξασιν εὐθεῖαν γραμμὴν ἐπὶ τὰ ὕστατα σημεῖα τοῦ ἑκατέρωθεν παράπλου, τὸ πᾶν ἐκπληρῶσαι σχῆμα τῆς λεγομένης νήσου. p. 113. Προκείσθω δὲ ἡ μὲν νῆσος ἐν τῷ λεχθέντι τετραπλεύρῳ. Δεῖ δὲ λαβεῖν τὸ μέγεθος αὐτῆς τὸ φαινόμενον, ἀφελόντας ἀπὸ μὲν τοῦ ὅλου μεγέθους τῆς γῆς τὸ ἡμισφαίριον τὸ καθ᾽ ἡμᾶς· ἀπὸ δὲ τούτου τὸ ἥμισυ, ἀπὸ δ᾽ αὖ τούτου πάλιν τὸ τετράπλευρον, ἐν ᾧ δὴ κεῖσθαι τὴν οἰκουμένην φαμέν· ἀνάλογον δὲ καὶ περὶ τοῦ σχήματος ὑπολαβεῖν δεῖ τὸ φαινόμενον τοῖς ὑποκειμένοις [1] ἐφαρμόττοντα. ἀλλ᾽ ἐπειδὴ τοῦ B μεταξὺ τοῦ ἰσημερινοῦ, [2] καὶ ληφθέντος παραλλήλου τούτῳ πρὸς τῷ πόλῳ τμήματος τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου, σπόνδυλός ἐστι τὸ σχῆμα· ὁ δὲ διὰ τοῦ πόλου δίχα τέμνων τὸ ἡμισφαίριον, δίχα τέμνει καὶ τὸν σπόνδυλον, καὶ ποιεῖ τὸ τετράπλευρον· ἔσται δηλονότι σπονδύλου ἐπιφανείας, [3] μεῖον τὸ τετράπλευρον, ᾧ ἐπίκειται τὸ Ἀτλαντικὸν πέλαγος· ἡ δ᾽ οἰκουμένη χλαμυδοειδὴς ἐν τούτῳ νῆσος, [4] ἔλαττον ἢ ἥμισυ τοῦ τετραπλεύρου μέρους οὖσα. Φανερὸν δὲ τοῦτο ἔκ τε γεωμετρίας, καὶ τοῦ πλήθους τῆς περικεχυμένης θαλάττης, καλυπτούσης τὰ ἄκρα τῶν C ἠπείρων ἑκατέρωθεν, καὶ συναγούσης εἰς μύουρον σχῆμα, καὶ τρίτου τοῦ μήκους, καὶ πλάτους τοῦ μεγίστου· ὧν τὸ μὲν ἑπτὰ μυριάδων σταδίων ἐστὶν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ περατούμενον θαλάττῃ, μηκέτι πλεῖσθαι δυναμένῃ, διὰ τὸ μέγεθος, καὶ τὴν ἐρημίαν· τὸ δ᾽ ἔλαττον τριῶν μυριάδων ὁριζόμενον τῷ ἀοικήτῳ, διὰ θάλπος ἢ ψύχος. αὐτὸ γὰρ τὸ διὰ θάλπος ἀοίκητον τοῦ τετραπλεύρου, πλάτος μὲν ἔχον ὀκτακισχιλίων καὶ ὀκτακοσίων σταδίων, μῆκος δὲ τὸ μέγιστον μυριάδων δώδεκα καὶ ἑξακισχιλίων, ὅσον ἐστὶν ἥμισυ τοῦ ἰσημερινοῦ, [5] πλέον ἂν εἴη τὸ λοιπόν. Τούτοις δὲ συνῳδά πως ἐστὶ, D καὶ τὰ ὑπὸ Ἱππάρχου λεγόμενα· φησὶ γὰρ ἐκεῖνος ὑποθέμενος τὸ μέγεθος τῆς γῆς ὅπερ εἶπεν Ἐρατοσθένης, [6] ἐντεῦθεν δὴ ποιεῖσθαι τὴν τῆς οἰκουμένης ἀφαίρεσιν· οὐ γὰρ πολὺ διοίσειν πρὸς τὰ φαινόμενα τῶν οὐρανίων καθ᾽ ἑκάστην τὴν οἴκησιν, οὕτως τὴν ἀναμέτρησιν, ἢ ὡς

1. Ἐφαρμόττοντα) Fortè ἐφαρμόττοντας, ut ἀφελόντας modo. *Caſaub.*

2. καὶ ληφθέντος παρ.) Scribe, καὶ τοῦ ληφθέντος. *Idem.*

3. Vertebræ ſuperficie minor) vertebræ ſuperficiei ſimilis. niſi enim admodum erro pro μεῖον legi debet ὅμοιον. *Xyland.*

4. ἔλαττον ἢ ἥμισυ) Scribe, ἐλάττων. *Caſaub.*

5. πλέον ἂν εἴη τὸ λοιπόν) Putabam legendum eſſe πλέον ἂν εἴη ἢ τὸ λοιπόν. Sed hic locus gravius laborat quam ut facilè ſanari queat ſine auxilio meliorum librorum. Interea nihil muto. *Idem.*

6. ἐντεῦθεν δὴ ποιεῖσθαι) Scripti quidam δεῖ habent pro δὴ, quidam δεῖν, quod melius convenit. *Idem.*

A οἱ ὕστερον ἀποδεδώκασι. [1] Ὄντος δὴ κατ' Ἐρατοσθένη τοῦ ἰσημερινοῦ κύκλου σταδίων μυριάδων πέντε καὶ εἴκοσι καὶ δισχιλίων, τὸ τεταρτημόριον εἴη ἂν ἓξ μυριάδες καὶ τρισχίλιοι· τοῦτο δέ ἐστι τὸ ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ ἐπὶ τὸν πόλον, [2] πεντεκαίδεκα ἑξηκοστὰ σταδίων, οἵων ἐστὶν ὁ ἰσημερινὸς ἑξήκοντα· τὸ δ' ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ ἐπὶ τὸν θερινὸν τροπικὸν, τεττάρων·
p. 114. οὗτος δ' ἐστὶν ὁ διὰ Συήνης γραφόμενος παράλληλος. συλλογίζεται δὴ τὰ καθ' ἕκαστα διαστήματα, ἐκ τῶν φαινομένων μέτρων· τὸν γὰρ τροπικὸν κατὰ Συήνην κεῖσθαι συμβαίνει· διότι ἐνταῦθα κατὰ τὰς θερινὰς τροπὰς, ἄσκιός ἐστιν ὁ γνώμων μέσης ἡμέρας· ὁ δὲ διὰ τῆς Συήνης μεσημβρινὸς, γράφεται μάλιστα διὰ τῆς τοῦ Νείλου ῥύσεως ὡς ἀπὸ Μερόης, ἕως Ἀλεξανδρείας· στάδιοι δ' εἰσὶν οὗτοι περὶ μυρίους· κατὰ B μέσον δὲ τὸ διάστημα, τὴν Συήνην ἱδρύσθαι συμβαίνει· ὥστ' ἐντεῦθεν ἐπὶ Μερόην πεντακισχίλιοι· Προϊόντι δ' ἐπ' εὐθείας ὅσον τρισχιλίους σταδίους ἐπὶ μεσημβρίαν, οὐκέτι οἰκήσιμα τ' ἄλλα ἐστὶ διὰ καῦμα· ὥστε τὸν διὰ τούτων τῶν τόπων παράλληλον τὸν αὐτὸν ὄντα τῷ διὰ τῆς Κινναμωμοφόρου, πέρας καὶ ἀρχὴν δεῖ τίθεσθαι τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης πρὸς μεσημβρίαν. Ἐπεὶ οὖν πεντακισχίλιοι μέν εἰσιν οἱ ἀπὸ Συήνης εἰς Μερόην, ἄλλοι δὲ προσγεγόνασι τρισχίλιοι, εἶεν ἂν οἱ πάντες ἐπὶ τοὺς ὅρους τῆς οἰκουμένης, ὀκτακισχίλιοι. ἐπὶ δέ γε τὸν ἰσημερινὸν ἀπὸ Συήνης, μύριοι ἑξακισχίλιοι ὀκτακόσιοι· C ([3] τοσοῦτον γάρ εἰσι οἱ τῶν τεττάρων ἑξηκοντάδων, τεθείσης ἑκάστης τετρακισχιλίων καὶ διακοσίων) ὥστε λοιπὸν εἶεν ἂν ἀπὸ τῶν ὅρων τῆς οἰκουμένης ἐπὶ τὸν ἰσημερινὸν, ὀκτακισχίλιοι ὀκτακόσιοι, ἀπὸ δὲ Ἀλεξανδρείας δισμύριοι χίλιοι ὀκτακόσιοι. Πάλιν δ' ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρείας ἐπ' εὐθείας τῇ ῥύσει τοῦ Νείλου, πάντες ὁμολογοῦσι τὸν ἐπὶ Ῥόδον πλοῦν· κἀντεῦθεν δὲ τὸν τῆς Καρίας παράπλουν καὶ Ἰωνίας, μέχρι τῆς Τρῳάδος καὶ Βυζαντίου

A ut poſteriores tradiderunt. Cùm ergo ſit ſecundum Eratoſthenem æquinoctialis circulus ſtadiorum CCLII CIↃ, quadrans erit LXIII CIↃ. atque hoc eſt ab æquatore ad polum XV ſexageſimæ ſtadiorum, quarum LX continet æquinoctialis. Ab æquinoctiali autem quatuor ſunt ad tropicum æſtivum: qui eſt parallelus per Syenem ductus. Singula porrò intervalla ex menſuris apparentibus colliguntur. Evenit enim ut tropicus Syenæ incumbat, quia ibi ſolſtitio æſtivo meridie gnomo umbram nullam projicit. Meridianus autem Syenes maximè deſcribitur Nili defluxu à Meroë ad Alexandream, qui B eſt ſtadiorum circiter CCIↃↃ: medio autem ſpacio Syene ſita eſt: inde ergo ad Meroën ſtadia ſunt IↃↃ: rectà autem verſus meridiem progreſſus ad tria millia ſtadiorum, loca inveniet quæ habitari præ æſtu non poſſunt: eorum ergo locorum parallelus, qui idem eſt cum Cinnamomiferæ regionis parallelo, terminus & principium poni debet terræ noſtræ verſus meridiem habitatæ. Cùm ergo à Syena ad Meroën ſint ICC ſtadia, accedantque alia tria CIↃ, erunt univerſi ad finem uſque terræ habitatæ IↃↃ CIↃ CIↃ CIↃ. Jam à Syena ad æquinoctialem ſtadia ſunt CCIↃↃIↃↃ CIↃ C IↃCCC: (tantum enim in quatuor ſexageſimas competit, cùm una quævis ſit IV CIↃCC ſtadiorum) ergo à fine habitatæ terræ ad æquinoctialem erunt IIX CIↃ IↃCCC ſtadia, ad eundem ab Alexandrea CCIↃↃ CCIↃↃ CIↃ IↃCCC. Rurſum ab Alexandrea in recta linea cum Nili defluxu omnes conſentiunt eſſe navigationem ad Rhodum, indeque præter Cariam & Joniam uſque ad Troadem, Byzantium,

1. Ὄντος δὴ κατ' Ἐρατοσθένη τοῦ ἰσημερινοῦ κύκλου σταδίων μυριάδων πέντε καὶ εἴκοσι καὶ δισχιλίων.] vide in ſomn Scip. Macrob. I c. 20. & Cleom. *Caſaub.*

1. Ὄντος δὴ κατ' Ἐρατοσθένη τοῦ ἰσημερινοῦ κύκλου σταδίων μυριάδων πέντε, καὶ εἴκοσι καὶ δισχιλίων, D τὸ τεταρτημόριον εἴη ἂν ἓξ μυριάδες, καὶ τρισχίλιοι. τοῦτο δέ ἐστι τὸ ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ ἐπὶ τὸν πόλον, πεντε καὶ δεκα ἑξηκοστὰ σταδίων, οἵων ἐστὶν ὁ ἰσημερινὸς ἑξήκοντα.) Emendandus locus: patet enim, æquinoctialem circulum Eratoſtheni in ſexaginta tantum partes fuiſſe diviſum, quare quadrans circuli quindecim erit partium. Ab æquinoctiali circulo ad polum tantum patet intervalli, quantum est in quadrante æquinoctialis. Hoc ſunt quindecim ſexageſimæ. Quare legendum πέντε καὶ δέκα ἑξηκοστάδων, οἵων ἐστὶν ὁ ἰσημερινὸς ἑξήκοντα. *Quindecim ſexageſimarum, quales habet æquinoctialis ſexaginta.* Nam ſexaginta ſexageſimæ ſunt in toto complexu circuli æquinoctialis. Recta igitur emendatio ἑξηκοστάδων pro ἑξηκοστὰ σταδίων. Ἡ ἑξηκοστὰς, idem quod ἑξηκοστή. ut ἑβδομὰς idem quod ἑβδόμη, pars ſeptima. Nam ἑβδομάδες apud Joſephum Sabbatha ſunt. Corrigebat Caſaubonus ἑξηκοντάδων. Sed ἑξηκοντὰς non eſt ſexageſima pars, ſed numerus totarum ſexaginta partium, ut ἑκατοντὰς non eſt pars centeſima, ſed centuria. ſic δεκὰς non decima portio, ſed decuria. *Salmas. Exercit: Plin. edit. Traject. pag. 467. colum. b. lit. G.*

2. πεντεκαίδεκα ἑξηκοστὰ σταδίων) Veteres circulum in Sphæra maximum dividebant in partes LX. Poſteriores verò, quia videbatur commodius, eas partes ſexies multiplicarunt, eundemque circulum conſtituerunt partium CCCLX. At qui in partes tantum LX. tribuebant, iis unumquodque τεταρτημόριον XV. partium erat, οἵων ὁ ὅλος κύκλος LX. Partes autem ſingulas Aſtrologi ἑξηκοντάδας appellant, Latini *ſexageſimas*: utiturque illa voce etiam Strabo paullò poſt. Neque dubito ego doctos viros mihi eſſe aſſenſuros eandem vocem hîc quoque reſtituenti. Nam quid hæc lectio ſibi vult? ἑξηκοστὰ σταδίων. Nimis certum eſt ſcripſiſſe Strabonem ἑξηκοντάδων. *Caſaub.*

3. Τοσοῦτον γάρ εἰσι) Scribe, τοσοῦτοι γάρ εἰσι. *Idem.*

1. τὰ

& Boryſthenem. Sumentes igitur intervalla navigationibus comperta, conſiderant ultra Boryſthenem in eadem recta linea quouſque habitetur terra, & ubi partes terræ habitatæ verſus ſeptentrionem finiantur. Habitant autem ultra Boryſthenem ultimi notorum Scytharum Roxolani, magis verſus meridiem ſiti quàm extrema ultra Britanniam cognita. Ulteriora jam frigus habitari non ſinit. Ab his verſus meridiem ſupra Mæotidem ſunt Sauromatæ & Scythæ, uſque ad orientales Scythas. Pytheas ergo Maſſilienſis circa Thulen Britannicarum inſularum ſeptentrionaliſſimam ultima ait eſſe, ubi tropicus æſtivus arctici circuli vicem gerit: de reliquis nihil narrat, neque quòd inſula ſit Thule, neque utrùm eò uſque habitationes pertingant, ubi tropicus pro arctico eſt. Ego autem illum ſeptentrionalem finem multo propius meridiem verſus exiſtimo: qui enim hodie terras perluſtrant, ultra Hiberniam nihil poſſunt referre, quæ non longè verſus ſeptentrionem ante Britanniam jacet, planè ferorum hominum domicilium, & propter frigus malè incolentium: ibi ergo finem conſtituendum cenſeo. Jam cùm Byzantii idem ſit qui Maſſiliæ parallelus, quod Hipparchus tradit, Pytheæ fidem ſecutus (ait enim Byzantii eandem umbræ ad ſtylum eſſe rationem, quam eſſe Maſſiliæ tradidit Pytheas) & ab hoc parallelus per Boryſthenem diſtet ſtadiis III CIↃ CCC circiter, fuerit jam ex intervallo à Maſſilia ad Britannicam, ibi circiter incidens circulus per Maſſiliam ubique. Cæterùm Pytheas, qui multis in locis homines decepit, hìc quoque nonnihil erravit. Multi enim uno ore affirmant, lineam à Columnis ad fretum, Athenas Rhodumque ductam, in eodem eſſe parallelo. In confeſſo etiam eſt lineam à columnis ad fretum ductam, per medium ferè pelagus duci: & qui navigant, maximum à Gallia in Africam trajectum ajunt eſſe à ſinu Gallico, ſtadiorum IↃↃ, eamque maximam alti maris eſſe latitudinem: ergo à dicta linea ad intimum ſinus receſſum erunt ſtadia bis mille IↃ, ad

A καὶ Βορυσθένους. Λαβόντες οὖν τὰ διαστήματα γνώριμα καὶ πλεόμενα, σκοποῦσι [1] τὰ ὑπὲρ τοῦ Βορυσθένους ἐπ' εὐθείας ταύτῃ τῇ γραμμῇ μέχρι τινὸς οἰκήσιμά ἐστι, καὶ περατοῖ τὰ προσάρκτια μέρη τῆς οἰκουμένης. Οἰκοῦσι δ' ὑπὲρ τοῦ Βορυσθένους [2] ὕστατοι τῶν γνωρίμων Σκυθῶν, Ῥωξολάνοι, νοτιώτεροι ὄντες τῶν ὑπὲρ [3] τῆς Βρεττανικῆς ἐσχάτων γνωριζομένων· ἤδη δὲ τὰ ἐπέκεινα διὰ ψῦχος ἀοίκητά ἐστι· νοτιώτεροι δὲ τούτων καὶ ὑπὲρ τῆς Μαιώτιδος, Σαυρομάται καὶ Σκύθαι, μέχρι τῶν ἑῴων Σκυθῶν. Ὁ μὲν οὖν Μασσαλιώτης Πυθέας, τὰ περὶ Θούλην τὴν βορειοτάτην τῶν Βρεττανικῶν ὕστατα λέγει· παρ' οἷς
B ὁ αὐτός ἐστι τῷ ἀρκτικῷ, ὁ θερινὸς τροπικὸς κύκλος. παρὰ δὲ τῶν ἄλλων οὐδὲν ἱστορῶ, οὔθ' ὅτι Θούλη νῆσός ἐστι τις, οὔτ' εἰ τὰ μέχρι δεῦρο οἰκήσιμά ἐστιν, ὅπου ὁ θερινὸς τροπικὸς ἀρκτικὸς γίνεται. Νομίζω δὲ πολὺ εἶναι νοτιώτερον τούτου τὸ τῆς οἰκουμένης πέρας τὸ προσάρκτιον· οἱ γὰρ νῦν ἱστοροῦντες, περαιτέρω τῆς Ἰέρνης οὐδὲν ἔχουσι λέγειν· ἣ πρὸς P.
ἄρκτον πρόκειται τῆς Βρεττανικῆς πλησίον, ἀγρίων τελέως ἀνθρώπων, κακῶς οἰκούντων διὰ ψῦχος· ὥστ' ἐνταῦθα νομίζω τὸ πέρας εἶναι θετέον. Τοῦ δὲ παραλλήλου τοῦ διὰ Βυζαντίου, καὶ διὰ Μασσαλίας πως ἰόντος, ὥς φησιν Ἵππαρχος πιστεύσας Πυθέᾳ, (φησὶ γὰρ ἐν Βυζαντίῳ τὸν
C αὐτὸν εἶναι λόγον τοῦ γνώμονος πρὸς τὴν σκιὰν, ὃν εἶπεν ὁ Πυθέας ἐν Μασσαλίᾳ) τοῦ δὲ διὰ Βορυσθένους ἀπὸ τούτου διέχοντος περὶ τρισχιλίους καὶ ὀκτακοσίους, εἴη ἂν ἐκ τοῦ διαστήματος, τὸ ἀπὸ Μασσαλίας ἐπὶ τὴν Βρεττανικὴν, [4] ἐνταῦθα που πίπτων ὁ διὰ τοῦ Βορυσθένους κύκλος [5] πανταχοῦ. Πολλαχοῦ δὲ παρακρουόμενος τοὺς ἀνθρώπους ὁ Πυθέας, κἀνταῦθα που διέψευσται. Τὸ μὲν γὰρ τὴν ἀπὸ στηλῶν γραμμὴν ἐπὶ τοὺς περὶ τὸν πορθμὸν καὶ Ἀθήνας καὶ Ῥόδον τόπους ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου κεῖσθαι, ὡμολόγηται παρὰ πολλῶν· ὁμολογεῖται δὲ ὅτι καὶ διὰ μέσου πως τοῦ πελάγους ἐστὶν ἡ ἀπὸ τῶν στηλῶν ἐπὶ τὸν πορθμόν· οἵ τε πλέοντες, τὸ μέγιστον δίαρμα ἀπὸ τῆς Κελτικῆς
D ἐπὶ τὴν Λιβύην εἶναι τὸ ἀπὸ τοῦ Γαλατικοῦ κόλπου σταδίων πεντακισχιλίων· τοῦτο δ' εἶναι καὶ τὸ μέγιστον πλάτος τοῦ πελάγους· ὥστ' εἴη ἂν τὸ ἀπὸ τῆς λεχθείσης γραμμῆς ἐπὶ τὸν μυχὸν τοῦ κόλπου, σταδίων δισχιλίων πεντακοσίων, ἐπὶ δὲ

1. *τὰ ὑπὲρ τοῦ Βορυσθένους*) Lege, *τὰ ἀπό.* Sed quia Aldus ediderat *ὑπὸ* pro *ἀπὸ* inde manavit *ὑπέρ.* *Caſaub.*

2. *ὕστατοι τῶν γνωρίμων Σκυθῶν, Ῥωξολάνοι*) Strabo lib. ſeptimo, p. 306. *ὑπὲρ τῶν Ῥωξολανῶν εἴ τινες οἰκοῦσιν οὐκ ἴσμεν.* *Idem.*

3. *τῆς Βρεττανικῆς*) In quibuſdam veteribus ſcribitur aliquoties hæc vox per Π initio, ut & apud Stephanum Πρεττανική. *Idem.*

4. *Ἐνταῦθα που πίπτων*) Deeſt aliquid ut plena ſit ſententia. *Idem.*

5. *πανταχοῦ. Πολλαχοῦ δὲ παρακρουόμενος*) In veteribus quibuſdam libris legitur Πανταχοῦ δέ: unde ſuſpicari meritò poſſe quis videtur ita eſſe legendum mutata diſtinctione, Πανταχοῦ δὲ ἢ πολλαχοῦ γε παρακρουόμενος τοὺς ἀνθρώπους ὁ Πυθέας, aut etiam ſine ἢ. *Idem.*

1. τῶ

Μασσαλίας ἐλαττόνων· νοτιωτέρα γάρ ἐστιν ἡ A Μασσαλία τοῦ μυχοῦ τοῦ κόλπου. Τὸ δέ γε ἀπὸ τῆς Ῥοδίας ἐπὶ τὸ Βυζάντιον ἐστι τετρακισχιλίων που καὶ ἐννακοσίων σταδίων· ὥστε πολὺ ἀρκτικώτερος ἂν εἴη ὁ διὰ Βυζαντίου τοῦ διὰ Μασσαλίας· τὸ δ' ἐκεῖθεν ἐπὶ τὴν Βρεττανικὴν δύναται συμφωνεῖν [1] τῷ ἀπὸ Βυζαντίου ἐπὶ Βορυσθένη. τὸ δ' ἐκεῖθεν ἐπὶ τὴν Ἰέρνην, οὐκέτι γνώριμον πόσον ἄν τις θείη, οὐδ' εἰ περαιτέρω ἔτι οἰκήσιμά ἐστιν, [2] οὐδὲν δεῖ τοῖς ἐπάνω λεχθεῖσι φροντίζειν. Πρός τε γὰρ ἐπιστήμην, ἀρκεῖ τὸ λαβεῖν καθάπερ ἐπὶ τῶν νοτίων μερῶν, ὅτι ὑπὲρ Μερόης μέχρι τρισχιλίων σταδίων προελθόντι τῆς οἰκησίμου τίθεσθαι προσῆκεν· οὐχ ὡς ἂν B τούτου ἀκριβεστάτου πέρατος ὄντος, ἀλλ' ἐγγύς γε τ' ἀκριβοῦς· οὕτω κἀκεῖ τοὺς ὑπὲρ τῆς Βρεττανικῆς οὐ πλείους τούτων θετέον, ἢ μικρῷ πλείους, οἷον τετρακισχιλίους· πρός τε τὰς ἡγεμονικὰς χρείας, οὐδὲν ἂν εἴη πλεονέκτημα τὰς τοιαύτας γνωρίζειν χώρας, καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας· καὶ μάλιστα εἰ νήσους οἰκεῖεν τοιαύτας, αἳ μήτε λυπεῖν, μήτ' ὠφελεῖν ἡμᾶς δύνανται μηδὲν, διὰ τὸ ἀνεπίπλεκτον. [3] καὶ γὰρ τὴν Βρεττανικὴν ἔχειν δυνάμενοι Ῥωμαῖοι κατεφρόνησαν, ὁρῶντες ὅτι οὔτε φόβος ἐξ αὐτῶν οὐδὲ εἷς ἐστιν, (οὐ γὰρ ἰσχύουσι p. 116. τοσοῦτον, ὥστ' ἐπιδιαβαίνειν ἡμῖν,) οὔτ' ὠφέλεια τοσαύτη τις, εἰ κατάσχοιεν· πλέον γὰρ ἂν C ἐκ τῶν τελῶν δοκεῖ προσφέρεσθαι νῦν, ἢ ὁ φόρος δύναται συντελεῖν, ἀφαιρουμένης τῆς εἰς τὸ στρατιωτικὸν δαπάνης, τὸ φρουρῆσον καὶ φορολογῆσον τὴν νῆσον· πολὺ δ' ἂν ἐπιγένοιτο τὸ ἄχρηστον ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν περὶ ταύτην νήσων. Εἰ δὲ προστεθείη τῷ ἀπὸ τῆς Ῥοδίας μέχρι Βορυσθένους διαστήματι, τὸ ἀπὸ Βορυσθένους ἐπὶ τὰς ἄρκτους τῶν τετρακισχιλίων σταδίων διάστημα, γίνεται τὸ πᾶν μύριοι δισχίλιοι ἑπτακόσιοι στάδιοι· τὸ δὲ ἀπὸ τῆς Ῥοδίας ἐπὶ τὸ νότιον πέρας ἐστὶ τῆς οἰκουμένης, μύριοι ἑξακισχίλιοι ἑξακόσιοι· ὥστε τὸ σύμπαν πλάτος τῆς οἰκουμένης, εἴη ἂν ἔλαττον τῶν τρισμυρίων, ἀπὸ νότου πρὸς D ἄρκτον· τὸ δέ γε μῆκος, περὶ ἑπτὰ μυριάδας λέγεται· τοῦτο δ' ἐστὶν ἀπὸ δύσεως ἐπὶ τὰς ἀνατολὰς, τὸ ἀπὸ τῶν ἄκρων τῆς Ἰβηρίας, ἐπὶ τὰ ἄκρα τῆς Ἰνδικῆς· τὸ μὲν ὁδοῖς, τὸ δὲ ταῖς ναυτιλίαις ἀναμεμετρημένον· Ὅτι δ' ἐντὸς τοῦ λεχθέντος τετραπλεύρου τὸ μῆκός ἐστι τοῦτο, ἐκ τοῦ λόγου τῶν παραλλήλων τῶν πρὸς τὸν ἰσημερινὸν δῆλον· ὥστε πλέον ἢ διπλάσιόν ἐστι τοῦ πλάτους τὸ μῆκος. Λέγεται δὲ

A Maſſiliam pauciora: eſt enim Maſſilia quàm is receſſus meridiei propior. Atqui à Rhodo ad Byzantium ſunt IV CIↃ IↃCCCC: quo concluditur, Byzantium parallelum multo eſſe Maſſilienſi ſeptentrionaliorem. Quod inde eſt ad Britanniam, convenire poteſt ſpacio quod à Byzantio eſt ad Boryſthenem: inde ad Hiberniam quantum ſit, ignotum eſt, itemque an ultra ſint loca habitata: nihil enim attinet hoc ad ea quæ ſuprà diximus. Nam ad ſcientiam ſatis eſt, ſicut in auſtrinis partibus poſuimus, ultra Meroën ad tria millia ſtadiorum finem eſſe terræ habitatæ, non quod præciſe ita res habeat, ſed quod propè B ad veritatem acceditur: ita hic quoque ſupra Britanniam totidem licet ponere ſtadia, aut non multo plura, ut IV CIↃ. Nam & ad Principis officium non multum emolumenti conferet hujuſmodi regionum & incolarum notitia: maxime ſi tales incolant inſulas, quæ neque damnum afferre nobis neque utilitatem poſſint, quia nulla nobis cum iis intercedant commercia. Nam Britanniam occupare cùm poſſent Romani, ſpreverunt, cùm viderent neque ullum ab iis metum eſſe (non enim tantum iis eſt virium, ut in noſtras ditiones impreſſionem fa- C ciant) neque tantum utilitatis ſi occuparent: videtur enim nunc plus percipi ex vectigalibus, quam tributum pendere poſſet, detracto in militem, præſidio inſulæ futurum & ſtipendium exacturum, ſumtu: multumque videbatur incommodi ab aliis inſulam circumjacentibus oblatum iri. Quod ſi intervallo, quod à Rhodo eſt ad Boryſthenem, adjiciantur verſus ſeptentrionem quatuor millia ſtadiorum, erunt in ſumma CCIↃↃ CIↃ CIↃ IↃCC, & Rhodo ad finem habitatæ terræ meridionalem CCIↃↃ IↃↃ CIↃ IↃC: ergo univerſa terræ habitatæ latitudo ab auſtro ad ſeptentrionem eſt minor triginta millibus D ſtadiorum. Longitudo autem ad LXX millia eſſe fertur, quæ intelligitur ab occaſu ad ortum ab extremis Hiſpaniæ ad Indiæ extrema, partim itineribus terreſtribus, partim navigationibus percepta menſura. Hanc autem longitudinem eſſe intra dictum quadrilaterum, conſtat ex proportione parallelorum ad diametrum: ita ut majorem dupla rationem longitudo ad latitudinem obtineat. Dicitur autem

1. τῷ ἀπὸ τοῦ Βυζαντίου) Scripti tres, διὰ Βυζ. *Caſaub.*

2. οὐδὲν δεῖ τοῖς ἐπάνω λεχθεῖσι φροντίζειν) Suſpectus mihi locus: quanquam lib. vett. in ordine tantum verborum variant, οὐδὲν δεῖ φροντίζειν τοῖς ἐπάνω λεχθεῖσι. *Idem.*

3. καὶ γὰρ τὴν Βρετανικὴν ἔχειν δυνάμενοι Ῥωμαῖοι) Vide libro quarto p. [illegible]. ubi de Britannia. *Idem.*

1. Δ.

hæc figura chlamydis ſimilis : nam in extremis latitudinem valde contrahi animadverſum eſt , præcipue occiduis, ſingula nobis perluſtrantibus. Nunc autem deſcripſimus locum ſuperficiei ſphæricæ , in quo terram habitam ſitam dicimus. Oportet vero eum, qui manu fabricatis operibus veritatem imitatur quam fieri poteſt proximè , globo qui terram referat , formato, qualis eſt Cratetis, in eo quadrilaterum illud deſignare, inque eo tabulam geographicam collocare. Sed quoniam magno opus eſt globo , cujus exigua pars illud ſit quadrilaterum, quod ſufficiat ad perſpicue inſcribendas terræ habitatæ partes , eaſque adſpectui proprie exhibeat : ſane fecerit egregie, qui talem conficere poterit. diametrum globus talis requirit decem pedibus majorem. Qui vero tantum , aut non multo minorem globum parare nequit , is in plana deſcribat tabula, ſeptem minimum pedum. Parum enim intererit , ſi loco circulorum parallelorum ac meridianorum , quibus climata & ventos indicamus , reliquaſque differentias & comparationes partium terræ inter ſe & cum cœlo, rectis lineis utamur parallelis & in eos ad angulos rectos incidentibus : cum magnitudinem & figuram viſu in plana ſpectatam ſuperficie intellectus facilè transferre poſſit ad rotundam & ſphæricam. eadem ratio eſt obliquorum rectorumque circulorum. Ac tametſi per polos ducti meridiani circuli in ſphæra omnes ad unum punctum concurrunt : nihil tamen refert ſi in plana tabula paulatim coëuntes conum ſeu metam efficiant: non enim ſæpe hoc neceſſitas exiget, neque ut ſuperficies , ita etiam coitio evidens eſt , tranſlatis in tabulam delineationibus , & deſcriptis rectis lineis. Et quidem deinceps reliqua ita exponemus , ut deſcriptione in tabula plana propoſita. Exponemus enim tum quæ ipſi obivimus terra marique , tum de quibus aliorum ſermonibus aut ſcriptis nobis fides eſt facta. Ipſi obivimus verſus occaſum ab Armenia uſque ad Etruriæ loca Sardiniæ oppoſita : verſus meridiem ab Euxino ponto uſque ad fines Æthiopiæ. Neque verò reliquorum qui ſitum terræ deſcripſerunt, quenquam invenies, qui dicta intervalla obeundo , multo plura atque nos præſtiterit : nam qui in occidua plaga plura viderunt, orientalium non tantum quam

A καὶ χλαμυδοειδές πως τὸ σχῆμα· πολλὴ γὰρ συναγωγὴ τοῦ πλάτους περὶ τοῖς ἄκροις εὑρίσκεται, καὶ μάλιστα τοῖς ἑσπερίοις, τὰ καθ' ἕκαστα ἐπιόντων ἡμῶν. Νυνὶ μὲν οὖν ἐπιγεγράφαμεν ἐπὶ σφαιρικῆς ἐπιφανείας τὸ χωρίον, ἐν ᾧ φαμὲν ἱδρῦσθαι τὴν οἰκουμένην. Καὶ δεῖ τὴν ἐγγυτάτω [1] διὰ τῶν χειροκμήτων οἰκημάτων μιμούμενον τὴν ἀλήθειαν ποιήσαντα σφαῖραν τὴν γῆν, καθάπερ τὴν Κρατήτειον, ἐπὶ ταύτης ἀπολαβόντα τὸ τετράπλευρον, ἐντὸς τούτου τιθέναι τὸν πίνακα τῆς γεωγραφίας· ἀλλ' ἐπειδὴ μεγάλης δεῖ σφαίρας, ὥστε πολλοστημόριον αὐτῆς ὑπάρχον τὸ λεχθὲν τμῆμα, ἱκανὸν γενέσθαι δέξασθαι σαφῶς τὰ προσήκοντα μέρη τῆς οἰκουμένης, καὶ τὴν οἰκείαν
B παρασχεῖν ὄψιν τοῖς ἐπιβλέπουσι, τῷ μὲν δυναμένῳ κατασκευάσασθαι τηλικαύτην, οὕτω ποιεῖν βέλτιον· ἔστω δὲ μείζω δέκα ποδῶν ἔχουσα τὴν διάμετρον· τῷ δὲ μὴ δυναμένῳ τηλικαύτην ἢ μὴ πολλῷ ταύτης ἐνδεεστέραν, ἐν ἐπιπέδῳ καταγραπτέον πίνακι τοὐλάχιστον ἑπτὰ ποδῶν. Διοίσει γὰρ μικρὸν, ἂν, ἀντὶ τῶν κύκλων, τῶν τε παραλλήλων, καὶ τῶν μεσημβρινῶν, οἷς τά τε κλίματα καὶ τοὺς ἀνέμους διασαφοῦμεν, καὶ τὰς ἄλλας διαφορὰς, καὶ τὰς σχέσεις τῶν τῆς γῆς μερῶν, πρὸς ἄλληλά τε καὶ τὰ οὐράνια, εὐθείας γράφομεν· τῶν μὲν παραλλήλων παραλλήλους, τῶν δὲ ὀρθῶν πρὸς ἐκείνους ὀρθάς· τῆς διανοίας ῥᾳδίως μεταφέρειν δυναμένης τὸ p. 117.
ὑπὸ τῆς ὄψεως ἐν ἐπιπέδῳ θεωρούμενον ἐπι-
C φανείᾳ σχῆμα καὶ μέγεθος, ἐπὶ τὴν περιφερῆ τε καὶ σφαιρικήν· ἀνάλογον δὲ, καὶ περὶ τῶν λοξῶν κύκλων καὶ εὐθειῶν φαμέν. Εἰ δ' οἱ μεσημβρινοὶ οἱ παρ' ἑκάστοις διὰ τοῦ πόλου γραφόμενοι πάντες συννεύουσιν ἐν τῇ σφαίρᾳ πρὸς ἓν σημεῖον, ἀλλ' ἐν τῷ ἐπιπέδῳ γε οὐ διοίσει πίνακι τὰς εὐθείας μικρὸν συννευούσας ποιεῖν κῶνον τὰς μεσημβρινάς· οὐδὲ γὰρ πολλαχοῦ τοῦτ' ἀναγκαῖον, οὐδ' ἐκφανής ἐστιν ὥσπερ ἡ περιφέρεια, οὕτω καὶ ἡ σύννευσις, μεταφερομένων τῶν γραμμάτων εἰς τὸν πίνακα τὸν ἐπίπεδον, καὶ γραφομένων εὐθειῶν. Καὶ δὴ καὶ τὸν ἑξῆς λόγον ὡς ἐν ἐπιπέδῳ πίνακι τῆς γραφῆς γινομένης ἐκθήσομεν. Ἐροῦμεν δὴ τὴν μὲν ἐπελθόντες
D αὐτοὶ τῆς γῆς καὶ θαλάττης· περὶ ἧς δὲ πιστεύσαντες τοῖς εἰποῦσιν, ἢ γράψασιν. Ἐπήλθομεν δὲ ἐπὶ δύσιν μὲν ἀπὸ τῆς Ἀρμενίας μέχρι τῶν κατὰ Σαρδῶνα τόπων τῆς Τυρρηνίας· ἐπὶ μεσημβρίαν δὲ ἀπὸ τοῦ Εὐξείνου μέχρι τῶν τῆς Αἰθιοπίας ὅρων. Οὐδὲ τῶν ἄλλων δὲ οὐδὲ εἷς ἂν εὑρεθείη τῶν γεωγραφησάντων πολύ τι ἡμῶν μᾶλλον ἐπεληλυθὼς τῶν λεχθέντων διαστημάτων· ἀλλ' οἱ πλεονάσαντες [2] περὶ τὰ δυσμικὰ μέρη, τὴν πρὸς ταῖς ἀνατολαῖς οὐ τοσοῦτον

1. *Διὰ τῶν χειροκμήτων οἰκημάτων*) Veteres lib. *χειροτμήτων*: non placet: quanquam ita vetus interpres: *οἰκημάτων*, vox eſt mihi ſuſpecta. *Caſaub.*

2. *Περὶ τὰ δυσμικὰ*) in multis veteribus libris ſcriptum eſt *δυσικά*. Ac mirum quàm ſæpè illa vox in manu ſcriptis occurrat: quæ ne Græca quidem videtur eſſe. *Idem.*

ἥψαντο· οἱ δὲ περὶ τἀναντία, τῶν ἑσπερίων ὑστέρησαν. ὁμοίως δ᾽ ἔχει καὶ περὶ τῶν πρὸς νότον καὶ τὰς ἄρκτους. Τὸ μέντοι πλέον κἀκεῖνοι καὶ ἡμεῖς ἀκοῇ παραλαβόντες συντίθεμεν· καὶ τὸ, τὸ σχῆμα καὶ τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἄλλην φύσιν, ὁποία καὶ ὁπόση· τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅνπερ ἡ διάνοια ἐκ τῶν αἰσθητῶν συντίθησι τὰ νοητά. σχῆμα γὰρ καὶ χρόαν καὶ μέγεθος μήλου, καὶ ὀδμὴν καὶ ἁφὴν καὶ χυμὸν ἀπαγγέλλουσιν αἱ αἰσθήσεις· ἐκ δὲ τούτων συντίθησιν ἡ διάνοια τὴν τοῦ μήλου νόησιν· καὶ αὐτῶν δὲ τῶν μεγάλων σχημάτων, τὰ μέρη μὲν αἴσθησις ὁρᾷ, τὸ δ᾽ ὅλον ἐκ τῶν ὁραθέντων [1] ἡ διάνοια τίθησιν· οὕτω δὲ καὶ οἱ φιλομαθεῖς ἄνδρες, ὥσπερ αἰσθητηρίοις πιστεύσαντες τοῖς ἰδοῦσι [2] καὶ πλανηθεῖσιν οὓς ἔτυχε τόπους, ἄλλοις κατ᾽ ἄλλα μέρη τῆς γῆς, συντιθέασιν εἰς ἓν διάγραμμα τὴν τῆς ὅλης οἰκουμένης ὄψιν. Ἐπεὶ καὶ οἱ στρατηγοὶ πάντα μὲν αὐτοὶ πράττουσιν, οὐ πανταχοῦ δὲ πάρεισιν· ἀλλὰ πλεῖστα κατορθοῦσι δι᾽ ἑτέρων, ἀγγέλοις πιστεύοντες, καὶ πρὸς τὴν ἀκοὴν διαπέμποντες οἰκείως τὰ προστάγματα. Ὁ δ᾽ ἀξιῶν μόνους εἰδέναι τοὺς ἰδόντας, ἀναιρεῖ τὸ τῆς ἀκοῆς κριτήριον· [3] ἥ τις πρὸς ἐπιστήμην ὀφθαλμοῦ πολὺ κρεῖττόν ἐστι. Μάλιστα δ᾽ οἱ νῦν ἔχοιεν ἄμεινον ἄν τι λέγειν περὶ τῶν κατὰ Βρεττανοὺς καὶ Γερ-
p. 118. μανοὺς καὶ τοὺς περὶ τὸν Ἴστρον, τούς τε ἐντὸς καὶ τοὺς ἐκτὸς, Γέτας τε, καὶ Τυρεγέτας, καὶ Βαστάρνας· ἔτι δὲ τοὺς περὶ τὸν Καύκασον, οἷον Ἀλβανοὺς καὶ Ἴβηρας. [4] ἀπήγγελται δ᾽ ἡμῖν καὶ ὑπὸ τῶν τὰ Παρθικὰ συγγραψάντων τῶν περὶ Ἀπολλόδωρον τὸν Ἀρτεμείτην, [5] ἃ πολλῶν ἐκεῖνοι μᾶλλον ἀφώρισαν, τὰ περὶ τὴν Ὑρκανίαν καὶ τὴν Βακτριανήν.

nos attigerunt, contra alii pauciora in occaſu: quod idem de ſeptentrione & meridie affirmo. Pleraque tamen ut illi, ita nos quoque auditu percepta compoſuimus: itaque figuram, magnitudinem, omnemque naturam & conditiones terræ collegimus: quo modo intellectus ex iis quæ ſenſus ſuppeditat, notiones in animo effingit. Figuram enim, colorem, magnitudinemque pomi, tum odorem, tactum, & ſaporem ſenſus indicant: ex his intellectus pomi notionem componit. Ipſarumque etiam magnarum figurarum partes ſenſus cernit, totum intellectus ex viſis concipit. Ita & cognitionis avidi fidem adhibentes veluti ſenſibus, alias atque alias terræ partes pervagatis ac contemplatis, totius habitatæ terræ unam quandam compoſitam deſcriptionem ob oculos ponunt. Sic & imperatores, ipſi quidem omnia agunt, non ubique tamen adſunt, ſed multa aliorum opera perficiunt, nunciis credentes, & pro rebus auditis mandantes. Qui verò contendit eos ſolos ſcire, qui viderint, is auditus in judicando officium tollit, ad ſcientiam parandam longè viſu utilius. Præſertim verò noſtræ ætatis homines certius aliquid dicere poſſunt de Britannis, Germanis, Iſtri accolis, interioribus & exterioribus, Getis, Tyrigetis, Baſtarnis & ad Cauſaſum habitantibus, ut Albanis & Iberis. Apollodorus quoque Artemita, Parthici belli ſcriptor, multa nobis accuratiùs cognita tradidit de Hyrcania & Bactriana. Quin & in

1. *διάνοια τίθησιν*) Malim *συντίθησιν* ut modo dixit, *ἐκ δὲ τούτων συντίθησιν ἡ διάνοια τὴν τοῦ μήλου νόησιν*. Eſt autem hic locus egregius, & ut ſi quis alius illuſtris. *Caſaub.*

2. *καὶ πλανηθεῖσιν οὓς ἔτυχε τόπους*) fortaſſe *περὶ οὓς ἔτυχε τόπους*. *Idem*

3. *ἥ τις πρὸς ἐπιστήμην πολὺ κρεῖττόν ἐστι*) Lego, *κρείττων*. Quod ait, præſtare auditum viſui *πρὸς ἐπιστήμην*: id verò controverſia non caret: nec Straboni aſſentietur Polybius, qui *τὴν ὅρασιν* longè præfert. Quum enim, inquit, duo veluti inſtrumenta nobis ſint à natura conceſſa, *οἷς πάντα πυνθανόμεθα καὶ πολυπραγμονοῦμεν*, viſus haud paullò certior eſt & *ἀληθινώτερος*, & ut ait Heraclitus, *ὀφθαλμοὶ τῶν ὤτων ἀκριβέστεροι μάρτυρες*. Vide reliqua. Equidem Polybium & Strabonem facilè conciliari poſſe exiſtimo: quum ſit utriuſque ſententia meo judicio veriſſima. Nam etſi certior eſt *ἡ ὅρασις*: tamen pauca omnino ſic ſciri poſſunt: ideo *ἡ ἀκοὴ* utilior *πρὸς ἐπιστήμην* dici merito poteſt. (Nec me fugit eo nomine viſum ab Ariſtotele commendari idq; multis locis: qui, ſi adhibeatur ſuperior diſtinctio, nihil huic Strabonis ſententiæ obſit. & ſanè ipſe philoſophus initio lib. De ſenſu & ſenſilibus auditum longe præſtare *εἰς φρόνησιν* reliquis ſenſibus ratione probat validiſſima; rectè tamen adjiciens fieri id per accidens: ſed vide locum. Lactantius planiſſimis verbis Straboni aſſentitur, Inſtitut. lib. III. c. 9. *Quid quod plus eſt* (inquit) *in auribus quàm in oculis ſitum? quoniam doctrina & ſapientia percipi auribus poteſt, oculis ſolis non poteſt.* Vide quædam à Cuiacio notata hac de re ad titul. 6. Inſtitut. lib. tertio. Quod autem dicitur pluris eſſe oculatus teſtis unus quam auriti duo: id ſi in univerſum accipiatur, falſum eſt. Nam *τῶν ἀκουστῶν* & *γευστῶν* teſtes oculati ſunt inepti, ſed *τῶν ὁρατῶν* teſtes oculati pluris ſunt quam auriti. Cæteri quia *τῶν αἰσθητῶν* ſunt plura *ὁρατὰ*: idem in hoc dicto ſenſus viſus poſitus pro univerſitate ſenſuum Nam ſententia hæc demum erit vera, Teſtem cujuſque rei eum eſſe plurimi faciendum, qui ipſe rem, qua de agitur, perceperit, & ſenſu qui ad eam rem deſideratur, puta *ἀκοῇ τὰ ἀκουστὰ, ὄψει τὰ ὁρατὰ*, &c. *Idem.*

4. *Ἀπήγγελται δ᾽ ἡμῖν*) hoc eſt, Expoſita etiam ſunt à nobis ea quæ de Hyrcania & Bactriania accuratiùs Apollodorus Artemita quàm alij conſcripſit. Hanc eſſe ſententiam apparet ex lib. XI. p. 519. ubi in deſcriptione illarum regionum toties citatur Apollodorus Artemita. Interpretes hunc locum aliter accipiunt quibus non aſſentior. *Idem.*

5. *ἃ πολλῶν ἐκεῖνοι μᾶλλον ἀφώρισαν*) Fortè *ἃ τῶν πολλῶν*, vel *ἃ τῶν ἄλλων*. *ἀφορίζειν* eſt accuratè explicare alicuius regionis fines ac terminos. *Idem.*

1. ἐμ-

Arabiam felicem Romani jam cum exercitu profecti ſunt, ductore Ælio Gallo, amico ac ſodali noſtro: & Alexandrinorum mercatorum claſſis per Nilum jam navigans & Arabicum ſinum uſque ad Indiam, multo iſta nobis, quàm olim fuerant, notiora reddidit. Quo tempore Gallus Ægypto præfuit, ad ipſum veni, unaque uſque ad Syenem & fines Æthiopiæ adſcendi, ibique comperi CXX naves à Muris portu Indiam verſus navigare: cùm ſub Ptolemæis regibus perpauci auderent navigare, & merces Indicas advehere. Primum proinde ac potiſſimum eſt ad ſcientiam & uſus civiles, figuram & magnitudinem quàm ſimpliciſſimè in tabulam geographicam aptare, ſimulque quæ & quanta totius terræ ſit portio, indicare. Hoc enim proprium eſt geographi. Subtiliter autem de tota diſputare terra, & de uniuſcujuſque zonæ vertebra, alterius eſt ſcientiæ: ut utrum in altera etiam parte vertebræ quadrans inhabitetur: nam ſi ita res habet, certè non à noſtris habitatur hominibus, ſed aliam illam terram appellari debere probabile eſt. Nobis de noſtra dicendum eſt. Eſt ergo hujus figura chlamydis forma ſimilis. Maximam ejus latitudinem linea per Nilum ducta deſcribit, incipiens à Cinnamomiferæ regionis parallelo, & Ægyptiorum exulum inſula, deſinens in parallelum Hiberniæ. Longitudinem alia, in hanc ad angulos æquales incidens ab occidente ducta per Columnas & fretum Siculum, uſque ad Rhodum & ſinum Iſſicum, inde præter Taurum, qui Aſiam dirimit, & in orientale deſinens mare inter Indos & ſupra Bactrianam ſitos Scythas. Intelligendum eſt verò parallelogrammum quoddam, in quo chlamydiformis hæc figura ita inſcripta ſit, ut longitudini longitudo reſpondeat, ſitque maxima, & latitudo latitudini. Hæc chlamydiformis ergo figura, terra eſt habitata. Latitudinem ejus docuimus definiri extremis parallelis lineis, quæ habitatas ejus partes ab habitationi ineptis dirimunt, eæ ſunt, verſus ſeptentrionem per Hiberniam tranſiens;

A τῶν τε Ῥωμαίων καὶ εἰς τὴν εὐδαίμονα Ἀραβίαν 1 ἐμβαλλόντων μετὰ στρατιᾶς νεωστὶ, ἧς ἡγεῖτο ἀνὴρ φίλος ἡμῖν καὶ ἑταῖρος Αἴλιος Γάλλος· καὶ τῶν ἐκ τῆς Ἀλεξανδρείας ἐμπόρων 2 στόλος ἤδη πλεόντων διὰ τοῦ Νείλου καὶ τοῦ Ἀραβίου κόλπου μέχρι τῆς Ἰνδικῆς, ἃ πολὺ μᾶλλον καὶ ταῦτα ἔγνωσται τοῖς νῦν ἢ τοῖς πρὸ ἡμῶν. Ὅτε γοῦν Γάλλος ὑπῆρχε τῆς Αἰγύπτου, συνόντες αὐτῷ καὶ συναναβάντες μέχρι Συήνης, καὶ τῶν Αἰθιοπικῶν ὅρων, ἱστοροῦμεν ὅτι καὶ ἑκατὸν καὶ εἴκοσι νῆες πλέοιεν ἐκ Μυὸς ὅρμου πρὸς τὴν Ἰνδικήν· πρότερον ἐκ τῶν Πτολεμαϊκῶν βασιλέων, ὀλίγων παντάπασι θαῤῥούντων πλεῖν, καὶ τὸν Ἰνδικὸν ἐμπορεύεσθαι φόρτον. B Τὰ μὲν οὖν πρῶτα καὶ κυριώτατα καὶ πρὸς ἐπιστήμην 3 καὶ πρὸς τὰς χρείας τὰς πολιτικὰς ταύτας, σχῆμα καὶ μέγεθος, ὡς εἰπεῖν, ἁπλούστατα ἐγχειρεῖν, τὸ πίπτον εἰς τὸν γεωγραφικὸν πίνακα, συμπαραδηλοῦντα καὶ τὸ 4 ποῖόν τι καὶ πόσον μέρος τῆς ὅλης γῆς ἐστί. τοῦτο μὲν γὰρ οἰκεῖον τῷ γεωγράφῳ. τὸ δὲ περὶ ὅλης ἀκριβολογεῖσθαι τῆς γῆς, καὶ περὶ σπονδύλου παντὸς τῆς λεγομένης ζώνης, ἄλλης τινὸς ἐπιστήμης ἐστίν· οἷον εἰ περιοικεῖται καὶ κατὰ θάτερον τεταρτημόριον ὁ σπόνδυλος. καὶ γὰρ εἰ οὕτως ἔχει οὐχ ὑπὸ τούτων γε οἰκεῖται τῶν παρ᾽ ἡμῖν· ἀλλ᾽ ἐκείνην ἄλλην οἰκουμένην θετέον· ὅπερ ἐστὶ πιθανόν· Ἡμῖν δὲ τὰ ἐν αὐτῇ ταῦτα λεκτέον. C Ἔστι δή τι χλαμυδοειδὲς σχῆμα τῆς γῆς τῆς οἰκουμένης· οὗ τὸ μὲν πλάτος ὑπογράφει τὸ μέγιστον ἡ διὰ τοῦ Νείλου γραμμὴ, λαβοῦσα τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τοῦ διὰ τῆς Κινναμωμοφόρου παραλλήλου, 5 καὶ τῆς τῶν Αἰγυπτίων τῶν φυγάδων νήσου μέχρι, τοῦ διὰ τῆς Ἰέρνης παραλλήλου· τὸ δὲ μῆκος, ἡ ταύτης πρὸς ὀρθὰς ἀπὸ τῆς ἑσπερίας διὰ στηλῶν καὶ τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ, μέχρι τῆς Ῥοδίας καὶ τοῦ Ἰσσικοῦ κόλπου, παρὰ τὸν Ταῦρον ἰοῦσα, τὸν διεζωκότα τὴν Ἀσίαν, καὶ καταστρέφουσα ἐπὶ τὴν ἑῴαν θάλατταν, μεταξὺ Ἰνδῶν καὶ τῶν ὑπὲρ τῆς Βακτριανῆς Σκυθῶν. Δεῖ δὴ νοῆσαι παραλληλόγραμμόν τι, D ἐν ᾧ τὸ χλαμυδοειδὲς σχῆμα ἐγγέγραπται οὕτως, ὥστε τὸ μῆκος τῷ μήκει ὁμολογεῖν, 6 καὶ ὅσον εἶναι τὸ μέγιστον, καὶ τὸ πλάτος τῷ πλάτει. Τὸ μὲν δὴ χλαμυδοειδὲς σχῆμα, οἰκουμένη ἐστί· τὸ δὲ πλάτος ὁρίζεσθαι ἔφαμεν αὐτῆς ταῖς ἐσχάταις παραλλήλοις πλευραῖς, ταῖς διοριζούσαις p. 119 τὸ οἰκήσιμον αὐτῆς, καὶ τὸ ἀοίκητον ἐφ᾽ ἑκάτερα· αὗται δ᾽ ἦσαν, πρὸς ἄρκτους μὲν, ἡ διὰ τῆς Ἰέρνης·

1. ἐμβαλλόντων μετὰ στρατιᾶς νεωστί) Malim ἐμβαλόντων. Hiſtoriam habes libro XVI. p. 780. *Caſaub.*
2. στόλος ἤδη πλεόντων) Vide libro XVII. ubi de Alexandria. p. 791. &c. *Idem.*
3. καὶ πρὸς τὰς χρείας τὰς πολιτικάς) Memor eſt ubique ſui inſtituti. Nam hoc opus eorum potiſſimum gratiâ ſuſcepit qui in Reip. adminiſtratione verſantur: ut libro primo pag. 10. dictum eſt. *Idem.*
4. ποῖόν τι καὶ πόσον μέρος) Scripti duo, ποῖόν τι καὶ ποσόν. *Idem.*
5. καὶ τῆς τῶν Αἰγυπτίων) De hac diximus ad lib. I. pag. 30. *Idem.*
6. καὶ ὅσον εἶναι τὸ μέγιστον) Lege cum veteribus codicibus ἴσον non ὅσον. *Idem.*

1. Τοῦτο

πρὸς δὲ τῇ διακεκαυμένῃ, ἡ διὰ τῆς Κινναμωμοφόρου· αὗται δὴ προσεκβαλλόμεναι ἐπί τε τὰς ἀνατολὰς, καὶ ἐπὶ τὰς δύσεις μέχρι τῶν ἀνταιρόντων μερῶν τῆς οἰκουμένης, ποιήσουσί τι παραλληλόγραμμον πρὸς τὰς ἐπιζευγνυούσας διὰ τῶν ἄρκτων αὐτάς. Ὅτι μὲν οὖν ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ οἰκουμένη, φανερὸν, ἐκ τοῦ μήτε τὸ πλάτος αὐτῆς τὸ μέγιστον ἔξω πίπτειν αὐτοῦ, μήτε τὸ μῆκος. Ὅτι δ' αὐτῆς χλαμυδοειδὲς τὸ σχῆμά ἐστιν, ἐκ τοῦ τὰ ἄκρα μυουρίζειν τὰ τοῦ μήκους ἑκατέρωθεν· κλυζόμενα δ' ἀπὸ τῆς θαλάττης, καὶ ἀφαιρεῖν τοῦ πλάτους. [1] τοῦτο δὲ ἢ δῆλον ἐκ τῶν περιπλευσάντων τά τε ἑῷα μέρη, καὶ τὰ δυσμικὰ ἑκατέρωθεν· τῆς τε γὰρ Ἰνδικῆς νοτιωτέραν πολὺ τὴν Ταπροβάνην καλουμένην νῆσον ἀποφαίνουσιν, οἰκουμένην ἔτι καὶ ἀνταίρουσαν τῇ τῶν Αἰγυπτίων νήσῳ, καὶ τῇ τὸ κιννάμωμον φερούσῃ γῇ· τὴν μὲν γὰρ κρᾶσιν τῶν ἀέρων παραπλησίαν εἶναι. τῆς τε μετὰ τοὺς Ἰνδοὺς Σκυθίας τῆς ὑστάτης, ἀρκτικώτερά ἐστι τὰ κατὰ τὸ στόμα τῆς Ὑρκανίας θαλάττης, καὶ ἔτι μᾶλλον τὰ κατὰ τὴν Ἰέρνην· ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῆς ἔξω στηλῶν λέγεται· δυσμικώτατον μὲν γὰρ σημεῖον τῆς οἰκουμένης, τὸ τῶν Ἰβήρων ἀκρωτήριον, ὃ καλοῦσιν Ἱερόν· κεῖται δὲ κατὰ γραμμήν πως πρὸς τὴν διὰ Γαδείρων τε καὶ στηλῶν, καὶ τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ καὶ τῆς Ῥοδίας· συμφωνεῖν γὰρ καὶ τὰ ὡροσκοπεῖα καὶ τοὺς ἀνέμους φασὶ τοὺς ἑκατέρωσε φορούς, καὶ τὰ μήκη τῶν μεγίστων ἡμερῶν τε καὶ νυκτῶν· ἔστι γὰρ τεσσαρεσκαίδεκα ὡρῶν ἰσημερινῶν τε καὶ νυκτῶν, [2] ἔν τε τῇ παραλίᾳ· τῇ κατὰ Γάδειρα καὶ Ἴβηράς ποτε ὁρᾶσθαι. Ποσειδώνιος δ' ἐκ τινος ὑψηλῆς οἰκίας ἐν πόλει διεχούσῃ τῶν τόπων τούτων ὅσον τετρακοσίους σταδίους, φησὶν ἰδεῖν ἀστέρα, ὃν τεκμαίρεσθαι τὸν Κάνωβον αὐτόν· ἔκ τε τούτου μικρὸν ἐκ τῆς Ἰβηρίας προελθόντας ἐπὶ τὴν μεσημβρίαν ὁμολογεῖν ἀφορᾶν αὐτὸν, καὶ ἐκ τῆς ἱστορίας τῆς ἐν Κνίδῳ· τὴν γὰρ Εὐδόξου σκοπὴν, οὐ πολὺ τῶν οἰκήσεων ὑψηλοτέραν εἶναι· λέγεσθαι δ' ὅτι ἐκεῖνος ἐντεῦθεν ἀφεώρα τὸν Κάνωβον ἀστέρα· εἶναι δ' ἐπὶ τοῦ Ῥοδιακοῦ κλίματος τὴν Κνίδον, ἐφ' οὗ καὶ τὰ Γάδειρα, καὶ ἡ ταύτῃ παραλία. ἐντεῦθεν δὲ πρὸς μὲν τὰ νότια μέρη πλέουσιν, ἡ Λιβύη κεῖται· ταύτης δὲ τὰ δυσμικώτατα, [3] μικρὰ τῶν Γαδείρων πρόκειται μᾶλλον· εἶτ' ἄκραν ποιήσαντα στενὴν ἀναχωρεῖ πρὸς ἕω καὶ νότον, καὶ πλατύνεται κατ' ὀλίγον, ἕως ἂν τοῖς Αἰθερίοις Αἰθίοψι συνάψῃ· οὗτοι

p. 120.

A ad zonam verò torridam, per Cinnamomiferam: quæ lineæ verſus ortum occaſumque protractæ uſque in oppoſitas terræ habitatæ partes, cum lineis per ſeptentrionem ductis, & has conjungentibus, parallelogrammum includent. In quo eſſe terram habitatam ex eo patet, quòd neque latitudo ejus maxima extrà cadit, neque longitudo. Eſſe autem eam chlamydi forma ſimilem, quia extrema longitudinis utrinque in acutum coarctantur mari alluente, & de latitudine aliquid detrahente: id ſciri certò poteſt ex iis qui utrinque & ortivas & occiduas partes navibus ſunt circumvecti. B Pronunciant enim ii, Taprobanam inſulam multo longiùs verſus meridiem quàm ſit India, ſitam, cultam, & oppoſitam Ægyptiorum inſulæ, & Cinnamomiferæ regioni: cum quibus eandem habet aëris temperiem: & quæ ſita ſunt ad os maris Hyrcani, atque adhuc magis Hibernia, magis verſus ſeptentrionem inclinant quàm extrema Scythia quæ eſt poſt Indos. Similiter de eo quod eſt extra columnas, dicitur. Terræ enim habitatæ punctum maximè occiduum eſt promontorium Hiſpaniæ, quod Sacrum dicitur, ſitum ferè in ea linea, quæ per Gades, Columnas, fretum Siculum & Rhodiam tranſit: C nam & horologia ajunt convenire, & eoſdem utrinque ventos ferri, & eandem eſſe utrobique longiſſimæ diei vel noctis quantitatem: eſt enim maxima dies XIV horarum æquinoctialium: & in ora maritima Gaditana atque Hiſpanica ſic aliquando obſervatum fuiſſe. Poſidonius refert ſe de excelſa quadam domo in urbe ab iis locis ad CCCC ſtadia diſtante, ſtellam vidiſſe, quam exiſtimaverit eſſe Canopum: & qui inde verſus meridiem ex Hiſpania paululum progreſſi ſint, fateri ſe eum cernere: quod etiam hiſtoria Cnidia teſtatur. Eſt enim in Cnido Eudoxi ſpecula, non multo domibus ſublimior, ex D qua is fertur Canopum ſpectaſſe: eſſe autem Cnidum in Rhodiaco climate, in quo & Gades, oraque maritima ejus. Inde verſus meridiem navigantibus Africa occurrit, cujus partes occidentaliſſimæ paululum ultra Gades procurrunt: inde arcto promontorio facto verſus orientem & meridiem reflectitur, paulatimque in latum porrigitur, donec Æthiopas Ætherios attingat. hi

1. Τοῦτο δ' ἢ δῆλον) Lege ſine ἢ ut in quinque veteribus ſcriptis. *Caſaub.*

2. ἔν τε τῇ παραλίᾳ τῇ κατὰ Γάδειρα καὶ Ἴβηράς ποτε ὁρᾶσθαι) Quid? non enim dicit quid illud ſit quod in Hiſpania conſpici poſſit. Puto autem deeſſe alicuius ſideris nomen. Ipſius fortaſſe Canopi, de quo etiam in ſequentibus loquitur. *Idem.*

3. μικρὰ τῶν Γαδ.) Malim μικρῷ. *Idem.*

1. Τὰς

ſunt ultimi infra Carthaginem, attingentes Cinnamomiferæ parallelum. Qui verò in diverſam partem navigant, verſus ſeptentrionem, eorum curſus ab ſacro promontorio ad Artabros dirigitur, ad dextram manum habentium Luſitaniam: deinceps reliquis verſus orientem ad angulum obtuſum, uſque ad extrema Pyrenes, quæ in Oceanum deſinunt. His occiduæ Britanniæ partes oppoſitæ ſunt verſus ſeptentrionem. Itemque Artabris verſus ſeptentrionem opponuntur inſulæ Cattiterides, (quaſi ſi ſtannarias dicas) in pelago, & Britannico propemodum ſitæ climate. Itaque ergo liquet in quantum contrahantur extrema habitatæ terræ ſecundum longitudinem à circumfuſo mari. Proinde cum hæc ſit univerſi figura, è re videtur fore, ut duæ ſumantur rectæ lineæ, quæ ſe invicem ad angulos rectos partitæ, altera longitudinem maximam, altera eodem modo latitudinem contineat: atque harum altera erit una de parallelis, altera de meridianis; deinde ut imaginemur utrique parallelum, itaque dividamus terram & mare quo utimur. Sic enim magis apparebit figura, qualem tradidimus, & linearum magnitudo identidem mutata, tam earum quæ latitudinem, quam earum quæ longitudinem explicant: meliùs etiam demonſtrabuntur inclinationes locorum (ſic in præſentia ſubiit climata exprimere) verſus quatuor mundi plagas. Quandoquidem verò iſtas lineas duci neceſſe eſt per loca nota: mediæ quidem duæ, longitudinem latitudinemque complectentes, jam antè ductæ ſunt & explicatæ: reliquæ hac ratione facilè percipientur: quodammodo enim his tanquam principiis uſi, æqualiter diſtantes partes & reliquas habitationum rationes complexi ſumus, quas vel ad terram habent, vel ad cœleſtia. Plurimùm autem mare terram deſcribit, & in formam redigit, ſinus efficiens, & alta maria, & freta, nec non Iſthmos, peninſulas, atque promontoria: eique operam in hoc navant & amnes & montes: horum enim ope continentes, nationes, urbiumque commodi ſitus excogitati ſunt, aliæque varietates, quarum plena eſt tabula ſingulis regionibus deſcribendis aptata. In his & inſularum multitudo eſt diſperſa cùm in alto mari, tum in ora continentis paſſim, quarum aliæ aliis adſunt vel virtutes vel vitia, aliæ utilitates aliis, alia incommoda, partim natura loci, partim

A δ' ὑπόκεινται τῶν περὶ Καρχηδόνα τόπων ὕστατοι, συνάπτοντες τῇ διὰ τῆς Κινναμωμοφόρου γραμμῇ. Εἰς δὲ τἀναντία πλέουσιν ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἀκρωτηρίου μέχρι τῶν Ἀρτάβρων καλουμένων, ὁ πλοῦς ἐστι πρὸς ἄρκτον, ἐν δεξιᾷ ἔχουσι τὴν Λυσιτανίαν· εἶτ' ὁ λοιπὸς πρὸς ἕω πᾶς ἀμβλεῖαν γωνίαν ποιῶν, μέχρι τῶν τῆς Πυρήνης ἄκρων τῶν τελευτώντων εἰς τὸν Ὠκεανόν· τούτοις δὲ τὰ ἑσπέρια τῆς Βρεττανικῆς ἀντίκειται πρὸς ἄρκτον· ὁμοίως δὲ καὶ τοῖς Ἀρτάβροις ἀντίκεινται πρὸς ἄρκτον, αἱ Καττιτερίδες καλούμεναι νῆσοι, πελάγιαι κατὰ τὸ Βρεττανικόν πως κλίμα ἱδρυμέναι. Ὥστε δῆλον ἐφ' ὅσον συνάγεται τὰ
B ἄκρα τῆς οἰκουμένης κατὰ μῆκος ὑπὸ τοῦ περικεχυμένου πελάγους εἰς στενόν. Τοιούτου δὲ ὄντος τοῦ καθόλου σχήματος, χρήσιμον φαίνεται δύο λαβεῖν εὐθείας· αἳ τέμνουσαι πρὸς ὀρθὰς ἀλλήλας, ἡ μὲν διὰ τοῦ μήκους ἥξει τοῦ μεγίστου παντός· ἡ δὲ διὰ τοῦ πλάτους· καὶ ἡ μὲν τῶν παραλλήλων ἔσται μία· ἡ δὲ τῶν μεσημβρινῶν· ἔπειτα ταύταις παραλλήλους ἐπινοοῦντας ἐφ' ἑκατέραν, διαιρεῖν κατὰ ταύτας τὴν γῆν καὶ τὴν θάλατταν ᾗ χρώμενοι τυγχάνομεν· καὶ γὰρ τὸ σχῆμα μᾶλλον ἂν καταφανὲς γένοιτο ὁποῖον εἰρήκαμεν, καὶ τὸ μέγεθος τῶν γραμμῶν, ἄλλα καὶ ἄλλα μέτρα ἐχουσῶν, τῶν τε τοῦ μήκους καὶ τοῦ πλάτους· καὶ τὰ κλίματα ἀποδηλωθή-
C σεται βέλτιον, τά τε ἑωθινὰ μᾶλλον καὶ τὰ ἑσπέρια, ὡς δ' αὔτως τὰ νότια καὶ τὰ βόρεια. Ἐπεὶ δὲ διὰ γνωρίμων τόπων λαμβάνεσθαι δεῖ τὰς εὐθείας ταύτας, αἱ μὲν ἐλήφθησαν ἤδη· λέγω δὲ τὰς μέσας δύο, τήν τε τοῦ μήκους καὶ τοῦ πλάτους τὰς λεχθείσας πρότερον· αἱ δ' ἄλλαι ῥᾳδίως γνωρίζοιντ' ἂν διὰ τούτων· τρόπον γάρ τινα στοιχείοις χρώμενοι τούτοις τὰ παράλληλα μέρη συνεχόμεθα, καὶ τὰς ἄλλας σχέσεις τῶν οἰκήσεων, τάς τ' ἐπὶ γῆς καὶ πρὸς τὰ οὐράνια. πλεῖστον δ' ἡ θάλαττα γεωγραφεῖ καὶ σχηματίζει τὴν γῆν, κόλπους ἀπεργαζομένη καὶ πελάγη καὶ πορθμούς· ὁμοίως δὲ
D ἰσθμοὺς καὶ χερρονήσους καὶ ἄκρας. προσλαμβάνουσι δὲ ταύτῃ καὶ οἱ ποταμοὶ καὶ τὰ ὄρη· διὰ γὰρ τῶν τοιούτων ἤπειροί τε, καὶ ἔθνη, καὶ πόλεων θέσεις εὐφυεῖς ἐνενοήθησαν, καὶ τἆλλα ποικίλματα ὅσων μεστός ἐστιν ὁ χωρογραφικὸς πίναξ. ἐν δὲ τούτοις καὶ τὸ τῶν νήσων πλῆθός ἐστι κατεσπαρμένον, ἔν τε τοῖς πελάγεσι καὶ κατὰ τὴν παραλίαν πᾶσαν· ἄλλων ἄλλας ἀρετάς τε καὶ κακίας, καὶ τὰς ἀπ' αὐτῶν χρείας ἐπιδεικνυμένων ἢ δυσχρηστίας, τὰς μὲν φύσει, [1] τὰς δὲ ἐκ p. 121.

1. Τὰς δ' ἐκ κατασκευῆς, ὡς φύσει δεῖ λέγειν) Lege & diſtingue, τὰς δ' ἐκ κατασκευῆς. Τὰς μὲν δὴ φύσει λέγειν. Xylander hunc locum optimè interpretatus eſt. *Caſaub.*

κατασκευῆς, ἃς φύσει δεῖ λέγειν· διαμένουσι γάρ· αἱ δ' ἐπίθετοι δέχονται μεταβολάς· καὶ τούτων δὲ τὰς πλείω χρόνον συμμένειν δυναμένας, ἐμφανιστέον· [1] μὴ πολὺ μὲν, ἄλλως δ' ἐπιφάνειαν μὲν ἐχούσας τινὰ καὶ δόξαν, ἣ πρὸς τὸν ὕστερον χρόνον παραμένουσα τρόπον τινὰ συμφυῆ τοῖς τόποις ποιεῖ [2] καὶ μηκέτι οὖσαν κατασκευήν. Ὥστε δῆλον, ὅτι δεῖ καὶ τούτων μεμνῆσθαι· περὶ πολλῶν γὰρ ἐστι πόλεων τοῦτ' εἰπεῖν, ὅπερ εἶπε Δημοσθένης ἐπὶ τῶν περὶ Ὄλυνθον, ἃς οὕτως ἠφανίσθαι φησὶν, ὥστ' εἰ μηδὲ πώποτε ᾠκίσθησαν γνῶναι ἄν τινα ἐπελθόντα. Ἀλλ' ὅμως καὶ εἰς τούτους τοὺς τόπους, καὶ εἰς ἄλλους ἀφικνοῦνται ἄσμενοι· [3] τὰ ἴχνη ποθοῦντες ἰδεῖν τῶν οὕτω διωνομασμένων ἔργων, καθάπερ καὶ τοὺς τάφους τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν· οὕτω δὲ καὶ νομίμων καὶ πολιτειῶν μεμνήμεθα τῶν μηκέτι οὐσῶν· [4] ἐνταῦθα καὶ τῆς ὠφελείας προσκαλουμένης τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅνπερ καὶ ἐπὶ τῶν πράξεων· ἢ γὰρ ζήλου χάριν, ἢ ἀποτροπῆς τῶν τοιούτων.

Λέγωμεν δ' ἀναλαβόντες ἀπὸ τῆς πρώτης ὑποτυπώσεως, ὅτι ἡ καθ' ἡμᾶς οἰκουμένη γῆ περίρρυτος οὖσα, δέχεται κόλπους εἰς ἑαυτὴν ἀπὸ τῆς ἔξω θαλάττης [5] κατὰ τὸν Ὠκεανὸν πολλοὺς, μεγίστους δὲ τέσσαρας· [6] ὧν ὁ μὲν βόρειος, Κασπία καλεῖται θάλαττα, οἱ δ' Ὑρκανίαν προσαγορεύουσιν· ὁ δὲ Περσικὸς καὶ Ἀράβιος, ἀπὸ τῆς νοτίας ἀναχέονται θαλάττης, ὁ μὲν τῆς Κασπίας καταντικρὺ μάλιστα, ὁ δὲ τῆς Ποντικῆς. Τὸν δὲ τέταρτον ὅσπερ πολὺ τούτους ὑπερβέβληται κατὰ τὸ μέγεθος, ἡ ἐντὸς καὶ καθ' ἡμᾶς λεγομένη θάλαττα ἀπεργάζεται, τὴν μὲν ἀρχὴν ἀπὸ τῆς ἑσπέρας λαμβάνουσα, καὶ τοῦ κατὰ τὰς Ἡρακλείους στήλας πορθμοῦ· μηκυνομένη δ' εἰς τὸ πρὸς ἕω μέρος, [7] ἐν ἄλλῳ πλάτει· μετὰ δὲ ταῦτα σχιζομένη καὶ τελευτῶσα [8] εἰς δύο κόλπους πελαγίους, τὸν μὲν ἐν ἀριστερᾷ, ὅνπερ Εὔξεινον πόντον προσαγορεύομεν· τὸν δ' ἕτερον τὸν συγκείμενον ἔκ τε τοῦ Αἰγυπτίου πελάγους, καὶ τοῦ Παμφυλίου, καὶ τοῦ Ἰσσικοῦ.

opere humano. Et naturales quidem oportet referre locorum conditiones, cùm permaneant, mutationi obnoxiis iis quæ ſunt adſcititiæ: quanquam harum quoque pleræque non ſunt prætereundæ, quæ aliquanto ſaltem tempore permanſuræ ſunt, ac quibus aliquid famæ & nobilitatis adhæret: hæc enim etiam ad poſteritatem locis illis inhærens, efficit ut quaſi adnata videantur ea quæ jam pridem deſierunt eſſe accidentia, ut facilè appareat, horum quoque faciendam mentionem. Hoc enim de multis urbibus licet pronunciare, quod de Olyntho & vicinis dixit Demoſthenes: quas ita ait deletas eſſe, ut ſi quis nunc ad ea loca perveniat, is dubitare poſſit unquamne ibi fuerit habitatum. Veruntamen in hujuſmodi loca libenter homines proficiſcuntur, ipſa veſtigia tam nobilium operum cupientes videre, ſicut & ſepulcra inclytorum virorum: eadem ratione legum quoque & formarum reipublicæ recordamur jam ibi abolitarum, utilitate ad hanc cognitionem non ſecus quàm ad actionum notitiam invitante: aut enim ut imitemur ea, aut ut devitemus, cognita nobis eſſe cupimus.

Nos autem repetita prima deſignatione hoc nunc addimus, terram noſtram habitatam mari circumdatam in ſe ab externo mari ſive Oceano multos admittere ſinus: maximos autem quatuor: de quibus is qui ad ſeptentrionem ſpectat, Caſpium vocatur mare, ſive Hyrcanum. Perſicus autem ſinus, & ſinus Arabicus à meridionali infunduntur mari, alter maximè è regione Caſpii maris, alter ex oppoſita Ponto Euxino parte. Quartum, qui magnitudine dictos multum ſuperat, internum & noſtrum (ut nominant) mare efficit incipiens ab occaſu, & freto quod eſt ad columnas Herculis, ac deinde diverſa latitudinis ratione verſus ortum protentum, donec in duos tandem marinos finditur ſinus: quorum alter ad ſiniſtram ſitus, Euxinum mare dicitur, alter Ægyptio, Pamphylio, & Iſſico mari conſtat.

1. μὴ πολὺν μὲν) Lege, καὶ τὰς πολὺν μέν. *Caſaub.*

2. καὶ μηκέτι οὖσαν κατασκευήν) Lege totum hunc locum: Intelliges ni fallor, legendum eſſe μηκέτι οὖσαν κατασκευῇ, vel ἐκ κατασκευῆς, ut paullò ante, vel κατασκευαστὴν ut opponantur συμφυὴς & κατασκευαστός. *Idem.*

3. τὰ ἴχνη ποθοῦντες) Lege cum veteribus τὰ γε ἴχνη. *Idem.*

4. ἐνταῦθα καὶ τῆς ὠφ.) Fortè, καὶ ἐνταῦθα. Vulgò malè hæc diſtinguuntur: προσκαλουμένης autem habent veteres quidam, non προκαλουμένης. *Idem.*

5. κατὰ τὸν Ὠκεανὸν πολλοὺς, μεγίστους δὲ τέσσαρας) In hac brevi Inſtitutione ſequitur Geographus Eratoſthenem: ſicut & Dionyſius Periegetes, qui hanc ſententiam ſic expreſſit: loquitur de Oceano, ỷ. 43.

Κόλπους δ' ἔνθα καὶ ἔνθ' ἀπερεύγεται ἔνδοθι βάλλων
Εἰς ἅλα· τυτθοὺς μὲν πλέονας, πίσυρας δὲ μεγίστους.
Sinus autem hinc inde eructat introrſum mittens
In mare: parvos quidem plures, quatuor verò maximos. Idem.

6. ὧν ὁ μὲν βόρειος) Fallitur. Caſpium enim mare non Oceani ſinus, ſed mare per ſe. Vide ad lib. XI. *Idem.*

7. ἐν ἄλλῳ πλάτει) Lego, ἐν ἄλλῳ καὶ ἄλλῳ πλάτει. *Idem.*

8. εἰς δύο κόλπους πελαγίους) τῷ μεγέθει videlicet, *Idem.*

Hi omnes ab externo mari effecti ſinus, anguſtos habent introitus, magis tamen Arabicus & mare mediterraneum, quàm reliqui. Terra autem eos includens, in tres eſt, ut docuimus, diviſa partes. Atque Europa quidem omnium maximè variam habet figuram: omnium ſimpliciſſimam Africa: medium tenet Aſia: cauſa hujus vel diverſitatis vel æqualitatis figuræ pendet ab interiore ora maritima: exteriora, ut dixi, formam referunt chlamydis, ſinubus quos retuli demptis, omiſſiſque exiguis quibuſdam differentiis: nam in magna quantitate exiguæ nullus eſt locus. Enimverò ſiquidem in hiſtoria geographica non figuras modò quærimus & quantitates locorum, ſed & mutuam (ut monui) eorum collationem: qua in parte internum mare majorem quàm externum præbet varietatem: ad hæc, illius major eſt temperamenti æqualitas: pluresque ad hoc quàm ad alterum urbes ſunt ac gentes bonis utentes legibus: nos autem ea ſcire cupimus, in quibus plura negotia, plures reipub. adminiſtrationes, artes plures aliaque ad prudentiam conducentia: tum noſtræ neceſſitates ad ea nos ducunt, quorum commercia & ſocietas nobis parari poſſunt: hæc autem ſunt ea loca quæ incoluntur, aut potiùs quæ bene incoluntur: In his omnibus magnam, ut diximus, prærogativam habet mare internum: Ab eo igitur ſumemus noſtræ deſcriptionis exordium.

Hujus ſinus initium eſſe fretum ad columnas, jam antè docuimus: cujus ſumma anguſtia fertur eſſe LXX circiter ſtadiorum. Ubi illud arctum circumnavigaris, quod eſt CXX ſtadiorum, litora jam majorem in modum diducuntur, magiſque adeò id quod ad lævam eſt. Deinde magni maris alicujus apparet ſpecies. Id includitur dextro latere ora Africæ maritima uſque ad Carthaginem: altero Hiſpanica ora, & Gallica ad Narbonem ac Maſſiliam, tum Liguſtica, & tandem Italica uſque ad fretum Siculum. Ortivum pelagi hujus latus eſt Sicilia, & freta ab utraque ejus parte: unum ad Italiam, VII ſtadiorum, alterum ad Carthaginem, ſtadiorum, CIϽ IϽ. Cæterùm linea quæ à Columnis ad fretum minus ducitur, pars eſt lineæ ad Rhodum ac Taurum inde pertinentis, pelaguſque dictum

A Ἅπαντες δὲ οἱ λεχθέντες ἀπὸ τῆς ἔξω θαλάττης κόλποι, στενὸν ἔχουσι τὸν εἴσπλουν· μᾶλλον δὲ ὅ, τε Ἀράβιος καὶ ὁ κατὰ στήλας, 1 ἧττον δ' οἱ λοιποί. Ἡ δὲ περικλείουσα αὐτοὺς γῆ τριχῇ νενέμηται, καθάπερ εἴρηται. Ἡ μὲν οὖν Εὐρώπη πολυσχημονεστάτη πασῶν ἐστίν· ἡ δὲ Λιβύη τἀναντία πέπονθεν· ἡ δὲ Ἀσία μέσην πως ἀμφοῖν ἔχει τὴν διάθεσιν. ἅπασαι δ' ἐκ τῆς ἐντὸς παραλίας, ἔχουσι τὴν αἰτίαν τοῦ τε πολυσχήμονος καὶ τοῦ μή· ἡ δ' ἐκτὸς πλὴν τῶν λεχθέντων κόλπων ἁπλῆ καὶ χλαμυδοειδής ἐστιν, ὡς εἶπον· τὰς δ' ἄλλας ἐν μικρῷ διαφορὰς ἐατέον· οὐδὲν γὰρ ἐν τοῖς μεγάλοις τὸ μικρόν. B Ἔτι δὲ ἐπεὶ κατὰ τὴν γεωγραφικὴν ἱστορίαν οὐ σχήματα μόνον ζητοῦμεν καὶ μεγέθη τόπων, ἀλλὰ καὶ σχέσεις πρὸς ἄλληλα αὐτῶν, ὥσπερ ἔφαμεν, καὶ ἐνταῦθα τὸ ποικίλον ἡ ἐντὸς παραλία παρέχεται μᾶλλον, ἢ ἡ ἐκτός· πολὺ δ' ἐστὶ καὶ τὸ εὔκρατον, καὶ τὸ πόλεσι καὶ ἔθνεσι εὐνομουμένοις μᾶλλον συνοικούμενον ἐνταῦθα, ἢ ἐκεῖ· ποθοῦμεν τε εἰδέναι ταῦτα, ἐν οἷς πλείους παραδίδονται πράξεις καὶ πολιτεῖαι καὶ τέχναι, καὶ τἄλλα ὅσα εἰς φρόνησιν συνεργεῖ, αἱ χρεῖαι συνάγουσιν ἡμᾶς πρὸς ἐκεῖνα, ὧν ἐν ἐφικτῷ αἱ ἐπιπλοκαὶ καὶ κοινωνίαι· ταῦτα δ' ἐστὶν ὅσα οἰκεῖται· μᾶλλον δ' οἰκεῖται C καλῶς. Πρὸς ἅπαντα δὲ τὰ τοιαῦτα, ὡς ἔφην, ἡ παρ' ἡμῖν θάλαττα πλεονέκτημα ἔχει μέγα· καὶ δὴ καὶ ἔνθεν ἀρκτέον τῆς περιηγήσεως.

Εἴρηται δὲ ὅτι ἀρχὴ τοῦδε τοῦ κόλπου ἐστὶν ὁ κατὰ τὰς στήλας πορθμός· τὸ δὲ στενώτατον τούτου περὶ ἑβδομήκοντα σταδίους λέγεται· περιπλεύσαντι δὲ τὸν στενωπὸν ἑκατὸν καὶ εἴκοσι σταδίων ὄντα, διάστασιν λαμβάνουσιν αἱ ἠιόνες ἀθρόαν, ἡ δ' ἐν ἀριστερᾷ μᾶλλον· εἶτ' ὄψις μεγάλου φαίνεται πελάγους· ὁρίζεται δ' ἐκ μὲν τοῦ δεξιοῦ πλευροῦ τῇ Λιβυκῇ παραλίᾳ μέχρι Καρχηδόνος, ἐκ δὲ θατέρου τῇ τε Ἰβηρικῇ, D καὶ τῇ Κελτικῇ κατὰ Ναρβῶνα καὶ Μασσαλίαν, καὶ μετὰ ταῦτα τῇ Λιγυστικῇ, τελευταία δὲ τῇ Ἰταλικῇ, μέχρι τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ. Τὸ δ' ἑῷον τοῦ πελάγους πλευρὸν ἡ Σικελία ἐστί, καὶ οἱ ἑκατέρωθεν αὐτῆς πορθμοί· ὁ μὲν πρὸς τῇ Ἰταλίᾳ ἑπτὰ σταδίοις, ὁ δὲ πρὸς τῇ Καρχηδόνι χιλίων καὶ πεντακοσίων σταδίων. Ἡ δ' ἀπὸ τῆς τῶν στηλῶν ἐπὶ τὸ ἑπταστάδιον γραμμή, μέρος μέν ἐστι τῆς ἐπὶ Ῥόδον καὶ τὸν Ταῦρον, μέσον δέ πως τέμνει

p. 122.

1. *ἧττον δ' οἱ λοιποί*) De Caſpii oſtio meræ nugæ, ut iam diximus. De Perſico ſinu non fallit: Nam habet oſtium latum ſtad. ICC. ſi vera eſt Arriani vel lectio vel aſſertio: vide ad lib. XVI. p. 727. At maris mediterranej oſtium vix LXX. ſtad. latum eſt, ᾗ *στενώτατον*. Arabicum quoque ſinum oſtio eſſe anguſtiore VII. milliarium Italicorum conſtat. *Caſaub.*

1. *Λίγε-*

A τὸ λεχθὲν πέλαγος. [1] λέγεται δὲ σαδίων μυρίων καὶ δισχιλίων· τοῦτο μὲν δὴ τὸ μῆκος τοῦ πελάγους· πλάτος δὲ τὸ μέγιστον ὅσον πεντακισχιλίων σαδίων τὸ ἀπὸ τοῦ Γαλατικοῦ κόλπου μεταξὺ Μασσαλίας καὶ Νάρβωνος ἐπὶ τὴν καταντικρὺ Λιβύην. Καλοῦσι δὲ τὸ πρὸς τῇ Λιβύῃ πᾶν μέρος τῆς θαλάττης ταύτης, Λιβυκὸν πέλαγος· τὸ δὲ πρὸς τῇ καταντικρὺ γῇ, τὸ μὲν Ἰβηρικὸν, τὸ δὲ Λιγυστικὸν, τὸ δὲ Σαρδῴνιον, τελευταῖον δὲ μέχρι τῆς Σικελίας τὸ Τυῤῥηνικόν. Νῆσοι δ' εἰσὶν ἐν μὲν τῇ παραλίᾳ τῇ κατὰ τὸ Τυῤῥηνικὸν πέλαγος μέχρι τῆς Λιγυστικῆς συ-
p. 123. χναί· μέγισται δὲ Σαρδὼ καὶ Κύρνος μετά γε τὴν Σικελίαν· αὕτη δὲ καὶ [2] τῶν ἄλλων ἐστὶ μεγίστη τῶν B καθ' ἡμᾶς καὶ ἀρίστη. Πολὺ δὲ τούτων ἀπολείπονται, πελάγιαι μὲν, Πανδατερία τε καὶ Ποντία· πρόσγειοι δὲ, Αἰθαλία τε καὶ Πλανασία [4 καὶ Ἰλούα] καὶ Πιθήκουσαι, καὶ Προχύτη, καὶ Καπρέαι, [5] καὶ Λευκασία, καὶ ἄλλαι τοιαῦται. ἐπὶ θάτερα δὲ τῆς Λιγυστικῆς, αἱ πρὸς τῆς λοιπῆς ἠϊόνος μέχρι στηλῶν οὐ πολλαί, ὧν εἰσιν [6] ἥ τε Γυμνησία καὶ Ἔβυσος· οὐ πολλαὶ δὲ οὐδὲ πρὸ τῆς Λιβύης καὶ τῆς Σικελίας· ὧν εἰσι Κόσσουρά τε καὶ Αἰγίμουρος, καὶ αἱ Λιπαραίων νῆσοι, ἃς Αἰόλου τινὲς προσαγορεύουσι. Μετὰ δὲ τὴν Σικελίαν καὶ τοὺς ἑκατέρωθεν πορθμοὺς, ἄλλα πελάγη συνάπτει· τό, τε περὶ τὴν

ſecat medium, ac traditur longa eſſe ſtadia CCIↃↃ CIↃ CIↃ. Latitudo ejus maxima ad IↃↃ ſtadiorum à ſinu Galatico qui eſt inter Narbonem ac Maſſiliam ad oppoſitam Africam. Quidquid hujus maris eſt ad Africam, Africum ſeu Libycum mare dicitur: quæ ad oppoſitam terram pertinent partes, mare Hiſpanicum, Liguſticum, Sardoum, ac denique Tyrrhenum uſque ad Siciliam dicuntur. Inſulæ ejus ſunt in ora quidem Tyrrheni maris ad Liguriam uſque crebræ; inter quas Sardinia & Cyrnus (ſive eam Corſicam mavis dicere) maximæ poſt Siciliam: hæc enim reliquarum noſtrarum omnium & maxima eſt & optima. multo his minores, in alto [3] Pandataria & Pontia, pone continentem Æthalia, Planaſia, Ilua, Pithecuſæ, Prochyta, Capreæ, Leucoſia, & aliæ ſimiles. In altera autem parte Liguſtici maris ante reliquum mare uſque ad Columnas non multæ, inque his Gymneſia & Ebuſus. Non multæ etiam ante Siciliam & Africam jacent, è quibus eſt Coſura, Ægimurus, & Liparæorum inſulæ, quas nonnulli Aeoli cognomento dicunt. Poſt Siciliam & utrumque ad eam fretum, alia jam alta maria continenter ſequuntur, id quod ante

1. *Λέγεται δὲ ϛαδίων μυρίων καὶ διϛχιλίων*) Cum C dicit *λέγεται* indicat ſe referre quod vulgò credebatur. Ideò legendum puto *τρισχιλίων*· Nam ita ſupra ſcribitur: ubi vulgò receptam *τῆς οἰκουμένης*. longitudinis dimenſionem refert, *εἶτα τὸ δίαρμα τὸ ἐπὶ ϛήλας ἀπὸ πορθμοῦ μυρίους τρισχιλίους*. *Caſaub.*

2. *Τῶν ἄλλων ἐϛὶ μεγίϛη*) Magis placet ordo verborum qui in veteribus reperitur, *αὕτη δὲ τῶν ἄλλων τῶν καθ' ἡμᾶς ἐϛὶ μεγίϛη καὶ ἀρίϛη*. *Idem.*

3. Pandataria.) Hoc nomen, & Ebuſi, correxi ex alijs ipſius Strabonis locis. De Automalis mox eſt locus mutilus. Vide ipſum Strabonem, penè ſub operis hujus calcem pag. 836. *Xyland.*

4. *καὶ Ἰλούα*) Reprehenditur ab eruditis viris Strabo, quòd Æthaliam & Iluam ſeparet quaſi duæ eſſent inſulæ: quum una ſit & eadem inſula: licet Ptolemæus duas faciat: cujus ſimilia in eadem re peccata alibi arguemus. Ad Strabonem verò quod attinet, cum ſciremus inſulas Tyrrheni maris eum deſcripſiſſe viſas ſibi, non *ἐξ ἀκοῆς* tantum, putabamus D trajectione verborum hunc locum, fuiſſe corruptum: quum ipſe ita ſcripſiſſet, *πρόσγειοι δὲ, Αἰθαλία τε (ἢ καὶ Ἰλούα) καὶ Πιθ.* Sed poſtea juſſerunt nos eſſe ſecuros veteres codices. In quatuor enim antiquis manu ſcriptis illa non reperiuntur *καὶ Ἰλούα*: nimirum ex Ptolemæo aliquis Strabonis Geographiam amplificavit: quod alibi quoque factum deprehendimus. *Caſaub.*

5. *Καὶ Λευκασία.*) Lectionem Caſaubonus emendavit, putavitque ex Manuſſ. *Λουκασία* legendum eſſe; Certum autem eſt vitio librariorum accidiſſe, ut *Λευκασία* dicatur, cum *Λευκωσία* ſcribendum ſit. Sic enim Lycophron verſ. 722.

Ἀκτὴν δὲ τὴν προύχουσαν εἰς Ἐνιπέως
Λευκωσία ῥιφεῖσα τὴν ἐπώνυμον
Πέτραν ὀχήσει δαρὸν

In ripam autem eminentem Enipei
Ejecta Leucoſia, cognominem diu
Occupabit Inſulam.

Ibi & *Leucoſiam* inſulam, & *Leucoſiam* Sirena apertè nominat; Nec *Λευκασία* in illo verſu locum habere poteſt, ſecunda brevi: Cum igitur ab illa Sirene ſic nominata, inſulæ nomen datum plures auctores ſint, *Leucoſiam* inſulam eſſe dicendam, non *Leucaſiam*, ſatis inde conſtare poteſt. Nec enim duæ ſunt diverſæ inſulæ *Leucaſia* & *Leucoſia*, quarum illa ab Æneæ conſobrina, hæc ab una Sirenum nomen ſortita ſit. Sed eamdem inſulam, unamque *Leucoſiam* alii ab Æneæ conſobrina ibi ſepulta, alii à Sirene *Leucoſia* in illud littus ejecta dictam ſcripſere. Strabo Lib. vi. pag. 252. *ἐντεῦθεν ἐκπλέοντι τὸν πόντον, νῆσος Λευκωσία μικρὸν ἔχουσα πρὸς τὴν ἤπειρον διάπλουν, ἐπώνυμος μιᾶς τῶν Σειρηνῶν ἐκπεσούσης δεῦρο.* i. e. *Hinc in altum naviganti Leucoſia Inſula occurit, brevi à continente trajectu nomine referens unam Sirenum, quæ ibi locorum ejecta fuit*; & pag. 258. *καὶ ἡ Λευκωσία.* *Λευκωσία* poſtremò Græcum eſt, non *Λευκασία*. *Λευκῶσαι* eſt *albare*, unde *λεύκωσις*, & *Λευκωσία* proprium nomen: *Λεύκωμα*, *album*. Salmas. Exer. Plin. edit. Traiect. pag. 49. colum. b. lit. C. D. E.

6. *ἥτε Γυμνησία καὶ Ἔβυσος*) De his accuratius ad lib. III. p. 159. Dionyſius poeta verſatur in eodem errore. ℣ 457.

Νῆσοι δ' ἑξείης Γυμνήσιαι. ἄγχι δὲ Βοῦσος.
Inſulæ autem deinceps Gymnaſiæ (Baleares) prope verò Buſus

quem poetæ locum, quum omnes codices, tum etiam meus ſcriptus cum antiquis ſcholiis ita ſcriptum habeant, neſcio an mutanda fuerit lectio Aldina *καὶ Βοῦσος*, quam lectionem etiam Euſtathius & Stephanus confirmant. *Caſaub.*

Syrtes eſt & Cyrenaicam: ipſæque Syrtes, & quod olim Auſonium, nunc Siculum vocatur mare, continuum cum illo & confluens. Quod ante Syrtes & Cyrenaicam eſt mare, id Libycum vocatur, & in Aegyptium pelagus deſinit. Syrtium minor ambitum habet CIↃ IↃC ſtadiorum: ante fauces utrinque ſunt inſulæ Meninx & Cercina. Majoris Syrtis circulum Eratoſthenes ait eſſe ſtadiorum IↃↃ, profunditatem CIↃ IↃCCC, ab Heſperidum inſulis ad Automala, & Cyrenaicæ limites ad reliquam Libyam. Alii circuitum tradiderunt ſtadiorum IV CIↃ altitudinem CIↃ IↃ, quanta etiam latitudo faucium eſt. Siculum pelagus verſus ortum eſt ante Siciliam & Italiam, anteque trajectum Rhegii uſque ad Locros, & Meſſeniæ Syracuſas uſque & ad Pachynum. Augetur autem verſus ortum uſque ad Cretæ extrema: majorem quoque Peloponneſi partem alluit, & ſinum Corinthiacum implet. Verſus ſeptentrionem autem, Japygiam promontorium, & fauces Jonii ſinus tangit, & partes Epiri meridiem ſpectantes uſque ad ſinum Ambracium & continentem oram, quæ cum Peloponneſo ſinum Corinthiacum includit: Ionius autem ſinus pars eſt maris quod nunc Adria dicitur: hujus dextrum latus Illyricum, ſiniſtrum Italia facit, uſque ad receſſus juxta Aquilejam: protenditur verſus ſeptentrionem & occaſum anguſtus, & longus ad VI millia ſtadiorum, latitudine, ubi ea ſumma eſt, CIↃ CC. Inſulæ autem in eo ſunt crebræ ante Illyricum, Apſyrtides, Ceryctica & Liburnides: item Iſſa, Tragurium, nigra Corcyra, Pharus: & ante Italiam Diomedeæ. Maris Siculi à Pachyno ad Cretam longitudo ſtadiorum perhibetur IV CIↃ IↃ: tantundemque ad Tænarum Laconicæ. A promontorio autem Japygia ad intimum ſinus Corinthiaci, minus eſt tribus millibus:

A Σύρτεων, καὶ τῆς Κυρηναίας, καὶ αὐταὶ αἱ Σύρτεις, καὶ τὸ Αὐσόνειον μὲν πάλαι νυνὶ δὲ καλούμενον Σικελικὸν, σύρρουν ἐκείνῳ καὶ συνεχές. Τὸ μὲν οὖν πρὸ τῶν Σύρτεων καὶ τῆς Κυρηναίας καλεῖται Λιβυκόν· τελευτᾷ δ' εἰς τὸ Αἰγύπτιον πέλαγος· τῶν δὲ Σύρτεων ἡ μὲν ἐλάττων ἐστὶν ὅσον χιλίων καὶ ἑξακοσίων σταδίων τὴν περίμετρον [ἔχουσα·] πρόκεινται δ' ἐφ' ἑκάτερα τοῦ στόματος νῆσοι, [1] Μήνιγξ τε καὶ Κέρκινα· τῆς δὲ μεγάλης Σύρτεως φησὶν Ἐρατοσθένης τὸν κύκλον εἶναι πεντακισχιλίων· [2] τὸ δὲ βάθος χιλίων ὀκτακοσίων, [3] ἀφ' Ἑσπερίδων εἰς Αὐτόμαλα, καὶ τὸ τῆς Κυρηναίας μεθόριον πρὸς τὴν ἄλλην γῆν τὴν ταύτῃ Λιβύην· ἄλλοι δὲ τὸν περίπλουν τετρακισχιλίων σταδίων εἶπον· τὸ δὲ B βάθος, χιλίων καὶ πεντακοσίων, ὅσον καὶ τὸ πλάτος τοῦ στόματος. Τὸ δὲ Σικελικὸν πέλαγος, πρὸ τῆς Σικελίας ἐστὶ καὶ τῆς Ἰταλίας ἐπὶ τὸ πρὸς ἕω μέρος, καὶ ἔτι τοῦ μεταξὺ πόρου τῆς τε Ῥηγίνης, μέχρι Λοκρῶν, καὶ τῆς Μεσσηνίας μέχρι Συρακουσῶν, καὶ Παχύνου· αὔξεται δ' ἐπὶ μὲν τὸ πρὸς ἕω μέρος μέχρι τῶν ἄκρων τῆς Κρήτης· καὶ τὴν Πελοπόννησον δὲ περικλύζει τὴν πλείστην, καὶ πληροῖ τὸν Κορινθιακὸν καλούμενον κόλπον· πρὸς ἄρκτους δ' ἐπί τε ἄκραν Ἰαπυγίαν καὶ τὸ στόμα τοῦ Ἰονίου κόλπου, καὶ τῆς Ἠπείρου τὰ νότια μέρη, μέχρι τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, καὶ τῆς συνεχοῦς παραλίας τῆς ποιούσης τὸν Κορινθιακὸν κόλπον πρὸς τὴν Πελοπόννησον. Ὁ δ' Ἰόνιος κόλ- C πος μέρος ἐστὶ τοῦ νῦν Ἀδρίου λεγομένου· τούτου δὲ τὴν μὲν ἐν δεξιᾷ πλευρὰν ἡ Ἰλλυρὶς ποιεῖ· τὴν δ' εὐώνυμον ἡ Ἰταλία, μέχρι τοῦ μυχοῦ τοῦ κατὰ τὴν Ἀκυληΐαν· ἔστι δὲ πρὸς ἄρκτον ἅμα καὶ πρὸς τὴν ἑσπέραν ἀνέχων, στενὸς καὶ μακρός· μῆκος μὲν ὅσον ἑξακισχιλίων σταδίων, πλάτος δὲ, τὸ μὲν μέγιστον διακοσίων ἐπὶ τοῖς χιλίοις· νῆσοι δὲ εἰσὶν ἐνταῦθα συχναὶ μὲν αἱ πρὸ τῆς Ἰλλυρίδος, αἵ τε Ἀψυρτίδες, καὶ Κηρυκτικὴ καὶ Λιβυρνίδες. p. 124.
ἔτι δ' Ἴσσα καὶ Τραγούριον, καὶ ἡ μέλαινα Κόρκυρα, καὶ Φάρος· πρὸ τῆς Ἰταλίας δὲ αἱ Διομήδειοι. Τοῦ Σικελικοῦ δὲ τὸ ἐπὶ Κρήτην ἀπὸ Παχύνου, τετρακισχιλίων καὶ πεντακοσίων [σταδίων] φασί· τοσοῦτον δὲ καὶ τὸ ἐπὶ Ταίναρον τῆς Λακωνικῆς. D Τὸ δὲ ἀπὸ ἄκρας Ἰαπυγίας ἐπὶ τὸν μυχὸν τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, τὸ μὲν τρισχιλίων ἐστὶν ἔλαττον·

1. Μήνιγξ) Paſſim reperies alteram γραφὴν quam ex veterib. lib. annotavimus Μῆνιξ. *Caſaub.*

2. τὸ δὲ βάθος) Βάθος vocat ſpatium in quod effunditur Syrtis maior à Libyco littore in continente penetrans. *Idem.*

3. ἀφ' Ἑσπερίδων εἰς Αὐτόμαλα) Xylander ἀφ' ἑσπερίδων interpretatur, ab Heſperidum inſulis. Vellem docuiſſet nos ubi eæ eſſent quas intelligebat. Non enim ſat ſcio, intellexit de iis quas commemorat Plin. lib. VI. 31. Et tamen quasnam alias vellet intelligi neſcio. Enimvero inſulas hîc nullas Strabo commemorat. Nam ut indicet τὸ βάθος Syrtis majoris, effundi eam ait ab Heſperidibus ad Automala. Heſperides vocabantur olim teſte Ptolem. Berenice urbs maritima in Cyrenaica ditione. Stephanus. Ἑσπερὶς πόλις Λιβύης ἡ νῦν Βερενίκη. Plinio IV. c 5 verò, cui potius aſſentior ea urbs non Ἑσπερίδες, nec Ἑσπερὶς, ſed Ἑσπερίδων dicitur. *Berinice in Syrtis extremo cornu eſt quondam vocata Heſperidum ſupradictarum, vagantibus Græciæ fabulis.* Straboni lib. XVII. p. 836. in eo tractu eſt λιμὴν Ἑσπερίδων. Vide locum. *Automala* autem urbs fuit in ipſo μυχῷ majoris Syrtis. Inſpice Ptolem. tabulas. Facilè intelliges quàm rectè τὸ βάθος majoris Syrtis ab Heſperidum urbe ad Automala dimetiatur Geographus. *Idem.*

A τὸ δ᾽ ἀπὸ ἄκρας Ἰαπυγίας εἰς τὴν Λιβύην πλεόντων, τετρακισχιλίων ἐστί· νῆσοι δ᾽ εἰσὶν ἐνταῦθα, ἥ τε Κόρκυρα καὶ Σύβοτα, πρὸ τῆς Ἠπειρώτιδος, καὶ ἐφεξῆς πρὸ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου Κεφαλληνία, καὶ Ἰθάκη, καὶ Ζάκυνθος, καὶ Ἐχινάδες. τῷ δὲ Σικελικῷ συνάπτει τὸ Κρητικὸν πέλαγος, καὶ τὸ Σαρδωνικὸν, καὶ τὸ Μυρτῶον, ὃ μεταξὺ τῆς Κρήτης ἐστὶ καὶ τῆς Ἀργείας καὶ τῆς Ἀττικῆς, πλάτος ἔχον τὸ μέγιστον τὸ ἀπὸ τῆς Ἀττικῆς, ὅσον χιλίων καὶ διακοσίων σταδίων· μῆκος δὲ ἔλαττον ἢ διπλάσιον. Ἐν τούτῳ δὲ νῆσοι Κύθηρά τε καὶ Καλαυρία, καὶ αἱ περὶ Αἴγιναν καὶ Σαλαμῖνα, καὶ τῶν Κυκλάδων τινές. Τὸ δὲ συνεχὲς τὸ Αἰγαῖόν ἐστιν ἤδη [1] σὺν τῷ Μέλανι B κόλπῳ, καὶ τῷ Ἑλλησπόντῳ· καὶ τὸ Ἰκάριον καὶ Καρπάθιον μέχρι Ῥόδου καὶ Κρήτης καὶ Κύπρου καὶ τῶν πρώτων μερῶν τῆς Ἀσίας· αἵ τε Κυκλάδες νῆσοι εἰσὶ, καὶ αἱ Σποράδες, καὶ αἱ προκείμεναι τῆς Καρίας, καὶ Ἰωνίας καὶ Αἰολίδος, μέχρι τῆς Τρῳάδος· λέγω δὲ Κῶ, καὶ Σάμον, καὶ Χῖον, καὶ Λέσβον, καὶ Τένεδον· ὡσαύτως δ᾽ αἱ προκείμεναι τῆς Ἑλλάδος μέχρι τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς ὁμόρου Θρᾴκης, Εὔβοιά τε καὶ Σκύρος, καὶ Πεπάρηθος, καὶ Λῆμνος, καὶ Θάσος, καὶ Ἴμβρος, καὶ Σαμοθρᾴκη, καὶ ἄλλαι πλείους· περὶ ὧν ἐν τοῖς καθ᾽ ἕκαστα δηλώσομεν. Ἔστι δὲ τὸ μῆκος τῆς θαλάττης C ταύτης, περὶ τετρακισχιλίους ἢ μικρῷ πλείους, τὸ δὲ πλάτος περὶ δισχιλίους· περιέχεται δὲ ὑπὸ τῶν λεχθέντων μερῶν τῆς Ἀσίας, καὶ τῆς ἀπὸ Σουνίου μέχρι Θερμαίου κόλπου πρὸς ἄρκτον ἐχούσης τὸν πλοῦν παραλίας, καὶ τῶν Μακεδονικῶν κόλπων μέχρι τῆς Θρᾳκίας χερρονήσου. Κατὰ δὲ ταύτην ἐστὶ τὸ ἑπταστάδιον τὸ κατὰ Σηστὸν καὶ Ἄβυδον, δι᾽ οὗ τὸ Αἰγαῖον καὶ ὁ Ἑλλήσποντος ἐκδίδωσι πρὸς ἄρκτον εἰς ἄλλο πέλαγος, ὃ καλοῦσι Προποντίδα· κἀκεῖνο εἰς ἄλλο τὸ Εὔξεινον προσαγορευόμενον πόντον· [2] Ἔστι δὲ διθάλαττος τρόπον τινὰ οὗτος· κατὰ μέσον γάρ πως ἄκραι δύο * προσπίπτουσιν, ἡ μὲν ἐκ τῆς Εὐρώπης καὶ τῶν βο- D ρείων μερῶν, ἡ δ᾽ ἐκ τῆς Ἀσίας ἐναντία ταύτῃ, συναγούσῃ τὸν μεταξὺ πόρον, καὶ ποιούσῃ δύο πελάγη μεγάλα. τὸ μὲν οὖν τῆς Εὐρώπης ἀκρωτήριον, καλεῖται Κριοῦ μέτωπον· τὸ δὲ τῆς Ἀσίας, Κάραμβις· διέχοντα ἀλλήλων περὶ δισχιλίους σταδίους, καὶ πεντακοσίους· Τὸ μὲν οὖν πρὸς ἑσπέραν πέλαγος, μῆκός ἐστιν ἀπὸ Βυζαντίου μέχρι

* Malim προπίπτουσιν.

p. 125.

ab Japygia autem in Africam navigatio eſt IV CIↃ. Inſulæ ibi ſunt Corcyra & Sybota ante Epirum, ac deinde ante ſinum Corinthiacum Cephallenia, Ithaca, Zacynthus, Echinades. Siculum mare contingunt Creticum, Sardoum, Myrtoum: hoc inter Cretam eſt & Argiam & Atticam, latiſſimum ab Attica ad ſtadia CIↃ CC, longitudine paulo minus quàm dupla. Inſulæ in eo Cythera, Calauria, Ægina, Salamis, & vicinæ his, ac Cycladum nonnullæ. Inſequitur continuò Ægæum mare cum Melane ſinu & Helleſponto. Tum Icarium mare, & Carpathium uſque ad Rhodum, Cretam, Cyprum, & primas Aſiæ partes. Ibi ſunt Cyclades inſulæ, & Sporades, & quæ ſitæ ſunt ante Cariam, Ioniam, Aeolidem, uſque ad Troadem: Cos inquam, Samus, Chius, Lesbus, Tenedus: item quæ ante Græciam ſitæ ſunt uſque ad Macedoniam & confinem Thraciam, Eubœa, Scyrus, Peparethus, Lemnus, Thaſus, Imbrus, Samothrace, aliæque plures, de quibus in ſingulorum enarratione dicemus. Hujus maris longitudo eſt ſtadiorum IV CIↃ aut paulo amplius, latitudo circiter CIↃ CIↃ: includitur à dictis Aſiæ partibus, & ora maritima quæ à Sunio eſt uſque ad Thermæum ſinum verſus ſeptentrionem, & ſinus Macedoniæ uſque ad Thraciæ Cherroneſum. Ad hanc fretum eſt ſeptem ſtadia latum, inter Seſtum & Abydum, per quod fretum mare Aegæum & Helleſpontus verſus ſeptentrionem effluunt in aliud mare, quod appellatur Propontis: hocque rurſum in aliud, cui Euxino Ponto nomen eſt. Eſt autem pontus hic quodammodo bimaris: nam ad medium ferè ejus procurrunt duo promontoria, alterum ab Europa & Septentrionalibus locis, alterum huic oppoſitum ab Aſia, quæ in arctum contrahunt mare in medio ſitum, inque duo magna maria totum dividunt: promontorio, quod ab Europa procurrit, nomen eſt Criûmetopon, (quo vocabulo frons arietis notatur,) quod ab Aſia, Carambis: diſtant inter ſe ad CIↃ CIↃ IↃ ſtadia. Porrò pelagus Euxini maris quod eſt adverſus occaſum, id in longum porrigitur à Byzantio uſque

1. *Σὺν τῷ Μέλανι κόλπῳ καὶ τὸ Ἑλλ.)* De Melane ſinu Dionyſius Periegetes, ℣. 538.

Κεῖθι Μέλας καὶ κόλπος ἐφ᾽ Ἑλλήσποντον ἴησιν,
Ἀφρὸν ἐρευγόμενος.

Illic Melaſque ſinus ad Helleſpontum vadit
Spumam eructans. Caſaub.

2. *Ἔστι δὲ διθάλαττος τρόπον τινὰ οὗτος)* Dionyſius poeta poſtquam deſcripſit Carambin & Criû metopon, ſubjicit ℣. 156.

Ἐκ τοῦ δ᾽ ἂν καὶ πόντον ἴδοις διθάλασσον ἐόντα.

Ex hoc vero & Pontum videas bimarem. Idem.

1 Διαρ-

ad oſtia Boryſthenis, ad ſtadia CIↃ CIↃ CIↃ IↃCCC, latitudine CIↃ CIↃ: in hoc eſt Leuce inſula. At orientale oblongum eſt, & in arctum finitur receſſum apud Dioſcuriadem, porrectum ad IↃↃ. aut paulo amplius ſtadia, latitudine CIↃ CIↃ CIↃ. Totius Ponti ambitus eſt circiter XXV millia ſtadiorum. Comparant quidam hujus ambitus figuram Scythico arcui intento, ita ut nervus referat dextram partem Ponti, quà à faucibus navigatur uſque ad intimum ſinum apud Dioſcuriadem: nam excepto Carambi, totum reliquum littus exiguos habet proceſſus & receſſus, ita ut rectæ lineæ non ſit abſimilis. Alteram partem cornui conferunt, quod habeat duplicem flexum, ſuperiorem magis rotundum, inferiorem magis rectum: ita & illam Ponti partem duos ſinus efficere, quorum occiduus multo eſt quàm alter rotundior. Supra ſinum Ponti orientalem, eſt palus Mæotis, ambitu ſtadiorum IX CIↃ, aut paulo plurium. Ea palus in Pontum effluit ad Boſporum, ſeu fretum Cimmerium: Pontus in Propontidem ad Thracium Boſporum: (nam fauces ad Byzantium hoc nomine afficiuntur) cujus eſt latitudo IV ſtadia. Propontidis à Troade ad Byzantium longitudo fertur CIↃ IↃ ſtadia, latitudine propè æquali. ibi Cyzici inſula ſita eſt, & aliæ circa eam parvæ inſulæ. Atque talis ac tanta eſt Ægæi maris verſus ſeptentrionem effuſio. Alia rurſus à Rhodo maris effuſio mare efficit Ægyptium, Pamphylium, & Iſſicum: ea protenditur verſus orientem & Ciliciam æqualiter uſque ad IↃↃ ſtadia, ponè Lyciam & Pamphyliam, & oram Ciliciæ maritimam totam: inde Syria, Phœnice & Ægyptus mare verſus meridiem & occaſum includunt, uſque ad Alexandriam. In ſinu Iſſico & Pamphylio ſita eſt Cyprus, contigua mari Ægyptio. A Rhodo Alexandream uſque trajectus eſt IV CIↃ ſtadiorum, circumnavigatio dupla. Eratoſthenes ait nautarum eſſe hanc opinionem, & quoſdam alti maris iſtius trajectui dictam aſſignare quantitatem, alios non vereri IↃↃ tribuere: ſe ſciothericis gnomonibus uſum obſervaſſe III CIↃ IↃCCL. Enimvero hujus pelagi pars, quæ eſt ad Ciliciam & Pamphyliam, tum Ponti Euxini pars

A τῶν ἐκβολῶν τοῦ Βορυσθένους, σταδίων τρισχιλίων ἑπτακοσίων, πλάτος δὲ διχιλίων. ἐν τούτῳ δ' ἡ Λευκὴ νῆσος ἐστί· τὸ δ' ἑῷον ἐστὶ παραμήκες, εἰς στενὸν τελευτῶν μυχὸν, τὸν κατὰ Διοσκουριάδα, ἐπὶ πεντακισχιλίους ἢ μικρῷ πλείους σταδίους· τὸ δὲ πλάτος περὶ τρισχιλίους· ἡ δὲ περίμετρος τοῦ σύμπαντος πελάγους ἐστὶ δισμυρίων που καὶ πεντακισχιλίων σταδίων· εἰκάζουσι δέ τινες τὸ σχῆμα τῆς περιμέτρου ταύτης ἐντεταμένῳ Σκυθικῷ τόξῳ· τὴν μὲν νευρὰν ἐξομοιοῦντες τοῖς δεξιοῖς καλουμένοις μέρεσι τοῦ Πόντου. ταῦτα δ' ἐστὶν ὁ παράπλους ὁ ἀπὸ τοῦ στόματος, μέχρι τοῦ μυχοῦ τοῦ κατὰ Διοσκουριάδα· πλὴν γὰρ τῆς Καράμβιος, ἥ γε πᾶσα ἄλλη ἠϊὼν μικρὰς ἔχει εἰσοχάς τε καὶ ἐξοχάς· ὥστ' εὐθεία ἐοικέναι· B τὴν δὲ λοιπὴν τῷ κέρατι τοῦ τόξου διττὴν ἔχοντι τὴν ἐπιστροφὴν, τὴν μὲν ἄνω περιφερεστέραν, τὴν δὲ κάτω εὐθυτέραν· οὕτω δὴ κἀκείνην ἀπεργάζεσθαι δύο κόλπους, ὧν ὁ ἑσπέριος πολὺ θατέρου περιφερέστερός ἐστιν. Ὑπέρκειται δὲ τοῦ ἑωθινοῦ κόλπου πρὸς ἄρκτον, ἡ Μαιῶτις λίμνη, τὴν περίμετρον ἔχουσα ἐννακισχιλίων σταδίων, ἢ καὶ μικρῷ πλεόνων· ἐκδίδωσι δ' αὕτη μὲν εἰς Πόντον κατὰ τὸν Κιμμερικὸν καλούμενον Βόσπορον· οὗτος δὲ κατὰ τὸ Θρᾴκιον εἰς τὴν Προποντίδα (τὸ γὰρ Βυζαντιακὸν στόμα οὕτω καλοῦσι Θρᾴκιον Βόσπορον) ὃ τετραστάδιόν ἐστιν· ἡ δὲ Προποντὶς χιλίων καὶ πεντακοσίων λέγεται τὸ μῆκος σταδίων τὸ ἀπὸ τῆς Τρωάδος ἐπὶ τὸ Βυζάντιον. C πάρισον δέ πως ἐστὶ καὶ τὸ πλάτος. Ἐνταῦθα δ' ἡ τῶν Κυζικηνῶν ἵδρυται νῆσος καὶ τὰ περὶ αὐτὴν νησία· τοιαύτη μὲν ἡ πρὸς ἄρκτον τοῦ Αἰγαίου πελάγους ἀνάχυσις καὶ τοσαύτη. Πάλιν δ' ἀπὸ τῆς Ροδίας, ἡ τὸ Αἰγύπτιον πέλαγος ποιοῦσα, καὶ τὸ Παμφύλιον, καὶ τὸ Ἰσσικὸν, ἐπὶ μὲν τῆς ἕω καὶ τῆς Κιλικίας κατ' ἴσον ἐκτείνεται μέχρι καὶ πεντακισχιλίων σταδίων, παρά τε Λυκίαν καὶ Παμφυλίαν καὶ τὴν Κιλίκων παραλίαν πᾶσαν. ἐντεῦθεν δὲ Συρία τε καὶ Φοινίκη, καὶ Αἴγυπτος ἐγκυκλοῖ πρὸς νότον τὴν θάλατταν καὶ πρὸς δύσιν, ἕως Ἀλεξανδρείας· ἐν δὲ τῷ Ἰσσικῷ κόλπῳ καὶ τῷ Παμφυλίῳ, κεῖσθαι συμβαίνει τὴν Κύπρον, συνάπτουσαν τῷ D Αἰγυπτίῳ πελάγει. Ἐστι δ' ἀπὸ Ῥόδου [1] δίαρμα εἰς Ἀλεξάνδρειαν βορεία τετρακισχιλίων που σταδίων, ὁ δὲ περίπλους διπλάσιος. Ὁ δὲ Ἐρατοσθένης ταύτην μὲν τὴν ναυτικῶν εἶναί φησι τὴν ὑπόληψιν, περὶ τοῦ διάρματος τοῦ πελάγους, τῶν μὲν οὕτω λεγόντων, τῶν δὲ καὶ πεντακισχιλίους οὐκ ὀκνούντων εἰπεῖν. αὐτὸς δὲ διὰ τῶν σκιοθηρικῶν γνωμόνων, ἀνευρεῖν τρισχιλίους ἑπτακοσίους πεντήκοντα. Τούτου p. 126. δὴ τοῦ πελάγους τὸ πρὸς τῇ Κιλικίᾳ καὶ Παμφυλίᾳ, καὶ τοῦ Ποντικοῦ τὰ καλούμενα δεξιὰ

1. *Δίαρμα εἰς Ἀλεξάνδρειαν βορεία*) Lege *βορέᾳ*. paſſim ita loquuntur Græci auctores, *ὁ πλοῦς βορέᾳ* vel *λιβὶ* vel *νότῳ*. Interpretum alter omiſit, alter minus rectè expreſſit. *Caſaub.*

1. Καὶ

μέρη καὶ ἡ Προποντὶς, καὶ ἡ ἐφεξῆς παραλία μέχρι Παμφυλίας, ποιεῖ τινα χερρόνησον μεγάλην, καὶ μέγαν ταύτης ἰσθμὸν, τὸν ἀπὸ τῆς πρὸς Ταρσῷ θαλάττης, ἐπὶ πόλιν Ἀμισὸν, καὶ τὸ τῶν Ἀμαζόνων πεδίον τὴν Θεμίσκυραν. Ἡ γὰρ ἐντὸς τῆς γραμμῆς ταύτης χώρα μέχρι Καρίας καὶ Ἰωνίας, [1] καὶ τῶν ἐντὸς Ἅλυος γινομένων ἐθνῶν, περίκλυστός ἅπασά ἐστιν ὑπὸ τοῦ Αἰγαίου καὶ τῶν ἑκατέρωθεν λεχθέντων τῆς θαλάττης μερῶν· καὶ δὴ καὶ καλοῦμεν Ἀσίαν ταύτην ἰδίως καὶ ὁμωνύμως τῇ ὅλῃ. Συλλήβδην δὲ εἰπεῖν, τῆς καθ' ἡμᾶς θαλάττης νοτιώτατον μέν ἐστι σημεῖον, ὁ τῆς μεγάλης Σύρτεως μυχὸς, καὶ μετὰ τοῦτον ἡ κατ' Αἴγυπτον Ἀλεξάνδρεια, καὶ τοῦ Νείλου προχοαὶ, βορειότατον δὲ τὸ τοῦ Βορυσθένους· εἰ δὲ καὶ τὴν Μαιῶτιν *προσθείη τις τῷ πελάγει (καὶ γάρ ἐστιν ὡς ἂν μέρος τι τοῦ Ταναΐδος) *δυσμικώτατον δὲ ὁ κατὰ τὰς στήλας πορθμὸς, ἑωθινώτατον δ' ὁ λεχθεὶς μυχὸς κατὰ τὴν Διοσκουριάδα. Ἐρατοσθένης δ' οὐκ εὖ τὸν Ἰσσικὸν κόλπον φησίν. Ὁ μὲν γὰρ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μεσημβρινοῦ ἵδρυται, ἐφ' οὗπερ ἥ τε Ἀμισὸς καὶ Θεμίσκυρα. [2] Εἰ δὲ βούλει πρόσλαβε καὶ τὴν Σιδηνὴν, μέχρι Φαρνακίας. ἀπὸ δὲ τούτων τῶν μερῶν πρὸς ἕω, πλοῦς ἐστι πλειόνων ἢ τρισχιλίων που σταδίων εἰς Διοσκουριάδα, ὡς ἔσται μᾶλλον ἐκ τῆς ἐν μέρει περιοδίας φανερόν. Ἡ μὲν δὴ καθ' ἡμᾶς θάλαττα, τοιαύτη τις. Ὑπογραπτέον δὲ καὶ τὰς περιεχούσας αὐτὴν γᾶς, ἀρχὴν λαβοῦσιν ἀπὸ τῶν αὐτῶν μερῶν, ἀφ' ὧνπερ καὶ τὴν θάλατταν ὑπεγράψαμεν. Εἰσπλέουσι τοίνυν τὸν κατὰ στήλας πορθμὸν, ἐν δεξιᾷ μέν ἐστιν ἡ Λιβύη μέχρι τῆς τοῦ Νείλου ῥύσεως. ἐν ἀριστερᾷ δὲ ἀντιπόρθμος ἡ Εὐρώπη μέχρι τοῦ Ταναΐδος· τελευτῶσι δ' ἀμφότεραι περὶ τὴν Ἀσίαν. Ἀρκτέον δ' ἀπὸ τῆς Εὐρώπης, ὅτι πολυσχήμων τε, καὶ πρὸς ἀρετὴν ἀνδρῶν εὐφυεστάτη, καὶ πολιτῶν, καὶ ταῖς ἄλλαις πλεῖστον μεταδεδωκυῖα τῶν οἰκείων ἀγαθῶν· ἐπειδὴ σύμπασα οἰκήσιμός ἐστι πλὴν ὀλίγης τῆς ἀοικήτου διὰ ψῦχος· αὕτη δ' ὁμορεῖ τοῖς Ἀμαξοικοῖς τοῖς περὶ τὸν Τάναϊν, καὶ τὴν Μαιῶτιν, καὶ τὸν Βορυσθένη· τῆς δ' οἰκησίμου, τὸ μὲν δυσχείμερον, καὶ τὸ ὀρεινὸν, μοχθηρῶς οἰκεῖται τῇ φύσει· ἐπιμεληταὶ δὲ λαβόντα ἀγαθοὺς καὶ τὰ φαύλως οἰκούμενα καὶ λῃστρικῶς, ἡμεροῦται·

* Manuſſ. προστιθείη τῷ πελάγει τις

* Vulgò, δυσμικώτατος & ἑωθινώτατος

dextra, & Propontis, atque ora deinde ad Pamphyliam uſque maritima, magnam quandam includunt peninſulam, magnumque ejus Iſthmum à mari, quod ad Tarſum eſt, uſque ad Amiſum urbem, & Themiſcyram Amazonum campum: quidquid enim inter hanc lineam eſt regionis, uſque ad Cariam & Joniam & gentes intra Halyn incolentes, id omne circumdatur Ægæo mari, & utrinque dictis maris partibus: & quidem hanc regionem toti cognominem facimus, Aſiamque appellamus. Ut autem in ſumma loquar, maris noſtri maximè auſtrinum punctum eſt, intimum Syrtis magnæ ſinus & poſt hunc Alexandrea Ægypti, ac oſtia Nili: maximè ſeptentrionale, oſtia Boryſthenis: niſi ſi quis Mæotidem etiam vult mari attribuere, quæ eſt quaſi pars Tanaidis: maximè occiduum, eſt fretum ad Columnas: maximè orientale, intimus ad Dioſcuriadem ſinus. Eratoſthenes hoc perperam Iſſico ſinui tribuit, cùm is in eodem ſit cum Amiſo & Themiſcyra meridiano. Iis, ſi lubet, adjungere licet Sidenam quoque & Pharnaciam: atqui ab iis partibus verſus ortum uſque ad Dioſcuriadem amplius tribus ſtadiorum millibus eſt navigatio: quod planius fiet, cùm ſingula deſcribemus: noſtri ergo maris hæc eſt forma. Terræ jam nunc etiam deſcribendæ ſunt, quibus illud continetur, initio ſumpto ab iis ipſis partibus, quibus mare deſcripſimus. Ingreſſis ergo fretum apud columnas, ad dextram Africa eſt uſque ad Nili fluxum: ad ſiniſtram ab altera freti parte Europa uſque ad Tanain: utraque harum definit ad Aſiam. Incipiendum autem eſt ab Europa, cujus & forma multiplex eſt, & ipſa virorum virtute præditorum ac civium feraciſſima, reliquas partes plurimis ſuorum bonis impertiit. Tota enim habitationi apta eſt, demta exigua portione, quæ ob frigus incoli non poteſt, contermina Hamaxicis ad Tanain Mæotidem & Boryſthenem incolentibus. Habitatæ autem partes algidæ & montoſæ, quanquam ob naturam loci ægrè coluntur: tamen ſi curatores nactæ bonos, ea etiam manſueſcunt, quæ malè priùs & latrocinii in morem colebantur.

1. *Καὶ τῶν ἐντὸς Ἅλυος γενομένων ἐθνῶν*] Placet vetus lectio quatuor ſcriptorum, *νεμομένων*. *Caſaub.*

2. *Εἰ δὲ βούλει πρόσλαβε καὶ τὴν Σιδηνὴν μέχρι Φαρνακίας. Iis ſi lubet, adjungere licet Sidenam quoque & Pharnaciam*] Cave putes intelligi debere de regione circa Sidenen urbem ad mare Cyprium; ſed eſt regio quædam in aliis parum memorata, quam Ptolemæus in prima Aſiæ tabula Sidonem vocat: ea regio fuit Trapezuntiis vicina, & pars quædam Ponti Cappadocici. *Palmer.*

1. Ὥστε

Ita ſanè Græci cùm montes ac ſaxa inſediſſent, commodè habitaverunt, propter prudentiam rerum civilium, artes, & eorum, quæ ad vitam degendam requiruntur, peritiam. Et Romani multas gentes in poteſtatem redactas, feras ob locorum naturam, quòd vel aſpera eſſent, vel portubus carerent, aut ob frigus aliiſve de cauſis habitando incommoda, commerciis antè ignotis docuerunt uti, & de feris civilem vitam agentes redegerunt. Quæ verò partes in æquabili & temperato ſunt ſitu, iis ipſa natura opitulatur ad commodè vivendum. Iam cùm quæ gentes vivunt in regione felici, eæ pacis ſint ſtudioſæ, quæ autem incolunt loca ſterilia aut incommoda, pugnaces ſint ac fortes: fit ut mutua utrinque beneficia accipiantur, dum hi arma ad defendendum accommodant, illi terræ fructibus, artibus, & morum inſtitutione hos juvant: quemadmodum & manifeſta utrinque ſunt damna, cùm altera pars alteri non fert opem: arma tamen habentium eſt aliquanto melior conditio, ſi non vincantur numero. Atque ad hæc natura Europæ ſuam habet opportunitatem. Tota enim montibus & campis variè diſtincta eſt, ut ubique & agricolæ & milites, & civilis vitæ & belli ſtudioſi juxta ſe ponantur: major tamen ſit numerus pacem colentium: quod vitæ genus obtinet maximè induſtria ducum, primò Græcorum, deinde etiam Macedonum & Romanorum. Itaque Europa & ad pacem, & ad bellum abundè ſibi ipſa ſufficit: nam copiam habet magnam & pugnacium, & terram colentium, & urbes conſervantium. Eo quoque excellit, quòd optimos fert fructus ad vitæ neceſſitatem pertinentes, & metalla quæcunque uſui ſunt: odoratas autem res, & lapides pretioſos extrinſecus importat, quibus qui carent, nihilo deterius vivunt iis qui poſſident. Accedit, quòd pecoris abundans, feras damnoſas paucas alit. Hæc ergo eſt in univerſum hujus continentis natura. Ut autem partes eius exponam, prima ab occaſu eſt Hiſpania, tergori bovis adſimilis, cuius partes ad collum pertinentes in continentem eius Galliam porrigantur: nimirum partes orientem ſpectantes, quod latus abſcinditur monte Pyrene. Ipſa hoc dempto tota mari alluitur: partes auſtrinæ

A καθάπερ οἱ Ἕλληνες ὄρη καὶ πέτρας κατέχοντες, ᾤκουν καλῶς διὰ πρόνοιαν, τὴν περὶ τὰ πολιτικὰ, καὶ τὰς τέχνας, καὶ τὴν ἄλλην σύνεσιν τὴν περὶ βίον. Ῥωμαῖοι τε πολλὰ ἔθνη παραλαβόντες, καὶ ἀ τὴν φύσιν ἀνήμερα διὰ τοὺς τόπους ἢ τραχεῖς ὄντας, ἢ ἀλιμένους ἢ ψυχροὺς, ἢ ἀπ᾽ ἄλλης αἰτίας δυσοικήτους πολλοῖς, τούς τε ἀνεπιπλέκτους ἀλλήλοις ἐπέπλεξαν, καὶ τοὺς ἀγριωτέρους πολιτικῶς ζῆν ἐδίδαξαν. Ὅσον δ᾽ ἐστὶν αὐτῆς ἐν ὁμαλῷ καὶ εὐκράτῳ, τὴν φύσιν ἔχει συνεργὸν πρὸς ταῦτα· ἐπειδὴ τὸ μὲν ἐν τῇ εὐδαίμονι χώρᾳ πᾶν ἐστιν εἰρηνικὸν, τὸ δ᾽ ἐν τῇ λυπρᾷ μάχιμον καὶ ἀν-
B δρικόν· καὶ δέχεταί τινας παρ᾽ ἀλλήλων εὐεργεσίας τὰ γένη ταῦτα· τὰ μὲν γὰρ ἐπικουρεῖ τοῖς ὅπλοις, τὰ δὲ καρποῖς καὶ τέχναις καὶ ἠθοποιΐαις· φανεραὶ δὲ καὶ ἐξ ἀλλήλων βλάβαι, μὴ ἐπικουρούντων· ἔχει δέ τι πλεονέκτημα ἡ βία τῶν τὰ ὅπλα ἐχόντων, πλὴν εἰ τῷ πλήθει κρατοῖτο. Ὑπάρχει δή τι καὶ πρὸς τοῦτο εὐφυὲς τῇ ἠπείρῳ ταύτῃ· ὅλη γὰρ διαπεποίκιλται πεδίοις τε καὶ ὄρεσιν, [1] ὥστε πανταχοῦ καὶ τὸ γεωργικόν τε [καὶ τὸ γεωγραφικὸν] καὶ τὸ πολιτικὸν καὶ τὸ μάχιμον παρακεῖσθαι· πλέον δ᾽ εἶναι θάτερον, τὸ τῆς εἰρήνης οἰκεῖον· [2] ὥστ᾽ ὄντων ἐπικρατεῖ τοῦτο, προσλαμβανόντων καὶ
C τῶν ἡγεμόνων, Ἑλλήνων μὲν πρότερον, Μακεδόνων δὲ καὶ Ῥωμαίων ὕστερον. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ πρὸς εἰρήνην καὶ πρὸς πόλεμον αὐταρκεστάτη ἐστί· καὶ γὰρ τὸ μάχιμον πλῆθος ἄφθονον ἔχει, καὶ τὸ ἐργαζόμενον τὴν γῆν καὶ τὸ τὰς πόλεις συνέχον. Διαφέρει δὲ καὶ ταύτῃ, διότι τοὺς καρποὺς ἐκφέρει τοὺς ἀρίστους, καὶ τοὺς ἀναγκαίους τῷ βίῳ, καὶ μέταλλα ὅσα χρήσιμα· θυμιάματα δὲ καὶ λίθους πολυτελεῖς ἔξωθεν μέτεισιν· ὧν τοῖς σπανιζομένοις οὐδὲν χείρων ὁ βίος ἐστὶν, ἢ τοῖς εὐπορουμένοις. Ὡς δ᾽ αὔτως βοσκημάτων μὲν πολλῶν ἀφθονίαν παρέχει, θηρίων δὲ σπάνιν. Τοιαύτη μὲν ἡ ἤπειρος
D αὕτη καθόλου τὴν φύσιν ἐστί. Κατὰ μέρος δ᾽ ἐστὶ πρώτη πασῶν ἀπὸ τῆς ἑσπέρας ἡ Ἰβηρία, βύρσῃ βοείᾳ παραπλησία. [3] τῶν ὡς ἂν τραχηλιαίων μερῶν ὑπερπιπτόντων εἰς τὴν συνεχῆ Κελτικήν. Ταῦτα δ᾽ ἐστὶ τὰ πρὸς ἕω· καὶ τούτοις ἐναποτέμνεται τὸ πλευρὸν ὄρος ἡ καλουμένη Πυρήνη. Αὕτη δ᾽ ἐστὶ περίρρυτος τῇ θαλάττῃ, τὸ μὲν νότιον p. 127.

1. *Ὥστε πανταχοῦ καὶ τὸ γεωργικόν τε (καὶ τὸ γεωγραφικὸν) καὶ τὸ πολιτικὸν καὶ τὸ μάχιμον παρακεῖσθαι*) Facilè mihi perſuadeo ſententiam meam eſſe hìc probaturos viros doctos, exiſtimantes voces illas *καὶ τὸ γεωγραφικὸν* nullum hìc locum habere, ac proinde eſſe delendas. In veteribus quibusdam deſunt hæc *καὶ τὸ γεωγραφικόν τε*, non rectè. *Caſaub.*

2. *ὥστ᾽ ὄντων ἐπικρατεῖ τοῦτο*) Locus eſt corruptus. Fortè, *ὥστ᾽ εἰκότως ἐπικρατεῖ τοῦτο*. *Idem.*

3. *τῶν ὡς ἂν τραχηλιαίων μερῶν*) Manuſcripti, *τραχηλιμαίων*: & ita Euſtath. citat. *Idem.*

τῇ καθ' ἡμᾶς μέχρι στηλῶν· τὰ δὲ λοιπὰ τῇ A Ἀτλαντικῇ μέχρι τῶν βορείων ἄκρων τῆς Πυρήνης· p. 128. μῆκος δὲ τῆς χώρας ταύτης ἐστὶ περὶ ἑξακισχιλίους σταδίους τὸ μέγιστον· πεντακισχιλίους δὲ πλάτος. Μετὰ δὲ ταύτην ἐστὶν ἡ Κελτικὴ πρὸς ἕω μέχρι ποταμοῦ Ῥήνου, τὸ μὲν βόρειον πλευρὸν τῷ Βρεττανικῷ κλυζομένη πορθμῷ παντί· ἀντιπαρήκει γὰρ αὐτῇ παράλληλος ἡ νῆσος αὕτη, πᾶσα πάσῃ, μῆκος ὅσον πεντακισχιλίους ἐπέχουσα· τὸ δ' ἑωθινὸν τῷ Ῥήνῳ ποταμῷ περιγραφομένη, παράλληλον ἔχοντι τὸ ῥεῦμα τῇ Πυρήνῃ· τὸ δὲ νότιον ταῖς μὲν Ἄλπεσι τὸ ἀπὸ τοῦ Ῥήνου, τὸ δ' αὐτῇ τῇ καθ' ἡμᾶς θαλάττῃ· καθ' ὃ χωρίον ὁ καλούμενος Γαλατικὸς κόλπος ἀνα- B χεῖται, καὶ ἐν αὐτῷ Μασσαλία τε καὶ Νάρβων ἵδρυνται πόλεις ἐπιφανέσταται· ἀντίκειται δὲ τῷ κόλπῳ τούτῳ κατ' ἀποστροφὴν ἕτερος κόλπος ὁμώνυμος αὐτῷ, καλούμενος Γαλατικὸς βλέπων πρὸς τὰς ἄρκτους καὶ τὴν Βρεττανικήν· ἐνταῦθα δὲ καὶ στενώτατον λαμβάνει τὸ πλάτος ἡ Κελτική· συνάγεται γὰρ εἰς ἰσθμὸν, ἐλαττόνων μὲν ἢ τρισχιλίων σταδίων, πλειόνων δ' ἢ δισχιλίων· μεταξὺ δ' ἐστὶ ῥάχις ὀρεινὴ πρὸς ὀρθὰς τῇ Πυρήνῃ, τὸ καλούμενον Κέμμενον ὄρος· τελευτᾷ δὲ τοῦτο εἰς μεσαίτατα τὰ τῶν Κελτῶν πεδία· τῶν δὲ Ἄλπεων ἅ ἐστιν ὄρη σφόδρα ὑψηλὰ, περιφερῆ ποιουμένων γραμμὴν, τὸ μὲν κυρτὸν ἔστραπται πρὸς τὰ λεχθέντα τῶν Κελτῶν πεδία καὶ τὸ Κέμμενον C ὄρος· τὸ δὲ κοῖλον πρὸς τὴν Λιγυστικὴν καὶ τὴν Ἰταλίαν· ἔθνη δὲ κατέχει πολλὰ τὸ ὄρος τοῦτο Κελτικὰ, πλὴν τῶν Λιγύων· οὗτοι δ' ἑτεροεθνεῖς μὲν εἰσι· παραπλήσιοι δὲ τοῖς βίοις· νέμονται δὲ μέρος τῶν Ἄλπεων τὸ συνάπτον τοῖς Ἀπεννίνοις ὄρεσι· μέρος δὲ καὶ τῶν Ἀπεννίνων ὀρῶν κατέχουσι. ταῦτα δ' ἐστὶν ὀρεινὴ ῥάχις διὰ τοῦ μήκους ὅλου τῆς Ἰταλίας διαπεφυκυῖα ἀπὸ τῶν ἄρκτων ἐπὶ μεσημβρίαν· τελευτῶσα δ' ἐπὶ τὸν Σικελικὸν πορθμόν. Τῆς δ' Ἰταλίας ἐστὶ τὰ μὲν πρῶτα μέρη, τὰ ὑποπίπτοντα ταῖς Ἄλπεσι πεδία, μέχρι τοῦ μυχοῦ τοῦ Ἀδρίου, καὶ τῶν πλησίον τόπων· τὰ δ' ἑξῆς, ἄκρα στενὴ καὶ μακρὰ χερρονησιάζουσα· δι' D ἧς, ὡς εἶπον, ἐπὶ μῆκος τέταται τὸ Ἀπέννινον ὄρος, ὅσον ἑπτακισχιλίων, πλάτος δ' ἀνώμαλον. Ποιεῖ δὲ τὴν Ἰταλίαν χερρόνησον, τό τε Τυρρηνικὸν πέλαγος ἀρξάμενον ἀπὸ τοῦ Λιγυστικοῦ, καὶ τὸ Αὐσόνιον, καὶ ὁ Ἀδρίας. Μετὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Κελτικὴν, τὰ πρὸς ἕω λοιπά ἐστι τῆς Εὐρώπης· ἃ δίχα τέμνεται τῷ Ἴστρῳ ποταμῷ. φέρεται δ' οὗτος ἀπὸ τῆς ἑσπέρας ἐπὶ τὴν ἕω καὶ τὸν Εὔξεινον πόντον, ἐν ἀριστερᾷ λιπὼν τήν τε Γερμανίαν ὅλην ἐξαρχομένην ἀπὸ τοῦ Ῥήνου, καὶ τὸ Γετικὸν πᾶν, καὶ τὸ τῶν Τυρεγετῶν, καὶ Βασταρνῶν, καὶ Σαυροματῶν,

noſtro ſeu mediterraneo, uſque ad Columnas: reliquæ mari Atlantico uſque ad ſeptentrionales Pyrenæ extremitates. Longitudo maxima eſt ſtadiorum circiter IↃↃCIↃ: latitudo IↃↃ. Proximè inſequitur Gallia verſus ortum uſque ad Rhenum fluvium: eius latus ſeptentrionale Britannico freto totum alluitur: inſula enim Britannia juxta Galliam æqualibus ſpaciis tota totam exæquans porrigitur, longitudine ſtadiorum circiter IↃↃ. latus orientale Rhenus deſcribit, parallelum lineam reſpectu Pyrenes ſuo fluxu ducens: meridionale partim Alpes poſt Rhenum ſitæ includunt, partim mare noſtrum, quo loco Gallicus ſinus infunditur, in quo ſitæ ſunt duæ illuſtriſſimæ urbes Maſſilia & Narbo. Huic ſinui ex adverſo alius eodem nomine ſinus opponitur, ſeptentrionem verſus & Britanniam: atque ibi anguſtiſſima eſt Gallia, in Iſthmum conſtricta, qui latior duobus ſtadiorum millibus, tribus eſt minor: in medio eſt dorſum montoſum ad rectos angulos Pyrenæ adjacens, quod vocatur mons Cemmenus, deſinitque in medioximos Celtarum campos. Alpibus proinde, qui ſunt celſiſſimi montes, circumvexam lineam facientibus, curva ejus pars dictis Celtarum campis & Cemmeno monti obvertitur: cavum Liguriæ & Italiæ. Mons ille multas Gallicas gentes continet, demptis Liguribus. Hi quanquam alius ſunt nationis, vitæ tamen utuntur eadem ratione: incolunt partem Alpium Apenninis montibus contiguam, partemque aliquam horum montium obtinent. Apenninus montoſum eſt dorſum per Italiam, quàm ea longa eſt à ſeptentrione verſus meridiem porrectum, & in Siculum deſinens fretum. Primæ partes Italiæ ſunt planicies ſub Alpibus ſita, & ad intimum Adriæ receſſum vicinaque loca pertingens. Reliquum Italiæ, arctum eſt & longum quaſi promontorium peninſulæ forma, per quod (ut dixi) Apenninus in longum producitur, ad ſtadia IↃↃ CIↃ CIↃ, latitudine inæquali. Italiam in peninſulam redigunt mare Tyrrhenum à Liguſtico incipiens, & mare Auſonium, & Adria. Poſt Italiam & Galliam reliquæ ſunt partes Europæ orienti obverſæ, quas medius ſecat Iſter fluvius. Is ab Occaſu ortum verſus in Euxinum labens mare, ad lævam relinquit Germaniam totam à Rheno orſam, Geticumque totum tractum, & Tyrigetas, Baſtarnas, Sauromatas, uſque

uſque ad Tanain amnem & paludem Mæotidem : ad dextram verò, univerſam Thraciam Illyricumque , Macedoniam, & ipſam reliquam Græciam. Ante Europam ſitæ ſunt inſulæ quas diximus: extra quidem Columnas ſunt Gades , Caſſiterides , & Britannicæ : intra autem Gymneſiæ, & aliæ exiguæ Phœnicum , tum Maſſilienſium , Ligurum , & quæ ſunt ante Italiam uſque ad Æoli inſulas & Siciliam , circaque Epirum & Græciam uſque ad Macedoniam & Thaciam Cherroneſum. A Tanaïde porrò & Mæotide palude continenter jam partes Aſiæ ſubſequuntur, quæ intra Taurum dicuntur, ac deinceps quæ extra. Cùm enim in duas partes Aſia dividatur à Tauro monte , qui à Pamphyliæ extremis uſque ad orientale mare pertinet , apud Indos & Scythas ibi degentes : partes eas, quæ ad ſeptentrionem vergunt , Græci intra Taurum vocant : quæ ad meridiem , extra contiguæ Mæotidi & Tanaïdi partes , extra Taurum ſunt. Horum prima eſt ea regio , quæ inter Caſpium jacet mare & Euxinum pontum , ab una parte ad Tanain terminata & Oceanum extremum & eum qui eſt ſupra Hyrcanum mare : ab altera ad Iſthmum , quà iter eſt breviſſimum ab intimo Ponti ad Caſpiam : Deinde extra Taurum , quæ ſunt ſupra Hyrcaniam uſque ad Indos & Scythas ad idem mare accolentes , & montem Imaum. Hæ autem tenent partim Mæotæ , Sauromatæ, & qui ſunt intra Hyrcaniam & Pontum , uſque ad Caucaſum, Iberos , Albanos, Sauromatæ , Scythæ , Achæi , Zygi , Heniochi. Supra mare autem Hyrcanum Scythæ , Hyrcani , Parthyæi, Bactrii , Sogdiani , aliæque Indorum partes verſus Septentrionem. Verſus meridiem autem partim ab Hyrcano mari, partim toto qui inter id & pontum jacet Euxinum Iſthmo , maxima Armeniæ pars ſita eſt , & Colchis , & univerſa Cappadocia uſque ad Euxinum Pontum , & Tibarenicas gentes : item regio intra Halyn quæ dicitur, continens ad Pontum & Propontidem ſuos Paphlagones , Bithynios, Myſos, & Phrygiam Helleſponto (ut ſolent vocare) imminentem , cujus eſt etiam Troas : Ad Ægeum autem mare, & quod deinceps eſt , Æolidem , Ioniam , Cariam , Lyciam: in mediterraneis autem Phrygiam , cuius pars eſt Gallogræcorum , quam appellant Galatiam , & Epictetos , & Lycaones , & Lydos. Deinceps intra

A μέχρι Ταναΐδος ποταμοῦ καὶ τῆς Μαιώτιδος λίμνης. ἐν δεξιᾷ δὲ τήν τε Θρᾴκην ἅπασαν καὶ τὴν Ἰλλυρίδα καὶ Μακεδονίαν· λοιπὴν δὲ καὶ τελευταίαν τὴν Ἑλλάδα. Πρόκεινται δὲ νῆσοι τῆς Εὐρώπης , ἃς ἔφαμεν ἔξω μὲν στηλῶν , Γάδειρά τε καὶ Καττιτερίδες , καὶ Βρεττανικαί· ἐντὸς δὲ στηλῶν , αἵ τε Γυμνησίαι καὶ ἄλλα νησίδια Φοινίκων , καὶ τὰ τῶν Μασσαλιωτῶν καὶ Λιγύων· καὶ αἱ πρὸς τῆς Ἰταλίας μέχρι τῶν Αἰόλου νήσων , καὶ τῆς Σικελίας· ὅσαι τε περὶ τὴν Ἠπειρῶτιν καὶ Ἑλλάδα καὶ μέχρι Μακεδονίας καὶ τῆς Θρᾳκίας χερρονήσου. Ἀπὸ δὲ τῶν Ταναΐδος καὶ τῆς Μαιώτιδος τῆς Ἀσίας ἐστὶν ἤδη τὰ ἐντὸς τοῦ Ταύρου , συνεχῆ τούτοις δ' ἑξῆς τὰ ἐκτός. B Διαιρουμένης γὰρ αὐτῆς ὑπὸ τοῦ ὄρους τοῦ Ταύρου δίχα· διατείνοντος ἀπὸ τῶν ἄκρων τῆς Παμφυλίας ἐπὶ τὴν ἑῴαν θάλατταν κατ' Ἰνδοὺς καὶ τοὺς ταύτῃ Σκύθας· τὸ μὲν πρὸς ἄρκτους νενευκὸς τῆς ἠπείρου μέρος , καλοῦσιν οἱ Ἕλληνες ἐντὸς τοῦ Ταύρου , τὸ δὲ πρὸς μεσημβρίαν , ἐκτός· τὰ δὲ συνεχῆ τῇ Μαιώτιδι καὶ τῷ Ταναΐδι μέρη , τὰ ἐκτὸς τοῦ Ταύρου ἐστί. Τούτων δὲ τὰ πρῶτα μέρη τὰ μεταξὺ τῆς Κασπίας θαλάττης ἐστὶ , καὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου , τῇ μὲν ἐπὶ τὸν Τάναϊν καὶ τὸν Ὠκεανὸν τελευτῶντα , τόν τε ἔξω καὶ τὸν ἐπὶ τῆς Ὑρκανίας θαλάττης· τῇ δ' ἐπὶ C τὸν ἰσθμὸν , καθ' ὃ ἐγγυτάτω ἐστὶν ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ Πόντου , ἐπὶ τὴν Κασπίαν. Ἔπειτα τὰ ἐκτὸς τοῦ Ταύρου τὰ ὑπὲρ τῆς Ὑρκανίας μέχρι πρὸς τὴν κατ' Ἰνδοὺς καὶ Σκύθας τοὺς πρὸς τὴν αὐτὴν θάλατταν καὶ τὸ Ἰμαῖον ὄρος· Ταῦτα δ' ἔχουσι, τὰ μὲν οἱ Μαιῶται , Σαυρομάται , καὶ οἱ μεταξὺ τῆς Ὑρκανίας καὶ τοῦ Πόντου , μέχρι τοῦ Καυκάσου , καὶ Ἰβήρων καὶ Ἀλβανῶν , Σαυρομάται , καὶ Σκύθαι , καὶ Ἀχαιοὶ , καὶ Ζύγοι , καὶ Ἡνίοχοι· τὰ δ' ὑπὲρ τῆς Ὑρκανίας θαλάττης , Σκύθαι καὶ Ὑρκανοὶ καὶ Παρθυαῖοι καὶ Βάκτριοι καὶ Σογδιανοὶ , καὶ τἄλλα τὰ ὑπερκείμενα μέρη τῶν Ἰνδῶν πρὸς ἄρκτον πρὸς νότον δὲ τῆς Ὑρκανίας θαλάττης ἐκ μέρους , D καὶ τοῦ ἰσθμοῦ παντὸς μεταξὺ ταύτης καὶ τοῦ Πόντου , τῆς τε Ἀρμενίας ἡ πλείστη κεῖται , καὶ Κολχὶς , καὶ Καππαδοκία ξύμπασα μέχρι τοῦ Εὐξείνου Πόντου καὶ τῶν Τιβαρανικῶν ἐθνῶν· ἔτι δὲ ἡ ἐντὸς Ἅλυος χώρα λεγομένη , περιέχουσα πρὸς μὲν τῷ Πόντῳ καὶ τῇ Προποντίδι , Παφλαγόνας τε καὶ Βιθυνοὺς καὶ Μυσοὺς , καὶ τὴν ἐφ' Ἑλλησπόντῳ λεγομένην Φρυγίαν , ἧς ἐστι καὶ ἡ Τρῳάς· πρὸς δὲ τῷ Αἰγαίῳ καὶ τῇ ἐφεξῆς θαλάττῃ τήν τε Αἰολίδα καὶ τὴν Ἰωνίαν , καὶ Καρίαν , καὶ Λυκίαν· ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ τήν τε Φρυγίαν , ἧς ἐστι μέρος ἥ τε τῶν p. 130. Γαλλογραικῶν , λεγομένη Γαλατία , καὶ ἡ Ἐπίκτητος , καὶ Λυκάονες καὶ Λυδοί. Ἐφεξῆς δὲ τοῖς ἐντὸς Ταύ-

p. 129.

A Ταύρου, οἵ τε τὰ ὄρη κατέχοντες Παροπαμισάδαι, καὶ τὰ Παρθυαίων τε καὶ Μήδων καὶ Ἀρμενίων καὶ Κιλίκων ἔθνη, καὶ Λυκάονες καὶ Πισίδαι. Μετὰ δὲ τοὺς ὀρείους ἐστὶ τὰ ἐκτὸς τοῦ Ταύρου· πρώτη δ᾽ ἐστὶ τούτων ἡ Ἰνδική, ἔθνος μέγιστον τῶν πάντων καὶ εὐδαιμονέστατον, τελευτῶν πρός τε τὴν ἑῴαν θάλατταν, καὶ τὴν νοτίαν τῆς Ἀτλαντικῆς· ἐν δὲ τῇ νοτιωτάτῃ θαλάττῃ πρόκειται τῆς Ἰνδικῆς νῆσος, οὐκ ἐλάττων τῆς Βρεττανικῆς ἡ Ταπροβάνη· μετὰ δὲ τὴν Ἰνδικὴν ἐπὶ τὰ ἑσπέρια νεύουσιν, ἐν δεξιᾷ δ᾽ ἔχουσι τὰ ὄρη, χώρα ἐστὶ συχνή, φαύλως οἰκουμένη διὰ λυπρότητα ὑπ᾽ ἀνθρώπων τελέως βαρβάρων, οὐχ ὁμοεθνῶν, καλοῦσι δ᾽ Ἀριανούς, B ἀπὸ τῶν ὀρῶν διατείνοντας μέχρι Γεδρωσίας καὶ Καρμανίας· ἑξῆς δὲ εἰσὶ πρὸς μὲν τῇ θαλάττῃ Πέρσαι καὶ Σούσιοι καὶ Βαβυλώνιοι, καθήκοντες ἐπὶ τὴν κατὰ Πέρσας θάλατταν, καὶ τὰ περιοικοῦντα τούτους ἔθνη μικρά· πρὸς δὲ τοῖς ὄρεσιν οἱ ἐν αὐτοῖς τοῖς ὄρεσι Παρθυαῖοι, καὶ Μῆδοι, καὶ Ἀρμένιοι, καὶ τὰ τούτοις πρόσχωρα ἔθνη, καὶ ἡ Μεσοποταμία· μετὰ δὲ τὴν Μεσοποταμίαν τὰ ἐντὸς Εὐφράτου. ταῦτα δ᾽ ἐστὶν ἥ τε εὐδαίμων Ἀραβία πᾶσα, ἀφοριζομένη τῷ τε Ἀραβίῳ κόλπῳ παντὶ, καὶ τῷ Περσικῷ, καὶ ὅσην οἱ Σκηνῖται καὶ οἱ Φύλαρχοι κατέχουσιν, οἱ ἐπὶ τὸν Εὐφράτην καθήκοντες, καὶ τὴν Συρίαν· εἶθ᾽ οἱ C πέραν τοῦ Ἀραβίου κόλπου μέχρι τοῦ Νείλου, Αἰθίοπές τε καὶ Ἄραβες, καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοὺς Αἰγύπτιοι, καὶ Σύροι, καὶ Κίλικες, οἵ τε ἄλλοι, καὶ οἱ Τραχειῶται λεγόμενοι, τελευταῖοι δὲ Παμφύλιοι. Μετὰ δὲ τὴν Ἀσίαν ἐστὶν ἡ Λιβύη, συνεχὴς οὖσα τῇ τε Αἰγύπτῳ καὶ τῇ Αἰθιοπίᾳ, τὴν μὲν καθ᾽ ἡμᾶς ἠϊόνα ἐπ᾽ εὐθείας ἔχουσα, σχεδόν τι μέχρι στηλῶν ἀπὸ Ἀλεξανδρείας ἀρξαμένην, πλὴν τῆς Σύρτεων, καὶ εἴ πού τις ἄλλη κόλπων ἐπιστροφὴ μετρία, [1] καὶ τῶν ταύτῃ ποιούντων ἀκρωτηρίων ἐξοχή· τὴν δὲ παρωκεανῖτιν ἀπὸ τῆς Αἰθιοπίας μέχρι τινὸς, ὡς ἂν παράλληλον οὖσαν τῇ προτέρᾳ· μετὰ δὲ ταῦτα συναγομένην ἀπὸ τῶν νοτίων μερῶν, εἰς ὀξεῖαν ἄκραν, μι- D κρὸν ἔξω στηλῶν προπεπτωκυῖαν, καὶ ποιοῦσαν τραπέζιόν πως τὸ σχῆμα. Ἔστι δ᾽ ὥσπερ οἵ τε ἄλλοι δηλοῦσι, καὶ δὴ καὶ Γναῖος Πείσων ἡγεμὼν γενόμενος τῆς χώρας, διηγεῖτο ἡμῖν, ἐοικυῖα παρδαλῇ· κατάστικτος γάρ ἐστι ταῖς οἰκήσεσι περιεχομέναις ἐρήμῳ

A Taurum ſunt monticolæ Paropamiſadæ, Parthyæi, Medi, Armenii, Cilices, Lycaones, Piſidæ. Secundùm montanos ſunt regiones extra Taurum. Prima horum eſt Indica, omnium gentium maxima & feliciſſima, deſinens ad mare orientale, & ad auſtrinam Atlantici partem. In maximè auſtrino mari ſita eſt ante Indiam inſula Taprobana, non minor quàm Britannia. Poſt Indiam verſus occaſum flectentibus, montibus ad dextram ſervatis, regio occurrit perampla, malè culta ob infelicitatem ſoli ab hominibus planè barbaris & diverſarum B nationum, qui Ariani dicuntur, pertinentes à montibus uſque ad Gedroſiam & Carmaniam. Deinceps ſunt ad mare Perſæ, Suſii, Babylonii, ad mare Perſicum pertingentes, & aliæ circum hos exiguæ gentes, ad montes autem ſunt Parthyæi: in ipſis montibus, Medi, Armenii, & finitimæ gentes, ac Meſopotamia: poſt hanc, quæ intra Euphratem ſunt, nimirum Arabia felix univerſa, tota diſtincta ab aliis locis ſinu Arabico, & ſinu Perſico: tum Scenitarum & Phylarchorum regio qui ad Euphratem habitant, & Syriam: tum qui circa Arabi- C cum ſinum ad Nilum uſque habitant Æthiopes, Arabes, & poſt eos Ægyptii, Syri, Cilices, cum alii, tum qui Trachiotæ dicuntur, ultimique Pamphylii. Aſiam ſubſequitur Africa contigua Aegypto & Aethiopiæ, ejus litus quod nobis eſt obverſum, ab Alexandrea uſque ad Columnas propemodum in recta linea producitur, exceptis Syrtibus, & ſicubi alibi mediocres ſinus ſunt, & promontoria prominent. Latus autem quod ad Oceanum eſt ab Aethiopia aliquandiu ferè parallelum priori, deinde ab auſtrinis partibus in acutum conducitur D proceſſum paululum ultra Columnas prodeuntem, quo pacto figura trapezii quodammodo efficitur. Eſt autem ſicut & alii docent, & Cn. Piſo, qui eam rexit provinciam, nobis narravit, pardali ſimilis, interpuncta habitationibus, quæ circumdantur terra deſerta

1. Καὶ τῶν ταύτῃ ποιούντων ἀκρωτηρίων) Suſpicor legendum eſſe καὶ τῶν ταύτῃ ποιόντων ἀκρ. vel ſic καὶ τῶν τούτους ποιούντων ἀκρωτηρίων, ut alibi loquitur, ſc. lineâ octavâ proximè ſequente: (ἐοικυῖα παρδάλει. κατάστικτος γάρ ἐστι ταῖς οἰκήσεσι περιεχομέναις ἐρήμῳ καὶ ἀνύδρῳ γῇ.) Malim παρδαλέῃ, ut apud Dionyſium qui verſibus elegantiſſ. hanc ſententiam verbis fere iiſdem extulit. Sic ille de Africa, ψſ. 181.

Παρδαλέῃ δέ μιν ἄνδρες ἐπικλείουσιν ὁμοίην,
Ἡ γὰρ διψηρή τε, καὶ αὐχμήεσσα τέτυκται,
Τῇ καὶ τῇ κυανῇσι κατάστικτοι φολίδεσσιν.
Pelli pantherinæ autem ipſam homines perhibent ſimilem
Arida enim & ſqualida eſt
Hinc & inde nigris diſtincta ſquamis. Caſaub.

καὶ ἀν-

deſerta & aquæ inopi: atque hujuſmodi habitationes ab Aegyptiis vocantur Auaſes. Cùm autem talis ſit Africa, habet & alias triplices differentias. Nam quæ nos reſpicit ora eius maritima, maxima ſui parte admodum eſt felix, Cyrenaica præcipuè & quæ ſunt circa Carthaginem uſque ad Mauruſios & Herculis columnas. Mediocriter culta eſt etiam Oceani ora. Media autem malè culta eſt, quæ ſilphium producit, majori ex parte deſerta, aſpera, & arenoſa. Idem evenit Aſiæ, quæ cum hac in eadem eſt recta linea, per Aethiopiam tranſeunte, & Troglodyticam, & Arabiam, & Gedroſiam, & piſcivoros. Incolunt Libyam gentes pleræque ignotæ: nam neque multi eò ducti ſunt exercitus, aut peregrini advenerunt: incolæ autem cùm pauci ad nos perveniunt, tum neque credibilia narrant, neque omnia, quæ tamen ij narrant, talia ſunt. Maximè verſus meridiem diſſitos, appellant Aethiopas: ſub his pleroſque Garamantas, Mauruſios, Nigritas: his adhuc inferiores Gætulos: deinde vicinos aut etiam contiguos mari, ad Ægyptum quidem Maſmaridas, uſque ad Cyrenam: ſupra hos & Syrtes, Pſyllos, Naſamonas, & quoſdam Gætulos, tum Sintas, & Byzacios, uſque ad regionem Carthaginenſem, quæ

A καὶ ἀνύδρῳ γῇ· [1] καλοῦσι δὲ τὰς τοιαύτας οἰκήσεις Ἀνάσεις οἱ Αἰγύπτιοι. Τοιαύτη δὲ οὖσα, ἔχει τινας ἄλλας διαφορὰς τριχῇ διαιρουμένας. τῆς μὲν γὰρ καθ' ἡμᾶς παραλίας, εὐδαίμων ἐστὶν ἡ p. 131. πλείστη σφόδρα· καὶ μάλιστα ἡ Κυρηναία καὶ ἡ περὶ Καρχηδόνα, μέχρι Μαυρουσίων καὶ τῶν Ἡρακλείων στηλῶν. οἰκεῖται δὲ μετρίως, καὶ ἡ παρωκεανῖτις ἡ δὲ μέση φαύλως, ἡ τὸ σίλφιον φέρουσα, ἐρημος ἡ πλείστη καὶ τραχεῖα καὶ ἀμμώδης· τὸ δ' αὐτὸ πέπονθε καὶ τῆς Ἀσίας ἡ ἐπ' εὐθείας ταύτη, διά τε τῆς Αἰθιοπίας διήκουσα, τῆς τε Τρωγλοδυτικῆς, καὶ τῆς Ἀραβίας, καὶ τῆς Γεδρωσίας τῆς τῶν Ἰχθυοφάγων. Νέμεται δ' ἔθνη τὴν Λιβύην τὰ πλεῖ- B στα ἄγνωστα· οὐ πολλοῖς γὰρ ἐφοδεύεσθαι συμβαίνει στρατοπέδοις οὐδ' ἀλλοφύλοις ἀνδράσιν· οἱ δ' ἐπιχώριοι, καὶ ὀλίγοι παρ' ἡμᾶς ἀφικνοῦνται [οἱ] πόῤῥωθεν, καὶ οὐ πιστὰ, οὐδὲ πάντα λέγουσιν. ὅμως δ' οὖν τὰ λεγόμενα τοιαῦτά ἐστι. Τοὺς μὲν μεσημβρινωτάτους, Αἰθίοπας προσαγορεύουσι· τοὺς δ' ὑπὸ τούτοις τοὺς πλείστους, Γαράμαντας, [2] καὶ Μαυρουσίους, καὶ Νιγρίτας· τοὺς δ' ἔτι ὑπὸ τούτοις Γαιτούλους· τοὺς δὲ τῆς θαλάττης ἐγγὺς ἢ καὶ ἁπτομένους αὐτῆς, πρὸς Αἰγύπτῳ μὲν Μαρμαρίδας, μέχρι τῆς Κυρηναίας· ὑπὲρ δὲ ταύτης, καὶ τῶν Σύρτεων, Ψύλλους καὶ Νασαμῶνας, καὶ τῶν Γαιτούλων τινάς· [3] εἶτα Σίντας, καὶ Βυζακίους, μέχρι C τῆς Καρχηδονίας· πολλὴ δ' ἐστὶν ἡ Καρχηδονία·

1. Καλοῦσι δὲ τὰς τοιαύτας οἰκήσεις Ανάσεις) Veteres codices cum hîc tum libro XVII. mutant ν in υ Αὐάσεις: quæ lectio favere eorum ſententiæ videtur, qui Αβάσεις putant eſſe legendum. Mihi verò non probatur, ut in voce barbara etymologiam quæramus, ceu eſſet vox Græca. Barbaram vocem appello hanc, quia Strabo ait καλοῦσιν Αἰγύπτιοι, qui ſanè Græcè non loquebantur. (vide ad lib. ultimum.) *Caſaub.*

Καλοῦσι δὲ τὰς τοιαύτας οἰκήσεις Ανάσεις οἱ Αἰγύπτιοι) Perperam ſcriptum Ανάσεις, cum legendum ſit Αυάσεις Auctore Stephano de Urbibus. Αυασὶς inquit, πόλις Αἰγύπτου. Ταύτην δὲ καὶ Ὄασιν καλοῦσιν, ἐοικυῖαν παρδαλέᾳ. Κατάστικτος γάρ ἐστιν, ἀνύδρῳ γῇ καὶ ἐρήμῳ τὰς οἰκήσεις ἔχουσα. Τὰ τοιαῦτα Αυάσεις Αἰγύπτιοί φασι. Τὸ ἐθνικὸν, Αυασίτης, καὶ Αυσίτης· i. e. Auaſis, *urbs Ægypti, quam etiam* Oaſim *vocant, pantherinæ pelli ſimilem. Punctis enim variata eſt, habitationes habens in terra inaquoſa, & deſerta. Hujuſmodi enim regiones Ægyptii* Auaſes *dicunt. Gentile, Auaſites, & Auſites.* Pergit Pinedo in ſuo Commentar: *Auaſis*, urbs Ægypti quam etiam *Oaſin* vocant, inquit Topographus, à quo ſuo loco Hyaſis & Oaſis vocatur quædam Libyæ urbs. Ego ipſiſſimam eſſe exiſtimo; in Oaſin & in Gypſum Æthiopiæ inſulam, quæ ab Stephano *Gypſeis* dicitur, ſolebant Imperatores relegare exilio dignos, de quibus multa & erudite annotavit D. *Nicolaus Antonius* I. C. Hiſpalenſis Divi Jacobi eques, amicus olim noſter in ſuo erudito libro de exilio lib. 1. c. 14. num. 15. & 16. At etymon, quod affert & Lælii Biſciolæ Horar. Succiſ. part. 2. lib. 3. c. 10. est ἀπροσδιόνυσον. *Auaſis* enim eſt nomen Ægyptium, cujus etymon à lingua Græca petere ſtultitiæ eſt. Apud Ægyptios verò ſignificabat regionem habitatam & deſertis circumdatam, teſte Strabone lib. XVII, pag. 791. cujus ſunt, quæ ſequuntur, verba: Ανάσεις δ' οἱ Αἰγύπτιοι, καλοῦσι τὰς οἰκουμένας χώρας, περιεχομένας κύκλῳ μεγάλαις ἐρημίαις, ὡς ἂν νήσους πελαγίας. πολὺ δὲ τοῦτ' ἐστὶ κατὰ τὴν Λιβύην. Τρεῖς δ' εἰσὶν οἱ πρόσχωροι τῇ Αἰγύπτῳ καὶ ἐπ' αὐτῇ τεταγμέναι. i. e. *Anaſeis verò Ægyptij vocant regiones habitatas & magnis deſertis circumdatas, quaſi quaſdam inſulas pelagi, quales ſunt multæ ad Libyam. Harum tres ſunt Ægypto finitimæ & ei ſubditæ.* Male apud Strabonem legitur Ανάσεις pro Αυάσεις. In Oaſim relegatum fuiſſe Juvenalem a Domitiano, quod eum vocaverit *calvum Neronem*, annotat ejus Vetus Scholiaſta, perperam ad Ulpianum leg. 7. de interdictis legitur in *Maſim* relegare pro in *Oaſim* relegare. Hebraicè etjam חוה ציה (*chavvah tzijah*) ſignificat *vicum deſertum*, ab חוה; quod Num. 32: 41. Deuter: 3: 14. ſignificat *villam*. ציה (*Tſijah*) vero Jeſ. 41: 18. ſonat *deſertum*, ſeu *locum aridum*, & *ſiccum*. Pinedo in Obſervat. ſuis ad Stephan: de urb. pag. 137. n. 52. †

D

† Vid. omnino Ludolph. Comment. Histor. Æthiop. [illegible]

2. Καὶ Μαυρουσίους, καὶ Νιγρίτας) Lege, Φαρουσίους. Stephanus Φαρούσιοι ἔθνος λιβυκόν: vel Φαυρούσιοι. Dionyſius Periegetes, ℣ 215.

Γαίτουλοι ἐφύπερθε καὶ ἀγχίγυοι Νίγρητες
Ἑξείης δ' ἐπὶ τοῖς Φαυρούσιοι.
Gætuli item deſuper, & vicini Nigretes
Deinceps vero poſt hos Pharuſii.

Utraque lectio reperitur in veteribus libris in XVII. *Caſ.*

3. εἶτα Σίντας, καὶ Βυζακίους) Sintas, opinor, vocat, qui apud Ptolem. Σέντιτες. Byzacii ſunt, qui Plinio IV. c. 30. Byzatij incolæ, Stephano Byzantes. Apud Herodotum IV. c. 194. in vulgatis codicibus corrupte jam Stephani temporibus Γύζαντες: hodie etiam corruptius Ζύγαντες. Legendum Βύζαντες. *Idem*

 1. τοὺς

συνάπτουσι δ' οἱ Νομάδες αὐτῇ. τούτων δὲ τοὺς A γνωριμωτάτους, [1] τοὺς μὲν Μασσαλιεῖς, τοὺς δὲ Μασαισυλίους προσαγορεύουσιν· ὕστατοι δ' εἰσὶ Μαυρούσιοι. Πᾶσα δ' ἡ ἀπὸ Καρχηδόνος μέχρι στηλῶν, ἐστὶν εὐδαίμων· θηριοτρόφος δὲ, ὥσπερ καὶ ἡ μεσόγαια πᾶσα. οὐκ ἀπεικὸς δὲ καὶ Νομάδας λεχθῆναι τινὰς ἐξ αὐτῶν, οὐ δυναμένους γεωργεῖν, διὰ τὸ πλῆθος τῶν θηρίων τὸ παλαιόν· οἱ δὲ νῦν ἅμα τῇ ἐμπειρίᾳ τῆς θήρας διαφέροντες, καὶ τῶν Ρωμαίων προσλαμβανόντων πρὸς τοῦτο διὰ τὴν σπουδὴν τὴν περὶ τὰς θηριομαχίας, ἀμφοτέρων περιγίγνονται, καὶ τῶν θηρίων καὶ τῆς B γεωργίας. Τοσαῦτα καὶ περὶ τῶν ἠπείρων λέγομεν.

Λοιπὸν εἰπεῖν περὶ τῶν κλιμάτων, ὅπερ καὶ αὐτὸ ἔχει καθολικὴν ὑποτύπωσιν, ὁρμηθεῖσιν ἐκ τῶν γραμμῶν ἐκείνων, ἃ στοιχεῖα ἐκαλέσαμεν· λέγω δὲ τῆς τε τὸ μῆκος ἀφοριζούσης τὸ μέγιστον, καὶ τῆς τὸ πλάτος, μάλιστα δὲ τῆς τὸ πλάτος. Τοῖς μὲν οὖν ἀστρονομικοῖς ἐπιπλέον τοῦτο ποιητέον, καθάπερ Ἵππαρχος ἐποίησεν· ἀνέγραψε γὰρ, ὡς αὐτός φησι, τὰς γιγνομένας ἐν τοῖς οὐρανίοις διαφορὰς καθ' ἕκαστον τῆς γῆς
p. 132. τόπον, τῶν ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς τεταρτημορίῳ τεταγμένων· λέγω δὲ τὸν ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ μέχρι τοῦ βορείου πόλου. Τοῖς δὲ γεωγραφοῦσιν C οὔτε τῶν ἔξω τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης φροντιστέον· οὔτ' ἐν αὐτοῖς τοῖς τῆς οἰκουμένης μέρεσι, τὰς τοιαύτας καὶ τοσαύτας διαφορὰς παραδεκτέον τῷ πολιτικῷ· περισκελεῖς γάρ εἰσιν· ἀλλ' ἀρκεῖ τὰς σημειωδεστάτας καὶ ἁπλουστέρας ἐκθέσθαι τῶν ὑπ' αὐτοῦ λεχθεισῶν' ὑποθεμένοις, ὥσπερ ἐκεῖνος, εἶναι τὸ μέγεθος τῆς γῆς σταδίων εἴκοσι πέντε μυριάδων καὶ δισχιλίων· ὡς καὶ Ἐρατοσθένης ἀποδίδωσιν· οὐ μεγάλη γὰρ παρὰ τοῦτ' ἔσται διαφορὰ πρὸς τὰ φαινόμενα ἐν τοῖς μεταξὺ τῶν οἰκήσεων διαστήμασιν. Εἰ δή τις εἰς τριακόσια ἑξήκοντα τμήματα τέμοι τὸν μέγιστον D τῆς γῆς κύκλον, ἔσται ἑπτακοσίων σταδίων ἕκαστον τῶν τμημάτων· τούτῳ δὴ χρῆται μέτρῳ πρὸς τὰ διαστήματα ἐν τῷ λεχθέντι διὰ Μερόης μεσημβρινῷ λαμβάνεσθαι μέλλουσι. Ἐκεῖνος μὲν δὴ ἄρχεται, ἀπὸ τῶν ἐν τῷ μεσημβρινῷ οἰκούντων· καὶ λοιπὸν ἀεὶ δι' ἑπτακοσίων σταδίων τὰς ἐφεξῆς οἰκήσεις ἐπιὼν κατὰ τὸν λεχθέντα μεσημβρινὸν, πειρᾶται λέγειν τὰ παρ' ἑκάστοις φαινόμενα· ἡμῖν δ' οὐκ ἐντεῦθεν ἀρκτέον· καὶ γὰρ εἰ

ampla eſt, eamque Numidæ attingunt: quorum celeberrimos Maſſilienſes, alios Maſæſylios appellant: ultimi ſunt Mauruſij. Omnis autem à Carthagine ad Columnas uſque regio eſt felix: feras tamen producit, ut & mediterranea omnis Africa. Neque abhorret à veri opinione Numidas quoſdam ibi locorum dictos, quibus antiquitus ob beſtiarum multitudinem agriculturam exercere non liceret. Noſtra ætate cùm incolæ ibi & excellant venandi peritia, & Romani eos adjuvent ob ſtudium ſpectaculorum in quibus cum beſtiis pugnatur, fit ut beſtias ſuperent, & agricultura præſtent. Hæc de continentibus habitatæ terræ partibus dicta ſunto.

Supereſt ut de locorum quoque ad plagas mundi inclinationibus (climata ſic interpretor) diſſeramus. Ea quoque univerſalem habent declinationem, ſi ordiamur ab iis lineis quas Principia vocavimus: eam dico, quæ longitudinem definit maximam, atque eam quæ latitudinem, hancque adeò magis illa. In hoc quidem iis potiùs elaborandum eſt, qui aſtronomiam tractant, ſicut fecit Hipparchus. Conſignavit enim (ut ipſe ait) apparentiarum cœleſtium differentias in ſingulis locis terræ, conſtitutis in noſtro quadrante, qui videlicet eſt ab æquinoctiali ad polum ſeptentrionalem. Geographum neque horum, quæ extra terram noſtram habitatam ſunt, rationem habere oportet, neque politicum tot taleſque diverſitates in noſtra habitabili terra obſervare attinet: ſunt enim perplexæ. Satis eſt ſuis punctis expreſſas & ſimpliciores earum, quas ipſe tradidit, proponere: ſumpto, de ipſius quidem ſententia, quantitatem terræ continere ſtadiorum CCLII millia, ut & Eratoſthenes tradit: non magna enim ex hoc orietur apparentium in intervallis habitationum diverſitas. Quòd ſi quis ergo maximum terræ circulum ſecet in CCCLX partes, cuivis obtingent ſegmento ſtadia IↃCC. Hac ille utitur menſura ad intervalla, quæ in Meroës meridiano erat ſumpturus. Atque is quidem orditur ab iis, qui in meridiano eo habitant, ac deinceps identidem IↃCC ſtadiis diſtantes habitationes in eodem examinans, ſingulorum apparentiæ quid differant perquirit. Nobis autem non eſt inde incipiendum: nam etſi illa

1. τοὺς μὲν Μασσαλιεῖς, τοὺς δὲ Μασαισυλίους προσαγορεύουσιν) Legendum τοὺς μὲν Μασυλιεῖς. Dionyſius, v. 187. Ενθα Μασαισύλιοί τε καὶ ἀγρονόμοι Μασυλῆες. *Ubi Maſæſylique & in agris degentes Maſylenſes.* Caſaub.

1. Παρὰ

loca, quod quidam volunt, habitantur, peculiaris quædam erit ea anguſta zona per mediam recta torridam, non pars noſtræ habitatæ, quam ſolam geographus conſiderat. Hæc autem definitur ſuis terminis: auſtrino quidem parallelo, qui per Cinnamomiferam ducitur: ſeptentrionali, qui per Hiberniam. Neque tot ponendum eſt eſſe habitationes, quot intermedium intervallum dictat: neque omnia, quæ apparent, excutienda ſunt, memoribus geographicæ figuræ. Sumemus ergo, quod Hipparchus quoque facit, initium à partibus meridionalibus. Ait ergo, eos, qui in Cinnamomiferæ parallelo habitant (qui à Meroë verſus auſtrum abeſt tribus ſtadiorum millibus, rurſùmque ab hoc æquinoctialis ſtadia VIII CIↃ IↃCCC·) proximè omnino abeſſe à ſitu medio inter æquatorem & æſtivum tropicum, qui per Syenam tranſit. Nam à Syena Meroën abeſſe ſtadiis IↃↃ, apud hos autem primos urſam minorem totam arctico circulo includi, nunquàmque occidere: nam ſtellam in extrema cauda lucidam, quæ maximè verſus meridiem vergat, in ipſo circulo ita collocari, ut horizontem tangat. Porrò iam dicto meridiano parallelus quodammodo adjacet verſus ortum Arabicus ſinus: hujus ad mare externum exitus eſt Cinnamomifera regio, ubi quondam elephantes venabantur: exit autem parallelus iſte partim ad eos qui Taprobana magis verſus auſtrum habitant, aut qui in ea habitant extrema, partim ad auſtraliſſima Africæ. Porrò apud Meroën, & in Ptolemaide Troglodytica dies longiſſimus eſt horarum æquinoctialium tredecim: qui ſitus medio loco eſt inter æquatorem & Alexandrinum parallelum, niſi quòd ad æquatorem ſuperſunt CIↃ & c. tranſit verò parallelus Meroës partim per nota loca, partim per extrema Indiæ. Syenæ autem, Berenicæ in Arabio ſinu, & in Troglodytica, ſolſtitio æſtivo Sol ſupra verticem decurrit: dies maxima horarum eſt æquinoctialium XIII S. includitur arctico circulo major urſa ferè tota, demptis tantùm cruribus & ultima caudæ ſtella, unaque de iis, quæ ſunt in quadrangulo. Porrò Syenæ parallelus cùm per Ichthyophagorum ad Gedroſiam & Indiam ſitorum regionem tranſit, tum per magis meridionalia quàm quidem ſit Cyrene, ferè quinque ſtadiorum millibus. Univerſis autem, qui habitant inter tropicum & æquinoctialem circulum, umbræ in utramque

A καὶ οἰκήσιμα ταῦτα ἐστὶν, ὥσπερ οἴονταί τινες ἰδία γέ τις οἰκουμένη αὕτη ἐστὶ, διὰ μέσης τῆς ἀοικήτου διὰ καῦμα στενὴ τεταμένη, οὐκ οὖσα μέρος τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης. Ὁ δὲ γεωγράφος ἐπισκοπεῖ ταύτην μόνην τὴν καθ' ἡμᾶς οἰκουμένην. Αὕτη δὲ ἀφορίζεται πέρασι, νοτίῳ μὲν, τῷ διὰ τῆς Κινναμωμοφόρου παραλλήλῳ· βορείῳ δὲ τῷ διὰ τῆς Ἱέρνης· οὔτε δὲ τὰς τοσαύτας οἰκήσεις ἐπιθετέον, ὅσας ὑπαγορεύει τὸ μεταξὺ λεχθὲν διάστημα· οὔτε πάντα τὰ φαινόμενα θετέον, μεμνημένοις τοῦ γεωγραφικοῦ σχήματος. Ἀρκτέον δ', ὥσπερ Ἵππαρχος, ἀπὸ τῶν νοτίων μερῶν. Φησὶ δὴ, τοῖς οἰκοῦσιν ἐπὶ τῷ διὰ τῆς Κινναμωμοφόρου παραλλήλῳ, ὃς ἀπέ-
B χει τῆς Μερόης τρισχιλίους σταδίους πρὸς νότον, τούτου δὲ ὁ ἰσημερινὸς ὀκτακισχιλίους καὶ ὀκτακοσίους, εἶναι τὴν οἴκησιν ἐγγυτάτω μέσην τοῦ τε ἰσημερινοῦ καὶ τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ τοῦ κατὰ Συήνην· ἀπέχειν γὰρ τὴν Συήνην πεντακισχιλίους τῆς Μερόης· παρὰ δὲ τούτοις πρώτοις τὴν μικρὰν ἄρκτον ὅλην ἐν τῷ ἀρκτικῷ περιέχεσθαι, καὶ ἀεὶ φαίνεσθαι· τὸν γὰρ ἐπ' ἄκρας τῆς οὐρᾶς λαμπρὸν ἀστέρα, νοτιώτατον ὄντα, ἐπ' αὐτοῦ ἱδρύσθαι τοῦ ἀρκτικοῦ κύκλου· ὥστ' ἐφάπτεσθαι τοῦ ὁρίζοντος. τῷ δὲ λεχθέντι μεσημβρινῷ, παράλληλός πως παράκειται ἔωθεν ὁ Ἀράβιος κόλπος· τούτου δὲ ἔκβασις p. 133.
εἰς τὸ ἔξω πέλαγος, ἡ Κινναμωμοφόρος ἐστὶν, ἐφ'
C ἧς ἡ τῶν ἐλεφάντων γέγονε θήρα τὸ παλαιόν· ἐκπίπτει δὲ ὁ παράλληλος οὗτος, τῇ μὲν ἐπὶ τοὺς νοτιωτέρους μικρὸν τῆς Ταπροβάνης, ἢ ἐπὶ τοὺς ἐσχάτους οἰκοῦντας· τῇ δὲ ἐπὶ τὰ νοτιώτατα τῆς Λιβύης. Τοῖς δὲ κατὰ Μερόην καὶ Πτολεμαΐδα τὴν ἐν τῇ Τρωγλοδυτικῇ, ἡ μεγίστη ἡμέρα ὡρῶν ἰσημερινῶν ἐστι τρισκαίδεκα· ἔστι δὲ αὕτη ἡ οἴκησις μέση πως τοῦ τε ἰσημερινοῦ καὶ τοῦ δι' Ἀλεξανδρείας, [1] παρὰ χιλίους καὶ ἑκατὸν, τοὺς πλεονάζοντας πρὸς τῷ ἰσημερινῷ· διήκει δὲ ὁ διὰ Μερόης παράλληλος, τῇ μὲν διὰ γνωρίμων μερῶν, τῇ δὲ διὰ τῶν ἄκρων τῆς Ἰνδικῆς. Ἐν δὲ Συήνῃ καὶ Βερενίκῃ τῇ ἐν τῷ Ἀραβίῳ κόλπῳ, καὶ τῇ Τρωγλοδυτικῇ,
D κατὰ θερινὰς τροπὰς ὁ ἥλιος κατὰ κορυφῆς γίνεται· ἡ δὲ μακροτάτη ἡμέρα, ὡρῶν ἰσημερινῶν ἐστι τρισκαίδεκα καὶ ἡμιωρίου· ἐν δὲ τῷ ἀρκτικῷ φαίνεται καὶ ἡ μεγάλη ἄρκτος ὅλη σχεδόν τι πλὴν τῶν σκελῶν καὶ τοῦ ἄκρου τῆς οὐρᾶς, καὶ ἑνὸς τῶν ἐν τῷ πλινθίῳ ἀστέρων. Ὁ δὲ διὰ Συήνης παράλληλος, τῇ μὲν διὰ τῆς τῶν Ἰχθυοφάγων τῶν κατὰ τὴν Γεδρωσίαν, καὶ τῆς Ἰνδικῆς διήκει, τῇ δὲ διὰ τῶν νοτιωτέρων Κυρήνης μὲν πεντακισχιλίοις σταδίοις παρὰ μικρόν. Ἅπασι δὲ τοῖς μεταξὺ κειμένοις τοῦ τε τροπικοῦ καὶ τοῦ ἰσημερινοῦ κύκλου, μεταπίπτουσιν

1. Παρὰ χιλίους καὶ ἑκατὸν τοὺς πλεον.) Veteres quidam παρὰ χιλίους καὶ ὀκτακοσίους. *Caſaub.*

αἱ σκιαὶ ἐφ' ἑκάτερα, πρός τε ἄρκτους καὶ μεσημβρίαν· τῆς δ' ἀπὸ Συήνης ἐκ τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ πρὸς ἄρκτους πίπτουσιν αἱ σκιαὶ κατὰ μεσημβρίαν· καλοῦνται δ' οἱ μὲν ἀμφίσκιοι, οἱ δ' ἑτερόσκιοι. Ἔστι δέ τις καὶ ἄλλη διαφορὰ τοῖς ὑπὸ τῷ τροπικῷ, ἣν προείπομεν ἐν τῷ περὶ τῶν ζωνῶν λόγῳ. Αὐτή τε γάρ ἐστιν ἡ διάμμος, καὶ σιλφιοφόρος, καὶ ξηρά, τῶν νοτιωτέρων μερῶν εὐύδρων τε καὶ εὐκάρπων ὄντων. Ἐν δὲ τοῖς τοῦ δι' Ἀλεξανδρείας, καὶ [1] Κυρήνης νοτιωτέροις ὅσον τετρακοσίοις σταδίοις, ὅπου ἡ μεγίστη ἡμέρα ὡρῶν ἐστιν ἰσημερινῶν δεκατεσσάρων, κατὰ κορυφὴν γίνεται ὁ Ἀρκτοῦρος, μικρὸν ἐκκλίνων πρὸς νότον. Ἐν δὲ τῇ Ἀλεξανδρείᾳ ὁ γνώμων λόγον ἔχει πρὸς τὴν ἰσημερινὴν σκιάν, ὃν ἔχει τὰ πέντε πρὸς ἑπτά. Καρχηδόνος δὲ νοτιώτεροι εἰσὶ χιλίοις καὶ τριακοσίοις σταδίοις, καὶ Ἀλεξανδρείας ἢ νοτιώτεροι· εἴπερ ἐν Καρχηδόνι ὁ γνώμων λόγον ἔχει πρὸς τὴν ἰσημερινὴν σκιάν, ὃν ἔχει τὰ ἕνδεκα πρὸς τὰ ἑπτά· διήκει δ' ὁ παράλληλος οὗτος, τῇ μὲν διὰ Κυρήνης καὶ τῶν νοτιωτέρων Καρχηδόνος, ἐνακοσίοις σταδίοις, μέχρι Μαυρουσίας μέσης· τῇ δὲ δι' Αἰγύπτου καὶ κοίλης Συρίας, καὶ τῆς ἄνω Συρίας, καὶ Βαβυλῶνος,
p. 134. καὶ Σουσιάδος, Περσίδος, Καρμανίας, Γεδρωσίας τῆς ἄνω, μέχρι τῆς Ἰνδικῆς. Ἐν δὲ τοῖς περὶ Πτολεμαΐδα τὴν ἐν τῇ Φοινίκῃ, καὶ Σιδόνα, καὶ Τύρον, ἡ μεγίστη ἡμέρα ἐστὶν ὡρῶν ἰσημερινῶν δεκατεσσάρων καὶ τετάρτου· βορειότεροι δ' εἰσὶν οὗτοι, Ἀλεξανδρείας μέν, ὡς χιλίοις ἑξακοσίοις σταδίοις· Καρχηδόνος δὲ ὡς ἑπτακοσίοις. Ἐν δὲ τῇ Πελοποννήσῳ καὶ περὶ τὰ μέσα τῆς Ῥοδίας καὶ περὶ Ξάνθον τῆς Λυκίας, ἢ τὰ μικρῷ νοτιώτερα, καὶ ἔτι τὰ Συρακουσίων νοτιώτερα τετρακοσίοις σταδίοις· ἐνταῦθα ἡ μεγίστη ἡμέρα ἐστὶν ὡρῶν ἰσημερινῶν δεκατεττάρων καὶ ἡμίσους· ἀπέχουσι δ' οἱ τόποι οὗτοι Ἀλεξανδρείας μέν, τρισχιλίους ἑξακοσίους τεσσαράκοντα· διήκει δ' ὁ παράλληλος οὗτος κατ' Ἐρατοσθένη διὰ Καρίας, Λυκαονίας, Καταονίας, Μηδείας, Κασπίων πυλῶν, Ἰνδῶν τῶν κατὰ Καύκασον. Ἐν δὲ τοῖς περὶ Ἀλεξάνδρειαν μέρεσι, τῆς Τρωάδος, καὶ Ἀμφίπολιν καὶ Ἀπολλωνίαν τὴν ἐν Ἠπείρῳ, καὶ τοὺς Ῥώμης μὲν νοτιωτέρους, βορειοτέρους δὲ Νεαπόλεως, ἡ μεγίστη ἡμέρα ἐστὶν ὡρῶν ἰσημερινῶν δεκαπέντε· ἀπέχει δὲ ὁ παράλληλος οὗτος τοῦ μὲν δι' Ἀλεξανδρείας τῆς πρὸς Αἰγύπτῳ ὡς ἑπτακισχιλίους σταδίους πρὸς ἄρκτον· τοῦ ἰσημερινοῦ ὑπὲρ δισμυρίους ὀκτακισχιλίους

A partem cadunt, nempe tam verſus ſeptentrionem quàm meridiem: iis autem, qui à Syena & extra æſtivum tropicum habitant, umbræ meridianæ verſus ſeptentrionem jaciuntur: illi amphiſcii, hi heteroſcii appellantur. Eſt & aliud diſcrimen eorum, qui ſub tropico habitant, indicatum à nobis in zonarum explicatione. Hæc enim eſt arenoſa, ſilphii ferax, & ſicca: cùm magis ad auſtrum vergentes partes & aquæ habeant ſatis, & frugiferæ ſint. Præterea in locis, quæ à parallelo Alexandrino & Cyrenæo ad cccc ſtadia magis verſus meridiem abſunt, ubi dies longiſſima horarum æquinoctialium eſt XVI, ita ſupra verticem

B fertur Arcturus, ut leviter ad auſtrum declinet. Jam Alexandreæ gnomo rationem habet ad umbram æquinoctialem, qualis eſt quinarii ad ſeptenarium. Carthagine autem meridionaliores ſunt CIↃ CCC ſtadiis, & meridionaliores quàm Alexandrea, ſiquidem gnomonis ratio eſt ad umbram æquinoctialem, quæ eſt undecim ad ſeptem. Tranſit autem parallelus hic, quâ per Cyrenem & à Carthagine ad meridiem diſſita ſtadiis IↃCCCC, vſque ad mediam Mauruſiam, quâ per Ægyptum, Cœleſyriam, Syriam ſuperiorem, Babylonem, Suſidem, Perſidem, Carmaniam, Ge-

C droſiam ſuperiorem, uſque ad Indiam. Rurſum circa Ptolemaidem Phœnices, ac Sidonem & Tyrum, maxima diei quantitas eſt horarum XIV & quadrantis. Verſus ſeptentrionem hi remoti ſunt ab Alexandrea ſtadiis ad CIↃ IↃ, à Carthagine autem IↃ CC. Porrò in Peloponneſo, circa Rhodi medium, & Xanthum Lyciæ urbem, & quæ hac & Syracuſis paulo magis verſus meridiem inclinant, longiſſima dies eſt horarum æquinoctialium XIV cum ſemiſſe. diſtant hæc loca ab Alexandrea ſtadiis CIↃ CIↃ CIↃ IↃC XL. Si Eratoſthenem ſequimur, tranſit parallelus hic per Cariam, Lycaoniam, Cataoniam, Me-

D diam, Caſpias portas, & Indos, qui ſunt ad Caucaſum. Inde apud Alexandream Troadis, Amphipolin, & Apolloniam in Epiro, & eos qui Roma verſus meridiem, Neapoli verſus ſeptentrionem abſunt, dies longiſſima horarum eſt æquinoctialium quindecim: diſtat hic parallelus ab Ægyptiæ Alexandreæ parallelo verſus ſeptentrionem ad ſeptem ſtadiorum millia, ab æquatore ſuper XXVIII millia,

1. Κυρήνης νοτιωτέροις ὅσον τετρακοσίοις σταδίοις) Quidam veteres libri, ὅσον τριακοσίοις σταδίοις. Et contra mox, Καρχηδόνος, δὲ νοτιώτεροι εἰσὶ χιλίοις καὶ τετρακοσίοις σταδίοις: quas lectiones aliâs Deo volente accuratè expendemus. *Caſaub.*

& ɪɔccc, à Rhodo ɪɪɪ cɪɔ ccc, à Byzantij autem, Niceæ & Maſſiliæ parallelo ad meridiem, cɪɔ ɪɔ, paulo ſeptentrionalior eſt qui per Lyſimachiam ducitur, quem Eratoſthenes ait duci per Myſiam, Paphlagoniam, Sinopen, Hyrcaniam, Bactra. Apud Byzantium verò dies longiſſima eſt horarum æquinoctialium xv, cum quadrante: æſtivo autem ſolſtitio gnomo ad umbram eam habet proportionem, quam cxx ad xlii minùs quicunce: atque hæc loca diſtant à parallelo per mediam Rhodum ducto ad ɪɔɔ, demptis c, à meridiano ad triginta millia & ccc. In Pontum deinde navigantibus, & ad ſeptentrionem provectis ad ſtadia cɪɔ cccc, longiſſima dies fit horarum æquinoctialium xv S. Hæc enim loca eodem intervallo diſtant à polo & æquinoctiali, & arcticus circulus eorum vertici imminet, in quo ſita eſt ſtella in collo Caſſiepeæ, & alia in dextro cubito Perſei, paulo borealior. At qui verſus ſeptentrionem à Byzantio remoti ſunt ad ſtadia ɪɪɪ cɪɔ ɪcccc, iis ſolſtitij æſtivi dies eſt horarum æquinoctialium xvɪ. iis Caſſiepea in arctico convertitur circulo. hæc loca ſunt circa Boryſthenem & auſtrinas Mæotidis partes: abſunt ab æquatore circiter xxxɪv millibus ſtadiorum, ac centum ſtadiis. Denique horizontis locus ſeptentrionibus proximè ſubjectus, totis ferè æſtivis noctibus illuſtratur radiis ſolaribus, ab occaſu ad ortum uſque lumine obverſante: tropicus enim æſtivus ab horizonte abeſt ſemiſſe & uncia integri ſigni: tantundèmque neceſſe eſt ſolem ab horizonte ſub mediam abeſſe noctem. Quid quòd apud nos tanto diſtans ſpacio Sol ab horizonte, tamen & ante diluculum, & poſt veſperam ortivum occiduùmve aërem illuſtrat? Cæterùm apud illos Sol hybernis diebus ad ſummum ad novem elevatur cubitos. Eratoſthenes ait hos à Meroa diſtare non multo pluribus quam xxɪɪɪ millibus ſtadiorum. Eſſe enim per Helleſpontum millia xɪɪx, deinde ad Boryſthenem ɪɔɔ. Verùm apud eos, qui à Byzantio abſunt ad ɪɔɔcɪɔ ccc ſtadia à Mæotide palude verſus ſeptentrionem ſiti, hybernis diebus Sol ad ſummum in ſex adſurgit cubitos: dies longiſſima eſt horarum æquinoctialium xvɪɪ. Ulteriora jam ad habitationibus ob frigus negatam terram tendentia, nihil ad geographum. Qui tamen & illa vult cognoſcere, & alias res cœleſtes, is Hipparchum conſulat: nam ab

A ὀκτακοσίους· τοῦ δὲ διὰ Ῥόδου τρισχιλίους τετρακοσίους· πρὸς νότον δὲ Βυζαντίου καὶ Νικαίας καὶ τῶν περὶ Μασσαλίαν, χιλίους πεντακοσίους· μικρὸν δ᾽ ἀρκτικώτερός ἐστιν ὁ διὰ Λυσιμαχίας, ὅν φησιν Ἐρατοσθένης διὰ Μυσίας εἶναι καὶ Παφλαγονίας, καὶ τῶν περὶ Σινώπην, καὶ Ὑρκανίαν, καὶ Βάκτρα. Ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸ Βυζάντιον, ἡ μεγίστη ἡμέρα ὡρῶν ἐστιν ἰσημερινῶν δεκαπέντε καὶ τετάρτου· ὁ δὲ γνώμων πρὸς τὴν σκιὰν λόγον ἔχει ἐν τῇ θερινῇ τροπῇ, ὃν τὰ ἑκατὸν εἴκοσι πρὸς τεσσαράκοντα δύο, λείποντα πέμπτῳ· ἀπέχουσι δ᾽ οἱ τόποι οὗτοι τοῦ διὰ μέσης τῆς Ῥοδίας περὶ τετρακισχιλίους, καὶ ἐννακο-
B σίους· τοῦ δ᾽ ἰσημερινοῦ ὡς τρισμυρίους τριακοσίους. Εἰσπλεύσασι δὲ εἰς τὸν Πόντον, καὶ προελθοῦσιν ἐπὶ τὰς ἄρκτους ὅσον χιλίους, καὶ τετρακοσίους, ἡ μεγίστη ἡμέρα γίνεται ὡρῶν ἰσημερινῶν δεκαπέντε, καὶ ἡμίσους· ἀπέχουσι δ᾽ οἱ τόποι οὗτοι ἴσον ἀπό τε τοῦ πόλου, καὶ τοῦ ἰσημερινοῦ κύκλου, καὶ ὁ ἀρκτικὸς κύκλος κατὰ κορυφὴν αὐτοῖς ἐστι, ἐφ᾽ οὗ κεῖται ὅ, τε ἐν τῷ τραχήλῳ τῆς Κασσιεπείας, καὶ ὁ ἐν τῷ δεξιῷ ἀγκῶνι τοῦ Περσέως μικρῷ βορειότερος ὤν. Ἔν τε τοῖς ἀπέχουσι Βυζαντίου πρὸς ἄρκτον τρισχιλίους ὀκτακοσίους, ἡ μεγίστη ἡμέρα ἐστὶν ὡρῶν ἰσημερινῶν δεκαέξ· ἡ οὖν δὴ Κασσιέπεια, ἐν τῷ ἀρκτικῷ φέρεται. εἰσὶ δ᾽ οἱ τόποι οὗτοι περὶ Βορυσθένη καὶ P. 135.
C τῆς Μαιώτιδος τὰ νότια· ἀπέχουσι δὲ τοῦ ἰσημερινοῦ περὶ τρισμυρίους τετρακισχιλίους ἑκατόν. Ὁ δὲ κατὰ τὰς ἄρκτους τόπος τοῦ ὁρίζοντος ἐν ὅλαις σχεδόν τι ταῖς θεριναῖς νυξὶ παραυγάζεται ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἀπὸ δύσεως ἕως καὶ ἀνατολῆς ἀντιπεριισταμένου τοῦ φωτός· ὁ γὰρ θερινὸς τροπικὸς ἀπέχει ἀπὸ τοῦ ὁρίζοντος, ἑνὸς ζωδίου ἥμισυ, καὶ δωδέκατον· τοσοῦτον οὖν καὶ ὁ ἥλιος ἀφίσταται τοῦ ὁρίζοντος κατὰ τὸ μεσονύκτιον. Καὶ παρ᾽ ἡμῖν δὲ τοσοῦτον τοῦ ὁρίζοντος ἀποσχὼν, πρὸ τοῦ ὄρθρου καὶ μετὰ τὴν ἑσπέραν ἤδη καταυγάζει τὸν περὶ τὴν ἀνατολὴν ἢ τὴν δύσιν ἀέρα. Ἐν δὲ ταῖς χειμεριναῖς ἡμέραις, ὁ ἥλιος τὸ πλεῖστον μετεωρίζεται πήχεις ἐννέα.
D Φησὶ δ᾽ Ἐρατοσθένης τούτους τῆς Μερόης διέχειν μικρῷ πλείους, ἢ δισμυρίους τρισχιλίους. Διὰ γὰρ Ἑλλησπόντου εἶναι μυρίους ὀκτακισχιλίους, εἶτα πεντακισχιλίους εἰς Βορυσθένη. Ἐν δὲ τοῖς ἀπέχουσι τοῦ Βυζαντίου σταδίους περὶ ἑξακισχιλίους τριακοσίους βορειοτέροις οὖσι τῆς Μαιώτιδος, κατὰ τὰς χειμερινὰς ἡμέρας μετεωρίζεται τὸ πλεῖστον ὁ ἥλιος, ἐπὶ πήχεις ἕξ· ἡ δὲ μεγίστη ἡμέρα ἐστὶν ὡρῶν δεκαεπτά. Τὰ δ᾽ ἐπέκεινα ἤδη πλησιάζοντα τῇ ἀοικήτῳ διὰ ψῦχος, οὐκ ἔτι χρήσιμα τῷ γεωγράφῳ ἐστίν. Ὁ δὲ βουλόμενος καὶ ταῦτα μαθεῖν, καὶ ὅσα ἄλλα τῶν οὐρανίων, Ἵππαρχος μὲν εἴρηκεν·

A ἡμεῖς δὲ παραλείπομεν διὰ τὸ τρανώτερα εἶναι τῆς νῦν προκειμένης πραγματείας· παρ' ἐκείνου λαμβανέτω. Τρανώτερα δ' ἐστὶ καὶ τὰ περὶ τῶν περισκίων καὶ ἀμφισκίων καὶ ἑτεροσκίων ἅ φησι Ποσειδώνιος. Ὅμως γε καὶ τούτων, τό γε τοσοῦτον ἐπιμνηστέον, ὥστε τὴν ἐπίνοιαν διασαφῆσαι, καὶ πῇ χρήσιμον πρὸς τὴν γεωγραφίαν, καὶ πῇ ἄχρηστον. Ἐπεὶ δὲ περὶ τῶν ἀφ' ἡλίου σκιῶν ὁ λόγος ἐστὶν, ὁ δ' ἥλιος πρὸς αἴσθησιν κατὰ παραλλήλου φέρεται, καθ' οὗ καὶ ὁ κόσμος, παρ' οἷς καθ' ἑκάστην κόσμου περιστροφὴν ἡμέρα γίνεται καὶ νύξ· ὅτε μὲν ὑπὲρ γῆς τοῦ ἡλίου φερομένου, ὅτε δ' ὑπὸ γῆν παρὰ τούτοις, οἵ τε ἀμφίσκιοι ἐπινοοῦνται καὶ οἱ ἑτερόσκιοι. B Ἀμφίσκιοι μὲν, ὅσοι κατὰ μέσον ἡμέρας, τότε μὲν ἐπὶ τάδε πιπτούσας ἔχουσι τὰς σκιάς, ὅταν ὁ ἥλιος ἀπὸ μεσημβρίας τῷ γνώμονι προσπίπτῃ τῷ ὀρθῷ, πρὸς τὸ ὑποκείμενον ἐπίπεδον· τότε δ' εἰς τοὐναντίον, ὅταν ὁ ἥλιος εἰς τοὐναντίον περιστῇ· τοῦτο δὲ συμβέβηκε μόνοις τοῖς μεταξὺ τῶν τροπικῶν οἰκοῦσιν. Ἑτερόσκιοι δ' ὅσοις ἢ ἐπὶ τὴν ἄρκτον ἀεὶ πίπτουσιν, ὥσπερ ἡμῖν· ἢ ἐπὶ τὰ νότια, ὥσπερ τοῖς ἐν τῇ ἑτέρᾳ εὐκράτῳ ζώνῃ
p. 136. οἰκοῦσι. Τοῦτο δὲ συμβαίνει πᾶσι τοῖς ἐλάττονα ἔχουσι τοῦ τροπικοῦ τὸν ἀρκτικόν. Ὅταν δὲ τὸν αὐτὸν, ἢ μείζονα, ἀρχὴ τῶν περισκίων ἐστὶ, μέχρι τῶν οἰκούντων ὑπὸ τῷ πόλῳ. C Τοῦ γὰρ ἡλίου καθ' ὅλην τὴν τοῦ κόσμου περιστροφὴν ὑπὲρ γῆς φερομένου, δηλονότι καὶ ἡ σκιὰ κύκλῳ περιενεχθήσεται περὶ τὸν γνώμονα· καθ' ὃ δὴ καὶ περισκίους αὐτοὺς ἐκάλεσεν· οὐδὲν ὄντας πρὸς τὴν γεωγραφίαν· οὐ γάρ ἐστιν οἰκήσιμα ταῦτα τὰ μέρη διὰ ψύχος· ὥσπερ ἐν τοῖς πρὸς Πυθέαν λόγοις εἰρήκαμεν. Ὥστ' οὐδὲ τοῦδε τοῦ μεγέθους τῆς ἀοικήτου ταύτης φροντιστέον ἐκ τοῦ λαβεῖν, ὅτι ἔχοντες ἀρκτικὸν τὸν τροπικὸν, ὑποπεπτώκασι τῷ γραφομένῳ κύκλῳ ὑπὸ τοῦ πόλου τοῦ ζωδιακοῦ, κατὰ τὴν τοῦ κόσμου περιστροφήν· ὑποκειμένου τοῦ μεταξὺ διαστήματος, τοῦ τε ἰσημερινοῦ καὶ τοῦ τροπικοῦ, τεττάρων ἑξηκοστῶν τοῦ D μεγίστου κύκλου.

eo ſunt dicta, & à nobis omittuntur; quia magis ſunt luculenta quàm noſtra requirat inſtituta tractatio. Ejuſdem generis etiam ſunt quæ de Periſciis, Amphiſciis, & Heteroſciis Poſidonius prodidit. Attamen horum quoque eò uſque mentio facienda, ut explicemus quatenus vel utilia ſint ea, vel inutilia geographo. Quoniam autem verba fiunt de Solis umbris, & Sol, quantum ſenſu deprehendi poteſt, eodem circulo ad eum quo mundus verſatur, parallelo convertitur, itaque in ſingulis mundi partibus dies fiet eo ſupra terram, nox infrà terram veſtente: Amphiſcii intelliguntur illi, quorum gnomoni ſub meridiem erecto Sol affulgens in ſuppoſita planicie umbram modò in hanc, aliâs in diverſam partem projicit, Sole in oppoſitam priori regionem delato. Hoc autem iis tantummodo contingit, qui inter tropicos habitant. Heteroſcij ſunt, quibus id genus umbræ aut ſemper verſus ſeptentrionem cadunt, ut nobis: aut verſus meridiem, ut iis qui in altera temperata zona degunt: uſu venit hoc omnibus, qui arcticum tropico minorem habent. Periſciorum principium eſt, ubi vel æqualis tropico arcticus eſt, vel major: uſque ad eos, qui ſub polo habitant. Cùm enim Sol ſecundùm totam cœli converſionem ſupra terram feratur, nimirum & umbra in orbem ambiet gnomonem: unde & periſcios eos nuncupavit, nihil ad geographiam attinentes. Quippe partes iſtæ ob frigus habitari non poſſunt: uti in refutatione Pytheæ oſtendimus. Quapropter nec de magnitudine quidem iſtius non habitatæ terræ diſputare expedit, poſito, eos cùm habeant tropicum pro arctico, ſuppoſitos eſſe circulo, qui à polo zodiaci deſcribitur mundi converſione: & poſito, intervallum inter æquinoctialem & tropicum eſſe quatuor partium, quarum ſexaginta integrum maximum circulum abſolvunt.

SY-

SYNOPSIS
LIBRI TERTII.

HISPANIAE deſcriptionem continet hic liber: primùm totius, qua ejus figura, longitudo, & latitudo exponuntur. Deinde partium ſingularum. Orſus enim Strabo à Sacro promontorio, quod eſt σημεῖον *totius* οἰκουμένης δυτικώτατον, *Baeticam primùm, eaque omnia deſcribit, quae inter id promontorium & Columnas continentur: ac ſummam eorum tractuum abundantiam rerum omnium, praecipuè metallorum, pluribus exponit. Deinde de Luſitania Luſitanorumque moribus, & eo toto tractu agit, qui Sacro promontorio ac Nerio includitur: necnon de iis gentibus, quae latus aquilonium habent. Tarraconenſem deinde, eorumque hominum mores* καὶ βίους *explicat: ac quicquid Hiſpaniae reliquum eſt, quod à Columnis ad montes uſque Pyrenaeos porrigitur. Poſtremò inſulas deſcribit Hiſpaniae oppoſitas.*

STRABONIS RERUM GEOGRAphicarum Liber tertius.

POSTEAQUAM primam terrae deſcriptionis formam tradidimus, dicendum nobis deinceps jam peculiariter eſt de ſingulis partibus. Hoc enim in nos recepimus, & videtur hactenus rectè tractatio eſſe diviſa. Ordiendum autem eſt iterum ab Europa, & iis ejus partibus, à quibus & antè, idque eaſdem ob cauſas. Eſt ergo prima pars Europae verſus occaſum Hiſpania.

ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ βιβλίον τρίτον.

1 ΑΠΟΔΕΔΩΚΟΣΙ δ' ἡμῖν τὸν πρῶτον τύπον τῆς γεωγραφίας, οἰκεῖός ἐστιν ὁ ἐφεξῆς λόγος περὶ τῶν καθέκαστα· 2 καὶ γὰρ ὑπεσχόμεθα οὕτως· καὶ δοκεῖ μέχρι νῦν ὀρθῶς ἡ πραγματεία μεμερίσθαι. Ἀρκτέον δὲ πάλιν ἀπὸ τῆς Εὐρώπης, καὶ τῶν μερῶν αὐτῆς τούτων, ἀφ' ὧνπερ
D καὶ πρότερον, 3 κατὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας. Πρῶτον δὲ μέρος αὐτῆς ἐστι τὸ ἑσπέριον, ὡς ἔφαμεν, ἡ Ἰβηρία.

ΑΠΟΔΕΔΩΚΟΣΙ δ' ἡμῖν τὸν πρῶτον τύπον τῆς γεωγραφίας) Geographi officium bifariam partitus eſt Strabo libro ſecundo. Prius enim tradendam eſſe dixit καθολικὴν quandam ὑποτύπωσιν, rudemque informationem totius οἰκουμένης, docendumque & quanta ea ſit, & qualis, & πῶς ἔχουσα πρὸς τὴν ὅλην γῆν, aliaque id genus, quae de habitata à nobis terra generatim dici ſcirique decet: Deinde autem ad τὰ καθ' ἕκαστα dixit eſſe accedendum, ac ſingulorum locorum ſitum & ingenium exponendum. Cum igitur priorem partem ſit executus Strabo libro ſuperiore, reſtat ut ad poſteriorem ſe convertat. Porrò quum eodem prorſus ordine ac via eadem progrediatur in partium ſingularum enarratione, qua ſupra omnes in generali τῆς οἰκουμένης deſcriptione partes recenſuit, nihil eſt cur de hoc plura dicamus. *Caſaub.*

2. καὶ γὰρ ὑπεσχόμεθα οὕτως) Reſpicit illum locum libri ſuperioris, ubi ita ſcribit, τὸν αὐτὸν τρόπον χρὴ καὶ τὸν γεωγράφον, &c. *Idem*

3. κατὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας) quas ſupra expoſuit illo loco. Ἀρκτέον δὲ ἀπὸ τῆς Εὐρώπης, ὅτι πολυσχήμων τε, καὶ πρὸς, &c. Plinius III.c.1. *Primum ergo de Europa altrice victoris omnium gentium populi, longéque terrarum pulcherrima.* Inde & Ptolemaeus orditur. Et ſanè quum ab iis ordiri ſit melius quae notiora ſunt quàm ab ignotioribus, neceſſe erat veteribus ab occaſu incipere. Nam τὸ δυτικὸν πέρας τῆς οἰκουμένης & certum erat, & omnibus notum: τὸ ἀνατολικὸν contra, nec certum, nec multis cognitum. *Idem.*

1. Ταύ-

p. 137. [1] Ταύτης δὴ τὸ μὲν πλέον οἰκεῖται φαύλως· ὄρη A γὰρ καὶ δρυμοὺς καὶ πεδία λεπτὴν ἔχοντα γῆν, οὐδὲ ταύτην ὁμαλῶς εὔυδρον οἰκοῦσι τὴν πολλήν· [2] ἡ δὲ πρόσβορρος ψυχρά τέ ἐστι τελέως πρὸς τῇ τραχύτητι, καὶ παρωκεανῖτις, προσειληφυῖα τὸ ἄμικτον καὶ ἀνεπίπλεκτον τοῖς ἄλλοις· ὥσθ' ὑπερβάλλει τῇ μοχθηρίᾳ τῆς οἰκήσεως. ταῦτα μὲν δὴ τὰ μέρη τοιαῦτα. Η δὲ νότιος πᾶσα, εὐδαίμων σχεδόν τι, καὶ διαφερόντως ἡ ἔξω στηλῶν· ἔσται δὲ δῆλον ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα· ὑπογράψασιν ἡμῖν πρότερον τό, τε σχῆμα, καὶ τὸ μέγεθος. [3] Εοικε γὰρ βύρσῃ κατὰ μὲν μῆκος ἀπὸ τῆς ἑσπέρας ἐπὶ τὴν ἕω, τὰ πρόσθια B ἐχούσῃ μέρη πρὸς τῇ ἕω· κατὰ πλάτος δ' ἀπὸ τῶν ἄρκτων πρὸς νότον. [4] Ἐχει δὲ σταδίων ἑξακισχιλίων ὁμοῦ τὸ μῆκος· [5] πλάτος δὲ πεντακισχιλίων, τὸ μέγιστον· ἔστι δ' ὅπου πολὺ ἔλαττον τῶν τρισχιλίων· [6] καὶ μάλιστα πρὸς τῇ Πυρήνῃ τῇ ποιούσῃ τὴν ἑῴαν πλευράν. [7] Ορος γὰρ διηνεκὲς ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν τεταμένον, ὁρίζει τὴν Κελτικὴν ἀπὸ τῆς Ἰβηρίας. Οὔσης δὲ καὶ τῆς Κελτικῆς ἀνωμάλου τὸ πλάτος, καὶ τῆς Ἰβηρίας· τὸ δὲ στενώτατον τοῦ πλάτους ἑκατέρας ἀπὸ τῆς ἡμετέρας θαλάττης ἐπὶ τὸν Ὠκεανόν ἐστι, τὸ τῇ Πυρήνῃ πλησιάζον, C μάλιστα ἐφ' ἑκάτερον αὐτῆς τὸ μέρος καὶ ποιοῦν κόλπους τοὺς μὲν ἐπὶ τῷ Ὠκεανῷ, τοὺς δ' ἐπὶ τῇ καθ' ἡμᾶς θαλάττῃ· μείζους δὲ τοὺς Κελτικούς,

Ejus magna pars incommodè habitatur: quippe montes & ſylvas & campos terra præditos exili, neque æqualiter aquis irriguam magna ex parte incolunt: tum pars ſeptentrioni objecta, præter aſperitatem etiam frigidiſſima eſt: & quia ad Oceanum pertinet, id accedit, quòd nulla ejus incolis ſunt cum aliis hominibus commercia, itaque illi peſſimè degitur. At verſus meridiem ſita, felix ferè omnis eſt regio, præcipuè quæ extra columnas jacet. Verùm hæc ſingulis perſequendis faciemus plana: priùs figura totius Hiſpaniæ & magnitudo nobis deſcribenda eſt. Hiſpania ſimilis eſt pelli, in longum ab occaſu verſus ortum expanſæ, ita ut priores partes ad Ortum ſpectent, in latum à ſeptentrione ad Auſtrum. Longitudo ejus eſt in univerſum ↀ CIↃ ſtadiorum, latitudo maxima ↀ. alicubi multo etiam minor tribus millibus, maximè ad Pyrenem, latus ortivum includentem. Mons enim ille continenter ab auſtro verſus Boream porrectus, Galliam ab Hiſpania dirimit. Cùm autem utraque regio inæqualiter ſit lata, arctiſſima utraque eſt à noſtro mari ad Oceanum, quà ad Pyrenem accedunt: atque ibi ab utraque parte earum ſinus fiunt, in altera ab Oceano, in altera à noſtro mari: ſinus tamen Gallici majores ſunt,

1. *Ταύτης δὴ τὸ μὲν πλέον οἰκεῖται φαύλως*) *τὸ πλέον*, hoc eſt, *τὰ μεσόγεια* pleraque omnia, totaque fere *ἡ παρωκεανῖτις*. Nec verum eſt elogium Melæ II. c. 6. quod ille Hiſpaniæ toti tribuit. *adeo*, inquit ille, *fertilis, ut ſic ubi ob penuriam aquarum effœta & ſui diſſimilis eſt, linum tamen aut ſpartum alat.* Minus etiam conſideratè & Solinus c. 58. & Iuſtinus libro XLIV. Hiſpaniam dilaudant. Nam etſi in Hiſpania omnia reperiuntur, quæ illi ajunt, tamen toti non rectè attribuuntur. Nam ut ait Strabo multis locis *οἰκεῖται φαύλως*, eſt etiam ubi non *οἰκεῖται*. *Caſaub.*

2. *ἡ δὲ πρόσβορρος*) Atqui Plinius Hiſpaniam quacunque ambitur mari, uni vult cedere Italiæ. *Idem.*

3. *Εοικε γὰρ βύρσῃ*) Dionyſius Periegetes ℣. 286. *Ἠπεῖρον κείνην ἰκέλην ἐνέπουσι βοείῃ.* Mela II. c. 6. *τὸ σχῆμα* Hiſpaniæ ſic explicat, *Ipſa Hiſpania, niſi qua Gallias tangit, pelago undique incincta eſt: ubi illis adhæret, maximè anguſta, paulatim ſe in noſtrum mare & Oceanum extendit, magis magiſque latior ad Occidentem abit, ac fit ibi latiſſima.* Iuſtinus XLIV. c. 1. *Forma terræ prope quadrata, niſi quod arctantibus freti littoribus in Pyrenæum coit.* Æthicus verò trigonam Hiſpaniæ formam facit. *Idem.*

4. *ἔχει δὲ σταδίων ἑξακισχιλίων ὁμοῦ τὸ μῆκος*) Hiſpaniæ longitudo ut variè ſumi poteſt, ita ab auctoribus variè traditur. Vide Plinium quarto cap. XXII. Oram Hiſpaniæ meridiei obverſam ita metitur Strabo infra. A Gadibus ad columnas ſtadia ſunt 2000. Inde Carthaginem novam 2200. Totidem inde ad Iberi fluminis oſtia: à quo loco ad Pyrenæos montes ſtadia ſunt 1600. qui ſtadiaſmus efficit ſummam ſtad. 8000. Polybius libro III. eandem *νότιον παραλίαν* ita metitur. A nova Carthagine ad *τὸ κατὰ τὰς ἡρακλείους στήλας στόμα* ſtadii ſunt 3000. ab eadem ad Iberi fluminis oſtia ſtad. 2600. Inde ad Emporium, qui locus non ita multum diſtat à Pyrenæis 1602. Quare à Columnis ad Emporium ſtadia erunt ſecundum hanc Polybii dimenſionem 7200. Itaque Strabonis hic locus de mediterraneis non curvo littore intelligendus. Porrò ſtadia 6000. efficiunt DCCL. M. paſſ. Romana menſura: ſi quis cum Plinio conferre velit. *Idem.*

5. *πλάτος δὲ πεντακισχιλίων*) Quæ ſunt DCXXV. M. paſſ. Appianus verò initio Ibericæ hiſtoriæ auctor eſt, D Hiſpaniæ latitudinem quibuſdam in locis cenſeri ſtadiorum CCIↃↃ. ſed hóc quomodo ſit accipiendum ipſe indicat. Addit enim, *καὶ ἔστιν αὐτῇ τὸ πλάτος ἀντὶ μήκους.* quanquam ne ſic quidem criminatione falſi ſe liberat. *Idem.*

6. *καὶ μάλιστα πρὸς τῇ Πυρήνῃ*) Nam hac parte anguſtiſſima eſt Hiſpania, ut ex Mela & Juſtino modo retulimus, & infra à Tarracone ad Pompelonem ipſamque Oceani oram ſtadia dicuntur eſſe CIↃCIↃ CCCC. Iuſtinus XLIV. c. 1. tamen ita ſcribit, *Porrò Pyrenæi montis ſpatium ſexcenta millia paſſuum efficit.* quæ ſunt ſtadia IV CIↃ DCCC. Diodorus verò Pyrenæos ait porrigi in longitudinem ſtadia fere III CIↃ. *Idem.*

7. *Ορος γὰρ διηνεκὲς ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν*) Plinius IV c. 20. *Ipſa Pyrenæi juga ab exortu æquinoctiali fuſa in occaſum brumalem breviores latere ſeptentrionali quam meridiano Hiſpanias faciunt.* Idem.

1. στενώ-

& eorum, quàm Hiſpaniæ Iſthmus, anguſtior. Ergo latus Hiſpaniæ ortivum Pyrene includit: meridionale efficit noſtrum mare à Pyrena uſque ad Columnas: proximum huic Oceanus, uſque ad Sacrum promontorium: tertium latus eſt occiduum, ferè parallelum Pyrenæ, à ſacro promontorio uſque ad promontorium apud Artabros, quod vocatur 2 Nerium. Quartum latus inde ducitur uſque ad Boreales Pyrenes fines. Proinde ſingula narraturi, principium repetamus à Sacro promontorio. Hoc enim non Europæ modò, ſed univerſæ habitatæ terræ punctum eſt omnium maximè ad occaſum ſitum. Etenim terra habitata verſus occaſum terminatur duabus continentibus, extremis nimirum Europæ, & Africæ, quorum hæc Maurufii, illa Hiſpani tenent. Sed Hiſpanica ad id, quod diximus, promontorium excedunt ad CIↃ IↃ ſtadia. Et quidem regionem ei adjacentem, Cuneum Latina voce appellant. Ipſum autem promontorium in mare procurrens Artemidorus, qui ſe ibi fuiſſe ait, navigio comparat: & ad figuram accedere dicit tres exiguas inſulas,

A ἃς δὴ καὶ Γαλατικὰς καλοῦσι, 1 στενώτερον τὸν ἰσθμὸν ποιοῦντας παρὰ τὸ Ἰβηρικόν. Καὶ δὴ τὸ μὲν ἑῷον πλευρὸν τῆς Ἰβηρίας, ἡ Πυρήνη ποιεῖ· τὸ δὲ νότιον, ἥ τε καθ' ἡμᾶς θάλαττα, ἀπὸ τῆς Πυρήνης μέχρι Στηλῶν, καὶ ἡ ἐκτὸς τὸ ἑξῆς, μέχρι τοῦ Ἱεροῦ καλουμένου ἀκρωτηρίου· τρίτον ἐστὶ τὸ ἑσπέριον πλευρόν, παράλληλόν πως τῇ Πυρήνῃ, τὸ ἀπὸ τοῦ Ἱεροῦ ἀκρωτηρίου μέχρι τῆς πρὸς Ἀρτάβροις ἄκρας 3 ἣν καλοῦσι Νέριον· τέταρτον δὲ τὸ ἐνθένδε, μέχρι τῶν βορείων ἄκρων τῆς Πυρήνης. Ἀναλαβόντες δὲ λέγωμεν τὰ καθ' ἕκαστα, ἀπὸ τοῦ Ἱεροῦ ἀκρωτηρίου ἀρξάμενοι. Τοῦτο δ' ἐστὶ δυτικώτατον, οὐ τῆς Εὐρώπης μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς οἰκουμένης ἁπάσης σημεῖον· περατοῦται μὲν γὰρ B ὑπὸ τῶν δυοῖν ἠπείρων ἡ οἰκουμένη πρὸς δύσιν, τοῖς τε τῆς Εὐρώπης ἄκροις, καὶ τοῖς πρώτοις τῆς Λιβύης· ὧν τὰ μὲν Ἴβηρες ἔχουσι, τὰ δὲ Μαυρούσιοι· προύχει δὲ τὰ Ἰβηρικὰ ὅσον χιλίοις πεντακοσίοις σταδίοις κατὰ τὸ λεχθὲν ἀκρωτήριον· καὶ δὴ καὶ τὴν προσεχῆ τούτῳ χώραν, 4 τῇ Λατίνῃ φωνῇ καλοῦσι Κούνεον, σφῆνα σημαίνειν βουλόμενοι· αὐτὸ δὲ τὸ ἄκρον καὶ προπεπτωκὸς εἰς τὴν θάλατταν, Ἀρτεμίδωρος εἰκάζει πλοίῳ, γενόμενος φησὶν ἐν τῷ τόπῳ· 5 προσλαμβάνειν δὲ τῷ σχήματι νησίδια τρία· p. 138.

1. *στενώτερον τὸν ἰσθμὸν ποιοῦντας παρὰ τὸ Ἰβηρικόν*) Ut ea ſit ſententia quam Xylander elicit, legendum fuerit *παρὰ τὸν Ἰβηρικόν*. Nam ita interdum loquitur. Mox *ἐπίδοσιν ἔχουσαι σφοδροτέραν παρὰ τὰς ἐν τοῖς ἄλλοις τόποις*. Sed ea ſententia falſa eſt. Neque enim iſthmus hic Gallicus Hiſpanico eſt anguſtior. Straboni enim uterque hîc iſthmus minor eſt ſtadiis 3000. maior autem 2000. De Hiſpanio teſtatur hoc loco: de Gallico ſic ſcribit libro ſuperiore *συνάγεται δὲ εἰς ἰσθμὸν ἐλαττόνων μὲν ἢ τρισχιλίων σταδίων, πλειόνων δὲ ἢ δισχιλίων*. Et Hiſpanicum potius eſſe anguſtiorem probari facilè poſſit. Plinius IV. c. 20. *A Pyrenæi promontorio Hiſpania incipit, anguſtior non Gallia modò, verum etiam ſemetipſa*. Et Strabo igitur idem voluiſſe hîc indicare videtur: itaque ejus verba aut legit, aut accepit vetus interpres, qui ita vertit quaſi legiſſet, *παρὰ τὸ Ἰβηρικὸν πέλαγος*. Ego verò ſuſpicabar deeſſe vocem *πλευρὸν*, quam librarius omiſiſſet, quia eadem mox ſequitur, ut ſupervacaneam Docti cogitent. *Caſaub.*

2. Nerium.) *Νερίον*, peſſimè legebatur *Ἰέρνην*. patet ex iis, quæ ipſe Strabo infrà de hoc promontorio docebit. Cæterùm qui *Χρηστομαθείας* Strabonis ſcripſit, hunc librum cum ſecundo eundem facit, cum alij partem ſecundi huic præpoſuerint ultimam. Sed & apud Stephanum obſervavi libros aliter citari hos, quam hodie diſtinctos nos habemus. *Xyland.*

3. *ἣν καλοῦσι Νέριον*) Secuti ſumus Xylandri emendationem vocis *Νέριον* pro *Ἰέρνη*: quæ emendatio Strabonis ipſius auctoritate nititur. Verumtamen quum apud Melam nominetur in eodem tractu fluvius Ierna, dubitamus aliquod gravius malum huic loco ſubeſſe. *Caſaub.*

4. *τῇ Λατίνῃ φωνῇ καλοῦσι Κούνεον*) Verba Strabonis nihil habent aut obſcuri aut ambigui: ſatis enim apertè ſignificat tractum vicinum promontorio Sacro Cuneum agrum eſſe appellatum. Sed hæc parum conſentiunt cum iis quæ ab aliis traduntur. Nam Æliano quidem auctore non ager vicinus, ſed ipſum promontorium Cuneus appellatur: idque rationi videtur eſſe magis conſentaneum, ut quivis tabulas intuens facilè judicabit. Mela III.c.I. tamen & ipſe Cuneum agrum vocari tradit. Nam quod eruditiſſimus Pincianus putabat emendandum Melæ locum legendumque *Cuneus à Græcis dicitur* non *Cuneus ager dicitur*, id verò ferri non poteſt. Quis enim mihi perſuadeat voce Græca illum locum Hiſpanos nominaſſe? & Strabo diſertè ait Latinam vocem eos uſurpaſſe. quod mirum non eſt: Nam & Romanis parebant illo tempore Hiſpaniæ, & linguæ Latinæ uſu fuiſſe delectatos Hiſpanos, præter quam quod teſtatur paulò poſt Geographus, infinita locorum nomina docere poſſint, apud Plinium præſertim. Plinio IV. c 22. non ager promontorio Sacro vicinus, ſed aliud quoddam promontorium Cuneus appellatur. Appiano verò quid faciemus obſecro, Cuneos populos ſæpius appellanti? Ego Cuneos ab eo quodam loco appellari obſervavi, quos Strabo Celticos vocat in mentione urbis Coniſtorſis. *Idem.*

5. *Προσλαμβάνειν δὲ τῷ σχήματι νησίδια τρία*) Mirum eſt nec Plinium nec Melam ullam feciſſe harum inſularum mentionem. Rurſúſque mirum eſt Strabonem nullam eorum promontoriorum facere mentionem, quorum hîc meminêre & Plinius & Mela. Ille IV c.22. enim, ut dixi, Cuneum eſſe ait promontorium à Sacro diverſum. hujus autem verba ſunt hæc III. c. I. *Luſitania trans Anam, quà mare Atlanticum ſpectat, primum ingenti impetu in altum abit, deinde reſiſtit, ac ſe magis etiam quàm Bætica abducit: qua prominet, bis in ſemet recepto mari in tria promontoria diſpergitur. Anæ proximum, quia lata ſede procurrens ſe ac ſua latera faſtigat, Cuneus ager dicitur: ſequens Sacrum vocant. Magnum quod ulterius eſt.* Sed qui hunc locum Strabonis cum verbis Melæ diligenter comparabit facilè intelliget Artemidori inſulas non eſſe alias, quàm quæ Mela appellat promontoria ab utroque latere Sacri. Ego autem ſæpius obſervavi inſulas & promontoria apud Geographos confundi: ita ut quod alius *ἄκραν* ſive promontorium eſſe dixerit, alius inſulam aut peninſulam appellet. Sic quam paullò poſt Scombrariam inſulam vocat noſter, Ptolemæus *ἄκραν*, hoc eſt pro-

τὸ μὲν ἐμβόλου τάξιν ἔχον, τὰ δὲ ἐπωτίδων ἐφόρμους ἔχοντα μετρίους. 1 Ηρακλέους θ' ἱερὸν ἐνταῦθα δείκνυσθαι· ψεύσασθαι δὲ τοῦτο Ἔφορον· οὔτε γὰρ Ηρακλέους βωμὸν, οὔτ' ἄλλο οὐ τῶν θεῶν εἶναι, ἀλλὰ λίθους συγκεῖσθαι τρεῖς ἢ τέτταρας κατὰ πολλοὺς τόπους, οὓς ὑπὸ τῶν ἀφικνουμένων στρέφεσθαι κατά τι πάτριον, 2 καὶ μεταφέρεσθαι ψευδοποιησαμένων· θύειν δ' οὐκ εἶναι νόμιμον, οὐδὲ νύκτωρ ἐπιβαίνειν τοῦ τόπου, θεοὺς φασκόντων κατέχειν αὐτὸν ἐν τῷ τότε χρόνῳ· ἀλλὰ τοὺς ἐπὶ θέαν ἥκοντας ἐν κώμῃ πλησίον νυκτερεύειν· εἶτ' ἐπιβάλλειν ἡμέρας, ὕδωρ ἐπιφερομένους διὰ τὴν ἀνυδρίαν. Ταῦτα μὲν οὖν οὕτως ἔχειν ἐγχωρεῖ, καὶ δεῖ πιστεύειν· ἃ δὲ τοῖς πολλοῖς καὶ χυδαίοις ὁμοίως εἴρηκεν, οὐ πάνυ· λέγειν γὰρ δή φησι Ποσειδώνιος τοὺς πολλοὺς 4 μείζω δύνειν τὸν ἥλιον ἐν τῇ παρωκεανίτιδι μετὰ * ψόφου παραπλησίως, ὡσανεὶ 5 σίζοντος τοῦ πελάγους κατὰ σβέσιν αὐτοῦ διὰ τὸ ἐμπίπτειν εἰς τὸν βυθόν· ψεῦδος δ' εἶναι καὶ τὸ παραχρῆμα νύκτα ἀκολουθεῖν μετὰ τὴν δύσιν· οὐ γὰρ παραχρῆμα, μικρὸν δ' ὕστερον, καθάπερ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις πελάγεσι τοῖς μεγάλοις· ὅπου μὲν γὰρ εἰς ὄρη δύεται, πλείω τὸν μετὰ δύσιν χρόνον τῆς ἡμέρας συμβαίνειν ἐκ τοῦ * παραφωτισμοῦ· ἐκεῖ δὲ, πλεῖον μὲν οὐκ ἐπακολουθεῖν, μὴ μέντοι μηδὲ παραχρῆμα συνάπτειν τὸ σκότος, καθάπερ καὶ ἐν τοῖς μεγάλοις πεδίοις. τὴν δὲ τοῦ μεγέθους φαντασίαν, αὔξεσθαι μὲν ὁμοίως κατά τε τὰς δύσεις, καὶ τὰς ἀνατολὰς ἐν τοῖς πελάγεσι, 6 διὰ τὸ τὰς ἀναθυμιάσεις πλείους ἐκ τῶν ὑγρῶν ἀναφέρεσθαι·

* Vulgò, ψόφον.

* Manuſſ. περιφωτισμοῦ.

quarum una roſtri vicem gerat, reliquæ auricularum navis à prora prominentium, quæ portus habeant mediocres. monſtrari etiam ibi fanum Herculis: id quidem Ephorum finxiſſe. Nam neque Herculis aram ibi eſſe, neque ullius deorum: ſed lapides multis in locis ternos aut quaternos eſſe compoſitos, qui ab eò venientibus ex more à majoribus tradito 2 convertantur, tranſlatique fingantur. Fas ibi non eſſe ſacrificare, neque noctu eum locum adire, quòd ferant eum nocturno tempore à diis teneri: qui ſpectatum veniant, eos in vicino pago pernoctare, interdiu accedere, aqua ſecum, qua locus ille caret, allata. Hæc ita eſſe poſſunt, atque credendum eſt, non item ea, quæ plebeji & vulgaris homunculi in morem dixit. Vulgò enim perhiberi ait Poſidonius, Solem ibi ad Oceani litus occidere majorem, editoque ſtrepitu, quaſi ſi mare ſtrideret ſibilaretque eo dum in fundum defertur extincto: quin & hoc vanum eſſe, quòd ajunt ſtatim ab occaſu noctem inſequi. Non enim ſtatim id fieri, ſed non multo poſt, ut & in aliis fit magnis maribus. ubi enim Sol in montes occumbit, ex luminis diffuſione diutius ab occaſu diem perdurare, in mari autem non item, neque tamen illico tenebras oboriri, atque idem etiam in magnis uſu venire campis. Magnitudinem autem Solis ideo augeri videri ſub ortum & occaſum in maribus altis, quòd plures vapores ab humido in altum ſeſe attollunt:

promontorium. Καινὺς In Italia Straboni & Stephano inſula eſſe dicitur, Plinio promontorium. *Minoa* ante *Megara* Straboni inſula, Thucydidi ἄκρα. *Leucas* Ptolemæo ἄκρα dicitur, Straboni & Thucydidi inſula ſemper vel peninſula. Poſſem alia referre. Ergo hic quoque ἄκραι Melæ ſunt νησίδια Artemidori: ut valde mirer viris doctiſſimis, qui in explicandis Mela & Plinio laborarunt, hæc non veniſſe in mentem. *Caſaub.*

1. Ηρακλέους θ' ἱερὸν ἐνταῦθα δείκνυσθαι) Quis non videt legendum eſſe οὐ δείκνυσθαι? *Idem.*

2. Convertantur.) Στρέφεσθαι. Locus hic non eſt integer. non enim video quid ſibi ψευδοποιεῖσθαι velit. & fortè ſcriptum fuit στέφεσθαι, ut coronarint ſaxa illa voti cauſa. Sed & illud ψεύσασθαι ἔφορον non eſt puto genuinum, neque Ephorum credo hoc ſcripſiſſe. *Xyland.*

2. καὶ μεταφέρεσθαι ψευδοποιησαμένων) Non auſim affirmare locum menda carere. Sententia tamen perſpicua eſt. Dixerat Ephorus in eo tractu eſſe templum Herculis: id Artemidorus negat, & unde ortum ſit mendacium indicat: nempe ex eo quod illius loci accolæ dicerent ſacrum eum eſſe Diis neſcio quibus, ac de lapidibus referrent qui in ſpeciem aræ collocati fuiſſent, eos vel ſua ſponte migrare & ſubinde locum mutare, vel à Diis ipſis transferri ſolitos. Apud Iuſtinum XLIV. 3. de religione hujus loci ſic ſcriptum reperio. *In hujus gentis finibus ſacer mons eſt, quem ferro violari nefas habetur: ſed ſi quando fulgure terra proſciſſa eſt, quæ in his locis aſſidua res eſt, detectum aurum velut Dei munus colligere permittitur.* Caſaub.

4. μείζω δύνειν τὸν ἥλιον) Mirum non eſt nominibus imperitis ita fuiſſe viſum, cum certum ſit, & Solem & alia corpora cœleſtia majora videri cum oriuntur aut occidunt, quàm quum μεσουρανοῦσι. cujus rei rationem Phyſici atque etiam Optici variè explicant, & Strabo mox veram aperit. quæ & παρηλίων, qui cerni videntur, cauſa eſt. *Idem.*

5. σίζοντος τοῦ πελάγους) quaſi Sol nihil aliud eſſet quam μυδρὸς διάπυρος, & ardens aliquod corpus, quod Oceano immerſum perinde ſtrideret ut ferrum candens aquæ immiſſum: quæ meræ ſunt nugæ & aniles quidem. Et tamen reperti ſunt olim Philoſophi qui ſolem μυδρὸν eſſe διάπυρον pronuntiarent: in primis autem Epicurus fidem habens Hiſpanis hac in parte. Cleomedes de Epicuro. Ἀλλὰ γὰρ μυθαρίῳ γραώδει πιστεύσας ὡς τῶν Ἰβήρων ἱστορούντων ἐμπίπτοντα τὸν ἥλιον τῷ Ὠκεανῷ, ψόφον ἐμποιεῖν σβεννύμενον, ὡς διάπυρον σίδηρον ἐν ὕδατι, ἐπὶ ταύτην ἦλθη τὴν δόξαν. Meminit hujus rei & doctiſſimus poëta Auſonius initio epiſtolæ ad Paulinum XIX.

Condiderat jam Solis equos Tarteſia Calpe
Stridebatque freto Titan inſignis Hibero.

Narrat etiam Tacitus tale quid de mari Germanico. *Idem.*

6. διὰ τὸ τὰς ἀναθυμιάσεις) Non dubium quin hæc ſit vera ejus rei cauſa. Vide præter alios Cleomedem. *Idem.*

quibus infractos radios viſus, veluti in fiſtulas quaſdam, diffundi, & majorem vera quantitatem fingere: quemadmodum cùm ſolem lunamve orientem aut occidentem per aridam tenuemque nubem intuemur, rubere putamus. Mendacium porrò ait ſe deprehendiſſe, quòd in Gadibus per xxx dies commoratus occaſum Solis obſervaſſet. At Artemidorus centuplo quàm ſit aliâs majorem occidere Solem dicit, confeſtimque noctem ingruere. Quod ipſum vidiſſe in Sacro promontorio, credi non poteſt, ab obſervantibus quid ea de re pronunciarit. Si enim (quod ait) noctu nemo illum locum intrat, ne occidente quidem Sole quiſquam ibi erit, ſiquidem ſtatim nox opprimit. Sed neque alibi in Oceani ora illud vidit: nam & Gades ſunt in Oceano, & contrarium teſtantur Poſidonius aliique plures. Enimvero continenter adjacens Sacro promontorio maritima ora, ab una parte initium eſt occidui Hiſpaniæ lateris, uſque ad oſtium Tagi fluvii, ab altera auſtrini, uſque ad alium fluvium Anam & ejus exitum. Uterque horum ex partibus Hiſpaniæ verſus ortum ſitis profluit: verùm Tagus rectà verſus occaſum exit, longè major altero: Anas verſus meridiem ſe convertit, & interceptam amnibus regionem circumſcribit, quam majore ex parte Celtæ incolunt, & Luſitani, à Romanis è regione trans Tagum ſita eò tranſlati. Supra Anam habitant etiam Carpetani, Oretani, & Vettones frequentes. Hæc regio mediocriter eſt felix. Quæ verò deinceps ad ortum & meridiem inſequitur, ea cum quacunque terræ habitatæ conferatur parte, nullam habet cui terræ mariſque bonorum præſtantia poſtponi debeat. Hæc eſt quam Bætis perfluit, amnis ex iiſdem cum Ana & Tago ortus partibus, medius ferè inter eos quantitate, atque initio ſicut & Anas

A διὰ δὲ τούτων ὡς δι᾽ αὐλῶν κλωμένην τὴν ὄψιν, πλατυτέρας δέχεσθαι τὰς φαντασίας· καθάπερ καὶ διὰ νέφους ξηροῦ καὶ λεπτοῦ βλέπουσι, δυόμενον ἢ ἀνατέλλοντα τὸν ἥλιον, ἢ τὴν σελήνην, ἡνίκα καὶ ἐνερευθὲς φαίνεσθαι τὸ ἄστρον· τὸ δὲ ψεῦδος ἐλέγξαι φησὶ τριάκοντα ἡμέρας διατρίψας ἐν Γαδείροις, καὶ τηρήσας τὰς δύσεις. Ὁ δέ γε Ἀρτεμίδωρος, ἑκατονταπλασίονα φησὶ δύεσθαι τὸν ἥλιον, καὶ αὐτίκα νύκτα καταλαμβάνειν. Ὡς μὲν οὖν αὐτὸς εἶδε τοῦτο ἐν τῷ Ἱερῷ ἀκρωτηρίῳ, οὐχ ὑποληπτέον, προσέχοντας τῇ ἀποφάσει αὐτοῦ· ἔφη γὰρ μηδένα νύκτωρ ἐπιβαίνειν· ὥστ᾽ οὐδὲ δυομένου ἡλίου οὐδεὶς ἂν ἐπιβαίνοι· εἴπερ εὐθὺς ἡ
B νὺξ καταλαμβάνει. Ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ἐν ἄλλῳ τόπῳ τῆς παρωκεανίτιδος· καὶ γὰρ τὰ Γάδειρα ἐπὶ τῷ Ὠκεανῷ· καὶ ὁ Ποσειδώνιος ἀντιμαρτυρεῖ, καὶ ἄλλοι πλείους. Τῆς δὲ συνεχοῦς τῷ Ἱερῷ ἀκρωτηρίῳ παραλίας, ἡ μέν ἐστιν ἀρχὴ τοῦ ἑσπερίου πλευροῦ p. 139.
τῆς Ἰβηρίας, μέχρι τῆς ἐκβολῆς τοῦ Τάγου ποταμοῦ, ἡ δὲ τοῦ νοτίου, μέχρι ἄλλου ποταμοῦ τοῦ Ἄνα, καὶ τῆς ἐκβολῆς αὐτοῦ· φέρεται δ᾽ ἀπὸ τῶν ἑῴων μερῶν ἑκάτερος· ἀλλ᾽ ὁ μὲν ἐπ᾽ εὐθείας εἰς τὴν ἑσπέραν ἀποδίδωσι, πολὺ μείζων ὢν θατέρου· [1] ὁ δ᾽ Ἄνας πρὸς νότον ἐπιστρέφει, τὴν μεσοποταμίαν ἀφορίζων,
C [2] ἣν Κελτοὶ νέμονται τὸ πλέον, καὶ τῶν Λυσιτανῶν τινες, ἐκ τῆς περαίας τοῦ Τάγου μετοικισθέντες ὑπὸ Ῥωμαίων· ἐν δὲ τοῖς ἄνω μέρεσι, [3] καὶ Καρπητανοὶ, καὶ Ὠρητανοὶ, [4] καὶ Οὐεττώνων συχνοὶ νέμονται· αὕτη μὲν οὖν ἡ χώρα μετρίως ἐστὶν εὐδαίμων· ἡ δ᾽ ἐφεξῆς πρὸς ἕω κειμένη καὶ νότον, ὑπερβολὴν οὐκ ἀπολείπει [5] πρὸς ἅπασαν κρινομένη τὴν οἰκουμένην, ἀρετῆς χάριν καὶ τῶν ἐκ γῆς καὶ θαλάττης ἀγαθῶν· αὕτη δ᾽ ἐστὶν ἣν ὁ Βαῖτις διαρρεῖ ποταμός· ἀπὸ τῶν αὐτῶν μερῶν τὴν ἀρχὴν ἔχων ἀφ᾽ ὧνπερ καὶ ὁ Ἄνας καὶ ὁ Τάγος, μέσος πως ἀμφοῖν τούτων ὑπάρχων κατὰ μέγεθος· παραπλησίως μέντοι τῷ Ἄνᾳ

1. Ὁ δ᾽ Ἄνας πρὸς νότον ἐπιστρέφει) Intelligit flexum Anæ quem his verbis Ptolemæus indicavit Καὶ ἡ ἐντεῦθεν γραμμὴ γραφομένη παρὰ τὴν Ταῤῥακωνησίαν ὡς ἐπὶ τὸ Βαλιαρικὸν πέλαγος. *Caſaub.*

2. ἣν Κελτοὶ νέμονται τὸ πλέον) Manuſcripti libri Κέλτιοι. Lego Κελτικοὶ, ut alibi in hoc libro. Plinius III.c.I. de Bætica, *Celticos à Celtiberis ex Luſitania advenisse manifeſtum eſt, ſacris, lingua, oppidorum vocabulis, quæ cognominibus in Bætica diſtinguuntur.* Idem.

3. καὶ Καρπητανοὶ καὶ Ὠρητανοὶ) Quod ait hos populos eſſe ἐν τοῖς ἄνω μέρεσι τῆς Βαιτικῆς, convenit cum Plinio, qui Tarraconenſem à Bætica ac Luſitania jugis Oretanis Carpetaniſque diſtingui ait. Sed quod Bæticæ hos videtur attribuere, diſſentit Ptolemæus, qui in περιηγήσει Tarraconenſis provinciæ eos recenſet. videntur autem Carpetani ii eſſe, quos alii Græci Carpeſios appellant. Stephanus, Καρπήσιοι ἔθνος Ἰβηρικὸν τῶν ἐντὸς Ἴβηρος ποταμοῦ. Polybius ſanè libro III. Καρπησίους appellat quos

D *Carpetanos* Livius in eadem hiſtoria libro XXI. c. 5. Καρπησίους tamen idem Polybius agnoſcit alibi, niſi nobis noſtri imponunt libri. ut & Livius *Carpeſiarum gentem* lib XXIII. c. 26. Legimus apud Stephanum exiſtimaſſe quoſdam Καρπητάνους eos eſſe qui Calpen accolerent, ſic dictos quaſi καλπιτανοὺς aut Καλπιανοὺς potius. *Idem.*

4. καὶ Οὐεττώνων) Οὐεττώνων ut infra & apud Ptolemæum. Silius Italicus III. 378.

At Vettonum alas Balarus probat æquore aperto.

Ptolemæus Luſitaniæ hos adſcribit, ut & Plinius libro IV. cap. 22. qui tamen alibi in Hiſpania citeriore eos collocare videtur: quanquam eo loco malè legitur Vectones, ut & capite 20 libri IV. niſi quis putet Vectones hoc poſteriore loco alios eſſe à Vettonibus. *Idem.*

5. πρὸς ἅπασαν κρινομένη τὴν οἰκουμένην) Plinius III. c. I. de Bætica *Cunctas provinciarum diviti cultu & quodam fertili ac peculiari nitore præcedit.* Idem.

κατ᾽ ἀρχὰς ἐπὶ τὴν ἑσπέραν ῥυεὶς εἶτ᾽ ἐπιστρέφει πρὸς νότον, καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἐκδίδωσι τούτῳ παραλίαν· καλοῦσι δ᾽ ἀπὸ μὲν τοῦ ποταμοῦ Βαιτικήν· 1 ἀπὸ δὲ τῶν ἐνοικούντων, Τουρδετανίαν· τοὺς δ᾽ ἐνοικοῦντας Τουρδετανούς τε καὶ Τουρδούλους προσαγορεύουσιν· 2 οἱ μὲν τοὺς αὐτοὺς νομίζουσιν· οἱ δ᾽ ἑτέρους· ὧν ἐστι καὶ Πολύβιος, συνοίκους φήσας 3 τοῖς Τουρδετάνοις πρὸς ἄρκτον τοὺς Τουρδούλους. νυνὶ δ᾽ ἐν αὐτοῖς οὐδεὶς φαίνεται διορισμός. Σοφώτατοι δ᾽ ἐξετάζονται τῶν Ἰβήρων οὗτοι, καὶ γραμματικῇ χρῶνται, καὶ τῆς παλαιᾶς μνήμης ἔχουσι τὰ συγγράμματα, καὶ ποιήματα, 4 καὶ νόμους ἐμμέτρους ἑξακισχιλίων ἐτῶν, ὥς φασι· καὶ οἱ ἄλλοι δ᾽ Ἴβηρες χρῶνται γραμματικῇ, οὐ μιᾷ ἰδέᾳ· 5 οὐδὲ γὰρ γλώττῃ ἰδίᾳ. 6 Τείνει δὲ ἡ χώρα αὕτη ἡ ἐντὸς τοῦ Ἀνα, πρὸς ἕω μὲν μέχρι τῆς Ὠρητανίας· πρὸς νότον δὲ ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν, μέχρι τῆς παραλίας τῆς τοῦ Ἀνα, μέχρι στηλῶν. Ἀνάγκη δὲ διὰ πλειόνων περὶ αὐτῆς εἰπεῖν καὶ τῶν σύνεγγυς τόπων, ὅσα συντείνει πρὸς τὸ μαθεῖν τὴν εὐφυΐαν τῶν τόπων, καὶ τὴν εὐδαιμονίαν. 7 Τῆς δὲ παραλίας ταύτης, εἰς ἣν ὅ, τε Βαῖτις καὶ Ἀνας ἐκδίδωσι, καὶ τῶν ἐσχάτων τῆς Μαυρουσίας εἰς μεταξὺ ἐμπῖπτον τὸ Ἀτλαντικὸν πέλαγος, ποιεῖ τὸν κατὰ στήλας πορθμόν, καθ᾽ ὃν ἡ ἐντὸς θάλαττα συνάπτει τῇ ἐκτός. Ἐνταῦθα δὴ ὄρος ἐστὶ τῶν Ἰβήρων 8 τῶν καλουμένων Βαστητανῶν, οὓς καὶ Βαστούλους καλοῦσιν, ἡ Κάλπη· τῇ περιοχῇ μὲν οὐ μέγα, 9 τῷ δ᾽ ὕψει μέγα, καὶ ὄρθιον, 10 ὥστε πόρρωθεν νησοειδὲς φαίνεσθαι· ἐκπλέουσιν

A verſus occaſum lapſus, ad meridiem inde vergit, in eodemque cum Ana littore effluit. Regionem à fluvio Bæticam nominant, ab incolis Turdetaniam, incolas Turdetanos & Turdulos. Quidam hos eundem, quidam diverſos populos cenſent, in quibus & Polybius eſt, Turdetanos Turdulorum ad ſeptentrionem vicinos eſſe tradens. Noſtra ætate nulla eorum apparet diſtinctio. Hi omnium Hiſpanorum doctiſſimi judicantur, utunturque grammatica, & antiquitatis monumenta habent conſcripta, ac poëmata, & metris B incluſas leges à ſex millibus (ut ajunt) annorum. Utuntur & reliqui Hiſpani grammatica, non unius omnes generis: quippe ne eodem quidem ſermone. Hæc regio quæ intra Anam eſt, tendit verſus ortum uſque ad Oretanos: meridiem verſus ab oſtio Anæ in ora maritima uſque ad columnas. Neceſſe eſt autem pluribus diſſerere de ea & vicinis locis, ad intelligendum, locorum iſtorum naturæ præſtantiam & felicitatem. Deinceps inter hanc oram, in qua Anas & Bætis effluunt, & inter Mauritaniæ C extrema, Atlanticum irrumpens mare, fretum quod apud Columnas vocatur, efficit, quo freto mare internum externo adjungitur. Ibi ergo mons eſt eorum Hiſpanorum, qui Baſitani & Baſtuli vocantur, nomine Calpe, ambitu non magnus, caterùm in altitudinem magnam erectus, ut eminùs videntibus inſulæ ſpeciem objiciat.

1. ἀπὸ δὲ τῶν ἐνοικούντων, Τουρδετανίαν.) Scribe Τουρδητανίαν ut infra. Etiam Stephano Turdetania & Bætica voces ſunt ſynonymæ. Τουρδιτανία, ait, Hiſpaniæ eſt regio, quæ & Bætica vocatur, circa Bætin. Incolæ Τουρδιτανοὶ vocantur & Τουρδοῦλοι. Addit deinde, vocatam hanc regionem ab Artemidoro τουρτυτανίαν, & incolas ejus Τούρτους καὶ Τουρτυτανούς. Turdulorum autem appellationem non uni tantùm Hiſpaniæ populo convenire rectè videntur docti viri annotaſſe. Plinius III. cap. I. *Turdulos*, ait, *Luſitaniam & Terraconenſem accolere.* libro autem IV. cap. 22. aliorum meminit, qui & *Barduli* appellentur. Ptolemæo Turdetani & Turduli diverſi quidem ſunt populi, ſed ejuſdem regionis nempe Bæticæ, quanquam Turditanorum regionem etiam trans Anam extendit. *Caſaub.*

2. οἱ μὲν τοὺς αὐτοὺς νομίζουσιν) Scribe νομίζοντες. vel οὓς οἱ μέν. *Idem.*

3. τοῖς Τουρδετάνοις πρὸς ἄρκτον) Ptolemæo Turduli Turdetanis ſunt πρὸς ἀνατολὰς καὶ νότον. At Strabo infra Auguſtam Emeritam in Turdulis collocans, ubi eos velit intelligi ſatis docet. *Idem.*

4. Καὶ νόμους ἐμμέτρους ἑξακισχιλίων ἐτῶν.) *Et metris incluſas leges à ſex millibus annorum.*) Non male convenit hæc lectio cum eo, quod dixit ſupra, καὶ τῆς παλαιᾶς μνήμης ἔχουσι τὰ γράμματα, *Et antiquæ memoriæ ſcripta habent.* Tamen ſi quis mavult legere, ἐπῶν, ſolvitur τὸ ἄτοπον, & puto ſic legendum. *Palmerius.*

5. οὐδὲ γὰρ γλώττῃ ἰδίᾳ) Vetus lectio, γλώττῃ D μιᾷ. *Caſaub.*

6. τείνει δὲ ἡ χώρα αὕτη) Bætica, cujus περιορισμὸν longè alium vide apud Ptolemæum. *Idem.*

7. τῆς δὲ γὰρ) δή. & εἰς ἣν non ἦν.

8. τῶν καλουμένων Βασιστανῶν) Vetus lectio Βασιτανῶν & apud Ptolemæum Βαστητανοὶ, & ita in Strabone paulò poſt. Sed Ptolemæus diſtinguit inter Baſtulos & Baſtitanos, quos hîc confundit Strabo. Baſtulos Ptol. ibi collocat ubi & Strabo, ſed Baſtetanos in citeriore Hiſpania. *Idem.*

9. τῷ δ᾽ ὕψει μέγα) Paulinus ad Auſonium. *Diſcuſſit bimarem celſo qui vertice Calpen:* Idem.

10. ὥστε πόρρωθεν νησοειδὲς φαίνεσθαι) Mela II. c. 6. de Abyla & Calpe montibus. *Uterque quidem ſed Calpe magis & pene totus in mare prominens.* Vide quæ ſequuntur. Nam Mela illum montem accuratè deſcripſit. *Idem.*

is ad dextram eſt è noſtro mari foras navigantibus, & ad XL inde ſtadia urbs Calpe vetuſta & memorabilis, olim ſtatio navibus Hiſpanorum. Hanc ab Hercule quidam conditam ajunt, inter quos eſt Timoſthenes, qui eam antiquitus Heracleam fuiſſe appellatam refert, oſtendique adhuc magnum murorum circuitum & navalia. Sequitur Mellaria, ubi ſalſamenta condiuntur. Inde Belo urbs & fluvius: hinc maximè ad Tingin Mauritaniæ trajicitur, mercatuſque ibi ſunt & ſalſamenta. Fuit & Zelis Tingi vicina urbs: ſed eam Romani in oppoſitam Mauritaniam tranſtulerunt, additiſque à Tingi nonnullis colonos alios ipſi ex Italia miſerunt,

A ὅσω ἐκ τῆς ἡμετέρας θαλάττης εἰς τὴν p. 140.
ἔξω, δεξιόν ἐστι τοῦτο· [1] καὶ πρὸς αὐτὸ [2] Κάλπη πόλις ἐν τετταράκοντα σταδίοις, ἀξιόλογος καὶ παλαιά, [3] ναύσταθμόν ποτε γενομένη τῶν Ἰβήρων· ἔνιοι δὲ καὶ Ἡρακλέους κτίσμα λέγουσιν αὐτήν, ὧν ἐστι καὶ Τιμοσθένης· ὅς φησι καὶ Ἡράκλειαν ὀνομάζεσθαι τὸ παλαιόν· δείκνυσθαί τε μέγαν περίβολον, καὶ νεωσοίκους. [4] εἶτα Μελλαρία, ταριχείας ἔχουσα· [5] καὶ μετὰ ταῦτα Βελὼν πόλις, καὶ ποταμός· [6] ἐντεῦθεν οἱ διάπλοι μάλιστά εἰσιν εἰς Τίγγιν τῆς Μαυρουσίας, καὶ ἐμπόρια, καὶ ταριχεῖαι. [7] Ἦν δὲ καὶ Ζέλις τῆς Τίγγιος ἀστυ-
B γείτων, [8] ἀλλὰ μετῴκισαν ταύτην εἰς τὴν περαίαν Ῥωμαῖοι, καὶ ἐκ τῆς Τίγγιος προσλαβόντες τινάς· ἔπεμψαν δὲ καὶ παρ' ἑαυτῶν ἐποίκους,

1. Καὶ πρὸς αὐτὸ Κάλπη πόλις) Legendum cenſeo Καρτηΐα πόλις. Nam eam urbem hîc intelligi & res ipſa docet, & ex eo colligi poteſt, quod toties eam infra nominans, nihil tamen de ejus ſitu alibi dixiſſe reperitur. Carteiam autem eſſe vicinam τῇ Κάλπῃ monti, ſatis conſtat. Mela II.c.6. poſtquam Calpen deſcripſit, *Sinus ultra eſt, in eoque Carteia.* Plinius III.c.1. *Carteia, Tarteſſos à Græcis dicta, Mons Calpe.* Idem traditur à Ptolemæo. At Calpen urbem nemini veterum, ne nominatam quidem, reperio. Nam quod in Antonini Itinerario Calpe & Carteia diſtingui tanquam urbes duæ diverſæ videntur: id verò me nihil movet, cum ille totus locus ita ſit perturbatus & corruptus, ut ex eo certi conſtitui nihil poſſit. Carteiam Appianus ſemper Καρπησσὸν vocat. *Caſaub.*

2. Κάλπη πόλις) Rectè magnus Caſaubonus conjicit, pro κάλπη πόλις, ſcribendum Καρτηΐα πόλις; cum veriſſimum ſit, *Heraclea* Carteiæ fuiſſe vetus nomen, tanquam ab Hercule conditore. Herculem enim ſuum Phœnices Μέλκαρθον appellabant. Philo Byblius ex Sanchoniathone apud Euſebium lib. 1. Præparat. τῷ δὲ Δημαροῦντι γίνεται Μέλκαρθος ὁ καὶ Ηρακλῆς, *ex Demarunte autem natus eſt Melcarthus qui & Hercules.* Μέλκαρθος autem eſt מלך קרתא, *Melech Kartha*, Rex urbis, id eſt, Tyri. Idem Græcis *Melicertes* ſive *Palæmon* maris Deus, quem Cadmi nepotem eſſe fingunt. Hinc Heſychius: Παλαίμων, ὁ Ἡρακλῆς. Et Amathuſiis in Cypro מליך *malich.* Heſychius rurſus Μάλικα, τὸν Ἡρακλέα, Ἀμαθούσιοι. Omnino igitur ex *Melcartho* vel מלך־קרתא *Melech-Kartha*, quaſi Ἡρακλείαν
D dixeris; deinde per aphæreſin *Carthe ja* vel *Carteja*: quæ aphæreſis apud Hebræos frequentiſſima eſt in nominibus locorum compoſitis; v. g. *Hermon*, pro *Baalhermon*, *Salem*, pro *Jeruſalem*. Bochart. *in Chanaan lib.* 1. *cap.* 34. *pag.* 615.

3. ναύσταθμός ποτε γενομένη) Vetus lectio ναυσταθμόν. Utroque genere efferunt auctores: atque in hac voce mirè variant veteres codices. *Caſaub.*

4. εἶτα Μελλαρία) Omnes ita appellant præter Ptolemæum, ubi Μενραλία, conſtanter ſcribitur. Eſtque et alia etiam Menlaria urbs Conteſtanorum propè Surconem. Apud Stephanum reperio etiam Μηλαρίαν appellaſſe Græcos hanc urbem. *Idem.*

5. καὶ μετὰ ταῦτα Βελὼν πόλις καὶ ποταμός) Apud Ptolemæum Βαιλὼν & urbis & fluuij nomen ſcribitur. Sed Strabo ſcripſit Βελὼν ut ex Stephano cognoſcimus. Nonnulli tamen è Latinis Bello ſcribunt. *Idem.*

6. ἐντεῦθεν οἱ διάπλοι μάλιστα εἰσὶν εἰς Τίγγιν) In Antonini itinerario maritimo ſcriptum eſt: *A Bellone trajectus in Tingi Mauritanam, ſtadia* CCXX. Plinius verò libro V. cap. 1. de Tingi, *Abeſt à Belone oppido Bæticæ, proximo trajectu* XXX. M. *paſſ.* quem ſi ſequimur, apud Antoninum ſcribendum fuerit CCXL. Apud Melam II. c.6. locus eſt depravatiſſimus, quem ut exiſtimem corrigendum hîc indicabo. Vetus lectio ita habebat, *Atque unde nos ſumus Cingenterarum Mellaria, & Belo*, qui locus viros doctos mirè hactenus torſit. Noviſſimè autem vir eruditiſſ. Andreas Schottus veram lectionem ſibi viſus
C eſt inveniſſe, quam ego ſanè multis nominibus probare nequeo. Lego autem, *Atque unde nos ſumus Tingi contraria Mellaria*: aut *Tingi è regione ſita Mellaria.* Nam Tingis factam hîc à Mela mentionem mihi eſt perſuaſiſſimum: primum quidem veterem lectionem ſpectanti, quæ eſt ut dixi, Cingenterarum, aut etiam in ſuis libris doctiſſimus Elias Vinetus reperit Tingentera: ut jam de eo dubitari non poſſit. Deinde autem video morem Melæ hunc eſſe ut locorum in altera ora oppoſitorum mentionem faciat. Sic alibi III.8. *Majorem Sabæi tenent partem, oſtio proximam & Carmanis contrariam Macæ.* Nec moveri quiſquam debet quod alij Tingin Beloni non Mellariæ faciunt contrariam. Nam Belo & Mellaria ita ſunt vicinæ ut mirari hoc nemo debeat. Sanè qui Ptolemæi tabulas inſpexerit, & hujus rei deſinet cauſam quærere, & mihi niſi fallor aſſentietur. *Idem.*

7. Ην δὲ καὶ Ζέλης τῆς Τίγγος ἀστυγείτων) Scri-
D pſerat ut puto Strabo Ζῆλις hîc quoque ut libro XVI. quanquam iſtis in nominibus Barbaris nullam ſecuti ſunt veteres certam analogiam. Plinio V. c. 1. *Zilis.* Ptolem. Ζιλία vocatur. *Idem.*

8. ἀλλὰ μετῴκισαν ταύτην εἰς τὴν περαίαν Ῥωμαῖοι) Plinius V.c. 1. aliter rem narrat: *Zilis*, inquit, *regum ditioni exempta, & jura in Bœticam petere juſſa.* Sed à Strabone ſtare Ptolemæus videtur, qui in hac Hiſpaniæ ora oppidum quoddam memorat cui nomen Tranſducta, in quod ſcilicet collocati fuerint iſti de quibus nunc loquitur Strabo: & de quibus dubitavi aliquando an hæc Melæ II.6 verba eſſent accipienda. *In eaque Carteia ut quidam putant Tarteſſos, & quam tranſvecti ex Africa Pæni* (al. *Phoenices*) *habitant.* Nam videbatur ſatis apertè Tranſductam Ptolemæi περιφράζειν. Nunc iis aſſentior qui ad Carteiam ea referunt. *Idem.*

1 καὶ ὠνόμασαν Ἰουλίαν Ἰόζαν τὴν πόλιν. 2 Εἶτα Γάδειρα, πορθμῷ στενῷ διειργομένη νῆσος ἀπὸ τῆς Τουρδιτανίας, διέχουσα τῆς Κάλπης περὶ ἑπτακοσίους καὶ πεντήκοντα σταδίους· οἱ δὲ ὀκτακοσίους φασίν· ἔστι δὲ νῆσος αὕτη τὰ ἄλλα μὲν οὐθὲν διαφέρουσα τῶν ἄλλων· 3 ἀνδρείᾳ δὲ τῶν ἐνοικούντων τῇ περὶ τὰς ναυτιλίας, 4 καὶ φιλίᾳ πρὸς Ῥωμαίους, τοσαύτην ἐπίδοσιν εἰς πᾶσαν εὐτυχίαν ἔσχεν, ὥστε καίπερ ἐσχάτη ἱδρυμένη τῆς γῆς, ὀνομαστοτάτη τῶν ἁπασῶν ἐστιν· ἀλλὰ περὶ μὲν ταύτης ἐροῦμεν, ὅταν καὶ περὶ τῶν ἄλλων νήσων λέγωμεν. Ἑξῆς δ᾽ ἐστὶν 5 ὁ Μενεσθέως καλούμενος λιμὴν, καὶ ἡ κατ᾽ Ἄσταν 6 ἀνάχυσις καὶ ἀνάβρασις. λέγονται δὲ ἀναχύσεις, αἱ πληρούμεναι τῇ θαλάττῃ κοιλάδες ἐν ταῖς πλημμυρίσι, καὶ ποταμῶν δίκην ἀνάπλους ἐπὶ τὴν μεσόγαιαν ἔχουσαι, καὶ τὰς ἐπ᾽ αὐτῆς πόλεις. Εἶτ᾽ εὐθὺς 7 αἱ ἐκβολαὶ τοῦ Βαίτιος διχῆ σχιζόμεναι· ἡ δὲ ἀπολαμβανομένη νῆσος ἀπὸ τῶν στομάτων ἑκατὸν, ὡς δ᾽ ἔνιοι καὶ πλειόνων σταδίων ἀφορίζει παραλίαν. Ἐνταῦθα δέ που καὶ τὸ μαντεῖον τοῦ Μενεσθέως ἐστί· 8 καὶ ὁ τοῦ Καπίωνος πύργος ἵδρυται ἐπὶ πέτρας ἀμφικλύστου, θαυμασίως κατεσκευασμένος, 9 ὥσπερ ὁ Φάρος, A B

ΑΝΑΧΥΣΕΙΣ.

A urbique nomen Iuliæ Iozæ indiderunt. Sequuntur Gadira ſive Gades, inſula anguſto freto dirempta à Turdetania, à Calpe diſtans ſtadiis circiter IↃCCL, vel, ut alii volunt, IↃCCC. Inſula hæc aliis nulla re præſtans, fortitudine incolarum in navigationibus declarata, & colenda cum Romanis amicitia ad id fortunæ evecta eſt: ut quanquam in extremo terræ habitatæ jaceret, tamen omnium eſſet celeberrima: verùm de hac dicemus, cùm etiam de cæteris inſulis erit ſermo. Sequitur Meneſthei portus, & ad Aſtam maris affuſio & ebullitio: Æſtuaria hæc vocant, ubi civitates mari impletæ in ejus B affluxu, fluminum inſtar adverso cursu navigandi in mediam terram & urbes in ea ſitas præbent. Tum bipartita Bætis fluvii oſtia: Inſula, quæ in eorum eſt medio, oram maritimam continet C. vel ſecundùm alios etiam plurium ſtadiorum. Hiſce in locis oraculum Meneſthei eſt, & Capionis turris ſaxo impoſita, quod mari cingitur, opus mirabile, Phari inſtar,

1. *καὶ ὠνόμασαν Ἰουλίαν Ἰόζαν*) Iuliæ Iozæ mentionem adhuc, quod quidem meminerim, non reperi. Puto autem ut dixi eſſe quam Ptolemæus Tranſductam nominat. Plinius v.c.1. quidem eſt auctor Tingi mutato nomine appellatam fuiſſe *Traductam Iuliam*, ſed id ad hunc locum nihil facit. *Caſaub.*

1. *Καὶ ὠνόμασαν Ἰουλίαν Ἴοζαν τὴν πόλιν. Urbique nomen Juliæ Jozæ indiderunt.*) Mauri ſcilicet barbari, Phœnice vel Palæſtina oriundi; nam Romani Juliam Tranſductam nominabant, quod unum & idem eſſe, & *Tranſductam* eſſe interpretamentum τοῦ Ἴοζαν, ſeu Γίουσαν, docuit nos doctiſſimus Samuel Bochartus in ſuo reconditæ eruditionis pleno de Phœnicum coloniis tractatu. Chan. l. 34. p. 614. *Palm.*

2. *εἶτα Γάδειρα*) Latini *Gades* fere vocant, ſed Græci propius ad vocis originem accedentes dicunt τὰ Γάδειρα & τὴν Γάδειραν, ut Eratoſthenes teſte Stephano. Nam ea vox ut ex Plinio & Solino intelligere eſt, qui ſepem interpretantur, origine Hebraica eſt. Nam Hebræis גדר id ſignificat. Ineptum eſt nimis quod Græci Grammatici volunt nobis perſuadere, dictam Γαδειρὰν quaſi γᾶς δειράν. (Inepta ſunt etiam quæ de hac voce leguntur in Etymologico magno.) Melius Heſychius, Γάδειρα, τὰ περιφράγματα Φοίνικες. *Caſaub.*

3. *ἀνδρείᾳ δὲ τῶν ἐνοικούντων*) *Ἀνδρείαν* vocat, quam melius ἐμπειρίαν dixiſſet, ut docet Philoſophus Nicomacheorum libro III. ita autem ſcripſiſſe Strabonem etiam ex Euſtathio conſtat. Sed & lib. XVI. p. 757. etiam apertius ἀνδρίαν poſuit ἀντὶ τῆς ἐμπειρίας. Ibi enim de Tyro loquens, eſſe eam ait δυσδιάγωγον μὲν propter multitudinem τῶν βαφείων, πλουσίαν δὲ διὰ τὴν τοιαύτην ἀνδρίαν. *Idem.*

4. *καὶ φιλίας πρὸς Ρωμαίους*) Vetus lectio φιλίᾳ Rectè. Vide totam Ciceronis orationem pro Cornelio Balbo. Dio lib. XLI. teſtatur, Gaditanis omnibus datam à Cæſare civitatem, cum initio belli civilis in Hiſpaniam venit. *Idem.*

5. *ὁ Μενεσθέως καλούμενος λιμὴν*) Etiam Ptolemæus hujus meminit. Meneſtheus autem iſte Atheniensium fuit dux belli Trojani tempore. Legimus enim in Græcorum commentariis Meneſtheum de quo loquitur Homerus, Athenas ex Ilio reverſum, inde à Theſidis pulſum fuiſſe, & in Hiſpaniam veniſſe. *Idem.*

6. *ἀνάχυσις καὶ ἀνάβρασις.*) Ptolem. εἴσχυσιν appellat, ut & Philoſtratus libro V. Latini æſtuaria, C quæ vox Græca ἀνάβρασις rectè exprimitur. Plinius III.c.1. autem *æſtuaria Bætis* vocare videtur, quæ Strabo & Ptolem. κατὰ Ἄσταν Plinij verba ſunt. *Inter æſtuaria Bætis oppidum Nebriſſa, cognomine Veneria, & Colobona coloniæ, Aſta quæ Regia dicitur.* In tabulis Ptolemaicis magno errore Aſta tàm procul ab Æſtuariis collocatur, ut meritò dubitet aliquis, cur hanc ἀνάχυσιν appellent & Strabo & Ptol. τὴν κατὰ Ἄσταν. Nec dubito quin corrigi hac in parte debeant primum quidem numeri Ptolemaici, deinde eius tabulæ. Habeo ego antiquam ejus editionem, quæ latitudinem Aſtæ tribuit gr. 37. non ut vulgò 37. 20. quod probo: & ita puto corrigendum. Itaque in Græco notetur latitudo λζ tantum: non λζ γ'. Porrò æſtuaria hæc pluribus deſcribit infra eodem. *Idem.*

7. *αἱ ἐκβολαὶ τοῦ Βαίτιος διχῆ σχιζόμεναι*) Mirum eſt in tabulis Ptolemaicis nihil tale apparere. Sanè in veteris editionis, cujus modo memini, tabu- D lis non inelegantibus, duo iſta Bætis oſtia rectè exprimuntur: & vero cum memorat Ptolem. Βαίτιος τὸ ἀνατολικὸν στόμα indicat ſatis, aliud ſe agnoſcere δυτικὸν, ut in Rhodano & aliis fluviis. *Idem.*

8. *καὶ ὁ τοῦ Καπίωνος πύργος*) Libri quidam manu exarati habebant Ἀπίωνος. In Mela videtur vetus fuiſſe lectio libro III.c.1. *monumentum Capionis ſcopulo magis quàm inſulæ impoſitum*: nam ita video quoſdam, qui patrum memoria ſcripſerunt, locum illum legere: hodie tamen omnes Geryonis, de quo alio loco III. c. 6. idem Mela. *Idem.*

9. *ὥσπερ ὁ Φάρος*) Alexandrinus videlicet: verùm Æthicus in Hiſpaniæ deſcriptione altiſſimi cujuſdam fari meminit, ſed is alius eſt: quanquam illum θαυμασίως κατεσκευασμένον ait, ut Strabo. *Secundus angulus intendit ubi Brigantia civitas ſita eſt Gallicia, ac altiſſimum farum, & inter pauca memorandi operis, ad ſpeculam Britanniæ erigitur.* Idem.

1. καὶ

ſalutis navigantium gratia factum, nam & egeſtus à fluvio limus brevia ibi facit, & ante oſtia locus ſcopulos habet ſub aqua latentes: ut illuſtri aliquo ſigno habeat opus. Inde ſupra Bætim navigatur, & urbs ſuccedit Ebura, & Luciferi fanum, quod vocant Lucem dubiam: tum fretorum aliorum navigationes, ac deinde Anas fluvius; duobus ſe evolvens oſtiis, quorum ſingulæ ſunt navigationes. Ultimum deinde Sacrum promontorium, à Gadibus minùs CIↃ CIↃ ſtadiis diſſitum. Quidam à Sacro promontorio ad oſtium Anæ LX milliaria numerant, hinc ad oſtia Bætis C. porrò ad Gades LXX milliaria ¶ Ergo ſupra oram maritimam, quæ eſt intra Anam fluvium, ſita eſt Turditania, quam Bætis fluvius dividit. hanc verſus occaſum & ſeptentrionem determinat Anas fluvius. verſus ortum, 5 Carpetani & Oretani, verſus meridiem verò Baſtetani, qui inter Calpen & Gades anguſtum accolunt litus: ſed & externum mare uſque ad Anam: &, quos dixi, Baſtetani adjacent Turditaniæ, multique finitimi populi. Regionis ejus magnitudo non excedit neque in longum neque in latum duo millia ſtadiorum. Urbes ſunt ingenti numero: quippe ducentas ajunt. Notiſſimæ ſunt, quæ fluminibus, æſtuariis, aut mari appoſitæ ſunt, ob uſum rerum. Maximè autem gloria ac potentia crevit Corduba, Marcelli opus, & Gaditanorum urbs: hæc quidem ob navigationes, & quòd Romanis ſe ſociam præbuit: illa ob agri bonitatem ac amplitudinem, magnam quoque partem Bæti fluvio conferente: inhabitaruntque eam ab initio delecti Romanorum & indigenarum viri, primàmque eò iſtis in regionibus coloniam Romani deduxerunt.

A τῆς τῶν πλοϊζομένων σωτηρίας χάριν· ἥ τε γὰρ ἐκβαλλομένη χοῦς ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ, βραχέα ποιεῖ, καὶ χοιραδώδης ἐστὶν ὁ πρὸ αὐτοῦ τόπος· ὥστε δεῖ σημείου τινὸς ἐπιφανοῦς. Ἐντεῦθεν δ᾽ ὁ τοῦ Βαίτιος ἀνάπλους ἐστὶ, [1] καὶ πόλις Ἐβοῦρα, καὶ τὸ τῆς Φωσφόρου ἱερὸν, ἣν καλοῦσι Λουκεμδουβίαν· εἶθ᾽ οἱ τῶν ἀναχύσεων τῶν ἄλλων ἀνάπλοι· καὶ μετὰ ταῦτα ὁ Ἀνας ποταμὸς, δίστομος καὶ οὗτος, καὶ ὁ ἐξ αὐτῶν ἀνάπλους. Εἶθ᾽ ὕστατον τὸ ἱερὸν ἀκρωτήριον, διέχων τῶν Γαδείρων ἐλάττους ἢ δισχιλίους σταδίους· [2] τινὲς δ᾽ ἀπὸ μὲν τοῦ Ἱεροῦ ἀκρωτηρίου, ἐπὶ τὸ τοῦ Ἀνα στόμα ἑξήκοντα μίλια φασίν· ἐντεῦθεν δ᾽ ἐπὶ τὸ τοῦ Βαίτιος στόμα ἑκα-
B τόν· εἶτα εἰς Γάδειρα ἑβδομήκοντα. Τῆς δ᾽ p. 141.
οὖν ἐντὸς τοῦ Ἀνα παραλίας, ὑπερκεῖσθαι συμβαίνει τὴν Τουρδιτανίαν, 4 ἣν ὁ Βαῖτις διαρρεῖ ποταμός· ἀφορίζει δὲ αὐτὴν πρὸς μὲν τὴν ἑσπέραν καὶ ἄρκτον, ὁ Ἀνας ποταμός· πρὸς δὲ τὴν ἕω, Καρπητανῶν τέ τινες, καὶ Ὠρητανοί· πρὸς νότον δὲ Βαστιτανῶν οἱ μεταξὺ τῆς Κάλπης καὶ τῶν Γαδείρων στενὴν νεμόμενοι παραλίαν· καὶ ἡ ἑξῆς θάλαττα μέχρι Ἀνα· καὶ οἱ Βαστητανοὶ δὲ οὓς εἶπον, τῇ Τουρδιτανίᾳ πρόσκεινται· καὶ ἡ ἔξω τοῦ Ἀνα, καὶ οἱ πολλοὶ τῶν προσχώρων· μέγεθος δ᾽ οὐ πλεῖόν ἐστι τῆς χώρας ταύτης ἐπὶ
C μῆκος καὶ πλάτος, ἢ δισχίλιοι στάδιοι. Πόλεις δ᾽ ὑπερβάλλουσαι τὸ πλῆθος· 6 καὶ γὰρ διακοσίας φασί· γνωριμώταται δὲ αἱ ἐπὶ τοῖς ποταμοῖς ἱδρυμέναι καὶ ταῖς ἀναχύσεσι, καὶ τῇ θαλάττῃ διὰ τὰς χρείας· πλεῖστον δ᾽ ἥ τε Κόρδυβα ηὔξηται, 7 Μαρκέλλου κτίσμα, καὶ δόξῃ καὶ δυνάμει, καὶ ἡ τῶν Γαδιτανῶν πόλις· ἡ μὲν διὰ τὰς ναυτιλίας, καὶ διὰ τὸ προσθέσθαι Ῥωμαίοις κατὰ συμμαχίας· ἡ δὲ, χώρας ἀρετῇ, καὶ μεγέθει, προσλαμβανόντος καὶ τοῦ ποταμοῦ Βαίτιος μέγα μέρος· ᾤκησάν τε ἐξ ἀρχῆς Ῥωμαίων τε καὶ τῶν ἐπιχωρίων ἐπίλεκτοι ἄνδρες· καὶ δὴ καὶ πρώτην ἀποικίαν εἰς τούσδε τοὺς τόπους ἔστειλαν Ῥωμαῖοι.

1. *καὶ πόλις Ἐβοῦρα*) Apud Stephanum Ἔβορα: qui ait urbem eſſe ad Oceanum ſitam propè Gadira. Sed alia ſunt *Ebora*, alia *Ebura*. Apud Ptolemæum tria ita vocata oppida reperio, quorum nullum eſt ad Oceanum ut vult Stephanus, ſed omnia in mediterraneis. Primum eſt Turdulorum. Alterum Luſitanorum quod Ἔβουρα ſcribitur. Tertium Edetanorum in citeriore Hiſpania. *Caſaub.*

2. *τινὲς δ᾽ ἀπὸ μὲν*) Superior ſumma ſtadiorum bis mille, efficiebat Romana menſura M. p. CCL. hæc CCXXX. tantum colligit: ſtadia autem quadraginta ſupra mille & octingenta. *Idem.*

3. *Milliaria*) *Μίλια.* nimirum quorum quodvis 8 ſtadia continet. Sic fient milliaria 230. quæ ſtadia conficiunt 1840. ut hæc ſupputatio plane à priore non diſcrepare videatur. *Xylan.*

4. *Ἣν ὁ Βαῖτις διαιρεῖ ποταμός*) Lego, *διαῤῥεῖ*. Paullò antè *αὐτὴ δ᾽ ἐστὶν ἣν ὁ Βαῖτις διαῤῥεῖ ποταμός*.
D Idem error multis locis commiſſus. *Caſaub.*

5. *Carpetani, & Oretani.*) Sic ex re ipſa & ſuperioribus emendavi. Βαστητανοὶ autem hîc dicuntur, qui ſuprà Βαστιτανοί. loquitur de Baſtulis. vide annotata in Stephanum. *Xyland.*

6. *καὶ γὰρ διακοσίας φασί*) Mirum ſanè ut ait: Plinius in tota Bætica, cujus pars tantum eſt ἡ ἐντὸς τοῦ Ἀνα, oppida omnia eſſe numero CLXXV. ſcribit. Sed Strabo & hîc & alibi Græcos auctores ſequitur. *Caſaub.*

7. *Μαρκέλλου κτίσμα*) Dubium an hic ſit M. Claudius Marcellus, qui Cos. anno ab u. c. DCI. ſortitus eſt citeriorem Hiſpaniam & ibi rem feliciter geſſit, ut & Appianus & Epitomæ narrant: *κτίσμα* autem Marcelli cum vocat Cordubam, non mœnia ipſa reſpicit, quæ opinor etiam antè eum erant, ſed coloniam eò miſſam à Romanis ut ipſe explicat. *Idem.*

1. ἡ μὲν

Μετὰ δὲ ταύτην καὶ τὴν τῶν Γαδιτανῶν, [1] ἡ μὲν A Ἱσπαλις ἐπιφανής,[2] καὶ αὕτη ἄποικος Ῥωμαίων· νυνὶ δὲ τὸ μὲν ἐμπόριον συμμένει, τῇ τιμῇ δὲ, καὶ τῷ ἐποικῆσαι νεωστὶ τοὺς Καίσαρος στρατιώτας, [3] ἡ Βαῖτις ὑπερέχει, καίπερ οὐ συνοικουμένη λαμπρῶς. Μετὰ δὲ ταύτας [4] Ἰτάλικα καὶ Ἴλιπα ἐπὶ τῷ Βαίτι· [5] Ἀστήνας δ᾽ ἀπωτέρω, καὶ Κάρμων, [6] καὶ Ὀβούλκων· [7] ἔστι δὲ ἐν αἷς οἱ Πομπηΐου παῖδες κατεπολεμήθησαν, [8] Μοῦνδα, καὶ Ἀπέτουα, καὶ Οὔρσων, καὶ Τοῦκις, [9] καὶ Ἰουλία, [10] καὶ Αἴγουα· ἅπασαι δ᾽ αὗται Κορδύβης οὐκ ἄπωθεν· [11] τρόπον δέ τινα μητρόπολις κατέστη τοῦ τόπου τούτου Μοῦνδα· [12] διέχει δὲ Καρτηΐας ἡ Μοῦνδα,

A Poſt has Hiſpalis claret, ipſa quoque Romanorum colonia, ac nunc quidem emporium ibi durat: honore autem & recenti militum Cæſaris eò miſſorum inhabitatione Bætis præcellit, quamvis non ſplendidè condita. Secundùm has Italica & Ilipa ſupra Bætim ſitæ: Aſtenas ab eo remotior, & Carmon, & [6] Obulco. Sunt & in quibus Pompeji filii debellati ſunt [7]. Munda, Apetua, Urſo, Tucis, Iulia, Ægua. Omnes hæ non procul à Corduba diſtant. Munda quodammodo harum metropolis eſt, diſtans à Carteja

1. ἡ μὲν Ἰσπαλις ἐπιφανής) Silius Italicus, III. ℣. 391.

Et celebre Oceano, atque alternis æſtibus Hiſpal. Caſ.

2. καὶ αὕτη ἄποικος Ῥωμαίων) Plinius III.c.I. oppida recenſens conventus Hiſpalenſis, *Et à leva Hiſpalis cognomine Romulenſis.* Idem,

3. ἡ Βαῖτις ἐπερέχει) Mendoſam eſſe lectionem hanc, non eo tantum moveor ut credam, quia nuſquam video fieri mentionem urbis, quæ ſic appelletur; ſed etiam quia Stephanus, Βαῖτιν fluvium eſſe Iberiæ annotans, non videtur fuiſſe taciturus eſſe & urbis nomen, ſi ita in Strabone legiſſet. Nam hac ille in parte diligenter ſatis eſt verſatus. Videtur legendum Βαίκυλα de qua idem Stephanus, Βαίκυλα πόλις Ἰβηρίας πρὸς ταῖς Ἡρακλείαις στήλαις, quæ videtur eſſe ea quam *Obuculam* Hirtius B. Alex. c. 57. Ptolemæus Οβούκολα, Appianus Ὀβόλκολαν appellant, & vicinam faciunt Hiſpali & Cordubæ. Eſt & Βαικούλα Authetanorum apud Ptolemæum, ſed in citeriore Hiſpania. *Idem.*

4. Ἰτάλικα καὶ Ἴλιπα ἐπὶ τῷ Βαίτι) Fortaſſe, Ἰταλίκα ἡ καὶ Ἰλίπα. Plinius. III.c.I. *Ilipa cognomine Italica.* De Italica ſcribit Appianus in Hiſpanica hiſtoria conditam fuiſſe eam à Cornelio Scipione. In Antonini quoque itinerario ubi deſcribitur iter ab oſtio fluminis Anæ Emeritam uſque nominantur ut hoc loco conjunctim, Ilipa, Tucci, & Italica. Sed aliorum eſſe videntur oppidorum nomina: aut errat Strabo vehementer cum ad Bætim eſſe ſitas Italicam & Ilipam ait: quod non eſt putandum. Nam ſub finem huius libri docet iterum è Poſidonio qui fuerat locorum αὐτόπτης, Ilipam eſſe ἐπὶ τῷ Βαίτι, diſtantem à mari ſtadia fere DCC. In Ptolemæo nihil reperio quod hic conveniat. *Idem.*

5. Ἀστήνας δ᾽ ἀπωτέρω, καὶ Κάρμων.) Scripti libri, & Epitome Ἀστίνα. Legendum Ἀστίγα δ᾽ ἀπωτέρω. Nec dubium, eſſe quam alij vocant Ἀστιγὶ Aſtigi. Nam ita interdum ſolet Strabo harum Barbararum vocum rectum efferre. Sic ἡ Τίγα libro XVII, quam omnes Τιγγί Tingi appellant. Et tamen libro III. dixit τῆς Τιγγοῖ. Plutarchus verò quartum caſum ita extulit in Sertorio, καὶ τὴν Τιγέννην εἰς ἣν ἔφυγεν, &c. Ptolemæus recenſens urbes mediterraneas Turditanorum, Ἄσυλα, Ἀστυγὶς, Χαρμονία. Sed apud Antoninum *Aſtigi* & *Garmon* ut vicinæ urbes conjunguntur. *Idem.*

6. *Obulco.*) Ὀβούλκων. non ὁ Βούλκ. Patet & ex epitoma ſcripta, & impreſſa, & Plin. III. I. & Ptolemæo eſt Ὄβουλκον, infrà fol. 152. τὴν ὀβούλκωνα leges. Ego hîc perſequi omnia non poſſum, cum pleraque in Stephano annotarim, apud quem eſt Ὀβόλκων. Scriptus codex χρηστομαθειῶν pro Αἴτουα habet Ἀτέτουα, pro τοῦκις, τούκκης; pro Ἀστήνας, Ἄστινα, fortaſſis Plinio Aſtigi. Quod autem pro ἐξ χιλίους ſcripſi χιλίους, ἐξ expuncto, duæ ſunt cauſæ, una quod ἐξακισχίλιον fuerat legendum. Non enim ita, ut nos habuimus, Græci loquuntur. Al-

B tera, quod cùm totius Hiſpaniæ longitudo non excedat ſex millia ſtadiorum, quî potuit eundem eſſe inter Mundam et Carteiam, eiuſdem regionis urbes, diſtantiæ? Neque hîc opus eſt longa ratiocinatione. Auctor libri de bello Cæſaris Hiſpanienſi c. 32. tradit Cordubam (cui vicinam Mundam facit Strabo) à Carteia abeſſe millibus paſſuum CLXX. ea faciunt ſtadia 1360. quæ ſumma ad noſtram optimè quadrat, & pro ἐξ fortaſſe legendum ſit ὡς, aut εἰς, aut aliquid tale, quod non præciſam ſummam, ſed circiter poni moneat. *Xyland.*

6. καὶ Ὀβούλκων) Sic rectè Epitome, & libri ſcripti. Stephano eſt Ὀβόλκων Plinius III.c.I. *Et* XIV, M. *paſſuum remotum in mediterraneo Obulco, quod Pontificenſe appellatur.* Caſaub.

7. ἐστὶ δ᾽ ἐν αἷς) Scribe, ἔτι δ᾽ ἐν αἷς. *Idem.*

8. Μοῦνδα καὶ Ἀπέτουα καὶ Οὔρσων καὶ Τοῦκις.) Sic Plinius III.c.I. *Hujus conventus ſunt reliquæ coloniæ immunes, Tucci quæ cognominatur Auguſta gemella, Ituci, quæ Virtus Iulia, Attubi, quæ Claritas*

C *Iulia, Urſo, quæ Genua Urbanorum, inter quæ fuit Munda cum Pompeji filio capta.* Pro Ἀπέτουα non in Epitome tantum, ſed etiam in ſcriptis libris erat Ἀτέτουα & ita vetus interpres: nec dubito, quin aut hæc aut quæ mox ſequitur, Αἴγουα ſit quam Hirtius B. Hiſp.c.8. & 22. appellat *Ateguam.* Græci Ἀτεγούαν vocant: quamque obſeſſam tandem Cæſar expugnavit. Οὔρσων Appiano, Ὄρσων Hirtio B. Hiſp. c. 41. eſt *Urſao.* Τοῦκκις etiam ſcribendum. *Idem.*

9. καὶ Ἰουλία) Eſt & apud Ptolemæum Ἰουλία quædam in hoc tractu. Plurimas ibidem fuiſſe Julias, ſed quæ aliquo cognomine diſtinguerentur è Plinio ſatis notum eſt. *Idem.*

10. καὶ Αἴγουα) Videtur eſſe *Eſcua* Ptolemæi. Plinio III.c.5. Hegua. *Idem.*

11. τρόπον δέ τινα μητρόπολις) Ait τρόπον τινα quia pares fere dignitate fuiſſe videntur illo tempore in ea parte Hiſpaniæ Munda & Corduba; & Ptolemæus hanc potius μητρόπολιν vocat. Hirtius de Cor-

D duba B. Hiſp. c.3. *quod ejus provinciæ caput eſſe exiſtimabatur.* Obiter lectorem monebo videri apud Ptolemæum pro Δητούνδα vel Βητούνδα, legendum Munda. Nam qui putant Arundam Ptolemæi Mundam eſſe aliorum Geographorum, eos ego longè falli exiſtimo: nec erit obſcurum quiſquis rem attentius conſiderarit, ut omittam Arundam agnoſci à Plinio III. c. I. diverſam à Munda. *Idem.*

12. Διέχει δὲ Καρτηΐας ἡ Μοῦνδα σταδίους χιλίους καὶ τετρακοσίους. *Munda autem diſtat ſtadia circiter* CIↃ CCCC.) Erratum eſt in numero. Nam hodiernus Mundæ ſitus parum diſtans à Malaga verſus Occidentem non patitur τὸ χιλίους verum eſſe. Notat hoc loco Caſaubonus in quibuſdam exemplaribus legi ἐξακισχιλίους: quod, ut reor, deformatum fuit è vero numero ἑξήκοντα, ut ſcriptum fuerit, ἑξήκοντα καὶ τετρακοσίους, qui numerus ſatis quadraret cum hodierno ſitu *Palmer.*

dia circiter CIↃ CCCC. Huc fugit Cn. Pompejus prælio victus, indeque navi avectus cùm in montana quædam mari imminentia egreſſus eſſet, occiſus eſt. Sextus autem frater ejus Corduba elapſus, non diu inde in Hiſpania bellum ſuſtinens, Siciliam ad defectionem concitavit: indeque in Aſiam profugiens, captus ab Antonii militibus apud Miletum vitam amiſit. In Celticis notiſſima urbs eſt Coniſtorſis. Ad æſtuaria autem 6 Aſta, in quam Turditani conveniunt, ſitam ſupra navale inſulæ ſtadiis ſummum C. non multo pluribus. Accolitur à plurimis Bætis, navigaturque ſurſum ad ſtadia CIↃ à mari uſque & ad Cordubam, & paulo ſuperiora loca: ædificata ſunt diligentiſſimè tum quæ in ripa ſita ſunt, tum parvæ in flumine inſulæ: acceditque ſpectandi amœnitas, locis iſtis lucorum & alia ſtirpium plantatione excultis. Hiſpalin uſque ſurſum navigatur grandibus onerariis ad ID ferè ſtadia: ad ſuperiores autem urbes, Ilipam uſque minoribus: inde ad Cordubam uſque ſcaphis fluvialibus, compactis noſtra ætate, olim autem etiam lintribus. Superiores autem partes, quæ ſunt 8 ad Claſtonem, navigari non poſſunt. Sed dorſa quædam montium à ſe ubique æqualiter diſtantia, & Boream verſus modò magis modò minùs cohærentia juxta fluvium protenduntur, plena metallorum. Plurimum argenti eſt in locis circa Ilipam & Siſaponem, tam veterem

A 1 σταδίους χιλίους καὶ τετρακοσίους· 2 εἰς ἣν ἔφυγεν ἡττηθεὶς ὁ Γναῖος, εἶτ' ἐκπλεύσας ἔνθεν, καὶ ἐκβὰς 3 εἴς τινα ὑπερκειμένην θαλάττης ὀρεινὴν, διεφθάρη. Ὁ δ' ἀδελφὸς αὐτοῦ Σέξτος ἐκ Κορδύβης σωθεὶς, καὶ μικρὸν ἐν τοῖς Ἴβηρσι πολεμήσας χρόνον, ὕστερον Σικελίαν ἀπέστησεν. εἶτ' ἐκπεσὼν ἐνθένδε εἰς τὴν Ἀσίαν 4 ἁλοὺς ὑπὸ τῶν Ἀντωνίου στρατηγῶν, ἐν Μιλήτῳ κατέστρεψε τὸν βίον. Ἐν δὲ τοῖς Κελτικοῖς 5 Κονίστοργις ἐστὶ γνωριμωτάτη· ἐπὶ δὲ ταῖς ἀναχύσεσιν ἡ Ἄστα, εἰς ἣν οἱ Τουρδιτανοὶ συνίασι, μάλιστα ὑπερκειμένην τοῦ ἐπινείου τῆς νήσου, σταδίους οὐ πολὺ πλείους τῶν ἑκατόν. Παροικεῖται δ' ὑπὸ πλείστων ὁ Βαῖτις, καὶ ἀναπλεῖται σχεδόν τι ἐπὶ χιλίους

B καὶ διακοσίους σταδίους, ἐκ θαλάττης μέχρι Κορδύβης, καὶ τῶν μικρὸν ἐπάνω τόπων. Καὶ δὴ καὶ ἐξείργασται περιττῶς, ἥ τε παραποταμία καὶ τὰ ἐν τῷ ποταμῷ νησίδια· πρόσεστι δὲ καὶ τὸ τῆς ὄψεως τερπνὸν, ἄλσεσι καὶ ταῖς ἄλλαις φυτουργίαις ἐκπεπονημένων τῶν χωρίων. Μέχρι μὲν οὖν Ἱσπάλιος ὁλκάσιν ἀξιολόγοις, ὁ ἀνάπλους ἐστὶν, ἐπὶ σταδίους οὐ πολὺ λείποντας τῶν πεντακοσίων· ἐπὶ δὲ τὰς ἄνω πόλεις μέχρι Ἰλίπας, ταῖς ἐλάττοσι· μέχρι δὲ Κορδύβης τοῖς ποταμίοις σκάφεσι, πηκτοῖς μὲν τανῦν, 7 τὸ παλαιὸν δὲ καὶ μονοξύλοις· τὸ δ' ἄνω τὸ ἐπὶ 8 Κλαστῶν οὐκ ἔστι πλώϊμον. παράλληλοι δέ τινες ῥάχεις ὀρῶν παρατείνουσι τῷ

C ποταμῷ, μᾶλλον τε καὶ ἧττον 9 συνάπτουσαι πρὸς βορρᾶν, μετάλλων πλήρεις· πλεῖστος δ' ἐστὶν ἄργυρος 10 ἐν τοῖς κατὰ Ἰλίπαν τόποις 11 καὶ τοῖς κατὰ Σισάπωνα, τόν τε παλαιὸν λεγόμενον

1. σταδίους χιλίους καὶ τετρακοσίους) Rectè Xylander vocem ἓξ expunxit, quæ in pleriſque veteribus libris non reperitur: in nonnullis tamen eſt ἑξακισχιλίους, ſed falsò. *Caſaub.*

2. εἰς ἣν ἔφυγεν ἡττηθεὶς ὁ Γναῖος) Victus Gnæus eo prælio, quod deſcribitur ab Hirtio capite quarto de bello Hiſpanienſi, ex hac fuga oppidum Mundam ſibi conſtituit præſidium. Vide Plutarchum in Cæſare, Epitomas & Appianum libro ſecundo Ἐμφυλ. *Idem.*

3. εἴς τινα ὑπερκειμένην θαλάττης ὀρεινὴν) Hirtius, *Pompejus cum paucis profugit & locum quendam munitum natura occupat.* Vide locum. *Idem.*

4. ἁλοὺς ὑπὸ τῶν Ἀντωνίου στρατιωτῶν) Vetus lectio στρατηγῶν, itémque Epitomes & prioris interpretis. Rectè. Nam Sextus Pompejus à M. Titio & Furnio Antonii legatis, eſt captus & interfectus: auctor Dio libro quadrageſimo nono, & Appianus libro v. ἐμφυλίων. *Idem.*

5. Κονίστοργις ἐστὶ γνωριμωτάτη) De hac urbe quamvis γνωριμωτάτῃ quæramus amplius. Nam mihi quidem ejus nomen apud alios incompertum: præterquam apud Appianum qui in Ἰβηρικῇ ejus meminit & Κουνίστοργιν appellat, urbem non Celticorum ut Strabo, ſed Cuneorum. *Idem.*

6. *Aſta.*) Ἄστα repoſui, pro μάστα. Sic enim & ſupra, & paulò poſt. & Ptolemæus Aſtam in Turditanis agnoſcit. & Plinio Aſta regia nominatur in urbibus inter Bætis æſtuaria ſitis. *Xyland.*

7. Τὸ παλαιὸν δὲ καὶ μονοξύλοις) Naves μονοξύλοις vocant Græci, quas Livius ex ſingulis arboribus cavari ait. Latini *lintres.* *Caſaub.*

8. *Ad Claſta.*) Ἐπὶ κλαστῶν, non γ' Aldus. Suſpectum. Nam infrà 152. eſt κλαστῶνος mentio. Paulo pòſt. *Xyland.*

9. τὸ δ' ἄνω τὸ ἐπὶ Κλαστῶνα) Variè ſcribitur hæc vox. Nam paullò pòſt Καστῶνα ſæpius legemus. Ego verò utramque lectionem puto eſſe mendoſam. Eſſe enim quam Latini *Caſtulonem*, Polybius & Stephanus Κασταλῶνα, infra certa ratione demonſtramus. Itaque apud Strabonem quoque Κασταλῶνα ſemper legendum: niſi quis malit Καστλῶνα ut apud Plut. in Sertorio. Nam vocalem ante λ ſæpe elidunt Græci, ut in Τοῦσκλον & Ἄσκλον. Apud Plinium III. c. I. ubi vulgò ita legitur, *Inde primum navigabili Bæti Oppida Carbulo.* cogitabit harum rerum peritus lector, num ſit potius legendum *Caſtulo*: quam in περιηγήσει ejus tractus fuiſſe ab eo prætermiſſam non ſit mihi verſimile. Præterea ſciendum eſt, in antiquis tabulis Ptolemaicis, quas habeo, eum omnino ſitum habere Caſtulonem, quem dat Strabo hîc: nempe ut ſupra Cordubam ad Bætim non Anam propius caput ſita ſit. Quare apud Ptolemæum exiſtimo numerum, qui latitudinem notat eſſe corruptum, & pro λθ reponendum λη cum aliquot fortaſſe an ſcrupulis. *Caſaub.*

D

10. συνάπτουσαι πρὸς βορρᾶν) Vetus lectio, συνάπτουσαι αὐτῷ. *Idem.*

11. ἐν τοῖς τόποις κατὰ Ἰλίπαν) Manu exarati, ἐν τοῖς κατὰ Ἰλίπαν τόποις. *Idem.*

12. καὶ τοῖς κατὰ Σισάπωνα) Plinio III. c. I. Siſapo. Ptolemæo Σισαπώνη, quam formam in pleriſque id genus nominibus uſurpat. *Idem.*

A καὶ τὸν νέον· κατὰ δὲ τὰς Κωτίνας λεγομένας χαλκός τε ἅμα γεννᾶται καὶ χρυσός. ἐν ἀριστερᾷ μὲν οὖν ἐστι τοῖς ἀναπλέουσι τὰ ὄρη ταῦτα, ἐν δεξιᾷ δὲ πεδίον μέγα, καὶ ὑψηλὸν, καὶ εὔκαρπον, καὶ μεγαλόδενδρον, καὶ εὔβοτον· 2 ἔχει δὲ ἠϊόνας ὁ ἀνάπλους· 3 οὔτε δὲ τηλικούτοις σκάφεσιν, οὔτ' ἐπὶ τοσοῦτον· 4 ὑπέρκειται δὲ καὶ τὰ μεταλλείας ἔχοντα ὄρη· καθήκει δὲ ταῦτα πρὸς τὸν Τάγον. 5 Τὰ μὲν οὖν τὰς μεταλλείας ἔχοντα χωρία, ἀνάγκη τραχέα τε εἶναι καὶ παράλυπρα, οἷά περ καὶ τὰ τῇ Καρπητανίᾳ συνάπτοντα, καὶ ἔτι μᾶλλον τοῖς Κελτίβηρσι. Τοιαύτη δὲ καὶ ἡ Βαιτουρία ξηρὰ ἔχουσα πεδία 6 τὰ παρήκοντα τῷ Ανᾳ· αὐτὴ δ' ἡ Τουρδιτανία θαυμαστῶς B εὐτυχεῖ· παμφόρου δ' οὔσης αὐτῆς, ὡσαύτως δὲ καὶ πολυφόρου, διπλασιάζεται τὰ εὐτυχήματα ταῦτα τῷ ἐκκομισμῷ· τὸ γὰρ περιττεῦον τῶν καρπῶν ἀπεμπολεῖται ῥᾳδίως τῷ πλήθει τῶν ναυκληριῶν. Ποιοῦσι δὲ τοῦτο οἵ τε ποταμοὶ καὶ αἱ ἀναχύσεις, ὡς εἶπον, ἐμφερεῖς τοῖς ποταμοῖς οὖσαι, καὶ ἀναπλεόμεναι παραπλησίως ἐκ θαλάττης, οὐ μικροῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ μεγάλοις σκάφεσιν εἰς τὰς ἐν τῇ μεσογείᾳ πόλεις. Ἅπασα γάρ ἐστι πεδιὰς ὑπὲρ τῆς παραλίας ἐπὶ πολὺ τῆς μεταξὺ τοῦ τε Ἱεροῦ ἀκρωτηρίου καὶ τῶν στηλῶν· ἐνταῦθα δὲ πολλαχοῦ κοιλάδες εἰς τὴν μεσόγαιαν ἐκ τῆς θαλάττης C ἀνέχουσι, φάραγξι μετρίαις, ἢ καὶ ῥείθροις ἐοικυῖαι ποταμίοις ἐκτεταμένοις ἐπὶ πολλοὺς σταδίους· ταύτας δὲ πληροῦσιν αἱ τῆς θαλάττης ἐπιβάσεις, κατὰ τὰς πλημμυρίδας, ὥστ' ἀναπλεῖσθαι μηδὲν ἧττον ἢ τοὺς ποταμοὺς, ἀλλὰ καὶ βέλτιον· τοῖς γὰρ κατάπλοις ἔοικε
p. 143. τοῖς ποταμίοις, ἀντικόπτοντος μὲν οὐδενὸς, ἐπουρίζοντος δὲ τοῦ πελάγους, καθάπερ τοῦ ποταμίου ῥεύματος διὰ τὴν πλημμυρίδα. Αἱ δ' ἐπιβάσεις μείζους εἰσὶν ἐνταῦθα ἢ ἐν τοῖς ἄλλοις τόποις,

A quàm novum, Apud Cotinas, quas vocant, æs aurumque naſcitur. Ii montes ſurſum navigantibus ad ſiniſtram ſunt. ad dextram autem planicies magna, excelſa, fertilis, magnis conſita arboribus, & paſcuis apta. 1 Habet etiam ripas adverſa hæc navigatio, ſed neque tam magnis navibus, neque ad tantum ſpacium. Superjacent autem montes quoque ſecturas habentes metallicas, qui ad Tagum pertingunt. Loca in quibus metalla ſint, neceſſe eſt ſupera eſſe & ſterilia ferè, qualia ſunt Carpetaniæ contigua, magiſque etiam ea, quæ Celtiberiam tangunt. Talis ergo eſt etiam Bæturia, ſiccos habens campos juxta Anam B porrectos. Ipſa autem Turdetania mirum in modum opulenta: & cùm omnis generis rerum ſit feracíſſima, commoda hæc ejus exportatione rerum duplicantur: nam ob multitudinem mercatorum navigantium facilè quod abundat fructuum divenditur: navigationibus autem non flumina modò inſerviunt, ſed & æſtus effuſiones amnium ſimiles, per quas eodem modo navigatur à mari non exiguis tantùm, ſed magnis quoque lembis ad urbes mediterraneas. Nam ſupra maritimum oram omnis regio campeſtris eſt, major pars eorum, quæ inter Sacrum promontorium & C Columnas eſt. Ibi multis in locis cavitates à mari in terram protenduntur mediocribus convallibus, aut etiam fluviorum alveis ſimiles, in multa porrectis ſtadia: eas incrementa maris implent æſtu appellente, ut non minùs quàm per amnes poſſit per eas navigari: atque adeò meliùs: ſecundis enim amnium navigationibus ſimiles ſunt, nulla re impediente, & mari ob affluxum æſtus leviter impellente ſicut fit in defluxu fluviorum, Porrò maris incrementa hîc quàm alibi ſunt majora, quia ex magna latitudine in

1. *Habet etiam ripas.*) Locus mutilus ex epitoma videtur, loqui eum de æſtuariis effuſarum aquarum navigatione. Aut potiùs permulta interciderunt ad deſcriptionem regionis inter Bætin & Anam pertinentia, quæ eſt Bæturia. quod Tagi mentio & ſequentia docent. *Xyland.*

2. ἔχει δὲ ἠϊόνας ὁ ἀνάπλους) Torſit me diu hic locus: nec mihi facilè quis perſuaſerit rectè eum ſe habere. Nam de Bæti flumine accipi iſta nequeunt: idque vel cæcus videat, præſertim propter mentionem Tagi paullò poſt. Quare de Ana omnino locus videtur accipiendus. Sed quid eſt τὸν ἀνάπλουν ἔχειν ἠϊόνας; An reſpicit ad ῥυμουλκίαν, quam ad rem optandæ ſunt omnino commodæ ripæ fluviis: alioquin labor improbiſſimus erit ſubeundus: ſæpeque ab una ripa ad alteram ſeſe conferunt ii, qui naves remulco trahunt niſi commoda ſit illa ripa quam primum inſiſtere cœperunt. Hoc ſi eſt, legendum fuerit, ἔχει δὲ καὶ ἠϊόνας ὁ τοῦ Ανα ἀνάπλους, aut D ſimplicius ἔχει δὲ καὶ ὁ Ανας ἀνάπλους. *Caſaub.*

3. οὔτε δὲ τηλικούτοις) quantis ſcilicet ὁ Βαῖτις. Nam Bætis fluvius eſt Ana major. Ideo ab Arabibus Guadalquivir appellatus eſt, quaſi flumen magnum. *Idem.*

4. ὑπέρκειται δὲ καὶ) hoc eſt, Quemadmodum diximus ὑπερκεῖσθαι Bæti flumini montes ubi ſunt variorum ſecturæ metallorum: ita etiam ſupra Anam porriguntur iidem montes, qui etiam ad Tagum uſque pertinent. *Idem.*

5. τὰ μὲν οὖν τὰς μεταλλείας ἔχοντα χωρία) Plinius libro XXXIII. hanc ἀπόφασιν eleganter invertit. *Cæterum*, inquit, *montes Hiſpaniæ aridi ſteriléſque, & in quibus nihil aliud gignatur huic bono coguntur fertiles eſſe.* Idem.

6. τὰ παρήκοντα τῷ Ανα) Plinius de Bæturia III. c. I. *Quæ autem regio à Bæti ad fluvium Anam tendit, extra prædicta Bæturia appellatur.* Idem.

1. Πολ-

arctum meatum mare coactum, quem ad Hiſpaniam Mauritania facit, repercutitur, & facilè defertur ad terræ partes concedentes. Porrò harum cavitatum quædam evacuantur cùm mare reſorbetur, nonnullas aqua nunquam prorſus deſerit, nonnullæ etiam inſulas in ſe continent. Tales ergo ſunt maris effuſiones inter Sacrum promontorium & columnas, vehementius habentes, quàm alibi fiat, incrementum. Atque hoc maximum adfert navigantium uſibus commodum: nam plures ac majores facit effuſiones, ſæpe ad VIII. uſque ſtadia navigabiles, ut quodammodo totam faciant navigabilem, & exportandis importandiſque mercibus aptam. Habent autem etiam aliquid moleſtum. Navigationes enim in amnibus, quæ ob vehementiam exundationis validius fluxui amnium obnituntur, haud leve periculum ſurſum deorſùmve navigantibus objiciunt. Et defluxus maris in effuſionibus iſtis ſunt damnoſi: nam eadem, qua affluxus, ratione incitantur, atque ob celeritatem non rarò in ſicco deſtituunt naves ac pecus, quod ante affluxum in inſulas ad amnem ſitas tranſiverat: id aliquando illuvie obruitur, aliquando deſtituitur, vique tranſire fruſtra conatum interit: ajuntque boves obſervato eo caſu, receſſum maris operiri, atque tum in continentem abire. Ergo homines locorum natura cognita, cùm viderent effuſiones iſtas miniſterium fluviorum implere poſſe, urbes in iis locis condiderunt & domicilia, ſicut ad fluvios, quarum ſunt Aſta, Nebriſſa, Onoba, Sonoba, Mænoba, aliæque plures. Adjuvant & foſſæ quibusdam in locis actæ, quia multis de locis hinc inde merces trahuntur, & inter incolas,

A ὅτι εἰς πόρον συνωθουμένη στενὸν ἡ θάλαττα ἐκ μεγάλου πελάγους, ὃν ἡ Μαυρουσία ποιεῖ πρὸς τὴν Ἰβηρίαν, ἀνακοπὰς λαμβάνει, καὶ φέρεται πρὸς τὰ εἴκοντα μέρη τῆς γῆς εὐπετῶς. Ἔνιαι μὲν οὖν τῶν τοιούτων κοιλάδων κενοῦνται κατὰ τὰς ἀμπώτεις· τινὰς δ' οὐ παντάπασιν ἐπιλείπει τὸ ὕδωρ, ἔνιαι δὲ καὶ νήσους ἀπολαμβάνουσιν ἐν ἑαυταῖς. Τοιαῦται μὲν οὖν εἰσὶν αἱ ἀναχύσεις, αἱ μεταξὺ τοῦ τε Ἱεροῦ ἀκρωτηρίου καὶ τῶν στηλῶν, ἐπίδοσιν ἔχουσαι σφοδροτέραν παρὰ τὰς ἐν τοῖς ἄλλοις τόποις. Ἡ τοιαύτη δ' ἐπίδοσις ἔχει μέν τι καὶ πλεονέκτημα πρὸς τὰς χρείας τῶν πλοϊζομένων· πλείους γὰρ καὶ μείζους ποιεῖ τὰς ἀναχύσεις [1] πολλάκις καὶ ἐπὶ ὀκτὼ σταδίους ἀναπλεομένας,
B ὥστε τρόπον τινὰ πᾶσαν πλωτὴν παρέχεται τὴν γῆν, καὶ εὐπετῆ πρός τε τὰς ἐξαγωγὰς τῶν φορτίων καὶ τὰς εἰσαγωγάς. Ἔχει δέ τι καὶ ὀχληρόν· αἱ γὰρ ἐν τοῖς ποταμοῖς ναυτιλίαι, αἱ διὰ τὴν σφοδρότητα τῆς πλημμυρίδος, ἰσχυρότερον τῇ φύσει τῶν ποταμῶν ἀντιπνέουσαι κίνδυνον οὐ μικρὸν [2] τοῖς ναυτιλίοις ἐπιφέρουσι, κατακομιζομένοις τε ὁμοίως καὶ ἀνακομιζομένοις· αἱ δὲ ἀμπώτεις ἐν ταῖς ἀναχύσεσιν εἰσὶ βλαβεραί· ταῖς γὰρ πλημμυρίσιν ἀνάλογον καὶ αὗται παροξύνονται, διά τε τὸ τάχος, καὶ ἐπὶ ξηρᾶς πολλάκις ἐγκατέλιπον τὴν ναῦν, τά τε βοσκήματα εἰς τὰς νήσους διαβαίνοντα, τὰς πρὸς τῷ ποταμῷ, πρὸ τῶν ἀναχύσεων·
C ποτὲ μὲν οὖν καὶ ἐπεκλύσθη, ποτὲ δὲ καὶ ἀπελείφθη· βιαζόμενα δ' ἐπανελθεῖν οὐκ ἴσχυσεν, ἀλλὰ διεφθάρη· τὰς δὲ βοῦς φασὶ καὶ τετηρηκυίας τὸ συμβαῖνον, περιμένειν τὴν ἀναχώρησιν τῆς θαλάττης, καὶ τότε ἀπαίρειν εἰς τὴν ἤπειρον. Καταμαθόντες δ' οὖν τὴν φύσιν τῶν τόπων οἱ ἄνθρωποι, καὶ τὰς ἀναχύσεις ὁμοίως ὑπουργεῖν τοῖς ποταμοῖς δυναμένας, πόλεις ἔκτισαν ἐπ' αὐτῶν, καὶ ἄλλας κατοικίας, καθάπερ ἐπὶ τῶν ποταμῶν· τούτων δ' ἐστὶν ἥ τε Ἄστα καὶ [3] Νέβρισσα, [4] καὶ Ὄνοβα, καὶ Σόνοβα, καὶ Μαίνοβα, καὶ ἄλλαι πλείους. [5] Προσλαμβάνουσι δὲ καὶ διώρυγες ἔσθ' ὅπου γεγονυῖαι, τοῦ πολλαχόθεν εἶναι, καὶ πολλαχόσε τὴν κομιδὴν πρὸς ἀλλήλους,

1. Πολλάκις καὶ ἐπὶ ὄκτω σταδίους ἀναπλεομένας) D Egregiam verò laudem, quum in locis ad Oceanum ſitis quamplurimis æſtuaria hujuſmodi reperiantur, quæ non VIII. ſed ad D & plura ſtadia poſſint ἀναπλεῖσθαι. Sed dejerare auſim non ita fuiſſe à Strabone ſcriptum. Neque verò alio teſte hanc meam ſententiam tueri quam Strabone volo, qui infra de his ipſis æſtuariis ſic ſcribit, ἐνταῦθα δ' αἱ ἀναχύσεις ἐπὶ πλείους ἢ τετρακοσίους σταδίους. Quin igitur locus ſit fœdè corruptus dubitari non poteſt; verum emendare ſine auctoritate codicis nec facile, nec tutum. *Caſaub.*

2. τοῖς ναυτιλίοις ἐπιφέρουσι) Vetus lectio, ταῖς ναυκληρίαις ἐπιφέρουσι κατακομιζομέναις τε ὁμοίως καὶ ἀνακομιζομέναις. *Caſaub.*

3. Νέβρισσα) Ptolemæo Νέβρισσα, Plinio III. c. I. *Inter æſtuaria Bætis Nebriſſa cognomine Veneria.* Silius Italicus III. ✝ 393. etiam vocis originem docere nos voluit.

Ac Nebriſſa Dionyſeis conſcia thyrſis,
Quam Satyri coluère leves, redimitaque ſacra
Nebride. Idem.

4. καὶ Ὄνοβα, καὶ Σόνοβα) Onobam in hoc tractu nominat Plinius III. c. I, ſed videtur eam longiùs ab Oceani littore collocare in mediterraneis. Ptolemæo Onoba parum diſtat ab æſtuario ad Anam, eaque eſſe videtur quam hîc Strabo intelligit. Sonobam nuſquam reperio. Sed dubium non eſt quin ſit Colobona Plinii, quam ille inter Bætis collocat æſtuaria. Eſt & alia urbs nomine parum diverſo ad eandem Oceani oram inter Anan & Bætin Plinio Oſſonoba cognomine Luſturia, Ptolemæo, Onobaluſturia conjunctim nominata. Mænobam, quæ mox ſequitur, agnoſcit & Plinius. *Idem.*

5. προσλαμβάνουσι δὲ καὶ διώρυγες) Has diorygas ſive foſſas videtur Plinius fluvios appellare, hujusmodi eſt Mœnoba fluvius. *Idem.*

Ϲ πρὸς τοὺς ἔξω. Καὶ αἱ σύῤῥοιαι δὲ ὡσαύτως ὠφελοῦσι κατὰ τὰς ἐπιπολὺ πλήμας, Ϲ διεῤῥωμένας ὑπὸ τῶν διειργόντων ἰσθμῶν τοὺς πόρους, Ϲ πλωτὸν ἀπεργαζομένων, ὥστε πορθμεύεσθαι καὶ ἐκ τῶν ποταμῶν εἰς τὰς ἀναχύσεις, κἀκεῖθεν δεῦρο. Ἅπασα δὴ ἐμπορεία [1] πρὸς τὴν Ἰταλίαν ἐστὶ καὶ τὴν Ῥώμην, ἔχουσα τὸν πλοῦν μέχρι τῶν στηλῶν ἀγαθόν· (πλὴν εἴ τις ἐστὶ περὶ τὸν πορθμὸν δυσκολία) [2] καὶ τὸν πελάγιον, τὸν ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς θαλάττῃ. Διὰ γὰρ εὐδίου κλίματος οἱ δρόμοι συντελοῦνται, [3] καὶ μάλιστα τῷ πελαγίζοντι τοῦτο δὲ πρόσφορόν ἐστι ταῖς ἐμπορικαῖς ὁλκάσιν· ἔχουσι δὲ καὶ οἱ ἄνεμοι τάξιν οἱ πελάγιοι· πρόσεστι δὲ καὶ ἡ νῦν εἰρήνη τῶν λῃστηρίων καταλυθέντων· ὥσθ' ἡ σύμπασα ὑπάρχει ῥᾳστώνη τοῖς πλοϊζομένοις. Ἴδιον δέ τι φησὶ Ποσειδώνιος τηρῆσαι κατὰ τὸν ἀνάπλουν τὸν ἐκ τῆς Ἰβηρίας, [4] ὅτι οἱ Εὖροι κατ' ἐκεῖνο τὸ πέλαγος ἕως τοῦ Σαρδῴου κόλπου πνέοιεν ἐτησίαι· διὸ Ϲ τρισὶ μησὶν εἰς Ἰταλίαν κατάραι· [5] μόλις γὰρ διενεχθεὶς περί τε τὰς Γυμνησίας νήσους, καὶ περὶ Σαρδόνα, καὶ τ' ἄλλα ἀπαντικρὺ τούτων μέρη τῆς Λιβύης. [6] Ἐξάγεται δ' ἐκ τῆς Τουρδιτανίας [7] σῖτός τε [8] καὶ οἶνος πολὺς, [9] καὶ ἔλαιον, οὐ πολὺ μόνον, ἀλλὰ καὶ κάλλιστον· [10] καὶ κηρὸς δὲ, Ϲ μέλι, [11] καὶ πίττα ἐξάγεται, [12] Ϲ κόκκος πολὺς,

A & ad exteros : ſimiliter proſunt etiam confluxus in exundationibus, quæ impediuntur iſthmis alveos dirimentibus, eoſque navigabiles facientibus, ut etiam ex fluminibus ad effuſiones hic inde navigari poſſit. Omnis autem negotiatio eſt verſus Italim & Romam, habetque navigationem uſque ad Columnas commodam: niſi ſi qua eſt ad fretum difficultas, & in alto noſtri maris. Per tranquillum enim clima curſus eſt, maximè altum mare navigantibus : quod commodum eſt mercatoriis onerariis : habent & venti altum mare proſtantes ſuum ordinem : accedit B etiam, quòd nunc pax eſt abolitis latrociniis : itaque ſumma eſt navigantibus ſecuritas. Peculiare autem aliquid ſe ex navigatione ab Hiſpania obſervaſſe ſcribit Poſidonius, nimirum in illo mari uſque ad ſinum Sardoum Euros eteſias, id eſt, ſtato anni tempore, ſpirare: itaque ſe tribus menſibus in Italiam perveniſſe, ægrè prætervectum Gymneſias, & juxta Sardiniam, aliaque è regione horum loca Africæ. ¶ Exportatur è Turditania multum frumenti ac vini, oleumque non multum modò, ſed & optimum. Prætera cera, mel, pix, & coccus multus,

p. 144.

1. *πρὸς τὴν Ἰταλίαν ἐστὶ καὶ τὴν Ῥώμην*) Figura Homerica, quaſi Roma non ſit in Italia. Æſchylus *μέμνησθαι Ἀθηνῶν Ἑλλάδος τε.* *Caſaub.*

2. *Καὶ τὸν πελάγιον*) Sententia, quam eliciunt interpretes, menti Strabonis repugnat. Nunc omnia clara & perſpicua reddimus, adjectis parentheſeos notis. *Idem.*

3. *καὶ μάλιστα τῷ πελαγίζοντι*) Ergo navigatio in alto, hoc eſt *πλοῦς ὁ πελάγιος*, non potuit dici modo *ἔχειν δυσκολίαν*, ut volunt interpretes. *Idem.*

4. *ὅτι οἱ Εὖροι κατ' ἐκεῖνο τὸ πέλαγος*) Ait Poſidonius obſervaſſe ſe Euros in alto noſtro mari ſpirare Eteſias. Ariſtoteles Meteor II.6. autem docet Eteſias à Septentrione occidentem verſus flantes mutari ſolitos in *θρασκίας, ἀργέστας καὶ ζεφύρους*, qui ſunt venti partim ab Septentrione, partim ab occaſu flantes. Ariſtotelis ſententiam confirmat & Diodorus Siculus, cujus hæc ſunt lib. primo, *τοὺς ἐτησίας ἰδεῖν ἐστιν οὐδέν τι μᾶλλον ἐπὶ τῆς ἄρκτου πνέοντας ἤπερ τῆς ἑσπέρας. οὐ βορέαι γὰρ οὐδ' ἀπαρκτίαι μόνοι, ἀλλὰ καὶ οἱ πνέοντες ἀπὸ θερινῆς δύσεως ἀργέσται κοινωνοῦσι τῆς τῶν ἐτησίων προσηγορίας.* Itaque ſecundum Ariſtotelis & Diodori ſententiam, Eteſiæ in mari noſtro flabunt ab Occidente & fient Favonij vel Cauri. At contrarium ſe obſervaſſe ait Poſidonius, flare enim Eteſias in noſtro mari ab Oriente, & eoſdem eſſe cum Euro: quæ Poſidonii aſſertio mire confirmat Plinij ſententiam, ſcribentis de Eteſiis libro ſecundo c. 47. *In Hiſpania & Aſia ab Oriente eſt flatus eorum, in Ponto ab Aquilone reliquis in partibus à meridie.* Quod in Ponto ſit ab aquilone flatus Eteſiarum, alij quoque multi teſtantur. Scholiaſtes Apollonij: *ὑπάρχουσιν ἐναντίοι οἱ Ἐτησίαι τοῖς εἰσπλέουσι τὸν Πόντον, ὄντες βοῤῥαῖοι κατ' ἐκείνους τοὺς τόπους.* Polybius lib. IV. *ὥντε γὰρ ἀφ' Ἑλλησπόντου τρέχη ἐν τοῖς νότοις, ἄντ' ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον ἐκ τοῦ πόντου τοῖς Ἐτησίαις.* Fruſtra igitur conantur quidam

C ſuperiorem Plinii ſententiam labefactare. Equidem vere dictum puto ab A. Gellio II.c.22. *Eteſiam ex alia atque alia parte cœli ſpirare.* qua in ſententia video eſſe & Iulium Cæſarem Scaligerum, virum ſummum, cujus judicium libenter amplector. (Vide & Ariſtotelis *προβλημ. κϛ' β'.*) *Idem.*

5. *μόλις γὰρ διενεχθεὶς*) Laborat hic locus ab interpunctione, quod etiam ſine libris faciſſe obſervaveram. Ita autem habent veteres libri, *τρισὶ μησὶν εἰς Ἰταλίαν κατάραι μόλις, διενεχθεὶς περί τε τάς.* Iidem mox, *ἀπαντικρὺ τούτων μέρη.* *Idem.*

6. *ἐξάγεται δ' ἐκ τῆς Τουρδιτανίας*) è Bætica. Juſtinus XLIV. c. I. eadem de Hiſpania. *Hinc enim* (ait) *non frumenti tantum magna copia eſt, verum & vini, mellis, oleique.* *Idem.*

7. *σῖτος τε*) Hiſpanos frumentum Romanis pendiſſe, teſtantur veterum hiſtoriæ. Et ex Hiſpania Romam invehi ſolitum frumentum etiam ex Plinii XVII. conſtat. *Idem.*

D 8. *καὶ οἶνος πολὺς*) Plinius lib. XIV. cap. 6. de vinis generoſis, Hiſpaniarum vina recenſet Luletana, Tarraconenſia, Lauronenſia, & Balearica: è Bætica nullum. *Idem.*

9. *καὶ ἔλαιον οὐ πολὺ μόνον, ἀλλὰ καὶ κάλλιστον*) Plinius XV. 2. de oleo, *Reliquum certamen inter Iſtriæ terram & Bæticæ par eſt.* Idem.

10. *καὶ κηρὸς δὲ*) Etiam hodie cera commendatur Hiſpanienſis. *Idem.*

11. *καὶ πίττα ἐξάγεται*) Videtur tamen pix Hiſpanienſis parum fuiſſe probata. Plinius XIV. cap 20. de pice, *Fit è piceæ reſina: in Hiſpania autem è pinaſtris minimè laudata. Eſt enim reſina harum amara & arida & gravi odore.* Idem.

12. *καὶ κόκκος πολὺς*) Vide Plinium libro XVI. cap. 8. Idem libro IX. cap. 41. *Coccum Galatiæ rubens granum, ut dicemus in terreſtribus, aut circa Emeritam Luſitaniæ in maxima laude eſt.* Idem.

& minium Sinopica terra non deterius: naves conficiunt ex indigna materia, habentque & ſales foſſiles, & fluviorum ſalſorum fluxus non paucos: tum ſalſamenta copioſa, non inde modò habentur, ſed ex reliqua extra Columnas ora, nihil cedentia bonitate Ponticis. Quondam etiam multum veſtium advehebatur, nunc lanæ Coraxorum lana præſtantiores, longèque pulcherrimæ: quippe talento aries emitur, qui oves ineat: tum ſummè tenuia texta, quæ Saltiatæ faciunt. Eſt ingens ibi pecoris copia, & venandi materies. Perniciofas habet beſtias ferè nullas, exceptis cuniculis, lepuſculis illis terram fodientibus, quos quidam liberides nominant: ij enim radices vorantes, ſtirpibus ſeminibuſque nocent. Idque uſu venit per omnem Hiſpaniam, & ad Maſſiliam uſque: quin & inſulas infeſtant: traditumque memoriæ eſt, Gymneſiarum

A [1] καὶ μίλτος οὐ χείρων [2] τῆς Σινωπικῆς γῆς. Τά τε ναυπήγια συνιστᾶσιν αὐτόθι ἐξ ἐπιχωρίας ὕλης· [3] ἅλες τε ὀρυκτοὶ παρ' αὐτῆς εἰσί· καὶ ποταμῶν ἁλμυρῶν ῥεύματα οὐκ ὀλίγα· οὐκ ὀλίγη δὲ [4] οὐδ' ἡ ἐκ τῶν ὄψων ταριχεία, οὐκ ἔνθεν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς ἄλλης τῆς ἐκτὸς στηλῶν παραλίας, οὐ χεῖρον τῆς Ποντικῆς· [5] πολλὴ δὲ καὶ ἐσθὴς πρότερον ἤρχετο· [6] νυνὶ δὲ ἔρια μᾶλλον [7] τῶν Κοραξῶν· καὶ ὑπερβολή τις ἐστὶ τοῦ κάλλους· [8] ταλαντιαίους γοῦν ὠνοῦνται τοὺς κριοὺς εἰς τὰς ὀχείας· [9] ὑπερβολὴ δὲ, καὶ τῶν λεπτῶν ὑφασμάτων, [10] ἅπερ οἱ Σαλτιῆται κατασκευάζουσιν. [11] ἄφθονος δὲ καὶ βοσκη-

B μάτων ἀφθονία παντοίων, καὶ κυνηγεσίων. Τῶν δ' ὀλεθρίων σπάνις, [12] πλὴν τῶν γεωρύχων λαγιδέων, [13] οὓς ἔνιοι λεβηρίδας προσαγορεύουσι· λυμαίνονται γὰρ φυτὰ, καὶ σπέρματα ῥιζοφαγοῦντες· καὶ τοῦτο συμβαίνει καθ' ὅλην τὴν Ἰβηρίαν σχεδόν· διατείνει δὲ καὶ μέχρι Μασσαλίας· ὀχλεῖ δὲ καὶ τὰς νήσους. Οἱ δὲ τὰς Γυμνησίας

1. καὶ μίλτος) Maximè in Siſaponenſi regione teſte Plinio libro XXXIII. capite 7. Iuſtinus de Hiſpania XLIV.c.I. *Minii certè nulla feracior terra.* De Minio vide Vitruvium libro VII.c.8. *Caſaub.*

2. τῆς σινωπικῆς γῆς) De Sinopide vide Plinium, XXXVI.6. Dioſcorides μίλτον σινωπικὴν vocat, quem lege libro V. *Idem.*

C 3. ἅλες τε ὀρυκτοὶ παρ' αὐτῆς εἰσὶ) Lege, παρ' αὐτοῖς ut in manuſcriptis. Sales autem ὀρυκτοὺς ſive qui effodiantur è terra multis locis commemorat Strabo. vide Plinium libro XXXI. capite 7. *Idem.*

4. οὐδ' ἐκ τῶν ὄψων ταριχεία) Lege, οὐδ' ἡ ἐκ τῶν. ὄψων autem nomine piſces intelligi præcipuè, notius eſt quam ut notari debeat. Inde Straboni εὔοψος θάλαττα, mare piſcoſum, & piſcibus abundans *Idem.*

5. πολλὴ δὲ καὶ ἐσθὴς πρώτερον ἤρχετο) Mos veterum fuit hic, ut veſtes potius emerent quàm pannum. Inde toties apud Livium & alios hiſtoricos veſtes Roma ad milites miſſæ, totiéſque à militibus petitæ, ac Gracchi lege conceſſæ. Nec exemplis opus eſt, quæ paſſim occurrunt. Vide infra de Patavio. Ερχεσθαι autem pro φέρεσθαι ſive ἄγεσθαι dixit (eleganter: ſicut & elegantiſſ. Theoph. qui libro de lapidibus, ἀνθράκιον τὸ ἐξερχόμενον τῆς Αρκαδίας.) ſumpto hoc loquendi genere è plebe: qua-

D lia multa ſunt in optimis quibuſque ſcriptoribus. Sic & nos hodie loquimur. De ſagis Hiſpanorum res eſt nota. *Idem.*

6. νῦν δ' ἔρια μᾶλλον) Vocem μᾶλλον in μαλακώτερα putavi aliquando mutandam. Nam ἡ ἐρέα τῇ μαλακότητι paſſim commendatur. De lana Hiſpanienſi vide apud Plinium libro VIII. capite 48. Scripti habent νῦν δὲ καὶ ἔρια. *Idem.*

7. τῶν Κοραξῶν) Locus mutilus. Deſunt enim quædam verba, ex quibus tota pendet ſententia. Videtur conferre lanam, quæ ex Hiſpania afferebatur Romam cum ea, quam mittebant Coraxi. Coraxorum gentis Ponticæ non infrequens apud veteres mentio ut apud ipſum Ariſtotelem & Heſychium. (De lanis Coraxorum vide Ioannis Tzetzæ Chiliades; ubi docet ſolis Mileſiis eas ceſſiſſe: profertque Hippocratis hunc verſum. Κοραξικὰ μὲν ἡμεριεσμένη ηλῶποι. Idem alibi de gentibus loquens apud quas veſtes pretioſæ fiunt. Καὶ Ἴβηρες, inquit, ἑσπέριοι, καὶ κοραξοὶ ὁμοίως ὑφάσματα τὰ κάλλιστά εἰσιν ἐριουργοῦντες. ex hoc ipſo ut videtur Strabonis loco.) Vetus autem interpres populum Hiſpanienſem eſſe putavit. *Idem.*

8. ταλαντιαίους γοῦν ὠνοῦνται τοὺς κριοὺς) Neſcio an hæc ad muſmonas arietes pertineant, de quibus lib.V. p.225. Nam etiam in Hiſpania eſſe hujuſmodi arietes, ſed raros, teſtis Plinius libro octavo c.49. Et Diodorus lib. quinto auctor eſt Celtiberos ſagis uſos quorum τὸ ἔριον eſſe παραπλήσιον ταῖς αἰγείαις θριξίν. qua ratione muſmones ab arietibus diſtinguit Strabo. *Idem.*

9. ὑπερβολὴ δὲ, καὶ τῶν λεπτῶν ὑφασμάτων) Silius Italicus hunc locum explicat libro tertio. ℣.373.

Atque altrix celſa mittebat Setabis arce,
Setabis & telas Arabum ſpreviſſe ſuperbas;
Et Peluſiaco filum componere lino.

Huic ſunt Setaba ſudaria, quæ commemorat Catullus in Thallum, & iterum in Marracinum,

Nam ſudaria Setaba ex Hiberis
Miſerunt mihi muneri Fabullus
Et Veranius.

In fine huius libri ait Geographus circa Carthaginem novam δένδρον ἐξ ἀκάνθης φλοιὸν ἀφιέναι, ἐξ οὗ ὑφάσματα γίνεται κάλλιστα. *Idem.*

10. ἅπερ οἱ Σαλτιῆται κατασκευάζουσι) Hæc nullius auctoritate poſſum confirmare: & quinam iſti ſint Saltiatæ adhuc quæro. Interea lego ex Silio Σεταβῆται. Hanc laudem videtur paulò poſt Emporitanis tribuere, quos ait eſſe λινουργοὺς ἱκανῶς. *Idem.*

11. ἄφθονος δὲ) Eleganter ἄφθονος ἀφθονία. *Idem.*

12. πλὴν τῶν γαιωρύχων λαγιδέων) Catullo ep. XL. propterea *cuniculoſa Celtiberia* dicta. *Idem.*

13. οὓς ἔνιοι λεβηρίδας προσαγορεύουσι) ſunt hoc eſt Maſſilienſes. Grammatici Græci in Gloſſis ſuper voce λεβηρίς. τηλέμαχος ὁ γραμματικὸς εὐηθέστερον φησὶ δυσανταγωνίστου καὶ λιμοποιοῦ ζώου μικροῦ ὄνομα εἶναι τὴν λεβηρίδα, μικρῷ λαγωῷ ὁμοίου ὃ Ῥωμαῖοι μὲν κονίκλουν καλοῦσι, Μασσαλιῶται δὲ λεβηρίδα. *Idem.*

οἰκοῦντες, [1] λέγονται πρεσβεύσασθαί ποτε πρὸς Ῥωμαίους κατὰ χώρας αἴτησιν· ἐκβάλλεσθαι γὰρ ὑπὸ τῶν ζώων τούτων, [2] ἀντέχειν μὴ δυναμένων διὰ τὸ πλῆθος. πρὸς μὲν οὖν τὸν τοσοῦτον ἴσως πόλεμον, ὃς οὐκ ἀεὶ συμβαίνει, [4] φθόρον δέ τινι λοιμικῇ καταστάσει, καθάπερ ὄφεων καὶ μυῶν τῶν ἀρουραίων, χρεία τῆς τοσαύτης ἐπικουρίας. Πρὸς δὲ τὸ μέτριον, ἐξεύρηνται πλείους θῆραι· καὶ δὴ καὶ γαλᾶς ἀγρίας [5] ἃς ἡ Λιβύη φέρει, φέρουσιν ἐπίτηδες· ἃς φιμώσαντες παριᾶσιν εἰς τὰς ὀπάς· αἱ δ' ἐξέλκουσιν ἔξω τοῖς ὄνυξιν, οὓς ἂν καταλάβουσιν, ἢ φεύγειν ἀναγκάζουσιν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν· p. 145. ἐκπεσόντας δὲ θηρεύουσιν οἱ ἐφεστῶτες. B Τὴν δὲ ἀφθονίαν τῶν ἐκκομιζομένων ἐκ τῆς Τουρδιτανίας, ἐμφανίζει τὸ μέγεθος, [6] καὶ τὸ πλῆθος τῶν ναυκλήρων· ὁλκάδες γὰρ μέγισται παρὰ τούτων πλέουσιν εἰς τὴν Δικαιαρχίαν καὶ τὰ Ὤστια, τῆς Ῥώμης ἐπίνειον· τό, τε πλῆθος μικροῦ δεῖν ἐνάμιλλον τοῖς Λιβυκοῖς [7 ἐκ πολλαπλασιάσεως·] Τοιαύτης δὲ τῆς μεσογαίας οὔσης τῆς ἐν τῇ Τουρδιτανίᾳ, καὶ τὴν παράλιον ἐνάμιλλον εὕροι τις ἂν τοῖς ἐκ θαλάττης ἀγαθοῖς· τά τε γὰρ ὀστρεώδη πάντα καὶ κογχοειδῆ, καὶ τοῖς πλήθεσιν ὑπερβάλλει καὶ τοῖς μεγέθεσι, καθόλου κατὰ τὴν ἔξω θάλατταν πᾶσαν, ἐνταῦθα δὲ διαφερόντως· C ἅ τε καὶ τῶν πλημμυρίδων καὶ τῶν ἀμπώτεων ἐνταῦθα αὐξανομένων· ἃς εἰκὸς αἰτίας εἶναι καὶ τοῦ πλήθους, καὶ τοῦ μεγέθους διὰ τὴν γυμνασίαν· ὡς δ' αὔτως ἔχει καὶ περὶ τῶν κητέων ἁπάντων, [8] ὀρύγων τε, καὶ φαλαινῶν, [9] καὶ φυσητήρων· ὧν ἀναφυσησάντων, [10] φαίνεταί τις νεφώδους ὄψις

A insularum incolas aliquando miſſis legatis petiiſſe à Romanis terram ſibi habitandam, quòd ſua ſe ab animalibus pelli, neque eorum multitudini reſiſtere poſſe dicerent. 3 Et ſanè hoc auxilio opus eſſe poteſt, cùm, quod non ſemper fit, tanta multitudine tanquam bello aut peſte graſſantur, veluti ſerpentes & mures terreſtres etiam ubi invaleſcunt. Sed ubi mediocriter habet res, inventæ ſunt jam cuniculos venandi plures rationes: quarum eſt, quòd feles Africos feros ſtudioſè adhibent, & ore obligato in foramina immittuntur, qui unguibus extrahunt cuniculos inventos, aut in ſuperficiem ex- B pellunt, ubi adſtantibus capiuntur. Abundantiam verò eorum, quæ ex Turditania exportantur, navium magnitudo & multitudo indicant: maximæ enim onerariæ naves inde ad Dicæarchiam & Oſtia, quod eſt Romæ navale, advehuntur, itaque multiplicatæ ſunt, ut numero jam Africis ferè æquentur. Cùm hic ſit ſtatus mediterraneorum Turditaniæ, ora ejus maritima opibus maritimis cum ea quaſi certare videtur. In univerſum enim exterum mare omni oſtreorum concharùmque abundat genere, numero, & magnitudine: verùm ad Turditaniam id maximè fit, quippe maris affluxu ac reflu- C xu ibi augeſcente, quam cauſam apparet eſſe multitudinis ac magnitudinis iſtarum rerum ob exercitationem. Idem intelligendum de ceterorum omnibus generibus, orygibus, balænis, & à flando dictis phyſeteribus, qui cùm efflant, eminus intuentibus ſpecies quædam

1. λέγονται πρεσβεύσασθαί ποτε πρὸς Ῥωμαίους) Loquitur Strabo tanquam de re antiqua & pene dubiæ fidei, quod miror. Id enim contigerat haud ita multò ante quam hæc ille ſcriberet, etiam ſi in extrema ſenecta hos ab eo ſcriptos eſſe libros dicamus. Plinius, *Certum eſt Balearicos adverſus proventum eorum auxilium militare à Divo Auguſto petiiſſe.* Refertur hoc iterum eodem libro. *Caſaub.*

2. ἀντέχειν μὴ δυναμένων) Lege, δυνάμενοι, ut veteres libri rectè habent. *Idem.*

3. *Et ſanè.*) Conatus ſum ſententiam reddere. nam hiulca ſunt verba. *Xyland.*

4. φθόρον δέ τινι λοιμικῇ καταστάσει) Profecto vox φθόρος nihil aliud eſt quàm mera totius ſententiæ φθορά. Legendum ἀέρον. ἀέρων λοιμικὴν κατάστασιν vocat aerem corruptum & malum, & peſtilentem, quem ait cauſam eſſe ſæpe cur magna repente copia ſerpentum, & murum terreſtium exiſtat, quod verum eſt. Sic enim ſæpe in mediis æſtibus Solis ranas enatas memini. Neque verò id unquam contigit, quin v[illegible] ἡ τοῦ ἀέρος κατάστασις λοιμική. Verum eandem hanc eſſe cauſam, cur abundent aliquando cuniculi non facilè mihi perſuaſerim: Id tamen cenſet Strabo, qui infra hoc eodem libro hoc repetit. Legendum autem eſſe ἀέρων conjeci è veterum librorum ſcriptura, in quibus legitur ὡρῶν: quod ipſum fortaſſe ferri poſſit: quanquam ἀέρων magis probo. Sic Diodorus, λοιμικὴ κατάστασις ἐπεῖχε τὰς πόλεις διὰ τὴν τοῦ ἀέρος φθοράν. Idem alibi λοιμικὴν περίστασιν & ἀέρα ἐφθαρμένον conjungit. *Caſaub.*

5. ἃς ἡ Λιβύη φέρει, φέρουσιν ἐπίτηδες) Lege τρέφουσιν. Verus interpres legiſſe videtur, ἃς ἡ Λιβύη τρέφει. *Idem.*

6. Τὸ πλῆθος τῶν ναυκλήρων) Scripti τῶν ναυκληρίων. *Idem.*

7. ἐκ πολλαπλασιάσεως) Scripti nonnulli, ἐκ D πολλαπλασίασις. In aliis deeſt hoc totum, idque meo judicio rectius. *Idem.*

8. ὀρύγων τε) Oryges inter cete nominat, cum alii terreſtrem feram faciant: Deſcribitur eleganter ab Oppiano Κυνηγετικῶν libro ſecundo. *Idem.*

9. καὶ φυσητήρων) De his monſtris marinis vide plura libro xv. p. 725. *Idem.*

10. φαίνεταί τις νεφώδους ὄψις κίονος) Plinius IX. c. 4. aliter. *In Gallico Oceano phyſeter ingentis columnæ modo ſe attollens, altiorque navium velis diluviem quandam eructans.* Strabonem puto veriùs loqui, qui non ipſum ſe attollere ait, ſed ſpiritum tantum mittere, qui ſpiritus procul intuentibus ſpeciem columnæ νεφώδους præbeat, quod & nominis ratio docet: & tamen facit columnæ mentio, ut putem Plinium cum hæc ſcriberet, eiuſdem cujus & hic noſter verba ſecutum potius eſſe, quàm aſſecutum. *Idem.*

nubis in columnæ formam coactæ videtur: quin & congri ibi in belluas abeunt, longè noſtrorum magnitudinem ſupergreſſi: & murænæ ſunt ibi, aliique plures id genus piſces. Apud Carteiam ceryces ſive buccina, & purpuræ inveniri dicuntur, decem cotylas implentes: & in exterioribus locis murænæ, congrique qui appendant xxc minas, polypi qui talentum: bicubitales teuthides, aliique id genus piſces. Huc etiam plurimi thynni compelluntur, à calore externi maris antiquo pingues & craſſi. Veſcuntur glande querna, quæ ad mare naſcitur humilis planè, ſed prægrandem generans fru[illegible] arbor [illegible]m in terra per Hiſpaniam frequens naſcitur, magna radice, ut quercus perfectæ, ſed humilis ipſa fruticis inſtar à ſtirpe ſurgit: tantum autem fert fructus, ut poſt maturitatem litus maris intra extràque columnas oppleatur eo alluvie ejecto: ſemper tamen minor invenitur quæ intra Columnas naſcitur. Polybius tradit, hanc glandem ab Hiſpanis etiam in Latium uſque mitti, niſi fortè Sardinia etiam eam generet & vicina loca. Cæterùm thynni quanto magis ad Columnas accedunt, tanto fiunt tenuiores, defectu nutrimenti. Fertùrque hoc animal prope terram in mari degere, & glande delectari, atque admodùm pingueſcere: cùmque glandium copia naſcitur, multos etiam naſci thynnos. ¶ Cùm autem Turditaniæ tot bona ſuppeditent,

A κίον@ τοῖς πόῤῥωθεν ἀφορῶσι· καὶ οἱ γόγγροι δὲ ἀποθηριοῦνται, πολὺ τῶν παρ᾽ ἡμῖν ὑπερβεβλημένοι κατὰ τὸ μέγεθ@· καὶ αἱ σμύραιναι, καὶ ἄλλα πλείω τῶν τοιούτων ὄψων· ἐν δὲ Καρτηΐᾳ κήρυκας δεκακοτύλους καὶ πορφύρας φασίν· ἐν δὲ τοῖς ἐξωτέροις τόποις καὶ μείζονας ὀγδοήκοντα μνῶν τὴν σμύραιναν, καὶ τὸν γόγγρον· ταλαντιαῖον δὲ τὸν πολύποδα· διπήχεις δὲ τὰς τευθίδας, καὶ τὰ παραπλήσια· πολὺς δὲ καὶ ὁ θύνν@ συνελαύνεται δεῦρο, [1] ἀπὸ τῆς ἀλέης τῆς ἔξωθεν παλαιᾶς, πίων καὶ παχύς. [2] Τρέφεται δὲ βαλάνῳ δρυΐνῃ, φυομένῃ κατὰ τῆς θαλάττης, [3] χαμαιζήλῳ τινὶ παντάπασι δρυΐ, ἀδρότατον δ᾽ ἐκφερούσῃ καρπόν· ἥπερ [4] καὶ ἐν
B τῇ γῇ πολλὴ φύεται κατὰ τὴν Ἰβηρίαν, ῥίζας μὲν ἔχουσα μεγάλας ὡς ἂν τελείας δρυὸς, ἐξαιρουμένη δὲ ἐκ θάμνου, ταπεινῆς ἧττον· τοσοῦτον δ᾽ ἐκφέρει καρπὸν, ὥστε μετὰ τὴν ἀκμὴν πλήρη τὴν παραλίαν εἶναι τήν τε ἐντὸς, καὶ τὴν ἐκτὸς στηλῶν, ἣν ἐκβάλλουσιν αἱ πλῆμαι· [5] ἡ δ᾽ ἐντὸς στηλῶν, ἐλάττων ἀεὶ καὶ μᾶλλον εὑρίσκεται. Λέγει δ᾽ ὁ Πολύβι@ καὶ μέχρι τῆς Λατίνης ἐκπέμπειν τὴν βάλανον ταύτην· εἰ μὴ ἄρα φησὶ καὶ ἡ Σαρδὼ φέρει, καὶ ἡ πλησιόχορος ταύτῃ. Καὶ οἱ θύννοι δ᾽ ὅσῳ πλεῖον συνεγγίζουσι ταῖς στήλαις ἔξωθεν φερόμενοι, τοσῷ δ᾽ ἰσχναίνονται πλέον,
C τῆς τροφῆς ἐπιλιπούσης· [6] εἶναί τε παραθαλάττιον τὸ ζῶον τοῦτο· ἥδεσθαι γὰρ τῇ βαλάνῳ, καὶ πιαίνεσθαι διαφερόντως ὑπ᾽ αὐτῆς· φορᾶς τε τῆς βαλάνου γινομένης, φορὰν καὶ τῶν θύννων εἶναι· Τοσούτοις δὲ τῆς προειρημένης χώρας ἀγαθοῖς κεχορηγημένοις,

1. ἀπὸ τῆς ἀλέης τῆς ἔξωθεν παλαιᾶς) Locus corruptus, quem ideo neuter interpretum intellexit. Ait Strabo quod Plinius ix. c. 15. cum ſcribit thynnos tempore hyberno latere in gurgitibus imis niſi, tempore aliquo evocentur ἀλέῃ, tepor. Ariſtoteles de Anim. VIII c. 19. χαίρουσι δὲ οἱ θύνοι μάλιστα τῶν ἰχθύων τῇ ἀλέᾳ, καὶ πρὸς τὴν ἄμμον τὴν πρὸς τῇ γῇ προσχωροῦσι, τῆς ἀλέας ἕνεκεν. i. e. *Thunni omnium maxime piſcium gaudent tepore, & ob eam rem arenam & litora adeunt.* quæ verba mirè Strabonis locum illuſtrant. Idem ex Ariſtotele repetit Athenæus. Lege igitur in Strabone, ὑπὸ τῆς ἀλέης τῆς ἔξωθεν παραλίας. *Caſaub.*

2. τρέφεται δὲ βαλάνῳ δρυΐνῃ) Pol[y]bius libro XXXIV. ut refert Athenæus VII. c. 14. [p]. 302. de Hiſpania ſcripſerat, ὅτι βάλανοί εἰσι [κα]τὰ βάθος ἐν τῇ αὐτόθι θαλάττῃ πεφυτευμέναι, ὧν τὸν καρπὸν σιτουμένους τοὺς θύνους πιαίνεσθαι. i. e. *in profundo maris quo alluitur, glandiferas quercus gigni, quarum fructu thinni veſcantur.* Ex Polybio ſumpſit Strabo, quod ipſe mox indicat. βάλανον δρυΐνην vocat Geographus alibi δρυοβάλανον. Sed hîc arborem ipſam videtur ſignificare. *Idem.*

3. χαμαιζήλῳ τινὶ παντάπασιν, δρυΐ ἀδρότατον δ᾽ ἐκφερούσῃ καρπὸν) In libris ſcriptis totus locus ita legitur, χαμαιζήλῳ τινὶ παντάπασι δρυΐ. πολὺν δ᾽ ἐκφέρουσι καρπόν. Sed illud πολὺν pro ἀδρότατον ex gloſſa manaſſe ſuſpicor, quæ ſanè interpretatio melior eſt ea, quam interpres habet. τὸ πολὺ enim indicare opinor voluit potiùs quàm τὸ μέγα. *Idem.*

4. καὶ ἐν τῇ γῇ) [e]tiam in mediterraneis. *Idem.*

5. ἡ δ᾽ ἐντὸς στηλῶν) Senſus eſt: Glans quæ reperitur intra Herculis columnas, eſt illa quidem minor, ſed majori tamen copia reperitur. de illo loquendi genere ἀεὶ καὶ μᾶλλον diximus libro primo. Non nego interpretis verſionem verbis græcis convenire, ſed ita vertendum eſſe ut diximus, quæ ſequuntur indicant. At in nonnullis antiquis libris tota hæc periodus deſiderabatur, quod non probo.
D *Idem.*

6. εἶναί τε παραθαλάττιον τὸ ζῶον τοῦτο) Quis ferat thynnum animal marinum, παραθαλάττιον vocari? An quia tepore interdum, interdum glande ad litus evocantur, ideo erunt παραθαλάττιοι θῦνοι? Nugæ. Legendum eſſe ajo, εἶναί τε οὖν θαλάττιον τὸ ζῶον τοῦτο. Jam ante monuimus locum hunc totum è Polybio eſſe deſumptum. Inde & hic locus nobis emendandus. Polybii verba referente Athenæo VII. c. 14. p. 302. ſunt, διόπερ οὐκ ἂν ἁμάρτοι τὶς λέγων ὗς εἶναι θαλαττίους τοὺς θύνους. Deinde cauſa appellationis ſequitur eadem [illegible] ffert noſter ibid. εἰσὶ γὰρ οἱ θύνοι οἷον ὗες ἀπὸ τῶ[ν] βαλάνων αὐξανόμενοι. i. e. *thynni enim ſunt marini porci, qui veluti ſues glande paſcuntur & augeſcunt.* Strabo autem ſic, ἥδεσθαι γὰρ τῇ βαλάνῳ, καὶ πιαίνεσθαι διαφερόντως ὑπ᾽ αὐτῆς. *Idem.*

1. Οὐχ

p. 146. 1 οὐχ ἥκιστα, ἀν τις ἀποδέξαιτο καὶ θαυμάσειε, 2 τὸ περὶ τὰς μεταλλείας εὐφυές· ἅπασα μὲν γὰρ μεστὴ τῶν τοιούτων ἐστὶν ἡ τῶν Ἰβήρων χώρα· οὐ πᾶσα δ' εὔκαρπος, οὐδ' εὐδαίμων οὕτως· καὶ μάλιστα ἡ τῶν μετάλλων εὐποροῦσα. 3 Σπάνιον δ' ἐν ἀμφοτέροις εὐτυχεῖν· σπάνιον δὲ, καὶ τὸ τὴν αὐτὴν ἐν ὀλίγῳ χωρίῳ παντοίοις πληθύνειν μετάλλοις. Ἡ δὲ Τουρδιτανία καὶ ἡ προσεχὴς αὐτῇ, λόγον οὐδένα ἄξιον καταλείπει, περὶ τὴνδε τὴν ἀρετὴν τοῖς ἐπαινεῖν βουλομένοις· Οὔτε γὰρ χρυσὸς, οὐκ ἄργυρος, οὐδὲ δὴ χαλκὸς, οὐδὲ σίδηρος, οὐδαμοῦ τῆς γῆς, οὔτε τοσοῦτος, οὔθ' οὕτως ἀγαθὸς 4 ἐξήτασται γεννώμενος μέχρι νῦν· B 5 ὁ δὲ χρυσὸς οὐ μεταλλεύεται μόνον, ἀλλὰ καὶ σύρεται· καταφέρουσι δ' οἱ ποταμοὶ καὶ οἱ χείμαρροι 6 τὴν χρυσῖτιν ἄμμον, πολλαχοῦ καὶ ἐν τοῖς ἀνύδροις τόποις οὖσαν· ἀλλ' ἐκεῖ μὲν ἀφανής ἐστιν, ἐν δὲ τοῖς ἐπικλύστοις ἀπολάμπει τὸ τοῦ χρυσοῦ ψῆγμα· καὶ τοὺς ἀνύδρους δὲ φορητῷ ἐπικλύζοντες ὕδατι, στιλπνὸν ποιοῦσι τὸ ψῆγμα· 7 καὶ φρέατα δ' ὀρύσσοντες, καὶ ἄλλας τέχνας ἐπινοοῦντες, πλύσει τῆς ἄμμου τὸν χρυσὸν ἐκλαμβάνουσι· καὶ πλείω 8 τῶν χρυσορυχείων ἐστὶ νῦν τὰ χρυσοπλύσια προσαγορευόμενα. 9 Ἀξιοῦσι δὲ Γαλάται τὰ παρ' ἑαυτοῖς εἶναι κρείττω μέταλλα· τά τε ἐν τῷ Κεμμένῳ ὄρει, καὶ τὰ ὑπ' αὐτῇ κείμενα τῇ Πυρήνῃ· τὸ μέντοι πλέον κἀντεῦθεν εὐδοκιμεῖ· ἐν δὲ τοῖς ψήγμασι τοῦ χρυσίου φασὶν εὑρίσκεσθαί ποτε 11 καὶ ἡμιλιτριαίας βώλους, ἃς καλοῦσι πάλας, μικρᾶς καθάρσεως δεομένας· φασὶ

A non leviter, ſed vel apprimè obſervet mireturque aliquis, quòd ita ferax metallorum eſt. Etenim metallis quidem plena eſt tota Hiſpania: at non omnes regiones ita frugiferæ ſunt ac felices, minimumque eæ quæ metallis abundant. Rarum nimirum eſt cùm metallorum habere tum frugum copiam: rarum etiam in exigua regione opes omnis generis metallorum habere. At Turditania, eique contigua regio ita utraque re abundat, ut nulla ſatis digna laudatio præſtantiæ earum inſtitui poſſit. Nondum enim adhuc compertum eſt ullibi terrarum, aurum, argentum, æs, aut ferrum tanta cum copia tum bonitate inventa, B atque hîc. Aurum non effoditur modò, ſed & flumina & torrentes auro permixtam arenam volvunt: multis etiam in locis aquæ expertibus arena talis reperitur: verùm ibi aurum non apparet: in locis autem irriguis ramenta auri fulgent: quanquam & arenas nulla aqua madentes, illata aqua humectant, itaque ramenta auri ut ſplendeant efficiunt: quin & puteis actis, aliiſque excogitatis artibus, abluenda arena aurum excipiunt: pluraque nunc ſunt loca in quibus elavetur, quàm in quibus effodiatur aurum. C Afferunt quidem Galli ſua metalla eſſe præſtantiora in Cemmeno monte, & ſub ipſam Pyrenen: tamen & hic major pars laudatur. Cæterùm inter auri ramenta ajunt inventas aliquando ſelibres glebas, quas ipſi 10 palas nominant, exigua purgatione indigentes. Ferunt

1. Οὐχ ἥκιστα, ἀλλὰ καὶ μάλιστα) Verba illa ἀλλὰ καὶ μάλιστα ut gloſſema grammatiſtæ cujuſdam deleto & inducito, & ad auctorem ſuum amandato. Nam etiam in veteribus libris nihil tale apparet. *Caſaub.*

2. τὸ περὶ τὰς μεταλλείας εὐφυές) Auctorum teſtimonia in hanc rem proferre quid opus eſt? Sciunt omnes tot eſſe qui Hiſpaniam hoc nomine dilaudarint, quot fuerunt, qui de ea quicquam ſcriberent. *Idem.*

3. Σπάνιον δ' ἐν ἀμφοτέροις ἐυτυχεῖν) Lege cum veteribus libris εὐτυχεῖν. Suſpicabar prius vel εὐτυχεῖν eſſe legendum, vel ἀμφοτέροις ἐπιτυχεῖν. Sic Diodorus libro quinto, τοῖς καρποῖς ἐπιτυγχάνειν dixit. *Idem.* D

4. ἐξήτασαι γενόμενος) Scribe auctoribus libris, γεννώμενος. Sic infra, de ſtanno, γεννᾶσθαι δ' ἔντε τοῖς ὑπὲρ τοὺς Λυσιτανοὺς βαρβάρους. *Idem.*

5. ὁ δὲ χρυσὸς οὐ μεταλλεύεται μόνον) Vide apud Plinium; de tribus modis auri inveniendi libro XXXIII. capite 4. *Idem.*

6. τὴν χρυσῖτιν ἄμμον) Ballucam appellabant Hiſpani: Græci una dictione χρύσαμμον. Plinius libro XXXIII. cap. 3. *Hiſpani quod minutum eſt ballucem vocant* γήδιον. Gloſſarium vetus, χρύσαμμος *balluca*. Iterum, χρυσίδιον ἀκαθάριστον *Valuca*. Et lege prima Cod. de matallariis & metallis. *Itaque ſi qui ſponte confluxerint, eos laudabilitas tua octonos ſcrupulos in ballucam, quæ Græce* χρύσαμμος *appellatur, cogat exſolvere.* Idem.

7. καὶ φρέατα δ' ὀρύσσοντες) Plinius XXXIII. 4. *Alio modo puteorum ſcrobibus effoditur.* Idem XXXIV. 4. *Quod puteis foditur canalitium vocant, alii canalienſe, marmoris glareis inhærens.* Idem.

8. τῶν χρυσορυχείων) Ita etiam vett. libri: quam ſcripturam confirmat & vox χρυσορυκτὴς apud Grammaticos per o ſcripta: quanquam analogia poſtulare videbatur, ut χρυσωρύκτης ſive χρυσωρύχος, & χρυσωρυχεῖον ſcriberetur. Sic namque τοιχωρύκτης ſive τοιχωρύχος. *Idem.*

9. ἀξιοῦσι δὲ Γαλάται) Totus locus in veteribus ita legitur: Ἀξιοῦσι δὲ Γαλάται παρ' ἑαυτοῖς εἶναι κρείττω τὰ μέταλλα, τάτε ἐν τῷ Κεμμένῳ ὄρει, καὶ τὰ ὑπ'. De metallis Tarbellorum lege libro IV. *Idem.*

10. *Palas.*) Πάλας, apud Plinium libro XXXIII. cap. IV. legitur Palacras, & Palacranas, quid pala ſit Latinis, ignotum non eſt. *Xyland.*

11. καὶ ἡμιλιτριαίας βώλους, ἃς καλοῦσι πάλας) Plinius XXXIII. c. 4. longè aliter, *Aurum*, inquit, *arrugia quæſitum, non coquitur, ſed ſtatim ſuum eſt. Inveniuntur ita maſſæ nec non in puteis etiam denas excedentes libras: palacras Hiſpani, alii palacranas vocant.* Videtur Strabo balucem intelligere, & cum pala ſive palacra confundere. Diodorus voce Græca, πλάκας τῆς γῆς πολυχρύσους dixit. *Caſaub.*

1. μίγμα

A etiam lapidibus fiſſis inveniri glebulas uberibus ſimiles. Porrò auro cocto, & purgato aluminoſa quadam terra, electrum eſſe id quod purgando rejicitur, quod cùm habeat argenti aurique mixturam, eo cocto argentum quidem comburi, aurum autem permanere: nam forma eſt fuſilis & lapidea. Itaque etiam palca facilius liqueſit aurum: quia flamma mollis cùm ſit, proportionem habet temperatam ad id quod cedit & facilè funditur, carbo autem multum abſumit, nimis colliquans ſua vehementia & elevans. In Erythris terra hauritur, & pone lavitur in ſcaphis, aut puteo acto terra inde egeſta lavatur. B Argenti autem caminos faciunt ſublimes, ita ut fuligo à glebis in altum efferatur: eſt enim gravis ea ac peſtilens. Ærariarum officinarum quædam vocantur aurariæ: unde conjiciunt prius aurum inde fuiſſe effoſſum. Poſidonius verò multitudinem metallorum laudans & præſtantiam, non abſtinet ſolita ſibi ſermonis exornatione, ſed nimiis amplificationibus quaſi inſtinctu quodam poëtico rapitur. Ait enim ſe fidem huic fabulæ non

A δὲ καὶ λίθων σχιζομένων εὑρίσκειν βωλάρια θηλαῖς ὅμοια· ἐκ δὲ τοῦ χρυσοῦ ἑψομένου καὶ καθαιρομένου στυπτηριώδει τινὶ γῇ, τὸ κάθαρμα ἤλεκτρον εἶναι· πάλιν δὲ τούτου καθεψομένου, [1] μίγμα ἔχοντος ἀργύρου, καὶ χρυσοῦ, τὸν μὲν ἄργυρον ἀποκαίεσθαι, τὸν δὲ χρυσὸν ὑπομένειν· [2] εὐδιάχυτος γὰρ ὁ τύπος καὶ λιθώδης· διὰ τοῦτο καὶ τῷ ἀχύρῳ τήκεται μᾶλλον ὁ χρυσός· ὅτι ἡ φλὸξ μαλακὴ οὖσα, συμμέτρως ἔχει πρὸς τὸ εἶκον, καὶ διαχεόμενον ῥᾳδίως· ὁ δὲ ἄνθραξ ἐπαναλίσκει πολὺ, ὑπερτήκων τῇ σφοδρότητι, καὶ ἐξαίρων· [3] Ἐν δὲ τοῖς Ἐρυθροῖς σύρεται καὶ πλύνεται πλησίον ἐν σκάφαις, [4] ἢ θρύπτεται φρέαρ, ἡ δὲ ἀνενεχθεῖσα γῆ πλύνεται. B Τὰς δὲ τοῦ ἀργύρου καμίνους ποιοῦσιν ὑψηλὰς, ὥστε τὴν ἐκ τῶν βώλων λιγνὺν μετέωρον ἐξαίρεσθαι· [5] βαρεῖα γάρ ἐστι καὶ ὀλέθριος· τῶν δὲ χαλκουργῶν τινα καλεῖται χρυσεῖα· ἐξ ὧν τεκμαίρονται χρυσὸν ἐξ αὐτῶν ὀρύττεσθαι πρότερον. [6] Ποσειδώνιος δὲ ὁ τὸ πλῆθος τῶν μετάλλων ἐπαινῶν, καὶ τὴν ἀρετὴν, οὐκ ἀπέχεται τῆς συνήθους ῥητορείας, ἀλλὰ συνενθουσιᾷ ταῖς ὑπερβολαῖς· [7] οὐ γὰρ ἀπιστεῖν τῷ μύθῳ p. 147.

1. *μίγμα ἔχοντος ἀργυροῦ καὶ χρυσοῦ*) Ait electrum ex auro & argento eſſe mixtum: hinc intelligimus Silij Italici carmen libro primo ℣. 229.

Electri gemino pallent de ſemine venæ. Caſaub.

2. *Εὐδιάχυτος γὰρ ὁ τύπος καὶ λιθώδης.*) Male C editur Καὶ λιθώδης, cum potius legendum ſit: *εὐδιάχυτος γὰρ ὤν καὶ λυτώδης.* Aurum enim mollioris naturæ ad fuſuram, ac de facili liquatur, contra argentum difficilius & magis invictum ignibus, ut auro durius, & minus ſolvi ac fundi facile ſit. Hinc in auro fundendo & excoquendo ejiciebatur materia durior, multo argento mixta, quam *ἀδάμαντα* propterea appellarunt. Salmas. Ex: Plin. pag. 761.

3. *ἐν δὲ τοῖς ἐρυθροῖς*) Legendum exiſtimo, *ἐν δὲ τοῖς ῥείθροις.* De Hiſpania eſt ſermo, in qua nullos Erythros reperio: nec quicquam hûc pertinet Erythria inſula paulo poſt. Putavi aliquando poſſe & *Ἀρτάβροις* legi, cujus vocis in *ἐρυθροῖς* mutatio fuit proclivis. Sed Aſtures potiſſimum hoc nomine commendari video. *Caſaub.*

4. *ἢ θρύπτεται φρέαρ.*) Lego, *ἢ ὀρύττεται φρέαρ.* Imperiti & aliud agentes librarii ex *ο* fecerunt *θ*, malè. Plinius XXXIII. c. 4. *Apud nos tribus modis* (aurum invenitur) *fluminum ramentis, ut in Tago* D *Hiſpaniæ, Pado Italiæ, Hebro Thraciæ, Pactolo Aſiæ, Gange Indiæ: nec ullum abſolutius aurum eſt curſu ipſo trituque perpolitum. Alio modo puteorum ſcrobibus effoditur.* Puteos autem in hunc uſum ſolitos effodi docet idem Plinius alibi etiam apertius. Sed & Strabo modò id dicebat. Quid ſi legamus *ἢ θρύπτεται ἢ ὀρύττεται φρέαρ.* Nam vox quidem *θρύπτεται* commodè accipi poterit de auri grandioribus maſſis, quæ inter ramenta quandoque reperiuntur, confirmaturque hæc lectio ſequentibus mox verbis, *τινὸς συρτὴν βῶλον τὴν ἀργυρῖτιν φησὶ κόπτεσθαι.* Plinius *Ibid. Quod effoſſum eſt, tunditur, lavatur.* Idem.

5. *βαρεῖα γάρ ἐστι καὶ ὀλέθριος*) Plinius XXXIII. c. 6. *Odor ex argenti fodinis inimicus omnibus animalibus, ſed maxime canibus.* Lucretius lib. VI. ℣. 808.

Denique, ubi argenti venas, aurique ſequuntur,
Terraï penitus ſcrutantes abdita ferro:
Qualeis exſpirat ſcapteſula ſubter odores?
Quidve mali ſit ut exhalent aurata metalla?
Quas hominum reddunt facies? qualeiſque colores?
Nonne vides audiſve perire in tempore parvo
Quam ſoleant? & quam vitaï copia deſit,
Quos opere in tali cohibet vis magna? Idem.

6. *Ποσειδώνιος δὲ*) Videtur Poſidonius accuratè admodum de metallis Hiſpanorum tractaſſe: Nam Diodorus quoque Siculus eorum rationem ex profeſſo explicaturus, non aliunde ut nos deprehendimus, quam è Poſidonio totam ſuam narrationem hauſit: ipſaque adeo verba Poſidonij uſurpat, quum tamen eum auctorem nuſquam laudet: quod longè à Strabonis candore & ingenuo animo alienum eſt: neque verò debuit Diodorum pudere profiteri per quos profeciſſet. Locus Diodori eſt libro quinto. Quod autem in Poſidonii ſtylo notat Strabo, idem perpetuò apud ſcriptorem ſummum, Plinium dico, obſervabis. Nam ejus oratio plena eſt ejuſmodi *ῥητορίας*, quæ lectorem ſæpe magis afficiat, quàm res ipſæ quæ narrantur. Non longè abieris: in eo capite, quod de metallorum ratione conſcripſit, quàm multa ſunt id genus? Porrò facundiæ & *ῥητορίας* Poſidonij exempla pete è Seneca, qui ex ejus libris multa profert epiſt. XCI. Eam lege. *Idem.*

7. *Οὐ γὰρ ἀπιστεῖν τῷ μύθῳ*) Nota fabula de incendio montium, unde auro fertilis reddita ſit tota regio. Non eſt autem dubium fabulæ cauſam dediſſe Pyrenæorum appellationem. Græci namque adeo ſimplices fuêre, ut ſibi perſuaderent *ἀπὸ τοῦ πυρὸς* vocatam *τὴν πυρήνην*: quod nihilo prudentius ab iis dictum, quàm à Lyſimacho dicta eſſe Hieroſolyma *παρὰ τὸ τὰ ἱερὰ συλᾶν.* Sed de his aliâs. Etſi autem, uti dixi, fabulæ anſam dedit nomen *Πυρήνης*: tamen non defuêre, qui de aliis montibus eadem narrarent, ut Poſidonius ipſe, de Rhipæis montibus, quos cum Alpibus confundebat. Vide Athenæum libro VI. & Euſtath. IV. Odyſſ. Com. *Idem.*

φησὶν, ὅτι τῶν δρυμῶν ποτε ἐμπρησθέντων [2] ἡ γῆ τὰ καινὰ ἅ τε ἀργυρῖτις καὶ χρυσῖτις, [3] εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ἐξέζεσε· διὰ τὸ πᾶν ὄρος, καὶ πάντα βουνὸν ὕλην εἶναι νομίσματος, ὑπό τινος ἀφθόνου τύχης σεσωρευμένην· καθόλου δ' ἂν εἴποι φησὶν ἰδών τις τοὺς τόπους, θησαυροὺς εἶναι φύσεως [4] ἀενναοῦ, ἢ ταμεῖον ἡγεμονίας ἀνεκλείπτου· οὐ γὰρ πλουσία μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπόπλουτος ἦν φησιν ἡ χώρα· καὶ παρ' ἐκείνοις ὡς ἀληθῶς τὸν ὑποχθόνιον τόπον, οὐχ ὁ Ἅδης, ἀλλ' ὁ Πλούτων κατοικεῖ. Τοιαῦτα μὲν οὖν ἐν ὡραίῳ σχήματι εἴρηκε περὶ τούτων, ὡς ἂν ἐκ μετάλλου καὶ αὐτὸς πολλῷ χρώμενος τῷ λόγῳ. [5] Τὴν δ' ἐπιμέλειαν φράζων τὴν τῶν μεταλλευόντων, παρατίθησι τὸ τοῦ Φαληρέως· [6] ὅτι φησὶν ἐκεῖνος ἐπὶ τῶν Ἀττικῶν ἀργυρείων οὕτω συντόνως ὀρύττειν τοὺς ἀνθρώπους, ὡς ἂν προσδοκῶντας αὐτὸν ἀνάξειν τὸν Πλούτωνα· [7] καὶ τούτων οὖν ἐμφανίζει παραπλησίαν τὴν σπουδὴν καὶ τὴν φιλεργίαν, [8] σκολιὰς τεμνόντων καὶ βαθείας τὰς σύριγγας· [9] καὶ [10] πρὸς [11] τοὺς ἐν αὐταῖς ἀπαντῶντας ποταμοὺς, πολλάκις. [12] Ταῖς Αἰγυπτίαις

A derogare, quod nemoribus aliquando inflammatis terra 1 liquefacta, cùm eſſet aureæ & argenteæ materiæ, in ſuperficiem ea metalla effervefcendo ejecerit: itaque omnis mons, & omnis collis locupletiſſimæ cujuſdam fortunæ dono ſit nomiſmatis materia cumulatus: omninoque (ait) videns aliquis iſta loca, dixerit theſauros eſſe perennis naturæ, aut principatus ærarium perpetui: non enim dives modò (inquit) terra illa eſt, ſed & infra ſe opes habet conditas: & revera apud iſtos homines infra terram non Ades, ſed Pluto habitat. Hæc ille oratione ſpecioſa, & quaſi ex metallis repetita illa prolixè retulit. B Diligentiam porrò f[illegible]ntium [illegible] Phalerei dictum adducit, qui de Atticis metallis dixerat, tanta aſſiduitate homines ibi fodere, ac ſi ſperarent ſe ipſum Plutonem eruturos: atque nunc Turditanorum ſimilem demonſtrat induſtriam laborandique ſtudium, qui profundos obliquoſque agant cuniculos, & ſæpe in his occurrant fluminibus. Ægyptiis

1. *Liquefacta.*) Τὰ καινὰ, lego τακεῖσα. quod ab hiſce ineptè poſitis litteris propè admodum abeſt, & ad rem facit, & ſtatim διὰ τὸ πᾶν, mutarem τὸ in οὕτος, & lego σεσωρευμένον. Ades autem Deus inferorum eſt, qui viſui ſubtrahat quæ ab ipſum veniunt. Idem ab opibus & divitiis Pluto dicitur. eò alluſum eſt, & reliqua huc pertinentia non libet perſequi. *Xyland.*

2. ἡ γῆ τὰ καινὰ) Aſſentior Xylandro legenti ἡ γῆ τακεῖσα. *Caſaub.*

3. ὕλην εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ἐξέζεσι) Vox ὕλην ſuo loco mota ut è veteribus libris apparet, totam ſententiam perturbat. Hìc igitur eam inducito, deinde lege, διὰ τὸ πᾶν ὄρος καὶ πάντα βουνὸν ὕλην εἶναι νομίσματος, vel potius διὰ δὴ τοῦτο. *Idem.*

4. ἀενναοῦ) Lege, ἀενάους & ἀνεκλείπτους, quod etiam in Planudæ Excerptis reperi *Idem.*

5. Τὴν δ' ἐπιμέλειαν φράζων τὴν τῶν μεταλλευόντων) Silius Italicus 1. v. 231.

——*Aſtur avarus*
Viſceribus laceræ telluris mergitur imis,
Et redit infœlix effoſſo concolor auro. Idem.

6. ὅτι φησὶν ἐκεῖνος ἐπὶ τῶν Ἀττικῶν ἀργυρείων) Athenæus eundem Poſidonij locum ita refert. Τὸ μέν τοί γε πολὺ τούτου βαθείαις καὶ κακοπάθοις μεταλλείαις εὑρίσκεται, κατὰ τὸν Φαληρέα Δημήτριον ἐλπιζούσης τῆς πλεονεξίας ἀνάξειν ἐκ τῶν μυχῶν τῆς γῆς αὐτὸν τὸν Πλούτωνα. *Idem.*

7. καὶ τούτων νῦν) Scribe οὖν auctoribus libris. *Idem.*

8. σκολιὰς τεμνόντων καὶ βαθείας τὰς σύριγγας) Plinius XXXIII. 4. *Tertia ratio opera vicerit Gigantum: Cuniculis per magna ſpatia actis, cavantur montes ad lucernarum lumina.* Diodorus Siculus de auri conficiendi ratione libro quarto, & Strabonis & Plinij locum illuſtrabit: ὑπονόμους, inquit, διακόπτοντες [illegible] εὐθείας, ἀλλ' ὡς ἂν ἡ διάφυσις τῆς ἀποστιλβούσης πέτρας ὑπάρχῃ, οὗτοι μὲν οὖν διὰ τὰς ἐν τοῖς διώρυξι καμπὰς καὶ σκολιότητας ἐν σκότει διατρίβοντες λύχνους ἐπὶ τῶν μετώπων πεπραγματευμένους περιφέρουσι. *Idem.*

9. καὶ πρὸς τοὺς ἐν αὐταῖς ἀπαντῶντας ποταμοὺς) Totus hic locus ita fœdè eſt corruptus, ut minimè mirer vidiſſe hìc nihil interpretes. Nos (σὺν θεῷ εἰπεῖν) etſi ope codicum deſtituti, facta tamen diligenti inquiſitione harum rerum, omnia ita correximus, ut non dubitemus, etiam doctos viros, quibus hæc curæ, noſtram diligentiam eſſe approbaturos. Ita igitur legendum: καὶ πρὸς, τοὺς ἐν αὐταῖς ἀπαντῶντας ποταμοὺς πολλάκις, C ταῖς Αἰγυπτίαις ἀνατλοῦνται κοχλίαις. τὸν δὲ λόγον οὐ τὸν αὐτὸν εἶναι τούτοις καὶ ποτὲ τοῖς Ἀττικοῖς: hoc eſt, *Præterea fluvios, qui ſæpe in iſtis cuniculis & foſſis occurſant, cochleis Ægyptiacis machinis exhauriunt: Neque vero idem uſu venire iſtis, quod quondam Atticis metall.* Nunc rationem omnium reddemus. *Idem.*

10. καὶ πρὸς τοὺς) Ita eſſe deſtinguendum ut docuimus, luce jam clarius eſt. Sed error ab iis eſt profectus, qui non animadvertebant πρὸς adverbialiter pro προσέτι eſſe poſitum, quod tamen novum non eſt. Dio libro quadrageſimo ſexto, καὶ πρὸς, συνέθεντο τῶν τε ἐχθρῶν σφῶν σφαγὰς ποιήσασθαι, & alibi ſæpe. Strabo lib. XVI. de Sidoniis, παραδέδονται καλλίτεχνοι, καθάπερ καὶ ὁ ποιητὴς δηλοῖ. πρὸς δὲ, καὶ φιλόσοφοι. *Idem.*

11. τοὺς ἐν αὐταῖς ἀπαντῶντας ποταμοὺς) Occurſant & ſilices, quos ut inquit Plinius aut igni & aceto rumpunt, aut ſi longiores ſint, latus ſequuntur. *Idem.* D

12. ταῖς Αἰγυπτίαις ἀνατλοῦνται σκολιαῖς) Torſit me hic locus diu multumque: tandem lætatus ſum veram lectionem eſſe me nactum. Ita autem eſſe legendum, docuit me Diodorus Siculus, qui eadem ex eodem Poſidonio referens, ita ſcribit, καὶ τὸ πάντων παραδοξότατον. ἀπορύττουσι γὰρ τὰς ῥύσεις τῶν ὑδάτων τοῖς Αἰγυπτιακοῖς λεγομένοις κοχλίαις, οὓς Ἀρχιμήδης ὁ Συρακούσιος εὗρεν ὅτε παρέβαλεν εἰς Αἴγυπτον. De cochlea machina ad tollendam aquam, habes apud Vitruvium: quis autem ejus eſſet in Ægypto tantus uſus ut αἰγυπτιακὴ appellari debeat, pluribus exponemus lib. XVII. ubi de Nilo. (Plutarchus quodam loco τροχοὺς Αἰγυπτίους ſimiliter vocat. Alia fuit trochlea Græcanica, cujus Cato meminit cap 3) Mirum autem, libros omnes manu ſcriptos conſtanter retinere ineptam illam vocem σκολιαῖς. *Idem.*

1. τὸν

exhauriunt obliquis : dolum non eundem eſſe cum olim Atticis : verùm apud hos metallica opera ſimile quippiam habere 2 ænigmatis illius : nam Athenienſes quæ adepti fuerint , non percepiſſe , quæ autem habuiſſent , amiſiſſe. Turditanis verò illa admodum proſunt. Nam æris opificibus eruunt æs , quod quadras eſt glebæ effoſſæ : & argenti Euboicum talentum triduo. Addit porrò, ſtannum, non, ut hiſtorici divulgarunt, in ſuperficie terræ inveniri, ſed effodi, naſci apud barbaros qui ſupra Luſitaniam degunt & in Caſſiteridibus

ἀναντλοῦνται σκολιαῖς 1 τὸν δόλον, οὐ τὸν αὐτὸν εἶναι τοῦτον ποτὲ τοῖς Ἀττικοῖς· ἀλλ' ἐκείνοις μὲν αἰνίγματι ἐοικέναι τὴν μεταλλείαν· 3 ὅσα μὲν γὰρ ἀνέλαβον, φησὶν, οὐκ ἔλαβον· ὅσα δὲ εἶχον, ἀπέβαλον· τούτοις δ' ὑπεράγαν λυσιτελῆ· 4 τοῖς μὲν γὰρ χαλκουργοῖς τέταρτον μέρος ἐξάγουσι τῆς γῆς τὸν χαλκὸν, 5 τῶν δὲ ἀργυρευόντων τῶν ἰδιωτῶν ἐν τρισὶν ἡμέραις Εὐβοϊκὸν τάλαντον ἐξαιρόντων. 6 Τὸν δὲ καττίτερον 7 οὐκ ἐπ' ἐπιπολῆς εὑρίσκεσθαί φησιν, ὡς τοὺς ἱστορικοὺς θρυλλεῖν, ἀλλ' ὀρύττεσθαι· 8 γεννᾶσθαι δ' ἔν τε τοῖς ὑπὲρ τοὺς Λυσιτανοὺς βαρβάροις, 9 καὶ ἐν ταῖς Καττιτερίσι νήσοις·

[illegible] ſecuti [illegible]us lectionem eam quam ex unico exemplari annotatam reperimus : primùm quidem à Ludov. Budæo ; deinde in codice ſoceri Henrici Stephani. *Caſaub.*

2. *Aenigmatis illius.*) Videtur hoc velle dicere, Athenienſes quidquid ex metallis fructus tuliſſent impendiſſe : & tantum id argenti habuiſſe, quod adhuc in terra lateret. itaque uſu veniſſe eis id, quod piſcatores Ietæ Homero per ænigma propoſuerunt, notum id eſt ex vita Homeri. Sed illa verba Αἰγυπτίαις ἀναντλοῦνται δόλον, majorem in modum ſunt corrupta, videnturque nonnulla etiam deſiderari. Cogitavi aliquando eum aliquid dixiſſe de ratione aquæ è metallicis meatibus exhauriendæ aut avertendæ. Verùm quid ſi ad fabulam Belidum ſeu Aegypti filiarum alluſit, quæ aquam apud inferos important in inane (ut cum Flacco loquar) lymphæ dolium, fundo pereuntis imo ? Quid enim aliud faciunt, qui aurum aut argentum ita è terra effodiunt, ut impendant id ipſum in operas ? Sed ſine codice bono hujuſmodi menda non corriguntur. Sed & quæ ſequuntur ἰδιωτῶν , non carent vitio. καττίτερον οὐκ ἐπ' ἐπιπολῆς.) legebatur οὐκ ἐπὶ πολλῆς. Sed cum foſſioni opponatur, quod liquidò conſtat, non dubitavi corrigere. *Xyland.*

3. ὅσα μὲν γὰρ ἀνέλαβον φησὶν, οὐκ ἔλαβον, ὅσα δὲ εἶχον ἀπέβαλον) Omnino dictum hoc eſt ad imitationem illius Homero, ſi credere fas eſt, pernicioſi ænigmatis ὅσσ' ἕλομεν λιπόμεσθ' ὅσσ' οὐχ ἕλομεν φερόμεθα. Sed ut hoc ænigma interpretemur, quando non eſt id ab interpretibus factum, notandum eſt, vel legendum eſſe ἀπέλαβον pro ἀνέλαβον, vel ita certè iſtud ἀνέλαβον eſſe accipiendum : neque enim novum eſt ut ἀνὰ in compoſitione pro ἀπὸ accipiatur. Jam verò λαμβάνειν & ἀπολαμβάνειν, hoc eſt, capere & recipere, hoc differunt quod dare & reddere, de quibus vide lege. 1. §. 33. Digeſt. Depoſiti. & orationem de Haloneſo, ubi inſignis eſt de verbis λαμβάνειν & ἀπολαμβάνειν diſputatio. Dicebat ergo Poſidonius Athenienſes, qui ingentes ſumptus feciſſent in quærendo auro atque argento, nec multum tamen inveniſſent, adeo ut pares eſſent rationes accepti & expenſi, dicebat inquam, id ipſum quod inveniſſent, Athenienſes non poſſe dici λαβεῖν, hoc eſt *cepiſſe*, ſed ἀναλαβεῖν hoc eſt, *recepiſſe*. Nam qui rem ſuam à ſe prius datam, aut alio modo alienatam recuperat, is non capere ſed recipere dicitur : nec λαμβάνειν eum dicimus, ſed veriùs ἀπολαμβάνειν. Vide τὴν περὶ Ἀλοννήσου. Hæc, niſi vehementer fallor, vera eſt iſtius ænigmatis interpretatio : Diodorus tamen Poſidonii locum ſic expreſſit, μεγάλην δ' ἔχει παραλλαγὴν τὰ μέταλλα ταῦτα συγκρινόμενα τοῖς κατὰ τὴν Ἀττικήν· ἐκεῖνα μὲν γὰρ οἱ μεταλλεύοντες, καὶ πρὸς ταῖς ἐργασίαις μεγάλας προϊέμενοι δαπάνας, ἃ μὲν ἤλπισαν ἐνίοτε λαβεῖν οὐκ ἔλαβον, ἃ δὲ εἶχον ἀπέβαλον. Ego verò quid in his ſit ænigmaticum non intelligo : nec dubito Diodorum hoc ænigma malè narrando ſuum feciſſe. Athenæus ejuſdem Poſidonii verba ita refert , χαριεντιζόμενος γοῦν φησὶν , ὅτι πολλάκις καταναλώσαντες τὰ φανερὰ τῶν ἀδήλων ἕνεκα, ἃ μὲν ἔμελλον οὐκ ἔλαβον, ἃ δ' εἶχον ἀπέβαλον, ὥσπερ αἰνίγματος τρόπον ἀτυχοῦντες. Suſpicari aliquis poſſit aut Athenæi codicem, aut Strabonis eſſe corruptum, & alterum ab altero emendandum, quum præſertim uterque ex profeſſo Poſidonii dictum referat, ſitque in una tantum voce diverſitas lectionis. *Caſaub.*

4. τοῖς μὲν γὰρ χαλκουργοῖς) Diodorus, Οἱ ἐργαζόμενοι τα χαλκουργεῖα, τὸ τέταρτον μέρος χαλκοῦ καθαροῦ ἐκ τῆς ὀρυττομένης γῆς λαμβάνουσι. *Idem.*

5 τῶν δὲ ἀργυρευόντων τῶν ἰδιωτῶν) Nihil fuit cauſæ cur de hac lectione quereretur interpres, nec debuit vocem ἰδιωτῶν habere ſuſpectam. Diodorus τῶν δὲ ἀργυρευτῶν τινες ἰδιωτῶν ἐν τρισὶν ἡμέραις εὐβοϊκὸν ἐξαίρουσι ταλαντον. in Diodoro malim ἀργυρευόντων : in Strabone vetus lectio eſt ἐξαιρόντων aut ἐξαιροῦντων non ἐξαίρουσι, quod rectiùs eſt. *Idem.*

6. τὸν δὲ Καττίτερον) Stannum interpretes : Plinius XXXIII. c. 16. tamen duo plumbi genera faciens, nigrum atque candidum, pretioſiſſimum ait candidum à Græcis appellatum caſſiteron. Sic libro IV. c. 22. Cattiteridas inſulas à plumbi fertilitate nomen habere ſcribit. *Idem.*

7. οὐκ ἐπ' ἐπιπολῆς εὑρίσκεσθαί φησιν ὡς τοὺς ἱστορικοὺς θρυλλεῖν) Diodorus, Γίνεται δὲ καὶ κασσίτερος ἐν πολλοῖς τόποις τῆς Ἰβηρίας, οὐκ ἐξ ἐπιπολῆς εὑρισκόμενος (ὡς ἐν ταῖς ἱστορίαις τινὲς τεθρυλλήκασιν) ἀλλ' ὀρυττόμενος. En furtum Diodori manifeſtum: furtum appello, quia, ut dixi, in tota hac narratione nuſquam Poſidonium auctorem laudavit. Quod autem ait Poſidonius à pleriſque falſò περὶ κασσιτέρου fuiſſe affirmatum, id Plinius quoque, qui poſt Poſidonium & Strabonem ſcripſit, ita affirmare videtur, ut qui aliter ſentiant, falli eos judicet. Ita enim ſcribit libro XXXIV. capite 16. *Sequitur natura plumbi : cujus duo genera nigrum atque candidum. Pretioſiſſimum candidum, à Græcis appellatum* κασσίτερον, *fabuloſéque narratum in inſulas Atlantici maris peti vitilibuſque navigiis circumſutis corio advehi. Nunc certum eſt in Luſitania gigni & Gallecia ſumma tellure harenoſa, & coloris nigri.* ſumma tellure, hoc eſt, ἐξ ἐπιπολῆς. *Idem.*

8. γεννᾶσθαι δ' ἔντε τοῖς ὑπὲρ τοὺς Λυσιτανοὺς βαρβάρους) Diodorus, ὑπεράνω γὰρ τῆς τῶν Λυσιτανῶν χώρας ἐστὶ μέταλλα πολλὰ τοῦ κασσιτέρου. *Idem.*

9. καὶ ἐν ταῖς Καττιτερίσι νήσοις) Diodorus Siculus non videtur apud Poſidonium legiſſe τὸ καί. Addit enim, κατὰ τὰς προκειμένος τῆς Ἰβηρίας ἐν τῷ Ὠκεανῷ νησίδας, τὰς ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος Κασσιτερίδας ὠνομασμένας. Sed lectionem Strabonis ſequentia confirmant. *Idem.*

[1] καὶ ἐκ τῶν Βρεττανικῶν δὲ εἰς τὴν Μασσαλίαν κομίζεσθαι. Ἐν δὲ τοῖς Ἀρτάβροις, οἱ τῆς Λυσιτανίας ὕστατοι πρὸς ἄρκτον καὶ δύσιν εἰσὶν, [2] ἐξανθεῖν φασὶν ἀργυρείῳ τὴν γῆν καττιτέρῳ [4] χρυσίῳ λευκῷ· ἀργυρομιγὴς γάρ ἐστι· τὴν δὲ γῆν ταύτην φέρειν τοὺς ποταμούς· τὴν δὲ σκαλίσι τὰς γυναῖκας διαμώσας [6] πλύνειν ἐν ἰσθητηρίοις πλεκτοῖς [7] ἐπὶ τὴν πίστην. Οὗτος μὲν περὶ τῶν μετάλλων τοιαῦτ' εἴρηκε. Πολύβιος δὲ τῶν περὶ Καρχηδόνα νέαν ἀργυρείων μνησθεὶς, μέγιστα μὲν εἶναί φησι· διέχειν δὲ τῆς πόλεως ὅσον εἴκοσι σταδίους, περιειληφότα κύκλον τετρακοσίων σταδίων, ὅπου [8] τέτταρας μυριάδας ἀνθρώπων μένειν τῶν ἐργαζομένων, B
p. 148. ἀναφέροντας τότε τῷ δήμῳ τῶν Ῥωμαίων καθ' ἑκάστην ἡμέραν δισμυρίας καὶ πεντακισχιλίας δραχμάς. Τὴν δὲ κατεργασίαν τὴν μὲν ἄλλην ἐῶ· μακρὰ γάρ ἐστι· τὴν δὲ συρτὴν βῶλον τὴν ἀργυρῖτιν φησὶ κόπτεσθαι, καὶ [9] κοσκίνοις εἰς ὕδωρ διαρτᾶσθαι· κόπτεσθαι δὲ πάλιν τὰς ὑποστάσεις, καὶ πάλιν διηθουμένας ἀποχεομένων τῶν ὑδάτων κόπτεσθαι· τὴν δὲ πέμπτην ὑπόστασιν χωνευθεῖσαν ἀποχυθέντος τοῦ μολύβδου, καθαρὸν τὸ ἀργύριον ἐξάγειν. Ἔστι δὲ καὶ νῦν τὰ ἀργυρεῖα, οὐ μέντοι δημόσια,

A (quaſi Stannarias diceres) inſulis, ex Britannicis quoque Maſſiliam adferri. Apud Artabros autem, qui Luſitaniæ verſus occaſum & ſeptentrionem ultima habent, efflorëſcere ait terram [3] ſtanno aureo albo: eſt enim permixtum argento: hanc terram fluviis deferri, & à mulieribus ſarculis exhauriri, lavarique in textis cratibus, dum expurgata terra ſtannum purum fiat. Hæc ille de his metallis. Polybius autem mentionem argenteorum metallorum faciens quæ ſunt ad Carthaginem novam, ea ait eſſe maxima, ab urbe ad XX ſtadia diſſita, circulo CCCC ſtadiorum contenta: ibi B XL millia hominum in labore verſari, atque in ſingulis dies populo Romano tum temporis XXV millia drachmarum ab iis tributa fuiſſe. Quo modo conficiatur argentum, quia longum eſt, omitto narrare. Glebam autem, quæ amnibus devehitur argentariam, contundi ait: & cribris in aqua ſuſpendi: ac rurſus quæ ſubſidunt contundi, ac percolari, aliquoties id repeti: quod quintò ſubſedit, id liquari, itaque plumbo defuſo purum argentum produci. Extant etiamnum officinæ, in quibus argentum conficitur, non autem publicæ:

1. *καὶ ἐκ τῶν Βρεττανικῶν δ' εἰς τὴν Μασσαλίαν κομίζεσθαι*) Diodorus ſic, *πολὺς δὲ καὶ ἐκ τῆς Βρεττανικῆς νήσου διακομίζεται πρὸς τὴν καταντικρὺ κειμένην Γαλατίαν, καὶ διὰ τῆς μεσογείου Κελτικῆς ἐφ' ἵππων ὑπὸ τῶν ἐμπόρων ἄγεται, παρά τε τοὺς Μασσαλιώτας καὶ εἰς τὴν ὀνομαζομένην πόλιν Ναρβῶνα.* *Caſ.* C

2. *ἐξανθεῖν φασὶν ἀργυρείῳ τὴν γῆν καττιτέρῳ*) Confer cum Plinio *Idem.*

3. *Stanno aureo.*) Vox *Χρυσίῳ* mihi non probatur, & quid ſit *ἐπὶ τὴν πίστην*, non video, neque quid *ἰσθητήριον*: quod cribrum tamen potiùs puto innuere quam pannum. itaque coactus ſum divinare. quid ſi fuit *ἐπὶ τὴν πίστιν* biß es die prob helt. Sicut nardus *πιστικὴ* quibuſdam creditur dicta. *Xyland.*

4. *χρυσίῳ λευκῷ*) Locum hunc habeo de mendo ſuſpectum. Nam de plumbo quod aurum colore referat (id enim opinor eſt *χρυσεῖον*) nihil legiſſe memini: licet Plinius XXXIV. c. 16. *in aurariis metallis plumbum* reperiri auctor ſit; ſed an ideo *χρυσεῖον* poſſit appellari non facilè dixerim: & vox *λευκῷ*, quæ ſine *συνδέσμῳ* ſequitur, non videtur convenire. An ita locus debet corrigi? *ἐξανθεῖν φασὶν ἀργυρείῳ τὴν γῆν καττιτέρῳ, καὶ χρυσίῳ λευκῷ ἀργυρομιγὴς γάρ ἐστι.* ut *τὸ ἀργυρομιγὴς* referatur ad *χρυσίον*, figura dicendi uſitatiſſima Grammaticis *πρὸς τὸ σημαινόμενον* dicta, quaſi eſſet *χρυσὸς* non *χρυσίον*. Sic paullò poſt, *Γάδειρα* quum nominaſſet, addit *καὶ τὰς πρὸς αὐτὴν* quaſi dixiſſet *τὴν Γάδειρα νῆσον*. *Caſaub.* D

5. *τὴν δὲ σκαλίσι τὰς γυναῖκας διαμώσας*) *διαμᾶν τὴν γῆν* eſt terram *τῇ ἄμῃ* fodere & accumulare. Strabo autem inſtrumentum, quo id fit, *σκαλίδα* vocat non *ἄμην* aut *σκάφην*, ut grammatici vocem *διαμᾶσθαι* explicantes, qua utuntur Attici potius quàm activa *διαμᾶν*. *Idem.*

6. *πλύνειν ἐν ἰσθητηρίοις*) Lego, *ἠθιστηρίοις*. Manifeſta eſt analogia. Nam ut à *φροντίζω* dicimus *φροντιστήριον*, ſic ab *ἠθίζω* quod eſt colare, erit *ἠθιστήριον*, quod inſtrumentum ſignificat per quod mittitur iſta aggeſta terra. Poteſt & *ἠθητήριον* legi ab *ἠθέω*, quod potius dicitur hoc ſenſu quàm *ἠθίζω*, atque hoc probo. Plinius XXXIV. c. 16. *Lavant eas harenas metallici, & quod ſubſidit coquunt in fornacibus.* Idem.

7. *ἐπὶ τὴν πίστην*) Utinam nullus in Strabone locus eſſet mihi aut ad intelligendum obſcurior; aut ad corrigendum difficilior quàm iſte eſt: de quo tamen uterque interpres deſperavit. Lego *ἐπὶ κίστῃ* conſentientibus etiam libris antiquis, in quibus erat *ἐπὶ κίστει*. *Κίστη* eſt *πλεκτὴ κιβωτός*: vel eſt igitur dictum *ἐκ παραλλήλου*, *ἐν ἠθιστηρίοις ἐπὶ κίστῃ*, vel ſignificat inſtrumenta illa, quibus terra hæc colari fuerat *κίσταις* fuiſſe impoſita, quæ id exciperent, quod deflueret. Plinius Calathos appellat, quum dicit, *Et ideo in quibus aurum colligitur, remanent cum eo*: quanquam locus Plinii ex eo potius intelligendus eſt, quod ſuper hoc ſcribit Diodorus, *ἐπὶ γὰρ πλατείας σανίδος μικρὸν ἐγκεκλιμένης τρίβουσι τὴν κατεργασμένην μάρμαρον ὕδωρ ἐπιχέοντες, εἶτα τὸ μὲν γεῶδες αὐτῆς ἐκτηκόμενον διὰ τῶν ὑγρῶν καταρρεῖ, κατὰ τὴν τῆς σανίδος ἔκλισιν τὸ δὲ χρυσίον ἔχον ἐπὶ τοῦ ξύλου παραμένει διὰ τὸ βάρος.* Quid autem affert vir doctus de nardo *πιστικῇ*: id verò nihil ad rem. *Idem.*

8. *τέτταρας μυριάδας ἀνθρώπων*) Hi ſunt, quos in metallum damnatos Iuriſconſulti appellant: eſtque regum Ægyptiorum inventum, mortis damnatis vitam in iſtos uſus concedere, ut narrat Diodorus libro primo & tertio. In libris ſcriptis nonnullis eſt *μοίρας* pro *μυριάδας*. Item *ὀκτὼ σταδίους*, non *εἴκοσι*, *Idem.*

9. *Κοσκίνοις εἰς ὕδωρ διαρτᾶσθαι*) Diodorus cujus paullò antè verba referebamus, non *κοσκίνοις* uti ſolitos in hanc rem metallarios, ait ſed *πλατείαις σανίσι*. Conferendus locus, & quæ ibi ſequuntur. *Idem.*

1. εἰς

neque ibi, neque aliis in locis, ſed ad privatos redactæ reditus. Auraria metalla pleraque ad rempublicam pertinent. Ad Caſtaonem & aliis in locis peculiare eſt metallum plumbi foſſilis, cui admixtum eſt paululum argenti, ſed quod ab eo ſeparare non ſit operæ pretium. Non procul à Caſtaone mons eſt, unde Bætis dicitur profluere, quem montem Argenteum vocant, ob argenti in eo metalla. Polybius ſcribit & hunc & Anam è Celtiberia labi, diſtantes invicem ad ıɔcccc ſtadia: nam Celtiberi aucti potentia, à ſe etiam regionibus omnibus circumjacentibus nomen fecerunt. Videntur autem veteres Bætin appellaſſe Tarteſſum, & Gades cum inſulis vicinis Erythejam: ideòque putant Steſichorum de Geryonis armento ſic ceciniſſe:

Nata ex adverſo fere inclyta Erytheja
Tarteſſi amnis ad fontes immenſos argenteis radicibus,
In caverna ſaxis. —

Cùm autem Bætis duobus oſtiis in mare exeat, ajunt olim in medio horum urbem fuiſſe habitatam Tarteſſum, fluvio cognominem, regionemque appellatam fuiſſe Tarteſſidem, quam nunc Turduli incolunt. Quin & Eratoſthenes Calpæ adjacentem regionem Tarteſſidem vocari tradit, & Erytheam inſulam fortunatam. Quem reprehendens Artemidorus, cùm id falsò eum dixiſſe ait, tum Sacrum promontorium à Gadibus quinque dierum navigatione diſtare mentitum, cùm non interſint ampliùs CIↃ IↃ CC ſtadiis:

A οὔτε δὲ ἐνταῦθα, οὔτε ἐν τοῖς ἄλλοις τόποις· ἀλλ' [1] εἰς ἰδιωτικὰς μετέστησαν ἐκτίσεις. τὰ δὲ χρυσεῖα δημοσιεύεται τὰ πλείω. ἔνθεν δὲ [2] καὶ Καστῶνι καὶ ἄλλοις τόποις ἴδιόν ἐστι μέταλλον ὀρυκτοῦ μολύβδου· παραμέμικται δέ τι καὶ τούτῳ τοῦ ἀργύρου μικρὸν, οὐχ ὥστε λυσιτελεῖν ἀποκαθαίρειν αὐτόν. [3] Οὐ πολὺ δ' ἄπωθεν [4] τοῦ Καστῶνος ἐστὶ καὶ τὸ ὄρος, ἐξ οὗ ῥεῖν φασι τὸν Βαῖτιν, ὃ καλοῦσιν Ἀργυροῦν, διὰ ἀργυρεῖα τὰ ἐν αὐτῷ. Πολύβιος δὲ καὶ τὸν Ἄναν καὶ τοῦτον ἐκ τῆς Κελτιβηρίας ῥεῖν φησὶ, διέχοντας ἀλλήλων ὅσον ἐνακοσίους σταδίους· αὐξηθέντες γὰρ οἱ Κελτίβηρες, ἐποίησαν καὶ τὴν πλησιόχωρον πᾶσαν
B ὁμώνυμον ἑαυτοῖς. Ἐοίκασι δ' οἱ παλαιοὶ καλεῖν [5] τὸν Βαῖτιν, Ταρτησσόν· τὰ δὲ Γάδειρα, [6] καὶ τὰς πρὸς αὐτὴν νήσους, Ἐρύθειαν· διόπερ οὕτως εἰπεῖν ὑπολαμβάνουσι Στησίχορον περὶ τοῦ Γηρυόνου βουκόλου, [7] Διότι γεννηθείη σχεδὸν ἀντιπέραν κλεινᾶς Ἐρυθείας Ταρτησσοῦ ποταμοῦ παρὰ πηγὰς ἀπείρονας ἀργυρορίζους, ἐν κευθμώνων πέτραις. Δυοῖν δὲ οὐσῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ, [8] πόλιν ἐν τῷ μεταξὺ χώρῳ κατοικεῖσθαι πρότερόν φασιν, ἣν καλεῖσθαι Ταρτησσὸν, ὁμώνυμον τῷ ποταμῷ· καὶ τὴν χώραν Ταρτησσίδα καλεῖσθαι φασὶν, ἣν νῦν Τουρδοῦλοι νέμονται· καὶ Ἐρατοσθένης δὲ [9] τὴν συνεχῆ τῇ Κάλπῃ,
C Ταρτησσίδα καλεῖσθαι φησὶ, καὶ Ἐρύθειαν νῆσον εὐδαίμονα. Πρὸς ὃν Ἀρτεμίδωρος ἀντιλέγων, καὶ ταῦτα φησὶ ψευδῶς λέγεσθαι ὑπ' αὐτοῦ, καθάπερ καὶ τὸν ἀπὸ Γαδείρων ἐπὶ τὸ Ἱερὸν ἀκρωτήριον διάστημα ἀπέχειν ἡμερῶν πέντε πλοῦν, οὐ πλειόνων ὄντων ἢ χιλίων καὶ ἑπτακοσίων σταδίων.

1. *εἰς ἰδιωτικὰς μετέστησαν ἐκτίσεις*) Lego, *κτήσεις*. *Caſaub.*

2. *καὶ Καστῶνι*) *Κλάστων* ſupra legebatur. Scribe *Καστάλωνι*. *Idem.*

3. *οὐ πολὺ δ' ἄπωθεν τοῦ Καστῶνος*(Scribendum *Καστάλωνος*. Id ita eſſe locus Polybii quem aſcribam evincit. Ita ille libro decimo, *ὁ δὲ τῶν Καρχηδονίων στρατηγὸς ἐτύγχανε μὲν διατρίβων ἐν τοῖς περὶ Κασταλῶνα τόποις, περί Βαίβυλα πόλιν, οὐ μακρὰν τῶν ἀργυρείων μετάλλων.* Vides argenti fodinas dici eſſe prope Caſtalonem, quod hîc ait Strabo. Quare dubium non eſt hunc eſſe *Καστάλωνα*, itaque ſemper corrigendum. *Idem.*

4. *τοῦ Καστῶνος*) Confirmat Caſauboni lectionem meliorem Bochartus *τοῦ Καστάλωνος*, quamvis argenteum vocari ſcribat Strabo d. l. *διὰ τὰ ἀργυρεῖα τὰ ἐν αὐτῷ*, *propter argenti fodinas quæ in eo ſunt.* Avienus tamen nominari cenſet, quia latera montis ſtanno obducta ſunt, quod argenti ſpeciem habet, inquiens.

At mons paludem incumbit Argentarius,
Sic à vetuſtis dictus à ſpecie ſui,
Stanno iſte namque latera plurimo nitet.

Cui ſententiæ favent hæc de Tarteſſo amne apud Stephanum: *ὅς τις ποταμὸς καὶ κασσίτηρον ἐν Ταρτησσῷ καταφέρει*, *qui fluvius ſtannum etjam defert in Tarteſſum urbem.* Bochart. in Canaan. lib. 1. c. 34. p. 601. & 602.

5. *τὸν Βαῖτιν καλεῖν Τάρτησσον*) De Bæti igitur accipiendus Stephani locus in *Τάρτησσος*. *Τάρτησσος*, inquit, *πόλις Ἰβηρίας ἀπὸ ποταμοῦ τοῦ ἀπὸ Ἀργυροῦ ὄρους ῥέοντος, ὅστις ποταμὸς καὶ κασσίτερον ἐν Ταρτησσῷ καταφέρει.* Certiſſimum eſt Bætin intelligi, quem de monte Argyro fluere modò dicebat Strabo. Pauſanias *Ἠλιακῶν β* Lib. VI. c. 19. de fluvio Iberiæ, quem vocat *Ταρτήσιον*. *Τὸν δὲ ποταμὸν μέγιστον ὄντα τῶν ἐν Ἰβηρίᾳ καὶ ἄμπωτιν παρεχόμενον, Βαῖτιν ὠνόμασαν οἱ ὕστερον.* *Caſaub.*

6. *καὶ τὰς πρὸς αὐτὴν νήσους Ἐρυθείαν*) Erythian nomen eſſe plurimarum inſularum nuſquam opinor reperies: Strabo ipſe infra non alias inſulas, quam unam aliquam, à pleriſque eam, quæ à Gaditana urbe anguſtiſſimo freto ſit dirempta Erythiam fuiſſe appellatam auctor eſt. Vide infra. *Idem.*

7. *διότι γεννηθείη σχεδὸν*) Quomodo *σχεδὸν*, ſi *παρὰ παγὰς* Bætis in monte Argyro? *Idem.*

8. *πόλιν ἐν τῷ μεταξὺ χώρῳ*) Scripti *πόρῳ*. De hac urbe Stephanus in Tarteſſos. *Idem.*

9. *τὴν συνεχῆ τῇ Κάλπῃ, Ταρτησσίδα καλεῖσθαι*) Quid mirum agrum Calpe vicinum *Ταρτησσίδα γῆν* vocari, quum Carteja ad Calpen ſita Tarteſſos antiquitus dicta ſit? auctores Strabo, Plinius III. c. 1. Mela II. c. 6. alii. Iniquè igitur facit Artemidorus, qui Eratoſthenem hoc nomine reprehendat. *Idem.*

1 καὶ τὸ τὰς ἀμπώτεις μέχρι δεῦρο περατοῦσθαι, ἀντὶ τοῦ κύκλῳ περὶ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην συμβαίνειν· καὶ τὸ, τὰ προσαρκτικὰ μέρη τῆς Ἰβηρίας 3 εὐπαραδοξότερα εἶναι πρὸς τὴν Κελτικὴν, ἢ κατὰ τὸν Ὠκεανὸν πλέουσι· καὶ ὅσα δὴ ἄλλα εἴρηκε Πυθέᾳ πιστεύσας δι' ἀλα-
p. 149. ζονείαν. 4 Ὁ δὲ ποιητὴς πολύφωνός τις ὢν, καὶ πολυΐστωρ, δίδωσιν ἀφορμὰς, ὡς οὐδὲ τούτων ἀνήκοός ἐστι τῶν τόπων, εἴ τις ὀρθῶς βούλοιτο συλλογίζεσθαι ἀπ' ἀμφοῖν, 5 τῶν τε χεῖρον λεγομένων περὶ αὐτῶν, καὶ τῶν ἄμεινον καὶ ἀληθέστερον· χεῖρον μὲν ὅτι 6 πρὸς δύσιν ἐσχάτην ἤκουεν αὐτὴν, ὅπου, καθάπερ φησὶν αὐτὸς, εἰς τὸν Ὠκεανὸν

--- ἐμπίπτει λαμπρὸν φάος ἠελίοιο,
Ἕλκον νύκτα μέλαιναν ἐπὶ ζείδωρον ἄρουραν.

Ἡ δὲ νὺξ ὅτι δύσφημον, καὶ τῷ ᾅδῃ πλησιάζον, δῆλον· ὁ δὲ ᾅδης τῷ ταρτάρῳ· εἰκάζοι ἄν τις ἀκούων τὰ περὶ Ταρτησσοῦ, τὸν τάρταρον ἐκεῖθεν παρονομάσαι τὸν ἔσχατον τῶν ὑποχθονίων τόπων· προσθεῖναι δὲ καὶ μῦθον, τὸ ποιητικὸν σώζοντα· Καθάπερ καὶ τοὺς Κιμμερίους εἰδὼς ἐν βορείοις καὶ ζεφυρίοις οἰκήσαντας τόποις τοῖς κατὰ τὸν Βόσπορον, ἵδρυσεν αὐτοὺς πρὸς τῷ ᾅδῃ. τάχα καὶ κατά τι κοινὸν τῶν Ἰώνων ἔθος πρὸς τὸ φῦλον τοῦτο· καὶ γὰρ καθ' Ὅμηρον ἢ πρὸ αὐτοῦ μικρὸν λέγουσι τὴν τῶν Κιμμερίων ἔφοδον γενέσθαι, τῶν μέχρι τῆς Αἰολίδος καὶ τῆς Ἰωνίας. Ταῖς δὲ Κυανέαις ἐποίησε παραπλησίως τὰς Πλαγκτὰς, ἀεὶ τοὺς μύθους ἀπό τινων ἱστοριῶν ἐνάγων· χαλεπὰς γάρ τινας μυθεύει πέτρας καθάπερ τὰς Κυανέας φασίν· ἐξ οὗ καὶ Συμπληγάδες καλοῦνται· διόπερ καὶ τὸν Ἰάσονος παρέθηκε δι' αὐτῶν πλοῦν. καὶ ὁ κατὰ τὰς στήλας δὲ πορθμὸς, καὶ ὁ κατὰ Σικελίαν, ὑπηγόρευον αὐτῷ τὸν περὶ τῶν Πλαγκτῶν μῦθον. Πρὸς μὲν δὴ τὸ χεῖρον, ἀπὸ τῆς τοῦ Ταρτάρου μυθο- D ποιΐας αἰνίττοιτό τις ἂν τὴν τῶν τόπων μνήμην τῶν περὶ Ταρτησσόν· πρὸς δὲ τὸ βέλτιον, ἐκ τούτων.

A & vanum eſſe, quòd maris æſtus ibi locorum dixit finiri, circumquaque ad omnes terræ partes fiunt: & quòd aſſeruit partes Hiſpaniæ ad ſeptentrionem ſpectantes 2 faciliùs cognoſci, ſi quis ad Galliam, quàm ſi quis Oceanum naviget: & quæ id genus alia arrogantiùs perhibuit Pytheam ſecutus. ¶ Homerus porrò multarum rerum præditus notitia, multaque canens, occaſiones ſuggerit cogitandi, ſe ne horum quidem inſcium fuiſſe locorum: modò quis ex utriſque, tam verè quàm minùs (inquam) rectè de his quæ dicta ſunt, ratiocinari convenienter velit; minùs rectè, quòd Tarteſſum audivit eſſe ad ex- B trenſum occaſum, ubi, ut ipſe loquitur,

Incidit Oceano Lampas clariſſima Solis,
Frugiferæ noctem tellurique ingerit atram.

Conſtat autem noctem eſſe mali ominis, & Plutoni propinquam, Plutonem Tartaro. Audiens ergo aliquis de Tarteſſo, exiſtimare poſſit Tartarum inde ab Homero nominatum extremum eorum quæ infra terram ſunt, locum: & fabula more poëtico ſervato ab eo fuiſſe additam. Quemadmodum etiam Cimmerios cùm ſciret ad Boſporum habitare loca verſus ſeptentrionem & occaſum ſita, C apud inferos collocavit: quanquam fortè ſecutus eſt in eo communem Ionum de iis loquendi conſuetudinem: nam aut ætate Homeri, aut paulo antè, Cimmerii uſque ad Ioniam & Æolidem impreſſione facta progreſſi ſunt. Ita ad exemplum Cyaneorum ſcopulorum ipſe Planctas petras finxit, ſemper ab hiſtoria aliqua fabulam introducens. Fingit enim quædam periculoſa ſaxa, qualia erant Cyanea, quæ quòd inter ſe collidantur, Symplegades dicuntur: itaque etiam Iaſonem per ea navigaſſe addit: cæterùm ad Columnas & Siculum freta ei hanc fabulam etiam ſuggerebant. Ergo ex minùs commodè dictis, nempe Tartari figmento, exiſtimarit aliquis Tarteſſum Homero notam fuiſſe. Rectiùs autem ex his, quæ referam.

1. *καὶ τὸ τὰς ἀμπώτεις μέχρι δεῦρο περατοῦσθαι*) Non puto tam imperitum rerum iſtarum fuiſſe Eratoſthenem, ut putaret in ea tantum Oceani parte æſtus cieri in Oceano: ſed hoc voluit opinor, quod paullò antè docuit nos Geographus, æſtus inter Sacrum promontorium & Mauritaniam majores excitari, & magis ibi impetuoſos quàm alibi. *Caſaub.*

2. *Facilius cognoſci.*) Εὐπαραδοξότερα vox mendoſa divinavi. *Xyland.*

3. *εὐπαραδοξότερα εἶναι πρὸς τὴν Κελτικὴν*) Nihil habeo quo locum hunc emendem. In ſcriptis eſt *εὐπαροδώτερα.* Videtur ita legiſſe prior interpres. *Caſaub.*

4. *Ὁ δὲ ποιητὴς*) Digreditur paululum Strabo ab inſtituto de Hiſpania ſermone ad Homerum ſuum, in cujus *ἀπολογίαν ἐνεπίφορος* admodum eſt hic auctor. De iſtis autem omnibus libro primo dictum ſatis. Quare in hunc locum pauca tantum notabimus. *Idem.*

5. *τῶν τε χεῖρον λεγομένων περὶ αὐτὸν καὶ τῶν ἄμεινον*) Sic libro primo, *Ἔστι γὰρ ἀμφοτέρως τοῦτο δέξασθαι, καὶ βέλτιον καὶ χεῖρον.* Vide reliqua. *Idem.*

6. *πρὸς δύσιν ἐσχάτην ἤκουεν αὐτὴν*) Non improbo hanc lectionem: magis tamen placet quæ eſt in antiquis libris, *ἐσχάτη ἤκουεν αὐτή.* *Idem.*

Etenim & Herculis & Phœnicum expeditio huc progreſſa, ſignificavit Homero opes & ſocordiam hominum: ita enim in poteſtatem Phœnicum venerunt, ut pleræque Turditaniæ urbes & viciniæ ab iis nunc habitentur. Ulyſſis quoque expeditio hucuſque progreſſa & cognita Homero anſam videtur præbuiſſe, ut ſicut Iliadem, ita Ulyſſeam quoque ex hiſtoria in fabuloſam poëtarum more narrationem torqueret: non enim Italiæ modò & Siciliæ loca & alia quædam, hujus rei indicia ſuggerunt: ſed in Hiſpania quoque urbs Ulyſſea oſtenditur; & Minervæ templum, & alia ſexcenta errorum Ulyſſis veſtigia, & aliorum qui è bello Trojano cùm evaſiſſent, non minùs Trojæ victores quàm victos infeſtarunt: nam Cadmea (quod dicitur) fuit Græcorum victoria, rebus eorum domeſticis perditis, & ſingulis prædæ exigua parte potitis: itaque uſu venit ut & qui patriæ excidio ſupereſſent, ii ſe latrociniis darent: & Græci idem facerent: vel quòd eorum res familiaris eſſet everſa, vel quòd apud ſe quivis cogitaret,

Turpe tibi diu abeſſe domo, vacuumque
redire eſt.

Ergo cùm Æneæ peregrinatio memoriæ mandata eſt, & Antenoris atque Henetorum: tum Diomedis, Menelai, Ulyſſis, aliorumque complurium. Proinde Homerus cùm ſciret hujuſmodi expeditiones ultima Hiſpaniæ attigiſſe, & eorum locorum opulentiam atque alia bona Phœnicibus indicantibus cognoviſſet: ibi piorum ſedes, & campum Elyſium finxit, ubi Proteus Menelaum inculturum ait:

Sed te, quà terræ poſtremus terminus
extat,
Elyſium in campum cœleſtia numina du-
cent,
Quem Rhadamanthus habet; qua vita
facillima multo
Ducitur: haud operit campos nive
Juppiter iſtos,
Hyberno tempus neque multum prorogat
anno.
Nulli imbres: ſpirat ſemper grata aura
Favoni,
Miſſaque ab Oceano nimios demitigat
æſtus.

A Ἥ τε γὰρ Ἡρακλέους στρατιὰ μέχρι δεῦρο προελθοῦσα καὶ τῶν Φοινίκων, ὑπέγραφεν αὐτῷ πλοῦτόν τινα, καὶ ῥαθυμίαν τῶν ἀνθρώπων· οὗτοι γὰρ Φοίνιξιν οὕτως ἐγένοντο [1] ὑποχείριοι, ὥστε τὰς πλείους τῶν ἐν τῇ Τουρδιτανίᾳ πόλεων, καὶ τῶν πλησίον τόπων ὑπ᾽ ἐκείνων νῦν οἰκεῖσθαι. Καὶ ἡ τοῦ Ὀδυσσέως δὲ στρατιὰ δοκεῖ μοι δεῦρο γενηθεῖσα, καὶ ἱστορηθεῖσα ὑπ᾽ αὐτοῦ, παραδοῦναι πρόφασιν· ὥστε καὶ τὴν Ὀδύσσειαν, καθάπερ καὶ τὴν Ἰλιάδα ἀπὸ τῶν συμβάντων μεταγαγεῖν εἰς ποίησιν, καὶ τὴν συνήθη τοῖς ποιηταῖς μυθοποιίαν. Οὐ γὰρ μόνον οἱ κατὰ τὴν Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν τόποι, καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν τοιούτων, σημεῖα ὑπογράφουσιν, B ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ Ἰβηρίᾳ [2] Ὀδύσσεια πόλις δείκνυται, καὶ Ἀθηνᾶς ἱερόν, καὶ ἄλλα μυρία ἴχνη τῆς ἐκείνου πλάνης, καὶ ἄλλων τῶν ἐκ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου γενομένων, καὶ ἐπίσης κακωσάντων τούς τε πολεμηθέντας, καὶ τοὺς ἑλόντας τὴν Τροίαν. Καὶ γὰρ οὗτοι Καδμείαν νίκην ἐτύγχανον ἠρμένοι, p. 150.
τῶν τε οἴκων αὐτοῖς κατεφθαρμένων· καὶ τῶν λαφύρων εἰς ἕκαστον ὀλίγων ἐληλυθότων, * συνέβη [3] τοῖς περιλειφθεῖσιν [4] ἀπιοῦσιν ἐκ τῶν κινδύνων, κατὰ λῃστείας τρέπεσθαι, καὶ τοῖς Ἕλλησι· τοῖς μὲν διὰ τὸ ἐκπεπορθῆσθαι, τοῖς δὲ διὰ τὴν αἰσχύνην, ἑκάστου ὑπολαβόντος,

* Lego Συνέβη οὖν τοῖς.

Αἰσχρόν τοι δηρόν τε μένειν, αὖθι τῶν οἰκείων, Odyſſ. λ. 567.
C κενεόν τε νέεσθαι παρ᾽ αὐτούς.

Πάλιν ἥ τε τοῦ Αἰνείου παραδέδοται πλάνη, καὶ Ἀντήνορος, καὶ ἡ τῶν Ἑνετῶν· ὡσαύτως καὶ ἡ Διομήδους τε, καὶ Μενελάου, καὶ Ὀδυσσέως, καὶ ἄλλων πλειόνων. Ὁ τοίνυν ποιητὴς τὰς τοσαύτας στρατείας ἐπὶ τὰ ἔσχατα τῆς Ἰβηρίας ἱστορηκώς, πυνθανόμενος δὲ καὶ πλοῦτον καὶ τὰς ἄλλας ἀρετὰς (οἱ γὰρ Φοίνικες ἐδήλουν τοῦτο) ἐνταῦθα τὸν τῶν εὐσεβῶν ἔπλασε χῶρον, καὶ τὸ Ἠλύσιον πεδίον, οὗ φησιν ὁ Πρωτεὺς ἀποικίσειν τὸν Μενέλαον·

Ἀλλά σ᾽ ἐς Ἠλύσιον πεδίον καὶ πείρατα Odyſſ. δ. 563.
γαίης
D Ἀθάνατοι πέμψουσιν, ὅθι ξανθὸς Ῥαδά-
μανθυς,
Τῇ περ ῥηΐστη βιοτὴ πέλει ἀνθρώποισιν.
Οὐ νιφετός, οὔτ᾽ ἂρ χειμὼν πολύς, οὐδέ ποτ᾽
ὄμβρος·
Ἀλλ᾽ αἰεὶ Ζεφύροιο λιγὺ πνείοντας ἀήτας
Ὠκεανὸς ἀνίησιν, ἀναψύχειν ἀνθρώπους.

1. οὕτως ἐγένοντο ὑποχείριοι) Libri veteres οὕτως ἐγένοντο σφόδρα ὑποχ. Caſaub.

2. Ὀδύσσεια πόλις δείκνυται) Legerem Ὀδυσσεῖς. Stephanus, Ὀδυσσεῖς πόλις Ἰβηρίας ἀρσενικῶς, καὶ τὸ ἐθνικὸν δὲ ὅμοιον. ἀρσενικὸν δὲ ὡς Ἀταρνεῖς καὶ διπαιεῖς. Sed etiam infra iterum ſic ſcribitur & ita quoque habet Euſtathius. An autem hæc ſit Ulyſippo Latinorum, quod video quibuſdam probari, quærant docti Hiſpanorum. *Idem.*

3. Τοῖς τε περιλειφθεῖσι) Troianis, qui ex incendio patriæ ſe eripuerant, ut Helenus, Æneas, Antenor & ſi qui alij. & opponit τοὺς περιλειφθέντας τοῖς Ἕλλησι. quare non probo quod aliquando exiſtimavi, legendum eſſe τοῖς τε βαρβάροις καὶ τοῖς ἕλλησι. Eadem lib. pr. *Idem.*

4. ἀπιοῦσιν ἐκ τῶν κινδύνων) Scripti ἀπελθοῦσι. *Idem.*

1. τότε

1 Τότε γὰρ εὐάερον καὶ τὸ εὔπνουν τοῦ ζεφύρου ταύτης ἐστὶ τῆς χώρας οἰκεῖον, ἑσπερίου τε καὶ ἀλεινῆς οὔσης· 2 τό τε ἐπὶ τοῖς πέρασι τῆς γῆς, ἐφ' ἧς καὶ τὸν ᾅδην μεμυθεῦσθαι φαμέν· ὅ, τε Ῥαδάμανθυς παραληφθεὶς, ὑπογράφει τὸν πλησίον τῷ Μίνῳ τόπον, περὶ οὗ φησιν· A

Odyſſ. λ. 567.

> Ἔνθ' ἤτοι Μίνωα ἴδον Διὸς ἀγλαὸν υἱὸν,
> Χρύσεον σκῆπτρον ἔχοντα θεμιστεύοντα νέκυσσι.

Καὶ οἱ μετὰ ταῦτα δὲ ποιηταὶ παραπλήσια θρυλλοῦσι, τήν τε ἐπὶ τὰς Γηρυόνου βόας στρατείαν, καὶ τὴν ἐπὶ τὰ μῆλα τῶν Ἑσπερίδων τὰ χρύσεα ὡσαύτως στρατείαν· 3 καὶ μακάρων τινὰς νήσους κατονομάζοντες, ἃς καὶ νῦν * δεικνυμένας B ἴσμεν, οὐ πολὺ ἄπωθεν τῶν ἄκρων τῆς Μαυρουσίας, τῶν ἀντικειμένων τοῖς Γαδείροις. Τοὺς δὲ Φοίνικας λέγω μηνυτάς· καὶ τῆς Ἰβηρίας καὶ τῆς Λιβύης τὴν ἀρίστην οὗτοι κατέσχον πρὸ τῆς ἡλικίας τῆς Ὁμήρου· καὶ διετέλεσαν κύριοι τῶν τόπων ὄντες μέχρις οὗ Ῥωμαῖοι κατέλυσαν αὐτῶν τὴν ἡγεμονίαν. p. 151. Τοῦ δ' Ἰβηρικοῦ πλούτου καὶ ταῦτα μαρτύρια. Καρχηδόνιοι 4 μετὰ τοῦ Βάρκα στρατεύσαντες κατέλαβον, ὥς φασιν οἱ συγγραφεῖς, 6 φάτναις ἀργυραῖς, καὶ πίθοις χρωμένους τοὺς ἐν τῇ Τουρδιτανίᾳ. Ὑπολάβοι δ' ἄν τις ἐκ τῆς πολλῆς εὐδαιμονίας καὶ μακραίωνας ὀνομασθῆναι τοὺς ἐνθάδε ἀνθρώπους, C

* Vulgò, δείκνυμεν, ἃς ἴσμεν,

A Etenim propria eſt hujus regionis bona aëris conſtitutio, ac Favonii bonus flatus, cùm ſit occidua illa terra & tepida, ad fines terræ, ubi & inferos fingi diximus, & appoſitus Rhadamanthus, locum deſcribit Minoi vicinum, de quo ait:

> *Hîc ego conſpexi prolem Minoa Tonantis,*
> *Aureo qui ſceptro dat jura ſilentibus umbris.*

Similia his recentiores poëtæ fabulantur, expeditionem ob boves Geryonis, & aliam ob Heſperidum mala: & inſulæ beatorum commemorantur, quæ B etiamnum apparent, novimuſque eas non multum diſtantes ab extremis Mauritaniæ, Gadibus oppoſitis. Phœnices porrò harum ego rerum fuiſſe indices dico, qui ante Homeri ætatem optima Africæ & Hiſpaniæ tenuerunt, & domini eorum fuere locorum, donec eorum à Romanis eſt abolitum imperium. Hiſpanicarum porrò divitiarum id quoque teſtimonium ſcriptores perhibuerunt, Carthaginienſes, qui Barca duce expeditonem fecerunt, Turditanos argenteis 5 præſepibus & doliis uſos deprehendiſſe. Judicare etiam aliquis poſſit ob multam felicitatem hos homines C etiam longævos fuiſſe nominatos,

1. *τότε γὰρ εὐάερον καὶ τὸ εὔπνουν*) Inſtinus XLIV. c. 1. *Salubritas cæli per omnem Hiſpaniam æqualis, quia aëris ſpiritus, nulla paludium gravi nebula inficitur: Huc accedunt & marinæ auræ, undique verſus aſſidui flatus, quibus omnem provinciam penetrantibus, eventilato terreſtri ſpiritu, præcipua hominibus ſanitas redditur.* Caſaub.

2. *τό τε ἐπὶ τοῖς πέρασι τῆς γῆς*) Laborabat hic locus ab interpunctione; quæ res Xylandro impoſuit. Ait Strabo, ea omnia quæ ſuperioribus Homeri verſibus continentur, Hiſpaniæ convenire: unde ſequitur, quod initio propoſuit, Homerum *οὐδὲ τούτων τῶν τόπων εἶναι ἀνήκοον.* Ergo legendum *τό, τε* & *ἐφ' οἷς.* *Idem.*

3. *καὶ μακάρων τινὰς νήσους*) Vide ad librum primum: De iſtis inſulis multa Plutarchus in Sertorio. *Idem.*

4. *Μετὰ τοῦ Βάρκα στρατεύσαντες*) Is eſt Amilcar cognomento Barcas, qui Hiſpaniam adminiſtravit ante Aſdrubalem, fuitque Annibalis pater. vide Appiani *Ἀννιβαϊκά.* Ab hoc Barca Barcina factio apud Carthaginenſes notiſſima. *Idem.*

5. *Præſepibus*) *Φάτναις*, in epitoma, etiam in ſcripto codice, eſt *φιάλαις* phialis, pateris. Sed id non erat novum & inuſitatum aliquid. *Xyland.*

6. *φάτναις ἀργυραῖς, καὶ πίθοις χρωμένους*) Rectè quidem Xylander lectionem Epitomes *φιάλαις* damnavit: cujus enim magnificentiæ eſſet phialis uti argenteis, quod hodie apud nos etiam mediocris fortunæ hominibus licet? Contra autem mira & prorſus ſuperans omnem fidem argenti copia, ſi ut hæc videtur velle lectio, etiam præſepia ex argento fuerint facta: Neque ſanè tale quid alibi uſquam legiſſe memini. Quare *φάτναις* quidem lego, ſed lacunarium certum genus intelligo, hoc eſt *φατνωμάτων*: ut non præſepia, ſed domuum lacunaria ex argento facta dicantur: quod novum non eſt. Sic enim Polybius divitem cultum Ecbatanorum regiæ Perſarum deſcribens, ait *δοκοὺς καὶ φατνώματα* fuiſſe *ἀργυρᾶ.* Dixiſſe autem bonos ſcriptores *φάτνας* in hoc ſenſu, dubium non eſt. Diodorus Siculus libro primo, *καὶ τούτου μονόλιθος ἦν ὀροφὴ, φάτναις καὶ ξέσμασι τισὶ διαγεγλυμμένη, καὶ γραφαῖς διαφόραις πεποικιλμένη.* Potes etiam de menſis accipere. Nam id quoque ſignificat interdum vox *φάτνη* quaſi *φάγνη παρὰ τὸ φαγεῖν* dicta. Heſychius, *φάτνη, καὶ ἡ τράπεζα, καὶ ἡ τῶν κτηνῶν, καὶ ἔτι τῶν τοιούτων.* Auctor incertus apud Suidam, *τὴν Ἀντωνίνου θεραπεύων καὶ ὑπαικάλλων ἅμα φάτνην.* Ælianus, *Οἱ Μεσσήνιοι τοὺς ἐκ τῆς αὐτῆς φάτνης οἱονεὶ ἐδηδοκότας ἐξήλασαν.* Sed illa prior interpretatio vera omnino eſt. Statius Thebaidos lib. primo. ℣. 144.

D

> *Et nondum craſſo laquearia fulva metallo*
> *Montibus aut altè grajis effulta nitebant*
> *Atria.*

Lucanus libro x. ℣. 111. Palatium Cleopatræ deſcribens,

> *Ipſe locus, templi quod vix corruptior ætas*
> *Exſtruet, inſtar erat: laqueataque tecta ferebant*
> *Divitias, craſſumque trabes abſconderat aurum.*

Plinius XXXIII. 3. de Suanis gente Colchica, eorumque rege Euſobe, *Sed & illius aureæ cameræ, & argenteæ trabes narrantur, & columnæ atque paraſtatæ.* (Vide & verò ejuſdem Plinii lib. XXXIII. cap. 3. de luxu Romanorum in tegendis auro laquearibus. Horat. lib. 2. Carm. Od.

> *Non ebur neque aureum*
> *Mea renidet in domo lacunar.*

Et apud Senecam lib. XIII. epiſtolarum.) *Idem.*

1. *Ἀνα-*

maximè eorum principes, indèque eſſe, A quod dixit Anacreon:

Non cornu Amalthea mi,
Non poſco quinquaginta
Centumque regnare annos
Tarteſſis beatis.

& quod Herodotus etiam regis eorum nomen expreſſit Arganthonium: nam aut hoc modo eſt intelligendum, aut alium regem ab Anacreonte dictum, qui totidem annos regnavit, aut communius ita, Nolim longo tempore rex Tarteſſi eſſe. Sunt autem, qui Tarteſſum eſſe dicant, quæ nunc eſt Carteja. Cæterùm Turditanis ad felicitatem re- B gionis vitæ etiam civilitas & manſuetudo accedit: quod & Celticis ob vicinitatem & 4 cognationem contingere Polybius ſcribit: minùs tamen his, cum ferè vicatim habitent. Turditani autem, maximè qui ad Bætin ſunt, planè Romanos mores aſſumſerunt, ne ſermonis quidem vernaculi memores, ac plerique facti ſunt Latini, & colonos acceperunt Romanos: parùmque abeſt quin omnino Romani ſint facti: & quæ nunc conditæ ſunt urbes, Pezauguſta in Celtica, Auguſta Emerita in Turduis, & Cæſarauguſta apud Celtiberos, aliæque C nonnullæ coloniæ demonſtrant mutationem dictarum reipublicæ formarum: & qui hanc formam ſequuntur Hiſpani,

A καὶ μάλιϛα τοὺς ἡγεμόνας· καὶ διὰ τοῦτο 1 Ανακρέοντα μὲν οὕτως εἰπεῖν· Εγὼ τ' ἂν οὔτ' Αμαλθίης βουλοίμην κέρας, * οὔτε τὰ πεντήκοντά τε καὶ ἑκατὸν Ταρτησσοῦ βασιλεῦσαι. Ηρόδοτον δὲ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως καταγράψαι, 2 καλέσαντα Αργανθώνιον· ἢ γὰρ οὕτω δέξαιτ' ἄν τις, * ἢ ἴσον τούτῳ τοῦ Ανακρέοντος, ἢ κοινότερον, οὔτε Ταρτησσοῦ πολὺν χρόνον βασιλεῦσαι. 3 Ενιοι δὲ Ταρτησσὸν τὴν νῦν Καρτηΐαν προσαγορεύουσι. Τῇ B δὲ τῆς χώρας εὐδαιμονίᾳ καὶ τὸ ἥμερον καὶ τὸ πολιτικὸν συνηκολούθησε τοῖς Τουρδιτανοῖς, καὶ τοῖς Κελτικοῖς δὲ διὰ τὴν γειτνίασιν, ὡς εἴρηκε Πολύβιος, διὰ τὴν συγγένειαν· ἀλλ' ἐκείνοις μὲν ἧττον· τὰ πολλὰ γὰρ κωμηδὸν ζῶσιν. Οἱ μέντοι Τουρδιτανοὶ, καὶ μάλιϛα οἱ περὶ τὸν Βαῖτιν, τελέως εἰς τὸν Ρωμαίων μεταβέβληνται τρόπον, οὐδὲ τῆς διαλέκτου τῆς σφετέρας ἔτι μεμνημένοι. 5 Λατῖνοί τε οἱ πλεῖϛοι γεγόνασι, καὶ ἐποίκους εἰλήφασι Ρωμαίους· ὥστε μικρὸν ἀπέχουσι τοῦ πάντες εἶναι Ρωμαῖοι· αἵ τε νῦν συνῳκισμέναι πόλεις, ἥ τε ἐν τοῖς Κελτικοῖς 6 Πεζαυγοῦϛα, καὶ ἡ 7 ἐν τοῖς Τουρδούλοις Αὐγοῦϛα Ημερίτα, καὶ ἡ περὶ τοὺς Κελτίβηρας 8 Καισαραυγοῦ- C ϛα, καὶ ἄλλαι ἔνιαι κατοικίαι, τὴν μεταβολὴν τῶν λεχθεισῶν πολιτειῶν ἐμφανίζουσι· καὶ δὴ τῶν Ιβήρων ὅσοι ταύτης εἰσὶ τῆς ἰδέας,

* Forte οὔτ' ἔτη

* Locus ſuſpectus

1. Ανακρέοντα μὲν οὕτως εἰπεῖν) Plinius lib. VII. cap. 48. Anacreon poëta Arganthonio Tarteſſiorum regi CL. tribuit annos. *Caſaub.*

2. καλέσαντα Αργανθώνιον) Locus eſt Κλεῖοι Herod. I. 163. Απικόμενοι δὲ ἐς τὸν Ταρτησσὸν προσφιλέες ἐγένοντο τῷ βασιλεῖ τῶν Ταρτησσίων, τῷ οὔνομα μὲν ἦν Αργανθώνιος. ἐτυράννευσε δὲ Ταρτησσοῦ ὀγδώκοντα ἔτεα, ἐβίωσε δὲ πάντα, εἴκοσι καὶ ἑκατόν. Vide Marc. Tull. de ſenectute c. 19. Lucianus, ut Strabo, loci Herodoti & Anacreontis meminit. Αργανθώνιος μὲν οὖν Ταρτησσίων βασιλεὺς πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν ἔτη βιῶναι λέγεται, ὡς Ηρόδοτος ὁ λογοποιὸς, καὶ ὁ μελοποιὸς Ανακρέων, ἀλλὰ τοῦτο μὲν μῦθος τισὶ δοκεῖ. Obiter notabis Luciani μνημονικὸν ἁμάρτημα: D neque enim rectè Herodotum citat. Phlegon quoque eodem modo peccat cum ſcribit. Αργανθώνιος ὁ τῶν Ταρτησσίων βασιλεὺς ὡς ἱϛορεῖ Ηρόδοτος καὶ Ανακρέων ὁ ποιητὴς, ἔτη ρν. Vide Plinium VII. c. 48. & Valerium Max. VIII. c. 13. *Idem.*

3. ἔνιοι δὲ Ταρτησσὸν) [illegible] Mela & Plinius, Pauſanias & Appianus. *Idem.*

4. *Et cognationem.*) Καὶ inſerui. Intelligo autem de Celticis non Galliæ, ſed Bæticæ, quorum ſuprà facta eſt mentio, & quos etiam Ptolemæus novit. id infrà plenius intelliges in Artabrorum deſcriptione. Apud Appianum Ιβηρικῇ conſtanter pro Carteja Καρπησσὸς Carpeſſus. *Xyland.*

5. Λατῖνοι τε οἱ πλεῖϛοι γεγόνασι) Plinius auctor eſt oppida Bæticæ XXX. Latio fuiſſe antiquitus donata. *Caſaub.*

6. Πεζαυγοῦϛα) Probo vehementer ſcripturam librorum Παξαυγοῦϛα. Sic alia in Hiſpania reperies ab Romanis cognominata, ut apud Ptolemæum Πὰξ Ιουλία. Plenus eſt hujuſmodi cognominibus Plinii de Hiſpanis tractatus. *Idem.*

7. Ἥ τε ἐν τοῖς Κελτικοῖς Πεζαυγοῦϛα *Pezauguſta in Celtica.*) Optimè repoſuit ex Manuſcriptis doctiſſimus Caſaubonus Παξαυγοῦϛα, quod nomen nunc deformatum eſt in *Badajos*: eſt autem urbs ad Anam fluvium, nunc *Guadiana*, ſita. *Palmer.*

8. ἐν τοῖς Τουρδούλοις Αυγοῦϛα Ημερίτα) Ptolemæo Luſitanorum urbs in mediterraneis. Plinius eam Anæ fluvio eſſe appoſitam teſtatur. De hac Auſonius de Clar. urb. IX.

Iure mihi poſt has memorabere nomen Iberum
Emerita: æquoreus quam præterlabitur amnis.
Submittit cui tota ſuos Hiſpania faſces.

Prudentius autem nec Turdulorum, ut Strabo, nec Luſitanorum, ut Ptolemæus, ſed Vectonum eſſe indicat, in accurata ejus deſcriptione: quem locum propter elegantiam integrum proferam. Eſt autem in Eulalia. Hym. IX. ℣, 186.

Nunc locus Emerita eſt tumulo
Clara colonia Vectoniæ:
Quam memorabilis amnis Ana
Præterit, & viridante rapax
Gurgite mœnia pulchra lavat. Caſaub.

9. Καισαραυγοῦϛα) Ptolemæo Καισάρεια Αὐγοῦϛα. Pomponius Mela II. 6. *Urbium de mediterraneis in Tarraconenſi clariſſimæ fuerunt Palantia & Numantia: nunc eſt Cæſarauguſta.* Idem.

1 στολάτοι λέγονται ἢ τογάτοι· ἐν δὲ τούτοις εἰσὶ καὶ οἱ Κελτίβηρες οἱ πάντων νομισθέντες ποτὲ θηριωδέστατοι. Ταῦτα μὲν περὶ τούτων.

2 Ἀπὸ δὲ τοῦ Ἱεροῦ πάλιν ἀκρωτηρίου τὴν ἀρχὴν λαμβάνουσιν ἐπὶ θάτερον μέρος τῆς παραλίας, τὸ πρὸς τὸν Τάγον, κόλπος ἐστίν· ἔπειτα ἄκρα τὸ Βαρβάριον, καὶ αἱ τοῦ Τάγου ἐκβολαὶ πλησίον· 3 ἐφ' ἃς εὐθύπλοιαι· στάδιοι δ' εἰσὶ δέκα· ἐνταῦθα καὶ ἀναχύσεις· ὧν μία ἐπὶ πλείους ἢ τετρακοσίους σταδίους 4 ἀπὸ τοῦ λεχθέντος πύργου, 6 καθ' ἣν ὑδρεύονται εἶπον λάκεια. Ὁ δὲ Τάγος καὶ τὸ πλάτος ἔχει τοῦ στόματος, εἴκοσί που σταδίων, καὶ τὸ βάθος μέγα, ὥστε 7 μυριαγωγοῖς ἀναπλεῖσθαι. Δύο δ' ἀναχύσεις ἐν τοῖς ὑπερκειμένοις ποιεῖται πεδίοις, ὅταν αἱ πλῆμαι γίνωνται·
p. 152. ὥστε πελαγίζειν μὲν ἐπὶ ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα σταδίους, καὶ ποιεῖν πλωτὸν τὸ πεδίον· ἐν δὲ τῇ ἐπάνω ἀναχύσει 8 καὶ νῆσον ἀπολαμβάνειν ὅσον τριάκοντα σταδίων τὸ μῆκος· πλάτος δὲ μικρὸν ἀπολεῖπον τοῦ μήκους, 9 εὐαλσὲς καὶ εὐάμπελον.

A ſtolati ſeu togati appellantur, in quibus ſunt Celtiberi, quondam omnium maximè feri inhumanique habiti. Verùm hæc de his hactenus.

Jam à Sacro rurſum promontorio in alteram oræ maritimæ verſus Tagum progredientibus, ſinus eſt, deinde promontorium Barbarium, & prope Tagi oſtia, ad quæ rectà navigatur, x ſtadiorum intervallo. Ibi ſunt & effuſiones, quarum una à dicta Turri ſeu Pyrgo ad cccc prodit ſtadia, unde etiam aquantur 5 Eipon Laceia. Tagi autem oſtia latitudine ſunt xx circiter ſtadiorum, profunda admodum, ita ut etiam navibus
B myriagogis ſubvehi liceat. Cum autem mare effluit, duas Tagus effuſiones facit in campos ſupra oſtia poſitos, ita ut ſtagnet maris inſtar campus ad CL. ſtadia & navigabilis ſit. In ſuperiore effuſione inſula quoque includitur longitudine xxx ſtadiorum, ferèque tanta etiam latitudine, lucis apta & vitifera.

1. *στολάτοι λέγονται ἢ τογάτοι*) A nonnullis veteribus libris aberant illa *ἢ τογάτοι*: quæ tamen *ἀπρὶξ* ſunt nobis retinenda: ſic namque Gallos quoque togatos legimus, qui Romanos mores induiſſent. Vide Dionem ſub finem libri quadrageſimi ſexti. Et Strabo ipſe paulò poſt ita ſcribit, hos fuiſſe *εἰς τὸν ἥμερον καὶ τὸν Ἰταλικὸν τύπον μετακειμένους ἐν τῇ τηβεννικῇ ἐσθῆτι.* Ratio nominis in promptu: nam Toga quam Græci *τήβεννον* vertunt, veſtis Romanorum propria. *Caſaub.*

2. *Ἀπὸ δὲ τοῦ ἱεροῦ πάλιν*) Deſcripſit hactenus oram Hiſpaniæ, quæ eſt à Calpe ad Sacrum promontorium: nunc pergit ab eodem Sacro promontorio ad Nerium Artabrorum promontorium, quod occiduum latus & ſeptentrionale terminat. *Idem.*

3. *ἐφ' ἃς εὐθύπλοιαι*) Ad quas *ἐκβολὰς* Tagi eſt *εὐθύπλοια* & recta navigatio à Barbario promontorio, eſtque illud intervallum ſtadiorum x. niſi mendum in numero. *Idem.*

4. *ἀπὸ τοῦ λεχθέντος πύργου*) Apparet deeſſe nonnihil in ſuperioribus: Nam in toto libro unius *πύργου* facta mentio, quem appellavit *Καπίωνος*, qui nihil ad hunc locum facit. *Idem.*

5. *Eipon Laceia.*) *Ὑδρεύονται εἶπον λάκεια.* Locus eſt fœdè corruptus. Si liceat divinare, legerem *ἵδρυνται ἵππων καὶ Σαλάκια.* ut ſit. Ubi ſitæ ſunt Hippon & Salacia. certè Ptolemæus has duas urbes Barbario promontorio propinquas facit, planéque ita collocat, ut probabile ſit idem hîc feciſſe Strabonem. de Pyrgo ſeu turri nihil habeo. Myriagogus navis à pondere mercium videtur dicta; ſed qua ratione, nondum didici, neque explicat Pollux, qui meminit. IV. 22. Inſulam, quam mox deſcribit, puto eſſe Londobridem Ptolemæi, quæ ipſa deſcriptio eſt depravatiſſima? & qui totam paginam perleget attentè, facilè ſentiet multa deeſſe. Hodie Barlingas vocant. Sed & quæ de Junii Bruti Callaici rebus geſtis habentur, mendoſa ſunt, quid enim ſignificent *πλίθροις* & *ὅλοσιν*? itáque poſui quod ſuccurrebat mutaturus libenter, ubi vel apta inciderit conjectura. *ῥεῖθρον* alveum fluvii ſignificat, idque vocabuli facilè ſubſtituerem *πλίθροις*. ſed *ὅλοσιν* quid fiet? *Xyland.*

6. *καθ' ἣν ὑδρεύονται εἶπον λάκεια*) Duo hæc poſtrema verba aberant à duobus manuſcriptis codicibus: & ſunt ſanè depravata mirificè. Xylandri conjectura non eſſet illa quidem improbanda, ſi ullum locum in illo tractu reperiremus, cui nomen eſſet *ἵππων*, quod ipſe ſibi neſcio qua ratione falsò perſuaſit. Nam *ὅλιος ἵππων*, quod apud Ptolemæ-
C um legitur, aliud eſſe conſtat. Hermolaus autem Barbarus, vir longè longéque doctiſſimus, quem non ſine flagitio audent quidam Barbarum appellare, is igitur putabat legendum hoc loco *ὅπου λάκεια.* Nam Lanceam oppidum & Plinius & Ptolemæus commemorant. Ego etſi non habeo quod ſuper hoc liquidò poſſim affirmare, præſertim cum ita legatur in libris veteribus, tamen Hermolao libenter aſſentior. Iam verò quod ad vocem *ὑδρεύεσθαι*, non eſſe eam in *ἵδρυνται* mutandam, quod Xylandro videbatur, evincit ſimillimus hoc eodem libro locus, ubi de Bætis exundationibus ſimiliter ita ſcribit, *τότε δὲ ὑπερχεῖσθαι τὸ ὕδωρ, ὥσθ' ὑδρεύεσθαι τοὺς στρατιώτας αὐτόθι.* *Caſaub.*

7. *μυριαγωγοῖς ἀναπλεῖσθαι*) Navem *μυριαγωγὸν* appellat, quam libro XVII. in ſimillimo loco *μυριοφόρον.* (quemadmodum *ἀγκαλιδαγωγοὶ* aſini appellantur, qui & *ἀγκαλιδοφόροι*) *βάθος δὲ ὅσον ἀρκεῖ μυριοφόρῳ νηΐ.* Thucydides libro VII. c. 25. *προσαγαγόντες γὰρ ναῦν μυριοφόρον αὐτοῖς οἱ Ἀθηναῖοι.*
D Eadem ergo ratione navis *μυριαγωγός.* Nec eſt vocis analogia obſcura. Sic enim *ἱππαγωγὸς* navis etiam Livio dicitur, & Thucydidi *ὁπλιταγωγὸς* libro VI. c. 25. (apud Pollucem [illegible]). *οἰναγωγὸν πλοῖον*, & id genus multa. Cæterum diſertiores hanc vocem refugiſſe teſtis Pollux I. c. 9. *Μυριοφόρος*, inquit, *ναῦς, τὸ δὲ μυριαγωγὸς εὐτελές.*) *Idem.*

8. *Καὶ νῆσον ἀπολαμβάνειν*) Scribe, *νησίον.* *Idem.*

9. *εὐαλσὲς καὶ εὐάμπελον*) Scripti libri habebant *εὐαλθές*: quidam *εὐαλτές*, Sic *δυσαλθὲς* legas in Epigrammatis. Lego tamen *εὐαλσὲς*, cui voci ſua pulchrè conſtat analogia. Nam ut à *γένος* & *κλέος* fiunt *εὐγενὴς καὶ εὐκλεὴς*, ſic ab *ἄλσος*, *εὐαλσής.* *Ἄλσος* autem ut ſciunt omnes non ſaltum tantum Deo ſacrum ſignificat: ſed quemlibet locum *κάθυγρον* & *κατάδενδρον.* *Idem.*

Sita eſt|| inſula ratione . . . . diſtare ſitam in monte prope fluvium à mari diſſitam ferè 10 ſtadia, habentem etiam circum ſe ſolum bonum, & ſurſum navigationes faciles, aliquantiſper etiam magnis ſcaphis, deinde fluvialibus lembis: & ſuper Moronem adhuc longior eſt ſurſum navigatio. Hac urbe Brutus, qui cognomentum Callaici tulit, tanquam arce belli uſus, bellum contra Luſitanos geſſit, eoſque devicit, fluminiſque oſtia ita munivit, ut navigationes in mediterranea, & commeatus ſubvectiones liberas haberet. Itaque hæ urbium ad Tagum ſitarum ſunt optimæ. Fluvius piſcium & oſtreorum copia abundat. Oritur ex Celtiberis, ac per Vettones, Carpetanos, & Luſitanos occaſum æquinoctialem verſus meat: & cùm aliquandiu Anæ & Bætis reſpectu æqualibus intervallis decurrit, avertitur, illis ad oram meridionalem declinantibus. Quis ſupra dictos montes ſiti ſunt, eorum maximè ad meridiem vergunt Oretani, parte aliqua pertingentes uſque ad litus maris quod eſt 7 extra Columnas.

A 1 Κεῖται δ' ἡ νῆσος κατὰ λόγον ἀπολιπεῖν κειμένην ἐν ὄρει τοῦ ποταμοῦ πλησίον ἀφεστῶσαν τῆς θαλάσσης, ὅσον πεντακοσίους σταδίους· ἔχουσαν δὲ καὶ χώραν ἀγαθὴν τὴν πέριξ, καὶ τοὺς ἀνάπλους εὐπετεῖς, μέχρι μὲν πολλοῦ, καὶ μεγάλοις σκάφεσι· τὸ δὲ λοιπὸν τοῖς ποταμίοις λέμβοις· καὶ ὑπὲρ τὸν Μόρωνα δ' ἔτι μακρότερος ἀνάπλους ἐστί· ταύτῃ δὲ τῇ πόλει 2 Βροῦτος ὁ Καλλαϊκὸς προσαγορευθεὶς, ὁρμητηρίῳ χρώμενος, ἐπολέμησε πρὸς τοὺς Λυσιτανοὺς, καὶ κατέστρεψε τούτους. 3 Τοῖς δὲ τοῦ ποταμοῦ πλίθροις ἐπεχείρησε τὴν ὄλοσιν, ὡς ἂν ἔχοι τοὺς ἀνάπλους ἐλευθέρους, καὶ τὰς ἀνακομιδὰς τῶν ἐπιτηδείων· ὥστε καὶ τῶν περὶ τὸν Τάγον πόλεων αὗται B κράτισται. 4 Πολυΐχθυς δ' ὁ ποταμὸς, 5 καὶ ὀστρέων πλήρης· ῥεῖ δ' ἔχων τὰς ἀρχὰς ἐκ Κελτιβήρων, διὰ Οὐεττώνων καὶ Καρπητανῶν καὶ Λυσιτανῶν, ἐπὶ δύσιν ἰσημερινὴν, μέχρι ποσοῦ παράλληλος ὢν τῷ τε Ἀνᾳ καὶ τῷ Βαίτι· μετὰ δὲ ταῦτα ἀφιστάμενος ἐκείνων ἀποκλινόντων πρὸς τὴν νότιον παραλίαν. Οἱ δ' ὑπερκείμενοι 6 τῶν λεχθέντων ὀρῶν, Ὠρητανοὶ μέν εἰσι νοτιώτατοι, 8 καὶ μέχρι τῆς παραλίας διήκοντες ἐκ μέρους τῆς ἐκτὸς στηλῶν.

1. *κεῖται δὲ ἡ νῆσος, κατὰ λόγον ἀπολιπεῖν κειμένην*) Quatuor illa verba *κατὰ λόγον ἀπολιπεῖν κειμένην* non agnoſcit prior interpres. Et ſunt ſanè corrupta, quin ſi ea ſuſtuleris, plana erit & perſpicua ſententia, quæ nunc Oedipo aliquo opus habet. Puto autem è margine in textum irrepſiſſe, hac ratione: Cum enim modò dixerit Strabo inſulam hanc habere longitudinem xxx. ſtadiorum, *πλάτος* autem *μικρὸν ἀπολεῖπον*, ſuſpicor ad iſta verba notatum fuiſſe ab aliquo *κατὰ λόγον γὰρ ἀπολιπεῖν*, quod verum eſt. latitudo enim *κατὰ λόγον* minor eſt longitudine. Sed hæc juris ſunt arbitrarii. Suſpicatus hoc quoque ſum aliquando, quia *Μόρωνος* mox fit C mentio quaſi jam alibi nominatæ, legendum fortaſſe hîc eſſe pro *κατὰ λόγον ἀπολιπεῖν*, ſic, *κατὰ Μόρωνα πόλιν*, de quo docti judicent. Inſulam autem hanc, Londobridem eſſe Ptolemæi, infœlix eſt viri docti conjectura. Nihil enim à vero alienius dici potuit. Illa eſt in alto Oceano, hæc procul à mari in flumine Tago ſupra ejus æſtuaria. *Caſaub.*

2. *Βροῦτος ὁ Καλλαϊκὸς προσαγορευθεὶς*) Scripſerat Livius libro XLIV. de hoc bello. & XLV. Epit. LVI. de bello adverſus Callaicos, unde cognomen Callaici reportavit D. Iunius Brutus: quem alii ſcriptores *Callaicum* ut hîc Strabo & Plinius, alii *Callæcum*, D alii *Gallæcum* nominant, prout nimirum variè ſcribitur illius provinciæ nomen: Hujus porrò belli eſt apud Oroſium & Eutropium IV. c. 8. alioſque rerum Romanarum ſcriptores mentio: ſed mentio tantùm, nuſquam narratio: quæ ſi alicubi extaret, minus eſſet ignota illa urbs, quam vocat Strabo Moronem. *Idem.*

3. *τοῖς δὲ τοῦ ποταμοῦ πλίθροις ἐπεχείρησε τὴν ὄλοσιν*) Locus corruptiſſimus & qui me diu torſit. In libris ſcriptis ita legitur *τηνολόσειν*. quæ lectio etſi quovis monſtro monſtroſior eſt, mihi tamen ad veram lectionem indagandam præivit: Legendum igitur eſt, *τοῖς δὲ τοῦ ποταμοῦ πλευροῖς ἐπετείχισε τινὰς πόλεις*.. Nolo quorundam more emendationem noſtram prædicare: veriſſimam certè eam eſſe perſuaſum fere habeo. Nam & mutatio priſcæ lectionis parva fit, & Strabo paulò poſt *μονονουχὶ βοᾷ* ſe ita ſcripſiſſe. Cum enim ſubjicit, *ὥς τε τῶν περὶ τὸν τάγον πόλεων αὗται κράτισται*, annon ſatis manifeſtò ſignificat hæc verba de quibuſdam urbibus ad Tagum ſitis eſſe accipienda? Jam *πλιθροῖς* in *πλευροῖς* minori mutatione reſtituo, quàm *ῥειθροῖς* ut Xylander. In reliquis duabus vocibus ſyllabarum tranſpoſitione peccatum eſt: & ſanè ex *ἐπετείχισε* nemo non videt, lapſum proclivem fuiſſe in *ἐπεχείρησε*. Similiter etiam pro *τινὰς πόλεις* eadem tranſpoſitione ſyllabarum, & literarum aliquot mutatione monſtrum illud natum eſt, quo nullum tota Africa monſtroſius *τηνολόσειν*. Ipſum porrò loquendi genus quod reſtituimus, & elegans eſt & ſententiam continet optimam. Ait namque Strabo, fuiſſe aliquot urbes in utraque fluminis ripa à Bruto munitas, ut eſſet commeatus invectio facilis ac tuta. Sic lib. ſequenti dicuntur Maſſilienſes *κτίσαι τινὰς πόλεις ἐπιτειχίσματα τοῖς Ἴβηρσι*. hoc eſt quibus ſuos fines defenderent ab incurſionibus Hiſpanorum. *Idem.*

4. *πολυΐχθυς δὲ ὁ ποταμὸς*) Iuſtinus XLIV. c 1. de Hiſpaniæ fluviis, *In hac curſus amnium non torrentes, rapidique ut noceant, ſed leves, & vineis campiſque irrigui, æſtuariiſque Oceani affatim piſcoſi.* Idem.

D 5. *καὶ ὀστρέων*) MS. *ὀστρακίων*. *Idem.*

6. *τῶν λεχθέντων ὀρῶν*) Illo loco, *ὑπέρκειται δὲ τὰ μεταλλείας ἔχοντα ὄρη· καθήκει δὲ ταῦτα πρὸς τὸν Τάγον*. *Idem.*

7. *Extra Columnas.* (Interpres legit *ἐντὸς*. Vettones autem ſcripſi, ut inveni ſuprà, apud Ptolemæum, alios. Idem pro Acontia legit Contiam. *Xyland.*

8. *καὶ μέχρι τῆς παραλίας διήκοντες ἐκ μέρους τῆς ἐκτὸς στηλῶν*) Legendum omnino *ἐντὸς στηλῶν* ut habent libri ſcripti. Nam hoc ſignificat Strabo, Oretanorum regionem magis ad meridiem accedere quam Carpetanorum & Vettonum: quos tres populos ut vicinos Geographi ſæpe conjungunt: adeo autem *νοτιωτέραν* ait eſſe Oretanorum regionem, ut etiam aliqua ſui parte porrigatur uſque ad mare noſtrum, noſtrum inquam: non enim poterat ad fretum *ἐκτὸς στηλῶν* pertinere, ut cuivis rem diligenter conſideranti ſtatim patebit. *Caſaub.*

Καρπητανοί τε μετὰ τούτους πρὸς ἄρκτους, εἶτα Οὐέττωνες [1] καὶ Οὐακκαῖοι, δι᾽ ὧν ὁ Δουρίας ῥεῖ, [2] κατ᾽ Ακουτίαν πόλιν τῶν Οὐακκαίων [3] ἔχων διάβασιν. Καλλαϊκοὶ δ᾽ ὕστατοι τῆς ὀρεινῆς ἐπέχοντες πολλήν· διὸ καὶ δυσμαχώτατοι ὄντες, τῷ τε καταπολεμήσαντι τοὺς Λυσιτανοὺς, αὐτοὶ παρέσχον τὴν ἐπωνυμίαν, καὶ νῦν ἤδη τοὺς πλείστους τῶν Λυσιτανῶν, Καλλαϊκοὺς καλεῖσθαι παρεσκεύασαν. Τῆς μὲν οὖν Ὠρητανίας, κρατιστεύουσα ἐστὶ πόλις [5] Κάστουλον, καὶ Ὠρία. [6] Τοῦ δὲ Τάγου τὰ πρὸς ἄρκτον, ἡ Λυσιτανία, ἐστὶ μέγιστον τῶν Ιβηρικῶν ἐθνῶν, καὶ πλείστοις χρόνοις ὑπὸ Ρωμαίων πολεμηθέν· περιέχει δὲ τῆς χώρας ταύτης τὸ μὲν νότιον πλευρὸν ὁ Τάγος, τὸ δ᾽ ἑσπέριον καὶ τὸ ἀρκτικὸν, ὁ Ὠκεανὸς, τὸ δ᾽ ἑωθινὸν, οἵ τε Καρπητανοὶ καὶ οἱ Οὐέττωνες καὶ Οὐακκαῖοι, καὶ Καλλαϊκοὶ τὰ γνώριμα ἔθνη· τἆλλα δὲ οὐκ ἄξιον ὀνομάζειν, διὰ τὴν μικρότητα καὶ τὴν ἀδοξίαν· ὑπεναντίως δὲ τοῖς νῦν, [7] ἔνιοι καὶ τούτους Λυσιτανοὺς ὀνομάζουσιν. [8] Ὅμοροι δ᾽ εἰσὶν ἐκ τοῦ πρὸς ἕω μέρους, οἱ μὲν Καλλαϊκοὶ τῷ [9] τῶν Αστούρων ἔθνει καὶ τοῖς Ἴβηρσιν, οἱ δ᾽ ἄλλοι τοῖς Κελτίβηρσι.
p. 153. Τὸ μὲν οὖν μῆκος [11] μυρίων καὶ τρισχιλίων σταδίων·

A Ab his verſus ſeptentrionem ſunt Carpetani, deinde Vettones & Vaccæi, per quos Durias fluit, urbem Vaccæorum Acontiam perlabens. Ultimi ſunt Callaici, (Callæcos & Gallæcos alii vocant) montanæ regionis multum incolentes: quare etiam difficillimi ſuperatu: & qui Luſitaniam debellavit cognomentum eſt Callaici ab iis inditum., & effecerunt, ut nunc plurimi Luſitanorum Callaici vocentur. Oretaniæ primariæ urbes ſunt 4 Cætulum & Oria. ¶ A Tago verſus ſeptentrionem eſt Luſitania maximam complectens Hiſpanorum gentem, plurimoque tempore bellis Romanis petita. B Hujus regionis auſtrinum latus Tagus includit, occiduum & ſeptentrionale Oceanus, ortivum Carpetani, Vettones, Vaccæi & Callaici nobiles gentes: reliquæ enim ob parvitatem & obſcuritatem non ſunt dignæ mentione. Secus autem quàm nunc quidam etiam hos Luſitanos appellant. Contermini Luſitani ſunt verſus ortum, Calaici Aſturibus & Iberis, reliqui Celtiberis. Longitudo eſt 10 XIII. millia ſtadiorum,

1. καὶ Ουακκαῖοι) Alii Vaccæi, Stephano Βακαῖοι. Sic in aliis multis Latinis dictionibus Græci partim literam B pro V ponunt: partim diphthongum ου, ut Βιργίλιος & Οὐιργίλιος. Αλβίων, & Αλουίων. Plinii Barduli Ptolemæo ſunt, Οὐαρδουλοί. *Caſaub.*

2. κατ᾽ Ακοντίαν πόλιν) Stephanus, Ακούτεια πόλις Ιβηρίας κατα Στράβων ἐν τῷ τρίτῳ· τὸ ἐθνικὸν Ακουιτανοί, (ſic enim legendum non Ακουτανοὶ) ὡς αὐτός· ἔοικε τὸ ι κατὰ πλεονασμὸν ἔχειν. Ex his Stephani verbis meritò ſuſpicetur quis legendum apud Strab. Ακούτειαν: alioquin fruſtra quæres locum quem indicat Stephanus. Mirum verò quod ait, Ακουϊτανοὺς apud noſtrum ab iſta urbe dici: cum ille perpetuò ſic appellet Aquitanos, gentem quamvis τοῖς Ἴβηρσι προσεμφερῆ, tamen in Gallia ſitam. *Idem.*

3. ἔχων διάβασιν) hoc eſt, *trajici ſolitus.* Xylander, *perlabens*, craſſo errore: melius vetus interpres. *Idem.*

C 4. *Cætulum.*) Κάιτουλον, fortè Caſtulo, Καστούλων, nobilis urbs, & Oretanis etiam à Ptolemæo tributa. fieri poteſt etiam ut Oria ſit Oretum Ὤρητον: *Xyland.*

D 5. Κάτουλον καὶ Ὠρία) Legendum Καστάλων καὶ Ὠρία. Docet id locus Artemidori apud Stephanum: qui poſtquam docuit Ὠρίαν urbis eſſe in Hiſpania nomen, unde dicti ſint Ὠρητανοὶ, ſubjicit locum Artemidori, ἀμφότεροι γὰρ, inquit, κατοικοῦσι τὴν παραλίαν, καὶ τινὰ τῆς μεσογείας· πρῶτον μὲν Ὠρητανοὶ πόλεις δ᾽ ἐν αὐτοῖς εἰσι μεγάλαι Ὠρία καὶ Καστάλων, qui locus huic Strabonis eſt planè geminus: ſed liberandus eſt mendis quibus eſt obſeſſus Stephani codex. Nam primum Ὠρισία malè legitur, item Ὀρσία adhuc ineptius pro Ὠρία, ut rectè habet Strabo, & ita quoque Stephanum ſcripſiſſe ex ipſo certiſſimum eſt. Deinde Κατάλων pro Καστάλων ſcribi perperam, non dicam ſuſpicari me, ſed certò ſcire ex ipſo Stephano, qui alio loco Caſtalonem magnam urbem Oretaniæ ex eodem Artemidoro commemorat. Mirum verò, quum toties hanc urbem Strabo nominet, nuſquam ejus nomen rectè ſcriptum poſſe reperiri. *Caſaub.*

5. Τῆς μὲν οὖν Ὠρητανίας, κρατιστεύουσα ἐστὶ πόλις Κάιτουλον, καὶ Ὠρία.) Utriuſque urbis nomen corruptum ex Ptolemæi libro II. cap. 6. corrigendum eſt, apud quem Καστουλῶν & Ὤρητον, id eſt, *Caſtulo* & *Oretum*, ſeu Ὤρητον Γερμανῶν, id eſt, *Oretum Germanorum* ſcribitur. Plin. quoque lib. III. c. 3. ejus oppidanos *Caſtulonenſes* memorat, & Cæſar de bello civili lib. 1. celebrat ſaltum Caſtulonenſem. *Pinedo in Stephan: de urb. pag. 367. n. 90. & p. 734. n. 24.*

6. Τοῦ δὲ Τάγου τὰ πρὸς] ἄρκτον, ἡ Λυσιτανία, ἐστὶ) Longè alius Luſitaniæ περιορισμὸς apud Romanos ſcriptores & Ptolemæum: quem non ignoravit Strabo, ut ipſe mox docet: ſed maluit tamen ſequi veterum Geographorum diviſiones, quam Romanorum principum, qui pro ſua libidine provinciarum terminos modo hos modo illos conſtituebant. *Caſaub.*

7. ἔνιοι καὶ τούτους Λυσιτανοὺς ὀνομάζουσι) Ptolemæus quidem in deſcriptione Luſitaniæ Οὐέττωνας commemorat. *Idem.*

8. ὅμοροι δ᾽ εἰσὶν) Non Luſitania, ſed ii quos dixit latus orientale Luſitaniæ efficere, Capetani, Vettones, Vaccæi & Callaici. *Idem.*

9. τῶν Αστούρων) forſaſſe Αστούρων vel Αστύρων. Infra Αστούρους vocat. *Idem.*

10. *XIII. millia.*) Nemo ex ſuperioribus non intelligit non falſum modò hoc eſſe, ſed & impoſſibile. quia tamen non habebam quod ſubſtituerem certò, reliqui. Nam Ptolemæi rationes non libet huc accommodare, ſæpè admodum à noſtri auctoris ſententia diverſas. fortè numeri errorem genuerunt, & CIↃ CCC ſtadia legendum, χιλίων τριακοσίων. *Xyland.*

11. Μυρίων καὶ τρισχιλίων σταδίων) Aſſentior Xylandro putanti è notis α, τ, fuiſſe factas ι, γ, hoc eſt poſitum eſſe 13000. pro 1300. *Caſaub.*

I. ἡ δὲ

latitudo longè minor, ab ortivo latere A ad oppoſitam oram maritimam. Latus illud ortivum ſublime eſt & aſperum: infra eam tota regio eſt plana uſque ad mare, exceptis paucis non magnis montibus. Jam Ariſtotelem Poſidonius ait, æſtuum marinorum, qui fiunt in Hiſpania, cauſas non rectè adſcribere litori & Mauritaniæ: dicentem mare ideò reciprocare, quia extrema terrarum ſublimia ſunt & aſpera, quæ & fluctum duriter excipiant, & in Hiſpaniam repercutiant: cùm pleraque litora ſint humilia, & arenæ tumulis conſtent. Rectè hic quidem. Luſitania ergo de qua nobis ſermo, opulenta B eſt, ac magnis parviſque fluminibus pervia, quæ omnia Tagi parallela ſunt, & ab oriente manant: per pleraque à mari ſubvehi in continentem licet, habentque auri ramenta plurima. Notiſſimi autem iſtorum amnium deinceps à Tago ſunt Muliadas, ſubvectiones habens exiguas, & Vacua itidem: tum Durius, è longinquis fluens partibus præter Numantiam multaſque alias Celtiberorum & Vaccæorum habitationes, magniſque per eum ſubvehi licet ſcaphis ad IↃCCC uſque ſtadia, deinde alii fluvii: ac poſt hos Lethes, id eſt 6 Oblivionis amnis, quem alii Limæam vocant: C

A τὸ δὲ πλάτος πολὺ ἔλαττον, ὃ ποιεῖ τὸ ἑωθινὸν πλευρὸν, εἰς τὴν ἀντικειμένην παραλίαν· ὑψηλὸν δ᾽ ἐστὶ τὸ ἑωθινὸν καὶ τραχύ· ἡ δὲ ὑποκειμένη χώρα, πεδιὰς πᾶσα, καὶ μέχρι θαλάττης, πλὴν ὀλίγων ὀρῶν οὐ μεγάλων· Ἤδη καὶ τὸν Ἀριστοτέλη φησὶν ὁ Ποσειδώνιος, οὐκ ὀρθῶς αἰτιᾶσθαι τὴν παραλίαν καὶ τὴν Μαυρουσίαν τῶν πλημμυρίδων καὶ τῶν ἀμπώτεων· παλιρροεῖν γὰρ φάναι τὴν θάλατταν, διὰ τὸ τὰς ἄκρας ὑψηλάς τε καὶ τραχείας εἶναι, δεχομένας τε τὸ κῦμα σκληρῶς, καὶ ἀνταποδιδούσας τῇ Ἰβηρίᾳ· τἀναντία γὰρ θινώδεις εἶναι καὶ ταπεινὰς τὰς πλείστας, ὀρθῶς λέγων. B 1 Ἡ δ᾽ οὖν χώρα περὶ ἧς λέγομεν, εὐδαίμων τέ ἐστι, καὶ ποταμοῖς μεγάλοις διαρρεῖται καὶ μικροῖς, ἅπασιν ἐκ τῶν ἑωθινῶν μερῶν παραλλήλοις τῷ Τάγῳ· ἔχουσι δὲ καὶ ἀνάπλους οἱ πλείους καὶ ψῆγμα τοῦ χρυσοῦ πλεῖστον· γνωριμώτατοι δὲ τῶν ποταμῶν, ἐφεξῆς τῷ Τάγῳ 2 Μυλιάδας, ἀνάπλους ἔχων μικρούς, 3 καὶ Οὐακούα, ὡσαύτως· 4 μετὰ δὲ τούτους, Δούριος, μακρόθεν τε ῥέων παρὰ Νουμαντίαν, καὶ πολλὰς ἄλλας τῶν Κελτιβήρων καὶ Οὐακκαίων κατοικίας, μεγάλοις τ᾽ ἀναπλεόμενος σκάφεσιν, ἐπὶ ὀκτακοσίους σχεδόν τι σταδίους. 5 Εἶθ᾽ ἄλλοι ποταμοί· καὶ μετὰ τούτους, 7 ὁ τῆς Λήθης, 8 ὅν τινες Λιμαίαν, C

1. *ἡ δ᾽ οὖν χώρα περὶ ἧς λέγομεν*) Luſitania, cujus laudes è Polybio habes apud Athenæum initio libri octavi. *Caſaub.*.

2. *Μουλιάδας*) Ptolemæo fluvius *ἐφεξῆς τῷ Τάγῳ* eſt *Μόνδας*; etſi autem ſcio Græcos non eodem modo omnes Barbara iſta nomina ſolitos efferre, perſuaſum tamen habeo non aliter ſcripſiſſe Strabonem quàm Ptolem. Legitur in Strabone quoque *Μούνδας*. Plinius IV.c.22. *A Durio Tagus* CC. M. P. *interveniente unda*. Idem.

3. *καὶ Οὐακούα*) Apud Ptolemæum Mondæ ſuccedit *Οὔακος*. *Idem.*

4. *μετὰ δὲ τούτους, Δούριος*) Ptolemæus, poſtquam ſuperiorum fluminum *ἐκβολὰς* nominavit, *μεθ᾽ ἃς*, inquit, *αἱ τοῦ Δωρίου ποταμοῦ ἐκβολαί*. Appiano ſemper *Δόριος*. Plinius IV.c.20. hunc fluvium eodem modo quo Strabo ferè deſcribit. *Durius amnis*, inquit, *ex maximis Hiſpaniæ, ortus in Peleudonibus & juxta Numantiam lapſus, dein per Arevacos Vaccæoſque, diſterminatis ab Aſturia Vectonibus, à Luſitania Gallæcis, ibi quoque Turdulos à Bracaris arcens.* Idem.

5. *εἶθ᾽ ἄλλοι ποταμοί*) Avum fluvium commemorat Ptolemæus inter Duriam & Nebin, cui ſuccedit fluvius Limius, qui eſt Oblivionis fluvius, contrario ordine quam apud Strabonem. Avo Celandum adjungit Mela III. c. I. *Idem.*

6. Oblivionis.) *Βελιῶνα vox eſt corrupta, cum Strabo Οβλιουιῶνα. (puto) ſcripſiſſet. de hoc monui in annotationibus, ad XXXIVam. Plutarchi rerum Romanarum quæſtionem. Λιμαῖος paulo pòſt λήμιος legitur; utrum rectius, non pronuncio, certè Limæus eſt etiam apud Plinium* IV. 22. Xyland.

7. *ὁ τῆς Λήθης*) Non dicit *ἡ Λήθη*, ſed *ὁ τῆς Λήθης*. Rectè. Nam is fluvius non Oblivio, ſed Oblivionis fluvius appellabatur. Pomponius Mela III. c. I. *Et cui Oblivionis cognomen eſt Limia*. Plinius IV. c. 22. *Aeminius quem alibi quidam intelligunt & Limæam vocant, oblivionis antiquitus dictus.* ſic igitur Græcè non *Λήθη* ſed *τῆς Λήθης* dici debet. Fallitur ergo vir eruditus, qui annotat Limæam à Strabone *Λήθην* appellari. Fallitur etiam Appianus, qui cum reperiſſet hunc fluvium *λήθης* appellari ſecundo caſu, rectum inde finxit *ἡ Λήθης*, quod non debuit. Nam & fluvius inferorum *τῆς Λήθης* vocatur. In Epigramm. Anth. III. c. I. ep. 19.

—— σὺ δ᾽ εἰ θέμις ἐνφθιμένοισι.
Τοῦ Λήθης ἐπ᾽ ἐμοὶ μήτι πίῃς πόματος.

In Epitoma Livij LV. malè *fluviam oblivionem* vulgò D edunt, quum ſit legendum *Oblivionis*. Apud Livium ipſum non diſſimilè mendum obſervabimus. Nam ubi vulgò edunt libro XXXIV. *Miſit expeditos*. pedites equiteſque qui circa Cylarabin (gymnaſium, id eſt, minus trecentos paſſus ab urbe) cùm erumpentibus à porta Lacedæmoniis prælium commiſerant. Legendum eſt, *qui circa Cylarabis gymnaſium, (id eſt* &c. Neque enim Cylarabis appellatus eſt ille locus, ſed Cylarabis gymnaſium. Pauſanias *Κυλαράβου γυμνάσιον*, in Corinthiacis. II, 22. Redeo ad Lethæum fluvium: de eo Silius Italicus libro primo. 235.

Quique ſuper Gravios lucentes volvit arenas
Infernæ populis referens oblivia Lethes.

Strabo libro XIV. p. 647. varios Oblivionis fluvios referens, *ληθαίους* vocat. *Caſaub.*

8. *ὅν τινες Λιμαίαν*) Sic Plin. Mela III. c. I. vocat Limiam, Ptolemæus Limium. *Idem.*

¹ οἱ δὲ Βελιῶνα καλοῦσι· καὶ οὗτος δ' ἐκ Κελτιβήρων καὶ Οὐακκαίων ῥεῖ· ² καὶ ὁ μετ' αὐτὸν Βαῖνις (³ οἱ δὲ Μίνιον φασὶ) ⁴ πολὺ μέγιστος τῶν ἐν Λυσιτανίᾳ ποταμῶν, ⁵ ἐπὶ ὀκτακοσίους καὶ αὐτὸς ἀναπλεόμενος σταδίους. Ποσειδώνιος δὲ ἐκ Καντάβρων καὶ αὐτὸν ῥεῖν φησί· πρόκειται δὲ τῆς ἐκβολῆς αὐτοῦ νῆσος, ⁶ καὶ χηλαὶ δύο ὅρμους ἔχουσαι. Ἐπαινεῖν δ' ἄξιον τὴν φύσιν, ὅτι τὰς ὄχθας ὑψηλὰς ἔχουσιν οἱ ποταμοί, καὶ ἱκανὰς δέχεσθαι τοῖς ῥείθροις τὴν θάλατταν πλημμυροῦσαν, ὥστε μὴ ὑπερχεῖσθαι, μηδ' ἐπιπολάζειν ἐν τοῖς πεδίοις. ⁷ Τῆς μὲν οὖν Βρούτου στρατείας ὅρος οὗτος· περαιτέρω δ' εἰσὶν ⁸ ἄλλοι πλείους ποταμοὶ παράλληλοι τοῖς λεχθεῖσιν· ⁹ ὕστατοι δ' οἰκοῦσιν Ἄρταβροι περὶ τὴν ἄκραν, ἣ καλεῖται Νέριον, ἣ καὶ τῆς ἑσπερίου πλευρᾶς καὶ τῆς βορείου πέρας ἐστί· περιοικοῦσι δ' αὐτὴν Κελτικοί, συγγενεῖς τῶν ἐπὶ τῷ Ἄνᾳ· καὶ γὰρ τούτους καὶ Τουρδούλους στρατεύσαντας ἐκεῖσε, στασιάσαι φασὶ μετὰ τὴν διάβασιν ¹⁰ τοῦ Λημίου ποταμοῦ· πρὸς δὲ τῇ στάσει καὶ ἀποβολῆς τοῦ ἡγεμόνος γενομένης, καταμεῖναι σκεδασθέντας αὐτόθι· ἐκ τούτου δὲ καὶ τὸν ποταμὸν Λήθης ἀγορευθῆναι. Ἔχουσι δὲ
p. 154. οἱ Ἄρταβροι πόλεις συχνὰς, ἐν κόλπῳ συνοικουμένας· ὧν οἱ πλέοντες χρώμενοι τοῖς τόποις, ¹¹ Ἀρτάβρων λιμένας προσαγορεύουσιν· ¹² οἱ δὲ νῦν τοὺς

profluens è Celtiberis & Vaccæis. Poſt hunc Bænis, quem alii Minium nominat, fluviorum Luſitaniæ longè maximus, ipſe quoque adverſus navigatur ad IↃCCC ſtadia: hunc quoque è Cantabris delabi auctor eſt Poſidonius: ante oſtia ejus ſita eſt inſula, & duæ crepidines portubus præditæ. Natura autem loci laudem meretur, quod ripas habent flumina ſublimes, & quæ ſufficiant ad expediendum alveis mare exundans, ita ut non effundantur, neque in campos dimanent. Atque hic eſt finis expeditionis Bruti. Ulteriùs autem plures ſunt amnes, dictorum paralleli. Ultimi colunt Artabri ad promontorium quod vocatur Nerium, in quod occidua atque ſeptentrionalis linea deſinunt: habitant circùm Celtici, cognati eorum Celticorum qui ſunt ad fluvium Anam. Ferunt enim inter hos & Turdulos, cùm feciſſent expeditionem eò, Limæo, (quem diximus) flumine tranſito ortam ſeditionem: ad quam cùm acceſſiſſet ducis obitus, manſiſſe illos ibi diſperſos, indeque Oblivioni fluvio factum nomen. Habent Artabri complures urbes, ſitas juxta ſeſe in ſinu, qui eò navigant, Artabrorum portus appellant: noſtra ætate

1. οἱ δὲ Βελιῶνα) Non diſpliceret eruditiſſimi viri conjectura ſuper his verbis, putantis eſſe alluſum ad vocem Latinam Oblivionis, tum legerem Οβλιβιῶνος non ῶνα. Sed obſtant veteres libri in quibus omnibus conſtanter ita legitur. Nihil igitur mutandum. *Caſaub.*

2. καὶ ὁ μετ' αὐτῶν Βαῖνις) Lego μετ' αὐτόν. Nam ordinem fluviorum indicat: quanquam Ptolemæus, ut iam dixi, aliter collocat. Exiſtimo enim quem hîc vocat Βαῖνις non alium eſſe ab eo qui Ptolemæo Νῆβις. *Idem.*

3. οἱ δὲ Μίνιον φασὶ) etiam Ptolemæo fluvius, qui Lethæo ſuccedit, Minius appellatur: ſed is alius eſt à Bæni: ſiquidem Bænis & Nebis idem eſt fluvius. Suſpicari aliquis poſſit, legendum eſſe hoc loco, Νίμιος vel Νίμις. Nam Appianus eum fluvium qui Lethæo ſuccedit ita nominat περάσας δὲ καὶ τόνδε (λήθην) καὶ μέχρι Νίμιος ἑτέρου ποταμοῦ παρελθών. Veruntamen in tanta ſcriptorum inconſtantia nihil affirmare poſſumus. *Idem.*

4. πολὺ μέγιστος) Plinius IV. c. 22. teſtatur Minium amnem IV. M. P. ore ſpatioſum eſſe. *Idem.*

5. ἐπὶ ὀκτακοσίους σταδίους) Lege, ὀκτακοσίους σταδίους. *Idem.*

6. καὶ χηλαὶ δύο ὅρμους ἔχουσαι) Χηλὰς vocant Græci quas Latini *pilas*: hæ erant moles in mare procurrentes, & portum à ventis defendentes, hoc ſenſu in Gloſſario *Pila* explicatur παραστάς: nam quod in foribus παραστάδες id in portu iſtæ χηλαὶ & pilæ. *Moles* etiam vocant Latini ſcriptores: Græci generali interdum voce χώματα. Pollux I. c. 9. χηλὰς enumerat inter loca ad quæ navis commodè poteſt appellere. Recentiores Græci, μώλους Latina voce appellant. *Idem.*

7. Τῆς μὲν οὖν Βρούτου στρατείας ὅρος οὗτος) Idem docet Appianus. Nam is poſtquam expoſuit res à Bruto geſtas trans Minium, adjicit inde eum eſſe Romam profectum. Epitome Livii LV. D. *Iunius Luſitaniam urbium expugnationibus uſque ad Oceanum perdomuit: & quum fluvium Oblivionis tranſire nollent raptum ſignifero ſignum ipſe tranſtulit, & ſic ut tranſgrederetur perſuaſit. Idem.*

8. ἄλλοι πλείους ποταμοὶ) Via & Tamara Ptolemæo. *Idem.*

9. ὕστατοι δ' οἰκοῦσιν Ἄρταβροι) Mira confuſio apud Plinium in expoſitione huius tractus. Primum Nerion promontorium malè confundit cum Oliſipponenſi. Nam ni fallor vehementer, aut hæc duo fuêre occidui lateris diverſa promontoria: prius Oliſipponenſe, ubi Oliſippo urbs, deinde Nerium: quod Strabo & Ptolemæus ajunt accoli ab Artabris: ideo promontorium Artabrum à veteribus nonnullis dictum: quos dum reprehendit Plinius, ipſe, opinor, ſe non intelligit. Celticum autem idem eſſe cum Nerio inde intelligimus, quod Strabo mox teſtatur Celticos τὴν ἄκραν περιοικεῖσθαι. *Idem.*

10. τοῦ Λημίου ποταμοῦ) Lege, Λιμαίου, ut ſupra Λιμαίας. & Plinio Limæas. In ſcriptis libris eſt Λιμέου, ſicque vetus vertit. *Idem.*

11. Ἀρτάβρων λιμένας προσαγορεύουσιν) Scripti libri λιμένα. Ptolemæo etiam Ἀρτάβρων λιμήν. *Idem.*

12. οἱ δὲ νῦν τοὺς Ἀρτάβρους, Ἀροτρέβας καλοῦσι) Dubium eſt docendine an reprehendendi animo hæc ſcribat. Plin. IV. c. 22. quidem acriter reprehendit. Cum enim dixiſſet Arrotrebas promontorium Celticum accolere, poſtea eos reprehendit, qui Artabros ibi collocarent. Vide locum. Mela Ἀρτάβρων λιμένα Ptolemæi & Strabonis Arotebrarum portum nuncupat. Qui autem conciliare nituntur Plinium Melæ fruſtra ſunt. *Idem.*

1. περὶ

Artabris Arotrebarum tribuitur appellatio. Gentes ſunt ad xxx, quæ regionem inter Tagum & Artabros incolunt. Quanquam autem ſolum illud felix eſt, quod ad fruges & pecus attinet, itemque auri, argenti, & ſimilium rerum copiam: tamen plerique Luſitanorum victus è terra petendi omiſſo ſtudio, latrociniis belloque continenti cùm ſeſe invicem, tum Tago tranſmiſſo finitimos infeſtarunt, donec Romani malo iſti finem impoſuerunt, repreſſis eis, & pleriſque eorum urbibus in pagos mutati, nonnullis etiam melius conditis. Initium hujuſmodi injuriarum fecerunt nimirum montani: qui cùm ſterile ſolum colerent, & pauca poſſiderent, aliena concupiverunt: alii dum horum injurias defendunt, ipſi quoque neceſſariò à ſuorum operum curatione abſtracti, pro agricultura militiam tractavere: quo factum eſt ut terra neglecta bonorum ſuorum ferax eſſe deſineret, & à latronibus habitaretur. ¶ Ferunt Luſitanos eſſe inſidiandi indagandique peritos, celeres, leves, verſatiles. Aſpide utuntur parva, cujus diameter duum pedum, cava foras, loris ſuſpenſa: non enim fibulas aut anſas habet: ad hæc ſica, aut enſis: plerique lineis, rari loricatis utuntur thoracibus, aut tres criſtas habentibus galeis, cæteri nervis contra ictus firmatis aſpidibus utuntur:

A Ἀρ[illegible] Ἀροτρέβας καλοῦσιν. Ἔθνη μὲν οὖν
1 περὶ τριάκοντα τὴν χώραν νέμεται, τὴν μεταξὺ Τάγου καὶ τῶν Ἀρτάβρων. Εὐδαίμονος δὲ τῆς χώρας ὑπαρχούσης, κατά τε καρποὺς καὶ βοσκήματα, καὶ τὸ τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ τῶν παραπλησίων πλῆθος, ὅμως οἱ πλείους αὐτῶν, τὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἀφέντες βίον, ἐν λῃστηρίοις διετέλουν *καὶ πολέμῳ συνεχεῖ, 2 πρός τε ἀλλήλους, καὶ τοὺς ὁμόρους αὐτοῖς, διαβαίνοντες τὸν Τάγον· ἕως ἔπαυσαν αὐτοὺς Ῥωμαῖοι, ταπεινώσαντες, 3 καὶ κώμας ποιήσαντες τὰς πόλεις αὐτῶν τὰς πλείστας, ἐνίας δὲ καὶ συνοικίζοντες βέλτιον. Ἤρξαντο δὲ τῆς ἀνοίας ταύτης οἱ ὀρεινοί, καθάπερ εἰκός· λυπρὰν γὰρ νεμόμενοι, καὶ

* Vulgo, πρός τε ἀλλήλους, καὶ συνεχεῖ τινι.

B μικρὰ κεκτημένοι, τῶν ἀλλοτρίων ἐπεθύμουν· οἱ δὲ ἀμυνόμενοι τούτους, ἄκυροι τῶν ἰδίων ἔργων καθίσταντο ἐξ ἀνάγκης· ὥστ' ἀντὶ τοῦ γεωργεῖν ἐπολέμουν καὶ οὗτοι· καὶ συνέβαινε τὴν χώραν ἀμελουμένην, 4 στεῖρην εἶναι τῶν ἐμφύτων ἀγαθῶν, οἰκεῖσθαι δ' ὑπὸ λῃστῶν. Τοὺς δ' οὖν Λυσιτανοὺς φασιν ἐνεδρευτικοὺς, ἐξερευνητικοὺς, 5 ὀξεῖς, κούφους, 6 εὐεξελίκτους· 7 ἀσπίδιον δ' αὐτοὺς δίπουν ἔχειν τὴν διάμετρον, κοῖλον εἰς τὸ πρόσθεν, τελαμῶσιν ἐξηρτημένον· οὔτε γὰρ πόρπακας, οὔτ' ἀντιλαβὰς ἔχει· 8 παραξιφὶς πρὸς τούτοις, ἢ κοπίς· 9 λινοθώρακες οἱ πλείους· 10 σπάνιοι δὲ ἁλυσιδωτοῖς χρῶνται,

C καὶ τριλοφίαις· 11 οἱ δ' ἄλλοι νευρίνοις κράνεσιν·

1. περὶ τριάκοντα) Scripta lectio, περὶ ν, hoc eſt πεντήκοντα. Luſitaniam teſtatur Plinius totam eſſe populorum xlv. *Caſaub.*

2. πρός τε ἀλλήλους καὶ συνεχεῖ πολέμῳ) Eleganter ſcripti libri καὶ πολέμῳ συνεχεῖ πρός τε ἀλλήλους, καὶ πρὸς τοὺς ὁμόρους. Tali autem ingenio eſſe hodieque Hiſpanos, nimis verum eſt. Juſtinus xliv. c. 2. penè ad verbum, *Corpora hominum ad inediam, laboremque: animi ad mortem parati. Bellum quam otium malunt: ſi extraneus deeſt, domi hoſtem quærunt*, Silius Italicus v. [illegible]

Prodiga gens animæ & properare facillima mortem.
Namque ubi tranſcendit florentes viribus annos,
Impatiens ævi ſpernit noviſſe ſenectam. Idem.

3. καὶ κώμας ποιήσαντες τὰς πόλεις αὐτῶν) Κῶμαι ſunt quæ mœnibus carent: πόλεις quæ mœnibus cinguntur. Conſilium autem Romanorum, quo hîc uſi dicuntur ad pacandam Hiſpaniam à M. Portio Catone auctore eſt profectum: qui, teſte Plinio, effecit, ut omnium oppidum, quæ intra Bætin eſſent, muri una die dejicerentur, vide Appianum & Plutar. Frontinus ſtrat. l. c. 1. *M. Portius Cato devictas à ſe Hiſpaniæ civitates, exiſtimabat in tempore rebellaturas fiducia murorum: ſcripſit itaque ſingulis ut diruerent munimenta, minatus bellum.* Ergo quod Cato in parte Hiſpaniæ à ſe ſubacta fecerat, id poſtea, qui Luſitaniam devicere, ſunt imitati: Is autem fuiſſe videtur Cæſar, qui Luſitanos & Callaicos primus teſte Plutarcho ſub jugum Romanorum miſit: Auguſto id tribuit Strabo non uno loco. *Idem.*

4. στεῖραν εἶναι) Libri veteres, στεῖραν οὖσαν τῶν ἐμφύτων ἀγαθῶν, οἰκεῖσθαι ὑπὸ λῃστῶν. *Idem.*

5. ὀξεῖς, κούφους εὐεξελίκτους) Diodorus libro quinto, de Luſitanis, κούφοις γὰρ χρώμενοι καθοπλισμοῖς, καὶ παντελῶς ὄντες εὐκίνητοι καὶ ὀξεῖς δυσχείρωτοι τοῖς ἄλλοις εἰσί. *Idem.*

6. εὐεξελίκτους) hoc eſt qui facilè aciem explicent: nam id Græci dicunt ἐξελίσσειν τὴν τάξιν. Dio, τὴν γὰρ τάξιν ὅπως ἀντιπρόσωποι αὐτοῖς γένωνται ἐξελίξαντες. Xenophon quoque παιδ. lib. viii. ait ducis boni eſſe, ὄπισθεν ἐπιφανέντων τῶν πολεμίων, ὀρθῶς ἐξελίξαι. *Idem.*

7. ἀσπίδιον δ' αὐτοῖς δίπουν) Polybius libro iii. teſtatur ſcuta ſimilia fuiſſe Gallis & Hiſpanis. De Gallicis lib. ſequenti. θυρεοὺς vocat Polybius. Idem Diodorus libro quinto. *Idem.*

8. παραξιφὶς πρὸς τούτοις, ἢ κοπὶς) Idem Polybius gladios Hiſpanorum & Gallorum diverſos ait eſſe. Horum uſum eſſe tantum πρὸς καταφορὰν ad

D cædendum: illorum πρὸς κέντημα καὶ καταφορὰν ad punctim cæſimque pugnandum; deſcribitur à Diodoro pluribus, lib. v. *Idem.*

9. λινοθώρακες οἱ πλείους) Polybius, Καὶ τῶν μὲν Κελτῶν γυμνῶν, τῶν δ' Ἰβήρων λινοῖς περιπορφύροις χιτωνίσκοις κεκοσμημένων, ξενίζουσαν ἅμα καὶ καταπληκτικὴν συνέβαινε γίνεσθαι τὴν πρόσοψιν. *Idem.*

10. σπάνιοι δὲ ἁλυσιδωτοῖς χρῶνται) A[illegible], quia Gallorum proprium inventum, non Hiſpanorum, lorica. Varro L. Lat. iv. p. 29. ed. Dordr. *Lorica à loreis, quod de corio crudo pectoralia faciebant: poſtea ſuccuderunt Galli è ferro ſub id vocabulum ex annuleis ferream tunicam.* Uſos tamen lorica fuiſſe Celtiberos teſtatur & Diodorus. *Idem.*

11. οἱ δ' ἄλλοι νευρίνοις κράνεσιν) Diodorus auctor eſt, Luſitanos φορεῖν ἐν τοῖς πολέμοις πέλτας μικρὰς παντελῶς, διαπεπλεγμένας νεύροις καὶ δυναμένας σκέπειν τὸ σῶμα περιττότερον διὰ τὴν στερεότητα. Idem Celtiberis κράνη tribuit χαλκᾶ. *Idem.*

[1] οἱ πεζοὶ δὲ καὶ κνημίδας ἔχουσι· [2] ἀκόντια δ' ἕκαστος πλείω· τινὲς δὲ καὶ δόρατι χρῶνται· ἐπιδορατίδες δὲ χάλκεαι. Ἐνίους δὲ τῶν προσοικούντων τῷ Δουρίῳ ποταμῷ [3] Λακωνικῶς διάγειν φασίν, [4] ἀλειπτηρίοις χρωμένους δὶς, καὶ πυρίαις ἐκ λίθων διαπύρων, καὶ ψυχρολουτροῦντας, [5] καὶ μονοτροφοῦντας [6] καθαρείως καὶ λιτῶς· θυτικοὶ δ' εἰσὶ Λυσιτανοί· τά τε σπλάγχνα ἐπιβλέπουσιν οὐκ ἐκτέμνοντες· προσεπιβλέπουσι δὲ καὶ τὰς ἐν τῇ πλευρᾷ φλέβας· καὶ ψηλαφῶντες δὲ τεκμαίρονται· σπλαγχνεύονται δὲ καὶ δι' ἀνθρώπων αἰχμαλώτων, καλύπτοντες σάγοις· εἶθ' ὅταν πληγῇ ὑπὸ τὰ σπλάγχνα, ὑπὸ τοῦ ἱεροσκόπου μαντεύονται, πρῶτον ἐκ τοῦ πτώματος. Τῶν δ' ἁλόντων τὰς χεῖρας ἀποκόπτοντες τὰς δεξιὰς, ἀνατιθέασιν· ἅπαντες δὲ οἱ ὄρειοι λιτοὶ, ὑδροπόται, χαμαιεῦναι, καὶ βαθεῖαν κατακεχυμέναι τὴν κόμην γυναικῶν δίκην· μιτρωσάμενοι δὲ τὰ μέτωπα, μάχονται.

p. 155. τραγοφαγοῦσι δὲ μάλιστα, καὶ τῷ Ἄρει τράγον θύουσι, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους, καὶ ἵππους· ποιοῦσι δὲ καὶ ἑκατόμβας ἑκάστου γένους Ἑλληνικῶς, ὡς καὶ Πίνδαρός φησι,

[7] Πάντα θύειν ἑκατόν·

Τελοῦσι δὲ καὶ ἀγῶνας γυμνικοὺς καὶ ὁπλιτικοὺς καὶ ἱππικοὺς, πυγμῇ, καὶ δρόμῳ, καὶ ἀκροβολισμῷ, καὶ τῇ σπειρηδὸν μάχῃ.

A pedites ocreas quoque uſurpant: ſpicula ſingulis plura, nonnulli etiam haſta utuntur, ærea cuſpide. Quoſdam eorum, qui ad Durium amnem accolunt, Laconica ferunt uti vitæ ratione, bis unguento utentes, & candentibus lapidibus calefacientes, & frigida lavantes, unoque cibi genere purè frugaliterque utentes. Immolando ſtudent Luſitani, & exta intuentur non exſecta: præterea & laterum venas inſpiciunt, ac tangendo etiam divinant. Quin & ex captorum extis conjiciunt, ſagis ea occultantes: deinde cùm ea pulſum edunt infrà, primùm ex cadavere B aruſpex futura prædicit. Captivorum manus dextras amputant, diiſque conſecrant. Omnes, qui in montibus degunt, victu utuntur tenui, aquam bibunt, humi cubant, crines mulierum in morem demittunt, mitris faciem velati pugnant. Maximè capros edunt, & Marti caprum immolant, præterea que captivos, & equos. Quin & ritu Græco centurias victimarum (hecatombas ſic exprimo) quotannis inſtituunt, ut & Pindarus ait:

Immolare centena omnia.

Certamina etiam gymnica, arma, & C equeſtria edunt, pugno, curſu, velitatione, & inſtructo cohortatim prœlio.

1. οἱ πεζοὶ δὲ καὶ κνημῖδας ἔχουσι) Diodorus de Celtiberis, καὶ περὶ τὰς κνήμας τριχίνας εἱλοῦσι κνημῖδας. *Caſaub.*

2. ἀκόντια δ' ἕκαστος πλείω) Gæſa intelligit. Gloſſarium. Ἀκοντίου εἶδος, *Geſa.* Sunt autem gæſa Hiſpanis propria. Nam qui Gallorum inventum eſſe volunt, quia dixit Virgilius, Aen. VIII. 661.

--- *Duo quiſque Alpina coruſcant Gæſa manu.*

falluntur niſi me Athenæus fallit: qui libro VI. auctor eſt gæſorum uſum didiciſſe Romanos ab Hiſpanis. Scio tamen gæſa Gallis tribui à pleriſque ſcriptoribus. Pollucis VII. c. 33. vero dum de gæſo agit meritò inſcitiam mireris. *Idem.*

3. Λακωνικῶς διάγειν φασὶ) Lacones in Hiſpania olim fuiſſe, & teſtatur infra Strabo diſertè, & ex aliquot oppidorum nominibus quæ commemorant D Plinius & Ptolemæus facilè eſt intelligere. *Idem.*

4. ἀλειπτηρίοις χρωμένους δὶς καὶ πυρίαις) Explicat quid ſit λακωνικῶς διάγειν: oleo nimirum ungere ſe, & uti πυρίαις. Dio libro LIII. de Agrippa, τὸ πυριατήριον τὸ Λακωνικὸν κατεσκεύασε. Λακωνικὸν γὰρ τὸ γυμνάσιον ἐπειδήπερ οἱ λακεδαιμόνιοι γυμνοῦσθαι τε ἐν τῷ τότε χρόνῳ καὶ λίπα ἀσκεῖν μᾶλλον ἐδόκουν ἐπεκάλεσε. Straboni alio interprete non fuit opus. Porrò quid ſit πυρία, hoc eſt Caldarium ſive Tepidarium Laconicum præter alios vide apud Vitruvium lib. V. cap. X. (Athenæus lib. XII. c. 3. p. 519. tradit, apud Sybaritas inventas fuiſſe pelves, in quibus ſedentes calefierent. εὑρέθησαν, inquit, καὶ πύελοι ἐν αἷς κατακείμενοι ἐπυριῶντο. quem locum interpres longe aliter accipit. Notandum autem non apud Lacones tantum fuiſſe in uſu τὰ πυριατήρια. nam Ariſtoteles & Plutarchus, & alii Græci auctores paſſim eorum meminere.) *Idem.*

5. καὶ μονοτροφοῦντας) Phylarchus apud Athenæum II. c. 6. p. 44. teſtatur τοὺς Ἴβηρας πάντας ὑδροποτεῖν, καίτοι πλουσιωτάτους ἀνθρώπων ὄντας· μονοσιτεῖν τε αὐτοὺς λέγει διὰ μικρολογίαν, ἐσθῆτας δὲ φορεῖν πολυτελεστάτας. *Hiſpanos quamvis hominum ditiſſimos aquam bibere. Solos cibum capere ob parſimoniam, indui tamen ſumptuoſſima veſte.* Idem.

6. καθαρίως καὶ λιτῶς) Sic de ſe Auſonius ſemihiſpanus, *victum, veſtitum, ſuppellectilem, munda, non ſplendida.* Diodorus Siculus de Celtiberis teſtatur, eſſe eos ἐπιμελεῖς καὶ καθαρίους ταῖς διαίταις. *Idem.*

καθαρίως) Ptolemæus Tetrabibli libro ſecundo docet Tyrrheniæ, Galliæ & Hiſpaniæ gentes eſſe φιλοκαθάρους & munditiei ſtudioſas: & cauſam ſcilicet affert, διὰ τὸ συνοικειοῦσθαι τῷ τοῦ τοξότου καὶ τῷ τοῦ Δίος. De Italis & Gallis certiſſimum eſt: & diſertè noſtris Gallis hanc laudem tribuit Geographus libro ſequenti. Athenæus libro IV. de conviviis Gallorum, προσφέρονται δὲ ταῦτα καθαρίως. [Porro vox hæc apud Pollucem ſcribitur per καθαρείως, qui quidem grammaticis nimis ſuperſtitioſè vocem καθάρειος damnat, qua uſi ſunt eum alii, tum Ariſtoteles non uno loco, ut Rhetor. l. 1. c. 4. καὶ τοὺς καθαρείους περὶ ὄψιν, περὶ ἀμπεχονὴν, περὶ ὅλον τὸν βίον. tum Diodorus Sicul. atque alii. Locus Poll. eſt lib. VI. c. 4.] *Idem.*

7. Πάντα θύειν ἑκατὸν) Πάντα, hoc eſt ἑκάστου γένους. Sic apud Athen. lib. IV. cap. 10. p. 144. ἑκατὸν πάντα παρατιθέσθαι. Sic ille, Θεόπομπος δ' ἐν τῇ τριακοστῇ καὶ πεμπτῇ τῶν ἱστοριῶν, τῶν Παφλαγόνων φησὶ βασιλέα Θῦν, ἑκατὸν πάντα παρατίθεσθαι δειπνοῦντα ἐπὶ τὴν τράπεζαν ἀπὸ βοῶν ἀρξάμενον. *i. e. Theopompus libro trigeſimo quinto hiſtoriarum ſcribit, Thyn Paphlagoniæ Regem in cœna fercula omnia centum menſæ appoſuiſſe, à bobus auſpicantem.* Idem.

1. χρῶν-

Montani duobus anni temporibus glande veſcuntur querna, ſiccatam indeque contuſam molentes, atque è farina panem conficientes: itaque eas ad ſuum tempus reponunt. Zytho etiam utuntur: vini parum habent, &, quod provenit, ſtatim in convivia cum cognatis inſumunt. Butyrum eis olei uſum implet. Cœnant ſedentes, habentque ad parietes conſtructa in hunc uſum ſedilia. Priora in ſedendo loca ætati dignitatique deferuntur. Cœna circumgeſtatur. Inter potandum ad tibiam ſaltant, & ad tubam choreas ducunt: interim exilientes & poplitibus flexis rectum corpus demittentes. In Baſtetania id etiam mulieres faciunt, una alteram manu tenentes. Nigro omnes utuntur veſtitu, plerumque in ſagis degunt, in quibus etiam ſupra thoros herbaceos dormiunt. 7 Vaſis utuntur cereis, ut & Celtæ: mulieres veſtibus utuntur floridis. Loco pecuniæ permutatione utuntur, aut de lamina argentea aliquid abſciſſum dant. Morti addictos conjectos de ſaxis præcipites agunt, patricidas eductos extra fines aut flumina,

A Οἱ δ᾽ ὄρειοι τὰ δύο μέρη τοῦ ἔτους δρυοβαλάνῳ χρῶνται, ξηράναντες καὶ κόψαντες, εἶτα ἀλέσαντες καὶ ἀρτοποιησάμενοι, ὥστε ἀποτίθεσθαι εἰς χρόνον. [1] χρῶνται δὲ καὶ ζύθει· οἴνῳ δὲ σπανίζονται· τὸν δὲ γινόμενον ταχὺ ἀναλίσκουσι, κατευωχούμενοι μετὰ τῶν συγγενῶν· [2] ἀντ᾽ ἐλαίου δὲ βουτύρῳ χρῶνται· καθήμενοί τε δειπνοῦσι, περὶ τοὺς τοίχους καθέδρας οἰκοδομητὰς ἔχοντες· [3] προκάθηνται δὲ καθ᾽ ἡλικίαν καὶ τιμήν· περιφορητὸν δὲ τὸ δεῖπνον. καὶ παρὰ πότον ὀρχοῦνται πρὸς αὐλὸν καὶ σάλπιγγα χορεύοντες, [4] ἀλλὰ καὶ ἀναλλόμενοι καὶ ὀκλάζοντες· ἐν Βαστητανίᾳ δὲ καὶ γυναῖκες ἀναμὶξ ἀντὶ [5] προσαντιλαμβανόμεναι τῶν χειρῶν. B [6] Μελανείμονες ἅπαντες· τὸ πλέον ἐν σάγοις, ἐν οἷς περ καὶ στιβαδοκοιτοῦσι. [8] κηρίνοις δὲ ἀγγείοις χρῶνται, καθάπερ καὶ οἱ Κελτοί· αἱ δὲ γυναῖκες ἐν ἐνδύμασι καὶ ἀνθιναῖς ἐσθῆσι διάγουσιν· [9] ἀντὶ δὲ νομίσματος, [10] οἱ δὲ λίαν ἐν βαθεῖ φορτίων ἀμοιβῇ χρῶνται, [11] ἢ τοῦ ἀργύρου ἐλάσματος ἀποτέμνοντες διδόασι· τοὺς δὲ θανατουμένους [12] καταπετροῦσι· τοὺς δὲ πατραλοίας [13] ἔξω τῶν ὀρῶν ἢ τῶν ποταμῶν

1. χρῶνται δὲ καὶ ζύθει) ζύθος eſt πόμα ἐκ κριθῶν κατασκευαζόμενον: præter Grammaticos, Diodorus libro quarto. εὑρεῖν δ᾽ αὐτὸν καὶ τὸ ἐκ κριθῆς κατασκευαζόμενον πόμα, τὸ προσαγορευόμενον μὲν ὑπ᾽ ἐνίων ζύθον, οὐ πολὺ δὲ λειπόμενον τῆς περὶ οἶνον εὐωδίας. Idem alio quoque loco Zythi commendat εὐωδίαν. Non ita Julianus Anthol. I. c. 59. 174. ed. 1604. in Epigrammate εἰς οἶνον ἀπὸ κριθῆς.

Κεῖνος, νέκταρ ὄδωδε. σὺ δὲ, τράγον· ἦ ῥά σε Κελτοὶ,
Τῇ πενίῃ βοτρύων, τεῦξαν ἀπ᾽ ἀσταχύων.

i. e. interpr. Lubino

Ille nectar olet. tu vero hircum: profecto te Celtæ
Inopia uvarum fecerunt è ſpicis. Caſaub.

2. ἀντ᾽ ἐλαίου δὲ βουτύρῳ χρῶνται) Butyri uſus Græcis Latiniſque ferè incognitus. Ideo Plinius libro XXVIII. c. 9. *E lacte*, ait, *fit & butyrum, barbararum gentium laudatiſſimus cibus, & qui divites à plebe diſcernat. Plurimum è bubulo, & inde nomen: pinguiſſimum ex ovibus.* Plura Dioſcorides l. II. c 81. *Idem.*

3. προκάθηνται δὲ καθ᾽ ἡλικίαν καὶ τιμήν) Locus igitur apud Luſitanos in accubitu honorificentiſſimus, erat primus & ſummus. Apud Gallos medius. Athenæus libro quarto c. 13. p. 152. ὅταν δὲ πλείονες συνδειπνῶσιν, κάθηνται μὲν ἐν κύκλῳ· μέσος δὲ ὁ κράτιστος ὡς ἂν κορυφαῖος χοροῦ, διαφέρων τῶν ἄλλων. *i. e. Convivæ plures ad cœnam ſi conveniant, in orbem conſident. In medio præſtantiſſimi ſedes eſt, veluti cœtus principis, ejus nimirum, qui cæteros anteit.* Idem.

4. Ἀλλὰ καὶ ἀναλλόμενοι καὶ ὀκλάζοντες· ἐν Βαστητανίᾳ δὲ καὶ γυναῖκες ἀναμὶξ ἀντιπροσαντιλαμβανόμεναι τῶν χειρῶν. *Interim exilientes, & poplitibus flexis rectum corpus demittentes. In Baſtetania id etiam mulieres faciunt una alteram manu tenentes.*) Ita Xylander vertit. Quæ interpretatio non convenit voci ἀναμὶξ, quæ refertur ad viros, de quibus loquebatur, neque voci ἀντιπροσαντιλαμβανομέναι. Ego ſic puto exprimi Latine debere: *In Baſtetania vero etiam mulieres viris admixtæ*, vel, *una cum viris facie adverſa manus invicem tenentes.* Inde manavit hoc genus Satyricæ ſaltationis, quam Hiſpanico vocabulo vocant *ſarabanda*, & quam ob motem illum antiquum & motus lubricos proavi noſtri vocabant *une quaye antiquaille*: in ea enim mulieres cum viris ἀντιπρόσωποι multa manuum & brachiorum geſticulatione moventur, & de hoc more Martialis lib. 5. epigrammate 79, & lib. 6. epigr. 71, & Juvenalis Satyra XI. *Palmer.*

5. προσαντιλαμβανόμεναι τῶν χειρῶν) Libri ſcripti, C ἀντιπρόσαντι λαμβανόμεναι τῶν χειρῶν. *Caſaub.*

6. μελανείμονες ἅπαντες, τὸ πλέον ἐν σάγοις) Diodorus de Celtiberis, φοροῦσι δ᾽ οὗτοι σάγους μέλανας τραχεῖς. *Idem.*

7. *Vaſis utuntur*) Plura hîc ſunt corrupta. καταπετροῦν ſaxis obruere, an de ſaxo præcipitem deturbare ſit, dubito, hoc tamen puto. *Xyland.*

8. κηρίνοις δὲ ἀγγείοις χρῶνται καθάπερ καὶ οἱ Κελτοί) De Gallis id ſignificare videtur Diodorus Siculus libro quinto ſic ſcribens, καὶ τὰ κήρινα πλύνοντες τῷ τούτων ἀποπλύματι χρῶνται. Athenæus tamen, qui lib. IV. c. 13. Celtarum vaſa explicat qualia fuerint, horum non meminit. *Caſaub.*

9. ἀντὶ δὲ νομίσματος) Diodorus libro quinto capital fuiſſe ait incolis alterius Gymneſiarum, invehere in inſulam pecuniam. *Idem.*

10. οἱ δὲ λίαν ἐν βαθεῖ φορτίων ἀμοιβῇ χρῶνται) Prior interpres legiſſe videtur λίαν ἐμβαρεῖ. Verum ſine auctoritate librorum nihil neceſſe mutare. οἱ ἐν βάθει ſunt, qui mediterranea incolunt. Nam apud D Strabonem ſexcentis locis hoc loquendi genus reperies, libro V. τῇ δὲ Ἀλβα διὰ τὸ ἐν βάθει τῆς χώρας ἱδρῦσθαι. exempla paſſim occurrunt. *Idem.*

11. ἢ τοῦ ἀργύρου ἐλάσματος ἀποτέμνοντες διδόασι) Idem fere Cæſar de Britannis. *Idem.*

12. καταπετροῦσι) Καταπετροῦν eſt aliud nihil, puto, quàm κατὰ πέτρας βάλλειν, *præcipitem dare de ſaxo.* Κατὰ πέτρας in hoc loquendi genere fere ſemper Græci dicunt, non ἀπὸ πέτρας, ut Homerus Οδ. ξ. κατὰ πέτρης βαλέειν, & Theognis ῥίψον κατὰ πετρῶν Κύονε κατ᾽ ἠλιβάτων. Ergo idem καταπετροῦν. Simili ratione dixere & κατακρημνίζειν: Nam & κατὰ κρημνῶν βάλλειν dicunt. In Euangelio Matth. VIII. c. 32. ὥρμησε πᾶσα ἡ ἀγέλη τῶν χοίρων κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν. At πετρῶν Scholiaſtæ explicant λιθάζειν, *lapidibus obruere.* unde etiam καταπετροῦν dici poteſt, ut καταλεύειν & καταλιθάζειν. *Idem.*

13. ἔξω τῶν ὀρῶν ἢ τῶν ποταμῶν) Lego, ἔξω τῶν ὅρων ἢ τῶν πόλεων. *Idem.*

A καταλεύουσι. γαμοῦσι δ' ὥσπερ οἱ Ἕλληνες. [1] τοὺς δὲ ἀῤῥώστους, ὥσπερ οἱ Αἰγύπτιοι τὸ παλαιὸν, προτιθέασιν εἰς τὰς ὁδοὺς, τοῖς πεπειραμένοις τοῦ πάθους ὑποθήκης χάριν. [2] διφθερινοῖς τε πλοίοις ἐχρῶντο, ἕως ἐπὶ Βρούτου διὰ τὰς πλημμυρίδας καὶ τὰ τενάγη. * νυνὶ δὲ καὶ τὰ μονόξυλα, ἃ δὴ σπάνια. [3] ἅλες πορφυροῖ, τριφθέντες δὲ λευκοί. [4] Ἔστι δὲ τῶν ὀρείων ὁ βίος οὗτος, ὥσπερ ἔφην, λέγω τοὺς τὴν βόρειον πλευρὰν ἀφορίζοντας τῆς Ἰβηρίας, Καλλαϊκοὺς καὶ Ἄστουρας καὶ Καντάβρους μέχρι Οὐασκώνων, καὶ τῆς Πυρήνης. ὁμοειδεῖς γὰρ ἁπάντων οἱ βίοι. [5] ὀκνῶ δὲ τοῖς ὀνόμασι πλεονάζειν, φεύγων τὸ ἀηδὲς τῆς γραφῆς. εἰ μή τινι πρὸς ἡδονῆς ἐστιν ἀκούειν [6] Πλευταύρους καὶ Βαρδυήτας καὶ [7] Ἀλλότριγας, καὶ ἄλλα χείρω καὶ ἀσημότερα τούτων ὀνόματα. **B** Τὸ δὲ δυσήμερον καὶ ἀγριῶδες, οὐκ ἐκ τοῦ πολεμεῖν συμβέβηκε μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν ἐκτοπισμόν. καὶ γὰρ ὁ πλοῦς ἐπ' αὐτοὺς μακρὸς, καὶ αἱ ὁδοί. δυσεπίμικτοι δ' ὄντες, ἀποβεβλήκασι τὸ κοινωνικὸν καὶ τὸ φιλάνθρωπον. ἧττον δὲ νῦν τοῦτο πάσχουσι, διὰ τὴν εἰρήνην, καὶ τὴν τῶν Ῥωμαίων ἐπιδημίαν. ὅσοις δ' ἧττόν τοῦτο συμβαίνει, χαλεπώτεροι εἰσὶ καὶ θηριωδέστεροι. τοιαύτης δ' οὔσης * καὶ ἀπὸ τῶν τόπων λυπρότητος ἐνίοις, καὶ τῶν ὀρῶν, εἰκὸς ἐπιτείνεσθαι τὴν τοιαύτην ἀτοπίαν. Ἀλλὰ νῦν (ὡς εἶπον) πέπαυται πολεμοῦντα πάντα. τούς τε γὰρ συνέχοντας ἔτι νῦν μάλιστα τὰ λῃστήρια Καντάβρους, καὶ τοὺς γειτονεύοντας αὐτοῖς, **C** [8] κατέλυσεν ὁ Σεβαστὸς Καῖσαρ. καὶ ἀντὶ τοῦ πορθεῖν τοὺς τῶν Ῥωμαίων συμμάχους, στρατεύουσι νῦν ὑπὲρ τῶν Ῥωμαίων [9] οἵ τε Κωνιακοὶ, καὶ οἱ πρὸς ταῖς πηγαῖς τοῦ Ἴβηρος οἰκοῦντες, [10] πλὴν Τουίσοι. Ὅ τ' ἐκεῖνον διαδεξάμενος Τιβέριος, τριῶν ταγμάτων στρατιωτικῶν ἐπιστήσας τοῖς τόποις

'Fortaſſe νῦν δ' ἔχουσι.

p. 156.

* Lego, καὶ ἀπὸ τῆς τῶν.

A lapidibus obruunt. Matrimonia more Græco contrahunt. Ægrotos vetere Ægyptiorum conſuetudine in viis deponunt, ut qui eum morbum experti ſunt, iis conſulant. Coriaceis uſi ſunt navigiis uſque ad Brutum, ob exundationes & paludes, nunc raris utuntur lintribus. Sal illis purpureus, ſed albus fit terendo. Talis ergo vita eſt montanorum, eorum qui ſeptentrionale Hiſpaniæ latus terminant, Callaicorum, Aſturum, Cantabrorum, uſque ad Vaſcones & Pyrenam: omnes enim eodem vivunt modo. Plura autem nomina apponere piget, fugientem tædium injucundæ ſcriptionis: niſi fortaſſis alicui volupe eſt audire Pletauros, Barduetas, & Allotrigas, & alia his deteriora obſcurioraque nomina. **B** Morum autem immanitas & feritas non tantùm à bellis, iis adeſt, ſed & ob remotam ab aliis habitationem: nam terra marique ad eos longa ſunt itinera: quo factum eſt, ut commerciis carentes, ſocietatem & humanitatem amiſerint. Minus tamen hodie eo vitio laborant, ob pacem & Romanorum ad illos profectiones: quibus iſta minus obtingunt, importuniores ſunt & inhumaniores: quod vitium augeri par eſt, cùm nonnullis accedat locorum & montium incommoditas habitandi. Verum jam, ut dixi, omnia bella ſunt ſublata. **C** Nam Cantabros, qui maximè hodie latrocinia exercent, iiſque vicinos, Cæſar Auguſtus ſubegit: & qui ante Romanorum ſocios populabantur, nunc pro Romanis arma ferunt, ut Coniaci, & qui ad fontes Iberi amnis accolunt, Tuiſis exceptis. Et qui Auguſto ſucceſſit Tiberius impoſitis in ea loca

1. τοὺς δὲ ἀῤῥώστους) Quos Latini depoſitos. Res pueris nota. De Aſſyriis id narrat Herodotus, & Strabo lib. XVI. *Caſaub.*

2. διφθερινοῖς τε πλόιοις ἐχρῶντο) Coriaceorum navigiorum in veteri hiſtoria non infrequens mentio Plinio, Solino, Dioni, aliis. Antiphilus in Epigrammatis. Anth. l. 1. c. 57. Ep. 14.

Ὑλοτόμοι παύσασθε νεῶν χάριν· οὐκ ἔτι πεύκη
Κύματος, ἀλλ' ἤδη ῥινὸς ἐπιτροχάει·
Γόμφος δ' οὐκ ἔτι χαλκὸς ἐν ὁλκάσιν, οὐδὲ σίδηρος,
Ἀλλὰ λίνῳ τοίχων ἁρμονίη δέδεται.

i. e. Interpr. Lubino.

Lignatores quieſcite navium gratia: non amplius pinus
In mari, ſed jam corium currit,
Clavus autem non amplius aes in navibus, aut ferrum
Sed lino laterum harmonia alligatur, Idem.

3. ἅλες πορφυροῖ τριφθέντες δὲ λευκοὶ) Salem rubrum & Memphi fuiſſe repertum, teſtis Plinius XXXI 7. *Idem.*

4. ἐστι δὲ τῶν ὀρείων) Scripti βορείων. Nihil muto. Sic enim ſupra: Οἱ δὲ ὄρειοι τὰ δύο μέρη. *Idem.*

5. ὀκνῶ δὲ τοῖς ὀνόμασι πλεονάζειν) Hoc ſæpe queritur Plinius, ut libro III. de Hiſpania. *Ex bis digna memoratu, aut Latiali ſermone dictu facilia.* Idem.

6. Πλευταύρους) Veteres legunt, πλευτάρους. *Idem.*

7. Ἀλλότριγας) Fortaſſe, Ἀλτριγόνας. Ptolemæo & Plinio Autrigones. *Idem.*

8. Κατέλυσεν ὁ Σεβαστὸς Καῖσαρ) Vide Epitomen Livii lib. CXLV. & Florum libro quarto, capite ultimo. Suetonius de Auguſto c. 20. *Externa bella duo omnino per ſe geſſit: Dalmaticum adoleſcens adhuc: & Antonio devicto Cantabricum.* Vellejus II c. 90. etiam λῃστήρια ab Auguſto fuiſſe ſublata indicat: ſcribit enim **D** de Hiſpaniis: *Has igitur provincias tam diffuſas, tam frequentes, tam feras, ad eam pacem abhinc annos ferme L. perduxit Cæſar Auguſtus: ut quæ maximas bellis nunquam vacaverant, ea ſub C. Antiſtio, ac deinde P. Silio legato, cæteriſque poſtea etiam latrociniis vacarent.* Idem.

9. οἵτε Κωνιάκοι) Hi fortaſſe ſunt qui Κωνίσκοι paullo poſt appellantur. *Idem.*

10 πλὴν Τουίσοι) Hic ergo unicus Auguſto invictus totis Hiſpaniis populus remanſit: quod mihi quidem non fit veriſimile. Nam diſertis verbis paulò poſt dicuntur ἅπαντας ὑποχειρίους λαβεῖν Romani: nec veſtigium hujus rei in hiſtoria reperio. ſed nec τουίσων nomen τίτθους quidem quoſdam vocat Appianus. Idem λουσόνων quorundam meminit, qui Iberum accolunt, ſed ea nihil opinor ad hunc locum. Quare videndum annon potius ita locus ſit legendus, καὶ οἱ πρὸς ταῖς πηγαῖς τοῦ Ἴβηρος οἰκοῦντες πόλιν τουίσι, ut hoc ſit urbis nomen non gentis. Sed præſtat ἐπέχειν. Vulgata lectione Ἑλληνίζει quidem. *Idem.*

1. τὸ

tribus cohortibus, quas Auguſtus deſtinaverat, non pacatos modò, ſed & civiles quoſdam eorum redegit. Reſtat adhuc explicanda ea Hiſpaniæ ora maritima, quæ à Columnis eſt uſque ad Pyrenam, & quæ mediterranea ſunt ſupra hanc oram ſita, quorum non eadem eſt ubique latitudo: longitudo paulo major ſtadiorum quatuor millibus. Oræ 2 maior duobus ſtadiorum millibus perhibetur longitudo. A Calpe, qui mons eſt ad Columnas, ad Carthaginem novam, ſtadia numerant CIↃ CIↃ CC: eam oram coli à Baſtetanis, qui & Baſtuli dicuntur, partim etiam ab Oretanis. Hinc ad Iberum fluvium totidem ferè ſtadia, eam coli ab Æletonis. Ab Ibero uſque ad Pyrenen & Pompeji tropæa, CIↃ IↃ, habitari à paucis 8 Æletanorum, ac deinde ab Indigetibus, in quatuor diſtributis partes. Ut autem à Calpe ſumpto initio ſingula perſequamur, dorſum eſt in Baſtetania & Oretania montoſum, denſa ſylva & magnis arboribus prædita tectum, quod oram à mediterraneis dividit: in eo multis locis ſunt auri aliaque metalla. In hac ora prima urbs eſt Malaca, tanto à Calpe, quantum ab hac Gades, intervallo:

A τὸ ἀποδειχθὲν ὑπὸ τοῦ Σεβαστοῦ Καίσαρος, οὐ μόνον εἰρηνικοὺς, ἀλλὰ καὶ πολιτικοὺς ἤδη τινὰς αὐτῶν ἀπεργασάμενος τυγχάνει. Λοιπὴ δ' ἐστὶ τῆς Ἰβηρίας, ἥ τε ἀπὸ τῶν στηλῶν μέχρι τῆς Πυρήνης καθ' ἡμᾶς παραλία, καὶ ἡ ταύτης ὑπερκειμένη μεσόγαια πᾶσα, 1 τὸ μὲν πλάτος * ἀνώμαλος, τὸ δὲ μῆκος μικρῷ πλεόνων ἢ τετρακισχιλίων σταδίων· τὸ δὲ τῆς παραλίας 3 ἐπὶ πλείονι καὶ β εἴρηται σταδίοις. Φασὶ δὲ ἀπὸ μὲν Κάλπης τοῦ κατὰ στήλας ὄρους ἐπὶ Καρχηδόνα νέαν 4 δισχιλίους καὶ διακοσίους σταδίους· οἰκεῖσθαι δὲ τὴν ἠιόνα ταύτην ἀπὸ Βαστητανῶν, οὓς καὶ Βαστούλους καλοῦσιν· ἐκ μέρους δὲ καὶ ὑπὸ B Ὠρητανῶν. Ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ τὸν Ἴβηρα 5 ἄλλους τοσούτους σχεδόν τι· ταύτην δ' ἔχειν Αἰλητανούς· ἐντὸς δὲ τοῦ Ἴβηρος 6 μέχρι Πυρήνης καὶ τῶν Πομπηΐου ἀναθημάτων, 7 χίλιοι καὶ ἑξακόσιοι· 9 οἰκεῖν δὲ Αἰλητανῶν τε ὀλίγους, καὶ λοιπῶν 10 τοὺς προσαγορευομένους Ἰνδικήτας, μεμερισμένους τετραχῆ. Κατὰ μέρος δὲ ἀρξαμένοις ἀπὸ Κάλπης, 11 ῥάχις ἐστὶν ὀρεινὴ τῆς Βαστητανίας καὶ τῶν Ὠρητανῶν, δασεῖαν ὕλην ἔχουσα καὶ μεγαλόδενδρον, διορίζουσα τὴν παραλίαν [τὴν] ἀπὸ τῆς μεσογαίας· πολλαχοῦ δὲ κἀνταῦθά ἐστι χρυσεῖα, καὶ ἄλλα μέταλλα· πόλις δέ ἐστιν ἐν τῇ παραλίᾳ ταύτῃ 12 πρώτη Μάλακα, C 13 ἴσον διέχουσα τῆς Κάλπης, ὅσον καὶ τὰ Γάδειρα·

* Sic vett. li. Vulgò ἀνώμαλον & πλεῖον

1. τὸ μὲν πλάτος ἀνώμαλον) Lege ut eſt in libris antiquis. τὸ μὲν πλάτος ἀνώμαλος, τὸ δὲ μῆκος μικρῷ πλειόνων. Caſaub.

2. *Major duobus ſtadiorum*) Πλείονι καὶ μ. quaſi verò tantum XL ſtadiis voluerit dicere longiorem mediterraneo tractu oram. Si ſummam concipias ex his, quæ ſequuntur, habebis ſex millia. Ergo pro μ ſcribendum, β, aut more antiquo, U. quæ nota haud dubiè eſt in μ ab imperito librario verſa. *Xyland.*

3. ἐπὶ πλείονι καὶ β εἴρηται σταδίοις) Fœliciter vir eruditus locum emendavit, nam ſcripti libri ita habent: ἐπὶ πλεῖον ἢ δισχιλίοις σταδίοις εἴρηται. Sed aliter locum interpretor quam illè: longè enim fallitur cum hæc refert ad ſequentia, quæ ad præcedentia pertinent. Dixit enim ſupra Geographus, Hiſpaniæ longitudinem eſſe ſtadiorum VI CIↃ. modo autem dixit reſtare deſcribendam Hiſpaniæ partem ſtadiorum IV CIↃ. Nam inquit, Bæticæ longitudo eſt ſtadiorum CIↃ CIↃ. quod etiam ſupra docuit. Scribit enim de Bætica, Μέγεθος δ' οὐ πλεῖον ἐστὶ τῆς χώρας ταύτης ἐπὶ μῆκος καὶ πλάτος ἢ δισχίλιοι στάδιοι. Jam bis mille & quater ſi conjungas habebis VI CIↃ. quæ eſt ſumma τοῦ μήκους, ſuperius poſita, ad quam non dubium reſpicere hîc Strabonem. *Caſaub.*

4. δισχιλίοις καὶ διακοσίοις σταδίοις) Lege ut habent ſcripti, δισχιλίους καὶ διακοσίους σταδίους. Polybius ait CIↃ CIↃ CIↃ. *Idem.*

5. ἄλλους τοσούτους) Polybio ſunt ſtadia CIↃ CIↃ DC. *Idem.*

6. μέχρι Πυρήνης καὶ τῶν Πομπηΐου ἀναθημάτων) Plinius, *Pompejus Magnus tropæis ſuis, quæ ſtatuebat in Pyrenæo DCCCXLVI. oppida ab Alpibus ad fines Hiſpaniæ ulterioris in ditionem à ſe redacta teſtatus eſt.* Horum non ſemel mentio eſt in hoc opere. *Idem.*

7. χίλιοι καὶ ἑξακόσιοι) Polybio quoque ab oſtiis Iberi ad Emporias ſtadia ſunt CIↃ DC. *Idem.*

8. *Aeletanorum*) apud Ptolemæum in Tarraconenſis Hiſpaniæ deſcriptione eſt λαιητανῶν, trajectis litteris, Læetanorum, quorum urbes Suber & Barcino, & dubium non eſt, quin hi ſint de quibus Strabo loquitur. Indigetum Plinius meminit, 33. Oppidum, inquit, Subur, oppidum Rubricatum, à quo Laletam & indigetes. Hæc planè ad Ptolemaica quadrant: ut appareat in Strabone & Plinio eſſe mendum corrigendum è Ptolemæo, cùm & ſcriptus codex conſentiat. Læetani ergo erunt, atque ſic infra apud deſcriptionem Tarraconis ferè legitur Λεητανῶν. In indigetibus κ pro γ poſitum eſt, res non inſolens. *Xyland.*

D

9 οἰκεῖν δὲ Αἰλητανῶν) Scripti ſemper fere vocant Ἐλητανούς. *Caſaub.*

10 τοὺς προσαγορευομένους Ἰνδικήτας) Latinis Indigetes, Ptolem. Ἐνδιγέται. Ita tamen ſcripſiſſe Strabonem, teſtis ſit Stephanus qui Ἰνδικὴν urbem in hac Hiſpaniæ parte commemorat, unde dicti ſunt, ait, Ἰνδικῆται. *Idem.*

11. ῥάχις ἐστὶν ὀρεινή) Ilipulam itemque Ortoſpedam & Idubedam videtur unum montem διηνεκῆ facere. *Idem.*

12. πρώτη Μάλακα) Stephano Μαλάκη. In ſcriptis perpetuo errore Μάλα *Idem.*

13. ἴσον διέχουσα τῆς Κάλπης) hoc eſt ſtadia ſecundum quoſdam D. ſecundum alios DCC. ſunt & qui DCCC. ſcribant. *Idem.*

[2] ἐμπορεῖον δ᾽ ἐστὶν ἐν τοῖς ἐν τῇ περαίᾳ σώμασι· καὶ ταριχείας δὲ ἔχει μεγάλας. ταύτην τινὲς [3] τῇ Μαινάκῃ τὴν αὐτὴν νομίζουσιν, ἣν [4] ὑστάτην τῶν Φωκαϊκῶν πόλεων πρὸς δύσει κειμένην παρειλήφαμεν· [5] οὐκ ἔστι δέ· ἀλλ᾽ ἐκείνη μὲν ἀπωτέρω τῆς Κάλπης ἐστὶ, κατεσκαμμένη, τὰ δ᾽ ἴχνη σώζουσα Ἑλληνικῆς πόλεως· ἡ δὲ Μαλάκα, καὶ [6] πλησίον μᾶλλον Φοινίκης τῷ σχήματι. Ἐφεξῆς δ᾽ ἐστὶν [7] ἡ τῶν Ἐξιτανῶν πόλις, [8] ἐξ ἧς καὶ τὰ ταρίχη ἐπωνύμως λέγεται. [9] Μετὰ ταύτην Αὔδηρα, Φοινίκων κτίσμα καὶ αὐτή· ὑπὲρ δὲ τῶν τόπων ἐν τῇ ὀρεινῇ, δείκνυται Ὀδύσσεια καὶ τὸ ἱερὸν τῆς Ἀθηνᾶς ἐν αὐτῇ, ὡς Ποσειδώνιός τε εἴρηκε καὶ Ἀρτεμίδωρος, καὶ Ἀσκληπιάδης ὁ Μυρλεανὸς, ἀνὴρ ἐν τῇ Τουρδιτανίᾳ παιδεύσας τὰ γραμματικὰ, καὶ περιήγησίν τινα τῶν ἐθνῶν ἐκδεδωκὼς τῶν ταύτῃ. Οὗτος δέ φησιν ὑπομνήματα τῆς πλάνης τῆς Ὀδυσσέως ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Ἀθηνᾶς, ἀσπίδας προσπεπατταλεῦσθαι καὶ ἀκροστόλια. [10] ἐν Καλλαϊκοῖς δὲ τῶν μετὰ Τεύκρου στρατευσάντων τινὰς οἰκῆσαι· καὶ ὑπάρξαι πόλεις αὐτόθι, τὴν μὲν καλουμένην Ἕλληνες, [11] τὴν δὲ Ἀμφίλοχοι· ὡς καὶ τοῦ Ἀμφιλόχου τελευτήσαντος δεῦρο, καὶ τῶν συνόντων

A Ea habet emporium, quo utuntur qui [1] in oppoſito littore vivunt, multumque ibi conficitur ſalſamenti. Sunt qui hanc eandem putant cum Mænaca, quam ultimam Phocæorum verſus occaſum civitatem accepimus, ſed errant: nam Mænacæ longius à Calpe diſſitæ atque everſæ rudera Græcanicæ urbis veſtigia retinent. Malaca magis ad Punicæ formam accedit. Sequitur Exitanorum urbs, unde ſalſamentis Exitanis nomen. Poſt hanc Abdera, Pœnorum opus hæc quoque. (p. 157.) Supra hæc loca in montanis monſtratur Ulyſſea, & in ea fanum Minervæ B ut Poſidonius tradit, & Artemidorus, & Aſclepiades Myrleanus, qui in Turditania grammaticam docuit, & deſcriptionem gentium in iſtis regionibus agentium edidit. Is tradit, monimenta errorum Ulyſſis in templo illo Minervæ affixa eſſe, aſpides & ſumma navium roſtra. Apud Callaicos autem conſediſſe quoſdam qui, Teucrum in bellum fuerant ſecuti, ibique duas urbes, quarum una Hellenes diceretur, id eſt Græci, altera Amphilochi: mortuo ſcilicet ibi Amphilocho, & ſociis

1. *Oppoſito litore*) Τοῖς ἐν τῇ περαίᾳ σαίμασι, fortè Sæmadibus emporium in oppoſita degentibus Mauritania, ſed ii mihi ignoti ſunt. *Xyland.*

2. ἐμπορεῖον δ᾽ ἐστὶν ἐν τοῖς ἐν περαίᾳ σαίμασι) Locus corruptus, ut etiam pueri videre poſſunt. Legendum aliquando putavi ἐμπορεῖον δὲ ἐστὶ τοῖς τ᾽ ἐν τῇ περαίᾳ καὶ τοῖς ἐν τῇ μεσογαίᾳ vel καὶ τοῖς μεσογαίοις. Movebar ſimili loco infra de Carthagine nova. Nunc ſuſtineo me. *Caſaub.*

3. τῇ Μαινάκῃ) Stephanus Μαίνης cujuſdam meminit quam & Μαινάκην vocari ait: ſed Κελτικὴν eſſe urbem ſcribit. *Idem.*

Ταύτην τινὲς τῇ Μαινάκῃ τὴν αὐτὴν νομίζουσι. *Sunt qui hanc eandem putant cum Mænaca.*) Ad hunc locum ſic commentatur doctiſſimus Caſaubonus: *nec confundit has urbes Ptolemæus eas ita recenſens*, Μάλακα, Μάνοβα, Σέξ. *Nam* Μάνοβα *Ptolemæi dubio procul eſt* Μαίνακα *Strabonis, ſive Strabo ita ſcripſit, ſive quod verius puto, corrupta veteri* τοῦ μ *pro* β *ſcriptura* κ. Quæ ultima verba, ut ſunt excuſa multum habent obſcuritatis. Sed ex ejus ſententia patet legendum eſſe *corrupta* τοῦ β *per* κ *ſcriptura*. Ita putat vir ſummus Strabonem ex Ptolemæo corrigendum eſſe, eo quod apud Plinium eadem vox *Menoba* invenitur. At pro Strabone facit nomen hodiernum: nam eodem ſitu, quo Ptolemæus ponit Menobam, & Strabo Mænacam, eſt adhuc pagus ſeu oppidulum nomine *Al munecar*: *al* vero eſt articulus Arabicus. *Munecar* ad *Mænaca* propè accedit. *Palmer.*

4. ὑστάτην τῶν Φωκαϊκῶν πόλεων) Phocæenſes enim in Hiſpaniam ad Arganthonium veniſſe teſtis locupletiſſimus Herodotus I. c. 163. *Caſaub.*

5. οὐκ ἐστὶ δὲ) Nec confundit has urbes Ptolemæus eas ita recenſens, Μάλακα, Μάνοβα, Σιξ. Nam Μάνοβα Ptolemæi dubio procul eſt Μαινάκα Strabonis, ſive Strabo ita ſcripſit ſive quod verius puto corrupta veteri τοῦ μ pro β ſcriptura κ. Cujus C rei paſſim obvia ſunt exempla. Plinius III. c. 1. quoque *Malacha cum fluvio fœderatorum*: *Dein Menoba cum fluvio Sexi. Idem.*

6. καὶ πλησίον μᾶλλον Φοινίκῃ τῷ σχήματι) Lego, καὶ πλησίον μᾶλλον, Φοινικική τε τῷ σχήματι. Nam ei, quod de Mænaca dixerat, eſſe eam ἀπωτέρω, opponit πλησίον, & quod dixerat apparere in Mænacæ ruderibus veſtigia urbis Græcanicæ, opponit hanc eſſe φοινικικήν. Cave igitur ne in unum duo hæc membra confundas: quod fecêre interpretes. *Idem.*

7. ἡ τῶν Ἐξιτανῶν πόλις) Quam Mela Hexi Ptolemæus Σεξ vocat, Plinius Sexi. quod non mirabitur qui eorum meminerit, quæ de Salmydeſſo aliiſque id genus libro primo docuimus. *Idem.*

8. ἐξ ἧς καὶ τὰ ταρίχη ἐπωνύμως λέγεται) Plinio Sexitana ſalſamenta dicuntur. Meminit Athenæus lib. III. c. 34. hunc locum proferens non Stratonis, ut ſtultè quidam putant. *Idem.*

D 9. Μετὰ ταύτην Αὔδηρα) Alii, Ἄβδηρα, Abdera vide Stephanum. *Idem.*

10. Ἐν Καλλαϊκοῖς δὲ τῶν μετὰ Τεύκρου στρατευσάντων) Juſtinus XLIV. c. 3. *Gallæci autem Græcam ſibi originem aſſerunt: Siquidem poſt finem Trojani belli Teucrum morte Ajacis fratris inviſum patri Telamoni, quum non reciperetur in regnum Cyprum conceſſiſſe, atque ibi urbem nomine antiquæ patriæ Salaminam condidiſſe. Inde accepta opinione paternæ mortis, patriam repetiſſe. Sed quum ab Euryſace Ajacis filio acceſſu prohiberetur, Hiſpaniæ littoribus appulſum loca ubi nunc eſt Carthago nova occupaſſe: Inde Gallæciam tranſiſſe, & poſitis ſedibus genti nomen dediſſe.* Silius Italicus libro III. v. 378.

Dat Carthago viros Teucro fundata vetuſto. Idem.

11. τὴν δὲ Ἀμφίλοχοι) Juſtinus XLIV. 3. *Gallæciæ autem portio, Amphilochi dicuntur.* Idem.

uſque ad mediterranea vagatis: quin & id ait ſe comperiſſe, quoſdam Herculis ſociorum, & à Meſſena, inhabitaſſe Hiſpaniam: partem Cantabriæ à Laconibus occupatam fuiſſe & is & alii perhibent: ibique Opſicellam urbem conditam ab Opſicella, qui cum Antenore ejuſque liberis in Italiam trajecit: quin & Gaditanis mercatoribus quidam credunt, ut & Artemidorus tradidit, Æthiopes, qui ſupra Mauritanos verſus occaſum habitant, Lotophagos dici, quòd herba quadam & radice Loto veſcantur, nihilque opus habeant potu, neque ob aquæ penuriam habere eum poſſent: eòſque uſque ad loca Cyrenæ imminentia pertinere: rurſumque alij vocantur Lotophagi, qui Meningem incolunt, alteram inſularum parvæ Syrti præpoſitarum. Mirum ergo non eſt Homerum errores Ulyſſis ita fabulæ in morem deſcripſiſſe, ut pleraque extra Columnas in Atlantico geſta ab eo fingeret. Quæ enim hiſtoriæ perhibentur, parum abſunt à locis reliquiſque ab eo confictis circumſtantiis. Itaque neque abſurdum Homerus & incredibile propoſuit figmentum: neque inepti fuerunt, ſi qui fidem iſtarum hiſtoriarum, ac multiplicem poëtæ peritiam ſecuti, poëſin ejus ad ſcientiæ accommodatas quæſtiones traduxerunt, ut fecit Crates Mallotes: neque poëtæ inſtitutum ita ruſticè interpretati ſunt, ut non ipſum modò tanquam foſſorem aut meſſorem ex omni hac ſcientia ejicerent, ſed & omnes, qui hanc tractare aggrederentur, eos pro inſanis haberent; cùm neque grammatices neque mathematices peritorum quiſquam patrocinari poëtæ, aut emendationem eorum, quæ ii dicebant, aliudve tale proferre auderet: quanquam mea quidem ſententia & defendi multa poſſunt, & corrigi, maximè qualia ſunt, in quibus Pytheas decepit ſibi credentes, ignoratione ad Occaſum aut Boream juxta Oceanum vergentium locorum.

A πλανηθέντων μέχρι τῆς μεσογαίας. Καὶ τῶν μεθ' Ἡρακλέους δέ τινας, καὶ τῶν ἀπὸ Μεσσήνης ἱστορῆσθαί φησιν ἐποικίσαι τὴν Ἰβηρίαν· τῆς δὲ Κανταβρίας μέρος τι κατασχεῖν Λάκωνας, καὶ οὗτός φησι, καὶ ἄλλος. ἐνταῦθα δὲ, καὶ Ὠψικέλλαν πόλιν, ὃ Ὠψικέλλα κτίσμα λέγουσι τοῦ μετ' Ἀντήνορος, καὶ τῶν παίδων αὐτοῦ, διαβάντος εἰς τὴν Ἰταλίαν. Καὶ ἐν τῇ Λιβύῃ δὲ πεπιστεύκασί τινες, τοῖς τῶν Γαδειρητῶν ἐμπόροις προσέχοντες, ὡς καὶ Ἀρτεμίδωρος εἴρηκεν, ὅτι οἱ ὑπὲρ τῆς Μαυρουσίας οἰκοῦντες [1] πρὸς τοῖς ἑσπερίοις Αἰθίοπες, Λωτοφάγοι καλοῦνται, σιτούμενοι λωτὸν, πόαν τινὰ καὶ ῥίζαν· οὐ δεόμενοι
B δὲ ποτοῦ, οὐδὲ ἔχοντες, διὰ τὴν ἀνυδρίαν, διατείνοντες μέχρι τῶν ὑπὲρ τῆς Κυρήνης τόπων· ἄλλοι τε πάλιν καλοῦνται Λωτοφάγοι, τὴν ἑτέραν οἰκοῦντες τῶν πρὸ τῆς μικρᾶς Σύρτεως νήσων, τὴν Μήνιγγα. [2] Οὐ δὴ θαυμάζοι τις ἂν οὔτε τοῦ ποιητοῦ τὰ περὶ τὴν Ὀδυσσέως πλάνην μυθογραφήσαντος τοῦτον τὸν τρόπον, ὥστ' ἔξω στηλῶν ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ πελάγει τὰ πολλὰ διαθέσθαι τῶν λεγομένων περὶ αὐτοῦ· τὰ γὰρ ἱστορούμενα ἐγγὺς ἦν καὶ τόποις καὶ τοῖς ἄλλοις τῶν ὑπ' ἐκείνου πεπλασμένων. Ὥστε οὐκ ἀπίθανον ἐποίησε τὸ πλάσμα, οὔτ' εἴ τινες αὐταῖς τε ταύταις ταῖς ἱστορίαις πιστεύσαντες, καὶ τῇ
C πολυμαθίᾳ τοῦ ποιητοῦ, καὶ πρὸς ἐπιστημονικὰς ὑποθέσεις ἔτρεψαν τὴν Ὁμήρου ποίησιν, καθάπερ Κράτης τε ὁ Μαλλώτης ἐποίησε, καὶ ἄλλοι τινές· [3] οὐδ' οὕτως ἀγροίκως ἐδέξαντο τὴν ἐπιχείρησιν τὴν τοιαύτην, ὥστε οὐ μόνον τὸν ποιητὴν [4] σκαπανέως ἢ θεριστοῦ δίκην ἐκ πάσης τῆς τοιαύτης ἐπιστήμης ἐξέβαλον, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἁψαμένους τῆς τοιαύτης πραγματείας, καὶ μαινομένους ὑπέλαβον· συνηγορίαν δὲ ἢ ἐπανόρθωσιν ἤ τι τοιοῦτον ἕτερον εἰς τὰ λεχθέντα ὑπ' ἐκείνων, εἰσενεγκεῖν οὐκ ἐθάρρησεν, οὔτε τῶν γραμματικῶν, οὔτε τῶν περὶ τὰ μαθήματα δεινῶν οὐδείς. Καίτοι ἔμοιγε δοκεῖ δυ- p. 158.
νατὸν εἶναι καὶ συνηγορῆσαι πολλοῖς τῶν λεχθέν-
D των, καὶ εἰς ἐπανόρθωσιν ἀγαγεῖν· καὶ μάλιστα εἰς ταῦτα ὅσα [5] Πυθέας παρεκρούσατο τοὺς πιστεύσαντας αὐτῷ κατὰ ἄγνοιαν τῶν τε ἑσπερίων τόπων, καὶ τῶν προσβόρρων, τῶν παρὰ τὸν Ὠκεανόν.

1. *πρὸς τοῖς ἑσπερίοις Αἰθίοπες*) Prava lectio decepit hactenus interpretes. Non enim Æthiopes Lotophagi fuere dicti: Sed ii, qui occiduis Æthiopibus erant vicini. Notiſſima eſt Æthiopum diviſio Homerica, *Αἰθίοπες, τοὶ δίχθα δεδαίαται ὕστατοι ἀνδρῶν.* de qua dictum libro primo ſatis. Ergo legendum *πρὸς τοῖς Ἑσπερίοις Αἰθίοψι.* Id etſi luce clarius eſt, poteſt tamen à me confirmari. Euſtathius enim non aliter legit. *τινὲς δὲ*, inquit, *ἱστοροῦσι, καὶ ὅτι παρήκουσιν οἱ λωτοφάγοι μέχρι τῶν ὑπὲρ Κυρήνην τόπων, ἀρχόμενοι ἀπὸ τῶν ὑπὲρ τῆς Μαυρουσίας Ἑσπερίων Αἰθιόπων.* *Caſaub.*

2. *Οὐ δὴ θαυμάζοι*) Iterum digreditur ad Homeri defenſionem. *Idem.*

3. *οὐδ' οὕτως*) Scripti, *οἰδ' οὕτως.* Tangit Ariſtarchum alioſque omnes, qui dicta ab Homero omnia ut fabuloſa interpretabantur. *Idem.*

4. *σκαπανέως ἢ θεριστοῦ δίκην*) Sic libro ſecundo. (Perſius Satyr. quinta, v. 122. *nec cùm ſis cætera foſſor.*) *Idem.*

5. *Πυθέας παρεκρούσατο τοὺς πιστεύσαντας*) Uſurpat verba Polybii de Pythea. *Idem.*

Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐάσθω, λόγον ἔχοντα ἴδιον καὶ μακρόν. Τῆς δὲ τῶν Ἑλλήνων πλάνης τῆς εἰς τὰ βάρβαρα ἔθνη, νομίζοι τις ἂν αἴτιον τὸ διεσπάσθαι κατὰ μέρη μικρὰ, καὶ δυναστείας ἐπιπλοκὴν οὐκ ἐχούσας πρὸς ἀλλήλους κατ᾽ αὐθάδειαν· ὥστε ἐκ τούτου πρὸς τοὺς ἐπιόντας ἔξωθεν ἀσθενεῖς εἶναι. Τοῦτο δὲ αὔθαδες· ἐν δὲ τοῖς Ἴβηρσι μάλιστα ἐπέτεινε, προσλαβοῦσι καὶ τὸ πανοῦργον φύσει, καὶ τὸ μὴ ἁπλοῦν· ἐπίθετοι γὰρ καὶ λῃστρικοὶ τοῖς βίοις ἐγένοντο τὰ μικρὰ τολμῶντες, [1] μεγάλοις δ᾽ οὐκ ἐπιλαβόμενοι [2] διὰ τὸ μεγάλας κατασκευάζεσθαι δυνάμεις καὶ κοινωνίας. Εἰ γὰρ δὴ συνασπίζειν ἐβούλοντο ἀλλήλοις, οὔτε Καρχηδονίοις ὑπῆρξεν ἂν καταστρέψασθαι ἐπελθοῦσι τὴν πλείστην αὐτῶν [3] ἐκ περιουσίας· καὶ ἔτι πρότερον Τυρίοις, εἶτα Κελτοῖς, οἳ νῦν Κελτίβηρες καὶ Βήρωνες καλοῦνται· οὔτε τῷ λῃστῇ Οὐριάθῳ καὶ Σερτωρίῳ μετὰ ταῦτα, καὶ εἴ τινες ἕτεροι δυναστείας ἐπεθύμησαν μείζονος. Ῥωμαῖοί τε τῷ κατὰ μέρη πρὸς τοὺς Ἴβηρας πολεμεῖν καθ᾽ ἑκάστην, διὰ ταύτην τὴν δυναστείαν, πολύν τινα διετέλεσαν χρόνον, ἄλλοτ᾽ ἄλλους καταστρεφόμενοι τέως, ἕως ἅπαντας ὑποχειρίους ἔλαβον [4] διακοσίοις ἔτεσι σχεδόν τι, ἢ μακρότερον. Ἐπάνειμι δὲ ἐπὶ τὴν περιήγησιν. Μετὰ τοίνυν τὰ Ἄβδηρα ἐστὶν [5] ἡ Καρχηδὼν ἡ νέα, [6] κτίσμα Ἀσδρούβα, τοῦ διαδεξαμένου Βάρκαν τὸν Ἀννίβα πατέρα, κρατίστη πολὺ τῶν ταύτῃ πόλεων· [7] καὶ γὰρ ἐρυμνοτάτη, καὶ τείχει κατεσκευασμένῳ καλῶς,

Verùm hæc, quia peculiarem & longum requirunt ſermonem, omittamus. Quòd autem Græci ad barbaras gentes evagati ſunt, cauſa videtur fuiſſe in exiguas portiones diſtractio, principatus eorum, qui ob faſtum coaleſcere invicem & conſortia tueri non poſſent: unde contigit, ut contra extrinſecus invadentes viribus non eſſent pares. Hæc contumacia maximè apud Hiſpanos aucta eſt, accedente vafricie ingenii & doloſa varietate, nam homines ii inſidioſum & prædatorium vitæ genus ſectati, ad parva audaces, nihil magnum moliti, magnæ potentiæ ſocietatiſque conſtituendæ conatum poſthabuerunt. Qui ſi conjunctis viribus tueri ſe voluiſſent, nunquam licuiſſet, neque Carthaginenſibus, incurſione facta, majorem Hiſpaniæ partem nemine prohibente ſubigere, neque ante hos Tyriis & Celtis, qui nunc Celtiberi & Verones dicuntur: neque poſtea temporis latroni Viriatho & Sertorio, & ſi qui alii ad majus in Hiſpanos imperium animos adjecerunt. Et Romani per partes Hiſpanorum modò hanc modò aliam ditionem bello impetentes, aliàs alios domando multum temporis traxerunt, donec tandem omnes in ſuam redegerunt poteſtatem, ducentis ferè & pluribus uſi ad hoc annis. Verùm ego ad narrationem revertor. ¶ Ergo poſt Abdera ſequitur Carthago nova, ab Aſdrubale condita, eo qui Barcæ Annibalis patri ſucceſſit, longè præſtantiſſima omnium ejus regionis urbium: nam & loci natura eſt munitiſſima, & muro præclarè extructo,

1. *μεγάλοις δ᾽ οὐκ ἐπιλαβόμενοι*) Manifeſtiſſimum eſt, legendum eſſe, ut habent ſcripti, *ἐπιβαλλόμενοι*. Inde dicti *οἱ μεγαλεπήβολοι*. Pertinet hûc quod Juſtinus ait l. XLIV. c. 2. Hiſpanos ante Viriatum nullum habuiſſe magnum ducem: quem ipſum inquit, non ut judicio populi electum, ſed ut cavendi ſcientem declinandorumque periculorum peritum, ſecuti ſunt. hinc apparet *ἡ αὐθάδεια* Hiſpanorum. *Caſaub.*

2. *διὰ τὸ μεγάλας*) Nemo non videt, qui aliquid videre poteſt, deeſſe hic negationem. Lege cum veteri interprete, *διὰ τὸ μὴ μεγάλας*. *Idem.*

3. *ἐκ περιουσίας*) Vetus interpres ſic expreſſit, *per majorem potentiam incurſantibus*, Xylander omiſit: ſed non eſt dubium *ἐκ περιουσίας* ſignificare hoc loco, quod iſto Gregorii. *Ὁ δὲ κατὰ μετώπου μὲν ἵστασθαι, καὶ διακινδυνεύει οὐκ ᾤετο δεῖν δίχα μεγάλης ἀνάγκης, ἐνὸν ἐκ περιουσίας κρατεῖν.* hoc eſt facile & ſine labore. Sic iterum hoc ipſo libro extremo, *καὶ τοὺς ἄνδρας εἰρηναίους ἐκ περιουσίας ἤδη τὴν θάλατταν ἐργάζεσθαι.* *Idem.*

4. *διακοσίοις ἔτεσι σχεδόν τι*) Lege cum libris ſcriptis *διακοσιοστῷ σχεδόν τι ἔτει*. Bene autem colligit Strabo. Nam ſi temporum rationem ineas, reperies à belli Punici ſecundi initio, quo tempore primum de Hiſpaniis cogitarunt Romani, ad ea tempora, quibus Hiſpanias ſubegit Cæſar Auguſtus, annos eſſe plus minus ducentos. Florus libro ſecundo capite 17. *Hiſpaniæ nunquam animus fuit adverſus nos univerſæ conſurgere, nunquam conferre vires ſuas libuit, neque aut imperare, aut libertatem ſuam tueri publicè.* Poſt, *In hac prope ducentos per annos dimicatum eſt, à primis Scipionibus in primum Cæſarem Auguſtum, non continuò, nec cohærenter, ſed prout laceſſierant.* Vellejus Paterculus de Hiſpania, *Per annos CC. in his multo mutuoque ita certatum eſt ſanguine, ut amiſſis P. R. Imperatoribus, exercitibuſque, ſæpe contumelia, nonnunquam etiam periculum Romano inferretur imperio.* Idem.

5. *ἡ Καρχηδὼν ἡ νέα*) Duplici nomine Græci hanc urbem appellant, *Καινὴν πόλιν* & *Καρχηδόνα νέαν*. Polybius lib. III. *τὸν δὲ καινὴν πόλιν ἔνιοι νέαν Καρχηδόνα καλοῦσι.* Notat hoc & Stephanus. *Idem.*

6. *κτίσμα Ἀσδρούβα*) Polybius libro ſecundo, de Aſdbruale *τήντε παρὰ μέν τισι Καρχηδόνα, παρὰ δέ τισι Καινὴν πόλιν προσαγορευομένην κατασκευάσας οὐ μικρὰ, μεγάλα δὲ συνεβάλλετο Καρχηδονίοις.* Appianus contra omnium fidem refert, Annibalem deletis Sanguntinis omnibus Sanguntum rurſus *οἰκίσαι* & civibus frequentaſſe; eaque urbs (inquit) nunc videtur appellari Carthago Spartaria. *Idem.*

7. *καὶ γὰρ ἐρυμνοτάτη*) Lege, *καὶ γὰρ ἐρυμνότητι*. *Idem.*

& ornata eſt portubus ac lacu, & argenteis, quæ dixi, metallis, & cùm ibi tum in vicinis locis multum conſtet ſalſamentorum, eſtque hoc magnum emporium, ubi & mediterranei maritimas, & maritimi mediterraneas mercantur merces. Ora hinc uſque ad Iberum fluvium, medio ferè ſpacio habet Sucronem fluvium, ejuſque oſtium, & urbem cognominem: amnis delabitur è monte, qui contiguus eſt dorſo ſupra Malacam & Carthaginem, pedibuſque poteſt tranſiri, parallelus ferè Ibero, 5 à quo aliquanto quàm à Carthagine diſtat longius. Inter Sucronem & Carthaginem tria ſunt Maſſilienſium oppida, non procul à fluvio: inter quæ celeberrimum eſt id, quod diurnam habet ſpeculam, in promontorioque fanum Dianæ Epheſiæ magna religione cultum, quo ad res mari gerendas uſus eſt arce & receptaculo Sertorius: munitum enim eſt editi loci natura, & latrociniis aptum, longèque ab adnavigantibus cerni poteſt. Nomen eſt ei Dianium, habetque in propinquo bonas ſecturas ferrarias, tum exiguas inſulas Planeſiam ac Plumbariam, ac lacum marinum ſupernè, cujus circuitus ſtadiorum CCCC. Sequitur Herculis inſula jam ponè Carthaginem, quam Scombrariam vocant, à captis ibi ſcombris, ex quibus optimum fit garum: diſtat à Carthagine ſtadiis XXIV. Rurſus à Sucrone in alteram partem proficiſcenti

A καὶ λιμέσι καὶ λίμνῃ κεκόσμηται, καὶ τοῖς τῶν ἀργυρείων μετάλλοις περὶ ὧν εἰρήκαμεν· κἀνταῦθα δὲ καὶ ἐν τοῖς πλησίον τόποις πολλὴ ἡ ταριχεία· καὶ ἔστι τοῦτο μεῖζον ἐμπορεῖον τῶν μὲν ἐκ θαλάττης τοῖς ἐν τῇ μεσογαίᾳ· τῶν δ' ἐκεῖθεν [1] τοῖς ἔξω πᾶσιν. Ἡ δ' ἐνθένδε μέχρι τοῦ Ἴβηρος παραλία, [2] κατὰ μέσον πως τὸ διάστημα ἔχει τὸν Σούκρωνα ποταμὸν, καὶ τὴν ἐκβολὴν αὐτοῦ, [3] καὶ πόλιν ὁμώνυμον· ῥεῖ δ' ἐκ τοῦ συνεχοῦς ὄρους τῇ ὑπερκειμένῃ ῥάχει τῆς τε Μαλάκας καὶ [4] τῶν περὶ Καρχηδόνα ὑπερκειμένων τόπων, περατὸς πεζῇ, παράλληλος δέ πως τῷ Ἴβηρι, μικρὸν δὲ διέχει τῆς Καρχηδόνος, ἢ τοῦ Ἴβηρος. p. 159.

B Μεταξὺ μὲν οὖν τοῦ Σούκρωνος καὶ τῆς Καρχηδόνος, τρία πολίχνια Μασσαλιωτῶν εἰσιν οὐ πολὺ ἄπωθεν τοῦ ποταμοῦ· τούτων δ' ἐστὶ γνωριμώτατον, τὸ Ἡμεροσκοπεῖον ἔχον ἐπὶ τῇ ἄκρᾳ τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος ἱερὸν σφόδρα τιμώμενον, ᾧ ἐχρήσατο ὁρμητηρίῳ κατὰ θάλατταν Σερτώριος· ἐρυμνὸν γάρ ἐστι καὶ λῃστρικὸν, κατόπτον δὲ ἐκ πολλοῦ τοῖς προσπλέουσι. [6] καλεῖται δὲ Διάνιον, οἷον Ἀρτεμίσιον, [7] ἔχον σιδηρεῖα εὐφυῆ πλησίον· [8] καὶ νησίδια, Πλανησίαν [9] καὶ Πλουμβαρίαν, καὶ λιμνοθάλατταν ὑπερκειμένην, ἔχουσαν * ἐν κύκλῳ σταδίων τετρακοσίων. Εἶθ' ἡ τοῦ Ἡρακλέους νῆσος ἤδη πρὸς Καρχηδόνα, ἣν [10] καλοῦσι

C Σκομβραρίαν [11] ἀπὸ τῶν ἁλισκομένων σκόμβρων, [12] ἐξ ὧν τὸ ἄριστον σκευάζεται γάρον· εἴκοσι δὲ διέχει σταδίους καὶ τέτταρας Καρχηδόνος. Πάλιν δ' ἐπὶ θάτερα τοῦ Σούκρωνος ἰοῦσι

* Malim κύκλον, niſi aliqua vox deeſt.

1. τοῖς ἔξω πᾶσι) An vocat τοὺς ἔξω gentes exteras? An Hiſpaniam intelligit ulteriorem? Nam utroque modo poſſe accipi conſtat. *Caſaub.*

2. κατὰ μέσον πως) Ait πως: nam revera à Carthagine proprius abeſt Sucro. *Idem.*

3. καὶ πόλιν ὁμώνυμον) Hanc urbem prætermittit Ptolemæus: cauſam Plinius III. c. 3. iſtis verbis indicat, *Sucro fluvius & quondam oppidum.* Idem.

4 τῶν περὶ Καρχηδόνα) Scripti, τῶν πρὸς Καρχηδόνι. *Idem.*

5. *A quo aliquanto*) Μικρὸν δὲ διέχει. deeſt autem μᾶλλον aut ἧττον vel tale aliquid, ſi μικρὸν in μικρῷ verſum rectè legatur. Ego legerem μικρῷ δὲ ἧττον διέχει. id tabulæ & ratio videntur confirmare. *Xyland.*

6. Καλεῖται δὲ Διάνιον) Dianium ait Plinius à Carthagine nova per continentem abeſſe ſtadiis ſeptingentis. Eo uſum eſſe Sertorium tanquam arce belli, ut noſter ait, etſi apud Plutarchum non legitur, ex Cicerone tamen intelligimus, cujus hæc ſunt, è libro quintò c. 56. contra Verrem: *Quicunque acceſſerant ad Siciliam paulo pleniores, eos Sertorianos milites eſſe, atque à Dianio fugere dicebat.* Meminit Dianii Cicero libro in Verrem primo c. 34. *Caſaub.*

7. ἔχον σιδηρᾶ εὐφυῆ) Scribe, σιδηρεῖα. Nam ita etiam ſoceri codex. In hoc tractu, hoc eſt in Sucronenſi ſinu, Ferrariam promontorium commemorat Mela II. c. 6. *Idem.*

8. καὶ νησίδια Πλανησίαν) Hanc inſulam nemo veterum quod ſciam iſto loco agnoſcit: dico iſto loco: Nam Planaſiam quidem habet & Ptol. Sed alio in mari: Omnino autem Planaſias tres commemorat diverſis locis Strabo. Prima eſt iſta, quam ut dixi nemo veterum agnoſcit: altera eſt prope Leronem & Stoechadas ante litus Maſſilienſium, cujus mentionem facit lib. ſequenti: quæ & ipſa aliis Geographis neglecta eſt, neminique veterum, quod meminerim, nominata. Tertia eſt cujus lib. II. meminit prope Æthaliam ſive Iluam: quam Ptolemæus quoque & Plin. III. c 6. aliique agnoſcunt, & Planaſiam appellant. Quod ad eam attinet, qua de nunc eſt ſermo Straboni, potuit ea latere inter alias xx. ferme parvas inſulas, quas iſto loco mari vadoſo fuiſſe Plinius auctor eſt. *Idem.*

D 9. καὶ Πλουμβαρίαν) Plumbariam reperio apud Ptol. quoque: ſed in Sardoo mari. *Idem.*

10. ἣν καλοῦσι Σκομβραρίαν) Ptolemæus Scombrariam promontorium nominat. *Idem.*

11. ἀπὸ τῶν ἁλισκομένων σκόμβρων) Athen. l. III. c. 34. p. 121. καὶ ἄλλην Σκομβραρίαν, ἀπὸ τῶν ἁλισκομένων σκόμβρων, ἐξ ὧν τὸ ἄριστον σκευάζεσθαι γάρον *i. e. aliamque Scombrariam, à Scombris dictam, quos illi capiunt, è quibus Garum fit excellentiſſimum.* Vide Plinium libro XXXI. cap. 8. *Idem.*

12. ἐξ ὧν τὸ ἄριστον σκευάζεται γάρον) Cum notat auctor Epitomæ, οὕτως οὖν ὁ Στράβων εἶπε τὸ γάρον, hoc ſibi vult, notatu eſſe dignum, neutro potius genere dixiſſe Strabonem τὸ γάρον quàm ὁ γάρος. Nam ita quoque dicitur. Athenæus libro ſecundo c. 25. p. 67. ὅτι δ' ἀρσενικόν ἐστι τοὔνομα, Αἰσχύλος δηλοῖ εἰπὼν, Καὶ τὸν ἰχθύων γάρον. *Idem.*

1. τα-

ἐπὶ τὴν ἐκβολὴν τοῦ Ἴβηρος, [1] Σάγουντον, κτίσμα Ζακυνθίων· ἣν Ἀννίβας κατασκάψας παρὰ τὰ συγκείμενα πρὸς Ῥωμαίους, τὸν δεύτερον αὐτοῖς ἐξῆψε πόλεμον πρὸς Καρχηδονίους· πλησίον δὲ πόλεις εἰσὶ, Χεῤῥόνησός τε, [2] καὶ Ὀλέατρον, καὶ Καρταλίας· ἐπ᾽ αὐτῇ δὲ τῇ διαβάσει τοῦ Ἴβηρος, [3] Δέρκισσα κατοικία· [4] ῥεῖ δὲ ὁ Ἴβηρ ἀπὸ Καντάβρων ἔχων τὰς ἀρχὰς ἐπὶ μεσημβρίαν διὰ πολλοῦ πεδίου, παράλληλος τοῖς Πυρηναίοις ὄρεσι. Μεταξὺ δὲ τῶν τοῦ Ἴβηρος ἐκτροπῶν, καὶ τῶν ἄκρων τῆς Πυρήνης, ἐφ᾽ ὧν ἵδρυται τὰ ἀναθήματα τοῦ Πομπηΐου, πρώτη [6] Ταῤῥακὼν ἐστὶ πόλις, ἀλίμενος μὲν, ἐν κόλπῳ δὲ ἱδρυμένη, καὶ κατεσκευασμένη τοῖς ἄλλοις ἱκανῶς, καὶ οὐχ ἧττον εὐανδροῦσα νυνὶ τῆς Καρχηδόνος. πρὸς γὰρ τὰς τῶν ἡγεμόνων ἐπιδημίας εὐφυῶς ἔχει, καὶ ἔστιν ὥσπερ μητρόπολις οὐ τῆς ἐντὸς Ἴβηρος μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐκτὸς τῆς πολλῆς. Αἵ τε Γυμνήσιαι νῆσοι προκείμεναι πλησίον, καὶ ἡ Ἔβυσος, ἀξιόλογοι νῆσοι, τὴν θέσιν εὔκαιρον τῆς πόλεως ὑπαγορεύουσιν. Ἐρατοσθένης δὲ καὶ ναύσταθμον ἔχειν φησὶν αὐτήν· [7] οὐδὲ ἀγκυροβόλοις σφόδρα εὐτυχοῦσαν, ὡς ἀντιλέγων εἴρηκεν Ἀρτεμίδωρος. Καὶ ἡ σύμπασα δ᾽ ἀπὸ στηλῶν, σπανίζεται λιμέσι μέχρι δεῦρο· ἐντεῦθεν δ᾽ ἤδη τὰ ἑξῆς, εὐλίμενα· καὶ χώρα ἀγαθὴ, [8] τῶν τε Λεητανῶν, καὶ Λαρτολαιήτων, καὶ ἄλλων τοιούτων [9] μέχρι Ἐμπορείου.

A verſus oſtia Iberi, Saguntum à Zacynthiis conditum: quam urbem cùm Annibal deleviſſet contra pacta cum Romanis conventa, ſecundum illorum contra Carthaginienſes bellum inflammavit. In propinquo urbes ſunt Cherroneſus, Oleatrum, Cartalias, & in ipſo Iberi trajectu Dertoſſa colonia. Iberus ortus apud Cantabros, per longam planiciem, verſus meridiem fluit, parallelus Pyrenæis montibus. Inter Iberi oſtia & Pyrenes extrema, ubi ſunt Pompeji tropæa, prima urbs eſt Tarracon, portu quidem carens, ſed in ſinu condita, & aliis ſatis inſtru- B cta rebus, nunc non paucioribus quàm Carthago frequentata viris. Commodè enim ſita eſt ad Præfectorum in Hiſpania peregrinationes: eſtque metropolis non tantùm intra Iberum ſitæ Hiſpaniæ, ſed & magnæ partis ejus quæ extra eſt: tum Gymneſiæ & Ebuſus, memorabiles inſulæ, oſtendunt ſitum urbis eſſe opportunum. Eratoſthenes ei navium quoque tribuit ſtationem: cùm Artemidorus eum refellens dicat eam ne anchoris quidem jaciendis eſſe ſatis opportunam. Sanè tota à Columnis ora huc uſque raros habet portus: deinceps autem portus C ſunt paſſim boni, & ſolum fertile cùm Leetanorum, tum Lartolæetarum aliorumque uſque ad Emporium.

1. *Σάγουντον κτίσμα Ζακυνθίων*) Polybius Ζακανθαν vocat: & ait ſitam in prominenti ad mare *πρόποδι τῆς ὀρεινῆς*, in confinio Iberiæ & Celtiberiæ, ſeptem ſtadia procul à mari Livius libro XXI. c. 7. de Sagunto: *Civitas ea longè opulentiſſima, ultra Iberum ſita paſſus mille ferme à mari, oriundi a Zacyntho inſula dicuntur: miſtique etiam ab Ardea Rutulorum quidam generis.* Hiſtoriam pete è Polybio, Appiano, & Epitomis. Stephanus & Ζάκανθαν & Ζάγουντον nominat. *Caſaub.*

2. *καὶ Ὀλέατρον*) Veteres, Ὀλέαστρον, cum Plinio, non uno loco. *Idem.*

3. *Δέρκισσα κατοικία*) Rectè Xylander Δέρτωσσα: Veteres tamen libri hunc errorem hîc retinent conſtanter omnes. *Idem.*

4. *ῥεῖ δὲ ὁ Ἴβηρ ἀπὸ Καντάβρων*) Plinius III. c. 3. *Iberus amnis navigabili commercio dives, ortus in Cantabris.* Idem.

5. *Verſus meridiem.*) Ἀπὸ pro ἐπὶ legebatur, nemo non videre poteſt non à meridie, ſed à ſeptentrione fluere, paulo ante Dertoſſam pro Dertiſſa poſui, quod facilè judicatur ex paulo poſt ſequentibus. *Xyland.*

6. *Ταρακών*) Ptolemæo Ταῤῥακών. Stephano Ταῤῥάκων. *Caſaub.*

7. *οὐδὲ ἀγκυροβόλοις σφόδρα εὐτυχοῦσαν*) Lege ἀγκυροβολίοις. Ἀγκυροβόλιον frequens in Strabone vox, quæ locum ſignificat in quo jactis ancoris ſtare ſaltem navis poſſit. σάλοι alio nomine à Græcis hujuſmodi loci appellantur, ut apud Thucydidem & Polybium libro primo de quodam oppido *ἀλίμενον μὲν*, inquit, *σάλους δὲ ἔχον καὶ προβολὰς ἐκ τῆς γῆς εὐφυεῖς.* Arrianus utrumque conjunxit, *ἀγκυροβολίοις δὲ καὶ σάλοις ἔχοντα τοὺς ὅρμους, κατὰ καιροὺς ἐπιτηδείους.* Apud Plutarchum ex Heraclito, ἀγκυρηβόλιον ſcriptum eſt. *Idem.*

8. *τῶν τε Λεητανῶν*) Leetanos hîc collocat & Ptolemæus, Lartolæetæ mihi planè ſunt incogniti. *Idem.*

9. *μέχρι ἐμπορείου*) Emporias Ptolemæus vocat & Plinius ac Livius ut libro trigeſimo quarto c. 8. *Rhoda ſecundo vento Emporias ventum.* Idem tamen appellat & Emporia, ut lib. XXIX. c. 25. *Emporia ut peterent gubernatoribus edixit*: niſi hîc quoque Emporias legendum: aut potius ubique Emporia reſtituendum. Scribit Stephanus, Ἐμπόριον πόλις Κελτικὴ, κτίσμα Μασσαλιωτῶν. Sic Appianus, κατέπλευσεν τῆς Ἰβηρίας εἰς τὸ καλούμενον ἐμπόριον. Sed D quod Stephanus vocat Κελτικὴν πόλιν ratione caret: Nam nec ἐν τῇ κελτικῇ erat, nec à Celtis condita. Maſſilienſes enim ἐν τῇ κελτικῇ quidem erant, Celtæ tamen non erant. *Idem.*

9. Μέχρι Ἐμπορείου. αὐτὸ δὲ ἐστὶ Μασσαλιωτῶν κτίσμα ὅσον τετρακισχιλίους διέχον τῆς Πυρήνης σταδίους. *Uſque ad Emporium. Urbs ea à Maſſilienſibus condita à Pyrena diſtat ad ſtadia* CCCC.) Immane quantum hic numerus diſtat à vero. Scribe pro τετρακισχιλίους, τετταράκοντα. Nam ex bellis nuperis, quæ in Catalaunia geſſimus, hæc loca nobis nunc ſunt notiſſima, & metuo, ne τετταράκοντα nimis ſit; non equidem, ſi ad ſummum Pirenæum numeres, ſed ſi ad primum aſcenſum & montis πρόποδας numerandum foret. Forte pro δ legendum foret δ᾽, id eſt, pro *quatuor mille*, legendum *quatuor*, & error provenit ex litteris numeralibus. *Palmer.*

Urbs ea à Maſſilienſibus condita, à Pyrena diſtat, & Hiſpaniæ cum Galliæ confinio, ad ſtadia CCCC: regio tota bona eſt, & bonos habet portus. Ibi quoque eſt Rhodope, urbs Emporienſium: quidam à Rhodiis conditam dicunt. Ibi & Emporiis Dianam Epheſiam colunt, cauſam dicemus, ubi de Maſſilia ſermo erit. Habitarunt Emporienſes antè inſulam quandam oppoſitam, quæ nunc Vetus urbs dicitur: modò in continente degunt. Eſt autem in 3 duas urbes diviſa, muro ducto, cùm olim accolerent Indigetum quidam: qui etſi ſua uterentur reipublicæ forma, tamen quo eſſent tutiores, iiſdem cum Græcis voluerunt includi mœnibus, muro tamen intus ab iis diſtincti. Tempore in unam coaluerunt civitatem, mixtam ex barbaricis & Græcis conſtitutionibus, quod & multis aliis evenit. In proximo fluvius labitur, à Pyrena ortus, cujus oſtio pro portu utuntur Emporienſes. Linificio magnam impendunt operam: mediterranea habent partim bona, partim ſparti feracia, & ſchæni ſeu junci paluſtris ac minùs utilis. Vocant Iungarium campum: quidam

A Αὐτὸ δ᾽ ἐστὶ Μασσαλιωτῶν κτίσμα, ὅσον τετρακισχιλίους διέχον τῆς Πυρήνης σταδίους, καὶ τῶν μεθορίων τῆς Ἰβηρίας πρὸς τὴν Κελτικήν· καὶ αὕτη δ᾽ ἐστὶ πᾶσα ἀγαθὴ καὶ εὐλίμενος. Ἐνθαῦθα δ᾽ ἐστὶ καὶ [1] ἡ Ῥοδόπη, [2] πολίχνιον Ἐμπορειτῶν· τινὲς δὲ κτίσμα Ῥοδίων φασί· κἀνταῦθα p. 160.
δὲ καὶ ἐν τῷ Ἐμπορείῳ τὴν Ἄρτεμιν τὴν Ἐφεσίαν τιμῶσιν· ἐροῦμεν δὲ τὴν αἰτίαν ἐν τοῖς περὶ Μασσαλίας. Ὤικουν οἱ Ἐμπορεῖται πρότερον νησίον τι προκείμενον, ὃ νῦν καλεῖται παλαιὰ πόλις· νῦν δ᾽ οἰκοῦσιν ἐν τῇ ἠπείρῳ. [4] Δίπολις δ᾽ ἐστὶ, τείχει διωρισμένη, πρότερον τῶν Ἰνδικητῶν τινὰς προσοίκους ἔχουσα, οἳ καίπερ ἰδίᾳ πολιτευόμενοι,
B κοινὸν ὅμως περίβολον ἔχειν ἐβούλοντο πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἀσφαλείας χάριν· διπλοῦν δὲ τοῦτο, τείχει μέσῳ διωρισμένον· [5] τῷ χρόνῳ δ᾽ εἰς ταυτὸ πολίτευμα συνῆλθον μικτόν τι, ἔκ τε βαρβάρων καὶ Ἑλληνικῶν νομίμων, ὅπερ καὶ ἐπ᾽ ἄλλων πολλῶν συνέβη. [6] Ῥεῖ δὲ καὶ ποταμὸς πλησίον ἐκ τῆς Πυρήνης ἔχων τὰς ἀρχὰς, ἡ δ᾽ ἐκβολὴ λιμήν ἐστι τοῖς Ἐμπορείταις· λινουργοὶ δὲ ἱκανῶς οἱ Ἐμπορεῖται· [9] χώραν δὲ τὴν μεσόγαιαν ἔχουσι, τὴν μὲν ἀγαθὴν, τὴν δὲ σπαρτοφόρον, τῆς ἀχρηστοτέρας καὶ ἑλείας σχοίνου· [8] καλοῦσι δὲ Ἰουγγάριον πεδίον· τινὲς δὲ

1. Ἡ Ῥοδόπη πολίχνιον) Conſtanter appellatur hæc urbs Rhoda ab aliis Geographis & hiſtoricis: quare hic quoque lego, Ῥόδη πολίχνιον. Stephanus, Ῥόδη, πόλις Ἰβηρίας. Ipſe Strabo lib. XIV. p. 654. τὴν Ῥόδον dixit, de hac urbe cùm loqueretur: ut ſuſpicari aliquis poſſit ſcripſiſſe hic quoque Ῥόδον, niſi ibi potiùs ῥόδην. In Ptolemæi Græcis libris error idem ferè qui apud Strabonem. Legitur enim Ῥωδήπολις, cum ſit legendum, Ῥόδη πόλις, ut habet vetus interpretatio Latina, quam habeo. *Caſaub.*

2. πολίχνιον Ἐμπορειτῶν) Malo Ἐμποριτῶν, ut alibi in Strabone & Stephano. *Idem.*

3. *In duas diviſa*) Δίπολις, erat Diopolis, quod & interpretem miror tenuiſſe tam evidente in re. Fluvius, qui ſuo oſtio Emporienſibus faciat portum, Ptolemæo eſt Sambroca. *Xyland.*

4. δίπολις δ᾽ ἐστὶ τείχει διωρισμένη) Livii (XXXIV. 9.) verba Straboni inſtar erunt commentarii. *Jam tunc Emporiæ duo oppida erant muro diviſa: unum Græci habebant à Phocæa, unde & Maſſilienſes oriundi, alterum Hiſpani. Sed Græcum oppidum in mare expoſitum, totum orbem muri, minus quadringentos paſſus patentem habebat: Hiſpanis retractior à mari trium millium paſſuum in circuitu murus erat.* Caſaub.

5. τῷ χρόνῳ δ᾽ εἰς ταυτὸ πολίτευμα συνῆλθον) Livius XXXIV. 9. *Nunc in corpus unum confuſi omnes: Hiſpanis prius, poſtremo & Græcis in civitatem Romanam aſcitis.* Idem.

6. Ῥεῖ δὲ καὶ ποταμὸς πλησίον) Ptolemæus Emporias inter duo flumina collocat, Sambrocam, & Clodianum: adeo ut ſit obſcurum, utrum potius intelligat. Plinii III. c. 3. autem verba difficultatem etiam augent. *Flumen Alba, Emporiæ, geminum hoc, veterum incolarum, & Græcorum: qui Phocæenſium fuere ſoboles: Flumen Tichis.* Sed Mela II. 6. omnem difficultatem tollit, qui Clodianum ad Emporias fluere ſcribit. *Idem.*

7. τὴν δὲ σπαρτοφόρον, τῆς ἀχρηστοτέρας καὶ ἑλείας
C σχοίνου) τὴν σπάρτον & τὴν σχοῖνον confundit: & eſt loquendi genus elegans, σπαρτοφόρον σχοίνου, qua forma dicunt οἰνοχοεῖ ὕδωρ, & id genus alia. Sed eſt quod præterea in hunc locum obſervemus. Nam obſecro, ſatin ſanus Strabo, qui ſpartum Hiſpaniæ appellet juncum inutilem & paluſtrem? illud prius nemo dicet, qui non antè rem totam nauticam ut inutilem damnare in animum induxerit: hoc Plin. XIX. c. 2. non concedet, qui teſtatur ſpartum eſſe proprie juncum aridi ſoli. Quare dubium non eſt, quin veriſſima ſit lectio ſcriptorum codicum, ubi legitur τῆς εὐχρηστοτέρας καὶ λείας σχοίνου. Quid ſit σχοῖνος λεία, non ignorant, qui Dioſcoridem legerunt: qui ejus duo facit genera: quorum alterum σχοῖνος λεῖα, alterum ὀξυσχοῖνος appelletur: vide locum cap. χλδ. Vetus etiam interpres λείαν legit non ἑλείαν. *Idem.*

8. καλοῦσι δὲ Ἰουγγάριον πεδίον) Ptolemæus in hoc tractu Ἰουγγαρίαν oppidum commemorat, cujus meminit etiam Antoninus. *Idem.*

D 9. χώραν δὲ τὴν μεσόγαιαν ἔχουσι, τὴν μὲν ἀγαθὴν, τὴν δὲ σπαρτοφόρον, τῆς ἀχρηστοτέρας, καὶ ἑλαίας σχοίνου· Καλοῦσι δὲ Ἰουγγάριον πεδίον) Perperam eruditiſſimi Viri locum Strabonis de ſparto exponunt, cum ibidem in hæc verba concipiatur de Emporitanis. Equidem vir ſummus Caſaubonus corrigit: τῆς εὐχρηστοτέρας, καὶ λείας σχοίνου, & de ſparto interpretatur, quod ad multos uſus aptum eſſe conſtat ex Plinio, verum de junco loquitur hîc Strabo, quem Græci σχοῖνον proprie vocant. Hinc & campum illum Ἰουγγάριον ab illis vocari notat, manifeſtoque diſtinguit ἀπὸ τοῦ σπαρταρίου πεδίου, cujus paulò poſt meminit. Et ſane *Juncarius*, & *Spartarius* campi in Hiſpania citeriori diverſi. Nec moveor, quod ſpartum Plinius juncum eſſe aridi ſoli tradiderit, nec quod Strabo *ſpartarium campum*, quaſi σχοινοῦντα, id eſt, campum juncis obſitum interpretetur. Alia res *juncus*, ὁ σχοῖνος, alia *ſpartum* ſic proprie appellatum.

καὶ [1] τῶν τῆς Πυρήνης ἄκρων νέμονται, μέχρι τῶν ἀναθημάτων τοῦ Πομπηΐου, δι' ὧν βαδίζουσιν εἰς τὴν ἔξω καλουμένην Ἰβηρίαν ἐκ τῆς Ἰταλίας, καὶ μάλιστα τὴν Βαιτικήν· αὕτη δ' ἡ ὁδὸς, ποτὲ μὲν πλησιάζει τῇ θαλάττῃ, ποτὲ δ' ἀφέστηκε, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς πρὸς ἑσπέραν μέρεσι. [2] Φέρεται ἐπὶ Ταρρακῶνα, [3] ἀπό τε τῶν ἀναθημάτων τοῦ Πομπηΐου, διὰ τοῦ Ἰουγκαρίου πεδίου, [4] καὶ Βεττέρων, [5] καὶ τοῦ Μαραθῶνος καλουμένου πεδίου τῇ Λατίνῃ γλώττῃ, φύοντος πολὺ τὸ μάραθον· [6] ἐκ δὲ Ταρακῶνος ἐπὶ τὸν πόρον τοῦ Ἴβηρος, [7] κατὰ Δερτώσσαν πόλιν· [8] ἐντεῦθεν διὰ Σαγούντου καὶ Σετάβιος πόλεως ἐνεχθεῖσα, κατὰ μικρὸν ἀφίσταται τῆς θαλάττης, [9] καὶ συνάπτει τῷ Σπαρταρίῳ

A & extrema Pyrenes accolunt, uſque ad tropæa Pompeji: per quæ iter eſt ex Italia in exteriorem quam vocant Hiſpaniam, maximè Bæticam. Hoc iter aliquando appropinquat mari, aliquando recedit, maximè in occiduis partibus. Tendit ad Tarraconem à tropæis Pompeji per Iungarium campum, & Vetteres, & campum Fœnicularium, Latinè à fœniculi ibi naſcentis copia dictum: à Tarracone ad tranſitum Iberi ad urbem Dertoſſam: inde per Saguntum & Setabin urbem ductum, B paululum à mari recedit, & Spartario,

latum. *Juncus* marina planè res, & in paluſtribus naſcens: *Spartum* è contra aridi ſoli fœtus. Quid tam diverſum? Theophraſtus σχοῖνον ἐν τοῖς ἐνύδροις recenſet, & tria ejus genera facit. At *Spartum*, ut ſuprà vidimus, ἐν τῷ ἀνύδρῳ gignitur. Σχοῖνος proprie juncus, non ſpartum. Theophraſtus lib. I. Hiſtoriarum cap. XIII. Οἷον σχοῖνος, τίφη κύπειρος, καὶ ὅλως εἴ τι τῶν λιμνωδῶν. ubi σχοῖνος eſt juncus. Nam *ſpartum* nondum erat cognitum Græcis tempore Theophraſti. Non probaverim etiam in Strabone corrigi, τῆς εὐχρηστοτέρας, καὶ λείας σχοίνου, quantumvis libri ſic ſcribant. Ἐυχρηστοτέρας reponi non prorſus abnuerim. Nam juncus etiam ad multa utilis, & funes ex eo torquebantur. Sed λείας, pro ἐλείας ſubſtitui nullo modo feram. Quod enim Dioſcoridis auctoritate eam emendationem ſtabiliunt, C malè facere puto, qui è corrupta ſimiliter ſcriptura teſtimonium emendicant. Verba Dioſcoridis auctore libro vetuſtiſſimo ſic ſunt legenda de hoc junco: σχοίνου ἐλείας τὸ μέν τι ὀξύσχοινος, ἄποξυς ἐπ' ἄκρῳ. Δισσὸν δὲ καὶ ταύτης εἶδος, ἣ μὲν γὰρ ἄκαρπος, ἡ δὲ καρπὸν μέλανα ἔχει περιφερῆ. Perperam in editis ὀξύσχοινος, τὸ μέντοι αὐτοῦ καλεῖται σχοῖνος λεία. Quæ falſiſſima eſt lectio. Quam Theophraſtus σχοῖνον abſolutè vocat, & τοῖς ἐνύδροις, καὶ λιμνώδεσιν aſſignat, eam Dioſcorides σχοῖνον ἐλείαν, ut & Strabo: Galenus quoque ἔλειον σχοῖνον. Romani, *juncum marinum* vocabant; Plin. XXI. 18. *alterum genus juncorum facit, quod marinum, & à Græcis oxyſchœnon vocari invenio.* Marinus juncus Plinii eſt ἐλεία σχοῖνος Dioſcoridis, & σχοῖνος Theophraſti. Salmaſ. Exercit. Plinian. pag. 185. Edit. Traject.

1. τῶν τῆς Πυρήνης ἄκρων νέμονται) Locus corruptus, & aliqua voce mutilus. *Caſaub.*

D 2. φέρεται ἐπὶ Ταρακῶνα) Veteres φέρεται δὲ ἐπὶ Ταράκωνα. *Idem.*

3. ἀπό τε τῶν ἀναθημάτων τοῦ Πομπηΐου) Iter à ſummo Pyrenæo, ubi ſunt Pompeji tropæa Tarraconem, ita deſcribit Antoninus.

Summo Pyrenæo.	
Juncaria	M. P. XVI.
Cinniana	M. P. XV.
Aquis Voconis	M. P. XIII.
Secerras	M. P. XV.
Prætorio	M. P. XV.
Barcenone	M. P. XVII.
Fines	M. P. XX.
Antiſtiana	M. P. XXVII.
Palfuriana	M. P. XIII.
Terracone	M. P. XVII.

deſcribitur & hoc modo brevius ab eodem.

A Pyrenæo	
Juncaria	M. P. XVI.
Gerunda	M. P. XXVII.
Barcenona	M. P. LXVI.
Stabulo novo	M. P. LI.
Terracone	M. P. XXIV.

4. καὶ Βεττέρων) Vetus interpres legit Βεττέρωνων. Ego de iſto loco quid pronuntiem non habeo: niſi putet fortaſſe aliquis eſſe Secerras Antonini, corrupta aut hìc aut ibi lectione. *Idem.*

5. Καὶ τοῦ Μαραθῶνος καλουμένου πεδίου τῇ Λατίνῃ γλώττῃ) Hæc ſunt commoda interpretatione juvanda: alioquin videbitur dicere Marathonem vocem eſſe Latinam: verùm ille hoc potius ait, appellari hunc locum Romana voce, quæ reſpondeat Græcæ C μαραθών. Sic autem exprimit Fœnicularium campum Latinis dictum, ut apud Ciceronem in epiſtolis ad Atticum XII. Ep. 8. Exprimit autem eleganter: Nam ita poſtulabat analogia: & Marathon quoque in agro Attico non aliunde nomen invenit, ut teſtatur Stephanus. Quod autem putat doctiſſimus Lipſius ſcribendum eſſe τοῦ Μαραθρονίου, prorſus ratione caret. An ignorabat vir eruditus quum illa ſcriberet Μάραθον dici & μάραθρον pro eodem. An verò Analogiam vocis μαραθὼν, quam expoſuimus non videbat? *Idem.*

6. ἐκ δὲ Ταρακῶνος) Scripti ἐκ δὲ τοῦ Ταράκωνος. *Idem.*

7. κατὰ Δέρτωσσαν πόλιν Antoninus ita hoc iter deſcribit.

Terracone	
Oleaſtrum	M. P. XXI.
Traja capita	M. P. XXIV.
Dertoſſa	M. P. XVII. *Idem.*

D 8. ἐντεῦθεν διὰ Σαγούντου καὶ Σετάβιος) In Antonini Itinerario ita legitur,

Dertoſſa	
Intibili	M. P. XVII.
Idum	M. P. XXIV.
Sepelaci	M. P. XXIV.
Secuntum	M. P. XXII.

9. καὶ συνάπτει τῷ Σπαρταρίῳ) Spartarium campum intelligit, qui eſt circa Carthaginem novam, quæ ideo *Spartaria* Latinis, Græcis σπαρτογενὴς appellatur. Plinius XIX. c. 2. de hoc tractu. *Veruntamen complectetur animo qui volet miraculum æſtimare, quanto ſit in uſu omnibus terris navium armamentis, machinis ædificationum, aliiſque deſideriis vitæ. Ad hoc omnes uſus, quæ ſufficiant, minus* XXX. M. *paſſ. in latitudinem à littore Carthaginis novæ, minuſque in longitudinem eſſe reperientur.* Idem.

Καὶ συνάπτει τῷ Σπαρταρίῳ. *Et Spartario applicatur*) Ad hæc ſummus vir: *Spartarium campum*

A (quaſi dicas junci marini feraci) campo applicatur: Is magnus & aquæ expers ſpartum producit funibus texendis aptam, quæ exportatur uſquequaque, & maximè in Italiam: ac priùs quidem per medium campum & Egelaſtas via ducebat, longa & difficilis: nunc autem eam ad maritimas partes averterunt, ita ut tantummodo attingat junciferum illum campum, pergatque ad Claſtonem & Obulconem, unde iter ad Cordubam & Gades, maxima emporia. Abeſt Obulco à Corduba circiter CCC ſtadia. Hiſtorici perhibent Cæſarem Roma Obulconem perveniſſe XXVII dierum itinere, cùm eſſet ad Mundam conſerturus prœlium. Explicatum eſt jam, qualis ſit tota maritima ora à Columnis uſque ad Hiſpaniæ & Galliæ confinium. At interior terra, quæ Pyrenæis montibus & ſeptentrionali includitur latere [8] uſque ad Aſtures, duobus præcipue montibus continetur: horum unus parallelus Pyrenæ eſt, à Cantabris incipiens, & ad noſtrum mare deſinens: Idubeda vocant: alter à medio verſus occaſum porrectus, ad meridiem & oram Columnis vicinam

A [1] ὡς ἂν ἁλισχοινοῦντι καλουμένῳ πεδίῳ· τοῦτο δ' ἐστὶ μέγα καὶ ἄνυδρον, τὴν σχοινοπλοκικὴν φύον σπάρτον, ἐξαγωγὴν ἔχουσαν εἰς πάντα τόπον, καὶ μάλιστα εἰς τὴν Ἰταλίαν. πρότερον μὲν οὖν διὰ μέσου τοῦ πεδίου [2] καὶ Εγελάστας συνέβαινεν εἶναι τὴν ὁδὸν, χαλεπὴν καὶ πολλήν· νυνὶ δ' ἐπὶ τὰ πρὸς θάλατταν μέρη πεποιήκασιν αὐτὴν, ἐπιψαύουσαν μόνον [3] τοῦ Σχοινοῦντος, εἰς ταυτὸ καὶ τείνουσαν τῇ προτέρᾳ, [4] τὰ περὶ Κλάστωνα καὶ Ὀβούλκωνα· δι' ὧν εἴς τε Κορδύβην, καὶ εἰς Γάδειρα ἡ ὁδὸς τὰ μέγιστα τῶν ἐμπορίων. Διέχει δὲ τῆς Κορδύβης ἡ Ὀβούλκων περὶ τριακοσίους σταδίους. Φασὶ δ' οἱ συγγραφεῖς, [5] ἐλθεῖν καὶ Καίσαρα ἐκ Ῥώ-
B μης [6] ἑπτὰ καὶ εἴκοσι ἡμέραις εἰς τὴν Ὀβούλκωνα, καὶ τὸ στρατόπεδον τὸ ἐνταῦθα, ἡνίκα ἔμελλε συνάπτειν εἰς [7] τὸν περὶ τὸν Μούνδαν πόλεμον. Ἡ μὲν δὴ παραλία πᾶσα ἡ ἀπὸ Στηλῶν μέχρι p. 161.
τῆς μεθορίας τῆς Ἰβήρων καὶ Κελτῶν, τοιαύτη. Ἡ δ' ὑπερκειμένη μεσόγαια, λέγω δὲ τὴν ἐντὸς τῶν τε Πυρηναίων ὀρῶν καὶ τῆς προσαρκτίου πλευρᾶς, μέχρις Ἀστύρων δυοῖν μάλιστα ὄρεσι διορίζεται· τούτων δὲ τὸ μὲν παράλληλόν ἐστι τῇ Πυρήνῃ, τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῶν Καντάβρων ἔχον· τελευτὴν δ' ἐπὶ τὴν καθ' ἡμᾶς θάλατταν· [9] καλοῦσι δὲ τοῦτο Ἰδούβεδα· [10] ἕτερον δ' ἀπὸ τοῦ μέσου, διῆκον ἐπὶ τὴν δύσιν, ἐκκλίνον δὲ πρὸς νότον, καὶ τὴν ἀπὸ στηλῶν

intelligit, qui eſt circa Carthaginem novam, quæ ideo C Spartaria Latinis, Græcis Σπαρτογηνὴς appellatur. Timeo, ne abeat à Strabonis mente hæc interpretatio. Nam Carthago nova fuit ad ipſum mare ſita: iter vero, quod deſcribit, per mediterraneam regionem procedit: poſtquam enim per Sagunthum & Setabin proceſſit, tunc (ut ait Strabo) diſcedit à mari & ad Cordubam tendit. Sed ut viro doctiſſimo patrociner, potuit ille campus, qui eſt prope Carthaginem, tantum in mediterraneum extendi, ut qui Cordubam tendebant, per illius fines iter facerent. Id examinandum relinquo iis, qui eam regionem luſtrarunt, quam non vidi. *Palmer.*

1. ὡς ἂν ἁλισχοινοῦντι καλουμένῳ πεδίῳ) Ait Spartarium campum ita eſſe à Latinis appellatum, quaſi Græcè aliquis dicat ἁλισχοινοῦντα: ubi vides iterum ſpartum σχοῖνον verti, & Spartarium campum ἁλισχοινοῦντα, qua forma multa dicuntur, ut ἀγνοῦς, ubi multa ἄγνος. Sic ἀχερδοῦς, φηγοῦς, μυῤῥινοῦς, & id genus ſexcenta. Sed cum ſpartum ſit juncus aridi ſoli, quænam ratio eſt cur ἁλισχοινοῦντα potius quam σχοινοῦντα campum Spartarium appellemus? Profectò à mala manu profecta eſt iſta vox. In veteribus libris deſiderabatur vox ἂν, unde intelligimus prius ita fuiſſe lectum, ὡς ἂν σχοινοῦντι: quod qui voluerunt emendare ſcripſerunt ἁλισχοινοῦντι. At Strabo ipſe paullò poſt non ἁλισχοινοῦντα, ſed σχοινοῦντα locum hunc vocat. Quare hîc quoque legendum ὡς ἂν σχοινοῦντι καλουμένῳ πεδίῳ. *Caſaub.*

2. καὶ Εγελάστας) Egeleſtanorum meminit Plinius in deſcriptione Tarraconenſis: Egelaſtam idem dixit numero unitatis lib. XXXI. cap. 6. *Idem.*

3. τοῦ σχοινοῦντος, εἰς ταυτὸ) Lege & diſtingue: τοῦ σχοινοῦντος· εἰς ταυτὸ δὲ τείνουσαν τῇ προτέρᾳ, τὰ περὶ. Sic libri veteres, & prior quoque interpres: alter locum non intellexit. *Idem.*

4. τὰ περὶ Κλάστωνα) Lego hîc quoque Κάστλωνα vel Καστάλωνα. Caſtulonem reperies in Itinerario Antonini, quem de his conſule. *Idem.*

5. ἐλθεῖν καὶ Καίσαρα) Scribe, ἐλθεῖν Καίσαρα, vel τὸν Κ. *Idem.*

6. ἑπτὰ καὶ εἴκοσιν ἡμέραις εἰς τὴν Ὀβούλκωνα) Appianus hoc ita refert ut videatur dicere Cæſarem diebus viginti ſeptem adveniſſe in Hiſpaniam Ὁ δὲ Καῖσαρ ἧκε μὲν ἀπὸ Ῥώμης ἑπτὰ καὶ εἴκοσιν ἡμέραις βαρυτάτῳ στρατῷ μακροτάτην ὁδὸν ἐπανελθών. Auctor hiſtoriæ de bello Hiſpanienſi hoc tantum ait, Cæſarem, cum ad bellum conficiendum in Hiſpaniam venit, ſumma celeritate eſſe uſum. Dio lib XLIII. tanta celeritate Cæſarem uſum ait, ut prius ipſe tum ſuis, tum hoſtibus viſus fuerit, quam de ejus adventu in Hiſpaniam quicquam eſſet intellectum. *Idem.*

7. τὸν περὶ τὸν Μούνδαν πόλεμον) Lego τὴν Μούνδαν. D Nam ὁ Μούνδας fluvius potius fuerit, de quo paullò ſupra. *Idem.*

8. *Uſque ad Aſtures.*) Μέχρι Σατύρων. nihil eſt, legi ex conjectura μέχρις Ἀστύρων. nota eſt cauſa ex præcedenti Luſitaniæ deſcriptione. *Xyland.*

9. Καλοῦσι δὲ τοῦτο Ἰδούβεδα) Ptolemæo Idubeda mons eſt ut Straboni: Plinio III. c. 3. fluminis nomen. *Caſaub.*

10. ἕτερον δ' ἀπὸ τοῦ μέσου διῆκον ἐπὶ τὴν δύσιν) De hoc monte videntur accipienda Melæ II. cap. 6. verba, *Pyrenæus primo hinc in Britannicum procurrit Oceanum, tunc in terras fronte converſus, Hiſpaniam irrumpit, & minore ejus parte ad dexteram excluſa trahit perpetua latera continuus, donec per omnem provinciam longo limite immiſſus, in ea littora, quæ Occidenti ſunt adverſa, perveniat.* Idem.

A παραλίαν· ὃ κατ' ἀρχὰς μὲν γεώλοφόν ἐστι καὶ ψιλὸν, διέξεισι δὲ τὸ καλούμενον Σπαρτάριον πεδίον· εἶτα συνάπτει τῷ δρυμῷ τῷ ὑπερκειμένῳ τῶν τε Καρχηδονίας καὶ τῶν περὶ τὴν Μάλακαν τόπων· καλεῖται δὲ Ὀρόσπεδα. Μεταξὺ μὲν δὴ τῆς Πυρήνης καὶ τῆς Ἰδουβέδας ὁ Ἴβηρ ῥεῖ ποταμὸς, παράλληλος τοῖς ὄρεσιν ἀμφοτέροις, πληρούμενος ἐκ τῶν ἐντεῦθεν καταφερομένων ποταμῶν, καὶ τῶν ἄλλων ὑδάτων. Ἐπὶ δὲ τῷ Ἴβηρι, πόλις ἐστὶ 2 Καισαραυγοῦστα καλουμένη. 3 καὶ Κέλσα 4 κατοικία τὶς, ἔχουσα γεφύρας λιθίνης διάβασιν. Συνοικεῖται δὲ ὑπὸ πλειόνων ἐθνῶν ἡ χώρα· γνωριμωτάτου δὲ τοῦ 5 τῶν Ἰακκητανῶν λεγομένου. Τοῦτο δ' ἀρξάμενον ἀπὸ τῆς παρορείας τῆς κατὰ τὴν Πυρήνην εἰς τὰ πεδία πλατύνεται, καὶ B συνάπτει τοῖς περὶ Ἰλέρδαν καὶ Ἰλεόσκαν χωρίοις, τοῖς τῶν Ἰλεργετῶν οὐ πολὺ ἄπωθεν τοῦ Ἴβηρος. Ἐν δὲ ταῖς πόλεσι ταύταις, ἐπολέμει τὸ τελευταῖον Σερτώριος, καὶ 6 ἐν Καλάγουρι Οὐασκώνων πόλει, καὶ τῆς παραλίας ἐν Ταρακῶνι, καὶ ἐν τῷ Ἡμεροσκοπείῳ, μετὰ τὴν ἐκ Κελτιβήρων ἔκπτωσιν· 8 ἐτελεύτα δὲ νόσῳ. 9 Καὶ περὶ Ἰλέρδαν ὕστερον Ἀφράνιος καὶ Πετρήιος οἱ τοῦ Πομπηίου στρατηγοὶ κατεπολεμήθησαν ὑπὸ 10 Καίσαρος τοῦ θεοῦ. Διέχει δὲ ἡ Ἰλέρδα 11 τοῦ μὲν Ἴβηρος, ὡς ἐπὶ δύσιν ἰόντι σταδίους ἑκατὸν ἑξήκοντα. 12 Ταρακῶνος δὲ πρὸς νότον περὶ υξ, 14 πρὸς ἄρκτον δὲ Ὄσκας πεντακοσίους τεσσαράκοντα· C

declinat, initio nudus collis, deinde per Spartarium campum pergens, ſylvæ committitur, quæ eſt ſupra Carthaginem & Malacam poſitis in locis. Vocatur hic 1 Oroſpeda. Inter Pyrenam & Idubedam Iberus fluvius labitur, parallelus utrique montium, impleturque amnibus inde defluentibus, & aliis aquis. Ad Iberum amnem eſt Cæſarauguſta, & Celſa oppidum, vbi ponte lapideo amnis jungitur. Regionem eam complures incolunt gentes: quarum nobiliſſima Jaccetani. Ea à Pyrenes radicibus incipiens, in campos dilatatur, & contingit propinqua Ilerdæ & Ileoſcæ loca, quæ ſunt regionis Ilergetum, non procul ab Ibero remota. In his urbibus poſtremam belli partem Sertorius confecit, & Calaguri Vaſconum urbe, & in ora circum Tarraconem, atque Dianium quod diximus, poſtquam Celtiberia fuit ejectus, ... 7 deceſſit autem è morbo. Et apud Ilerdam poſtmodo Afranius & Petrejus Pompeiani duces à D. Cæſare ſunt devicti. Diſtat Ilerda ab Ibero verſus occaſum ſito, ſtadiis CLX: à Tarracone verſus auſtrum diſtante abeſt ad CCCCLX, verſus ſeptentrionem ab Ilerda 13 abeſt Oſca ſtadiis IↃXL.

1. *Oroſpeda.*) Ptolemæo ἡ Ὀρτόσπεδα, littera poſt ρ inſerta. *Xyland.*

2. Καισαραυγοῦστα καλουμένη) Ptolemæo urbs μεσόγειος Ἠδητανῶν, & ſcribit disjunctim, Καισάρεια Αὐγοῦστα. *Caſaub.*

3. καὶ Κέλσα) Manifeſtò Celſam ad Iberum collocat: ut neceſſe ſit in tabulis Ptolemaicis malè notari ejus longitudinem. Itaque pro ις fortaſſe legendum ιε ut propius abſit à longitudine Cæſarauguſtæ, quæ & ipſa ad Iberum eſt ſita. *Idem.*

4. κατοικία τὶς) hoc eſt, *colonia* ut rectè prior interp. Vetus inſcriptio nummi apud eruditiſſ. Ortelium, COL. V. I. CELSA. quod ita interpretor, *Colonia vetus, Julia Celſa*: aut ut Plinius loquitur, *Colonia veteris Latii.* Apparet enim eſſe veterem coloniam. Alij legunt, *Colonia Victoria Julia Celſa.* Idem.

5. τῶν Ἰακκητανῶν) Probo emendationem viri doctiſſimi Claudii Puteani, qui corrigit καὶ Ὄσκαν, quamquam judicet idem Puteanus legendumne ſit potius καὶ Λίσσαν καὶ Ὄσκαν. Liſſam enim Jaccetanorum urbem Oſcæ & Ilerdæ vicinam agnoſcit Ptolemæus: nec mirum Jaccetanis tribui urbem à Ptol. quæ à Str. Ilergetibus. Nam in pleriſque id poteſt obſervari. Verumtamen nihil affirmo. *Idem.*

6. ἐν Καλάγουρι Οὐασκώνων πόλει) Ptolemæus aliter extulit Καλαγουρίνα. In hac urbe obſeſſum fuiſſe à Pompeio Sertorium, legitur in Epitome Liviana XCII. *Idem.*

7. *Deceſſit autem.*) Quiſnam? aſteriſcum poſui, nam Sertorium à ſuis fuiſſe obtruncatum inter pocula, nemo ferè neſcit, neque credo eum hîc de ejus obitu voluiſſe mentionem facere. Sed eſſe hæc hiſtoria videtur alterius cuiuſdam abolita. *Xyland.*

8. ἐτελεύτα δὲ νόσῳ) Aſſentior hîc quoque doctiſſimo Puteano, feliciter ex Plutarchi Sertorio emendanti ἐτελεύτα δ' ἐν Ὄσκῃ. Nam etſi diſertè id Plutarchus non ait, vero tamen per eſſe ſimillimum, ex ejus hiſtoria facile intelligimus. Appianus cædem Sertorii pluribus narrans locum tamen, ubi ea contigit, non expreſſit. *Xyland.*

9. καὶ περὶ Ἰλέρδαν ὕστερον Ἀφράνιος καὶ Πετρήιος) Epitome Livii CX. *Cajus Cæſar Maſſiliam, quæ portas ipſi clauſerat, obſedit: & relictis in obſidione C. Trebonio & D. Bruto, profectus in Hiſpaniam L. Afranium & C. Petreium legatos Cn. Pompeii cum ſeptem legionibus ad Ilerdam in deditionem accepit, omnes incolumes miſit.* Vide Dionem lib. XLI. ubi ſemper Εἰλέρδαν leges. *Idem.*

10. Καίσαρος τοῦ θεοῦ) Quos Latini Divos, Græci θεοὺς appellant. Gloſſarium optimum *Divi*, θεοί. Idem tamen Divos interpretatur θείους & ἡμιθέους. Sed Græci rerum Romanarum ſcriptores *Divum* hoc D eſt τὸν ἀποθεωθέντα ſemper θεὸν vocant, ut poëtæ Latini. *Idem.*

11. Τοῦ μὲν Ἴβηρος ὡς ἐπὶ δύσιν ἰόντι) Ptolemæo Ilerda eſt Ibero ad ortum: Vide & Antoninum. *Idem.*

12. Ταρακῶνος δὲ πρὸς νότον περὶ υξ) hoc eſt M. P. LVIII. fere. Antoninus Tarracone Ilerdam docet eſſe M. P. LXII. quæ ſunt ſtadia D. quatuor demptis. *Idem.*

13. *Oſca.*) Ὄισκας, ex conjectura. Oſcenſos non longè poſt Ilerdenſes ponit Plinius, ut & Ptolemæus Ὄσκαν. *Xyland.*

14. πρὸς ἄρκτον δὲ Ὄσκας πεντακοσίους τεσσαράκοντα) hoc eſt M. P. LXVIII. fere Antoninus ita deſcribit.

Ilerda	
Tolus	M. P. XXXII.
Percula	M. P. XVIII.
Oſca	M. P. XIX.
unde colligitur	M. P. LXIX.

Per dictos montes à Tarracone ad extremos ad Oceanum habitantes Vaſcones, qui ſunt circa Pompelonem & 1 Idanuſam urbem ad ipſum ſitam Oceanum, iter eſt ſtadiorum CIↃ CIↃ CCCC, deſinens in ipſos Aquitaniæ & Hiſpaniæ limites. In Jaccetanis & Sertorius bellum contra Pompejum geſſit, & poſtea Sex. Pompejus hujus filius contra Cæſaris legatos. Supra Jaccetaniam verſus ſeptentrionem habitant Vaſcones, in quibus urbs eſt Pompelon, quaſi Pompeji ſi urbem diceres. Ipſius Pyrenes Hiſpanicum latus arborum dives eſt, omnis generis ſylvam habet, etiam perpetuò virentem. Gallicum latus nudum eſt. In medio convalles continentur, habitationibus opportunæ. Eas majori ex parte tenent Cerretani Hiſpanica gens: apud hos pernæ conficiuntur præſtantes, 5 Cantabricis non cedentes, multùmque inde iſtis eſt emolumenti. Porrò Idubeda ſuperata ſtatim Celtiberia additur, ampla regio & inæqualis. Major ejus pars aſpera eſt, & amnibus alluitur: nam per hanc defluunt Anas, & Tagus, ac deinceps alii fluvii, qui in Hiſpaniæ hac parte orti in mare occiduum deferuntur. Ex his Durius fluvius Numantiam & Serguntiam prætcrlabitur. Bætis ex Oroſpeda ortus, per Oretaniam in Bæticam fluit. A Celtiberis verſus ſeptentrionem ſunt Verones, Cantabrorum Goniſcorum finitimi, ipſi quoque 10 Gallico utentes veſtitu.

A Διὰ τούτων δὲ τῶν ὀρῶν ἡ ἐκ Ταρακῶνος ἐπὶ τοὺς ἐσχάτους ἐπὶ τῷ Ὠκεανῷ Οὐάσκωνας τοὺς κατὰ Πομπέλωνα, 2 καὶ τὴν ἐπ᾽ αὐτῷ τῷ Ὠκεανῷ Ἰδάνουσαν πόλιν, ὁδός ἐστι σταδίων δισχιλίων τετρακοσίων, πρὸς αὐτὰ τὰ τῆς Ἀκουϊτανίας ὅρια καὶ τῆς Ἰβηρίας. Ἰακκητανοὶ δ᾽ εἰσὶν ἐν οἷς τότε μὲν Σερτώριος ἐπολέμει πρὸς Πομπήϊον· ὕστερον δὲ τοῦ Πομπηΐου υἱὸς Σέξτος, πρὸς τοὺς Καίσαρος στρατηγούς. Ὑπέρκειται δὲ τῆς Ἰακκητανίας πρὸς ἄρκτον τὸ τῶν Οὐασκώνων ἔθνος, ἐν ᾧ πόλις 3 Πομπέλων, ὡς ἂν Πομπηϊόπολις. Αὐτῆς δὲ τῆς Πυρήνης τὸ μὲν Ἰβηρικὸν πλευρὸν, εὔδενδρόν ἐστι παντοδαπῆς ὕλης, B καὶ τῆς ἀειθαλοῦς· τὸ δὲ Κελτικὸν ψιλόν· τὰ δὲ p. 162. μέσα περιέχει καλῶς οἰκεῖσθαι δυναμένους αὐλῶνας· ἔχουσι δ᾽ αὐτοὺς Κερρητανοὶ, τὸ πλέον τοῦ Ἰβηρικοῦ φύλου· 4 παρ᾽ οἷς πέρναι διάφοροι συντίθενται ταῖς Κανθαρικαῖς ἐνάμιλλοι, πρόσοδον οὐ μικρὰν τοῖς ἀνθρώποις παρέχουσαι. Ὑπερβάλλοντι δὲ τὴν Ἰδούβεδαν, ἡ Κελτιβηρία παραχρῆμα πολλὴ καὶ ἀνώμαλος· τὸ μὲν πλέον αὐτῆς ἐστὶ τραχὺ, καὶ ποταμόκλυστον· διὰ γὰρ τούτων ὅ, τε Ἄνας φέρεται, καὶ ὁ Τάγος, καὶ οἱ ἐφεξῆς ποταμοὶ οἱ πλείους, οἱ ἐπὶ τὴν ἑσπερίαν θάλατταν καταφερόμενοι, 6 τὴν ἀρχὴν ἔχοντες ἐκ τῆς Ἰβηρίας· ὧν ὁ Δουρίας φέρεται C παρὰ τὴν 7 Νομαντίαν, 8 καὶ τὴν Σεργουντίαν· ὁ δὲ Βαῖτις ἐκ τῆς Ὀροσπέδας τὰς ἀρχὰς ἔχων, διὰ τῆς Ὠρητανίας εἰς τὴν Βαιτικὴν ῥεῖ. Οἰκοῦσι δ᾽ ἐκ μὲν τῶν πρὸς ἄρκτον μερῶν τοῖς Κελτίβηρσι Βήρωνες, 9 Καντάβροις ὅμοροι τοῖς Κονίσκοις, 11 καὶ αὐτοὶ τοῦ Κελτικοῦ στόλου γεγονότες·

1. *Idanuſam.*) Ἰδάνουσαν ſuſpectam Ptolemæo Vaſconum urbs Οἰασὼ eſt ad Oceanum ſita, & fortè hîc ſcribendum ἰξάνουσαν, & nomen urbis ſupplendum. *Xyland.*

2. τὴν ἐπ᾽ αὐτῷ τῷ Ὠκεανῷ Ἰδάνουσαν πόλιν) Prior interpres legit Oedaſunen Οἰδάσουναν, ut in nonnullis codicibus reperitur: in aliis eſt Οἰάσουνα, quod meam confirmat ſententiam, jampridem putantis eſſe Οἰασῶνα πόλιν Ptolemæi, quod Pintiano quoque placere video. Falluntur autem magnopere, qui D annotant vocari hanc urbem ab Appiano Ορσωνα. Ορσων enim Appiano eſt, quæ οὔρσων ſupra. *Caſaub.*

3. Πομπέλων ὡς ἂν Πομπηΐπολις) Scribo Πομπηϊόπολις, vel Πομπηΐου πόλις ut Κωνσταντίνου πόλις. De Pompelone nemo novit. *Idem.*

4. Παρ᾽ οἷς πέρναι διάφοροι ταῖς Κανθαρικαῖς ἐνάμιλλοι) Quum hæc ederentur, non auſi ſumus ſine ſcripti codicis auctoritate, reponere veram lectionem Καντα6ρικαῖς: ita lectionem Aldi retinuimus. Poſtquam verò codicem ſuum optimè de literis meritus ſocer Henricus Stephanus nobis conceſſit, veram lectionem in eo reperimus. Καντανρικαῖς poſito υ pro β ut paſſim. Quare legendum Κατα6ρικαῖς cum vetere interprete. De Athenæi loco dictum à nobis ſupra. *Idem.*

5. *Cantabricis*) lego Καντaβρικαῖς. quid enim ſit κανθαρικαῖς? apud Athenæum citatur hic locus, libro decimo quarto & legitur κουρικαῖς. *Xyland.*

6. τὴν ἀρχὴν ἔχοντες ἐκ τῆς Ἰβηρίας) Nemo non intelligit legendum eſſe τῆς Κελτιβηρίας. *Caſaub.*

7. Νομαντίαν) Idem dixit etiam ſupra: ubi ſcribebatur Νουμαντία per ου, ut apud Ptolem. Stephanus, Νομαντία, πόλις Ἰβηρίας. Τὸ ἐθνικὸν Νουμαντῖνος λέγεται διὰ τῆς ου. Apud Appianum utrumque per ο ſcribitur in Iberica *Idem.*

8. καὶ τὴν Σεργουντίαν) Placet Hermolao Barbaro legi Σαγουντίαν *ut*, inquit, *apud Plinium Saguntia.* Habet & Ptolemæus Σεγουντίαν, quam παραμίκαν cognominat, ſed paulum diverſo ſitu. *Idem.*

9. Καντάβροις ὅμοροι τοῖς Κονίσκοις) Supra Κωνιακοὺς vocabat. An hi ſunt Κόνιοι Polybio libro decimo? quem ille populum ἐντὸς τῶν ἡρακλείων στηλῶν locat. Apud Horatium *Conanos* Celtiberiæ gentem interpretantur plerique omnes, qui fortaſſe hi ſunt. *Idem.*

10. *Gallico veſtitu.*) Κελτικοῦ στόλου, ambiguum. poteſt enim etiam intelligi, eos de Gallica claſſe extitiſſe, fortaſſe pro κελτικοῦ legendum ἑλληνικοῦ, ut à Græcis orti intelligantur, uti ſuprà dictum eſt. *Xyland.*

11. καὶ αὐτοὶ τοῦ Κελτικοῦ στόλου γεγονότες) Nulla hîc ambiguitas, quam fruſtra comminiſcitur Xylander: qui non leviter errat, quum putat στόλον amictum poſſe verti: στολὴν aut στολισμὸν id Græci dicunt, non στόλον. Significat igitur, Verones quoque è Celtis eſſe oriundos, & unà cum reliquis

ὧν ἐστι [1] πόλις Οὐαρία κατὰ τὴν τοῦ Ἴβηρος διάβασιν **A** κειμένη· συνεχεῖς δ᾽ εἰσὶ καὶ Βαρδυῆται, [2] οὓς οἱ νῦν Βαρδυάλους καλοῦσιν· ἐκ δὲ τοῦ ἑσπερίου τῶν τε Ἀστύρων τινὲς καὶ τῶν Καλλαϊκῶν καὶ Οὐακκαίων· ἔτι δὲ Οὐεττόνων καὶ Καρπητανῶν· ἐκ δὲ τῶν νοτίων, Ὠρητανοί τε, καὶ ὅσοι ἄλλοι τὴν Ὀρόσπεδαν οἰκοῦσι Βαστητανῶν τε [3] καὶ Διττανῶν. Πρὸς ἕω δὲ Ἰδούβεδα, αὐτῶν τε τῶν Κελτιβήρων εἰς τέσσαρα μέρη διῃρημένων, οἱ κράτιστοι μάλιστα πρὸς ἕω εἰσὶ, καὶ πρὸς νότον, οἱ Ἀρεουάκοι, συνάπτοντες Καρπητανοῖς, καὶ ταῖς τοῦ Τάγου πηγαῖς· πόλις δ᾽ αὐτῶν ὀνομαστοτάτη Νομαντία. ἔδειξαν δὲ τὴν ἀρετὴν [5] τῷ Κελτιβηρικῷ πολέμῳ τῷ πρὸς Ῥωμαίους, [6] εἰκοσαετεῖ γενομένῳ· πολλὰ γὰρ στρατεύματα σὺν ἡγε- **B** μόσιν ἐφθάρη· τὸ δὲ τελευταῖον οἱ Νομαντῖνοι [7] πολιορκούμενοι, διεκαρτέρησαν, πλὴν ὀλίγων τῶν ἐνδόντων τὸ τεῖχος. [8] Καὶ οἱ Λούσωνες δὲ ἑῷοι εἰσὶ, συνάπτοντες καὶ αὐτοὶ ταῖς τοῦ Τάγου πηγαῖς· τῶν δ᾽ Ἀρεουακῶν ἐστι [9] καὶ Σέγιδα πόλις, [10] καὶ Παλλαντία· διέχει δὲ Νομαντία τῆς Καισαραυγούστας, ἣν ἔφαμεν [11] ἐν τῷ Ἴβηρι ἱδρῦσθαι, [12] σταδίους ἐπὶ ὀκτακοσίους. [13] Καὶ Σεγόβριγα δ᾽ ἐστὶ τῶν Κελτιβήρων πόλις, καὶ Βίλβιλις· περὶ ἃς Μέτελλος καὶ Σερτώριος ἐπολέμησαν. Πολύβιος δὲ τὰ τῶν Οὐακκαίων καὶ τῶν Κελτιβήρων ἔθνη καὶ χωρία διεξιὼν, συλλέγει ταῖς ἄλλαις πόλεσι καὶ [14] Σεγεσάμαν καὶ Ἰντερκατίαν. **C**

Horum urbs eſt Varia, ſita ad trajectum Iberi: contigui ſunt Bardyetæ, quos nunc Bardyalos vocant. Ad occiduum latus accolunt Aſtures quidam, Callaici, Vaccæi, Vettones, & Carpetani. Verſus meridiem Oretani, & qui alii de Baſtetanis & Dittanis Oroſpedam habitant. Ad ortum eſt Idubeda, & Celtiberis in quatuor partes diviſis, præſtantiſſimi eorum verſus ortum habitant & meridiem [4] Arevaci, Capetanis & Tagi oſtiis contermini. Horum eſt celeberrima urbs Numantia. Virtutem ſuam demonſtrarunt bello Celtiberico adverſus Romanos, quod bellum annos duravit xx. multis Romanorum exercitibus perditis: Tandem Numantini, obſidionem tolerarunt, paucis tantùm muros deſerentibus. Luſones quoque orientales ſunt, & ipſi ad fontes Tagi pertingentes. Arevacorum urbes ſunt & præterea Segida & Pallantia. Diſtat Numantia à Cæſarauguſta, quam diximus ad Iberum ſitam ad ɪↃCCC ſtadia. Celtiberorum urbes porrò ſunt Segobriga, & Bilbilis: circa quas Metellus & Sertorius bellum geſſerunt. Polybius Vaccæorum & Celtiberorum populos ac loca recenſens, inter alias urbes Segeſamam refert, & Intercatiam.

Hiſpaniæ partem occupaſſe. Auctor mihi hujus interpretationis Strabo, cuius ſunt hæc εἶτα Κελτοῖς, οἳ νῦν Κελτίβηρες καὶ Βήρωνες καλοῦνται. Miror verò τί παθὼν Xylander putarit legendum τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου. (An putavit στόλον non poſſe dici niſi de colonia, quæ mari deduceretur? Id verò falſum eſſe liquet. Dionyſius Halicar. lib. VII. de colonia, quæ Roma Velitras miſſa eſt, Οὗτός τε δὴ ὁ στόλος εὐπρεπεῖ ἀνάγκῃ εἰς Βελίτρας καταληφθεὶς ἀπεστάλη) *Caſaub.*

1. πόλις Οὐαρία) Ptolemæo Οὐάρια Veronum urbs: ſed paullò remotior ab Ibero in ejus tabulis. *Idem.*

2. οὓς οἱ νῦν Βαρδυάλους καλοῦσι) Fortè Βαρδούλους. Videntur eſſe Barbuli Ptolemæo. Plinius IV. c. 22. *Turdulos* cum Bardulis librariorum fortaſſe culpa confundit. quod ſequitur apud Plinium, *& Tapori*, gentis alius nomen eſſe puto. non aliud Turdulorum cognomen, ut doctos viros illum locum accipere video. Βαργούσιοι Polybii neſcio an hûc faciant: Vide Stephanum. *Idem.*

3. καὶ Διττανῶν) Lego Λαιητανῶν, ex ipſo Strabone, qui Læetanos ſupra in hac ora collocavit. Dittanos diligenter quærens, nuſquam reperio. *Idem.*

4. *Arevaci.*) Secutus ſum Plin. III. c. 3. & IV. c. 20. ac Ptolemæum in hac emendatione. *Xyland.*

5. τῷ Κελτιβηρικῷ πολέμῳ) Bellum Numantinum alii vocant: de quo lege hiſtoricos. *Caſaub.*

6. εἰκοσαετεῖ γενομένῳ) Florus paullò aliter libro ſecundo, capite decimo octavo, de Numantia. *Quatuor millibus Celtiberorum, XL. millium exercitum per annos XIV. ſola ſuſtinuit.* Sed Strabo Celtiberici belli nomine etiam illud complecti videtur, quod aliquot ante annis cum Viriatho eſt geſtum, itémque illud, quod Metellus in Celtiberia geſſit. *Idem.*

7. πολιορκούμενοι διεκαρτέρησαν) Aliter rem alii narrant: Conſule Appianum, Oroſium, Frontinum & alios. *Idem.*

8. καὶ οἱ Λούσωνες) Luſonum meminit ſæpe Appianus Ἰβηρικῇ. *Idem.*

9. καὶ Σέγιδα πόλις) Stephanus, Σεγίδη πόλις Κελτιβήρων. Segedam aliam habet Plinius III, c. 1. inter Bætin & Oceani oram in mediterraneo ſitam. Ptolemæus urbem Arevacarum quandam Σεγουβίαν nuncupat. *Idem.*

10. καὶ Παλλαντία) Et Appiano, & Ptolemæo Pallantia Vaccæorum eſt, non Arevacorum. *Idem.*

11. ἐν τῷ Ἴβηρι ἱδρῦσθαι) Imo ἐπὶ τῷ Ἴβηρι dixit, & ita legendum. *Idem.*

12. σταδίους ἐπὶ ὀκτακοσίους) Lege περὶ ὀκτακοσίους. Ex Itinerario Antonini facilè intelliges cur dixerit **D** περί. Sic ille iter hoc deſcribit.

Numantia
Auguſtobriga M. P. XXIV.
Turtaſſone M. P. XVII.
Caravia M. P. XVIII.
Cæſar Auguſta M. P. XXXVII.

quæ ſunt omnino M. P. XCVI. at ſtadia DCCC. conficerent M. P. C. ideo dixit περί. *Idem.*

13. καὶ Σεγόβριδα) Ptolemæo Σηγόβριγα, per γ. quod magis Hiſpanicum videtur. Nam in illa regione τὸ βρίγα multorum oppidorum nomina terminat: quicquid illa vox veteri Hiſpanorum lingua ſonet. Apud Plinium in dictionibus hujuſmodi τὸ g mutatum eſt fere in c. Sic ergo Segobricam nominat, ut libro XXXVI. cap. 22. *Idem.*

14. Σεγεσάμαν καὶ Ἰντερκατίαν) Segiſamonenſes, Itemque Intercatienſes etiam Plinius III. c. 3. commemorat. Ptolemæo & Intercatia & Segiſama urbes ſunt Vaccæorum. *Idem.*

Nam & Poſidonius, M. Marcellum exegiſſe è Celtiberia tributum talentorum DC. quod argumento eſt Celtiberos & populoſam fuiſſe gentem & pecunioſam, quanquam ſolum colerent utcunque incommodum. Quod autem dixit Polybius, Tib. Gracchum CCC urbes Celtiberiæ dejeciſſe, id comicè exagitat, in Gracchi gratiam inquiens ab eo turribus urbium nomen inditum, ut fit in pompis triumphalibus. Atque id fortaſſis non ab re dixit. Nam & bellorum duces, & ſcriptores rerum geſtarum proclives ſunt ad hoc mendacii, ut actiones exornent: quando ii etiam, qui plures quàm CIↃ fuiſſe urbes Hiſpaniæ dicunt, eò adducti videntur, quòd magnos pagos urbium loco cenſerent. Nam neque regionis natura multarum eſt capax urbium ob ariditatem, vel longinquitatem, vel feritatem hominum: neque Hiſpanorum vita & actiones quicquam tale ſignificant, ſi oram verſus noſtrum mare demas: nam qui vicos habitant, quod faciunt plerique Hiſpanorum, agreſtes ſunt: ac ne ipſæ quidem urbes facilè manſuetos reddunt, ubi abundant qui vicinos infeſtandi cauſa, ſylvas incolunt. Secundùm Celtiberos verſus meridiem ſunt, qui montem Oroſpedam & loca circa Sucronem amnem incolunt Sidetani uſque ad Carthaginem, & Baſtetani, & Oretani, propè uſque ad Malacam. ¶ Cæterùm Hiſpani ferè omnes peltis uſi ſunt in bello, levique armatura, latrociniorum cauſa, quales Luſitanos diximus, jaculo, funda, & gladio uſi.

A φησὶ δὲ Ποσειδώνιος, [1] Μάρκον Μάρκελλον πράξασθαι φόρον ἐκ τῆς Κελτιβηρίας τάλαντα ἑξακόσια· ἐξ οὗ τεκμαίρεσθαι πάρεστιν, ὅτι καὶ πολλοὶ ἦσαν οἱ Κελτίβηρες, καὶ χρημάτων εὐποροῦντες, καίπερ οἰκοῦντες χώραν παράλυπρον. Πολυβίου δ' εἰπόντος τριακοσίας αὐτῶν καταλῦσαι πόλεις [2] Τιβέριον Γράγχον, [3] κωμῳδῶν φησι τοῦτο τῷ Γράγχῳ χαρίσασθαι τὸν ἄνδρα, [4] τοὺς πύργους καλοῦντα πόλεις, [5] ὥσπερ ἐν ταῖς θριαμβικαῖς πομπαῖς. Καὶ ἴσως οὐκ ἄπιστον τοῦτο λέγει· καὶ γὰρ οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ συγγραφεῖς, ῥᾳδίως ἐπὶ τοῦτο φέρονται τὸ ψεῦσμα, καλλωπίζοντες τὰς πράξεις· ἐπεὶ καὶ οἱ φάσκοντες [6] πλείους ἢ χιλίας τὰς τῶν Ἰβήρων ὑπάρξαι πόλεις, ἐπὶ τοῦτο φέρεσθαί μοι δοκοῦσι, τὰς μεγάλας κώμας, πόλεις ὀνομάζοντες. Οὔτε γὰρ ἡ τῆς χώρας φύσις, πόλεων ἐπιδεκτικὴ πολλῶν ἐστι διὰ τὴν λυπρότητα, ἢ διὰ τὸν ἐκτοπισμὸν, καὶ τὸ ἀνήμερον· οὔθ' οἱ βίοι καὶ αἱ πράξεις αὐτῶν (ἔξω τῶν κατὰ τὴν παραλίαν τὴν καθ' ἡμᾶς) ὑπαγορεύουσι τοιοῦτον οὐδέν· ἄγριοι γὰρ οἱ κατὰ κώμας οἰκοῦντες· τοιοῦτοι δ' οἱ πολλοὶ τῶν Ἰβήρων· [7] αἱ δὲ πόλεις ἡμεροῦσιν· οὐδ' αὗται ῥᾳδίως, ὅταν πλεονάζῃ τὸ τὰς ὕλας ἐπὶ κακῷ τῶν πλησίον οἰκούντων. Μετὰ δὲ τοὺς Κελτίβηρας, πρὸς νότον εἰσὶν οἱ τὸ ὄρος οἰκοῦντες, τὴν Ὀροσπέδαν, καὶ τὴν περὶ τὸν Σούκρωνα χώραν Σιδητανοὶ μέχρι Καρχηδόνος, καὶ Βαστητανοὶ, καὶ Ὠρητανοὶ, σχεδὸν δέ τι καὶ μέχρι Μαλάκας. Πελτασταὶ δ' ἅπαντες, ὡς εἰπεῖν, ὑπῆρξαν Ἴβηρες, [8] καὶ κοῦφοι κατὰ τὸν ὁπλισμὸν διὰ τὰς λῃστείας, οἵους ἔφαμεν τοὺς Λυσιτανούς· ἀκοντίῳ καὶ σφενδόνῃ καὶ μαχαίρᾳ χρώμενοι·

p. 163.

B

C

1. Μάρκον Μάρκελλον πράξασθαι φόρον) In libris ſcriptis deſideratur vox Μάρκον, non rectè. Hic enim eſt M. Claudius Marcellus, qui anno V. C. D. C. circiter, bellum adverſus Celtiberos feliciter geſſit ut Appianus refert. *Caſaub.*

2. Τιβέριον Γράκχον) Quem de Celtiberis & ſociis eorum triumphaſſe auctor eſt Livius libro XLI. c. 26. *Idem.*

3. κωμῳδῶν φησὶ) Poſidonius Polybii dictum exagitans. *Idem.*

4. τοὺς πύργους καλοῦντα πόλεις) Hiſpania arcibus & caſtellis olim abundabat, urbes in ea non ita multæ nec magnæ. Inde apud nos manavit proverbium de caſtellis Hiſpanorum. Πύργους autem, id eſt turres ſæpe ab hiſtoriarum ſcriptoribus Urbium appellatione honeſtari, facilè Straboni conceſſerim. Poetæ contra urbes ipſas πύργους ſæpe vocant, à qua dictione factam eſſe vocem Burgum, non illam quidem Latinam, ſed Latinitate poſt tranſlatum in Thraciam imperium donatam, miror eſſe qui aut ignorent, aut negent. Nam qui vocem eſſe origine Germanicam cenſent, ſatis hoc ipſo ſuam harum rerum ignorationem produnt: eſt enim ut dixi puta Græca, in Macedonia & Thracia primum uſurpata: qui βούργον pro πύργον ut Βερενικὴν pro Φερενίκην dicebant. Quare etiam in optimo Gloſſario *Burgum* non aliter explicatur, quàm πύργος. Sed de his aliâs *Idem.*

5. ὥσπερ ἐν ταῖς θριαμβικαῖς πομπαῖς) Notum eſt in pompa triumphali oppidorum expugnatorum ſimulacra præferri ſolita. *Idem.*

6. πλείους ἢ χιλίας) Ego Straboni aſſentior: habeo enim Plinium auctorem, qui in tota Bætica oppida fuiſſe teſtis eſt numero CLXXV. in citeriore CCXCIV.

D In Luſitania autem non exprimit Plinius quot eſſent: tamen non fit mihi veriſimile tot fuiſſe in ea parte potiſſimum, ut numerum mille urbium expleretur. Ephorus verò auctor antiquiſſimus, tam fuit rerum Hiſpanicarum rudis, ut Iberiam unius urbis nomen eſſe putaverit. Auctor Joſephus. *Idem.*

7. αἱ δὲ πόλεις ἡμεροῦσιν) Diſtingue ἄγριοι γὰρ οἱ κατὰ κώμας οἰκοῦντες. τοιοῦτοι δ' οἱ πολλοὶ τῶν Ἰβήρων. αἱ δὲ πόλεις ἡμεροῦσιν. οὐδ' αὗται ῥᾳδίως, ὅταν πλεονάζῃ τὸ...... τὰς ὕλας ἐπὶ κακῷ τῶν πλησίον οἰκούντων. In lacuna deſunt hujuſmodi quædam verba, τὸ γένος τῶν τάς: Quod ad diſtinctionem, eam prior ſequutus eſt interpres. *Idem.*

8. καὶ κοῦφοι κατὰ τὸν ὁπλισμὸν) Livius libro XXII. c. 18. de Hiſpanorum cohorte quadam loquens, *Ea aſſuetior montibus, & ad concurſandum inter ſaxa rupeſque aptior, cum velocitate corporum, tum armorum habitu.* Idem.

A τῆς δὲ πεζαῖς δυνάμεσι, παρεμέμικτο καὶ ἱππεία, δεδιδαγμένων ἵππων ὀρειβατεῖν, καὶ κατοκλάζεσθαι ῥαδίως ἀπὸ προστάγματος, ὅτε τούτου δέοι. Φέρει δὲ ἡ Ἰβηρία δορκάδας πολλὰς, καὶ ἵππους ἀγρίους· ἔστι δ᾽ ὅπου [1] καὶ αἱ λίμναι πληθύουσιν· ὄρνεις δὲ, κύκνοι καὶ τὰ παραπλήσια· [2] πολλαὶ δὲ καὶ ὠτίδες· [3] κάστορας φέρουσι μὲν οἱ ποταμοί· τὸ δὲ καστόριον οὐκ ἔχει τὴν αὐτὴν δύναμιν τῷ Ποντικῷ· ἴδιον γὰρ τῷ Ποντικῷ πάρεστι τὸ φαρμακῶδες, [4] καθάπερ ἄλλοις πολλοῖς. Ἐπεὶ, φησὶν ὁ Ποσειδώνιος, [5] καὶ ὁ Κύπριος χαλκὸς μόνος φέρει τὴν Καδμείαν λίθον, [6] καὶ τὸ χαλκανθὲς, [7] καὶ τὸ σπόδιον· ἴδιον δ᾽ εἴρηκεν ἐν Ἰβηρίᾳ ὁ B Ποσειδώνιος, καὶ τὸ [8] τὰς κορώνας μελαίνας εἶναι· καὶ τὸ τοὺς ἵππους τοὺς τῶν Κελτιβήρων ὑποψάρους ὄντας, ἐπειδὰν [9] εἰς τὴν ἔξω μετατεθῶσιν Ἰβηρίαν, μεταβάλλειν τὴν χρόαν· ἐοικέναι δὲ τοῖς Παρθικοῖς· καὶ γὰρ ταχεῖς εἶναι καὶ εὐδρόμους μᾶλλον τῶν ἄλλων· καὶ τῶν ῥιζῶν τῶν εἰς τὴν βαφὴν χρησίμων, πλῆθος. Ἐλαίας δὲ πέρι, καὶ ἀμπέλου καὶ συκῆς καὶ τῶν παραπλησίων φυτῶν, ἡ καθ᾽ ἡμᾶς Ἰβηρικὴ παραλία πάντων εὐπορεῖ· συχνὴ δὲ καὶ τῶν ἐκτὸς, ἡ μὲν παρωκεανῖτις ἡ πρόσβορος ἀμοιρεῖ διὰ τὰ ψύχη· ἡ δ᾽ ἄλλη τὸ πλέον διὰ τὴν ὀλιγωρίαν τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὸ μὴ πρὸς διαγωγὴν, ἀλ- C λὰ μᾶλλον πρὸς ἀνάγκην καὶ ὁρμὴν θηριώδη

p. 164.

A Peditatui etiam equitatus admiſcebatur, equis montes ſcandere, & in genua promtè ſubſidere, ubi uſu ferente juberentur, doctis. Multas alit Hiſpania capreas, & equos feros..... quibuſdam locis paludes exundant: aves habet olores & id genus, multas etiam otides. Fibros, ſeu caſtores producunt fluvii: ſed Hiſpanicum caſtorium non eaſdem habet cum Pontico vires: huic enim vis medica peculiaris eſt. Nam & Poſidonius refert, ſolum Cyprium æs ferre Cadmiam lapidem, & vitriolum, & ſpodium. Idèmque hoc Hiſpaniæ tradit peculiare eſſe, quòd B cornices nigræ ſunt: & quòd Celtiberorum equi cùm ſint [9] ſubvariegati & verſicolores, ubi in exteriorem Hiſpaniam pervenerunt, colorem mutant: eſſe autem eos Parthicorum ſimiles, celeritate & curſus dexteritate aliis præſtantiores. Copiam etiam profert radicum ad tincturam utilium. Quod ad oleas, ficus, vites, aliaſque id genus plantas attinet, omnibus his ora Hiſpaniæ, noſtrum mare tangens, abundat: [11] multum etiam naſcitur in mediterraneis. Ora autem ad Oceanum ſeptentrioni objecta iis caret ob frigus: reliqua itidem, magis tamen ob incuriam C hominum, qui non ad jucunditatem aliquam, ſed neceſſitatem & belluinos

1. *καὶ αἱ λίμναι πληθύουσιν*) Legendum cenſeo, *ἔστι δὲ ὅπου καὶ αἱ λίμναι....... πληθύουσι.* Deeſt autem vox *πτηνοῖς* vel *ὄρνισι*: eſtque hæc ſententia, Sunt & lacus in Hiſpania, qui *λιμναίοις* avibus abundent, aves autem hæ, ſunt cycni &c. Sic alibi, *ἡ χώρα ἐλέφασι πληθύει·* & lib. v. *αἱ λίμναι τρέφουσιν ὄψον πολὺ καὶ τῶν πτηνῶν τὰ λιμναῖα.* Poſſit aliquis putare *πληθύειν* abſolutè fuiſſe poſitum nec quicquam deeſſe: quod equidem non probo. Cycnum animal eſſe *λιμναῖον*, notius eſt, quàm ut moneri quiſquam debeat. *Caſaub.*

2. *πολλαὶ δὲ καὶ ὠτίδες*) Quas Græci Otidas, *Hiſpani aves tardas vocant*, inquit Plinius x. c. 22. Conſule Athenæum 1. c. 10. p. 390. *Idem.*

3. *κάστορας φέρουσι μὲν οἱ ποταμοὶ*) Eſt enim animal *ἀμφίβιον*, ut ait Dioſcorides, quem vide libro D ſecundo *στ*. & Plinium libro XXXII. c 3. *Idem.*

4. *καθάπερ ἄλλοις πολλοῖς*) hoc eſt, quemadmodum in aliis rebus multis videre eſt, ut in certis locis optimæ naſcantur, ita in caſtoreo contingit, quod è Ponto affertur optimum. Deinde ſubjicit aliarum rerum exempla quarum congeriem magnam habes apud Athen. lib. pr. Pertinet huc omnino Latini poetæ hic locus. Georg. I. v. 56.

---nonne vides croceos ut Tmolus odores,
India mittit ebur, molles ſua thura Sabæi?
At Chalybes nudi ferrum, viroſaque Pontus
Caſtorea, Eliadum palmas Epeiros equarum?
Continuò has leges æternaque fœdera certis
Impoſuit natura locis, quo tempore primum
Deucalion vacuum lapides jactavit in orbem.

Prorſus iſta Strabonis mentem explicant. Xylander verba quæ aſcripſi omiſit. *Idem.*

5. *ὁ Κύπριος χαλκὸς μόνος φέρει τὴν Καδμείαν λίθον*) Quid ſit Cadmia lege apud Plinium lib. XXXIV. cap. 10. Ibi paulò aliter quàm Poſidonius ita ſcribit. *Omnis Cadmia in Cypri fornacibus optima.* & Dioſcorides, *Καδμείας ἀρίστη μὲν ἡ Κυπρία.* deinde autem ejus *καδμείας* mentionem facit, quæ ex Macedonia, Thracia, Hiſpania advehuntur. *Idem.*

6. *καὶ τὸ χαλκανθὲς*) Plinius capite ſequenti: *Sed & æris flos medicinæ utilis eſt: Fit ære fuſo, & in alias fornaces tranſlato.* Mox: *In Cypriis maximè officinis omnia.* Dioſcorides *χάλκανθος* dicit, qui capite *ωπη*. Cypriacum & Hiſpanienſe pluribus deſcribit. *Idem.*

7. *καὶ τὸ σπόδιον*) Vide Dioſcoridem libro quinto *ωνθ*. ubi *σπόδον ἀρίστην* eſſe *τὴν Κυπρίαν* ait. Confer cum Plinii capite 13. libri XXXIV. *Idem.*

8. *τὰς κορώνας μελαίνας εἶναι*) Si hoc Hiſpanienſibus cornicibus proprium eſt, ut ſint nigræ, ergo aliorum locorum non erunt nigræ: quod vel putare ſtultum eſt. Sed profectò deeſt hìc negatio, legendumque eſt, *μὴ μελαίνας εἶναι*: quod in ſuo codice jampridem annotaverat vir longè doctiſſimus, ſingularis amicus meus Jacobus Dalecampius. *Idem.*

9. *Subvariegati.*) *Ὑποψάρους, ψάρος* avis eſt varii coloris. Inde *ψαρὸς ἵππος*, in morem ejus avis diſcolor. *Βαλιὸς*, Euſtath. in fine Iliad. *ρ*. malè ergò interpres ſubalbum vertit, ut & paulo pòſt *διαγωγὴν* educationem, qua voce lib. I. etiam uſus eſt pro delectatione p. 11. n. 8. *Xyland.*

10. *εἰς τὴν ἔξω μετατεθῶσιν Ἰβηρίαν*) Lege cum veteribus libris & Epitome, *μεταχθῶσι.* *Caſaub.*

11. *Multum etiam naſcitur.*) Legi, *συχνὴ δὲ καὶ ἡ ἐντὸς.* Ἡ δὲ παρ᾽ &c. infra de Vettonibus ex epitoma Græcum codicem integravi. *Xyland.*

appetitus vitam male moratam inſtituunt: quippe qui urina in ciſternis inveterata laventur, eâque cùm ipſi, tum eorum uxores dentes tergant: quod Cantabros facere & eorum confines ajunt. Hoc, & humi decumbere, commune eſt Gallis cum Hiſpanis. Quidam Callaicos perhibent nihil de Diis ſentire. Celtiberos ante, & qui ad ſeptentrionem eorum ſunt vicini, innominatum quendam Deum noctu in plenilunio autem portas cum totis familiis choreas ducendo totamque noctem feſtam agendo, venerari. Et Vettones, quo tempore primùm in Romanorum venerunt poteſtatem, cùm quoſdam centuriones viderent deambulandi cauſa viam hac illac flectere, opinatos inſanire homines, duces ſe eis ad tabernacula præbuiſſe: putabant enim aut in tabernaculo quietè ſedendum, aut pugnandum eſſe. Barbaricæ formæ eſt etiam ornatus mulierum quarundam, quem Artemidorus retulit. Alicubi enim collo appenſa geſtare monilia ferrea, quæ corvos habeant ſupra verticem procul reflexos, & prominentes longè ante frontem, ſuper quibus corvis quoties lubet velum demittant, quod panſum faciem obumbret: atque hoc illas ornatus loco uſurpare: alicubi tympanulum eas geſtare quod ad occiput ſit rotundum, caputque uſque ad auriculas conſtringat, indeque deorſum paulatim in altitudinem & latitudinem producatur: alias frontis partes, quæ ad comam pertinent, ita deglabrare, ut magis ipſa fronte niteant: alias columellam pedis longitudine capiti adhibere, eique crines circumplectere, tum nigro velo circumdare. Multa quæ horum veritatem commendent, viſa ſunt ac tradita cùm de omnibus in univerſum Hiſpanicis populis, tùm præcipuè de Septentrionalibus. Neque fortitudine tantùm, ſed crudelitate etiam & furore feras imitantur. Bello Cantabrico matres liberos ſuos necarunt, ne in hoſtium manus pervenirent. Et puer parentes fratreſque captos omnes interfecit,

A μετὰ ἔθους φαύλου ζῆν· εἰ μή τις οἴεται πρὸς διαγωγὴν ζῆν, [1] τοὺς οὔρῳ λουομένους ἐν δεξαμεναῖς παλαιουμένῳ, καὶ τοὺς ὀδόντας σμηχομένους, καὶ αὐτοὺς καὶ τὰς γυναῖκας αὐτῶν, [2] καθάπερ τοὺς Καντάβρους φασί, καὶ τοὺς ὁμόρους αὐτοῖς. Καὶ τοῦτο δὲ, καὶ τὸ χαμευνεῖν, κοινόν ἐστι τοῖς Ἴβηρσι πρὸς τοὺς Κελτούς. Ἔνιοι δὲ τοὺς Καλλαϊκοὺς ἀθέους φασί· τοὺς δὲ Κελτίβηρας καὶ τοὺς προσβόρρους τῶν ὁμόρων αὐτοῖς ἀνωνύμῳ τινὶ θεῷ, ταῖς πανσελήνοις νύκτωρ πρὸ τῶν πυλῶν, [3] πανοικί τε χορεύειν καὶ παννυχίζειν· τοὺς δὲ Οὐέττωνας ὅτε πρῶτον εἰς τὸ τῶν Ῥωμαίων παρῆλθον στρατόπεδον, ἰδόντας τῶν ταξιαρχῶν τινας, ἀνακάμπτοντας ἐν ταῖς ὁδοῖς περιπάτου χάριν, μανίαν ὑπολαβόντας, ἡγεῖσθαι τὴν ὁδὸν αὐτοῖς ἐπὶ τὰς σκηνάς· ὡς δέον ἢ μένειν καθ' ἡσυχίαν ἱδρυθέντας, ἢ μάχεσθαι. Τῆς δὲ βαρβαρικῆς ἰδέας καὶ τὸν τῶν γυναικῶν ἐνίων κόσμον θείη τις ἄν, ὃν εἴρηκεν Ἀρτεμίδωρος· ὅπου μὲν γὰρ περιτραχήλια σιδηρᾶ φορεῖν αὐτάς φησιν, [4] ἔχοντα κόρακας καμπτομένους ὑπὲρ κορυφῆς, καὶ προπίπτοντας πρὸ τοῦ μετώπου πολύ, κατὰ τούτων δὲ τῶν κοράκων ὅτε βούλονται, κατασπᾶν τὸ κάλυμμα, ὥστε ἐμπετασθὲν, σκιάδιον τῷ προσώπῳ παρέχειν, καὶ νομίζειν κόσμον· ὅπου δὲ τυμπάνιον περικεῖσθαι, πρὸς μὲν τῷ ἰνίῳ περιφερὲς, καὶ σφίγγον τὴν κεφαλὴν μέχρι τῶν παρωτίδων, εἰς ὕψος δὲ καὶ πλάτος ἐξυπτιασμένον κατ' ὀλίγον· ἄλλας δὲ τὰ προκόμια ψιλοῦν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστ' ἀποστίλβειν τοῦ μετώπου μᾶλλον· τὰς δ' ὅσον ποδιαῖον τὸ ὕψος ἐπιθεμένας στυλίσκον, περιπλέκειν αὐτῷ τὴν χαίτην, εἶτα καλύπτρα μελαίνῃ περιστέλλειν. Πρὸς δὲ τῇ ἀληθείᾳ τῇ τοιαύτῃ πολλὰ [5] καὶ ἑώραται καὶ μεμύθευται περὶ πάντων κοινῇ τῶν Ἰβηρικῶν ἐθνῶν, διαφερόντως δὲ τῶν προσβόρρων. Οὐ μόνον δὲ τὰ πρὸς ἀνδρίαν, ἀλλὰ καὶ τὰ πρὸς ὠμότητα καὶ ἀπόνοιαν θηριώδη. [6] Καὶ γὰρ τέκνα μητέρες ἔκτειναν πρὶν ἁλῶναι κατὰ τὸν πόλεμον τὸν ἐν Καντάβροις· καὶ παιδίον δὲ * τῶν δεδεμένων αἰχμαλώτων, γονέων καὶ ἀδελφῶν ἔκτεινε πάντας,

(margin: B, C, D)

* Malim τῶν γο. καὶ ἀδ. δεδ. αἰχ. ἔκτ.

1. Τοὺς οὔρῳ λουομένους ἐν δεξαμεναῖς παλαιουμένῳ) Notus jam eſt eruditis omnibus hic ſpurciſſimus Hiſpanorum mos ex Catullo, Diodoro, & Appuleio. Diodorus cauſam hujus moris indicat, παρ' ἕκαστα τὸ σῶμα λούουσιν οὔρῳ, καὶ τοὺς ὀδόντας παρατρίβοντες, ταύτην ἡγοῦνται θεραπείαν εἶναι τοῦ σώματος. *Caſaub.*

2. καθάπερ τοὺς Καντάβρους φασὶ) Catullus Celtiberos ait: Epig. 36.

Nunc Celtiber in Celtiberia terra
Quod quiſque minxit, hoc ſolet ſibi manè
Dentem atque ruſſam defricare gingivam.

3. πανοικί τε) Libri ſcripti πανοικίους τε. Nihil muto. *Idem.*

4. ἔχοντα κόρακας καμπτομένους) Vocat κόρακας inſtrumenta quibus mulieres Hiſpaniæ velum adducebant aut reducebant: quia ſimile aliquid habuit ei machinæ, quam deſcribit Polybius lib. primo, & Κόρακα nominat. Vide locum. *Idem.*

5. καὶ ἑώραται καὶ μεμύθευται) Suſpecta lectio. Et pro ἀληθείᾳ dubitavi aliquando num legerem ἀηθείᾳ. *Idem.*

6. καὶ γὰρ τέκνα μητέρες ἔκτειναν) His nihilo ſunt humaniora, quæ paſſim in hiſtoriis de Numantinis obſeſſis, itemque Calagurritanis leguntur, aliiſque Hiſpaniæ populis. *Idem.*

* Aldi codex κυριεῦσαι

p. 165.

A κελεύσαντ@ τοῦ πατρὸς σιδήρου * κυριεύσαι· γυνὴ δὲ τοὺς συναλόντας. Κληθεὶς δέ τις εἰς μεθυσκομένους, ἔβαλεν αὐτὸν εἰς πυράν. Κοινὰ δὲ καὶ ταῦτα πρὸς τὰ Κελτικὰ ἔθνη, καὶ τὰ Θρᾴκια καὶ Σκυθικά· 1 κοινὰ δὲ καὶ πρὸς ἀνδρείαν, τήν τε τῶν ἀνδρῶν καὶ τὴν τῶν γυναικῶν· 2 γεωργοῦσι γὰρ αὗται, τεκοῦσαί τε διακονοῦσι τοῖς ἀνδράσιν, 3 ἐκείνους ἀνθ' ἑαυτῶν κατακλίνασαι· ἔν τε τοῖς ἔργοις πολλάκις αὗται καὶ λούουσι καὶ σπαργανοῦσιν, ἀποκλίνασαι πρός τι ῥεῖθρον. 4 Εν δὲ τῇ Λιγυστικῇ φησιν ὁ Ποσειδώνι@ διηγήσασθαι τὸν ξένον B ἑαυτῷ Χαρμόλεων, Μασσαλιώτην ἄνδρα, ὅτι μισθώσαιτο ἄνδρας ὁμοῦ καὶ γυναῖκας ἐπὶ σκαφητόν· ὠδίνασα δὲ μία τῶν γυναικῶν, ἀπέλθοι ἀπὸ τοῦ ἔργου πλησίον· 5 τεκοῦσα δ' ἐπανέλθοι ἐπὶ τὸ ἔργον αὐτίκα, ὅπως μὴ ἀπολέσειε τὸν μισθόν· 6 καὐτὸς ἐπιπόνως ἰδὼν ἐργαζομένην, οὐκ εἰδὼς τὴν αἰτίαν πρότερον, ὀψὲ μάθοι, καὶ ἀφίησι, δοὺς τὸν μισθόν· ἡ δ' ἐκκομίσασα τὸ νήπιον, 7 πρός τι κρηνίον, λούσασα καὶ σπαργανώσασα οἷς εἶχε, διασώσειεν οἴκαδε. Οὐκ ἴδιον δὲ τῶν Ἰβήρων C οὐδὲ τοῦτο, σὺν δύο ἐφ' ἵππων κομίζεσθαι. κατὰ δὲ τὰς μάχας τὸν ἕτερον πεζὸν ἀγωνίζεσθαι·

A ferrum nactus, mandante patre: itemque mulier quædam una ſecum captos. Quidam ad ebrios vocatus ſeipſum in rogum injecit. Hæc illis communia ſunt cum Celtis, Thracibus, & Scythis: ſicut & fortitudo non virorum modò, ſed etiam mulierum. Mulieres enim agros colunt, & cùm pepererunt, ſuo loco viros decumbere jubent, iiſque miniſtrant: interque operandum ipſæ ſæpenumero infantes lavant & involvunt ad alveum alicujus amnis acclinantes. Poſidonius ſcriptum reliquit, ſibi in Liguria B hoſpitem ſuum Charmolaum narraſſe, Maſſilienſem, fuiſſe à ſe ad foſſionem quandam conductos viros & mulieres: inter has quandam doloribus partus correptam non longè ab opere digreſſam, edito fœtu ad opus rediiſſe, ne mercedem amitteret: quam ipſe cum videret ægrè opus facere, primoque cauſam ignoraret, tandem re cognita mercede data dimiſerit: mulierem ad fonticulum quendam extuliſſe infantem, lotumque, & quibus habebat pannis involutum, incolumem C domum pertuliſſe. Hiſpani porrò, non tamen ii ſoli, bini equo vehi ſolent, quorum alter pugnam pedes obeat.

1. Κοινὰ δὲ καὶ πρὸς ἀνδρείαν) Lege καὶ τὰ πρὸς ἀνδρ. *Idem.*

2. γεωργοῦσι γὰρ αὗται) Juſtinus XLIV. 3. *Fœminæ res domeſticas agrorumque culturam adminiſtrant: ipſi armis & rapinis ſerviunt.* Idem.

3. Ἐκείνους ἀνθ' ἑαυτῶν κατακλίνασαι. *Suo loco viros decumbere.*) Mirum eſt, quod Hiſpani narrant de quibuſdam Americanis, qui hunc morem tam à ratione alienum ſervant, unde conjicio eos olim ab Europæ partibus eo advectos fuiſſe cum eruditiſſimo Hugone Grotio. *Palmer.*

4. ἐν δὲ τῇ Λιγυστικῇ φησὶν ὁ Ποσειδώνιος) A Poſidonio igitur habet Diodorus Siculus, licet ille hoc diſſimulet, qui ſanè non ſatis candide adverſus Poſidonium egit, toties ejus nomen reticens, quum tam multa ex ejus ſcriptis in ſua transferat. Afferam autem ejus locum ut conferri cum Strabone poſſit. Sic igitur Diodorus de Liguribus ſcribens libro quarto. *Μισθοῦ δὲ ἀλλήλοις ἐργαζομένων τῶν τε ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν, ἰδιόντι καὶ παράδοξον καθ' ἡμᾶς συνέβη περὶ μίαν γυναῖκα γενέσθαι. Ἔγκυος γὰρ οὖσα καὶ μετὰ τῶν ἀνδρῶν ἐργαζομένη μισθοῦ, μεταξὺ συνεχομένη ταῖς ὠδῖσιν, ἀπῆλθεν εἴς τινας θάμνους ἀθορύβως.* [Minus hoc mirabimur ſi iſtius Varronis loci nobis in mentem venerit. *In Illyrico*, inquit, *hoc amplius: prægnantem ſæpe cum venit pariendi tempus, non longè ab opere diſcedere ibique enixam puerum referre, quem non peperiſſe, ſed inveniſſe putes.* De re ruſtica, lib. ſec. cap. 10. Clemens quoque Alex. ſimile de Hiſpanis mulieribus refert.] *Casaub.*

5. τεκοῦσα δ' ἐπανέλθοι ἐπὶ τὸ ἔργον) Diodorus, εἰς ἃς τεκοῦσα, καὶ τὸ παιδίον φύλλοις ἐνειλήσασα, τοῦτο μὲν εἴς τινας θάμνους ἀπέκρυψεν, αὐτὴ δὲ συμμίξασα τοῖς ἐργαζομένοις τὴν αὐτὴν ἐκείνοις ὑπέμενε κακοπάθειαν, οὐδὲν δηλώσασα περὶ τοῦ συμβεβηκότος. *Idem.*

6. καὐτὸς ἐπιπόνως ἰδὼν ἐργαζομένην) Hactenus Straboni pulchrè cum Diodoro convenit: in ſequentibus variantia eſt aliqua. Verba hujus ſunt, Τοῦ δὲ βρέφους κλαυθμυριζομένου, καὶ τῆς πράξεως φανερᾶς γενομένης, ὁ μὲν ἐφεστηκὼς οὐδαμῶς ἠδύνατο πεῖσαι παύσασθαι τῶν ἔργων. ἡ δ' οὐ πρότερον ἀπέστη τῆς κακοπαθείας, ἕως ὁ μισθωσάμενος ἐλεήσας, καὶ τὸν μισθὸν ἀποδοὺς ἀπέλυσε τῶν ἔργων. Annotatum eſt legi apud Diodorum καὶ καθ' ἡμᾶς, quæ lectio ſi vera eſt, videtur Diodorus illo καὶ innuere voluiſſe, D ſe non idem narrare cum Poſidonio, ſed rem quæ ſuo tempore contigiſſet. Philoſophus certè in libello περὶ θαυμασίων ἀκ. rem ita narrat, ut videatur id paſſim in Liguria more gentis fuiſſe receptum. Ἴδιον δέ φασι καὶ τοῦτο παρ' αὐτοῖς εἶναι. Αἱ γυναῖκες ἅμα ἐργαζόμεναι τίκτουσι, καὶ τὸ παιδίον ὕδατι περικλύσασαι, παραχρῆμα σκάπτουσι καὶ σκάλλουσι. *Idem.*

7. πρός τι κρηνίον λούσασα) Non ergo ſoli Germani hoc factitarunt: recteque Philoſophus multis barris in uſu fuiſſe ſcribit. Διὸ, inquit, πολιτ. VIII. παρὰ πολλοῖς ἐστὶ τῶν βαρβάρων ἔθος, τοῖς μὲν εἰς ποταμὸν ἀποβάπτειν τὰ γιγνόμενα ψυχρὸν, τοῖς δὲ σκέπασμα μικρὸν ἀμπισχεῖν οἷον Κελτοῖς. De hoc more nihil eſt neceſſe ex Virgilio, Græcorumque Epigrammatis & aliis ea proferre, quæ jam ſunt omnibus nota. *Idem.*

Neque illis peculiaris eſt murium multitudo, quam ſæpe peſtifera lues ſubſecuta eſt. In Cantabria quidem Romanis hoc uſu venit, ut ita mercede conduxerint, qui mures certo numero venarentur, ægreque ita evaſiſſe malum: accedebat enim ſalis & frumenti inopia, cùm ob locorum difficultatem ex Aquitania ægrè commeatum afferrent. Cantabricæ dementiæ id quoque fertur exemplum, quoſdam eorum captos, in crucem ſuffixos pæanem ceciniſſe. Hujuſmodi quidem mores feritatem quandam indicant. Alia ſunt minùs fortaſſis civilia, non tamen belluina, ut quòd apud Cantabros vir mulieri dotem affert, quòd filiæ hæredes inſtituuntur, & ab his fratres in matrimonium elocantur. Hæc enim, mulierum in viros imperium quoddam habent, quod non eſt admodum civile. Hiſpanici quoque moris eſt toxicum proponere, quod illi abſque dolore necans conficiunt ex herba quadam apio ſimili: ut in promptu ſit, ſi quis caſus acerbior urgeat, & quòd ſe pro iis,

A [1] οὐδὲ τὸ τῶν μυῶν πλῆθος ἴδιον, ἀφ' οὗ καὶ λοιμικαὶ νόσοι πολλάκις ἠκολούθησαν· συνέβη δ' ἐν τῇ Καντάβρίᾳ τοῦτο τοῖς Ῥωμαίοις· ὥστε καὶ μισθοὺς ἄρνυσθαι· καὶ μυοθηροῦντες πρὸς μέτρον ἀποδειχθὲν διεσώζοντο μόλις· προσελάμβανε δὲ [2] καὶ ἁλῶν σπάνις καὶ σίτου. ἐπεσιτίζοντο δ' [3] ἐκ τῆς Ακυϊτανίας χαλεπῶς διὰ τὰς δυσχωρίας. Τῆς δ' ἀπονοίας καὶ τοῦτο λέγεται τῆς Καντάβρων, ὅτι ἁλόντες τινὲς, [4] ἀναπεπηγότες ἐπὶ τῶν σταυρῶν, ἐπαιώνιζον. τὰ μὲν οὖν τοιαῦτα τῶν ἠθῶν, ἀγριότητός τινος παραδείγματ' ἂν εἴη. Τὰ δὲ τοιαῦτα, ἧττον μὲν ἴσως πολιτικὰ, οὐ θηριώδη δέ. Οἷον τὸ παρὰ τοῖς Καντάβροις,
B [5] τοὺς ἄνδρας διδόναι ταῖς γυναιξὶ προῖκα· τὸ, τὰς θυγατέρας [6] κληρονόμους ἀποδείκνυσθαι· τούς τε ἀδελφοὺς ὑπὸ τούτων ἐκδίδοσθαι γυναιξίν· ἔχει γάρ τινα γυναικοκρατίαν· τοῦτο δ' οὐ πάνυ πολιτικόν. Ἰβηρικὸν δὲ καὶ τὸ [7] ἐν ἔθει [8] παρατίθεσθαι τοξικὸν, ὃ συντιθέασιν ἐκ βοτάνης σελίνῳ προσομοίας, ἄπονον· [9] ὥστ' ἔχειν ἐν ἑτοίμῳ πρὸς τὰ ἀβούλητα· [10] καὶ τὸ κατασπένδειν

1. οὐδὲ τὸ τῶν μυῶν ἴδιον) Rectè. Nam à muribus è Gyaro, quæ eſt una de Cycladibus, incolas fuiſſe aliquando fugatos auctor eſt Plinius. Idem alibi x. c. 65. de muribus. *Plurimi ita ad Troadem perveniunt, & jam inde fugaverunt incolas.* Ælianus quoque libro XVII. capite 41. idem quibuſdam Italis contigiſſe ſcribit, quod his verbis Diodorus Siculus confirmat. Περὶ γὰρ τὴν Ἰταλίαν μυῶν πλῆθος ἀρουραίων ἐγγενηθὲν τοῖς πεδίοις, ἐξέβαλε τινὰς τῆς πατρίου χώρας. Videntur & Diodorus & Ælianus Coſam intelligere, de qua canit Rutilius Rufus, Itiner. I. v. 289.

Dicuntur cives quondam migrare coacti,
Muribus infeſtos deſeruiſſe lares.

Hieronymus Mercurialis corrigit hunc locum, & legit μυιῶν. ut de muſcis intelligatur non muribus. At falli Mercurialem docet ſimilis locus ſup. 99. 54. *Caſaub.*

2. καὶ τῶν ἁλῶν σπάνις) Scripti, τῶν ἄλλων. Probo. Nam ita quoque prior interpres in ſuis reperit. *Idem.*

3. ἐκ τῆς Ακυϊτανίας) Scripti, Ακουϊτανίας, ut apud Ptolem. *Idem.*

4. ἀναπεπηγότες ἐπὶ τῶν σταύρων ἐπαιώνιζον) Videtur tangere hiſtoriam, quæ eſt apud Juſtinum XLIV. c. 2. *Celebratur etiam bello Punico ſervi illius patientia, qui ultus dominum inter tormenta riſu exultavit, ſerenaque lætitia crudelitatem torquentium vicit.* Idem.

5. Τοὺς ἄνδρας διδόναι ταῖς γυναιξὶ προῖκα) Ne hoc quidem Hiſpanis proprium: Nam etiam veterum Judæorum moribus hoc fuiſſe receptum, docent nos ſacræ literæ non uno loco. [Et ætate Homeri tale quid fuiſſe quibuſdam in locis uſitate indicant iſta Οδ. θ'. 3. 317.

---ἀλλά σφωε δόλος καὶ δεσμὸς ἐρύξει,
Εἴσοκε μοι μάλα πάντα πατὴρ ἀποδώσει ἔεδνα
Ὅσσά οἱ ἐγγυάλιξα κυνώπιδος εἵνεκα κούρης.]
---*Sed ipſos dolus & vinculum detinebit,*
Donec mihi omnem pater reddat dotem,
Quantam illi præbui impudentem ob puellam.

Præterea ſcribit Cornelius Tacitus de Germanis c. 18. *Non uxorem marito dotem, ſed uxori maritum afferre.* & de Gallis neſcio quid non diſſimile narrat Cæſar libro VI. c. 19. [Quid quod hodie quoque Tranſylvani eundem morem retinuerunt?] *Idem.*

6. κληρονόμους ἀποδείκνυσθαι) Scripti, ἀπολείπεσθαι: quod verbum extremis voluntatibus eſſe valde aptum ſciunt omnes ex formulis veterum, & libris Juriſconſultorum. *Idem.*

7. Ἐν ἔθει.) Suſpicabar legendum ἐν ἔτει, ut C ſcilicet quotannis ſi vitæ exactæ pœniteret, liceret eam cum morte commutare, meminique tale quid alicubi legere. De devotis ſimile eſt quod Cæſar lib. III. habet de Solduriis Adcantuanni. *Xyland.*

8. παρατίθεσθαι τοξικὸν) De toxico Hiſpanorum vide Plinium libro decimo ſexto capite 10. quamquam id aliud eſt ab eo quod hîc deſcribitur. Fit enim è taxi baccis, hoc è Cicuta. *Caſaub.*

9. ὥστ' ἔχειν ἐν ἑτοίμῳ πρὸς τὰ ἀβούλητα) Mos veterum hic fuit, ut ad incerta fortunæ paratum haberent venenum: quod reges potiſſimum alioſque magnos viros factitaſſe conſtat: Ideoque morem hunc regium vocat Livius libro XXX. c. 15. de Maſſaniſſa. *Ingenti ad poſtremum edito gemitu, fido ex ſervis uno accito ſub cujus cuſtodia regio more ad incerta fortunæ venenum erat, ei miſſum in poculo ferre ad Sophanisbam jubet.* Idem de Demoſthene aliiſque magnis viris legimus. Quod Strabo dixit πρὸς τὰ ἀβούλιτα, Livius, *ad incerta fortunæ*, Diodorus D libro quinto πρὸς τὰ παράβολα τῆς τύχης. *Idem.*

10. καὶ τὸ κατασπένδειν αὑτοὺς οἷς ἐὰν προσθῶνται) De Gallorum Solduriis ex Cæſaris Commentariis de B. Gall. III. c. 22. & Damaſceni loco, qui apud Athenæum extat res etiam pueris hodie nota. Puto autem à Gallis ad Hiſpanos manaſſe hoc inſtitutum. Nam id quoque in Hiſpania uſitatum fuiſſe præter Strabonem alii quoque teſtantur. Plutarchus in primis, qui in Sertorio ita ſcribit. ἔθους δ' ὄντος Ἰβηρικοῦ, τοὺς περὶ τὸν ἄρχοντα τεταγμένους συναποθνήσκειν αὐτῷ πεσόντι, καὶ τοῦτο τῶν ἐκεῖ βαρβάρων κατάσπεισιν ὀνομαζόντων, τοῖς μὲν ἄλλοις ἡγεμόσιν ὀλίγοι τῶν ὑπασπιστῶν καὶ τῶν ἑταίρων, Σερτωρίῳ δὲ πολλαὶ μυριάδες ἀνθρώπων κατεσπεικότων ἑαυτοὺς κατηκολούθουν. Κατασπένδειν, dixere Strabo & Plutarchus pro devovere, & τοὺς κατεσπεικότας vocant devotos. Dio dixit καθοσιοῦν & καθοσιοῦσθαι, quem vide lib. LIII. itemque Valerium Maximum, qui Celtiberis hoc tribuit lib. II. cap. 6. *Idem.*

αὐτοὺς, οἷς ἐὰν προσθῶνται· ὥστε ἀποθνήσκειν αὐτοὺς ὑπὲρ ἑαυτῶν. [1] Τινὲς μὲν οὖν εἰς δύο μέρη διῃρεῖσθαι φασὶ τὴν χώραν ταύτην, καθάπερ εἴπομεν· ἄλλοι δὲ πενταμερῆ λέγουσιν· οὐκ ἔστι δὲ τἀκριβὲς ἐν τούτοις ἀποδιδόναι, διὰ τὰς
p. 166. μεταβολὰς καὶ τὴν ἀδοξίαν τῶν τόπων. Ἐν γὰρ τοῖς γνωρίμοις καὶ ἐνδόξοις, αἵ τε μεταναστάσεις γνώριμοι, καὶ οἱ μερισμοὶ τῆς χώρας, καὶ αἱ μεταβολαὶ τῶν ὀνομάτων, καὶ εἴ τι ἄλλο παραπλήσιον· θρυλλεῖται γὰρ ὑπὸ πολλῶν, καὶ μάλιστα τῶν Ἑλλήνων, οἳ λαλίστατοι πάντων γεγόνασι. Ὅσα δὲ καὶ βάρβαρα, καὶ ἐκτετοπισμένα, καὶ μικρόχωρα καὶ διεσπασμένα, τούτων ὑπομνήματα, οὔτ' ἀσφαλῆ ἐστιν, οὔτε πολλά· ὅσα δὲ δὴ πόρρω τῶν Ἑλλήνων, ἐπιτείνει τὴν ἄγνοιαν. Οἱ δὲ τῶν Ῥωμαίων συγγραφεῖς μιμοῦνται μὲν τοὺς Ἕλληνας, ἀλλ' οὐκ ἐπιπολύ· καὶ γὰρ ἃ λέγουσι, παρὰ τῶν Ἑλλήνων μεταφέρουσιν· ἐξ ἑαυτῶν δὲ [3] οὐ πολὺ μὲν προσφέρονται τὸ φιλόδημον· ὥσθ' ὁπόταν ἔλλειψις γένηται παρ' ἐκείνων, οὐκ ἔστι πολὺ τὸ ἀναπληρούμενον ὑπὸ τῶν ἑτέρων· Ἄλλως τε καὶ τῶν ὀνομάτων ὅσα ἐνδοξότατα τῶν πλείστων ὄντων Ἑλληνικῶν. [4] Ἐπεὶ καὶ Ἰβηρίαν ὑπὸ μὲν τῶν προτέρων καλεῖσθαι πᾶσαν τὴν ἔξω τοῦ Ῥοδανοῦ, καὶ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ ὑπὸ τῶν Γαλατικῶν κόλπων σφιγγομένου· οἱ δὲ νῦν, ὅριον αὐτῆς τίθενται τὴν Πυρήνην, συνωνύμως τε τὴν αὐτὴν Ἰβηρίαν λέγουσι, [5] καὶ Ἰσπανίαν μόνην ἐκάλουν, τὴν ἐντὸς τοῦ Ἴβηρος· [6] οἱ δ' ἔτι πρότερον, αὐτοὺς, τούτους Ἰγλῆτας, οὐ πολλὴν χώραν νεμομένους, ὥς φησιν Ἀσκληπιάδης ὁ Μυρλεανός. Ῥωμαῖοι δὲ τὴν σύμπασαν καλέσαντες ὁμωνύμως Ἰβηρίαν τε καὶ Ἰσπανίαν·

A quorum amicitiam amplectuntur, devovent, mortémque adeò pro iis oppetunt. Regionem illam quidam, ut dixi, in duas, alii in quinque portiones dividunt: certum aliquid pronunciari non poteſt, ob mutationes & obſcuritatem locorum. Nam in notis & nobilibus regionibus cùm mutationes quæ fiunt, facilè innoteſcunt, tum terrarum diſtributiones, & nominum mutationes, & quæ horum ſunt affinia: celebrantur enim hæc à multis, & maximè Græcis, qui omnium ſunt loquaciſſimi. At barbaræ regiones, eæque longinquæ, exiguiſque diviſæ ac divulſæ portionibus, neque certam, neque
B multam de ſe commentandi materiam præbent: ignoratioque augetur, ſi longiùs à Græcis abſunt. Jam Romani ſcriptores imitantur quidem ii Græcos, ſed intra modum: transferunt enim à Græcis dicta, ipſi autem de ſuo non multùm [2] adferunt ſtudii: itaque ubi Græci deficiunt non multum eſt quod aliunde ad explendum poſſit addi, præſertim cùm & nominum celeberrima quæque Græca ferè ſint. Sanè cùm antiquitus Iberiæ nomine intellectum fuerit quidquid eſt extra Rhodanum & Iſthmum, qui â Gallicis coarctatur ſinubus: nunc
C eam Pyrena terminant, vocantque peculiari nominis ratione Iberiam: Hiſpaniæ nomine eam tantùm accipientes, quæ eſt intra Iberum. Priores autem eos Igletas vocabant, regionis cultores non amplæ, ut ait Aſclepiades Myrleanus. Romani totam Regionem promiſcuè Iberiam & Hiſpaniam

1. *τινὲς μὲν οὖν εἰς δύο μέρη διηρεῖσθαι φασὶ*) Mendum quod in hac lectione latet nemo facilè odorari poterat, niſi additum eſſet à Strabone *καθάπερ εἴπομεν*. Nam falſum eſt dixiſſe eum antè Celtiberiam in duas partes eſſe diviſam. Verba ejus ſunt, *πρὸς ἕω δὲ Ἰδούβεδα, αὐτῶν τε τῶν Κελτιβήρων εἰς τέσσαρα μέρη διηρημένων*. Ergo legendum hic quoque *εἰς δ μέρη*. Imperitus aut aliud agens librarius qui primus hunc locum corrupit ex δ fecit *δύο*, quod genus mendi non uno loco in hoc infœlici ſcriptore deprehendimus. *Caſaub.*

2. *Adferunt ſtudii.*) *φιλόδημον*, ſuſpectum. *Xyland.*

3. *Οὐ πολὺ μὲν προσφέρονται τὸ φιλόδημον*) Locus corruptus. Legendum ſuſpicor *ἐξ ἑαυτῶν δ' οὐ πολύ. μόνον δὲ προσφέρονται τὸ φιλείδημον.* niſi quis malit *τὸ φιλέκδημον*, quam utramque vocem libro primo conjunxit. Illam tamen malo, & quæ ſequuntur eam lectionem videntur confirmare. *Caſaub.*

Οἱ δὲ τῶν Ῥομαίων συγγραφεῖς μιμοῦνται μὲν τοὺς Ἕλληνας, ἀλλ' οὐκ ἐπιπολύ. Καὶ γὰρ ἃ λέγουσιν παρὰ τῶν Ἑλλήνων μεταφέρουσιν. ἐξ ἑαυτῶν δ' οὐ πολὺ μὲν προσφέρονται τὸ φιλόδημον) In extrema hac voce corruptum locum eſſe Germanus vidit interpres, ſed medicinam facere poſſe deſperavit. Tentabam legens ab ingenio, vel *τὸ φιλόδαιμον*: vel ſic: *ἢ τὸ φιλόδικον*, q. d. nihil adferunt præter contendendi ac vincendi ſtudium. Poſt vidi magnum illum Criticum *εὐστοχίᾳ* prævertiſſe. Legit enim, ſed majore mutatione atque interpunctione ita: *ἐξ ἑαυτῶν δ' οὐ πολύ. μόνον δὲ προσφέρονται τὸ φιλείδημον*, niſi quis malit *τὸ φιλέκδημον*, quarum utramque vocem lib. 1. Geograph. pag. 36. conjunxit, ſed illam probat magis. *Schott. Obſer. human. lib. 3. cap. 35.*

4. *Ἐπεὶ καὶ Ἰβηρίαν*) *Ἰβηρίας* vocem, ut ait, variè veteres acceperunt: Polybius diſertè docet hoc
D nomine oram tantum Hiſpaniæ noſtro mari obverſam intelligi, reliqua ut incognita nullo nomine ſua ætate fuiſſe inſignita. *Καλεῖται δὲ*, inquit, *τὸ μὲν παρὰ τὴν καθ' ἡμᾶς παρῆκον ἕως ἡρακλείων στηλῶν, Ἰβηρία. τὸ δὲ παρὰ τὴν ἔξω καὶ μεγάλην προσαγορευομένην, κοινὴν μὲν ὀνομασίαν οὐκ ἔχει, διὰ τὸ προσφάτως κατοπτεῦσθαι. κατοικεῖται δὲ πᾶν ὑπὸ βαρβάρων ἐθνῶν πολυανθρώπων. Idem.*

5. *καὶ Ἰσπανίαν μόνην ἐκάλουν*) Attende lector verba hæc: facile intelliges deeſſe hîc aliquid & hoc aut ſimili modo eſſe legendum. *τὴν αὐτὴν Ἰβηρίαν λέγουσι καὶ Ἰσπανίαν· οἱ δ' Ἰβηρίαν μόνην ἐκάλουν. οἱ δὲ.* hoc eſt, alii Hiſpaniam autem etiam Spaniam veteres vocabant. ut Lucas in Actis; Paul. ad Rom. XV. 24, 28. & Plutarchus De fluminib. *Idem.*

6. *οἱ δ' ἔτι πρότερον αὐτοὺς Ἰγλῆτας*) Lego *Γλῆτας*. Stephanus *Γλῆτες ἔθνος Ἰβηρικόν*. Vel, *εἴδητας*. Idem Stephanus ex Hæcatæo *εἴδητες, ἔθνος Ἰβηρικόν*. *Idem.*

nominantes in interiorem ſeu citeriorem, & exteriorem ſeu ulteriorem, dividunt: ſed tamen accommodata temporum rationibus adminiſtratione, aliàs aliter diſtinguunt. Noſtra quidem tempeſtate provinciis aliis S.P.Q. Romano adſignatis, aliis Principi: Bætica populo attributa eſt, mittiturque in eam prætor cum quæſtore & legato: finis ei verſus orientem conſtitutus eſt proximè Caſtaonem. Reliqua eſt Cæſaris, & in eam mittuntur duo legati, prætorius & conſularis: quorum ille cum legato jus dicit Luſitaniæ, quæ attingit Bæticam, & porrigitur uſque ad Durium amnem & ejus oſtia: ſic enim nunc propriè illam regionem nominant: ibique eſt Auguſta Emerita. Reliqua, & quidem major pars, Hiſpaniæ, ſubeſt conſulari legato qui exercitum habet non contemnendum, trium circiter cohortium ac tres legatos. Horum prior cum duabus cohortibus cuſtodit totum trans Durium verſus ſeptentrionem tractum, qui olim Luſitania, nunc Callaica dicitur: Hunc attingunt ſeptentrionales montes cum Aſturibus & Cantabris. Per Aſtures fluit Melſus fluvius, paulùmque ab eo diſtat Noëga urbs, & in propinquo eſt Oceani æſtuarium, quod Aſtures à Cantabris dividit. Proxima ad Pyrenen uſque montana

A τὸ μὲν αὐτῆς μέρος, εἶπον τὸ ἐκτὸς, τὸ δὲ ἕτερον, τὸ ἐντός· [1] ἄλλοτε δ' ἄλλως διαιροῦσι, πρὸς τοὺς καιροὺς πολιτευόμενοι. [2] Νυνὶ δὲ τῶν ἐπαρχιῶν, τῶν μὲν ἀποδειχθεισῶν τῷ δήμῳ τε καὶ τῇ συγκλήτῳ, τῶν δὲ, τῷ ἡγεμόνι τῶν Ῥωμαίων, ἡ μὲν Βαιτικὴ πρόσκειται τῷ δήμῳ, καὶ [3] πέμπεται στρατηγὸς ἐπ' αὐτὴν, [4] ἔχων ταμίαν τε καὶ πρεσβευτήν· ὅριον δ' αὐτῆς τεθείκασι πρὸς ἠῶ [5] πλησίον Καστάωνος. Ἡ δὲ λοιπὴ, Καίσαρός ἐστι· [6] πέμπονται δ' ἀπ' αὐτοῦ δύο πρεσβευταὶ, στρατηγικός τε καὶ ὑπατικός· ὁ μὲν στρατηγικὸς, ἔχων σὺν αὐτῷ πρεσβευτὴν, [7] δικαιοδότης ὢν, Λυσιτανοῖς τοῖς παρακειμένοις τῇ Βαιτικῇ, καὶ διατείνουσι [8] μέχρι τοῦ Δουρίου ποταμοῦ,
B καὶ τῶν ἐκβολῶν αὐτοῦ. καλοῦσι γὰρ τὴν χώραν ταύτην ἰδίως οὕτως ἐν τῷ παρόντι. Ἐνταῦθα δέ ἐστι καὶ ἡ Αὐγοῦστα Ἠμερίτα. Ἡ λοιπὴ, αὕτη δ' ἐστὶν ἡ πλείστη τῆς Ἰβηρίας, ὑπὸ τῷ ὑπατικῷ ἡγεμόνι, στρατιάν τε ἔχοντι ἀξιόλογον τριῶν που ταγμάτων, καὶ πρεσβευτὰς τρεῖς· ὧν ὁ μὲν, δύο ἔχων τάγματα παραφρουρεῖ τὴν πέραν τοῦ Δουρίου πᾶσαν ἐπὶ τὰς ἄρκτους· [9] ἣν οἱ μὲν πρότερον Λυσιτανοὺς ἔλεγον, οἱ δὲ νῦν Καλλαϊκοὺς καλοῦσι· συνάπτει δὲ τούτοις τὰ προσάρκτια * ὄρη μετὰ τῶν Ἀστύρων καὶ τῶν Καντάβρων. [10] ῥεῖ δὲ διὰ τῶν Ἀστύρων [11] Μέλσος ποταμός· [12] καὶ μικρὸν ἀποτέρω πόλις Νοίγα· καὶ πλησίον ἐκ τοῦ Ὠκεανοῦ ἀνάχυσις, ὁρίζουσα τοὺς Ἄστυρας, ἀπὸ τῶν
C Καντάβρων. Τῆς δ' ἑξῆς παρορίας μέχρι Πυρήνης

p. 167.

* Manuſſ. μέρη.

1. ἄλλοτε δ' ἄλλως διαιροῦσιν) Vel vide Juſtiniani Novell. *Caſaub.*

2. νυνὶ δὲ τῶν ἐπαρχιῶν) Vide ad finem totius operis. *Idem.*

3. πέμπεται στρατηγὸς ἐπ' αὐτὴν) Sic vocat τὸν ἀνθύπατον, vide Dionem. *Idem.*

4. ἔχων ταμίαν τὲ καὶ πρεσβευτὴν) quid ſit ταμίας certum eſt. Vocat autem πρεσβευτὴν, quem magis propriè πάρεδρον vocaſſet. Sed ita uſus tamen obtinuit. Notat hoc Dio libro LIII. Πέμπονται, inquit, ἐς μὲν τὰ τοῦ δήμου, τῆςτε βουλῆς λεγόμενα ἔθνη, οἵτε ταμιεύοντες, οὓς ἂν ὁ κλῆρος ἀποδείξῃ, καὶ οἱ παρεδρεύοντες τοῖς τὸ κῦρος τῆς ἀρχῆς ἔχουσιν· οὕτω γὰρ ἂν ὀρθῶς αὐτοὺς, οὐ πρὸς τὸ ὄνομα, ἀλλὰ πρὸς τὴν πρᾶξιν, ὥσπερ εἶπον καλέσαιμι· ἐπεὶ οἵτε ἄλλοι πρεσβευτὰς καὶ τούτους ἑλληνίζοντες ὀνομάζουσι. *Idem*

5. πλησίον Καστάωνος) Jam millies dixi legendum eſſe Καστάλωνος, vel Κάστλωνος. Hanc eſſe Caſtulonem ut ſupra diſputavimus, ecce teſtem omni exceptione majorem: Plinius libro ſecundo capite ſecundo. *Bæticæ longitudo nunc à Caſtulonis oppidi fine Gades*: ubi notabis vocem *Nunc*. Nam planè idem ſignificat quod Strabo. *Idem.*

6. πέμπονται δ' ἀπ' αὐτοῦ δύο πρεσβευταὶ) Quia mox addit iſtos πρεσβευτὰς alios infra ſe πρεσβευτὰς habuiſſe, exiſtimant doctiſſimi viri corruptum eſſe iſtum locum: Nam eos quidem, qui miſſis à Cæſare parerent, πρεσβευτὰς rectè dici: illos autem τοὺς ἔχοντας τὸ κῦρος τῆς ἀρχῆς, ut loquitur Dio, non rectè. Sanè πρεσβευτὰς πρεσβευτῶν dici non temerè leges. Verum omnem ſcrupulum eximit nobis Dio, qui tam diligenter annotat πρεσβευτὰς iſtos omnes à Græcis rerum Romanarum ſcriptoribus dici. Imo disertè docet idem, Cæſarem juſſiſſe ut πρεσβευταὶ ſive legati vocarentur, quos ipſe cum imperio mittebat, non tantum eorum πάρεδροι. Quare in Strabone nihil omnino mutandum. *Idem.*

7. δικαιοδότης ὢν, Λυσιτανοῖς) Legendum è veteribus libris δικαιοδοτήσων. Theophilus, παρὰ τοῖς συγκλητικοῖς ἦν ὁ ὕπατος, δικαιοδοτῶν καὶ τέμνων τὰς δίκας. *Idem.*

8. μέχρι τοῦ Δουρίου) qui fluvius, latus Bæticæ aquilonium efficit. Anas autem in quo deſinit Bætica, ut ſupra dictum eſt, latus meridianum. Sic Plinius quoque & Ptolomæus Luſitaniam vocant eam tantum regionem, quæ eſt inter Anam & Durium. Mela. II. c. 6. longè aliter, cui *Luſitania Oceano tantummodo objecta eſt, ſed latere ad ſeptentriones, fronte ad occaſum. Idem.*

9. ἣν οἱ μὲν πρότερον Λυσιτανοὺς) Locus de mendo mihi ſuſpectus. *Idem.*

10. Ῥεῖ δὲ διὰ τῶν ἀστύρων) Omnia hæc uſque ad τῆς δ' ἑξῆς παρορίας in veteribus libris deſiderabantur. Et ſanè cum Strabonis Geographia duas contineat partes τὴν περιήγησιν καὶ τὴν ἱστορίαν videri poſſint illa ad περιήγησιν potius pertinere quàm ad ἱστορίαν, in qua nunc verſatur. Veruntamen nihil cenſeo mutandum multis de cauſis. *Idem.*

11. Μέλσος ποταμὸς) Eſt opinione mea is quem Ptolemæus Μεαρὸν vocat: quanquam in περιηγήσει magna eſt differentia. *Idem.*

12. καὶ μικρὸν ἀποτέρω πόλις Νοίγα) Plinius IV. c. 20. *Ægia Aſturum, Nœga oppidum in peninſula Peſici.* In Ptolemæi deſcriptione hujus tractus legimus, Κανταβρῶν Νοίγα οὐκεσία: quæ verba ita nonnulli accipiunt ut Nœga fluvii ſit nomen, quod non puto: licet in veteri verſione addita ſit vox fluvius. *Idem.*

ὁ δεύτερος τῶν πρεσβευτῶν μετὰ τοῦ ἑτέρου τάγματος· ἐπισκοπεῖ δὲ ὁ τρίτος τὴν μεσόγαιαν· συνέχει δὲ τὰ τῶν ἤδη λεγομένων ὡς ἂν εἰρηνικῶν, καὶ εἰς τὸ ἥμερον καὶ τὸν Ἰταλικὸν τύπον μετακειμένων ἐν τῇ τηβεννικῇ ἐσθῆτι· οὗτοι δ' εἰσὶν οἱ Κελτίβηρες, καὶ οἱ πλησίον τοῦ Ἴβηρος ἑκατέρωθεν οἰκοῦντες, μέχρι τῶν πρὸς θαλάττῃ μερῶν· αὐτὸς δὲ ὁ ἡγεμὼν διαχειμάζει μὲν ἐν τοῖς ἐπιθαλαττίοις μέρεσι, καὶ μάλιστα τῇ Καρχηδόνι καὶ τῇ Ταρρακῶνι, [1] δικαιοδοτῶν· θέρους δὲ περίεισιν, ἐφορῶν ἀεί τινα τῶν δεομένων ἐπανορθώσεως. Εἰσὶ δὲ καὶ ἐπίτροποι τοῦ Καίσαρος, ἱππικοὶ ἄνδρες, οἱ διανέμοντες τὰ χρήματα τοῖς στρατιώταις εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ βίου. Τῶν δὲ προκειμένων νήσων τῆς Ἰβηρίας, [2] τὰς μὲν Πιτυούσας δύο, καὶ τὰς Γυμνασίας δύο, [3] καλοῦσι δὲ Βαλεαρίδας, ἃς προκεῖσθαι συμβαίνει τῆς μεταξὺ Ταρρακῶνος καὶ Σούκρωνος παραλίας· ἐφ' ἧς ἵδρυται τὸ Σάγουντον· [4] εἰσὶ δὲ καὶ πελαγίαι μᾶλλον αἱ Πιτυοῦσαι, [5] καὶ πρὸς ἑσπέραν κεκλιμέναι τῶν Γυμνησίων· [6] καλεῖται δ' αὐτῶν ἡ μὲν Ἔβουσος, πόλιν ἔχουσα ὁμώνυμον· κύκλος δὲ τῆς νήσου, τετρακόσιοι στάδιοι, παρώμαλος τὸ πλάτος καὶ τὸ μῆκος· ἡ δὲ Ὀφιοῦσα, ἔρημος, καὶ πολὺ ἐλάττων, ταύτης πλησίον κειμένη. [7] Τῶν δὲ Γυμνησίων ἡ μὲν μείζων, ἔχει δύο πόλεις, Πάλμαν καὶ Πολλεντίαν, τὴν μὲν πρὸς ἕω κειμένην, τὴν Πολλεντίαν· τὴν δ' ἑτέραν πρὸς δύσιν· μῆκος δὲ τῆς νήσου μικρὸν ἀπολεῖπον [9] τῶν ἑξακοσίων σταδίων, πλάτος δὲ διακοσίων. Ἀρτεμίδωρος δὲ διπλάσιον εἴρηκε καὶ τὸ πλάτος, καὶ τὸ μῆκος. Ἡ δ' ἐλάσσων [10] ὡς ἑβδομήκοντα διέχει σταδίους τῆς Πολλεντίας.

gubernat alter legatorum cum una cohorte. Tertius mediterranea regit, atque continet, pacatos jam populos, & manſuetis moribus & cum toga formam indutos Italicam: ii ſunt Celtiberi, & qui in propinquo utrinque ad Iberum accolunt, uſque ad maritima: ipſe præfectus in maritimis hyemare ſolet jus dicendo, maximè Carthagine aut Tarracone: per æſtatem obit provinciam, inſpiciens quæ quovis tempore correctionem deſiderant. Sunt & procuratores ibi Cæſaris, equeſtris ordinis, qui militibus pecuniam ad vitæ neceſſitates ſuppeditant. ¶ Inſularum porrò, quæ ante Hiſpaniam ſunt ſitæ, Pityuſas duas, & totidem Gymnaſias, Balearidas appellant, ſitas ante oram maritimam inter Sucronem & Tarraconem, ſupra quam oram ſitum eſt Saguntum: magis in alto jacent Pityuſæ, & ad occaſum à Gymneſiis. Harum altera Ebuſus dicitur urbem habens cognominem, inſulæ ambitus eſt cccc ſtadiorum, æquali ferè longitudine & latitudine. Altera dicitur Ophiuſa, vicina huic, ſed multo minor, & deſerta. Gymneſiarum major duas habet urbes, [8] Palmam & Pollentiam, hanc verſus ortum, illam ad occaſum: longitudo inſulæ non multùm abeſt à IↃC ſtadiis, latitudo CC. Artemidorus utrumque duplicat. Minor ad LXX ſtadia à Pollentia abeſt,

1. *δικαιοδοτῶν*) Latini dicunt, Præſidem conventus agere, ſive forum agere, quando in provincia juri dicendo vacat: quod rectè ait Strabo hyeme fieri ſolitum: vide apud Græcum paraphraſten Inſtitutionum juris. *Caſaub.*

2. *τὰς μὲν Πιτυούσας δύο*) Placet Straboni duas eſſe inſulas, quæ uno communi nomine Pityuſæ appellentur: quarum altera Ebuſos, altera Ophiuſa dicatur. Idem & Ptolemæus docet. Pomponius quoque Mela idem ſentire videtur, licet Pityuſas utramque communi appellatione dici non moneat. At Plinio III. c. 5. longè alia mens, qui utrique huic inſulæ nomen Ebuſus convenire ait: & Colubrariam ſive Ophiuſan aliam facit à Pityuſis. Longè falluntur qui Plinium Straboni & Ptolemæo conciliare quærunt. Diodorus Siculus eoſdem cum Plinio ſequi auctores videtur. Πιτύουσαν enim agnoſcit unam magnam inſulam, in qua urbs ſit, quæ appellatur Ἐρεσός: niſi ejus codex ſit corrigendus: & pro Ἐρεσὸς legendum Ἔβυσός. Idem Diodorus annotat Pityuſam à copia *τῶν πιτύων*, quas illa inſula fert, nomen inveniſſe. Plinius III. c. 5. in fine, à frutice pineo. *Idem.*

3. *καλοῦσι δὲ Βαλεαρίδας*) Vide librum XIV. *Idem.*

4. *εἰσὶ δὲ πελαγίαι μᾶλλον*) Diodorus ſitum Pityuſæ accuratè ita deſcribit. Eſt, inquit, *πελαγία* diſtans ab Herculis columnis trium dierum totidémque noctium navigatione: ab Africa diei & noctis unius, ab Hiſpania diei unius. Livius XXVIII. 37 Pityuſam à continenti centum fermè millia abeſſe auctor eſt. Plinius à Strabone etiam hîc diſſentit: qui *μᾶλλον πελαγίας* eſſe vult Baleares quam Pityuſas. *Idem.*

5. *καὶ πρὸς ἑσπέραν κεκλιμέναι*) Plinius de mari Iberico, *Inſulæ per hæc maria primæ omnium Pityuſæ, à Græcis dictæ.* Idem.

6. *καλεῖται δ' αὐτῶν ἡ μὲν Ἔβουσος*) Euſtathius in Dionyſium Periegeten ſcribens, & hunc Geographi locum afferens, videtur legiſſe Βοῦσος, ut libro ſecundo notavimus. Dio autem appellat Ἔβεσον lib. XLIII. *Idem.*

7. *Τῶν δὲ Γυμνησίων ἡ μὲν μείζων ἔχει δύο πόλεις*) Plinius III. c. 5. in fine de Balearibus. *Major C. M. paſſuum longitudine: circuitu verò* CCCLXXX. M. *Oppida habet civium Romanorum Palmam & Pollentiam, Latina Civium & Cunici, & fœderatum Bochri fuit.* Idem.

8. *Palmam &c.*) Sic Ptolem. & Plin. III. 5. Idem Pollentiam, qua hîc conſtanter Potentia. *Xyland.*

9. *τῶν ἑξακοσίων σταδίων*) Si Plinium ſequimur, major eſt longitudine ſtadiorum DCCC. Et Diodorus ait hanc inſulam primam eſſe magnitudine, poſt ſeptem iſtas quæ in noſtro mari ſunt omnium maximæ. Siciliam, Sardiniam, Cyprum, Cretam, Eubœam, Corſicam, Leſbum. *Caſaub.*

10. *ὡς ἑβδομήκοντα διέχει σταδίους*) At Plinius III. c. 5. à majore Balearum, minorem diſtare ait XXX. M. P. quæ fuerint ſtadia CCXL. Sed numeros Plinianos eſſe mendoſos puto, *Idem.*

A non multo minor priore, neque quicquam ei virtute cedens. Utraque enim fortunata eſt, & bonos habet portus, quorum tamen aditus ſaxis ſub aqua latentibus obſiti, faciunt ut attente cura adhibenda ſit intrantibus. Incolæ ob ſoli præſtantiam vivunt in pace, ut & Ebuſæi. Cùm autem malefici quidam ſocietatem coiiſſent cum prædonibus maritimis, culpati fuerunt univerſi; & bellum eis fecit Metellus, cognomento Balearicus, qui & urbes condidit. Ob præſtantiam autem illam inſidiis petiti, quanquam pacati vivant: funditores tamen ſunt optimi, ajuntque B eam artem eos magnopere exercuiſſe, ex quo tempore Phœnices eas inſulas occuparunt. Hi primi hominum feruntur geſtaſſe tunicas latè prætextas. In pugnam exeunt diſcincti, ſcutum manu geſtantes, aut jaculum præuſtum, raro ferro exiguo præfixum. Circa caput fundas tres gerunt è melancræna confectas: junci id genus eſt, ex quo funes fiunt: inde Philetas in Hermenia ſeu interpretatione:

κατὰ μέγεθος μὲν οὖν πολὺ τῆς μείζονος ἀπολείπεται· κατὰ δὲ τὴν ἀρετὴν οὐδὲν αὐτῆς χείρων ἐστίν· [1] ἄμφω γὰρ εὐδαίμονες, καὶ εὐλίμενοι· [2] χοιραδώδεις δέ εἰσι κατὰ τὰ στόματα, ὥστε δεῖν προσοχῆς τοῖς εἰσπλέουσι· διὰ δὲ τὴν ἀρετὴν τῶν τόπων καὶ οἱ κατοικοῦντες εἰρηναῖοι· καθάπερ καὶ οἱ κατὰ τὴν Ἔβουσον. Κακούργων δέ τινων ὀλίγων κοινωνίας συστησαμένων πρὸς τοὺς ἐν τοῖς πελάγεσι λῃστὰς, [3] διεβλήθησαν ἅπαντες· καὶ διέβη Μέτελλος ἐπ' αὐτοὺς, ὁ Βαλεαρικὸς προσαγορευθεὶς, ὅστις καὶ τὰς πόλεις ἔκτισε· διὰ δὲ τὴν αὐτὴν ἀρετὴν ἐπιβουλευόμενοι, καίπερ εἰρηναῖοι ὄντες· ὅμως σφενδονῆται ἄριστοι λέγονται· καὶ τοῦτ' ἤσκησαν, ὥς φασι, διαφερόντως, ἐξότου Φοίνικες κατέσχον τὰς νήσους. p. 168. Οὗτοι δὲ καὶ ἐνδῦσαι λέγονται πρῶτοι τοὺς ἀνθρώπους [4] χιτῶνας πλατυσήμους· [5] ἄζωστοι δ' ἐπὶ τοὺς ἀγῶνας ἐξῄεσαν, αἰγίδα περὶ τῇ χειρὶ ἔχοντες ἢ πεπυρακτωμένον ἀκόντιον· σπάνιον δὲ, καὶ [6] λελογχωμένον σιδήρῳ μικρῷ. [7] σφενδόνας δὲ περὶ τῇ κεφαλῇ τρεῖς [8] μελαγκραίνας, σχοίνου εἶδος, ἐξ οὗ πλέκεται τὰ σχοινία· [9] καὶ Φιλήτας τε ἐν Ἑρμηνείᾳ·

1. ἄμφω γὰρ εὐδαίμονες) Diodorus, Ἀμφότεραι αἱ νῆσοι χώραν ἔχουσιν ἀγαθὴν καρποφόρον, καὶ πλῆθος τῶν κατοίκων ὑπὲρ τοὺς τρισμυρίους. Vide locum. *Caſaub.*

2. χοιραδώδεις δὲ) Lycophron ℣. 633. Gymneſias appellat χοιράδας. Livius libro XXVIII. eas eſſe εὐλιμένους docet. *Idem.*

3. διεβλήθησαν ἅπαντες) Notabis cauſam belli Balearici. Florus, *Baleares inſulæ piratica rabie corruperant maria*: Mox *Aſcendere etiam inconditas rates, & præternavigantes ſubinde inopinato impetu terruere*: lib. III. cap. 8. *Idem.*

4. Χιτῶνας πλατυσήμους) Tunicam lati clavi intelligit. *Idem.*

5. ἄζωστοι δ' ἐπὶ τοὺς ἀγῶνας) Nudos æſtatem tranſigere harum inſularum incolas, indéque nomen inſulis impoſitum teſtatur Diodorus. Lycophron vitam tranſigere reliquis indumentis carentes ſola ſiſyrna tectos ℣. 633.

οἳ δ' ἀμφικλύστους χοιράδας Γυμνασίας
Σισυρνοδῦται καρκίνοι πεπλωκότες,
Ἄχλαινον ἀμπρεύσουσι νήλιπον βίον.
Alii ad mari cincta ſaxa Gymneſia
Veſtibus induti villoſis Cancri navigantes,
Nudam trahent diſcalceatam vitam.

Σίσυρναν autem interpretantur ἄτριχον δερμάτιον, pellem ſine villis: vide Heſych. *Idem.*

6. λελογχωμένον σιδήρῳ μικρῷ) λόγχη ut Heſychius annotat, eſt ὁ δόρατος σίδηρος, ferrum quo munitur haſta. Inde verbum λογχοῦν, & nomen θυρσόλογχον, de quo libro primo. *Idem*

7. σφενδόνας δὲ περὶ τῇ κεφαλῇ τρεῖς) Lycophron v. 636. Τριπλαῖς δικώλοις σφενδόναις ὡπλισμένοι. Florus. *Tribus quiſque fundis præliatur.* Diodorus, Ὁπλισμὸς δ' ἐστὶν αὐτοῖς τρεῖς σφενδόναι καὶ τούτων μίαν μὲν περὶ τὴν κεφαλὴν ἔχουσιν, ἄλλην δὲ περὶ τὴν γαστέρα, τρίτην δ' ἐν ταῖς χερσί. Sic alii quoque. Quare negligentius à Strabone dictum περὶ τῇ κεφαλῇ τρεῖς. *Idem.*

8. μελαγκραίνας, σχοίνου εἶδος) Quia non omnes C ſciunt quid ſit μελάγκραινα, ex qua ait fieri fundas Balearium, ideo addit ejus vocis explicationem σχοίνου εἶδος. Sic alibi μάτερις παλτοῦ εἶδος. De melancranide vide Plinium. XXI. c. 18. *Idem.*

Σφενδόνας δὲ περὶ τῇ κεφαλῇ τρεῖς μελαγκραίνας) Melius hæc verba legi poſſunt, σφενδόνας μελαγκρανίας. Duo enim ſunt genera γενικώτατα junci marini, ſive ἑλείας σχοίνου. Unum ὀξύσχοινος dicebatur, alteri nomen ὁλόσχοινος. At ὀξυσχοίνου duæ ſpecies, altera ἄκαρπος: is eſt, quem ὀξὺν proprie vocarunt, & marem intelligunt; altera quæ in ſummo habet ſemen nigrum, hæc eſt, quæ μελαγκρανὶς vocatur, quod in ſummitate nigra eſſet propter ſemen, ut σχοῖνος Græcè modo maſculino, modo fœminino genere enuntiatur, ita modo σχοῖνος μελαγκρανίας, modo σχοῖνος μελαγκρανὶς dicitur, & μελαγκράνη. Inde adjectivum μελαγκράνιον Straboni, quod ex junco malancrano factum eſt. Verſum porro Philetæ hoc modo reſtituendum putamus:

D Λευγαλέος δὲ χιτὼν πεπινωμένος, ἀμφὶ δ' ἀραιὴν
Ἰξὺν εἱλεῖται ἅμμα μελαγκράνιον.

cùm male ſcriptum ſit κόμμα μελαγκραΐνον. Salmaſ. Ex. Plin. pag. 186. col. a. lit. C.

9. καὶ Φιλήτας τε ἐν Ἑρμηνείᾳ) Philetæ auctoritate confirmat μελάγκραιναν eſſe junci genus. Fuit Philetas Grammaticus antiquus, qui voces difficiliores & obſcuriores erat interpretatus, partim in eo opere, quem appellaverat Ἄτακτα, partim in Ἑρμηνείᾳ opere verſibus conſcripto, (ut ſunt Martialis Apophoreta) ut ex hoc loco apparet: & iſto Antigoni in congerie Mirabilium hiſtoriarum ubi poſtquam dixit, ſpinam Siculis dictam κάκτον hanc vim habere ut ſi cervum fortè vulneret, oſſa ejus reddat ἄφωνα & ἄχρηστα πρὸς αὐλοὺς: ſubjicit ὅθεν ὁ Φιλήτας ἐξηγήσατο περὶ αὐτῆς, εἴπας

Γυρήσαιτο δὲ νεβρὸς ἀπὸ ζωὴν ὀλέσασα,
Ὀξείης κάκτου τύμμα φυλαξαμένη.

quum

Δευγαλέος δὲ χιτὼν πεπινωμένος· ἀμφὶ δ᾽ Ἀ-
ραιῇ
Ἰξὺς εἰλεῖται κόμμα μελαγκραίνου.

2 ὡς σχοίνῳ ἐζωσμένῳ μελαγκραίνας, 3 ἢ τριχίνας, ἢ νευρίνας· τὴν μὲν μακρόκωλον, πρὸς τὰς μακροβολίας· τὴν δὲ βραχύκωλον, πρὸς τὰς ἐν βραχεῖ βολάς· τὴν δὲ μέσην, πρὸς τὰς μέσας· ἠσκοῦντο δ᾽ ἐκ παίδων οὕτως ταῖς σφενδόναις, ὥστε οὐδ᾽ ἄλλως τοῖς παισὶν 4 ἄρτον ἐδίδοσαν 5 ἄνευ τοῦ τῆς σφενδόνης τυχεῖν. Διόπερ ὁ Μέτελλος προσπλέων πρὸς τὰς νήσους, 6 δέρρεις ἔτεινεν ὑπὲρ τῶν καταστρωμάτων, σκέπην πρὸς τὰς σφενδόνας. εἰσήγαγε δ᾽ ἐποίκους τρισχιλίους τῶν ἐκ τῆς Ἰβηρίας Ῥωμαίων. B Πρὸς δὲ τῇ εὐκαρπίᾳ τῆς γῆς, 7 καὶ τὸ μηδὲν τῶν σινομένων θηρίων εὑρίσκεσθαι ῥᾳδίως, ἐνταῦθα πρόσεστιν· 8 οὐδὲ γὰρ τοὺς λαγιδεῖς ἐπιχωρίους εἶναί φασιν, ἀλλὰ κομισθέντων ἐκ τῆς περαίας, ὑπό τινος ἄρρενος καὶ θηλείας γενέσθαι τὴν ἐπιγονήν· ἣ τοσαύτη κατ᾽ ἀρχὰς ὑπῆρχεν, ὥστε καὶ οἴκους ἀνατρέπειν ἐκ τῆς ὑπονομῆς καὶ δένδρα· καὶ ἐπὶ τοὺς Ῥωμαίους, ὥσπερ εἶπον, ἀναγκασθῆναι καταφυγεῖν τοὺς ἀνθρώπους. Νῦν μέντοι τὸ εὐμεταχείριστον τῆς θήρας ἐπικρατεῖν οὐκ ἐᾷ τὴν βλάβην, ἀλλὰ λυσιτελῶς οἱ ἔχοντες καρποῦνται τὴν γῆν. Αὗται μὲν οὖν ἐντὸς στηλῶν τῶν Ἡρακλείων καλουμένων. C Πρὸς αὐταῖς δὲ δύο νησίδια, ὧν θάτερον 9 Ἥρας νῆσον ὀνομάζουσι· καὶ δή τινες καὶ ταύτας στήλας καλοῦσιν. Ἔξω δὲ στηλῶν, τὰ Γάδειρα, περὶ ὧν τοσοῦτον μόνον εἰρήκαμεν, ὅτι τῆς Κάλπης διέχει περὶ ἑπτακοσίους καὶ πεντήκοντα σταδίους. τῆς δὲ ἐκβολῆς τοῦ Βαίτιος πλησίον ἵδρυται· πλείους δ᾽ εἰσὶ λόγοι περὶ αὐτῆς. Οὗτοι γάρ εἰσιν οἱ ἄνδρες, οἱ τὰ πλεῖστα καὶ μέγιστα ναυκλήρια στέλλοντες,

Sordibus eſt illis toga ſqualida protinus atque
Involvit coxas cento melancranius.

ſcilicet quòd ſcirpeis uterentur amiculis ex 1 melancræna, aut ex crinibus aut nervis. Tribus utuntur fundarum generibus, longo (quod macrocolon vocatur) ad ictus longiùs dirigendos, brevi ad ferienda propinqua, (id eſt Brachycolon) & mediocri ad mediocres miſſus. à puero autem ita funda exercebantur, ut non aliàs panis daretur, quàm ſi funda ſcopum tetigiſſent. Itaque Metellus ad inſulas adnavigans, pelles ſupra tabulata navium extendit ad excipiendos fundarum ictus, introduxit autem colonos, tria millia Romanorum ex Hiſpania. Ad ſoli ubertatem id quoque accedit commodi, quòd iis in inſulis non facilè noxium aliquod repe[illegible] animal. Nam cuniculos ajunt non eſſe indigenas, ſed ex oppoſita continente importato maſculo & femella: ab hoc principio tantum fuiſſe procreatum cuniculorum, ut domos etiam arboreſque tandem ſubverterint, & Romanorum opem Baleares implorare (ut docuimus) coacti fuerint. Nunc venandi dexteritas non ſinit eos ad dandum damnum invaleſcere, ſed cum emolumento agri coluntur. Hæ ergo ſunt inſulæ intra columnas Herculis ſitæ. Ad ipſas autem columnas duæ ſunt minutæ inſulæ, quarum alteram Iunonis fanum appellant, à quibuſdam hæ Columnæ vocantur. Extra Columnas ſunt Gades, de quibus hoc tantùm diximus, eas à Calpe diſtare 1DCCL ſtadiis: vicina eſt hæc inſula oſtiis Bætis: multi autem de ea ſunt ſermones. Etenim Gaditani ſunt, qui plurimis maximiſque navibus in noſtrum

quum dicit ἐξηγήσατο alludit, ut puto, ad operis titulum Ερμηνεία. Philetæ meminit Athenæus multis locis: & Strato comicus apud eundem,

----οἴστέ με
Τῶν τοῦ Φιλήτα λαμβάνοντα βιβλίων
Σκοπεῖν ἕκαστα τί δύναται τῶν ῥημάτων.

In verſibus Philetæ lego,

----ἀμφὶ δ᾽ ἀραιάς. *Caſaub.*

1. *Melancrena.*) Apud Plinium legitur melancranin. XXI. 18. In Philetæ verſibus & titulus ἑρμηνεία ſuſpectus eſt, & lego ἀμφὶ δ᾽ ἀραιάς, qui finis ſit hexametri, & pentameter exeat in μελαγκράνιον. Sed & reliqua manca ſunt. *Xyland.*

2. ὡς σχοινίῳ ἐζωσμένῃ) non ἐζωσμένῳ (μελαγκραίνας) ἢ τριχίνας, ἢ νευρίνας. Plana eſt ſententia. Ait fundas Balearium vel ex melancranide (quæ ſit ſpecies junci teſte Phileta) fieri, vel ex pilis, vel nervis. Xylander hunc locum tractavit ut reliqua, hoc eſt negligentiſſimè: qui ſi veterem interpretem conſuluiſſet, feciſſet prudentius: non enim incidiſſet in tam craſſum errorem. *Caſaub.*

3. ἢ τριχίνας, ἢ νευρίνας) Pertinent hæc ad fundas Balearium. Totus locus ſic legi debet, Σφενδόνας περὶ τῇ κεφαλῇ τρεῖς, μελαγκραίνας, (σχοίνου ἐς. ἐ. ὀ. π. τ. σχ. καὶ. φ. ἐν. Ερ. Λευγ. &c. *Idem.*

4. ἄρτον ἐδίδοσαν) matres videlicet: vide Florum III. 8. & Diod. *Idem.*

D 5. ἄνευ τοῦ τῆς σφενδόνης τυχεῖν) Quis neget legendum τῇ σφενδόνῃ? Sic etiam erat in Planudæ Excerptis. *Idem.*

6. δέρεις ἔτεινεν) Scripti, δέρρεις. Feſtus, Δέρις, *Græci appellant pelles nauticas, quas nos vocamus ſegeſtria.* Idem.

7. καὶ τὸ μηδὲν τῶν σινομένων θηρίων) Loquitur de Gymneſiis. Iis igitur id tribuit, quod alii plerique omnes Ebuſo, quæ altera eſt è Pityuſis. *Idem.*

8. οὐδὲ γὰρ τοὺς λαγιδεῖς ἐπιχωρίους εἶναι φασὶν) Plinius III. c. 5. *Nec cuniculos Ebuſos gignit populantes Balearium meſſes.* Mela II. c. 7. de Ebuſo, *Omnium animalium, quæ nocent, adeo expers, ut nec ea quidem, quæ de agreſtibus mitia ſunt, aut generet, aut ſi invecta ſunt ſuſtineat.* Idem.

9. Ἥρας νῆσον ὀνομάζουσι) De Junonis inſula vide Plinium lib. V. c. 22. Ptolemæo non eſt inſula, ſed promontorium, in quo ſit extructum Iunonis fanum. *Idem.*

& exterum mare proficiſcuntur, cùm neque magnam habitent inſulam, neque multum agri in oppoſita continente poſſideant, neque aliarum divites inſularum ſint: ſed plerique mare incolant, pauci domi deſideant, aut Romæ verſentur. Urbs enim eorum multitudine civium non videtur ulli extra Romam cedere. Audivi igitur noſtrâ ætate cenſu habito aliquando cenſos fuiſſe equites Gaditanos 10, quot nullius vel Italicæ urbis cenſi ſunt præter Patavinam. Tanto ergo cùm ſint numero, inſulam habent, non multo longiorem C ſtadiis, latitudine alicubi unius tantùm ſtadii. Urbem ab initio habitarunt omnino exiguam: condidit eis aliam, quam novam vocant, Balbus Gaditanus, vir triumphalis: ex utriſque facta eſt Didyma, (hoc eſt gemina) ambitu non majore xx ſtadiis: neque illa arctè habitatur, pauci enim domi deſident, cùm plerique in mari degant: nonnulli etiam in oppoſita terra, præcipuè inſula ante Gades ſita, uberis ſoli, quam loco iſto gaudentes tanquam oppoſitam Didymæ urbem fecerunt. Hanc quoque (ſi quis comparationem inſtituat) pauci inhabitant, & navale, quod eis Balbus extruxit in oppoſita continente. Urbs ſita eſt in occiduis inſulæ partibus, cui contiguum eſt extrema in parte Saturni templum, è regione parvæ inſulæ. Herculis fanum in alteram partem verſus ortum poſitum eſt, quà proximè ad continentem inſula accedit, unius ſtadii freto divulſa. Dicunt XII paſſuum millibus ab urbe fanum hoc abeſſe, numerum milliarium numero certaminum Herculis exæquantes: eſt autem major diſtantia, ac ferè tanta, quanta eſt inſulæ ab ortu ad occaſum longitudo. Videtur Gadibus nomen Erytheæ tribuiſſe Pherecydes, in qua boves Geryonis fuiſſe fabulantur: alii eo nomine intelligunt inſulam Gadibus adſitam, freto unius ſtadii dejunctam: ratione

A εἴς τε τὴν καθ' ἡμᾶς θάλατταν, καὶ εἰς τὴν ἐκτός· οὔτε μεγάλην οἰκοῦντες νῆσον, οὔτε τῆς περαίας νεμόμενοι πολλήν· οὔτ' ἄλλων εὐποροῦντες νήσων· ἀλλὰ πλέον οἰκοῦντες τὴν θάλατταν, ὀλίγοι δ' οἰκουροῦντες, ἢ ἐν Ῥώμῃ διατρίβοντες. Ἐπεὶ πλήθει γε οὐδεμιᾶς ἂν ἀπολείπεσθαι δόξειε τῶν ἔξω Ῥώμης πόλεων· ἤκουσα γοῦν ἐν μιᾷ τῶν p. 169. καθ' ἡμᾶς τιμήσεων, πεντακοσίους ἄνδρας τιμηθέντας ἱππικοὺς Γαδιτανούς, ὅσους οὐδένας οὐδὲ τῶν Ἰταλιωτῶν [1] πλὴν τῶν Παταουίνων. Τοσοῦτοι δ' ὄντες, νῆσον ἔχουσιν [2] οὐ πολὺ μείζονα τῶν ἑκατὸν σταδίων τὸ μῆκος, πλάτος δ' ἔσθ' ὅπου, καὶ σταδιαῖον· πόλιν δὲ καταρχὰς B μὲν ᾤκουν παντάπασι μικράν· προσέκτισε δ' αὐτοῖς [3] Βάλβος Γαδειτανὸς ὁ θριαμβεύσας, ἄλλην, ἣν νέαν καλοῦσι· τὴν δ' ἐξ ἀμφοῖν Διδύμην, οὐ πλειόνων εἴκοσι σταδίων οὖσαν τὴν περίμετρον, οὐδὲ ταύτην στενοχωρουμένην· ὀλίγοι γὰρ οἰκουροῦσιν ἐν αὐτῇ, διὰ τὸ πάντας θαλαττεύειν τὸ πλέον· τοὺς δὲ καὶ τὴν περαίαν οἰκεῖν· καὶ μάλιστα τὴν [4] ἐπὶ τῆς προκειμένης νησῖδος διὰ τὴν εὐφυΐαν ἣν ὥσπερ ἀντίπολιν πεποιήκασι τῇ Διδύμῃ, χαίροντες τῷ τόπῳ· ὀλίγοι δὲ κατὰ σύγκρισιν καὶ ταύτην οἰκοῦσι καὶ τὸ ἐπίνειον ὃ κατεσκεύασεν αὐτοῖς Βάλβος ἐν τῇ περαίᾳ τῆς ἠπείρου· κεῖται δὲ ἐπὶ C τῶν ἑσπερίων τῆς νήσου μερῶν ἡ πόλις· προσεχὲς δ' αὐτῇ τελευταῖον ἐστὶ τὸ Κρόνιον πρὸς τῇ νησῖδι· τὸ δ' Ἡράκλειον ἐπὶ θάτερα τέτραπται τὰ πρὸς ἕω, καθ' ὃ δὴ μάλιστα τῇ ἠπείρῳ συνάπτουσα τυγχάνει ἡ νῆσος [5] ὅσον σταδιαῖον πορθμὸν ἀπολείπουσα· καὶ λέγουσι μὲν διέχειν τῆς πόλεως δώδεκα μίλια τὸ ἱερὸν, ἴσον ποιοῦντες τὸν τῶν ἄθλων καὶ τὸν μιλίων ἀριθμόν· ἔστι δὲ μεῖζον, καὶ σχεδόν τι τοσοῦτον ὅσον ἐστὶ τὸ τοῦ μήκους τῆς νήσου, τὸ ἀπὸ τῆς δύσεως ἐπὶ τὴν ἀνατολήν. [6] Ἐρύθειαν δὲ τὰ Γάδειρα ἔοικε λέγειν ὁ Φερεκύδης, ἐν ᾗ τὰ περὶ τὸν Γηρυόνην D μυθεύουσιν. Ἄλλοι δὲ τὴν παραβεβλημένην ταύτῃ τῇ πόλει νῆσον, πορθμῷ σταδιαίῳ διειργομένην·

1. πλὴν τῶν Παταουίνων) Nam Patavii quoque ut Gadibus cenſos eſſe quingentos equites diſcimus libro v. *Caſaub.*

2. οὐ πολὺ μείζονα τῶν ἑκατὸν σταδίων τὸ μῆκος) Plinius ex Polybio tradit longam eſſe hanc inſulam M. XIII. Latam III. M. P. quæ à Strabonis ſententia non procul abſunt. Stephanus στενὴν vocat καὶ περιμήκη. *Idem.*

3. Βάλβος Γαδειτανὸς ὁ θριαμβεύσας) Non temerè dixit ὁ θριαμβεύσας: voluit enim notare ſingularem honorem L. Cornelio Balbo Gaditano habitum, qui de externis (erat enim Gadibus natus) primus triumphavit, ut Plinius, Solinus & Dio annotant: triumphavit autem de Garamantibus & aliis Africæ populis. De eius opibus Dio lib. quadrageſimo octavo. *Idem.*

4. ἐπὶ τῆς προκειμένης νησῖδος) Illuſtrabunt hunc locum Plinii IV. c. 22. verba de Gadibus. *Ab eo latere, quo Hiſpaniam ſpectat, paſſibus ferè C. altera inſula eſt longa* IV. M. P. M. *Lata, in qua prius oppidum Gadium fuit.* Hanc inſulam appellat Erythiam Stephan. & Ἀφροδισιάδα dictam annotat. *Idem.*

5. ὅσον σταδιαῖον πορθμὸν ἀπολείπουσα) Plinius longè aliter: *Abeſt à continente proxima parte minus paſſus* DCC. *reliqua parte plus ſeptem* M. *Idem.*

6. Ἐρύθειαν δὲ τὰ Γάδειρα ἔοικε λέγειν ὁ Φερεκύδης) Vide Melam, Plinium, Dionyſium & alios. *Idem.*

τὸ ἄβοτον ὁρῶντες, ὅτι τῶν νεμομένων αὐτόθι προβάτων τὸ γάλα, ὀρὸν οὐ ποιεῖ· τυροποιοῦσί τε πολλῷ ὕδατι μίξαντες διὰ τὴν πιότητα· [2] ἐν πεντήκοντά τε ἡμέραις πνίγεται τὸ ζῶον, εἰ μή τις ἀποσχάζοι τι τοῦ αἵματος· ξηρὰ δέ ἐστιν ἣν νέμονται βοτάνην, ἀλλὰ πιαίνει σφόδρα· τεκμαίρονται δ' ἐκ τοῦ πεπλάσθαι τὸν μῦθον τὸν περὶ τὰ βουκόλια τοῦ Γηρυόνου· κοινῇ μέντοι συνῴκισται πᾶς ὁ αἰγιαλός. Περὶ δὲ τῆς κτίσεως τῶν Γαδείρων [3] τοιαῦτα λέγεται· Μέμνηνται Γαδιτανοὶ χρησμοῦ τινος, ὅν τινα γενέσθαι φασὶ Τυρίοις κελεύοντα ἐπὶ τὰς Ἡρακλέους στήλας * ἀποικίας πέμψαι· τοὺς δὲ πεμφθέντας κατασκοπῆς χάριν, ἐπειδὴ κατὰ τὸν πορθμὸν ἐγένοντο τὸν κατὰ τὴν Κάλπην, * νομίσαντας τέρμονας εἶναι τῆς οἰκουμένης καὶ τῆς Ἡρακλέους στρατείας τὰ ἄκρα ποιοῦντα τὸν πορθμόν, (ταῦτα δ' αὐτὰ καὶ στήλας [4] ὀνομάζει τὸ λόγιον) καταχεῖν εἴς τι χωρίον ἐντὸς τῶν στενῶν, ἐν ᾧ νῦν ἐστιν [5] ἡ τῶν Ἀξιτανῶν πόλις· ἐνταῦθα δὲ θύσαντας μὴ γενομένων καλῶν τῶν ἱερείων, ἀνακάμψαι πάλιν· χρόνῳ δ' ὕστερον τοὺς πεμφθέντας προελθεῖν ἔξω τοῦ πορθμοῦ περὶ χιλίους καὶ πεντακοσίους σταδίους εἰς νῆσον Ἡρακλέους ἱεράν, κειμένην κατὰ πόλιν Ὀνόβαν τῆς Ἰβηρίας· καὶ νομίσαντας ἐνταῦθα εἶναι τὰς στήλας, θῦσαι τῷ θεῷ· μὴ γενομένων δὲ πάλιν καλῶν τῶν ἱερείων, ἐπανελθεῖν οἴκαδε· τῷ δὲ τρίτῳ στόλῳ τοὺς ἀφικομένους, Γάδειρα κτίσαι, καὶ ἱδρύσασθαι τὸ ἱερὸν ἐπὶ τοῖς ἑῴοις τῆς νήσου· τὴν δὲ πόλιν ἐπὶ τοῖς ἑσπερίοις. Διὰ δὲ τοῦτο [6] τοῖς μὲν δοκεῖν τὰ ἄκρα τοῦ πορθμοῦ τὰς στήλας εἶναι, τοῖς δὲ τὰ Γάδειρα· τοῖς δ' ἔτι πορρώτερον τῶν Γαδείρων ἔξω * προκεῖσθαι. Ἔνιοι δὲ στήλας ὑπέλαβον τὴν Κάλπην * καὶ τὴν Ἀβύλυκα, τὸ ἀντικείμενον ὄρος τῆς Λιβύης, ὅ φησιν Ἐρατοσθένης ἐν τῷ Μεταγωνίῳ Νομαδικῷ ἔθνει ἱδρῦσθαι· οἱ δὲ τὰς πλησίον ἑκατέρου νησῖδας, ὧν τὴν ἑτέραν Ἥρας νῆσον ὀνομάζουσιν. Ἀρτεμίδωρος δὲ τὴν μὲν τῆς Ἥρας νῆσον, καὶ ἱερὸν λέγει αὐτῆς· ἄλλην δέ φησιν εἶναί τινα οὐδ' Ἀβύλυκα, [καὶ] ὄρος, οὐδὲ Μεταγώνιον ἔθνος. Καὶ τὰς Πλαγκτὰς καὶ τὰς Συμπληγάδας ἐνθάδε μεταφέρουσί τινες, ταύτας εἶναι νομίζοντες στήλας, ἃς Πίνδαρος καλεῖ πύλας

* Manuſſ. ἀποικίαν

* Vulgo, νομισαντες

p. 170.

* Manuſſ. κεῖσθαι.

* Manuſſ. καὶ τὸν Αβ.

habita paſcuorum bonitatis, quòd ibi paſcentium ovium lac [1] ſero caret, multùmque ei ob pinguedinem additur aquæ ut caſeus cogi poſſit: & L dierum ſpacio pecus ſuffocatur, niſi ſanguinis aliquid mittatur: herba, quâ paſcuntur, ſicca eſt, ſed admodum pingues reddit: id conjiciunt ex eo, quòd fabula ficta eſt de armentis Geryonis: communiter quidem totum litus frequentatur. Cæterùm Gades ut fuerint conditæ, talia feruntur. Memorant Gaditani, oraculum Tyriis datum, quod eos juberet ad columnas Herculis coloniam deducere: miſſos loci videndi cauſa, cùm ad fretum apud Calpen perveniſſent, opinatos finem terræ habitatæ & Herculeæ expeditionis eſſe ea, quibus fretum illud clauditur, extrema, (quæ oraculum Columnas vocat) appuliſſe intra anguſtias ad locum, ubi nunc eſt Axitanorum urbs, ibi cùm re divina facta non perlitarent, domum rediiſſe. Aliquanto pòſt tempore miſſos, extra fretum progreſſos ad ∞ D stadia, ad inſulam veniſſe Herculi ſacram, è regione Onobæ Hiſpanicæ urbis ſitam, ratoſque ibi eſſe Columnas, Deo ſacrificaſſe: rurſùmque victimis non addicentibus, domum ſe recepiſſe. Eos, qui tertiò navigaverunt, Gades condidiſſe, templo in ortiva urbe in occidua inſulæ parte poſitis. Hinc ortum quòd Columnarum vocabulo alii freti clauſtra intelligant, alii Gades, alii etiam quippiam ultra Gades ſitum. Nonnulli pro Columnis habent Calpen & [7] Abilam, qui eſt mons ex adverſo Calpæ in Africa, quem Eratoſthenes ait ſitum eſſe in Metagoniis, Numidica gente. Alii inſulas exiguas utrique monti propinquas, quarum alteram Junonis inſulam vocant. Artemidorus Junonis quidem & inſulam & fanum agnoſcit: diverſum tamen ait eſſe ab Abila, neque montem eſſe, neque in Metagoniis. Quidam etiam Planctas & Symplegadas petras huc transferunt, exiſtimantque has eſſe Columnas, quas Pindarus vocet portas

1. *Sero caret.*) Ὀρὸν οὐ ποιεῖ. Sic & res ipſa poſcit & interpres legit. itemque πιότητα. nimis enim generale ſit ποιότητα. *Xyland.*

2. ἐν πεντήκοντά τε ἡμέραις πνίγεται τὸ ζῶον) Libri veteres: ἐν τριάκοντα. Citatur hic locus libro ſexto p. 269. unde apparet ſcripſiſſe πεντήκοντα. *Caſaub.*

3. τοιαῦτα λέγεται) Scripti, λέγοντες & ἀποικίαν. Itemque νομισαντας, rectè. *Caſaub.*

4. Ονομάζει) Rectè iidem ὀνομάζειν. *Idem.*

5. ἡ τῶν Αξιτανῶν πόλις) Niſi totum Oblivionis fluvium exhauſimus, non dubitabimus legendum eſſe ἡ τῶν Εξιτανῶν πόλις, & ita libri veteres. *Idem.*

6. τοῖς μὲν δοκεῖν) Scripti, τοὺς μὲν & τοὺς δε. Varias autem fuiſſe veterum ſuper iſtis Herculis columnis ſententias etiam Heſychius annotat. Nam de iis cum loqueretur, Ενιοι, ait, αὐτὰς νήσους εἶναί φασιν. οἱ δὲ προσχώματα· οἱ δὲ τῶν ἠπείρων ἄκρας· οἱ δὲ πόλεις· καὶ οἱ μὲν δύο, οἱ δὲ τρεῖς· οἱ δὲ μίαν, οἱ δὲ τέσσαρας. *Idem.*

7. *Abila.*) In Græco Abylycem, ἀβύλυκα. vide Stephanum noſtrum in Abila. Citat hunc locum Euſtathius in Dionyſii periegeſin, non procul initio. Artemidori ſententia eſt obſcurè edita. *Xyland.*

Gadiridas, dicens ultimò ad eas perveniſſe Herculem. Quin & Dicæarchus, & Eratoſthenes, & Polybius, & plurimi Græcorum Columnas ad fretum eſſe aſſerunt. At Hiſpani & Afri Gadibus eas vindicant: nihil enim columnarum ſimile habere ea, quæ ſunt ad fretum. 2 Alii Columnas intelligi volunt æreas octo cubitorum columnas, quæ ſunt Gadibus in Herculis delubro, quibus inſcriptus eſt ſumptus in templi factus exædificationem, haſque ajunt eſſe, ad quas cùm navigatione abſoluta perveniſſent, ſacris Herculi factis, eam famam curaverint divulgari, ibi maris eſſe terræque finem: atque hanc maximé omnium opinionum probabilem Poſidonius cenſet: oraculum, & multos legatos, commentum Punicum. Ac de legatis quidem iſtis in utramque partem non video quid certi poſſit affirmari. Id autem ratione non caret, quod dicitur inſulas iſtas aut montes non referre columnarum formam: & quòd quæruntur columnæ propriè ſic dictæ, quæ ſint finis mundi & expeditionis Herculeæ nota. Vetuſti enim moris fuit, hujuſmodi ponere limites; quemadmodum Rhegini columellæ loco in freto turriculam poſuerunt, cui oppoſita eſt turris Pelori: & Philænorum aræ in medio propè terræ, quæ eſt intra Syrtes: & in Iſthmo Corinthiaco memoratur poſita columna antiquitus, quam communi opera collocaverunt Iones, qui Atticam & Megaridem, pulſi è Peloponneſo, occupaverunt, & qui Peloponneſum obtinuerunt: inſcriptumque fuit in parte Megaridi obverſa:

Non hìc Peloponneſus, ſed eſt Ionia.

& in altera parte:

Hìc Peloponneſus eſt, non eſt Ionia.

Et Alexander in Indica expeditione, ad quæ ultima loca pervenit, apud Indos verſus orientem degentes, aras pro termino poſuit, Herculem imitatus & Bacchum. Erat ſanè hoc moris. Verùm probabile eſt locos nomen, iſtarum rerum denominationem, excipere: præſertim ubi tempus abolet poſitos limites.

A Γαδειρίδας, εἰς ταύτας ὑστάτας ἀφῖχθαι φάσκων τὸν Ἡρακλέα. Καὶ Δικαίαρχος δὲ, καὶ Ἐρατοσθένης, καὶ Πολύβιος, καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν Ἑλλήνων 1 περὶ τὸν πορθμὸν ἀποφαίνουσι τὰς στήλας· οἱ δὲ Ἴβηρες καὶ Λίβυες ἐν Γαδείροις εἶναί φασιν· οὐδὲν γὰρ ἐοικέναι στήλαις τὰ περὶ τὸν πορθμόν· οἱ δὲ τὰς ἐν τῷ Ἡρακλείῳ τῷ ἐν Γαδείροις, χαλκᾶς ὀκταπήχεις, ἐν αἷς ἀναγέγραπται τὸ ἀνάλωμα τῆς κατασκευῆς τοῦ ἱεροῦ· ταύτας λέγεσθαι φασὶν, ἐφ' ἃς ἐρχόμενοι οἱ τελέσαντες τὸν πλοῦν, καὶ θύοντες τῷ Ἡρακλεῖ, διαβοηθῆναι παρεσκεύασαν, ὡς τοῦτ' εἶναι καὶ γῆς καὶ θαλάττης τὸ πέρας· τοῦτον δ' εἶναι πιθανώτατον καὶ Ποσειδώνιος ἡγεῖται τὸν λόγον· τὸν δὲ χρησμὸν, καὶ τοὺς πολλοὺς ἀποστόλους, 3 ψεῦσμα B Φοινικικόν· Περὶ μὲν οὖν τῶν ἀποστόλων, τί ἄν τις διϊσχυρίσαιτο, πρὸς ἔλεγχον ἢ πίστιν, 4 οὐδετέρως παρὰ λόγον. Τὸ δὲ τὰς νησίδας ἢ τὰ ὄρη μὴ φάσκειν ἐοικέναι στήλαις, ἀλλὰ ζητεῖν ἐπὶ τῶν κυρίως λεγομένων στηλῶν τοὺς τῆς οἰκουμένης ὅρους ἢ τῆς στρατείας τῆς Ἡρακλέους, ἔχει μέν τινα νοῦν· ἔθος γὰρ παλαιὸν ὑπῆρξε τὸ τίθεσθαι τοιούτους ὅρους, καθάπερ οἱ Ῥηγῖνοι τὴν p. 171. στηλίδα ἔθεσαν τὴν ἐπὶ τῷ πορθμῷ κειμένην πυργίον τι· καὶ ὁ τοῦ Πελώρου λεγόμενος πύργος ἀντίκειται ταύτῃ τῇ στηλίδι· καὶ οἱ Φιλαίνων λεγόμενοι βωμοὶ, κατὰ μέσην που τὴν μεταξὺ τῶν Σύρτεων γῆν· καὶ ἐπὶ τῷ ἰσθμῷ Κορινθιακῷ μνημονεύεται στήλη τις ἱδρυμένη πρότερον· ἣν ἔστησαν κοινῇ οἱ τὴν Ἀττικὴν σὺν τῇ Μεγαρίδι κατασχόντες Ἴωνες, ἐξελαθέντες ἐκ τῆς Πελοποννήσου, καὶ C οἱ κατασχόντες τὴν Πελοπόννησον· ἐπέγραψαν ἐπὶ μὲν τοῦ πρὸς τῇ Μεγαρίδι μέρους,

5 Τὰ δ' οὐχὶ Πελοπόννησος, ἀλλ' Ἰωνία.

ἐκ δὲ θατέρου,

Τὰ δ' ἐστὶ Πελοπόννησος, οὐκ Ἰωνία.

Ἀλέξανδρος δὲ τῆς Ἰνδικῆς στρατιᾶς ὅρια βωμοὺς ἔθετο ἐν τοῖς τόποις, εἰς οὓς ὑστάτους ἀφίκετο τῶν πρὸς ταῖς ἀνατολαῖς Ἰνδῶν, μιμούμενος D τὸν Ἡρακλέα, καὶ τὸν Διόνυσον· ἦν μὲν δὴ τὸ ἔθος τοῦτο. Ἀλλὰ καὶ τοὺς τόπους εἰκός ἐστι μεταλαμβάνειν τὴν αὐτὴν προσηγορίαν, καὶ μάλιστα ἐπειδὰν ὁ χρόνος διαφθείρῃ τοὺς τεθέντας ὅρους.

1. *περὶ τὸν πορθμὸν*) Veteres, *τῶν περὶ τὸν πορθ.* Atque hæc ferè omnium eſt ſententia, Columnas Herculis eſſe in ipſo Oceani oſtio. Incertus auctor apud Suidam. *Ὁ δὲ Ἡρακλῆς ἕρματα μεγάλα ἔβαλεν εἰς τὸ στόμα τοῦ ὠκεανοῦ· ὡς ἂν ἐμπόδια εἴη τοῖς ἐπιφοιτῶσι θηρίοις.* *Caſaub.*

2. *Alii Columnas.*) *Οἱ δὲ τῆς ἐν* ſic legendum vidit etiam interpres, nam *οὐδὲ* totum locum corrumpit. ſed & ſequentia correctionem videntur deſiderare, in quibus id ſum ſecutus, quod putavi conſentaneum. de columna in iſthmo Corinthiaco, ſecutus ſum Plutarchi Theſeum. *Xyland.*

3. *ψεῦσμα Φοινικικὸν*) Punica fides veteribus ſuſpecta: unde apud Platonem, *φοινικικόντι* (proverbiali dicendi genere, pro falſi aliquid & dubiæ fidei.) & apud Laertium dicitur Zeno à Polemone, *ταῖς κηπαίαις παρεισρέων πύλαις δόγματα κλέπτειν φοινικικῶς μεταμφιεννύς.* Vide Plat. *Caſaub.*

4. *οὐδετέρως παρὰ λόγον*) Lego, *τί ἂν τις διϊσχυρίσαιτο, πρὸς ἔλεγχον ἢ πίστιν, οὐδετέρως παρὰ λόγον ὄν;* *Idem.*

5. *Τὰ δ' οὐχ' ἡ Πελοπόννησος*) Lege, *Τὰ δ' οὐχὶ Πελοπόννησος.* Vide Plutarch. in Theſeo, & infra b. IX *Idem.*

A Οὐ γὰρ νῦν οἱ Φιλαίνων μένουσι βωμοί· ἀλλ' ὁ τόπος μετείληφε τὴν προσηγορίαν· οὐδὲ ἐν τῇ Ἰνδικῇ στήλας φασὶν ὁραθῆναι κειμένας, οὐθ' Ἡρακλέους οὔτε Διονύσου· καὶ λεγομένων μέντοι καὶ δεικνυμένων τῶν τόπων τινῶν, οἱ Μακεδόνες ἐπίστευον τούτους εἶναι στήλας, ἐν οἷς τι σημεῖον εὕρισκον ἢ τῶν περὶ τὸν Διόνυσον ἱστορουμένων, ἢ τῶν περὶ τὸν Ἡρακλέα. Κἀνταῦθα δὴ τοὺς μὲν πρώτους, οὐκ ἂν ἀπιστήσαι τις, ὅροις χρήσασθαι, χειροκμήτοις τισὶ βωμοῖς, ἢ πύργοις, ἢ στηλίσιν ἐπὶ τῶν τόπων εἰς οὓς ὑστάτους ἧκον τοὺς ἐπιφανεστάτους· (ἐπιφανέστατοι δὲ οἱ πορθμοὶ, καὶ τὰ ἐπικείμενα ὄρη, καὶ αἱ νησίδες, πρὸς τὸ ἀποδηλοῦν ἐσχατιάς τε καὶ ἀρχὰς τόπων·) B ἐκλειπόντων δὲ τῶν χειροκμήτων ὑπομνημάτων, μετενεχθῆναι τοὔνομα εἰς τοὺς τόπους, εἴ τε τὰς νησίδας τις βούλεται λέγειν, εἴ τε τὰς ἄκρας τὰς ποιούσας τὸν πορθμόν. Τοῦτο γὰρ ἤδη διορίσασθαι χαλεπὸν, ποτέροις χρὴ προσάψαι τὴν ἐπίκλησιν, διὰ τὸ ἀμφοτέροις ἐοικέναι τὰς στήλας. Λέγω δὲ ἐοικέναι, διότι ἐν τοῖς τοιούτοις ἵδρυται τόποις, οἳ σαφῶς ὑπαγορεύουσι τὰς ἐσχατιάς· καθ' ὃ καὶ στόμα εἴρηται ὁ πορθμὸς, καὶ οὗτος, καὶ ἄλλοι πλείους· τὸ δὲ στόμα πρὸς μὲν εἴσπλουν C ἀρχή ἐστι, πρὸς δὲ ἔκπλουν ἔσχατον. Τὰ οὖν ἐπὶ τῷ στόματι νησίδια, ἔχοντα τὸ εὐπερίγραφόν τε, καὶ σημειῶδες, οὐ φαύλως στήλαις ἀπεικάζοι τις ἄν· ὡς δ' αὔτως καὶ τὰ ὄρη τὰ ἐπικείμενα τῷ πορθμῷ, καὶ ἐξοχήν τινα [1] τοιαύτην ἐκφαίνοντα, οἷον αἱ
p. 172. στηλίδες, ἢ αἱ στῆλαι. Καὶ ὁ Πίνδαρος οὕτως ἂν ὀρθῶς λέγοι πύλας Γαδειρίδας, εἰ ἐπὶ τοῦ στόματος νοοῖντο αἱ στῆλαι· πύλαις γὰρ ἔοικε τὰ στόματα· τὰ δὲ Γάδειρα οὐκ ἐν τοιούτοις ἵδρυται τόποις, ὥστ' ἀποδηλοῦν ἐσχατιάν· ἀλλ' ἐν μέσῃ πως κεῖται μεγάλῃ παραλίᾳ κολπώδει. D Τὸ δὲ ἐπ' αὐτὰς ἀναφέρειν τὰς ἐν τῷ Ἡρακλείῳ στήλας τὸ ἐνθάδε, ἧττον εὔλογον, ὡς ἐμοὶ φαίνεται· οὐ γὰρ ἐμπόρων, ἀλλ' ἡγεμόνων μᾶλλον ἀρξάντων τοῦ ὀνόματος τούτου, κρατῆσαι πιθανὸν τὴν δόξαν· καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν Ἰνδικῶν στηλῶν. Ἄλλως τε καὶ ἡ ἐπιγραφὴ ἥν φησιν, οὐκ ἀφίδρυμα ἱερὸν δηλοῦσα, ἀλλὰ ἀναλώματος κεφάλαιον, ἀντιμαρτυρεῖ τῷ λόγῳ· τὰς γὰρ Ἡρακλείους στήλας, μνημεῖα εἶναι δεῖ τῆς ἐκείνου μεγαλουργίας, οὐ τῆς Φοινίκων δαπάνης.

Neque enim hodie extant Philænorum aræ, ſed locus id nominis retinet. Et ajunt in India neque Herculis, neque Bacchi columnas viſas fuiſſe: nihilominus Macedones indicata ipſis & demonſtrata quædam loca crediderunt eſſe eas columnas, ubi veſtigium aliquod reperiebant eorum, quæ vel de Baccho vel de Hercule erant memoriæ prodita. Ergo hîc quoque incredibile nequaquam eſt primos illis in locis, ad quæ ultima & maximè illuſtria veniſſent, limites extructis manu aris aliquibus aut turribus aut columnis conſignaſſe (ſunt autem freta, iiſque incumbentes montes, aut inſulæ, maximè illuſtria ad deſignanda locorum extrema vel prima) deinde abolitis monumentis illis manuum opera conditis, nomina eorum locis inhæſiſſe: ſive eas minutas inſulas eſſe dicas, ſive fretum conficientia promontoria. Hoc enim jam definitu difficile eſt, utris appellatio iſta ſit tribuenda, cùm columnæ utriſque ſint ſimiles: ſimiles dico, quia talibus in locis collocantur, quæ evidenter extremitates demonſtrant: unde & huic freto & aliis nomen oris apud Græcos inditum: os autem intrò navigandi principium eſt, extremum foras navigantibus. Iam parvæ illæ in ore (ſic enim appellemus) inſulæ, cùm facilè circumſcribantur, & quaſi punctum repræſentent, non ineptè columnis comparari poſſe videntur: itemque incumbentes freto montes, eminenentia ſua ſive columnam ſive columellam referentes. Atque hac ratione Pindarus rectè dixerit portas Gadiridas, ſi in ore intelligantur columnæ: portis enim ora iſta ſunt adſimilia: cæterùm Gades non talibus in locis ſitæ ſunt, quæ extremitatem aliquam denotent: ſed jacent in medio quodammodo maritimi ſinuoſi litoris. Minùs verò mihi videtur rationi conſentaneum, ad ipſas in fano Herculis poſitas columnas nomen columnarum referre velle: probabile enim eſt non à mercatoribus, ſed à ducibus primùm indito hoc nomine, ejus deinde famam inclaruiſſe. Tum inſcriptio earum, non ſacri donarii dedicationem, ſed ſummam impenſarum indicans, rationem illam impugnat: nam columnas Herculis, argumentum magnificentiæ ejus, non factorum à Phœnicibus ſumptuum oportet eſſe.

1. τοιαύτην ἐκφαίνοντα οἷον) Lege cum veteribus τοιαύτην ἐμφαίνοντα οἷον. *Caſaub.*

Porrò autem ſcribit Polybius eſſe Gadibus in templo Herculis fontem, ad cujus aquas paucorum ſit graduum deſcenſus, potui aptas: qui ad æſtus maris contrario planè ſit affectus modo, cùm ſub exundationem maris deficiat, & defluente eo impleatur. Cauſam rei confert in ſpiritum, qui è profundo in ſuperficiem terræ effertur: qua ſuperficie ſub maris affluxu ab aquis occupata, ſpiritum, cùm ſuis exitibus ſolitis privetur, introrſum reverti, obſtructiſque fontis meatibus aquas intercludere, rurſùmque denudata aquis ſuperficie, venas fontis liberare obſtructione, atque ita tum aquam copioſè ebullire. Artemidorus autem dum hujus ſententiam vult refellere, aliamque à ſe cauſam profert, facta ſimul Silani hiſtorici mentione, indigna relatu mihi videtur dicere: quippe cùm & ipſe & Silanus harum fuerint rerum rudes. At Poſidonius falſitatis hanc narrationem damnans, duos ait in Herculis templo eſſe puteos, & in urbe tertium: eorum qui ſunt ad Herculis, minorem, cùm continenter ex eo aqua hauriatur, 4 ea ipſa hora ſiccari, rurſùmque impleri, ubi deſitum fuerit aquari: majorem, totius diei aquatione minui: ipſum quoque more aliorum puteorum, aquatione noctu ceſſante repleri: & cùm in repletionis tempus incidat non rarò maris defluxus, creditam eſſe ab incolis inuſitatam illam contrarietatem affectionis. Hiſtoriæ quidem huic fidem adhibitam fuiſſe, cùm ille ait, & nos in divulgatis rerum inuſitatarum narrationibus traditum reperimus. Auditu etiam cognovimus, eſſe Gadibus alios quoque puteos partim in ipſa urbe, partim extrà in hortis: ſed ob aquæ vitioſitatem in urbe uſurpari ciſternas lacuſtris aquæ: utrùm autem hi

A Φησὶ δὲ ὁ Πολύβιος [1] κρήνην ἐν τῷ Ἡρακλείῳ τῷ ἐν Γαδείροις εἶναι, βαθμῶν ὀλίγων κατάβασιν ἔχουσαν εἰς τὸ ὕδωρ, [2] πότιμον δὲ εἶναι· ἣν ταῖς παλιῤῥοίαις τῆς θαλάττης ἀντιπαθεῖν· κατὰ μὲν τὰς πλήμας, ἐκλείπουσαν· κατὰ δὲ τὰς ἀμπώτεις, πληρουμένην· αἰτιᾶται δ' ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ βάθους εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς ἐκπῖπτον, [3] καταληφθείσης μὲν αὐτῆς ὑπὸ τοῦ κύματος κατὰ τὰς ἐπιβάσεις τῆς θαλάττης, εἴργεται τῶν τοιούτων ἐξόδων οἰκείων· ἀναστρέψαν δὲ εἰς τὸ ἐντὸς ἐμφράττει τοὺς τῆς πηγῆς πόρους, καὶ ποιεῖ λειψυδρίαν· γυμνωθείσης δὲ πάλιν εὐθυπορῆσαν ἐλευθεροῖ τὰς φλέβας B τῆς πηγῆς, ὥστ' ἀναβλύειν εὐπόρως. Ἀρτεμίδωρος δ' ἀντειπὼν τούτῳ, καὶ ἅμα παρ' αὑτοῦ τινὰ θεὶς αἰτίαν, μνησθεὶς δὲ καὶ τῆς Σιλανοῦ δόξης τοῦ συγγραφέως, οὔ μοι δοκεῖ μνήμης ἄξια εἰπεῖν, ὡς ἂν ἰδιώτης περὶ ταῦτα, καὶ αὐτὸς καὶ Σιλανός. Ποσειδώνιος δὲ ψευδῆ λέγων εἶναι τὴν ἱστορίαν ταύτην, δύο φησὶν εἶναι φρέατα ἐν τῷ Ἡρακλείῳ, καὶ τρίτον ἐν τῇ πόλει· τῶν δὲ ἐν τῷ Ἡρακλείῳ, τὸ μὲν μικρότερον, ὑδρευμένον συνεχῶς * αὐθορὸν καὶ ἐκλείπειν, καὶ διαλειπόντων τῆς ὑδρείας πληροῦσθαι πάλιν· τὸ δὲ μεῖζον δι' ὅλης τῆς ἡμέρας [5] τὴν ὑδρείαν ἔχον· μειούμενον μέντοι καθάπερ καὶ τὰ C ἄλλα φρέατα πάντα, νύκτωρ πληροῦσθαι, μηκέτι ὑδρευμένον· ἐπειδὴ δὲ συμπίπτει κατὰ τὸν τῆς συμπληρώσεως καιρὸν ἡ ἄμπωτις πολλάκις, [6] πεπιστεῦσθαι καινῶς ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων τὴν ἀντίπλοιαν. Ὅτι μὲν οὖν ἡ ἱστορία πεπίστευται, καὶ οὗτος εἴρηκε, καὶ ἡμεῖς [7] ἐν τοῖς παραδόξως θρυλλουμένοις παρειλήφαμεν. Ἠκούομεν δὲ, καὶ φρέατα εἶναι, τὰ πρὸ τῆς πόλεως ἐν τοῖς κήποις, τὰ δ' ἐντός· διὰ δὲ τὴν μοχθηρίαν τοῦ ὕδατος κατὰ τὴν πόλιν δεξαμενὰς ἐπιπολάζειν [9] τοῦ λακκαίου ὕδατος· εἰ μέντοι

* Scribe; αὐθωρεὶ

p. 173.

1. Κρήνην ἐν τῷ Ἡρακλείῳ ἐν Γαδείροις) Plinius hujus fontis ita meminit lib. ſecundo cap. 103. *Nam dulcis hauſtus in mari plurimis locis, ut ad Chelidonias inſulas & Aradum, & in Gaditano Oceano.* Idem Plinius lib. ſecundo c. 97. *Gadibus, qui eſt delubro Herculis proximus, fons incluſus ad putei modum, aliâs ſimul cum Oceano augetur, minuiturque: aliâs verò utrumque contrariis motibus. Eodem in loco alter, Oceani motibus conſentit.* De Arado Strabo l. XVI. Cauſam hujus rei ſic Lucretius explicat l. VI. v. 888.

Præterea diſperſa foras erumpere cogit
Ut per aquam ſubitò, ſurſumque ea conciliari.
Quod genus endo mari ſpirat fons dulcis aquai,
Qui ſcatit, & ſalſas circum ſe dimovet undas.
Et multis aliis præbet regionibus æquor
Utilitatem opportunam ſitientibu' nautis,
Quod dulces inter ſalſas intervomat undas. Caſaub.

2. πότιμον δὲ εἶναι) Scripſi tantum πότιμον. *Idem.*

3. καταληφθείσης μὲν αὐτῆς) Legendum, cum veteribus libris καλυφθείσης, & ita auctor Epitomes. Opponitur mox γυμνωθείσης. *Idem.*

D

4. *Ea ipſa hora.*) Αὐθορὸν, legit interpres αὐθωρεί: nam altera quidem vox nihili eſt. Plinium huc adducito II. 97. Τῆς ὑδρείας.) Pro τὸν ὑδρείαν ἔχον, legerem τὴν ὑδρείαν ἀνέχον, aut potius ἀνεχόμενον. & pro ἀντίπλοιαν, ἀντιπάθειαν. Mox Λακκείου ὕδατος, Lacuſtris verti, quanquam pluvialis exiſtimem eſſe. *Xyland.*

5. τὴν ὑδρείαν ἔχον) Aſſentior Xylandro τὴν ὑδρείαν ἀνέχον. *Caſaub.*

6. πεπιστεῦσθαι καινῶς) Legerem libentius κενῶς, & cum Xylandro ἀντιπάθειαν. *Idem.*

7. ἐν τοῖς παραδόξως θρυλλουμένοις) Libri veteres ἐν τοῖς παραδόξοις θρυλλουμένην. Intelligit libros Ariſtotelis Antigoni & aliorum, qui περὶ θαυμασίων ἀκουσμάτων ſcripſerunt. *Idem.*

8 Τοῦ λακκαίου ὕδατος) Ὑδωρλακκαῖον, non eſt aqua lacuſtris: minus etiam fluviatilem ſignificat. Ita enim appellantur aquæ ciſternarum, quæ ἐν λάκκῳ, hoc eſt in ciſterna aſſerventur. Sed adi Scholia Ariſtophanis & Athenæum de hac voce: ac περὶ λακκαίου ὕδατος libro tertio idem Athen. *Idem.*

καὶ τούτων ἢ τῶν φρεάτων ἐπιδείκνυται τὴν τῆς ἀντιπαθείας ὑπόνοιαν, οὐκ ἴσμεν. Τὰς δ' αἰτίας εἴπερ συμβαίνει ταῦτα οὕτως, ὡς ἐν χαλεποῖς ἀποδέχεσθαι δεῖ. Εἰκὸς μὲν οὕτως ἔχειν ὡς ὁ Πολύβιός φησιν. Εἰκὸς δὲ καὶ τῶν φλεβῶν τινας τῶν πηγαίων νοτισθείσας ἔξωθεν χαυνοῦσθαι, [1] καὶ παρέχυσιν εἰς τὰ πλάγια μᾶλλον διδόναι τοῖς ὕδασιν, ἢ ἀναθλίβειν, κατὰ τὸ ἀρχαῖον ῥεῖθρον εἰς τὴν κρήνην· νοτίζεσθαι δ' ἀναγκαῖον ἐπικλύσαντος τοῦ κύματος. Εἰ δ' ὥσπερ Ἀθηνόδωρος φησὶν, εἰσπνοῇ τε καὶ ἐκπνοῇ τὸ συμβαῖνον περὶ τὰς πλημμυρίδας καὶ περὶ τὰς ἀμπώτεις ἔοικεν, εἶναι ἄν τινα τῶν ῥεόντων ὑδάτων, ἃ κατ' ἄλλους μὲν πόρους [2] ἐκχεῖ τὴν ἔκρυσιν κατὰ φύσιν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν (ὧν δὴ τὰ στόματα πηγὰς καὶ κρήνας καλοῦμεν) κατ' ἄλλους δὲ πόρους συνέλκεται πρὸς τὸ τῆς θαλάττης βάθος· [3] καὶ συνεξαίροντα μὲν ἐκείνην, ὥστε πλημμυρεῖν, ὅταν οἷον ἐκπνοὴ γίνηται, τὸ οἰκεῖον ἀπολείπει ῥεῖθρον· πάλιν ἀναχωρεῖ πρὸς τὸ οἰκεῖον ῥεῖθρον, ὅταν ἐκείνη λάβῃ τὴν ἀναχώρησιν. Οὐκ οἶδα δὲ πῶς κατ' ἄλλα δεινοὺς ἀποφαίνων ὁ Ποσειδώνιος τοὺς Φοίνικας, ἐνταῦθα μωρίαν μᾶλλον, ἢ δριμύτητα αὐτῶν κατέγνωκεν· [4] ἡμέρα μὲν γὰρ καὶ νυκτὶ ἡ τοῦ ἡλίου περιφορὰ μετρεῖται, ποτὲ μὲν ὑπὸ γῆς ὄντος, ποτὲ δὲ ὑπὲρ γῆς φαινομένου. Φησὶ δὲ τὴν τοῦ Ὠκεανοῦ κίνησιν ὑπέχειν ἀστροειδῆ περίοδον, [5] τὴν μὲν ἡμερήσιον ἀποδιδοῦσαν, [6] τὴν δὲ μηνιαίαν, τὴν δ' ἐνιαυσιαίαν, [7] συμπαθῶς τῇ σελήνῃ. Ὅταν γὰρ αὕτη ζωδίου μέγεθος ὑπερέχῃ τοῦ ὁρίζοντος, ἄρχεσθαί τε διοιδεῖν τὴν θάλατταν καὶ ἐπιβαίνειν τῆς γῆς αἰσθητῶς μέχρι μεσουρανήσεως· ἐκκλίναντος δὲ τοῦ ἄστρου, πάλιν ἀναχωρεῖν τὸ πέλαγος κατ' ὀλίγον, ἕως ἂν ζώδιον ὑπερσχῇ τῆς δύσεως ἡ σελήνη· εἶτα μένειν τοσοῦτον ἐν τῇ αὐτῇ καταστάσει χρόνον, ὅσον ἡ σελήνη συνάπτει πρὸς αὐτὴν τὴν δύσιν· καὶ ἔτι μᾶλλον τοσοῦτον, ὅσον κινηθεῖσα ὑπὸ γῆς ζώδιον ἀπόσχοι ἂν τοῦ ὁρίζοντος· εἶτ' ἐπιβαίνειν πάλιν, ἕως τοῦ ὑπὸ γῆν μεσουρανήματος·

A quoque putei aliquam iſtius naturalis diſſenſionis à mari dent ſignificationem, ignoro. Quòd ſi hæc ita eveniunt, cauſarum aſſignationem ita par eſt accipere, ut fieri in rebus difficilibus debet. Ac fieri poteſt, ut res ita habeat, ſicut judicavit Polybius. Probabile eſt etiam quaſdam fontis venas humectatas extrinſecus laxari, ita ut magis in obliquam partem aquas diffundant, quàm eas ſecundùm priſtinum alveum in fontem exprimant: laxari autem neceſſe eſt inundatione aquarum. Quòd ſi, ut Athenodoro videtur, inſpirationis & expirationis ſimile quippiam habent B maris affluxus & refluxus, fortaſſis quædam aquarum fluentium ſunt, quæ per alios meatus naturam ſecutæ effluxus in ſuperficiem effundunt (quorum ora fontes & ſcaturigines vocamus) aliis autem meatibus unà trahuntur ad profunditatem maris: eæque aquæ mare ita attollunt, ut exundet quando fit exſpiratio, ac tum ſuum relinquunt proprium meatum: in quem redeunt, mari defluente. Neſcio autem quî factum ſit, ut Poſidonius in cæteris rebus acumen ingenii Phœnicibus tribuens, magis hoc loco eos fatuos, quàm ſubtiles judicet. Solis converſionem die ac nocte metimur, partem ſupra, partem infra C terram eo exigente. Jam ille tradit Oceani motum imitari converſionem cœleſtem, eſſeque æſtum maris alium diurnum, alium menſtruum, alium, ad Lunam certo modo affecti. [8] Cùm enim Luna unius ſigni ſpacio ſupra horizontem elevatur, tum intumeſcere mare, & in terram effluere: quod etiam ſenſus poſſit percipere: idque dum ad medium cœli Luna perveniat. Inde declinante aſtro, paulatim mare abſcedere, dum uno tantùm ſigno ab occaſu abſit Luna: tum conſiſtere ipſum, donec luna occiderit, atque item dum infra terram ſub horizontem u- D nius ſigni quantitate deſcenderit: exinde rurſum increſcere, donec ad medium cœli infra terram Luna appulerit:

1. καὶ παράχυσιν) Scripti, παρέκχυσιν. *Caſaub.*

2. ἐκχεῖ τὴν ἔκρυσιν) Epitomæ auctor ἔχει τὴν ἔκρυσιν. Mox πάθος pro βάθος non delerem: quod in Epitome extat. *Idem.*

3. καὶ συνεξαίροντα μὲν ἐκείνην) Lego καὶ συνεξαίρονται μὲν ἐκείνῃ. Senſus eſt, Atque illæ quidem aquæ cum mari inflantur, ſeſeque extollunt, adeo ut exundent, quando fit illa veluti ſpiritus emiſſio. *Idem.*

4. ἡμέρα μὲν γὰρ καὶ νυκτὶ ἡ τοῦ ἡλίου περιφορὰ μετρεῖται) Liber ſoceri Henrici Stephani, ἡμέρα μὲν γὰρ καὶ νὺξ τῇ τοῦ ἡλίου περιφορᾷ μετρεῖται. *Idem.*

5. τὴν μὲν ἡμερήσιον ἀποδιδοῦσαν, τὴν δὲ μηνιαίαν, τὴν δὲ ἐνιαυσιαίαν) Hæc tria marini æſtus genera videtur Manilius obſcurè indicare his verſibus.

Sic Pontum movet, & terris immittit & aufert
Æquè ſeditio pelagi, nunc ſidera Lunæ
Mota tenens, nunc diverſo ſtimulata receſſu,
Nunc anni ſpatio Phœbum comitata volantem. Idem.

6. τὴν δὲ μηνιαίαν) Cæſar libro IV. c. 29. *Eadem nocte accidit, ut Luna eſſet plena, quæ maritimos æſtus in Oceano efficere conſuevit.* Idem.

7. συμπαθῶς τῇ σελήνῃ) Auctor Epitomes nimis hic fuit de ſuo liberalis. Eum vide & Plin. lib. II. c. 97. *Idem.*

8. *Cum enim Luna.*) Hunc locum ex epitoma reſtitui. *Xyland.*

1. *Ea*

poſtea iterum recedere, uſque dum verſus ortum progreſſa Luna ſigno uno horizontem ſe habeat altiorem: tum eodem ſtatu manere, donec ea ſigno horizontem ſuperet altitudine: exinde rurſum in terram exire. Hunc ergo ait ille maris eſſe diurnum circuitum. Menſtruum porrò, quod maximi refluxus contingunt circa novilunium: deinde dum æqua portione diviſa videatur, minui: hinc rurſum uſque ad plenilunium augeri, & minui exinde, uſque dum diminuta lumine dimidium lucidum oſtendat, poſtea rurſum ad coitum uſque creſcere: 1 ea autem incrementa tempore & celeritate ſeſe ſuperare. Annuas denique maris vices ſe à Gaditanis auditu cognoviſſe ait. Ita enim illos tradere, circa æſtivum ſolſtitium receſſus acceſſuſque maris maximè augeri: ſe verò conjecturam facere, eoſdem inde ad æquinoctium uſque diminui, rurſumque ad brumam uſque accreſcere, ab hac uſque ad vernum æquinoctium decreſcere, porròque augeſcere, uſque ad æſtivum ſolſtitium. Hæ maris vices cùm quovis die naturali eveniant, bis quotidie mari ſe efferente, & bis ſubſidente, idque ſuo ordine & interdiu & noctu: quomodo fit ut putent impletionem putei ſæpe evenire ſub refluxum maris, non ſæpe autem exinanitionem? aut ſæpe quidem, ſed non toties, aut etiam toties? Eſto etiam Gaditanos ſuffeciſſe accuratè obſervandis iis, quæ

A εἶτ' ἀναχωρεῖν ἕως αὖ πρὸς τὰς ἀνατολὰς περιχωρήσασα ἡ σελήνη ζώδιον τοῦ ὁρίζοντος ἀπόσχῃ· μένειν δὲ μέχρι ἂν ζώδιον ὑπὲρ γῆς μετεωρισθῇ, καὶ πάλιν ἐπιβαίνειν. ταύτην μὲν εἶναι λέγει τὴν ἡμερησίαν περίοδον. Τὴν δὲ μηνιαίαν, ὅτι μέγισται μὲν αἱ παλίρροιαι γίγνονται περὶ τὰς συνόδους, εἶτα μειοῦνται, μέχρι διχοτόμου· πάλιν δ' αὔξονται, μέχρι πανσελήνου· καὶ μειοῦνται πάλιν ἕως διχοτόμου φθινάδος· εἶθ' ἕως τῶν συνόδων αἱ αὐξήσεις· πλεονάζειν καὶ χρόνῳ καὶ τάχει τὰς αὐξήσεις. 2 Τὰς δ' ἐνιαυσίους παρὰ τῶν ἐν Γαδείροις πυθέσθαι φησί· λεγόντων ὡς κατὰ θερινὰς τροπὰς μάλιστα αὔξοιντο καὶ αἱ ἀναχωρήσεις, καὶ
B αἱ ἐπιβάσεις. Εἰκάζει δ' αὐτὸς ἀπὸ τῶν τροπῶν μειοῦσθαι μὲν ἕως ἰσημερίας· αὔξεσθαι δὲ ἕως χειμερινῶν τροπῶν, εἶτα μειοῦσθαι μέχρι εἰαρινῆς ἰσημερίας· εἶτα αὔξεσθαι μέχρι θερινῶν τροπῶν. 3 τῶν 4 δὲ περιόδων τούτων οὐσῶν καθ' ἑκάστην ἡμέραν καὶ νύκτα, τὸν συνάμφω χρόνον, δὶς μὲν ἐπιβαινούσης τῆς θαλάττης, δὶς δὲ ἀναχωρούσης, τεταγμένως δὲ καὶ τῶν ἡμερησίων χρόνων καὶ τῶν νυκτερινῶν, 5 πῶς οἴονται τὸ πολλάκις μὲν συμβαίνειν κατὰ τὰς ἀμπώτεις τὴν πλήρωσιν τοῦ φρέατος, μὴ πολλάκις δὲ τὴν λειψυδρίαν; 6 ἢ πολλάκις
C μὲν, μὴ ἰσάκις δέ; ἢ καὶ ἰσάκις ἐστὶ, 7 τοὺς Γαδειρίτας ταῦτα μὲν ἱκανοὺς γενέσθαι τηρῆσαι p. 174.

1. *Ea autem.*) Verba in Græco nihil habent cum quo cohæreant, videnturque ex poſterioribus neſcio quo modo contra ſententiam loci huc inculcata: ex iis quæ de Seleuci ſententia referuntur. Sed & in reliquis aliquoties non textum, ſed ſenſum ſecutus ſum. *Xyland.*

2. Τὰς δὲ ἐνιαυσίους) Tacitus libro primo An. c. 70. *Mox impulſu aquilonis, ſimul ſidere æquinoctii, quo maximè tumeſcit Oceanus, rapi, agique agmen.* Caſaub.

3. τῶν δὲ περιόδων τούτων) Quæ ſequuntur valde ſunt obſcura propter menda, quibus obſidentur. Sed qui ſeriem totius hujus diſputationis diligenter obſervaverit, non difficile quid ſibi velit Strabo, intelliget. Eſt enim adverſus Poſidonium inſtituta diſputatio: cujus ſententiam ſuperius poſitam de errore Gaditanorum refellere vult Geographus. atque ea gratia allata ſunt ab eo, quæ de variis περιόδοις æſtuum Oceani retulit. Quæ omnia non aliter videntur ſciri potuiſſe, quàm ex diligenti Gaditanorum obſervatione. His igitur relatis, ita deinde adverſus Poſidonium diſputare videtur: Ais Poſidoni Gaditanos in errorem fuiſſe inductos, quod viderent ſæpe eodem tempore contingere & τὴν τοῦ φρέατος πλήρωσιν, & τὰς ἀμπώτεις, & ex eo perperam collegiſſe τὴν ἀντιπάθειαν ejus putei & maris. Sed quæro ex te Poſidoni, quî fit ut Gaditani, quorum ſolertiam & diligentiam in obſervatione rerum, quæ difficiliores longè erant obſervatu probas ac ſententiam libenter amplecteris, quî, inquam, fit ut Gaditani tam foedè decepti fuerint, in ea re potiſſimum, cujus tam facilis fuit obſervatio? Quid enim facilius quàm hoc obſervare, quod nimirum non ſemper concurrerent, ἡ λειψυδρία & ἡ ἄμπωτις? Non enim multo facilius fuit hoc obſervare, quam τὴν ἐνιαυσίαν περίοδον? Et tamen de ea Gaditanis fidem habet Poſidonius: cum ſit veriſimile, ſi in illa priori obſervatione decepti ſunt, ac tam craſſo errore errarunt, longè etiam gravius eoſdem in iſta poſteriore erraſſe. Hæc eſt, niſi vehementer fallor, mens iſtius loci, quam qui ſemel aſſecutus fuerit, ei de verbis poſtea facile erit conſtituere. *Idem.*

4. Τῶν δὲ περιόδων) Vetus legit δὴ, quod probo, niſi δὲ pro δὴ accipias. Hæc autem eò pertinent, ut doceat quam facile fuerit Gaditanis obſervare τὰ περὶ τοῦ φρέατος. *Idem.*

5. πῶς οἴονται τὸ πολλάκις) Quomodo obſervarunt Gaditani ſæpe eodem tempore contingere τὴν συμπλήρωσιν καὶ τὴν ἄμπωτιν? non obſervaverunt autem etiam τὴν λειψυδρίαν eodem tempore ſæpe evenire? *Idem.*

6. ἢ πολλάκις μὲν) Hæc videntur ex Poſidonii ſententia dici. *Idem.*

D 7. τοὺς Γαδειρίτας) Docet nunc, abſurdum eſſe fidem Gaditanis in hac re abrogare, quibus in aliis rebus obſervatu longè difficilioribus tu credas. Ita autem lege. Ἢ τοὺς Γαδειρίτας ταῦτα μὲν οὐκ ἱκανοὺς γενέσθαι τηρῆσαι καθ' ἡμέραν γινόμενα· τὰς δ' ἐνιαυσίους περιόδους ἐκ τῶν ἅπαξ συμβαινόντων κατ' ἔτος τηρῆσαι; Ἀλλὰ μὴν ὅτι γε. An, inquit, dicet Poſidonius his obſervandis, quæ quotidie eveniunt, non fuiſſe idoneos Gaditanos, ea autem, quæ ſemel in anno contingunt rectè obſervaſſe? Interrogatio ἰσοδυναμεῖ τῇ ἀποφάσει. Non ſanè hoc dicet Poſidonius. In fine ſententiæ verba illa τὰ καθ' ἡμέραν γιγνόμενα, quæ ex proximo membro ineptè ſunt repetita, cenſeo eſſe tollenda: niſi quis malit magnum hîc eſſe aliquot ſententiarum hiatum, quod equidem non puto. Quæ ſequuntur Ἀλλὰ μὴν ὅτι. eò pertinent ut doceat Poſidonium in re difficiliori Gaditanorum fidem eſſe ſecutum. *Idem.*

καθ' ἡμέραν γινόμενα· τὰς δ' ἐνιαυσίας περιόδους, ἐκ τῶν ἅπαξ συμβαινόντων κατ' ἔτος τηρῆσαι τὰ καθ' ἡμέραν γινόμενα. Ἀλλὰ μὴν ὅτι γε πιστεύει αὐτοῖς, δῆλον ἐξ ὧν καὶ προσεικάζει γίνεσθαι τὰς μειώσεις καὶ πάλιν αὐξήσεις, ἀπὸ τροπῶν ἐπὶ τροπάς τε ἑτέρας, κἀκεῖθεν πάλιν ἐπανόδους. Καὶ μὴν οὐδὲ ἐκεῖνο εἰκὸς, ὅτι τηρητικοὶ ὄντες [1] τὰ μὲν συμβαίνοντα οὐκ εἶδον, [2] τοῖς δὲ μὴ συμβαίνουσιν ἐπίστευσαν. Φησὶ δ' οὖν Σέλευκον τὸν ἀπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάττης, [3] καὶ ἀνωμαλίαν τινὰ ἐν τούτοις καὶ ὁμαλότητα λέγειν κατὰ τὰς τῶν ζωδίων διαφοράς· ἐν μὲν γὰρ τοῖς ἰσημερινοῖς ζωδίοις τῆς σελήνης οὔσης ὁμαλίζειν τὰ πάθη, ἐν δὲ τοῖς τροπικοῖς ἀνωμαλίαν εἶναι, καὶ πλήθει καὶ τάχει· τῶν δ' ἄλλων ἕκαστον [4] κατὰ τοὺς συνεγγισμοὺς εἶναι τὴν ἀνωμαλίαν. Αὐτὸς δὲ κατὰ τὰς θερινὰς τροπὰς περὶ τὴν πανσέληνον φησὶν ἐν τῷ Ἡρακλείῳ γενόμενος τῷ ἐν Γαδείροις πλείους ἡμέρας, μὴ δύνασθαι συνεῖναι τὰς ἐνιαυσίους διαφοράς. Περὶ μέντοι τὴν σύνοδον ἐκείνου τοῦ μηνὸς, τηρῆσαι μεγάλην παραλλαγὴν ἐν Ἰλίπα τῆς τοῦ Βαίτιος ἀνακοπῆς παρὰ τὰς ἔμπροσθεν, ἐν αἷς οὐδὲ ἕως ἡμίσους τὰς ὄχθας ἔβρεχε·
p. 175. τότε δ' ὑπερχεῖσθαι τὸ ὕδωρ, ὥσθ' ὑδρεύεσθαι τοὺς στρατιώτας αὐτόθι (διέχει δ' ἡ Ἰλίπα τῆς θαλάττης περὶ ἑπτακοσίους σταδίους) τῶν δ' ἐπὶ θαλάττῃ πεδίων [5] καὶ ἐπὶ λ σταδίους εἰς βάθος καλυπτομένων ὑπὸ τῆς πλημμυρίδος, [6] ὥστε καὶ νήσους ἀπολαμβάνεσθαι, [7] τὸ τῆς κρηπῖδος ὕψος, τῆς τε τοῦ νεὼ τοῦ ἐν τῷ Ἡρακλείῳ, καὶ τῆς τοῦ χώματος, ὃ τοῦ λιμένος πρόκειται, τοῦ ἐν Γαδείροις, οὐδ' ἐπὶ δέκα πήχεις καλυπτόμενον, ἀναμετρῆσαί φησι· κἂν προσθῇ δέ τις καὶ τὸ διπλάσιον τούτου, κατὰ τὰς γενομένας ποτὲ παραυξήσεις, [8] οὕτω παρασχεῖν ἂν τὴν ἔμφασιν ἣν ἐν τοῖς πεδίοις παρέχεται τὸ μέγεθος τῆς πλημμυρίδος. Τοῦτο μὲν δὴ τὸ πάθος, κοινὸν ἱστορεῖται κατὰ πᾶσαν τὴν κύκλῳ παρωκεανῖτιν. Τὸ δὲ τοῦ Ἴβηρος ποταμοῦ καινὸν καὶ ἴδιον φησὶν οὗτος· πλημμυρεῖ γὰρ ἔσθ' ὅπου καὶ χωρὶς ὄμβρων καὶ χιόνων, ἐπειδὰν τὰ βόρεια πνεύματα πλεονάσῃ· αἰτίαν δ' εἶναι τὴν λίμνην,

A fierent quotidie: at qui potuerunt annuas viciſſitudines ex eo deprehendere, quod ſemel fit toto anno? Nam quòd fidem eis ipſe adhibuerit, ex eo conſtat, quòd ipſe conjecturam de reliquis porrò incrementis & decrementis ſolſtitiorum & æquinoctiorum cauſa addit. Ne hoc quidem conſentaneum eſt, homines iſtos obſervandi ſtudioſos ea, quæ eveniunt, non animadvertiſſe, credidiſſe iis, quæ non fierent. Refert ergo Seleucum quendam à rubro mari oriundum, in his æqualitatem inæqualitatèmque ſtatuere aliquam pro ſignorum cœleſtium ratione: nam Luna in æquinoctialibus ſignis hærente, æquabiliter illos
B æſtus fieri: in ſolſtitialibus autem, & quantitate & celeritate inæquali: eamque inæqualitatem in reliquis ſignis locum habere, pro eo atque unum quodvis eorum ad dicta propius accedit. Ipſe autem ſe memorat Gadibus in Herculis templo fuiſſe ſub ipſum æſtivum ſolſtitium, in plenilunio per aliquot multos dies, neque tamen anniverſarias iſtas mutationes potuiſſe deprehendere: ſed circa ejus menſis novilunium magnam ſe in Bætis fluvii apud Ilipam repercuſſione notaſſe diverſitatem: qui cùm antè vix uſque ad dimidium ripam madefaceret, tunc ita fuerit effuſus, ut ibi aquarentur milites: (abeſt autem Ilipa à mari
C circiter IↃCC ſtadia) & campeſtria mari propinqua etiam uſque XXX ſtadia in altum fuiſſe aquis tecta, ita ut inſularum modo mari quædam ambirentur: altitudo fundamenti, cui fanum Herculis inſiſtit, & aggeris, qui portui Gaditano præpoſitus eſt, uſque ad x cubitos occultata, ut menſum ſe ait: quòd ſi quis etiam duplum hujus addat, ſecundùm incrementa tunc facta, ita poſſit indicium præberi ejus magnitudinis, quam in campis exundatio fecit. Atque hoc quidem traditur evenire communiter toti oræ Oceano adjacentis circulo.
D Novum autem & peculiare quippiam ille de Ibero fluvio refert, eum aliquando exundare nullis imbribus aut nivibus cauſam præbentibus, cùm Boreæ frequentes flant: in cauſa eſſe paludem,

1. *τὰ μὲν συμβαίνοντα οὐκ εἶδον*) Non viderunt nec obſervarunt puteum hunc aqua interdum defici recedente maris æſtu. *Caſaub.*

2. *τοῖς δὲ μὴ συμβαίνουσιν ἐπίστευσαν*) Crediderunt perpetuum eſſe ut recedente maris æſtu puteus aqua plenus eſſet: quod non ſemper contingit ut quidem vult Poſidonius. *Idem.*

3. *καὶ ἀνωμαλίαν τινὰ ἐν τούτοις καὶ ὁμαλότητα*) In veteribus legitur, *καὶ ὁμαλίαν τινὰ ἐν τούτοις καὶ ἀνομαλότητα.* Nihil muto. *Idem.*

4. *κατὰ τοὺς συνεγγισμοὺς εἶναι τὴν ἀνωμαλίαν*) Scripti, *τὴν ἀναλογίαν.* *Idem.*

5. *Καὶ ἐπὶ λ σταδίους*) Vetus lectio, *καὶ ἐπὶ ν σταδίους.* *Idem.*

6. *ὥστε καὶ νήσους ἀπολαμβάνεσθαι*) Teſtatur hoc Cæſar libro ſexto c. 31. *Qui proximi Oceano fuerunt, in inſulis ſeſe occultaverunt, quas æſtus efficere conſuerunt.* Idem.

7. *τὸ τῆς κρηπῖδος ὕψος*) Confuſa hæc ſunt & mendoſa. Eſtque de hoc loco mihi diutius cogitandum. Lego autem, *τὸ δὲ τῆς κρ.* *Idem.*

8. *οὕτω παρασχεῖν*) Lego, *οὐδ' οὕτω παρασχεῖν.* Evincit ita eſſe legendum, vel *ἡ φράσις.* *Idem.*

per quam fluit : nam à ventis aquam paluſtrem unà extorqueri. Narrat etiam arborem eſſe Gadibus, cujus rami ad ſolum ſint deflexi, folia frequenter cubitalia longitudine, quatuor lata digitos, forma gladii. Et apud novam Carthaginam arborem eſſe, quæ è ſpina corticem emittat, unde telæ pulcerrimæ conficiantur. Nos ſanè, quod ad ramorum deorſum inflexionem attinet, Gaditanæ arboris ſimilem in Ægypto vidimus, foliis tamen diſſimilem & fructu (facit enim ille ſuam frugiferam) carentem. E ſpinis autem texturæ fiunt etiam in Cappadocia ; ſed nulla arbor ſpinam fert: ſtirps eſt humilis. De Gaditana autem arbore id præterea narrat, eam ramo effracto lac, radice inciſa humorem minii ſimilem emittere. Atque hæc de Gadibus ſufficiunt. ¶ Caſſiterides inſulæ decem ſunt numero, vicinæ invicem, ab Artabrorum portu verſus ſeptentrionem in alto ſitæ mari : una earum deſerta eſt, reliquæ ab hominibus incoluntur atras veſtes gerentibus, tunicas indutis ad talos uſque demiſſas, cinctis circum pectus, cum baculis, ambulantibus, barbas hircorum in morem alentibus. Vivunt ii ex pecore, vagantes ferè incertis ſedibus : metalla habent ſtanni & plumbi, quorum, & pellium loco fictilia, ſales, & ærea opera à mercatoribus recipiunt. Primis temporibus ſolis Phœnices à Gadibus eò negociatum iverunt, celantes alios iſtam navigationem. Cùm autem Romani quendam navis magiſtrum ſequerentur, ut & ipſi emporia iſta addiſcerent, is invidia ductus dedita opera navem ſuam in vadum compulit, in eandemque perniciem iis, qui inſequebantur conjectis, ipſe è naufragio ſervatus ex ærario publico pretium amiſſarum mercium recepit. Tamen Romani re ſæpius tentata, navigationem addidicerunt. Deinde P. Craſſus cùm eò navigaſſet, videretque metalla non altè effodi, homineſque eos pacis ſtudioſos ocio abundante mari quoque navigando ſtudere, id volentibus commonſtravit : quanquam amplius mare navigandum eſſet eo, quod inde ad Britanniam pertinet. Ac de Hiſpania quidem, & inſulis ante eam ſitis hæc ſufficiant. Nunc ad Galliam trans Alpes ſitam nos convertemus.

A δι' ἧς ῥεῖ· συνεκβάλλεσθαι γὰρ τὸ λιμναῖον ὑπὸ τῶν ἀνέμων. Ἱστορεῖ δὲ καὶ δένδρον ἐν Γαδείροις, ὄζους ἔχον καμπτομένους εἰς ἔδαφος, πολλάκις δὲ φύλλα ξιφοειδῆ, πηχυαῖα τὸ μῆκος, πλάτος δὲ τετραδάκτυλα. Περὶ δὲ νέαν Καρχηδόνα, δένδρον ἐξ ἀκάνθης φλοιὸν ἀφιέναι, ἐξ οὗ ὑφάσματα γίνεται κάλλιστα. Τῷ μὲν οὖν ἐν Γαδείροις, καὶ ἡμεῖς εἴδομεν ὅμοιον ἐν Αἰγύπτῳ κατὰ τὴν τῶν κλάδων κατάκαμψιν· τοῖς δὲ φύλλοις ἀνόμοιον, οὐδὲ καρπὸν ἔχον· τοῦτο δ' ἔχειν φησί. τὰ δ' ἀκάνθινα ὑφαίνεται καὶ ἐν Καππαδοκίᾳ· φέρει δ' οὐδὲν δένδρον τὴν ἄκανθαν ἐξ ἧς ὁ φλοιὸς, ἀλλὰ χαμαίζηλος ἡ βοτάνη. Τῷ δὲ B δένδρῳ τῷ ἐν Γαδείροις καὶ τοῦτο προσιστόρηται, ὅτι κλάδου μὲν ἀποκλωμένου, γάλα ῥεῖ· ῥίζης δὲ τεμνομένης μιλτῶδες ὑγρὸν ἀναφέρεται. τοσαῦτα καὶ περὶ τῶν Γαδείρων. Αἱ δὲ Καττιτερίδες, δέκα μὲν εἰσι, κεῖνται δ' ἐγγὺς ἀλλήλων, πρὸς ἄρκτον ἀπὸ τοῦ τῶν Ἀρτάβρων λιμένος πελαγίαι· μία δ' αὐτῶν ἔρημός ἐστι· τὰς δ' ἄλλας οἰκοῦσιν ἄνθρωποι μελάγχλαινοι, ποδήρεις ἐνδεδυκότες τοὺς χιτῶνας, ἐζωσμένοι περὶ τὰ στέρνα, μετὰ ῥάβδων περιπατοῦντες, [1] ὅμοιοι τοῖς τράγοις ταῖς ὑπήναις. ζῶσι δ' ἀπὸ βοσκημάτων νομαδικῶς τὸ πλέον· μέταλλα δὲ ἔχοντες καττιτέρου καὶ μολύβδου, κέραμον ἀντὶ τούτων C καὶ τῶν δερμάτων διαλλάττονται, καὶ ἅλας, καὶ χαλκώματα πρὸς τοὺς ἐμπόρους. Πρότερον μὲν οὖν, Φοίνικες μόνοι τὴν ἐμπορίαν ἔστελλον ταύτην ἐκ τῶν Γαδείρων, κρύπτοντες ἅπασι τὸν πλοῦν· τῶν δὲ Ῥωμαίων ἐπακολουθούντων ναυκλήρῳ τινὶ, ὅπως καὶ αὐτοὶ γνοῖεν τὰ ἐμπορεῖα, p. 176.
φθόνῳ ὁ ναύκληρος ἑκὼν εἰς τέναγος ἐξέβαλε τὴν ναῦν· ἐπαγαγὼν δ' εἰς τὸν αὐτὸν ὄλεθρον καὶ τοὺς ἑπομένους, αὐτὸς ἐσώθη διὰ ναυαγίου, καὶ [2] ἀπέλαβε δημοσίαν τὴν τιμὴν ὧν ἀπέβαλε φορτίων. Οἱ Ῥωμαῖοι δὲ ὅμως πειρώμενοι πολλάκις, ἐξέμαθον τὸν πλοῦν· ἐπειδὴ δὲ καὶ Πόπλιος Κράσσος διαβὰς ἐπ' αὐτοὺς ἔγνω τὰ μέταλλα D ἐκ μικροῦ βάθους ὀρυττόμενα, καὶ τοὺς ἄνδρας εἰρηναίους, ἐκ περιουσίας ἤδη τὴν θάλατταν ἐργάζεσθαι, ταύτην τοῖς ἐθέλουσιν ἐπέδειξε· καίπερ οὖσαν πλείω τῆς διειργούσης εἰς τὴν Βρεττανικήν. Καὶ περὶ μὲν τῆς Ἰβηρίας καὶ τῶν προκειμένων νήσων ταῦτα. [3] Ἐφεξῆς δ' ἐστὶν ἡ ὑπὲρ τῶν Ἄλπεων Κελτική.

1. *ὅμοιοι τοῖς τράγοις ταῖς ὑπήναις*) Ridicula lectio & iſtis hominibus, quorum barbas hircinas eſſe ait, injurioſa. Vetus lectio, *ταῖς τραγικαῖς Πηναῖς*. Lege Ποιναῖς, ut etiam citat Euſtathius. Sic Livius *inceſſum furialem* dicit. Totum locum illuſtrabunt hæc Athenæi verba libro XII. c. 5. p. 523. *Ἴβηρες*, ait, *καίτοι ἐν τραγικαῖς στολαῖς, καὶ ποικίλαις προϊόντες, χιτῶσι ποδήρεσι χρώμενοι οὐδὲν ἐμποδίζονται τῆς πρὸς πολέμους ῥώμης.* quibus verbis tribui id vides Hiſpanis, quod hîc Caſſiteridum incolis. *Caſaub.*

2. *Ἀπέλαβε δημοσίαν*) Scripti, *δημοσίᾳ*. *Idem.*

3. *ἐφεξῆς δ' ἐστὶν ἡ ὑπὲρ τῶν Ἀλπέων Κελτική*) In pleriſque libris ſcriptis hæc deſiderabantur. Sed non eſt novum apud Græcos ſcriptores, ut ab eadem ſententia & prior liber finem, & qui deinceps ſequitur initium habeat : quod à Thucydide potiſſimum ac Dionyſio Halic. & Dione videmus eſſe obſervatum. Atque hactenus de Hiſpania.

SYNOPSIS LIBRI QUARTI.

GALLIAM hoc libro deſcribit: primùm generatim totam: deinde partes ejus ſingulas: Narbonenſem, cum oppoſitis in noſtro mari inſulis: Aquitaniam: Lugdunenſem: & Belgicam. Quibus expoſitis Gallorum hominum mores, inſtituta atque πολιτείας *deſcribit. Inde agit de jacentibus in Oceano ante Galliam inſulis, BRITANNIA, HIBERNIA, THULE. Poſtremo de ALPIBUS, & inalpinis gentibus, fluminibus, lacubus.*

ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ

βιβλίον τέταρτον.

1 ΕΦΕΞΗΣ δ' ἐστὶν ἡ ὑπὲρ τῶν Ἄλπεων Κελτική. Ταύτης δὲ καὶ τὸ σχῆμα [2] ὑπογέγραπται πρότερον τυπωδῶς, καὶ τὸ μέγεθος· νυνὶ δὲ λεκτέον περὶ τῶν καθ' ἕκαστα. [3] Οἱ μὲν δὴ, τριχῆ διῄρουν, Ἀκυϊτανοὺς καὶ Βέλγας καλοῦντες καὶ Κέλτας· [4] τοὺς μὲν Ἀκυϊτανοὺς, τελέως

STRABONIS RERUM GEOGRAphicarum Liber quartus.

QUÆ ultra Alpes eſt Gallia, ejus jam antè figura & magnitudo utcunque deſcripta fuerunt: nunc ſingula perſequemur. Sunt qui Gallos trifariam dividunt, in Aquitanos, Belgas & Celtas, de quibus Aquitani à cæterorum planè

1. ARgumentum, quia Strabonis non eſt, omittendum potiùs, quam corrigendum duxi. Ex fine præcedentis libri ſatis apparet quid ſit deſcripturus hoc libro, nempe Galliam: χρηστομαθειῶν ſcriptor hunc librum tertium facit. *Xyland.*

1. ΕΦΕΞΗΣ δ' ἐστὶν ἡ ὑπὲρ τῶν Ἄλπεων Κελτική) Hiſpaniam ſequitur Gallia: hæc igitur poſt illam explicanda. Eſt autem Gallia à Græcis Latiniſque ſcriptoribus bifariam diviſa: in eam, quæ eſt ἐντὸς τῶν Ἄλπεων, & eam, quæ eſt ὑπὲρ τῶν Ἄλπεων. Romani Ciſalpinam & Tranſalpinam dicunt: Sed quæ Græcis Latiniſque Ciſalpina, nobis Gallis eſt Tranſalpina, & contra. Profectis autem ab Hiſpania, prior occurrit quam vocari diximus ὑπὲρ τῶν Ἄλπεων Κελτικήν. Quare de hac Galliæ parte prius ſibi eſſe dicendum ait Geographus. Porro Celtarum nomen quam latè pateret apud veteres libro primo diximus: hîc autem Galliam uno communi nomine Κελτικὴν appellat Strabo: eadem ratione qua tertia orbis pars, Aſia dicta eſt: ab ea nimirum ejus parte, quæ prima Græcis nota fuit: & Hiſpania tota Ἰβηρικὴ eſt appellata, cum prius ita dicta fuiſſet ora ejus, quæ noſtro mari eſt obverſa: quæ prima in Græcorum hominum cognitionem venit. Sic & Κελτικὴ apud

D

vetuſtiſſimos Græcos ea tantum Galliæ erat pars, quam mare mediterraneum alluit. Nam eam tantùm noverant. Poſtea id nomen etiam ad alias partes, quæ paulatim cognoſci cepere translatum eſt: donec tandem toti Galliæ, poſtquam tota cognita fuit, eſt attributum. Idem de Romana Galliæ appellatione ſentiendum. Nam qui Celtæ propriè appellantur, ii à Romanis Galli dicti ſunt auctore Cæſare. Deinde ea vox latius accipi cepit. Polybius autem Κελτίαν proprio nomine appellat eam auſtrinæ oræ partem, quæ eſt inter Narbonem & Pyrenæos, qua de re paullò poſt. *Caſaub.*

2. ὑπογέγραπται πρότερον τυπωδῶς) Libro ſecundo, ἐν τῇ καθολικῇ ὑποτυπώσει. *Idem.*

3. οἱ μὲν δὴ, τριχῆ διῄρουν) Hæc Galliæ diviſio in Aquitanos, Belgas & Celtas, antiquiſſimorum Græcorum eſſe videtur, qui hanc totius Galliæ φυσικὴν, ut ipſe mox appellat diviſionem ut facilior eſſet ejus deſcriptio, commenti ſunt. Apud Latinos & recentiores Græcos ut Ptolemæum, Gallia longè aliter dividitur: & quod Cæſaris auctoritate ſuam hanc diviſionem fulcire paullo poſt videtur: fruſtrà eſt Strabo, ut ibi dicemus. *Idem.*

4. τοὺς μὲν Ἀκυϊτανοὺς, τελέως ἐξηλλαγμένους) Non Aquitanos tantum ait Cæſar ab aliis Gallis ἐξηλλαγμένοις, ſed omnes Gallos lingua, inſtitutis, legibus inter ſe differre. *Idem.*

differentes non lingua modò, ſed & corporibus, Hiſpanis quàm Gallis ſint ſimiliores: reliqui Gallica ſpecie, ne ipſi quidem omnes eodem utantur ſermone, ſed aliquid nonnulli habeant diverſitatis. forma quoque reipubl. & vitæ rationibus nonnihil differant. Ergo qui Pyrenæ ſunt proximi, eos Aquitanos & Celtas vocant, monte diviſi Cemmeno. Dictum eſt enim ſuprà univerſam Galliam verſus occaſum Pyræneis definiri montibus, utrumque mare tam externum quàm internum tangentibus. ab ortu autem, Rheno, qui Pyrenæ eſt parallelus: à ſeptentrione Oceano, à ſeptentrionalibus Pyrenæ extremis uſque ad oſtia Rheni: à meride mari, quod eſt ad Maſſiliam & Narbonem, & Alpibus, quæ à Liguria incipientes ad fontes Rheni porriguntur. A Pyrena ad pares angulos protenditur Cemmenus mons per mediam planitiem Galliæ, ejusque in medio deſinit prope Lugdunum, ad CIↃ CIↃ ſtadia porrectus. Aquitanos ergo dicunt eos, qui ſeptentrionalia Pyrenæ & Cemmeni accolunt uſque ad Oceanum, intra Garumnam fluvium. Celtas, qui in alteram partem habitant verſus mare, quod eſt ad Maſſiliam, & Narbonem, ac pertinent etiam uſque ad quandam Alpium partem. Belgas reliquos Oceano propinqua tenentes uſque ad Rheni oſtia, & quoſdam 4 Rhenum accolentes. Sic enim etiam D. Cæſar in ſuis commentariis tradidit.

A ἐξηλλαγμένους, οὐ τῇ γλώττῃ μόνον, 1 ἀλλὰ καὶ τοῖς σώμασιν, ἐμφερεῖς Ἴβηρσι μᾶλλον ἢ Γαλάταις, τοὺς δὲ λοιποὺς, Γαλατικὴν μὲν τὴν ὄψιν, ὁμογλώττους δ' οὐ πάντας, 2 ἀλλ' ἐνίους μικρὸν παραλλάττοντας ταῖς γλώτταις. καὶ πολιτεία δὲ, καὶ οἱ βίοι, μικρὸν ἐξηλλαγμένοι εἰσίν. Ἀκουϊτανοὺς μὲν οὖν καὶ Κέλτας ἔλεγον, τοὺς πρὸς τῇ Πυρήνῃ, διωρισμένους τῷ Κεμμένῳ ὄρει. εἴρηται γὰρ ὅτι τὴν Κελτικὴν ταύτην ἀπὸ μὲν τῆς δύσεως ὁρίζει τὰ Πυρηναῖα ὄρη τῆς ἑκατέρωθεν θαλάττης, τῆς τε ἐντὸς καὶ τῆς ἐκτὸς προσαπτόμενα· ἀπὸ δὲ τῶν ἀνατολῶν ὁ Ῥῆνος παράλληλος ὢν τῇ Πυρήνῃ· τὰ δ' ἀπὸ τῶν ἄρκτων καὶ τῆς p. 177.
B μεσημβρίας, τὰ μὲν ὁ Ὠκεανὸς περιείληφεν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν βορείων ἄκρων τῆς Πυρήνης μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥήνου· τὰ δ' ἐξ ἐναντίας, ἡ κατὰ Μασσαλίαν καὶ Νάρβωνα θάλαττα, καὶ αἱ Ἄλπεις ἀπὸ τῆς Λιγυστικῆς ἀρξάμεναι, μέχρι τῶν πηγῶν τοῦ Ῥήνου. Τῇ δὲ Πυρήνῃ πρὸς ὀρθὰς ἦκται τὸ Κέμμενον ὄρος διὰ μέσων τῶν πεδίων· καὶ παύεται κατὰ μέσα, πλησίον Λουγδούνου, περὶ δισχιλίους ἐκταθὲν σταδίους. Ἀκουϊτανοὺς μὲν τοίνυν ἔλεγον τοὺς τὰ βόρεια τῆς Πυρήνης μέρη κατέχοντας, καὶ τῆς Κεμμένης, μέχρι πρὸς τὸν Ὠκεανὸν, τὰ ἐντὸς Γαρούνα ποταμοῦ. Κέλτας δὲ, τοὺς ἐπὶ θάτερα μέρη καθήκοντας, καὶ τὴν κατὰ Μασσαλίαν καὶ Νάρβωνα θά-
C λατταν, 3 ἁπτομένους δὲ καὶ τῶν Ἀλπείων ὀρῶν ἐνίων. Βέλγας δ' ἔλεγον τοὺς λοιπούς τε τῶν παρωκεανιτῶν μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥήνου, 5 καὶ τινας τῶν παροικούντων τὸν Ῥῆνον καὶ τὰς Ἄλπεις 6 οὕτω δὲ καὶ ὁ θεὸς Καῖσαρ ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν εἴρηκεν.

1. *ἀλλὰ καὶ τοῖς σώμασιν*) In ſcriptis erat *τοῖς ὀνόμασι.* Malè: Nam ſic iterum paulò poſt. Aquitani, inquit, à reliquis Gallis differunt, *κατά τε τὰς τῶν σωμάτων κατασκευὰς, καὶ κατὰ τὴν γλῶτταν, ἐοίκασι δὲ μᾶλλον Ἴβηρσι.* qui locus huic par eſt & geminus. Auſonius, in clar. Urbib. XII. v. 6.

Inter Aquitanas gentes & nomen Iberum. *Caſaub.*

2. *ἀλλ' ἐνίους μικρὸν παραλλάττοντας ταῖς γλώσσαις*) Etiam hodie de Gallis verè dixeris, quod olim de Græcis Strabo, eos nimirum *σχεδὸν κατὰ πόλεις ἀλλήλους ἄλλως διαλέγεσθαι.* Nam in Gallia certè noſtra, tot ferè linguæ ſunt, aut certè tot ejuſdem linguæ dialecti, ac diverſi pronuntiandi modi, quot ſunt Galliæ, non dicam, provinciæ, ſed urbes. *Idem.*

3. *Ἁπτομένους δὲ καὶ τῶν Ἀλπεων ὀρῶν ἐνίων*) Intelligit Salyum montes prope Maſſiliam, quos montes quare Alpes appellet mox aperiemus. Cave autem putes Celtarum nomine hoc quidem loco Salyes, eoſque omnes intelligi qui inter Maſſiliam & Varum fluvium habitant. Vide paulo poſt. *Idem.*

4. *Rhenum accolentes.*) In Græco eſt *καὶ τὰς Ἄλπεις.* & Alpes, quod omiſi, & expunctum velim. Nemo enim neſcit quàm procul ab Alpibus abſint Belgæ ſeptentrionem verſus Gallorum ultimi: cùm illis Gallia nihil habeat meridionalius. Cæſaris deſcriptio in manibus eſt. *Xyland.*

5. *καί τινας τῶν παροικούντων τὸν Ῥῆνον καὶ τὰς Ἄλπεις*) Non puto eſſe inducendas has voces, *καὶ τὰς Ἄλπεις*, quas veteres omnes codices agnoſcunt. Nam etſi videntur Belgæ ab Alpibus eſſe longè ſemoti, tamen quam latè acceperint Alpium nomen veteres, ſatis vel ex Strabone conſtat, & monebimus hac de re alio loco commodius. *Caſaub.*

6. *οὕτω δὲ καὶ ὁ θεὸς Καῖσαρ ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν εἴρηκεν*) Ait Cæſarem in ſuis Commentariis Galliam ita dividere, ut ſuperius expoſuit. Id verò longè ſecus eſſe, fallique Strabonem vehementer, (quod cum ejus bona venia dictum ſit) conſtanter affirmo.
D Id quidem verum eſt, ſcribi à Cæſare ut à Strabone Galliam eſſe omnem diviſam in partes tres: quarum unam incolant Belgæ, aliam Aquitani, tertiam qui ipſorum lingua Celtæ, noſtra Galli appellantur. Sed debuit Strabo animadvertere ſequi Cæſarem in hac diviſione Galliæ eos auctores, qui Galliam à meridie montibus Gebenna & Jura definiebant, non mari noſtro, ubi erat quam Provinciam vocabant Romani. Solinus c. I. init. *Galliæ inter Rhenum & Pyrenæum, item inter Oceanum & montes Gebennam ac Juram porriguntur.* At Straboni Galliæ latus meridianum noſtrum mare efficit: ut mirum jam non ſit in horum *τριτημορίων περιορισμοῖς* præſertim Celtarum parum inter utrumque convenire. Profectò vir magnus cum hæc ſcribebat, vel Cæſaris Commentarios non legerat: vel alii certè ii fuerunt, quàm qui hodie in ſtudioſorum manibus verſantur. quod non eſt putandum. *Idem.*

1 Ὁ δὲ Σεβαστὸς Καῖσαρ τετραχῇ διελὼν, τοὺς A μὲν Κέλτας τῆς Ναρβωνίτιδος ἐπαρχίας ἀπέφηνεν. 2 Ἀκυϊτανοὺς δ' ὥσπερ κἀκεῖνος· 4 προσέθηκε δὲ ἐπάρας καὶ δέκα ἔθνη τῶν μεταξὺ τοῦ Γαρούνα, καὶ τοῦ Λίγηρος ποταμοῦ νεμομένων· τὴν δὲ λοιπὴν διελὼν δίχα, τὴν μὲν Λουγδούνῳ προσώρισε μέχρι τῶν ἄνω μερῶν τοῦ Ῥήνου, τὴν δὲ τοῖς Βέλγαις. 5 Ὅσα μὲν οὖν φυσικῶς διώρισται, δεῖ λέγειν τὸν γεωγράφον, καὶ ὅσα ἐθνικῶς, 6 καὶ ὅτι ἂν ᾖ καὶ μνήμης ἄξιον· ὅσα δ' οἱ ἡγεμόνες πρὸς τοὺς καιροὺς πολιτευόμενοι διατάττουσι ποικίλως, ἀρκεῖ κἂν ἐν κεφαλαίῳ τις εἴπῃ· τοῦ δ' ἀκριβοῦς, ἄλλοις παραχωρητέον. 7 Ἅπασα μὲν οὖν αὕτη, ποταμοῖς κατάρρυτος B ἡ χώρα, τοῖς μὲν ἐκ τῶν Ἄλπεων καταφερομένοις, τοῖς δ' ἐκ τοῦ Κεμμένου, καὶ τῆς Πυρήνης· καὶ τοῖς μὲν εἰς τὸν Ὠκεανὸν ἐκβάλλουσι, τοῖς δὲ εἰς τὴν ἡμετέραν θάλατταν· δι' ὧν δὲ φέρονται χωρίων, πεδία ἐστὶ τὰ πλεῖστα, καὶ γεωλοφίαι, διάρρους ἔχουσαι πλωτούς. Οὕτως δ' εὐφυῶς ἴσχει τὰ ῥεῖθρα πρὸς ἄλληλα, ὥστ' ἐξ ἑκατέρας τῆς θαλάττης εἰς τὴν ἑκατέραν κατακομίζεσθαι, 8 πορευομένων ἐπ' ὀλίγον τῶν φορτίων καὶ διὰ πεδίων εὐμαρῶς· τὸ δὲ πλέον τοῖς ποταμοῖς, τοῖς μὲν ἀναγομένων, τοῖς δὲ καταγομένων. Ἔχει δέ τι πλεονέκτημα πρὸς τοῦτο ὁ Ῥοδανός· καὶ γὰρ πολλαχόθεν ἐστὶ σύρρους ὥσπερ C εἴρηται, καὶ συνάπτει πρὸς τὴν ἡμετέραν θάλατταν κρείττω τῆς ἐκτὸς οὖσαν, καὶ διὰ χώρας
p. 178. διέξεισι τῆς εὐδαιμονεστάτης τῶν ταύτῃ. Τοὺς δ' αὐτοὺς ἐκφέρει καρποὺς ἡ Ναρβωνῖτις ἅπασα, οὕσπερ ἡ Ἰταλία. 10 παριόντι δ' ἐπὶ τὰς ἄρκτους καὶ τὸ

Auguſtus Cæſar in quatuor partes Galliam diviſit, ita ut Celtas Narbonenſi provinciæ attribueret; Aquitanos eoſdem cum Iulio faceret, iiſque 3 auctis decem alias gentes intra Garumnam & Ligerin habitantes: reliquum in duas partes tribueret, unam Lugduno adjungeret uſque ad ſuperiora Rheni, alteram Belgis. Enimverò, quæ ipſa locorum natura diſtinxit, perſequi, ad phyſicum pertinet, aut quæ gentibus diviſa ſunt, aliaſve memoratu digna: quæ verò principes pro temporum ratione variè conſtituerunt, ſatis eſt uno verbo indicaſſe, & accuratam deſignationem aliis concedere. Tota ergo Gallia amnibus rigatur, quorum alii ex Alpibus, alii ex Cemmeno & Pyrenæ delapſi partim in Oceanum, partim in noſtrum mare exeunt. Loca, per quæ feruntur, pleraque ſunt campeſtria, aut tumuli terreſtres, alveis præditi navigabilibus: alveique ita commodè ſe invicem reſpiciunt, ut ab utroque mari ad alterum facilè perferantur merces, majori ex parte deſcenſu & adſcenſu fluviorum, aliquantum etiam terra. Ad quam rem aptior aliquanto reliquis eſt Rhodanus, in quem, 9 ut dictum eſt, multis ex locis aqua confluit, & qui in noſtrum mare exit Oceano melius, ac regionem totius Galliæ fœcundiſſimam perlabitur. Profert Narbonenſis Gallia omnia fructuum genera, quæ in Italia naſcuntur. Inde verſus Septentrionem &

1. ὁ δὲ Σέβαστος Καῖσαρ τετραχῇ διελὼν) De hac Galliarum diviſione in quatuor partes conſule Ptolemæum, qui ea utitur: *Caſaub.*

2. Ἀκυϊτανοὺς δ' ὥσπερ κἀκεῖνος) Deeſt verbum. An repetendum διεῖλε? *Idem.*

3. *Auctis decem.*) Ἐπάρας ſuſpectum mihi eſt. fortè ἑπτὰ, ſeptem. Conſule hiſtoricos. *Xyland.*

4. προσέθηκε δὲ ἐπάρας καὶ δέκα ἔθνη τῶν) ἐπάρας vertit Xylander, *iis auctis*: Nos vero augeamus rem Aquitanorum quatuor populis, & legamus προσέθηκε δὲ τεσσαρεσκαίδεκα ἔθνη. Quis me ita eſſe legendum docuit? Strabo optimus, credo, magiſter. Verba ejus, ἑξῆς δὲ περὶ τῶν Ακουϊτανῶν λέκτεον καὶ τῶν προσωρισμένων αὐτοῖς ἐθνῶν τεσσαρεσκαίδεκα Γαλατικῶν, τῶν μεταξὺ τοῦ Γαρουνᾶ κατοικούντων καὶ τοῦ Λείγηρος. Hæc jampridem ſcripſeram: poſtea dedit mihi edito fere jam Strabone utendum codicem ſuum, doctiſſimus ſocer Henricus Stephanus, in quo ita ſcriptum erat. *Caſaub.*

5. Ὅσα μὲν οὖν φυσικῶς διώρισται) Plane hic nugatur interpres: qui ad phyſicum rejicit, quæ Strabo Geographus ſuo jure ſibi vindicat. Senſus enim horum verborum eſt, Geographi officium eſſe iis diviſionibus uti, quæ videantur ab ipſa natura eſſe profectæ, non à principibus, qui πολιτεύονται πρὸς τοὺς καιροὺς, inſtitutæ. quænam autem ſint φυσικαὶ τομαὶ ita diligenter lib. II. expoſuit, ut mirer ejus oblitum eſſe Xylandrum. Addit καὶ ὅσα ἐθνικῶς. gentes enim ſingulas ſeorſum ſe explicaturum, ut ſunt ipſæ inter ſe diſtinctæ, pollicetur. non confusè, ut confundunt ſæpe principes, varias gentes in unam contribuentes, aut contra. *Idem.*

6. καὶ ὅ, τι ἂν ᾖ καὶ μνήμης ἄξια) Legendum omnino ἄξιον, Nam ita libri veteres habent. *Idem.*

7. ἅπασα μὲν οὖν αὕτη, ποταμοῖς κατάρρυτος) Vide Solinum. Seneca etiam cauſam indicat. lib. Nat. Quæſt. III. c. 6. *At contra*, ait, *conſtat Germaniam Galliamque & proximè ab his Italiam abundare rivis & fluminibus: quia cœlo humido utuntur, & ne æſtas quidem imbribus caret.* Idem. D

8. Πορευομένων ἐπ' ὀλίγον τῶν φορτίων) Si ita ſcripſit, πορεύεσθαι τὰ φορτία dixit ut alio loco, ἔρχεσθαι τὴν ἐσθῆτα, quo loquendi genere vulgo utimur. Exiſtimo tamen legendum eſſe potius φορευομένων, & niſi vehementer animi fallor haud aliter auctor ſcripſerat. Poteſt & ἐμπορευομένων legi: Nam ſimili fere modo loquitur lib. XI ἐνεπορεύοντο καμήλοις τὸν Ινδικὸν φόρτον. *Idem.*

9. *Ut dictum eſt.*) Ubi? malim ὥσπερ εἰρήσεται. ut dicetur, ſed & poſtea de Varo fluvio ait ὡς εἶπον πρότερον, cúm tamen nulla ejus in præcedentibus, hodie quidem, aut noſtro ſaltem in libro extet mentio. *Xyland.*

10. παριόντι δ' ἐπὶ τὰς ἄρκτους) Scripti, προιόντι. *Caſaub.*

Cemmenum montem progreſſus, ſolum omnium rerum, oleo & ficu demptis, ferax invenies. ſed & viris, ubi proceſſeris, non facilè uvas ad maturitatem perducit. Reliqua omnis Gallia multum fert frumenti, milii, glandis, ac omnigenum alit pecus: nihil in ea ocioſum eſt, niſi quâ paludes aut ſylvæ obſtant. quanquam & illa loca incoluntur, majore hominum copia quàm accuratione: nam & muliers fecundæ ſunt, & educatrices bonæ, & viri bello quàm agricultura meliores. noſtro autem tempore coguntur poſitis armis agros colere. Atque hæc in genere dicta ſunto de Gallia exteriore. nunc de ſingulis quadrantibus ordine & rudi Minerva dicamus, initio à Narbonenſi facto. ¶ Hujus figura quodammodo parallelogrammum refert, cujus occiduum latus Pyrene includit, ſeptentrionale Cemmenus, auſtrinum, quod inter Pyrenam eſt & Maſſiliam, partim Alpes, partim intervallum ad rectos angulos ſumptum inter Alpes & procurſus Cemmeni ad Rhodanum porrectos, qui ad angulum rectum incidunt lineæ ab Alpibus ductæ. Auſtrino lateri adjacet præter dictam figuram ora maritima, quam Maſſilienſes tenent, & Salyes uſque ad Liguriam & Italiæ fines, ac Varum fluvium, quo (ut antè dixi) Narbonenſis Gallia terminatur, itemque Italia. Is æſtate parvus, hyeme ad VII. ſtadiorum latitudinem augetur. Ab hoc igitur ora maritima protenditur uſque ad templum Veneris Pyrenææ, quo hæc provincia & Hiſpania limite diſtinguuntur

A Κέμμενον ὄρος, ἡ μὲν ἐλαιόφυτος καὶ συκοφόρος ἐκλείπει, τ᾽ ἄλλα δὲ φύεται· καὶ ἡ ἄμπελος δὲ προϊοῦσιν [1] οὐ ῥᾳδίως τελεσφορεῖ· ἡ δ᾽ ἄλλη πᾶσα, σῖτον φέρει πολὺν, καὶ κέγχρον καὶ βάλανον, καὶ βοσκήματα παντοῖα· ἀργὸν δ᾽ αὐτῆς οὐδὲν, πλὴν εἴ τι ἕλεσι κεκώλυται καὶ δρυμοῖς· καίτοι καὶ τοῦτο συνοικεῖται πολυανθρωπίᾳ μᾶλλον, ἢ ἐπιμελείᾳ. καὶ γὰρ τοκάδες αἱ γυναῖκες, καὶ τρέφειν ἀγαθαί· οἱ δ᾽ ἄνδρες μαχηταὶ μᾶλλον, ἢ γεωργοί· νῦν δ᾽ ἀναγκάζονται γεωργεῖν, καταθέμενοι τὰ ὅπλα. Κοινῇ μὲν οὖν ταῦτα λέγομεν, περὶ τῆς ἐκτὸς πάσης Κελτικῆς· περὶ δὲ τῶν τεταρτημορίων ἑκάστου διαλα- B βόντες, λέγωμεν νυνὶ μεμνημένοι τυπωδῶς· καὶ πρῶτον περὶ τῆς Ναρβωνίτιδος. [2] Ταύτης δὲ τὸ σχῆμα παραλληλόγραμμόν πως ἐστὶν, ἐκ μὲν τῆς ἑσπέρας γραφόμενον τῇ Πυρήνῃ, πρὸς δὲ τὰς ἄρκτους τῷ Κεμμένῳ· τὰς δὲ λοιπὰς, τὴν μὲν νότιον ἡ θάλαττα ποιεῖ, μεταξὺ Πυρήνης καὶ Μασσαλίας· [3] τὴν δ᾽ ἑωθινὴν αἱ Ἄλπεις ἐκ μέρους, καὶ τὸ μεταξὺ διάστημα τῶν Ἄλπεων, ἐπ᾽ εὐθείας αὐταῖς ληφθὲν, καὶ τῶν ὑπωρειῶν τοῦ Κεμμένου τῶν καθηκουσῶν ἐπὶ τὸν Ῥοδανὸν, καὶ ποιουσῶν ὀρθὴν γωνίαν πρὸς τὴν λεχθεῖσαν ἀπὸ τῶν Ἄλπεων εὐθεῖαν· τῷ δὲ νοτίῳ πρόσκειται παρὰ τὸ λεχθὲν σχῆμα ἡ ἐφεξῆς παρα- C λία, ἣν ἔχουσιν οἵ τε Μασσαλιῶται, καὶ οἱ Σάλυες μέχρι Λιγύων, ἐπὶ τὰ πρὸς Ἰταλίαν μέρη, καὶ τὸν Οὔαρον ποταμόν· [4] οὗτος δ᾽ ἐστὶν, ὡς εἶπον πρότερον, ὅριον τῆς Ναρβωνίτιδος· ὑπάρχει δὲ καὶ τῆς Ἰταλίας, θέρους μὲν μικρὸς, χειμῶνος δὲ μέχρι ἑπτὰ σταδίων πλατυνόμενος. Ἐντεῦθεν μὲν οὖν ἡ παραλία παρατείνει [5] μέχρι τοῦ ἱεροῦ τῆς Πυρηναίας Ἀφροδίτης· καὶ τοῦτο δ᾽ ἐστὶν ὅριον ταύτης τε τῆς ὑπαρχίας, καὶ τῆς Ἰβηρικῆς·

1. *οὐ ῥᾳδίως τελεσφορεῖ*) Sic libro ſecundo. Atque hoc quidem verè Geographus. Illi verò, qui Galliam totam vino carere ſcribunt, vehementer quod omnes Galli ſcimus, errant. Ita autem videtur Livius exiſtimaſſe & alii nonnulli è veteribus. *Caſaub.*

2. *ταύτης δὲ τὸ σχῆμα παραλλ*) Narbonenſem provinciam ita *περιγράφει* elegantiſſimus poeta Auſonius, in Clar. Urb. XIII. v. 4.

Inſinuant quà ſe Sequanis Allobroges oris:
Excluduntque Italos Alpina cacumina fines:
Qua Pyrenaicis vicibus dirimuntur Iberi:
Quà rapitur præceps Rhodanus, genitare Lemanno.
Interiuſque premunt Aquitanica rura Cebennæ,
Uſque in Teutoſagos primævo nomine Belgas
Totum Narbo fuit. Idem.

3. *τὴν δ᾽ ἑωθινὴν αἱ Ἄλπεις, ἐκ μέρους*) Alpes hîc appellat Salyum montes, qui porriguntur à locis Maſſiliæ vicinis ad loca Cemmenis montibus propinqua. quod prima fronte abſurdum videri queat, cum omnes ſciant Alpes longè ab illis tractibus ſemotas Italiæ eſſe objectas. quin Strabo ipſe infra Alpes à vadis Sabbatis incipere eſt auctor. Sed ſciendum eſt, Alpium nomine omnes fere minores intelligi montes qui prope Alpes hinc inde ſurgunt. quare etiam Salyum iſtos montes Alpes appellarunt veteres: ut Polybius, qui libro ſecundo ſcribit *τὴν τῶν Ἄλπεων παρώρειαν λαμβάνειν τὴν ἀρχὴν ἀπὸ Μασσαλίας*. Non tamen inter Polybium & Strabonem D omnino convenit. Hic enim ut dixi, à Vadis Sabbatis, non à Maſſilia principium duci Alpium ſcribit. Libro autem ſecundo etiam apertius expoſuit nobis Geographus, ſuam ſuper iſtis ſententiam. Dixit enim, Alpes lineam *περιφερῆ* efficere, cujus *τὸ κυρτὸν* Cemmeno monti eſſet obverſum: *τὸ κοῖλον* verſus Italiam & Liguriam pateret: qui locus hunc aperit. *Idem.*

4. *οὗτος δ᾽ ἐστὶν, ὡς εἶπον πρότερον*) Ubi obſecro id dictum eſt antea? Apparet non ſatis integros perveniſſe ad nos Strabonis libros. Nam in iis, quæ habemus, hactenus Vari nulla reperitur facta mentio. *Idem.*

5. *μέχρι τοῦ Ἱεροῦ τῆς Πυρηναίας Ἀφροδίτης*) Ptolemæus quoque fanum iſtud Veneris *ὅριον* conſtituit Hiſpaniæ & Galliæ: atque adeo tam in Tarraconenſis deſcriptione, quam in Narbonenſis ejus mentionem facit. *Idem.*

ἔνιοι δὲ τὸν τόπον ἐν ᾧ ἐστὶ τὰ Πομπηΐου τρόπαια, A ὅριον Ἰβηρίας ἀποφαίνουσι καὶ τῆς Κελτικῆς. 1 Ἔστι δ᾽ ἔνθεν 2 εἰς Νάρβωνα γ μίλια ξ. ἐκεῖθεν δὲ εἰς Νέμαυσον, ὀγδοήκοντα ὀκτώ· 3 ἐκ Νεμαύσου δὲ διὰ Οὐργέρνου, καὶ Ταράσκωνος εἰς τὰ θερμὰ ὕδατα τὰ Σέξτια καλούμενα, ἅπερ πλησίον Μασσαλίας ἐστί, νγ· ἐντεῦθεν δὲ εἰς Ἀντίπολιν καὶ τὸν Οὔαρον ποταμὸν ογ· ὥστε τὰ σύμπαντα γίνεται μίλια διακόσια ἑβδομήκοντα ἑπτά. Ἔνιοι δὲ ἀπὸ τοῦ Ἀφροδισίου μέχρι τοῦ Οὐάρου 4 σταδίους ἀνέγραψαν δισχιλίους ἑξακοσίους· οἱ δὲ καὶ διακοσίους προστιθέασιν· οὐ γὰρ ὁμολογεῖται περὶ τῶν διαστημάτων. Κατὰ δὲ τὴν ἑτέραν ὁδὸν τὴν διὰ Οὐοκοντίων 5 καὶ τῆς Κοντίου·

p. 179. 6 μέχρι μὲν οὖν Γέρνου καὶ Ταράσκωνος κοινὴ ὁδὸς B ἡ ἀπὸ Νεμαύσου· ἐντεῦθεν δὲ ἐπὶ μὲν τοὺς Οὐοκοντίων ὅρους, καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς ἀναβάσεως τῶν Ἄλπεων διὰ Δρουεντίας καὶ Καβαλλίωνος μίλια ἑξήκοντα τρία· πάλιν δ᾽ ἐντεῦθεν ἐπὶ τοὺς ἑτέρους ὅρους τῶν Οὐοκοντίων 7 πρὸς τὴν Κοττίου μίλια ἑκατὸν ἑνὸς δέοντα, 8 εἰς Ἐπεβρόδουνον κώμην· εἶτ᾽ ἄλλοι τοσοῦτοι διὰ Βριγαντίου κώμης, ἐκ Σκιγγομάγου, καὶ τῆς τῶν Ἄλπεων ὑπερθέσεως, 9 ἐπὶ Ὤκελον τὸ πέρας τῆς Κοττίου γῆς· καὶ ἡ ἀπὸ Σκιγγομάγου δὲ ἤδη Ἰταλία λέγεται. ἔστι δὲ ἐνθένδε

* Manuſſ. κη΄. ἐπὶ Ὤκελον, μίλια * κζ΄. Κτίσμα δ᾽ ἐστὶ Φωκαιέων ἡ Μασσαλία, κεῖται δ᾽ ἐπὶ χωρίου πετρώδους· 10 ὑποπέπτωκε δ᾽ αὐτῆς ὁ λιμὴν θεατροειδεῖ C πέτρᾳ, βλεπούσῃ πρὸς τὸν νότον· τετείχισται δὲ καλῶς καὶ αὐτὴ καὶ ἡ πόλις σύμπασα, μέγεθος ἔχουσα ἀξιόλογον· ἐν δὲ τῇ ἄκρᾳ τὸ Ἐφέσιον ἵδρυται, 11 καὶ τὸ τοῦ Δελφινίου Ἀπόλλωνος ἱερόν·

A (quanquam pro eo alij locum deſignant eum, ubi ſunt Pompeji trophæa) Inde ergo Narbonem uſque milliaria ſunt LXIII. hinc Nemauſum LXXXIIX. à Nemauſo per Urgenum ac Taraſconem ad aquas calidas, quæ Sextiæ appellantur, quæ prope Maſſiliam ſunt, LIII. hinc ad Antipolin & Varum amnem, LXXIII. in ſumma, miliaria CCL[illegible] Alii à Veneris templo uſque ad Varum ſtadia tradiderunt CIↃ CIↃ IↃC nonnulli CC addunt. non enim idem omnes de intervallis ſentiunt. Altera via per Vocontios & Contium: B Gernum quidem uſque & Taraſconem à Nemauſo communis eſt via. hinc uſque ad Vocontiorum terminos & initium: adſcenſus Alpium per Druentiam & Caballionem milliaria LXIII. inde ad alteros Vocontiorum terminos & ad Cottium, milliaria IC. ad Epebrodunum vicum. hinc totidem per Brigantium vicum à Scingomago & Alpium altos tranſitus, uſque ad Ocelum, qui eſt terræ Cottiæ finis, nam à Scingomago jam Italia dicitur: & diſtat ab Ocelo milliaria XXVII. Maſſilia à Phocæenſibus eſt C condita, ſita loco ſaxoſo, portum habens ſubjectum theatri forma cavato ſaxo, auſtro obverſum. cùm portus, tum ipſa urbs præclarè ædificata eſt, juſtæ magnitudinis. In arce eſt Epheſium, & Apollinis Delphinii fanum.

1. ἔστι δ᾽ ἔνθεν εἰς Νάρβωνα) Iter ergo ex Hiſpania in Italiam, eſt hujuſmodi,

A fano Veneris	
Narbonem	M. P. LXIII.
Nemauſum	M. P. LXXXVIII.
Aquas ſextias	M. P. LIII.
Varum uſque	M. P. LXXIII.

Τὸ πᾶν, à finibus Hiſpaniæ ad Italiæ proximam partem, M. P. CCLXXVII. Hæc placuit ita deſcribere, ut cum Antonini Itinerario facilior eſſet collatio: qui etſi in deſcriptione itineris parum videtur differre, in numeris tamen ejus magna diverſitas. A Pyrenæo enim Narbonem uſque M. P. eſſe ait XCIV. Inde Nemauſum XCI. Antipolis autem & Vari non meminit. Sed Cavellionis, de quo itinere mox Strabo. *Caſaub.*

2. εἰς Νάρβωνα γ μίλια ξ΄) Scribe ut habent veteres, μίλια ξγ. *Idem.*

3. ἐκ Νεμαύσου δὲ διὰ οὐργενοῦ) Scripti οὐγέρνου, quod verius eſſe, mendum quod ſtatim ſequitur evincit. *Idem.*

4. σταδίους ἀνέγραψαν δισχιλίους ἑξακοσίους) Superior ſumma miliarium CCLXXVII. efficiebat ſtadia M CCCCLXXV. putatis in ſingula milliaria ſtadiis octo cum tertia parte: quod Straboni placet. *Idem.*

5. καὶ τῆς Κοντίου) Vetus lectio, καὶ τῆς Κοττίου: ſubaudiendum γῆς. Hæc eſt Κόττου ſive Κοττίου reguli ditio, cujus toties infra meminit. *Idem.*

6. Μέχρι μὲν οὖν Γέρνου) Lego, οὐγέρνου ut paullo antè habebant libri veteres. *Idem.*

7. πρὸς τὴν Κοττίου) Supple γῆν: ne te interpretes in errorem abducant. *Idem.*

8. εἰς Ἐπεβρόδουνον κώμην) Legendum eſt, ἐπ᾽ Ἐβρόδουνον πόλιν. Ebrodunum namque intelligit in Alpibus Cottiis ſitum oppidum. *Idem.*

9. ἐπὶ Ὤκελον τὸ πέρας τῆς Κοττίου γῆς) *Ocelum*, ait Cæſar B. Gall. I. 10. *eſſe extremum citerioris provinciæ oppidum.* Idem.

10. ὑποπέπτωκε δ᾽ αὐτῆς ὁ λιμὴν θεατροειδεῖ πέτρᾳ) D De hoc portu Dionyſius, v. 174.

----ἔνθα τε γαῖα
Μασσιλίη τετάνυσται, ἐπίστροφον ὅρμον ἔχουσα.
---- *Ibique terra*
Maſſilia extenſa eſt, rotundum (turrum) portum habens.

Is portus Λακύδων teſte Euſtathio nominabatur: Quod nomen cum in antiquis editionibus Melæ rectè ſcriberetur, primus Hermolaus Barbarus, Melæ ſcripturam ſollicitavit, & locum illum imprudens vir doctiſſ. corrupit. Sic igitur in Mela II. 5. legendum, *Et Lacydon Maſſilienſium portus, & in eo ipſa Maſſilia.* Ἀλυκίδας autem quam vocem ſubſtituerat Hermolaus è Strabone, nihil pertinent ad hunc portum. *Idem.*

11. καὶ τὸ τοῦ Δελφινίου Ἀπόλλωνος ἱερόν) De Apolline Delphinio lege Plutarchum in Theſeo, Attica Pauſaniæ, Pollucem & alios. *Idem.*

Hoc quidem omnium Ionum commune eſt. Epheſium autem, fanum eſt Dianæ Epheſiæ. Ajunt enim ex Phocæenſibus oraculum editum fuiſſe, quo jubebantur navigationis ducem à Diana Epheſia accipere: itaque eos cum Epheſum appuliſſent, quæſiviſſe quo pacto à dea conſequerentur, quod mandatum erat. Ibi Ariſtarchæ honoratiſſimarum uni matronarum deam per quietem adſtitiſſe, ac juſſiſſe ut ſumpta ſecum quadam ſacrorum imagine Phocæenſes comitaretur: quibus ita factis, colonia condita Phocæenſes fanum exſtruxiſſe, ejuſque antiſtitam feciſſe Ariſtarcham, inque honore ſummo habuiſſe. ſed & in reliquis coloniis eos ubique primo loco deam iſtam colere, & ad imitationem Epheſii ſimulacrum deæ, ac reliquos ritus inſtituere. Reſpublica Maſſilienſium omnium optimè legibus paret, adminiſtrata per optimates (Ariſtocratiam hoc Græci vocant) concilio DC virorum, quos ab honore, quem per totam vitam gerunt, Timuchos nominant. Huic concilio quindecim viri præſunt, quorum eſt occurrentia negotia expedire: de his rurſum tres præſident, maxima poteſtate: nullus Timuchi dignitatem conſequitur, cui nulli ſint liberi, aut cujus ſtirps inter cives non per tres ætates duraverit. Legibus utuntur Ionicis, publicè expoſitis. Solum poſſident oleis ac vitibus conſitum, frumenti autem ob aſperitatem ſterile. itaque mari magis quàm terræ fidentes, ad navigationes ingenium potiùs contulerunt. Poſterioribus tamen temporibus fortitudine ſua freti quoſdam circumjacentium camporum in ſuam poteſtatem redegerunt quâ eadem ſubnixi, urbes quoque condiderunt, quibus munitionibus uterentur, ut ad Hiſpaniam contra Hiſpanos, quibus etiam ritus Dianæ Epheſiæ avitos tradiderunt, eoſque ſacrificare Græco more docuerunt:

A τοῦτο μὲν κοινὸν Ἰώνων ἁπάντων· τὸ δὲ Ἐφέσιον, τῆς Ἀρτέμιδος ἐστὶ νεὼς τῆς Ἐφεσίας. Ἀπαίρουσι γὰρ τοῖς Φωκαεῦσιν ἐκ τῆς οἰκείας, λόγιον ἐκπεσεῖν φασὶν, ἡγεμόνι χρήσασθαι τοῦ πλοῦ παρὰ τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος λαβοῦσι· τοὺς μὲν δὴ προσαχθέντας τῇ Ἐφέσῳ ζητεῖν ὅν τινα τρόπον ἐκ τῆς θεοῦ πορίσαιντο τὸ προσταχθέν· Ἀριστάρχῃ δὲ τῶν ἐντίμων σφόδρα γυναικῶν, παραστῆναι κατ᾽ ὄναρ τὴν θεὸν, καὶ κελεῦσαι συναπαίρειν τοῖς Φωκαεῦσιν, ἀφίδρυμά τι τῶν ἱερῶν λαβούσῃ· γενομένου δὲ τούτου, καὶ τῆς ἀποικίας λα-
B βούσης τέλος, τό, τε ἱερὸν ἱδρύσασθαι, καὶ τὴν Ἀριστάρχην τιμῆσαι διαφερόντως ἱέρειαν ἀποδείξαντας· ἔν τε ταῖς ἀποίκοις πόλεσι πανταχοῦ τιμᾶν ἐν τοῖς πρώτοις ταύτην τὴν θεὸν, καὶ τοῦ ξοάνου τὴν διάθεσιν τὴν αὐτὴν, καὶ τ᾽ ἄλλα νόμιμα φυλάττειν τὰ αὐτὰ ἅπερ ἐν τῇ μητροπόλει νενόμισται. [1] Διοικοῦνται δ᾽ ἀριστοκρατικῶς οἱ Μασσαλιῶται πάντων εὐνομώτατα· ἀνδρῶν χιλίων καταστήσαντες συνέδριον, διὰ βίου ταύτην ἐχόντων τὴν τιμὴν, [2] οὓς Τιμούχους καλοῦσι· πεντεκαίδεκα δ᾽ εἰσὶ τοῦ συνεδρίου προεστῶτες, τούτοις δὲ τὰ πρόχει-
C ρα διοικεῖν δέδοται· πάλιν δὲ τῶν πεντεκαίδεκα προκάθηνται τρεῖς οἱ πλεῖστον ἰσχύοντες· τούτων δὲ εἷς Τιμοῦχος οὐ γίνεται μὴ τέκνα ἔχων, [3] μηδὲ διὰ τριγονίας ἐκ πολιτῶν γεγονώς· οἱ δὲ νόμοι Ἰωνικοὶ, πρόκεινται δὲ δημοσίᾳ. Χώραν δ᾽ ἔχουσιν ἐλαιόφυτον μὲν, [4] καὶ κατάμπελον· σίτῳ δὲ λυπροτέραν διὰ τὴν τραχύτητα· ὥστε πεποιθότες τῇ θαλάττῃ μᾶλλον ἢ τῇ γῇ, τὸ πρὸς ναυτιλίας εὐφυὲς εἵλοντο μᾶλλον. ὕστερον μέντοι ταῖς ἀνδραγαθίαις ἴσχυσαν p. 180.
προσλαβεῖν τινα τῶν πέριξ πεδίων, ἀπὸ τῆς αὐτῆς δυνάμεως, ἀφ᾽ ἧς καὶ τὰς πόλεις ἔκτισαν, ἐπιτειχίσματα [5] τὰς μὲν κατὰ τὴν Ἰβηρίαν τοῖς
D Ἴβηρσιν, οἷς καὶ τὰ ἱερὰ τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος παρέδοσαν τὰ πάτρια, ὥστε Ἑλληνιστὶ θύειν·

1. διοικοῦνται δ᾽ ἀριστοκρατικῶς οἱ Μασσαλιῶται) Illos eſſe Maſſilienſes ὀλιγαρχίᾳ teſtis ſit Ariſtoteles πολιτ. libro v. & VIII. *Caſaub.*

2. οὓς Τιμούχους καλοῦσιν) Erant & apud Naucratitas Τιμοῦχοι, ut ex lib. IV. c. 13. p. 149. Athenæi diſcere poſſumus. *Idem.*

3. μηδὲ διὰ τριγονίας ἐκ πολιτῶν γεγονώς) Pertinet hûc locus Ariſtotelis libro πολιτ. III. c. 2. initio, ubi Civem in nonnullis Rebuſp. non alium intelligi ſcribit, quàm cujus avus abavus & tritavus fuerint cives: unde inquit, exſtitit illa quæſtio, Qua ratione abavus ille aut tritavus fuerit πολίτης. Verba philoſophi ſunt οἱ δὲ καὶ τοῦτ᾽ ἐπὶ πλέον ζητοῦσιν. οἷον ἐπὶ πάππους δύο, ἢ τρεῖς, ἢ πλείους· οὕτω δὴ ὁριζομένων πολιτικῶς καὶ ταχέως, ἀποροῦσί τινες τὸν τρίτον ἐκεῖνον ἢ τέταρτον πῶς ἔσται πολίτης. (Pertinet huc locus Ariſtotelis de magiſtratibus Maſſiliæ, Polit. lib. VI. cap. 7. *Idem.*

4. καὶ κατάμπελον) Vox elegans κατάμπελος, hoc eſt, *vineis referta.* Sic dicitur locus κατάδενδρος, & κατάδρυμος, & πόλις κατείδωλος apud Lucam in Actis Apoſt. cap. XVII. v. 16. Vinum autem Maſſilienſium ait Athenæus l. 1. eſſe καλὸν, ſed ὀλίγον & παχὺ καὶ σαρκῶδες. vide Plinium XIV. c. 6. *Idem.*

5. Τὰς μὲν κατὰ τὴν Ἰβηρίαν) Emporias intelligit. vide libro tertio. *Idem.*

1. *Rhoen*

2 τὴν δὲ Ῥόην Ἀγαθὴν τοῖς περὶ τὸν ποταμὸν οἰκοῦσι τὸν Ῥοδανὸν βαρβάροις· 3 τὸ δὲ Ταυρέντιον, καὶ τὴν Ὀλβίαν, καὶ Ἀντίπολιν, καὶ Νίκαιαν, τῷ τῶν Σαλύων ἔθνει καὶ τοῖς Λίγυσι τοῖς τὰς Ἄλπεις οἰκοῦσιν. 4 Εἰσὶ δὲ καὶ νεώσοικοι παρ' αὐτοῖς, καὶ ὁπλοθήκη· πρότερον δὲ, καὶ πλοίων εὐπορία καὶ ὅπλων, καὶ ὀργάνων, τῶν τε πρὸς τὰς ναυτιλίας χρησίμων, καὶ τῶν πρὸς πολιορκίας, ἀφ' ὧν πρός τε τοὺς βαρβάρους ἀντέσχον, καὶ Ῥωμαίους ἐκτήσαντο φίλους, καὶ πολλὰ καὶ αὐτοὶ χρήσιμοι κατέστησαν ἐκείνοις, κἀκεῖνοι προσελάβοντο τῆς αὐξήσεως αὐτῶν. 5 Σέξτιος γοῦν ὁ καταλύσας τοὺς Σάλυας, οὐ πολὺ ἄπωθεν τῆς Μασσαλίας, κτίσας πόλιν ὁμώνυμον ἑαυτοῦ τε καὶ τῶν ὑδάτων τῶν θερμῶν, 6 ὧν τινα μεταβεβληκέναι φασὶν εἰς ψυχρὰ, ἐνταῦθα τὲ φρουρὰν κατῴκισε Ῥωμαίων, καὶ ἐκ τῆς παραλίας τῆς εἰς τὴν Ἰταλίαν ἀγούσης ἀπὸ Μασσαλίας, ἀνέστειλε τοὺς βαρβάρους, 7 οὐ δυναμένων τῶν Μασσαλιωτῶν ἀνείργειν αὐτοὺς τελέως· οὐδ' αὐτὸς δὲ πλέον ἴσχυσεν, ἀλλ' ἢ τοσοῦτον μόνον, ὅσον κατὰ μὲν τὰ εὐλίμενα, ἀπὸ τῆς θαλάττης ἀπελθεῖν τοὺς βαρβάρους, ἐπὶ ιβʹ σταδίους. 8 κατὰ δὲ τοῦ τράχωνος ἐπὶ ηʹ. τὴν δὲ λειφθεῖσαν ὑπ' ἐκείνων, τοῖς Μασσαλιώταις παρέδωκεν. Ἀνάκειται δ' ἐν πόλει συχνὰ τῶν ἀκροθινίων, ἃ ἔλαβον ἀεὶ καταναυμαχοῦντες τοὺς ἀμφισβητοῦντας τῆς θαλάττης ἀδίκως. Πρότερον μὲν οὖν εὐτύχουν διαφερόντως, περί τε τὰ ἄλλα, καὶ περὶ τὴν πρὸς Ῥωμαίους φιλίαν, ἧς πολλὰ ἄν τις λάβοι σημεῖα· καὶ

A ut [1] Rhoën Agatham adverſus barbaros Rhodanum accolentes: ut Taurentium, Olbiam, Antipolin, & Nicæam Salyum genti & Liguribus Alpes incolentibus oppſuerunt. Habent Maſſilienſes etiam navalia, & armamentarium. Olim etiam navium, armorum, ac machinarum ad navigationes & ad oppugnationes urbium factarum copia præditi fuerunt, quibus & contra barbaros ſe tuebantur, & Romanorum ſocietatem paraverunt, multiſque in rebus iis uſui fuerunt, viciſſimque ab iis horum incrementa ſunt adjuta. Sextius quidem, is qui Salyes ſubegit, non procul Maſſi- B lia urbem ſibi, & aquis, quæ ibi ſunt, calidis (hodie partim in frigidas eſſe mutatas ajunt) cognominem condidit, impoſitoque Romano præſidio barbaros ab ora, quæ à Maſſilia in Italiam ducit, rejecit, cùm eos prorſus reprimere Maſſilienſes non potuiſſent. Quanquam is quoque nihil aliud præſtitit, quàm quòd à locis portuoſis barbaros ad XII ſtadia repulit, à ſaxoſo autem & aſpero litore ad VIII. & ademptam iis terram Maſſilienſibus adjecit. Sunt in urbe Maſſilia permulta affixa ſpolia, quæ cives diverſis temporibus victores pugnis navalibus retulerunt de iis, qui C mare ſibi injuſtè vindicabant. Atque antiquis quidem temporibus cùm aliis in rebus fortunati majorem in modum fuerunt, tum cultura amicitiæ cum Romanis, cujus & alia extant ſigna, &

1. *Rhoën Agatham.*) Ῥόην ἀγαθὴν. fortè ῥοήν. ut ſit Boni fluxus. hæc Plinio & Stephano eſt Agatha, itemque Ptolemæo Ἀγαθὴ πόλις. Timoſthenes apud Stephanum Ἀγαθὴν τύχην vocat, bonam fortunam. ut fortaſſis hîc quoque τύχην pro ῥόην ſit ſcribendum. Ridiculè hunc locum interpres corruperat, Agathæ ignoratione. Sextius porrò, fuit C. Sextius Calvinus. circa annum V. C. IↃCXXV. Epit. Livii 61. Velleius, alii. *Xyland.*

2. τὴν δὲ Ῥόην Ἀγαθὴν τοῖς περὶ τὸν ποταμὸν οἰκοῦσι τὸν Ῥοδανὸν) Videtur Strabo, quam Stephanus annotat dictam à veteribus nonnullis fuiſſe Τύχην Ἀγαθὴν appellare Rhoën Agatham: Sed verius puto confundi ab eo urbes duas vicinas, Agatham & Rhodem, quam nominat utramque Plin. in deſcriptione ejus tractus: ex quo putavi aliquando legendum eſſe hoc loco, τὴν δὲ Ῥόδην καὶ Ἀγάθην τοῖς. Verba Plinii ſunt III. 4. *Oppida de cætero rara, præjacentibus ſtagnis, Agatha quondam Maſſilienſium, & regio Volcarum Tectoſagum: atque ubi Rhoda Rhodiorum fuit, unde dictus multò Galliarum fertiliſſimus Rhodanus amnis.* Apud Stephanum quoque hujus opinor oppidi mentionem reperio: quanquam is non Ῥοδὴν, ſed Ῥοδανουσίαν itemque Ῥαδανουσίαν vocat: & πόλιν eſſe ſcribit ἐν Μασσαλίᾳ. Μασσαλίας nomine intelligens & ipſe ut Dionyſius poeta regionem Maſſilienſium. *Rhodanuſiam* nominat & Sidonius Appollinaris Epiſt. 5. libro primo. Strabonis codicem eſſe emendandum potius quàm ut ipſe negligentiæ inſimuletur, etiam eo adducor ut credam, quod poſtea Agatham ſimpliciter nominat, non Rhoën Agatham. *Caſaub.*

3. τὸ δὲ Ταυρέντιον) Ptolemæo Ταυροέντιον: atque ita hîc ſcribendum: nam etiam infra Ταυροέντιον rectè legitur. Priſcis Græcis Ταυρόεις. Stephanus. Ταυρόεις πόλις Κελτικὴ, Μασσαλιητῶν ἄποικος οἱ πολῖται Ταυροέντιοι: Vide reliqua. *Idem.*

4. εἰσὶ δὲ καὶ νεώσοικοι) Vide infra de Cyzico. Ille locus erit iſti pro commentario. *Idem.*

5. Σέξτιος γοῦν ὁ καταλύσας τοὺς Σάλυας) Epitome lib. LXI. Livii C. *Sextius pro Coſ. victa Salviorum* D *gente Coloniam aquas Sextias condidit, ob aquarum copiam, & calidis & frigidis fontibus, atque à nomine ſuo ita appellatas.* Vide Vellejum & alios Rom. hiſtoricos. Plutarchus in Mario, Ὕδατα Σεξτίλια vocat. *Idem.*

6. ὧν τινὰ μεταβεβληκέναι φασὶν εἰς ψυχρά) Solinus cap. 8. in fine. *Aquæ quoque Sextiæ eo loco claruerunt, quondam hyberna conſulis, poſtea excultæ mœnibus. Quarum calor olim acrior exhalatus, per tempora evaporavit, nec jam par eſt famæ priori.* Epitome Livii videtur ſignificare ab initio fuiſſe calidos & frigidos fontes. *Idem.*

7. οὐ δυναμένων τῶν Μασσαλιωτῶν ἀνείργειν) Florus lib. III. cap. 2. *Primi trans Alpes arma noſtra ſenſere Salyi: quum de incurſionibus eorum fidiſſima atque amiciſſima civitas Maſſilia quereretur.* Idem.

8 κατὰ δὲ τοῦ τράχωνος) Scripti τράχωνος, male. Sic enim alibi multis locis ὁ τραχὼν opponitur planiciei. In iiſdem erat ἐπὶ ζʹ non ηʹ. *Idem.*

1. τῆς

A ſimulacrum Dianæ, quod in Aventino Romani deſumptum à Maſſilienſibus dedicarunt. Cæterùm bello civili Pompeji contra Cæſarem, cùm ſe victæ parti adjunxiſſent, magnam ſuæ felicitatis partem amiſerunt. extant tamen adhuc veſtigia antiqui ſtudii apud eos, maximè quod ad machinas & nauticum apparatum attinet. Cùm autem barbari ſupra eos ſiti ſubinde manſueſcerent, & pro bello civilia iam ſtudia agriculturàmque amplecterentur, ob imperium Romanum, ne harum quidem rerum ſtudio poſtmodo apud Maſſilienſes tantum loci fuit. Idque nunc eius urbis ſtatus indicat. B nam quicunque ſunt elegantiores ibi homines, ii ſe ad dicendum & philoſophandum conferunt. Itaque urbs ea paulo antè barbaris loco ludi litterarii patefacta, tantum Græcarum litterarum ſtudium apud Gallos excitavit, ut contractuum quoque formulas Græcè conſcriberent. At hodie nobiliſſimis etiam Romanorum perſuaſit, ut dicendi ſtudio pro Athenienſi peregrinatione Maſſilienſem amplecterentur: quos cùm vident Galli, quia in pace vivitur, ipſi quoque lubentes ocium huic vitæ inſtituto impendunt, non privatim modò, ſed & publicè. nam & privatim & publicè à civitatibus, ut medici, ita etiam ſophiſtæ conducuntur. C

A δὴ καὶ τὸ ξόανον τῆς Ἀρτέμιδος [1] τῆς ἐν τῷ Ἀβεντίῳ οἱ Ῥωμαῖοι, [2] τὴν αὐτὴν διάθεσιν ἔχοντες παρὰ τοῖς Μασσαλιώταις ἀνέθεσαν. Κατὰ δὲ τὴν Πομπηΐου πρὸς Καίσαρα στάσιν, [3] τῷ κρατηθέντι μέρει προσθέμενοι, τὴν πολλὴν τῆς εὐδαιμονίας ἀπέβαλον· ὅμως δ᾽ οὖν ἴχνη λείπεται τοῦ παλαιοῦ ζήλου παρὰ τοῖς ἀνθρώποις, καὶ μάλιστα περὶ τὰς ὀργανοποιΐας, καὶ τὴν ναυτικὴν παρασκευήν. ἐξημερουμένων δ᾽ ἀεὶ τῶν ὑπερκειμένων βαρβάρων, καὶ ἀντὶ τοῦ πολεμεῖν τετραμμένων ἤδη πρὸς πολιτείας καὶ γεωργίας, διὰ τὴν τῶν Ῥωμαίων ἐπικράτειαν, οὐδ᾽ αὐτοῖς ἔτι τούτοις συμβαίνοι ἂν [4] περὶ τὰ λεχθέντα τοσαύτη σπουδή. B Δηλοῖ δὲ τὰ καθεστηκότα νυνί· πάντες γὰρ οἱ χαρίεντες πρὸς τὸ λέγειν τρέπονται καὶ φιλοσοφεῖν· p. 181. ὥσθ᾽ ἡ πόλις μικρῷ μὲν πρότερον τοῖς βαρβάροις ἀνεῖτο παιδευτήριον, καὶ φιλέλληνας κατεσκεύαζε τοὺς Γαλάτας, [5] ὥστε καὶ τὰ συμβόλαια Ἑλληνιστὶ γράφειν· ἐν δὲ τῷ παρόντι καὶ τοὺς γνωριμωτάτους Ῥωμαίων πέπεικεν, ἀντὶ τῆς εἰς Ἀθήνας ἀποδημίας ἐκεῖσε φοιτᾶν φιλομαθεῖς ὄντας· ὁρῶντες δὲ τούτους οἱ Γαλάται, καὶ ἅμα εἰρήνην ἄγοντες τὴν σχολὴν ἄσμενοι πρὸς τοὺς τοιούτους διατίθενται βίους, οὐ κατ᾽ ἄνδρα μόνον, ἀλλὰ καὶ δημοσίᾳ. C [6] σοφιστὰς γοῦν ὑποδέχονται τοὺς μὲν ἰδίᾳ, [7] τοὺς δὲ αἱ πόλεις κοινῇ μισθούμεναι, καθάπερ καὶ ἰατρούς.

1. τῆς ἐν τῷ Ἀβεντίῳ) De Dianæ Epheſiæ fano, quod in Aventino monte Romæ à populis Latinis fuit Servii Tullii hortatu atque impulſu factum, vide Dionyſium Halicarnaſſeum, Livium I. c. 45. & Plutarchum. *Caſaub.*

2. τὴν αὐτὴν διάθεσιν ἔχοντες παρὰ τοῖς Μασσ.) Legendum τὴν αὐτὴν διάθεσιν ἔχον τῷ παρὰ τοῖς M. Sic paullò antè, τοῦ ξοάνου τὴν διάθεσιν τὴν αὐτήν. Vulgata lectio & falſa eſt, & falſam continet meo judicio ſententiam. Neque enim à Maſſilienſibus ſumpſerunt, credo, Dianæ Epheſiæ ſimulachrum Romani: nec id aut Livius aut Plutarchus ajunt: ſed coluerunt Romani Dianam Epheſiam eodem ritu quo à Maſſilienſibus colebatur, ſuntque hac in re eorum exemplum ſecuti, ut putat Strabo. Vide verò hiſtoricos, maximè Dionyſium Halicarn. lib. IV. *Idem.*

3. τῷ κρατηθέντι προσθέμενοι μέρει) Lege Cæſarem de bello civili libro primo. *Idem.*

4. περὶ τὰ λεχθέντα) Rem militarem intellige, cujus laudem magnam Maſſilienſibus ſupra tribuit. *Idem.*

5. Ὥστε καὶ τὰ συμβόλαια Ἑλληνιστὶ γράφειν) Cæſar de Gallis teſtatur libro ſexto c. 14. eos in publicis privatiſque rationibus Græcis literis uti. Idem libro primo c. 29. in caſtris Helvetiorum tabulas repertas eſſe ait literis Græcis confectas. Quod autem doctiſſimi viri & in omni doctrinæ genere ſummi negant ad illum libri primi locum quicquam facere alterum qui eſt libro ſeptimo, nec iſtum Strabonis: ignoſcant mihi obſecro: Non poſſum aſſentiri: primum quia Gallorum nomine etiam Helvetios intelligi, non poſſumus dubitare, ſi Cæſarem modò conſulimus: deinde non video, ubi dixerit Strabo id ſua D ætate Gallos cæpiſſe facere, ut συμβόλαια Græcè ſcriberent: & profectò Strabo id nuſquam dixit. *Idem.*

6. σοφιστὰς γοῦν ὑποδέχονται) Sophiſtas hîc accipe ut in Iure Romano, & recentioribus Græcis ſcriptoribus. Sunt quos hodie profeſſores vocamus. & Doctores à docendo, ut illi παρὰ τὸ σοφίζειν, quod eſt σοφὸν & doctum reddere. *Idem.*

7. τοὺς δὲ αἱ πόλεις κοινῇ μισθούμεναι καθάπερ καὶ ἰατρούς) Medicos publicè olim fuiſſe conductos paſſim loquuntur hiſtoriæ. Vide tit. Cod. de Profeſſoribus & Medicis. De Profeſſoribus & Magiſtris publico ſalario donandis primus omnium apud Græcos videtur cogitaſſe Charondas: quem refert Diodorus Siculus libro XII. νομοθετῆσαι τῶν πολιτῶν τοὺς υἱεῖς ἅπαντας μανθάνειν γράμματα χορηγούσης τῆς πόλεως τοὺς μισθοὺς τοῖς διδασκάλοις. Laudentur verò Galli qui primi videntur hanc Charondæ præſtantiſſimam & utiliſſimam legem re ipſa comprobaſſe. Græcos enim id non factitaſſe, ex eorum monumentis facilè intelligimus. Romani autem multis poſt annis Gallorum hoc factum videntur æmulati: ac tandem apud Romanos iis, qui literas docerent, ſalarium ex fiſco dari cæpit: quod primus omnium Quintilianus videtur nonnullis accepiſſe. (Idque Euſebius quoque in Chronico annotat.) Et tamen ſcribunt Romani Grammaticos Roma primùm in Galliam veniſſe, ut hunc literarum cultum Romæ debeant Galli non Maſſiliæ: quod non fit mihi veriſimile. Suetonius de Claris Grammaticis c. 3. *Nam in provincias quoque Grammatica penetraverat, ac nonnulli de notiſſimis doctoribus peregre docuerunt. maximè in Gallia Togata, inter quos Octavius Teucer, & Sicennius Iacchus, & Oppius Cares.* Idem.

1 Τῆς δὲ λιτότητος τῶν βίων καὶ τῆς σωφροσύνης τῶν Μασσαλιωτῶν, οὐκ ἐλάχιστον ἄν τις θείη τοῦτο τεκμήριον· ἡ γὰρ μεγίστη προὶξ αὐτοῖς ἐστιν 2 ἑκατὸν χρυσοῖ, καὶ εἰς ἐσθῆτα πέντε, καὶ πέντε εἰς χρυσοῦν κόσμον· πλέον δ' οὐκ ἔξεστι. Καὶ ὁ Καῖσαρ δὲ, καὶ οἱ μετ' ἐκεῖνον ἡγεμόνες, πρὸς τὰς ἐν τῷ πολέμῳ γενηθείσας ἁμαρτίας, ἐμετρίασαν, μεμνημένοι τῆς φιλίας, καὶ τὴν αὐτονομίαν ἐφύλαξαν, ἣν ἐξαρχῆς εἶχεν ἡ πόλις· 3 ὥστε μὴ ὑπακούειν τῶν εἰς τὴν ὑπαρχίαν πεμπομένων στρατηγῶν, μήτε αὐτὴν, μήτε τοὺς ὑπηκόους· περὶ μὲν Μασσαλίας ταῦτα. Ἅμα δ' ἥ τε τῶν Σαλύων ὀρεινὴ πρὸς ἄρκτον ἀπὸ τῆς ἑσπέρας κλίνει μᾶλλον, καὶ τῆς θαλάττης ἀφίσταται κατὰ μικρὸν, καὶ ἡ παραλία παρὰ τὴν ἑσπέραν περινεύει· μικρὸν δ' ἀπὸ τῆς πόλεως τῶν Μασσαλιωτῶν προελθοῦσα ὅσον ἑκατὸν σταδίους 4 ἐπὶ ἄκραν εὐμεγέθη πλησίον λατομιῶν τινῶν, ἐντεῦθεν ἄρχεται κολποῦσθαι, καὶ ποιεῖν τὸν Γαλατικὸν κόλπον, πρὸς τὸ Ἀφροδίσιον, τὸ τῆς Πυρήνης ἄκρον· καλοῦσι δ' αὐτὸ καὶ Μασσαλιωτικόν· 5 ἔστι δ' ὁ κόλπος διπλοῦς· ἐν γὰρ τῇ αὐτῇ περιγραφῇ, δύο κόλπους ἀφορίζον ἔγκειται 7 τὸ Σίγιον ὄρος, προσλαβὸν καὶ τὴν Βλάσκωνα νῆσον πλησίον ἱδρυμένην· τῶν δὲ κόλπων ὁ μὲν μείζων ἰδίως πάλιν καλεῖται Γαλατικὸς, εἰς ὃν ἐξερεύγεται τὸ τοῦ Ῥοδανοῦ στόμα· ὁ δ' ἐλάττων ὁ κατὰ Νάρβωνα ἐστὶ, μέχρι Πυρήνης. Ἡ μὲν οὖν 8 Νάρβων ὑπέρκειται τῶν τοῦ Ἄτακος ἐκβολῶν καὶ τῆς λίμνης

A Porrò frugalitatis ac modeſtiæ Maſſilienſium non minimum eſt argumentum, quòd apud eos maxima dos eſt centum aurei, & ultra quinque in veſtitum, ac totidem in ornatum aureum inſumere non licet. Cæſar autem, & qui eum ſecuti ſunt principes, mediocres ſe in vindicandis eorum in bello delictis geſſerunt, recordatione amicitiæ, libertatemque priſtinam urbis conſervarunt, ut neque ipſa, neque eius ſubditi miſſis in provinciam rectoribus parere opus habeant. Atque de Maſſilia hactenus.

B ¶ Iam montana Salyum regio ab occaſu verſus ſeptentrionem inclinans, paulatim à mari recedit: ora autem maritima ad occaſum vergit. ea à Maſſilia ad C ſtadia producta uſque ad promontorium juſtæ magnitudinis, vicinum lapicidinis quibuſdam, in ſinum flecti incipit, facitque ſinum Gallicum ad promontorium Pyrenæ Venereum, quod & Maſſilienſe dicitur. Eſt autem duplex ſinus. Nam in ea ipſa litoris deſcriptione ſitus eſt 6 mons Sigius, diſtinguens duos ſinus, aſſumpta etiam Blaſcone inſula in vicinia ſita. Sinuum major peculiari rurſum nomine Gallicus appellatur, in quem C oſtium Rhodani eructat. minor ad Narbonem eſt uſque ad Pyrenam. Narbo ſupra Atacis fluvii oſtia & lacum

1. *Τῆς δὲ λιτότητος τῶν βίων καὶ τῆς σωφροσύνης*) Ecce commendat Strabo Maſſilienſes duplici nomine, quod eſſent homines frugi, & temperantes: utramque tamen iis laudem videtur adimere proverbium *πλεύσαις εἰς Μασσαλίαν*: de quo conſule Athenæum lib XII. c. 5. pag. 523. Sed ea morum depravatio contigit fortaſſe poſt Strabonis tempora. *Caſaub.*

2. *ἑκατὸν χρυσοί*) Lege *χρυσοῖ· χρυσοῦς* autem dixit Romano more, qui Aureos cum dicunt, nummos ſubaudiunt. Græci *νόμισμα* intelligunt & dicunt *χρυσᾶ*. *Idem.*

3. *ὥστε μὴ ὑπακούειν*) Notum eſt fuiſſe in provinciis Romanorum aliquas urbes quibus permiſſum erat ſuis uti legibus & vocabantur liberæ civitates. Sic de Nemauſo paullò poſt· vide Strabonem libro XVII. extremo. *Idem.*

4. *ἐπὶ ἄκραν εὐμεγέθη*) Promontorium Cithariſten Ptolemæus appellat. Plinius III. 4. *In ora, Maſſilia Græcorum Phocæenſium fœderata. Promontorium Cithariſta, portus.* Vide & Melam II. c. 5. qui melius opinione mea quàm Plinius hæc loca recenſet: videtur enim errare Plinius Cithariſten promontorium inter Maſſiliam & ejus portum collocans. *Idem.*

5. *ἐστι δ' ὁ κόλπος διπλοῦς*) In tabulis Ptolemæi optimé iſta exprimuntur: Nam duplex iſte ſinus ibi rectè diſtinguitur; Prioris eſt quem conficit ab occaſu fanum Veneris in extremo Pyrenæo, ab ortu mons quem Strabo Sigium, Ptolemæus Setium vocat. Alter ſinus quem Gallicum propriè noſter ait, eſt inter Sigium montem, & Cithariſten promontorium. Blaſconem inſulam cujus etiam Plinius (III. 5. in fine) meminit, paullò aliter collocat Ptolemæus quàm Strabo *Idem.*

6. *Mons Sigius.*) *Σίγιον.* Ptolemæus habet *Σήτιον*, Setium. Ilybyrris Plinio eſt Illiberis. III. 4. apud Ptolemæum legitur *Ἴλλεβις*, corruptè puto. Apud Plinium porrò Araris malè ſcribitur in fluviorum Narbonenſium cenſu, cum is fluvius procul inde per Sequanos & Heduos in Rhodanum influat. Cæſar. I. bell. Gall. Legendum eſt Arau-

D ris. Ptolemæus enim *Ἀραύριος* habet, ubi Strabo *ῥαύραρις*, incuria librarii, pro *Ἀραύραρις*, & quem nos Obrin habemus, eſt Ptolemæo *Ὀρόβιος*. pro *κεστρεῖς* noſter habebát mancum *τρεῖς*: *Xyland.*

7. *Τὸ Σίγιον ὄρος. Mons Sigius.*) Ptolemæus habet *Σήτιον*, quod notat Caſaubonus, ſed nihil decernit. Proculdubio corrigendus eſt ex Ptolemæo Strabo, nam etiam hodie nomen durat, & vocatur ille locus ab incolis eorum lingua *lou cap de Sete.* Palmer.

8 *Νάρβων ὑπέρκειται τῶν τοῦ Ἄτακος ἐκβολῶν*) Plinius III. 4 *Flumen Atax è Pyrenæo Rubrenſem permeans lacum: Narbo Martius, Decumanorum Colonia XII. M. paſſ. à mari diſtans*: quo ex loco intelligimus *λίμνην Ναρβωνῖτιν* quam vocant Strabo & Stephanus Rubrenſem eſſe lacum Atacem fluvium. unus Polybius libro tert[illegible] & XXXIV. Narbonem appellavit. *Caſaub.*

1. μέγι-

Narbonenſem ſitus eſt, maximum eorum quæ ibi locorum ſunt, emporium. ad Rhodanum verò urbs eſt & emporium haud exiguum Arelatæ. æqualiter ferè diſtant dicta emporia & inter ſe, & à promontoriis, Venereo Narbo, Arelatæ Maſſilienſi. ab utraque Narbonis parte alii feruntur amnes, partim è Cemmeno, partim è Pyrena delapſi, & ſitæ ad hos urbes ſurſum navigiis adiri poſſunt exiguis. E Pyrena fluunt Ruſcino & Ilybyrris: uterque urbem habens cognominem. Ruſcinoni etiam lacus eſt propinquus, ac paulo ſupra mare locus aquoſus, plenus ſalinarum. is B etiam foſſiles habet mugiles. Ubi enim duos aut tres pedes foderis, immiſſo in aquam limoſam tridente, configere licet piſcem, eum juſtæ magnitudinis. is alitur limo ſicut anguillæ. Hi ergo è Pyrena defluunt amnes. At ab altera parte Narbonis

Α τῆς Ναρβωνίτιδος, [1] μέγιστον ἐμπορεῖον ταύτῃ. πρὸς δὲ τῷ Ροδανῷ πόλις ἐστὶ καὶ [2] ἐμπορεῖον οὐ μικρὸν, Αρελάται· ἴσον δέ πως διέχει τὰ ἐμπόρια ταῦτα, ἀλλήλων τε καὶ τῶν εἰρημένων ἄκρων, ἡ μὲν Νάρβων τοῦ Αφροδισίου, τὸ δ᾽, Αρελάται τῆς Μασσαλίας. Εκατέρωθεν δὲ τῆς Νάρβωνος ἄλλοι ποταμοὶ ῥέουσιν, οἱ μὲν ἐκ τῶν Κεμμένων ὀρῶν, εἴδ᾽ p. 182. ἐκ τῆς Πυρήνης, πόλεις ἔχοντες εἰς ἃς ἀνάπλους οὐ πολύς ἐστι μικροῖς πλοίοις· ἐκ μὲν τῆς Πυρήνης [3] ὅ, τε Ρουσκίνων [4] καὶ ὁ Ιλυβίρρις, [5] πόλιν ἔχων ὁμώνυμον ἑκάτερος αὐτῶν· [6] τοῦ δὲ Ρουσκίνωνος καὶ λίμνη πλησίον ἐστὶ, καὶ χωρίον ἔφυδρον, μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης, [7] ἁλυκίδων μεστὸν, [8] τὸ τοὺς ὀρυκτοὺς κεστρεῖς ἔχον· δύο γὰρ ἢ τρεῖς ὀρύξαντι πόδας, [9] καὶ καθέντι τριόδοντα εἰς ὕδωρ ἰλυῶδες, ἔστι περιπεῖραι τὸν ἰχθὺν ἀξιόλογον τὸ μέγεθος. τρέφεται δὲ ὑπὸ τῆς ἰλύος καθάπερ οἱ ἐγχέλυες· οὗτοι μὲν ἐκ τῆς Πυρήνης ῥέουσιν οἱ ποταμοὶ, μεταξὺ Νάρβωνος καὶ τοῦ Αφροδισίου. ἐπὶ θάτερα μέρη τῆς Νάρβωνος,

1. *μέγιστον ἐμπορεῖον ταύτῃ*) Lege ex libris, τῶν ταύτῃ. Auſonius de Narbone, in clar urbib. XIII. ṿ. 18.

Te maris Eoi merces, & Iberica ditant
Æquora: te claſſes Libyci, Siculique profundi
Et quicquid vario per flumina, per freta curſu
Advehitur toto tibi navigat orbe κατάπλους. Caſ.

2. *ἐμπορεῖον οὐ μικρὸν Αρελάται*) Variè ſcriptum hoc nomen reperies in veterum libris. Græcis eſt C Αρέλαται fere, vel Αρελᾶται ut Ptolemæo. Latinis Arelate, dicitur & Arelatæ, & Arelas, & Arelatus. Emporium autem fuiſſe Arelatæ οὐ μικρὸν ut ait, teſtantur hæc Auſonii in carmine de Arelate, in clar urbib. VIII: v. 4.

Præcipitis Rhodani ſic intercisa fluentis,
Ut mediam facias navali ponte plateam,
Per quem Romani commercia ſuſcipis orbis,
Nec cohibes, populòſque alios & mœnia ditas:
Gallia quis fruitur, gremioque Aquitania lato.

Idem.

3. *Ο, τε Ρουσκίνων*) In Ptolemæi codicibus Ρουσκίων, fluvius vocatur: urbs Ρουσινῶν: uterque locus ex Strabone emendandus. Polybius Ρούσκυνον vocat. *Idem.*

4. *καὶ ὁ Ιλυβίρρις*) Ptolemæi Græcus codex fluvium nominat Ιλλεριν: urbem Ιλλίβεριν: ſcripſerat utroque loco Ptolemæus Ιλλέβερις. Polybio eſt Ιλέβερνις. Livio Illiberis libro XXI. c. 23. *Idem.*

5. *πόλιν ἔχων ὁμώνυμον ἑκάτερος*) Polybius apud D Athenæum VIII. c. 2. p. 332. ſcribit, μετὰ τὴν Πυρήνην ἕως τοῦ Νάρβωνος ποταμοῦ, πεδίον εἶναι, δι᾽ οὗ φέρεσθαι ποταμοὺς Ιλέβερνιν καὶ Ρούσκυνον ῥέοντας παρὰ πόλεις ὁμωνύμους κατοικουμένας ὑπὸ Κελτῶν. i. e. *juxta Pyrenæos montes Narbonam uſque campos eſſe, per quos Iliberis & Ruſcino fluvii juxta civitates ejuſdem nominis à Celtis habitatas decurrunt.* Idem.

6. *τοῦ δὲ Ρουσκίνωνος καὶ λίμνη πλησίον ἐστὶ*) Totum iſtum tractum ſtagnis abundaſſe indicat Plinius. *Idem.*

7. *ἁλυκίδων μεστὸν*) Saſulas Latini appellant. In Antonini Itinerario non eſt dubium Salſulas eſſe illo loco quas deſcribit hîc Strabo. Apud Melam II. 5 prope Rubreſum lacum Salſulas fontem legimus. Sic libro XII. terra quam Mæander rigat, dicitur πλήρης ἁλμυρίδων. *Idem.*

8. *τὸ τοὺς ὀρυκτοὺς κεστρεῖς ἔχον*) Polybius apud Athenæum VIII. c. 2. p. 332. eandem rem pluribus ita narrat, ἐν οὖν τῷ πεδίῳ τούτῳ εἶναι τοὺς λεγομένους ἰχθῦς ὀρυκτούς· εἶναι τε τὸ πεδίον λεπτόγειον καὶ πολλὴν ἄγρωστιν ἔχον πεφυκυῖαν· ὑπὸ δὲ ταύτην διάμμου τῆς γῆς οὔσης ὑπὸ δύο καὶ τρεῖς πήχεις ὑπορρεῖν τὸ πλαζόμενον ὑπὸ τῶν ποταμῶν ὕδωρ· μεθ᾽ οὗ ἰχθύες κατὰ τὰς παρεκχύσεις ὑπὸ τῆς γῆς, χάριν τῆς τροφῆς (φιληδοῦσι γὰρ τῇ ἀγρώστεως ῥίζῃ) πεποιήκασι πᾶν τὸ πεδίον πλῆρες ἰχθύων ὑπογείων οὓς λαμβάνουσιν. i. e. *ac in iis campis foſſiles quos vocant piſces reperiri. Ejus namque loci tenue ſolum eſſe, ac ſubnaſcente multo gramine herboſum: ſub eo vero, cum ad duos treſve cubitos arenoſa terra ſit, quam admovent aquam fluvii, labi, & cum effuſa illa piſces ſub terra meantes pabuli cauſa, quod radice graminis impensè delectentur, ſubterraneis piſcibus univerſam oram illam replere, quos egeſta humo capiunt.* Sed videtur Polybius campum Lapideum ubi eſt plurima ἄγρωστις, confundere cum illo loco ubi ſunt piſces foſſiles. Ariſtoteles lib. θαυμ. ἀκους (pag. 1158. ed. Pariſ. 1619.) cauſam cur piſces iſto loco effodiantur hanc affert. *Eſt* inquit *prope Maſſiliam lacus qui exundans, ingenti piſcium copia loca vicina tegere ſolet: quæ loca poſtea Eteſiis ſpirantibus terra obruuntur, fitque ſolida ſuperficies, quam loci incolæ* τριοδοῦσι *ſcindentes piſcium referunt quantum volunt.* Idem ex Theophraſto & Plinius IX. 57 & Seneca Nat. Quæſt VI. 16. 17. referunt. Pomponius Mela II. 5. ut rem falſam irridet. Livius ut portentum narrat libro XLII in Gallico agro qua induceretur aratrum, ſub exiſtentibus glebis piſces emerſiſſe. Sed etiam aliis locis effodi piſces conſtat. (Ariſtotel. quidem id videtur quaſi vulgo notum referre in libello de reſpiratione c. 9. ἐπεὶ, ait, καὶ τῶν ἰχθύων οἱ πολλοὶ ζῶσιν ἐν τῇ γῇ, ἀκινητίζοντες μέντοι, καὶ εὑρίσκονται ὀρυττόμενοι. Vide fragmentum libri Theophraſti De piſcibus, ubi multa ſuper hoc.) Vide Athen. lib. VIII. initio. *Idem.*

9 *καὶ καθέντι τριόδοντα*) Τριόδους inſtrumentum eſt piſcatorum, quo maiores capiunt piſces. In Epigrammate Leonidæ, Anthol. VI. cap. 3. ep. 1.

Τρηχύντε τριόδοντα, ποσειδωνήϊον ἔγχος.

i. e. *Aſperamque tridentem Neptuniam haſtam.*

Philippus poeta τρίαιναν appellat. Anth. VI. c. 3. Ep. 10.

Κητοφόνοντε τρίαιναν ἐν ὕδασι κάρτερον ἔγχος.

i. e. *Ceteque interimentem tridentem, in mari validam haſtam.* Idem.

ἐκ τοῦ Κεμμένου φέρονται πρὸς τὴν θάλατταν, [1] ἐξ οὗπερ A καὶ ὁ Ἄταξ, [2] ὅ,τε Ὄρβις, [3] καὶ ὁ Ῥαύραρις· [4] τούτων ἐφ' οὗ μὲν [6] Βιλτέρα πόλις ἀσφαλὴς ἵδρυται, πλησίον τῆς Νάρβωνος· ἐφ' οὗ δὲ Ἀγάθη, κτίσμα Μασσαλιωτῶν. Ἓν μὲν οὖν ἔχει παράδοξον ἡ προειρημένη παραλία, τὸ περὶ τοὺς ὀρυκτοὺς ἰχθύς· ἕτερον δὲ μεῖζον τούτου σχεδόν τι, τὸ λεχθησόμενον. Μεταξὺ γὰρ τῆς Μασσαλίας [7] καὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥοδανοῦ, [8] πεδίον ἐστὶ, τῆς θαλάττης διέχον εἰς ἑκατὸν σταδίους, τοσοῦτον δὲ τὴν διάμετρον, κυκλοτερὲς τὸ σχῆμα· [9] καλεῖται δὲ λιθῶδες ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος· μεστὸν γάρ ἐστι λίθων χειροπληθῶν, ὑποπε- B φυκυῖαν ἐχόντων αὐτοῖς ἄγρωστιν· ἀφ' ἧς ἄφθονοι νομαὶ βοσκήμασιν εἰσίν· ἐν μέσῳ δ' ὕδατα, καὶ ἁλυκίδες ἐνίστανται, καὶ ἅλες· ἅπασα μὲν οὖν καὶ ὑπερκειμένη χώρα, προσήνεμός ἐστι. διαφερόντως δ' εἰς τὸ πεδίον τοῦτο, [10] μελεμβόρειον καταιγίζει πνεῦμα βίαιον καὶ φρικῶδες.

A è Cemmeno in mare delabuntur Atax, Obris, & Araura. ſupra illum ſita eſt 5 Biltera urbs bene munita, Narboni vicina. ad hunc Agatha, à Maſſilienſibus condita. Retuli jam antè unum hujus litoris miraculum de foſſilibus piſcibus. aliud eo non nihil mirabilius ſubjungam. Inter Maſſiliam & oſtia Rhodani campus eſt à mari C circiter diſſitus ſtadiis, diametro ejuſdem quantitatis, forma circulari. is Lapidoſus ſeu Saxoſus ab eventu dicitur. eſt enim plenus lapidum, qui manum implere poſſint, B infra quos gramen naſcitur, abundè paſcui pecori ſuppeditans, in medio autem aquæ, & ſalinæ ſunt & ſales. Tota quidem quæ ſuperiùs adjacet regio, ventis eſt expoſita: in hunc autem maximè campum ventus incumbit ac defertur ſeptentrionalis violentus ac horribilis,

1. ἐξ οὗπερ καὶ ὁ Ἄταξ) Pomponio II. 5. & Plinio III. 4. Atax fluit è monte Pyrenæo non Cemmeno. *Caſaub.*

2. ὅτε Ὄβρις) Pomponio II. 5. & Plinio *Obris.* Ptolemæo Ὄροβις hic fluvius dicitur, non Ὀρόβιος ut falſo multi annotant. *Idem.*

3. καὶ ὁ Ἀραύραρις) In prioribus editionibus erat ut & in manuſſ. ὁ Ῥαύραρις quod interpres mutavit, & edidit Ἀραύραρις ut apud Pomponium II. 5. Arauraris: Ptolemæo eſt Ἀραύριος. *Idem.*

4. τούτων ἐφ' οὗ μὲν) An Atacem intelligit? videtur id ſuadere quod de Narbone ſubjicitur. An potius Obrin? Ipſum id ſuadet genus loquendi: In Ptolemaicis tabulis medium collocatur hoc oppidum inter utrumque fluvium. *Idem.*

5. *Biltera.*) Nolui mutare. ſed eſt legendum vel Blitera cum Plinio, vel Bætira (aut pluraliter Bliteræ, Bætiræ.) cum Ptolemæo. vide Stephanum in B ÆTARRA. poſt μεστὸν pro μέσον & ὕδατα pro ὕδατι ex epitoma, ſenſu ſuffragante. quid autem eſt μελεμβόριον; βόρειον legi item κατακλᾶσθαι. *Xyland.*

6. Βιλτέρα πόλις) Vetus lectio Βλιτέρα, ut Plinio B literæ. In Ptolemæo corruptè Βαίτιρα pro Βλιτίραι, vel Βλιτέραι. *Caſaub.*

6. Βιλτέρα πόλις) Quod in MSS. eſt Βλίτερα, olimque fuit Βαίτερα, atque Ptolomæo Βαίτιραι, hoc Stephano eſt Βαίταρρα, rectiſſime autem eſt D ΒΗΤΗΡΡΑ, probaturque hoc ex nummo Veteri, in Gallia Narbonenſi prope *Beterrenſem* civitatem, reperto, in quo legitur, ΒΗΤΗΡΡΑΤΩΝ, unde Veterem veramque hujus urbis ſcriptionem perſpicimus, quæ nunc paſſim corrupta eſt apud Geographos. vid. Not. Holſtein. in Stephanum de Urbibus pag. 62. col. a.

7 καὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥοδανοῦ) Euſtathius Grammaticus diligentiſſimus, cui perpetuò in ore noſter hic Geographus, interdum adeo depravatis uſus eſt codicibus, ut veſtigia verborum Strabonis vix agnoſcas: cujus rei illuſtre admodum exemplum eſt quod annotamus libro XIII. Sed hic quoque pro iſtis Strabonis verbis, videtur legiſſe Ῥηγίνης. Scribit enim, λίθινον iſtud πεδίον eſſe μεταξὺ μασσαλίας καὶ Ῥηγίνης, quod omnino è depravata iſtius loci lectione ortum puto. *Caſaub.*

8. πεδίον ἐστὶ) Viſitur hodieque hic campus, ac vulgo vocatur, *Las Craux.* Eſt inter Arelate & Maſſiliam. *Caſaub.*

9. καλεῖται δὲ λιθῶδες) Mela II. 5. *lapideum littus* vocat, Plinius III. 4. *lapideum campum*, Solinus c. 8. *lapidarium.* Idem.

10. μελεμβόριον καταιγίζει πνεῦμα βίαιον καὶ σφικῶδει) In libris ſcriptis partim μελαβόριον legitur, C partim μελαμβόριον, que eſt vera lectio. (niſi quis μελαμβορέαν malit, ut dicti ſunt παλιμβόρεαι apud Theophraſtum.) Sic enim voce eleganter ficta τὸν μέλανα βορρᾶν exprimit. quem ventum, ait Diodorus, ſpirare ἀπὸ θερινῆς δύσεως καὶ ἄρκτου. Galli ſimiliter vocant Boream nigrum. Notum eſt autem flare interdum in Gallia iſta parte ventum quendam qui terras vehementer obſcurat: eſtque hic ventus mirè impetuoſus. Eum nos tum alibi ſæpe tum ad Avenionem maximè ſenſimus, prorſus, ut ait, φρικώδη καὶ βιαιόν, vix ut in equo ſtare poſſemus. De hoc loco ſenſit Æſchylus in Prometheo ſoluto iſtis verſibus, quos nos è Galeno (Comment. I. de Morb. Epid. VI. p. 385. ed. Charterii.) deſcribemus ſimul & emendabimus

Εὐθεῖαν ἕρπε τήνδε. Καὶ πρώτιστα μὲν
Βορεάδας ἥξεις πρὸς πνόας. σὺ δ' εὐλαβοῦ
Βρόμον καταιγίζοντα, μή σ' ἐναρπάσῃ
Δυσχειμέρῳ πέμφιγι συστρέψας ἄνω.

D i. e. Interpr. Stanley

Contende hac recta: quam primum quidem
Ad Boreæ veneris flatus, cave
Fremitum ingruentem, ne te rapiat
Procelloſo flatu ſtatim evertens.

Βορεάδας πνοὰς vocat Æſchylus quod Strabo μελαμβόριον. hoc eſt ut dixi μέλας βορρέας. quo modo μέλανα εὖρον poëtæ ſæpe dicunt. Secundus poëta Epigrammatarius. Anthol. I. c. 57. ep. 10.

Ἦν ὁ μέλας ὅτ' εὖρος ἐπόντισε.

Horatius, Epod. Od. x.

Niger rudentes Eurus inverſo mari
Fractoſque remos differat.

Porro autem ventum hunc Galli Circium vocabant. A. Gellius lib. II. cap. 22. *Galli ventum ex ſua terra flantem quem ſaviſſimum patiuntur, Circium appellant, à turbine opinor ejus ac vertigine.* Vide & Senecam N. Q. V. 17. ac Plinium II. 47. *Idem.*

1. κατα-

quò ferunt & lapides agitari atque volvi, & homines de vehiculis deturbari, ac vi flatus armis veſtibuſque nudari. Ariſtoteles ergo ait à terræmotibus, quibus ob ejiciendi vim Braſtôn nomen eſt, lapides in ſuperficiem egeſtos in cava loca confertim delapſos eſſe. Poſidonius lacum fuiſſe dicit, qui cum fluctuatione quadam exaruerit, ideòque in plures diſſipatus ſit lapides, ſicut fluminum lapillos, & litorum ſcrupulos, ſimiles inter ſe magnitudine, lævitateque. Sanè uterque probabilem rei rationem expoſuit. neceſſe eſt enim lapides qui ſic conſtituuntur, non per ſe aut humidi alicuius concretione oriri, 5 ſed fragmenta magnorum ſaxorum, continentibus rupturis avulſa. Aeſchylus quidem intelligens difficulter cauſas rei exponi poſſe, aut ita ab alio accipiens, in fabulam detorſit. Nam apud eum Prometheus Herculi exponens iter à Caucaſo ad Heſperidas, in hanc loquitur ſententiam.

Veniens ad impavidas Ligurum quoque copias,
Ibi, bellicoſus, etſi ſis tamen (hoc ſcio)
Satis arduo tibi conflictabere prælio,
Fato jubente deſtitui te ſpiculis.
Tellure ſaxa nec poteris avellere,
Rigida ſoli ſuperficie ſidentia.

A φασὶ γοῦν σύρεσθαι καὶ κυλινδεῖσθαι τῶν λίθων ἐνίους. [1] κατακλᾶσθαι δὲ τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τῶν ὀχημάτων, καὶ γυμνοῦσθαι, καὶ ὅπλων, καὶ ἐσθῆτος ἀπὸ τῆς ἐμπνοῆς. [2] Ἀριστοτέλης μὲν οὖν φησιν, ὑπὸ σεισμῶν τῶν καλουμένων βραστῶν, ἐκπεσόντας τοὺς λίθους εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, συνολισθεῖν εἰς τὰ κοῖλα τῶν χωρίων. Ποσειδώνιος δὲ λίμνην οὖσαν, παγῆναι μετὰ κλυδασμοῦ· καὶ διὰ τοῦτο εἰς πλείονας μερισθῆναι λίθους, καθάπερ τοὺς ποταμίους κάχληκας, καὶ τὰς ψήφους τὰς αἰγιαλίτιδας· [3] ὁμοίως δὲ καὶ λείους, καὶ ἰσομεγέθεις τῇ ὁμοιότητι. [4] καὶ τὴν αἰτίαν ἀποδεδώκασιν ἀμφότεροι. Πιθανὸς μὲν οὖν ὁ παρ' ἀμφοῖν λόγος· B ἀνάγκη γὰρ τοὺς οὕτω συνεστῶτας λίθους, οὐ καθ' ἑαυτοὺς ἢ ἐξ ὑγροῦ παγέντας μεταβάλλειν, ἀλλ' ἐκ πετρῶν μεγάλων, ῥήγματα συνεχῆ λαβουσῶν ἀποκριθῆναι. [6] Τὸ μέν τοι δυσαπολόγητον Αἰσχύλος καταμαθών, [7] ἢ παρ' ἄλλου παραλαβών, εἰς μῦθον ἐξετόπισε. p. 183. [8] Φησὶ γοῦν Προμηθεὺς παρ' αὐτῷ καθηγούμενος Ἡρακλεῖ τῶν ὁδῶν τῶν ἀπὸ Καυκάσου πρὸς τὰς Ἑσπερίδας·

Ἥξεις δὲ Λιγύων εἰς ἀτάρβητον στρατὸν,
Ἔνθ' οὐ μάχης, σάφ' οἶδα, καὶ θοῦρός περ ὢν
Μέμψῃ· πέπρωται γάρ σε καὶ βέλη λιπεῖν.
C Ἐνταῦθ' ἑλέσθαι δ' οὔ τιν' ἐκ γαίας λίθον
Ἕξεις, [9] ἐπεὶ πᾶς χῶρός ἐστι μαλθακός.

1. *κατακλᾶσθαι δὲ*) Mallem κατακυλίεσθαι. Hæc ita exprimit Diodorus lib. v. ubi de iſto vento plura, *καθόλου δὲ καταιγίζοντες λάβρως ἁρπάζουσιν ἀπὸ μὲν τῶν ἀνδρῶν τὰ ὅπλα, καὶ τὰς ἐσθῆτας, ἀπὸ δὲ τῶν ἵππων τοὺς ἀναβάτας.* *Caſaub.*

2. *Ἀριστοτέλης μὲν οὖν*) Locum Ariſtotelis hodie opinor non habemus: Idem tamen hujus rei etiam libro II. c. 8. *μετεωρολ.* meminit, quo loco de terræ motu quem *σφυγμὸν* appellat diſputans, ita ſcribit, *ὅπου δ' ἂν γένηται τοιοῦτος σεισμὸς, ἐπιπολάζει πλῆθος λίθων, ὥσπερ τῶν ἐν τοῖς λίκνοις ἀναβραττομένων. τοῦτον γὰρ τὸν τρόπον γενομένου σεισμοῦ, τὰ περὶ Σίπυλον ἀνετράπη, καὶ τὸ καλούμενον Φλεγραῖον πεδίον καὶ τὰ περὶ τὴν Λιγυστικὴν χώραν.* De terræ motu quem Poſidonius *βρασμὸν* vocabat, alii *βρασματίαν*, vide Senecam N.Q. vi. 21. Ammianus Marcell. D lib. xvii. c. 7. *Fiunt autem terrarum motus modis quatuor: Aut enim braſmatiæ ſunt, qui humum intus ſuſcitantes, ſurſum propellunt immaniſſimas moles.* Idem.

3. *ὁμοίως δὲ καὶ λείους*) Scripti, *ὁμοίους δὲ καὶ λείους.* *Idem.*

4. *καὶ τὴν αἰτίαν*) Fortaſſe, *Καὶ οὕτω τὴν αἰτίαν.* Sed hic locus non eſt ſanus. *Idem.*

5. *Sed fragmenta.*) Ἀλλ' inſerui ob ſenſum. locus habet aliquid vitii. Verſus autem qui ſequuntur Aeſchylei, deſumti ſunt ex Prometheo ſoluto ſeu vinculis liberato, quod doctiſſimus vir pulcerrimè de litteris meritus Henricus Stephanus in annotationibus ſuis Aeſchyleis ingenioſiſſima conjectura docuit. Quanquam conjectura ne opus quidem eſt, cùm Dionyſius Halicarnaſſenſis tres primos horum verſuum nominatim citet ex Aeſchylo *ἐν Προμηθεῖ λυομένῳ*; libro primo antiquitatum Romanarum. quos & inde emendavi. *μέμψει* ſecunda perſona Atticè dici norunt eruditi. reliquos in Aldino luxatos, jam antè quidam metri leges ſecutus reſtituerat. Rarum eſt diviſio vocis compoſitæ *ξυμβαλὼν* in duos verſus. ſed tamen etiam Horatius Sic 1. Sat. 2. v. 62.--- *quid inter Eſt in matrona*---&c. Illud tamen quod de mollicie loci dicit, non ſatis aſſequor. & fortè legendum eſt *ἔστ' οὐ μαλθακός.* *Xyland.*

6. *Τὸ μέντοι δυσαπολόγητον*) *Ἀπολογεῖσθαι* eſt cauſam alicujus rei ſeu facti reddere. Plutarchus hoc vocat, *τὸ ἀσυλλόγιστον τῆς αἰτίας.* *Caſaub.*

7 *ἢ παρ' ἄλλου παραλαβών*) Melius ſcripti *λαβών.* *Idem.*

8. *Φησὶ γοῦν Προμηθεὺς*) Jampridem notavit doctiſſimus Henricus Stephanus è Dionyſio Halicarnaſſenſi locum iſtum de Æſchyli Prometheo Soluto eſſe deſcriptum. Patet hoc etiam ex his quæ ſcribit Hyginus Aſtronomo. lib. 11. cap. Engonaſin. *Æſchylus*, ait, *in fabula, quæ inſcribitur Prometheus Lyomenos, Herculem ait eſſe non cum dracone, ſed cum Liguribus depugnantem. Dicit enim quo tempore Hercules à Geryone boves abduxerit, iter feciſſe per Ligurum fines, quos conatos ab eo abducere pecus, manus contuliſſe & quam plures eorum ſagittis confixiſſe. Sed poſtquam Herculi tela deficerent, multitudine Barbarorum & inopia armorum defeſſum, ſe ingeniculaſſe multis jam vulneribus acceptis. Jovem autem miſertum filii, curaſſe ut circa eum magna copia lapidum eſſet, quibus ſe Herculem defendiſſe, & hoſtes fugaſſe.* Idem.

9. *ἐπεὶ πᾶς χῶρος ἐστὶ μαλθακός*) Hoc nihil ad intelligendum facilius: ſiquidem memineris dici hæc Prometheo multò antè quam ille campus lapidibus eſſet complutus: tunc *πᾶς χῶρος* erat *μαλθακὸς* lapidibuſque carebat. *Idem.*

A

Ἰδὼν δ' ἀμηχανοῦντά σ' ὁ Ζεὺς, οἰκτερεῖ,
¹ Νεφέλην δ' ὑποσχὼν νιφάδι στρογγύλων πέτρων
Ὑπόσκιον θήσει χθόνα, οἷς ἔπειτα συμβαλὼν δηώσεις ῥαδίως Λιγὺν στρατόν.

Miſerabitur tuas Iupiter anguſtias
Videns, rotundorum & plenam lapidum nive
Nubem polo ſubtendet, atque umbra ſolum
Teget: hiſce tu lapidibus armatus ferum
Facile Liguſticum fundes exercitum,

² Ὥσπερ οὖν κρεῖττον ὂν φησὶν ὁ Ποσειδώνιος εἰς αὐτοὺς τοὺς Λίγυας ἐμβάλλειν τοὺς λίθους, καὶ καταχῶσαι πάντας, ³ ἢ τοσοῦτον δεόμενον ποιῆσαι λίθων τὸν Ἡρακλέα; ⁴ τὸ μὲν οὖν τοσοῦτον ἀναγκαῖον ἦν, εἴπερ καὶ πρὸς ὄχλον παμπληθῆ· ὥστε ταύτῃ γε πιθανώτερος ὁ μυθογράφος τοῦ ἀνασκευάζοντος τὸν μῦθον. ⁵ Ἀλλὰ καὶ τ' ἄλλα πεπρῶσθαι φήσας ὁ ποιητὴς, οὐκ ἐᾷ μέμφεσθαι φιλαιτίως. ⁶ Καὶ γὰρ ἐν τοῖς περὶ τῆς προνοίας καὶ τῆς B εἱμαρμένης λόγοις, εὕροι τις ἂν πολλὰ τοιαῦτα ⁷ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν φύσει γινομένων, ὥστ' ἐπ' αὐτῶν φάναι, πολὺ κρεῖττον εἶναι, τόδε ἢ τόδε γενέσθαι, οἷον ⁸ εὔομβρον εἶναι τὴν Αἴγυπτον· ἀλλὰ μὴ τὴν Αἰθιοπίαν ποτίζειν τὴν γῆν·

Quanto, inquit Poſidonius, præſtabat ſaxa in ipſos injicere Ligures potiùs, iiſque hos obruere, quàm eò inopiæ lapidum adigere Herculem? At verò tot lapidibus opus erat contra tantam multitudinem: ut hac quidem in parte fabulæ auctor probabiliora dixerit, quàm fabulæ reprehenſor. Sed aliàs quoque poëta hæc ita in fatis eſſe dicens, non patitur in ea culpandi ſtudio inquiri. Nam ubi de Providentia & fato diſputatur, multa inveneris alioqui in rebus humanis ac naturalibus, de quibus diceres, præſtitiſſe alio quàm hoc modo ea fieri. Ut verbi gratia, imbribus potiùs irriguam Ægyptum debuiſſe eſſe, quàm ab Æthiopia humorem accipere.

1. Νεφέλην δ' ὑποσχὼν) Lego, ὑπερσχών. eſt enim hæc ſententia, Jovem cum vellet lapidibus pluere in Herculis gratiam, nubem prius excitaſſe quæ Herculem hoſtium ipſius oculis eriperet: deinde autem ſaxea pluvia totum illum campum operuiſſe, (*Sic dicit poëta* χεῖρα ὑπερσχεῖν) Νιφάδα autem vocat hujuſmodi pluviam. *Caſaub.*

1. Νεφέλην δ' ὑποσχὼν) Loquitur de campis lapidariis; Et Strabo quidem eos ponit inter Maſſiliam, & ἐκβολὰς τοῦ Ῥοδανοῦ: qui tamen ex fabula C Æſchyli, quæ Προμηθεὺς λυόμενος inſcribebatur, verſus refert, quibus ex pugna Herculis cum Liguribus, lapidum pluvia in gratiam Herculis de cœlo lapſa, lapideos factos eſſe campos illos traditur. Ergo ſecundum Æſchyli ſententiam in Liguria ille campus. Qui in Narbonenſi ponunt, non adverſum Ligures pugnam Herculi fuiſſe, ſed contra Neptuni liberos Albionem, & Bergiona, tradunt, ut Mela. Verſus Æſchyli ita legendi

Νεφέλην δ' ὑποσχὼν, νιφάδι στρογγύλων πετρῶν
Ὑπόσκιον θήσει χθόν', οἷς ἔπειτα σὺ
Βαλὼν διώξεις ῥαδίως λιγὺν στρατόν.

Vulgò legitur, - - - οἷς ἔπειτα συμβαλῶν δηώσεις. Hyginus in Aſtronomico citans eoſdem Æſchyli verſus: *Jovem autem miſertum filii curaſſe, ut circum eum magna eſſet lapidum copia: quibus ſe Herculem defendiſſe & hoſtes fugaſſe.* Legebat igitur in Æſchylo, διώξεις. Sed & male ὑπερσχὼν, pro ὑποσχὼν corrigit in iiſdem verſibus magnus Caſaubonus. Salmaſ. Exer. Plin. pag. 42. Ed. Traj.

2. ὥσπερ οὖν κρεῖττον ὂν) Elegantiſſimi hujus loci umbram vix aſſecuti ſunt interpretes: mentem ſane non viderunt. Legendum aio ὥσπερ οὐ κρεῖττον ὄν. Verba ſunt Poſidonii Æſchylum ſubſannantis, quod Jovem feciſſet in Herculis gratiam lapidibus pluere & totum illum campum operire: quaſi vero, dicebat Poſidonius, non fuiſſet ſatius facere ut iiſdem lapidibus cælitus delapſis obruerentur Herculis hoſtes, quam eum inducere lapidibus carentem, & Jovem ejus gratia lapidibus pluentem, quibus poſtea ſe defendat Hercules. Ergo, ὥσπερ οὐ κρεῖττον ὂν, ſignificat quaſi non eſſet melius. Sic lib. XI. ὥσπερ οὐ δυνατὸν ὄν. Dio libro quinquageſimo ſeptimo. ὥσπερ οὐ πολλῷ δεινότερον ὂν, αὐτοχειρίᾳ τινὰ ἀποθανεῖν ἀναγκάσαι. Polybius libro XI. ἐπέκειτο τοῖς φεύγουσιν, ὥσπερ οὐκ αὐτὸν τὸν φόβον ἱκανὸν ὄντα τοὺς ἅπαξ ἐγκλίναντας, ἄχρι τῶν πυλῶν συνδιώκειν. Auctor incertus apud Suidam, Φιλέας Ἀνδοκίδην ἱεροσυλίας ἐγράψατο, ὥσπερ οὐκ αὐτὸς ὤν, ὁ τῆς θεοῦ τὸ γοργόνειον ἐκ τῆς ἀκροπόλεως ὑφελόμενος. Sic & libro ſecundo ſupra ὥσπερ τοῦ Ἐρατοσθένους ἐγκρίνοντος. Nam ibi quoque τὸ ὥσπερ nota eſt reprehenſionis. Vides ergo referri Poſidonii verba quibus Æſchylum ille reprehendebat. quod manifeſtiſſimè illa evincunt quæ ſtatim ſequuntur, πιθανώτερος ὁ μυθογράφος τοῦ ἀνασκευάζοντος τὸν μῦθον. *Idem.*

3. ἢ τοσοῦτον δεόμενον ποιῆσαι λίθων) Vetus interpres τοσούτων ut λίθων, & mox τὸ μὲν οὖν τοσούτων. *Idem.*

4. τὸ μὲν οὖν τοσοῦτον) incipit Strabo reſpondere reprehenſioni Æſchyli. *Idem.*

5. ἀλλὰ καὶ τἄλλα πεπρῶσθαι φήσας) Lego, ἀλλὰ καὶ τἄλλα, καὶ πεπρῶσθαι φήσας. Senſus eſt, Æſchyli dictum & aliis rationibus poſſe defendi, & eo maxime, quod ejus cauſam referat poëta ad fatum: Nam in iis, ait Strabo, quæ à divina providentia adminiſtrantur, quæque lege fati fiunt, multa ſunt ejuſmodi ut cauſam fruſtrà inquiras. *Idem.*

6. Καὶ γὰρ ἐν τοῖς περὶ προνοίας) Stoicorum eſt placitum ἡ πρόνοια. quam cum toties aſtruat Strabo hoc opere, non aliud deſiderare debemus argumentum, ut ſciamus quam ille ſectam ſequatur. Infra D eodem, poſtquam dixit Galliam irrigari fluminibus quæ ad commercia & omnino βίους πολιτικοὺς utilitatem maximam præſtent, ſubjicit, merito aliquem dicturum Προνοίας id eſſe ἔργον. Vide libro XVI. *Idem.*

7. τῶν ἀνθρώπων) Vetus lectio, τῶν ἀνθρωπίνων. *Idem.*

8. εὔομβρον εἶναι τὴν Αἴγυπτον ἀλλὰ μὴ τὴν Αἰθιο) Inanis eſt igitur illa Ægypti laudatio apud Lucanum VIII. 446.

Terra ſuis contenta bonis, non indiga mercis,
Aut Jovis: in ſolo tanta eſt fiducia Nilo.

præſtabat enim Jovis indigam eſſe quam Æthiopiæ. Non eſſe autem Ægyptum εὔομβρον, hoc eſt, non ita aquis pluvia irrigari ut alia loca, tam certum eſt, quam certum eſt eandem πολλάκις ὕεσθαι, ſæpe in ea pluere. Vide Ariſtidem in Ægyptio. *Idem.*

1. καὶ

& Paridem cùm Spartam peteret, debuiſſe potius naufragium facere, quàm rapta Helena pœnas poſtmodo ſceleris dare, auctorem tantæ cladis Græcorum ac barbarorum: quam Euripides Iovi imputat:

Iupiter malum Troibus, & cladem Græciæ
Volens contingere, iſta decrevit pater.

De Rhodani porrò oſtiis Polybius Timæum reprehendit, non (ut ille) quinque, ſed duo eſſe aſſerens. Artemidorus tria perhibet. Poſterioribus temporibus [6] Marius videns adgeſtione limi oſtium obturari, intratuque reddi difficile, novam egit foſſam qua majorem B amnis partem exciperet: eamque Maſſilienſibus ob navatam præclaram in bello contra Ambrones & Toygenos operam præmii loco donavit: unde hi ſibi magnas pararunt opes, vectigal ab adſcendentibus ac deſcendentibus exigendo. Adhuc tamen permanent difficilia ob aquæ copioſæ crebrum affluxum, limi adgeſtionem, & loci humilitatem, ita ut aëre turbido ne è vicino quidem conſpici poſſint. Itaque Maſſilienſes ſigni loco turres erexerunt, omni modo loca illa ſibi vindicantes.

A [1] καὶ τὸν Πάριν εἰς τὴν Σπάρτην πλέοντα, ναυαγίῳ περιπεσεῖν· ἀλλὰ μὴ τὴν Ἑλένην ἁρπάσαντα, δίκας τίσαι τοῖς ἀδικηθεῖσιν ὕστερον, ἡνίκα τοσοῦτον ἀπειργάσατο φθόρον Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων· [2] ὅπερ Εὐριπίδης ἀνήνεγκεν εἰς τὸν Δία,

Ζεὺς γὰρ κακὸν μὲν Τρωσί, πῆμα δ' Ἑλλάδι
Θέλων γενέσθαι, ταῦτ' ἐβούλευσεν πατήρ.

[3] Περὶ δὲ τῶν τοῦ Ῥοδανοῦ στομάτων, Πολύβιος μὲν ἐπιτιμᾷ Τιμαίῳ, [4] φήσας εἶναι μὴ πεντάστομον, ἀλλὰ δίστομον. [5] Ἀρτεμίδωρος δὲ τρίστομον λέγει. Μάριος δὲ ὕστερον [7] ὁρῶν τυφλόστομον γινόμενον ἐκ τῆς προσχώσεως, καὶ δυσείσβολον, καινὴν ἔτεμε διώρυχα, καὶ ταύτῃ δεξάμενος τὸ πλέον τοῦ ποταμοῦ, Μασσαλιώταις ἔδωκεν ἀριστεῖον [8] κατὰ τὸν πρὸς Ἄμβρωνας καὶ Τωΰγενους πόλεμον· ἐξ οὗ πλοῦτον ἠνέγκαντο πολυτελῆ, πραττόμενοι τοὺς ἀναπλέοντας, καὶ τοὺς καταγομένους· ὅμως δ' οὖν ἔτι μένει δυσείσπλοα, διά τε τὴν λαβρότητα, καὶ τὴν πρόσχωσιν καὶ τὴν ταπεινότητα τῆς χώρας, ὥστε μὴ καθορᾶσθαι μηδ' ἐγγὺς ἐν ταῖς δυσαερίαις. p. 184. Διόπερ οἱ Μασσαλιῶται πύργους ἀνέστησαν σημεῖα, ἐξοικειούμενοι πάντα τρόπον τὴν χώραν·

1. καὶ τὸν Πάριν εἰς τὴν Σπάρτην πλέοντα, ναυαγίῳ περιπεσεῖν) Hoc ipſum eleganter queritur Agathias C Scholaſticus in Epigrammate, Anthol. I. c. 30. Ep. 6.

Ἀλλὰ σύ με προλέλοιπας ἑλώριον· ἀντὶ δὲ μήλου
Πᾶσαν ἀπεδρέψω κίονος ἀγλαΐην.
Ἄρκιον ἦν θνήσκειν τὸν βουκόλον. εἰ γὰρ ἄθεσμος
Ἔπλετο, τῆς πάτρης οὐκ ἀλίτημα τόδε. i. e.
Sed tu me deſeruiſti ſpolium, pro pomo autem
Omnem decerpſiſti arcis pulcritudinem.
Satius erat mori illum paſtorem, ſi enim impius ille
Fuit, patriæ non peccatum hoc.

Prorſus iſta Strabonis mentem aperiunt. *Caſaub.*

2. ὅπερ Εὐριπίδης ἀνήνεγκεν εἰς τὸν Δία) Eruditè notat Servius veteres, cum rationem hujuſmodi malorum non viderent, ſolitos dicere „ *Sic viſum ſuperis.* Virgilius Æn. III. 1. hac ipſa de re,

Poſtquam res Aſiæ Priamique evertere gentem
Immeritam viſum ſuperis.

Et notum eſt illud Homeri, Διὸς δ' ἐτελείετο βουλή. *Idem.*

D 3. Περὶ δὲ τῶν τοῦ Ῥοδανοῦ στομάτων) De Rhodano lege Polybium libro III. Ille autem locus quem citat Strabo hodie non extat. *Idem.*

4. φήσας εἶναι μὴ πεντάστομον) Quis Diodori Siculi incogitantiam non miretur: qui affirmare auſus eſt cum Timæo Rhodanum eſſe πεντάστομον? Atqui Timæus eo nomine Polybio jam pœnas meritò dederat. Sed nos illius ſcriptoris negligentiam multis locis maximam deprehendimus. *Idem.*

5. Ἀρτεμίδωρος δὲ τρίστομον λέγει) Etiam Plinius III. 4. Rhodani oſtia tria agnoſcit: Ptolemæus cum Polybio duo. Livius XXI. 26. ſcribens Rhodanum pluribus oſtiis diviſum in mare decurrere, ſibi ne mendacii argui poſſet, cavit. *Idem.*

6. *Marius*) In Græco erat Timæus inculcatus. verum ex hiſtoriis notum Ambrones Cimbrorum ſocios à Mario devictos eſſe. & hujus ipſius à Mario facti operis Plutarchus in ejus vita meminit diſertiſſimè. qui autem ſint Τωΰγενοι, neſcio. Teutonum aut Tigurinorum nomen hiſtoriæ quadraret, nam Oroſius horum quoque meminit in hac explicanda. Sed longè utrumque à ſcriptura abeſt, cogitavi aliquando legendum Τουγενῶν, Tugenſium, *Zuger*, qui ſunt Tigurinorum vicini. *Xyland.*

7. ὁρῶν τυφλόστομον γινόμενον) Vocat Strabo ποταμὸν τυφλὸν cujus oſtium in paludes diffunditur. Nam τύφλα vocant τὰ ἕλη, unde Grammatici interpretantur vocem ἕλη, τὰ τυφλὰ καὶ ἀπρόοπτα. Strabo l. XIII. de Simoente & Scamandro, p. 595. πολλὴν καταφέροντες ἰλὺν προσχοῦσι τὴν παραλίαν, καὶ τυφλὸν στόμα τε καὶ λιμνοθαλάττας καὶ ἕλη ποιοῦσι. Idem lib. IX. ὡς ἐξ ἀπάτης ἐμβαλλόντα τὸν στόλον εἰς τυφλὸν τῆς θαλάσσης. Idem fluvios multos τυφλοστόμους appellat, eſtque eadem figura qua *vada cæca*, & *ſaxa cæca*, hoc eſt ἀπρόοπτα Virgilius I. Aen. 541. & V. 164. vocat: itemque Lucretius I. v. 278. & 296. *Corpora cæca*, quæ cerni nequeant. Plutarchus (in vita Marii p. 414. ad. F Fult.) hæc ita expreſſit τὰ στόματα τοῦ Ῥοδανοῦ πρὸς τὰς ἀνακοπὰς τῆς θαλάσσης ἰλύν τε πολλὴν λαμβάνοντα, καὶ θῖνα πηλῷ βαθεῖ συμπεπιλημένην ὑπὸ τοῦ κλύδωνος χαλεπὴν, ἐπίπονον καὶ βραχύπορον τοῖς σιταγωγοῖς ἐποίει τὸν εἴσπλουν· ὁ δὲ τρέψας ἐντ. &c. Poſtrema hæc in Plutarchi libris corruptè eduntur. De foſſa Mariana omnes Geographi. *Caſaub.*

8. κατὰ τὸν πρὸς Ἄμβρωνας καὶ Τωΰγενους πόλεμον) De bello Ambronum, Cimbrorum & Teutonum, lege Epit. Liv. LXVII. & LXVIII. & Florum III. 3. Plutarchum, Oroſium alios. Toygenos iſtos eſſe eos qui hodie locum inter Helvetios ſeptimum tenent, & quorum oppidum vocatur *Zuger*, doctis viris conjicientibus aſſentior. Et ex Strabonis libro ſept. intelligimus Tigurinos ac Toygenos iſtos Ambronibus & Cimbris per ipſorum regionem iter facientibus cum Romam peterent ſe adjunxiſſe. Lectionem autem vulgatam non eſſe hîc quidem ſollicitandam ex eodem libro VII. apparet. *Idem.*

καὶ δὴ καὶ τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος κἀνταῦθα ἱδρύσαντο ἱερὸν, χωρίον ἀπολαβόντες, 1 ὃ ποιεῖ νῆσον τὰ στόματα τοῦ ποταμοῦ. 2 Ὑπέρκειται δὲ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥοδανοῦ, λιμνοθάλαττα· 3 καλοῦσι δὲ στομαλίμνην· ὀστράκια δ' ἔχει πάμπολλα, 4 καὶ ἄλλως εὐοψεῖ· ταύτην δ' ἔνιοι συγκατηρίθμησαν τοῖς στόμασι τοῦ Ῥοδανοῦ, καὶ μάλιστα οἱ φήσαντες ἑπτάστομον αὐτόν· οὔτε τοῦτ' εὖ λέγοντες οὔτ' ἐκεῖνο· ὄρος γάρ ἐστι μεταξὺ, τὸ διεῖργον ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τὴν λίμνην. Ἡ μὲν οὖν 5 ἀπὸ τῆς Πυρήνης ἐπὶ Μασσαλίαν παραλία τοιαύτη καὶ τοσαύτη τίς. Ἡ δ' ἐπὶ τὸν Οὔαρον ποταμὸν, καὶ τοὺς ταύτῃ Λίγυας, τάς τε τῶν Μασσαλιωτῶν ἔχει πόλεις, 7 Ταυροέντιον, καὶ Ὀλβίαν, καὶ Ἀντίπολιν, καὶ Νίκαιαν, καὶ τὸ ναύσταθμον τὸ Καίσαρος τοῦ Σεβαστοῦ, 8 ὃ καλοῦσι Φόρον Ἰούλιον· ἵδρυται δὲ τοῦτο μεταξὺ τῆς Ὀλβίας καὶ τῆς Ἀντιπόλεως, 9 διέχον Μασσαλίας εἰς ἑξακοσίους σταδίους· ὁ δὲ Οὔαρος μέσος ἐστὶ τῆς Ἀντιπόλεως καὶ Νικαίας, 10 τῆς μὲν ὅσον εἴκοσι, τῆς δὲ ὅσον

ideóque etiam Dianæ Epheſiæ fanum ibi collocarunt in inſula quam oſtia fluminis faciunt. Supra oſtia Rhodani ſitus eſt lacus, quam Stomalimnam, id eſt lacum oſtii vocant. abundat oſtreis, piſceſque bonos gignit. Quidam oſtiis Rhodani hunc annumerant, maximè qui ſeptem eius oſtia eſſe dicunt, in utroque errantes, quippe mons interpoſitus lacum ab oſtio dirimit. Talis ergo ac tanta eſt maritima à Pyrenæis montibus Maſſiliam uſque ora. Quæ autem hinc ad Varum uſque fluvium & Ligures ibi degentes porrigitur, ea urbes Maſſilienſium habet 6 Taurentium, Olbiam, Antipolim, Nicæam, & navale Auguſti Cæſaris quod appellatur Forum Iulium. id ſitum eſt inter Olbium & Antipolin, diſtans à Maſſilia circiter IↃC ſtadiis. Varus inter Antipolin eſt & Nicæam, ab altera XX, ab altera

1. Ὁ ποιεῖ νῆσον τὰ στόματα τοῦ ποταμοῦ) ὃ χωρίον τὰ στόματα τοῦ ποτ. ποιεῖ νῆσον. An autem Metinam intelligit, quam Plinius (III. 5. in fine) inſulam eſſe ait in oſtio Rhodani? *Caſaub.*

2. ὑπέρκειται τε τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ λιμνοθάλαττα) Ait ſupra Rhodani oſtia eſſe limnothalattam, hoc eſt ſtagnum ſive lacum magnum ut libro primo hanc vocem expoſuimus. Hujus limnothalaſſæ mentionem reperio apud Melam ac Plinium: ſed utriuſque locus ita confuſè legitur, ut hactenus quod ſciam nemo illa rectè ſit interpretatus. Legitur apud Pomponium II. c. 5. vulgò, *Inter Maſſiliam & Rhodanum maritima Avaticorum ſtagno aſſidet foſſa Mariana, partem ejus amnis navigabili alveo effundit.* Sed qui rem ipſam & illius tractus περιήγησιν cognitam habuerit, facilè, opinor, mihi aſſentietur legenti, *Inter Maſſiliam & Rhodanum Maritima Avaticorum ſtagno aſſidet: foſſa Mariana partem ejus amnis navigabili alveo effundit.* Stagnum vocat Mela, λιμνοθάλατταν hanc Strabonis, quæ verè ut noſter ait ὑπέρκειται τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥοδανοῦ, Maritima, oppidi eſt nomen, cujus & Plinius & Ptolemæus meminêre, quanquam in Ptolemæo corruptè Αὐατιλῶν legitur, pro Αὐατικῶν, eſtque inter Maſſiliam & Rhodani oſtia ut ait Mela. Deinde accedit Pomponius ad oſtia Rhodani & foſſam Marii commemorat. Atque hactenus de Melæ loco. Veniamus ad Plinium III. 4. Is igitur poſtquam oſtia Rhodani recenſuit, *Sunt*, ait, *auctores, & Heracleam oppidum in oſtio Rhodani fuiſſe. Ultra foſſa ex Rhodano C. Marii opere & nomine inſigne ſtagnum. Aſtromela oppidum, maritima Avaticorum.* Diſtinguendum autem fuit, *ultra, foſſa ex Rhodano C. Marii opere & nomine, inſigne ſtagnum Aſtromela, oppidum Maritima Avaticorum.* Aſtromela eſt ſtagni nomen, quod ſtagnum non aliud eſt quam Strabonis λιμνοθάλαττα. *Idem.*

3. καλοῦσι δε στομαλίμνην) Vocant vulgò Græci hujuſmodi loca (ait Strabo) στομαλίμνας: Nec putandum eſt Stomalimnam proprium hujus loci fuiſſe nomen. Nam iſtæ λιμνοθάλατται omnes etiam στομαλίμναι appellantur à Geographo: ut libro XIII. in deſcriptione illius oræ ubi fuit Troja, καὶ ἡ στομαλίμνη καλουμένη καὶ αἱ τοῦ Σκαμάνδρου ἐκβολαί. Reperies & alibi in hoc ſcriptore. Poetæ etiam στομάλιμνον dicunt. Theocritus IV. v. 23.

Καὶ μὰν ἐς στομάλιμνον ἐλαύνεται.

Sic enim locum Theocriti eſſe corrigendum primi nos docuimus. Verba autem ſcholiaſtæ ad illum locum, quæ in vulgatis libris valde ſunt depravata, ita cenſemus legenda, τὰς εἰς θάλασσαν ἐστομωμένας λίμνας οὕτω φασίν. τοῦτο δ' ἦν στόμα λίμνης περὶ τὴν Κρότωνα. καὶ τὴν ἐν Τροίᾳ δὲ στομαλίμνην φασίν. Rectè explicat ſcholiaſtes hic quid appellent στομαλίμνην. nimirum lacum prope mare, qui ipſum mare ſuo oſtio ingrediatur. Infra Strabo λίμνην ἐνεστομωμένην eodem ſenſu dixit, cui opponit λίμνην ἄστομον. Cave autem putes λιμνοθάλατταν & στομαλίμνην idem perpetuò ſignificare. Nam omnis quidem στομαλίμνη eſt λιμνοθάλαττα: ſed non contra, cum etiam in mediterraneis λιμνοθαλάττας multas commemorent Geographi, ut libro primo dictum eſt. Fuit cum putarem legendum eſſe hoc loco, καλοῦσι δὲ Μαστραμέλην. ex Stephano, qui ut eruditè Pintianus vir longè doctiſſimus annotavit, ita appellat quam Plinius III. 4. *Aſtramelam*: hodieque vocatur *Stagnum Martegue*, ut quidem nonnullis placet. Sed nihil eſt mutandum, & locus ita omnino eſt exponendus ut diximus. *Idem.*

4. καὶ ἄλλως εὐοψεῖ) hoc eſt εὔοψός ἐστι, ſive piſcibus abundans. Sic Archeſtratus poeta apud Athenæum,

Ἄλλως τ' εὔοψον σφόδρα χωρίον ἐστι Κάρυστος. *Idem.*

5. ἀπὸ τῆς Πυρήνης ἀπὸ Μασσ.) Poſterius ἀπὸ in ἐπὶ muta, & Maſſiliam quarto caſu ſcribe. *Xyland.*

6. *Taurentium*) ſcripſi, ut ſuprà hîc erat Ταυροέντιον, Tauroëntium. ut & Ptolem. habet. *Xyland.*

7. Ταυροέντιον) Vult interpres legi Ταυρέντιον, ut ſupra, inquit. Vide hominis eruditi oſcitantiam. Conſtat ex aliis ſcriptoribus veram ſcripturam eſſe Ταυροέντιον. Strabo hîc ita appellat, & ſupra quoque ita vocaverat: ſed vulgati codices ibi ſunt mendoſi: & tamen Xylander ex illo corrupto loco iſtum labefactare maluit, quàm ex iſto veram ibi quoque lectionem reponere. *Idem.*

8. ὃ καλοῦσι Φόρον Ἰούλιον) Sic & Ptolemæus, *Forum Iulii*, non Iulium. *Idem.*

9. διέχον Μασσαλίας εἰς ἑξακοσίους σταδίους) Deſcribitur hoc iter ab Antonino, & colliguntur ex ejus deſcriptione P. M. LXXXVIII, id eſt ſtadia DCXXVI. *Idem.*

10. τῆς μὲν ὅσον εἴκοσι) Et hîc multum variat Antonini calculus. Vide locum. *Idem.*

1. ἐπεί-

LX ferè ſtadiis diſtans. itaque ſecundùm nunc monſtratum terminum Nicæa Italiæ adſcribitur, quanquam eſt Maſſilienſium. eam enim contra barbaros ſuprà adjacentes ii condiderunt munitionem, ut mare liberum obtinerent, agros illis tenentibus. Eſt enim regio illa montoſa & natura loci munita, ad Maſſiliam mediocrem habens planiciei latitudinem; inde autem verſus ortum planè ad mare adſtringitur, ita ut vix ſpacium itineri faciendo relinquat. primam partem habent Salyes, ultimam Ligures Italiæ contermini. de quibus poſtea dicetur. Id hoc loco addendum, cùm in Narbonenſi provincia ſit Antipolis, Nicæa in Italia, Nicæam tamen ſub Maſſilienſibus manere, ejuſque præfecturæ eſſe: Antipolin in judicio re diſceptata, à Maſſilienſium juriſdictione liberatam inter Italicas urbes cenſeri.

Ante has anguſtias, facto à Maſſilia initio, ſitæ ſunt Stœchades inſulæ, tres earum memorabiles duæ exiguæ. agros earum colunt Maſſilienſes. antiquitus etiam præſidium ibi erat contra prædonum incurſiones. habent & portus ſuos. Poſt Stœchadas eſt Planaſia & Leron, in quibus ſunt pagi. Lerone, quæ eſt Antipoli objecta, etiam ſacellum eſt Leronis. Aliæ ſunt parvæ inſulæ memoratu non dignæ, partim ante ipſam ſitæ Maſſiliam, partim ante alias oræ partes.

De portubus memoria dignus eſt qui ante ſtationem navium jacet, & Maſſilienſis: reliqui ſunt mediocres. quorum eſt etiam Oxybius portus, ſic dictus à Liguribus Oxybiis. atque hactenus de ora maritima. ¶ Quæ autem ſupra hanc eſt ſita regio,

A ἑξήκοντα σταδίους διέχων· ὥστ' ἡ Νίκαια τῆς Ἰταλίας γίνεται κατὰ τὸν νῦν ἀποδεδειγμένον ὅρον, καίπερ οὖσα Μασσαλιωτῶν· [1] ἐπίχισαν γὰρ τὰ κτίσματα ταῦτα τοῖς ὑπερκειμένοις βαρβάροις οἱ Μασσαλιῶται, τὴν τε θάλατταν ἔχειν ἐλευθέραν βουλόμενοι, τῆς χώρας ὑπ' ἐκείνων κρατουμένης· ὀρεινὴ γάρ ἐστι καὶ ἐρυμνή, πρὸς μὲν τῇ Μασσαλίᾳ πλάτος τι μέτριον καταλιποῦσα τῶν χωρίων τῶν ἐπιπέδων· προϊόντι δὲ ἐπὶ τὴν ἕω παντάπασιν ἀποθλίβουσα πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ μόλις ἐῶσα πορεύσιμον αὐτὴν τὴν ὁδόν. Κατέχουσι δὲ [2] τὰ μὲν πρῶτα Σάλυες· τὰ δὲ τελευταῖα πρὸς τὴν Ἰταλίαν συνάπτοντες Λίγυες· περὶ ὧν λεχθήσεται B μετὰ ταῦτα. Νυνὶ δὲ τοσοῦτον προσθετέον, ὅτι τῆς μὲν Ἀντιπόλεως ἐν τοῖς τῆς Ναρβωνίτιδος μέρεσι κειμένης, τῆς δὲ Νικαίας ἐν τοῖς τῆς Ἰταλίας, ἡ μὲν Νίκαια ὑπὸ τοῖς Μασσαλιώταις μένει, καὶ τῆς ἐπαρχίας ἐστίν· ἡ δ' Ἀντίπολις τῶν Ἰταλιωτίδων ἐξετάζεται, κριθεῖσα πρὸς τοὺς Μασσαλιώτας, καὶ [3] ἐλευθερωθεῖσα τῶν παρ' ἐκείνων πραγμάτων.

Πρόκεινται δὲ τῶν στενῶν τούτων ἀπὸ Μασσαλίας ἀρξαμένοις, [4] αἱ Στοιχάδες νῆσοι, [5] τρεῖς μὲν ἀξιόλογοι, δύο δὲ μικραί· γεωργοῦσι δ' αὐτὰς Μασσαλιῶται· τὸ δὲ παλαιὸν, καὶ φρουρὰν εἶχον, ἱδρυμένην αὐτόθι πρὸς τὰς τῶν λῃστηρίων ἐφόδους, εὐποροῦντες καὶ λιμένων. C [6] Μετὰ δὲ τὰς Στοιχάδας ἡ Πλανασία [7] καὶ Λήρων, ἔχουσαι κατοικίας· ἐν δὲ τῇ Λήρωνι καὶ ἡρῷόν ἐστι τὸ τοῦ Λήρωνος· [8] κεῖται δ' αὕτη πρὸ τῆς Ἀντιπόλεως· ἄλλα δ' ἐστὶν νησίδια οὐκ ἄξια μνήμης, τὰ μὲν πρὸ τῆς Μασσαλίας αὐτῆς, τὰ δὲ πρὸ τῆς ἄλλης τῆς λεχθείσης ἠϊόνος. p. 185.

Τῶν δὲ λιμένων, ὁ μὲν κατὰ τὸν ναύσταθμον ἀξιόλογος, καὶ ὁ τῶν Μασσαλιωτῶν, οἱ δ' ἄλλοι μέτριοι· τούτων δ' ἐστὶ καὶ ὁ Ὀξύβιος καλούμενος λιμὴν, ἐπώνυμος [9] τῶν Ὀξυβίων Λιγύων· περὶ μὲν τῆς παραλίας ταῦτα λέγομεν. Τὴν δ' ὑπερκειμένην αὐτῆς χώραν,

1. ἐτείχισαν γὰρ τὰ κτίσματα ταῦτα τοῖς ὑπερκ.) Legendum eſt ἐπετείχισαν. ſiquidem ſcivit Strabo inter τειχίζειν & ἐπιτειχίζειν diſtinguere. de quo nemo ſanus dubitaverit. Paullò antè p. 180. rem eandem ita narrat, καὶ τὰς πόλεις ἔκτισαν ἐπιτειχίσματα, τὰς μὲν κατὰ τὴν Ἰβηρίαν τοῖς Ἴβηρσι. *Caſaub.*

2. τὰ μὲν πρῶτα Σάλυες) Ab aliis Salyes Liguribus adſcribuntur. Plinius III. c. 5. *Ligurum celeberrimi ultra Alpes Sallyi.* *Idem.*

3. ἐλευθερωθεῖσα τῶν παρ' ἐκείνων πραγμάτων) Vetus lectio προσαγμάτων. Optimè: *Idem.*

4. αἱ Στοιχάδες νῆσοι) Quas ſic vocarunt Maſſilienſes propter ordinem, auctor Plin (III. c. 5. in fine.) *Idem.*

5. τρεῖς μὲν ἀξιόλογοι, δύο δέ μικραί) Ptolemæus quoque quinque agnoſcit: Plinius (III. c. 5. in fine) tres tantum, Proten, Meſen, Hypæan, ſive Hypatan. Stephano cum Plinio convenit. *Idem.*

6. μετὰ δὲ τὰς Στοιχάδας ἡ Πλανασία) De Planaſia vide quæ notavimus libro ſuperiore. p. 159. n. 8. Ridiculi ſunt omnino qui putant eſſe oppidum quod hodie Pontem Sp. Sti. vocamus. *Idem.*

7. Καὶ Λήρων) Ptolemæo Lerone. Ληρώνη: quo modo multa dicuntur, ſic Ammianus XV. cap. 11. *Narbonam* pro Narbone dixit: atque ita ſcriptum perpetuo hoc nomen vidiſſe me in optimo codice Comm. Cæſaris poſſum affirmare. *Idem.*

8. κεῖται δ' αὕτη πρὸ τῆς Ἀντιπόλεως) Apud Plinium (III. c. 5. in fine) vulgo creditur duas eſſe inſulas, Leronem & Lerinam. Nam ejus verba hæc ſunt: *Ab his Sturium, Phœnice, Phila, Lero, & Lerina adverſum Antipolin.* Sed ex iſto Strabonis loco videtur legendum apud Plinium, *Lero quæ & Lerina adverſus Antipolin.* Veruntamen nihil affirmo: præſertim propter Antoninum. Ptolemæus ante Vari oſtia collocat. *Idem.*

9. τῶν Ὀξυβίων Λιγύων) De Oxybiis Ligurum populo vide infra p. 202. *Idem.*

* Manuſſ. τὰ ὑπερκείμενα.

μάλιστα γεωγραφεῖ, τά τε ὄρη τὰ * περικείμενα, καὶ οἱ ποταμοί· διαφερόντως δὲ ὁ Ῥοδανὸς, μέγιστός τε ὢν καὶ πλεῖστον ἀνάπλουν ἔχων, ἐκ πολλῶν πληρούμενος ῥευμάτων. λεκτέον οὖν ἐφεξῆς περὶ τούτων. Ἀπὸ Μασσαλίας τοίνυν ἀρξαμένοις, καὶ προϊοῦσιν ἐπὶ τὴν μεταξὺ χώραν τῶν τε Ἄλπεων καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ, μέχρι μὲν τοῦ Δρουεντία ποταμοῦ, Σάλυες οἰκοῦσιν ἐπὶ πεντακοσίους σταδίους· πορθμείῳ δὲ διαβᾶσιν 1 εἰς Καβαλιῶνα πόλιν, ἡ ἐφεξῆς πᾶσα χώρα 3 Καουάρων ἐστὶ, μέχρι τῶν τοῦ Ἴσαρος συμβολῶν πρὸς τὸν Ῥοδανόν· 4 ἐνταῦθα δὲ καὶ τὸ Κεμμένον συνάπτει πως τῷ Ῥοδανῷ· μῆκος τὸ μέχρι δεῦρο ἀπὸ τοῦ Δρουεντία, σταδίων ἐστὶν ψ. Οἱ μὲν οὖν Σάλυες, ἐν αὐτοῖς τά τε πεδία καὶ τὰ ὑπερκείμενα ὄρη κατοικοῦσι· 5 τῶν τε Καουάρων ὑπέρκεινται 6 Οὐοκόντιοί τε, καὶ Τρικόριοι, 7 καὶ Ἰκόνιοι, 8 καὶ Πεδύλοι· μεταξὺ δὲ τοῦ Δρουεντία καὶ τοῦ Ἴσαρος 9 καὶ ἄλλοι ποταμοὶ ῥέουσιν ἀπὸ Ἄλπεων, ἐπὶ τὸν Ῥοδανὸν, 10 δύο μὲν οἱ περιρρέοντες πόλιν Κουάρων καὶ Οὐάρων,

A eam potiſſimùm deſcribunt circumjacentes montes ac fluvii, præcipuè Rhodanus, qui & maximus eſt, & longiſſimo ſurſum navigabilis ſpacio, ac multis impletur amnibus. Ergo (ut ordine hæc ediſſeramus) à Maſſilia regionem quæ inter Alpes & Rhodanum eſt, uſque ad Druentiam fluvium Salyes incolunt ad 1 D ſtadia. Inde ubi navi trajeceris ad Cabalionem urbem, deinceps 2 Cavarum eſt regio, uſque ad Iſaræ in Rhodanum influxum. quo loco Cemmenus quoque mons ad Rhodanum appropinquat. Et à Druentia ſunt ſtadia 10 B CC. Proinde Salyes campos & his ſuperpoſitos montes habitant. Supra Cavares ſunt Vocontii, Tricorii, Iconii, Pedyli. Inter Druentiam & Iſaram alii quoque amnes ex Alpibus in Rhodanum delabuntur. quorum duo urbem Cavarum circumfluentes,

1. εἰς Καβαλιῶνα πόλιν) Annotant viri docti appellari à Ptolemæo hunc locum, Cabelliorum coloniam: & ita habent Ptolemæi tabulæ ac Latinæ interpretationes: quod tamen valdè eſt ineptum: Καβαλλιὼν enim eſt Caballio, urbis non gentis nomen. Stephanus autem quem proferunt nonnulli ut hunc errorem confirment, Καβαλλιὼν diſertè ſcribit: & addit, πόλιν eſſe ita dictam ut Ταὔρακών. Idem C eſt eorum error, qui Arauſiorum coloniam Latino cœlo inauditam confingunt. *Caſaub.*

2. *Cavarum.*) Sic emendavi ex aliis geographis. ſunt autem pleraque nomina valde corrupta, & ſuſpecta. ut Iconii: qui infrà p. 203. non procul fine libri Siconii & Medoali leguntur. *Xyland.*

3. Καουάρων ἐστὶ) Cavarum nomen & Latius interdum accipitur, & interdum anguſtius. Cavares enim hîc vocat eos tantum qui inter Druentiam & Iſaram (quem fluvium hodie vocant *Lizere*,) habitant. Ptolemæus etiam anguſtius accipit. Nam horum tantum partem ita vocat. Sed noſter paullò poſt pleroſque omnes, qui τὴν παραποταμίαν Rhodani ab iſto latere habitant, Cavares ait nuncupari. Nunc Salyes appellamus Provinciales, à voce Rom. Provincia. Deinde ſequuntur aliquot urbes ad Rhodanum ſitæ quæ Romano Pontifici parent: in his Avenio, urbs magna, & pulcherrima. Is D tractus vocatur Terra Papæ vel Comitatus Venaſcinus. Finitimi iſtis ſunt, qui Delphinates appellantur: quorum regionem Iſara fl. mediam ſecat ad Rhodanum properans. Ad Iſaram eſt urbs nobilis Gratianopolis, & alia Rhodano propior Romantium appellata. Infra Iſaræ oſtia, eſt Valentia, quam Plinius III. c. 4. Valentiam Cavarum nominat: eſtque etiam hodie præcipua illius tractus urbs: à qua Delphinatus pars Valentinenſis appellatur. Supra Iſaram ad Araris uſque συμβολὴν, ubi Lugdunum ſitum eſt, porrigitur Delphinatus: In ea παραποταμίᾳ eſt Vienna urbs XII. M. P Lugduno plus minus diſtans. Prope Lugdunum incipit ditio Sabaudi. *Caſaub.*

4. ἐνταῦθα δὲ τὸ Κεμμένον) Vide initio hujus libri p. 177. *Idem.*

5. τῶν δὲ Καουάρων ὑπερκέινται (Verſus Alpes & Italiam. *Idem.*

6. Οὐοκόντιοί τε καὶ Τρικόριοι) De his infra, in tractatu de Alpibus. *Idem.*

7. καὶ Ἰκόνιοι,) Aut hîc Σικόνιοι legendum, aut infra Ἰκόνιοι: ubi de Alpibus & populis Inalpinis. *Idem.*

8. καὶ Πεδούλοι) Benè libri ſcripti, Μεδούλλοι, vel Μεδυλλοι. Strabo infra, p. 203. Μετὰ δὲ Οὐοκοντίους Σικόνιοι, καὶ Τρικόριοι, καὶ μετ᾽ αὐτοὺς Μεδοῦλλοι. Medullorum mentio eſt apud Plinium in trophæo Alpium, lib. III. cap. 20. *Idem.*

9. καὶ ἄλλοι ποταμοὶ ῥέουσιν) Prior interpres legit in ſuis codicibus καὶ ἄλλοι ε ποταμοί. At Strabo non quinque ſed quatuor amnes enumerat. Sed totus locus miſerè acceptus eſt ab imperitis hominibus, Ioſephus autem Scaliger vir præſtantiſſimus & ſingulare non Galliæ noſtræ tantum, ſed totius Europæ ornamentum, in aureo libello Lectionum Auſonianarum, locum hunc diligenter excuſſit, explicuit & emendavit: eum lector adi: & quid certi de hoc loco poſſit conſtitui illinc diſce. (ad Eidyll. x. ℣ 464.) *Idem.*

10. δύο μὲν οἱ περιρρέοντες πόλιν Κουάρων καὶ Οὐάρων) Ita eſt in omnibus libris. Sed putat Scaliger legendum eſſe πολλὴν, & Κουάρων ac Οὐάρων nomina eſſe duorum iſtorum fluviorum: quorum alterum placet illi eſſe Drunam, alterum autem, illum, qui Drunæ immixtus nomen ſuum amittit. Druna D autem eſt quem hodie vocant Dromam, qui Diam, ac Chreſtam, oppida præterlabitur, & infra Valentiam Rhodanum intrat. Hæc eſt ſummi viri conjectura: quam equidem non improbo: Suſpicatus tamen ſum interdum legendum eſſe πόλιν Καουάρων Δουρίωνα. Nam Durionis paullò poſt ita meminit Geographus, ut videatur eius facta iam fuiſſe mentio: & in fine huius libri eandem iterum commemorat: quanquam ille locus eſt corruptus: Legitur enim Αὐερίων pro Δουρίων, niſi potius ubique Αὐερίων legi debet. Quare verba Strabonis ita erunt legenda. δύο μὲν οἱ περιρρέοντες πόλιν Καουάρων Ἀκερίωνα κοινῷ ῥεῖθρῳ συμβάλλοντες εἰς τὸν Ῥοδανόν. Sunt autem præter ſupradictos fluvios alii quoque duo inter Iſaram & Druentiam fluentes, qui ad pagum Anconam communi oſtio Rhodano miſcentur, paulò infra oppidum Montem limarum vulgò nuncupatum, (qui eſt mons Æmarorum:) Flumina illa vulgò dicuntur, *Rubion* & *Gelvo*. Idem.

1. Σούλ-

communi alveo in Rhodanum feruntur. Tertius eſt Sulgas, qui ad Undalum urbem Rhodano miſcetur. quo loco 2 Cn. Domitius Aënobarbus ingenti pugna permulta barbarorum fudit millia. In medio ſunt urbes, Avenio, Aruſio, Aëria, rectè (ut ait Artemidorus) ſic dicta, quòd ſita eſt celſiſſimo loco. Tota iſta regio campeſtris eſt & paſcuis idonea, niſi quòd ab Aëria ad Durionem tranſitus per excelſa eſt anguſtus atque ſylveſtris. Quo autem loco Iſara & Rhodanus fluvii confluunt prope Cemmenum montem, Q. Fabius Maximus Æmilianus xxx millium non integrorum exercitu inſtructus, c c millia Gallorum concîdit, ibique trophæum ſtatuit ex albo lapide, ac duo templa, unum Martis, alterum Herculis. Cæterùm ab [illegible] Viennam Allobrogum metropolin ad Rhodanum ſitam ſtadia ſunt trecenta & viginti. Paulo ſupra Viennam eſt Lugdunum, ubi Arar & Rhodanus confluunt: eò ſunt terreſtri itinere ſtadia circiter cc per Allobroges, adverſo amne aliquanto amplius. Allobroges quondam multis admodum hominum millibus expeditiones ſuſceperunt. hodie campos & Alpium 7 convalles colunt. vulgo per vicos habitant: præſtantiores Viennam, qui pagus tamen metropolis gentis dicebatur, urbem redegerunt. ſita eſt ad Rhodanum. is 9 ab Alpibus magnus magno defluit impetu,

A κοινῷ ῥεέθρῳ συμβάλλοντες εἰς τὸν Ῥοδανόν· τρίτος δὲ 1 Σούλγας, ὁ * κατὰ Οὔνδαλον πόλιν μισγόμενος τῷ Ῥοδανῷ, ὅπου Γναῖος Αἰνόβαρβος μεγάλῃ μάχῃ πολλὰς ἐτρέψατο Κελτῶν μυριάδας· εἰσὶ δὲ ἐν τῷ μεταξὺ πόλεις Αὐενιὼν, καὶ Ἀραυσίων, καὶ Ἀερία· 3 τῷ ὄντι, φησὶν Ἀρτεμίδωρος, ἀερία, διὰ τὸ ἐφ' ὕψους ἱδρῦσθαι μεγάλου. Ἡ μὲν οὖν ἄλλη πᾶσα, ἐστὶ πεδιὰς καὶ εὔβοτος· ἡ δ' ἐκ τῆς Ἀερίας εἰς τὴν Δουρίωνα, ὑπερθέσεις ἔχει στενὰς καὶ ὑλώδεις. Καθ' ὃ δὲ συμπίπτουσιν ὅ τε Ἴσαρ ποταμὸς καὶ ὁ Ῥοδανὸς, καὶ τὸ Κέμμενον ὄρος, 4 Κόϊντος Φάβιος Μάξιμος Αἰμιλιανὸς, οὐχ ὅλαις τρισὶ μυριάσιν, εἴκοσι μυριάδας Κελτῶν κατέκοψεν· B 5 καὶ ἔστησε τρόπαιον αὐτόθι λευκοῦ λίθου, καὶ νεὼς δύο, τὸν μὲν Ἄρεως, τὸν δ' Ἡρακλέους. Ἀπὸ δὲ τοῦ Ἴσαρος εἰς τὴν Οὐίενναν τὴν τῶν Ἀλλοβρόγων μητρόπολιν κειμένην ἐπὶ τῷ Ῥοδανῷ, στάδιοι εἰσὶ τκ. πλησίον δ' ὑπέρκειται τῆς Οὐιέννης τὸ Λούγδουνον, ἀφ' οὗ συμμίσγουσιν ἀλλήλοις, ὅ, τε Ἄραρ, καὶ ὁ Ῥοδανός· στάδιοι δ' εἰσὶν ἐπ' αὐτὸ, 6 πεζῇ μὲν περὶ σ διὰ τῆς Ἀλλοβρόγων· ἀνάπλῳ δὲ μικρῷ πλείους. Ἀλλόβρογες δὲ μυριάσι πολλαῖς πρότερον μὲν ἐστράτευον, νῦν δὲ γεωργοῦσι τὰ πεδία 8 καὶ τοὺς αὐλῶνας τοὺς ἐν ταῖς Ἄλπεσι· καὶ οἱ μὲν ἄλλοι κωμηδὸν ζῶσιν, οἱ δ' ἐπιφανέστατοι τὴν Οὐίενναν C ἔχοντες, κώμην πρότερον οὖσαν, μητρόπολιν δ' ὅμως τοῦ ἔθνους λεγομένην κατεσκευάκασι πόλιν· ἵδρυται δ' ἐπὶ τῷ Ῥοδανῷ· 10 φέρεται δ' ἄνω τῶν πόλεων οὗτος πολὺς καὶ σφοδρός·

* Iſ. κατὰ Οὐίνδαλον Joſ. Scalig.

p. 186.

1. Σούλγας, ὁ κατὰ Οὔνδαλον πόλιν) De Sulga lege quæ ſunt à Scaligero annotata: Idem emendat Οὐίνδαλον, & ſic legendum, ex Epitome Livii lib. LXI. & Oroſio. Celtas autem vocat quos Latini hiſtorici Allobroges & Arvernos. *Caſaub.*

2. *Cn Domitius.*) Hunc locum correxi ex hiſtoria, quæ extat in Liviana epitoma LXI, & apud Oroſium lib. 5. cap. 13. & alios. illi autem habent non Undalum, ſed Vindalium. *Xyland.*

3. τῷ ὄντι φησὶν, Ἀρτεμίδωρος, ἀερία) hoc eſt, ὑψηλή. Notum eſt enim aerium Græcis Latiniſque dici quicquid eſt altum, aut ſublimi loco poſitum. Aeriam & Plinius III. c. 4. commemorat, & Stephanus ex Apollodoro *Caſaub.*

4. Κόϊντος Φάβιος Μάξιμος Αἰμιλιανὸς) Falli Strabonem quum Fabium hunc appellat Æmylianum cujus filius fuit, jampridem docti viri ex Aſconio obſervarunt. Eſtque hic error Straboni cum Appiano & Plinio communis, ut putat Sigonius. Hiſtoriam pete è Livii epit. LXI. Oroſio & aliis. *Idem.*

5. καὶ ἔστησε τρόπαιον αὐτόθι λευκοῦ λίθου) Cur hoc Strabo notet ex his Flori III. 2. intelligimus. *Domitius Ænobarbus & Fabius Maximus ipſis quibus dimicaverant locis ſaxeas erexere turres, & deſuper exornata armis hoſtilibus trophæa fixere: quum hic mos inuſitatus fuerit noſtris. Nunquam enim populus Rom. hoſtibus domitis victoriam ſuam exprobravit.* De Græcorum tropæis res eſt notiſſima. Teſtatur autem Diodorus libro XIII. veteres Græcos nonniſi διὰ τῶν τυχόντων ξύλων voluiſſe erigi tropæa, ne eſſent odia immortalia. Plutarchus in Quæſt. Rom. quoque ait, parum apud Græcos probatum fuiſſe eorum factum, qui primi è lapide aut ære tropæum erexerunt. [Vide etiam quæ ſcribit Cicero II. c. 23. De inventione, de tropæo æneo, quod Thebani victis Lacedæmoniis in finibus ſuis ſtatuerant.] *Idem.*

6. Πεζῇ μὲν περὶ σ) Stadia cc. efficiunt menſura Romana M. P. XXV. quæ ſunt noſtra menſura, leucæ XII. Quis autem neſcit Viennam Lugduno vix XII. M paſſuum diſtare; Quare ſi ita ſcripſit Strabo, fugit eum ratio. Sed fortaſſe ſcripſerat ille περὶ ρ. *Idem.*

7 *Convalles.*) Αὐλῶνας, noſter ἀλῶνας, Aldus ἀλῶνας. *Xyland.*

D 8. καὶ τοὺς αὐλῶνας) Sic rectè habent libri ſcripti. *Caſaub.*

9. *ab Alpibus.*) Interpres pro ἄνω τῶν πόλεων legit aliquid de Alpibus. ipſe puto ſcribendum ἀπὸ τῶν Ἄλπεων, ab Alpibus, Seguſianos ſcripſi pro Σεγγυσιανοὺς. Cæſar lib. I. c. 10. de bello Gallico. *Ab Allobrogibus in Seguſianos* (malè legunt qui Sebuſianos ibi legunt.) *exercitum ducit. Hi ſunt extra provinciam trans Rhodanum primi &c.* Σεγυσιανοὶ ſunt etiam apud Ptolemæum hoc ipſo loco: Eoſdem pro neſcio quo Engoſiaborum monſtra repoſui, ſecutus Plinium IV. 18. Ubi tamen Secuſiani legitur, quod non moror. Lincaſios autem ſuſpicor eſſe qui Latinis ſunt Lingones. Si nomen mendo caret. *Xyland.*

10 φέρεται δ' ἄνω τῶν πόλεων) Libri ſcripti plerique omnes, ἄνω τῶν Ἄλπεων pro ἀπὸ τῶν Ἀλ. *Caſaub.*

[1] ὅς γε καὶ διὰ λίμνης ἐξιὼν τῆς μεγάλης, A [2] φανερὸν δείκνυσι τὸ ῥεῖθρον ἐπὶ πολλοὺς σταδίους· κατελθὼν δὲ εἰς τὰ πεδία τῆς χώρας τῆς Ἀλλοβρογῶν καὶ Σεγοσιανῶν, συμβάλλει τῷ Ἄραρι [3] κατὰ Λούγδουνον πόλιν τῶν Σεγοσιανῶν· ῥεῖ δὲ καὶ ὁ Ἄραρ ἐκ τῶν Ἄλπεων, ὁρίζων Σηκοανούς τε καὶ Αἰδουΐους, καὶ Λιγκασίους· παραλαβὼν δ' ὕστερον τὸν Δοῦβιν ἐκ τῶν αὐτῶν ὀρῶν φερόμενον πλωτὸν, ἐπικρατήσας τῷ ὀνόματι, καὶ [4] γενόμενος ἐξ ἀμφοῖν Ἄραρ, συμμίσγει τῷ Ῥοδανῷ· πάλιν δ' ἐπικρατήσας ὁ Ῥοδανὸς, εἰς τὴν Οὐίενναν φέρεται. [5] Συμβαίνει δὴ κατ' ἀρχὰς μὲν τοὺς τρεῖς ποταμοὺς φέρεσθαι πρὸς ἄρκτον, εἶτα πρὸς δύσιν· [6] εἰς ἓν δ' B ἤδη συμπεσὸν ῥεῖθρον, πάλιν ἄλλην καμπὴν λαβὸν νότιον φέρεται τὸ ῥεῦμα μέχρι τῶν ἐκβολῶν, δεξάμενον καὶ τοὺς ἄλλους ποταμούς· κἀκεῖθεν ἤδη τὴν λοιπὴν ποιεῖται μέχρι τῆς θαλάττης ῥύσιν. Ἡ μὲν οὖν μεταξὺ τῶν Ἄλπεων καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ, τοιαύτη τις. [7] Τὴν δ' ἐπὶ θάτερα μέρη τοῦ ποταμοῦ, Οὐῶλκαι νέμονται τὴν πλείστην, [8] οὓς Ἀρηκομίσκους προσαγορεύουσι. τούτων δ' ἐπίνειον ἡ Ναρβὼν λέγεται· δικαιότερον δ' ἂν καὶ τῆς ἄλλης Κελτικῆς λέγοιτο·

qui etiam ubi magnum lacum exit, alveum ſuum ad multa ſtadia conſpicuum exhibet. inde in campeſtria Allobrogum & Segusianorum lapſus, apud Lugdunum cum Arare concurrit, urbem Segusianorum. Fluit Arar ex Alpibus, terminus Sequanorum, Heduorum, & Lincaſiorum: deinde excipiens Dubin fluvium ex iiſdem ortum montibus, eùmque navigabilem: itàque ex utroque confectus Arar, Rhodano miſcetur. Inde Rhodanus nomen obtinens, Viennam verſus delabitur. Id contigit, ut hi tres fluvii ab initio verſus ſeptentrionem, poſtea ad occaſum ferantur. ubi in unum alveum confluxerunt, flumen jam alio flexu verſus meridiem uſque ad oſtia tendit, receptis aliis etiam amnibus, uſque ad mare. Hæc ergo eſt forma regionis inter Rhodanum & Alpes ſitæ. ¶ At alterum Rhodani latus Volcæ majori ex parte accolunt, cognomento Arecomici. Horum navale dicitur eſſe Narbo, quem rectiùs totius Galliæ emporium diceres,

1. ὅς γε διὰ λίμνης ἐξιὼν τῆς μεγάλης) Omnino legendum eſt τῆς Λεμάνης, vel Λαμένης. Ita enim Strabo Lemannum lacum infra appellat. Ptolemæus Λιμένην. *Caſaub.*

2. φανερὸν δείκνυσι τὸ ῥεῖθρον ἐπὶ πολλοὺς σταδίους) Idem de Rheno per lacum Brigantinum fluente docti & fide digni viri affirmant: de Rhodano, Lemani lacus accolæ hoc negant eſſe verum: Ego certè cum diligenter id obſervaverim, vidi rem non eſſe tam miram, quàm volunt videri plerique veterum. Strabo quidem non ſemel hoc narrat. Ammianus autem Marcellinus XV. c. II. de Rhodano ita ſcribit, *A Pœninis Alpibus effuſiore copia fontium Rhodanus fluens, & proclivi impetu ad planiora digrediens, proprio agmine ripas occultat, & paludi ſeſe ingurgitat nomine Lemano, eamque intermeans nuſquam aquis miſcetur externis: ſed altrinſecus ſummitates undæ præterlabens ſegniores, quæritans exitus, viam ſibi impetu veloci molitur.* Equidem hoc magis miratus ſum, quod in Arva ipſe obſervavi: Is eſt fluvius qui Rhodanum ingreditur CC. circiter paſſus emenſum poſtquam è lacu Genevenſi exiit. Tanta autem eſt ejus fluvii vehementia tantaque rapiditas, ut Rhodani alveum ingreſſus, multos fluat paſſus, antequam ei miſceatur: ita ut duo flumina juncta quidem, ſed nullo modo mixta eodem labantur alveo: quin non rarò contingit ut nivibus liquefactis auctus ille fluviolus, Rhodani curſum impediat, qui tum cogitur ad lacum regredi, ut verè dicere illud poſſis ἄνω ποταμῶν χωροῦσι παγαί. Id maxima cum omnium admiratione contigit famoſo anno CIƆ IƆ LXXII. adeo ut molendinæ Genevenſium Rhodano inter lacum & Arvæ confluentem impoſitæ, horarum aliquot ſpatio contrario motu moverentur, ac molerent.. *Idem.*

3. κατὰ Λούγδουνον πόλιν τῶν Σεγοσιανῶν) Plinius IV. 18. *Seguſiani liberi in quorum agro colonia Lugdunum.* Veteres tamen libri habebant ἐγγοσιάνων. *Idem.*

4. γενόμενος ἐξ ἀμφοῖν Ἄραρ, συμμίσγει τῷ Ῥοδανῷ) Inde putarunt Græci Ararim nomen inveniſſe παρὰ τὸ ἡρμόσθαι, cum antè Brigulus vocaretur. Plutarchus in libello de fluminibus (p. 20. ed Mauſſaci) Ἄραρ ποταμός ἐστι τῆς Κελτικῆς, τὴν προσηγορίαν C εἰληφὼς παρὰ τὸ ἡρμόσθαι τῷ ῥοδανῷ καταφέρεται γὰρ εἰς τοῦτον κατὰ τὴν χώραν τῶν Ἀλλοβρίγων· ἐκαλεῖτο δὲ πρότερον Βρίγουλος. Ibidem multa de Arari ex Calliſthenis Galaticis, itémque de Lugduno ex Clitophonte profert. Hodie Ararim Galli ut & Ammiani Marcellini ætate, vocant *Saonam* (Sauconam XV. II.) Δοῦβις autem hodiéque nomen retinet. *Idem.*

5. Συμβαίνει δὴ κατ' ἀρχὰς μὲν τοὺς τρεῖς ποταμοὺς φέρεσθαι πρὸς ἄρκτον. *Id contigit, ut hi tres fluvii ab initio verſus Septentrionem ferantur.*) Falleris, ô Geographorum optime; nunquam enim Arar verſus Septentrionem fluit, nec, ut ſupra dixiſti, ex Alpibus naſcitur, ſed ex Vogeſo monte, & recta fluit verſus meridiem ab ipſa origine, flexus tamen modo verſus Orientem, modo ad Occidentem plures faciens, ſed nunquam ad Septentriones. Ignoſcendum eſt Græco homini, imo Aſiatico de Gallia ſcribenti, & qui forte Dubim pro Arare, in quem influit accepit. *Palmer.*

6. εἰς ἓν δ' ἤδη συμπεσὸν ῥεῖθρον) Lege συμπεσόντες. D Sic paullò poſt in eadem re, ἔπειτ' εἰς ἓν ῥεῖθρον συμπεσόντες, εἰς τὸν Ῥοδανὸν καταφέρονται. *Caſaub.*

7. τὴν δ' ἐπὶ θάτερα μέρη τοῦ ποταμοῦ οὐῶλκαι νέμονται) Ptol. Μετὰ δὲ τούτους μέχρι τοῦ ποταμοῦ οὐόλκαι Ἀρικόμιοι. *Idem.*

8. οὓς Ἀρικομισκοὺς προσαγορεύουσι) Infra ſæpe Ἀρικομισκοὺς vocabit, quos Ptolem. Ἀρικομίους, alii Arecomicos. Apud Cæſarem libro VII. cap. 2. ita vulgò legitur, *præſidia in Rhutenis*, provincialibus Volcis, Artomicis, Toloſatibus circumque Narbonem, quæ loca erant hoſti finitima conſtituit. Sed legendum eſt ut ex re ipſa & præterea veteribus membranis didici, *Volcis Arecomicis.* Ejuſdem libri capite 12. ita ſcribitur, *Cadurcoſque ad fines Volcarum Arecomicorum depopulandos mittit*: ubi habebant membranæ *ad fines Volcarum Arecomicorum.* itaque legendum. *Idem.*

tantum vetuſtate reliquis anteit. Volcæ Rhodano vicini ſunt, oppoſitos habentes in altera ripa Salyas; & Cavaros. Horum nomen obtinet, ita ut omnes qui eam colunt regionem barbari, Cavari appellentur. quanquam ne barbari quidem adhuc ſunt, plerique jam omnes Romanam formam, linguamque & vitæ rationem, quidam etiam civitatem adepti. Aliæ deinde gentes obſcuræ ac parvæ Arecomicis adjacent uſque ad Pyrenam. Caput Arecomicorum eſt Nemauſus, longè inferior Narbone, ſi peregrinam & negotiantium turbam conſideres: ſin Rempubl. ſpectes, multo præſtantior. nam XXIV habet pagos popularium præſtantes viris, qui ei ſubſunt, & jus quoque Latii habent: ita ut Nemauſi invenias Romanos, qui ædilitatis & quæſturæ honorem ſint conſecuti. eàmque ob cauſam gens ea cum præfectis Romà miſſis nihil habet negotii. Sita eſt urbs in via quæ ex Hiſpania in Italiam ducit, per æſtatem commoda, hyeme autem & vere lutoſa ac fluviorum eluvie moleſta. Fluminum quædam ſcaphis trajiciuntur, aliqua pontibus inſtrata ſunt, partim ligneis, parim ſaxeis. difficultatem itineris ob aquas efficiunt torrentes, qui aliquando etiam ad æſtatem uſque nivibus liquefactis ab Alpibus deferuntur. Quam autem dixi viam, ea rectè ad Alpes pergens per Vocontios, breviſſima eſt. altera per litus Maſſilienſe & Liguſticum prolixior, ſed trajectus montium in Italiam habens faciliores, montibus ibi ſe jam demittentibus. Diſtat Nemauſus à Rhodano ad c ferè ſtadia,

A τοσοῦτον [1] ὑπερβέβληται τῷ πλήθει τῶν χρόνων τῷ ἐμπορείῳ· οἱ μὲν οὖν Οὐόλκαι γειτονεύουσι τῷ ποταμῷ τῷ Ροδανῷ, τοὺς Σάλυας ἔχοντες, [2] ἀντιπαρήκοντας αὐτοῖς ἐν τῇ περαίᾳ, [4] καὶ τοὺς Καυάρους· ἐπικρατεῖ δὲ τὸ τῶν Καυάρων ὄνομα, καὶ πάντας οὕτως ἤδη προσαγορεύουσι τοὺς ταύτῃ βαρβάρους, οὐδὲ βαρβάρους ἔτι ὄντας, ἀλλὰ μετακειμένους τὸ πλέον εἰς τὸν τῶν Ρωμαίων τύπον, καὶ τῇ γλώττῃ καὶ τοῖς βίοις, τινὰς δὲ καὶ τῇ πολιτείᾳ. Αλλα δέ ἐστιν ἄδοξα ἔθνη καὶ μικρὰ, παρακείμενα τοῖς Αρηκομίσκοις μέχρι Πυρήνης· μητρόπολις δὲ τῶν Αρηκομισκῶν ἐστὶ Νέμαυσος, κατὰ μὲν τὸν ἀλλότριον ὄχλον καὶ τὸν ἐμπορικὸν, πολὺ Ναρβῶνος λειπομένη, κατὰ δὲ τὸ πολι-
B τικὸν ὑπερβάλλουσα· [5] ὑπηκόους γὰρ ἔχει κώμας τέτταρας καὶ εἴκοσι τῶν ὁμοεθνῶν, εὐανδρίᾳ διαφερούσας, συντελούσας εἰς αὐτὴν, [6] ἐχούσας καὶ τὸ καλούμενον Λατεῖον· [7] ὥστε τοὺς ἀξιωθέντας ἀγορανο- p. 187.
μίας καὶ ταμείας ἐν Νεμαύσῳ Ρωμαίους ὑπάρχειν· διὰ δὲ τοῦτο [8] οὐδ' ὑπὸ τοῖς πράγμασι τῶν ἐκ τῆς Ρώμης στρατηγῶν ἐστὶ τὸ ἔθνος τοῦτο. Ιδρυται δ' ἡ πόλις κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν ἐκ τῆς Ιβηρίας εἰς τὴν Ιταλίαν, θέρους μὲν εὔβατον οὖσαν, χειμῶνος δὲ καὶ ἔαρος, πηλώδη καὶ ποταμόκλυστον. τινὰ μὲν οὖν τῶν ῥευμάτων, πορθμείοις περᾶται· τινὰ δὲ γεφύραις, [9] ταῖς μὲν ξύλων πεποιημέναις, ταῖς δὲ λίθων· ποιοῦσι δὲ τὰς ἐκ τῶν ὑδάτων δυσκολίας οἱ
C χείμαρροι, καὶ μέχρι τοῦ θέρους ἔσθ' ὅτε ἐκ τῶν Αλπεων καταφερόμενοι, μετὰ τὴν ἀπότηξιν τῶν χιόνων· τῆς δ' ὁδοῦ τῆς λεχθείσης, ἡ μὲν εὐθὺς ἐπὶ τὰς Αλπεις ἐστὶ, [10] καθάπερ εἴπομεν, ἡ σύντομος διὰ Οὐοκοντίων· ἡ δὲ διὰ τῆς παραλίας τῆς Μασσαλιωτικῆς καὶ τῆς Λιγυστικῆς, μακροτέρα μὲν, τὰς δ' ὑπερθέσεις τὰς εἰς τὴν Ιταλίαν, εὐμαρεστέρας ἔχει, ταπεινουμένων ἐνταῦθα ἤδη τῶν ὀρῶν· διέχει δ' ἡ Νέμαυσος τοῦ μὲν Ροδανοῦ περὶ ἑκατὸν σταδίους,

1. ὑπερβέβληται τῷ πλήθει τῶν χρόνων τῷ ἐμπορείῳ) An καὶ τῷ ἐμπορείῳ, Vetus interpres ita expreſſit, *Cum per tam multos annos tanto excellat emporio.* Caſaub

2. ἀντιπαρήκοντας αὐτοῖς) Vetus lectio ἀντιπαροικοῦντας αὐτοῖς. Utraque lectio convenit. Sed illa opinor Strab. eſt. *Idem.*

3. *Et Cavaros.*) Καθυάρους habetur. Sed eos nullibi invenio, cùm Cavari ſeu Cavares ſint celebres, & ſuprà commemorati. ita lego Καυάρους. *Xyland.*

4. καὶ τοὺς Καθυάρους) Omnino legendum eſt Καουάρους ut ſupra. Sic alibi monuimus τὸ ο in θ perperam fuiſſe mutatum. In ſcriptis tamen erat Καθάρων & mox Καθάρους. Ptolemæo ſunt Καύαροι. *Caſaub.*

5. ὑπηκόους γὰρ ἔχει κώμας τέτταρας καὶ εἴκοσι) Id Plinius quoque teſtatur lib. III. cap. 4. *Vocontiorum civitatis fœderata duo capita, Vaſco, & lucus Auguſti: Oppida vero ignobilia* XIX. *ſicut* XXIV. *Nemauſienſibus attributa.* Idem.

6. ἐχούτας καὶ τὸ καλούμενον Λατεῖον) Legendum eſt omnino ἔχουσαν, ſcilicet τὴν Νέμαυσον. Interpres totum locum mirè turbavit. *Idem.*

7. Ὥστε τοὺς ἀξιωθέντας ἀγορανομίας) Explicat quid ſit habere jus Latii. Ait jus Latii hanc vim habere, ut poſtquam aliqua civitas eo jure donata eſt, quicunque in ea magiſtratus creantur, ii cives
D Romani fieri intelligantur. Rectè Strabo Appianus Εμφυλ. II. de Novocomenſibus jure Latii à Cæſare donatis. Πόλιν δὲ Νεόκωμον ὁ Καῖσαρ ἐς Λατείου δίκαιον ἐπὶ τῶν Αλπεων ᾤκιζεν ὧν ὅσοι κατ' ἔτος ἦρχον ἐγίγνοντο Ρωμαίων πολῖται τόδε γὰρ ἰσχύει τὸ Λάτιον, quibus verbis jus Latii ita prorſus explicat, ut hîc facit. *Idem.*

8. οὐδ' ὑπὸ τοῖς πράγμασι τῶν ἐκ τῆς Ρώμης στρατηγῶν) Legendum cenſeo ὑπὸ τοῖς προστάγμασι. Similem mendam ſupra ex libris veteribus emendavimus. Et hanc emendationem confirmant ſimiles loci, προσέχειν τοῖς προστάγμασι τῶν Ρωμαίων, & ζῆν κατὰ τὰ προστάγματα τῶν Ρομαίων, & ὑπὸ τοῖς στρατηγοῖς τάττεσθαι, quod hic dixit εἶναι ὑπὸ τοῖς προστάγμασι τῶν στρατηγῶν. *Idem.*

9. ταῖς μὲν ξύλων πεποιημέναις) Scripti, ἐκ ξύλων & ἐκ λίθων. *Idem.*

10. καθάπερ εἴπομεν) Non procul à principio hujus libri: quod moneo propter interpretem. *Idem.*

καθὸ ἐν τῇ περαίᾳ πολίχνιον ἐστὶ Ταρασκῶν· A [1] τῆς δὲ Ναρβῶνος ψ καὶ εἴκοσι. Πρὸς δὲ τὸ Κεμμένον ὄρος συνάπτοντες, ἐπιλαμβάνοντες δὲ καὶ τὸ νότιον πλευρὸν αὐτοῦ, μέχρι τῶν ἀκρωτηρίων οἰκοῦσι, τῶν τε Οὐολκῶν οἱ Τεκτοσάγες καλούμενοι, καὶ ἄλλοί τινες. περὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων [2] ἐροῦμεν ὕστερον. Οἱ δὲ Τεκτοσάγες καλούμενοι τῇ Πυρήνῃ πλησιάζουσιν· ἐφάπτονται δὲ μικρὰ καὶ τοῦ προσαρκτίου πλευροῦ τῶν Κεμμένων, πολύχρυσόν τε νέμονται γῆν. Ἐοίκασι δὲ καὶ δυναστεῦσαι ποτὲ, καὶ εὐανδρῆσαι τοσοῦτον, ὥστε στάσεως ἐμπεσούσης, [3] ἐξελάσαι πολὺ πλῆθος ἐξ ἑαυτῶν ἐκ τῆς οἰκείας· κοινωνῆσαι δὲ τούτοις καὶ ἄλλους ἐξ ἄλλων ἐθνῶν. B τούτων δ' εἶναι καὶ τοὺς κατασχόντας τὴν Φρυγίαν, τὴν ὅμορον τῇ Καππαδοκίᾳ, καὶ τοῖς Παφλαγόσι. τούτου μὲν οὖν ἔχομεν τεκμήριον, τοὺς ἔτι καὶ νῦν λεγομένους Τεκτοσάγες· τριῶν γὰρ ὄντων ἐθνῶν, ἓν ἐξ αὐτῶν τὸ περὶ Ἄγκυραν πόλιν Τεκτοσάγων λέγεται· τὰ δὲ λοιπὰ δύο ἐστὶ Τρόκμοι καὶ Τολιστοβόγιοι· τούτους δ' ὅτι μὲν ἐκ τῆς Κελτικῆς ἀπῳκίσθησαν, μηνύει τι, τε πρὸς τοὺς Τεκτοσάγας σύμφυλον· ἐξ ὧν δὲ χωρίων ὡρμήθησαν, οὐκ ἔχομεν φράζειν. [4] οὐ γὰρ παρειλήφαμεν οἰκοῦντας τινὰς νυνὶ Τρόκμους ἢ Τολιστοβογίους ἐκτὸς τῶν Ἄλπεων, οὔτ' ἐν αὐταῖς, οὔτ' ἐντός· C εἰκὸς δ' ἐκλελοιπέναι διὰ τὰς ἀθρόας ἀπαναστάσεις, καθάπερ καὶ ἐπ' ἄλλων συμβαίνει πλειόνων. [5] Ἐπεὶ καὶ τὸν ἄλλον [6] Βρέννον τὸν ἐπελθόντα ἐπὶ Δελφοὺς, Πραῦσον τινές φασιν· ἀλλ' οὐδὲ τοὺς Πραύσους ἔχομεν εἰπεῖν, ὅπου γῆς ᾤκησαν πρότερον· καὶ τοὺς Τεκτοσάγας δέ φασι μετασχεῖν τῆς ἐπὶ Δελφοὺς στρατείας, καὶ τούς τε θησαυροὺς τοὺς εὑρεθέντας παρ' αὐτοῖς, ὑπὸ Καιπίωνος τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ῥωμαίων ἐν πόλει Τολώσσῃ, τῶν ἐκεῖθεν χρημάτων μέρος εἶναι φασί· προσθεῖναι δὲ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἐκ τῶν ἰδίων οἴκων ἀνιεροῦντας καὶ ἐξιλασκομένους τὸν θεόν· προσαψάμενον δ' αὐτῶν τὸν Καιπίωνα, διὰ τοῦτο D

p. 188.

A ubi in oppoſita ripa eſt oppidum Taraſcon. à Narbone autem ɪↄ CCXX. Cemmenum porrò montem attingunt, ejuſque auſtrinam partem uſque ad promontoria accolunt Volcarum Tectoſages, & alii quidam, de quibus dicemus poſtea. Tectoſages ad Pyrenam accedunt, & ſeptentrionalem Cemmenorum montium partem nonnihil attingunt, aurique divitem colunt terram. Probabile eſt eos quondam potentia ac multitudine hominum excelluiſſe adeò, ut oborta ſeditione magnam multitudinem ſuorum domo expulerint, cui ſe etiam B alii ex aliis gentibus adjunxerint. ex his ergo eſſe eos, qui Phrygiam Cappadociæ ac Paphlagoniæ finitimam occuparunt. cujus rei argumentum ſunt qui hodièque vocantur Tectoſages. Nam cùm tres ſint ibi gentes, una quæ eſt circa Ancyram urbem, Tectoſages dicitur, reliquæ, Trocmi & Toliſtobogii: quas ipſas quoque è Gallia migraſſe, cognatio cum Tectoſagibus indicat. quibus autem è locis profecti fuerint, non habeo dicere. non enim accepimus hodie vel intus vel extra Alpes, vel in ipſis etiam Alpibus habitare Trocmos C aut Toliſtobogios. Apparet autem ob crebras migrationes eos defeciſſe, quod & aliis pluribus evenit. quando alterum quoque Berennum, qui Delphos invaſit, Prauſum quidam dicunt: cùm dicere nequeamus, ubinam terrarum Prauſi priùs habitaverint. Tectoſages quidem traditum eſt interfuiſſe Delphicæ expeditioni, & theſauros quos Toloſæ (ea urbs eſt Tectoſagum) Cæpio Romanorum dux invenit, partem fuiſſe pecuniarum Delphis ablatarum, quibus illi de ſuis facultatibus additione facta, eas placandi numinis gratia conſecrarint. itaque Cæ- D pionem qui contrectaſſet eas, vitam in

1. τῆς δὲ Ναρβῶνος ψ καὶ εἴκοσι) Optimè hic Straboni cum Antonino convenit: qui hoc iter ſic deſcribit,

Nemauſo,	
Ambruſſum	M. P. XV.
Sextatione	M. P. XV.
Forro Domitii	M. P. XV.
Araura, ſive	
Ceſorone	M. P. XVIII.
Beterras	M. P. XII.
Narbone	M. P. XVI.

quæ ſunt omnino M. P. XCI. ſtadia ɪↄCCXXIII. quod & Strabo ait octo demptis. quare quod apud eundem Antoninum paullò poſt à Veteris Narbonem eſſe dicuntur M. P. XII. corrigendum cenſeo ac legendum XV. ut prorſus cum Strabone ei conveniat: & facilis lapſus ex V. in II. aut certè legendum XVI. ut in eo loco quem protuli. *Caſaub.*

2. ἐροῦμεν ὕστερον) In deſcriptione Aquitaniæ. *Idem.*

3. ἐξελάσαι πολὺ πλῆθος) De his vide libro XII. p. 566. & 567. *Idem.*

4. οὐ γὰρ παρειλήφαμεν) Libro XII. dicuntur Trocmi & Toliſtobogii à ſuis ducibus ita eſſe nominati. *Idem.*

5. ἐπεὶ καὶ τὸν ἄλλον) Vox ἄλλον valdè mihi eſt ſuſpecta. Et ſuſpicionem auget vetus interpres, qui totum locum aliter legiſſe videtur. *Idem.*

6. Βρέννον τὸν ἐπελθόντα ἐπὶ Δελφούς) Vide Juſtinum XXIV. 6. & Pauſaniam X. c. 23. & Athenæum libro VI. De auro Toloſano res vulgò nota. *Idem.*

1. Ὡς

calamitatibus finiviſſe, tanquam ſacrilegum, patria ejectum, relictis hæredibus filiabus quas Timagenes ſcribit conſtupratas turpiter periiſſe. Probabilior autem eſt Poſidonii narratio. Is inventas Toloſæ pecunias ait CCIↃↃ IↃↃ circiter fuiſſe talentûm, partim in ſacrariis repoſitas, partim in ſacris lacubus, neque ſignatas, ſed aurum argentumque infectum fuiſſe. At templum Delphicum illo jam tempore vacuum fuiſſe huiuſmodi rerum, iam in Sacro bello à Phocenſibus ſpoliatum quòd ſi quid fuerit ibi repertum, fuiſſe id inter multos diviſum: neque veriſimile eſſe, Tectoſagas in patriam rediiſſe ſalvos, qui poſt diſceſſum à Delphis miſeriis preſſi, ob diſſenſionem alii aliò diſperſi abierint. Ergo, quod hic cum multis aliis traditur, regio illa auri dives cùm eſſet, hominèſque eam tenerent ſuperſtitioſi, ac in vitam degendam non ſumptuoſi, factum eſt ut multis in locis Galliæ theſauros haberet. maximè autem paludes eos tutos præſtabant, in quas argenti aut etiam auri pondera demittebant. Romani itaque potiti ea ditione, paludes publicè vendiderunt: multique eorum qui emerunt, molas ex argento ductas repererunt. Toloſæ porrò templum fuit ſacroſanctum quod valdè venerabantur vicini, ideòque abundabat theſaurus, multis donaria dedicantibus, & nemine attingere auſo. Sita eſt Toloſa quo loco arctiſſimus eſt Iſthmus, qui à Narbonenſi mari Oceanum diſtinguit, 6 quem Iſthmum Poſidonius ait minorem eſſe tribus ſtadiorum millibus. Quod autem initio diximus, rurſus præ omnibus aliis obſervatu dignum videtur, quomodo regio iſta tam ad flumina, quàm ad utrumque mare congruat. id enim diligenter ſi obſerves intelliges non minimam eſſe partem felicitatis iſtorum locorum. hoc dico, quòd & citra omnem difficultatem mutuis commerciis omnia ad vitæ uſus

A ἐν δυστυχήμασι καταστρέψαι τὸν βίον, 1 ὡς ἱερόσυλον ἐκβληθέντα ὑπὸ τῆς πατρίδος, διαδόχους δ' ἀπολιπόντα παῖδας, 2 ἃς συνέβη καταπορνευθείσας, 3 ὡς εἴρηκε Τιμαγένης, αἰσχρῶς ἀπολέσθαι. Πιθανώτερος δ' ἐστὶν ὁ Ποσειδωνίου λόγος· τὰ μὲν γὰρ εὑρεθέντα ἐν τῇ Τολώσῃ χρήματα, μυρίων που καὶ πεντακισχιλίων ταλάντων γενέσθαι φησί· τὰ μὲν ἐν σηκοῖς ἀποκείμενα, τὰ δ' ἐν λίμναις ἱεραῖς, οὐδεμίαν κατασκευὴν ἔχοντα, ἀλλ' ἀργὸν χρυσὸν καὶ ἄργυρον· τὸ δ' ἐν Δελφοῖς ἱερὸν κατ' ἐκείνους ἤδη τοὺς χρόνους 4 ὑπῆρξε κενὸν, τῶν τοιούτων σεσυλημένων ὑπὸ τῶν Φωκέων 5 κατὰ τὸν ἱερὸν πόλεμον· B εἰ δὲ καί τι ἐλείφθη, διανείμασθαι πολλούς· οὐδὲ σωθῆναι δὲ αὐτοὺς εἰκὸς εἰς τὴν οἰκείαν, ἀθλίως ἀπαλλάξαντας, μετὰ τὴν ἐκ Δελφῶν ἀποχώρησιν, καὶ σκεδασθέντας ἄλλους ἐπ' ἄλλα μέρη κατὰ διχοστασίαν. Ἀλλ' ὥσπερ ἐκεῖνός τε εἴρηκε καὶ ἄλλοι πλείους, ἡ χώρα πολύχρυσος οὖσα, καὶ δεισιδαιμόνων ἀνθρώπων, καὶ οὐ πολυτελῶν τοῖς βίοις, πολλαχοῦ τῆς Κελτικῆς ἔσχε θησαυρούς· μάλιστα δ' αὐτοῖς αἱ λίμναι τὴν ἀσυλίαν παρεῖχον, εἰς ἃς καθίεσαν ἀργύρου ἢ καὶ χρυσίου βάρη. Οἱ γοῦν Ῥωμαῖοι κρατήσαντες τῶν τόπων, ἀπέδοντο τὰς λίμνας δημοσίᾳ, καὶ τῶν ὠνησαμένων πολλοὶ C μύλους εὗρον σφυρηλάτους ἀργυροῦς. Ἐν δὲ τῇ Τολώσῃ καὶ τὸ ἱερὸν ἦν ἅγιον, τιμώμενον σφόδρα ὑπὸ τῶν περιοίκων, καὶ τὰ χρήματα ἐπλεόνασε διὰ τοῦτο, πολλῶν ἀνατιθέντων, καὶ μηδενὸς προσάπτεσθαι θαρροῦντος. Ἵδρυται δ' ἡ Τολῶσα κατὰ τὸ στενώτατον τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ διείργοντος ἀπὸ τῆς κατὰ Νάρβωνα θαλάττης τὸν Ὠκεανὸν, ὥς φησι Ποσειδώνιος, ἐλάττω τῶν τρισχιλίων σταδίων. Ἄξιον δ' ἀντὶ πάντων ἐπισημήνασθαι πάλιν, 7 ὅπερ εἴπομεν πρότερον, τὴν ὁμολογίαν τῆς χώρας, πρός τε τοὺς ποταμοὺς καὶ τὴν θάλατταν, τήν τ' ἐκτὸς ὁμοίως, καὶ τὴν ἐντός· εὕροι γὰρ ἄν τις ἐπιστήσας, οὐκ ἐλάχιστον D μέρος τοῦθ' ὑπάρχον, τῆς τῶν τόπων ἀρετῆς· λέγω δὲ τὸ τὰς χρείας ἐπιπλέκεσθαι τὰς τοῦ βίου

1. Ως ἱερόσυλον ἐκβληθέντα ὑπὸ τῆς πατρίδος) Vide Epitom. Liv. LXVII. & Valerium Maxim. l. IV. cap. 7. §. 3. de Amicitia. Idem Valerius quaſi eorum oblitus quæ ante ſcripſerat, refert lib. VI. c. 9. § 13. Q. Cæpionem in publicis vinculis ſpiritum depoſuiſſe. *Caſaub.*

2. ἃς συνέβη καταπορνευθείσας) Vetus lectio οἷς συνέβη καταπορνευθεῖσι. *Idem.*

3. ὡς εἴρηκε Τιμαγένης) Timagenes hic de antiquitatibus Galliæ ſcripſerat accuratiſſimè. Ammianus libro XV. c. 9. *Ambigentes ſuper origine prima Gallorum ſcriptores veteres notitiam reliquere negotii ſemiplenam: ſed poſtea Timagenes & diligentia Græcus & lingua, quæ diu ſunt ignorata collegit ex multiplicibus libris.* Plutarchus in libro de fluviis (p. 21. ed. Mauſſaci) Timagenem Syrum vocat & pleraque de Calliſthene Galaticorum ſcriptore ſumpſiſſe indicat. *Idem.*

4. ὑπῆρξε κενὸν) Scripti lib. ὑπάρξαι. In iiſdem ſæpe χρυσίον pro χρυσόν.

5. κατὰ τὸν ἱερὸν πόλεμον) De ſacro adverſus Phocenſes bello, præter hiſtoricos vide Æſchinem κατὰ Κτησιφ. *Idem.*

6. *Quem iſthmum.*) Ὥς φησιν. lego ὅν φησιν, ut ad iſthmum referatur, aliàs aliquid deeſſe dixeris. *Xyland.*

7. ὅπερ εἴπομεν πρότερον) Superior locus hunc explicabit. οὕτως δ' εὐφυῶς ἔχει τὰ ῥεῖθρα πρὸς ἄλληλα ὡς ἐξ ἑκατέρας θαλάττης εἰς τὴν ἑκατέραν κατακομίζεσθαι. *Caſaub.*

1. *Calc-*

μὲν ῥᾳςώνης, ἅπασι πρὸς ἀπάντας, καὶ τὰς ὠφελείας ἀνεῖσθαι κοινάς· μάλιστα δὲ νῦν ἡνίκα ἄγοντες σχολὴν ἀπὸ τῶν ὅπλων ἐργάζονται τὴν χώραν ἐπιμελῶς, καὶ τοὺς βίους κατασκευάζονται πολιτικούς· ὥστε ἐπὶ τῶν τοιούτων κἂν τὸ τῆς προνοίας ἔργον ἐπιμαρτυρεῖσθαί τις ἂν δόξειεν, οὐχ ὅπως ἔτυχεν, ἀλλ' ὡς ἂν μετὰ λογισμοῦ τινος διακειμένων τῶν τόπων. Ὁ μὲν γε Ῥοδανὸς πολύν τε ἔχει τὸν ἀνάπλουν, καὶ μεγάλοις φορτίοις, καὶ ἐπὶ πολλὰ μέρη τῆς χώρας διὰ τὸ τοὺς ἐμπίπτοντας εἰς αὐτὸν ποταμοὺς ὑπάρχειν πλωτούς, καὶ διαδέχεσθαι τὸν φόρτον πλεῖστον. Ὁ δ' Ἄραρ ἐκδέχεται, καὶ ὁ Δοῦβις ὁ εἰς τοῦτον ἐμβάλλων. Εἶτα πεζεύεται μέχρι τοῦ Σηκοάνα ποταμοῦ· κἀντεῦθεν ἤδη καταφέρεται εἰς τὸν Ὠκεανόν, καὶ τοὺς Ληξοβίους, [2] καὶ Ὑαδέτους· ἐκ δὲ τούτων εἰς τὴν Βρετανικὴν, ἐλάττων ἢ ἡμερήσιος δρόμος ἐστίν. Ἐπεὶ δ' ἐστὶν ὀξὺς καὶ δυσανάπλους ὁ Ῥοδανός, τινὰ τῶν ἐντεῦθεν φορτίων πεζεύεται μᾶλλον ταῖς ἁρμαμάξαις, ὅσα εἰς Ἀρουέρνους κομίζεται, καὶ τὸν Λείγηρα ποταμόν· καίπερ τοῦ Ῥοδανοῦ καὶ τούτοις πλησιάζοντος ἐκ μέρους· ἀλλ' ἡ ὁδὸς πεδιὰς οὖσα, καὶ οὐ πολλὴ περὶ ω σταδίους ἐπάγεται μὴ χρήσασθαι τῷ ἀνάπλῳ, διὰ τὸ πεζεύεσθαι ῥᾷον· ἐντεῦθεν δ' ὁ Λείγηρ εὐφυῶς ἐκδέχεται. Ῥεῖ δὲ ἐκ τῶν Κεμμένων εἰς τὸν Ὠκεανόν· ἐκ δὲ Ναρβῶνος ἀναπλεῖται μὲν ἐπὶ μικρὸν τῷ Ἄτακι· πεζεύεται δὲ πλέον ἐπὶ τὸν Γαρουνᾶν ποταμόν, καὶ τοῦθ' ὅσον ω ἢ ψ σταδίων· ῥεῖ δὲ καὶ ὁ Γαρουνᾶς εἰς τὸν Ὠκεανόν. Ταῦτα μὲν ὑπὲρ τῶν νεμομένων τὴν Ναρβωνῖτιν ἐπικράτειαν λέγομεν, οὓς οἱ πρότερον Κέλτας ὠνόμαζον· ἀπὸ τούτων δ' οἶμαι καὶ τοὺς σύμπαντας Γαλάτας Κελτοὺς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων προσαγορευθῆναι, διὰ τὴν ἐπιφάνειαν· ἢ καὶ προσλαβόντων πρὸς τοῦτο καὶ τῶν Μασσαλιωτῶν διὰ τὸ πλησιόχωρον.

Ἑξῆς δὲ περὶ τῶν Ἀκουιτανῶν λεκτέον, [3] καὶ τῶν προσωρισμένων αὐτοῖς ἐθνῶν τεσσαρεσκαίδεκα Γαλατικῶν, τῶν μεταξὺ τοῦ Γαρουνᾶ κατοικούντων, καὶ τοῦ Λείγηρος· ὧν ἔνια ἐπιλαμβάνει καὶ τῆς τοῦ Ῥοδανοῦ ποταμίας, καὶ τῶν πεδίων τῶν κατὰ τὴν Ναρβωνῖτιν. Ἁπλῶς γὰρ εἰπεῖν, οἱ Ἀκουιτανοὶ διαφέρουσι τοῦ Γαλατικοῦ φύλου, κατά τε τὰς τῶν σωμάτων κατασκευὰς, καὶ κατὰ τὴν γλῶτταν

p. 189.

commoda invicem communicant, & emolumenta in commune percipiunt, idque maximè nunc, quo tempore ab armis vacantes, terram diligenter colunt, & civilem vitæ rationem inſtituunt. Adeòque in hujuſmodi rebus non nemo exiſtimare poſſit Providentiæ operibus teſtimonium exhiberi, non fortuitò, ſed ratione aliqua diſpoſita illius regionis loca intuens. Nam Rhodanus ſurſum navigari poteſt longo ſatis ſpatio, idque magnis navium ponderibus quæ ipſa per varias regionis partes diſtrahit, cùm in Rhodanum incidentia flumina ſint navigabilia, & vehendis magnis oneribus idonea. Excipit enim ea Arar, & in hunc influens Dubis. exinde uſque ad Sequanam fluvium, terra merces tranſportantur. Hinc ſecundo amne deferuntur ad Oceanum, & Lexobios, ac [1] Caletos. inde in Britanniam diurno brevior eſt curſus. Quoniam autem rapidus eſt Rhodanus, ac difficilis ſurſum navigantibus, quædam merces curribus potiùs vehuntur, quæ ad Arvernos portantur, & Ligerin fluvium, tametſi ab iſtis quoque Rhodanus non multùm abeſt. ſed tamen iter campeſtre, & non longum (quippe ad ſtadia ɪɔccc) ob facilitatem terreſtris itineris à ſubvectione abſtrahit. eo finito, Ligeris commodè excipit. Fluit Ligeris à Cemmenis montibus in Oceanum. A Narbone ſubvectio eſt non longinqua, adverſo Atace fluvio. longius iter terreſtre eſt ad Garumnam fluvium, ſtadiorum circiter ɪɔ ccc aut ɪɔcc. is quoque exit in Oceanum Hæc diximus de Gallis qui Narbonenſem provinciam incolunt, qui quondam Celtæ appellabantur, & arbitror ab his eſſe à Græcis nomen Celtarum univerſis Galatis ſeu Gallis inditum, ob gentis claritatem: vel Maſſilienſibus ob vicinitatem ad id aliquid momenti conferentibus.

Dicendum nunc de Aquitanis, & eorum conterminis XIV gentibus habitantibus inter Garumnam & Ligerim: quarum tamen quædam etiam Rhodani ripam & campos provinciæ Narbonenſis attingunt. Ut ſimpliciter dicam, Aquitani à reliquis Gallis, cùm corporum conſtitutione tum lingua

1. *Caletos.*) Ὑαδέτες eſt in Græco, Hyadetos. quos ſi inveneris alibi, meos Caletos expunxeris, horum Cæſar (B. G. II. c. 4.) meminit, & juxta Lexobios Plinius IV. 18. niſi quod ferè Galleti leguntur, inſcitia typographica. quis neſcit Kales adhuc nomen retinere. *Xyland.*

2. *Καὶ Ὑαδέτους*) Aſſentior Xylandro emendanti Καλέτοις. nec dubitare quiſquam poteſt quin ita ſcripti omnes hunc errorem retinent. *Caſaub.*

3. *καὶ τῶν προσωρισμένων*) ἔθνη προσωρισμένα non ſunt gentes conterminæ, ſed gentes Aquitanis attributæ: quod factum fuiſſe ab Auguſto Cæſare docuit initio hujus libri, p. 177. ac ſtatim repetit: Ita enim & locus ille emendari & hic explicari debet. *Idem.*

1. Ὁ μὲ

differunt, magiſque ſunt Hiſpanorum ſimiles. Fines eorum ſunt Garumna & Pyrenæ: hos inter habitant. Gentes Aquitanorum ſunt plures xx. exiguæ tamen & obſcuræ, & ferè ad Oceanum accolentes: quædam in continente, & ad extrema Cemmenorum montium uſque ad Tectoſages. Quia autem anguſta erat hæc regio, id quod eſt inter Garumnam & Ligerim ei adjecerunt. hi duo fluvii quodammodo paralleli ſunt reſpectu Pyrenes, ac cum ea duas includunt parallelogrammas areas, quarum reliqua latera Oceano & Cemmenis montibus deſcribuntur. utriuſque fluminis navigatio eſt ſtadiorum circiter CIↃ CIↃ. Garumna tribus auctus fluminibus, effluit inter Bituriges Ioſcos, & Santones gentes Gallicas. Sola enim Biturigum iſtorum ea gens in Aquitanis peregrina degit, neque de eorum eſt corpore. & habet emporium Burdigalam, impoſitum paludi marinæ, quam Garumnæ oſtium efficit. Ligeris inter Pictones & Namnetas effluit. Ejus emporium fuit Corbilo ſupra Ligerim, cujus mentionem faciens Polybius, ſimul Pytheæ refert commentum, Maſſilienſium ſcilicet qui Scipionem convenerunt nullum quicquam habuiſſe dignum memoratu quod diceret interrogatus de Britannia, itemque Narbonenſium & Corbilonenſium: cùm hæ tres urbes Galliæ omnium eſſent optimæ. Cæterùm Pytheas ita mentiri auſus fuit. Santonum urbs eſt Mediolanum. Aquitaniæ ſolum quod eſt ad litus Oceani,

A ἐοίκασι δὲ μᾶλλον Ἴβηρσιν· ὁρίζονται δὲ τῷ Γαρουνᾷ ποταμῷ, ἐντὸς τούτου καὶ τῆς Πυρήνης οἰκοῦντες. Ἔστι δὲ ἔθνη τῶν Ακουιτανῶν πλείω μὲν τῶν εἴκοσι· μικρὰ δὲ καὶ ἄδοξα· τὰ πολλὰ παρωκεανιτικὰ, τὰ δ᾽ εἰς τὴν μεσόγαιαν, καὶ τὰ ἄκρα τῶν Κεμμένων ὀρῶν μέχρι Τεκτοσάγων ἀνέχοντα. Ἐπειδὴ δὲ μικρὰ μερὶς ἦν ἡ τοσαύτη, προσέθεσαν καὶ τὴν μεταξὺ τοῦ Γαρουνᾶ καὶ τοῦ Λείγηρος. παράλληλοι δέ πως εἰσὶν οἱ ποταμοὶ τῇ Πυρήνῃ, καὶ δύο ποιοῦσι παραλληλόγραμμα πρὸς αὐτὴν χωρία, ὁριζόμενα κατὰ τὰς ἄλλας πλευρὰς τῷ τε Ὠκεανῷ, καὶ τοῖς Κεμμένοις ὄρεσι· δισχιλίων δ᾽ ὁμοῦ σταδίων ἐστὶν ὁ πλοῦς ἑκατέρων B τῶν ποταμῶν. Ἐκβάλλει δ᾽ [1] ὁ μὲν Γαρουνᾶς, τρισὶ ποταμοῖς αὐξηθεὶς, εἰς τὸ μεταξὺ [3] Βιτουρίγων τε τῶν Ἰοσκῶν ἐπικαλουμένων καὶ Σαντόνων, ἀμφοτέρων Γαλατικῶν ἐθνῶν· μόνον γὰρ δὴ τὸ τῶν Βιτουρίγων τούτων ἔθνος ἐν τοῖς Ακουιτανοῖς ἀλλόφυλον ἵδρυται, [4] καὶ οὐ συντελεῖ αὐτοῖς· ἔχει δὲ ἐμπορεῖον Βουρδίγαλα ἐπικείμενον λιμνοθαλάττῃ τινὶ, ἣν ποιοῦσιν αἱ ἐκβολαὶ τοῦ ποταμοῦ· ὁ δὲ Λείγηρ μεταξὺ Πικτόνων τε καὶ Ναμνιτῶν ἐκβάλλει. πρότερον δὲ Κορβίλων ὑπῆρχεν ἐμπορεῖον ἐπὶ τούτῳ τῷ ποταμῷ· περὶ ἧς εἴρηκε Πολύβιος, μνησθεὶς τῶν ὑπὸ Πυθέου μυθολογηθέντων. ὅτι Μασσαλιωτῶν μὲν τῶν συμ- C μιξάντων Σκηπίωνι, οὐδεὶς εἶχε λέγειν οὐδὲν μνήμης ἄξιον, ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τοῦ Σκηπίωνος ὑπὲρ τῆς Βρεττανικῆς, οὐδὲ τῶν ἐκ Νάρβωνος, οὐδὲ τῶν ἐκ Κορβιλῶνος, αἵπερ ἦσαν ἄρισται πόλεις τῶν ταύτῃ. Πυθέας δ᾽ ἐθάρρησε ψεύσασθαι τοσαῦτα. Τῶν δὲ [5] Σαντόνων πόλις ἐστὶ Μεδιολάνιον. Ἔστι δ᾽ ἡ μὲν παρωκεανῖτις τῶν Ακουιτανῶν

p. 190.

1. Ὁ μὲν Γαρουνᾶς, τρισὶ ποταμοῖς αὐξηθεὶς) Hi tres fluvii ſunt, Tarnis, Olda, quem inverſo nomine vocant Lodam, & Duranius, teſte ſummo viro Joſepho Scaligero. *Caſaub.*

2. *Ioſcos.*) Hos οὐιβίσκους Ptolemæus vocat, Vibiſcos. apud Plinium legitur Ubiſci, ſed Xantonum cognomentum. itaque hic & apud eum velim ſequi lectionem Ptolemæi. Nannetes ſcripſi ex Cæſare & Plinio, ubi eſt Ναμνιτῶν. Ptol. Ναμνῆται κορβήλων an βι ſit ſcribendum neſcio. *Xyland.*

D

3. Βιτουρίγων τε τῶν Ἰοσκῶν) Id quidem certum eſt Viviſcos hic intelligi Bituriges qui & Vibiſci & Bibiſci & Biviſci pro more illius gentis mutandi B in V, & contra. hoc inquam certiſſimum eſt. Sed an legendum ſit hoc loco οὐιβίσκων ut apud Ptolemæum, in tanta iſtarum vocum confuſione, certò affirmari nequit. *Caſaub.*

4. καὶ οὐ συντελεῖ αὐτοῖς) Elias Vinetus in doctiſſimis Commentariis in Auſonium ita hæc interpretatur, ut dicantur Viviſci Bituriges liberi fuiſſe, nec cum reliquis Aquitanis vectigales: ideo, inquit, & Plinio Liberi vocantur. quæ optimi & doctiſſimi viri ſententia mihi quoque probatur. Idem quæ de clariſſima urbe Burdigala ſequuntur, accuratè omnia explicat & perſequitur. Quare illinc petes. Ego lectorem hoc monebo tantum: λιμνοθάλατταν Vinetus putat ſignificare paludem aliquam, quam ipſe ait exſiccatam. ego Strabonem nihil aliud ſignificare voluiſſe exiſtimo, quam quod hodieque cerni poteſt, ac verum eſt, Burdigalam nimirum ad Garumnæ oſtia eſſe ſitam, in quæ effundens ſe Oceanus, lacum veluti quendam efficit, qui eoſdem æſtus patitur cum Oceano· quod elegantiſſimus poëta Auſonius in carmine de Burdigala ſic expreſſit. de clar. urb. Ep. XIV. v. 11.

Fervent æquoreos imitata fluenta meatus.

Paulo poſt, v. 18.

Quem pater Oceanus refluo cum impleverit æſtu,
Adlabi totum ſpectabis claſſibus æquor.

Quare λιμνοθάλατταν hìc minus propriè nuncupat, quod libro tertio ἀνάχυσιν ſæpe vocavit, ubi de his plura Geographus· Latini hujuſmodi ἀναχύσεις (vide de hac voce locum Plinii in ep. 33. L. IX.) *Æſtuaria* appellant, & amnes quibus id contingit, *æquoreos* Auſonius ſolet dicere, ut doctiſſimè à Scaligero eſt obſervatum ad clar. urb. Ep. IX. v. 2. *Idem.*

5. Σαντόνων πόλις ἐστὶ Μεδιολάνιον) Ptolemæus habet, Σάντωνας & eorum urbem ſimiliter Mediolanium. Stephanus autem ſic, Μεδιόλανον πόλις Ακυτανίας. Ab hoc Gallorum oppido Mediolano, nomen ei fuiſſe impoſitum, quod Galli, ut teſtatur Livius (v. 34 in fine) in agro Inſubrium condiderunt per eſt veriſimile, ne dicam certum. *Idem.*

ἀμμώδης ἡ πλείςη καὶ λεπτὴ, κέγχρῳ τρέφουσα, τοῖς δ' ἄλλοις καρποῖς ἀφορωτέρα· ἐνταῦθα δ' ἐςὶ καὶ ὁ κόλπος ὁ ποιῶν τὸν ἰσθμὸν πρὸς τὸν ἐν τῇ Ναρβωνίτιδι παραλίᾳ Γαλατικὸν κόλπον, ὁμώνυμος ἐκείνῳ καὶ αὐτός· ἔχουσι δὲ Τάρβελλοι τὸν κόλπον, παρ' οἷς εἰσι τὰ χρύσεια σπουδαιότατα πάντων· ἐν γὰρ βόθροις ὀρυχθεῖσιν ἐπὶ μικρὸν εὑρίσκονται καὶ χειροπληθεῖς χρυσίου πλάκες, ἔσθ' ὅτε μικρᾶς ἀποκαθάρσεως δεόμεναι. τὸ δὲ λοιπὸν ψῆγμα ἐςὶ καὶ βῶλοι· καὶ αὗται κατεργασίαν οὐ πολλὴν ἔχουσαι· ἡ δὲ μεσόγαιος καὶ ὀρεινὴ, βελτίω γῆν ἔχει· πρὸς μὲν τῇ Πυρήνῃ, [1] τῇ τῶν Κουενένων ἐςὶ συγκλύδων· ἐν ᾗ [3] πόλις Λουγδουνος, καὶ [4] τὰ τῶν Ονησιῶν θερμὰ κάλλιςα ποτιμωτάτου ὕδατος· [5] καλὴ δὲ καὶ ἡ τῶν Αὐσκιῶν. Τὰ δὲ μεταξὺ τοῦ Γαρουνᾶ καὶ τοῦ Λείγηρος ἔθνη, τὰ προσκείμενα τοῖς Ακουιτανοῖς ἐςίν· [6] Ελουοὶ μὲν ἀπὸ τοῦ Ροδανοῦ τὴν ἀρχὴν ἔχοντες· [7] Οὐελλαῖοι δὲ μετὰ τούτους, οἳ προσωρίζοντο ποτὲ Αρουερνοῖς· νῦν δὲ τάττονται καθ' ἑαυτούς· εἶτα Ἀρουερνοὶ, [8] καὶ Λεμοβίκες, καὶ Πετροκόριοι· πρὸς δὲ τούτοις, Νιτιόβριγες, καὶ Καδουρκοὶ, καὶ Βιτούριγες οἱ Κοῦβοι καλούμενοι· πρὸς δὲ τῷ Ὠκεανῷ, Σαντονοί τε καὶ Πίκτονες, οἱ μὲν τῷ Γαρουνᾷ παροικοῦντες, ὡς εἴπομεν, οἱ δὲ τῷ

p. 191. Λείγηρι. [9] Ρουτηνοὶ δὲ καὶ Γαβάλεις τῇ Ναρβωνίτιδι πλησιάζουσι. Παρὰ μὲν οὖν τοῖς Πετροκορίοις, σιδηρουργεῖα ἐςὶν ἀςεῖα, [10] καὶ τοῖς Κούβοις Βιτούριξι· παρὰ δὲ τοῖς Καδουρκοῖς, * λινουργία·

* Malim, λινουργεῖα. & ἀργυρεῖα.

A maiore ſui parte arenoſum eſt & tenue, milio alens, reliquarum frugum minùs ferax. Ibi eſt etiam ſinus, Iſthmum efficiens, qui pertinet ad ſinum Gallicum in Narbonenſi ora, idèmque cum illo ſinu hic ſinus nomen habet. Tarbelli hunc ſinum tenent, apud quos optima ſunt auri metalla. in foſſis enim non altè actis inveniuntur auri laminæ manum implentes, aliquando exigua indigentes repurgatione: reliquum ramenta & glebæ ſunt, ipſæ quoque non multum operis deſiderantes. Mediterranea autem & montana agrum habent meliorem. Ad Pyrenam Convenarum eſt civitas, urbsque [2] Lugdunum, & thermæ Oneſiæ B præſtantiſſimæ, aqua ad potum optima. bona eſt etiam Auſciorum. Gentes porrò inter Garumnam & Ligerim Aquitanis adjacentes ſunt, Elvi à Rhodano initium ſumentes, & Vellaunii, qui olim Aruernis adſcribebantur, nunc pro ſe civitatem conſtituunt. deinde Arverni & Lemovices, & Petrocorii. tum Nitiobriges, Cadurci, & Bituriges cognomento Cubi. Ad Oceanum ſunt Santones & Pictones, quorum hi Ligeri, ut docuimus, illi Garumnæ ſunt vicini. Narbonenſi propinquant Ruteni ac Gabales. Apud Petrocorios C & Bituriges Cubos ferri ſunt præclara metalla, apud Cadurcos linificium.

1. *τῇ τῶν Κουενένων ἐςὶ συγκλύδων*) Certiſſimum eſt ſcripſiſſe, *τὴν τῶν Κουενήνων ὅπερ ἐςὶ συγκλύδων.* Sic alibi vocem Latinam explicat, ut, *τὰ καλούμενα Σαββάτων οὐάδα, ὅπερ ἐςὶ τενάγη.* Convenæ autem ſunt *συγκλύδες ἄνθρωποι*, vel *ξύγκλυδες*, ut apud Thucyd. l. VII c. 5. & infra libro V. p. 230. *μετὰ δὲ τὴν κτίσιν ἀνθρώπους σύγκλυδας ὁ Ρωμύλος ἤθροιζεν.* In vett. lib. erat *συγκλείδων.* & in Gloſſario legimus *σύγκλειδες* .... puto autem vocem Latinam *Convenæ* deſiderari. (vox *συγκλ.* reſpondet potius voci Latin. colluvies. At convenæ proprié ſunt *συνήλοδες.* ut *ἐπήλοδες* ſunt advenæ.) *Caſaub.*

2. *Lugdunum*: Locus hic eſt depravatus ut & pleraque nomina in Stephano noſtro. de quibuſdam eorum meas expoſui conjecturas. Lugdunum quidem aliud hoc eſt à noto illo & celebri ad Rhodanum emporio, nimirum D id quod etiam Ptolemæus in Aquitaniæ deſcriptionis fine poſuit, & Cucuenis Pyrenæ vicinis tribuit, *Κουκουενοῖς.* vocem enim Latinam non potuit exprimere librarius. Strabo autem eam Græcè reddidit, *σύγκλυδας* (quæ vox ſanè placet, eſtque apud Suid. explicata ne quis in *συγκλύδων* mutet ſciolus. per *υ* omnino ſcribenda eſt) vocans, convenas, colluviem. Convenas etiam Plin. IV. c. 19. vocat. & videndum Monoſine ſint ejus, quos hîc *Ονησιῶν* legunt. Pro Pſauſciis reddidi Auſcios. *ἔλουοι* fortè ſunt, qui Plinio IV. c. 19. Eluſates. Vellaios Ptolemæus Velaunos vocat, *οὐελαυνοὶ.* & Cæſar Vellaunios Cadurcis ac Gabalis adſcribit lib. VII. c. 5. bell. Gall. Arvernis addictos. *Xyland.*

3. *πόλις Λούγδουνος*) Ptolemæo quoque Convenarum urbs *Λούγδουνον.* *Caſaub.*

4. *τὰ τῶν Ονησιῶν θερμὰ*) De hoc loco quid dicam nihil certi habeo. Tu de thermis illius tractus lege quæ ſcripſit Scaliger Auſon. Lect. pr. VI. *Idem.*

5. *καλὴ δὲ καὶ ἡ τῶν Αυσκιῶν*) Valde hîc oſcitarunt interpretes, qui aquam Auſciorum putarunt commendari: quo enim referes illud ἡ; Sed certò certius eſt repetendum eſſe vocem *γῆν*, ex illis præcedentibus, *ἡ δὲ μεσόγαιος, καὶ ὀρεινη βελτίω γῆν ἔχει πρὸς μὲν τῇ Πυρ.* &c. *καλὴ δὲ καὶ ἡ τῶν Αὐσκίων.* ſc. *γῆ.* *Idem.*

6. *Ελουοὶ*) Lego *ἐλούϊοι.* Hi ſunt quos Cæſar B. G. lib. VII. c. 8 ſcribit ab Arvernis monte Gebenna diſcludi. Strabo autem inter Helvios & Arvernos medios collocat *οὐελλαΐους* qui ſunt Cæſari *Velauni*, & ſub imperio Arvernorum, non *καθ' αὐτούς.* *Idem.*

7. *Οὐελλαΐοι δὲ*) Apud Cæſarem in antiquo codice, Velavi non Velaunii. Ejus verba ſunt B. G. lib VII. c. 75. *adjunctis Heleuteris, Cadurcis, Gaballis, Velauniis qui ſub imperio Arvernorum eſſe conſueverunt.* Apud Ptolemæum *ὑπὸ τοὺς Αὐσκίους*, ſequuntur *οὐέλαυνοι.* *Idem.*

7. *Οὐελλαιοι δὲ μετὰ τούτους. Et Vellaunii.*) Apud Cæſarem dicuntur Velauni, ſed Caſaubonus aſſerit antiquum codicem exhibere *Velavi.* Noſter Strabo proxime accedit ad nomen hodiernum, imo ipſiſſimum eſt nomen. Nunc enim ea regio dicitur *Vellai.* Palmer.

8. *καὶ Λεμοβίκες*) Ptolem. *Λιμουίκους* vocat: niſi ſcribendum *Λιμοβίκους.* *Caſaub.*

9. *Ρουτηνοὶ δὲ καὶ Γαβάλεις*) Illos Ptol. *Ρουτανοὺς*, hos *Γαβάλλους* appellat. Cæſari B. G. VII. 75. *Rutheni & Gabalii.* Plin. IV. c. 19. *Gabales.* *Idem.*

10. *καὶ τοῖς Κούβοις Βιτούριξι*) Eſſe apud hos magnas ferrarias teſtatur & Cæſar lib. VII. c. 22. B. G. Rutilius libr. pr. v. 351.

Non Biturix largo potior ſtrictura camino. Idem.

Μετρο-

argenti metalla Ruteni habent & Gabales. Ius quoque Latii nonnullis Aquitanorum Romani dederunt, ut Auſciis & Convenis. ¶ Arverni fluvio Ligeri inſident. caput eorum Nemoſſus ipſi impoſita flumini. Ligeris autem [2] Genabum præterfluens, quod eſt Carnutum emporium ferè ad medium fluminis conditum, in Oceanum exit. Magnam olim fuiſſe Arvernorum potentiam inde ſciri poteſt, quòd multa adverſus Romanos bella geſſerunt. aliquando cc millium exercitu, atque etiam duplo ejus. nam duce Vercingetorige cccc millibus adverſus. D. Cæſarem decertaverunt: antè cc millibus contra Maximum Æmilianum, & Domitium item Aenobarbum. Contra Cæſarem belligerârunt apud Gergoviam urbem Arvernorum, ſitam in altiſſimo monte, Vercingetorigis: & apud Alexiam, Mandubiorum urbem, qui Arvernis finitimi ſunt, ipſam quoque in ſublimi ſitam colle, ac montibus & duobus amnibus cinctam. Ibi capto duce eorum bello eſt finis impoſitus. Contra Maximum Aemilianum ad confluentes Iſaræ & Rhodani, ubi etiam Cemmenus mons Rhodano appropinquat. Contra Domitium aliquanto inferius, ubi Sulga Rhodano miſcetur. Propagaverunt Arverni ſuam dominationem uſque ad Narbonem & fines Maſſilienſis ditionis: genteſque ad Pyrenam uſque & Oceanum & Rhenum ſubegerant. Luerius pater Bituiti, ejus qui contra Maximum & Domitium bellum geſſit, tantis fertur opibus luxuriaſſe, ut aliquando

A παρὰ δὲ τοῖς Ρουτηνοῖς, ἀργύρεια ἔχουσι δ᾽ ἀργύρεια καὶ οἱ Γαβαλεῖς· δεδώκασι δὲ Λατίνιον οἱ Ρωμαῖοι καὶ τῶν Ακουϊτανῶν τισὶ, καθάπερ Αὐσκίοις καὶ Κονουένναις. Αρουέρνοι δὲ ἵδρυνται μὲν ἐπὶ τῷ Λείγηρι· [1] μητρόπολις δ᾽ αὐτῶν ἐστὶ Νεμωσσὸς, ἐπὶ τῷ ποταμῷ κειμένη· [3] ῥυεὶς δ᾽ οὗτος παρὰ Γήναβον τὸ τῶν Καρνούτων ἐμπορεῖον, κατὰ μέσον που τὸν πλοῦν συνοικούμενον, ἐκβάλλει πρὸς τὸν Ωκεανόν. Τῆς δυνάμεως δὲ τῆς πρότερον Αρουέρνοι μέγα τεκμήριον παρέχονται τὸ πολλάκις πολεμῆσαι πρὸς τοὺς Ρωμαίους· ποτὲ μὲν μυριάσιν εἴκοσι, πάλιν δὲ διπλασίαις· [4] τοσαύταις γὰρ πρὸς Καίσαρα τὸν θεὸν διηγωνίσαντο, B μετὰ Οὐερκιγγετόριγος· πρότερον δὲ καὶ εἴκοσι πρὸς Μάξιμον τὸν Αἰμιλιανόν· καὶ πρὸς Δομήτιον δ᾽ ὡσαύτως Αἰνόβαρβον· πρὸς μὲν οὖν Καίσαρα περί τε [5] Γεργουΐαν πόλιν τῶν Αρουέρνων, ἐφ᾽ ὑψηλοῦ ὄρους κειμένην, συνέστησαν οἱ ἀγῶνες· ἐξ ἧς ἦν ὁ Οὐερκιγγετόριξ· [6] καὶ ὁ περὶ Αλεσίαν πόλιν Μανδουβίων, ἔθνους ὁμόρου τοῖς Αρουέρνοις, [7] καὶ ταύτην ἐφ᾽ ὑψηλοῦ λόφου κειμένην, περιεχομένην δ᾽ ὄρεσι καὶ ποταμοῖς δυσίν· ἐν ᾗ ἑάλω ὁ ἡγεμών· καὶ ὁ πόλεμος τέλος ἔσχε· πρὸς δὲ Μάξιμον Αἰμιλιανὸν κατὰ τὴν συμβολὴν τοῦ τ᾽ Ισαρος καὶ τοῦ Ροδανοῦ, καθ᾽ ἣν καὶ τὸ Κέμμενον ὄρος πλησιάζει τῷ Ροδανῷ· πρὸς δὲ Δομήτιον κατωτέρω C ἔτι, κατὰ τὴν συμβολὴν τοῦ τε Σούλγα, καὶ τοῦ Ροδανοῦ. Διέτειναν δὲ τὴν ἀρχὴν οἱ Αρουέρνοι μέχρι Ναρβῶνος καὶ τῶν ὅρων τῆς Μασσαλιώτιδος. ἐκράτουν δὲ καὶ τῶν μέχρι Πυρήνης ἐθνῶν, καὶ μέχρι Ωκεανοῦ καὶ Ρήνου· [8] Βίτιτου δὲ τοῦ πρὸς τὸν Μάξιμον καὶ τὸν Δομήτιον πολεμήσαντος, [9] ὁ πατὴρ Λουέριος, [10] τοσοῦτον πλοῦτον λέγεται καὶ τρυφὴν διενεγκεῖν, ὥστε ποτὲ

1. μητρόπολις δ᾽ ἐστὶν αὐτῶν Νεμωσσὸς) Hanc Ptolemæus Αὐγουστονέμετον vocat. unde ſuſpicor ſcripſiſſe Strabonem Νέμεττος. Nam ε in ω ſæpe mutarunt imperiti librarii & σσ in ττ. Sæpe autem fit ut quam alii vel duplici nomine vel compoſito appellent noſter ſimplici afficiat: cujus rei paſſim ſunt exempla. Sic Segeda Straboni eſt quæ aliis Segeda Augurina. Nœga, quæ Nœga Vaceſia. *Caſaub.*

2. *Genabum*) Erat monſtrum heic παρ᾽ ἀκμήναβον. Locum ex lib. VII. c. 3. de bello Gallico reſtitui. Sed & Ptolemæus Genabum Carnutum novit. Κήναβον enim malè ſcribitur. Locum quoque de Alex. ex Cæſare correxi. VII. de bello Gallico. & Dionis XL. Bituitum ex Livii epit. LXI, Floro III. c. 2. aliis. *Xyland.*

3. ῥυεὶς δ᾽ οὗτος παρὰ Γήναβον) Lege Cæſarem de bello Gall. lib. VII. cap. 2. *Caſaub.*

4. τοσαύταις γὰρ πρὸς Καίσαρα τὸν θεὸν διηγωνίσαντο) Arvernis ſolis tribuit quod Cæſar de multis Galliæ populis narrat. Vide initium lib. VII. Dionem libro XL. & Plutarchum, qui ita ſcribit in C. Cæſare p. 720 ed. F. Furt. Αφειστήκει μὲν οὖν πολλὰ φῦλα, πρόσχημα δὲ ἦσαν Αρβερνοι καὶ Καρνουτῖνοι. *Nationes deſciverant multæ ſumma autoritas penes Arvernos & Carnutes erat.* Ipſe Strabo infra ait hoc eſſe πλῆθος τῶν Αρουέρνων καὶ τῶν συμμάχων. *Idem.*

5. Γεργουΐαν πόλιν τῶν Αρουέρνων) Vide Cæſarem lib. VII. cap. 7. *Idem.*

6. καὶ ὁ περὶ Αλεξίαν πόλιν Μανδουβίων) De hac urbe Cæſar libro VII. cap 13. Scribitur vulgò per ξ. & apud alios: Sed antiqua ſcribendi ratio eſt per σ. ut & Aldus hîc habet & libri veteres: & ita perpetuò reperi in ſcripto cod. Cæſaris. Præterea D cum ſcribat Diodorus hanc urbem ab Hercule ἀπὸ τῆς κατὰ τὴν στρατείαν ἄλης ἀλησίαν fuiſſe appellatam, an poteſt eſſe obſcurum quomodo ea vox olim ſcriberetur? Apud Dionem eſt Σαλεσία perperam pro Αλεσία. (Apud Polyænum noſtrum VIII. c. 23. §. 11. veteres codices habebant Αλαισίαν. *Idem.*

7. καὶ ταύτην ἐφ᾽ ὑψηλοῦ λόφου) Videtur Cæſaris deſcriptionem ſequi: Ita ille. B G VII c. 69. *Ipſum erat oppidum in colle ſummo, admodum edito loco, ut niſi obſidione expugnari non poſſe videretur: cuius collis radices, duo duabus ex partibus flumina ſubluebant.* Idem.

8. Βίτιτου δὲ τοῦ πρὸς τὸν Μάξιμον) Libri vet. Βιτίτου. Athenæi (IV. c. 13. p. 152.) codices τοῦ Βιτυίτος. *Idem.*

9. ὁ πατὴρ Λουέριος) Apud Athenæum IV. c. 13. p. 152. Λουέρνιος. *Idem.*

10. τοσοῦτον πλοῦτον λέγεται καὶ τρυφὴν διενεγκεῖν) Legendum κατὰ πλοῦτον λέγεται καὶ τρ. vel πλούτῳ καὶ τρυφῇ. Atque hoc poſtea in Stephanico libro reperi. *Id.*

 1. δεῦρο

ἐπίδειξιν ποιούμενος τοῖς φίλοις τῆς εὐπορίας, ἐπ' A
ἀπήνης φέρεσθαι διὰ πεδίου, χρυσοῦ νόμισμα, καὶ ἀργύρου, [1] δεῦρο κἀκεῖσε σπείρων, ὥστε συλλέγειν ἐκείνους ἀκολουθοῦντας.

Μετὰ δὲ τὴν Ἀκουϊτανὴν μερίδα, καὶ τὴν Ναρβωνῖτιν, ἡ ἐφεξῆς ἐστι, μέχρι τοῦ Ῥήνου παντὸς, ἀπὸ τοῦ Λείγηρος ποταμοῦ καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ, καθ' ὃ συνάπτει πρὸς τὸ Λούγδουνον [3] ἀπὸ τῆς πηγῆς κατενεχθεὶς ὁ Ῥοδανός· ταύτης δὲ τῆς χώρας τὰ μὲν ἄνω μέρη τὰ πρὸς ταῖς πηγαῖς τῶν ποταμῶν, τοῦ τε Ῥήνου καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ, [4] μέχρι μέσων σχεδόντι τῶν πεδίων ὑπὸ τῷ Λουγδούνῳ τέτακται· τὰ δὲ λοιπὰ καὶ παρωκεανιτικὰ, ὑπ' ἄλλῃ τέτακται μερίδι, ἣν ἰδίως Βέλγες προσνέμουσιν· ἡμεῖς δὲ κοινότερον τὰ καθ' ἕκαστα δηλώσομεν. B

p. 192. Αὐτὸ μὲν δὴ τὸ [5] Λούγδουνον, ἐκτισμένον ὑπὸ λόφῳ κατὰ τὴν συμβολὴν τοῦ τε Ἄραρος ποταμοῦ καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ, κατέχουσι Ῥωμαῖοι· εὐανδρεῖ δὲ μάλιστα τῶν ἄλλων πλὴν Νάρβωνος· καὶ γὰρ ἐμπορείῳ χρῶνται, καὶ τὸ νόμισμα χαράττουσιν ἐνταῦθα, τό, τε ἀργυροῦν καὶ τὸ χρυσοῦν οἱ τῶν Ῥωμαίων ἡγεμόνες. Τό, τε ἱερὸν τὸ ἀναδειχθὲν ὑπὸ πάντων κοινῇ τῶν Γαλατῶν Καίσαρι τῷ Σεβαστῷ, πρὸ ταύτης ἵδρυται τῆς πόλεως, [6] ἐπὶ τῇ συμβολῇ τῶν ποταμῶν· ἔστι δὲ βωμὸς ἀξιόλογος [7] ἐπιγραφὴν ἔχων τῶν ἐθνῶν ξ τὸν ἀριθμὸν, καὶ εἰκόνες τούτων ἑκάστου μία, καὶ ἄλλος μέγας· προκάθηται δὲ τοῦ ἔθνους τοῦ Σαιγοσιανῶν ἡ πόλις αὕτη, C κειμένου μεταξὺ τοῦ Ῥοδανοῦ καὶ τοῦ Δούβιος· τὰ δ' ἑξῆς τὰ συντείνοντα πρὸς τὸν Ῥῆνον, τὰ μὲν ὑπὸ τοῦ Δούβιος ὁρίζεται, τὰ δ' ὑπὸ τοῦ Ἄραρος· οὗτοι μὲν οὖν, ὡς εἴρηται πρότερον, ὑπὸ τῶν Ἄλπεων καὶ αὐτοὶ κατενεχθέντες, ἔπειτ' εἰς ἓν ῥεῖθρον συμπεσόντες, εἰς τὸν Ῥοδανὸν καταφέρονται. Ἄλλος δ' ἐστὶν,

oſtentandæ amicis opulentiæ ſuæ cauſa curru per campum veheretur, auream argenteamque monetam hinc inde diſpergens, quam comites ipſius colligerent.

Poſt Aquitaniam & Narbonenſem Galliam, ea ſequitur regio quæ ad Rhenum pertingit à Ligeri & Rhodano, quo is loco [2] à fontibus delapſus ad Lugdunum accedit. Hujus regionis ſuperiora quæ ſunt ad fontes Rheni atque Rhodani uſque ad mediam fere planiciem, Lugduno ſunt ſubdita. reliqua ad Oceanum vergentia, ſub alia ſunt provincia, quam ſibi Belgæ vindicant. nos communiùs ſingula perſequemur.

¶ Lugdunum ergo ſub colle conditum, ubi Arar in Rhodanum incidit, Romani obtinent. Poſt Narbonem hæc urbs maximè omnium Gallicarum hominum frequentia pollet. præfecti enim Romanorum eo utuntur emporio, monetamque ibi tam auream quàm argenteam cudunt, & templum ab omnibus communi ſententia Gallis decretum Cæſari Auguſto, ad hanc urbem ad concurſum fluviorum eſt poſitum: aram habet hoc memorabilem, cum inſcriptione gentium, LX numero, & imagine ſingularum, item aliam magnam: Præeſt hæc urbs genti Seguſianorum, [8] ſitæ inter Rhodanum & Dubin fluvios: reliquæ ad Rhenum tendentes, partim à Dubi terminantur, partim ab Arare. Atque hi quidem, ut antè diximus, ab Alpibus ipſi quoque delapſi, conjunctis alveis in Rhodanum exeunt. Eſt & alius fluvius,

1. *δεῦρο κἀκεῖσε σπείρων*) Veteres libri *διασπείρων*. Poſidonius apud Athen. *ἐν ἅρματι φέρεσθαι διὰ τῶν πεδίων, καὶ σπείρειν χρύσον καὶ ἄργυρον ταῖς ἀκολουθούσαις τῶν Κελτῶν μυριάσι.* ex Poſidonio referre iſta Strabonem apparet. Fuit & apud Romanos uſitatum ſtipem ſpargere, ut teſtatur Plinius & in hiſtoriis Romanis ſparſæ per tribus pecuniæ frequens mentio. Vide & quæ Athenæus lib. x. c. 10. p. 439. de Antiocho philopota refert. Hodie res eſt Galliæ regibus & principibus non inuſitata. *Caſaub.*

2. *A fontibus.*) *Ἀπὸ τῆς πηγῆς.* forte *λίμνης.* lacu, ſcilicet Lemanno. *Xyland.*

3. *ἀπὸ τῆς πηγῆς κατενεχθεὶς*) Nihil cenſeo mutandum: Sic infra Rhodani *καὶ τῆς πηγῆς αὐτοῦ* meminit. *Caſaub.*

4. *μέχρι μέσων σχεδόντι τῶν πεδίων*) Longè aliter Ptolemæus, qui Lugdunenſi provinciæ totam oram *παρωκεανῖτιν*, quæ eſt inter Ligerim & Sequanam, fluvios adſcribit. quo pertinuiſſe Lugdunenſem provinciam vel ex cap. 5. lib. IX. Plin. intelligi poteſt. *Idem.*

5. *Λούγδουνον ἐκτισμένον ὑπὸ λόφῳ*) Quotquot fere Galliæ oppida in *dunum* terminantur (ſunt autem multa) omnia in collibus & locis editis ſita reperiuntur: idque nomen ipſum indicat. *Dunum* enim veteri Gallorum lingua collem ſignificat ſive montem: idque Clitophon antiquus auctor apud Plutarchum (de Fluviis p. 23. ed. Mauſſaci) docet. Dio libro quadrageſimo ſexto, notat *Λουγούδουνον* prius fuiſſe appellatum, quod nunc *Λούγδουνον*. Significat illa vox auctore Clitophonte *Corvi collem.* Græci hujuſmodi loca edita *βουνοὺς* appellant, quam vocem Grammatici Libycam eſſe ſcribunt, Herodotus Mel- D pomene Græcam *Idem.*

6. *ἐπὶ τῇ συμβολῇ τῶν ποταμῶν*) Epitome Livii libro CXXXVII. *Ara Cæſari ad confluentem Araris & Rhodani dedicata.* De hac ara, notus eſt Juvenalis locus ac Suetonii. Meminit & Dio libro quinquageſimo quarto extremo. (Fuiſſe & alibi in Gallia Auguſto exſtructas aras notum id quoque. De ea quæ Tarracone vide Quintilianum lib. VI. cap. 4.) *Idem.*

7. *ἐπιγραφὴν ἔχων ἐθνῶν ξ τὸν ἀριθμὸν*) Appianus teſtatur Galliarum *ἔθνη* fuiſſe *τετρακόσια, πόλεις ὑπὲρ ὀκτακοσίας.* *Idem.*

8 *Sitæ inter Rhodanum & Dubin.*) *Κειμένη* in *κειμένου* mutavi. notum eſt enim Lugduno hunc ſitum non congruere. quanquam ne Seguſiani quidem videntur ad Dubin ullo modo pertinere, ſiti (ut ex Ptolemæo & aliis apparet) inter Cemmenum montem & Rhodanum, quam is à Lugduno delabitur. *Xyland.*

Σηκουα-

fontes in iiſdem habens Alpibus, Sequana nomine: is Rheno parallelus per Sequanos ſibi cognomines fluit in Oceanum. Sequani verſus orientem Rheno, diverſa parte Arari ſunt affines: ex his optima ſuilla ſalſamenta Romam perferuntur. Inter Dubin & Ararim Hedui incolunt, urbem habentes Arari impoſitam 6 Cabullinum, & oppidum Bibracta. Hedui Romanorum cognati appellati, primique Gallorum amicitiam & ſocietatem eorum amplexi ſunt. Trans Ararim Sequani habitant, antiquitus Romanorum & Heduorum inimici, & Germanorum in Italiam incurſionibus ſocios ſe præbentes plerunque: qua in re oſtenderunt ſe plurimum potentiæ habere, cùm eos ſua conjunctione magnos, diſceſſu impotentes redderent. Heduis cùm hæc cauſa eos inimicos fecit, tum de Arari contentio, qui ipſos diſtinguit, utraque gente eum & vectigalia ſibi vindicante: nunc omnia ſunt Romanorum. Ad Rhenum primi omnium habitant Nantuates, apud quos etiam ejus fluvii fontes ſunt 12 in Adula monte: is mons Alpium eſt pars, ex quo & in alteram partem Adua fluens, in partes interiori vicinas Galliæ, Larium implet lacum, ad quem Comum urbs ſita eſt, indèque in Padum exit: de quibus ſuo loco dicetur. Rhenus quoque in magnas paludes, magnum lacum, diffunditur,

A ὁμοίως ἐκ τῶν Ἄλπεων τὰς πηγὰς ἔχων, 1 Σηκοανὸς ὄνομα, 2 ῥέων. Ῥεῖ δ' εἰς τὸν Ὠκεανὸν, παράλληλος τῷ Ῥήνῳ διὰ ἔθνους ὁμωνύμου, συνάπτοντος τῷ Ῥήνῳ τὰ πρὸς ἕω, τὰ δ' εἰς τἀναντία τῷ Ἄραρι· 3 ὅθεν αἱ κάλλισται ταριχεῖαι τῶν ὑείων κρεῶν, εἰς τὴν Ῥώμην καταχομίζονται. 4 Μεταξὺ μὲν οὖν τοῦ Δούβιος καὶ τοῦ Ἄραρος οἰκεῖ 5 τὸ τῶν Ἐδούων ἔθνος· 7 πόλιν ἔχον Καβυλλῖνον ἐπὶ τῷ Ἄραρι, 8 καὶ φρούριον Βίβρακτα· 9 οἱ δὲ Ἔδουοι καὶ συγγενεῖς Ῥωμαίων ὠνομάζοντο, 10 καὶ πρῶτοι τῶν ταύτῃ προσῆλθον πρὸς τὴν φιλίαν καὶ συμμαχίαν. Πέραν δὲ τοῦ Ἄραρος οἰκοῦσιν οἱ Σηκουανοὶ, διάφοροι καὶ τοῖς Ῥωμαίοις ἐκ πολλοῦ γεγονότες καὶ τοῖς Ἐδούοις· ὅτι
B πρὸς Γερμανοὺς προσεχώρουν πολλάκις, κατὰ τὰς ἐφόδους αὐτῶν, τὰς ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν· καὶ ἐπεδείκνυντό γε οὐ τὴν τυχοῦσαν δύναμιν, ἀλλὰ καὶ κοινωνοῦντες αὐτοῖς ἐποίουν μεγάλους, καὶ ἀφιστάμενοι, μικρούς· πρὸς δὲ τοὺς Ἐδούους, καὶ διὰ ταῦτα μὲν, ἀλλ' ἐπέτεινε τὴν ἔχθραν ἡ τοῦ ποταμοῦ ἔρις, τοῦ διείργοντος αὐτοὺς, ἑκατέρου ἔθνους ἴδιον ἀξιοῦντος εἶναι τὸν Ἄραρα, καὶ ἑαυτῷ προσήκειν τὰ διαγωγικὰ τέλη· νυνὶ δὲ ὑπὸ τοῖς Ῥωμαίοις ἅπαντ' ἐστί· Τὴν δ' ἐπὶ τῷ Ῥήνῳ 11 πρῶτοι τῶν ἁπάντων οἰκοῦσιν Αἰτουάτιοι, παρ' οἷς εἰσιν αἱ πηγαὶ τοῦ ποταμοῦ ἐν τῷ Διαδουέλλα ὄρει· τοῦτο δ' ἐστὶ μέρος τῶν Ἄλπεων, ὅθεν καὶ ὁ Ἀδούας εἰς τἀναντία μέρη ῥεῖ, τὰ πρὸς τὴν ἐντὸς
C Κελτικὴν, καὶ πληροῖ τὴν Λάριον λίμνην, πρὸς ᾗ ἔκτισται τὸ Κῶμον· εἶτ' ἐνθένδε εἰς τὸν Πάδον συμβάλλει, περὶ ὧν 13 ὕστερον ἐροῦμεν. 14 Καὶ ὁ Ῥῆνος δὲ εἰς ἕλη μεγάλα καὶ λίμνην ἀναχεῖται μεγάλην,

1. Σηκουανὸς ὄνομα) Ita & apud Stephanum, qui Maſſilienſium fluvium vocat. Supra non ſemel Sequanas & Ptolemæo Σηκοάνας. *Caſaub.*

2. ῥέων) Vocem ῥέων abeſſe mallem. *Idem.*

3. ὅθεν αἱ κάλλισται ταριχεῖαι τῶν ὑείων κρεῶν εἰς τὴν Ῥώμην κάτακομ.) Has ταριχείας videtur intellexiſſe Varro lib. II. Rei ruſt. cap. 4. *Quotannis*, inquit, *è Gallia apportantur Romam pernæ, tomacinæ, petaſones.* Vide & Plinium. *Idem.*

4. μεταξὺ μὲν οὖν τοῦ Δούβιος καὶ τοῦ Ἄραρος οἰκεῖ τὸ τῶν Ἐδούων ἔθνος, *Inter Dubin & Ararim Hedui incolunt.*) Hic locus errore non vacat: vel ſcripſit Strabo μεταξὺ τοῦ Λίγηρος καὶ τοῦ Ἄραρος, vel habuit in mente, vel habere debuit. Nam Eduorum ſitus ſatis notus eſt inter Ligerim & Ararim. *Palm.*

5. τὸ τῶν Ἐδούων ἔθνος) Græci Latinique per αι ſcribunt nec Stephanus aliter. *Caſaub.*

6. *Cabullinum.*) Cæſar extremo ſeptimo de bell. Gall. Cabillonum. Idem lib. primo. c. 43. In primis quòd Heduos fratres conſanguineoſque ſæpenumero ab Senatu appellatos &c. Lucanus lib. I. ℣. 427. Arvernos hoc ſibi ſumſiſſe ſcripſit. *Xyland.*

7. πόλιν ἔχον Καβυλλῖνον) Ptolem. Καβάλλινον. Cæſ. B. G. VII. 42. & 90. *Cabillo*, vel ut alii legunt *Cabillonum. Caſaub.*

8. καὶ φρούριον Βίβρακτα) Vocat φρούριον, quod Cæſar oppidum apud Æduos maximæ auctoritatis eſſe ait. *Bibracte* autem vocant Lat. Cæſari B. G. II. 6. *Bibrax* oppidum eſt Rhemorum. *Idem.*

9. οἱ δὲ Ἔδουοι συγγενεῖς Ῥωμαίων ὠνομάζοντο) Plena ſunt veterum monimenta hujus rei: Cæſaris præſertim, qui non uno loco teſtatur, Æduos ab Senatu fratres conſanguineoſque fuiſſe ſæpenumero appellatos. *Idem.*

10 καὶ πρῶτοι τῶν ταύτῃ προσῆλθον πρὸς τὴν φιλίαν) Auctor panegyrici Flavienſium nomine Conſtantino Auguſto dicti. *Quænam igitur gens toto orbe terrarum in amore Romani nominis Heduis ſe poſtulet anteponi? qui primi omnium inter illas immanes & barbaras Galliæ gentes plurimis Senatuſc. fratres pop. Rom. appellati ſunt: & cum à cæteris Rhodano ad Rhenum uſque populis ne pax quidem poſſet niſi ſuſpecta ſperari, ſoli & conſanguinitatis nomine gloriati ſunt.*
D Idem.

11. πρῶτοι τῶν ἁπάντων οἰκοῦσιν Αἰτουάτιοι) Vidit Xylander locum eſſe è Cæſare corrigendum: quanquam ne Cæſaris quidem auctoritate fuit opus: cum ex ipſo Strabone vera lectio diſci poſſit. Lege igitur, οἰκοῦσι Ναντουάται ut in fine libri hujus ſcribitur. inde etiam mox legendum, ἐν τῷ Ἀδούλᾳ. vel Ἀδουάλᾳ. vide locum. *Idem.*

12. *in Adula*) pro διαδουέλλα ſcribendum Ἀδούλα, quod infrà utcunque rectiùs eſt ſcriptum Ἀδουάλας. Sed & Aetuatios non concoquo. & planè puto legendum Ναντουάτιοι, Nantuates. hos enim Cæſar lib. IV. c. 10. belli Gallici primo loco numerat de populis loquens, per quos Rhenus defluit. meminit infrà Strabo, etſi Ναυ pro Ναν legitur falsò, ut innumera alia. Ceretos quoque non novi. itaque legi καὶ Ῥαιτοὶ, καὶ Οὐινδέλικοι. *Xyland.*

13. ὕστερον ἐροῦμεν) In tractatu de Alpibus. *Caſaub.*

14. Καὶ ὁ Ῥῆνος δὲ) Vide libro ſeptimo. *Idem.*

p. 193. ἧς ἐφάπτονται [1] καὶ Κερετοὶ καὶ Οὐινδολόγοι A τῶν Ἀλπείων τινὲς, καὶ τῶν ὑπεραλπείων. Φησὶ δὲ τὸ μῆκος αὐτοῦ, σταδίων ἑξακισχιλίων [2] Ἀσίνιος· οὐκ ἔστι δέ· ἀλλ' ἐπ' εὐθείας μὲν τοῦ ἡμίσους, ὀλίγον ἂν ὑπερβάλλοι· τοῖς δὲ σκολιώμασι καὶ χίλιοι προστεθέντες, ἱκανῶς ἂν ἔχοιεν· καὶ γὰρ ὀξύς ἐστι· [3] διὰ τοῦτο δὲ καὶ δυσγεφύρωτος, καὶ διὰ πεδίων ὕπτιος φέρεται καταβὰς ἀπὸ τῶν ὀρῶν τὸ λοιπόν· πῶς οὖν οἷόν τε μένειν ὀξὺν καὶ βίαιον, εἰ τῷ ὑπτιασμῷ προσδοίημεν καὶ σκολιότητας πολλὰς καὶ μακράς; [4] Φησὶ δὲ καὶ δίστομον εἶναι, μεμψάμενος τοὺς πλείω λέγοντας· ἐγκυκλοῦνται μὲν δή τινα χώραν ταῖς σκολιότησι [5] καὶ οὗτος καὶ ὁ Σηκουάνας B οὐ τοσαύτην· ἀμφότεροι δὲ ῥέουσιν ἐπὶ τὰς ἄρκτους, ἀπὸ τῶν νοτίων μερῶν· πρόκειται δ' αὐτῶν ἡ Βρεττανική, τοῦ μὲν Ῥήνου καὶ ἐγγύθεν, ὥστε καθορᾶσθαι τὸ Κάντιον, ὅπερ ἐστὶ τὸ ἑῷον ἄκρον τῆς νήσου· τοῦ δὲ Σηκουάνα μικρὸν ἀπωτέρω· [6] ἐνταῦθα δὲ καὶ τὸ ναυπήγιον συνεστήσατο Καῖσαρ ὁ θεὸς, πλέων εἰς τὴν Βρεττανικήν. Τοῦ δὲ Σηκουάνα τὸ πλεόμενον ὑπὸ τῶν ἐκ τοῦ Ἄραρος δεχομένων τὰ φορτία μικρῷ πλέον ἐστὶν, ἢ τὸ τοῦ Λίγηρος, καὶ τὸ τοῦ Γαρούνα· τὸ δὲ ἀπὸ Λουγδούνου μέχρι τοῦ Σηκουάνα, ἢ χιλίων σταδίων ἐστὶν ἔλαττον, ἢ διπλάσιον τούτου, ἀπὸ τῶν εἰσβολῶν τοῦ Ῥοδανοῦ μέχρι Λουγδούνου. Φασὶ δὲ C καὶ πολυχρύσους τοὺς Ἐλουηττίους εἶναι· μηδὲν μέντοι ἧττον ἐπὶ λῃστείαν τραπέσθαι, [7] τὰς τῶν Κίμβρων εὐπορίας ἰδόντας· ἀφανισθῆναι δ' αὐτῶν τὰ δύο φῦλα, τριῶν ὄντων [8] κατὰ στρατείας· ὅμως δ' [9] ἐκ τῶν λοιπῶν τόπων τὸ τῶν ἐπιγόνων πλῆθος ἐδήλωσεν ὁ πρὸς Καίσαρα τὸν θεὸν πόλεμος, [10] ἐν ᾧ περὶ τετταράκοντα

A quam attingunt Rhæti & Vindelici, partim in Alpibus partim ſupra Alpes habitantes. Aſinius, Rheno longitudinem adſignat ſtadiorum ıɔɔ cıɔ ſed non eſt ita: nam longitudo ſi rectam lineam intelligas, ſemiſſem hujus numeri non multum excedit, & propter flexus addita mille ſtadia ſufficient: eſt enim celer: adeòque & pontibus difficulter jungitur, & ab montibus delatus, deinceps per campos ſupinus fertur: at quomodo rapidus & celer maneret, ſi ſupinationi huic adderemus etiam obliquitates multas ac longas? Idem duo ei tribuit oſtia, reprehendens eos qui plura. Flexibus quidem ſuis aliquid B regionis Rhenus includit, ut & Sequana, ſed non tantundem. Uterque à meridie verſus Septentrionem fluit, & eſt eorum oſtiis objecta Britannia, Rheno vicinior, ita ut Cantium quod eſt orientale inſulæ promontorium, apud oſtia ejus cerni poſſit. Sequana aliquanto longiùs diſtat. Ibi D. Cæſar naves compegit, cùm in Britanniam navigaret. Sequana ab his qui ex Arare merces acceperunt, navigatur aliquanto longius quàm Ligeris à Garumna: à Lugduno uſque ad Sequanam aut duobus ſtadiorum millibus eſt, aut duplum ejus ſpacii quod ab oſtiis Rhodani C Lugdunum uſque eſt. Helvetios ajunt, quanquam eſſent auri divites, tamen latrociniis ſe dediſſe, cùm viderent Cimbrorum opes: cùmque eſſent in tres gentes diviſi, duas earum expeditionibus bellicis periiſſe: quanta tamen ex reliquiis enata fuerit multitudo, bellum Helvetiorum contra D. Cæſarem geſtum docuit, in quo hominum CCCC

1. *Καὶ Κερετοὶ καὶ οὐινδολοῦγοι*) Ex eodem VII. libro diſcimus ſcripſiſſe Strabonem *καὶ Ραιτοὶ καὶ οὐινδουλικοί*. Vet. libri habebant *καὶ Ρετοί*. *Caſaub.*

2. *Ασίνιος*) An hic eſt Aſinius Pollio qui hiſtorias ſcripſit, de quo Suidas? An ejus filius Aſinius Quadratus, quem toties citat Stephanus, quemque ait Agathias diligentiſſimè res Germanorum literis mandaſſe? *Idem.*

3. *διὰ τοῦτο δὲ καὶ δυσγεφύρατος*) Cæſar B.G. lib. IV. cap. 17. *Itaque etſi ſumma difficultas faciundi pontis proponebatur, propter latitudinem, rapiditatem, altitudinemque fluminis.* Qua autem ratione pontes efficerent in magnis his fluminibus Romani, præter Cæſarem docet nos Arrianus. *Idem.*

4. *φησὶ δὲ καὶ δίστομον εἶναι*) Plinius IV. c. 15. videtur *τρίστομον* facere: oſtiorumque nomina hæc refert, Helium, Flevum, & quod Rheni nomen ſervat in medio iſtorum. Cæſar B. G. IV. 10. multis capitibus in Oceanum ait influere. *Idem.*

5. *καὶ οὗτος καὶ ὁ Σηκουάνας*) Nullum videtur Strabo agnoſcere flumen inter Sequanam & Rhenum: quum ſint aliquot: Moſa in primis: de quo dubitavi diu eſſetne intelligendum quod Sequanæ hîc tribuitur. De Moſa enim ſcribit Cæſar B. G. IV. 10. *Moſa profluit ex monte Vogeſo, qui eſt in finibus Lingonum, & parte quadam Rheni recepta, quæ appellatur Vahalos, inſulam efficit Batavorum.* Idem.

6. *ἐνταῦθα δὲ καὶ τὸ ναυπήγιον συνεστήσατο Καῖσαρ*) *ἐνταῦθα* hoc eſt apud Morinos & Menapios ut docet Cæſ. Com. lib. IV. cap. 21. 22. Bis autem trajecit in Britanniam: ſed ab eodem ſolvens portu D Iccio, ſcilicet Morinorum. *Idem.*

7. *τὰς τῶν Κίμβρων εὐπορίας*) Vide infra lib. VI. *Idem.*

8. *κατὰ στρατείας*(Vett. lib. *στρατιάς*. *Idem.*

9. *ἐκ τῶν λοιπῶν τόπων*) Lego *λοιπῶν τούτων*. *Idem.*

10. *ἐν ᾧ περὶ τετταράκοντα μυριάδες σωμάτων διεφθάρησαν*) Perſuaſum habeo librariorum culpa fieri ut tanta varietas hodie reperiatur in hac ſumma apud Cæſarem, Plutarchum & Strabonem. Si Cæſarem ſequimur (nec video cui potius credamus) legendum fuerit hoc loco *περὶ τριάκοντα*. Nam ex Cæſare B. G. I. c. 29. intelligimus ſummam eorum qui perierunt hoc bello eſſe CCLVIII. millium. Sed quod ſequitur de octo millibus quæ redierunt domum longè eſt depravatius: cum Cæſar disertè ſcribat cenſu habito repertum eſſe numerum millium C. & X. quæ ſunt XI. *μυριάδες*. *Idem.*

millia deleta ſunt: reliquos ad VIII mil. Cæſar ſupereſſe paſſus eſt, ne finitimis Germanis vacuam regionem relinqueret. Poſt Helvetios ad Rhenum ſunt Sequani & Mediomatrices, in quibus Triboci gens Germanica, quod ex patria ſua tranſlati. In Sequanis mons eſt Iuraſſus, qui eos ab Helvetiis diſtinguit. Super Helvetios & Sequanos verſus occaſum, habitant Hedui & Lingones: ſuper Mediomatrices Leuci, & pars Lingonum. Populi qui trans Rhodanum & Ararim inter Ligerim & Sequanam ſunt ad Septentrionem, adjacent Allobrogibus & Lugdunenſi agro: horum clariſſimi ſunt Arverni & Carnutes, per quos utroſque Ligeris in Oceanum delabitur. A fluminibus Galliæ in Britanniam trajectus eſt ſtadiorum CCCXX: nam ſub deſſuxum maris veſperi avehentes, & poſtridie circa octavam horam in inſulam perveniunt. Infra Mediomatrices & Tribocos ad Rhenum incolunt Treviri, apud quos noſtro tempore pons eſt factus à Romanis qui bellum Germanicum gerunt. Trans fluvium ad iſta loca habitabant Ubii, quos non invitos Agrippa intra Rhenum traduxit. Treviris contigui ſunt

A μυριάδες σωμάτων διεφθάρησαν· τοὺς δὲ λοιποὺς σώζεσθαι μεθῆκεν εἰς ὀκτακισχιλίους, [1] ὅπως μὴ τοῖς Γερμανοῖς ὁμόροις οὖσιν, ἔρημον [2] τὴν χώραν ἀναφῇ. [3] Μετὰ δὲ τοὺς Ἐλουηττίους, Σηκουανοὶ καὶ Μεδιοματρικοὶ, κατοικοῦσι τὸν Ῥῆνον· ἐν οἷς ἵδρυται Τρί- Γερμανικὸν ἔθνος περαιωθὲν ἐκ τῆς οἰκείας, Τριβόκχοι. Ἐν δὲ τοῖς Σηκουανοῖς ἐστι [4] τὸ ὄρος ὁ Ἰουράσιος· [5] διορίζει δ' Ἐλουηττίους, καὶ Σηκουανούς. Ὑπὲρ οὖν τῶν Ἐλουηττίων καὶ Σηκουανῶν Ἔδουοι, καὶ Λίγγονες οἰκοῦσι πρὸς δύσιν· ὑπὲρ δὲ τῶν Μεδιοματρικῶν, Λεῦκοι καὶ τῶν Λιγγόνων τι μέρος. Τὰ δὲ μεταξὺ ἔθνη τοῦ τε Λείγηρος καὶ τοῦ Σηκουάνα ποταμοῦ, τὰ πέραν τῶν Ῥοδανοῦ τε καὶ τοῦ Ἄραρος, παράκειται πρὸς ἄρκτον, B [6] τοῖς τε Ἀλλόβριξι, καὶ τοῖς περὶ τὸ Λούγδουνον· τούτων δ' ἐπιφανέστατόν ἐστι, τὸ τῶν Ἀρουέρνων, καὶ τὸ τῶν Καρνούτων· δι' ὧν ἀμφοῖν ἐνεχθεὶς ὁ Λείγηρ, εἰς τὸν Ὠκεανὸν ἔξεισι· δίαρμα δ' ἐστὶν εἰς τὴν Βρεττανικὴν, [7] ἀπὸ τῶν ποταμῶν τῆς Κελτικῆς, [8] εἴκοσι καὶ τ στάδιοι· ὑπὸ γὰρ τὴν ἀμπωτιν ἀφ' ἑσπέρας ἀναχθέντες, τῇ ὑστεραίᾳ περὶ ὀγδόην ὥραν καταίρουσιν εἰς τὴν νῆσον. Μετὰ δὲ τοὺς Μεδιοματρικοὺς καὶ Τριβόκχους, παροικοῦσι τὸν Ῥῆνον [9] Τριουάγροι· [10] καθ' οὓς πεποίηται τὸ ζεῦγμα ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων νυνὶ, τῶν στρατηγούντων τὸν Γερμανικὸν πόλεμον· πέραν δὲ ᾤκουν Οὔβιοι κατὰ τοῦτον τὸν τόπον· [11] οὓς μετήγαγεν Ἀγρίππας [12] ἑκόντας εἰς τὴν ἐντὸς τοῦ Ῥήνου. Τριουάγροις δὲ συνεχεῖς p. 194.

1. *ὅπως μὴ τοῖς Γερμανοῖς ὁμόροις οὖσιν*) Cæſaris verba mihi videtur interpretari B. G. I. c. 28. *Ipſos oppida vicoſque quos incenderant reſtituere juſſit: Id ea maximè ratione fecit, quod noluit eum locum unde Helvetii deſceſſerant vacare. ne propter bonitatem agrorum Germani qui trans Rhenum incolunt, è ſuis finibus in Helvetiorum fines tranſirent, & finitimi Galliæ provinciæ Allobrogibuſque eſſent.* Caſaub.

2. *τὴν χῶραν ἀνφῇ*) Vett. lib. *χῶραν ἀφῇ*. Rectè. *Idem.*

3. *μετὰ δὲ τοὺς Ἐλουηττίους, Σηκοανοὶ καὶ Μεδιοματρικοὶ*) Plane ita Cæſar in Com. de Rheno. B. G. IV. 10. *Longo ſpatio per fines Nantuatium Helvetiorum, Sequanorum, Mediomatricum, Tribocorum, Trevirorum citatus fertur.* Apud Cæſ. omnino legi debet *Tribocorum*. Nam hi ſunt quos Τριβόκχους noſter appellat. Ptolem. Τριβόκκους. Et idem Cæſar *Tribocos* vel *Triboces* Germanorum gentem agnoſcit. *Idem.*

4. *τὸ ὄρος ὁ Ἰουράσιος*) Cæſari B. G. I. c. 2. *Jura*. Ptolemæo Juraſſus. Infra Ἰορας. *Idem.*

5. *διορίζει δ' Ἐλουηττίους καὶ Σηκοανοὺς*) Cæſar B. G. I. c. 2. ait *contineri Helvetios una ex parte Rheno, altera ex parte monte Jura altiſſimo qui eſt inter Sequanos & Helvetios.* Idem.

6. *τοῖς τε Ἀλλόβριξι*) Supra Ἀλλόβρογας dixit: Stephanus auctor eſt à Polybio per ι fuiſſe hanc vocem ſcriptam, quod verum eſt. Alii tamen per ο ut Ptolemæus. Alii per υ ut Apollodorus. Dio & plerique Græci Polybium ſequuntur. *Idem.*

7. *ἀπὸ τῶν ποταμῶν τῆς Κελτικῆς*) Miror quare ita loquatur ἐπιστάμενος σάφα εἰπεῖν. Nam profectò rectius paulò ante Britanniam Rheni oſtiis propriorem eſſe dixit quàm fluminum aliorum. vide in deſcriptione Britanniæ. *Idem.*

8. *εἴκοσι καὶ τ στάδιοι*). Annotat vir harum rerum peritiſſ. Abrahamus Ortelius hæc planè convenire trajectui à portu Iccio ad proximam Britanniæ partem. quod intervallum volunt eſſe vulgata menſura XIII. milliarium, quæ ſtadia efficiant ut Strabo ait CCCXX. unde adducor equidem ut credam Cæſarem de hoc trajectu ita ſcripſiſſe. *Atque omnes ad portum Itium convenire jubet: quo ex portu commodiſſimum in Britanniam tranſiectum eſſe cognoverat circiter millium paſſuum* XXXX. nam quadraginta millia paſſuum ſtadia colligunt CCCXX. vulgo tamen ibi legitur XXX. quod non poſſum probare, cum Strabo aliter legerit, ut infra dicemus. Antoninus autem à portu Geſſoriacenſi ad Ritupium ſtadia ait eſſe CCCCI. niſi in numeris peccatum eſt, quanquam vulgatam lectionem confirmat Plinius IV. c. 16. qui Britanniam ait abeſſe à Geſſoriaco Morinorum, gentis littore proximo trajectu L. M. minimum. *Idem.*

9. *Τριουάγροι*) Omnino puto eſſe Treviros, de quibus paſſim hiſtoriæ Rom. loquuntur. Mirum autem paullò poſt eoſdem Τριουίρους rectè dici, cum toties Τριουάγροι. An potius Τριουαιροι ubique legendum? *Idem.*

10. *καθ' οὓς πεποίηται τὸ ζεῦγμα ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων νυνί*) Florus de Druſo IV. c. 12. *Per Rheni ripam quinquaginta amplius caſtella direxit. Bormam & Geſoniam cum pontibus junxit, claſſibuſque firmavit.* Meminit & Tacitus pontis Rheno impoſiti Annal. lib. primo c. 69. De Germanico bello præter alios vide Dionem libro quadrageſimo tertio. *Idem.*

11. *οὓς μετήγαγεν Ἀγρίππας*) Videtur & alios multos Germaniæ populos in Galliam tranſduxiſſe. Nam id infra lib. VII. dicitur. *Idem.*

12. *ἑκόντας*) adeo quidem ut hiſtorici non tranſductos fuiſſe ab Agrippa ſcribant: ſed tranſgreſſos Rhenum, in fidem ab Agrippa eſſe acceptos. vide Tacitum Ann. lib. XII. c. 27. *Idem.*

1. Νερού-

1 Νερούιοι, καὶ τοῦτο Γερμανικὸν ἔθνος· τελευταῖοι δὲ Μενάπιοι τῶν ἐκβολῶν 2 ἐφ' ἑκάτερα τοῦ ποταμοῦ κατοικοῦντες ἕλη, καὶ δρυμοὺς, οὐχ ὑψηλῆς ἀλλὰ πυκνῆς ὕλης, καὶ ἀκανθώδους. 3 κατὰ τούτους δ' ἵδρυνται Σούγαμβροι Γερμανοί· πάσης δ' ὑπερκέινται τῆς ποταμίας ταύτης 4 οἱ Σόηβοι προσαγορευόμενοι Γερμανοὶ, καὶ δυνάμει καὶ πλήθει διαφέροντες τῶν ἄλλων· ὑφ' ὧν οἱ ἐξελαυνόμενοι, κατέφευγον εἰς τὴν ἐντὸς τοῦ Ῥήνου νυνί· καὶ ἄλλοι δὲ κατ' ἄλλους τόπους δυναστεύουσι, καὶ διαδέχονται τὰ ζώπυρα τοῦ πολέμου τῶν πρότερον ἀεὶ καταλυομένων. Τῶν δὲ Τρηουίρων καὶ Νερβίων, 5 Σένωνες καὶ Ῥῆμοι πρὸς ἑσπέραν οἰκοῦσιν· 6 ἔτι δ' Ατρέβατοι καὶ Εβούρωνες· τοῖς Μεναπίοις δ' εἰσὶ συνεχεῖς ἐπὶ τῇ θαλάττῃ Μορῖνοι, 7 Βελλοάκοι, καὶ Αμβιανοὶ, 8 Σουεσιῶνες, 9 καὶ Καλέτοι, μέχρι τῆς ἐκβολῆς τοῦ Σηκουανὰ ποταμοῦ. Εμφερὴς δ' ἐστὶ τῇ τῶν Μεναπίων ἥ τε τῶν Μορινῶν, καὶ ἡ τῶν Ατρεβατίων, καὶ Εβουρώνων· ὕλη γάρ ἐστιν οὐχ ὑψηλῶν δένδρων, πολλὴ μὲν, οὐ τοσαύτη δὲ, 10 ὅσην οἱ συγγραφεῖς εἰρήκασι τετρακισχιλίων σταδίων. καλοῦσι δ' αὐτὴν Αρδουένναν. κατὰ δὲ τὰς πολεμικὰς ἐφόδους 11 συμπλέκοντες τὰς τῶν θάμνων λύγους, βατώδεις ὄντας, 12 ἀνέφραττον τὰς εἰσόδους. ἔστι δ' ὅπου καὶ σκόλοπας κατέπηττον·

Nervii Germanica gens: ultimi ſunt Menapii, qui ex utroque oſtiorum latere paludes incolunt & ſylvas, humilis denſæque materiæ ac ſpinoſæ. juxta illos Sicambri. ſupra totam hanc ripam degunt Suevi Germanica natio, reliquis numero & potentia ſuperiores: à quibus alii pulſi in regionem interiorem Rheno nunc confugerunt: ſed & aliis in locis alii dominantur, belliquc ſeminaria excipiunt, prioribus ſubinde debellatis. A Treviris & Nerviis verſus occaſus Senones ſunt & Remi, itémque Atrebates & Eburones. Menapiis contermini ſunt ad mare Morini, Bellovaci, Ambiani, Sueſſiones, & Caleti, uſque ad Sequanæ oſtia. Menapiorum regioni ſimilis eſt Morinorum, Atrebatum, & Eburonum: eſt enim ſylva arborum non excelſarum, magna quidem, ſed non tanta, quantam ſcriptores faciunt, IV millia ſtadiorum ei tribuentes. eam vero Ardevennam vocant. Sub bellorum incurſiones vimina arbuſtorum dumoſorum contexentes, aditus intercludunt, defixis etiam alicubi palis:

1. Νεοούιοι, καὶ τοῦτο Γερμανικὸν ἔθνος) Tacitus de moribus Germ. c. 28. *Nervii circa affectationem Germanicæ originis ultrò ambitioſi ſunt, tanquam per hanc gloriam ſanguinis, à ſimilitudine & inertia Gallorum ſeparentur.* Caſaub.

2. ἐφ' ἑκάτερα τοῦ ποταμοῦ) Cæſar de iiſdem Menapiis B. G. IV. 4. *Hi ad utramque fluminis ripam ædificia vicoſque habebant.* Idem.

3. κατὰ τουτους δ' ἵδρυνται Σούγαμβροι Γερμανοί) Sugambri in altera Rheni ripa ἀντιπαρήκουσι Menapiis. Sunt autem Sygambri Germani. Mirum non vidiſſe interpretem hujus loci mentem: in quo tamen nulla erat difficultas. *Idem.*

4. οἱ Σόηβοι προσαγορευόμενοι) Vet. lib. Σούηβοι. De Suevis vide Tacitum de morib. Germ. c. 38. *Idem.*

5. Σένωνες) Vett. lib. Σείνονες. Legendum Σέννονες ex Stephano, quanquam infra ſemper Σένωνες. De Senonib. & Rhemis ſæpe Cæſar. *Idem.*

6. ἔτι δ' Ατρέβατοι) Libri. Ατρεβάτιοι. Ptolemæo Ατριβάτιοι. Latinis *Atrebates*. Idem.

7. Βελλοάκοι) Ptol. Βελλούακοι. *Idem.*

8. Σουεσιῶνες) Lego Σουεσσῶνες. Sueſſones Cæſari B. G. II. 3. Rhemorum fratres ac conſanguinei: οὐέσσονες Ptol. ut eruditi viri annotarunt, deficiente in principio litera σ: qua de re libro primo diximus. Poteſt tamen apud Ptolemæum videri legendum ὑφ' οὓς Σουέσσονες: non ὑφ' οὓς οὐέσσονες. *Idem.*

9. καὶ Καλέτοι) Ptolem. Καλῆται. *Idem.*

10. ὅσην οἱ συγγραφεῖς εἰρήκασι τετρακισχιλίων σταδίων) Cæſarem reprehendit ſi ita ſcripſit. Cæſaris enim ſunt hæc libro VI. c. 29. B. G. *profectus per Arduennam ſylvam, quæ eſt totius Galliæ maxima, atque ab ripis Rheni finibuſque Trevirorum ad Nervios pertinet, millibuſque amplius D. in longitudinem patet.* Millia P. D. ſtadia ſunt omnino CIↃ CIↃ CIↃ CIↃ. Quare ut dixi, ſi ita ſcripſit Strabo, Cæſarem & qui cum Cæſare ſentiunt reprehendit hoc loco. Quis autem putet certius de Arduenna quicquam habuiſſe Strabonem quam Cæſarem, qui eam non ſemel luſtravit? mihi quidem non temere videntur quæ à Cæſare dicuntur in dubium poſſe vocari: nec facile reperias ubi à Cæſare diſſentiat Strabo. Quare ne hic quidem meo iudicio ab eodem diſſentire voluit: ſed ejus potius auctoritate adverſus alios uti. Nam aut ego vehementiſſ. fallor, aut ita ſcripſerat Strabo, οὐ τοσαύτη δὲ ὅσην οἱ συγγραφεῖς εἰρήκασι. τετρακισχιλίων σταδίων δὲ, quorum verborum eſt hæc ſententia, Arduennam non eſſe tantam quantam ſcriptores plerique tradunt, ſed ſtadiorum tantum quatuor millium. Corruperunt hunc locum qui elegantem τῆς δὲ in fine ſententiæ uſum non obſervaverant: quod in hoc auctore paſſim occurrit. *Idem.*

11. συμπλέκοντες τὰς τῶν θάμνων λύγους, βατώδεις ὄντας) θάμνοι ſunt δενδρώδεις τόποι δασεῖς, loci denſis arboribus ſive arbuſtis conſiti. λύγοι vimina ſunt, & quod in fruticibus ἀναλογεῖ ramis arborum, βατώδεις autem vocat, id eſt ἀκανθώδεις. In vett. lib. erat σωντέμνοντες, quod non placet. Cæſaris verba unde hæc ſunt, eruit pro interprete. *Nervii*, inquit, *quò facilius finitimorum equitatum, ſi prædandi cauſa ad eos veniſſet, impedirent, teneris arboribus inciſis atque inflexis, crebriſque in latitudinem ramis enatis, & rubis ſentibuſque interjectis, effecerant ut inſtar muri hæ ſepes munimenta præberent, quò non modo non intrari, ſed ne perſpici quidem poſſit.* Hactenus Cæſ. lib. II. c. 17. B. G. Videtur autem ſcriptorum lectio defendi poſſe, cum ſcribat Cæſ. *inciſis arboribus*, ego tamen nihil cenſeo mutandum. (Niſi velimus eundem Cæſarem ſecuti conjungere utrumque ac legere συντέμνοντες καὶ συμπλέκοντες, ut ille dixit *inciſis atque inflexis*) Scribe autem ὄντας. *Idem.*

12. ἀνέφραττον τὰς εἰσόδους) Script. lib. τὰς παρόδους. Iidem habent, τας καταφυγὰς εἶχον. rectè, pro τὰς φυγάς. *Idem*

ipſi cum totis familiis in profunda ſylvæ ſe abdunt, inſulas habentes in paludibus exiguas; ac tempore quidem pluvio facile iis fuit effugere: ſiccitate oborta non difficulter ſunt capti: nunc omnes qui intra Rhenum degunt, quieti Romanis parent. Ad Sequanam fluvium ſunt etiam Pariſii: inſulam habitantes in flumine & urbem Luteciam. tum Meldæ, & Lexobii ad Oceanum. Inter iſtas gentes Rhemi, nobiliſſimi ſunt, & eorum urbs primaria Duricortora maximè incolitur, & Romanorum præfectis hoſpitium præbet.

Poſt dictas gentes Belgæ ſunt ad Oceanum pertinentes. De his Veneti navali pugna cum Cæſare congreſſi ſunt, parati ejus Britannicam navigationem impedire, quòd eo ipſi uterentur emporio. Facilè autem Cæſar eos vicit, non confligendis navibus (quippe craſſis lignis eorum navis conſtabat:) ſed cùm vento incitatæ impetum darent, Romani vela faſcibus, quas longuriis præfixerant, deripiebant: nam velis utebantur pelliceis. Veneti ad vim ventorum, & catenas intendebant loco rudentum: naves faciebant latis carinis, altis proris & puppibus ob æſtum maris, ex materia, qua abundant, querna: tabularum juncturas non committebant, ſed intercapedines relinquebant, quas

A αὐτοὶ δὲ κατέδυνον εἰς τὰ βάθη πανοίκιοι, νησίδια ἔχοντες ἐν τοῖς ἕλεσι. ἐν μὲν οὖν ταῖς ἐπομβρίαις ἀσφαλεῖς * τὰς φυγὰς εἶχον· ἐν δὲ τοῖς αὐχμοῖς ἡλίσκοντο ῥᾳδίως· νυνὶ δ' ἅπαντες οἱ ἐντὸς Ῥήνου καθ' ἡσυχίαν ὄντες ὑπακούουσι Ῥωμαίων. Περὶ δὲ τὸν Σηκουανὸν ποταμὸν, εἰσὶ καὶ [1] οἱ Παρίσιοι, νῆσον ἔχοντες ἐν τῷ ποταμῷ, [2] καὶ πόλιν Λουκοτοκίαν· καὶ Μέλδοι, καὶ Ληξοούιοι, [3] παρωκεανῖται οὗτοι. Ἀξιολογώτατον δ' ἐστὶν ἔθνος τῶν ταύτῃ, Ῥῆμοι, καὶ ἡ μητρόπολις αὐτῶν [4] Δουρικόρτορα, μάλιστα συνοικεῖται, καὶ δέχεται τοὺς τῶν Ῥωμαίων ἡγεμόνας.

* Manuſſ. τὰς καταφυγάς.

B Μετὰ δὲ τὰ λεχθέντα ἔθνη, τὰ λοιπὰ Βελγῶν ἐστὶν ἔθνη, τῶν παρωκεανιτῶν, ὧν Οὐένετοι μέν εἰσιν οἱ ναυμαχήσαντες πρὸς Καίσαρα· [5] ἕτοιμοι γὰρ ἦσαν κωλύειν τὸν εἰς τὴν Βρεττανικὴν πλοῦν, [6] χρώμενοι τῷ ἐμπορίῳ· κατεναυμάχησε δὲ ῥᾳδίως, [7] οὐκ ἐμβόλοις χρώμενος, (ἦν γὰρ παχέα τὰ ξύλα) p. 195. [8] ἀλλ' ἀνέμῳ φερομένων ἐπ' αὐτὸν, [9] κατέσπων οἱ Ῥωμαῖοι τὰ ἱστία δορυδρεπάνοις· [10] ἦν γὰρ σκύτινα, διὰ τὴν βίαν τῶν ἀνέμων· [11] ἁλύσεις δ' ἔτεινον ἀντὶ κάλων· [12] πλατύφυγα δὲ ποιοῦσι, καὶ ὑψήπρυμνα, καὶ ὑψόπρωρα C διὰ τὰς ἀμπώτεις, [13] δρυΐνης ὕλης, ἧς ἐστιν εὐπορία· διόπερ οὐ συνάγουσι τὰς ἁρμονίας τῶν σανίδων, ἀλλ' ἀραιώματα καταλείπουσι· ταῦτα

1. οἱ Παρίσιοι νῆσον ἔχοντες) Cæſar lib VII. c. 57. B. G. *Cum* VI. *legionibus Lutetiam proficiſcitur. Id eſt oppidum Pariſiorum, poſitum in inſula fluminis Sequanæ.* Caſaub.

2. καὶ πόλιν Λουκοτοκίαν) Apud Ptolem. πόλις Παρισίων Λουκοτοκία. Videntur Græci auctores in voce Gallica Græcam etymologiam ſomniaſſe. *Idem.*

3. παρωκεανῖται οὗτοι) Lexovii non etiam Meldi. Hi enim Ptolemæo quidem ſunt in ipſo Galliæ meditullio: Μέλδας autem vocat. Idem Λιξουβίους vocat quos noſter Ληξοουΐους. *Idem.*

4. Δουρικόρτορα) Ptol. Δουροκόρτορον. Apud Stephanum Δοροκόττορος. *Idem.*

5. ἕτοιμοι γὰρ ἦσαν) Aliam cauſam hujus belli commemorat Cæſar B. G. lib. III. cap II. *Idem.*

6. χρώμενοι τῷ ἐμπορίῳ) Cæſar B. G III 8. *Hujus civitatis eſt longè ampliſſima auctoritas omnis oræ maritimæ regionum earum, quod & naves habent Veneti plurimas, quibus in Britanniam navigare conſueverunt.* Idem.

7. Οὐκ ἐμβόλοις χρώμενος, ἦν γὰρ παχέα τὰ ξύλα) Cæſaris B. G. III. 13. verba unde hæc videntur expreſſa, ſunt. *Cum his navibus noſtræ claſſi ejuſmodi congreſſus erat, ut una celeritate & pulſu remorum præſtaret, reliqua pro loci natura, pro vi tempeſtatum illis eſſent aptiora & accommodatiora: neque enim his noſtræ roſtro nocere poterant: tanta erat in his firmitudo.* Idem.

8. ἀλλ' ἀνέμῳ φερομένων ἐπ' αὐτόν) Cæſar B. G. III. 14. *Una erat magno uſui res præparata à noſtris, falces præacutæ, inſertæ, affixæque longuriis, non abſimili forma muralium falcium, his cum funes, qui antennas ad malos diſtinebant, comprehenſi adducti que erant navigio remis incitato prærumpebantur: quibus abſciſſis, antennæ neceſſario concidebant.* Idem.

9. κατέσπων οἱ Ῥωμαῖοι τὰ ἱστία δορυδρεπάνοις) Dio Libro XXXIX. in deſcriptione huius naumachiæ, δορυδρέπανα σφίσιν οἱ Ῥωμαῖοι ἐπέφερον καὶ τάτε σχοινία αὐτῶν διέτεμνον, καὶ τὰ ἱστία διέσχιζον. Atque hoc quidem Dio rectè: nam cætera quæ ad hoc prælium faciunt, in eo ſcriptore minus accurata reperies, quale eſt illud τότε μὲν ἐμβάλλων τινι, cum certum ſit ἐμβόλοις Roman. uti nequiviſſe. *Idem.*

10. ἦν γὰρ σκυτινὰ διὰ τὴν βίαν τῶν ἀνέμων) Cæſar B. G. III. 13. *Pelles pro velis alutæque tenuiter confectæ, ſive propter lini inopiam, atque ejus uſus inſcitiam: ſive, quod eſt magis veriſimile, quod tantas* D *tempeſtates Oceani, tantoſque impetus ventorum ſuſtineri, ac tanta onera navium regi velis non ſatis commodè arbitrabantur.* Dio, καὶ γὰρ ἱστία δερμάτινα εἶχον ὥστε πᾶσαν τὴν τοῦ πνεύματος ἰσχὺν ἀπλήστως εἰσδέχεσθαι. Idem.

11. ἁλύσεις δ' ἔτεινον ἀντὶ κάλων) Cæſar B. G. III. c 13. *anchoræ pro funibus, ferreis catenis revinctæ* Idem.

12. πλατύφυγα δὲ ποιοῦσιν ὑψίπρυμνα καὶ ὑψόπρωρα) Et hæc habet à Cæſare B. G. III. 13. cujus verba lucem magnam iſtis afferent: *Carinæ aliquanto planiores quàm noſtrarum navium, quo facilius vada ac deceſſum æſtus excipere poſſent. Proræ admodum erectæ, atque item puppes ad magnitudinem fluctuum, tempeſtatumque accommodatæ.* Idem.

13. δρυΐνης ὕλης, ἧς ἐστιν εὐπορία) Aliam cauſam affert Cæſar. B. G. III. 13. *Naves totæ factæ ex robore, ad quamvis vim & contumeliam perferendam.* Idem.

1. τὴν

δὲ βρύοις διαναπλοῦσι, τοῦ μὴ κατὰ τὰς νεωλκίας καπυροῦσθαι [1] τὴν ὕλην ἢ νοτιζομένην· τοῦ μὲν βρύου [2] νοτιωτέρου ὄντος τῇ φύσει, τῆς δὲ δρυὸς ξηρᾶς καὶ ἀλίπους. [3] Τούτους οἶμαι τοὺς Οὐενετοὺς, οἰκιστὰς εἶναι τῶν κατὰ τὸν Ἀδρίαν. καὶ γὰρ οἱ ἄλλοι πάντες σχεδόν τι οἱ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ Κελτοὶ μετανέστησαν ἐκ τῆς ὑπὲρ τῶν Ἄλπεων γῆς, [4] καθάπερ καὶ οἱ Βόιοι καὶ οἱ Σένονες· διὰ δὲ τὴν ὁμωνυμίαν [5] Παφλαγόνας φασὶν αὐτούς· [6] λέγω δ' οὐκ ἰσχυριζόμενος· ἀρκεῖ γὰρ περὶ τῶν τοιούτων τὸ εἰκός. Ἐνθένδε οἱ [8] Ὀσίσμιοι δ' εἰσὶν οὓς Τιμίους ὀνομάζει Πυθέας, ἐπί τινος προπεπτωκυίας ἱκανῶς ἄκρας, εἰς τὸν Ὠκεανὸν, οἰκοῦντες· οὐκ ἐπὶ τοσοῦτον δὲ, [9] ἐφ' ὅσον ἐκεῖνος ἔχειν φησὶ, [10] καὶ οἱ πιστεύσαντες ἐκείνῳ. Τῶν δὲ μεταξὺ ἐθνῶν τοῦ τε Σικουανὰ καὶ τοῦ Λείγηρος, οἱ μὲν τοῖς Σηκουανοῖς, οἱ δὲ τοῖς Ἀρουέρνοις ὁμοροῦσι.

Τὸ δὲ σύμπαν φῦλον, [11] ὃ νῦν Γαλλικόν τε καὶ Γαλατικὸν καλοῦσιν, [12] ἀρειμάνιόν τε [13] καὶ θυμικόν ἐστι, [14] καὶ ταχὺ πρὸς μάχην· [15] ἄλλως δὲ ἁπλοῦν καὶ οὐ κακόηθες. διὰ δὲ τοῦτο ἐρεθισθέντες μὲν, ἀθρόοι συνίασι πρὸς τοὺς ἀγῶνας, καὶ φανερῶς, καὶ οὐ μετὰ περισκέψεως· ὥστε καὶ εὐμεταχείριστοι γίνονται τοῖς καταστρατηγεῖν ἐθέλουσι· καὶ γὰρ ὅτε βούλεται, καὶ ὅπου, καὶ ἀφ' ἧς ἔτυχε προφάσεως, παροξύνας τις αὐτοὺς, ἑτοίμους ἔσχε πρὸς τὸν κίνδυνον, πλὴν βίας καὶ τόλμης, [16] οὐδὲν ἔχοντας τὸ συναγωνιζόμενον· παραπεισθέντες δὲ εὐμαρῶς

A alga implerent, ne materia cùm ſubducuntur naves, exareſceret, neve ei noceret humor: cùm alga ſua natura ſit humidior, quercus ſicca & pinguedinis inops. Hos ego Venetos exiſtimo Venetiarum in Adriatico ſinu [illegible] auctores: (quando reliqui etiam ferè omnes Galli qui in Italia ſunt, ex tranſalpinis eò immigraverunt regionibus, ut Boji & Senones) cùm Paphlagonibus, quia illi quoque Heneti ſive Veneti appellantur, alii id adſcribant: neque ego id pro certo tamen affirmo, cùm in hujuſmodi rebus probabili conjectura par ſit eſſe contentum. Poſt Venetos ſunt 7 Oſiſmii, B quos Timios Pytheas dicit, verſus Oceanum habitantes in promontorio quodam ſatis longè porrecto, non tamen ita longè, ut ille & qui eum ſecuti ſunt auctorem, tradiderunt. Gentium quæ inter Sequanam & Ligerin degunt, aliæ Sequanorum, aliæ Arvernorum ſunt finitimæ.

Univerſa autem hæc natio, quæ Gallica ſeu Galatica nunc uſurpatur, bellicoſa eſt & ferox, & ad pugnam prompta, cæterum ingenio ſimplici ac nulla malignitate devincto. Itaque iritati, ad pugnam confertim & palam coëunt, idque incircumſpectè: quo fit ut facilè circumveniantur, ſi quis calliditate bellica aduerſus C eos uti velit: facilè enim quando & ubi volet, & quacumque cauſa objecta eos laceſſitos ad prœlium conſerendum elicuerit, nulla præter vim & audaciam re inſtructos. Iidem facilè perſuaderi ſibi

1. τὴν ὕλην ἢ νοτιζομένην) Lego τὴν ὕλην νοτιζομένην, ut ſit hæc ſententia: Navium rimas alga replent, ut materia earum ſubductarum νοτιζομένη propter ſiccitatem non corrumpatur: quod uſuvenire ſolet. Participium igitur cauſam indicat quæ naves conſervat: quod in Thucydide frequenter occurrit. Quid ſi ita legas τοῦ μὴ κατὰ τὰς νεωλκίας καπυροῦσθαι τὴν ὕλην μὴ νοτιζομένην. Xylander à ſententia procul aberravit. *Caſaub.*

2. νοτιωτέρου ὄντος τῇ φύσει) In ſcriptis, τὴν φύσιν. *Idem.*

3. Τούτους οἶμαι τοὺς οὐενετοὺς) Strabonis conjecturam probo ac libenter amplector. Quis eſt enim adeo harum rerum imperitus, quin ſciat à Gallis totam illam Italiæ partem fuiſſe occupatam, multaſque ab ipſis ibi fuiſſe conditas urbes iis unde profecti erant cognomines? *Idem.*

4. καθάπερ οἱ Βόϊοι καὶ οἱ Σένονες) Vide ſeq. lib. & Livium lib. quinto c. 34. *Idem.*

5. Παφλαγόνας φασὶν αὐτοὺς) Vide lib. ſeq. *Idem.*

6. λέγω δὲ οὐκ ἰσχυριζόμενος) Videtur ſatis apertè ſignificare ſe huius conjecturæ auctorem eſſe: quod tamen ſecus eſſe è lib. quinto intelligimus. *Idem.*

7. *Oſiſmii.*) Ex Cæſare & Plinio correxi. Cæterùm apud Homerum Paphlagones Heneti vocant. Iliad *B* 852. & digamma Aeolicum aliâs in H, âlias in V conſonantem mutari, alibi annotavimus. vide infrà libro quinto. *Xyland.*

8 ὀσίσμιοι) Et Ptolem. Ὀσίσμιοι. Cæſar B G. II. 34. *Oſiſmi* malè in vulgatis lib. Vide Plin. lib. IV. cap. 18. *Caſaub.*

9. ἐφ' ὅσον ἐκεῖνος ἔχειν φησὶ) Malim ἀνέχειν vel ἐξέχειν. Nam ἀνέχειν & ἐξέχειν apud Geograph. idem ſignificant ac προπίπτειν. *Idem.*

10. καὶ οἱ πιστεύσαντες ἐκείνῳ) In his eſt Plinius niſi fallor. *Idem.*

11. ὃ νῦν Γαλλικὸν) Epitome, ὃ νῦν Κελτικὸν τε καὶ Γαλατικὸν καὶ Γαλλικόν. *Idem.*

12. ἀρειμάνιόν τε) Dionyſius poeta v. 285. Germanos vocat ἀρειμανίους, itemque Strabo lib. VII. *Idem.*

13. καὶ θυμικὸν) Polybius eleganter ait μὴ τὸ πλεῖον ἀλλὰ συλλήβδην ἅπαν τὸ γινόμενον ὑπὸ τῶν D Γαλατῶν, θυμῷ μᾶλλον ἢ λογισμῷ βραβεύεσθαι. (Ariſtoteles ante Polybium, ὅλως inquit ἡ βαρβαρικὴ ἀνδρία μετὰ θυμοῦ ἐστιν. Eudem. lib. III.) *Idem.*

14. καὶ ταχὺ πρὸς μάχην) Cæſar B. G. III. 10. *Itaque cum intelligeret omnes fere Gallos novis rebus ſtudere & ad bellum mobiliter celeriterque moveri.* Idem. B. G. III. 19. *ad bella ſuſcipienda Gallorum alacer ac promptus eſt animus.* Utinam id verum non eſſet. *Idem.*

15. ἄλλως δ' ἁπλοῦν καὶ οὐ κακόηθες) Egregia ſanè laus veterum Gallorum: quam quominus hodie retineamus, ſciunt omnes penes quos culpa hæreat. *Idem.*

16. οὐδὲν ἔχοντας τὸ συναγωνιζόμενον) οὐδὲν ἔχοντας, hoc eſt, prudentia, & τῇ στρατηγικῇ φρονήσει deſtitutos. Sanè enim ſi hoc excipias, quid admodum in Gallis ad ſummam rei militaris laudem poſſit deſiderari non video. *Idem.*

I. ἐκ

Sinunt ut utiliora ampleɼtantur: itaque diſciplinæ etiam & litteris ſe dederunt. Violentiam partim à corporum mole habent, partim à multitudine, ac facilè coëunt magno numero ob ſimplicitatem & [illegible]tem, ſemper indignationem ſuſcipientes pro vicinis injuria ſe affectos putantibus. Noſtra quidem ætate omnes pacati ſerviunt, ac Romanorum, à quibus ſubacti ſunt, juſſis parent. Sed quales diximus ſuperioribus temporibus, tales eos fuiſſe intelligemus ex Germanorum adhuc durantibus conſuetudinibus. Nam & natura & vitæ inſtitutis gentes hæ invicem ſimiles ſunt, & cognatæ, confinem habitantes regionem, Rheno diviſam, & pleraque inter ſe ſimilia habentem. Magis tamen verſus ſeptentrionem vergit Germania, partibus auſtrinis cum auſtrinis, & borealibus cum borealibus comparatis. Iiſdem de cauſis migrationes etiam faciliùs iis acciderunt, cùm gregatim ac ex omni collecto multitudine exercitu ferrentur, imò potiùs cum omni familia migrarent, quoties ab aliis validioribus pellebantur. Ac Romani multo hos faciliùs quàm Hiſpanos ſubegerunt: nam his & priùs intulerunt bella, & tardiùs debellarunt, domitis interea temporis omnibus qui inter Rhenum & Pyrenam erant Gallis. Hi enim confertim numeroſis agminibus irruentes, confertim victi fuerunt. Hiſpani bellum traxerunt, & in partes exiguas certamina diſcerpſerunt, aliàs alii atque alibi latrocinii in morem belligerantes. Galli omnes natura ſunt pugnaces, equitatu tamen quàm peditatu meliores: & optimam equitatus ſui partem Romani ab his habent: quo magis ad Septentrionem & Oceanum vergunt, eo ſunt bellicoſiores. Primam laudem Belgis tribuunt, diviſis in XV gentes, quæ habitant inter Rhenum & Ligerin ad Oceanum: 9 ſolique adeò Belgæ Germanorum, Cimbrorum ac Teutonum impreſſionem ſubſtiterunt. Inter Belgas præſtare ajunt Bellovacos,

A ἐνδιδόασι πρὸς τὸ χρήσιμον· ὥστε καὶ παιδείας ἅπτεσθαι, καὶ λόγων. τῆς δὲ βίας, τὸ μὲν [1] ἐκ τῶν σωμάτων ἐστὶ μεγάλων ὄντων, [2] τὸ δ᾽ ἐκ τοῦ πλήθους· συνίασι δὲ καὶ κατὰ πλῆθος ῥᾳδίως διὰ τὸ ἁπλοῦν, καὶ αὐθέκαστον, [3] συναγανακτοῦντες τοῖς ἀδικεῖσθαι δοκοῦσιν ἀεὶ τῶν πλησίον. Νυνὶ μὲν οὖν ἐν εἰρήνῃ πάντες εἰσὶ δεδουλωμένοι, καὶ ζῶντες κατὰ τὰ προστάγματα τῶν ἑλόντων αὐτοὺς Ῥωμαίων. Ἀλλ᾽ ἐκ τῶν παλαιῶν χρόνων τοῦτο λαμβάνομεν περὶ αὐτῶν, [4] ἐκ τῶν μέχρι νῦν συμβαινόντων παρὰ τοῖς Γερμανοῖς νομίμων· καὶ γὰρ τῇ φύσει καὶ τοῖς πολιτεύμασιν, p. 196. ἐμφερεῖς εἰσιν οὗτοι καὶ συγγενεῖς ἀλλήλοις, ὅμορόν B τε οἰκοῦσι χώραν διοριζομένην τῷ Ῥήνῳ ποταμῷ, καὶ παραπλήσια ἔχουσαν τὰ πλεῖστα· ἀρκτικωτέρα δ᾽ ἐστὶν ἡ Γερμανία, κρινομένων τῶν τε νοτίων μερῶν πρὸς τὰ νότια, καὶ τῶν ἀρκτικῶν πρὸς τὰ ἀρκτικά. διὰ τοῦτο δὲ τὰς μεταναστάσεις αὐτῶν ῥᾳδίως ὑπάρχειν συμβαίνει, φερομένων ἀγεληδὸν καὶ πανστρατιᾷ· μᾶλλον δ᾽ ἐκ πανοικίων ἐξαιρόντων, ὅταν ὑπ᾽ ἄλλων * ὑπεκβάλλωνται κρειττόνων. Οἵ τε Ῥωμαῖοι, πολὺ ῥᾷον τούτων ἐχειρώσαντο, ἢ τοὺς Ἴβηρας· [5] καὶ γὰρ ἤρξαντο πρότερον, καὶ ἐπαύσαντο ὕστερον ἐκείνοις πολεμοῦντες· τούτους δ᾽ ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ πάντας κατέλυσαν, τοὺς ἀνὰ μέσον Ῥήνου καὶ τῶν Πυρηναίων C ὀρῶν σύμπαντας· ἀθρόοι γὰρ καὶ κατὰ πλῆθος ἐμπίπτοντες, ἀθρόοι κατελύοντο· οἱ δ᾽ ἐταμίευον, καὶ κατεκερμάτιζον τοὺς ἀγῶνας ἄλλοτε ἄλλοι, καὶ κατ᾽ ἄλλα μέρη λῃστρικῶς πολεμοῦντες. Εἰσὶ μὲν οὖν μαχηταὶ πάντες τῇ φύσει, [6] κρείττους δ᾽ ἱππόται ἢ πεζοί· καὶ ἔστι Ῥωμαίοις [7] τῆς ἱππείας ἀρίστη παρὰ τούτων· ἀεὶ δὲ οἱ προσβορώτεροι καὶ παρωκεανῖται, μαχιμώτεροι· [8] τούτων δὲ τοὺς Βέλγας ἀρίστους φασὶν, εἰς πεντεκαίδεκα ἔθνη διῃρημένους, τὰ μεταξὺ τοῦ Ῥήνου καὶ τοῦ Λείγηρος παροικοῦντας τὸν Ὠκεανόν· [10] ὥστε μόνους ἀντέχειν πρὸς τὴν τῶν Γερμανῶν ἔφοδον, Κίμβρων καὶ Τευτόνων· D αὐτῶν δὲ [11] τῶν Βέλγων, Βελλοάκους ἀρίστους φασί·

* Malim ἐκβάλλ.

1. ἐκ τῶν σωμάτων ἐστὶ μεγάλων ὄντων) Hoc teſtantur omnes veteres: ut auctoritatibus agendum non ſit. *Caſaub.*

2. τὸ δ᾽ ἐκ τοῦ πλήθους) Supra dixit Gallorum mulieres eſſe τοκάδας. *Idem.*

3. συναγανακτοῦντες) Scripti συναγανακτούντων. Non probo *Idem.*

4. ἐκ τῶν μέχρι νῦν συμβαινόντων) Optimè vett. lib. συμμενόντων. Norunt ſatis eruditi quam ſæpe β & μ in veterib. lib. confundantur. *Idem.*

5. Καὶ γὰρ ἤρξαντο πρότερον καὶ ἐπαύσαντο ὕστερον) Livius libro XXVIII. c. 12. de Hiſpania, *Ita ergo prima Romanis inita provinciarum, quæ quidem continentis ſint, poſtrema omnium, noſtra demum ætate ductu auſpicioque Auguſti Cæſaris perdomita eſt.* Idem.

6. κρείττους δ᾽ ἱππόται) Quantum equitatu valuerint Galli, teſtis ſit Cæſar multis locis: quem lege. *Idem.*

7. τῆς ἱππείας ἀρίστη παρὰ τούτων) Lege ἡ παρὰ τούτων. *Idem.*

8. τούτων δὲ τοὺς Βέλγας ἀρίστους φασίν) Cæſar. B. G. I. 1. *horum omnium fortiſſimi ſunt Belgæ.* Sed cauſam aliam affert. *Idem.*

9. *Solique adeo.*) Ὥστε μόνους, pro οὔτε ſcripſi quod & interpres habet, & ſenſus exigit. *Xyland.*

10. ὥστε μόνους ἀντέχειν πρὸς τὴν τῶν Γερμανῶν ἔφοδον) Quis dubitat ex Cæſare B. G. II. 4. eſſe hæc? Ejus verba ſunt de Belgis, *Soloſque eſſe qui patrum noſtrorum memoria, omni Gallia vexata, Teutones Cimbroſque intra fines ſuos ingredi prohibuiſſent.* Caſaub.

11. τῶν Βελγῶν, Βελλοάκους ἀρίστους φασίν) Auctor eſt Cæſar, B. G. II. 4. inter Belgas plurimum Bellovacos, & virtute, & auctoritate, & hominum numero valere. Auctor etiam libri VIII. c. 6 de bello Gall. teſtatur Bellovacos belli gloria Gallos omnes Belgaſque præſtitiſſe. *Idem.*

A μετὰ δὲ τούτους Συεσσίωνας· τῆς δὲ πολυανθρωπίας σημεῖον. Εἰς γὰρ λ μυριάδας ἐξετάζεσθαι φασὶ τῶν Βέλγων πρότερον τῶν δυναμένων φέρειν ὅπλα· εἴρηται δὲ καὶ τὸ τῶν Ἐλουηττίων πλῆθος, καὶ τὸ τῶν Ἀρουέρνων καὶ τῶν συμμάχων, ἐξ ὧν ἡ πολυανθρωπία φαίνεται, καὶ ὅπερ εἶπον, ἡ τῶν γυναικῶν ἀρετὴ πρὸς τὸ τίκτειν καὶ ἐκτρέφειν τοὺς παῖδας· 1 Σαγηφοροῦσι δὲ 2 κομοτροφοῦσι, 3 καὶ ἀναξυρίσι χρῶνται περιτεταμέναις· 4 ἀντὶ δὲ χιτώνων, 5 σχιστοὺς χειριδωτοὺς φέρουσι μέχρι αἰδοίων καὶ γλουτῶν. ἡ δ' ἐρέα, τραχεῖα μὲν, ἀκρόμαλλος δέ· ἀφ' ἧς τοὺς δασεῖς σάγους ἐξυφαίνουσιν, 6 οὓς λαίνας καλοῦσιν· 8 οἱ μέντοι Γωμαῖοι καὶ ἐν τοῖς προσβορρείοις 9 ὑποδιφθέρας τρέφουσι
B ποίμνας, 10 ἱκανῶς ἀστείας ἐρέας. 11 Ὁπλισμὸς δὲ σύμμετρος τοῖς τῶν σωμάτων μεγέθεσι·

ac ſecundum hos Sueſſiones. Quanta hominum copia apud eos fuerit, hinc colligi poteſt, quod olim xxx millia hominum arma ferre valentium apud Belgas ſunt cenſa. Helvetiorum & Arvernorum ac ſociorum multitudinem ante commemoravi, unde apparet quam populoſi fuerint, quamque (ut dixi) mulieres eorum pariendo educandoque fœtu felices. ſaga ferunt, comam alunt, braccis utuntur circum extentis: loco tunicarum utuntur veſte fiſſili manicata, uſque ad pudenda & nates demiſſa. Lana eorum aſpera eſt, ſed ipſam proximè pellem detonſa: ex ea denſa ſaga texunt, quas lænas vocant. (Sanè & 7 Romani in maxime ſeptentrionalibus locis degentes, laneas infra diphtheras gerunt, veſtes ſive lænas ſatis elegantes.) Armatura illis pro corporum proportione,

1. σαγηφοροῦσι δὲ) Virgilius Aen. VIII: 660. de Gallis *Virgatis lucent ſagulis.* Diodorus ἐπιπορποῦνται σάγους ῥαβδωτούς. Vide Ioſephi Scaligeri Conjectanea. *Caſaub.*

2. κομοτροφοῦσι) Virgilius Aen. VIII. 659. *Aurea Cæſaries illis.* Diodorus lib. V. ταῖς δὲ κόμαις οὐ μόνον ἐκ φύσεως ξανθοὶ, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς κατασκευῆς ἐπιτηδεύουσι αὔξειν τὴν φυσικὴν τῆς χρόας ἰδιότητα, τιτάνου γὰρ ἀποπλύματι σμῶντες τὰς τρίχας συνεχῶς, καὶ ἀπὸ τῶν μετώπων ἐπὶ τὴν κορυφὴν καὶ τοὺς τένοντας ἀνασπῶσιν. Hoc videas hodie pleroſque in Gallia factitare, prorſus ut, quod ſubjicit idem Diodorus, verè iis conveniat, poſsitque dici τὴν πρόσοψιν αὐτῶν φαίνεσθαι Σατύροις καὶ Πᾶσιν ἐοικέναι. Hinc dicta Comata Gallia. *Idem.*

C 3. καὶ ἀναξυρίσι χρῶνται) Diodorus annotat Gallos *bracas* id vocitaſſe, χρῶνται δὲ ἀναξυρίσιν, ἃς ἐκεῖνοι βράκας καλοῦσιν. Inde Braccatæ Galliæ nomen. *Idem.*

4. ἀντὶ δὲ χιτώνων) Et tamen teſtatur Diodorus Gallos uti χιτῶσι βαπτοῖς χρώμασι παντοδαποῖς διηνθισμένοις. Strabo mox ἐσθῆτας βαπτὰς vocat. *Idem.*

5. σχιστοὺς χειριδωτοὺς) De tunicis chiridotis lege A. Gellium lib. VII cap. 12. *Idem.*

6. οὓς λαίνας καλοῦσι) Qui? videtur enim indicare Gallorum eſſe vocem, *Læna.* Varro L. L. IV. p. 33. tamen vult eſſe Latinam. *Læna*, inquit, *quod de lana multa: duarum enim togarum inſtar, ut antiquiſſimum mulierum ricinum: ſic hoc duplex virorum.* Ego puto vocem eſſe puram Græcam literula una truncatam. Conſtat enim è Plutarcho Lænas nihil eſſe aliud quàm Græcorum χλαίνας. ſic dictas
D παρὰ τὸ χλιαίνειν: utrumque autem, læna inquam & chlæna, παχὺ erat ἱμάτιον & utrumque χλιαῖνον. Feſtus (v. *Læna*) quoque auctor eſt quoſdam exiſtimaſſe lænam Græcè quam χλαίνην dicunt eſſe appellatam, quoſdam tamen Thuſce. *Idem.*

7. *Romani*) Locus haud dubiè vitioſus, præcipue *in verbis.* Ῥωμαῖοι, quod Belgici alicujus populi loco ſubſtitutum apparet, & τρέφουσι ποίμνας fortè φέρουσι λαίνας. Videtur autem Rhenones deſcribere, *Leib-beltz*, infra ſuperiorem veſtem proximè cutim ſupra induſium geſtatos. Lanam autem ἀκρόμαλλον intelligo longis pilis, ut quæ ad ipſam cutem pecudis detonſa ſit: *zottet beltz werck*, pro μέρος porrò epitome, etiam ſcripta habet μάαρις. utraque vox mihi ignota: *Xyland.*

8. οἱ μέντοι Ῥωμαῖοι) Difficilis mihi locus: & de quo neutram in partem velim quicquam affirmare. Poteſt videri bene habere: & tunc ita interpretabimur, ut intelligamus quemadmodum fuerunt parthicarii negotiatores Romani apud Parthos quorum mentio eſt in leg. VII. Cod De excuſ. muner. ita etiam fuiſſe apud Gallos qui in optimis quibuſque Galliæ paſcuis greges alerent: neque erit opinor inepta hæc expoſitio. Nam civium Romanorum qui in Gallia negotiabantur meminit etiam Cicero pro Fonteio. c. 1. Nec dubium eſt fuiſſe & in aliis provinciis: ac fortaſſe de hujuſmodi hominibus accipi debet locus libri decimi, ubi Romanorum qui Patris erant (quo fortaſſe pertinet locus Cicer: Epiſtol. lib. XIII. ep 50,) meminit. Non improbo tamen quod Xylandro videbatur, ſucceſſiſſe vocem Ῥωμαῖοι in locum alicujus populi Galliæ ſeptentrionalis, quales fuere Rhemi. & Rhotomagi. Putavi etiam aliquando legi poſſe, οὓς λαίνας καλοῦσιν οἱ Ῥωμαῖοι· οἱ μέντοι καὶ ἐν Caſaub.

9. ὑποδιφθέρας τρέφουσι ποίμνας) Ἀνθρώπινον (Heſych. in οἴιας. huc refer locum Heſychii ἐώλ. Laertius, pag. 213. de ratione alendi hujus pecoris nota locum Palladii elegantiſſ. pag 291.) hîc ἔπαθεν interpres ac mire cæcutivit. Nam quod ille διορθοῖ φέρουσι λαίνας, id verò παραδιορθοῦν eſt. Tum locum ita intellige. Iſtos populos greges habuiſſe pellitos, unde lanam bonam conſequerentur: ὑποδιφθέρας ποίμνας vocat quas Latini pellitas oves, vel tectas. M. Terentius Varro de re ruſt. II. c. 2. *Pleraque ſimiliter faciendum in ovibus pellitis, quæ propter lanæ bonitatem, ut ſunt Tarentinæ & Atticæ, pellibus integuntur ne lana inquinetur.* Vide Plinium & Columell. Horat. I. *od.* 6.

Dulce pellitis ovibus Galeſi
Flumen.

Eleganter porrò libro XII. lanam ipſam vocat ὑποδίφθερον: (ſicut apud Latinos tam *lana ſolox* dicitur, quàm ipſum pecus non tectum. ita enim Lucilius hoc verſu apud Feſt.) quem locum nec interpres nec alii qui de ejus expoſitione laborarunt intellexerunt. (Huic lanæ opponitur *ſolox lana*, ait Feſtus, quem vide v. e) *Idem.*

10. ἱκανῶς ἀστείας ἐρέας) Similiter eſt locutus libro XII. ἡ χώρα πρόβατα ἐκφέρει θαυμαστῶς, τραχείας δὲ ἐρέας & lib. X de Niſyrio inſula, πετρώδης, μυλίου λίθου. Solet autem Strabo ἀστεῖον appellare, quod in ſuo genere eximium eſt. Sic dixit lib. IX. ἀστεῖον ἐλλέβορον. *Idem.*

11. ὁπλισμὸς δὲ σύμμετρος τοῖς τῶν σωμάτων μεγέθεσι) Livius libro XXXVIII. c. 17. de Gallis, *Procera corpora, promiſſæ & rutilatæ comæ, vaſta ſcuta, prælongi gladii.* Idem.

gladius longus ad dextrum dependens latus, ſcutum longum, lanceæ pro proportione, & meris tragulæ genus: nonnulli etiam arcubus utuntur & fundis: habent & lignum pili forma, quod non amento, ſed è manu torquetur, longiùs etiam atque ſagitta, quo maximè utuntur ad aucupium. Humi decumbunt, etiamnum plerique ſedentes in toris cibum capiunt. Cibus plerumque cum lacte eſt & omnis generis carnibus, maximè ſuillis cum recentibus tum ſalitis. Sues etiam in agris pernoctant, altitudine, robore, & celeritate præſtantes: à quibus, ſi quis non adſuevit, accedenti non minùs quam à lupo eſt periculi. Domos è tabulis & cratibus conſtruunt rotundas, magno impoſito faſtigio. Tam copioſi autem ſunt iis pecudum & ſuum greges, ut ſagorum & ſalſamentorum copiam non Romæ tantum ſuppeditent, ſed & plerisque Italiæ partibus. Pleræque eorum reſpubl. ab Optimatib. gubernabantur: antiquitus unum quotannis principem, itemque unum belli ducem multitudo deligebat: nunc Romanorum mandatis ferè parent. Peculiare quippiam habent in conciliis. Si quis enim dicenti obſtrepat aut tumultuetur, lictor accedit ſtricto cultro, minis adhibitis tacere eum jubet, idque iterum ac tertiò facit, eo non ceſſante: tandem à ſago ejus tantum amputat, ut reliquum ſit inutile. Id eis cum compluribus aliis barbaris commune eſt, quòd contraria noſtris moribus ratione virorum & mulierum officia habent diſtributa.

A [1] μάχαιρα μακρὰ, παρηρτημένη παρὰ τὸ δεξιὸν πλευρὸν, [2] καὶ θυρεὸς μακρὸς, [3] καὶ λόγχαι κατὰ λόγον, [4] καὶ μέρις παλτοῦ τι εἶδος· χρῶνται δὲ καὶ τόξοις ἔνιοι, καὶ σφενδόναις· [5] ἔστι δέ τι καὶ γρόσφῳ ἐοικὸς ξύλον, ἐκ χειρὸς οὐκ ἐξ ἀγκύλης ἀφιέμενον, τηλεβολώτερον καὶ βέλους, ᾧ μάλιστα p. 197. καὶ πρὸς τὰς τῶν ὀρνέων χρῶνται θήρας· χαμευνοῦσι δὲ καὶ μέχρι νῦν οἱ πολλοὶ, [6] καὶ καθεζόμενοι δειπνοῦσιν ἐν στιβάσι· τροφὴ δὲ πλείστη [7] μετὰ γάλακτος καὶ κρεῶν παντοίων· μάλιστα δὲ τῶν ὑείων καὶ νέων, καὶ ἁλιστῶν. Αἱ δ' ὕες καὶ ἀγραυλοῦσιν, ὕψει τε καὶ ἀλκῇ καὶ τάχει διαφέρουσαι· κίνδυνος γοῦν ἐστι τῷ ἀήθει προσιόντι, ὡσαύτως καὶ λύκῳ.
B Τοὺς δ' [8] οἴκους ἐκ σανίδων καὶ γέῤῥων ἔχουσι μεγάλους, θολοειδεῖς, ὄροφον πολὺν ἐπιβάλλοντες· οὕτως δ' ἐστὶ δαψιλῆ καὶ τὰ ποίμνια καὶ τὰ ὑοφόρβια, ὥστε τῶν σάγων καὶ τῆς ταριχείας ἀφθονίαν μὴ τῇ Ῥώμῃ χορηγεῖσθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς πλείστοις μέρεσι τῆς Ἰταλίας. Ἀριστοκρατικαὶ δ' ἦσαν αἱ πλείους τῶν πολιτειῶν· ἕνα δ' ἡγεμόνα ᾑροῦντο κατ' ἐνιαυτὸν τὸ παλαιόν· ὡς δ' αὔτως εἰς πόλεμον εἷς ὑπὸ τοῦ πλήθους ἀπεδείκνυτο στρατηγός· νυνὶ δὲ προσέχουσι τοῖς τῶν Ῥωμαίων προστάγμασι τὸ πλέον. Ἴδιον δὲ, τὸ ἐν τοῖς συνεδρίοις συμβαῖνον· ἐὰν γάρ τις θορυβῇ τὸν λέγοντα, καὶ ὑποκρούσῃ, προσιὼν ὁ
C ὑπηρέτης, ἐσπασμένος τὸ ξίφος, κελεύει σιγᾷν μετ' ἀπειλῆς· μὴ παυομένου δὲ, καὶ δεύτερον καὶ τρίτον ποιεῖ τὸ αὐτό· τελευταῖον δὲ ἀφαιρεῖ τοῦ σάγου τοσοῦτον, ὅσον ἄχρηστον ποιῆσαι τὸ λοιπόν. Τὸ δὲ περὶ τοὺς ἄνδρας καὶ τὰς γυναῖκας, τὸ διηλλάχθαι τὰ ἔργα ὑπεναντίως τοῖς παρ' ἡμῖν, κοινὸν καὶ πρὸς ἄλλους συχνοὺς τῶν Βαρβάρων ἐστί.

1. *μάχαιρα μακρὰ, παρηρτημένη παρὰ τὸν δέξιον πλευρὸν*) Diodorus libro quinto *ἀντὶ δὲ τοῦ ξίφους, σπάθας ἔχουσι μακρὰς σιδηραῖς ἢ χαλκαῖς ἁλύσεσιν ἐξηρτημένας, παρὰ τὴν δεξίαν λαγόνα παρατεταμένας* Sed & Romanus miles gladium ad latus dextrum accingebat, teſte Polybio libro VI. *Caſaub.*

2. *θυρεὸς μακρὸς*) Virgilius, Aen. VIII. 662

—— *Scutis protecti corpora longis.*

Livius XXXVIII. c.21. *Scuta longa, cæterum ad amplitudinem corporum parum lata, & ea ipſa plana malè tegebant Gallos.* Diodor. *θυρεοὺς ἀνδρομήκεις* vocat. *Idem.*

3. *καὶ λόγχαι κατὰ λόγον*) Diodorus auctor eſt veteres Gallos *Lanceas* appellaſſe *τὰς λόγχας*, ut hodieque facimus, *προβάλλονται δὲ λόγχας, ἃς ἐκεῖνοι λαγκίας καλοῦσι πηχυαίας τῷ μήκει τοῦ σιδήρου, καὶ ἔτι μείζω τὰ ἐπιθήματα ἐχούσας.* Videtur Diodorus deſcribere, quos hodie vernacula noſtra lingua Alebardas appellat: quas veteres tamen Galli *ἄγγους* dixerunt ſi Euſtathio credimus. *Ἄγγος*, ait ille, *εἶδος δόρατος φραγκικοῦ, οὔτε λίαν μακροῦ φασὶν, οὔτε μεγάλου, οὗ τὸ πλεῖστον σιδήρῳ περιέχεται.* Porro vocem lancea Varro Gallis iniquè adimens Hiſpanis tribuit. *Idem.*

4. *καὶ μέρις παλτοῦ τι εἶδος*) Vet. lib. habebant, vel *μάρις*, vel *μαῖρις*. Non eſt dubium legendum eſſe quod duo ſummi viri Scaliger & Turnebus Adv. IX.7. animadverterunt, *μάτερις* vel *μάταρις* quandoquidem Epitome habet *μάαρις* Cæſar B. G. I. 26 *mataras.* Auctor ad Herennium libro quarto c. 32. *Ut ſi quis Macedones appellarit hoc modo. Non tam cito ſariſſæ Græciâ potitæ ſunt: aut idem Gallos ſignificans dicat, nec tam facilè ex Italia materis tranſalpina depulſa eſt.* In promptu ſunt Cæſaris, Livii lib. VII. Siſennæ apud Nonium, (V. *materæ*) & Gellii loci à doctis viris annotati (Apud Heſychium obſervavimus D ſcribi hanc vocem per δ non τ. Sic autem ejus verba reſtituimus. *Μαδάρεις, τὰ πλατύτερα λόγχα ..... τῶν κεράτων Κελτοί*) *Idem.*

5. *ἔστι δὲ τι καὶ γρόσφῳ*) Geſa Gallorum videtur deſcribere: quanquam quod ait eſſe *καὶ βέλους τηλεβολώτερον*, non ſatis geſis convenit: ut nec cateiæ: quod erat aliud teli gallici genus. Vide Iſidorum orig. XVIII. 7. (De voce *γρόσφος* vide Euſta. pag. 711.) *Idem.*

6. *Καθεζόμενοι δειπνοῦσιν ἐν στιβάσιν*) Diodorus. *Δειπνοῦσι δὲ καθήμενοι πάντες οὐκ ἐπὶ θρόνων, ἀλλ' ἐπὶ τῆς γῆς, ὑποστρώμασι χρώμενοι λύκων ἢ κυνῶν δέρμασι. Idem.*

7. *μετὰ γάλακτος*) Hanc affert Cæſar cauſam ſtaturæ Gallorum proceræ. *Idem.*

8. *οἴκους ἐκ σανίδων καὶ γεῤῥῶν*) Caſas Gallorum ſtramento tectas fuiſſe auctor eſt Cæſar: Diodorus Sic. de Britannicis idem ſcribit: quas ſimiles Gallicis fuiſſe auctor eſt Cæſar. B. G. V. 12. *Idem.*

1 Παρ' ἅπασι δ' ὡς ἐπίπαν τρία φῦλα τῶν A τιμωμένων διαφερόντως ἐστί, 2 Βάρδοι τε, καὶ Οὐάτεις, καὶ Δρυΐδαι· 3 Βάρδοι μὲν, ὑμνηταὶ καὶ ποιηταί· 4 Οὐάτεις δὲ, ἱεροποιοὶ καὶ φυσιολόγοι· Δρυΐδαι δὲ πρὸς τῇ φυσιολογίᾳ, καὶ τὴν ἠθικὴν φιλοσοφίαν ἀσκοῦσι· δικαιότατοι δὲ νομίζονται, καὶ διὰ τοῦτο πιστεύονται τάς τε ἰδιωτικὰς κρίσεις καὶ τὰς κοινάς· ὥστε καὶ πολέμους διῄτων πρότερον καὶ παρατάττεσθαι μέλλοντας ἔπαυον· τὰς δὲ φονικὰς δίκας, μάλιστα τούτοις ἐπετέτραπτο δικάζειν· ὅταν τε φορὰ τούτων ᾖ, φορὰν καὶ τῆς χώρας νομίζουσιν ὑπάρχειν. 6 Ἀφθάρτους δὲ λέγουσι καὶ οὗτοι καὶ ἄλλοι, τὰς ψυχὰς καὶ τὸν κόσμον· ἐπικρατήσειν δέ ποτε καὶ πῦρ καὶ ὕδωρ. Τῷ δ' B ἁπλῷ καὶ θυμικῷ, πολὺ τὸ ἀνόητον καὶ ἀλαζονικὸν πρόσεστι, καὶ 7 τὸ φιλόκοσμον· 8 χρυσοφοροῦσί τε γὰρ 9 περὶ μὲν τοῖς τραχήλοις στρεπτὰ ἔχοντες· περὶ δὲ τοῖς βραχίοσι καὶ τοῖς καρποῖς ψέλια, καὶ τὰς ἐσθῆτας βαπτὰς φοροῦσι καὶ χρυσοπάστους, οἱ ἐν ἀξιώματι. ὑπὸ τοιαύτης δὲ κουφότητος, ἀφόρητοι μὲν νικῶντες, ἐκπλαγεῖς δ' ἡττηθέντες ὁρῶνται· πρόσεστι δὲ 10 τῇ διανοίᾳ καὶ τὸ βάρβαρον καὶ τὸ ἔκφυλον, ὃ τοῖς προσβόρροις ἔθνεσι παρακολουθεῖ πλεῖστον, τὸ ἀπὸ τῆς μάχης ἀπιόντας, 11 τὰς
p. 198. κεφαλὰς τῶν πολεμίων ἐξάπτειν ἐκ τῶν αὐχένων τῶν ἵππων, κομίσαντας δὲ 12 προσπατταλεύειν

¶ Apud univerſos autem ferè tria hominum ſunt genera, quæ in Singulari habentur honore: Bardi, Vates, & Druidæ: horum Bardi hymnos canunt, poëtæque ſunt: Vates ſacrificant & naturam rerum contemplantur: Druidæ præter hanc philoſophiam etiam de moribus diſputant. De horum juſtitia, ſumma omnium eſt opinio: itaque & publica iis & privata judicia committuntur, & aliquando cauſis bellorum diſceptandis jam acie congreſſuros compoſuerunt: maximè judicia de cæde iis commiſſa ſunt: 5 cumque horum multus eſt proventus, agrorum quoque fertilitatem conſequi putant. Cum hi tum alii animam interitus expertem ſtatuunt, & mundum: tamen aliquando ignem & aquam ſuperatura. ¶ Simplicitati eorum & ferociæ multum adeſt ſtoliditatis ac arrogantiæ, & ornatus ſtudii: geſtant enim aureos circum colla torques, & circa brachia, ac manus cum brachio commiſſuram, brachialia: & qui honores gerunt, ii veſtes tinctas atque auro variegatas uſurpant. Ob hanc levitatem intolerabiles ſunt ubi vincunt, & ubi vincuntur, planè conſternati. Habent eorum etiam ingenia barbaricum quippiam & inuſitatum, quod pleriſque ſeptentrionalibus gentibus comitatur, quòd cum à pugna redeunt, capita hoſtium de collis equorum ſuſpendunt, & ſpectaculi gratia ante

C 1. *παρ' ἅπασι δ' ὡς ἐπίπαν τρία φῦλα*) Cæſar B. G. VI. 13. quem tamen imitari videtur, duo tantum, *In omni*, ait, *Gallia eorum hominum qui in aliquo ſunt numero atque honore genera ſunt duo. Sed in ſequentibus major varietas.* Caſaub.

2. *Βάρδοι τὲ καὶ οὐάτεις καὶ Δρυΐδαι*) Marcellinus, Bardos, Eubages, & Druidas appellat. *Idem.*

3. *Βάρδοι μὲν ὑμνηταὶ καὶ ποιηταὶ*) Marcellinus XV. 9. *Bardi quidem, fortia virorum illuſtrium facta, heroicis compoſita verſibus, cum dulcibus lyræ modulis cantitarunt.* Diodorus, *εἰσὶ δὲ παρ' αὐτοῖς καὶ ποιηταὶ μελῶν, οὓς βαρδοὺς ὀνομάζουσιν*, &c. Feſtus Pompejus, *Bardus Gallicè cantor appellatur, qui virorum fortium laudes canit.* Poſidonius apud Athenæum VI. c. 12. p. 246. *τὰ δὲ ἀκούσματα αὐτῶν εἰσὶν οἱ καλούμενοι βάρδοι. ποιηταὶ δὲ οὗτοι τυγχάνουσι μετ' ᾠδῆς ἐπαίνους λέγοντες.* De barditu Germanorum vide Tacitum. de Mor. Germ. 3. *Idem.*

D 4. *οὐάτεις δὲ ἱεροποιοὶ καὶ φυσιολόγοι*) Ammianus XV. c. 9. *Eubages verò ſcrutantes ſumma & ſublimia natura pandere conabantur.* De Druidibus infinita ſunt in veterum monumentis teſtimonia. vide Cæſ. libro VI. capit. 13. *Idem.*

5. *Cumque horum.*) Iudiciorum non Druidarum ambiguitatem Græcorum verborum imitatus ſum. Samniticas autem mulieres, quarum infrà mentio, apparet pravè ſcribi. *Xyland.*

6. *ἀφθάρτους δὲ λέγουσι*) Sentiebant idem cum Pythagora. vide Diod. & Amm. *Caſaub.*

7. *καὶ τὸ φιλόκοσμον*) Non prætermittam Ammiani XV. 13. locum elegantiſſimum, de noſtra gente, *Terſi*, inquit, *pari diligentia, cuncti, & mundi, nec in tractibus illis maximeque apud Aquitaniam poterit videri vel fœmina licet perquam pauper, ut alibi fruſtis ſquallere pannorum.* Idem.

8. *χρυσοφοροῦσι τε γὰρ*) Latinus poeta de Gallis. Aen. VIII. 659.

Aurea cæſaries illis, atque aurea veſtis,
Virgatis lucent ſagulis: tum lactea colla
Auro innectuntur.

Polybii, Livii, & aliorum in hanc ſententiam locos omitto. *Idem.*

9. *περὶ μὲν τοῖς τραχήλοις στρεπτὰ*) Polybius appellat *μανιάκους*. *Idem.*

10. *τῇ διανοίᾳ*) Script lib. *τῇ ἀνοίᾳ*. *Idem.*

11. *Τὰς κεφαλὰς τῶν πολεμίων ἐξάπτειν*) Diodorus, *τῶν δὲ πεσούντων πολεμίων τὰς κεφαλὰς ἀφαιροῦντες περιάπτουσι τοὺς αὐχένας τῶν ἵππων.* Livius lib. X. 26. *Nec ante ad Coſſ. quia jam haud procul à Cluſio aberant famam ejus cladis perlatam, quam in conſpectu fuerint Gallorum equites pectoribus equorum ſuſpenſa geſtantes capita, & lanceis infixa, ovanteſque moris ſui carmine.* Notavit hunc morem & lib XIV. Diodorus. *Idem.*

12. *προσπατταλευοῦσι τὴν θέαν τοῖς προπυλαίοις*) Hujus rei veſtigium etiam his temporibus in nobilium ædibus reperias, Nam hodieque Galliæ nobiles ſuis foribus affixa habent ferarum capita, quæ vel ipſi vel maiores ipſorum occiderint. Quod & apud Græcos fuiſſe factitatum docet poeta elegantiſſimus Nonnus Dionyſiac. lib. XLVI. 119. ubi loquentem inducit Agaven, poſt occiſum ut putabat leonem,

Δμῶες ἐμοὶ στείχεσθε, παρὰ προπύλαια δὲ Κάδμου.
Πήξατε τοῦτο κάρηνον ἐμῆς ἀνκθήματα νίκης. i. e.
Famuli mei ite, ante veſtibula v. Cadmi
Affigite hoc caput meæ donarium victoriæ.

(Eodem pertinent illa in Bacchis Euripidis,

Ὡς πασσαλεύσῃ κρᾶτα τριγλύφοις τόδε Λέοντος.

Et ſcholiaſtes Ariſtophanis in Pluto notat, moris fuiſſe apud Græcos ut venatores captæ belluæ partem aliquam puta caput vel pedem in ipſa ſylva paxillo alicui aut arbori affigerent in Dianæ honorem. Vide initium libr. pr. Floridorum Apulei. *Idem.*

portas oppidorum affigunt: id ſe multis in Galliæ locis vidiſſe ait Poſidonius: cumque initio rem inſolentem averſaretur, conſuetudine eam ſibi minùs moleſtam redditam. Capita autem illuſtrium virorum cedrino inungentes, peregrinis oſtentabant, neque reddere dignabantur, ſi quis tantundem auri pondus pro iis redimendis offerret. Romani tamen & ab his eos deduxerunt, & à ſacrificiorum ac divinandi ritibus, qui noſtris pugnabant: homines enim ſacris devoti gladio tergum ferientes, ex ejus palpitatione ariolabantur: ſacris ſemper aderant Druidæ. Quin & aliæ hominum immolationes feruntur: quoſdam enim in ſacris ſagittis configebant, aut in crucem agebant: ac fœni coloſſo extructo, defixo ligno, pecudes & omnis generis beſtias ac homines concremabant. ¶ In Oceano autem inſulam eſſe ajunt parvam, non planè in alto ſitam, objectam oſtio Ligeris: in ea habitare Samniticas mulieres, Bacchico inſtinctu correptas, quæ Bacchum cæremoniis & ſacrificiis demereantur: nullum eò virum venire, ſed ipſas navigiis avectas cum viris ſuis coire, atque inde in inſulam reverti: moris quoque eſſe, ut templi tectum quotannis auferatur, eademque rurſum die ante ſolis occaſum integatur, una qualibet mulierum onus apportante: cui onus excidat, eam ab aliis diſcerpi: & eas fruſta inter euandum ad templum congerentes, non antè finem facere, quàm furore ſolvantur: ſemper autem uſuvenire ut una de iis onere elapſo ita lanietur. ¶ Fabulæ ſimilius eſt quod de corvis Artemidorus tradit: lacum ait eſſe quendam ad oram Oceani, qui duorum corvorum appelletur: in eo apparere duos corvos, qui dextram alam habeant albicantem: eò accedere quibus aliquid controverſiæ eſt, & in ſublimi loco

A τὴν θέαν τοῖς προπυλαίοις. Φησὶ γοῦν Ποσειδώνιος αὐτὸς ἰδεῖν ταύτην πολλαχοῦ, καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἀηθίζεσθαι, μετὰ δὲ ταῦτα φέρειν πρᾴως διὰ τὴν συνήθειαν. Τὰς δὲ τῶν ἐνδόξων κεφαλὰς κεδροῦντες, ἐπεδείκνυον τοῖς ξένοις, καὶ οὐδὲ [1] πρὸς ἰσοστάσιον χρυσὸν ἀπολυτροῦν ἠξίουν· καὶ τούτων δ' ἔπαυσαν αὐτοὺς Ῥωμαῖοι, καὶ τῶν κατὰ τὰς θυσίας καὶ μαντείας *[2] ὑπεναντίως τοῖς παρ' ἡμῖν νομίμοις. ἄνθρωπον γὰρ κατεσπεισμένον παίσαντες εἰς νῶτον μαχαίρᾳ, ἐμαντεύοντο ἐκ τοῦ σφαδασμοῦ· ἔθυον δὲ οὐκ ἄνευ Δρυϊδῶν· [3] καὶ ἄλλα δὲ ἀνθρωποθυσιῶν εἴδη λέγεται· καὶ γὰρ κατετόξευόν τινας, καὶ ἀνεσταύρουν ἐν B τοῖς ἱεροῖς· [4] καὶ κατασκευάσαντες κολοσσὸν χόρτου, καὶ ξύλον ἐμβαλόντες εἰς τοῦτον, βοσκήματα καὶ παντοῖα θηρία καὶ ἀνθρώπους ὡλοκαύτουν. Ἐν δὲ τῷ Ὠκεανῷ φασιν εἶναι νῆσον μικρὰν, οὐ πάνυ πελαγίαν, προκειμένην τῆς ἐκβολῆς τοῦ Λείγηρος ποταμοῦ· οἰκεῖν δὲ ταύτην, [5] τὰς τῶν Σαμνιτῶν γυναῖκας, Διονύσῳ κατεχομένας, καὶ ἱλασκομένας τὸν θεὸν τοῦτον τελεταῖς τε, καὶ ἄλλαις ἱεροποιΐαις ἐξιλεουμένας· οὐκ ἐπιβαίνειν δὲ ἄνδρα τῆς νήσου, τὰς δὲ γυναῖκας αὐτὰς πλεούσας, κοινωνεῖν τοῖς ἀνδράσι καὶ πάλιν ἐπανιέναι· ἔθος δ' εἶναι κατ' ἐνιαυτὸν ἅπαξ τὸ ἱερὸν ἀποστεγάζεσθαι, καὶ στεγάζεσθαι πάλιν αὐθημερὸν πρὸ C δύσεως, ἑκάστης φορτίον ἐπιφερούσης· ἧς δ' ἂν ἐκπέσοι τὸ φορτίον, διασπᾶσθαι ταύτην ὑπὸ τῶν ἄλλων· φερούσας δὲ τὰ μέρη περὶ τὸ ἱερὸν μετ' εὐασμοῦ, μὴ παύεσθαι πρότερον, πρὶν παύσωνται τῆς λύττης· ἀεὶ δὲ συμβαίνειν, ὥστε τινὰ ἐμπίπτειν τὴν τοῦτο πεισομένην. Τοῦτο δ' ἔτι μυθωδέστερον εἴρηκεν Ἀρτεμίδωρος τὸ περὶ τοὺς κόρακας συμβαῖνον· [6] λιμένα γάρ τινα τῆς παρωκεανίτιδος ἱστορεῖ δύο κοράκων ἐπονομαζόμενον· φαίνεσθαι δ' ἐν τούτῳ δύο κόρακας τὴν δεξιὰν πτέρυγα παράλευκον ἔχοντας. τοὺς οὖν περί τινων ἀμφισβητοῦντας, ἀφικομένους δεῦρο ἐφ' ὑψηλοῦ τόπου,

* Scribo ὑπεναντίων

1. πρὸς ἰσοστάσιον χρυσὸν ἀπολυτροῦν) Id Latinè vertere debes, *Auro contra luere*, vel *contra aurum*: verba ſunt ſummi viri Ioſephi Scaligeri, doctiſſimè, ut omnia, vim huius φράσεως explicantis. *Caſaub.*

2. ὑπεναντίως τοῖς παρ' ἡμῖν νομίμοις) Legibus Romanis capite plectitur qui tali vaticinandi genere uſus fuerit. Harmenopulus, τὸ διὰ θυσιῶν μαντεύεσθαι κεκώλυται· ὁ δὲ τοιοῦτος ξίφει τιμωρείσθω. *Idem.*

3. καὶ ἄλλα δὲ ἀνθρωποθυσιῶν εἴδη λέγεται) Vide Cicer. pro Fonteio. Tertullianum adverſus Gentes. Livium, Diodorum, Melam, & alios. Sophocles Andromeda,

Νόμος γάρ ἐστι τοῖσι βαρβάροις, Κρόνῳ
Θυηπολεῖν βρότειον ἀρχῆθεν γένος. *Idem.*

4. καὶ κατασκευάσαντες κολοσσὸν χόρτου) Cæſar B. G. VI. 16. *Alii immani magnitudine ſimulachra habent, quorum contexta viminibus membra vivis hominibus complent: quibus ſuccenſis flamma circumveniuntur homines.* Diodorus hanc rem ita narrat: τοὺς κακούργους κατὰ πενταετηρίδα φυλάξαντες, ἀνασκολοπίζουσι τοῖς θε- D οῖς, καὶ μετ' ἄλλων πολλῶν ἀπαρχῶν καθαγίζουσι πυρὰς παμμεγέθεις κατασκευάζοντες. *Idem.*

5. τὰς τῶν Σαμνιτῶν γυναῖκας, Διονύσῳ κατεχομένας) Dionyſius Periegetes unicus eſt ut puto è veteribus qui hujus rei meminerit. Sic ille ℣. 570.

Ἀγχι δὲ, νησίδων ἕτερος πόρος, ἔνθα γυναῖκες
Ἀνδρῶν ἀντιπέρηθεν ἀγαυῶν Ἀμνιτάων
Ὀρνύμεναι τελέουσι κατὰ νόμον ἱερὰ Βάκχῳ. i. e.

Juxta autem, parvarum inſularum alius tractus quo uxores
Hominum ex ulteriore ora illuſtrium Amnitarum
Profectæ peragunt juxta ritum ſacra Baccho.

Ad quem locum Euſtathius Strabonis verba proferens videtur legiſſe Ἀμνιτῶν. deficiente initio σ: qua de re dictum lib pr. ſatis. Stephano Samnium urbs eſt Britanniæ, decepto opinor propter locorum vicinitatem. *Idem.*

6. λιμένα γάρ τινα τῆς παρωκεανίτιδος) Xylander ita vertit ut ſi legiſſet λίμνην, incogitantiâ ut puto non conſilio. *Idem.*

σανίδα θέντας ἐπιβάλλειν ψαιστὰ, ἑκάτερον χωρίς· τοὺς δ' ὄρνεις ἐφιπταμένους [1] τὰ μὲν ἐσθίειν, τὰ δὲ σκορπίζειν· οὗ δ' ἂν σκορπισθῇ τὰ ψαιστὰ, ἐκεῖνον νικᾶν· ταῦτα μὲν οὖν μυθωδέστερα λέγει. Περὶ δὲ τῆς Δήμητρος καὶ τῆς Κόρης, πιστότερα· ὅτι φησὶν εἶναι νῆσον πρὸς τῇ Βρεττανικῇ, καθ' ἣν ὅμοια τοῖς ἐν Σαμοθρᾴκῃ περὶ τὴν Δήμητραν καὶ τὴν Κόρην ἱεροποιεῖται. Καὶ τοῦτο δὲ τῶν πιστευομένων ἐστὶν, ὅτι ἐν τῇ Κελτικῇ φύεται δένδρον, ὅμοιον συκῇ, καρπὸν δ' ἐκφέρει παραπλήσιον [3] κιονοκράνῳ Κορινθιουργεῖ· ἐπιτμηθεὶς δ' οὗτος, ἀφίησιν ὀπὸν θανάσιμον πρὸς τὰς ἐπιχρίσεις τῶν βελῶν. Καὶ τοῦτο δὲ τῶν θρυλλουμένων ἐστὶν, ὅτι πάντες Κελτοὶ φιλόνεικοί τε εἰσί· [4] καὶ οὐ νομίζεται παρ' αὐτοῖς αἰσχρὸν, τὸ τῆς ἀκμῆς ἀφειδεῖν τοὺς νέους. Ἔφορος δὲ, ὑπερβάλλουσάν τε τῷ μεγέθει λέγει τὴν Κελτικὴν, ὥστε ἧσπερ νῦν Ἰβηρίας καλουμένης, ἐκείνοις τὰ πλεῖστα προσνέμειν μέχρι Γαδείρων· φιλέλληνάς τε ἀποφαίνει τοὺς ἀνθρώπους, καὶ πολλὰ ἰδίως λέγει περὶ αὐτῶν οὐκ ἐοικότα τοῖς νῦν· Ἴδιον δὲ καὶ τοῦτο· [5] ἀσκεῖν γὰρ αὐτοὺς, μὴ παχεῖς εἶναι, μηδὲ προγάστορας· τὸν δ' ὑπερβαλλόμενον τῶν νέων τὸ τῆς ζώνης μέτρον, ζημιοῦσθαι. Ταῦτα μὲν περὶ τῆς ὑπὲρ τῶν Ἄλπεων Κελτικῆς.

p. 199.

[6] Η ΔΕ ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΗ, τρίγωνος μέν ἐστι τῷ σχήματι· παραβέβληται δὲ τὸ μέγιστον αὐτῆς πλευρὸν τῇ Κελτικῇ, τοῦ μήκους οὔθ' ὑπερβάλλον, οὔτ' ἐλλεῖπον. ἔστι γὰρ ὅσον τετρακισχιλίων καὶ τ ἢ υ σταδίων ἑκάτερον· τό, τε Κελτικὸν ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥήνου μέχρι πρὸς τὰ βόρεια τῆς Πυρήνης ἄκρα τὰ κατὰ Ἀκουϊτανίαν, καὶ τὸ ἀπὸ Καντίου τοῦ κατ' ἀντικρὺ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥήνου, ἑωθινωτάτου σημείου τῆς Βρεττανικῆς, μέχρι πρὸς τὸ ἑσπέριον ἄκρον τῆς νήσου, τὸ κατὰ τὴν Ἀκουϊτανίαν καὶ τὴν Πυρήνην ἀντικείμενον.

A posita tabula, utrumque pro se liba conjicere, corvos advolantes altera vorare, altera diſſipare: obtinere autem cauſam ſuam eum cujus liba disjiciuntur. Hæc ergo magis fabulam ſapiunt. ¶ Quæ autem de Cerere & Proſerpina dicit, magis ſunt probabilia. Perhibet enim inſulam eſſe Britanniæ propinquam, in qua deabus his ſacrificetur eodem ritu quo in Samothrace. ¶ Creditum eſt id quoque, [2] in Belgico arborem naſci ficus ſimilem, quæ fructum edat forma capituli columnæ Corinthiaci, qui fructus inciſus ſuccum emittat jaculis inunctus, qui ſit lethalis. Id quoque B vulgi ſermonibus tritum eſt, omnes Belgas contentioſos eſſe, neque apud eos turpe judicari, ſi adoleſcentes flore ætatis abutantur. ¶ Ephorus Celticam ingenti facit magnitudine, quòd ii pleraque Hiſpaniæ nunc dictæ loca uſque ad Gades tenuerint: aitque Græcorum ſtudioſam eſſe gentem, multaque de iis peculiaria tradit, præſenti ſtatui non conſentanea: de quibus hoc etiam eſt, dare operam eos, ne obeſi fiant, nève prominentem ventrem habeant: & ſi quis adoleſcens cingulo præſcriptam menſuram excedat, cum multari. Hæc de tranſalpina ſufficiant Gallia. C

BRITANNIA autem formam habet triquetram: longiſſimum eius latus juxta Galliam protenditur longitudine neque majore, neque minore: utrumque enim latus longum eſt ſtadia IV CIↃ & vel CCC vel CCCC: Gallicum ab oſtiis Rheni uſque ad ſeptentrionales Pyrenes proceſſus apud Aquitaniam: Britannicum autem à Cantio quod punctum Britanniæ maximè ortivum oſtiis Rheni è regione eſt, uſque ad occiduum inſulæ procurſum, Aquitaniæ & Pyrenæ oppoſitum. D

1. *τὰ μὲν ἐσθίειν, τὰ δὲ σπορπίζειν*) Inde videtur Romanorum tripudium ſoliſtimum originem habere. *Caſaub.*

2. *In Belgico.*) Non Κελτικῆς legendum ſed Βελγικῆς, φιλόνεικοι pro φιλόνικοι ex epitomis. *Xyland.*

3. *κιονοκράνῳ κορινθιουργεῖ*) Vet. lib. κροκάνῳ. malè. Sic apud Diodorum κιονόκρανα ἰωνικά. Athen. κεφαλὰς Κορινθιουργεῖς vocat. Plinius XXXVI. c. 29. *Corinthiarum capitula.* Vide Vitruvium IV. c. 1. *Caſaub.*

4. *Καὶ οὐ νομίζεται*) Notarunt Diodorus, Athenæus & Ariſtoteles, quem lege de Republ. ſecundo cap. 7. Athenæum qui mentiri ajunt viri doctiſſimi, vellem equidem verum dicerent: Sed legant obſecro locum Ariſtotelis, & deſinent Athenæum mendacii inſimulare, diſcent etiam parciùs probatis ſcriptoribus mendacium objicere. Maneat verò firma apud Tacitum de Mor. Germ. c. 12. vulgata lectio, *corpore infames*: & laudetur nobiliſſima gens, non quod apud eam tale nihil auditum fuerit, ſed quod reos nefandi criminis punierit. *Idem.*

5. *ἀσκεῖν γὰρ αὐτοὺς μὴ παχεῖς εἶναι*) Commune hoc Gallis cum Lacedæmoniis, quorum hoc fuiſſe inſtitutum refert Athenæus lib. XII. (Vide Vegetium de re milit. lib. I. cap. 6.) *Idem.*

6. Η ΔΕ *Βρεττανικὴ τρίγωνος μέν ἐστι*) Cæſar B. G. V. 13. *Inſula natura triquetra.* Pomponius Mela. III. 6. *Britannia ſe in diverſos angulos cuneat triquetra, & Siciliæ maximè ſimilis*: Diodorus quoque Siculus. *αὕτη γὰρ τῷ σχήματι τρίγωνος οὖσα παραπλησίως τῇ Σικελίᾳ.* quam ſit autem hoc verum, ex recentiorum deſcriptionibus diſcere quivis poteſt: & præterea ex Tacito in vita Julii Agricolæ c. 12. *Idem.*

1. τετρα-

A Atque hoc eſt breviſſimum à Pyrena ad Rhenum intervallum: maximum enim etiam ɪↄↄ ſtadiorum complecti traditum eſt: ſed probabile eſt, flumine ad montem parallelo, utrinque extrema quæ ſunt verſus Oceanum, à ſe mutuò inclinare. Quatuor ſunt uſitati è continente in inſulam trajectus, nimirum ab oſtiis fluminum Rheni, Sequanæ, Ligeris, & Garumnæ. Qui à Rheni partibus trajiciunt, ii non ex ipſo ſolvunt oſtio, ſed à Morinis Menapiorum conterminis, apud quos eſt etiam Itium, quo navali uſus eſt D. Cæſar in eam tranſmittens inſulam: noctu autem ſolvit, & poſtridie circa
B quartam horam appulit ad inſulam, navigatione CCCXX ſtadiorum confecta: frumentum adhuc in agris deprehendit. Maxima inſulæ pars campeſtris eſt & ſylvis obſita, multos etiam terreſtres habet colles: profert frumentum, pecus, aurum, argentum, ferrum: efferuntur præter hæc ex ea inſula pelles, mancipia, & canes ad venationem naturali præſtantes facultate. Galli cùm his tum ſuis canibus in bello utuntur, Viri Gallos proceritate ſuperant, minùſque flavos habent crines: laxioribus autem ſunt corporibus: magnitudinis argumentum eſto, quod
C nos ipſi, adoleſcentes Romæ vidimus, qui etiam ſemiſſe pedes ſuperarent altiſſimos homines: erant autem pedibus malè ſuffulti, & reliqua corporis lineamenta conſtitutionem non elegantem referebant. Ingenio Gallorum partim ſimiles ſunt, partim ſimpliciores & magis barbari, adeò ut quidam eorum ob imperitiam caſeos nullos conficiant, cùm tamen lacte abundent:

A [1] Τοῦτο μὲν δὴ τοὐλάχιστον διάστημα ἀπὸ τῆς Πυρήνης ἐπὶ τὸν Ῥῆνόν ἐστιν· ἐπεὶ τὸ μέγιστον εἴρηται ὅτι καὶ πεντακισχιλίων σταδίων ἐστίν· ἀλλ᾽ εἰκὸς εἶναί τινα σύννευσιν ἐκ τῆς παραλλήλου θέσεως τῷ ποταμῷ πρὸς τὸ ὄρος, ἀμφοτέρωθεν ἐπιστροφῆς τινὸς γινομένης, κατὰ τὰς πρὸς τὸν Ὠκεανὸν ἐσχατιάς. Τέτταρα δ᾽ ἐστὶ διάρματα, οἷς χρῶνται συνήθως ἐπὶ τὴν νῆσον ἐκ τῆς ἠπείρου, τὰ ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τῶν ποταμῶν τοῦ τε Ῥήνου, καὶ τοῦ Σηκοάνα, καὶ τοῦ Λείγηρος, καὶ τοῦ Γαρούνα· τοῖς δ᾽ ἀπὸ τῶν περὶ τὸν Ῥῆνον τόπων [2] ἀναγομένοις, οὐκ ἀπ᾽ αὐτῶν τῶν ἐκβολῶν ὁ πλοῦς ἐστιν, ἀλλὰ ἀπὸ τῶν ὁμο-
B ρούντων τοῖς Μεναπίοις Μορινῶν· παρ᾽ οἷς ἐστὶ καὶ τὸ Ἴτιον, [3] ᾧ ἐχρήσατο ναυστάθμῳ Καῖσαρ ὁ θεὸς, διαίρων εἰς νῆσον· [4] νύκτωρ δ᾽ ἀνήχθη, καὶ τῇ ὑστεραίᾳ κατῆρε περὶ τετάρτην ὥραν, [5] τ καὶ εἴκοσι σταδίους τοῦ διάπλου τελέσας· κατέλαβε δ᾽ ἐν ἀρούραις τὸν σῖτον. Ἔστι δ᾽ ἡ πλείστη τῆς νήσου πεδιὰς, καὶ κατάδρυμος. πολλὰ δὲ γεώλοφα τῶν χωρίων ἐστί· φέρει δὲ σῖτον καὶ βοσκήματα, καὶ χρυσὸν, καὶ ἄργυρον, καὶ σίδηρον. ταῦτα δὴ κομίζεται ἐξ αὐτῆς, καὶ δέρματα, καὶ ἀνδράποδα, [6] καὶ κύνες εὐφυεῖς πρὸς τὰς κυνηγεσίας. Κελτοὶ δὲ καὶ πρὸς τοὺς πολέ- p. 200.
μους χρῶνται καὶ τούτοις, [7] καὶ τοῖς ἐπιχω-
C ρίοις. Οἱ δὲ ἄνδρες εὐμηκέστεροι τῶν Κελτῶν εἰσὶ, καὶ ἧσσον ξανθότριχες, χαυνότεροι δὲ τοῖς σώμασι· σημεῖον δὲ τοῦ μεγέθους· ἀντίπαιδας γὰρ ἡμεῖς εἴδομεν ἐν Ῥώμῃ, τῶν ὑψηλοτάτων αὐτόθι ὑπερέχοντας καὶ ἡμιποδίῳ· βλαισοὺς δὲ καὶ τ᾽ ἄλλα οὐκ εὐγράμμους τῇ συστάσει. Τὰ δ᾽ ἤθη τὰ μὲν ὅμοια τοῖς Κελτοῖς, τὰ δ᾽ ἁπλούστερα καὶ βαρβαρώτερα· ὥστ᾽ ἐνίους γάλακτος εὐποροῦντας, μὴ τυροποιεῖν, διὰ τὴν ἀπειρίαν.

1. *Τοῦτο μὲν δὴ τοὐλάχιστον διάστημα*) Ait minimam diſtantiam inter Pyrenæos montes & Rhenum eſſe, qua parte Oceanum attingunt: Id autem intervallum quantum ſit non indicat: ſed ait aliis in locis ubi maximum id eſt, ſtadiorum eſſe ɪↄↄ. Ego D vero in Strabone hîc conſtantiam deſidero: Nam lib. ſec. p. 128. docuit nos longitudinem Britanniæ contra littus Gallicum porrectæ eſſe ſtadiorum ſimiliter ɪↄↄ. Non eſſe autem longiorem Britanniam quàm ſit ei contrarium Gallicum littus ſæpius dixit. Quare ut dixi diligentiam hac in parte in accuratiſſimo ſcriptore deſidero. *Caſaub.*

2. *ἀναγομένοις*) Vett. *ἀνειμένοις*. *Idem.*

3. *ᾧ ἐχρήσατο ναυστάθμῳ Καῖσαρ*) Portum Itium Cæſar nominat lib. v cap. 5. *Idem.*

4. *νύκτωρ δ᾽ ἀνήχθη, καὶ τῇ ὑστεραίᾳ κατῆρε*) Non pertinent hæc ad poſteriorem Cæſaris in Britanniam trajectionem, quod video doctiſſimis quibuſdam viris videri: ſed ad priorem: nec poteſt de eo dubitari, quum ſcribat ipſe (B G. IV. 23.) ſe tertia fere vigilia ſolviſſe, hora autem diei IV. cum primis navibus Britanniam attigiſſe. male etiam de poſteriori profectione accipiunt docti viri quod ſcribit Florus lib. III. c. 10. *In Britanniam tranſit mira celeritate: quippe qui tertia vigilia Morino ſolviſſet à portu minus quam medio die inſulam ingreſſus eſt.* Portum Morinum vocat Florus Itium portum: quem ait Strabo & omnes fatentur eſſe Morinorum: ut valde mirer cur placeat ſummis viris apud Florum reſcribi *Monino*, quod omnino ferri nequit. *Idem*

5. *τ καὶ εἴκοσι σταδίους τοῦ διάπλου τελέσας*) Idem dixit & ſupra: itaque omnes libri habent: unde adducor ut de loco Cæſaris quem interpretatur ita cenſeam quemadmodum ſuperius expoſui. Euſtathius tamen locum Strab. exſcribens *τριακοσίους* tantum ait. ſed ille *ἀπαρτιλογίῃ* ſtuduit ut ſæpe multi auctores. Hic Dione qui trajectum breviſſimum à Galliis in Britanniam ſtadiorum eſſe ſcribit quadringentorum & quinquaginta, neſcio quid dicam, niſi quod in numerorum notis peccatum puto. *Idem.*

6. *καὶ κύνες εὐφυεῖς*) Nota eſt hodiéque præſtantia canum Britanniæ. *Idem.*

7. *Καὶ τοῖς ἐπιχωρίοις*) Gallicos canes commendat & Oppianus de iiſdem Gratius Cyneg. v. 155.

Magnaque diverſos extollit gloria Celtas. Idem.

ἀπείρους δὲ εἶναι καὶ κηπείας, καὶ ἄλλων γεωργικῶν. Δυναστεῖαι δὲ εἰσὶ παρ' αὐτοῖς. Πρὸς δὲ τοὺς πολέμους, 2 ἀπηνείαις χρῶνται τὸ πλέον, καθάπερ καὶ τῶν Κελτῶν ἔνιοι· 3 πόλεις δ' αὐτῶν εἰσὶν οἱ δρυμοί· περιφράξαντες γὰρ δένδρεσι καταβεβλημένοις εὐρυχωρῆ κύκλον, καὶ αὐτοὶ ἐνταῦθα 4 καλυβοποιοῦνται, καὶ τὰ βοσκήματα κατασταθμεύουσιν, οὐ πρὸς πολὺν χρόνον· 5 ἔπομβροι δ' εἰσὶν οἱ ἀέρες μᾶλλον ἢ νιφετώδεις· ἐν δὲ ταῖς αἰθρίαις ὁμίχλη κατέχει πολὺν χρόνον· 6 ὥστε δι' ἡμέρας ὅλης ἐπὶ τρεῖς μόνον ἢ τέτταρας ὥρας τὰς περὶ τὴν μεσημβρίαν ὁρᾶσθαι τὸν ἥλιον. Τοῦτο δὲ κἀν τοῖς Μορινοῖς συμβαίνει, καὶ τοῖς Μεναπίοις, καὶ ὅσοι τούτων πλησιόχωροι. 7 Δὶς δὲ διέβη Καῖσαρ εἰς τὴν νῆσον ὁ θεός· ἐπανῆλθε δὲ διὰ ταχέων 8 οὐδὲν μέγα διαπραξάμενος, οὐδὲ προελθὼν ἐπὶ πολὺ τῆς νήσου, διά τε τὰς ἐν τοῖς Κελτοῖς γινομένας στάσεις, τῶν τε βαρβάρων καὶ τῶν οἰκείων στρατιωτῶν. καὶ διὰ τὸ πολλὰ τῶν πλοίων ἀπολέσθαι κατὰ τὴν πανσέληνον, αὔξησιν λαβουσῶν τῶν ἀμπώτεων καὶ τῶν πλημμυρίδων. δύο μέντοι ἢ τρεῖς νίκας ἐνίκησε τοὺς Βρεττανούς, καίπερ δύο τάγματα μόνον περαιώσας τῆς στρατιᾶς, καὶ ἀπήγαγεν ὅμηρά τε καὶ ἀνδράποδα, καὶ τῆς ἄλλης λείας πλῆθος. Νυνὶ μέντοι τῶν δυναστῶν τινες τῶν αὐτόθι πρεσβεύσεσι καὶ θεραπείαις κατασκευασάμενοι τὴν πρὸς Καίσαρα τὸν Σεβαστὸν φιλίαν, ἀναθήματά τε ἀνέθηκαν ἐν τῷ Καπιτωλίῳ, καὶ οἰκείαν σχεδὸν παρεσκεύασαν τοῖς Ῥωμαίοις ὅλην τὴν νῆσον· 10 τέλη τε οὕτως ὑπομένουσι βαρέα, τῶν τε * εἰσαγομένων εἰς τὴν Κελτικὴν ἐκεῖθεν καὶ τῶν εἰσαγομένων ἐνθένδε·

* Fortaſſe τῶν τε ἐξαγομένων

alii hortos colendi, & aliarum partium agriculturæ ignari ſunt. Complures ſunt apud eos dominationes. Ad bella 1 eſſedorum utuntur multitudine, ut & quidam Gallorum. Urbium loco ipſis ſunt nemora. Arboribus enim dejectis ubi amplum circulum ſepierunt, ipſi caſas ibidem ſibi ponunt, & pecori ſtabula condunt, ad uſum quidem non longi temporis. Aër apud eos imbribus magis eſt quàm nivibus obnoxius: ac ſereno etiam cœlo caligo quædam multum temporis obtinet, ita ut toto die non ultra tres aut quatuor quæ ſunt circa meridiem horas conſpici Sol poſſit: quod ipſum Morinis quoque & Menapiis, & eorum vicinis contingit. Divus Cæſar bis in eam inſulam trajecit, ac mox reverſus eſt nulla magna re confecta, neque longè in inſulam progreſſus: idque cùm propter barbarorum & ſuorum militum obortos in Gallia motus, tum quòd ſub plenilunium multas navium aucto maris æſtu amiſiſſet: duobus tamen aut tribus prœliis vicit Britannos, quanquam duas tantùm eò trajeciſſet legiones: abduxitque & obſides, & mancipia, & prædæ præterea multum. At noſtra ætate regulorum quidam Britannicorum legationibus & officiis amicitiam Auguſti Cæſaris conſecuti, donaria in Capitolio dedicarunt, familiaremque Romanis totam penè inſulam redegerunt: & vectigalia 9 tolerant jam non difficilia à rebus quæ à Gallia & Britannia ultro citroque vehuntur.

1. *Eſſedorum.*) Ἀπήνεια non crudelitas, hîc quidem eſt, ut putavit interpres, ſed παρὰ τὴν ἀπήνην effectum collectivum, ut alia quædam. Cæſar de hac ipſa re lib. IV. cap. 24. Bell. Gall. *Eſſedariis* (*quo plerunque genere in prœliis uti conſueverunt*, &c. *Xyland.*

2. ἀπηνείαις χρῶνται) Lego, ἀπήναις: eſſeda Britannorum vocat ἀπήνας: Diodorus ἅρματα. ἅρμασιν ait, κατὰ τοὺς πολέμους χρῶνται καθάπερ οἱ παλαιοὶ τῶν ἑλλήνων ἥρωες ἐν τῷ τρωϊκῷ πολέμῳ κεχρῆσθαι παραδέδονται. Mela III. c. 6. *Dimicant non equitatu modò, aut pedite, verùm & bigis & curribus.* Caſaub.

3. πόλεις δ' αὐτῶν εἰσὶν οἱ δρυμοὶ) Cæſar. B. G. V. 21. *Oppidum autem Britanni vocant, cum ſylvas impeditas vallo atque foſſa munierunt, quo incurſionis hoſtium vitandæ cauſa convenire conſueverunt.* Idem.

4. καλυβοποιοῦνται) Nam caſæ Britannorum Gallicis erant ſimiles, ut ſupra dictum eſt. *Idem.*

5. ἔπομβροι δ' εἰσὶν οἱ ἀέρες) Tacitus Agric. c. 12. *Cœlum crebris imbribus ac nubibus fœdum.* Hunc locum habebat in animo Jordanus cùm ſcriberet, *Refert Strabo Græcorum nobilis ſcriptor, tantas illam exhalare nebulas madefactam Oceani crebris excurſibus, ut ſubtectus Sol per illum pene totum qui ſerenus eſt diem negetur aſpectui.* Idem.

6. ὥστε δι' ἡμέρας ὅλης) Utrumque verum eſt, & quod hic dicit, Horis pauciſſimis ſolem in Britannia conſpici, & quod Tacitus. Agric. c. 12. *Dierum*, inquit, *ſpatia intra noſtri orbis menſuram & nox clara & extrema Britanniæ parte brevis, ut finem atque initium lucis exiguo diſcrimine internoſcas.* Vide reliqua (Sic auctor Panegyrici Conſtantino Conſtantii filio dicti Britanniam dilaudans. *Certè*, inquit, *quod propter vitam diligitur longiſſimæ dies & nullæ ſine aliqua luce noctes*, &c) cauſam libro ſecundo alias indicabimus. *Idem.*

7. δὶς δὲ διέβη Καῖσαρ) Cujus vide com. B. G. lib. IV. extremo, & initium quinti. *Idem.*

8. οὐδὲν μέγα διαπραξάμενος οὐδὲ προελθὼν ἐπὶ πολύ.) Tacitus vit. Agric. c 2. *Igitur primus omnium Romanorum D. Julius cum exercitu Britanniam ingreſſus quanquam proſpera pugna terruerit incolas ac litore potitus ſit, poteſt videri oſtendiſſe poſteris non tradidiſſe.* Mox, *Conſilium id D. Auguſtus vocabat.* Idem.

9 *Tolerant iam non.*) Τέλη τε οὕπως. legebatur οὕτως. Ego exiſtimo me ſententiam, præſertim ex iis etiam quæ ſuprà de eadem ſunt diſputata inſula, tenuiſſe. vox ἀλλυσούρια quid ſit, non aſſequor adhuc. interpres electrum poſuit: legit enim λιγγούριον ex loco, qui mox ſequetur. idque probo. Mox de Hibernia: *Xyland.*

10. τέλη τε οὕπως ὑπομένουσι βαρέα) Xylander vertit, *& vectigalia tolerant iam non difficilia* prorſus contra mentem Strabonis, qui hoc voluit, Romanos ſua ætate nec tributa nec graviora adhuc vectigalia Britannis impoſuiſſe. quæ autem eſſent impoſita vectigalia mercibus quæ exportantur vel importantur,

Britannia

A Sunt autem eburnea frena, & torques, & electrina atque vitrea vaſa, aliæque id genus viles ac promiſcuæ merces. Itaque nullo ad eam inſulam opus eſt præſidio. Requireretur enim ad minimum una legio, & aliquid equitatus, ſi tributa inde eſſent auferenda: atqui tributum æquarent ſumptus in præſidium faciendi: neceſſario enim vectigalia impoſito tributo minuerentur, & vi facta aliquid impenderet periculorum. ¶ Circa Britanniam ſunt cùm aliæ parvæ inſulæ, tum magna HIBERNIA verſus ſeptentrionem juxta Britanniam porrecta, 4 latior quàm longior. De hac nihil certi habeo quod dicam, niſi quòd incolæ ejus Britannis ſunt magis agreſtes, qui & humanis veſcuntur carnibus, & plurimum cibi vorant, & pro honeſto ducunt parentum mortuorum corpora comedere,

ταῦτα δ' ἐςὶν 1 ἐλεφάντινα ψάλια, καὶ περιαυχένια, 2 καὶ λιγγούρια, καὶ ὑαλᾶ σκεύη, καὶ ἄλλος ῥῶπος τοιοῦτος· ὥστε μηδὲν δεῖν φρουρᾶς τῆς νήσου· τοὐλάχιςον μὲν γὰρ, ἑνὸς τάγματος χρήζοι ἂν, καὶ ἱππικοῦ τινος, ὥστε καὶ φόρους ἀπάγεσθαι παρ' αὐτῶν· εἰς ἴσον δὴ καθίςατο πᾶν τὸ ἀνάλωμα τῇ ςρατιᾷ τοῖς προσφερομένοις χρήμασιν· ἀνάγκη γὰρ μειοῦσθαι τὰ τέλη φόρων ἐπιβαλλομένων· ἅμα p. 201. δὲ καὶ κινδύνους ἀπαντᾶν τινας, βίας ἐπαγομένης. 3 Εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλαι περὶ τὴν Βρεττανικὴν νῆσοι μικραί· μεγάλη δ' ἡ ΙΕΡΝΗ πρὸς ἄρκτον αὐτῇ παραβεβλημένη, 5 προμήκης μᾶλλον δὲ πλάτος ἔχουσα. Περὶ ἧς οὐδὲν ἔχομεν λέ- B γειν σαφὲς, πλὴν ὅτι ἀγριώτεροι τῶν Βρεττανῶν ὑπάρχουσιν οἱ κατοικοῦντες αὐτὴν, ἀνθρωποφάγοι τε ὄντες 6 καὶ πολυφάγοι, τούς τε πατέρας τελευτήσαντας κατεσθίειν ἐν καλῷ τιθέμενοι·

ea à Britannis facile ſolvi, eſſe enim non magna, ut & merces viles ſunt quarum nomine penduntur. Cur autem tributa non fuerint à Romanis impoſita cauſam pluribus explicat. Hæc eſt iſtius loci ſententia: quem non fuiſſe ab interprete intellectum minus miror, quum videam magnum illum Budæum in libro IV. De aſſe graviter peccaſſe in interpretatione iſtius loci: non enim animadvertebat dicere Strabonem, Britannos τέλη ὑπομένειν, eaque οὔπω βαρέα. nullos autem φόρους. at idem etiam planius libro ſecundo dixit Geographus p. 116. πλέον γὰρ ἂν, inquit de Britannia, ἐκ τῶν τελῶν δοκεῖ προσφέρεσθαι νῦν, ἢ ὁ φόρος δύναται συντελεῖν, ἀφαιρουμένης τῆς εἰς τὸ ςρατιωτικὸν δαπάνης, τὸ φρουρῆσον τὴν νῆσον. Scio Diodorum Siculum ac Dionem ſcriptum reliquiſſe Britannis fuiſſe à Cæſare φόρον ἐτήσιον impoſitum, ipſumque Cæſarem ita ſcribere. B. G. V. 22. *Obſides imperat, & quid in annos ſingulos vectigalis populo Romano penderet, conſtituit.* verùm ea noſtram interpretationem hujus loci nihil impediunt. *Caſaub.*

1. ἐλεφάντινα ψάλια) Solinus de Britannis c. 25. *ſtudent cultui: dentibus mari nantium belluarum inſigniunt enſium capulos: candicant enim ad eburneam claritatem.* Non igitur eburnea, ſed eburneis ſimilia erant Britannorum ψάλια· *Idem.*

1. ἐλεφάντινα ψάλια, καὶ περιαυχένια &c.) Variæ & minutæ merces, videlicet ornamenta equorum eburnea, torques, ſuccina, & vitrea pocula è Romano ſolo in Britanniam importati ſolebant, & referri debent ad illud tantum, quod in ultimo poſitum eſt, τῶν εἰσαγομένων ἐνθένδε, quæ ex his locis in Britanniam invehuntur. Nihil enim horum, D quæ ibi numerantur, è Britannia afferebatur. Obſcure itaque & malè interpres doctus: *& Vectigalia tolerant, jam non difficilia à rebus, quæ à Gallia & Britannia ultro citroque vehuntur. Sunt autem eburnea frena, & torques.* Quaſi ejuſmodi merces à Britannia, & Gallia ultro citroque veherentur. Quod eſt falſum. Nec melius vir præſtantiſſimus, qui ψάλια Britannorum non eburnea fuiſſe, ſed eburnis ſimilia ex hoc Solini loco aſſerit. Res in plenum diverſa. Mens eſt Strabonis, Britannos tum admodum levia vectigalia pendiſſe tam ἐξαγωγίμων, quam εἰσαγωγίμων. Non dicit, qualia fuerint Britanniæ ἐξαγώγιμα, quia paulo ſuperius id dixerat his verbis pag: præcedent. prope finem: φέρει δὲ σῖτον, καὶ βοσκήματα, καὶ χρυσὸν, καὶ ἄργυρον, καὶ σίδηρον. Ταῦτα δὴ κομίζεται ἐξ αὐτῆς, καὶ δέρματα καὶ ἀνδράποδα, καὶ κύνες εὐφυεῖς πρὸς τὰς κυνηγεσίας. id eſt: *profert frumentum, pecus, aurum, argentum, ferrum; efferuntur præter hæc ex ea inſula pelles, mancipia, & canes ad venationem naturali præſtantes facultate.* Hæ igitur merces, quæ exportabantur; verum quæ importarentur, has fuiſſe ſcribit, ἐλεφάντινα ψάλια, & cetera. Eburna igitur ψάλια, quibus utebantur Britanni inter invectitias merces. At dentes belluarum marinarum ad eburneam claritatem candicantes, quibus inſigniebant enſium capulos, non aliunde importabantur, & eburnis ſimilia, non erant eburnea. ψάλια quoque ſunt viriolæ, & cum torquibus junguntur: ἐλεφάντινα ψάλια, καὶ περιαυχένια, male autem in- C terpretes reddunt *frænos.* Scio Græcos Grammaticos vulgo diſtinguere inter ψάλια, & ψέλια: ut ψάλιον de fræno equi dicatur, ψέλιον de viriola. Sed auctores hæc diſcrimina ſæpe inſuper habent. Hæſichius: ψάλια, κρίκοι, δακτύλιοι. in Epigrammate Græco: ---- ὁ ψελιώσας ἵππον: *Equum frænans.* Latini *viriolas* vocant. Gloſſæ exponunt per κλανίον, ψέλιον, περιχέριον, quare Viriolæ ſunt κρίκοι ex ebore plerumque fieri ſoliti. Salmas. Exerc. Plin. p. 173. ed. Ultraj.

2. καὶ λιγγούρια) Vide Plinium libro XXXVII. 2. *Caſaub.*

3. Εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλαι) Orcades, Hæbudes, aliæ: Vide Solinum capite 25. & Plutar. in lib. de oraculis, quæ defecerunt. *Idem.*

4. *latior quàm longior*) μᾶλλον δὲ λέγω. quod quadrabit ſi ab Auſtro ad Boream ſupputetur latitudo. ſin majus latus longitudinem vocare velis, μᾶλλον ἢ lege *longior quàm latior.* Vide poſteriores, Plinium præſertim IV. 16. *Xyland.*

5. προμήκης μᾶλλον δὲ πλάτος ἔχουσα) Hiberniam eſſe προμήκη etiam Mela III. 6. indicat: cujus verba quæ valde depravatè eduntur, ita legenda cenſeo: *Super Britanniam Ivernia eſt, pæne par ſpacio, & utrinque æquali tractu littorum oblonga.* In veteribus autem cod. & Aldi editione locus ita legebatur, προμήκης, μᾶλλον πλάτος ἔχουσα, quam lectionem fulſit interpres inſerta particula δὲ. Ego verò ita putarem legendum, προμήκης μὲν, ἀλλ' οὐ πλάτος ἔχουσα. Ortus error videtur ex compendio ſcripturæ vocis μέν. Sed hæc arbitrarii juris ſunto: maximè propter ea quæ ſcribit Plinius. *Caſaub.*

6. καὶ πολυφάγοι) Non eſt negligendum quod habetur in Epit. ποηφάγοι. (Eſt autem reliquorum animantium potius quam hominis gramine vel herba veſci, ſive ποηφαγεῖν, ut loquitur etiam Græcus paraphraſtes libri ſept. Nicomacheorum.) *Idem.*

καὶ φανερῶς μίσγεσθαι ταῖς τε ἄλλαις γυναιξὶ, [1] καὶ μητράσι, καὶ ἀδελφαῖς. A Καὶ ταῦτα δ' οὕτω λέγομεν, ὡς οὐκ ἔχοντες ἀξιοπίστους μάρτυρας. Καίτοι τό γε τῆς ἀνθρωποφαγίας, καὶ Σκυθικὸν εἶναι λέγεται, καὶ ἐν ἀνάγκαις πολιορκητικαῖς, [2] καὶ Κελτοὶ, [3] καὶ Ἴβηρες, [4] καὶ ἄλλοι πλείους, ποιῆσαι τοῦτο λέγονται. Περὶ δὲ τῆς ΘΟΥΛΗΣ ἔτι μᾶλλον ἀσαφὴς ἡ ἱστορία, διὰ τὸν ἐκτοπισμόν· ταύτην γὰρ τῶν ὀνομαζομένων, ἀρκτικωτάτην τιθέασιν. Ἃ δ' εἴρηκε Πυθέας [5] περὶ ταύτης, καὶ τῶν ἄλλων τῶν ταύτῃ τόπων, ὅτι μὲν πέπλασται, φανερὸν ἐκ τῶν γνωριζομένων χωρίων· κατέψευσται γὰρ αὐτῶν τὰ πλεῖστα, B ὥσπερ καὶ πρότερον εἴρηται· ὥστε δῆλός ἐστιν ἐψευσμένος μᾶλλον περὶ τῶν ἐκτετοπισμένων. Πρὸς μέντοι τὰ οὐράνια καὶ τὴν μαθηματικὴν θεωρίαν ἱκανῶς δόξειε κεχρῆσθαι τοῖς πράγμασι, τοῖς τῇ κατεψυγμένῃ ζώνῃ πλησιάζουσι, τὸ τῶν καρπῶν εἶναι τῶν ἡμέρων, καὶ ζώων τῶν μὲν ἀφορίαν παντελῆ, τῶν δὲ σπάνιν· κέγχρῳ δὲ καὶ ἄλλοις λαχάνοις, καὶ καρποῖς καὶ ῥίζαις τρέφεσθαι· παρ' οἷς δὲ σῖτος καὶ μέλι γίγνεται, καὶ τὸ πόμα ἐντεῦθεν ἔχειν· τὸν δὲ σῖτον ἐπειδὴ τοὺς ἡλίους οὐκ ἔχουσι καθαροὺς, [6] ἐν οἴκοις μεγάλοις κόπτουσι, C συγκομισθέντων δεῦρο τῶν σταχύων· [7] αἱ γὰρ ἄλλως ἄχρηστοι γίνονται διὰ τὸ ἀνήλιον, καὶ τοὺς ὄμβρους.

Μετὰ δὲ τὴν ὑπὲρ τῶν Ἄλπεων Κελτικὴν, καὶ τὰ ἔθνη τὰ ἔχοντα τὴν χώραν ταύτην, περὶ αὐτῶν τῶν ΑΛΠΕΩΝ λεκτέον, καὶ τῶν κατοικούντων αὐτὰς, ἔπειτα περὶ τῆς συμπάσης Ἰταλίας· φυλάττουσιν ἐν τῇ γραφῇ τὴν αὐτὴν τάξιν, ἥνπερ δίδωσιν ἡ τῆς χώρας φύσις. [8] Ἄρχονται μὲν οὖν αἱ Ἄλπεις οὐκ ἀπὸ Μονοίκου λιμένος, ὡς εἰρήκασι τινὲς, ἀλλ' ἀπὸ τῶν αὐτῶν χωρίων ἀφ' ὧνπερ καὶ τὰ Ἀπέννινα ὄρη κατὰ Γένουαν ἐμπορεῖον Λιγύων, καὶ τὰ καλούμενα Σαββάτων οὐάδα, [9] ἅπερ ἐστὶ τενάγη. Τὸ μὲν γὰρ Ἀπέννινον ἀπὸ Γενούας, D

ac palam concumbere non cum aliis modò mulieribus, ſed etiam cum matribus ac ſororibus. Quæ quidem ita referimus, ut fide dignis harum rerum teſtibus deſtituti. Sanè carnibus humanis veſci Scythicum eſſe fertur: idque uſurpaſſe etiam obſidionum neceſſitatibus urgentibus Galli, Hiſpani, aliique plures feruntur. ¶ Magis etiam obſcura eſt THULES hiſtoria, ob tam longinquum ſitum. omnium enim, quarum feruntur nomina, maximè verſus ſeptentrionem eſſe hanc diſſitam ajunt. Vana eſſe quæ Pytheas de hac, & aliis ibi ſitis locis perhibuit, liquet ex locis nobis cognitis, de quibus ille mentitus eſt plurima, quod etiam ſuprà docuimus: ut de longinquis plura eum finxiſſe non ſit obſcurum. Tamen quod ad cœli rationem & mathematicam attinet contemplationem, videtur non ineptè eorum locorum deſcripſiſſe proprietatem, quæ frigidæ appropinquant plagæ: nimirum fructuum mitiorum nihil, animaliumque manſuetorum parum ibi naſci, milio & aliis oleribus, fructibus & radicibus homines veſci: ubi frumentum & mel provenit, ibi inde etiam potum fieri: frumentum, quia Soles non habeant puros, comportatis magnas in domos ſpicis contundi: aliàs ob ſolis radiorum defectum & imbres reddi inutiles.

Enimvero poſtquam dictum eſt de tranſalpinis Gallis, & eam regionem habentibus populis: iam nunc de ipſis differendum eſt ALPIBUS & earum incolis, ac deinceps de univerſa Italia: qua in deſcriptione eum ſequemur ordinem, quem ipſa locorum dictabit natura. Ordiuntur Alpes non à Monœci portu, ut quidam tradiderunt, ſed ab iiſdem locis, à quibus etiam Apenninus mons juxta Genuam Ligurum emporium, & quæ vocantur Sabbatorum vada: nam Apenninus à Genua incipit,

1. *καὶ μητράσι καὶ ἀδελφαῖς*) De Britannis idem ſcriptum eſt apud Cæſ. B. G. V. c. 14. *Caſaub.*

2. *καὶ Κελτοὶ*) Exemplo ſint qui Aleſiæ fuerunt obſeſſi quos ita Critognatus apud Cæſarem B. G. VII. c. 77. alloquitur. *Quid ergo mei conſilii eſt? Facere quod noſtri majores nequaquam pari bello Cimbrorum Teutonumque fecerunt: qui in oppida compulſi, ac ſimili inopia ſubacti eorum corporibus qui ætate inutiles ad bellum videbantur, vitam toleraverunt neque ſe hoſtibus tranſdiderunt.* Idem.

3. *καὶ Ἴβηρες*) De Numantinis à Scipione obſeſſis hoc ſcribunt veteres. *Idem.*

4. *καὶ ἄλλοι*) ut Potidæatæ teſte Thucydide. *Idem.*

5. *περὶ ταύτης*) Vet. lib. *περὶ τῆς αὐτῆς.* *Idem.*

6. *ἐν οἴκοις μεγάλοις κόπτουσι*) Narrat ceu rem memorabilem quod hodie in multis Galliæ ac Germaniæ locis cernere eſt, ut meſſem in villis intra parietes & ſub tecto perticis flagellent. Diodorus Siculus lib. v. auctor eſt, Britannorum ædes è ligno & arundinibus eſſe conſtructas, frumenti autem ſpicas recondi ab iis in ſubterraneas quaſdam domos, unde quotidie ad victum grana evellant. *Idem.*

7. *αἱ γὰρ ἄλλως ἄχρηστοι*) Libri veteres *αἱ γὰρ ἅλως*, Scribe *ἅλω*, id eſt, *areæ* quod etiam ſine libris jampridem videram atque ita prior interpres. *Idem.*

8. *ἄρχονται μὲν οὖν αἱ Ἄλπεις*) Alpes Maritimas intelligit. Nam Alpium ut varia variis locis ſeſe attollunt juga, ita variis etiam appellationibus inſigniuntur. Maritimas autem Alpes vocant Latini ſcriptores ea Alpium juga, quæ mari Liguſtico & Tyrrheno ſunt viciniora. *Idem.*

9. *ἅπερ ἐστὶ τενάγη*) Vett. lib. *ὅπερ*. Rectè. Nam vocem Latinam explicare voluit Gloſſarium vetus, *Vada*, *βράχη*. *Idem.*

Alpes à Sabbatis. inter Sabbata & Genuam ſtadia ſunt CCLX. Hinc poſt CCCLXX ſtadia oppidum Albingaunum, oppidani Ligures Ingauni: hinc ad portum Monœci CCCCXXC. In medio urbs magna Albium Intemelium. incolæ Intemelii. Pro ſigno autem hæc nomina ſumunt, quo probent Alpes à Sabbatis oriri. Alpia enim priùs dicta fuiſſe Albia, ſicut & Alpionia: nam etiamnum montem in Iapodibus ſublimem, extremitate quodammodo Alpes attingentem, Albium vocari, quaſi eò uſque porrectis Alpibus. Cùm ergo Ligurum alii ſunt Ingauni, alii Intemelii, conſentaneum fuit eorum colonias maritimas, alteram Albium Intemelium vocari, quaſi Alpinum, alteram conciſiùs aliquanto Albingaunum. Duabus his Ligurum gentibus addit Polybius Oxybios & Deceates. Omnino autem univerſum litus à Monœco portum ad Etruriam uſque continuum eſt & portubus caret, niſi quatenus paucis locis appelli naves ſinit, & defigi anchoras:

A αἱ δ' Ἄλπεις ἀπὸ τῶν Σαββάτων ἔχουσι τὴν ἀρχήν· p. 202.
1 στάδιοι δ' εἰσὶ 2 μεταξὺ Γενούας καὶ Σαββάτων, σ πρὸς τοῖς ξ. 3 μετὰ δὲ τ πρὸς τοῖς ο, Ἀλβιγγαυνόν ἐστι πόλισμα, οἱ δ' ἐνοικοῦντες Λίγυες Ἰγγαυνοι καλοῦνται· 4 ἐντεῦθεν δ' εἰς Μονοίκου λιμένα υ καὶ π. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ πόλις εὐμεγέθης, Ἄλβιον Ἰντεμέλιον, καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἰντεμέλιοι. Καὶ δὴ καὶ σημεῖον τίθενται, τοῦ τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῶν Σαββάτων εἶναι ταῖς Ἄλπεσιν ἐκ τῶν ὀνομάτων τούτων· τὰ γὰρ 5 Ἄλπια, καλεῖσθαι πρότερον Ἄλβια, 6 καθάπερ, καὶ Ἀλπιόνια· καὶ γὰρ νῦν ἔτι τὸ 7 ἐν τοῖς Ἰάποσιν ὄρος ὑψηλὸν 8 συνάπτον πως τῇ ἄκρᾳ καὶ ταῖς Ἄλπεσιν, Ἄλβιον λέγεσθαι, ὡς ἂν μέχρι δεῦρο τῶν Ἄλ-
B πεων ἐκτεταμένων. Τῶν οὖν Λιγύων τῶν μὲν ὄντων Ἰγγαύνων, τῶν δὲ Ἰντεμελίων, εἰκότως τὰς ἀποικίας αὐτῶν ἐπὶ τῇ θαλάττῃ, τὴν μὲν ὀνομάζεσθαι Ἄλβιον Ἰντεμέλιον, οἷον Ἄλπιον· τὴν δὲ ἐπιτετμημένως μᾶλλον, 9 Ἀλβιγγαυνον. Πολύβιος δὲ προστίθησι 10 τοῖς δυσὶ φύλοις τῶν Λιγύων τοῖς λεχθεῖσι 11 τό, τε τῶν Ὀξυβίων καὶ τὸ τῶν Δεκιήτων. Ὅλως δὲ ἡ παραλία αὕτη πᾶσα μέχρι τῆς Τυρρηνίας ἀπὸ Μονοίκου λιμένος, 12 προσεχής τέ ἐστι, καὶ ἀλίμενος, πλὴν βραχέων ὅρμων καὶ ἀγκυροβολίων.

1. *Στάδιοι δὲ εἰσὶ μεταξὺ Γενούας καὶ Σαββάτων σ' πρὸς τοῖς ξ'. Inter Sabbata & Genuam ſtadia ſunt CCLX.*) Hoc eſt iter maritimum brevius. At aliud iter deſcribit Antoninus per montium circuitum & Dertonam multo longius, cujus itineris milliariorum ſumma CXLI. Ideo putavit doctiſſimus commentator numeros eſſe corruptos, eo quod tanta differentia inter duo illa itinera exurgit. Sed non cogitabat vir ille ſummus, iter illud Antonini non eſſe juſtum inter duo illa oppida ſpatium, ſed tanto per Dertonam & aquas Statiellas circuitu, ut numerus ille Antonini videatur potius minor juſto quam major. *Palmer.*

2. *Μεταξὺ Γενούας καὶ Σαββάτων σ πρὸς τοῖς ξ*) Antonini fragmenta teſtantur à Genua ad Vada Sabbatia eſſe M. P. XXX. quæ non multum variant ab hac Strabonis ſumma. At in altero ejuſdem itinerario hoc iter ſic eſt deſcriptum.

Genua	
Libanum	M. P. XXXVI.
Dertona	M. P. XXXV.
Aquis	M. P. XXVIII.
Crixia	M. P. XX.
Canalico	M. P. X.
Vadis Sabbatis	M. P. XII.

unde aggregatur ſumma M. P. CXLI. quæ tanta diverſitas è numerorum notis corruptis orta eſt. *Caſaub.*

3. *μετὰ δὲ τ πρὸς τοῖς ο, Ἀλβιγγαυνόν ἐστι*) Vide num loco τ legendum ſit potius ρ ut ſint CLXX ſtad. M. autem paſſ. XXI. fere. Nam apud Antoninum ita legitur,

Vadis Sabbatis	
Lollupice	M. P. XII.
Abingauno	M. P. VIII.

Alibi idem ſcribit, à Vadis Sabbatis Abingaunum, eſſe M. P. XVII. *Idem.*

4. *ἐντεῦθεν εἰς Μονοίκου λιμένα υ καὶ π*) Antoninus.

Ab Abingauno portum Maurici	M. P. XXV.
A portu Maurici Vigintimilium	M. P. XV.
A Vigintimilio Herclemonæcum portum	M. P. XVI.
Summa.	M. P. LVI.

Strabonis autem ſtadia colligunt M. P. LX. *Idem.*

C 5. *Ἄλπια καλεῖσθαι πρότερον Ἄλβια*) Utroque modo ſcripſiſſe hoc nomen veteres Græcos teſtatur in Epitome Hermolaus, & ex eo Euſtathius. *Idem.*

6. *καθάπερ καὶ Ἀλπιόνια*) Lego, *καθάπερ καὶ Ἀλπίων ἔνια.* quam ſcripturam ſtatim ipſe explicat & confirmat. *Idem.*

7. *ἐν τοῖς Ἰάποσιν*) Vet. lib. *Ἰαπυσιν.* malè. *Idem.*

8. *συνάπτον πως τῇ ἄκρᾳ καὶ ταῖς Ἄλπεσιν*) Legendum eſſe *τῇ Ὄκρᾳ*, luce eſt clarius. Strabo l. VII. p. 314. *Ἡ δ' Ὄκρα ταπεινότερον μέρος τῶν Ἄλπεων ἐστὶ, τῶν διατεινουσῶν ἀπὸ τῆς Ῥαιτικῆς μέχρι Ἰαπόδων. ἐντεῦθεν δ' ἐξαίρεται τὰ ὄρη πάλιν ἐν τοῖς Ἰάποσι, καὶ καλεῖται Ἄλβια.* *Idem.*

9. *Ἀλβιγγαυνον*) Atqui dicunt Romani ſcriptores & Albium Ingaunum, ſicut Albium Intemelium. *Idem.*

10. *τοῖς δυσὶ φύλοις τῶν Λιγύων*) Ligurum populos plurimos
D recenſet Plinius, quem lege. *Idem.*

11. *τό, τε τῶν Ὀξυβίων καὶ τὸ τῶν Δεκιήτων*) Horum conjunctim ſæpe meminit Polybius: vide Fragm. *περὶ πρεσβειῶν* CXXXIV. Apud Stephanum ſcriptum eſt, *Δεκίητον, πόλις Ἰταλίας· τὸ ἐθνικὸν Δεκιῆται.* Plinio III. c. 5. ſunt *Deciates.* Idem.

12. *προσεχής τέ ἐστι, καὶ ἀλίμενος*) Ita habent libri omnes: atque hanc lectionem ſimiles loci confirmat, ut lib. v. *ἔπειτα προσεχὴς αἰγίαλος ἀλίμενος, πρὸς αὐτῷ μόνον τῷ Κιρκαίῳ λιμένιον ἔχων.* Et paullò poſt, p. 243. *Ὠνομάσθαι δ' ἔνιοι Κύμην ἀπὸ τῶν κυμάτων φασί· ῥαχιώδης γὰρ καὶ προσεχὴς ὁ πλησίον αἰγιαλός:* quibus in locus (vox *προσεχὴς* idem ſignificare videtur quod *τραχὺς*, vel *προσβραχὴς*, ut alibi loquitur. Sic autem hanc vocem & Dionyſius Halicar. uſurpat lib. III. c. 57. ubi de Tiberi ſic ſcribit, *πὰρ αὐτὴν τὴν Ῥώμην ῥέοντος, ἐμβάλλοντος δὲ εἰς αἰγιαλοὺς ἀλιμένους καὶ προσεχεῖς οὓς τὸ Τυρρηνικὸν ποιεῖ πέλαγος.* An autem *αἰγιαλὸς προσεχὴς* dicitur, qui ſit

Ὑπέρκειται δὲ οἱ τῶν ὀρῶν ἐξαίσιοι κρημνοὶ, στενὴν ἀπολιπόντες πρὸς θαλάττῃ πάροδον. Κατοικοῦσι δὲ Λίγυες, ζῶντες ἀπὸ θρεμμάτων τὸ πλέον, καὶ γάλακτος, καὶ κριθίνου πόματος, νεμόμενοι τά τε πρὸς θαλάττῃ χωρία, καὶ τὸ πλέον τὰ ὄρη. [1] ἔχουσι δ' ὕλην [2] ἐνταῦθα τὰ ὄρη παμπόλλην ναυπηγήσιμον, καὶ μεγαλόδενδρον· ὥστ' ἐνίων τοῦ πάχους τὴν διάμετρον ὀκτὼ ποδῶν εὑρίσκεσθαι· πολλὰ δὲ καὶ τῇ ποικιλίᾳ [3] τῶν θυΐνων οὐκ ἔστι χείρω πρὸς τὰς τραπεζοποιΐας. Ταῦτά τε δὴ κατάγουσιν εἰς τὸ ἐμπορεῖον τὴν Γένουαν, καὶ θρέμματα, καὶ δέρματα, καὶ μέλι· ἀντιφορτίζονται δὲ ἔλαιον, καὶ οἶνον τὸν ἐκ τῆς Ἰταλίας· ὁ δὲ παρ' αὐτοῖς ὀλίγος ἐστὶ, πιττίτης, αὐστηρός. Ἐντεῦθεν δὲ εἰσὶν [5] οἱ Γεγήνιοι λεγόμενοι, ἵπποι τὲ καὶ ἡμίονοι καὶ οἱ λιγυστινοί τε χιτῶνες καὶ σάγοι· [6] πλεονάζει δὲ καὶ τὸ λιγγούριον παρ' αὐτοῖς, [7] ὃ τινὲς ἤλεκτρον προσαγορεύουσι· στρατεύονται δ' ἱππεῖς μὲν οὐ πάνυ· ὁπλῖται δὲ ἀγαθοὶ καὶ ἀκροβολισταί· ἀπὸ δὲ τοῦ χαλκάσπιδας εἶναι, τεκμαίρονταί τινες Ἕλληνας αὐτοὺς εἶναι. [8] Ὁ δὲ τοῦ Μονοίκου λιμένος ὅρμος ἐστιν, οὐ μεγάλαις, οὐδὲ πολλαῖς ναυσὶν, ἔχων [9] ἱερὸν Ἡρακλέους Μονοίκου καλουμένου· [10] ἔοικε δ' ἀπὸ τοῦ ὀνόματος καὶ μέχρι δεῦρο διατείνειν ὁ Μασσαλιωτικὸς παράπλους· διέχει δ' Ἀντιπόλεως μικρῷ πλείους, ἢ διακοσίους σταδίους·

A desuper imminent grandes ac præruptæ montium rupes, anguſtum relinquentes juxta mare tranſitum. ¶ Ibi accolunt Ligures, vitam re pecuaria ferè ſuſtentantes, ac lacte, & hordeaceo potu, paſcuntur maritima, & majori è parte montes ſunt: ibi ſylvæ frequentes ligna ad naves compingendas ſuppeditantes, magnarum feraces arborum, quarum nonnullæ craſſitiei diametrum octo pedes habeant: ſunt & aliæ arbores ob varietatem ad menſas conficiendas thya nihil deteriores. Hæc ergo ligna ii ad emporium Genuam deportant, itemque pecora pelles, mella: eorumque loco oleum exportant, & vinum Italicum: apud ipſos enim parum vini naſcitur, idque picem reſipit. B Ibi ſunt equi & muli qui appellantur 4 Gegenii, & tunicæ ac ſaga Liguſtica: copioſum eſt etiam apud eos Lyncurium quod nonnulli cognominant electrum. In bellum equites rari proficiſcuntur, gravis autem & leves armaturæ pedites ſunt boni; nonnulli ex eo, quia æreis utuntur ſcutis, Græcos eos eſſe raciocinantur. Portus Monœci neque magnas neque multas capit naves: in eo templum eſt Herculis Monœci: nomen conjecturam præbet τὸ uſque Maſſilienſem navigationem pertingere: C diſtat ab Antipoli paulo amplius CC ſtadiis.

ſit προσοχῆς ἄξιος & in quo magna attentione & cautione opus ſit, ne videlicet navis in bicentia aut ſcopulos incidat. An potius is eſt προσεχὴς αἰγιαλὸς qui ut ſic dicam perpetuo tenore decurrat, nec flexum ullum habeat portui aptum? Apud Plut. in Alexandro p. 673. ed. F. Furt. in deſcriptione oræ Pamphyliæ leges πάγους προσηχεῖς quod vertunt, *pagos reſonantes*. Tu locum expende. Sed omnino quid ſit προσεχὴς in iſtiuſmodi locis vide apud Suidam, qui fusè explicat.) *Idem.*

1. Ἔχουσι δὲ ὕλην ἐνταῦθα τὰ ὄρη παμπόλλην ναυπηγήσιμον καὶ μεγαλόδενδρον. *Ibi ſilvæ frequentes ligna ad naves compingendas ſuppeditantes, magnarum feraces arborum.*) Immane quantum immutata ſit ea regio, ſi verum dixit noſter Geographus. Nam D hodie de Genua proverbialiter dicitur, *montagna ſenza legno, mar ſenza peſce &c.* *Palmer.*

2. ἐνταῦθα παμπόλλην) Auctiores lib. vet. ἐνταῦθα τὰ ὄρη παμπόλλην. *Caſaub.*

3. τῶν θυΐνων οὐκ ἔστι χείρω πρὸς τραπεζοποιΐας) Menſas θυΐνας paſſim veteres ſcriptores commemorant: Sed quid ſit θύον non minus obſcura quæſtio eſt, quam quid ſit orichalcum: aut quale ligni genus Almugim apud Hebræos: quod Græci interpretes vertunt ξύλον θύϊνον, & Hieronymus ligna thyina. Sed de his plura aliâs ſi Deus dederit. ut Notas in Nov. Teſtamentum noſtras abſolvamus. *Idem.*

3. Τῶν θυΐνων οὐκ ἐστὶ χείρω πρὸς τὰς τραπεζοποιΐας) Neſcio cur ibi vertat doctiſſimus interpres: *Sunt & aliæ arbores ob varietatem ad menſas conficiendas thya nihilo deteriores.* Cur inquam *thya* reddunt Latinè quæ cytrus eſt? Mentio extat apud Plutarchum τῶν θυΐνων τραπεζῶν, quas Latini citreas vocant; quin ligni citrei etiam mentio fit in apocalypſi cap. XVIII. 12. καὶ πᾶν ξύλον θύϊνον, *& omne lignum citreum.* Sic igitur potius vertendum, quàm thyïnum. Salmaſ. Exerc. Plin. p. 667. ed. Ultraj.

4. *Gegenii.*) Γεγήνιοι. in præſentia nihil habeo quod ſtatuam de hac voce, vereor autem ut ſit genuina. Lincurium quod ſcripſi, Lingurium eſt in Græco. vide Plinium VIII. 38. & XXXVII. 2. 3. Alpes & Liguriam ſi contemplari libet, Ptolemæi tabulam Italiæ inſpice, ſextam Europæ *Xyland.*

5. οἱ γεγήνιοι λεγόμενοι, ἵπποι τε καὶ ἡμίονοι) Legendum eſt οἱ γίννοι λεγομ. ut monuit etiam ſummus vir Joſephus Scaliger. Quid ſint γίννοι (qui & ἴννοι & ὕννοι dicuntur) vide apud Heſychium, ac reliquos Grammaticos, & Ariſtotelem. (Sed Ariſtoteles γίννους & ἴννους diſtinguit in hiſtoriis.) *Caſaub.*

6. πλεονάζει δὲ καὶ τό λιγγούριον) alias per υ ſcribitur hæc vox. *Idem.*

7. ὃ τινὲς ἤλεκτρον προσαγορεύουσι) Vide Plin. lib. XXXVII. cap. 2. & 3. *Idem.*

8. ὁ δὲ τοῦ Μονοίκου λιμένος) Scribe λιμήν, ut habent vet. libri. *Idem.*

9. ἱερὸν Ἡρακλέους Μονοίκου καλουμένου) De Hercule Monœco vide poëtæ interpretes ad hoc carmen, Aen. VI. v. 831.

Aggeribus ſocer Alpinis, atque arce Monæci. Id.

10. ἔοικε δὲ ἀπὸ τοῦ ὀνόματος) Sententia eſt: Apparere ex nomine hujus loci, eo uſque pertinuiſſe Maſſilienſium littus. Quomodo autem id ex nomine apparet? Quia ut Maſſilienſes Græci erant, ita nomina locorum ejus tractus ſunt Græca. *Idem.*

Inde jam ad Maſſiliam uſque, atque nonnihil ulterius, Salyes habitant oræ maritimæ imminentes Alpes, partemque litoris, permixti Græcis: hos antiqui Græcorum Ligyas, id eſt Ligures, vocarunt, & regionem quam tenent Maſſilienſes, Liguſticam: poſteriores [1] Galloligures eos dixerunt, campeſtremque iis regionem omnem uſque ad Luerionem & Rhodanum adſignarunt: unde ii non pedeſtri modò, ſed equeſtri etiam exercitu expeditionem fecerunt, in decem diviſi partes. Primos omnium tranſalpinorum Gallorum hos domuerunt Romani, geſto contra eos & Ligures diuturno bello, quòd hi illis aditum per maris oram in Hiſpania intercluſiſſent. Etenim Ligures iſti terra marique latrocinia exercebant, tanta potentia præditi, ut iter vix magnis exercitibus facere liceret. Et Romani bello per xxc annos tracto vix obtinuerunt, ut XII ſtadiorum amplitudine publica via pateret. Poſterioribus autem temporibus univerſos Ligures ſubegerunt Romani, & formam reipubl. iis præſcripſerunt impoſito ſtipendio. ¶ Poſt Salyas Albienſes, Albiœci, & Vocontii habitant verſus ſeptentrionem ſitas montium partes: Vocontii uſque ad Allobroges pertingunt, degentes in convallibus montium profundis 6 ac munitis. Cæterùm Allobroges & Ligures rectoribus provinciæ Narbonenſis Roma miſſis obtemperant: Vocontii, ſicut & de Volcis circa Nemauſum diximus, ſui ſunt juris: qui inter Varum & Genuam degunt Ligures ad mare, ii pro Italis cenſentur:

A τοὐντεῦθεν δ' ἤδη μέχρι Μασσαλίας καὶ μικρὸν προσωτέρω τὸ τῶν Σαλύων ἔθνος, οἰκεῖ τὰς Ἄλπεις τὰς ὑπερκειμένας, καί τινας τῆς αὐτῆς παραλίας ἀναμὶξ τοῖς Ἕλλησι. Καλοῦσι δὲ τοὺς Σάλυας οἱ μὲν παλαιοὶ τῶν Ἑλλήνων Λίγυας, καὶ τὴν χώραν ἣν ἔχουσιν οἱ Μασσαλιῶται Λιγυστικήν· οἱ δ' ὕστερον Κελτολίγυας ὀνομάζουσι, καὶ τὴν [2] μέχρι Λουερίωνος καὶ τοῦ Ροδανοῦ πεδιάδα τούτοις προσνέμουσιν, ἀφ' ἧς οὐ πεζὴν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἱππικὴν ἔστελλον στρατιὰν, εἰς δέκα μέρη διῃρημένοι. Πρώτους δ' ἐχειρώσαντο Ῥωμαῖοι τούτους τῶν ὑπεραλπείων Κελτῶν, πολὺν χρόνον πο- p. 203.

B λεμήσαντες καὶ τούτοις καὶ τοῖς Λίγυσιν, ἀποκεκλεικόσι τὰς εἰς τὴν Ἰβηρίαν παρόδους, τὰς διὰ τῆς παραλίας· καὶ γὰρ καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ἐλῄζοντο· καὶ τοσοῦτον ἴσχυον, ὥστε μόλις στρατοπέδοις μεγάλοις πορευτὴν εἶναι τὴν ὁδόν· ὀγδοηκοστὸν δ' ἔτος πολεμοῦντες, [3] διεπράξαντο μόλις ὥστ' ἐπὶ ιβ σταδίους τὸ πλάτος [4] ἀνακεῖσθαι τὴν ὁδὸν τοῖς ὁδεύουσι δημοσίᾳ. Μετὰ ταῦτα μέντοι κατέλυσαν ἅπαντας, καὶ διέταξαν αὐτοὶ τὰς πολιτείας, ἐπιστήσαντες φόρον. Μετὰ δὲ τοὺς Σάλυας [5] Ἀλβιεῖς καὶ Ἀλβίοικοι καὶ Οὐοκοντίοι νέμονται τὰ προσάρκτια μέρη τῶν ὀρῶν· παρατείνουσι δ' οἱ

C Οὐοκοντίοι μέχρι Ἀλλοβρίγων, ἔχοντες αὐλῶνας ἐν βάθει τῆς ὀρεινῆς ἀξιολόγους καὶ ὀχυροὺς ὧν ἔχουσιν ἐκεῖνοι· Ἀλλόβριγες μὲν οὖν καὶ Λίγυες ὑπὸ τοῖς στρατηγοῖς τάττονται τοῖς ἀφικνουμένοις εἰς τὴν Ναρβωνῖτιν. Οὐοκοντίοι δὲ καθάπερ τοὺς Οὐόλκας ἔφαμεν, τοὺς περὶ Νέμαυσον, [7] τάττονται καθ' αὑτούς. Τῶν δὲ μεταξὺ τοῦ Οὐάρου καὶ τῆς Γενούας Λιγύων, οἱ μὲν ἐπὶ τῇ θαλάττῃ τοῖς Ἰταλιώταις εἰσὶν οἱ αὐτοί·

1. *Galloligures.*) Lego enim κελτολίγυας, non κελτοὶ λιγυας, quod credo facilè probatum iri ſententiam loci perpendentibus. Sed vox Λουερίωνος haud dubiè prava eſt. neque ſatis video quid ſcribi debeat. *Xyland.*

2. Μέχρι Λουερίωνος) Puto eſſe quam Λουερίωνα ſupra vocabat. *Caſaub.*

3 διεπράξαντο μόλις) Hoc à C Sextio factum eſſe ſupra dixit. At Carolus Sigonius vir Romanæ hiſtoriæ peritiſſimus de M. Fulvio Nobiliore iſta putabat eſſe accipienda, ad cujus Conſulatum à bello Liguſtino primo anni intercedant ut ait Strabo LXXX. *Idem.*

4. ἀνακεῖσθαι τὴν ὁδὸν) Lege cum vett. ἀνεῖσθαι. Sic lib. ſeq. Ἀνεῖται δ' ἐμπόρειον τοῖς περὶ τὸν Ἴστρον. *Idem.*

5. Ἀλβιεῖς καὶ Ἀλβίοικοι) Suſpectus mihi locus: Neque enim Albienſes aut Albiœcos ullos reperio. Suprà vicinos populos eſſe docuit, Camares, Vocontios, Tricorios, Iconios & Pædylos. Plinius in hoc tractu nominat Albeceriorum Appollinarium, & Albam Helvorum: ut dubitare aliquis poſſit, ſintne iſti Ἀλβιεῖς Pliniani Albenſes, & Ἀλβίοικοι quos Plin. Albecerios vocat. *Idem.*

6. *Ac munitis.*) Sequitur ὧν ἔχουσιν ἐκεῖνοι, quod quid ſit non video, ſi non eſt πλεονασμῷ idem quod antè dictum. mox pro Ἵππαρχος lege ἔπαρχος, vel ὕπαρχος. Siconii mihi ſuſpecti ſunt, ſuprà Iconii legebatur, minus etiam, puto, rectè: & pro Medoalis Pedyli, mox μέδουλοι. ſunt Medulli, quorum inter Alpinas gentes Plin. meminit. III. 20. & Ptolem. in Narbonenſi juxta Allobroges. ut ex eodem pro Siconiis, Segalauni intelligendi videantur. Sed hic ampliùs. quod autem Medulli dicuntur ſupra confluentes Iſaræ & Rhodani ſiti, intelligendum eſt è regione, & ut ſic dicam, eadem elevatione poli in Alpibus, qua in Narbonenſi Gallia procul inde iſti confluentes. Sic etiam intelligendum eſt quod de Lemanno lacu dicitur, qui Πελαμένα monſtroſe dicitur. & paulo poſt λιμνὴ λιμέννα. De Ideonni & Cottii terra nihil invenio. *Xyland.*

D

7. τάττονται καθ' αὑτοὺς) id eſt, liberam habent civitatem, nec parent ei qui provinciam Narbonenſem regit: cujus tamen pars cenſetur eſſe Vocontii: ut Plinius multis locis indicat. *Idem.*

ε. ἐπὶ

[1] ἐπὶ δὲ τοὺς ὀρεινοὺς πέμπεταί τις ἵππαρχος τῶν ἱππικῶν ἀνδρῶν, καθάπερ καὶ ἐπ' ἄλλους τῶν τελέως βαρβάρων. Μετὰ δὲ Οὐοκουντίους Σικόνιοι, καὶ Τρικόριοι, [2] καὶ μετ' αὐτοὺς Μεδοάλοι [3] ὑπὲρ τὰς ὑψηλοτάτας ἔχουσι κορυφάς· τὸ γοῦν ὀρθιώτατον αὐτῶν ὕψος, σταδίων ἑκατὸν ἔχειν φασὶ τὴν ἀνάβασιν· κἀντεῦθεν πάλιν τὴν ἐπὶ τοὺς ὅρους τοὺς τῆς Ἰταλίας κατάβασιν. [4] Ἄνω δ' ἔν τισι κοίλοις χωρίοις [5] λίμνη τε συνίσταται μεγάλη, καὶ πηγαὶ δύο οὐ πολὺ ἄπωθεν ἀλλήλων· ὧν ἐκ μὲν τῆς ἑτέρας ἐστὶν ὁ Δρουέντιος ποταμὸς χαραδρώδης, ὃς ἐπὶ τὸν Ῥοδανὸν καταράττει· καὶ ὁ Δουρίας εἰς τἀναντία· τῷ γὰρ Πάδῳ συμμίσγει, κατενεχθεὶς διὰ Σαλασσῶν εἰς τὴν ἐντὸς τῶν Ἄλπεων Κελτικήν· [6] ἐκ δὲ τῆς ἑτέρας πολὺ ταπεινότερος τῶν χωρίων τούτων ἀναδίδωσιν αὐτὸς ὁ Πάδος, πολύς τε καὶ ὀξύς· προϊὼν δὲ γίνεται μείζων καὶ πρᾳότερος·
p. 204. [7] ἐκ πολλῶν δὲ λαμβάνει τὴν αὔξησιν· [8] ἐν δὲ τοῖς πεδίοις ἤδη γενόμενος καὶ πλατυνόμενος· τῇ οὖν διαχύσει περισπᾷ καὶ ἀμβλύνει τὸ ῥοῦν· εἰς δὲ τὴν Ἀδριατικὴν θάλατταν ἐμπίπτει [9] μέγιστος γενόμενος τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην ποταμῶν [10] πλὴν τοῦ Ἴστρου. Ὑπέρκεινται δ' οἱ μὲν Μέδουλοι μάλιστα τῆς συμβολῆς τοῦ Ἴσαρος πρὸς τὸν Ῥοδανόν· ἐπὶ δὲ θάτερα μέρη τὰ πρὸς τὴν Ἰταλίαν κεκλιμένα τῆς λεχθείσης ὀρεινῆς. [11] Ταυρῖνοί τε οἰκοῦσι Λιγυστικὸν ἔθνος, καὶ ἄλλοι Λίγυες. Τούτων δ' ἐστὶ καὶ [12] ἡ τοῦ Ἰδεόννου λεγομένη γῆ, καὶ ἡ τοῦ Κοττίου· μετὰ δὲ τούτους καὶ τὸν Πάδον [13] Σαλασσοί·

A ad montanos præfectus equeſtris ordinis aliquis mittitur, ut ad reliquos planè barbaros. ¶ Poſt Vocontios ſunt Siconii, Tricorii, & ab his Medulli cacuminibus inſidentes altiſſimis: altitudo eorum rectiſſima c ſtadiorum dicitur eſſe, tantuſque rurſus ad fines Italiæ deſcenſus. Supernè in quibuſdam cavitatibus lacus magnus continetur, duoque fontes non multùm à ſe invicem diſſiti: ex quorum altero Druentia fluvius per confragoſa loca Rhodanum verſus defluit, in diverſam partem Duria B per Salaſſos in ciſalpinam delapſus Galliam Pado miſcetur. Ex altero longè iſtis locis humilior ipſe Padus oritur copioſus & rapidus, in progreſſu autem major fit ac placidior, multis auctus aquis affluentibus: & ubi in planiciem devenit, dilatatus jam vehementiam fluxus minuit. Incidit in Adriaticum mare, maximus, Iſtro excepto, factus omnium Europæ fluminum. Medulli ſiti ſunt potiſſimum ſuper Iſaræ influxum in Rhodanum. In altera autem parte montanorum, quæ ad Italiam vergit, Taurini habitant Li- C guſtica gens, aliique Ligures: horum eſt & quæ Ideonni dicitur, & quæ Cottii terra. Poſt hos & Padum, Salaſſii:

1. ἐπὶ δὲ τοὺς ὀρεινούς πέμπεταί τις ἵππαρχος) Mari imæ ergo Alpes à procuratore regebantur: hi autem equeſtris erant ordinis ut etiam ſupra dictum eſt. Notanda verò in primis quæ ſequuntur, non niſi prorſus barbaras gentes ſoli procuratori fuiſſe commiſſas: quod ex his Taciti verbis poteſt intelligi, lib. 1. hiſt. c. 11. *Duæ Mauritaniæ, Rætia, Noricum, Thracia, quæque aliæ procuratoribus cohibentur.* Sanè enim nominatarum à Tacito provinciarum homines feri erant admodum & barbari. Vide plura de his apud peritiſſimum harum rerum virum quem honoris cauſa nomino Juſtum Lipſium ad lib. XII. Annalium. *Caſaub.*

2. καὶ μετ' αὐτοὺς Μεδοάλοι) Vetus lectio, Μεδούαλοι vel Μεδούαλλοι. Apud Plinium III. 20. *Meduli. Idem.*

3. ὑπὲρ τὰς ὑψηλοτάτας) Lege, οἵπερ τὰς ὑψ. *Idem.*

4. ἄνω δ' ἔν τισι κοίλοις χωρίοις) In monte Veſulo originem habere Padum & Durentiam certum eſt. Id eſt jugum ad Cottias Alpes pertinens, qui hodieque nomen retinet. *Idem.*

5. λίμνη τε συνίσταται μεγάλη) Prope eundem lacum naſci vult Strabo altera quidem ex parte Druentiam ac Doriam, ex altere Padum. Ptolemæus verò Padum quidem prope Larium lacum naſci, Doriam autem prope Pœninum auctor eſt. *Idem.*

6. ἐκ δὲ τῆς ἑτέρας πολὺ ταπεινότερος) Locus apparet corruptus. Puto autem ſic poſſe legi, ἐκ δὲ τῆς ἑτέρας πολὺ ταπεινοτέρας, διὰ τῶν χωρίων τούτων ἀναδίδωσιν αὐτὸς ὁ Πάδος. Quod ait Padum è loco humili originem trahere, Mela II. 4. confirmat, qui Padum ait ab imis radicibus Veſuli montis exoriri & parvis primum ſe fontibus colligere. Plinius III. 16. ſic, *Padus è gremio Veſuli montis celſiſſimum in cacumen elati, finibus Ligurum Vagiennorum viſendo fonte profluens,* &c. *Idem.*

7. Ἐκ πολλῶν δὲ λαμβάνει τὴν αὔξησιν) Plinius III. 16. *Nec amnes tantum Apenninos Alpinoſque navigabiles capiens, ſed lacus quoque immenſos in eum ſeſe exonerantes, omni numero XXX. flumina in Adriaticum mare defert.* Idem.

8. ἐν δὲ τοῖς πεδίοις) Scripti lib. ταῖς πεδιάσ. *Idem.*

9. μέγιστος γενόμενος) Tantus eſt Padus quando in Adriaticum mare ἐμπίπτει (vel ἐκπίπτει, ut eſt in vet. lib.) ut oſtia ejus ſeptem quibus mare in- D greditur, totidem maria eſſe dicantur. Vide Plin. III. 16. *Idem.*

10. πλὴν τοῦ Ἴστρου) Lucanus II. v. 416. ne Danubium quidem vult excipi: Canit enim de Pado,

Non minor eſt Iſtro, niſi quòd dum permeat orbem
Iſter, caſuros in quælibet æquora fontes
Accipit, & Scythicas exit non ſolus in undas.

Idem.

11. Ταυρινοί τε οἰκοῦσι Λιγυστικὸν ἔθνος) Plinius III. 17 *Coloniæ ab Alpium radicibus Auguſta Taurinorum antiqua Ligurum ſtirpe.* Idem.

12. ἡ τοῦ Ἰδεόννου λεγομένη γῆ καὶ τοῦ Κοττίου) Ideonnus & Cottius reguli fuiſſe Inalpini videntur, qui ditioni ſuæ nomen dederint. Nam Cottius quidem & Cottii terra paſſim à Strabone, Plinio, Marcellino & aliis memoratur: De Ideonno obſcurior fama. *Idem.*

13. Σαλασσοί) Salaſii Ptolemæo εἰσὶν ὑπὸ τοὺς Ἰνσούβρους. *Idem.*

ſuper hos in verticibus montium Centrones, & Catoriges, & Veragri, Nantuates, & Lemannus lacus per quem Rhodanus fertur, & fons Rhodani. Non procul hinc Rheni ſunt fontes, & Adula mons, ex quo Rhenus fluit verſus ſeptentrionem, inque contrariam partem Addua in lacum Larium, qui ad Comum eſt, delabitur. Supra Comum, quod eſt ad radices Alpium ſitum, habitant verſus orientem Rhæti & Vennones: ad alteram partem Lepontii, Tridentini, Stoni, & aliæ complures exiguæ gentes, quæ ſuperioribus temporibus [illegible] tenuerunt, latrociniis deditæ & paupe- B res. Eæ nunc partim exciſæ ſunt, partim domitæ: ut iter ſupra montes per illos, quod olim erat anguſtum & ſuperatu difficile, multis nunc locis pateat, tutùmque ſit ab injuria hominum, & expeditum: quod ipſum opere eſt confectum. Nam Auguſtus Cæſar latronum excidio viarum ſtructuram adjecit, quantam omnino licuit perfici: neque enim potuit ubique vi perrumpere naturam ſaxorum & ingentium prærruptarum rupium, aliàs vix impendentium, aliàs ſubjacentium, ita ut vel leviter è via egreſſi in periculum venirent inevitabile, cùm in fundo carentes valles eſſet decidendum. Ibi quidem alicubi arcta ita eſt via, ut & peditibus & jumentis non adſuetis vertigo oboriatur: incolarum autem jumenta facilè illum laborem obeunt. Neque huic incommodo mederi potuit,

A ὑπὲρ δὲ τούτων [1] ἐν ταῖς κορυφαῖς Κέντρωνες, [2] καὶ Κατόριγες, [3] καὶ Οὐαράγροι, [4] καὶ Ναντουάται, [5] καὶ ἡ Πελαμβύα λίμνη, δι' ἧς ὁ Ῥοδανὸς φέρεται, καὶ ἡ πηγὴ τοῦ ποταμοῦ. Οὐκ ἄπωθεν δὲ τούτων [6] οὐδὲ τοῦ Ῥήνου αἱ πηγαὶ, [7] οὐδ' ὁ Αδούλας τὸ ὄρος, ἐξ οὗ ῥεῖ καὶ ὁ Ῥῆνος ἐπὶ τὰς ἄρκτους, [8] καὶ ὁ Αδούλας εἰς τἀναντία ἐμβάλλων εἰς τὴν Λάριον λίμνην τὴν πρὸς τῷ Κώμῳ. Ὑπέρκεινται δὲ τοῦ Κώμου πρὸς τῇ ῥίζῃ τῶν Αλπεων ἱδρυμένου, τῇ μὲν [9] Ῥαιτοὶ καὶ Οὐένονες ἐπὶ τὴν ἕω κεκλιμένοι· [10] τῇ δὲ Ληπόντιοι καὶ [11] Τριδεντῖνοι, καὶ Στόνοι, καὶ ἄλλα πλείω μικρὰ ἔθνη, κατέχοντα τὴν Ἰταλίαν ἐν τοῖς πρόσθεν χρόνοις, B λῃστρικὰ καὶ ἄπορα· νυνὶ δὲ, [12] τὰ μὲν ἐξέφθαρται, τὰ δ' ἡμέρωται τελείως· ὥστε τὰς δι' αὐτῶν ὑπερβολὰς τοῦ ὄρους πρότερον οὔσας ὀλίγας καὶ δυσπεράτους, νυνὶ πολλαχόθεν εἶναι καὶ ἀσφαλεῖς ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων, καὶ εὐβάτους. Ὧν ἕν ἐστι διὰ τὴν κατασκευήν· [13] προσέθηκε γὰρ ὁ Σεβαστὸς Καῖσαρ τῇ καταλύσει τῶν λῃστῶν τὴν κατασκευὴν τῶν ὁδῶν, ὅσην οἷόν τ' ἦν· οὐ γὰρ δυνατὸν πανταχοῦ βιάσασθαι τὴν φύσιν διὰ πετρῶν, καὶ κρημνῶν ἐξαισίων, τῶν μὲν ὑπερκειμένων τῆς ὁδοῦ, τῶν δ' ὑποπιπτόντων, ὥστε καὶ μικρὸν ἐκβᾶσιν, ἄφυκτον εἶναι τὸν κίν- C δυνον, εἰς φάραγγας ἀβύσσους τοῦ πτώματος ὄντος· οὕτω δέ ἐστι στενὴ κατά τι αὐτοῦ ἡ ὁδὸς, ὥστ' ἴλιγγον φέρειν τοῖς πεζῇ βαδίζουσι καὶ αὐτοῖς καὶ ὑποζυγίοις τοῖς ἀήθεσι· τὰ δ' ἐπιχώρια [14] κομίζειν τοὺς κόλπους ἀσφαλῶς. Οὔτ' οὖν ταῦτα ἰάσιμα,

1. ἐν ταῖς κορυφαῖς Κέντρωνες) Ptolemæo Centrones ſunt ἐν ταῖς γραίαις ἄλπεσιν: quas *Grajas Alpes* Latini vocant. *Caſaub.*

2 καὶ Κατόριγες) Latini Caturiges ut & Ptolemæo Κατούριγες ἐν ταῖς γραίαις ἄλπεσιν. *Idem.*

3. καὶ Οὐαράγροι) Cæſar *Veragros* vocat lib. III. c. 1. B. G. & eorum vicum *Octodorum.* *Idem.*

4. Ναντουᾶται) Videntur eſſe Nantuates, de quibus ſupra dictum eſt p. 192. Putant tamen viri eruditi alios eſſe Nantuates apud quos naſcitur Rhenus, alios Antuates, quorum Cæſar libro III. c. 1. B. G. me- D minit, & cum Veragris eos conjungit: de quo quærant harum rerum peritiores. Sanè vel apud Cæſarem ita eſt legendum, *Partem equitatus in Antuates, Veragros, Sedunoſque miſit:* vel apud Strabonem Ἀντουᾶται. *Idem.*

5. καὶ ἡ Πελαμένα) Vetus lectio, καὶ πῆ Λαμένα λίμν. Ptol. Λιμένη. Latinis Lemanus lacus. *Idem.*

6. οὐδὲ τοῦ Ῥήνου αἱ πηγαὶ) Ecce ait fontes Rheni non procul eſſe à Nantuatibus quos modo nominavit: Iidem ergo hi ſunt cum iis quorum antè facta eſt mentio: neque apud Cæſarem rectè Autuates & Nantuates diverſæ gentes eſſe creduntur: quanquam ut dixi, judicent viri eruditi. *Idem.*

7. οὐδὲ ὁ Αδούλας) Libri vett. ὁ Αδουάλλας. *Idem.*

8. Καὶ ὁ Αδούλας) Αδδούας ſcribi debuit. de hoc fl. præter alios Caſſiodorus lib. XI. ep. 14. *Hujus ſinubus ab Auſtro veniens Addua fluvius faucibus apertis accipitur. Qui ideo tale nomen accepit, quia duobus fontibus acquiſitus, quaſi in proprium mare devolvitur* vide cetera.) *Idem.*

9. Ραιτοὶ καὶ Οὐένονες) Plinio III. 20. caput Rætorum Vennonetes. Straboni etiam paullò poſt Οὐέννωνες alii ſunt à Rhætis. *Idem.*

10. τῇ δὲ Ληπόντιοι) Sic Latini Lepontios vocant. Sed Græci videntur ſcripſiſſe Λιπόντιοι ut habet Ptol. vel Λειπόντιοι ut mox, παρὰ τὸ λείπεσθαι. Plinius III. 20. *Cæteri fere Lepontios relictos ex comitatu Herculis, interpretatione Græci nominis credunt: præuſtis intra ſinus Alpium, nive membris.* Idem.

11. Τριδέντινοι καὶ Στόνοι) Utriuſque populi meminit Plin. III. 20. *Idem.*

12. τὰ μὲν ἐξέφθαρται) ut Caturiges teſte Plinio. *Idem.*

13. προσέθηκε γὰρ ὁ Σεβαστὸς Καῖσαρ) Vide lib. ſeq & Suetonium in Octavio. cap. 37 & alios. *Idem.*

14. κομίζειν τοὺς κόλπους ἀσφαλῶς) Malim κομίζει. Sed quid eſt κόλπους κομίζειν? Xylander lectionis abſurditatem quum videret mutavit lectionem, ac legit ediditque κόπους. nimis profectò audacter & confidenter, ne quid gravius dicam. Quid eſt enim κομίζειν κόπους? ſcilicet quia Latini *perferre labores dicunt*, Strabo dixit κόπους κομίζειν Nos vero quum jampridem mentem hujus loci vidiſſemus, conjiciebamus legendum vel μολγοὺς vel κωρύκους, vel neſcio quid tale. Poſtea liberavit nos omni cura optimus ſoceri Henrici Stephani codex: ex eo didici legendum eſſe non κόλπους ſed φόρτους. *Idem.*

οὔθ' αἱ κατολισθαίνουσαι πλάκες τῶν κρυστάλλων A ἄνωθεν ἐξαίσιοι, συνοδίαν ὅλην ἀπολαμβάνειν δυνάμεναι, καὶ συνεξωθεῖν εἰς τὰς ὑποπιπτούσας φάραγγας. πολλαὶ γὰρ ἀλλήλαις ἐπίκεινται πλάκες πάγων ἐπὶ πάγοις γινομένων χιόνος κρυσταλλοειδῶν, καὶ τῶν ἐπ' ἐπιπολῆς ἀεὶ ῥαδίως ἀπολυομένων ἀπὸ τῶν ἐντὸς πρὶν διαλυθῆναι τελέως [1] ἐν τοῖς ἡλίοις. Ἡ δὲ τῶν Σαλασσῶν πολλὴ μέν ἐστιν, ἐν αὐλῶνι βαθεῖ, [2] τῶν ὀρῶν ἀμφοτέρων κλειόντων τὸ χωρίον· μέρος δέ τι αὐτῶν ἀνατείνει καὶ πρὸς τὰς ὑπερκειμένας κορυφάς. Τοῖς οὖν ἐκ τῆς Ἰταλίας ὑπερβαίνουσι τὰ ὄρη, διὰ τοῦ λεχθέντος αὐλῶνός ἐστιν ἡ ὁδός· εἶτα σχίζεται δίχα· καὶ ἡ μὲν [3] διὰ τοῦ Ποινίνου λεγομένου φέρεται, ζεύγεσιν οὐ βατή· κατὰ τὰ ἄκρα τῶν Ἄλπεων· ἡ δὲ διὰ Κευτρώνων δυσμικωτέρα. Ἔχει δὲ χρύσεια ἡ τῶν Σαλασσῶν, ἃ κατεῖχον ἰσχύοντες οἱ Σαλασσοὶ πρότερον, καθάπερ καὶ τῶν παρόδων ἦσαν κύριοι· [4] προσελάμβανε δὲ πλεῖστον εἰς τὴν μεταλλείαν αὐτοῖς ὁ Δουρίας ποταμὸς [5] εἰς τὰ χρυσοπλύσια· διόπερ ἐπὶ πολλοὺς τόπους σχίζοντες εἰς τὰς ἐξοχετείας τὸ ὕδωρ, τὸ κοινὸν ῥεῖθρον ἐξεκένουν· τοῦτο δ' ἐκείνοις μὲν συνέφερε πρὸς τὴν τοῦ χρυσοῦ θήραν, τοὺς δὲ γεωργοῦντας τὰ ὑπ' αὐτοῖς πεδία, τῆς ἀρδείας στερουμένους, ἐλύπει· [6] τοῦ ποταμοῦ δυναμένου ποτίζειν τὴν C χώραν, διὰ τὸ ὑπερδέξιον ἔχειν τὸ ῥεῖθρον. Ἐκ δὲ ταύτης τῆς αἰτίας πόλεμοι συνεχεῖς ἦσαν ἀμφοτέροις τοῖς ἔθνεσι πρὸς ἀλλήλους. κρατησάντων δὲ Ῥωμαίων, τῶν μὲν χρυσουργιῶν ἐξέπεσον, καὶ τῆς χώρας οἱ Σαλασσοί· τὰ δ' ὄρη κατέχοντες ἀκμὴν τὸ ὕδωρ ἐπώλουν τοῖς δημοσιώναις τοῖς ἐργολαβήσασι τὰ χρύσεια· καὶ πρὸς τούτους δ' ἦσαν ἀεὶ διαφοραὶ διὰ τὴν πλεονεξίαν τῶν δημοσιωνῶν· οὕτω δὲ συνέβαινε τοὺς στρατηγιῶντας ἀεὶ τῶν Ῥωμαίων, καὶ πεμπομένους ἐπὶ τοὺς τόπους, εὐπορεῖν προφάσεων, ἀφ' ὧν πολεμήσουσι. Μέχρι μὲν δὴ D τῶν νεωστὶ χρόνων, τοτὲ μὲν πολεμούμενοι, τοτὲ δὲ καταλυόμενοι τὸν πρὸς τοὺς Ῥωμαίους πόλεμον, ἴσχυον ὅμως, καὶ πολλὰ κατέβλαπτον τοὺς διὰ τῶν ὑπερβάλλοντας τὰ ὄρη, κατὰ τὸ λῃστρικὸν ἔθος. Οἵ γε καὶ [7] Δέκιμον Βροῦτον φυγόντα ἐκ Μουτίνης,

neque delapſui ingentium glaciei tabularum, quæ integrum etiam comitatum obruere & in ſubjectas deturbare valles poſſunt. Multæ enim una ſupra aliam jacent glaciei tabulæ, ſubinde uno poſt alterum gelu, concreſcente in glaciei formam nive: quarum tabularum quæ in ſuperficie ſunt, exilè quovis tempore ab interioribus ſolvuntur antequam à Sole planè liquentur. ¶ Salaſſorum regio ampla eſt, in profunda convalle montibus utrinque includentibus: quanquam alicubi etiam ad ſuperincumbentes attollitur vertices. Qui ex Italia profecti montes illos ſuperare volunt, iis iter per eam eſt convallem: deinde in duas vias ſcinditur, quarum quæ per Pœninas fauces tendit ad ſummitates Alpium, jumentis eſt inacceſſa: altera per Centrones magis eſt occidua. In Salaſſorum regione ſunt auri metalla, quæ olim obtinuerunt Salaſſi, ſicut & itinera: maximum illis adjumentum ad negotium metallicum attulit Duria fluvius, ad eluendum aurum: itaque multis locis eum in rivulos ſcindentes, alveum exinaniverunt: quod ut illis ad auri inveſtigationem profuit, ita moleſtum fuit iis qui ſubjectos illis agros colebant, rigandi facultate ſpoliatis, quam fluvius iſte supernè labens poterat præbere: atque ea res cauſam continentium invicem bellorum iis gentibus dedit. Romanis autem rerum potitis, & metallis & ditione ſua Salaſſi exciderunt. montes tamen adhuc obtinentes, aquam publicanis venditabant, qui conduxerant auri metalla: cum quibus perpetuæ iis erant lites, ob avaritiam publicanorum. Atque ita factum eſt, ut qui à Romanis ad ea loca mittebantur cùm bellum gerere cuperent, facilè ejus invenirent occaſiones. Et ad paulo ſuperiora quidem tempora uſque modò bello impetiti, modò pace cum Romanis compoſita, tamen potentia fuerunt præditi, ita ut more prædonum magna injungerent damna iis qui per ipſos tranſirent. Quippe & D. Brutum Mutina cum ſuis fugientem

1. ἐν τοῖς ἡλίοις) ut lib. 1. ἐν ἀνέμῳ vide locum. *Caſaub.*

2. Τῶν ὀρῶν ἀμφοτέρων) fortaſſe ἀμφοτέρωθεν. *Idem.*

3. διὰ τοῦ Ποινίνου) De Pœninis Alpibus, & viis omnibus per Alpes habes in eruditiſſimi & optimi viri Joſiæ Simleri Tigurini Comm. de Alpibus. *Idem.*

4. προσελάμβανε δὲ) Vett. lib. συνελάμβανε, quod eſt uſitatius: Tamen ita quoque alibi lib. quinto προσλαμβάνουσι δὲ πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν τῆς χώρας καὶ λίμναι. *Idem.*

5. εἰς τὰ χρυσοπλύσια) Vide lib. III p. 146. *Idem.*

6. τοῦ ποταμοῦ δυναμένου) Vet. lib. μὴ δυναμένου, quod prior interpres eſt ſecutus. *Idem.*

7. Δέκιμον Βροῦτον φυγόντα ἐκ Μουτίνης) D. Brutum intelligit, qui è Cæſaris percuſſoribus unus quum fuiſſet, Mutinæ ab Antonio eſt obſeſſus: vide Dionem lib. XLVI. Appianum, Epitomas, alios. *Idem.*

1. Μεσ-

viritim denarium ſolvere coëgerunt : & Meſſala in vicinia hyemans, pecuniam ab iis redemit ligna ad focum, & ulmea haſtilia ad exercitationes. Quin & Cæſaris aliquando pecuniam diripuerunt Salaſſi, exercitibuſque præcipitia inſederunt, ſimulantes viam ſe reficere, aut fluminibus pontes imponere. Ad extremum Cæſar eos devicit, & ſub haſta univerſos vendidit, Eporediam deductos (quæ colonia Romanorum in hoc fuerat condita, ut præſidio eſſet contra Salaſſos: ſed parum reſiſti ab incolis potuit, donec ea gens deleta eſt) numerata ſunt hominum millia XXXVI, virorum ad pugnam idoneorum VIII millia: univerſos ſub haſta vendidit Terentius Varro, qui dux belli eos devicerat. Auguſtus autem Cæſar miſſis Romanorum tribus millibus urbem condidit, quo loco Varro caſtra habuerat. Atque nunc tota vicinia pacata eſt, uſque ad ſummos montis tranſitus. ¶ Deinceps montium partes quæ ortum ſpectant, & ad meridiem vertuntur, Rhæti & Vindelici tenent, Helvetiorum & Boiorum contermini, quorum campis imminent. Rhæti uſque ad Italiam pertinent, ſupra Veronam & Comum: in radicibus montium quos illi colunt, vinum Rhæticum naſcitur, quod laudatis Italiæ vinis non videtur cedere: pertingunt autem etiam uſque ad loca per quæ Rhenus fertur. Hujus gentis ſunt etiam Lepontii Camunique. Vindelici autem & Norici montana exteriora

A ἐπράξαντο δραχμὴν κατ' ἄνδρας. [1] Μεσσάλας δὲ πλησίον αὐτῶν χειμάζων, τιμὴν ξύλων κατέβαλε, τῶν τε ναυσίμων, καὶ τῶν πτελείνων ἀκοντισμάτων, [2] καὶ τῶν γυμναστικῶν· ἐσύλησαν δέ ποτε καὶ χρήματα Καίσαρος οἱ ἄνδρες οὗτοι, [3] καὶ ἐπέβαλον κρημνοὺς στρατοπέδοις, πρόφασιν ὡς ὁδοποιοῦντες, ἢ γεφυροῦντες ποταμούς· ὕστερον μέντοι [4] κατεστρέψατο αὐτοὺς ἄρδην ὁ Σεβαστὸς, καὶ πάντας ἐλαφυροπώλησε, κομισθέντας [5] εἰς Ἐποραιδίαν, Ῥωμαίων ἀποικίαν· (ἣν συνῴκισαν μὲν, φρουρὰν εἶναι βουλόμενοι τοῖς Σαλασσοῖς· ὀλίγον δ' ἀντέχειν ἐδύναντο οἱ αὐτόθι, ἕως ἠφανίσθη τὸ ἔθνος.) Τῶν μὲν οὖν ἄλλων σω-
B μάτων τρεῖς μυριάδες ἐξητάσθησαν ἐπὶ τοῖς ἑξακισχιλίοις, τῶν δὲ μαχίμων ἀνδρῶν ὀκτακισχίλιοι· [6] πάντας δ' ἐπώλησε Τερέντιος Οὐάρρων p. 206.
ὑπὸ δόρυ, καταστρεψάμενος αὐτοὺς στρατηγός· τρισχιλίους δὲ Ῥωμαίων πέμψας, [7] ᾤκισε τὴν πόλιν Αὐγοῦσταν ὁ Καῖσαρ, ἐν ᾧ ἐστρατοπέδευσε χωρίῳ Οὐάρρων· καὶ νῦν εἰρήνην ἄγει πᾶσα ἡ πλησιόχωρος, μέχρι τῶν ἄκρων ὑπερβολῶν τοῦ ὄρους. Ἑξῆς δὲ τὰ πρὸς ἕω μέρη τῶν ὀρῶν, καὶ τὰ ἐπιστρέφοντα πρὸς νότον, Ῥαιτοὶ καὶ Οὐινδελικοὶ κατέχουσι, συνάπτοντες Ἐλουηττίοις καὶ Βοΐοις· ἐπίκεινται γὰρ τοῖς ἐκείνων πεδίοις. Οἱ μὲν οὖν Ῥαιτοὶ μέχρι τῆς Ἰταλίας καθήκουσι,
C [8] τῆς ὑπὲρ Οὐήρωνος καὶ Κώμου· [9] καὶ ὅ γε Ῥαιτικὸς οἶνος τῶν ἐν τοῖς Ἰταλικοῖς ἐπαινουμένων οὐκ ἀπολείπεσθαι δοκῶν, ἐν ταῖς τούτων ὑπωρείαις γίνεται. Διατείνουσι δὲ καὶ [10] μέχρι τῶν χωρίων δι' ὧν ὁ Ῥῆνος φέρεται· τούτου δ' εἰσὶ τοῦ φύλου καὶ Ληπόντιοι, [11] καὶ Καμοῦνοι. [12] Οἱ δὲ Οὐινδελικοὶ καὶ Νωρικοὶ τὴν ἐκτὸς παρωρείαν

1. *Μεσσάλας δὲ*) Salaſſos à Meſſala fuiſſe ſuperatos teſtis Dio lib quadrageſimo nono. *Caſaub.*

2. *καὶ τῶν γυμναστικῶν*) Milites enim Rom. rudibus ſeſe exercebant : Rudis autem eſt gladius è ligno. *Idem.*

3. *καὶ ἐπέβαλον κρημνοὺς στρατοπέδοις*) Ita omnes libri habent. At Xylandro placuit *ἐπέβαλον*, quod vertit, *inſederunt.* Nimirum hujus loci mentem non vidit vir doctus. Eſt autem *ὁ νοῦς*, Salaſſos occupatis Alpium ſummitatibus, ut ſuperiores eſſent Romanis qui per Alpes iter faciebant, devolviſſe in eos ſaxa (quod è ſuperiori loco facilè fuit) & ita Romanos obruiſſe: quo facilius autem præſtare id poſſent ſine ulla Romanorum ſuſpicione, ſimularunt viarum reficiendarum vel muniendarum, aut conficiendorum pontium cauſa Alpes ſe conſcendere. *Idem.*

4. *κατεστρέψατο αὐτοὺς ἄρδην ὁ Σεβαστὸς*) Salaſſos recenſet Suetonius Aug. 21. inter eas gentes quas Cæſar Auguſtus partim ductu, partim auſpiciis ſuis devicit. Nominantur Salaſſi & in inſcriptione trophæi Alpium. Vide Dionem libro LIII. *Idem.*

5. *εἰς Ἐπορεδίαν*) Ptol. *Ἐπορεδία.* Plinius III. 17. *Oppidum Eporedia*, Sibyllinis libris à pop. Rom. condi juſſum. hoc eſt quod ſequitur, *Ῥωμαίων ἀποικ.* *Idem.*

D
6. *Πάντας δ' ἐπώλησε Τερέντιος Οὐάρρων ὑπὸ δόρυ*) Dio, *συνελάβετε τοὺς ἐν τῇ ἡλικίᾳ, καὶ ἀπέδοτο, ἐφ' ᾧ μηδεὶς σφῶν ἐντὸς εἴκοσιν ἐτῶν ἐλευθερωθείη* *Idem.*

7. *ᾤκησε τὴν πόλιν Αὔγουσταν*) Dio, *Καὶ αὐτῶν ἡ ἀρίστη τῆς γῆς, τῶν τε δορυφόρων τισὶν ἐδόθη, καὶ πόλιν Αὐγούσταν Πραιτωριανῶν ἔχειν.* Xylander videtur legiſſe *Αὔγουστος* malé. *Idem.*

8. *τῆς ὑπὲρ Οὐήρωνος*) Plinius III. 19. Veronam appellat Rhætorum oppidum. Mirè variat Stephanus : apud quem ita ſcriptum eſt *Βέρουνος ὡς Λούγδουνος Ἰταλικὴ πόλις*: niſi aliam intelligat. *Idem.*

9. *καὶ ὅγε Ῥαιτικὸς οἶνος*) Virgilius, Geor. II. 95.

---- & quo te carmine dicam
Rhætica? nec cellis ideo contende Falernis.

Plinius XIV. c. 6. *In Veronenſi item Rhætica Falernis tantum poſthabita à Virgilio.* Idem.

10. *μέχρι τῶν χωρίων δι' ὧν ὁ Ῥῆνος φέρεται*) Plinius III. 20. id docet, *Rætorum*, ait, *Vennonetes Sarunteſque ortus Rheni amnis accolunt.* Idem.

11. *καὶ Καμοῦνοι*) Camunorum etiam Plin. meminit III. 20. *Idem.*

12. *οἱ δὲ οὐινδελικοὶ καὶ Νωρικοὶ*) Ptolemæo non Vindelici tantum, & Norici, ſed & Rhætici vicini populi ſunt, omnes *τὴν ἐκτὸς παρώρειαν* accolentes. Stephano *Ῥαιτοὶ* ſunt *ἔθνος Τυρρηνικόν.* *Idem.*

A κατέχουσι τὸ πλέον [2] μετὰ Βρευνῶν καὶ Γεναύνων, ἤδη τούτων Ἰλλυρικῶν· ἅπαντες δ' οὗτοι, καὶ τῆς Ἰταλίας τὰ γειτονεύοντα μέρη κατέτρεχον ἀεὶ, καὶ τῆς Ἐλουηττίων, καὶ Σηκουανῶν, καὶ Βοΐων, καὶ Γερμανῶν. Ἰταμώτατοι δὲ τῶν μὲν Οὐινδελικῶν ἐξητάζοντο, [3] Λικάττιοι καὶ Κλαυτινάττιοι, [4] καὶ Οὐέννωνες· τῶν δὲ Ῥαιτῶν, [5] Ῥουκάντιοι, καὶ Κοτουάντιοι. Καὶ οἱ Ἐστίωνες δὲ τῶν Οὐινδελικῶν εἰσι, καὶ Βριγάντιοι· καὶ πόλεις αὐτῶν, [6] Βριγάντιον καὶ Καμπόδουνον, καὶ ἡ τῶν Λικαττίων, ὥσπερ ἀκρόπολις Δαμασία. Τῆς δὲ πρὸς τοὺς Ἰταλιώτας τῶν λῃστῶν τούτων χαλεπότητος, [7] λέγεταί τι τοιοῦτον, ὡς ἐπειδὰν ἕλωσι κώμην ἢ πόλιν, οὐ μόνον ἡβηδὸν ἀνδροφονοῦντας, ἀλλὰ καὶ μέχρι τῶν νηπίων προϊόντας τῶν ἀῤῥένων, καὶ μηδ' ἐνταῦθα παυομένους, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐγκύους γυναῖκας κτείνοντας, ὅσας φαῖεν οἱ μάντεις ἀῤῥενοκυεῖν. B Μετὰ δὲ τούτους, οἱ ἐγγὺς ἤδη τοῦ Ἀδριατικοῦ μυχοῦ, καὶ τῶν κατὰ Ἀκυληΐαν τόπων οἰκοῦσι, [8] Νωρικῶν τέ τινες καὶ Κάρνοι· [9] τῶν δὲ Νωρικῶν εἰσι, καὶ οἱ Ταυρίσκοι. Πάντας δ' ἔπαυσε τῶν ἀνέδην καταδρομῶν Τιβέριος καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Δροῦσος θερείᾳ μιᾷ. ὥστ' ἤδη τρίτον, καὶ τριακοστὸν ἔτος ἐστὶν, ἐξ οὗ καθ' ἡσυχίαν ὄντες, ἀποδιδοῦσι τοὺς φόρους. Κατὰ πᾶσαν δὲ τὴν τῶν Ἄλπεων ὀρεινὴν, ἔστι μὲν καὶ γεώλοφα χωρία, καλῶς γεωργεῖσθαι δυνάμενα, καὶ αὐλῶνες εὖ συγκεκλεισμένοι. C τὸ μέντοι πλέον καὶ μάλιστα περὶ τὰς κορυφὰς, περὶ ὃ δὴ καὶ συνίσταντο οἱ λῃσταὶ, λυπρὸν καὶ ἄκαρπον [10] διά τε τὰς τέχνας, καὶ τὴν τραχύτητα τῆς γῆς.

A tenent magna ex parte cum [1] Breunis & Genaunis, qui jam ad Illyrios pertinent. Hi omnes cùm Italiæ vicinas partes adſiduis incurſionibus vexaverunt, tum Helvetiorum, Sequanorum, Bojorum, Germanorum. Petulantiſſimi Vindelicorum habiti ſunt Licatii, Clautinatii, & Vennones: Rhætorum Rucantii & Cotuantii. Heſtiones quoque Vindelicorum ſunt, & Brigantii: urbes ipſorum Brigantium & Campodunum, & Licatiorum veluti arx Damaſia. De h[illegible] latronum in Italos ſ[illegible] hoc memoratur, eos pago aut urbe potitos, non modò puberes omnes mares necare, B ſed ne infantibus quidem maſculis parcere: imò ne hîc quidem ſubſiſtere, ſed gravidas etiam mulieres occidere, quas eorum vates dicunt virilem fœtum utero ferre. Poſt hos vicini jam Adriatici ſinus intimo, & locis ad Aquileiam habitant Noricorum quidam, & Carni: Noricorum ſunt etam Tauriſci. Horum omnium crebris incurſionibus finem impoſuit Tiberius & ejus frater Druſus unica æſtate: & jam annus agitur tertius ſupra trigeſimum, ex quo quieſcentes tributum legitimè perſolvunt. Per tota porrò Alpium montana, C tumuli ſunt terreſtres, bonæ capaces culturæ, & convalles benè conditæ: major tamen pars maximè circa vertices, ubi degebant latrones, ſterilis eſt & infrugifera, ob artis colendi imperitiam, & aſperitatem terræ.

1. *Breunis & Genaunis.*) Erat βρέγκων καὶ γεναύων. Cur βρέυνων legam, oſtendi in Stephano. Lego autem Genaunos, Γεναύνων, cùm quia ita apud Horatium legitur IV. Od: 14. ubi conjunctim itidem horum mentio fit: tum quia apud Plinium libro tertio, cap. 20. legitur in Alpinarum recenſione gentium, Breuni. Naunes, pro Genaunes puto. tum quia facilè fuit γ in τ mutari à librario, & υ pro υν ſcribi. qui errores paſſim occurrunt. Apud Ptolemæum quoque vel λεῦνοι vel Βευλαῦνοι ſunt mendoſi. ſcribendumque crediderim pro priore Βελαῦνοι (Velaunas habet Plin. ibidem.) pro poſte- D riore, quod ex priore ſit corruptum, Γεναῦνοι. *Xyland.*

2. μετὰ Βρεύνων καὶ Γεναύνων) Aldina editio, μετὰ Βρέγκων καὶ Γεναύων. Sed rectè obſervarunt docti viri ita eſſe corrigendum ut plerique Horatii IV. od. 14. v. 9. codices veteres habent iſto loco,

---- milite nam tuo
Druſus Genaunos, implacidum genus,
Breunoſque veloceis, & arceis
Alpibus impoſitas tremendis
Dejecit.

Legendum etiam ut rectè vidit Xylander, in tropheo Alpium, *ISARCI BREVNI GENAUNES.* Caſaub.

3. Λικάττιοι καὶ Κλαυτινάττιοι) Plinio III. 20 Vindelicorum gentes ſunt Licates & Gatenates. Λικατίους inter Vindelicos recenſet Ptol. quoque. *Idem.*

4. καὶ Οὐέννωνες) Ptol. Οὐίννωνες Rhætis adſcribuntur. *Idem.*

5. Ῥωκάντιοι καὶ Κωτουάντιοι) Hos inter gentes Rhæticas Ptol. non agnoſcit: niſi valdè depravati ſunt ejus codices. Plinius etiam omiſit. Item uterque τοὺς Ἐστίωνας, niſi nos fallunt libri. Ptol. Ῥουνικάται inter Vindelicos nominantur: qui fortaſſe ſunt, Rucantij Strabonis: ut & Κονσουάνται eidem fortaſſean ii ſunt quos noſter Κωτουαντίους vocat. *Idem.*

6. Βριγάντιον καὶ Καμπόδουνον) Vet. lib. Βηκάντιον. Sed Ptol. quoque Βριγάντιον vocat, licet ille Rhætis adſcribat. Idem Καμβόδουνον. Vindelicum oppidum agnoſcit. Non eſt autem improbanda eruditiſſimi Simleri conjectura, qui Brigianos in trophæo Alpium putat eſſe iſtos Brigantios: quod tamen non poſſumus pro certo affirmare. *Idem.*

7. λέγεταί τι τοιοῦτον) Narrat Dio lib. LIII. πᾶν δὲ δὴ τὸ ἄῤῥεν τῶν ἁλισκομένων οὐχ' ὅτι τὸ φαινόμενον, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐν ταῖς γαστράσιν ἔτι τῶν γυναικῶν ὂν μαντείαις τισὶν ἀνευρίσκοντο. *Idem.*

8 Νωρικῶν τέ τινες καὶ Κάρνοι) hos populos conjunctim nominat, ut vicinos: quod ex Ptolem. & Plin intelligimus. *Idem.*

9. Τῶν δὲ Νωρικῶν εἰσι καὶ οἱ Ταυρίσκοι) Plinius III. 20. paullò aliter. *Juxta Carnos*, inquit, *quondam Tauriſci appellati nunc Norici.* Idem.

10 διά τε τὰς τέχνας) Vocem τέχνας mendoſam eſſe perſuaſum habeo. *Idem.*

I. Τὸ

Ob inopiam itaque alimentorum & aliarum rerum, pepercerunt nonnunquam iis qui campeſtria tenebant, ut haberent qui iis ſuppeditarent neceſſaria: quibus ipſi viciſſim dabant picem, reſinam, tædam, ceram, mel, caſeum, quorum apud ipſos eſt copia. Supra Carnos Apenninus mons ſitus eſt: is lacum habet exeuntem 3 in Iſaram: qui alium fluvium Atagin recipiens, in Adriam effluit. Ex eodem lacu alius fluvius Ateſinus in Iſtrum exit. Nam Iſter ab his montibus initium ſumit, in multas partes multaque capita ſciſſus. Hactenus enim à Liguria ſummitates Alpium continentes porriguntur, uniuſque montis ſpeciem præbent: deinde remiſſæ & humiliores factæ, rurſum porrò attolluntur in multas partes, multoſque vertices. Primus eſt, trans Rhenum & paludem dorſum quoddam verſus orientem ſolem flexum, mediocriter ſublime, ubi fontes Iſtri ſunt prope Suevos & Hercynium ſylvam: alia ſunt Illyrico obverſa, & Adriæ, ut Apenninus, Tullum, Paphlygadia, & montes ſupra Vindeliciam, ex quibus Duras, Claves, aliique plures torrentes in Iſtrum influunt: Japides quoque, permixta nunc Illyriis & Gallis gens, circa hæc loca habitant, & extremitas his vicina eſt. Hi cùm aliquando floſerent, & ſuam habitationem ad utrumque terminum extendiſſent, latrociniiſque invaleſcerent, tandem ab Auguſto Cæſare debellati confectique ſunt. Urbes eorum Metulum, Arupenum, Monettium,

A κατ' ἀπορίαν οὖν τροφῆς τε καὶ ἄλλων, ἐφείδοντο ἔσθ' ὅτε τῶν ἐν τοῖς πεδίοις, ἵνα ἔχοιεν χορηγούς· ἀντεδίδοσαν δὲ ῥητίνην, πίτταν, δᾷδα, κηρὸν, μέλι, τυρόν· τούτων γὰρ εὐπόρουν. Ὑπέρκειται δὲ τῶν Καρνῶν, 1 τὸ Ἀπέννινον ὄρος, 2 λίμνην ἔχον 4 ἐξιεῖσαν εἰς τὸν Ἴσαρον ποταμόν· ὃς παραλαβὼν Ἄταγιν ἄλλον ποταμὸν, εἰς τὸν Ἀδρίαν ἐκβάλλει. Ἐκ δὲ τῆς αὐτῆς λίμνης καὶ ἄλλος ποταμὸς εἰς τὸν Ἴστρον ῥεῖ, καλούμενος Ἀτησινός. Καὶ γὰρ ὁ Ἴστρος τὰς ἀρχὰς ἀπὸ τούτων λαμβάνει τῶν ὀρῶν, πολυσχιδῶν ὄντων, καὶ πολυκεφάλων· μέχρι μὲν γὰρ δεῦρο, ἀπὸ τῆς Λιγυστικῆς, συνεχῆ τὰ ὑψηλὰ τῶν Ἄλπεων B διέτεινε, καὶ ἑνὸς ὄρους φαντασίαν παρεῖχεν· εἶτ' ἀνεθέντα καὶ ταπεινωθέντα ἐξαίρεται πάλιν εἰς πλείω μέρη καὶ πλείους κορυφάς· πρώτη δ' ἐστὶ τούτου ἡ τοῦ Ῥήνου πέραν, καὶ τῆς λίμνης κεκλιμένη πρὸς ἕω ῥάχις μετρίως ὑψηλὴ, ὅπου αἱ τοῦ Ἴστρου πηγαὶ πλησίον Σουήβων, καὶ τοῦ Ἑρκυνίου δρυμοῦ· ἄλλαι δ' εἰσὶν ἐπιστρέφουσαι πρὸς τὴν Ἰλλυρίδα καὶ τὸν Ἀδρίαν, ὧν ἐστι 5 τό, τε Ἀπέννινον ὄρος τὸ λεχθὲν, καὶ τὸ Τοῦλλον, καὶ Φλυγαδία, καὶ τὰ ὑπερκείμενα τῶν Οὐινδελικῶν, ἐξ ὧν ὁ Δούρας, καὶ ὁ Κλαύης, καὶ ἄλλοι πλείους χαραδρώδεις ποταμοὶ συμβάλλουσιν C εἰ τὸ τοῦ Ἴστρου ῥεῖθρον· 6 καὶ οἱ Ἰάποδες δὲ τοῦτο ἤδη ἐπίμικτον Ἰλλυριοῖς καὶ Κελτοῖς ἔθνος, περὶ τούτους οἰκοῦσι τοὺς τόπους· 7 καὶ ἡ ἄκρα πλησίον τούτων ἐστίν. 8 Οἱ μὲν οὖν Ἰάποδες πρότερον καὶ εὐανδροῦντες, καὶ τοὺς ὅρους ἐφ' ἑκάτερον τὴν οἴκησιν ἔχοντες, καὶ τοῖς λῃστηρίοις ἐπικρατοῦντες, ἐκπεπόνηνται τελέως ὑπὸ τοῦ Σεβαστοῦ Καίσαρος καταπολεμηθέντες· πόλεις δ' αὐτῶν, Μέτουλον, Ἀρούπεινον, Μονήτιον, p. 207.

1. Τὸ Ἀπέννινον ὄρος) Legendum cenſeo, τὸ Ποίνηνον ὄρος. Pœninas Alpes ſic vocant Græci. Eas autem hîc eſſe intelligendas & quivis facilè intelligere poteſt verba Strabonis diligenter attendens: & nos aliâs pluribus docebimus. *Caſaub.*

2. λίμνην ἔχον) Quis dubitat eſſe hanc, quam Ptol: λίμνην Πουνίναν vocat.? *Idem.*

3. *In Iſaram.*) Hic locus mirificè corruptus eſt, quod ad nomina fluviorum attinet, quæ ex Apennino ſic in Adriam, fluentia, nullibi extant. nam Ateſis quidem in Iſtrum minimè exit. Cogitavi Ἀτησινὸς fortaſſis eſſe Ticinum, & pro Iſtro Padum legendum. Sed hoc nihil ſufficit ad totum ſanandum morbum. *Xyland.*

4 ἐξιεῖσαν εἰς τὸν Ἴσαρον ποταμὸν) Sic ſolet Cæſar dicere lacus & paludes influere in flumina. Libro primo c. 8. B. G. *A lacu Lemano qui in flumen Rhodanum influit.* lib. VII c. 57. B. G. *perpetuam eſſe paludem quæ influeret in Sequanam.* Sed ex fine hujus libri apparet legendum eſſe ἐξιεῖσαν τὸν Ἴσαρον π. Sed quiſnam eſt iſte Iſarus fluvius qui in Adriaticum mare ſe exonerat? Non ſanè Iſar eſſe poteſt, de quo ſupra: licet hîc quoque ut ibi libri veteres Ἴσαρα habebant. Et poteſt ea eſſe vera lectio: Nam cum certum ſit D fluvios quàm plurimos à ſuperioribus Alpibus in Adriam deſcendere, non eſt abſurdum dictu, fuiſſe aliquem ex illis qui Iſaræ fluvio, qui Rhodano ſe miſcet, eſſet cognominis: Sic fuit ex iis unus, Rhenus appellatus, cujus mentio eſt apud Plinium, alius à magno Rheno. Aſſentior autem iis qui Ἄθαγιν putant eſſe Atheſin: ſive Strabo ita ſcripſit, ſive librariorum culpa eſt. Ateſinum putant docti quidam eſſe Ænum Ptolemæi & Taciti Hiſt. III. c. 5. qui Rhetos ac Noricos interfluit. Libri veteres habebant Ἀτησίανος. *Caſaub.*

5. τό τε Ἀπέννινον ὄρος) Et hic legendum eſt, τὸ Ποινηνὸν ὄρος. Quis vero non miretur potuiſſe interpreti perſuaderi Apenninum montem Alpium eſſe partem? *Idem.*

6. καὶ οἱ Ἰάποδες) De Japodibus vide lib. VII. p. 313. 314. *Idem.*

7. καὶ ἡ ἄκρα πλησίον τούτων ἐστίν) Legendum cenſeo, καὶ ἡ Ὄκρα. Id ita eſſe ex ſequentibus, & lib. VII. p. 314. ſatis conſtat. *Idem.*

8. οἱ μὲν οὖν Ἰάποδες) Quæ ſequuntur iiſdem prorſus verbis repetita habes libro ſeptimo. vide locum. *Idem.*

Οὔενδρον· μεθ' οὓς ἡ Σεγεστικὴ πόλις ἐν πεδίῳ· A παρ' ἣν [2] ὁ Ῥῆνος αὐτὸς παραῤῥεῖ ποταμὸς, ἐκδιδοὺς εἰς τὸν Ἴστρον· κεῖται δὲ ἡ πόλις εὐφυῶς, πρὸς τὸν κατὰ τῶν Δακῶν πόλεμον· ἡ δ' Ὄκρα ταπεινότατον μέρος τῶν Ἀλπεών ἐστι, καθ' ὃ συνάπτουσι τοῖς Καρνοῖς, καὶ δι' οὗ τὰ ἐκ τῆς Ἀκυληΐας φορτία κομίζουσιν ἁρμαμάξαις, [3] εἰς τὸν καλούμενον Πάμπορτον, [4] σταδίων ὁδὸν οὐ πολὺ πλειόνων ἢ υ. ἐκεῖθεν δὲ τοῖς ποταμοῖς κατάγεται μέχρι τοῦ Ἴστρου καὶ τῶν ταύτῃ χωρίων· [5] παραῤῥεῖ γὰρ τὸ Πάμπορτον ποταμὸς, ἐκ τῆς Ἰλλυρίδος φερόμενος, πλωτός· ἐκβάλλει δ' εἰς τὸν Σάον· ὥστε εὐμαρῶς εἰς τὴν Σεγεστικὴν κατάγεται, καὶ τοὺς Παννονίους, καὶ Ταυρίσκους. Συμβάλλει δ' εἰς τὸν Σάον κατὰ τὴν πόλιν, καὶ ὁ Κολάπις· ἀμφότεροι δ' εἰσὶ πλωτοὶ, ῥέουσι δ' ἀπὸ τῶν Ἀλπεων. Ἔχουσι δ' Ἄλπεις, καὶ ἵππους ἀγρίους, καὶ βόας· φησὶ δὲ Πολύβιος καὶ ἰδιόμορφόν τι

p. 208. ζῶον γεννᾶσθαι ἐν αὐταῖς, ἐλαφοειδὲς τὸ σχῆμα, πλὴν αὐχένος καὶ τριχώματος· ταῦτα δ' ἐοικέναι κάπρῳ, ὑπὸ δὲ τῷ γενείῳ πυρῆνα ἴσχειν ὅσον σπιθαμιαῖον ἀκρόκομον, πωλικῆς κέρκου τὸ πάχος. Τῶν δ' ὑπερθέσεων τῶν ἐκ τῆς Ἰταλίας εἰς τὴν ἔξω Κελτικὴν, καὶ τὴν προσάρκτιον, [6] ἡ διὰ Σαλασσῶν ἐστιν ἄγουσα ἐπὶ Λούγδουνον· διττὴ δ' ἐστίν. ἡ μὲν ἁμαξεύεσθαι δυναμένη, διὰ μήκους πλείονος, ἡ διὰ Κεντρώνων· ἡ δὲ ὀρθία καὶ στενὴ, σύντομος δὲ, ἡ διὰ τοῦ Ποινίνου. Τὸ δὲ Λούγδουνον ἐν μέσῳ τῆς χώρας ἐστὶν, ὥσπερ ἀκρόπολις, διά τε τὰς συμβολὰς τῶν ποταμῶν, καὶ διὰ τὸ ἐγγὺς εἶναι πᾶσι τοῖς μέρεσι. [7] Διόπερ καὶ Ἀγρίππας ἐντεῦθεν τὰς ὁδοὺς ἔτεμε· τὴν διὰ τῶν Κεμμένων ὀρῶν μέχρι Σαντώνων καὶ τῆς Ἀκουϊτανίας· καὶ τὴν ἐπὶ τὸν Ῥῆνον· καὶ τρίτην τὴν ἐπὶ τὸν Ὠκεανὸν, τὴν πρὸς Βελλοάκοις, καὶ Ἀμβιανοῖς· τετάρτη δέ ἐστιν ἐπὶ τὴν Ναρβωνῖτιν, καὶ τὴν Μασσαλιῶτιν παραλίαν.

Vendum. Poſt hos Segeſtica urbs in planicie, [1] quam Saus præterfluit fluvius, qui in Iſtrum exit. Urbs ea ad Dacicum bellum opportunè eſt ſita. Ocra autem pars eſt Alpium humillima, quà ad Carnos accedunt, & per quam ab Aquileia curribus portantur merces ad locum cui nomen Pamportum, iter ſtadiorum non ultra CCCC. hinc fluviis ad [illegible] & adſitas ei regiones devehuntur. Pamportum enim fluvio alluitur navigabili ex Illyrico decurrente, & in Saum exeunte: itaque facile Segeſticam, in Pannoniam & Tauriſcos devehuntur. B Apud Segeſticam Colapis quoque fluvius in Saum incidit: uterque eſt navigabilis, & ab Alpibus defertur. Proferunt Alpes etiam equos ſylveſtres, & boves. Polybius tradit peculiaris formæ animal ibi naſci, cervi ſpecie, demptis collo & pilis quibus aprum imitatur: id habere infra mentum quippiam metæ inſtar enatum dodrantis longitudine, craſſicie caudæ pulli equini, in imo crinitum. ¶ Porrò autem montanorum ex Italia in Galliam ulteriorem & ſeptentrionalem trajectuum, qui per Salaſſos eſt, Lugdunum ducit: eſt autem C duplex, alter curribus etiam pervius, itinere longiore per Centrones: alter per Peninas fauces brevior, ſed idem acclivis & anguſtus. Lugdunum in medio Galliæ ſitum eſt, inſtar arcis, cùm ob fluminum con[illegible]tes, tum quòd omnibus partibus eſt propinquum. Itaque etiam Agrippa hinc vias aperuit, unam per Cemmenos montes in Aquitaniam & ad [8] Santones uſque: alteram ad Rhenum: tertiam ad Oceanum per Bellovacos & Ambianos: quartam in Narbonenſem Galliam, & ad litus Maſſilienſe.

1. *Quam Saus.*) Ὁ Ῥῆνος αὐτὸς, falſiſſimum. de Sao quidem verùm. unde Plin IV: 25. Interpres Oenum. Sanè Oeneus, Οἰνεὺς, in Illyrico fluvius à Ptolemæo nominatur. Colapin autem ex Plinio III. c. 25. reſtitui, is Dioniſ. lib. II. eſt Κόλαψ. *Xyland.*

2. ὁ Ῥῆνος αὐτὸς παραῤῥεῖ ποταμὸς) Falſiſſima lectio: falſa etiam quam ſubſtituit Xylander. Lege, ὁ Νόαρος παραῤῥεῖ, auctore Strabone lib. VII. p. 314. 318. *Caſaub.*

3. εἰς τὸν καλούμενον Πάμπορτον) Ναυπόντον vocat infra p. 314. idque non ſemel. Equidem utut Strabo ſcripſerit, non dubito verum nomen hujus loci eſſe *Nauportos*, non Pamportus nec Naupontus. Nam ita ſemper in Latinis hiſtoriis nuncupatur: ut apud Tacitum Annal. lib. pr. Ann. c. 20. *Idem.*

4. σταδίων ὁδὸν οὐ πολὺ πλειόνων ἢ υ) Vetus lectio οὐ πολὺ πλειόνων, quam ſcripturam eſſe optimam ex D alio loco intelligimus, ubi hoc iter diſcimus, eſſe ſtad. CCCCL. vel D. Ille locus eſt lib. VII. p. 314. *Idem.*

5. παραῤῥεῖ γὰρ τὸ Πάμπορτον ποταμὸς) hic fluvius eſt Corcoras. Saus infra eſt Σαοῦς. *Idem.*

6. Η διὰ Σαλασσῶν) De his jam ante actum. p. 203. & 205. *Idem.*

7. διόπερ καὶ Αγρίππας) Vide ad lib. ſequentem. *Idem.*

8. *Santonus uſque*) Legebant μέχρις αὐτῶν. Sunt & ſequentia magis quàm vellem mendoſa, & ut puto mutila. quò enim refertur illud ἐπεί φησι Πολύβ. niſi ἔτι legas, & de itinere altero ſententiam puto me expreſſiſſe, cùm verba corrigere non auderem. Ubi autem eſt mons Dunax· in extremo libro nomina Ticini & Adduæ erant tranſpoſita, & cùm non ſemel Strabo hoc ipſo & ſequenti libro Adducæ Larium tribuat, non trepidè mendum ſuſtuli. Vide Plinium III. 19. alibi, & alios. *Xyland.*

1. [illegible]

Poteſt etiam ad ſiniſtram relinquens aliquis Lugdunum & ſuperjacentem regionem, in ipſo Pœnino jugo divertere Rhodano trajecto, aut lacu Lemanno, & per Helvetiorum plana, ſuperato dehinc monte Jura, ad Sequanos, indeque ad Lingonas pervenire: hinc bivium eſt ad Rhenum & ad Oceanum. Præterea Polybius auctor eſt ſua ætate apud Aquileiam, & in Tauriſcis, præcipuè in Noricis, auri ſolum ita ferax fuiſſe repertum, ut exhauſta duûm pedum altitudine terra, ſtatim occurreret aurum foſſile: foſſam autem xv pedes non exceſſiſſe: aurum partim ſtatim purum extitiſſe, fabæ aut lupini quantitate, octava tantùm parte decocta: aliud majori quidem diffuſione indiguiſſe, ſed ea admodum utili. Cùm autem Itali barbaros per duos menſes adjuviſſent, ſtatim auri pretium fuiſſe per totam Italiam triente deminutum: quod cùm ſentirent Tauriſci, ejectis eos operarum ſociis ſolos aurum coëmiſſe. Nunc omnia iſta auri metalla Romani poſſident. Iis autem in locis, ut in Hiſpania quoque præter foſſile aurum, in fluviis etiam ramenta auri, tametſi non tanta quantitate, inveniuntur. Idem Polybius de Alpium magnitudine & altitudine verba faciens, cum iis maximos Græciæ montes contendit, ut Taygetum, Lycæum, Parnaſſum, Olympum, Pelium, Oſſam, & de Thraciæ montibus, Hæmum, Rhodopen, Dunacem: atque horum quemque unius diei ſpacio expeditum viatorem fere conſcendere, tantodemque ſpacio ambire poſſe: at Alpes ne intra quintum quidem diem conſcendi à quoquam poſſe, & longitudinem juxta campeſtria porrectam eſſe CIↃ CC ſtadiorum. Quatuor etiam tantummodo earum tranſitus nominat: per Ligures, proximè Etruſcum mare: per Taurinos, quo Annibal uſus: per Salaſſos: & quartum per Rhætos: eoſque omnes ait eſſe præcipites. ¶ Lacus in Alpibus ait eſſe

A Ἔστι δὲ καὶ ἐν ἀριστερᾷ [1] ἀφεῖσι τὸ Λούγδουνον, καὶ τὴν ὑπερκειμένην χώραν ἐν αὐτῷ τῷ Ποινίνῳ πάλιν ἐκτροπὴν διαβαίνειν τὸν Ῥοδανὸν, ἢ τὴν λίμνην τὴν Λημένναν εἰς τὰ Ἐλουηττίων πεδία, κἀντεῦθεν εἰς Σηκοανοὺς ὑπέρθεσις [2] διὰ τοῦ Ἰόρα ὄρους, καὶ εἰς Λίγγονας· διά τε τούτων ἐπ' ἄμφω καὶ ἐπὶ τὸν Ῥῆνον καὶ ἐπὶ τὸν Ὠκεανὸν δίοδοι σχίζονται. * Ἐπεὶ φησὶ Πολύβιος ἐφ' ἑαυτῶν κατ' Ἀκυληΐαν μάλιστα, ἐν τοῖς Ταυρίσκοις τοῖς Νωρικοῖς, εὑρεθῆναι χρυσεῖον οὕτως εὐφυὲς, ὥστ' ἐπὶ δύο πόδας ἀποσύραντι τὴν ἐπιπολῆς γῆν, εὐθὺς ὀρυκτὸν εὑρίσκεσθαι χρυσόν· τὸ δ' ὄρυγμα μὴ

B πλειόνων ὑπάρχειν ἢ πεντεκαίδεκα ποδῶν· εἶναι δὲ τοῦ χρυσοῦ τὸν μὲν αὐτόθεν καθαρὸν, κυάμου μέγεθος ἢ θέρμου, [3] τοῦ ὀγδόου μόνον ἀφεψηθέντος, τὸν δὲ δεῖσθαι μὲν χωνείας πλείονος, σφόδρα δὲ λυσιτελοῦς. Συνεργασαμένων δὲ τοῖς βαρβάροις τῶν Ἰταλιωτῶν ἐν διμήνῳ, παραχρῆμα τὸ χρυσίον εὐωνότερον γενέσθαι τῷ τρίτῳ μέρει καθ' ὅλην τὴν Ἰταλίαν· αἰσθανομένους δὲ τοὺς Ταυρίσκους, μονοπωλεῖν ἐκβάλλοντας τοὺς συνεργαζομένους. Ἀλλὰ νῦν ἅπαντα τὰ χρύσεια, ὑπὸ Ῥωμαίοις ἐστί. Κἀνταῦθα δ' ὥσπερ κατὰ τὴν Ἰβηρίαν, [4] φέ-

C ρουσιν οἱ ποταμοὶ χρυσοῦ ψῆγμα πρὸς τῷ ὀρυκτῷ, οὐ μέντοι τοσοῦτον. Ὁ δ' αὐτὸς ἀνὴρ περὶ τοῦ μεγέθους τῶν Ἄλπεων καὶ τοῦ ὕψους λέγων, παραβάλλει τὰ ἐν τοῖς Ἕλλησιν ὄρη τὰ μέγιστα, τὸ Ταΰγετον, τὸ Λύκαιον, Παρνασσὸν, Ὄλυμπον, Πήλιον, Ὄσσαν· ἐν δὲ Θρᾴκῃ Αἷμον, Ῥοδόπην, [5] Δούνακα· Καί φησιν, ὅτι τούτων μὲν ἕκαστον μικροῦ δεῖν αὐθημερὸν εὐζώνοις ἀναβῆναι δυνατὸν, αὐθημερὸν δὲ, καὶ περιελθεῖν· τὰς δ' Ἄλπεις, οὐδ' ἂν πεμπταῖος ἀναβαίη τις. [6] τὸ δὲ μῆκος ἐστὶ δισχιλίων καὶ διακοσίων σταδίων, τὸ παρῆκον παρὰ τὰ πεδία. Τέτταρας

D δ' ὑπερβάσεις ὀνομάζει μόνον· διὰ Λιγύων μὲν τὴν ἔγγιστα τῷ Τυῤῥηνικῷ πελάγει· εἶτα τὴν διὰ Ταυρίνων, ἣν Ἀννίβας διῆλθεν· εἶτα τὴν διὰ Σαλασσῶν· τετάρτην δὲ, τὴν διὰ Ῥαιτῶν· ἁπάσας κρημνώδεις. Λίμνας δὲ εἶναί φησιν ἐν τοῖς ὄρεσι

*Fortè. Ἔτι

p. 209.

1. ἀφέσει τὸ Λουγδοῦνον) Ald. ἀφεῖσι τὸ Λούγδ. Forte ἀφέντι ut διαβάντι. *Caſaub.*

2 διὰ τοῦ Ἰορα ὄρους) Ἰουρασσὸν ſuprà appellat. p. 193. *Idem.*

3. τοῦ ὀγδόου μόνον ἀφεψηθέντος) vet. lib. τοῦ ὀγδόου μέρους. Vide Epito. *Idem.*

4. φέρουσιν οἱ ποταμοὶ χρυσοῦ ψῆγμα) Hujuſmodi ramenta ferunt Rhenus, Urla, Emma, fluvii ex Alpibus cadentes. *Idem.*

5. Δούνακα) Montem in Thracia qui ita appelletur nullum reperio. Plinius IV. c. 8. *Donaceſſam* montem agnoſcit: ſed in Theſſalia. Si quis putet nomen alicujus Thraciæ montis eſſe reponendum, Mimas non incommodè poſſe reponi videtur. Silius Italicus III. ℣. 494 in eadem ſententia.

Mixtus Athos Tauro, Rhodopeque, adjuncta Mimanti,
Oſſaque cum Polio cumque Æmo ceſſerit Othrys.

6. Τὸ δὲ μῆκος ἐστὶ) Vide Plin. III. 20. & Simleri Com. de Alpib. *Idem.*

ι. πλείους

[1] πλείους μὲν, τρεῖς δὲ μεγάλας· ὧν ἡ μὲν Βήνακος ἔχει μῆκος πεντακοσίων σταδίων, [2] πλάτος δὲ ἑκατὸν πεντήκοντα, ἐκρεῖ δὲ ποταμὸς Μίγκιος· ἡ δ᾽ ἑξῆς Οὐερβανὸς, τετρακοσίων· [3] πλάτος δὲ στενωτέρα τῆς πρότερον· ἐξίησι δὲ ποταμὸν τὸν Τίκινον· τρίτη δὲ Λάριος μῆκος ἐγγὺς τριακοσίων σταδίων, πλάτος δὲ τριάκοντα· ποταμὸν ἣ ἐξίησι μέγαν Αδουαν· πάντες δ᾽ εἰς τὸν Πάδον συῤῥέουσι. Τοσαῦτα καὶ περὶ τῶν ὀρῶν ἔχομεν λέγειν τῶν Αλπινῶν· Μετὰ δὲ τὴν ὑπώρειαν τῶν Αλπεων ἀρχὴ τῆς νῦν Ιταλίας.

A complures, tres tamen magnos: quorum Benacus in longum IↃ ſtadia occupet, in latum CL. ex hoc Mincius effluit. Poſt hunc Verbanus, CCCC. ſtadiorum longitudine, anguſtior aliquanto prius dicto: is amnem emittit Ticinum, Tertius eſt Larius longus ferè CCC, latus XXX, is Adduam magnum flumen emittit. Hi autem fluvii omnes in Padum confluunt. Atque hæc habuimus, quæ de Alpinis diceremus montibus.

1. πλείους μὲν) Plin. Lib. III. cap. 19. *In hac regione & X. lacus inclyti ſunt, amneſque eorum partus aut alumni ſi modò exceptos reddunt, ut Adduam Larius, Ticinum Verbanus, Mincium Benacus, Ollium Sebinus, Lambrum Eupilis: omnes incolas Padi.* Caſaub.

B 2. πλάτος δ᾽ ἑκατὸν πεντήκοντα) Vet. πλάτος δὲ τριάκοντα. In alio πλάτος δὲ ν. *Idem.*

3. πλάτος δὲ τριάκοντα) Vet. lect. πλάτος δὲ ν. *Idem.*

SYNO-

SYNOPSIS
LIBRI QUINTI.

ITALIAM cum adjacentibus inſulis, his duobus libris deſcribit. Sunt autem ea, de quibus hoc libro agit, hæc: De totius Italiæ figura. De Gallia Ciſalpina, Tranſpadana primùm, deinde Ciſpadana. De Liguria. De Hetruria. De inſulis ante Hetruriam ſitis, ILVA, CORSICA, SARDINIA. De Umbria. De Sabinis. De Latio & urbe Roma. De Apenninis montibus, & gentibus quæ eos montes incolunt, vel accolunt. De Campania & inſulis ante Campaniam ſitis, ut ſunt PITHECVSAE, CAPREAE. De Samnitibus. De Picentinis.

STRABONIS ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ
RERUM GEOGRAphicarum Liber quintus.
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ βιβλίον πέμπτον.

POST Alpium radices initium eſt ejus quæ nunc appellatur Italiæ. Priſci enim Oenotriam vocarunt Italiam, quidquid terræ à Siculo freto uſque ad ſinum Tarentinum & Poſidoniatem tendit. quod nomen deinde ita obtinuit, ut uſque ad Alpium radices proferretur. Occupavit etiam Liguriam uſque ad Varum flumen & mare quod à finibus Etruriæ eò pertinet, & Iſtriam uſque ad Polam. Probabile eſt, eos, qui primùm Itali ſunt appellati, ob res ſecundas nomen cum finitimis communicaſſe,

[1] ΜΕΤΑ δὲ τὴν ὑπώρειαν τῶν Ἄλπεων, [2] ἀρχὴ τῆς νῦν Ἰταλίας· [3] οἱ γὰρ παλαιοὶ τὴν Οἰνωτρίαν, ἐκάλουν Ἰταλίαν, ἀπὸ τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ, μέχρι τοῦ Ταραντίνου κόλπου, καὶ τοῦ Ποσειδωνιάτου διήκουσαν. ἐπικρατῆσαν δὲ τοὔνομα, καὶ μέχρι τῆς ὑπω-
D ρείας τῶν Ἄλπεων προὔβη· [4] προσέλαβε δὲ καὶ τῆς Λιγυστικῆς, μέχρι Οὐάρου ποταμοῦ καὶ τῆς ταύτῃ θαλάττης, ἀπὸ τῶν ὁρίων τῶν Τυρρηνικῶν, [5] καὶ τῆς Ἰστρίας μέχρι Πόλας. Εἰκάσειε δ' ἄν τις εὐτυχήσαντας τοὺς πρώτους ὀνομασθέν- p. 210.
τας Ἰταλούς, μεταδοῦναι καὶ τοῖς πλησιοχώροις·

1. ΜΕΤΑ δὲ τὴν ὑπώρειαν τῶν Ἄλπεων) Galliam relinquentibus à ſiniſtra occurrit Germania: à dextra Italia. Ptolemæus poſt Galliæ deſcriptionem ad Germaniam tranſit: Strabo contra ad Italiam: idque optimè: Nam cum in fine libri quarti Alpes deſcripſiſſet, quæ altero latere Galliæ ſunt obverſæ, altero Italiæ, ipſa locorum συνέχεια quam ſe obſervare teſtatur ſæpe, indicabat ſatis, non aliam prius quam Italiam deſcribendam regionem atque hoc ordine uſus eſt etiam ſupra, in platica totius orbis deſcriptione. *Caſaub.*

2. ἀρχὴ τῆς νῦν Ἰταλίας) Latius accipiendum, τὸ νῦν: Nam ut Italiæ nomine etiam Gallia Ciſalpina comprehenderetur non Strabonis ætate, aut paulò ante, ſed jam inde à Polybii temporibus videtur obtinuiſſe, quum diu Rubico utriuſque fuerit limes: Vide Servium ad illud Virg. Æn. 1. ℣. 6.

---Trojæ qui primus ab oris
Italiam, fato profugus &c. *Idem.*

3. οἱ γὰρ παλαιοὶ τὴν Οἰνωτρίαν ἐκάλουν Ἰταλίαν) Vide ad lib. ſex. non procul ab initio: Ubi hæc pluribus exponuntur. *Idem.*

4. προσέλαβε δὲ καὶ τῆς Λιγυστικῆς, μέχρι οὐάρου) Libro quarto p. 178. dictum eſt, Varum flumen Galliam dividere ab Italia: quod ex diviſione Auguſti ortum videtur. vide Plin. III. c. 4. Habent autem ſcripti τὰ μέχρι Οὐάρου. *Idem.*

5. καὶ τῆς Ἰστρίας μέχρι Πόλας) Plinio III. c. 19. finis Italiæ Arſia fl. qui eſt à Pola haud procul. Pola paullò poſt aſcribitur Italiæ. *Idem.*

A εἶθ᾽ οὕτως ἐπίδοσιν λαβεῖν, μέχρι τῆς Ῥωμαίων ἐπικρατείας· ὀψὲ δέ ποτε ἀφ᾽ οὗ μετέδοσαν Ῥωμαῖοι τοῖς Ἰταλιώταις τὴν ἰσοπολιτείαν, ἔδοξε καὶ τοῖς ἐντὸς Ἄλπεων Γαλάταις, καὶ Ἐνετοῖς, τὴν αὐτὴν ἀπονεῖμαι τιμὴν, προσαγορεῦσαι δὲ καὶ Ἰταλιώτας πάντας καὶ Ῥωμαίους· [1] ἀποικίας τε πολλὰς στῆσαι, τὰς μὲν πρότερον, τὰς δ᾽ ὕστερον, ὧν οὐ ῥᾴδιον εἰπεῖν ἀμείνους ἑτέρας. Ἑνὶ μὲν οὖν σχήματι σύμπασαν τὴν νῦν Ἰταλίαν, οὐ ῥᾴδιον περιλαβεῖν γεωμετρικῶς. καί τοι [2] φασὶν ἄκραν εἶναι τρίγωνον [3] ἐκκειμένην πρὸς νότον καὶ χειμερινὰς ἀνατολὰς, [4] κορυφουμένην δὲ πρὸς τῷ Σικελικῷ πορθμῷ· [5] βάσιν δ᾽ ἔχουσαν τὰς Ἄλπεις· ..... [7] συγχωρῆσαι δὲ καὶ τῶν πλευρῶν μίαν, τὴν ἐπὶ τὸν πορθμὸν τελευτῶσαν, κλυζομένην δὲ ὑπὸ τοῦ Τυῤῥηνικοῦ πελάγους. Τρίγωνον δὲ ἰδίως τὸ εὐθύγραμμον καλεῖται σχῆμα· ἐνταῦθα δὲ καὶ αἱ βάσεις, καὶ αἱ πλευραὶ περιφερεῖς εἰσιν, ὥστε εἴ φημι δεῖν συγχωρεῖν, περιφερογράμμου σχήματος θετέον καὶ τὴν βάσιν, καὶ τὴν πλευράν· συγχωρητέον δὲ καὶ τὴν λόξωσιν ταύτης τῆς πλευρᾶς τὴν ἐπὶ τὰς ἀνατολάς. Τ᾽ ἄλλα δ᾽ οὐχ ἱκανῶς εἰρήκασιν, ὑποθέμενοι μίαν πλευρὰν ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ Ἀδρίου μέχρι τοῦ πορθμοῦ· πλευρὰν γὰρ λέγομεν τὴν ἀγώνιον γραμμήν· ἀγώνιος δ᾽ ἐστὶν ὅταν ἢ μὴ συννεύῃ πρὸς ἄλληλα τὰ μέρη, ἢ μὴ ἐπὶ πολύ. C Ἡ δὲ ἀπὸ Ἀριμίνου ἐπὶ τὴν ἄκραν τὴν Ἰαπυγίαν, καὶ ἡ ἀπὸ τοῦ πορθμοῦ ἐπὶ τὴν αὐτὴν ἄκραν, πάμπολύ τι συννεύουσιν· ὁμοίως

idque deinde ita auctum, tantiſper dum ad Romanos ſumma rerum pervenerit. Tandem etiam, cùm Romani Italos in ſocietatem civitatis recepiſſent, placuit eodem honore dignari Gallos Ciſalpinos, & Venetos, omnibuſque Italorum & Romanorum nomen tribuere, & diverſis temporibus colonias condere, quibus præſtantiores alias haud facilè dixeris. Non in proclivi eſt totam Italiam geometrica ulla aliqua figura deſcribere. quanquam dicunt eam eſſe promontorium trianguli forma porrectum verſus meridiem & ortum hybernum, cujus mucro ſit ad Siculum fretum, Alpes pro baſi B ...... 6 concedere autem etiam alterum latus quod Tyrrheno mari alluitur, & Siculo mari finitur. Atqui triangulum propriè dicitur figura tribus rectis lineis contenta. hîc & baſis & latera circumferentias habent. itaque ſi concedendum eſt Italiam eſſe forma trianguli, addendum, ejus cujus & baſis & latera circumductis deſcribantur lineis: concedenda eſt etiam lateris verſus orientem incurvatio. Reliqua non ſatis aptè dixerunt, unum latus ponentes à ſinus Adriatici intimo uſque ad fretum. Latus enim dicimus lineam abſque ullo angulo. quod fit, cùm partes invicem aut omnino non inclinantur, aut leviter admodum. At linea ab Arimino ad Japygium promontorium, & linea eodem à freto ducta, ad angulum non leviter in ſe invicem inclinantur. idemque

1. Ἀποικίας τε πολλὰς στῆσαι) Mallem στεῖλαι. Conjecturam meam confirmant veteres codices, qui ita habent. *Caſaub.*

2. φασὶν ἄκραν εἶναι τρίγωνον) Prior interpres videtur hunc locum paullò aliter legiſſe, Italiæ autem formam eſſe τρίγωνον alii quoque ajunt: Servius, *Conſtat tria habere latera Italiam, ſuperi maris, inferi, Alpium*: Polybius quoque lib. ſec. τὸ σχῆμα τῆς Ἰταλίας dicens eſſe τριγωνοειδὲς, ejus latera, ita prorſus deſcribit ut Strabo. Plinius III. c. 5. vero non γεωμετρικῶς ſed ἁπλούστερον & magis γεωγραφικῶς Italiæ figuram expreſſit, quum dixit eſſe ſimilem folio querno. Rutilius Itiner. lib. II. ℣. 17.

Italiam rerum dominam qui cingere viſu,
Et totam pariter cernere mente velit:
Inveniet quernæ ſimilem procedere frondi,
Artatam laterum conveniente ſinu.

Me vero non pœnitet eorum eſſe ſententiæ, qui Italiæ formam, tibiæ ſimilem pronunciant. Euſtathius κισσῷ ſimilem ſcribit. *Idem.*

3. ἐκκειμένην πρὸς νότον καὶ χειμερινὰς ἀνατολάς.) Plinius III c. 5. *Incedit per maria cœli regione ad meridiem quidem: ſed ſi quis id diligenti ſubtilitate exigat, inter ſextam horam primamque brumalem.* quem locum ſatis obſcurum Strabonis verba declarant. *Idem.*

4. κορυφουμένην δὲ πρὸς τῷ Σικελικῷ πορθμῷ) Polybius poſtquam dixit, latus quod eſt ad ortum Italiæ effici ab Jonio mari & Adriatico, id autem latus quod ad meridiem vergit & occaſum à mari Siculo & Tyrrenico, addit, αὗται δ᾽ αἱ πλευραὶ συμπίπτουσαι πρὸς ἀλλήλας, κορυφὴν ποιοῦσι τοῦ τριγώνου τὸ προκείμενον ἀκρωτήριον τῆς Ἰταλίας, ὃ προσαγορεύεται μὲν Κόκυνθος, διαιρεῖ δὲ τὸν Ἰόνιον πόρον καὶ τὸ Σικελικὸν πέλαγος. *Idem.*

5. βάσιν δ᾽ ἔχουσαν τὰς Ἄλπεις) Polyb. Τὴν δὲ λοιπὴν, τὴν παρά τε τὰς ἄρκτους καὶ τὴν μεσόγαιον D παρατείνουσαν, ὁρίζει κατὰ τὸ συνεχὲς, ἡ τῶν Ἄλπεων παρώρεια. Mox, ἣν δεῖ καὶ νοεῖν ὡσανεὶ βάσιν τοῦ τριγώνου. *Idem.*

6. *Concedere.*) Συγχωρῆσαι, non cohærent. diſputat contra eos, qui trianguli formam accommodant Italiæ. Ex ſequentibus apparet aliquid excidiſſe, nimirum auctores hujus ſententiæ curvitatem quandam lateribus tribuiſſe. Porrò autem linea νεύειν dicitur, cujus partes angulum faciunt, non rectà inter extrema porrectæ. ut συννεύειν, in ſe invicem inclinare dicuntur lineæ, quæ concurrentes non in eadem recta jacent linea, ſed ad angulum coeunt. *Xyland.*

7. συγχωρῆσαι δὲ) Satis apparet everti hac diſputatione ſuperiorem de Italiæ figura opinionem: quam diximus eſſe Polybii. Sed locus mutilus eſt & mancus. Et ea ipſa quæ benè habent, ſine tabularum inſpectione nequeunt intelligi: quibus adhibitis luce clariora ſunt omnia. *Caſaub.*

1. Τὰ

ſentio de lineis ab intimo Adriæ & Japygio ductis, quæ circa Ariminum & Ravennam concurrentes, angulum faciunt, aut ſaltem circumferentiam minimè negligendam. Itaque litus ab Adriæ intimo ad Japygium ſi pro uno latere ponendum ſit, recta linea non [illegible]. Ab Japygio autem ad fretum aliud porrò deſcribitur latus, ne ipſum quidem rectilineum. At ſic quadrilatera potius quàm triquetra erit figura, nullo modo triangula, niſi impropriè loqui velis. Præſtat autem fateri, figurarum quæ geometricis figuris non reſpondent, non facile poſſe tradi circumſcriptionem. Singulatim autem ita licet dicere, Alpium radices circumferentiam habere ſinuoſam, cavitate Italiæ obverſa. Sinus medium eſt apud Salaſſos. extrema flectuntur partim uſque ad fines & intimum Adriatici ſinus, partim in oram Liguriæ uſque ad Genuam Liguriæ emporium: quo loco Apenninus Alpibus committitur. Subjacet autem ſtatim planicies inſignis, CIↃ CIↃ C ſtadiorum longitudine & latitudine ferè æquali: cujus meridionale latus ora Venetorum & Apennini parte ad Ariminum & Anconem porrecta includitur. Apenninus enim à Liguria incipiens in Etruriam pergit, anguſtam oram maritimam excludens. Inde paulatim in mediterranea recedens, ubi ad agrum Piſanum pervenit, ad Orientem convertitur, & Adriaticum mare, uſque ad loca Arimino & Anconæ vicina, quæ Venetorum oræ maritimæ in eadem recta ſubjacent lineâ. His ergo finibus Gallia ciſalpina includitur. Longitudo oræ maritimæ eſt IↃↃ CIↃ CCC ſtadiorum 4 cum montibus. latitudo paulo minus CIↃ.

A δ' ἔχειν οἴομαι καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ Ἀδρίου, καὶ τὴν ἀπὸ τῆς Ἰαπυγίας· συμπίπτουσαι γὰρ ἐπὶ τοὺς περὶ Ἀρίμινον καὶ Ῥαβένναν τόπους, γωνίαν ποιοῦσιν· εἰ δὲ μὴ γωνίαν, περιφέρειάν γε ἀξιόλογον. Ὥστ' εἰ ἄρα τοῦτ' ἂν εἴη μία πλευρὰ ὁ παράπλους, ὁ ἀπὸ τοῦ μυχοῦ ἐπὶ τὴν Ἰαπυγίαν, οὐκ εὐθεῖα· τὸ δὲ λοιπὸν τὸ ἐνθένδε ἐπὶ τὸν πορθμὸν, ἄλλην ἂν ὑπογράφοι πλευρὰν, οὐδὲ ταύτην εὐθεῖαν· οὕτω δὲ τετράπλευρον μᾶλλον ἢ τρίπλευρον φαίη ἄν τις τὸ σχῆμα· τρίγωνον δ' οὐδοπωσοῦν, πλὴν εἰ καταχρώμενος. Βέλτιον δ' ὁμολογεῖν, ὅτι τῶν ἀγεωμετρήτων σχημάτων, οὐκ εὐπερίγραφος
B ἡ ἀπόδοσις. Κατὰ μέρος δ' οὕτως εἰπεῖν δυνατὸν, ὅτι τῶν μὲν Ἄλπεων περιφερὴς ἡ ὑπώρειά ἐστι, καὶ κολπώδης, τὰ κοῖλα ἔχουσα ἐστραμμένα πρὸς τὴν Ἰταλίαν· τοῦ δὲ κόλπου τὰ μὲν μέσα πρὸς τοῖς Σαλασσοῖς ἐστι. τὰ δ' ἄκρα ἐπιστρο- p.211.
φὴν λαμβάνει, [1] τὰ μὲν μέχρι τῆς ἄκρας καὶ τοῦ μυχοῦ τοῦ κατὰ τὸν Ἀδρίαν, τὰ δ' εἰς τὴν Λιγυστικὴν παραλίαν μέχρι Γενούας, τοῦ τῶν Λιγύων ἐμπορίου, ὅπου τὰ Ἀπέννινα ὄρη συνάπτει ταῖς Ἄλπεσιν. [2] ὑπόκειται δ' εὐθὺς πεδίον ἀξιόλογον πάρισόν πως ἔχον τὸ πλάτος καὶ τὸ μῆκος, σταδίων ἑκατὸν, καὶ δισχιλίων· τὸ δὲ μεσημβρινὸν αὐτοῦ πλευρὸν κλείεται τῇ τε τῶν Ἐνετῶν παραλίᾳ, καὶ τοῖς
C Ἀπεννίνοις ὄρεσι, τοῖς περὶ Ἀρίμινον καὶ Ἀγκῶνα καθήκουσι. Ταῦτα γὰρ ἀρξάμενα ἀπὸ τῆς Λιγυστικῆς εἰς τὴν Τυρρηνίαν ἐμβάλλει, στενὴν παραλίαν ἀπολιπόντα· εἶτα ἀναχωροῦντα εἰς τὴν μεσόγαιαν κατ' ὀλίγον, ἐπειδὰν γένηται κατὰ τὴν Πισᾶτιν, ἐπιστρέφει πρὸς ἕω, καὶ πρὸς τὴν Ἀδρίαν ἕως τῶν περὶ Ἀρίμινον καὶ Ἀγκῶνα τόπων, [3] συνάπτοντα ἐπ' εὐθείας τῇ τῶν Ἐνετῶν παραλίᾳ. Ἡ μὲν οὖν ἐντὸς Ἄλπεων Κελτικὴ, τούτοις κλείεται τοῖς ὅροις· καὶ ἔστι τῆς μὲν παραλίας τὸ μῆκος ὅσον τ σταδίων ἐπὶ τοῖς ἑξακισχιλίοις, [5] μετὰ τῶν ὀρῶν· [6] μικρὸν δ' ἔλαττον τὸ πλάτος τῶν χιλίων.

1. Τὰ μὲν μέχρι τῆς ἄκρας) Non dubito aſſenſuros mihi viros doctos emendanti hîc quoque τῆς Ὄχρας. quod vel ἡ φράσις perſuadeat. *Caſaub.*

2. ὑπόκειται δ' εὐθὺς πεδίον) Galliam Ciſalpinam Romanis dictam deſcribit. Hanc Polyb facit τρίγωνον. cujus trigoni vertex ſit ἡ σύμπτωσις Alpium & Apennini. latus autem borium ait ab Alpibus effici porrectis in longit. bis mille & ducentorum: meridianum autem Apenninis montibus, longum ſtadia ter mille & ſexcenta, tertium latus ac totius trianguli baſin conſtituit, oram Adriatici maris quæ eſt à Sena ad intimum uſque ejus ſinus receſſum ſtadiorum bis mille & quingentorum. Straboni & Polybio in hujus περιορισμῷ parum adeo convenire mirum non eſt, quum ille totius Italiæ formam quam dabat ei Polyb. improbet: ut modo dictum eſt. *Idem.*

3. συνάπτοντα ἐπ' εὐθείας τῇ τῶν Ἐνετῶν παραλίᾳ) hoc eſt, qui montes incidunt ad rectos angulos in
D Venetorum oram: Nam hanc eſſe iſtorum verborum ſententiam vel ex ſuperioribus apparet. Adde quod paulo poſt ita ſcribitur. τὰ δε Ἀπέννινα ὄρη συνάψαντα τοῖς περὶ Ἀρίμινον &c. *Idem.*

4. *Cum montibus.*) μετὰ τῶν ὀρῶν. ſi rectè legitur, intelligo ſpacium ab initio Apennini uſque ad Anconem. *Xyland.*

5. μετὰ τῶν ὀρῶν) Si Polybii ſummam utramque conjungas, erunt ſtadia XI. CIↃ C. *Caſaub.*

6. μικρὸν δ' ἔλαττον τὸ πλάτος τῶν χιλίων) Difficilis & obſcurus mihi locus. Nam paulò ante dictum eſt, hanc planitiem habere longitudinem & latitudinem fere æqualem, ſtadiorum C. & CIↃ CIↃ. Quodnam igitur eſt iſtud πλάτος quo de nunc loquitur? niſi quis dicat legendum eſſe hic quoque δισχιλίων. Habent etiam difficultatis non parum quæ de meridiano ejus planitiei latere dixit: quæ omnia iis relinquo excutienda quibus plus eſt ad hanc rem otii: Mihi nec vacat, nec libet, hoc præ-

Ἡ λοιπὴ δ᾽ Ἰταλία, στενὴ, καὶ παραμήκης ἐστὶ, A
¹ κορυφουμένη διχῶς, τῇ μὲν πρὸς τὸν Σικελικὸν πορθμὸν, τῇ δὲ πρὸς τὴν Ἰαπυγίαν· σφιγγομένη δ᾽ ἑκατέρωθεν, τῇ μὲν ὑπὸ τοῦ Ἀδρίου, τῇ δ᾽ ὑπὸ τοῦ Τυῤῥηνικοῦ πελάγους. Ἔστι δ᾽ ὅμοιον τὸ σχῆμα τοῦ Ἀδρίου καὶ τὸ μέγεθος τῇ Ἰταλίᾳ τῇ τε ἀφοριζομένῃ τοῖς Ἀπεννίνοις ὄρεσι, καὶ τῇ θαλάττῃ ἑκατέρᾳ, μέχρι τῆς Ἰαπυγίας καὶ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ κατὰ τὸν Ταραντῖνον καὶ τὸν Ποσειδωνιάτην κόλπον· ² τό, τε γὰρ πλάτος τὸ μέγιστον ἀμφοῖν ἐστι περὶ χιλίους καὶ τριακοσίους σταδίους· τὸ δὲ μῆκος ἔλαττον, οὐ πολὺ τῶν ἑξακισχιλίων. Ἡ λοιπὴ δ᾽ ἐστὶν ὅσην κατέχουσι Βρέττιοι καὶ Λευκανοί· B Φησὶ δὲ Πολύβιος, πεζῇ μὲν εἶναι τὴν παραλίαν τὴν ἀπὸ Ἰαπυγίας μέχρι πορθμοῦ καὶ τρισχιλίων σταδίων· κλύζεσθαι δ᾽ αὐτὴν τῷ Σικελικῷ πελάγει· πλέοντι δὲ καὶ πεντακοσίων δέουσαν. Τὰ δὲ Ἀπέννινα ὄρη συνάψαντα τοῖς περὶ Ἀρίμινον καὶ Ἀγκῶνα τόποις, καὶ ἀφορίσαντα τὸ ταύτῃ πλάτος τῆς Ἰταλίας ἀπὸ θαλάττης ἐπὶ θάλατταν, ἐπιστροφὴν λαμβάνει πάλιν, καὶ τέμνει τὴν χώραν ὅλην ἐπὶ μῆκος. μέχρι μὲν δὴ Πευκετίων καὶ Λευκανῶν, οὐ πολὺ ἀφίσταται τοῦ Ἀδρίου· συνάψαντα δὲ Λευκανοῖς, ἐπὶ τὴν ἑτέραν θάλατταν ἀποκλίνει μᾶλλον, καὶ λοιπὸν διὰ μέσων τῶν Λευκανῶν καὶ Βρεττίων διεξιόντα τελευτᾷ πρὸς τὴν Λευκόπετραν τῆς Ῥηγίνης C καλουμένης. Τυπωδῶς μὲν οὖν εἴρηται περὶ τῆς νῦν Ἰταλίας ἁπάσης ταῦτα· πειρασόμεθα δὲ ἀναλαβόντες εἰπεῖν περὶ τῶν καθ᾽ ἕκαστα. καὶ πρῶτον περὶ τῶν ὑπὸ ταῖς Ἄλπεσιν.

p. 212. Ἔστι δὲ πεδίον εὔδαιμον σφόδρα, καὶ γεωλοφίαις εὐκάρποις πεποικιλμένον· διαιρεῖ δ᾽ αὐτὸ μέσον πως ὁ Πάδος· καὶ καλεῖται τὸ μὲν ἐντὸς τοῦ Πάδου, τὸ δὲ πέραν. ἐντὸς μὲν ὅσον ἐστὶ πρὸς τοῖς Ἀπεννίνοις ὄρεσι, καὶ τῇ Λιγυστικῇ· πέραν δὲ τὸ λοιπόν. Οἰκεῖται δὲ τὸ μὲν ὑπὸ τῶν Λιγυστικῶν ἐθνῶν καὶ τῶν Κελτικῶν, τῶν μὲν ἐν τοῖς ὄρεσιν οἰκούντων, τῶν δ᾽ ἐν D τοῖς πεδίοις· τὸ δ᾽ ὑπὸ τῶν Κελτῶν καὶ Ἐνετῶν. Οἱ μὲν οὖν Κελτοὶ τοῖς ὑπεραλπείοις ὁμοεθνεῖς εἰσι.

Reliqua Italia anguſta eſt & in longum porrecta, inque duos exit vertices, quorum alter ad fretum Siculum, alter ad Japygium eſt. Stringitur autem ab una parte Adriatico, ab altera Tyrrheno mari. Simili autem forma ſunt Adriaticum mare, & Italia quæ monte Apennino, & utroque mari includitur, uſque ad Japygiam & Iſthmum Tarentino & Poſidoniate ſinubus interjecto protenditur. utriuſque enim maxima latitudo eſt [illegible] ccc circiter ſtadiorum, longitudo paulo minor IↃↃ cIↃ. Reſtat deinde ea Italiæ pars, quam Bruttii & Lucani tenent. Polybius ſcriptum reliquit terreſtre iter à Japygia per oram ad fretum eſſe vel cIↃ cIↃ cIↃ ſtadiorum, ac eam oram mari Siculo allui. navigationem autem ne IↃ quidem implere ſtadia. Enimvero Apenninus ubi ad Ariminum & Anconam perrexit, ibique Italiæ latitudinem ab uno mari ad alteram definivit, rurſum ſe convertit, & reliquam Italiam per longum ſecat. Donec Peucetios & Lucanos attingat, non procul ab Adria recedit. apud Lucanos verſus alterum mare incipit inclinare, ac deinceps per Lucanos & Bruttios in Leucopetram (vox album ſaxum notat) agri Rhegini definit. Hæc ergo Italiæ eſto univerſæ quædam delineatio. nunc ordine de ſingulis dicere aggrediemur, initio ſumpto ab ea regione, quæ ſub Alpibus eſt ſita.

Eſt ea planicies admodum felix, & collibus terreſtribus frugiferis diſtincta. mediam ferè Padus dividit, unde regionis pars Ciſpadana, quæ eſt ad Apenninum, & Liguriam, reliqua Tranſpadana dicitur. Illam Liguſticæ & Gallicæ gentes colunt, partim in montibus degentes, partim in campeſtribus: hanc Galli & Veneti. Ac Galli quidem Gallorum tranſalpinorum ſunt gentiles.

ſertim tempore, quo allatus mihi triſtiſſimus de obitu. hei mihi! optimi, optimeque de me meriti parentis mei nuntius, ita me perculit affecitque, ut prorſus ab iſtis manſuetioribus Muſis abhorrens animus meus, alias literas requirat, in quibus acquieſcat, ac tanti vulneris medicinam reperiat. quæ profectò non aliæ ſunt, quàm eæ in quibus annos ferme triginta idem ille *μακαρίτης* pater meus ſe non ſine fructu (Deo gloria ſit & laus,) exercuit: quaſque voluit ille ſemper ſuis liberis verſari ante oculos. *Caſaub.*

1. *κορυφυμένη διχῶς*) Ideo dicitur Italia Melæ II. c 4. ac Plinio duo habere cornua. Salluſtius, (apud Serv. ad Virg. Aen. III. ℣. 400.) *Omnis Italia coacta in anguſtias, ſcinditur in duo promontoria, Brutium & Salentinum.* Idem.

2. *τό τε γὰρ πλάτος τὸ μέγιστον*) Italiæ maxima latitudo eſt ferme circa urbem Romam ab oſtio Aterni amnis in Adriaticum mare influentis ad Tiberina oſtia: quam Plinius III. c. 5. ait eſſe M. P. CXXXVI, hoc eſt ſtad. cIↃ CCCXXVIII. unde intelligimus quare dicat accuratiſſ. ſcriptor *περὶ*. Docet autem lib. VI. p. 285. Geographus, latitudinem Italiæ ad ſinum Cumanum, eſſe ſtadiorum minus quàm cIↃ. In longitudine aſſignanda in diverſa eunt Strabo & Plinius, quod non mirabitur qui verba utriuſque attenderit. *Idem.*

De Venetis duplex fertur ſententia. Quidam enim eos quoque Gallos faciunt. Gallorum Venetorum ad Oceanum habitant gentiles. Alii è bello Trojano cum Antenore eò locorum evaſiſſe tradunt Venetorum Paphlagonum quoſdam. cui rei teſtimonium proferunt ſtudium alendorum equorum: quod nunc quidem planè abolitum eſt, quondam apud eos in precio fuit, imitatione priſcorum qui procreandis mulis equas admittunt. cujus etiam Homerus meminit:

E Venetis, mulis ubi multus agreſtibus ortus.

Dionyſius quoque tyrannus Siciliæ inde equorum ad certamina educandorum armenta inſtituit: ut etiam apud Græcos pullorum Venetorum fama innotuerit, eoque nomine Veneti longo tempore claruerint. Univerſa regio fluminibus abundat, ac paludibus, maximè Venetorum, cui & à mari aliquid accidit. Sola enim ferè iſta pars noſtri maris eodem quo Oceanus more afficitur, ſimileſque ejus æſtibus affluxus refluxuſque patitur. unde major planiciei pars palus marina facta eſt: foſſiſque & aggeribus actis, quemadmodum in inferiore fit Ægypto, aqua hinc inde derivatur: aliæque partes ſiccatæ agriculturam experiuntur, aliæ navigabiles ſunt. Urbium aliæ inſularum more cinguntur aquis, aliæ alluuntur mari aliqua à parte. quæ in mediterraneis ſupra paludes ſitæ ſunt, in has fluminibus adverſis mirificæ ſunt ſubvectiones, maximè Pado; qui cùm ſit maximus, ſæpenumero imbribus & nivibus impletur, diffuſuſque apud oſtia in multas partes, obſcurum efficit oſtium, intratuque difficilis eſt: verùm experientia etiam difficillima quæque ſuperantur. Circa fluvium autem illum quondam, ut dixi, Galli habitabant plurimi: quorum maximæ gentes Boji & Inſubres, & qui

A Περὶ τῶν Ενετῶν, [1] διτλός ἐστι λόγος· οἱ μὲν γὰρ καὶ αὐτοὺς φασὶ Κελτῶν εἶναι ἀποίκους τῶν ὁμωνύμων παρωκεανιτῶν· οἱ δ' ἐκ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου μετ' Αντήνορος σωθῆναι δεῦρο φασὶ τῶν ἐκ τῆς Παφλαγονίας Ενετῶν τινάς. μαρτύριον δὲ τούτου προφέρονται, τὴν περὶ τὰς ἱπποτροφίας ἐπιμέλειαν· ἣ νῦν μὲν τελέως ἐκλέλοιπε, πρότερον δὲ ἐτιμᾶτο παρ' αὐτοῖς, ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ ζήλου, τοῦ κατὰ τὰς ἡμιονίτιδας ἵππους· τούτου γὰρ καὶ Ομηρος μέμνηται,

Εξ Ενετῶν, ὅθεν ἡμιόνων γένος ἀγροτεράων. Iliad. β. 852.

Καὶ Διονύσιος ὁ τῆς Σικελίας τύραννος, ἐντεῦθεν B τὸ ἱπποτροφεῖον συνεστήσατο τῶν ἀθλητῶν ἵππων· ὥστε καὶ ὄνομα ἐν τοῖς Ελλησι γενέσθαι [2] τῆς Ενετικῆς πωλείας, καὶ πολὺν χρόνον εὐδοκιμῆσαι τὸ γένος. Απασα μὲν οὖν ἡ χώρα ποταμοῖς πληθύει, καὶ ἕλεσι· μάλιστα δ' ἡ τῶν Ενετῶν. πρόσεστι δὲ ταύτῃ καὶ τὰ τῆς θαλάττης πάθη. Μόνα γὰρ ταῦτα τὰ μέρη, σχεδόν τι τῆς καθ' ἡμᾶς θαλάττης, ὁμοιοπαθεῖ τῷ Ωκεανῷ, καὶ παραπλησίους ἐκείνῳ ποιεῖται τάς τε ἀμπώτεις καὶ τὰς πλημμυρίδας· ὑφ' ὧν τὸ πλέον τοῦ πεδίου, λιμνοθαλάττης γίνεται μεστόν. διώρυξι δὲ, καὶ παραχώμασι, καθάπερ C ἡ κάτω λεγομένη χώρα τῆς Αἰγύπτου διοχετεύεται· καὶ τὰ μὲν ἀνέψυκται καὶ γεωργεῖται, τὰ δὲ διάπλους ἔχει. Τῶν δὲ πόλεων αἱ μὲν νησίζουσιν, αἱ δ' ἐκ μέρους κλύζονται· ὅσαι δὲ ὑπὲρ τῶν ἑλῶν, ἐν τῇ μεσογαίᾳ κεῖνται, τοὺς ἐκ τῶν ποταμῶν ἀνάπλους θαυμαστοὺς ἔχουσι, [3] μάλιστα δ' ὁ Πάδος· μέγιστός τε γάρ ἐστι, καὶ πληροῦται πολλάκις ἔκ τε ὄμβρων καὶ χιόνων· διαχεόμενος δ' εἰς πολλὰ μέρη κατὰ τὰς ἐκβολὰς, τυφλὸν τὸ στόμα ποιεῖ, καὶ δυσείσβολός ἐστιν· ἡ δ' ἐμπειρία περιγίνεται καὶ τῶν χαλεπωτάτων. Τὸ μὲν οὖν ἀρχαῖον, * ὥσπερ ἔφην, ὑπὸ Κελτῶν D περιῳκεῖτο τῶν πλείστων ὁ ποταμός· [4] μέγιστα ἦν τῶν Κελτῶν ἔθνη [5] Βοΐοι καὶ Ινσουβροι, καὶ οἱ τὴν

* Malim ὅτε ὥσπερ. mutata diſtinctione. vel mox, μέγιστα δ' ἦν

1. Διττὸς λόγος) Relatus & lib. IV. Vide præter alios Euſtathium hæc Dionyſii verba interpretantem. ℣. 380.

——τόθι σύρεται Αδριὰς ἅλμη
Πόντον ἐς ἀγχίπυρον Ακυλήιον.
---- *Ubi trahitur Adrium ſalum*
Mare in finitimum Aquileenſe.

De Antenore lege (ut Virgilium & alios omittam) Strab. lib. XIII. p. 608 Polybii ſuper hoc verba non prætermittam: Is enim populos Galliæ Ciſalpinæ commemorans ita ſcribit, τὰ δὲ πρὸς τὸν Αδρίαν ἤδη προσήκοντα γένος ἄλλο πάνυ παλαιὸν διακατέσχε. προσαγορεύονται δὲ οὐένετοι τοῖς μὲν ἔθεσι καὶ τῷ κόσμῳ βραχὺ διαφέροντες Κελτῶν, γλώττῃ δ' ἀλλοίᾳ χρώμενοι. περὶ ὧν οἱ τραγῳδιογράφοι πολύν τινα πεποίηνται λόγον. *Caſaub.*

2. τῆς Ενετικῆς πωλείας) Heſychius Ενετίδας πώλους, interpretatur στεφανηφόρους ἀπὸ τῆς περὶ τὸν Αδρίαν ἐνετίδος. διαφέρουσι γὰρ ἐκεῖ. *Idem.*

3. μάλιστα δ' ὁ Πάδος) Si ſententiam ſpectes, nihil videbitur deeſſe, ſi verba, deſunt quædam. *Idem.*

4. μέγιστα ἦν) Scribe, μέγιστα δ' ἦν. ut etiam veteres habent. *Idem.*

5. Βοΐοι καὶ Ινσουβροι) Hos Polyb. Ινσόβρας vocat. quanquam in ejus cod. gr editur Ισομβρες malè, ut ex Steph. apparet. Uterque populus Romanis hiſtoriis celeberrimus. *Idem.*

Ῥωμαίων πόλιν ἐξ ἐφόδου κατέλαβόντες. [1] Σέ- A
νωνες [2] μετὰ Γαισατῶν· τούτους μὲν οὖν ἐξέφθη-
p. 213. ραν ὕστερον τελέως Ῥωμαῖοι· [3] τοὺς δὲ Βοΐους ἐξή-
λασαν ἐκ τῶν τόπων· μεταστάντες δ᾽ εἰς τοὺς
περὶ τὸν Ἴστρον τόπους, μετὰ Ταυρίσκων ᾤκουν
πολεμοῦντες πρὸς Δάκας, ἕως ἀπώλοντο παν-
εθνεί· τὴν δὲ χώραν οὖσαν τῆς Ἰλλυρίδος μη-
λόβοτον τοῖς περιοικοῦσι κατέλιπον. Ἴνσουβροι δὲ
καὶ νῦν εἰσί. [4] Μεδιολάνιον δ᾽ ἔσχον μητρόπο-
λιν, πάλαι μὲν κώμην· ἅπαντες γὰρ ᾤκουν κω-
μηδόν· νῦν δ᾽ ἀξιόλογον πόλιν, πέραν τοῦ Πάδου
συνάπτουσάν πως ταῖς Ἄλπεσι· [5] πλησίον δὲ, καὶ
Βηρών· καὶ αὕτη πόλις μεγάλη· ἐλάττους δὲ τούτων
[6] Βρηξία, καὶ Μάντουα, [7] καὶ Ῥήγιον, καὶ Κῶμον· B
αὕτη δ᾽ ἦν μὲν κατοικία μετρία· Πομπήϊος δὲ
Στράβων ὁ Μάγνου πατὴρ κακωθεῖσαν ὑπὸ τῶν
ὑπερκειμένων Ῥαιτῶν συνῴκισεν· εἶτα Γάϊος Σκη-
πίων περὶ τρισχιλίους προσέθηκεν· [8] εἶτα ὁ θεὸς
Καῖσαρ πεντακισχιλίους ἐπισυνῴκισεν· ὧν οἱ πεν-
τακόσιοι τῶν Ἑλλήνων ὑπῆρξαν οἱ ἐπιφανέστα-
τοι. τούτοις δὲ καὶ πολιτείαν ἔδωκε, καὶ ἐνέγραψεν
αὐτοὺς εἰς τοὺς συνοίκους· οὐ μέν τοι ᾤκησαν αὐ-
τόθι· ἀλλὰ καὶ τοὔνομά γε τῷ κτίσματι ἐκεῖνοι
κατέλιπον· Νεοκωμῖται γὰρ ἐκλήθησαν ἅπαντες·
τοῦτο δὲ μεθερμηνευθὲν Νοβουμκώμουμ λέγεται.
Ἐγγὺς δὲ τοῦ χωρίου τούτου λίμνη Λάριος κα-
λουμένη· πληροῖ δ᾽ αὐτὴν ὁ Ἀδούας ποταμός· C
[9] εἶτ᾽ ἐξίησιν εἰς τὸν Πάδον· τὰς δὲ πηγὰς ἔσχηκεν
ἐν τῷ Ἀδούλᾳ ὄρει, ὅπου καὶ ὁ Ῥῆνος. Αὗται
μὲν οὖν πολὺ ὑπὲρ τῶν ἑλῶν ᾤκηνται· πλη-
σίον δὲ τὸ Παταούιον, πασῶν τούτων ἀρίστη τῶν
πόλεων. ἣν νεωστί λέγεται τιμήσασθαι πεντακο-
σίους ἱππικοὺς ἄνδρας· καὶ τὸ παλαιὸν δὲ ἔστελλε
ιβ μυριάδας στρατιᾶς· δηλοῖ δὲ καὶ τὸ πλῆθος
τῆς πεμπομένης κατασκευῆς εἰς τὴν Ῥώμην

A Romam aliquando ſubita incurſione ceperunt Senones cum Gæſatis. Hos quidem poſtea temporis deleverunt Romani. Bojos autem ſuis domiciliis ejecerunt. qui deinde ad Iſtrum cùm commigraſſent, apud Tauriſcos habitarunt, bellumque contra Dacos geſſerunt, donec tota ipſorum gens funditus eſt exciſa, & agrum qui ad Illyricum pertinet, deſertum ac pecoribus paſcuum vicinis reliquerunt. Inſubres hodie num extant, quorum fuit metropolis Mediolanum, pagus olim (nam per pagos habitabant ea tempeſtate univerſi) nunc urbs eſt præclara, trans Padum, & Alpibus fere contigua. In B propinquo eſt Verona, ipſa quoque urbs magna, & his minores Brixia, Mantua, Regium, Comum. Fuit initio oppidum mediocre Comum: ſed Pompeius Strabo Magni pater afflictam à ſuprà accolentibus Rhætis inſtauravit. deinde C. Scipio ad tria colonorum millia adjecit. quibus iterum Divus Cæſar 1ↃↃ addidit, de quibus 1Ↄ fuerunt Græcorum nobiliſſimi. his & jus civitatis dedit, & inter colonos eorum nomina retulit, qui tamen Græci ibi ſedes non poſuerunt, ſed coloniæ iſti nomen reliquerunt, ut Novocomenſes oppidani omnes ap- C pellarentur. Propè eſt Larius lacus, quem Addua fluvius facit, indeque in Padum defluit, ortus in Adula monte, ubi & Rhenus. Hæ ergo urbes longè ſupra paludes jacent. Propius paludes ſitum eſt Patavium, omnium ejus regionis urbium præſtantiſſima, in qua ajunt nuper cenſos fuiſſe 1Ↄ viros equeſtres. & antiquitus ad bellum mittebat CXX militum millia multitudo etiam mercium quas Romam

1. Σένωνες) Polybio Σήνωνες. Steph. Σέννωνες, ἔθνος Γαλατικόν. Idem à Sena oppido ad Adriam ſito formari annotat à Gr. gentile Σήνων. Alii Σένονες, ut apud Silium Italicum. VIII. v. 454.

Et Clanis & Rubico & Senonum de nomine Sena. D

Claudianus.

Et Senonum quatit arma fragor. Caſaub.

2. μετὰ Γαισατῶν) Gæſatas Polybius ait profectos à locis Rhodano vicinis ad ea quæ ſunt circa Padum. Idem eos ait ſic eſſe appellatos διὰ τὸ μισθοῦ στρατεύειν. ὁ γὰρ λέξις, inquit, αὕτη τοῦτο σημαίνει κυρίως. An autem iidem cenſendi ſunt Gæſatæ iſti & Γαζάται ſive Γαιζῆται Galli, quos volunt Grammatici Gr. ſic dictos quaſi γᾶν ζητοῦντας, propter frequentes migrationes? vel παρὰ τὴν γάζαν, quia plerique Gallorum erant χρυσοφοροῦντες: quæ fuit Euphorionis ſententia. *Idem.*

3. Τοὺς δὲ Βοΐους ἐξήλασαν ἐκ τῶν τόπων) Plinius III. c. 15. *In hoc tractu interierunt Boji, quorum tribus CXII. fuiſſe auctor eſt* Cato. *Item Senones qui ceperant Romam.* Idem.

4. Μεδιολάνιον δ᾽ ἔσχον) De Mediolano lege Livium, lib. V, c. 35. Ptol. eſt Μεδιολάνιον vel Μεδιόλανα, ut apud Stephan. Λούγδουνα. *Idem.*

5. πλησίον δὲ καὶ Βηρών) Ptol. Οὐηρῶνα. ut Lat. *Verona* Steph. Βέρουνος. (Locus notiſſimus, vel ob Veronenſem Catullum.) *Idem.*

6. Βρηξία) Malim Βριξία. ut apud Ptol. Brixia Livio. XXXII. 30. Cænomanorum caput. (Quod autem Veronam minorem facit, non ita videtur Veronenſi Catullo, cujus de hac urbe locum egregium aſcribam Ep. LXVII v. 31.

Atqui non ſolum hoc ſe dicit cognitum habere.
Brixia, Chircea ſuppoſita ſpeculæ:
Flavus quam molli percurrit flumine Mela:
Brixia Veronæ mater amata meæ.

Sed non novum ut colonia opibus & ſplendore ſuam matrem ſuperet.) *Idem.*

7. καὶ Ῥήγιον) An eſt Ῥήγιον Λέπιδον de quo paulo poſt? Mentio iſtius Regii in epiſtolis Bruti ad Ciceronem. (Cic. ad fam. XII. ep. 5.) *Idem.*

8. εἶτα ὁ θεὸς Καῖσαρ) Res nota ex hiſtoriis. vide Appianum. *Idem.*

9. εἶτ᾽ ἐξίησιν εἰς τὸν Πάδον) Meminit & Tacitus libro hiſtor. II. c. 40. confluentum Padi & Adduæ fluminum. *Idem.*

ad mercatum mittunt Patavini, cùm aliarum tum veſtimentorum, oſtendunt quantum & viris & opibus urbs ea polleat. Ad eam â mari ſubvectio eſt adverſo flumine per paludes ad ſtadia CCL, ex magno portu, cui, ut & flumini nomen eſt Medoaco. Urbium in Paludibus ſitarum maxima eſt Ravenna, tota ligneis conſtans ædificiis, aquis perflua, quare pontibus & lintribus viæ expediuntur. non exiguam maris portionem affluxu æſtus recipiens; à quo & à fluminibus cœnoſa omnia cùm elevantur, aëris vitio fit medicina: itaque locus adeò ſalubris eſt, ut ibi gladiatores ali atque exerceri juſſerint principes Romani. Mirabile igitur hoc locus iſte habet, quod in palude aër eſt innoxius: ſicut & Alexandriæ quæ ad Ægyptum eſt, æſtate lacus vitium tollitur ob adſcenſum fluvii, quo paludes abolentur. Sed & mirum eſt Ravennæ vitis natura, quæ à palude celeriter producitur, ita ut multum fructus ferat: ſed intra quadriennium, aut ad ſummum intra quinquennium perit. Eſt & Altinum in paludibus, eodem quo Ravenna ſitu. Interjacet Butrium Ravennæ oppidulum & Spina, nunc vicus quidam Græca urbs nobilis. quando & Spinitarum 11 theſaurus Delphis oſtenditur, & alioqui fertur eos maris dominium obtinuiſſe. ajunt etiam ad mare fuiſſe ſitam: nunc in mediterraneis eſt, ſtadiis à mari xc. Fertur etiam Ravennam à Theſſalis fuiſſe conditam: qui cùm Tyrrhenorum injurias non ferrent, ultrò in urbem admiſſis Umbrorum quibuſdam, qui urbem etiamnum tenent, domum reverterint. Atque hæ quidem urbes majori ſui parte paludibus continentur, ita ut etiam illuviem patiantur.

A κατ' ἐμπορίαν, [1] τῶν τε ἄλλων καὶ ἐσθῆτος παντοδαπῆς, τὴν εὐανδρίαν τῆς πόλεως, καὶ τὴν εὐτυχίαν· ἔχει δὲ θαλάττης ἀνάπλουν ποταμῷ διὰ τῶν ἑλῶν φερομένῳ σταδίων ν καὶ σ ἐκ λιμένος μεγάλου. καλεῖται δ' [2] ὁ λιμὴν Μεδόακος ὁμωνύμως τῷ ποταμῷ. Ἐν δὲ τοῖς ἕλεσι μεγίστη μέν ἐστι [3] Ῥαβέννα, ξυλοπαγὴς ὅλη, καὶ διάρρυτος, γεφύραις καὶ πορθμείοις ὁδευομένη. δέχεται δ' οὐ μικρὸν τῆς θαλάττης μέρος ἐν ταῖς πλημμυρίσιν, ὥστε καὶ ὑπὸ τούτων καὶ ὑπὸ ποταμῶν εἰσκλυζόμενον τὸ βορβορῶδες πᾶν, ἰᾶται τὴν δυσαερίαν· [4] οὕτως γοῦν ὑγιεινὸν ἐξίσταται τὸ χωρίον, ὥστε ἐνταῦθα τοὺς μονομάχους τρέφειν καὶ γυμνάζειν B ἀπέδειξαν οἱ ἡγεμόνες. ἔστι μὲν οὖν καὶ τοῦτο θαυμαστὸν τῶν ἐνθάδε, τὸ ἐν ἕλει τοὺς ἀέρας ἀβλαβεῖς εἶναι, [5] καθάπερ καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ πρὸς Αἰγύπτῳ τοῦ θέρους, ἡ λίμνη τὴν μοχθηρίαν ἀποβάλλει διὰ τὴν ἀνάβασιν τοῦ ποταμοῦ, p. 214. καὶ τὸν τῶν τελμάτων ἀφανισμόν. [6] Ἀλλὰ καὶ τὸ περὶ τὴν ἄμπελον πάθος, θαυμάζειν ἄξιον. [7] φύει μὲν γὰρ αὐτὴν τὰ ἕλη, καὶ ποιεῖ ταχὺ, καὶ πολὺν ἀποδιδοῦσαν καρπόν. φθείρεται δὲ ἐν ἔτεσι τέτρασιν ἢ πέντε. Ἔστι δὲ καὶ τὸ Ἄλτινον ἐν ἕλει, παραπλήσιον ἔχον τῇ Ῥαουέννῃ τὴν θέσιν. μεταξὺ δὲ [8] Βούτριον τῆς Ῥαουέννης πόλισμα· C [9] καὶ ἡ Σπίνα, νῦν μὲν κωμίον, [10] πάλαι δὲ Ἑλληνὶς πόλις ἔνδοξος· [12] θησαυρὸς γοῦν Σπινιτῶν ἐν Δελφοῖς δείκνυται· καὶ τ' ἄλλα ἱστορεῖται περὶ αὐτῶν, ὡς θαλαττοκρατησάντων. φασὶ δὲ καὶ ἐπὶ θαλάττῃ ὑπάρξαι· νῦν δ' ἐστὶν ἐν μεσογαίᾳ τὸ χωρίον περὶ ἐννενήκοντα τῆς θαλάττης σταδίους ἀπέχον. Καὶ ἡ Ῥαουέννα δὲ Θετταλῶν λέγεται κτίσμα. οὐ φέροντες δὲ τὰς τῶν Τυρρηνῶν ὕβρεις ἐδέξαντο ἑκόντες τῶν Ὀμβρικῶν τινὰς, οἳ καὶ νῦν ἔχουσι τὴν πόλιν· αὐτοὶ δ' [13] * ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου· αὗται μὲν οὖν ἐπιπλέον περιέχονται τοῖς ἕλεσιν, ὥστε καὶ κλύζεσθαι. *Lego ἀνεχώρησαν.

1. *τῶν τε ἄλλων καὶ ἐσθῆτος παντοδαπῆς*) Martialis L. XIV. Epig. 143 Tunicæ Patavinæ.

Vellera cum ſumant Patavinæ multa trilices,
Et pingues tunicas ſerra ſecare poteſt. Caſaub.

2. *ὁ λιμὴν Μεδόακος ὁμώνυμος τῷ ποταμῷ*) Aliter Plinius III. c. 16. quem lege. *Idem.*

3. *Ῥαβέννα*) Vide Stephanum. Mox ſcribitur *Ῥαούεννα*. *Idem.*

4. *οὕτως γοῦν ὑγιεινὸν ἐξίσταται τὸ χωρίον*) Legebam ex conjectura *ἐξήτασται.* motus etiam ſimilibus locis, ut lib. XV. p. 757. *πολὺ γὰρ ἐξήτασται πασῶν ἡ Τυρία καλλίστη πορφύρα.* lib. IV *Ἰταμώτατοι δὲ τῶν Οὐινδελικῶν ἐξητάζοντο Λικάττιοι.* & alibi. Poſtea conjecturam meam codex Stephanicus ſcriptorum auctoritate confirmavit. *Idem.*

5. *καθάπερ καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ*) Nam Alexandriam eſſe *εὐάερον* dicit lib. ultimo p. 793. *Idem.*

6. *Ἀλλὰ καὶ τὸ περὶ τὴν ἄμπελον πάθος*) Plinius de generibus vitium XIV. c. 2. *Quinimo nebulis uva* D *alitur, ob id Ravennati agro peculiaris.* Idem.

7. *φύει μὲν γὰρ αὐτὴν τὰ ἕλη*) Id verò etiam alibi. vide infra p. 231 de Cæcubo. *Idem.*

8 *Βούτριον*) Stephanus, *Βούτριον ὡς Ῥήγιον τῆς Ἰταλίας*. *Id.*

9. *καὶ ἡ Σπίνα*) Oppidum antiquum cujus meminêre Eudoxus & Artemid. ut eſt apud Steph. *Idem.*

10. *πάλαι δ' Ἑλληνὶς πόλις ἔνδοξος*) Condita fuit à Pelaſgis prope oſtium Padi Spineticum nuncupatum: Vide Dionyſi. Halic. lib. primo c. 18. *Idem.*

11. *Theſauros*) Verti, ut pleraque, quantum licuit ad verbum. Dionyſ. lib. 1. c. 18 Ant. Rom. ſcribit eos decimas Delphos miſſitaſſe. Vide & Plin. III. 16. *Xyland.*

12. *θησαυρὸς γοῦν Σπινιτῶν ἐν Δελφοῖς δείκνυται*) Plin. III. c. 16 *Spineticum ab urbe Spina quæ fuit juxta prævalens, ut Delphicis creditum eſt theſauris, condita à Diomede.* Meminit Strabo iterum, lib. IX p. 421. *Caſaub.*

13. *ἀπεχώρησαν*) ſcripſi & *ἐπ' οἴκου* pro *ἐπεχώρησαν*, & *ἀπ' οἴκου*. de Adria vide noſtrum Onomaſticon. *Xyland.*

1. Ἐπί-

[1] Ἐπίτερπον δὲ, καὶ Ὀρδία, [2] καὶ Ἀδρία, καὶ Οὐκέτια, καὶ ἄλλα τοιαῦτα πολισμάτια, ἧττον μὲν ὑπὸ τῶν ἑλῶν ἐνοχλεῖται· μικροῖς δ᾽ ἀνάπλοις πρὸς τὴν θάλατταν συνῆπται. [3] Τὴν δ᾽ Ἀδρίαν ἐπιφανῆ γενέσθαι πόλιν φασὶν, ἀφ᾽ ἧς καὶ τοὔνομα τῷ κόλπῳ γενέσθαι τῷ Ἀδρίᾳ, μικρὰν μετάθεσιν λαβόν. Ἀκυληΐα δ᾽ ἥπερ μάλιστα τῷ μυχῷ πλησιάζει, κτίσμα μέν ἐστι Ῥωμαίων ἐπιτειχισθὲν τοῖς ὑπερκειμένοις βαρβάροις. ἀναπλεῖται δ᾽ ὁλκάσι [4] κατὰ τὸν Νατίσωνα ποταμὸν [5] ἐπὶ * πλείστους ἑξήκοντα σταδίους· ἀνεῖται δ᾽ ἐμπορεῖον τοῖς περὶ τὸν Ἴστρον τῶν Ἰλλυρικῶν ἔθνεσι· κομίζουσι δ᾽ οὗτοι μὲν τὰ ἐκ θαλάττης, [6] καὶ οἶνον ἐπὶ ξυλίνων πίθων ἁρμαμάξαις ἀναθέντες, καὶ ἔλαιον· ἐκεῖνοι δ᾽ ἀνδράποδα, καὶ βοσκήματα, καὶ δέρματα· ἔξω δ᾽ ἐστὶ τῶν Ἐνετικῶν ὅρων ἡ Ἀκυληΐα. διορίζονται δὲ ποταμῷ ῥέοντι ἀπὸ τῶν Ἀλπίων ὀρῶν, ἀνάπλουν ἔχοντι, καὶ σ σταδίων ἐπὶ τοῖς χιλίοις εἰς [8] Νωρήειαν πόλιν· περὶ ἣν [9] Γναῖος ὁ Κάρβων συμβαλὼν Κιμβρίοις, οὐδὲν ἔπραξεν. ἔχει δὲ ὁ τόπος οὗτος χρυσιοπλύσια εὐφυῆ καὶ [10] σιδηρουργεῖα. Ἐν αὐτῷ δὲ τῷ μυχῷ τοῦ Ἀδρίου καὶ ἱερὸν τοῦ Διομήδους ἐστὶν ἄξιον μνήμης, τὸ Τίμαυον· λιμένα γὰρ ἔχει, καὶ ἄλσος εὐπρεπὲς, [11] καὶ πηγὰς ζ ποταμίου ὕδατος εὐθὺς εἰς τὴν θάλατταν ἐκπίπτοντος,

*Suſpicor, ſcribendum πλείους ἢ ἑξήκοντα.

A Epiterpum, Ordia, Adria, & Ucetia, & alia id genus oppidula, minùs à paludibus infeſtantur, & parvis ſubvectionibus mari conjungun[illegible] Adriam ferunt illuſtrem fuiſſe urbem, unde & [illegible]nui Adriatico nomen exigua muta[illegible]ione litterarum factum ſit. Aquileia, quæ maximè [illegible] hujus intimo in continentem [illegible] propinquat, à Romanis condita [illegible] munitionis loco contra [illegible] prà barbaros. ad eam adve[illegible] Natiſone amne ſub[illegible] è mari [illegible] num LX ſtadia. Patet hoc emporium Illyricis gentibus Iſtrum accolentibus. hi auferunt [illegible]arinas merces, B ac vinum in ligneis doliis curribus impoſitum, ac oleum; illi mancipia, pecora, pelles. Sita [illegible] Aquileia extra Venetorum fines. pro limite eſt fluvius ab Alpibus delapſus, qui adverſus navigari poteſt, 7 & CIↃ CC ſtadiis ad Noreiam urbem, apud quam Cn. Carbo inani conatu cum Cimbris conflixit. Habet is locus auri lavacra & ſecturas ferri præclaras. In ipſo autem intimo ſinus Adriatici Timavum eſt, Diomedis templum memorabile. habet enim portum, & elegantem lucum, & fontes ſeptem, potabilis aquæ, ſta[illegible] in mare alto

1. Ἐπίτερπον δὲ) Vide num ſcribendum ſit Ὀπιτέργιον ut apud Ptol. & Plin. III. c. 19. *Caſaub.*

2. καὶ Ἀδρία καὶ οὐκετία) De Adria mox. pro οὐκετία vetus interp. legit τουκετία· οὐίκεντα nominat Ptol. inter mediterraneas Venetorum. Plinius III. c. 19. Vicetiam prope Opitergium. Lego igitur οὐικετία. *Idem.*

3. τὴν δ᾽ Ἀδρίαν ἐπιφανῆ γενέσθαι) Ambiguæ lectionis locus: Nam & Ἀδρίαν & Ἀτρίαν legi cum hîc tum paulò antè poteſt. ut Ἀδρίαν legendum videatur, facit tum Livius qui lib. V. c. 33. teſtatur Adriaticum mare ab Adria Tuſcorum colonia eſſe appellatum, & Iuſtinus, quem vide lib. XX. c. 1. tum Euſtathius; qui non aliter hîc legiſſe videtur: ut verò Ἀτρίαν malim, hæ ſunt rationes: Primum quia Ἀτρία ſcriptum eſt apud Steph. Ptolem. & Plinium, cujus ſunt hæc III c. 16. *Quæ ſeptemmaria appellantur, nobili portu oppidi Tuſcorum Atriæ, à quo Atriáticum mare ante appellabatur, quod nunc Adriaticum.* quæ verba Strabonem plane videntur D exponere. (Vide etiam Feſtum in *Atrium.*) Altera ratio eſt, quod ſequentia verba μικρὰν μετάθεσιν λαβὸν ita videntur exponenda ut accipiantur de mutatione τῆς τ in δ: niſi quis malit ad generis mutationem referre. Dicitur namque ἡ Ἀδρία πόλις & ὁ Ἀδρίας ſc. κόλπος. Adriæ oppidi meminit & Plin. lib. III. cap. 13. *Idem.*

4. κατὰ τὸν Νατίσωνα ποταμὸν) Natiſo enim & Turrus fl. Aquilejam præfluunt. Plin. III. c 18. *Idem.*

5. ἐπὶ πλείστους ἑξήκοντα σταδίους) Non igitur Aquilejam uſque ἀναπλεῖσθαι poteſt Natiſo: Nam Plin III c. 18 auctor eſt, Aquilejam XII. M à mari eſſe ſitam. Euſtathius ait eſſe qui ſcribant diſtare à mari Aquileiam ſtadia CL. *Idem.*

6 καὶ οἶνον ἐπὶ ξυλίνων πίθων) Ait ξυλίνων· quia Græcorum ac Rom. dolia erant fictilia: ut ex proC verbio notum eſt, ἐν πίθῳ τὴν κεραμείαν. Hujus rei ita meminit Plinius XIV. c. 21. *Circa Alpes ligneis vaſis condunt, circuliſque cingunt. atque etiam hyeme gelida ignibus rigorem arcent.* Strab[illegible] τοῦ δὲ οἴνου τὸ πλῆθος δηλοῦσιν οἱ πίθοι [illegible] γὰρ μείζους οἴκων εἰσίν. *Idem.*

7. *Et* CIↃ CC.) Locus [illegible] eſt integer, infrà pro ποταμίου legi ποτίμ[illegible]: cui ſententia Polybii opponitur. Deinde in mentione fabulæ filiarum ſolis, quas Helliadas vocat, ἀπαίγειρουμένης ſcripſi pro ἐπ᾽ ἀγειρουμένας, nota eſt fabula. *Xyland.*

8. Νωρήειαν πόλιν) Hanc ſua ætate fuiſſe dirutam ait Plinius III. c. 19 Stephanus quem vide Noracum appellare videtur. *Caſaub.*

9. Γναῖος ὁ Κάρβων συμβαλὼν Κιμβρίοις) Epitome LXIII, *Cimbri, gens vaſta, populabundi in Illyricum venerunt: Ab iis Papyrius Carbo cum exercitu fuſus eſt.* Victi Carbonis meminere & Tacitus de morib. Germ c. 37. & Vellejus. *Idem.*

D 10. καὶ σιδηρουργεῖα) Rutilius Itinerarii lib. pr. ℣. 351.

Occurrit Chalybum memorabilis Ilva metalli:
Qua nihil uberius Norica gleba tulit.

de Noraco idem teſtatur Epaphroditus apud Stephan. *Idem.*

11. καὶ πηγὰς ζ ποταμίου ὕδατος) Aſſentior interpreti, legenti ποτίμου. Ora autem Timavi ſeptem eſſe, multi, inquit Ser[illegible] Virgilius Aen. I. ℣. 246. novem.

Antenor potuit mediis elapſus Achivis
Illyricos penetrare ſinus: atque intima tutus
Regna Liburnorum, & fontem ſuperare Timavi:
Unde per ora novem vaſto cum murmure montis
It mare proruptum, & pelago premit arva ſonanti.

Pomp. Mela II. c. 4. *Interfluit Timavus novem capitibus exurgens, uno oſtio emiſſus.* Idem.

καὶ

& lato excidentis amne. Polybius dicit uno dempto reliquos fontes eſſe falſos: & quidem incolas locum hunc, fontem, & matrem maris appellare. Poſidonius tradit flumen Timavum è montibus delatum voragine terræ abſorberi, ſub qua ubi per cxxx ſtadia decurrerit, eum in mare effluere. Diomedem circa illud mare ditionem tenuiſſe, [illegible] inſulæ Diomedeæ, & quæ de Dauniis & Argo Hippio feruntur. De [illegible] dicemus, quantum ad hiſtoriam [illegible] conducere. Nam fabuloſa [illegible] conficta alioquin omittenda ſunt. ut de Phaëthonte & Heliadibus quæ in [illegible] fuerint mutatæ apud Eridanum, qui nullibi terrarum eſt, quanquam ab iis vicinus Pado dicitur. item de Inſulis Electridibus ante Padum ſitis, & Meleagridibus quæ in iis ſint: nihil enim horum iis eſt in locis. Memoriæ autem proditum eſt, Diomedi apud Venetos eſſe aliquos honores decretos. nam & albus equus ei immolatur, & duo monſtrantur luci: unus Junonis Argivæ, alter Dianæ Ætolicæ. Additur, ut ſolet, fabula, iis in lucis feras ita manſueſcere, ut cervi lupis aggregentur, & ab hominibus accedentibus contrectari ſuſtineant: & quæ à canibus agitantur feræ, eas ubi eò confugerint, tutas perſecutionis eſſe. Ferunt quendam eo nomine, quòd libenter ſponderet, celebrem atque dicteriis hominum obnoxium, incidiſſe in venatores, qui in caſſibus habebant lupum: qui cùm per jocum dicerent, ſe lupum, ſi ipſe fide juberet eum illa damna compenſaturum, miſſum facturos: hominem id in ſe recepiſſe. lupum ita dimiſſum, armentum equarum nulla inuſta nota ſignatarum ſatis magnum abegiſſe, adque ſponſoris iſtius ſtabulum adduxiſſe. ſponſorem recepta beneficii mercede, equas inuſto lupi ſigno notaſſe, & [8] Lupiferas appellaſſe,

A πλάτει καὶ βάθει ποταμῷ. Πολύβιος δ' εἴρηκε πλὴν μιᾶς, τὰς ἄλλας ἁλμυροῦ ὕδατος· [1] καὶ δὴ καὶ τοὺς ἐπιχωρίους, πηγὴν καὶ μητέρα θαλάττης ὀνομάζειν τὸν τόπον. Ποσειδώνιος δέ φησι ποταμὸν τὸν Τίμαυον ἐκ τῶν ὀρῶν φερόμενον, [2] καταπίπτειν εἰς βέρεθρον· εἶθ' ὑπὸ γῆς ἐνεχθέντα περὶ ἑκατὸν καὶ λ σταδίους, ἐπὶ τῇ θαλάττῃ τὴν ἐκβολὴν ποιεῖσθαι. Τῆς δὲ τοῦ Διομήδους δυναστείας περὶ τὴν θάλατταν ταύτην, αἵ τε Διομήδειοι νῆσοι μαρτύρια, καὶ τὰ περὶ Δαυνίους, καὶ τὸ Ἄργος τὸ Ἵππιον ἱστορούμενα. [3] Περὶ ὧν ἐροῦμεν, ἐφ' ὅσον πρὸς ἱστορίαν χρήσιμον. Τὰ δὲ πολλὰ τῶν μυθολογουμένων ἢ κατεψευσμένων ἄλλως ἐᾶν δεῖ· [4] οἷον τὰ περὶ τὸν Φαέθοντα, καὶ τὰς Ἡλιάδας τὰς ἀπαιγειρουμένας περὶ τὸν Ἠριδανὸν, τὸν μηδαμοῦ γῆς ὄντα, πλησίον δὲ τοῦ Πάδου λεγόμενον. [5] καὶ τὰς Ἠλεκτρίδας νήσους τὰς πρὸ τοῦ Πάδου, [6] καὶ Μελεαγρίδας ἐν αὐταῖς· οὐδὲ γὰρ τούτων οὐδέν ἐστιν ἐν τοῖς τόποις. Τῷ δὲ Διομήδει παρὰ τοῖς Ἐνετοῖς ἀποδεδειγμέναι τινὲς ἱστοροῦνται τιμαί· καὶ γὰρ θύεται λευκὸς ἵππος αὐτῷ· καὶ δύο ἄλση, τὸ μὲν Ἥρας Ἀργείας δείκνυται, τὸ δ' Ἀρτέμιδος Αἰτωλίδος. προσμυθεύουσι δ' ὡς εἰκὸς τὸ ἐν τοῖς ἄλσεσι τούτοις ἡμεροῦσθαι τὰ θηρία, καὶ λύκοις ἐλάφους συναγελάζεσθαι· προσιόντων δὲ τῶν ἀνθρώπων, καὶ καταψαυόντων, ἀνέχεσθαι· τὰ δὲ διωκόμενα ὑπὸ τῶν κυνῶν, ἐπειδὰν καταφύγοι δεῦρο, μηκέτι διώκεσθαι. Φασὶ δέ τινα τῶν πάνυ γνωριζομένων ὡς εἴη φιλέγγυος, καὶ σκωπτόμενον ἐπὶ τούτῳ, παρατυχεῖν κυνηγέταις, λύκον ἐν τοῖς δικτύοις ἔχουσιν· εἰπόντων δὲ κατὰ παιδιὰν, εἰ ἐγγυᾶται τὸν λύκον, ἐφ' ὧτε τὰς ζημίας ἃς εἰργάσατο διαλύειν, ἀφήσειν αὐτὸν ἐκ τῶν λίνων, ὁμολογῆσαι· ἀφεθέντα δὲ τὸν λύκον, ἵππων ἀγέλην ἀπελάσαντα [7] ἀκαυστηριάτων ἱκανὴν προσαγαγεῖν πρὸς τὸν τοῦ φιλεγγύου σταθμόν· τὸν δ' ἀπολαβόντα τὴν χάριν καυστηριάσαι τε τὰς ἵππους λύκον, [8] καὶ κληθῆναι λυκοφόρους,

p. 215.

1. *καὶ δὴ καὶ τοὺς ἐπιχωρίους, πηγὴν καὶ μητέρα θαλάττης ὀνομά*) *Varro dicit* (ait Servius ad Virg. Aen I. ℣. 250.) *hunc fluvium ab incolis Mare nominari.* (an huc pertinent quæ Herodianus VIII. c. 7. de loco *Septemmarium* appellato annotat.) *Caſaub.*

2. *Καταπίπτειν εἰς βέρεθρον*) Plinius II. c. 103. *Et in Atinate campo fluvius merſus poſt* xx. M. *paſſ. exit, & in Aquileienſi Timavus.* Idem.

3. *περὶ ὧν ἐροῦμεν*) Vide lib. ſequenti. *Idem.*

4. [illegible] *Φαέθοντα*) Ovidius Metamorph. libro ſecundo v. 345. *Idem.*

5. *καὶ τὰς Ἠλεκτρίδας νήσους*) Plinius III. c. 26. *Juxta eas, Electridas vocavere in quibus proveniret ſuccinum, quod illi electrum appellant, vanitatis Græcæ certiſſimum documentum: adeo ut quas earum deſignent, haud unquam conſtiterit.* Mela II. c. 7. tamen Electridas agnoſcit. *Idem.*

6. *καὶ Μελεαγρίδας ἐν αὐταῖς*) Meleagridas vocare videtur aves Diomedis ob ſimilitudinem *τοῦ πάθους*: vide de his Plin. lib. x. cap. 44. *Idem.*

7. *ἀκαυστηριάτων*) Scribe, *ἀκαυτηριάστων*, ut analogia poſtulat, & veteres codices. *Idem.*

8. *Lupiferas.*) *Λυκοφόρους.* nam Aldus habet *λυκοφόρον*, Locum de Pola ex primo libro p. 46. correxi. *Xyland.*

9. *καὶ κληθῆναι λυκοφόρους*) Ait obtinuiſſe ut equi illi, & qui ab iis eſſent prognati *λυκοφόροι* appellarentur. Plutarchus Symp. II. Q. 8. autem teſtis eſt *λυκοσπάδας* fuiſſe vulgò appellatos optimos & *θυμικοὺς* equos: quod ab iſtis Veneticis tractum eſſe ſignificat Heſychius, apud quem ſic lego: *τὸν Ἀδρίαν*, ubi *ὑπὸ λύκων διεσπασμένοι, οἱ περὶ λυκοσπάδες ἵπποι*, vulgò legitur, *οἱ περὶ τὴν ἀνδρίαν. Caſaub.* v. Boch. Hieroz. part. I. lib. II. c. 55.

τάχει μᾶλλον ἢ κάλλει διαφερούσας· τοὺς δ' ἀπ' ἐκείνου διαδεξαμένους τό, τε καυτήριον φυλάξαι, καὶ τοὔνομα τῷ γένει τῶν ἵππων· ἔθος δὲ ποιῆσαι, θήλειαν μὴ ἐξαλλοτριοῦν, ἵνα μένοι παρὰ μόνοις τὸ γνήσιον γένος, ἐνδόξου γενομένης ἐνθένδε ἱππείας. Νυνὶ δὲ, ὥσπερ ἔφαμεν, πᾶσα ἐκλέλοιπεν ἡ τοιαύτη ἄσκησις. Μετὰ τὸ Τίμαυον, ἡ τῶν Ἰστρίων ἐστὶ παραλία μέχρι Πόλας, ἣ πρόσκειται τῇ Ἰταλίᾳ· μεταξὺ δὲ φρούριον [1] Τεργέστε, Ἀκυληΐας διέχον ρ καὶ π σταδίους· ἡ δὲ Πόλα ἵδρυται μὲν ἐν κόλπῳ λιμενοειδεῖ, νησίδια ἔχοντι εὔορμα καὶ εὔκαρπα· κτίσμα δ' ἐστὶν ἀρχαῖον Κόλχων ἐπὶ τὴν Μήδειαν ἐκπεμφθέντων,
p. 216. διαμαρτόντων δὲ τῆς πράξεως, καὶ καταγνόντων ἑαυτῶν φυγήν,

Callim. fr. Bent. 104.

> τὸ μὲν φυγάδων τις ἐνίσποι
> Γραικὸς (ὡς Καλλίμαχος εἴρηκε) ἀτὰρ κείνων γλῶσσ' ὀνόμηνε Πόλας.

Τὰ μὲν δὴ πέραν τοῦ Πάδου χωρία, οἵ τε Ἐνετοὶ νέμονται καὶ οἱ μέχρι Πόλας. Ὑπὲρ δὲ τῶν Ἐνετῶν Κάρνοι, καὶ Κενομανοὶ, καὶ Μεδόακοι, καὶ Σύμβροι· ὧν οἱ μὲν πολέμιοι τοῖς Ῥωμαίοις ὑπῆρξαν, Κενομανοὶ δὲ καὶ Ἐνετοὶ συνεμάχουν, καὶ πρὸ τῆς Ἀννίβα στρατείας, ἡνίκα πρὸς Βοΐους καὶ Συμβρίους ἐπολέμουν, καὶ μετὰ ταῦτα. Οἱ δ' ἐντὸς τοῦ Πάδου, κατέχουσι μὲν ἅπασαν, ὅσην ἐγκυκλοῦται τὰ Ἀπέννινα ὄρη πρὸς τὰ Ἄλπια μέχρι Γενούας, καὶ τῶν Σαββάτων· κατεῖχον δὲ Βόϊοι καὶ Λίγυες, καὶ Σένωνες, καὶ Γαισάται τὸ πλέον. τῶν δὲ Βοΐων ἐξελαθέντων, ἀφανισθέντων δὲ καὶ τῶν Γαισατῶν, καὶ Σενώνων, λείπεται τὰ Λιγυστικὰ φῦλα, καὶ τῶν Ῥωμαίων αἱ ἀποικίαι· τοῖς δὲ Ῥωμαίοις ἀναμέμικται καὶ τὸ τῶν Ὀμβρικῶν φῦλον, ἐστὶ δ' ὅπου καὶ Τυρρηνῶν· ταῦτα γὰρ ἄμφω τὰ ἔθνη, πρὸ τῆς τῶν Ῥωμαίων ἐπὶ πλέον αὐξήσεως, εἶχέ τινα πρὸς ἄλληλα περὶ πρωτείων ἅμιλλαν, καὶ μέσον ἔχοντα τὸν Τίβεριν ποταμὸν, ῥᾳδίως ἐπιδιέβαινον ἀλλήλοις· καὶ εἴ πού τινας ἐκστρατείας ἐποιοῦντο ἐπ' ἄλλους οἱ ἕτεροι, καὶ τοῖς ἑτέροις ἔρις ἦν μὴ ἀπολείπεσθαι τῆς εἰς τοὺς αὐτοὺς τόπους ἐξόδου· καὶ δὴ καὶ τῶν Τυρρηνῶν στειλάντων στρατιὰν εἰς τοὺς περὶ τὸν Πάδον βαρβάρους, καὶ πραξάντων εὖ, ταχὺ δὲ πάλιν [2] ἐκπεσόντων διὰ τὴν τρυφὴν, ἐπεστράτευσαν οἱ ἕτεροι τοῖς ἐκβαλοῦσιν·

velociores quàm pulcriores. poſteros ejus & notam & nomen equarum ſervaſſe, & quò id equarum genus apud ſolos ipſos perduraret genuinum, conſuetudinem hanc introduxiſſe, ne equam ullam abalienarent, cùm nobilitaretur iſta equarum progenies. Noſtra, ut diximus, ætate iſta planè nulla eſt exercitatio. Poſt Timavum [illegible] rum eſt maritima ora uſque ad Polam, quæ Italiæ adjacet. [illegible] dum Tergeſte, ab Aquileia diſtans CXXC ſtadia. Sita [illegible] Pola [illegible] tuoſo, qui exiguas habet [illegible] ſubducendis navibus aptas atque frugiferas. Antiquum eſt opus Colchorum ad Medeam inſequendam miſſorum, qui re infecta exſulium ſibi indixerant. itaque (ut eſt apud Callimachum)

> *Nomen ab exulibus Grajo ſermone notatur,*
> *Aſt illam dixit Colchica lingua Polas.*

Ergo quæ trans Padum ſunt, Veneti incolunt, & Iſtri ad Polam uſque. Super Venetos autem ſiti ſunt Carni, Cenomani, Medoaci, Symbrii: quorum alii Romanorum hoſtes fuerunt, Cenomani autem ac Veneti & ante Annibalicum bellum auxilia Romanis tulerunt contra Bojos & Sombrios, & deinde. [illegible] Padum continetur, quidquid cingitur Apennino & Alpibus uſque ad Genuam & Sabbatos. obtinuerunt quondam Boji, Ligures, Senones & Gæſatæ maximam partem. Poſtea pulſis Bojis, & Senonibus Gæſatiſque deletis, ſuperfuerunt Liguſticæ gentes, & coloniæ Romanorum. Romanis Umbrica etiam gens admixta eſt, & alicubi etiam Tyrrhena. Umbri enim & Tyrrheni antè quàm Romanorum aucta fuit potentia, diu de principatu inter ſe contenderunt, cumque Tiberi fluvio dividerentur, facilè ultro citroque bellum inferebant. Quòd ſi alteri expeditionem in aliam gentem ſuſciperent, curæ erat alteris, ut eodem tempore ipſi quoque eò ducerent. itaque cùm Tyrrheni in barbaros circa Padum habitantes exercitum miſiſſent, ac re bene geſta ob luxuriam [illegible] verſa ejicerentur, Umbri bellum iis fecerunt qui Tyrrhenos expulerant.

1. Τεργέσται, Ἀκυληΐας διέχον ρ καὶ π σταδίους) Plinius III. c. 18. *Colonia Tergeſte* XXXIII. M. P. *ab Aquileia.* Stadia Strabonis efficiunt M. P. XXII. & ſemis. *Caſaub.*

2. Ἐκπεσόντων διὰ τὴν τρυφὴν) Similis locus infra, ubi de Capua. *Idem.*

Πλα

Deinde ex ſucceſſione de locis diſceptantes, multas colonias Tyrrhenas, plures Umbricas fecerunt, quòd Umbri propiores locis erant. Romani autem rerum potiti, cùm colonos in varia loca emitterent, nomina tamen eorum qui priùs ibi habitaverant, conſervarunt. [illegible] nunc Romani cùm ſint [illegible] nihilominus tamen quidam eorum Umbri, alii Tyrrheni, Veneti, [illegible], Inſubres dicuntur. ¶ Urbes [illegible] Padum & ad Padum illuſtres [illegible] & Cremona proximæ, media ferè regione. inter has & Ariminum, Parma, Mutina, & Bononia jam Ravennæ propior, tum alia oppida minora. In medio harum iter eſt Romam, inque eo 2 Acerræ, Regium Lepidi, Campi Macri, ubi ſolennis conventus agitatur, Cliterna, forum Cornelium: tum Faventia ac Cæſena ad Iſapin fluvium & Rubiconem, jam Arimino appropinquant. Ariminum Umbrorum eſt colonia, ut & Ravenna. utraque Romanos accepit colonos. portum habet Ariminum, & fluvium cognominem: à Placentia ad Ariminum ſunt CIↃ ſtadia. Supra Placentiam ad finem Cottutæ

A εἶτ' ἐκ διαδοχῆς τῶν τόπων ἀμφισβητοῦντες, πολλὰς τῶν κατοικιῶν τὰς μὲν Τυῤῥηνικὰς ἐποίησαν, τὰς δ' Ομβρικὰς, * πλείους δὲ τῶν Ομβρικῶν· ἐγγυτέρω γὰρ ἦσαν. Οἱ δὲ Ρωμαῖοι παραλαβόντες, καὶ πέμψαντες ἐποίκους πολλαχοῦ, συνεφύλαξαν καὶ τὰ τῶν προεποικησάντων γένη. Καὶ νῦν Ρωμαῖοι μέν εἰσιν ἅπαντες· οὐδὲν δ' ἧττον Ομβρικοί τέ τινες λέγονται καὶ Τυῤῥηνικοὶ, καθάπερ Ενετοὶ, καὶ Λίγυες, καὶ Ινσουβροι. Πόλεις δ' εἰσὶν ἐντὸς τοῦ Πάδου, καὶ περὶ τὸν Πάδον, ἐπιφανεῖς. 1 Πλακεντία μὲν, καὶ Κρεμώνη πλησιαίτατα κατὰ μέσην που τὴν χώραν· μεταξὺ δὲ τούτων τε καὶ Αριμίνου Πάρμα, καὶ B Μουτίνη, καὶ Βονωνία πλησίον ἤδη Ραουέννης, καὶ μικρὰ πολίσματα ἀνὰ μέσον τούτων, δι' ὧν ἡ εἰς Ρώμην ὁδὸς, 3 Ακαρα, 4 Ρήγιον Λέπιδον, 5 Μακροὶ Κάμποι, ὅπου 6 πανήγυρις συντελεῖται καθ' ἔτος, Κλίτερνα, 7 Φόρον Κορνήλιον. 8 Φαουεντία δὲ καὶ Καισηνὰ 9 πρός τῷ Ισάπει ποταμῷ καὶ τῷ Ρουβίκωνι ἤδη συνάπτουσι τῷ Αριμίνῳ. Τὸ δὲ Αρίμινον Ομβρίκων ἐστὶ κατοικία, καθάπερ καὶ ἡ Ραουέννα· δέδεκται δ' ἐποίκους Ρωμαίους ἑκατέρα. 10 ἔχει δὲ τὸ Αρίμινον λιμένα, καὶ ὁμώνυμον ποταμόν. 11 ἀπὸ δὲ Πλακεντίας εἰς Αρίμινον στάδια τ. ὑπὲρ δὲ Πλακεντίας, 12 ἐπὶ μὲν τοὺς ὅρους τῆς Κοττύτης,

* Forte, πλείους δ' εἰσὶ τῶν Ο.

P. 217.

1. [illegible]εντία μὲν καὶ Κρεμώνη πλησιαίτατα) Ptolemæo non ita ſunt vicinæ, neque Plinio. *Caſaub.*

2. *Acerræ, Regium Lepidi &c.*) Ἄκαρα eſt in Græco, vide Onomaſticum ſeu Stephanum de urbibus [illegible]. Quid autem putas eſſe Νάκροι? torſit me hic locus non mediocriter, tandem auſus ſum in μακροὶ convertere, & Macros Campos intelligere, quos in [illegible] eſſe Livius me docuit libro XLI c. 18. in belli Liguſtini hiſtoria „ Q. Petillius „ Coſ. ne abſente ſe debellaretur litteras ad C. Clau„dium miſit, ut cum exercitu ad ſe in Galliam veni„ret, Campis Macris ſe eum expectaturum. & lib. XLV. Profectus in Galliam circa Macros Campos &c. *Claternam* habent Plin. & Ptolem. & Cicer. XII. epiſt. 5. ad famil. & pro Milone. *Cæſenam* quoque reſtitui ex Geographis flumen & locum pœnè perditum ſibi aliisque refeci. Vide Plin. III. 15. Sed ſanè de Cotutta hoc tempore nihil excogitare potui. Ticinum quidem ad fines Inſubrum eſt, Papia hodie. *Xyland.*

3. Ακαρα) Stephano & Appiano Αχέῤῥαι. Apud Polybium ſemper Αχέραι pro Αχέῤῥαι, ut etiam paullò infra legitur. Plinio III. c. 14. & Latin. omnibus *Acerræ.* Caſaub.

4. Ρήγιον Λέπιδον) Ptol. Ρήγιον Λεπίδιον κολωνία. Plin III c, 15. *Regienſes à Lepido* Idem.

5. Μακροὶ Κάμποι) Sic rectè Xylander emendavit. Columella libro ſeptimo, cap. ſecundo, *Nunc Gallicæ (oves) pretioſiores habentur, earumque præcipuè* [illegible] *circa Parmam & Mutinam Macris ſtabulantur campis.* Idem.

6. πανήγυρις συντελεῖται) Vetus lectio συγκροτεῖται. *Idem.*

7. φόρον Κορνήλιον) Sic φόρον ἰουλίου Forum Iulii. Sed Ptol. φόρον Κορνηλίου, rectius cum Latinis. *Idem.*

8. Φαουεντια δὲ καὶ Κισήνα) Conjunguntur etiam apud Ptol. & Faventia & Καίσαινα. *Idem.*

9. πρὸς τῷ Ισάπει ποταμῷ) Vide num potius C Σάπει ſit legendum: Nam ita Plinius III. c. 15. habet, & Silius, VIII. v. 449.

Hos Æſis Sapiſque lavant.

Sed etiam alibi reperias Iſapis. *Idem.*

10 ἔχει δὲ τὸ Αρίμινον) Plin. III. c. 15. *Ariminum colonia cum amnibus Arimino & Apruſa.* Idem.

11. ἀπὸ δὲ Πλακεντιας εἰς Αρίμινον στάδια α) Prior interpres legit στάδια α καὶ τ. quæ vera eſt lectio: Confirmatur enim auctoritate Antonini: à quo hoc iter ſic deſcribitur.

Placentia civitas	
Fidentiola vicus	M. P. XXIV.
Parma civitas	M. P. XV.
Regia civitas	M. P. XVIII.
Mutina civitas	M. P. XVII.
Bononia civitas	M. P. XXV.
Fori Corneli civitas	M. P. XXIV.
Faventia	M. P. X.
Cæſena civitas	M. P. XXIV.
Ariminum civitas	M P. XX.

D Quæ ſunt in ſumma M. P. CLXXVII. ſtadia autem CIↃ CCCCXVI. Quare apud Str. legendum cenſuerim vel ut jam dixi cum priore interprete α καὶ τ. habet enim ille CIↃ CCC. vel α καὶ ύ. τό ύ quia mox aliud ſequebatur videtur fuiſſe omiſſum: in manu ſcriptis ita legitur, στάδιοι χίλιοι τριακόσιοι. quod omnino rectum eſt. *Idem.*

12. ἐπὶ μὲν τοὺς ὅρους τῆς Κοττύτης) Ab impudentiſſima Cotytone profecta eſt iſta Cotuta: quam cenſeo non ferendam. Legamus igitur, τῆς Κόττου γῆς, neque dubium poteſt eſſe, ſitne hæc vera lectio: quum ſupra toties τῆς Κοττίου ſive Κόττου γῆς ſit facta mentio. Ditionis ergo reguli iſtius terminus verſus Italiam, fuit Ticinum, verſus Alpes Ocelum: dixit enim Strabo lib. IV. p. 179. ἐπὶ Ωκελον τὸ πέρας τῆς Κοττίου γῆς. Potuit aliquis ſuſpicari ex Stephano le-

1 Τίκινος ἐκ λϛ´ μιλίοις πόλις, καὶ ὁμώνυμος ὁ A 2 παραῤῥέων ποταμὸς, συμβάλλων τῷ Πάδῳ· καὶ Κλαστίδιον, καὶ 3 Δέρθων, 4 καὶ Ακουδιστατέλλα, μικρὸν ἐν παρόδῳ. 5 ἡ δ᾽ εὐθεῖα εἰς Ωκελον παρὰ τὸν Πάδον τὸν Δουρίαν ποταμὸν βαραθρώδης, ἡ πολλὴ πλείους καὶ ἄλλους ἔχουσα ποταμοὺς, 6 (ὧν καὶ τὸν Δρουεντίαν) μιλίων ἐστὶ περὶ ἑξήκοντα· 7 ἐντεῦθεν δὲ ἤδη τὰ Αλπεια ὄρη καὶ ἡ Κελτική· πρὸς δὲ τοῖς ὄρεσιν ἐστὶ πόλις 8 τοῖς ὑπερκειμένοις τῆς Λουώνης Λοῦκα. ἔνιοι δὲ κωμηδὸν οἰκοῦσιν. εὐανδρεῖ δ᾽ ὅμως ἡ χώρα καὶ στρατιωτικὸν ἐντεῦθεν τὸ πλέον ἐστί· καὶ τὸ τῶν ἱππικῶν πλῆθος, ἐξ ὧν καὶ ἡ B σύγκλητος λαμβάνει τὴν σύνταξιν. Εστι δὲ ἡ Δέρθων πόλις ἀξιόλογος κειμένη κατὰ μέσην τὴν ὁδὸν, τὴν ἀπὸ Γενούας εἰς Πλακεντίαν, ἑκατέρας διέχουσα σταδίους υ. κατὰ δὲ ταύτην τὴν ὁδὸν, 11 καὶ Διακούιστα καὶ Ιέλλεια. Απὸ δὲ Πλακεντίας εἰς μὲν Αρίμινον, εἴρηται· εἰς δὲ Ραούενναν, κατάπλους τῷ Πάδῳ δυοῖν ἡμερῶν καὶ νυκτῶν. Πολὺ δὲ καὶ τῆς ἐντὸς τοῦ Πάδου κατείχετο ὑπὸ ἑλῶν, 12 δι᾽ ὧν Αννίβας χαλεπῶς διῆλθε προϊὼν ἐπὶ Τυῤῥηνίαν.

A 2 Ticinum urbs abeſt millibus paſſuum XXXVI, ejuſdem nominis fluvius præterfluens, qui Pado miſcetur. tum Claſtidium, Derthona, & Aquæ Statellorum paulisper præter viam. recta autem [illegible] juxta Padum, Duriam amnem, majori ex parte vallibus conciſa, & alios habens fluvios, unde ad Dru[illegible] millia paſſuum circiter LX. Hinc jam Alpes & Gallia...... [illegible] tes ſupra Lunam ſitos eſt Luca. Nonnulli per vicos [illegible] tant. [illegible] populoſa eſt regio, indeque magnæ militum atque adeò equitum copiæ coguntur. ex quibus & Senatus 9 legiones B conſtituit. Eſt autem Derthon urbs inſignis, ſita medio inter Placentiam & Genuam itinere, cccc ab utraque diſtans ſtadiis. In eodem itinere ſunt 10 Diacuiſta & Iellea. Quantum ſit inter Placentiam & Ariminum intervalli, dictum eſt. A Placentia autem Ravenna ſecundo Pado navigatur duobus diebus naturalibus. Multum etiam ejus quæ intra Padum eſt regionis paludibus olim obtinebatur, per quas Etruriam petens Annibal difficulter tranſiit.

legendum eſſe pro τῆς Κοττούτης, τῆς Ραουέννης. Scribit ille, Τίκινος πόλις Ιταλίας περὶ Ραϐένναν, καὶ ποταμὸς ὁμώνυμος. Sed prior emendatio dubio procul vera eſt. *Caſaub.*

1. Τίκινον) Sic malim cum Ptolem. quam. Τίκινος cum Steph. Lat. Ticinum. *Idem.*

2. καὶ Κλαστίδιον) Claſtidii meminit Polybius lib. ſec. διαβιβάσαντες εἰς τὴν τῶν Ανδρων χώραν ἐπολιόρκουν τὸ Κλαστίδιον προσαγορευόμενον, ubi cogitet lector eruditus, num ſit legendum εἰς τὴν τῶν Λιγύρων χώραν Nam *Claſtidium* oppidum fuiſſe Ligurum teſtis mihi eſt Livius XXXII. c. 29. *Idem.*

3. καὶ Δέρθων) Steph. Δέρτων, πόλις Λιγυρῶν. Dertona vel Derthona in libris Lat. & Ptol. *Idem.*

4. ἀκουδιστάτελλα) rectè obſervavit corrector id eſſe, quod ex Plin. III. 5. repoſui. legunt autem Statyelli Ligures ibidem & aquæ Statyellorum. Statellates hi conſtanter à Livio dicuntur, lib. XLII. c. 7. quod cum Straboniana ſcriptura non malè convenit, & lego ἄκουα Στατέλλα. *Xyland.*

4. καὶ Ακουδιστατέλλα) Faceſſat hinc Ιταλισμὸς, qui voci huic ineſt. Legendum arbitror, Ακούαι Στατέλλαι. Ex αι fecit aliquis opinor Italus, imperitus, ineptus, aliud agens librarius δι. Plinius. *Aquæ Statvellorum* libro tertio cap. 5. & *Statvellæ* XXXI. c. 2. *Caſaub.*

5. ἡ δ᾽ εὐθεία) uſque ad ἡ Κελτική, demtis vocib. τὸν πάδον, omnino huc non pertinent, cum neque Ocelum neque Druntia hujus ſint regionis, itaque ſine codicis auxilio emendare non poſſum. apparet ſanè horum loco quædam excidiſſe, pro quibus librarius nobis hæc tam ἀπροσδιόνυσα reddiderit, ne lacuna facta ſcilicet obeſſet. Luna prima eſt Etruriæ urbs cum portu. Plin. alii. *Xyland.*

5. ἡ δ᾽ εὐθεῖα εἰς Ωκελον) Cur de hac lectione conqueratur Xylander cauſa nulla erat. Deſcribit enim Strabo viam qua itur in Galliam. Ocelo autem tranſire ſolitos etiam è lib. ſuper. apparet. Qua-

C re dubio procul legendum eſt, ἡ δ᾽ εὐθεῖα εἰς Ωκελον παρὰ τὸν Πάδον καὶ τὸν Δουρίαν. *Caſaub.*

6. ὧν καὶ τὸν Δρουεντίαν) Plinius III c. 16 Durias ait eſſe duas: harum alteram videtur Strabo Δουρίαν ſive Δρουεντίαν vocare: Cæterum nihil affirmo. ſuperiori libro p 203. docuit Geographus Druentiam & Duriam eodem è lacu manare: veruntamen quomodo Druentia potuerit hîc nominari non video *Idem.*

7. ἐντεῦθεν δ᾽ ἤδη) ab O[illegible] & Sardo[illegible] initium Alpium: quod certiſſimum eſt: ut mirer hunc locum interpreti faceſſiviſſe negotium. *Idem.*

8. τοῖς ὑπερκειμένοις τῆς Λούνης Λοῦκα) Attende τὴν περιήγησιν. quæ mihi quidem mira videtur: valdeque ſuſpicor hæc perturbata fuiſſe. *Idem.*

9 *Legiones conſtituit*) λαμβάνει τὴν σύνταξιν. ambiguum. poteſt ſtare. Ex illa Etruriæ parte ſe natum penſionem capere, tributum &c. *Xyland.*

10. *Diacuiſta & Iellia*) quid ſint, neſcio. inter Genuam quidem & Placentiam adhuc nihil tale reperi. *Idem.*

D 11. καὶ Διακούιστα καὶ Ιέλλεια) Obſerva literarum ductus: Facilè ut puto mihi aſſentieris legenti καὶ αἱ ἀκουαιστατύελλαι. Nam ex αι fecerunt δι: quod poſtea conjunxerunt cum ſequenti voce, & factum ita δια: præterea τὸ καὶ inſertum eſt, ut malè cohærentem locum fulcirent: putabant enim eſſe duorum locorum nomina: his obſervatis, in promptu erit vera lectio. Quare me auctore appellatur monſtroſiſſima & ineptiſſima lectio *Caſaub.*

12. δι ὧν Αννίβας χαλεπῶς διῆλθε) Placet id ex Livio L. XXII. c. 2. paullò pluribus deſcribere. *Annibal*, inquit, *profectus ex hibernis, quia jam Flaminium Coſ. Arretium perveniſſe fama erat, cùm aliud longius, cæterum commodius oſtenderetur iter, propiorem viam per paludem petit, qua fluvius Arnus per eos dies ſolito magis inundaverat.* Mox. *Primi, quà modò præirent duces, per præaltas fluvii ac profundas voragines hauſti penè limo, immergenteſque ſe, tamen ſigna ſequebantur. Galli neque ſuſtinere ſe prolapſi, ne-*

que

A ſed exſiccavit eas paludes Scaurus, foſſis navigabilibus ductis à Placentia Parmam uſque. nam apud Placentiam Trebia incidens Pado, eum, ſicut & alii plures antè illapſi, ultra modum implet. Is eſt Scaurus qui viam Æmiliam ſtravit, quæ per Piſas & Lunam uſque ad Sabbatos, indeque per Derthonem ducit: alia eſt Æmilia Flaminiam excipiens. Nam collegæ in conſulatu fuerunt M. Lepidus & C. Flaminius: qui devictis Liguribus, hic Flaminiam viam ſtravit à Roma per Etruriam & Umbriam uſque ad Ariminum: ille deinceps ad Bononiam uſque, & inde uſque ad Aquileiam juxta radices Alpium, paludibus in gyrum circumventis. Limes Galliæ huic quam citeriorem vocamus, ad reliquam Italiam mons Apenninus quem oſtendimus Etruriæ imminere, & fluvius Æſis, ac poſt eum Rubico, uterque in Adriam effluens. Quanta ſit ejus regionis præſtantia, judicari poteſt ex incolarum frequentia, urbium magnitudine ac opibus, quibus rebus Romani iſthic habitantes omnibus aliis præſtant Italis. Nam & quæ colitur terra, omnis generis copioſos præbet fructus: & ſylvæ tantum glandis ſuppeditant, ut ex porcorum gregibus qui ibi paſcuntur, Roma ferè alatur, tum ob aquæ copiam milii feraciſſima eſt, quod eſt præſtantiſſimum famis remedium, cùm quaſvis

A ἀλλ᾽ ἀνέψυξε τὰ πεδία ὁ Σκαῦρος διώρυγαῖς πλωταῖς, ἀπὸ τοῦ Πάδου μέχρι [1] Παρμησῶν. κατὰ γὰρ Πλακεντίαν ὁ Τρεβίας συμβάλλων τῷ Πάδῳ, καὶ ἔτι πρότερον ἄλλοι πλείους πληροῦσι πέραν τοῦ μετρίου· [2] οὗτος δὲ ὁ Σκαῦρος ἐστὶν ὁ καὶ τὴν Αἰμιλίαν ὁδὸν στρώσας, τὴν διὰ Πεισῶν καὶ Λούνης μέχρι Σαββάτων, κἀντεῦθεν διὰ Δέρθωνος· ἄλλη δ᾽ ἐστὶν Αἰμιλία διαδεχομένη τὴν Φλαμινίαν. [3] συνυπάτευσαν γὰρ ἀλλήλοις Μάρκος Λέπιδος, καὶ Γάϊος Φλαμίνιος· καθελόντες δὲ Λίγυας, [4] ὁ μὲν τὴν Φλαμινίαν ἔστρωσεν ἐκ Ῥώμης διὰ Τυῤῥηνῶν, καὶ τῆς Ὀμβρικῆς, μέχρι τῶν περὶ Ἀρίμινον B τόπων· [5] ὁ δὲ τὴν ἑξῆς μέχρι Βονωνίας, κἀκεῖθεν εἰς Ἀκυληΐαν παρὰ τὰς ῥίζας τὰς τῶν Ἄλπεων ἐγκυκλούμενος τὰ ἕλη. Ὅριον δὲ τῆς χώρας ταύτης, ἣν ἐντὸς Κελτικὴν καλοῦμεν, πρὸς τὴν λοιπὴν Ἰταλίαν, τό, τε Ἀπέννινον ὄρος τὸ ὑπὲρ τῆς Τυῤῥηνίας ἀπεδέδεικτο, καὶ [6] ὁ Αἶσις ποταμός· ὕστερον δὲ ὁ Ῥουβίκων, εἰς τὸν Ἀδρίαν ἐκδιδόντες ἀμφότεροι. [7] Τῆς δ᾽ ἀρετῆς p. 218. τῶν τόπων τεκμήριον, [8] ἥ τ᾽ εὐανδρία καὶ τὰ μεγέθη τῶν πόλεων καὶ ὁ πλοῦτος, οἷς πᾶσιν ὑπερβέβληνται τὴν ἄλλην Ἰταλίαν οἱ ταύτῃ Ῥωμαῖοι. Καὶ γὰρ ἡ γεωργουμένη γῆ πολλοὺς καὶ C παντοίους ἐκφέρει καρπούς· [9] καὶ αἱ ὗλαι τοσαύτην ἔχουσι βάλανον, ὥστ᾽ ἐκ τῶν ἐντεῦθεν ὑοφορβίων ἡ Ῥώμη τρέφεται τὸ πλέον· [10] ἔστι δὲ καὶ κεγχροφόρος διαφερόντως, διὰ τὴν εὐυδρίαν· τοῦτο δὲ μέγιστον λιμοῦ ἐστιν ἄκος· πρὸς ἅπαντας

que aſſurgere ex voraginibus poterant: aut corpora animis, aut animos ſpe ſuſtinebant: alii feſſa ægrè trahentes membra: aliiubi ſemel victis tædio animis procubuiſſent, inter jumenta & ipſa jacentia paſſim morientes: maximeque omnium vigiliæ conficiebant, per quatriduum jam & tres noctes toleratæ. Vide & quæ ſequuntur de Annibale, qui alterum eo labore amiſit oculum. Eadem habes apud ſummum ſcriptorem Polybium lib. III. *Caſaub.*

1. μέχρι Παρμησῶν) Volunt eſſe gentile à Parma: ſed talis ἐθνικοῦ analogiam non agnoſco. *Idem.*

2. οὗτος δὲ Σκαῦρος ἐστὶν) Apud auctorem eum, qui de Viris Illuſtribus ſcripſit c. 72. ſcriptum eſt, M. Æmilium Scaurum Cenſorem viam Æmiliam ſtraviſſe. *Idem.*

2. Οὗτος δὲ ὁ Σκαῦρος ἐστὶν ὁ καὶ τὴν Αἰμιλίαν ὁδὸν στρώσας τὴν διὰ Πεισῶν καὶ Λούνης μέχρι Σαββάτων. *Is eſt Scaurus, qui viam Æmiliam ſtravit, quæ per Piſas & Lunam uſque ad Sabbatos ducit*) Metuo, ne falſus ſit hoc loco noſter Geographus, qui duas Æmilias facit. Cicero certe Philippica XII. c 9. maritimam per Hetruriam viam non Æmiliam, ſed Aureliam vocat: de eo amplius inquirendum. *Palmer.*

3 συνυπάτευσαν γὰρ ἀλλήλοις) Livius libro XLIII. *Caſaub.*

4. ὁ μὲν τὴν Φλαμινίαν ἔστρωσεν) Livius libro XXXIX. c. 2. de Flaminio. *His quoque perdomitis, Coſ. pacem dedit finitimis, & quia à bello quieta ut eſſet provincia effecerat, ne in otio militem haberet, viam à Bononia perduxit Arretium.* Strabo aliter longè hanc viam deſcribit. *Idem.*

5. ὁ δὲ τὴν ἑξῆς μέχρι Βονωνίας) Livius de Æmilio l. XXXIX. c. 2. *Pacatis Liguribus, in agrum Gallicum exercitum duxit: viamque ab Placentia ut Flaminiæ committeret Ariminum perduxit.* Idem.

6. ὁ Αἶσις ποταμός· ὕστερον δὲ Ῥουβίκων) De his duobus fluminibus, vide paullò poſt in Umbriæ deſcriptione. *Idem.*

7. Τῆς δ᾽ ἀρετῆς τῶν τόπων) Animadvertimus in D hoc ſummo ſcriptore, libenter eum ex Polybio, quæ ad rem facere videantur, decerpere: nec mirum Straboni placere Polybium: Strabo igitur cùm alias imitatur Polybium, tum hoc loco manifeſtiſſimè. Illius verba ſunt in lib. II. poſtquam Galliam Ciſalpinam deſcripſit, περὶ γε μὴν τῆς ἀρετῆς οὐδ᾽ εἰπεῖν ῥᾴδιον. &c. *Idem.*

8. ἥ τ᾽ εὐανδρία) Polybius, τό γε μὴν πλῆθος τῶν ἀνδρῶν, καὶ τὸ μέγεθος καὶ τὸ κάλλος τῶν σωμάτων, ἔτι δὲ τὴν ἐν τοῖς πολέμοις τόλμαν, ἐξ αὐτῶν τῶν πράξεων καταμαθεῖν. *Idem.*

9. καὶ αἱ ὕλαι τοσαύτην ἔχουσι βάλανον) Polybius, τὸ δὲ τῶν βαλάνων πλῆθος τὸ γινόμενον ἐκ τῶν κατὰ διάστημα δρυμῶν ἐν τοῖς πεδίοις, ἐκ τούτων ἄν τις μάλιστα τεκμήραιτο· πλείστων γὰρ ὑϊκῶν κρεῶν κοπτομένων ἐν Ἰταλίᾳ, &c. vide locum. *Idem.*

10. ἔστι δὲ καὶ κεγχροφόρος διαφερόντως) Polybius, Ἐλύμου γε μὴν καὶ κέγχρου τελέως ὑπερβάλλουσα δαψίλεια γίνεται παρ᾽ αὐτοῖς. *Idem.*

γὰρ καιροὺς ἀέρων ἀντέχει, καὶ οὐδέποτε ἐπιλείπειν A δύναται, κἂν ὁ ἄλλος σῖτος γένηται σπάνις· ἔχει δὲ καὶ πιττουργία θαυμαστά. τοῦ δ' οἴνου τὸ πλῆθος μηνύουσιν οἱ πίθοι· [1] ξύλινοι γὰρ μείζους οἴκων εἰσί. προσλαμβάνει δὲ πολὺ ἡ τῆς πίττης εὐπορία πρὸς τὸ εὐώνητον. ἐρέαν δὲ τὴν μὲν μαλακὴν, οἱ περὶ Μουτίνην τόποι [3] καὶ τὸν Σκουλτάναν ποταμὸν φέρουσι πασῶν πολὺ καλλίστην. τὴν δὲ τραχεῖαν ἡ Λιγυστικὴ [4] καὶ ἡ τῶν Σύμβρων, ἐξ ἧς τὸ πλέον τῆς οἰκίας τῶν Ἰταλιωτῶν ἀμπέχεται. τὴν δὲ μέσην οἱ περὶ Πατάβιον, ἐξ ἧς οἱ τάπητες οἱ πολυτελεῖς, [5] καὶ γαύσαποι, καὶ τὸ τοιοῦτον εἶδος πᾶν, ἀμφίμαλλόν τε καὶ ἑτερόμαλλον. Τὰ δὲ μέταλλα νυνὶ μὲν οὐχ ὁμοίως τὰ ἐνταῦθα σπουδάζεται, διὰ B τὸ λυσιτελέστερα ἴσως εἶναι τὰ ἐν τοῖς ὑπεραλπείοις Κελτοῖς καὶ τῇ Ἰβηρίᾳ. πρότερον δὲ ἐσπουδάζετο· ἐπεὶ καὶ [6] ἐν Οὐερκέλλοις χρυσωρύχιον ἦν· κώμη δ' ἐστὶ [7] πλησίον Ἰκτουμούλων καὶ ταύτης τῆς κώμης· ἄμφω δ' εἰσὶ περὶ Πλακεντίαν. Αὕτη μὲν δὴ πρώτη μερὶς τῆς Ἰταλίας, μέχρι δεῦρο περιωδεύσθω.

Δευτέρα δὲ λεγέσθω ἡ Λιγυστικὴ ἡ ἐν αὐτοῖς τοῖς Ἀπεννίνοις ὄρεσι, μεταξὺ ἱδρυμένη τῆς νῦν λεχθείσης Κελτικῆς καὶ τῆς Τυρρηνίας, [8] οὐδὲν ἔχουσα περιηγήσεως ἄξιον, πλὴν ὅτι κωμηδὸν ζῶσι, τραχεῖαν γῆν ἀροῦντες, καὶ σκάπτοντες, [9] μᾶλλον δὲ λατομοῦντες, ὥς φησι Ποσειδώνιος. C Τρίτοι δ' εἰσὶ συνεχεῖς τούτοις οἱ Τυρρηνοὶ, τὰ πεδία ἔχοντες τὰ μέχρι τοῦ ποταμοῦ τοῦ Τιβέριδος, κλυζόμενοι τὰ μὲν πρὸς ἕω μάλιστα μέρη τῷ ποταμῷ μέχρι τῆς ἐκβολῆς αὐτοῦ· κατὰ δὲ θάτερα, τῷ Τυρρηνικῷ καὶ Σαρδῴῳ πελάγει.

A aëris conſtitutiones ſufferat, ac nunquam deficiat, etiam cùm reliqui frumenti penuria incidit. [illegible]icis quoque opificia habet mirabilia. Jam vini [illegible]piam dolia [illegible]guunt, quæ ex ligno ædibus major[illegible] conficiuntur. ac picis [illegible]pia multù[illegible] conducit ad vilitatem pretii. La[illegible]m mollem, & omnium longè optim[illegible]m producunt [illegible] circ[illegible] Mutinam & [2] S[illegible]tanam flumen. aſperam Ligures & Sy[illegible] [illegible] qua plerique Itali familiæ veſtim[illegible] conficiunt. medio[illegible] Pata[illegible] qua fiunt preti[illegible]ſi tapetes, [illegible]apæ, aliaque id genu[illegible] vel utraque vel unica ſuperficie villoſ[illegible]. Metalla ejus re- B gionis hodie non perinde magno ſtudio tractantur, quia (puto) plus utilitatis ex Tranſalpinis Ga[illegible]icis & Hiſpanicis percipitur, olim autem magnæ erant curæ. Nam & Vercellis [illegible]dina fuit, & Ictomuli, quæ vicina ſunt Placentiæ oppida. Atque hactenus quidem prima nobis deſcripta eſto Italiæ portio.

Secunda pars explicetur Liguria, in ipſis Apenninis montibus inter Galliam nunc dictam ſita & Etruriam. quæ nihil relatu dignum habet, niſi quòd per pagos diſſipati vivunt Ligures, aſperam terra[illegible] [illegible]antes ac fo- C dientes, aut potiùs ſaxa ced[illegible]ntes, ut ait Poſidonius. ¶ Tertiam habent his contigui Tyrrheni, campeſtria incolentes uſque ad Tiberin fluvium [illegible] verſus ortum maxima ex parte [illegible]uuntur uſque ad ejus oſtia, ab altera parte, Tyrrhen[illegible]o mari.

1. ξύλινοι γὰρ μείζους οἴκων εἰσί) Plinius XIV cap. 21. de cellis vinariis, *Circa Alpes ligneis vaſis condunt, circuliſque cingunt, atque etiam hyeme gelida ignibus rigorem arcent. Mirum dictu, ſed aliquando viſum, ruptis vaſis ſtetere glaciatæ moles.* Caſaub.

2. *Scutanam*) Videtur eſſe Plinii Scultenna III. 16. & Ictomulum fortaſſe eſt Gaumellum Ptolemæi locus mancus. Xyland.

3. καὶ τὸν Σκουτάναν ποταμόν) Mihi quoque *Scutanas* hic, videtur eſſe *Scutelnas* Plinio III. c. 16. dictus. *Caſaub.*

4. καὶ ἡ τῶν Σύμβρων) Prior interpr. legit ἡ τῶν Ἰνσούβρων. Symbri certè iſti de quibus tamen paullò ante Strabo, valde mihi ſunt incogniti. *Idem.*

5. καὶ γαύσαποι) Mallem γαυσάπαι. Priſcianus libro ſeptimo (pag. 759 Corp. Gramm. Latin.) *Varro de lingua Latina ait; Talia ex Græco ſumpta, ex maſculino in fœmininum tranſire & a litera finiri,* ὁ κοχλίας *hæc cochlea,* ὁ χάρτης *hæc charta,* ὁ γαυσάπης *hæc gauſape.* Qui Priſciani locus vellem Antonio Auguſtino viro doctiſſ. veniſſet in mentem, quum ſuam de nomine Pandectarum ſcriberet ſententiam: profectò vir optimus remiſiſſet aliquid de acri contentione, qua probare nititur, errare eos omnes qui Pandectas fœmineo genere efferunt: ſed non primus Auguſtinus hîc offendit. Cæterum an rectè Varro gauſapæ vocis analogiam ab origine Græcanica repetat, alii æſtiment: mihi, ſimul & ea vox & rei ſignificatæ uſus à Barbaris gentibus (Gallis fortaſſe) ad Rom. tranſiſſe videtur. Gloſſ. *Gauſapa*, βαρβαρικὸν παλλίον. Alibi, *Gauſarus*, ἐνδρομὶς lege *Gauſapus*. unde putet aliquis nihil iſtc loco eſſe mutandum. [Latinè quidem non uno modo efferri hoc nomen, quum & Gauſapam, & τὰ Gauſapa, & τὸ Gauſape dicant, notum eſt.] *Idem.*

6. ἐν Οὐερκέλλοις) Lego Οὐερκέλλαις. Vercellas & D Geographi & hiſtorici commemorant. *Idem.*

7. πλησίον Ἰκτουμοῦλον) Saltem Ἰκτουμούλου. Sed de hoc loco quærendum amplius. Deinde puto legendum καὶ ταύτης οὔσης κώμης. At prior interp. longè aliter. *Idem.*

8. οὐδὲν ἔχουσα περιηγήσεως ἄξιον) Livius hoc docet cum alibi, tum lib. XXXIX. c. I. ubi præter alia hæc ſcribit, *In Liguribus omnia erant, quæ militem excitarent: loca montana & aſpera. quæ & ipſis capere labor erat, & ex præoccupatis dejicere hoſtem: itinera ardua, anguſta, infeſta* [illegible], &c. *Idem.*

9. μᾶλλον δὲ λατομοῦντες, ὥς φησι Ποσειδώνιος) A Poſidonio ergo habet Diodorus quod ipſe nos celat, οἱ δὲ, ait, τὴν γῆν ἐργαζόμενοι, τὸ πλεῖον πέτρας λατομοῦσι διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς τραχύτητος. Studioſus lector cui hæc curæ, conferat quæ ibi ſcribuntur à Diodoro de Liguribus, cum Livianis, locus eſt libro v. Sunt & apud Tacitum non diſſimilia libro IX. Hiſtoriarum. *Idem.*

Tiberis ex Apennino defluit, multiſque augetur fluminibus. parte quadam per ipſam fertur Tyrrheniam, deinde ab ea diſtinguit Umbriam primò, deinde Sabinos, ac mox Latinos qui ad Romam uſque ad litus maris habitant. Siti ſunt fluvii & Tyrrhenorum reſpectu ſecundùm latitudinem, invicem [illegible] ſecundùm longitudinem: & ſurſum tendunt uſque ad Apennini partes Adriæ appropinquantes, primi Umbri, ab his Sabini, & poſtremo loco La[illegible]es initio à flumine ſumpto. Latium ergo (ſic enim Latinorum appellatur regio) inter oram maritimam ab Oſtia, urbem Sinueſſam, & Sabinos ſitum eſt: (Oſtia Romæ navale eſt, juxta quod Tiberis labens in mare exit) & in longum porrigitur uſque ad Campaniam, & Samniticos montes. Sabinorum regio interjecta Latinis & Umbris, ad eoſdem & ipſa uſque montes extenditur: magis tamen accedit ad Apennini eas partes, quæ ſunt vicinæ Veſtinis, Pelignis, ac Marſis. Umbri inter Sabinos & Tyrrhenos ſiti ſunt, montes ſupergreſſi quà Ariminum & Ravennam pergitur. Tyrrheni à ſuo mari & Tiberi orſi, ad montes terminantur, qui à Liguria ad Adriam circumducuntur. Ab his ipſis nunc repetito initio, ſingula perſequamur.

Tyrrheni ergo à Romanis Etruſci & Tuſci nominantur. Græci ſic appellarunt à Tyrrheno Atys F. qui eò coloniam ex Lydia duxerit. Fame enim & ſterilitate coactus Atys, unus ex Hercule & Omphale prognatis, de duobus filiis alterum, Lydum nomine,

A [1] Ρεῖ δ' ἐκ τῶν Απεννίνων ὀρῶν ὁ Τίβερις· πληροῦται δ' ἐκ πολλῶν ποταμῶν. μέρος μέντοι δι' αὐτῆς φερόμενος τῆς Τυῤῥηνίας, τὸ δ' ἐφεξῆς διορίζων ἀπ' αὐτῆς, πρῶτον μὲν τὴν Ομβρικὴν, εἶτα τοὺς Σαβίνους, καὶ Λατίνους τοὺς πρὸς τῇ Ρώμῃ μέχρι παραλίας. παραβέβληνται δέ πως τῷ ποταμῷ μὲν καὶ τοῖς Τυῤῥηνοῖς κατὰ πλάτος, ἀλλήλοις δὲ κατὰ μῆκος· ἀνέχουσι δὲ πρὸς τὰ Απέννινα ὄρη τὰ πλησιάζοντα τῷ Αδρίᾳ, πρῶτοι μὲν Ομβρικοὶ, μετὰ δὲ τούτους Σαβῖνοι, τελευταῖοι δ' οἱ τὴν Λατίνην ἔχοντες ἀρξάμενοι πάντες ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ. Η μὲν οὖν τῶν Λατίνων χώρα, μεταξὺ κεῖται τῆς τε ἀπὸ τῶν Ωστίων παραλίας, [2] μέχρι πόλεως Σινυέσσης [3] καὶ τῆς Σα- p. 219.
B βινῆς· τὰ δ' Ωστια ἐστὶν ἐπίνειον τῆς Ρώμης, εἰς ὃ ἐκδίδωσιν ὁ Τίβερις παρ' αὐτὴν ῥυείς· ἐκτείνεται δὲ ἐπὶ μῆκος μέχρι τῆς Καμπανίας, [4] καὶ τῶν Σαμνιτικῶν ὀρῶν· ἡ δὲ Σαβίνη μεταξὺ τῶν Λατίνων κεῖται, καὶ τῶν Ομβρικῶν· ἐκτείνεται δὲ καὶ αὐτὴ πρὸς τὰ Σαμνιτικὰ ὄρη, καὶ μᾶλλον συνάπτει τοῖς Απεννίνοις τοῖς κατὰ Οὐεστίνους τε, καὶ Πελίγνους, καὶ Μαρσούς· οἱ δ' Ομβρικοὶ μέσοι μὲν κεῖνται τῆς Σαβινῆς καὶ τῆς Τυῤῥηνίας, [5] μέχρι Αριμίνου καὶ Ραουέννης προσίασιν ὑπερβάλλοντες τὰ ὄρη. Τυῤῥηνοὶ δὲ [6] παύονται ὑπ' αὐτοῖς τοῖς ὄρεσι, τοῖς περικυκλοῦσιν ἐκ τῆς Λιγυστικῆς εἰς τὸν Αδρίαν, ἀπὸ τῆς οἰκείας ἀρξάμενοι θαλάττης, καὶ τοῦ Τιβέριδος· τὰ καθ' ἕκα-
C στα δὲ διέξιμεν, ἀπ' αὐτῶν τούτων ἀρξάμενοι.

Οἱ Τυῤῥηνοὶ τοίνυν παρὰ τοῖς Ρωμαίοις Ετροῦσκοι [7] καὶ Τοῦσκοι προσαγορεύονται· οἱ δ' Ελληνες οὕτως ὠνόμασαν αὐτοὺς [9] ἀπὸ τοῦ Τυῤῥηνοῦ τοῦ Ατυος, ὥς φασι, τοῦ στείλαντος ἐκ Λυδίας ἀποίκους δεῦρο· ἀπὸ γὰρ λιμοῦ καὶ ἀφορίας ὁ Ατυς εἷς τῶν ἀπογόνων Ηρακλέους, καὶ Ομφάλης, δυοῖν παίδων ὄντων, [10] κλήρῳ Λυδὸν μὲν κατέσχε,

1. Ρεῖ δὲ ἐκ τῶν Απεννίνων ὀρῶν ὁ Τίβερις) Plin. III. c. 5. *Tiberis antea Tybris appellatus, & prius Albula, è media ferè longitudine Apennini finibus Aretinorum profluit*: vide cætera. *Caſaub.*

2. Μέχρι πόλεως Σινυέσσης) Infra Σινουέσση. Plin. III. c. 5. *Sinueſſa* extremum in adjecto Latio. Aliter omnino Ptolem. qui & σόεσσαν in ora Campaniæ recenſet, & inter μεσογαίους ejuſdem Campaniæ aliam σούεσσαν, quam & Plin. appellat Sueſſam. Vide infra. *Idem.*

3. καὶ τῆς Σαβίνης.) Sabini enim ſupra Latinos porriguntur ad Tiberin uſque. *Idem.*

4. καὶ τῶν Σαμνιτικῶν ὀρῶν) Supra Campaniam ſiti ſunt Samnites, quorum fines ad Frentanos uſque & Daunios porriguntur. *Idem.*

5. μέχρι Αριμίνου καὶ Ραουέννης προσίασιν) Lege, μέχρι δ' Αριμίνου καὶ Ραουέννης προΐασιν. *Idem.*

6. παύονται ὑπ' αὐτοῖς τοῖς ὄρεσι, τοῖς περικυκλοῦσιν ἐκ τῆς Λιγυστικῆς εἰς τὸν Αδρίαν) Senſus eſt, Tyrrenos terminari ab Apenninis montibus qui montes Hetruriam ambiunt, ab infero mari ad ſuperum porrecti. Ad utrunque igitur mare pertinent Tuſci: quod verum eſſe Livius teſtis lib v. c. 54. *Non universa*, ait, *Hetruria tantum terra marique pollens, atque inter duo maria latitudinem Italiæ obtinens.* Idem.

7 καὶ Τοῦσκοι) Vide Feſtum *Tuſci.* *Idem.*

8. *Coactus Atys*) In Græco verbum deeſt. auctor χρηστομαθειῶν habet, Mæoniam his malis conflictatam ideoque ejus regem Atyn compulſum &c. quanquam ſolet liberè aliquando addere de ſuo, aut mutare etiam Straboniana. *Xyland.*

D 9. ἀπὸ τοῦ Τυῤῥηνοῦ τοῦ Ατυος) Feſtus. *Turrhenos Etruſcos appellari ſolitos ait Verrius, à Turrheno duce Lydorum.* De Aty vide eundem v. *Italia.* & Dionyſ. Halicarn. libro primo c. 26. ubi de Tyrrhenorum appellatione plura. Vide & Servium. *Caſaub.*

10. κλήρῳ Λυδὸν μὲν κατέσχε) A quo dicta Lydia, ut ab ejus fratre Tyrrheno Tyrrhenia. Dionyſ. I. c. 27. & c. 94. τὸν μὲν Λυδὸν αὐτοῦ καταμείναντα τὴν πατρῴαν ἀρχὴν καταλαβεῖν, καὶ ἀπ' αὐτοῦ Λυδίαν τὴν γῆν ὀνομασθῆναι, &c. Quod ait κλήρῳ ſumit ab Herodoto, quem vide libro primo c. 94. Servius (ad Virg. Aen. VIII. 479.) ait, *Mæoniam provinciam eſſe cujus dum brevitas duos fratres Lydum & Tyrrhenum ferre non poſſet, ex ſorte Tyrrhenus cum ingenti multitudine profectus partem Italiæ tenuit, & Tyrrheniam nominavit.* Mox. *Sanè illo tempore Tyrrheni dicti ſunt: poſt Tuſci ἀπὸ τοῦ θύειν. Lydii autem à Lydo fratre qui in provincia remanſerat.* Idem.

*τὸν δὲ Τυρρηνὸν, [1] τὸν πλείω συστείλας λαὸν, A ἐξέστειλεν· ἐλθὼν δὲ, τὴν χώραν ἀφ' ἑαυτοῦ Τυρρηνίαν ἐκάλεσε, [2] καὶ δώδεκα πόλεις ἔκτισεν, οἰκιστὴν ἐπιστήσας Τάρκωνα, ἀφ' οὗ Ταρκυνία ἡ πόλις· ὃν διὰ τὴν ἐκ παίδων σύνεσιν, [3] πολιὸν γεγενῆσθαι μυθεύουσι. Τότε μὲν οὖν ὑφ' ἑνὶ ἡγεμόνι ταττόμενοι, μέγα ἴσχυον. Χρόνοις δ' ὕστερον διαλυθῆναι τὸ σύστημα εἰκὸς, καὶ κατὰ πόλεις διασπασθῆναι βίᾳ τῶν πλησιοχώρων εἴξαντας· οὐ γὰρ ἂν χώραν εὐδαίμονα ἀφέντες, [4] τῇ θαλάττῃ κατὰ λῃστείαν ἐπέθεντο, ἄλλοι πρὸς ἄλλα τραπόμενοι πελάγη· ἐπεὶ ὅπου γε συμπνεύσαιεν, ἱκανοὶ ἦσαν οὐκ ἀμύνασθαι B μόνον τοὺς ἐπιχειροῦντας αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ ἀντεπιχειρεῖν, καὶ μακρὰς στρατείας ποιεῖσθαι. Μετὰ δὲ τὴν τῆς Ῥώμης κτίσιν [5] Δημάρατος ἀφικνεῖται, λαὸν ἄγων ἐκ Κορίνθου· καὶ δεξαμένων αὐτὸν Ταρκυνιτῶν, γεννᾷ Λυκούμωνα ἐξ ἐπιχωρίας γυναικός. γενόμενος δὲ Ἄγκῳ Μάρκῳ τῷ βασιλεῖ τῶν Ῥωμαίων φίλος, ἐβασιλεύσεν οὗτος, καὶ μετωνομάσθη p.220. Λεύκιος Ταρκύνιος Πρίσκος. Ἐκόσμησε δ' οὖν τὴν Τυρρηνίαν καὶ αὐτὸς, καὶ ὁ πατὴρ πρότερον. ὁ μὲν εὐπορίᾳ δημιουργῶν τῶν συνακολουθησάντων οἴκοθεν· ὁ δὲ ταῖς ἐκ τῆς Ῥώμης ἀφορμαῖς. Λέγεται δὲ καὶ ὁ θριαμβικὸς C κόσμος καὶ ὑπατικὸς, [6] καὶ ἁπλῶς ὁ τῶν ἀρχόντων, ἐκ Ταρκυνίων δεῦρο μετενεχθῆναι, καὶ ῥάβδοι, καὶ πελέκεις, [7] καὶ σάλπιγγες, καὶ ἱεροποιίαι, [8] καὶ μαντικὴ, καὶ μουσικὴ ὅση δημοσίᾳ χρῶνται Ῥωμαῖοι· τούτου δ' υἱὸς ἦν ὁ δεύτερος Ταρκύνιος ὁ Σούπερβος· ὅσπερ καὶ τελευταῖος βασιλεύσας ἐξέπεσε. Πορσίνας δ' ὁ τῶν Κλουσίνων βασιλεὺς πόλεως Τυρρηνίδος, κατάγειν αὐτὸν ἐπιχειρήσας δι' ὅπλων, οὐχ οἷός τε ἦν, * καταλυσάμενος τὴν ἔχθραν, ἀπῆλθε φίλος, μετὰ τιμῆς καὶ δωρεῶν μεγάλων. D περὶ μὲν τῆς ἐπιφανείας τῶν Τυρρηνῶν ταῦτα· καὶ ἔτι [9] τὰ τοῖς Καιρετανοῖς πραχθέντα·

*Malim, καταλυσάμενοι δὲ.

A ſortitò detinuit: alterum, Tyrrhenum, cum majore populi parte amandavit. Is cùm in Italiam veniſſet, regionem à ſuo nomine Tyrrheniam nuncupavit, & duodecim urbes condidit, præfecto rei T[illegible]rconte, à quo Tarquiniis urbi nomen eſt. hunc, quòd à puero ſaperet, ca[illegible]um natum fabulantur. Ac ab initio quidem unius parentes imperio, magna erant potentia. Poſtmodo apparet diſſolutum fuiſſe id corpus, ac Tyrrhenos vicinorum divulſas ſingulas urbes tenuiſſe. nam abſque eo id fuiſſet, non (puto) regione[illegible] relicta latrociniis maritimis animum adje- B ciſſent, alii ad alia converſi maria. nam ubi conſpiraſſent, ſatis iis erat virium non ad profliganda duntaxat, ſed etiam ad inferenda ultro bella, longasque ſuſcipiendum expeditiones. Roma jam condita Demaratus Tarquinios venit, hominum ſecum multitudinem à Corintho adducens: receptusque ab oppidanis, è Tarquinienſi muliere Lucumonem generat. Hic Lucumo cùm eſſet factus Anco Marcio Romanorum regi familiaris, regnum deinde conſecutus, & mutato nomine L. Tarquinius Priſcus eſt appellatus. Cùm hic, tum ante ipſum pater Etru- C riam exornarunt: hic, quòd opificibus domo ipſum comitatis abundaret, ille quòd Roma ad eam rem facultates ſuppeditaret. Traditum eſt ornatum triumphalem ac conſularem, omniumque adeò magiſtratuum, à Tarquiniis Romam fuiſſe tranſlatum; nec non faſces, ſecures, tubas, [illegible], divinationem, & muſicam qua publicè utuntur Romani. Hujus filius fuit Tarquinius poſterior, Superbus cognomine, qui ultimus Romanorum regnum regno excidit. Porſena autem rex Cluſii (quæ Etruſca urbs eſt) armis eum reſtituere fruſtra conatus, compoſita re amicus Romanorum D diſceſſit cum honore & magnificis donis. Hæc de Etruſcorum claritate. Quibus adjici poteſt Cæretanorum facinus.

1. τὸν πλείω συστείλας λαὸν) συστέλλειν hîc non eſt contrahere, ſed cum alio στέλλειν ſive mittere. *Caſaub.*

2. καὶ δώδεκα πόλεις ἔκτισε) Hetruriæ populos fuiſſe XII. paſſim loquuntur hiſtoriæ: & Servius (ad Virgil. Aen. II. v. 278) annotat habuiſſe eam Lucumones XII. hoc eſt reges. *Idem.*

3. πόλιν γεγενῆσθαι μυθεύουσι) ut & Cycnum: de utroque Euſtath. παρεκβ. ſec. Ilia. *Idem.*

4. τῇ θαλάττῃ κατὰ λῃστείαν ἐπέθεντο) Tyrrhenos piraticam olim exercuiſſe & multi veteres teſtantur, & ex Ciceronis Hortenſio ait Servius ad Virgil. Aen. v. 479. Auguſtin. l. IV. contra Pelagium. *Idem.*

5. Δημάρατος ἀφικνεῖται) Hiſtoriam pete à Dionyſ. Halicarn. lib. III. c. 69. & ſeqq. *Idem.*

6. Καὶ ἁπλῶς ὁ τῶν ἀρχόντων) Livius I. c. 8. de duodecim lictoribus. *Me haud pœnitet eorum ſententiæ eſſe, quibus & apparitores, & hoc genus ab Hetruſcis finitimis, unde ſella curulis, unde toga prætexta ſumpta eſt, numerum quoque ipſum ductum placet.* Vide omnino Diodorum libro quinto. *Idem.*

7. καὶ σάλπιγγες) Inde [illegible] poetis [illegible] σάλπιγξ. *Idem.*

8. καὶ μαντικὴ) Augurum diſciplinam totam ab Hetruſcis habuiſſe Romanos è Cic. Livio, Val. Max. Diodor. aliiſque multis notum eſt. *Idem.*

9. τὰ τοῖς Καιρετανοῖς πραχθέντα) Vide Livium libro V. c. 50. & Valer. Maxim. libro primo. c. I. §. 10. Uterque aliter ac Strabo rem narrat. *Idem.*

I. πολι-

Hi enim Gallos, qui Romam ceperant, debellaverunt adorti eos in Sabinis: invitiſque eam extorſerunt prædam, quam illi volentibus Romanis abſtulerant. præterea Romanos qui Cære confugerant, & æternum ignem, ac Veſtales virgines conſervaverunt. Ac videntur mihi Romani propter eos, qui tum urbem malè adminiſtrabant, non ſatis memores accepti beneficii ſe exhibuiſſe. cùm enim eis jus civitatis darent, inter cives tamen nomina eorum non retulerunt. quin eos, qui æquali jure cum civibus reliquis non fruerentur, in Cæritum tabulas rejiciebant. Sed apud Græcos urbs ea nobilitata fuit ob juſticiam & fortitudinem. nam & abſtinuit latrociniis, quamquam poſſet plurimum, & apud Delphos donarium, quod Agyllæorum theſaurus vocatur, conſecravit. Olim enim Agylla uſurpabatur, quæ nunc Cære, ferturque condita à Pelaſgis qui è Theſſalia venerant. quos cùm Lydi, qui Tyrrheni dicti ſunt, bello petiiſſent, acceſſiſſe quemdam ad murum, & quod nomen eſſet urbis, interrogaſſe. & cùm Theſſalorum quidam de muro loco reſponſi eum ſalvere juſſiſſet (χαῖρε id Græcè dicitur) omen accepiſſe Tyrrhenos, atque urbi captæ nomen Cære feciſſe. Hodie urbis tam ſplendidæ quondam & claræ tantùm reſtant rudera. magis frequentantur ab hominibus thermæ vicinæ Cæretanæ, propter eos qui valetudinis cauſa eò commeant. ¶ Cæterùm Pelaſgos antiquam gentem per univerſam Græciam extitiſſe, maximè inter Æoles Theſſaliæ incolas claram, apud omnes ferè in confeſſo eſt. Ephorus ait ſe arbitrari, eos, cùm à prima ſtirpe Arcades eſſent, militarem amplexos vitam: & in ſtudii ejus nominiſque ſocietatem multis perductis, magnum ſibi nomen cùm apud Græcos paraſſe, tum apud alios, ad quos

A καὶ γὰρ τοὺς ἑλόντας τὴν Ῥώμην Γαλάτας καταπολεμήσαν, ἐπιοῦσιν ἐπιθέμενοι κατὰ Σαβίνους· καὶ ἅπερ ἑκόντων ἔλαβον Ῥωμαίων ἐκεῖνοι λάφυρα, ἄκοντας ἀφείλοντο· πρὸς δὲ τούτοις, τοὺς καταφυγόντας παρ' αὐτοὺς ἐκ τῆς Ῥώμης ἔσωσαν, καὶ τὸ ἀθάνατον πῦρ, καὶ τὰς τῆς Ἑςίας ἱερείας. Οἱ μὲν οὖν Ῥωμαῖοι διὰ τοὺς τότε φαύλως διοικοῦντας τὴν πόλιν, οὐχ ἱκανῶς ἀπομνημονεῦσαι τὴν χάριν αὐτοῖς δοκοῦσι· [1] πολιτείαν γὰρ δόντες, οὐκ ἀνέγραψαν εἰς τοὺς πολίτας. [2] ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς μὴ μετέχοντας τῆς ἰσονομίας, εἰς τὰς δέλτους ἐξώριζον τὰς Καιρετανῶν. Παρὰ δὲ τοῖς B Ἕλλησιν εὐδοκίμησεν ἡ πόλις αὕτη, διά τε ἀνδρίαν καὶ δικαιοσύνην· τῶν τε γὰρ λῃστηρίων ἀπέσχετο, καίπερ δυναμένη πλεῖστον, [3] καὶ Πυθοῖ τὸν Ἀγυλλαίων καλούμενον ἀνέθηκε θησαυρόν. [4] Ἄγυλλα γὰρ ἐλογίζετο τὸ πρότερον, [5] ἡ νῦν * Καιρέα. καὶ λέγεται [6] Πελασγῶν κτίσμα τῶν ἐκ Θετταλίας ἀφιγμένων· τῶν δὲ Λυδῶν οἱ περ Τυῤῥηνοὶ μετωνομάσθησαν, ἐπιστρατευσάντων τοῖς Ἀγυλλαίοις, προσιών τῷ τείχει τις, ἐπυνθάνετο τοὔνομα τῆς πόλεως. τῶν δ' ἀπὸ τοῦ τείχους Θετταλῶν τινὸς ἀντὶ τοῦ ἀποκρίνασθαι, προσαγορεύσαντος αὐτὸν χαῖρε, δεξάμενοι τὸν οἰωνὸν οἱ Τυῤῥηνοὶ τοῦ- C τον, ἁλοῦσαν τὴν πόλιν μετωνόμασαν· ἡ δὲ οὕτω λαμπρὰ καὶ ἐπιφανὴς πόλις, ἴχνη σώζει μόνον· εὐανδρεῖ δ' αὐτῆς μᾶλλον τὰ πλησίον θερμὰ, ἃ καλοῦσι Καιρετανὰ, διὰ τοὺς φοιτῶντας θεραπείας χάριν. [7] Τοὺς δὲ Πελασγοὺς, ὅτι μὲν ἀρχαῖόν τι φῦλον κατὰ τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν ἐπεπόλασε, καὶ μάλιστα παρὰ τοῖς Αἰολεῦσι τοῖς κατὰ Θετταλίαν, ὁμολογοῦσιν ἅπαντες σχεδόν τι. νομίζειν δέ φησιν Ἔφορος, τὸ ἀνέκαθεν Ἀρκάδας ὄντας ἑλέσθαι στρατιωτικὸν βίον· εἰς δὲ τὴν αὐτὴν ἀγωγὴν προτρέποντας πολλοὺς, ἅπασι τοῦ ὀνόματος μεταδοῦναι, καὶ πολλὴν ἐπιφάνειαν κτήσασθαι, καὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησι, D καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις, παρ' ὅσους ποτὲ ἀφιγμένοι p. 221.

* Malim, Καῖρε, vel Καίρη.

1. πολιτείαν γὰρ δόντες, οὐκ ἀνέγραψαν εἰς τοὺς πολίτας) A. Gellius XVI. 13. paullò aliter. *Primos autem municipes ſine ſuffragii jure, Cærites eſſe factos accepimus: conceſſumque illis, ut civitatis Romanæ honorem quidem caperent: ſed negotiis tamen atque oneribus vacarent, pro ſacris bello Gallico receptis cuſtoditiſque.* Caſaub.

2. ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς μὴ μετέχοντας τῆς ἰσονομίας) Et hoc alter A. Gellius XVI. c. 13. *Hinc, inquit, tabulæ Cærites appellat verſa vice, in quas Conſſ. referri jubebant quos notæ cauſa ſuffragiis privabant.* Idem.

3. καὶ Πυθοῖ τὸν Ἀγυλλαίων) De Delphicis theſauris vide libro IX. p. 420. *Idem.*

4. Ἄγυλλα γὰρ ἐλογίζετο) Vide Dionyſ Halic. lib. III. & Stephanum. Ita appellatur ab Herodoto, Diodoro, Virgilio Aen. VII. 652. Iuſtino, aliis. *Idem.* Cellar. Geogr. Ant. II c. 9.

5. ἡ νῦν Καιρέα) Legendum, ἡ νῦν Καῖρε, ut apud omnes legitur. In Steph. & Καῖρε reperies & Καίρη. Potes & vulgatam lectionem tueri cùm ſoleat Strabo iſta forma ſimilia efferre: ſic Theate paulo poſt dicit Τεατεάν. *Idem.*

6. Πελασγῶν κτίσμα τῶν ἐκ Θετταλίας ἀφιγμένων.) Vide Halicarnaſſ. & lib. III. & lib. pr. *Idem.*

7. τοὺς δὲ Πελασγοὺς) Digreſſio elegans & neceſſaria de Pelaſgorum gente vel gentibus potius, ut ait lib. XIII. qui locus cum iſto comparandus. Vide etiam Dionyſium Halicarn. lib. pri c. 92. Thucidides lib. pri c. 3. auctor eſt τὸ Πελασγικὸν ἔθνος multis aliis gentibus ſuam appellationem communicaſſe, *Idem.*

τετυχήκασι. 1 καὶ γὰρ τῆς Κρήτης ἔποικοι γεγόνασιν, ὥς φησιν Ὅμηρος· λέγει οὖν Ὀδυσσεὺς πρὸς Πηνελόπην·

Odyſſ. τ. 175.

Ἄλλη δ' ἄλλων γλῶσσα μεμιγμένη· ἐν μὲν Ἀχαιοί,
Ἐν δ' Ἐτεόκρητες μεγαλήτορες, ἐν δὲ Κύδωνες,
Δωριέες τε τριχάϊκες, δῖοί τε Πελασγοί.

2 Καὶ τὸ Πελασγικὸν Ἄργος, ἡ Θετταλία λέγεται, τὸ μεταξὺ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Πηνειοῦ, καὶ τῶν Θερμοπυλῶν, ἕως τῆς ὀρεινῆς τῆς κατὰ Πίνδον, διὰ τὸ ἐπάρξαι τῶν τόπων τούτων Πελασγούς· τόν τε Δία τὸν Δωδωναῖον αὐτὸς ὁ ποιητὴς ὀνομάζει Πελασγικόν·

Iliad. π. 233.

Ζεῦ ἄνα Δωδωναῖε Πελασγικέ.

Πολλοὶ δὲ καὶ τὰ Ἠπειρωτικὰ ἔθνη, Πελασγικὰ εἰρήκασιν· ὡς καὶ μέχρι δεῦρο ἐπαρξάντων, Πελασγούς τε πολλοὺς καὶ τῶν ἡρώων ὀνόματα καλέσαντες, οἱ ὕστερον ἀπ' ἐκείνων πολλὰ τῶν ἐθνῶν ἐπώνυμα πεποιήκασι· 3 καὶ γὰρ τὴν Λέσβον Πελασγίαν εἰρήκασι, καὶ τοῖς ἐν τῇ Τρῳάδι Κίλιξιν Ὅμηρος εἴρηκε τοὺς ὁμόρους Πελασγούς.

Iliad β. 840.

Ἱππόθοος δ' ἄγε φῦλα Πελασγῶν ἐγχεσιμώρων,
Τῶν οἳ Λάρισαν ἐριβώλακα ναιετάασκον.

Τῷ γ' Ἐφόρῳ τῷ ἐξ Ἀρκαδίας εἶναι τὸ φῦλον τοῦτο, ἦρξεν Ἡσίοδος. Φησὶ γάρ,

Υἱεῖς ἐξ ἐγένοντο Λυκάονος ἀντιθέοιο
Ὃν ποτε τίκτε Πελασγός. - -

4 [Αἰσχύλος δ' ἐκ τοῦ περὶ Μυκήνας Ἄργους φησὶν ἐν Ἱκέτισιν ἢ Δαναΐσι τὸ γένος αὐτῶν.] καὶ τὴν Πελοπόννησον δέ, Πελασγίαν φησὶν Ἔφορος κληθῆναι. καὶ Εὐριπίδης δ' ἐν Ἀρχελάῳ φησίν, ὅτι

A perveniſſent. nam & in [illegible]reta coloni fuerunt, ut Homerus auc[illegible]or eſt, apud quem Ulyſſes ita Penelopæ nar[illegible]t:

Diverſis illic linguis utuntur: Achæi
Magnanimique Eteocretes, intuſque Cydones,
Doriceſque habitant triplices, diviq[illegible]ue Pelaſgi.

Et Pelaſgicum Argos dicitur Theſſalia, quæ eſt inter [illegible] Penei, & Thermopylas, uſque ad montana Pindi; quòd Pelaſgi loca ea obtinuerint. [illegible] vemque Dodonæum idem Poëta Pelaſgicum vocat:

O Rex Dodonæe, Pelaſgice.--

B Multi etiam Epiroticas gentes Pelaſgicas nominant, quòd eò uſque ſuam Pelaſgi ditionem protulerint: multique heroum Pelaſgi ſunt dicti: à quibus deinde gentibus [illegible] nomina indita. Nam & Lesbum Pelaſgiam appellarunt: & Homerus eos qui finitimi ſunt Cilicum in Troada, Pelaſgos vocat.

Pinguia Lariſſæ ducebat culta tenentes
Hippothous, haſtas ſolitos tractare Pelaſgos.

Ephoro, ut Pelaſgos ex Arcadia eſſe diceret, auctor fuit Heſiodus.

C ... *Lycaone natos,*
Quem quondam fertur clarus genuiſſe Pelaſgus.

Æſchylus in Supplicibus, ſeu Danaidibus, eorum patriam facit Argos apud Mycenas. S[illegible] & Peloponneſum fuiſſe Pel[illegible] Ephorus ſcribit. Et Euripides in Archelao ait:

1. Καὶ γὰρ τῆς Κρήτης ἔποικοι γεγόνασιν) Diodorus lib. v. p. 346. ed. 1604. *Μετὰ δὲ τούτους πολλαῖς γενεαῖς ὕστερον Πελασγοὶ πλανώμενοι διὰ τὰς συνεχεῖς στρατείας καὶ μεταναστάσεις, καταντήσαντες εἰς τὴν Κρήτην, τῆς νήσου μέρος κατῴκησαν.* *Caſaub.*

2. καὶ τὸ Πελασγικὸν Ἄργος ἡ Θετταλία λέγεται) Apud Homerum Iliad. β.

Νῦν δ' αὖ τοὺς ὅσσοι τὸ Πελασγικὸν Ἄργος ἔναιον. vide libro octavo. Æſchylus autem ὁ φιλόμηρος (ut & Soph.) hoc non ignorabat, quum fecit Regem Argivum gloriantem ſuæ ditionis fines eſſe Strymonem & Pindum, ac Petræborum Pæonumque fines: quem locum pauciſſimi intelligunt. Nos autem ſi Deus dederit, in noſtra illius poëtæ editione explicabimus. *Idem.*

3. καὶ γὰρ τὴν Λέσβον Πελασγίαν εἰρήκασι) Herodotus Terpſichore c. 26. auctor eſt Lesbum & Imbrum à Pelaſgis fuiſſe quondam habitatas. *Idem.*

4. Αἰσχύλος δ' ἐκ τοῦ περὶ Μυκήνας Ἄργους φησὶν ἐν Ἱκέτισιν ἢ Δαναΐσι τὸ γένος αὐτῶν) Perlege Æſchyli fabulam. Nihil reperies quò hæc referas. nuſquam enim Pelaſgorum ibi fit mentio. Quare legendum puto τὸ γένος αὐτοῦ. videlicet Πελασγοῦ. de quo Heſiodus in præcedentibus verſibus. Nam Æſchylus Pelaſgum Argis tunc regnantem cum advenere Danaides, indigenam facit.

Τοῦ γηγενοῦς γάρ εἰμ' ἐγὼ Παλαίχθονος
Ἶνις Πελασγός, τῆς δὲ γῆς ἀρχηγέτης.

De Pelaſgis ut dixi ne γρύ quidem: quæ res movit me aliquando, ut putarem hæc omnia è margine libri in contextum irrepſiſſe, quum ad locum Euripidis, qui mox ſequitur, fuiſſent annotata. Nam quia de Danao fit ibi mentio, videbatur aliquis ſu-
D periora verba annotaſſe, quum reſpiceret iſta Æſchyli, de Danaidibus

Κέλσαι Ἄγρους γαῖαν, ὅθεν δὴ
Γένος ἡμέτερον.

Nunc aliter cenſeo: præſertim quum veteres codices hæc retineant. *Idem.*

5. Αἰσχύλος δ' ἐκ τοῦ περὶ Μυκήνας Ἄργους φησὶν, ἐν Ἱκέτισιν, ἢ Δαναΐσιν, τὸ γένος αὐτῶν. *Æſchylus verò, in Supplicibus mulieribus, ſeu Danaidibus, Argis eos juxta Mycenas eſſe oriundos dicit.*) Non rectè viri magni locum eum vel [illegible], vel omninò inducendum, arbitrantur. Argos dicit, pro Laconicâ: quæ olim eo nomine appellabatur: uti notum ex Strabone lib. VIII. p. 365 Pindari Scholiaſte, ad Iſthm. Od. II. & Euſtathio, ad Dionyſium, & Homeri Iliad. β. unde Ἀργεία illic Helena dicitur, ut Virgilio *Argiva*, Æneid. I. Ac diſerte Laconum colonos dicit Pelaſgos Servius, ad Æneid. lib. VIII. ℣. 600. *De his (Pelaſgis) varia eſt opinio nam alii eos ab* [illegible] *Athe*

A *Danaus, qui quinquaginta genuit filias,*
Argos profectus, urbem condidit Inachi.
Pelaſgiotas hicque dictos antea,
Danaos vocari juſſit.---

Anticlides primos Pelaſgos Lemno & Imbro vicina condidiſſe ſcribit, quoſdamque eorum cum Tyrrheno Atys F. in Italiam navigaſſe. Atticæ hiſtoriæ ſcriptores ita Pelaſgorum meminerunt, ut qui etiam Athenis fuerint, & eos, quòd vagi inſtar avium modò hæc, modò alia adirent loca, pelargos appellatos ab Atticis, quæ vox ciconiam ſignificat. B ¶ Etruriæ longitudo maxima traditur per litus à Luna uſque ad Oſtia ccIↃ ccIↃ IↃ ſtadia. latitudo ſemiſſe minor ad montes. nam Luna ad Piſas amplius eſt ſtadiis cccc. hinc 5 Volaterras CCXXC. rurſum inde ad Populonium CCLXX. à Populonio Coſſam, prope IↃ ccc. aliis IↃc Polybius ſummam totam ait non implere cIↃ ccccxxx ſtadia. Ergo Luna urbs eſt & portus. urbs quidem non magna, ſed portus maximus, juxta ac pulcerrimus, plures includens portus, omnes prope litus profundos. quale omnino convenit eſſe receptaculum hominum qui tanti maris tanto tempore dominium obtinuerunt. Cingitur portus montibus altis, unde maria cerni poſſunt,

Δαναὸς ὁ πεντήκοντα θυγατέρων πατὴρ
Ἐλθὼν εἰς Ἄργος, ᾤκισεν Ἰνάχου πόλιν.
Πελασγιώτας δ᾽ ὀνομασμένους τὸ πρὶν,
Δαναοὺς καλεῖσθαι νόμον ἔθηκεν.--

Ἀντικλείδης δὲ πρώτους φησὶν αὐτοὺς τὰ 1 περὶ Λῆμνον καὶ Ἴμβρον κτίσαι· καὶ δὴ τούτων τινὰς, καὶ μετὰ Τυρρηνοῦ τοῦ Ἄτυος εἰς Ἰταλίαν συνᾶραι. 2 Καὶ οἱ τὴν Ἀτθίδα συγγράψαντες, ἱστοροῦσι περὶ τῶν Πελασγῶν, ὡς καὶ Ἀθήνησι γενομένων τῶν Πελασγῶν· διὰ δὲ τὸ πλανήτας εἶναι, καὶ δίκην ὀρνέων ἐπιφοιτᾶν ἐφ᾽ οὓς ἔτυχε τόπους, 3 πελαργοὺς ὑπὸ τῶν Ἀττικῶν κληθῆναι. Τῆς δὲ Τυρρηνίας, μῆκος μὲν τὸ μέγιστον εἶναι p. 222.
B φασὶ τὴν παραλίαν ἀπὸ Λούνης μέχρι Ὠστίων δισχιλίων που καὶ πεντακοσίων σταδίων· πλάτος δὲ τοῦ ἡμίσους ἔλαττον τὸ πρὸς τοῖς ὄρεσιν. 4 εἰς μὲν οὖν Πίσας ἀπὸ Λούνης, πλείους τῶν υ σταδίων εἰσίν· ἐντεῦθεν δὲ εἰς Οὐαλδετέρας σ π· πάλιν δὲ ἐντεῦθεν εἰς Ποπλώνιον, σ ο. ἐκ δὲ Ποπλωνίου 6 εἰς Κόσσαν ἐγγὺς, ω· οἱ δὲ χ φασί. Πολύβιος δ᾽ οὐκ εἶναι τοὺς πάντας α υ λ λέγει. Τούτων δ᾽ ἡ μὲν Λοῦνα, πόλις ἐστὶ, καὶ λιμήν· 7 καλοῦσι δ᾽ οἱ Ἕλληνες Σελήνης λιμένα, καὶ πόλιν. ἡ μὲν οὖν πόλις οὐ μεγάλη· ὁ δὲ λιμὴν, μέγιστός τε καὶ κάλλιστος, ἐν αὑτῷ περιέχων πλείους λιμένας, ἀγχιβαθεῖς πάντας, C οἷον ἂν γένοιτο τὸ ὁρμητήριον θαλαττοκρατησάντων ἀνθρώπων, τοσαύτης μὲν θαλάττης, τοσοῦτον δὲ χρόνον· περικλείεται δ᾽ ὁ λιμὴν ὄρεσιν ὑψηλοῖς, ἀφ᾽ ὧν τὰ πελάγη κατοπτεύεται,

Athenienſibus, alii à Laconibus, alii à Theſſalis dicunt originem habere. Sane Danaum Argos venturum, prædicit Prometheus apud Æſchylum, in Tragœdia ſui nominis:

Πέμπτη δ᾽ ἀπ᾽ αὐτοῦ γέννα πεντηκοντόπαις
Πάλιν πρὸς Ἄργος οὐχ ἑκοῦσ᾽ ἐλεύσεται.
Quinta verò ejus progenies quinquaginta filias habens
Rurſus Argos haud volens veniet. Meurſ. in Miſcel. Lac. l. 1. c 7.

1. περὶ Λίμνον καὶ Ἰμβρὸν) De Lemno teſtatur Thucydides libro IV c. 28. Herodotus libro ſexto extremo. De Imbro libro quinto c. 26. *Caſaub.*

2. καὶ οἱ τὴν Ἀτθίδα συγγράψαντες) Vide libro IV. D Scripſerunt autem τὴν Ἀτθίδα, ſive hiſtoriam rerum Atticarum multi. ut Philochorus quem laudant Dionyſius & Athenæus VI. c 11. & XIV 10. p. 637. Androtion quem Pauſanias VI. c. 7 & X. c. 8. Hellanici quoque Ἀτθίδα citari video à Grammat. Citatur & Amelesagoræ Atthis. *Idem.*

3. πελαργοὺς ὑπὸ τῶν Ἀττικῶν κληθῆναι) Obſcura hujus appellationis mentio apud Heſychium Πελαργούς. & infra lib IX. p. 367. [At Dionyſius Halicarnaſſeus libro primo c. 28. rem fuſe explicat: Μυρσίλος, ... ἔμπαλιν ἀποφαινόμενος Ἑλλανίκῳ, τοὺς Τυρρηνούς φησιν, ἐπειδὴ τὴν ἑαυτῶν ἐξέλιπον, ἐν τῇ πλάνῃ μετονομασθῆναι Πελαργοὺς, τῶν ὀρνέων τοῖς καλουμένοις πελάργοις εἰκασθέντας ὡς κατὰ ἀγέλας ἐφοίτων, εἴς τε τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν βάρβαρον. i. e. *Myrſilus contra diſſentiens ab Hellanico Tyrrhenos ait poſt relictam patriam paſſim vagabundos mutato nomine dictos Pelargos quadam aditum pelargorum ſimilitudine quod agminatim oberrarent per Græcas regiones atque barbaras.* Ubi vide quæ notavimus.] *Idem.*

4. Εἰς μὲν οὖν Πίσας ἀπὸ Λούνης) Conſulo Itinerarium Antonini: cui quando parum hac in parte cum Strabone convenit, ejus verba apponere ſuperſedebo. *Idem.*

5 *Volaterras*) Οὐαλδετέρας· lego Οὐολατέῤῥας patet ex Etruriæ Pliniana, & aliorum deſcriptionibus. & paulò pòſt Οὐλατεῤῥάνων legitur pro Οὐολατεῤῥάνων. *Xyland.*

6. εἰς Κόσσαν) Videtur ſimplici σ ſcribendum, ut apud nonnullos, Latini Poëtæ enim priorem corripiunt. Rutilius I. v. 285.

Cernimus antiquas nullo cuſtode ruinas,
Et deſolatæ mœnia fœda Coſæ.

Apud Priſcianum legitur *Copſa.* Virgilius *Coſas* dixit, Aen. X. v. 168.

Quique urbem liquere Coſas.

Quod ait Servius poëtica factum licentia: quum tamen Strabo habeat Κόσσαι, paullò poſt. ut & Ptol. Κόσσα, cujus Steph. meminit alia eſſe videtur. *Caſaub.*

7. καλοῦσι δ᾽ οἱ Ἕλληνες Σελήνης λιμένα, καὶ πόλιν) At Stephanus Σελήνην ait eſſe, πόλιν Τυῤῥηνίας. Lunæ portum ita laudat Silius Italicus libro VIII. v. 481.

Tunc quos à niveis exegit Luna metallis
Inſignis portu, quo non ſpatioſior alter
Innumeras cepiſſe rates, & claudere pontum.

Lunai portus meminit Ennius apud Priſcianum. Ptolem. Λούναν & Σελήνης ἄκρον facit diverſa. *Idem.*

καὶ ἡ Σαρδὼν, καὶ τῆς ἠϊόνος ἑκατέρωθεν πο- A λὺ μέρος· μέταλλα δὲ λίθου λευκοῦ τε καὶ ποικίλου γλαυκίζοντος, τοσαῦτ' ἐστὶ καὶ τηλικαῦτα μονολίθους ἐκδιδόντα πλάκας καὶ στήλας, ὥστε τὰ πλεῖστα τῶν ἐκπρεπῶν ἔργων τῶν ἐν τῇ Ῥώμῃ, καὶ ταῖς ἄλλαις πόλεσιν, ἐντεῦθεν ἔχειν τὴν χορηγίαν· καὶ γὰρ εὐεξάγωγός ἐστιν ἡ λίθος, τῶν μετάλλων ὑπερκειμένων τῆς θαλάττης πλησίον· ἐκ δὲ τῆς θαλάττης διαδεχομένου τοῦ Τιβέριδος τὴν κομιδήν, [1] καὶ τὴν ξυλείαν τὴν εἰς τὰς οἰκοδομὰς, σελμάτων εὐθυτάτων, καὶ εὐμηκεστάτων, ἡ Τυῤῥηνία χορηγεῖ τὴν πλείστην τῷ ποταμῷ κατάγουσαν ἐκ τῶν ὀρῶν εὐθύς. Μεταξὺ B δὲ Λούνης καὶ Πίσης, [2] ὁ Μάκρης ἐστὶ χωρίον, ᾧ πέρατι τῆς Τυῤῥηνίας, καὶ τῆς Λιγυστικῆς κέχρηνται τῶν συγγραφέων πολλοί· [3] Η δὲ Πίσα, κτίσμα ἐστὶ τῶν ἐν τῇ Πελοποννήσῳ Πισατῶν, οἱ μετὰ Νέστορος ἐπὶ Ἴλιον στρατεύσαντες, κατὰ τὸν ἀνάπλουν ἐπλανήθησαν, οἱ μὲν, εἰς τὸ Μεταπόντιον, οἱ δ' εἰς τὴν Πισᾶτιν, ἅπαντες Πύλιοι καλούμενοι· δυοῖν δὲ ποταμῶν κεῖται μεταξὺ κατ' αὐτὴν τὴν συμβολὴν, Ἄρνου τὲ, * καὶ Αἴσαρος· ὧν ὁ μὲν ἐξ Ἀῤῥητίου φέρεται πολὺς, οὐχὶ πᾶς, ἀλλὰ τριχῇ σχισθεὶς, ὁ δ' ἐκ τῶν Ἀπεννίνων ὀρῶν· συμπεσόντες δ' εἰς C ἓν ῥεῖθρον, μετεωρίζουσιν ἀλλήλους ταῖς ἀντικοπαῖς ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε τοὺς ἐπὶ τῶν ἠϊόνων ἑστῶτας ἀμφοτέρων, μηδ' ἕτερον ὑπὸ θατέρου καθορᾶσθαι· ὥστ' ἀνάγκη δυσανάπλωτα ἐκ θαλάττης εἶναι· στάδιοι δ' εἰσὶ τοῦ ἀνάπλου, περὶ κ'· Μυθεύουσι δ' ὅτε πρῶτον ἐκ τῶν ὀρῶν κατεφέροντο οἱ ποταμοὶ οὗτοι, κωλυόμενοι ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων, μὴ συμπεσόντες εἰς ἓν, κατακλύζοιεν τὴν χώραν, ὑποσχέσθαι μὴ κατακλύσειν, καὶ φυλάξαι τὴν πίστιν. Δοκεῖ δ' ἡ πόλις εὐτυχῆσαί ποτε, καὶ νῦν οὐκ ἀδοξεῖ, διά τε εὐκαρπίαν, καὶ τὰ λιθουργία, καὶ τὴν ὕλην τὴν ναυπηγήσιμον, ᾗ τὸ μὲν πα- D λαιὸν ἐχρῶντο πρὸς τοὺς κατὰ θάλατταν κινδύνους·

* Forte Ανσαρος.

p. 223.

& Sardinia, & litoris utrinque magna pars. Fodiuntur ibi lapides albi, & diſcolores, ad cæruleum vergente ſpecie: magno numero, & mole, ut etiam columnæ ac grandes tabulæ unico conſtantes lapide inde exſcindantur. Itaque pleraque egregiorum operum quæ Romæ & aliis in urbibus viſuntur, materiam habent inde petitam. Facilè enim lapis avehi poteſt, cùm fodinæ mari è propinquo immineant, atque à mari Tiberis excipiat. Ligna quoque ad ædificia, & longiſſimos atque rectiſſimos aſſeres Etruria copioſiſſimè ſuppeditat, fluminibus ſtatim à montibus devehentibus. Inter Lunam & Piſas locus eſt Macra, quem multi ſcriptorum terminum ſtatuerunt Etruriæ & Liguriæ. Piſæ à Piſæis Peloponneſiis conditæ ſunt, qui cum Neſtore ad Trojam profecti, in reditu navigantes ejecti ſunt, alii ad Metapontium, alii ad agrum Piſanum, cùm in univerſum Pylii dicerentur. Piſæ ſitæ ſunt in medio amnium Arni & Æſaris, quâ illi concurrunt: alter ab Aretio copioſus deſcendens, ſed in tres diviſus alveos, alter ab Apennino, & ubi confluunt, alter alterius violento incurſu, ita ſe invicem attollunt, ut qui utrinque in ripa ſtant, alius alium videre non poſſit. itaque eò ſubvectionem à mari neceſſe eſt difficilem fieri, quæ eſt ſtadiorum circiter xx. Fertur fabula, quo tempore primùm illi amnes fuerint è montibus delati, incolis obſiſtentibus ne in unum confluentes alveum diluvio agros vaſtarent, pollicitos fuiſſe amnes ſe eluvionem non facturos: ac ſtetiſſe promiſſis. Videtur urbs ea quondam floruiſſe, ac ne nunc quidem ignobilis eſt, ob fertilitatem, lapicidinas, & materiam navalem, qua olim uſi ſunt ad maritima prœlia:

1. καὶ τὴν ξυλείαν) Thucydides II. c. 14. ξύλωσιν appellat, Ariſtot. τὴν περὶ τὰ ξύλα ὕλην. Lat. *materiam*. Caſaub.

2. ὁ Μάκρης ἐστὶ χωρίον) Omnes fluvium Macram in hoc tractu recenſent. χωρίον nemo quod meminerim. Plin. III. c. 5. *Macra Liguriæ finis*. quod autem in Ptol. eſt Μάρκαλλα librariis opinor acceptum id ferendum. *Idem*.

3. ἡ δὲ Πίσα, κτίσμα ἐστὶ τῶν ἐν τῇ Πελοπον.) Vide Plin. III. c. 5. Juſtinum xx. c. 1. & Servian. Rutilius de Piſis I. v. 565.

Alpheæ veterem contemplor originis urbem,
Quam cingunt geminis Arnus & Anſur aquis.
Conum Pyramidis coeuntia flumina ducunt:
Intratur modico frons patefacta ſolo.
Sed proprium retinet communi in gurgite nomen,
Et pontum ſolus, ſcilicet Arnus adit.

hæc plane explicant illa ſequentia, δυοῖν δὲ ποταμῶν κεῖται μεταξὺ κατ' αὐτὴν τὴν συμβολὴν, Ἄρνου τέ καὶ Αἰσάρου. ubi fortaſſe Ανσαρος vel Αυσαρος eſt legendum. Quod autem ait de μετεωρισμῷ horum duorum fluminum ad confluentes, falſum puto: neque enim Rutilius id tacuiſſet. Ariſtoteles tamen hoc refert libro θαυμ. ἀκουσμ. p. 1158. ed. 1619. Θαῦμα δὲ, inquit, καὶ τοῦτο παρὰ τοῖς Λίγυσι, φασὶ γὰρ παρ' αὐτοῖς ποταμὸν εἶναι, οὗ τὸ ῥεῦμα αἴρεται μετέωρον καὶ ῥεῖ, ὥστε τοὺς πέραν μὴ ὁρᾶσθαι. Idem de freto Siculo tale quid narrat, quod minus mirandum eſt. *Idem*.

1. Ποση-

nam Ligures Tyrrhenis erant bellicoſiores, ac malos ſe vicinos præbebant a latere accolentes, & provocantes ad *certamina. hodie major pars in Romana ædificia inſumitur, ubi etiam in villis Perſicæ extruuntur regiæ.* Volaterranorum ager mari alluitur. urbs condita eſt in valle profunda, ſupra collem celſum & undequaque præcipitem, plano vertice, in quo arx urbis ſita. Eſt ab imo ad ſummum aſcenſus arduus atque difficilis, xv ſtadiorum. Eò confluxere aliquando quidam Etruſcorum & à Sylla proſcriptorum: qui quatuor cohortibus armatorum conſtitutis, per biennium tolerata oppugnatione, tandem publicam ſecuti fidem loco iſto ceſſerunt. Populonium ſitum eſt in promontorio ſublimi, quod præruptum, in mare exit, ac peninſulam efficit. id quoque oppidum ſub idem tempus obſidionem pertulit. nunc deſertum planè eſt, ſi templa & domos paucas demſeris. navale meliùs frequentatur ad radices montium, lacu non magno præditum, & domos recipiendis navibus habens. itaque mihi ſola de omnibus Tyrrhenis urbibus vetuſtis hæc ad ipſum mare condita fuiſſe videtur: cùm conditores omnibus modis mare fugerent, quòd importuoſa ea eſſet regio: aut propugnacula ſaltem objicerent, ne prædationibus appellentium eſſent expoſiti. Eſt & ſpecula in promontorio, unde thynni obſervantur. Ex urbe procul ac ægre conſpicitur Sardinia, propriùs Corſica, quæ à Sardinia diſtat ferè LX ſtadiis. His multo vicinior continenti eſt, Æthalia, ad CCC ſtadia inde, totidemque à Corſica diſtans.

A καὶ γὰρ μαχιμώτεροι Τυῤῥηνῶν ὑπῆρξαν, καὶ παρώξιναν αὐτοὺς οἱ Λίγυες, [1] πονηροὶ γείτοσι περὶ πλευρὰν ὄντες· νυῦ δὲ τὸ πλέον εἰς τὰς οἰκοδομὰς ἀναλίσκεται τὰς ἐν Ῥώμῃ, [2] κἂν ταῖς ἐπαύλεσι βασίλεια κατασκευαζομένων Περσικά. Τῶν δὲ Οὐολατεῤῥανῶν, ἡ μὲν χώρα κλύζεται τῇ θαλάττῃ· τὸ δὲ κτίσμα ἐν φάραγγι βαθείᾳ λόφος ἐστὶν ὑψηλὸς περίκρημνος πάντῃ, τὴν κορυφὴν ἐπίπεδος, ἐφ᾽ ᾗ ἵδρυται τὸ τεῖχος τῆς πόλεως· ἡ δ᾽ ἐπ᾽ αὐτὴν ἀνάβασις, πεντεκαίδεκα σταδίων ἐστὶν ἀπὸ τῆς βάσεως, ὀξεῖα πᾶσα καὶ χαλεπή· ἐνταῦθα συνέστησαν τινὲς τῶν Τυῤῥηνῶν καὶ τῶν προγεγραμμένων ὑπὸ
B Σύλλα· πληρώσαντες δὲ τέτταρα τάγματα στρατείας, διετῆ χρόνον ἐπολιορκήθησαν, [3] εἶθ᾽ ὑπόσπονδοι παρεχώρησαν τοῦ τόπου. Τὸ δὲ Ποπλώνιον ἐπ᾽ ἄκρας ὑψηλῆς ἵδρυται, κατεῤῥωγυίας εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ χεῤῥονηζούσης, πολιορκίαν καὶ αὐτὸ δεδεγμένον περὶ τοὺς αὐτοὺς καιρούς. τὸ μὲν οὖν πολίχνιον πᾶν ἔρημόν ἐστι, πλὴν τῶν ἱερῶν, καὶ τῶν κατοικιῶν ὀλίγων· τὸ δ᾽ ἐπίνειον οἰκεῖται βέλτιον, πρὸς τῇ ῥίζῃ τοῦ ὄρους λιμένιον ἔχον, καὶ νεωσοίκους· 4 διὸ καὶ δοκεῖ μοι μόνη τῶν Τυῤῥηνίδων τῶν παλαιῶν αὕτη πόλεων, ἐπ᾽ αὐτῇ τῇ θα-
C λάττῃ ἱδρύσθαι· αἴτιον δ᾽ ἐστὶ τὸ τῆς χώρας ἀλίμενον· διόπερ παντάπασιν ἔφευγον οἱ κτίσται τὴν θάλατταν, ἢ προεβάλλοντο ἐρύματα πρὸς αὐτοῖς, ὥστε μὴ λάφυρον ἕτοιμον ἐκκεῖσθαι τοῖς ἐπιπλεύσασιν· ἔστι δὲ καὶ 5 θυννοσκοπεῖον ὑπὸ τῇ ἄκρᾳ. Κατοπτεύεται δ᾽ ἀπὸ τῆς πόλεως πόῤῥωθεν μὲν καὶ μόλις ἡ Σαρδών, ἐγγυτέρω δ᾽ ἡ Κύρνος, ξ πως διέχουσα τῆς Σαρδόνος σταδίους· πολὺ δὲ μᾶλλον τούτων, ἡ Αἰθαλία * προσεχεστέρα τῇ ἠπείρῳ ἐστὶν, 6 ὅσον τ διέχουσα σταδίους, 7 ὅσους καὶ τῆς Κύρνου διέχει·

* Malim προτεχεστέρα γάρ. diviſa ſententia.

1. Πονηροὶ γείτοσι περὶ πλευρὰν ὄντες) Eleganter πονηροὶ ὄντες γείτοσι. Sic interdum Græci loquuntur, Naumachius,
Μηδὲ κακὴ δμώεσσι τεοῖς ἔσο, μηδὲ μάλ᾽ ἐσθλή. Caſ.

2. κἂν ταῖς ἐπαύλεσι βασίλεια κατασκευαζομένων Περσικά) Iterum hoc notat infra eodem libro. Varro libro pr. R. R. c. 13. *Fructuoſior eſt certè fundus propter ædificia, ſi potius ad antiquorum diligentiam, quam ad horum luxuriam dirigas ædificationem: Illi enim faciebant ad fructuum rationem, hi faciunt ad libidines indomitas.* Paulo poſt, *Nunc contra villam urbanam, quam maximam & politiſſimam habeant dant operam: ac cum Metelli & Luculli villis peſſimo publico ædificatis certant.* Eadem querela apud Plinium, quem lege lib. XVIII. c. 6. [Manaſſe videtur hoc malum à L. Lucullo cujus villarum magnificentiam reliqui Romani ſint imitati, ait Cicero De officiis, lib. I. c. 39.] *Idem.*

3. εἶθ᾽ ὑπόσπονδοι παρεχώρησαν τοῦ τόπου) Epitome LXXXIX. *Volaterras quod adhuc in armis erat obſeſſum in deditionem accepit. Idem.*

4. διὸ καὶ δοκεῖ μοι μόνη τῶν Τυῤῥηνίδων) Idem etiam Plinio III. c. 5. videtur. *Populonium*, inquit,
D *Hetruſcorum quondam, hoc tantum in littore.* Idem & libellus ille habet qui Catonis nomen præfert. *Idem.*

5. θυννοσκοπεῖον ὑπὸ τῇ ἄκρᾳ) Thynnos piſcatores obſervabant, vel in aliquo prominenti in mare promontorio, unde locus Ariſtophanis Equit. pag. 305. ed. 1607.

Ὅστις ἡμῶν τὰς Ἀθήνας ἐκκεκώφηκας βοῶν,
Κ᾽ἀπὸ τῶν πετρῶν ἄνωθεν τοὺς πόρους θυννοσκοπῶν. i. e.
Qui noſtras Athenas obtudiſti tot clamoribus
Quaſi piſcator, è ſpecula procul obſervans portoria.

vel è ſumma trabe quam in vado defigebant, quod indicat Philoſtratus Iconum pr. σκοπιωρεῖται, inquit, τὶς ἀφ᾽ ὑψηλοῦ ξύλου, ταχὺς μὲν ἀριθμῆσαι, τὴν δὲ ὄψιν ἱκανός. Vide Æl. & Str. lib. pr. *Idem.*

6. ὅσον τ διέχουσα σταδίους) Vel hîc vel apud Plinium III. c. 6. quem vide, in numerorum notis puto peccatum. *Idem.*

7. ὅσους καὶ τῆς Κυρνοῦ) Idem ait Diodorus Sicul. lib. V. *Idem.*

A ἄριστον δ' ἀφετήριον τοῦτο τὸ χωρίον ἐστὶν ἐπὶ τὰς τρεῖς τὰς λεχθείσας νήσους· εἴδομεν δὲ καὶ ταύτας ἡμεῖς, ἀναβάντες ἐπὶ τὸ Ποπλώνιον, καὶ μέταλλά τινα ἐν τῇ χώρᾳ ἐκλελειμμένα· εἴδομεν δὲ καὶ τοὺς ἐργαζομένους [1] τὸν σίδηρον τὸν ἐκ τῆς Αἰθαλίας κομιζόμενον· [2] οὐ γὰρ δύναται συλλιπαίνεσθαι καμινευόμενος ἐν τῇ νήσῳ· κομίζεται δ' εὐθὺς ἐκ τῶν μετάλλων εἰς τὴν ἤπειρον. Τοῦτο δὲ δὴ παράδοξον ἡ νῆσος ἔχει, [3] καὶ τὸ, τὰ ὀρύγματα ἀναπληροῦσθαι πάλιν τῷ χρόνῳ

p. 224. τὰ μεταλλευθέντα, καθάπερ τοὺς πλαταμῶνας φασὶ τοὺς ἐν Ῥόδῳ, καὶ τὴν ἐν Πάρῳ πέτραν τὴν μάρμαρον, καὶ τὰς ἐν Ἰνδοῖς ἅλας, ἃς φησὶ Κλείταρχος. Οὔτ' οὖν Ἐρατοσθένης ὀρθῶς, ὁ B φήσας μὴ καθορᾶσθαι, μήτε τὴν Κύρνον ἐκ τῆς ἠπείρου, μήτε τὴν Σαρδόνα· οὔτ' Ἀρτεμίδωρος, ὁ φήσας ἐν χιλίοις εἶναι καὶ διακοσίοις σταδίοις πελαγίας ἀμφοτέρας. καὶ γὰρ εἰ ἦσιν, ἡμῖν γε οὐκ ἂν ὑπῆρξαν ὁραταὶ ἐπὶ τοσοῦτον, ἐφ' ὅσον σαφεῖς ἑωρῶντο, καὶ μάλιστα ἡ Κύρνος. Ἔστι δὲ κατὰ τὴν Αἰθαλίαν [4] λιμὴν Ἀργῷος ἀπὸ τῆς Ἀργοῦς, ὥς φασιν· ἐκεῖσε γὰρ πλεῦσαι τὴν τῆς Κίρκης οἴκησιν ζητοῦντα τὸν Ἰάσονα, τῆς Μηδείας ἐθελούσης ἰδεῖν τὴν θεάν· καὶ δὴ καὶ [5] ἀπὸ τῶν ἀποστλεγγισμάτων παγέντων, ἃ ἐποίουν οἱ Ἀργοναῦται, διαμένειν ἔτι καὶ νῦν διαποικίλους τὰς ἐπὶ τῆς ἠϊόνος ψήφους. Αἱ δὲ τοιαῦται μυθο- C ποιίαι, τεκμήρια τῶν λεγομένων ὑφ' ἡμῶν * ἐστιν· ὅτι οὐ πάντα Ὅμηρος αὐτὸς ἔπλαττεν· ἀλλ' ἀκούων θρυλλουμένων τῶν τοιούτων πολλῶν, αὐτὸς προσετίθει μήκη διαστημάτων καὶ ἐκτοπισμῶν·

* Vulgo, εἰσιν.

A Optimè à Populonio ſolvunt tres illas inſulas petituri. quas & nos vidimus Populonio conſcenſo, & metalla quædam ibi locorum deſerta. vidimus etiam qui ferrum ex Æthalia allatum elaborarent. non enim ea in inſula fornacibus liquari poteſt, ſed ſtatim atque effoſſum eſt in continentem perfertur. Cùm id rarum auditu habet Æthalia, tum quòd foſſæ, unde metalla ſunt eruta, rurſum tractu temporis implentur: quod ipſum de ſalis foſſis apud Rhodios, & marmore Pario, fertur, & de Indicis ſalibus Clitarchus tradit. Ergo neque Eratoſthenes rectè dixit, è continenti neque Corſicam poſſe conſpi- B ci, neque Sardiniam: & falſum eſt quod Artemidorus ait in pelago utramque jacere ſtadiis CIↃ CC à continente diſſitam. nam ſi quis alius id potuit, ipſe certè tanto intervallo non potuiſſem eas tam liquidò conſpicere, quàm conſpexi, & præcipuè Corſicam. ¶ Ad Æthaliam portus eſt Argous, ab Argo navi ſic dictus, ut ajunt. Eò enim perhibent Jaſonem navigaſſe, Circes domicilium quærentem, quam Deam Medea cupiebat viſere, & à ſtrigmentis concretis, quæ Argonautæ ibi fecerint, adhuc durare variegatos in litore ſcrupulos. Hujuſmodi C porrò fabulæ id confirmant, quod nos diximus, Homerum non omnia finxiſſe, ſed cùm multa id genus ferri rumoribus vulgi audiret, ipſum de ſuo intervallorum longitudines, & remotos ab hominibus ſitus addidiſſe:

1. τὸν σίδηρον τὸν ἐκ τῆς Αἰθαλίας) Æthaliam ait Diodorus dictam ἀπὸ τοῦ πλήθους τοῦ κατ' αὐτὴν αἰθάλου. πέτραν γὰρ ἔχει πολλὴν σιδηρῖτιν, ἣν τέμνουσιν εἰς τὴν χωνείαν καὶ κατασκευὴν τοῦ σιδήρου. Plinius III. c. 6. *Ilva cum ferri metallis, circuitu C. M., à Populonia X., à Græcis Æthalia dicta.* Rutilius in Itinerario I. v. 351.

Occurrit Chalybum memorabilis Ilva metallis,
Qua nihil uberius Norica gleba tulit. Caſaub.

2. οὐ γὰρ δύναται συλλιπαίνεσθαι καμινευόμενος ἐν τῇ νήσῳ) συλλιπαίνεσθαι non eſt ut putat interpres, liquari, ſed cogi in ſtricturas ut Latini loquuntur. Servius (ad Virg. Aen. x. v. 174.) de Ilva, *Varro & aliud dicit, naſci quidem illic ferrum, ſed in ſtricturam non poſſe cogi, niſi tranſvectum in Populoniam Tuſciæ civitatem* Vides eandem ſententiam à Varrone totidem verbis efferri. Quare rectè Gloſſarium optimum *Strictura*, λελιπαμμένον, ἢ τὸ ἀπὸ τοῦ σιδήρου πίπτον ὥσπερ σπινθῆρες. Grammatici quoque Græci docent nos Λιπάραν inſulam id nominis invenisse ab hac iſtius vocis notione, quum nautæ varia ferri fruſtra, quæ in ea reliquerant, poſtea reperiſſent in unum coiſſe & fuiſſe conflata, hoc eſt ἐκ τῆς ἀναδόσεως τοῦ πυρὸς λιπανθέντα. Stricturas autem (vel ſtrictum) quid Latini vocent, vide apud (Nonium &) Virg. Aen. VIII. v. 420 interpretes in illud,

——ſtriduntque cavernis
Stricturæ Chalybum.

Prudentius,

Decoquat in maſſas ferventi strictura ſecures.

Rutilius de Ilva (Itiner. I. v. 353.)

Non Biturix largo potior ſtrictura camino,
Nec quæ Sardonio ceſpite maſſa fluit. Idem.

3. καὶ τὸ, τὰ ὀρύγματα ἀναπληροῦσθαι πάλιν) Virgilius, Aen. x. v. 173.

——aſt Ilva trecentos
Inſula, inexhauſtis Chalybum generoſa metallis.

ubi notat Servius. *Plinius Secundus dicit, cum in aliis regionibus effoſſis metallis terræ ſunt vacuæ, apud Ilvam* D *hoc eſſe mirum, quod ſublata renaſcuntur, & rurſum de iiſdem locis effodiuntur.* Ariſtoteles quoque in libro περὶ θαυμ. ἀκουσμ. (p. 1153. ed. Caſaub.) idem ſed paulò aliter refert. Porrò renaſcuntur præter commemorata à Strabone etiam alia aliis locis, ut in Italia ſaxum in exitu paludis Reatinæ, & alia marmora in lapidicinis, teſte Plinio. (vide legem ſeptimam §. XIII. *D. Soluto matrimonio, quemadmodum dos petatur.*) de metallo bituminis apud Apolloniatas renaſcente, vide l. VII. *Idem.*

4. Λιμὴν Ἀργῷος ἀπὸ τῆς Ἀργοῦς) Diodorus Sicul. libro IV. quo loco Argonautarum iter pluribus deſcribit, hunc portum Æthaliæ Ἀργῷον vocatum fuiſſe ait ἀπὸ τῆς νεὼς, καὶ μέχρι τῶν δὲ τῶν χρόνων διαμένειν αὐτοῦ τὴν προσηγορίαν. *Idem.*

5. ἀπὸ τῶν ἀποστλεγγισμάτων παγέντων) Ariſtoteles περὶ θαυμασ. ἀκουσμ. p. 1160. ed. 1619. ait Græcos inſulæ Æthaliæ incolas referre, in littore reperiri calculos varii coloris, quo fuerint infecti. ἀπὸ τῶν στλεγγισμάτων ὧν ἐποιοῦντο Plin. ἀλειφόμενοι οἱ Ἀργοναῦται. Vide Iouin. *Idem.*

1. καὶ-

utque Ulyſſem, ita etiam Jaſonem in Oceanum deduxiſſe, cùm eorum uterque vagatus fuerit, ſicut & Menelaus. Ac de Æthalia quidem ſatis. ¶ Corſicam Romani nominant quæ Cyrnus eſt Græcis. malè ea habitatur, aſpera, ac pleriſque locis planè invia. quo fit ut montana colentes, qui latrociniis victum ſuſtentant, ipſis ſint inhumaniores beſtiis. Itaque cùm Romani duces in inſulam hanc incurſionem faciunt, ac munitiones adorti magnum mancipiorum numerum afferunt, videre Romæ cum admiratione licet quantum in eis feritatis ac indolis planè ſit belluinæ. nam aut vitam fugiunt, aut impatientia ac ſtupiditate dominos obtundunt, ut impenſæ pœniteat etiam ſi quis minimo emerit. Habent tamen quædam oppida habitabilia, ut ſunt Bleſino, Charax, Eniconiæ, & Vapanes. Longitudinem inſulæ tradit 3 regionum deſcriptor paſſuum millia CLX, latitudinem LXX. ¶ Sardiniæ longitudinem CCXX, latitudinem XCVIII. Secundùm alios circumferentia Corſicæ eſt ſtadiorum CIↃ CC, Sardiniæ etiam quater mille. Sardiniæ magna pars aſpera eſt & parum pacata: magna etiam ſolum habet omnium rerum copia, excellenter autem frumenti beatum. Urbes habet plures, quarum præcipuæ Caralis & Sulchi. Bonitati ſoli oppoſitum eſt vitium, quòd per æſtatem inſula morboſa eſt,

A καὶ καθάπερ τὸν Ὀδυσσέα εἰς τὸν Ὠκεανὸν ἐξέβαλε, παραπλησίως καὶ τὸν Ἰάσονα, γενομένης καὶ τούτῳ πλάνης τινὸς, κἀκείνῳ, καθάπερ καὶ Μενελάῳ. περὶ μὲν οὖν τῆς Αἰθαλίας τοσαῦτα. Ἡ δὲ Κύρνος ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων καλεῖται Κόρσικα· οἰκεῖται δὲ φαύλως τραχεῖά τε οὖσα, καὶ τοῖς πλείστοις μέρεσι δύσβατος τελέως, ὥστε τοὺς κατέχοντας τὰ ὄρη, καὶ ἀπὸ λῃστηρίων ζῶντας, ἀγριωτέρους εἶναι θηρίων· ὁπόταν γοῦν ὁρμήσωσιν οἱ τῶν Ῥωμαίων στρατηγοὶ, καὶ προσπεσόντες τοῖς ἐρύμασι, πολὺ πλῆθος ἕλωσι τῶν ἀνδραπόδων, ὁρᾶν ἐστιν ἐν τῇ Ῥώμῃ, καὶ θαυμάζειν ὅσον ἐμφαίνεται τὸ θηριῶδες καὶ τὸ B βοσκηματῶδες ἐν αὐτοῖς· ἢ γὰρ οὐχ ὑπομένουσι ζῆν, ἢ ζῶντες, ἀπαθείᾳ καὶ ἀναισθησίᾳ τοὺς ὠνησαμένους ἐπιτρίβουσιν· ὥστε [1] καίπερ τὸ τυχὸν καταβάλλουσιν ὑπὲρ αὐτῶν, ὅμως μεταμέλειν. Ἔστι δ᾽ ὅμως οἰκήσιμά τινα μέρη, καὶ πολίσματά που Βλησίνων τε, [2] καὶ Χάραξ καὶ Ἐνικονίαι, καὶ Οὐάπανες· μῆκος δὲ τῆς νήσου [4] φησὶν ὁ χωρογράφος [5] μίλια ρξ, πλάτος δὲ ο. [6] Σαρδόνος δὲ μῆκος σκ. πλάτος δὲ ϟη. κατ᾽ ἄλλους δὲ Κύρνου μὲν περίμετρος, περὶ χιλίους λέγεται καὶ διακοσίους σταδίους, τῆς δὲ Σαρδόνος καὶ τετρακισχιλίους. Ἔστι δὲ αὐτῆς τὸ πολὺ μέρος τραχὺ, καὶ οὐκ εἰρηναῖον, πολὺ δὲ καὶ χώραν ἔχον C εὐδαίμονα τοῖς πᾶσι, σίτῳ δὲ καὶ διαφερόντως· πόλεις δ᾽ εἰσὶ μὲν πλείους, ἀξιόλογοι δὲ [7] Κάραλις, καὶ Σοῦλχοι· τῇ δ᾽ ἀρετῇ τῶν τόπων ἀντιπαρατίθεταί τις καὶ μοχθηρία, [8] νοσερὰ ἡ νῆσος τοῦ θέρους, p. 225.

1. καίπερ τὸ τυχὸν καταβάλλουσιν ὑπὲρ αὐτῶν, μεταμέλειν) Non aqua magis contraria igni quam iſti ἀποφάσει repugnant Diodori verba, Corſica mancipia ita laudantis, Lib. v. pag. 295. ed. 1604. τὰ δ᾽ ἀνδράποδα τὰ Κύρνια διαφέρειν δοκεῖ τῶν ἄλλων δούλων, εἰς τὰς κατὰ τὸν βίον χρείας, φυσικῆς ταύτης τῆς ἰδιότητος παρακολουθούσης. *Caſaub.*

2. καὶ Χάραξ καὶ Ἐνικονίαι). Aliter has Diodorus appellat Lib. v. pag. 295. ed. 1604 ὑπάρχουσι δὲ, inquit, ἐν αὐτῇ καὶ πόλεις ἀξιόλογοι δύο, καὶ τούτων ἡ μὲν Κάλαρις· ἡ δὲ Νίκαια προσαγορεύεται. Ptolemæus qui diligentiſſimè Corſicam deſcripſit, neu- D tram nominat aut non hoccertè nomine *Idem.*

3. *Regionum deſcriptor*) Ὁ χωρογράφος. quis autem? num Eratoſthenes? an Polybius? aut Artemidorus? ſupra aliquoties φησὶν in φασὶν mutavi. Numeros ex epitoma correxi. *Xyland.*

4. φησὶν ὁ χωρογράφος) Ecquem intelligat Strabo quoties τὸν χωρογράφον citat (citat autem ſæpe) alias pluribus quæremus. Nunc tantum dicemus, neque Eratoſthenem intelligi, neque Polybium, neque Artemidorum. Per miliaria autem dimenſus erat orbem iſte χωρογ[illegible]φος, ut ex omnibus locis intelligimus, qui ex eo [illegible]feruntur. *Caſaub.*

5. μίλια ρ ξ) Apud [illegible] Plinium III. c. 6. Corſicæ longitudo dicitur eſſe M. [illegible]ſſ. CL. latitudo majore ex parte L. Minus etiam in [illegible]ardiniæ dimenſione convenit. *Idem.*

6. Σαρδόνος δὲ μῆκος) Sar[illegible]in[illegible]am antiquum [illegible] ſimilitudine nomen indicat: Ichnuſa [illegible] veſtigii humani eſt appellata. auctores, Ariſtoteles, Salluſtius, Plinius III. c. 7. Claudianus, & Silius Italicus XII. v. 356.

——compreſſaque gurgite terras
Enormes cohibet, nudæ ſub imagine plantæ.
Inde Ichnuſa prius Grajis memorata colonis. Idem.

7. Κάραλις καὶ Σοῦλχοι) Mela II. c. 7. *urbium antiquiſſimæ, Calaris & Sulchi.* Inde Caralitani & Sulcitani Plin. III. c. 7. Apud Ptol. eſt Καραλλὶς πόλις καὶ ἄκρα, & Σόλκοι λιμήν. Apud Steph. Σολκοὺς πόλιν ἐν Σαρδοῖ reperies, & Κάρβαλιν neſcio an mendosè pro Κάραλιν. Idem alibi ita ſcribit. Σύλκοι πόλις ἐν Σαρδοῖ, Καρχηδονίων κτίσμα Claudianus,

Pars adit antiquo ductos Carthagine Sulchos. Idem.

8. νοσερὰ ἡ νῆσος τοῦ θέρους) Silius Italicus XII. v. 372.

Serpentum tellus pura ac viduata venenis,
Sed triſtis cœlo, ac multa vitiata palude.

Martialis IV. Epigr. 60.

Nullo fata loco poſſis excludere, cùm mors
Venerit, in medio Tibure Sardinia eſt.

Claudianus eleganter cauſam expreſſit hujus rei,

——quæ pars vicinior Afris
Plana ſolo, ratibus clemens; quæ reſpicit Arctos
Immitis, ſcopuloſa, procax, ſubitiſque
Fluctibus, inſanos infamat navita montes.
Hinc hominum pecudumque lues, hinc peſtifer aër
Sævit, & excluſis regnant Aquilonibus Auſtri.
Idem.

1. Καὶ

A [1] καὶ μάλιϛα ἐν τοῖς εὐκαρποῦσι χωρίοις. τὰ δ᾽ αὐτὰ ταῦτα, καὶ πορθμεῖται συνεχῶς ὑπὸ τῶν ὀρείων, οἱ καλοῦνται Διαγήϐρεις, [2] Ἰολαεῖς πρότερον ὀνομαζόμενοι. λέγεται γὰρ Ἰόλαος ἄγων τινὰς τῶν παίδων τοῦ Ἡρακλέους ἐλθεῖν δεῦρο, καὶ συνοικῆσαι τοῖς τὴν νῆσον ἔχουσι βαρϐάροις. Τυῤῥηνοὶ δ᾽ ἦσαν [3] ὕϛερον δὲ Φοίνικες κατεκράτησαν οἱ ἐκ Καρχηδόνος, καὶ μετὰ τούτων Ῥωμαίοις ἐπολέμουν. καταλυθέντων δὲ ἐκείνων, πάνθ᾽ ὑπὸ Ῥωμαίοις ὑπῆρξε. Τέτταρα δ᾽ ἐϛὶ τῶν ὀρείων ἔθνη, [4] Ταρατοι, Σοσσινάτοι, Βαλαροὶ, Ἀκόνιτες, [5] ἐν σπηλαίοις οἰκοῦντες· εἰ καί τινα γῆν ἔχουσι σπόριμον, οὐδὲ ταύτην ἐπιμελῶς σπείροντες, B ἀλλὰ τὰς τῶν ἐργαζομένων καθαρπάζοντες, τοῦτο μὲν τῶν αὐτόθι, [6] τοῦτο δ᾽ ἐπιπλέον τοῖς ἐν τῇ περαίᾳ, Πεισάταις μάλιϛα. Οἱ δὲ πεμπόμενοι ϛρατηγοὶ τὰ μὲν ἀντέχουσι, πρὸς ἃ δ᾽ ἀπαυδῶσιν, ἐπειδὰν μὴ λυσιτελῇ τρέφειν συνεχῶς ἐν τόποις νοσεροῖς ϛρατόπεδον. λείπεται δὴ ϛρατηγεῖν τέχνας τινάς· καὶ δὴ, τηρήσαντες ἔθος τι τῶν βαρϐάρων· πανηγυρίζουσι γὰρ ἐπὶ πλείους ἡμέρας ἀπὸ τῆς λεηλασίας, ἐπιτίθενται τότε καὶ χειροῦνται πολλούς. Γίνονται δ᾽ ἐνταῦθα [7] οἱ τρίχα φύοντες αἰγείαν C ἀντ᾽ ἐρέας κριοὶ, [8] καλούμενοι δὲ Μούσμονες· [9] ὧν ταῖς δοραῖς θωρακίζονται· χρῶνται δὲ πέλτῃ, καὶ ξιφιδίῳ. Ἀπὸ πάσης δὲ τῆς μεταξὺ Ποπλωνίου, καὶ Πίσης, ἱκανῶς αἱ νῆσοι κατοπτεύονται· ἐπιμήκεις δ᾽ εἰσὶ καὶ παράλληλοι σχεδὸν αἱ τρεῖς ἐπὶ νότον, καὶ Λιϐύην τετραμμέναι. πολὺ μέντοι τῷ μεγέθει λείπεται τῶν ἄλλων ἡ Αἰθαλία. Ἀπό τε τῆς Λιϐύης τῷ ἐγγυτάτῳ δίαρμα φησὶν ὁ χωρογράφος, εἰς τὴν Σαρδὼ [10] μίλια τ.

ibi præcipuè, ubi feraciſſima eſt. Eandem continenter etiam populantur montani Diagebres, quondam Jolaenſes dicti. fertur enim Jolaus eô adduxiſſe quoſdam filiorum Herculis, & inter barbaros (erant autem Tyrrheni) ejus inſulæ cultores habitaſſe. Poſtea Pœni Carthaginienſes inſulam obtinuerunt, adjutique ab incolis bellum contra Romanos geſſerunt: Carthaginienſibus domitis omnia in poteſtatem Romanorum venerunt. Quatuor ſunt montanæ gentes, Tarati, Soſſinati, Balari, Aconites, in ſpeluncis habitantes: & quanquam agrum habent ſementi aptum, tamen negligenter eum colunt, & aliorum opera diripiunt, partim in ipſa inſula, partim, & quidem frequentiùs, in oppoſita continente, Piſanis maximè infeſti. Romanorum autem præfecti miſſi aliàs eos prohibent, aliâs negligunt, ubi non videtur ex uſu eſſe exercitum continenter in locis alere morboſis. reſtat ergo tum per calliditatem rei gerendæ locus: obſervant enim id tempus, quo barbari de more poſt prædam coactam aliquot dies feſtos ducunt, ac tum eos per inſidias adorti, multos in ſuam poteſtatem redigunt. Naſcuntur ibi arietes, qui lanæ loco pilum ferunt caprinum, & vocantur Muſmones. horum pellibus thoracum loco utuntur: peltam geſtant & pugionem. A tota quæ Populonium & Piſas interjacet regione ſatis conſpici poſſunt inſulæ. ſunt autem tres oblongæ, ac penè parallelis incluſæ lineis, meridiei & Africæ obverſæ. longè autem reliquis minor eſt Athalia. Jam ab Africa in Sardiniam breviſſimum trajectum chorographus tradit eſſe paſſuum millia CCC.

1. Καὶ μάλιϛα ἐν τοῖς εὐκαρποῦσι χωρίοις) Mela II. c. 7. *Cæterum fertilis, & ſoli quàm cœli melioris, atque ut fecunda ita pene peſtilens.* Caſaub.

2. Ἰολαεῖς πρότερον ὀνομαζόμενοι) Diod. Ἰολαείους appellat, & Ἰολάους. Eum lege lib. νησιωτικῷ v. pag. 696. ed. 1604. & lib. IV. ubi de Jolao pluribus. Meminit & Ariſtoteles in Admirandis. *Idem.*

3. ὕϛερον δὲ Φοίνικες κατεκράτησαν) Diodorus ergo Siculus imponit nobis, cum negat ſuperari potuiſſe à Phœnicibus & Rom. (Lib. v. pag. 296.) Sardos. διὸ καὶ, inquit, πρότερον μὲν Καρχηδόνιοι, μετὰ δὲ ταῦτα Ῥωμαῖοι πολλάκις πολεμήσαντες τούτοις τῆς προθέσεως διήμαρτον. De Rom. ſciunt omnes eſſe falſiſſimum. *Idem.*

4. Ταράτοι, Σοσσινάτοι) Ptolemæus qui Sardiniæ populos diligenter recenſet, neque Taratos, neque Soſſinatos, neque Balaros, neque Aconitas, ac ne Diagebras quidem ullos nominat. Σοσσινάτοι fortaſſe fuerint quos ille Σολκιτάνους appellat. Βαλαροὶ fortaſſe qui Οὐαλερίαν πόλιν habitant. *Idem.*

5. ἐν σπηλαίοις οἰκοῦντες) Diodorus de Jolaenſibus, qui ſunt Sardi montani, lib. IV. p. 236. ed. 1604. D κατασκευάσαντες δ᾽ οἰκήσεις ἑαυτοῖς καταγείους, καὶ τὴν τοῦ βίου διαγωγὴν ἐν τοῖς ὀρύγμασι ποιούμενοι, τοὺς ἐκ τῶν πολέμων κινδύνους ἐξέφυγον. i. e. *Cumque ſub terra habitantes ætatem ſuam in effoſſis humo ſpeluncis degant, bellorum diſcrimina facile devitarunt.* Idem.

6. Τοῦτο δὲ ἐπιπλέον τοῖς ἐν τῇ περαίᾳ Πεισάταις) Lege cum veter. cod. τοῦτο δὲ ἐπιπλέοντες τοῖς ἐν τῇ π. *Idem.*

7. οἱ τρίχα φύοντες αἰγείαν ἀν τ᾽ ἐρέας κριοὶ) Libro XVII. una voce feliciter αἰγοτριχεῖν pro φύειν τρίχα αἰγείαν ἐν τ᾽ ἐρέας. *Idem.*

8. καλούμενοι δὲ Μούσμονες) Plinius VIII. c. 49. *Eſt & in Hiſpania, ſed maxime Corſica, non maximè abſimile pecori, genus muſmonum, caprino villo quam pecori vellere propius.* Idem.

9. ὧν ταῖς δοραῖς θωρακίζονται) Maſtrucatos inde Sardos Cicero appellat, ut doctiſſ. Turnebus obſervavit Adverſ. XX. c. 9. *Idem.*

10. μίλια τ.) [illegible]us habet ducenta millia. hoc eſt μίλια σ. *Idem.*

Poſt Populonium Coſſæ urbs eſt paulum ſupra mare, ſita in ſublimi colle, qui in ſinu jacet. infra urbem Herculis portus eſt, & proximè lacus marinus, & ad promontorium quod ſinui imminet, ſpecula ad captandos thynnos comparata. Non enim glandes tantùm ſectatur thynnus ſed & purpuram prope terram, ab extero mari uſque ad Siciliam. A Coſſa navigantibus Oſtiam, oppida occurrunt 5 Graviſcæ, Pyrgi, Alſium, Fregenæ. diſtant Graviſcæ ſtadiis CCC à Coſſa. Inter hæc eſt Regis villa, quam narrant olim fuiſſe regiam Malæoti Pelaſgi, qui cùm ibi cum accolentibus Pelaſgis habitaſſet, inde Athenas migraverit. Ejuſdem gentis ſunt etiam qui Agyllam tenuerunt. A Graviſcis ad Pyrgos ſtadia ſunt paulo minùs CXXC. ab his ad L ſtadia abeſt Cæretanorum navale. id habet Lucinæ fanum à Pelaſgis conditum, locuples quondam. ſpoliatum eſt à Dionyſio Siciliæ tyranno in Corſicam navigante. A Pyrgis ad Oſtia ſtadia ſunt CCLX. interjacent Alſium & Fregenæ. Tantum de ora Tyrrhena maritima. At in mediterraneis præter jam dictas urbes ſunt Aretium, Peruſia, Volſinium, Sutrium. tum crebra oppida, Blerati, Ferentinum, Faleria, Faliſca, Nepeta, Statonia, & alia plura, partim antiqua, partim condita à Romanis; cùm hi Fidenas, ut [11] & Vejos, oppreſſiſſent ſæpius rebellantes.

A Μετὰ δὲ Ποπλώνιον [1] Κόσσαι πόλις μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης· ἔστι δ᾽ ἐν κόλπῳ βουνὸς ὑψηλὸς, ἐφ᾽ οὗ τὸ κτίσμα· [2] ὑπόκειται δ᾽ Ἡρακλέους λιμὴν καὶ πλησίον λιμνοθάλαττα, καὶ παρὰ τὴν ἄκραν τὴν ὑπὲρ τοῦ κόλπου θυννοσκοπεῖον· ἀκολουθεῖ γὰρ ὁ θύννος [3] οὐ τῇ βαλάνῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ πορφύρᾳ παρὰ γῆν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς ἔξω θαλάττης μέχρι καὶ Σικελίας. [4] Ἀπὸ δὲ τῶν Κοσσῶν εἰς Ὠστίαν παραπλέουσι πολίχνια ἐστὶ, Γραουίσκιον, καὶ Πύργοι, καὶ Ἄλσιον, καὶ Φρεγήνια· εἰς μὲν δὴ Γραουίσκους στάδιοι τ. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τόπος ἐστὶ καλούμενος Ῥηγισούιλλα· ἱστορεῖται δὲ γενέσθαι τοῦτο βασίλειον Μαλαιώτου Πελασγοῦ, ὅν φασι δυνα- p. 226.

B στεύσαντα ἐν τοῖς τόποις μετὰ τῶν συνοίκων Πελασγῶν, ἀπελθεῖν ἐνθένδε εἰς Ἀθήνας. τούτου δ᾽ εἰσὶ τοῦ φύλου, καὶ οἱ τὴν Ἄγυλλαν κατεσχηκότες. Ἀπὸ δὲ Γραουίσκων εἰς Πύργους, μικρὸν ἐλάττους τῶν ρ π. ἔστι δ᾽ ἐπίνειον τῶν Καιρετανῶν ἀπὸ ν σταδίων. ἔχει δὲ Εἰληθυίας ἱερὸν Πελασγῶν ἵδρυμα, πλούσιόν ποτε γενόμενον· ἐσύλησε δ᾽ αὐτὸ Διονύσιος ὁ τῶν Σικελιωτῶν τύραννος κατὰ τὸν πλοῦν τὸν ἐπὶ Κύρνον. [6] Ἀπὸ δὲ τῶν Πύργων εἰς Ὠστίαν σ ξ· ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τὸ Ἄλσιον καὶ ἡ Φρεγήνια. Περὶ μὲν τῆς παραλίας τῆς Τυῤῥηνικῆς, ταῦτα. Ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ, πόλεις πρὸς ταῖς εἰρημέναις, Ἀρήτιόν τε καὶ Περουσία, [7] καὶ Οὐλσίνιον, καὶ Σούτριον·

C πρὸς δὲ ταύταις πολίχναι συχναὶ, [8] Βληράτοι καὶ Φερεντῖνον, καὶ Φαλέριον, καὶ Φαλίσκον, [9] καὶ Νέπιτα, καὶ Στατωνία, καὶ ἄλλαι πλείους, αἱ μὲν ἐξ ἀρχῆς συνεστῶσαι, τινὲς δὲ τῶν Ῥωμαίων οἰκησάντων [10] ταπεινωσάντων, καθάπερ τοὺς Οὐηίους πολεμήσαντας πολλάκις, καὶ τὰς Φιδήνας.

1. Κόσσαι πόλις) Vide paulo ante. Libri ſcripti habent, Κόσσα πόλισμα. *Caſaub.*

2. ὑπόκειται δ᾽ Ἡρακλέους λιμὴν) Rutilius in Itiner I. v. 293. poſtquam de Coſa egit, ſubjicit,

Haud procul hinc petitur ſignatus ab Hercule portus. Idem.

3. οὐ τῇ βαλάνῳ μόνον) de qua glande dictum eſt libro III. p. 145. *Idem.*

4. ἀπὸ δὲ τῶν Κοσσῶν εἰς Ὠστίαν) Plinius III. c. 5. hunc tractum ita deſcribit, *Coſſa Volcientium, à pop. Romano deducta, Graviſcæ, Caſtrum novum, Pyrgi, Cæretanus amnis, & ipſum Cære intus M. paſſ. quatuor, Agylia à Pelaſgis conditoribus dictum: Alſium, Fregenæ.* Ptolem. ita, Κόσσαι, γραουίσκαι, καστρον νέον, πύργοι ἄλσιον. Rutilius in hoc παράπλῳ à ſe prætervecta ait hæc oppida, *Alſiam, Pyrgos, Cære, Caſtrum novum, Centum cellas, Graviſcas, Coſſam.* Idem.

5. *Graviſcæ*) Secutus ſum Plinium, Ptolemæum, & alios (ut ex Stephano noſtro intelliges) in his nominum portentis utcunque corrigendis. *Xyland.*

6. Ἀπὸ δὲ τῶν Πύργων εἰς Ὠστίαν σ ξ) Antoninus parum variat. Nam vult eſſe intervall. M. P. XXXIV. hoc eſt ſtad. CCLXXII. *Caſaub.*

7. καὶ Οὐλσίνιον) Ptolem. οὐολσίνιον. *Idem.*

8. Βληράτοι) Ptol. Βλήρα. Quare lego Βληρά τε. Idem φερεντία habet non φερεντινὸν Plin. III. 5. Ferentinum. *Idem.*

9. καὶ Νέπιτα) Ptol. Νέπετα. Latinis *Nepet* & *Nepete*, unde Νέπετος dixit Dionyſ. Hal. ut Præneſte, Πραίνεστος. Apud Steph. perperam, Νέσπετος. Grammatici Latini docent veram lectionem Latinæ vocis eſſe *Nepet.* Idem.

10. ταπεινωσάντων) Deſunt paucula quædam verba. Senſus erit non incommodus ſi legas, τινὰς δὲ καὶ ταπεινωσάντων: vel quod malim, τοὺς δὲ πρὶν ταπεινωσάντων. De bellis Roman. adverſus Vejentes

D & Fidenates res etiam pueris nota. *Idem.*

11. *Ut & Vejos.*) Hoc pro οἰκείους ex conjectura ſubſtitui Οὐηΐους, adeoque ex hiſtoria, ſed illa οἰακοῦ συμβάλικον & ὀχηκλῶν, planè ſunt monſtroſa. Lego autem εἰκάζουσι Βάλισκον, & Ὀκρικολῶν. non quod auſim affirmare, ita me rem attigiſſe. Sed quia neque nimis aliena videtur conjectura, & aliam hoc tempore meliorem nondum inveni. Certè ſitus mirificè quadrat, & Dominicus Niger inter recentes geographos facilè princeps lib. VII. ſcribit contra Viterbum inter Romam & Ocriculum Faliſcæ ſeu Faleriæ urbis rudera ait eſſe. Græca intacta reliqui, ut omnibus peritis & acutis eò faciliùs eſſet verum indagare. Soracte autem legi debere notum eſt. Vide Plinium etiam VII. 2. qui id ſacrificium Apollini adſcribit: atque ante eum Virgilius. XI. Aeneidos, in Aruntis ad Apollinem precatione. *Xyland.*

Ενιοι δ' [1] ȣ̓ Τυρρηνȣ̀ς φασὶ τȣ̀ς Φαλερίους, ἀλλὰ Φαλίσκους ἴδιον ἔθνος * τινές· κ) τȣ̀ς Φαλίσκους πόλιν ἰδιόγλωσσον· [2] οἱ δὲ οἰακȣ̃ συμβαλίσκον λέγουσιν ἐπὶ τῇ Φλαμινίᾳ ὁδῷ κείμενον [3] μεταξὺ Οχηκλῶν καὶ Ῥώμης· ὑπὸ δὲ τῷ Σωράκτῳ ὄρει [4] Φερωνία πόλις ἐστὶν ὁμώνυμος ἐπιχωρίᾳ τινὶ δαίμονι τιμωμένη σφόδρα ὑπὸ τῶν περιοίκων, ἧς τέμενός ἐστιν ἐν τῷ τόπῳ θαυμαστὴν ἱεροποιΐαν ἔχον· γυμνοῖς γὰρ ποσὶ διεξίασιν ἀνθρακίαν κ) σποδιὰν μεγάλην οἱ κατεχόμενοι ὑπὸ τȣ̃ δαίμονος ταύτης ἀπαθεῖς· κ) συνέρχεται πλῆθος ἀνθρώπων ἅμα τῆς τε πανηγύρεως χάριν, ἣ συντελεῖται κατ' ἔτος, κ) τȣ̃ λεχθείσης θέας. Μάλιστα δ' ἐστὶ μεσογαία τὸ Ἀρρήτιον πρὸς τοῖς ὄρεσιν. [5] ἀπέχει γοῦν τȣ̃ Ῥώμης [6] ἐν μεσογαίᾳ χιλίȣς σταδίȣς· τὸ δὲ Κλȣ́σιον ω. ἐγγὺς δὲ τȣ́των ἐστὶ καὶ ἡ Περουσία· προσλαμβάνȣσι δὲ πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν τῆς χώρας κ) λίμναι, μεγάλαι τε κ) πολλαὶ ȣ̓͂σαι· καὶ γὰρ πλεῖται, καὶ τρέφουσιν ὄψον πολὺ, κ) τῶν πτηνῶν τὰ λιμναῖα [8] τύφοι τε καὶ πάπυρος, ἀνθήλη τε πολλὴ κατακομίζεται ποταμοῖς εἰς τὴν Ῥώμην, ȣ̔̀ς ἐκδιδόασιν αἱ λίμναι μέχρι τȣ̃ Τιβέρεως· ὧν ἐστὶν κ) [9] ἥ τε Κιμινία καὶ περὶ Οὐολσινίȣς

*Fortè, τί.

A Sunt qui Falerios negant eſſe Tyrrhenos, ſed Faliſcos gentem eſſe peculiarem dicant, urbemque eodem nomine peculiari lingua utentem. Alii conjectant Faliſcam urbem ſitam eſſe in Flaminia inter Ocriculum & Romam. Sub monte Soracte urbs eſt Feronia, cognominis indigenæ cuidam deæ, quam vicini ſtudioſe venerantur: atque eſt ibi lucus Feroniæ, in quo ſacrificium perpetratur mirabile. correpti enim ejus numinis afflatu homines nudis pedibus prunarum ardentium ſtruem illæſi perambulant. & quotannis eò turba hominum, cùm ſolennis conventus, tum ſpectaculi ejus cauſa confluit. B Maximè in mediterranea recedit Aretium, montibus vicinum. abeſt à Roma ſtadiis CIↃ. Cluſium autem IↃ CCC. Propè hæc eſt etiam Peruſia. Ad ubertatem ſoli conducunt etiam lacus, magni ii ac multi. [7] quippe & navigantur, & multum piſcium ac paluſtrium avium producunt, tum typhi, papyri & paniculæ lucernariæ copia fluminibus Romam devehitur, quos lacus iſti in Tiberim emittunt. Talis eſt Ciminius lacus apud Volſinios,

1. *οὐ Τυῤῥηνȣ̀ς φασὶ τοὺς Φαλερίȣς ἀλλὰ Φαλίσκȣς*) Atqui Livius Falerios & Faliſcos eoſdem facit. Vide libro V. c. 19. ubi Faleriorum ſive Faliſcorum urbem obſidet Camillus. Apud Diodorum *Φιλίσκον πόλιν* reperio *ἐκ τȣ̃ Φαλαίκων ἔθνους*. Apud Plin. III. c. 5. Faliſca Coloniæ nomen eſt, Argis ortæ quæ cognominatur Hetruſcorum. Stephanus, *Φαλίσκος πόλις Ἰταλίας ἄποικος Ἀργείων*. *Caſaub.*

1. *Ἔνιοι δὲ οὐ Τυῤῥηνοὺς φασὶ τοὺς Φαλερίους, ἀλλὰ Φαλίσκους. Ἴδιον ἔθνος τινὲς τοὺς Φαλίσκους καὶ πόλιν ἰδιόγλωσσον. Οἱ δὲ Αἴκουμ Φαλίσκον*· &c.) Sic legenda & diſtinguenda Verba Strabonis, quæ vulgò peſſimè habent. Salmaſ. Exercit. Plinian. p. 44. edit. Traject.

2. *οἱ δὲ οἰακοῦ συμβαλίσκον λέγȣσι*) Hermolaus Barbarus vir ſummus, jampridem hunc locum ita emendavit, *οἱ δὲ αἶκον Φαλίσκον λέγουσι*, quemadmodum apud alios Æqui Faliſci leguntur. Virgilius, Æn. VII. 695.

Hi Feſcenninas acies, Æquoſque Faliſcos.

Silius Italicus, VIII. v. 490.

Hos juxta Nepeſina cohors Æquique Faliſci.

quanquam non deſunt qui de iſtis locis aliter ſentiant. *Caſaub.*

C

3. *μεταξυ Ὀχηκλῶν*) Lege Ὀκρίκλων. Steph. *Ὀκρίκελα, πόλις Τυῤῥηνίων.* Sic infra. *Idem.*

4. *Φερωνία πόλις*) *Φερωνίας Λοῦκον*, Lucum Feroniæ & Ptol. in mediterraneis Hetruriæ recenſet. Sed à doctis viris jampridem annotatum eſt, variis Italiæ locis fuiſſe Feroniam cultam: cujus meminere Dionyſ. Halicarn. (II. c. 51. & III. 44.) Virgil. (Aen. VII. v. 799.) Horatius I. Sat. v. 24. & Silius Italicus V. ỳ. 175. Soracte conſtat montem eſſe apud Irpinos haud procul à Flaminia. *Idem.*

4. *Φερωνία πόλις ἐστὶν ὁμώνυμος ἐπιχωρίᾳ τινὶ δαίμονι τιμωμένη σφόδρα ὑπὸ τῶν περιοίκων, ἧς τέμενός ἐστιν ἐν τῷ τόπῳ θαυμαστὴν ἱεροποιΐαν ἔχον. γυμνοῖς γὰρ ποσὶ διεξίασιν ἀνθρακιάν. Urbs eſt Feronia, cognominis indigenæ cujuſdam Deæ, quam vicini ſtudioſe venerantur: atque eſt ibi lucus Feroniæ, in quo ſacrificium perpetratur mirabile: nudis enim pedibus perambulant prunarum ſtruem &c.*) Hoc miraculum in Apollinis ſacris fieri, non autem Feroniæ, contra Strabonem probare ſatagit Cluverius Italiæ antiquæ lib. II. cap. 3. ubi & Servium citat, quem ex Varrone quibuſdam medicamentis id effici aſſeruiſſe dicit: eum vide. *Palmer.*

5. *ἀπέχει γοῦν τῆς Ῥώμης*) Aldus *γοῦντες τῆς*. noſter *γοῦν καὶ οὐ*. utrumque vitioſum. *Xyland.*

6. *ἐν μεσογαίᾳ χιλίȣς σταδίȣς*) Veteres codices *χιλίȣς καὶ διακοσίȣς*. In duobus non erant illa *ἐν μεσογαίᾳ*. *Caſaub.*

7. *Quippe & navigantur*) *Πλέονται, τρέφονται, καὶ τρέφουσι* Aldus. *τρέφονται* ſuſtuli, *ἀνθήλην* autem verti paniculam lucernariam nimirum cannæ alicujus florem in pappum qui efflacceſſens, lucernarum uſui ſuppeditet. Pollux lib. X. cap. 8. id mihi ſuggeſſit. *Xyland.*

8. *τύφοι τε καὶ πάπυρος ἀνθήλη τὲ*) In voce *τύφοι* meræ tenebræ interpretibus: prior vertit *cremium* audacter: poſterior *typhos* (haud ſcio an ſatis bonos Latinitatis auctores ſecutus.) Lege *τύφη τέ*. *Τύφη* quid ſit ex his Dioſcoridis potes intelligere III. cap.

D

133. *Τύφη, φύλλον ἀνίησι κυπέιρῳ ὅμοιον. καυλὸν λεῖον, ὁμαλὸν, ἐπ' ἄκρῳ περικείμενον ἄνθος πυκνὸν καὶ ἐκπαππούμενον· ὃ καλοῦσιν ἔνιοι ἀνθήλην*, i. e. *Tupha, folium profert cyperidi ſimile, caulem laevem & aequabilem, quem in cacumine flos ambit denſus, quique in pappos ſolvitur. Eum aliqui paniculam nominant*, ubi habes etiam de voce *ἀνθήλη*: magnus autem hujus *ἀνθήλης* Romæ uſus, primum ad circum, (unde tomentum circenſe dictum eſt) deinde ad alia. Martialis XIV. Ep. 159.

Tomentum conciſa palus circenſe vocatur.
Hæc pro leuconio ſtramina pauper emit.

Iſidorus libro XVII. cap. 9. Ulva & tiphus, herbæ circa paludes ſtagniſque naſcuntur. *Caſaub.*

9. *ἥτε Κιμινία*) Virgilius Aen. lib. VII. v. 697.

Et Cimini cum monte lacum.

Vide Servium. Meminit Ciminii lacus & Vibius Sequeſter, qui & montem Ciminium in Hetruria memorat. *Idem.*

& alius apud Cluſium, & proximè Romam ac mare Sabatus: longiſſimè autem remotus, & jam Aretio propinquior 3 Traſymenus, juxta quem è Gallia in Etruriam aditus exercitibus datur, quo & Annibal uſus eſt. Sunt enim duo aditus, hic, & alter per Umbriam juxta Ariminum, atque hic quidem commodior eſt, montibus ibi ſatis humilibus. Sed cùm is accurata cuſtodia teneretur, *difficiliorem coactus eſt petere & obtinuit, victo magna pugna Flaminio.* Abundat etiam calidarum fontibus aquarum vicina Romæ Etruria, cujus thermæ non minùs quàm famoſiſſimæ illæ omnium maximè Baiæ frequentantur. Etruriæ, qua parte ortum ſolis ſpectat, Umbria adjacet, & ab Apennino, atque etiam ulteriùs ab Adria uſque incipit. Nam à Ravenna Umbri propinqua tenent, ac deinceps Sarſinam, Ariminum, Senam, Camarinum: ibi eſt & Æſis fluvius, Girgunum mons, Sentinum, Metaurus fluvius, Fanum Fortunæ. Nam circa hæc loca limes eſt antiquæ Italiæ & Galliæ ad hujus maris partes: quanquam is limes ſæpe eſt à magiſtratu mutatus. Primum Æſin fluvium limitem eſſe voluerunt, deinde Rubiconem, Æſis inter Anconam eſt & Senogalliam, Rubico inter Ariminum & Ravennam: ambo in Adriaticum mare effluunt: ac noſtra quidem ætate, cùm quidquid regionis uſque ad Alpes eſt, Italiæ nomine cenſeatur, limites iſtos valere jubemus: nihilominus ipſam per ſe Umbriam uſque ad Ravennam protendi in confeſſo apud omnes eſt:

A [1] καὶ ἡ περὶ Κλούσιον, καὶ ἡ ἐγγυτάτω τῆς Ῥώμης καὶ τῆς θαλάττης [2] Σαβάτα· ἀπωτάτω δὲ, καὶ [4] ἡ περὶ Ἀῤῥητίῳ ἤδη Τρασουμένα, καθ' ἣν αἱ ἐκ τῆς Κελτικῆς εἰς τὴν Τυῤῥηνίαν * ἐμβολαὶ, στρατοπέδοις, αἷς περ καὶ Ἀννίβας ἐχρήσατο, δυοῖν οὐσῶν, ταύτης τε καὶ τῆς ἐπ' Ἀριμίνου διὰ τῆς Ὀμβρικῆς. Βελτίων μὲν οὖν ἡ ἐπ' Ἀριμίνου· ταπεινοῦται γὰρ ἐνταῦθα ἱκανῶς τὰ ὄρη. Φρουρουμένων δὲ τῶν παρόδων τούτων ἐπιμελῶς, ἠναγκάσθη τὴν χαλεπωτέραν ἑλέσθαι· καὶ ἐκράτησεν ὅμως νικήσας μάχας μεγάλας Φλαμίνιον. [5] Πολλὴ δὲ καὶ τῶν θερμῶν ὑδάτων ἀφθονία κατὰ τὴν Τυῤῥηνίαν τῷ πλησίον εἶναι τῆς Ῥώμης· οὐχ ἧττον δ' εὐανδρεῖ
B τῶν ἐν Βαΐαις, ἃ διωνόμασται πολὺ πάντων μάλιστα. Τῇ δὲ Τυῤῥηνίᾳ παραβέβληται κατὰ τὸ πρὸς ἕω μέρος ἡ Ὀμβρικὴ, τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῶν Ἀπεννίνων λαβοῦσα, καὶ ἔτι περαιτέρω μέχρι τοῦ Ἀδρίου. Ἀπὸ γὰρ δὴ Ῥαουέννης ἀρξάμενοι κατέχουσιν οὗτοι τὸ πλησίον. καὶ ἐφεξῆς, [6] Σάρσιναν, Ἀρίμινον, Σήναν, καὶ Καμάρινον· αὐτοῦ δ' ἐστὶ καὶ [7] ὁ Αἶσις ποταμὸς, καὶ τὸ Γυργοῦνον ὄρος, καὶ Σεντῖνον, καὶ Μέταυρος ποταμὸς, καὶ τὸ ἱερὸν τῆς Τύχης· περὶ γὰρ τούτους τοὺς τόπους εἰσὶ τὰ ὅρια τῆς Ἰταλίας τῆς πρότερον, καὶ τῆς Κελτικῆς κατὰ τὸ πρὸς τῇ θαλάττῃ ταύτῃ μέρος· καίπερ μετατιθέντων πολλάκις τῶν ἡγεμόνων. Πρότερον μὲν γε τὸν Αἶ-
C σιν ἐποιοῦντο ὅριον· πάλιν δὲ τὸν Ῥουβίκωνα ποταμόν. Ἔστι δ' ὁ μὲν Αἶσις μεταξὺ Ἀγκῶνος καὶ Σηνογαλλίας· ὁ δὲ Ῥουβίκων μεταξὺ Ἀριμίνου καὶ Ῥαουέννης· ἄμφω δ' ἐκπίπτουσιν εἰς τὸν Ἀδρίαν. Νυνὶ δὲ συμπάσης τῆς μέχρι τῶν Ἄλπεων ἀποδειχθείσης Ἰταλίας, τούτους μὲν τοὺς ὅρους ἐᾶν δεῖ· τὴν δ' Ὀμβρικὴν καθ' ἑαυτὴν οὐδὲν ἧττον μέχρι καὶ Ῥαουέννης, ὁμολογοῦσιν ἅπαντες διατείνειν

* Aldi codex ἐκβολαί,

p. 227.

1. καὶ ἡ περὶ Κλούσιον) Ex iſto amnis videtur Clanis exire & ad Tiberin merces deferre. Clanis enim Cluſium præterlabebatur. Strabo. *Caſaub.*

2. Σαβάτα) Silius Italicus lib VIII. v. 491.

Quique tuos Flavina focos, Sabatia quique
Stagna tenent, Ciminique lacum, qui Sutria tecta
Haud procul & ſacrum Phœbo Soracte frequentant. Idem.

3. *Traſymenus*) Γῆ πασουμένα legebatur inſigni mendo. Supra Aretium omnium maximè Etruſcarum urbium in mediterranea penetrare dixerat, adeoque ultimam fecerat, itaque hic etiam lacum deſcribit, qui à mari & Roma longiſſimè abſit. Is autem eſt haud dubiè Traſymenus lacus, inter Cortonam & Peruſiam nobilis Romanorum clade. Vide XXII. lib. Livii. ἐμβολὰς quoque pro ἐκβολὰς poſui. ſic enim loquuntur Græci. & pro μάχης μεγάλης legendum μάχῃ μεγάλῃ, hiſtoria docet, cujus minimè ignarus fuit Strabo. Senam porrò Umbriæ intellige Senogalliam Plin. III. 14. Ptolemæo eſt Sena Gallica de Ginguno monte nihil habeo. Iguini leguntur in Umbria apud Plin. Fortè Inguini: ab hoc monte Inguno. Sed nihil affirmo. Ὀμβρικὴν καθ' ἑαυτήν) Legebatur καθ' ἣν. Xyland.

D 4. ἡ πρὸς Ἀῤῥητίῳ ἤδη Τρασουμένα) Omninò ita legi debet. Traſymenus lacus prope Arretium eſt & Cortonam, quas eſſe vicinas urbes invicem certiſſimum eſt. Annibal autem viam tenuit, quæ inter Traſymenum eſt & Cortonam, quam Polybius Κυρτώνιον appellat. Sic ille libro tertio, ὅγε μὴν Ἀννίβας ἅμα μὲν εἰς τοὔμπροσθεν ὡς πρὸς τὴν Ῥώμην προῄει διὰ τῆς Τυῤῥηνίας· εὐώνυμον μὲν πόλιν ἔχων τὴν προσαγορευομένην Κυρτώνιον, καὶ τὰ ταύτης ὄρη, δεξιὰ δὲ τὴν Τρασυμένην καλουμένην λίμνην. Eadem Livius, quem adi libro XXII. c. 4. *Caſaub.*

5. Πολλὴ δὲ καὶ τῶν θερμῶν) Diſtingue & lege, πολλὴ δὲ καὶ τῶν θερμῶν ὑδάτων ἀφθονία κατὰ τὴν Τυῤῥηνίαν. ἅπερ τῷ πλησίον εἶναι τῆς Ῥώμης οὐχ ἧττον εὐανδρεῖ τῶν ἐν Βαΐαις. De Bajis paullò poſt. *Idem.*

6. Σάρσιναν) Hanc nominat Silius Ital. VIII. 462.

—— *his Sarſina dives*
Lactis, & haud parci Martem coluiſſe Tudertes.

Hæc Plauto patria, unde Sarſinas appellatur. *Idem.*

7. ὁ Αἶσις ποταμὸς) Vide ſupra. p. 217. Ptolem. Æſis urbs eſt Umbrorum. unde *Æſinates* Plin. III. c. 14. De Ginguno monte probo quod Xylandro videtur, Juginos Plinianos ab eo eſſe denominatos, ut vel hic ex Pl. ſit emendandus, vel contra: quanquam hæc conjecturis tantum nituntur. Jugini & Silius meminit. *Idem.*

οἰκεῖ δὲ γὰρ ὑπὸ τούτων· εἰς μὲν δὴ Ἀρίμινον ἐνθένδε, περὶ τ φασίν· ἐκ δὲ Ἀριμίνου τὴν ἐπὶ Ῥώμης ἰόντι, κατὰ τὴν Φλαμμινίαν ὁδὸν, διὰ τῆς Ὀμβρικῆς ἁπάσης ἡ ὁδός ἐστι, μέχρι Ὀκρίκλων καὶ τοῦ Τιβέρεως σταδίων ν καὶ τριακοσίων ἐπὶ τοῖς χιλίοις· τοῦτο μὲν δὴ μῆκος· τὸ δὲ πλάτος ἀνώμαλόν ἐστι. Πόλεις δ' εἰσὶν αἱ ἐντὸς τῶν Ἀπεννίνων ὀρῶν ἄξιαι λόγου κατ' αὐτὴν μὲν τὴν Φλαμμινίαν ὁδὸν, 1 οἵ τε Ὀκρίκλοι πρὸς τῷ Τιβέρει, καὶ Λάρολον, 2 καὶ Νάρνα, δι' ἧς ῥεῖ ὁ Νὰρ ποταμὸς, συμβάλλων τῷ Τιβέρει μικρὸν ὑπὲρ Ὀκρίκλων, πλωτὸς δ' οὐ μεγάλοις σκάφεσιν. 3 εἶτα Κάρσουλοι, καὶ Μηουανία, 4 παρ' ἣν ῥεῖ ὁ Τενέας, καὶ οὗτος ἐλάττοσι σκάφεσι κατάγων ἐπὶ τὸν Τίβεριν τὰ ἐκ τοῦ πεδίου· καὶ ἄλλαι δ' εἰσὶ κατοικίαι διὰ τὴν ὁδὸν πληθυνόμεναι μᾶλλον, ἢ διὰ πολιτικὸν σύστημα, Φόρον Φλαμμίνιον, καὶ Νουκέρια, ἡ τὰ ξύλινα ἀγγεῖα ἐργαζομένη, καὶ Φόρον Σεμπρώνιον. Ἐν δεξιᾷ δὲ τῆς ὁδοῦ βαδίζοντι ἐκ τῶν Ὀκρίκλων εἰς Ἀρίμινον, Ιτέραμνα ἐστὶ, καὶ Σπολίτιον, 5 καὶ Αἴσιον, καὶ Καμέρτη, ἐν αὐτοῖς τοῖς ὁρίζουσι τὴν Πικεντίνην ὄρεσι· κατὰ δὲ θάτερα μέρη, 7 Ἀμερία τε καὶ Τουδερουέλκις πόλις, 8 καὶ Εἰσπέλλον, 9 καὶ Ἴτορον, πλησίον τούτου δὴ τῶν ὑπερβολῶν τοῦ ὄρους. Ἅπασα δ' εὐδαίμων ἡ χώρα, μικρῷ δ' ὀρειοτέρα,
p. 228. ζειᾷ μᾶλλον ἢ πυρῷ τοὺς ἀνθρώπους τρέφουσα· ὀρεινὴ δὲ, καὶ ἡ Σαβινὴ ἐφεξῆς οὖσα ταύτῃ παραβεβλημένη τὸν αὐτὸν τρόπον ὅνπερ αὐτὴ τῇ Τυρρηνικῇ. Καὶ τοῖς Λατίνοις δὲ ὅσα πλησιάζει, τούτοις τε καὶ τοῖς Ἀπεννίνοις ὄρεσι, τραχύτερα ἐστίν.

A ab his enim habitatur. Hinc ergo ad Ariminum ſtadia ferunt CCC. Ab Arimino autem Romam via Flaminia per Umbriam uſque ad Ocriculum & Tiberim, iter eſt ſtadiorum CIↃ CCCL. Hæc eſt longitudo. Latitudo autem inæqualis eſt. Urbes intra Apenninum in Flaminia via memorabiles, Ocriculum ad Tiberim, Larolum, Narnia, per quam fluit Nar fluvius, qui paulum ſupra Ocriculum in Tiberim exit, navigabilis lembis non magnis: tum Carſuli, Mevania, quam alluit Teneas, qui & ipſe parvis navi-
B giis merces à campeſtribus in Tiberim devehit. Sunt & alia oppida magis itineris cauſa frequentata, quàm civilem ob conſtitutionem: Forum Flaminii, Nuceria, ubi lignea fiunt vaſa, Forum Sempronii. In itinere autem ab Ocriculo Ariminum verſus ad dextram Interamna, Spoletum, Æſium, Camerta in ipſis montibus qui 6 Picenum diſtinguunt. Et in altera parte Ameria, & Tuder, ... & Iſpellum, & Itorum vicinum montis ſublimibus trajectibus. Tota ea felix eſt regio, aliquantum tamen montoſior, zea magis quàm tritico homines
C alit. Montoſa etiam Sabinorum regio, huic contigua, juxtaque Umbriam porrecta, ut hæc juxta Etruriam. Quin & Latii partes his & Apennino propinquæ, aſperiores ſunt.

1. οἵ τε Ὀκρίκλοι) Ptolem. Ὀκρίκωλον Stephano Ὀκρίκολα. Plin. III c. 14. Ocriculani Umbri. *Caſaub.*

2. καὶ Νάρνα, δι' ἧς ῥεῖ ὁ Νὰρ ποταμὸς) Lego Ναρνία ut apud Steph. & Ptol. Silius Italicus lib. VIII. v. 458.

—— & duro monti per ſaxa recumbens
Narnia.

De oppido & ejus flumine ſic Claudianus de VI. conſ. Honorii v. 515.

Celſa dehinc proſpectans Narnia campum
Regali calcatur equo, rarique coloris
Non procul amnis abeſt urbi qui nominis auctor.

Servius (ad Virg. Aen. VII. v. 517.) *In via Flaminia eſt civitas Narnia in montibus poſita, quibus ſubeſt Nar fluvius, qui Tiberino conjungitur.* Idem.

3. εἶτα Κάρσουλοι) Scribe Καρσέολοι ut paullò poſt Ptol. Καρσέολοι. Carſeolanos Plin. III. c. 12. refert. Livius Carſeolos oppidum. *Idem.* Cellar. Geogr. Antiq. II. 9.

4. παρ' ἣν ῥεῖ ὁ Τενέας) Fluvius parvus, & ex Silio VIII. v. 452. intelligitur,

—— Narque albeſcentibus undis
In Tybrim properans, Teneæque inglorius humor.

Tiniam ſcribunt vulgò apud Plin. & Silium. *Idem.*

5. καὶ Αἴσιον καὶ Καμέρτη) Ptolemæus, Αἴσισιον, Καμαρῖνον Νουκερία κολωνία. Idem paullò poſt Σπολήτιον habet. *Idem.*

6. *Picenum*) Τῆς Πικεντίνης. Sed ad Picentinos non poteſt referri. quid autem ſit Τουδερεύελκις, non poſſum dicere. Τοῦδερ agnoſco, quod Τουρδετίαν Plutar. in Craſſo vocat. interim εὔελκις omiſi. quod etiam de decem gentibus Latinorum dicitur mendam ſapit. *Xyland.*

7. Ἀμερία τὲ καὶ Τουδερευέλκις πόλις) De hoc tractu vide quæ doctiſſimè ut omnia ſummus vir Joſephus Scaliger ſcribit ad Propertium IV. el. 1. Idem, monſtrum lectionis Τουδερεύελκις ita corrigit, καὶ Τοῦδερ εὐκλεὴς πόλις, quemadmodum apud Silium,

Sed domus haud obſcura Tuder, motuſque per Umbros
Bellator populos.

eſtque omnino ita legendum: aut certè εὐερκὴς πόλις. Nam & ille locus natura fuit munitus in colle
D ac loco edito ſitus, & Strabo hujuſmodi locos ſolet εὐερκεῖς appellare: quæ vox plus quam duodecies in hoc auctore occurrit: quod teſtatur Silius Italicus lib. VI. v. 643.

—— colles Umbros atque arva petebat
Annibal, excelſo ſummus qua vertice montis
Devexum lateri pendet Tuder.

Sed εὐκλεὴς legit etiam prior interpres. *Caſaub.* Cellar. Geogr. Ant. II. c. 9.

8. καὶ Εἰσπέλλον, καὶ Ἴτορον) Plin. III. c 14 *Hiſpellum.* Ptol Ισπελλον. (apud Plinium in epiſt. lib. VIII. ep. 8. *Hiſpellates*) De Itoro nihil nunc ſuccurrit. *Idem.*

9. καὶ Ἴτορον, πλησίον τούτου δὴ τῶν) Lego, πλησίον τοῦτ' ἤδη. Nam ita paſſim loquitur. Lib. IV. p. 207. καὶ οἱ Ἰάποδες δὲ τοῦτο ἤδη ἐπίμικτον Ἰλλυριοῖς. Lib. XVII. p. 799. καὶ Χερρόνησος φρούριον, πλησίον ἤδη τῆς Ἀλεξανδρείας, & ſexcentis aliis locis. *Idem.*

1. Ἀρχε-

Hæ igitur decem gentes incipiunt à Tiberi & Etruria, & extenduntur per obliquum juxta Apenninum verſus Adriam: Umbria etiam ad mare uſque declinans, ut docuimus. Ac de Umbris quidem dictum ſatis.

Sabini anguſtam incolunt regionem, in longum ad CIↃ ſtadia porrectam à Tiberi & Nomento oppido uſque ad Veſtinos: urbes habent paucas eaſque continentibus bellis attritas, Amiternum, Reate, cui vicinum eſt oppidum Interocrea, & aquæ frigidæ [2] ad Cotiſcolias quas bibunt, & iis inſidentes morbis medentur. Sunt & Foruli Sabinorum, ſaxa ad rebellionem quàm habitationem aptiora. Cures nunc viculus eſt, quondam urbs illuſtris, ex qua orti ſunt T. Tatius & Numa Pompilius Romæ regnô potiti: unde qui populum Romanum affantur, Quirites appellant. Præterea Trebula Eretum, & alia id genus domicilia, pagis potiùs quàm urbibus annumeranda. Tota Sabinorum regio egregiè ferax eſt olearum ac vitium, multumque fert glandis, ac pecori producendo opportuna eſt: præſertim verò Reatini muli laudantur mirum in modum. Ut autem uno dicam verbo, tota Italia & pecore alendo & frugibus gignendo præſtat: alia tamen aliis in locis primam merentur laudem. Antiquiſſima gens eſt Sabinorum, indigenarum nimirum: [8] ab his ſunt Picentini & Samnitæ: ab his Lucani, ab his Brutii. Vetuſtatem eorum licet ſumere pro argumento fortitudinis ac virtutis eorum,

A [1] Ἄρχεται μὲν οὖν τὰ δέκα ἔθνη ταῦτα ἀπὸ τοῦ Τιβέρεως καὶ τῆς Τυῤῥηνίας· ἐκτείνεται δὲ ἐπὶ τὰ Ἀπέννινα ὄρη πρὸς τῷ Ἀδρίᾳ λοξὰ παρεμβάλλοντα. Ἡ δὲ Ὀμβρικὴ καὶ παρὰ θάλατταν, ὡς εἴρηται, μέχρι τῆς θαλάττης. περὶ μὲν οὖν τῶν Ὀμβρικῶν ἱκανῶς εἴρηται.

Σαβῖνοι δὲ στενὴν οἰκοῦσι χώραν, ἐπὶ μῆκος δὲ διήκουσαν καὶ χιλίων σταδίων ἀπὸ τοῦ Τιβέρεως καὶ Νωμέντου πολίχνης, μέχρις Οὐηστίνων· πόλεις δ' ἔχουσιν ὀλίγας καὶ τεταπεινωμένας, διὰ τοὺς συνεχεῖς πολέμους, Ἀμίτερνον, καὶ Ῥεάτῳ πλησιάζει [3] καὶ τὰ ἐν Κωτισκολίαις ψυχρὰ ὕδατα, ἀφ' ὧν καὶ πίνουσι καὶ ἐγκαθίζοντες θεραπεύουσι νόσους. Σα-
B βίνων δ' εἰσὶ, καὶ [4] οἱ Φόρουλοι πέτραι, πρὸς ἀπόστασιν μᾶλλον ἢ κατοικίαν εὐφυεῖς. Κύρεις δὲ νῦν μὲν κώμιόν ἐστιν· [5] ἦν δὲ πόλις ἐπίσημος, ἐξ ἧς ὡρμήθησαν οἱ τῆς Ῥώμης βασιλεύσαντες, Τίτος Τάτιος καὶ Νουμᾶς Πομπήλιος· ἐντεῦθεν δὲ καὶ Κυρίτας ὀνομάζουσιν οἱ δημηγοροῦντες, τοὺς Ῥωμαίους· [6] Τρηβοῦρα τε καὶ Ἤρητον, καὶ ἄλλαι κατοικίαι τοιαῦται, κῶμαι μᾶλλον, ἢ πόλεις ἐξετάζοιντ' ἄν· ἅπασα δ' αὐτῶν ἡ γῆ διαφερόντως ἐλαιόφυτός ἐστι καὶ ἀμπελόφυτος, βάλανόν τε ἐκφέρει πολλήν· σπουδαία δὲ καὶ βοσκήμασι τοῖς τε ἄλλοις, καὶ δὴ [7] τὸ τῶν ἡμιόνων γένος τῶν Ῥεατίνων διωνόμασται θαυμαστῶς· ὡς δ' εἰπεῖν, ἅπασα ἡ Ἰταλία θρεμμάτων τε ἀρίστη
C τροφὸς καὶ καρπῶν ἐστίν· ἄλλα δ' ἤδη κατ' ἄλλα μέρη τῶν πρωτείων τυγχάνει. Ἔστι δὲ καὶ παλαιότατον γένος, οἱ Σαβῖνοι καὶ αὐτόχθονες· τούτων δ' ἄποικοι Πικεντῖνοί τε καὶ Σαμνῖται· τούτων δὲ Λευκανοὶ, τούτων δὲ Βρέττιοι. Τὴν δὲ ἀρχαιότητα τεκμήριον ἄν τις ποιήσαιτο, ἀνδρείας καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς,

1. *Ἄρχεται μὲν οὖν τὰ δέκα ἔθνη ταῦτα*) Quærunt eruditi viri, quænam ſint iſta Latinorum *δέκα ἔθνη*. ſed fruſtra quærunt, nunquam reperturi: Qui eorum meminerit, quæ paullò antè docuit Geographus, non dubitabit locum eſſe corruptum & ita emendandum, *τὰ δύο ἔθνη ταῦτα*. Gentes hæ, ſunt Sabini & Umbri, de quibus nunc ſermo eſt inſtitutus Sabinos autem & Umbros incipere à Tiberi & Hetruria, porrigique ad montes Apenninos ut hîc dicitur, evincunt illa ſuperius poſita p. 218. *παραβέβληνται δὲ πως τῷ ποταμῷ μὲν καὶ τοῖς Τυῤῥηνοῖς κατὰ πλάτος, ἀλλήλοις δὲ κατὰ μῆκος, ἀνέχουσι δὲ πρὸς τὰ Ἀπέννινα ὄρη τὰ πλησιάζοντα τῷ Ἀδρίᾳ, πρῶτοι μὲν Ὀμβρικοὶ, μετὰ δὲ τούτους Σαβῖνοι.* *Caſaub.*

D

2. *Ad Cotiſcolias*) Forte Cutiliæ lacum dicit de quo Plin. III. 12. & II. 95. Trebulam pro Trebura poſui, unde Trebulani, cujus in Sabinis ſiti multa mentio apud Livium lib. III. Eratum infra Eretum ſcribitur. *Xyland.*

3. *καὶ τὰ ἐν Κωτισκολίαις ψυχρὰ ὕδατα*) Certiſſimum eſt legendum eſſe *ἐν Κωτιλίαις*. *Lacum Cutilienſem* Varro (L. Lat. y. pag. 20.) vocat: de eo lacu præter Plinium (quem de vi illarum aquarum conſule) Feſtus, *Cotiliæ lacus appellatur, quòd in eo eſt inſula Cotilia nominata à Græcis.* Dionyſ. Halicarn. libro primo (c. 15. & 19.) *Κοτυλίαν* vocat & ait eſſe *ἄβατον*. Eum lege. *Caſaub.*

4. *οἱ Φόρουλοι πέτραι*) Forulos vicum Livius (XXVI. c. 11.) vocat. *Idem.*

5. *ἦν δὲ πόλις ἐπίσημος*) Steph *Κύρις μητρόπολις Σαβίνων*. Vide Feſtum, Ovidium, Livium & alios, & iterum Stephanum *Κούριοι*. *Idem.*

6. *Τρηβοῦρα τὲ*) Legendum *Τρηβοῦλα*, hanc, *Mutuſcam* Virgilius Aen. VII. v. 711. appellat,

Ereti manus omnis oliviferæque Mutuſcæ.

ubi *Eretum* & *Mutuſcam* ſive *Trebulam* conjungit poëta, ut hîc Strabo, *Τρηβοῦρα τὲ καὶ Ἤρητον*. Mutuſcam autem Virgilio Trebulam eſſe, & Servius admonet rectè, & ex Plinio III. c. 12. intelligere poſſumus, qui Trebulanos Mutuſcæos cognominari annotat, ac Nomentanis facit vicinos ut Strabo. Quare errare videntur doctiſſimi viri, qui de his aliter cenſent. *Idem.*

7. *τὸ τῶν ἡμιόνων γένος τῶν Ῥεατίνων*) Aſinos Reatinos commendant & Latini ſcriptores, Varro, & ex Varrone Plinius VIII. c. 43. Varro De re ruſtica lib. II. c. 1. *Tertia pars eſt, quod ſint ſeminio quærendum. Hoc nomine enim aſini Arcadici in Græcia nobilitati, in Italia Reatini.* Sed & mulos, Reatinos excelluiſſe ex eodem Varrone poteſt intelligi: quem vide lib II. ejuſdem operis cap. 8. *Idem.*

8. *Ab his ſunt*) *Ἄποικοι* Valdè mihi hic locus ſuſpectus eſt. ſitu quidem ita ferè ut hîc referuntur à Sabinis verſus fretum juxta Apenninum hæ gentes ordine ſuccedunt. à Sabinis autem propagatas, idque hoc ordine, vix credibile eſt. *Xyland.*

A ἀφ᾽ ἧς αὐτέσχον, μέχρι πρὸς τὸν παρόντα χρόνον. [1] Φησὶ δ᾽ ὁ συγγραφεὺς Φάβιος, Ῥωμαίους αἰσθέσθαι τοῦ πλούτου τότε πρῶτον, ὅτε τοῦ ἔθνους τούτου κατέστησαν κύριοι. Ἔστρωται δὲ δι᾽ αὐτῶν ἥ τε Σαλαρία ὁδὸς οὐ πολλὴ οὖσα, εἰς ἣν καὶ ἡ Νωμεντανὴ συμπίπτει, κατὰ Ἠρητὸν τῆς Σαβινῆς κώμην ὑπὲρ τοῦ Τιβέρεως κειμένην, ὑπὲρ τῆς αὐτῆς πύλης ἀρχομένη τῆς Κολλινῆς.

Ἑξῆς δ᾽ ἡ Λατίνη κεῖται, ἐν ᾗ καὶ ἡ τῶν Ῥωμαίων πόλις, καὶ πολλὰς συνείληφυῖα τῆς μὴ Λατίνης πρότερον. [2] Αἶκοι γὰρ, καὶ Οὐόλσκοι, καὶ Ἑρνικοί, [3] Ἀβοριγῖνές τε οἱ περὶ αὐτὴν τὴν Ῥώμην, καὶ Ῥοῦτουλοι [4] οἱ τὴν ἀρχαίαν Ἀρδέαν ἔχοντες, καὶ ἄλλα συστήματα

p. 229. μείζω καὶ ἐλάττω τὰ περιοικοῦντα τοὺς τότε Ῥωμαίους

B ὑπῆρξεν, ἡνίκα πρῶτον ἐκτίσθη ἡ πόλις· ὧν ἔνια κατὰ κώμας αὐτονομεῖσθαι συνέβαινεν, ὑπ᾽ οὐδενὶ κοινῷ φύλῳ τεταγμένα. Φασὶ δὲ Αἰνείαν μετὰ τοῦ πατρὸς Ἀγχίσου, καὶ τοῦ παιδὸς Ἀσκανίου [5] καταραντα εἰς Λαύρεντον, πλησίον τῶν Ὠστίων, καὶ τοῦ Τιβέρεως, ἠϊόνος μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης ὅσον [6] ἐν τέτταρσι καὶ εἴκοσι σταδίοις, [7] κτίσαι πόλιν· ἐπελθόντα δὲ Λατῖνον τὸν τῶν Ἀβοριγίνων βασιλέα, τῶν οἰκούντων τὸν τόπον τοῦτον, ὅπου νῦν ἡ Ῥώμη ἐστὶ, συμμάχοις χρήσασθαι τοῖς περὶ τὸν Αἰνείαν ἐπὶ τοὺς γειτονεύοντας Ῥουτούλους, τοὺς Ἀρδέαν κατέχοντας (στάδιοι δ᾽ εἰσὶν ἀπὸ τῆς Ἀρδέας εἰς τὴν Ῥώμην ρξ) νικήσαντα δ᾽, ἀπὸ τῆς θυγατρὸς Λαουινίας ἐπώνυμον κτίσαι πλησίον πό-

C λιν· πάλιν δὲ Ῥουτούλων συμβαλόντων εἰς μάχην, τὸν μὲν Λατῖνον πεσεῖν, τὸν δὲ Αἰνείαν νικήσαντα βασιλεῦσαι, καὶ Λατίνους καλέσαι τοὺς ὑφ᾽ αὐτῷ· καὶ τούτου δὲ τελευτήσαντος καὶ τοῦ πατρὸς, τὸν Ἀσκάνιον, Ἄλβαν κτίσαι ἐν τῷ Ἀλβανῷ ὄρει, διέχοντι τῆς Ῥώμης τοσοῦτον, ὅσον καὶ ἡ Ἀρδέα. [8] Ἐνταῦθα Ῥωμαῖοι σὺν τοῖς Λατίνοις Διῒ θύουσιν, ἅπασα ἡ συναρχία ἀθροισθεῖσα· τῇ πόλει δ᾽ ἐφιστᾶσιν ἄρχοντα πρὸς τὸν τῆς θυσίας χρόνον [9] τῶν γνωρίμων τινὰ νέων. [10] Ὕστερον δὲ τετρακοσίοις ἔτεσιν ἱστορεῖται τὰ περὶ Ἀμούλιον, καὶ τὸν ἀδελφὸν Νουμήτορα, τὰ μὲν μυθώδη,

A qua freti ad hoc uſque tempus perdurarunt. Fabius hiſtoriæ ſcriptor inquit tunc demum Romanos ſenſiſſe divitias, cùm eam gentem ſibi ſubjeciſſent. Strata eſt per Sabinos via Salaria non longa, in quam Nomentana incidit apud Erctum Sabinorum vicum ſupra Tiberim, ab eadem porta incipiens Collina.

Sabinos Latium ſubſequitur, in quo Roma ſita eſt. Complectitur autem multa etiam non Latina: nam Æqui, Volſci, Hernici, & circa ipſam Romam Aborigines, & qui vetuſtam habuerunt Ardeam Rutuli, aliæque majores minoreſque civitates quondam circa

B Romam habitaverunt, cùm ea primùm conderetur: & quidem liberè per pagos habitabant, nulli communi ſubjacentes genti. Fama eſt Æneam cum patre Anchiſa & filio Aſcanio Laurentum appuliſſe, prope Oſtiam & Tiberim, & in ripa ad XXIV ſtadia ſupra mare urbem condidiſſe: ſuperveniſſe Latinum, regem Aboriginum, qui tum ea loca tenebant ubi nunc eſt Roma, Æneæ auxilio uſum contra vicinos Rutulos, qui Ardeam habitabant (ſtadia ſunt ab Ardea Romam CLX) partaque victoria Lavinium urbem Laviniæ filiæ

C ſuæ cognominem in propinquo poſuiſſe. Rurſum autem Rutulis acie congreſſis, Latinum cecidiſſe, Æneam victorem regno potitum, ſubditis ſuis Latinorum nomen feciſſe. Ænea porrò Anchiſaque mortuis, Aſcanium Albam condidiſſe in Albano monte, qui tanto à Roma quanto Ardea abeſt ſpatio. Ibi totius regni cœtu coacto Romani cum Latinis Jovi ſacrificant: urbique ad earum tempus feriarum præficitur celebrium aliquis juvenum. Quadringentis pòſt annis Amulii & Numitoris fratrum res geſta eſt, quæ partim fabulis

1. *Φησὶ δ᾽ ὁ συγγραφεὺς Φάβιος*) Q. Fabium Pictorem intelligit, quem ſæpe laudant rerum Rom. ſcriptores, Polybius, Livius (I. c. 44. & X. 37. XXII. 7.) Dionyſius Halic. (Lib. VII. c. 65.) alii. *Caſaub.*

D 2. *Αἶκοι γὰρ, καὶ Οὐόλσκοι*) Infra Αἰκοῦοι dicuntur. Apud hiſtoricos, ferè hos populos reperies conjunctos. De Hernicis præter alios vide Servium (ad Virg. Aen. VII. v. 684) *Idem.*

3. *Ἀβοριγῖνες τὲ οἱ περὶ αὐτὴν τὴν Ῥώμην*) Dionyſium Halicarn. lege I. c. 10. *Idem.*

4. *οἱ τὴν ἀρχαίαν Ἀρδέαν ἔχοντες*) Vide Stephanum. Meminere *Ardeæ* Virg. VII. v. 411. Dionyſ. Halic. Livius I. c. 57. & alii ἀρχαιολογίας ῥωμαϊκῆς ſcriptores: quæ quia omnibus hodie notiſſima ſunt, verba eorum parcam aſcribere. *Idem.*

5. *Καταράντα εἰς Λαύρεντον*) Virgilius Aen. II. v. 6.

——Lavinia venit
Littora.

Ad quem locum conſule interpretes. *Idem.*

6. *ἐν τέτταρσι καὶ εἴκοσι σταδίοις*) Servius ait VIII. millib. à mari eſſe remotum. *Idem.*

7. *κτίσαι πόλιν*) Vide poëtæ interpretem ad illud carmen, Aen. II. v. 9.

Multa quoque & bello paſſus dum conderet urbem.
Idem.

8. *ἐνταῦθα Ῥωμαῖοι σὺν τοῖς Λατίνοις*) Ferias Latinas intelligit in monte Albano celebrari ſolitas (Liv. V. 17.) *Idem.*

9. *τῶν γνωρίμων τινὰ νέων*) Cur dicat νέων pete ab A. Gellio lib. XIV. cap. ultimo. *Idem.*

10. *ὕστερον δὲ τετρακοσίοις ἔτεσι*) Imo trecentis. Virgilius, Aen. I. v. 270.

—— regnumque à ſede Latini
Tranferet & longam multa vi muniet Albam.
Hic jam ter centum totos regnabitur annos
Gente ſub Hectorea: donec regina ſacerdos
Marte gravis geminam partu dabit Ilia prolem.

Ad quem locum vide Servium: itemque chronologos. *Idem.*

involvitur, partim à vero non eſt aliena narratio. Ad hos Albæ regnum à poſteritate Aſcanii per ſucceſſionem delatum fuit, uſque ad Tiberim pertinens. Sed junior fratrum Amulius altero detruſo regnum obtinuit, Numitoris filium in venatione per dolum occidit, & filiam (hi enim ejus erant liberi) ut perpetuo cuſtodienda virginitate ſpem prolis ei adimeret, ſacerdotem Veſtæ fecit: hanc Rheam Sylviam nominant. Deinde cùm corruptam deprehendiſſet, vita in gratiam fratris donatam incluſit: gemellos autem quos pepererat, morem quendam patrium ſecutus, ad Tiberim expoſuit. Hos Marte patre natos fabulantur, animadverſumque eos à lupa catulorum loco ali: & Fauſtulum quendam ſubulcorum in iis locis ſuſtuliſſe eos ac enutriviſſe, (intelligendum autem eſt, potentem quendam Amulio ſubjectum id feciſſe) nomenque alteri Romulo, Remo alteri feciſſe: hos, cùm ad virilem ætatem perveniſſent, Amulium & prolem ejus ſuſtuliſſe: ac regno Numitori reſtituto, domum eos rediiſſe, urbemque Romam condidiſſe, loco non tam delectu quàm neceſſitate capto: nam neque munitus natura erat, neque ſolum habebat proprium, & quod urbi ſufficeret, neque homines qui incolerent. Nam qui tum circa ea loca erant, ii pro ſe quique ſeorſim habitabant, muros urbis Romæ quæ tum condebatur, attingentes, neque Albanos admodum curabant. Erant Collatia, Antemnæ, Fidenæ, Lavinium, aliaque id genus tunc oppida, nunc pagi, privatorum domicilia, XXX. aut XL à Roma ſtadiis. Sanè inter quintum & ſextum à Roma lapidem locus eſt Feſti: hunc tradunt eo tempore finem agri Romani fuiſſe, & hodieque ibi aliiſque in locis, qui limites ſint, ſacerdotes ſacrificium peragunt, quod [7] Ambarvalia dicitur.

A τὰ δ' ἐγγυτέρω πίστεως· διεδέξαντο μὲν γὰρ τὴν τῆς Ἄλβας ἀρχὴν ἀμφότεροι παρὰ τῶν ἀπογόνων τοῦ Ἀσκανίου, διατείνουσαν μέχρι τοῦ Τιβέρεως· παραγκωνισάμενος δ' ὁ νεώτερος τὸν πρεσβύτερον, ἦρχεν ὁ Ἀμώλιος· υἱοῦ δ' ὄντος, καὶ θυγατρὸς τῷ Νευμήτορι, τὸν μὲν ἐν κυνηγίᾳ δολοφονεῖ· τὴν δὲ, ἵνα ἄτεκνος διαμείνῃ, τῆς Ἑστίας ἱέρειαν κατέστησε, παρθενίας χάριν· καλοῦσι δ' αὐτὴν Ῥέαν Σιλβίαν· εἶτα φθορὰν φωράσας, διδύμων αὐτῇ παίδων γενομένων, τὴν μὲν εἷρξεν ἀντὶ τοῦ κτείνειν, χαριζόμενος τ' ἀδελφῷ· τοὺς δ' ἐξέθηκε πρὸς τὸν Τίβεριν, κατά τι πάτριον· μυθεύονται μὲν οὖν ἐξ Ἄρεος B γενέσθαι τοὺς παῖδας· ἐκτεθέντας δ' ὑπὸ λυκαίνης ὁραθῆναι σκυλακευομένους. Φαύστυλον δέ τινα τῶν περὶ τὸν τόπον συφορβῶν ἀνελόμενον ἐκθρέψαι· (δεῖ δ' ὑπολαβεῖν τῶν δυνατῶν τινὰ, ὑπηκόων δὲ τῷ Ἀμμολίῳ λαβόντα ἐκθρέψαι.) καλέσαι δὲ τὸν μὲν Ῥωμύλον, [1] τὸν δὲ Ῥῶμον· ἀνδρωθέντας δ' ἐπιθέσθαι τῷ Ἀμμολίῳ, καὶ τοῖς παισί· καταλυθέντων δ' ἐκείνων, καὶ τῆς ἀρχῆς εἰς τὸν Νουμήτορα περιστάσης, ἀπελθόντας οἴκαδε, κτίσαι τὴν Ῥώμην, ἐν τόποις [2] οὐ πρὸς αἵρεσιν μᾶλλον, ἢ πρὸς ἀνάγκην ἐπιτηδείοις· οὔτε γὰρ ἐρυμνὸν τὸ ἔδαφος, p. 230. οὔτε χώραν οἰκείαν ἔχον τὴν πέριξ, C ὅση πόλει πρόσφορος, ἀλλ' οὐδ' [3] ἀνθρώπους τοὺς συνοικήσοντας· οἱ γὰρ ὄντες ᾤκουν καθ' αὑτοὺς, συνάπτοντες πρὸς τοῖς τείχεσι τῆς κτιζομένης πόλεως, οὐδὲ τοῖς Ἀλβανοῖς πάνυ προσέχοντες. Κολλατία δ' ἦν, καὶ Ἀντέμναι, καὶ Φιδῆναι, [4] Λαβῖνον, καὶ ἄλλα τοιαῦτα, [5] τότε μὲν πολίχνια, νῦν δὲ κῶμαι, [6] κτίσεις ἰδιωτῶν, ἀπὸ λ ἢ μ μικρῷ πλειόνων τῆς Ῥώμης σταδίων. Μεταξὺ γοῦν τοῦ πέμπτου καὶ τοῦ ἕκτου λίθου τῶν τὰ μίλια διασημαινόντων τῆς Ῥώμης καλεῖται τόπος Φῆστοι· τοῦτον δ' ὅριον ἀποφαίνουσι τῆς τότε Ῥωμαίων γῆς. οἵ θ' ἱερομνήμονες θυσίαν ἐπιτελοῦσιν, D ἐνταῦθά τε καὶ ἐν ἄλλοις τόποις πλείοσιν, ὡς ὁρίοις αὐθημερὸν, [8] ἣν καλοῦσιν Ἀβαρουνίαν.

1. *τὸν δὲ Ῥῶμον*) Epitome Ῥέμον quomodo ſcribi malim: nam Romus non eſt alius à Romulo, teſte Servio. Non ignoro tamen plerunque apud Græcos ſcribi Ῥωμύλος καὶ Ῥῶμος. *Caſaub.*

2. *οὐ πρὸς αἵρεσιν μᾶλλον, ἢ πρὸς ἀνάγκην*) Ideo nonnulli putant deſertas dici terras à poëta, Aen. lib. III. v. 4.

Diverſa exilia & deſertas quærere terras
Auguriis agimur Divum. Idem.

3. *Ἀνθρώπους τοὺς συνοικήσαντας*) Epitome, συνοικίσαντας. *Idem.*

4. *καὶ Λαβῖνον*) Epitome, Λαβικόν. Puto legendum Λαβικοί. Labicos ſive Lavicos oppidum & Lavicanos paſſim veteres Rom. hiſtoriæ memorant. *Idem.*

5. *τότε μὲν πολίχνια, νῦν δὲ κῶμαι καὶ κτήσεις ἰδ.*) Rutilius poëta elegantiſſimus Itiner. I. v. 223.

Alſia prælegitur tellus, Pyrgique recedunt,
Nunc villæ grandes, oppida parva prius.

Ad verbum, νῦν μὲν κτήσεις ἰδιωτῶν, πρὶν δὲ πολίχνια. *Idem.*

6. *κτίσεις ἰδιωτῶν*) Lego cum Epit. κτήσεις. *Idem.*

7. *Ambarvalia*) Ἀβαρουνίαν ab ignaro rerum ſcriptore pro ἀμβαρουίαν aut tali aliqua voce puto poſitum. Ne ego multa dicam. Vide Turneb. Adverſ. lib. XVIII. cap. 17. *Xyland.*

8. *ἣν καλοῦσιν Ἀβαρουνίαν*) Legendum ἀμβαρουίαν. Ambarvale enim ſacrificium voluit dicere. Lege quæ de his ſcripſit Scaliger ad Feſtum *Amtermini.* Caſaub.

1. μεταξὺ

Γενομένης δ' οὖν στάσεως (φασὶ) κατὰ τὴν κτίσιν ἀναιρεθῆναι τὸν Ῥῶμον. Μετὰ δὲ τὴν κτίσιν ἀνθρώπους σύγκλυδας ὁ Ῥωμύλος ἤθροιζεν, ἀποδείξας ἄσυλόν τι τέμενος [1] μεταξὺ τῆς ἄκρας καὶ τοῦ Καπιτωλίου· τοὺς δ' ἐκεῖ καταφεύγοντας τῶν ἀστυγειτόνων, πολίτας ἀποφαίνων· ἐπιγαμίας δὲ τούτοις οὐ τυγχάνων, [2] ἐπηγγείλατο ἕνα ἀγῶνα ἱππικὸν τοῦ Ποσειδῶνος ἱερόν, τὸν καὶ νῦν ἐπιτελούμενον· [3] συνελθόντων δὲ πλείστων πολλῶν, ἐκέλευσε τὰς παρθένους ἁρπάσαι τὰς ἀφιγμένας τοῖς δεομένοις γάμου. μετιὼν δὲ τὴν ὕβριν μετὰ ὅπλων Τίτος Τάτιος ὁ βασιλεὺς τῶν Κυριτῶν, ἐπὶ κοινωνίᾳ τῆς ἀρχῆς καὶ πολιτείας συνέβη πρὸς Ῥωμύλον· δολοφονηθέντος δ' ἐν Λαουινίῳ τοῦ Τατίου, [4] μόνος ἦρξεν ἑκὼν τῶν Κυριτῶν ὁ Ῥωμύλος. Μετὰ δὲ τοῦτον διεδέξατο τὴν ἀρχὴν Νουμᾶς Πομπίλιος πολίτης τοῦ Τατίου, παρ' ἑκόντων τῶν ὑπηκόων λαβών. αὕτη μὲν οὖν ἡ μάλιστα πιστευομένη τῆς Ῥώμης κτίσις ἐστίν· Ἄλλη δέ τις προτέρα, καὶ μυθώδης, [5] Ἀρκαδικὴν λέγουσα γενέσθαι τὴν ἀποικίαν ὑπ' Εὐάνδρου· τούτῳ δ' ἐπιξενωθῆναι τὸν Ἡρακλέα, ἐλαύνοντα τὰς Γηρυόνου βοῦς· πυθόμενον δὲ τῆς μητρὸς Νικοστράτης τὸν Εὔανδρον, (εἶναι δ' αὐτὴν μαντικῆς ἔμπειρον) ὅτι τῷ Ἡρακλεῖ πεπρωμένον ἦν τελειώσαντι τοὺς ἄθλους, θεῷ γενέσθαι, φράσαι τε πρὸς τὸν Ἡρακλέα ταῦτα, καὶ τέμενος ἀναδεῖξαι, καὶ θῦσαι θυσίαν Ἑλληνικήν· [6] ἣν καὶ νῦν ἔτι φυλάττεσθαι τῷ Ἡρακλεῖ. Καὶ ὁ Κεκίλιος ὁ τῶν Ῥωμαίων συγγραφεύς, τοῦτο τίθεται σημεῖον, τοῦ Ἑλληνικὸν εἶναι κτίσμα τὴν Ῥώμην, τὸ παρ' αὐτῇ τὴν πάτριον θυσίαν, Ἑλληνικὴν εἶναι τῷ Ἡρακλεῖ. καὶ τὴν μητέρα δὲ τοῦ Εὐάνδρου, τιμῶσι Ῥωμαῖοι μίαν τῶν νυμφῶν εἶναι νομίσαντες, [7] Καρμένταν μετονομασθεῖσαν.

p. 231. Οἱ δ' οὖν Λατῖνοι κατ' ἀρχὰς μὲν ἦσαν ὀλίγοι, καὶ οἱ πλείους οὐ προσεῖχον Ῥωμαίοις· ὕστερον δὲ καταπλαγέντες τὴν ἀρετὴν τοῦ τε Ῥωμύλου, καὶ τῶν μετ' ἐκεῖνον βασιλέων, ὑπήκοοι πάντες ὑπῆρξαν. καταλυθέντων δὲ τῶν τε Αἰκούων, καὶ τῶν Οὐόλσκων, καὶ Ἑρνίκων, ἔτι δὲ πρότερον Ῥουτούλων τε καὶ Ἀβοριγίνων,

A Porrò inter condendum ajunt contentione orta Remum interfectum fuiſſe. Urbe condita Romulus homines convenas colligit, aperto aſylo in luco inter arcem & Capitolium: & qui eò de vicinis confugiſſent, cives allegit. Quibus cùm uxores non inveniret, equeſtre Neptuni certamen (quod etiamnum celebratur) indixit: cumque ad id multi mortales conveniſſent, iis qui uxoribus indigerent, raptum virginum mandavit: quam injuriam armis perſequens T. Tatius Quiritium rex, pactus cum Romulo regni ſocietatem ab armis diſceſſit: & per inſidias oc-
B ciſus Lavinii, ſoli Romulo imperium in Quirites volentes reliquit. Romulo ſucceſſit Numa Pompilius, Tatii civis, oblato à ſubditis regno. Atque hæc de Roma origine maximè credita eſt narratio. Alia antiquior eſt & fabuloſa, quæ coloniam eam facit Arcadicam ab Evandro deductam: hujus uſum hoſpitio Herculem cùm Geryonis boves ageret, & Evandrum, qui è matre ſua Nicoſtrata (erat enim hæc vaticinandi perita) cognoviſſet, Herculem confectis certaminibus fato in deorum numerum relatum iri, id Herculi indicaſſe, lo-
C coque dicato ſacrificium ei Græcanicum feciſſe, quod eodem ritu hodieque ſervatur. Et Cæcilius rerum Romanarum ſcriptor eo argumento colligit Romam à Græcis eſſe conditam, quòd Romani Græco ritu antiquo inſtituto Herculi rem ſacram faciunt. Matrem quoque Evandri venerantur Romani, unam de nymphis cenſentes, Carmentam denominatam. Latini autem initiò erant pauci, ac plerique Romanis non obtemperabant: ſucceſſu tamen temporis, virtute Romuli & qui poſt eum regnavêre, perculſi, univerſi ſe ſubjecerunt. Domi-
D tis porrò Æquis, Volſcis, Hernicis, ac priùs etiam Rutulis, Aboriginibuſque,

1. μεταξὺ δὲ τῆς ἄκρας καὶ τοῦ Καπιτωλίου) Dionyſius Halicarn. Lib. II. c. 15. τὸ γὰρ μεταξὺ χωρίον τοῦ τε Καπιτωλίου καὶ τῆς ἄκρας ὃ καλεῖται νῦν κατὰ τὴν Ῥωμαίων διάλεκτον, μεθόριον δυοῖν δρυμῶν, &c. *Caſaub.*

2. ἐπηγγείλατο ἕνα ἀγῶνα ἱππικὸν) *Conſualia* vocant. Livius primo cap. 9. alii. *Idem.*

3. συνελθόντων δὲ πλείστων πολλῶν) Legebam πληθῶν πολλῶν. Sed poſtea obſervavi veram lectionem eſſe in Epitome. Lege igitur, συνελθόντων δὲ πολλῶν, πλειστῶν δὲ Σαβίνων, ita & prior interp. itemque ſoceri codex. (Dionyſius de Sabinis, τῶν γὰρ ἡρπασμένων αἱ πλείους ἦσαν Σαβίνων. *Idem.*

4. μόνος ἦρξεν ἑκὼν τῶν Κυριτῶν) Quis unquam regnavit ἄκων? Lege, εἰκόντων τῶν Κυριτῶν, vel ut in Epit. ἑκόντων τῶν Κυριτῶν. *Idem.*

5. Ἀρκαδικὴν λέγουσα γενέσθαι τὴν ἀποικίαν ὑπ' Εὐάνδρου) Virgilius Aen. VIII. v. 51.

Arcades his oris, genus à Pallante profectum,
Qui regem Euandrum comites, qui ſigna ſecuti
Delegere locum, & poſuere in montibus urbem,
Pallantis proavi de nomine Pallanteum.

Vide Dionyſ. Halic. I. cap. 31. *Idem.*

6. ἣν καὶ νῦν ἔτι φυλάττεσθαι τῷ Ἡρακλεῖ) Idem teſtatur Halicarnaſſ. Eſt autem Potitiorum & Pinariorum ſacerdotium. *Idem.*

7. Καρμέντιν μετονομασθεῖσαν) à carminibus inquit Servius (ad Virgil. Æn. VIII. v. 336.) Vide Plut. κεφαλ. ῥωμ. LVI. hujus ſacra Carmentalia vocabant. Ovid. Faſt. primo. *Idem.*

Ἀρρ-

tum præterea Rœcis & Argyruſcis quibuſdam ac Privernatibus, omnis eorum ager Latium appellatus fuit. Volſcorum Pometiorum ager præclarus fuit, finitimus Latinis, & [1] Appiolæ urbs, quam Tarquinius Priſcus delevit. Æqui maximè vicini erant Quiritibus, quorum urbes idem vaſtavit: filius ejus Sueſſam cepit Volſcorum caput. Hernici Lavinio erant ac Albæ propinqui, ipſique Romæ: nec procul inde Aricia, Tellenæ, & Antium. Albani initio cum Romanis conſentiebant, ut qui eadem uterentur lingua, eſſentque Latini: itaque etſi ſuum utraque ſeorſim haberent regem, tamen & mutua jungebant connubia, & Albæ communibus utebantur ſacris, aliaque jura civilia habebant communia. Poſtea temporis bello coorto, Alba, dempto templo, diruta eſt, & Albani civibus Romanis adſcripti. Reliquæ etiam circùm vicinæ urbes aliæ deletæ ſunt, aliæ cùm reſiſterent, oppreſſæ, nonnullæ etiam favore Romanorum auctæ. Nunc quidem ora maritima ab Oſtia Sinueſſam uſque Latium appellatur: priùs uſque ad Circæum non tantùm crevit: mediterranea quoque olim pauca occupavit, pòſt extenta fuit regio uſque ad Campaniam & Samnites ac Pelignos, alioſque Apennini accolas. Totum Latium felix eſt & omnium rerum ferax, demptis paucis quibuſdam locis maritimis, quæ paluſtria ſunt & morboſa, ut Ardeatium ager, & quod eſt intra Antium ac Lavinium, uſque ad Pometiam, & Setini agri quædam, ac circa Tarracinam & Circæum: tum ſi qua ſunt montoſa & ſaxoſa, quanquam ne hæc quidem prorſus otioſa aut inutilia ſunt, cùm vel paſcua copioſa habeant, vel ſylvas, vel fructus paluſtres montanoſve proferant.

A πρὸς δὲ τούτοις Ραικῶν, καὶ Αργυρούσκων δέ τινων καὶ Πρεφέρνων, ἡ τούτων χώρα Λατίνη προσηγόρευται πᾶσα. ἦν δὲ τῶν Οὐόλσκων τῶν Πωμετίων ἔνδημον πεδίον, ὅμορον τοῖς Λατίνοις· [1] καὶ πόλις Απίολα, ἣν κατέσκαψε Ταρκύνιος Πρίσκος· Αἴκουοι δὲ γειτονεύοντες μάλιστα τοῖς Κυρίταις· καὶ τούτων δ' ἐκεῖνος τὰς πόλεις ἐξεπόρθησεν· ὁ δ' υἱὸς αὐτοῦ· [2] τὴν Σούεσσαν εἷλε τὴν μητρόπολιν τῶν Οὐόλσκων. Ερνικοὶ δὲ πλησίον ᾤκουν τῷ τε Λαουϊνίῳ καὶ τῇ Αλβᾳ, καὶ αὐτῇ τῇ Ρώμῃ. οὐκ ἄπωθεν δ' οὐδ' Αρικία, καὶ Τελλῆναι, καὶ Αντιον. Αλβανοὶ δὲ κατ' ἀρχὰς μὲν ὡμονόουν τοῖς Ρωμαίοις, ὁμόγλωσσοί B τε ὄντες, καὶ Λατῖνοι· βασιλευόμενοι δ' ἑκάτεροι χωρὶς ἐτύγχανον· οὐδὲν δ' ἧττον [3] ἐπιγάμιά τε ἦσαν πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἱερὰ κοινὰ τὰ ἐν Αλβᾳ, καὶ ἄλλα δίκαια πολιτικά· [4] ὕστερον δὲ πολέμου συστάντος, ἡ μὲν Αλβα κατεσκάφη, πλὴν τοῦ ἱεροῦ, οἱ δ' Αλβανοὶ πολῖται Ρωμαίων ἐκρίθησαν. Καὶ τῶν ἄλλων δὲ [5] τῶν περιοίκων πόλεων, αἱ μὲν ἀνῃρέθησαν, αἱ δὲ ἐταπεινώθησαν ἀπειθοῦσαι· τινὲς δὲ καὶ ηὐξήθησαν διὰ τὴν εὔνοιαν. Νυνὶ μὲν οὖν ἡ παραλία μέχρι πόλεως Σινουέσσης ἀπὸ τῶν Ωστίων Λατίνη καλεῖται· πρότερον δὲ [6] μέχρι τοῦ Κιρκαίου οὐ μόνον ἐσχήκει τὴν ἐπίδοσιν· C καὶ τὴν μεσογαίαν δὲ πρότερον μὲν οὐ πολλήν, ὕστερον δὲ καὶ μέχρι Καμπανίας διέτεινε, [7] καὶ Σαννιτῶν, καὶ Πελιγνῶν, καὶ ἄλλων τῶν τὸ Απέννινον κατοικούντων. Απασα δ' ἐστὶν εὐδαίμων καὶ παμφόρος, πλὴν ὀλίγων χωρίων τῶν κατὰ τὴν παραλίαν, ὅσα ἑλώδη καὶ νοσερά, οἷα τὰ τῶν Αρδεατῶν καὶ μεταξὺ Αντίου, καὶ Λαουϊνίου μέχρι Πωμεντίου, καί τινων τῆς Σητίνης χωρίων, καὶ τῆς περὶ Ταρρακίναν, καὶ τὸ Κιρκαῖον· ἢ εἴ τινα ὀρεινὰ καὶ πετρώδη· καὶ ταῦτα δ' οὐ τελέως ἀργά, οὐδ' ἄχρηστα· ἀλλὰ νομὰς παρέχει δαψιλεῖς, ἢ ὕλην, ἢ καρπούς τινας ἑλείους, ἢ πετραίους·

1. *Appiolæ*) Ἀπίολα, legebatur ἠπίολα. Sed ſecutus ſum Livium. I. c. 15. *Xyland.*

1. Καὶ πόλις Απιόλα) Steph. Απιόλα πόλις Ιταλίας. De ejus dirutione & concrematione Dionyſ. Halic. lib. III. c 57. *Caſaub.*

2. τὴν Σύεσσαν εἷλε) L. Tarquinium Volſcos fudiſſe & viciſſe auctores ſunt Livius, Dionyſ. Halicar. IV. cap. 59. 60. & alii. Sueſſæ ἅλωσιν lege apud Dionyſ. Halicarn. IV. 57. *Idem.*

3. ἐπιγάμιά τε ἦσαν) Lege ἐπιγάμιαί τε ἦσαν, ex ſcriptis. *Idem.*

4. ὕστερον δὲ πολέμου συστάντος) Id bellum à Tullo Hoſtilio rege geſtum eſt: deſcribitur à Livio libro primo 23. & Dionyſ. Halicar. libro III. *Idem.*

5. τῶν περιοίκων πόλεων) Veteres libri τῶν περιοικίδων, quam lectionem ſimiles loci confirmant. *Idem.*

6. μέχρι τοῦ Κιρκάιου οὐ μόνον) Lege πρότερον δὲ μέχρι Κιρκαίου μόνου ἐσχήκει ἐπίδοσιν. Anguſtiſſimi D fuere primò agri Latini fines: poſtea autem aucti ſunt: ſed Circejos uſque tantum. nunc, inquit, pertinet Latinus ager ad oppidum Sinueſſam. Negatio hîc quoque ineptè repetita à fine vocis Κιρκαίου: quæ totum locum turbabat: quare vel δικράνοις hinc debuit ἀθετεῖσθαι ab interp. Plinius idem ſignificare voluit cum ſcripſit. III. c. 5. *Et ultra Circejos Volſci, Oſci, Auſones, unde nomen modo Latii proceſſit ad Lirim amnem.* Nam Sinueſſa haud procul ab amne Liri: Idem paulo ante teſtatus erat Latium antiquum fuiſſe à Tiberi Circejos. (Polybius Tarracinam uſque extendit, lib. tertio. p. 250. ed. Amſt. ubi ait urbes iſtas, Ardeam, Antium, Circæos, & Tarracinam περιέχειν παρὰ θάλατταν τὴν Λατίνων χώραν.) Cum optimo codice Stephanico. ut hæc ſcripſiſſem, eandem poſtea lectionem reperi in jam dubitationi non ſit locus. *Idem.*

7. καὶ Σαννιτῶν) Legendum Σαυνιτῶν. *Idem.*

[1] τὸ δὲ Καίκουβον ἑλῶδες ὄν, εὐοινοτάτην ἄμπελον τρέφει, τὴν δενδρῖτιν. Πόλεις δ' ἐπὶ θαλάττῃ μὲν εἰσὶ τῶν Λατίνων, [2] τά τε Ὤστια, πόλις ἀλίμενος διὰ τὴν πρόσχωσιν, ἣν ὁ Τίβερις παρασκευάζει, πληρούμενος ἐκ πολλῶν ποταμῶν· παρακινδύνως μὲν οὖν [3] ὁρίζονται μετέωρα ἐν τῷ σάλῳ τὰ ναυκλήρια· τὸ μέντοι λυσιτελὲς νικᾷ· p. 232. καὶ γὰρ ἡ τῶν ὑπηρετικῶν σκαφῶν εὐπορία, τῶν ἐκδεχομένων τὰ φορτία, καὶ ἀντιφορτιζόντων, ταχὺν ποιεῖ τὸν ἀπόπλουν, πρὶν ἢ τοῦ ποταμοῦ ἅψασθαι, καὶ μέρους ἀποκουφισθέντα, εἰσπλεῖ καὶ ἀνάγεται [4] μέχρι τῆς Ῥώμης, σταδίους ρϛ. κτίσμα δ' ἐστὶ τὰ Ὤστια Ἄγκου Μαρκίου· αὕτη μὲν ἡ πόλις τοιαύτη. Ἑξῆς δ' ἐστὶν [5] Ἄντιον, ἀλίμενος καὶ αὐτὴ πόλις· ἵδρυται δ' ἐπὶ πέτραις· διέχει δὲ τῶν Ὠστίων περὶ σξ σταδίους. νυνὶ μὲν οὖν ἀνεῖται τοῖς ἡγεμόσιν, εἰς σχολὴν καὶ ἄνεσιν τῶν πολιτικῶν, ὅτε λάβοιεν καιρόν· καὶ διὰ τοῦτο κατῳκοδόμηνται πολυτελεῖς οἰκήσεις ἐν τῇ πόλει συχναί, πρὸς τὰς τοιαύτας ἐπιδημίας· καὶ πρότερον δὲ ναῦς ἐκέκτηντο, καὶ ἐκοινώνουν τῶν λῃστηρίων τοῖς Τυρρηνοῖς, καίπερ ἤδη τοῖς Ῥωμαίοις ὑπακούοντες. Διόπερ καὶ Ἀλέξανδρος πρότερον ἐγκαλῶν ἐπέστειλε, καὶ Δημήτριος ὕστερον τοὺς ἄλλους τῶν λῃστῶν ἀναπέμπων τοῖς Ῥωμαίοις, χαρίζεσθαι μὲν αὐτοῖς, ἔφη, τὰ σώματα διὰ τὴν πρὸς τοὺς Ἕλληνας συγγένειαν· οὐκ ἀξιοῦν δὲ τοὺς αὐτοὺς ἄνδρας στρατηγεῖν τε ἅμα τῆς Ἰταλίας, καὶ λῃστήρια ἐκπέμπειν· καὶ ἐν μὲν τῇ ἀγορᾷ Διοσκούρων ἱερὸν ἱδρυσαμένους τιμᾶν, οὓς πάντες σωτῆρας

A Cæcubum quidem, locus paluſtris, vitem arboream alit, cujus vinum eſt præſtantiſſimum. Latinorum urbes maritimæ ſunt Oſtia, urbs importuoſa, ob aggeſtionem limi, quæ fit à Tiberi multis impleto amnibus: itaque non ſine periculo naves ſublimes in aqua fluctuant: vincit tamen commoditas: nam actuariæ naves ad excipiendum à magnis navibus merces & alias importandum magno paratæ numero adſunt: quibus efficitur ut naves priusquam ad Tiberim perveniant, celeriter ſubvehantur, ac parte onerum levatæ, per eum adverſum Romam uſque adſcendant ad CXC ſtadia. B Oſtiam Ancus Marcus condidit. Eam ſequitur Antium urbs importuoſa, ſaxis inſita, diſtans ab Oſtia CCLX ſtadiis. Hodie ea principum ocio & vacationi civilium occupationum dicata eſt: itaque magnifica ibi ſunt ædificia permulta, excipiendis cum eò commigrant oblata occaſione principibus. Olim naves poſſederunt, & ſocios ſe prædonibus Tyrrhenis præbuerunt, quanquam jam Romanis ſubeſſent. Itaque & Alexander miſit qui ea de re quererentur, & poſt eum Demetrius reliquos prædones Romanis mittens, corpora eorum C ſe ipſis largiri oſtendit, ob cognationem cum Græcis: indignum tamen ſibi videri, eoſdem & Italiæ præeſſe, & latrocinia emittere. ac Caſtores quidem dedicato iis in foro templo venerari, qui ab omnibus Servatorum loco

1. τὸ δὲ Καίκουβον ἑλῶδες ὄν, εὐοινοτάτην ἄμπελον τρέφει) Plinius XIV. c. 6. *Antea Cæcubo erat generoſitas celeberrima in paluſtribus populetis ſinu Amyclano: quod jam intercidit & incuria coloni locique anguſtia.* Idem libro XVII. c. 4. *Cæcubæ vites in Pontinis paludibus madent.* De Cæcubo vino malè meritus Nero ut idem Plin. docet. *Caſaub.*

2. τά τε Ὤστια πόλις ἀλίμενος διὰ τὴν πρόσχωσιν) Τὰ Ὤστια ſolet hic dicere quam alii τὴν Ὠστίαν. Dionyſius Halic. lib. III. c. 57. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τοῦ ποταμοῦ καὶ τῆς θαλάττης ἀγκῶνι πόλιν ὁ βασιλεὺς ἐντειχίσας, ἣν ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος ὠστίαν ὠνόμασεν, ὡς δ' ἂν ἡμεῖς εἴποιμεν θύραν. Feſtus: *Oſtiam urbem ad exitum Tiberis in mare fluentis Ancus Martius rex condidiſſe, & fœminino appellaſſe vocabulo fertur.* Quod ait Oſtiam eſſe ἀλίμενον διὰ τὴν πρόσχωσιν repugnat Dionyſius, cujus hac de re verba operæ pretium fuerit attexere Lib. III. c. 57. ἐπίνειον ἔγνω κατασκευάζειν ἐπὶ ταῖς ἐκβολαῖς αὐτοῦ, λιμένι χρησάμενος, αὐτῷ τῷ τοῦ ποταμοῦ στόματι. εὐρύνεται γὰρ ἐπὶ πολὺ τῇ θαλάττῃ συνάπτων, καὶ κόλπους λαμβάνει μεγάλους οἵους οἱ κράτιστοι τῶν θαλαττίων λιμένων. ὃ δὲ μάλιστα θαυμάσειεν ἄν τις, οὐκ ἀποκλείεται τοῦ στόματος ὑπὸ τῆς θαλαττίας θινὸς ἐμφραττόμενος. Vide reliqua. Idem Dionyſius affirmat Tiberis oſtium unum eſſe γνήσιον, quo mare ingrediatur. At Rutilius ita ſcribit I. v. 179.

Tum demum ad naves gradior qua fronte bicorni
Dividuus Tiberis dexteriora ſecat.
Lævus inacceſſis fluvius vitatur arenis:
Hoſpitis Æneæ gloria ſola manet. Idem.

3. ὁρίζονται μετέωρα ἐν τῷ σάλῳ τὰ ναυκλήρια) Lege ὁρμίζονται. Hoc ita Dionyſius exprimit III. c. 57. αἱ δὲ μείζους ſcilicet naves, πρὸ τοῦ στόματος ἐπ' ἀγκυρῶν ταῖς ποταμηγαῖς ἀπογεμίζονταί τε καὶ ἀποφορτίζονται σκάφαις. *Idem.*

4. Μέχρι τῆς Ῥώμης σταδίους ρϛ) At Plin. III c. 5. Romam ait à mari abeſſe XVI. M P. quare vide num legendum ſit ρλ: Antoninus à Plinio non variat: ſed D in ejus codice Noctis pro Otiis editur perperam. *Idem.*

5. Ἄντιον ἀλίμενος καὶ αὐτὴ πόλις) Livius III. c. 1. tamen, *Antium* propinquam, opportunam, & maritimam urbem Coloniam deduci poſſe. *opportunam*, εὐλίμενον. De Antonio ſcribit Stephanus fuiſſe cum Ἄνθεια appellaretur, & alio loco Ἄνθιον habet per θ non τ, vide & in Ἄντεια. *Idem.*

5. Ἄντιον ἀλίμενος καὶ αὐτὴ πό.) Statius Pap. Lib. 1. Sylv. In Tiburt. Manl. Vopiſci. in ἐκφράσει Antii docet ἀλίμενον, germanam eſſe lectionem, non εὐλίμενον, his verſ. 38.

Cedant quæ te jam Solibus arctis,
Avia nimboſâ revocabunt littora brumâ;

avia utique *littora* (Hom. ἄντα, πάραντα, κάταντα) faciunt oppidum ἀλίμενον, tametſi Livius initio lib. III. c. 1. opportunum & maritimum fuiſſe perhibeat, eoque à Rom. capto, T. Æmylium, & Q. Fabium Coſſ. factos A. V. C. 288. Steph. Byz. Ἄντιον πόλις δευτέρως, μετὰ Λαύρεντον τῆς Ἰταλίας. *Morel.*

I. [illegible]

habeantur, in Græciam autem mittere qui iſtorum patriam populentur. Sanè Romani eos ab iſto prædandi ſtudio deduxerunt. In medio harum urbium eſt Lavinium, quod habet omnibus Latinis commune fanum Veneris: 1 ejus adminiſtratio à majoribus eſt ad Ardeatas propagata. Sequitur Laurentum: & ſupra id Ardea Rutulorum colonia, LXX à mari ſtadiis: propè eſt fanum Veneris, ad quod Latini ſolemnem agitant conventum: ea loca ſunt à Samnitibus vaſtata, & nunc rudera urbium reſtant: loca ipſa nobilitata ſunt Æneæ peregrinatione, & ſacrificiorum ritus ab illo uſque tempore traditos ſervari ajunt. Stadiis ab Antio CCXC Circæus mons eſt: quem mare & paludes tantum non inſulam faciunt: ajunt eum radicibus abundare, fortaſſis ut fabulæ de Circe accommodent: eſt ibi Circes oppidum, & ſacra Minervæ ara: ajuntque ibi pateram quandam Ulyſſis monſtrari. Inter hæc eſt 6 Stura fluvius, & ad eum navium piraticarum ſtatio. Sequitur litus importuoſum, & ad ipſos tantùm Circeios portu præditum. Suprà in mediterraneis eſt Pometius campus. Huic contiguam regionem priùs Auſones habitarunt, qui iidem Campaniam quoque tenuerunt. poſt hos Oſci ſunt, qui & ipſi partem Campaniæ tenuerunt: nunc omnia ſunt Latinorum uſque ad Sinueſſam,

A ὀνομάζουσιν, εἰς δὲ τὴν Ἑλλάδα πέμπειν τοὺς τὴν ἐκείνων πατρίδα λεηλατήσοντας. ἔπαυσαν δ᾽ αὐτοὺς Ῥωμαῖοι τῆς τοιαύτης ἐπιτηδεύσεως· ἀνὰ μέσον δὲ τούτων τῶν πόλεων, ἐστὶ τὸ Λαουΐνιον, ἔχον κοινὸν τῶν Λατίνων ἱερὸν Ἀφροδίτης· ἐπιμελοῦνται δ᾽ αὐτῶν διὰ προγόνων Ἀρδεᾶται. 2 Εἶτα Λαύρεντον. Ὑπέρκειται δὲ τούτων ἡ Ἀρδέα, κατοικία Ῥουτούλων ἄνω ο σταδίους ἀπὸ τῆς θαλάττης. Ἔστι δὲ καὶ ταύτῃ πλησίον Ἀφροδίσιον, ὅπου πανηγυρίζουσι Λατῖνοι. * Σαυνῖται δ᾽ ἐπόρθησαν τοὺς τόπους. καὶ λείπεται μὲν ἴχνη πόλεων, ἔνδοξα δὲ διὰ τὴν Αἰνείου γέγονεν ἐπιδημίαν, καὶ τὰς ἱεροποιΐας ἐξ ἐκείνων B τῶν χρόνων παραδεδόσθαι φασί. Μετὰ δὲ Ἄντιον 3 τὸ Κιρκαῖον ἐστὶν, ἐν ο καὶ ϛ σταδίοις 4 ὄρος νησιάζον θαλάττῃ τε, καὶ ἕλεσι· Φασὶ δὲ καὶ πολύῤῥιζον εἶναι, τάχα τῷ μύθῳ τῷ περὶ τῆς Κίρκης συνοικειοῦντες· 5 ἔχει δὲ πολίχνιον καὶ Κίρκης, καὶ ἱερὸν Ἀθηνᾶς βωμόν. δείκνυσθαι δὲ καὶ φιάλην τινὰ φασὶν Ὀδυσσέως· μεταξὺ δὲ ὅ, τε 7 Στόρας ποταμὸς, καὶ ἐπ᾽ αὐτῷ ὕφορμος· ἔπειτα προσεχὴς αἰγιαλὸς ἀλίμενος, πρὸς αὐτῷ μόνον τῷ Κιρκαίῳ λιμένιον ἔχων· ὑπέρκειται δ᾽ ἐν τῇ μεσογαίᾳ 8 τὸ Πωμέντιον πεδίον. 9 τὴν δὲ συνεχῆ ταύτῃ πρότερον Αὔσονες C ᾤκουν, οἵπερ καὶ τὴν Καμπανίαν εἶχον. μετὰ δὲ τούτους Ὄσκοι· καὶ τούτοις δὲ μετῆν τῆς Καμπανίας· nῦν δ᾽ ἅπαντα Λατίνων ἐστὶ μέχρι Σινοέσσης,

* Mallem Σαυνῖται. ſed ita ſemper infra.

p. 233.

1. *Ejus adminiſtratio*) Ἐπιμελοῦνται δὲ αὐτῶν. αὐτοῦ legi. Cæterum in numeris diſtantiæ Antii & Circejorum dubium eſt. legit interpres σ λ quod & ipſe ſum ſecutus. nos & Aldus habemus ος, quod eſt 76 ſtadia: quod tamen intervallum juſto minus eſſe conſtat: etſi majus debito eſſe 290 ſtadiorum ſpacium appareat. Sed propius tamen abeſſe à vero. *Xyland.*

2. εἶτα Λαύρεντον) Lavinium & Laurentum oppida diverſa facit, tum ſibi invicem tum Romæ propinqua. ſic Antoninus.

Ab urbe	
Oſtiis	M. P. XVI.
Laurento	M. P. XVI.
Lavinio	M. P. XVI.

At Servius (ad Virg. Aen. I. v. 6.) Lavinium & Laurentum ejuſdem oppidi nomina eſſe diverſa auctor eſt. Sed lege quæ de his tribus, Laurento, Lavinio & Lanuvio duo doctiſſimi viri Hermolaus Barbarus & Carolus Sigonius ſumma diligentia obſervarunt, ille in Plinium hic in Livium. Steph. Laurentum vocat Λώρεντον. *Caſaub.*

3. τὸ Κιρκαῖον ἐστὶν) Κιρκαίαν vocat Dionyſius. oppidum vicinum Latini Circejos. Dionyſius non aliter quàm Κιρκαίαν. *Idem.*

4. ὄρος νησιάζον θαλάττῃ τε, καὶ ἕλεσι) Dionyſius libro IV. c. 71. de Circæa, ἔστι δὲ χερσοειδὴς σκόπελος ὑψηλὸς ἐπιεικῶς, ἐπὶ τοῦ Τυῤῥηνικοῦ πελάγους κείμενος, ἔνθα λόγος ἔχει Κίρκην τοῦ Ἡλίου θυγατέρα κατοικῆσαι. Lycophron, v. 1273.

——μακεδνὰς ἀμφὶ Κιρκαίου νάπας.

i. e. *altas juxta Circaei ſylvas.*

Servius (ad Virg. Aen. III. v. 386.) *Qui nunc Circejus mons à Circe dicitur, aliquando ut Varro dicit, inſula fuit, nondum ſiccatis paludibus, quæ eam dividebant à continenti.* Vide eundem ad lib. VII. ℣. 10. & Plinium. *Idem.*

5. ἔχει δὲ πολίχνιον καὶ Κίρκης, καὶ ἱερὸν) Lego, ἔχει δὲ καὶ πολίχνιον καὶ Κίρκης ἱερὸν, καὶ Ἀθηνᾶς βωμόν. quomodo videtur prior interpres in ſuis codicibus reperiſſe. ἔχει autem videlicet τὸ ὄρος. Circen à Circejenſibus fuiſſe cultam religioſè, teſtis eſt locupletiſſimus Cicero De Nat. Deo. III. c. 19 *Idem.*

6. *Stura fluvius*) Sic Strabo Στόρας. apud Plin. III. 5. eſt Aſtura. Sed dixi ea de re apud Stephanum, ὕφορμος vox eſt dubia. Niger fluvii proprium putat, qui ſit Plinio Nymphæum. Ego ſtationem D navium piraticarum intelligo. *Xyland.*

7. Στόρας ποταμὸς, καὶ ἐπ᾽ αὐτῷ ὕφορμος) Satis conſtat Storam eſſe Aſturam Plinii: [vide Feſtum *Stura*] ergo ὕφορμος eſt ejuſdem nominis inſula quæ ad ejus fluminis oſtia à Plinio commemoratur: nam quia parva erat & vix nomine inſulæ digna, ideo ὕφορμον vocavit: Servius Aen. VII. 801. non inſulam ſed oppidum vult fuiſſe. Similis omnino locus lib. VI. p. 256. ἐγγὺς δὲ καὶ Μέταυρος ποταμὸς, καὶ ὕφορμος ὁμώνυμος. [Stephanus ait Aſtyram eſſe χώραν Ἰταλίας. in Ἄστυρις.] *Caſaub.* Vide Cl. Cellarium Geograph. Antiq. L. II. c. 9. p. 809.

8. τὸ Πωμέντιον πεδίον) Dionyſius Halicarnaſſ. de Circeis loquens V. c. 71. ὅτι τοῦ Πωμεντίνων πεδίου μεγίστου τῶν περὶ τῇ Λατίνῃ, καὶ τῆς συναπτούσης αὐτῇ θαλάσσης ἔκειτο ἐν καλῷ. *Idem.*

9. τὴν δὲ συνεχῆ ταύτῃ πρότερον μὲν Αὔσονες) Sic Plinius III. c. 5. *Ultra Circejos Volſci, Oſci, Auſones.* *Idem.*

A ὡς εἶπον. Ἴδιον δέ τι τοῖς Ὄσκοις, καὶ τῷ τῶν Αὐσονίων ἔθνει συμβέβηκε· τῶν μὲν γὰρ Ὄσκων ἐκλελοιπότων, ἡ διάλεκτος μένει παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις· ὥστε καὶ ποιήματα σκηνοβατεῖσθαι [1] κατά τινα ἀγῶνα πάτριον, καὶ μιμολογεῖσθαι· τῶν δ' Αὐσονίων οὐδ' ἅπαξ οἰκησαίτων ἐπὶ τῇ Σικελικῇ θαλάττῃ, τὸ πέλαγος ὅμως Αὐσόνιον καλεῖται. Ἑξῆς δ' * ἑκατὸν σταδίοις τῷ Κιρκαίῳ [2] Ταρακίνα ἐστί, [3] Τραχινὴ καλουμένη πρότερον ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος· [4] πρόκειται δ' αὐτῆς μέγα ἕλος, ὃ ποιοῦσι δύο ποταμοί· καλεῖται δ' ὁ μείζων Αὔφιδος. Ἐνταῦθα δὲ συνάπτει τῇ θαλάττῃ πρῶτον ἡ Ἀππία ὁδὸς, ἐστρωμένη μὲν ἀπὸ τῆς Ῥώμης μέχρι Βρεντησίου, πλεῖστον δ' ὁδευομένη· τῶν δ' ἐπὶ θαλάττῃ πόλεων B τούτων ἐφαπτομένων μόνον, τῆς τε Ταρακίνης, καὶ τῶν ἐφεξῆς Φορμιῶν μὲν, καὶ Μιντούρνης, καὶ Σινουέσσης, καὶ τῶν ἐσχάτων, Τάραντός τε καὶ Βρεντησίου. Πλησίον δὲ τῆς Ταρρακίνης βαδίζουσι ἐπὶ τῆς Ῥώμης, παραβέβληται τῇ ὁδῷ τῇ Ἀππίᾳ διῶρυξ ἐπὶ πολλοὺς τόπους πληρουμένη τοῖς ἑλείοις τε καὶ τοῖς ποταμίοις ὕδασι· πλεῖται δὲ μάλιστα νύκτωρ, ὥστ' ἐμβάντας ἐφ' ἑσπέρας ἐκβαίνειν πρωΐας, καὶ βαδίζειν τὸ λοιπὸν τῇ ὁδῷ τῇ Ἀππίᾳ· ἀλλὰ καὶ μεθ' ἡμέραν ῥυμουλκεῖται δι' ἡμιόνων. Ἑξῆς δὲ Φορμίαι Λακωνικὸν κτίσμα ἐστὶν, [6] Ὁρμίαι λεγόμενον πρότερον διὰ τὸ εὔορμον. Καὶ τὸν μεταξὺ C δὲ κόλπον ἐκεῖνοι Καιάτταν ὠνόμασαν. [7] τὰ γὰρ κοῖλα πάντα Καιάττας οἱ Λάκωνες προσαγορεύουσιν· ἔνιοι δ' ἐπώνυμον τῆς Αἰνείου τροφοῦ τὸν κόλπον φασίν· ἔχει δὲ μῆκος σταδίων ρ ἀρξάμενος ἀπὸ

* Scribo, ἐν ἑκατὸν σταδ.

A ut dixi. Peculiare quippiam Oſcis & Auſonibus uſu venit. Nam cùm Oſcorum gens interierit, ſermo eorum apud Romanos reſtat, ita ut carmina quædam ac mimi certo quodam certamine, quod inſtituto majorum celebratur, in ſcenam producantur. Auſones autem quanquam ne ſemel quidem ad mare Siculum habitaverint, tamen mare id Auſonium dicitur. Deinde à Circæo ſtadiis C eſt Tarracina, priùs Trachina, id eſt aſpera, ab accidente vocata. Ante eam eſt magna palus, quam duo fluvii efficiunt, quorum major [5] Ufens dicitur. Hic primum mare attingit via B Appia, ſtrata à Roma Brunduſium uſque, & frequentiſſima: eam de maritimis urbibus hæ duntaxat, Tarracina, ac deinceps Formiæ, Minturna, Sinueſſa, ac extremæ Tarentum & Brunduſium. Prope Tarracinam, quâ Romam itur, juxta viam Appiam foſſa longa ducta eſt, quæ paluſtribus & fluvialibus impletur aquis, ac noctu maximè navigatur, ut qui navim veſperi intrant, mane egreſſi Appia via pergant. Sed & interdiu muli naves per eam foſſam loris trahunt. Sequuntur Formiæ à Laconibus conditæ, priùs ob opportunitatem litoris ad excipiendas naves C Hormiæ dictæ, quin & ſinum interjectum Lacones Cajattam (Cajeta uſurpatur) appellarunt, quo nomine omnes cavitates ii afficiunt. Alii à Cajeta Aeneæ nutrice dictum ſinum volunt: longitudine eſt ſtadiorum C à

1. Κατά τινα ἀγῶνα πάτριον) Oſcos Ludos putat intelligi magnum illud noſtræ Galliæ ornamentum Adrianus Turnebus Adv. XII. c. 18. *Caſaub.*

2. Ταρακίνα ἐστὶ) Steph. Ταῤῥακινὰ πόλις Ἰταλίας. Ptolemæo Ταῤῥακίναι. Idem Stephanus Ταῤῥαχίνην aliam habet. *Idem.*

3. Τραχινὴ καλουμένη πρότερον) Vocata eſt & Anxur aliquando teſtibus Plin. Feſto *Anxur* & Servio. *Anxuris* ad Virg. Aen. VII. 799. *Idem.*

3. Τραχινὴ καλ) eadem *Anxur* etiam nuncupata, perhibente eodem Statio L. I. Sylv. in Tiburt. Manſ. Vopiſci; *--arceſque ſuperbæ Anxuris.* itemque verſu ſuperiore per-*littus cruenti Antiphatæ*, innuitur oppidum Formiæ, de quo noſter hic, Ὁρμίαι λεγόμενον πρότερον διὰ τὸ εὔορμον, *quòd circa id crebræ ſtationes tutæ* ut Feſto libuit exponere. *Plinio, Hormiæ, ut exiſtique erant, mavere, antiqua Læſtrygonum ſedes.* Morel.

4. πρόκειται δ' αὐτῆς μέγα ἕλος) Plin. III. c. 5. *A Circejis palus Pomptina eſt, quem locum* XXIII. *urbium fuiſſe Mutianus ter Coſ. prodidit. Dein flumen Ufens, ſupra quod Tarracina oppidum, lingua Volſcorum Anxur* dictum: Rectè ergo Xylander Αὔφιδον in Aufentem mutavit. de Pomptinis paludibus lege Epit. Livii XLVI. & Tacitum Ann. XV. 42. (Has Auguſtus exſiccavit, ut & Horatius indicat p. 269.) *Caſaub.* Vide Cl. Cellarium Geogr. Antiq. II. c. 9.

5. *Ufens dicitur*) In Græco eſt Αὔφιδος, Aufidus, de quo aliâs. Ex Plinio autem ſatis liquet, Ufens legendum, οὔφιος fortaſſe Strabo ſcripſerit. nam Aufidum hìc quærere nihil attinet. Palus, cujus mentionem facit, eſt Pontina. *Xyland.*

6. Ὁρμίαι λεγόμενον πρότερον διὰ τὸ εὔορμον) Feſtus paullò aliter *Formiæ oppidum appellatur* [illegible] *Græco velut hormiæ, quod circa id crebræ ſtationes tutæque erant*: non enim ait Hormias fuiſſe aliquando vocatum id oppidum, ut noſter ſcribit. Plinius III. c. 5. *Oppidum Formiæ, Hormiæ dictum, ut exiſtimavere, antiqua Læſtrygonum ſedes.* Caſaub.

7. τὰ γὰρ κοῖλα πάντα Καιάττας οἱ Λάκωνες προσαγορεύουσι) Lacones Καιάτας ſive Καιάδας vocant barathra & foſſas, in quas cadavera eorum qui pu- D blico ſupplicio fuerant affecti, projiciebant: Thucydides de Pauſania l. 1. c. 134. καὶ αὐτὸν ἐμέλλησαν μὲν ἐς τὸν Καιάδαν, οὗπερ τοὺς κακούργους ἐμβάλλειν εἰώθεισαν. ἔπειτα ἔδοξε πλησίον που κατορύξαι. i. e. *eum autem in Caiadem dejecturi erant, quo facinoroſos homines dejicere ſolent, ſed poſtea viſum eſt* (ipſis) *eum in aliquo loco propinquo defodere.* Heſychius, Καίατα, ὀρύγματα. Ab hac ergo voce placet Straboni Lacones ſinum Cajetam nominaſſe: quod mihi quidem, ut ingenue fatear, parum probatur. Virgilius Aen. VII. ℣. 1. aliam nominis cauſam affert, quam nec Strabo prætermiſit,

Tu quoque littoribus noſtris Æneïa nutrix
Æternam moriens famam Cajeta dediſti.

Et Grammatici aliam comminiſcuntur: volunt enim παρὰ τὸ καίειν dici: quia ibi incenſæ ſunt naves Trojanorum. Diodorus autem Καιήτην poſtea appellatum eſſe portum tradit, qui prius ab Æeta, Αἰήτης. Locus eſt lib. IV. pag. 259. ed. 1604.) *Idem.*

1. [illegible]

Tarracina ad promontorium Cajetam eodem nomine dictum: atque inde ingentes aperiuntur ſpeluncæ, in quibus magnæ ſunt ac ſumptuoſæ ædes: à Cajeta diſtant Formiæ ſtadia XL. Inter has & Sinueſſam ſunt Minturnæ, utrinque ſtadiis ad XXC diſſitæ. Minturnas perfluit 3 Liris, qui olim Clanius vocabatur. Is ab Apennino monte per Veſtinos delapſus præter Fregellas (qui nunc vicus eſt, olim nobilis urbs) in lucum ſacrum exit infra Minturnas ſitum, quem ſanctiſſimè oppidani colunt. In conſpicuo autem maximè à ſpeluncis duæ inſulæ in pelago jacent, Pandataria & Pontia, non magnæ quidem, ſed benè habitatæ, & à ſe non procul disjunctæ, à continente ſtadiis CCL. Cajetanum ſinum ſubſequitur Cæcubum: inde Fundi, urbs in via Appia. Hæc loca optimum producunt vinum: inter quæ maximè celebrantur Cæcubum, Fundanum, Setinum, ſicut & Falernum, Albanum, & Statanum. Sinueſſa in ſinu Setino ſita eſt, & à ſinu nomen gerit, in proximo thermæ ad quoſdam morbos pellendos efficaciſſimæ. Hæ ergo ſunt Latii urbes maritimæ. ¶ In mediterraneis prima ſuper Oſtiam eſt Roma, quæ ipſa ſuper Tiberi eſt ſita: quam & docuimus non delectu ſed neceſſitate oblato loco poſitam. Id addendum, eos quoque qui poſtmodò partes aliquas adjecerunt, non commoditatem locorum ſecutos fuiſſe, ſed jam con[illegible]tis partibus inſerviviſſe.

A τῆς Ταῤῥακινῆς, μέχρι τῆς ἄκρας τῆς ὁμωνύμου. 1 Ἀνέῳγε τ' ἐντεῦθεν σπήλαια ὑπερμεγέθη, κατοικίας μεγάλας, καὶ πολυτελεῖς δεδεγμένα· ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ τὰς Φορμίας τετταράκοντα· 2 ταύτης δ' ἀνὰ μέσον εἰσὶ, καὶ Σινουέσσης αἱ Μιντοῦρναι, σταδίους ἑκατέρας διέχουσαι περὶ π. Διαῤῥεῖ δὲ Λεῖρις ποταμὸς, 4 Κλάνις δ' ἐκαλεῖτο πρότερον. Φέρεται δ' ἄνωθεν ἐκ τῶν Ἀπεννίνων ὀρῶν, καὶ τῆς Οὐηστίνης παρὰ Φρεγέλλας κώμην (πρότερον δ' ἦν πόλις ἔνδοξος.) ἐκπίπτει δ' 5 εἰς ἄλσος ἱερὸν τιμώμενον περιττῶς ὑπὸ τῶν ἐν Μιντούρναις, ὑποκείμενον τῇ πόλει. Τῶν δὲ σπηλαίων ἐν ὄψει μάλιστα πρόκεινται δύο νῆσοι πελάγιαι, 6 Πανδαταρία τε καὶ
B Ποντία, μικραὶ μὲν, οἰκούμεναι δὲ καλῶς, οὐ πολὺ ἀπ' ἀλλήλων διέχουσαι· τῆς ἠπείρου δὲ ν ἐπὶ σ. Ἔχεται δὲ τοῦ Καϊάτου κόλπου τὸ Καικοῦβον, τούτου δὲ Φοῦνδοι, 7 πόλις ἐν τῇ ὁδῷ τῇ Ἀππίᾳ κειμένη· πάντες δ' εἰσὶν οἱ τόποι οὗτοι, σφόδρα εὔοινοι· p. 234.
8 ὁ δὲ Καίκουβος καὶ ὁ Φουνδανὸς, καὶ ὁ Σητῖνος, τῶν διωνομασμένων εἰσὶ, καθάπερ καὶ ὁ Φάλερνος, καὶ ὁ Ἀλβανὸς, 9 καὶ ὁ Στατανὸς. Ἡ δὲ Σινούεσσα 10 ἐν Σιτίνῳ κόλπῳ ἵδρυται, ἀφ' οὗ καὶ τοὔνομα· σίνος γὰρ ὁ κόλπος· πλησίον ἐστὶ δ' αὐτῆς θερμὰ λουτρὰ κάλλιστα, ποιοῦντα πρὸς νόσους ἐνίας· αὗται μὲν αἱ ἐπὶ θαλάττῃ τῶν Λατίνων πόλεις. Ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ, πρώτη μὲν ὑπὲρ τῶν Ὠστίων
C ἐστὶν ἡ Ῥώμη, καὶ μόνη γε ἐπὶ τῷ Τιβέρει κεῖται· περὶ ἧς, ὅτι πρὸς ἀνάγκην οὐ πρὸς αἵρεσιν ἐκτισται, εἴρηται· προσθετέον δ' ὅτι οὐδ' οἱ μετὰ ταῦτα προσκτίσαντές τινα μέρη, 11 κύριοι τοῦ βελτίονος ἦσαν, ἀλλ' ἐδούλευον τοῖς προϋποκειμένοις.

1. ἀνέῳγε τ' ἐντεῦθεν σπήλαια) Plinius III. c. 5. quoque *Speluncæ locum* commemorat. *Caſaub.*

2. ταύτης δ' ἀνὰ μέσον εἰσὶ καὶ Σινουέσσης) Sic Antoninus in deſcriptione viæ Appiæ.

Formis	
Minturnis	M. P. IX.
Sinueſſa	M. P. IX.

3. *Liris*) Hæc nomina malè fœdata ex Plinio & aliis correxi. Vinum Statanum pro Στάγανον poſui, ſecutus Plinium XIV. 6. *Xyland.*

4. Κλάνις δ' ἐκαλεῖτο πρότερον) Vide num apud D Plin. III. c. 5. ita ſit legendum. *Colonia Minturnæ Liri amne diviſa, Glani quondam appellata.* vulgò, Glanico appellato. Stephanus annotat duo in Italia hoc nomine fuiſſe flumina: Nos tria reperimus. Primus eſt hic, qui alio & recentiori nomine Liris appellatur. Secundus eſt in Campania ut ille ait, de quo Virgil. Geor. II. 224.

Talem dives arat Capua & vicina Veſevo
Ora jugo, & vacuis Clanis non æquus Acerris.

hunc fluvium qui annotant à Stephano *Glanium* quoque appellari, falluntur. Ejus & Lycoph. meminit v. 718.

Γλάνις τε ῥείθροις δέξεται τέγγων χθόνα.

i. e. *Glaniſque terram humectans excipiet.*

De tertio ſic ille ſcribit, ἐστὶ καὶ Ἰταλίας τρίτος ποταμὸς περὶ τὸν Τίβεριν ποταμόν. Rectè. De hoc fluvio Plinius III. c. 5. in Tiberis deſcriptione, *Nec non piſcinis corrivatus, emiſſuſque navigabilis ſicuti Tinia & Glanis influentes in eum.* Strabo infra docet Clanin hunc Cluſii, quæ erat Etruriæ urbs, mænia alluiſſe ad Tiberim properantem. *Caſaub.*

5. εἰς ἄλσος ἱερὸν τιμώμενον περιττῶς) Non dixit cui eſſet ſacrum hoc nemus, Marica autem fuit. de qua lege Virgilii interpretes iſto loco Aen. VII. v. 4.

Hunc Fauno & Nympha genitum Laurente Marica.

Horatius III. Carm. XVII.

Qui Formiarum mœnia dicitur
Princeps & innantem Maricæ
Littoribus timuiſſe Lirin.

Meminit & Plutarchus in Mario p. 428. ed. F. Furt. τοῦ τῆς Μαρικᾶς ἄλσους Minturnenſium. *Idem.*

6. Πανδαταρία καὶ Ποντία) Plin. III. c. 6. *Adverſum Formias Pontæ. In Puteolano autem ſinu Pandataria.* Idem.

7. πόλις ἐν τῇ ὁδῷ τῇ) Vide Antoninum. *Idem.*

8. Ὁ δὲ Καίκουβος καὶ ὁ Φουνδανὸς) Lege Plinium lib. XIV. *Idem.*

9. καὶ ὁ Στατανὸς) Sic rectè Xylander emendavit ex Plinio. Aldi codex Στάγανος malè. *Idem.*

10. ἐν Σιτίνῳ κόλπῳ) Ita emendavit Xylander. Libri autem veteres & prior interpres habent Σιτάνῳ, Aldi codex Σιτάνοις. unde putabat Sigonius legendum eſſe σίνοις: Strabonem enim vocem Latinam uſurpaſſe. quod mihi non probatur. *Idem.*

11. κύριοι τοῦ βελτίονος ἦσαν) Non fuit in eorum poteſtate eligere & ſequi quod ipſis videretur optimum. *Idem.*

A 1 Οἱ μὲν γε πρῶτοι τὸ Καπιτώλιον καὶ τὸ Παλάτιον, καὶ τὸν Κουϊρῖνον λόφον ἐτείχισαν, ὃς ἦν οὕτως εὐεπίβατος τοῖς ἔξωθεν, ὥστ᾽ ἐξ ἐφόδου Τίτος Τάτιος εἷλεν ἐπελθὼν, ἡνίκα μετῄει τὴν τῶν ἁρπαγεισῶν παρθένων ὕβριν. Ἄγκος τε Μάρκιος προσλαβὼν τὸ Καίλιον ὄρος, καὶ τὸ Ἀβεντῖνον ὄρος, καὶ τὸ μεταξὺ τούτων πεδίον, διηρτημένα καὶ τὰ ἀπ᾽ ἀλλήλων καὶ ἀπὸ τῶν προτετειχισμένων, προσέθηκεν ἀναγκαίως· οὔτε γὰρ οὕτως ἐρυμνοὺς λόφους ἔξω τείχους ἐᾶσαι τοῖς βουλομένοις ἐπιτείχισμά τι καλῶς εἶχεν, οὔθ᾽ ὅλον ἐκπληρῶσαι τὸν τοῖχον ἴσχυσε τὸν μέχρι τοῦ Κυϊρίνου· B ἤλεγξε δὲ Σερούϊος τὴν ἔκλειψιν· ἀνεπλήρωσε γὰρ προσθεὶς τόν τε Ἠσκυλῖνον λόφον, καὶ τὸν * Οὐϊμίλανον· καὶ ταῦτα δ᾽ εὐέφοδα τοῖς ἔξωθεν ἐστί· διόπερ τάφρον βαθεῖαν ὀρύξαντες, εἰς τὸ ἐντὸς ἐδέξαντο τὴν γῆν, καὶ ἐξέτειναν ὅσον ἑξαστάδιον χῶμα ἐπὶ τῇ ἐντὸς ὀφρύϊ τῆς τάφρου, καὶ ἐπέβαλον τεῖχος καὶ πύργους ἀπὸ τῆς Κολλίνας πύλης, μέχρι τῆς Ἠσκυλίνας· ὑπὸ μέσῳ δὲ τῷ χώματι τρίτη ἐστὶ πύλη ὁμώνυμος τῷ * Οὐϊμινάλι λόφῳ. τὸ μὲν οὖν ἔρυμα τοιοῦτον ἐστὶ τὸ τῆς πόλεως, ἐρυμάτων ἑτέρων δεόμενον. Καί μοι δοκοῦσιν οἱ πρῶτοι τὸν αὐτὸν λαβεῖν διαλογισμὸν περί τε σφῶν αὐτῶν, C καὶ περὶ τῶν ὕστερον, διότι Ῥωμαίοις προσήκεν οὐκ ἀπὸ τῶν ἐρυμάτων, ἀλλὰ ἀπὸ τῶν ὅπλων καὶ τῆς οἰκείας ἀρετῆς ἔχειν τὴν ἀσφάλειαν καὶ τὴν ἄλλην εὐπορίαν· προβλήματα νομίζοντας οὐ τὰ τείχη τοῖς ἀνδράσιν, ἀλλὰ τοὺς ἄνδρας τοῖς τείχεσι. Κατ᾽ ἀρχὰς μὲν οὖν ἀλλοτρίας τῆς κύκλῳ χώρας οὔσης ἀγαθῆς τε καὶ πολλῆς, τοῦ δὲ τῆς πόλεως ἐδάφους εὐεπιχειρήτου, τὸ μακαρισθησόμενον οὐδὲν ἦν τοπικὸν εὐκλήρημα· τῇ δ᾽ ἀρετῇ καὶ τῷ πόνῳ τῆς χώρας οἰκείας γενομένης, 2 ἐφάνη συνδρομή τις ἀγαθῶν, ἅπασαν εὐφυΐαν ὑπερβάλλουσα· δι᾽ ἣν ἐπὶ τοσοῦτον αὐξηθεῖσα ἡ πόλις ἀντέχει, D τοῦτο μὲν τροφῇ, 3 τοῦτο δὲ ξύλοις, καὶ λίθοις πρὸς τὰς οἰκοδομίας,

* Scribe, Οὐιμινάλιον.

* Scribo Οὐιμιναλίῳ.

p. 235.

Primi Capitolium, Palatium, & Quirinalem collem muniverunt, qui ab exteris ita facilè conſcendi potuit, ut T. Tatius, quo tempore raptarum virginum injuriam ulciſcebatur, primo aggreſſu ceperit. Ancus Marcius Cælium montem, & Aventinum, campumque his interjectum, divulſa hæc & à ſe invicem & ab antea exſtructis, neceſſitate compulſus adjecit; nam neque colles ita natura munitos extra pomœrium relinquere videbatur commodum, quos hoſtis facile occupare ac pro arce iis uti poſſet: neque perducere murum uſque ad Quirinalem collem poterat. Quem defectum Servius arguit, qui complevit murum adjectis urbi Exquilino & Viminali collibus: quæ omnia cùm facile adiri extrinſecus poſſent, foſſam altam egerunt, terraque intrò recepta, aggerem ſex circiter ſtadiorum in interiore foſſæ margine fecerunt, muroſque & turres in eo conſtituerunt à Collina porta uſque ad Exquilinam: tertia porta Viminalis ſub medio eſt aggere. Hujuſmodi eſt Romæ munitio, aliis munitionibus indigens. Ac mihi videntur urbis ejus principes de ſe & poſteritate ſua ita ſtatuiſſe, Romanum eſſe non munitionibus, ſed armis ſuaque virtute ſecuritatem ſibi & opes parare: neque viros muris, ſed muros viris defendere. Initio quidem cùm in orbem circumdata Romam regio, ampla ea & præſtans, à Romanis eſſet aliena, ſitus verò Romæ is, qui expoſitus oppugnantium injuriæ [illegible] videretur, nullam certè locus urbis ſpem futuræ felicitatis faciebat: ſed poſtquam virtute ac labore eam regionem ſuæ poteſtatis fecerunt, concurſus quidam bonorum Romæ apparuit, omnem exſuperans naturæ felicitatem: unde fit ut urbs tantis aucta incrementis ſufficiat cùm alendis tot hominibus, tum ad ædificia lignis ac lapidibus:

1. Οἱ μέν γε πρῶτοι) Urbem Romam à parvis initiis in tantam amplitudinem veniſſe, quanta fuit Strabonis temporibus, omnes rerum Rom. ſcriptores, præſertim autem Livius & Dionyſius Halicarnaſſ. docent: noſtra verò ætate quæ de ejus ſitu, & incrementis hic ait Strabo, ita diligenter à doctis viris ſunt explicata, ut malim lectorem ad eorum doctiſſima ſcripta rejicere, quam pauca quædam tantum delibando, deſiderium harum rerum excitare potius quam explere. *Caſaub.*

2. Ἐφάνη συνδρομή τις ἀγαθῶν, ἅπασαν εὐφυΐαν ὑπερβάλλουσα) Livius συνδρομὴν ἀγαθῶν indicat, apud quem ita loquitur Camillus, *Non ſine cauſa Dii homineſque hunc urbi condendæ locum elegerunt: ſaluberrimos colles, flumen opportunum, quo ex mediterraneis locis fruges devehantur, quo maritimi commeatus accipiantur: mare vicinum ad commoditates, nec expoſitum nimia propinquitate ad pericula claſſium externarum: Regionum Italiæ medium. ad incrementum urbis natum unicè locum.* Idem.

3. τοῦτο δὲ ξύλοις) Italiam multi veteres eo nomine commendant: & poëtæ Græci πολύδενδρον, ideo appellant. Archeſtratus, (vide epiſtolam Caſſiodori l. v. 16. Appianum. p. 347. ed. H. Stephan. 1592.) Τὸν δὲ λάτον τὸν κλεινὸν ἐν Ἰταλίῃ πολυδένδρῳ. Alcibiades apud Thucydidem, τριήρεις τε πρὸς ταῖς ἡμετέραις πολλὰς ναυπηγησάμενοι, ἐχούσης τῆς Ἰταλίας ξύλα ἄφθονα. *Idem.*

nam continentes Romæ ſubſtructiones fiunt ob crebras ruinas, incendia, aſſiduaſque venditiones, quæ ipſi quaſi ſpontaneæ quædam ſunt ruinæ, pro ſua libidine civibus ædes demolientibus & ædificantibus identidem. Quam ad rem metallorum copia, tum ſylvæ, & materiam devehentes fluvii mirum in modum ſufficiunt, primus Anio ex Alba, quæ Latina urbs eſt Marſis propinqua, defluens per ei ſubjectam planitiem uſque ad Tiberis occurſum: deinde Nar ac Teneas, qui in eundem Tiberim per Umbriam decurrunt: tum per Etruriam & agrum Cluſinum 4 Clanis. Hujuſmodi detrimenta urbis Auguſtus Cæſar prævidens, contra incendia cohortem libertinorum conſtituit quæ opitularetur: utque ruinæ caverentur, edixit ne novum ullum ædificium ad viam publicam factum ultra LXX pedes attolleretur. Sed tamen inſtauratio urbis defeciſſet, niſi metalla, ſylvæ, & navigationis commoditas ſuccurriſſent. Atque has quidem commoditates loci natura ſuggeſſit:

A [1] ἃς ἀδιαλείπτως ποιοῦσιν αἱ συμπτώσεις καὶ ἐμπρήσεις, καὶ μεταπράσεις, ἀδιάλειπτοι καὶ αὗται οὖσαι· καὶ γὰρ αἱ μεταπράσεις, ἑκούσιοί τινες συμπτώσεις εἰσὶ, καταβαλόντων καὶ ἀνοικοδομούντων πρὸς τὰς ἐπιθυμίας [2] ἕτερα ἐξ ἑτέρων. πρὸς ταῦτ᾽ οὖν, τό, τε τῶν μετάλλων πλῆθος, καὶ ἡ ὕλη, καὶ οἱ κατακομίζοντες ποταμοὶ, θαυμαστὴν παρέχουσι τὴν ὑποχορηγίαν· [3] πρῶτος μὲν Ανίων, ἐξ Αλβας ῥέων τῆς πρὸς Μαρσοῖς Λατίνης πόλεως, καὶ διὰ τοῦ ὑπ᾽ αὐτῇ πεδίου μέχρι τῆς πρὸς τὸν Τίβεριν συμβολῆς· ἔπειθ᾽ ὁ Νὰρ, καὶ ὁ Τενέας, οἱ διὰ τῆς Ομβρικῆς εἰς τὸν αὐτὸν καταφερόμενοι ποταμὸν τὸν Τίβεριν· διὰ δὲ Τυῤῥηνίας B καὶ τῆς Κλουσίνης, ὁ Κλάνις. Επεμελήθη μὲν οὖν ὁ Σεβαστὸς Καῖσαρ, τῶν τοιούτων ἐλαττωμάτων τῆς πόλεως, [5] πρὸς μὲν τὰς ἐμπρήσεις, συντάξας στρατιωτικὸν ἐκ τῶν ἀπελευθέρων τὸ βοηθῆσον· πρὸς δὲ τὰς συμπτώσεις τὰ ὕψη τῶν καινῶν οἰκοδομημάτων καθελὼν, [6] καὶ κωλύσας ἐξαίρειν ποδῶν ο τὸ πρὸς ταῖς ὁδοῖς ταῖς δημοσίαις. Αλλ᾽ ὅμως ἐπέλιπεν ἂν ἡ ἐπανόρθωσις, εἰ μὴ τὰ μέταλλα καὶ ἡ ὕλη, καὶ τὸ τῆς πορθμίας εὐμεταχείριστον ἀντεῖχε. [7] Ταῦτα μὲν οὖν ἡ φύσις τῆς χώρας παρέχεται τὰ εὐτυχήματα τῇ πόλει·

1. ἃς ἀδιαλείπτως ποιοῦσιν) Lege ἀδιαλείπτους. Caſaub.

2. ἕτερα ἐξ ἑτέρων) Videtur alludere ad Homeri verſum quod rurſus fecit lib. ultimo de Alexandria loquens magis perſpicuè. *Idem.*

3. πρῶτος μὲν ἀνίων) Plinius III. c. 12. *At ex altera parte Anio in monte Trebanorum ortus, lacus tres amœnitate nobiles qui nomen dedere Sublaqueo, defert in Tiberim.* (Plinius in epiſtolis (l. VIII. Ep. 17. Anienem vocat mitiſſimum amnium.) *Idem.*

4. *Clanis*) Alius hic eſt à Liri. Plinio lib. III. c. 5. Clanis dicitur hodie Chiana. *Xyland.*

5. πρὸς μὲν τὰς ἐμπρήσεις συντάξας στρατιωτικὸν ἐκ τῶν ἀπελευθέρων τὸ βοηθῆσον) Dio lib. LV. Τοῖς δὲ ἀγορανόμοις τοῖς κουρουλίοις τὴν τῶν ἐμπιπραμένων κατάσβεσιν ἐνεχείρισε, ἑξακοσίους σφίσι βοηθοὺς δούλους δούς. Paullo poſt, ἐπειδή τε ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ πολλὰ τῆς πόλεως πυρὶ διεφθάρη, ἄνδρας τε ἐξελευθέρους ἑπταχῆ πρὸς τὰς ἐπικουρίας αὐτῆς κατελέξατο καὶ ἄρχοντα ἱππέα αὐτοῖς προσέταξεν. Suetonius in Aug. c. 30. *Adverſus incendia, excubias nocturnas vigileſque commentus eſt.* Neque tamen putandum eſt, quod videtur exiſtimaſſe Strabo, ante Auguſtum nullo modo huic rei à Rom. fuiſſe proviſum. Paulus Juriſconſultus. *Apud vetuſtiores incendiis arcendis triumviri præerant: qui ab eo quod excubias agebant, nocturni dicti ſunt: interveniebant nonnunquam & Ædiles & tribuni plebis. Erat autem familia publica circa portam, & muros diſpoſita: unde ſi opus eſſet evocabatur. Fuerant & privatæ familiæ, quæ incendia vel mercede vel gratia extinguerent. Deinde Divus Auguſtus maluit per ſe huic rei conſuli.* Vide totum tit. D. de officio præf Vigilum. *Idem.*

6. καὶ κωλύσας ἐξαίρειν ποδῶν ο) Hoc poſtea ab aliis Imperatoribus eſt correctum: quemadmodum de Nerone ſcribit Tacitus lib. XV. c. 43. & de Trajano Sex. Aurelius Epitom. c. 13. *Quibus omnibus Trajanus per exquiſita remedia plurimum opitulatus eſt, ſtatuens, ne* C *domorum altitudo ſexaginta ſuperaret pedes, ob ruinas faciles.* Idem.

7. ταῦτα μὲν οὖν ἡ φύσις τῆς χώρας παρ.) In his ἐγκωμιαστικοῖς, Strabo videtur μέθοδον καὶ τεχνολογίαν æmulari Xenophontis qua in Lacedæmoniorum πολιτείᾳ utitur, ubi imprimis cauſas affert cur Sparta τῶν ὀλιγανθρωποτάτων πόλεων οὖσα, δυνατωτάτη τε καὶ ὀνομαστοτάτη ἐν τῇ Ελλάδι ἐφάνη· caſdemque ferme Spartiatis eorumque Legiſlatori Lycurgo laudes tribuit, quas auctor noſter priſcis Romanis, de Quibus hæc ſcribit, οἱ παλαιοὶ μὲν τοῦ κάλλους τῆς Ῥώμης ὠλιγώρουν, πρὸς ἄλλοις μείζοσι καὶ ἀναγκαιοτέροις ὄντες. Porro quod hic de Græcis in genere dicitur, non tam ad Spartanos quàm ad aliarum Græc. urbium conditores pertinet, ὅτι κάλλους ἐστοχάζοντο καὶ ἐρυμνότητος καὶ λιμένων καὶ χώρας εὐφυοῦς. ſiquidem urbis decus externum, munitiones, ſolique felicitatem non admodum Lacedæmoniis cordi fuiſſe, eorum ἐπιτηδεύματα tantum non loquuntur. At tum D Dinocrates Architectus Macedo Alexandro Magno narraret (M. Vitruvio perhibente in præf. lib II. de Archit. & Plutarcho in Alex) *ſe Athon montem mente formaſſe in ſtatuæ virilis figuram, cujus manu læva deſignaverat civitatis ampliſſimæ mœnia, dextra pateram, quæ exciperet omnium fluminum, quæ ſunt in eo monte, aquam, ut inde in mare profunderetur. Delectatus Alexander ratione formæ, ſtatim quæſivit, ſi eſſent agri circa, qui poſſent frumentaria ratione eam civitatem tueri. cùm inveniſſet Architectus non poſſe niſi transmarinis ſubvectionibus, tum Alexander, ô Dinocrates* (inquit) *attendo egregiam formæ compoſitionem, eaque delector; ſed animadverto, ſi quis deduxerit eo loci coloniam, fore ut judicium ejus vituperetur. ut enim natus infans ſine nutricis lacte non poteſt ali, neque ad vitæ creſcentis gradus perduci: ſic civitas ſine agris, & eorum fructibus in mœnibus affluentibus non poteſt creſcere, nec ſine abundantia cibi frequentiam habere, populumque ſine copia tueri. Itaque quemadmodum*

A προσέθεσαν δὲ οἱ Ῥωμαῖοι καὶ τὰ ἐκ τῆς προνοίας· τῶν γὰρ Ἑλλήνων περὶ τὰς κτίσεις μάλιστα εὐτυχῆσαι δοξάντων, ὅτι κάλλους ἐστοχάζοντο, καὶ ἐρυμνότητος καὶ λιμένων, καὶ χώρας εὐφυοῦς· οὗτοι προὐνόησαν μάλιστα ὧν ὠλιγώρησαν ἐκεῖνοι, [1] στρώσεως ὁδῶν, [2] καὶ ὑδάτων εἰσαγωγῆς, καὶ ὑπονόμων τῶν δυναμένων [3] ἐκκλύζειν τὰ λύμματα τῆς πόλεως εἰς τὸν Τίβεριν. ἔστρωσαν δὲ καὶ τὰς κατὰ τὴν χώραν ὁδοὺς, προσθέντες [4] ἐκκοπάς τε λόφων, καὶ ἐγχώσεις κοιλάδων· ὥστε τὰς ἁρμαμάξας δέχεσθαι πορθμείων φορτία· [5] οἱ δ' ὑπόνομοι, σὺν νόμῳ λίθῳ κατακαμφθέντες [6] ὁδοὺς ἁμάξαις χόρτου πορευτὰς, ἐνίας ἀπολελοίπασι· B Τοσοῦτον δ' ἐστὶ τὸ εἰσαγώγιμον ὕδωρ διὰ τῶν ὑδραγωγείων, ὥστε ποταμοὺς διὰ τῆς πόλεως καὶ τῶν ὑπονόμων ῥεῖν, ἅπασαν δὲ οἰκίαν σχεδὸν δεξαμενὰς καὶ σίφωνας, καὶ κρουνοὺς ἔχειν ἀφθόνους, [7] ὧν πλείστην ἐπιμέλειαν ἐποιήσατο Μάρκος Ἀγρίππας, πολλοῖς καὶ ἄλλοις ἀναθήμασι κοσμήσας τὴν πόλιν.

ſed Romani alias prudentia ſua adjunxerunt. Cùm enim Græci videantur ædificandis urbibus maximè ſcopum conſecuti, quia pulcritudinis, munitionum, portuum, & ſoli felicitatis rationes accuratè duxerunt: Romani maximè eorum curam geſſerunt, quæ ab illis neglecta ſunt, nimirum ſternendarum viarum, aquæ ductuum faciendorum, & cloacarum ſub terra parandarum, per quas ſordes urbis in Tiberim exhaurirentur. Itaque & per regiones itinera ſtraverunt, colles exciderunt, & cavitates, ingeſta materia complanaverunt, ut onera navium curribus excipi atque tranſvehi poſſent. Et cuniculi iſti lapidei fornicibus [illegible], nonnulli ſpacium curru fœni onuſto tranſeunti præbent. Tantum autem aquæ per aquæductus in urbem derivatur, ut flumina per urbem & cloacam labantur, & quælibet propemodum domus ciſternas, tubulos, ac canales habeat copioſos: ad quam rem plurimum induſtriæ contulit M. Agrippa, qui multis etiam aliis donariis Romam exornavit.

dum formationem puto probandam; ſic judico locum improbandum; teque volo eſſe mecum, quod tua opera ſum uſurus. Ex eo Dinocrates ab Rege non diſceſſit, & in Ægyptum eſt eum proſequutus. Ibi Alexander cum animadvertiſſet portum naturaliter tutum, emporium egregium, campos circa totam Ægyptum frumentarios; immanis fluminis Nili magnas utilitates, juſſit ſuo nomine civitatem Alexandriam conſtituere, de qua M. Auſonius de cl. urb.

Hæc Nilo munita quod eſt, penituſque repoſtis
Inſinuata locis fœcunda, ſituque ſuperbit.

de hac Auctor l. XI. *Morel.*

1. *στρώσεως ὁδῶν)* *ὁδοστρωτίαν* vocant Græci Juriſconſulti. Vide Harmenopulum. Eſt autem antiquiſſimum Roman. inſtitutum vias curare ac ſternere, quod olim Cenſorum munus fuiſſe multis locis Livius indicat. lib. autem XLI. c. 27. ita ſcribit. *Cenſores vias ſternendas ſilice in urbe, glarea extra urbem ſubſternendas, marginandaſque, primi omnium locaverunt.* Vide Plutarchum in C. Graccho p. 837. ed. F. Furt. De Auguſto lege Suetonium & Dionem. Iſta autem tria quæ hîc commemorantur *ὁδῶν στρῶσις, ὑδάτων εἰσαγωγαὶ* & *ὑπόνομοι* quanti conſtiterint Romanis teſtatur Dionyſius lib. III. c. 91. *ἔγωγ' οὖν*, inquit, *ἐν τρισὶ τοῖς μεγαλοπρεπεστάτοις κατασκευάσμασι τῆς Ῥώμης, ἐξ ὧν μάλιστα τὸ τῆς ἡγεμονίας ἐμφαίνεται μέγεθος, τάς τε τῶν ὑδάτων ἀγωγὰς τίθεμαι, καὶ τὰς τῶν ὁδῶν στρώσεις, καὶ τὰς τῶν ὑπονόμων ἐργασίας.* *Ego ſane in tribus magnificentiſſimis urbis Romæ ſtructuris, ex quibus maxime apparet amplitudo imperii, pono aquæductus, viarum ſtraturam, & cloacarum fabricam.* (Frontinus de Aquæ D p. 67. ſed vide Caſſiodorum lib. III. ep. 30) *Caſaub.*

2. *καὶ ὑδάτων εἰσαγωγῆς)* Vide Julii Fron. de Aquis quæ in urbem influunt libellum ſtatim initio. *Idem.*

3. *ἐκκλύζειν τὰ λύμματα τῆς πόλεως εἰς τὸν Τίβεριν)* Dionyſius III. c. 91. cloacas definit, *τάφρους δι' ὧν ἐπὶ τὸν Τίβεριν ὀχετεύεται πᾶν τὸ συῤῥέον ἐκ τῶν στενωπῶν ὕδωρ.* *Idem.*

4. *ἐκκοπάς τε λόφων, καὶ ἐγχώσεις κοιλάδων)* Ad vias complanandas ac muniendas utrumque neceſſarium. eleganter Lucas (Euang. cap. III com. 5.) *πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται· καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται. καὶ ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς εὐθεῖαν, καὶ αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς λείας.* *Idem.*

5. *οἱ δ' ὑπόνομοι, σὺν νόμῳ λίθῳ κατακαμφθέντες)* Locus turpiter corruptus. Prior interpres legit *συντόνῳ.* C Legendum *συννόμῳ λίθῳ κατακαμφθέντες.* Quid ſit *σύννομος λίθος* dicemus lib. ultimo p. 817. ubi eandem vocem Straboni & Heliodoro reſtituemus. *κατακαμφθέντας ὑπονόμους* dixit, ut *κατακαμφθεῖσαι ψαλίδας* lib. XVII. *κατακαμφθεισῶν ψαλίδων διὰ μονολίθων ὑπερβαλλόντων τῷ μεγέθει.* (Huc pertinent illa Dionyſii Halicarnaſſei lib. quarto ubi de operibus publicis à Tarquinio ſuperbo factis loquitur, *μεταλλεύοντές τε ὑπονόμους καὶ σήραγγας ἕτεροι, καὶ πλέκοντες τὰς ἐν αὐτοῖς καμάρας.* *Κατακάμπτεσθαι* autem eſt contrarium *τῷ ἀνακάμπτεσθαι.* quorum illud eſt flecti *εἰς τὸ κυρτὸν*, hoc eſt, in arcum, ut ſunt fornices: hoc verò flecti *εἰς τὸ κοῖλον*, ut docet Ariſtoteles Meteorolog. IV. 9. etſi hæc aliter ratione noſtri, aliter loci ratione accipienda ſunt.) *Idem.*

6. *ὁδοὺς ἁμάξαις χόρτου πορευτὰς ἐνίας ἀπολελοίπασι)* Malim *ἀπειλήφασι.* quam eſſe veram lectionem adducor his Plinii verbis ut fere credam, lib. XXXVI. c. 15. ubi de cloacis à Tarquinio Priſco factis loquitur, D *Amplitudinem cavis eam feciſſe proditur, ut vehem fœni largè onuſtam tranſmitteret.* Non ignoro tamen legibus Ro. cautum eſſe, ne quis aquam propius parietes duceret. ſed prior expoſitio magis placet. *Idem.*

7. *ὧν πλείστην ἐπιμέλειαν ἐποιήσατο Μάρκος Ἀγρίππας)* Dio lib. XLIX. in fine p. 417. ed. 1606. accuratè refert quæ ab Agrippa in Ædilitate facta ſunt. Ita locus ille incipit, *πάντα τὰ οἰκοδομήματα τὰ κοινὰ, πάσας δὲ τὰς ὁδοὺς, μηδὲν ἐκ τοῦ δημοσίου λαβὼν ἐπεσκεύασε, τούς τε ὑπονόμους ἐξεκάθηρε*, &c. vide locum. Plin. XXXVI. c. 15. *A M. Agrippa in ædilitate poſt Conſulatum, per meatus corrivati ſeptem amnes, curſuque præcipiti torrentium modo rapere atque auferre omnia coacti.* Hanc Agrippæ laudem nec Sueto. in Auguſto, nec Julius Frontinus prætermiſerunt. De templis, porticibus, arcubus, ac reliquis publicis ædificiis quibus Pompejus, Cæſar, Auguſtus & cæteri, qui illis temporibus vixerunt, Romam ornarunt, lege Suetonium, Dionem, ac Tacitum. *Idem.*

1. Καὶ

Utque in ſumma dicam, priſci aliis majoribus ac magis neceſſariis occupati rebus, pulcritudinis urbi conciliandæ nullam ſuſceperunt cogitationem: poſteriores, ac maximè qui noſtra ſunt ætate, ne hac quidem in re defuerunt, ſed urbem donariis multis ac elegantibus impleverunt. Nam Pompejus, Divus Cæſar, Auguſtus, hujuſque filii, amici, uxor & ſoror iis adornandis omnem aliorum & diligentiam & liberalitatem ſuperaverunt. Horum pleraque Martius habet campus, cum natura, tum hominum prudentia ornatus: nam & magnitudo ejus mirabilis eſt, & curruum equorumque decurſionibus liberè patet, tantæque multitudini pila, circo, ac palæſtra ſe exercentium: tum opera circumjecta, ſolumque toto anno herba virens, tumulorumque coronæ ſupra amnem uſque ad alveum, ſcenæ quandam oſtentant ſpeciem, à cujus ſpectaculo difficulter quis avellatur. Prope hunc campum alius eſt campus, porticuſque circum circa permultæ, tum luci, tria theatra, amphitheatrum, templa, unum alteri ſubinde contiguum, magnifica: quorum reſpectu ipſa urbs quaſi additamentum quoddam videri poſſit. Itaque Romani hunc locum maximè ſacrum ac venerabilem rati, illuſtriſſimorum virorum monimenta ibi collocarunt ac matronarum: quorum omnium præclariſſimum eſt Mauſoleum, agger ad amnem ſupra ſublimem albi lapidis fornicem congeſtus & ad verticem uſque ſemper virentibus arboribus coopertus: in faſtigio ſtatua Auguſti Cæſaris: ſub aggere loculi ejus, & cognatorum ac familiarium: à tergo lucus magnus, ambulationes habens admirabiles: in medio autem campo buſti ejus ambitus ex albo ſaxo, in orbem cinctus ferrea ſepe, intus alnis conſitus. Rurſum ſi quis in forum progreſſus antiquum, baſilicas, porticus, templaque contueatur, una alteris identidem conjuncta, tum Capitolium videat, & quæ ibi ſunt opera atque in Palatio, & in Liviæ ambulacro: is facilè eorum, quæ extra urbem ſunt, obliviſcatur. Ac Roma quidem talis eſt. ¶ Reliquæ autem Latii urbes aliæ aliis notis,

A Ὡς δ' εἰπεῖν, οἱ παλαιοὶ μὲν τοῦ κάλλους τῆς Ῥώμης ὠλιγώρουν, πρὸς ἄλλοις μείζοσι καὶ ἀναγκαιοτέροις ὄντες· οἱ δ' ὕστερον καὶ μάλιστα οἱ νῦν καθ' ἡμᾶς, οὐδὲ τούτου καθυστέρησαν, ἀλλ' ἀναθημάτων πολλῶν, καὶ καλῶν ἐπλήρωσαν τὴν πόλιν. Καὶ γὰρ Πομπήϊος, καὶ ὁ θεὸς Καῖσαρ, καὶ ὁ Σεβαστὸς, καὶ οἱ τούτου παῖδες, καὶ οἱ φίλοι, καὶ ἡ γυνὴ, καὶ ἡ ἀδελφὴ, πᾶσαν ὑπερεβάλλοντο σπουδὴν, καὶ δαπάνην εἰς τὰς κατασκευάς· τούτων δὲ τὰ πλεῖστα, ὁ Μάρτιος ἔχει κάμπος, πρὸς τῇ φύσει προσλαβὼν καὶ τὸν ἐκ τῆς προνοίας κόσμον· καὶ γὰρ τὸ μέγεθος τοῦ πεδίου θαυμαστὸν ἅμα, καὶ B τὰς ἁρματοδρομίας, καὶ τὴν ἄλλην ἱππασίαν, ἀκώλυτον παρέχον τῷ τοσούτῳ πλήθει, τῶν σφαίρᾳ, [1] καὶ κίρκῳ, καὶ παλαίστρᾳ γυμναζομένων· καὶ τὰ περικείμενα ἔργα, καὶ τὸ ἔδαφος ποάζον δι' ἔτους, καὶ τῶν λόφων στεφάναι [2] τὸ ὑπὲρ τοῦ ποταμοῦ μέχρι τοῦ ῥείθρου σκηνογραφικὴν ὄψιν ἐπιδεικνύμεναι, δυσαπάλλακτον παρέχουσι τὴν θέαν· πλησίον δ' ἐστὶ τοῦ πεδίου τούτου, καὶ ἄλλο πεδίον, καὶ στοαὶ κύκλῳ παμπληθεῖς, καὶ ἄλση, καὶ θέατρα τρία, καὶ ἀμφιθέατρον, καὶ ναοὶ πολυτελεῖς, καὶ συνεχεῖς ἀλλήλοις· ὡς πάρεργον ἂν δόξαιεν ἀποφαίνειν τὴν ἄλλην πόλιν· διόπερ ἱεροπρεπέστα- C τον νομίσαντες τὸν τόπον τοῦτον, καὶ τὰ τῶν ἐπιφανεστάτων μνήματα, ἐνταῦθα κατεσκεύασαν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν. ἀξιολογώτατον δὲ [3] τὸ Μαυσώλειον καλούμενον, ἐπὶ κρηπῖδος ὑψηλῆς λευκολίθου πρὸς τῷ ποταμῷ χῶμα, ἄχρι κορυφῆς τοῖς ἀειθαλέσι τῶν δένδρων συνηρεφές. ἐπ' ἄκρῳ μὲν οὖν εἰκών ἐστι χαλκῆ τοῦ Σεβαστοῦ Καίσαρος. ὑπὸ δὲ τῷ χώματι, θῆκαι εἰσὶν αὐτοῦ, καὶ τῶν συγγενῶν καὶ οἰκείων· ὄπισθεν δὲ μέγα ἄλσος, περιπάτους θαυμαστοὺς ἔχον· ἐν μέσῳ δὲ τῷ πεδίῳ ὁ τῆς καύστρας αὐτοῦ περίβολος, καὶ οὗτος λίθου λευκοῦ, κύκλῳ μὲν περικείμενον ἔχων σιδηροῦν περίφραγμα, ἐντὸς δ' αἰ- D γείροις κατάφυτον. Πάλιν δ' εἴ τις εἰς τὴν ἀγορὰν παρελθὼν τὴν ἀρχαίαν, ἄλλην ἐξ ἄλλης ἴδοι παραβεβλημένην ταύτῃ, καὶ βασιλικὰς στοὰς καὶ ναοὺς, ἴδοι δὲ καὶ τὸ Καπιτώλιον, καὶ τὰ ἐνταῦθα ἔργα καὶ τὰ ἐν τῷ Παλατίῳ, καὶ τῷ τῆς Λιβύης περιπάτῳ, ῥᾳδίως ἐκλάθοιτ' ἂν τῶν ἔξωθεν· τοιαύτη μὲν ἡ Ῥώμη. Τῶν δ' ἄλλων τῆς Λατίνης πόλεων, τὰς μὲν ἑτέροις γνωρίσμασι p. 236.

1. Καὶ κίρκῳ) Quid eſt circo ſe exercere, aut quid appellat circum? Circum enim quid Rom. appellent, non eſt obſcurum: verùm id nihil huc facit. In veteribus libris legitur κρίκῳ: ut κρικηλασίαν genus exercitationis Oribaſio deſcriptum videatur intelligere: niſi quis ad diſcum hæc putet referenda. *Caſaub.*

2. τὸ ὑπὲρ τοῦ ποταμοῦ μέχρι τοῦ ῥείθρου) Locus mendoſus. *Idem.*

3. τὸ Μαυσώλειον καλούμενον) Suetonius in Auguſto c. 100. *Reliquias in Mauſoleo condiderunt. Id opus inter Flaminiam viam, ripamque Tiberis, ſexto ſuo conſulatu extruxerat: circumjectaſque ſilvas & ambulationes in uſum populi tum jam publicarat.* Idem.

τὰς δὲ ταῖς ὁδοῖς ἀφορίσαιτ᾽ ἂν τις ταῖς γνωριμωτάταις, ὅσαι διὰ τῆς Λατίνης ἔστρωνται· ἢ γὰρ ἐπὶ ταύταις, ἢ * περὶ ταύταις, ἢ μεταξὺ ἵδρυνται· γνωριμώταται δὲ τῶν ὁδῶν, ἥ τε Αππία, καὶ ἡ Λατίνη, καὶ ἡ Οὐαλερία· [1] ἡ μὲν τὰ πρὸς θάλατταν ἀφορίζουσα μέρη τῆς Λατίνης, μέχρι Σινοέσσης, [2] ἡ δὲ τὰ πρὸς τῇ Σαβίνῃ μέχρι Μαρσῶν· μέση δ᾽ αὐτῶν ἡ Λατίνη ἡ συμπίπτουσα τῇ Αππίᾳ [3] κατὰ Κάσινον πόλιν, διέχουσαν Καπύης ἐννεακαίδεκα σταδίους. ἄρχεται δὲ ἀπὸ τῆς Αππίας ἐν ἀριστερᾷ ἀπ᾽ αὐτῆς ἐκτρεπομένη πλησίον Ῥώμης, εἶτα διὰ * Τουσκουλανοῦ ὄρους ὑπερβᾶσα, [4] μεταξὺ Τούσκλου πόλεως, καὶ τοῦ Αλβανοῦ ὄρους, κάτεισιν ἐπὶ Αλγιδὸν πολίχνιον, καὶ Πικτὰς πανδοχεῖα· [5] εἶτα συμπίπτει καὶ ἡ Λαβικανὴ, ἀρχομένη μὲν ἀπὸ τῆς Εσκυλίνης πύλης, ἀφ᾽ ἧς καὶ ἡ Πραινεστίνη· ἐν ἀριστερᾷ δ᾽ ἀφεῖσα καὶ ταύτην, καὶ τὸ πεδίον τὸ Εσκύλινον, [6] πρόσεισιν ἐπὶ πλείους τῶν ρ καὶ κ σταδίων, καὶ πλησιάσασα τῷ παλαιῷ Λαβικῷ, κτίσματι κατεσπασμένῳ, κειμένῳ δ᾽ ἐφ᾽ ὕψους, τοῦτο μὲν καὶ τὸ Τούσκουλον ἐν δεξιοῖς ἀπολείπει, τελευτᾷ δὲ πρὸς τὰς Πικτὰς καὶ τὴν Λατίνην· διέχει δὲ τῆς Ῥώμης τὸ χωρίον τοῦτο [7] σ καὶ ι σταδίους· εἶθ᾽ ἑξῆς μὲν ἐπ᾽ αὐτῆς τῆς Λατίνης, εἰσὶν ἐπίσημοι κατοικίαι, καὶ πόλεις, [8] Φερέντιον, Φορούσινον, παρ᾽ ἣν ὁ Κόσας ῥεῖ ποταμός· Φαβρατερία, παρ᾽ ἣν ὁ Τρῆρος ῥεῖ. [9] Ακούϊνον μεγάλη πόλις ἐστὶ, παρ᾽ ἣν ὁ Μέλπις ῥεῖ ποταμὸς μέγας. [10] Ιντεράμνιον, ὃν ἐν συμβολῇ δυοῖν ποταμῶν κείμενον, Λείριός τε καὶ ἑτέρου Κασίνου, καὶ αὕτη πόλις ἀξιόλογος ὑστάτη τῶν Λατίνων· [11] τὸ γὰρ Τέανον τὸ καλούμενον Σιδικινὸν ἐφεξῆς κείμενον, ἐκ τοῦ ἐπιθέτου δηλοῦται, διότι τῶν Σιδικηνῶν ἐστίν· οὗτοι δὲ Οσκοι, Καμπανῶν ἔθνος ἐκλελοιπός· ὥστε λέγοιτ᾽ ἂν τῆς Καμπανίας, καὶ αὕτη μεγίστη οὖσα τῶν ἐπὶ τῇ Λατίνῃ πόλεων· καὶ ἡ ἐφεξῆς ἡ τῶν Καλληνῶν, καὶ αὕτη ἀξιόλογος, συνάπτουσα τῷ Κασιλίνῳ. Εφ᾽ ἑκάτερα δὲ τῆς Λατίνης,

* Malim, περὶ ταύτας,

p. 237.

* Aldus τοῦ Τουσκλάνου

A pleræque viis diſcernuntur celeberrimis, quæ per Latium ductæ ſunt: aut enim in his, aut propè, aut in medio earum ſitæ ſunt. Nobiliſſimæ viarum ſunt Appia, Latina, & Valeria: de his Appia Latii partes maritimas pertranſit uſque ad Sinueſſam: Valeria eſt, quæ ad Sabinos pertinet uſque ad Marſos: media eſt Latina, quæ in Appiam incidit ad Caſſinum urbem, diſtantem à Capua XIX ſtadiis. Incipit Latina à via Appia ad ſiniſtram, ab ea prope Romam deflectens, ac ſupra montem Tuſculanum, tranſit inter Tuſculum urbem ac montem Al- B banum, deſcenditque ad Algidum oppidum & Pictas diverſorium. Incidit deinde Lavicana, incipiens à porta Exquilina, unde & Prçneſtina: relinquens autem ad lævam & campum Exquilinum, procedit ad CXX & amplius ſtadia, & appropinquans veteri Lavico, quod oppidum in ſublimi ſitum, nunc dirutum eſt, hoc & Tuſculum ad dextram relinquit, & ad Pictas in Latinam viam deſinit: abeſt is locus Roma CCX ſtadiis. Deinceps in Latina via ſunt nobilia oppida ac urbes, Ferentinum, Fruſinum, quod Coſa amnis alluitur, Fabrateria, quam C Trerus fluvius præterfluit. Aquinum urbs magna, juxta quam Melpis fluvius magnus labitur. Interamna ſita urbs ad confluentes Liris & Caſini fluminum, ipſa quoque memorabilis, & Latinarum ultima. Teanum enim Sidicinum, quod proximè ſequitur, ipſo cognomento oſtendit ſe ad Sidicinos pertinere, qui ſunt Oſci, gens Campanorum ſuperſtes, ita ut poſſit Campaniæ dici, ipſa quoque urbium in via Latina ſitarum maxima. Eam ſubſequitur Calenum urbs ipſa quoque egregia, & Caſilino con- D tigua. Ab utraque Latinæ viæ parte,

1. Η μὲν τὰ πρὸς θάλατταν) Appia, quæ à porta Capena incipit. *Caſaub.*

2. ἡ δὲ τὰ πρὸς τῇ Σαβίνῃ) Valeria, cujus initium à Tibure. *Idem.*

3. Κατὰ Κάσινον πόλιν. *Ad Caſſinum urbem*) Lege Κασιλῖνον· nam *Caſinum* erat in via Latina, ut ait Livius lib. XXVI. c. 9, *per Sueſſanum Venafranumque & Caſinatem agrum via Latina ducit.* At via Appia inferius ad mare erat, & per Minturnas & Sinueſſam Caſilinum ducebat, ubi cum Latina coincidebat: vide tabulas, ubi hæ duæ viæ notantur. *Palmer.*

4 μεταξὺ Τούσκλου πόλεως) Tuſclum & Tuſculum Græci Latinique ſæpè dicunt: ſed Latini Tuſculum potius, Græci ſæpius Τοῦκλον: ſic Ασκλὸν pro Aſculo: Algidi meminit Ovidius, & Polyb. Pictarum, Antoninus. *Caſaub.*

5. εἶτα συμπίπτει) Etiam Anton. admonet Latinam viam intrare in Lavicanam. *Idem.*

6. πρόσεισι) Scribo πρόεισι & ita veteres. *Idem.*

7. σ καὶ ι σταδίους) Antonini ſumma parum variat.

Ab urbe
Ad Quintanas M. P. XV.
Ad pictas M. P. X.

Sunt omino M. P. XXV. ſtadia autem CC. *Idem.*

8. Φερέντιον Φορούσινον) Ptol. Φιδῆναι Φρούσινον Φερέντινον. *Idem.*

9. Ακούηννον μεγάλη πόλις) Lego ut apud Ptol. Ακούινον: Latinis Aquinum. Silius VIII. v. 404.

--- *atque viris ingens exhaurit Aquinum.* Idem.

10. Ιντεράμνιον ὂν ἐν συμβολῇ δ. π.) Inde nomen, *Interamna.* Varro. *Idem.*

11. Τὸ γὰρ Τέανον τὸ καλούμενον Σιδικηνὸν) Teanum duplex fuit, Sidicenum & Teanum Appulum: utriuſque meminit Strabo, Plin. III. c. 11. alii. *Idem.*

1. Σητέα

ad dextram ſunt inter hanc & Appiam ſitæ Setia & Signia, feraces vini, illa pretioſi, hæc alvum optimè ſiſtentis, quod Signinum vinum appellant. Ante hanc eſt Privernum & Cora, & 4 Sueſſa, Trapontium, Velitræ, Aletrium, & Fregellæ, quam urbem præterit Liris fluvius ad Minturnas ſe effundens. Fregellæ nunc vicus eſt, olim urbs celebris, multarumque jam dictarum caput, quæ nunc eò fori frequentandi ſacrificiorumque quorundam gratia conveniunt: exciſa eſt à Romanis ob defectionem. Harum [illegible] aliarumque in via Latina & ulteriùs urbium pleræque in agro Hernico, Æquo, Volſco ſitæ, à Romanis ſunt conditæ. A ſiniſtro autem Latinæ viæ latere, inter eam & Valeriam jacent Gabii in via Præneſtina, quæ urbs latomias habet Romanis tanto quanto non aliæ uſui: diſtat æquali à Roma & Præneſte intervallo. Sequitur Præneſte de quo deinde verba faciemus. In montibus porro ſupra Præneſte cùm urbs Hernicorum ſita eſt, 9 Capitulum, & Anagnia urbs illuſtris, tum Ceratæ, & Sora, apud quam Liris erumpens Fregellas Minturnaſque petit: deinde etiam aliæ ſequuntur, tum Venafrum, unde oleum optimum:

A ἐν δεξιᾷ μὲν εἰσιν αἱ μεταξὺ * αὕτη καὶ τῆς Ἀππίας, [1] Σήτιά τε καὶ Σιγνία φέρουσαι οἶνον, ἡ μὲν τῶν πολυτελῶν ἕνα, [2] ἡ δὲ τὸν σταλτικώτατον κοιλίας, τὸν Σίγνιον λεγόμενον. πρὸ δὲ ταύτης ἐστὶ Πρίβερνον [3] καὶ Κόρα, [5] καὶ Σύεσσα, Τραπόντιόν τε [6] καὶ Οὐελίτραι, καὶ Ἀλέτριον· ἔτι δὲ Φρεγέλλαι, παρ' ἣν ὁ Λεῖρις ῥεῖ, ὁ εἰς τὰς Μιντούρνας ἐκδιδούς· νῦν μὲν κώμη, πόλις δέ ποτε γεγονυῖα ἀξιόλογος, [7] καὶ τὰς πόλεις τῶν ἄρτι λεχθεισῶν περιοικίας πρότερον ἐσχηκυῖα, αἳ νῦν εἰς αὐτὴν συνέρχονται, ἀγορὰς ποιούμεναι καὶ ἱεροποιΐας τινάς· κατεσκάφη δ' ὑπὸ Ῥωμαίων ἀποστᾶσα. Πλεῖσται δ' εἰσὶ, καὶ τούτων τῶν ἐν τῇ Λατίνῃ καὶ τῶν ἐπέκεινα, ἐν τῇ Ερνίκων τε καὶ Αἴκων καὶ Οὐόλσκων ἱδρυμέναι, B Ρωμαίων δ' εἰσὶ κτίσματα. Εν ἀριστερᾷ δὲ τῆς Λατίνης αἱ μεταξὺ αὐτῆς, καὶ τῆς Οὐαλερίας, Γάβιοι μὲν ἐν τῇ Πραινεστίνῃ ὁδῷ κειμένη, [8] λατόμιον ἔχουσα ὑπουργὸν τῇ Ῥώμῃ μάλιστα τῶν ἄλλων, διέχουσα τὸ ἴσον τῆς Ῥώμης τε καὶ Πραινέστου περὶ ἑκατὸν σταδίους· εἶθ' ἡ Πραίνεστος, περὶ ἧς αὐτίκα ἐροῦμεν. Εἶθ' ἡ ἐν τοῖς ὄρεσι τοῖς ὑπὲρ Πραίνεστον, ἥ τε τῶν Ερνίκων πολίχνη, [10] Καπίτουλον, καὶ Αναγνία πόλις ἀξιόλογος, [11] καὶ Κερεατή, καὶ Σώρα, παρ' ἣν ὁ Λεῖρις παρεξιὼν εἰς Φρεγέλλας ῥεῖ καὶ Μιντούρνας· εἶτα ἄλλα C τινὰ, καὶ Οὐέναφρον, [12] ὅθεν τὸ κάλλιστον ἔλαιον.

* Malim ταύτῃ, vel αὐτῆς.

p. 238.

1. Σήτεά τε) Lego Σητία, ut apud Ptol & Latinos omnes: præterea Steph. Σητία, πόλις Ἰταλίας. *Caſaub.*

2. ἡ δὲ τὸν σταλτικώτατον κοιλίας) Plinius XIV. c. 6. *Nam quod Signiæ naſcitur, auſteritate nimia continendæ utile alvo, inter medicamina numeratur.* Priſcianus Signium hoc oppidum nominat, & vinum Signinum, non Signium. Stephanus quoque Σίγνινα ait, πόλις Ἰταλίας, ὡς Στράβων τρίτῃ· τὸ ἐθνικὸν Σιγνῖνος, ubi pro τρίτῃ conſtat legendum eſſe πέμπτῃ: præterea vel ex Stephano emendandus Strabo, vel contra. (Dionyſius Halicarnaſſ. IV. c. 71. Σιγναίαν appellat: facileque ex ejus narratione poſſumus intelligere unde illi nomen. Nam quum forte exercitus Romanus coactus eſſet caſtrametari & hyemare eo in loco ubi fuit poſtea Signia, paulatim pro caſtris facta eſt urbs, & à ſignis Signia dicta.) Habent autem veteres σελτικώτατον & καλούμενον iidem pro λεγόμενον. *Idem.*

3. Καὶ Κόρα, καὶ Σύεσσα, Τραπόντιόν τε καὶ Οὐελίτραι *Et Cora & Sueſſa & Trapontium, Velitræ*) Cluverius legit, καὶ Σύεσσα Πομεντίνων, multo melius: eum vide. *Palmer.*

4. *Sueſſa, Trapontium*) Legebatur συεσσατραπόντιον. Unde interpres Syes & Puſillam præfecturam (ſcilicet Græcis hoc σατραπόντιον eſt) ridiculè exſtruxit. Trapontium quidem fateor me nullibi reperire, & vocem eſſe ſuſpectam, de Sueſſa, quam Livius Auruncam & Pometiam nominat, dubium non eſt, legenti Plinium, Ptolemæum, & alios. Sed & Σόρα maluiſſem quam κόρα ex eodem Plin. III 5. Soram proximè Priverno adjungenti, quia tamen etiam Coranorum iſto in tractu meminit, nihil mutavi. Acuenum autem, ἀκούηνον, eſſe Aquinum, ſatis liquet. *Xyland.*

5. καὶ Σύεσσα, Τραπόντιόν τε καὶ Οὐελίτραι) Rectè quidem Σύεσσα emendavit eruditus interpres: ſed quid fiet altera voce non minus corrupta Τραπόντιον? Ferdinandus Pintianus Hiſpanorum decus, putabat legendum eſſe, *Sueſſa, Cloſtra, Antium,* quod equidem probare nequeo: Nam quæ de Antio dicta ſunt ſuo loco, ea omnino obſtant. Carolus autem Sigonius, ut à Theodoro Cantero clariſſimo viro mihique amiciſſimo accepi, putabat legendum καὶ Σύεσσα τῶν Ποντίων, de quo docti viri judicent. *Caſaub.*

6. καὶ Οὐελίτραι) Stephan. Βέλιτρα πόλις Ἰταλίας, οὐ Ῥώμης ἀπωτέρω. *Idem.*

7. καὶ τὰς πόλεις τῶν ἄρτι λεχθεισῶν περιοικίας πρότερον ἐσχηκυῖα) Lege cum codice Stephanico, καὶ τὰς πολλὰς τῶν ἄρτι λεχθεισῶν, περοικίδας πρότερον ἐσχηκυῖα. plana & perſpicua ſententia. *Idem.*

D 8. Λατόμιον ἔχουσα ὑπουργὸν τῇ Ῥώμῃ) Tacitus Annal. XV. c. 44. *Ædificiaque ipſa certa ſui parte ſine trabibus, ſaxo Gabino Albanoque ſolidarentur: quod is lapis igni impervius eſt.* Idem.

9. *Capitulum*) Sic ex Plinio correxi, pro καὶ Πίτουλον infra. Cuculum Κούκουλ. Suſpectum mihi. *Xyland.*

10. Καπίτουλον, καὶ Αναγνία πόλις. *Capitulum & Anagnia urbs*) Ex Antonini itinerario & tabulis palam eſt debere legi, pro Καπίτουλον, Κώμπιτον. *Palmer.*

11. καὶ Κερεαταὶ) Sic habent etiam ſcripti. Sed quis veterum hujus loci unquam meminit? Suſpicor eſſe oppidum Plinio IV. c. 5. Cernetum dictum, utut à Strabone id fuerit elatum. *Caſaub.*

12. ὅθεν τὸ κάλλιστον ἔλαιον) Plinius XV. c. 2. *Principatum in hoc quoque bono obtinuit Italia toto orbe, maximè agro Venafrano, ejuſque parte quæ Licinianum fundit oleum.* Idem.

ἡ μὲν οὖν ἡ πόλις ἐφ' ὕψους κεῖται· παραῤῥεῖ δὲ τὴν τοῦ λόφου ῥίζαν ὁ Οὐουλτοῦρνος· ὃς καὶ περὶ τὸ Κασιλῖνον ἐνεχθεὶς, ἐκδίδωσι [1] κατὰ τὴν ὁμώνυμον αὐτῷ πόλιν. [2] Αἰσερνία δὲ καὶ Ἀλιφαὶ ἤδη Σαμνιτικαὶ πόλεις εἰσὶν, ἡ μὲν ἀνῃρημένη κατὰ τὸν Μαρσικὸν πόλεμον, ἡ δ' ἔτι συμμένουσα· ἡ Οὐαλερία δ' ἄρχεται μὲν ἀπὸ Τιβούρων, ἄγει δ' ἐπὶ Μαρσοὺς, καὶ Κορφίνιον τὴν τῶν Πελιγνῶν μητρόπολιν. εἰσὶ δ' ἐν αὐτῇ Λατῖναι πόλεις Οὐαλερία τε, καὶ Καρσέολοι, καὶ Ἄλβα· πλησίον δὲ [3] καὶ πόλις Κούκουλον. Ἐν ὄψει δ' εἰσὶ τοῖς ἐν Ῥώμῃ Τίβουρά τε, καὶ Πραίνεστος, καὶ Τοῦσκλον. [4] Τίβουρα μὲν, ἣ τὸ Ἡράκλειον, καὶ ὁ καταράκτης, [5] ὃν ποιεῖ πλωτὸς ὁ Ἀνίων, ἀφ' ὕψους μεγάλου καταπίπτων εἰς φάραγγα [7] βαθεῖαν, καὶ κατάλσει πρὸς αὐτῇ τῇ πόλει· ἐντεῦθεν δὲ διέξεισιν εὐκαρπότατον, περὶ τὰ μέταλλα τοῦ λίθου τοῦ Τιβουρτίνου, καὶ τοῦ ἐν Γαβίοις, καὶ τοῦ ἐρυθροῦ λεγομένου· ὥστε τὴν ἐκ τῶν μετάλλων ἐξαγωγὴν καὶ τὴν πορθμείαν εὐμαρῆ τελέως εἶναι, τῶν πλείστων ἔργων τῆς Ῥώμης ἐντεῦθεν κατασκευαζομένων· ἐν δὲ τῷ πεδίῳ τούτῳ ὁ Ἀνίων διέξεισι, καὶ [8] τὰ Ἄλβουλα καλούμενα ῥεῖ ὕδατα ψυχρὰ ἐκ πολλῶν πηγῶν, πρὸς ποικίλας νόσους, καὶ πίνουσι καὶ ἐγκαθημένοις ὑγιεινά· [9] τοιαῦτα δὲ καὶ τὰ Λάβανα, οὐκ ἄπωθεν τούτων, ἐν τῇ Νωμεντάνῃ καὶ τοῖς περὶ Ἠρητὸν τόποις. [10] Πραίνεστος δ' ἐστὶν ὅπου τὸ τῆς Τύχης ἱερὸν ἐπίσημον χρηστηριάζον· ἀμφότεραι δ' αἱ πόλεις αὗται, τῇ αὐτῇ προσιδρυμέναι τυγχάνουσιν ὀρεινῇ· διέχουσι δ' ἀλλήλων ὅσον σταδίους ἑκατόν· [11] τῆς δὲ Ῥώμης Πραίνεστος μὲν καὶ διπλάσιον, Τίβουρα δ' ἔλαττον. Φασὶ δὲ Ἑλληνίδας ἀμφοτέρας· [12] Πραίνεστον γοῦν Πολυστέφανον καλεῖσθαι πρότερον.

A urbs ea in ſublimi jacet colle, cujus radicem alluit Vulturnus amnis, & juxta Caſilinum delapſus ad urbem ſui cognominem in mare exit: cæterum Æſernia & Aliſæ jam Samniticæ urbes ſunt: quarum altera bello Samnitico eſt deleta, altera etiamnum durat. At Valeria via à Tibure incipit, ducitque in Marſos & Corfinium Pelignorum urbem primariam. Sunt in ea urbes Latinæ, Valeria, Carſeoli, & Alba, & prope urbs Cuculum. In conſpectu Romæ ſunt Tibur, Præneſte, & Tuſculum. Tibure fanum eſt Herculis, & præceps aquæ dejectus. (cataractam vocant) B quem facit Anio navigabilis ab excelſo loco in convallem dejiciens ſeſe profundam [6] luciſque obſitam, [illegible] urbem. Inde per loca fructuoſiſſima perlabitur, juxta ſecturas lapidis Tiburtini, & Gabini, & ejus qui dicitur rubeus: ut eductio ex fodinis & navibus defectio planè ſit expedita, & pleraque opera Romæ ex ea materia fiant. Planiciem eam per quam delabi Anienem dicimus, Albulæ etiam perfluunt aquæ frigidæ multis è fontibus prolapſæ, ad varios morbos potæ aut pro balneo uſurpatæ remedium præbentes: tales ſunt etiam non procul inde Labanæ aquæ in agro Nomentano & circa Eretum. C Apud Præneſte autem fanum & oraculum fortunæ celebre eſt. Ambæ urbes ſunt ad eadem conditæ montana, diſtantque inter ſe ſtadiis C. à Roma Præneſte abeſt ſtadiis cc, Tibur Romæ aliquanto eſt vicinius: utramque urbem Græcanicam eſſe dicunt: & quidem Præneſti olim fuiſſe nomen Polyſtephanum, quo multitudo coronarum ſignificatur.

1. κατὰ τὴν ὁμώνυμον αὐτῷ πόλιν) Plin. III. c. 5. *Vulturnum oppidum cum amne.* Vibius Sequeſter. *Vulturnus Campaniæ, à quo oppidum juxta Puteolos Vulturnum.* Caſaub.

2. Αἰσερνία δὲ καὶ Ἀλιφαὶ) Ptol. Æſerniam & Alliphanam Samnitum oppida nominat: Plin. *Alliſanos*. Id.

3. καὶ πόλις κούκουλον) Vide an huc pertineant Plinio III. c. 5. in hoc tractu dicti *Cubulterini*. Idem.

4. Τίβουρα μὲν) Ptolem. Τίβουρ Vide Stephan. *Idem.*

5. ὃν ποιεῖ πλωτὸς ὁ Ἀνίων, ἀφ' ὕψους μεγάλου καταπίπτων) Lego ποταμὸς ὁ Α. Cæterum deſcriptionem hanc Anienis operæ precium fuerit cum ea quæ eſt apud Dionyſium Halicarnaſſ. lib. v. c. 36. ὃς, inquit, videlicet Anion, quem Ἀνίντα ipſe vocat, ἐκ πόλεως μὲν Τιβούρων, καθ' ὑψηλοῦ πολὺς ἐκχεῖται σκοπέλου, φέρεται δὲ διὰ τῆς Σαβίνων καὶ Ῥωμαίων πεδιάδος, ὁρίζων τὴν ἑκατέρων χώραν· συνάπτει δὲ τὸ ῥεῦμα τῷ Τιβέρει ποταμῷ, καλὸς μὲν ὀφθῆναι γλυκὺς δὲ πίνεσθαι. *Qui fluvius ad Tibur ex alto ſcopulo magna mole præcipitans per Sabinorum & Romanorum campos labitur & amborum fines terminat amœnus aſpectu & potu non ingratus donec in Tiberum influat.* Idem.

6. *Luciſque obſitam*) Κατάλσει, fortè κατ' ἄλση aut κατάλση. Sed locus videtur alioquin etiam mutilus· ὁ ἀνίων διέξεισι, non ὁ. Algidum autem non Alginum eſſe, notum eſt. *Xyland.*

D

7. βαθεῖαν καὶ κατάλσει) Legendum κατάλση eadem forma, qua locus κατάδενδρος alibi dicitur ut monuimus. (Mox lego διέξεισι πεδίον εὐκαρπότατον. Dionyſius πεδιάδα vocat. Caſaub.

8. τὰ Ἄλβουλα καλούμενα ῥεῖ ὕδατα) Plinius XXXI. c. 2. *Juxta Romam Albulæ aquæ vulneribus medentur.* (Meminit Suetonius in Auguſto c. 82. vide Conſt. 2 pag 1834) *Idem.*

9 τοιαῦτα δὲ καὶ τὰ Λάβανα) Ita legitur in omnibus codicibus, ſed placet Scaligero in Tibul. lib. IV. p. 162. ut legatur Ἄλβανα. *Idem.*

10. Πραίνεστος δ' ἐστὶν ὅπου τὸ τῆς τύχης ἱερὸν ἐπίσημον χρηστηριάζον) Præneſtinæ Fortunæ multa mentio apud veteres, ut & ſortium Præneſtinarum: ſed nemo pluribus rem explicavit quam *Cicero* ipſe, quem vide lib. de Divinatione II. c. 41. *Idem.*

11. τῆς δὲ Ῥώμης Πραίνεστος μὲν καὶ διπλάσιον) hoc eſt ſtad. ducenta, ſive M. P. XXV. quod verum eſt. Antoninus,

Ab urbe	
Gabios	M. P. XV.
Præneſte	M. P. XI. *Idem.*

12. Πραίνεστον γοῦν Πολυστέφανον καλεῖσθαι πρότερον) Plinius III. c 5. paulo aliter: *Præneſtini urbe quondam Stephane dicta.* & aliter Stephanus, de Tibure ſic ſcribens, αὕτη πολυστέφανος ἐκαλεῖτο πρότερον. *Idem.*

1. Qu

Utraque loci natura munita eſt, Præneſte tamen hac re excellit. Nam arcis loco ſupra urbem eam adjacet mons excelſus, qui à tergo imminentium montanorum continuitati anguſto quodam tranſitu & quaſi collo avellitur, recto aſcenſu duobus altior ſtadiis: Accedit ad naturalem hanc munitionem, quòd undique urbs eſt cuniculis occultis perforata, quorum alii aquæ ducendæ: alii clandeſtinis exitibus inſerviunt: in quorum uno obſeſſus Marius junior periit. Enimvero ut aliis urbibus in parte felicitatis copia rerum ponitur, ita contrà Præneſtinis ſua opulentia calamitoſa fuit ob Romanorum ſeditiones: nam qui novas res moliebantur, eo confugiebant: quibus expugnatis cum alia damna urbi injungebantur, tum ager adimebatur, culpa à ſontibus in innoxios tranſlata. Per hanc regionem Vereſis amnis defertur: dictæ urbes à Roma verſus ortum Solis ſunt ſitæ. Intra montana ad quæ eæ ſunt conditæ, aliud porrigitur montanum & ſublime dorſum, convallem relinquens inter Algidum & Albanum montem. Eo in dorſo Tuſculum collocatum eſt, urbs minimè contemnendo apparatu: nam circumquaque exornata eſt plantis atque ædificiis, maximè quibus partibus verſus Romam vergit. Ibi enim Tuſculum habet collem terræ bonitate & aquarum copia præclarum, qui multis partibus ſenſim attollitur, & regiorum ædificiorum pulcerrimè extructorum capax eſt. Huic continentes adjacent partes ad Albanum montem inclinantes, eadem & natura & ornamentis præditæ. Succedunt planicies quà Romam & ſuburbia ejus, quà mare attingentes: ac maritima quidem minùs ſunt ſalubria: reliqua habitationi commoda, ac perinde culta. Secundùm Albanum montem in via Appia urbs eſt Aricia, CLX. ſtadiis à Roma, ſitu concavo, arce tamen natura loci munita. Supra eam ſita eſt 4 Lavinium

A Ἐρυμνὴ μὲν οὖν ἑκατέρα, πολὺ δ' ἐρυμνοτέρα Πραίνεστος· ἄκρον γὰρ ἔχει τῆς μὲν πόλεως ὕπερθεν ὄρος ὑψηλὸν, ὄπιθεν δ' ἀπὸ τῆς συνεχούσης ὀρεινῆς αὐχένι διεζευγμένον, ὑπεραῖρον καὶ δυσὶ σταδίοις τούτου πρὸς ὀρθίαν ἀνάβασιν· πρὸς δὲ τῇ ἐρυμνότητι καὶ διώρυξι κρυπταῖς διατέτρηται πανταχόθεν, μέχρι τῶν πεδίων, ταῖς μὲν, ὑδρίας χάριν, ταῖς δ', ἐξόδων λαθραίων· 1 ὧν ἐν μιᾷ, Μάριος πολιορκούμενος ἀπέθανε. Ταῖς μὲν οὖν ἄλλαις πόλεσι 2 πλεῖστον τὸ εὐαρκὲς πρὸς ἀγαθοῦ τίθεται. Πραινεστίνοις δὲ συμφορὰ γεγένηται διὰ τὰς Ῥωμαίων στάσεις· καταφεύγουσι γὰρ ἐκεῖσε οἱ νεωτερίσαντες· ἐκπολιορκηθέντων δὲ, πρὸς τῇ κακώσει τῆς πόλεως, B καὶ τὴν χώραν ἀπαλλοτριοῦσθαι συμβαίνει, τῆς αἰτίας μεταφερομένης ἐπὶ τοὺς ἀναιτίους. Ῥεῖ δὲ διὰ τῆς χώρας Οὐέρεσις ποταμός· πρὸς ἕω δὲ τῆς Ῥώμης εἰσὶν αἱ λεχθεῖσαι πόλεις. Ἐνδοτέρω δὲ τῆς κατ' αὐτὰς ὀρεινῆς, ἄλλη ῥάχις ἐστὶ, μεταξὺ αὐλῶνα καταλείπουσα τὸν κατὰ Ἄλγιδον ὑψηλὴ μέχρι τοῦ Ἀλβανοῦ ὄρους· ἐπὶ ταύτης δὴ τὸ Τούσκλον ἵδρυται, πόλις οὐ φαύλως κατεσκευασμένη· κεκόσμηται δὲ ταῖς κύκλῳ φυτείαις καὶ οἰκοδομίαις, καὶ μάλιστα ταῖς ὑποπιπτούσαις ἐπὶ τὸ κατὰ τὴν Ῥώμην μέρος· τὸ C γὰρ Τούσκλον ἐνταῦθα ἐστὶ λόφος εὔγεως καὶ εὔυδρος, κορυφούμενος ἠρέμα πολλαχοῦ, καὶ δεχόμενος βασιλείων κατασκευὰς ἐκπρεπεστάτας· συνεχῆ δ' ἐστὶ καὶ τὰ τῷ Ἀλβανῷ ὄρει ὑποπίπτοντα, τήν αὐτήν τε ἀρετὴν ἔχοντα, καὶ κατασκευήν. Ἐφεξῆς δ' ἐστὶ πεδία, τὰ μὲν πρὸς τὴν Ῥώμην συνάπτοντα, καὶ τὰ προάστεια αὐτῆς, τὰ δὲ πρὸς τὴν θάλατταν· τὰ μὲν οὖν πρὸς τὴν θάλατταν, ἧττον ἐστὶν ὑγιεινά· τὰ δὲ ἄλλα εὐάγωγά τε, καὶ παραπλησίως ἐξησκημένα. Μετὰ δὲ τὸ Ἀλβανὸν Ἀρικία ἐστὶ πόλις ἐπὶ τῇ ὁδῷ τῇ Ἀππίᾳ· 3 στάδιοι δ' εἰσὶν ἐκ τῆς Ῥώμης ρξ, κοῖλος δ' ἐστὶν ὁ τόπος, ἔχει δ' ὅμως ἐρυμνὴν D ἄκραν· 5 ὑπέρκειται δ' αὐτῆς τὸ μὲν Λαουίνιον,

p. 239.

1. Ὧν ἐν μιᾷ Μάριος πολιορκούμενος ἀπέθανε) Marii filium intellige, de quo in vita patris Plutarchus Liv. Epitom. lib LXXXVIII C. *Marius Præneſte obſeſſus à Lucretio Aſella Syllanarum partium viro, cùm per cuniculum captaret evadere, ſeptus ab exercitu, mortem ſibi conſcivit: id eſt in ipſo cuniculo, cùm ſentiret ſe evadere minimè poſſe.* Caſaub.

2. πλεῖστον τὸ εὐαρκὲς πρὸς ἀγαθοῦ τίθεται) Scribe meo periculo τὸ εὐερκές. Aliæ, inquit, urbes laudantur, ſi loco natura munito fuerint ſitæ. Præneſtinis hæc multorum malorum cauſa, quam frequenter iſta vox in hoc auctore occurreret paullò antè monui: Ita autem ſcripſiſſe Strabonem iſto loco & prior interpres teſtis eſt, & (quod plus apud me valet) ipſa ſententia, quæ ita prorſus poſtulat, vel me tacente docere poſſit. Adde quod ita eſt in codice Stephanico. *Idem.*

3. στάδιοι δ' εἰσὶν ἐκ τῆς Ῥώμης ρ ξ) Antoninus tamen M. paſſ. XVI. tantum ponit: niſi in numerorum notis peccatum eſt. *Idem.*

4. *Lavinium*) Interpres habet Lanuvium, legit enim non Λαουίνιον, ſed Λανούιον. ut & Ptolemæus habet. ego Lanuvium & Lavinium non puto eſſe unam urbem, & Lavinii nomen etiamnum extat, eo loco planè, qui hic notatur. Cæterum locus de ſacerdote Diana vitiatus eſt γεννηθεὶς & ἱερώμενος ex conjectura reſtitui. Genium, cujus nomen omiſſum eſt, Egeriam, fuiſſe aut potius Angeriam ex VII. v. 763. Æneidis, & quæ ibi annotantur, eſt probabile. *Xyland.*

5. Ὑπέρκειται δὲ αὐτῆς τὸ μὲν Λαουίνιον. *Supra eam ſita eſt Lavinium*) Lege meo periculo Λανούιον. Nam Lavinium urbs non fuit in edito, ſed ad maris

πόλις Ῥωμαίων ἐν δεξιᾷ τῆς Ἀππίας ὁδοῦ, ἀφ' A ἧς ἐπόπτος ἥ τε θάλασσά ἐστι καὶ τὸ Ἄντιον· 1 τὸ δ' Ἀρτεμίσιον ὃ καλοῦσι νέμος, ἐκ τοῦ ἐν ἀριστερᾷ μέρους τῆς ὁδοῦ 2 τῆς ἐξ Ἀρικίας ἀναβαίνουσιν εἰς τὴν δ' Ἀρικίνην τὸ ἱερόν· 3 λέγουσι δ' εἶναι ἀφιδρύματα τῆς Ταυροπόλου· καὶ γάρ τι βαρβαρικὸν κρατεῖ καὶ Σκυθικὸν περὶ τὸ ἱερὸν ἔθος· 4 καθίσταται γὰρ ἱερεὺς, ὁ γενηθεὶς αὐτόχειρ τοῦ ἱερωμένου πρότερον, δραπέτης ἀνήρ· ξιφήρης οὖν ἐστιν ἀεὶ περισκοπῶν τὰς ἐπιθέσεις ἕτοιμος ἀμύνεσθαι· τὸ δ' ἱερὸν ἐν ἄλσει· 5 πρόκειται δὲ λίμνη πελαγίζουσα· κύκλῳ δ' ὀρεινὴ συνεχὴς ὀφρῦς περίκειται, B 6 καὶ μία ὑψηλὴ, καὶ τὸ ἱερὸν καὶ τὸ ὕδωρ ἀπολαμβάνουσα ἐν κοίλῳ τόπῳ καὶ βαθεῖ. τὰς μὲν οὖν πηγὰς ὁρᾶν ἐστιν ἐξ ὧν ἡ λίμνη πληροῦται·

urbs Romanorum in d[illegible]xtro v[illegible]æ Appiæ latere, unde & ma[illegible]e & [illegible]ntium conſpici poteſt. Dianæ [illegible]m quod vocant nemus, in ſiniſtra viæ parte eſt quà Ariciam adſcenditur: fertur [illegible]utem Dianæ Tauricæ ſacroru[illegible] [illegible]ilia ibi eſſe dicata: nam & barbaricus ac Scythicus mons apud id templum ob[illegible]t: perfuga enim ſacerdos ibi conſtituitur, qui ſacerdotem priorem ſua trucidaverit manu: ſtrictoque ſemper gladio paratus ad inſultus propulſandos circumſpicit. Fanum in luco eſt, ante eum lacus mari æmulus: circum [illegible]irca ſupercilio montano continen[illegible] [illegible]ue arduo templum ac lacum [illegible] cavo in[illegible]dente ac profundo loco. Ac fo[illegible]es quidem conſpicui ſunt, unde lacus impletur:

ris littus: at Lanuvium fuit ſuper Ariciam in edito. Vide Cluverium in ſua Italia. Salmaſius tamen in ſuis ad hiſtoriam Auguſtam notis pertendit Lavinium & Lanuvium unum & idem eſſe, ſed non perſuadet. *Palmer.*

1. Τὸ δ' Ἀρτεμίσιον, ὃ καλοῦσι Νέμος, ἐκ τοῦ ἐν ἀριστερᾷ μέρους τῆς ὁδοῦ τῆς ἐξ Ἀρικίας ἀναβαινούσης. Τῆς δ' Ἀρικίνης τὸ ἱερόν. Λέγουσι δ' εἶναι ἀφίδρυμα τῆς Ταυροπόλου) Ita diſtinximus, ac emendavimus inſignem magni Scriptoris locum, vulgò ab interpunctione & lectione corruptiſſimum. Τὸ Ἀρτεμίσιον, ut vel pueri ſciunt Cercoëtiani, templum C eſt Dianæ, ut Ἀσκληπίειον, Æſculapii: Ἰσίειον, Iſidis templum. Non igitur Ἀρτεμίσιον νέμος, junctim legendum eſt: nec Latinè vertendum erat, *Dianæ quod vocant nemus.* Etſi enim antiquiſſimi Græci voce νέμος uſi ſunt in eadem notione, quâ Latini *nemus*: non tamen putandum eſt Straboni antiquum & obſoletum hoc verbum uſurpatum fuiſſe pro vulgato ἄλσος. Sic igitur diſtinguendum fuerat, ut nos poſuimus: τὸ δ' Ἀρτεμίσιον, ὃ καλοῦσι Νέμος: *templum verò Dianæ, quod vocant Nemus.* Latini ſcilicet Aricinæ Dianæ templum ita proprie vocabant, *Nemus*: unde & ipſa Diana *Nemorenſis* indigetabatur: & ſacerdos ejus *rex Nemorenſis* dicebatur, ut eſt apud Suetonium in Vita Jul. c. 46. Plinius lib. XXXV. cap. 7. *Pingi autem gladiatoria, atque in publico exponi cœpta à C. Terentio Lucano. Is mortuo avo ſuo, à quo adoptatus fuerat, triginta paria in foro per triduum dedit, tabulamque pictam in Nemore Dianæ poſuit*, id eſt, ἐν τῷ Ἀρτεμισίῳ, quod *Nemus* vocabatur. D Vitruvius lib. IV. cap. 7. *item generibus aliis conſtituuntur ædes, ex iiſdem ſymmetriis ordinatæ, & alio genere diſpoſitiones habentes, uti eſt Caſtoris in Circo Flaminio, & inter duos Lucos Vejovis: item argutius in Nemore Dianæ, columnis adjectis dextra ac ſiniſtra ad humeros pronai.* Ex his locis conſtat *Nemus* proprie vocatum fuiſſe templum illud Dianæ Aricinæ, quod in nemoribus poſitum eſſet. Ovidius: de A. Am. ℣. 259.

Ecce ſuburbanæ templum Nemorenſe Dianæ.

De eodem loquitur Silius Italicus lib. VIII. ℣. 364. *Quique immite Nemus Triviæ.* Strabo autem explicat, quod ſit illud Ἀρτεμίσιον, vocatum Nemus. Τῆς δ' Ἀρικίνης, inquit, τὸ ἱερόν. Vulgò ſcriptum eſt: Τῆς ἐξ Ἀρικίας ἀναβαινούσιν, εἰς τὴν δ' Ἀρικίνην τὸ ἱερόν. Nec meliorem reponit vir doctiſſimus, qui emendat, τοῖς ἐξ Ἀρικίας ἀναβαίνουσιν εἰς τὸ τῆς Ἀρικίνης ἱερόν. Quæ lectio diverſa facit τὸ Ἀρτεμ[illegible]ιον & τὸ τῆς Ἀρικίνης ἱερὸν, quæ eadem ſunt. Nam τὸ ἱερὸν τῆς Ἀρικίνης eſt templum Dianæ [illegible]d Græcis Ἀρτεμίσιον dicitur; Latini verò Ne[illegible]us proprie vocabant à nemore, in quo erat ſi[illegible]m. Perperam etiam in Strabone legitur, λέγου[illegible] δ' εἶναι ἀφιδρύματα τῆς Ταυροπόλου, cum leg[illegible]um ſit ἀφίδρυμα; nam unicum erat. Ἀφίδρυ[illegible] τῆς Ταυροπόλου eſt *ſimulachrum Scythicæ Dian[illegible]* [illegible]almaſ. Exercit. Plinian. p. 48. ed. Ultraj.

2. τῆς ἐξ Ἀρικίας ἀ[illegible]βαίνουσιν) Malim τοῖς ἐξ Ἀρικίας ἀναβαίνουσιν εἰς [illegible]ὸ τῆς Ἀρικίνης ἱερόν. *Caſaub.*

3. λέγουσι δ' εἶν[illegible] ἀφιδρύματα τῆς Ταυροπόλου) Servius (ad Virgil. [illegible]en. II. ℣. 116.) *Oreſtes accepto oraculo carendi f[illegible]roris cauſa cum amico Pylade Colchos petierat: & [illegible]um his occiſo Thoante, ſimulacrum ſuſtulit abſconditum faſce lignorum (unde & Faſcelis dicitur, non tantum à face [illegible]cum qua pingitur, propter quod & Lucifera dicitur) & Aritiam tranſtulit.* (Vide Feſtum Pompejum in voc[illegible] *Mavius* & veterem Horatii interpretem ad illud [illegible]darum lib. primo. VII. v. 10. *Me nec tam patiens Lac[illegible]* Ite[illegible] Pauſaniam II. c. 27.) *Idem.*

4. καθίσταται γὰρ ἱερεὺς ὁ γεννηθεὶς αὐτόχειρ) Servius de Aricina Diana (ad Virgil. Aen. VI. ℣. 137.) *In hujus templo poſt mutatum ritum ſacrificiorum, fuit arbor quædam de qua infringi ramum non licebat: Dabatur autem fugitivis poteſtas, ut, ſi quis exinde ramum potuiſſet auferre, monomachia cum [illegible] ſacerdote dimicaret.* Ovidius (de Art. Am. [illegible] ℣. 259.)

Ecce ſuburbanæ templum nemorale Dianæ
Partaque per gladios regna nocente manu. Idem.

5. πρόκειται δὲ λίμνη πελαγίζουσα) Speculum Dianæ hunc lacum vocabant: de eo Virgil. (Aen. VII. ℣. 514.)

----protinus omne
Contremuit nemus, & ſylvæ intonuere profundæ.
Audiit & Triviæ longè lacus.

Vibius Sequeſter, *Triviæ lacus Aritiæ.* ubi falluntur qui legunt *Africæ.* Viſitur & hodie ille lacus ac dicitur ab accolis, *il laco di Jouſano.* Idem.

6. καὶ μία ὑψηλὴ καὶ τὸ ἱερὸν καὶ τὸ ὕδωρ ἀπολ.) Templum hoc in edito loco fuiſſe etiam Silius Italicus teſtatur,

Jamque dies ader[illegible] profugis cum regibus altum
Fumat Aricinum [illegible] nemus. Idem.

iiſque adeſt ſacerdos nomen cum genio quodam habens commune: effluxus autem latus quidem occulti, foris autem cernuntur, è longinquo conſpicui. His locis vicinus eſt mons Albanus, longè ſublimior luco Dianæ & ejus ſuperciliis, quanquam & celſa ea ſunt & ſatis recta. is quoque lacum habet longè majorem eo, qui eſt ad Dianæ. Ante hos montes priùs dictæ Latinæ urbes ſitæ ſunt: inter quas maximè mediterranea eſt Alba, Marſis finitima, in ſcopulo inſita ſublimi. Propè eſt 4 lacus Fucinus, magnitudine maris ſimilis: eo utuntur præcipuè Marſi & finitimi omnes. Ferunt hunc lacum aliquandò uſque ad montana impleri, rurſúmque ſubſidere, ita ut palude obducta loca rurſum detegantur, & agriculturæ fiant commoda: ſive iſti affluxus fiunt humoris, qui in profundo eſt, mutatione locorum ſurſum ſe efferente, rurſumque in imum confluente: ſive prorſus deficiunt fontes atque ſtipantur: quod Amennano flumini evenire perhibent, per Catanam fluenti: qui per aliquot annos deſtitutus aquis, deinde iterum fluit. E Fucino lacu promanare ajunt aquam Marciam, quæ Romam irrigat, gloriâque reliquas aquas vincit.

A [1] τούτων δ᾽ ἐστὶν ἱερεία καλουμένη [2] δαίμονός τινος ἐπώνυμος· αἱ δ᾽ ἀπορρύσεις, ἐνταῦθα μὲν ἄδηλοι εἰσὶν, ἔξω δὲ δείκνυνται πόῤῥω [3] πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν ἔχουσαι. Πλησίον δ᾽ ἐστὶ τῶν χωρίων τούτων καὶ Ἀλβανὸν ὄρος πολὺ ὑπερκύπτον τοῦ Ἀρτεμισίου, καὶ τῶν περὶ αὐτὸ ὀφρύων, καί περ ὑψηλῶν οὐσῶν, καὶ ὀρθίων ἱκανῶς· ἔχει δὲ καὶ τοῦτο λίμνην πολὺ μείζω τῆς κατὰ τὸ Ἀρτεμίσιον ὄρος. προσωτέρω δὲ τούτων αἱ λεχθεῖσαι πρότερον πόλεις τῆς Λατίνης εἰσί· μάλιστα δ᾽ ἐν μεσογαίᾳ τῶν Λατίνων πόλεων, ἔστιν ἡ Ἄλβη, ὁμοροῦσα Μαρσοῖς. [5] ἵδρυται ἐφ᾽ ὑψηλοῦ πάγου λίμνη Φουσίνας πλησίον, πελαγία τὸ
B μέγεθος· χρῶνται δ᾽ αὐτῇ μάλιστα μὲν Μαρσοὶ, καὶ πάντες οἱ πλησιόχωροι· φασὶ δ᾽ αὐτὴν καὶ πληροῦσθαί ποτε μέχρι τῆς ὀρεινῆς, καὶ ταπεινοῦσθαι πάλιν, ὥστ᾽ ἀναψύχειν τοὺς λιμνωθέντας τόπους, καὶ γεωργεῖσθαι παρέχειν, [6] ἤτοι μεταστάσει τῶν κατὰ βάθους ὑγρῶν σποράδην, καὶ ἀδήλως γίνονται, πάλιν δ᾽ ἐπισυῤῥέουσιν, ἢ τελέως ἐκλείπουσιν αἱ πηγαὶ, [7] καὶ πάλιν συνθλίβονται· [8] καθάπερ περὶ τοῦ Ἀμενάνου συμβαίνειν φασὶ, τοῦ διὰ Κατάνης ῥέοντος· ἐκλείπει γὰρ ἐπὶ πολλὰ ἔτη, καὶ πάλιν ῥεῖ· [9] ἐκ δὲ τῆς Φουσίνας εἶναι τὰς πηγὰς ἱστοροῦσι τοῦ Μαρκίου ὕδατος, τοῦ τὴν Ῥώμην ποC τίζοντος καὶ παρὰ τἄλλα εὐδοκιμοῦντος ὕδατα· p. 240.

1. *τούτων δ᾽ ἐστὶν ἱερεία καλουμένη*) Aſſentior ſummo viro Joſepho Scaligero legenti *τούτων δ᾽ ἐστὶν Ἰτέρνη δαιμ.* Juturnam enim intelligit, qui fuit fons in eo tractu Juturnæ Jovis pellici cognominis. *Caſaub.*

Τούτων ἐστὶ ἱερεία καλουμένη δαίμονος τινὸς ἐπώνυμος. Iiſque adeſt ſacerdos nomen cum genio quodam habens commune) Doctiſſimus & mihi ſemper cum honore nominandus Caſaubonus pro *ἱερεία* vult legi *Ἰτέρνη*. Si quid poſt tantum virum muſſitare auderem, putarem debere legi *ἱερὰ*, minima mutatione. Cluverius demonſtravit eum, de quo loquitur hoc loco, fontem non eſſe Juturnæ fontem, ut putat. Sed ſive fuerit Juturnæ ſive Egeriæ, non dixiſſet Strabo *δαίμονος τινὸς*, ſi eam divam ſeu dæmonem proprio nomine jam indigitaſſet. Igitur mihi videntur melius procedere verba Strabonis, ſi *ἡ ἱερὰ* legatur, & ſic verto: *earum eſt una, quæ ſacra dicitur, divæ cujuſdam ferens nomen.* Nam proprio epitheto hic fons, de quo agitur, ſacer dicebatur. Sic Juvenalis eum vocat Satyra III.

> *Nunc ſacri fontis nemus & delubra locantur*
> *Judæis.* Palmer.

2. *Δαίμονος τινὸς ἐπώνυμος*) Ægeriæ, ut rectè Xylander ait. Virgilius (Aen. VII. ℣. 762.

> *----inſignem quem mater Aritia miſit*
> *Eductum Ægeriæ lucis.* Caſaub.

3. *πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν ἔχουσαι*) Lego *ἀνέχουσαι*. & ita ſcripſi. *Idem.*

4. *Lacus Fucinus*) Legendum *πάγου λίμνη δὲ Φουκίνα πλησίον* &c. aut tale aliquid. Plin. III 12. Alba Albenſium ad Fucinum lacum. Meminit Virgilius dicto loco. Sed locus de incrementis Fucini lacus ejus denique decrementis videtur eſſe non integer pro *ἤτοι* legerem *εἴτε*. *Xyland.*

5. *ἵδρυται ἐφ᾽ ὑψηλοῦ πάγου λίμνη Φουσίνας πλησίον*) Lege cum veteribus libris & interprete, quem ſecutus eſt rectè Xylander, *ἵδρυται δ᾽ ἐφ᾽ ὑψηλοῦ πάγου. ἔστι δὲ καὶ λίμνη Φουκίνα πλησίον.* *Caſaub.*

6. *ἤτοι μεταστάσει*) Lege *μεταστάσεις*. Senſus eſt, lacum Fucinum aliquando deficere, mox redire aquas: cujus rei duplicem affert cauſam. vel quia ſcaturigines aquarum, quæ ſunt in imo, *σποράδην* locis aliis ſcaturiant prioribus relictis ſalientibus: poſtea autem eoſdem repetant: & lacum ita efficiant: vel potius quod ſcaturigines iſtæ, quæ aquas lacui ſuggerebant, ad tempus deficiant omnino, & rurſus poſtea impleantur, ac ſe in eundem lacum effundant. *Idem.*

D 7. *καὶ πάλιν συνθλίβονται*) *atque ſtipantur* vertit Xylander. Sed ſi id voluit ſignificare cur dixit *πάλιν*? vertendum potius, *ac rurſus compreſſa erumpit aqua*, ſive ſimpliciter, ac rurſus erumpit vel exprimitur. *συνθλίβεσθαι* proprie, in anguſtias redigi: hîc eſt, arctatum erumpere. Sic apud Lucretium II. v. 203. *expreſſæ flammæ*, pro expreſſione emiſſæ. Multa ita dicuntur, quæ paſſim apud utriuſque linguæ ſcriptores occurrunt (Seneca hoc dixit pag. 460. *preſſura loci elidi.*) *Idem.*

8. *καθάπερ περὶ*) Veteres *ἐπὶ* habent, & mox *ἐκλείπειν* ac *ῥεῖν*. *Idem.*

9. *ἐκ δὲ τῆς Φουσίνας εἶναι τὰς πηγὰς*) Aliter Plinius tradit XXXI. c. 3 *Oritur*, aqua Martia, *in ultimis montibus Pelignorum, tranſit Marſos & Fucinum lacum, Romam dubiè petens.* Hanc aquam jampridem *φθορᾷ τῶν ὀχετῶν ἐκλιποῦσαν* reſtituit Romæ Agrippa, auctor Dio. *Idem.*

1. *Munita*

A τῇ δὲ Ἄλβᾳ, διὰ τὸ ἐν βάθει τῆς χώρας ἱδρύσθαι, [2] καὶ διὰ τὸ εὐερκὲς, [3] ἀντὶ φρουρᾶς ἐχρήσαντο πολλάκις Ῥωμαῖοι, τοὺς φυλακῆς δεομένους ἐνταῦθα καθείργοντες.

Ἐπεὶ δ' ἀπὸ τῶν προσαλπείων ἐθνῶν ἀρξάμενοι καὶ τῶν πρὸς αὐτοῖς ὀρῶν τῶν Ἀπεννίνων, ἔπειθ' ὑπερβάντες ταῦτα, τὴν ἐντὸς ἐπήλθομεν πᾶσαν ὅση μεταξὺ κεῖται τοῦ Τυῤῥηνικοῦ πελάγους, καὶ τῶν Ἀπεννίνων ὀρῶν τῶν κεκλιμένων πρὸς τὸν Ἀδρίαν μέχρι Σαννιτῶν [4] καὶ Καμπανῶν· νῦν ἐπανιόντες, δηλώσομεν τὰ ἐν τοῖς ὄρεσι τούτοις οἰκοῦντα καὶ ταῖς ὑπωρείαις τῆς τε ἐκτὸς, μέχρι τῆς παραλίας τῆς Ἀδριατικῆς, καὶ B τῆς ἐντός. Ἀρκτέον δὲ πάλιν [6] ἀπὸ τῶν Κελτικῶν ὀρῶν. [7] Ἔστι δ' ἡ Πικεντίνη μετὰ τὰς τῶν Ὀμβρικῶν πόλεις τὰς μεταξὺ Ἀριμίνου καὶ Ἀγκῶνος· [8] ὥρμηνται δὲ ἐκ τῆς Σαβίνης οἱ Πικεντῖνοι, [9] δρυκολάπτου τὴν ὁδὸν ἡγησαμένου τοῖς ἀρχηγέταις, ἀφ' οὗ καὶ τοὔνομα. [10] Πῖκον γὰρ τὸν ὄρνιν τοῦτον ὀνομάζουσι, καὶ νομίζουσιν Ἄρεος ἱερόν. Οἰκοῦσι δ' ἀπὸ τῶν ὀρῶν ἀρξάμενοι, μέχρι τῶν πεδίων καὶ τῆς θαλάττης, ἐπὶ μῆκος ἔχοντες ηὐξημένην μᾶλλον, ἢ πλάτος τὴν χώραν, ἀγαθὴν πρὸς ἅπαντα, βελτίω δὲ τοῖς ξυλίνοις καρ-

p. 241. ποῖς, ἢ σιτικοῖς, ἔστι δ' εὖρος μὲν τὸ ἀπὸ τῶν ὀρῶν ἐπὶ θάλατταν, ἀνώμαλον τοῖς διαστήμασι· μῆ- C κος δ' ἀπὸ Αἴσιος ποταμοῦ [11] μέχρι * Κάστρου,

* Aldi cod. Λεάστρου, παράπλουν ἔχον σταδίων ω. Πόλις δ' Ἀγκὼν μὲν Ἑλληνὶς, Συρακουσίων κτίσμα, τῶν φυγόντων τὴν Διονυσίου τυραννίδα. [12] κεῖται δ' ἐπ' ἄκρας

A Alba porrò, quòd in penetralibus regionis ſita, ac [1] munita circum optime eſſet, ſæpenumero loco cuſtodiæ fuit à Romanis data, in quam dederent, quos adſervari captivos vellent.

Sed quoniam ab Alpibus viciniam colentibus gentibus, & contiguis montibus Apenninis orſi, iis deinde ſuperatis percurrimus quicquid eſt Italiæ mediterraneæ inter mare Tyrrhenum & Apennini montana verſus Adriam vergentia, uſque ad Samnitas & Campanos: nunc ad initium regreſſi, populos referamus, qui iſtis in montibus degunt & eorum radicibus, ſive B extra ad Adriatici maris oras, ſive in mediterraneis. Rurſum ergo à Gallicis finibus ſumetur exordium. ¶ Umbricas urbes, quæ inter Ariminum ſunt & Anconam ſitæ, Picenus ager ſequitur. Piceni ex agro Sabino in ea loca migrarunt, Pico ave iter ductoribus monſtrante, unde nomen genti: Avem Marti ſacram cenſent. Incolunt à montibus verſus planities, & mare: eſtque eorum regio in longum quàm latum porrectior, ad omnes vitæ uſus commoda, arborum tamen fructibus quàm frumento præſtantior. Latitudinis à montibus ad mare inæqualia ſunt diverſis locis ſpatia. Lon- C gitudo ab Æſi fluvio uſque ad Caſtrum, navigatur legendo litore ſtadiis ꟾↄCCC. In Piceno urbs Græca eſt Ancona, à Syracuſanis condita, qui Dionyſii fugerant tyrannidem. Sita eſt in promontorio,

1. *Munita circum optimè*) Eſt in Græco εὐαρκές, ſed εὐερκές legit interpres, ut apparet, quod & ſenſui eſt commodiſſimum. Cæterùm aquas non Martias eſſe appellandas, quas in urbem duxit Qu. Marcius Rex, vel ex Plinio liquet XXXVI. 15. *Xyland.*

2. καὶ διὰ τὸ ἐναρκὲς) Lege ἐνερκὲς quod rectè Xyl. vidit. *Caſaub.*

3. ἀντὶ φρουρᾶς ἐχρήσαντο πολλάκις) Livius lib. XXX c. 16. *Conſulti inde patres regem in cuſtodiam Albam mittendum cenſuerunt*, & lib. XLV. c. 42. *Patres cenſuerunt ut Q. Caſſius Perſea regem cum Alexandro filio Albam in cuſtodiam duceret.* Idem.

D 4. καὶ inter Campanos & Samnitas interjeci, quod & legit interpres, & ſenſus flagitat. *Xyland.*

5. *Gallicis finibus.*) ὀρῶν pro ὀρῶν legi. ad rem etiam hoc commodius eſt, & verius multo. Nam Ariminum Senonum, Bojorum Gàllicæ Ravennam etiam Ptolomæus adſcribit. Picenos autem hoc loco dixi, qui ſunt Πικεντῖνοι noſtro, id eſt Picenum (hodie Marcam Anconitanam.) incolebant, ut ne confunderem cum Picentinis ad mare Tyrrhenum apud Salernum in diverſa Italiæ regione habitantibus, nihil autem in verbis auctoris mutandum fuiſſe, ſatis conſtat ex hujus libri fine. Picenos Πικηνοὺς Ptolemæus diſtinctius dixit: noſter ad originem reſpexit. Jam vocem μᾶλλον non dubitavi tollere, & ἀνώμαλον ſubſtituere, rei veritate hoc docente: & litterarum reliquiis quaſi manu ducentibus ad emendationem: ne dicam ſic legiſſe interpretem. Leaſtrum porrò nullum invenio. Plinius III. 15. Helvio flumini hoc tribuit. Ego planè Caſtrum ſuſpicor à Strabone ſcriptum fuiſſe, idque repoſui. Congruit enim ad Plinianam etiam ac Ptolemaicam Piceni deſcriptionem, urbe ultima & Prætuciis proxima poſita pro termino, eademque maritima. Si cui Leaſter arridet, amet eum ſine rivali, quod ad me attinet. *Xyland.*

6. ἀπὸ τῶν Κελτικῶν ὀρῶν) Malim ὅρων. *Caſaub.*

7. ἔστι δ' ἡ Πικεντίνη) Manuſcripti ἡ Πικηνή. *Idem.*

8. ὥρμηνται δὲ ἐκ τῆς Σαβίνης οἱ Πικεντῖνοι) Veteres libri οἱ Πικένιοι. Plinius III. c. 13. *Orti ſunt à Sabinis voto vere ſacro.* Idem dixit & ſupra. *Idem.*

9. δρυκολάπτου τὴν ὁδὸν ἡγησαμένου) Feſtus V. *Picena* aliter, *Picena regio in qua eſt Aſculum, dicta quod Sabini cum Aſculum proficiſcerentur, in vexillo eorum picus conſederit.* Idem.

10. πῖκον γὰρ τὸν ὄρνιν τοῦτον ὀνομάζουσι) Vide Dionyſ. Hal. & quare ſit picus Marti ſacer quærit Plutarchus Κεφ. ῥωμ. XXI. *Idem.*

11. μέχρι Κάστρου) Ita etiam Ptolem. Ancona & Caſtro Picentinorum oram maritimam claudit. Plin. aliter. *Idem.*

12. κεῖται δ' ἐπ' ἄκρας μὲν λιμένα ἐμπ.) Anconæ ſitum Pomponius II. c. 4. elegantiſſimè indicat, *Flumen Metaurus atque Æſis. Exin illa in anguſto illorum duorum promontoriorum ex diverſo coeuntium inflexu cubiti imagine ſedens, ac ideo à Grajis dicta Ancon, inter Gallicas Italicaſque gentes quaſi terminus intereſt: hæc enim prægreſſos Piceni littora excipiunt.* Quibus verbis excludi vides finibus Picenorum hanc urbem. *Idem.*

1. κεῖται

quod ſuo verſus ſeptentriones reflexu portum includit: vino & tritico abundat. Proximè eam eſt Auximum urbs paululum ſupra mare. Deinde Septempeda, 1 Pneuentia, Potentia, ad Firmum Picenum, ejúſque navale caſtellum. Deinceps Cypræ fanum, conditum dedicatúmque ab Etruſcis: qui Iunonem Cupram vocant. Tum Truentinus amnis, ejuſdemque nominis urbs: inde Matrinus fluvius ab Adrianorum urbe profluens, & navale Adriæ habens nomine ſecum conveniens. In mediterraneo ſunt Adria & Aſculum Piceni locus, cùm natura munitiſſimus, tum muro cinctus, & montibus qui conſcendi à nullo poſſunt exercitu. Supra Picenum ſunt Veſtini, Marſi, Peligni, Marucini, Frentani, Samnitica gens. Hi montana tenent, neque ferè mare attingunt. Populi ipſi exigui ſunt, ſed fortiſſimi, & qui ſuam fortitudinem Romanis ſæpe demonſtraverint. Primùm quidem cùm bellum adverſus eos geſſerunt: deinde cùm eorum caſtra ſecuti ſunt: tertiò, quando libertatem ac jus civitatis poſtulantes, repulſam paſſi deſciverunt, Corfiniumque, quod eſt Pelignorum caput, occupatum, communem omnibus Italis loco Romæ urbem deſignaverunt, bellique arcem, & Italicæ nomen indiderunt,

A μὲν λιμένα ἐμπεριλαμβανούσης, τῇ πρὸς τὰς ἄρκτους ἐπιστροφῇ· σφόδρα δ' εὔοινός ἐστι, καὶ εὐπυρόφορος. Πλησίον δὲ αὐτῆς, Αὔξουμον πόλις μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης· εἶτα Σεπτέμπεδα καὶ Πνευεντία, καὶ Ποτεντία, καὶ Φίρμον Πικηνόν· 2 ἐπίνειον δὲ ταύτης, Κάστελλον· ἐφεξῆς δὲ 3 τὸ τῆς Κύπρας ἱερὸν, Τυρρηνῶν ἵδρυμα καὶ κτίσμα· τὴν δ' Ἥραν ἐκεῖνοι Κύπραν καλοῦσιν· εἶτα 4 Τρουεντῖνος ποταμὸς καὶ πόλις ἐπώνυμος· 5 εἶτα καὶ Τρουνόουν, καὶ ὁ Ματρῖνος ποταμὸς, ῥέων ἀπὸ τῆς Ἀδριανῶν πόλεως, ἔχων ἐπίνειον τῆς Ἀδρίας ἐπώνυμον ἑαυτοῦ· ἔστι δ' ἐν
B τῇ μεσογαίᾳ καὶ αὐτὴ, καὶ τὸ Ἄσκλον τὸ Πικηνὸν, ἐρυμνότατον χωρίον, καὶ ἐφ' ᾧ κεῖται τὸ τεῖχος, καὶ τὰ περικείμενα ὄρη στρατοπέδοις οὐ βάσιμα. 6 Ὑπὲρ δὲ τῆς Πικεντίνης Οὐηστινοί τε καὶ Μαρσοὶ, καὶ Πέλιγνοι, καὶ Μαρρουκῖνοι, καὶ Φρεντανοὶ, Σαυνιτικὸν ἔθνος, τὴν ὀρεινὴν κατέχουσιν, ἐφαπτόμενοι μικρὰ τῆς θαλάττης· ἔστι δὲ τὰ ἔθνη ταῦτα μικρὰ μὲν, 7 ἀνδρικώτατα δὲ, καὶ πολλάκις τὴν ἀρετὴν ταύτην ἀποδεδειγμένα Ῥωμαίοις· πρῶτον μὲν, ἡνίκα ἐπολέμουν· δεύτερον δὲ, ὅτε συνεστράτευον· τρίτον δ' ὅτε δεόμενοι τυχεῖν ἐλευθερίας καὶ πολιτείας μὴ τυγχάνοντες, ἀπέστησαν, καὶ 8 τὸν Μαρσικὸν καλούμενον ἐξῆψαν πόλεμον, 9 Κορ-
C φίνιον τὴν τῶν Πελιγνῶν μητρόπολιν κοινὴν ἅπασι τοῖς Ἰταλιώταις ἀποδείξαντες πόλιν, ἀντὶ τῆς Ῥώμης, ὁρμητήριον τοῦ πολέμου, μετονομασθεῖσαν Ἰταλικήν·

1. *Pneuentia*) reliqui hanc vocem, ſed ſuſpectam mihi. fortè aliquid eſt depravatum pro eis qui ſunt Pleninenſes Plinio. pro κάτελλον κάστελλον repoſui. *caſtellum Firmanorum* Plin. III. c. 13. Trunoum quoque ipſa ſcriptura oſtendit eſſe vitioſam vocem, pro qua aut Novanam aut Numanam crederem ex Ptol. & Plin. reponendam. Frentanos ex iiſdem poſui. *Xyland.*

2. ἐπίνειον δὲ ταύτης κάστελλον) Plinius III. c. 13. *Caſtellum Firmanorum* vocat. *Caſaub.*

3. τὸ τῆς Κύπρας ἱερόν) Plinio, III. c. 13. *Cupra oppidum.* Ptolem. Κοῦπρα μαριτίμα. *Idem.*

4. Τρουεντῖνος ποταμὸς καὶ πόλις) Pomponius, II. c. 4, *Truentum, id à fluvio, qui præterit, ei nomen eſt.* Sic Plin. III. c. 13. Ptolem. fluminis tantum meminit. *Idem.*

5. εἶτα καὶ Τρουνόουν καὶ ὁ Ματρῖνος ποταμὸς) Quid eſt obſecro Τρουνόουν? eruditus interpres id monſtrum interpretando omiſit. ſed aut nos ipſi nobis ſuffeni ſumus, aut fœlici admodum conjectura locum emendavimus. Legendum cenſeo εἶτα Καστρουννοῦον, καὶ ὁ Ματρῖνος ποτ. quam equidem emendationem non è libris, qui hîc me deficiunt, ſed ex re ipſa habeo. Nam Truento oppido proximum aliud fuit quod Caſtrum novum appellabatur: cujus frequens admodum in hiſtoriis mentio: ut veriſimile non ſit, prætermiſſum id à diligentiſſimo ſcriptore: fere autem cum Truento ſolet conjungi, ut hoc loco. Plinius, III. c. 13. *Caſtrum novum, flumen Batinum, Truentum cum amne.* Antoninus quoque in deſcriptione itineris ab Ancona Brunduſium, hoc loco refert, Numanam, Potentiam, Caſtellum Firmanum, Caſtrum Truentinum, Caſtrum novum, Adriam, Oſtia Aterni: & ſic alibi non ſemel. Quare dubium non poteſt eſſe ſcripſiſſe Strabonem ut nos emendavimus. Porrò Matrinus fluvius, quem Strabo Caſtro novo facit admodum vicinum, is ipſe eſt meo judicio quem Plinius *Batrinum* vocat, ſive *Batinum*: ac putarem ſcripſiſſe Strabonem βατρῖνος, cum toties β & μ in antiquis libris reperiantur commutata: ſed ita habet Ptolem. quoque: quanquam eo auctore paullò longius abeſt ab ejus oſtiis Caſtrum novum. Præterea augent dubitationem meam quæ de Adria ad Matrinum ſita ſequuntur: Nam id Plinius de Aterno fluvio ſcribit: & cum Plinio facere Antoninus videtur. Quare de tota re docti viri, quibus plus otii eſt, & quorum judicio mea omnia libenter permitto, judicent. *Idem.*

D

6. Ὑπὲρ δὲ τῆς Πικεντίνης) ManuſT. Πικήνης. *Idem.*

7. ἀνδρικώτατα δὲ) Plinius III. c. 12. de quarta Italiæ regione, qua iſtæ gentes continentur. *Sequitur regio quarta gentium vel fortiſſimarum Italiæ.* Idem.

8. τὸν Μαρσικὸν καλούμενον ἐξῆψαν πόλεμον) De hoc bello, quod & *Marſicum* appellatur, & *Sociale*, & *Italicum*, Epitome Livii lib. LXXII. Appianus Ἐμφ. primo, alii. *Idem.*

9. Κορφίνιον τὴν τῶν Πελιγνῶν μητρόπολιν) Velleius II. c. 16. *Caput imperii ſui Corfinium legerant, quod appellarent Italicam.* Apud Diodorum in hac hiſtoria ita legitur τὴν κοινὴν πόλιν Ἰταλιαν ὀνομάσαντες: ubi puto legendum Ἰταλικήν. ſicut mox Strabo, μετονομασθεῖσαν Ἰταλικήν. *Idem.*

καὶ ἐνταῦθα δὲ τοὺς συνεπομένους ἀθροίσαντες, καὶ χειροτονήσαντες ὑπάτους καὶ στρατηγούς· δύο δ' ἔτη συνέμειναν ἐν τῷ πολέμῳ, 1 μέχρι διεπράξαντο τὴν κοινωνίαν περὶ ἧς ἐπολέμουν. Μαρσικὸν δὲ ὠνόμασαν * αὐτὸν πόλεμον, 2 ἀπὸ τῶν ἀρξάντων τῆς ἀποστάσεως, καὶ μάλιστα ἀπὸ Πομπεδίου. τὰ μὲν οὖν ἄλλα κωμηδὸν ζῶσιν· ἔχουσι δὲ καὶ πόλεις ὑπὲρ μὲν τῆς θαλάττης τό, τε Κορφίνιον, καὶ Σοῦλμον, καὶ Μαρούιον, καὶ Τεατέαν τὴν Μαρρουκίνων μητρόπολιν· ἐπ' αὐτῇ δὲ τῇ θαλάττῃ τό, τε Ἄτερνον, 4 ὅμορον τῇ Πικεντίνῃ, ὁμώνυμον δὲ τῷ ποταμῷ τῷ διορίζοντι τήν τε Οὐηστίνην, καὶ τὴν Μαρρουκίνην· ῥεῖ γὰρ ἐκ τῆς Ἀμιτερνίνης, διὰ δὲ Οὐηστίνων, παραλιπὼν ἐν δεξιᾷ τοὺς Μαρρουκίνους 5 ὑπὲρ τῶν τῶν Πελιγνῶν κειμένους, ζεύγματι περατός. τὸ δὲ πόλισμα τὸ ἐπώνυμον αὐτοῦ Οὐηστίνων μέν ἐστι, κοινῷ δ' ἐπινείῳ χρῶνται, καὶ οἱ Πελιγνοί, καὶ οἱ Μαρρουκῖνοι· διέχει δὲ τὸ ζεῦγμα τέσσαρας καὶ εἴκοσι σταδίους ἀπὸ Κορφινίου. Μετὰ δὲ Ἄτερνον Ὄρτων, ἐπίνειον Φρεντανῶν καὶ Βοῦκα, καὶ αὐτὸ Φρεντανῶν, 6 ὅμορός τε ἄνω τῷ Ἀπούλῳ, Ὀρτιόν ἐστιν ἐν τοῖς Φρεντανοῖς, πέτραι λῃστρικῶν ἀνθρώπων, οἷς αἱ οἰκήσεις ἀπὸ τῶν ναυαγίων πήγνυνται, καὶ τ' ἄλλα θηριώδεις εἰσί. Μεταξὺ δὲ Ὄρτωνος καὶ Ἀτέρνου ὁ Σάγρος ποταμὸς ὁρίζων τοὺς Φρεντανοὺς ἀπὸ τῶν Πελιγνῶν· ὁ δὲ παράπλους ἀπὸ τῆς Πικεντίνης 7 ἐπὶ τοὺς Ἀπούλους, οὓς οἱ Ἕλληνες Δαυνίους καλοῦσι σταδίων ἐστὶν ὅσον υν'.

Ἑξῆς δὲ μετὰ τὴν Λατίνην ἐστὶν, ἥτε Καμπανία παρήκουσα τῇ θαλάττῃ, καὶ ὑπὲρ ταύτην ἡ Σαμνῖτις παρήκουσα ἐν μεσογαίᾳ μέχρι Φρεντανῶν καὶ τῶν Δαυνίων· εἶτ' αὐτοὶ Δαύνιοι, καὶ τἆλλα ἔθνη τὰ μέχρι τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ· πρῶτον δὲ περὶ

* Malim τὸν πόλεμον.

p. 242.

A contractiſque ſociorum auxiliis, & conſulibus ac prætoribus creatis, biennium ei bello produxerunt: donec potiti ſunt ea, quam arma ceperant, communione. Bellum Marſicum nomen accipit à defectionis auctoribus, maximè Popedio. Vivunt hæ gentes ferè in vicis: habent tamen etiam urbes ſupra mare, ut ſunt Corfinium, Sulmo, Maruvium, & 3 Teate Marrucinorum caput. Ad ipſum mare ſunt Aternum Piceno confine, ejuſdemque nominis cum fluvio qui Veſtinos à Marrucinis dirimit: fluit enim ex agro Amiternino per Veſtinos, relictis ad dextram Marrucinis, qui ſunt ſupra B Pelignos: ponte trajicitur. Urbs ei cognominis, Veſtinorum quidem eſt, eo tamen navali communiter utuntur Peligni & Marrucini: pons ſtadiis XXIV à Corfinio diſtat. Poſt Aternum, Orton eſt Frentanorum navale, & Buca, ipſa etiam Frentanorum. Hinc ſupernè Apulos tangens eſt in Frentanis Ortium, ſaxa à prædonibus inſeſſa, qui ſua ædificia ex naufragiis concinnant, vitamque agunt belluinam. Inter Ortonem & Aternum Sagrus fluvius labens Frentanos à Pelignis dividit. Navigatio ſecundùm litus à Piceno uſque C ad Apulos, quos Daunios Græci dicunt, ſtadiorum eſt circiter CCCCL.

Deinceps poſt Latium Campania eſt juxta mare porrecta, & ſupra hanc in mediterraneis Samnium uſque ad Frentanos & Daunios pertinens. Sequuntur Daunii, aliæque gentes, ad Siculum uſque fretum: ſed priùs

1. *μέχρι διεπράξαντο τὴν κοινωνίαν*) Italicis civitatem fuiſſe datam conſtat. Velleius etiam teſtatur Romanos victis demum afflictiſque dediſſe. Sed id eos obtinuiſſe altero anno à bello inchoato non facile Straboni conceſſerim. Epitome ſanè Livii cum hujus belli initia referat lib. ſeptuageſimo ſecundo, libro demum octuageſimo teſtatur Italicis populis à ſenatu civitatem eſſe datam: ut neceſſe ſit multis poſt geſtum bellum annis id contigiſſe. *Idem*.

2. *ἀπὸ τῶν ἀρξάντων τῆς ἀποστάσεως*) Sic Diodorus, Ὁ Μαρσικὸς πόλεμος ἐκ τῶν ἀρξάντων τῆς ἀποστάσεως ὀνομάσθη· A Marſis ergo ortum eſt iſtud bellum. Aliter tamen Velleius, II. c. 15. qui id malum *ab Aſculanis eſſe ortum, à Marſis exceptum* ſcribit. Rurſus diſſentit Livius, cujus in Epit ſcriptum eſt, initium hujus belli à Picentibus eſſe motum. *Idem*.

3. *Teate.*) Τεατέαν ex Ptol repoſui, pro τεγεάτην. Plin. quoque Teatinos habet III. 12. & reſtat adhuc oppidum Tieti, ut teſtatur Niger. alii citta de chieti magis corruptè dicunt. Maruvinos Martubios appellat Virgil. VII. Aeneidos. Sed & alia ut emendaverim, obſcurum non eſt. Peucentinis autem hic prorſus nihil erat loci, repoſui Picentinos, ut & paulò poſt. Nam Aternum flumen eorum limitem ipſe etiam facit Plinius III. 13. ut videantur omnino apud Ptolemæum Aterni & Matrini nomina eſſe tranſpoſita qui Aternum verſus Pelignos Matrinum verſus Picenum collocaret, reliqua ex Plinio correxi. de Ortio ſum dubius, quod video nonnullos idem cum Ortone facere, ἐστι pro εἶναι requirit ſenſus *Xyland*.

4 *ὅμορον τῇ Πικεντίνῃ*) Manuſcripti partim Πικεντίνῃ, partim Πικήνῃ *Caſaub*.

5 *ὑπὲρ τῶν τῶν Πελιγνῶν*) Ita omnes libri, per- D peram: cum ſit legendum, ὑπὲρ τὰ τῶν Πελιγνῶν. *Idem*.

6. *ὅμορός τε ἄνω τῷ Ἀπούλῳ*) Hunc quoque locum certiſſima conjectura emendavimus. Legendum enim Τεάνῳ ἀπούλῳ. Teanum ut ſupra diximus duplex fuit: ideo cognominibus diſtingui ſolent: alterum Teanum Sidicinum, alterum Teanum Apulum nominatur. Strabo libro ſequenti: p. 285. *Eſt*, inquit, *in continente Teanum Apulum*, ὁμώνυμον τῷ Σιδικινῷ. Cicero pro Cluentio c. 69. *Adjunt Ferentani homines nobiliſſimi, Marrucini item pari dignitate Teano Apulo, atque Luceria equites Romanos, honeſtiſſimos homines, laudatores videtis*. Idem.

7. *ἐπὶ τοὺς Ἀπούλους οὓς οἱ Ἕλληνες Δαυνίους καλοῦσι*) Plinius III. c. 11. *Hinc Apulia Daunorum cognomine, à duce Diomedis ſocero*. Feſtus aliter, *Daunia appellatur à Dauno Illyricæ gentis claro viro*. Idem.

1. καλοῦ.

Campaniæ dicendum eſt. A Sinueſſa verſus reliquam oram maris, ſinus eſt uſque ad Miſenum juſtæ magnitudinis: inde alius priore multo major, Craterem nominant, à Miſeno uſque ad Minervæ, promontoriis duobus in ſinus morem concluſus. Super hoc litus univerſa eſt ſita Campania, omnium planicierum feliciſſima: circum eam jacent cùm tumuli terræ fertiles, tum Samnitum Oſcorumque montes. Antiochus ab Opicis habitatam fuiſſe eam regionem narrat, qui iidem & Auſones appellarentur. At Polybius ſignificat ſe pro duobus diverſis gentibus eos habere. Ait enim Opicos & Auſones terram, quæ eſt circa Craterem, incoluiſſe. Alii ferunt, cùm ea loca quondam Opici & Auſones tenuiſſent, fuiſſe ea deinde ab Oſca gente occupata, quæ à Cumanis pulſa inde ſit, quos rurſum Etruſci ejecerint: etenim ob præſtantiam campos illos multis fuiſſe certaminibus expetitos. Tyrrhenos cùm XII urbes habitarent, quæ earum quaſi caput eſſet, ea de cauſa Capuam nuncupaſſe. Eoſdem cùm per luxuriam ad mollíciem ſeſe tranſdidiſſent, ſicut & regione ad Padum ſita pulſi fuerunt, ita Samnitibus Campania ceſſiſſe, quos Romani poſtmodò inde profligaverint. Fertilitatis indicium eſt, quòd frumentum ibi naſcitur præſtantiſſimum: triticum, inquam, ex quo alica fit omni præſtantior oryza,

A τῆς Καμπανίας ῥητέον. Ἔστι δ' ἀπὸ τῆς Σινυέσσης, ἐπὶ μὲν τὴν ἑξῆς παραλίαν, κόλπος εὐμεγέθης, μέχρι Μισηνοῦ· κἀκεῖθεν ἄλλος κόλπος πολὺ μείζων τοῦ προτέρου. [1] καλοῦσι δ' αὐτὸν Κρατῆρα, ἀπὸ τοῦ Μισηνοῦ μέχρι τοῦ Ἀθηναίου δυοῖν ἀκρωτηρίων, κολπούμενον· ὑπὲρ δὲ τούτων τῶν ἠϊόνων Καμπανία πᾶσα ἵδρυται, πεδίον εὐδαιμονέστατον τῶν ἁπάντων· περίκεινται δ' αὐτῷ γεωλοφίαι τε εὔκαρποι, καὶ ὄρη τά τε τῶν Σαυνιτῶν καὶ τὰ τῶν Ὄσκων. Ἀντίοχος μὲν οὖν φησι τὴν χώραν ταύτην Ὀπικοὺς οἰκῆσαι, [2] τούτους δὲ καὶ Αὔσονας καλεῖσθαι. Πολύβιος δ' ἐμφαίνει, δύο ἔθνη

B νομίζων ταῦτα. Ὀπικοὺς γάρ φησι καὶ Αὔσονας οἰκεῖν τὴν χώραν ταύτην περὶ τὸν Κρατῆρα. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, οἰκούντων Ὀπικῶν πρότερον, καὶ Αὐσόνων· [3] οἱ δ' ἐκείνους κατασχεῖν ὕστερον Ὄσκων τι ἔθνος· τούτους δ' ὑπὸ Κυμαίων, ἐκείνους δ' ὑπὸ Τυῤῥηνῶν ἐκπεσεῖν· διὰ γὰρ τὴν ἀρετὴν περιμάχητον γενέσθαι τὸ πεδίον. [4] δώδεκα δὲ πόλεις ἐγκατοικήσαντες, [5] τὴν οἷον κεφαλὴν, ὀνομάσαι Καπύην· διὰ δὲ τὴν τρυφὴν εἰς μαλακίαν τραπομένους, [6] καθάπερ τῆς περὶ τὸν Πάδον χώρας ἐξέστησαν, οὕτω καὶ ταύτης παραχωρῆσαι Σαυνί-

C ταις, τούτους δ' ὑπὸ Ῥωμαίων ἐκπεσεῖν. Τῆς δ' εὐκαρπίας ἐστὶ σημεῖον, τὸ, σῖτον ἐνταῦθα γίνεσθαι τὸν κάλλιστον λέγω δὲ τὸν πύρινον, [7] ἐξ οὗ καὶ ὁ χόνδρος κρείττων ὢν πάσης καὶ ὀρύζης

1. καλοῦσι δ' αὐτὸν Κρατῆρα) Quinam καλοῦσι? Non ſanè Latini ſcriptores, qui Craterem ſinum in hoc tractu nullum nominant, (niſi quis fortaſſe putet locum illum Ciceronis, qui eſt Epiſt. ad Att. lib. II. ep. 9 de hoc cratere eſſe intelligendum) à Græcis ergo manavit illud nomen: quanquam ne illos quidem puto ſinum ipſum Craterem appellaſſe: ſed eum tantùm locum, qui ignem continere, & interius [illegible] creditus eſt. Is autem locus fuit [illegible], de quo loquitur Strabo, proximus: Imo verò totus ille tractus aquis calidis & ſulphuratis abundavit. Ideo ait Ariſtoteles, ὁ τόπος ἅπας Πυριφλεγέθων appellatur. Vide infra. Solita autem à Græcis id genus loca ignita, Crateres appellari, ſatis apud omnes conſtat. (Latini quidam Ollas vocant: & inde Ollas Vulcani ad Liparam. apum Aimonium lib. II cujus verba aſcribam. *Cujus animam quidam ſolitarius apud Liparam manens inſulam, vidit inter ſanctiſſ. Papam Joannem & Symmachum ex conſule deductam, in Vulcani demergi ollam, eo loco vicinam: quæ ideo ſic dicitur, quod inibi mare, tanquam æneum vas ferveſcat ab igne.* Huc pertinet Πίθος ille quem deſcribit Philoſtratus in Apollon. Tyan vita lib ult. p 9. Eum vide omnino. Porro crateres appellari ſolent lacus breves, ſed immenſe profundi, aquarum ſcaturigine ſemper ebullientes. vide Macrob. v cap. 19. *Caſaub.*

2. τούτους δὲ καὶ Αὔσονας καλεῖσθαι) Opicos & Auſones eoſdem eſſe credidit etiam ſummus auctorum Ariſtoteles. Sic ille Πολ. lib. VIII. c. 10. ᾤκουν δὲ τὸ μὲν πρὸς τὴν Τυῤῥηνίαν Ὀπικοί, καὶ πρότερον καὶ νῦν καλούμενοι Αὔσονες. i. e. *incolebant autem eam Italiæ partem, quæ ad Tyrrheniam verſa eſt Opici, qui nunc Auſonii nominantur.* Idem.

3. Οἱ δ' ἐκείνους.) Corruptè, fortè εἶτ' ἐκείνους. ut ſubaudias τόπους. Σαυνίταις dandi caſu, ſenſus requirit. De alica & Campaniæ fertilitate confer huc quæ habet Plinius XVIII. 2 Statanum vinum malè in Setinum depravavit interpres. vide Plin. huc XIV. 6. *Xyland.*

3. οἱ δ' ἐκείνους κατασχεῖν ὕστερον Ὄσκων τι ἔθνος) Probo emendationem Xylandri εἶτ' ἐκείνους. ſcilicet

D Opicos. *Caſaub.*

4. δώδεκα δὲ πόλεις ἐγκατοικήσαντες) Lego per ι, ἐγκατοικίσαντες. Nam ipſas urbes conditas à Tyrrhenis fuiſſe non ſolùm habitatas, ſignificare, opinor, voluit. quin ſi nihil deeſſe putandum eſt, legendum arbitror ἐγκατοικίσαντας quarto caſu. quod mihi facile ſat ſcio docti viri concedent. *Idem.*

5. τὴν οἷον κεφαλὴν ὀνομάσαι Καπύην) Capua erga quaſi Caput dicta. Sed Latino vati aliter viſum lib. x Aen. ℣ 145.

Et Capys: hinc nomen Campanæ ducitur urbi.

Vide (Dionyſium Halicarn I c 74.) Servium (ad l. c. Virgilii) & Feſtum. v Capua. *Idem.*

6. καθάπερ τῆς περὶ τὸν Πάδον χώρας) Reſpicit ad ea quæ ſuprà de Etruſcis dixit: vide locum. *Idem.*

7. ἐξ οὗ καὶ ὁ χόνδρος) Lege Plinium lib. XVIII. cap. II. *Idem.*

1. καὶ

A 1 καὶ ἐν ὀλίγῳ σιτικῆς τροφῆς· 2 ἱστορεῖται δ' ἔνια τῶν πεδίων σπείρεσθαι δι' ἔτους, 3 δὶς
p. 243. μὲν τῇ ζέᾳ, τὸ δὲ τρίτον ἐλύμῳ· τινὰ δὲ καὶ λαχανεύεσθαι τῷ τετάρτῳ σπόρῳ. Καὶ μὴν τὸν οἶνον τὸν κράτιστον ἐντεῦθεν ἔχουσι Ῥωμαῖοι 4 τὸν Φάλερνον, καὶ τὸν Στάτανον, καὶ Κάλινον· ἤδη δὲ καὶ ὁ Συρεντῖνος ἐνάμιλλος καθίσταται τούτοις, νεωστὶ πειραθεὶς 5 ὅτι παλαίωσιν δέχεται· ὡς δ' αὔτως εὐέλαιός ἐστι, καὶ πᾶσα ἡ περὶ τὸ Οὐέναφρον ὅμορον τοῖς πεδίοις ὄν. 6 Πόλεις δ' ἐπὶ μὲν τῇ θαλάττῃ μετὰ τὴν Σινούεσσαν, Λίτερνον, 7 ὅπου τὸ μνῆμα Σκιπίωνος τοῦ πρώτου προσαγορευθέντος Ἀφρικανοῦ· διέτριψε γὰρ ἐνταῦθα τὸ τελευταῖον, ἀφεὶς τὰς B πολιτείας κατ' ἀπέχθειαν τὴν πρός τινας. 8 παραῤῥεῖ δ' ὁμώνυμος τῇ πόλει ποταμός· ὡς δ' αὔτως καὶ Οὐουλτοῦρνος, ὁμώνυμός ἐστι τῇ παρ' αὐτὸν πόλει ἐφεξῆς κειμένῃ· ῥεῖ δ' οὗτος διὰ Οὐενάφρου καὶ τῆς Καμπανίας μέσης. Ταύταις δ' ἐφεξῆς ἐστι 9 Κύμη, Χαλκιδέων καὶ Κυμαίων παλαιότατον κτίσμα· πασῶν γάρ ἐστι πρεσβυτάτη τῶν τε Σικελικῶν, καὶ τῶν Ἰταλιωτίδων. Οἱ δὲ τὸν στόλον ἄγοντες, 10 Ἱπποκλῆς ὁ Κυμαῖος, καὶ Μεγασθένης ὁ Χαλκιδεὺς, διωμολογήσαντο πρὸς σφᾶς αὐτοὺς, τοῦ μὲν ἀποικίαν εἶναι, τοῦ δὲ τὴν ἐπωνυμίαν· ὅθεν νῦν μὲν προσαγορεύεται Κύμη. κτίσαι C δ' αὐτὴν Χαλκιδεῖς δοκοῦσι. 11 Πρότερον μὲν οὖν ηὐτύχει 12 καὶ τὸ Φλέγραιον καλούμενον πεδίον,

A omnique ferè alio frumentario alimento. Traditum memoriæ eſt, quædam Campaniæ arva toto anno conſeri bis zea, tertium panico: quædam etiam quarto ſatu olera producere. Quin & vinum optimum hinc habent Romani, Falernum, Statanum, Calenum: atque hodie Surrentinum quoque his non cedit, quod ætatem ferre nuper eſt exploratum. Nec minùs olei ferax eſt toto Venafrano tractu, qui planis eſt contiguus. Urbes Campaniæ ad mare ſunt poſt Sinueſſam Liternum, ubi ſepulcrum eſt Scipionis, ejus qui primus eſt Africanus uſurpatus: ibi enim vitæ extrema tempora tranſegit, omiſſa ob B inimicitias cum quibuſdam ipſi intercedentes reipubl. tractatione. Urbem alluit ejuſdem nominis fluvius. Sequitur Vulturnus, urbs ejuſdem nominis cum amne ipſam præterlabente, qui per Venafrum & mediam Campaniam fluit. Has ſubſequuntur Cumæ Chalcidenſium & Cumæorum opus vetuſtiſſimum: eſt enim antiquiſſima hæc urbs omnium Sicularum & Italicarum à Græcis deductarum coloniarum. Ductores claſſis Hippocles Cumæus & Megaſthenes Chalcidenſis inter ſe pepigerant, ut alterius colonia eſſet, alterius appellatio coloniæ: itaque urbs Cumæ nomen gerit, vi- C detur autem à Chalcidenſibus condita. Atque ab initio quidem urbs ea fortunata fuit: & quæ de Phlegræis campis fabulantur,

1. *καὶ ἐν ὀλίγῳ σιτικῆς τροφῆς*) Ἐν ὀλίγῳ hîc ut apud Lucam Actorum XXVI. ℣. 28. *ἀντὶ τοῦ, παρ' ὀλίγον* vel *ὀλίγου δεῖν*. *Caſaub.*

2. *ἱστορεῖται δ' ἔνια τῶν πεδίων*) Plinius de tota Campania id videtur velle intelligi, itemque alii ut Florus: Partem tamen Campaniæ optimàm ſemper fuiſſe & reliquæ toti longè prælatam ſatis conſtat. ii ſunt Campi Laborini veteribus dicti. (Vide Dionyſ. de laudib. Ital. *Idem.*

3. *δὶς μὲν τῇ ζέᾳ, τὸ δὲ τρίτον ἐλύμῳ*) Plinius ita, *Seritur toto anno panico ſemel, bis farre.* Græci panicum *ἔλυμον*, vocant ab *ἔλος* facta voce, ut ab *ἔτος ἔτυμος*. *Idem.*

4. *τὸν Φάλερνον καὶ τὸ Στάτανον καὶ Κάλινον*) de D quorum præſtantia lege apud Plinium, lib. XIV. cap. 6. & Athenæum lib. prim. c. 21. *Idem.*

5. *ὅτι παλαίωσιν δέχεται*) Surrentinum vinum poſt annum XXV potui aptum eſſe ait Athenæus. 1. c. 21. p. 26. *Idem.*

6. *Πόλεις δ' ἐπὶ μὲν τῇ θαλάττῃ*) Campaniæ oram maritimam ita deſcribit Polybius Hiſtor. III. p. 336. ed. Amſt. *τὴν μὲν γαρ παραλίαν αὐτῶν Σενυεσσάνοι καὶ Κυμαῖοι καὶ Δικαιαρχῖται νέμονται, πρὸς δὲ τούτοις Νεαπολῖται, τελευταῖον δὲ τὸ τῶν Νουκερινῶν ἔθνος.* *Idem.*

7. *ὅπου τὸ μνῆμα Σκιπίωνος*) Hiſtoriam pete ex Livio lib. XXXVIII. *Idem.*

8. *παραῤῥεῖ δ' ὁμώνυμος τῇ πόλει ποταμός*) Linterni amnis meminit Livius, lib. XXXII. c. 29. *duæ coloniæ ad oſtia fluminum Vulturni Linternique, una Puteolis, una ad caſtrum Salerni.* & lib. XXIII. *Tranſgreſſus Vulturnum flumen circa Linternum caſtra poſuit.* Cave putes eundem eſſe Linternum & Lirim, quæ eſt Appiani primo *ἐμφυλ.* falſa conjectura. quanquam video doctos Appianum ſequi, aut potiùs ab eo falli. *Idem.*

9. *Κύμη, Χαλκιδέων καὶ Κυμαίων παλαιότατον κτίσμα*) Dionyſio in initio Halicarnaſſeo lib. VII. (Cuma hæc Eretrienſium & Chalcidenſium *κτίσμα*) Cum quidem variæ fuerint variis locis Cumæ, quas enumerat Stephanus, dubitari poteſt ex qua Cumani iſti ſint profecti, qui Cumam Campaniæ condiderunt: puto tamen è Cuma Euboica: nam & Chalcis in Eubœa. Ideo ait Virgilius. Aen. VI. v. 2.

Et tandem Euboïcis Cumarum allabitur oris. Idem.

10. *Ἱπποκλῆς ὁ Κυμαῖος, καὶ Μεγασθένης ὁ Χαλκιδεὺς*) Alii utrumque faciunt Chalcidenſem. D Velleius Paterc. 1, c. 4. *Nec multo poſt Chalcidenſes orti ut prædiximus Atticis Hippocle & Megaſthene ducibus Cumas in Italia condiderunt.* Idem.

11. *πρότερον μὲν οὖν ηὐτύχει καὶ τὸ Φλεγραῖον καλούμενον πεδίον*) Laborinos campos Latini vocant, ut Plinius lib. III. c. 5 Idem lib. XVIII. c. 11. Laborias appellat, & á Græcis Phlegræum appellari admonet. cum lib. III. id omiſiſſet, ac paulò aliter ſentire videri potuiſſet. Diodorus IV. c. 21. hunc campum, olim *Φλεγραῖον*, nunc *Κυμαῖον* appellari teſtatur. *Idem.*

12. *Καὶ τὸ Φλεγραῖον καλούμενον πεδίον, ἐν ᾧ τὰ περὶ τοὺς γίγαντας μυθεύουσιν οὐκ ἄλλοθεν, ὡς εἰκὸς, ἀλλ' ἐκ τοῦ περιμάχητον τὴν γῆν εἶναι διὰ ἀρετήν. Et quæ de Phlegræis campis fabulantur, ac re ibi cum gigantibus geſta non aliunde videntur orta, quam quod eam regionem ob ſoli virtutem multi ſibi certatim vindicarent*) Videtur aliquid deeſſe ſententiæ, quæ perfecta foret, ſi adderetur, [illegible] poſt *ὡς εἰκὸς*; ſic *οὐκ ἄλλοθεν, ὡς εἰκὸς, εἰρη*[illegible] *δοκεῖ*. *Palmer.*

ac re ibi cum gigantibus geſta, non aliunde videntur orta, quàm quòd eam regionem ob ſoli virtutem multi ſibi certatim vindicarent. Poſtea temporis Campani urbe ea in ſuam redacta poteſtatem, cùm alias multas contumelioſas injurias civibus intulerunt, tum cum eorum uxoribus ipſi habitaverunt. Attamen etiamnum multa Græci ornatus ſuperſunt veſtigia, & ſacrorum atque inſtitutorum. Sunt qui à fluctibus (hi enim ſunt Græcis kymata) factum urbi nomen putent: eſt enim vicinum litus ſcopuloſi inſtar dorſi mari objectum. Sunt & optimi apud eos..... & in ſinu hoc ſylva quædam eſt arbuſtis conſita, aliquot ſtadiorum longitudine, aquæ inops & arenoſa, quam ſylvam Gallinariam appellant. Ibi præſides navium Sex. Pompeji prædonum copiam contraxerunt, quo tempore Siciliam is ad defectionem pertraxit. Cumis vicinum eſt Miſenum promontorium, iiſque interpoſita eſt Acherontia palus, ac cœnoſa quædam maris effuſio. Poſtquam ultra Miſenum curſum navis circumflexeris, ſtatim ſub ipſo promontorio palus exiſtit, indeque litus profunditate immenſa in ſinum reducitur: quo in litore Bajæ ſunt, & calidæ aquæ cùm ad luxum tum ad morborum ſanationem idoneæ. Bajas autem contingit Lucrinus ſinus;

A ἐν ᾧ τὰ περὶ τοὺς Γίγαντας μυθεύουσιν, [1] οὐκ ἄλλοθεν, ὡς εἰκὸς, ἀλλ' ἐκ τοῦ περιμάχητον τὴν γῆν εἶναι δι' ἀρετήν· ὕστερον δὲ οἱ Καμπανοὶ κύριοι καταστάντες τῆς πόλεως, ὕβρισαν εἰς τοὺς ἀνθρώπους πολλά· καὶ δὴ ταῖς γυναιξὶν αὐτῶν συνῴκησαν αὐτοί· ὅμως δ' οὖν ἔτι σώζεται πολλὰ ἴχνη τοῦ Ἑλληνικοῦ κόσμου, καὶ τῶν ἱερῶν, καὶ τῶν νομίμων. Ὠνομάσθαι δ' ἔνιοι [2] Κύμην ἀπὸ τῶν κυμάτων φασί· ῥαχιώδης γὰρ καὶ * προσεχὴς ὁ πλησίον αἰγιαλός· [3] εἰσὶ δὲ καὶ * κιτλεῖαι παρ' αὐτοῖς ἄρισται· ἐν δὲ τῷ κόλπῳ τούτῳ καὶ ὕλη τίς ἐστι θαμνώδης,

* Suſpecta vox.

* Legendum κητεῖαι παρ' αὐτοῖς ἄρισται

B ἐπὶ πολλοὺς ἐκτεινομένη σταδίους, ἄνυδρος καὶ ἀμμώδης, ἣν [4] Γαλλιναρίαν ὕλην καλοῦσιν. Ἐνταῦθα τὰ λῃστήρια συνεστήσαντο [5] οἱ Πομπηΐου Σέξτου ναύαρχοι, καθ' ὃν καιρὸν Σικελίαν ἀπέστησεν ἐκεῖνος. Πλησίον δὲ τῆς Κύμης, τὸ Μισηνὸν ἀκρωτήριον, καὶ ἐν τῷ μεταξὺ [6] Ἀχερουσία λίμνη, τῆς θαλάσσης ἀνάχυσίς τις τεναγώδης. Κάμψαντι δὲ τὸ Μισηνὸν, λίμνη εὐθὺς ὑπὸ τῇ ἄκρᾳ. καὶ μετὰ τοῦτο ἐγκολπίζουσα ἡ ἠϊὼν εἰς βάθος ἀέναον· ἐν ᾗ αἱ Βαῖαι καὶ τὰ θερμὰ ὕδατα, [7] τὰ καὶ πρὸς τρυφὴν καὶ πρὸς θεραπείαν νόσων ἐπιτήδεια. Ταῖς δὲ Βαΐαις συνεχὴς [8] ὅ, τε Λοκρῖνος κόλπος, p. 244.

1. οὐκ ἄλλοθεν, ὡς εἰκὸς ἀλλ' ἐκ τοῦ περιμάχητον τὴν γῆν εἶναι) Eadem Polybio (Hiſtor. III. p. 336. ed. Amſt.) mens, ſcribenti de Capua, κατὰ μέσα δὲ τὰ πεδία κεῖσθαι συμβαίνει τὴν πασῶν ποτε μακαριωτάτην γεγονυῖαν πόλιν Καπύην· ἐπιεικέστατος δὲ καὶ παρὰ τοῖς μυθογράφοις ὁ περὶ τούτων τῶν πεδίων λέγεται λόγος. προσαγορεύεται δὲ καὶ ταῦτα φλεγραῖα καθάπερ καὶ ἕτερα τῶν ἐπιφανῶν πεδίων. θεοὺς γεμὴν μάλιστα περὶ τούτων εἰκὸς εἰληκέναι, διὰ τὸ κάλλος καὶ τὴν ἀρετὴν αὐτῶν. quod ait alios quoque campos ita fuiſſe appellatos, id verum eſt: Sic Pallene Phlegræa dicta, ſic alia. De bello autem iſto deorum & gigantum clade unde Phlegræis campis nomen, lege ſi vacat Diodor. Sic. lib. v. *Caſaub.*

2. Κύμην ἀπὸ τῶν κυμάτων φασὶ) Servius ad Virgil. Aen. vi. 2. *Cumas vocarunt, vel ἀπὸ τῶν κυμάτων, vel à gravidæ mulieris augurio, quæ Græcè ἔγκυος dicitur.* Idem.

3. Κιτλεῖαι.) Hanc ego vocem neque adſequor, neque quid legerit interpres video, qui oſtrea vertit, niſi ſi legit τηθεῖαι. nam τήθεα eſſe oſtrea vel ex Homero notum eſt. *Xyland.*

3. εἰσὶ δὲ καὶ κιτλεῖαι παρ' αὐτοῖς ἄριστοι) Ait quod Plinius, *Hæc littora*, inquit, *fontibus calidis rigantur: præterque cætera in toto mari conchylio & piſce nobili annotantur.* Legendum igitur κητεῖαι Κητείας enim vocabant loca ubi piſces vel capiebant vel condiebant, maximè autem thynnos, qui plurimi illa maris parte capiebantur. Quis me hoc docuit? Ælianus, qui hac de re nos admonet lib Hiſt. anim. XIII. cap. 17. τὴν τῶν θύννων, ait θήραν Ἰταλοί τε καὶ Σικελοὶ δὴ Κητίαν φιλοῦσιν ὀνομάζειν. vide reliqua. utitur ea voce & Athenæus lib. ſeptim. *Caſaub.*

4 Γαλλιναρίαν ὕλην καλοῦσιν) Cicero ad Pœtum IX. epiſt. 23. *Heri veni in Cumanum: Cras ad te fortaſſe. Sed cùm certum ſciam, faciam te paulò ante certiorem. Et ſi M. Ceparius, cum mihi in ſylva*

C *Gallinaria obviam veniſſet.* &c. Vide Varronem de re ruſt. III. c 9. *Idem.*

5. οἱ Πομπηΐου Σέξτου ναύαρχοι) Vide Appianum lib. v. Dionem lib. XLVIII. *Idem.*

6. Ἀχερουσία λίμνη) Plinio III. c. 5. Acheruſia palus Cumis vicina, vide Servium ad hæc Virgil. Aen. VI v. 107

——*Et tenebroſa palus Acheronte refuſo.* Idem.

7. τὰ πρὸς τρυφὴν καὶ θεραπείαν νόσων ἐπιτήδειαι) Utrumque teſtatur Ioſephus Ιουδ. ἀρχ. lib XVIII. c. 9. λουτρὰ παρέχεται τὸ χωρίον θερμὰ γῆθεν αὐτόματα ἀνιόντα ἀγαθὰ ἐπί τε τάσει τοῖς χρωμένοις καὶ ἄλλως τῷ ἀνειμένῳ τῆς διαίτης συμφέροντα *Idem.*

8. ὅ, τε Λοκρῖνος κόλπος, καὶ ἐντὸς τούτου ὁ Ἄορνος) Operæ pretium fuerit Dionis, qui locum illum viſit, deſcriptionem cum hac conferre: in Campania, inquit, locus eſt inter Miſenum & Puteolos μηνοειδὴς montibus parvis & fere nudis cinctus. Is locus

D maris ſinum triplicem habet. unum exteriorem ad Miſenum & Puteolos: alter eſt qui exiguo intervallo ab iſto diſtinguitur. tertius eſt in intimo ſinu lacui ſimilis. huic ſinui Averno nomen eſt: medio, Lucrino: tertius eſt in Tyrrheno mari, illi ipſi mari cognominis. Verba Dionis. Ἐν τῇ Κύμῃ τῇ Καμπανίδι, χωρίον τι μεταξὺ Μισηνοῦ καὶ Ποτεόλων μηνοειδές ἐστιν· ὄρεσί τε γὰρ μικροῖς καὶ ψιλοῖς πλὴν βραχέων περιείληπται, καὶ θάλασσαν τριπλῆν κολπώδη ἔχει, ἡ μὲν γὰρ ἔξω τε, καὶ πρὸς ταῖς πόλεσίν ἐστιν, ἡ δ' ὀλίγῃ διαφυῇ ἀπ' αὐτῆς διείργεται ἄλλη ἐν αὐτῷ τῷ μυχῷ ὁρᾶται. καὶ καλεῖται αὕτη μὲν Ἀουερνίς, ἡ δὲ μέση Λουκρηνίς· ἡ γὰρ ἔξω τοῦ Τυρρηνικοῦ οὖσα, ἐς ἐκεῖνο καὶ τὴν ἐπωνυμίαν τελεῖ. Locus eſt lib XLVIII p. 388. ed. 1606. Vocant autem Græci κόλπους & Avernum, & Lucrinum, quos Latini lacus appellant, & Ariſtoteles quoque λίμνην Ἄορνον. (Martialis etiam ſtagnum III. Epigr. LX. v. 3. *Oſtrea tu ſumis ſtagno ſaturata Lucrino*) Idem.

 1. ἐμυ-

καὶ ἐντὸς τούτου ὁ Ἄορνος, χερρόνησον ποιῶν A τὴν ἀπολαμβανομένην μέχρι Μισηνοῦ γῆν, ἀπὸ τῆς πελαγίας τῆς μεταξὺ Κύμης καὶ αὐτοῦ· λοιπὸς γάρ ἐστιν ὀλίγων σταδίων διὰ τῆς διώρυγος ἰσθμὸς ἐπ' αὐτὴν Κύμην, καὶ τὴν πρὸς αὐτὴν θάλατταν. [1] Ἐμύθευον δ' οἱ πρὸ ἡμῶν ἐν τῷ Ἀόρνῳ, τὰ περὶ τὴν νεκυίαν τὴν Ὁμηρικήν· καὶ δὴ καὶ νεκυομαντεῖον ἱστοροῦσιν ἐνταῦθα γενέσθαι, καὶ Ὀδυσσέα εἰς τοῦτο ἀφικέσθαι. [2] Ἔστι δ' ὁ μὲν Ἄορνος κόλπος ἀγχιβαθὴς καὶ ἀρτίστομος, λιμένος καὶ μέγεθος καὶ φύσιν ἔχων, χρείαν δ' οὐ παρεχόμενος λιμένος, διὰ τὸ προκεῖσθαι B τὸν Λοκρῖνον κόλπον [3] προσβραχὺ καὶ πολύν. [4] Περικλείεται δ' Ἄορνος ὀφρύσιν ὀρθίαις, ὑπερκειμέναις πανταχόθεν πλὴν τοῦ εἴσπλου, νῦν μὲν ἡμέρως ἐκπεπονημέναις, πρότερον δὲ συνηρεφέσιν ἀγρίᾳ ὕλῃ μεγαλοδένδρῳ καὶ ἀβάτῳ, αἳ κατὰ δεισιδαιμονίαν κατάσκιον ἐποίουν τὸν κόλπον. προσεμύθευον δ' οἱ ἐπιχώριοι καὶ τοὺς ὄρνεις τοὺς ὑπερπετεῖς γινομένους, καταπίπτειν εἰς τὸ ὕδωρ, φθειρομένους ἀπὸ τῶν ἀναφερομένων ἀέρων, [5] καθάπερ ἐν τοῖς Πλουτωνίοις· καὶ τοῦτο χωρίον Πλουτώνιόν τι ὑπελάμβανον, καὶ τοὺς Κιμμερίους ἐνταῦθα λέγεσθαι· [6] καὶ εἰσέπλεόν γε οἱ προθυσάC μενοι [καὶ] ἱλασόμενοι τοὺς καταχθονίους δαίμονας, ὄντων τῶν ὑφηγουμένων τὰ τοιάδε ἱερέων, ἐργολαβηκότων τὸν τόπον. Ἔστι δὲ πηγή τις αὐτόθι

A eoque interior lacus Avernus, qui ad terræ, quod in ora maritima Cumas uſque inter ipſam ac Miſenum intercipitur, ita peninſulæ formam redigit: ſupereſt enim ne fiat inſula, collum anguſtum mari utrinque vicino interjectum, ac per foſſam per ſtadia pauca porrectum Cumas verſus, & mare quod eam urbem tangit. Qui nos ætate anteceſſerunt, Necyæ Homericæ fabulas Averno applicaverunt, atque adeò narrant fuiſſe ibi oraculum ubi vita defuncti reſponſa darent, eoque Ulyſſem adveniſſe. Avernus eſt ſinus mari ponè ipſum litus profundo, faucibus commodè ad recipiendas naves inſtructus. neque B ei ut portus haberetur vel & natura loci vel â magnitudine quicquam deeſt, ſed uſum tamen illum non præſtat, quòd ante eum jacet Lucrinus ſinus prælongus & altus. Includitur Avernus ſuperciliis rectà ſurſum enatis, & undique præterquam in aditu imminentibus, ac nunc quidem cultura elaboratis, olim enim ſylva inacceſſa magnarum arborum obſita, ob ſuperſtitionem ipſum ſinum obumbrabat: additum eſt ab accolis fabulæ hoc, aves, quæ ſupervolarent, in aquam decidere, exanimatos aëris exhalatione, quemadmodum in Plutoniis locis fit: nam & Avernum pro loco Plutoni dicato deputabant, & Cimmerios ibi C fuiſſe indicatum habitare: ac qui intrò navigarent, prius ſacrificiis placabant genios Manes, cùm eſſent pontifices, qui conducto iſto loco hujuſmodi ſacra præmonſtrarent. Ibidem fons eſt

1. ἐμύθευον δ' οἱ πρὸ ἡμῶν) Id Servius affirmat Aen lib. VI. Vide etiam Plinium. *Caſaub.*

2. ἔστι δ' ὁ μὲν Ἄορνος, κόλπος ἀγχιβαθὴς) Avernum lacum ita deſcribit philoſophus, in Mirab. p. 1159. ed. 1619. Περὶ τὴν Κύμην τὴν περὶ Ἰταλίαν λίμνη ἐστὶν ἡ προσαγορευομένη Ἄορνος. αὕτη μὲν ὡς ἔοικεν οὐκ ἔχουσά τι θαυμαστόν. περικεῖσθαι γὰρ λέγουσι περὶ αὐτὴν λόφους κύκλῳ, τὸ ὕψος οὐκ ἔλαττον τριῶν σταδίων, καὶ αὐτὴν εἶναι τῷ σχήματι κυκλοτερῆ, τὸ βάθος ἔχουσαν ἀνυπέρβλητον. Eundem vocat Ἀορνεῖτιν Antigonus, apud quem vide elegantem Timæi de eo locum. *Idem.*

3. προσβραχὺ καὶ πολύν) Lego προσβραχῆ vel προσβραχῆ ut alibi. Sic enim Strabo ſolet appellare locos vadoſos, ubi ſunt multa βραχέα, & quæ alibi appellat τυφλά. Sic lib. VII. ἔχει δ' ὁ κόλπος νησίδια τρία, καὶ προσβραχῆ τινὰ καὶ χοιραδώδη ὀλίγα. Non ſemel peccatum in hac voce ab imperitis hujus auctoris librariis. *Idem.*

4. περικλείεται δ' Ἄορνος ὀφρύσιν ὀρθίαις) Ariſtoteles paullò ante, λόφους κύκλῳ τὸ ὕψος οὐκ ἔλαττον τριῶν σταδίων. Virgil. Aen. VI. ℣. 237.

Spelunca alta fuit, vaſtoque immanis hiatu,
Scrupea, tuta lacu nigro, nemorumque tenebris,
Quam ſuper haud ullæ poterant impune volantes
Tendere iter pennis: talis ſeſe halitus atris
Faucibus effundens, ſupera ad convexa ferebat,
Unde locum Graji dixerunt nomine Aornon,

Lucretius lib. VI. ℣. 740.

Principio quod averna vocantur, nomen id ab re
Impoſitum eſt, quia ſunt avibus contraria cunctis.

Mox. 747.

Qualis apud Cumas locus eſt, montemque Veſevum,
Oppleti calidis ubi fumant fontibus auctus. Idem.

5. καθάπερ ἐν τοῖς Πλουτωνίοις) Nam ejuſmodi loca pernitioſos odores exhalant ac ſæpè peſtilentes, Galenus πολλάκις δ' ἀπὸ τοῦ πνεύματος μόνον κατὰ τὴν εἰσπνοὴν ἡ βλάβη γίνεται, καθάπερ ἐν τοῖς χαρωνείοις ὀνομαζομένοις χωρίοις. Quæ à Latinis oſtia *Ditis* appellantur, ea Græci πλουτώνεια, & χαρώνεια dicunt. qualia multa multis locis commemorat GeoD graphus. Plinius II. c. 93. *In Sinueſſano agro & Puteolano ſpiracula vocant, alii Choroneas ſcrobes mortiferum ſpiritum exhalantes.* Lego *ſpiracula vocant, alii Charonea, ſcrobes m. ſp. exh.* Cicero. de Divin. I. 36. *Quid enim? non videmus quam ſint varia terrarum genera? ex quibus mortifera quædam pars eſt: ut & Amſpancto & in Aſia Plutonia quæ videmus.* Quare autem ita appellentur hæc loca oſtendit Lucretius his verſibus VI. ℣. 762.

Ianua ne his Orci potius regionibus eſſe
Credatur poſt. hinc animas Acheruntis in oras
Ducere forte Deos inferne reamur. Idem.

6. καὶ εἰσέπλεόν γε οἱ προθυσάμενοι) Virgilius de Ænea Avernum intrante, Aen. VI. ℣. 249.

—— Ipſe atri velleris agnam
Æneas matri Eumenidum, magnæque ſorori
Enſe ferit, ſterilémque tibi Proſerpina vaccam:
Tum Stygio regi nocturnas inchoat aras. Idem.

1 aquæ potabilis ad ipſum mare: ſed ea omnes abſtinent, Stygis aquam eſſe putantes. Ibidemque alicubi oraculum eſt conditum, & Pyriphlegethontem ex aquis calidis Acheruſæ vicinis æſtimant ibi eſſe. Ephorus verò Cimmeriis locum illum dicans, hos habitare ait in ſubterraneis ædificiis, quas argillas vocent, ac per foſſas quaſdam inter ſe commeare, hoſpiteſque eadem via in oraculum adducere altè infra terram conditum: victum eos metallis effodiendis quærere, & ab iis accipere qui oraculum conſulunt, ac regem iis conſtituiſſe eo nomine ſtipendium: porrò qui apud oraculum illud degunt, eos more à majoribus accepto nunquam videre Solem ſed noctu ex hiatibus terræ prodire, ideoque de iis Homerum ſcripſiſſe:

---*neque unquam*
Illos illuſtrat radiorum lumine Titan.

Poſtea temporis Cimmerios fuiſſe deletos à rege quodam, cujus eventa oraculum non comprobaſſent: ſedem oraculi aliò translatam etiamnum durare. Atque hæc quidem fabulati ſunt nobis priores ætate. Noſtra vero tempeſtate, cùm ſylvam quæ circa Avernum fuit, cæcidiſſet Agrippa, & loca ædificiis occupata eſſent, actuſque infra Avernum Cumas uſque cuniculus, omnia iſta fabulas eſſe liquidò apparuit: cùm quidem Cocceius, qui cuniculum iſtum duxit, & alium à Putiolis 4 ad Neapolin ſupra Bajas tendentem, ferè ſecutus ſit fabulam iſtam de Cimmeriis modò relatam: ac fortaſſe etiam loco huic antiqua conſuetudine putaverit convenire, ut per foſſas viæ ducantur. Porrò Lucrinus ſinus in latum producitur uſque ad Bajas, intercluſus ab externo mari aggere longo ſtadia IIX, tanta latitudine quantam lati currus orbita occupat: eum aggerem ajunt ab Hercule factum dum in Geryonis boves ageret:

A * ποταμίου ὕδατος ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ· τούτου δ' ἀπείχοντο πάντες, τὸ τῆς Στυγὸς ὕδωρ νομίσαντες· καὶ τὸ μαντεῖον ἐνταῦθά που ἵδρυται· 2 τόν τε Πυριφλεγέθοντα ἐκ τῶν θερμῶν ὑδάτων ἐτεκμαίροντο τῶν πλησίον τῆς Ἀχερουσίας. Ἔφορος δὲ τοῖς Κιμμερίοις προσοικειῶν [τὸν τόπον,] φησὶν αὐτοὺς ἐν καταγείοις οἰκίαις οἰκεῖν, ἃς καλοῦσιν ἀργίλλας, καὶ διά τινων ὀρυγμάτων παρ' ἀλλήλους τε φοιτᾷν, καὶ τοὺς ξένους εἰς τὸ μαντεῖον δέχεσθαι, πολὺ ὑπὸ * γῆς ἱδρυμένον· ζῆν δ' ἀπὸ μεταλλείας καὶ τῶν μαντευομένων, καὶ τοῦ βασιλέως ἀποδείξαντος αὐτοῖς συντάξεις· εἶναι δὲ τοῖς περὶ τὸ χρηστήριον ἔθος πάτριον, μηδένα τὸν ἥλιον ὁρᾷν, ἀλλὰ τῆς νυκτὸς ἔξω B πορεύεσθαι τῶν χασμάτων· καὶ διὰ τοῦτο τὸν ποιητὴν περὶ αὐτῶν εἰπεῖν, ὡς ἄρα

* Xylander, ποτίμου

* Manuſſ. γῆν

-- οὐδέ ποτ' αὐτοὺς
Ἠέλιος Φαέθων ἐπιδέρκεται. -- Iliad. λ. 15.

Ὕστερον δὲ διαφθαρῆναι τοὺς ἀνθρώπους ὑπὸ βασιλέως τινὸς, οὐκ ἀποβάντος αὐτῷ τοῦ χρησμοῦ· τὸ δὲ μαντεῖον ἔτι συμμένειν μεθεστηκὸς εἰς ἕτερον τόπον. Τοιαῦτα μὲν οἱ πρὸ ἡμῶν ἐμυθολόγουν. Νυνὶ δὲ τῆς μὲν ὕλης τῆς περὶ τὸ Ἄορνον 3 κοπείσης ὑπὸ Ἀγρίππα, τῶν δὲ χωρίων κατοικοδομηθέντων, ἀπὸ δὲ τοῦ Ἀόρνου διώ- C ρυγος ὑπονόμου τμηθείσης μέχρι Κύμης, ἅπαντ' ἐκεῖνα ἐφάνη μῦθος· τοῦ Κοκκηΐου τοῦ ποιήσαντος τὴν διώρυγα ἐκείνην τε, 5 καὶ ἐπὶ Νέαν πόλιν ἐκ Δικαιαρχίας ἐπὶ ταῖς Βαΐαις, ἐπακολουθήσαντός πως τῷ περὶ τῶν Κιμμερίων ἀρτίως λεχθέντι λόγῳ, τυχὸν ἴσως καὶ πάτριον νομίσαντος τῷ τόπῳ τούτῳ δι' ὀρυγμάτων εἶναι τὰς ὁδούς· ὁ δὲ Λοκρῖνος κόλπος πλατύνεται μέχρι Βαΐων, 6 χώματι εἰργόμενος ἀπὸ τῆς ἔξω θαλάττης ὀκταστάδιῳ τὸ μῆκος, πλάτος δὲ ἁμαξιτοῦ πλατείας, ὃ 7 φασιν Ἡρακλέα διαχῶσαι, τὰς βοῦς ἐλαύνοντα τὰς Γηρυόνου·

p. 245.

1. *Aquæ potabilis.*) ποταμίου, puto ποτίμου. Sed & καὶ rejeci ante τῆς Ἀχερουσίας & τοῖς κιμ. pro τις reſtitui, ac προσοικειῶν quæ menda levia ridiculam interpreti verſionem extorſerunt. Sed & λῃστήριον non potui tolerare. quis enim credat latrones nunquam interdiu prodire ex latebris? aut quid his cum oraculo? aut unde probabile ſit, Cuverios fuiſſe prædones? *Xyland.*

2. τόν τε Πυριφλεγέθοντα) Notandum eſt quod Ariſtoteles ait paulo antè allato loco, totum illum tractum quondam Pyriphlegethontem ſolitum appellari. *Caſaub.*

3. κοπείσης ὑπὸ Αγρίππα) Servius de Averno (ad Virgil. Aen III. ℣. 442) *Hic lacus ante ſylvarum denſitate ſic ambiebatur, ut exhalans inde per anguſtias aquæ ſulphureæ odor graviſſimus ſupervolantes aves necaret. unde & Avernus dictus eſt, quaſi ἄορνος: quam rem Auguſtus Cæſar intelligens dejectis ſylvis ex peſtilentibus amœna reddidit loca.* Vide Dionem D libro XLVIII. *Idem.*

4. *Ad Neapolin.*) Locus in Græco monſtroſè fuit corruptus. De Agrippæ opere ad lacum Avernum, vide Dionem lib. XLVIII. ferè extremo. *Xyland.*

5. καὶ ἐπὶ Νέαν πόλιν ἐκ Δ.) Manuſſ. ἀπὸ Νέας πόλεως καὶ Δ. *Caſaub.*

6. χώματι εἰργόμενος ἀπὸ τῆς ἔξω θαλάττης) Opus Julium fuit quo à reliquo mari arcebatur Lacus Lucrinus: de quo opere Virg. Georg. II. ℣. 161.

——*Lucrinoque addita clauſtra?*
Atque indignatum magnis ſtridoribus æquor
Julia quà ponto longè ſonat unda refuſo:
Tyrrenuſque fretis immittitur æſtus avernis.

Vide Seruium. χώματα autem vocat quas Latini *pilas*, ſive *moles*. *Idem.*

7. φασὶν.) non φησὶν, niſi fortè ad Ephorum uſque referendum ſit. Sed & διεπεσκεύασεν legendum fuit. *Xyland.*

1. τὰς

δεχόμενον δ' ἐπιπολῆς τὸ κῦμα τοῖς χειμῶσιν, ὥστε μὴ πεζεύεσθαι ῥᾳδίως, Ἀγρίππας ἐπεσκεύασεν· εἴσπλουν δ' ἔχει πλοίοις ἐλαφροῖς, ἐνορμίσασθαι μὲν ἄχρηστος, τῶν ὀστρέων δὲ θήραν ἔχων ἀφθονωτάτην. Ἔνιοι δὲ τοῦτον αὐτὸν, τὴν λίμνην εἶναι τὴν Ἀχερουσίαν φασίν. Ἀρτεμίδωρος δ' αὐτὸν τὸν Ἄορνον. [1] Τὰς δὲ Βαίας ἐπωνύμους εἶναι λέγουσι, Βαίου τῶν Ὀδυσσέως ἑταίρων τινός· [3] καὶ ..... τῶν Μισηνῶν. Ἑξῆς δ' εἰσὶν αἱ περὶ Δικαιαρχίαν ἀκταὶ, [4] καὶ αὐτὴ ἡ πόλις· ἦν δὲ πρότερον μὲν ἐπίνειον Κυμαίων, ἐπ' ὀφρύος ἱδρυμένον· κατὰ δὲ τὴν Ἀννίβα στρατείαν, * συνῴκησαν Ῥωμαῖοι, καὶ μετωνόμασαν Ποτιόλους, ἀπὸ τῶν φρεάτων· οἱ δ' ἀπὸ τῆς δυσωδίας τῶν ὑδάτων, ἅπαν τὸ χωρίον ἐκεῖ μέχρι Βαιῶν, καὶ τῆς Κυμαίας, ὅτι θείου πλῆρές ἐστι καὶ πυρὸς, καὶ θερμῶν ὑδάτων. Τινὲς δὲ καὶ Φλέγραν διὰ τοῦτο τὴν Κυμαίαν νομίζουσι κληθῆναι, καὶ τῶν πεπτωκότων γιγάντων τὰ κεραύνια τραύματα, [5] ἀναφέρειν τὰς τοιαύτας προχοὰς τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ ὕδατος. [6] Ἡ δὲ πόλις ἐμπορεῖον γεγένηται μέγιστον, χειροποιήτους ἔχουσα ὅρμους διὰ τὴν εὐφυΐαν τῆς ἄμμου. σύμμετρος γάρ ἐστι τῇ τιτάνῳ, καὶ κόλλησιν ἰσχυρὰν καὶ πῆξιν λαμβάνει· διόπερ τῇ χάλικι καταμίξαντες τὴν ἀμμοκονίαν, [7] προβάλλουσι χώματα εἰς τὴν θάλατταν, καὶ κολποῦσι τὰς ἀναπεπταμένας ἠϊόνας, ὥστ' ἀσφαλῶς ἐνορμίζεσθαι τὰς μεγίστας ὁλκάδας.

*Lego συνῴκισαν.

A cùm autem tempeſtatibus mare agitantibus undas multis locis admitteret, difficulterque terreſtri itinere poſſet peragrari, ab Agrippa eſt, quod deerat ſtructuræ, additum: naves admittit leves, ſtationi inutilis, ſed capturam oſtreorum habet copioſiſſimam. Hunc ipſum Lucrinum lacum eſſe Acheruſiam nonnulli opinantur: Artemidorus ipſum Avernium. Bajas nomen habere perhibent à Baja quodam, uno de ſociis Ulyſſis, 2 ſicut & Miſenum:.... Sequuntur ordine actæ (ſive litora maris) ad Dicæarchiam, atque ipſa urbs. Fuit antiquitus navale Cumanorum Dicæarchia, extructum in ſupercilio litoris. Sed ſub tempus Annibalicæ expeditionis eò B coloniam deduxerunt, urbique Putiolos nomen indiderunt à puteis: alij à fœtore aquarum totam iſtam regionem ſic dici cenſent ad Bajas uſque & agrum Cumanum, quòd ſulfuris plena ſit ac ignis & calidarum aquarum: nec deſunt qui Cumanum agrum ideò Phlegram dicent appellari, & gigantum ibi occiſorum fulminibus inflicta vulnera ignem iſtum aquaſque ebullire. Urbs ea emporium eſt facta maximum, & habet ſtationes navium manu conſtructas, natura arenæ eam commoditatem præſtante, quæ calci proportione reſpondens, validam conglutinationem atque concretionem ſuſcipit: itaque C glaream cum cemento ex calce & arena conflato admiſcentes, aggeres in mare producunt, ſinuantque litoris partes maximè apertas, ita ut ſubduci tutò poſſint maximæ onerariæ naves.

1. *τὰς δὲ Βαίας ἐπωνύμους εἶναι λέγουσι*) Vide Servium Æn. III. ℣. 441. & Æn. IX. ℣. 710. *Caſaub.*

1. *τὰς δὲ Βαίας ἐπωνύμους*) De Bajis idem Papinius lib. IV. Syl. ad Max. Jun.

Ecce me natum propiore terra,
Non tamen portu retinent amœno
Deſides Bajæ. Morel.

2. *Sicut & Miſenum.*) Ταῖς Βαΐαις cur in accuſativum converterim, & pro ἑτέρου ſocium ſcripſerim, ſatis liquet. Bajum Ulyſſis ſocium, unde Bajis nomen Servius in III. ℣. 441. & IX. 710. Æneidos dicit. *Xyland.*

3. Τῶν Μισηνῶν) Legendum τὸν Μισηνοί. Sed exciderunt verba, quibus oſtendat unde Miſeno promontorio D nomen. Imo autem apparet magnam hìc eſſe lacunam, & periiſſe quæ de Bajis Strabo ſcripſit. nihil enim ſcripſiſſe quis credat? & in eclogis etymon Bajarum, & alia quædam cùm extent, quis dubitet locum hunc eſſe decurtatum? De Miſeno vide Virg. VI ℣. 234. Aeneid. & interpretes. *Xyland.*

3. *καὶ τῶν Μισηνῶν*) Locus mutilus: Sed non eſt obſcurum quid ſibi voluerit Strabo. Iteratio ejuſdem vocis, huic loco, ut aliis quam plurimis fraudi fuit. Legendum enim, *καὶ τὸ Μισηνὸν ἀπὸ Μισηνοῦ.* Virgilius. Æn. VI. 232.

At pius Æneas ingenti mole ſepulchrum
Imponit, ſuaque arma viro, remumque tubamque
Monte ſub aërio, qui mons Miſenus ab illo
Dicitur, æternumque tenet per ſæcula nomen.

Poteſt etiam legi, *καὶ τὸ Μισηνὸν ὁμοίως.* Non eſt autem quod ex Epitoma ſibi perſuadeat aliquis, multa hic deeſſe: quod omnino falſum eſt: Nam quæ ibi leguntur, partim alio loco à Strabone ſunt relata: partim tanto viro adeo ſunt indigna, ut ne ſi in contextu quidem ea legerem, tamen pro Strabonianis haberi à me poſſent: niſi quis putet ſcripſiſſe Strabonem Bajulos à Bajis fuiſſe appellatos: quæ dubio procul non magis à Strabone ſunt profecta, quam ea quæ paullò ante ubi de Capua actum eſt, habebat egregius iſte Epitomator *Caſaub.*

4. *καὶ αὐτὴ ἡ πόλις*) Ioſephus Antiq. Iud. XVIII. c. 9. auctor eſt à Bajis ſtad. quinque tantum abeſſe Puteolos. Puteoli autem unde dicantur lege apud Varronem & Feſtum v. *puteolos.* *Idem.*

5. *ἀναφέρειν τὰς τοιαύτας προχοὰς*) Recte veteres libri, *ἀναφέρουσι ταῖς τοιαύταις προχοαῖς.* *Idem.*

6. *ἡ δὲ πόλις ἐμπορεῖον γεγένηται μέγιστον*) Feſtus *Minorem Delum Puteolos eſſe dixerunt, quod Delos aliquando maximum emporium fuerit, totius orbis terrarum, cui ſucceſſit poſtea Puteolanum.* v. *Minorem. &c.* Idem.

7. *προβάλλουσι χώματα εἰς τὴν θάλατταν*) Plinii verba hunc locum mirificè illuſtrabunt, lib XXXV. cap. 13. *Verum & ipſius terræ ſunt alia ſegmenta: Quis enim ſatis miretur peſſimam ejus partem ideoque pulverem appellatum, in Puteolanis collibus opponi maris fluctibus, merſumque protinus fieri lapidem unum inexpugnabilem undis, & fortiorem quotidie, utique ſi Cumano miſceatur cæmento?* Dio lib. XLVIII. cauſam ejus rei pluribus exprimit, quem vide. Nam illa ejus verba, *ὕδατι δὲ σὺν κονίᾳ φυραθέντες συνίστανται, καὶ ἐφ' ὅσον γ' ἂν ἐν τῷ ὑγρῷ ὦσι πήγνυνται καὶ πετροῦνται*, Plinii mentem planè explicant. *Idem.*

Baiis ſuper hanc urbem ſitum eſt forum Vulcani, campus circumquaque incluſus ſuperciliis ignitis, quæ paſſim tanquam è caminis incendium magno cum fremitu expirant: campus autem ſulfure tractili eſt plenus. Poſt Dicæarchiam eſt Neapolis (nova civitas hoc verbo indicatur) Cumanorum: poſtea temporis & Chalcidenſium nonnulli, & Pithecuſæorum, & Athenienſium, immigrarunt, unde urbi hoc nomen factum. Oſtenditur ibi monimentum Parthenopes, unius Sirenum: & juſſu oraculi gymnicum certamen celebratur. Aliquanto pòſt obortis diſſidiis Campanos quoſdam in urbem civium loco receperunt: coactique ſunt inimiciſſimos loco familiariſſimorum habere, cùm ſuos à ſe abalienaſſent. Argumento rei ſunt nomina magiſtratuum principiò Græca, poſterioribus temporibus Campanica Græcis permixta. Plurima tamen ibi Græcorum inſtitutorum ſuperſunt veſtigia, ut gymnaſia, epheborum cœtus: curiæ (ipſi fratrias vocant) & Græca nomina Romanis impoſita: hoc tempore ſacrum quinquennale certamen muſicum & gymnicum per aliquot dies agitur, ludis Græcorum nobiliſſimis æmulum. Eſt & ibi foſſa occulta per montem Puteolis ac Neapoli interpoſitum acta, eodem modo quo alium Cumas verſum diximus fuiſſe ductum: viaque ſtadiorum multorum longitudine aperta eſt, in qua decedere occurrentia invicem jumenta poſſint: lumenque paſſim inciſis in montis ſuperficiem imminentem feneſtris juſtam ſatis altitudinem demittitur. Habet Neapolis etiam calidarum aquarum ſcaturigines, & balneorum apparatus Bajanis non deteriores, ſed numero longè pauciores:

A Ὑπέρκειται δὲ τῆς πόλεως εὐθὺς, [1] ἡ τοῦ Ἡφαίστου ἀγορὰ, πεδίον περικεκλεισμένον διαπύροις ὀφρύσι, καμινώδεις ἐχούσαις ἀναπνοὰς πολλαχοῦ, καὶ βρομώδεις ἱκανῶς· τὸ δὲ πεδίον θείου πλῆρές ἐστι συρτοῦ. Μετὰ δὲ Δικαιαρχίαν ἐστὶ [2] Νεάπολις Κυμαίων· ὕστερον δὲ καὶ Χαλκιδεῖς ἐπῴκησαν, [3] καὶ Πιθηκουσαίων τινὲς, καὶ Ἀθηναίων, ὥστε καὶ Νεάπολις ἐκλήθη διὰ τοῦτο, [4] ὅπου δείκνυται μνῆμα τῶν Σειρήνων μιᾶς Παρθενόπης, καὶ ἀγὼν συντελεῖται γυμνικὸς κατὰ μαντείαν· ὕστερον δὲ Καμπανῶν τινὰς ἐδέξαντο συνοίκους διχοστατήσαντες· B καὶ ἠναγκάσθησαν τοῖς ἐχθίστοις, ὡς οἰκειοτάτοις χρήσασθαι, ἐπειδὴ τοὺς οἰκείους ἀλλοτρίους ἔσχον. Μηνύει δὲ τὰ τῶν δημάρχων ὀνόματα, τὰ μὲν πρῶτα Ἑλληνικὰ ὄντα, τὰ δ' ὕστερα τοῖς Ἑλληνικοῖς ἀναμὶξ τὰ Καμπανικά· πλεῖστα δ' ἴχνη τῆς Ἑλληνικῆς ἀγωγῆς ἐνταῦθα σώζεται, γυμνάσιά τε καὶ ἐφηβεῖα, φρατρία, καὶ ὀνόματα Ἑλληνικὰ καίπερ * ὄντα Ῥωμαίων. [5] Νυνὶ δὲ πεντετηρικὸς ἱερὸς ἀγὼν συντελεῖται παρ' αὐτοῖς, μουσικός τε καὶ γυμνικὸς ἐπὶ πλείους ἡμέρας, ἐνάμιλλος τοῖς ἐπιφανεστάτοις τῶν κατὰ τὴν Ἑλλάδα. [6] Ἐστὶ δὲ καὶ ἐνθάδε διῶρυξ κρυπτὴ C τοῦ μεταξὺ ὄρους, τῆς τε Δικαιαρχίας καὶ τῆς Νεαπόλεως, * ὑπεργασθέντος ὁμοίως, ὥσπερ ἐπὶ τὴν Κύμην, ὁδοῦ τε ἀνοιχθείσης ἐναντίοις ζεύγεσι πορευτῆς ἐπὶ πολλοὺς σταδίους· τὰ δὲ φῶτα ἐκ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὄρους, πολλαχόθεν ἐκκοπεισῶν θυρίδων, διὰ βάθους πολλοῦ κατάγεται. Ἔχει δὲ καὶ ἡ Νεάπολις θερμῶν ὑδάτων ἐκβολὰς, καὶ κατασκευὰς λουτρῶν οὐ χείρους τῶν ἐν Βαίαις· πολὺ δὲ τῷ πλήθει λειπομένας·

p. 246.

* Manuſſ. ὄντων

* Manuſſ. ὑπεργασθεῖσα

[1] καὶ τοῦ Ἡφαίστου ἀγορὰ πεδίον) Quæ de ſulfure ſubjicit, perſuadent mihi de *collibus leucogæis* Plinio xxxv. cap. 15. dictis iſta eſſe accipienda. de quibus vide Plin. Placet tamen doctis Phlegræos intelligi campos, quod non puto. *Caſaub.*

D

2. Νεάπολις Κυμαίων) Livius lib. VIII. cap. 22. *Palæpolis fuit haud procul inde, ubi nunc Neapolis ſita eſt: duabus urbibus populus idem habitabat: Cumis erant oriundi. Idem.*

3. καὶ Πιθηκουσαίων τινὲς καὶ Ἀθηναίων) Invitus facio, ut ab eruditiſſimo viro Fulvio Urſino diſſentiam. Putat ille legendum hîc eſſe καὶ Αἰναρίεων. motus Livii loco ex lib. VIII. qui profecto ſi diligenter attendatur ſtabiliendæ illi lectioni parum facit. Quis verò erudito viro concedet, ex Strabonis ſententia Ænariam à Pithecuſis aliam eſſe? Harum Strabo ſæpe meminit: illam ne nominat quidem uſquam. [Vide Laërtium initio vitæ Pythagoræ.] *Idem.*

4. ὅπου δείκνυται μνῆμα τῶν Σειρήνων μιᾶς Παρθενόπης) quin ipſa quoque Neapolis Parthenope quondam eſt appellata, ut Plinius III. c. 5. & Euſtathius, (qui aliam cauſam affert) annotant. Virgilius. Geor. IV. v. 563.

Illo Virgilium me tempore dulcis alebat
Parthenope.

& apud Statium in Sylvis ſæpe. *Idem.*

5. Νυνὶ δὲ πεντετηρικὸς ἱερὸς ἀγὼν συντελεῖται) Neapoli ludicrum quinquennale celebratum olim ex Statio omnibus notum eſt: Ad uxorem.

Quid nunc magnificas ſpecies cultuſque locorum,
Templaque & innumero ſpatia interſtincta columnis,
Et geminam molem nudi tectique theatri
Et Capitolinis quinquennia proxima luſtris.

Rectè autem ait νυνὶ: Nam id Strabonis ætate fuiſſe inſtitutum docet Suetonius in Octav. cap. 98. *Idem.*

6. ἔστι δὲ καὶ ἐνθάδε διῶρυξ κρυπτὴ) Meminit Seneca Epiſt. LVII. *A ceromate nos haphe excepit, in Crypta Neapolitana. Nihil illo carcere longius, nihil illis faucibus obſcurius, quæ nobis præſtant non ut per tenebras videamus, ſed ut ipſas. Cæterum etiam ſi locus haberet lucem, pulvis auferret. Idem.*

* Manuſſ. γεγενηται.

1 ἐκεῖ γὰρ ἄλλη πόλις * γίνεται συνῳκοδομουμένων βασιλείων ἄλλων ἐπ' ἄλλοις οὐκ ἐλάττων τῆς Δικαιαρχίας. Ἐπιτείνουσι δὲ τὴν ἐν Νεαπόλει 2 διαγωγὴν τὴν Ἑλληνικὴν, οἱ ἐκ τῆς Ῥώμης ἀναχωροῦντες δεῦρο, 3 ἡσυχίας χάριν 4 τῶν ἀπὸ παιδείας ἐργασαμένων, ἢ καὶ * ἄλλως, διὰ γῆρας ἢ ἀσθένειαν ποθούντων ἐν ἀνέσει ζῆν· καὶ τῶν Ῥωμαίων δ' ἔνιοι χαίροντες τῷ βίῳ τούτῳ, θεωροῦντες τὸ πλῆθος τῶν ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἀγωγῆς ἐπιδημούντων ἀνδρῶν, ἄσμενοι φιλοχωροῦσι καὶ ζῶσιν αὐτόθι. Ἐχόμενον δὲ 5 φρούριον ἐστὶν Ἡράκλειον, ἐκκειμένην εἰς τὴν θάλασσαν ἄκραν ἔχον, καταπνεομένην Λιβὶ θαυμαστῶς, ὥσθ' ὑγιεινὴν ποιεῖν τὴν κατοικίαν. Ὄσκοι δ' εἶχον καὶ ταύτην, καὶ τὴν ἐφεξῆς 6 Πομπηΐαν ἣν παραῤῥεῖ ὁ Σάρνος ποταμός· Εἶτα Τυῤῥηνοὶ καὶ Πελασγοί· μετὰ ταῦτα δ' οἱ Σαυνῖται· καὶ οὗτοι δ' ἐξέπεσον ἐκ τῶν τόπων. Νώλης δὲ καὶ Νουκερίας καὶ 8 Ἀχέρρων, ὁμωνύμου κατοικίας τῆς περὶ Κρέμωνα, ἐπίνειόν ἐστιν, 9 ἡ ποιεῖ παρὰ τῷ Σάρνῳ ποταμῷ, καὶ δεχομένῳ τὰ φορτία καὶ ἐκπέμποντι. Ὑπέρκειται δὲ τῶν τόπων τούτων 10 ὄρος τὸ Οὐεσούϊον, ἀγροῖς περιοικούμενον παγκάλοις 11 πλὴν τῆς κορυφῆς· αὕτη δ' ἐπίπεδος μὲν πολὺ μέρος ἐστίν· ἄκαρπος δ' ὅλη· ἐκ δὲ τῆς ὄψεως τεφρώδης, καὶ * κοιλάδας φαίνει σηραγγώδεις πετρῶν αἰθαλωδῶν κατὰ τὴν χρόαν, ὡς ἂν ἐκβεβρωμένων ὑπὸ πυρός·

* Manuſſ. ἄλλων

p. 247.

* κοιλὰς

A nam apud Bajas nova urbs conſtruitur, non minor Puteolis, aliis ſubinde ſupra alias regiis villis ibi ædificatis. Vitæ autem Græcanicam rationem Neapoli augent, qui eò Roma ſecedunt in ocium: ſive qui ab ineunte ætate laboribus defuncti ſunt, ſive alioquin ob imbecillitatem aut ſenectutem cupiunt vitam faciliorem degere: & Romanorum nonnulli hoc vitæ genere gaudentes, ubi vident multitudinem hominum, qui ejus inſtituti cauſa ibi verſantur, lubentes locum eum amplectuntur, ibique victitant. Neapolin Herculanium inſequitur, cujus extremitas in mare B porrigitur, & Africo mirificè perſpiratur, ut ſalutaris inde fiat ibi habitatio, Hoc, & quod proximè ſequitur, & Sarno amne alluitur, Pompejos, tenuerunt olim Oſci, deinde Etruſci ac Pelaſgi, poſt hos Samnitæ, qui & ipſi inde ſunt expulſi. Eſt autem hoc commune navale Nolæ, Nuceriæ, & 7 Acerrarum (cujus nominis aliud quoque oppidum Umbriæ ſuprà retulimus) Campanarum navale ad Sarnum fluvium, qui & excipit & mittit merces. Supra hæc loca ſitus eſt Veſuvius mons, agris cinctus optimis: excepto vertice, qui magna ſui C parte planus, totus ſterilis eſt, adſpectu cinereus, cavernaſque oſtendens fiſtularum plenas & lapidum colore fuliginoſo, utpote ab igni exeſorum:

1. ἐκεῖ γὰρ ἄλλη πόλις γίνεται συνῳκοδομουμένων βασιλείων) ἐκεῖ, hoc eſt, ad Bajas. Joſephus de Bajis loquens Antiq. Jud. XVIII. c. 9. βασίλειαι τέ εἰσιν οἰκήσεις αὐτόθι πολυτελέσι κεχρημέναι κατασκευαῖς, φιλοτιμηθέντος τῶν αὐτοκρατόρων ἑκάστου προγεγονότας ὑπερβάλλεσθαι. De Marii thermis, quæ poſtea ingenti pretio à Lucullo emptæ, lege Plutarch. in Mario. *Caſaub.*

2. διαγωγὴν τὴν Ἑλληνικὴν) Tacitus libro Annalium XV. c. 33. de Nerone, *Non tamen Romæ incipere ſcenas auſus, Neapolin quaſi Græcam urbem dilegit.* Idem.

3. τῆς ἡσυχίας χάριν) Statius,

Pax ſecura locis & deſidis otia vitæ,
Et nunquam turbata quies. Idem.

4. τῶν ἀπὸ πεδείας ἐργασαμένων) ut Virgilius, cujus norunt omnes ſeceſſum Neapolin. *Idem.*

5. φρούριον ἐστὶν Ἡράκλειον) Plinio *Herculanium.* Id.

6. Πομπαίαν ἣν παραῤῥεῖ) Plinius II. c. 5. *Herculanium, Pompeji haud procul ſpectante monte Veſuvio, alluente vero Sarno amne:* utramque urbem, Pompejos inquam & Herculanium poſtea funditus caſu repentino periiſſe ex Dione conſtat, in Tito. *Idem.*

7. *Acerrarum*) Ἀχέρων, ſcribi debuit ἀχαρῶν, Imo, ἀκέῤῥων. Sed verba περὶ κρέωνα neſcio quomodo corrigam tutò: mendoſa eſſe, id verò ſcio. itaque in vertendo veritate fretus liberum geſſi me. De Acerris diximus in Stephano. De Væſuvii autem montis appellationis varietate, hîc quoque non libet repetere, quæ ſuo diximus loco. Πομπαίαν, σύραιον, & paſſim alia nomina non correxi, gnarus quid Græci ſcriptores in hoc genere haberent. in verſione genuina repoſui. *Xyland.*

8. Ἀχέρων ὁμωνύμου κατοικίας τῆς περὶ Κρέωνα) Non dubito quin verè emendem τῆς περὶ Κρέμωνα. Acheras enim ſignificat ſive Acherras, de quibus ſupra dictum eſt. Cremonæ proximas fuiſſe ex ipſo Strabone intelligimus: vide locum. Jam autem dictum eſt à nobis hujuſmodi nomina, ut Verona, Cremona & id genus, à Strabone alia forma efferri: dicit enim Νάρβων, Οὐήρων, Κρέμων, Δέρτων, pro D Verona, Cremona, Dertona: quanquam ſupra legitur Κρεμώνα, ſed id non obſtat: Nam utramque uſurpat formam; ſed illam frequentius: quare certiſſimum eſt, & Cremonam intelligi iſto loco, & legendum eſſe ut emendavimus. *Caſaub.*

9. ἡ ποιεῖ παρὰ τῷ Σάρνῳ) Verba ἡ ποιεῖ videntur omnino inducenda: neque enim deeſſe quicquam videtur: quod neceſſe eſt ſi illa verba retineantur: illis autem ſublatis ſenſus eſt perſpicuus. Præterea ea non agnoſcit prior interpres. *Idem.*

10. ὄρος τὸ Ουεσσούϊον) Veſuvium montem Latini appellant, poëta etiam Veſevum. Apud Diodorum ſcribitur Οὐεσσούσιον ὄρος. *Idem.*

11. πλὴν τῆς κορυφῆς) Vide Statium in Sylvis, multis locis ut libro quarto,

—— nec dum lethale minari
Ceſſat apex.

lege & Lucretium libro VI. ℣. 747. *Idem.*

ut conjecturam facere poſſis, iſta loca quondam arſiſſe, & crateras ignis habuiſſe, deinde materia deficiente reſtincta fuiſſe. Fortaſſis hæc etiam cauſa eſt fertilitatis locorum circumjacentium: quemadmodum Catanæ perhibent, partes quæ cineribus ab Ætnæo igne ſurſum egeſtis fuerunt intectæ, fuiſſe vini feraces redditas. Habent enim pinguedinem, & glebæ quæ igni ardeſcunt, & quæ fructus profert: eaque, dum abundat pinguedine, apta eſt incendio, ſicut omne quod ſulfureum eſt: conſumpta pinguedine & gleba reſtincta ac in cinerem converſa, ad fruges producendas redacta eſt commodior. Pompejis contiguum eſt Surrentum Campanorum: unde prominet Athenæum, ſeu Minervæ promontorium, quod alii Prenuſſum vocant. Eo in promontorio fanum eſt Minervæ ab Ulyſſe conditum. indeque in Capreas inſulam brevis trajectus. Ubi id circumflexeris, inſulæ occurrunt ſolæ, & ſaxoſæ, quas Sirenuſas dicunt. Ea parte, quæ Surrento eſt objecta, templum quoddam monſtratur, & donaria vetuſta eorum, qui locum vicinum ſunt venerati. Atque hîc loci finitur ſinus, qui Crater appellatur, duobus ad meridiem ſpectantibus promontoriis incluſus, Miſeno & Athenæo: totus autem adornatus eſt cùm iis, quas dixi, urbibus, tum ædificiis & plantis, ita omnibus inter ſe continentibus, ut unius urbis præ ſe ferant figuram.

¶ Ante Miſenum ſita eſt Prochyta, pars à Pithecuſis avulſa. Pithecuſas Eretrienſes habitaverunt, & cùm ob agri feracitatem ac metalla auri rebus uterentur proſperis, inſulam deſeruerunt initio ob ſeditionem coortam, pòſt etiam terræ motibus exturbati, igniſque & maris atque calidarum aquarum eruptione.

A [1] ὡς τεκμαίροιτ' ἄν τις τὸ χωρίον τοῦτο, καίεσθαι πρότερον, [2] καὶ ἔχειν κρατῆρας πυρός, σβεσθῆναι δ' ἐπιλιπούσης τῆς ὕλης. [3] Τάχα δὲ καὶ τῆς εὐκαρπίας τῆς κύκλῳ, τοῦτ' αἴτιον, ὥσπερ τῇ Κατάνῃ φασὶ, τὸ κατατεφρωθὲν μέρος ἐκ τῆς σποδοῦ τῆς ἀνενεχθείσης ὑπὸ τοῦ Αἰτναίου πυρὸς, εὐάμπελον τὴν γῆν ἐποίησεν· ἔχει μὲν γὰρ τὸ λιπαῖνον καὶ τὴν ἐκπυρουμένην βῶλον, καὶ τὴν ἐκφέρουσαν τοὺς καρπούς· πλεονάζουσα μὲν οὖν τῷ λίπει πρὸς ἐκπύρωσιν ἐπιτηδεία, καθάπερ ἡ θειώδης πᾶσα· ἐξικμασθεῖσα δὲ καὶ λαβοῦσα σβέσιν καὶ ἐκτέφρωσιν, εἰς καρπογονίαν μετέβαλε. Συνεχὴς δὲ B ἐστὶ τῇ Πομπηΐᾳ [4] τὸ Σύραιον τῶν Καμπανῶν, ὅθεν πρόκειται τὸ Ἀθήναιον, [5] ὅ τινες Πρηνουσσὸν ἀκρωτήριον καλοῦσιν· ἔστι δὲ ἐπ' ἄκρῳ μὲν Ἀθηνᾶς ἱερὸν, ἵδρυμα Ὀδυσσέως· διάπλους δ' ἐνθένδε βραχὺς εἰς Καπρέας νῆσον· κάμψαντι δὲ τὴν ἄκραν νησίδες εἰσὶν ἔρημοι πετρώδεις, [6] ἃς καλοῦσι Σειρῆνας· ἐκ δὲ τοῦ πρὸς Σύραιον μέρους, ἱερόν τι δείκνυται, καὶ ἀναθήματα παλαιὰ τιμώντων τὸν πλησίον τόπον. Μέχρι μὲν δεῦρο, ἔχει τέλος ὁ κόλπος ὁ Κρατὴρ προσαγορευόμενος, ἀφοριζόμενος δυσὶν ἀκρωτηρίοις, βλέπουσι πρὸς μεσημβρίαν τῷ C τε Μεσηνῷ καὶ τῷ Ἀθηναίῳ· ἅπας δ' ἐστὶ κατεσκευασμένος, τοῦτο μὲν ταῖς πόλεσιν ἃς ἔφαμεν, τοῦτο δὲ ταῖς οἰκοδομίαις καὶ φυτείαις, αἳ μεταξὺ συνεχεῖς οὖσαι μιᾶς πόλεως ὄψιν παρέχονται. Τοῦ μὲν οὖν Μισηνοῦ πρόκειται νῆσος [7] ἡ Προχύτη, Πιθηκουσῶν δ' ἐστὶν ἀπόσπασμα. Πιθηκούσας δὲ Ἐρετριεῖς ᾤκισαν, καὶ Χαλκιδεῖς, εὐτυχήσαντες δ' εὐκαρπίαν, καὶ διὰ τὰ χρυσεῖα, ἐξέλιπον τὴν νῆσον κατὰ στάσιν· ὕστερον δὲ καὶ ὑπὸ σεισμῶν ἐξελαθέντες καὶ ἀναφυσημάτων πυρὸς καὶ θαλάσσης καὶ θερμῶν ὑδάτων·

* Malim ὥστε.

1. ὡς τεκμαίροιτ' ἄν τις τὸ χωρίον τοῦτο καίεσθαι πρότερον) Diodorus Siculus libro quarto, p. 228. ed. 1604. Καλεῖται δὲ νῦν ὁ τόπος Οὐεσούϊος ἔχων πολλὰ σημεῖα τοῦ κεκαῦσθαι κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους. i. e. *Nunc Veſuvius nominatur, multa inflammationis priſtinæ veſtigia reſervans.* [Conſtat autem arſiſſe Veſevum καὶ πρότερον καὶ ὕστερον ſæpe. Vide præter alios Caſſiodor. Epiſt. lib. IV. ep. 50. eſt nota hiſtoria Plinii mortis ex epiſtolis Plinii. l. VI. ep. 16] *Caſaub.*

2. καὶ ἔχειν κρατῆρας πυρός) Dio appellat πηγὰς πυρός, apud quem reperies graphicam hujus montis deſcriptionem in Tito. *Idem.*

3 τάχα δὲ τῆς εὐκαρπίας τῆς κύκλῳ τοῦτ' αἴτιον) Hoc dicit multis locis. vide lib. ſeq. de Ætna. & lib. XIII. *Idem.*

4. τὸ Σύραιον τῶν Καμπανῶν) Surrentum libro primo p. 22. Σύρρεντον vocavit. Stephan. Συρέντιον. Dion. Σύρρεντον. Dio Συρεντόν. *Idem.*

5. ὅ τινες Πρηνουσσὸν ἀκρωτήριον καλοῦσι) Legendum arbitror, ὅ τινὲς Σειρηνουσσῶν ἀκρωτήριον κ. Nam uti libro primo dictum eſt, p. 22. habuit iſtud promon- D torium ab altera parte Ἀθηνᾶς ἱερόν, unde appellatum eſt Ἀθήναιον, vel Minervæ promontorium: ab altera fuerunt tres parvæ inſulæ, quas Strabo Sirenes, alii Sirenuſas vocant: ab iſtis ergo inſulis ſeu verius petris, ipſum promontorium Sirenuſas appellarunt, ut à templo Minervæ Ἀθήναιον, atque ita Strabo ſæpe appellat. Nam quoties Sirenuſarum infra fit mentio, de promontorio ſemper debes accipere. Plinius III. c. 5. *Surrentum cum promontorio Minervæ Sirenum quondam ſede.* At Prenuſſum promontorium ubi quæſo vel lectum eſt vel auditum? De hoc promontorio vide amplius ſub finem hujus lib. & ſeq. initio. *Idem*

6. ἃς καλοῦσι Σειρῆνας) Ptolem. Σειρηνούσας vocat, vide quæ notavimus libro primo pag. 24. *Idem.*

7. ἡ Προχύτη) Prochytæ multi meminerunt. Dionyſ. Halicarnaſſeus I. c. 53. auctor eſt, à nutrice Æneæ, quæ ibi obiit, ita eam fuiſſe appellatam: quod Plinio III. c. 6. non probatur. *Prochyta* ait, *non ab Æneæ nutrice, ſed quia profuſa ab Ænaria erat.* Vide Serv. ad. Virg. Aen. IX. ℣. 715. *Idem.*

ἔχει γὰρ τοιαύτας ὑποφορὰς ἡ νῆσος, ὑφ᾽ ὧν A καὶ οἱ πεμφθέντες παρὰ Ἱέρωνος τοῦ τυράννου p. 248. τῶν Συρακουσίων ἐξέλιπον τὸ κατασκευασθὲν ὑφ᾽ ἑαυτῶν τεῖχος καὶ τὴν νῆσον· ἐπελθόντες δὲ Νεαπολῖται κατέσχον. Εντεῦθεν καὶ ὁ μῦθος, ὅτι [1] φασὶ τὸν Τυφῶνα ὑποκεῖσθαι τῇ νήσῳ ταύτῃ, * στρεφόμενον δὲ τὰς φλόγας ἀναφυσᾶσθαι καὶ τὰ ὕδατα, ἐστὶ δ᾽ ὅτε καὶ νησίδας ἐχούσας ζέον ὕδωρ. Πιθανώτερον δὲ Πίνδαρος εἴρηκεν ἐκ τῶν φαινομένων ὁρμηθείς· ὅτι πᾶς ὁ πόρος οὗτος, ἀπὸ τῆς Κυμαίας ἀρξάμενος μέχρι τῆς Σικελίας, διάπυρός ἐστι, καὶ κατὰ βάθους ἔχει κοιλίας τινὰς, εἰς ἓν συναπτούσας πρός τε * ἀλλήλας καὶ πρὸς τὴν ἤπειρον· διόπερ ἥ τε B Αἴτνη τοιαύτην ἔχειν δείκνυται φύσιν, οἵαν ἱστοροῦσιν ἅπαντες, καὶ αἱ τῶν Λιπαραίων νῆσοι, καὶ τὰ περὶ τὴν Δικαιαρχίαν καὶ Νεάπολιν, καὶ Βαΐας χωρία, καὶ αἱ Πιθηκοῦσαι. Ταῦτ᾽ οὖν διανοηθεὶς, τῷ παντὶ τόπῳ τούτῳ φησὶν ὑποκεῖσθαι τὸν Τυφῶνα·

--- Νῦν γε μὰν
Ταί θ᾽ ὑπὲρ Κύμας ἁλιερκέες ὄχθαι,
Σικελία τ᾽ αὐτοῦ πιέζει
Στέρνα λαχνάεντα.

Καὶ Τίμαιος δὲ περὶ τῶν Πιθηκουσῶν φησὶν, ὑπὸ τῶν παλαιῶν πολλὰ παραδοξολογεῖσθαι· μικρὸν δὲ πρὸ ἑαυτοῦ, [3] τὸν Επωμέα λόφον ἐν C μέσῃ τῇ νήσῳ τιναχθέντα ὑπὸ σεισμῶν ἀναβαλεῖν πῦρ καὶ τὸ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς θαλάσσης, ἐξῶσαι πάλιν ἐπὶ τὸ πέλαγος· τὸ δ᾽ ἐκτεφρωθὲν τῆς γῆς, μετεωρισμὸν λαβὸν, κατασκῆψαι πάλιν τυφωνοειδῶς εἰς τὴν νῆσον, καὶ ἐπὶ τρεῖς τῆς θαλάττης ἀναχωρῆσαι σταδίους· ἀναχωρήσασαν δ᾽ οὐ πολὺ, ὑποστρέψαι, καὶ τῇ παλιρροίᾳ κατακλύσαι τὴν νῆσον· καὶ γενέσθαι σβέσιν τοῦ ἐν αὐτῇ πυρός· ἀπὸ δὲ τοῦ ἤχου τοὺς ἐν τῇ ἠπείρῳ φυγεῖν ἐκ τῆς παραλίας [4] εἰς τὴν ἄνω Καμπανίαν· δοκεῖ δὲ τὰ θερμὰ ὕδατα ἐνταῦθα θεραπεύειν τοὺς λιθιῶντας. D Αἱ δὲ Κάπρεαι δύο πολίχνας εἶχον τὸ παλαιὸν, ὕστερον δὲ μίαν. Νεαπολῖται δὲ καὶ ταύτην κατέσχον,

* Vulgò στρεφομένων

* Manuſſ. νήσους

Tales enim ſolum inſulæ habet eructationes, propter quas etiam miſſi eò à tyranno Syracuſanorum Hierone, qui cum muro à ſe exſtructo inſulam reliquerunt: ſupervenere his Neapolitani, & eam obtinuerunt. Atque hinc fabula eſt de Typhone, eum ſub hac jacere inſula, obverſuque corporis flammas exſpirare & aquas, quandoque etiam inſulas minutas fervidam habentes aquam. Probabiliora ſunt quæ Pindarus dixit, ex iis, quæ apparent, ratiocinari orſus: apparet autem totum maris trajectum qui à Cumis ad Siciliam uſque pertingit, ignitum eſſe, & in profundo habere cavernas quaſdam quæ [2] inter ſeſe, & continenti conterminas: quamobrem & eam Ætna, quam omnes memorant, oſtendit ſui naturam, & Liparæorum inſulæ, & loca Puteolis, Neapoli, Bajiſque propinqua, & Pithecuſæ. Quibus conſideratis Pindarus, toti iſti regioni ſubjectum ait Typhonem:

Cujus pectora nunc premuntur hirta
Litorum tumulis, mare quæ profligant,
Cumarum ſuper urbem:
Ipſiuſque ſolo Trinacriæ.

Atque Timæus etiam de Pithecuſis tradit veteres multa fidem excedentia perhibuiſſe. Paulo autem ante ſuam ætatem media in inſula collem, cui nomen Epomeo, terræmotu concuſſum ignes evomuiſſe, & quod inter ipſum ac mare in medio erat, rurſum ad mare perpuliſſe: ac terram in cineres verſam, rurſum vehementi turbine (quales Typhones Græci dicerent) ad inſulam appuliſſe, tribuſque inde in altum mare receſſiſſe ſtadiis, pauloque poſt rurſum ad terram dediſſe impetum, mariſque flexu inundaſſe inſulam, ignemque in ea hoc pacto exſtinctum: fragore autem perculſos eos, qui continentem habitabant, e ora maris in Campaniam profugiſſe. Thermæ ejus inſulæ creduntur calculo laborantibus remedium eſſe. ¶ Capreæ antiquitus duo habebant oppida, poſt modò unicum. Nam cùm Neapolitani Capreas quoque occupaſſent,

1. *φασὶ τὸν Τυφῶνα ὑποκεῖσθαι τῇ νήσῳ ταύτῃ*) de Typhone accuratè ſcribit libro XIII. ubi etiam Pindari locus iterum relatus eſt. *Caſaub.*

2. *Inter ſeſe*) Πρός τε ἀλλήλας. legebatur ἔλληνας planè nullo ſenſu, conjecturam meam facilè probabunt, qui varios Græcarum litterarum ductus obſervarunt. Verſus Pindari facilè potui reſtituere, cum exſtent ferè ſub initium πυθιων. & ut nihil diſſimulem, corrupti cum integro comparatio mihi videtur multis bonis conjecturis occaſionem præbere ubi libri deſunt, ἐπωμευς λόφος. mihi ignotus eſt. Amplius. Simile fere eſt, quod accidit apud Puteolos monti Barariæ, ut hiſtoriæ & picturæ docent, Anno ſalutis 1538. *Xyland.*

3. *τὸν Επωμέα λόφον*) Lego Επωπέα. Plinius II. c. 88. *Sic & Pithecuſas in Campano ſinu ferunt ortas. Mox in his montem Epopen cum repente flamma ex eo emicuiſſet, campeſtri æquatum planitie.* vel ergo Επωπέα hîc legendum: vel *Epomum* apud Plinium reſcribendum. Ego etſi nihil poſſum affirmare, tamen Strabonem potius debere corrigi cenſeo: videtur enim collis ille ſive mons Επωπεὺς fuiſſe appellatus, ea ratione qua apud Corinthios Acrocorinthus Επωπή. vide Steph. *Caſaub.*

4. *εἰς τὴν Καμπανίαν*) Melius veteres libri, *εἰς τὴν ἄνω Καμπανίαν.* Nam ἡ παραλία [illegible] maritima & ἡ ἄνω χώρα opponuntur. Ibi dicere ſolet ἡ ἐν βάθει χώρᾳ, eodem ſenſu. *Idem.*

belloque amiſiſſent Pithecuſas : has iis Auguſtus Cæſar reddidit , Capreas privatim à ſe condidit, ædificiiſque inſtructas. Atque hæ ſunt Campaniæ urbes maritimæ , & inſulæ ante eas ſitæ. ¶ At verò in mediterraneis eſt Capua, re vera id quod nomine ejus ſignificatur : reliquas enim ſi ei compares, oppida ſunt, excepto Teano Sidicino, quæ urbs eſt magni nominis. Sita eſt in via Appia cùm ipſa Capua, tum aliæ, quæ Brundiſium inde ducunt, 3 Calatia, Cluſium, & Beneventum. Romam verſus ſitum eſt Caſilinum ſupra Vulturnum amnem: quo in oppido obſeſſi Prænestini viri 1000, adverſus Annibalem tunc maximè vigentem tam diu obſidionem toleraverunt, dum medimno præ penuria ducentis denariis vendito , venditor mortuus eſt, emtore ſalvo. Cumque eoſdem vidiſſet Annibal rapas prope muros ſerere, haud injuria miratus eſt eorum tolerantiam, qui ſe tantiſper putarent obſidionem perferre poſſe, dum rapæ perfectæ enaſcerentur. Et tamen obſeſſos omnes ferunt incolumes abiiſſe paucis demptis , quos vel fames vel pugna abſumpſiſſet. Præter nominatas, hæ quoque

A πολέμῳ δὲ ἀποβαλόντες τὰς Πιθηκούσας, ἀπέλαβον πάλιν, 1 δόντος αὐτοῖς Καίσαρος τοῦ Σεβαστοῦ, τὰς δὲ Καπρέας ἴδιον ποιησαμένου κτίσμα, καὶ κατοικοδομήσαντος. Αἱ μὲν οὖν παράλληλοι πόλεις τῶν Καμπανῶν καὶ αἱ προκείμεναι νῆσοι τοιαῦται. 2 Ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ Καπύη μέν ἐστιν ἡ μητρόπολις, κεφαλὴ τῷ ὄντι κατὰ τὴν ἐτυμότητα τοῦ ὀνόματος· τὰ γὰρ ἄλλα πολίχνια νομίζοιτ' ἂν κατὰ τὴν σύγκρισιν, πλὴν Τεάνου Σιδικίνου· καὶ γὰρ αὕτη ἀξιόλογος· p. 249. κεῖται δ' ἐπὶ τῇ ὁδῷ τῇ Ἀππίᾳ αὐτή τε καὶ αἱ τῶν ἄλλων ἐπὶ Βρεντέσιον ἄγουσαι ἀπ' αὐτῆς 4 Καλλατερία, καὶ Καλύδιον, 5 καὶ Βενούεντον· ἐπὶ δὲ Ῥώμης Κασίλινον ἵδρυται ἐπὶ τῷ Οὐουλτούρνῳ ποB ταμῷ, ἐν ᾗ πολιορκούμενοι 6 Πραινεστίνων ἄνδρες μ καὶ φ πρὸς ἀκμάζοντα Ἀννίβαν ἐπὶ τοσοῦτον ἀντέσχον, ὥσθ' ὑπὸ λιμοῦ 7 διακοσίων δραχμῶν πραθέντος μεδίμνου, ὁ μὲν πωλήσας ἀπέθανεν, ἐσώθη δ' ὁ πριάμενος. 8 ἰδὼν δ' αὐτοὺς πλησίον τοῦ τείχους σπείροντας γογγύλην, ἐθαύμαζεν ὡς ἔοικεν ὁ Ἀννίβας τῆς μακροθυμίας, εἰ ἐλπίζοιεν τέως ἀνθέξειν, 9 ὡς τελεσφορῆσαι τὴν γογγύλην. καὶ δὴ περιγενέσθαι πάντας φασὶ, πλὴν ἀνδρῶν ὀλίγων τῶν ἢ λιμῷ διαλυθέντων, ἢ ἐν ταῖς μάχαις. Πρὸς δὲ ταῖς ῥηθείσαις ἔτι καὶ αὗται

1. *δόντος αὐτοῖς Καίσαρος τοῦ Σεβαστοῦ*) Suetonius in Auguſto 92. *Apud inſulam Capreas , veterrimæ ilicis dimiſſos jam ad terram languenteſque ramos convaluiſſe adventu ſuo adeo lætatus eſt , ut eas cum Republica Neapolitanorum permutaverit , Ænaria data.* Dio libro LII. in fine p. 495. ed. 1606. *Καπρίαν* vocat non Capreas , *καὶ τὴν Καπρίαν παρὰ τῶν Νεαπολιτῶν ὧνπερ τὸ ἀρχαῖον ἦν ἀντιδόσει χώρας ἠλλάξατο.* i. e. *Capreas a Neapolitanis , quorum antiquitus erant , permutatione agri redemit.* De hac inſula amplius Tacitus libro IV. c. 67. Annal. Vide & Steph. *Καπρεαιήνη.* *Caſaub.*

2. *ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ Καπύη μέν ἐστιν*) Supra , p. 243. oram maritimam Campaniæ ex Polyb. deſcripſimus : de mediterraneis ſic idem ſcribit, lib. III. Hiſt. p. 336. ed. Amſt. *Τῆς δὲ μεσογαίου τὰ μὲν πρὸς τὰς ἄρκτους Καλλήνοι καὶ Τυανῖται κατοικοῦσι. τὰ δὲ πρὸς ἕω δὲ μεσημβρίαν , Δαύνιοι καὶ Νωλάνοι· κατὰ μέσα δὲ τὰ πεδία κεῖσθαι συμβαίνει τὴν πάντων ποτὲ μακαριωτάτην γεγονυῖαν πόλιν Καπύην.* i. e. *in mediterraneis ad ſeptentrionem ſunt Caleni & qui Teanum habent. ad ortum & meridiem Appuli & Nolani. in mediis campis ſita Capua eſt , civitas quæ omnes alias felicitate quondam ſuperabat.* Idem.

3. *Calatia*) In vertendo ſecutus ſum Plinium & Ptolemæum , mirificè depravatis hîc vocibus ex hiſtoria belli Annibalici apud Livium & Polybium , ſatis noſtra probabuntur. Reliqui tamen Græca , ut & infrà *κάλλη* : quod Cales eſſe non eſt obſcurum. Quæ de medimno Caſilini vendito noſter habet , Plinius ex annalibus muri attribuit , majore miraculo , ſiquidem locus vitiatus ne poteſt quidem eſſe. VIII. 57. cum hîc *διακοσία* pro *διακοσίων* fuerit ſcriptum , & *Πραθέντες* pro *πραθέντος* : fieri facilè potuiſſe credam , ut pro mure medimnum , *μεδίμνου* pro *μυὸς* , indoctus & imperitus rerum *παραδόξων* librarius reſtituerit. id modò me movet quòd nummos Plinius ſimplices , noſter drachmas habet. & ſic videri poſſit Pliniana ſumma tantum quadrans eſſe Strabonianæ , itaque ſatis habui monuiſſe. *Xyland.*

C 4. *Καλλατερία καὶ Καλύδιον*) De Callatia reponenda aſſentior interpreti : de Cluſio quod ille pro *Καλύδιον* reponit , non placet. Legerem potius , ſine ullius literæ mutatione *Κλαύδιον*. Steph. *Κλαύδιον , ὡς Ῥήγιον , πόλις Ἰταλίας. Διονύσιος ἑκκαιδεκάτῳ ῥωμαϊκῆς ἀρχαιολογίας τὸ ἐθνικὸν κλαυδῖνος.* infra ubi eadem repetuntur, ſcriptum eſt *Καύδιον*, ut apud reliquos Geographos in deſcriptione hujus tractus , nec dubium hîc quoque ſcribendum eſſe *Καύδιον*. In hiſtoriis ſæpe Calatia & Caudium conjuncta reperiuntur. Livius lib. IX. c. 2. *Exercitu educto circa Caudium caſtra quam poteſt occultiſſimè locat : inde ad Calatiam.* Caſaub.

5. *καὶ Βενούεντον*) Vide Steph. & Feſtum. *Idem.*

6. *Πραινεστίνων ἄνδρες μ καὶ φ*) Livius XXIII. 19. habet *ο καὶ φ*. *Prænestini maxima pars fuere : ex quingentis ſeptuaginta , qui in præſidio fuere minus dimidium ferrum fameſque abſumſit.* Idem.

D 7. *διακοσίων δραχμῶν πραθέντος μεδίμνου*) Aſſentior doctis viris , qui cenſent legendum *μυὸς* pro *μεδίμνου*. Nam & Plinius VIII. c. 57. & Valerius Maximus , & Frontinus murem fuiſſe venditum ajunt : deinde cur tacuiſſet Strabo rei venditæ nomen , cum ejus menſuram exprimeret ? Sed in pretio magna apud ſcriptores varietas. Plin. ducentis nummis væniſſe ait. Valerius Max. VII c 6. ducentis denariis. Frontinus autem ſic : *Caſilini obſidente Hannibale tantam inopiam perpeſſi ſunt , ut centum denariis murem væniſſe , proditum memoriæ ſit , ejuſque venditorem fame periiſſe , emtorem autem vixiſſe.* Idem.

8. *ἰδὼν δ' αὐτοὺς πλησίον τοῦ τείχους*) Livius libro XXIII. hanc rem ita narrat ut Delio natatore ille locus opus habeat : quod cum à Glareano rectè eſſet animadverſum , non debuit Sigonius contradicere : cum præſertim nihil ipſe novi afferret. *Idem.*

6. *ὡς τελεσφορῆσαι τὴν γογγύλην*) Veteres cod. *ὡς τελεσφοροῖεν οἱ γόγγυλοι*, non probo. *Idem.*

Καμπαναὶ πόλεις εἰσὶν, ὧν ἐμνήσθην πρότερον, [1] Κάλκη τὲ καὶ Τέανον Σιδικινὸν, ἃς διορίζουσιν αἱ δύο τύχαι ἐφ' ἑκάτερα ἱδρυμέναι τῆς Λατίνης ὁδοῦ· καὶ ἔτι Σουέσσουλα, [2] καὶ Ατέλα, καὶ Νῶλα, καὶ Νουκερία, καὶ Αχέρραι, [3] καὶ Αβέλλα, καὶ ἄλλαι ἔτι ἐλάττους τούτων κατοικίαι, ὧν ἐνίας Σαννίτιδας φασὶν εἶναι. Σαννῖται δὲ πρότερον μὲν καὶ μέχρι τῆς Λατίνης τῆς περὶ Αρδέαν ἐξοδείας ποιούμενοι, μετὰ δὲ ταῦτα αὐτὴν τὴν Καμπανίαν πορθοῦντες, πολλὴν ἐκέκτηντο δύναμιν· καὶ γὰρ ἄλλως δεσποτικῶς ἄρχεσθαι μεμαθηκότες, ταχὺ ὑπούργουν τοῖς προστάγμασι. Νυνὶ δ' B ἐκπεπόνηνται τελέως ὑπό τε ἄλλων, καὶ τὸ τελευταῖον ὑπὸ Σύλλα τοῦ μοναρχήσαντος Ρωμαίων· ὃς ἐπειδὴ πολλαῖς μάχαις καταλύσας τὴν τῶν Ιταλιωτῶν ἐπανάστασιν, τούτους σχεδόν τι μόνους συμμένοντας ἑώρα καὶ ὁμοίως ὁμοροῦντας, ὥστε καὶ ἐπ' αὐτὴν τὴν Ρώμην ἐλθεῖν, συνέστη πρὸ τοῦ τείχους αὐτοῖς· καὶ τοὺς μὲν ἐν τῇ μάχῃ κατέκοψε, κελεύσας μὴ ζωγρεῖν· [4] τοὺς δὲ ῥίψαντας τὰ ὅπλα περὶ τρισχιλίους ἄνδρας, ἢ τετρακισχιλίους φασὶν, εἰς τὴν δημοσίαν ἔπαυλιν τὴν ἐν τῷ Μαρτίῳ κάμπῳ καταγαγὼν εἷρξε· τρισὶ δὲ ὕστερον ἡμέραις ἐπιπέμψας στρατιώτας, ἅπαντας ἀπέσφαξε· προγραφάς τε ποιούμενος, οὐκ ἐπαύσατο πρὶν, C ἢ πάντας τοὺς ἐν ὀνόματι Σαυνιτῶν διέφθειρεν, ἢ ἐκ τῆς Ιταλίας ἐξέβαλε· πρὸς δὲ τοὺς αἰτιωμένους τὴν ἐπὶ τοσοῦτον ὀργὴν, ἔφη καταμαθεῖν ἐκ τῆς πείρας, ὡς οὐδέ ποτ' ἂν εἰρήνην ἀγάγοι Ρωμαίων οὐδὲ εἷς, ἕως ἂν συμμένωσι καθ' ἑαυτοὺς Σαννῖται. [5] καὶ γάρ τοι νῦν κῶμαι γεγόνασιν αἱ πόλεις· ἔνιαι δ' ἐκλελοίπασι τελέως,
p. 250. [6] Βοΐανον, [7] Εσερνίνα, [8] Παύνα, [9] Τελεσία, συνεχὴς Οὐενάφρῳ, καὶ ἄλλαι τοιαῦται, ὧν οὐδεμίαν ἄξιον ἡγεῖσθαι πόλιν· ἡμεῖς δ' ἐπέξιμεν μέχρι τοῦ μετρίου διὰ τὴν τῆς Ιταλίας δόξαν καὶ

A ſunt Campanæ urbes, quarum ſuprà eſt a me facta mentio, Cales & Teanum Sidicinum, quas diſtinguunt duæ Fortu[illegible], quarum templa ſunt collocat[illegible]que Latinæ viæ parte. Præterea Sueſſula, Atella, Nola, Nuceria, Acerræ, Abella, aliaque his etiam minora oppida, quorum nonnulla Samnitibus adtribuunt. Enimvero Samnites, cùm quondam in Latium & ad Ardeam uſque excurſiones feciſſent, deinde ipſam egiſſent tuliſſentque Campaniam, ad magnam pervenerant potentiam: quippe Campani, alioqui dominis parere adſueti, facilè imperata faciebant. Cæterùm hac tem- B peſtate omnino ſunt con[illegible]i cùm ab aliis, tum poſtremò à Sylla, eo qui ſolus rempubl. Romanam in ſua habuit manu. Is enim cùm multis prœliis Italicam rebellionem evertiſſet, Samnitas cernens ſolos propemodum adhuc nondum diſſipatos ita unanimiter bellum gerere, ut etiam ad ipſam Romam ducerent, ante urbis Romanæ mœnia prœlium cum eis conſeruit, partimque in pugna eos delevit, edicto ne quis Samnis vivus caperetur: reliquos, cùm arma projeciſſent (ad quatuor aut quinque millia virorum fuiſſe traditur) in ovile campi Martii deductos [illegible]cluſit, triduoque pòſt im- C miſſis militibus univerſos trucidavit, proſcriptionibuſque inſtitutis, non antè finem fecit, quàm quidquid Samnitici erat nominis aut occidiſſet aut Italia ejeciſſet: incuſantibuſque tantam ejus ſævitiam, reſpondit, experientia ſe edoctum, neminem quenquam Romanorum quieturum, quandiu Samnites inter ſe cohærerent. Itaque nunc aliæ urbes in pagos degenerarunt, aliæ prorſus ſunt abolitæ. Bojanum, Æſernia, Pauna, Teleſia, Venafro adjacens, aliæque ſimiles, non merentur inter urbes cenſeri: quarum nos mentionem tamen ob Italiæ gloriam &

1. Κάλκη τε) Certum eſt *Cales* intelligi: quare vel Καλὴς legendum, ut apud Ptol. vel Καλησία. Steph. Sil Ital. VIII. 513. Καλησία πόλις Αὐσονική. recte Stephan. Sic Livius lib. VIII. c. 16. de Auſonibus loquens, *Ea gens Cales urbem incolebat.* Caſaub.

2. καὶ Ατέλα) Scribo Ατέλλα, ut apud Latinos & Ptolem. Stephanus Ατέλλα πόλις Οπικῶν Ιταλίας μεταξὺ Καπύης καὶ Νεαπόλεως. *Idem.*

3. καὶ Αβέλλα) Silio Ital. Avella VIII. ℣. 544.

——& pauper ſulci cerealis Avella. Idem.

4. τοὺς δὲ ῥίψαντας τὰ ὅπλα) Præneſtinos. vide Epitom. LXXXVIII. Plutarch. in Sylla & Appianum. *Idem.*

5. καὶ γάρ τοι νῦν κῶμαι γεγόνασιν αἱ πόλεις) Scripti habent, καὶ τοίνυν εἰς κώμας γεγόνασιν αἱ πόλεις. quomodò ſi ſcripſit Strabo, elegantiſſimum uſurpavit Hebraiſmum. Similia in ſacris literis mul- D ta, Lucæ c. III. ℣. 5. καὶ ἔσαι τὰ σκολιὰ εἰς εὐθεῖαν, καὶ αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς λείας. *Idem.*

6. Βοΐανον) Ptol. Βουΐανον Bovianum Latinis. Plinius III. c. 12. *Colonia Bovianum vetus, & alterum cognomine Undecumanorum.* Idem.

7. Εσερνίνα) Malim Εσερνία. Et Αἰσερνία lege ut alibi cum Ptolemæo. Nam prima ſyllaba eſt longa. Silius Italicus libro VIII. ℣. 567.

——aut quos Eſernia, quoſve
Obſcura incultis Herdonia miſit ab agris.

Hinc *Eſernini* Plin. III. c. 12. Apud Diodorum ſolenne eſt ut Latinarum urbium nomina ſint corrupta, & in hac quoque peccatum eſt lib. XX. Nam Σεργεννία legitur pro Εσεργνία. *Idem.*

8. Παύνα) Quæramus de Pauna amplius. [Fortaſſe eſt Pana vel Panna ſcribendum, ut ſit [illegible] urbs ad cujus nomen alluſit Plautus cum fin[illegible]lites Paniceos, in Captiveis. *Idem.*

9. Τελεσία) Meminit Ptolemæus. *Idem.*

potentiam fecimus. Beneventum quidem & Venuſia benè adhuc habent. Cæterum de Samnitibus fabula talis fertur. Sabinos, cùm diuturno bello cum Umbris conflictarentur, voviſſe (quod & Græcorum faciunt quidam) diis ſe fructus ejus anni conſecraturos: potitoſque victoria, immolaſſe partim, partim conſecraſſe ejus anni proventa: inſecuta autem ſterilitate, monuiſſe quendam, prolem quoque fuiſſe diis dicandam: obtemperaſſe Sabinos, eoque anno editos filios Marti nuncupaſſe: cumque ii virilem attigiſſent ætatem, duce tauro ad coloniam alicubi condendam emiſiſſe: taurum in Opicorum regione procubuiſſe: miſſos his expulſis ea loca inſediſſe, taurumque Marti, qui eum ipſis ductorem dediſſet, ex oraculo ſacrificaſſe. Probabile porrò eſt, eos diminutivè Sabellos à majoribus ſuis, Sannitas (Græci Samnitas vocant) alia de cauſa nominatos. Quidam Spartanos etiam cum his habitaſſe dicunt, ideoque Græcis ipſos faviſſe, quoſdamque ipſorum Pitanatas dictos eſſe: hoc figmentum apparet eſſe Tarentinorum, qui finitimis ac præpotentibus Samnitibus adularentur, eoſque ſibi conciliarent: nam ab his miſſa ſunt aliquando illis LXXX millia peditum, & IIX millia equitum. Legem quoque apud Samnitas eſſe ajunt præclaram & ad virtutem ſtimulos addentem: non enim licet filias quibus ipſi velint, elocare: ſed quotannis virgines decem, totidemque juvenum præſtantiſſimi diliguntur, quorum primo prima, eodemque dignitatis ordine reliquæ conjunguntur: quòd ſi quis honore hoc affectus à virtute deſciſcat, ignominia notato uxor adimitur. Samnitas Hirpini ſubſequuntur, ipſi quoque Samnitæ: nomen iis à lupo coloniæ ductore, quem hirpum Samnites

A δύναμιν. Βενεβεντον δ' ὅμως συνέστηκεν εὖ, 1 καὶ Οὐενουσία. Περὶ δὲ Σαυνιτῶν καὶ τοιοῦτός τις λόγος ἐκφέρεται, διότι πολεμοῦντες Σαβῖνοι πολὺν χρόνον πρὸς τοὺς Ὀμβρικοὺς, εὔξαντο καθάπερ τῶν Ἑλλήνων τινὲς, 2 τὰ γενόμενα τῷ ἔτει τούτῳ καθιερῶσαι· νικήσαντες δὲ, τῶν γενομένων, τὰ μὲν κατέθυσαν, τὰ δὲ καθιέρωσαν. ἀφορίας δὲ γενηθείσης, εἶπέ τις, ὡς ἐχρῆν καθιερῶσαι καὶ τὰ τέκνα· οἱ δ' ἐποίησαν τοῦτο, καὶ τοὺς γενομένους τότε παῖδας Ἄρεως ἐπεφήμισαν· ἀνδρωθέντας δ' ἔστειλαν εἰς ἀποικίαν· ἡγήσατο δὲ ταῦρος· ἐν δὲ τῇ τῶν Ὀπικῶν κατευνασθέντος, ἐτύγχανον δὲ κωμηδὸν ζῶντες, B ἐκβαλόντες ἐκείνους ἱδρύθησαν αὐτόθι, καὶ τὸν ταῦρον ἐσφαγίασαν τῷ Ἄρει τῷ δόντι αὐτὸν ἡγεμόνα κατὰ τὴν τῶν μάντεων ἀπόφασιν· εἰκὸς δὲ διὰ τοῦτο καὶ Σαβέλλους αὐτοὺς ὑποκοριστικῶς ἀπὸ τῶν γονέων προσαγορευθῆναι· 3 Σαννίτας δ' ἀπ' ἄλλης αἰτίας, οὓς οἱ Ἕλληνες Σαμνίτας λέγουσι. Τινὲς δὲ καὶ Λάκωνας συνοίκους αὐτοῖς γενέσθαι φασὶ, καὶ διὰ τοῦτο καὶ φιλέλληνας ὑπάρξαι, τινὰς δὲ καὶ Πιτανάτας καλεῖσθαι. Δοκεῖ δὲ καὶ Ταραντίνων πλάσμα τοῦτ' εἶναι, κολακευόντων δ' ὁμόρους καὶ μέγα δυναμένους ἀνθρώπους, καὶ ἅμα ἐξοικειουμένων, οἵ γε καὶ ὀκτὼ μυριάδας ἔστελλον ποτὲ τῆς πεζῆς C στρατείας, ἱππέας δ' ὀκτακισχιλίους. Φασὶ δὲ νόμον εἶναι τοῖς Σαυνίταις, καλὸν καὶ προτρεπτικὸν πρὸς ἀρετήν· οὐ γὰρ ἔξεστι διδόναι τὰς θυγατέρας οἷς ἂν ἐθέλωσιν, ἀλλὰ κρίνεσθαι κατ' ἔτος δέκα μὲν παρθένους, δέκα δὲ τῶν νέων τοὺς ἀρίστους· καὶ τὰς ἀρίστας τούτων τῷ πρώτῳ τὴν πρώτην δίδοσθαι, τῷ δευτέρῳ τὴν δευτέραν, καὶ ἑξῆς οὕτως· ἐὰν δ' ὁ λαβὼν τὸ γέρας μεταβαλλόμενος γένηται πονηρὸς, ἀτιμάζουσι καὶ ἀφαιροῦνται τὴν δοθεῖσαν. Ἑξῆς δ' εἰσὶν Ἱρπῖνοι, καὐτοὶ Σαυνῖται· τοὔνομα δ' ἔσχον ἀπὸ τοῦ ἡγησαμένου λύκου τῆς ἀποικίας. 4 Ἵρπον γὰρ καλοῦσιν οἱ Σαυνῖται

1. καὶ Οὐενουσία) Quam lib. ſequenti p. 383. πόλιν ἀξιόλογον appellat. Hæc eſt quæ Horatium tulit. *Caſ.*

2. τὰ γενόμενα τῷ ἔτει τούτῳ καθιερῶσαι) Fortaſſe τὰ γενώμενα, & neſcio an ſcripſerit τῷ ἔαρι potius quam ἔτει. quin enim Ver ſacrum intelligat, ne dubitandum quidem eſt. Nam ita eandem hiſtoriam narrat Siſenna Hiſtor L. IV. apud Nonium, *Quondam Sabini feruntur voviſſe, ſi res communis melioribus locis conſtitiſſet, ſe ver ſacrum facturos.* vide etiam lacera Feſti fragmenta in *Samnites.* De vere autem ſacro præter Nonium & Feſtum lege Livium libro XXII. c. 9. & alibi (XXXIV. c 43.) itemque Solinum. *Idem.*

3. Σαννίτας δ' ἀπ' ἄλλης αἰτίας, οὓς οἱ Ἕλληνες Σαμνίτας λέγουσι) Mirum mihi videtur cum Σαυνίτας agnoſcat Stephan. per αυ: tamen apud hunc auctorem perpetuò Σαννίτας ſcribi: quod & apud Polybium aliquot locis offendes: deinde quid eſt quod ait iſtos à Græcis Samnites appellari quaſi non etiam à Latinis ita vocentur. Ego ſcio à Græ- D cis Σαυνίτας potius fuiſſe appellatos ἀπὸ τῶν σαυνίων. Vide Feſtum. Et ut liberè dicam de hoc loco quod ſentio, eum ita exiſtimo legendum. Σαμνίτας δ' ἀπ' ἄλλης αἰτίας οὓς οἱ Ἕλληνες Σαυνίτας καλοῦσι. Verum eſt enim, quos Latini Samnites appellabant, eos à Græcis Saunitas fuiſſe appellatos. Euſtathius in illud Dionyſ. ✠. 375.

Σαυνῖται δ' ἐπὶ τοῖσι μέσην χθόνα ναιετάουσι, i. e.

Saunitae (Samnites) vero poſt hos mediterraneam terram occupant

Μετὰ τοὺς Συβαρίτας μέσην χθόνα οἰκοῦσιν ὁ Σαυνῖται, οὓς διὰ τοῦ μ οἱ Ῥωμαῖοι λέγουσιν, ὡς καὶ ἡ γραφὴ τοῦ Διοδώρου δηλοῖ. Plinius III. c. 12. non Samnites, ſed Samnitum Sabellos tantum à Græcis Samnitas appellari annotat. *Idem.*

4. Ἵρπον γὰρ καλοῦσιν οἱ Σαυνῖται τὸν λύκον) Feſtus, *Irpini appellati nomine lupi, quem Irpum dicunt Samnites: eum enim ducem ſecuti agros occupavere.* Idem.

1. ὥστ'

τὸν λύκον· συνάπτουσι δὲ Λευκανοῖς τοῖς μεσογαίοις περὶ μὲν Σαυνιτῶν ταῦτα. Καμπανοῖς δὲ συνέβη διὰ τὴν τῆς χώρας εὐδαιμονίαν, ἐπ' ἴσον ἀγαθῶν ἀπολαῦσαι καὶ κακῶν· ἐπὶ τοσοῦτον γὰρ ἐξετρύφησαν, [1] ὥστ' ἐπὶ δεῖπνον ἐκάλουν πρὸς ζεύγη μονομάχων ὁρίζοντες ἀριθμὸν κατὰ τὴν τῶν δείπνων ἀξίαν. Αννίβα δ' ἐξ ἐνδόσεως λαβόντος αὐτοὺς, δεξάμενοι χειμαδίοις τὴν στρατιὰν, οὕτως ἐξεθήλυναν ταῖς ἡδοναῖς, ὥσθ' ὁ Αννίβας ἔφη, νικῶν κινδυνεύειν ὑπὸ τοῖς ἐχθροῖς γενέσθαι, γυναῖκας ἀντ' ἀνδρῶν τοὺς στρατιώτας ἀπολαβών. Ῥωμαῖοι δὲ κρατήσαντες, πολλοῖς κακοῖς ἐσωφρόνισαν αὐτούς· [2] ὕστατα δὲ καὶ κατεκληρούχησαν τὴν γῆν. Νυνὶ μέντοι μετ' εὐπραγίας διάγουσι τοῖς ἐποίκοις ὁμονοήσαντες, καὶ τὸ ἀξίωμα φυλάττουσι τὸ ἀρχαῖον, * καὶ τὸ μέγεθος τῆς πόλεως, καὶ κατ' εὐανδρίαν. Μετὰ δὲ τὴν Καμπανίαν καὶ τὴν Σαυνῖτιν μέχρι τῶν Φρεντανῶν, ἐπὶ μὲν τῇ Τυρρηνικῇ θαλάττῃ, [3] τὸ τῶν Πικεντίνων ἔθνος οἰκεῖ, μικρὸν ἀπόσπασμα τῶν ἐν τῷ Ἀδρίᾳ Πικεντίνων, ὑπὸ Ῥωμαίων μετῳκισμένον εἰς τὸν Ποσειδωνιάτην κόλπον, [4] ὃς νῦν Παιστανὸς καλεῖται· καὶ ἡ πόλις ἡ Ποσειδωνία, Παιστὸς, ἐν μέσῳ τῷ κόλπῳ κειμένη. Συβαρῖται μὲν οὖν ἐπὶ θαλάττῃ τεῖχος ἔθεντο, οἱ δ' οἰκισθέντες ἀνωτέρω μετέστησαν· ὕστερον δὲ Λευκανοὶ μὲν ἐκείνους, Ῥωμαῖοι δὲ Λευκανοὺς ἀφείλοντο τὴν πόλιν· ποιεῖ δὲ αὐτὴν ἐπίνοσον, ποταμὸς πλησίον εἰς ἕλη ἀναχεόμενος. [5] Μεταξὺ δὲ τῶν Σειρηνουσσῶν καὶ τῆς Ποσειδωνίας, Μάρκινα Τυρρηνῶν κτίσμα, οἰκούμενον ὑπὸ

p. 251.

* Lego, κατὰ τὸ μ. κατὰ vel μέγ.

A appellant: attingunt hi Lucanos mediterraneos. Atque de Samnitibus quidem hæc. Campanis autem ob regionis felicitatem uſu venit, ut æquam ſecundarum adverſarumque rerum partem perciperent. Eò enim luxus progreſſi ſunt, ut convivas ad cœnam promiſſo gladiatorum in ſingulas perſonas pari vocarent. Cumque Annibal deditione iis in ſuam poteſtatem receptis exercitum ibi in hybernis haberet, ita eum Campani voluptatibus effeminarunt, ut diceret Annibal, periculum ſibi eſſe ne victor ab hoſtibus opprimeretur, qui loco virorum mulieres recepiſſet milites. B Romani autem victoriam conſecuti Campanos multis malis inflictis caſtigaverunt, & ad extremum agros quoque eorum diviſerunt. Nunc rebus utuntur proſperis colentes concordiam cum ſociis, civitatiſque ſuæ vetuſtam dignitatem amplitudinemque & virtutem tuentur. Poſt Campanos & Samnitas uſque ad Frentanos ad mare Tyrrhenum Picentina gens habitat, Picenorum avulſa particula quædam, eorum qui ad Adriaticum mare incolunt, à Romanis traducta ad ſinum Poſidoniatem ſeu Neptunium, C cui nunc Pæſtano, & urbi Poſidoniæ Pæſtum nomen eſt, in medio ſinu ſitæ. Murum Sybaritæ ad mare condiderant: habitatores autem ſurſum commigraverunt: his Lucani poſtea, Lucaniſque deinde Romani ademerunt urbem: morboſam eam facit fluvius in proximo in paludes diffuſus. Inter Sirenuſas & Poſidoniam Marcina eſt à Tyrrhenis condita, à

1. ὥστ' ἐπὶ δεῖπνον ἐκάλουν πρὸς ζεύγη μονομάχων) Luxum hunc Campanorum, & mox Romanorum, notat Silius libro XI. non procul à principio ℣. 51.

Quinetiam exhilarare viris convivia cæde
Mos olim, & miſcere epulis ſpectacula dira
Certantum ferro, ſæpe & ſuper ipſa cadentum
Pocula, reſperſis non parco ſanguine menſis.

Similia etiam de aliis narrantur. Strabo libro III. de Hiſpanis, κληθεὶς δέ τις εἰς μεθυσκομένους, ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς πυράν. *Caſaub.*

2. ὕστατα δὲ καὶ κατεκληρούχησαν τὴν γῆν) Ait ὕστατα: qua ex voce apparet non loqui eum de iis, quæ refert Livius lib. XXVI. ſed de iis potius, quæ Dio libro XXXVIII. qui auctor eſt Campaniæ agrum Coſſ. Cæſare & Bibulo iis fuiſſe diviſum, qui tres pluresve liberos haberent: καὶ διὰ τοῦτο, inquit, καὶ ἄποικος Ῥωμαίων ἡ Καπύη τότε πρῶτον ἐνομίσθη. *Idem.*

3. τὸ τῶν Πικεντίνων ἔθνος οἰκεῖ) Strabo Picentinos hoc loco appellat, cum eos qui ad Adriam habent, tum iſtos qui ex illis ſunt profecti & ad Tyrrhenum mare habitarunt. Ptolem. verò illi Πικηνοὶ D dicuntur: hi Πικεντινοί. in quo convenit ei cum Plinio, qui Picenos & Picentinos ita diſtinguit: & ex veteribus cod. ſupra aliquot locis Πικηνοὺς legendum eſſe notavimus pro Πικεντίνους. Stephanus Picenos videtur Πικέντας appellare. Livius & Mela II. c. 4. ſuperiores, Picentes appellant & eorum regionem inferiorum Picentiam: unde Picentini dicantur tum Picentes: ut errent vehementer, qui Picentinos inferi maris accolas Picentes Latinè nuncupant: etſi Strabo paulò poſt Πίκεντας eos vocavit. *Idem.*

4. ὃς νῦν Παιστανὸς καλεῖται) Pomponius II. 4. *Pæſtanus ſinus Pæſtum oppidum.* Plin. III. c. 5. *Oppidum Pæſtum Græcis Poſidonia appellatum, ſinus Pæſtanus.* Idem.

5. μεταξὺ δὲ τῶν Σειρηνουσσῶν) Quis neget Sirenuſas hic appellari promontorium Minervæ? Apertius etiam mox ubi dicitur à Sirenuſis ad Silarum ſtadia eſſe CCLX. Nam ibi quoque de Minervæ promontorio intelligendum eſſe nemo non videt. *Idem.*

1. τὸ

Samnitibus habitata. Hinc per Nuceriam Pompejos uſque Iſthmus eſt non longior cxx ſtadiis. Pertingunt Picentes uſque ad Silarum, qui ab ea regione veterem Campaniam dividit. De Silari aquis hoc peculiare traditur, planta ſi quæ in aquam ejus conjiciatur, eam in ſaxum mutari, manente colore formaque iiſdem. Picentum caput fuit urbs Picentia; ſed nunc per pagos habitant, à Romanis urbe expulſi, quòd Annibali ſe conjunxiſſent: quo quidem reipubl. ſtatu pro militia iis injunctum fuit, ut curſores ac tabellarii eſſent, ſicut & eandem ob cauſam Lucanis atque Bruttiis: & præſidii adverſum eos loco muniverunt, non procul à mari, Salernum Romani: à Sirenuſis ad Silarum ſtadia ſunt CCLX.

A Σαυνιτῶν. ἐντεῦθεν εἰς Πομπηΐαν διὰ Νουκερίας οὐ πλειόνων ἑκατὸν καὶ εἴκοσι σταδίων ἐστὶν ὁ ἰσθμός· διήκουσι δ᾽ οἱ Πικέντες μέχρι τοῦ Σιλάριδος ποταμοῦ, τοῦ ὁρίζοντος ἀπὸ ταύτης τῆς χώρας τὴν ἀρχαίαν Καμπανίαν· ἐφ᾽ οὗ τοῦτ᾽ ἴδιον ἱστοροῦσιν ἐπὶ τοῦ ὕδατος τοῦ ὄντος τοῦ ποταμοῦ τούτου, [1] τὸ καθιέμενον εἰς αὐτὸ φυτὸν ἀπολιθοῦσθαι, φυλάττον τὴν χρόαν καὶ τὴν μορφήν. Τῶν δὲ Πικεντῶν ὑπῆρχε μητρόπολις Πικεντία· νυνὶ δὲ κωμηδὸν ζῶσιν ἀπωσθέντες ὑπὸ Ῥωμαίων διὰ τὴν πρὸς Ἀννίβαν κοινωνίαν· ἀντὶ δὲ στρατείας ἡμεροδρομεῖν καὶ γραμματοφορεῖν ἀπεδείχθησαν ἐν τῷ τότε δημοσίῳ, [2] καθάπερ καὶ Λευκανοὶ καὶ
B Βρέττιοι κατὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας· ἐπετείχισαν δ᾽ αὐτοῖς Σάλερνον Ῥωμαῖοι φρουρᾶς χάριν, μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης· [3] εἰσὶ δ᾽ ἀπὸ Σειρηνουσσῶν ἐπὶ Σίλαριν στάδιοι διακόσιοι ξ.

1. *τὸ καθιέμενον εἰς αὐτὸ φυτὸν ἀπολιθοῦσθαι*) Plinius libro II. cap. 103. *In flumine Silaro ultra Surrentum non virgulta modò immerſa, verum & folia lapideſcunt, alias ſalubri potus ejus aquæ.* Silius Italicus lib. VIII. ℣. 581.

Nunc Silarus quos nutrit aquis, quo gurgite tradunt
Duritiem lapidum merſis inoleſcere ramis.

Similia de aliis fluviis, cum ab aliis, tum ab Strabone narrantur. Ariſtoteles autem Κετὸν appellat Silarum: Refert enim ille fluvium eſſe in Campania, qui Cetus nominetur, qui injecta primum quidem obducat lapideo cortice, deinde autem in ſilicem penitus commutet. *Caſaub.*

2. *καθάπερ καὶ Λευκανοὶ καὶ Βρέττιοι*) Ait Picentinos, Lucanos ac Brutios publicos curſores & viatores eſſe factos. De Picentinis ac Lucanis nihil memini legere: De Brutianis in promptu eſt Feſti locus, & A. Gellii lib. x. cap. 2. *Cum Annibal*, inquit, *Pœnus cum exercitu in Italia eſſet, & aliquot pugnas popul. Rom. adverſas pugnaviſſet, primi totius Italiæ Brutii ad Annibalem deſciverunt. Id Romani ægrè paſſi poſtquam Annibal Italia deceſſit, ſuperatique Pœni ſunt, Brutios ignominiæ cauſa non milites ſcribebant, nec pro ſociis habebant, ſed magiſtratibus in provincias euntibus parere & miniſtrare ſervorum vicem juſſerunt.* [Eſt autem antiquiſſimus mos in captis populis uſurpatus, ut eos certis functionibus aſſignent: quod etiam in aliis feciſſe Romanos conſtat: vide Lipſii Excepta cap. XXII. Idem olim obC ſervatum à Dei populo in Gabaonitis, ut eſt in capite nono hiſtoriarum Joſuæ ℣. 21. Hieronymus epitaphio Paulæ miris de Joſua loquens Gabaonitas ob dolos & inſidias fœderis impetrati in aquarios lignarioſque damnavit.] *Idem.*

3. *εἰσὶ δ᾽ ἀπὸ Σειρηνουσσῶν ἐπὶ Σίλαριν στάδιοι διακόσιοι ξ*) Plinius III. c. 5. *A Surrento ad Silarum amnem* XXX. M. P. *ager Picentinus fuit.* quod à ſumma Straboniana parum aberrat. *Idem.*

SYNOPSIS LIBRI SEXTI.

p. 252. PERSEQVITVR *Italiæ & adjacentium inſularum reliqua: agitque de his. De eo cornu Italiæ ubi ſunt Lucani, Brutii, &c. quæ Oenotria, & Italia, & Magna Græcia quondam eſt appellata. De SICILIA. De ſeptem inſulis Liparæorum, & aliquot aliis. De altero Italiæ cornu, ubi Japygia, Calaria, Apulia. Corollarium, De laudibus Italiæ & Romanorum imperio.*

ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ βιβλίον ἕκτον.

1 ΜΕΤΑ δὲ τὸ ϛόμα τοῦ Σιλάριδος, 2 Λευκανία, καὶ τὸ τῆς Ἥρας ἱερὸν τῆς Ἀργωνίας, Ἰάσονος ἵδρυμα, καὶ πλησίον ἐν πεντήκοντα ϛαδίοις ἡ Ποσειδωνία· ἐντεῦθεν ἐκπλέοντι τὸν πόντον, 4 νῆσος Λευκωσία, μικρὸν ἔχουσα πρὸς τὴν ἤπειρον διάπλουν, ἐπώνυμος μιᾶς τῶν Σειρήνων, ἐκπεσούσης δεῦρο μετὰ τὴν μυθευομένην ῥῖψιν αὐτῶν, εἰς τὸν βυθόν· B

STRABONIS RERUM GEOGRAPHICARUM Liber ſextus.

Poſt Silari oſtia, Lucania ſubſequitur, fanumque 3 Junonis Argivæ ab Jaſone conditum, indeque ſtadiis L diſtat Pæſtum. Hinc in altum naviganti Leucoſia inſula occurrit, brevi à continente trajectu, nomine referens unam Sirenum, quæ ibi locorum ejecta fuit, cùm ſe eæ (ut in fabulis eſt) in profundum mare præcipitaſſent.

1. ΜΕΤΑ *δὲ τὸ ϛόμα τοῦ Σιλάριδος*) Libri ſexti initium hinc duxit Strabo, non alia, opinor, ratione ductus, quam *τοῦ συμμέτρου ϛοχασάμενος*, cum propoſuiſſet ſibi Italiam cum propinquis omnibus inferi maris inſulis duobus libris deſcribendam. Deſcribuntur ergo hoc libro Italiæ illa duo cornua, in quæ dividi eam dictum eſt libro ſuperiore. Littus autem more ſuo legit, orſus ab oſtiis Silari, qui in mare Tyrrhenum ſe exonerat: unde ad Frentanos, qui ſuperum mare accolunt, ſemper, ut dixi littus legens nos deducit: inſulas vicinas, prout ſeſe commodè offerebant, omnes deſcribens. *Caſaub.*

2. *Λευκανία, καὶ τὸ τῆς Ἥρας ἱερὸν τῆς Ἀργωνίας*) Videtur ad oſtium Silari fanum Junonis fuiſſe, ſed in utrorum agro fuerit, Lucanorumne an Picentinorum, qui Silaro amne dividebantur, haud facile quis dixerit. Nam Strabo quidem diſertè Lucanis aſcribit: at Plinius III. c. 5. non minus apertè Picentinis. *Ager*, inquit, *Picentinus fuit Tuſcorum, templo Junonis Argivæ ab Jaſone condito inſignis.* Ex quibus verbis hoc quoque diſcimus apud Strab. legendum eſſe *Ἥρας ἱερὸν τῆς Ἀργείας*. Veruntamen cum conſtet ab Jaſone fuiſſe iſtud templum exſtructum, videndum eſt, num potius ſervatis veteris lectionis veſtigiis *Ἀργῴας* ſit legendum, & in Plin. *Argoæ*. *Idem.*

3. *Junonis Argivæ*) Sic Plinius III. 5. *Ἀργωνίας* enim vox ad Argo navim potius videbatur reſpicere. *Xyland.*

4. *νῆσος Λευκωσία*) Leucoſiam (vel Leucaſiam) volunt nonnulli unam eſſe è tribus inſulis, quas diximus Straboni Sirenas appellari: Plinius III. c. 7. idem ait quod Strabo, *Contra Pæſtanum Leucaſia eſt, à Sirene ibi ſepulta nominata.* Caſaub.

A Ejus inſulæ promontorium Sirenuſis eſt objectum, ſinumque efficit Poſidoniatem. Inde ubi curſum flexeris, alius eſt contiguus ſinus, inque eo urbs, quam Phocaenſes cum conderent, Hyelam, alii 3 Ellam à fonte quodam, noſtro tempore Eleam appellant: hæc eſt patria Parmenidis & Zenonis Pythagoreorum. Videtur mihi cùm propter hos viros, tum jam antè etiam ea urbs bonis floruiſſe legibus: itaque & Lucanis reſtiterunt Eleatæ, & Pæſtanis, ſuperioreſque diſceſſerunt, quanquam & regionis amplitudine & hominum numero eſſent inferiores. Ob agri ſterilitatem coguntur ferè mare exercere, ſalſamentiſque & B aliis id genus negotiationibus ſe alere.

1 τῆς δὲ νήσου πρόκειται τὸ ἀκρωτήριον ταῖς Σειρηνούσαις, καὶ ποιοῦν τὸν Ποσειδωνιάτην κόλπον. Κάμψαντι δ' ἄλλος συνεχὴς κόλπος, ἐν ᾧ πόλις· 2 ἣν οἱ μὲν κτίσαντες Φωκιεῖς Υέλην, οἱ δὲ 3 Ἔλλην ἀπὸ κρήνης τινὸς, οἱ δὲ νῦν Ἐλέαν ὀνομάζουσιν· ἐξ ἧς Παρμενίδης καὶ Ζήνων ἐγένοντο ἄνδρες Πυθαγόρειοι· δοκεῖ δέ μοι καὶ δι' ἐκείνους, καὶ ἔτι πρότερον εὐνομηθῆναι· διὸ καὶ πρὸς Λευκανοὺς αντέσχον, καὶ πρὸς Ποσειδωνιάτας, καὶ κρείττους ἀπῄεσαν, καίπερ ἐνδεέστεροι καὶ χώρᾳ καὶ πλήθει σωμάτων ὄντες· ἀναγκάζονται γοῦν διὰ τὴν λυπρότητα τῆς γῆς, τὰ πολλὰ θαλαττουργεῖν, καὶ ταριχείας συνίστασθαι, καὶ ἄλλας τοιαύτας ἐργασίας.

1. τῆς δὲ νήσου πρόκειται τὸ ἀκρωτήριον ταῖς Σειρηνούσαις καὶ ποιοῦν) Ex poſtremis illis verbis καὶ ποιοῦν ſatis apparet locum eſſe non ſanum. Sed & reliqua obſcuriora ſunt. An enim hoc vult, Leucoſiæ inſulæ promontorium eſſe Sirenuſis objectum? An hoc potius, Leucoſiæ inſulæ objectum eſſe promontorium Sirenuſarum, quod promontorium Pæſtanum ſinum efficit? Id ſi eſt, legendum fuerit τὸ ἀκρωτήριον τῶν Σειρηνουσῶν τὸ ποιοῦν. Ita erunt omnia plana & perſpicua. Nam promontoria ſunt, non inſulæ, quæ ſinum efficiunt. Pæſtanum autem ſinum dixit ſupra Minervæ promontorio ab occidente effici: de quo vide quæ ſuperiori libro notavimus. *Caſaub.*

1. Τῆς δὲ νήσȣ πρόκειται τὸ ἀκρωτήριον τῶν Σειρηνουσσῶν, καὶ ποιȣ̃ν τὸν Ποσειδωνιάτην κόλπον) Sic verba Strabonis ſunt emendanda: nam in editis malè eſt: τὸ ἀκρωτήριον ταῖς Σειρηνούσσαις. Sed notandum eſt in Ariſtotelem, & Stephanum τὰς Σειρηνούσσας locare in ipſo promontorio, ἐπ' αὐτῆς τῆς ἄκρας, ut nimirum τὸ ἀκρωτήριον, & Σειρηνοῦσσαι res eadem fuerit, proinde male reddunt docti viri in Ariſtotelis loco (in Admirand.) ἐπ' αὐτῆς τῆς ἄκρας, *in ipſo freti vertice*, cum verti debeat *in ipſo promontorio.* Strabo lib. 1. pag. 22. hanc fuiſſe quorumdam ſententiam diſertim ſcribit: τὰς γοῦν Σειρῆνας, inquit, τοὺς μὲν ἐπὶ τῆς Πελωριάδος καθιδρύειν, τȣ̀ς δὲ ἐπὶ τῶν Σειρηνουσῶν πλείους ἢ δισχιλίους διεχουσῶν σταδίους. Εἶναι δ' αὐτὰς σκόπελον τρικόρυφον, διείργοντα τὸν Κυμαῖον, καὶ Ποσειδωνιάτην κόλπον. Hæc αὐτόσχημα Ariſtotelis opinio eſt: qui τόπον προπεπτωκότα vacat ſpatium anguſtum terrarum in mare excurrens, & prominens, in cujus extremo, ἐπ' αὐτῆς τῆς ἄκρας collocat τὰς Σειρηνȣ̃σσας, tricipiti vertice excelſas, quæ invicem promontorii Cumanum & Prænestanum ſinum dividebant. Qui προπεπτωκὼς τόπος Ariſtoteli & Stephano, Strabo eum appellat, ἀγκῶνα προκείμενον μακρὸν καὶ στενὸν; quem à Surrento uſque ad fretum, quod eſt juxta Capreas, ait pertingere, & ab uno latere habuiſſe fanum Sirenum, ab altero ad Pæſtanum ſinum, tres parvas inſulas deſertas, ac ſaxoſas, quæ *Sirenides*, aut *Sirenuſæ* appellabantur: in ipſo autem freto, hoc eſt, ἐπὶ τῆς ἄκρας, templum Minervæ, τὸ Ἀθήναιον, inquit idem, ᾧ συνονυμεῖ καὶ ἀγκὼν αὐτός. Sic ſecundum Ariſtotelem & promontorium Minervæ, & Sirenuſæ inſulæ, templumque Sirenum res eadem. Nam in ipſa prominentia ponit Sirenuſas, in Sirenuſis autem fanum Sirenum. At juxta Strabonem, ab una parte illius prominentis anguli fanum Sirenum, ab altera tres parvæ inſulæ, in ipſo verò freto promontorium Minervæ cum templo. Hinc idem lib. v. pag. 247. C poſt circumflexum promontorii Minervæ, Sirenuſas occurrere dicit: Κάμψαντι δὲ τὴν ἄκραν, νησίδες εἰσὶν ἔρημοι πετρώδεις, ἃς καλȣ̃σι Σειρῆνας. Etenim Σειρῆνες, & Σειρηνίδες, & Σειρηνοῦσαι illæ inſulæ dicebantur. Hæ Sirenum petræ etiam dictæ, & Pomponio Melæ II c.4. diſtinctæ à promontorio Minervæ: *Petræ, quas Sirenes habitavere, Minervæ promontorium.* Apud Plinium III. cap. 5. quoque antiqui libri ita ſcribunt: *Surrentum, cum promontorio Minervæ, Sirenum quondam ſedes.* Atque ita ſanè ſcribendum, diſtinguendumque in Plinio. *Sirenum ſedes*, vocat, τὰς Σειρηνοῦσσας, hoc eſt, ut ait Mela, petras, quas habitavere quondam Sirenes, quæ & diverſæ à promontorio Minervæ, ſic tamen ut non longè diſtarent. Hinc & Σειρηνουσσῶν ἀκρωτήριον dicebatur id promontorium, Dionyſius Periegetes ℣. 360. Σειρηνίδα πέτραν vocavit.

Πρὸς δὲ νότον μάλα πολλὸν ὑπὲρ Σειρηνίδα πέτρην
Φαίνονται προχοὰς Πεικεντίνου Σελάροιο. i. e.
Ceterum ad auſtrum, valde multum ultra Sireniam petram
Apparent fluenta, Peucentini Silari

Ibi Σειρηνὶς πέτρη eſt promontorium Minervæ Et ridiculè Euſtathius, & Feſtus Avienus de Neapoli accipiunt, ſive Pathenope, cujus mentio præceſſit in ſuperiori verſu. At πέτραι Σειρηνίδες, vel petræ Sirenum, ſunt ipſæ inſulæ Σειρηνοῦσσαι, non promontorium, ſed quæ promontorio propter vicinitatem nomen dederint, ut vocaretur, τῶν Σειρηνουσσῶν. Ridiculè verò de his Sirenum petris ineptus auctor Tzetzes:

Οἱ μὲν γὰρ πέτρας λέγȣσιν εἶναι τὰς Σειρηνίδας
Ἐντρήπτȣς κἀν τοῖς κύμασιν ᾠδὴν ἀποτελȣ̃σας.

D Magis etiam ridicule doctus interpres, qui πέτρας Σειρηνίδας ibi vertit, *petras catenatas.* Salmaſ. Exercit. Plin. Edit. Ultraj. pag. 44. & 45.

2. ἣν οἱ μὲν κτίσαντες Φωκιεῖς Υέλην) Hæc temporibus Herodoti I. c. 167. adhuc vocabatur Υέλη. Apud Laërtium noſtrum Υλη corrupte pro Υέλη legitur in Parmenide: καὶ γὰρ οὗτος, ait, τὴν πρότερον μὲν Υέλην, ὕστερον δὲ Ἐλέαν Φωκαέων οὖσαν ἀποικίαν. Apud Steph. hæc nomina ejus reperies. Βύλη, Ἐλέα, Βελέα. Apud Plin. III. c. 5. *Helia, Velia.* Vide Servium. *Caſaub.* Vide Cl. Cellarii Geogr. Antiq. II. c. 9

3. *Ellam*) Ἔλλην. Elea eadem quæ Valia. Vide Virg. VI. Aeneid. ℣ 366. -- *-portuſque require Velinos*, & ibi annotata. Dionyſ. à ἀρχαιολογ. ῥωμ. I. c. 20. à paludibus dictam ait, digammate Aeolico. Stephanus Βύλην dictam habet, & ἐλέαν etiam Plutar. in Bruto vocat. *Xyland.*

[1] Φησὶ δ' Ἀντίοχος Φωκαίας ἁλούσης, ὑφ' Ἁρπάγου τοῦ Κύρου στρατηγοῦ, τοὺς δυναμένους ἐμβάντας εἰς τὰ σκάφη πανοικίους, [2] πλεῦσαι πρῶτον εἰς Κύρνον καὶ Μασσαλίαν μετὰ Κρεοντιάδου. ἀποκρουσθέντας δὲ τὴν Ἐλέαν κτίσαι· ἔνιοι δὲ τοὔνομα ἀπὸ ποταμοῦ Ἐλέητος. διέχει δὲ τῆς Ποσειδωνίας ὅσον σ σταδίους ἡ πόλις. Μετὰ δὲ ταύτην [4] ἀκρωτήριον Παλίνουρος. [5] πρὸ δὲ τῆς Ἐλεάτιδος αἱ Οἰνωτρίδες νῆσοι δύο ὑφόρμους ἔχουσαι.

p. 253. Μετὰ δὲ Παλίνουρον [6] Πυξοῦς, ἄκρα καὶ λιμὴν, καὶ ποταμός· ἓν γὰρ τῶν τριῶν ὄνομα· ᾤκισε δὲ [7] Μίκυθος ὁ Μεσσήνης ἄρχων τῆς ἐν Σικελίᾳ· πάλιν δ' ἀπῆραν οἱ ἱδρυθέντες πλὴν ὀλίγων. Μετὰ δὲ Πυξοῦντα, [9] Λᾶος κόλπος, καὶ ποταμὸς Λᾶος, καὶ πόλις ἐσχάτη τῶν Λευκανίδων, μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης, [10] ἄποικος Συβαριτῶν, εἰς ἣν ἀπὸ Ἐλέας στάδιοι υ. Ὁ δὲ πᾶς τῆς Λευκανίας παράπλους, χ ν. πλησίον δὲ τὸ τοῦ Δράκοντος ἡρῷον, ἑνὸς τῶν Ὀδυσσέως ἑταίρων, * ἐφ' οὗ ὁ χρησμὸς τοῖς Ἰταλιώταις ἐγένετο,

* Vulgò, ἀφ' οὗ

Λάϊον ἀμφὶ Δράκοντα, πολύν ποτε λαὸν ὀλεῖσθαι.

[11] ἐπὶ γὰρ ταύτην λαοὶ στρατεύσαντες οἱ κατὰ τὴν Ἰταλίαν Ἕλληνες ὑπὸ Λευκανῶν ἠτύχησαν, ἐξαπατηθέντες τῷ χρησμῷ. Κατὰ μὲν δὴ τὴν Τυρρηνικὴν παραλίαν, ταῦτ' ἐστὶ τὰ τῶν Λευκανῶν χωρία, [12] ἃ τῆς δευτέρας οὐχ ἥπτοντο θαλάττης πρότερον, ἀλλ' οἱ Ἕλληνες ἐπεκράτουν, οἱ τὸν Ταραντῖνον ἔχοντες κόλπον· πρὶν δὲ τοὺς Ἕλληνας ἐλθεῖν, οὐδ' ἦσαν πω Λευκανοί·

A Tradit Antiochus, quo tempore Harpagus Cyri copiarum dux Phocæam cepit, cives quibuſcunque facultatum tantum eſſet totis cum familiis naves conſcendiſſe, primumque cum Creontiade ad [3] Cyrnum ac Maſſiliam appuliſſe, indeque repulſos Eleam condidiſſe. Alij nomen ab Helete fluvio deducunt. diſtat urbs ea à Paſto ſtadiis circiter cc. Subſequitur eam promontorium Palinurus: ante Eleam ſitæ ſunt duæ Oenotrides inſulæ ſtationibus præditæ. Poſt Palinurum Pyxûs (Latini Buxentum vocant) arx, eodemque nomine portus & flumen: duxit eò coloniam Micythus Meſſanæ in Sicilia princeps: B ſed qui eò habitatum venerant, paucis exceptis inde diſceſſerunt. Poſt Buxentum eſt [8] Laus ſinus, & fluvius Laus, & urbs Lucanicarum ultima: paululum ſupra mare, Sybaritarum colonia, a Velia ſtadiis diſtans CCCC (totius autem Lucaniæ litus eſt ſtadiorum longitudine IↃCL) Propè adeſt ſacellum Draconis, unius de ſociis Ulyſſis, de quo Italis fuit oraculum datum:

Qua Draco Laius eſt, multum populi periturum.

Decepti enim oraculo Græci qui in Italia erant, eò facta expeditione à Lucanis cladem acceperunt. Atque ad Tyr- C rheni quidem maris litus hæc ſunt Lucanorum oppida, qui olim non pertigerunt ad alterum mare: ſed ibi obtinebant Græci qui ſinum habitabant Tarentinum. Antequam in Italiam Græci veniſſent, nulli erant Lucani, ſed Chones & Oenotri loca ea poſſidebant.

1. *φησὶ δ' Ἀντίοχος Φωκαίας ἁλούσης*) Mirum eſt Antiochum potiùs citari quam eum à quo habet Antiochus. Nam Antiocho antiquior eſt Herodotus, qui hanc rem narrat libro primo c. 164. & ſeqq. Sed Strabo alias alienus à fabulis Herodoti, hîc quoque Antiochum libentius ſequitur, quia is de Italia accuratiſſimos ediderat commentarios, ut ex Dionyſio Hal. & Strabone ipſo diſcimus. neque erat Antiochus recens auctor, cum Dionyſ. I. c. 12. eum appellet *πάνυ ἀρχαῖον*. *Caſaub.*

2. *πλεῦσαι πρῶτον εἰς Κύρνον καὶ Μασσαλίαν*) Ex Herodoto ſuſpicor legendum *εἰς Κύρνον καὶ Ἀλαλίαν*. non *Μασσ*. Id quidem lippis notum eſt & tonſoribus, Maſſiliam à Phocæenſibus eſſe conditam. Cæterum id opinor nihil ad hunc locum facit. Nam illius claſſis duces Simos & Protis, hujus Creontiades. (Porrò de *Ἀλαλίᾳ* vide Stephanum.) *Idem.*

3. *Cyrnum*) Κύρνον. quid enim eſt *κυρωνὸς*. *Xyland.*

4. *ἀκρωτήριον Παλίνουρος*) Virgilius libro VI. ℣. 380.
Et ſtatuent tumulum, & tumulo ſolemnia mittent,
Æternumque locus Palinuri nomen habebit. Caſaub.

5. *πρὸ δὲ τῆς Ἐλεάτιδος αἱ Οἰνωτρίδες νῆσοι δύο*) Plinius III. c. 7. *Contra Veliam Pontia & Iſcia, utræque uno nomine Oenotrides, argumentum poſſeſſæ ab Oenotriis Italiæ.* Idem.

6. *Πυξοῦς ἄκρα καὶ λιμὴν καὶ ποταμὸς*) Plinius III. c. 5. oppidi tantum meminit, *Oppidum Buxentum, Græcè Pyxus.* Ptolem. Βύξεντον. *Idem.*

7. *Μίκυθος ὁ Μεσσήνης ἄρχων τῆς ἐν Σικελίᾳ*) Apud Steph. legitur, Πυξοῦς, *πόλις Σικελίας κτίσμα Μιάνθου*. puto autem legendum *πόλις Ἰταλίας κτίσμα Μικύθου*. *Idem.*

8. *Laus*) Sic ex Plinio & Ptolemæo correxi, itaque oraculum planè docet legendum: & paulo infrà hic fluvius diſertè dicitur dividere Bruttios à Lucanis. D *Xyland.*

9. *Λᾶος κόλπος καὶ ποταμὸς καὶ πόλις*) Plin. III. c. 15. *Laus amnis: fuit & oppidum eodem nomine.* Caſaub.

10. *ἄποικος Συβαριτῶν*) Apparet ex iſtis Herodoti VI. c. 20 *οὐκ ἀπέδοσαν τὴν ὁμοίην Συβαρῖται, οἱ Λάον τε καὶ Σκίδρον οἴκεον τῆς πόλεως ἀπεστερημένοι.* i. e. *non reddiderunt vicem Sibaritæ, qui urbe exuti Laon & Scidron incolebant.* Idem.

11. *Ταύτην λαοὶ*) fortè *λᾶον*. Vix enim puto Laos Græcos in Italia fuiſſe. *Xyland.*

11. *ἐπὶ γὰρ ταύτην λαοὶ στρατεύσαντες*) Non video quid neceſſe ſit hanc lectionem mutare: reſpicit enim verba oraculi quod dicebat, fore ut multus *λαὸς* periret ad Laum: Itaque inquit *λαοὶ στρατεύσαντες*, hoc eſt cum multus populus in expeditionem eſſet profectus: deinde addit quinam eſſent illi *λαοί*. *Caſaub.*

12. *ἃ τῆς δευτέρας*) Manuſcripti *τῆς ἑτέρας*. *Idem.*

A Cùm autem Samnites viribus admodum aucti Chonas & Oenotros ejeciſſent, & Lucanorum coloniam in eam regionem deduxiſſent: ſimul etiam Græci utrumque litus uſque ad fretum tenerent: diu inter ſe barbari ac Græci bello certaverunt. At Siciliæ tyranni, & poſtea Carthaginienſes, modò de Sicilia adverſus Romanos bellum gerentes, modò de ipſa Italia, illos omnes qui ibi habitabant, multis læſerunt maleficiis. 2 Poſt Græcos autem ..... Poſterioribus quidem temporibus magnam etiam mediterraneorum partem ademerunt, à Trojanis temporibus facto initio: adeoque eorum crevit potentia, ut iſta regio & Sicilia nomine magnæ B Græciæ cenſerentur: at nunc Tarento, Regio & Neapoli exceptis, omnia in barbariem ſunt redacta, aliaque à Lucanis & Bruttiis, alia à Campanis obtinentur: ab his quidem verbo, reapſe à Romanis: ſunt enim & ipſi Romani. Nihilominus ei qui totius terræ ambitum tractet, opus eſt & quæ nunc ſunt, referre, & quomodo de his quædam ſuperioribus habuerint temporibus, maximè ſi illuſtria ſint. Dictum eſt de Lucanis Tyrrhenum mare attingentibus. Qui verò mediterranea tenent, ij ſunt qui 6 non procul Tarentino ſinu habitant. Hi, ut & Bruttij, & generis auctores ipſi Samni- C tes, ita ſunt cladibus attriti, ut eorum habitationes diſtinguere ſit difficile. Cauſa eſt, quòd nulla harum gentium pro ſe corpus quodpiam peculiare hodie conſervat, & conſuetudines ſermonis, armaturæ, veſtium, aliæque id genus

A 1 Χῶνες δὲ καὶ Οἰνώτροι τοὺς τόπους ἐνέμοντο· τῶν δὲ Σαννιτῶν αὐξηθέντων ἐπιπολὺ, καὶ τοὺς Χῶνας καὶ τοὺς Οἰνώτρους ἐκβαλόντων, Λευκανοὺς δ᾽ εἰς τὴν μερίδα ταύτην ἀποικισάντων, ἅμα δὲ καὶ τῶν Ἑλλήνων τὴν ἑκατέρωθεν παραλίαν μέχρι πορθμοῦ κατεχόντων, πολὺν χρόνον ἐπολέμουν οἵ τε Ἕλληνες καὶ οἱ βάρβαροι πρὸς ἀλλήλους· οἱ δὲ τῆς Σικελίας τύραννοι, καὶ μετὰ ταῦτα Καρχηδόνιοι, ποτὲ μὲν περὶ τῆς Σικελίας πολεμοῦντες πρὸς Ῥωμαίους, ποτὲ δὲ περὶ αὐτῆς τῆς Ἰταλίας, ἅπαντας τοὺς ταύτῃ κακῶς διέθηκαν· μετὰ δὲ τοὺς Ἕλληνας, . . . ὕστερον μέν γε καὶ τῆς μεσογαίας πολλὴν ἀφῄρηντο, ἀπὸ τῶν Τρωϊκῶν ἀρξάμενοι χρόνων· καὶ δὴ ἐπὶ B τοσοῦτον ηὔξηντο, ὥστε 3 τὴν μεγάλην Ἑλλάδα ταύτην ἔλεγον καὶ τὴν Σικελίαν· νυνὶ δὲ τὴν Τάραντος, καὶ Ῥηγίου, καὶ Νεαπόλεως, ἐκβεβαρβαρῶσθαι συμβέβηκεν ἅπαντα, καὶ τὰ μὲν Λευκανοὺς καὶ Βρεττίους κατέχειν· τὰ δὲ Καμπανούς· καὶ τούτους λόγῳ, τὸ δ᾽ ἀληθὲς Ῥωμαίους· 4 καὶ γὰρ αὐτοὶ Ῥωμαῖοι γεγόνασιν. 5 Ὅμως δεῖ τῷ πραγματευομένῳ τὴν τῆς γῆς περίοδον, καὶ τὰ νῦν ὄντα λέγειν ἀνάγκη, καὶ τῶν ὑπαρξάντων ἔνια, καὶ μάλιστα ὅταν ἔνδοξα ᾖ. Τῶν δὲ Λευκανῶν οἱ μὲν ἁπτόμενοι τῆς Τυῤῥηνικῆς θαλάττης εἴρηνται, οἱ δὲ τὴν μεσόγαιαν ἔχοντες, 7 εἰσὶν οἰκοῦντες τοῦ Ταραντίνου κόλπου. C οὕτω δ᾽ εἰσὶ κεκακωμένοι τελέως αὐτοί τε καὶ Βρέττιοι καὶ αὐτοὶ Σαυνῖται οἱ τούτων ἀρχηγέται, ὥστε καὶ διορίσαι χαλεπὸν τὰς κατοικίας αὐτῶν. αἴτιον δ᾽ ὅτι 8 οὐδὲν ἔτι σύστημα κοινὸν τῶν ἐθνῶν p. 254. ἑκάστου συμμένει, 9 τά τε ἔθνη διαλέκτων τε καὶ ὁπλισμοῦ, καὶ ἐσθῆτος, καὶ τῶν παραπλησίων

1. Χῶνες δὲ καὶ Οἰνώτροι τοὺς τόπους ἐνέμοντο) Videtur duos facere populos, *Chones* & *Oenotros*. At philoſopho Chones Oenotrorum pars ſunt, ἦσαν δὲ, inquit, Χῶνες Οἰνωτροὶ τὸ γένος. eoſque ait obtinuiſſe τὸ πρὸς τὴν Ἰαπυγίαν καὶ τὸν Ἰώνιον. vulgò tamen apud Ariſtotelem legitur Χάονες, quod rectè cenſent viri docti è Strabone eſſe emendandum. cujus lectionem multa confirmant. Antiochus quoque Syracuſanus paullò infra Chonas Oenotricam gentem eſſe teſtatur: & ita iſte locus accipiendus. *Caſaub.*

2. *Poſt Græcos autem*) Obſcurum non eſt hunc locum eſſe mendoſum, itaque aſteriſcum injeci: quem quæ ſequuntur, ad Græcos pertinent. *Xyland.*

3. τὴν μεγάλην Ἑλλάδα ταύτην ἔλεγον καὶ τὴν Σικελίαν) Magnæ ſive majoris Græciæ nomine quid intellexerint veteres non convenit inter auctores. Strabo ait Italiæ partem qua de nunc tractat, & Siciliam eo nomine comprehendi. Plinius III. c. 5. Italiæ tantum partem, eamque multeſimam: ita enim ſcribit Italiam dilaudans. *Ipſi de ea judicavere Græci, genus in gloriam ſuam effuſiſſimum, quo tam partem ex ea appellando Magnam Græciam.* Italia, inquit Servius, μεγάλη ἑλλὰς *eſt appellata, quia à Tarento uſque ad Cumas omnes civitates Græci condiderunt.* Seneca de Conſolatione ad Helv. c. 6. *Totum Italiæ latu quod infero mari alluitur, major Græcia fuit.* Athenæus lib. XII. c. 5. pag. 523. de Siritarum luxu differens, οὐκ ὀλίγον δὲ, inquit, πρὸς τὴν τρυφὴν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ σύμπαντος τούτου κλίματος καὶ τὸ πλῆθος ἐγένετο τῶν ἀνθρώπων. διὸ καὶ μεγάλη ἑλλὰς ἐκλήθη πᾶσα σχεδὸν ἡ κατὰ τὴν Ἰταλίαν κατοίκησις. *Ingens porro fuit Græcorum hominum in ea regione multitudo, qui proſperis rebus inflati, ſic voluptatem ſectarentur. Quamobrem totum fere Italiæ tractum in quo hi habitabant, magnam Græciam* D *nuncuparunt.* De Ptolemæo non eſt obſcurum quid ille magnæ Græciæ nomine complectatur. Vide & Feſtum. v. *Major Græcia.* Caſaub. Vide Cl. Cellarium. Geograph. Ant. II. c. 9.

4. καὶ γὰρ αὐτοὶ Ῥωμαῖοι γεγόνασιν) Recte: nam lib. priore de Campanis dictum eſt Romanos eorum γῆν κατακληρουχῆσαι. *Idem.*

5. ὅμως δεῖ) Lege ὅμως δή. *Idem.*

6. *Non procul Tarentino*) *Non procul* addidi de meo. deeſt in Græco ἐγγὺς, aut ſimile. *Xyland.*

7. εἰσὶν οἰκοῦντες τοῦ Ταρ. κόλπου) Probo ſcriptam lectionem εἰσὶν οἱ ὑπεροικοῦντες τοῦ, Alii, οἱ οἰκοῦντες ὑπὲρ. Interpres videtur legiſſe ἄνω vel ὑπὲρ. *Caſaub.*

8. Οὐδὲν ἔτι σύστημα κοινὸν τῶν ἐθνῶν ἑκάστου συμμένει) Sic Livius de Capua. *Cæterum habitari tantum tanquam urbem frequentarique placuit: corpus nullum civitatis, nec ſenatus nec plebis conſilium, nec magiſtratus eſſe.* Idem.

9. τά τε ἔθνη διαλέκτων) Legit prior τά τε ἔθη. quod non improbo. *Idem.*

ἐκλέλοιπεν· ἄλλως τε ἄδοξοι παντάπασιν εἰσὶν, A αἱ καθ' ἕκαστα καὶ ἐν μέρει κατοικίαι. Ερούμεν δὲ κοινῶς ἃ παρειλήφαμεν, [1] οὐδὲν παρὰ τοῦτο ποιούμενοι τοὺς τὴν μεσόγαιαν οἰκοῦντας, Λευκανούς τε καὶ τοὺς προσεχεῖς αὐτοῖς Σαυνίτας. Πετηλία μὲν οὖν μητρόπολις νομίζεται τῶν Λευκανῶν, καὶ συνοικεῖται μέχρι νῦν ἱκανῶς· [2] κτίσμα δ' ἐστὶ Φιλοκτήτου, φυγόντος τὴν Μελίβοιαν κατὰ στάσιν· ἐρυμνὴ δ' ἐστὶν, ὥστε καὶ Σαυνῖται ποτὲ φρουρίοις ἐπετείχισαν αὐτήν. Φιλοκτήτου δ' ἐστὶ καὶ ἡ παλαιὰ [3] Κρίμισα περὶ αὐτοὺς τοὺς τόπους. Απολλόδωρος δ' ἐν τοῖς περὶ νεῶν, τοῦ Φιλοκτήτου μνησθεὶς, λέγειν τινάς φησιν ὡς εἰς τὴν B Κροτωνιᾶτιν ἀφικόμενος, Κρίμισαν ἄκραν οἰκίσαι, [4] καὶ Χῶνιν πόλιν ὑπὲρ αὐτῆς, ἀφ' ἧς οἱ ταύτῃ Χῶνες ἐκλήθησαν· παρ' αὐτοῦ δέ τινες σταλέντες εἰς Σικελίαν περὶ Ερυκα μετὰ Αἰγέστου τοῦ Τρωὸς, [6] Αἴγεσταν τειχίσαι· [8] καὶ Γρούμεντον δὲ [9] καὶ Οὐερτίναι, τῆς μεσογαίας εἰσὶ, καὶ Καλασάρνα, καὶ ἄλλαι μικραὶ κατοικίαι, μέχρι Οὐενουσίας πόλεως ἀξιολόγου· [10] ταύτην δ' οἶμαι καὶ τὰς ἑξῆς ἐπὶ Καμπανίας ἰόντι, Σαυνίτιδας εἶναι· ὑπὲρ δὲ τῶν Θουρίων καὶ [11] ἡ Ταυριανὴ χώρα λεγομένη ἵδρυται. [12] Οἱ δὲ Λευκανοὶ τὸ μὲν γένος εἰσὶ Σαυνῖται. C

A obſoleverunt: quò accedit, quòd ſingulæ ſeorſim habitationes obſcuræ ſunt & ignobiles. Nos quæ tradita accepimus, in commune proferemus, nullo facto hîc inter Lucanos mediterraneos & iis vicinos Samnitas diſcrimine. ¶ Petilia Lucanorum urbs primaria cenſetur, & hodieque ſatis eſt frequens hominibus: condidit eam Philoctetes, cùm Melibœa ob ſeditionem profugiſſet: urbs eſt natura loci munita: itaque & Samnites aliquando caſtellis exſtructis ſe contra eam tutati ſunt. Philoctetæ opus eſt etiam Crimiſa vetus iiſdem in locis. Apollodorus in commentariis de navibus Græcorum ad Trojam, facta Philoctetis mentione, quoſdam ait dicere B eum cùm in Crotoniatarum perveniſſet agrum, Crimiſam arcem condidiſſe, & urbem Chonin ſuper ea, unde Chonibus in ea regione nomen: & miſſos ab eo quoſdam in Siciliam 5 ad Erycem cum Ægeſto Trojano, Ægeſtam muro cinxiſſe. Sunt & alia oppidula Lucanorum exigua in mediterraneis, 7 Grumentum, Vertinæ, Calaſarna, uſque ad Venuſiam urbem præcipuam, quam ego ut & reliquas quæ ſunt in via ad Campaniam, Samniticas eſſe judico. Super Thurios eſt etiam ſita regio quæ vocatur Tauriana. C Lucani à Samnitibus genus trahunt:

1. *οὐδὲν παρὰ τοῦτο ποιούμενοι*) Ita habent omnes libri etiam ſcripti: & hanc lectionem confirmat geminus huic locus lib. XIV. p. 673. Verba ejus ſunt, *Ὡς τε δῆλον ὅτι ταῖς μὲν ἀληθείαις οὗτος ἂν εἴη ὁ ἰσθμός· Λέγεται δ' ὅμως ὁ μέχρι τοῦ Ισσικοῦ κόλπου, περικρυπτόντων διὰ τὸ σημειῶδες. διὰ δὲ τοῦτ' αὐτὸ, καὶ τὴν ἐκ τῆς Ροδίας γραμμὴν, ἣν μέχρι τοῦ Κύδνου κατηγάγομεν, τὴν αὐτὴ ἀποχαινόμενοι τῇ μέχρι Ισσοῦ, οὐδὲν παρὰ τοῦτο ποιούμενοι*, ubi vides ſimiliter excuſari *τὸ μὴ ἀκριβές*. *Caſaub.*

2. *κτίσμα δ' ἐστὶ Φιλοκτήτου φυγόντος τὴν Μελίβοιαν κατὰ στάσιν*) Melibœa unde fugit Philoctetes urbs fuit Theſſaliæ. Vide Servium in illud. Virgil. Aen. III. ℣. 401.

——hinc illa ducis Melibæi
Parva Philocteta ſubnixa Petilia muro. Idem.

3. *Κρίμισα περὶ αὐτοὺς τοὺς τόπους*) Stephanus, *Κρίμισα πόλις Ιταλίας πλησίον Κρότωνος καὶ Θουρίου*. Cremiſſam autem à Philoctete fuiſſe quondam habitatam Lycophron quoque indicat. Sic ille de Philoctete, ℣. 911.

Τὸν δ' Αἰσάρου τε ῥεῖθρα καὶ βραχύπτολις
Οἰνωτρίας γῆς κεγχρίνῳ βεβρωμένον
Κρίμισσα φιτροῦ δέξεται μιαιφόνον. i. e.
Alium Aeſari fluvius, & urbs parva
Oenotriae terræ Crimiſſa ab hydro
Morſum recipiet, Facis occiſorem. *Idem.*

4. *καὶ χῶνιν πόλιν ὑπὲρ αὐτῆς*) Lege *Χώνην*. ut habet Stephanus locum Strabonis citans. *Idem.*

5. *Ad Erycem*) *Περὶ ἔρημα* Sic diſertè Aldus: neque diffiteor locum eſſe mihi ſuſpectum. Sed tamen & interpres habet ad Erycem, quanquam neſcio qui Eryx tum adhuc vixerit, Aeneæ uterinus, quem Hercules interfecit. Ergo de Eryce monte accipietur, ſatis celebri ex hiſtoriis. *Xyland.*

6. *Αἰγέσταν τειχίσαι*) Vide in rebus Siculis. *Caſaub.*

7. *Grumentum*) Non *πούμεντον*. Ptolemæus diſertè habet *γρούμεντον*: & non longè à fine libri XXVII. apud Livium ſic conſtanter legitur. de reliquis nihil habeo. Horatii verſus de Venuſia ſua patria, noti ſunt II. Sat. I. ℣. 34.

——ſequor hunc, Lucanus an Appulus anceps.
Nam Venuſinus arat partem ſub utramque colonus
Miſſus ad hoc pulſis ſi vera eſt fama) Sabellis, &c.

Porro Tauraniam habet etiam Ptolemæus, & fortaſſis Tauroentum Plinianum eſt. *Xyland.*

8. *καὶ Γρούμεντο*) Grumentum paſſim leges & Drumentum, ſive Drumentum. *Caſaub.*

9. *καὶ Οὐερτίναι*) Puto eſſe Urſentinorum oppi- D dum, quos inter Lucanorum mediterraneos refert Plinius III. c. 11. *Idem.*

10. *ταύτην δ' οἶμαι*) Ideo priore libro inter Samnitum urbes Venuſiam recenſuit. Horatius, Sabellos Venuſiam prius tenuiſſe, deinde à Rom. inde pulſos fuiſſe auctor eſt. Sabellos autem ſcimus Samnitum fuiſſe partem. Sic Horatius II. ſat. 1 ℣. 34.

——ſequor hunc Lucanus an Appulus anceps:
Nam Venuſinus arat finem ſub utrumque colonus,
Miſſus ad hoc, pulſis (vetus eſt ut fama) Sabellis
Quo ne per vacuum Romano incurreret hoſtis. Idem.

11. *ἡ Ταυριανὴ χώρα ἵδρυται*) Stephanus *Ταυρανία πόλις Ιταλίας*. Melæ II. c. 4. eſt *Taurianum*. Plinii III. c. 5. locus ambiguæ eſt lectionis: Vide Hermolaum. *Idem.*

12. *οἱ δὲ Λευκανοὶ τὸ μὲν γένος εἰσὶ Σαυνῖται*) Plinius III. c. 5. *Lucanos ait à Samnitibus eſſe ortos. Lucio duce*, unde Lucani ſint appellati. *Idem.*

1. Φρο.

& ſuperatis bello Poſidoniatis atque eorum ſociis, urbes illorum obtinuerunt: reliquo tempore popularis reipubl. apud eos gerebatur adminiſtratio; ſed in bellis rex ab iis creabatur, quorum erat magiſtratus deſignare: nunc Romani ſunt. ¶ Reliquam uſque ad fretum Siculum oram maritimam ſtadiorum CIↃ CCCL, Bruttij tenent. Antiochus in opere, quod de Italia conſcripſit, hanc regionem ait Italiam appellatam fuiſſe, ac de ea ſe ſcribere: priùs autem dictam fuiſſe Oenotriam. Terminum autem ei conſtituit, ad mare quidem Tyrrhenum, quem & nos Bruttiis aſſignavimus, Laum flumen, ad Siculum autem fretum, Metapontium. Sed Tarentinam regionem quæ continuò agrum Metapontinum ſubſequitur, extra Italiam ſub Japygiæ nomine cenſet. Apud vetuſtiores autem ait eos tantùm Oenotros ac Italos fuiſſe habitos, qui intra Iſthmum ſiti verſus fretum vergerent Siculum. Is Iſthmus ſtadiorum CLX inter duos jacet ſinus, Hipponiatem (quem Napitinum nominavit Antiochus) atque Scylletium ſeu Scylaceum. Longitudo littoris, quod intra fretum eſt & Iſthmum, eſt pœnè CIↃ CIↃ ſtadiorum. Succeſſu autem temporis ait Italiæ nomen fuiſſe, & Oenotriæ propagatum uſque ad Metaponticam & Sirenitidem regionem:

A Ποσειδωνιατῶν δὲ καὶ τῶν συμμάχων κρατήσαντες πολέμῳ, κατέσχον τὰς πόλεις αὐτῶν. Τὸν μὲν οὖν ἄλλον χρόνον, ἐδημοκρατοῦντο· ἐν δὲ τοῖς πολέμοις ᾑρεῖτο βασιλεὺς, ὑπὸ τῶν νεμομένων ἀρχάς· νῦν δ᾽ εἰσὶ Ῥωμαῖοι. Τὴν δ᾽ ἑξῆς παραλίαν Βρέττιοι μέχρι τοῦ Σικελικοῦ κατέχουσι πορθμοῦ, σταδίων ν καὶ τ ἐπὶ τοῖς χιλίοις. [1] Φησὶ δ᾽ Ἀντίοχος ἐν τῷ περὶ τῆς Ἰταλίας συγγράμματι, ταύτην Ἰταλίαν κληθῆναι, καὶ περὶ ταύτης συγγράφειν, πρότερον δ᾽ Οἰνωτρίαν προσαγορεύεσθαι· ὅριον δ᾽ αὐτῆς ἀποφαίνει πρὸς μὲν τῷ Τυρρηνικῷ πελάγει, τὸ αὐτὸ ὅπερ καὶ τῆς Βρεττίας ἔφαμεν, B τὸν Λάον ποταμόν· πρὸς δὲ τῷ Σικελικῷ, τὸ Μεταπόντιον· τὴν δὲ Ταραντίνην ἣ συνεχὴς τῷ Μεταποντίῳ ἐστὶν, ἐκτὸς τῆς Ἰταλίας ὀνομάζει, Ἰάπυγας καλῶν· ἔτι δ᾽ ἀνώτερον, Οἰνωτρούς τε καὶ Ἰταλοὺς μόνους ἔφη καλεῖσθαι, τοὺς ἐντὸς τοῦ ἰσθμοῦ πρὸς τὸν Σικελικὸν κεκλιμένους πορθμόν· ἔστι δ᾽ αὐτὸς ὁ ἰσθμὸς ἑκατὸν καὶ ξ στάδιοι, μεταξὺ δυοῖν κόλπων, τοῦ τε Ἱππωνιάτου, [2] ὃν Ἀντίοχος Ναπιτῖνον εἴρηκε, καὶ τοῦ Σκυλλητικοῦ· περίπλους δ᾽ ἐστὶ τῆς ἀπολαμβανομένης χώρας πρὸς τὸν πορθμὸν ἐντὸς, στάδιοι δισχίλιοι· μετὰ δὲ ταῦτα ἐπεκτείνεσθαί φησι τοὔνο- C μα καὶ τὸ τῆς Ἰταλίας, καὶ τὸ τῶν Οἰνωτρῶν, [3] μέχρι τῆς Μεταποντικῆς καὶ τῆς Σειρίτιδος p. 255

1. *φησὶ δ᾽ Ἀντίοχος ἐν τῷ περὶ Ἰταλίας συγγράμματι.*) Videtur titulus hujus libri fuiſſe, *Ἰταλίας οἰκισμός*. Ita enim laudatur à Dionyſio. Etſi autem ille liber Antiochi periit, tamen illum ipſum locum, quem citat Strabo, reperimus apud Dionyſium, I. c. 12. Verba Antiochi hæc ſunt. *Ἀντίοχος Ξενοφανέως τάδε ξυνέγραψε περὶ Ἰταλίας ἐκ τῶν ἀρχαίων λόγων τὰ πιστότατα καὶ σαφέστατα. Τὴν γῆν ταύτην ἥτις νῦν Ἰταλία καλεῖται τὸ παλαιὸν εἶχον οἰνωτροί.* *Caſaub*

2. Ὃν Ἀντίοχος Ναπιτῖνον εἴρηκε) Antiochi verba apud Dionyſium, de Italo I. c. 35. *ἅπασαν ὑφ᾽ ἑαυτῷ ποιήσασθαι τὴν γῆν, ὅση ἐντὸς ἦν τῶν κόλπων, τοῦ τε Ναπητίνου καὶ τοῦ Σκυλητίνου. ἣν δὴ πρώτην κληθῆναι Ἰταλίαν ἐπὶ τοῦ Ἰταλοῦ.* i. e. *totam eam terram ſub imperium ſuum redegiſſe, quanta patet Napetinum ſinum inter & ſcyletinum: eamque primam Italiam vocatam Itali temporibus.* Non prætermittam elegantiſſ. ſuper hoc Ariſtotelis locum. Is ex antiquiſſimis auctoribus docet, Italiam ab Italo rege eſſe appellatam, quæ prius Oenotria dicebatur. Oenotros autem habitaſſe, inter duos ſinus Scylleticum & Lameticum: qui ſinus non majori intervallo ſeparentur, quam dimidiati diei itinere: hanc ergo regionem totam poſtea Italiam ait eſſe appellatam. Verba philoſophi ſunt Politic. VII. c. 10. *φασὶ γὰρ οἱ λόγιοι τῶν ἐκεῖ κατοικούντων, Ἰταλόν τινα γενέσθαι βασιλέα τῆς Οἰνωτρίας, ἀφ᾽ οὗ τότε ὄνομα μεταβάλλοντας. Ἰταλοὺς ἀντὶ Οἰνωτρῶν κληθῆναι, καὶ τὴν ἀκτὴν ταύτην τῆς Εὐρώπης Ἰταλίαν τ᾽ οὔνομα λαβεῖν, ὅση τετύχηκε ἐντὸς οὖσα τοῦ κόλπου τοῦ Σκυλλητικοῦ καὶ τοῦ Λαμητικοῦ. ἀπέχει γὰρ ταῦτα ἀπ᾽ ἀλλήλων, ὁδὸν ἡμισείας ἡμέρας.* i. e. *Tradunt enim periti homines illorum locorum, fuiſſe Italum quendam Oenotria regem, à quo mutato nomine pro Oenoris Itali ſunt vocitati, oramque illam maritimam Europæ, quæ eſt inter ſcyllatitum & Lamecicum ſinum (diſtant vero hæc loca inter ſe meridiei iter) Italiæ nomen primo cœpiſſe.* Lameticum autem ſinum vocat Ariſtotel. quem Napetinum Antiochus, alii Hiponiaten: Nec dubium eſt ita appellari à Lametinis, qui Lametiam urbem Lucanorum habebant: teſtis Lycophron. ℣. 1085.

ὑπὲρ πόρον Τυρσηνὸν ἐν Λαμητίαις
Δίναισιν οἰκήσουσι Λευκανῶν πλάκας. i. e.
Ultra mare Tyrrhenum in Lametiis
Vorticibus Lucanorum tenebunt arva.

ait poëta *δίνας Λαμητίας*. hoc eſt dicere ſinum Lameticum. Philogenes autem Lametum Italiæ fuiſſe D oppidum auctor eſt: unde ſinui nomen. Errat igitur Stephanus *περὶ πόλεων*, qui Lametinos populos vult ad ſinum Scylleticum pertinere Crotoniatis vicinos. errat inquam Stephanus, & qui eum ſequuntur: Habemus ergo & quem ſinum Lameticum, & quare ita eum appellet Ariſtoteles: quod hactenus docti viri videbantur tantum quæſiviſſe. Nos autem primi indicavimus. Porro iſthmus, quem teſtatur Ariſtoteles eſſe *ἡμισείας ὁδοῦ*, is eſt quem Strabo ait eſſe ſtad. CLX. Plin. XX. M. P. De Scylletico ita leges locum Diodori Siculi lib. XIII. *μετὰ δὲ ταῦτα τὸ καλούμενόν τε Σκυλλητικὸν καὶ λοκροὺς παρήλλαξαν.* nam vulgo malè *τεσκυλήτιον* legitur. *Idem.*

3. *μέχρι τῆς Μεταποντικῆς καὶ τῆς Σειρηνίτιδος*) Nimis certum eſt ſcripſiſſe Strabonem *καὶ τῆς Σειρίτιδος*. Paulo poſt de Metaponto ſcribit, *τοῦτο μὲν γὰρ ἔχοντας, ἔξειν καὶ τὴν Σειρῖτιν.* & alibi paſſim iſto libro. *Idem.*

1. καὶ

οἰκῆσαι γὰρ τοὺς τόπους τούτους Χῶνας, Οἰνωτρικὸν ἔθνος κατακοσμούμενον, [1] καὶ τὴν γῆν ὀνομάσαι Χωνίην. Οὗτος μὲν οὖν ἁπλουστέρως εἴρηκε καὶ ἀρχαϊκῶς, οὐδὲν διορίσας περὶ τῶν Λευκανῶν καὶ τῶν Βρεττίων. Ἔστι δ᾽ ἡ μὲν Λευκανία μεταξὺ τῆς τε παραλίας τῆς Τυῤῥηνικῆς καὶ τῆς Σικελικῆς, τῆς μὲν ἀπὸ τοῦ Σιλάριδος μέχρι Λάου, τῆς δ᾽ ἀπὸ Μεταποντίου μέχρι Θουρίων· κατὰ δὲ τὴν ἤπειρον ἀπὸ Σαυνιτῶν μέχρι τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ ἀπὸ Θουρίων εἰς Κηρίλλους, πλησίον Λάου· στάδιοι δ᾽ εἰσὶ τοῦ ἰσθμοῦ, τ. Ὑπὲρ δὲ τούτων, Βρέττιοι χεῤῥόνησον οἰκοῦντες· ἐν ταύτῃ δ᾽ ἄλλη περιείληπται χεῤῥόνησος ἡ τὸν ἰσθμὸν ἔχουσα τὸν ἀπὸ Σκυλλητίου ἐπὶ τὸν Ἱππωνιάτην κόλπον. Ὠνόμασται δὲ τὸ ἔθνος ὑπὸ Λευκανῶν· [2] Βρεττίους γὰρ καλοῦσι τοὺς ἀποστάτας· ἀπέστησαν δ᾽ ὥς φασι, ποιμαίνοντες αὐτοῖς πρότερον, εἶθ᾽ ὑπὸ ἀνέσεως ἐλευθεριάσαντες, [3] ἡνίκα ἐπεστράτευσε Δίων Διονυσίῳ, καὶ ἐτάραξεν ἅπαντας πρὸς ἅπαντας. Τὰ καθόλου μὲν δὴ ταῦτα περὶ Λευκανῶν καὶ Βρεττίων λέγομεν. Ἀπὸ γὰρ Λάου πρώτη πόλις ἐστὶ τῆς Βρεττίας [4] Τεμέση, Τέμψαν δ᾽ οἱ νῦν καλοῦσιν, Αὐσόνων κτίσμα· ὕστερον δὲ καὶ Αἰτωλῶν τῶν μετὰ Θόαντος, οὓς ἐξέβαλον Βρέττιοι. Βρεττίους δὲ ἐπέτριψαν Ἀννίβας τε καὶ Ῥωμαῖοι· ἔστι δὲ πλησίον τῆς Τεμέσης ἡρῷον, ἀγριελαίοις συνηρεφὲς, [5] Πολίτου τῶν Ὀδυσσέως ἑταίρων, ὃν δολοφονηθέντα ὑπὸ τῶν βαρβάρων, γενέσθαι βαρύμηνιν, ὥστε τοὺς περιοίκους δασμολογεῖν αὐτῷ κατά τι λόγιον· καὶ παροιμίαν εἶναι πρὸς αὐτοὺς,

habitaſſe enim ea loca Chonas, gentem Oenotricam ſatis compoſitam, territorioque nomen Choniæ feciſſe. Atque hic quidem more antiquorum ſimpliciùs dixit, nullo poſito Lucanorum & Bruttiorum diſcrimine. Enimvero Lucania eſt inter oram maris Tyrrheni ac Siculi, illic à Silaro uſque ad Laum, hic à Metaponto uſque ad Thurios: in continente autem à Samnitibus uſque ad Iſthmum, qui à Thuriis ad Cerillum pertinet; prope Laum: Iſthmus ſtadia occupat CCC. Supra hos Bruttii peninſulam incolunt, quæ aliam includit peninſulam, in qua eſt Iſthmus à ſinu Scylletio ad Hipponiatem ſinum porrectus. Genti huic Lucani nomen dederunt; qui deſertores ſeu defectores Bruttiorum vocabulo notant. Nam Bruttii cùm (ut ajunt) paſtores priùs eſſent Lucanorum, ab ipſis deſciverunt, indulgentia ipſorum libertatem adepti, quo tempore Dio bellum in Dionyſium movens, quoſvis contra quoſvis concitavit. Atque hæc in univerſum de Lucanis ſint & Bruttiis dicta. Cæterùm prima à Lao urbs Bruttiorum eſt Temeſa, quam Tempſam nunc dicunt, ab Auſonibus condita primum, deinde ab Ætolis, qui Thoantem ſequebantur: hos Bruttii expulerunt: ipſos autem Bruttios Annibal & Romani attriverunt. Prope Temeſam eſt ſacellum oleaſtris circumſeptum, Politæ Ulyſſis ſociorum uni dedicatum: quem per inſidias à barbaris necatum, graves exercuiſſe iras ferunt, coactoſque oraculi monitu vicinos ei tributum pendere: indeque proverbium eſſe,

1. *καὶ τὴν γῆν ὀνομάσαι Χωνίην*) Vide fatum hujus vocis: bis à Strabone poſita, bis ab imperitis hominibus eſt corrupta. Legendum enim hic quoque *χώνην*. Ita enim ſcripſit Antiochus, quem citat Strabo. Heſychius, Χώνην, τὴν Ἰταλίαν οὕτως πάλαι ἔλεγον, ὡς φησὶν Ἀντίοχος ὁ Ξενοφάνους ἐν τῇ [apud Heſych. eſt τῷ] περὶ Ἰταλίας. Ita autem ſcriptum à Strabone fuiſſe, ecce locupletiſſimum teſtem. Stephanus, Χώνη, πόλις Οἰνωτρῶν, ἧς Στράβων μέμνηται ἐν ἑβδόμῃ (ſcribe ἕκτῃ) Καὶ τὴν γῆν ὠνόμασε (lege ὀνομάσαι) χώνην. *Caſaub.*

2. *Βρεττίους γὰρ καλοῦσι τοὺς ἀποστάτας*) Diodorus Siculus lib. XVI. p. 418. ed. 1604. hanc totam pluribus referens hiſtoriam, καὶ προσηγορεύθησαν, inquit, Βρέττιοι, διὰ τὸ πλείστους εἶναι δούλους. κατὰ γὰρ τὴν τῶν ἐγχωρίων διάλεκτον οἱ δραπέται Βρέττιοι προσηγορεύοντο. i. e. *Et quia plerique ſervierant, Bruttiorum nomen aſſumſere. Indigenarum enim ſermone fugitivi Brutii nuncupantur.* Idem.

3. *ἡνίκα ἐπεστράτευσε Δίων Διονυσίῳ*) Contigit Bruttiorum defectio anno primo Olympiadis CVI. quo anno coactus eſt Dio cum Syracuſanis bellum gerere. vide Diodorum Lib. XVI. *Idem.*

4. *Τεμέση, Τέμψαν δ᾽ οἱ νῦν καλοῦσι*) Plinius III. c. 5. *Oppidum Tempſa, à Græcis Temeſe dictum.* Idem.

5. *Πολίτου τῶν Ὀδυσσέως ἑταίρων*) Putavi aliquando eſſe legendum, πολίτου τοῦ τῶν Ὀδυσσέως ἑταίρων hoc eſt civis cujuſdam ſui, qui unus erat è ſociis Ulyſſis: & de Sebene accipiebam, quem heroëm Priſcianus lib. VI. (p. 691. Corp. Grammat. Vet.) ſcribit, ſocium fuiſſe Ulyſſis ac Temeſa habitaſſe. Sed vulgatam lectionem agnoſcit etiam Euſtath. *Idem.*

1. *Nemo*

A [1] Nemo Temeſæum heroëm adverſus ſe: cùm autem Locri Epizephyrii Temeſam cepiſſent, Euthymum ferunt pugilem contra iſtum genium in duellum deſcendiſſe, victoriaque potitum ab eo extorſiſſe, ut tributum vicinis remitteret. Atque hujus Temeſes ajunt Homerum mentionem feciſſe, non Tamaſæ (utroque enim modo ſcribitur) quæ Cypri eſt, his verbis:

Æs nunc allatum, Temeſam proficiſcor. ——

& ſanè in vicinia oſtenduntur officinæ ærariæ, quarum tamen hodie defecit uſus. Temeſæ propinqua eſt Terina, quam evertit Annibal, cùm tutari non B poſſet, quando in Bruttios confugerat. Sequitur Bruttiorum caput Conſentia. Paulum ſupra hanc ſita eſt Pandoſia, caſtrum validum, ubi Alexander Moloſſus periit. Nam & huic oraculum Dodonæum impoſuit, quo iuſſus erat Pandoſiam Acherontemque vitare: cùm enim in Theſprotia id nominis ei loca oſtenſa fuiſſent, ipſe in Bruttiis ad idem gerentia nomen oppetiit. Caſtrum tres habet vertices Pandoſia, ac præterfluit Acheron fluvius. Sed alia quoque acceſſit, qua deciperetur, dictio:

Pandoſia ingentem [illegible] populum extinctura trivertex.

C exiſtimavit enim non ſuorum, ſed hoſtium prædici cladem. Pandoſiam ferunt aliquando regiam fuiſſe regum Oenotriæ. Conſentiam ſequitur Hipponium, à Locris conditum:

A [1] Μηδεὶς τὸν ἥρωα τὸν ἐν Τεμέσῃ· λεγόντων ἐπικεῖσθαι αὐτοῖς. Λοκρῶν δὲ τῶν Ἐπιζεφυρίων ἑλόντων τὴν πόλιν, [2] Εὔθυμον μυθεύουσι τὸν πύκτην καταβάντα ἐπ᾽ αὐτὸν, κρατῆσαι τῇ μάχῃ, καὶ βιάσασθαι, παραλῦσαι τοῦ δασμοῦ τοὺς ἐπιχωρίους. Ταύτης τε τῆς Τεμέσης φασὶ μεμνῆσθαι τὸν ποιητὴν, [3] οὐ τῆς ἐν Κύπρῳ Ταμασοῦ (λέγεται γὰρ ἀμφοτέρως) [4] τῷ Ὀδ. Α. ψ. 184.

[5] Ἐς Τεμέσην μετὰ χαλκὸν, --- p. 256.

καὶ δείκνυται χαλκουργεῖα πλησίον, ἃ νῦν ἐκλέλειπται. Ταύτης δὲ συνεχὴς Τερίνα, [6] ἣν Ἀννίβας καθεῖλεν, οὐ δυνάμενος φυλάττειν, B ὅτε δὴ εἰς αὐτὴν κατέφυγε τὴν Βρεττίαν. Εἶτα Κωνσεντία μητρόπολις Βρεττίων. Μικρὸν δ᾽ ὑπὲρ ταύτης Πανδοσία, φρούριον ἐρυμνὸν, περὶ ἣν Ἀλέξανδρος ὁ Μολοττὸς διεφθάρη. [7] ἐξηπάτησε δὲ καὶ τοῦτον ὁ ἐν Δωδώνῃ χρησμὸς, φυλάττεσθαι κελεύων τὸν Ἀχέροντα καὶ τὴν Πανδοσίαν· δεικνυμένων γὰρ ἐν τῇ Θεσπρωτίᾳ ὁμωνύμων τούτοις, ἐνταῦθα κατέστρεψε τὸν βίον. τρικόρυφον δ᾽ ἐστὶ τὸ φρούριον, καὶ παραρρεῖ ποταμὸς Ἀχέρων· προσηπάτησε δὲ καὶ ἄλλο λόγιον,

Πανδοσία τρικόλωνε, πολύν ποτε λαὸν ὀλέσσεις.

C ἔδοξε γὰρ πολεμίων φθορὰν οὐκ οἰκείων δηλοῦσθαι· Φασὶ δὲ καὶ βασίλειον ποτὲ γενέσθαι τῶν Οἰνωτρικῶν βασιλέων τὴν Πανδοσίαν. Μετὰ δὲ τὴν Κωνσεντίαν [8] Ἱππώνιον Λοκρῶν κτίσμα.

1. *Nemo Temeſæum*) Locus eſt mendoſus, quod & in Chiliadibus ſuis Eraſmus monuit. μηδεὶς pro μὴ δ᾽ εἰς facilè auſus ſum reponere, cum ita in epitoma etiam manu ſcripta haberetur. Si legeres παροιμίαν εἶναι πρὸς αὐτούς· μηδεὶς, &c. utcunque melius cohæreret ſententia. aliàs & ad γενέσθαι deeſt φασὶν, aut aliquid tale: & λεγόντων ἐπικεῖσθαι αὐτοῖς non concinnum eſt, atque (ut puto) mutilum ὅσα ἔτη etiam apud δασμολογεῖσθαι habent eclogæ, quod planè Strabonianum credo eſſe, & hinc excidiſſe. Eſt enim apud Pauſaniam Ἠλιακῶν β. (Lib. VI. c. 6.) in Euthymi hujus hiſtoria idem. Vide de proverbio hoc Aelianum lib. VIII. variæ hiſtoriæ, cap. 18. *Xyland.* D

1. μηδεὶς τὸν ἥρωα τὸν ἐν Τεμέσῃ) De uſu hujus proverbii parum conſtat inter auctores. Euſtath. ἐπὶ τῶν ἀγριαινόντων ἔξω καιροῦ uſurpatum admonet: Ælianus Var. Hiſtor. VIII. c. 18. ἐπὶ τῶν ἀλυσιτελῶς τι κερδαινόντων. Sed hic aliud potius proverbium explicat, ita enim extulit, ὅτι αὐτοῖς ἀφίξεται ὁ ἐν Τεμέσῃ ἥρως. Deeſſe autem aliquid manifeſtum eſt: vox tamen λεγόντων ne ſit ſuſpecta ſimiles loci impediunt, ut libro ſequenti ὥστε καὶ αὐτοὺς ἐν παροιμίᾳ διαδοθῆναι λεγόντων πρὸς τοὺς πολυτελεῖς. *Caſaub.*

2. Εὔθυμον μυθεύουσι τὸν πυκτήν. *Euthymum ferunt pugilem*) Hanc ſive hiſtoriam ſive fabulam pluribus exequitur Pauſanias lib. II. Eliacorum. Lib. VI. c. 6. *Palmer.*

3. οὐ τῆς ἐν Κύπρῳ Ταμασοῦ) De Tamaſo Cypriaca vide lib. XIV. extremo. p. 684. Vide etiam Stephanum Τάμασος. *Caſaub.*

4. τῶν ἐς Τεμέσην) Sic legi & diſtinxi, rem & epitomæ indicium, aliorumque ſcriptorum ſecutus. *Xyland.*

5. Ἐς Τεμέσην μετὰ χαλκὸν) Statius in Sylvis de ſtatua equeſtri Domitiani,

Et quis ſe totis Temeſe dedit hauſta metallis. Caſaub.

6. ἣν Ἀννίβας καθεῖλεν) Tunc opinor, cum & Herdoneam, vide Livium XXVII. c. 1. & Stephanum. Ab hac ſinus Terineus dictus, Plinio III. c. 10. & Thucydidi. VI. c. 104. *Idem.*

7. ἐξηπάτησε δὲ καὶ τοῦτον) Ait καὶ τοῦτον, quia & multi alii iſto modo decepti, vide Euſebium. Oraculum autem, quo deceptus eſt Alexander Molottus Epiri rex, fuit hoc,

Αἰακίδη προφύλαξο μολεῖν Ἀχερούσιον ὕδωρ
Πανδοσίαν θ᾽ ὅθι τοὶ θάνατος πεπρωμένος ἐστί.

hiſtoriam habet Livius lib. VIII. c. 17. Iuſtin. lib. XII. c. 2. *Idem.*

8. Ἱππώνιον) Latinis Hippo. Plinius III. cap. 5. *Hippo quod nunc Vibonem Valentiam appellamus.* Sed Stephan. habet Ἱππώνιον. Scribendum autem οὐιβῶνα non οὐιβώναν. Sic enim & Latini *Vibonem* & Stephan. οὐιβῶνα. Scribe etiam in Ptol. οὐίβων οὐαλεντία. *Idem.*

Βρεττίους δὲ κατέχοντας ἀφείλοντο Ῥωμαῖοι, καὶ μετωνόμασαν Οὐιβῶναν Οὐαλεντίαν. A Διὰ δὲ τὸ εὐλείμωνα εἶναι τὰ περικείμενα καὶ ἀνθηρὰ, τὴν Κόρην ἐκ Σικελίας πεπιστεύκασιν ἀφικνεῖσθαι δεῦρο ἀνθολογήσουσαν· ἐκ δὲ τούτου ταῖς γυναιξὶν ἐν ἔθει γεγονέναι, ἀνθολογεῖν τε καὶ στεφανηπλοκεῖν, ὥστε ταῖς ἑορταῖς αἰσχρὸν εἶναι 1 στεφάνους ὠνητοὺς φορεῖν. Ἔχει δ' ἐπίνειον ὃ κατεσκεύασέ ποτε Ἀγαθοκλῆς ὁ τύραννος τῶν Σικελιωτῶν κρατήσας τῆς πόλεως. Ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ τὸν Ἡρακλέους λιμένα πλεύσασιν, ἀρχὴ τοῦ ἐπιστρέφειν τὰ ἄκρα τῆς Ἰταλίας, τὰ πρὸς τῷ πορθμῷ πρὸς τὴν ἑσπέραν. B Ἐν δὲ τῷ παράπλῳ τούτῳ 3 Μέδαμα πόλις Λοκρῶν τῶν αὐτῶν 4 ὁμώνυμος κρήνη μεγάλη, πλησίον ἔχουσα ἐπίνειον καλούμενον Ἐμπόριον. Ἐγγὺς δὲ καὶ Μέταυρος ποταμὸς, καὶ ὕφορμος ὁμώνυμος. Πρόκεινται δὲ τῆς ἠϊόνος ταύτης αἱ τῶν Λιπαραίων νῆσοι, διέχουσαι τοῦ ποταμοῦ σταδίους διακοσίους· οἱ δ' Αἰόλου φασὶν, οὗ καὶ τὸν ποιητὴν μεμνῆσθαι κατὰ τὴν Ὀδυσσείαν· εἰσὶ δ' ἑπτὰ τὸν ἀριθμὸν ἐν ἀπόψει πᾶσι, καὶ τοῖς ἐκ τῆς Σικελίας, καὶ τοῖς ἐκ τῆς Ἠπείρου τοῖς κατὰ Μέδαμαν ἀφορῶσι· περὶ ὧν ἐροῦμεν, ὅταν περὶ τῆς Σικελίας λέγωμεν. C Ἀπὸ δὲ τοῦ Μεταύρου ποταμοῦ, Μέταυρος ἕτερος..... Ἐκδέχεται δ' ἐντεῦθεν 6 τὸ Σκύλλαιον, πέτρα χερρονησίζουσα ὑψηλὴ, τὸν ἰσθμὸν ἀμφίδυμον καὶ ταπεινὸν ἔχουσα, ὃν p. 257. Ἀναξίλαος ὁ τύραννος τῶν Ῥηγίνων ἐπετείχισε τοῖς Τυῤῥηνοῖς κατασκευάσας ναύσταθμον, καὶ ἀφείλετο τοὺς λῃστὰς τὸν διὰ τοῦ πορθμοῦ διάπλουν. Πλησίον γάρ ἐστι καὶ ἡ Καινὺς,

quod Bruttiis ademtum, Romani Vibonem Valentiam nuncupaverunt. Et quia circumjacentia loca prata habent præclara, floribuſque abundant, creditum fuit eò ex Sicilia veniſſe Proſerpinam florum legendorum gratia: indeque morem eſſe matronis receptum ut flores ipſæ legant coronaſque nectant: turpeque iis habeatur ad feſtos dies ſerta geſtare emtitia. Navale habet Vibo, quod olim ædificavit Agathocles Siculorum tyrannus, ea urbe potitus. Inde ad portum Herculis navigantibus, extrema Italiæ verſus fretum ſita incipiunt ſeſe adverſus occidentem inflectere. Eo in litore eſt 2 Medama urbs Locrorum eorundem, ejuſdem nominis cum fonte magno, habetque vicinum navale, cui Emporium nomen. Propè eſt etiam flumen Metaurus, & ejuſdem nominis ſtatio navium. Ante hoc litus ſitæ ſunt Liparenſium inſulæ, cc ſtadiis à freto diſtantes: Alij Æoli inſulas dicunt, ajuntque earum poëtam in Ulyſſea mentionem feciſſe. Septem numero ſunt, in conſpectu ſitæ omnibus vel ex Sicilia, vel ex continente apud Medamam proſpicientibus: dicemus de iis in Sicilia. Cæterùm iſte Metaurus fluvius, 5 diverſus eſt ab eo ...... Inde ſubſequitur Scyllæum, ſublime ſaxum & mari pænè ambitum, Iſthmo humili & utrinquè appulſui navium apto, continenti junctum, quem Iſthmum Anaxilaus Rheginorum tyrannus adverſum Tyrrhenos muro munivit, naviumque ſtationem redegit, prædoneſque freti trajectu prohibuit. Prope enim Cænys etiam eſt,

1. στεφάνους ὠνητοὺς φορεῖν) quod Athenis olim, ut hodie Luteriæ, fuiſſe uſitatum, vel Ariſtophanis fabula Theſmophor (p. 790. ed. Biſeti.) docet: ait ibi mulier στεφανηπλόκος in criminatione miſelli Euripidis,

ἐμοὶ γὰρ ἀνὴρ ἀπέθανεν μὲν ἐν Κύπρῳ
παιδάρια πέντε καταλιπών· ἅγὼ μόλις
στεφανηπλοκοῦσ' ἔβοσκον ἐν ταῖς μυῤῥίναις. i. e.
Mihi enim vir mortuus eſt quidem in Cypro
Puerulos quinque qui reliquit, quos ego vix
Coronas texens paſcebam in myrtis. Caſaub.

2. *Medama)* Plinio Medua III. 5. Sed in Græco τῶν αὐτῶν, ut de Epizephyriis Locris omnia accipias. κρήνῃ dandi caſu ſcripſi, aliâs non cohærebat. poſt pro ἀποψὶ lego ἐπόψει. *Xyland.*

3. Μέδαμα πόλις Λοκρῶν τῶν αὐτῶν) Lego Μέδαμα πόλις Λοκρῶν καὶ αὐτῶν ὁμώνυμος κρήνη. Nam Medama plurale eſt: licet ſequatur Μεδάμαν, & Μεδάμης. Nam, ut ſæpe monui, harum vocum nulla eſt certa analogia. *Caſaub.*

4. Ὁμώνυμος κρήνη μεγάλη, πλησίον ἔχουσα ἐπίνειον καλούμενον Ἐμπόριον) Locus hic obiter emendandus, quare ſi haud gravatè antecedentia verba Græca addideris, eum melius hoc modo legere poteris: ἐν δὲ τῷ παράπλῳ τούτῳ Μέδαμα πόλις Λοκρῶν τῶν αὐτῶν, ὁμώνυμος κρήνῃ μεγάλῃ, πλησίον ἔχουσα ἐπίνειον καλούμενον Ἐμπόριον, vel, quod etiam D verius: ὁμώνυμος κρήνῃ, ἢ μέγαλον πλησίον ἔχουσα ἐπίνειον, καλούμενον Ἐμπόριον. Salmaſ. Exerc. Plin. Edit. Ultraj. p. 47.

5. *Diverſus eſt ab eo)* Hîc aſteriſcum allevi, neque enim duo ſunt ibi Metauri, ſed unus fluvius cum cognomine ſtatione. Ego ſuſpicor Strabonem hîc Metaurum hunc voluiſſe diſtinguere à Metauro Umbriæ, ad quem Aſdrubal eſt à Livio & Nerone Coſſ. occiſus. Livius lib. XXVII. extremo ferè. c. 49, 50, 51. Horat. IV. Od. IV. Meminit in Umbria noſter libro præcedente, & Plin. III. 14. Cænys ſcribendum per diphthongum, ex Stephano liquet. noſter fœminino genere uſurpat, ut inſulam, ſicut & Stephanus videtur facere, promontorium enim eſt Plinio. De Regio verò à Meſſeniis condito videre licet *Pauſaniæ Meſſenica. fol. Græco LXXXIX. & deinde. Xyland.*

6. τὸ Σκύλλαιον πέτρα) Plinio III. 5. eſt oppidum. Ptolem. Σκύλαιον ἄκρον. *Caſaub.*

1. ἀπὸ

quæ diſtat à Medama ſtadiis CCL, quæ ultima fauces freti coarctat è regione Pelori è Sicilia eò porrecti promontorij. Pelorus enim unum eſt de tribus promontoriis, quæ Siciliam efficiunt triquetram, & obvertitur ortui æſtivo, ſicut Cænys occaſui: quo fit ut à ſeſe invicem avertantur Cænys & Pelorum: A Cæny uſque ad Poſidonium, ſeu columnam Rhegiam ad fretum, ſex circiter ſtadiorum longitudine anguſtus protenditur meatus, pauloque longior eſt minimus trajectus: à columna Rhegium uſque C ſunt ſtadia, freto jam dilatato, qua ad externum mare navigatur, quod orientem ſpectat, & Siculi maris habetur nomine. ¶ Rhegium à Chalcidenſibus conditum eſt, qui cùm ex decimatione Apollini propter ſterilitatem eſſent conſecrati, eò deinde à Delphis commigraſſe feruntur, domo ſibi etiam aliis adſcitis. Antiochus ſcribit Chalcidenſes à Zanclæis evocatos, Principemque coloniæ Antimneſtum iis conſtitutum fuiſſe. In hujus coloniæ ſocietatem venerunt etiam exſules Meſſenij Peloponneſij, qui ejecti erant factione ſuorum, recuſantium pœnas dare Spartanis, ob violatas 4 in Limnis virgines: quas Meſſenij miſſas ad rem ſacram per vim ſtupraverant, trucidatis etiam qui eas defendere volebant. Exſules ergo cùm Maciſtum receſſiſſent, miſerunt Delphos, expoſtulatum cum Apolline & Diana, quòd ea ipſos fortuna uti ſinerent vindicare injuriam diis iſtis factam volentes: ſimulque quæſitum ecquam rebus perditis ſalutem invenirent. Iuſſit eos Apollo ſocios ſe adjungere Chalcidenſibus Rhegium migrantibus, ſuæque ſorori gratias agere: non enim periiſſe ipſos, ſed exitium evitaſſe, alioquin unà cum patria perituros, quam paulo pòſt Spartani eſſent exciſuri. Paruerunt oraculo Meſſenij. Ideoque Rheginorum duces uſque ad Anaxilaum ſemper de genere Meſſenio fuerunt delecti. Antiochus tradit, totam iſtam regionem priſcis temporibus fuiſſe à Siculis habitatam:

A διέχουσι τῆς Μεδάμης σταδίους πεντήκοντα καὶ διακοσίους, ἡ τελευταῖα ποιοῦσα τὰ ἄκρα στενὰ τοῦ πορθμοῦ, πρὸς τὴν ἐκ τῆς Σικελίας ἄκραν τὴν Πελωρίδα· ἔστι δ᾽ αὕτη μία τῶν τριῶν τῶν ποιουσῶν τρίγωνον τὴν νῆσον· νεύει δὲ ἐπὶ θερινὰς ἀνατολάς, καθάπερ καὶ ἡ Καῖνυς πρὸς τὴν ἑσπέραν, ἀντιπεριστροφήν τινα ἀπ᾽ ἀλλήλων ποιουμένων αὐτῶν. [1] ἀπὸ δὲ Καίνυος μέχρι τοῦ Ποσειδωνίου τῆς Ῥηγίνων * στυλίδος τοῦ πορθμοῦ, διήκει στενωπὸς ὅσον ἑξαστάδιος, μικρῷ δὲ πλέον τὸ ἐλάχιστον διαπέραμα· [2] ἀπὸ δὲ στυλίδος ἑκατὸν εἰς Ῥήγιον, ἤδη τοῦ πορθμοῦ πλατυνομένου,

* Aldi codex στυλίδος ſemper.

B προϊοῦσι πρὸς τὴν ἔξω, καὶ πρὸς ἕω θάλατταν τὴν τοῦ Σικελικοῦ πελάγους καλουμένου. Κτίσμα δ᾽ ἐστὶ τὸ Ῥήγιον Χαλκιδέων· οὓς κατὰ χρησμὸν δεκατευθέντας τῷ Ἀπόλλωνι δι᾽ ἀφορίαν, ὕστερον ἐκ Δελφῶν ἀποικῆσαι δεῦρο φασί, παραλαβόντας καὶ ἄλλους τῶν οἴκοθεν· ὡς δ᾽ Ἀντίοχος φησί, Ζαγκλαῖοι μετεπέμψαντο τοὺς Χαλκιδέας, καὶ οἰκιστὴν Ἀντίμνηστον συνέστησαν ἐκείνων. Ἦσαν δὲ τῆς ἀποικίας καὶ οἱ Μεσσηνίων φυγάδες τῶν ἐν Πελοποννήσῳ, [3] καταστασιασθέντες ὑπὸ τῶν μὴ βουλομένων δοῦναι δίκας, ὑπὲρ τῆς φθορᾶς τῶν παρθένων τῆς

C ἐν Λίμναις γενομένης τοῖς Λακεδαιμονίοις· ἃς καὶ αὐτοὶ ἐβιάσαντο, πεμφθείσας ἐπὶ τὴν ἱερουργίαν, καὶ τοὺς ἐπιβοηθοῦντας ἀπέκτειναν· παραχωρήσαντες οὖν εἰς Μάκιστον οἱ φυγάδες, πέμπουσιν εἰς θεοῦ, μεμφόμενοι τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὴν Ἄρτεμιν, εἰ τοιοῦτοι τυγχάνοιεν, ἀνθ᾽ ὧν ἐτιμώρουν αὐτοῖς, καὶ πυνθανόμενοι πῶς ἂν σωθεῖεν ἀπολωλότες· ὁ δ᾽ Ἀπόλλων ἐκέλευσε στέλλεσθαι μετὰ Χαλκιδέων εἰς τὸ Ῥήγιον, καὶ τῇ ἀδελφῇ αὐτοῦ χάριν ἔχειν· οὐ γὰρ ἀπολωλέναι αὐτοὺς, ἀλλὰ σεσῶσθαι, μέλλοντάς γε δὴ μὴ συναφανισθήσεσθαι τῇ πατρίδι, ἁλωσομένῃ μικρὸν ὕστερον ὑπὸ Σπαρ-

D τιατῶν. οἱ δ᾽ ὑπήκουσαν. διόπερ οἱ τῶν Ῥηγίνων ἡγεμόνες μέχρι Ἀναξίλα τοῦ Μεσσηνίων γένους ἀεὶ καθίσταντο. Ἀντίοχος δὲ τὸ παλαιὸν ἅπαντα τὸν τόπον τοῦτον, οἰκῆσαι Σικελοὺς φησί,

1. Ἀπὸ δὲ Καίνυος μέχει τοῦ Ποσειδωνίου) Paullò aliter Plin. III. c. 5. quem ſi ſequimur poſt Scyllæum prius occurrit Columna Rhegia quam Cænys promontorium. Ita ille, *Oppidum Scylleum, Cratæis fluvius, mater, ut dixere, Scyllæ: Dein Columna Rhegia. Siculum fretum, ac duo adverſa promontoria ex Italia Cænys, ex Sicilia Pelorum.* Caſaub.

2. ἀπὸ δὲ στηλίδος ἑκατὸν εἰς Ῥήγιον) hoc eſt M. P. XII. & ſemis. Rectè Plinius III. c. 5. quoque à promontorio Cæny, Rhegium XII. M. D. paſſ. eſſe ſcribit. *Idem.*

3. καταστασιασθέντες ὑπὸ τῶν) Hiſtoria relata eſt à Strabone libro octavo, p. 362. Pauſania in Meſſeniacis, (IV. 4.) Iuſtino lib. III. c. 3. *Idem.*

4. *In Limnis*) Id eſt paludibus. Expreſſiùs Pauſanias, Limnatidi Dianæ eas virgines voluiſſe ſacrificare. Diſcrimen inter Anaxilam & Anaxilaum Græcæ faciunt dialecti: quod in Latino ſermone nihil moror. *Xyland.*

1 καὶ Μόργητας διάραι εἰς τὴν Σικελίαν ὕστερον, A ἐκβληθέντας ὑπὸ τῶν Οἰνωτρέων. 2 Φασὶ δέ τινες καὶ τὸ Μοργάντιον ἐντεῦθεν τὴν προσηγορίαν ἀπὸ τῶν Μοργήτων ἔχειν.

p. 258. Ἴσχυσε δὲ μέγιστον ἡ τῶν Ῥηγίνων πόλις, καὶ * περιοικίας ἔσχε συχνάς, ἐπιτείχισμά τε ὑπῆρξεν ἀεὶ τῇ νήσῳ, καὶ πάλαι καὶ νεωστὶ ἐφ' ἡμῶν, ἡνίκα Σέξτος Πομπήϊος ἀπέστησε τὴν Σικελίαν. Ὠνομάσθη δὲ Ῥήγιον, εἴθ', ὥς φησιν Αἰσχύλος, διὰ τὸ συμβὰν πάθος τῇ χώρᾳ ταύτῃ· 3 ἀπορραγῆναι γὰρ ἀπὸ τῆς ἠπείρου τὴν Σικελίαν ὑπὸ σεισμῶν, ἄλλοι τε κἀκεῖνος εἴρηκεν·

* Manuſſ. περιοικίδας

4 ἀφ' οὗ δὴ Ῥήγιον κικλήσκεται.

τεκμαίρονται δ' ἀπὸ τῶν περὶ τὴν Αἴτνην συμ- B πτωμάτων, καὶ τῶν κατ' ἄλλα μέρη τῆς Σικελίας, καὶ τῶν κατὰ Λιπάραν, καὶ τὰς περὶ αὐτὴν νήσους, ἔτι δὲ τῶν κατὰ τὰς Πιθηκούσας, καὶ τὴν προσεχῆ περαίαν ἅπασαν, οὐκ ἀπεικὸς ὑπάρχειν καὶ τοῦτο συμβῆναι. Νῦν μὲν οὖν ἀνεωγμένων τούτων τῶν στομάτων δι' ὧν τὸ πῦρ ἀναφυσᾶται, καὶ μύδροι καὶ ὕδατα ἐκπίπτει, σπανιόν τι σείεσθαί φασι τὴν περὶ τὸν πορθμὸν γῆν. τότε δὲ πάντων ἐμπεφραγμένων τῶν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν πόρων, ὑπὸ γῆς συνεχόμενον τὸ πῦρ καὶ τὸ πνεῦμα, σεισμοὺς ἀπειργάζετο σφοδρούς· μοχλευόμενοι δ' οἱ τόποι πρὸς τὴν βίαν τῶν ἀνέμων ὑπεῖξάν ποτε καὶ ἀναρραγέντες ἐδέξαντο τὴν ἑκατέρωθεν θάλατταν, C καὶ ταύτην, καὶ τὴν μεταξὺ τῶν ἄλλων νήσων τῶν ταύτῃ. Καὶ γὰρ ἡ Προχύτη, καὶ αἱ Πιθηκοῦσαι, ἀποσπάσματα τῆς ἠπείρου καὶ αἱ Καπρέαι, καὶ ἡ Λευκωσία, καὶ Σειρῆνες, καὶ αἱ Οἰνωτρίδες· * αἱ δὲ καὶ ἐκ τοῦ πελάγους ἀνέδυσαν, καθάπερ καὶ νῦν πολλαχοῦ συμβαίνει· τὰς μὲν γὰρ πελαγίας ἐκ βυθοῦ μᾶλλον ἀνενεχθῆναι πιθανόν· τὰς δὲ προκειμένας τῶν ἀκρωτηρίων καὶ πορθμῷ διῃρημένας, ἐντεῦθεν ἀπερρῶγθαι δοκεῖν * εὐλογώτατον. Πλὴν εἴτε διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν τοὔνομα τῇ πόλει γέγονεν, εἴτε διὰ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς πόλεως, 6 ὡς ἂν βασίλειον τῇ Λατίνῃ φωνῇ προσαγορευσάντων Σαυνιτῶν διὰ D τὸ τοὺς ἀρχηγέτας αὐτῶν κοινωνῆσαι Ῥωμαίοις τῆς πολιτείας, καὶ ἐπιπολὺ χρήσασθαι τῇ Λατίνῃ διαλέκτῳ, πάρεστι σκοπεῖν ὁποτέρως ἔχει τἀληθές.

* Manuſſ. καὶ αἱ τοῦ πελ.

* Manuſſ. εὐλογώτερον.

poſtea temporis Morgetos ab Oenotris pulſos in Siciliam trajeciſſe: nec deſunt, qui Morgantium Siciliæ urbem à Morgetibus nomen habere aſſerant. Maxima ſemper fuit civitatis Rheginæ potentia, ac permulta habuit ſub ſe oppida, propugnaculumque fuit ſemper Siciliæ oppoſitum, cùm antiquitus tum nuper noſtra ætate, cùm Sex. Pompeius Siciliam ad defectionem pertraxit. Nomen Rhegio eſſe ait Æſchylus [illegible] eo quod iſti accidit regioni: terræ enim motibus Siciliam à continenti abruptam, cùm alii, tum ille affirmavit: & nomen à verbo ῥήγνυσθαι, quod eſt, frangi, deductum videtur. Hujus rei argumenta ducuntur ab iis quæ Ætnæ [illegible] Siciliæ partibus accidunt, & Li[illegible] inſuliſque circumjacentibus. Sed Pithecuſæ ac oppoſita continens [illegible] quibus probabile reddatur, Siciliæ hoc eveniſſe. Ac nunc quidem apertis oribus per quæ ignis efflatur, maſſæque ignitæ & aquæ egeruntur, rarò ajunt terram freto vicinam motu concuti. Olim autem cùm omnes eſſent exitus obturati qui foràs pertinerent, ignis ac ventus à terra 5 contenti, vehementes ediderunt motus, quibus loca illa concuſſa & vi ventorum quaſi [illegible] tandem conceſſerunt, perruptaque utrunque mare admiſerunt, cùm hoc tum quod ibi eſt inter reliquas inſulas. Etenim Prochyta, Pithecuſæ, Capreæ, Leucoſia, Sirenuſæ & Oenotrides, partes ſunt continentis avulſæ: nonnullæ inſulæ ex ipſo mari emerſerunt, ſicut & nunc multis locis evenit: quæ enim in alto jacent mari, eas probabile eſt ex profundo ſurſum egeſtas eſſe: quæ autem ante promontoria ſunt ſitæ, aut freto à continente dividuntur, maximè rationi conſentaneum eſt ab ea eſſe abruptas. Verum enimvero, hæc ne nominis cauſa ſit, an verò ſplendor ejus, cujus gratia Samnites eamque Regium quaſi regiam appellarint (horum enim principes Romanæ civitatis fuerunt participes, Latinoque uſi plurimum ſermone) in medio dijudicandum aliis relinquo.

1. *καὶ Μόργητας διάραι*) Lego *οἰκῆσαι Σικελούς φησι καὶ Μόργητας διάραι δ' εἰς Σ.* Morgetes eoſdem fuiſſe appellatos qui prius Itali, teſtatur idem quem citat Antiochus. Morges enim Italo ſucceſſit, à quo Morgetes dicti qui prius Oenotri. Porrò & Morgetes & Siculos ex Italia in Siciliam trajeciſſe etiam ex Thucyd. VI. c. 2. & Diodoro Siculo notum eſt. *Caſaub.*

2. *φασὶ δὲ τινὲς καὶ τὸ Μοργάντιον*) Vide infra. apud Steph. per ε eſt *Μοργέντιον*. *Idem.*

3. *ἀπορραγῆναι γὰρ ἀπὸ τῆς ἠπείρου τὴν Σικελίαν*) Claudianus,

—*Trinacria quondam*
Italiæ pars una fuit: ſed pontus & æſtus
Mutavere ſitum: rupit confinia Nereus,
Victor, & abſciſſos interluit æquore montes. Idem.

4. *ἀφ' οὗ δὴ Ῥήγιον κικλήσκεται*) Verba Æſchyli: quod parum videntur interpretes animadvertiſſe. *Idem.*

5. *Contentus*) *Συνεχόμενον*. legebatur *συμιχόμενον*, & in epitoma etiam ſcripta *σμυχ.* Sed vox illa huc non congruit. *ὑπεῖξαν* ex epitoma reſtitui. *Xyland.*

6. *ὡς ἂν βασίλειον τῇ Λατίνῃ φωνῇ*) Ipſi Romani aliter judicarunt. Nam Græcam eſſe vocem eo ipſo faſſi ſunt, quod perpetuò cum aſpiratione ſcripſerunt. Iuſtinus IV. c. 1. *Rhegium dicitur ideo quia Græcè abrupta hoc nomine pronuntiantur.* Caſaub.

Hanc ſanè urbem illuſtrem, & quæ multas urbes civibus frequentaſſet, multoſque viros præſtantes civili virtute, multos doctrina inſignes protuliſſet, Dionyſius ſolo æquavit: id cauſatus quòd ſibi virginem nuptum dari poſtulanti, filiam lictoris obtuliſſent Rhegini. Dionyſius junior partem urbis inſtauravit, ac Phœbiam nominavit, ſub ætatem Pyrrhi, ſed Campa[illegible]orum præſidium incolas violatis pactis circumventos interfecit pleroſque.) Paul[illegible] ante Marſicum bellum terræ motus ma[illegible]nam partem urbis proſtraverunt. Auguſtus Cæſar, ejecto Sicilia Pom[illegible] videns Rhegium civium laborare [illegible], ſupplementum ex claſſe ſua lar[illegible]t, ut nunc ſatis frequentetur. A [illegible] verſus ortum Solis ſi navigatur ad [illegible]ia, pervenitur ad Leucopetram, id eſt, album ſaxum, promontorium à colore ſic denominatum, in quod deſinere montem Apenninum ajunt. Inde ſequitur Herculis promontorium, ultimum verſus meridiem, quod ubi circumflexeris, ſtatim jam Africo vento navigabis ad Japygiam, deinde litus reducitur magis magiſque verſus ſeptentriones & occaſum, ad ſinum Ionium. Poſt Herculis ſuccedit Locrorum promontorium Zephyrium, ſic dictum, quòd portum habet ventis ab occaſu flantibus expoſitum. Subſequitur urbs Locri Epizephyrii. Sunt hi Locri colonia eorum Locrorum, qui in ſinu Criſæo habitant, ab Evanthe deducta non multo poſt Crotonem & Syracuſas 2 conditas. Falſum eſt autem quòd Ephorus eos Locrorum Opuntiorum facit colonos. Cùm tres quatuorve annos in Zephyrio habitaſſent, tranſtulerunt inde urbem, uſi etiam Syracuſanorum auxilio. Simul enim hi: . . . . . . in quibus etiam ibi eſt Locrenſis fons, ubi caſtra Locri habuerunt. Inter Rhegium & Locros ſtadia ſunt ↄↄC: ſita eſt urbs in ſupercilio, quod Eſopin appellant. Creditum eſt Locros omnium primos ſcriptis uſos fuiſſe legibus: quos, cùm diu rempubl. optimis geſſiſſent inſtitutis, Dionyſius Syracuſarum exturbatus dominatione, ſceleſtiſſimè vexavit.

A Επιφανῆ δ' οὖν πόλιν οὖσαν, καὶ πολλὰς μὲν πόλεις οἰκίσασαν, πολλοὺς δ' ἄνδρας παρασχομένην ἀξίους λόγου, τοὺς μὲν κατὰ πολιτικὴν ἀρετὴν, τοὺς δὲ κατὰ παιδείαν, κατασκάψαι Διονύσιον αἰτιασάμενον, ὅτι αἰτησαμένῳ κόρην πρὸς γάμον, τὴν τοῦ δημίου θυγατέρα προὔτειναν· ὁ δ' υἱὸς αὐτοῦ μέρος τι τοῦ κτίσματος ἀναλαβὼν, Φοιβίαν ἐκάλεσεν * ἐπὶ Πύῤῥου· ἡ δὲ τῶν Καμπανῶν φρουρὰ παρασπονδηθέντας διέφθειρε τοὺς πλείστους. μικρὸν δὲ πρὸ τῶν Μαρσικῶν, καὶ σεισμοὶ κατήρειψαν πολὺ τῆς κατοικίας. Πομπήϊον δ' ἐκβαλὼν τῆς Σικελίας Σεβαστὸς Καῖσαρ, ὁρῶν λειπανδροῦσαν τὴν πόλιν, συνοίκους ἔδωκεν αὐτῇ τῶν ἐκ τοῦ στόλου τινάς· καὶ νῦν ἱκανῶς εὐανδρεῖ. * Vulgò οἰκήσασαν, * Suſpectus locus. P. 259.

B Απὸ δὲ τοῦ Ῥηγίου πλέοντι πρὸς ἕω, Λευκοπέτραν καλοῦσιν ἄκραν ἀπὸ τῆς χρόας ἐν πεντήκοντα σταδίοις, εἰς ἣν τελευτᾶν φασὶ τὸ Απέννινον ὄρος. Εντεῦθεν δὲ Ηράκλειον, ὃ δὴ τελευταῖον ἀκρωτήριον νεύει πρὸς μεσημβρίαν· κάμψαντι γὰρ εὐθὺς ὁ πλοῦς Λιβὶ μέχρι πρὸς [ἄκραν] Ιαπυγίαν. εἶτ' ἐκκλίνει πρὸς ἄρκτον ἀεὶ καὶ μᾶλλον, καὶ πρὸς τὴν ἑσπέραν, ἐπὶ τὸν κόλπον τὸν Ιόνιον. Μετὰ δὲ τὸ Ηράκλειον ἄκρα τῆς Λοκρίδος, ἣ καλεῖται Ζεφύριον, ἔχουσα τοῖς ἑσπερίοις ἀνέμοις λιμένα, ἐξ οὗ

C καὶ τοὔνομα· εἶθ' ἡ πόλις οἱ Λοκροὶ οἱ Επιζεφύριοι, 1 ἐπεὶ Λοκρῶν ἄποικοι τῶν ἐν τῷ Κρισαίῳ κόλπῳ μικρὸν ὕστερον τῆς ἀπὸ Κρότωνος καὶ Συρακουσῶν κτίσεως ἀποικισθέντες ὑπὸ Εὐάνθους. Εφορος δ' οὐκ εὖ, τῶν Οπουντίων Λοκρῶν ἀποίκους φήσας. Ετη μὲν οὖν τρία ἢ τέτταρα ᾤκουν ἐπὶ τῷ Ζεφυρίῳ· εἶτα μετήνεγκαν τὴν πόλιν, συμπραξάντων καὶ Συρακουσίων· ἅμα γὰρ οὗτοι, * ἐν οἷς καὶ ἔστιν ἐκεῖ κρήνη Λοκρία, ὅπου οἱ Λοκροὶ ἐστρατοπεδεύσαντο. Εἰσὶ δ' ἀπὸ Ῥηγίου μέχρι Λοκρῶν ἑξακόσιοι στάδιοι· ἵδρυται δ' ἡ πόλις ἐπ' ὀφρύος, ἣν Εσῶπιν καλοῦσι. * Lego εἰωκισαν, aut tale quid

D Πρῶτοι δὲ νόμοις ἐγγράπτοις χρήσασθαι πεπιστευμένοι εἰσί· καὶ πλεῖστον χρόνον * εὐνομηθέντας, 3 Διονύσιος ἐκπεσὼν ἐκ τῆς Συρακουσίων, ἀνομώτατα πάντων διεχρήσατο· * Manuſſ. εὐνομηθέντες,

1. ἐπεὶ Λοκρῶν ἄποικοι τῶν ἐν τῷ Κρισσαίῳ κόλπῳ) hi ſunt Locri Ozolæ: à quibus profectos ait Locros Epizephyrios Dionyſius poëta, ſervos hos illorum fuiſſe auctor eſt, qui dominis abſentibus cum eorum uxoribus conſuetudinem habuiſſent: Inde metu pœnæ in Italiam eſſe profectos ỿ. 364.

Κεῖθεν δ' ἐς βορέην Ζεφύρου παραφαίνεται ἄκρη
Τῇ δ' ὑπὸ Λοκροὶ ἔασιν, ὅσοι προτέροις ἐνιέσσειν
Ηλθον ἐπ' Αὐσονίην, σφετέρης μιχθέντες ἀνάσσαις. i. e.
Illinc vero ad Boream Zephyrium apparet promontorium
Sub hoc vero Locri ſunt, qui prioribus annis
Venerunt in Auſoniam, quum rem habuiſſen. cum ſuis dominabus. Idem.

2. *Conditas*) Κτίσεως. quid enim ſit κρίσεως; Mutilato autem haud dubiè loco, aſteriſcum adjeci. *Xyland.*

3. Διονύσιος ἐκπεσὼν ἐκ τῆς Συρ.) Locros à Dionyſio fuiſſe everſos teſtatur etiam Ariſtot. Πολ. lib. v. c. 7. cujus calamitatis cauſam affert, κηδείαν πρὸς Διονύσιον Doris ſanè prioris Dionyſii uxor Locris fuit. Everſi autem ſunt Locri à Dionyſio minore ut docet Athen. Deipn. XII. c. II. p. 541. *Caſaub.*

* Manuſſ. προεγάμει
* Vulgo, νυμφοσολισθείσας,

A 1 ὅς γε * προεγάμει μὲν παρεισιὼν εἰς τὸ δωμάτιον, τὰς * νυμφοστοληθείσας· συναγαγὼν δὲ τὰς ὡραίας παρθένους, περιστερὰς ὁλοπτέρους ἐν τοῖς συμποσίοις ἠφίει, κἀκείνας ἐκέλευε θηρεύειν γυμνάς· τινὰς δὲ καὶ σανδάλια ὑποδουμένας ἄζυγα, τὸ μὲν ὑψηλὸν, τὸ δὲ ταπεινὸν * ἐπιδιώκειν * ἔφασαν τοῦ ἀπρεποῦς χάριν. Δίκας μέν τοι ἔτισεν, ἐπειδὴ πάλιν εἰς τὴν Σικελίαν ἐπανῆλθεν, ἀναληψόμενος τὴν ἀρχήν· καταλύσαντες γὰρ οἱ Λοκροὶ τὴν φρουρὰν, ἠλευθέρωσαν σφᾶς, καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ καὶ τῶν παιδίων κύριοι κατέστησαν· (δύο δ' ἦσαν αἱ θυγατέρες, B καὶ τῶν υἱῶν ὁ νεώτερος ἤδη μειράκιον· ἅτερος γὰρ Ἀπολλοκράτης συνεστρατήγει τῷ πατρὶ τὴν κάθοδον·) πολλὰ δὲ δεομένῳ τῷ Διονυσίῳ, καὶ αὐτῷ καὶ Ταραντίνοις ὑπὲρ αὐτοῦ προέσθαι τὰ * πράγματα 3 ἐφ' οἷς ἂν ἐθελήσωσιν, οὐκ ἔδοσαν, ἀλλὰ πολιορκίαν ὑπέμειναν καὶ πόρθησιν τῆς χώρας· τὸν δὲ θυμὸν εἰς τὰς θυγατέρας τὸ πλεῖστον ἐξέχεαν. 4 καταπορνευθείσας γὰρ ἐστραγγάλισαν. εἶτα καύσαντες τὰ σώματα, κατήλεσαν τὰ ὀστᾶ καὶ κατεπόντωσαν. Τῆς δὲ τῶν Λοκρῶν νομογραφίας μνησθεὶς Ἔφορος, 5 ἣν Ζάλευκος συνέταξεν, ἔκ τε τῶν Κρητικῶν νομίμων, καὶ Λακωνικῶν, καὶ ἐκ C τῶν Ἀρεοπαγιτικῶν, φησὶν ἐν τοῖς πρώτοις καινίσαι τοῦτον τὸν Ζάλευκον, ὅτι τῶν πρότερον τὰς ζημίας τοῖς δικασταῖς ἐπιτρεψάντων ὁρίζειν ἐφ' ἑκάστοις τοῖς ἀδικήμασιν, ἐκεῖνος ἐν τοῖς νόμοις διώρισεν· ἡγούμενος τὰς μὲν γνώμας τῶν δικαστῶν οὐχὶ τὰς αὐτὰς εἶναι περὶ τῶν αὐτῶν, 7 δεῖν δὲ τὰς αὐτὰς . . . . . ἐπαινεῖν καὶ τὸ ἁπλουστέρως περὶ τῶν αὐτῶν συμβολαίων διατάξαι.

* Manuſſ. περιδιώκειν
* Suſpecta vox.

* Manuſſ. σώματα

p. 260.

A Etenim virginibus in morem nuptarum ornatis pronubum ſe ipſe auſpicemvè gerebat in conclave ingreſſus: & conductis formoſis virginibus in conviviis columbas integris alis dimittebat, virginibuſque imperabat ut eas nudæ captarent: quibuſdam etiam ſandalia indutis inæqualia, 2 alterum ſublime, alterum humile, dedecoris cauſa, juſſit ut ſic columbas ſectarentur. Dedit tamen pœnas Dionyſius, cùm in Siciliam recuperandæ tyrannidis cauſa rediiſſet. Nam præſidio dejecto Locri in libertatem ſeſe vindicaverunt, uxoremque & liberos Dionyſij (duæ erant fi[illegible] B & filiorum natu minor jam pub[illegible] alter enim Apollocrates patri in[illegible] ditione reditus cauſa ſuſcepta a[illegible] in ſuam poteſtatem redegerunt: & D[illegible] ſio ſummoperè flagitante, intercedentibus etiam pro ipſo Tarentinis, ut quibuſcunque latis conditionibus miſſam uxorem liberoſque ejus facerent, abnuerunt, malueruntque obſidionem & agri evaſtationem perferre, iram autem ſuam in filias affatim evomuerunt: quas vulgò conſtupratas ſtrangulaverunt, & crematis corporibus oſſa mola contrita in mare diſſiparunt. Cæterùm Ephorus Locrenſium legum mentionem faciens, C quas ex Cretenſium, Laconum, & Areopagitarum legibus Zaleucus compoſuit, ab hoc id inprimis novè inſtitutum eſſe tradit, quòd cùm priores ſingulis delictis pœnæ imponendæ, modum ac definitionem judicibus permiſiſſent, ipſe in legibus pœnas expreſſit, ratus ſententias judicum de rebus iiſdem non eſſe eaſdem: oportere autem eaſdem ... 6 laudare. & quod ſimpliciùs de commerciis conſtituit.

1. ὅσγε προεγάμει) Cum conſtet voce γάμος ſæpe συνουσίαν intelligi: teſtenturque Athen. Deipn. XII. c. 11. p. 541. & Ælianus Var. Hiſt. IX. c. 8. Dionyſium puellas Locrorum ſtuprare ſolitum, puto hic honeſto verbo προγαμεῖν rem minus honeſtam intelligi. Legendum autem τὰς νυμφοστοληθείσας Caſaub.

2. *Alterum ſublime*) Ὑψιλὸν legebatur υ. quæ littera ypſilon cum dicatur, vocem ὑψηλὸν ita voluit exprimere librarius. Epitomæ eam habent, & περιδιώκειν, non ἐπιδιωκεῖν, locus non eſt integer, νυμφοστοληθείσας habet epitoma, quod ipſum quoque malim quam στολισθ. Sed & hoc poteſt tolerari. προγαμεῖν pronubum eſſe verti, ſive mavis, auſpicem, Lucanus II. ℣. 371. de Marcia à Catone recepta.

--- *contentique auſpice Bruto.* Horum auſpicum Tullius meminit I. de Divinatione. c. 16. Et in Cluentiana, c. 16. *Nubit genero ſocrus nullis auſpicibus, nullis auctoribus, funeſtis ominibus.* Præceptam nuptis fuiſſe à Dionyſio virginitatem neſcio an ex hoc verbo colligi poſſit, & ſatis ὑβρεον fuit, in D nuptias ita ſe ingerere, ac nudarum virginum ſpectaculis ſe oblectare. Libidinem tamen eum in Locrenſium filias exercuiſſe eſt etiam apud Aelianum lib. IX. Var. hiſt. cap. 8 *Xyland.*

3 Ἐφ' οἷς) *Sic* loquuntur Græci, non ἐν οἷς, infrà καινίσαι ſcripſi à verbo καινίζω. nam καινίσε nihil facit ad ſenſum. *Xyland.*

4. κάταπορνευθεισας γὰρ ἐστραγγάλισαν) Crudeliter id quidem: cæterum nihil hæc ad ea quæ narrat Ælianus Var. Hiſt. IX c. 8. qui pro ἐστραγγάλισαν habet κεντοῦντες αὐτὰς ὑπὸ τοῖς ὄνυξι τοῖς τῶν χειρῶν βελόναις ἀπέκτειναν, quo ex loco diſcimus non hodie atque heri inventum hoc tormenti genus, apud Turcas hodie uſitatum. Idem cum Æliano ſcribit Athenæus libro XII. c. 11. p. 541. *Caſaub.*

5. ἣν Ζάλευκος συνέταξε) Lege Diodorum lib. XII. pag. 84. ed. 1604. *Idem.*

6. *Laudare*) Ἐπαινεῖν. Excidit aliquid, ut puto non exiguum, ante hæc verba. ἅπαντα ſenſus poſcit. *Xyland.*

7. δεῖν δὲ τὰς αὐτὰς . . . . . ἐπαινεῖν) Paucula deſunt: quæ ſic rectè & ex mente opinor Strabonis ſuppleveris, δεῖν δὲ τὰς αὐτὰς εἶναι ἀεὶ τὰς ζημίας ὅπερ ἄξιον ἐπαινεῖν. Καὶ τὸ. *Caſaub.*

I ἀκου-

A Thurios autem, cùm poſtea temporis ſubtiliùs extrema quæque ſectari & deſcribere conarentur, majorem quidem reportaſſe gloriam, ſed rempubl. habuiſſe vitioſiorem. Quippe bonis regi legibus, non eos qui in legibus omnem calumniæ locum volunt præcludere, ſed qui ſimpliciter poſitis legibus inſiſtunt. atque hoc etiam Plato dixit; Apud quos plurimæ ſunt leges, apud hos etiam lites eſſe & malos mores: ſicut morbi ſolent eſſe multi, ubi multi ſunt medici. Peculiare quippiam habet Alex fluvius, qui agrum Rheginum à Locrenſi dividit per profundam labens convallem. B Cicadæ enim quæ in Locrorum ſunt parte, vocales ſunt, ab altera fluminis parte mutæ. Cujus rei hanc putant eſſe cauſam, quòd hæ in loco ſunt umbroſo: itaque roris plenæ non diſtendunt membranas: alteræ quia apricantur, membranas habent aridas atque corneas, ut facilè iis ſonus edatur. Monſtrabatur apud Locros ſtatua Eunomi citharœdi, cicadam habens citharæ inſidentem. Narrat Timæus hunc Eunomum & Ariſtonem Rheginum aliquando Pythiis canendo concertaſſe de ſortitione, ac Ariſtonem quidem à Delphis contendiſſe ut ſibi faverent, quòd ſuos majores Apollini ſacros diceret, indeque C deductam eſſe coloniam, at Eunomum

A Θουρίους δ' ὕστερον [1] ἀκριβοῦν θέλοντας * περὶ τῶν ἄκρων, ἐνδοξοτέρους μὲν γενέσθαι, [2] χείρονας δέ. εὐνομεῖσθαι γὰρ, οὐ τοὺς ἐν τοῖς νόμοις ἅπαντα φυλαττομένους τὰ τῶν συκοφαντῶν, ἀλλὰ τοὺς ἐμμένοντας τοῖς ἁπλῶς κειμένοις· τοῦτο δὲ καὶ Πλάτων εἴρηκεν, ὅτι παρ' οἷς πλεῖστοι νόμοι, καὶ δίκαι παρὰ τούτοις, καὶ βίοι μοχθηροί· καθάπερ καὶ παρ' οἷς ἰατροὶ πολλοὶ, καὶ νόσους εἰκὸς εἶναι πολλάς. [3] Τοῦ δὲ Ἄληκος ποταμοῦ τοῦ [4] διορίζοντος τὴν Ῥηγίνην ἀπὸ τῆς Λοκρίδος, βαθεῖαν φάραγγα διεξιόντος, ἴδιόν τι συμβαίνει, τὸ περὶ τοὺς τέττιγας· οἱ μὲν γὰρ ἐν τῇ τῶν Λοκρῶν περαίᾳ B φθέγγονται, τοῖς δ' ἀφώνοις εἶναι συμβαίνει· [5] τὸ δ' αἴτιον εἰκάζουσιν ὅτι τοῖς μὲν [6] παλίσκιόν ἐστι τὸ χωρίον, ὥστ' ἐνδρόσους ὄντας [7] μὴ διαστέλλειν τοὺς ὑμένας· τοῖς δ' ἡλιαζομένοις, ξηροὺς καὶ κερατώδεις ἔχειν, ὥστ' ἀπ' αὐτῶν εὐφυῶς ἐκπέμπεσθαι τὸν φθόγγον. Ἐδείκνυτο δ' ἀνδριὰς ἐν τοῖς Λοκροῖς Εὐνόμου τοῦ κιθαρῳδοῦ, τέττιγα ἐπὶ τὴν κιθάραν καθήμενον ἔχων· [8] Φησὶ δὲ Τίμαιος, Πυθίοις ποτὲ ἀγωνιζομένους, τοῦτόν τε καὶ Ἀρίστωνα Ῥηγῖνον ἐρίσαι περὶ τοῦ κλήρου· τὸν μὲν δὴ Ἀρίστωνα δεῖσθαι τῶν Δελφῶν ἑαυτῷ συμπράττειν· ἱεροὺς γὰρ εἶναι τοῦ θεοῦ τοὺς προγόνους αὐτοῦ, καὶ C τὴν ἀποικίαν ἐνθένδε ἐστάλθαι· τοῦ δ' Εὐνόμου

* Manuſſ. πέρα & παρὰ

1. ἀκριβοῦν θέλοντας περὶ τῶν ἄκρων) Eleganter ἀκριβοδικαίους homines περιφράζει *Caſaub.*

2. χείρονας δὲ) Verè enim dixit ille, *Summum jus ſummā injuſtitia.* Idem.

3. τοῦ δὲ Ἄληκος ποταμοῦ τοῦ διορίζοντος) Alecis meminit Dionyſ. de Locris Epizephyriis loquens, ℣. 367.

Τῶν καὶ νῦν γένος ἐστὶν ἐπὶ προχοῇσιν Ἄληκος, i. e. *Quorum etiam hodie genus eſt ad fluenta Alecis.* Idem.

4. διορίζοντος τὴν Ῥηγίνην ἀπὸ τῆς Λοκρίδος) Diodorus libro IV. p. 229. ed. 1604 rem aliter narrat. Ait enim contigiſſe aliquando ut Hercules, feſſus devia, quieſceret paululum in confinio Locrorum & Rheginorum ubi cum cicadæ aſſiduo cantu non ſinerent eum quieſcere, iratus Hercules petiit à Jove ἀφανεῖς γενέσθαι, τοὺς ἐνοχλοῦντας αὐτῷ. Inde ſtrages cicadarum ſe-D cuta eſt: atque ea eſt cauſa cur nullæ illo toto tractu ne hodie quidem reperiantur cicadæ, inquit Diodorus: quam verè, ipſe viderit. Plinius XI. c. 27. idem cum Strab. ſcribit. *Cicadæ*, ait, *in Rhegino agro ſilent omnes: ultra flumen in Locrenſi canunt.* Idem.

5. τὸ δ' αἴτιον εἰκάζουσιν ὅτι) cauſa cur cicadæ quædam βομβοῦσιν, à philoſopho dicitur eſſe τρίψις quæ fit ἐν τῷ ὑποζώματι πρὸς τὸν ὑμένα διὰ γὰρ τοῦτο, inquit, καὶ τῶν τεττίγων οἱ ᾄδοντες ᾄδουσι· θερμότεροι γάρ εἰσι, καὶ σχισαὶ αὐτοῖς ὑπὸ τὸ ὑπόζωμα τοῖς δὲ μὴ ᾄδουσι τοῦτ' ἐστὶν ἄρχιστον Locus eſt Περὶ ἀναπν. i. e. de Reſpir. c. 9. Tangit obiter etiam in lib. de ſomno & vigilia, cap. 2. Plinius ſic lib. XI. cap 51. *Recepto enim ut duobus ſub pectore cavis, ſpiritu, mobili occurſante membrana, ictus, attritu ejus ſonare viſcera ſat notum eſt.* Idem.

6. παλίσκιόν ἐστι τὸ χωρίον) Videtur Euſtath. legiſſe ὁλόσκιον. Ita enim habet hunc locum deſcribens. Sed verius eſt voluiſſe Euſtath. illa voce ut notiori Strabonianam explicare. Heſych. Παλίσκιος, σύσκιος, σκότεινος, ζοφώδης· τὸ γὰρ πάλιν ἐνιαχοῦ ἐπίτασιν δηλοῖ. Utitur Xenophon in Cynegetico, item Plutarchus in Numa. Vide Suidam. & Harpocrat. frequens vox Luciano, apud quem παλίνσκιος ſcribitur. *Idem.*

7. μὴ διαστέλλειν τοὺς ὑμένας) hæc eſt σχίσις Ariſtotelis. *Idem.*

8. Φησὶ δὲ Τίμαιος) Hujus ſive hiſtoriæ ſive fabulæ multi meminere, Clemens Alex. Lucianus, Julianus & Epigrammatarii poëtæ: In nominibus citharœdorum non convenit inter omnes: Strabo [qui non tantum ex Timæo hæc habet quæ ait, ſed ipſius etiam verbis utitur, ut patet ex Antigo-D no] Ariſtonem Rhegium, & Eunomum Locrum vocat: Lucianus Arionem illum: hunc, poëta incertus Epig. Græcor. lib. IV. c. 16. Epig. 1. Eunomum Spartin.

Εὔνομον ὦ Π'ολλον σὺ μὲν οἶσθά με πῶς ποτ' ἐνίκων
Σπάρτιν ὁ Λοκρὸς ἐγώ. i. e.

Eunomon, o Apollo, tu quidem noſti me, quomodo olim vici
Spartin Locrus ego.

Paulus vero Silentiarius lib. VI. (cap. 4. Epigr. 1.) ita canit,

Τὸν χαλκοῦν τέττιγα Λυκωρεῖ Λοκρὸς ἀνάπτει
Εὔνομος ἀθλοσύνας μνᾶμα φιλοστεφάνου.
Ἦν γὰρ ἀγὼν φόρμιγγος, ὁ δ' ἀντίος ἵστατο Πάρθος. i. e.

Aeream teſtudinem Apollini Lycoreo Locrus ſuſpendit
Eunomus, certaminis monumentum corona gaudentis
Erat enim certamen citharæ, contra vero ſtabat Parthys.

ubi tamen video Suidam legiſſe Πάρθης. *Idem.*

1. Po-

φήσαντος ἀρχὴν μηδὲ μετεῖναι ἐκείνοις αὐτοῖς τῶν περὶ φωνὴν ἀγωνισμάτων, παρ' οἷς καὶ οἱ τέττιγες εἶεν ἄφωνοι, τὰ εὐφθογγότατα τῶν ζώων· ὅμως εὐδοκιμεῖν μηδὲν ἧττον τὸν Ἀρίστωνα καὶ ἐν ἐλπίδι τὴν νίκην ἔχειν· νικῆσαι μέντοι τὸν Εὔνομον, 1 καὶ ἀναχθῆναι τὴν λεχθεῖσαν εἰκόνα ἐν τῇ πατρίδι, ἐπεὶ κατὰ τὸν ἀγῶνα, μιᾶς τῶν χορδῶν ῥαγείσης, 2 ἐπιστὰς τέττιξ ἐκπληρώσειε τὸν φθόγγον. Τὴν
p.261. δ' ὑπὲρ τῶν πόλεων τούτων μεσόγαιαν, Βρέττιοι κατέχουσι· καὶ πόλις ἐνταῦθα 3 Μαμέρτιον, 4 καὶ ὁ δρυμὸς ὁ φέρων τὴν ἀρίστην πίτταν, 6 ἣν Βρεττιανὸν Σίλαν καλοῦσιν, εὔδενδρος δὲ καὶ εὔυδρος, μῆκος ἑπτακοσίων σταδίων. Μετὰ δὲ Λοκροὺς, Σάγρας, ὃν θηλυκῶς ὀνομάζουσιν, 7 ἐφ' οὗ βωμοὶ Διοσκούρων, περὶ οὓς Λοκροὶ μύριοι μετὰ Ῥηγίνων, πρὸς δεκατρεῖς μυριάδας Κροτωνιατῶν συμβαλόντες ἐνίκησαν· ἀφ' οὗ τὴν παροιμίαν πρὸς τοὺς ἀπιστοῦντας ἐκπεσεῖν φασὶν, ἀληθέστερα τῶν ἐπὶ Σάγρᾳ. 8 Προσμεμυθεύκασι δ' ἔνιοι, καὶ διότι αὐθημερὸν τοῦ ἀγῶνος ἐνεστῶτος Ὀλυμπίασιν, ἀπαγγελθείη τοῖς ἐκεῖ τὸ συμβὰν, καὶ εὑρεθείη τὸ τάχος τῆς ἀγγελίας ἀληθές· ταύτην δὲ τὴν συμφορὰν αἰτίαν γενέσθαι τοῖς Κροτωνιάταις φασὶ, τοῦ μὴ πολὺν ἔτι συμμεῖναι χρόνον, διὰ τὸ πλῆθος τῶν τότε πεσόντων ἀνδρῶν.

A contrà dixiſſe, nihil prorſus certamina de cantu ad Rheginos pertinere, apud quos ipſæ etiam cicadæ, animal alioqui vocaliſſimum, voce deſtituerentur: interim tamen nihilominus placuiſſe Ariſtonem, ac victoriam ſperaſſe: ſed viciſſe Eunomum, ſtatuamque quam diximus, in patria 1 poſuiſſe, quod ei ruptâ in ipſo certamine fide cicada præſtò fuerit, ſonumque nervi expleverit. Quæ ſupra urbem hanc ſunt mediterranea, ea Bruttii tenent: ibique urbs eſt Mamertium, & ſylva picem ferens optimam. B Sylvam eam 5 Bruttii Silam vocant: arboribus eſt præclarè conſita, & aquæ copia prædita, longitudine IↃCC ſtadiorum. Poſt Locros ſequitur Sagra fluvius, quem feminino genere efferunt: ad eum eſt templum Caſtorum, ubi CCIↃↃ Locrenſes cum Rheginis, de CXXX millibus Crotoniatarum pugna commiſſa victoriam reportarunt: atque hinc ajunt tractum proverbium contra fidem rei derogantes, Veriora ſunt hæc rebus ad Sagram geſtis. Adjiciunt nonnulli fabulam, ea ipſa die cùm Olympi- C cum ageretur certamen, rem iis qui ibi tum intererant, fuiſſe annunciatam, veritatemque rei nuncii celeritate comprobatam, atque hanc cladem ajunt cauſam fuiſſe cur Crotoniatæ paulo pòſt diſſiparentur, ob multitudinem eorum qui ceciderant.

1. *Poſuiſſe*) Malim ἀναθῆναι quam ἀναχθῆναι. hujus hiſtoriæ meminit Clemens initio προτρεπτικοῦ. *Xyland.*

1. καὶ ἀναχθῆναι τὴν) Fortè ἀναθεῖναι. *Idem.*

2. ἐπιστὰς τέττιξ ἐκπληρώσειε τὸν φθόγγον) Epigrammatarius libro quarto. cap. 16. Epigr. 1.

Καί τις ἀπ' αὐτομάτω κιθάρας ἐπὶ πῆχυν ἀνασὰς
Τέττιξ ἐπλήρου τὤτρεκες ἁρμονίης. i. e.
Nam fortuito quadam citharæ ad verticillos aſtans
Cicada implevit veritatem concentus. Caſaub.

3. Μαμέρτιον) Stephanus Μαμέρτιον, πόλις Ἰταλίας. Paullò pòſt vocantur iſti Mamertini gens Campana, ubi de Mamertinis Siculis. *Idem.*

4. Καὶ ὁ δρυμὸς ὁ φέρων τὴν ἀρίστην πίτταν, ἣν Βρετιάνιον Σίλαν καλοῦσι. *Et ſilva picem ferens optimam. Silvam eam Bruttii Silam vocant*) Variant in hoc loco exemplaria, ut teſtatur Caſaubonus in margine & putat debere legi ἣν Βρέττιον καλοῦσι. Sed minima mutatione legi mallem, πίτταν τὴν Βρεττίαν, ὃν Σίλαν, referendo ὃν ad δρυμὸς, ὃν Σίλαν καλοῦσι, quod veritati conſentit · nam illa ſilva Syla vocatur: *Palmer.*

5. *Brutii Silam*) Græca ſunt corrupta βρετιάνιον σίλαν. Plinius III. 5. Apennini ſylvam Silam appellat. idem XIV. 20. Bruttiæ picis meminit. Sed & εὔδενδρον ſcribi debuit. De Sagra eſt etiam apud Cic III. c. 15. de Nat. Deorum. *Xyland.*

6. ἣν Βρετιάνιον Σίλαν καλοῦσι) Fortaſſe ὃν ut ad δρυμὸν referatur. ita enim res ipſa poſtulare videtur. Notum eſt *Silam* ſive *Sylam* Brutiorum eſſe ſylvam ut Salluſtius & Plinius III. c. 5. vocant, ut Vibius Sequeſter, nemus. Nec dubium picem Βρεττίαν quam memorant ſcriptores ex hac Brutiorum ſylva fuiſſe collectam: atque hoc eſt quod voluit Strabo. Sed cur addit Βρετιάνιον? In libris ſcriptis hic locus ita legitur; καὶ ὁ δρυμὸς ὁ φέρων τὴν ἀρίστην πίτταν, ἣν Βρέττιον καλοῦσι, quæ lectio plana eſt & D perſpicua. Nam hoc indicare voluit, picem quam Brutiam (Dioſcorides βρυτίαν I. cap. XCVII.) vocant, in hac ſilva naſci. Sylvæ autem nomen cum non expreſſiſſet, à docto aliquo eſt annotatum: unde corruptus poſtea hic locus: quod priorem interpretem non fefellit. *Caſaub.* Vide Cellar. Geogr. Ant. II. c. 9.

7. ἐφ' οὗ βωμοὶ Διοσκούρων) Vocem βωμοὶ ex libris ſcriptis reſtituimus. Sic & prior interpres legit: quem debuit Xylander ſequi, quum eſſet ipſe manuſcriptis deſtitutus. *Idem.*

8. προσμεμυθεύκασι δ' ἔνιοι) Cic. de Natura Deo. lib. II c. 2. *Cum ad fluvium Sagram Crotoniatas Locri maximo prælio deviciſſent, eo ipſo die auditam eſſe pugnam ludis Olympiæ, memoriæ proditum eſt.* libro tertio c. 15. *Nam de Sagra Græcorum etiam vulgare proverbium, quum quæ affirmant certiora eſſe dicunt, quam illa quæ apud Sagram.* Vide Juſtinum lib. XX. c. 5. *Idem.*

1. Καν-

Sagram ſubſequitur Caulonia, ab Achivis condita, quondam Aulonia dicta, ob convallem (id enim αὐλὼν Græcis eſt) ante ſitam. Eſt autem deſerta. qui enim eam tenebant, in Sicilia à barbaris ejecti, ibi Cauloniam condiderunt. Poſt hanc Scylletium, colonia Athenienſium qui Meneſtheum ſequebantur, hodie Scylacium dicitur. Cùm Crotoniatæ poſſiderent, Dionyſius partem Locris definivit: ab urbe etiam ſinui Scylletico nomen eſt, qui cum ſinu Hipponiata, cum cujus meminimus Iſthmum conficit. Hunc Iſthmum Dionyſius bellum contra Lucanos gerens, muro munire aggreſſus eſt, ea præſcriptione ullis, ut eos, qui intra Iſthmum habitabant, tutos ab extra eum degentibus barbaris redderet: cùm re ipſa eorum mutuam cuperet ſocietatem divellere, ut ſecurè imperare intra Iſthmum colentibus poſſet. Sed interventus extra Iſthmum tenentium opus id irritum fecit. Scylletio regio Crotoniatarum ſuccedit, & tria Iapygum promontoria, inde Lacinium, Iunonis templum dives quondam, multiſque refertum donariis. Trajectuum intervalla non eſt facile certò explicare: niſi quòd Polybius ferè à freto uſque ad Lacinium tradit eſſe ſtadia CIↃ CIↃ CCC: hinc ad Iapygium promontorium trajectus eſt IↃCC. Atque hæ dicuntur fauces Tarentini ſinus. Ipſius ſinus litus amplum, ut regionum deſcriptor ait, millia paſſuum continet CCXL. Artemidorus ab expedito confici ait millibus paſſuum CCCXXC.

A Μετὰ δὲ τὴν Σάγραν Ἀχαιῶν κτίσμα [1] Καυλωνία, πρότερον δ' Αὐλωνία λεγομένη, διὰ τὸν προκείμενον αὐλῶνα. ἔστι δ' ἔρημος· οἱ γὰρ ἔχοντες [2] ἐν Σικελίᾳ ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἐξέπεσον, καὶ τὴν ἐκεῖ Καυλωνίαν ἔκτισαν. [3] Μετὰ δὲ ταύτην Σκυλλήτιον, [4] ἄποικος Ἀθηναίων τῶν μετὰ Μενεσθέως, [5] νῦν δὲ Σκυλάκιον καλεῖται. Κροτωνιατῶν δ' ἐχόντων, Διονύσιος Λοκροῖς μέρος ὥρισεν· ἀπὸ δὲ τῆς πόλεως [6] καὶ ὁ κόλπος Σκυλλητικὸς ὠνόμασται, ποιῶν τὸν εἰρημένον ἰσθμὸν πρὸς τὸν Ἱππωνιάτην κόλπον. [7] ἐπεχείρησε δ' ὁ Διονύσιος καὶ διατειχίζειν τὸν ἰσθμὸν, στρατεύσας B ἐπὶ Λευκανοὺς, λόγῳ μὲν, ὡς ἀσφάλειαν παρέξων, ἀπὸ τῶν ἐκτὸς βαρβάρων, τοῖς ἐντὸς ἰσθμοῦ· τὸ δ' ἀληθὲς, λῦσαι τὴν πρὸς ἀλλήλους * κοινωνίαν βουλόμενος, ὥστ' ἄρχειν τῶν ἐντὸς ἀδεῶς· ἀλλ' ἐκώλυσαν οἱ ἐκτὸς εἰσελθόντες. Μετὰ δὲ τὸ Σκυλλήτιον ἡ Κροτωνιᾶτις χώρα, [8] καὶ τῶν Ἰαπύγων ἄκραι τρεῖς· μετὰ δὲ ταῦτα τὸ Λακίνιον, Ἥρας ἱερὸν, πλούσιον ποτὲ ὑπάρξαν, καὶ πολλῶν ἀναθημάτων μεστόν. Τὰ διάρματα δ' οὐκ εὐκρινῶς * λέγεσθαι· πλὴν ὥστε γε ἐπιτοπολὺ σταδίους ἀπὸ πορθμοῦ μέχρι Λακινίου Πολύβιος ἀποδίδωσι δισχιλίους καὶ τ. ἐντεῦC θεν δὲ καὶ δίαρμα εἰς ἄκραν Ἰαπυγίαν ψ. τοῦτο μὲν οὖν στόμα λέγουσι τοῦ Ταραντίνου κόλπου· αὐτὸς δ' ὁ κόλπος ἔχει περίπλουν ἀξιόλογον, μιλίων * διακοσίων μ, ὡς ὁ χωρογράφος φησί..... [9] τπ..... εὐζώνῳ, Ἀρτεμίδωρος·

* Manuſſ. κοινωνίαν τῶν Ἑλλήνων ἐξ.

* Malim. λέγεται. In ſequentibus multa ſunt ſuſpecta.

* Manuſſ. μιλίων υ μ. ὡς δ' ὁ χω. & ἀζώνῳ non εὐζ.

1 Καυλωνία, πρότερον δ' αὐλωνία καλουμένη) De Caulonia lege Stephan. Plinius II. c. 10. oppidum *Caulonis* appellat. Sic apud Virgil. Aen. III. ℣. 553. *Caulonis arces*: ubi notat Servius Caulonem montem eſſe Calabriæ, cujus meminerit Horatius II. Od. 6. in deſcriptione Tarentinæ regionis,

—— & amicus Caulon
Fertilis Baccho minimum Falernis Invidet uvis.

hodie tamen apud Horatium legimus *Aulon*, & ita vidi in optimis membranis: eamque lectionem confirmant tum metri ratio, tum Martialis de Tarentino vino Epigramma, XIII. Ep. 125.

Nobilis & lanis & fœlix vitibus Aulon
Det pretioſa tibi vellera, vina mihi.

Steph. auctor eſt Cauloniam oppidum Aulonem quondam eſſe dictum. *Caſaub.*

2. ἐν Σικελίᾳ ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἐξεπεσον) Rara locutio ἐξέπεσον ἐν Σικελίᾳ pro eo quod erat, patria exciderunt, & in Siciliam ſe receperunt. Alius dixiſſet, ἐς Σικελίαν ἐξεπεσον, ſicut Thucyd. οἱ δ' ἐξεπεσον Ἀθήναζε, quod ἐκπεσόντες ἦλθον. *Idem.*

3. μετὰ δὲ ταύτην Σκυλλήτιον) Stephanus, auctore Eudoxo, πόλιν Σικελίας eſſe ſcribit: niſi fallunt nos libri. *Idem.*

3. Μετὰ δὲ ταύτην Σκυλλήτιον, ἄποικος Ἀθηναίων τῶν μετὰ Μενεσθέως, νῦν δὲ Σκυλάκιον καλεῖται) Lege Σκυλάκειον. Virg. Æneid. III. ℣. 553.

Caulonique arces, & navifragum Scylaceum

Ita enim ſcribendum, non *Scylacæum*. Nec enim Σκυλάκιον, ſed Σκυλάκειον eſt. Salmaſ. Exer: Plin. Edit. Ultraj. p. 47.

4. ἄποικος Ἀθηναίων) Plinius III. c 10. *Dein ſinus & Scylacæum, Scylletium Athenienſibus cum conderent dictum.* Caſaub.

5. νῦν δὲ Σκυλάκιον καλεῖται) Virgilius Aen. III. 553.

—— & navifragum Scylacæum.

Cave autem confundas, ut nonnulli faciunt, Scyllæum & Scylacæum: quorum illud ſaxum fuit, ſinus Hipponiatæ ſive Lametici: Scylacæum autem fuit in ſinu Scylletico, qui Tarentino fuit contiguus. Virgilius, Aen. III. ℣. 551.

Hinc ſinus Herculei ſi vera eſt fama Tarenti
Cernitur: attollit ſe diva Lacinia contra,
Caulonique arces, & navifragum Scylacæum. Idem.

6 καὶ ὁ κόλπος Σκυλλητικὸς ὀνόμασται) Melæ II. c. 4. Scylacæus. *Secundus Scyllacæus inter promontoria Lacinium & Zephyrium.* Idem.

7. ἐπεχείρησε δ' ὁ Διονύσιος καὶ διατειχίζειν τὸν ἰσθμὸν) Plinius III. c. 10. de hoc iſthmo, *XX. M. P. latitudo eſt. Itaque Dionyſius major interciſam eo loco adjicere Siciliæ voluit.* Idem.

8. καὶ τῶν Ἰαπύγων ἄκραι τρεῖς) Videntur eſſe quas appellat Thucydides lib. VII. c. 33. χοιράδας νήσους τῆς Ἰαπυγίας. *Idem.*

9. τ π εὐζώνῳ Ἀρτεμίδωρος) Totus iſte locus ita corruptus & mutilus eſt, ut ſine codicum meliorum ope emendari non poſſit. *Idem.*

p. 262. [τοσούτοις δὲ καὶ λείπων .... τοῦ πλάτους τοῦ στόματος τοῦ κόλπου.] βλέπει δὲ πρὸς ἀνατολὰς χειμερινάς· [2] ἀρχὴ δ' αὐτοῦ τὸ Λακίνιον· κάμψαντι γὰρ εὐθὺς αἱ τῶν Ἀχαιῶν πόλεις ἦσαν, αἳ νῦν οὐκ εἰσὶ πλὴν τῆς Ταραντίνων· ἀλλὰ διὰ τὴν δόξαν τινῶν, ἄξιον καὶ ἐπὶ πλέον αὐτῶν μνησθῆναι. Πρώτη δ' ἐστὶ Κρότων [3] ἐν ἑκατὸν καὶ ν σταδίοις ἀπὸ τοῦ Λακινίου· [4] καὶ ποταμὸς Αἴσαρος καὶ λιμὴν, καὶ ἄλλος ποταμὸς Νέαιθος, ὧν τὴν ἐπωνυμίαν γενέσθαι φασὶν, ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος· [5] καταχθέντας γάρ τινας τῶν ἀπὸ τοῦ Ἰλιακοῦ στόλου πλανηθέντων Ἀχαιῶν, ἐκβῆναι λέγουσιν ἐπὶ τὴν κατάσκεψιν τῶν χωρίων. τὰς δὲ συμπλεούσας αὐτοῖς Τρωάδας καταμαθούσας ἔρημα ἀνδρῶν τὰ B πλοῖα ἐμπρῆσαι βαρυνομένας τὸν πλοῦν, ὥστ' ἀναγκασθῆναι μένειν ἐκείνους, ἅμα καὶ τὴν γῆν σπουδαίαν ὁρῶντας· εὐθὺς δὲ καὶ ἄλλων πλειόνων εἰσαφικνουμένων καὶ ζηλούντων ἐκείνους κατὰ τὸ ὁμόφυλον, πολλὰς κατοικίας γενέσθαι, ὧν αἱ πλείους * ἐπώνυμοι τῶν Τρώων ἐγένοντο· καὶ ποταμὸς δὲ ὁ [6] Νέαιθος ἀπὸ τοῦ πάθους τὴν προσωνυμίαν ἔσχε. Φησὶ δ' Ἀντίοχος τοῦ θεοῦ φήσαντος Ἀχαιοῖς Κρότωνα κτίζειν, ἀπελθεῖν Μύσκελλον κατασκεψόμενον τὸν τόπον. ἰδόντα δ' ἐκτισμένην ἤδη Σύβαριν, ποταμῷ τῷ πλησίον ὁμώνυμον, κρῖναι ταύτην ἀμείνω· ἐπανέρεσθαι δ' οὖν ἀπιόντα τὸν θεὸν, * εἰ δοτὸν εἴη, ταύτην C ἀντ' ἐκείνης κτίζειν· τὸν δὲ * ἀντειπεῖν (ἐτύγχανε δὲ ὑπόκυφος ὢν ὁ Μύσκελλος·)

[8] Μύσκελλε βραχυνῶτε * [9] πάρες σέθεν ἄλλο ματεύων,
Κλάσματα θηρεύεις· * ὀρθὸν δ' ὅ, τι δῷ τις ἐπαίνει.

* Manuſſ. ὁμώνυμοι

* Manuſſ. εἰ λῷον

* Manuſſ. ἀνειπεῖν

* Legitur. παρὲκ θεὸν & ὕδαλα pro κλάσματα.

A [1] Tanta etiam eſt reliqua faucium ſinus latitudo. Sinus ortum ſolis hybernum ſpectat, incipit à Lacinio. Inde enim curſum flectens ſtatim ad Achaicas deferebatur urbes, quarum hodie extra Tarentum nulla extat: ob celebritatem tamen nominis operæ eſt quarundam copioſius facere mentionem. Prima eſt Croton, CL ſtadiis à Lacinio: ibique fluvius Æſarus & portus, aliuſque fluvius Neæthus, cui ab eventu nomen inditum perhibent. Nam ab expeditione Iliaca Achæorum quoſdam in reditu vagatos eò appuliſſe, & egreſſos in terram ut loca iſta explorarent: ibi tum B Trojanæ quæ unà vehebantur mulieres navigia quæ virorum vacua deprehendiſſent, incendiſſe, moleſtia navigationis impulſas: itaque eos ibi ſedem ponere coactos fuiſſe, qui cùm viderent terram eſſe ibi locorum fertilem, ſtatimque alii complures ejuſdem gentis eò applicarent, prioreſque imitarentur, multa fuerunt condita oppida, quorum pleraque à Trojanis ſunt denominata, ſicut & Neæthus amnis. Antiochus ſcriptum reliquit, cùm Achæis Deus mandaſſet ut Crotonem conderent, Myſcellum eò locum ſpeculandi cauſa veniſſe, cumque iam conditam ibi videret Sybarin vicino amni cognomi- C nem, eam potiorem judicaſſe, profectumque ad oraculum, quæſiviſſe, concederetur-ne Sybarin loco Crotonis condere, reſponſumque ſic fuiſſe:

[7] Gibboſe incaſſum Myſcelle aliena requiris,
Vanaque venaris, quæ dantur dona, probato,

Erat autem Myſcellus nonnihil gibboſus.

1. *Tanta eſt etiam*) Pro λείπων legi λοιπόν. ſed locus eſt corruptus. *Xyland.*

2. ἀρχὴ δ' αὐτοῦ τὸ Λακίνιον) Sinus Tarentinus à duobus promontoriis Lacinio & Salentino efficitur. Mela II. c. 4. *Caſaub.*

3. ἐν ἑκατὸν καὶ ν σταδίοις ἀπὸ τοῦ Λακινίου) At Livius XXIV. c. 3. ſex tantum millia ab urbe abfuiſſe ait templum Iunonis Laciniæ. *Idem.*

4. καὶ ποταμὸς Αἴσαρος) Meminit hujus Dionyſius ℣. 370. poëta, & Theocritus εἰδ. IV. ℣. 17. οὐ δᾶν; ἄλλοκα μέν μιν ἐπ' Αἰσάροιο νομεύω. i. e. *Non per terram, nam aliquando ipſam ad Æſarum paſco.* Æſarus inquit ſcholiaſtes, fluvius eſt, qui per mediam Crotoniatarum urbem fluit: eſt & alius in Sicilia huic cognominis. Ovidius Æſarin vocat Metamorphoſ. lib. XV. ℣. 23. *I, pete diverſi lapidoſas Æſaris undas.* Id.

5. καταχθέντας γάρ τινας τῶν ἀπὸ τοῦ Ἰλιακοῦ στόλου) Neæthum ita fuiſſe appellatum ait Theocriti ſcholiaſtes Eid. IV. ℣. 24. quod naves Græcanicæ in eo quondam arſerint. Νήαιθον metri cauſa vocat Theocrit. *Idem.*

6. Νέαιθος ἀπὸ τοῦ πάθους) hoc eſt παρὰ τὸ τὰς ναῦς αἴθειν. *Idem.*

7. *Gibboſe incaſſum*) Variè legitur hoc oraculum. nam ματεύων legendum, non μαντεύων, & metrum & ſenſus & epitomæ demonſtrant. reliqua reliqui ut inveneram. *Xyland.*

8. Μύσκελλε βραχύνωτε) Edidimus ut ferè Aldus: Non quod ejus lectionem probemus: ſed quia, quo potiſſimum modo legi debeat, non poſſumus affirmare. In primis obſcura mihi ſunt illa πάρες σέθεν: nam mendoſam quidem eſſe hanc lectionem video, quid autem ſubſtituam, hoc vero non video: lectionum D tamen omnium malim hanc παρὲκ θεόν. Κλάσματα autem eſſe expungendum cum ſit gloſſema vocis ὕδαλα rectè cenſet Xylander. ὀρθὸν ſi legas, placeret ita, ὀρθὸν δ' ὅ, τι δῷ τις ἐπαινεῖν. & ſic vett. Illud conſtat jampridem cepiſſe diverſis modis legi hæc carmina. *Caſaub.*

9. Πάρες σέθεν) Hoc quidem mendoſum eſt. Epitoma ſcripta habet πάρεξ, ut appareat πάρεκ σέθεν, id eſt, abs te alienum, legendum eſſe. Sed ſcripta habet παρέξελθ': quod non malè quadrat, ut eum indignans Apollo jubeat diſcedere, qui non contentus dono Crotonis, alia quærat. Pro iiſdem ex adagiorum collectaneis Eraſmus in proverbio; Donum quodcunque, oſtendit legi παρὲκ θεόν, quod eſt, præter ſententiam Dei: injuſſu Dei: & pro κλάσματα habet οὔδαλα vocem haud paulo concinniorem, qua ſignificari ſtercus & ea quæ converruntur humi repurgamenta. quod Euſtath. ex Calliſtrato docet in Odyſſ. ρ. 455. ut ſit ſententia, Myſcellum

Itaque reverſum condidiſſe Crotonem, adjuvante etiam Archia Syracuſarum conditore, qui forte fortuna eò appulit, cùm ad Syracuſas condendas tenderet curſum. Ephorus ſcribit, Crotonem antè ab Iapygibus fuiſſe habitatam. Videtur urbs ea & bellicis rebus ſtuduiſſe, & athleticæ. una enim Olympiade ſeptem viri qui ſtadio vicêre, omnes Crotoniatæ fuerunt, ut non injuria dictum videatur, Extremum Crotoniatarum, reliquorum Græcorum eſſe primum. inde quoque ductum ajunt proverbium, Salubrior Crotone: quòd ex athletarum multitudine colligeretur, locum iſtum ad ſanitatem ac firmam corporis conſtitutionem habere aliquid conducibile. tulit enim plurimos qui Olympia vincerent: quanquam non diu urbs ipſa habitata fuerit, propter cladem civium, qui ingenti numero ad Sagram ceciderunt. Auxit urbis gloriam etiam Pythagoreorum multitudo, & Milo athletarum celeberrimus, idemque diſcipulus Pythagoræ, longo tempore in urbe verſati. Hunc ferunt aliquando columna in contubernio philoſophorum ruinam minante, in ejus ſubiiſſe locum, itaque & reliquos ſervaſſe omnes, & ipſum ſeſe ſubduxiſſe. ac probabile eſt confiſum huic robori corporis, eum, qui à quibuſdam narratur, inveniſſe vitæ exitum. Ferunt enim cùm quodam tempore per denſam ſylvam iter faceret, atque à via longiùs diſceſſiſſet, offendiſſe magnum lignum cui inſerti cunei eſſent, ibi hominem immiſſis in fiſſuram manibus atque pedibus conatum fuiſſe lignum omnino diſrumpere, idque modò conſecutum, ut delapſis cuneis lignum in ſe coiret, ipſumque hoc modo captum, feris eſcam factum. Ducentis à Crotone ſtadiis eſt Sybaris ab Achæis condita, urbs in medio duorum fluviorum

A Ἐπανελθόντα δὲ [1] κτίσαι τὴν Κρότωνα, συμπράξαντος καὶ τοῦ Ἀρχίου τοῦ τὰς Συρακούσας οἰκήσαντος, προσπλεύσαντος κατὰ τύχην, ἡνίκα ὥρμητο ἐπὶ τὸν τῶν Συρακουσῶν οἰκισμόν. Ὤκουν δ' Ἰάπυγες τὴν Κρότωνα πρότερον, ὡς Ἔφορος φησί. Δοκεῖ δ' ἡ πόλις καὶ τὰ πολέμια ἀσκῆσαι, καὶ τὰ περὶ τὴν ἄθλησιν· ἐν μιᾷ γοῦν Ὀλυμπιάδι οἱ τῶν ἄλλων προτερήσαντες τῷ σταδίῳ ἑπτὰ ἄνδρες, ἅπαντες ὑπῆρξαν Κροτωνιᾶται· [2] ὥστ' εἰκότως εἰρῆσθαι δοκεῖ, διότι Κροτωνιατῶν ὁ ἔσχατος, πρῶτος ἦν τῶν ἄλλων Ἑλλήνων· καὶ τὴν παροιμίαν δὲ ὑγιέστερον Κρότωνος λέγουσαν, [3] ἐντεῦθεν εἰρῆσθαί φασιν, B ὡς τοῦ τόπου πρὸς ὑγιείαν καὶ εὐεξίαν ἔχοντός τι φόρον διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀθλητῶν· πλείστους οὖν Ὀλυμπιονίκας ἔσχε, καίπερ οὐ πολὺν χρόνον οἰκηθεῖσα διὰ τὸν φθόρον τῶν ἐπὶ Σάγρᾳ πεσόντων ἀνδρῶν, τοσούτων τὸ πλῆθος. Προσέλαβε δὲ τῇ δόξῃ [4] καὶ τὸ τῶν Πυθαγορείων πλῆθος, καὶ Μίλων, ἐπιφανέστατος μὲν τῶν ἀθλητῶν γεγονώς, ὁμιλητὴς δὲ Πυθαγόρου, διατρίψαντος ἐν τῇ πόλει πολὺν χρόνον· φασὶ δὲ ἐν τῷ συσσιτίῳ ποτὲ φιλοσόφων πονήσαντος στύλου, τὸν Μίλωνα ὑποδύντα σῶσαι ἅπαντας, ὑποσπάσαι δὲ ἑαυτόν. τῇ δ' αὐτῇ ῥώμῃ πεποιθότα εἰκὸς καὶ τὴν [5] ἱστορουμένην ὑπό τινων εὑρέσθαι καταστροφὴν τοῦ βίου. C λέγεται γοῦν ὁδοιπορῶν ποτε δι' ὕλης βαθείας, παραβῆναι τὴν ὁδὸν ἐπὶ πλέον· εἶθ' εὑρὼν ξύλον μέγα ἐσφηνωμένον, ἐμβαλὼν χεῖρας ἅμα καὶ πόδας εἰς τὴν διάστασιν βιάζεσθαι πρὸς τὸ * διαστῆσαι τελέως· τοσοῦτον δ' ἴσχυσε μόνον, ὥστ' ἐκπεσεῖν τοὺς σφῆνας, εἶτ' εὐθὺς * συμπεσεῖν τὰ μέρη τοῦ ξύλου, ἀπολειφθέντα δ' αὐτὸν ἐν τῇ τοιαύτῃ πάγῃ θηρόβρωτον γενέσθαι. Ἐφεξῆς δ' * ἐστὶ διακοσίοις σταδίοις [6] Ἀχαιῶν κτίσμα ἡ Σύβαρις [7] δυοῖν ποταμῶν μεταξύ,

p. 263.

* Mallem διασχίσαι

* Manuſſ. ἐπισυμπεσεῖν

* Lego ἐστὶν ἐν δ'

ſcellum frivola & ſtercus venari, qui præter voluntatem Dei aliam à Crotone urbem quæreret: cum fuerit ei acquieſcendum dono divinitus oblato. δῶρον enim & Eraſmus legit pro ὀρθὸν, & ſic eſt in ſcripto diſertè, itaque in vertendo ſecutus, quanquam D ὀρθὸν quoque non incommodam gignit ſententiam. ὀρθὸν δ' ὅτι δῶτις, ἐπαινεῖ rectum ſeu verum eſt laudare quod donatur: non curioſè aliud quærere. Croton autem alias fœminino alias maſculino genere vix puto ab ipſo auctore uſurpari. *Xyland.*

1\. κτίσαι τὴν Κρότωνα) Quam ampla quondam fuerit urbs declarant hæc Livii XXIV. c. 3. *Urbs Croto murum in circuitu patentem duodecim millia paſſuum habuit ante Pyrrhi in Italiam adventum: poſt vaſtitatem eo bello factam vix pars dimidia habitabatur: flumenquod medio oppido fluxerat extra frequentia tectis loca præterfluebat muro, procul iis quæ inhabitabantur.* Caſaub.

2\. ὥστ' εἰκότως εἰρῆσθαι δοκεῖ) Fuit & aliud in eandem ſententiam proverbium: μάταια τ' ἄλλα παρὰ Κρότωνα τ' ἄστεα. i.e. *Sunt reliqua præ Crotone frigida oppida.* Idem.

3\. ἐντεῦθεν εἰρῆσθαί φασιν) quibuſdam non omnibus: Nam alii dictam paroemiam volunt non ab urbe Crotone, ſed ab animalculo eo quod Græcis κρότων dicitur. vide paroemiographos. *Idem.*

4\. καὶ τὸ τῶν Πυθαγορείων πλῆθος καὶ Μίλων) Utrunque teſtatur Diogenes Laër. Vide Juſtinum Lib. XX. Ælianum Var. Hiſt. XII. 22. alios. *Idem.*

5\. ἱστορουμένην ὑπό τινων) ut A. Gellio XV. c. 16 & Theocriti ſcholiaſte ad Eid. IV. ꝟ. 6. *Idem.*

6\. Ἀχαιῶν κτίσμα ἡ Σύβαρις) Et Trœzeniorum. Ariſtoteles auctor lib. De Rep. V. c. 3. Τροιζηνίοις Ἀχαιοὶ συνῴκισαν Σύβαριν. εἶτα πλείους οἱ Ἀχαιοὶ γενόμενοι ἐξέβαλον τοὺς Τροιζηνίους. ὅθεν τὸ ἄγος συνέβη τοῖς Συβαρίταις. i. e. *Apud Sybarim una cum Troezeniis incoluerunt Achaei. Poſtea majorem in numerum creſcentes Achaei Troezenios pepulerunt, unde pollutio illa exorta eſt Sybaritis & Thuriis.* Idem.

7\. δυοῖν ποταμῶν μεταξύ) Duo hæc flumina ſunt Crathis & Sybaris. Diodorus Sic. lib. XI. p 68. T. II. ed. 1604. Θετταλὸς συναγαγὼν τοὺς ὑπολοίπους τῶν Συβαριτῶν ἐξ ἀρχῆς ᾤκισε τὴν Σύβαριν κειμένην ἀνὰ μέσον ποταμῶν δυοῖν τοῦτε Συβάριος καὶ Κρᾶθιος. i. e. *Theſſalus quidam, collectis Sybaritarum reliquiis, Sybarim inſtauravit inter duos amnes Sybarim & Crathim collocatam.* Idem.

A Κράθιδος καὶ Συβάριδος· οἰκιστὴς δ' αὐτῆς ὁ Ἰσελικεύς. τοσοῦτον δ' εὐτυχίᾳ διήνεγκεν ἡ πόλις αὕτη τὸ πλέον, ὡς τεττάρων μὲν ἐθνῶν τῶν πλησίον ὑπῆρξε, πέντε δὲ καὶ εἴκοσι πόλεις ὑπηκόους ἔσχε, 1 τριάκοντα δὲ μυριάσιν ἀνδρῶν ἐπὶ Κροτωνιάτας ἐστράτευσαν, πεντήκοντα δὲ σταδίων κύκλον συνεπλήρουν οἰκοῦντες ἐπὶ τῷ Κράθιδι. Ὑπὸ μέντοι τρυφῆς καὶ ὕβρεως τὴν εὐδαιμονίαν ἅπασαν ἀφῃρέθησαν ὑπὸ Κροτωνιατῶν, ἐν ἡμέραις ἑβδομήκοντα· ἑλόντες γὰρ τὴν πόλιν, ἐπήγαγον τὸν ποταμόν, καὶ κατέκλυσαν· ὕστερον δ' οἱ περιγενόμενοι, συνελθόντες ἐπῴκουν ὀλίγοι· 3 χρόνῳ δὲ καὶ οὗτοι διεφθάρησαν ὑπὸ Ἀθηναίων, B καὶ ἄλλων Ἑλλήνων· οἳ συνοικήσοντες μὲν ἐκείνοις ἀφίκοντο· 4 καταφρονήσαντες δὲ αὐτῶν, τοὺς μὲν διεχειρώσαντο, τὴν δὲ πόλιν εἰς ἕτερον τόπον μετέθηκαν πλησίον, 5 καὶ Θουρίους προσηγόρευσαν ἀπὸ κρήνης ὁμωνύμου. Ὁ μὲν οὖν Σύβαρις 7 τοὺς πίνοντας ἵππους ἀπ' αὐτοῦ, πτυρτικοὺς ποιεῖ· διὸ καὶ τὰς ἀγέλας ἀπείργουσιν ἀπ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ Κράθις τοὺς ἀνθρώπους ξανθοτριχεῖν καὶ λευκοτριχεῖν ποιεῖ λουομένους, καὶ ἄλλα πολλὰ πάθη ἰᾶται. Θούριοι δ' εὐτυχήσαντες πολὺν χρόνον, ὑπὸ Λευκανῶν ἐξηνδραποδίσθησαν. Ταραντίνων δ' ἀφελομένων ἐκείνους, ἐπὶ Ῥωμαίους κατέφυγον· οἱ δὲ C πέμψαντες συνοίκους * ὀλιγανδροῦσι, 8 μετωνόμασαν Κοπιὰς τὴν πόλιν. Μετὰ δὲ Θουρίους, 9 Λαγαρία φρούριον, Ἐπειοῦ καὶ Φωκέων κτίσμα· ὅθεν καὶ ὁ Λαγαριτανὸς οἶνος, γλυκὺς καὶ ἁπαλός, καὶ παρὰ τοῖς ἰατροῖς σφόδρα εὐδοκιμῶν· καὶ ὁ Θουρῖνος δέ, τῶν ἐν ὀνόματι οἴνων ἐστίν.

* Sic rectè vett. l. Vulgò ὀλιγοδρανοῦσι,

p. 264.

A Crathidis & Sybaridis. conditor ejus Iſeliceus. Tanta autem rerum proſperitate urbs ea excelluit, ut & quatuor vicinis gentibus imperarit, & xxv urbes dicto audientes habuerit, & ccc hominum millia in bellum contra Crotoniatas eduxerit, domiciliiſque ſupra Crathidem ſtadia L compleverit. Sed luxu Sybaritarum ac petulantia factum eſt, ut [2] LXX dierum ſpatio univerſam eis iſtam felicitatem Crotoniatæ eriperent: captam enim urbem immiſſo flumine aquis obruerunt. Qui cladi ſuperfuerant pauci, poſtea temporis habitatum eò redierunt. Sed & hi B aliquanto pòſt ab Atheniensibus & aliis Græcis deleti ſunt: qui cùm veniſſent ut ipſis ſe adjungerent, in ſocietatem civitatis contemtos interfecerunt, urbemque in alium vicinum locum tranſlatam, à fonte id nominis gerente Thurios denominaverunt. Sybaris potus, equi ut facile [6] conſternentur, facit, ideòque armenta ab eo arcent. Et Crathis hominum qui in eo lavant, crines fulvos alboſque reddit, & multis aliis malis medicina eſt: Thurij longo tempore fortuna uſi ſecunda, tandem à Lucanis in ſervitutem ſubacti ſunt. Tarentiniſque C eos opprimentibus, ad Romanos confugerunt. Hi Thuriis jam attritis colonos miſerunt, Copiaſque urbem nuncupaverunt. Poſt Thurios eſt Lagaria oppidum, Epei & Phocenſium colonia, unde vinum Lagaritanum dulce ac lene, magnique admodum apud medicos nominis. Sed & Thurium vinum inter nobilia eſt.

1. *τριάκοντα δὲ μυριάσιν ἀνδρῶν ἐπὶ Κροτωνιάτας ἐστράτευσαν*) Diodorus Sic. lib. XII. p. 76. T. II. ed. 1604. *πολυανθρωπίᾳ τὲ τοσοῦτον διήνεγκαν, ὥστε τὴν πόλιν ἔχειν πολιτῶν τριάκοντα μυριάδας.* i. e. *Hominum certe multitudine ita exuberarunt ut una civitas* CCC. *hominum millia contineret.* Subjicit idem Diod. bellum poſtea ſuſceptum à Sybaritis adverſus Crotoniatas quod ſua urbe pellere nollent quingentos illos viros, qui Crotonem confugerant. Ait autem Diod. d. l. *στρατεῦσαι* Sybaritas *τριάκοντα μυριάσι.* Crotoniatas autem ſolis *δέκα μυριάσι* duce Milone. hiſtoriæ hujus meminit & Herodot. *Caſaub.*

2. LXX. *dierum*) Eclogæ etiam ſcriptæ habet Θ, id eſt IX. O & Θ notæ ſunt affines: prior LXX. poſterior IX. deſignans. *Xyland.*

3. *χρόνῳ δὲ καὶ οὗτοι διεφθάρησαν ὑπὸ Ἀθηναίων*) Longè aliter hiſtoria Diodori. Is auctor eſt Sybarin annis quinquaginta octo poſtquam à Crotoniatis factæ eversa, habitari iterum cepiſſet à Theſſalis qui paulatim ab iiſdem Crotoniatis pulſi ſunt, anno quinto poſt *τὸν δεύτερον συνοικισμόν.* Tertium autem *συνοικισμόν* contigiſſe ait, miſſa Athenis decem navium claſſe. Vide reliqua. *Caſaub.*

4. *καταφρονήσαντες δὲ αὐτῶν*) Tangit ſeditionem Thuriis ortam anno tertio Olympiadis LXXXVI. de qua lege Annales Diodori. *Idem.*

5. *καὶ Θουρίους προσηγόρευσαν ἀπὸ κρήνης ὁμωνύμου*) Diodorus Lib. XII. Θούριον vocat. *καὶ κτίσαντες πόλιν ὠνόμασαν ἀπὸ κρήνης Θούριον.* Idem tamen alibi Θουρίους. *ἐπὶ δὲ τούτων οἱ κατὰ Ἰταλίαν τοὺς Θουρίους οἰκοῦντες.* Vide plura apud Steph. & interpretem Theocriti *εἰδ. ε.* Livius IX. c. 19. & X. 2. *Thurias* ſolet dicere. *Idem.* Vide Cl. Cellar. Geogr. Antiq. II. c. 9.

6. *Conſternentur*) Πτυρτικούς. Sic epitomæ ha-D bent. non *πταρτικοὺς*, quod ſternutantes crebrò ſignificat. de his omnibus vide Plinium XXXI. 2. *Xyland.*

7. *τοὺς πίνοντας ἵππους ἀπ' αὐτοῦ πταρτικοὺς ποιεῖ*) Legendum *πτυρτικούς*: Nam ita habet Ariſtoteles, unde iſta omnia deſcripſit noſter. *Περὶ τὴν Θούριον πόλιν δύο ποταμοὺς φασὶν εἶναι Σύβαριν καὶ Κρᾶθιν. ὁ μὲν οὖν Σύβαρις τοὺς πίνοντας ἀπ' αὐτοῦ πτυρτικοὺς εἶναι ποιεῖ· ὁ δὲ Κρᾶθις τοὺς ἀνθρώπους ξανθότριχας, λουομένους.* Euſtathii, qui habet *πταρτικοὺς*, ratio non debet haberi. Diverſa ſunt quæ ſcribit Plin. XXXI. 2. *Caſaub.*

8. *μετωνόμασαν Κοπιὰς τὴν πόλιν*) Apud Steph. Κωπιαὶ per ω ſcriptum eſt. *Idem.*

9. *Λαγαρία φρούριον, Ἐπειοῦ καὶ Φωκέων κτίσμα*) Stephanus, *Λαγαρία φρούριον Σικελίας πλήσιον Θουρίων, τοῦ Ἐπειοῦ καὶ Φωκέων κτίσμα ὡς Στράβων.* Mirum eſt toties apud eum ſcriptorem Siciliæ nomen, loco Italiæ fuiſſe à librariis poſitum. Legendum enim hic quoque *Ἰταλίας.* *Idem.*

Εἶς

A Sequitur Herculis urbs ſive Heraclea, paulum ſupra mare quoque: amnes navigabiles Aciris & Siris, ſuperque eo urbs Trojanæ cognominis: quæ poſtmodo Heraclea ibi à Tarentinis condita, navale Heracleotarum exſtitit. diſtat ab Heraclea ſtadiis XXIV, à Thuriis circiter CCCXXX. Trojanæ porrò coloniæ indicium ponunt Minervæ Iliacæ ſimulacrum ibi dedicatum. Idque ferunt oculos palpebris clauſis ſolo defixiſſe, cùm Iones urbe capta ſupplices ab eo ſimulacro avellerent: 3 hos enim Lydos initio eò perveniſſe, urbemque eam, quæ indigenarum erat, vi cepiſſe: dictam autem fuiſſe Polijum. ſed & hodieque monſtrari ſimulacrum illud connivens. Enimvero protervum eſt fingere, ſimulacrum aliquod non modò viſum fuiſſe connivere, ſicut imaginem Mineruæ Ilij ferunt oculos avertiſſe cùm violaretur Caſandra: ſed fabulæ adjicere, ſimulacrum etiamnum connivens conſpici. At multo etiam protervius eſt ea ab Ilio allata fabulari, quæ ſcriptores ponunt. Nam & Romæ, & Lavinij, & Luceriæ, & Siritide Minerva habetur Iliaca, quaſi ab Ilio allata: & facinus mulierum Trojanarum multis adſcribitur locis, eòque fides ei derogatur cùm fieri tamen potuerit. Quidam & Siritidem & Sybarin Teuthrantiam, Rhodiorum colonias faciunt. Antiochus auctor eſt Tarentinos contra Thurios & Cleandriam imperatorem qui Sparta exulâbat; ob Siritidem belligerantes, ita pacem coiviſſe, ut æquo utrinque Siritis jure incoleretur,

1 Εἶθ' Ἡρακλεόπολις, μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης· καὶ ποταμοὶ δύο πλωτοὶ Ἄκιρις 2 καὶ Σίρις, ἐφ' οὗ πόλις ἦν ὁμώνυμος Τρωϊκή. χρόνῳ δὲ τῆς Ἡρακλείας ἐντεῦθεν οἰκισθείσης ὑπὸ Ταραντίνων, ἐπίνειον αὕτη τῶν Ἡρακλεωτῶν ὑπῆρξε· διεῖχε δ' Ἡρακλείας μὲν τέτταρας καὶ εἴκοσι σταδίους, Θουρίων δὲ περὶ λ καὶ τ. Τῆς δε τῶν Τρώων κατοικίας τεκμήριον ποιοῦνται τὸ τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Ἰλιάδος ξόανον, ἱδρυμένον αὐτόθι, ὅπερ καταμῦσαι μυθεύουσιν ἀποσπωμένων τῶν ἱκετῶν ὑπὸ Ἰώνων τῶν ἑλόντων τὴν πόλιν· τούτους γὰρ ἐπελθεῖν οἰκήτορας * φεύγοντας τὴν Λυδῶν ἀρχὴν, καὶ B βίᾳ λαβεῖν τὴν πόλιν * αὐτοχθόνων οὖσαν, 4 καλέσαι δ' αὐτὴν Πολίιον· δείκνυσθαι δὲ καὶ νῦν καταμύον τὸ ξόανον. Ἰταμὸν μὲν οὖν καὶ τὸ οὕτω μυθεύειν ὥστε μὴ μόνον καταμύσαι φαινόμενον, καθάπερ καὶ τὸ ἐν Ἰλίῳ 5 ἀποστραφῆναι κατὰ τὸν Κασάνδρας βιασμὸν, ἀλλὰ καὶ καταμύον δείκνυσθαι. Πολὺ δὲ ἰταμώτερον τὸ τοιαῦτα ποιεῖν ἐξ Ἰλίου κεκομισμένα * ξόανα ὅσα φασὶν οἱ συγγραφεῖς· καὶ γὰρ ἐν Ῥώμῃ καὶ ἐν Λαουϊνίῳ καὶ ἐν Λουκερίᾳ, καὶ ἐν Σειρίτιδι Ἰλιὰς Ἀθηνᾶ καλεῖται, ὡς ἐκεῖθεν κομισθεῖσα. Καὶ τὸ τῶν Τρῳάδων δὲ τόλμημα, C 6 περιφέρεται πολλαχοῦ, καὶ ἄπιστον φαίνεται, καίπερ δυνατὸν ὄν. Τινὲς δὲ καὶ Ῥοδίων κτίσμα φασὶ, καὶ Σειρῖτιν, 7 καὶ τὴν ἐπὶ Τεύθραντος Σύβαριν. Φησὶ δ' Ἀντίοχος τοὺς Ταραντίνους, Θουρίοις καὶ Κλεανδρίᾳ τῷ στρατηγῷ φυγάδι ἐκ Λακεδαίμονος πολεμοῦντας περὶ τῆς Σειρίτιδος συμβῆναι καὶ συνοικῆσαι μὲν κοινῇ,

* Supplevimus hanc vocem ex manuſſ.

* Manuſſ. Χώνων

* Reſtituimus ex manuſſ. hanc vocem.

1. Εἶθ' Ἡρακλεόπολις) Heracleopolim appellat quam mox Heracleam. ſed notandum eſt diſtingui à Strabone Sirin ab Heraclea. Plinius aliter III. c. 11. *Similiter eſt*, inquit ille, *inter Sirin & Acirin Heraclea, aliquando Siris vocitata.* Caſaub.

2. καὶ Σίρις, ἐφ' οὗ πόλις ἦν ὁμώνυμος Τρωϊκή) Athenæus lib. XII. c. 5. p. 523. καὶ οἱ τὴν Σίριν δὲ κατοικοῦντες, ἣν πρῶτοι κατέσχον οἱ ἀπὸ Τροίας ἐλθόντες. Idem mox, Ὠνομάσθη δ' ἡ Σίρις ὡς μὲν Τίμαιος φησὶ καὶ Εὐριπίδης ἐν δεσμώτιδι Μελανίππῃ ἀπὸ γυναικός τινὸς Σίριδος. ὡς δ' Ἀρχίλοχος ἀπὸ ποταμοῦ. *Idem.*

3. *Hos enim Lydos*) Locus eſt mendoſus. ἱκετῶν pro οἰκετῶν non dubitavi reponere, & pro τὴν Λυδῶν τῶν Λυδῶν ſcribere. Sed (ut dixi) non ſatis aſſequor rem. μόνον ut infererem poſt μὴ ante Καταμ. ſenſus juſſit. Τεύθραντος ſcripſi, cum inveniſſem τεύθαντος, & in Aldino τεύρθαντος. Sed utrùm Rhodii nomen, an loci ſit, non facilè dixerim. prius tamen puto. Siris ſeu (ut noſter habet conſtanter) Siritis nomen eſt Heracleæ. Plin. III. 2. *Xyland.*

4. Καλέσαι δὲ αὐτὴν Πολίιον) Male editur in Strabone Πολίιον, Siris enim urbs Italiæ a Trojanis eſt condita, poſtea Πολίειον à Chonibus dicta, poſtremo Heraclea nominata. Scholiaſtes Lycophronis diverſum ſentit de Siri urbe: ἡ πρῶτα μὲν ἐκαλεῖτο Πολίειον, εἶτα Ἡράκλειον, εἶτα Σίρις. Hæc contraria ſunt iis, quæ Strabo ſcripſit, qui Sirim prius, deinde Polieon, poſtremo Heracleam vult vocitatam. Sed & Lycophron ſcribit Trojanos in loca circa Sirim adveniſſe, & Iones, qui ante Troica in Italiam venerant bella, Sirimque condiderant, Crotonienſium auxilio expuliſſe. E contrario Strabo dicit Iones fugientes Lydorum Imperium, ad Sirim acceſſiſſe, quam Trojani D tenebant, eamque expugnaſſe. Sic variè produntur auctoribus origines urbium. *Salmaſ. Ex: Plin. p. 42.*

5. ἀποστραφῆναι) Malim ἄνω στραφῆναι ex Lycophrone & Homeri interprete. *Meurſ. in Lycophron. Caſſandr. v. 361.*

6 περιφέρεται πολλαχοῦ) Nam & in Italia & in Thracia accidiſſe ajunt. Stephanus. *Caſaub.*

7. καὶ τὴν ἐπὶ Τεύθραντος Σύβαριν) An ergo aliqua fuit Sybaris in Italia præter illam, antiquam de qua ante dictum eſt? Præterea quid eſt ἐπὶ Τεύθραντος? Sanè ſi loquendi genus attendas videtur Teuthras fluvii nomen eſſe: cujus tamen nemo veterum Geographorum meminit: Teuthrantem tamen fluviolum commemorat & Propertius, lib. pr. el. XI. ℣. 11.

Aut teneat clauſam tenui Teuthrantis in unda
Alternæ facilis cedere Lympha manu.

Sed ille alius eſſe ab iſto videtur: Quærant igitur docti viri amplius de iſtis cognominibus duobus fluviis. *Idem.*

A τὴν δ' ἀποικίαν κριθῆναι Ταραντίνων· ὕστερον δ' Ἡράκλειαν κληθῆναι, μεταβαλοῦσαν καὶ τοὔνομα, καὶ τὸν τόπον. 1 Ἑξῆς δ' ἐστὶ Μεταπόντιον, εἰς ὃ ἀπὸ τοῦ ἐπινείου τῆς Ἡρακλείας εἰσὶ στάδιοι μ πρὸς τοῖς ἑκατόν. Πυλίων δὲ λέγεται κτίσμα τῶν ἐξ Ἰλίου πλευσάντων μετὰ Νέστορος· οὓς οὕτως εὐτυχῆσαι ἀπὸ γεωργίας φασίν, ὥστε θέρος χρυσοῦν ἐν Δελφοῖς ἀναθεῖναι. Σημεῖον δὲ ποιοῦνται τῆς κτίσεως, τὸν τῶν Νηλειδῶν ἐναγισμόν· ἠφανίσθη δ' ὑπὸ Σαυνιτῶν. Ἀντίοχος δέ φησιν, ἐκλειφθέντα τὸν τόπον, 3 ἐποικῆσαι τῶν Ἀχαιῶν * τινάς· μεταπεμφθῆναι δὲ κατὰ μῖσος τὸ πρὸς Ταραντίνους τῶν Ἀχαιῶν, τῶν B ἐκπεσόντων ἐκ τῆς Λακωνικῆς· ἵνα μὴ Ταραντῖνοι γειτνιῶντες ἐπιπηδήσαιεν τῷ τόπῳ· δυοῖν δ' οὐσῶν τῶν πόλεων τῶν Μεταποντίων ἐγγυτέρω τοῦ Τάραντος, πεισθῆναι τοὺς ἀφιγμένους ὑπὸ Συβαριτῶν, τὸ Μεταπόντιον κατασχεῖν· τοῦτο μὲν γὰρ ἔχοντας, ἕξειν καὶ τὴν Σειρῖτιν· εἰ δ' ἐπὶ τὴν Σειρῖτιν τράποιντο, προσθήσειν τοῖς Ταραντίνοις τὸ Μεταπόντιον ἐν πλευραῖς οὖσι· πολεμοῦντας δ' ὕστερον πρὸς τοὺς Ταραντίνους καὶ τοὺς ὑπερκειμένους Οἰνωτροὺς, ἐπὶ μέρει διαλυθῆναι τῆς γῆς, ὅπερ γενέσθαι τῆς τότε Ἰταλίας ὅριον, καὶ τῆς Ἰαπυγίας. 4 Ἐνταῦθα δὲ καὶ τὸν Μετάποντον C μυθεύουσι καὶ τὴν Μελανίππην τὴν δεσμῶτιν, καὶ τὸν ἐξ αὐτῆς Βοιωτόν· δοκεῖ δ' Ἀντίοχος τὴν πόλιν Μεταπόντιον εἰρῆσθαι πρότερον Μέταβον, παρονομασθῆναι δ' ὕστερον· τήν τε Μελανίππην οὐ πρὸς τοῦτον, ἀλλὰ πρὸς Δῖον κομισθῆναι, ἐλέγχειν ἡρῷον τοῦ Μετάβου, καὶ Ἄσιον τὸν ποιητὴν φήσαντα, ὅτι τὸν Βοιωτὸν

Δίου ἐνὶ μεγάροις τέκεν εὐειδὴς Μελανίππη.

Ὡς πρὸς ἐκεῖνον ἀχθεῖσαν τὴν Μελανίππην, οὐ πρὸς τὸν Μέταβον. Οἰκιστὴς δὲ τοῦ Μεταποντίου, Δαύλιος ὁ Κρίσσης τύραννος γεγένηται τῆς περὶ Δελφοὺς, ὥς φησιν Ἔφορος. Ἔστι δέ τις καὶ τοιοῦτος λόγος, ὡς ὁ πεμφθεὶς ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν ἐπὶ τὸν D συνοικισμὸν, Λεύκιππος εἴη· χρησάμενος δὲ παρὰ τῶν Ταραντίνων τὸν τόπον εἰς ἡμέραν καὶ νύκτα, μὴ ἀποδοίη· μεθ' ἡμέραν μὲν λέγων πρὸς τοὺς ἀπαιτοῦντας, ὅτι καὶ εἰς τὴν ἐφεξῆς νύκτα αἰτήσαιτο καὶ λάβοι, νύκτωρ δ', ὅτι καὶ πρὸς τὴν ἑξῆς ἡμέραν.

* Manuſſ. hæc addunt τινας μεταπεμφθέντας ὑπὸ τῶν ἐν Συβάρι Ἀχαιῶν μεταπ.

p. 265.

A Tarentinorum tamen judicaretur colonia: eam poſtea temporis Heracleam appellatam, cum nomine locum quoque mutaviſſe. Subſequitur Metapontium, à navali Heraclea diſſitum 2 ſtadiis CXL. Conditum ajunt à Pyliis, qui cum Neſtore ab Ilio navigaverunt. hos tanto ſucceſſu terram coluiſſe, ut auream æſtatem Delphis dedicaverint. A Pyliis urbem eſſe conditam, ab exequiis Neleidum ratiocinantur. Urbem [illegible] Samnites deleverunt. Antiochus ſcribit, locum illum incolis deſtitutum Achæos quoſdam occupaſſe, evocatos eò ob Achæorum, qui Laconica pulſi fuerant, odium B in Tarentinos, ne hi (vicini enim erant) in locum illum inſilirent. cùm autem duæ eſſent urbes, Metapontiis viciniores Tarento, à Sybaritis perſuaſum fuiſſe iis quos avocatos diximus, ut Metapontum occuparent: quòd eo potiti, Siritidem quoque eſſent habituri: ſin ipſi ſe ad Siritin contuliſſent, fore ut Tarentini à latere imminentes Metapontum ſuam facerent. ſucceſſu temporis bello cum Tarentinis & qui ſuprà adjacent Oenotris conflato, accepta agri parte pacem compoſuiſſe, qui tunc fuerit Italiæ & Iapygiæ terminus. Ibi etjam Metapontum fabulantur, & Melanippam captivam, & hujus C filium Bœotium. Exiſtimat autem Antiochus urbem olim Metabum dictam, poſtea Metapontium denominatam: Melanippamque non ad Metabum, ſed ad Dium perveniſſe. idque ſacello Metabi argui, & Aſii poëtæ teſtimonio, qui ait: Bœotum

In Dii formoſa domo peperit Melanippe.

ad hunc nimirum adductam innuens Melanippam, non ad Metabum. Ephorus tradit, Metaponti auctorem fuiſſe Daulium Criſſæ, cjus quæ prope Delphos eſt, tyrannum. Fertur & alia narratio, fuiſſe ab Achivis ad eam colo- D niam deducendam miſſum Leucippum, qui cùm locum iſtum ad diem. & noctem precariò Tarentinis obtinuiſſet, noluerit reddere: interdiu repoſcentibus reſpondens, ſe etiam ad inſequentem noctem petiiſſe ac impetraſſe: noctu, ad imminentem diem.

1. Ἑξῆς δ' ἐστὶ Μεταπόντιον) Græci omnes Μεταπόντιον, Latini Metapontum. Stephanus ait appellatam aliquando Sirin. quam verè neſcio. Eum vide. Caſaub.

2. Stadiis CXL.) Epitomæ tantum μ', XL. habent includuntur.) *Xyland.*

3. ἐποικῆσαι τῶν Ἀχαιῶν τινάς) Legitur amplius in veteribus τῶν Ἀχαιῶν τινὰς μεταπεμφθέντας ὑπὸ τῶν ἐν Συβάρι Ἀχαιῶν. μεταπ. quæ & vetus interpres agnoſcit. *Caſaub.*

4. Ἐνταῦθα δὲ καὶ) Horum opinionem ſecutus erat Euripides ea fabula quam appellaverat, Μελανίππην δεσμῶτιν, quantum conjicere licet ex iis quæ de illa fabula apud veteres Grammaticos leguntur. *Idem.*

1. ΕΣΤΙ

Deinceps Tarentum eſt, & Iapygia. de quibus dicemus, ſi priùs, quod ratio noſtri inſtituti requirit, præpoſitas Italiæ inſulas peragraverimus. quia enim adhuc ſingulis gentibus juxta vicinas inſulas expoſuimus: nunc Oenotria, quam ſolam Italiæ nomine intellexit antiquitas, ad finem uſque enarrata, par eſt eundem nos ordinem tenendo, Siciliam & quæ circà ſunt inſulas, perſequi.

A Ἐφεξῆς δ' ἐστὶν ὁ Τάρας καὶ ἡ Ἰαπυγία. περὶ ὧν ἐροῦμεν, ὅταν πρότερον τὰς προκειμένας νήσους τῆς Ἰταλίας περιοδεύσωμεν κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς πρόθεσιν· ἀεὶ γὰρ τοῖς ἔθνεσιν ἑκάστοις τὰς γειτνιώσας προσκαταλέγοντες νήσους, καὶ νῦν ἐπειδὴ μέχρι τέλους ἐπεληλύθαμεν τὴν Οἰνωτρίαν, ἥνπερ καὶ Ἰταλίαν μόνην ὠνόμαζον οἱ πρότερον, δίκαιοί ἐσμεν φυλάξαι τὴν αὐτὴν τάξιν, ἐπελθόντες τὴν Σικελίαν, καὶ τὰς περὶ αὐτὴν νήσους.

SICILIA figuram habet triquetram: itaque & Trinacria à tribus extremitatibus quondam, & poſtea ſono vocis concinniore Trinacis denominata fuit. Figuram ejus tria definiunt promontoria: Pelorus, quo verſus Cænyn, Columellam, & Rhegium fretum includitur. Pachynus, qui contra orientem prominet, Siculoque alluitur mari, & Peloponneſum Cretenſemque trajectum reſpicit. Lilybeum, Africæ obverſum, hybernoque juxta occaſui. Laterum, quæ his tribus extremis includuntur, duo ſunt concava mediocriter, tertium à Lilybæo ad Pelorum curvum eſt, idemque longiſſimum, ſtadiorum CIↃ IↃ CC, ut Poſidonius dixit, qui & XX adjecit. de reliquis id quod à Lilybæo ad Pachynum pertinet, altero majus, minimum omnium id quod freto & Italiæ adjacet à Peloro ad Pachynum tendens, ſtadiorum circiter CIↃ C XXX. Ambitum inſulæ Poſidonius pronunciat

[1] ΕΣΤΙ δ' ἡ Σικελία, τρίγωνος τῷ σχήματι· καὶ διὰ τοῦτο [2] Τρινακρία μὲν πρότερον, Τρινακὶς δ' ὕστερον προσηγορεύθη, μετονομασθεῖσα B εὐφωνότερον. Τὸ δὲ σχῆμα διορίζουσι τρεῖς ἄκραι. Πελωριὰς μὲν ἡ πρὸς τὴν Καῖνυν, καὶ τὴν Στηλίδα, καὶ τὴν Ῥηγίνων ποιοῦσα τὸν πορθμόν. [3] Πάχυνος δὲ ἡ ἐκκειμένη πρὸς ἕω, καὶ τῷ Σικελικῷ κλυζομένη πελάγει, βλέπουσα πρὸς τὴν Πελοπόννησον, καὶ τὸν ἐπὶ Κρήτης πόρον· τρίτη δ' ἐστὶν ἡ προσεχὴς τῇ Λιβύῃ, βλέπουσα πρὸς αὐτὴν ἅμα καὶ τὴν χειμερινὴν δύσιν, Λιλύβαιον. τῶν δὲ πλευρῶν, ἃς [4] ἀφορίζουσιν αἱ τρεῖς ἄκραι, δύο μὲν εἰσὶ κοῖλαι μετρίως. ἡ δὲ τρίτη, κυρτὴ ἡ ἀπὸ τοῦ Λιλυβαίου καθήκουσα πρὸς τὴν Πελωριάδα [5] ἥπερ μεγίστη ἐστὶ σταδίων χιλίων καὶ ἑπτακοσίων, ὡς Ποσειδώνιος C εἴρηκε, προσθεὶς καὶ εἴκοσι· τῶν δ' ἄλλων ἥ τ' ἐπὶ Πάχυνον ἀπὸ τοῦ Λιλυβαίου [6] μείζων τῆς ἑτέρας· ἐλαχίστη δὲ ἡ τῷ πορθμῷ καὶ τῇ Ἰταλίᾳ προσεχής, ἡ ἀπὸ τῆς Πελωριάδος ἐπὶ τὸν Πάχυνον, σταδίων ὅσον [7] χιλίων ἑκατὸν καὶ τριάκοντα. Τὸν δὲ περίπλουν ὁ Ποσειδώνιος p. 266.

1. ΕΣΤΙ δ' ἡ Σικελία τρίγωνος τῷ σχήματι) Dionyſius poëta eleganter deſcribit, ℣. 467.

Τρινακίη δ' ἐπὶ τῇσιν ὑπὲρ πέδον Αὐσονιήων
Ἐκτέταται, πλευρῇσιν ἐπὶ τρισὶν ἑστηκυῖα.
Ἄκραι δὲ οἱ Πάχυνός τε, Πελωρίς τε Λιλύβη τε.
Ἀλλ' ἤτοι Λιλύβη μὲν ἐπὶ ῥιπὴν ζεφύροιο
Εἰσανέχει, Πάχυνος δὲ πρὸς αὐγάς, αὐτὰρ ἐπ' ἄρκτους
Ἠνεμόεσσα Πελωρίς, ἐς Αὐσονίην ὁρόωσα. i. e.
Trinaca (Sicilia) autem poſt has ſuper ſolum Auſoniorum
Extenta eſt, latera ſuper tria ſtans.
Promontoria vero ei, Pachynuſque, Peloriſque, Lilybeque.
Sed enim Lilybe quidem ad flatum zephyri
Prominet, Pachynus vero ad orientem, ceterum ad urſas (ſeptentrionem)
Ventoſa Peloris, in Auſoniam ſpectans. Caſaub.

2. Τρινακρία μὲν πρότερον τρινακὶς δ' ὕστερον) Vel τρινακίη. Fuit & oppidum Siciliæ Trinacia nuncupatum à Syracuſanis expugnatum anno primo Olympiadis LXXXV. auctor Diodorus Lib. XII. p. 89. T. II. ed. 1604. Non conſtat autem inter ſcriptores unde dicta Sicilia fuerit Trinacria. Vide Stephanum. Plin. III. c. 8. *dicta Trinacria pluribus aut Triquetra à triangula ſpecie.* Idem.

3. Πάχυνος δὲ ἡ ἐκκειμένη πρὸς ἕω) Sic Dion. ℣. 471.
—— Πάχυνος δὲ πρὸς αὐγάς
At Servius ad Virgil. Aen. III. ℣. 699. *Pachynum promontorium auſtrum ſpectans: unde & Pachynum dictum eſt ab aëris craſſitudine:* Sequitur Servius Polybium Hiſt. I. p. 60. ed. Amſt. qui τὸ πρὸς μεσημβρίαν νεῦον promontorium, Pachynum appellari ſcribit. Ovidius Metam. XIII. ℣. 724.

—— Tribus hæc excurrit in æquora linguis
E quibus imbriferos eſt verſa Pachynos ad auſtros.

Ratio diverſitatis paulo poſt à Strabone explicatur. *Idem.*

4. Ἀμφοτερίζουσιν) Lego ἀφορίζουσιν. Numeri D autem quibus Millia paſſuum deſignantur, à me ſunt ita, ut inveneram, relicti. multos enim falſos eſſe apparet. Verbi gratia, fieri non poteſt ut non niſi XXXV. m. p. ſint inter Meſſanam & Lilybæum, cum CLXVIII. m. p. à Pachyno ad Pelorum ponuntur. *Xyland.*

4. ἃς ἀμφοτερίζουσιν αἱ τρεῖς ἄκραι) Libri veteres ἀφορίζουσιν. *Caſaub.*

5. ἥπερ μεγίστη ἐστὶ σταδίων χιλίων καὶ ἑπτακοσίων) Ita & Diodorus, XX. illis ſtadiis quæ à Polybio adduntur omiſſis τῶν τριῶν πλευρῶν ἡ μὲν ἀπὸ Πελωριάδος ἐπὶ Λιλύβαιον ὑπάρχει σταδίων χιλίων ἑπτακοσίων. *Idem.*

6. μείζων τῆς ἑτέρας) Eſt enim ſtad. mille & quingentorum. Diodorus ἡ δ' ἀπὸ Λιλυβαίου μέχρι Παχύνου τῆς Συρακουσίας χώρας, σταδίων χιλίων καὶ πεντακοσίων. *Idem.*

7. χιλίων ἑκατὸν καὶ τριάκοντα) Diodorus habet τετταράκοντα. *Idem.*

1. τεσσα-

A σαδίων [1] τετρακισχιλίων ἐπὶ τοῖς τετρακισχιλίοις ἀποφαίνει. Ἐν δὲ τῇ χωρογραφίᾳ μείζω λέγεται τὰ διαστήματα, κατὰ μέρος διῃρημένα μιλιασμῷ. [2] Ἐκ δὲ Πελωριάδος εἰς Μύλας κε'· τοσαῦτα δὲ καὶ ἐκ Μυλῶν εἰς τὴν Τυνδαρίδα· [3] Εἶτα εἰς Ἀγάθυρσον λ. καὶ τὰ ἴσα [4] εἰς Ἄλαισα, καὶ πάλιν ἴσα εἰς Κεφαλοίδιον· ταῦτα μὲν πολίχνια· [5] εἰς δ' Ἱμέραν ποταμὸν ιη διὰ μέσης ῥέοντα τῆς Σικελίας· εἶτ' εἰς Πάνορμον λε'· β δὲ καὶ λ εἰς τὸ τῶν Αἰγεσέων ἐμπορεῖον· λοιπὰ δὲ εἰς Λιλύβαιον λη. ἐντεῦθεν δὲ κάμψαντι ἐπὶ τὸ συνεχὲς πλευρὸν, εἰς μὲν τὸ Ἡράκλειον οε. ἐπὶ δὲ τὸ B Ἀκραγαντίνων ἐμπορεῖον κ, καὶ ἄλλα κ εἰς Καμάριναν· εἶτ' ἐπὶ Πάχυνον ν. ἔνθεν πάλιν κατὰ τὸ τρίτον πλευρὸν εἰς μὲν Συρακούσας * λς. εἰς δὲ Κατάνην ξ. εἶτ' εἰς Ταυρομένιον λγ· εἶτ' εἰς Μεσσήνην λ. Πεζῇ δὲ ἐκ μὲν Παχύνου εἰς Πελωριάδα ρξη. [6] ἐκ δὲ Μεσσήνης εἰς Λιλύβαιον τῇ Οὐαλερίᾳ ὁδῷ λε. Ἔνιοι δ' ἁπλούστερον εἰρήκασιν, ὥσπερ Ἔφορος, τόν γε περίπλουν ἡμερῶν καὶ νυκτῶν ε. Ποσειδώνιός τε τοῖς κλίμασιν ἀφορίζων τὴν νῆσον, καὶ πρὸς ἄρκτον μὲν τὴν Πελωριάδα, πρὸς νότον δὲ Λιλύβαιον, πρὸς ἕω δὲ τὸν Πάχυνον τίθησιν· Ἀνάγκη δὲ [7] τῶν C κλιμάτων ἐν παραλληλογράμμῳ σχήματι διαστελλομένων, τὰ ἐγγραφόμενα τρίγωνα, καὶ μάλιστα ὅσα σκαληνὰ, καὶ ὧν οὐδεμία πλευρὰ τοῦ παραλληλογράμμου ἐφαρμόττει, ἀναρμόστως ἔχειν πρὸς τὰ κλίματα διὰ τὴν λόξωσιν. [9] Ὅμως δ' οὖν ἐν τοῖς τῆς Σικελίας τῇ Ἰταλίᾳ πρὸς νότον κειμένης,

* Manuſſ. κ.

ſtadiorum IV CIↃ CCCC. At in chorographia, ſive ea eſt regionum deſcriptio, intervalla ponuntur majora, diſtincta per partes in milliaria. A Peloro ad Mylas paſſuum millia XXV. totidem à Mylis Tyndaridem. hinc Agathyrſum XXX. rurſum Alæſam totidem, aliaque XXX inde Cephaloedium (hæc nomina ſunt oppidorum) tum ad Himeram fluvium, qui per mediam fertur Siciliam M. P. XIIX. Hinc Panormum XXXV. ad emporium Ægeſtenſium XXXII, indeque ad Lilybæum XXXIIX. Flectenti inde ad continens latus, ad Heracleam LXXV, tum ad Agrigentinum emporium XX, aliaque XX Camarinam, hinc ad Pachynum L. Inde in tertio latere Syracuſas XXXVI, Catanam porrò LX, Tauromenium XXXIII, Meſſanam XXX. Terreſtri autem itinere à Pachyno ad Pelorum M. P. CLXIIX. à Meſſana Lilybæum via Valeria XXXV. Nonnulli ſimplicius rem expoſuerunt, ut Ephorus, qui Siciliam circumnavigari ait quinque diebus & noctibus: & Poſidonius, qui climatibus definiens eam, Pelorum ſeptentrioni, Lilybæum Auſtro, Pachynum ortui ſolis opponit. At verò neceſſe eſt, cum climata figuris, quarum æqualiter iuxta ſeſe porriguntur lineæ, includantur, quæ his inſcribuntur triangula, maximè omnibus inter ſe inæqualibus lateribus, quorumque nullum cum parallelogrammi (ſic enim id genus figurarum, cujus facta eſt mentio, Græci nominant) aliquo latere concurrit in eandem lineam: propter obliquitatem ea triangula climatibus nequaquam congruere, Sed tamen quando Sicilia [8] Italiæ comparata ad Auſtrum eſt ſita,

1. τεσσαρακοσίων ἐπὶ τοῖς τετρακισχιλίοις) Diodoro, Siciliæ ambitus eſt ſtad. IV CIↃ CCCLX. *Idem.*

2. ἐκ δὲ Πελωριάδος) Particula δὲ videtur innuere deſiderari aliquid: ac poſſit aliquid ſuſpicari fuiſſe annotatum intervallum à Meſſene ad promontorium, quod in fine omittitur: D veruntamen quia parum id admodum fuit, fieri poteſt, ut fuerit omiſſum. & legendum ἔκ γε Πελ. Conferenda autem ſunt iſta cum tabulis Ptolem. & cum ejus intervallis comparet, cui plus eſt otii. *Caſaub.*

3. εἶτα εἰς Ἀγάθυρσον) Lege Ἀγάθυρνον. Diodorus lib. V. Ἀγάθυρνος δὲ βασιλεύσας τῆς νῦν ὀνομαζομένης Ἀγαθυρνίτιδος χώρας, ἔκτισε πόλιν τὴν ἀπ' αὐτοῦ κληθεῖσαν Ἀγάθυρνον. In Ptol. codice malè Ἀγαθύριον Plin. rectè. *Idem.*

4. εἰς Ἀλαίσα) Sic habet Ptolem. quoque. Diodorus ſcribit Ἀλαίσαν lib. XIV. admonens plures fuiſſe [illegible] nominis urbes: quarum una fuit quæ Ἀλαίσα Ἀρχωνίδιος appellaretur. *Idem.*

5. εἰς δ' Ἱμέραν ποταμὸν ιη διὰ μέσης ῥε) Apud Ptol. Himeræ fluvii duæ ſunt ἐκβολαὶ, altera verſus ſeptentrionem, altera verſus auſtrum: ut videantur eſſe duo fluvii ejuſdem nominis qui totam ſecent Siciliam locis admodum vicinis orti. *Idem.*

6. Ἐκ δὲ Μεσσήνης εἰς Λιλύβαιον τῇ Οὐαλερίᾳ ὁδῷ λ ε. *A Meſſana Lilybæum via Valeria* XXXV.) Numeri ſunt corrupti, & palam juſto minores: credo evanuiſſe notam numeralem α, & ſic debere legi ὁδῷ αλε. *Palmer.*

7. τῶν κλιμάτων ἐν παραλληλογράμμῳ σχήματι διαστελλομένων) Reſpicit inſtitutam à ſe orbis deſcriptionem lib. ſecundo: quem locum vide. *Caſaub.*

8. *Italiæ comparata*) Legendum in Græco videbatur, ἐν τῇ Σικελίᾳ. Sed videtur aliqua vox deeſſe. De eo qui è Lilybæo naves Carthagine ſolventes numeravit, a Plin. VII. 20. Sed habet 135. m. p. At 1400. ſtadia, efficiunt m. p. 175. ut videatur X. pro L. in Plinii notis ſubrepſiſſe, & legendum CLXXV. non CXXXV. Plutarch. de communibus notitiis diei naturalis iter eſſe in medio ait. *Xyland.*

9. ὅμως δ' οὖν ἐν τοῖς) Locus non bene habet. Fortaſſe legendum. ὅμως δ' οὖν οὔσης τῆς Σικελίας τῇ Ἰταλίᾳ πρὸς νότον κειμένης. vel ſic, ὅμως δ' οὖν ἐν τούτοις & mox κειμένης. hoc ſenſu. verumtamen quantum licet in hac rerum difficultate. Sed videtur hic totus locus gravius laborare, & meliorum codicum opem valde deſiderare. *Caſaub.*

1. χίλιοι

Pelorum omnium angulorum ejus maximè verſus Septentrionem ſpectare dici non malè poteſt: ut linea inde ad Pachynum perducta, verſus orientem poſita reſpicere intelligatur ſeptentrionem, cujus latus ad fretum pertingit. oportet autem eam nonnihil converti ad hybernum ortum. ſic enim litus inclinare deprehendes à Catana Syracuſas & Pachynum proficiſcens. Caeterùm trajectus à Pachyno ad Alphei oſtia eſt ſtadiorum IV CIↃ. Artemidorus autem à Pachyno ad Taenarum ſtadia numerans IV CIↃ IↃ C, ab Alpheo Amiſum CIↃ. CXXX. videtur mihi ea dicere, quibus à priore ſententia intelligatur diſſentire. At linea ad Lilybaeum ducta, magis quàm Pelorus occaſum verſus ſita, ſatis commode videtur dici à puncto meridiano verſus occaſum pertinere: ſimulque & ad auroram, & ad Auſtrum reſpicere, cùm ab una parte Siculo alluatur mari, ab altera Africo, quod à Carthaginienſium finibus ad Syrtes tendit. Breviſſimus à Lilybaeo in Africam trajectus ad Carthaginem eſt CIↃ CCCC ſtadiorum. tantoque intervallo dicitur quidam acie oculorum inſigni praeditus è ſpecula quadam numerum navium Carthagine ſolventium obſervaſſe, ac iis qui Lilybaei aderant, nunciaſſe. Latus quod à Lilybaeo eſt ad Pelorum, neceſſe eſt incurvari verſus ortum, & reſpicere id quod eſt inter ſeptentrionem atque occaſum: ut ſeptentrionem verſus habeat Italiam objectam, ad occaſum autem mare Tyrrhenum & Aeoli inſulas. Urbes Siciliae eo in latere, quod fretum conficit, ſunt Meſſana, Tauromenium, Catana,

A ἡ Πελωριὰς ἀρκτικωτάτη λέγοιτ' ἂν καλῶς τῶν τριῶν γωνιῶν, ὥστε τὴν ἐπιζευγνυμένην ἀπ' αὐτῆς ἐπὶ τὸν Πάχυνον, ἐκκεῖσθαι πρὸς ἄρκτον βλέπουσαν * ποιήσει δὲ τὴν πλευρὰν ἡ πρὸς τὸν πορθμόν· δεῖ δ' ἐπιστροφὴν μικρὰν λαμβάνειν ἐπὶ χειμερινὰς ἀνατολάς. οὕτω γὰρ ἡ ἠιὼν παρακλίνει προϊοῦσιν ἀπὸ Κατάνης ἐπὶ τὰς Συρακούσας καὶ τὸν Πάχυνον. Δίαρμα δ' ἐστὶν ἀπὸ τοῦ Παχύνου, πρὸς τὸ στόμα τοῦ Ἀλφειοῦ, στάδιοι δ. Ἀρτεμίδωρος δ' ἀπὸ τοῦ Παχύνου φήσας ἐπὶ Ταίναρον εἶναι τετρακισχιλίους καὶ ἑξακοσίους, ἀπὸ δ' Ἀλφειοῦ ἐπ' Ἄμισον α ρ λ, παρασχεῖν ἄν δοκεῖ μοι
B λόγον μὴ οὐχ ὁμολογούμενα λέγειν τῷ φήσαντι τετρακισχιλίους εἶναι τοὺς ἐπὶ τὸν Ἀλφειὸν ἀπὸ Παχύνου· * ἡ δ' ἀπὸ Παχύνου πρὸς Λιλύβαιον, ἑσπεριωτέρα δὲ τῆς Πελωριάδος, ἱκανῶς ἂν καὶ αὐτὴ δόξοι τὸ ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ σημείου πρὸς τὴν ἑσπέραν. βλέποι δὲ ἂν ἅμα πρός τε τὴν ἕω καὶ πρὸς νότον, τῇ μὲν ὑπὸ τοῦ Σικελικοῦ πελάγους κλυζομένη, τῇ δ' ὑπὸ τοῦ Λιβυκοῦ, τοῦ πρὸς τὰς Σύρτεις διήκοντος ἀπὸ τῆς Καρχηδονίας. Ἔστι δὲ καὶ ἀπὸ Λιλυβαίου τοὐλάχιστον δίαρμα ἐπὶ Λιβύην [1] χίλιοι καὶ πεντακόσιοι περὶ Καρχηδόνα· καθ' ὃ δὴ λέ-
C γεταί τις [2] τῶν ὀξυδορκούντων ἀπό τινος σκοπῆς * ἀπαγγέλλειν τὸν ἀριθμὸν [3] τῶν ἀγομένων ἐκ Καρχηδόνος σκαφῶν τοῖς ἐν Λιλυβαίῳ. Ἀπὸ δὲ τοῦ Λιλυβαίου τὴν ἐπὶ Πελωριάδα πλευρὰν ἀνάγκη λοξοῦσθαι πρὸς ἕω, καὶ βλέπειν πρὸς τὸ μεταξὺ τῆς ἑσπέρας καὶ τῆς ἄρκτου· πρὸς ἄρκτον μὲν ἔχουσαν τὴν Ἰταλίαν, πρὸς δύσιν δὲ τὸ Τυῤῥηνικὸν πέλαγος, καὶ τὰς Αἰόλου νήσους. Πόλεις δ' εἰσὶ κατὰ μὲν τὸ πλευρὸν τὸ ποιοῦν τὸν πορθμὸν, Μεσσήνη πρῶτον, [4] ἔπειτα Ταυρομένιον, καὶ Κατάνη,

*Suſpectus locus.

p. 267.

* Locus perturbatus.

* Vulgò, ὑπαγγέλλειν

1. Χίλιοι καὶ πεντακόσιοι περὶ Καρχηδόνα) Prior interpres ait mille & quinquaginta. alter mille & quadringenta. Cur non mille & quingenta? Nam ſic & libro ſecundo & iterum libro ultimo. p. 834 Apud Plinium CLXXX. M. P. quae fere ſunt ſtad. CIↃCCCCXL Caſaub.

2. τῶν ὀξυδορκούντων) Hiſtoria extat apud Aelianum, Variarum libro XI, cap. 13. qui affirmat ne una quidem navi plus minuſve dicentem à vero numero ſolventium navium aberraſſe. Ἄνδρα, inquit, φασὶ Σικελιώτην οἷον βλέπειν ὀξὺ γενέσθαι ἐν Σικελίᾳ, ὥστε αὐτὸν, ἐκ τοῦ Λιλυβαίου εἰς Καρχηδόνα τείναντα τὸν ὀφθαλμὸν, μηδὲν τὰς ὄψεις σφάλλεσθαι, καὶ ἀποδείξειν λέγουσι τὸν ἀριθμὸν τῶν νεῶν τῶν ἀναγομένων ἐκ Καρχηδόνος, καὶ οὐκ ἐψεύσατο οὐδεμίαν. i. e. Hominem quendam Siculum ferunt adeo acutum videre potuiſſe in Sicilia, ut è Lilybaeo uſque Carthaginem ſi oculos intenderet, nihil viſu falleretur: & numerum navium, quae Carthagine ſolvebant, indicaſſe eum tradunt: neque vel in una falſus fuit. [Nazarius in panegyrico Conſtantino Auguſto dicto; p. 160. ed. 1599. Non hic
D tecum, ait, Lynceus ille certaret, qui, ut poëtae ferunt, parietum ſepta & arborum truncos viſu facile trajiciebat: aut etiam ille, quem eadem vetuſtas locuta eſt, quum Sicilienſi ſpecula conſtitiſſet, conſpicari ſolitum naves quae Africae portum ſubirent: quum proſpectum hominis non aër effuſus, quem craſſiorem exhalatio maris faceret, non tantum (forte tam) diſjunctarum regionum longinquitas impediret. Ei viro nomen fuit Straboni, ut ex Varrone refert Solinus cap VI. vide etiam Valerium Max. lib. pr. cap. ult.] Plinius lib. VII. cap. 21. docet multoties id factum. Idem. Adi doctrina atque optimarum artium ſtudiis eruditum Perizonium ad Aelian. Hiſt. Var. Lib. XI. c. 13. & Livineium ad Nazarii locum mox citatum.

3. τῶν ἀγομένων) Imo τῶν [illegible]ομένων, ut & nos jampridem emendaveramus, & habent libri veteres. Idem.

4. ἔπειτα Ταυρομένιον) Inter Meſſanam & Tauromenium ſive Taurominium, ut vocant Latini, eſt Argentum promontorium Ptol. Idem.

καὶ Συράκουσαι. [1] αἱ δὲ μεταξὺ Κατάνης καὶ Συρακουσῶν [2] ἐκλελοίπασι, Νάξος καὶ Μέγαρα, ὅπου καὶ αἱ τῶν ποταμῶν ἐκβολαὶ * συνελθοῦσαι πάντων καταῤῥεόντων ἐκ τῆς Αἴτνης εἰς εὐλίμενα στόματα. ἐνταῦθα δὲ καὶ [3] τὸ τῆς Ξιφονίας ἀκρωτήριον. Φησὶ δὲ ταύτας Ἔφορος πρώτας κτισθῆναι πόλεις Ἑλληνίδας ἐν Σικελίᾳ, [4] καὶ τῇ γενεᾷ μετὰ τὰ Τρωϊκά· τοὺς γὰρ πρότερον δεδιέναι τὰ λῃστήρια τῶν Τυῤῥηνῶν, καὶ τὴν ὠμότητα τῶν ταύτῃ βαρβάρων, ὥστε μηδὲ κατ᾽ ἐμπορίαν πλεῖν. Θεοκλέα δ᾽ Ἀθηναῖον παρενεχθέντα ἀνέμοις εἰς τὴν Σικελίαν, κατανοῆσαι τήν τε οὐδένειαν τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὴν ἀρετὴν τῆς γῆς· ἐπανελθόντα δὲ, Ἀθηναίους μὲν μὴ πεῖσαι, Χαλκιδέας δὲ τοὺς ἐν Εὐβοίᾳ συχνοὺς παραλαβόντα, καὶ τῶν Ἰώνων τινὰς, ἔτι δὲ Δωριέων, οἳ πλείους ἦσαν Μεγαρεῖς, πλεῦσαι. [5] τοὺς μὲν οὖν Χαλκιδέας κτίσαι Νάξον, [6] τοὺς δὲ Δωριέας Μέγαρα, τὴν Ὕβλαν πρότερον καλουμένην. Αἱ μὲν οὖν πόλεις οὐκέτ᾽ εἰσί· τὸ δὲ τῆς Ὕβλης ὄνομα συμμένει διὰ τὴν ἀρετὴν τοῦ Ὑβλαίου μέλιτος. Τῶν δὲ συμμενουσῶν κατὰ τὸ λεχθὲν πλευρὸν πόλεων, [7] ἡ μὲν Μεσσήνη τῆς Πελωριάδος ἐν κόλπῳ κεῖται, καμπτομένης ἐπιπολὺ πρὸς ἕω, καὶ μασχάλην τινὰ ποιούσης. ἀπέχει δὲ τοῦ μὲν

p. 268.

Ῥηγίου δίαρμα ἑξηκονταστάδιον, τῆς δὲ στηλίδος πολὺ ἔλαττον· κτίσμα δ᾽ ἐστὶ Μεσσηνίων τῶν ἐν Πελοποννήσῳ, παρ᾽ ὧν τοὔνομα μετήλλαξε, [8] Ζάγκλη πρότερον καλουμένη, διὰ τὴν σκολιότητα τῶν τόπων [9] (Ζάγκλιον γὰρ ἐκαλεῖτο τὸ σκολιόν)

* Manuſſ. συνῆλθον

Syracuſæ. Quæ inter Catanam ac Syracuſas fuerunt urbes, perierunt, Naxus, Megara: ubi etiam oſtia fluminum conveniunt, omnibus ex Ætna defluentibus, & exitus portibus commodos naniſcentibus. Ibi etiam Xiphoniæ eſt promontorium. Ephorus ſcribit has primas in Sicilia urbes Græcanicas fuiſſe, ætate poſt bellum Trojanum. Priores enim Tyrrhenorum latrocinia & crudelitatem ibi incolentium barbarorum ita reformidaſſe, ut ne [illegible] quidem faciundæ gratia eò navigaverint. Theoclem verò Athenienſem ab inſtituto curſu ventis eò delatum, cùm hominum ibi degentium vilitatem, tum inſulæ præſtantiam exploraſſe. cumque domum reverſus Athenienſibus ut coloniam eò deducerent non perſuaderent, adſcito magno Eubœam habitantium Chalcidenſium numero, ac Ionum, Dorienſiumque, quorum major pars Megarenſes erant, in Siciliam navigaſſe. ac Chalcidenſes quidem Naxum, Dorienſes Megara condidiſſe, cui prius nomen fuit Hyblæ. Urbes quidem illæ non ſuperant: Hyblæ tamen nomen ob Hyblæi mellis præſtantiam perduravit. De urbibus verò quæ in dicto latere adhuc extant, Meſſana in ſinu eſt ſita Pelori, valde verſus orientem inflexi, & anfractum quendam axillæ ſimilem nacti. Abeſt à Rhegio ſtadiorum trajectu LX, multo propius à Columella. Condita eſt à Meſſeniis Peloponneſiacis, à quibus & nomen deduxit cùm ob locorum obliquitatem Zancle priùs diceretur (nam obliquum iis Zanclium appellabatur) condita

1. Αἱ δὲ μεταξὺ Κατάνης καὶ Συρακουσῶν ἐκλελοίπασι, Νάξος καὶ Μέγαρα. *Quæ inter Catanam ac Syracuſas fuerunt urbes, perierunt, Naxus, & Megara*) Si ſic ſcripſerat noſter Geographus, certe hallucinatus eſt: nam certo certius eſt, Naxum, quæ poſtea Tauromenium dicta eſt, fuiſſe ſitam inter Catanam & Meſſanam, ex Thucydide & aliis cum Plinio, quem citat Caſaubonus. Sed forte non ita ſcripſerat Strabo, & debet legi Θάψος καὶ Μέγαρα. Nam nec Ptolemæus nec Plinius ullam de Thapſo fecerunt mentionem, quod ſuadet eam urbem ante Strabonis tempora deſertam fuiſſe, & ἐκλελοιπέναι, quod ait Strabo. *Palmer.*

2. ἐκλελοίπασι Νάξος καὶ Μέγαρα) Diſſentit Plinius III. c. 8. qui Naxum, non aliam à Taurominio fuiſſe indicat, *Colonia*, inquit, *Tauromininum quæ quondam Naxos.* Megarenſium autem & τῆς Μεγαρίδος meminit Diodorus Sic. non uno in loco. *Caſaub.*

3. τὸ τῆς Ξιφονίας ἀκρωτήριον) Scribe Ξιφωνίας. ex Stephano. *Idem.*

4. [illegible] γενεᾷ) mirum doctiſſimum interpretem Xylandrum non animadvertiſſe legendum eſſe δεκάτῃ γενεᾷ hoc eſt CCCXXX. plus minus annis, circiter numerum MCLXIV. Vide plura apud *Scaligerum in Animadverſ. in Euſeb.* MCCLXXXI.

5. τοὺς μὲν οὖν Χαλκιδέας κτίσαι Νάξον) Thucydides lib. VI. c. 2. Ἑλλήνων δὲ πρῶτον Χαλκιδεῖς ἐξ Εὐβοίας πλεύσαντες μετὰ Θουκλέους οἰκιστοῦ Νάξον ᾤκισαν. i. e. *Græcorum autem primi Chalcidenſes ex Eubœa navigantes cum Thcucle Coloniæ duce, Naxum condiderunt.* Caſaub.

6. τοὺς δὲ Δωριέας Μέγαρα, τὴν Ὕβλαν προτ. καλ.) Thucyd. de Megarenſibus qui Lami duce in Siciliam venerant VI. c. 4. Μεγαρέας ᾤκισαν τοὺς Ὑβλαίους κληθέντας. *Idem.* Vide Clar. Cellarium Geogr. Antiq. II. c. 12.

7. ἡ μὲν Μεσσήνη) Meſſanam ait συμμένειν. funditus tamen everſam ac dirutam aliquando fuiſſe à Carthaginienſibus auctor eſt Diod. homo Siculus lib. XIV. p. 281. ed. 1604. quare neceſſe eſt poſt illa tempora fuiſſe denuo inſtauratam & ædificatam Vide Clar. Cellarium. Geogr. Antiq. II. c. 12. *Idem.*

8. Ζάγκλη πρότερον καλουμένη) Zanclen condiderant Cumani Opici: poſtea eandem tenuerat Cadmus Cous, de quo Herodotus VII. c. 164. ἔνθα μετὰ Σαμίων ἔσχε τε καὶ κατοίκησε πόλιν Ζάγκλην, τὴν ἐς Μεσσήνην μεταβαλοῦσαν τοὔνομα. i. e. *ubi una cum Samiis urbem Zanclam, cujus nomen in Meſſanam mutatum eſt, tenuit atque incoluit.* vide Thucydid. *Idem.*

9. Ζάγκλιον γὰρ ἐκαλεῖτο τὸ σκόλιον) Thucydides VI. c. 4. paulo aliter: Ὄνομα δὲ τὸ μὲν πρῶτον Ζάγκλη ἦν ὑπὸ τῶν Σικελῶν κληθεῖσα, ὅτι δρεπανοειδὲς τὸ χωρίον τὴν ἰδέαν ἐστί· τὸ δὲ δρέπανον οἱ Σικελοὶ ζάγκλον καλοῦσι. i. e. *Hæc autem urbs primo quidem à Siculis Zancle vocata fuit, quod locus ille ſpeciem falcis habeat*

a Naxiis qui apud Catanam incolebant. Poſtea temporis Mamertini, gens Campana, Meſſanam inhabitavit. Uſi ſunt ea pro receptaculo Romani in bello Siculienſi contra Carthaginienſes. ac inferioribus temporibus Sex. Pompejus bellum adverſus Auguſtum Cæſarem gerens claſſem ibi ſuam continuit, atque inde fugam fecit inſula ejectus. Demonſtratur paulo ante eam urbem in freto Charybdis profunditas quædam prodigioſa, in quam æſtus freti ob naturam loci facile abripiunt navigia inverſa, cum circumagitatione & fluctus procella magna; quorum abſorptorum & diſſipatorum fragmenta ad litus Tauromenitanum devolvuntur. Quod ab hoc eventu Copriam quaſi ſterquilinium, dicunt. Porrò apud Meſſanenſes Mamertini adeò invaluerunt, ut ſub ſuam poteſtatem redegerint urbem, civeſque ab omnibus Mamertini potius appellentur, quàm Meſſanii. cumque admodum ferax vini ſit ea regio, vinum non Meſſanium dicitur, ſed Mamertinum, quod cum Italicorum vinorum optimo quovis certet. Urbs mediocriter frequens eſt, Catanæ tamen cedit, quæ colonos accepit Romanos. Utraque minùs frequentatur Tauromenium. Catana autem Naxiorum eſt colonia: Tauromenium Zanclæorum qui Hyblæ erant. Priſtinos autem incolas Catana amiſit, deductis

A Ναξίων ἐστὶ πρότερον κτίσμα τῶν πρὸς Κατάνῃ· 1 ἐπῴκισαν δ᾽ ὕστερον Μαμερτῖνοι Καμπανῶν τι φῦλον. 2 ἐχρήσαντο δ᾽ ὁρμητηρίῳ Ῥωμαῖοι πρὸς τὸν Σικελικὸν πόλεμον τὸν πρὸς Καρχηδονίους. 3 καὶ μετὰ ταῦτα Πομπήϊος Σέξτος ἐνταῦθα συνεῖχε τὸ ναυτικὸν, πολεμῶν πρὸς τὸν Σεβαστὸν Καίσαρα. ἐντεῦθεν δὲ καὶ τὴν φυγὴν ἐποιήσατο, ἐκπεσὼν ἐκ τῆς νήσου. Δείκνυται δὲ καὶ ἡ Χάρυβδις μικρὸν πρὸ τῆς πόλεως, ἐν τῷ πορθμῷ, βάθος ἐξαίσιον, εἰς ὃ αἱ παλίρροιαι τοῦ πορθμοῦ κατάγουσιν εὐφυῶς τὰ σκάφη τραχηλιζόμενα μετὰ συστροφῆς καὶ δίνης μεγάλης· καταποθέντων δὲ καὶ διαλυθέντων, B 4 τὰ ναυάγια παρασύρεται πρὸς ἠϊόνα τῆς Ταυρομενίας, ἣν καλοῦσιν ἀπὸ τοῦ συμπτώματος τούτου Κοπρίαν. Τοσοῦτον δ᾽ ἐπεκράτησαν οἱ Μαμερτῖνοι παρὰ τοῖς Μεσσηνίοις, ὥστ᾽ ἐπ᾽ ἐκείνοις ὑπῆρξεν ἡ πόλις· καλοῦσι δὲ Μαμερτίνους μᾶλλον ἅπαντες αὐτοὺς, ἢ Μεσσηνίους· εὐοίνου τε σφόδρα τῆς χώρας οὔσης, 5 οὐ Μεσσήνιον καλοῦσι τὸν οἶνον, ἀλλὰ Μαμερτῖνον, τοῖς ἀρίστοις ἐνάμιλλον ὄντα τῶν Ἰταλικῶν. Οἰκεῖται δ᾽ ἱκανῶς ἡ πόλις, μᾶλλον δ᾽ ἡ Κατάνη· καὶ γὰρ οἰκήτορας δέδεκται Ῥωμαίους· ἧττον δ᾽ ἀμφοῖν τὸ Ταυρομένιον. 6 Καὶ ἡ Κατάνη δ᾽ ἐστὶ Ναξίων τῶν αὐτῶν κτίσμα. 7 Ταυρομένιον δὲ C τῶν ἐν Ὕβλῃ Ζαγκλαίων· ἀπέβαλε δὲ τοὺς οἰκήτορας τοὺς ἐξαρχῆς ἡ Κατάνη, 8 κατοικίσαντος

beat, falcem autem zanclon appellant. Heſychius, ζάγκλον, δρέπανον καὶ ὄνομα πόλεως· ζάγκλον pro falce uſurpavit doctiſſimus poëta Callimachus (Frag. Bent. 312) κέκρυπται βόθρῳ ζάγκλον ὑπὸ χθονίῃ. Unus opinor Diodorus prorſus diſſentit, qui Zanclen à rege Zanclo nomen ait inveniſſe. Vide Stephanum. *Caſaub.*

1. ἐπῴκισαν δ᾽ ὕστερον Μαμερτῖνοι Καμπανῶν τι φῦλον) Polybius lib. pr. Hiſt. p. 9. ed. Amſtel. Μεσσήνην μὲν γὰρ οὐ πολλοῖς ἀνώτερον χρόνοις τῶν νῦν λεγομένων καιρῶν, Καμπανοὶ παρὰ Ἀγαθοκλεῖ μισθοφοροῦντες, καὶ πάλαι περὶ τὸ κάλλος καὶ τὴν λοιπὴν εὐδαιμονίαν τῆς πόλεως ὀφθαλμιῶντες, ἅμα τῷ λαβεῖν καιρὸν εὐθὺς ἐπεχείρησαν παρασπονδεῖν. i. e. *Quippe Meſſanam, non multum ante iſta, de quibus nunc agimus, tempora, Campani ſub Agathocle merentes, qui jam dudum ejus oppidi pulchritudini ac reliquæ felicitatis adjecerant, ubi primum occaſio eſt oblata, per fidem convenire ſunt adorti.* non dicit Polybius ex quo Campaniæ oppido potiſſimum profecti eſſent ii qui Meſſanam occuparunt: idem tamen paullò infra addit Mamertinos eos voluiſſe appellari. Οἱ δὲ Μαμερτῖνοι, inquit, (τοῦτο γὰρ τοὔνομα κυριεύσαντες οἱ Καμπανοὶ τῆς Μεσσήνης προσηγόρευσαν σφᾶς αὐτούς.) *Mamertini (hoc namque ſibi nomen Campani occupata Meſſana indiderunt.)* Idem.

2. ἐχρήσαντο δ᾽ ὁρμητηρίῳ Ῥωμαῖοι) Vide Florum lib. II cap. 2. Capta eſt à Romanis initio belli Punici primi auſpiciis Valerii Maximi, qui Meſſala inde cognominatus *Idem.*

3. καὶ μετὰ ταῦτα Πομπήϊος Σέξτος) Vide Dionem libro XLIX. *Idem.*

4. τὰ ναυάγια παρασύρεται πρὸς ἠϊόνα τῆς Ταυρομενίας) Seneca ad Lucilium Epiſt. 79. *Charybdis an reſpondeat fabulis perſcribi mihi deſidero. Et ſi forte obſervaveris (dignum eſt autem ut obſerves) fac nos certiores, utrum non tantum vento agatur in vortices, an omnis tempeſtas mare illud contorqueat: & an verum ſit quidquid illo freti turbine abreptum eſt per multa milia trahi conditum, & circa Tauromenitanum littus emergere.* Idem ſcripſerat Salluſtius teſte Servio ad Virgil. Aen. III. ℣ 425. *Idem.*

D

5. οὐ Μεσσήνιον καλοῦσι τὸν οἶνον, ἀλλὰ Μαμερτῖνον) Imo Italicum non Mamertinum vocabant. Athenæus Deipn. I. c. 21 pag. 27. ὁ δὲ Μαμερτῖνος, ἔξω μὲν τῆς Ἰταλίας γίνεται. καὶ γενόμενος ἐν Σικελίᾳ καλεῖται Ἰταλικός. *Idem.*

6. καὶ ἡ Κατάνη δ᾽ ἐστὶ Ναξίων τῶν αὐτῶν κτίσμα) Idem enim Theocles qui cum Calcidenſibus Naxum condiderat, aliquot poſt annis cum iiſdem Κατάνην ᾤκησεν, inquit Thucyd VI. c 3. *Idem.*

7. Ταυρομένιον δὲ τῶν ἐν Ὕβλῃ Ζαγκλαίων) Diodorus Sicul. lib. XVI. p. 411. T. II. ed. 1604. refert Andromachum Timæi hiſtorici patrem virum nobiliſſimum congregatis Naxiis, qui everſa à Dionyſio Naxo reſtabant ſuperſtites, occupaſſe collem, qui Naxo imminebat & Taurus appellabatur: inde ergo iſti loco nomen. Nam Andromachus μείνας κατ᾽ αὐτὸν πλείω χρόνον, ἀπὸ τῆς ἐπὶ τοῦ Ταύρου μονῆς ὠνόμασε Ταυρομένιον. Hæc Diodorus, dicto libro, oblitus opinor eorum, quæ ſcripſerat lib. XIV. p. 282. T. II. ed. 1604 ubi eundem locum vide. Idem refert, ſua ætate factum, ut Tauromenitanis patria ſua à Cæſare pulſis Romanorum colonia illum locum occuparet. *Idem.*

8. κατοικίσαντος ἑτέρους Ἱέρωνος) Factum id, anno quarto Olympiadis LXXIX. auctor Diod. qui rem tamen paulo aliter refert. *Idem.*

ἑτέρους Ἱέρωνος τοῦ Συρακουσίων τυράννου, καὶ A προσαγορεύσαντος αὐτὴν Αἴτνην ἀντὶ Κατάνης. ταύτης δὲ 1 καὶ Πίνδαρος κτίστορα λέγει αὐτὸν, ὅταν φῇ,

* Manuſſ. Ξύνες τοὶ λέγω ζαθ.

* ζαθέων Ιερων ὁμώνυμε πατὴρ
Κτίστορ Αἴτνης.

Κατὰ δὲ τὴν τελευτὴν τοῦ Ἱέρωνος κατελθόντες οἱ Καταναῖοι, τούς τε ἐνοίκους ἐξέβαλον, καὶ τὸν τάφον ἀνέσκαψαν τοῦ τυράννου οἱ δὲ Αἰτναῖοι παραχωρήσαντες, 2 τὴν Ιννησαν καλουμένην, τῆς Αἴτνης ὀρεινὴν ᾤκησαν, καὶ προσηγόρευσαν τὸ χωρίον Αἴτνην, B διέχον τῆς Κατάνης σταδίους ὀγδοήκοντα· καὶ τὸν Ἱέρωνα οἰκιστὴν ἀπέφηναν. Ὑπέρκειται δὲ μάλιστα τῆς Καταάνης ἡ Αἴτνη, καὶ τῶν περὶ τοὺς κρατῆρας παθῶν, πλεῖστον κοινωνεῖ· 3 καὶ γὰρ οἱ ῥύακες εἰς τὴν Καταναίαν
p. 269. ἐγγυτάτω καταφέρονται· καὶ τὰ περὶ τοὺς εὐσεβεῖς ἐκεῖ τεθρύλληται 4 τὸν Αμφίνομον καὶ τὸν 6 Αναπίαν, οἱ τοὺς γονέας ἐπὶ τῶν ὤμων ἀράμενοι διέσωσαν ἐπιφερομένου τοῦ κακοῦ .....

eò aliis ab Hierone Syracuſanorum tyranno, & nomen Catanæ in Ætna mutantis, cujus eum conditorem etiam Pindarus his verbis facit:

Divorum Hieron cognominis pater;
Conditor Aetnæ.---

Sed ſub mortem Hieronis, Catanæi poſtliminio reverſi inquilinos expulerunt, ſepulcrumque tyranni proruerunt. at Aetnæi cedentes loco, Inneſam (hoc nomen eſt montis Aetnæ) domicilium ſibi occuparunt, locoque nomen Aetnæ impoſuerunt, diſtanti à Catana ſtadiis xxc, ejuſque oppidi auctorem Hieronem pronunciavere. Maximè Catanæ ſupernè imminet mons Aetna, & urbs ea partem eorum potiſſimùm capit, quæ crateras Ætnæ efficiunt. Nam & ignis qui ex Ætna evomitur, fluxu ſuo proximè in Catanæum agrum devolvitur: & facinus piorum filiorum Amphinomi & Anapiæ, qui ingruente iſto malo parentes ſuos humeris ſuis ſublatos eripuerunt, 5 iſti loco adſignatur.

1. καὶ Πίνδαρος κτίστορα λέγει αὐτόν) Idem οἰκιστῆρα quoque vocat Πυθ. α. ubi de Ætna monte locutus ſubjicit,

——τοῦ μὲν ἐπωνυμίαν,
Κλεινὸς οἰκιστὴρ ἐκύδανε πόλιν
Γείτονα. i. e.
Cui cognominem inclytus conditor decoravit
Urbem vicinam.

Legitur autem in veteribus codicibus Ξύνες τοὶ (forte pro τί) λέγω ζαθέων. *Caſaub.*

2. τὴν Ιννησαν καλουμένην) vel Strabonem in hac voce, vel Diodorum Lib. xi. p. 57. T. II. ed. 1604. arbitror corrigendum, qui ἰννησίαν vocat. Καὶ τὴν νῦν οὖσαν Αἴτνην ἐκτήσαντο πρὸ τούτου καλουμένην Εννησίαν. *Idem.*

3. καὶ γὰρ οἱ ῥύακες εἰς τὴν Καταναίαν ἐγγυτάτω φέρονται) Plinius III. c. 8. *Favilla Tauromimum & Catanam uſque pervenit fervens.* Favillam Plinius vocat, quem noſter ῥύακα. [Ariſtoteles etiam ῥεῦμα Αἴτνης lib. De miraculis auditis.] Sunt autem ῥύαξ & κρατῆρες omnibus uſurpatæ ſcriptoribus voces, qui de Ætna apud Græcos ſcripſerunt. neque C tamen rectè cenſent, qui hujus rei propriam eſſe volunt vocem ῥύαξ. Nam & de aliis dicitur. & apud Thucyd. lib. iv. & Diodo. lib. quinto. Eſt & cometæ genus, ὁ ῥυμὸς vel ῥύαξ, quando ἀπὸ τῶν ἀστέρων ὥσπερ τοῦ φωτὸς γένηται ἐπὶ τὰ κάτω, ut docet Achilles Statius. Crateres autem quomodo Latinè debeamus vertere docet Lucretius lib. vi. ℣. 701. de Ætna loquens.

In ſummo ſunt vertice item crateres, ut ipſi
Nominitant, nos quas fauces perhibemus & ora.

Vide Plin. Solinum, & poëmatium de Ætna. [Aimoinus hiſtoricus *Ollam* videtur appellare, ut annotamus.] Cave autem ῥύακας cum crateribus confundas, quod video ſummos viros facere. *Idem.*

3. Καὶ γὰρ οἱ ῥύακες εἰς τὴν Καταναίαν ἐγγυτάτω καταφέρονται. *Nam & ignis qui ex Ætna evomitur, fluxu ſuo proxime in Catanæum agrum devolvitur*) Putat doctiſſimus commentator ῥύακες debere interpretari *favillæ*, eo quod Plinius dixit, *favilla Tauromenium & Catanam uſque pervenit fervens.* Sed aliter me docuit Procopius rerum Gothicarum lib. 4. quem vide. Uſus eſt etiam Synesius ea voce libro de regno, ubi de Ariſtotele & Platone loquutus ſic ait: καὶ ὅσοι ἀπὸ τούτων ῥύακες φιλοσοφίας ἐρρύησαν. *Et quanti ab iis Philoſophiæ rivi effluxerunt.* De favillis, quæ Græce σπινθῆρες dicerentur, minus proprie diceretur ἐρρύησαν: nam ῥέουσι de fluviis & aqua dicitur & de liquidis, quæ pondus habent, ut ad inferiores locos tendant, ſed favillæ πέτονται, volant magis quam fluunt. Igitur ῥύακες ſunt rivi veluti & fluenta ignitorum lapidum immenſo fornacis Ætnææ calore fuſorum, & ſulphuris, qui rivi ab Ætnæ cratere evomuntur, & inde per ſubjectos campos fluunt omnia adurentes. Vide Thucydidem in fine libri III. Fazelum & alios, qui de Ætna monte & ejus incendiis ſcripſerunt. *Palmer.*

4. τὸν Αμφίνομον καὶ τὸν Αναπίαν) Notum eſt jam eruditis quantopere varient veteres auctores in D horum nominibus. Vide lib. de mundo extremo, Pauſaniam in Phocicis, Valerium Maximum lib. v. c. 4. & hoc amplius Ælianum, Claudianum, Solinum, & Lycurgum in oratione contra Leocratem.] *Caſaub*

4. Τὸν Ἀμφίνομον καὶ τὸν Ἀναπίαν) repone τὸν Ἄναπιν; Nam in στυλοπινακίοις templi Apolloniadis Eumenis, & Attali Regum matris, quod apud Cyzicum fuit, tabula Anapis, & Amphinomi inſculpta erat cum epigrammate, cujus hoc lemma extat in in antiquiſſimis membranis. Nam Epigramma ipſum periit: ἐν δὲ τῷ ιζ΄ Ἄναπις καὶ Ἀμφίνομος, ὃ ἐκραγέντων τῶν κατὰ Σικελίαν κρατήρων διὰ τοῦ πυρὸς οὐδὲν ἕτερον ἢ τοὺς ἑαυτῶν γονεῖς βαστάξαντες διεκομίζον. Salmaſ. Ex. Plin. p. 78. edit. Trajectin.

5. *Iſti loco adſignatur*) Ἐκτεθρύλληται. repoſui ἐκεῖ τεθρύλληται. Meminit Lycurgus contra Leocratem, & Virgil. in Aetna. ego in nominibus nihil volui mutare. *Xyland.*

1 Cùm menſe Decembri montis incendium exiſtit, profundis tum cineribus ager Catanæus obtegitur: qui cinis cùm aliquanto tempore ſit moleſtus, poſtea temporis regionem beneficio afficit. reddit enim eam vinetis lætam, ac bonæ frugis feracem, cùm reliquum agri non ita præſtet vini productione. 2 radicesque efferunt cinere ſic oppleta loca, quibus adeò pingues reddi perhibent oves, ut rumpantur. itaque quadrageſimo aut quinquageſimo circiter die ſanguinem detrahunt ex auribus: quod etiam apud Erytheam fieri docuimus. Egeſtæ ex incendio Ætnæ materiæ fluxus ita concreſcit, ut ad juſtam altitudinem ſoli ſuperficiem in lapidem convertat: quam qui nudare velint, opus habeant lapides ſcindere. etenim lapide in crateribus colliquato, ac deinde ſurſum egeſto, humor vertici ſuperfuſus cœnum eſt nigrum, per montem deorſum fluens: deinde ubi concrevit, lapis fit molaris, eodem retento quem fluens habebat colore. ſed & cinis ita fit aduſtis lapidibus, ut fit crematis lignis. ſicut ergo ruta cinere ligni alitur, ita ſimilem eſſe Ætnæo cineri cum vitibus affinitatem credibile eſt. ¶ Iam Syracuſas condidit Archias navibus à Corintho advectus ſub idem tempus, quo Naxus & Megara ſunt conditæ. Feruntque ſimul Delphos adveniſſe Myſcellum & Archiam conſulendi oraculi gratia. interrogatoſque à Deo, Divitiasne mallent, an ſanitatem:

A 1 ὅταν τῷ Ποσειδεῶνι φαίνηται τὰ περὶ τὸ ὄρος, καταπέφρεκται πολλῷ βάθει ἡ Καταναίων χώρα. ἡ μὲν οὖν σποδὸς λυπήσασα πρὸς καιρὸν, εὐεργετεῖ τὴν χώραν χρόνοις ὕστερον· εὐάμπελον γὰρ παρέχεται καὶ χρησίκαρπον, τῆς ἄλλης οὐχ ὁμοίως οὔσης εὐοίνου· 2 τάς τε ῥίζας ἐκφέρει τὰ καταιτεφρωθέντα χωρία· πιαίνειν δ' ἐπὶ τοσοῦτον τὰ πρόβατα φασὶν, ὥστε πνίγεσθαι· διόπερ ἐκ τῶν ὤτων ἀφαιροῦσιν αἷμα δι' ἡμερῶν * μ, ἢ ν, καθάπερ τοῦτο καὶ κατὰ τὴν Ερείθυαν συμβαῖνον εἰρήκαμεν. ὁ δὲ ῥύαξ εἰς πῆξιν μεταβάλλων, ἀπολιθοῖ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς ἐφ' ἱκανὸν βάθος, ὥστε λατομίας εἶναι χρείαν, τοῖς ἀνακαλύψαι βουλομένοις τὴν ἐξ ἀρχῆς ἐπιφάνειαν·
B 3 τακείσης γὰρ ἐν τοῖς κρατῆρσι τῆς πέτρας, εἶτ' ἀναβληθείσης, τὸ ὑπερχυθὲν τῆς κορυφῆς ὑγρὸν, πηλός ἐστι μέλας, ῥέων κατὰ τῆς ὀρεινῆς· 4 Εἶτα πῆξιν λαβὼν, γίνεται λίθος μυλίας, 5 τὴν αὐτὴν φυλάττων χρόαν, ἣν ῥέων εἶχε· καὶ ἡ σποδὸς δὲ καιομένων τῶν λίθων ὡς ἀπὸ τῶν ξύλων γίνεται. καθάπερ οὖν τὸ πήγανον τῇ ξυλίνῃ σποδῷ τρέφεται, τοιοῦτον ἔχειν οἰκείωμα πρὸς τὴν ἄμπελον εἰκὸς τὴν Αἰτναίαν σποδόν. 6 Τὰς δὲ Συρακούσας, Ἀρχίας μὲν ἔκτισεν ἐκ Κορίνθου πλεύσας περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, οἷς
C ᾠκίσθησαν καὶ ἡ Νάξος, καὶ τὰ Μέγαρα· ἅμα δὲ Μύσκελλόν τε φασὶν εἰς Δελφοὺς ἐλθεῖν, καὶ τὸν Ἀρχίαν χρηστηριαζόμενον, 7 ἐρέσθαι τὸν θεὸν, πότερον αἱροῦνται πλοῦτον, ἢ ὑγίειαν·

* Manuſſ. δι' ἢ ε.

1. *Cum menſe Decembri*) Locus depravatus. Ego eum ſecutus ſum conjecturam, ut Προσειδεῶνι legerem, & menſem intelligo Decembrem, de qua re alias. nam & Ætnam hybernis temporibus nivalem agnoſcit Plinius, quæ egeſtum cinerem pruinis operiat. & Pindarus prima Pythiorum Oda habet quæ hinc non abludant. Si quis quid melius habet, ſciat me non nimis magni facturum hujus conjecturæ jacturam. Neptunus quidem hic eſt Canis in balneo. *Xyland.*

1. *ὅταν τῷ Ποσειδεῶνι φαίνηται*) Si hæc lectio bene habet, ſignificat *τὰ περὶ τὸ ὄρος*, hoc eſt, Ætnæ incendium & ejectionem favillæ contingere, quando ita Neptuno videtur: ſed cur id Neptuno potius quam Vulcano tribuit? An quia Neptunus *σεισίχθων*, & ut Herodotus ac Diodorus ajunt, *τῶν σεισμῶν καὶ κατακλυσμῶν αἰτίαν ἔχειν* cenſebatur? Ætneum autem incendium inſtar eſt diluvii, ideo poëtæ *ποταμὸν πυρὸς* dixerunt. At interpres cum ſuo Decembri vehementer fallitur. Cui vero perſuadebit Xylander ſemper menſe Decembri *τὰ περὶ τὸ ὄρος* contingere? Non ſanè ei perſuaderi hoc poterit, qui ex hiſtoria didicerit, incertis ſolitum contingere intervallis. *Caſaub.*

2. *Radices efferunt*) Non intelligo quæ ſint iſtæ radices. *ἀποβάλλων* autem liberè expunxi, quod redundare & contextui officere quivis videt. *Xyland.*

3. *τακείσης γὰρ ἐν τοῖς κρατῆρσι τῆς πέτρας*) Ideo ſummus poëta dixit Aen. III. ℣. 576. *liquefactaque ſaxa.* Caſaub.

4. *Εἶτα πῆξιν λαβὼν γίνεται λίθος μυλίας*) In poëmatio de Ætna,

Quin etiam variè quædam ſine nomine ſaxa
Toto monte liquant: illis cuſtodia flammæ
Vera tenaxque data eſt: ſed maxima cauſa molaris
Illius incendi lapidis ſibi vindicat Ætna.

Sed de lapide molari, qui & pyrites, lege Plinium XXXVI. c. 19. & Ariſtotel. Meteorol. lib. IV. cap. 6. *Idem.*

5. *τὴν αὐτὴν φυλάττων χρόαν*) Hoc quoque notat carminis de Ætna auctor, cujus hæc ſunt emendante Scaligero.

D
Quin etiam externum nil is color ipſe reſolvit,
Non odor aut levitas: putris magis ille magiſque
Una operis facies. Idem.

6. *τὰς δὲ Συρακούσας Ἀρχίας μὲν ἔκτισεν ἐκ Κορίνθου πλεύσας*) Thucydides lib. VI. c. 3. *Συρακούσας δὲ τοῦ ἐχομένου ἔτους Ἀρχίας τῶν Ἡρακλειδῶν, ἐκ Κορίνθου ᾤκισε Σικελοὺς ἐξελάσας.* i. e. *in ſequenti anno Archias Heraclidarum (unus) Corintho (profectus) Syracuſas condidit. Siculis prius ex inſula expulſis.* Idem.

7. *ἐρέσθαι τὸν θεὸν, πότερον* [illegible] *ὑγίειαν*) Verba Apollinis [illegible] ære,

Χώρους καὶ πόλεως οἰκήτορα λαὸν ἔχοντες
Ἤλθετ' ἐρησόμενοι Φοῖβον τίνα γαῖαν ἵκησθε.
Ἀλλ' ἄγε δὴ φράζεσθαι ἀγαθὸν ποτερόν κεν ἕλοισθε
Πλοῦτον ἔχειν κτεάνων ἢ τερπνοτάτην ὑγίειαν. Idem.

τὸν μὲν οὖν Ἀρχίαν ἑλέσθαι τὸν πλοῦτον, Μύσκελλον δὲ τὴν ὑγίειαν· τῷ μὲν δὴ Συρακούσας δοῦναι κτίζειν, τῷ δὲ Κρότωνα. καὶ δὴ συμβῆναι Κροτωνιάτας μὲν οὕτως ὑγιεινὴν οἰκῆσαι πόλιν, ὡς εἰρήκαμεν. Συρακούσας δ' ἐπὶ τοσοῦτον ἐκπεσεῖν πλούτου, ὥστε καὶ αὐτοὺς ἐν παροιμίᾳ διαδοθῆναι λεγόντων πρὸς τοὺς ἄγαν πολυτελεῖς, ὡς οὐκ ἂν ἐκγένοιτο αὐτοῖς ἡ Συρακουσίων δεκάτη. Πλέοντα δὲ τὸν Ἀρχίαν εἰς τὴν Σικελίαν, καταλιπεῖν μετὰ μέρους τῆς στρατείας τοῦ τῶν Ἡρακλειδῶν γένους * Χερσικράτην συνοικιοῦντα τὴν νῦν Κέρκυραν καλουμένην, πρότερον δὲ Σχερίαν. Ἐκεῖνον μὲν οὖν ἐκβαλόντα Λιβυρνοὺς κατέχοντας, οἰκῆσαι τὴν νῆσον· τὸν δ' Ἀρχίαν * κατασχόντα πρὸς τὸ Ζεφύριον, τῶν Δωριέων εὑρόντα τινὰς δεῦρο ἀφιγμένους ἐκ τῆς Σικελίας παρὰ τῶν τὰ Μέγαρα κτισάντων, ἀναλαβεῖν αὐτοὺς, καὶ κοινῇ κτίσαι τὰς Συρακούσας μετ' αὐτῶν ἀπιόντα. [2] Ηὐξήθη δὲ καὶ διὰ τὴν τῆς χώρας εὐδαιμονίαν ἡ πόλις, καὶ διὰ τὴν τῶν λιμένων εὐφυΐαν, οἱ ἄνδρες ἡγεμονικοὶ κατέστησαν· καὶ συνέβη Συρακουσίοις τυραννουμένοις τε δεσπόζειν τῶν ἄλλων, καὶ ἐλευθερωθεῖσιν ἐλευθεροῦν τοὺς ὑπὸ τῶν βαρβάρων καταδυναστευομένους. ἦσαν γὰρ τῶν βαρβάρων οἱ μὲν ἔνοικοι, τινὲς δ' ἐκ τῆς περαίας ἐπῄεσαν· οὐδένα δ' τῆς παραλίας εἴων οἱ Ἕλληνες ἅπτεσθαι, τῆς δὲ μεσογαίας ἀπείργειν παντάπασιν οὐκ ἴσχυον. ἀλλὰ διετέλεσαν μέχρι δεῦρο Σικελοὶ, καὶ Σικανοὶ, καὶ Μόργητες, καὶ ἄλλοι τινὲς νεμόμενοι τὴν νῆσον, [3] ὧν ἦσαν καὶ Ἴβηρες· οὕς περ πρώτους φησὶ τῶν βαρβάρων Ἔφορος λέγεσθαι τῆς Σικελίας οἰκιστάς· [4] καὶ τὴν Μοργάντιον δὲ, εἰκὸς ὑπὸ τῶν Μοργήτων * ᾠκῆσθαι· πόλις δ' ἦν αὕτη, νῦν δ' οὐκ ἔστιν. Ἐπελθόντες δὲ Καρχηδόνιοι, καὶ τούτους οὐκ ἐπαύσαντο κακοῦντες, καὶ τοὺς Ἕλληνας· ἀντεῖχον δ' ὅμως οἱ Συρακούσιοι. Ῥωμαῖοι δ' ὕστερον καὶ τοὺς Καρχηδονίους ἐξέβαλον, καὶ τὰς Συρακούσας ἐκ πολιορκίας εἷλον·

* Manuſſ. Χεραικράτει

p. 270.

* Manuſſ. κατασχόντα τὴν νῆσον,

* Melius fortaſſe legeretur, ᾠκίσθαι.

A Archiam divitias ſibi optaſſe, ſanitatem Myſcellum: deumque [illegible] ut Syracuſas, huic ut Crotonem conderet, mandaſſe. Et quidem Crotoniatis eveniſſe, ut ſic ſalubrem incolerent, ſicut diximus, urbem. Syracuſanos autem eò opulentiæ progreſſos, ut de ipſis quoque vulgatum ſit proverbium, quod in nimis ſumptuoſos diceretur, Eos [1] non poſſidere [illegible]cimam Syracuſanorum, Porrò Archiam cùm in Siciliam navigaret, cum parte exercitus reliquiſſe Cherſicratem genus ab Herculis poſteritate ducentem, qui occuparet pro domicilio ſuis Corcyram, B quæ antè Scheria fuit nominata: atque hos quidem expulſis, qui tunc ibi habitabant, Liburnis, inſulam obtinuiſſe. Archiam, cùm ad Zephyrium Dorienſium appuliſſet, & incidiſſet in quoſdam, qui è Sicilia eò ſe contulerant ab his digreſſi qui Megara condiderant, adjunxiſſe ſibi eos, indeque profectum communi cum eis opera Syracuſas condidiſſe. Urbs ea crevit, cùm ob regionis ubertatem, tum ob portuum opportunitatem. quod factum eſt ut cives viri fierent principes. uſuque venit Syracuſanis ut & tyrannis ipſi parentes, aliorum eſſent domini: & li- C berati alios à barbarorum dominatione liberarent. Barbarorum enim alii tum erant incolæ, alii ex oppoſita terra invadebant: & Græci non [illegible]quam oram tangere maritimam: mediterraneis omnino ejicere non valebant: ſed manebant adhuc Siculi, Sicani, Morgetes, & alij nonnulli, qui inſulam incolerent. ex quibus fuerunt etiam Hiſpani, quos Ephorus primos de barbaris ait iſtam inſulam inhabitaſſe. ac probabile eſt Morgetibus Morgantium fuiſſe domicilium, quæ urbs hodie non exſtat. Supervenientes autem Carthaginienſes, nullum neque barbaros neque Græcos infeſtandi finem D fecerunt. quanquam adverſum hos perduraverunt Syracuſani. Romani verò & Carthaginienſes profligaverunt, & Syracuſas obſidione in poteſtatem redegerunt.

1. *Non poſſidere*) In ecloga aliter hoc adagium effertur, addita voce ἀμείβω. ut ſit ſenſus, ſi quis nimium ſuas oſtentaret opes, ei dictum fuiſſe, Decimas Syracuſanorum opulentiæ ejus anteire. *Xyland.*

2. [illegible]) Ita crever[illegible] Syracuſæ ut nihil ætate Thucydid[illegible] Ath[illegible]is eſſen[illegible] inferiores, ut ipſe teſtatur lib. [illegible]11. Diod[illegible]rus autem Siculus auctor eſt Syracuſas poſt ejectum Thraſybulum tyrannum liberas fuiſſe ad tempora Dionyſii uſque: quod ſpatium eſt annorum fere ſexaginta. locus eſt lib. XI. *Caſaub.*

3. ὧν ἦσαν καὶ Ἴβηρες) Diſtinguit Iberos à Sicanis, cum plerique è veteribus Sicanos gentem fuiſſe dicerent Iberam, quæ Siciliam occupaſſet: ut apud Diodor. Siculum Philiſtus, & ſcholiaſtes Homeri Οδ ω. ſi Homeri eſt ille liber. *Idem.*

4. καὶ τὴν Μοργάντιον δὲ εἰκός) Supra hoc eodem libro p 257. τὸ Μοργάντιον dixit: φασὶ δὲ τ[illegible] καὶ τὸ Μοργάντιον ἐντεῦθεν. τὴν προσηγορίαν ἀπὸ τῶν Μοργήτων ἔχειν. Apud Stephanum legitur Μοργέντιον πόλις Ἰταλίας. perperam hîc quoque Italiæ nomine pro Sicilia poſito: ſive ſit peccatum librarii, ſive ipſius auctoris malè accipientis ſuperiora Strabonis verba. *Idem.*

1. Πεντ[illegible]

Noſtra tempeſtate cùm inter alias urbes Pompejus Syracuſas quoque malè tractaſſet, miſſa Auguſtus Cæſar colonia magnam veteris ſtructuræ partem reſtituit. Olim enim Syracuſæ quinque urbibus conſtabant, contentæ muro cxxc ſtadia longo. Neque opus putavit eſſe Auguſtus totum iſtum complere circulum: ſed eam quæ habitabatur pars ad inſulam Ortygiam, cenſuit majori habitatorum copia inſtruendam: cùm ea pars ambitu ſuo urbis minimè contemnendæ aream incluſeret. Ortygia continenti vicina, ponte cum ea conjungitur. Ea inſula fontem habet Arethuſam, quæ fluvium rectè in mare emittit. Hunc fluvium fabulantur eſſe Alpheum, qui ortus in Peloponneſo, per mare alveo ſuo ductus infra terram uſque ad Arethuſam, rurſum inde in mare effluit. Argumenta quæ rem aliter non habere indicent, hæc ab iis afferuntur. Pateram quamdam apud Olympiam in Alpheum prolapſam, ad fontem Arethuſam fuiſſe delatam: tum fontem eum turbidum fieri quando Olympiæ boves ſacrificantur. atque hæc ſecutus Pindarus, ita cecinit:

A Ἐφ᾽ ἡμῶν δὲ Πομπηΐου τάς τε ἄλλας κακώσαντος πόλεις, καὶ δὴ καὶ τὰς Συρακούσας, πέμψας ἀποικίαν ὁ Σεβαστὸς Καῖσαρ, πολὺ μέρος τοῦ παλαιοῦ κτίσματος ἀνέλαβε. [1] Πεντάπολις γὰρ ἦν τὸ παλαιὸν, ἑκατὸν καὶ ὀγδοήκοντα σταδίων ἔχουσα τὸ τεῖχος. Ἅπαντα μὲν δὴ τὸν κύκλον ἐκπληροῦν τοῦτον οὐδὲν ἔδει· τὸ δὲ συνοικούμενον τὸ πρὸς τῇ νήσῳ τῇ Ὀρτυγίᾳ μέρος, ᾠήθη δεῖν [2] οἰκῆσαι βέλτιον, ἀξιόλογον πόλεως ἔχειν περίμετρον. [3] Ἡ δ᾽ Ὀρτυγία συνάπτει γεφύρᾳ πρὸς τὴν ἤπειρον * οὖσα· [4] κρήνην δ᾽ ἔχει τὴν Ἀρέθουσαν, ἐξιεῖσαν ποταμὸν εὐθὺς εἰς τὴν θάλατταν. [5] Μυθεύουσι δὲ τὸν Ἀλφειὸν εἶναι τοῦτον, [6] ἀρχόμενον μὲν ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου, διὰ δὲ τοῦ πελάγους ὑπὸ * γῆς τὸ ῥεῖθρον ἔχοντα μέχρι πρὸς τὴν Ἀρέθουσαν, εἶτ᾽ * ἐκδιδόντα πάλιν εἰς τὴν θάλατταν. τεκμηριοῦνται δὲ τοιούτοις τισί. Καὶ γὰρ φιάλην τινὰ ἐκπεσοῦσαν [7] εἰς τὸν ποταμὸν * ἐνόμισαν ἐν Ὀλυμπίᾳ, δεῦρο ἀνενεχθῆναι εἰς τὴν κρήνην· καὶ θολοῦσθαι ἀπὸ τῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ βουθυσιῶν· ὅ, τε Πίνδαρος ἐπακολουθῶν C τούτοις εἴρηκε·

B

* Manuſſ. πρόσγειος οὖσα.

*Scripti ἐκ.

* Manuſſ. γῆν

* Manuſſ. ἐκδιδόντα ἐντεῦθεν & ἐνθένδε.

* Vox ſuſpecta.

1. Πεντάπολις γὰρ ἦν τὸ παλαιόν) Nomina harum partium iſtius urbis quæ, ut Livius quoque ait, inſtar urbium erant, fuere, Naſus, Tycha, Neapolis, Acradina, & Epipolæ: quarum mentio frequens, cum apud alios, tum maximè Livium lib. xxv. cap. 24. & Diodo. xiv. & alibi. Cicero in Verrem. iv. c. 53. non πεντάπολιν, ſed τετράπολιν fuiſſe ſcribit: *Ea*, inquit, *tanta eſt urbs, ut quatuor urbibus maximis conſtare dicatur, quarum una eſt ea quam dixi inſula*: Poſt, *Altera autem eſt urbs Syracuſis, cui nomen eſt Achradina.* Mox, *Tertia eſt urbs quæ quod in ea parte Fortunæ fanum antiquum fuit Tyche nominata eſt.* Mox, *Quarta autem eſt urbs, quæ quia poſtrema ædificata eſt, Neapolis nominatur.* (Prætermiſit Cicero Epipolas, alii Naſum. Scholiaſtes Pindari ad Odam ſecundam Pythion. Μεγαλοπόλιας εἶπε τὰς Συρακούσας, ἐπειδὴ Ἀρχίας τέσσαρας πόλεις κατασκευάμενος, εἰς μίαν συνήγαγεν εἰσὶ δὲ αὗται. Ἀχραδινὴ, Νεάπολις, Ἐπιπολαὶ καὶ Τύχη.) Apud Diodorum lib. xi. Ἰτύκη perperam pro Τύχη poſitum eſt: locus igitur corrigendus. Nam de Tycha parte Syracuſarum præter Ciceronem, in promptu ſunt Livii & Plutarchi (in vita M. Marcelli p. 308. ed. FFurt.) loci. Stephanus quoque Τύχη πόλις Σικελίας, πλησίον Συρακουσῶν. *Caſaub.*

2. οἰκῆσαι βέλτιον) Legendum cenſeo οἰκίσαι: quod prior interpres confirmat. Mox ἀξιολόγου lego, non ἀξιόλογον & noſtram lectionem confirmant ſimiles loci. Sic infra eodem, de Tarento, μέγεθος ἀξιολόγου. πόλεως ἐκπληροῦν. *Idem.*

3. ἡ δ᾽ Ὀρτυγία συνάπτει γεφύρᾳ) Olim aggeſta glarea, ut dictum eſt lib. primo p. 23. Puto autem legendum, συνάπτει γεφύρα πρὸς τὴν ἤπειρον νῆσος οὖσα. Omnino deſiderari puto vocem νῆσος. Cicero in Verrem iv. 52. *Pars oppidi quæ appellatur Inſula, mari diſjuncta, anguſto ponte rurſum adjungitur, & continetur.* De Ortygia vide amplius Diodorum lib. v. Lege mox cum veteribus, πρόσγειος οὖσα. *Idem.*

4. κρήνην δ᾽ ἔχει τὴν Ἀρέθουσαν, ἐξιεῖσαν ποταμόν) Cicero in Verrem. iv. 53. *In hac inſula extrema, eſt fons aquæ dulcis, cui nomen Arethuſa, incredibili magnitudine, pleniſſimus piſcium: qui fluctu totus operiretur, niſi munitione ac mole lapidum à mari diſjunctus eſſet.* Similia ſunt, quæ ſcribit Diodorus libro quinto, addens Arethuſæ piſces manere ἀθίκτους ἀνθρώπους & ἱεροὺς ὄντας. *Idem.*

5. μυθεύουσι δὲ τὸν Ἀλφειὸν εἶναι τοῦτον) Virgilius lib. III. Aen. ℣. 692.

D

Sicanio prætenta ſinu jacet inſula contra
Plemmyrium undoſum: nomen dixere priores
Ortygiam: Alpheum fama eſt huc Elidis amnem
Occultas egiſſe vias ſubter mare, qui nunc
Ore Arethuſa tuo, Siculis confunditur undis.

Meminere paſſim Græci poëtæ. Vide Pauſaniam Lib. v. c. 7. *Idem.*

6. ἀρχόμενον μὲν ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου) Lego ἐρχόμενον: nec debet aliter legi meo quidem judicio: Sic Moſchus in eadem re. Eid. viii.

Ἀλφειὸς μετὰ Πίσαν ἐπὴν κατὰ πόντον ὁδεύῃ
Ἔρχεται εἰς Ἀρέθοισαν ἄγων κοτινηφόρον ὕδωρ. i. e.
Alpheus poſt Piſam ubi mare ingreſſus eſt,
Procedit in Arethuſam, aquam adducens oleaſtros vectantem. Idem.

7. εἰς τὸν ποταμὸν ἐνόμισαν) Vocem ἐνόμισαν prior interpres non videtur agnoſcere: mihique eſt valde ſuſpecta: ea certè ſublata, ſententiæ nihil deërit. Antigonus ſic, Φασὶ δὲ καὶ φιάλην ποτ᾽ εἰς τὸν Ἀλφειὸν ἐμβληθεῖσαν, ἐν ἐκείνῃ φανῆναι· τοῦτο δ᾽ ἱστορεῖ καὶ Τίμαιος. Idem.

Alphei

A

Ἄμπνευμα σεμνὸν Ἀλφειοῦ
Κλεινᾶν Συρακοσσᾶν θάλος Ὀρτυγία·

p. 271. Συναποφαίνεται δὲ τῷ Πινδάρῳ ταῦτα καὶ Τίμαιος ὁ συγγραφεύς. Εἰ μὲν οὖν πρὸ τοῦ συνάψαι τῇ θαλάττῃ κατέπιπτεν ὁ Ἀλφειὸς εἴς τι βάραθρον, ἦν τις ἂν πιθανότης, ἐντεῦθεν διήκειν κατὰ γῆς ῥεῖθρον μέχρι τῆς Σικελίας, ἀμιγὲς τῇ θαλάττῃ διασῶζον τὸ πότιμον ὕδωρ. ἐπειδὴ δὲ τὸ τοῦ ποταμοῦ στόμα φανερόν ἐστιν εἰς τὴν θάλατταν ἐκδιδὸν, [2] ἐγγὺς δὲ μηδὲν ἐν τῷ πόρρω τῆς θαλάττης φαινόμενον στόμα, τὸ καταπῖνον τὸ ῥεῦμα τοῦ ποταμοῦ, καίπερ οὐδ᾽ οὕτως ἂν συμμεῖναι γλυκὺ, ὅμως τό γε ἐπὶ πλέον εἰ καταδύνει εἰς τὸ κατὰ γῆς ῥεῖθρον, παντάπασιν ἀμήχανόν ἐστι· τότε γὰρ τῆς Ἀρεθούσης ὕδωρ, ἀντιμαρτυρεῖ πότιμον ὄν· τό, τε διὰ τοσούτου πόρου συμμένειν τὸ ῥεῦμα τοῦ ποταμοῦ, μὴ διαχεόμενον τῇ θαλάττῃ, μέχρις ἂν εἰς τὸ πεπλασμένον ῥεῖθρον ἐμπέσῃ, παντελῶς μυθῶδες. Μόλις γὰρ ἐπὶ τοῦ Ῥοδανοῦ τοῦτο πιστεύομεν, ᾧ συμμένει τὸ ῥεῦμα, διὰ λίμνης ἰὸν, ὁρατὴν σῴζον τὴν ῥύσιν· ἀλλ᾽ ἐκεῖνο μὲν βραχὺ διάστημα, καὶ οὐ κυμαινούσης τῆς λίμνης· ἐνταῦθα δὲ, ὅπου χειμῶνες ἐξαίσιοι, καὶ κλυδασμοὶ, πιθανότητος οὐδεμιᾶς οἰκείας ὁ λόγος. Ἐπιτείνει δὲ τὸ ψεῦδος ἡ φιάλη παρατεθεῖσα· οὐδὲ γὰρ αὕτη ῥεύματι εὐπειθής .... [3] οὐχὶ τῷ τότε .... οὕτω καὶ διὰ τοιούτων ὀρῶν φερομένων. Φέρονται δ᾽ ὑπὸ γῆν ποταμοὶ πολλοὶ, καὶ πολλαχοῦ τῆς γῆς, ἀλλ᾽ οὐκ ἐπὶ τοσοῦτον διάστημα. Εἰ δ᾽ τοῦτο δυνατὸν, τά γε προειρημένα ἀδύνατα, [4] καὶ τὰ περὶ τοῦ Ἰνάχου, μύθῳ παραπλήσια· ῥεῖ γὰρ ἀπ᾽ ἄκρας Πίνδου φησὶν ὁ Σοφοκλῆς, Λάκμου τε ἀπὸ Περραιβῶν, εἰς Ἀμφιλόχους καὶ Ἀκαρνᾶνας· μίσγει δ᾽ ὕδασι τοῦ Ἀχελώου· [5] καὶ ὑποβὰς ἐνθένδε ἐς Ἄργος διὰ κῦμα τεμὼν,

[1] *Alphei requies veneranda,*
Clararum Syracuſarum germen Ortygia.

Quin & ſcriptor hiſtoriæ Timæus Pindaro adſtipulatur. Enimvero ſi Alpheus priuſquam mare attingit, in voraginem aliquam decideret: veri utcunque ſimile foret inde infra terram fluvium ad Siciliam uſque pervenire, ita ut potabilem aquam marinæ impermixtam ſervaret. Nunc cùm oſtium Alphei manifeſtò in mare exeat, neque in vicinia & procul à mari ullæ fauces appareant quæ amnem abſorbeant: (quanquam ne ſic quidem totus permaneret dulcis) tamen B majore ſui parte ſi in alveum ſubterraneum deſcendit, omnino fieri non poteſt. contrà enim teſtimonium fert aqua Arethuſæ, quæ eſt potui, & per tantum maris trajectum ita inter ſe cohærere amnem, ut non miſceatur mari, donec in fictitium iſtum alveum [illegible] fabuloſum eſt. Ægre enim hoc de Rhodano credimus, qui per lacum fluens ſuo continente alveo, fluxu etiam oculis manifeſto. Sed & ſpacium id breve eſt, neque fluctibus agitatur lacus. Hîc cùm tempeſtatibus atrocibus, undarumque procellis mare crebrò fluctuet, nihil habet narratio cum veritatis ſpecie conjunctum. Aggravat C mendacium etiam adjecta pateræ mentio: non enim ea facilè fluminis curſum ſequeretur non qui tunc. ſi & per .... tantos montes delatis. Sanè infra terram labuntur multi amnes, idque in multis terræ partibus: at non tanto ſpacio. Quod ſi hoc fieri poteſt; at certè impoſſibilia ſunt quæ antè retulimus: ſimiliaque fabulæ quæ de Inacho fertur. Fluit enim is, ut ait Sophocles, ab extremitate Pindi, & Lacmo ac Perrhabis, in Amphilochos & Acarnanes, ac miſcetur Acheloi aquis, indeque ſub mare demerſus undiſque penetratis ad Argos,

1. *Alphei requies*) Cur non ex Pindaro integro locum malè à librariis mulctatum reſtituerem? quid hoc in tanta noſtri correctoris oſcitantia novæ, quæ hominem inceſſit, religionis? initium eſt Nemeorum. utinam tam facilè corrigi alia poſſent: minus laboraremus. Sed ſub hæc verba locus eſt valdè corruptus. Qanquam ne ſic quidem & quæ de patera diſputat. & locus Sophoclis de Inacho. quæ res tamen libro ſequenti plenius explicatur. Fabulam habet etiam Maro l. III. Æneidos de Ortygia, Alpheo & Arethuſa. *Xyland.*

2. Ἐγγὺς δὲ μηδὲν ἐν τῷ πόρρω τῆς θαλάττης) Locus eſt obſcurus nec ſatis correctus. *Caſaub.*

2. Ἐγγὺς δὲ μηδὲν ἐν τῷ πόρρω τῆς θαλάττης φαινόμενον στόμα. *Neque in vicinia & procul à mari ullæ fauces appareant*) Non tetigit hoc ulcus doctiſſimus commentator, licet viderit, & morboſum hunc locum jure pronunciaverit. Sed puto una litterula D dempta, quæ abundat, eum optime poſſe ſanari. Ergo lege, ἐν τῷ πόρῳ τῆς θαλάσσης, ſenſu plano. *Palmer.*

3. οὐχὶ τῷ τότε. οὕτω καὶ διὰ τοιούτων ὀρῶν φερομένων) Locus mancus & corruptus. *Caſaub.*

4. καὶ τὰ περὶ τοῦ Ἰνάχου) Falſum inquit erit & fabula mera, quod de Inacho dicitur: Crediderunt enim veterum nonnulli Inachum & Æantem fluvios, quorum hic Appolloniam in Illyride præterfluit, ille ad Argos defertur, eodem loco oriri, nempe è ſummo Pindi montis vertice. Atque hæc fuit Hecatæi opinio. Vide libro VII. p. 316. *Idem.*

5. καὶ ὑποβὰς) hæc verba ſignificant & paullò poſt. Nam & præcedentia & ſequentia ex Sophocle ſunt. Sic autem ſæpe iſta uſurpantur: lib. ſequenti, καὶ ὑποβὰς μικρόν. Sic ſæpe. Polybius pro eodem dicit καὶ προβάς. *Idem.*

pervenitque ad Lyrcium populum. Hujuſmodi prodigioſa commenta augent, 2 qui Inopum è Nilo in Delum derivant. Jam Zoilus orator, is qui Homerum tanquam fabularum ſcriptorem vituperat, in Tenediorum encomio ſcribit Alpheum è Tenedo fluere. Ibycus Aſopum, qui Sicyone eſt, ex Phrygia fluere autumat. Melius Hecatæus, qui Inachum Amphilochorum è Lacmo profluentem, unde & Æas labitur, diverſum ab Argolico eſſe affirmat: eique hoc nominis ab Amphilocho impoſitum, qui urbem quoque Argos Amphilochicum nominârit: eumque in Acheloum incidere ait, Æantem verſus occaſum ad Apolloniam labi. Ab utraque Ortygiæ parte portus eſt magnus, major etiam xxc ſtadia amplus. Syracuſas ergo Auguſtus inſtauravit, & Catanam & Centoripa: quæ urbs ad Pompeium debellandum ei multum tulit adjumenti. Sita ſunt Centoripa ſupra Catanam, montes Ætnæos attingentia, & Symæthum flumen, quod in agrum Catanæum meat. ¶ De reliquis Siciliæ lateribus, id quod à Pachyno ad Lilybæum pertinet, prorſus deſertum eſt. veſtigia duntaxat antiquorum quædam oppidorum reſtant: ut fuit Camarina Syracuſanorum colonia. Agrigentum Ionica colonia, & navale ejus, ac Lilybæum adhuc ſuperſunt. alioqui cùm hoc Siciliæ latus maximè Carthaginenſium ditioni eſſet obiectum, longis ac continentibus bellis pleræque urbes ejus ſunt deletæ.

A [1] ἥκει δημονίκου δῆμον τὸν Λυρκίου. Ἐπιτείνουσι δὲ τὴν τοιαύτην τερατολογίαν, 3 οἱ τὸν Ἰνωπὸν εἰς Δῆλον ἐκ τοῦ Νείλου περαιοῦντες. Ἀλφειὸν δὲ Ζωίλος ὁ ῥήτωρ ἐν τῷ Τενεδίων ἐγκωμίῳ φησὶν ἐκ Τενέδου ῥεῖν, 4 ὁ τὸν Ὅμηρον ψέγων ὡς μυθογράφον. Ἴβυκος δὲ τὸν ἐν Σικυῶνι Ἀσωπὸν, ἐκ Φρυγίας ῥεῖν φησί. Βελτίων δ' Ἑκαταῖος, ὅς φησι τὸν ἐν τοῖς Ἀμφιλόχοις Ἴναχον, ἐκ τοῦ Λακμοῦ ῥέοντα, ἐξ οὗ καὶ ὁ Αἴας ῥεῖ, ἕτερον εἶναι τοῦ Ἀργολικοῦ, ὠνομάσθαι δ' ὑπὸ Ἀμφιλόχου, τοῦ 5 καὶ τὴν πόλιν Ἄργος Ἀμφιλοχικὸν καλέσαντος· τοῦτον μὲν οὕτω φησὶν εἰς τὸν Ἀχελῷον ἐκβάλλειν,
B τὸν δὲ Αἴαντα εἰς Ἀπολλωνίαν πρὸς τὴν δύσιν ῥεῖν. Ἑκατέρωθεν δὲ τῆς νήσου λιμὴν ἐστὶ μέγας, ὧν ὁ μείζων καὶ ὀγδοήκοντα σταδίων ἐστί. Ταύτην δὲ τὴν πόλιν ἀνέλαβεν ὁ Καῖσαρ, p. 272.
καὶ τὴν Κατάνην· ὡς δ' αὔτως Κεντόριπα, συμβαλλομένην πολλὰ πρὸς τὴν Πομπηίου κατάλυσιν. Κεῖνται δ' ὑπὲρ Κατάνης τὰ Κεντόριπα, συνάπτοντα τοῖς Αἰτναίοις ὄρεσι, καὶ τῷ Συμαίθῳ ποταμῷ ῥέοντι εἰς τὴν Καταναίαν. Τῶν δὲ λοιπῶν τῆς Σικελίας πλευρῶν, ἡ μὲν ἀπὸ τοῦ Παχύνου πρὸς τὸ Λιλύβαιον διήκουσα, ἐκλέλειπται τελέως, ἴχνη τινὰ σώζουσα τῶν ἀρχαίων κατοικιῶν, ὧν ἦν καὶ Κα-
C μαρίνα ἄποικος Συρακουσίων. 6 Ἀκράγας δὲ Ἰώνων οὖσα καὶ τὸ ἐπίνειον καὶ Λιλύβαιον, ἔτι συμμένει. Τῇ γὰρ Καρχηδονίᾳ τούτων μάλιστα ὑποπιπτόντων τῶν μερῶν, μακροὶ καὶ συνεχεῖς οἱ πόλεμοι γενόμενοι, τὰ πολλὰ κατέφθειραν.

1. ἥκει δημονίκου) Puto legendum, διὰ κῦμα τεμὼν, δῆμον ἥκει τὸν Λυρκίου: ſublatis vocibus ſuperfluis. Senſus eſt, Inachum emergere ad radices montis Lyrcii, ubi veros fontes hujus fluvii eſſe notum eſt è libro nono. Eſt autem Lyrcius, Arcadiæ mons. (Heſychius locum Sophoclis in ſuos Commentarios ita retulit: Λυρκίου δῆμον, τὸ Ἄργος, ἀπὸ Λυρκίου τοῦ Λυγκέως. ἔστι δὲ καὶ ὄρος καὶ πόλις.) *Caſaub.*

2. *Qui Inopum*) Τὸν Ἰνωπόν. legebatur monſtroſè Χονινωπιπὸν. Sed epitomæ rectè habent, & Strabo Inopum Deli fluvium enarrat ſub finem decimi. D Huc autem faciunt verba Plinii II. 103. Et in Delo inſula Inopus fons eodem quo Nilus modo, ac pariter cum eo decreſcit augeturque. Hinc ſcilicet fabula traxit originem. περαίνοντες ſcripſi ex analogia. *Xyland.*

3. οἱ τὸν Ἰνωπὸν εἰς Δῆλον ἐκ τοῦ Νείλου περαίουντες) Infra lib. x. veteres libri habebant Οἴνωπον non Ἰν. Quænam autem analogia Xylandro ſuaſerit ut περαίνοντες potius quam ut Aldus edidit περαιοῦντες legeret, non ſanè intelligo: hunc fluvium Callimachus Ægyptium appellat, hymno in Dianam, ℣. 171.

Ἀγχόθι πηγάων Αἰγυπτίου Ἰνωποῖο. i. e.

Prope fontem Ægyptii Inopi (in Delo)

Idem fabulæ cauſam ita exponit in Delum ℣. 205.

Ἵζετο δ' Ἰνωποῖο παρὰ ῥόον, ὅν τε βαθιστον
Γαῖα τότ' ἐξανίησιν, ὅτε πλήθοντι ῥεέθρῳ
Νεῖλος ἀπὸ κρημνοῖο κατέρχεται Αἰθιοπῆος. i. e.

Sedebat autem Inopi ad fluvium: quem profundiſſimum
Tellus tunc emittit, cum pleno fluvio
Nilus à præcipitio Æthiopico deſcendit. Caſaub.

4. ὁ τὸν Ὅμηρον ψέγων) Ipſe potius vituperandus, & ineptus atque & impudens μυθογράφος. *Idem.*

5. καὶ τὴν πόλιν Ἄργος Ἀμφιλοχικὸν καλέσαντος) hoc eſt, qui Amphilochus Argis è Peloponneſo profectus, in ſinu Ambracico Amphilochiam, ipſumque Ἄργος Ἀμφιλοχικὸν condidit. Thucyd. libro ſecundo c. 68. Ἄργος τὸ Ἀμφιλοχικὸν καὶ Ἀμφιλοχίαν τὴν ἄλλην ἔκτισε μετὰ τὰ Τρωϊκὰ οἴκαδε ἀναχωρήσας, καὶ οὐκ ἀρεσκόμενος τῇ ἐν Ἄργει καταστάσει, Ἀμφίλοχος ὁ Ἀμφιάρεω, ἐν τῷ Ἀμπρακικῷ κόλπῳ, ὁμώνυμον τῇ ἑαυτοῦ πατρίδι Ἄργος ὀνομάσας. καὶ ἦν ἡ πόλις αὕτη μεγίστη τῆς Ἀμφιλοχίας. i. e. *Argos Amphilochicum & reliquam Amphilochiam, Amphilochus Amphiarai (filius) poſt bellum Trojanum, domum reverſus, cum rerum ſtatus, quæ Argis erat, ei non placeret, condidit in ſinu Ambracio, (urbem) de eodem patriæ ſuæ nomine Argos (cognomine vero Amphilochicum) appellans. Hæc autem urbs omnium in Amphilochia ſitarum maxima erat.* Idem.

6. Ἀκράγας δὲ) Agringentum celebrat multis locis Pindarus. Extat accurata ejus deſcriptio apud Polybium libro nono p. 779. ed. Amſt. quem locum vide. Ptolemæus Agrigentum inter duo flumina, Hypſam & Himeram collocat. Polybius auctor eſt, παρὰ τὴν νότιον πλευρὰν cognominem fluvium labi: παρὰ δὲ τὴν ἐπὶ τὰς δύσεις καὶ τὴν λίβα τετραμμένην eum qui appellatur Ὕψας. *Idem.*

1. καὶ

Η δὲ λοιπὴ καὶ μεγίστη πλευρὰ καίπερ οὐδ᾽ αὐτὴ πολυάνθρωπος οὖσα, ὅμως ἱκανῶς συνοικεῖται. [1] καὶ γὰρ Αλαισα, καὶ Τυνδαρὶς, [2] καὶ τὸ τῶν Αἰγεστέων ἐμπορεῖον καὶ Κεφαλοίδιον, πολίσματά ἐστι. Πάνορμος δὲ καὶ Ρωμαίων ἔχει κατοικίαν· τὴν δὲ Αἰγέσταν κτισθῆναί φασιν ὑπὸ τῶν μετὰ Φιλοκτήτου διαβάντων εἰς τὴν Κροτωνιάτιν, καθάπερ ἐν τοῖς Ιταλικοῖς εἴρηται, παρ᾽ αὐτοῦ σταλέντων εἰς τὴν Σικελίαν μετὰ Αἰγέστου τοῦ Τρωός. Εν δὲ τῇ μεσογαίᾳ, τὴν μὲν Ενναν, ἐν ᾗ τὸ ἱερὸν τῆς Δήμητρος, ἔχουσιν ὀλίγοι, κειμένην ἐπὶ λόφῳ, περιειλημμένην πλάτεσιν ὀροπεδίοις ἀροσίμοις πᾶσιν. ἐκάκωσαν δ᾽ αὐτὴν μάλιστα ἐμπολιορκηθέντες [3] οἱ περὶ Εὔνουν δραπέται, καὶ μόλις ἐξαιρεθέντες ὑπὸ Ρωμαίων. ἔπαθον δὲ τὰ αὐτὰ καὶ Καταναῖοι, καὶ Ταυρομενῖται, καὶ ἄλλοι πλείους. [4] Οἰκεῖται δὲ καὶ ὁ Ερυξ λόφος ὑψηλὸς, ἱερὸν ἔχων Αφροδίτης, τιμώμενον διαφερόντως, [5] ἱεροδούλων γυναικῶν πλῆρες τὸ παλαιόν· ἃς ἀνέθεσαν κατ᾽ εὐχὴν οἵ τ᾽ ἐκ τῆς Σικελίας καὶ ἔξωθεν πολλοί· [6] νυνὶ δ᾽ ὥσπερ αὐτὴ ἡ κατοικία, λειπανδρεῖ καὶ τὸ ἱερὸν, καὶ τὸ τῶν ἱερῶν σωμάτων ἐκλέλοιπε τὸ πλῆθος. ἀφίδρυμα δ᾽ ἐστὶ καὶ ἐν Ρώμῃ τῆς θεοῦ ταύτης [7] τὸ πρὸ τῆς πύλης τῆς Κολλίνης, ἱερὸν Αφροδίτης Ερυκίνης λεγόμενον, ἔχον καὶ νεὼν καὶ στοὰν περικειμένην ἀξιόλογον· ἡ δ᾽ ἄλλη κατοικία [8] καὶ τῆς μεσογαίας * ποιμένων ἡ πλείστη γεγένηται. Οὔτε γὰρ Ιμέραν ἔτι συνοικουμένην ἴσμεν, [9] οὔτε Γέλαν, οὔτε Καλλίπολιν, οὔτε Σελινοῦντα, οὔτ᾽ Εὔβοιαν, οὔτ᾽ ἄλλας πλείους. ὧν τὴν Ιμέραν μὲν οἱ ἐν Μυλαῖς ἔκτισαν Ζαγκλαῖοι,

* Fortaſſe, καὶ τῆς μεσογαίας ἡ πλ. ποι.

Reliquum, idque longiſſimum latus, quanquam & ipſum hominum multitudine non abundat, mediocriter tamen incolitur. Aleſæ enim, & Tyndaris, & Ægeſtæorum emporium, & Cephalœdium, oppida extant. Panormus etiam coloniam habet Romanam. Ægeſtam conditam ferunt ab iis qui cum Philoctete in Crotoniatarum agrum venerunt, ſicut in Italiæ deſcriptione dictum fuit, miſſis ab eo in Siciliam cum Ægeſta Trojano. In mediterraneis Ennam, ubi templum eſt Cereris, pauci habitant, ſitam in tumulo, cinctamque latis montanis planiciebus quæ arari poſſunt omnes: nocuerunt ei plurimum fugitivi cum Euno ibi obſeſſi, atque magno labore à Romanis in poteſtatem redacti. quod idem uſu venit Catanæ etiam, Tauromenio, aliiſque pluribus urbibus. Habitatur etiam Eryx, tumulo ſublimi, fanum habens Veneris, quod præcipua colitur religione, antiquitus refertum mulieribus rei ſacræ addictis, quas ex voto dedicabant cùm Siculi, tum alii multi exteri. nunc ut oppidum id virorum, ita templum quoque ſacerdotum laborat penuria, multitudine ſacrorum corporum ſublata. Hujus deæ ædes Romæ etiam eſt ante portam Collinam, templum habens porticu inſigni circumdatum: Veneris Erycinæ appellant. Reliqua oppida, quæ in mediterraneis olim fuerunt, nunc paſtorum pleraque ſunt domicilia. Non enim hodie compertimus [illegible] incoli Himeram, non Gelam, non Callipolim, non Selinuntem, non Eubœam, non alias plures. de quibus Himeram condiderant Zanclæi Mylas habitantes:

1. καὶ γὰρ Αλαισα) Ptolem. Αλαισα. Diodoro libro XIV. Αλέσα. quo loco admonet eſſe alias quoque κατὰ Σικελίαν urbes ὁμωνύμους. Tyndaris Ptol. eſt Τυνδάριον. Sic *Cephalœdis* Ptolemæo & Plinio III. c. 8. quod eſt aliis *Cephalœdium*. Caſaub.

2. καὶ τὸ τῶν Αἰγεστέων ἐμπορεῖον) Ptolem. ἐμπόριον Σεγεστάνων. appellat, & Σεγέσταν πόλιν μεσόγειον: ſicut & Cicero in Verrem IV. c. 33. Segeſtam. Vide Servium & Dionyſium Halicarn. libro primo c. 52. Feſtus, *Segeſta quæ nunc appellatur, oppidum in Sicilia eſt, quod videtur Æneas condidiſſe præpoſito ibi Egeſto, qui eam Egeſtam nominavit. Sed præpoſita eſt ei S litera, ne obſcœno nomine appellaretur, ut factum eſt in Malevento, quod Beneventum dictum eſt, & in Epidamno, quod uſurparunt Dyrrachium.* Idem.

3. οἱ περὶ Εὔνουν δραπέται) De bello ſervili contra Eunum præter alios vide Diodori fragmenta, & [illegible] v. cap. 9. *Idem.*

4. Οἰκεῖται δὲ καὶ ὁ Ερυξ λόφος ὑψηλός ἱερὸν ἔχων Αφροδίτης) Erycinæ apud ſcriptores paſſim eſt mentio: Et quanto ſtudio culta olim fuerit, optimus teſtis Cicero contra Verrem II. c. 8. Sed unus ante alios Diodorus Siculus libro quarto diligenter de hac re ſcripſit: quem locum vide. Polybius quoque libro primo & p. 79. ed. Amſt. montem & urbem deſcripſit. *Idem.*

5. ἱεροδούλων γυναικῶν πλῆρες) Vocabant ἱεροδούλους mulieres quas Veneri conſecrabant, ut quem corpore ſuo quæſtum feciſſent, is totus Deæ ſacer eſſet. Tales fuere Corinthi quamplurimæ & in Cappadocia apud Comanenſes, atque alibi, ut docet nos Geographus. *Idem.*

6. νυνὶ δὲ ὥσπερ αὐτὴ ἡ κατοικία, λειπανδρεῖ καὶ τὸ ἱερὸν) Longè aliter Diodorus. Meritò (inquit) miretur aliquis hujus templi gloriam. Nam alia quidem omnia ſæpe ob caſus aliquos τεταπείνωται: iſtud unicum τὴν ἐξ αἰῶνος ἀρχὴν λαβὸν οὐδέποτε διέλιπε τιμώμενον: quo ex loco facilè intelligimus aliquot ſaltem poſt Diodorum annis ſcripſiſſe Strabonem. *Idem.*

7. τὸ πρὸ τῆς πύλης τῆς Κολλίνης) De hoc Livius libro XL. & Ovidius multis locis. *Idem.*

8. καὶ τῆς μεσογαίας ποιμένων ἡ πλείστη γεγένηται) Sciendum tamen delectari interdum hac figura Strabonem. Mox, φησὶ δ᾽ ὁ Ποσειδώνιος εἶναι ἀκροπόλεις ἐπὶ θαλάττης δύο τὰς Συρακούσας [illegible] καὶ τὸν Ερυκα, *Idem.*

9. οὔτε Γελαν) Ptolemæus tamen qui multis poſt Strabonem annis & vixit & ſcripſit, *Gelam* nominat. *Idem*

Cami-

Callipolim Naxij, Selinuntem Megarenſes Siculi, Euboeam Leontini. Multa etjam barbarica oppida Siciliæ abolita ſunt, ut 1 Camicus Cocali regia, apud quem Minos per inſidias occiſus traditur. Quam ſolitudinem cùm animadvertiſſent Romani, montibus & campeſtribus pleriſque potiti, equorum boumque armenta, & greges paſcentibus ea tradiderunt, à quibus inſula ſæpenumero eſt in magnum adducta diſcrimen: paſtoribus initiò quidem ſparſim latrocinia exercentibus, deinde etiam agmine facto pagos oppugnantibus. ut cùm Ennam Eunus occupavit. Noſtra ætate non ita pridem Romam miſſus eſt 3 Selurus quidam, qui Ætnæ filius dicebatur, duxeratque exercitum, & multum temporis crebris prædationibus incurſando quæ circa Ætnam in orbem ſita ſunt loca, exegerat: eum nos in foro ludis gladiatoriis commiſſis diſcerpi à beſtiis vidimus. Poſitus enim in tabulato ſublimi tanquam in Aetna, compagibus ſolutis eo ſubitò collapſo, delatus eſt in caveas, in quibus beſtiæ ita erant ligatæ ut facilè ſolverentur, infra tabulatum de dita opera paratas. ¶ Porro Siciliæ præſtantiam ab omnibus prædicatam, qui eam non cedere Italiæ laudibus pronunciant, quid attinet dicere? imò frumento, melle, croco, aliiſque rebus quibuſdam vel anteire eam Italiæ dixeris. Accedit propinquitas: cùm quaſi pars Italiæ ſit inſula, Romæque ſuppeditet omnia facilè & abſque magno labore, perinde atque Italici agri. Atque adeò penus Romæ appellatur Sicilia, quod omnes ejus proventus, demptis quæ ibi abſumuntur paucis, Romam comportantur: non fructus duntaxat, ſed & pecora, pelles, lanæ, aliaque id genus. Poſidonius ait Siciliam veluti arces duas ad mare habere Syracuſas & Erycem, ac munitionis eorum quæ circumquaque ſunt campeſtrium loco inter has mediam ſitam

A Καλλίπολιν δὲ Νάξιοι, Σελινοῦντα δὲ οἱ αὐτόθι Μεγαρεῖς, Εὔβοιαν δὲ οἱ Λεοντῖνοι. Καὶ τῶν βαρβαρικῶν δ' ἐξελείφθησαν πολλαὶ, καθάπερ 2 οἱ Καμικοὶ τὸ Κωκάλου βασίλειον, παρ' ᾧ Μίνως δολοφονηθῆναι λέγεται. Τὴν οὖν ἐρημίαν κατανοήσαντες Ῥωμαῖοι, κατακτησάμενοι τά τε ὄρη, καὶ τῶν πεδίων τὰ πλεῖστα, ἱπποφορβοῖς καὶ βουκόλοις καὶ ποιμέσι παρέδοσαν· ὑφ' ὧν πολλάκις εἰς κινδύνους κατέστη μεγάλους ἡ νῆσος· τὸ μὲν πρῶτον ἐπὶ λῃστείας τρεπομένων σποράδην τῶν νομέων· εἶτα καὶ κατὰ πλήθη συνισταμένων καὶ πορθούντων τὰς κατοικίας· καθάπερ ἡνίκα οἱ περὶ Εὔνουν τὴν Ενναν κατέσχον. Νεω- p. 273.

B στὶ δ' ἐφ' ἡμῶν εἰς τὴν Ῥώμην ἀνεπέμφθη Σέλουρός τις, Αἴτνης υἱὸς λεγόμενος, στρατιᾶς ἀφηγησάμενος, καὶ λεηλασίαις πυκναῖς καταδεδραμηκὼς τὰ κύκλῳ τῆς Αἴτνης πολὺν χρόνον· * τοῦτον δ' ἐν τῇ ἀγορᾷ μονομάχων ἀγῶνος συνεστῶτος, εἴδομεν διασπασθέντα ὑπὸ θηρίων· 4 ἐπὶ πήγματος γάρ τινος ὑψηλοῦ τεθεὶς ὡς ἂν ἐπὶ τῆς Αἴτνης, διαλυθέντος αἰφνιδίως, καὶ συμπεσόντος, κατηνέχθη καὶ αὐτὸς εἰς γαλεάγρας θηρίων εὐδιαλύτους, ἐπίτηδες παρεσκευασμένας ὑπὸ τῷ πήγματι. Τὴν δὲ τῆς χώρας ἀρετὴν θρυλλουμένην ὑπὸ πάντων, οὐδὲν χείρω τῆς Ἰταλίας ἀποφαινομένων, τί δεῖ λέ-

* Manuſſ. ὃν ἐν

C γειν; σίτῳ δὲ, καὶ μέλιτι, καὶ κρόκῳ, καὶ ἄλλοις τισὶ, κἂν ἀμείνω τις φαίη. πρόσεστι δὲ καὶ τὸ ἐγγύθεν· ὡσανεὶ γὰρ μέρος τι τῆς Ἰταλίας ἐστὶν ἡ νῆσος· καὶ ὑποχορηγεῖ τῇ Ῥώμῃ, καθάπερ ἐκ τῶν Ἰταλικῶν ἀγρῶν ἕκαστα εὐμαρῶς καὶ ἀταλαιπώρως. 5 Καὶ δὴ καὶ καλοῦσιν αὐτὴν ταμεῖον τῆς Ῥώμης· κομίζεται γὰρ τὰ γιγνόμενα πάντα, πλὴν ὀλίγων τῶν αὐτόθι ἀναλισκομένων δεῦρο. ταῦτα δ' ἐστὶν οὐχ οἱ καρποὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ βοσκήματα, καὶ δέρματα, καὶ ἔρια, καὶ τὰ τοιαῦτα. Φησὶ δ' ὁ Ποσειδώνιος οἷον ἀκροπόλεις ἐπὶ θαλάττης δύο τὰς Συρακούσας ἱδρύσθαι καὶ τὸν Ερυκα; μέσην δὲ ἀμφοῖν ὑπερκεῖσθαι τῶν κύκλῳ πεδίων

1. *Camicus Cocali regia*) Οἱ Καμικοὶ τὸ Κωκάλου. legebatur fœdè οἱ Καυικοὶ τὸ Κωκάλους, quos Comicos etiam pœnè tragicè ſecutus eſt interpres. Atqui vel ex Stephani reliquiis conſtat, Camicum Siciliæ urbem, regiam fuiſſe Cocali. & paulo infra Strabo τοὺς Καμικοὺς dicit, quod & hîc ſequor. Cocalus hic, quod & octavo Metamorphoſeos Ovidius notavit, Dædalum à Minoë profugum hoſpitio excepit ac defendit. Minoſque ad Cocalum profectus, ut Dædalum abduceret, à filiabus Cocali dolo eſt necatus. quam hiſtoriam refert Pindari interpres oda quarta Nemeorum, nec non in ſextam Pythiorum. Minoën apud Camicum fuiſſe occiſum, etiam Ariſtoteles ſcripſit II. Polit. 8. Hiſtoria extat apud Diodorum Siculum, non procul fine quarti. *Xyland.*

2. Οἱ Καμικοὶ τὸ Κωκάλου βασίλειον) Si vera hæc eſt lectio, quam alii appellant Καμικὸν, dixerit Strabo Καμικοὺς, mutato etiam genere: ſed an ita ab

D eo ſcriptum ſit vehementer dubito. Nam & Herodot. lib. VII. c. 169. & Ariſtoteles, & alii τὴν Καμικὸν dicunt. *Caſaub.*

3. *Selurus*) Epitomæ habent Serulus Σερούλος. *Xyland.*

4. ἐπὶ πήγματος γάρ τινος ὑψηλοῦ) Locus egregius de Romanorum pegmatis: de quo vide quæ ſcripſit jampridem ſummus vir Joſephus Scaliger in librum quintum Manilii (pag. 446. ed. 1600.) Non enim faciam quod hodie nimis multi [illegible] ſcripta, quæ mea non ſint inferam. *Caſaub.*

5. Καὶ δὴ καλοῦσιν αὐτὴν ταμεῖον τῆς Ῥώμης) Sumpſit è Polybio, qui totidem verbis, καλοῦσιν, inquit, αὐτὴν ταμεῖον τῆς Ῥώμης. Cicero in Verrem II. c. 2. *Itaque ille M. Cato Sapiens, cellam penariam Reip. noſtræ, nutricem plebis Romanæ Siciliam nominabat.* Idem.

A τὴν Ενναν. Κεκάκωται δὲ καὶ [1] ἡ Λεοντίνη πᾶσα Ναξίων οὖσα καὶ αὐτὴ τῶν αὐτόθι. τῶν μὲν γὰρ ἀτυχημάτων ἐκοινώνησαν ἀεὶ τοῖς Συρακουσίοις, [2] τῶν δ' εὐτυχημάτων οὐκ ἀεί. Πλησίον δὲ τῶν Κεντοριπῶν ἐστι πόλισμα, ἡ μικρὸν ἔμπροσθεν λεχθεῖσα Αἴτνη, τοὺς ἀναβαίνοντας ἐπὶ τὸ ὄρος δεχομένη, καὶ παραπέμπουσα. ἐντεῦθεν γὰρ ἀρχὴ τῆς * ἀκρωρείας· ἔστι δὲ ψιλὰ τὰ ἄνω χωρία καὶ τεφρώδη, [3] καὶ χιόνος μεστὰ τοῦ χειμῶνος· [4] τὰ κάτω δὲ, δρυμοῖς καὶ φυτείαις διείληπται παντοδαπαῖς. Εοικε δὲ λαμβάνειν μεταβολὰς πολλὰς τὰ ἄκρα τοῦ ὄρους διὰ τὴν νομὴν τοῦ πυρὸς, τοτὲ B μὲν εἰς ἕνα κρατῆρα συμφερομένου, τοτὲ δὲ σχιζομένου· καὶ τοτὲ μὲν ῥύακας ἀναπέμποντος, τοτὲ δὲ φλόγας καὶ λιγνῦς, ἄλλοτε δὲ καὶ μύδρους ἀναφυσῶντος· ἀνάγκη δὲ τοῖς πάθεσι τούτοις τούς τε ὑπὸ γῆν πόρους συμμεταβάλλειν, καὶ τὰ στόμια ἐνίοτε πλείω * κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν τὴν πέριξ. Οἱ δ' οὖν νεωστὶ ἀναβάντες, διηγοῦντο ἡμῖν, ὅτι καταλάβοιεν ἄνω πεδίον ὁμαλὸν, ὅσον εἴκοσι σταδίων τὴν περίμετρον, κλειόμενον ὀφρύϊ τεφρώδει, τειχίου τὸ ὕψος ἐχούσῃ, ὥστε δεῖν καθάλλεσθαι τοὺς εἰς τὸ πεδίον προελθεῖν βουλομένους. ὁρᾶν τε τὸ μέσον βουνὸν τεφρώδη C τὴν χρόαν, οἵαπερ καὶ ἡ ἐπιφάνεια καθεωρᾶτο τοῦ πεδίου· ὑπὲρ δὲ τοῦ βουνοῦ νέφος ὄρθιον διανεστηκὸς εἰς ὕψος, ὅσον διακοσίων ποδῶν, ἠρεμοῦν, (εἶναι γὰρ καὶ νηνεμίαν·) εἰκάζει δὲ καπνῷ· δύο δὲ τολμήσαντας * προσελθεῖν εἰς τὸ πεδίον· ἐπεὶ δὲ θερμοτέρας * ἔβαινον τῆς ἄμμου καὶ βαθυτέρας, ἀναστρέψαι, μηδὲν ἔχοντας περιττότερον φράζειν τῶν φαινομένων τοῖς πόρρωθεν ἀφορῶσι. νομίζειν δ' ἐκ τῆς τοιαύτης ὄψεως, πολλὰ μυθεύεσθαι, καὶ μάλιστα οἷα φασί τινες περὶ Εμπεδοκλέους, ὅτι καθάλλοιτο εἰς τὸν D κρατῆρα, καὶ καταλίποι τοῦ πάθους ἴχνος, τῶν [5] ἐμβάδων τὴν ἑτέραν, ἃς ἐφόρει χαλκᾶς· εὑρεθῆναι γὰρ ἔξω, μικρὸν ἄπωθεν τοῦ χείλους τοῦ κρατῆρος, ὡς ἀνερριμμένην ὑπὸ τῆς βίας τοῦ πυρός·

* Vulgò, ἀκρωτηρίας.

p. 274.

* Manuſſ. καὶ

* Manuſſ. προελθεῖν

* Manuſſ. ἐπέβαινον τῆς ψάμμου

A eſſe Ennam. Malè mulctata eſt etiam Leontinorum regio omnis. Leontini à Naxiis Siculis orti ſunt: ſemper autem participes fuerunt rerum Syracuſanis adverſarum, lætarum non item. Propinquum Centoripis eſt oppidum Aetna, cujus ſuprà meminimus, excipiens & deducens eos qui montem Aetnam volunt conſcendere. eò enim radices montis deſinunt. Superiora loca nulla ſunt, & cineribus tecta, ac per hyemem nivis plena: inferiora nemoribus & omnis generis plantis ſunt conſita. Apparet autem montis extremitates variè mutari, B ob ignis graſſationem. qui aliàs in unam colligitur crateram, aliâs ſcinditur: & aliquando rivos liquoris ignitì emittit, aliquando flammas & fuliginem, interdum etiam maſſas exſufflat: quibus accidentibus neceſſè eſt comitari etiam mutationem meatuum qui ſub terra ſunt, & nonnunquam in circumjecta ſuperficie plura aperiri ora. Sanè qui nuper Aetnam conſcenderunt, narravere nobis in ſummo ſe inveniſſe campum æquabilem, ambitu circiter xx ſtadiorum, incluſum ſupercilio cineroſo quod muri haberet altitudinem, ita ut deſiliendum eſſet inde progredi in campum C volentibus. ac vidiſſe ipſos collem in hujus medio, cineriiceo & ipſum colore, qualis & ſuperficies campi cernebatur: ſupra collem nubem erectam fuiſſe, in altum ad cc pedes ſe efferentem, immotam (tum enim malaciam fuiſſe) & fumo ſimilem. ac duos de ipſis auſos in campum progredi, cùm in calidiore ac profundiore arena veſtigia poſuiſſent, revertiſſe, neque quicquam amplius iis quæ eminus conſpiciebantur, habuiſſe quod narrarent· hoc autem ex ſpectaculo ipſos cenſuiſſe multas fabulas eſſe petitas, maximè qualis à nonnullis de Empe- D docle narratur: eum deſiliiſſe in craterem, ac veſtigium ſui caſus reliquiſſe alterum calceorum, quos geſtabat æreos. hunc enim foris fuiſſe repertum non procul à labro crateris, ſcilicet ſurſum vi ignis ejectum:

1. ἡ Λεοντίνη πᾶσα) Urbis Leontinorum ſitum docet Polybius lib. VII. p. 698. ed. Amſt. *Caſaub.*

2. τῶν δ' εὐτυχημάτων οὐκ ἀεὶ) hæc eſt quæ appellatur *Leonina ſocietas* à Iuriſconſultis lege XXIX. D. pro ſocio. *Idem.*

3. καὶ χιόνος μεστὰ τοῦ χειμῶνος) Claudianus poëta perelegans.

Sed quamvis nimio fervens exuberet æſtu,
Scit nivibus ſervare fidem: pariterque favillis
Dureſcit glacies tanti ſecura vaporis,
Arcano defeſſa gelu fumoque fideli
Lambit contiguas innoxia flamma pruinas. Idem.

4. τὰ κάτω δὲ δρυμοῖς καὶ φυτείαις διείληπται παντοδαπαῖς) Claudianus,

— pars cætera frondet
Arboribus teritur nullo cultore cacumen. Idem.

5. Εμβάδων τὴν ἑτέραν, ἃς ἐφόρει χαλκᾶς) Laërtius de Empedoclis crepidis, χαλκᾶς γὰρ εἰθιστο ὑποδεῖσθαι. Ad quem locum vide quæ jampridem notavimus. *Idem.*

I. οὔτε

etenim locum illum neque adiri poſſe, neque conſpici, & conjecturam ſe facere, ne injici quidem poſſe eò quicquam, ob adverſam ventorum ex profundo ſpirationem, & calorem, quem conſentaneum ſit procul occurrere, antequam ad os crateris appropinquetur. quod ſi [illegible] omnino injicietur, multo antè ejus formam corruptum iri qua erat injectum, q[illegible]m ipſum rurſum ejiceretur. neque v[illegible] abſurdum eſſe, deficiente aliquando materia, ſpiritus quoque & ignem aliquandiu ceſſare: ſed eam intermiſſionem tantam non eſſe, ut contra iſtam vim homo aliquis accedere queat. Mons Aetna ſitus eſt ſupra oram quæ ad fretum pertinet, agrumque Catanæum, ita tamen, ut ei quoque immineat ex parte quæ eſt ad mare Tyrrhenum, & Liparæas inſulas. Noctu quidem clari à vertice fulgores eduntur: interdiu fumo & caligine obtinetur. Aetnæ ex oppoſito ſe attollunt 2 Nervoſi montes, humiliores quidem iis, ſed latitudine æquali. Tota inſula eſt cava, & infra terram ignis fluviorumque plena, ſicut eſſe diximus Tyrrhenum mare uſque ad Cumas. itaque multis locis ea in inſula calidæ erumpunt aquæ, quarum Selinuntiæ apud Himeram ſalſæ ſunt, Aegeſtææ potabiles. Apud Agrigentum lacus ſunt guſtu marino, natura planè diverſa. nam & natandi inſcii in iis lignorum [illegible] ſupernatant. Italici [illegible]teres habent, qui aquàs in rotun[illegible]n exſufflant formam, ſuiſque recipiunt cavernis. Specus qui eſt ad Metaurum

A [1] οὔτε γὰρ προσιτὸν εἶναι τὸν τόπον, οὔθ' ὁρατόν· εἰκάζειν τε μηδὲ καταρριφῆναί τι δύνασθαι ἐκεῖσε, ὑπὸ τῆς ἀντιπνοίας τῆς ἐκ βάθους ἀνέμων, καὶ τῆς θερμότητος, ἣν προαπαντᾶν εὔλογον πόρρωθεν πρὶν ἢ τῷ στομίῳ τοῦ κρατῆρος προσπελάσαι. Εἰ δὲ καταρριφθείη, φθάνοι ἂν διαφθαρὲν πρὶν ἀναρριφῆναι πάλιν, ὁποῖον παρελήφθη πρότερον. Τὸ μὲν οὖν ἐκλείπειν ποτὲ τὰ πνεύματα καὶ τὸ πῦρ, ἐπιλειπούσης ποτὲ τῆς ὕλης οὐκ ἄλογον. οὐ μὴν ἐπὶ τοσοῦτόν γε, ὥστ' ἀντὶ τῆς τοσαύτης βίας, ἐφικτὸν ἀνθρώπῳ γενέσθαι τὸν πλησιασμόν. Ὑπέρκειται δ' ἡ Αἴτνη, μᾶλλον μὲν τῆς κατὰ τὸν πορθμὸν καὶ B τὴν Καταναίαν παραλίας, ἀλλὰ καὶ τῆς κατὰ τὸ Τυρρηνικὸν πέλαγος καὶ τὰς Λιπαραίων νήσους. νύκτωρ μὲν οὖν καὶ φέγγη φαίνεται λαμπρὰ ἐκ τῆς κορυφῆς, μεθ' ἡμέραν δὲ καπνῷ καὶ ἀχλύϊ κατέχεται. Ἀνταίρει δὲ τῇ Αἴτνῃ, [3] τὰ Νευρώδη ὄρη ταπεινότερα μὲν, πλάτει δὲ πολὺ παραλλάττοντα. Ἅπασα δ' ἡ νῆσος κοίλη κατὰ γῆς ἐστι ποταμῶν καὶ πυρὸς μεστὴ, καθάπερ τὸ Τυρρηνικὸν πέλαγος, ὡς εἰρήκαμεν, μέχρι τῆς Κυμαίας. Θερμῶν γοῦν ὑδάτων * ἐκβολὰς κατὰ πολλοὺς ἔχει τόπους ἡ νῆσος· [4] ὧν τὰ μὲν Σελινούντια κατὰ Ἱμέραν ἁλμυρά ἐστι, τὰ δὲ Αἰγεσταῖα πότιμα. περὶ Ἀκράγαντα δὲ λίμναι, τὴν μὲν γεῦσιν ἔχουσι θαλάττης, τὴν δὲ φύσιν διάφορον· C οὐδὲ γὰρ τοῖς ἀκολύμβοις βαπτίζεσθαι συμβαίνει, ξύλων τρόπον ἐπιπολάζουσιν· [5] οἱ Ἰταλικοὶ δὲ κρατῆρας ἔχουσιν ἀναβάλλοντας ὕδωρ εἰς θολοειδὲς ἀναφύσημα, [6] καὶ πάλιν εἰς τὸν αὐτὸν δεχομένους μυχόν· τὸ δὲ περὶ Μάταυρον σπήλαιον,

p. 275.

* Manuſſ. ἀναβολὰς

1. οὔτε γάρ προσιτὸν εἶναι τὸν τόπον) Claudianus.

Ætnæos apices, ſolo cognoſcere viſu
Non aditu tentare licet.

Contra auctor Ætnæ,

Placantes etiam cæleſtia numina thure
Summo cerne jugo, vel qua liberrimus Ætna
Improſpectus hiat. Caſaub.

2. *Nervoſi montes*) Νευρώδη ὄρη. Neurodes montes Ptol. Cratam habet. Italici in Sicilia qui ſint, non ſcio. Metaurus rectè legitur, quanquam Μάταυρον Aldus habet, & epitome meminit hujus, ut Siciliæ fluminis, Plin. III. 8. paulo poſt. *Xyland.*

3. τὰ νευρώδη ὄρη) quæ alii νεβρώδη appellant. *Caſaub.*

4. Ὧν τὰ μὲν Σελινούντια κατὰ ἱμέραν ἁλμυρά ἐστι, τὰ δὲ Αἰγεσταῖα πότιμα) Diodorus libro (IV. p. 231. T. I. ed. 1604.) de Hercule, διεξιόντος δ' αὐτοῦ τὴν παράλιον τῆς νήσου, μυθολογοῦσι τὰς νύμφας ἀνεῖναι θερμὰ λουτρὰ πρὸς τὴν ἀνάπαυσιν τῆς κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν γενομένης αὐτῷ κακοπαθείας· τούτων δὲ ὄντων διττῶν, τὰ μὲν Ἱμεραῖα τὰ δὲ Ἐγεσταῖα προσαγορεύεται, τὴν ὀνομασίαν ἔχοντα ταύτην ἀπὸ τῶν τόπων. i. e. *Littuſque peragrante ipſo calidas a Nymphis balneas ferunt apertas eſſe: quibus contractam ex itinere laſſitudinem allevaret. Iſtas Hemeræas, has Egeſtanas (binæ enim exiſtunt) a locis nominarunt.* Apud Diodorum malè legitur Ἡμεραῖα. Idem Diodorus ſub finem ejus libri thermarum à Cocalo extructarum in agro Selinuntio. [illegible] meminit: quæ neſcio an huc faciant. *Idem.*

5. οἱ Ἰταλικοὶ δὲ κρατῆρας ἔχουσιν) Mirum eſt à nemine adhuc eſſe animadverſum quod hoc loco monebimus. Legendum enim contendimus οἱ Παλικοὶ, non οἱ Ἰταλικοὶ: nec magis dubitari poteſt, ſitne ita neceſſario corrigendum, quam de Sole, ortus ſit nec ne, quando eſt meridies. Qui eorum meminerunt quæ de Palicis apud Macrobium, Heſychium, Sotionem, & Diod. lib. XI. leguntur, D quam certa ſit hæc noſtra emendatio ſtatim agnoſcent. Sed & Ariſtotelis verba, quæ aſcribam, conferant ſtudioſi cum Strabonianis· planè enim idem dicit de Mirabil. Auſcult. p. 1154. ed. 1619. Ἐστὶ δὲ καὶ inquit, κρήνη τις ἐν Παλικοῖς τῆς Σικελίας, ὡς δεκάκλινος· αὕτη δ' ἀναρρίπτει ὕδωρ εἰς ὕψος ἓξ πήχεις, ὥστε ὑπὸ τῶν ἰδόντων νομίζεσθαι κατακλυσθήσεσθαι τὸ πεδίον. καὶ πάλιν εἰς [illegible] αὐτὸ καθίσταται. i. e. *Eſt & fons in Palice Siciliæ, amplitudine decaclini. Aquas ad ſex cubitorum altitudinem ejicit, ut inundaturus planitiem omnem videatur. Verum eodem loco diffluens conſiſtit.* Simile eſt quod quodam loco apud Diodorum in fragmentis libri trigeſimi ſexti obſervavimus. Nam ibi quoque Ἰταλικοὶ ἥρωες malè legitur pro παλικοὶ, ut ex iis quæ paullò antè ibi leguntur, intelligi poteſt. *Idem.*

6. καὶ πάλιν εἰς τὸν αὐτὸν δεχομένους μυχόν) Lege καὶ πάλιν εἰς τὸν αὐτὸν δεχομένους μυχόν. Ait quod Ariſtoteles illis verbis καὶ πάλιν εἰς ταυτό καθίσταται. Et omnino ex Ariſtotele ſumere videtur noſter. *Idem.*

ἐντὸς ἔχειν σύριγγα εὐμεγέθη, καὶ ποταμὸν δι' αὐτῆς ῥέοντα ἀφανῆ, μέχρι πολλοῦ διαστήματος· εἶτ' ἀνακύπτοντα πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν· [1] καθάπερ Ὀρόντης ἐν τῇ Συρίᾳ, καταδὺς εἰς τὸ μεταξὺ χάσμα Ἀπαμείας καὶ Ἀντιοχείας, ὃ καλοῦσι Χάρυβδιν, ἀνατέλλει πάλιν ἐν μ σταδίοις· τὰ δὲ παραπλήσια καὶ ὁ Τίγρις ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ, [2] καὶ ὁ Νεῖλος ἐν τῇ Λιβύῃ, μικρὸν πρὸ τῶν πηγῶν· τὸ δὲ περὶ Στύμφαλον ὕδωρ ἐπὶ σ σταδίους ὑπὸ γῆν ἐνεχθὲν ἐν τῇ Ἀργείᾳ, τὸν Ἐρασῖνον ἐκδίδωσι ποταμόν· καὶ πάλιν [4] τὸ πρὸς τὴν Ἀρκαδικὴν Ἀβίαν ὑποβρύχιον ὠσθὲν, ὀψέ ποτε τόν τε Εὐρώταν καὶ τὸν Ἀλφειὸν ἀναδίδωσιν, ὥστε καὶ * πεπιστεῦσθαι μυθῶδές τι, ὅτι τῶν ἐπιφημισθέντων στεφάνων ἑκατέρῳ καὶ ῥιφέντων εἰς τὸ κοινὸν ῥεῦμα, ἀναφαίνεται κατὰ τὸν ἐπιφημισμὸν ἑκάτερος ἐν τῷ οἰκείῳ ποταμῷ. εἴρηται δὲ καὶ τὸ λεγόμενον περὶ τοῦ Τιμαύου. Συγγενῆ δὲ καὶ τούτοις, καὶ τοῖς κατὰ τὴν * Σικελίαν πάθεσι, [5] τὰς περὶ τῶν Λιπαραίων νήσους, καὶ αὐτὴν τὴν Λιπάραν δείκνυται. Εἰσὶ δ' ἑπτὰ μὲν τὸν ἀριθμὸν, μεγίστη δὲ ἡ [6] Λιπάρα Κνιδίων ἄποικος, ἐγγυτάτω τῆς Σικελίας κειμένη, μετά γε τὴν Θέρμισσαν· [7] ἐκαλεῖτο δὲ πρότερον Μελιγουνίς· ἡγήσατο δὲ καὶ στόλῳ, καὶ πρὸς τὰς τῶν Τυρρηνῶν ἐπιδρομὰς πολὺν χρόνον ἀντέσχεν, ὑπηκόους ἔχουσα τὰς νῦν λεγομένας Λιπαραίων νήσους, ἃς Αἰόλου τινὲς προσαγορεύουσι. [8] καὶ δὴ καὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐκόσμησε πολλάκις τὸ ἐν Δελφοῖς ἀπὸ τῶν ἀκροθινίων· ἔχει δὲ καὶ τὴν γῆν εὔκαρπον,

* Manuſſ. πεπιστεῦσθαι

* Manuſſ. Ἰταλίαν

A intus habet juſtæ magnitudinis alveum, flumenque per eum delabens occultè per ſatis magnum ſpacium, deinde rurſum ſe in ſuperficiem exerens. Quemadmodum Orontes in Syria hiatu qui inter Apameam eſt & Antiochiam, ac dicitur Charybdis, abſorptus, poſt XL ſtadia rurſum emergit: idem Tigris in Meſopotamia, & in Africa Nilo non procul à fontibus accidit. & aqua apud Stymphalum in agro Argivo infra terram ad CC ſtadia labens, Eraſinum edit amnem: rurſumque aqua ad 3 Abiam Arcadicam infra terram depulſa, B longo poſt intervallo Eurotam atque Alpheum edit: adeò ut fabula fidem invenerit, coronas, quæ alterutri amnium nuncupatæ, in communem alveum injiciuntur, quamque in eo, cui nuncupata fuerit, amne emergere. de Timavo quid feratur, diximus ſuo loco. Hiſce & iis quæ in Sicilia accidunt, germana ſunt quæ in Liparæorum inſulis, ipſaque monſtrantur Lipara. ¶ Septem ſunt numero inſulæ, quarum maxima eſt Lipara Cnidiorum colonia, Siciliæ proxima ſecundùm Thermiſſam, antiquitus Meligunis dicta. Hæc & claſſem duxit, & C longo tempore Tyrrhenorum incurſionibus reſtitit, ſub ſe habens reliquas Liparæorum, ut nunc dicuntur, quas Æoli quidam appellant, inſulas. quin & manubiis Delphicum Apollinis templum ſæpe exornavit. Agrum habet fertilem

1. *καθάπερ Ὀρόντης ἐν τῇ Συρίᾳ*) Sunt & alii terram ſubeuntes & poſtea emergentes fluvii, ut Cephiſſus in Græcia, de quo libro IX. p. 407. & Polytimetus & Arius in Aſia, de quibus lib. XI. *Idem.*

2. Καὶ ὁ Νεῖλος ὁ ἐν τῇ Λιβύῃ, *μικρὸν πρὸ τῶν πηγῶν. Et in Africa Nilus non procul à fontibus*) Lego *ἀπὸ τῶν πηγῶν*, nam lectio vulgata eſt abſurda: fluvius enim non poteſt ſorberi, antequam oriatur. Cæterum ſequitur Jubam, qui teſte Plinio lib. V. cap. 9. fontes Nili in Mauritania eſſe ſcripſerat, & D inde per Libyam eum ad Æthiopas & Meroën deducebat, quæ ſententia non ſolum à Plinio & ſuo imitatore Solino, ſed etiam à Dione Nicæo apud Xiphilinum, à Pauſania in Atticis, à Duri Samio antiquo auctore, qui de Libycis ſcripſerat, ab Ammiano Marcellino lib. XXII. Vitruvio lib. VIII. cap. 1. & aliis, approbata eſt. *Palmer.*

3. *Abiam Arcadicam*) Ἀβίαν. non auſus ſum hoc loco movere. Sed certè Ἀσέαν legerim ex Stephano. pro Timæo Timæum repoſui. locus eſt non longè poſt principium quinti. Thermiſſam nolui mutare cum repetatur & habeant epitomæ: ſed Theraſia eſt, quod liquet ex Plin. III. 9. *Xyland.*

4. τὸ πρὸς τὴν Ἀκραδικὴν Ἀβίαν) Lege Ἀσέαν. Nam ita appellatur libro octavo p. 343. ubi rem eandem pluribus narrat: & illam lectionem Pauſanias confirmat, itemque Dionyſius poëta. *Caſaub.*

5. τὰς περὶ τῶν Λιπαραίων νήσους) Lege, περὶ τὰς τῶν Λιπ. Vocat autem Liparæorum inſulas, quæ alias Æoli appellantur: has Diodorus Siculus libro quinto, p. 290. T. I. ed. 1604. recta ſerie poſitas eſſe ſcribit inter Siciliam & Italiam à freto verſus occaſum. Æliodes, inquit, εἰσὶ τὸν μὲν ἀριθμὸν ζ, προσηγορίας δ' ἔχουσι ταύτας, Στρογγύλη, Εὐώνυμος, ἔτι δὲ Διδύμη, καὶ Φοινικώδης, καὶ Ευρυκώδης, πρὸς δὲ τούτοις Ἱερὰ Ἡφαίστου καὶ Λιπάρα· καθ' ἣν ὁμώνυμος πόλις καθίδρυται· Κεῖνται δ' αὗται μεταξὺ Σικελίας καὶ Ἰταλίας, ἐπ' εὐθείας ἀπὸ πορθμοῦ καὶ τῆς πρὸς ἕω πρὸς τὴν δύσιν. i. e. VII. *hae ſunt, & vocantur, Strongyle, Euonymos, Didyme, Phoenicuſa, Hiera, Vulcania, & Lipara: in qua nominis ejuſdem urbs poſita eſt. Jacent iſtæ inter Siciliam & Italiam directo ad occaſum ab oriente curſu.* Idem.

6. Λιπάρα Κνιδίων ἄποικος) Imo Cnidiorum & Rhodiorum, ſed coloniæ deducendæ dux Pentathlus Cnidius. auctor Diodor.

7. ἐκαλεῖτο δὲ πρότερον Μελίγουνις) Callimachus in Dian. ℣. 47.

Νήσῳ ἐνὶ Λιπάρῃ, Λιπάρη νέον, ἀλλὰ τότ' ἔσκεν
Οὔνομά οἱ Μελίγουνις. i. e.
Inſula in Lipara (Lipara nunc, ſed tum erat
Nomen ei Meligunis)

Plinius III. c. 9. quoque de Lipara, *antea Milogonis, vel Meligunis vocitata.* Idem.

8. καὶ δὴ καὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐκόσμησε πολλάκις τὸ ἐν Δελφοῖς) Idem Diodorus (L. V. p. 292. T I.) Liparæi inquit ſæpe Tuſcos devicerunt, καὶ ἀπὸ τῶν λαφύρων πλεονάκις ἀξιολόγους δεκάτας ἀνεθέσαν εἰς Δελφούς. *& memorabiles è ſpoliis decimas apud Delphos conſecrarunt.* Idem.

I. κα

& reditum ex metallis aluminis, aquas calidas, & ignis exſpirationes. Inter hanc & Siciliam ferè media jacet, quam nunc Vulcani templum nominant: ſaxoſa tota & deſerta atque ignita tribus locis, veluti è tribus crateribus, ignem efflat, quorum maximi flammæ cum maſſas efferunt, quæ jam bonam freti partem obturaverunt. Obſervatio fidem fecit, exſpirationes illas flammarum cùm ibi tum in Aetna ventis exaſperari, iiſque deſinentibus ceſſare. Neque abſurdum id eſt. nam & venti naſcuntur augeſcuntque ſumpto ex maris exhalationibus initio: ut ex cognata materia ſimilique eventu ignis accenſus, admirationem iis qui aliàs iſta viderunt, adimat. Polybius ex tribus crateribus unum aliqua ſui parte collapſum eſſe, reliquos reſtare ait, ac maximi orificium rotundum eſſe, ambitu ferè v ſtadiorum, paulatimque in arctum coire eò uſque, ut diameter ʒ L ſit pedes longa. atque inde ad mare uſque ſpacium eſſe unius ſtadii, ut conſpici ventis non flantibus poſſit. Quæ ſi credibilia ſunt, fortaſſe ne fabulæ quidem de Empedocle vulgatæ fides ſit deroganda. Idem refert auſtro ſpiraturo inſulam caliginoſa nubecula obtegi, ut ne Sicilia quidem eminus cernatur. at ſub Aquilonis flatum puras flammas è dicto cratere in altum attolli, majoreſque edi fremitus: Favonium medium quodſiam tenere: reliquos crateres ejuſdem eſſe formæ, ſed non tanta vi exſufflationis præditos. cæterum ex fremituum diſcrimine, initioque efflationum, flammarum, atque fuliginum, prænoſci etiam quis tertio pòſt die ſpiraturus ſit ventus.

A [1] καὶ συπτηρίας μετάλλων πρόσοδον, καὶ θερμὰ ὕδατα, καὶ πυρὸς ἀναπνοάς. Ταύτης δὲ μεταξύ πως ἐστὶ καὶ τῆς Σικελίας, [2] ἣν νῦν ἱερὸν Ηφαίστου καλοῦσι, πετρώδης πᾶσα καὶ ἔρημος, διάπυρος· ἔχει δὲ ἀναπνοὰς τρεῖς, ὡς ἂν ἐκ τριῶν κρατήρων. ἐκ δὲ τοῦ μεγίστου, καὶ μύδρους αἱ φλόγες ἀναφέρουσιν, οἳ προσκεχώκασιν ἤδη πολὺ μέρος τοῦ πόρου. Ἐκ δὲ τῆς τηρήσεως πεπίστευται διότι τοῖς ἀνέμοις συμπαροξύνονται, καὶ αἱ φλόγες, αἵ τε ἐνταῦθα, καὶ αἱ κατὰ τὴν Αἴτνην· παυομένων δὲ, παύονται καὶ αἱ φλόγες. οὐκ ἄλογον δέ· καὶ γὰρ οἱ ἄνεμοι γεννῶνται, καὶ τρέφονται, τὴν ἀρχὴν p. 276.
λαβόντες ἀπὸ τῶν ἐκ τῆς θαλάττης ἀναθυμιάσεων,
B ὥστ' ἀπὸ συγγενοῦς ὕλης, καὶ πάθους, καὶ τὸ πῦρ ἐξαναπτόμενον, οὐκ ἐᾷ θαυμάζειν τοὺς ὁρῶντας ἄλλως γέ πως τὰ τοιάδε. Πολύβιος δὲ τῶν τριῶν κρατήρων, τὸν μὲν κατερρυηκέναι φησὶν ἐκ μέρους, τοὺς δὲ συμμένειν, τὸν δὲ μέγιστον τὸ χεῖλος ἔχειν περιφερὲς ὂν, πέντε σταδίων. κατ' ὀλίγον δὲ συνάγεσθαι, * εἰς ν ποδῶν διάμετρον· καθ' οὗ βάθος εἶναι τὸ μέχρι θαλάττης σταδιαῖον· ὥστε καθορᾶν ταῖς νηνεμίαις. Εἰ δὲ ταῦτ' ἐστὶ πιστὰ, οὐκ * ἀπιστέον ἴσως, οὐδὲ τοῖς περὶ Ἐμπεδοκλέους μυθολογηθεῖσιν. Ἐὰν μὲν οὖν νότος μέλλῃ πνεῖν, ἀχλὺν ὁμιχλώδη καταχεῖσθαι κύκλῳ φησὶ τῆς νησίδος, ὥστε μηδὲ τὴν Σικελίαν ἄπωθεν φαίνεσθαι· ὅταν
C δὲ βορέας, φλόγας καθαρὰς ἀπὸ τοῦ λεχθέντος κρατῆρος εἰς ὕψος ἐξαίρεσθαι, καὶ βρόμους ἐκπέμπεσθαι μείζους. τὸν δὲ Ζέφυρον μέσην τινὰ ἔχειν τάξιν. τοὺς δ' ἄλλους κρατῆρας, ὁμοειδεῖς μὲν εἶναι τῇ δὲ βίᾳ λείπεσθαι τῶν ἀναφυσημάτων· ἔκ τε δὴ τῆς διαφορᾶς τῶν βρόμων, καὶ ἐκ τοῦ πόθεν ἄρχεται τὰ ἀναφυσήματα καὶ αἱ φλόγες, καὶ αἱ λιγνύες, [4] προσημαίνεσθαι καὶ τὸν εἰς ἡμέραν τρίτην πάλιν μέλλοντα ἄνεμον πνεῖν.

* In epitome εἰς λ. π.

* Manuſſ. ἀπιστητέον

1. *καὶ συπτηρίας μετάλλων πρόσοδον*) Pluribus id Diodorus L. v. p. 293. ed. T. I. 1604. perſequitur, ἔχει δὲ ἡ νῆσος αὕτη τὰ διαβεβοημένα μέταλλα τῆς συπτηρίας, ἐξ ἧς λαμβάνουσιν οἱ Λιπαραῖοι καὶ Ῥωμαῖοι μεγάλας προσόδους· i. e. *Hec etiam inſula famigeratum aluminis metallum habet, unde magnum Liparenſibus & Romanis vectigal.* vide reliqua, & Dioſcoridis v. 123. ex quo diſces quam verè dictum ſit à Diodoro, in nulla orbis terrarum parte reperiri τὴν συπτηρίαν præter Melum & Liparam inſulas. *Caſaub.*

2. ἣν νῦν ἱερὸν Ηφαίστου καλοῦσι) Non ἱερὸν ſed ἱερὰν legendum. Sic apud Diodor. paulò ante, & mox Ιερὰ ſimpliciter appellatur: neque aliter vett. cod. Plin. III. c. 9. *Inter hanc & Siciliam, altera, antea Theraſia appellata, nunc Hiera, quia ſacra Vulcano eſt, colle in ea nocturnas evomente flammas.* Notandum eſt autem, & Ιερὰν ſimpliciter. & Ηφαίστου νῆσον hanc inſulam nuncupari: quod Ptolemæum in errorem induxiſſe videtur. Putavit enim duas eſſe inſulas Hieram & Vulcani inſulam, qua in re dubium non eſt erraſſe eum. Nemo enim veterum præter Ptolem. Hieram ullam in hoc mari inſulam agnoſcit præter Ηφαίστου ἱεράν. & debuit profectò Ptolem. docere nos cui eſſet ſacra hæc Hiera. Sed
D non hunc ſolum errorem notare poſſumus in Ptolemaica enumeratione inſularum Tyrrheni maris. (Dicitur & *Vulcania.* Vide præter alios Caſſiodorum epiſtol. l. III. in ep. 47. ad Fauſtum præpoſitum: Theodor. reg. Notandum vero etiam atque etiam non defuiſſe è veteribus qui Vulcano ſacram inſulam ex Æoliis, non eam putaret quæ vulgo nuncupatur ab hiſtoricis & Geographis, Hiera vel Ηφαίστου ἱερά: ſed Liparam Græcus Scholiaſtes Apollonii ſic ſcribit ad lib. tertium, Καλίας δὲ ὁ τὴν φησὶν ἀνακεῖσθαι Ηφαίστῳ, ἀλλὰ τὴν Λιπάραν.) *Idem.*

3. *L ſit pedum*) Epitomæ λ. id eſt xxx. Locum, quem aſteriſco notavi, ſine codicis adjumento nemo mendabit. *Xyland.*

4. προσημαίνεσθαι καὶ τὸν εἰς ἡμέραν τρίτην πάλιν μέλλοντα ἄνεμον πνεῖν) Plinius de Strongyle III. c. 9. *à Lipara liquidiore flamma tantum differt: è cujus fumo, quidam flaturi ſint venti in triduum prædicere incolæ traduntur: unde ventos Æolo paruiſſe exiſtimatum.* Mox ἀπνοίας habent veteres pro ἀπλαίας. Malim etiam τὸ ἐσόμενον, vel τὸν ἐσόμενον ἄνεμον quam τὸν ἐσόμενον ſimpliciter. (Vide quæ de hac re ait Ariſtoteles Meteor. II. 8. *Caſaub.*

τῆς γοῦν ἐν Λιπάραις γινομένης ἀπλοίας, προει- A πεῖν τινας φησι * τ̃ ἐσόμενον, καὶ μὴ διαψεύσασθαι. Ἀφ' οὗ δὴ τὸ μυθωδέστατον δοκοῦν εἰρῆσθαι τῷ ποιητῇ, οὐ μάτην φαίνεσθαι λεχθὲν, ἀλλ' αἰνιξαμένου τὴν ἀλήθειαν, ὅταν φῇ ταμίαν τῶν ἀνέμων τ̃ Αἴολον· περὶ ὧν ἐμνήσθημεν καὶ πρότερον, ... [1] ἱκανῶς ἐστιν ἡ ἐπίστασις τῆς ἐναργείας λέγοιτ' ἄν, ... ἐπίσης τε γὰρ ἄμφω πάρεστι, καὶ διαθέσει καὶ τῇ ἐναργείᾳ· ἥ γε ἡδονὴ κοινὸν ἀμφοτέρων· ἐπάνειμεν δ' ἐπὶ τὰ ἑξῆς ἀφ' ὧνπερ ἐξέβημεν. Τὴν μὲν δὴ Λιπάραν καὶ τὴν Θέρμισσαν εἰρήκαμεν. Ἡ δὲ [2] Στρογγύλη καλεῖται μὲν ἀπὸ τοῦ σχήματος, ἔστι δὲ καὶ αὐτὴ διάπυρος, βίᾳ B μὲν φλογὸς λειπομένη, [3] τῷ δὲ φέγγει πλεονεκτοῦσα· ἐνταῦθα δὲ τ̃ Αἴολον οἰκῆσαι φασίν. τετάρτη δ' ἐστὶ Διδύμη, καὶ αὐτὴ δ' ἀπὸ τοῦ σχήματος ὠνόμασται. τῶν δὲ λοιπῶν Ἐρικοῦσσα μὲν, καὶ Φοινικοῦσσα ἀπὸ τῶν φυτῶν κέκληνται· ἀνεῖνται δὲ εἰς νομάς. ἑβδόμη δ' ἐστὶν Εὐώνυμος, πελαγία μάλιστα καὶ ἔρημος. ὠνόμασται δ' ὅτι μάλιστα τοῖς ἐκ Λιπάρας εἰς Σικελίαν πλέουσιν εὐώνυμός ἐστι. Πολλάκις δὲ καὶ φλόγες εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ πελάγους τοῦ περὶ τὰς νήσους ὤφθησαν ἐπιδεδραμοῦσαι, τ̃ κατὰ βάθους κοιλιῶν τοῦ πυρὸς ἀναστομωθέντος πόρου τινὸς, καὶ βιασαμένου πρὸς τὸ ἐκτός. Πο- C σειδώνιος δὲ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ μνήμην φησὶ περὶ τροπὰς θερινὰς, ἅμα τῇ ἕω, μεταξὺ τῆς Ἱερᾶς καὶ τῆς Εὐωνύμου πρὸς ὕψος ἀρθεῖσαν ἐξαίσιον τὴν θάλασσαν ὁραθῆναι, καὶ συμμεῖναι τινὰ χρόνον ἀναφυσωμένην συνεχῶς, εἶτα παύσασθαι· τοὺς δὲ τολμήσαντας προσπλεῖν, * ἰδόντας νεκροὺς ἰχθύας ἐλαυνομένους ὑπὸ τοῦ ῥοῦ, τοὺς δὲ καὶ θέρμῃ, καὶ δυσωδίᾳ πληγέντας, φυγεῖν· ἐκ δὲ τῶν πλοιαρίων * τὸ μᾶλλον πλησιάσαν τοὺς μὲν τῶν ἐνόντων ἀποβαλεῖν, τοὺς δ' εἰς Λιπάραν μόλις σῶσαι, τοτὲ μὲν ἔκφρονας γινομένους ὁμοίως τοῖς ἐπιληπτικοῖς, τοτὲ δὲ ἀνατρέχοντας εἰς τοὺς οἰκείους D λογισμούς· πολλαῖς δ' ἡμέραις ὕστερον ὁρᾶσθαι πηλὸν ἐπανθοῦντα τῇ θαλάττῃ· πολλαχοῦ δὲ καὶ φλόγας ἐκπιπτούσας, καὶ καπνοὺς, καὶ λιγνύας· ὕστερον δὲ παγῆναι καὶ γενέσθαι τοῖς μυλίταις λίθοις ἐοικότα τὸν πάγον· τὸν δὲ τῆς Σικελίας στρατηγὸν Τίτον Φλαμίνιον, δηλῶσαι

* Fortaſſe, τὸν ἐσόμενον ἄνεμον.

p. 277.

*Sententia non cohæret. Prior interp. legiſſe videtur ἰδεῖν.

* Prior interp. τί.

& Liparenſium quoſdam facultate navigandi negata, certò prædicere futuram. Eaque de cauſa id, quod fabuloſiùs videtur à poëta dictum, apparere non fruſtra pronunciatum fuiſſe: ſed veritatem per ambages eum ſignificaſſe, cùm Æolum appellaret ventorum promum. quorum & ant[illegible]a eſt mentio ..... ſufficit animadverſio perſpicuitatis dici poſſit ..... ex æquo enim utrumque adeſt, diſpoſitione & perſpicuitate: voluptas utrorumque communis. Noſtra eò unde digreſſa eſt, referat ſe oratio. Dictum eſt de Lipara & Thermiſſa. Strongyle, à rotunditate figuræ ſic dicta, ignita ipſa quoque, violentia flammarum minor, fulgore excellens. ibi habitaſſe Æolum ajunt. Quarta eſt Didyme, quaſi ſi geminam dicas, nomine itidem à forma impoſito. De reliquis Ericuſa & Phœnicuſa à ſtirpibus erica & palma dictæ, pabulis ſunt dicatæ. Septima, eſt Euonymos, id eſt Siniſtra, in alto maximè ſita ac deſerta. ita appellata, quòd à Lipara in Siciliam navigantibus maximè ſit ad lævam. Sæpenumero etiam in ſuperficie maris, quod eſt circa inſulas iſtas, diſcurrere flammas animadverſum eſt, cùm cavernarum quibus ignis in profundo continetur, meatu aliquo recluſo foras vi prorupit. Poſidonius ſcriptum reliquit, ſua ætate circa ſolſtitium æſtivum prima luce inter Hieram & Euonymum [4] mare conſpectum fuiſſe ad monſtroſam elatum altitudinem, atque aliquandiu ſic conſtitiſſe continenti flatu exaltatum, tandem ſubſediſſe. eos qui navigiis accedere auſi fuerant, cùm viderent aquæ fluxu impelli piſces mortuos, calore & fœtore perculſos fugiſſe. navigium quod propiùs acceſſerat, vectoribus quibuſdam amiſſis, ægrè cum reliquis Liparam perveniſſe, qui aliquando in morem comitiali morbo correptorum mente abalienarentur, aliquando ad ſe redirent. multis pòſt diebus limum apparuiſſe qui ſuperficiei aquæ innataret, multis quoque locis flammas erupiſſe, & fumos, & fuligines. limum eum tandem concreviſſe, & molaribus lapidibus ſimiles fuiſſe concretas iſtas maſſas. qua de re ſenatum, cùm eſſet à T. Flaminio Siciliæ prætore certior factus,

1. ἱκανῶς ἐστιν ἡ ἐπίστασις) Apparet multorum verborum hic eſſe hiatum: ut de ſententia certi conſtitui nihil poſſit. Conferenda tamen ſunt quæ περὶ ἐναργείας καὶ διαθέσεως lib. 1. diſputavit. *Caſaub.*

2. Στρογγύλη καλεῖται μὲν ἀπὸ τοῦ σχήματος) Auctor Ætnæ,

Inſula, cui nomen facies dedit ipſa rotunda. Idem.

3. τῷ δὲ φέγγει πλεονεκτοῦσα) Plinius modo III. c. 9. *a Lipara liquidiore flamma tantum differt.* Idem.

4. *Mare conſpectum*) Ἀρθεῖσαν τὴν θάλασσαν. hoc vocabuli ita flagitante ſenſu ſubſtituiſſem, etiamſi in epitomis non inveniſſem. *Xyland.*

πρό-

miſſis legatis rem ſacram diis manibus & marinis procuraſſe, cum in Hiera tum Liparæ. Ab Ericuſa ad Phœnicuſam chorographus millia paſſuum x. numerat, hinc ad Didymam xxx. inde ad Liparam verſus ſeptentrionem xxiv. hinc in Siciliam xix. à Strongyla autem xvi. Ante Pachynum jacet Melite, unde catelli Melitæi: & 2 Gaudus, LXXXVIII. ab utraque ambæ diſtantes ſtadiis. Ceſſura alia inſula eſt ante Lilybæum ſita, in medio inter id & Aſpidem, Carthaginienſium urbem, quam Clupeam dicunt, ſpacio, utrinque LXXXVIII. ſtadiis diſtans. Sed & Ægimurus inter Siciliam atque Africam jacet, & aliæ exiguæ inſulæ. Atque hæc de inſulis.

Sed quando veterem Italiam deſcripſimus uſque ad Metapontium, nunc quæ continenter ſequuntur, perſequi placet. Contingit Metapontium Japygia, quam & Meſſapiam Græci dixerunt. Incolæ alios Salentinos dicunt, qui circa Japygium habitant promontorium, alios Calabros: ſupra hos verſus ſeptentrionem ſunt Peucetij & Græco ſermone Audanii cognominati. Incolæ quidquid poſt Calabros eſt, Apuliam vocant: fuerunt etiam ibi qui Pediculi dicerentur, maximè Peucetii. Meſſapia peninſulæ formam obtinet, Iſthmo intercluſa, qui à Brunduſio Tarentum uſque porrigitur, ſpacia cccx. ſtadiorum, navigatio circa Japygium promontorium ſtadiorum eſt circiter cccc.

A τῇ συγκλήτῳ, τὴν δὲ πέμψασαν ἐκθύσασθαι ἔν τε τῷ νησιδίῳ καὶ ἐν Λιπάραις, τοῖς τε καταχθονίοις θεοῖς, καὶ τοῖς θαλαττίοις. Ἀπὸ μὲν οὖν * Ἐρικώδους εἰς Φοινικώδη, δέκα μίλιά φησιν ὁ χωρογράφος· ἔνθεν δ' εἰς Διδύμην λ· ἔνθεν δ' εἰς Λιπάραν πρὸς ἄρκτον θ, καὶ κ· ἔνθεν δ' εἰς Σικελίαν θ, καὶ ι· ἑκκαίδεκα δ' ἐκ τῆς Στρογγύλης. 1 Πρόκειται δὲ τοῦ Παχύνου Μελίτη, ὅθεν τὰ κυνίδια, ἃ καλοῦσι Μελιταῖα· 3 καὶ Γαῦδος, π καὶ η μίλια ἑκατέρας ἀμφότεραι διέχουσαι. Κόσσυρα δὲ πρὸ τοῦ Λιλυβαίου, καὶ πρὸ τῆς Ἀσπίδος Καρχηδονίας τῆς πόλεως, ἣν Κλυπέαν καλοῦσι, μέση ἀμφοῖν B κειμένη, καὶ τὸ λεχθὲν διάστημα ἐφ' ἑκατέρας ἀπέχουσα. καὶ ἡ Αἰγίμουρος δὲ πρὸ τῆς Σικελίας καὶ τῆς Λιβύης ἐστὶ, καὶ ἄλλα μικρὰ νησίδια· ταῦτα μὲν περὶ τῶν νήσων.

* Manuſſ. Ἐρικούσης εἰς Φοινικοῦσαν,

Ἐπεληλυθόσι δ' ἡμῖν τὰ περὶ τὴν ἀρχαίαν Ἰταλίαν, μέχρι Μεταποντίου, τὰ συνεχῆ λεκτέον· συνεχὴς δ' ἐστὶν ἡ Ἰαπυγία. Ταύτην δὲ καὶ 4 Μεσσαπίαν καλοῦσιν οἱ Ἕλληνες· οἱ δ' ἐπιχώριοι κατὰ μέρη, τὸ μέν τι Σαλεντίνους καλοῦσι, τὸ περὶ τὴν ἄκραν τὴν Ἰαπυγίαν, τὸ δὲ Καλαβρούς· ὑπὲρ τούτους πρόσβοροι Πευκέτιοί τέ εἰσι 5 καὶ Αὐδάνιοι κατὰ τὴν ἑλλάδα διάλεκτον προσαγορευόμενοι· οἱ δ' ἐπιχώριοι πᾶσαν τὴν μετὰ τοὺς Καλαβροὺς, Ἀπουλίαν καλοῦσι· C τινὲς δ' αὐτῶν καὶ Ποιδικλοι λέγονται, καὶ μάλιστα οἱ Πευκέτιοι. Ἔστι δ' ἐπιχερρονησιάζουσα ἡ Μεσσαπία, τῷ ἀπὸ Βρεντεσίου μέχρι Τάραντος ἰσθμῷ κλειομένη, σταδίων ι καὶ τ΄ ὁ δ' ἐπίπλους ἐστὶ περὶ τὴν ἄκραν Ἰαπυγίαν 6 σταδίων ὁμοῦ τι υ.

1. πρόκειται δὲ τοῦ Παχύνου Μελίτη) Melitas duas commemorant Geographi, alteram in Libyco mari ſive Siculo (eſt enim inter Siciliam & Lybiam) alteram in ſinu Adriatico, inter Epirum & Italiam, quam Ptolemæus nomine paululum diverſo Melitinen appellat: à priore catulos Melitæos eſſe dictos noſter ait: Callimachus, Plinius III. c. 26. & Stephanus à poſteriore. Meminit κυναρίων Μελιταίων & Athen. lib. xii. *Caſaub.*

2. *Gaudus*) apud Stephanum eſt Gaulus, & D apud Plinium. Sed non facilè dixerim hicne an iſthic ſit mendum, neque res ex ſerie litterarum apud Stephanum poteſt judicari, cum tam δ quam λ litteram γ ſubſequatur. itaque nihil mutare volui. Γαῦδος quidem liquidò legitur infra lib. vii. p. 299: in Aldino, quod in κλαῦδος eſt ab imperito aliquo mutatum. Λιλύβης in Λιβύης nullo negocio converti. de Audaniis nihil habeo. Pediculos reddidi Ποιδίκλους, Pliniana fretus lectione. *Xyland.*

3. καὶ Γαῦδος) Mira varietas in hoc nomine apud ſcriptores. Lucas in Actis xxvii. 16. videtur Κλαύδην appellare: & Athenæus Κλαύδιον. Diodorus Γαῦλον. Ptolem. *Claudon*, & in Cretico mari collocat, non Siculo, quod ex actis diſcimus melius eſſe: quanquam, ut lib. II. p. 114. dictum eſt, Siculo mari συνάπτει τὸ Κρητικόν. *Caſaub.*

4. Μεσσαπίαν καλοῦσιν οἱ Ἕλληνες) à rege Meſſapo, qui Japygiæ magnam partem aliquando obtinuit, vide lib. ix. p. 405. Japygiam autem ſunt qui compoſita voce Meſapygiam vocent. Stephano Meſapia Japygiæ tantum pars eſt. Euſtathius ex Strabone docet Japygas, etiam Meſapygos appellatos fuiſſe, quæ verba hodie non comparent. *Idem.*

5. καὶ Αὐδάνιοι κατὰ τὴν ἑλλάδα διάλεκτον) Legendum καὶ οἱ Δαύνιοι: nam iſti Audanii Græco cœlo non minus quam Latino ſunt incogniti. Strabo libro quinto, p. 242. ὁ δὲ παράπλους ἀπὸ τῆς Πικεντίνης, ἐπὶ τοὺς Ἀπούλους, οὓς οἱ Ἕλληνες Δαυνίους καλοῦσιν. *Idem.*

6. σταδίων ὁμοῦ τι υ) Putabam legendum eſſe ὁμοῦ τῇ υ. Atque hanc meam conjecturam confirmant etiam ſcripti quidam, in quibus eſt, ὁμοῦ τι υ. Nunc tamen nihil cenſeo mutandum. Video enim Græcis eſſe familiare ut dicant ὁμοῦ τι. (Demoſthenes pag. 501. & Euſtath. notat Od. υ. 832.) Strabo lib. xvi. de Cœle Syria loquens μῆκος, inquit, ὁμοῦ τι διπλάσιον. Lib. xvii. p. 818. de ſuo Philas itinere, σταδίους ὁμοῦ τι ἑκατόν. Similiter Plutarchus in Cleomenis vita καὶ μετὰ μικρὸν ὅλης ὁμοῦ τι μιᾶς περιόδου Πελοποννήσου κύριος γενέσθαι δεήσας. Idem in Tiberio Graccho p. 828. ed. FFurt. ἦσαν οὖν ὁμοῦ τι καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀγῶνες αὐτῷ πρὸς Ὀκτάβιον ἐπὶ τοῦ βήματος. (Item pag. Mor. 858. & 736. 737. ed. H. Steph. & Dionyſ. Halicarnaſſ. p. 358. Sed & aliis adverbiis additur in fine particula τι, ut apud Thucyd., διαφερόντως τι, & in νεωστὶ &c. ad Dionyſ.) *Idem.*

p. 278. τοῦ δὲ Μεταποντίου μὲν διέχει σταδίους περὶ σʹ· ὁ δὲ A πλοῦς ἐπ' αὐτὴν πρὸς ἥλιον ἀνατολάς. 1 Τοῦ δὲ κόλπου παντὸς τοῦ Ταραντίνου τὸ πλέον ἀλιμένου ὄντος, * ἐνταῦθα ἐστὶ μέγιστος καὶ κάλλιστος λιμὴν, γεφύρᾳ κλειόμενος * μεγίστῃ, σταδίων δ' ἐστὶν ρ τὴν περίμετρον. ἐκ δὲ τοῦ πρὸς τὸν μυχὸν μέρους ἰσθμὸν ποιεῖ πρὸς τὴν ἔξω θάλασσαν, ὥστ' ἐπὶ χερρονήσῳ κεῖσθαι τὴν πόλιν, καὶ τὰ πλοῖα ὑπερνεωλκεῖσθαι ῥᾳδίως ἑκατέρωθεν ταπεινοῦ ὄντος τοῦ αὐχένος. ταπεινὸν δὲ καὶ τὸ τῆς πόλεως ἔδαφος, μικρὸν δ' ὅμως ἐπῆρται καὶ τὴν ἀκρόπολιν. τὸ μὲν οὖν παλαιὸν τεῖχος, κύκλον ἔχει μέγαν· νυνὶ δ' ἐκλέλειπται τὸ πλέον πρὸς τῷ ἰσθμῷ· τὸ δὲ πρὸς τῷ στόματι B τοῦ λιμένος, καθ' ὃ καὶ ἡ ἀκρόπολις, συμμένει, μέγεθος ἀξιολόγου πόλεως ἐκπληροῦν. Ἔχει δὲ γυμνάσιόν τε κάλλιστον, καὶ ἀγορὰν εὐμεγέθη, ἐν ᾗ καὶ ὁ τοῦ Διὸς ἵδρυται κολοσσὸς χαλκοῦς, μέγιστος μετὰ τὸν Ῥοδίων· μεταξὺ δὲ τῆς ἀγορᾶς καὶ τοῦ στόματος ἡ ἀκρόπολις, μικρὰ λείψανα ἔχουσα τοῦ παλαιοῦ κόσμου τῶν ἀναθημάτων· τὰ γὰρ πολλὰ τὰ μὲν κατέφθειραν Καρχηδόνιοι, λαβόντες τὴν πόλιν· τὰ δ' ἐλαφυραγώγησαν Ῥωμαῖοι, κρατήσαντες βιαίως. ὧν ἐστὶ καὶ ὁ Ἡρακλῆς ἐν τῷ Καπιτωλίῳ χαλκοῦς ὁ κολοσσικὸς Λυσίππου ἔργον, ἀνάθημα 2 Μαξίμου Φαβίου τοῦ ἑλόντος τὴν C πόλιν. 3 Περὶ δὲ τῆς κτίσεως λέγων Ἀντίοχος φησὶν ὅτι τοῦ Μεσσηνιακοῦ πολέμου γενηθέντος, οἱ μὴ μετασχόντες Λακεδαιμονίων τῆς στρατείας, ἐκρίθησαν δοῦλοι, καὶ ὠνομάσθησαν Εἵλωτες· ὅσοις δὲ κατὰ τὴν στρατείαν παῖδες ἐγένοντο, Παρθενίας ἐκάλουν, καὶ ἀτίμους ἔκριναν· οἱ δ' οὐκ ἀνασχόμενοι (πολλοὶ δ' ἦσαν) ἐπεβούλευσαν τοῖς τοῦ δήμου· αἰσθόμενοι δ' ὑπέπεμψάν τινας, οἳ προσποιήσει φιλίας, ἔμελλον ἐξαγγέλλειν τὸν τρόπον τῆς ἐπιβουλῆς· τούτων δ' ἦν καὶ Φάλανθος, ὅσπερ ἐδόκει προστάτης ὑπάρχειν αὐτῶν· * οὐκ ἠρέσκετο δ' ἁπλῶς τοῖς περὶ τῆς βουλῆς ὀνομασθεῖσι· συνέκειτο μὲν δὴ τοῖς D Ὑακινθίοις ἐν τῷ Ἀμυκλαίῳ συντελουμένου τοῦ ἀγῶνος, ἡνίκα τὴν κυνῆν περιθῆ ὁ Φάλανθος, ποιεῖσθαι τὴν ἐπίθεσιν· γνώριμοι δ' ἦσαν ἀπὸ τῆς κόμης οἱ τοῦ δήμου· ἐξαγγειλάντων δὲ τινων λάθρα τὰ συγκείμενα τῶν περὶ Φάλανθον,

* Vulgò ἐντεῦθεν
* Manuſſ. μεγάλη,
*Suſpectus locus.

Metaponto diſtat ſtadiis cc ferè Tarentum, ortum Solis verſus. Sinus Tarentinus cum majore ſui parte importuoſus ſit, apud ipſam urbem pulcherrimus eſt ac maximus, ponte junctus ingenti: in ambitu habet c ſtadia ab intimo receſſu Iſthmus ad exterum mare porrigitur, ut & urbs in peninſula jaceat, & utrinque navigia facilè pertrahantur, humili collo. Sed & ipſius urbis ſolum humile eſt, niſi quà apud arcem attollitur. Vetus murus circulum continet magnum: nunc autem major urbis pars ad Iſthmum ſita, deſerta eſt: ea conſtat, quæ ad portus fauces ſita eſt condita ubi etiam arx, & magnitudinem inſignis urbis implet. Habet gymnaſium elegantiſſimum, & forum juſtæ amplitudinis, in quo Iovis eſt ſitus coloſſus, poſt Rhodium facilè omnium maximus. Inter forum & fauces portus arx eſt, parva retinens veſtigia veteris ornatus donariorum. Pleraque enim aut Carthaginienſes urbe potiti perdiderunt, aut Romani rapuerunt, vi urbe capta. De quibus eſt Herculis coloſſus æreus in Capitolio, Lyſippi opus, à Fabio Maximo, qui Tarentum recepit, dedicatus. Originem urbis hujus Antiochus referens ait: Meſſeniaco bello conflato eos qui Lacedæmoniorum caſtra non fuiſſent ſecuti, ſervos lata ſententia eſſe judicatos, Heloteſque dictos: qui verò Spartanis nati eſſent durante bello liberi, eos Parthenias, quaſi Virgineos diceres, appellatos ab his, & ignominia notatos fuiſſe. Hos iniquiſſimè rem ferentes, cum numero valerent, inſidiatos eſſe populo: quod cùm populus ſenſiſſet, ſubmiſit quoſdam, qui ficta cum illis amicitia, inſidias patefacerent. Inter conſpiratos fuit etiam Phalanthus, princeps reliquorum habitus, 4 & qui omnino à ſenatu delectis inviſus eſſet. Compoſitum fuit, ut ludis Hyacinthinis in Amyclæo commiſſis, quando galerum Phalanthus imponeret, impetum fieri debere in populares, quos coma notos faciebat. ſed cum quidam occultè detexiſſent inſtitutum Phalantheæ factionis,

1. Τοῦ δὲ κόλπου παντὸς τοῦ Ταραντίνου τὸ πλέον ἀλιμένου ὄντος) Polybiusquoque auctor eſt totum illud littus eſſe importuoſum, πλὴν τῶν ἐν Τάραντι λιμένων. *Caſaub.*

2. Μαξίμου Φαβίου τοῦ ἑλόντος τὴν πόλιν) Vide Livii [illegible] libro XXVII. c. 15. *Idem.*

3. Περὶ δὲ τῆς κτίσεως) Lege Juſtinum libro III. c. 4. Servium ad Virg. Æn. III. 551. Ariſtotelem πολιτ. lib. quinto c. 3. & Pauſaniam in Phocicis (Lib. X. c. 10.) *Idem.*

4. *Et qui omnino*) Hæc divinavi omnino. Hiſtoria copioſè deſcribitur à Juſtino lib. III. c. 4. & Euſtath. in Dionyſium. κύμης [illegible]gicum interprete. κελεύσαντες ex ſenſu & epitomis, in oraculo ſecutus ſum eaſdem & ſenſum. lego autem ἐμπυργεσσι, κατ' ἐπένθεσιν, ut verſus conſtet. Budeios autem ſcripſi, non Βουγείους, ea ſecutus quæ apud Euſtathium extant in Iliad. π. 572. poſt primum Tyrtæi verſum ex metri ratione reſtitui, & αἰχματαὶ pro ταὶς, ob ſententiam. ubi narratio in Græco mutila eſt, ſenſum ſecutus ſum in vertendo. *Xyland.*

1. Σατύ

A certamine jam cepto præco in medium progreſſus edixit, ne Phalanthus galerum capiti imponeret. Ita Partheniæ cum delatum indicio conſpirationem ſentirent, alii diffugerunt, alii ſupplices veniam flagitarunt: quos cives bono animo juſſos eſſe in carcerem dederunt. Phalanthum autem miſere Delphos, ut oraculum de colonia deducenda exquireret: eſtque ei tale datum.

Satyreum tibi do, pinguis pagoſque Tarenti
Incolere, infeſtis & Iapigas opprimere armis.

B Eò itaque profecti cum Phalantho Partheniæ, à barbaris & Cretenſibus, qui loca iſta occupaverant, recepti ſunt. Hi fuiſſe feruntur, qui cum Minoë in Siciliam navigaverunt, eoque Camici apud Cocalum vita functo è Sicilia diſceſſerunt, eoque tempeſtatibus adacti ſunt: quorum aliqui Adria terreſtri itinere peragrato uſque ad Macedoniam proceſſerint, ac nomen Budejorum tuliſſe feruntur. Iapyges autem dictos tradunt omnes, qui ibi locorum uſque ad Dauniam incolebant, à Iapyge, qui, ut ajunt, Dædalo ex Creſſa muliere natus Cretenſium ductor fuit. Urbi autem Tarento nomen fecerunt à Tarante quodam heroë. C De origine Tarenti apud Ephorum hæc eſt hiſtoria. Lacedæmonios bellum intuliſſe Meſſeniis, quod hi illorum regem Teleclum Meſſenam ſacrificandi cauſa profectum occidiſſent: ac juramento ſe obligaſſe, aut ſe non antè domum reverſuros, quam Meſſenam cepiſſent,

καὶ τοῦ ἀγῶνος ἐνεστῶτος, προελθὼν ὁ κήρυξ εἶπε, μὴ αὖ περιθεῖναι κυνῆν Φάλανθον· οἱ δ' αἰσθόμενοι ὡς μεμηνύκασι τὴν ἐπιβουλὴν, οἱ μὲν διεδίδρασκον, οἱ δὲ ἱκέτευον· κελεύσαντες δ' αὐτοὺς θαῤῥεῖν, φυλακῇ παρέδοσαν· τὸν δὲ Φάλανθον ἔπεμψαν εἰς θεοῦ περὶ ἀποικίας· ὁ δ' ἔχρησε.

1 Σατύρειόν τοι δῶκα, Τάραντά τε πίονα δῆμον p. 279.
Οἰκῆσαι, καὶ πῆμα Ἰαπύγεσσι γενέσθαι.

Ἧκον οὖν σὺν Φαλάνθῳ οἱ Παρθενίαι, καὶ ἐδέξαντο αὐτοὺς οἵ τε βάρβαροι 2 καὶ οἱ Κρῆτες, οἱ προκατασχόντες τὸν τόπον· τούτους δ' εἶναι φασὶ, τοὺς μετὰ Μίνω πλεύσαντας εἰς Σικελίαν, καὶ μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτὴν τὴν ἐν Καμικοῖς παρὰ Κωκάλῳ συμβᾶσαν ἀπαίροντας ἐκ Σικελίας, κατὰ δὲ τὸν ἀνάπλουν δεῦρο παρωσθέντας· ὧν τινας ὕστερον πεζῇ περιελθόντας τὸν Ἀδρίαν μέχρι Μακεδονίας, 3 Βουδείους προσαγορευθῆναι. Ἰάπυγας δὲ λεχθῆναι πάντας φασὶ μέχρι τῆς Δαυνίας, ἀπὸ Ἰάπυγος, ὃν ἐκ Κρήσσης γυναικὸς Δαιδάλῳ γενέσθαι φασὶ, καὶ ἡγήσασθαι τῶν Κρητῶν. Τάραντα δ' ὠνόμασαν ἀπὸ ἥρωός τινος τὴν πόλιν. 4 Ἔφορος δ' οὕτω λέγει περὶ τῆς κτίσεως· ἐπολέμουν Λακεδαιμόνιοι Μεσσηνίοις, ἀποκτείνασι τὸν βασιλέα Τήλεκλον εἰς Μεσσήνην ἀφικόμενον ἐπὶ θυσίαν, ὀμόσαντες μὴ πρότερον ἐπανήξειν οἴκαδε, πρὶν ἢ Μεσσήνην ἀνελεῖν,

1. Σατύρειον τοι δῶκα) Saturum oppidum intelligit, Tarento quondam vicinum. Vide Servium in illud, Geor. II. ℣. 197.

—— *& Saturi petito longinqua Tarenti.*

Ex Stephano poſſit videri eſſe ſcribendum Σατύριον, qui ait eſſe χώραν πλησίον Τάραντος. *Caſaub.*

2. καὶ οἱ Κρῆτες, οἱ προκατασχόντες τὸν τόπον) Iapygiam enim Cretenſes aliquando obtinuerunt: ideo Athenæus Japygas è Creta oriundos eſſe ait libro duodecimo c. 5. pag. 522. Non convenit autem Athenæo cum Strabone de occaſione, qua Cretenſes homines in Italiæ hanc oram venerunt, ille κατὰ Γλαύκου ζήτησιν veniſſe ſcribit. hic Herodotum ſequitur: quem vide libro ſeptimo c. 169. & ſeqq. *Idem.*

D 3. Βουδείους προσαγορευθῆναι) Cenſeo omnino hic legendum eſſe Βοττιαίους προσαγορευθῆναι. Nam Bottiæos appellatos, non tantum Plutarchus teſtatur, videlicet Cretenſes, vetere voto hominum primitias miſiſſe Delphos: qui, cum ibi victum quærere non valerent, in Italiam tranſgreſſi, in Japygia ſedes fixerint: inde Thraciam petierint, ubi Bottiæi dicti. Verba iſta, in Vita Theſei. Καί ποτε Κρῆτας, εὐχὴν παλαιὰν ἀποδιδόντας, ἀνθρώπων ἀπαρχὴν εἰς Δελφοὺς ἀποστέλλειν. Τοῖς δὲ πεμπομένοις ἀναμιχθέντας ἐκγόνους ἐκείνων συνεξελθεῖν. ὡς δὲ οὐκ ἦσαν ἱκανοὶ τρέφειν ἑαυτοὺς αὐτόθι, πρῶτον μὲν εἰς Ἰταλίαν διαπεράσαι, κἀκεῖ κατοικεῖν περὶ τὴν Ἰαπυγίαν. ἐκεῖθεν δὲ, αὖθις εἰς Θρᾴκην κομισθῆναι, καὶ κληθῆναι Βοττιαίους. i. e. *Et Cretenſes aliquando, ad vetera vota perſolvenda, primitias hominum miſiſſe Delphos: atque cum his, qui mittebantur, miſſam eorum progeniem una emigraſſe. Qui cum vitam ibi tolerare haud poſſent, in Italiam trajecerunt, & ibidem in Japygia domicilium poſuerunt, illinc autem rurſum in Thraciam profecti, Bottiæi ſunt vocati.* Verum etiam de Cretenſibus Japygiæ, qui poſt Bottiæi dicti, meminit obiter etiam Strabo p. 282. Κρῆτες, οἱ μετὰ Θησέως ἐπελθόντες ἐκ Κνωσσοῦ. εἶθ' οἱ ἐκ τῆς Σικελίας ἀπηρκότες [illegible] Ἰάπυγος. οὐ συμμεῖναι δὲ φασὶν αὐτοὺς, ἀλλ' ἀπελθεῖν εἰς τὴν Βοττιαίαν, *Cretenſes, qui cum Theſeo è Gnoſſo venerunt; inde hi, qui è Sicilia cum Japyge ſunt profecti: quos manſiſſe cum aliis negant, ſed in Bottiæam abiiſſe.* Ac Bottiæi quidem dicti, à Bottone, duce ſuo. Vide Auctorem Etymologici, in Βόττιον, & Βοττ[illegible] Meurſ. in Creta. lib. IV. cap 5. pag. 214. & 215. [illegible] 6. pag. 216.

4. Ἔφορος δ' οὕτω λέγει) Confer cum iis, quæ ex Trogo Juſtinus refert. xx. c. 1. Nam præterquam in belli cauſa, parum differunt *Caſaub.*

A ἢ πάντας ἀποθανεῖν· φύλακας δὲ κατέλιπον τῆς πόλεως στρατεύοντες τούς τε νεωτάτους καὶ πρεσβυτάτους τῶν πολιτῶν. δεκάτῳ δ' ὕστερον * ἔτει τοῦ πολέμου, τὰς γυναῖκας τῶν Λακεδαιμονίων συνελθούσας, ἐξ ἑαυτῶν πέμψαι τινας παρὰ τοὺς ἄνδρας, τὰς μεμψομένας ὡς οὐκ ἐπίσης πολεμοῖεν πρὸς τοὺς Μεσσηνίους· οἱ μὲν γὰρ μένοντες, τεκνοποιοῦνται· οἱ δὲ χήρας ἀφέντες τὰς γυναῖκας, ἐν τῇ πολεμίᾳ ἐστρατοπεδεύοντο, καὶ κίνδυνος εἴη λειπανδρῆσαι τὴν πατρίδα. Οἱ δ' ἅμα καὶ τὸν ὅρκον φυλάττοντες, καὶ τὸν τῶν γυναικῶν λόγον ἐν νῷ θέμενοι, πέμπουσι τῆς B στρατείας τοὺς εὐρωστοτάτους ἅμα, καὶ νεωτάτους, οὓς ᾔδεσαν οὐ μετασχόντας τῶν ὅρκων διὰ τὸ παῖδας ἔτι ὄντας συνεξελθεῖν τοῖς ἐν ἡλικίᾳ· προσέταξαν δὲ συγγίνεσθαι ταῖς παρθένοις ἁπάσαις ἅπαντας, [1] ἡγούμενοι πολυτεκνήσειν μᾶλλον· γενομένων δὲ τούτων, οἱ μὲν παῖδες ὠνομάσθησαν Παρθενίαι. Μεσσήνη δὲ ἑάλω πολεμηθεῖσα ἐννεακαίδεκα ἔτη, [2] καθάπερ καὶ Τυρταῖός φησιν·

Ἀμφω τῷδ' ἐμάχοντ' ἐννεακαίδεκ' ἔτη
Νωλεμέως αἰεὶ ταλασίφρονα θυμὸν ἔχοντες.
Αἰχμηταὶ πατέρων ἡμετέρων πατέρες.
Εἰκοστῷ δ' οἱ μὲν κατὰ πίονα ἔργα λιπόντες, C
Φεῦγον Ἰθωμαίων ἐκ μεγάλων ὀρέων.

p. 280. Τὴν μὲν οὖν Μεσσηνίαν κατενείμαντο· ἐπανελθόντες δ' οἴκαδε τοὺς Παρθενίας οὐχ ὁμοίως τοῖς ἄλλοις ἐτίμων, ὡς οὐκ ἐκ γάμου γεγονότας· οἱ συνιστάμενοι μετὰ τῶν Εἱλώτων, ἐπεβούλευσαν τοῖς Λακεδαιμονίοις, καὶ συνέθεντο ἆραι σύσσημον ἐν τῇ ἀγορᾷ πῖλον Λακωνικὸν, ἐπειδὰν ἐγχειρῶσι· τῶν δὲ Εἱλώτων τινὲς ἐξαγγείλαντες, τὸ μὲν ἀντεπιτίθεσθαι, χαλεπὸν ἔγνωσαν· καὶ γὰρ πολλοὺς εἶναι, καὶ πάντας ὁμόφρονας, ὡς ἂν ἀλλήλων ἀδελφοὺς νομιζομένους, τοὺς μέλ- D λοντας δ' αἴρειν τὸ σύσσημον ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἀπιέναι προσέταξαν· οἱ μὲν δὴ μεμηνυμένην αἰσθόμενοι τὴν * πρᾶξιν ἐπέσχον, οἱ δὲ διὰ τῶν πατέρων ἔπεισαν αὐτοὺς εἰς ἀποικίαν ἐξελθεῖν· κἂν μὲν κατάσχωσιν ἀρκοῦντα τὸν τόπον, μένειν· Εἰ δὲ μή, τῆς Μεσσηνίας τὸ πέμπτον κατανείμασθαι μέρος ἐπανιόντας· οἱ δὲ σταλέντες κατελάβοντο τοὺς Ἀχαιοὺς, πολεμοῦντας τοῖς βαρβάροις·

* Sic reſtituimus ex manuſſ. Vulgò, δεκ. δ' ὑς. τοῦ π. χρόνῳ.

* Sic vett. Vulgò τάξιν

aut univerſos in oppugnatione morituros: urbem cum proficiſcerentur ad bellum civium minimis maximiſque natu cuſtodiendam reliquiſſe. Pòſt anno belli decimo uxores Lacedæmoniorum facta coitione, quaſdam ad maritos ſuo de cætu miſerunt, quæ eos reprehenderent, ut non æquis conditionibus bellum Meſſeniis facientes, quippe hos interim liberos procreare, ipſos domi relictis viduis uxoribus in hoſtico caſtra habere, itaque periculum eſſe, ne patria virorum ad extremum vacua reddatur. Lacedæmonios & jurisjurandi rationem, & conſilii uxorum habuiſſe, ideoque robuſtiſſimos quoſque & ætate inter milites minimos Spartam miſiſſe, unde pueri cum adultis quondam profecti, jurejurandi religione non tenebantur, iiſque mandaſſe ut cum omnibus omnes virginibus rem haberent, eò copioſiorem rati inde ſubolem exſtituram: atque eos, qui hoc modo nati eſſent, Parthenias, hoc eſt, virginum filios patribus incertis appellatos. Meſſenam anno demum decimo ac nono bello captam, ſicut & Tyrtæus dicit:

Annis pugnatum eſt ter tribus, atque decem
Hoc ab avis noſtris infracto pectore bellum.
Et res conſtanti geſta labore fuit.
Bis deno tandem victi Meſſenia pubes,
Montis Ithomæi deſeruit tumulos.

Cæterùm Spartanos diviſo agro Meſſenio domum reverſos, Parthenias non eo, quo alios, honore dignatos, utpote non ex conjugio natos: itaque Parthenias re cum Helotibus communicata, inſidias ſtruxiſſe Spartanis, data teſſera faciendi impetus, elevatione pilei Laconici in foro; ſed rei indicio ab Helotibus quibuſdam delato, Spartanos contrà inſidiari Partheniis, rem duxiſſe difficilem, quod ij & magno eſſent numero, & inter ſe mutuò pro fratribus haberent: edixiſſe tamen ut ſolum verterent, qui pileum fuerant in foro ſublaturi: ita Parthenias, cùm patefactum ſuum inſtitutum intelligerent, ſeſe continuiſſe, & Spartanos eis opera parentum ipſorum perſuaſiſſe ut aliquò in coloniam abirent, ea conditione, ut ne reverterentur ſi regionem ipſis ſufficientem eſſent nacti: ſin verò, ut reverſi quintam partem agri Meſſenij obtinerent. Sic profectos Parthenias incidiſſe in Achivos bellum gerentes contra barbaros:

1. ἡγούμενοι πολυτεκνήσειν μᾶλλον) Juſtinus III. c. 4. *maturiorem futuram conceptionem rati, ſi eam ſingulæ per plures viros experirentur.* Caſaub.

2. καθάπερ καὶ Τυρταῖος φησίν) De Tyrtæo & bellis Meſſeniacis quæ fuere varia, lege lib. XIII. & Pauſaniæ Meſſen. i. e. Lib. IV. cap. 15. & ſeqq. *Idem.*

1. Pop

cumque Achivis ſuppetias tuliſſent, Tarentum condidiſſe. Tarentini cum 1 popularem reip. adminiſtrationem tenerent, ingentem ſunt adepti potentiam: nam & claſſem habuerunt, quantam iis in locis nemo, & exercitum peditum xxx. millia, ac tria millia equitum, ac turmarum equeſtrium duces CIↃ. Amplexi ſunt etiam Pythagoricam philoſophiam, præ reliquis Archytas, qui urbi ei per longum tempus præfuit. Sed inferioribus temporibus luxus invaluit ob res ſecundas: ita ut plures publicas feſtivitates per annum celebrarent Tarentini, quàm dies annus habet: quam ob rem etiam ſtatus reipubl. eſt factus deterior. Unum de pravis eorum inſtitutis eſt, quòd peregrinis in bello uſi ſunt ducibus: non & adverſus Meſſapios & Lucanos bellum gerentes, Alexandrum Moloſſum evocaverunt: & jam antè Archidamum Ageſilai filium, atque poſteà Cleonymum & Agathoclem arceſſerunt: tandem Pyrrhum quoque, quo tempore cum Romanis bellum commiſerunt. Neque verò peregrinis iſtis imperatoribus ſeſe dicto audientes præbuerunt, ſed cum iis inimicitias ſuſceperunt. Ideoque Alexander communem Græcorum iſthic degentium conventum ſolemnem, qui ex more Heracleæ Tarentinorum agebatur, in Thuriorum fines abalienato à Tarentinis animo voluit transferre: juſſitque apud Acalandrum amnem locum iis conciliis aptum communiri. Imò etiam calamitatis, quæ ei accidit, cauſa in Tarentinorum erga ipſum iniquitatem refertur. Bello autem Annibalico, libertate ſunt ſpoliati: deinde colonia Romanorum in urbem ſuam recepta, quietè nunc,

A μεταχόντες δὲ τῶν κινδύνων, κτίζουσι τὴν Τάραντα. Ἴσχυσαν δὲ ποτὲ οἱ Ταραντῖνοι, καθ᾽ ὑπερβολὴν, 2 πολιτευόμενοι δημοκρατικῶς· καὶ γὰρ ναυτικὸν ἐκέκτηντο μέγιστον τῶν ταύτῃ, καὶ πεζοὺς ἔστελλον τρισμυρίους, ἱππέας δὲ τρισχιλίους, ἱππάρχους δὲ χιλίους. Ἀπεδέξαντο δὲ καὶ τὴν Πυθαγόρειον φιλοσοφίαν· διαφερόντως δ᾽ Ἀρχύτας, ὃς καὶ προέστη τῆς πόλεως πολὺν χρόνον· ἐξίσχυσε δ᾽ ὕστερον τρυφὴ διὰ τὴν εὐδαιμονίαν, 3 ὥστε τὰς πανδήμους ἑορτὰς πλείους ἄγεσθαι κατ᾽ ἔτος παρ᾽ αὐτοῖς, * ἢ τὰς ἡμέρας· ἐκ δὲ τούτου καὶ χεῖρον ἐπολιτεύοντο. B Ἓν δὲ τῶν φαύλων πολιτευμάτων τεκμήριόν ἐστι, τὸ ξενικοῖς στρατηγοῖς χρῆσθαι· 4 καὶ γὰρ τὸν Μολοττὸν Ἀλέξανδρον μετεπέμψαντο ἐπὶ Μεσσαπίους καὶ Λευκανούς· καὶ ἔτι πρότερον, Ἀρχίδαμον τὸν Ἀγησιλάου, 5 καὶ ὕστερον Κλεώνυμον, καὶ Ἀγαθοκλέα· 6 εἶτα Πύῤῥον, ἡνίκα συνέστησαν πρὸς Ῥωμαίους. Οὐδ᾽ ἐκείνοις δ᾽ εὐπειθεῖν ἠδύναντο οὓς ἐπεκαλοῦντο, ἀλλ᾽ εἰς ἔχθραν αὐτοὺς καθίστασαν. Ὁ γοῦν Ἀλέξανδρος τὴν κοινὴν Ἑλλήνων τῶν ταύτῃ πανήγυριν, ἣν ἔθος ἦν ἐν Ἡρακλείᾳ συντελεῖν τῆς Ταραντίνης, μετάγειν C ἐπειρᾶτο εἰς τὴν Θουρίαν κατὰ ἔχθος· ἐκέλευσε δὲ κατὰ τὸν Ἀκάλανδρον ποταμὸν τειχίζειν τόπον, ὅπου ἔσοιντο αἱ σύνοδοι. Καὶ δὴ 7 ἡ συμβᾶσα αὐτῷ κακοπραγία, διὰ τὴν ἐκείνων ἀγνωμοσύνην ἀπαντῆσαι λέγεται. Περί τε τὰ Ἀννίβεια, καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἀφῃρέθησαν. Ὕστερον δὲ ἀποικίαν Ῥωμαίων δεξάμενοι, καθ᾽ ἡσυχίαν ζῶσι, p. 281.

1. *Popularem reip. adminiſtrationem*) Epitomà habet, optimates in populari ſtatu reip. præfuiſſe idque Archytæ exemplo videtur comprobari. *Xyland.*

2. Πολιτευόμενοι δημοκρατικῶς) Epitome habet, ἀριστοκρατηθέντες ἐν δημοκρατίᾳ: quod planè aliud eſt quam quod vulgata præ ſe fert lectio. Sed ſtatum Reip. Tarentinorum ſæpe mutaſſe veriſimile eſt: & teſtantur id Ariſtotelis hæc verba πολ. lib. v. c. 3. ἐν Τάραντι, ait, ἡττηθέντων καὶ ἀπολομένων πολλῶν γνωρίμων ὑπὸ τῶν Ιαπύγων, μικρὸν ὕστερον τῶν Μηδικῶν δημοκρατία ἐγένετο ἐκ πολιτείας. i. e. *apud Tarentum cum ſuperari prælio ab Japygenſibus, nobilitatis magnam partem amiſiſſent, (fuit autem id praelium paulo poſt id tempus, quo Medi Græciam invaſerunt) ad popularem ſtatum ex republica eſt facta mutatio.* Tarentinorum πολιτείας meminit iterum philoſophus libro ſexto. *Caſaub.*

3. ὥστε τὰς πανδήμους ἑορτὰς πλείους ἄγεσθαι) Mirum hoc quidem, ſed non ſine exemplo tamen. Nam Athenienſes quoque Xenophon auctor eſt duplo plures dies feſtos habuiſſe, quam faſtos: legimus etiam in Græcorum Commentariis, Athenis tot fuiſſe πανδήμους θυσίας, quot ſunt in anno dies uno dempto. Euſtathius tamen lectionem ſequitur, quæ ſenſum longe alium continet, ἐπέτρεψε δ᾽ αὐτοὺς, ait, ἡ τρυφὴ, παρ᾽ οἷς πανδήμους ἑορτὰς κατ᾽ ἔτος πλείους ἢ τὰς ἄλλας ἡμέρας συνέβαινεν ἄγεσθαι: ut non plures dies feſti intelligantur fuiſſe quam in anno ſint dies: ſed plures in anno feſti quam faſti. Sed Epitomes auctor vulgatam lectionem confirmat, atque D adeò explicat. ὥστε, inquit, καὶ τὰς δημοτελεῖς ἑορτὰς πλείους τῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἡμερῶν ἄγειν. Libri ſcripti ſtant ab Euſtathio: habent enim, ἑορτὰς πλείους ἄγεσθαι κατ᾽ ἔτος παρ᾽ αὐτοῖς ἢ τὰς ἄλλας ἡμέρας ἐργατικάς. *Idem.*

4. καὶ γὰρ τὸν Μολοττὸν Ἀλέξανδρον μετεπέμψαντο) Teſtatur hoc Ariſtoteles in eo libro quem inſcripſit Δικαιώματα πόλεων. Verba ejus hæc ſunt, Ἀλέξανδρος ὁ Μολοττὸς ὑπὸ ταυτὸν χρόνον Ταραντίνων αὐτὸν μεταπεμψαμένων ἐπὶ τὸν πρὸς τοὺς βαρβάρους πόλεμον, ἐξέπλευσε ναυσὶ μὲν πεντεκαίδεκα, πλοίοις δὲ συχνοῖς ἱππαγωγοῖς καὶ στρατηγικοῖς. *Idem.*

5. καὶ ὕστερον Κλεώνυμον) Factum id anno ſecundo Olympiadis CXIX. Vide Diodorum libro vigeſimo. p. 828. T. I. ed. 1604. *Idem.*

6. εἶτα Πύῤῥον) Vide Epitomen Livii [illegible] 1. & ſeq. cum cæteris hiſtoriæ Rom. ſcriptoribus [illegible] Plutarchum in Pyrrhi vita omittam. *Idem.*

7. ἡ συμβᾶσα αὐτῷ κακοπραγία) Livius libro octavo, & ſupra hujus initio. *Idem.*

καὶ βέλτιον ἢ πρότερον. Πρὸς δὲ Μεσαπίους A ἐπολέμησαν περὶ Ἡρακλείας, ἔχοντες συνεργοὺς, τόν τε τῶν Δαυνίων, καὶ τὸν τῶν Πευκετίων βασιλέα. Ἡ δ' ἑξῆς τῶν Ιαπυγίων χώρα παραδόξως ἐστὶν ἀστεία· ἐπιπολῆς γὰρ φαινομένη τραχεῖα, εὑρίσκεται βαθύγειος * σχιζομένη· ἀνυδροτέρα δ' οὖσα εὔβοτος οὐδὲν ἧσσον, καὶ εὔδενδρος ὁρᾶται. Εὐάνδρησε δέ ποτε καὶ τοῦτο σφόδρα τὸ χωρίον σύμπαν, καὶ ἔσχε πόλεις τρισκαίδεκα· ἀλλὰ νῦν πλὴν Τάραντος καὶ Βρεντεσίου τ' ἄλλα * πολίσματά ἐστιν· οὕτως ἐκπεπόνηται. 3 Τοὺς δὲ Σαλεντίνους, Κρητῶν ἀποίκους φασίν· ἐνταῦθα δ' ἐστὶ, καὶ τὸ τῆς Ἀθηνᾶς ἱερὸν πλούσιόν ποτε ὑπάρξαν, καὶ 4 ὁ σκόπελος, ὃν καλοῦσιν ἄκραν Ιαπυγίαν, πολὺς ἐκκείμενος εἰς τὸ πέλαγος· κατὰ τὰς χειμερινὰς ἀνατολάς· ἐπιστρέφων δέ πως ἐπὶ τὸ Λακίνιον, ἀντίπορον ἀπὸ τῆς ἑσπέρας αὐτῷ, καὶ κλείων τὸ στόμα τοῦ Ταραντίνου κόλπου πρὸς αὐτόν· καὶ τὰ Κεραύνια δ' ὁμοίως ὄρη, κλείει πρὸς αὐτὸν τὸ στόμα τοῦ Ιονίου κόλπου, καὶ ἔστι τὸ δίαρμα ὅσον ψ σταδίων ἀπ' αὐτοῦ πρός τε τὰ Κεραύνια, καὶ πρὸς τὸ Λακίνιον. Περίπλους δὲ Τάραντός ἐστι πρὸς Βρεντέσιον, μέχρι μὲν Βάριος πολίχνης χ στάδιοι· καλοῦσι δὲ Βάριν οἱ νῦν Οὐερητόν· κεῖται δ' ἐπὶ τοῖς ἄκροις τῆς Σαλεντίνης, καὶ τὸ πολὺ πεζῇ μᾶλλον ἢ κατὰ πλοῦν εἰς αὐτὴν ἐκ τοῦ Τάραντος εὐμαρὴς ἡ ἄφιξις ἐστίν· ἔνθεν εἰς τὰ Λευκὰ, στάδιοι π πολίχνιον καὶ τοῦτο, 6 ἐν ᾧ δείκνυται πηγὴ δυσώδους ὕδατος· μυθεύουσι δ' * ὅτι τοὺς περιληφθέντας τῶν Γιγάντων ἐν τῇ κατὰ Καμπανίαν Φλέγρᾳ, Λευτερνίους καλουμένους, Ἡρακλῆς * ἐξελάσειε καταφυγόντας δεῦρο, ὑπὸ γῆς * περισταλεῖεν. ἐκ δὲ ἰχώρων τοιοῦτον * ἴσχοι ῥεῦμα ἡ πηγή· διὰ τοῦτο δὲ 7 καὶ τὴν παραλίαν ταύτην, Λευτερνίαν προσαγορεύουσιν.

* Sic vet. lib. & epit. Vulgò σκευαζομένη.

* Fortaſſe πολισμάτια.

* Mau ſſ ὅτε

* Manuſſ. ἐξήλασε

* Manuſſ. περισταλῆναι

* Manuſſ. ἔχει

& melius atque olim vivunt. Cæterùm adverſus Meſſapios bellum iis fuit de Heraclea, uſique ſunt auxiliis regum Daunij & Pæcetij. ¶ quod reliquum eſt Iapygum regionis, mirum in modum eſt elegans: cum enim ager in ſuperficie aſperitatem præ ſe ferat, 1 aratro ſciſſus gleboſus eſſe deprehenditur, & quanquam aquarum non habet ſatis, nihilominus tamen & paſcuis apta eſt, & arborum ferax. Atque hæc etiam tota regio quondam virorum multitudine floruit, urbeſque continuit XIII. nunc præter Tarentum & Brunduſium reliquæ cladibus in oppidorum ordinem ſunt redactæ. B Salentinos ajunt Cretenſium colonos eſſe. Apud hos eſt fanum Minervæ, dives quondam: & ſcopulus quem promontorium Iapygium vocant, magna ſui parte in altum contra ortum hybernum procurrens, tamen Lacinium verſus ſeſe inflectens, ab occaſu ei oppoſitum, & ejus oppoſitu fauces ſinus Tarentini claudens: ſicut & Ceraunij montes oppoſitu promontorii Iapygii aditum Ionii ſinus coërcent. Ab Iapygio & ad Lacinium, & ad Ceraunios montes, trajectus eſt ſtadiorum circiter 1ↄ cc. A Tarento ad Brunduſium navigatio juxta litus ad 5 Barin uſque (nunc Ve- C retum ea dicitur, oppidum in extremitatibus Salentinorum ſitum, ad quod terra quàm mari plerunque facilius à Tarento pervenitur) ſtadiorum 1ↄc. Inde ad Leuca, hoc eſt Alba, oppidulum ſtadia xxc: ibi fons fœtentis aquæ monſtratur: ac ferunt Gigantes, qui è Phlegra Campaniæ evaſerant, Leuternios dictos, eo uſque ab Hercule fuiſſe exagitatos, ibique terra obrutos, & ex eorum ſanie ſcaturiginem talem eſſe: ideoque etiam maris eam oram Leuterniam vocari.

1. *Aratro ſciſſus*) Σκευαζομένη. malo σχιζομένη, quod habent epitomæ. nam εὔβατος neque quadrat, D & εὔβοτος etiam Aldus ediderat. *Xyland.*

2. Τ' ἄλλα πολίσματα ἐστίν) Scio πόλισμα aliud eſſe quam πόλις. Vide tamen num ſcriptum ſit à Strabone πολισμάτια, qua voce ſæpe ille utitur. Sic infra, p. 284. κάμπτοντι δὲ τὴν ἄκραν, πολισμάτιον Οὔρειον. *Caſaub.*

3. τοὺς δὲ Σαλεντίνους Κρητῶν ἀποίκους φασὶν) Docet hoc Virgilius, Aen. III. ℣. 400.

Et Sallentinos obſedit milite campos,
Lyctius Idomeneus. Idem.

4. ὁ σκόπελος, ὃν καλοῦσιν ἄκραν Ιαπυγίαν, πολὺς ἐκκείμενος εἰς τὸ πέλαγος) Ad verbum Plinius III. c. 11. *Inde XXXVI. M. promontorium, quod Acran Japygiam vocant, quo longiſſimè in maria excurrit Italia.* Idem.

5. [illegible]) Hæc eſt (puto) Varia Plinii III. 11. qui [illegible] Veretinos Salentinos eo extremo capite refert. cave ne cum Bario confundas. De Leucis Leuterniiſque nihil habeo. *Xyland.*

6. ἐν ᾧ δείκνυται πηγὴ δυσώδους ὕδατος) Meminit hujus fontis fœtentis aquæ & Ariſtoteles, ac fœtoris cauſam eandem cum Strabone affert, hoc quoque addens, propterea navibus ἄπλουν eſſe illam maris partem (de Mirabil. Auſcultat. p. 1159. ed. Pariſ. 1619.) Περὶ τὴν ἄκραν τὴν Ιαπυγίαν φασὶν ἔκ τινος τόπου ἐν ᾧ συνέβη γενέσθαι ὡς μυθολογοῦσιν Ἡρακλεῖ πρὸς γίγαντας μάχην, ῥεῖν ἰχῶρα πολὺν, καὶ τοιοῦτον ὥστε διὰ τὸ βάρος τῆς ὀσμῆς ἄπλουν εἶναι τὴν κατὰ τὸν τόπον θάλασσαν. i. e. *Circa Japygiam promontorium, ubi inter Herculem Gigantesque depugnatum fabulæ teſtantur, fontem eſſe tradunt, qui cruore defluens ea parte mare innavigabile reddat fœtoris gravitate.* Caſaub.

7. τὴν παραλίαν ταύτην Λευτερνίαν προσαγορεύουσιν) Apud Lycophronem videtur Λευταρνία nomen eſſe urbis, in iſto tractu ℣. 978.

Πολλοὶ δὲ Σῖριν ἀμφὶ καὶ Λευταρνίαν
Ἄρουραν οἰκήσουσιν. i. e.
Multi enim circa Sirin & Leutarniam
Agrum habitabunt. Idem.

A Leucis ad oppidum Hydruntem ſtadia CL. inde Brunduſium uſque cccc. totidemque ad Saſonem inſulam, quæ in medio ferè inter Epirum & Brunduſium jacet trajectu: unde fit ut qui rectum tenere curſum poſſint, ad Hydruntem relicta Saſone ad lævam deferantur: indeque ſecundo vento expectato, ad Brunduſinos appellant portus: unde Tarentum verſus compendioſo itinere 4 per Rodias proficiſcantur, urbem Græcam Ennii patriam poëtæ. Peninſulæ formam refert ea regio, quæ circumitur à Tarento Brunduſium navigantibus. At terreſtre ex una harum urbe ad alteram iter, ab expedito una die confici poteſt, per Iſthmum hujus peninſulæ, quam plerique communi vocabulo Meſſapiam, Iapygiam, Calabriam, & Salentinam appellant: alii, quo dictum eſt, modo dividunt. Recenſuimus in litore poſita oppida. At in mediterraneis ſunt Rudiæ (*Rodæos Strabo nominat Græcè*) & Lupiæ, ac parvo ſupra mare intervallo Salapia, in medio Iſthmo Thyræi, ubi regia oſtenditur cujuſdam quondam ditione aliqua præditi. Enimvero cum Herodotus dixerit 10 Uriam eſſe in Iapygia conditam à Cretenſibus,

A ¹ Ἐκ δὲ τῶν Λευκῶν εἰς Ἱδροῦντα πολίχνην ρν, ἐντεῦθεν δ' εἰς Βρεντέσιον υ. ² οἱ δ' ἴσοι, ³ καὶ εἰς Σάσωνα τὴν νῆσον, ἥ τις μέση πως ἵδρυται τοῦ διάρματος, τοῦ ἐκ τῆς Ἠπείρου πρὸς τὸ Βρεντέσιον· διόπερ * οἱ δυνάμενοι κρατεῖν τῆς εὐθυπλοΐας, καταίρουσιν ἐν δεξιᾷ τῆς Σάσωνος πρὸς τὸν Ἱδροῦντα· Ἐντεῦθεν δὲ τηρήσαντες * φορὰν πνεύματος, προσέχουσι τοῖς [μὲν] Βρεντεσίνων λιμέσιν· ἐκβάντες δὲ πεζεύουσι συντομώτερον ⁵ ἐπὶ Ῥωδαίων πόλεως Ἑλληνίδος, ἐξ ἧς ἦν ὁ ποιητὴς Ἔννιος. Ἔοικεν οὖν χερρονήσῳ τὸ περιπλεόμενον χωρίον ἐκ Τάραντος εἰς Βρεντέσιον· ἡ δ' ἐκ Βρεντεσίου πεζευομένη ὁδὸς εἰς τὴν Τάραντα ⁶ εὐζώνῳ μιᾶς οὖσα ἡμέρας, τὸν ἰσθμὸν ποιεῖ τῆς εἰρημένης B χερρονήσου, ἣν Μεσσαπίαν τε καὶ Ἰαπυγίαν καὶ Καλαβρίαν καὶ Σαλεντίνην κοινῶς οἱ πολλοὶ προσαγορεύουσι· τινὲς δὲ διαιροῦσιν, ὡς ἐλέγομεν πρότερον· τὰ μὲν οὖν πολίχνια, τὰ ἐν τῷ παράπλῳ εἴρηται. Ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ, Ῥωδαῖοί τε εἰσι. ⁷ καὶ Λουπίαι, ⁸ καὶ μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάσσης Σαληπία· ⁹ ἐπὶ δὲ τῷ ἰσθμῷ μέσῳ * Θυρέαιοι, ἐν ᾧ βασίλειον ἐπιδείκνυται τι * δυνατῶν τινός· ¹¹ Εἰρηκότος δ' Ἡροδότου Οὐρίαν εἶναι ἐν τῇ Ἰαπυγίᾳ, κτίσμα Κρητῶν

* Manuſſ. οἱ μὴ δυ.

* Manuſſ. duo, φορὸς πνεῦμα.

p. 282.

* Manuſſ. Θυραῖαι,

* Manuſſ. δυναςῶν.

1. ἐκ δὲ τῶν Λευκῶν εἰς Ὑδροῦντα πολίχνην ρν) Aliter Antoninus, qui ab Hydrunti littoraria Leucas ſtadia vult eſſe ccc. *Caſaub.*

2. οἱ δ' ἴσοι καὶ εἰς Σάσωνα) Ait ab Hidrunte ad inſulam Saſonem ſtadia eſſe quadringenta, quot etiam ait eſſe Antoninus. *Idem.*

3. Καὶ εἰς Σάσωνα τὴν νῆσον, ἥτις μέση πως ἵδρυται τοῦ Διάρματος τοῦ ἐκ τῆς ἠπείρου πρὸς τὸ Βρεντέσιον. *Et ad Saſonem inſulam, quæ in medio fere inter Epirum & Brunduſium jacet trajectu*) Hæc ſunt commode intelligenda, non ab Epiri finibus, ad quos jacet Saſon inſula, ſed vel à Buthroto, vel à Caſſiope, vel ab Oncheſmo portubus Epiri, ubi appellebant naves, quæ Brunduſio ſolventes in Epirum vela faciebant: aliter non conſtaret huic loco fides, nam Epirus terminatur Acroceraunіis, quæ proxima ſunt Saſoni inſulæ. *Palmer.*

4. *Per Rodias*) Rudiæ ſunt Plinio III. 2. & Melæ II 4. & Ptolemæus habet Ῥουδίαν. *Xyland.*

5. ἐπὶ Ῥωδαίων πόλεως) Ptolemæo Ῥουδία dicitur, Stephano Ῥοδαί. De Ennio res nota. *Caſaub.* Vide P. Merulam Coſmogr. Part II. Lib. IV. c. ultim. pag. 806. ed. 1636.

6. Εὐζώνῳ μιᾶς οὖσα ἡμέρας) Quod intervallum Strabo vocat iter unius diei, Plinius ait eſſe M. P. XXXII. Antoninus XLIV. *Idem.*

7. καὶ Λουπίαι) Ptolemæus tamen inter maritimas Salentinorum Luſpias refert. *Idem.*

8. καὶ μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης Σαληπία) Ptolemæo, Apulorum Dauniorum oppidum eſt maritimum Σαλαπίαι. *Idem.*

καὶ μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης Σαλήπια. *Ac parvo ſupra mare intervallo Salapia*) Hunc locum mendoſum eſſe nemo credo ſuboloratus eſt, at non eſt ſanus, & ex fine verbi θαλάττης repetita finali littera in principio ſequentis vocis (ut ſæpe fit) ex Ἀλήτια fecerunt Σαλήπια. Lege ergo meo periculo Ἀλήτια, urbs fuit in illo tractu, quam Plinius & alii *Aletium* vocarunt. *Palmer.*

9. ἐπὶ δὲ τῷ ἰσθμῷ μέσῳ Θυρέαιον) Cum mox addat, videri Uriam hanc eſſe, ob ſimilitudinem nominum: puto legendum omnino eſſe οὐραῖον, non θυραῖον. Nam quæ affinitas vocum οὐρία & θυραῖον? Librarii ex Ου fecerunt lubrico admodum lapſu Θυ. Equidem Thyræum in hoc tractu nuſquam C reperio. (Non enim profecto hoc eſt Thurium, quod in Ptolemæi deſcriptione cernitur inter Crotonem & Metapontium.) Herodoti autem locus eſt libro ſeptimo c. 170. At in ejus libris non οὐρία ſed ὑρίη legitur: & videtur huc pertinere quod annotat Euſtathius quoque, Ὕριον pro Ὑρία dici ſolitum. *Caſaub.*

Nolim tamen diſſimulare, multos *Uriam* & *Thuream* vel *Thuream* diſtinguere, & duo facere oppida. *Varia* exſtat in vulgatis Plinii codicibus libro III. c. 11. legendum *Uria*, ſic apud Livium Lib. X. 2. ubi Cleomenes in Italiam profectus *Thuream Salentinorum* urbem legitur cepiſſe, ſcribendum fortean eſt *Uriam*. P. Merula Coſmogr. Part. II. Lib. IV. cap. ultim. p. 805. ed. 1636. Vide clariſſimum Germaniæ lumen, virum eruditiſſimum Chriſtophor. Cellarium Geograph. Antiq Lib. II. cap. 9.

10. *Uriam*) Ita habet & Plinius, & υ ac ου confundi, alibi oſtenſum eſt & à nobis & ab aliis. Nam D Hyria Ὑρία, hodie apud Herodotum legitur in Polymnia. In iis, quæ ſunt de Brunduſio λέγονται κρῆτες ſcripſi, ut textus cohæreret: alias λέγεται κρῆτας lacunam oſtenderet. Locus alioqui non eſt ſatis integer, & βασιλευομένη utcunque concoquo. *Xyland.*

11. Εἰρηκότος δ' Ἡροδότου, Οὐρίαν εἶναι ἐν τῇ Ἰαπυγίᾳ, Κτίσμα Κρητῶν, πλανηθέντων ἐκ τοῦ Μίνω στόλου εἰς Σικελίαν i. e. *Cum Herodotus dixerit, Uriam eſſe in Iapygia, conditam à Cretenſibus, qui à claſſe Minois, in Siciliam profecta, evagati ſunt* Strabo apud Herodotum Οὐρίην, non Ὑρίην, legiſſe videtur, ſed ſcripſiſſe eum Ὑρίαν, potius quam Οὐρίαν, cenſeo, ad Herodoti exemplum, & corruptum à librario eum locum. Verba Herodoti ſunt lib. VII. Λέγεται γὰρ Μίνω κατὰ ζήτησιν Δαιδάλου ἀπικόμενον ἐς Σικανίην, τὴν νῦν Σικελίην καλεομένην, ἀποθανεῖν βιαίῳ θανάτῳ· ἀνὰ δὲ χρόνον Κρῆτας, θεοῦ σφε ἐποτρύνοντος, πάντας, πλὴν Πολιχνιτέων τε καὶ Πραισίων, ἀπικομένους στόλῳ μεγάλῳ ἐς Σικανίην, πολιορκέειν ἐπ' ἔτεα πέντε πόλιν Καμικόν.

τέλος

A πλανηθέντων ἐκ τοῦ Μίνω στόλου εἰς Σικελίαν, ἤτοι αὐτὴν δεῖ δέχεσθαι, ἢ τὸ Οὐερητόν. Βρεντέσιον δ' ἐποικῆσαι μὲν * λέγονται Κρῆτες, οἱ μετὰ Θησέως ἐπελθόντες, ἐκ Κνωσσοῦ· εἶθ' οἱ ἐκ τῆς Σικελίας ἀπηρκότες μετὰ τοῦ Ἰάπυγος· (λέγεται γὰρ ἀμφοτέρως) οὐ συμμεῖναι δέ φασιν αὐτούς· ἀλλ' ἀπελθεῖν εἰς τὴν Βοττιαίαν· ὕστερον ἡ πόλις βασιλευομένη πολλὴν * ἀπέβαλε τῆς χώρας ὑπὸ τῶν μετὰ Φαλάνθου Λακεδαιμονίων. ὅμως δ' ἐκπεσόντα αὐτὸν ἐκ τοῦ Τάραντος, [1] ἐδέξαντο οἱ Βρεντέσινοι· καὶ τελευτήσαντα, ἠξίωσαν λαμπρᾶς ταφῆς. B Χώραν δ' ἔχουσι βελτίω τῆς Ταραντίνων· λεπτόγειος γὰρ ἐκείνη, χρηστόκαρπος δέ· μέλι δὲ καὶ ἔρια τῶν * λίαν ἐπαινουμένων ἐστί. Καὶ εὐλίμενον δὲ μᾶλλον τὸ Βρεντέσιον· ἑνὶ γὰρ στόματι πολλοὶ κλείονται λιμένες ἄκλυστοι, πολλῶν κόλπων ἀπολαμβανομένων ἐντός· [2] ὥστ' ἐοικέναι κέρασιν ἐλάφου τὸ σχῆμα· ἀφ' οὗ καὶ τοὔνομα· σὺν γὰρ τῇ πόλει, κεφαλῇ μάλιστα ἐλάφου προσέοικεν ὁ τόπος· τῇ δὲ Μεσσαπίᾳ γλώττῃ [3] Βρεντέσιον ἡ κεφαλὴ τοῦ ἐλάφου καλεῖται. Ὁ δὲ Ταραντῖνος οὐ παντελῶς ἐστὶν ἄκλυστος, διὰ τὸ ἀναπεπτάσθαι,

* al. edd. λέγεται Κρῆτας.

* Manuſſ. ἀπέλαβε

* Manuſſ. σφόδρα

A qui à claſſe Minois in Siciliam profecta eò evagati ſunt: aut Thyræos neceſſe eſt eam eſſe urbem, aut Veretum. Brunduſium fertur colonia occupatum à Cretenſibus, qui cum Theſeo è Gnoſſo eò pervenerint: poſt acceſſiſſe eos, qui cum Iapyge è Sicilia eò venerint (utrunque enim traditur) ſed priores non cohæſiſſe cum poſterioribus, verùm in Bottiæam abiviſſe. Poſtea temporis Brunduſium cum regem haberet, multum agri amiſit, ademptum à Spartanis, qui eò cum Phalantho venerant: quem tamen pulſum Tarento Brunduſini receperunt, mortuumque ſplendida ſunt dignati ſepultura. Ager ipſorum eſt quàm Tarentinorum melior: B ut enim minùs gleboſus eſt, ita fructus contra bonos profert: mel quidem & lanæ ejus cum primis laudantur. Ad hæc, Brunduſium portus habet quàm Tarentum commodiores: nam ad Brunduſium multi includuntur portus unico [illegible], à fluctibus tuti: intus receptis intra fauces multis ſinibus, ita uti eorum forma figuram cornuum cervinorum exprimat: unde & urbi nomen: locus enim, ſi unà cum urbe conſideretur, maximè cervini capitis eſt ſimilis, quod Meſſapiorum lingua Brenteſium dicitur. Tarentinus autem ſinus non omnino immunis à fluctibus eſt, quià patet,

τέλος δὲ, οὐ δυναμένους οὔτε ἑλεῖν, οὔτε παραμένειν, λιμῷ συνεστεῶτας, ἀπολιπόντας οἴχεσθαι. ὡς δὲ κατὰ Ἰηπυγίην γενέσθαι πλώοντας, ὑπολαβόντα σφεας C χειμῶνα μέγαν ἐκβαλέειν εἰς τὴν γῆν. συναραχθέντων δὲ τῶν πλοίων, (οὐδεμίην γάρ σφι ἔτι κομιδὴν ἐς Κρήτην φαίνεσθαι,) ἐνθαῦτα Ὑρίην πόλιν κτίσαντας, καταμεῖναί τε. καὶ μεταβαλόντας, ἀντὶ μὲν Κρητῶν, Ἰήπυγας Μεσσαπίους γενέσθαι. i. e. *Fertur Minoëm, Dædalum quærentem, cum in Sicaniam, quæ Sicilia nunc vocatur, appuliſſet, violenta illic morte periiſſe. Interjecto inde tempore, Cretenſes omnes, exceptis Polichnitanis, ac Præſiis, incitante ipſos Deo, magna claſſe in Siciliam trajeciſſe, ac Camicum obſediſſe per quinquennium. ad extremum, cum nec expugnare poſſent, neque etiam permanere, fame afflictos, ea relicta abiiſſe: ac, dum circa Iapygiam navigant, exortam ingentem tempeſtatem, eos in terram ejeciſſe, navibuſque laceratis, cum ſpes nulla redeundi in Cretam ipſis appareret, urbe Hyria ibi condita, ſubſtitiſſe: & mutato deinceps nomine, pro Cretenſibus Japyges Meſſapios dictos.* Sed, corrupta Strabonis verba ut emendo, ſic erroris manifeſtum item teneo: nam Japy- D giam qui appulſi tempeſtate, non iidem illi erant, qui Siciliam cum Minoë rege petierant, verum alii, qui poſt temporis intervallum, ulciſcendæ ejus cædi, claſſem inſtruxerant. Hoc Herodotus clarè dicit in citatis antè verbis. Eundem errorem jam ante quoque erravit Strabo pag. 279. iſtis verbis: Τούτους δὲ (τοὺς Κρῆτας) εἶναι φασὶ τοὺς μετὰ Μίνω πλεύσαντας εἰς Σικελίαν, καὶ μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτὴν, τὴν ἐν Καμικοῖς παρὰ Κωκάλῳ συμβᾶσαν, ἀπάραντας ἐκ Σικελίας, κατὰ δὲ τὸν ἀνάπλουν δεῦρο παρωσθέντας. i. e. *Hos autem (Cretenſes) eos quidem* [illegible] *ſunt, qui Minoëm in Siciliam comitati, ipſo in* [illegible] *tuo apud Cocalum, cum diſcederent è Sicili*[illegible] *in reditu huc ſunt appulſi.* Erat verò claſſis hujus [illegible] Japyx, Dædali ex muliere Cretica filius, ceu Strabo teſtatur pagina citata. Ἰάπυγας δὲ λεχθῆναι πάντας φασὶ μέχρι τῆς Δαυνίας, ἀπὸ Ἰάπυγος, ὃν ἐκ Κρήσσης γυναικὸς Δαιδάλῳ γενέσθαι φασὶ, καὶ ἡγήσασθαι τῶν Κρητῶν. i. e. *Japyges autem dictos tradunt omnes, qui ibi uſque ad Dauniam incolebant; ab Japyge; qui, ut ajunt, Dædalo ex Cretica muliere natus, Cretenſium ductor fuit.* Sed Cretenſes, Japyges poſtea appellatos, aliam profectionis ſuæ cauſam habuiſſe, & inveſtigaſſe Glaucum, tradit Athenæus lib. XII. c. 5. p. 522. ſimulque memorat, quantum à priſco patriæ more, ac vivendi ratione, horum poſteri defecerint. Ecce verba. Ἰαπύγων τε αὖ τὸ γένος ἐκ Κρήτης ὂν, τῶν κατὰ Γλαύκου ζήτησιν ἀφικομένων, καὶ κατοικησάντων, οἱ μετὰ τούτους, λήθην λαβόντες τῆς Κρητῶν περὶ τὸν βίον εὐκοσμίας, εἰς τοῦτο τρυφῆς, εἶθ' ὕστερον ὕβρεως, ἦλθον, ὥστε πρῶτοι τὸ πρόσωπον ἐντριψάμενοι καὶ προκόμια, περιθετά τε λαβόντες, στολὰς μὲν ἀνθινὰς φορῆσαι &c. *Japygum autem genus cum è Creta ſit oriundum, iis nempe, qui, ad Glaucum inquirendum ſuſcepto itinere, huc venerunt, ac fixerunt domicilium, eorum poſteri adeo Cretenſium frugalitatem, & honeſtam vitæ agendæ rationem, ſunt obliti, tum ad luxum, ac deinde & proterviam, adeo magnum pervenerunt: ut & faciem primi ipſi levigarent, antiaſque, ac fictitiam item comam, ſibi aſſumerent, floridaſque etiam veſtes geſtarent. &c.* vid. Cretam Joannis Meurſii lib. IV. cap. 5. p. 212.

1. ἐδέξαντο οἱ Βρεντέσιοι) Hiſtoria extat apud Juſtinum libro tertio c. 4. *Caſaub.*

2. ὥστε ἐοικέναι κέρασιν ἐλάφου τὸ σχῆμα) Eò videtur reſpexiſſe Cæſar B. Civ. I. c. 25. cum ſcriberet de hoc portu loquens, *Ab utroque portus cornu moles jacimus*, apud Cicer. ad Att. IX. Ep. 14.) Similiter infra de Byzantino ſinu ἐοικὼς ἐλάφου κέρατι. Lucanus de Brunduſio II. ℣. 613.

Hanc latus anguſtum, jam ſe cogentis in arctum
Heſperiæ, tenuem producit in æquora linguam,
Adriacas flexis claudit quæ cornibus undas. Idem.

3. Βρεντέσιον ἡ κεφαλὴ τοῦ ἐλάφου καλεῖται) Apud Stephanum eſt βρέντιον, qui auctorem hujus etymologiæ citat Seleucum in Gloſſis. *Idem.* Totidem verbis hæc habet Euſtathius ad Ὀδ. A. p. 44. ed. Baſil. Vide Clar. Berkelium ad Stephanum v. Βρεντέσιον.

1. καὶ

ac præterea in intimo receſſu quædam vadoſa habet. Præterea è Græcia & Aſia rectus eſt Brunduſium trajectus, omneſque huc deferuntur, quibus inde Romam iter eſt. Sunt autem duæ viæ, una 3 quâ muli ire poſſunt per Peucetios qui Pediculi dicuntur, & Daunios, ac Samnites, Beneventum uſque, qua in via urbes ſunt Ignatia, Celia, Netium, Canuſium, Herdonia. Via per Tarentum, paulolum ad lævam deflectit. Unius diei ambitu confecto in Appiam pervenitur, quæ plauſtris patet: in ea ſunt Uria & Venuſia, illa inter Tarentum & Brunduſium, hæc in confinio Samnitum & Lucanorum. Coëunt à Brunduſio ambæ viæ apud Beneventum ad Campaniam. Inde Romam uſque jam Appia via ducit per Caudium, Calatiam, Caſilinum, uſque Venuſiam; reliqua ſunt jam dicta. Tota via à Brunduſio Romam eſt ſtadiorum CCCLX. Tertia via eſt à Regio per Brutios, Lucanos, & Samnium in Campaniam ducens, atque in Appiam per Apennini montana: tribus aut quatuor diebus Brunduſino itinere longior. Trajectus à Brunduſio unus eſt ad montes Ceraunios & ſequentem Epiri ac Græciæ oram: alter Epidamnum, major, ſcilicet CIↃ. IↃCCC. ſtadiorum: uſitatus tamen & hic, propter urbis ejus opportunitatem ad Illyricarum gentium & Macedonum commercia. A Brunduſio

A 1 καί ἴνα καὶ πρὸς βράχη ἔχειν τὰ περὶ τὸν μυχόν. Ετι δὲ τοῖς ἀπὸ τῆς Ελλάδος καὶ τῆς Ασίας διαίρουσιν, 2 εὐθύπλους μᾶλλον ἐστὶν ἐπὶ τὸ Βρεντέσιον, καὶ δὴ καὶ δεῦρο πάντες καταίρουσιν οἷς εἰς τὴν Ρώμην πρόκειται ὁδός· δύο δ' εἰσὶ, μία μὲν ἡ μιονικὴ διὰ Πευκετίων, οὓς Ποιδίκλους καλοῦσι καὶ Δαυνιτῶν, καὶ Σαυνιτῶν μέχρι Βενευέντου· ἐφ' ἧ ὁδῷ Εγνατία πόλις, εἶτα Κελία, 4 καὶ Νήτιον, καὶ Κανύσιον, 5 καὶ Κερδονία· ἡ δὲ διὰ Τάραντος μικρὸν ἐν ἀριστερᾷ· ὅσον δὲ p. 283. μιᾶς ἡμέρας περίοδον κυκλώσαντι ἡ Αππία λεγομένη ἁμαξήλατος μᾶλλον· ἐν ταύτῃ δὲ

B πόλις Οὐρία τὲ, καὶ Οὐενουσία, ἡ μὲν μεταξὺ Τάραντος, καὶ Βρεντεσίου· ἡ δ' ἐν μεθορίοις Σαυνιτῶν, καὶ Λευκανῶν· συμβάλλουσι δ' ἄμφω κατὰ Βενεουέντον καὶ τὴν Καμπανίαν ἐκ τοῦ Βρεντεσίου· τοὐντεῦθεν δ' ἤδη μέχρι τῆς Ρώμης, Αππία καλεῖται, 6 διὰ Καυδίου, καὶ Καλατίας, καὶ Καπύας, καὶ Κασιλίνου μέχρι Οὐενουσίας· τὰ δ' ἐνθένδε εἴρηται. Η δὲ πᾶσα ἐστὶν ἐκ Ρώμης εἰς Βρεντέσιον μίλια τξ. Τρίτη δ' ἐστὶν ἐκ Ρηγίου διὰ Βρεττίων, καὶ Λευκανῶν, καὶ τῆς Σαυνίτιδος εἰς τὴν Καμπανίαν, συνάπτουσα εἰς τὴν Αππίαν, μακροτέρα τῆς ἐκ Βρεντεσίου τρισὶν ἢ τέτταρσιν ἡμέραις, διὰ τῶν

C Απεννίνων ὀρῶν. Ο δ' εἰς τὴν περαίαν ἐκ τοῦ Βρεντεσίου πλοῦς ἐστιν, ὁ μὲν ἐπὶ τὰ Κεραύνια, καὶ τὴν ἑξῆς παραλίαν, τῆς τε Ηπείρου, καὶ τῆς Ελλάδος· ὁ δ' εἰς Επίδαμνον, μείζων τοῦ προτέρου· 7 χιλίων γάρ ἐστι καὶ ω σταδίων· τέτριπται δὲ καὶ οὗτος, διὰ τὸ τὴν πόλιν εὐφυῶς κεῖσθαι πρός τε τὰ τῶν Ιλλυριῶν ἔθνη, καὶ τὰ τῶν Μακεδόνων. Παραπλέοντι δ' ἐκ τοῦ Βρεντεσίου

1. καί τινα καὶ πρὸς βράχη ἔχειν) Lege, καὶ τινὰ καὶ προσβραχῆ ἔχειν, τὰ περὶ τὸν μυχόν. Sic libro VII. ἔχει δ' ὁ κόλπος νησίδια τρία, καὶ προσβραχῆ τινὰ καὶ χοιραδώδη. *Caſaub.*

2. εὐθύπλους μᾶλλον ἐστὶν τὸ Βρεντέσιον) Lege, ἐπὶ τὸ Βρ. *Idem.*

3. *Qua muli*) Ἡμιονικὴ legi, cum eſſet ἡ μινοίκη. opponitur enim ei quæ curribus eſt pervia. Sed Celia videtur Plinii eſſe Cælium. habet & Ptolemæus e ſimplex. de Netio nihil habeo: niſi fortaſſe ſit Aletium Plinii. Cerdoniam in Hordoniam mutavi. nam ſic & Ptolemæus, & Plinius. III. c. 11. ubi tamen Hordonienſes pro Herdonienſibus vitio leguntur. Meminit hujus urbis Livius initio XXVI. Cæterum poſt Κλαυδίου & Γαλατίας in Caudium & Calatiam mutavi. de Calatia dictum apud Stephanum. & Caudinos hic habet Plinius III. 11. Sed & Ἀπεννινῶν ſcripſi, cum nullos poſſem Appianos montes. locus ſuſpectus. Porrò Ἰγνατίαν & ϛεγνατ· in Egnatiam verti. Sic & Plinius, & Ptolemæus & alii. Gnatiam Horatius Poëtice in itinere Brunduſino vocat. 1. Sat. v. *Xyland.*

4. καὶ Νήτιον καὶ Κανύσιον]) Netium nuſquam in iſto tractu nominatam reperio: valdeque vereor ne ex proxima voce Καύσιον orta ſint illa καὶ Νήτιον: quod mihi Ptolemæi maximè tabulæ ſuadent. *Caſaub.*

4. Καὶ Νήτιον καὶ Κανύσιον. *Et Netium & Canuſium*) Putat Caſaubonus τὸ νήτιον eſſe male repetitum ex Κανύσιον, quod apud Ptolemæum non no- D tatur ea urbs, ſeu locus; ſed cum videam in tabulis Peutingerianis in eo tractu poſt Celiam *Ebetium*, puto non eſſe vocem expungendam hoc loco ex Strabone Νήτιον, ſed vel corruptam eſſe ex *Ebetium* tabularum, vel *Ebetium* corruptum in tabulis ex Νήτιον. *Palmer.*

5. καὶ Κερδονία) Ptolemæo, Ἐρδονία. *Herdonenſes* inde Plinio. III. c. 11. *Caſaub.*

6. Διὰ Καυδίου καὶ Καλατίας) Καύδιον reperies etiam apud Ptolemæum in deſcriptione Samnii, & Livium IX. 2. Caudinorum meminere & reliqui Geographi. Notæ ſunt & Caudinæ fauces ſive furcillæ, Romanis parum fauſtæ. Liv. IX. 2. & XXI. c. 14. *Idem.*

7. χιλίων γάρ ἐστι καὶ ω σταδίων) Plinio III. c. 11. auctore Dyrrachium abeſt Brunduſio CCXX. M. P. hoc eſt ſtadia MDCCLX. at auctor Itinerarii maritimi mille tantum ſtadiorum intervallum ponit. *Idem.*

τὴν Ἀδριατικὴν παραλίαν, πόλις ἐστὶν ἡ Ἐ- A γνατία, οὖσα κοινὴ καταγωγὴ, πλέοντί τε καὶ πεζεύοντι εἰς Βάριον· ὁ δὲ πλοῦς, νότῳ. [1] Μέχρι δεῦρο μὲν Πευκέτιοι κατὰ θάλατταν, τῇ μεσογαίᾳ δὲ [2] μέχρι Σιλουίου· πᾶσα δὲ τραχεῖα, καὶ ὀρεινὴ, πολὺ τῶν Ἀπεννίνων ὀρῶν κοινωνοῦσα· ἀποίκους δ' Ἀρκάδας δέξασθαι δοκεῖ. [3] Εἰσὶ δ' ἐκ Βρεντεσίου εἰς Βάριον ἑπτακόσιοί που στάδιοι· σχεδὸν δ' ἴσον [4] ἑκατέρας Τάρας διέχει· τὴν δὲ συνεχῆ Δαύνιοι νέμονται· εἶτα Ἄπουλοι μέχρι Φρεντανῶν. Ἀνάγκη δὲ Πευκετίων καὶ Δαυνίων μηδ' ὅλως λεγομένων B ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων, πλὴν εἰ τὸ παλαιὸν, ἁπάσης δὲ ταύτης τῆς χώρας Ἀπουλίας λεγομένης, νυνὶ μηδὲ τοὺς ὅρους ἐπ' ἀκριβὲς λέγεσθαι τῶν ἐθνῶν τούτων· διόπερ οὐδ' ἡμῖν διϊσχυριστέον περὶ αὐτῶν. Ἐκ δὲ Βαρίου [5] πρὸς τὸν ποταμὸν * Αὐφίδιον [6] ἐφ' ᾧ τὸ ἐμπορεῖον τῶν Κανυσιτῶν υ. ὁ δ' ἀνάπλους ἐπὶ τὸ ἐμπορεῖον * ς. πλησίον δὲ καὶ Σαλαπία, τὸ τῶν Ἀργυριππηνῶν ἐπίνειον. Οὐ πολὺ γὰρ δὴ τῆς θαλάττης, ὑπέρκεινται δύο πόλεις, ἔν γε τῷ πεδίῳ μέγισται τῶν Ἰταλιωτίδων γεγονυῖαι πρότερον, ὡς ἐκ τῶν περιβόλων C δῆλον, τότε Καννύσιον καὶ ἡ Ἀργυρίππη, ἀλλὰ νῦν ἐλάττους εἰσίν· [8] ἐκαλεῖτο δ' ἐξ ἀρχῆς Ἄργος ἵππιον, εἶτ' Ἀργυρίππη, εἶτα νῦν Ἄρποι· * λέγεται δ' ἀμφότεραι Διομήδους κτίσμα· καὶ τὸ πεδίον, καὶ ἄλλα πολλὰ δείκνυται τῆς Διομήδου ἐν τούτοις τοῖς τόποις δυναστείας σημεῖα.

* Manuſſ. Αὐφίοδον

* In vett. eſt ς. ἐνενήκοντα.

* Manuſſ. λέγονται δ' ἀμφότεραι

p. 284.

A autem prætervehenti Adriatici maris oram, urbs occurrit Egnatia, quæ commune eſt diverſorium tam navigantibus, quàm terra petentibus Barium: navigatur autem Noto. Atque huc uſque juxta mare Peucetiorum ſe regio profert, in mediterraneis, uſque ad Silvium: tota eſt montoſa & aſpera, Apennini montis multas partes recipiens: incolæ ex Arcadia videntur immigraſſe. A Brunduſio Barium uſque ſtadia ſunt circiter DCC. ferè æquali ab utraque harum intervallo abeſt Tarentum. Contigua eſt Dauniorum regio: inſequuntur Appuli cum B Frentanis. Neceſſe eſt autem cum non niſi priſcis temporibus Peucetiorum & Dauniorum nomina uſurparint incolæ, ſed omnis iſta regio Apuliæ nomine fuerit comprehenſa: ne nunc quidem fines iſtarum gentium certò poſſe deſcribi: itaque neque nobis quidquam eſt de his adſeverandum. A Bario ad Aufidum flumen, ſuper quem Canuſium jacet emporium, ſtadia CCCC. ad ipſum emporium à mari adverſo amne ſtadiorum VI. navigatio. In propinquo eſt Salapia, [7] Argyripenſium navale. Etenim non procul à mari in planicie ſitæ ſunt duæ urbes, quæ, ut am- C bitus earum docent, quondam Italicarum fuerunt maximæ, Canuſium & Argyripa: nunc eæ ſunt minores. Quæ nunc Arpi, principio Argos Hippium, deinde Argyripa nominata fuit. Utramque Diomedes fertur condidiſſe: campuſque, & multa alia extant veſtigia, quæ Diomedis in ea regione fuiſſe teſtentur dominationem:

1. Μέχρι δεῦρο) Locus hic fuit confuſus & corruptus. Itaque & interpres monſtrum prodidit. pro Πευκέτιοι erat ſcriptum πευκετίου. Silvium non ſatis novi, niſi quod Sylvinos eſſe puto, quos cum Venuſinis Plinius nominat. III. 11. *Xyland.*

2. μέχρι Σιλουΐου) Locus meo judicio corruptus: nec quicquam huc facit Sila ſilvæ nomen de qua ſupra. *Caſaub.*

2. Μέχρι Σιλουΐου. *Ad Silvium*) Puto legendum eſſe ex tabulis Σιλούτου, qui locus mediterraneus notatur inter *Venoſam* & *Egnatiam*, ex nomine ſuſpicor eſſe hodiernum *Leſito*. Palmer.

3. εἰσὶ δ' ἐκ Βρεντεσίου εἰς Βάριον ἑπτακόσιοί που στάδιοι) Antoninus hoc iter ita deſcribit.

Barium	
Arneſto	M. P. XXII.
Egnatiæ	M. P. XV.
Speluncis	M. P. XXI.
Brunduſium	M. P. XVIII. *Caſaub.*

4. ἑκατέρας Τάρας διέχει) Vox Τάρας videtur excidiſſe, ut geographicæ monſtrant tabulæ. Tarentum itaque repoſui. Τέρας fecit ut Τάρας putaretur abundare. Caunios in Dannios cur mutarim, cauſa eſt evidens. *Xyland.*

5. πρὸς τὸν ποταμὸν Αὐφίδιον) Hunc Polybius Lib.III. p. 362. ed. Amſt. Ἀφιδον vocat, & ſolum ex omnibus Italiæ fluviis eſſe annotat qui Apenninum ſecet. Cum enim fontes habeat in ea Apennini parte quæ eſt Etruſco mari obverſa, Adriaticum tamen mare non Tyrrhenicum intrat. *Caſaub.* Vide Clar. Cellarium, Geogr. Antiq. II. c. 9.

D 6. ἐφ' ᾧ το ἐμπορεῖον τῶν Κανυσιτῶν) Mela II. c. 4. *Et flumen, quod Canuſium attingens, Aufidum appellant.* Idem.

7. *Argyripenſium*) Ἀργυριππηνῶν. Sic citat Stephanus. Sed & Maro Argyripam dixit Ri brevi. itaque unico P non malè ſcribitur. Lycophron RI produxit. ſic & Apuliam cum unico P inveniſſem ſcriptam, non mutavi. cujus primam ſyllabam & corripit & producit Horatius. Cæterum Argos Hippium in Græco erat ἀργυροΐπιον corruptè. teſtes Stephanus, Plinius, Virgilius Aen. XI. ℣. 246. --- *patriæ cognomine gentis*: Servius, alii. *Xyland.*

8 ἐκαλεῖτο δ' ἐξ ἀρχῆς Ἄργος Ἵππιον, εἶτ' Ἀργυρίππα, εἶτα νῦν Ἄρποι) Servius ad Virg. Aen. VIII. ℣. 9. *Diomedes in Apulia condidit civitatem, quam patriæ ſuæ nomine appellavit, & Argoſippion dixit. Quod nomen poſtea vetuſtate corruptum eſt, & factum ut civitas Argyripa diceretur: quod rurſus corruptum, Arpos fecit.* Idem Plinius III. c. 11. *Caſaub.*

1. Τῆς

A utpote Luceriæ (quæ & ipſa antiqua Dauniorum urbs , hodie humilis eſt) vetuſta donaria in fano Minervæ: & in vicino mari duæ ſunt inſulæ , Diomedeæ appellatæ , quarum colitur altera , alteram eſſe ferunt deſertam: in hac nonnulli fabulantur Diomedem è medio ſublatum, ejuſque ſocios in aves mutatos, etiamnum quodammodo ſupereſſe, & vitam vivere humanæ æmulam ratione victus, & comitate erga homines probos, fugaque flagitioſorum. De iis, quæ apud Venetos hoc de heroë vulgò jactantur , honoribuſque ei decretis, dictum eſt ſupra. Videtur etiam Sipontum Diomedis eſſe opus, à Salapia diſtans ſtadiis circiter CXL. Dicta eſt urbs Græcè Sepiùs, à ſepiis quæ fluctibus ibi ejiciuntur. Inter Salapiam & Sipontum fluvius eſt navigabilis & magnæ paludis oſtium: utroque res à Siponto devehuntur, præcipuè frumentum. Porrò collis in Daunia eſt, Drium nomine: apud eum ſacella monſtrantur, unum Calchantis in ſummo vertice:

Ἐν μὲν τῷ τῆς Ἀθηνᾶς ἱερῷ [1] τῆς ἐν Λουκερίᾳ, παλαιὰ ἀναθήματα· καὶ αὐτὴ δ' ὑπῆρξε πόλις ἀρχαία Δαυνίων, νῦν δὲ τεταπείνωται. [2] Ἐν δὲ τῇ πλησίον θαλάττῃ δύο νῆσοι Διομήδειοι προσαγορευόμεναι, ὧν ἡ μὲν οἰκεῖται, τὴν δ' ἐρήμην φασὶν εἶναι· [3] ἐν ᾗ καὶ τὸν Διομήδην μυθεύουσιν ἀφανισθῆναί τινες, καὶ τοὺς [4] ἑτέρους ἀπορνιθωθῆναι, καὶ δὴ καὶ νῦν διαμένειν * ἐκ μέρους, καὶ βίον τινὰ ζῆν ἀνθρώπινον, τάξει τε δίαιτης, καὶ τῇ πρὸς ἀνθρώπους ἡμερότητι [5] τοὺς ἐπιεικεῖς, ἀπὸ δὲ τῶν κακούργων, καὶ μιαρῶν φυγῇ. Εἴρηται δὲ καὶ B τὰ παρὰ τοῖς Ἐνετοῖς διατεθρυλλημένα περὶ τοῦ ἥρωος τούτου, καὶ αἱ νομισθεῖσαι τιμαί. Δοκεῖ δὲ καὶ ὁ Σιποῦς Διομήδους εἶναι κτίσμα, διέχων τῆς Σαλαπίας [6] ὅσον μ καὶ ρ σταδίους, [7] καὶ ὠνομάζετό γε Σηπιοῦς Ἑλληνικῶς, ἀπὸ τῶν ἐκκυματιζομένων σηπιῶν. Μεταξὺ δὲ τῆς Σαλαπίας, καὶ τοῦ Σιποῦντος, ποταμός τε πλωτὸς, * καὶ στόμα λίμνης μεγάλης· δι' ἀμφοῖν δὲ τὰ ἐκ Σιποῦντος κατάγεται, καὶ μάλιστα ὁ σῖτος. [8] Δείκνυται δὲ τῆς Δαυνίας, περὶ λόφον ᾧ ὄνομα Δρίον, ἡρῷα· τὸ μὲν Κάλχαντος ἐπ' ἄκρᾳ τῇ κορυφῇ·

* Manuſſ. ἡμέρους,

* Suſpicor legendum καὶ στομα- λίμνη με- γάλη.

1. Τῆς ἐν Λουκερίᾳ) Omnes & Græci & Latini *Luceriam* nominant. Polybius lib. III. ut Stephanus annotat, per à *Lucariam*. Apud Diodorum lib. XVII. Λούκειαν malè pro Λουκερίαν ſcriptum eſt. *Caſaub.*

2. ἐν δὲ τῇ πλησίον θαλάττῃ δύο νῆσοι Διομήδειοι προσαγορευόμεναι) Plinius III. c. 26. *Contra Apulum littus Diomedea conſpicua monumenta Diomedis: & altera eodem nomine, à quibuſdam Teuthria appellata.* At Ptolemæus quinque Diomedeas vult eſſe inſulas. *Idem.*

3. ἐν ᾗ καὶ τὸν Διομήδην μυθεύουσιν) De Diomedis obitu, & ſociorum ejus metamorphoſi in Diomedeas aves lege cùm Ovidii Metamorphoſin Lib. XIV. tum Lycophronis interpretes ad ỷ. 601. Plin. x. c. 44. *Idem.*

4. Ἑτέρους) legendum ἑταίρους, quod & interpretem vidiſſe ex verſione patet; ſed nullam video rationem cur emendationem in textum non receperit. Fluxit error ex corrupta pronunciatione ε pro αι. Sæpiſſime hac in re peccarunt librarii, Vide quæ notavi ad Homeri Ilida. α. pag. 34. Corruptus quoque hic plurimis locis Harpocration. En tibi ſpecimen v. Ἀντίκυρα peſſimè habet Aldina editio Ἀντιφάνης ἐν τῷ περὶ τῶν ἑτερῶν φησιν, pro quo rectè poſteriores dederunt ἑταιρῶν. Sic contra eadem edit. v. Διαιτηταὶ male habet ἕταιροι pro ἕτεροι. v. Ἀμαζόνειον inepte rurſus dictus codex περὶ τῶν Ἀμαζόνων ἀμφιαιρώσεως pro ἀφιερώσεως. Idem occurrit v. Ἔθνος, ubi aliæ editiones habent νομίζετε, aliæ vero νομίζεται. v. Ματρύλειον Menandri locus in editis legitur, Οὐκ οἰμώξεται &c. Xylander margini ſui libri adſcripſerat legendum eſſe οἰμώξετε. Recte. Vide Gronovii Notas. Sed hic ἐπέχω. Omnia enim loca nunc colligere non vacat. In aliud & opportunius tempus id reſervamus. Hæc nobiſcum communicavit Vir Cl. *Joannes Scherpezeel.* Legendum procul dubio ἑταίρους. *Joan. Potterus in* C *Lycophron. Caſſandr. verſ.* 601.

5. τοὺς ἐπιεικεῖς) Imo Græcos: & Barbarorum non τῶν κακούργων φυγῇ. Plinius x. cap. 44. *Advenas Barbaros clangore infeſtant, Græcis tantum adulantur, miro diſcrimine, veluti generi Diomedis hoc tribuentes.* Eadem interpretes Lycophronis. *Caſaub.*

6. ὅσον μ καὶ ρ σταδίους) Prior interpres legit ν. pro μ. *Idem.*

7. καὶ ὠνομάζετό γε Σηπιοῦς Ἑλληνικῶς) Ait ὠνομάζετο: ut innueret, non jam amplius ita à Græcis dici, ſed Σιποὺς, quod & Stephanus indicat. Quare non eſt quod eruditum virum audiamus, qui contendit apud Melam II. c. 4. eſſe legendum, *Sepius*, non *Sipuns*: cum utraque lectio ſtare poſſit. *Idem.*

8. Δείκνυται δὲ τῆς Δαυνίας) Utriuſque monumenti, & Calchantis & Podalirii meminit Lycophron: quem cum reprehendit ejus vaniſſimus ſcholiaſtes, ſummam ſtultitiam ſuam cum impudentia D adhuc majore conjunctam prodit. Poëtæ verba ſunt de Calchante, ỷ. 978.

Πολλοὶ δὲ Σῖριν ἀμφὶ καὶ Λευταρνίαν
Ἄρουραν οἰκήσουσιν· ἔνθα δύσμορος
Κάλχας ὀλύνθων σισιφεὺς ἀνηρίθμων
Κεῖται. i. e.

Multi etiam circa Sirin & Leutarniam
Agrum habitabunt, ubi infelix
Calchas, groſſorum Siſyphius multarum
Jacet.

De Podalirio ỷ. 1047.

Ὁ δ' Αὐσονείων ἄγχι Κάλχαντος τάφων
Δυοῖν ἀδελφοῖν ἅτερος ψευδηρίων
Ξένην ἐπ' ὀστέοισιν ὀγκάσει κόνιν. i. e.

Alius juxta Italica Calchantis ſepulcra
Honoraria, duorum fratrum alter,
Peregrinum ſuper oſſa pulverem aggeret. Idem.

ἐναγίζουσι δὲ αὐτῷ μέλανα κριὸν οἱ μαντευόμενοι, [1] ἐγκοιμώμενοι ἐν τῷ δέρματι· τὸ δὲ Ποδαλειρίου κάτω πρὸς τῇ ῥίζῃ, διέχον τῆς θαλάττης ὅσον σταδίους ρ. [2] ῥεῖ δ' ἐξ αὐτῶν ποτάμιον πανακὲς πρὸς τὰς τῶν θρεμμάτων νόσους. Πρόκειται δὲ τοῦ κόλπου τούτου, πελάγιον ἀκρωτήριον ἐπὶ τ ἀνατεῖνον σταδίους, πρὸς τὰς ἀνατολὰς [3] τὸ Γάργανον· κάμψαντι δὲ τὴν ἄκραν, πολισμάτιον Οὔριον· καὶ πρὸ τῆς ἄκρας αἱ Διομήδειοι νῆσοι. Ἔστι δὲ πᾶσα ἡ χώρα αὕτη πάμφορός τε καὶ πολύφορος ἵπποις τε καὶ προβάτοις ἀρίστη· ἡ δ' ἐρέα μαλακωτέρα μὲν τῆς Ταραντίνης ἐστί, λαμπρὰ δὲ ἧττον· [4] ἡ δὲ χώρα εὐδεινὴ διὰ τὴν κοιλότητα τῶν πεδίων. Οἱ δὲ καὶ διώρυγα φασὶ τεμεῖν ἐπιχειρῆσαι τὸν Διομήδην μέχρι τῆς θαλάττης· καταλιπεῖν δ' ἡτελῆ καὶ ταύτην, καὶ τὰς ἄλλας πράξεις, μεταπεμφθέντα οἴκαδε γενόμενον, κἀκεῖ καταστρέψαι τὸν βίον. Εἷς μὲν οὗτος ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ· δεύτερος δέ, ὡς αὐτόθι μείνειε μέχρι καταστροφῆς τοῦ βίου· τρίτος δ' ὁ μυθώδης ὃν προεῖπον, τὸν
* Manuſſ. λέγει ἐν τῇ νήσῳ * λέγων ἀφανισμόν· τέταρτον δὲ θείη τις ἄν, τὸ τῶν Ενετῶν· καὶ γὰρ ἐκεῖνοι παρὰ σφίσι πως τὴν καταστροφὴν αὐτοῦ μυθεύουσιν, ἣν ἀποθέωσιν καλοῦσι. [6] Ταῦτα μὲν οὖν κατ'
p. 285. Ἀρτεμίδωρον κεῖται τὰ διαστήματα· φησὶ δ' ὁ χωρογράφος τὸ ἀπὸ τοῦ Βρεντεσίου μέχρι Γαργάνου μιλίων ρ ξε. πλεονάζει δ' αὐτὰ Ἀρτεμίδωρος· ἐντεῦθεν δ' εἰς Ἀγκῶνα σ ν δ, μίλια φησὶν ἐκεῖνος·

A cui, qui oraculum requirunt, arietem immolant nigrum, & indormiunt ejus pelli, alterum Podalirii in imo ad radices collis, c ferè à mari diſtans ſtadiis: inde profluit rivus, omnes generis morbos pecoris ſanans. Ante hunc ſinum eſt promontorium ad ccc ſtadia in mare procurrens verſus ortum: Garganum appellant: quod ubi circumflexeris, oppidum invenies Urium: ante promontorium, inſulæ Diomedis ſunt ſitæ. Tota iſta regio omnium rerum abundè eſt ferax, equos habet & oves præſtantes: lanam habet Tarentinæ mollicie B ante euntem, cedentem ſplendore: eſt autem regio ob cavitatem camporum tepida. Sunt qui Diomedem dicunt inſtituiſſe foſſam, quam ad mare uſque perduceret: ſed & hoc ejus opus, & alia imperfecta manſiſſe, domum ipſo revocato, ibique mortuo. Atque hæc eſt una earum quæ de Diomedis feruntur obitu narrationum. Secunda, quæ in Daunia eum tantiſper manſiſſe ait, dum extremum vitæ diem morte conficeret. Tertia eſt fabuloſa iſta, quæ eum (ut retulimus) in inſula evanuiſſe prodit. Quarta poteſt annu- C merari Venetorum fabula, qui eum apud ſe affirmant mortalem eſſe deſiiſſe, & in Deorum numerum relatum. 5 Cæterum intervalla quæ expoſuimus, de ſententia Artemidori ſunt tradita. Chorographus à Brunduſio ad Garganum millia paſſuum numerat CLXV: quem numerum amplificat Artemidorus. Ille à Gargano Anconam uſque CCLIV paſſuum M. facit.

1. ἐγκοιμώμενοι ἐν τῷ δέρματι) Virgilius Aen. VII. ℣. 87.

——*cæſarum ovium ſub nocte ſilenti*
Pellibus incubuit ſtratis ſomnoſque petivit.

Lycophron de Podalirio hoc narrat ℣. 1050.

Δοραῖς δὲ μήλων τυμβὸν ἐγκοιμωμένοις
Χρήσει κατ' ὕπνον πᾶσι, νημερτῆ φάτιν. i. e.
Et in ovillis ſuper heroum cubantibus
Reddet in ſomnis vera cunctis oracula. Caſaub.

2. ῥεῖ δ' ἐξ αὐτῶν ποτάμιον πάνακες πρὸς τὰς τῶν θρεμμάτων νόσους) Fluvio nomen Althæno παρὰ τὸ ἀλθαίνειν quod eſt ſanare: Lycophron autem non gregibus tantum, ſed & hominibus prodeſſe hunc fluvium indicat. ℣. 1052.

Νόσων τ' inquit, ἀκεστὴς Δαυνίοις κληθήσεται,
Ὅταν κατικμαίνοντες Ἀλθαίνου ῥοαῖς
Ἀρωγὸν αὐδήσουσιν Ἠπίου γόνον
Ἀστοῖς καὶ ποιμναῖσι πρευμενῆ μολεῖν. i. e.
Morborumque curator a Dauniis vocabitur
Quando ſe humectantes aquis Althæni
Adjutorem invocabunt Æſculapii filium
Ut civibus veniat & gregibus propitius. Idem.

3. τὸ Γάργανον) Servius ad Virg. Aen. XI. ℣. 247. ait Garganum montem eſſe Iapygiæ, qui per Calabriam uſque in Adriaticum extendatur mare. *Idem.*

4. Ἡ δὲ χώρα εὐδεινὴ διὰ τὴν κοιλότητα τῶν πεδίων. *Eſt autem regio ob cavitatem camporum tepida*) Legendum
D vel εὐδεινή ab εὔδιος vel εὐδειελή, quod tamen non memini me legiſſe in fœminina terminatione; ſed ſemper εὐδείελος ὁ καὶ ἡ: ideo εὐδεινή magis placet, & magis accedit ad vulgatam lectionem. *Palmer.*

5. *Cæterum intervalla*) Videtur aliquid aut corruptum, aut (quod magis apparet) mutilum. nam & reliqua ſunt corrupta, & ſuo ſigno à me affecta. *Xyland.*

6. ταῦτα μὲν οὖν κατ' Ἀρτεμίδωρον) Non puto hic deſiderari quicquam. Sed cum Italiæ longitudinem eſſet traditurus, quæ eſt ab intimo ſinu Adriatico ad ea loca, de quibus modò eſt actum, prius voluit monere lectorem, ſe in ſuperioribus dimenſionibus, Artemidorum eſſe ſecutum. Deinde comparat dimenſiones ejus, quem chorographum appellat, cum dimenſionibus Artemidori: utrumque autem ait, diſſentire à communi opinione. quid autem uterque ſenſerit difficile fuerit inveſtigare. *Caſaub.*

I. O

At hic ad .... vicina Anconæ ponit CIↃ CCL. longè quam ille minori numero. Polybius auctor eſt, milliaria eſſe dimenſa, & ab Japygia ad Silam urbem eſſe milliaria IↃLXII: hinc Aquileiam uſque CLXXIIX. Hi non conſentiunt cum eo quod fertur ſpacio Illyrici litoris à Cerauniis montibus uſque ad penitiſſimum Adriatici maris ſinum: ultra IↃↃ CIↃ ei tribuentes, juſtaque multo majorem tribuentes quantitate. Enim vero maximè de intervallis locorum omnes ab omnibus diſcrepant aſſignandis, ut ſæpius jam dixi. Nos, quoties interponi potuit ſententia, pronunciavimus quid nobis videretur: ubi ſecus res tulit, exiſtimavimus illorum ſententias proponendas. Quod ſi nihil ab illis traditum eſt, mirari nemo debet: aut ſi in talis rei tractatione nos quoque aliquid prætervivimus. Magnorum enim prætermiſſum à nobis eſt nihil: exigua neque multum utilitatis ſi cognoſcerentur allatura erant, & omiſſa nihil obeſſe, aut totius operis perfectioni detrahere poterant. A Gargano ſtatim profundus ſubſequitur ſinus: circa quem incolentes peculiariter Appuli nominantur: utuntur eodem quo Daunii & Peucetii ſermone, ac ne aliis quidem rebus hodie differunt: olim fuiſſe aliquid diſcriminis apparet, unde & diverſa omnium obtinuerint nomina. Antiquitus totus ille tractus floruit ſecundis rebus: ſed eum Annibal & ſubſecuta bella evaſtaverunt. Ibi Cannenſis Clades Romanis eorumque ſociis accidit, ingenti hominum ſtrage nobilis. In ſinu lacus eſt, & ſupra eum in continente Teanum Appulum, commune cum Sidicino gerens nomen. Eo loco Italiæ latitudo videtur in arctum contrahi: cum à Teano ad Puteolos Iſthmus pertineat CIↃ ſtadiorum longitudinem non implens. Poſt lacum navigatur ad Frentanos & Bucan: utrinque à palude & ad Bucan

A [1] ὁ δ᾽ Ἀρτεμίδωρος εἰς ,α σ η πλησίον τὰ τοῦ Ἀγκῶνος σταδίους εἴρηκε ,α σ ν, πολὺ ἐνδεέστερον ἐκείνου. Πολύβιος δ᾽ ἀπὸ τῆς Ἰαπυγίας μεμιλιάσθαι φησὶ, καὶ εἶναι μίλια φ ξ β εἰς Σίλαν πόλιν· ἐντεῦθεν δ᾽ εἰς Ἀκυληίαν ρ ο η. οὐχ ὁμολογοῦντες τῷ φερομένῳ διαστήματι τῆς Ἰλλυρικῆς παραλίας, ἀπὸ τῶν Κεραυνίων ὀρῶν ἐπὶ τὸν τοῦ Ἀδρίου μυχόν· [2] ὑπὲρ ἑξακισχιλίων τοῦτο ἀποφαίνοντες, καὶ μείζω καθιστάντες ἐκείνου πολὺ ἐλάττονα ὄντα. Καὶ πάντες δὲ πρὸς ἅπαντας, μάλιστα περὶ τῶν διαστημάτων οὐχ ὁμολογοῦσι πρὸς ἀλλήλους, ὡς πολλάκις λέγομεν· ἡμεῖς δ᾽ ὅπου μὲν ἐπικρίνειν δυνατὸν, ἐκφέ-
B ρομεν τὸ δοκοῦν ἡμῖν· ὅπου δὲ μὴ, τὰ ἐκείνων οἰόμεθα εἰς μέσον τιθέναι δεῖν. Ἐὰν δὲ μηδὲν παρ᾽ ἐκείνων ἔχωμεν, οὐδὲν θαυμαστὸν, οὐδ᾽ εἰ παραλειψόμεθά τι καὶ ἡμεῖς, ἐν τοιαύτῃ καὶ ταύτῃ ὑποθέσει· τῶν μὲν γὰρ μεγάλων οὐδὲν ἂν παραλίποιμεν· τὰ δὲ μικρὰ, καὶ γνωρισθέντα μικρὸν ὤνησε, καὶ παραπεμφθέντα ἔλαθε [οὐκ ἔβλαψε] καὶ οὐδὲν, ἢ οὐ πολὺ τοῦ παντελοῦς ἔργου παρέλυσε. Μεταξὺ δ᾽ εὐθὺς ἀπὸ τοῦ Γαργάνου κόλπος ὑποδέχεται βαθύς· οἱ δὲ περιοικοῦντες, ἰδίως Ἄπουλοι προσαγορεύονται· εἰσὶ δὲ ὁμόγλωττοι μὲν τοῖς Δαυνίοις, καὶ Πευκετίοις· οὐδέ τ᾽ ἄλλα δὲ διαφέρουσιν ἐκείνων τό γε νῦν·
C τὸ δὲ πάλαι διαφέρειν, εἰκός· ὅθεν περ καὶ τὰ ὀνόματα ἐναντία ἁπάντων * ἐπικρατεῖν. Πρότερον μὲν οὖν ηὐτύχει αὕτη πᾶσα ἡ γῆ. Ἀννίβας δὲ, καὶ οἱ ὕστερον πόλεμοι ἠρέμωσαν αὐτήν· ἐνταῦθα δὲ καὶ [3] τὰ περὶ Κάννας συνέβη, ὅπου πλεῖστος ὄλεθρος σωμάτων Ῥωμαίοις καὶ τοῖς συμμάχοις ἐγένετο. [4] Ἐν δὲ τῷ κόλπῳ λίμνη ἐστίν· ὑπὲρ δὲ τῆς λίμνης ἐν μεσογαίᾳ τὸ Ἄπουλον Τέανον, ὁμώνυμον τῷ Σιδικινῷ. Καθ᾽ ὃ δοκεῖ συνάγεσθαι τὸ τῆς Ἰταλίας πλάτος ἐφ᾽ ἱκανὸν, πρὸς τοὺς περὶ Δικαιαρχίαν τόπους, [5] ἔλαττον ὂν, ἢ ,α σταδίων ἀπὸ θαλάττης ἐπὶ θάλατταν ἰσθμὸν καταλιπόν· μετὰ δὲ τὴν λίμνην ἐπὶ τοὺς Φρεν-
D τάνους καὶ τὴν Βοῦκαν παράπλους ἐστί. σ δ᾽ εἰσὶν ἐφ᾽ ἑκάτερα στάδιοι τῆς λίμνης, ἐπί τε τὴν Βοῦκαν,

* Malim ἐπικρατεῖ.

1. Ὁ δ᾽ Ἀρτεμίδωρος εἰς ,α σ η πλησίον τὰ τοῦ Ἀγκῶνος σταδίους εἴρηκε) Iſte locus nec ſanus eſt nec integer. Opinor conferri dimenſiones chorographi cum dimenſionibus Artemidori: quorum ille μιλιασμῷ, ſive menſura Rom. hic σταδιασμῷ ſive Græca menſura uſus fuerat. Videtur autem poſſe colligi, dici ab Artem. id intervallum eſſe ſtadiorum ,α σ η. ſive ,α σ ν. hoc eſt mille ducentorum & octo, ſive quinquaginta, quod chorographus dixerat eſſe M. P. CCLIV. Ideo ſubdit Strabo, πολὺ ἐνδεέστερον ἐκείνου. Prior interpres agnoſcit vocem σταδίους quæ hodie excidit: & idem tamen ,α non de mille ſtad. ſed de miliario interpretatur: planè mirabilis interpres. ut & hic locus eſt mirabiliter confuſus. In veteribus libris pro ,α σ η legitur, partim χίλια διακόσια ἐνενήκοντα. partim ,α σ ς quod idem ſignificat. *Caſaub.*

2. ὑπὲρ ἑξακισχιλίων τοῦτο ἀποφαίνοντες) Atqui apud Stephanum videtur dicere Artemidorus à ſinu intimo Adriatico, ad ejus finem ſtadia eſſe tantum CIↃXXV. Locus eſt in Tergeſtra. *Idem.*

3. τὰ περὶ Κάννας) Res vulgò nota. Livius lib. XXII. (c. 43. & ſeqq.) alii. *Idem.*

4. ἐν δὲ τῷ κόλπῳ λίμνη ἐστίν) Plinio III. 11. Pantanus lacus eſſe videtur. *Idem.*

5. ἔλαττον ὂν, ἢ ,α σταδ.) Malo ἐλάττονα ut ita conjungantur hæc, ἐλάττονα ἰσθμὸν ἀπολιπόν. vel conjungendum ἐλαττόνων ἢ ,α σταδίων. *Idem.*

καὶ τὸ Γάργανον· τὰ δ' ἑξῆς, τῆς περὶ Βοῦκαν [1] εἴρηται πρότερον. A

Τοσαύτη μὲν τὶς καὶ τοιαύτη τις [ἐστιν] ἡ Ἰταλία· πολλὰ δ' * εἰρηκότες, τὰ μέγιστα ἐπισημαινούμεθα· ὑφ' ὧν νῦν εἰς τοσοῦτον ὕψος ἐξῆρθησαν οἱ Ῥωμαῖοι. Ἓν μὲν ὅτι νήσου δίκην ἀσφαλῶς φρουρεῖται τοῖς πελάγεσι κύκλῳ, πλὴν ὀλίγων μερῶν· καὶ αὐτὰ τετείχισται τοῖς ὄρεσι δυσβάτοις οὖσι. Δεύτερον δὲ, τὸ ἀλίμενον κατὰ τὸ πλεῖστον, καὶ τὸ τοὺς ὄντας λιμένας μεγάλους εἶναι, καὶ θαυμαστούς· ὧν τὸ μὲν πρὸς τὰς ἔξωθεν ἐπιχειρήσεις χρήσιμον, τὸ δὲ πρὸς τὰς ἀντεπιχειρήσεις καὶ τὴν τῶν ἐμπορίων ἀφθονίαν συνεργόν. Τρίτον δὲ, τὸ πολλαῖς ὑποπεπτωκέναι διαφοραῖς ἀέρων τε καὶ κράσεων, παρ' ἃς καὶ ζῶα, καὶ φυτὰ, καὶ πάνθ' ἁπλῶς τὰ πρὸς τὸν βίον χρήσιμα πλείστην ἐξάλλαξιν ἔχει, πρός τε τὸ βέλτιον καὶ τὸ χεῖρον· ἐκτέταται δὲ τὸ μῆκος αὐτῆς ἐπὶ μεσημβρίαν ἀπὸ τῶν ἄρκτων τὸ πλέον· προσθήκη δ' ἐστὶν ἡ Σικελία τῷ μήκει, τοσαύτη οὖσα, καὶ τοσοῦτον καθάπερ μέρος· εὐκρασία δ' ἀέρων, καὶ δυσκρασία κρίνεται παρά τε ψύχη καὶ τὰ θάλπη, καὶ τὰ μεταξὺ τούτων· ὥστε καὶ τούτων ἀνάγκη, τὴν νῦν Ἰταλίαν ἐν μέσῳ τῶν ὑπερβολῶν ἀμφοτέρων κειμένην, τοσαύτην τῷ μήκει, πλεῖστον τῆς εὐκράτου μετέχειν, καὶ κατὰ πλείστας ἰδέας. Τοῦτο δὲ καὶ ἄλλως συμβέβηκεν αὐτῇ· τῶν γὰρ Ἀπεννίνων ὀρῶν δι' ὅλου τοῦ μήκους διατεταμένων, ἐφ' ἑκάτερον δὲ * πλευρὸν πεδία, καὶ γεωλοφίας καλλικάρπους ἀπολιπόντων, οὐδὲν μέρος αὐτῆς ἐστὶν, ὃ μὴ καὶ τῶν ὀρείων ἀγαθῶν καὶ τῶν * ἀπὸ τῶν πεδίων ἀπολαῦον τυγχάνει. Καὶ προσληπτέον τὸ μέγεθος, καὶ πλῆθος ποταμῶν τε, καὶ λιμνῶν· πρὸς δὲ τούτοις θερμῶν τε καὶ ψυχρῶν ὑδάτων ἀναβολὰς πολλαχοῦ πρὸς ὑγείαν φύσει παρεσκευασμένων. Καὶ μὴν καὶ μετάλλων εὐπορίας παντοδαπῶν, ὕλης τε καὶ τροφῆς ἀνθρώποις τε καὶ βοσκήμασιν, οὐδ' ἀξίως εἰπεῖν ἐστὶ τὴν ἀφθονίαν, ὅσην παρέχεται καὶ τὴν χρηστοκαρπίαν. Ἐν μέσῳ δὲ καὶ τῶν ἐθνῶν τῶν μεγίστων οὖσα, καὶ τῆς Ἑλλάδος, καὶ τῶν ἀρίστων τῆς Ἀσίας μερῶν, τῷ μὲν κρατιστεύειν ἐν ἀρετῇ τε καὶ μεγέθει τὰ περιεστῶτα αὐτὴν πρὸς ἡγεμονίαν εὐφυῶς ἔχει· τῷ δ' ἐγγὺς εἶναι, τὸ μετὰ ῥᾳστώνης ὑπουργεῖσθαι πεπόρισται. Εἰ δὲ δεῖ τῷ περὶ τῆς

* Manuſſ. εἰρηκότων,

p. 286.

B

C

* Manuſſ. τῶν πλευρῶν

* Vulgo, καὶ τῶν πεδίων

D

& ad Garganum, ſtadia ſunt cc: quæ Bucan ſubſequuntur, iam antè ſunt enarrata.

Ac talis quidem, & tanta eſt Italia. Sed cum multa commemoraverimus, præcipua nunc annotare libet, quæ tantam Romanis imperii majeſtatem paraverunt. Quorum primum eſt, quod Italia inſulæ in morem circumcirca maris tuto præſidio cingitur, demptis quibuſdam paucis partibus, quæ & ipſæ inviis montibus muniuntur. Secundum, quod & pleriſque locis importuoſa eſt, & quos habet portus, ii magni ſunt atque admirabiles: quorum illud adverſus exterorum incurſiones uſui eſt, hoc ad invadendos viciſſim exteros, & mercaturæ expeditam copiam conducit. Tertium, quod varietas ei temperiei aëris multiplex ſecundum diverſas regiones accidit, qua de cauſa diverſitas etiam magna eſt animalium, ſtirpium, & in ſumma omnium ad vitam uſui facientium, aliis alia in quovis genere excellentibus. In longum extenditur Italia majore ſui parte à ſeptentrionali plaga verſus meridiem: & Sicilia quaſi additamentum longitudinis eſt, tanta inſula, & tanta totius veluti pars: atqui etiam tam bona quam mala temperies frigore æſtimatur & calore, atque horum medio: ut hinc quoque neceſſe ſit Italiam in abundantiæ amborum medio ſitam, eamque tanta præditam longitudine, plurimum temperatæ qualitatis obtinere, idque plurimis modis· Quod ipſum aliunde quoque ei obtingit: nam Apenninis montibus per mediam ejus porrectis longitudinem, & ab utroque latere campos colleſque frugiferos relinquente, nulla Italiæ pars eſt; quæ non & montium, & planorum fructibus & commoditatibus fruatur. Adde his magnitudinem & multitudinem fluviorum atque lacuum: tum aquarum & calidarum & frigidarum plurimis locis eruptiones, [2] ad ſanitatem parandam à natura elaboratas: tum omnis generis metallorum copiam, materiæque & alimentorum hominibus brutiſque convenientium abundantiam, & huc facientem frugum præſtantiam nemo poteſt pro dignitate verbis explicare. Præterea cum medio loco & inter gentes maximas ſit ſita, & Græciam, ac maximas Aſiæ partes: loci natura ad imperium virtute & majeſtate tenendum adjuvatur: vicinia exequendis imperiis & obeundis miniſteriis eſt accommodata. ¶ Quod ſi ſermoni de

1. εἴρηται πρότερον) Libro quinto. Eſt autem Buca quam Ptol. Βοῦκαν Φρεντανῶν vocat: Stephanus Βύκην niſi fallor: quanquam ille Πευκετίων non Frentanorum ait eſſe. *Caſaub.*

2. *Ad ſanitatem*) Πρὸς ὑγείας φύσιν legebatur. ſcripſi φύσει. ſuſpicor autem ſcribendum, ὑγίειαν φύσει. *Xyland.*

1. Πολι-

Italia habito orationem convenit ſubjungi, quæ in ſumma etiam de Romanis diſſerat, qui Italiam in poteſtatem redegerunt ſuam arcemque totius imperii conſtituerunt: hæc etiam adduntur. Romani à condita Urbe per aliquot ætates ſub regibus modeſtè vixerunt. Deinde ultimo regum Tarquinio malicioſè regnum gerente, eo ejecto formam reipubl. inſtituerunt ex optimatum ac regia adminiſtratione temperatam, adhibitis in ſocietatem ejus Sabinis ac Latinis. Quos ipſos, alioſque circùm vicinos cum experirentur non ſatis benevolos, coacti quodam modo ſunt eos opprimendo ſuam rempublicam augere. Hoc pacto cum paulatim incrementa feciſſent, uſu ipſis venit, ut & amitterent repente Urbem, præter omnium hominum expectationem: eandemque præter opinionem etiam recuperarent: accidit hoc, ut Polybius tradit, anno poſt pugnam ad Ægos potamos factam undevigeſimo, & pacem Antalcida legato [2] initam.... Sed profligatis Gallis Romani, primum Latinos ſubegerunt, deinde Etruſcos, & Gallos circa Padum habitantes, nimia iſta licentia exuerunt: poſteà Samnites ab iis, ac poſt hos Pyrrhus rex ſunt debellati: hinc omnem reliquam, quæ iſto hodie cenſetur nomine, Italiam ſibi armis ſubjecerunt, ea demta quæ eſt circa Padum. Cum enim adhuc bello de ea contenderent, in Siciliam trajecerunt, eaque Carthaginienſib. ademta, adverſus Padi accolas bellum renovarunt. Quo bello nondum confecto, in Italiam venit Annibal, conflatumque eſt ſecundum contra Carthaginienſes bellum: neque multo pòſt tertium, in quo deleta eſt Carthago: ſimulque Romani & Africa potiti ſunt, & ea Hiſpaniæ parte quam Carthaginienſibus eripuere. Sed eodem quo Carthaginienſes tempore, novas res adverſum Romanos moliti ſunt & Græci, & Macedones, & qui in Aſia inter Halyn & Taurum incolebant: quos ſimul etiam Romani ſuæ ditioni ſubdere opus habuerunt: illorum reges fuerunt Antiochus, Philippus, Perſeus. Quin & Illyrii, & Thraces

A Ἰταλίας λόγῳ προσθεῖναί τινα λόγον κεφαλαιώδη, καὶ περὶ τῶν Ῥωμαίων τῶν κατασχόντων αὐτὴν, καὶ κατεσκευασμένων ὁρμητήριον πρὸς τὴν σύμπασαν τὴν ἡγεμονίαν, προσειλήφθω καὶ ταῦτα· ὅτι Ῥωμαῖοι μετὰ τὴν κτίσιν τῆς Ῥώμης, βασιλευόμενοι διετέλεσαν σωφρόνως ἐπὶ πολλὰς γενεάς· ἔπειτα τοῦ ἐσχάτου Ταρκυνίου μοχθηρῶς ἄρχοντος, τὸν μὲν ἐξέβαλον, [1] πολιτείαν δὲ συνεστήσαντο μικτὴν ἔκ τε μοναρχίας, καὶ ἀριστοκρατίας· κοινωνοῖς δ' ἐχρήσαντο Σαβίνοις τε, καὶ Λατίνοις· p. 287.
οὐκ εὐγνωμόνων δ' οὔτε ἐκείνων ἀεὶ τυγχάνοντες, οὔτε τῶν ἄλλων πλησιοχώρων, ἠναγκάζοντο τρόπον τινὰ τῇ ἐκείνων καταλύσει τὴν σφετέραν ἐπαύξειν.
B Οὕτω δ' αὐτοῖς καθ' ὀλίγον προϊοῦσιν εἰς ἐπίδοσιν, συνέβη τὴν πόλιν αἰφνιδίως ἀποβαλεῖν, παρὰ τὴν ἁπάντων δόξαν· παρὰ δόξαν δὲ καὶ ἀπολαβεῖν· ἐγένετο δὲ τοῦτο, ὡς φησι Πολύβιος, ἔτει ἐννεακαιδεκάτῳ μετὰ τὴν ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς ναυμαχίαν, [3] κατὰ τὴν ἐπ' Ἀνταλκίδου γενομένην εἰρήνην.... Διακρουσάμενοι δὲ τούτους Ῥωμαῖοι, πρῶτον μὲν Λατίνους ἅπαντας ὑπηκόους ἐποιήσαντο, εἶτα Τυρρηνοὺς, καὶ Κελτοὺς, τοὺς περὶ τὸν Πάδον ἔπαυσαν τῆς πολλῆς, καὶ * ἄδην ἐλευθερίας· εἶτα Σαυνίτας, μετὰ δὲ τούτους Ταραντίνους, καὶ Πύῤῥον κατεπολέμησαν· Εἶτα ἤδη καὶ τὴν λοιπὴν τῆς νῦν Ἰτα- * Manuſſ. ἀναίδην
C λίας, πλὴν τῆς περὶ τὸν Πάδον. Ταύτης δ' ἔτι καθεστώσης ἐν πολέμῳ, διέβησαν εἰς Σικελίαν· ἀφελόμενοι δὲ Καρχηδονίων αὐτὴν, ἐπανῆλθον ἐπὶ τοὺς περὶ τὸν Πάδον· συνεστῶτος δ' ἔτι τούτου τοῦ πολέμου, παρῆν Ἀννίβας εἰς τὴν Ἰταλίαν· καὶ δεύτερος οὗτος πόλεμος πρὸς Καρχηδονίους συνέπεσε· καὶ μετ' οὐ πολὺ τρίτος, ἐν ᾧ κατεσκάφη Καρχηδών. Ἅμα δὲ τήν τε Λιβύην * ἔσχον Ῥωμαῖοι, * Vulgò ἴσχον
καὶ τῆς Ἰβηρίας, ὅσον ἀφείλοντο τῶν Καρχηδονίων· συνενεωτέριζον δὲ τοῖς Καρχηδονίοις οἵ θ' Ἕλληνες, καὶ Μακεδόνες, καὶ τῆς Ἀσίας οἱ ἐντὸς Ἅλυος, καὶ τοῦ Ταύρου. Καὶ τούτους οὖν ἅμα συγκαταστῆσαι
D προήχθησαν, ὧν Ἀντίοχός τε ἦν ὁ βασιλεὺς, καὶ Φίλιππος, καὶ Περσεύς. Καὶ Ἰλλυριῶν δὲ, καὶ Θρακῶν

1. *Πολιτείαν δὲ συνεστήσαντο μικτὴν ἔκ τε μοναρχίας καὶ ἀριστοκρατίας;*) Lege quæ ſuper hoc à Polybio diſputantur initio libri ſexti. *Caſaub.*

2. *Initam*) Locus corruptus, quod vel Gallorum omiſſum nomen indicet, cui reſpondet ſequens relativum. Neque volui in verbis ſupplendis laborare, [illegible] locus in folii primi calce libro primo extet. Hiſtorias ex Lyſandro & Ageſilao & Pelopida & Artoxerxe Plutarchi, Xenophonte, Diodoro Siculo, & aliis require. *Xyland.*

3. *Καὶ τὴν ἐπ' Ανταλκίδου γενομένην εἰρήνην*) Prorſus legendum eſt *κατὰ* non *καὶ*. Falſum eſt enim anno decimo nono poſt pacem Antalcidæ captam fuiſſe Romam: cum iiſdem temporibus utrumque contigerit: anno ſcilicet ſecundo Olympiadis nonageſimæ [illegible]. Vide Diodori hiſtorias. Polybii autem verba [illegible] reſpicit Strabo hæc ſunt, Lib. 1. Hiſt. p. 7. ed. Amſt. *Ετος μὲν οὖν ἐνειστήκει μετὰ μὲν ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς ναυμαχίαν ἐννεακαιδέκατον, πρὸ δὲ τῆς ἐν Λεύκτροις μάχης ἑκκαιδέκατον ἐν ᾧ Λακεδαιμόνιοι μὲν τὴν ἐπὶ Ανταλκίδου γενομένην εἰρήνην πρὸς βασιλέα τῶν Περσῶν ἐκύρωσαν.* *Annus igitur agebatur poſt navalem quidem ad Ægos flumen pugnam decimus nonus, ante Leuctricam vero XVI. quo Lacedæmonii pacem cum Perſa icerunt, quæ opera & ſtudio Antalcidæ convenit.* Mox, *Γαλάται δὲ κατὰ κράτος ἑλόντες, αὐτὴν τὴν Ῥώμην κατεῖχον πλὴν τοῦ Καπιτωλίου.* *Galli Romam ipſam per vim a ſe occupatam tenebant, Capitolio excepto*: quibus verbis ſignificat Polybius, captam fuiſſe Romam à Gallis, eodem anno quo pax Antalcidæ facta eſt, qui fuit annus poſt navale prælium ad Ægos potamos XIX. ante Leuctricam autem pugnam XVI. *Caſaub.*

οἱ πλησιόχωροι τοῖς τε Ἕλλησι καὶ Μακεδόσιν A ἀρχὰς ἔλαβον τοῦ πρὸς Ῥωμαίους πολέμου, καὶ διετέλεσαν πολεμοῦντες μέχρι καταλύσεως ἁπάντων τῶν ἐντὸς Ἴστρου, καὶ τῶν ἐντὸς Ἅλυος. Τὰ δ᾽ αὐτὰ ἔπαθον καὶ Ἴβηρες, καὶ Κελτοὶ, καὶ ἅπαντες οἱ λοιποὶ ὅσοι Ῥωμαίων ἐπακούουσι· τήν τε γὰρ Ἰβηρίαν οὐκ ἐπαύσαντο ὑπαγόμενοι τοῖς ὅπλοις, ἕως ἅπασαν κατεστρέψαντο. Νομαντίνους τε ἐξελόντες, καὶ Οὐρίαθον, καὶ Σερτώριον ὕστερον διαφθείραντες· ὑστάτους δὲ Καντάβρους, 1 οὓς ὁ Σεβαστὸς Καῖσαρ· καὶ τὴν Κελτικὴν ἅπασαν τήν τε ἐντὸς καὶ τὴν ἐκτὸς σὺν τῇ Λιγυστικῇ, πρότερον μὲν κατὰ μέρος ἀεὶ προσηγοντο, ὕστερον δὲ Καῖσαρ ὁ B θεὸς, μετὰ ταῦτα ὁ Σεβαστὸς κοινῷ πολέμῳ, καὶ ἀθρόως κατεκτήσαντο. 2 Νυνὶ δὲ Γερμανοῖς προσπολεμοῦσιν, ἀπὸ τούτων ὁρμώμενοι τῶν τόπων, ὡς οἰκειοτάτων· καὶ τισὶν ἤδη θριάμβοις κεκοσμήκασιν ἀπ᾽ αὐτῶν τὴν πατρίδα. Τῆς

p. 288. δὲ Λιβύης, ὅση μὴ Καρχηδονίων, βασιλεῦσιν ἐπετέτραπτο ὑπηκόοις οὖσιν· ἀφιστάμενοι δὲ κατελύοντο. 3 Νυνὶ δ᾽ εἰς Ἰούβαν περιέστηκεν ἥ τε Μαυρουσία, καὶ πολλὰ μέρη τῆς ἄλλης Λιβύης, διὰ τὴν πρὸς Ῥωμαίους εὔνοιάν τε καὶ φιλίαν. Τὰ δ᾽ ὅμοια καὶ περὶ τὴν Ἀσίαν συνέβη· κατ᾽ ἀρχὰς μὲν * ὑπὸ τῶν C βασιλέων διῳκεῖτο ὑπηκόων ὄντων· ὕστερον δ᾽ * ἐκλιπόντων ἐκείνων, καθάπερ τῶν Ἀτταλικῶν βασιλέων, καὶ Σύρων, καὶ Παφλαγόνων, καὶ Καππαδόκων, καὶ Αἰγυπτίων ἀφισταμένων, καὶ ἔπειτα καταλυομένων, καθάπερ ἐπὶ Μιθριδάτου συνέβη τοῦ Εὐπάτορος, καὶ τῆς Αἰγυπτίας Κλεοπάτρας, ἅπαντα τὰ ἐντὸς Φάσιδος, καὶ Εὐφράτου πλὴν Ἀράβων τινῶν, ὑπὸ Ῥωμαίοις ἐστὶ, καὶ τοῖς ὑπ᾽ ἐκείνων ἀποδειχθεῖσι δυνάσταις. Ἀρμένιοι δὲ, καὶ οἱ ὑπερκείμενοι τῆς Κολχίδος, Ἀλβανοί τε καὶ Ἴβηρες, παρουσίας δέονται μόνον τῶν ἡγησομένων, καλῶς δὲ κρατοῦνται· D νεωτερίζουσι δὲ διὰ τὰς τῶν Ῥωμαίων ἀσχολίας· καθάπερ καὶ οἱ πέραν τοῦ Ἴστρου τὸν Εὔξεινον περιοικοῦντες πλὴν τοῦ Βοσπόρου καὶ τῶν Νομάδων· τὸ μὲν γὰρ ὑπήκοον, τὸ δ᾽ ἄχρηστον εἰς πᾶν τὸ ἀκοινώνητον, φυλακῆς δὲ μόνον δεόμενον· καὶ τ᾽ ἄλλα δὲ τὰ πολλὰ Σκηνιτῶν καὶ Νομάδων ἐστὶ, πόῤῥω σφόδρα ὄντων. 4 Παρθυαῖοι δὲ, ὅμοροί τε ὄντες,

* Manuſſ. διὰ τῶν

* Manuſſ. ἐκλελοιπότων

propinqui cum Græcis tum Macedonibus inde initia belli contra Romanos duxerunt: neque finis fuit belli gerendi antè, quam omnia intra Iſtrum & Halyn ſita Romani ſuæ fecerunt ditionis. Eadem acciderunt Hiſpanis, & Gallis, & aliis, quicunque Romanorum imperio parent. Nam & Hiſpaniam armis domandi nullum fecerunt finem, donec univerſam ſibi ſubjecerunt: Numantinis exciſis, tum Viriatho, inde Sertorio, tandem Cantabris, quos Auguſtus Cæſar debellavit: & Galliam totam & ulteriorem & citeriorem, unà cum Liguria initio per partes ſuam fecerunt, poſtremò D. Cæſar & eum ſecutus Auguſtus totam gentem illato bello in Romanorum poteſtatem redegerunt. Et nunc in Germanos bellum moverunt, ab iis orſi locis, quæ maximè ad ipſos cenſent pertinere, quin & jam nonnullis Germanicis triumphis patriam exornarunt. At Africæ partes quæ non fuerunt Carthaginienſium, regibus conceſſæ ſunt Romanorum imperio obedientibus: & ſi qui defecere, ii ditione omni ſunt exuti. Nunc Mauritaniam, aliaſque multas partes Africæ Iuba obtinet, ob ſtudium in Romanos & amicitiam hoc conſecutus. Eadem eſt Aſiæ quoque conditio. Hæc enim initio gubernata fuit à regibus, qui Romanos agnoſcerent dominos: cum autem defeciſſent, ut reges Attalici, Syri, Paphlagones, Cappadoces, Ægyptii, ac deinde eſſent devicti, quod Mithridati contigit Eupatori, & Cleopatræ Ægyptiæ: omnia quæ ſunt intra Phaſin & Euphraten (demtis quibuſdam Arabibus) Romanæ ſunt ditionis, Romaniſque præfectis obtemperant. Armenii porrò, & qui ſupra Colchos ſiti ſunt Albani & Iberi, præſentiam duntaxat requirunt ducum Romanorum, & facilè cohibentur: rebus autem novis ſtudent, quia Romanos aliis negociis occupari ſentiunt: quod idem faciunt etiam qui trans Iſtrum circa Euxinum accolunt, exceptis Boſporanis & Numidis: quorum illi Romanis parent, cum illis planè nulla poſſunt contrahi commercia, (ſicut & cum reliquas Aſiæ partes habitantibus, quorum pleriique ſunt Scenitæ & Nomades) & tantum præſidio adverſus eos eſt opus. Parthi autem, tametſi ditionem Romanæ habent conterminam,

1. ὡς ὁ Σεβαστός Καῖσαρ) Deeſt verbum, opinor, κατέλυσε. Sic libro III. p. 156. de iiſdem Cantabris, Καντάβροις κατέλυσεν ὁ σεβαστὸς Καῖσαρ. *Caſaub.*

2. Νυνὶ δὲ Γερμανοῖς προσπολεμοῦσιν) De bellis adverſus Germanos vide Dionem, & reliquos qui Tiberii res geſtas deſcripſerunt. *Idem.*

3. Νυνὶ δ᾽ εἰς Ἰούβαν) Ait, Nunc: quando nimirum iſta ſcribebat: ſed antequam ad finem hujus operis perveniſſet Strabo, mortuus eſt Iuba, ut ex libro ultimo intelligimus. *Idem.*

4. Παρθυαῖοι δὲ) Vide eadem pluribus libro XVI. expoſita. *Idem.*

1. καὶ

Imperium & maxima pollent potentia: tamen Romanorum, noſtræque ætatis principum majeſtati ita conceſſerunt, ut non ſpolia modò, quæ de Romanis aliquando retulerant, Romam miſerint ſed & filios Phraates Auguſto Cæſari, nepoteſque crediderit, amicitiamque datis obſidibus emereri officioſè voluerit: & noſtra ætate ſæpenumerò 2 hinc regem petunt............ac jam propè eſt, ut omnem poteſtatem Romanis ſubjiciant, ipſamque Italiam, ſæpius diſtractam inteſtinis motibus, ex quo tempore ſub Romanis fuit. Ipſam quoque Romam ulterius progredi peccando & corruptelis, virtus reipubl. & principum vetuit. Etenim aliter tantam gubernari dominationem, quàm uni tanquam patri commiſſam arduum eſt. Proinde nunquam Romanis & eorum ſociis tanta pax omniſque bonorum abundantia potuiſſet obtingere, quantam & Cæſar Auguſtus præbuit, poſtquam ad eum ſolum ſumma rerum eſt delata: & nunc præſtat filius ejus ac ſucceſſor Tiberius, pro norma adminiſtrationis & edictorum exemplo patris ſui utens: ſicut & ipſum imitantur patris adminiſtri filii Germanicus & Druſus.

A 1 καὶ μέγιστοι δυνάμενοι τοσοῦτον, ὅμως ἐνέδοσαν πρὸς τὴν Ῥωμαίων, καὶ τῶν καθ' ἡμᾶς ἡγεμόνων ὑπεροχήν· ὥστ' οὐ μόνον τὰ τρόπαια ἔπεμψαν εἰς Ῥώμην ἃ κατὰ Ῥωμαίων ἀνέστησάν ποτε· ἀλλὰ καὶ παῖδας ἐπίστευσε Φραάτης τῷ Σεβαστῷ Καίσαρι, καὶ παίδων παῖδας, ἐξομηρευσάμενος θεραπευτικῶς τὴν φιλίαν· οἱ δὲ νῦν 3 μεταπᾶσι πολλάκις ἐνθένδε, τὸν βασιλεύσοντα· καὶ σχεδόν τι πλησίον εἰσὶ τοῦ ἐπὶ Ῥωμαίοις ποιῆσαι τὴν σύμπασαν ἐξουσίαν ..... 4 καὶ αὐτὴν τὴν Ἰταλίαν διαστᾶσαν πολλάκις, ἀφ' οὗ γε ὑπὸ Ῥωμαίοις ἐστί· καὶ αὐτὴν τὴν Ῥώμην, ἡ τῆς πολιτείας ἀρετὴ καὶ τῶν ἡγεμόνων, ἐκώλυσεν ἐπὶ πλέον προελθεῖν B πλημμελείας καὶ διαφθορᾶς· 5 Χαλεπὸν δὲ ἄλλως οἰκεῖν τὴν τηλικαύτην ἡγεμονίαν, ἢ ἑνὶ ἐπιτρέψαντας ὡς πατρί. Οὐδέποτε γοῦν εὐπορῆσαι τοσαύτης εἰρήνης, καὶ ἀφθονίας ἀγαθῶν ὑπῆρξε Ῥωμαίοις, καὶ τοῖς συμμάχοις αὐτῶν, ὅσην Καῖσάρ τε ὁ Σεβαστὸς παρέσχεν, ἀφ' οὗ παρέλαβε τὴν ἐξουσίαν αὐτοτελῆ· καὶ νῦν ὁ διαδεξάμενος υἱὸς ἐκεῖνον, παρέχει Τιβέριος, 6 κανόνα τῆς διοικήσεως, καὶ τῶν προσταγμάτων ποιούμενος ἐκεῖνον· καὶ αὐτὸν οἱ παῖδες αὐτοῦ, Γερμανικός τε καὶ Δροῦσος, ὑπουργοῦντες τῷ πατρί.

1. *καὶ μέγιστοι δυνάμενοι τοσοῦτον, ὅμως ἐνέδοσαν*) Lego *μέγιστον δ*. Sed & diſtinctio prava eſt. Scribe, *καὶ μέγιστον δυνάμενοι, τοσοῦτον ὅμως ἐνέδοσαν πρὸς τὴν Ῥωμαίων καὶ τῶν καθ' ἡμᾶς ἡγεμόνων ὑπεροχὴν, ὥς τε* &c. *Caſaub.*

2. *Hinc regem petunt*) Lego *Βασιλεύσοντα*, locus eſt miſerè mutilatus. Voluit autem docere monarchiam hoc felicitatis reip. Romanæ paraſſe, ponè diſſipatæ ſeditionibus imperium cum ſocio ambientium. Vide Horat. Lib. III. Od. 6. & hiſtorias. *Xyland.*

3. *μετιᾶσι πολλάκις ἐνθένδε τὸν βασιλεύσαντα*) Omnino *βασιλεύσοντα* legendum eſt. Exemplo eſto Vonones Roma petitus à Parthis, acceptuſque rex ut Tacitus inquit lib. ſecundo. *Caſaub.*

C 4. *Καὶ αὐτὴν τὴν Ἰταλίαν*) Deeſt aliquid. Poteſt tamen videri ſententia quoquo modo plena ſi legas *Καὶ αὐτὴν δέ*. *Idem.*

5. *χαλεπὸν δὲ ἄλλως οἰκεῖν*) Immo *διοικεῖν*, & ita ſcripti. *Idem.*

6. *κανόνα τῆς διοικήσεως καὶ τῶν προσταγμάτων ποιούμενος ἐκεῖνον*) Verè, magnus ſcriptor, qui temerè nihil dicere ſolet. Sic enim ipſe de ſe Tiberius apud Tacitum libro IV. c. 37. Annal. loquitur. *Cum Divus Auguſtus, ſibi atque urbi Romæ templum apud Pergamum fieri non prohibuiſſet: qui omnia facta, dictaque ejus vice legis obſervem, placitum jam exemplum promptius ſecutus ſum.* Non tamen ea fuit conſtans mens Tiberio, qui ſæpe acta Auguſti vellicavit & reprehendit. vide Dionem. *Idem.*

SYNOPSIS
LIBRI SEPTIMI.

p.289. *PERGIT hoc libro reliqua Europæ deſcribere: agitque de his. De Germanis, Getis, Baſtarnis, Tauris aliiſque gentibus, quæ ſunt Danubio* πρὸς ἄρτους, *inter Rhenum & Tanain. De Illyricis, aliiſque gentibus, quæ Danubio ſunt* πρὸς νότον, *mari autem Adriatico & montibus Macedonicis Thraciiſque ad Pontum uſque porrectis ſunt* πρὸς ἄρκτους. *De Epiro & reliquis barbaris gentibus, ſitis* πρὸς νότον, *reſpectu dictorum montium.*

ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ
βιβλίον Ἕβδομον.

1 ΕΙΡΗΚΟΣΙ δ' ἡμῖν περὶ τῆς Ἰβηρίας, καὶ τῶν Κελτικῶν ἐθνῶν, καὶ τῶν Ἰταλικῶν, σὺν ταῖς πλησίον νήσοις, ἐφεξῆς ἂν εἴη λέγειν τὰ λειπόμενα τῆς Εὐρώπης μέρη, διελοῦσι τὸν ἐνδεχόμενον τρόπον. Λείπεται δὲ τὰ πρὸς ἕω μὲν ² τὰ πέραν τοῦ Ῥήνου μέχρι τοῦ Ταναΐδος, καὶ τοῦ στόματος τῆς Μαιώτιδος λίμνης, ³ καὶ ὅσα μεταξὺ τοῦ Ἀδρίου καὶ τῶν ἀριστερῶν τῆς Ποντικῆς θαλάττης μερῶν ἀπολαμβάνει πρὸς νότον, μέχρι τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Προποντίδος ὁ Ἴστρος. Διαιρεῖ γὰρ οὗτος ἅπασαν ὡς ἐγγυτάτω δίχα τὴν λεχθεῖσαν γῆν, ⁴ μέγιστος τῶν κατὰ τὴν

STRABONIS
RERUM GEOGRAPHICARUM
Liber ſeptimus.

HISPANIA, Gallicis & Italicis gentibus, viciniſque inſulis enarratis, ſequitur ut reliquas Europæ partes perſequamur, diviſione inſtituta qualem rei fert natura. Reſtant ergo ea quæ verſus ortum Solis à Rheno uſque ad Tanain ſunt & oſtia Mæotidis paludis: & quæ B inter Adriam & ſiniſtram Pontici maris meridiem verſus ad Græciam uſque & Propontidem Iſter intercipit. Is enim univerſas iſtas regiones quàm proximè medias tranſit, maximus omnium

1. ΕΙΡΗΚΟΣΙ δ' ἡμῖν) Deſcripſit hactenus Geographus, partes Europæ nobiliſſimas, Hiſpaniam, Gallias, & Italiam cum adjacentibus inſulis: nunc ad reliqua deſcribenda pergit. Quanquam autem multæ adhuc & magnæ Europæ provinciæ reſtant, nullam tamen earum accurate deſcriptam à Strabone habemus, præter Græciam: Reliquas, vel minus ipſe cognitas habuit, ideo paucis & ὡς ἐν τύπῳ de iis tractavit, vel ſi deſcripſit accuratius, ut videtur feciſſe Macedoniam & Thraciam, deſideratur hodie ejus περιήγησις, quæ magna ſanè jactura eſt. Porrò autem continet hic liber Barbaras omnes gentes Europæ nondum deſcriptas: nam quicquid de Europa præter Græciam ſupererat, uno hoc libro erat Strabo complexus. *Caſaub.*

2. τὰ πέραν τοῦ Ῥήνου μέχρι τοῦ Ταναΐδος) Vide Ptolemæi Tabul. IV. VIII. IX. Europæ. *Idem.*

3. καὶ ὅσα μεταξὺ τοῦ Ἀδρίου) Ptolemæus in V. Europæ tabula. *Idem.*

4 μέγιστος τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην ποταμῶν) Philoſtratus de Danubio [illegible] ποταμῶν δὲ οὗτος δοκεῖ μέγιστος, ὁπόσοι δὲ Εὐρώπης ῥέουσι. Sic lib. IV. p. [illegible] ubi dixit Padum maximum eſſe omnium Europæ fluviorum excepto Iſtro: quem paullò minorem eſſe Nilo & Ovidius & Auſonius Epigr. III. ajunt. Herodotus (II. 33, 34. & IV. 47, 48.) autem, ſi velis ἓν ὕδωρ πρὸς ἓν comparare, nullum flumen putat cum Nilo conferendum, ſin minus, Iſtrum pronuntiat maximum omnium ſibi cognitorum fluviorum, qui & hieme & æſtate ſemper ἴσος αὐτὸς ἑαυτῷ fluit. *Idem.*

1. Ῥέων

Europæ fluviorum. ab initio verſus meridiem, inde converſus ab occaſu contra ortum ad Pontum labitur: fontes ejus in Germaniæ extremis verſum occaſum partibus, non procul à receſſu intimo Adriatici ſinus, à quo cıɔ ferè ſtadia abeſt: exit in Pontum, non procul à Tyræ & Boryſthenis oſtiis, quodammodo verſus ſeptentriones inflexus. Ab Iſtro ſeptentrionem reſpiciunt quæ ſita ſunt ultra Rhenum & Celticam, ut ſunt Gallicæ gentes, & Germanicæ, uſque ad Baſtarnas, Tyrigetas, ac Boryſthenem fluvium, & quæ inter hunc ac Tanain atque oſtia Mæotidis [illegible] B diam terram porriguntur uſque ad Oceanum tum Pontico alluuntur mari: meridiem verſus ab Iſtro ſunt Illyricum, Thracia, & qui his permiſcentur Celtici aliive populi, ad Græciam uſque. Dicemus autem principiò de iis, quæ [illegible] Iſtrum ſunt, gentibus: eſt enim earum multo ſimplicior, quàm ab altera parte degentium explicatio.

Statim ergo trans Rhenum poſt Celticos populos orientem verſus ſita loca Germani incolunt, à Gallis parum differentes, ſi feritatis, corporum magnitudinis, & fulvi coloris excellentiam ſpectes. Sed & forma, & moribus, & victu adſimi- C les ſunt Gallorum, de quibus diximus.

A Εὐρώπης ποταμῶν, [1] ῥέων πρὸς νότον κατ' ἀρχάς· εἶτ' ἐπιστρέφων εὐθὺς ἀπὸ τῆς δύσεως ἐπὶ τὴν ἀνατολὴν καὶ τὸν Πόντον. [2] Ἄρχεται μὲν οὖν ἀπὸ τῶν Γερμανικῶν ἄκρων τῶν ἑσπερίων, πλησίον δὲ καὶ τοῦ μυχοῦ τοῦ Ἀδριατικοῦ, [3] διέχων αὐτοῦ περὶ χιλίους σταδίους· τελευτᾷ δ' εἰς τὸν Πόντον, οὐ πολὺ ἄπωθεν τῶν τοῦ Τύρα, καὶ τοῦ Βορυσθένους ἐκβολῶν, ἐκκλίνων πως πρὸς ἄρκτους. [4] Προσάρκτια μὲν οὖν ἐστὶ τῷ Ἴστρῳ τὰ πέραν τοῦ Ῥήνου, καὶ τῆς Κελτικῆς· ταῦτα δ' ἐστὶ τά τε Γαλατικὰ ἔθνη, καὶ τὰ Γερμανικὰ μέχρι Βαστερνῶν, καὶ Τυρηγετῶν, καὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ Βορυσθένους, καὶ ὅσα μεταξὺ τούτου, καὶ Ταναΐδος, καὶ B τοῦ στόματος τῆς Μαιώτιδος, εἴς τε τὴν μεσόγαιαν ἀνατείνει μέχρι τοῦ Ὠκεανοῦ, καὶ τῇ Ποντικῇ κλύζεται θαλάττῃ. [5] Μεσημβρινὰ δὲ τά τε Ἰλλυρικὰ, καὶ τὰ Θρᾴκια, καὶ ὅσα τούτοις ἀναμέμικται τῶν Κελτικῶν, ἢ τινων ἄλλων μέχρι τῆς Ἑλλάδος. Λέγωμεν δὲ πρῶτον περὶ τῶν * ἐκτὸς τοῦ Ἴστρου· πολὺ γὰρ ἁπλούστερα τῶν ἐπὶ θάτερα μερῶν ἐστίν. * Manuſſ. ἐντὸς

Εὐθὺς τοίνυν τὰ πέραν τοῦ Ῥήνου μετὰ τοὺς Κελτικοὺς πρὸς τὴν ἕω κεκλιμένα, Γερμανοὶ νέμονται, p. 290. μικρὸν ἐξαλλάττοντες τοῦ Κελτικοῦ φύλου, τῷ τε πλεονασμῷ τῆς ἀγριότητος καὶ τοῦ μεγέθους, καὶ τῆς C ξανθότητος· [6] τἄλλα δὲ παραπλήσιοι καὶ μορφαῖς, καὶ ἤθεσι, καὶ βίοις ὄντες οἵους εἰρήκαμεν τοὺς Κελτούς.

1. Ῥέων πρὸς νότον κατ' ἀρχάς) *Fluens ab initio verſus meridiem*) Cave credas: Geographia Strabonis multum aberrat à vero hoc loco. Nam circa initia πρὸς ἕω fluit Danubius, & magis πρὸς ἄρκτον ſe inclinat, nec ad meridiem flectitur, (flexu notabili) priuſquam peragrata tota Germania, Hungariam attingat. Sed, ut Straboni faveam, forte fluvii *Brig* vocati defluxum pro Danubii defluxu accepit, qui in Danubium adhuc exiguum non longe à fonte influit, & ita etiam quodammodo fons ille fluvii Brig eſt etiam Danubii fons, & ejus defluxus: fluit autem recta à Septentrione in meridiem. *Palmer.*

2. ἄρχεται μὲν οὖν ἀπὸ τῶν Γερμανικῶν) Plin. H. N. IV. c 12. de Iſtro, *Ortus hic in Germaniæ jugis montis Abnobæ, ex adverſo Raurici Galliæ oppidi, multis ultra Alpes millibus, ac per innumeras lapſus* D *gentes* &c.) Caſaub.

3. διέχων αὐτοῦ περὶ χιλίους σταδίους) Si locum hunc rectè capio, ſignificat Strabo, fontes Iſtri, ab intimo ſinu Adriatici maris abeſſe ſtadia ferè mille: quod ſi verum eſt, quid Diodoro Siculo reſpondebimus, qui eoſdem fontes XL. tantum ſtad. ab Adriatico mari abeſſe ſcribit? ſcribit autem, ut rem ſuo ævo exploratam & certam. locus eſt lib. IV. pag. [illegible]04. *Idem.*

4. Προσάρκτια μὲν οὖν ἐστὶ τῷ Ἴστρῳ) Eſt apud elegantiſſimum poëtam Dionyſium geminus huic locus, quo gentes Iſtro ſeptentrionales & meridionales accuratè deſcribuntur: ac primum quæ ad ſeptentrionem ſitæ ſunt ℣. 302.

Τῷ μὲν πρὸς βορέην [illegible] φῦλα νέμονται
Πολλὰ μάλ' ἑξείης Μαιώτιδος ἐς στόμα λίμνης,
Γερμανοί, Σαμάται τε, Γέται θ' ἅμα Βαστάρναι [illegible]
Δακῶν τ' ἄσπετος αἶα, καὶ ἀλκήεντες Ἀλανοί,
Ταῦροί θ' οἳ ναίουσιν Ἀχιλλῆος δρόμον αἰπὺν,
Στεινὸν ὁμοῦ δολιχόν τε καὶ αὐτῆς ἐς στόμα λίμνης.
Τῶν δ' ὑπὲρ ἐκτέταται πολυΐππων φῦλον Ἀλανῶν
Ἔνθα Μελάγχλαινοί τε καὶ ἀνέρες Ἱππημολγοὶ,
Νεῦροί θ', Ἱππόποδές τε, Γελωνοί τ', ἠδ' Ἀγαθύρσοι. i. e.

Hujus quidem ad boream (borealem partem) porrectæ gentes habitant
Multæ valde, ordine, Mæotidis uſque ad oſtium paludis,
Germani, Samatæque, Getæque ſimul, Baſtarnæque,
Et Dacorum immenſa tellus & ſtrenui Alani
Taurique qui habitant Achillis curſum aditu difficilem,
Anguſtum ſimul longumque atque ipſius uſque ad oſtium paludis
D *Super hos autem porrecta eſt equis abundantium gens Alanorum:*
Ubi Melanchlænique, & homines qui equos mulgent
Neurique, Hippopodeſque, Gelonique, atque Agathyrſi. Idem.

5. μεσημβρινὰ δὲ τά τε Ἰλλυρικὰ, καὶ τὰ Θρᾴκια) Dionyſius ℣. 321.

Πρὸς δὲ νότον, Γέῤῥαι, καὶ Νωρίκι' ἄστε' ἐρυμνά.
Παννόνιοι, Μυσοί τε βορειότεροι Θρηΐκων,
Αὐτοί τε Θρήϊκες, ἀπείρονα γαῖαν ἔχοντες. i. e.

Ad auſtrum autem, Gerræ, & Noriciæ urbes munitæ.
Pannonii, Myſique magis borealis Thracibus,
Ipſique Thraces immenſam terram habitantes. Idem.

6. τἄλλα δὲ παραπλήσιοι καὶ μορφαῖς καὶ ἤθεσι καὶ βίοις) Etiam libro quarto p. 196. dixit Gallos Germanoſque τῇ φύσει καὶ τοῖς πολιτεύμασιν εἶναι ἐμφερεῖς καὶ συγγενεῖς ἀλλήλοις. *Idem.*

A 1 διὸ δίκαιά μοι δοκοῦσι Ῥωμαῖοι τοῦτο αὐτοῖς θέσθαι τοὔνομα, ὡς ἂν γνησίους Γαλάτας φράζειν βουλόμενοι· γνήσιοι γὰρ οἱ Γερμανοὶ κατὰ τὴν Ῥωμαίων διάλεκτον. Ἔστι δὲ τὰ μὲν πρῶτα μέρη τῆς χώρας ταύτης τὰ πρὸς τῷ Ῥήνῳ μέχρι τῶν ἐκβολῶν ἀπὸ τῆς πηγῆς ἀρξαμένοις· σχεδὸν δέ τοι καὶ τοῦτό ἐστι τὸ ἑσπέριον τῆς χώρας πλάτος, ἡ ποταμία πᾶσα. 2 Ταύτης δὲ τὰ μὲν εἰς τὴν Κελτικὴν μετήγαγον Ῥωμαῖοι, τὰ δ᾽ ἔφθη * μεταναστάντα εἰς τὴν ἐν βάθει χώραν, καθάπερ Μαρσοί· λοιποὶ δ᾽ εἰσὶν ὀλίγοι καὶ τῶν Σουγάμβρων μέρος. Μετὰ δὲ τοὺς παραποταμίους, τ᾽ ἄλλα ἐστὶν ἔθνη τὰ μεταξὺ τοῦ Ῥήνου καὶ τοῦ Ἄλβιος ποταμοῦ· ὃς παράλληλός πως ἐκείνῳ ῥεῖ πρὸς τὸν Ὠκεανόν, οὐκ B ἐλάττω χώραν διεξιὼν ἤπερ ἐκεῖνος. 3 Εἰσὶ δὲ μεταξὺ καὶ ἄλλοι ποταμοὶ πλωτοὶ (4 ὧν ἐν τῷ Ἀμασίᾳ Δροῦσος Βρουκτέρους κατεναυμάχησε) ῥέοντες ὡσαύτως ἀπὸ νότου πρὸς Βορρᾶν, καὶ τὸν Ὠκεανόν. 5 Ἐξήρτηται γὰρ ἡ χώρα πρὸς νότον, καὶ συνεχῆ ταῖς Ἄλπεσι ποιεῖ ῥάχιν τινά, πρὸς ἕω τεταμένην, ὡς ἂν μέρος οὖσαν τῶν Ἄλπεων· 6 καὶ δὴ καὶ ἀπεφήναντό τινες οὕτως, διά τε τὴν λεχθεῖσαν θέσιν, καὶ διὰ τὸ τὴν αὐτὴν ὕλην ἐκφέρειν· οὐ μὴν ἐπί τοσοῦτόν γε ὕψος ἀνίσχει τὰ * ταύτης μέρη. 7 Ἐν ταύτῃ δ᾽ ἐστὶ καὶ ὁ Ἑρκύνιος δρυμός,

* Manuſſ. μεταϛάντα

* Manuſſ. ταύτη

* Manuſſ. ἐνταῦθα

A Itaque rectè mihi videntur Romani hoc nomen eis indidiſſe, cum eos fratres eſſe Gallorum vellent oſtendere. Prima Germaniæ regio eſt ad Rhenum, à fontibus ejus uſque ad oſtia: [illegible] hic fluminis tractus, latus eſt Germaniæ occiduum. Hujus partis populos Romani partim in Galliam traduxerunt: reliqui migraverunt in penitiores Germaniæ partes, ut Marſi: ſed & Sicambrorum exigua reſtat portio. Poſt Rheni accolas, aliæ ſunt inter hunc & Albin gentes: qui æquali fere uſquequaque ſpacio à Rheno diſtans in oceanum fertur, neque minorem [illegible] Rhenus regionem pera- B grat. Inter hos & alia ſunt navigabilia flumina, (de quibus eſt Amaſia, in quo Bructeros Druſus nav[illegible] prælio vicit) ipſa quoque à meridie Boream verſus & Oceanum [illegible]tia. Etenim Germania verſus meridiem attollitur, ac dorſum quoddam [illegible] contiguum Alpibus, verſus [illegible]tem porrectum, ita ut videri pars Alpium poſſit: quin & hoc affirmavere quidam, ad ſitum reſpicientes, & quòd ejuſdem eſt ferax materiæ; ſed hujus dorſi partes tamen Alpium altitudinem non æquant. In hac Germania eſt etiam ſylva [illegible],

1. διὸ δίκαιά μοι δοκοῦσι Ῥωμαῖοι τοῦτο αὐτοῖς θέσθαι τοὔνομα) Aliam hujus appellationis rationem affert Tacitus German. c. 2. *Cæterum*, inquit, *Germaniæ vocabulum recens & nuper additum: quoniam qui primi Rhenum tranſgreſſi Gallos expulerint, nunc Tungri, nunc Germani vocati ſint: Ita nationis nomen non gentis evaluiſſe paulatim, ut omnes primum à victore ob metum, mox à ſe ipſis invento nomine Germani vocarentur.* Nec me fugit doctos noſtræ ætatis viros nec Strabonis nec Taciti probare ſententiam: quanquam ne ipſis quidem inter ipſos convenit. *Caſaub.*

2. ταύτης δὲ τὰ μὲν) ut gentem Ubiorum, de quibus lib. quarto, & Tacitus. *Idem.*

3. εἰσὶ δὲ μεταξὺ καὶ ἄλλοι ποταμοὶ) Mox ait Geographus eodem cum Amaſia ferri Viſurgin & Lupiam. Ptolem. Vidrum addit. Eliſonem fluvium ejus tractus, qui Lupiam ingrediatur nominat Dio lib. LIV. pag. 544. Strabo mox alium, *Salam.* Idem.

4. ὧν ἐν τῷ Ἀμασίᾳ Δροῦσος Βρουκτέρους κατεναυμάχησε) Tacitus obiter iſtius victoriæ meminiſſe lib. ſecundo Ann. videtur in rebus Germanici. Sæpius autem cæſos ad Amaſiam Bructeros à Rom. ſatis liquet: Tacitus libro primo c. 60. *Bructeros ſua urentes, expedita manu L. Stertinius, miſſu Germanici fudit.* Mox. *Ductum inde agmen ad ultimos Bructerorum: quantumque Amiſiam & Luppiam amnes inter, vaſtatum.* Idem.

5. ἐξήρτηται γὰρ ἡ χώρα πρὸς νότον) Lego ἐξῆρται, ab ἐξαίρεσθαι: non ἐξήρτηται, quod eſt ab ἐξαρτῶμαι. *Idem.*

6. καὶ δὴ καὶ ἀπεφήναντό τινες οὕτως) Ait montes Alpibus continuos, qui à capite Danubii in Orientem porriguntur, ipſi Danubio ſeptentrionales, à nonnullis Alpes appellari. Atque hæc videntur eſſe illa ὁμώνυμα ὄρη τοῖς Ἀλπίοις quorum Ptolem. meminit: quibus montibus παράλληλον videtur facere C Cæſar *ſylvam Hercyniam*, dum ſcribit eam ab Helvetiorum, Nemetum, & Rauracorum finibus oriri: rectaque fluminis Danubii regione pertinere ad fines Dacorum & Avartium: niſi verius eſt in ipſis illis montibus ineſſe hanc ſylvam, quod Strabo videtur infra indicare. Sciendum eſt autem aliam eſſe quoque ῥάχιν Danubio meridionalem, quæ ab Alpibus incipiens in Thraciam uſque protenditur, de qua ſic infra ſcriptum eſt. Τρόπον τινὰ τῷ Ἴστρῳ παράλληλά ἐστι τά τε Ἰλλυρικὰ καὶ τὰ Θρᾴκια ὄρη &c. Atque hi quoque montes Alpium appellatione aliquando comprehenduntur: ut mirari jam nemo debeat quod Mela ait II. c. 4. *Alpes ubi Germaniam attigerunt, verſo impetu in orientem abire: diruptis populis immanibus, uſque in Thraciam penetrare.* Intelligit enim Mela illam quam Strabo appellat ῥάχιν. [illegible]

7 Ἐν ταύτῃ δ᾽ ἐστὶ καὶ ὁ Ἑρκύνιος δρυμὸς &c. &c. & non multò poſt: Πλὴν τάγε τῶν Σουήνων ὡς ἔφην D ἔθνη, τὰ μὲν ἐντὸς ᾤκει, τὰ δ᾽ ἐκτὸς τοῦ δρυμοῦ, ὅμορα τοῖς Γέταις) Corrupta heic ferè omnia eſſe gentium regionumque vocabula, etiam alii ante me notarunt viri docti, qui pro Λουΐους fecere Λουγίους; pro Βούτονας, Γούτονας: de reliquis verò nihil divinare potuerunt; niſi quod pro Κολδούλων, in manuſcriptis quibuſdam exemplaribus repererunt Κολδούων. Ego vero non modo gentium [illegible] heic, ut in reliqua Germania apud [illegible], eſſe corrupta, ſed & ipſam orationem à gen[illegible] turbatam, audacter adſevero. Quis, quæſo, credat, Strabonem voluiſſe in gente aliqua Κολδούων, vel Κολδούλων eſſe *Bojæmum*; in quod Marcomannos cum aliis compluribus traduxerit Maroboduus; quum ipſum Bojæmum paulo poſt tam clare omnibus partibus deſcribat, ut nulla alia intelligi regio poſſit, quam quod Czechorum nunc dicitur regnum, Saltibus montibuſque Hercyniis cinctum; Magna fuiſſe potuit, [illegible], τῶν Κολδούων gens; in qua com-

plures

& Suevorum gentes, quarum quædam in ipſa habitant ſylva, ut Colduli, in quibus eſt & Boviaſmum Marobodui regia: in quem locum is cùm alios plures tranſtulit, tum Marcomannos gentiles ſuos. Is enim Romā reverſus (ubi juvenis fuit, & ab Auguſto beneficiis affectus) è privato ſtatu ad occupandam dominationem ſe contulit, ac præter Marcomannos ſubjecit ſibi etiam Luros magnam gentem, Zumos, Butones, Mugilones, Sibinos, & de ipſis Suevis magnam nationem Semnonas. Enimverò Suevorum, ut dixi, alii in ſylva habitabant, alii extrà, Getis finitimi. Maxima quidem eſt Suevorum natio:

A καὶ τὰ τῶν Σοήβων ἔθνη, τὰ μὲν οἰκοῦντα ἐντὸς τοῦ δρυμοῦ, καθάπερ 1 τὰ τῶν * Κολδούλων· 2 ἐν οἷς ἐστι καὶ τὸ * Βουίασμον, 3 τὸ τοῦ Μαροβούδου βασίλειον, εἰς ὃν ἐκεῖνος τόπον ἄλλους τε μετανέστησε πλείους, καὶ δὴ τοὺς ὁμοεθνεῖς ἑαυτῷ Μαρκομμάνους. Ἐπέστη γὰρ τοῖς πράγμασιν οὗτος ἐξ ἰδιώτου, μετὰ τὴν ἐκ Ῥώμης ἐπάνοδον· νέος γὰρ ἦν ἐνθάδε, καὶ εὐεργετεῖτο ὑπὸ τοῦ Σεβαστοῦ· ἐπανελθὼν δὲ ἐδυνάστευσε, καὶ κατεκτήσατο, πρὸς οἷς εἶπον, * 4 Λουίους τὸ μέγα ἔθνος, καὶ Ζούμους, 5 καὶ Βούτονας, καὶ Μουγίλωνας, καὶ Σιβινοὺς, 6 καὶ τῶν Σοήβων αὐτῶν μέγα ἔθνος Σέμνωνας. Πλὴν τά γε τῶν Σοήβων ὡς ἔφην B ἔθνη, τὰ μὲν ἐντὸς οἰκεῖ, τὰ δ' ἐκτὸς τοῦ δρυμοῦ, ὅμορα τοῖς Γέταις. 7 Μέγιστον μὲν τὸ τῶν Σοήβων ἔθνος·

* Suſpecta vox in manuſſ. Κολδούων.

* Man uſſ. Βοΐαιμον,

* Forte Λουγίους.

plures [nati]ones; & inter alias Marcomanni. At haud temere quidquam credo, quando ipſe Strabo hoc non notavit; quod tamen in Lugiis, ac Semnonibus non negligendum cenſuit. Κολδουλοι iſti, ſive [illegible]οι, certè nulli alii fuerunt, quam Κουάδοι; vocabulo eorum, haud ita mirifico librarii lapſu, corrupto: quod reliquis etiam circà populis accidit, in quibus pro Βουίασμον ſcribendum Βοίαιμον, pro Σοήβων, Σουήβων, pro Μαρκομμανοὺς, Μαρκομάννους; pro Λουίους verò, Ζούμους, Βούτονας, & Μουγίλωνας, reponendum Λουγίους, Λεμοβίους, Γούτονας, καὶ Βουργουνδίωνας. Scribo igitur totum Strabonis [lo]cum ſupra memoratum in hæc verba: [Ἐν ταύτῃ δ]' ἐστὶ καὶ ὁ Ἑρκύνιος δρυμὸς, καὶ τὰ τῶν Σουήβων ἔθνη, τὰ μὲν οἰκοῦντα ἐντὸς τοῦ δρυμοῦ (ἐν ᾧ ἐστι καὶ Βοίαιμον, τὸ τοῦ Μαροβούδου βασίλειον. εἰς ὃν ἐκεῖνος τόπον ἄλλους τε μετανέστησε πλείους, καὶ δὴ τοὺς ὁμοεθνεῖς ἑαυτῷ Μαρκομάννους. ἐπέστη γὰρ τοῖς πράγμασιν οὗτος ἐξ ἰδιώτου, μετὰ τὴν ἐκ Ῥώμης ἐπάνοδον. νέος γὰρ ἦν ἐνθάδε. καὶ εὐεργετεῖτο ὑπὸ τοῦ Σεβαστοῦ. ἐπανελθὼν δὲ ἐδυνάστευσε, καὶ κατεκτήσατο, πρὸς οἷς εἶπον, Λουγίους, τὸ μέγα ἔθνος, καὶ Λεμοβίους, καὶ Γούτονας, καὶ Βουργουνδίωνας, καὶ Σιβινοὺς, καὶ τῶν Σουήβων αὐτῶν τὸ μέγα ἔθνος, Σέμνωνας) πλὴν τάγε τῶν Σουήβων, ὡς ἔφην, ἔθνη, τὰ μὲν ἐντὸς οἰκεῖ, τὰ δ' ἐκτὸς τοῦ δρυμοῦ, καθάπερ τὰ τῶν Κουάδων, ὅμορα τοῖς Γέταις. i. e. *In eadem hac [Ger]mania eſt & Hercynius ſaltus, & Suevorum gentes; quarum quædam habitant intra ſaltum (in quo eſt & Bojæmum, Marobodui regia, in quem ille locum [illegible] complureis tranſtulit, tum populareis ſuos Marcomannos. Privatus enim hic dominationem invaſit, poſtquam rediit Roma, ubi adoleſcens vixerat, beneficiis ab Auguſto adfectus. Domum igitur reverſus regnavit; ac, præter jam dictos, ſubjugavit ſibi, Lugios, magnam gentem, & Lemovios, Gutones, Burgundiones, Sibinos, & ex Suevis magnam gentem Semnones.) Enimvero Suevorum, ut ante dixi, gentes aliæ intra habitant, aliæ extra ſaltum, ut Quadorum gens, contermina Getis.* Pro ἐν οἷς (in textu Strabonis) lego ἐν ᾧ: [illegible] nim ſaltu Geographi [illegible] arum eſt. Et quia de ſuo tempore [illegible], bis per ἐστί. in ſequenti etiam oratione inſtans ſcribo tempus οἰκεῖ. Quam igitur τὸν Ἑρκύνιον δρυμὸν paullo poſt deſcribat ἐν χωρίοις ἐρυμνοῖς, κύκλον περιλαμβάνοντα μέγαν, καὶ ἐν μέσῳ χώραν καλῶς οἰκεῖσθαι δυναμένην, quæ eſt Bojohæmum, Marcomannos, & alios Suevos à Marobo[d]uo introductos conti[nen]tes, [r]ectè heic Quados mox falſo ſubjungit, contermin[os] Getis. Vide de hac re plura apud Philip. Cluverium in deſcript. German. Antiq. lib. III. c. 31. p. 119. & 120.

C

D

7. ἐν ταύτῃ δ' ἐστὶ καὶ ὁ Ἑρκύνιος δρυμὸς) De ſylva Hercynia, quam Eratoſthenes & reliqui Græci *Orcinam* appellabant, vide Cæſarem (B. G. VI. 24. 25.) cum doctorum hominum in eum Notis. De Suevorum gentibus Tacitus, in libro de Germania. c. 38. *Cajaub.*

1. τὰ τῶν Κολδούλων) Suſpecta vox quam non temere alibi reperias. *Idem.*

2. ἐν οἷς ἐστι καὶ τὸ Βουίασμον) In vett. libris eſt Βουίαιμον, quam lectionem veriorem eſſe, & vocis ἐτυμότης evincit, & Paterculi hic locus II. cap. 109. *Sentio* (inquit) *Saturnino mandatum, ut per Cattos exciſis continentibus Hercyniæ ſylvis, legiones Bojohæmum: id regioni quam incolebat Maraboduus nomen eſt*, &c. Aſſentior autem eruditiſſimis viris, qui huc referunt verba illa Taciti Germ. c. 28. qui de Hercyniæ ſylvæ populis cum loqueretur, hæc ſcribit, *Ulteriora Boji Gallica utraque gens, tenuere. Manet adhuc Bojemi nomen, ſignificatque loci veterem memoriam, quamvis mutatis cultoribus.* Idem.

3. τὸ τοῦ Μαροβούδου βασίλειον) Ideo apud Tacitum dicitur Marobodus Hercyniæ latebris defenſus. Hiſtoriam quæ ſequitur, pete ex ejuſdem Annal. lib. 2. *Idem.*

4. Λουίους τὸ μέγα ἔθνος) Aſſentior doctis viris, quibus hi videntur eſſe Lygii, de quibus Tacitus Germ. c. 43. *Dirimit ſcinditque Sueviam continuum montium jugum, ultra quod plurimæ gentes agunt, ex quibus latiſſimè patet Lygiorum nomen, in plures civitates diffuſum.* An tamen apud Strabonem mutari vulgata lectio debeat, non facile dixerim. Nam Ptolemæus quoque Λουίους videtur hos appellare, vel Λούτους ut habent ejus editiones. Facit autem Ptol. varia horum genera, Lutos Buros, Lotos Ommanos, & (ut legunt quidam) Lutos Didunos, quod optimè cum illis verbis convenit, τὸ μέγα ἔθνος. *Idem.*

5. καὶ Βούτονας) Plinius H. N. IV. c. 14. *Guttones.* Idem.

6. καὶ τῶν Σοήβων αὐτῶν μέγα ἔθνος Σέμνωνας) Tacitus Germ. c. 39. *Vetuſtiſſimos ſe nobiliſſimoſque Suevorum Semnones memorant.* Mox, *Adjicit auctoritatem fortuna Semnonum: Centum pagis habitatur magnoque corpore efficitur, ut ſe Suevorum caput credant.* Idem.

7. μέγιστον μὲν τὸ τῶν Σοήβων ἔθνος) Tacitus Germ. c. 38. *Suevorum non una ut Cattorum, Tencterorumve gens. Majorem enim Germaniæ partem obtinent, propriis adhuc nationibus nominibuſque diſcreti, quanquam in commune Suevi vocentur.* Dio libro LI. pag. 460. πολλοὶ καὶ ἄλλοι τοῦ τῶν Σουήβων ὀνόματος ἀντιποιοῦνται. *Idem.*

διήκει γὰρ ἀπὸ τοῦ Ῥήνου μέχρι τοῦ Ἄλβιος· μέρος δέ τι αὐτῶν, καὶ πέραν τοῦ Ἄλβιος νέμεται, 2 καθάπερ Εὐμόνδοροι 3 καὶ Λαγκόσαργοι· νῦν δὲ καὶ τελέως εἰς τὴν περαίαν οὗτοί γε ἐκπεπτώκασι φεύγοντες. Κοινὸν δ' ἐστὶν ἅπασι τοῖς ταύτῃ, τὸ περὶ τὰς μεταναστάσεις εὐμαρὲς, διὰ τὴν λιτότητα τοῦ βίου, καὶ διὰ τὸ μὴ γεωργεῖν, μηδὲ θησαυρίζειν, ἀλλ' ἐν καλυβίοις οἰκεῖν ἐφήμερον ἔχουσι παρασκευήν· 4 τροφὴ δ' ἀπὸ τῶν θρεμμάτων ἡ πλείστη, καθά περ τοῖς Νομάσιν. ὥστ' ἐκείνους μιμούμενοι, τὰ οἰκεῖα ταῖς ἁρμαμάξαις ἐπάραντες, ὅποι ἂν δόξῃ τρέπονται μετὰ τῶν βοσκημάτων. Ἄλλα δ' ἐνδεέστερα ἐστὶν ἔθνη Γερμανικὰ, 5 Χηροῦσκοί τε καὶ Χάττοι 6 καὶ * Γαμαβρίουνοι, καὶ Χαττουάριοι· 7 πρὸς δὲ τῷ Ὠκεανῷ Σούγαμβροί τε, 8 καὶ Χαῦβοι, καὶ Βούκτεροι, καὶ Κίμβροι, Καῦκοί τε καὶ 9 Καοῦλκοι, καὶ Καμψιανοί. καὶ ἄλλοι πλείους. 10 Ἐπὶ ταυτὰ δὲ τῷ Ἀμασίᾳ φέρονται. Βίσουργίς τε, καὶ Λουπίας ποταμὸς, διέχων Ῥήνου περὶ ἑξακοσίους σταδίους, 11 ῥέων διὰ Βουκτέρων τῶν ἐλαττόνων·

p. 291.

* Fortaſſe Γαμβριούιοι.

A nam & à Rheno ad Albin uſque pertingit, & trans Albin habitant pars eorum, uti 1 Hermonduri & Longobardi: atque nunc quidem hi fuga facta omnino in ulteriorem regionem ſe conjecerunt. Commune omnium eſt qui illis in locis degunt, facilis & expedita ſoli mutatio, ob tenuitatem victus, & quod neque colunt agros, neque fructus recondunt: ſed in caſis habitabant ſtructura in unum diem conſtantibus, cibus ei à pecore plurimus, ut & Nomadibus: quorum etiam imitatione rebus ſuis in currus impoſitis facilè cum pecore ſuo [illegible] viſum fuerit. Aliæ minores Germanorum ſunt gentes Cheruſci, Chatti, Gamabriuni, Chattuarii: ad Oceanum autem Sicambri, Chaubi, Bucteri, Cimbri, Cauci, Caulci, Campſiani, & aliæ plures. In eandem cum Amiſia partem feruntur Viſurgis & Lupias, qui per Bucteros minores [illegible] à Rheno diſtans circiter 1ↄC ſtadiis.

1. *Hermunduri & Longobardi*) Ἑρμούνδουροι καὶ Λαγγόβαρδοι. Hæc correctio non eſt obſcura. Cæterum cum tam depravata ſint Germaniæ populorum urbiumque nomina apud Strabonem, ut ex Plinio, Tacito, Ptolemæo aliiſque vix, aut ne vix quidem corrigi poſſint: & hæc de iis corrigendis, exponendis, atque ad noſtram Germaniam accommodandis opera plurimos ſummos viros nos nimis magno aut ſaltem certo cum fructu defatigarit: ſtatui non niſi ubi facillimè cauſa appareat, quicquam nominum propriorum corrigere. idque ferè Græcis ut habent relictis, inverſione oſtendere. Emendavi & alia, ut initio ὅσα pro ἴσα, τοίνυν pro τὸ νῦν &c. quorum non eſt neceſſe rationem reddere. *Xyland.*

2. καθάπερ Ευμόνδοροι) Non dubium eſſe *Hermonduros*, quos Tacitus *Suevorum eſſe partem* indicat, & in eorum finibus Albin oriri ſcribit: Germ. c. 41. Lege ergo Ερμόνδοροι. *Caſaub.*

3. καὶ Λαγγόσαρκοι Videntur eſſe Langobardi Suevorum gens Tacito Germ. 2. & Ptolem. quanquam quæ ſequuntur, non videntur Langobardis Taciti convenire. *Idem*

4. τροφὴ δ' ἀπὸ τῶν θρεμμάτων οἱ πλείστη) Athenæus libro quarto c. 13. p. 153. Germani, inquit, ut refert Poſidonius ἄριστον προσφέρονται κρέα μεληδὸν ὠπτημένα, καὶ ἐπιπίνουσι γάλα, καὶ τὸν οἶνον ἄκρατον. i. e *in prandium offerunt carnem membratim aſſam & lac ſuperbibunt vinumque merum.* *Idem.*

5. Χηροῦσκοι) Vocat Cheruſcos ἐνδεέστερον Germaniæ ἔθνος. Tacitus autem de iis hæc Germ. c. 36. *In latere Chaucorum Cattorumque Cheruſci nimiam ac marcentem diu pacem illaceſſiti nutrierunt: idque jucundius quam tutius fuit. Quia inter inſolentes & validos falſo quieſcas. ut manus agitur, modeſtia ac probitas nomina ſuperioris ſunt. Ita qui olim boni æquique Cheruſci, nunc inertes ac ſtulti vocantur.* De Chattis quoque multa paſſim apud Tacitum & Dionem leguntur. *Idem.*

6. καὶ Γαμαβριοῦνοι) *Cambrivios* meo judicio Tacitus Germ. c. 2. appellat. Chattuariorum nomen vereor ne ſit corruptum quanquam ita ſæpe infra quoque. *Idem.*

7. πρὸς δὲ τῷ Ὠκεανῷ Σούγαμβροί τε) Sycambrorum etiam libro quarto meminit p. 194. hos Ptolemæus ad Rhenum ait habitare poſt Buſacteros, ἀρχομένοις ἀπ' ἄρκτων. *Idem.*

8. καὶ Χαῦβοι) Ad Oceanum Germanicum proximi Rheno habitant Sygambri, quos ſequuntur Chauci, de quibus Tacitus Germ. c. 3[illegible] *Hactenus in Occidentem Germaniam novimus. In ſeptentrionem ingenti flexu redit. Ac primo ſtatim Chaucorum gens, quanquam incipiat à Friſiis* &c. Ergo legendum videtur in hoc noſtro καὶ Χαῦκοι. Movet me tamen quod mox Καύκους recenſeat. Itaque quid certi de hoc loco affirmem non habeo. Ptolemæus Germaniæ τὴν παρωκεανῖτιν ita deſcribit: Inter Rhenum & Amiſiam habitant, Buſacteri & Phriſii: inter Amiſiam & Viſurgin, Καῦχοι minores: inde ad Albin fluvium, Cauchi majores: in ipſo jugo Cherroneſi Cimbricæ, Saxones: ipſam Cherroneſum, Sigulones (qui fortaſſe ſunt Mugilones Straboni) Sabalingii, Cobandi, Chali, Phundeſi, Charudes, & omnium maximè ſeptentrionales Cimbri. Bucteri Strabonis ſunt opinor Ptolemæi Buſacteri (non enim iis aſſentior qui Βρουκτέρους hîc quoque legunt ut ſupra) Sed quid faciemus iſtis Caulcis & Campſianis qui mox ſequuntur, quos nuſquam [illegible] quanquam Campſiani eſſe videntur, qui paullo poſt Ampſani nominantur, & Καοῦλκοι fortaſſe ſunt, qui ibidem Κάθειλκοι. *Idem.*

8 Χαῦβοι, καὶ Βούκτεροι) repone, Χάμαβοι, καὶ Βρούκτεροι. Cluv. Germ. Antiq. lib. III. c. 19. p. 79.

9. Καοῦλκοι) lege Κάθυλκοι, quod patet è ſequenti pagina, ubi τῶν Καθύλκων mentio fit. Cluv. Germ. Antiq lib III. c. 19. p. 79.

10. ἐπὶ ταυτὰ δ[illegible]φέρονται, Βί[illegible] τε καὶ Λουπίας) De Viſurgi (que[illegible] mæus vocat, Dio modo οὐίσουργον, [illegible]σουργον mendosè) non eſt dubium ferri eum ἐπὶ ταυτὸ τῷ Ἀμασίᾳ: De Lupia non aſſentitur Mela III. c. 3. qui eum vult Rhenum ingredi. *Caſaub.*

11. ῥέων διὰ Βουκτέρων τῶν ἐλαττόνων) Etiam Ptolemæo Buſacteri ita dividuntur: ſuntque alii μικροὶ, alii μείζους, quo diſcrimine multi Germaniæ populi invicem diſtinguuntur. Sic Cauchi leguntur μικροὶ καὶ μείζους. *Idem.*

1. οὖ

Eſt & Sala fluvius, inter quem & Rhenum bellum felici ſucceſſu gerens obiit Druſus Germanicus. Hic non gentes modò plurimas ſubegit, ſed & inſulas in legendo litore obvias: quarum eſt Byrchanis, ab eo expugnata. Innotuere iſtæ gentes, cum bellum contra Romanos gererent, deinde concederent, pòſt vel rurſus deficerent, vel ſuas habitationes deſererent. Ac fuiſſent, ut apparet, plures etiam cognitæ, ſi Auguſtus militibus permiſiſſet, ut tranſmiſſo Albi eò rebellantes perſequerentur. Sed promtius cenſuit Auguſtus ſe bellum, quod erat præ manibus, confecturum, ſi populos ultra Albim [illegible] nihil moventes, miſſos faceret, neque irritatos maleficio ad ſocietatem cum hoſtibus ineundam invitaret. Belli initium fecere Sicambri Melone duce, Rheno vicini: atque huic alii pòſt alios ſucceſſerunt, potiti imperio, eoque deturbati poſtea: rurſumque inficientes fide & obſidibus proditis. Adverſus hos plurimum utilitatis eſt in incredulitate: quibus fides habita eſt, ij maxima damna intulerunt: ut Cheruſci & eorum ſubjecti, apud quos [illegible] Romanæ legiones cum duce Quintilio Varo contra datam fidem inſidiis circumventæ perierunt. Pœnas tamen univerſi dederunt, ac Germanico juniori pulcherrimam triumphi materiam, in quo is illuſtriſſimos viros ac feminas duxit: de quibus Semiguntus, & Segeſti filius Cheruſcorum, dux ſororque ejus: & uxor Arminii, qui belli dux fuerat Cheruſcis cùm violatis pactis Varum Quintilium invaderent, atque etiamnum bellum fovet, nomine Thuſnelda, ac filius tres annos natus Thumelicus: nec non Seſithacus Ægimeri F. Cheruſcorum ducis,

A ἔστι δὲ ϗ Σάλας ποταμὸς [1] οὗ μεταξὺ ϗ τοῦ Ῥήνου πολεμῶν, καὶ κατορθῶν Δροῦσος ἐτελεύτησεν ὁ Γερμανικός· ἐχειρώσατο δ' οὐ μόνον τῶν ἐθνῶν τὰ πλεῖστα, ἀλλὰ ϗ τὰς ἐν τῷ παράπλῳ νήσους, [2] ὧν ἐστι ϗ ἡ Βυρχανὶς, ἣν ἐκ πολιορκίας εἷλε. Γνώριμα δὲ ταῦτα κατέστη τὰ ἔθνη, πολεμοῦντα πρὸς Ῥωμαίους, εἶτ' ἐνδιδόντα καὶ πάλιν ἀφιστάμενα, ἢ καὶ καταλιπόντα τὰς κατοικίας· κἂν πλείω δὲ γνώριμα ὑπῆρξεν, εἰ ἐπέτρεπε τοῖς στρατηγοῖς ὁ Σεβαστὸς, διαβαίνειν τὴν Ἄλβιν, * μετιοῦσι τοὺς ἐκεῖσε ἐπανισταμένους· νυνὶ δ' εὐπορώτερον ὑπέλαβε στρατηγεῖν τὸν ἐν χερσὶ πόλεμον, εἰ τῶν ἔξω τοῦ Ἄλβιος καθ' ἡσυχίαν ὄντων ἀπέχοιτο, καὶ μὴ παροξύνοιτο πρὸς τὴν κοινωνίαν τῆς ἔχθρας [3] Ἤρξαντο δὲ τοῦ πολέμου Σούγαμβροι πλησίον οἰκοῦντες τοῦ Ῥήνου, Μέλωνα ἔχοντες ἡγεμόνα· κἀκεῖθεν ἤδη διεῖχον ἄλλοτ' ἄλλοι, δυναστεύοντες καὶ καταλυόμενοι, πάλιν δ' ἀφιστάμενοι, προδιδόντες, καὶ τὰ ὅμηρα, καὶ τὰς πίστεις. πρὸς οὓς ἡ μὲν ἀπιστία, μέγα ὄφελος· οἱ δὲ πιστευθέντες, τὰ μέγιστα κατέβλαψαν, [4] καθάπερ οἱ Χηροῦσκοι, καὶ οἱ τούτων ὑπήκοοι· παρ' οἷς τὰ τρία τάγματα Ῥωμαίων μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Οὐάρου Κουιντιλίου παρασπονδηθέντα, ἀπώλετο * ἐν ἐνέδραις. Ἔτισαν δὲ δίκας ἅπαντες, καὶ παρέσχον τῷ C νεωτέρῳ Γερμανικῷ λαμπρότατον θρίαμβον, ἐν ᾧ ἐθριαμβεύθη τῶν ἐπιφανεστάτων ἀνδρῶν σώματα καὶ γυναικῶν, [5] Σεμιγοῦντός τε * ϗ Σεγέστου υἱὸς, Χηρούσκων ἡγεμὼν, [6] καὶ ἀδελφὴ αὐτοῦ, γυνὴ δ' Ἀρμενίου τοῦ πολεμαρχήσαντος ἐν τοῖς Χηρούσκοις ἐν τῇ πρὸς Οὔαρον Κουιντίλιον παρασπονδήσει, καὶ ἔτι συνέχοντος τὸν πόλεμον, ὄνομα Θουσνέλδα, καὶ υἱὸς τριετὴς Θουμελικός· [7] ἔτι δὲ Σεσίθακος * [8] Αἰγιμήρου υἱὸς τῶν Χηρούσκων ἡγεμόνος·

* Manuſſ. μετιέναι

* Manuſſ. ἐξ ἐνέδρας.

* Lege ὁ Σεγ. ſine καί.

p. 292.

* Fortaſſe Σιγιμήρου

1. οὗ μεταξὺ καὶ τοῦ Ῥήνου πολεμῶν) Druſi [illegible] vide apud Dionem initio libri LV. & in Epitome Liviana libro CXL. *Caſaub.*

2. ὧν ἐστι καὶ ἡ Βυρχανὶς) Plinius H. N. IV. c. 13. *Inde inſulæ Romanorum armis cognitæ: Earum nobiliſſimæ, Burchana, Fabaria à noſtris dicta, à frugis ſimilitudine ſponte provenientis.* Idem.

3. ἤρξαντο δὲ τοῦ πολέμου Σούγαμβροι) Vide Dionis hiſtoriam lib. LIV. ſub finem. *Idem.*

4. καθάπερ οἱ Χηροῦσκοι) Cladem Q. Vari, & Romani exercitus deſcribit Dio lib. LVI Tacitus lib. A[illegible]imo c. 10 [illegible] hic Chattis videtur [illegible] Cheruſcis. *Idem.*

5. [illegible]ντός τε καὶ Σεγέστου υἱὸς) Lege Σεγιμοῦντός τε ὁ Σ. υἱ. Segimundus enim ipſe Segeſtis filius, auctore Tacito Ann. I. 57. *Idem.*

6. καὶ ἀδελφὴ αὐτοῦ γυνὴ δ' Ἀρμενίου) Tacitus Ann. I. 57. *Inerant feminæ nobiles, inter quas uxor Ariminii, eademque filia Segeſtis.* Idem.

7. ἔτι δὲ Σεσίθακος [illegible] υἱὸς) *Ægimerum* appellat, quem alii *Segimirum*: cujuſmodi varietates infinitas notavimus. vide ad lib. primum. Cornelius Tacitus Ann. I. c. 71. hæc ita narrat ne videatur à Strabone nonnihil diſſentire. Verba ejus, *Jam Stertinius ad accipiendum in deditionem Segimerum fratrem Segeſtis præmiſſus, ipſum & filium ejus in civitatem Ubiorum produxerat. data utrique veniâ, facile Segimero, cunctatius filio: quia Quinctilii Vari corpus inluſiſſe dicebatur.* Idem.

D

8. Αἰγιμήρου υἱὸς &c. ἡγεμόνος Βαττῶν) Vocabula hæc eſſe miſerè vitiata jam alii ante me diſpexerunt: qui pro Αἰγιμήρου repoſuere Σιγιμήρου, quem Segeſtis fuiſſe fratrem, auctor eſt Tacitus, annal. I. his verbis: *Stertinius ad accipiendum in deditionem Segimerum, fratrem Segeſtis, præmiſſus, ipſum & filium ejus in civitatem Ubiorum perduxerat.* *Batti* nulli unquam fuere populi in Germania, qui *Batavos* inde colligunt fuiſſe, eos fugit, *Batavos* ſub Tiberii principatu, nullos habuiſſe belli duces. Corrigo igitur ego id vocabulum in Χαττῶν. illud autem, quod in ſuperiori commate occurrit, Οὐκρομύρου; in Ἀκρουμήρου vel Ὀκρουμήρου. nec ullus alius hic Chattorum dux fuit, quam qui Tacito ejuſdem gentis dicitur *princeps Actumerus*, ſive rectius *Acrumerus*. Cluv. Germ. Antiq. lib. III. c. 19. p. 81.

1. Αἰγί

καὶ ἡ γυνὴ τούτου Ῥαμὶς, Οὐκρομύρου θυγάτηρ, ἡγεμόνος * Βαττῶν, καὶ Δευδέριξ Βαιτόρειτος τοῦ Μέλωνος ἀδελφοῦ υἱὸς Σύγαμβρος. 1 Αἰγέστης δὲ ὁ πενθερὸς τοῦ Ἀρμινίου καὶ ἐξ ἀρχῆς διέστη πρὸς τὴν γνώμην αὐτοῦ, καὶ λαβὼν καιρὸν ηὐτομόλησε, καὶ τῷ θριάμβῳ παρῆν τῶν φιλτάτων, ἐν τιμῇ ἀγόμενος. 2 ἐπόμπευσε δὲ καὶ * Λίβυς τῶν Χάττων ἱερεύς· καὶ ἄλλα δὲ σώματα ἐπομπεύθη ἐκ τῶν πεπορθημένων ἐθνῶν, Καθείλκων καὶ Ἀμψάνων, Βουκτέρων, 3 Νουσίπων, Χηρούσκων, Χάττων, Χαττουαρίων, Λανδῶν, Σουβαττίων. Διέχει δὲ τοῦ Ἄλβιος ὁ Ῥῆνος περὶ τρισχιλίους σταδίους, εἴ τις εὐθυπορούσας ἔχει τὰς ὁδούς· νυνὶ δὲ διὰ σκολιᾶς καὶ ἑλώδους, καὶ δρυμῶν, * κυκλοπορεῖν ἀνάγκη. Ὁ δὲ Ἑρκύνιος δρυμὸς πυκνότερός τε ἐστὶ, καὶ μεγαλόδενδρος ἐν χωρίοις ἐρυμνοῖς, 4 κύκλον περιλαμβάνων μέγαν· ἐν μέσῳ δὲ ἵδρυται χώρα καλῶς οἰκεῖσθαι δυναμένη, περὶ ἧς εἰρήκαμεν. Ἔστι δὲ πλησίον αὐτῆς ἥ τε τοῦ Ἴστρου πηγὴ, καὶ ἡ τοῦ Ῥήνου, 5 καὶ ἡ μεταξὺ ἀμφοῖν λίμνη, καὶ τὰ ἕλη τὰ ἐκ τοῦ Ῥήνου διαχεόμενα· ἔστι δ' ἡ λίμνη, τὴν μὲν περίμετρον σταδίων πλειόνων ἢ τ, δίαρμα δὲ ἐγγὺς σ. 6 ἔχει δὲ καὶ νῆσον ᾗ ἐχρήσατο ὁρμητηρίῳ Τιβέριος ναυμαχῶν πρὸς * Οὐινδολικούς. 7 Νοτιωτέρα δ' ἐστὶ τῶν τοῦ Ἴστρου πηγῶν καὶ αὕτη, καὶ ὁ Ἑρκύνιος δρυμός·

* Manuſſ. Βραττῶν,

* Manuſſ. λέβης. & ἱερὸς non ἱερεύς.

* Edd. Aldin. & Baſil. κυκλωπορεῖν.

* Ed. Aldin. Ἰουνδολικούς Baſil. Οὐιδουλικούς.

A ejuſque uxor Rhamis, Ucromeri filia Chattorum ducis, & Deudorix Bætoritis filius, qui frater erat Melonis, Sicamber. Ægeſtes autem Arminii ſocer, cum initiò ſententiæ generi reſtitiſſet, capto tempore ad Romanos transfugerat, tumque triumphum, in quo ducerentur ei charissima, in honore ipſe habitus à Romanis ſpectavit: ductus eſt in pompa etiam Libys Chattorum ſacerdos, aliique multi mortales ex devaſtatis populis, Cathilis, Ampſanis, Bucteris, Nuſipis, Cheruſcis, Chattis, Chattuariis, Landis, Subattiis. Diſtat ab Albi Rhenus, ſi B quis recto itinere proficiſci eò poſſet circiter CIↃ CIↃ CIↃ ſtadiis. Sed obliquo itinere & per circuitum eò via ducit, ob paludes & ſaltus. Sylva Hercynia denſior eſt, magniſque conſita arboribus, locis natura munitis magnum includens circulum: in medio ejus ſita eſt regio apta habitationi præclaræ, de qua diximus. Prope hanc regionem origo eſt Iſtri, & Rheni, ac Lacus inter horum fontes ſitus, & paludes è Rheno effuſæ: lacus in ambitu habet ſtadia amplius CCC, trajectum prope CC: inque ea eſt inſula, qua pro receptaculo uſus eſt Tiberius, navali pugnacum Vindelicis certans. Cùm C hic lacus tum ſaltus Hercynius magis Iſtri fontibus verſus meridiem inclinat:

1. Αἰγέστης δ' ὁ πενθερὸς τοῦ Ἀρμινίου) Ecce iterum, *Ægeſtem* vocat quem non tantum alii *Segeſtem*, ſed ipſe quoque paulò ante: niſi tamen veriùs eſt hîc ſcribendum eſſe Σεγέστης, & paulò ante Σιγιμήρου non Αἰγιμήρου. *Caſaub.*

2. ἐπόμπευσε δὲ καὶ Λίβυς) In nonnullis manuſcriptis exemplaribus legitur λέβης ἱερὸς id eſt *lebes ſacer.* quod tamen falſum mendoſumque eſſe, oſtendunt verba ſequentia, καὶ ἄλλα σώματα. ſciolus aliquis, quia mox infra de duobus Cimbrorum ſacris lebetibus auctorem narrare vidit, heic quoque pro Λίβυς legendum, judicio parum felici, putavit Λέβης. Ceterum hunc ſacerdotem principem inter reliquos Chattorum ſacerdoteis obtinuiſſe locum, facilè ex eo conjicitur, quod hunc ſolum Strabo memorat, quum tamen haud dubie & plures alii capti forent: ſiquidem compIures numero ad bellum cum exercitu proficiſcebantur, penes unos quippe ſacerdoteis omne jus erat *coërcendi*, *animadvertendi*, *vinciendi*, *verberandi*, prætereaque adverſam aciem proelio victam diis ſacrificandi; quæ ſanè ab uno ſolo, in magno numeroſoque exercitu, fieri nequibant. Sed diſertiſſimum huic rei teſtimonium perhibetur à Marcellino, in libro XXVIII. *Apud Burgundios generali nomine Rex appellatur Hendinos, &c, ritu veteri, poteſtate depoſita removetur, ſi ſub ea fortuna titubaverit belli; vel ſegitum copiam negaverit terra: quemadmodum ſolent Ægyptii caſus ejuſmodi adſignare rectoribus. At ſacerdos apud Burgundios omnium maximus vocatur Siniſtus: & eſt perpetuus, obnoxius diſcriminibus nullis, ut reges.* Cluver. Germ. Antiq. Lib. I. c. 24. p. 211.

3. Νουσίπων, Λανδῶν, Σουβαττίων) Pro his vocabulis legendum eſſe cenſeo Οὐσιπίων, Μαρσῶν, Τουβαντίων. Cluv. Germ. antiq. lib. III. cap. 19. pag. 79.

4. κύκλον περιλαμβάνων μέγαν) De ambitu ſylvæ ex eo conjice, quod Cæſar B. G. VI. 24. ſcribit patere ejus latitudinem IX. dierum iter expedito. Mela III. c. 3. dierum ſexaginta, iter occupare auctor eſt. *Caſaub.*

5. καὶ ἡ μεταξὺ ἀμφοῖν λίμνη, καὶ τὰ ἕλη τὰ ἐκ τοῦ Ῥήνου διαχεόμενα) De his libro quarto pag. 192. Καὶ ὁ Ῥῆνος δὲ εἰς ἕλη μεγάλα, καὶ λίμνην ἀναχεῖται μεγάλην. *Idem.*

6. ἔχει δὲ καὶ νῆσον ᾗ ἐχρήσατο ὁρμητηρίῳ Τιβέριος) Hûc videntur referenda quæ (licet paulò aliter) ſcribuntur à Dione libro LIV. p. 536. ed. 1606. ἐσβαλόντες οὖν ἐς τὴν χώραν πολλαχόθεν ἅμα ἀμφότεροι αὐτοί τε, καὶ διὰ τῶν ὑποστρατήγων, καὶ ὅγε Τιβέριος διὰ τῆς λίμνης πλοίοις κομισθείς. &c. vide & Euſebii Chronica. *Idem.*

D

7. Νοτιωτέρα δ' ἐστὶ τῶν τοῦ Ἴστρου πηγῶν καὶ αὐτὴ καὶ ὁ Ἑρκύνιος δρυμός) Ait neceſſe eſſe ut qui è Gallia ad ſaltum Hercynium tendant, primum lacum Conſtantienſem, deinde Iſtrum trajiciant. Galliam videtur intelligere quam Romani vocant [illegible] pinam. Nam aliter quomodo hæc cohæreant [illegible] video. Sed ne ſic quidem ſatis mihi [illegible] liquet. Munſterus autem vir longè doctiſſimus putabat legendum non νοτιωτέρα, ſed βορειωτέρα. quod non puto. Peritiores tamen harum rerum judicent. *Idem.*

7. Νοτιωτέρα δ' ἐστὶ τῶν τοῦ Ἴστρου πηγῶν καὶ αὕτη, καὶ ὁ Ἑρκύνιος δρυμός) Verba hæc eſſe vitiata, alii jam ante me doctiſſimi viri animadverterunt; verum in purgando nequidquam laborarunt. Ego ita in ſuum ordinem verba repono. Νοτιωτέρα δ' ἐστὶ αὕτη καὶ τῶν τοῦ Ἴστρου πηγῶν, καὶ τοῦ Ἑρκυνίου δρυμοῦ,

ut neceſſe ſit eum, qui è Gallia Hercynium petit ſaltum, priùs tranſire lacum, deinde Iſtrum, ac porrò per commodiora jam itineri loca & montanas planicies ad ſylvam ipſam progredi. Unius diei iter progreſſus à lacu Tiberius, fontes Iſtri vidit. Lacum Ræti exigua parte, majori Helvetii & Vindelici attingunt: inde eſt Bojorum ſolitudo, uſque ad Pannonios. Omnes, magis tamen reliquis Helvetii & Vindelici montanas incolunt planicies. Ræti & Norici uſque ad Alpium ſumma aſſurgunt, & verſus Italiam vergunt, alii Inſubres, alii Carnos & quæ ſunt circa Aquilejam loca attingentes. Eſt & alia magna ſylva Gabreta, deinde Suevorum ſedes, inde Hercynius ſaltus, quem & ipſum Suevi tenent. ¶ De Cimbris verò quædam ineptè dicuntur, quædam probabilitatem habent non mediocrem. Non enim hac de [illegible] eos ut incertis vagarentur ſedibus & latrociniis victum quærerent compulſos crediderim, quia è peninſula, quam inhabitabant, diluvio fuerint ejecti: cùm hodieque antiquas incolant ſedes, nuperque Auguſto lebetem, qui apud ipſos ſacerrimus habebatur, dono miſerint, amicitiam expetentes, & veniam illatarum injuriarum, eaque conſecuti domum redierint, & ridiculum ſit, eos naturali ac ſempiterno æſtui, quotidie bis contingenti, iratos ſolum vertiſſe. Quin & figmentum videtur, eluviem aliquando immodicam accidiſſe: cùm id genus Oceani accidentia intendantur quidem ea & remittantur, ſed ordine tamen ſuo atque modo.

A ὥστ' ἀνάγκη * τὸν ἐκ τῆς Κελτικῆς εἰς τὸν Ἑρκύνιον δρυμὸν ἰόντα, πρῶτον μὲν διαπεράσαι τὴν λίμνην, ἔπειτα τὸν Ἴστρον, εἶτ' ἤδη δι' εὐπετεστέρων χωρίων, ἐπὶ τὸν δρυμὸν τὰς προβάσεις ποιεῖσθαι δι' ὀροπεδίων· ἡμερήσιον δὲ ἀπὸ τῆς λίμνης προελθὼν ὁδὸν Τιβέριος, εἶδε τὰς τοῦ Ἴστρου πηγάς· [1] προσάπτονται δὲ τῆς λίμνης ἐπ' ὀλίγον μὲν οἱ Ραιτοὶ, τὸ δὲ πλέον Ἐλουήττιοι καὶ Οὐινδολικοὶ, [2] καὶ ἡ Βοίων ἐρημία, μέχρι Παννονίων· [3] πάντες, τὸ πλέον δ' Ἐλουήττιοι καὶ Οὐινδολικοὶ οἰκοῦσιν ὀροπέδια. Ραιτοὶ δὲ καὶ Νωρικοὶ μέχρι τῶν Ἀλπείων ὑπερβολῶν ἀνίσχουσι, καὶ πρὸς τὴν Ἰταλίαν περινεύουσιν, οἱ μὲν Ἰνσούβροις συνάπτοντες,
B [4] οἱ δὲ Κάρνοις, καὶ τοῖς περὶ τὴν Ἀκυληΐαν χωρίοις. [5] Ἔστι δὲ καὶ ἄλλη ὕλη Γαύβρητα μεγάλη· ἔπειτα δὲ τὰ τῶν Σουήβων· * ἔπειτα δ' ὁ Ἑρκύνιος δρυμός· ἔχεται δὲ κἀκεῖνος ὑπ' αὐτῶν. Περὶ δὲ Κίμβρων τὰ μὲν οὐκ εὖ λέγεται, τὰ δ' ἔχει πιθανότητας οὐ μετρίας· οὔτε γὰρ τὴν τοιαύτην αἰτίαν [6] τοῦ πλάνητας γενέσθαι καὶ λῃστρικοὺς ἀποδέξαιτ' ἄν τις, ὅτι χερρόνησον οἰκοῦντες, [7] μεγάλῃ πλημμυρίδι ἐξελαθεῖεν ἐκ τῶν τόπων· καὶ γὰρ νῦν ἔχουσι τὴν χώραν ἣν εἶχον πρότερον, καὶ ἔπεμψαν τῷ Σεβαστῷ δῶρον, τὸν ἱερώ-
C τατον παρ' αὐτοῖς λέβητα, αἰτούμενοι φιλίαν, καὶ ἀμνηστίαν τῶν ὑπηργμένων· τυχόντες δὲ, ὧν ἠξίουν ἀπῆραν· γελοῖον δὲ τῷ φυσικῷ, καὶ αἰωνίῳ πάθει, δὶς ἑκάστης ἡμέρας συμβαίνοντι, [8] παροργισθέντας ἀπελθεῖν ἐκ τοῦ τόπου. Ἔοικε δὲ πλάσματι, τὸ συμβῆναί ποτε πλημμυρίδα ὑπερβάλλουσαν· ἐπιτάσεις μὲν γὰρ καὶ ἀνέσεις δέχεται, τεταγμένας δὲ καὶ * περιοριζούσας ὁ Ὠκεανὸς ἐν τοῖς τοιούτοις πάθεσιν.

* Manuſſ. τῷ & ἐπὶ non εἰς & ἰόντι.

* Manuſſ. ἐπέκεινα

p. 293.

* Suſpecta vox.

δρυμοῦ, i. e. Meridionalior autem lacus eſt, quam Danubii fonteis, Hercyniuſque ſaltus. Nam iter erat ex Italia per *Summum Penninum*, qui nunc vulgo dicitur *Mont Iou*: & inde per Helvetiorum agros, ad lacum Brigantinum, quem intelligit Strabo, ab hoc deinde ad fonteis Danubii: ac porro per Alemannorum, Hermundurorum, ac Nariſcorum fineis, ad Herciniam ſilvam, quæ Bojohæmum cingebat. Cluv. Germ. Ant. lib. III. c. 47. p. 215.

1. προσάπτονται δὲ τῆς λίμνης) Similis locus libro quarto p. 193. Nam de hoc lacu loquens. ἧς, in[illegible] ἐφάπτονται [illegible] Ραιτοὶ, καὶ Οὐινδολόγοι τῶν Α[illegible] Caſaub.

[illegible] Βοίων ἐρημία) Bojorum deſerta Plinius lib. IV. cap. 24. *Idem.*

3. πάντες τὸ πλέον δ' Ἐλουήττιοι) Prior interpres non videtur agnoſcere vocem πάντες. Et ſanè hæc non ſatis benè cohærent. Putarim legendum, mutata diſtinctione, Μέχρι μὲν οὖν Παννονίων πάντες, τὸ πλέον δὲ &c. Nam [illegible] id quod dixi, quis Straboni credat, omnes populos Germaniæ μέχρι Παννονίων lacum illum tangere. *Idem.*

4. οἱ δὲ Κάρνοις καὶ τοῖς περὶ τὴν Ἀκυληΐαν χωρίοις) οἱ δὲ, hoc eſt Norici. Scripſimus autem *Carnis*, non *Cranis*. Utrumque confirmatur illis ſuperioribus verbis libri quarti p. 206. Μετὰ δὲ τούτους, οἱ ἐγγὺς ἤδη τοῦ Ἀδριατικοῦ μυχοῦ, καὶ τῶν κατὰ Ἀκυληΐαν τόπων οἰκοῦσι, Νωρικῶν τέ τινες, καὶ Κάρνοι. Plinius III. 24. *A tergo Carnorum & Japidum, qua ſe fert magnus Iſter, Ratis junguntur Norici.* Idem Edd. Ald. & Henric. Petrin. κράνοις.

5. ἔστι δὲ καὶ ἄλλη ὕλη Γαύβρητα) Ptolemæo Γαβρῆτα ὕλη. *Idem.*

6. τοῦ πλάνητας γενέσθαι καὶ λῃστρικοὺς) Nam Cimbri latrones audiebant. & Plutarchus in Mario pag. 411. ed. FFurt. refert lingua Germanorum latrones Cimbros eſſe appellatos. Feſtus ait lingua Gallica v. *Cimbri.* Idem.

7. μεγάλῃ πλημμυρίδι ἐξελαθεῖν ἐκ τῶν τόπων) Feſtus v. *Ambrones*, de Ambronibus qui fuerunt Cimbrorum ſocii, *Ambrones*, inquit, *fuerunt gens quædam Gallica, qui ſubita inundatione maris, cum amiſiſſent ſedes ſuas, rapinis & prædationibus ſe ſuoſque alere cæperunt. eas & Cimbros Teutonaſque C. Marius delevit.* Idem.

8. Edd. Ald. & Henric. Petrina habent, πρὸς ὀργισθέντας.

1 Οὐκ εὖ δ' οὐδ' ὁ φήσας ὅπλα αἱρέσθαι A πρὸς τὰς πλημμυρίδας τοὺς Κίμβρους, οὐδ' ὅτι 2 ἀφοβίαν οἱ Κελτοὶ ἀσκοῦντες, καταχλύζεσθαι τὰς οἰκίας ὑπομένουσιν, εἶτ' ἀνοικοδομοῦσι, καὶ ὅτι πλείων αὐτοῖς συμβαίνει φθόρος ἐξ ὕδατος, ἢ πολέμου, ὅπερ Ἔφορος φησίν· ἡ γὰρ τάξις ἡ τῶν πλημμυρίδων, καὶ τὸ τὴν ἐπικλυζομένην χώραν εἶναι γνώριμον, οὐκ ἔμελλε ταύτας τὰς ἀτοπίας παρέξειν· δὶς γὰρ ἑκάστης ἡμέρας τούτου συμβαίνοντος, τὸ μηδ' ἅπαξ αἰσθάνεσθαι φυσικὴν οὖσαν τὴν παλίρροιαν καὶ ἀβλαβῆ, καὶ οὐ μόνοις τούτοις συμβαίνουσαν, ἀλλὰ τοῖς παρωκεανίταις πᾶσι, πῶς οὐκ ἀπίθανον; Οὐδὲ Κλείταρχος εὖ· φησὶ B γὰρ τοὺς ἱππέας 3 ἰδόντας τὴν ἔφοδον τοῦ πελάγους ἀφιππάσασθαι, καὶ φεύγοντας ἐγγὺς γενέσθαι τοῦ περικαταληφθῆναι· οὔτε δὲ τοσούτῳ τάχει τὴν ἐπίβασιν ἐρωμένην ἱστοροῦμεν, ἀλλὰ λεληθότως προσιοῦσαν τὴν θάλατταν· οὔτε τὸ καθ' ἡμέραν γινόμενον καὶ πᾶσιν ἔναυλον ἤδη ὂν τοῖς πλησιάζειν μέλλουσι, πρὶν ἢ θεάσασθαι, τοσοῦτον ἔμελλε παρέξεσθαι φόβον, ὥστε φεύγειν, ὡς ἂν εἰ ἐξ ἀδοκήτου * συνέβαινε. Ταῦτα δὲ δικαίως ἐπιτιμᾷ τοῖς συγγραφεῦσι Ποσειδώνιος, καὶ οὐ κακῶς εἰκάζει, 4 ὅτι λῃστρικοὶ ὄντες καὶ πλάνητες οἱ Κίμβροι, καὶ μέχρι τῶν περὶ τὴν Μαιῶτιν ποιήσαιντο στρατείαν· C ἀπ' ἐκείνων δὲ καὶ ὁ Κιμμέριος * κληθεὶς Βόσπορος, οἷον Κιμβρικὸς, Κιμμερίους τοὺς Κίμβρους ὀνομασάντων τῶν Ἑλλήνων. 5 Φησὶ δὲ καὶ Βοΐους τὸν Ἑρκύνιον δρυμὸν οἰκεῖν πρότερον· τοὺς δὲ Κίμβρους ὁρμήσαντας ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον, ἀποκρουσθέντας ὑπὸ τῶν Βοΐων ἐπὶ τὸν Ἴστρον, καὶ τοὺς Σκορδίσκους Γαλάτας καταβῆναι· 6 εἶτ' ἐπὶ Τευριστὰς καὶ Ταυρίσκους, καὶ τούτους Γαλάτας·

* Manuſſ. προσέπεσε.

* Fortaſſe κληθείη

A Non rectè etiam is, qui arma adverſus exundationem cepiſſe Cimbros ait: neque id, quòd Celtæ ad vacuitatem metus ſeſe adſuefacientes, patiantur domos ſuas aquis obrui, rurſumque ædificent, pluresque eorum aquis quàm bello pereant, quod Ephorus tradidit. Nam hæc abſurda non admittit cùm ordo æſtuum, tum noticia regionis illuviem paſſæ: cum enim bis quotidie æſtus accideret, quî credibile ſit tandem nunquam eos ſenſiſſe naturalem eſſe hanc maris reciprocationem & innoxiam, nec non ſibi cum B omnibus ad Oceanum accolentibus communem? Malè etiam Clitarchus, equites narrans accurſum maris ſpectantes, citatis equis refugiſſe, & pœnè fuiſſe à fluxu obrutos: neque enim tanta celeritate accedere mare deprehendimus, ſed ſenſim & latenter: neque id quod fieret quotidie: & omnium ſpectaturorum aures antequam accederent perſonarent, tantum potuit objicere his terrorem, ut quaſi de improviſo oblata re fugam facerent. Hæc Poſidonius jure in ſcriptoribus reprehendit. Idem non inepta conjectura colligit Cimbros homines fuiſſe prædones ac vagos, armiſque ad Mæotin C uſque lacum progreſſos: & fuiſſe ab iis Cimmerium boſporum denominatum, quaſi Cimbricum, cum Græci Cimbros Cimmeriorum nomine afficiant. Idem perhibet, Bojos quondam Hercyniam incoluiſſe ſylvam: ac Cimbros, cùm ad ea loca ſe contuliſſent, ab iis repulſos, ad Iſtrum & Scordiſcos Gallos deſcendiſſe: inde ad Teuriſtas ac Tauriſcos: ipſos quoque Gallos,

1. *οὐκ εὖ δ' οὐδ' ὁ φήσας ὅπλα αἱρέσθαι πρὸς τὰς πλημμυρίδας*) Id ſcriptum à Nicolao Damaſceno, cujus apud Stobæum hæc nobis ſuperſunt verba: *Κελτοὶ οἱ τῷ Ὠκεανῷ γειτνιῶντες, αἰσχρὸν ἡγοῦνται τεῖχον καταπίπτοντα ἢ οἰκίαν φεύγειν. πλημμυρίδος δὲ ἐκ τῆς ἔξω θαλάσσης ἐπερχομένης, μεθ' ὅπλων ἀπαντῶντες ὑπομένουσιν ἕως κατακλύζωνται, ἵνα μὴ δοκῶσι φεύγοντες τὸν θάνατον φοβεῖσθαι*, *Celtæ Oceani accolæ, pro decore habent, ſi quis muro aut domui ſubſtruenti ſe ſubducat. Inundatio quum ex mari exteriori accedit armis induti ei obviam eunt, ſubſiſtuntque donec mergantur, idque ne fugientes videantur quoquo modo mortem formidare.* Ariſtoteli quoque Eudemiorum lib. III. cap. primo. Celtas ait *πρὸς τὰ κύματα ἀπαντᾶν ὅπλα λαβόντας.*] Ælianus de iiſdem Var. Hiſt. XII. c. 23. *εἰσὶ δὲ καὶ οἱ ὅπλα λαμβάνοντες ἐμπίπτουσι τοῖς κύμασι, καὶ τὴν φορὰν αὐτῶν εἰσδέχονται, καὶ τὰ δόρατα προσείοντες, ὥσπερ οὖν ἢ φοβῆσαι δυνάμενοι ἢ τρῶσαι.* i. e. *ſunt etiam, qui arma capientes in fluctus irruant & eorum impetum excipiant nudos gladios & haſtas intentantes, perinde ac ſi vel terrere eos vel vulnerare poſſent.* Caſaub.

2. *ἀφοβίαν οἱ Κελτοὶ ἀσκοῦντες*) Inde Græcorum proverbium, *Κελτικὸν θράσος*. vide Ariſtotelem Nicomach. lib. III. cap. 7. & Ælianum lib. XII. c. 23. D Ideo Horatius IV. Od. 15. Galliam videtur appellare, *non paventem funera*. Idem.

3. *ἰδόντας τὴν ἔφοδον τοῦ πελάγους ἀφιππάσασθαι*) *Ἀφιππάζεσθαι* eſt, *equo ſe eripere*. Diodorus *ἀφιππεύειν* pro eodem poſuit lib. II. *διόπερ οὐδὲν παθοῦσα δεινὸν ἡ Σεμίραμις ἀφίππευσεν.* *Idem.*

4. *ὅτι λῃστρικοὶ ὄντες καὶ πλάνητες*) Vide libro primo. *Idem.*

5. *Φησὶ δὲ καὶ Βοΐους τὸν Ἑρκύνιον δρυμὸν οἰκεῖν πρότερον*) Afferam Cornelii Taciti locum, quem non parum Strabonis illuſtrabunt Germ. c. 28. *Inter Hercyniam ſylvam Rhenumque & Mænum amnes Helvetii, ulteriora Boji, Gallica utraque gens, tenuere. Manet adhuc Boyemi nomen, ſignificatque loci veterem memoriam, quamvis mutatis cultoribus.* Idem.

6. *εἶτ' ἐπὶ Τευριστὰς καὶ Ταυρίσκους*) Legendum *Ταυριστάς*. quemadmodum paulò poſt ſcriptum eſt. Vide tamen quæ notantur in Epitome Stephani, *Ταυρίσκοι*. Idem.

1. εἶτ'

tum ad Helvetios, auri divites, cæterùm A pacatos. Hos, cum viderent ſuis majores opes latrociniis Cimbrorum partas, maximè Tigurinos ac Tugenos, animum ad prædas adjeciſſe, ac Cimbris Italiam petentibus ſocios ſe adjunxiſſe. Omnes autem à Romanis debellati ſunt & Cimbri & eorum ſocii, partim extra Alpes, partim cùm his ſuperatis in Italiam deſcendiſſent. Morem hunc fuiſſe Cimbris uſitatum ferunt. Sequentibus eos in bellum uxoribus, vates quædam comitabantur canæ, albo veſtitu, carbaſinis ſupparis deſuper fibulis affixis, cinctu æreo, pedibus nudis: eæ per caB ſtra captivis occurrebant ſtrictis gladiis, proſtratoſque ad crateram æneam adducebant amphoras circiter xx capientem. Super eam pulpitum erat, quo conſcenſo vates ſublimis ſingulis ſupra lebetem elevatis guttur incidebat: è ſanguine in crateram fuſo ſuam captabant quandam divinationem: reliquæ cadavera ſic cæſorum ſcindebant, inteſtiniſque ſpectatis victoriam ſuis vaticinabantur. In prœliis pelles pulſabant cratibus curruum prætentas, quibus ſonitus terribilis edebatur. GermaC norum, ut diximus, ſeptentrionales qui ſunt, propter litus Oceani porriguntur: ac noti ſunt ab oſtiis Rheni uſque ad Albin, notiſſimi Sicambri & Cimbri. Quæ autem trans Albim ad Oceanum ſunt, nobis prorſus ſunt ignota. Nam neque priorum quenquam compertum habemus iſtud litus prænavigaſſe verſus orientem uſque ad Caſpii maris fauces: neque ultra Albim ſita Romani adiverunt: ſed ne terreſtri quidem itinere quiſquam illa perluſtravit. Ergo quod ſecundum longitudinem proficiſcens ortum ſolis verſus per regiones ad Boryſthenem & ſeptentrioD nalia à Ponto iter faciat, è climatum

A [1] εἶτ' ἐπὶ Ἑλουητίους, πολυχρύσους μὲν ἄνδρας, εἰρηναίους δέ· ὁρῶντας δὲ τὸν ἐκ τῶν λῃστηρίων πλοῦτον, ὑπερβάλλοντα τοῦ παρ' ἑαυτοῖς, τοὺς Ἑλουητίους ἐπαρθῆναι, μάλιστα δ' αὐτῶν Τιγυρήνους τε, καὶ Τωυγένους, ὥστε καὶ συνεξορμῆσαι. [2] Πάντες p. 294. μέντοι κατελύθησαν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, αὐτοί τε οἱ Κίμβροι, καὶ οἱ συναράμενοι τούτοις, οἱ μὲν ὑπερβάλλοντες τὰς Ἄλπεις εἰς τὴν Ἰταλίαν, οἱ δ' ἔξω τῶν Ἄλπεων. Ἔθος δέ τι τῶν Κίμβρων διηγοῦνται τοιοῦτον, ὅτι ταῖς γυναιξὶν αὐτῶν συστρατευούσαις, [3] παρηκολούθουν προμάντεις ἱέρειαι πολιότριχες, λευχείμονες, καρπασίνας ἐφαπτίδας ἐπιπεπορπημέναι, ζῶσμα B χαλκοῦν ἔχουσαι, γυμνόποδες· τοῖς οὖν αἰχμαλώτοις διὰ τοῦ στρατοπέδου συνήντων ξιφήρεις· καταστρέψασαι δ' αὐτοὺς ἦγον ἐπὶ κρατῆρα χαλκοῦν ὅσον ἀμφορέων εἴκοσι· εἶχον δὲ ἀναβάθραν, ἣν ἀναβᾶσα ὑπερπετὴς τοῦ λέβητος ἐλαιμοτόμει ἕκαστον μετεωρισθέντα· ἐκ δὲ τοῦ προχεομένου αἵματος εἰς τὸν κρατῆρα, μαντείαν τινὰ ἐποιοῦντο· ἄλλαι δὲ διασχίσασαι, ἐσπλάγχνευον ἀναφθεγγόμεναι νίκην τοῖς οἰκείοις· ἐν δὲ τοῖς ἀγῶσιν ἔτυπτον τὰς βύρσας τὰς περιτεταμένας τοῖς γέρροις τῶν ἁρμαμαξῶν, ὥστ' ἀποτελεῖσθαι ψόφον ἐξαίσιον. Τῶν δὲ Γερμανῶν, ὡς εἶπον, C οἱ μὲν προσάρκτιοι παρήκουσι τῷ Ὠκεανῷ· Γνωρίζονται δ' ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥήνου λαβόντες τὴν ἀρχὴν, μέχρι τοῦ Ἄλβιος. Τούτων δ' εἰσὶ γνωριμώτατοι Σούγαμβροί τε καὶ Κίμβροι· τὰ δὲ πέραν τοῦ Ἄλβιος τὰ πρὸς τῷ Ὠκεανῷ, παντάπασιν ἄγνωστα ἡμῖν ἐστιν. οὔτε γὰρ τῶν προτέρων [4] οὐδένας ἴσμεν τὸν παράπλουν τοῦτον πεποιημένους πρὸς τὰ ἑωθινὰ μέρη, τὰ μέχρι τοῦ στόματος τῆς Κασπίας θαλάττης, [5] οὔθ' οἱ Ῥωμαῖοι προῆλθόν πω εἰς τὰ περαιτέρω τοῦ Ἄλβιος· ὡς δ' αὔτως οὐδὲ πεζοὶ παρωδεύκασιν οὐδένες. Ἀλλ' ὅτι μὲν κατὰ μῆκος ἰοῦσιν ἐπὶ τὴν ἕω, τὰ κατὰ τὸν Βορυσθένην καὶ [6] τὰ πρὸς βορρᾶν μέρη D τοῦ Πόντου χωρία ἅπαντα, δῆλον ἐκ τῶν κλιμάτων

1. *εἶτ' ἐπὶ Ἐλουητίους πολυχρύσους μὲν ἄνδρας εἰρηναίους δὲ*) Geminus & cum iſto conferendus locus libro quarto p. 193. *φασὶ δὲ καὶ πολυχρύσους τοὺς Ἐλουητίους εἶναι μηδὲν μέντοι ἧττον ἐπὶ λῃστείας τραπέσθαι τὰς τῶν Κίμβρων εὐπορίας ἰδόντας.* *Caſaub.* Ald. ed. *ἐπὶ Λουττίους.*

2. *πάντες μέντοι κατελύθησαν*) Vide libro quarto, ubi de Rhodani oſtiis pag. 183. *Idem.*

3. *παρηκολούθουν προμάντεις ἱέρειαι*) quales fuiſſe videntur *Velleda* & *Aurinia*, de quibus conſule Tacitum Germ. c. 8. *Idem.*

4. *οὐδένας ἴσμεν τὸν παράπλουν τοῦτον πεποιημένους*) De hoc ſatis libro primo. Vide Plinium omnino lib. II. cap 63. *Idem.*

5. *οὔθ' οἱ Ῥωμαῖοι προῆλθόν πω εἰς τὰ περαιτέρω τοῦ Ἄλβιος*) ſcripta hæc ſunt quo tempore bellum in Germania gerebat Druſus, cujus victoriarum terminus Albis, quem ille non trajecit: poſtea autem Romani trajecerunt. vide Tacitum Ann. II. 14. *Idem.*

6. *τὰ πρὸς βορρᾶν μέρη τοῦ Πόντου χωρία ἅπαντα*) Mendoſiſſimus locus. Mihi non eſt dubium verbum, quod deſideratur, ita eſſe reſtituendum, ut pro *ἅπαντα*, legamus *ἀπαντᾷ*: quale mendum, etiam alibi in hoc auctore deprehendimus. vide ad lib. primum. Sed ne ſic quidem locus perpurgatus omnino fuerit. Nam ſi verba hæc diligentius expendas, vel vocem *μέρη*, vel vocem *χωρία* eſſe inutilem mihi opinor accredes. An ergo locus ita legendus? *τὰ πρὸς βορρᾶν τοῦ Πόντου χωρία ἀπαντᾷ.* Senſus quidem hic eſt, Navigantibus in Oceano ſeptentrionali orientem verſus occurrere ea loca, quæ Ponto ſunt ad ſeptentrionem. *Idem.*

[1] καὶ τῶν παραλλήλων διαστημάτων· τί δ' ἔστι πέραν τῆς Γερμανίας, καὶ τί τῶν ἄλλων τῶν ἑξῆς, [2] εἴτε Βαστάρνας χρὴ λέγειν, ὡς οἱ πλείους ὑπονοοῦσιν, εἴτ' ἄλλους μεταξύ, ἢ Ἰάζυγας, [3] ἢ * Ῥωξολάνους, ἤ τινας ἄλλους [4] τῶν Ἁμαξοίκων, οὐ ῥᾴδιον εἰπεῖν· οὐδ' εἰ μέχρι τοῦ Ὠκεανοῦ παρήκουσι παρ' ἅπαν τὸ μῆκος, ἔστι τι ἀοίκητον ὑπὸ ψύχους, ἢ ἄλλης αἰτίας, ἢ καὶ γένος ἀνθρώπων ἄλλο διαδέχεται μεταξὺ τῆς θαλάττης καὶ τῶν ἑῴων Γερμανῶν ἱδρυμένον. Τοῦτο δὲ τὸ αὐτὸ ἀγνόημα καὶ [5] περὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐφεξῆς προσαρκτίων * ἔλεγεν· οὔτε γὰρ τοὺς Βαστάρνας, οὔτε τοὺς Σαυρομάτας, καὶ ἁπλῶς τοὺς ὑπὲρ τοῦ Πόντου οἰκοῦντας ἴσμεν, οὔθ' ὁπόσον ἀπέχουσι τῆς Ἀτλαντικῆς θαλάττης, οὔτ' εἰ συνάπτουσιν ἐν αὐτῇ. Τὸ δὲ νότιον μέρος τῆς Γερμανίας, τὸ πέραν τοῦ Ἄλβιος, τὸ μὲν συνεχὲς ἀκμὴν ὑπὸ τῶν Σουήβων κατέχεται· εἶθ' εὐθὺς ἡ p. 295. τῶν Γετῶν συνάπτει γῆ, κατ' ἀρχὰς μὲν στενή, παρατεταμένη τῷ Ἴστρῳ κατὰ νότιον μέρος· κατὰ δὲ τοὐναντίον, τῇ παρορείᾳ τοῦ Ἑρκυνίου δρυμοῦ, μέρος τι καὶ αὐτὴ τῶν ὀρῶν κατέχουσα, εἶτα πλατύνεται πρὸς τὰς ἄρκτους μέχρι Τυρεγετῶν· τοὺς δ' ἀκριβεῖς ὅρους οὐκ ἔχομεν φράζειν. Διὰ δὲ τὴν ἄγνοιαν τῶν τόπων τούτων, οἱ τὰ Ῥιπαῖα ὄρη καὶ τοὺς Ὑπερβορείους μυθοποιοῦντες, λόγου ἠξίωνται· καὶ ἃ Πυθέας ὁ Μασσαλιώτης κατεψεύσατο ταῦτα τῆς παρωκεανίτιδος, προσχήματι χρώμενος τῇ περὶ τὰ οὐράνια καὶ μαθηματικὰ ἱστορίᾳ. Ἐκεῖνοι μὲν οὖν ἐάσθωσαν. Οὐδὲ γὰρ εἴ τινα Σοφοκλῆς τραγῳδεῖ περὶ τῆς Ὠρειθυίας λέγων, ὡς ἀναρπαγεῖσα ὑπὸ Βορέου κομισθείη·

Ὑπέρ τε πόντον πάντ' ἐπ' ἔσχατα χθονός,
Νυκτός τε πηγὰς οὐρανοῦ τ' ἀναπτυχάς,
Φοίβου τε παλαιὸν κῆπον· ---

* Vulgò Ῥαξυάλους,

* Fortè ἐγένετο.

& æqualiter diſtantium linearum rationibus liquet. Quid autem ſit ultra Germanos, & alios iis confines, ſive ii ſunt Baſtarnæ, ut plerique putant, ſive alii interjecti, ſive Iazyges, ſive Roxolani, ſive alii in curribus domicilia habentes, non eſt facilè dictu: neque an tota illa in ora Oceani aliqua ſit portio, quæ vel ob frigus, vel alia de cauſa habitari nequeat: item, an aliud genus hominum orientalibus Germanis & Oceano ſit interjectum. Eadem ignoratio reliquorum deinceps ad Boream vergentium ab eo indicatur: neque enim ſcimus Baſtarnæ, & Sauromatæ, & in univerſum qui ſupra Pontum habitant, quantum abſint ab Atlantico mari, aut an eò uſque pertingant. Latus autem Germaniæ meridionale, quod eſt trans Albim, continuò Suevi tenent: poſt hos Getarum regio attingit, arcta initio, qua juxta auſtrinam partem ſecundum Iſtrum protenditur, & è regione finibus Hercyniæ ſylvæ, partem montium ipſa quoque complectens: deinde verſus ſeptentrionalem dilatatur uſque ad Tyrigetas. Atque ignoratione horum locorum factum eſt, ut audirentur qui Riphæos montes & Hyperboreos commenti ſunt: taliaque de ora Oceani mendacia traderet Pytheas Maſſilienſis, præſcriptione uſus narrationis rerum cœleſtium & mathematicarum. Eos igitur miſſos faciamus. Neque enim ſi qua tragicè Sophocles fabulatur, Orithyiam à Borea raptam narrans fuiſſe perlatam,

Superque Pontum ad terræ fines extumos,
Fonteſque noctis, & cœli adverſam plagam,
Hortum veteremque Phœbi:---

1. καὶ τῶν παραλλήλων διαστημάτων) Loco non omnibus claro lucem afferent quæ diſputata ſunt libro primo non procul initio, de Oceano totam terram ambiente: ubi docebat Geographus de partibus inacceſſis nobis eſſe judicandum, aut conjiciendum potius ἐκ τῶν παραλλήλων διαστημάτων τῶν ἐφικτῶν ἡμῖν. Vide locum pag. 4. & 5. *Caſaub.*

2. εἴτε Βαστάρνας χρὴ λέγειν) Dionyſius ꝟ. 303.

Πολλὰ μάλ' ἑξείης Μαιώτιδος ἐς στόμα λίμνης
Γέρμανοι, Σαμάται τε, Γέται θ' ἅμα, Βαστάρναι τε. I. e.

Multa valde, ordine, Mæotidis uſque ad oſtium paludis
Germani, Samatæque, Getæque ſimul Baſtarnæque.

Ovidius, Lib. II. Triſt. el. I. ꝟ. 197.

Hactenus Euxini pars eſt Romana ſiniſtri:
Proximæ Baſternæ Sauromatæque tenent.

Plinius de Baſternis & Jazygibus H. N. IV. cap. 12. *Inter Danubium & Hercynium ſaltum, uſque ad Pannonica hyberna Carnunti, Germanorum ibi confinium campos & plana Jazyges Sarmatæ: montes verò & ſaltus pulſi ab iis Daci ad Pathyſſum amnem: à Moro, ſive is Duria eſt à Suevis regnoque Vanniano dirimens eos: adverſa Baſternæ tenent, aliique inde Germani.* Vide infra hoc eodem libro. *Idem.*

3. ἢ Ῥαξυάλους) Omnino Roxolanos eſſe puto: quos ipſe paulò poſt, & Ptolemæus quoque Jazygibus vicinos facit. Lego igitur, Ῥωξολάνους ut infra. ſic veteres. *Idem.* Ed. Aldin. & Henric. Petrin. Ῥαξυάλους.

4. τῶν ἁμαξοικῶν) qui in *plauſtro equoque* vivunt, ut loquitur Tac. Sed & Hamoxabios gentem in eo tractu agnoſcunt Geographi. *Idem.*

5. περὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐφεξῆς προσαρκτίων· ἔλεγεν) Imo ἐγένετο vel διέτεινεν. & ita aut ſimili modo ſcribendum. *Idem.*

1. In

quicquam hæc ad inſtitutum noſtrum faciunt. Itaque omittamus iſta, ut & 1 in Phædro Socrates: quæ autem ex veteri ac recenti hiſtoria accepimus, referamus.

Proinde Græci Getas exiſtimaverunt eſſe Thracicam gentem. Hi Getæ ad utramque ripam Iſtri accolebant, itemque Myſi, ipſi quoque Thraces, & quos nunc Myſos vocant, à quibus profecti ſunt qui nunc inter Lydos, Phryges, ac Troas habitant Myſi. Quin & ipſi Phryges, Bryges ſunt, gens Thracica, ſicut & Mygdones, Bebryces, Medobithyni, Bithyni, Thyni, & (ut arbitror) Mariandyni: atque hi quidem omnes Europam prorſus deſeruerunt: Myſi in ea conſtitere. Et ſanè Poſidonii comprobo conjecturam, qui Europæos, id eſt, Thraces, Myſos ab Homero nominari judicat his verbis:

Partem in diverſam retrò ſua lumina torſit,
Thraces equûm domitores, comminus atque potentes
Pugna reſpiciens Myſos. ---

Nam ſi quis Aſiæ populum Myſos intelligat, incongruus erit ſermo. Qui enim, dicens Jovem à Troia viſum avertentem in Thracum terram, cum his comprehendat Myſos, non in diverſa parte ſitos, ſed confines Troadi, & poſt eam incolentes atque ab utroque latere, à Thracia autem lato diviſos Helleſponto: is & terræ continentes partes diverſas confuderit, neque Homeri verba intellexerit.

A οὐδὲν ἂν εἴη πρὸς τὰ νῦν, 2 ἀλλ' ἐατέον· ὥσπερ καὶ ἐν τῷ Φαίδρῳ ὁ Σωκράτης. Ἃ δὲ ἐκ τῆς παλαιᾶς ἱστορίας καὶ τῆς νῦν παρειλήφαμεν, ταῦτα λέγωμεν.

3 Οἱ τοίνυν Ἕλληνες, τοὺς Γέτας, Θρᾷκας ὑπελάμβανον· ᾤκουν δ' ἐφ' ἑκάτερα τοῦ Ἴστρου καὶ οὗτοι, καὶ οἱ Μυσοὶ, Θρᾷκες ὄντες καὶ αὐτοὶ, καὶ οὓς νῦν Μυσοὺς καλοῦσιν· 4 ἀφ' ὧν ὡρμήθησαν καὶ οἱ νῦν μεταξὺ Λυδῶν, καὶ Φρυγῶν καὶ Τρώων οἰκοῦντες Μυσοί· καὶ αὐτοὶ δ' οἱ Φρύγες Βρύγες εἰσὶ, Θρᾴκιόν τι ἔθνος, καθάπερ καὶ οἱ Μυγδόνες, καὶ Βέβρυκες, 5 καὶ Μεδοβιθυνοὶ, καὶ Θυνοὶ, δοκῶ δὲ καὶ τοὺς Μαριανδυνούς. B Οὗτοι μὲν οὖν τελέως ἐκλελοίπασι πάντες τὴν Εὐρώπην, οἱ δὲ Μυσοὶ συνέμειναν. Καὶ Ὅμηρον δὲ ὀρθῶς εἰκάζειν μοι δοκεῖ Ποσειδώνιος τοὺς ἐν τῇ Εὐρώπῃ Μυσοὺς κατονομάζειν. λέγω δὲ τοὺς ἐν τῇ Θρᾴκῃ, ὅταν φῇ·

6 -- αὐτὸς δὲ πάλιν τρέπεν ὄσσε φαεινὼ,
Νόσφιν ἐφ' ἱπποπόλων Θρῃκῶν καθορώμενος αἶαν,
Μυσῶν τ' ἀγχεμάχων. --

Ἐπεὶ εἴ γε τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν Μυσοὺς δέχοιτό τις, ἀπηρτημένος ἂν εἴη ὁ λόγος· τὸ γὰρ ἀπὸ τῶν Τρώων τρέψαντα τὴν ὅρασιν ἐπὶ τὴν C Θρᾳκῶν γῆν, συγκαταλέγειν ταύτῃ τὴν τῶν Μυσῶν, τῶν οὐ νόσφιν ἐόντων, ἀλλ' ὁμόρων τῇ Τρῳάδι, καὶ ὄπισθεν αὐτῆς ἱδρυμένων, καὶ ἑκατέρωθεν, διειργομένων δ' ἀπὸ τῆς Θρᾴκης πλάτει Ἑλλησπόντῳ, συγχέοντος ἂν εἴη τὰς ἠπείρους, καὶ ἅμα τῆς φράσεως οὐκ ἀκούοντος·

1. *In Phœdro Socrates*) Propè initium dialogi. Myſorum mox repetitio mihi eſt ſuſpecta. Poſt Ὅμηρον δὲ interpoſui à Poſidonio amotum, ita ſenſus eſt clarus. *Xyland.*

2. ἀλλ' ἐατέον, ὥσπερ καὶ ἐν τῷ Φαίδρῳ ὁ Σωκράτης) Verba Socratis apud Platonem, p. 230. Tom. III. ed. H. Steph. ὅθεν δὴ χαίρειν ἐάσας ταῦτα, πειθόμενος δὲ τῷ νομιζομένῳ περὶ αὐτῶν, ὃ νῦν δὴ ἔλεγον, σκοπῶ οὐ ταῦτα, ἀλλ' ἐμαυτόν. *Caſaub.*

3. Οἱ τοίνυν Ἕλληνες τοὺς Γέτας, Θρᾷκας ὑπελάμβανον) Herodotus Melpomene cap. 93. Getas vocat Thracum τοὺς ἀνδρειοτάτους καὶ δικαιοτάτους. *Idem.*

4. ἀφ' ὧν ὡρμήθησαν καὶ οἱ νῦν μεταξὺ Λυδῶν) De his plura lege libro duodecimo p. 575. ubi etiam de Phrygibus, Mygdonibus, Bebrycibus & Bithynis ac Thynis plura. *Idem.*

5. καὶ Μεδοβιθυνοὶ) Medobithynos pauci veterum commemorant; ſed apparet ex duobus Thraciæ populis unum eſſe confectum. De Bithynis ſatis liquet. Medos autem hoc èſt Μέδους per ε gentem eſſe Thraciæ apparet ex hoc ipſo libro. Stephanus verò Mædos hos appellat, ſcribitque, Μαιδοὶ ἔθνος Θρᾴκης πλησίον Μακεδονίας, ἐκ τούτων μεταβάντες τινὲς εἰς Μακεδονίαν Μαιδοβιθυνοὶ ἐκλήθησαν. i. e. *Mædi gens Thraciæ, prope Macedoniam, ex his profecti aliqui in Macedones, Mediobithyni vocati fuere.* Sic Herod. II. 98. & Thucyd. III. c. 11. Sanè & Ptolemæus in Thracia Μαιδικὴν στρατηγίαν nominat, ſcribitque per αι. *Idem.*

6. αὐτὸς δὲ πάλιν τρέπεν) Locus integer ita habet: Iliad. N. pr.

Ζεὺς δ' ἐπεὶ οὖν Τρῶάς τε καὶ Ἕκτορα νηυσὶ πέλασσε
Τοὺς μὲν ἔα παρὰ τῇσι πόνον τ' ἐχέμεν καὶ ὀϊζὺν,
Νωλεμέως· αὐτὸς δὲ πάλιν τρέπεν ὄσσε φαεινὼ,
Νόσφιν ἐπ' ἱπποπόλων Θρῃκῶν καθορώμενος αἶαν,
Μυσῶν τ' ἀγχεμάχων, καὶ ἀγαυῶν ἱππημολγῶν.
Γλακτοφάγων, Ἀβίων τε, δικαιοτάτων ἀνθρώπων.
D *Ἐς Τροίην δ' οὐ πάμπαν ἔτι τρέπεν ὄσσε φαεινώ.*

Adſcripſi totum poëtæ locum, tum quia eo ſæpius utitur Strabo iſto libro: tum quia ex ejus integra lectione ſatis conſtat id quod probare Strabo nititur. Nam πάλιν ὄσσε τρέπειν, ut ille ait, eſt εἰς τοὐπίσω: quod autem additur à poëta, Jovem ubi ſemel à Trojanis ſe avertit, ad eoſdem poſtea ſe non convertiſſe, ſatis indicat Myſos, quorum mentionem facit, Thracicam eſſe gentem, non Aſiaticam. Myſos enim Aſiaticos vix cernere potuiſſet Jupiter, ut non etiam ad Trojam oculos flecteret. Confirmat hanc interpretationem Ammiani locus lib. XXIII. (c. 6. p. 378. ed. 1681.) ubi poſtquam de Hyrcania egit, ſubdit, *Contra hanc gentem ſub Aquilone dicuntur Abii verſari, genus piiſſimum, calcare cuncta mortalia conſuetum: quos (ut Homerus fabuloſius canit) Jupiter ab Idæis montibus contuetur.* Idem.

τὸ γὰρ πάλιν τρέπειν, μάλιστα μέν ἐστιν εἰς τοὐπίσω· ὁ δ' ἀπὸ τῶν Τρώων μεταφέρων τὴν ὄψιν, ἐπὶ τοὺς μὴ [1] ὄπισθεν αὐτῶν, ἀλλ' ἐκ πλαγίων ὄντας, προσωτέρω μὲν μεταφέρει, εἰς τοὐπίσω δ' οὐ πάνυ. [2] καὶ τὸ ἐπιφερό- A

p. 296. μενον δ' αὐτοῦ τὸ μαρτύριον, ὅτι τοὺς Ἱππημολγοὺς, καὶ Γαλακτοφάγους, καὶ Ἀβίους, συνῆψεν αὐτοῖς· εἴπερ εἰσὶν οἱ ἁμαξοικοὶ Σκύθαι, καὶ Σαρμάται· καὶ γὰρ νῦν ἀναμέμικται ταῦτα τὰ ἔθνη τοῖς Θρᾳξὶ, καὶ τὰ Βασταρνικὰ, μᾶλλον μὲν τοῖς ἐκτὸς Ἴστρου, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐντός. Τούτοις δὲ καὶ τὰ Κελτικὰ, B οἵ τε Βόϊοι καὶ Σκορδίσκοι, καὶ Ταυρίσκοι· τοὺς δὲ Σκορδίσκους ἔνιοι Σκορδίσκας καλοῦσι· καὶ τοὺς Ταυρίσκους δὲ * Λιγυρίσκους καὶ * Ταυρίστας φασί. Λέγει δὲ τοὺς Μυσοὺς ὁ Ποσειδώνιος, καὶ ἐμψύχων ἀπέχεσθαι κατ' εὐσέβειαν, * καὶ διὰ τοῦτο καὶ θρεμμάτων· μέλιτι δὲ χρῆσθαι, καὶ γάλακτι, καὶ τυρῷ, ζῶντας καθ' ἡσυχίαν· [3] διὰ δὲ τοῦτο καλεῖσθαι θεοσεβεῖς τε, [4] καὶ καπνοβάτας· εἶναι δέ τινας τῶν Θρᾳκῶν, οἳ χωρὶς γυναικὸς ζῶσιν, [5] οὓς Κτίστας καλεῖσθαι, ἀνιερῶσθαί τε διὰ τιμὴν, καὶ μετ' ἀδείας ζῆν· τούτους δὴ συλλήβδην ἅπαντας τὸν ποιητὴν εἰπεῖν C

-- ἀγαυοὺς ἱππημολγοὺς,
Γλακτοφάγους, Ἀβίους τε, δικαιοτάτους ἀνθρώπους.

Ἀβίους δὲ * προσαγορεύει μάλιστα, ὅτι χωρὶς γυναικῶν· ἡγούμενος ἡμιτελῆ τινὰ βίον τὸν χῆρον, καθάπερ καὶ [6] τὸν οἶκον ἡμιτελῆ τὸν Πρωτεσιλάου, διότι χῆρος·

* Suſpectus locus.
* Prior interpres Ταυρίσκας.
* Manuſſ. διὰ δὲ τοῦτο
* Malim προσαγορεύειν

Nam rurſum oculos convertere, id maximè eſt retrorſum avertere: qui autem à Trojanis viſum transferret in eos, qui non à tergo eorum, ſed à latere ſiti ſunt, is proferret quidem, non autem retrò viſum averteret. Huc facit & teſtimonium quod ab eo adducitur: nempe Myſis Homerum adjungere Hippemolgos, mulctores equorum nimirum, Galactophagos, id eſt veſcentes lacte, & Abios: qui ſunt in vehiculis habitantes Scythæ & Sarmatæ: nam etiamnum permixtæ ſunt iſtæ & Baſtarnicæ gentes Thracibus, magis quidem iis qui extra, ſed iis tamen quoque qui intra Iſtrum accolunt: iiſdemque etiam Celticæ, Boii, Scordiſci, Tauriſci. Scordiſcos quidam Scordiſcas appellant, Tauriſcis Liguriſcarum & Tauriſtarum nomen tribuunt. Idem Poſidonius ait Myſos pietatis ergò cum animatis, tum ea propter etiam pecudibus abſtinere, vitam degere ocioſam, melle & lacte & caſeo nutritos; ideoque eos & Deûm cultores nominari, & Capnobatas, (*vox ſcanſores fumi notat*) eſſe etiam quoſdam Thraces, qui abſque mulieribus vivant: eoſque Ctiſtas (*id eſt conditores*) vocari, & ſacros honoris gratia haberi, immuneſque vivere. Hos univerſos Homerum compendio ſic extuliſſe.

...*mulctores claros reſpexit equorum,*
Lactivoros, Abioſque, hominum gens juſtior illis
Nulla alia eſt...

Abios autem dicit præcipuè, (*quæ vox vita expertes ſignificat*) quia uxoribus careant: viduam vitam quaſi dimidia ſui duntaxat parte conſtantem cenſens, ut & Proteſilai domum, eo extincto viduatam,

1. ὄπισθεν αὐτῶν, ἀλλ' ἐκ πλαγίων) ἀλλ' inſerui ſententia & verbis poſcentibus. *Xyland.*

2. καὶ τὸ ἐπιφερόμενον.) deeſt aliquid. *Idem.*

2. καὶ τὸ ἐπιφερόμενον δ' ἂν τοῦ μαρτύριον) Lego, καὶ τὸ ἐπιφερόμενον δ' αὖ τούτου μαρτύριον. Ita eſſe ſcribendum, quamvis repugnantibus libris, nemo negabit, paulò qui ſit emunctioris naris. *Caſaub.* D

3. διὰ δὲ τοῦτο καλεῖσθαι θεοσεβεῖς καὶ καπνοβάτας) Ita ſcriptum reperio in omnibus exemplaribus, tum hic, tum etiam paulò poſt, ubi hæc repetuntur: neque id tantum, ſed apud Euſtathium quoque. Verum quid obſecro hæc vox ſignificat, aut quænam hujus appellationis ratio? Id quidem conſtat, à frugalitate nomen iſtud eos inveniſſe, quod illa verba indicant, διὰ τοῦτο. Sed nihilo minus obſcura remanet Capnobatarum appellatio. Dionyſius autem Gothofredus Juriſconſultus clariſſimus longeque doctiſſimus, ac ſingulari amicitia mihi conjunctiſſimus, putabat legendum, σεμνοβάτας, vel σεμνοβιώτας, vel ἀπνοβιώτας, quòd more Pythagoreorum rebus inanimatis tantum veſcerentur. *Idem.*

4. Καὶ καπνοβάτας) perperam in editis Strabonis exemplaribus Thraciæ quidam populi καπνοβάται dicuntur, & ſine ullo ſenſu *fumi ſcanſores* redduntur. Melius autem καπνοπάται ſunt appellati, quaſi *fumo viventes*, quemadmodum Ἀμαζόνες ἐκαλοῦντο δὲ καὶ Σαυροπάτιδες, παρὰ τὸ σαύρας πατεῖν καὶ ἐσθίειν Holſtein. in Stephan. p. 29.

5. οὓς Κτίστας καλεῖσθαι) Quoſnam Græci appellent κτίστας, nemo eſt qui ignoret. eſtque id vel ex Suetonii Octavio c. 98. clarum. Sed ea hujus vocis notio nihil pertinet ad hunc locum, mihi quidem Ctiſtæ iſti tam ſunt incogniti, quam proximi Capnobatæ. verum tamen ita omnes libri habent. *Caſaub.*

6. τὸν οἶκον ἡμιτελῆ τὸν Πρωτεσιλάου, διότι χῆρος) Locus poëtæ eſt Ἰλιάδ. β. 698.

Τῶν αὖ Πρωτεσίλαος ἀρήϊος ἡγεμόνευε
Ζωὸς ἐών, τότε δ' ἤδη, ἔχεν κατὰ γαῖα μέλαινα
Τοῦ δὲ καὶ ἀμφιδρυφὴς ἄλοχος Φυλάκῃ ἐλέλειπτο
καὶ δόμος ἡμιτελής.

Horum item Proteſilaus bellicoſus dux erat,
Dum viveret: tunc autem jam detinebat [eum] *terra nigra*
Hujuſque ambabus genis lacerata uxor in Phylace relicta eſt
Et domus ſemiperfecta.

Interpretatur autem Strabo δόμον ἡμιτελῆ, τὸν χῆρον, & cœlibem vitam. Alii paulò aliter; quos conſule. Cæterum Ἀβίους volunt alii proprium gentis eſſe nomen, quod Arriani & Curtii atque Ammiani XXIII. c. 6. confirmatur auctoritate. quomodo etiam vocem ἀγαυοὺς nonnulli è veteribus acceperunt, ut Heſychius teſtis eſt. *Idem.*

ſemiperfectam vocat. Et comminus pugnaces (*Anchemachos ſic interpretari liceat*) Myſos, quod boni ſint bellatores, neque agi ac ferri ſua patiantur. 2 Vultque in decimo ſcribendum eſſe pro Myſis comminus pugnantibus............... Enimverò ſupervacaneum fortaſſe fuerit, ſcripturam à tot jam annis comprobatam velle loco movere: multo enim credibilius eſt, ab initio Myſos appellatos, nunc quoque ſic denominari. Id quidem 3 admitti non videtur poſſe Abios à viduitate potius, quam quod laribus careant & in vehiculis degant, vocatos fuiſſe. Nam cum præcipuè circa contractus & pecuniæ æſtimationem committantur flagitia, eos qui ad tenuem victum tam paucis uterentur rebus conſentaneum eſt juſtiſſimos dici: quando philoſophi etiam temperantiæ juſticiam proximo loco apponentes, vitam ex ſe aptam & frugalem in primis affectaverunt: unde etiam quidam eorum curſum non tenentes rectum, in cynicum vitæ genus exorbitavere. Quòd autem abſque uxoribus viverent, nullius talis rei indicium extat, maximè apud Thraces, & de his Getas. Conſidera enim quæ de iis Menander, non ficta (puto) ſed ex hiſtoria deſumpta ſcribit.

Omnes enim Thraces, Getæ ſed maxime
Nos omnium (namque inde glorior genus
Meum eſſe) continemus à mulieribus
Nos non ſatis.--

pauloque poſt effuſæ in uxores libidinis exempla ponit·

Nam nemo noſtrum uxoribus poteſt decem
Contentus eſſe: undecimam, quin duodecimam

A * ἀγχεμάχους δὲ τοὺς Μυσοὺς, ὅτι ἀπόρθητοι, καθὰ καὶ οἱ ἀγαθοὶ πολεμισταί· 1 δεῖν δὲ ἐν τῷ δεκάτῳ ἐγγράφειν ἀντὶ τοῦ Μυσῶν τ' ἀγχεμάχων .... Τὸ μὲν οὖν τὴν γραφὴν κινεῖν ἐκ τοσούτων ἐτῶν εὐδοκιμήσασαν, περιττὸν ἴσως· πολὺ γὰρ πιθανώτερον ὠνομάσθαι μὲν ἐξ ἀρχῆς Μυσοὺς, μετωνομάσθαι δὲ καὶ νῦν. Τοὺς Ἀβίους δὲ 4 τοὺς χήρους μᾶλλον ἢ τοὺς ἀνεστίους, καὶ τοὺς ἁμαξοικοὺς δέξαιτ' ἄν τις· μάλιστα γὰρ περὶ τὰ συμβόλαια, 5 καὶ τὴν τῶν χρημάτων * ἐκτίμησιν, συνισταμένων τῶν ἀδικημάτων τοὺς οὕτως B ἀπ' ὀλίγων εὐτελῶς ζῶντας 6 δικαιοτάτους εὔλογον κληθῆναι· ἐπεὶ καὶ οἱ φιλόσοφοι τῇ σωφροσύνῃ τὴν δικαιοσύνην ἐγγυτάτω τιθέντες, τὸ αὔταρκες, καὶ τὸ λιτὸν ἐν τοῖς πρώτοις ἐζήλωσαν· ἀφ' οὗ καὶ 7 πρὸς ἐκπλώσεις τινὰς αὐτῶν παρέωσαν ἐπὶ τὸν κυνισμόν. Τὸ δὲ χήρους γυναικῶν οἰκεῖν, οὐδεμίαν τοιαύτην ἔμφασιν ὑπογράφει, καὶ μάλιστα παρὰ τοῖς Θρᾳξὶ, καὶ τούτων τοῖς Γέταις. Ὅρα δὲ ἃ λέγει Μένανδρος περὶ αὐτῶν, οὐ πλάσας, ὡς εἰκὸς, ἀλλ' ἐξ ἱστορίας λαβών.

* Vulgo ἀγχιμάχων

Πάντες μὲν οἱ Θρᾷκες, μάλιστα δ' οἱ Γέται p. 297.
C Ἡμεῖς ἁπάντων (καὶ γὰρ αὐτὸς εὔχομαι
Ἐκεῖθεν εἶναι τὸ γένος) οὐ σφόδρ' ἐγκρατεῖς
Ἐσμέν. --

Καὶ ὑποβὰς μικρὸν, τῆς περὶ τὰς γυναῖκας ἀκρασίας τίθησι τὰ παραδείγματα·

-- 8 Γαμεῖ γὰρ ἡμῶν οὐδ' εἷς, οὐ δέκ' ἢ
Ἕνδεκα γυναῖκας, δώδεκά τε πλείους τινὲς,

1. δεῖν δ' ἐν τῷ δεκάτῳ ἐγγράφειν) Corruptiſſimum locum aliis ſanandum libenter relinquo, qui vel à libris manuſcriptis melius erunt inſtructi (quæ una opinor medicina eſt huic loco ſalutaris,) vel ab ingenio: addam etiam, quibus plus otii quàm mihi, homini occupatiſſimo, fuerit. *Caſaub.*

2. *Vultque in decimo*) Locus corruptus. Menandri verſus correxi ex metrica ratione, antè. *Xyland.*

3. *Admitti non videtur poſſe*) Nihil ſum auſus in textu mutare. Sed profectò evidens eſt refelli opinionem ἀβίους per χήρους explicantis, ideoque legerim hic πῶς δέξαιτ' ἄν τις. *Xyland.*

4. τοὺς χήρους μᾶλλον ἢ τοὺς ἀνεστίους) Nemo non videt deeſſe negationem, legendumque eſſe, τοὺς χήρους οὐ μᾶλλον. *Caſaub.*

5. καὶ τὴν τῶν χρημάτων ἐκτίμησιν) Malim ἔκτισιν. *Idem.*

6. δικαιοτάτους εὔλογον κληθῆναι) Q. Curtius lib. VII. c. 6. *Legati deinde Abiorum Scytharum ſuperveniunt, liberi, ex quo diſceſſerat Cyrus, tum imperata facturi: Juſtiſſimos barbarorum conſtabat. Armis abſtinebant, niſi laceſſiti. Libertatis modico & æquali uſu, principibus humiliores pares fecerunt.* Idem.

7. πρὸς ἐκπλώσεις τινὰς αὐτῶν παρέωσαν ἐπὶ τὸν κυνισμόν) Eleganter τὸν κυνισμὸν vocat ἔκπλωσιν legitimæ philoſophiæ. Sic philoſophus παρεκβάσεις ſolet appellare in libris de Rep. (Polit. III. 7.) τυραννίδα τῆς βασιλείας, ὀλιγαρχίαν τῆς ἀριστοκρατείας, δημοκρατίαν, τῆς πολιτείας. *Idem.*

D 8. Γαμεῖ γὰρ ἡμῶν οὐδ' εἷς οὐ δέκ' ἢ) Carmen hoc ſic malim legi,

Γαμεῖ γὰρ ἡμῶν οὐδὲ εἷς, εἰ μὴ δέκ', ἤ.

& ita niſi fallor ſententia poſtulat. Infra vox καταστροφὴ corrupta eſt & emendanda. *Idem.*

Γαμεῖ γὰρ ἡμῶν οὐδ' εἷς) Non ſatis emendati hi verſus Menandri leguntur, quos ergo huc afferam, ut legendi ſunt, & diſtinguendi. Sic loquitur apud eum aliquis oriundo Geta.

Γαμεῖ γὰρ ἡμῶν οὐδὲ εἷς εἰ μὴ δέκ', ἢ
Ἕνδεκα γυναῖκας, δώδεκα δ' ἢ πλείους τινές.
Ἂν τέτταρας δ' ἢ πέντε γεγαμηκὼς, τύχῃ
Καταστρέφῃ τις, ἀνυμέναιος, ἄθλιος
Ἄνυμφος οὗτος ἐπικαλεῖτ' ἐν τοῖς ἐκεῖ.

Si cui, inquit, *forte mori contigerit quatuor, aut quinque tantum uxoribus relictis, hic infelix cenſetur.* Καταστρέφειν eſt mori: & καταστροφὴ, exitus & finis. Salm. Exercit. Plin. Ed. Ult. p. 112.

1. καὶ

Ἂν τέτταρας δ' ἢ πέντε γεγαμηκὼς τύχοι, A
Καταστροφή τις, ἀνυμέναιος,
Ἄθλιος, ἄνυμφος, οὗτος ἐπικαλεῖτ' ἐν τοῖς ἐκεῖ.

Ταῦτα γὰρ ὁμολογεῖται μὲν [1] καὶ παρὰ τῶν ἄλλων· οὐκ εἰκὸς δὲ τοὺς αὐτοὺς, ἅμα μὲν ἄθλιον νομίζειν βίον, τὸν μὴ μετὰ πολλῶν γυναικῶν, ἅμα δὲ σπουδαῖον καὶ δίκαιον τὸν τῶν γυναικῶν χῆρον. Τὸ δὲ δὴ καὶ θεοσεβεῖς νομίζειν, καὶ καπνοβάτας τοὺς ἐρήμους γυναικῶν, σφόδρα ἐναντιοῦται ταῖς κοιναῖς ὑπολήψεσιν· ἅπαντες γὰρ τῆς δεισιδαιμονίας ἀρχηγοὺς οἴονται τὰς γυναῖκας· αὗται δὲ καὶ τοὺς ἄνδρας προκαλοῦνται, πρὸς τὰς ἐπὶ πλέον θεραπείας τῶν θεῶν, καὶ ἑορτὰς, καὶ ποτνιασμούς· σπάνιον δ' εἴ τις ἀνὴρ καθ' αὑτὸν ζῶν εὑρίσκεται τοιοῦτος. Ὅρα δὲ πάλιν τὸν αὐτὸν ποιητὴν, ἃ λέγει εἰσάγων τὸν ἀχθόμενον ταῖς περὶ τὰς θυσίας τῶν γυναικῶν ἀπάταις, καὶ λέγοντα· B

--- Ἐπιτρίβουσι δ' ἡμᾶς οἱ θεοὶ
Μάλιστα τοὺς γήμαντας· ἀεὶ γάρ τινα
Ἄγειν ἑορτὴν ἐστ' ἀνάγκη.

Τὸν δὲ μισογύνην, αὐτὰ ταῦτα αἰτιώμενον.

Ἐθυόμεν δὲ πεντάκις τῆς ἡμέρας, C
Ἐκυμβάλιζον δ' ἑπτὰ θεράπαιναι κύκλῳ,
Αἱ δ' ὠλόλυζον.

Τὸ μὲν οὖν ἰδίως τοὺς ἀγυναίους τῶν Γετῶν εὐσεβεῖς νομίζεσθαι, παράλογόν τι ἐμφαίνει· τὸ δ' ἰσχύειν ἐν τῷ ἔθνει τούτῳ τὴν περὶ τὸ θεῖον σπουδὴν, ἔκ τε ὧν εἶπε Ποσειδώνιος, οὐκ * ἀπιστητέον, καὶ ἐμψύχων ἀπέχεσθαι δι' εὐσέβειαν, καὶ ἐκ τῆς ἄλλης ἱστορίας. [2] Λέγεται γάρ τινα τῶν Γετῶν, ὄνομα Ζάμολξιν, δουλεῦσαι Πυθαγόρᾳ· καί τινα τῶν οὐρανίων παρ' ἐκείνου μαθεῖν, τὰ δὲ καὶ παρ' Αἰγυπτίων, πλανηθέντα καὶ μέχρι δεῦρο· ἐπανελθόντα δ' εἰς τὴν οἰκίαν, * ἀσπασθῆναι παρὰ τοῖς ἡγεμόσι, καὶ τῷ ἔθνει, προλέγοντα τὰς ἐπισημασίας· τελευτῶντα δὲ, πεῖσαι τὸν βασιλέα κοινωνὸν τῆς ἀρχῆς λαβεῖν αὐτὸν, ὡς τὰ παρὰ τῶν θεῶν ἐξαγγέλλειν ἱκανόν· κατ' ἀρχὰς μὲν ἱερέα καταθεῖναι τοῦ μάλιστα τιμωμένου παρ' αὐτοῖς θεοῦ· D

* Vulgò ἀπιστέον, ita ed. Ald. & Henric. Petrin.

* Manuſſ. σπουδασθῆναι

Plerique ducunt, quattuor qui duxerit
Duntaxat, aut vel quinque, cenſetur miſer
Noſtratibus, mortemque obiturus, nuptiarum expers.

Hæc quidem etiam alii confirmant, Neque verò probabile eſt eoſdem ſimul & vitam paucis contentam mulieribus miſeram deputare: & pro virtute præditο juſtoque ducere eum qui conjugii ſit exſors. Jam quod religioſos putes, & Capnobatas eos, qui uxoribus carent, id valdè repugnat receptæ apud pleroſque homines opinioni. Superſtitionis enim auctores eſſe mulieres nemo non exiſtimat: eæque viros invitant ad curioſiores cultus deorum, feſtos dies, ac ſupplicationes: raro vir ſeorſum vivens, qui iſta curet, invenitur. Atque hîc rurſus eundem mihi audi poëtam, loquentem ſub perſona viri impoſturas mulierum circa ſacrificia adhibitas graviùs ferentis.

Nos maximè maritos enecant dii,
Feſtos dies qui ſemper agere cogimur.

Et inducit oſorem mulierum, hæc ipſa culpantem.

Rem quinquies die una fecimus ſacram,
Septem ordine famulæ inſonabant cymbalis,
Aliæ ululabant.

Enimverò rationi adverſum videtur, apud Getas præcipuè religioſos haberi cælibes: ſuperſtitiones, apud eam gentem vigere, eoſque animalibus abſtinere, cùm è Poſidonii narratione fidem meretur, tum ex reliqua hiſtoria. Memoriæ enim proditum eſt, Getam quendam Zamolxin nomine, Pythagoræ famulum fuiſſe, & cùm ex eo quædam de rebus cœleſtibus cognoviſſe, tum alia ex Ægyptiis, ad quos vagando deveniſſet. Hunc Zamolxin in patriam reverſum, acceptum proceribus fuiſſe ac genti, quòd oſtentorum cœleſtium eventa præmonſtraret. Tandemque regi ab eo perſuaſum eſſe, ut eum, tanquam aptum ad ea, quæ diis placuiſſent, enuncianda, collegam regni aſſumeret: itaque hunc Zamolxin initiò ſacerdotem creatum ejus, qui præcipuè colitur apud Getas, Dei:

1. *καὶ παρὰ τῶν ἄλλων*) Heraclides Ponticus in *πολιτείᾳ* Thracum, *Γαμεῖ ἕκαστος τρεῖς καὶ τέσσαρας. εἰσὶ δὲ οἱ καὶ τριάκοντα. καὶ ὡς θεραπαίναις χρῶνται, καὶ ἐκ περιουσίας οἱ γάμοι, καὶ ἐκ περιόδου σύνεισιν αὐταῖς. Quilibet Thracum tres quatuorve uxores ducunt, ac quidam etiam triginta, quibus tamquam ancillis utuntur. Sicut autem uxores multæ ſunt, ita & ordine quodam quaſi per circulum cum iis congrediuntur.* Casaub.

2. *Λέγεται γάρ τινα τῶν Γετῶν ὄνομα Ζάμολξιν*) Exſtat hiſtoria apud Herodotum Melpomene c. 95. Meminere ejus & Laërtius in Pythagora, & Jornandes in rebus Gotticis. Zamolxis autem nomen non uno modo ſcribitur apud omnes. *Idem.*

deinde nomen Dei eum accepiſſe, & loco quodam antroſo, qui aliis eſſet inacceſſus, ſe abdidiſſe, vitamque ibi egiſſe, rarò cùm externis, rege & famulis exceptis, congreſſum: uſumque ad hoc auxilio regis, qui ſibi quàm antè multò audientiores dicto ſubjectos ſentiret, edicta ſcilicet ſua conſilio deorum promulganti. Is mos ad noſtram uſque duravit ætatem, ſemper aliquo reperto, qui ita eſſet animatus ut regi à conſiliis eſſet, & à Getis Deus nominaretur: montem quoque putaverunt ſacrum, itaque appellabant: nomen ei, ut & flumini præterlabenti, Çogæonum: atque adeò quando Byrebiſtas Getis præfuit, in quem jam divus Cæſar adornabat expeditionem, Decæneus eo honore fungebatur. Quin & per manus tradit a animalibus abſtinendi conſuetudo Pythagorea, à Zamolxi inſtituta permanſit. Atque hæc quidem 4 non malè diſputantur de verbis Homeri, quibus Myſos & præſtantes Equimulgos indicat. Quæ autem Apollodorus in exordio libri ſecundi de navibus adfert, nullo pacto quadrant. Laudat enim is ſententiam Eratoſthenis, qui Homerum alioſque veteres ait Græcarum rerum noticia præditos, remotiorum fuiſſe majorem in modum ignaros: quippe & longorum itinerum imperitos, & navigationis. Quibus verſis ille patrocinans, Homerum ait Aulidi ſaxoſæ titulum rectè tribuiſſe, quia talis omnino ſit: idemque de Eteono calloſa, & Thisba columbis abundante, herboſaque Haliarto ſentiendum eſſe: remotiora neque illi, neque reliquis nota fuiſſe. 7 Nam cum in Pontum circiter quadraginta influant amnes, ne nobiliſſimorum quidem ullius mentionem eum facere: Iſtri puta, aut Tanaidis, Boryſthenis, Hypanis, Phaſidis, Thermodontis, Halys. Tum Schytharum eum non meminiſſe: tantùm in univerſum quoſdam præclaros Equimulgos, Lactivoros, & Abios referre.

A μετὰ ταῦτα δὲ καὶ θεὸν προσαγορευθῆναι, καὶ p. 298. καταλαβόντα ἀντρῶδές τι χωρίον ἄβατον τοῖς ἄλλοις, ἐνταῦθα διαιτᾶσθαι, σπάνιον ἐντυγχάνοντα τοῖς ἐκτὸς, πλὴν τοῦ βασιλέως, καὶ τῶν θεραπόντων· συμπράττειν δὲ τὸν βασιλέα, ὁρῶντα τοὺς ἀνθρώπους προσέχοντας ἑαυτῷ πολὺ πλέον ἢ πρότερον ὡς ἐκφέροντι τὰ προστάγματα * συμβουλῇ θεῶν. Τοῦτο δὲ τὸ ἔθος διέτεινεν ἄχρι καὶ εἰς ἡμᾶς, ἀεὶ τινὸς εὑρισκομένου τοιούτου τὸ ἦθος· ὃς τῷ μὲν βασιλεῖ σύμβουλος ὑπῆρχε, 1 παρὰ δὲ τοῖς Γέταις ὠνομάζετο Θεός· καὶ τὸ ὄρος ὑπελήφθη ἱερὸν, καὶ προσαγορεύουσιν οὕτως· ὄνο-
B μα δ᾽ αὐτῷ Κωγαίωνον, ὁμώνυμον τῷ παραρρέοντι ποταμῷ. Καὶ δὴ ὅτε Βυρεβίστας ἦρχε τῶν Γετῶν, 2 ἐφ᾽ ὃν ἤδη παρεσκευάσατο Καῖσαρ ὁ θεὸς στρατεύειν, 3 Δεκαίνεος εἶχε ταύτην τὴν τιμήν· καί πως τὸ τῶν ἐμψύχων ἀπέχεσθαι Πυθαγόρειον, * τοῦ Ζαμόλξιος ἔμεινε παραδοθέν· τοιαῦτα μὲν οὖν καλῶς ἄν τις διαπορoίη περὶ τῶν κειμένων παρὰ τῷ ποιητῇ, περί τε Μυσῶν καὶ ἀγαυῶν Ἱππημολγῶν. 5 Ἃ δ᾽ Ἀπολλόδωρος ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ νεῶν προοιμιαζόμενος εἴρηκεν, ἥκιστα λέγοιτ᾽ ἄν· ἐπαινεῖ γὰρ Ἐρατοσθένους ἀπόφασιν· ὅτι φησὶν ἐκεῖνος καὶ Ὅμηρον, καὶ ἄλλους τοὺς παλαιοὺς, 6 τὰ μὲν
C Ἑλληνικὰ εἰδέναι, τῶν δὲ πόρρω πολλὴν ἔχειν ἀπειρίαν· ἀπείρους μὲν μακρῶν ὁδῶν ὄντας, ἀπείρους δὲ τοῦ ναυτίλεσθαι. Συνηγορῶν δὲ τούτοις, Ὅμηρον φησὶ τὴν μὲν Αὐλίδα καλεῖν πετρήεσσαν, ὥσπερ καὶ ἐστι· πολύκνημον δὲ τὸν Ἐτεωνὸν, πολυτρήρωνα δὲ τὴν Θίσβην, ποιήεντα δὲ τὸν Ἁλίαρτον· τὰ δ᾽ ἄπωθεν οὔτ᾽ αὐτὸν εἰδέναι, οὔτε τοὺς ἄλλους. Ποταμῶν γοῦν περὶ τετταράκοντα ῥεόντων εἰς τὸν Πόντον, μηδὲ τῶν ἐνδοξοτάτων μηδενὸς μεμνῆσθαι· οἷον Ἴστρου, Ταναΐδος, Βορυσθένους, Ὑπάνιος, Φάσιδος, Θερμώδοντος, Ἅλυος· ἔτι δὲ Σκυθῶν
D μὲν μὴ μεμνῆσθαι, πάντας δ᾽ ἀγαυούς τινὰς Ἱππημολγοὺς, καὶ Γαλακτοφάγους, Ἀβίους τε.

* Manuſſ. κατὰ συμβουλήν.

* Lego ὑπὸ τοῦ Z.

1. παρὰ δὲ τοῖς Γέταις ὠνομάζετο θεός) Etiam apud Lucianum in Scytha Tom. II. p. 595. ed. Amſt. & Acinaces, & Zamolxis θεοὶ audiunt. Apud Platonem (Charmid. pag. 157. Tom. II. ed. H. Steph.) ait homo Thrax, Ἀλλὰ Ζάμολξις λέγει, ὁ ἡμέτερος βασιλεὺς θεὸς ὤν. *Caſaub.*

2. ἐφ᾽ ὃν ἤδη παρεσκευάσατο στρατεύειν Καῖσαρ ὁ θεὸς) Huc refer illa Suetonii in Julio, cap. 44. *Deſtinabat* (inquit) *Dacos, qui ſe in Pontum & Thraciam effuderant, coërcere.* Idem.

3. Δεκαίνεος εἶχε ταύτην τὴν τιμήν) Libro decimo ſexto c. 11. ſcriptum eſt Decineus apud Jornandem: de hoc ita ſcriptum reperio, *Dehinc regnante in Gothis Byrebiſta, Decineus venit in Gothiam, quo tempore Romanorum Sylla potitus eſt principatu: quem Decineum ſuſcipiens Byrebiſta, dedit ei pene regiam poteſtatem.* Ita enim legendum. Decineo, ut ait idem, ſucceſſit Comoſicus. De *Marico* Bojorum Deo vide Tacitum Hiſt. II. c. 61. *Idem.*

4. *Non malè*) Οὐ κακῶς. legebatur οὖν, planè adverſa ſententia vero, niſi οὐ poſt id addas. *Xyland.* Ed. Ald. & Henr. Petrin. κακῶς.

5. ἃ δ᾽ Ἀπολλόδωρος) Confer cum iis, quæ libro primo dicta ſunt. *Caſaub.*

6. τὰ μὲν Ἑλληνικὰ) Expunxi καὶ antè τὰ μὲν ἕλλην, evidenter ſuperfluum, niſi deeſſe alia dixeris. Libri Apollodori de navibus, ſunt in Catalogum Homeri commentarius. *Xyland.*

7. *Nam cum in Pontum*) Non metuo ne quiſquam ſit improbaturus τὸν Πόντον pro τόπον reſtitutum. Sed & locus de Paphlagonibus eſt mutilatus, ſententiam ego retuli. *Idem.*

* Videtur aliquid deeſſe. In vett. eſt Παφλαγόνας τε

* Παφλαγόνας τοὺς ἐν τῇ μεσογαίᾳ ἱστορηκέναι A παρὰ τῶν πεζῇ τοῖς τόποις πλησιασάντων· τὴν παραλίαν δὲ ἀγνοεῖν· καὶ εἰκότως γε· ἄπλουν γὰρ εἶναι τότε τὴν θάλατταν ταύτην, καὶ καλεῖσθαι Ἄξενον, διὰ τὸ δυσχείμερον καὶ τὴν ἀγριότητα τῶν περιοικούντων ἐθνῶν, καὶ μάλιστα τῶν * Σκυθῶν ξενοθυτούντων, καὶ σαρκοφαγούντων, καὶ τοῖς κρανίοις ἐκπώμασι χρωμένων· ὕστερον δ' Εὔξεινον κεκλῆσθαι, τῶν Ἰώνων, ἐν τῇ παραλίᾳ * πόλιν κτισάντων· ὁμοίως δ' ἀγνοεῖν, καὶ τὰ περὶ Αἴγυπτον καὶ Λιβύην, οἷον τὰς ἀναβάσεις τοῦ Νείλου, καὶ προσχώσεις τοῦ πελάγους· ὧν οὐδαμοῦ μεμνῆσθαι, οὐδὲ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ μεταξὺ, καὶ τῆς Ἐρυθρᾶς τῆς Αἰγυπτίας θαλάττης, οὐδὲ τῶν κατὰ τὴν Ἀραβίαν καὶ Αἰθιοπίαν, καὶ τὸν Ὠκεανόν· εἰ μὴ Ζήνωνι τῷ φιλοσόφῳ προσεκτέον γράφοντι.

* Manuſſ. Σκυθικῶν

p. 299.

* Manuſſ. πόλεις

B

Αἰθίοπάς θ' ἱκόμην, καὶ Σιδονίους, Ἄραβάς τε.

Οὐ θαυμαστὸν δ' εἶναι περὶ Ὁμήρου. καὶ γὰρ τοὺς ἔτι νεωτέρους ἐκείνου πολλὰ ἀγνοεῖν καὶ τερατολογεῖν. Ἡσίοδον μὲν Ἡμίκυνας λέγοντα, καὶ Μεγαλοκεφάλους, καὶ Πυγμαίους. Ἀλκμᾶνα δὲ Στεγανόποδας. [1] Αἰσχύλον δὲ Κυνοκεφάλους, καὶ * στερνοφθάλμους, καὶ μονομμάτους, ἐν τῷ Προμηθεῖ φησι, καὶ ἄλλα μυρία. Ἀπὸ δὲ τούτων ἐπὶ τοὺς συγγραφέας βαδίζει [2] Ῥιπαῖα ὄρη λέγοντας, καὶ τὸ [3] Ὠγύιον ὄρος, καὶ τὴν τῶν Γοργόνων, καὶ Ἑσπερίδων κατοικίαν, [4] καὶ τὴν παρὰ Θεοπόμπῳ Μεροπίδα γῆν,

*Xylander legit στερεοφθάλμους perperam.

C

A Paphlagonas quoque mediterraneos eum cognoviſſe de relatu eorum, qui terreſtri itinere ad eos acceſſiſſent, maritimam autem Paphlagoniam ignoraſſe: neque id injuria: id enim mare tum navigabile non fuiſſe: ſed axenum, (id eſt, *inhoſpitale*) appellatum, ob frigoris nimii difficultatem, & ſævitiam ibi accolentium populorum, maximè Scytharum hoſpites immolantium, & carnibus eorum veſcentium, ac calvariis poculorum loco utentium: poſtea temporis Euxinum: (id eſt *hoſpitale*,) ab Ionibus fuiſſe appellatum, qui in ora ejus urbem condidiſſent; Similiter eum fugiſſe res Ægypti B & Africæ, ut Nili exundationes, & aggerum in mare congeſtiones, quorum nullibi meminerit: ſicut neque Iſthmi inter Rubrum & Ægyptium mare, neque eorum, quæ in Arabia & Æthiopia ſunt atque Oceano: niſi ſi Zenoni philoſopho ſit adſentiendum, ſic ſcribenti Homericum verſum:

Veni & ad Aethiopes, & Sidonios, Arabeſque.

Neque verò id de Homero mirum eſſe: cùm etiam multo poſteriores multa & ignoraverint, & prodigioſè finxerint: ut Heſiodus Semicanes, Capitones, Pygmæos: Alcman Steganopodes (*quaſi pede præditos, quo ſupini ſe tegerent*;) Æſchylus in Prometheo Canicipites, ſolidis oculis præditos, unoculos, & alia infinita. Ab his ſe convertit C adverſum ſcriptores, qui Riphæos montes, & [3] Ogygium montem, & Gorgonum ac Heſperidum domicilium tradiderunt: & ad Meropidem Theopompi terram,

1. *Αἰσχύλον δὲ κυνοκεφάλους καὶ στερεοφθάλμους*) Legendum στερνοφθάλμους, ut rectè libro primo. Mirum verò quanta hîc interpretis fuerit oſcitantia: Nam cum Aldi & quæ Aldina ſequuta eſt editio, haberent στεροφθάλμους perperam omiſſo τῷ ν: quam litteram & prior interpres rectè agnoſcit, & ex lib. pr. facilè fuit reſtituere: viſum tamen erudito viro novum monſtri genus hactenus inauditum fingere. *Adeo* (quod Thucyd. ait Lib. I. c. 21.) τοῖς πολλοῖς ἐστὶν ἀταλαίπωρος ἡ τῆς ἀληθείας ζήτησις. *apud pleroſque ipſa veritatis inveſtigatio eſt laboris impatiens.* Caſaub. D

2. *Ῥιπαῖα ὄρη λέγοντας*) Riphæi montes ubi ſint, non convenit inter veteres: quum quidem Poſidonius, ut alio loco retulimus, Alpes eſſe velit, alii montis Caucaſi partem. Dionyſius eos ad Boryſthenem, qui Pontum Euxinum ingreditur collocat. Nam poſtquam de eo dixit, ſubjicit ℣. 314.

Κεῖθι καὶ Ἀλδήσκοιο καὶ ὕδατα Παντικάπαο
Ῥιπαίοις ἐν ὄρεσσι διάνδιχα μορμύροισι. i. e.
Illic quoque Aldeſci & Panticapæ aquæ
Ripæis in montibus ſeparatim murmurant.

Ptolemæo ita appellantur montes ubi oritur Tanais. Damaſtes ultra Arimaſpos eos ſubmovet. Ait enim ille ἐν τῷ περὶ ἐθνῶν, Ἄνω Σκυθῶν Ἰσσηδόνας οἰκεῖν, τούτων δὲ ἀνωτέρω Ἀριμάσπους, ἄνω δ' Ἀριμάσπων τὰ Ῥίπαια ὄρη ἐξ ὧν τὸν Βορέαν πνεῖν, χιόνα δ' αὐτὰ μή ποτε ἐλλείπειν, ὑπὲρ δὲ τὰ ὄρη ταῦτα Ὑπερβορέους καθήκειν εἰς τὴν θάλασσαν. (Vide Scal. in Cardan. Exerc. XXXVII.) & Plin. H. Nat. IV. c. 12. & II. c. 13. Idem. Adi Cl. Cellarium Geograph. Antiq. II. cap. 6. pag 508.

3. *Ogygium*) Ὠγύγιον pro ὠγυιὸν legi. De Panchæa Euhemeri Plutar. lib. de Iſide & Oſiride, & Euſebium lib. β' προπαρασκ. ex ſexto Diodori libro vide. Mox Γαῦδος reſtitui, quod & Aldus habet, cum hîc malè ſit in Κλαῦδος mutatum. Etiamnum Gozo ea inſula dicitur, Maltæ vicina. infra ἔδειξαν pro ἔδειξε reſtitui: & οὐ ante μεμνῆσθαι inſerui, ſenſu flagitante, ſicut & ſupra habebatur. & rurſum infra Ἱππημολγοὶ οὐκ ἦσαν. *Xyland.*

4. *καὶ τὴν παρὰ Θεοπόμπου Μεροπίδα γῆν*) Theopompus Chius auctor admodum fabuloſus, Midæ Phrygis & Sileni cujuſdam colloquium in ſuos libros retulerat: id cum aliis de rebus fuerat, tum etiam de terræ partibus. Dicebat igitur Silenus, has quas appellamus mundi partes, Aſiam, Europam, Lybiam, nihil aliud eſſe, quam inſulas Oceano cinctas: Unicam verò eſſe ἔξω τοῦ κόσμου τούτου continentem, magnitudine, ac rerum omnium diverſitate miram. In hujus (ajebat) continentis parte quadam Meropes fuere, de quorum terra nugas & fabulas multas poſtea referebat. Hæc igitur eſt, quam Meropida vocat nunc Strabo. Magna verò Aeliano habeatur gratia, per quem unum, lux acceſſit iſti loco. Eum vide ποικ. lib. tertio cap. 18. (Meminit hujus rei & Tertullianus lib. De Pallio c. 2. & lib. adverſus Hermog. quos locos hinc illuſtrare debes. Idem Tertullianus, De anima. etiam Cicero, Extremo libro Tuſculanarum. *Caſaub.*

1. Καλ-

Cimmeridem Hecatæi urbem, Euhemeri Panchæam terram, & Ariſtotelis lapides fluviales arenoſos, qui imbribus liqueſcant: urbemque ab eo traditam Bacchi in Africa, quam unus quiſpiam bis invenire non poſſit. Quin & eos inſectatur, qui de ſententia Homeri Ulyſſem circa Siciliam vagatum fuiſſe affirmant: nam ſi quid tale oportuerit, dicendum fuiſſe Ulyſſem quidem eo locorum erroribus actum, ſed poëtam fabularum inducendarum gratia in Oceanum eos deportaſſe. Ac cæteros quidem venia dignatur dempto Callimacho: qui grammaticum ſe profeſſus, Gaudum tamen Calypſus inſulam faciat, & de Corcyra Scheriam. Alios item culpat, qui de Gereniis & Acaceſio, de Ithacæ pago ſeu curia, Pelethronio in Pelio, Glaucopio Athenis falſa ſcripſerint. Atque aliis id genus paucis additis finem facit, cùm pleraque de Eratoſthene tranſtulerit: quæ ſuprà oſtendimus parum eſſe conſentanea. Quippe & huic, & illi facilè dederim poſteriores antiquis in peritia rerum geographicarum præſtitiſſe: ſed adeò ultra modum reprehendendo provectos, maximè in Homerum, videtur mihi meritò quiſpiam objurgare poſſe: adeoque contrarium aſſerere, eos poëtæ rerum ignorationem exprobrare earum, quas ipſi neſciant. Ac reliqua quidem ſuis ſingula locis, quædam in univerſali conſideratione retulimus. Nunc de Thracibus nobis fuit ſermo.

A παρ' Ἑκαταίῳ δὲ Κιμμερίδα πόλιν, παρ' Εὐημέρῳ δὲ τὴν Παγχαίαν γῆν, παρ' Ἀριστοτέλει δὲ ποταμίους λίθους * ἐξ ἄμμου ἐκ δὲ τῶν ὄμβρων τήκεσθαι· ἐν δὲ τῇ Λιβύῃ Διονύσου πόλιν εἶναι, ταύτην δ' οὐκ ἐνδέχεσθαι δὶς τὸν αὐτὸν ἐξευρεῖν· * ἐπιτείνει δὲ καὶ τοῖς περὶ Σικελίαν τὴν πλάνην λέγουσι καθ' Ὅμηρον τὴν Ὀδυσσέως· εἰ γὰρ αὖ, χρῆναι τὴν μὲν πλάνην ἐκεῖ γεγονέναι φάσκειν· τὸν δὲ ποιητὴν ἐξωκεανικέναι μυθολογίας χάριν. Καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις συγγνώμην εἶναι, [1] Καλλιμάχῳ δὲ μὴ πάνυ, μεταποιουμένῳ γε γραμματικῆς· [2] ὃς τὴν Γαῦδον, Καλυψοῦς νῆσον B φησί· τὴν δὲ * Κέρκυραν, Σχερίαν· [3] ἄλλους δ' αἰτιᾶται ψεύσασθαι περὶ Γερρηνῶν, [4] καὶ τοῦ Ἀκακησίου, [5] καὶ Δήμου ἐν Ἰθάκῃ, [6] Πελεθρονίου δ' ἐν Πηλίῳ, [7] Γλαυκωπίου δ' ἐν Ἀθήναις. Τούτοις δὲ μικρά τινα * προσθεὶς τοιαῦτα, παύεται, τὰ πλεῖστα μετενέγκας παρὰ τοῦ Ἐρατοσθένους, ὡς καὶ πρότερον * ἐμνήσθημεν, οὐκ εὖ εἰρημένα. Τὸ μὲν γὰρ τοὺς ὕστερον ἐμπειροτέρους γεγονέναι τῶν πάλαι περὶ τὰ τοιαῦτα, καὶ Ἐρατοσθένει καὶ τούτῳ δοτέον· τὸ δ' οὕτω * πέρα τοῦ μετρίου * προάγειν, καὶ μάλιστα ἐφ' Ὁμήρου, C δοκεῖ μοι κἂν ἐπιπλῆξαί τις δικαίως· καὶ τοὐναντίον εἰπεῖν, ὡς περὶ ὧν ἀγνοοῦσιν αὐτοί, περὶ τούτων τῷ ποιητῇ προφέρουσι. Τὰ μὲν οὖν ἄλλα ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα οἰκείας μνήμης τυγχάνει, τὰ δ' ἐν τοῖς καθόλου. Νυνὶ δὲ περὶ Θρᾳκῶν ἐλέγομεν,

* Vulgò ἐξάμμους

* Fortè Ἐπιτιμᾷ

* Manuſſ. Κόρκυραν,

* Vulgò προστιθεὶς

* Manuſſ. εἰρήκαμεν,

* Vulgò πέραν

* Manuſſ. διάγειν

P. 300.

1. *Καλλιμάχῳ δὲ μὴ πάνυ*) Vide eadem libro primo p. 44. *Caſaub.*

2. *ὃς τὴν μὲν Γαῦδον*) Cum libro primo ſcriptum ſit Gaunon, Aldi lectionem præfero, quæ pro Κλαῦδον habet Gaudum: ferri tamen hanc quoque lectionem poſſe intelliges ex iis, quæ alibi de hac inſula annotavimus. *Idem.*

3. *ἄλλους δ' αἰτιᾶται ψεύσασθαι περὶ Γερρήνων*) Unde ſit Neſtor Homericus Gerenius dictus vide lib. VIII. p. 353. & poëtæ interpr. Vult autem Apollodorus l. c. 9. §. 9. Γερήνιον dictum Neſtorem, non ut alii cenſent Grammatici quaſi ἔντιμον παρὰ τὸ γῆρας; ſed à fictitio quodam loco Gerenis, cum tamen nuſquam ille locus appareat: ideoque eo utitur quaſi firmo argumento τῆς ἀγεωγραφήσιας poëtæ. *Idem.*

4. *καὶ τοῦ Ἀκακησίου*) Homerus Mercurium Ἀκακήτην appellat Ιλιαδ. Π. ℣. 184.

Αὐτίκα δ' εἰς ὑπερῷ' ἀναβὰς παρελέξατο λάθρη
Ἑρμείας ἀκάκητα.
Statim autem in cænaculum aſcendens, accubuit clam
Mercurius innocuus.

D Grammaticis autem Mercurius dictus videtur ἀκακήτης, quaſi μηδενὸς κακοῦ μεταδοτικός. At Eratoſthenes, ut teſtantur ſcholia Homeri antiqua, ita putabat ab Homero nuncupatum, quaſi aliquis eſſet Acaceres mons: qui quum nuſquam extet, Homericæ ignorantiæ περὶ τὰ γεώγραφούμενα hoc quoque eſſe putabat argumentum. *Idem.*

5. *καὶ δήμου ἐν Ἰθάκῃ*) Locus Homeri eſt Ιλιαδ. γ. ℣. 201.

ὃς τράφη ἐν δήμῳ Ἰθάκης κραναῆς περ ἐούσης,
Qui nutritus eſt in populo Ithacæ, aſperæ licet exiſtentis.

quem variis modis interpretati ſunt poëtæ interpretes. Sed Apollodorus loci proprium nomen vult eſſe, & hîc quoque poëtam reprehendit. vide etiam Stephanum. *Idem.*

6. *Πελεθρονίου δ' ἐν Πηλίῳ*) Vide Heſychium & Stephanum. *Idem.*

7. *Γλαυκωπίου δ' ἐν Ἀθήναις*) unde dicta ſit Minerva γλαυκῶπις: de quo non conſentiunt Grammatici. Eratoſthenes quem & Apollodorus ſequitur, ſic putat ab Homero appellari, ab arce ſeu promontorio agri Attici, cujus etiam meminerit illo loco.

ἵτ' ἄκρης θῖνα Γλαυκώπιον ἵζει.

In quo falli Homerum, & loca, quæ nuſquam terrarum eſſent, ab eo commemorari volunt. Euſtathius verò neſcio quo auctore fretus, ab hac Minervæ appellatione, arcem Athenarum Glaucopium eſſe appellatam ſcribit. Ejus verba ſunt hæc, Ὅτι δὲ ἀπὸ τοῦ Γλαυκώπιδος, Γλαυκώπιον ἡ Ἀττικὴ ἐλέχθη ἀκρόπολις, ἢ καὶ ἡ ἁπλῶς, δηλοῦσιν οἱ παλαιοί. *Idem.*

Μυσῶν τ' ἀγχεμάχων, καὶ ἀγαυῶν ἱππημολγῶν, A
Γλακτοφάγων, Ἀβίων τε δικαιοτάτων ἀνθρώπων,

βουλόμενοι συγκρίναι * τά τε ἐφ' ἡμῶν, καὶ τὰ ὑπὸ Ποσειδωνίου λεχθέντα, καὶ τὰ ὑπὸ τούτων· πρότερον δ' ὅτι τὴν ἐπιχείρησιν ὑπεναντίαν τοῖς προτεθεῖσι πεποίηνται· προὔθεντο μὲν γὰρ διδάξαι, * ὅτι τῶν πόρρω τῆς Ἑλλάδος, πλείων ἦν ἄγνοια τοῖς πρεσβυτέροις, ἢ τοῖς νεωτέροις· ἔδειξαν δὲ τἀναντία· καὶ οὐ τὰ πόρρω μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ τῇ Ἑλλάδι· ἀλλ' ὡς ἔφην, τὰ ἄλλα μὲν ὑπερκείσθω, τὰ δὲ νῦν σκοπῶμεν. [1] Σκυθῶν μὲν γὰρ B μὴ μεμνῆσθαι κατ' ἄγνοιαν * φασὶ, μηδὲ τῆς περὶ τοὺς ξένους ὠμότητος αὐτῶν, [2] * καὶ θυόντων, καὶ σαρκοφαγούντων, [3] καὶ τοῖς κρανίοις ἐκπώμασι χρωμένων, δι' οὓς Ἄξενος ὠνομάζετο ὁ πόντος· πλάττειν δ' ἀγαυούς τινας Ἱππημολγοὺς, Γαλακτοφάγους, Ἀβίους τε δικαιοτάτους ἀνθρώπους, τοὺς οὐδαμοῦ γῆς ὄντας· πῶς οὖν ἄξενον ὠνόμαζον, εἰ μὴ ᾔδεισαν τὴν ἀγριότητα, μηδ' αὐτοὺς τοὺς μάλιστα τοιούτους; οὗτοι δ' εἰσὶ δήπου οἱ Σκύθαι· πρότερον δ' οὐδ' Ἱππημολγοὶ ἦσαν οἱ ἐπέκεινα τῶν Μυσῶν, καὶ Θρᾳκῶν, καὶ τῶν Γετῶν, οὐδὲ C Γαλακτοφάγοι καὶ Ἄβιοι; ἀλλὰ καὶ νῦν εἰσὶν ἁμαξοικοὶ, καὶ Νομάδες καλούμενοι, ζῶντες ἀπὸ θρεμμάτων, καὶ γάλακτος, καὶ τυροῦ, καὶ μάλιστα ἱππείου· θησαυρισμὸν δ' οὐκ εἰδότες οὐδὲ καπηλείαν, πλὴν ἢ φόρτον ἀντὶ φόρτου· πῶς οὖν ἠγνόει τοὺς Σκύθας ὁ ποιητὴς, Ἱππημολγοὺς καὶ Γαλακτοφάγους τινὰς * προσαγορεύων; ὅτι γὰρ οἱ τότε τούτους Ἱππημολγοὺς ἐκάλουν, καὶ Ἡσίοδος μάρτυς ἐν τοῖς ὑπ' Ἐρατοσθένους παρατεθεῖσιν ἔπεσιν.

Αἰθίοπάς τε Λίγυς ἰδὲ, Σκύθας ἱππημολγούς· D

Τί δὲ θαυμαστὸν, εἰ διὰ τὸ πλεονάζειν παρ' ἡμῖν τὰ συμβόλαια καὶ τὴν περὶ αὐτὰ ἀδικίαν, δικαιοτάτους εἶπεν ἀγαυοὺς, τοὺς ἥκιστα ἐν τοῖς συμβολαίοις καὶ τῷ ἀργυρισμῷ ζῶντας, ἀλλὰ καὶ κοινὰ κεκτημένους πάντα

* Priores interpretes ὑφ' ἡμ.

* Scripti διότι

* Manuſſ. φησὶ,

* Manuſſ. καταθυόντων,

* Manuſſ. προσαγορεύσας;

Acribus & Myſis, nec non claris Equimulgis,
Lactivoriſque, Abiiſque: hominum quis juſtior ulla
Gens extat nuſquam.---

ut compararemus cum his ea, quæ noſtra ætate traduntur, & quæ illi dixerunt: idque primùm, quòd ratiocinationem propoſito ſuo contrariam inſtituerunt: cùm enim ſtatuiſſent oſtendere ea, quæ à Græcia longius diſtant, vetuſtioribus minùs fuiſſe quàm recentioribus nota, contrarium oſtenderunt, neque de remotis tantum, ſed & in ipſa Græcia. Sed, ut dixi, reliqua differamus: nunc propoſitum perſequamur. Scytharum ajunt Homerum non feciſſe mentionem, quippe ſibi ignotorum: ita ut de eorum in hoſpites crudelitate, quos immolarent, devorarent, & calvariis eorum pro poculis uterentur, ob quæ Pontus fuerit dictus Axenus, nullum poneret verbum: fingere autem eum egregios quoſdam Equimulgos, & Lactivoros atque Abios, hominum juſtiſſimos, qui nuſquam terrarum ſint. Quo igitur pacto Axenum dixerunt, ſi ignorabant ſævitiam, aut eos qui maximè eam exercerent, nimirum Scythas? An verò tum temporis ii, qui ultra Myſos, Thraces, Getaſque incolebant, equimulgi non erant & lactivori & Abii, qui etiam hodie in curribus degunt, & à vagando Numidæ dicuntur, è pecore, lacteque & caſeo, maximè equino victitant, neque reponendi proventus ſuos, aut cauponandi ullam norunt artem, tantùm mercibus merces permutare? Quî ergo Homerus Scythas ignoravit, qui Equimulgos & Lactivoros quoſdam nominat? Hos enim ea tempeſtate Equimulgos fuiſſe appellatos, vel Heſiodus teſtatur iis, qui [4] ab Eratoſthene adducuntur, verſibus.

....

Quid verò miraculi eſt, ſi quia apud nos commercia & fraudes in iis frequentes ſunt, claros juſtiſſimoſque illos Homerus vocavit, qui minimam vitæ partem contractibus & pecuniæ tractandæ impendunt, ſed gladio poculoque demptis reliqua omnia communia

1. *Σκυθῶν μὲν γὰρ μεμνῆσθαι κατ' ἄγνοιαν φασὶ*) Ita habent libri omnes: & videtur ferri poſſe hæc lectio, ut dicat Geographus Scytharum meminiſſe poëtam, ſed ita ut ſuam ignorantiam proderet. atque hoc ſecutus eſt novus interpres. Malè, aut peſſimè potiùs: quum certum ſit deeſſe hic quoque negationem. Refert enim ſententiam Eratoſthenis & Apollodori, qui, ut paulò ſupra ſcriptum eſt, dicebant Homerum *σκυθῶν μὲν μὴ μεμνῆσθαι, πάντας δ' ἀγαυους τινὰς* &c. vide locum. Libri veteres meam conjecturam confirmant. *Caſaub.*

2. *καὶ θυόντων καὶ σαρκοφαγούντων*) vide Herodotum libro IV. c. 60. *Idem.*

3. *καὶ τοῖς κρανίοις ἐκπώμασι χρωμένων*) Ibidem hoc quoque narrat. *Idem.*

4. *Ab Eratoſthene*) Ὑπ' Ἐρατοσθένους lego, non ὑπέρ. notum. Verſus Heſiodi quin ſit pravè ſcriptus, non dubito. De Scytharum integritate vel Horatius doceat Homerum non malè pronunciaſſe. Oda XXIV. libri 3. *Xyland.*

1. Ἀλλ'

inter ſeſe habent, inque primis uxores & liberos, Platonis inſtituto convenienter? Porrò Æſchylus quoque haud obſcurè Homero adſtipulatur, ſic de Scythis pronuncians.

Gens juſta, & equis paſcendis dediti Scythæ.

Quæ ſanè opinio etiamnum apud Græcos hæret. Exiſtimavimus enim eos eſſe ſimpliciſſimos, minimeque fraudulentos, tum nobis multo frugaliores atque paucioribus longè rebus contentos: tametſi noſtræ ætatis vivendi ratio, ferè in omnes gentes propagavit mutationem morum in deterius, introductis luxu, voluptatibus, malis artibus, & mille alium defraudandi ſtudiis. Cujus corruptelæ magna pars etiam ad barbaros permeavit, cùm alios tum Nomades: hi enim marina re tentata, facti ſunt deteriores, latrocinia jam exercendo, & hoſpites interficiendo: & quia cum variis hominibus res ipſis eſſe cepit, ex iis luxuriam & cauponum artes didicere: quæ quanquam videntur ad exuendam ferociam ferre, tamen mores corrumpunt, inque locum dictæ jam ſimplicitatis, varietatem ſufficiunt. At verò qui ante nos, & maximè qui non ita multum poſt Homeri tempora vixerunt Scythæ, tales & fuerunt, & à Græcis judicati ſunt, quales Homerus appellavit. Nam conſidera mihi quæ Herodotus narrat de Scytharum rege, in quem Darius bellum movit, ejuſque ad hunc mandata. Perpende, quæ de Boſporano rege 5 Leucone & ſimilibus Chryſippus tradit. Quin & Perſicæ epiſtolæ ejus, quam dixi ſimplicitatis, ſunt plenæ, & quæ Ægyptiorum, Babyloniorum, Indorumque monimentis ſunt comprehenſa. Eaque de cauſa Anacharſis, Abaris,

A πλὴν ξίφους, καὶ ποτηρίου· ἐν δὲ τούτοις πρῶτον, καὶ τὰς γυναῖκας Πλατωνικῶς ἔχοντας κοινὰς, καὶ [τὰ] τέκνα; Καὶ Αἰσχύλος δ' ἐμφαίνει συνηγορῶν τῷ ποιητῇ, φήσας περὶ τῶν Σκυθῶν, ἐμφαίνει

¹ Ἀλλ' ἱππικῆς βοτῆρες εὔνομοι Σκύθαι. p. 301.

Αὕτη δὴ ὑπόληψις καὶ νῦν ἔτι συμμένει παρὰ τοῖς Ἕλλησιν· ἁπλουστάτους τε γὰρ αὐτοὺς νομίζομεν, καὶ ἥκιστα κακεντρεχεῖς, εὐτελεστέρους τε πολὺ ἡμῶν, καὶ αὐταρκεστέρους· καί τοι ὅ γε καθ' ἡμᾶς βίος, εἰς πάντας σχεδόν τι διατέτακε τὴν πρὸς τὸ χεῖρον μεταβολὴν, τρυ-
B φὴν, καὶ ἡδονὰς, ² καὶ κακοτεχνίας εἰς πλεονεξίας μυρίας πρὸς ταῦτ' εἰσάγων. Πολὺ οὖν τῆς τοιαύτης κακίας καὶ εἰς τοὺς βαρβάρους ἐμπέπτωκε, τούς τε ἄλλους, καὶ τοὺς Νομάδας· καὶ γὰρ θαλάττης ἁψάμενοι, χείρους γεγόνασι, λῃστεύοντες, καὶ ξενοκτονοῦντες, καὶ ἐπιπλεκόμενοι πολλοῖς, μεταλαμβάνουσι τῆς ἐκείνων πολυτελείας, καὶ καπηλείας· ἃ δοκεῖ μὲν εἰς ἡμερότητα συντείνειν, διαφθείρει δὲ τὰ * ἤθη, καὶ ποικιλίαν ἀντὶ τῆς ἁπλότητος τῆς ἄρτι λεχθείσης εἰσάγει. Οἱ μέντοι πρὸ ἡμῶν, καὶ μάλιστα οἱ ἐγγὺς τοῖς Ὁμήρου χρόνοις, τοιοῦτοί τινες
C ἦσαν, καὶ ὑπελαμβάνοντο παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ὁποίους Ὅμηρος φησίν· Ὅρα δὲ [γὰρ] ³ ἃ λέγει Ἡρόδοτος περὶ τοῦ τῶν Σκυθῶν βασιλέως, ἐφ' ὃν * ἐστράτευσε Δαρεῖος, καὶ τὰ ἐπεσταλμένα παρ' αὐτοῦ. Ὅρα δὲ καὶ ⁴ ἃ λέγει Χρύσιππος περὶ τῶν τοῦ Βοσπόρου βασιλέων ⁶ τῶν περὶ Λεύκωνα· πλήρεις δὲ καὶ αἱ Περσικαὶ ἐπιστολαὶ τῆς ἁπλότητος ἧς λέγω, καὶ τὰ ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων καὶ Βαβυλωνίων, καὶ Ἰνδῶν ἀπομνημονευόμενα. Διὰ τοῦτο δὲ ⁷ καὶ ὁ Ἀνάχαρσις, ⁸ καὶ Ἄβαρις,

* Aldi codex ἔθη. Manuſſ. & ἔθνη & ἔθη.

* Manuſſ. ἐστρατοπέδευσε

1. Ἀλλ' ἱππικῆς βοτῆρες εὔνομοι Σκύθαι) Poterat vel ipſe ἑλληνισμὸς ſuſpectam reddere hanc lectio-
D nem. Neque enim uſitatè ἱππικῆς βοτῆρες Græcè dixeris, pro ἵππων βοτῆρες vel ἱππικῆς ἀγέλης. Sed dubio procul vera eſt & recta veterum ſcriptorum lectio, ex quibus didicimus legendum eſſe.

ἀλλ' ἱππάκης βρωτῆρες εὔνομοι Σκύθαι.

Ἱππάκην eſſe caſeum equinum, ſive ex equi lacte confectum, Scytharum βρῶμα, ex Hippocratis (de Aëribus aquis & locis Text. XLIV.) Dioſcoridiſque ſcriptis, nec non ex Grammaticis, notius eſt quàm ut moneri quiſquam debeat. *Caſaub.*

2. καὶ κακοτεχνίας, εἰς πλεονεξίας) Diſtingue, aut conjunge potius καὶ κακοτεχνίας εἰς πλεονεξίας. *Idem.*

3. ἃ λέγει Ἡρόδοτος περὶ τοῦ τῶν Σκυθῶν βασιλέως) Indathyrſus is vocabatur. Locus eſt libro IV. c. 76. & 120. & eſt profectò, ut ait Strabo, magnæ ſimplicitatis γέμουσα, tota illa ad Darium Indathyrſi epiſtola: quam legas ſuadeo, Herod. IV. 127. *Idem.*

4. ἃ λέγει Χρύσιππος περὶ τῶν τοῦ Βοσπόρου βασιλέων) Etſi nulli hodie ſuperſunt Chryſippi libri, tamen ex Plutarcho ſatis conſtat, reſpicere Strabonem ad librum Chryſippi primum περὶ βίων: ubi Indathyrſum regem Scytharum, & Leuconem regem Boſphori valde laudaverat. *Idem.*

5. *Leucone*) Erat Σελεύκων. Sed Leucon Boſpori fuit rex. id & infrà recte habetur: & notum eſt etiam è Plutarchi de repugnantiis Stoicis libro. ubi verba Chryſippi de hoc ipſo Leucone invenies. De Scythis vide Herodoti Muſam quartam c. 46. & ſeqq. *Xyland.*

6. τῶν περὶ Λεύκωνα) In Aldina editione ſcriptum erat τῶν περὶ Σελεύκωνα. unde ſcripſit Xylander τῶν περὶ λεύκωνα. Sed valde vereor ne aliud hic lateat ulcus. Nam quum conſtet Seleucum quendam fuiſſe Cimmerii Boſphori regem aliquando ut & Leuconem, ſuſpicor ſcripſiſſe Strabonem τῶν περὶ Σέλευκον καὶ Λεύκωνα. Sed nihil affirmo: Libri veteres habent λεύκωνα tantum. *Caſaub.*

7. καὶ Ἀνάχαρσις) de quo Laërtius. *Idem.*

8. καὶ Ἄβαρις) de quo Plato, Callimachus, Lucianus, Suidas, & alii non è veteribus. *Idem.*

καί τινες ἄλλοι παρὰ τοῖς Ἕλλησι τοιοῦτοι εὐδόκιμοι· ὅτι ἐθνικόν τινα χαρακτῆρα ἐπέφαινον [1] εὐκολίας, καὶ τελειότητος, καὶ δικαιοσύνης. Καὶ τί δεῖ τοὺς πάλαι λέγειν; Ἀλέξανδρος γὰρ ὁ Φιλίππου, κατὰ τὴν ἐπὶ Θρᾴκας τοὺς ὑπὲρ τοῦ Αἵμου στρατιὰν ἐμβαλὼν εἰς Τριβαλλοὺς, ὁρῶν μέχρι τοῦ Ἴστρου καθήκοντας, καὶ τῆς ἐν αὐτῷ νήσου Πεύκης, τὰ πέραν δὲ Γέτας ἔχοντας, ἀφῖχθαι λέγεται μέχρι δεῦρο· [2] καὶ ἐς μὲν τὴν νῆσον ἀποβῆναι μὴ δύνασθαι σπάνει πλοίων· ἐκεῖσε γὰρ καταφυγόντα τὸν τῶν Τριβαλλῶν βασιλέα Σύρμον, ἀντισχεῖν πρὸς τὴν ἐπιχείρησιν· εἰς δὲ τοὺς Γέτας διαβάντα, [3] ἑλεῖν τὴν αὐτῶν πόλιν, καὶ ἀναστρέψαι διὰ ταχέων εἰς τὴν οἰκείαν, λαβόντα δῶρα [4] τῶν ἐθνῶν, καὶ παρὰ τοῦ Σύρμου. [5] Φησὶ δὲ Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, κατὰ ταύτην τὴν στρατείαν [6] συμμῖξαι τῷ Ἀλεξάνδρῳ Κελτοὺς τοὺς περὶ τὸν Ἀδρίαν, φιλίας καὶ ξενίας χάριν· δεξάμενον δὲ αὐτοὺς φιλοφρόνως τὸν βασιλέα, [7] ἐρέσθαι παρὰ τὸν πότον, τί μάλιστα εἴη ὃ φοβοῖντο, νομίζοντα αὐτὸν ἐρεῖν· [8] αὐτοὺς δ' ἀποκρίνεσθαι, * οὐδένα, εἰ μὴ ἄρα ὁ οὐρανὸς αὐτοῖς ἐπιπέσοι· [9] φιλίαν γε μὴν ἀνδρὸς τοιούτου περὶ παντὸς τίθεσθαι. Ταῦτα δὲ ἁπλότητος τῆς τῶν βαρβάρων ἐστὶ σημεῖα· τοῦ τε μὴ συγχωρήσαντος μὲν τὴν ἀπόβασιν εἰς τὴν νῆσον· δῶρα δὲ πέμψαντος, καὶ συνθεμένου φιλίαν, καὶ τῶν φοβεῖσθαι μὲν * μηδένα φαμένων, φιλίαν δὲ περὶ παντὸς τίθεσθαι μεγάλων ἀνδρῶν. [10] Ὅ, τε Δρομιχαίτης κατὰ τοὺς

f. τε λιτότητος

p. 302.

* Manuſſ. ὅτι οὐδένα πλὴν εἰ ἄρα μή.

* Manuſſ. οὐδένα

A aliique nonnulli eorum ſimiles apud Græcos in magna fuerunt exiſtimatione, quòd gentilitiam quandam facilitatis, perfectionis, ac juſtitiæ notam præ ſe ferrent. Sed quid ego priſcos recenſeo? Alexander Magnus Philippi filius, in ea expeditione, quam in Thraces ſupra Æmum habitantes, fecit, impreſſione in Triballos facta, quos ad Iſtrum uſque & ſitam in eo inſulam Peucen pertingere videbat, ulteriora fluvii à Getis teneri, eò uſque progreſſus dicitur: & in inſulam quidem ne intraret, navigiorum fuiſſe impeditum penuria (eò enim confugiſ- B ſe jam antè Syrmum Triballorum regem, aggreſſoque intrare obſtitiſſe vi) ideoque in Getas trajeciſſe, captaque eorum urbe celeriter revertiſſe domum, donis à gentibus & Syrmo acceptis. In hac expeditione (ut Ptolemæus Lagi F. perhibet) Celtæ, qui ad Adriam incolebant, amicitiæ & hoſpitii jungendi cauſa Alexandrum convenerunt. Quos rex comiter exceptos, inter pocula interrogavit, ecquid nam eſſet, quod maximè metuerent: expectabat enim hanc reſponſionem, ſe ab ipſis maximè timeri: ii verò reſponderunt, Nihil ſanè, C niſi ne fortè cœli caſu obruerentur, interim ſe tanti viri amicitiam maximi pendere. Hæc quidem ſimplicitatis barbarorum ſunt indicia: quorum ille non paſſus Alexandrum in inſulam venire dona tamen miſit, amicitiamque junxit: hi nullius ſe metu teneri, magnorum tamen virorum amicitiam plurimi facere reſponderunt. Dromichætes porrò, qui ætate

1. εὐκολίας τε καὶ τελειότητος) In veteribus libris ſcriptum eſt καὶ λειότητος. Lego verò καὶ λιτότητος. Rectè enim conjunguntur εὐκολία & λιτότης. *Caſaub.*

2. καὶ ἐς μὲν τὴν νῆσον ἀποβῆναι μὴ δύνασθαι σπάνει πλοίων) Imo impeditum vi, ac repulſum ab iis, qui in inſulam confugerant, videtur Arrianus ſignificare: Rectè tamen inopiam navigiorum cauſatur, nam quia paucitas eorum magna erat, ideo etiam paucos potuit ſecum ducere quando τὴν ἀπόβασιν ἐπειρᾶτο. Vide Arrianum. *Idem.*

3. ἑλεῖν τὴν αὐτῶν πόλιν) Arrianus ex eodem Ptolemæo, de Exped. Alex. L. I. p. 11. ed. Amſt. Ἀλέξανδρος δὲ τήν τε πόλιν λαμβάνει, καὶ τὴν λείαν πᾶσαν, ὅσην οἱ Γέται ὑπελείποντο. Aberat autem ea Getarum urbs paraſangen unum ab Iſtro. *Idem.*

4. τῶν ἐθνῶν· καὶ παρὰ τοῦ Σύρμου) Arrianus de donis nihil, ſed hoc tantum ait, veniſſe ad Alexandrum cum in illa Getarum urbe eſſet, legatos, tum ab aliis vicinis gentibus, tum ab ipſo Triballorum rege Syrmo. *Idem.*

4. Φησὶ δὲ Πτολεμαῖος ὁ Λάγου) Qui de rebus ab Alexandro geſtis diligentiſſimè & maximè ἀξιοπίστως ſcripſerat. vide Arrian. *Idem.*

6. συμμῖξαι τῷ Ἀλεξάνδρῳ Κέλτους τοὺς περὶ τὸν Ἀδρίαν) Arriani id referentis ex ejuſdem Ptolemæi libris, verba ſunt hæc. *Venerunt*, inquit, *ad Alexandrum legati tum alii aliunde, tum* παρὰ Κελτῶν, τῶν ἐπὶ τῷ Ἰονίῳ κόλπῳ ᾠκισμένων. *Idem*

7. ἐρέσθαι παρὰ τὸν πότον τί μάλιστα εἴη ὃ φοβοῖντο) Arrianus de Alexandro (de Expeditione Alexandr. I. pag. 11. ed. Amſtel.) τοὺς Κέλτους δὲ καὶ D ἤρετο, ὅ, τι μάλιστα δεδίττεται αὐτοὺς τῶν ἀνθρωπίνων. ἐλπίσας ὅτι μέγα ὄνομα τὸ αὐτοῦ καὶ ἐς Κελτικοὺς, καὶ ἔτι προσωτέρω ἥκει, καὶ ὅτι αὐτὸν μάλιστα πάντων δεδιέναι φήσουσι. i. e. *At Celtas percunctatus eſt Alexander, quid in rebus humanis maxime extimeſcerent, ratus nominis ſui ſplendorem ad Celtas, multoque ulterius penetraſſe, quodque ipſum præ rebus omnibus timerent reſponſuros.* Idem.

8. αὐτοὺς δ' ἀποκρίνεσθαι οὐδένα) Sic fere Arrianus loco citato, ἔφασαν δεδιέναι μήποτε ὁ οὐρανὸς αὐτοῖς ἐμπέσοι. *Idem.*

9. φιλίαν γε μὴν ἀνδρὸς τοιούτου) Arrianus hoc omiſit, contentus dicere Alexandrum iſtos legatos dimiſiſſe φίλους τε ὀνομάσαντα καὶ συμμάχους ποιησάμενον. *Idem.*

10. ὅ, τε Δρομιχαίτης κατὰ τοὺς διαδοχ.) Lege Pauſaniæ Attica (Lib. I. c. 9.) Meminit ejuſdem hiſtoriæ & Plutarchus in extremo Demetrii, & Epitome Memnonis. *Idem.*

1. καὶ

ſucceſſorum Alexandri Magni Getarum rex fuit, Lyſimachum cùm in ſuam poteſtatem vivum redegiſſet, à quo bello erat impetitus, commonſtrata ei cùm ſua tum gentis paupertate, ſimulque ut ſuis contenti fortunis vitam tolerarent: monuit ne bello tales perſequeretur, ſed amicis iis uteretur: hoſpitioque exceptum, compoſita amicitia dimiſit. Sed & Plato in republica mare, ut magiſtrum malorum, quàm longiſſimè fugere debere eos præcipit, quibus reipubl. forma bene conſtitutæ ſit cordi, neque ad mare habitare. Iam Ephorus quarto hiſtoriarum libro, qui inſcribitur Europa, Europæ partibus ad Scythiam uſque explicando peragratis, ad finem inquit, cùm aliorum Scytharum, tum Sauromatarum non unum eſſe vitæ inſtitutum: quoſdam enim eò immanitatis progredi, ut humanis etiam veſcantur carnibus: contra alios ab aliis etiam animantibus abſtinere. Atque alii quidem (ait) de crudelitate eorum verba faciunt, 3 quod ſciunt animos rerum atrocium ac terribilium narratione percelli: cùm tamen in alteram partem neque quod dicatur deſit, neque exempla. Itaque ipſe (inquit) de iis loquor, qui moribus utuntur probiſſimis. Sunt enim quidam de vagis ſeu Nomadibus Scythis, qui equorum lacte veſcuntur, juſtitia omnibus hominibus ſuperiores: quorum & poëtæ meminerunt. Homerus enim Iovem ait reſpexiſſe ad

Lactivoros, Abioſque: his non eſt
juſtior ulla
Gens hominum.---

Et Heſiodus in poëmate, quod circuitum terræ inſcripſit, ait Phineum ab Harpyis abductum in terram eorum, quibus,

Pro domibus currus ſunt, vivere
lacte ſuerunt.

Subjicit deinde cauſam, quòd cùm exili utantur victu, neque ſint quæſtui dediti: ſed invicem vitam degant juſtam, omnia habentes communia, uxoreſque adeò & liberos ac familias:

A διαδόχους ἦν τοῦ Ἀλεξάνδρου Γετῶν βασιλεύς· ἐκεῖνος τοίνυν λαβὼν ζωγρείᾳ Λυσίμαχον, ἐπιστρατεύσαντα αὐτῷ, δείξας τὴν πενίαν τήν τε αὐτοῦ, καὶ τοῦ ἔθνους, ὁμοίως δὲ καὶ τὴν αὐτάρκειαν, ἐκέλευσε τοῖς τοιούτοις μὴ πολεμεῖν, ἀλλὰ φίλοις χρῆσθαι· ταῦτα δ' εἰπὼν, ξενίσας, καὶ συνθέμενος φιλίαν, ἀπέλυσεν αὐτόν. 1 Καὶ Πλάτων δὲ ἐν τῇ πολιτείᾳ τὴν θάλατταν ὡς πονηροδιδάσκαλον φεύγειν οἴεται δεῖν [2 ὅτι πορρωτάτω τοὺς εὖ πολιτευομένους, καὶ μὴ οἰκεῖν ἐπ' αὐτῇ.] Ἔφορος δ' ἐν τῇ τετάρτῃ μὲν τῆς ἱστορίας, B Εὐρώπῃ δ' ἐπιγραφομένῃ βίβλῳ, περιοδεύσας τὴν Εὐρώπην μέχρι Σκυθῶν, ἐπὶ τέλει φησὶν εἶναι τῶν τε ἄλλων Σκυθῶν καὶ τῶν Σαυρωματῶν τοὺς βίους ἀνομοίους· τοὺς μὲν γὰρ εἶναι χαλεποὺς, ὥστε καὶ ἀνθρωποφαγεῖν, τοὺς δὲ, καὶ τῶν ἄλλων ζώων ἀπέχεσθαι· οἱ μὲν οὖν ἄλλοι, φησὶ, τὰ περὶ τῆς ὠμότητος αὐτῶν λέγουσιν, εἰδότες τὸ δεινὸν, καὶ τὸ θαυμαστὸν, ἐκπληκτικὸν ὄν· 4 δεινὸν, δὲ τἀναντία, καὶ λέγειν καὶ παραδείγματα ποιεῖσθαι· καὶ αὐτὸς οὖν περὶ τῶν δικαιοτάτοις ἤθεσι χρωμένων ποιήσεσθαι τοὺς λόγους· εἶναι γάρ τινας τῶν Νο- C μάδων Σκυθῶν γάλακτι τρεφομένους ἵππων, 5 τῇ δικαιοσύνῃ πάντων διαφέρειν, μεμνῆσθαι δ' αὐτῶν τοὺς ποιητάς. Ὅμηρον μὲν Ἰλ. N. ὕ. 6.

Γλακτοφάγων Ἀβίων τε δικαιοτάτων ἀνθρώ-
πων φήσαντα τὴν γῆν καθορᾶν.

Τὸν Ἡσίοδον δ', ἐν τῇ καλουμένῃ γῆς περιόδῳ, τὸν Φινέα ὑπὸ τῶν ἁρπυιῶν ἄγεσθαι

Γλακτοφάγων εἰς * γαῖαν, ἀπήναις οἰκί' * Manuſſ. αἶαν,
ἐχόντων·

Εἶτα αἰτιολογεῖ, διότι ταῖς διαίταις εὐτελεῖς ὄντες, καὶ οὐ χρηματισταὶ, πρός τε ἀλλήλους εὐνομοῦνται· κοινὰ πάντα ἔχοντες τά τε ἄλλα καὶ D γυναῖκας, καὶ τέκνα, καὶ τὴν ὅλην συγγένειαν·

1. καὶ Πλάτων ἐν τῇ πολιτείᾳ) Non Plato tantum: ſed & alii quoque, ut Dicæarchus Cicerone teſte: quem refert reprehendiſſe Græcos in eo, quod mare tam ſecuti eſſent. Eſt apud Ariſtotelem præclara, ea de re diſputatio, Πολιτ. lib. VII. c. 6. Ipſius autem ſententia ſuper hoc his ſuaviſſimis verbis continetur, Τῆς πόλεως τὴν θέσιν εἰ χρὴ ποιεῖν κατ' εὐχὴν, πρός τε τὴν θάλατταν προσήκει κεῖσθαι καλῶς, πρός τε τὴν χώραν. Platonis ſententiam qui cupit intelligere, adeat librum de legibus IV. *Idem.*

2. ὅτι πορρωτάτω) Stadia tantum LXXX. ſuam civitatem à mari vult abeſſe, dicto loco. Deerant autem in veteribus libris notis incluſa. *Idem.*

3. [illegible] *ſciunt animos*) Legebatur corruptè λέγουσιν εἰδότες, τὸ δεινὸν δὲ &c. & interpretem miſerè fefellit. ego autem εἰδότες diſtinxi, & hoc δὲ removi ut obturbans vero, quanquam poſteriùs quoque δεινὸν ſuſpectum eſt. in Heſiodi verſu ἀπήναις pro ἀπηνὲς, quod planè alienum eſt, repoſui. *Xyland.*

4. δεινὸν, δὲ τἀναντία καὶ λέγειν καὶ παραδείγματα ποιεῖσθαι) Ita habent libri omnes ſcripti, editi. Mihi verò hæc lectio non probatur. Non enim dubito reprehendi ab Ephoro iſtis verbis ſcriptores pleroſque, quos dixit libentius ſolitos referre vitia Scytharum, quam eorundem virtutes. Atqui (dicebat Ephorus) oportebat contrarium facere, & virtutes potius præclaraque Scytharum inſtituta referre καὶ παραδείγματα ποιεῖσθαι, quam eorum vitia nos docere. Hæc omnino eſt iſtius loci ſententia. Quare legendum conjicimus, δέον τἀναντία καὶ λέγειν καὶ παραδείγματα ποιεῖσθαι. Sequentia non ſinunt nos dubitanter hæc pronunciare. *Caſaub.*

5. τῇ δικαιοσύνῃ) Ego οὓς τῇ δ vel τῇ τε δικ. aut δια[illegible] pro διαφέρειν. *Idem.*

p. 303. πρός τε τοὺς ἐκτὸς ἄμαχοι εἰσὶ, καὶ ἀνίκητοι, A [1] οὐδὲν ἔχοντες ὑπὲρ οὗ δουλεύσουσι. Καλεῖ δὲ καὶ [2] Χοιρίλον εἰπόντα ἐν τῇ διαβάσει τῆς σχεδίας, ἣν ἔζευξε Δαρεῖος·

Μηλονόμοι τε Σάκαι, γενεᾷ Σκύθαι αὐτὰρ ἔναιον
Ἀσίδα πυροφόρον· νομάδων γε μὲν ἦσαν ἄποικοι
Ἀνθρώπων νομίμων.

Καὶ τὸν Ἀνάχαρσιν δὲ ἄνθρωπον σοφὸν καλῶν ὁ Ἔφορος, τούτου φησὶν εἶναι τοῦ γένους· νομισθῆναι δὲ καὶ ἑπτὰ σοφῶν ἕνα, τελείᾳ σωφροσύνῃ καὶ συνέσει· εὑρήματά τε αὐτοῦ * λέγων τά τε ζώπυρα, [3] καὶ τὴν ἀμφίβολον ἄγκυραν, [4] καὶ τὸν κεραμεικὸν τροχόν. Ταῦτα δε λέγω σαφῶς μὲν εἰδὼς, ὅτι καὶ οὗτος αὐτὸς οὔτε ἀληθέστατα λέγει περὶ πάντων, καὶ δὴ καὶ τὸ τοῦ Ἀναχάρσιδος· πῶς γὰρ ὁ τροχὸς εὕρημα αὐτοῦ, [5] ὃν οἶδεν Ὅμηρος πρεσβύτερος ὤν; B

* Scripti λέγει

Ιλ. Σ. ψ. 600.

Ὡς δ᾽ ὅτε τὶς κεραμεὺς τροχὸν ἄρμενον ἐν παλάμῃσι,

Καὶ τὰ ἑξῆς· ἀλλ᾽ ἐκεῖνα διασημῆναι βουλόμενος, ὅτι κοινῇ τινὶ φήμῃ, καὶ ὑπὸ τῶν παλαιῶν καὶ ὑπὸ τῶν ὕστερον, πεπιστεῦσθαι συνέβαινε τὸ τῶν C Νομάδων τοὺς μάλιστα ἀπῳκισμένους ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων [τῶν] ἄλλων, γαλακτοφάγους τε εἶναι καὶ ἀβίους καὶ δικαιοτάτους, ἀλλ᾽ οὐχ ὑπὸ Ὁμήρου πεπλάσθαι. Περί τε τῶν Μυσῶν, δίκαιός ἐστιν ὑποσχεῖν λόγον τῶν ἐν τοῖς ἔπεσι λεγομένων Ἀπολλόδωρος, πότερ᾽ ἡγεῖται, καὶ τούτους εἶναι πλάσματα ὅταν φῇ ὁ ποιητὴς,

Ιλ. Ν. ψ. 5.

Μυσῶν τ᾽ ἀγχεμάχων, καὶ ἀγαυῶν ἱππημολγῶν.

tum adverſus exteros invicti ſint atque inexpugnabiles, quod nihil habeant, cujus cauſa ſervitutem ſuſtinere vellent. Citatque Chærilum, qui in tranſitu ratis, qua Darius mare junxit, hæc poſuerit:

Opiliones Scythica Saca origine
Aſiam incolebant tum feracem tritici,
A gente juſta hominum hinc illinc vagantium
Miſſi in coloniam.---

Ephorus porrò Anacharſidem, cui ſapientis nomen tribuit, ea de gente fuiſſe ſcribit, ac propter perfectionem, temperantiam ac ſapientiam unum de ſeptem ſapientibus habitum: & eſſe ejus inventa fomites, ancipitem anchoram, ac rotam figuli. Hæc ego commemoro, quanquam mihi conſtat eum non planè vera cùm de aliis, tum de Anacharſide dixiſſe. Quomodo enim rota hujus ſit inventum, Homero, qui eum ætate anteceſſit, nota?

Ut cum fortè rotam manibus ſolertibus aptam
Explorat figulus.---

Verum id volui ſignificare, communi quadam & priſcorum & poſteriorum fama creditum fuiſſe, Nomadum eos, qui maximè ab aliis hominibus eſſent remoti, lacte veſci, opibus carere & eſſe juſtiſſimos, neque id fuiſſe ab Homero confictum. Cæterùm Apollodoro de Myſis etiam reſpondendum eſt, hos ne itidem commentum Homeri exiſtimet dicentis:

---*comminus atque potentes*
Pugna reſpiciens Myſos: ---

1. *οὐδὲν ἔχοντες ὑπὲρ οὗ δουλεύσουσι*) Ideo etiam ſcribit Indathyrſus ad Darium, referente Herodoto, ſibi nihil eſſe cujus cauſa temerè pugnandum ſit IV. c. 127. *ἡμῖν οὔτε ἄστεα, οὔτε γῆ πεφυτευμένη ἐστὶ τῶν πέρι δείσαντες μὴ ἁλώῃ ἢ καρῇ τάχιον συμμισγοίμεν ἂν ἐς μάχην ὑμῖν.* i. e. *nobis neque oppida ſunt neque agri culti quos invadi aut vaſtari metuentes properemus vobiſcum conferre pugnam.* Caſaub.

2. *Χοιρίλον εἰπόντα ἐν τῇ διαβάσει τῆς σχεδίας*) Niſi ſequerentur illa, *ἣν ἔζευξε Δαρεῖος*, crederem eodem ex opere Chœrili eſſe hæc ſumpta, ex quo ſunt illa, quæ apud Joſephum leguntur, quæ ex catalogo copiarum Xerxis Græciam petentis ſunt deſcripta. Nunc dicendum eſt, & de bello Xerxis adverſus Græcos eſſe ſcriptum à Chœrilo, & de ea Darii expeditione adverſus Scytas, quam narrat Herodotus Melpomene (IV. c. 586. & ſeqq.) Quis verò non miretur eruditum virum haud animadvertiſſe verſus iſtos eſſe heroicos, ita ſuæ integritati reſtituendos?
Μηλονόμοι τε Σάκαι, γενεᾷ Σκύθαι. αὐτὰρ ἔναιον
Ἀσίδα πυροφόρον. Νομάδων γε μὲν ἦσαν ἄποικοι
Ἀνθρώπων νομίμων. Idem.

3. *καὶ τὴν ἀμφίβολον ἄγκυραν*) Laërtius de Anacharſide, *εὗρε δ᾽ ἐς τὸν βίον ἄγκυραν.* Irridet hoc loco Ephorum ſcholiaſtes Apollonii ad L. I. ψ. 1276. *γελοῖος Ἔφορος νομίζων πρῶτον Ἀνάχαρσιν τὴν διπλῆν ἄγκυραν εὑρηκέναι. πρεσβύτεροι γὰρ Ἀναχάρσιδος οἱ Ἀργοναῦται Idem.* Conſule Cl. Menagium in Diogenem Laërt. Lib. I. ſegm. 105. p. 61. ed. Amſt. D

4. *καὶ τὸν Κεραμεικὸν τρόχον*) Imo Talos Dædali diſcipulus ejuſque ſororis filius, qui & *ſerram* & *tornum* invenit, auctor Diodorus libro quarto. Sed & Laërtius & Plinius H. N. VII. c. 56. & alii Anacharſidi hoc tribuunt. Annotat tamen idem Plinius quoſdam hoc inventum Hyperbio Corinthio tribuiſſe: quam fuiſſe Theophraſti ſententiam annotatum eſt ex ejus libro *περὶ εὑρημάτων*, in Pindaricis ſcholiis. *Idem.*

5. *ὃν οἶδεν Ὅμηρος πρεσβύτερος ὤν*) Reſpondebat Poſidonius, hæc carmina non eſſe *τοῦ ποιητοῦ*, ſed falſò: ideoque parum firmum eſſe hoc argumentum. Hanc fuiſſe Poſidonii ſententiam teſtis eſt locupletiſſimus Seneca Epiſt. 90. *Idem.*

an verò de Aſianis Myſis accipiens, falſam (ut docuimus) verbis poëtæ interpretationem ingerat, quaſi ſcilicet nulli fuiſſent, niſi ficticii, in Thracia Myſi. Equidem noſtra ætate Ælius Catus ex trans Iſtrum ſitis partibus à Getis, quæ gens eodem cum Thracibus ſermone utitur, in Thraciam ıↄↄↄ hominum traduxit: qui nunc ibi habitant, & Myſi appellantur: ſive antea aliter appellati, Myſorum nomen in Aſia demum acceperunt: ſive, (quod ad hiſtoriam poëtæ meliùs facit) antiquum iis fuit Myſorum nomen. Ac de his quidem ſatis: conferamus nos ad eorum, quæ ſubſequuntur, enarrationem.

Getarum antiquis hiſtoriis omiſſis, noſtri temporis res exponamus. Bœrebiſtes natione Geta, cùm imperium in ſuam gentem ſuſcepiſſet, eam crebris afflictam bellis refecit: tantumque exercitatione, ſobrietate, ac diligentia profecit, ut intra paucos annos magnum conſtituerit regnum, finitimaſque pleraſque gentes Getarum imperio ſubjecerit: quin & Romanis jam cepit terrorem afferre, Iſtrum audacter tranſiens, Thraciamque ad Macedoniam uſque & Illyricum populans: idem Celtas Thracibus & Illyriis permixtos evaſtavit, Bojos, qui ſub Critaſiro erant, prorſus delevit.

A [1] Η τοὺς ἐν τῇ Ἀσίᾳ δεχόμενος, παρερμηνεύσει τὸν ποιητὴν, ὡς προείρηται. πλάσμα λέγων ὡς μὴ ὄντων ἐν τῇ Θρᴀ́κῃ Μυσῶν [2] παρὰ τὰ ὄντα. [3] Ἔτι γὰρ [4] ἐφ᾽ ἡμῶν γοῦν Αἴλιος * Κάτος * μετῴκησεν ἐκ τῆς περαίας τοῦ Ἴστρου πέντε μυριάδας σωμάτων παρὰ τῶν Γετῶν, ὁμογλώττου τοῖς Θρᾳξὶν ἔθνους, εἰς τὴν Θρᴀ́κην· καὶ νῦν οἰκοῦσιν αὐτόθι. Μυσοὶ καλούμενοι. [5] ἤτοι καὶ τῶν πρότερον οὕτω καλουμένων, ἐν δὲ τῇ Ἀσίᾳ, Μυσῶν μετονομασθέντων· ἢ ὅπερ οἰκειότερόν ἐστι, τῇ ἱστορίᾳ τοῦ ποιητοῦ, καὶ τῇ ἀποφάσει· τῶν ἐν τῇ Θρᴀ́κῃ καλουμένων Μυσῶν πρότερον. Περὶ μὲν δὴ τούτων ἅλις· *ἐπανίωμεν δὲ ἐπὶ τὴν ἑξῆς περιήγησιν.

B Τῶν δὴ Γετῶν τὰ μὲν παλαιὰ ἀφείσθω, τὰ δ᾽ εἰς ἡμᾶς ἤδη τοιαῦτα ὑπῆρξε. Βοιρεβίστας ἀνὴρ Γέτης, ἐπιστὰς ἐπὶ τὴν τοῦ ἔθνους ἐπιστασίαν, ἀνέλαβε κεκακωμένους τοὺς ἀνθρώπους ὑπὸ συχνῶν πολέμων καὶ τοσοῦτον ἐπῆρεν [ἐν] ἀσκήσει καὶ νήψει, καὶ * τὸ προσέχειν τοῖς πράγμασιν, ὥστ᾽ ὀλίγων ἐτῶν μεγάλην ἀρχὴν * κατεστήσατο, καὶ τῶν ὁμόρων τοὺς πλείστους ὑπέταξε τοῖς Γέταις· ἤδη δὲ καὶ Ῥωμαίοις φοβερὸς ἦν, διαβαίνων ἀδεῶς τὸν Ἴστρον, καὶ τὴν Θρᴀ́κην λεηλατῶν μέχρι Μακεδονίας, καὶ τῆς Ἰλλυρίδος. Τούς τε Κελτοὺς τοὺς ἀναμεμιγμένους τοῖς τε Θρᾳξὶ καὶ τοῖς Ἰλλυριοῖς ἐξεπόρθησε,

C [6] Βοΐους καὶ ἄρδην ἠφάνισε τοὺς ὑπὸ Κριτασίρῳ,

* Manuſſ. & prior interp. Κάτων.

* Lego μετῴκισεν.

* Vet. lib. ἐπάνειμι.

* Fortè τῷ. ſed vett. lib. habet προστάγμασι non πράγμασι. p. 304.

* Manuſſ. κατεκτήσατο,

1. Η τοὺς ἐν τῇ Ἀσίᾳ δεχόμενος) Manuſcripti, Τοὺς μὲν οὖν ἐν τῇ Ἀσίᾳ δεχόμενος : in aliis δέχεται. Nihil muto. *Caſaub.*

2. παρὰ τὰ ὄντα) hoc eſt, falſò, & præter rei veritatem. Nam quia ἀντιστρέφουσι, ut philoſophus docet, oratio & rei veritas, ideò Græci ſæpe eleganter τὸ ὂν pro veritate ponunt: quod eſt apud Herodotum frequens loquendi genus. *Idem.*

3. ἔτι γὰρ ἐφ᾽ ἡμῶν γοῦν) Legendum contendo, ἔστι γὰρ ἐφ᾽ ἡμῶν γοῦν. Totus locus ita debet diſtingui πλάσμα λέγων ὡς μὴ ὄντων ἐν τῇ Θρᴀ́κῃ Μυσῶν. παρὰ τὰ ὄντα· ἔστι γὰρ ἐφ᾽ ἡμῶν γοῦν. An dicet ait figmentum eſſe putare ullos eſſe in Thracia Myſos, cum nulli ſint? falſò ille quidem, & præter hiſtoriæ fidem. Sunt enim in Thracia Myſi. Deinde ſequitur ejus probatio. *Idem.*

ἔτι γὰρ ἐφ᾽ ἡμῶν γοῦν Αἴλιος Κάτος μετῴκησεν ἐν τῆς περαίας τοῦ Ἴστρου πέντε μυριάδας σωμάτων παρὰ τῶν Γετῶν &c.) Male nonnulli codices ibi, Αἴλιος Κάτων. Alius *Catus*, alius *Cato*: uterque tamen παρὰ τὸ καίειν, inquit Donatus ad Terentii Andriam, Act. v. ſc. 2. *Ingeniorum etenim igneus vigor eſſe videtur.* Merula ad Annales Ennij p. 507.

4. ἐφ᾽ ἡμῶν γοῦν Αἴλιος Κάτος) Quiſnam eſt iſte Ælius Catus? ſive ut eſt in antiquioribus interpretis prioris editionibus, Ælius Cato? Mihi æquè uterque incognitus: fortaſſe & tibi, qui hæc legis. Dionem ſanè ſcriptorem rerum ejus ævi diligentiſſimum ſi audimus, ſcribendum fuerit, non Κάτος, ſed Κράσσος, nec Αἴλιος, ſed Λικίνιος. ut M. Licinium Craſſum, qui de Getis circa annum urbis DCCXXV. triumphavit, intelligamus. Scribit autem Dio libro LI. Myſos, qui ad meridianum Danubii lacus ſedes habebant, à Baſtarnis ſua ditione pulſos, deinde autem à Craſſo in eandem reſtitutos fuiſſe. In fine ejuſdem libri, locus eſt de Myſis ſingularis, quem non prætermittam. Olim, inquit, Myſi & Getæ totam eam regionem occupabant, quæ eſt intra Æmum montem, & fluvium Danubium. Poſtea autem cœperunt eorum nonnulli aliis nominibus appellari. Demum Myſiæ appellatione ea omnia ſunt comprehenſa, quæ Savus Iſtrum ingrediens, ὑπέρ τε τῆς Δαλματίας, καὶ ὑπὲρ τῆς Μακεδονίας, τῆς τε Θρᴀ́κης, ἀπὸ τῆς Παννονίας ἀφορίζει. *Caſaub.*

5. ἤτοι καὶ τῶν πρότερον οὕτω καλουμένων) Difficilis locus & mutilus, ac corruptus. Satis tamen apparet levem aliquam differentiam conſtitui inter Myſorum, qui in Europa ſunt, & eorum, qui in Aſia, appellationes: ſed quale ſit id diſcrimen, cum utrique Μυσοὶ ab hiſtoricis appellentur, non facile equidem dixerim. Locum quidem mutilum eſſe, nemo

D ſanus, ut quidem puto, dubitavit. *Idem.*

6. Βοΐους καὶ ἄρδην ἠφάνισε) Totus iſte locus adeo eſt depravatus, vocibus aliquot tranſpoſitis, corruptis quibuſdam, plëriſque pravè diſtinctis, ut poſſim affirmare interpretes hic nihil planè vidiſſe. Neque vero hîc libri quicquam juvant. Tu ita lege, ἐξεπόρθησε καὶ ἄρδην ἠφάνισε τοὺς ὑπὸ Κριτασίρῳ Βοΐους καὶ Ταυρίσκους. Πρὸς δὲ τὴν εὐπείθειαν τοῦ ἔθνους; συναγωνιστὴν ἔσχε Δεκαίνεον ἄνδρα γόητα. Nunc ſigillatim omnia expendamus. *Idem.*

6. Βοΐους καὶ ἄρδην ἠφάνισε) Iſta lectio habet profectò quod Græci dicunt οὐδὲν ὑγιές. Nam linguæ quidem Græcæ uſus eam ferre poſſe negat: quod autem interpretes ita interpretantur, ut Bojos tantum Critaſiro paruiſſe velint, falluntur: utrique enim, & Boji inquam & Tauriſci ſub Critaſiro fuerunt. Strabo ipſe alio loco, Lib. VII. 294 Δακοὶ καταπολεμήσαντες Βοΐους καὶ Ταυρίσκους ἔθνη Κελτικὰ, τοὺς ὑπὸ Κριτασίρῳ. *Idem.*

καὶ Ταυρίσκους, [1] πρὸς τὴν εὐπορίαν τοῦ ἔθνους. [2] Συναγωνιστὴν ἔσχε δὲ Κένεον ἄνδρα γόητα, καὶ πεπλανημένον κατὰ τὴν Αἴγυπτον, καὶ προσημασίας ἐκμεμαθηκότα τινάς, δι' ὧν ὑπεκρίνατο τὰ θεῖα· καὶ δι' ὀλίγου καθίστατο θεός, καθάπερ ἔφαμεν περὶ τοῦ Ζαμόλξεως διηγούμενοι. [3] Τῆς δ' εὐπειθείας σημεῖον· ἐπείσθησαν γὰρ ἐκκόψαι τὴν ἄμπελον, καὶ ζῆν οἴνου χωρίς. Ὁ μὲν οὖν Βοιρεβίστας, ἔφθη καταλυθεὶς ἐπαναστάντων αὐτῷ τινῶν, πρὶν ἢ Ῥωμαίους στεῖλαι στρατείαν ἐπ' αὐτόν. Οἱ δὲ * δεξάμενοι τὴν ἀρχήν, [4] εἰς πλείω μέρη διέστησαν· καὶ δὴ καὶ νῦν ἡνίκα [5] ἔπεμψεν ἐπ' αὐτοὺς στρατείαν ὁ Σεβαστὸς Καῖσαρ, [6] εἰς πέντε μυριάδας, τότε δὲ εἰς τέτταρας, διεστῶτες ἐτύγχανον· οἱ μὲν οὖν τοιοῦτοι μερισμοὶ πρόσκαιροι, καὶ ἄλλοτ' ἄλλοι. Γέγονε δὲ καὶ ἄλλος τῆς χώρας μερισμὸς συμμένων ἐκ παλαιοῦ· [7] τοὺς μὲν γὰρ Δάκους προσαγορεύουσι, τοὺς δὲ Γέτας. Γέτας μέν, τοὺς πρὸς τὸν * Πόντον κεκλιμένους, καὶ πρὸς τὴν ἕω. [8] Δάκους δέ, τοὺς εἰς τἀναντία πρὸς Γερμανίαν, καὶ τὰς τοῦ Ἴστρου πηγάς, οὓς οἶμαι

itemque Tauriſcos, ut ſuæ genti tanto eſſent majores facultates. Uſus eſt autem opera Cenei, præſtigiatoris hominis, & qui per Ægyptum vagatus didicerat quaſdam divinationes, ex quibus deorum reſponſa ſimulabat: ac parum abfuit quin pro Deo haberetur, ſicuti de Zamolxi narravimus. Indicio eſt quàm fuerint dicto ejus audientes, quòd ſuadenti ut vites exciderent, viverentque ſine vino, paruerunt. Enimverò Bœrebiſtas ſeditione quarundam oppreſſus antè eſt, quàm Romani exercitum adverſus eum mitterent. Succeſſores ejus regnum in plures diviſerunt partes; atque etiam nuper cùm Auguſtus Cæſar exercitum adverſus eos mitteret, aliàs per L, aliàs per XL millia diviſi fuere: verùm iſtiuſmodi diviſiones pro tempore aliàs aliter fiunt. Eſt & alia regionis diſtributio, quæ ab antiquo perduravit, ut alii Daci, alii Getæ appellentur. Getæ, qui verſus Pontum & orientem inclinant: Daci, qui in diverſum ad Germaniam & Iſtri fontes vergunt, quos puto antiquitus eſſe

* Manuſſ. διαδεξάμενοι

* Vett. q. τόπον male.

1. πρὸς τὴν εὐπορίαν τοῦ ἔθνους) Lego εὐπείθειαν, ex ipſo Strabone, qui ſtatim hæc repetens ſcribit, Τῆς δ' εὐπειθείας σημεῖον. Ita autem eſſe diſtinguenda hæc, ut nos diſtinximus, id vero eſt πασὶ δῆλον. *Caſaub.*

2. συναγωνιστὴν ἔσχε δὲ Κένεον) Pudet me monere legendum eſſe ut emendavimus. Subjicit Strabo de eodem agere ſe, de quo ſupra p. 298. ubi de Zamolxide. Cur igitur nobis ita læva mens fuerit ut ei nolimus hoc credere? Sanè ſi ei credimus legendum Δεκαίνεον. *Idem.*

3. Τῆς δ' εὐπειθείας σημεῖον) Quantum Gothi Decineo tribuerint, optimè explicat Jornandes Lib. VI. c. 11. *Gothis* (ait) *hoc erat ſalubre, hoc commodum, hoc votivum, ut quicquid Diceneus eorum conſiliarius præcepiſſet, hoc modis omnibus expetendum, hoc utile judicantes, effectui manciparent, Qui cernens eorum animos ſibi in omnibus obedire*, &c. *Idem.*

4. εἰς πλείω μέρη διέστησαν) Ideo plures Getarum reges illo ævo fuiſſe leguntur, quales fuiſſe videntur Rolus, Dapyx, Zyraxa, quorum Dio meminit. *Idem.*

5. ἔπεμψεν ἐπ' αὐτοὺς στρατείαν ὁ Σεβαστὸς Καῖσαρ) Miſſus ab Auguſto M. Licinius Craſſus, de cujus rebus geſtis conſule Dionem libro LI. in extremo. *Idem.*

6. εἰς πέντε μυριάδας) Ineptiſſima, ſi quid ego judico, lectio. Legendum εἰς πέντε μερίδας. *Idem.*

7. τοὺς μὲν γὰρ Δάκους προσαγορεύουσι τοὺς δὲ Γέτας) Plinius tamen non aliam inter Dacos & Getas diſtinctionem videtur agnoſcere, quam in ipſo nomine *Getæ*, inquit H. N. IV. c. 12. *Daci Romanis dicti ſunt.* Vide Dionem lib. LI. & Stephanum Δακία. *Idem.*

8. Δάκους δέ, τοὺς εἰς τἀναντία πρὸς Γερμανίαν, καὶ τὰς τοῦ Ἴστρου πηγάς, οὓς οἶμαι Δαύους καλεῖσθαι τὸ παλαιόν. Ἀφ' οὗ καὶ παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς ἐπεπόλασε τὰ τῶν οἰκετῶν ὀνόματα Γέται καὶ Δαῦοι) Perperam Δαύους & Δαῦοι hodie legitur apud Strabonem. Græcum Δάος, Latinum *Davus*. Ut ὠόν, ovum, & ſimilia Metrodorus:

Ὀγδώκοντα Σύρος, Δάος δέκα, Τίβιος ὀκτώ.

Addit Strabo: τοῦτο γὰρ πιθανώτερον ἢ ἀπὸ τῶν Σκυθῶν, οὓς καλοῦσι Δάας. Πόρρω γὰρ ἐκεῖνοι περὶ τὴν Ὑρκανίην, καὶ οὐκ εἰκὸς ἐκεῖθεν κομίζεσθαι ἀνδράποδα εἰς τὴν Ἀττικήν. Dicit probabilius videri ſervos, qui in comœdia Attica vocabantur Δάοι, Latine *Davi*, à Daïs Europæis dictos, ac deductos fuiſſe, quam ab illis Aſiaticis, & Hyrcanis, quia veriſimile non ſit, ex tam longinquis locis in Græciam advecta mancipia. Atqui idem ille Strabo eſt, qui libro XI. p. 515. tradit, non prorſus in confeſſo eſſe, an ulli extiterint Δάοι, vel Δάαι ſupra Mæotim. Ipſe certè ſecum pugnat. Quod autem non putat tam longe in Atticam importata mancipia, ratio eum fugit. Quippe valde ſimile veri eſt, Alexandrum Magnum ſubjugatis, ac devictis Daïs frequentes in exercitu ſuo feciſſe inde loci ſervos, ac poſtea in Græciam tranſlatum eorum nomen & uſum fuiſſe. Profecto nova tantum comœdia, non etiam Vetus mentionem habet ſervitii hujus generis. In Eupolidis, Cratini, Ariſtophanis, & antiquiorum comœdiis Δάου nomen pro mancipio non viſebatur. Sed Καρίων, Λυδὸς, Φρύξ; Τίβιος, & alia hujuſmodi. Apud Menandrum, & Apollodorum, alioſque, qui poſt Alexandri Magni ætatem fabulas in ſcena dictaverunt, frequentia τὰ τῶν οἰκετῶν ὀνόματα Δάοι καὶ Γέται. Hinc Latinis comicis, qui novam Græcorum comœdiam imitati ſunt, atque etiam reddiderunt *Davi*, & *Getæ*, ſervorum nomina. Non igitur Δάκοι iidem, qui & Δάοι antiquis. Et Δάοι nulli, vel Δάαι Getis, & Germanis vicini. Sed qui Δάαι fuere ad Caſpium mare. Quidam eos in Mæotim, & Pontum tranſduxerunt, quia Macedones Caſpium ipſum mare Pontum eſſe putabant, vel Mæotim paludem, ſeptentrionali axi ſubjacere &c. *Salmaſ. Exercit. Plinian. Ed. Ultraject. p.* 559.

Davos appellatos : unde etiam apud Atticos in uſu fuerint ſervorum nomina Getæ ac Davi : id enim probabilius eſt, quàm à Dais Scythis, procul apud Hyrcaniam diſſitis dictos fuiſſe: cùm veriſimile non videatur, inde in Atticam allata mancipia : nam ſervis Attici nomina imponebant aut gentis unde fuerant allati, ut Lydum, Syrum : aut ea, quæ apud iſtas gentes eſſent uſitatiſſima, ut Manen vel Midam qui ex Phrygia, Tibium, qui è Paphlagonia. Cæterùm Getarum gentem à Bœrebiſta in tantum potentiæ elatam, cùm diſſidia tum Romani omnino humilem redegerunt tamen etiamnum XL hominum millia mittere valent. Per Getas Mariſus fluvius in Danubium labitur, quo Romani res ad bellum neceſſarias ſubvexerunt. Etenim fluminis ſuperiores partes, quæ verſus fontes ſunt ad cataractas uſque, Danubium dixerunt, quæ maximè per Dacos feruntur, inferiores ad Pontum uſque, quibus

A Δαύους καλεῖσθαι τὸ παλαιόν· ἀφ' οὗ καὶ παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς ἐπεπόλασε 1 τὰ τῶν οἰκετῶν ὀνόματα Γέται καὶ Δᾶοι· τοῦτο γὰρ πιθανώτερον ἢ ἀπὸ τῶν Σκυθῶν, οὓς καλοῦσι Δάας· πόρρω γὰρ ἐκεῖνοι περὶ τὴν Ὑρκανίαν· καὶ οὐκ εἰκὸς ἐκεῖθεν κομίζεσθαι ἀνδράποδα εἰς τὴν Ἀττικήν. ἐξ ὧν γὰρ ἐκομίζετο, ἢ τοῖς ἔθνεσιν ἐκείνοις * ὁμωνύμους ἐκάλουν τοὺς οἰκέτας, ὡς Λυδὸν, καὶ Σύρον, 2 ἢ τοῖς ἐπιπολάζουσιν ἐκεῖ ὀνόμασι προσηγόρευον, 3 ὡς Μάνην ἢ Μίδαν, τὸν Φρύγα. 4 Τίβιον δὲ, τὸν Παφλαγόνα. Ἐπὶ τοσοῦτον δ' ὑπὸ τοῦ Βοιρεβίστα τὸ ἔθνος ἐξαρθὲν, ἐταπεινώθη τελέως ὑπό B τε τῶν στάσεων, καὶ τῶν Ῥωμαίων· ἱκανοὶ δ' ὅμως εἰσὶν ἔτι καὶ νῦν στέλλειν τέτταρας μυριάδας. 5 Ῥεῖ δὲ δι' αὐτῶν Μάρισος ποταμὸς εἰς τὸν Δανούβιον, ᾧ τὰς παρασκευὰς ἀνεκόμιζον οἱ Ῥωμαῖοι, τὰς πρὸς τὸν πόλεμον. Καὶ γὰρ τοῦ ποταμοῦ τὰ μὲν ἄνω καὶ πρὸς ταῖς πηγαῖς μέρη, μέχρι τῶν καταρρακτῶν, Δανούβιον προσηγόρευον, ἃ μάλιστα διὰ τῶν Δακῶν φέρεται· 6 τὰ δὲ κάτω μέχρι τοῦ Πόντου τὰ * περὶ τοὺς

* Vulgò ὁμωνύμως

* Scripti παρὰ p. 305.

1. τὰ τῶν οἰκετῶν ὀνόματα Γέται καὶ Δᾶοι) Scholiaſtes Ariſtophanis in Acharnenſes (pag. 384. ed. Biſeti) Εἰσὶ δὲ, ait, ἐν τῇ κωμῳδίᾳ οἰκέται, Ξανθίας, Τίβιος, Σωσίας, Δᾶος, Γέτας. Probatur hoc vel unius fabulæ Apollodori poëtæ comici auctoritate : fabulæ nomen Ἐπιδικαζομένῳ. Terentius Latinè vertens, *Phormionem* appellavit. In ea igitur fabula, & Davus & Geta reperiuntur. De Davo extat carmen veteris comici apud Ariſtotelis interpretes,

Δᾶος πάρεστι. τί ποτ' ἀγγελῶν τάρας. *Caſaub.*

2. ἢ τοῖς ἐπιπολάζουσιν ἐκεῖ ὀνόμασι προσηγόρευον) Nomina in ea regione frequentata intellige, quæ non ſervis tantum convenirent, ſed & ingenuis : Nam alioquin Tibius non fuiſſet appellatus Strabonis avunculus : nec Tibites Pruſiæ regis patruus. *Idem.*

3. ὡς Μάνην) Etiam libro XII. p. 553. Manem vocem eſſe barbaram indicat : ut errent Grammatici, qui à μαίνεσθαι deducunt. Similiſque error eorum, qui μανικὸν pro magno indidem deducunt: quum ſit vox Phrygiaca ut docet Plutarchus in Demetr. etſi Latini *inſanum* ita uſurpavere. Paſſim autem occurrit in Græcorum ſcriptis iſta ſervorum appellatio. Notum eſt hoc Diogenis Cynici dictum, Turpe eſt Manem ſine Diogene poſſe vivere: Diogenem jam ſine Mane non poſſe, apud Senecam de Tranq. Anim. c. 8. & Laërtium in vita Diogen. Fuit & ancillarum appellatio Mania: de qua voce locus eſt egregius Machonis poëtæ, apud Athenæum libro XIII. c. 5. p. 578. ubi cauſa traditur, quare mulier Græca hoc Phrygiaco nomine appellaretur. (Quod ait Phryges ſervos ſolitos Midas appellari, liquet ex illo verſu Ariſtoph. in veſpis p. 459. ed. Biſeti ubi ſuos ſervos compellans ita loquitur Bdelycleon : Ὦ Μίδα καὶ Φρὺξ βοηθεῖτε δεῦρο.) Phrygiaca præterea ſervorum & auletarum in Græcia uſitata nomina hæc fuiſſe teſtatur Athæneus, [illegible]mbas, Aolan, Telus, Ceon, Co[illegible]us, Babys. *Idem.* De voce Μάνης vide Me[illegible] in Diogenis Laërt. Lib. V. Segm. 55. & [illegible] VI. Segm. 55.

4. Τίβιον δὲ, τὸν Παφλαγόνα) Facit huc Luciani C locus in Timone (p. 73. ed. Bened.) Ἐκεῖνος μὲν, ὅς τις ἂν ᾖ ποτε ἁρπασάμενός με αὐτῇ δέλτῳ θέει φέρων, ἀντὶ τοῦ τέως Πυῤῥίου ἢ Δρόμωνος, ἢ Τιβίου, Μεγακλῆς ἢ Μεγάβυζος, ἢ Πρώταρχος μετονομασθείς. i. e. *quiſquis tandem ille fuerit, nonnunquam me ipſis cum tabellis arreptum fugiens adportat nomine commutato, ut qui modo Pyrrhias vel Dromo, vel Tibius, jam Megacles, aut Megabyzus, aut Protarchus appelletur.* Innuit facetiſſimus auctor Tibii nomen nonniſi mancipiis convenire. Notanda ſuper hac voce Stephani verba, Τίβειον, ὄρος Φρυγίας, ἀπὸ Τιβείου τινός. ἐκ τούτου καὶ Τιβείους τοὺς δούλους καλοῦσι. Quid quod Suidas ſcribit, totam Phrygiam Τιβίαν fuiſſe appellatam. *Idem.*

5. ῥεῖ δὲ δι' αὐτῶν Μάρισος ποταμὸς εἰς τὸν Δανούβιον) Jampridem annotarunt docti homines, *Mariſum* à Strabone vocari, quem Herodotus IV. 49. *Marin*, *Marum* Tacitus Ann. II. c. 63. alii *Marſiam*, & *Margum*: hodie *Maros* dicitur. *Idem.*

6. τὰ δὲ κάτω τὰ μέχρι τοῦ Πόντου τὰ περὶ τοὺς Γέτας καλοῦσιν Ἴστρον) In Ptolemæi Latinis editionibus ubi deſcribitur Germania, legimus, ab Axiopoli urbe Iſtrum vocari qui antea vocabatur Danu- D bius. Verum illa in Græcis exemplaribus non repeririuntur : neque exſtant in antiqua verſione Latina quam habeo. Ptolemaica tamen eſſe, patet ex deſcriptione Daciæ, ubi de Axiopoli loquens, ἀφ' ἧς, inquit, καὶ Ἴστρος, ὡς ἔφαμεν ὁ ποταμὸς καλεῖται ὁ Δανούβιος, μέχρι τῶν ἐκβολῶν. Poëtæ inde Iſtrum binominem vocant. Plinii verba ſunt de Danubio H. N. IV. c. 12. *Ortus hic in Germaniæ jugis montis Abnobæ ex adverſo Raurici Galliæ oppidi, multis ultra Alpes millibus, ac per innumeras lapſus gentes, Danubii nomine, immenſo aquarum auctu, & unde primum Illyricum alluit, Iſter appellatus*, &c. Vide Melam II. c. 3. Non eſt prætermittendus inſignis Euſtathii de Iſtri nominibus locus. Refert ille ex Strabone, Iſtrum aliquando *Matoam* fuiſſe appellatum : ut ſi Græcè dicas Ἄσιον: verum cum ſæpius Iſtrum Scythæ trajicerent, factum aliquando ut eo trajecto, magnam cladem acciperent : ideo poſtea *Danuſium* vocarunt, (ſcilicet à damno cujus

fuerat

A Γέτας, καλοῦσιν Ἴστρον. [1] Ὁμόγλωττοι δ' εἰσὶν * οἱ Γέται τοῖς Δάκοις. Παρὰ μὲν οὖν τοῖς Ἕλλησιν οἱ Γέται γνωρίζονται μᾶλλον, διὰ τὸ συνεχεῖς τὰς μεταναστάσεις ἐφ' ἑκάτερα τοῦ Ἴστρου * πεποιῆσθαι, καὶ τοῖς Θρᾳξὶ, καὶ τοῖς Μυσοῖς ἀναμεμίχθαι· καὶ τὸ τῶν Τριβαλλῶν δ' ἔθνος Θρᾳκικὸν ὂν τὸ αὐτὸ πέπονθε τοῦτο· [2] μεταναστάσεις γὰρ * δέδεικται, τῶν πλησιοχώρων εἰς τοὺς ἀσθενεστέρους ἐξαναστάντων, τῶν μὲν ἐκ τῆς περαίας τῶν Σκυθῶν καὶ Βασταρνῶν, καὶ Σαυροματῶν ἐπικρατούντων πολλάκις, ὥστε καὶ ἐπιδιαβαίνειν τοῖς ἐξελαθεῖσι, καὶ καταμένειν τινὰς αὐτῶν ἢ ἐν ταῖς νήσοις, ἢ B ἐν τῇ Θρᾴκῃ· * τῶν δ' ἑκατέρου μέρους ὑπ' Ἰλλυριῶν μάλιστα κατισχυομένων. Αὐξηθέντες δ' οὖν ἐπιπλεῖστον, οἵ τε Γέται, οἵ τε Δάκοι, ὥστε καὶ εἴκοσι * μυριάδων ἐκπέμπειν στρατείαν, νῦν [4] ὅσον τὰς τέτταρας μυριάδας συνεσταλμένοι τυγχάνουσι· καὶ ἐγγὺς μὲν ἥκουσι τοῦ ὑπακούειν Ῥωμαίων· οὔπω δ' εἰσὶν ὑποχείριοι τελέως, διὰ τὰς ἐκ τῶν Γερμανῶν ἐλπίδας, πολεμίων ὄντων τοῖς Ῥωμαίοις. Μεταξὺ δὲ τῆς Ποντικῆς θαλάττης τῆς ἀπὸ τοῦ Ἴστρου ἐπὶ Τύραν, καὶ ἡ τῶν Γετῶν ἐρημία πρόκειται πεδιὰς πᾶσα, καὶ ἄνυδρος· ἐν ᾗ Δαρεῖος ἀποληφθεὶς ὁ Ὑστάσπεω καθ' ὃν καιρὸν διέβη C τὸν Ἴστρον ἐπὶ τοὺς Σκύθας, ἐκινδύνευσε πανστρατιᾷ δίψει διαλυθῆναι· συνῆκε δ' ὀψὲ, καὶ ἀνέστρεψε. Λυσίμαχος δ' ὕστερον στρατεύσας ἐπὶ Γέτας, καὶ τὸν βασιλέα Δρομιχαίτην, οὐκ ἐκινδύνευσε μόνον, ἀλλὰ καὶ ἑάλω ζωγρίᾳ. πάλιν δ' ἐσώθη, τυχὼν εὐγνώμονος τοῦ βαρβάρου, καθάπερ εἶπον πρότερον. [5] Πρὸς δὲ ταῖς ἐκβολαῖς, μεγάλη νῆσός ἐστιν ἡ Πεύκη.

* In quibuſdam ſcribitur οἱ Δάκοι τοῖς Γέταις.

* Manuſſ. ποιεῖσθαι,

* Lego δέδεκται,

* Scripti lib. τῶν δ' ἐκ θατέρου μ.

* Vulgò μυριάδας ἐκπέμπειν στρατείας,

* Vulgò δύω.

Getæ ſunt vicini, Iſtrum appellant. Eadem utuntur cum Dacis lingua Getæ. Atque apud Græcos quidem notiores ſunt Getæ, ob crebras in utramque Iſtri ripam migrationes, & quod Thracibus ſunt Myſiſque permiſti. Quod ipſum Triballis etiam, Thraciæ genti, uſu venit. Oſtenſum enim eſt, migrationes populis contingere, ubi finitimi in imbecilliores impetum faciunt: ſicut qui ſunt trans Iſtrum Scythæ, Baſtarnæ, & Sauromatæ ſæpe prævaluerunt, pulſiſque aliis, in eorum loca immigrarunt, quidamque eorum vel in inſulis, vel in Thracia ſubſtiterunt: at qui ab altera ſunt parte, ab Illyriis maximè opprimebantur. Sed Getæ & Daci, cum eò crevissent eorum vires, ut etiam ducenta millia hominum in bellum educerent: nunc eorum copiæ ad 3 xx millia redactæ ſunt: ac tamen parum abeſt quin Romanis ſe ſubmittant, nondum tamen prorſus ſe dedunt, quod ſpei aliquid eſt ipſis in Romanorum hoſtibus Germanis. ¶ Inter mare Ponticum ab Iſtro Tyran verſus Getarum jacet ſolitudo, campeſtris tota & aqua carens, in qua Darius Hyſtaſpis filius deſtitutus, quo tempore Iſtrum tranſgreſſus in Scythas duxit, in periculum venit ſiti cum toto exercitu pereundi: ac ſerò intellecta re, reverſus retrò eſt. Poſtea autem temporis Lyſimachus Getis, eorumque regi Dromichætæ bellum inferens, non diſcrimen duntaxat adiit, ſed vivus in hoſtis poteſtatem pervenit, ſalutemque barbari humanitate adeptus eſt, uti ſuprà commemoravimus. Ad oſtia Iſtri magna eſt inſula Peuce,

fuerat auctor) quem prius Matoam: notantes illa appellatione ſe ab eo fuiſſe deceptos. Hæc Euſtath. ex Strabone, ut ait: vereor autem ne ex Stephano potius, in cujus Epitome totidem literis ea leguntur. Strabo ſi hæc ſcripſit, (quod ut ingenuè fatear D non puto) locus hodie deſideratur, cum magna hujus libri parte. In Epitome nihil tale legimus. *Caſaub.*

1. Ὁμόγλωττοι δὲ εἰσὶν οἱ Γέται τοῖς Δάκοις. *Eadem utuntur cum Dacis lingua Getæ*) Nominum propriorum terminationes id evincunt: nam Dromichetes rex Getarum, ſupra nominatus pag. 302. ejuſdem eſt ſoni & terminationis cum rege Dacorum Zarmiſchete, qui bello victus eſt à Trojano. *Palmer.*

2. μεταναστάσεις δέδεικται) Scribe δέδεκται. Nam lectio vulgata vera eſſe nequit, quin aliquid deſideretur, quod non puto. *Idem.*

3. *XX millia*) Δύω μυριάδας. non puto rectè, cum paulo antè ſolis Getis XLM. tribuerit. in nota numeri error. forte u. legit pro n. & ſunt ὀκτὼ ſcribenda. LXXXM. quæ eſt proportio ad priores vires ſeſquitertia, hîc minore intellecto termino infra. *Xyland.*

4. ὅσον εἰς δύω μυριάδας συνεσταλμένοι) Exiſtimo hîc quoque contigiſſe, quod alibi notavimus non ſemel, ut ex δ facerent δύω. Sic legit & prior interpres. Scripti habent ut nos legendam conjiciebamus εἰς τέτταρας. *Caſaub.*

5. πρὸς δὲ ταῖς ἐκβολαῖς μεγάλη νῆσος ἐστὶν ἡ Πεύκη) Plinius H. N. IV. 12. *Primum*, inquit, *oſtium Peuces, mox ipſa Peuce inſula.* Ptolemæus in oſtio Iſtri omnium maximè meridiano, collocat. De hac inſula locus egregius eſt apud Apollonium libro IV. ℣. 309. ubi docet poëta triquetram eſſe Peucen: ejuſque trigoni baſin mari eſſe obverſam, Poëtæ verba ſunt,

Ἴστρῳ γάρ τις νῆσος ἐέργεται οὔνομα Πεύκη,
Τριγλῶχιν, εὖρος μὲν ἐς αἰγιαλοὺς ἀνέχουσα,
στεινὸν δ' αὖτ' ἀγκῶνα ποτὶ ῥόον. i. e.
Nam quæpiam Iſtro obſtruitur inſula Peuca nomine
Triangula, baſin in littora protollens,
Cubitum anguſtum ad fluvium.

Refert ad hæc verba erudiſſ. ſcholiaſtes ex III. Eratoſth. libro τῶν γεωγρ. Peucen Rhodo eſſe æqualem: eſſeque ita appellatam, quod multas πεύκας arbores ferat. *Idem.*

quam tenentes Baſtarnæ, Peucini ſunt cognominati. Sunt & aliæ inſulæ multo minores, aliæ ſupra hanc, aliæ ad mare. Septem enim oſtiis effunditur, quorum maximum eſt id quod Sacrum dicitur, à quo ad Peucen ſubvectio eſt ſtadiorum cxx: infra hanc ponte litora junxit Darius: cum poſſit etiam ſuprà idem fieri. Illud verò oſtium primum eſt ad ſiniſtram, Pontum intranti, reliqua ſunt in litore, juxta quod ad oſtia Tyræ navigatur. Abeſt ab eo ſeptimum oſtium ccc circiter ſtadiis. Inter oſtia autem exiguæ exiſtunt inſulæ: ac tria oſtia, quæ ſacrum ſubſequuntur, parva ſunt: reliqua his majora, Sacro tamen multò minora. Ephorus quinque oſtia Iſtro tribuit. Ab Iſtro ad Tyram fluvium navigabilem ſtadia ꟾↃ ccccc. In medio duo ſunt magni lacus, alter verſus mare patens, ita ut portum quoque habeat: alter orificio caret. In oſtio Tyræ turris eſt, quam Neoptolemi turrim dicunt, & vicus qui Hermonactis appellatur. Inde ſubvectus adverſo amne cxl ſtadia, utrinque urbem habet, Niconiam ad dextram, Ophiuſam ad lævam: qui ad flumen habitant, cxx tantùm ſtadia ab oſtio ad urbem numerant. A Tyræ oſtiis inſula Leuce abeſt trajectu ꟾↃ ſtadiorum,

A [1] κατασχόντες δ' αὐτὴν Βαστάρναι, Πευκινοὶ προσηγορεύθησαν· [2] εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλαι νῆσοι πολὺ ἐλάττους, αἱ μὲν ἀνωτέρω ταύτης, αἱ δὲ πρὸς τῇ θαλάττῃ· [3] ἑπτάστομος γάρ ἐστι· [4] μέγιστον δὲ τὸ ἱερὸν στόμα καλούμενον, δι' οὗ σταδίων ἀνάπλους ἐπὶ τὴν Πεύκην, ἑκατὸν εἴκοσι· ἧς κατὰ τὸ κάτω μέρος, ἐποίησε τὸ ζεῦγμα Δαρεῖος· δύναιτο δ' ἂν ζευχθῆναι, καὶ κατὰ τὸ ἄνω· τοῦτο δὲ καὶ [5] πρῶτον ἐστὶ στόμα ἐν ἀριστερᾷ εἰς πλέοντι εἰς τὸν Πόντον· [7] τὰ δ' ἑξῆς * εἰς ἕω παράπλῳ τῷ ἐπὶ τὸν Τύραν· διέχει δ' ἀπ' αὐτοῦ τὸ ἕβδομον στόμα περὶ τετρακοσίους σταδίους· γίνονται οὖν μεταξὺ τῶν στομάτων νησίδες·

* Sic vet. lib. & prior interp. Xyl. ἐπὶ τῷ παρ. corruptè.

B [9] τὰ μὲν δὴ τρία στόματα ἐφεξῆς τῷ ἱερῷ στόματι ἐστὶ μικρά· τὰ δὲ λοιπὰ τοῦ μὲν πολὺ ἐλάττονα, τῶν δὲ μείζονα. Ἔφορος δὲ πεντάστομον εἴρηκε τὸν Ἴστρον. [10] Ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ Τύραν ποταμὸν πλωτὸν, ἐννακόσιοι στάδιοι· [11] ἐν δὲ τῷ μεταξὺ δύο λίμναι μεγάλαι, ἡ μὲν ἀνεῳγμένη πρὸς τὴν θάλατταν, ὥστε καὶ λιμένι χρῆσθαι· ἡ δ' ἄστομος. Ἐπὶ δὲ τῷ στόματι τοῦ Τύρα, πύργος ἐστὶν Νεοπτολέμου καλούμενος, καὶ κώμη Ἑρμώνακτος λεγομένη. Ἀναπλεύσαντι δὲ ἑκατὸν τεσσαράκοντα σταδίους, [12] ἐφ' ἑκάτερα, πόλεις, ἡ μὲν Νικωνία, ἡ δ' ἀριστερᾷ Ὀφιοῦσα· [13] οἱ δὲ

p. 306.

C προσοικοῦντες τῷ ποταμῷ * πόλιν φασὶν, ἀνιόντι ἑκατὸν καὶ εἴκοσι σταδίους. [14] Διέχει δὲ τοῦ στόματος ἡ νῆσος ἡ Λευκὴ, δίαρμα πεντακοσίων σταδίων,

* Prior interpres legiſſe videtur πόλιν εἶναι φασὶν, vel ἀπαντῶν φ. vel ἐς τὴν πόλιν φ.

1. κατασχόντες δ' αὐτὴν Βαστάρναι, Πευκινοὶ προσηγορεύθησαν) Videtur per η ſcribendum Πευκηνοί. Stephanus, Πεύκη νῆσος ἐν τῷ Ἴστρῳ. οἱ οἰκήτορες Πευκηνοί. Ptolemæus τοὺς κατέχοντας τὰ στόματα Iſtri, vocat Πευκίνους. *Caſaub.*

2. εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλαι νῆσοι πολὺ ἐλάττους) Mela II. 7. ubi de inſulis, *Sex ſunt inter Iſtri oſtia, ex his Peuce notiſſima & maxima.* Idem.

3. ἑπτάστομος γάρ ἐστι) Miram reperies in veteribus ſcriptoribus ſuper Iſtri oſtiorum numero pugnam. Plerique tamen vel quinque vel ſex, vel ſeptem volunt eſſe. Quid ſcholiaſtes Apollonii? τρία, inquit, στόματα ἔχει ὁ Ἴστρος. *Idem.*

4. μέγιστον δὲ τὸ ἱερὸν στόμα καλούμενον) Ideo fortaſſe ἱερὸν appellatum. Nam ea vox ſæpe magnitudinem notat: Sic ἱερὰ νόσος, ſic ἱερὸν ὀστοῦν. *Idem.*

5. πρῶτόν ἐστι στόμα ἐν ἀριστερᾷ εἰσπλέοντι εἰς τὸν Πόντον) Hoc oſtium appellat Ptolemæus, duplici nomine, vel ἱερὸν, vel Πεύκην & omnium ait eſſe νοτιώτατον· quod nos docet quomodo Strabonis verba ſint accipienda. *Idem.*

6. *In litore, juxta quod*) In Græco ἕω quæ vox orientem ſignificat. ſed hîc locum non habet, cùm non orientem ſed ſeptentrionem verſus à Sacro reliqua ſint oſtia. Itaque ἐπὶ τῷ legi, & mox ἀπ' αὐτοῦ non ἐπ'. Eſt autem ambiguum ad Tyramne αὐτοῦ an ad Sacrum referatur. hoc verius & fatentur epitomæ. *Xyland.*

7. τὰ δ' ἑξῆς εἰς ἕω παράπλῳ τῷ ἐπὶ τὸν Τύραν) hoc eſt, reliqua oſtia Danubii effundunt ſe in eo litore, quod ad ortum porrigitur, & ab iis legitur, qui ad oſtia Tyræ navigant. Hanc lectionem habent Aldi codex & veteres ſcripti. Xylander ſine cauſa mutavit. *Caſaub.*

8. *ꟾↃ CCCC*) Epitomæ à Peuce ad Tyram ψ habet ꟾↃcc ſtadia. *Xyland.*

9. τὰ μὲν δὴ τρία στόματα ἐφεξῆς τῷ ἱερῷ στόματι ἐστὶ μικρὰ) Mela de Iſtro II. c. 1. *Totidem quot Nilus oſtiis, ſed tribus tenuibus, reliquis navigabilibus effluit.* Caſaub.

10. Ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ Τύραν ποταμὸν πλωτὸν ἐννακόσιοι στάδιοι) Plinius H. N. IV. c. 12. Tyram abeſſe ſcribit à quarto Danubii oſtio, quod *Pſeudoſtoma* vocat, M. paſſ. centum triginta. *Idem.*

11. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ δύο λίμναι) Harum paludum unam opinor intelligit Ptol. & Tiagolam vocat. *Idem.*

12. ἐφ' ἑκάτερα πόλεις ἡ μὲν Νικωνία, ἡ δ' ἐν ἀριστερᾷ Ὀφιοῦσα) Diſſentit manifeſtò Ptolemæus, & de *Ophiuſa* notat Plinius H. N. IV. c. 12. *Tyram* ſuo tempore eam appellari. *Idem.*

13. οἱ δὲ προσοικοῦντες τῷ ποταμῷ) Videtur in hac ſententia deeſſe verbum, quod prior interpres agnoſcit. *Idem.*

14. διέχει δὲ τοῦ στόματος ἡ Λευκὴ) Leuce, ſive Alba dicta eſt à colore, ut Arrianus ait. ut Dionyſius ℣. 543. quia albis abundat avibus.

Λευκὴν μιν ἐπωνυμίην καλέουσιν,
οὕνεκα οἱ τάπερ ἐστὶ κινώπετα, λευκὰ τέτυκται. i. e.
Leucen (albam) ipſam cognomine vocant.
Quoniam ei quæ inſunt animalia, alba ſunt.

Vide omnino ſcholiaſtem Pindari pag. 170. ubi multa de hoc toto tractu. *Idem.*

1. ἱερὰ

[1] ἱερὰ τοῦ Ἀχιλλέως, πελαγία. [2] Εἶτα Βορυσθένης ποταμὸς πλωτὸς ἐφ' ἑξακοσίοις σταδίοις· [3] καὶ πλησίον ἄλλος ποταμὸς Ὕπανις· [4] καὶ νῆσος πρὸ τοῦ στόματος τοῦ Βορυσθένους ἔχουσα λιμένα. [5] Πλεύσαντι δὲ τὸν Βορυσθένη σταδίους διακοσίους, ὁμώνυμος [αὐτῷ] τῷ ποταμῷ πόλις· ἡ δ' αὐτὴ καὶ Ὀλβία καλεῖται, μέγα ἐμπορεῖον, [6] κτίσμα Μιλησίων. ἡ δ' ὑπερκειμένη πᾶσα χώρα τοῦ λεχθέντος μεταξὺ Βορυσθένους καὶ Ἴστρου, πρώτη μέν ἐστιν [7] ἡ τῶν Γετῶν ἐρημία· [8] ἔπειτα οἱ Τυῤῥηγέται· [9] μεθ' οὓς οἱ Ἰάζυγες Σαρμάται, [10] καὶ οἱ Βασίλειοι λεγόμενοι καὶ Οὖργοι, B τὸ μὲν πλέον νομάδες, ὀλίγοι δὲ καὶ γεωργίας ἐπιμελούμενοι· τούτους φασὶ καὶ παρὰ τὸν Ἴστρον οἰκεῖν, ἐφ' ἑκάτερα πολλάκις. Ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ Βαστάρναι μὲν τοῖς Τυῤῥηγέταις ὅμοροι καὶ Γερμανοῖς, σχεδόν τι καὶ αὐτοὶ τοῦ Γερμανικοῦ γένους ὄντες, εἰς πλείω φῦλα διῃρημένοι· καὶ γὰρ Ἄτμονοι λέγονταί τινες, καὶ Σιδόνες, οἱ δὲ τὴν Πεύκην κατασχόντες τὴν ἐν τῷ Ἴστρῳ νῆσον Πευκινοί· Ῥωξολανοὶ δ' ἀρκτικώτατοι μεταξὺ τοῦ Ταναΐδος, καὶ τοῦ Βορυσθένους νεμόμενοι πεδία. Ἡ γὰρ C προσάρκτιος πᾶσα ἀπὸ Γερμανίας μέχρι τῆς

A Achilli ſacra, in alto ſita. Poſt 1ↃC ſtadia, ad Boryſthenem venitur fluvium navigabilem, & in propinquo eſt alius fluvius Hypanis: & inſula ante oſtium Boryſthenis, portu prædita. Subvectus adverſo amne Boryſthene ad CC ſtadia ad urbem pervenies ei cognominem, quæ eadem Olbia dicitur, magnum emporium, à Mileſiis condita. Regionis autem totius quæ jam dicto inter Iſtrum & Boryſthenem intervallo ſuperjacet, prima portio eſt ſolitudo Getarum: deinde Tyrigetæ, B poſt hos Lazyges Sarmatæ, & qui Baſilii, id eſt Regii, dicuntur, & Urgi quorum plerique nomades ſunt, quidam etiam agriculturæ operam navant: hos ferunt etiam ſæpe ad utramque Iſtri partem habitaſſe. In mediterraneis Baſtarnæ ſunt Tyrigetis ac Germanis confines, ac ferè ipſi quoque Germanici generis, in plures diviſi populos. Nam Atmoni nominantur alii, alii Sidones: Peucini, qui inſulam Iſtri Peucen occuparunt, [11] Roxolani maximè ſeptentrionales, qui campos inter Tanain & Boryſthenem incolunt. Nam C quantum eſt nobis cognitum regionis ſeptentrionalis à Germania uſque ad

1. ἱερὰ Ἀχιλλέως) Vide Arriani periplum Euxini Ponti, ubi hac de re ſunt multa. Ammiani quoque verba hæc ſunt XXII. c. 9. *In Taurica, inſula Leuce, ſine habitatoribus ullis Achilli eſt dedicata. In quam ſi fuerint quidam forte delati, viſis antiquitatis veſtigiis temploque & donariis, eidem heroi conſecratis, veſperi repetunt naves: ajunt enim non ſine diſcrimine vitæ illic quenquam pernoctare.* Caſaub. Vide Cl. Cellar. Ant. Geogr. II. c. 6.

2. εἶτα Βορυσθένης ποταμὸς ἐφ' ἑξακοσίοις σταδίοις) Plinius IV. cap. 12. *A Tyra centum viginti M. paſſ. flumen Boryſthenes, lacuſque & gens eodem nomine.* Idem.

3. καὶ πλησίον ἄλλος ποταμὸς Ὕπανις) *Hypanis* meminere Ptolem. Plinius IV. cap. 12. Ammianus XXII. 68. alii: Hunc quidam volunt eſſe Europæ atque Aſiæ terminum. Vibius Sequeſter, *Hypanis*, D *Scythiæ, qui ut ait Gallus, Uno tellures dividit amne duas. Aſiam enim ab Europa ſeparat.* Verum hoc alii Phaſidi, alii Tanai tribuunt, ut Arrianus docet, & nos alibi diximus. *Idem.*

4. καὶ νῆσος πρὸ τοῦ στόματος τοῦ Βορυσθένους) In Epitome hæc quoque inſula Boryſthenes appellatur. Sed Arrianus eam vocat ἀνώνυμον, nomine carentem: de hac enim inſula iſta ejus verba accipio, ἀπὸ δὲ Βορυσθένους ἐπὶ νῆσον μικρὰν ἐρήμην ἀνώνυμον στάδιοι ἑξήκοντα. *Idem.*

5. πλεύσαντι δὲ τὸν Βορυσθένη σταδίους διακοσίους) Plinius IV. c. 12. *Oppidum à mari recedens quindecim M. paſſ. Olbiopolis & Miletopolis antiquis nominibus.* in quibus verbis ſuſpicor mendum ineſſe & pro quindecim ſcribendum vigintiquinque, hoc eſt, XXV. DC XV. tot enim efficiunt ſtadii Straboniani ducenti. Nam Strabonis aſſertionem confirmat Dio Chryſoſtomus initio Boryſthenitici. *Idem.*

6. κτίσμα Μιλησίων) Ideo *Miletopolis* quondam dicta, ait Plinius & *Olbiopolis*, tandem Boryſthenes. Mileſios autem Helleſpontum ac Pontum ipſum urbibus aliquando frequentaſſe & hiſtoriæ veteres docent, & Athenæus notat lib. XII. cap. 5. p. 523. vide proverbium, πάλαι ποτ' ἦσαν ἄλκιμοι Μιλήσιοι. i. e. *ſtrenui olim Mileſii.* Idem.

7. ἡ τῶν Γετῶν ἐρημία) Daciæ nomine hæc loca complectitur Ptolem. *Idem.*

8. ἔπειτα οἱ Τυῤῥηγέται) Ptolemæus Τυραγγίτας appellat: eoſque collocat non procul à Baſternis, quibus ὁμόρους vult eſſe Strabo. *Idem.*

9. μεθ' οὓς οἱ Ἰάζυγες Σαρμάται) Ptolemæus in Europeæ Sarmatiæ deſcriptione, παρ' ὅλην τὴν πλευρὰν τῆς Μαιώτιδος, Ἰάζυγες. *Idem.*

10. καὶ οἱ βασίλειοι λεγόμενοι) Ptolemæus in Aſiaticæ Sarmatiæ deſcriptione, quoſdam recenſet, qui βασιλισκαῖοι vocentur: qui non alii ſunt opinor, à Baſiliis Strab. & Baſilidiis Plinii. *Idem.*

11. *Roxolani*) Reuſſen/ Græcos habebat ῥωξανοί. Sed diſerte lib. II. eſt Ῥωξολανοί, de his ipſis. & in epitoma eſt Ῥωξοανοί. ſed & Σκιλούρου legi, non Σκηλούρῳ, cujus rei rationem non multo poſt in Strabone invenies. mox ubi aſteriſcum ſignavi, eſt in Græco τριακόσια, τοὺς. quo numerus debuit exprimi exercitus Diophantici: Sed corruptus eſt locus. Ego divinare nolui, ut vel τάγματα, vel aliquid aliud ſubjicerem. Nam interpres LX. millia verterat, neſcio quid ſecutus, ineptè quidem. Quid enim memorabile eſt aut quî ad rem propoſitam facit, à LX millibus vinci millia L? itaque codex melior conſulendus. Quod autem [illegible] Carcin[illegible] poſt repoſui, pro monſtro καρπηνίτου: vel ex [illegible] eſt evidens quale ſit. *Xyland.*

1. πέντε

Caſpium mare, id omne eſt campeſtre: A in ſupra Roxolanos habitet aliquis, neſcimus. Roxolani etiam contra Mithridatis Eupatoris legatos pugnaverunt, Taſio ipſos ducente, ut ſuppetias ferrent Palaco Sciluri filio: ac creditum quidem eſt eos eſſe bellicoſos; ſed adverſus compoſitam probeque armatam phalangem, quævis barbarica natio & levis armaturæ exercitus parum habet virium. Itaque Roxolanorum L millia, vim ..... (tot enim in acie habuit Diophantus Mithridatis legatus) non ſuſtinuerunt, ſed plerique eorum occiſi ſunt. Utuntur galeis de crudis boum tergoribus, ac thoracibus, peltas gerunt cratibus B contextas: arma iis haſta, gladius, arcus. Eorum ſimiles ſunt & reliqui plerique. Scenæ Nomadum, ſubcoacticio genere compactæ, infixæ ſunt vehiculis, in quibus ii degunt: circum eas verſantur pecora, quorum lacte, caſeo & carnibus victum ſuppeditant: ſequuntur autem ipſi paſcua, ſubinde herboſa occupantes loca: hyeme in paludibus Mœotidi propinquis, æſtate etiam in campis. Tota autem regio algida eſt uſque ad maritima inter Boryſthenem & oſtia Mæotidis loca: de maritimis maximè ad ſeptentrionem inclinant os Mæotidis, magiſque etiam Boryſthenis, tum receſſus ſinus Tamyra- C ci & Carcinitæ, ubi Iſthmus eſt magnæ peninſulæ. Quanquam autem planicies habitent, tamen frigoris multa ſunt illuſtria argumenta. Nam neque aſinos alunt, quod id animal frigoris eſt impatiens: & boum alii natura cornibus carent, aliis lima ipſi abſcindunt, quia & hæc pars facilè frigore læditur. Præterea equi apud eos ſunt parvi, oves magnæ:

A Κασπίας πεδιάς ἐστιν ἣν ἴσμεν· ὑπὲρ δὲ τῶν Ῥωξολανῶν εἴ τινες οἰκοῦσιν, οὐκ ἴσμεν. Οἱ δὲ Ῥωξολανοὶ, καὶ πρὸς τοὺς Μιθριδάτου τοῦ Εὐπάτορος στρατηγοὺς ἐπολέμουν, ἔχοντες ἡγεμόνα Τάσιον· ἧκον δὲ Παλάκῳ συμμαχήσοντες τῷ Σκιλούρου· καὶ ἐδόκουν μὲν εἶναι μάχιμοι· πρὸς μέντοι συντεταγμένην φάλαγγα καὶ ὡπλισμένην καλῶς, τὸ βάρβαρον φῦλον ἀσθενές πᾶν ἐστι, καὶ τὸ γυμνητικόν· ἐκεῖνοι γοῦν περὶ [1] πέντε μυριάδας πρὸς τριακόσια, τοὺς Διοφάντῳ τῷ τοῦ Μιθριδάτου στρατηγῷ συμπαραταξαμένους, * οὐκ αντέσχον, ἀλλ' οἱ πλεῖστοι διεφθάρησαν· χρῶνται B δὲ ὠμοβοΐνοις κράνεσι, καὶ θώραξι, [2] γερροφόροι, [3] ἀμυντήρια δ' * ἔχουσι καὶ λόγχας, καὶ ξίφος, καὶ τόξον· τοιοῦτοι δὲ καὶ τῶν ἄλλων οἱ πλείους. Τῶν δὲ Νομάδων αἱ [4] σκηναὶ, πιλωταὶ πεπήγασιν ἐπὶ ταῖς ἁμάξαις, ἐν αἷς διαιτῶνται· περὶ δὲ τὰς σκηνὰς τὰ βοσκήματα ἀφ' ὧν τρέφονται καὶ γάλακτι καὶ τυρῷ, καὶ κρέασιν· ἀκολουθοῦσι δὲ ταῖς νομαῖς μεταλαμβάνοντες τόπους ἀεὶ τοὺς ἔχοντας πόαν, χειμῶνος μὲν ἐν τοῖς ἕλεσι τοῖς περὶ τὴν Μαιῶτιν, θέρους δὲ καὶ ἐν τοῖς πεδίοις. Ἅπασα δ' ἡ χώρα δυσχείμερος ἐστὶ, μέχρι τῶν ἐπὶ θαλάττῃ τόπων τῶν μεταξὺ Βορυσθένους καὶ τοῦ στόματος τῆς Μαιώτιδος· C αὐτῶν δὲ τῶν ἐπὶ θαλάττῃ τὰ ἀρκτικώτατα, τό, τε στόμα τῆς Μαιώτιδος, καὶ ἔτι μᾶλλον τὸ τοῦ Βορυσθένους, [5] ὁ μυχὸς [6] τοῦ Ταμυράκου κόλπου, καὶ Καρκινίτου, καθ' ὃν ὁ ἰσθμὸς τῆς μεγάλης Χερρονήσου. Δηλοῖ δὲ τὰ ψύχη, καίπερ ἐν πεδίοις οἰκούντων· [7] ὄνους τε γὰρ οὐ τρέφουσι· [8] δύσριγον γὰρ τὸ ζῶον· [9] οἵ τε βόες οἱ μὲν ἀκέρω γεννῶνται, τῶν δ' ἀποῤῥινῶσι τὰ κέρατα· καὶ γὰρ τοῦτο δύσριγον τὸ μέρος· οἵ τε ἵπποι μικροὶ, τὰ δὲ πρόβατα μεγάλα·

*Scripti lib. οὐ κατέσχον.

*Vulgò, ἔχοντες.

p. 307.

1. πέντε μυριάδες πρὸς τριακόσια) Non eſt dubium, quin vox τριακόσια ſucceſſerit loco ejus, quæ numerum Mithridatis militum continebat: quam ſine ope melioris codicis divinare nemo poteſt. Diophanti autem iſtius Mithridatis στρατηγοῦ, mentio eſt in Excerptis Mennonis, ubi Taxilles, Diophantus & Menander, dicuntur fuiſſe optimi τῶν Μιθριδάτους στρατηγῶν. In veteribus erat πρὸς ἓξ τοὺς Διοφάντου. quod & ipſum corruptum eſt. *Caſaub.*

2. γερροφόροι) γέῤῥα ſunt δάσεων βοῶν ὠμοβοΐνα, quomodo hic videtur accipiendum: ut γερροφόροι referatur ad ea, quæ modo dixit χρῶνται ὠμοβοΐνοις, κράνεσι καὶ θώραξι. *Idem.*

3. ἀμυντήρια δ' ἔχοντες) Nam armorum duo ſunt genera, φυλακτηρίων & ἀμυντηρίων. *Idem.*

4. αἱ σκηναὶ πιλωταὶ πεπήγασιν) Πῖλος eſt τὸ ἐξ ἐρίου πηκτὸν ἔνδυμα, certum veſtimenti genus ex lana coactum. Juriſconſulti *coactilia* vocant. lege 25. Argument. §. 3. D. de auro & argento leg. Qua in lege videndum an vox *impilia* à græca ἐμπιλῶν fuerit deducta, quod equidem perſuaſum habeo. Vocat autem Strabo σκηνὰς πιλωτὰς, quæ ſint tectæ veſte ſtragula è lana confecta. Supra dictum eſt, quoſdam pellibus ſuper γέῤῥα extenſis, currus ſuos operuiſſe. *Idem.*

5. ὁ μυχὸς) Lege, καὶ ὁ μυχὸς τοῦ. *Idem.*

6. τοῦ Ταμυράχου κόλπου, καὶ Καρκινίτου) Tamyracum & Carciniten ſinum eundem eſſe, docet nos D paulo poſt Geographus. & Ptolem. Carcinen & Tamyraca oppida commemorat ad Carcineten ſinum. *Idem.*

7. ὄνους τε γὰρ οὐ τρέφουσι) Ne hodie quidem Poloni, Ungari, aliæque frigidæ nationes aſinos norunt. *Idem.*

8. δύσριγον γὰρ τὸ ζῶον) Ariſtoteles, De generat. Animal. lib. II. c. 8. ψυχρὸν τὸ ζῶον ὁ ὄνος ἐστί. διόπερ ἐν τοῖς χειμερινοῖς οὐ θέλει γίνεσθαι τόποις διὰ τὸ δύσριγον εἶναι τὴν φύσιν. οἷον περὶ Σκύθας καὶ τὴν ὅμορον χώραν οὐδὲ περὶ Κελτοὺς τοὺς ὑπὲρ Ἰβηρίας. i. e. *frigidum animal, aſinus eſt. Quamobrem locis frigidis gigni non poteſt, utpote ſuâ naturâ impatiens frigoris, velut apud Scythas & eorum finitimos. Nec vero apud Gallos, qui ſupra Hiſpaniam colunt.* Vide Plin. lib. VIII. cap. 48. *Idem.*

9. οἵτε βόες οἱ μὲν ἀκέρω γεννῶνται) Boves in locis frigidis, ex Herodoti IV. c. 29. ſententia vel cornua omnino non habent, vel ſerò admodum. *Idem.*

[1] ῥήσσονται δὲ χαλκαῖ ὑδρεῖαι, τὰ δ' ἐνόντα συμπήττεται· τῶν δὲ πάγων ἡ σφοδρότης μάλιστα ἐκ τῶν συμβαινόντων περὶ τὸ στόμα τῆς Μαιώτιδος [δῆλός ἐστιν·] ἁμαξεύεται γὰρ ὁ διάπλους, ὁ εἰς Φαναγορίαν ἐκ τοῦ * Παντικαπαίου, ὥστε καὶ πηλὸν εἶναι, καὶ ὁδόν· ὀρυκτοί τε εἰσιν οἱ ἰχθύες οἱ ἀπολειφθέντες ἐν τῷ κρυστάλλῳ, [2] τῇ προσαγορευομένῃ γαγγάμῃ, καὶ μάλιστα [3] οἱ ἀντακαῖοι, δελφῖσι πάρισοι τὸ μέγεθος. Νεοπτόλεμον δὲ φασὶ τὸν τοῦ Μιθριδάτου στρατηγὸν, ἐν τῷ αὐτῷ πόρῳ, θέρους μὲν ναυμαχίᾳ περιγενέσθαι τῶν βαρβάρων, χειμῶνος δ' ἱππομαχίᾳ· φασὶ δὲ, καὶ [4] τὴν ἄμπελον ἐν τῷ Βοσπόρῳ κατορύττεσθαι χειμῶνος, ἐπαμώντων πολὺ τῆς γῆς. Λέγεται δὲ καὶ τὰ καύματα σφοδρὰ γίνεσθαι, τάχα μὲν τῶν σωμάτων ἀηθιζομένων, τάχα δὲ τῶν πεδίων * νηνεμούντων τότε, ἢ καὶ τοῦ πάχους τοῦ ἀέρος ἐκθερμαινομένου πλέον, καθάπερ ἐν τοῖς νέφεσιν [5] οἱ παρήλιοι ποιοῦσιν. [6] Ἀτέας δὲ δοκεῖ τῶν πλείστων ἄρξαι τῶν ταύτῃ βαρβάρων, ὁ πρὸς Φίλιππον πολεμήσας τὸν Ἀμύντου. Μετὰ δὲ τὴν πρὸ τοῦ Βορυσθένους νῆσον, ἑξῆς πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον, ὁ πλοῦς ἐστιν ἐπὶ ἄκραν [8] τῇ τοῦ Ἀχιλλείου Δρόμου.

* Manuſſ. Παντικαπαίου & ita ſemper.

*Vulgo ἀνηνεμούντων.

A quin & æreæ hydriæ rumpuntur, congelantibus quæ intus continentur. Gelu autem qua ſit vehementia, maximè ex iis intelligi poteſt, quæ apud fauces Mæotidis fiunt. Etenim trajectus, qui inter Phanogoræam eſt & Panticapæum, plauſtra ita fert, ut & via trita, & cœnum ibi fit. Et in glacie deprehenſi apud Gangaman piſces effodiuntur, maximè antacæi, delphinos magnitudine æquantes: ac in eodem trajectu ferunt Neoptolemum Mithridatis legatum æſtate navali prælio, hyeme equeſtri pugna barbaris ſuperiorem diſceſſiſſe: ſed & vites ajunt in boſporo ſub hyemem defodi, multa in- B geſta terra. Sed & æſtus ibi accidere traditum eſt ingentes, ſive id fit quòd corporibus æſtus eſt inſolens ſive quòd tunc campi ventis carent, ſive quòd craſſus aër tanto magis incaleſcit: quale eſt, quòd in nubibus parelii efficiunt. Ateas, is, qui contra Philippum Amyntæ filium bellum geſſit, videtur plurimis iſtorum locorum barbaris imperaſſe. ¶ Poſt inſulam, quæ ante Boryſthenem jacet, deinceps verſus ortum ſolis navigatur ad promontorium 7 quòd ad dromon (*id eſt curſum*) Achillis pertinet.

1. ῥήσσονται δὲ χαλκαὶ ὑδρεῖαι) Dictum ea de re lib. II. *Caſaub.*

2. τῇ προσαγορευομένῃ Γαγγάμῃ) Γαγγάμη, genus retis aut alius inſtrumenti ad capiendos piſces. Epitomes auctor explicat τῷ ἐργαλείῳ. Pollux lib. x. c. 30. piſcatoris inſtrumenta hæc recenſet, Καὶ ἕρκη δὲ καὶ πόρκοι, καὶ κύρτοι, κίρκοι, γρίφοι, καὶ γάγγαμον. ἀφ' οὗ καὶ Αἰσχύλος τὸ δύσλυτον κακὸν ἢ δυσέλικτον ἔφη.

γάγγαμον ἄτης παναλώτου.

Tum & ſepta, reticula, tragulæ, anuli, griphi, ſagena: unde Æſchylus indiſſolubile, & inexplicitum malum, ſagenam retis nominat.

Heſych. γαγγάμη, σαγήνη ἢ δίκτυον ἁλιευτικόν. Dicunt autem & γωγγάμη, & γαγγάμη & γάγγαμον & γαγγαμὼν, nec non inverſis literis μάγγανον, quæ vox extat apud Græcos Juriſconſultos. Quod autem γαγγάμῃ fieri ait Strabo, Ælianus lib. XIV. cap. 26. ait μακέλλᾳ. In ſuperioribus Pollucis verbis emendavimus Æſchyli verſum, cum vulgo ederetur γαγγαμῶνα τὴν παναλώτου depravatiſſimè. Locus eſt in Agamemnone ℣. 369. Quid autem Xylandro facias D qui γαγγάμην loci nomen eſſe putat. *Idem.*

3. οἱ ἀντακαῖοι) Ælianus de Animalib. XIV. c. 26. de piſcibus, qui in conglaciato Iſtro capiuntur, καὶ ἀντακαῖον inquit, καὶ τοῦτον ἁπαλόν. ἐπεὶ οἵγε μεγάλοι, καὶ προήκοντες τὴν ἡλικίαν, γένοιντο ἂν καὶ κατὰ θύννον τὸν μέγιστον. Vide Athenæum libro III. c. 3. Herodotus libro IV. cap. 53. ait Boryſthenem iſtos ἀντακαίους alere, cete magna & ἀνάκανθα. *Idem.*

4. τὴν ἄμπελον) Id hodie multis in locis fieri certum eſt. Nam & in Ungaria & vicinis regionibus vites hyeme defodi nemo dubitat. *Idem.*

5. οἱ παρήλιοι) Nam ut dixit aërem in illo tractu calore ſolis, quia craſſior eſt magis calefieri: ita nubes quando denſiores ad ſolem magis accedunt, inflammantur quodammodo à ſole, aut certe χρωματίζονται, fiuntque admodum ſoli ſimiles. Id ait philoſophus Meteor. III. c. 6. evenire maximè, ὅταν ᾖ μάλιστα ὁμαλὸς ὁ ἀὴρ καὶ πυκνὸς ὁμοίως. i. e. *cum quam maxime æqualis fuerit aër, & ſpiſſus ſimiliter.* Colore autem imbui ait Solis, hoc eſt candido: C Nam ſol candidus: Atque hæc res occaſionem dedit hiſtoricis permultis narrandi duos ſoles eſſe viſos: cum re vera παρήλιοι eſſent, non ſol alter. Addit philoſophus Meteor. III. c. 7. apparere hos παρηλίους περὶ δυσμὰς καὶ περὶ ἀνατολὰς, καὶ οὔτ' ἄνωθεν, οὔτε κάτωθεν, ἀλλ' ἐκ πλαγίου. Jam vero parelios apparere in hoc tractu quam plurimos, teſtatur etiam Cleomedes libro II. Aratus horum elegantiſſimè ita meminit. Διοσημ. ℣. 148.

Σκέπτεο δ' ἢ ἀνιόντος ἢ αὐτίκα δυσομένοιο
Εἴπου οἱ νεφέων τὰ παρήλια κικλήσκονται,
Ἠ νότου ἠὲ βορῆος ἐρεύθεται, ἢ ἑκάτερθεν.

& quæ ſequuntur. *Idem.*

6. Ἀτέας) Anteam vocant alii, ut Lucianus, cujus hæc ſunt, lib. De longævis Tom. II. p. 469. ed. Amſtel. Ἀντέας Σκυθῶν βασιλεὺς μαχόμενος πρὸς Φίλιππον περὶ τὸν Ἴστρον ποταμὸν ἔπεσεν ὑπὲρ τὰ ἐνενήκοντα ἔτη γεγονώς. i. e. *Anteas autem Scytharum Rex, ad fluvium Iſtrum contra Philippum pugnans occubuit ſupra annos nonaginta natus.* Ateæ hujus mentio eſt apud Plutarchum in Apothegm. cap. 18. & de Fortuna Alexandr. Juſtinum IX. cap. 2. & alios. *Idem.*

7. *Quod ad dromon*) Græca ſunt corrupta. res ex Ptolemæo & Plinio liquet. & commodiùs habet epitoma. *Xyland.*

8. τῇ τοῦ Ἀχ.) Apparet locum eſſe corruptum. Quomodo autem debeat reſtitui admodum ſum incertus: nihil enim opis hîc afferunt manuſcripti. Ptolemæum quidem quum intueor venio in eam ſententiam, ut putem reliquis vocibus ſublatis ita eſſe legendum ἐπὶ ἄκραν ψιλὸν μὲν χωρίον, ἄλσος δὲ καλούμενον ἱερὸν Ἑκάτης. Nam prorſus videtur Strabo id nemus intelligere quod Ptolem. ἄκρον & Ἑκάτης ἄλσος appellat: cujuſque etiam Marcellinus meminit. Fortaſſe tamen poteſt & ita legi ἐπὶ ἄκραν τὴν τοῦ Ἀχιλλείου δρόμου. &c. *Caſaub.*

1. *Nudum*

locus eſt ſublimis habetque lucum, qui Achilli ſacer dicitur. Deinde eſt Achillis curſus, peninſula in mare porrecta: eſt enim inſtar faſciæ, longitudine ſtadiorum circiter CIƆ verſus ortum ſolis extenta, latitudo ejus maxima, duorum ſtadiorum, minima jugerûm quatuor: diſtat à continente utrinque cervice ſua ſtadiis LX: arenoſa eſt, aquam habet foſſilem: in medio Iſthmi collum eſt ferè XL ſtadiorum: deſinit autem ad promontorium, quod Tamyracen appellant, ſub quo eſt navium ſtatio continentem reſpiciens. Poſt illud ſinus ſequitur Carcinites juſtæ magnitudinis, verſus ſeptentrionem ad mille porrectus ſtadia: ſunt qui uſque ad intimum receſſum ſinus triplum hujus numerent: 7 dicuntur autem Taphii. Sinum etiam Tamyracen à promontorio denominant. Ibi Iſthmus eſt, qui Putrem (*ſic enim vocant, Sapran*) lacum à mari dividit, latus ſtadia XL. ¶ Atque is jam efficit peninſulam, quæ Taurica & Scythica appellatur Cherroneſus: ſunt qui latitudinem Iſthmi CCCLX ſtadia faciunt. Cæterum Putris palus ſtadiorum eſſe dicitur etiam IV CIƆ: pars autem eſt Mæotidis occidua, magno illi ore conjuncta. Eſt autem paluſtris admodum, ac vix ſubtilibus poteſt navigari cymbis, venti enim cænoſa iſta vada facilè & denudant, & rurſum aqua implent, ut paludes iſtæ majoribus navigiis non ſint perviæ.

1 ψιλὸν μὲν χωρίον, ἄλσος καλούμενον ἱερὸν Ἀχιλλέως· 2 εἶθ' ὁ Ἀχίλλειος δρόμος, 3 ἀλιτενὴς χερρόνησος· ἔστι γὰρ ταινία τις, ὅσον 4 χιλίων σταδίων μῆκος ἐπὶ τὴν ἕω· πλάτος δὲ τὸ μέγιστον, δυοῖν σταδίων· ἐλάχιστον 5 τέσσαρα πλέθρων· διέχουσα τῆς ἑκατέρωθεν τοῦ αὐχένος ἠπείρου σταδίους ἑξήκοντα· ἀμμώδης, ὕδωρ ἔχουσα ὀρυκτόν· κατὰ * μέσον δ' ὁ τοῦ ἰσθμοῦ αὐχὴν, ὅσον τετταράκοντα σταδίων· τελευτᾷ δὲ πρὸς * ἄκραν ἣν Ταμυράκην καλοῦσιν, ἔχουσαν ὕφορμον, βλέποντα πρὸς τὴν ἤπειρον. Μεθ' ἣν 6 ὁ Καρκινίτης κόλπος, εὐμεγέθης, ἀνέχων πρὸς τὰς ἄρκτους ὅσον ἐπὶ χιλίους σταδίους· οἱ δὲ καὶ τριπλασίους φασὶ μέχρι τοῦ μυχοῦ· 7 καλοῦνται δὲ * Τάφιοι. Τὸν δὲ κόλπον, καὶ Ταμυράκην καλοῦσιν ὁμωνύμως τῇ ἄκρᾳ. Ἐνταῦθα δ' ἐστὶν ὁ ἰσθμὸς, ὁ διείργων 8 τὴν Σαπρὰν λεγομένην λίμνην, ἀπὸ τῆς θαλάττης σταδίων 9 τετταράκοντα, καὶ ποιῶν τὴν Ταυρικὴν, καὶ Σκυθικὴν λεγομένην χερρόνησον· οἱ δὲ * τετρακοσίων ἑξήκοντα, τὸ πλάτος τοῦ ἰσθμοῦ φασίν. Ἡ δὲ Σαπρὰ λίμνη, σταδίων μὲν καὶ τετρακισχιλίων λέγεται. μέρος δ' ἐστὶ τῆς Μαιώτιδος τὸ πρὸς δύσιν· συνεστόμωται γὰρ αὐτῇ, στόματι μεγάλῳ· ἐλώδης δ' ἐστὶ σφόδρα, καὶ ῥαπτοῖς πλοίοις μόγις πλώϊμος· οἱ γὰρ ἄνεμοι τὰ τενάγη ῥᾳδίως ἀνακαλύπτουσιν, εἶτα πάλιν πληροῦσιν, ὥστε τὰ ἕλη τοῖς μείζοσι σκάφεσιν οὐ περάσιμά ἐστιν·

p. 308.
* Scripti μέσην
* Vulgò ἄκρα
* Vulgò τριακόσια,

1. Ψιλὸν) qui ergo lucum habet. fortè ὑψηλὸν, celſus, ſublimis. *Xyland.*

1. ψιλὸν) Miratur Xylander eundem locum & ψιλὸν dici & νέμος appellari: deinde corrigit ὑψηλόν. Debuit meminiſſe Xylander ejus, quod non dicam poëtarum interpretes Græci, ſed ipſe Strabo alio loco docet, annotans ἄλση vocari locos omnes ſacros etiam ψιλοὺς & ſine arboribus. Ideo dixit ψιλὸν μὲν, ἄλσος δέ. *Caſaub.*

2. εἶθ' ὁ Ἀχίλλειος δρόμος) Achillem ajunt poëtæ Iphigeniam amaſſe, ejuſque deſiderio Tauricam petentem Leucen inſulam habitaſſe: deinde ingreſſum inde, vagatum per ea littora quæ, ab eo Achillis dromos ſive curſus ſunt appellata. Lycophron, ℣. 192.

βαθὺς δ' ἔσω ῥηγμῖνος αὐδηθήσεται
ἔρημος ἐν κρόκαισι νυμφίου δρόμος. i. e.
Latus autem per litus appellabitur
Deſertus ſponſi curſus arenoſus.

Vide Melam II. c. 1. Loci illius omnes Geographi meminere. Sed Dionyſius Albianus, ut refert Apollonii interpres, ἱστορεῖ, τὰς εὐρείας ἠϊόνας λέγεσθαι Ἀχιλλέως δρόμον. *Idem.*

3. ἀλιτενὴς χερρόνησος) Xylander, *peninſula in mare porrecta.* Sed ἀλιτενὴς *terra* dicitur, quæ eſt ejuſdem cum mari altitudinis: nec magis quam ipſum mare eminet. Hoc Ciceronis verba hæc docent, ad Atticum lib. XIV. Epiſt. 13. *Quæris & etiam meipſum neſcire arbitraris, utrum magis tumulis proſpectuque; an ambulatione ἀλιτενεῖ delecter.* Heſychius ἀλιτενῆ, explicat ταπεινόν. *Idem.* Vide P. Victorium ad mox citatum Ciceronis locum.

4. χιλίων σταδίων) Sic Græci. Plinius, niſi in numerorum notis eſt error, longitudinem, ſecutus Agrippam, ſtatuit M. paſſ. LXXX. *Idem.*

5. τέσσαρα πλέθρων) Sic eſt in omnibus libris: valdè imperitè: Ambigua tamen emendatio. Nam & τεσσάρων πλέθρων & unica voce τεσσαράπλεθρον legi poteſt. Illud malo. *Idem.*

6. ὁ Καρκινίτης κόλπος) Sic dictus ut videtur, vel ab oppido Carcine; cujus & Ptol. & Plinius meminere, vel à fluvio Carcinite, cujus facit mentionem Ptolemæus. *Idem.*

7. *Dicuntur autem Taphii*) Quid hoc ſit, non aſſequor. *Xyland.*

7. καλοῦνται δὲ Τάφιοι) Apparet deeſſe aliquid. Lego autem Τάφριοι non Τάφιοι. Taphrios enim rectè videtur collocare ad receſſum intimum ſinus Carcinitæ, quum ibi Taphras oppidum, & Plinius & Ptol. collocent. Taphii autem de quibus lib. x. p. 461. nihil hûc pertinent. De Taphris vide amplius Stephanum. *Caſaub.* Chr. Cellarius Geogr. Ant. II. 6. p. 510.

8. τὴν σαπρὰν) Bycen opinor alii appellant: quanquam Byces palus aliter vulgò apud Ptolem. accipitur quam ut de ea poſſit dici, quod Strabo de iſta Sapra ſcribit. *Idem.*

9. τεσσαράκοντα) Quum paullò poſt dicatur iſthmus hic eſſe ſecundum alios, ſtad. CCCLX. exiſtimo deeſſe hic alium numerum qui cum iſtis quadraginta conjunctus dicatur latitudinem iſthmi efficere. *Idem.*

Ooo 1. Ἐκπλέον-

A ἔχει δ᾽ ὁ κόλπος νησίδια τρία· καὶ προσβραχῆ τινα καὶ χοιραδώδη ὀλίγα, κατὰ τὸν παράπλουν. 1 [Ἐκπλέοντι δ᾽ ἐν δεξιᾷ, πολίχνη, 2 καὶ ἄλλος λιμὴν Χερρονησιτῶν. Ἔκκειται γὰρ ἐπὶ τὴν μεσημβρίαν ἄκρα μεγάλη κατὰ τὸν παράπλουν] ἐφεξῆς, μέρος οὖσα 3 τῆς ὅλης Χερρονήσου· ἐφ᾽ ᾗ ἵδρυται πόλις 4 Ἡρακλεωτῶν, ἄποικος τῶν ἐν τῷ Πόντῳ, αὐτὸ τοῦτο καλουμένη Χερρόνησος, διέχουσα τοῦ Τύρα * παράπλουν, σταδίων τετρακισχιλίων τετρακοσίων· ἐν ᾗ τὸ τῆς παρθένου ἱερὸν, 5 δαίμονός τινος, ἧς ἐπώνυμος καὶ ἡ ἄκρα ἡ πρὸ τῆς πόλεώς ἐστιν ἐν σταδίοις ἑκατὸν, καλουμένη Παρθένιον, ἔχον νεὼν τῆς δαίμονος, καὶ ξόανον. Μεταξὺ δὲ τῆς πόλεως, καὶ τῆς ἄκρας λιμένες τρεῖς· εἶθ᾽ ἡ παλαιὰ Χερρόνησος κατεσκαμμένη, καὶ μετ᾽ αὐτὴν, λιμὴν στενόστομος· καθ᾽ ὃν μάλιστα οἱ Ταῦροι Σκυθικὸν ἔθνος, τὰ λῃστήρια συνίσταντο, τοῖς καταφεύγουσιν ἐπ᾽ αὐτὸν ἐπιχειροῦντες, καλεῖται δὲ 6 Συμβόλων λιμήν· οὗτος δὲ ποιεῖ πρὸς ἄλλον λιμένα Κτενοῦντα καλούμενον, τετταράκοντα σταδίων ἰσθμόν· οὗτος δ᾽ ἐστὶν ὁ ἰσθμὸς ὁ κλείων τὴν μικρὰν Χερρόνησον, ἣν ἔφαμεν τῆς μεγάλης Χερρονήσου μέρος, ἔχουσαν ἐν αὐτῇ τὴν ὁμωνύμως * λεγομένην Χερρόνησον. Αὕτη δ᾽ ἦν πρότερον αὐτόνομος, πορθουμένη δὲ ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἠναγκάσθη προστάτην ἑλέσθαι Μιθραδάτην τὸν Εὐπάτορα, στρατηγιῶντα ἐπὶ τοὺς ὑπὲρ τοῦ ἰσθμοῦ μέχρι Βορυσθένους βαρβάρους, καὶ τοῦ Ἀδρίου· ταῦτα δ᾽ ἦν ἐπὶ Ῥωμαίους παρασκευή. Ἐκεῖνος μὲν οὖν κατὰ ταύτας τὰς ἐλπίδας, ἄσμενος πέμψας εἰς τὴν Χερρόνησον στρατιὰν, ἅμα πρός τε τοὺς Σκύθας ἐπολέμει; Σκιλουρόν τε, καὶ τοὺς Σκιλούρου παῖδας 7 τοὺς περὶ Παλακόν· οὓς Ποσειδώνιος μὲν πεντήκοντά φησιν, Ἀπολλωνίδης δὲ ὀγδοήκοντα. Ἅμα δὲ, τούτους τε ἐχειρώσατο βίᾳ, καὶ Βοσπόρου κατέστη κύριος παρ᾽ ἑκόντος λαβὼν D

* Vulgò παράπλε,

* Scripti lib. & prior interpres λεγομένην πόλιν χερ.

p. 309.

A Habet ſinus tres exiguas inſulas, & in littore ſunt brevia quædam, ac ſcopuli infra aquam latentes aliqui. Enavigan-ti ad lævam oppidum eſt, aliuſque Cherroneſitarum portus. Nam in littore, præter quod navigatur, meridiem verſus expoſitum eſt magnum promontorium continenter porrectum, portio totius peninſulæ: inque eo ſita eſt urbs Heracleotarum, colonia eorum, qui ſunt in Ponto, nomine Cherroneſus, diſtita ab oſtio Tyræ ſtadiis IV CIↃ CCCC. In ea urbe templum eſt cujuſdam dæmonis virginis, à qua nomen habet etiam B promontorium, quod ante urbem eſt ad C ſtadia, & Parthenium (*eſt enim Græcis Parthenos virgo*) dicitur, fanum ejus genii habens ac ſimulacrum. Inter urbem & promontorium, portus ſunt tres: ſequitur vetuſta Cherroneſus, diruta, & poſt hanc portus anguſto introitu: juxta quem potiſſimùm ſua latrocinia inſtituerunt Tauri Scythica gens, confugientes in eum adoriri ſoliti: portus Symbolorum dicitur. Is cum alio portu (Ctenuntem appellant) Iſtmum conſtituit ſtadiorum XL: is eſt Iſthmus, qui parvam peninſulam claudit, quam magnæ peninſulæ C partem eſſe diximus, & in ſe habere cognominem ſibi urbem Cherroneſum. Fuit ea initio libera; ſed cum à barbaris incurſaretur, coacta eſt in tutelam ſe dedere Mithridati Eupatori, qui adverſus barbaros habitantes ſupra Iſthmum uſque ad Boryſthenem & Adriam, bellùm moliebatur: quo bello ſe in Romanos parabat. Itaque Mithridates iſta ſpe ductus libenter exercitum in Cherroneſum miſit, ſimulque & Scythis bellum fecit, qui erant ſub Sciluro & Palaco ejus filio, ac fratribus (Poſidonius L fuiſſe fratres aſſerit, Apollonides LXXX) eoſque vi ſubegit, D & Boſporo potitus eſt, dominium

1. *ἐκπλέοντι δὲ*) De eo intelligit qui è ſinu Carcinite exit, ut Tauricam Cherſoneſum ambiat. *Caſaub.*

2. *καὶ ἄλλος λιμὴν*) Lego, *καὶ καλὸς λιμήν.* Nam etſi Ptolemæus *Pulchrum portum*, ſivè *τὸν καλὸν λιμένα* diverſo paululum loco videtur collocare: tamen ita eſſe legendum ex Mela II. c. 1. apparet, qui ſic ſcribit, *Super Tauricos, ſinus portuoſus, & ideò καλὸς λιμὴν appellatus, promontoriis duobus includitur. Alterum Κριοῦ μέτωπον vocant, Parthenion alterum.* Vide & Plin. *Idem.*

3. *τῆς ὅλης χερ.*) hoc eſt *τῆς μεγάλης*, quæ minorem comprehendit. *Idem.*

4. *Ἡρακλεωτῶν ἄποικος*) hæc quoque Heraclea à Geographis nuncupatur. Vide Plinium. *Idem.*

5. *δαίμονός τινος*) An Dianæ, quæ teſte Mela dicta eſt Cherroneſum hanc condidiſſe? Nota eſt porro Dianæ virginitas. *Idem.*

6. *Συμβόλων λιμήν*) Epitomæ habent *Σομβούλων* malè. Nam *συμβόλων* habent Arrianus, Plinius, Ptolem. alii. *Idem.*

7 *τοὺς περὶ Παλακόν*) Palacum putavit Xylander eſſe unius è Siculi filiis nomen. Sed paullò poſt docet Geographus Palacum ſive Palacium loci eſſe nomen, quo uſus ſit Scilurus adverſus Mithridatis legatos. Verumtamen quia ibi dicitur Palacium à Sciluro fuiſſe conſtructum, dubitari poteſt, an à filio ſuo nomen ei dederit. Si fides priori interpreti eſt habenda, deeſſe aliquid putandum eſt: Sic ille vertit, *Et Scilurum ac Sciluri liberos circa Palacium in captivis habuit.* Idem.

1. Περι-

Periſade, qui tum eum tenebat, ultrò concedente. Et eo tempore in hunc uſque diem Cherroneſus urbs Boſporanis principibus paruit. Ctenus æquali ſpacio diſtat à Cherroneſo urbe, & Symbolorum portu. Poſt Symbolorum portum uſque ad Theodoſiam urbem Taurica maritima ora porrigitur, CIↃ circiter ſtadiorum longitudine, aſpera & montoſa, & procelloſa Aquilonibus. Ante eam promontorium in mare ac verſus meridiem juſto ſpacio prominet, Paphlagoniam ſpectans & Amaſtrin urbem: vocatur Criû metopon, (*id eſt arietis frons.*) Huic opponitur Paphlagoniæ promontorium Carambis, qua in duas partes Euxinus pontus dividitur, & freto utrinque arctatur. A Cherroneſo urbe uſque ad Carambin ſtadia ſunt CIↃ CIↃ IↃ, à Criû metopo multo pauciora: itaque complures eorum, qui per illud fretum navigarunt, ſimul ſe utrunque vidiſſe promontorium affirmant. In montanis Taurorum, mons etiam eſt Trapezûs? cognominis urbi, quæ juxta Tibareniam eſt & Colchidem. Eſt & in eiſdem montanis alius mons Cimmerius, à Cimmeriis [6] qui olim in Boſporo imperarunt dictus, à quo etiam Cimmerius Boſporus dicitur ea freti pars, quæ eſt ad Mæotidem. Poſt montana iſta urbs ſequitur Theodoſia, campo prædita fertili, & portu

A [1] Περισάδου τοῦ κατέχοντος. Ἐξ ἐκείνου [δὲ] τοῦ χρόνου, τοῖς τοῦ Βοσπόρου δυνάσταις, ἡ τῶν Χερρονησιτῶν πόλις ὑπήκοος μέχρι νῦν ἐστι. Τὸ δ᾽ ἴσον ὁ Κτενοῦς διέχει τῆς τε τῶν Χερρονησιτῶν πόλεως, καὶ τοῦ Συμβόλων λιμένος. Μετὰ δὲ τὸν τῶν Συμβόλων λιμένα τοῦτον [2] μέχρι Θεοδοσίας πόλεως ἡ Ταυρικὴ παραλία, χιλίων που σταδίων τὸ μῆκος, τραχεῖα καὶ ὀρεινή, καὶ καταιγίζουσα τοῖς βορέοις ἵδρυται. * πρόκειται δ᾽ αὐτῆς ἄκρα πολὺ πρὸς τὸ πέλαγος καὶ τὴν μεσημβρίαν ἐκκειμένη κατὰ Παφλαγονίαν, καὶ Ἄμαστριν πόλιν· καλεῖται δὲ [3] Κριοῦ μέτωπον· ἀντίκειται δ᾽ αὐτῇ τὸ τῶν Παφλαγόνων ἀκρωτήριον ἡ Κάραμβις τὸ διαιροῦν εἰς πελάγη δύο τὸν Εὔξεινον πόντον, τῷ ἑκατέρωθεν σφιγγομένον πορθμῷ· διέστηκε δ᾽ ἡ Κάραμβις τῆς μὲν τῶν Χερρονησιτῶν πόλεως, σταδίους δισχιλίους καὶ πεντακοσίους· [4] τοῦ δὲ Κριοῦ μετώπου, πολὺ ἐλάττους τὸν ἀριθμόν· [5] συχνοὶ γοῦν τῶν διαπλευσάντων τὸν πορθμόν, ἅμα φασὶν ἀμφοτέρας ἰδεῖν τὰς ἄκρας ἑκατέρωθεν. Ἐν δὲ τῇ ὀρεινῇ τῶν Ταύρων, καὶ τὸ ὄρος ἐστὶν ὁ Τραπεζοῦς ὁμώνυμον τῇ πόλει, τῇ περὶ Τιβαρηνίαν, καὶ τὴν Κολχίδα· καὶ ἄλλο δ᾽ ἐστὶν ὄρος Κιμμέριον κατὰ τὴν αὐτὴν ὀρεινήν, [7] δυναστευσάντων ποτὲ τῶν Κιμμερίων ἐν τῷ Βοσπόρῳ· [8] καθ᾽ ὃ καὶ Κιμμερικὸς * Βόσπορος καλεῖται τοῦ πορθμοῦ, πᾶν [9] ὃ ἐπέχει τὸ στόμα τῆς Μαιώτιδος.

C Μετὰ δὲ τὴν ὀρεινὴν τὴν λεχθεῖσαν, [10] ἡ Θεοδοσία κεῖται πόλις, πεδίον εὔγειον ἔχουσα, καὶ λιμένα

* Scripti lib. πρόσκειται

*Manuſſ. κόλπους.

1. Περισάδου) Scribe Παρισάδου, ut mox, vel Παρυσάδου, ut apud Diod. *Caſaub.*

2. μέχρι Θεοδοσίας) Sic Pomponius II. c. 1. ait Tauros habitare ad eam Tauricæ Cherroneſi partem, quæ vergit in Euxinum pontum. *Idem.*

3. Κριοῦ μέτωπον) Plinius H. N. IV. c. 12. *Promontorium Criu metopon adverſum Carambi Aſiæ promontorio.* Idem.

4. τοῦ δὲ Κριοῦ μετώπου, πολὺ ἐλάττους) Corrigit ſe ipſum. Nam lib. II. p. 106. dixerat hæc duo promontoria diſtare invicem ſtad. CIↃCIↃIↃ. quod hic refellit, & Plinius H. N. IV. c. 12. quoque falſum arguit. Verba ejus ſunt, *Promontorium Criu metopon adverſum Carambi Aſiæ promontorio per medium Euxinum procurrens, CLXX. M P. intervallo*, At D Dionyſius ℣. 155. ait hoc intervallum eſſe.

——ὅσον ὁλκὰς ἐπὶ τρίτον ἦμαρ ἀνύσσῃ. i e.

Sed quantum (itineris) navis intra tertium diem conficeret. Idem.

5. συχνοὶ γοῦν) Vult probare intervallum quod eſt inter Criu metopon & Carambin longè eſſe minus ſtad. CIↃ CIↃ IↃ. id ex eo patere ait, quod multi in medio intervallo conſtituti utrunque promontorium vidiſſe ſe affirment. Rectè ſanè Strabo. Nam acies humani oculi longè imbecillior eſt, quàm ut ad CIↃ CCL. ſtadia poſſit penetrare: qua de re vide Mathematicos, & Juriſconſultos, maximè Harmenopulum lib. II. tit. 3. De maris proſpectu Macrobius Saturn. VII. c. 14. *Centum & octoginta ſtadios ... procedit acies contra videntis. Sed viſus cum ad hoc ſpatium venerit, acceſſu deficiens, in rotunditatem decurrendo curvatur.* Idem.

6. *Qui olim in Boſphor.*) Græca ſunt corrupta. ἀπὸ δυναστευσάντων legi pro δυναστεῦσαν. *Xyland.*

7. δυναστεῦσαν) ſi non eſt mendum in hac voce, ſignificat, in monte Cimmerio fuiſſe aliquando regiam eorum, qui Cimmerios in ſua poteſtate habuerunt. At lib. XI. p. 494. non mons, ſed urbs fuiſſe τὸ Κιμμερικὸν dicitur: neque in Europa, ſed Aſia. Vide locum. *Caſaub.*

8. καθ᾽ ὃν) Videtur ſcribendum καθ᾽ ὅ. Sed locus videtur non ſanus. *Idem.*

Καθ᾽ ὃ καὶ Κιμμερικὸς Βόσπορος) locus librariorum errore inquinatus eſt, quare melius legeris Κιμμερικὸς Κόλπος. uti eſt in MSS. *à quo etiam Cimmericus ſinus dicitur ea freti pars, quæ eſt ad Mæotidis oſtium.* De qua emendatione dubitari non licet: Strabo enim ſic appellari dicit, totam freti partem, cui Mæotidis oſtium imminet. Sic ut juxta Strabonem fretum hoc in duas dividatur partes, ſuperiorem, anguſtam, quam ipſe *Mæotidis oſtium*, Ammianus Marcellinus *Anguſtias Panticapes* appellat lib. XXII. c 8. p. 314. ed. 1681. (malè enim ibi *Patares* vulgò editur) & inferiorem, multò laxius patentem. *Holſtein. in Steph. p. 71.*

9. ὃ ἐπέχει τῆς Μ.) Prior interpres legiſſe videtur, πᾶν ὃ ἐπέχει τὸ τῆς Μαιώτιδος στόμα· & ita ſupplevimus ex veteribus libris. *Caſaub.*

10. ἡ Θεοδοσία) Videtur legiſſe apud Strabonem iſto loco Stephanus Θευδοσία, quomodo Θεύγνιδος pro Θεόγνιδος dictum eſt. Steph. verba ſunt, Θευδοσία, Ταυρικὴ πόλις παραλία. Στράβων, ζ τὸ ἐθνικὸν Θευδοσιανὸς καὶ Θευδοσιεύς. Verum & Græci & Latini omnes Theodoſiam nominant. Amm. Marcell. XXII. 8. *Caſaub.*

A ναυσὶ καὶ ἑκατὸν ἐπιτήδειον. Οὗτος δὲ ὅρος ἦν πρότερον τῆς τῶν Βοσπορανῶν καὶ Ταύρων γῆς. Καὶ ἡ ἑξῆς δ' ἐστὶν ἀγαθὴ χώρα μέχρι Παντικαπαίου τῆς μητροπόλεως τῶν Βοσπορανῶν, ἱδρυμένης ἐπὶ τῷ στόματι τῆς λίμνης τῆς Μαιώτιδος. * ἔστι δὲ τὸ μεταξὺ τῆς Θεοδοσίας καὶ τοῦ Παντικαπαίου [1] στάδιοι περὶ πεντακοσίους, καὶ τριάκοντα· χώρα πᾶσα σιτοφόρος, κώμας ἔχουσα, [2] καὶ πόλιν εὐλίμενον, τὸ Νυμφαῖον καλούμενον· [3] τὸ δὲ Παντικάπαιον λόφος ἐστὶ πάντῃ περιοικούμενος ἐν κύκλῳ σταδίων εἴκοσι· πρὸς ἕω δ' ἔχει λιμένα, καὶ νεώρια, ὅσον τριάκοντα νεῶν· ἔχει δὲ
p. 310. καὶ ἀκρόπολιν· κτίσμα δ' ἐστὶ Μιλησίων· [4] ἐμοναρχεῖτο δὲ πολὺν χρόνον, ὑπὸ δυναστῶν τῶν B περὶ Λεύκωνα, καὶ [5] Σάγαυρον, [6] καὶ Παρισάδην, αὕτη τε καὶ αἱ πλησιόχωροι κατοικίαι, πᾶσαι αἱ περὶ τὸ στόμα τῆς Μαιώτιδος ἑκατέρωθεν, [7] μέχρι Παρισάδου, τοῦ Μιθριδάτῃ παραδόντος τὴν ἀρχήν. Ἐκαλοῦντο δὲ τύραννοι, καίπερ οἱ πλείους [8] ἐπιεικεῖς γεγονότες, ἀρξάμενοι ἀπὸ

* Manuſſ. ἔτι δὲ

vel centum navibus recipiendis apto: hic olim limes fuit Boſporianorum & Taurorum: ſubſequitur regio agri præſtantis uſque ad Panticapæum, principem Boſporianorum urbem, ſitam in faucibus Mæotidis. Inter Theodoſiam & Panticapæum ſtadia ſunt circiter ꝏ xxx. Tota regio frumenti ferax eſt, habetque vicos, & urbem bono portu præditam Nymphæum. Panticapæum tumulus eſt circumquaque accolis refertus, ambitu in orbem ſtadiorum xx. verſus orientem habet portum & navalia recipiendis ad xxx. navibus ſufficientia: habet & arcem: Mileſii condiderunt. Diu cùm hæc urbs, tum alia omnia utrinque circa os Mæotidis oppida unius Dominio paruerunt, ut Leuconis, Sagauri, Pariſadæ: qui tandem Mithridati ſummam rerum tradidit. Domini hi, tyranni appellabantur, quanquam plerique juſtè imperabant: primi fuerunt

1. στάδιοι περὶ πεν.) Arrianus hoc intervallum ait eſſe ſtadiorum ꝏ cc. Plin. H. N. iv. cap. 12. longè aliter, *Panticapæum Mileſiorum, à Theodoſia MXXXV. paſſ.* Sed puto in Plinii numeris eſſe errorem. Legitur autem in veteribus στάδιοι πεντακόσιοι τς. *Caſaub.*

2. καὶ πόλιν εὐλίμενον, τὸ Νυμφαῖον καλούμενον) Stephanus hunc locum ita accipit, ut χώρα πᾶσα intelligatur de eo tantum agro, qui eſt inter Theodoſiam & Panticapæum: & Nymphæum quoque urbem ibi eſſe. Sic ille, Νύμφαιον πόλις Ταυρικὴ μεταξὺ Πεντικαπαίου μητροπόλεως καὶ Θεοδοσίας, ὥς φησι Στράβων: rectè Stephanus ut ex Ptolem. apparet. Νύμφαιον autem ſcribi malim quam Νυμφαῖον: & illo modo ſcribitur apud Steph. & Ptolem. Meminit Nymphæi & Plinius H. N. iv. cap. 12. *Idem.*

3. τὸ δὲ Παντικάπαιον) Panticapæi omnes Geographi meminere. Sed in codice Stephanico notatum reperio in pleriſque manuſcriptis legi Παντικαίπαιον. Ptolem. *Panticapæam* vocat. Stephanus ita dici annotat à flumine urbem præfluente: quamquam Marcellinus xxii. 8. *Hypani allui Panticap.* refert Mileſiorum autem eſſe κτίσμα etiam Plinius iv. c. 12. & Marcell. xxii. 8. teſtantur. *Idem.*

4. ἐμοναρχεῖτο δὲ) De regno iſto, hæc ſunt quæ reperio maximè apud Diorum Siculum. Primi, quorum memoria in literis extet, regnaſſe videntur, qui vocati ſunt Archæanactidæ. Horum regnum fuit annorum xlii. deſiit anno III. olympiadis lxxxv. Succeſſit his Spartacus. Regnavit hic annos vii. non xvii. ut malè habent Diodori codices in anno iv. olympiadis lxxxvi. Excipit hunc Seleucus, qui annos tantum iv. regnavit. Seleucum alii poſtea excepere, quorum nomina nuſquam reperio uſque ad Satyrum Spartaci filium, qui annos xiv. regnavit, & diem ſuum obiit anno iv. olympiadis xcvi. Reliquit filium Leuconem, qui annos xl. regnavit: cujus filius Spartacus iniit regnum poſt patris obitum circa annum III olympiadis cxi. Succeſſit Spartaco Paryſades, regnavitque annos xxxviii. Hic moriens filios tres reliquit, Eumelum, Satyrum, & Prytanin. Satyrus ut fratrum natu maximus poſt parentis obitum circa annum III. olympiadis cxvii. regnum ſuſcepit: ſed à fratre Eumelo ſimul regno ac vita ſpoliatus, unicum tantum regnavit annum. Regnavit autem Eumelus poſt C occiſos fratres, annos vi. tum diem ſuum obiit, relicto regni hærede filio · cui nomen Spartaco: Hic regni gubernacula annos xx. tenuiſſe dicitur: ut obiiſſe videatur circa annum primum olympiadis cxxiv. Atque in hoc deſinit Diodori hiſtoria, ut de reliquis Boſporanis regibus, ſive tyrannis, qui ante Paryſadem fuerunt, nihil certi poſſit afferri: niſi quod videtur innuere Strabo libro xi. p. 495. Pharnacen, Aſandrum, & Polemonem, Paryſadi vixiſſe, & regnaſſe. Sed hos poſt Paryſadem potius vixiſſe certum eſt ex Dione & Appiano. Illud certum eſt, Pariſadem illi priori de quo antè dictum eſt ὁμώνυμον, poſtremum regnaſſe. Hæc fere ſunt, quæ in præſentia de regibus Cimmerii Boſpori legiſſe memini: in quibus exponendis pluſculum ſum immoratus, quum viderem harum rerum ignorantia totum iſtum locum Strabonis fœdè à Xylandro (quem docti viri poſtea ſequuti ſunt) eſſe inquinatum. *Idem.*

5. Σάγαυρον) Lego Σάτυρον, quod ex ſuperioriD bus planum eſt, & ex lib. x *Idem.*

6. καὶ Παρισάδην) Pariſadem illum priorem intelligit, qui Spartaco ſucceſſit *Idem.*

7. μέχρι Παρισάδου) Hic eſt Pariſades alter, ultimus Boſporanorum regum: quem Strabo appellat τῷ προτέρῳ ὁμώνυμον. At Xylander, aliud agens cum hunc locum tractaret, ita hæc perturbat ac miſcet, ut hominis alioquin eruditi νωχελίαν nequeam ſatis admirari. *Idem*

8. ἐπιεικεῖς γεγονότες) quaſi nomen tyranni ſolis malis regibus conveniat: quum tamen uſus auctorum hoc non obſervet. Hic lib. viii. p. 382 de Sicyone ſic loquitur, Ἐτυραννήθη πλεῖστον χρόνον ἀλλ' ἀεὶ τοὺς τυράννους ἐπιεικεῖς ἄνδρας ἔσχεν. Ego vero exiſtimo omnium regulorum commune hoc fuiſſe, ut Tyranni appellarentur: qui, ſi fierent potentiores, tum illud prius nomen ἀπαξιώσαντες Reges ſe appellabant, ut de Heracleæ tyrannis annotat Memnon. *Idem.*

1. ὁμωνύ-

Leuco & Pariſades: quem referens nomine ultimus, cùm barbaris reſiſtere non poſſet majus antiquo tributum exigentibus, Mithridati Eupatori imperium conceſſit: quo debellato regnum Romanorum venit in poteſtatem: cujus regni major pars in Europa, aliqua tamen etiam in Aſia eſt portio. Porrò oſtium Mæotidis nomen gerit Cimmerici boſpori: & majore amplitudine incipiens, LXX. circiter ſtadiorum, qui à Panticapæo vicinis locis in proximam Aſiæ urbem Phanagoream eſt trajectus, in longè arctius fretum deſinit. Dividit autem Europam ab Aſia fretum hoc, & Tanais fluvius, qui è regione ejus à ſeptentrione in Mæotidem defertur & in oſtium ejus. Duobus autem oſtiis Tanais ſe in lacum evolvit, diſtantibus inter ſe ſingulis ſtadia circiter LX. Eſt & urbs Tanais, fluvio cognominis, maximum barbarorum ſecundum Panticapæum illa emporium. Naviganti in boſporum Cimmerium ad ſiniſtram eſt Myrmecium oppidum, ad XX. à Panticapæo ſtadia, duplo hujus intervalli à Myrmecio abeſt vicus Partheniun, ubi fretum eſt anguſtiſſimum, circiter XX. ſtadiorum: eique opponitur in Aſia vicus, Achilleum nomine. Hinc recto curſu ſi quis verſus Tanain naviget, ad inſulam quæ ad ejus jacet oſtia, ſtadia ſunt CIↃ CIↃ CC: neque multo plura, ſi quis oram Aſiæ legat: ſed triplo amplius eſt, ſi quis in ſiniſtra parte naviget ad Tanain præter litus: in qua navigatione etiam præter Iſthmum navigatur. Eſt autem ora Europæa tota deſerta, dextra hominibus eſt frequentata. Totum Mæotidis paludis ambitum continere VIII millia ſtadiorum traditum eſt.

A Παιρισάδου καὶ Λεύκωνος. Παιρισάδης δὲ καὶ θεὸς νενόμισται· τούτῳ δ' 1 ὁμωνύμως καὶ ὁ ὕστατος, [ὃς] οὐχ οἷός τε ὢν ἀντέχειν πρὸς τοὺς βαρβάρους, φόρον πραττομένους μείζω τοῦ πρότερον, Μιθριδάτῃ τῷ Εὐπάτορι παρέδωκε τὴν ἀρχήν· ἐξ ἐκείνου δ' ἡ βασιλεία γεγένηται Ῥωμαίοις ὑπήκοος. Τὸ μὲν οὖν πλέον αὐτῆς μέρος ἐστὶν ἐπὶ τῆς Εὐρώπης, 2 μέρος * δέ τι καὶ ἐπὶ τῆς Ἀσίας. Τὸ δὲ στόμα τῆς Μαιώτιδος 3 καλεῖται μὲν Κιμμερικὸς Βόσπορος, ἄρχεται δὲ ἀπὸ μείζονος πλάτους, 4 ἀπὸ ἑβδομήκοντά που σταδίων· καθ' ὃ διαίρουσιν ἐκ τῶν περὶ Παντικάπαιον τόπων, εἰς τὴν ἐγγυτάτω B πόλιν τῆς Ἀσίας, τὴν Φαναγορίαν· τελευτᾷ δ' εἰς πολὺ στενώτερον πορθμόν. 5 Διαιρεῖ δ' ὁ στενωπὸς οὗτος * τὴν Εὐρώπην ἀπὸ τῆς Ἀσίας, καὶ ὁ Τάναϊς ποταμὸς, καταντικρὺ ῥέων ἀπὸ τῶν ἄρκτων εἴς τε τὴν λίμνην, καὶ τὸ στόμα αὐτῆς. Δύο δ' ἔχει τὰς εἰς τὴν λίμνην ἐκβολὰς διεχούσας ἀλλήλων ὅσον σταδίους ἑξήκοντα· ἔστι δὲ καὶ πόλις ὁμωνύμως τῷ ποταμῷ, μέγιστον τῶν βαρβάρων ἐμπορεῖον, μετὰ τὸ Παντικάπαιον. Ἐν ἀριστερᾷ δ' εἰσπλέοντι τὸν Κιμμερικὸν Βόσπορον, πολίχνιόν ἐστι 6 Μυρμήκιον ἐν εἴκοσι σταδίοις ἀπὸ τοῦ Παντικαπαίου. Τοῦ δὲ Μυρμηκίου διπλάσιον διέχει, κώμη Παρθένιον· καθ' ἣν στενώτατος εἴσπλους ἐ- C στιν, ὅσον εἴκοσι σταδίων, ἔχων ἀντικειμένην ἐν τῇ Ἀσίᾳ κώμην, Ἀχίλλειον καλουμένην. Ἐντεῦθεν δ' εὐθύπλοια μὲν ἐπὶ Τάναϊν, καὶ τὴν κατὰ τὰς ἐκβολὰς νῆσον, στάδιοι δισχίλιοι διακόσιοι, μικρὸν δ' ὑπερβάλλει τοῦ ἀριθμοῦ τούτου πλέοντι παρὰ τὴν Ἀσίαν· πλέον δ' ἢ τριπλάσιον, ἐν ἀριστερᾷ πλέοντι, μέχρι τοῦ Ταναΐδος, ἐν ᾧ παράπλῳ καὶ ὁ ἰσθμὸς ἵδρυται. Οὗτος μὲν οὖν ὁ παράπλους ἔρημος πᾶς ὁ παρὰ τὴν Εὐρώπην· ὁ δ' ἐν δεξιᾷ οὐκ ἔρημος· ὁ δὲ σύμπας τῆς λίμνης κύκλος 7 ἐνακισχιλίων ἱστορεῖται σταδίων.

* Scripti, δ' ἔτι & δ' ἐπὶ

* Manuſſ. τὴν Ἀσίαν ἀπὸ τῆς Εὐρώπης.

1. ὁμωνύμως) Lege ὁμώνυμος. *Caſaub.*

2. μέρος δέ τι) De hac parte infra lib. XI. p. 493, 499. Cur autem Cimmerius appelletur libro I. p. 6. dictum eſt. *Idem.*

3. καλεῖται μὲν Κιμμερικὸς Βόσπορος) De Boſpori appellatione vide quæ ſunt annotata à ſcholiaſte Apollonii ad illud carmen lib. II.

πνοιῇ δινήεντ' ἀνὰ Βόσπορον ἰθύνοντο. *Idem.*

4. ἀπὸ ἑβδομήκοντά που σταδίων) Videtur Boſporus Cimmerius modò arctari, modò laxari: hinc fit ut de ejus latitudine parum inter ſcriptores conveniat Polybio eſt ſtad. XXX. Plinio H. Nat. IV. c. 12. MM. & D. paſſ. vel ut alibi ſcriptum eſt apud eundem XII. MD. *Idem.*

5. διαιρεῖ δ' ὁ στενωπὸς) Vide libro primo, de Tanai libro XI. *Idem.*

6. Μυρμήκιον) Mirmecium etiam reliqui Geographi commemorant. Ptolemæus verò ἄκρον τῆς Μαιώτιδος vocat Parthenium. Habet idem Ptolem. *Idem.*

D

7. ἐνακισχιλίων ἱστορεῖται σταδίων) Suſtulimus turpem mendam. Legebatur enim ὀκτακισχιλίων, & ita Xylander. Atqui lib. II. p. 125. rectè ἐνακισχιλίων editur, & ita etiam habent veteres. Arrianus τῆς δὲ λίμνης τῆς Μαιώτιδος περίπλους ἐν κύκλῳ λέγεται, σταδίων ἀμφὶ τοὺς ἐνακισχιλίους. Polybius tamen vulgatam lectionem tueri videtur: Lib. IV. p. 427. ed. Amſt. ἥτις, ait de Mæotide, αὐτὴ κατ' αὑτὴν ὀκτακισχιλίων ἔχει σταδίων τὴν περιγραφήν: niſi ibi quoque locus ſit corrigendus. Mæotin ſanè maximam eſſe vel ex eo intelligas, quod mater ponti ab accolis olim vocata fuit. Dionyſius ℣. 165.

——καλέουσι δὲ μητέρα Πόντου·
—ἐκ τῆς γὰρ Πόντοιο τὸ μυρίον ἕλκεται ὕδωρ.

——*vocant autem matrem Ponti*
Ex hac enim Ponti immenſa trahitur aqua.

Plinius H. Nat. VI. c. 7. *Tanain ipſum Scythæ Sylin vocant, Mæotin Temerinda, quod ſignificat matrem maris.* Idem.

A Ἡ δὲ μεγάλη Χερρόνησος τῇ Πελοποννήσῳ προσέοικε, καὶ τὸ σχῆμα, καὶ τὸ μέγεθος. Ἔχουσι δ᾽ αὐτὴν οἱ τοῦ Βοσπόρου δυνάσται κεκακωμένην πᾶσαν ὑπὸ τῶν συνεχῶν πολέμων. πρότερον δ᾽ εἶχον ὀλίγην μὲν τὴν πρὸς τῷ στόματι τῆς Μαιώτιδος, καὶ τῷ Παντικαπαίῳ
p. 311. μέχρι Θεοδοσίας, τῶν Βοσπορανῶν τύραννοι· τὴν δὲ πλείστην μέχρι τοῦ ἰσθμοῦ καὶ τοῦ κόλπου τοῦ Καρκινίτου, Σκυθικὸν ἔθνος Ταῦροι· καὶ ἐκαλεῖτο ἡ χώρα [1] αὐτῆς πᾶσα, σχεδὸν δέ τι καὶ ἡ ἔξω τοῦ ἰσθμοῦ μέχρι Βορυσθένους, μικρὰ Σκυθία· διὰ δὲ τὸ πλῆθος τῶν ἐνθένδε περαιουμένων τόν τε Τύραν, καὶ τὸν Ἴστρον, καὶ ἐποικούντων τὴν γῆν, [2] καὶ ταύτης οὐκ ὀλίγη, μικρὰ προσηγορεύθη Σκυθία· τῶν Θρᾳκῶν τὰ μὲν τῇ βίᾳ συγχωρούντων, τὰ δὲ τῇ κακίᾳ τῆς χώρας· ἑλώδης γάρ ἐστιν ἡ πολλὴ αὐτῆς. Τῆς δὲ Χερρονήσου πλὴν τῆς ὀρεινῆς τῆς ἐπὶ θαλάττῃ μέχρι Θεοδοσίας, ἥ γε ἄλλη πεδιὰς καὶ εὔγαιός ἐστι πᾶσα, σίτῳ δὲ καὶ σφόδρα εὐτυχής· τριακοντάχουν ἀποδίδωσι, [3] διὰ τοῦ τυχόντος ὀρυκτοῦ σχιζομένη. Φόρον δὲ ἐτέλουν, ὀκτωκαίδεκα μυριάδας μεδίμνων Μιθριδάτῃ· τάλαντα δ᾽ ἀργυρίου διακόσια, σὺν τοῖς Ἀσιανοῖς χωρίοις τοῖς περὶ τὴν Σινδικήν. Κἀν τοῖς πρόσθεν χρόνοις ἐντεῦθεν ἦν
C τὰ σιτοπομπεῖα τοῖς Ἕλλησι, καθάπερ ἐκ τῆς λίμνης αἱ ταριχεῖαι. Λεύκωνα δέ φασιν ἐκ τῆς Θεοδοσίας Ἀθηναίοις πέμψαι [5] μυριάδας μεδίμνων διακοσίων, καὶ δέκα. Οἱ δ᾽ αὐτοὶ οὗτοι, [6] καὶ Γεωργοὶ ἐκαλοῦντ᾽ ἰδίως, διὰ τὸ τοὺς ὑπερκειμένους Νομάδας εἶναι, τρεφομένους κρέασιν, ἄλλοις τε καὶ ἱππείοις· ἱππείῳ δὲ καὶ τυρῷ, καὶ γάλακτι, καὶ ὀξυγάλακτι· (τοῦτο δὲ καὶ ὄψημά ἐστιν αὐτοῖς [7] κατασκευασθέν πως·) διόπερ ὁ ποιητὴς ἅπαντας εἴρηκε τοὺς ταύτῃ γαλακτοφάγους. Οἱ μὲν οὖν Νομάδες * πολεμισταὶ μᾶλλον εἰσὶν, ἢ λῃστρικοί· Πολεμοῦσι δὲ ὑπὲρ τῶν φόρων·

* Scripti πολεμικοὶ

A Magna autem Cherroneſus ſeu peninſula Peloponneſo & forma & magnitudine reſpondet. Boſporani reguli eam tenent, totam continentibus bellis attritam: Antè Boſporanorum tyranni parvam obtinuerunt regionem, quæ eſt ad Mæotidis fauces & Panticapæum uſque ad Theodoſiam: maximam uſque ad Iſthmum & ſinum Carcinitem Tauri Scythica gens ac tota illa regio, & ferè quidquid extra Iſthmum ad Boryſthenem uſque eſt, nuncupabatur parva Scythia: ob multitudinem autem eorum, qui verſus nos Tyra ac Iſtro trajectis incolunt, portio
B terræ non exigua nomen Scythiæ parvæ accepit: Thracibus partim quia reſiſtendo non erant concedentibus, partim ob ſoli incommoditatem, quod majori ex parte paluſtre eſt. At Cherroneſi, exceptis montanis quæ juxta mare ſunt ad Theodoſiam uſque, reliqua alia omnia plana ſunt & uberis glebæ, ac præcipuè frumentum copioſe proferunt: nam ager ibi quocunque foſſore ſciſſus, trigecuplum reddit. Tributi nomine ſolvebant Mithridati cxxc millia medimnorum, & 4 talenta argenti cc cum Aſianis locis, quæ ſunt apud Sindicen. Atque ex his locis, olim in Græciam frumentum deportabatur, ſicut & ſalſamenta è Mæotide: ferunt Leuconem Theodoſia miſiſſe Athenienſibus medimnos ccIↃↃↃ IↃↃↃ. Iidem Cherroneſii peculiari nomine Agricolæ dicebantur, quòd qui ſupra eos habitabant, Numidæ eſſent, qui veſcerentur cùm aliis carnibus, tum equinis, ac caſeo etiam & lacte equinis, & accido lacte, quo ii utuntur condimento, certa quadam arte parato: itaque omnes, qui iſtas inhabitarent partes, poëta uno nomine Lactivoros dixit. Nomades bello magis quàm latrociniis ſunt dediti, bella gerunt [8] propter tributa:

1. αὐτῆς) Lege αὕτη. Scripti αὐτή. *Caſaub.*

2. καὶ ταύτης) τῆς ἐντὸς Ἴστρου, ut paulo poſt ipſe loquetur. Eſt ergo Scythia mitior duplex: altera (quæ propriè ſic eſt appellata) ab iſthmo ad Boryſthenem patet: altera à Boryſthene ad τὰ ἐντὸς Ἴστρου. *Idem.*

3. διὰ τοῦ τυχόντος ὀρυκτοῦ) hoc eſt, quamvis ſulci minus alte fuerint ducti. Similis locus lib. xv. p. 692. σπείρεσθαι τὴν γῆν τοῦ τυχόντος ὀρυκτοῦ χαραχθεῖσαν, καὶ ὅμως φύεσθαι τὸν καρπὸν τέλειον καὶ καλόν. *Idem.*

4. *Talenta argenti* CC.) Locus in Græco corruptus. legi ἀργυρίου διακόσια. notas puto non eo, quo debuit, genere extuliſſe librarium. Sicut & in Leuconis modiis aberratum apparet. Epitomæ habent CLM. quas ſecutus ſum. *Xyland.*

5. μυριάδας μεδίμνων διακοσίων) Epitome ſic habet, Καὶ λεύκωνα φασὶν πέμψαι ἐντεῦθεν Ἀθηναίοις σίτου μεδίμνους ιε. [Sed de Leucone & ingenti vi
D frumenti quam ille non ſemel Athenas, vide Demoſth. in oratione contra Leptinem. Non probo autem lectionem Epitomes, quæ habet xv. pro ccx. nam etſi hæc ſumma ingens eſt: eam tamen confirmant quæ refert ſuper hoc Demoſthenes.] *Caſaub.*

6. καὶ γεωργοὶ) Huc pertinet quod ait Pomponius II. c. 1. *Nomadas & Georgos, flumine Panticape diſterminari.* Idem annotat & Plinius. *Idem.*

7. κατασκευασθέν πως) Rationem conficiendi oxygalactis docet Columella, lib. XII. cap. 7. ſi modò ea eſt, qua fiebat à Scythis. Vide & Plinium H. N. XXVIII. c. 9. ac medicos. *Idem.*

8. *Propter tributa*) Non eſt dubium quin rectè ſic emendaverim. ὅρων enim & ἐπιστρέψαντες ſententiæ adverſantur, pro quibus φόρων & ἐπιστρέψαντες reſtitui. & mox ἐπὶ τῶν γεφυρῶν pro ἐπι, ac οὐ antè δυνάμει expunxi, ſententiæ corruptelam. *Xyland.*

1. τῶν

agros enim ſuos colendos iis, quibus lubet, concedunt, contenti pro locatione certo ſtipendio, eoque non ad abundantiam, ſed ad neceſſarios quotidianæ vitæ uſus temperato: & non perſolventibus bellum inferunt. Ita ſimul & juſtos, & minimo viventes (Abios) eos poëta appellavit: nam arma nunquam caperent penſione ſibi perſoluta. Quod autem ſtipendia non ſolvunt alteri, faciunt viribus ſuis confiſi, quia aut propulſare adventantes, aut etiam aditu arcere ſe poſſe ſentiunt: id quod Aſandrum feciſſe ſcribit Hypſicrates, qui Iſthmum peninſulæ ad Mæotidem, CCCLX ſtadia longum, muro ducto munierit, denis turribus in ſingula ſtadia conſtitutis. Sed Agricolæ, qui ibi ſunt, etſi videntur manſuetiores eſſe ac civiliores: tamen lucro dediti, & mare tractantes, latrociniis non abſtinent, aliiſque id genus injuriis & aliorum defraudationibus. 3 Præter enumerata Cherroneſi loca, alia etiam caſtella fuerunt, quæ Scilurus & filii ejus exſtruxerant, iiſque adverſus Mithridatis legatos belli arcibus uſi ſunt: Pallacium, Chauum, Neapolis: fuit & Eupatorium, à Diophanto conditum, qui Mithridatis ductabat exercitum. Eſt autem promontorium à Cherroneſitarum muro diſtans ſtadiis ferè XV, ſinum efficiens ſic ſatis magnum, qui urbem verſus inclinat: ſupra hunc eſt lacus marinus, ſalinas habens: ibi erat etiam Ctenûs. Quibus locis ut potirentur regii à Scythis obſeſſi, promontorio dicto præſidium impoſuerunt, loco muris munito, fauces ſinus uſque ad urbem aggere ingeſto complanaverunt, ut facilè pedeſtri itineri aptæ eſſent, & ex duabus urbibus una quodammodo fieret: atque ita minore negocio Scythas arcuerunt.

A ἐπιτρέψαντες γὰρ ἔχειν τὴν γῆν τοῖς ἐθέλουσι γεωργεῖν, ἀντὶ ταύτης ἀγαπῶσι φόρους λαμβάνοντες τοὺς συντεταγμένους, μετρίους τινὰς οὐκ εἰς περιουσίαν, ἀλλ' εἰς τὰ ἐφήμερα, καὶ τὰ ἀναγκαῖα τοῦ βίου· μὴ διδόντων δὲ, αὐτοῖς πολεμοῦσιν. Οὕτω δὲ καὶ δικαίους ἅμα, καὶ ἀβίους ὁ ποιητὴς εἴρηκε τοὺς αὐτοὺς τούτους ἄνδρας· ἐπεὶ [1] τῶν γε φόρων ἀπευτακτουμένων, οὐδ' ἂν καθίσαιντο εἰς πόλεμον. Οὐκ ἀπευτακτοῦσι δὲ, δυνάμει πεποιθότες, ὥστε ἢ ἀμύνασθαι ῥᾳδίως ἐπιόντας, ἢ κωλῦσαι τὴν ἔφοδον· [2] καθάπερ Ἀσάνδρον ποιῆσαι φησὶν Ὑψικράτης, ἀποτειχίσαντα τὸν ἰσθμὸν τῆς Χερρονήσου, τὸν πρὸς τῇ Μαιώτιδι, τριακοσίων ὄντα καὶ ἑξήκοντα σταδίων, ἐπιστήσαντα πύργους καθ' ἕκαστον στάδιον δέκα. Οἱ δὲ Γεωργοὶ ταύτῃ μὲν ἡμερώτεροί τε ἅμα, καὶ πολιτικώτεροι νομίζονται εἶναι· χρηματισταὶ δ' ὄντες καὶ θαλάττης ἁπτόμενοι, λῃστηρίων οὐκ * ἀπέχονται, οὐδὲ τῶν τοιούτων ἀδικιῶν, καὶ πλεονεξιῶν· πρὸς ἣ καὶ τὴν καταρίθμησιν [4] τόποι ἐν τῇ Χερρονήσῳ, καὶ τὰ φρούρια ὑπῆρξεν ἃ κατεσκεύασε Σκίλουρος, καὶ οἱ παῖδες, οἷς περ καὶ ὁρμητηρίοις ἐχρῶντο πρὸς τοὺς Μιθριδάτου στρατηγοὺς, [5] Παλάκιόν τε, [6] καὶ Χαῦον, καὶ Νεάπολις· ἦν δὲ καὶ [7] Εὐπατόριόν τι, κτίσαντος Διοφάντου [8] Μιθριδάτου στρατηγοῦντος· ἔστι δ' ἄκρα διέχουσα τοῦ τῶν Χερρονησιτῶν τείχους, ὅσον πεντεκαίδεκα σταδίους, κόλπον ποιοῦσα εὐμεγέθη νεύοντα πρὸς τὴν πόλιν· τούτου δ' ὑπέρκειται [9] λιμνοθάλαττα, ἁλοπήγιον ἔχουσα· ἐνταῦθα δὲ καὶ [10] ὁ Κτενοῦς. * Ἵν' οὖν [11] ταῦτ' ἔχοιεν οἱ βασιλικοὶ πολιορκούμενοι, τῇ τε ἄκρᾳ τῇ λεχθείσῃ φρουρὰν ἐγκατέστησαν, τειχίσαντες τὸν τόπον, καὶ τὸ στόμα τοῦ κόλπου τὸ μέχρι τῆς πόλεως διέχωσαν, ὥστε πεζεύεσθαι ῥᾳδίως, καὶ τρόπον τινὰ μίαν εἶναι πόλιν ἐξ ἀμφοῖν· ἐκ δὲ τούτου ῥᾷον ἀπεκρούοντο τοὺς Σκύθας·

* Scripti ἀπόσχονται, p. 312.

* Lego Ἵν' οὖν ἀντέχοιεν

1. τῶν γε φόρων ἀπευτακτουμένων) Solet Strabo dicere ἀπευτακτεῖν τοὺς φόρους, pro eo quod Arrianus dicit: τὴν φορὰν τῶν φόρων ἀκριβοῦν. *Caſaub.*

2. καθάπερ Ἀσάνδρον) Aſander hic eſt, opinor, quem teſtatur Lucianus (in Macrob. p. 471. T. II. ed. Amſtel.) à Cæſare Auguſto pro ethnarcha, regem Boſpori eſſe conſtitutum: de quo ſunt accipienda, quæ ſcribit Dio libro XLII. pag. 206. & LIV. pag. 538. ed. 1606. & Appianus in Mithridatico. *Idem.*

3. *Præter enumerata*) Divinavi de ſenſu, πρὸς δὲ τὴν καταρίθμησιν. *Xyland.*

4. τόποι ἐν) Legebam τῶν ἐν τῇ. Scripti habent τῶν τόπων. *Caſaub.*

5. Παλάκιον) Plinius *Palaciam* vocat. An eſt Ptolem. Badatium, literis aliquod per errorem immutatis. *Idem.*

6. καὶ Χαῦον) Chauum & Neapolin, nec Plinius, nec Ptolem. nominant: niſi forte Neapolis ſit Νέον τεῖχος Ptolem. quod ille ad iſthmum collocat. *Idem.*

7. Εὐπατόριόν τι) Ptolemæo, Εὐπατορία. *Idem.*

8. Μιθριδάτου) Vide num ſit legendum Διοφ. τῶν ὑπὲρ Μιθ. στρ. *Idem.*

9. λιμνοθάλαττα) Lacus in mare per oſtium ſe exonerans. Expoſuimus alibi hanc vocem. voce ἁλοπήγιον utitur non uno loco. *Idem.*

10. ὁ Κτενοῦς) Portus Ctenûs, de quo paullò antè. *Idem.*

11. ταῦτ' ἔχοιεν) Lego ἀντέχοιεν, quam lectionem vel ſequentia illa confirmare poſſint, καὶ ἀντεῖχον τέως ἕως ἐπεκράτησαν. *Idem.*

A ἐπεὶ δὲ καὶ τῷ διατειχίσματι τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ πρὸς τῷ Κτενοῦντι προσέβαλον, καὶ τὴν τάφρον ἐνέχουν καλάμῳ, τὸ μεθ᾽ ἡμέραν γεφυρωθὲν μέρος, νύκτωρ ἐνεπίμπρασαν οἱ βασιλικοὶ καὶ ἀντεῖχον [τέως] ἕως ἐπεκράτησαν. Καὶ νῦν ὑπὸ τοῖς τῶν Βοσπορανῶν βασιλεῦσιν, οὓς Ῥωμαῖοι καθιστῶσιν, ἅπαντά ἐστιν. Ἴδιον δὲ τοῦ Σκυθικοῦ καὶ τοῦ Σαρματικοῦ παντὸς ἔθνους, τὸ τοὺς ἵππους * ἐκτέμνειν εὐπειθείας χάριν· μικροὶ μὲν γάρ εἰσιν, ὀξεῖς δὲ σφόδρα καὶ δυσπειθεῖς. Θῆραι δ᾽ εἰσὶν ἐν μὲν τοῖς ἕλεσιν ἐλάφων καὶ συάγρων· ἐν δὲ τοῖς πεδίοις, B ὀνάγρων, καὶ δορκάδων. Ἴδιον δέ τι καὶ τὸ, ἀετὸν μὴ γίνεσθαι ἐν τοῖς τόποις τούτοις. Ἔστι δὲ τῶν τετραπόδων ὁ καλούμενος [1] κόλος μεταξὺ ἐλάφου καὶ κριοῦ τὸ μέγεθος, λευκὸς, ὀξύτερος τούτων τῷ δρόμῳ, πίνων τοῖς ῥώθωσιν εἰς τὴν κεφαλὴν, εἶτ᾽ ἐντεῦθεν εἰς ἡμέρας ταμιεύων πλείους, ὥστ᾽ ἐν τῇ ἀνύδρῳ νέμεσθαι ῥᾳδίως. Τοιαύτη μὲν ἡ ἐκτὸς Ἴστρου πᾶσα, ἡ μεταξὺ τοῦ Ῥήνου καὶ τοῦ Τανάιδος ποταμοῦ, μέχρι τῆς Ποντικῆς θαλάττης, καὶ τῆς Μαιώτιδος.

* Vulgo τέμνειν

C Λοιπὴ δ᾽ ἐστὶν τῆς Εὐρώπης, ἡ ἐντὸς τοῦ Ἴστρου καὶ τῆς [2] κύκλῳ θαλάττης, ἀρξαμένη ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ Ἀδριατικοῦ, μέχρι τοῦ ἱεροῦ στόματος τοῦ Ἴστρου, ἐν ᾗ ἐστὶν ἥ τε Ἑλλὰς καὶ τὰ τῶν Μακεδόνων, καὶ τῶν Ἠπειρωτῶν ἔθνη, καὶ τὰ ὑπὲρ τούτων πρὸς τὸν ἰσθμὸν καθήκοντα, καὶ πρὸς τὴν ἐφ᾽ ἑκάτερα θάλατταν, τήν τε Ἀδριατικὴν, καὶ τὴν Ποντικήν· πρὸς μὲν τὴν Ἀδριατικὴν, τὰ Ἰλλυρικά. πρὸς δὲ τὴν ἑτέραν μέχρι Προποντίδος καὶ Ἑλλησπόντου, τὰ Θράκια, καὶ εἴ τινα τούτοις ἀναμέμικται, Σκυθικὰ, ἢ Κελτικά. Δεῖ δ᾽ ἀπὸ τοῦ Ἴστρου τὴν ἀρχὴν ποιήσασθαι, D τὰ ἐφεξῆς λέγοντας τοῖς περιοδευθεῖσι τόποις· ταῦτα δ᾽ ἐστὶ, τὰ συνεχῆ τῇ Ἰταλίᾳ τε καὶ ταῖς Ἄλπεσι, καὶ Γερμανοῖς, καὶ Δακοῖς, καὶ Γέταις· [3] δίχα δ᾽ ἂν τις καὶ ταῦτα διέλθοι. Τρόπον γάρ τινα τῷ Ἴστρῳ παράλληλά ἐστι τά τε

p. 313.

A Cùm autem hi & murum quo intercluſus erat Iſthmus ad Ctenuntem aggrederentur, ingeſtis calamis foſſam implerent: regii quantum ab his interdiu quaſi ponte facto ſtratum fuerat noctu incenderunt, ac tantiſper reſtiterunt, donec tandem victoriam conſequerentur. Nunc ſub rege Boſpori, quem Romani conſtituerunt, omnia ſunt. Peculiare hoc omnibus Scythicis & Sarmaticis eſt gentibus, quòd equos caſtrant, ut eò habeant eos ad parendum manſuetiores: ſunt enim parvi, verùm ácres admodum, & contumaces. Venationes habent, in paludibus B cervorum & aprorum, in campis onagrorum & caprearum. Eſt & hoc ſingulare, quòd aquila iis in regionibus nulla exiſtit. Habent autem animal quadrupes, quòd ab iis Colos dicitur, magnitudine inter cervum & arietem media, album, curſu quàm illa velocius, quod naribus aquam in caput haurit, ibique per dies complures reſervat, ita ut facilè vivat in locis aquæ expertibus. Talis ergo eſt univerſa portio Europæ extra Danubium, inter Rhenum & Tanain fluvios, ad Ponticum uſque mare, & paludem Mæotidem.

C Supereſt ea Europæ pars, quæ intra Iſtrum ſita, & in orbem ambiens mare, ab intimo ſinus Adriatici incipiens uſque ad Sacrum Iſtri oſtium porrigitur: qua continetur Græcia, & Macedonicæ ac Epiroticæ gentes: tum quæ ſupra has ad iſthmum pertingunt, & ad mare utrinque alluens Adriaticum ac Ponticum: nimirum ad Adriaticum Illyricæ gentes: verſus alterum uſque ad Propontidem & Helleſpontum Thraciæ, & ſi quæ eis admixtæ ſunt Scythicæ aut Celticæ. Eſt autem initium repetendum ab Iſtro, ac deinceps D ordine recenſenda, quæ enarratis jam locis ſunt proxima: nimirum quæ confinia ſunt Italiæ, Alpibus, Germanis, Dacis, Getis. Verùm hæc quoque in duas partes diducere licet. Etenim quodammodo æquabiliter ubique ab Iſtro diſtantem lineam conficiunt

1. Κόλος) Videtur ſcribendum κῶλος. Nam ita apud Athenæum non uno loco ſcribitur libro v. c. 7. in fine, ubi συνωρίδας κώλων λευκῶν commemorat. *Caſaub.*

2. κύκλῳ θαλάττης) Ita loquitur quaſi de Cherroneſo quadam: ideo etiam paullò poſt Iſthmum appellat, quod eſt terrarum ab intimo Adriatici maris receſſu, ad eam Ponti partem, quam ingreditur Sacrum Danubii oſtium. Vide mox ad Epit. Simili ratione diviſit lib. ſequenti Græciam in eas, quas vocat peninſulas. *Idem.*

3. δίχα δ᾽ ἂν τις) Ait, quod supereſt deſcribendum de continenti Europæa in duas partes poſſe commodè dividi, quum montes Illyrii, Pannonii & Thraci ab occaſu in ortum continuè porrecti, & Danubio fere parallelli quicquid supereſt continentis Europæ in duas partes diſſecent: quarum altera iſtis montibus erit ad Aquilonem, altera ad auſtrum. Atqui hi ſunt montes, quos initio hujus libri diximus Alpium nomine apud Melam contineri. *Idem.*

1. πρὸς

Illyrii, Pannonii, ac Thracii montes, ab Ardia ad Pontum uſque pertinentem: à qua verſus ſeptentrionem eſt quod inter montes & Iſtrum interjacet regionis; verſus meridiem Græcia & huic contiguæ barbarorum ſedes ad montes uſque. Atque ad Pontum quidem pertingit Æmus mons, maximus eorum, qui in iſtis ſunt partibus atque celſiſſimus, mediam ferè dividens Thraciam: ab hoc Polybius utrunque mare cerni falſo ait: nam & magnum eſt ad Adriam uſque intervallum, & quæ viſum impediant multa. Ad verò Adriam, tota pœne eſt; Ardia, ac media Pannonia, ipſa quoque ſublimis tota. In utramque inde partem, in Thracia mons eſt confinis Pannonibus Rhodope poſt Æmum maximè altus: in altera parte verſus ſeptentrionem Illyricum eſt, & Autariatæ, ac Dardanica gens. Primùm itaque Illyrica exponamus: quæ & Iſtrum & Alpes attingunt, ſita in medio Italiæ & Germaniæ, incipientia à lacu, qui apud Vindelicos eſt & Rhætos & Tœnios. Hujus regionis partem vaſtam deſertamque reddiderunt Daci, debellatis Bojis & Tauriſcis Gallicis gentibus Critaſiro ſubjectis, qui eam ſibi vindicabat regionem,

A Ἰλλυρικὰ καὶ τὰ Παιονικὰ καὶ τὰ Θρᾴκια ὄρη, μίαν πως γραμμὴν ἀποτελοῦντα, διήκουσαν ἀπὸ τοῦ Ἀδρίου, μέχρι πρὸς τὸν Πόντον· ἧς προσάρκτια μέν ἐστι μέρη, τὰ μεταξὺ τοῦ Ἴστρου καὶ τῶν ὀρῶν· πρὸς νότον δ' ἥ τε Ἑλλὰς καὶ ἡ συνεχὴς βάρβαρος, μέχρι τῆς ὀρεινῆς. 1 Πρὸς μὲν οὖν τῷ Πόντῳ, τὸ Αἷμόν ἐστιν ὄρος, μέγιστον τῶν ταύτῃ καὶ ὑψηλότατον, μέσην πως διαιροῦν τὴν Θρᾴκην· 2 ἀφ' οὗ φησὶν ὁ Πολύβιος, ἀμφοτέρας καθορᾶσθαι τὰς θαλάττας, οὐκ ἀληθῆ λέγων· καὶ γὰρ τὸ διάστημα μέγα τὸ πρὸς Ἀδρίαν, καὶ τὰ ἐπισκοτοῦντα πολλά. Πρὸς δὲ τῷ B Ἀδρίᾳ, πᾶσα 4 ἡ Ἀρδεία σχεδόν τι, μέση δ' 5 ἡ Παιονία· καὶ αὐτὴ πᾶσα ὑψηλή· ἐφ' ἑκάτερα δ' αὐτῆς ἐπὶ μὲν τὰ Θρᾴκια ἡ Ῥοδόπη, ὅμορον ὑψηλὸν ὄρος μετὰ τὸν Αἷμον, ἐπὶ δὲ θάτερα πρὸς ἄρκτον τὰ Ἰλλυρικά, ἥ τε τῶν Αὐταριατῶν χώρα, καὶ ἡ Δαρδανική. Λέγωμεν δὴ τὰ Ἰλλυρικὰ πρῶτα, συνάπτοντα τῷ τε Ἴστρῳ, καὶ ταῖς Ἄλπεσιν, αἳ κεῖνται μεταξὺ τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Γερμανίας, ἀρξάμενα ἀπὸ τῆς λίμνης τῆς κατὰ τοὺς Οὐινδολίκους καὶ Ῥαιτοὺς καὶ 6 Τοινίους. Μέρος μὲν δή τι τῆς χώρας ταύτης ἠρήμωσαν οἱ Δακοὶ καταπολεμήσαντες Βοΐους καὶ Ταυρίσκους ἔθνη Κελτικά, τὰ ὑπὸ Κριτασίρῳ C 7 φάσκοντι εἶναι τὴν χώραν σφετέραν,

1. *πρὸς μὲν οὖν*) Deſcribit pingui Minerva illam ῥάχιν quam diximus. Extremorum, inquit, alterum quod eſt ad Pontum, efficit mons Æmus, alterum quod eſt ad Adriam. Ardia regio intra montes ſita: media ad Pannoniam. *Caſaub.*

2. *Ἀφ' οὗ φησὶ Πολύβιος ἀμφοτέρας καθορᾶσθαι τὰς θάλαττας οὐκ ἀληθῆ λέγων. Ab hoc Polybius utrumque mare cerni falſo ait*) Periit locus Polybii, quo tale *ἀτόπημα* poſuerat: vellem verba Polybii poſuiſſet Strabo. Si tamen nihil aliud dixit, quam quod ſcribit Strabo, non ſequitur eum intellexiſſe de mari Pontico & Hadriatico, ſed de Ponto & Propontide forte id dixerat, quod non eſt impoſſibile. *Palmer.*

3. *Ardia*) Hunc locum non aſſequor. idem eſt. in epitomis. Certè quidem infrà *Ἄρδιον ὄρος*, mons Ardius ponitur mediam ſecans Dalmatiam. Autariatæ legendum ex Stephano & aliis, ipſaque epitoma. *τοινίους* non intelligo. Critoſirus ſuprà Critaſirus, & Pariſus Mariſus appellabatur: ego nihil mutavi. Ocram quidem pro *ἄκρα* reponere & Geographiæ ratio juſſit, & epitomarum fides *Xyland.*

4. *ἡ Ἀρδεία*) Stephanus videtur legiſſe *Ἀρδία* hunc locum citans. *Caſaub.*

5. *ἡ Παιονία*) Xylander, quos Strabo *Παίονας* & *Παννονίους* appellat, eoſdem putavit eſſe, & indiſcriminatim, tum hos tum illos Pannonios vocat. Sed fallitur vehementer. Nam Pæoniam Macedoniæ & Thraciæ faciunt Geographi finitimam: Pannoniam procul hinc ſummovent ad *μυχὸν* fere Adriatici ſinus, ubi eſt Segeſtica. Nec aliter Ptolem. docet, nec Plinius. Eſt autem error antiquus eorum, qui Pæonas & Pannonios confundunt: non ferendus tamen, ſi Dioni qui poſt patrem Pannoniæ præfuit, & loca illa diligenter oculis luſtravit, ulla fides. Is, libro XLIX. pag. 413. poſtquam docuit Romanos à pannis appellaſſe Pannonios, eos qui *νέμονται πρὸς τῇ Δαλματίᾳ παρ' αὐτὸν τὸν Ἴστρον, ἀπὸ Νωρικοῦ μέχρι τῆς Μυσίας τῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ*, ſubjicit mox, de iſto Græcorum errore, *Τῶν δὴ Ἑλλήνων τινὲς τ' ἀληθὲς ἀγνοήσαντες, Παίονας σφᾶς προσεῖπον, ἀρχαίου μέν που τοῦ προσρήματος ὄντος, οὐ μέντοι καὶ ἐκεῖ, ἀλλ' ἔντε τῇ Ῥοδόπῃ καὶ πρὸς αὐτῇ τῇ Μακεδονίᾳ τῇ νῦν μέχρι τῆς θαλάσσης· ὑφ' οὗπερ καὶ ἐγὼ ἐκείνους μὲν Παίονας, τούτους δὲ Παννονίους, ὥσπέρ πῃ καὶ αὐτοὶ ἑαυτούς, καὶ Ῥωμαῖοι σφᾶς καλοῦσι, προσαγορεύσω. Certe quidam Græci veritatis ignari Pæones eos vocarunt, quod ipſum quidem nomen antiquum eſt, non tamen iſtius populi, ſed ejus qui ad montem Rhodopen, & Macedoniam maritimam (ſic enim noſtro tempore* D *vocatur) habitant. Quapropter hos ego Pæonas, iſtos Pannonios nominabo, ſicuti & ipſi ſeſe, & Romani eos appellant.* Idem.

6. *Τοινίους*) Ubi ſunt iſti Tœnii, aut quiſnam è veteribus eorum meminit? Profectò non aliud ſunt, quam imperiti librarii partus: quare tollatur corrupta vox, & legatur *καὶ Βοΐους*. Strabo mihi auctor, qui hoc ipſo libro accolas hujus lacus recenſens, Rhætos, Vindelicos, & Bojos nominat. In vet. lib. erat *καὶ Ἐλουηττίους*. Docti judicent. *Idem.*

7. *φάσκοντι*) legendum *φάσκοντες*. Id & ex ſuperioribus liquet, & ipſe *ἑλληνισμὸς* arguit: *σφετέραν* enim cum *φάσκοντι* cohærere nequit, ſi credimus Grammaticis: à quibus eo nomine vapulat Apollonius qui dixit libro III. *Τὸν δ' ἀπαμειβόμεν σφέτερον κτέρας*; quum dicendum fuiſſet *ἑόν*. Quamquam non me fugit, quantum hac in parte ſit Grammaticis tribuendum, quorum auctoritatem non poëtæ tantum neglexerunt, ſed alii quoque auctores. *Idem.*

καί περ ποταμοῦ διείργοντος [1] τοῦ Παρίσου, A ῥέοντος ἀπὸ τῶν ὀρῶν ἐπὶ τὸν Ἴστρον κατὰ τοὺς Σκορδίσκους καλουμένους Γαλάτας· καὶ γὰρ οὗτοι τοῖς Ἰλλυρικοῖς ἔθνεσι, καὶ τοῖς Θρακίοις, ᾤκησαν ἀναμίξ· ἀλλ' ἐκείνους μὲν οἱ Δάκοι κατέλυσαν, τούτοις δὲ συμμάχοις ἐχρήσαντο πολλάκις. Τὸ δὲ λοιπὸν ἔχουσι Παννόνιοι, μέχρι Σεγεστικῆς καὶ Ἴστρου πρὸς ἄρκτον καὶ ἕω· πρὸς δὲ τἆλλα μέρη ἐπιπλέον διατείνουσιν. [2] Ἡ δὲ Σεγεστικὴ πόλις ἐστὶ Παννονίων ἐν συμβολῇ ποταμῶν πλειόνων ἁπάντων πλωτῶν, [3] εὐφυὲς ὁρμητήριον τῷ πρὸς Δακοὺς πολέμῳ· ὑποπέπτωκε γὰρ ταῖς Ἄλπεσιν αἳ διατείνουσι μέχρι τῶν Ἰαπόδων, Κελτικοῦ τε B ἅμα καὶ Ἰλλυρικοῦ ἔθνους· ἐντεῦθεν δὲ καὶ ποταμοὶ ῥέουσι πολλοὶ καταφέροντες εἰς αὐτὴν τόν τε ἄλλον καὶ τὸν ἐκ τῆς Ἰταλίας φόρτον· [4] εἰς γὰρ Ναύποντον ἐξ Ἀκυληΐας ὑπερθεῖσι τὴν Ὄκραν εἰσὶ στάδιοι τριακόσιοι πεντήκοντα, εἰς ἣν αἱ ἁρμάμαξαι * καταγίνονται, τῶν Ταυρίσκων οὖσαν κατοικίαν· ἔνιοι δέ φασι [5] * πεντακοσίους· ἡ δ' Ὄκρα * ταπεινότατον μέρος τῶν Ἄλπεών ἐστι τῶν διατεινουσῶν ἀπὸ τῆς Ῥαιτικῆς μέχρι Ἰαπόδων· ἐντεῦθεν ἐξαίρεται τὰ ὄρη πάλιν ἐν τοῖς Ἰάποσι, καὶ καλεῖται Ἄλβια. Ὁμοίως δὲ καὶ ἐκ Τεργέστης κώμης Καρνικῆς ὑπέρθεσίς ἐστι, διὰ τῆς Ὄκρας εἰς ἕλος C Λούγεον καλούμενον. Πλησίον δὲ τοῦ [6] Ναυπόντου ποταμός ἐστι * Κορκόρας, ὁ δεχόμενος τὰ φορτία· οὗτος μὲν οὖν εἰς τὸν Σαῦον ἐμβάλλει, ἐκεῖνος δ' εἰς τὸν Δράβον· ὁ δὲ εἰς τὸν Νόαρον, κατὰ τὴν Σεγεστικήν. [7] Ἐντεῦθεν δ' ἤδη ὁ Νόαρος πλῆθος προσλαβὼν τὸν διὰ τῶν Ἰαπόδων ῥέοντα ἐκ τοῦ Ἀλβίου ὄρους [8] Καλάπιν, συμβάλλει τῷ Δανουβίῳ κατὰ τοὺς Σκορδίσκους· ὁ δὲ πλοῦς τὰ πολλὰ τοῖς ποταμοῖς, ἐπὶ τὰς ἄρκτους ἐστὶν ὁδὸς, ἀπὸ Τεργεστῶν ἐπὶ τὸν Δανούβιον σταδίων ὅσον χιλίων καὶ διακοσίων.

p. 314.

* Manuſſ. κατάγονται,

* Manuſſ. πεντακόσιοι. Lego τετρακοσίους.

* Vulgò ταπεινότερον

* Manuſſ. Καρκόρας,

quanquam amnis diſtingueret Pariſus, qui à montibus in Iſtrum defluit per Scordiſcos Gallos. Hi enim permixti Illyricis ac Thracibus habitabant. Verùm illos Daci deleverunt, his ſæpe uſi ſunt ſociis. Reliqua verſus ſeptentrionem & orientem tenent Pannonii, uſque ad Segeſticam & Iſtrum: verſum reliquas plagas magis extenduntur. Urbs Pannoniæ eſt Segeſtica ad confluentes ſita multorum amnium, navigabilium omnium, arx belli in Dacos opportuna: ſita eſt enim ſub Alpibus, quæ ad Japodes uſque porriguntur, gentem partim Gallicam, partim Illyricam: atque inde multi labuntur fluvii, deferentes ad urbem cum alias, tum Italicas merces. Nam ab Aquileja trans Ocram Nauportum uſque Tauriſcorum oppidum, quo vehicula perveniunt, tranſitus eſt ſtadiorum CCCL, aut, ut aliis videtur, IↃ. Eſt autem Ocra pars Alpium à Rhætis ad Japodes porrectarum humillima: apud Japodes rurſum ſe attollunt montes & vocantur Albii. Similiter trajectus montis eſt à Tergeſta vico Carnico ad lacum Lugeum. Vicinus autem Nauponto fluvius eſt Corcoras, qui merces excipit: atque hic in Savum influit, Savus in Dravum, hic in Noarum apud Segeſticam: inde Noarus augetur, hauſto Calapi amne (qui ex Albio monte per Japodas delabitur) inque Danubium apud Scordiſcos exit. Navigatio ferè eſt verſus ſeptentrionem. Iter à Tergeſta ad Danubium ſtadiorum circiter CIↃ CC.

1. τοῦ Παρίσου) Lego Μαρίσου, ut ſupr. p. 304. *Caſaub.* D

2. Ἡ δὲ Σεγεστική) Vide finem lib. IV. p. 207. in tractatu de Alpib. *Idem.*

3. εὐφυὲς ὁρμητήριον) Supra lib. IV. p. 207. κεῖται δὲ ἡ πόλις εὐφυῶς πρὸς τὸν κατὰ τῶν Δακῶν πόλεμον *Idem.*

4. εἰς γὰρ Ναύποντον) Legendum Ναύπορτον, ut ad lib. I diximus. *Idem.*

5. πεντακοσίους) Lego τετρακοσίους ex lib. IV. p. 207. vide ibi de Ocra. *Idem.*

6. Ναυπόντου) Legendum hic quoque Ναυπόρτου. *Id.*

7. Ἐντεῦθεν δὲ ὁ Νόαρος πλῆθος προσλαβὼν τὸν διὰ τῶν Ἰαπόδων ῥέοντα. *Inde Noarus augetur hauſto Calapi amne per Iapodas delabente*) Sic vertit interpres. Tanquam ſi Strabo ſcripſiſſet, πλῆθος προσλαβὼν τοῦ διὰ τῶν &c. quaſi *copiam aquarum* dixiſſet πλῆθος. At ſi quid in iis rebus video, legendum eſt non πλῆθος (quod non convenit quantitati continuæ, ſed diſcretæ) ſed πλωτὸς, & vertendum: *Inde vero Noarus jam navigabilis.* Forte & idem cenſebis lector. *Palmer.*

8. Κάλαπιν) Lego Κόλαπιν, ut libro IV. p. 207. Dio Κόλοπα appellat. Et quod dictum eſt libro quarto, Colapin, Saum ingredi, confirmatur à Dione, cujus hæc ſunt de Tuſcia Pannoniorum urbe loquentis libro XLIX. pag. 414. ὁ γὰρ Κόλοψ ὀνομαζόμενος παρ' αὐτὸν τὸν περίβολον παραῤῥέων, ἐς τὸν Σάουον ὀλίγον ἀπέχοντα αὐτοῦ ἐμβάλλει. *Fluvius enim Colops ipſa mœnia alluens, in Savum defluit, qui & ipſe tum haud procul ab urbe meabat.* Viderit autem ipſe Strabo, quomodo hæc omnia, quæ de iſto itinere hic dicuntur, conveniant cum iis, quæ libro quarto ſunt dicta. Mihi hæc ſtudioſè comparanti, nonnihil ſubeſt difficultatis. Obiter lectorem monebo, apud Dionem Lib. XLIX. p. 415. non Τουσκία, ſed Σύσκια eſſe legendum: ſic enim appellatur id oppidum, ut ex Strabone ac Ptolemæo conſtat, & Plinio, cujus hæc ſunt, libro quarto capite 25. *Calapis in Saum influens juxta Siſciam, gemino alveo inſulam ibi efficiens, quæ Segeſtica appellatur.* Caſaub.

1. Σύσκια

Prope Segeſticam ſunt etiam Syſcia oppidum, & Sirmium, in Italico itinere. Gentes Pannonum ſunt Breuci, Andizetii, Diaſnotes, Peiruſtæ, Mazæi, Dæſitiatæ, quorum dux Bato, aliique minores & obſcuriores conventus. 6 Pertingit Pannonia etiam uſque ad Dalmatiam, & ferè Sardiæos verſus meridiem ſi proficiſcatur. Quidquid autem regionis ab intimo Adriæ ſinu uſque ad Sardiæos & Rizonicum ſinum protenditur, montoſum eſt, interpoſitum mari & Pannonibus. Atque hinc ſanè videtur non incommodè initium nos facturos, continenti oratione ambitum iſtum totum deſcripturos: paucis modo repetitis eorum, quæ ſuprà dicta fuerunt. Docuimus enim in Italiæ deſcriptione, primos in Illyrici ora maritima eſſe Iſtros, conterminos Italiæ & Carnis: principeſque noſtros hodie Italiæ fines ad Polam uſque Iſtriæ urbem protuliſſe. 9 Hi igitur fines circiter IↃ ccc ſtadia ab intimo ſinus abſunt: totidemque ſtadia ſunt à promontorio, quòd eſt ante Polam ſitum ad Anconem Venetico agro ad dextram relicto. Tota ora Iſtriæ, ſtadiorum cIↃ ccc. Sequitur Iapodum ora, ſtadiorum cIↃ. ¶ Siti ſunt Iapodes ſub Albio monte, qui finis eſt Alpium, admodum alto: ac partim ad Pannonios & Iſtrum pertingunt, partim ad Adriam: bellicoſa gens, ſed ab Auguſto Cæſare prorſus defatigata. Urbes eorum, Metulum, Arupinus, Monetium, Vendum: regio eſt inops: Zea ferè & milio victitant: armatura iis Gallica:

A Ἐγγὺς τῆς Σεγεστικῆς ἐστὶ καὶ ἡ 1 Σύσκια φρούριον, καὶ 2 Σίρμιον ἐν ὁδῷ κείμενα τῇ εἰς Ἰταλίαν. Ἔθνη δ᾽ ἐστὶ τῶν Παννονίων 3 Βρεῦκοι, καὶ 4 Ἀνδιζήτιοι, καὶ * Δάσνονες, καὶ Πυροῦσται, καὶ Μαζαῖοι, καὶ 5 Δαισιτιᾶται, ὧν Βάτων ἡγεμὼν ἦν, καὶ ἄλλα ἀσημότερα συστήματα μικρά· 6 Διατείνει μέχρι καὶ Δαλματίας, σχεδὸν δέ τι καὶ 7 Σαρδιαίων, ἰόντι πρὸς νότον· ἅπασα ἡ ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ Ἀδρίου παρήκουσα ὀρεινὴ μέχρι τοῦ Ῥιζονικοῦ κόλπου καὶ τῆς Σαρδιαίων γῆς, μεταξὺ πίπτουσα τῆς τε θαλάττης καὶ τῶν Παννονίων ἐθνῶν. Σχεδὸν δέ τι καὶ ἐντεῦθεν ποιητέον τὴν ἀρχὴν τῆς συνεχοῦς περιοδείας ἀναλαβοῦσι μικρὰ τῶν λεχθέντων πρότερον. B 8 Ἔφαμεν δὲ ἐν τῇ περιοδείᾳ τῆς Ἰταλίας, Ἴστρους εἶναι πρώτους τῆς Ἰλλυρικῆς παραλίας, συνεχεῖς τῇ Ἰταλίᾳ, καὶ τοῖς Κάρνοις. καὶ διότι μέχρι Πόλας Ἰστρικῆς πόλεως, προήγαγον οἱ νῦν ἡγεμόνες τοὺς τῆς Ἰταλίας ὅρους· οὗτοι μὲν οὖν περὶ ὀκτακοσίους σταδίους εἰσὶν ἀπὸ τοῦ μυχοῦ. 10 Τοσοῦτοι δ᾽ εἰσὶ καὶ ἀπὸ τῆς ἄκρας 11 τῆς πρὸ τῶν πόλεων ἐπὶ Ἀγκῶνα ἐν δεξιᾷ ἔχοντι τὴν Ἐνετικήν· ὁ δὲ πᾶς Ἰστρικὸς παράπλους 12 χιλίων τριακοσίων. Ἑξῆς δ᾽ ἐστὶν ὁ Ἰαποδικὸς παράπλους χιλίων σταδίων· 13 ἵδρυνται γὰρ οἱ Ἰάποδες ἐπὶ τῷ Ἀλβίῳ ὄρει τελευταίῳ τῶν Ἄλπεων ὄντι, ὑψηλῷ σφόδρα. C τῇ μὲν ἐπὶ τοὺς Παννονίους καὶ τὸν Ἴστρον καθήκοντες, τῇ δ᾽ ἐπὶ τὸν Ἀδρίαν, ἀρειμάνιοι μέν, ἐκπεπονημένοι δὲ ὑπὸ τοῦ Σεβαστοῦ [Καίσαρος] τελέως· πόλεις δ᾽ αὐτῶν Μέτουλον, Ἀρούπινος, Μονήτιον, * Οὔενδος· λυπρὰ δὲ τὰ χωρία, καὶ ζειᾷ, καὶ κέγχρῳ τὰ πολλὰ * τρεφόμενοι· ὁ δ᾽ ὁπλισμὸς Κελτικός·

* Manuſſ. Διασίωνες, & Δισίωνες.

* Manuſſ. Οὐενδώ, p. 315.

* Manuſſ. τρεφομένων.

1. Σύσκια) Apud Ptol. Σισκία. *Siſciam* nominant Plin. H. Nat. III. 25. & Antoninus, (& Zoſimus Lib. II. cap. 48. quem omnino vide & Prudentium Paſſione Quirini ỽ. 3.) *Caſaub.* V. Cl. Cellarium Geogr. Antiq. II. c. 8.

2. Σίρμιον) Steph. Sirmium Παιόνων eſſe ſcribit, Pæones pro Pannoniis accipiens. Ptolemæo eſt urbs inferioris Pannoniæ: frequens hujus mentio apud Antoninum, Plinium H. Nat. III. 25. & hiſtoricos. *Idem.*

3. Βρεῦκοι) Breucos etiam Ptolem. facit gentem inferioris Pannoniæ: habet & Plinius H. Nat. III. 25. Piruſtas quoque nominat Ptol. & Mazæos, ſed alio loco, nempe in Illyridis deſcriptione. Dio lib. LV. pag. 570. Mazæos vocat gentem Pannonicam. *Idem.*

4. Ἀνδιζήτιοι) Sunt quos Plinius H. Nat. III. 25. appellat *Sandrizetes*. Nam το σ. in dictionum capite, modò adeſt, modò abeſt. *Idem.*

5. Δαισιτιᾶται) Ait Batonem ducem Dæſitiatarum fuiſſe: nec mihi dubium eſt quin Batonem eum intelligat, de quo Dio libro LV. p. 568. ed. 1606. multa narrat, & appellat Dyſidiatum· ἐνάγοντος, ait, αὐτοὺς ὅτι μάλιστα Βάτωνός τινος Δυσιδιάτου. Vulgatam lectionem confirmat Plin. qui *Deſitiatas* nominat lib. III. cap. 22. *Idem.*

6. *Pertingit*) Hæc quoque ſunt confuſa. *Xyland.*

6. διατείνει) Lego ἃ διατείνει. vel διατείνει δὲ *Caſaub.*

7. Σαρδιαίων) An ſunt quos Ptol. *Sardiotas* vocat? an potius quos alibi noſter appellat *Ardiæos*, hîc quoque abundante litera σ? hoc puto. Non eſt autem hæc ſententia omnino ſana. *Idem.*

8. ἔφαμεν) Vide librum quintum, non procul ab initio p. 209. & 216. *Idem.*

D 9. *Hi igitur fines*) Hic epitomæ nos expedierunt, & pro τῶν πόλεως, τῆς πόλης ſcribere docuerunt. & πεντακοσίοις quod exciderat in oræ Liburniæ menſura, ex iiſdem repoſui. *Xyland.*

10. τοσοῦτοι δὲ) Plinius H. Nat. III. cap. 19. *Polam ab Ancona trajectus*, cxx. *M. paſſ. eſt.* Caſaub.

11. τῆς πρὸ τῶν πόλεων) Ita Aldus habet: nec aliter manuſcripti. Aſſentior tamen Xylandro emendanti. πρὸ τῆς Πόλας. *Idem.*

12. χιλίων τριακοσίων) Plinius H. Nat. III. c. 19. *Iſtria ut Peninſula excurrit, Latitudinem ejus* XL. M. *circuitum vero* CXXII. M. *prodidere quidam.* Libri veteres habent χιλία τριακόσια, eleganter. *Idem.*

13. ἵδρυνται γάρ) Confer cum lib. IV. p. 202. extremo, ubi eadem verba. Quod ait Japidiæ παράπλουν eſſe M. ſtad. convenit cum iſtis Plinii H. Nat. III. c. 19. *Nonnulli*, inquit, *in Flavaticum ſinum Japidiam promovere, à tergo Iſtriæ* CXXX. M. *paſſ.* Ptolem. in deſcriptione Illyridis hanc oram aliter definit. *Idem.*

A κατάστικτοι δ' ὁμοίως καὶ τοῖς ἄλλοις Ἰλλυριοῖς καὶ Θρᾳξί. Μετὰ δὲ τὴν τῶν Ἰαπόδων, ὁ Λιβυρνικὸς παράπλους ἐστὶ, μείζων τοῦ προτέρου σταδίοις πεντακοσίοις. . . . * ἐν δὲ τῷ παράπλῳ, 1 ποταμὸς φορτίοις ἀνάπλουν ἔχων μέχρι Δαλματέων καὶ 2 Σκάρδων 3 Λιβύρνη πόλις. Παρ' ὅλην δ' ἣν εἶπον παραλίαν, νῆσοι μὲν αἱ 4 Αψύρτιδες, περὶ ἃς ἡ Μήδεια λέγεται διαφθεῖραι τὸν ἀδελφὸν Αψυρτον διώκοντα αὐτήν. Ἐπεῖτα 5 ἡ Κυρακτικὴ κατὰ τοὺς Ἰάποδας· εἶθ' 6 αἱ Λιβυρνίδες περὶ τετταράκοντα τὸν ἀριθμόν· εἶτ' ἄλλαι νῆσοι, γνωριμώταται δ' 7 Ισσα, 8 Τραγύριον, Ἰσσέων κτίσμα, 9 Φάρος, ἡ πρότερον Πάρος, 10 Παρίων κτίσμα· ἐξ ἧς 11 Δημήτριος ὁ Φάριος. 12 καὶ ἡ τῶν Δαλματέων παραλία, καὶ τὸ ἐπίνειον αὐτῶν 13 Σάλων. Ἔστι δὲ τῶν πολὺν χρόνον πολεμησάντων πρὸς Ῥωμαίους τὸ ἔθνος τοῦτο· κατοικίας δ' ἔσχεν ἀξιολόγους εἰς πεντήκοντα, ὧν τινὰς καὶ πόλεις Σάλωνά τε καὶ Πριάμωνα, καὶ Νινίαν, καὶ Σινώτιον, τό, τε νέον καὶ τὸ παλαιὸν, ἃς ἐνέπρησεν ὁ Σεβαστός· ἔστι δὲ καὶ 14 Ἀνδρήτριον 15 ἐρυμνὸν χωρίον. 16 Δαλμίνιον δὲ, μεγάλη πόλις, ἧς ἐπώνυμον τὸ ἔθνος. μικρὰν δ' * ἐποίησε

* Ante hæc verba erat locus vacuus vett. lib.

* Manuſſ. ἐποίησεν Ασικᾶς,

A notis compuncti ſunt corpora, in morem reliquorum Illyricorum & Thracum. Poſt Iápydum oram Liburnica ſuccedit, longior priore ſtadiis 1o. Eſt in ea ora fluvius, quo adverſo ſubvehuntur merces uſque ad Dalmatas: & urbes, Scardon, & Liburna. ¶ Iuxta totam, quam explicavi, oram, inſulæ ſunt Abſyrtides: ubi Medea dicitur fratrem ſuum Abſyrtum interfeciſſe, qui ipſam perſequebatur. Deinceps eſt Cyractica pone Iapodas. ſequuntur Liburnicæ, numero ad LX: tum aliæ, quorum nobiliſſima Iſſa: Tragurium ab Iſſenſibus condita: Pharus, B quæ olim Parus, Pariorum colonia, patria Demetrii Pharii: ¶ tum ora maritima Dalmatarum, & navale eorum Salona. Eſt hæc gens ex earum numero, quæ diuturnum cum Romanis bellum geſſerunt: habuit oppida memoratu digna ad L, de quibus & urbes nonnullæ Salona, Priamo, Ninia, Sinotium novum ac vetus: ab Auguſto iſta ſunt combuſta. Eſt & Andretium caſtellum probe munitum: & Dalminium magna urbs, unde nomen genti. eam urbem

1. ποταμὸς) Apud Ptolemæum, in hac ora plures ſunt fluvii qui in Adriam ingrediuntur. Titium autem videtur Strabo intelligere, ut ex his Plin. H. Nat. III. 22. licet conjicere, *Liburniæ finis, & C initium Dalmatiæ Scardona, in amne eo (Titio)* XII. *M. paſſ à mari.* Caſaub.

2. Σκάρδων) Ptolemæo & Plinio *Scardona*: ſic Solona & Salon, & alia quam plurima. *Idem.*

3. Λιβύρνη) Libyrnam, ſive Liburnam urbem nuſquam reperio. Lego igitur cum priori interprete, καὶ Σκάρδων Λιβυρνικὴ πόλις. Τὸ καὶ auctoribus libris ſuſtulimus ac delevimus. *Idem.*

4. Αψύρτιδες) Plinius H. Nat. III. 26. inſulas Adriatici maris enumerans, *Juxta Iſtrorum agrum, Lyſſa, Pullariæ, & Abſyrtides Grajis dictæ, à fratre ibi interfecto Abſyrto.* Harum loco videtur Ptolem. Apſorrum poſuiſſe: ſed Mela II. c. 7 & Abſorum, & Abſyrtidas commemorat. de cæde Abſyrti, vid. Apollon. L. IV. *Idem.* Adi & Apollod. Bib. I. c. 9. §. 24. Cave intelligas inſulas Ponti Euxini, nunc enim Argonautæ alibi gentium ſunt. Legit Cod. Pal. Σύρτιδας. Imo & Tzetzes, hæc cum deſcriberet, ita legit. Adi Ariſtotelem 8. Polit. c. x. & Solinum, c. 8. D Quare Strabonem & Melam hinc emendandos puto ubi de his agunt. *Th. Gale.* ad. l. c

5. ἡ Κυρακτικὴ) Libro II. p. 124. vocatur Κηρυκτικὴ, quod minus probo. Ptolemæus Κούρικτα. Plinio H. Nat. III. 21. *Curictæ.* Idem.

6. αἱ Λιβυρνίδες) *Liburnicas* Plinius H. Nat. III. c. 26 vocat, ſed harum numerum non exprimit: Ptolemæus harum XL. unicam tantum quam Scardonem vocat, recenſet. Meminit Dionyſ. ℣. 491.

ἑξείης δ' ἐπὶ νῆσοι Λιβυρνίδες ἐρρίζωνται. i. e.

Deinceps autem poſt has Liburnicæ ſitæ ſunt. Idem.

7. Ισσα) Ptolemæo, νῆσος καὶ πόλις. & Stephano: meminit Plinius H. Nat. III. c. 21. *Idem.*

8. Τραγούριον) Meminere Pomponius II. cap. 7. Plinius, Ptolemæus, alii. *Idem.*

9. Φάρος) Plinio & Ptolemæo *Pharia*, Melæ II. c. 7. *Pharus, Brunduſio adjacens.* Idem.

10. Παρίων κτίσμα) Pharum condidere Parii anno quarto Olympiadis XCVIII. ut Diodorus annotat. L. XIV. p. 336. T. II. ed. 1604. Αμα δὲ τούτοις πραττομένοις, Πάριοι κατά τινα χρησμὸν, ἀποικίαν, ἐκπέμψαντες εἰς τὸν Αδρίαν, ἔκτισαν ἐν αὐτῷ νῆσον τὴν ὀνομαζομένην Φάρον. Apud Scholiaſtem Apollonii locus Eratoſthenis extat è lib. III. γεωγραφουμένων. Μετὰ Ἰλλυριοὺς Νεστίους ... οὗ νῆσος Φάρος, Φαρίων ἄποικος, ubi legendum Παρίων. Similis error apud Stephanum in voce Φάρος. *Idem.*

11. Δημήτριος ὁ Φάριος) De hujus Demetrii rebus geſtis & morte vide Polybium. *Idem.*

12. καὶ ἡ τῶν Δαλματέων παραλία) Lego, Ἑξῆς δὲ ἡ τῶν Δαλμ. Redit ad oræ maritimæ deſcriptionem: quam inſularum catalogus interruperat. Sed cum modo præceſſiſſet ἐξ ἧς, librarius male feriatus omiſit hic ἑξῆς. *Id.*

13. Σαλων) Salonem more Græco appellat, quam recentiores Solonam: cujuſmodi plurima poſſunt obſervari. Ptolemæo dicitur σαλῶναι. At Stephanus non ſine magno errore, putaſſe videtur, tres eſſe urbes diverſas, Salonem, Salonam, & Salonas. Eum vide. Salonem Dio XLII. & LV. quoque vocat, interdum & σαλώνην. *Idem.*

14. Ανδρήτριον) Ptolemæus Ανδέκριον vel Ανδρέκιον. D Dio Ανδήριον. Plinius H. Nat. III. c. 22. *In hoc tractu ſunt, Burnum, Mandetrium.* Lege *Andetrium.* Idem.

15. ἐρυμνὸν χωρίον) Dio lib. LVI. τό, τε γὰρ Φρούριον ἐπ' εὐερκοῖς πάνυ καὶ δυσπροσβάτου πέτρας ἐπετετείχιστο, φάραγξι βαθείαις ποταμοὺς χειμάρρους ἐχούσαις ἐγκεκυκλωμένον. *Idem.*

16. Δαλμίνιον δὲ) Sic legendum auctore Stephano: qui notat Delminium ab Appiano hoc oppidum eſſe appellatum. *Delminium* Latini quoque vocant, & Ptolem. Vide & Euſtath. De rebus à P. Scipione Naſica geſtis adverſus Dalmatas, conſule hiſtoricos, & Aurel. Victor. de viris illuſtribus. c. 44. *Idem.*

Δαλμίνιον δὲ) Locus hic corrigendus eſt, olim enim Δαίμιον, deinceps Δαλμίνιον editus legebatur, cum debebat legi Δάλμιον. Probat hoc Euſtathius, qui ſua inde haurire ſolet ad Dionyſium pag. 19. διχῶς δὲ τὸ ἔθνος λέγεται καὶ Δαλμάται καὶ Δαλματεῖς· ἡ δὲ πόλις αὐτῶν Δάλμιον, ἢ Δελμίνιον, ἢ Δέλμινον. *Holſtein. in Steph. p.* 90.

1. τὸ

Nalica exiguam redegit agrumque pecori paſcuum, ob incolarum avariciam. Proprium hoc habent Dalmatæ quod ſingulis octenniis agros denuò dividunt: nam quòd nulla utuntur moneta, id reſpectu vicinorum Italorum eis eſt peculiare: alioqui id cum multis aliis barbaris habent commune, quod nomiſmate inter ſe non utuntur. Porrò mons 3 cui nomen Ardium, Dalmatiam mediam ſecat, ut altera ejus pars ad mare ſpectet, altera in diverſum: ſequitur Naro amnis, & qui apud eum ſunt Daorizi, Ardiæi, Pleræi: quorum his propinqua eſt Melæna inſula, Corcyra appellata, & urbs, à Cnidiis condita. Ardiæis vicina eſt Pharos, antè Paros dicta: eſt enim à Pariis condita. ¶ 5 Varalios autem poſteri dixerunt Ardiæos. Sed hos à mari in mediterranea abegerunt Romani, coëgeruntque agriculturæ vacare. Eſt autem regio ea ſterilis atque aſpera, neque agricolis conveniens: itaque ea gens tantùm non funditus periit. Quod quidem aliis quoque eo in tractu gentibus uſu venit: quorum enim ſumma olim fuit potentia, nunc vel omnino nulli ſunt, vel ad imam redacti conditionem: ut de Gallis Boji & Scordiſci, de Illyricis Autariatæ, Ardiæi, Dardanii: de Thracibus Triballi primùm à ſe invicem attriti, Deinde Macedonibus & Romanis prorſus oppreſſi. ¶ Poſt Ardiæorum & Pleræorum oram Rhizæorum ſinus & urbs, aliaque oppida, & Drilo fluvius, quo adverſo navigatur orientem verſus uſque ad Dardanicam.

A Νασικᾶς, καὶ τὸ πεδίον μηλόβοτον διὰ τὴν πλεονεξίαν τῶν ἀνθρώπων. Ἴδιον δὲ τὸ Δαλματιέων, τὸ διὰ ὀκταετηρίδος χώρας ἀναδασμὸν ποιεῖσθαι· [1] τὸ δὲ μὴ χρῆσθαι νομίσματι πρὸς μὲν τοὺς [2] ἐν τῇ * παραλίᾳ ταύτῃ, ἴδιον· πρὸς ἄλλους δὲ τῶν βαρβάρων πολλοὺς κοινόν. [3] Ἄδριον δὲ ὄρος ἐστὶ, μέσον τέμνον τὴν Δαλματικὴν, τὴν μὲν ἐπιθαλάττιον, τὴν δ' ἐπὶ θάτερα. εἶθ' [4] ὁ Νάρων ποταμὸς καὶ οἱ περὶ αὐτὸν Δαόριζοι, καὶ Ἀρδιαῖοι, καὶ Πληραῖοι· ὧν τοῖς μὲν πλησιάζει νῆσος ἡ Μέλαινα * Κέρκυρα καλουμένη, καὶ πόλις Κνιδίων κτίσμα· τοῖς δὲ Ἀρδιαίοις ἡ Φάρος, Πάρος λεγομένη πρότερον.
B Παρίων γάρ ἐστι κτίσμα. [6] Οὐαραλίους δ' οἱ ὕστερον ἐκάλεσαν τοὺς Ἀρδιαίους· ἀπέωσαν δ' αὐτοὺς εἰς τὴν μεσόγαιαν ἀπὸ τῆς θαλάττης Ῥωμαῖοι, λυμαινομένους αὐτὴν διὰ τῶν λῃστηρίων, καὶ ἠνάγκασαν γεωργεῖν· τραχεῖα δὲ χώρα καὶ λυπρὰ, καὶ οὐ γεωργῶν ἀνθρώπων· ὥστ' ἐξέφθαρται τελέως, μικροῦ δὲ καὶ ἐκλέλοιπε. Τοῦτο δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἔθνεσι τοῖς ταύτῃ συνέβη· οἱ γὰρ πλεῖστον δυνάμενοι πρότερον, τελέως ἐταπεινώθησαν καὶ ἐξέλιπον. Γαλατῶν μὲν Βοῖοι καὶ Σκορδίσκοι· Ἰλλυριῶν δὲ Αὐταριάται καὶ Ἀρδιαῖοι καὶ Δαρδάνιοι· Θρακῶν δὲ Τριβαλλοὶ,
C ὑπ' ἀλλήλων μὲν ἐξ ἀρχῆς, ὕστερον δὲ ὑπὸ Μακεδόνων [7] καὶ Ῥωμαίων ἐκπολεμούμενοι. Μετὰ δ' οὖν τὴν τῶν Ἀρδιαίων καὶ Πληραίων παραλίαν, ὁ [8] Ῥιζαίων κόλπος ἐστὶ καὶ [9] Ῥίζων πόλις, καὶ ἄλλα πολίχνια, [10] καὶ Δρίλων ποταμὸς ἀνάπλουν ἔχων πρὸς ἕω, μέχρι τῆς Δαρδανικῆς.

* Sic legendum. Vulgò ἐν τῇ Ἰταλίᾳ ταύτῃ & ἀλλήλους pro ἄλλους, peſſimè.
* Sic Aldi cod. nec mutant manuſſ. Xyl. Ἄρδιον,
* Manuſſ. Κόρκυρα.
* Scripti πελεμούμενοι. & in vett. eſt lacuna ante hanc vocem.

p. 316.

1. τὸ δὲ μὴ χρῆσθαι νομίσματι, πρὸς μὲν τοὺς ἐν τῇ παραλίᾳ ταύτῃ ἴδιον) Euſtathius in Dionyſii Περιηγήσεως ℣. 97. Δαλματίη δ' ἐφύπερθε, ἐνυαλίων πέδον ἀνδρῶν. hunc Strabonis locum innuens enucleanſque ſcribit: Φασὶ δὲ τοὺς Δαλματεῖς δι' ὀκταετηρίδος ποιεῖσθαι τῆς χώρας ἀναδασμὸν, κατά τινα ἀναγραφήν. καὶ οὐδὲ νομίσμασι χρῆσθαι, πολλὴν ταύτην ἀφελομένους τοῦ βίου κιβδηλίαν, *Ajunt Dalmatas per ſingula quæque octennia agros denuo dividere deſcriptione quadam agraria; & nulli uti pecunia nulliſque nummis, multa iſta vitæ depravatione è medio ſublata.* In priore Strabonis editione ab Iſ. Caſaubone recenſita, Latina verſio hic mutila fuit. pag. 218. fin. *Nam quod nulla utuntur* pro, *quod nulla pecunia uter.* De Dalmatiis Statius Sylv. IV. ad Max. Jun. *Dalmatæ montes, ubi dite viſo*

Pallidus foſſor redit, erutoque concolor auro.

Morell: in Spicileg: Animadv. in Strab. Geograph.

2. ἐν τῇ Ἰταλίᾳ) Scribendum παραλίᾳ, ut habet Epitom. & ἄλλους, non ἀλλήλους. Sic & vet. *Caſaub.*

3. *Cui nomen Ardium*) Ἄρδιον lego, non Ἄδριον, ut cum ſuperioribus & Ardiæis congruat. *Xyland.*

Ἀδριον δὲ ὄρος ἐστὶ) Retinuimus lectionem Aldi, veteres codices & epitomen ſecuti. Xylander tamen Ἀδριον emendat. *Caſaub.*

4. ὁ Νάρων) Nominatur Ptolem. Plinio, aliis. Plinius habet & *Daorizos.* Ptolem. Δαουρσίους. *Idem.*

D 5. *Varalios*) Fortè παραλίους, maritimos, & & Ardiæos, non Sardiæos. Sed tamen & antè nominatim hi non ſemel ſunt poſiti, & Sardiotas habet Ptolemæus. *Xyland.*

6. Οὐαραλίους) Tribus ergo nominibus iſti Ardiæi appellabantur. primum, Neſtæi, deinde Ardiæi, poſtremò Varalii. Neſtæos fuiſſe appellatos ex Apollonii Schol. apparet. Cæterum vocem Ουαραλίους non auſim affirmare mendo carere, non ſanè memini apud quenquam Varalios legere *Caſaub.*

7. καὶ Ῥωμαίων ἐκπολεμούμενοι) In antiquis codicibus ita legitur, καὶ Ῥωμαίων . . . . πολεμούμενοι. Non video tamen quid hic deſiderari queat. *Idem.*

8. Ῥιζαίων κόλπος) Miror ita appellari qui alibi perpetuo Ῥιζονικὸς κόλπος. *Idem.*

9. Ῥιζαίων πόλις) Lego Ῥίζων πόλις. Ita enim vocabatur, tum oppidum, tum flumen. Polyb. libro II. pag. 139. ed. Amſt. εἰς τὸν Ῥίζονα διεσώθη, πολισμάτιον εὖ πρὸς ὀχυρότητα κατεσκευασμένον, ἀνακεχωρηκὸς μὲν ἀπὸ τῆς θαλάττης, ἐπ' αὐτῷ δὲ κείμενον τῷ Ῥίζονι ποταμῷ. i. e. *Rhizonem evaſit (ſc. Teuta) id nomen eſt oppiduli egregie muniti, procul à mari ad ipſum Rhizonem fluvium ſiti.* Urbs autem Rizon videtur Rizana in Ptolemæi tabulis appellari: manifeſto errore, pro Rizona. Libri veteres habent Ῥίζων π. ut conjeceramus. *Idem.*

10. καὶ Δρίλων) Meminit Ptolemæus itemque Plinius H. N. III. c. 22. *Idem.*

1. οἱ

συνάπτει δὲ τοῖς Μακεδονικοῖς ἔθνεσι, καὶ τοῖς Παιονικοῖς πρὸς μεσημβρίαν· καθάπερ καὶ [1] οἱ Αὐταριάται καὶ [2] Δασαρήτιοι, ἄλλοι κατ' ἄλλα μέρη συνεχεῖς ἀλλήλοις ὄντες, καὶ τοῖς Αὐταριάταις· τῶν δὲ Δαρδανιατῶν εἰσὶ καὶ [3] οἱ Γαλάβριοι, παρ' οἷς πόλις ἀρχαία· καὶ οἱ Θουνάται, [4] Μέδοις ἔθνει Θρᾳκίῳ πρὸς ἕω συνάπτουσιν. [5] Ἄγριοι δ' ὄντες οἱ Δαρδάνιοι τελέως, ὥσθ' ὑπὸ ταῖς κοπρίαις ὀρύξαντες σπήλαια, ἐνταῦθα διαίτας ποιεῖσθαι, μουσικῆς δ' ὅμως ἐπεμελήθησαν, μουσικοῖς ἀεὶ χρώμενοι καὶ αὐλοῖς καὶ τοῖς ἐντατοῖς ὀργάνοις. οὗτοι μὲν οὖν ἐν τῇ μεσογαίᾳ· μνησθησόμεθα δ' αὐτῶν καὶ ὕστερον. Μετὰ δὲ τὸν [6] Ῥιζικὸν κόλπον, [7] Λισσός ἐστι πόλις καὶ Ἀκρόλισσος, καὶ [8] Ἐπίδαμνος Κερκυραίων κτίσμα, ἡ νῦν Δυρράχιον, ὁμωνύμως [9] τῇ χερρονήσῳ λεγομένη, ἐφ' ἧς ἵδρυται· εἶθ' ὁ [10] Ἄψος ποταμὸς, καὶ [11] ὁ Ἀῶος, [12] ἐφ' ᾧ Ἀπολλωνία πόλις εὐνομωτάτη, κτίσμα Κορινθίων καὶ Κερκυραίων, τοῦ ποταμοῦ μὲν ἀπέχουσα σταδίους δέκα, τῆς θαλάττης δὲ ἑξήκοντα. Τὸν δ' Ἀῶον Αἴαντα καλεῖ Ἑκαταῖος, καί φησιν ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ τόπου, [13] τοῦ περὶ Λάκμον,

A Attingit autem Macedonicas & Pæonicas gentes verſus meridiem: ſicut & Autariatæ & Daſaretii, aliique populi aliis partibus ſe & Autariatas attingunt. Dardanicarum ſunt etiam Galabrii, apud quos urbs eſt antiqua: & Thunatæ, Medis Thraciæ genti orientem verſus contermini. Enimverò Dardanii, quanquàm eſſent oppido agreſtes, adeò ut etiam ſubter ſterquiliniis effoſſas ſpeluncas inhabitarent, muſicæ tamen operam dederunt, ſemperque uſi ſunt muſicis fiſtulis & inſtrumentis, quæ fidibus intenduntur. B Atqui hi quidem ſunt in mediterraneis, quorum poſtea quoque faciemus memoriam. Poſt ſinum Rhizicum Liſſus eſt, & Acroliſſus, & Epidamnus à Corcyræis condita, quæ nunc à peninſula cui impoſita eſt, nomen Dyrrachii tenet. Inde Apſus & Aous fluvii, atque propè hunc Apollonia urbs legibus optimis temperata, condita à Corinthiis & Corcyræis, diſſita à flumine ſtadiis x, à mari LX. Hecatæus Aoum Æantis nomine afficit, autumatque ex eodem apud Lacmum loco,

1. οἱ Αὐταριάται) Veteres lib. Ἀταυριάται fere ſemper: male. Vide paullò poſt. *Caſaub.*

2. Δασαρήτιοι) Scribe Δασσαρήτιοι. vide paullò poſt. *Idem.*

3. οἱ Γαλάβριοι) Quæramus amplius de iſtis Galabriis: niſi quis Galadras eſſe putet, de quibus Stephanus, quem conſule. *Idem.*

4. Μέδοις) Horum meminit Ariſtoteles περὶ θαυμ. ἀκουσ. Λέγεται δὲ καὶ περὶ τὴν τῶν Σκυθῶν καὶ Μεδῶν καλουμένην χώραν τῆς Θρᾴκης. Supra autem indicavimus, ſcribi per αι hanc vocem à Stephano & Ptolemæo, & ita apud Herodot. & Thucydidem libro ſecundo. *Idem.*

5. ἄγριοι) Etiam Plinius H. Nat. IV. c. I. *Dardanos gentem feram* vocat. Argumentum ἀγριότητος fuerit quod refert Ælianus de iis libro IV. cap. primo. *Idem.*

6. Ῥιζικὸν κόλπον) Lego Ῥιζόνικον, ut ſemper alibi, Ptolemæus Ῥιζωνικόν. *Idem.*

7. Λίσσος) Quemadmodum dicitur Corinthus, & Acrocorinthus, ita Liſſus & Acroliſſus. Nam ut Corintho Acrocorinthus, ſic Liſſo Acroliſſus adjacet in alta rupe ædificata, Polybius id docet his verbis libro VIII. pag. 723. ed. Amſt. θεωρῶν δὲ ὄντε τοῦ Λίσσου περίβολον, καὶ τὰ πρὸς τῇ θαλάττῃ, καὶ τὰ πρὸς τὴν μεσόγαιον, ἠσφαλισμένον διαφερόντως καὶ φύσει καὶ κατασκευῇ, τόντε παρακείμενον Ἀκρόλισσον αὐτῷ, καὶ διὰ τὴν εἰς ὕψος ἀνάτασιν, καὶ διὰ τὴν ἄλλην ἐρυμνότητα, τοιαύτην ἔχοντα φαντασίαν, ὥστε μηδ' ἂν ἐλπίσαι μηδένα κατὰ κράτος ἑλεῖν. i. e. *ibi cum Liſſi ambitum animadvertiſſet, & qua mare & quâ continentem ſpectat egregie tum natura loci tum arte munitum: Acroliſſum quoque ei adjacentem partim quia in altum eſt ſublatus, partim ob reliquam munitionem, ejuſmodi præ ſe ferre ſpeciem, ut poſſe illa loca abs ſe per vim capi nemo ſperare homo deberet.* Idem.

8. Ἐπίδαμνος) Notiſſimus locus. Notus eſt C etiam vulgò Thucydidis de Epidamno locus Lib. II. c. 24, 25. ut plura dicenda non ſint. De appellationibus Epidamni & Dyrrhachii, vide præter alios Dionis locum ſingularem libro XLI. p. 176. ed. 1606. *Idem.*

9. τῇ χερρονήσῳ) Nam Dyrrachium in iſthmo peninſulæ cujuſdam eſſe ſitum docet etiam Thucydides. *Idem.*

10. Ἄψος) Meminit Ptolemæus & Dio libro XLI. pag. 175. καὶ μετὰ τοῦτο τῷ Πομπηΐῳ περὶ τὸν Ἄψον ἀντεστρατεπεδεύσατο. *Idem.*

11. ὁ Ἀῶος) Plinius H. Nat. III. 23. *Flumen Aous à quibuſdam Aeas nominatus.* Dio libro XLI. pag. 174. fluvium, qui Epidamnum præterfluit, vocat Anam, (Æantem alii, ut Valerius Maxim. p. 26.) mendosè, ut puto. Mendum eſt in eodem nomine & apud Polybium libro V. pag. 622. ed. Amſt. Ἤδη δὲ συνεγγίζοντες αὐτοῦ τοῖς περὶ τὸν Λῶϊον ποταμὸν τόποις, ὃς ῥεῖ παρὰ τὴν τῶν Ἀπολλωνιατῶν πόλιν, i. e. *ubi autem ventum prope amnis Loji, (ſive is potius eſt* D *Aous) oſtia qui Apolloniatarum urbem præterlabitur.* Legendum enim περὶ τὸν Ἀῶον ποτ. Sic & Epitome & apud Ptolem. Λῶος malè ſcribitur pro Ἀῶος. *Idem.*

12. ἐφ' ᾧ Ἀπολλωνία) Plinius H. Nat. III. c. 23. *Apollonia quondam Corinthiorum colonia VII. mill. paſſ. à mari recedens, cujus in finibus celebre Nymphæum accolunt Barbari.* Sic & Thuc. Lib. I. c. 26. Apolloniam vocat Corinthiorum ἀποικίαν, non Corinthiorum & Corcyræorum. & Dio Lib. XLI. p. 174. Ἀπολλωνίαν Κορινθίαν vocat. *Idem.*

13. τοῦ περὶ Λάκμον) Stephanus videtur ſignificare eſſe ſcribendum Λάκμονα eundem Hecatæi locum citans. Λάκμων, inquit, ἄκρα τοῦ Πίνδου ὄρους, ἐξ ἧς ὁ Ἴναχος καὶ ὁ Αἴας ῥεῖ ποταμὸς, ὡς Ἑκαταῖος ἐν πρώτῳ. Verùm & libro ſuperiore p. 271. ubi de Inacho idem ex Sophocle narratum eſt, habebatur *Lacmus.* Idem.

1. In

atque adeò ex iiſdem penetralibus Inachum ad Argos deferri verſus meridiem & Aeantem ad occaſum & Adriam. 1 In Apolloniatarum finibus Nymphæum appellatur ſaxum quoddam ignem egerens, ſub quo fontes ſunt tepido fluentes bitumine, gleba (ut apparet) bituminoſæ terræ ardente ibi: prope in tumulo metalli eſt ſectura, & quidquid exſcinditur, id reſtituitur, ſucceſſu temporis terra, quæ in foſſas ingeritur, in bitumen vertente: auctor Poſidonius. Idem refert ampeliten terram bituminoſam, quæ in Pieriæ effoditur Seleucia: remedium eſſe adverſus vitis pediculos: illitam enim cum oleo, extinguere vermem priuſquam à radice ad germen perveniat: ſed & in Rhodo talem eſſe repertam, ſe magiſtratum ibi Prytanis gerente, quæ tamen plus olei requireret. Poſt Apolloniam 7 Balliace eſt & Oreum,

A μᾶλλον ἢ τοῦ αὐτοῦ μυχοῦ, τόν τε Ἴναχον ῥεῖν εἰς Ἄργος πρὸς νότον, καὶ τὸν Αἴαντα, πρὸς ἑσπέραν * εἰς τὸν Ἀδρίαν. Ἐν δὲ τῇ χώρᾳ τῶν Ἀπολλωνιατῶν καλεῖταί τι 2 Νυμφαῖον· πέτρα δ᾽ ἐστὶ πῦρ ἀναδιδοῦσα· ὑπ᾽ αὐτῇ δὲ κρῆναι ῥέουσι 3 χλιαροῦ ἀσφάλτου, καιομένης ὡς εἰκὸς τῆς βώλου τῆς ἀσφαλτίτιδος· μέταλλον δ᾽ ἐστὶν αὐτῆς πλησίον ἐπὶ λόφου· 4 τὸ δὲ τμηθὲν ἐκπληροῦται πάλιν, τῷ χρόνῳ τῆς ἐγχωννυμένης εἰς τὰ ὀρύγματα γῆς μεταβαλλούσης εἰς ἄσφαλτον, ὥς φησὶ Ποσειδώνιος. 5 Λέγει δ᾽ ἐκεῖνος καὶ τὴν ἀμπελῖτιν γῆν ἀσφαλ-
B τώδη, τὴν ἐν Σελευκίᾳ τῇ Πιερίᾳ μεταλλευομένην, ἄκος τῆς φθειριώσης ἀμπέλου· χρισθεῖσαν γὰρ μετ᾽ ἐλαίου, φθείρειν τὸ θηρίον πρὶν ἐπὶ τοὺς βλαστοὺς τῆς ῥίζης ἀναβῆναι. ταύτην δ᾽ εὑρεθῆναι καὶ ἐν Ῥόδῳ, πρυτανεύοντος αὐτοῦ, πλείονος δ᾽ ἐλαίου δεῖσθαι. Μετὰ δ᾽ Ἀπολλωνίαν 7 Βαλλιακὴ καὶ Ὠρεόν,

* Vulgò καὶ πρὸς τὸν Ἀδρίαν.

1. *In Apolloniatarum finibus Nymphæum appellatur ſaxum quoddam ignem egerens, ſub quo fontes ſunt tepido fluentes bitumine*) Quæ Strabo hic commemorat de fontibus bituminis, ea aliter recenſet Ælianus lib. Var. Hiſt. XIII. c. 16. Quippe narrat, *in agro juxta Apolloniatarum civitatem in Ionio ſinu bitumen foſſile naſci: quod è terra ſic oritur, ut, unde effoditur, loca de integro repleat eodem modo, quo fontes aquarum plurimi.* Eſt autem notandum non dici ab Æliano & Strabone contraria: quoniam alter foſſile bitumen nominet, alter fontes bituminis commemoret: Namque & fontes & metallum bituminis, glebamque Strabo dixit: ut eodem tempore foſſile bitumen intelligas, quod igne combuſtum propinquo in liquidi bituminis rivos diſſolvitur. Videtur autem Strabo in ea fuiſſe ſententia, bitumen generatim foſſile, & glebam eſſe, quæ ignis opera liquidum ex ſe bitumen emittat, quod rurſus frigore concreſcat. nam lib. XVI. in deſcriptione Judææ, Sirbonim paludem talem eſſe ſcribit, qualem Plinius tradidit lacum eſſe, quem Aſphaltitem vocavit (cum Sirbonis lacum alium fuiſſe, quam Aſphaltitem cap. 13 lib. V. perſpicue docuerit, qua in re melius eum ſenſiſſe arbitror, quam Strabonem, qui Sirbonim ab Aſphaltite non diſtinxit, & de Sirbone dici, quæ de Aſphaltite dicenda fuerunt) in cujus paludis aqua nihil recipi, nihil mergi, bitumen verò copioſum inveniri affirmat, & addit: p. 764. ἔστι δ᾽ ἡ ἄσφαλτος γῆς βῶλος ὑγραινομένη, καὶ διαχεομένη. Πάλιν δὲ μεταβάλλουσα εἰς πάγον ἰσχυρὸν ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ ὕδατος, οἷόν ἐστι τὸ τῆς λίμνης ὕδωρ, ὥστε τομῆς καὶ κοπῆς δεῖσθαι. εἶτ᾽ ἐπιπολάζουσα διὰ τὴν φύσιν τοῦ ὕδατος ἣν ἔφαμεν, μηδὲ κολύμβου δεῖσθαι, μηδὲ βαπτίζεσθαι τὸν ἐμβάντα, ἀλλ᾽ ἐξαίρεσθαι. i. e. *Eſt autem bitumen terræ gleba, quæ à calore liqueſcit, intumeſcit, atque diffunditur, rurſus autem in adeo ſolidam glaciem mutatur ab aqua frigida, qualis eſt hujus paludis aqua, ut ſecari & contundi debeat, poſtea innatat propter ejus aquæ naturam, quam diximus neque colymbo egere, neque ingredientem mergere, ſed ejicere.* Ergo videtur una tum ſpiſſi ſeu foſſilis, tum liquidi bituminis natura, gleba videlicet, quæ locis quibuſdam à calore in liquidum bitumen ſolvitur. *Marſil. Cagnati Var. Obſerv. lib. IV. c. 3. p. 613. T. III. Lamp. Critic.*

2. Νυμφαῖον) Nymphæum Apolloniæ, accuratè & eleganter deſcribit Dio libro quadrageſimo primo pag. 174. Locum, quia paulo eſt prolixior deſcriptio, non proferam, contentus indicaſſe. Vide etiam Æliani deſcriptionem non minus elegantem libro Var. XIII. cap. 16. quam non inutiliter cum Strabonis verbis comparaveris. Deſcribitur & à Plutarcho in Sylla p. 468. T. I. ed. FFurt. *Caſaub.*

3. χλιαροῦ ἀσφάλτου) Scripti χλιαροῦ καὶ ἀσφάλτου. & ita lege: χλιαροῦ videlicet ὕδατος. *Idem.*

4. τὸ δὲ τμηθὲν) Similia annotavimus libro quinto, p. 223. in fine ubi de Æthaliæ metallis. *Idem.*

5. Λέγει δ᾽) Sequitur brevis λόγου ἐκβολή. Nam quorſum hæc & quid ad id quo de agitur? Porrò remedia φθειριώσης ἀμπέλου reperies in Geoponicis lib. V. *Idem.*

6. *Balliace & Oreum*) Nihil ſum auſus mutare, puto tamen Bullidem dici & Oricum. curque ita putem, facilè ex hiſtoricis & geographis eruditi intelligunt. *Xyland.*

7. Βαλλιακὴ) Aſſentior Xylandro, exiſtimanti eſſe quas Ptolem. vocat Βουλίδα & Ὠρικόν. Plinius quoque libro III. cap. 23. *Buliones* (qui & Straboni infra nominantur) Orico vicinos facit. Apud Stephanum & Βουλῖνοι referuntur, & eorum urbs dicitur ab Artemidoro, Βουλινὴ nuncupata. Vide & Dionyſium poëtam. De Orico omnes Geographi. Cave autem Oricios hos cum Noricis confundas: qua de re lege quæ ſcribit Euſtathius ad illa Dionyſ. ꝟ. 321.

—— καὶ Νωρίκι᾽ ἄστε᾽ ἐρυμνά.

Et Noriciæ urbes munitæ. Caſaub. De Orico agit Cl. Cellarius Geogr. Antiq. II. c. 13. p. 1082. 1083.

7. Μετὰ δ᾽ Ἀπολλωνίαν Βαλλιακὴ καὶ Ὠρεὸν) legendum Βυλλικὴ καὶ Ὤρικον, judicio Caſauboni & Xylandri, quod equidem mihi arridet, ſed ſi benè conjiciunt, neceſſe eſt locum Strabonis eſſe etiam mutilum, & deeſſe nomen urbis cujuſdam mediterraneæ, cujus navale fuerit Panormus. Nam Oricus, portus erat amplus, & claſſis integræ capax. Ideo opus non habebat ἐπινείου: ſed ſibi erat navale ſufficiens, nec credibile eſt, naves, quæ Oricum petebant, alibi quam in ipſo Orici portu ſuas merces exoneraſſe, & maluiſſe Panormo navali uti, unde merces cum labore terreſtri itinere tranſportandæ fuiſſent, ut ad Oricum pervenirent. *Palmer. in deſcript. Græc. antiq. lib. II. c. 2. p. 242.*

1. καὶ

A 1 καὶ τὸ ἐπίνειον αὐτοῦ ὁ Πάνορμος, καὶ τὰ Κεραύνια ὄρη, 2 ἡ ἀρχὴ τοῦ στόματος τοῦ Ἰονίου κόλπου καὶ τοῦ Ἀδρίου. 3 Τὸ μὲν * δὴ στόμα κοινὸν ἀμφοῖν ἐστι, διαφέρει δὲ ὁ Ἰόνιος, διότι τοῦ πρώτου μέρους τῆς θαλάττης ταύτης ὄνομα τοῦτ' ἐστὶν, ὁ δ' Ἀδρίας τῆς ἐντὸς μέχρι τοῦ μυχοῦ, 4 νυνὶ δὲ καὶ τῆς συμπάσης. Φησὶ δὲ ὁ Θεόπομπος τῶν ὀνομάτων 5 τὸ μὲν ἥκειν ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς, 6 ἡγησαμένου τῶν τόπων ἐξ ὧν τὸ γένος· 7 τὸν Ἀδρίαν δὲ ποταμοῦ ἐπώνυμον γεγονέναι. Στάδιοι δ' ἀπὸ τῶν Λιβυρνῶν ἐπὶ τὰ Κεραύνια, μικρῷ πλείους, ἢ δισχίλιοι. Θεόπομπος δὲ τὸν πάντα ἀπὸ τοῦ μυχοῦ πλοῦν, 8 ἡμερῶν ἓξ εἴρηκε· πεζῇ δὲ τὸ μῆκος τῆς Ἰλλυρίδος καὶ τριάκοντα· πλεονάζειν δέ μοι δοκεῖ, καὶ ἄλλα οὐ πιστὰ λέγειν· B 9 τό, τε συντετρῆσθαι τὰ πελάγη, ἀπὸ τοῦ εὑρίσκεσθαι κέραμόν τε Θάσιον καὶ Χῖον ἐν τῷ Νάρωνι· καὶ τὸ 10 ἄμφω κατοπτεύεσθαι τὰ πελάγη ἀπό τινος ὄρους, 11 καὶ τῶν νήσων τῶν Λιβυρνίδων τιθεὶς, ὥστε κύκλον ἔχειν καὶ πεντακοσίων σταδίων, 12 καὶ τὸ τὸν Ἴστρον ἑνὶ τῶν στομάτων εἰς τὸν Ἀδρίαν * ἐμβάλλειν. Τοιαῦτα δὲ καὶ τοῦ Ἐρατοσθένους ἔνια παρακούσματά ἐστι λαοδογματικῶς, καθάπερ Πολύβιος φησὶ καὶ περὶ αὐτοῦ καὶ περὶ τῶν ἄλλων λέγων συγγραφέων. C

* Scripti οὖν.

p. 317.

* Scripti ἐκβάλλειν.

ejuſque navale Panormus, & montes Ceraunii, initium faucium ſinus Ionii & Adriatici. Fauces enim utrique ſunt communes: eoque tantum differunt, quod primæ maris ſeu exteriori parti nomen Ionii tribuitur, Adriæ autem interiori uſque ad intimum ſinus receſſum: quanquam hodie totum mare hoc nomen gerit. Theopompus ait prius nomen eſſe ortum à viro, qui in iſta loca deduxerit Iones: Adriæ cognomentum à flumine eſſe deductum. Stadia ſunt à Liburnis ad Ceraunios montes paulo plura duobus millibus. Theopompus totam ab intimo ſinus navigationem, ſex dierum eſſe perhibuit: terreſtri autem itinere Illyricum ad xxx. dies peragrari. Videtur autem & nimium dicere mihi, & quædam parum credibilia proferre: ut cum maria ait cavernis ſeu foraminibus quibuſdam in imo latentibus coire, eo argumento, quod later Thaſius & Chius in Narone inventus ſit: & quod utrumque mare è monte quodam & inſulis Liburnicis cerni affirmat, ambitu in orbem 1ↃↃ ſtadiorum: & quod Iſtrum uno oſtiorum ſuorum in Adriam effluere tradit. Hujuſmodi quoſdam errores habet & Eratoſthenes, ex rumoribus & opinione vulgi conceptos: quod de eo & aliis ſcriptoribus Polybius pronunciat.

1. *καὶ τὸ ἐπίνειον αὐτοῦ, ὁ Πάνορμος*) Vide Ptol. qui Panhormum paullò longiùs ab Orico videtur ſummovere. *Caſaub.*

2. *ἡ ἀρχὴ τοῦ στόματος*) Legitur in Epitome, *ἡ ἀρχὴ τοῦ Ἰονίου κόλπου καὶ νῆσος Σασώ.* quum tamen in libris Strabonis editis, ſcriptis, de Saſone inſula altum ſit hîc ſilentium. Et fortaſſe ut alia, ſic hoc quoque ex Ptolem. habet Epitomæ auctor. Ptolemæi verba, *Νῆσοι δὲ παράκεινται τῇ Μακεδονίᾳ ἐν μὲν τῷ Ἰονίῳ πελάγει νῆσος Σασώ.* *Idem.*

3. *τὸ μὲν δὴ στόμα κοινὸν ἀμφοῖν ἐστι*) ubi deſinit ſinus Ionius, incipit ſinus Adriaticus, ideo dicuntur habere commune oſtium. Ex his intelligimus quid propriè Adriaticum, quid Ionium mare vel ſinus (ætate Strabonis appellaretur) poſtea verò cœpit Adriatici appellatio produci ut ſubjicitur (Mihi verò mirum aliquando viſum eſt antiquiſſimos Græcos Ionii Ponti appellatione, etiam intimum Adriatici ſinus *μυχὸν*, ubi ſunt oſtia Padi, intellexiſſe. Sic enim appellat Phoronidis antiquiſſimi auctor apud Dionyſ. Halic. Lib. I. c. 28. *ἐπὶ τούτου βασιλεύοντος, οἱ Πελασγοὶ ἐφ' ἑλλήνων ἀνέστησαν, καὶ ἐπὶ Σπινῆτι ποταμῷ ἐν τῷ Ἰονίῳ κόλπῳ τὰς νῆας καταλιπόντες, Κρότωνα* (puto *Κόρτωνα*) *πόλιν ἐν μεσογείῳ εἷλον.*) *Idem.*

4. *νυνὶ δὲ καὶ τῆς συμπάσης*) Ptolemæo mare Adriaticum ad ſinum uſque Corinthiacum porrigitur. Pauſaniæ locum vide p. 281. *Idem.*

5. *τὸ μὲν ἥκειν ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς*) Ionius ſinus ab Ione, inquit Euſtathius, homine Italo: vel ab Ionio homine Illyrico. Alii tamen *ἀπὸ τῆς Ἰοῦς* putant denominatum, Prometheus apud Æſchylum ita Ionem alloquitur ℣. 838.

χρόνον δὲ τὸν μέλλοντα πόντιος μυχὸς,
(σαφῶς ἐπίστασ') Ἰόνιος κληθήσεται,
τῆς σῆς πορείας μνῆμα τοῖς πᾶσι βροτοῖς.
In poſterum autem ſeceſſus (ille) maritimus
(Pro certo hoc ſcias) vocabitur Ionius
Monimentum tui itineris omnibus hominibus.

Lycophron de accolis hujus ſinus, ℣. 631.

ὅσοι παρ' Ἰοῦς χρῶνον οἰκοῦνται πέδον.
Juxta cavum Ionis habitantibus ſolum. Idem.

6. *ἡγησαμένου τῶν τόπων ἐξ ὧν τὸ γένος*) Omnino de mendo ſuſpectus eſt mihi hic locus. Nam ſi rectè *τόπων* legitur, quomodo ferri poterit quod ſequitur, *ἐξ ὧν τὸ γένος*? Augent ſuſpicionem veteres cod. in quibus eſt *ἐξ Ἴσης* pro *ἐξ ὧν*. *Idem.*

7. *τὸν Ἀδρίαν δὲ ποταμοῦ*) Legerem *πόλεος* ex lib. v. niſi obſtarent veteres codices. Adde quod fluminis Adriæ alii quoque meminere. Vide Stephanum & Euſtathium. *Idem.*

D 8. *ἡμερῶν ἓξ*) Docuimus libro primo navigationem unius diei veteribus fuiſſe exiſtimatam ſtadiorum mille, quod hîc eſt obſervandum. Nam navigationem ſex dierum dicit, pro ſtadiis ↀ CIↃ. Sic enim libro ſuperiore dictum eſt hoc iter dici à nonnullis eſſe ſtadiorum *ἑξακισχιλίων*. *Idem.*

9. *τό, τε συντετρῆσθαι τὰ πελάγη*) Imo terram potiùs *συντετρῆσθαι*, quæ eſt inter duo *πελάγη*, Adriaticum, in quod ſe exonerat Naro, & Ægæum, ubi ſunt Thaſus & Chius. *Idem.*

10. *ἄμφω κατοπτεύεσθαι*) Polybius paullò antè dicebatur affirmare è cacumine montis Hæmi cerni utrumque mare, & Ponticum & Adriaticum: quod Strabo negabat fieri poſſe. *Idem.*

11. *καὶ τῶν νήσων*) Locus mancus, cujus tamen ſenſum fidelius expreſſit prior interpres, quàm Xylander. *Idem.*

12. *καὶ τὸ τὸν Ἴστρον*) Satis hac de re libro I. diximus. p. 57. *Idem.*

1. Αυτα-

Cæterum tota Illyrici ora oppidò eſt commodis inſtructa portubus, cum ipſa, tum inſulæ etiam vicinæ: cùm quidem contra Italica ora huic oppoſita ſit importuoſa. Africa quoque itidem ut Italica, & bonarum frugum ferax eſt ora Illyrici, oleis & vitibus egregia, niſi quòd quædam loca prorſus aſpera ſunt. Et fuit tamen ab initio neglecta: fortaſſis, quòd ſoli præſtantia ignoraret: potior tamen cauſa fuit, quòd eam homines ſævi & latrociniis dediti tenebant. Quæ ſupra hanc ſita eſt regio montoſa eſt tota, frigida ac nivalis, maximè quæ ad ſeptentrionem vergit: ita ut vites raræ ſint & in editis & in planis locis. Hæ ſunt Pannonum montanæ planicies, verſus meridiem ad Dalmatas uſque & Ardiæos pertinentes, verſus ſeptentrionem ad Iſtrum deſinentes, verſus ortum Scordiſcos attingentes, ad montes Macedonum & Thracum. Autariatæ autem maxima fuit & optima Illyriorum gens, cui quondam contra Ardiæos bellum fuit perpetuum de ſale, qui in confinio cogebatur ex aqua verno tempore ex quadam convalle defluente, hauſta & per quinque dies repoſita: pactum erat, ut ſalina ea alternis fruerentur vicibus: pactis poſthabitis, bellis decernebant. Sed Autariatæ cum Triballos domuiſſent, qui ab Agrianibus uſque ad Iſtrum XV. dierum intineris ſpacium occupabant, ſupra alios etiam Thracas & Illyrios ſeſe extulerunt: ſunt autem potentia ſua exuti priùs à Scordiſcis, deinde ab ipſis Romanis qui Scordiſcos etiam debellaverunt, diuturno uſos potentia. Ad Iſtrum habitavere Scordiſci, in duas diviſi partes: alii inter duos amnes in Iſtrum influentes Noarum, qui præter Segeſticam fertur,

A Τὸν μὲν οὖν παράπλουν, ἅπαντα τὸν Ἰλλυρικὸν, σφόδρα εὐλίμενον εἶναι συμβαίνει, καὶ ἐξ αὐτῆς [τῆς] συνεχοῦς ἠϊόνος, καὶ ἐκ τῶν πλησίον νήσων, ὑπεναντίως τῷ Ἰταλικῷ τῷ ἀντικειμένῳ, ἀλιμένῳ ὄντι· ἀλεεινοὶ δὲ καὶ χρηστόκαρποι ὁμοίως· ἐλαιόφυτοι γὰρ καὶ εὐάμπελοι, πλὴν εἴ πού τι σπάνιον * ἐκτετραχυνέται τελέως. Τοιαύτη δ' οὖσα ὠλιγωρεῖτο πρότερον ἡ Ἰλλυρικὴ παραλία· τάχα μὲν καὶ κατ' ἄγνοιαν τῆς ἀρετῆς, τὸ μέντοι πλέον διὰ τὴν ἀγριότητα τῶν ἀνθρώπων καὶ τὸ λῃστρικὸν ἔθνος. Ἡ δ' ὑπερκειμένη ταύτης πᾶσα ὀρεινὴ καὶ ψυχρὰ καὶ νιφοβόλος ἐστίν· ἡ δὲ προσάρκτιος καὶ μᾶλλον· ὥστε καὶ τῶν ἀμπέλων σπάνιον εἶναι καὶ B ἐν ταῖς ὑψώσεσι, καὶ ἐν τοῖς ἐπιπεδοτέροις· ὀροπέδια δ' ἐστὶ ταῦτα ἃ κατέχουσιν οἱ Παννόνιοι, πρὸς νότον μὲν μέχρι Δαλματέων καὶ Ἀρδιαίων διατείνοντα, πρὸς ἄρκτον δὲ ἐπὶ τὸν Ἴστρον τελευτῶντα, πρὸς ἕω δὲ Σκορδίσκοις συνάπτοντα· τῇ δὲ, παρὰ τὰ ὄρη τῶν Μακεδόνων καὶ Θρᾳκῶν· [1] Αὐταριάται μὲν οὖν τὸ μέγιστον καὶ ἄριστον τῶν Ἰλλυριῶν ἔθνος ὑπῆρξεν· ὃ πρότερον μὲν πρὸς Ἀρδιαίους συνεχῶς ἐπολέμει περὶ ἁλῶν, ἐν μεθορίοις πηγνυμένων ἐξ ὕδατος ῥέοντος ὑπὸ ἄγκει τινὶ, τοῦ ἔαρος· ἀρυσαμένοις γὰρ καὶ ἀποθεῖσιν ἡμέρας πέντε ἐξεπήγνυντο οἱ ἅλες· συνέκειτο δὲ παρὰ μέρος χρῆσθαι τῷ ἁλοπηγίῳ· C παραβαίνοντες δὲ τὰ συγκείμενα ἐπολέμουν· καταστρεψάμενοι δέ ποτε οἱ Αὐταριάται Τριβαλλοὺς ἀπὸ Ἀγριανῶν μέχρι τοῦ Ἴστρου καθήκοντας ἡμερῶν πεντεκαίδεκα ὁδὸν, ἐπῆρξαν καὶ τῶν ἄλλων Θρᾳκῶν τε καὶ Ἰλλυριῶν· κατελύθησαν δ' ὑπὸ Σκορδίσκων πρότερον, ὕστερον δ' ὑπὸ Ῥωμαίων, οἳ καὶ τοὺς Σκορδίσκους αὐτοὺς κατεπολέμησαν πολὺν χρόνον ἰσχύσαντας· ᾤκησαν δ' οὗτοι παρὰ τὸν Ἴστρον, [2] διῃρημένοι δίχα, * οἱ μὲν μεταξὺ δυοῖν ποταμῶν οἰκοῦντες, [3] ἐμβαλλόντων εἰς τὸν Ἴστρον, τοῦ τε Νοάρου τοῦ παρὰ τὴν Σεγεστικὴν ῥέοντος,

* Scripti lib. ἐκτετράχυνται

p. 318.

* In quatuor cod. ita leg. οἱ μὲν μεγάλοι Σκορδίσκοι καλούμενοι, οἱ δὲ μικροί, οἱ μὲν μετ.

1. *Αυταριάται*) Autariatas nec Pomponius Mela nominat, nec Ptolemæus, nec diligentiſſimus hac in parte Plinius: eſtque omnino horum nomen obſcurius. De his Stephanus, *Αυταριᾶται*, inquit, *ἔθνος Θεσπρωτικόν*. Apud Ælianum *περὶ ζώων* libro XVII. cap. 41. Autariatæ Indi qui ranis quondam compluti patriam deſeruiſſe dicuntur, non alii ſunt ab iſtis, quare legendum, *Αυταριᾶται*. & vox *Ινδῶν* vel in aliam mutanda, vel omnino rejicienda eſt. Sic enim Diodorus Siculus habet, eandem cum Æliano hiſtoriam narrans libro tertio pag. 164. ed. 1604. *τοὺς δὲ καλουμένους Αυταριάτας βάτραχοι τὴν ἀρχέγονον σύστασιν ἐν τοῖς νέφεσι λαμβάνοντες, καὶ πίπτοντες ἀντὶ τῆς συνήθους ψεκάδος, ἐβιάσαντο τὰς πατρίδας καταλιπεῖν καὶ καταφυγεῖν εἰς τοῦτον τὸν τόπον, ἐν ᾧ νῦν καθίδρυνται.* i. e. *Qui Autariatæ nominantur, hos ranæ in nubibus cretæ, & pro ſitatis delapſæ guttis, patriam deſerere, & in locum, ubi nunc ſedes habent, profugere compulerunt.* Caſaub.

2. *διῃρημένοι δίχα, οἱ μὲν μεταξὺ δ'*) In veteribus legitur ita hic locus *διῃρημένοι δίχα, οἱ μὲν μεγάλοι Σκορδίσκοι καλούμενοι, οἱ δὲ μικροί· οἱ μὲν μεταξὺ.* Jam alibi diximus etiam apud Ptolem. multos populos, qui hoc libro continentur, dividi in *μεγάλους καὶ μικρούς*. Vetus interpres lectionem manuſcriptorum eſt ſecutus. rectiſſimè. *Idem.*

D

3. *Ἐμβαλλόντων εἰς τὸν Ἴστρον, τοῦ τε Νοάρου, τοῦ παρὰ τὴν Σεγεστικὴν ῥέοντος, καὶ τοῦ Μάρτου, τινὲς δὲ Βάργον φασί. In Iſtrum influentes Noarum, qui præter Segeſticam fertur, & Martum, ſive ut alii vocant, Bargum*) Ex hoc loco & ſuperiore pagina 314. patet Noarum in Iſtrum influere, & Savi nomen eo tempore non duraſſe uſque ad Iſtrum ſecundum Strabonis mentem: nunc vero Noarus in Savum influit, & Savi nomen prævalet. Fuerit igitur Noarus unus è fluviis, qui Savum influunt, Drinus forte vel alius: Martus vero ſive Bargus debet is eſſe, qui nunc in mappis *Ibar* dicitur à meridie in Iſtrum influens. *Palmer.*

1. καὶ

[1] καὶ τοῦ Μάρτου, τινὲς δὲ Βάργον φασίν· οἱ δὲ μικρὸν τούτου πέραν συνάπτοντες Τριβαλλοῖς καὶ Μυσοῖς· εἶχον δὲ καὶ τῶν νήσων τινὰς οἱ Σκορδίσκοι· ἐπὶ τοσοῦτον δ᾽ ηὐξήθησαν ὥστε καὶ μέχρι τῶν Ἰλλυρικῶν καὶ τῶν Παιονικῶν, [2] καὶ τῶν Θρᾳκίων προῆλθον ἔρων· κατέσχον οὖν καὶ τὰς νήσους τὰς ἐν τῷ Ἴστρῳ τὰς πλείους· ἦσαν δὲ καὶ πόλεις αὐτοῖς Εόρτα [3] καὶ Καπέδουνον. Μετὰ δὲ τὴν τῶν Σκορδίσκων χώραν παρὰ μὲν τὸν Ἴστρον, ἡ τῶν Τριβαλλῶν καὶ Μυσῶν ἐστιν, ὧν ἐμνήσθημεν πρότερον καὶ τὰ ἕλη τὰ τῆς μικρᾶς καλουμένης Σκυθίας, τῆς ἐντὸς Ἴστρου· καὶ τούτων ἐμνήσθημεν. Ὑπεροικοῦσι δ᾽ οὗτοί τε [4] καὶ Κρόβυζοι, καὶ οἱ Τρωγλοδύται λεγόμενοι, τῶν περὶ Κάλατιν καὶ Τομέαν καὶ Ἴστρον, τόπων. [5] Εἶθ᾽ οἱ περὶ τὸν Αἷμον, καὶ οἱ ὑπ᾽ αὐτῶν οἰκοῦντες μέχρι τοῦ Πόντου [6] Κοράλλοι [7] καὶ Βέσσοι, καὶ Μεδῶν τινες, καὶ Δανθηλιτῶν. Πάντα μὲν οὖν ταῦτα λῃστρικώτατα ἔθνη. Βέσσοι δὲ ὑπὲρ τὸ πλέον τοῦ ὄρους νέμονται τοῦ Αἵμου, καὶ [8] ὑπὸ τῶν λῃστῶν λῃσταὶ προσαγορεύονται, καλυβῖταί τινες καὶ λυπρόβιοι, συνάπτοντες τῇ τε Ροδόπῃ, καὶ τοῖς Παίοσι, καὶ τῶν Ἰλλυριῶν τοῖς τε Αὐταριάταις, καὶ τοῖς Δαρδανίοις. Μεταξὺ δὲ τούτων τε καὶ τῶν Ἀρδιαίων, [9] οἱ Δαζαρήτιοι εἰσὶ καὶ [10] Ὑβριάνες, καὶ ἄλλα ἄσημα ἔθνη, ἃ ἐπόρθουν οἱ Σκορδίσκοι, μέχρι ἠρήμωσαν τὴν χώραν, καὶ δρυμῶν ἀβάτων ἐφ᾽ ἡμέρας πλείους ἐποίησαν μεστήν. Λοιπὴ δ᾽ ἐστὶ τῆς μεταξὺ Ἴστρου καὶ τῶν ὀρῶν τῶν ἐφ᾽ ἑκατέρα τῆς Παιονίας, ἡ Ποντικὴ παραλία, ἡ ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ στόματος τοῦ Ἴστρου μέχρι τῆς περὶ τὸν Αἷμον ὀρεινῆς, καὶ μέχρι τοῦ στόματος τοῦ κατὰ Βυζάντιον· καθάπερ δὲ τὴν Ἰλλυρικὴν παραλίαν ἐπιόντες μέχρι τῶν Κεραυνίων ὀρῶν προὔβημεν ἔξω τῆς

A & Martum, ſive, ut alii vocant Bargum: alii paulo ultra eum, confines Triballis ac Myſis habuerunt & inſulas quaſdam Scordiſci. & eo virium increverunt, ut etiam uſque ad Illyriorum, Pannonum, Thracumque fines progrederentur. quin & pleraſque in Iſtro inſulas obtinuerunt. urbes eorum fuerunt Heorta & Capedunum. Poſt Scordiſcos juxta Iſtrum Triballi ſunt & Myſi, quorum ſupra fecimus mentionem: tum paludes parvæ Scythiæ intra Iſtrum, quas ipſas quoque, commemoravimus. Hi, & B Crobyzi & qui Troglodytæ dicuntur, ſupra Calatim, Tomæam, & Iſtrum accolunt: ſequuntur qui ad Æmum ſedes habent, & infra iſtos ad Pontum uſque Coralli, Beſſi, Medi quidam, ac Danthelitæ. Hæ gentes omnes majorem in modum ſunt latrociniis deditæ. Beſſi majorem Æmi partem tenent, & à prædonibus Prædones appellantur, tuguria incolentes, vitamque degentes duram: attingentes Rhodopem, & Pannones, & de Illyricis Autariatas ac Dardanios. Inter hos & Ardiæos, Daſaretii ſunt, & Hy- C brianes, aliæque obſcuræ gentes: quas Scordiſci infeſtaverunt, donec tandem regionem eam cultoribus vacuam redegerunt, feceruntque ut inviæ eſſent ſylvæ per aliquod dierum itineris ſpacium. Supereſt inter Iſtrum & montes ab utraque Pannoniæ parte, ora Ponti maritima, à Sacro Iſtri oſtio uſque ad Æmi montana, & oſtium quod eſt juxta Byzantium. Quemadmodum autem Illyrici oram deſcribentes, uſque ad Ceraunios montes progreſſi ſumus, qui extra

1. *καὶ τοῦ Μάρτου*) Fortè *Μάργου*. ita erit minor in *Βάργου* mutatio. *Caſaub.*

2. *καὶ τῶν Θρακίων προῆλθον ὅρων*) Non improbo ut legatur *ὅρων*. tantum dico alibi multis in locis ſimilibus legi *ὀρῶν*. Paullò ante *παράλληλά ἐστι τά τε Ἰλλυρικὰ, καὶ τὰ Παιονικὰ, καὶ τὰ Θράκια ὄρη*. *Idem.*

3 *καὶ Καπέδουνον*) Eſt quam Ptolem. vocat *Καρπουδαῖμον*, quam deletis Scordiſcis, Thraces occuparunt. Ideò Ptol. in Thracia collocat. *Idem.*

4. *καὶ Κρόβιζοι καὶ οἱ Τρωγλωδύται λεγόμενοι*) Ptolemæus in deſcriptione Pannoniæ inferioris, Myſiæ ait inferioris partes occiduas tenent Triballi. Eorum verò qui ſunt ad Orientem, qui oſtium Danubii *νοτιώτατον* Peucen nominatim accolunt, Troglodytæ nominantur, qui reliqua oſtia, Peucini, qui Pontum Crobyzi. De Crobyzis, vide amplius Stephanum. *Idem*

5. *εἶθ᾽ οἱ περὶ τὸν Αἷμον, καὶ οἱ ὑπ᾽ αὐτῶν οἰκ.*) Veteres cod. *περὶ τὸ Αἷμον*. & *ὑπ᾽ αὐτῷ*. Mox, *τὸ αἷμον ὄρος*. *Idem.*

D 6. *Κοράλλοι*) An hi ſunt quos Plinius H. N. IV. c. 11. *Corpillos* vocat? Eſt & apud Ptolem. *Κορπιαληκὴ στρατηγία*. *Idem.*

7. *καὶ Βέσσοι*) In ſcriptis perpetuò fere errore *Μέσσοι* ſcriptum eſt. Sed Beſſi ex Geographis & hiſtoricis noti ſunt. *Idem.*

8 *ὑπὸ τῶν λῃστῶν*) An hoc voluit, omnes quidem illius tractus incolas latrocinia ſolitos exercere, ſed Beſſos eximiè ſupra cæteros? An legendum potiùs cum priori interprete, *ὑπὸ τῶν λῃστειῶν*. præ latrociniis, vel ob latrocinia quæ committunt? *Idem.*

9. *οἱ Δασαρήτιοι*) Lege cum duplici *σσ*. ut apud Plin. Daſſaretæ ſemper: ſic & Stephanus: à quo diſcimus, & *Δασσαρίτας*, & *Δασσαρηνοὺς*, & *Δασσαριτίους* iſtos fuiſſe vocitatos. *Idem.*

10. *Ὑβριάνες*) Vide num ſit legendum, *οἱ Ἀγριᾶνες*. quos paullò ante nominavit, & eſſe in hoc tractu certiſſimum eſt. *Idem.*

Illyrici montes ſiti, ſitum tamen proprium habent terminum: hiſque finibus gentes meridianas deſcripſimus, arbitrati hujuſmodi notationes magis fore & ad præſens negocium & ad ſequentia luculentas: ſic & nunc ora Ponti, etſi ſupra lineam per montes ductam excedit, tamen ſuo proprio includetur limite, videlicet Sacro oſtio, ut & quæ nunc tractantur, & quæ ſequentur, facilius intelligantur. ¶ Ergo à Sacro oſtio in continenti ora dextram verſus ad ɪↄ ſtadia, Iſter oppidum eſt, à Mileſiis conditum. Deinde Tomi aliud oppidum à priore diſtans ſtadiis ccl. poſt ſtadia ccxxc, Calatis urbs, Heracleotarum colonia: inde ſtadiis cɪↄ ccc abeſt Apollonia Mileſiorum colonia: urbs majore ſui parte condita eſt in parva quadam inſula, ubi fanum eſt Apollinis: unde M. Lucullus coloſſum Apollinis, opus Calamidis, ſublatum in Capitolio dedicavit. Inter Calatin & Apolloniam Bizona eſt, cujus magna pars terræ motibus hauſta eſt: & Cruni, & Odeſſus Mileſiorum colonia, & Naulochus Meſembrianorum oppidum: inde Æmus mons, ad iſtud uſque mare pertingens. Sequitur Meſembria Megarenſium colonia, antè Menebria: id eſt, Mene urbs dicta: quòd conditori ejus Mene eſſet nomen: Bria autem vox Thracum lingua urbem ſignificat: ſicut & Selys urbs Selybria appellatur, & Ænus aliquando Poltiobria dicta fuit. Deinceps eſt Anchiale Apolloniatarum oppidum,

A Ἰλλυρικῆς πιπτόντων ὀρεινῆς, ἐχόντων δέ τι οἰκεῖον πέρας· τὰ μεσόγαια δ᾽ ἔθνη τούτοις ἀφωρίσμεθα νομίζοντες σημειωδεστέρας ἔσεσθαι τὰς τοιαύτας παραγραφὰς, καὶ πρὸς τὰ νῦν καὶ πρὸς τὰ ὕστερον· οὕτω κἀνταῦθα ἡ παραλία, κἂν ὑπερπίπτῃ τὴν ὀρεινὴν γραμμὴν, ὅμως εἰς οἰκεῖόν τι πέρας τελευτήσει τὸ τοῦ Πόντου στόμα, καὶ πρὸς τὰ νῦν καὶ p. 319. πρὸς τὰ ἐφεξῆς. Ἔστιν οὖν ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ στόματος τοῦ Ἴστρου ἐν δεξιᾷ ἔχοντι τὴν συνεχῆ παραλίαν, [1] Ἴστρος πολίχνιον ἐν πεντακοσίοις σταδίοις, Μιλησίων κτίσμα· [2] εἶτα Τόμις, ἕτερον πολίχνιον ἐν διακοσίοις πεντήκοντα σταδίοις· [3] εἶτα πόλις B Κάλατις ἐν διακοσίοις ὀγδοήκοντα, Ἡρακλεωτῶν ἄποικος. εἶτ᾽ [4] Ἀπολλωνία, ἐν χιλίοις τριακοσίοις σταδίοις, ἄποικος Μιλησίων τὸ πλέον τοῦ κτίσματος ἱδρυμένον ἔχουσα ἐν νησίῳ τινὶ, ὅπου ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος· ἐξ οὗ Μάρκος Λεύκουλλος, [5] τὸν κολοσσὸν ἦρε, καὶ ἀνέθηκεν ἐν τῷ Καπιτωλίῳ τὸν τοῦ Ἀπόλλωνος, Καλάμιδος ἔργον. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ διαστήματι, τῷ ἀπὸ Καλάτιδος εἰς Ἀπολλωνίαν, [6] Βιζώνη τέ ἐστιν, ἧς κατεπόθη πολὺ μέρος ὑπὸ σεισμῶν, καὶ [7] Κρουνοὶ, καὶ [8] Ὀδησσὸς Μιλησίων ἄποικος, καὶ Ναύλοχος Μεσημβριανῶν πολίχνιον. [9] Εἶτα τὸ Αἷμον ὄρος μέχρι τῆς δεῦρο θαλάττης διῆκον· εἶτα [10] Μεσημβρία C Μεγαρέων ἄποικος, πρότερον δὲ Μενεβρία, οἷον Μενάπολις· τοῦ κτίσαντος * Μένε καλουμένου, τὴν δὲ πόλεως [11] βρίας καλουμένης Θρᾳκιστί· ὡς καὶ ἡ τοῦ Σήλυος πόλις [12] Σηλυβρία προσηγόρευται, ἥτε [13] Αἶνος Πολτυοβρία ποτὲ ὠνομάζετο. Εἶτ᾽ [14] Ἀγχιάλη πολίχνιον Ἀπολλωνιατῶν, * Manuſſ. Μένα

1. Ἴστρος πολίχνιον ἐν πεντακοσίοις σταδίοις) Similiter Arrianus poſtquam oſtium Iſtri poſtremum recenſuit ἔνθεν, inquit, εἰς Ἰστρίαν πόλιν στάδιοι πεντακόσιοι. Fuiſſe autem κτίσμα Μιλλησίων, docet Plinius quoque. Vide & Marcell. *Caſaub.*

2. εἶτα Τόμις ἕτερον πολίχνιον ἐν διακοσίοις πεντήκοντα σταδ.) Paullò aliter Arrianus; ab Iſtria inquit ἐς Τομαίας πόλιν στάδιοι τριακόσιοι. Appellatur autem hic locus & Τόμοι & Τόμις, & Τομοία & Τομέα, ſcribitur & Τομεὺς apud Stephanum, qui vi- D detur ita in Strabone legiſſe. Appellationis ratio nota eſt ex illis Ovidii III. Triſt. el. 9.

Inde Tomos locus eſt dictus, quia fertur in illo
Membra ſoror fratris conſecuiſſe ſui.

Vide etiam Apollodorum libro primo. c. 9. §. 25. *Id.* Videas Cl. Cellar. Geograph. Antiq. Lib. II. c. 8.

3. ... Κάλατις, ἐν διακοσίοις ὀγδο) Arrianus hîc quoque variat nonnihil, Ἀπὸ Τομέας εἰς Κάλλατιν ... αν πόλιν ἄλλοι τριακόσιοι. *Calatin* autem vo... H. Nat. IV. c. 11. Ptolem. Stephanus & Pomponius II. c. 2. qui Mileſiorum eſſe ſcribit. *Idem.*

4. Ἀπολλωνία) à Calatide ad Appolloniam ait eſſe ſtad. MCCC. Arrianus autem, ſingula intervalla recenſens, ſtadia colligit M. CCCCXX. *Idem.*

5. τὸν κολοσσὸν) Plinius H. N. XXXIV. c. 7. de coloſſis, *Talis eſt in Capitolio Apollo tranſlatus à M. Lucullo ex Apollonia Ponti urbe* XXX. *cubitorum*, CL. *talentis factus.* Idem.

6. Βιζώνη) Stephanus Βιζώνη, πόλις Ποντική. Mela II. c. 2. *Hic Bizone motu terræ intercidit.* Arriano eſt Bizos. *Idem.*

7. Κρουνοὶ) Mela II. cap. 2. *Eſt portus Crunos.* Idem.

8. Ὀδησσὸς) Mela II. c. 2. & Arrianus ſimiliter Odeſſum. Ptol. Odyſſum vocat. Vide Stephanum. *Idem.*

9. εἶτα τὸ Αἷμ.) Sic Arrianus, poſt Odeſſum ſequitur ἡ ὑπώρεια Hæmi montis. *Idem.*

10. Μεσημβρία) Vide Stephanum, qui conditorem, non Menem ſed Melſum fuiſſe appellatum refert. *Idem.*

11. βρίας) At Heſychius explicat βρίαν, τὴν ἐπ᾽ ἀγροῖς κώμην. *Idem.*

12. Σηλυβρία) Apud Steph. Σηλυμβρία & Πολυμβρία. *Idem.*

13. Αἶνος Πολτιοβρία ποτὲ ὠνομάζετο. *Ænus aliquando Poltiobria dicta fuit*) A Poltye proculdubio conditore, qui teſte Plutarcho libro Apophthegmatum fuit Thraciæ rex tempore belli Trojani: ergo ſcribendum eſt Πολτυοβρία, per υ, quando ejus conditor fuit Πόλτυς, terminatione Thracica, ut Κότυς. *Palmer.*

14. Ἀγχιάλη) Anchialum alii nominant. *Caſaub.*

καὶ αὕτη ἡ Ἀπολλωνία. Ἐν δὲ ταύτῃ τῇ παραλίᾳ ἐστὶ, A 1 Κητίριζις ἄκρα, χωρίον ἐρυμνὸν, ᾧ ποτὲ καὶ Λυσίμαχος ἐχρήσατο γαζοφυλακείῳ. πάλιν δ' ἀπὸ τῆς Ἀπολλωνίας ἐπὶ Κυανέας, στάδιοι εἰσὶ περὶ 3 χιλίους καὶ πεντακοσίους· ἐν δὲ τῷ μεταξὺ 4 ἥτε Θυνιὰς τῶν Ἀπολλωνιατῶν χώρα, καὶ 5 Ἀγχιάλη, καὶ αὐτὴ Ἀπολλωνιατῶν, καὶ Φινόπολις καὶ Ἀνδριάκη, *συνάπτουσι τῷ Σαλμυδησσῷ· 6 ἔστι δ' οὗτος ἔρημος αἰγιαλὸς καὶ λιθώδης, ἀλίμενος, ἀναπεπταμένος πολὺς πρὸς τοὺς βορέας, σταδίων ὅσον ἑπτακοσίων, μέχρι Κυανέων τὸ μῆκος· 7 πρὸς ὃν οἱ ἐκπίπτοντες ὑπὸ τῶν Ἀστῶν διαρπάζονται, τῶν ὑπερκειμένων, Θρακίου ἔθνους. Αἱ δὲ Κυάνεαι πρὸς τῷ στόματι τοῦ Πόντου εἰσὶ 8 δύο νησίδια, B τὸ μὲν τῇ Εὐρώπῃ προσεχὲς, τὸ δὲ τῇ Ἀσίᾳ, πορθμῷ διειργόμενα ὅσον εἴκοσι σταδίων· τοσοῦτον δὲ διέχει καὶ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Βυζαντίων, καὶ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Χαλκηδονίων, ὅπερ ἐστὶ τοῦ στόματος τοῦ Εὐξείνου τὸ στενώτατον· προϊόντι γὰρ δέκα σταδίους, ἄκρα ἐστὶ 9 πεντασταδιον ποιοῦσα τὸν πορθμὸν, εἶτα διίσταται ἐπὶ πλέον, καὶ ποιεῖν ἄρχεται τὴν Προποντίδα· ἀπὸ μὲν οὖν τῆς ἄκρας τῆς τὸ πεντασταδιον ποιούσης, ἐπὶ τὸν 10 ὑπὸ τῇ Συκῇ καλούμενον λιμένα, στάδιοι πέντε καὶ τριάκοντα· 11 ἐντεῦθεν δὲ ἐπὶ τὸ Κέρας τὸ Βυζαντίων πέντε· 12 ἔστι δὲ τὸ Κέρας προσεχὲς τῷ *Βυζαντίῳ τείχει,

* Sic manuſſ. & Epit. Vulgò τρισχιλίους.
* Scripti συνάπτουσαι
* Manuſſ. Βυζαντίων.
P. 320.

atque ipſa Apollonia. In hac ora eſt etiam Ceterizis promontorium, caſtellum habens munitum, ubi aliquando ſuos theſauros adſervavit Lyſimachus. Rurſum ab Apollonia ad Cyaneas, ſtadia ſunt circiter 2 CIↃ IↃ. Medio ſpacio continentur Thynias Apolloniatarum, ut Anchiale: deinde Phinopolis, & Andriaca Salmydeſſo contigua. Litus hoc deſertum eſt ac ſaxoſum, importuoſum, verſus Aquilones latè apertum, longitudine uſque ad Cyaneas ſtadiorum IↃ cc. qui ad hoc litus excidunt, ii ab Aſtis Thracia gente ſupernè accolente ſpoliantur. Cyaneæ ſunt duæ exiguæ inſulæ ad fauces Ponti, altera Europæ, altera Aſiæ adjuncta, ſtadiorum circiter xx. freto disjunctæ. Tantum etiam eſt intervallum inter templum Byzantii & templum Chalcedonis: eæque ſunt ſummæ Euxini Ponti anguſtiæ: decem enim ſtadia progreſſus ad promontorium pervenies, quod fretum quinque ſtadia latum efficit, deinde diducitur ampliùs, incipitque Propontidem conficere: à promontorio itaque, quod quinque ſtadiorum fretum facit, ad portum, qui ſub Ficum dicitur, ſtadia ſunt xxv: inde ad Cornu Byzantiorum, v. Eſt autem id cornu Byzantio muro conjunctum,

1. Κητίριζις ἄκρα) Nemo poteſt dubitare quin hoc ſit illud promontorium, quod à Pomponio & Ptolemæo, Tiriſtris dicitur: quare ne illud quidem dubitari debet, corruptuſne ſit iſte locus, quod eſt luce clarius. Lego, καὶ ἡ Τήριζις ἄκρα. vel Τίριστρις. *Caſaub.*

2. CIↃ IↃ) Malo enim ſequi epitomas quam Græcum codicem qui habeat τρισχιλίους, tria millia. Phinopolin habent Stephanus. Plinius, & Ptolemæus & à Plinio apparet dictam. Aliquantulum antè pro Cruliis Crunos repoſui. Vide Plinium IV. 11. Immò noſtrum lege Onomaſticum Geographicum in Cruni & Dionyſopolis. *Xyland.*

3. χιλίους καὶ π.) Arrianus, qui ſigillatim intervalla recenſet, ſtadia tantum ponit CIↃ CCLXXX. *Caſaub.*

4. ἥ τε Θυνιὰς τῶν Ἀπολλωνιατῶν χώρα) Arriano dicitur Θυνιὰς ἀκτή, ut libro IX. σηπιὰς ἀκτὴ & alia: Ptolemæo, Θυνιὰς ἄκρα. *Idem.*

5. Ἀγχιάλη) Suſpecta vox. Phinopolin & Ptol. habet & Plinius. *Idem.*

6. ἔστι δ' οὗτος) Ait Salmydeſſum eſſe litus: alii fluvium eſſe volunt, ut Sophoclis & Lycoph. interpretes. Plinius oppidum. Ptolem. Straboni aſſentitur. Xenophon Ἀναβασ. libro VIII. de Salmydeſſo, τέναγος γάρ ἐστιν ἐπιπολὺ τῆς θαλάττης. At Æſchylus in Prom. in dextro Ponti latere Salmydeſſum conſtituit. *Idem.* Vide Cellarium Geograph. Antiq. II. cap. 15.

7. πρὸς ὃν οἱ) Vide Xenoph. Diodorus Siculus libro XIV. οἱ μὲν οὖν Θρᾶκες εἰώθεισαν περὶ τούτους τοὺς τόπους ἐφεδρεύοντες, τοὺς ἐκπίπτοντας τῶν ἐμπόρων αἰχμαλωτίζειν. *Idem.*

8. δύο νησίδια) alii πέτρας, & ſcopulos verius appellant. Sed de Cyaneis quis neſcit, quæ & poëtæ & Geographi, tum veteres tum recentiores ſcriptis mandarunt. *Idem.*

9. πεντασταδιον ποιοῦσα τὸν πορθμὸν) alii ſeptem ſtadia ajunt. At Euſtathius legiſſe apud Strabonem videtur τετρασταδιον. *Idem,*

10. ὑπὸ τῇ Συκῇ) Arrianus hunc vocat, λιμένα C δάφνης τῆς μαινομένης: qua de re lege doctiſſimi Gyllii ſcripta.. Vide etiam Stephanum, cujus verba Strabonem reprehedentis, non videntur ad hunc locum pertinere, ſed alium, qui deſideretur. *Idem.*

11. ἐντεῦθεν δὲ ἐπὶ τὸ Κέρας τὸ Βυζαντίων πέντε. ἔστι δὲ τὸ Κέρας προσεχὲς τῷ Βυζαντίῳ τείχει &c.) Melius hæc legenda, atque hoc modo diſtinguenda ſunt: ἐντεῦθεν δὲ ἐπὶ τὸ Κέρας τῶν Βυζαντίων πέντε. ἔστι δὲ τὸ Κέρας προσεχὴς τῷ Βυζαντίῳ τείχει κόλπος ἀνέχων ὡς πρὸς δύσιν ἐπὶ σταδίους ἑξήκοντα, ἐοικὼς ἐλάφου κέρατι. Εἰς γὰρ πλείστους σχίζεται κόλπους, ὡς κλάδους τινὰς, εἰς οὓς ἐμπίπτουσα ἡ Πηλαμὺς ῥᾳδίως ἁλίσκεται. Perperam legitur: ἔστι δὲ τὸ Κέρας προσεχές. Reſpicitur enim ad Κόλπος; Sinus igitur Byzantinus, qui contiguus erat muro Byzantii oppidi, Κέρας dicebatur, & χρυσοῦν ἐπιθετικῶς propter largam pelamydum capturam, unde proventus dives Byzantinis accedebat. Strabo enim paullò poſt in ſequentibus exponit: καὶ παρέχει τοῖς Βυζαντίοις καὶ τῷ δήμῳ τῶν Ῥωμαίων πρόσοδον ἀξιόλογον. Promon- D torium vocat Plinius partem littoris excelſiorem, & in mare prominentem. Sed rationem non video, quare vocari debuerit Κέρας χρύσεον, quæ appellatio vel ſinui convenit, vel certè toti littori laciniatim ſciſſo in modum cornus cervini. Ideo rectè alibi vocat promontorium *cornus aurei*, τοῦ χρυσοῦ Κέρατος. Sic enim ſinus vocabatur. In eo promontorio turris erat conſtructa ad prælucendum navibus. Ammianus lib. XXII. c. 8. *Conſtantinopolis, vetus Byzantium, Atticorum colonia, & promontorium Ceras; prælucentem navibus vehens conſtructam celſius turrim, quapropter pharos appellatur.* Certè pharos vulgo nuncupabantur hujuſmodi turres ad hoc miniſterium in portubus locatæ, ſed *Ceras* dicit appellatum illud promontorium, nec legi vocatum pharon. *Salmaſ. Exerc. Plin. Edit. Ultraj. p. 116.*

12. ἔστι δὲ τὸ Κέρας) Polybius qui hoc fretum omnium diligentiſſimè & accuratiſſimè deſcripſit, Κέρας ait appellari ſinum Bizantium. *Caſaub.*

1. ἡ πη-

Byzantium

ſinus verſus occidentem ad LX ſtadia penetrans, ſimilis cornui cervino, quòd in multos ſinus, quaſi in ramos finditur, in quos incidens Pelamys, facilè capitur, cum ob copiam, tum ob vim fluctus intrò compellentis, & anguſtiam ſinuum, ob quam etiam manibus poteſt comprehendi. Naſcitur hoc animal in paludibus Mæotidis: cumque aliquid virium cepit, grege facto erumpunt per oſtium, ac ad litus Aſianum deferuntur uſque ad Trapezuntem & Pharnaciam: atque ibi primùm capiuntur: ſed ea piſcatio copioſa non eſt, quia juſtam magnitudinem Pelamydes nondum ſunt adhuc aſſecutæ. Ad Synopen uſque provectæ, jam & captu meliores ſunt, & ad ſalſamentum commodiores. Poſtquàm ad Cyaneas appulere, easque præterivere, à litore Chalcedonis alba quædam petra procurrit in mare, qua ita perterrentur Pelamydes, ut illico in adverſam partem ſe conferant: quas excipiens fluctus, maximè locis natura ita factis ut maris fluctus ad Byzantium & Cornu ejus ultrò convertatur, eò compellit, Byzantiiſque & Romano populo reditum memorabilem præbet. At Chalcedonii, qui in vicinia ab altera faucium parte habitant, hujus copiæ non fiunt participes: quòd ad eorum portus pelamys non appellit. Itaque ergo Apollinem ferunt iis, qui condita jam Chalcedone à Megarenſibus, Byzantium condiderunt, oraculum ſciſcitantibus mandaviſſe, ut è regione cæcorum urbi locum caperent:

A κόλπος ἀνέχων ὡς πρὸς δύσιν ἐπὶ σταδίους ἑξήκοντα, ἐοικὼς ἐλάφου κέρατι· εἰς γὰρ πλείους σχίζεται κόλπους ὡς ἂν κλάδους τινάς, εἰς οὓς ἐμπίπτουσα [1] ἡ πηλαμὺς, ἁλίσκεται ῥᾳδίως, διά τε τὸ πλῆθος αὐτῆς, καὶ τὴν βίαν τοῦ συνελαύνοντος ῥοῦ, καὶ τὴν στενότητα τῶν κόλπων, ὥστε καὶ χερσὶν ἁλίσκεσθαι διὰ τὴν στενοχωρίαν· γεννᾶται μὲν οὖν τὸ ζῶον ἐν τοῖς ἕλεσι τῆς Μαιώτιδος· ἰσχύσαν δὲ μικρὸν, ἐκπίπτει διὰ τοῦ στόματος ἀγεληδὸν, καὶ φέρεται παρὰ τὴν Ἀσιανὴν ἠϊόνα μέχρι Τραπεζοῦντος καὶ Φαρνακίας· ἐνταῦθα δὲ πρότερον συνίστασθαι συμβαίνει τὴν θήραν· οὐ πολλὴ δ' ἐστίν· οὐ γάρ πω τὸ προσῆκον ἔχει μέγεθος· [2] εἰς δὲ Σινώπην * προϊοῦσα, B ὡραιοτέρα πρός τε τὴν θήραν καὶ τὴν ταριχείαν ἐστίν· ἐπειδὰν δὲ ἤδη συνάψῃ ταῖς Κυανέαις, καὶ παραλλάξῃ ταύτας, ἐκ τῆς Χαλκηδονιακῆς ἀκτῆς [3] λευκήτης πέτρα * προσπίπτουσα φοβεῖ τὸ ζῶον, ὥστ' εὐθὺς εἰς τὴν περαίαν τρέπεσθαι· παραλαβὼν δ' ὁ ἐνταῦθα ῥοῦς ἅμα καὶ τῶν τόπων εὐφυῶν ὄντων, πρὸς τὸ τὸν ἐκεῖ ῥοῦν τῆς θαλάττης, ἐπὶ τὸ Βυζάντιον καὶ τὸ πρὸς αὐτῷ Κέρας τετράφθαι φυσικῶς, συνελαύνεται δεῦρο, καὶ παρέχει τοῖς Βυζαντίοις καὶ τῷ δήμῳ τῶν Ῥωμαίων, πρόσοδον ἀξιόλογον. Χαλκηδόνιοι δ' ἐπὶ τῆς περαίας ἱδρυμένοι πλησίον, οὐ μετέχουσι τῆς εὐπορίας C ταύτης, διὰ τὸ μὴ προσπελάζειν τοῖς λιμέσιν αὐτῶν τὴν πηλαμύδα. [4] Η δὴ καὶ τὸν Ἀπόλλω φασὶ τοῖς κτίσασι τὸ Βυζάντιον ὕστερον μετὰ τὴν ὑπὸ Μεγαρέων Χαλκηδόνος κτίσιν, χρηστηριαζομένοις, προστάξαι ποιήσασθαι τὴν ἵδρυσιν, ἀπεναντίων τῶν τυφλῶν·

* Scripti προσιοῦσα,

* Manuſſ. προπίπτουσα

1\. ἡ πηλαμὺς) Vide Ariſtotelem libro περὶ ζώων ſexto, cap. 17. Plinium libro IX. cap. 15. & libro XXXII. cap. 11. *Caſaub.*

2\. Εἰς δὲ Σινώπην προϊοῦσα ὡραιοτέρα πρός τε τὴν θήραν καὶ τὴν ταριχείαν ἐστίν. *Ad Synopen uſque provectæ, jam & captu meliores ſunt, & ad ſalſamentum commodiores*) Inde proculdubio ſalſamenta, quæ Sinope conficiebantur, ὥραια appellabantur. *Palmer.*

3\. λευκήτης π.) Plinius libro IX. cap. 15. *Eſt in Euripo Thracii Boſpori, in ipſis Europam Aſiamque ſeparantis freti anguſtiis, ſaxum miri candoris, à vado ad ſumma perlucens, juxta Chalcedonem in latere Aſiæ. Hujus aſpectu repente territi, ſemper adverſum Byzantii promontorium, ex ea cauſa appellatum Chryſoceras præcipite petunt agmine. Itaque omnis captura Byzantii eſt, magna Chalcedonis penuria.* Tacitus Annalium libro XII. cap. 63. *Quippe Byzantium fertili ſolo, fœcundoque mari. Quia vis piſcium in Pontum erumpens, & obliquis ſubter undas ſaxis exterrita, omiſſo alterius litoris flexu, hos ad portus defertur*: Ariſtides quum Leucada Ponti deſcribit, hunc πέτραν λευκὴν, mihi videtur intelligere: quanquam ſaxum ille negat eſſe, ſed γῆν πολλὴν προχωροῦσαν εἰς θάλασσαν, προχωνύουσαν αὐτὴν ἐπιπολὺ, σχήματι κυκλοτερεῖ ἐξημισείας, in modum falcis: quo etiam nomine ait appellari. *Caſaub.*

3\. Λευκήτης) Ald. Cod. λευκήτις, forte legendum D tranſpoſitis literis λευκίτης. Occurrit hæc vox apud Theocrit. Idyll. v. extr. Οὗτος ὁ λευκίτας, ὁ κορυπτίλος &c. ubi Scholiaſt. ὁ λευκίτας) ὁ λευκός. Πεποίηται τὸ ὄνομα ἀπὸ τῆς λευκότητος τοῦ τράγου. ὡς γὰρ ἀπὸ τοῦ μέσος μεσίτης, καὶ ὁδὸς ὁδίτης, οὕτω καὶ ἀπὸ τοῦ λευκὸς λευκίτης. Hunc locum in animo habuit Phavorinus cum exponit λευκίτης παρὰ Θεοκρίτῳ, ὁ λευκός. Error profluxit ex prava pronuntiatione ῑ ἀντὶ τοῦ η̄. Notavi hac de re plura ad Homer. p. 87. 93. 148. Hinc ſæpiſſime hæ literæ inter ſe commutatæ fuerunt. Innumera exempla reperies in Aldinis præſertim codicibus, ſi cum aliis conferas. Nonnulla ex hoc libro delibabo. p. 465. pr. pro παρερμηνεύσει Ald. habet παρερμινεύσει. Ibid. extr. pro ἠφάνισε Ald. habet ἠφάνησε. p. 471. pro Σκιλλοῦρου habet Σκηλοῦρου, & in hac voce ubique fere peccat. Alibi in hoc libro Καρκηνίτις κόλπος pro Καρκινίτις κόλπος. pag. 474. στρατηγιῶντα Ald. Cod. στρατιγιῶντα. Eadem hac pag. 493. Χαλκηδονιακῆς Ald. Χαλκιδονιακῆς. Hinc quoque pag. 465. pro μετῴκησεν Magnus Caſaubonus legit μετῴκισεν, & quos Πευκινοὺς Strabo p. 469. vocat rectius Πευκηνοὺς vocari exiſtimat, uti eſt apud Stephan. περὶ πολ. v. Πεύκη. Scherpezeelius.

4\. ἡ δὴ καὶ τὸν) Veteres libri Ηδη καὶ, vel, Ηδη δὲ καὶ. *Sanè* ἤδη initio ſententiæ, non diſſimiliter uſurpant optimi auctores. *Caſaub.*

1 τυφλοὺς καλέσαντα τοὺς Χαλκηδονίους, ὅτι πρό- A τερον πλεύσαντες εἰς τοὺς τόπους, ἀφέντες τὴν πέραν καταχεῖν, τοσοῦτον 2 πλοῦν ἔχουσαν, εἵλοντο τὴν λυπροτέραν. Μέχρι μὲν δὴ Βυζαντίου προήλθομεν· ἐπεὶ δ᾽ ἡ πόλις ἐπιφανὴς πλησιάζουσα μάλιστα τῷ στόματι, εἰς γνωριμώτερον πέρας ἀπὸ τοῦ Ἴστρου τὸν παράπλουν τελευτῶντα ἀπέφαινεν. Ὑπέρκειται δὲ τοῦ Βυζαντίου τὸ τῶν 3 Ἀστῶν ἔθνος, ἐν ᾧ πόλις 4 Καλύβη Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου τοὺς πονηροτάτους ἐνταῦθα ἱδρύσαντος.

Τὰ μὲν οὖν ἀφοριζόμενα ἔθνη τῷ τε Ἴστρῳ καὶ τοῖς Ἰλλυρικοῖς ὄρεσι καὶ Θρᾳκίοις, ταῦτ᾽ ἐστὶν ὧν ἄξιον μνησθῆναι, κατέχοντα τὴν Ἀδριατικὴν παραλίαν πᾶσαν, ἀπὸ τοῦ μυχοῦ ἀρξάμενα, B καὶ τὴν κατὰ ἀριστερὰ τοῦ Πόντου λεγομένην ἀπὸ Ἴστρου ποταμοῦ μέχρι Βυζαντίου. Λοιπὰ δέ ἐστι τὰ νότια μέρη τῆς λεχθείσης ὀρεινῆς, καὶ ἑξῆς
p. 321. τὰ ὑποπίπτοντα χωρία· ἐν οἷς ἐστιν ἡ Ἑλλὰς καὶ ἡ προσεχὴς Βάρβαρος, μέχρι τῶν ὀρῶν. Ἑκαταῖος μὲν οὖν ὁ Μιλήσιος περὶ τῆς Πελοποννήσου φησὶν, ὅτι πρὸ τῶν Ἑλλήνων ᾤκησαν αὐτὴν Βάρβαροι· σχεδὸν δέ τι καὶ ἡ σύμπασα Ἑλλὰς κατοικία Βαρβάρων ὑπῆρξε τὸ παλαιὸν, ἀπ᾽ αὐτῶν λογιζομένοις τῶν μνημονευομένων. Πέλοπος μὲν ἐκ τῆς Φρυγίας ἐπαγομένου λαὸν εἰς τὴν ἀπ᾽ αὐτοῦ κληθεῖσαν Πελοπόννησον, Δαναοῦ δὲ ἐξ Αἰγύπτου· Δρυόπων τε καὶ Καυκώνων καὶ Πελασγῶν, C καὶ Λελέγων, καὶ ἄλλων τοιούτων, κατανειμαμένων τὰ ἐντὸς ἰσθμοῦ, καὶ τὰ ἐκτὸς δέ· τὴν μὲν γὰρ Ἀττικὴν οἱ μετὰ Εὐμόλπου Θρᾷκες ἔσχον· τῆς δὲ Φωκίδος τὴν Δαυλίδα, Τηρεύς· τὴν δὲ Καδμείαν, οἱ μετὰ Κάδμου Φοίνικες· αὐτὴν δὲ τὴν Βοιωτίαν, 5 Ἄονες καὶ Τέμβικες, καὶ Ὕαντες· ὡς δὲ Πίνδαρός φησιν·

cæcorum nomine notantem Megarenſes, quod cum priores ad illa loca navigaſſent, omiſſa in ulterius litus navigatione, in quo tanta eſſet commoditas, deteriora loca occupaverint. Atque nos quidem deſcribenda Ponti ora ad Byzantium uſque pervenimus, quæ illuſtris urbs, faucibus Ponti proxima, efficit ut finis deſcriptæ ab Iſtri oſtio oræ ſit notior. Supra Byzantium eſt Aſtorum gens, in qua eſt urbs Calybe, in qua Philippus Amyntæ filius peſſimos homines collocavit.

Enumeravimus ergo eas gentes, quæ quidem mentione dignæ judicatæ, Iſtro & Illyricis ac Thracicis montibus circumſcriptæ, Adriæ univerſam oram accolunt à ſinus intimo receſſu: tum lævam Ponti Euxini oram ab Iſtro uſque ad Byzantium. Superſunt partes ad meridiem vergentes à dictis montibus, & quæ infra ſunt regiones, in quibus eſt Græcia, & barbarorum ſupra eam ad montes uſque domicilia. De Peloponneſo Hecatæus Mileſius tradit, eam ante Græcos fuiſſe habitatam à barbaris. Et quidem fere tota Græcia antiquitus barbarorum fuiſſe ſedes, quod ex his ratiocinari licet, quæ memoriæ prodita ſunt. Nam & Pelops è Phrygia ſecum adduxit populum in denominatam ab ipſo Peloponneſum, & Danaus ex Ægypto: & Dryopes, Caucones, Pelaſgi, Leleges, aliique eorum ſimiles intra Iſthmum ſita obtinuerunt: quin imò & ea quæ ſunt extra Iſthmum. Atticam enim Thraces qui cum Eumolpo venerant poſſederunt: Daulidem Phocidis Tereus: Cadmejam Phœnices, Cadmi comites: ipſamque Bœotiam Aones, Tembices, atque Hyantes, atque ut ait 6 Pindarus:

1. τυφλοὺς, καλέσαντα) Cornel. Tacitus Ann. XII. cap. 63. de Græcis qui Byzantium condidere, *Quibus, Pythium Apollinem conſulentibus, ubi conderent urbem, redditum oraculum eſt, quærerent ſedem cæcorum terris adverſam. Ea ambage Chalcedonii monſtrabantur, quod priores illuc advecti, prævisa* (aut *parum viſa*, ut placet Lipſio) *locorum utilitate pejora legiſſent.* Herodotus verò libro quarto, ſive Melpomene cap. 144. dictum hoc de Chalcedoniis non Apollini Pythio, ſed Megabaro uni ex ducibus Darii copiarum, quem ait apud Helleſpontiacos memoriam ſui perpetuam ob hoc dictum reliquiſſe. Γενόμενος γὰρ, inquit, ἐν Βυζαντίῳ ἐπύθετο ἑπτακαίδεκα ἔτεσι πρότερον Χαλκηδονίους κτίσαντας τὴν χώρην Βυζαντίων. πυθόμενος δὲ, ἔφη Χαλκηδονίους τοῦτον τῆς χρόνον τυγχάνειν ἐόντας τυφλούς· οὐ γὰρ ἂν τοῦ καλλίονος παρέοντος κτίζειν χώρου ἢ αἰσχίονα ἑλέσθαι εἰ μὴ ἦσαν τυφλοί. i. e. *hoc dicto, quod quum apud Byzantium agens audiſſet Chalcedonios decem & ſeptem annis ante Byzantios urbem condidiſſe, inquit Chalcedonios eo tempore cæcos fuiſſe, qui quum pulchrior adeſſet locus ad urbem condendam, nequaquam turpiorem elegiſſent, niſi cæci fuiſſent.* Vide & Polybium lib. IV. *Caſaub.*

2. πλοῦν ἔχ.) Ego verò cæcum me eſſe non diffiterer, ſi non animadverterem legendum eſſe πλοῦτον, quum præſertim ſic prior quoque legerit interpres. ita ſcripti quoque libri. *Idem.*

3. Ἀστῶν ἔθνος) Stephanus, Ἀσταὶ ἔθνος Θρᾳκικόν. Ptol. Ἀστικῆς meminit. *Idem.*

4. Καλύβη) Apud Ptol. eſt Καβύλη, malè; ſcribendum ut apud Strabonem: Stephanus, Καβύλη πόλις Θρᾴκης, ἄποικος Μακεδόνων. *Idem.*

D 5. Ἄονες) De Aonibus, Tembicibuſque (vel potius Temmicibus) vide lib. IX. Locus Pindari ſumptus eſt ex ejus Dithyrambis, ut rectè annotavit ex ipſius Scholiaſte Xylander. Sic Oda VI. Olympionicarum: γνῶναι τ᾽ ἔπειτ᾽ ἀρχαῖον ὄνειδος ἀλά---θέσι λόγους εἰ φεύγομεν, Βοιωτίαν ὗν. Sunt etiam qui Ἐκτηνας Bœotios eſſe appellatos volunt, quaſi ἐκ κτήνων καὶ κτηνώδεις. Ectenes enim à Lycophrone v. 433. & Nonno vocantur. *Idem.*

6. *Pindarus*) In dithyrambis, ut quidem citatur in ſcholiis in ſextam Olympicorum ejus odam, & legitur σύας ibi, quod non probo, cum ὗς non minus quam σῦς Græcis ſit notus. Vide quæ ibi annotavit Triclinius. Cæterùm Daulidem, Δαυλίδα, non Aulidem eſſe legendum notum eſt vel ex Latinis Poëtis, de quo aliâs: ſicut & de Caſſopæis, qui hîc Aſſopæi perperam dicuntur. Paulò poſt ubi de cenotaphiis Legum dicitur, σήματα aut μνήματα potius quàm ἐρύματα legendum pœnè affirmare auſim. *Xyland.*

1. Αἶκλος

Tempus erat, porcos (Hyas) cum dicerent gentem Bœoticam.

Quin & nomina quædam barbariem præ ſe ferunt, ut Cecrops, ut Codrus, Æclus, Cothus, Drymas, Crinanus. Tum Thraces, & Illyrii & Epirotæ etiamnum Græciæ cingunt latera. Quod ipſum quondam magis fuiſſe quàm nunc liquet: quando hodie ejus provinciæ, quæ citra controverſiam eſt Græcia, multas partes barbari obtinent. Macedoniam nimirum Thraces, & quaſdam Theſſaliæ partes: ſupra Acarnaniam & Ætoliam ſita Theſproti, Caſſopæi, Amphilochi, Moloſſi, & Athamanes, nationes Epiroticæ. Ac de Pelaſgis quidem alibi. Lelegas verò alii cum Caribus faciunt eoſdem, alii tantum eorum inquilinos & commilitones: itaque & in Mileſiorum territorio quædam Lelegum domicilia oſtenduntur, & multis in Cariæ locis ſepulcra Lelegum, ac inanes tumuli, Lelegia appellantur: & quæ nunc Ionia dicitur, univerſa fuit olim à Lelegibus ac Caribus habitata, quam iſtis pulſis Iones occupaverunt: ſed & ante ii qui Trojam ceperunt, Leleges ejecerant è locis Sidæ vicinis, juxta Pedaſum & Satnioentem fluvium. Fuiſſe autem Lelegas barbaros, vel eo ſigno poteſt conjici, quòd Carum fuerunt ſocii. Sed eas vel cum Caribus, vel ſeorſim hinc inde fuiſſe vagatos, idque antiquitus, etiam Ariſtotelis Reſpublicæ demonſtrant: nam in Acarnanum republ. ait, ejus regionis partem teneri à Curetibus, partem occiduam à Lelegibus, cætera à Teleboïs: in Ætolorum republica, eos qui nunc Locri dicantur, Lelegas vocat eoſdemque Bœotiam occupaſſe teſtatur: idemque ait in Opuntiorum & Megarenſium republica: in Leucadiorum autem republ. quendam indigenam Lelegem ponit, cujus ex filia nepos fuerit Teleboas, atque hujus XXII. filii Teleboæ. Atque horum quoſdam Leucadem inhabitaſſe, maximè ſi Heſiodo quiſpiam crediderit, ſic de illis ſcribenti:

A Ἦν ὅτε ὗας Βοιώτιον ἔθνος ἔνεπον.

Καὶ ἀπὸ τῶν ὀνομάτων δ' ἐνίων τὸ βάρβαρον ἐμφαίνεται, Κέκροψ, καὶ Κόδρος, [καὶ 1 Αἴκλος,] καὶ Κόθος, καὶ Δρύμας, καὶ Κρινανός. Οἱ δὲ Θρᾶκες καὶ Ἰλλυριοὶ, καὶ Ἠπειρῶται, καὶ μέχρι νῦν ἐν πλευραῖς εἰσίν. Ἔτι μὲν τοι μᾶλλον πρότερον, ἢ νῦν ὅπου γε καὶ τῆς ἐν τῷ παρόντι Ἑλλάδος, * αὐαντιλέκτου οὔσης, τὴν πολλὴν οἱ βάρβαροι ἔχουσι. Μακεδονίαν μὲν Θρᾶκες καί τινα μέρη τῆς Θετταλίας· Ἀκαρνανίας δὲ καὶ Αἰτωλίας ἄνω, Θεσπρωτοὶ, καὶ Κασσωπαῖοι, καὶ Ἀμφίλοχοι, καὶ Μολοττοὶ, καὶ Ἀθαμᾶνες Ἠπει-
B ρωτικὰ ἔθνη. Περὶ μὲν οὖν Πελασγῶν 2 εἴρηται. Τοὺς δὲ Λέλεγας τινὲς μὲν τοὺς αὐτοὺς Καρσὶν εἰκάζουσιν· οἱ δὲ συνοίκους μόνον καὶ συστρατιώτας. Διόπερ ἐν τῇ Μιλησίᾳ, Λελέγων κατοικίας λέγεσθαί τινας. Πολλαχοῦ δὲ τῆς Καρίας τάφους Λελέγων * καὶ 3 ἐρύματα ἔρημα, Λελέγια καλούμενα· ἥ τε νῦν Ἰωνία λεγομένη πᾶσα ὑπὸ Καρῶν ᾠκεῖτο καὶ Λελέγων· ἐκβαλόντες δὲ τούτους οἱ Ἴωνες αὐτοὶ τὴν χώραν κατέσχον· 4 ἔτι δὲ πρότερον οἱ τὴν Τροίαν ἑλόντες, ἐξήλασαν τοὺς Λέλεγας ἐκ τῶν 5 περὶ τὴν * Σίδην τόπων τῶν κατὰ Πήδασον καὶ τὸν Σατνιόεντα ποταμόν. Ὅτι μὲν οὖν
C βάρβαροι ἦσαν οὗτοι, καὶ αὐτὸ τὸ κοινωνῆσαι 6 τοῖς Καρσὶ νομίζοιτ' ἂν σημεῖον. Ὅτι δὲ πλάνητες καὶ μετ' ἐκείνων καὶ χωρὶς, καὶ ἐκ παλαιοῦ, καὶ αἱ 7 Ἀριστοτέλους πολιτεῖαι δηλοῦσιν· ἐν μὲν γὰρ τῇ Ἀκαρνάνων φησὶ, τὸ μὲν ἔχειν αὐτῆς Κούρητας, τὸ δὲ προσεσπέριον Λέλεγας, εἶτα Τηλεβόας· ἐν δὲ τῇ τῶν Αἰτωλῶν, τοὺς νῦν Λοκροὺς, Λέλεγας καλεῖ· κατασχεῖν δὲ καὶ τὴν Βοιωτίαν αὐτοὺς φησίν· ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τῇ Ὀπουντίων καὶ Μεγαρέων· ἐν δὲ τῇ Λευκαδίων καὶ αὐτόχθονά τινα Λέλεγα ὀνομάζει, τούτου δὲ θυγατριδοῦν Τηλεβόαν· τοῦ δὲ παῖδας δύο καὶ εἴκοσι Τιλεβόας· ὧν τινὰς οἰκῆσαι τὴν Λευκάδα· μάλιστα δ' ἄν τις Ἡσιό-
D δῳ πιστεύσειεν, οὕτως περὶ αὐτῶν εἰπόντι·

* Manuſc. ἀναντιλέκτως;

* Xylander legit καὶ μνήματα perperam.

* Lego Ἴδην.

p. 322.

1. Αἴκλος καὶ Κόθος) De utroque iſtorum vide libro x. p. 445. ubi de Eubœa. *Caſaub.*

2. εἴρηται) Dictum eſt de Pelaſgis libro v. p. 220. Idem.

3. ἐρύματα ἔρημα) Xylander legit μνήματα. Sed quid eſt μνήματα ἔρημον? Non enim κενοτάφιον voluit intelligi. Certiſſimum eſt legendum eſſe ἐρύματα, ut & [illegible]i omnes habent, & Euſtath. hunc locum de[illegible]. Strabo iterum libro XIII. p. 611. ἐν Μιλήτῳ Λελέγων τάφοι καὶ ἐρύματα, καὶ ἴχνη κατοικιῶν δείκνυται. Sic vocat deſertas arces Lelegum, quarum ruinæ tantum ſupererant. *Idem.*

4. Ἔτι δὲ πρότερον οἱ τὴν Τροίαν ἑλόντες ἐξήλασαν τοὺς Λέλεγας ἐκ τῶν περὶ τὴν Σίδην τόπων τῶν κατὰ Πήδασον. *Sed & ante ii, qui Trojam ceperunt, Leleges ejecerant è locis Sidæ vicinis, juxta Pedaſum)* Mutat hanc lectionem Caſaubonus, & vult legi τῶν περὶ τὴν Ἴδην τόπων, & quidem non ſine magna ratione: eum vide. *Palmer.*

5. περὶ τὴν Σίδην) Sic etiam libri veteres. Vellem verò ſcire, in qua parte agri Trojani eſſet Sida mons. Interea dum id me aliquis docebit, legendum contendam, περὶ τὴν Ἴδην. De Ida enim nemo ſanus dubitabit hæc eſſe intelligenda, qui meminerit horum Strabonis verborum libro XIII. p. 605. Ἡ ἀπὸ τοῦ Λεκτοῦ ῥάχις ἀνατείνουσα πρὸς τὴν Ἴδην, ὑπέρκειται τῶν πρώτων τοῦ κόλπου μερῶν, ἐν οἷς πρῶτον τοὺς Λέλεγας ὁ ποιητὴς ἱδρυμένους πεποίηκεν. *Caſaub.*

6. τοῖς Καρσὶ) Nam Homerus Cares vocat βαρβαροφώνους, qua de re vide libro XIV. p. 611. *Idem.*

7. Ἀριστοτέλους πολιτεῖαι) Vide Laërtium. *Idem.*

Ἤτοι γὰρ Λοκρὸς Λελέγων ἡγήσατο λαῶν, A
Τούς ῥά ποτε Κρονίδης Ζεὺς ἄφθιτα μήδεα εἰδὼς
Λεκτοὺς ἐκ γαίης [1] ἀλέους πόρε Δευκαλίωνος.

* Manuſſ. τὸ συλλεκτοὺς

[2] Τῇ γὰρ ἐτυμολογίᾳ * τὸ Λεκτοὺς γεγονέναι τινὰς ἐκ παλαιοῦ καὶ μιγάδας, αἰνίττεσθαί μοι δοκεῖ· 3 καὶ διὰ τὸ ἐκλελοιπέναι τὸ γένος· ἅπερ ἄν τις καὶ 4 περὶ Καυκώνων λέγοι, νῦν οὐδαμοῦ ὄντων, πρότερον δ' ἐν πλείοσι τόποις κατῳκισμένων. Πρότερον μὲν οὖν καί περ μικρῶν καὶ πολλῶν καὶ ἀδόξων ὄντων τῶν ἐθνῶν, ὅμως διὰ τὴν * εὐανδρίαν καὶ τὸ βασιλεύεσθαι κατὰ σφᾶς, οὐ πάνυ ἦν χαλεπὸν διαλαβεῖν τοὺς ὅρους αὐτῶν. B Νῦν δ' ἐρήμου τῆς πλείστης χώρας γεγενημένης, καὶ τῶν κατοικιῶν, καὶ μάλιστα τῶν πόλεων ἠφανισμένων, οὐδ' εἰ δύναιτό τις ἀκριβοῦν ταῦτα, οὐδὲν ἂν ποιοίη χρήσιμον, διὰ τὴν ἀδοξίαν καὶ τὸν ἀφανισμὸν αὐτῶν· ὃς ἐκ πολλοῦ χρόνου λαβὼν τὴν ἀρχὴν, οὐδὲ νῦν πω πέπαυται κατὰ πολλὰ μέρη, διὰ τὰς ἀποστάσεις· ἀλλ' ἐνστρατοπεδεύουσιν αὐτοῖς Ῥωμαῖοι τοῖς οἴκοις, κατασταθέντες ὑπ' αὐτῶν δυνάσται. Τῶν δ' οὖν Ἠπειρωτῶν ἑβδομήκοντα πόλεις Πολύβιος φησὶν ἀνατρέψαι Παῦλον τὸν Αἰμίλιον, μετὰ τὴν Μακεδόνων καὶ Περσέως κατάλυσιν, C (Μολοττῶν δ' ὑπάρξαι τὰς πλείστας·) * πέντε δὲ καὶ δέκα μυριάδας ἀνθρώπων ἐξανδραποδίσασθαι. Ὅμως δ' οὖν ἐγχειρήσομεν, ἐφ' ὅσον * τῇ γραφῇ τε προσήκει, καὶ ἡμῖν ἐφικτὸν ἐπελθεῖν τὰ καθ' ἕκαστα, * ἀρξάμενοι ἀπὸ τῆς κατὰ τὸν Ἰόνιον κόλπον παραλίας· αὕτη δ' ἐστὶν εἰς ἣν ὁ ἔκπλους ὁ ἐκ τοῦ Ἀδρίου τελευτᾷ. Ταύτης δὴ τὰ πρῶτα μέρη τὰ περὶ Ἐπίδαμνον καὶ Ἀπολλωνίαν ἐστίν. Ἐκ δὲ τῆς Ἀπολλωνίας εἰς Μακεδονίαν ἡ 5 * Ιγνατία ἐστὶν ὁδὸς πρὸς ἕω 7 βεβηματισμένη κατὰ μίλιον,

* Scripti εὐϋδρίαν

* Manuſſ. duo hæc verba πέντε δὲ non agnoſcunt.

* Scripti τὴν γραφήν

* Manuſſ. ἀρξαμένοις

* Scripti Εγν. per ε. ſemper

A *Namque fuit Locrus Lelegum ductor populorum,*
Quos ſapiens æterna pater Saturnius olim
Lectos è terra dedit ortos Deucalioni.

Ipſa enim vocabuli Lectos ratio videtur mihi ſub involucro hoc proponere, fuiſſe eos antiquitus collecticios quoſdam & mixtos è variis gentibus: quò accedit, quod natio Lelegum abolita eſt. Quod ipſum de Cauconibus etiam dicere licet, qui nunc nulli ſunt, cum antè diverſis in terris habitaverint. Enimverò priſcis temporibus populi Græciæ, quanquam & multi eſſent, & exigui, & B ignobiles: tamen quia & virtutem colebant, & ſuum quiſque populus regem habebat, non adeò difficilè erat terminos ſingulorum deſcribere. Nunc cum magna pars regionis ejus ſit deſerta, ac domicilia, urbes potiſſimùm, deleta: etiam ſi quis iſta poſſet accuratè deſcribere, nullum is tamen facturus eſſet operæprecium, obſcuratis & abolitis ipſis. Quæ ſanè deletio cum cœperit jam pridem, ne hodie quidem finem reperit multis in locis ob defectiones: ſed Romani ab incolis domini conſtituti, caſtra ſua ipſis habent in domibus. Certè Polybius ſcriptum C reliquit, Paulum Æmilium LXX urbes Epirotarum evertiſſe, Macedonibus & Perſeo domitis, quarum pleræque fuerint Moloſſorum: eundemque in ſervitutem adduxiſſe CL hominum millia. Nos tamen conabimur, quantum & ſcriptioni huic convenit, & à nobis præſtari poteſt, ſingula perſequi: ſumpto ab ora Ionii ſinus initio, quæ ibi incipit, ubi ex Adria navigatio finitur. ¶ Prima hujus oræ pars eſt circa Epidamnum & Apolloniam. Verùm ab Apollonia in Macedoniam, 6 Ignatia via eſt orientem verſus dimenſa ac per milliaria diſtincta,

1. *ἀλέους πόρε Δευκαλίωνος*) Locus ſuſpectus. Quid eſt enim *ἀλέους*? *Caſaub.*

2. *τῇ γὰρ ἐτυμολογίᾳ*) Grammatici hoc ita explicant, *Λέλεγες*, inquiunt, *καλοῦνται ἀπὸ τοῦ λέγω, τὸ συνάγω, ὡς ἐκ πολλῶν συλλεγέντες ἐθνῶν.* Hanc igitur nominis notationem probat Strabo, & ex verbis Heſiodi elicit: illam vulgatam improbat *Λέλεγας* appellari *ὧν ἐκλέλοιπε τὸ γένος.* Nam id multis convenit, ut Cauconibus [Dionyſio Halicarnaſſeo cum Strabone convenit: Sic ille de Lelegibus. *τοῖς γὰρ ἀνεστίοις καὶ μίγασι καὶ μηδεμίαν γῆν βεβαίως ὡς πατρίδα κατοικοῦσι, ταυτὴν ἐπετίθεντο τὴν ὀνομασίαν ὡς τὰ πολλὰ*] *Idem.*

3. *καὶ διὰ τὸ*) Legendum cenſeo, *καὶ οὐ διὰ τὸ*, quam lectionem jam expoſuimus. *Idem.*

4. *περὶ Καυκώνων*) De Cauconibus libro ſequenti. *Id.*

5. *Ιγνατία*) Deſcribitur ab Antonino iter à Dyrrachio per Macedoniam & Thraciam Byzantium uſque, ſed an ea ſit via quam Strabo Ignatiam appellat, neſcio: hujus quidem appellationis nuſquam mentionem reperio. *Idem.*

D

6. *Ignatia*) In Græco eſt *Ἰγνατία*, quod planè non ſatis aſſequor. Sed & inferiùs perſpicuè ſic aliquoties vocatur. antè erat *Περσῶν* pro Perſeo rege. Numeros ſtadiorum palàm falſos, ex ipſa re[illegible] correxi. neque tamen viſum fuit hîc nimis arg[illegible]è ratiocinari. *Xyland.*

7. *βεβηματισμένη*) *Βῆμα* greſſum [illegible] *βηματίζειν, ποσὶ μετρεῖν*, ait Heſych. metiri per greſſus, ut *μιλιᾶσθαι* libro ſexto metiri p[illegible]ria. Sic Polybius libro tertio *ταῦτα* [illegible]*μάτισαι καὶ σεσημείωται*, &c. Eleganter autem ha[illegible] vocem hîc uſurpat Strabo, quum de via in Macedoniam loquitur. Nam *βηματίζειν* annotat Heſychius eſſe vocem Macedonicam. Fit inde *βηματιστὴς*, ut apud Athenæum (Lib. X. c. 12. initio ad quem locum vide Animadverſiones Caſauboni) Bæto quidam vocatur *βηματιστὴς* Alexandri. *Caſaub.*

1. κατεστη-

ad ſingula poſito lapide, uſque ad Cypſelum & Hebrum fluvium: & continet M. P. ꟾↃ XXXV. Quod ſi pro mille paſſibus octo (ut receptum eſt) ſtadia ſupputes, ſtadia habebis IV CIↃ CCXXC. Sin Polybium ſequare, qui octo ſtadiis duo jugera addit, id eſt, trientem ſtadii: addenda ſunt adhuc CLXXIIX. ſtadia, triens numeri milliarium. Eodem autem ſpacio eandem in viam incidunt & qui ab Apollonia, & qui à Dyrrachio proficiſcuntur. Tota hæc via Ignatia vocatur, prima pars ad Candaviam Illyrici montem, per urbem Lychnidum & Pylonem, qui locus in via diſtinguit à Macedonia Illyricum: inde juxta Barnuntem per Heracleam, Lynceſtas, Eordos, ad Edeſſam & Pellem pergitur Theſſalonicam uſque. Sunt autem hæc milliaria, ut ait Polybius, CCLXVII. Atque hac iter facientibus ab Epidamno & Apolloniæ vicinis locis, ad dextram ſunt gentes Epiroticæ, quæ Siculo alluuntur mari, uſque ad ſinum Ambracium: ad ſiniſtram autem Illyrici montes, quos antè enarravimus, uſque ad Macedoniam & Pannoniam. Porrò quæ deinceps ab Ambracio ſinu orientem verſus inclinant, ac juxta Peloponneſum porriguntur, Græciæ ſunt, atque relicta ad dextram tota Peloponneſo, in Ægæum mare deſinunt. At ab initio Macedonicarum & Pannonicarum gentium uſque ad Strymonem fluvium, Macedones habitant, ac Pæones ſeu Pannonii, & quidam montanorum Thracum:

A καὶ [1] κατεστηλωμένη μέχρι Κυψέλου καὶ Ἕβρου ποταμοῦ· μιλίων [δ᾽ ἐστὶ] πεντακοσίων τριάκοντα πέντε· λογιζομένῳ δὲ ὡς μὲν οἱ πολλοὶ τὸ μίλιον [2] ὀκταστάδιον, τετρακισχίλιοι ἂν εἶεν στάδιοι, καὶ ἐπ᾽ αὐτοῖς διακόσιοι ὀγδοήκοντα· ὡς δ᾽ ὁ Πολύβιος προστιθεὶς τῷ ὀκταστadίῳ δίπλεθρον, [3] ὅ ἐστι τρίτον σταδίου, προσθετέον ἄλλους σταδίους ἑκατὸν ἑβδομήκοντα ὀκτώ, τὸ τρίτον τοῦ τῶν μιλίων ἀριθμοῦ. Συμβαίνει δ᾽ ἀπὸ ἴσου διαστήματος συμπίπτειν εἰς τὴν αὐτὴν ὁδὸν, τούς τ᾽ ἐκ τῆς Ἀπολλωνίας ὁρμηθέντας καὶ τοὺς ἐξ Ἐπιδάμνου. Ἡ μὲν οὖν πᾶσα Ἰγνατία καλεῖται, [4] ἡ δὲ πρώτη ἐπὶ Κανδαουίας λέγεται ὄρους Ἰλλυρικοῦ διὰ Λυχνιδίου πόλεως καὶ Πυλῶνος, τόπου ὁρίζοντος ἐν τῇ ὁδῷ τήν τε Ἰλλυρίδα καὶ τὴν Μακεδονίαν· ἐκεῖθεν δ᾽ ἐστὶ παρὰ Βαρνοῦντα διὰ Ἡρακλείας, καὶ Λυγκιστῶν καὶ Ἐορδῶν, εἰς Ἔδεσσαν καὶ Πέλλαν μέχρι Θεσσαλονικείας· μίλια δ᾽ ἐστὶ, φησὶ Πολύβιος, ταῦτα διακόσια ἑξήκοντα ἑπτά· ταύτην δὴ τὴν ὁδὸν ἐκ τῶν περὶ τὴν Ἐπίδαμνον καὶ τὴν Ἀπολλωνίαν τόπων ἰοῦσιν, [5] ἐν δεξιᾷ μὲν ἐστὶ τὰ Ἠπειρωτικὰ ἔθνη, κλυζόμενα τῷ Σικελικῷ πελάγει, μέχρι τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου· ἐν ἀριστερᾷ δὲ τὰ ὄρη τὰ τῶν Ἰλλυριῶν, ἃ προδιήλθομεν, καὶ τὰ ἔθνη τὰ παροικοῦντα μέχρι C Μακεδονίας καὶ Παιόνων. Εἶτα ἀπὸ μὲν Ἀμβρακικοῦ κόλπου τὰ νεύοντα ἐφεξῆς πρὸς ἕω, τὰ ἀντιπαρήκοντα τῇ Πελοποννήσῳ, τῆς Ἑλλάδος ἐστίν· εἶτ᾽ ἐκπίπτει τοῦ Αἰγαίου πελάγους, ἀπολιπόντα ἐν δεξιᾷ τὴν Πελοπόννησον ὅλην. Ἀπὸ δὲ τῆς ἀρχῆς τῶν Μακεδονικῶν ἐθνῶν, καὶ τῶν Παιονικῶν μέχρι Στρυμόνος ποταμοῦ, Μακεδόνες τε οἰκοῦσι καὶ Παίονες, καί τινες τῶν ὀρεινῶν Θρᾳκῶν·

p. 323.

1. κατεστηλωμένη) Nimis notum eſt Romanos olim vias provinciarum ita curaſſe, ut ad ſingula millia paſſ. lapidem juberent collocari, quorum omnium ceu caput fuit illud χρυσοῦν μίλιον κεκλημένον, quod Romæ Auguſtus ἔστησεν, ait Dio libro LIV. pag. 526. ed. 1606. Plutarchus (in C. Graccho pag. 838. ed. FFurt.) annotat C. Gracchum cum huic rei operam navaret, hoc amplius præſtitiſſe, quod inter ſingulos lapides miliaria denotantes, alios minori intervallo diſſitos collocavit, ut facile quis poſſet iis adjutus equum conſcendere ἄνευ ἀναβολέως. De miliario aureo, vide apud Tacitum Hiſt. I. 27. & Plutarchum in Galba. *Caſaub.*

2. ὀκτασάδιον) *Stadium*, inquit Plinius H. Nat. II. 23. *centum viginti quinque noſtros efficit paſſus.* [illegible] neceſſe eſt miliare unum ſtadia efficere octo. Plutarchus in Gracchis p. 838. T. I. ed. FFurt. [illegible] μίλιον, ὀκτὼ σταδίων ὀλίγον ἀποδεῖ: atque hac dim[illegible] uſi ſunt Plinius, Livius, ut alibi do[illegible]imus, & Dionyſius Halic. atque alii. Polybius quoque libro tertio, ταῦτα, inquit, βεβημάτισται καὶ σεσημείωται κατὰ σταδίους ὀκτὼ διὰ Ῥωμαίων ἐπιμελῶς. *Idem.*

3. ὅ ἐστι τρίτον σταδίου) Recte. Stadium enim ſex efficit jugera: duo ergo jugera ſtadii trientem efficiunt. Hunc locum Strabonis habebat in animo Julianus ille ἀρχιτέκτων, qui apud Harmenopulum ita ſcribit, Τὸ μίλιον, κατὰ μὲν Ἐρατοσθένην καὶ Στράβωνα τοὺς γεωγράφους ἔχει σταδίους η καὶ γ. Longe enim fallitur vir doctiſſimus Mercerus, qui putat verba illa καὶ γ eſſe inducenda, quod & res refellit ipſa, & Strabonis auctoritas, quem miror non eſſe à doctiſſimo viro, dum hîc æſtuaret, conſultum. Ejuſdem porrò loci principium, quod in vulgatis omnibus Harmenopuli editionibus admodum eſt perturbatum, ſic debet legi & reſtitui, Ὁ δάκτυλος πρῶτός ἐστιν, ὡς καὶ ἡ μονὰς ἐπὶ τῶν ἀριθμῶν· ἡ παλαιστὴ ἔχει δακτύλους δ. ὁ ποῦς ἔχει παλαιστὰς δ, ἤτοι δακτύλους ις. ὁ πῆχυς, &c. Ita legitur in antiquiſſimis ſchedis. *Idem.*

4. ἡ δὲ πρώτη ἐπὶ Κανδαουίας λέγεται) Cicero ad Atticum III. epiſt. 7. *Tu nihil minus, ſi properaris, nos conſequêre. Nam aut accedemus in Epirum, aut tarde per Candaviam ibimus.* Idem.

5. ἐν δεξιᾷ μὲν) Quæ ſequuntur ejuſmodi ſunt, ut ab eo nequeant intelligi, qui tabulas antè oculos non habuerit. Conferenda igitur ſunt, cum Ptolemaicis tabulis, & iis, quæ libro ſecundo in generali deſcriptione noſtri maris ſunt dicta. *Idem.*

τὰ δὲ πέραν Στρυμόνος ἤδη, μέχρι τοῦ Ποντικοῦ A στόματος καὶ τοῦ Αἵμου, πάντα Θρᾳκῶν ἐστι, πλὴν τῆς παραλίας· αὕτη δ᾽ ὑφ᾽ Ἑλλήνων οἰκεῖται, τῶν μὲν ἐπὶ τῇ Προποντίδι [1] ἱδρυμένων, * τῶν δὲ ἐφ᾽ Ἑλλησπόντῳ καὶ τῷ Μέλανι κόλπῳ, τῶν δὲ ἐπὶ τῷ Αἰγαίῳ· τὸ δ᾽ Αἰγαῖον πέλαγος, δύο κλύζει πλευρὰς τῆς Ἑλλάδος, τὴν μὲν [2] πρὸς ἕω βλέπουσαν, τείνουσαν δὲ ἀπὸ τοῦ Σουνίου πρὸς τὴν ἄρκτον μέχρι τοῦ Θερμαίου κόλπου καὶ Θεσσαλονικείας Μακεδονικῆς πόλεως, ἣ νῦν μάλιστα τῶν ἄλλων εὐανδρεῖ· τὴν δὲ πρὸς νότον τὴν Μακεδονικὴν ἀπὸ Θεσσαλονικείας μέχρι Στρυμόνος· τινὲς δὲ καὶ τὴν ἀπὸ Στρυμόνος [3] μέχρι Νέσσου τῇ Μα- B κεδονίᾳ προσνέμουσιν· ἐπειδὴ Φίλιππος ἐσπούδασε διαφερόντως περὶ ταῦτα τὰ χωρία, ὥστ᾽ ἐξιδιώσασθαι, καὶ συνεστήσατο προσόδους μεγίστας ἐκ τῶν μετάλλων καὶ τῆς ἄλλης εὐφυΐας τῶν τόπων. Ἀπὸ δὲ Σουνίου μέχρι Πελοποννήσου, τὸ Μυρτῷον ἐστὶ καὶ Κρητικὸν πέλαγος καὶ Λιβυκὸν, σὺν τοῖς κόλποις μέχρι τοῦ Σικελικοῦ· τοῦτο δὲ καὶ τὸν Ἀμβρακικὸν καὶ Κορινθιακὸν καὶ Κρισαῖον ἐκπληροῖ κόλπον. Τῶν μὲν οὖν Ἠπειρωτῶν ἔθνη φησὶν εἶναι Θεόπομπος τετταρεσκαίδεκα· τούτων δ᾽ ἐνδοξότατα, Χάονες, καὶ Μολοττοὶ, διὰ τὸ ἄρξαι ποτὲ πάσης τῆς Ἠπειρώτιδος, πρότερον μὲν * Χάονας, ὕστερον δὲ Μολοττοὺς, οἳ καὶ διὰ C τὴν συγγένειαν τῶν βασιλέων ἐπὶ πλέον ηὐξήθησαν· τῶν γὰρ Αἰακιδῶν ἦσαν· καὶ διὰ τὸ παρὰ τούτοις εἶναι τὸ ἐν Δωδώνῃ μαντεῖον, παλαιόν τε * καὶ ὀνομαστὸν ὄν. [4] Χάονες μὲν οὖν καὶ Θεσπρωτοὶ, καὶ μετὰ τούτους ἐφεξῆς [5] Κασσωπαῖοι, καὶ οὗτοι δ᾽ εἰσὶ Θεσπρωτοὶ, τὴν ἀπὸ τῶν Κεραυνίων ὀρῶν, μέχρι τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου παραλίαν νέμονται, χώραν εὐδαίμονα ἔχοντες· ὁ δὲ πλοῦς ἀπὸ τῶν Χαόνων ἀρξαμένῳ πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον, καὶ πρὸς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον καὶ τὸν Κορινθιακὸν, ἐν δεξιᾷ ἔχοντι τὸ Αὐσόνιον πέλαγος, ἐν ἀριστερᾷ δὲ τὴν Ἤπει- D ρον, εἰσὶ χίλιοι καὶ τριακόσιοι στάδιοι, ἀπὸ τῶν Κεραυνίων, ἐπὶ τὸ στόμα τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου·

* Supplevimus ex ſcriptis libris quæ antea deſiderabantur.

* Scripti Χαονίας, p. 324.

* Vulgò καὶ ὀνομαστόν.

quæ ulteriora jam Strymone ſunt, uſque ad Æmum & Ponti fauces, omnia Thracum ſunt, excepta ora maritima.: Hanc enim Græci accolunt partim ...... ad Ægeum mare. Ægeum autem mare duo alluit Græciæ latera, unum ad ortum ſolis ſpectans, quod à Sunio verſus ſeptentrionem tenditur ad Thermaicum uſque ſinum & Theſſaloniceam Macedonicam urbem, quæ hodie præ aliis hominum copia floret: alterum meridiei oppoſitum Macedonicum, à Theſſalonica uſque ad Strymonem: quidam ea etiam, quæ à Strymone ad Neſum uſque ſunt, Macedoniæ attribuunt. Nam Philippus plurimum in ea loca contulit operæ, ſuæ ea ditionis faceret: reditusque conſtituit ampliſſimos è metallis aliiſque eorum locorum commoditatibus. A Sunio ad Peloponneſum uſque, Myrtoum eſt, & Creticum mare, & Africum, cum ſinubus uſque ad Siculum pelagus: quod quidem & Ambracicum, & Corinthiacum, & Criſſæum implet ſinus. ¶ Epiroticas gentes Theopompus ait eſſe XIV: earum nobiliſſimæ ſunt Chaones & Moloſſi, propterea quod olim toti Epiro imperaverunt priùs Chaones, poſt hos Molotti, qui & ob cognationem regum magna fecerunt incrementa: (erant enim ex Æacidarum familia) & ob Dodonæum apud ipſos oraculum vetuſtum ac celebre. Chaones ergo, & Theſproti, & Caſſopæi poſt hos, qui ipſi quoque Theſproti ſunt, oram maritimam tenent quæ à Cerauniis montibus eſt ad ſinum uſque Ambracium, regionem ſanè felicem. Navigatio à Chaonibus facto initio verſus orientem ſolem ad ſinum Ambracium & Corinthiacum, ad dextram Auſonio mari, ad ſiniſtram Epiro relicta, ſtadiis conſtat CIↃ CCC, à Cerauniis montibus uſque ad os Ambracii ſinus.

1. ἱδρυμένων. τῶν δὲ ἐπὶ τῷ Αἰγαίῳ) Omnino deeſt aliquid, ut ex vetere etiam interprete apparet. Legendum verò cum manuſcriptis, ἱδρυμένων· τῶν δ᾽ ἐφ᾽ Ἑλλησπόντῳ καὶ τῷ Μέλανι κόλπῳ, τῶν δ᾽ ἐπὶ τῷ Αἰγαίῳ. *Caſaub.*

2. πρὸς ἕω βλέπουσαν) Ora maritima dicitur à Geogr. βλέπειν πρὸς ἕω, quando qui in ea ſtat, mare intuens, ortui Solis eſt adverſus. Sic dicitur alibi dextrum latus Ponti βλέπειν πρὸς ἄρκτον, cùm meridiem ſpectare videatur ea pars Ponti. Quod autem ſequitur eam oram, quæ eſt inter Theſſalonicen & Strymonem, βλέπειν πρὸς νότον, id verò non videtur cum Ptol. tabulis conſentire, quas hîc quoque intuere. *Idem.*

3. μέχρι Νέσου) Ptolemæo, Neſſus Thraciam & Macedoniam diſterminat. Hunc fluvium Thucyd. Neſtum appellat, ut ad librum ſecundum cap. [illegible]. ejus ſcholiaſtes notat. Sic Herodot. VII. c. [illegible]09. 126. Et ita Strabonem ſcripſiſſe qu[illegible] teſtantur, qui habent Νέσον. *Idem.*

4. Χάονες μὲν οὖν) Chaoniam τὴν δυσμικ[illegible]gionem Epiri conſtituunt præter Strab. [illegible]b. IV. Proœm. Ptol. alii. Stephanus tamen Χαονία [illegible] inquit, μέση τῆς Ἠπείρου. *Idem.*

5. Κασσωπαῖοι) Vide Stephan. Ptolem. Κασσιόπην portum Chaoniæ facere videtur. Idem urbem in mediterraneis cognominem poſuit, unde & Κασσιοπαίους vocat. *Idem.*

1. *Portus*

A In hoc intervallo Panormus eſt 1 portus magnus, in mediis Ceraunijs montibus, & mox alius Onchimus, cui occiduæ extremitates Corcyræ opponuntur: rurſumque alius Caſſiope, à quo ad Brundusium ſtadia ſunt CIↃ IↃCC: totidemque ad Tarentum ab alio promontorio, quod magis quàm Caſſiope ad auſtrum vergens, Phalacrum dicitur. Poſt Onchimum, ſequitur Poſidium, & Buthrotum, in ingreſſu portus Pelodis, hoc eſt cœnoſi, ſitum in peninſulam referente loco, quod habet coloniam Romanorum. Iuxtà ſunt Sybota, quæ ſunt parvæ inſulæ paululum ab Epiro diſtantes, ſitæ ponè orientale Corcyræ promontorium Leucimmam. B Sunt & aliæ minutæ inſulæ juxta oram iſtam, memoratu indignæ. Sequitur Cheimerium, (*quaſi ſi hybernum dicas*) promontorium, & Glycys, (*id eſt, dulcis*) portus, in quem influit Acheron fluvius ex Acheruſia palude, aliique complures, ita ut dulcis aquæ ſinus fiat: propè etiam Thyamis labitur. Super hunc ſinum ſita eſt Cichyrus, quæ olim Ephyra dicta fuit, Theſprotorum urbs. Propè Buthrotum eſt Phœnice. Vicinum eſt Cichyro oppidum Caſſopæorum Buchætium, paululum ſupra mare, tum in mediterraneis Elatria, C

ἐν τούτῳ δ' ἐστὶ τῷ διαστήματι 2 Πάνορμός τε λιμὴν μέγας, ἐν μέσοις τοῖς Κεραυνίοις ὄρεσι· καὶ μετὰ ταῦτα 3 Ογχισμὸς λιμὴν ἄλλος, καθ' ὃν τὰ δυσμικὰ ἄκρα τῆς Κερκυραίας ἀντίκειται· καὶ πάλιν ἄλλος, 4 Κασσιόπη, ἀφ' οὗ ἐπὶ Βρεντέσιον χίλιοι ἑπτακόσιοι στάδιοι· οἱ δ' ἴσοι καὶ ἐπὶ Τάραντα ἀπὸ ἄλλου ἀκρωτηρίου νοτιωτέρου τῆς Κασσιόπης, ὃ καλοῦσι 5 Φαλακρόν· 6 μετὰ δὲ Ογχισμὸν, Ποσίδιον, καὶ Βουθρωτὸν, ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ καλουμένου Πηλώδους λιμένος, ἱδρυμένον ἐν τόπῳ * χερρονησίζοντι, 7 ἐποίκους ἔχον Ρωμαίους, καὶ τὰ Σύβοτα· εἰσὶ δὲ νησίδες 8 τὰ Σύβοτα, τῆς μὲν Ηπείρου μικρὸν ἀπέχουσαι, κατὰ δὲ τὸ ἑῷον ἄκρον τῆς * Κερκυραίας τὴν * 9 Λευκίμμην κείμεναι. Καὶ ἄλλαι δ' ἐν τῷ παράπλῳ νησίδες εἰσὶν, οὐκ ἄξιαι μνήμης. Επειτα 10 ἄκρα Χειμέριον, καὶ 11 Γλυκὺς λιμὴν, εἰς ὃν ἐμβάλλει ὁ Αχέρων ποταμὸς ῥέων ἐκ τῆς Αχερουσίας λίμνης, καὶ δεχόμενος πλείους ποταμοὺς, ὥστε καὶ γλυκαίνειν τὸν κόλπον· ῥεῖ δὲ καὶ 12 Θύαμις πλησίον· Υπέρκειται δὲ τούτου μὲν τοῦ κόλπου 13 Κίχυρος ἡ πρότερον Εφύρα πόλις Θεσπρωτῶν· * τοῦ δὲ κατὰ Βουθρωτὸν ἡ 14 Φοινίκη· ἐγγὺς δὲ τῆς Κιχύρου πολίχνιον Βουχαίτιον Κασσωπαίων, μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης ὄν· καὶ 15 Ελάτρεια,

* Manuſſ. χερρονησιάζοντι.

* Manuſſ. Κορκυραίας

* Malim Λευκίμμην.

* Vulgò τὸ δὲ

1. *Portus magnus*) Λιμὴν μέγας, καὶ in ἐστὶ mutavi, notarum adfinitate decepto librario ſpreto. Panormus enim proprium eſt nomen, ab opportunitate factum. *Xyland.*

2. Πάνορμός τε) Hic eſt Panormus Ptolemæi. *Caſ.*

3. Ογχιμος ἄλλος) Ptolem. Ογχημος λιμήν. Manuſcripti Ογχισμος λιμὴν ἄλλος. *Idem.*

4. Κασσιόπη) Sequitur apud Ptolem Κασσιόπη λιμήν. Hujus meminit etiam Cicero ad Tyronem XVI. epiſt. 9 & Ulpianus leg. 1. §. 12. D. de exercitoria act. *Idem.* Lectu digna habet Cl. Cellarius Geogr. Antiq. L. II. c. 13. pag. 1084. 1085.

5. Φαλακρόν) Phalacrum videtur facere Epiri promontorium. At Ptolemæus, Plinius H. N. IV. c. 12. alii, non Epiri, ſed adjacentis inſulæ Corſyræ Phalacrum eſſe promontorium ſcribunt. An igitur ſicut Caſſione & in inſula Corcyra, & in oppoſita continente fuit, ita & Phalacrum. *Idem.*

6. μετὰ δὲ Ογχισμον) Imo ſi Ptolem. ſequimur, μετὰ Κασσιόπην. Sic enim ille, poſt deſcriptam Chaoniam, Θεσπρωτῶν Ποσείδιον ἄκρον· βουθρωτὸν κόλπος· πηλώδης λιμήν. *Idem.*

7. ἐποίκους ἔχον) Ideo Plinius H. Nat. IV. cap. 1. Buthrotum coloniam vocat. *Idem.*

8. τὰ Σύβωτα) At Sybota eſſe νησίδας: & ita Thucydides quoque: cujus interpres annotat, ſic vocari tres inſulas quæ σῦς ἔχουσι πολλάς. Ptolemæus autem inſulas hoc nomine nullas agnoſcit, ſed portum. Stephanus. Σύβοτα νῆσος καὶ λιμήν. Thucydides Lib. I. c. 47. quoque ἔστι δὲ, inquit, τὰ Σύβοτα τῆς Θεσπρωτίδος λιμὴν ἔρημος. *Idem.*

9. Λευκίμνην) Sic ſcripſimus, non ut omnes editiones habebant, & probaverat Xylander, Λευκίμμην. Leucimnam nominant Thucydides I. c. 30. & 47. & alii. Ptolemæi tamen codices habent Λεύκιμμαν. *Idem.*

10. ἄκρα Χειμέριον) Thucydides de Cimmerio I. c. 47. ὁρμίζονται ἐς Χειμέριον τῆς Θεσπρωτίδος γῆς ἔστι δὲ λιμὴν, καὶ πόλις ὑπὲρ αὐτοῦ κεῖται ἀπὸ θαλάσσης. Meminit paullò poſt (l. citato) & ἄκρας cognominis. *Idem.*

11. γλυκὺς λιμὴν) Strabo dulcem portum vocat, quam alii λίμνην Αχερουσίαν. Thucydides Lib. I. c. 47. hunc tractum videtur diligenter deſcripſiſſe, Εξίησι δὲ παρ' αὐτὴν Αχερουσία λίμνη ἐς τὴν θάλασσαν, διὰ δὲ τῆς Θεσπρωτίδος Αχέρων ποταμὸς ῥέων εἰσβάλλει εἰς αὐτὴν ἀφ' οὗ καὶ τῆς ἐπωνυμίαν ἔχει. i.e. *Juxta hanc palus Acheruſia in mare ſeſe exonerat: Acheron vero fluvius (à quo etiam cognomen eſt nacta) per agrum Theſproticum fluens in mare defertur.* Pertinet hûc Pauſaniæ locus in Arcad. VIII. c. 7. γλυκὺ δὲ ὕδωρ, inquit, ἐν θαλάσσῃ δῆλόν ἐστιν ἐνταῦθα τε ἀνιὸν τῇ Αργολίδι, καὶ ἐν τῇ Θεσπρωτίδι κατὰ τὸ καλούμενον D Χειμέριον. i. e. *dulcis vero aquæ venas è mari effundi, non in Argolicis tantum finibus, ſed in Theſprotide, etiam prope eum locum, quem vocant Chimerium, ſatis conſtat.* Idem.

12. Θύαμις) Sequitur apud Thucyd. I. cap. 47. Ρεῖ δὲ καὶ Θύαμις ποταμὸς, ὁρίζων τὴν Θεσπρωτίδα καὶ Κεστρίνην. i. e. *Fluit & Thyamis amnis Theſprotidem Ceſtrinenque diſterminans.* quem locum quum videatur Strabo exſcribere, non eſt dubium ſcripſiſſe eum Θύαμις. Sic & Plin. & Ptol. habent, & libri veteres. *Idem.* Videatur Cellarius Geogr. Antiq. L. II. c 13.

13. Κίχυρος) Cichyrum nominat Pauſanias, Atticis L. I. c. 18. De Ephyra Theſprotica, vide Euſtath. *Idem.*

14. Φοινίκη) Hujus meminit Ptolem. & Polyb. lib. II. quem vide. *Idem.*

15. Ελάτρια) Stephanus annotat, & Ελάτειαν, dici & Ελάτρειαν. ab illa dici Ελατεὺς, (ſcribe Ελατειεὺς, *Elatienſis*, Livio XXXII. 24.) ab hac Ελατρειεύς. *Idem.*

καὶ Πανδοσία, καὶ Βάτιαι ἐν μεσογαίᾳ· καθήκει A δ' αὐτῶν ἡ χώρα μέχρι τοῦ κόλπου. Μετὰ δὲ Γλυκὺν λιμένα, ἐφεξῆς εἰσὶ δύο ἄλλοι λιμένες, ὁ μὲν ἐγγυτέρω καὶ ἐλάττων Κόμαρος, ἰσθμὸν ποιῶν ἑξήκοντα σταδίων πρὸς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον, καὶ τὸ τοῦ Σεβαστοῦ Καίσαρος κτίσμα, τὴν Νικόπολιν· ὁ δὲ ἀπωτέρω καὶ μείζων καὶ ἀμείνων, πλησίον τοῦ στόματος τοῦ κόλπου, διέχων τῆς Νικοπόλεως ὅσον δώδεκα σταδίους. Ἐφεξῆς δὲ τὸ στόμα τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου·

p. 325. [1] τούτου δὲ τοῦ κόλπου τὸ μὲν στόμα, μικρῷ τοῦ τετρασταδίου μεῖζον· ὁ δὲ κύκλος καὶ τριακοσίων σταδίων, εὐλίμενος δὲ πᾶς. Οἰκοῦσι δὲ τοῖς μὲν ἐν δεξιᾷ B εἰσπλέουσι τῶν Ἑλλήνων Ἀκαρνᾶνες· καὶ ἱερὸν τοῦ [2] Ἀκτίου Ἀπόλλωνος ἐνταῦθά ἐστι πλησίον, τοῦ στόματος, λόφος τις, ἐφ' ᾧ ὁ νεώς, καὶ ὑπ' αὐτῷ πεδίον ἄλσος ἔχον, καὶ νεώρια· ἐν οἷς [3] ἀνέθηκε Καῖσαρ [4] τὴν δεκανέαν ἀκροθίνιον, [5] ἀπὸ μονοκρότου μέχρι δεκήρους· ὑπὸ πυρὸς δ' ἠφανίσθαι καὶ οἱ νεώσοικοι λέγονται καὶ τὰ πλοῖα. Ἐν ἀριστερᾷ δὲ ἡ Νικόπολις, καὶ τῶν Ἠπειρωτῶν οἱ Κασσωπαῖοι μέχρι * τοῦ κατ' Ἀμβρακίαν· ὑπέρκειται δὲ αὕτη τοῦ μυχοῦ μικρόν, [7] Τόλγου τοῦ Κυψέλου κτίσμα· [8] παραρρεῖ δ' αὐτὴν ὁ Ἄραχθος ποταμὸς, ἀνάπλουν ἔχων ἐκ θαλάττης εἰς αὐτὴν, ὀλίγων σταδίων, ἐρχόμενος [9] ἐκ Στύμφης ὄρους, καὶ τῆς Παρωραίας. C

* Manuſſ. τοῦ μυχοῦ τοῦ κατὰ.

Pandoſia, Batiæ. Caſſopæorum regio ad ſinum uſque dulcem pertinet. Poſt ſinum dulcem alii ſequuntur duo, unus propior, idemque minor, qui ad ſinum Ambracium & ab Auguſto Cæſare conditam Nicopolin conficit iſthmum LX. ſtadiorum, nomine Comarus: alter & major & melior, ſed remotior, ac ori ſinus propinquus, XII. circiter â Nicopoli diſtans ſtadiis. Subſequitur oſtium ſinus Ambracii, non multo majus IV. ſtadiis: cùm ipſius ſinus circulus vel ccc. ſtadia contineat, bonis undique apti portubus. Sinum ingreſſo, ad dextram Acarnanes habitant Græci: atque ibi eſt Actii (*quaſi litoralem diceres*) Apollinis templum tumulo faucibus ſinus propinquo impoſitum, infràque campus cum luco & navalibus, in quibus Cæſar de præda ex hoſtibus capta dedicavit decem naves, ab uno remorum ordine acta ad deciremem uſque: igni autem & navalia abſumta ferunt, & naves. Ad ſiniſtram Nicopolis eſt, & Caſſopæi Epirotæ uſque ad Ambraciæ fines. Sita eſt Ambracia aliquantulum ſupra ſinus intimum receſſum, condita à 6 Tolgo Cypſeli filius. eam præterlabitur Arachthus fluvius, (quo adverſo ad eam urbem paucorum ſtadiorum eſt ſubvectio) profluens è Stympha monte & Paroræis.

1. τούτου δὲ τοῦ κόλπου) Conferant ſtudioſi hanc ſinus Ambracici deſcriptionem, cum ista Polybii libro quarto p. 455. ed. Amſt. ὁ προειρημένος κόλπος, ἐκπίπτει μὲν ἐκ τοῦ Σικελικοῦ πελάγους μεταξὺ τὴν Ἠπείρου καὶ τῆς Ἀκαρνανίας στενῷ παντελῶς στόματι· λείπει γὰρ τῶν πέντε σταδίων προβαίνων δ' ἐς τὴν μεσόγαιαν. κατὰ μὲν τὸ πλάτος ἐφ' ἑκατὸν στάδια κεῖται. κατὰ δὲ τὸ μῆκος ἀπὸ τοῦ πελάγους προσπίπτει περὶ τριακόσια στάδια. i. e. *ſinus Ambracicus è mari Siculo terras irrumpit inter Epirum & Acarnaniam, ore admodum anguſto: quinque enim ſtadiorum non eſt: provectus vero in mediterranea; latitudinem obtinet ſtadiorum centum: in longum porrigitur à mari Siculo ſtadia trecenta.* Caſaub.

2. Ἀκτίου Ἀπόλλωνος) *Actium* locus ille dicitur, vulgò omnibus cognitus. *Idem.*

3. ἀνέθηκε Καῖσαρ) Mos antiquus poſt victoriam navibus partam, captas naves deo, qui faviſſe videbatur, dicare, Neptuno plerumque. Thucyd. lib. II. cap. 92. de Athenienſibus, καὶ τροπαῖον στήσαντες ἐπὶ τῷ Ῥίῳ, καὶ ναῦν ἀναθέντες τῷ Ποσειδῶνι, ἀνεχώρησαν. Paullò poſt de Poloponnenſiis (l. citato) καὶ ἥνπερ ἔλαβον ναῦν ἀνέθεσαν ἐπὶ τὸ Ῥίον. Auguſtus tamen Apollini Actio conſecravit, (ut ait Dio Lib. LI. mox ab initio. p. 442. vel potius Neptuno ac Marti, ut eſt apud Suetonium Aug. c. 18.) *Idem.*

4. τὴν δεκανέαν) Diodorus δεκαναίαν ſimiliter dixit. *Idem.*

5. ἀπὸ μονοκρότου) Vide omnino Florum lib. IV. cap. 11. Hoc Dio ita narrat, ut à trireme incipiat, omiſſis monocrotis & dicrotis. locus eſt lib. LI. mox ab initio p. 442. τῷ Ἀπόλλωνι τῷ Ἀκτίῳ τριήρη τὲ καὶ τετρήρη, τάτε ἄλλα τὰ ἑξῆς μέχρι δεκήρους, ἐκ τῶν αἰχμαλώτων νεῶν ἀνέθηκε. i. e. Cæſar *Apollini, qui apud Actium colitur, triremem quadriremem ac alia navium genera uſque ad deciremem, ex* D *captis navibus conſecravit.* Idem.

6. *Tolgo*) Epitomæ, quæ quidem hîc multa ex Ptolemæo habent inſerta, multa alio congeſta ordine, legunt Γόργου, Gorgo. Sed & ſuprà multa ſuſtulimus menda. interpres δεκανέαν, quod decem navium ſignificat donarium, XIX. navium ineptè verterat. Cæterùm Ἄραχθος legendum & ex Ptolemæo conſtat, & ex Livio & Plinio, ut ad Stephanum docui. itaque etiam infrà eum pro monſtroſo reſtitui Ratoo. Jam qui ſuprà Thymiathis legitur in Strabone, is Ptolemæo eſt Thyamis voce haud paulo concinniore. *Xyland.*

7. Τόλγου) Epitome habet Τόργου. Sed ita prior quoque interpres videtur in ſuis manuſcriptis reperiſſe. Cypſelus autem rex fuit Corinthi, Periandri pater: videntur autem Corinthi duce iſto regis ſui filio, Ambraciam condidiſſe, unde Κορινθίων ἄποικος à Thucyd & Pauſania ℣. 23. appellatur. *Caſaub.*

8. Παραρρεῖ δὲ αὐτὴν ὁ Ἄραχθος ποταμός. *Eam præterlabitur Arachthus fluvius*) Lycophroni dicitur hic fluvius Ἄραιθος, ut & Callimacho dictus fuerat, ſi fides Tzetzæ ad Lycophronem ℣ 409. *Palmer.*

9. ἐκ Στύμφης ὄρους) ſcribe Τύμφης vide Holſtein in voce Τάρφη. & Τύμφη. p. 315. & 332.

9. Ἐκ Στύμφης ὄρους. *E Stympha monte*) De hoc montis nomine quid cenſeam, nondum decernere potui, adeo variatur in ejus denominatione apud auctores, quorum alii Στύμφη habent, alii Τύμφη, ut & Strabo inferius. Ego in notis ad Arrianum pag. 8. notaveram in vocibus παρὰ τῆς Στυμφαίας, literam σ à præcedentis dictionis fine male repetitam eſſe, & volebam legi τῆς Τυμφαίας, ſed in hoc Strabonis loco ea nota non convenit: ideo ἐπέχω. Hic mons Theſſaliam ab Epiro dividebat, ideo à quibuſdam Theſſaliæ, ab aliis Epiro tribuitur. *Palmer.* Vide Chriſtoph. Cellar. Geogr. Vet. L. II. c. 13. p. 1034.

Hæc urbs antiquitus fortuna eſt uſa proſperrima, adeoque ſinu nomen dedit: maximè autem eam exornavit Pyrrhus, regia hac uſus. Poſterioribus autem temporibus Macedones, atque inde Romani, & hanc & vicinas urbes continentibus bellis propter rebelliones confecerunt: adeò ut tandem Auguſtus ſentiens planè deſeri has urbes, in unam omnes à ſe in ſinu iſto vocatam Nicopolin contraxerit: nomen Nicopoli indidit à victoria (*id eſt Nice Græcis*) qua potitus eſt devicto ad fauces ſinus navali pugna Antonio, & Cleopatra Ægypti regina, quæ ipſa etiam certamini interfuit. Viget autem multitudine hominum Nicopolis, & augetur indies, agrum habens amplum, & ornamenta è manubiis. In ſuburbio lucus eſt adornatus ad quinquennale certamen, in quo luco gymnaſium eſt & ſtadium: & in tumulo qui luco imminet, templum eſt Apollinis. Actia, certamen ſunt Olympicum, in Actii Apollinis honorem: procurant Lacedæmonii. Reliqua oppida & vici ſub Nicopoli ſunt. Quondam quoque Actia coronarium certamen Deo à vicinis celebrabantur: ſed & ejus dignitatem auxit Cæſar. Poſt Ambraciam Argos ſequitur Amphilochicum, urbs ab Alcmæone ejuſque liberis condita. Ephorus ſcribit, poſt Epigonorum (ſic vocabantur eorum poſteri, qui cum Adraſto & Polynice Thebas oppugnaverant) ad Thebas expeditionem, Ælcmæonem à Diomede invitatum, ad eum in Ætoliam conceſſiſſe, inque ea & Acarnania occupandis ſocium ſe ei præbuiſſe: cumque ad Trojanum bellum ab Agamemnone vocarentur,

A Ηὐτύχει μὲν οὖν καὶ πρότερον ἡ πόλις αὕτη διαφερόντως· τὴν γοῦν ἐπωνυμίαν ἐντεῦθεν ἔσχηκεν ὁ κόλπος· μάλιστα δ' ἐκόσμησεν αὐτὴν Πύρρος, βασιλείῳ χρησάμενος τῷ τόπῳ. Μακεδόνες δ' ὕστερον καὶ Ῥωμαῖοι, 1 καὶ ταύτην, καὶ τὰς ἄλλας κατεπόνησαν τοῖς συνεχέσι πολέμοις, διὰ τὴν ἀπείθειαν· ὥστε τὸ τελευταῖον 2 ὁ Σεβαστὸς ὁρῶν ἐκλελειμμένας τελέως τὰς πόλεις, εἰς μίαν συνῴκισε τὴν ὑπ' αὐτοῦ κληθεῖσαν Νικόπολιν ἐν τῷ κόλπῳ τούτῳ· ἐκάλεσε δ' ἐπώνυμον τῆς νίκης, ἐν ᾗ κατεναυμάχησεν Ἀντώνιον πρὸ τοῦ στόματος τοῦ κόλπου, καὶ τὴν Αἰγυπτίων βασίλισσαν Κλεοπάτραν, παροῦσαν ἐν τῷ ἀγῶνι καὶ
B αὐτήν. Ἡ μὲν οὖν Νικόπολις εὐανδρεῖ, καὶ λαμβάνει καθ' ἡμέραν ἐπίδοσιν· χώραν τε ἔχουσα πολλὴν, καὶ τὸν ἐκ τῶν λαφύρων κόσμον, 3 τό τε κατασκευασθὲν τέμενος ἐν τῷ προαστείῳ τὸ μὲν εἰς τὸν ἀγῶνα τὸν πεντετηρικὸν, ἐν ἄλσει ἔχοντι γυμνάσιόν τε καὶ στάδιον, τὸ δ' ἐν τῷ ὑπερκειμένῳ τοῦ ἄλσους ἱερῷ λόφῳ τοῦ Ἀπόλλωνος· ἀποδέδεικται δ' ὁ ἀγὼν Ὀλύμπιος 4 τὰ Ἄκτια, ἱερὸς τοῦ Ἀκτίου Ἀπόλλωνος. τὴν δ' ἐπιμέλειαν ἔχουσιν αὐτοῦ Λακεδαιμόνιοι· αἱ δ' ἄλλαι κατοικίαι περιπόλιοι τῆς Νικοπόλεώς εἰσιν· ἤγετο δὲ καὶ πρότερον τὰ Ἄκτια, τῷ θεῷ στεφανίτης ἀγὼν ὑπὸ τῶν περιοίκων· νῦν δ' ἐντιμότερον
C ἐποίησεν ὁ Καῖσαρ. 5 Μετὰ δὲ τὴν Ἀμβρακίαν τὸ Ἄργος ἐστὶ τὸ Ἀμφιλοχικὸν, 6 κτίσμα Ἀλκμαίωνος καὶ τῶν παίδων. Ἔφορος μὲν οὖν φησὶ τὸν Ἀλκμαίωνα μετὰ τὴν 7 Ἐπιγόνων ἐπὶ τὰς Θήβας στρατείαν, παρακληθέντα ὑπὸ Διομήδους, συνελθεῖν εἰς Αἰτωλίαν αὐτῷ, καὶ συγκατακτήσασθαι ταύτην τε καὶ τὴν Ἀκαρνανίαν· καλουμένους δ' αὐτοὺς ἐπὶ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον Ἀγαμέμνονος,

1. *καὶ ταύτην*) Ambraciam, de qua à Rom. obſeſſa & tandem capta vide Livii hiſtoriam lib. XXXVIII. c. 3. *Caſaub.*

2. *ὁ Σεβάστος*) Teſtatur hoc etiam Pauſanias, Eliac. pr. (Lib. v. c. 23.) *Ἀμβρακιώτας καὶ Ἀνακτορίους ἀποίκους Κορινθίων ὄντας, ἐπηγάγετο ὁ Ῥωμαίων βασιλεὺς ἐς Νικοπόλεως συνοικισμὸν πρὸς τῷ Ἀκτίῳ.* D i. è. *Ambraciotas & Anactorios Corinthiorum colonias, Cæſar Auguſtus Nicopolin ad Actium promontorium deduxit.* De victoria Actiaca res eſt nota ex Plutarcho, Dione, aliis. *Idem.*

3. *Τότε κατασκευασθὲν τέμενος ἐν τῷ προαστείῳ τὸ μὲν εἰς τὸν ἀγῶνα τὸν πεντετηρικὸν, ἐν ἄλσει ἔχοντι γυμνάσιόν τε καὶ στάδιον, τὸ δὲ ἐν τῷ ὑπερκειμένῳ τοῦ ἄλσους ἱερῷ λόφῳ. In ſuburbio lucus eſt adornatus ad quinquennale certamen, in quo luco gymnaſium eſt & ſtadium: in tumulo, qui luco imminet*) Si quis attente conſiderabit hunc locum, videbit non eſſe ſanum, claudicat enim hiſtoria: cum enim de eo ſacro loco dicat, de duobus aſſumit. Igitur minima mutatione lege: *Duo ſepta præparata. τὼ δὲ κατασκευασθέντε τεμένω*, dualiter, & ſic planus erit & plenus ſententiæ ſenſus. *Palmer.*

4. *τὰ Ἄκτια*) Dio libro LI. mox ab initio p. 442. de Auguſto, *ἀγῶνά τέ τινα καὶ μουσικὸν καὶ γυμνικὸν, ἱπποδρομίας τε πεντετηρικὸν ἱερὸν (οὕτω γὰρ τοὺς τὴν σίτησιν ἔχοντας ὀνομάζουσι) κατέδειξεν, Ἄκτια αὐτὸν προσαγορεύσας.* i. e. *ludos muſicos ac gymnicos & certamen equeſtre cum ſacro quinquennali (ſic enim ii qui annonæ ſunt præfecti appellantur) conſtituit, Actiacos ludos dicens.* Quod autem ait Strabo etiam antè fuiſſe Actia celebrata, confirmat id Virgil. Æn. III. ℣. 278. ubi ait Æneas.

Ergo inſperata tandem tellure potiti
Luſtramurque Iovi, votiſque incendimus aras,
Actiaque Iliacis celebramus littora ludis. Caſaub.

5. *Μετὰ δὲ τὴν Ἀμβρακίαν τὸ Ἄργος ἐστὶ τὸ Ἀμφιλ.*) Livius XXXVIII. c. 10. ſcribit Argos Amphilochicum XXII. milia ab Ambracia abeſſe. *Idem.*

6. *κτίσμα*) Vide Apollodorum libro III. cap. 7. qui Amphilochum hunc à quo Argos Amphilochicum eſt appellatum, itemque Alcmæonem, filios Amphiarai fuiſſe docet. Ephori locum pluribus refert Strabo libro x. p. 462. ubi de Acarnania. *Idem.*

7. *Ἐπιγόνων*) Anno decimo poſt eorum ſeptem ducum interitum qui Thebas infeſto exercitu petierunt, ut Eteocli regnum eriperent, filii eorum rurſus Thebas oppugnare decreverunt. Hi vulgò Epigoni ſunt appellati. Vide Apollodorum III. c. 7. §. 2. & Diodorum. *Idem.*

p. 326. τὸν μὲν Διομήδη προσθεῖναι· τὸν δ᾽ Ἀλκμαίωνα μείναντα ἐν τῇ Ἀκαρνανίᾳ, τὸ Ἄργος κτίσαι· καλέσαι δ᾽ Ἀμφιλοχικὸν [1] ἐπώνυμον τοῦ ἀδελφοῦ. Ἴναχον δὲ τὸν διὰ τῆς χώρας ῥέοντα ποταμὸν εἰς τὸν κόλπον, ἀπὸ τοῦ κατὰ τὴν Ἀργείαν προσαγορεῦσαι. [2] Θουκυδίδης δέ φησιν αὐτὸν Ἀμφίλοχον, μετὰ τὴν ἐκ Τροίας ἐπάνοδον, δυσαρεστοῦντα τοῖς ἐν Ἄργει, παρελθεῖν εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν· διαδεξάμενον δὲ τὴν τ᾽ ἀδελφοῦ δυναστείαν, κτίσαι τὴν πόλιν ἐπώνυμον ἑαυτοῦ. Ἠπειρῶται δ᾽ εἰσὶ καὶ Ἀμφίλοχοι, καὶ οἱ ὑπερκείμενοι καὶ συνάπτοντες τοῖς Ἰλλυρικοῖς ὄρεσι, τραχεῖαν οἰκοῦντες χώραν, [3] Μολοττοί τε καὶ [4] Ἀθαμᾶνες, [5] καὶ Αἴθικες, καὶ [6] Τυμφαῖοι, καὶ [7] Ὀρέσται, [8] Παρωραῖοί τε καὶ [9] Ἀτιντᾶνες, οἱ μὲν πλησιάζοντες τοῖς Μακεδόσι μᾶλλον, οἱ δὲ τῷ Ἰονικῷ κόλπῳ. [10] Λέγεται δὲ τὴν Ὀρεστιάδα κατασχεῖν ποτε Ὀρέστης, φεύγων τὸν τῆς μητρὸς φόνον, καὶ καταλιπεῖν ἐπώνυμον ἑαυτοῦ τὴν χώραν· κτίσαι δὲ καὶ πόλιν, καλεῖσθαι δ᾽ αὐτὴν Ἄργος Ὀρεστικόν. Ἀναμέμικται δὲ τούτοις τὰ Ἰλλυρικὰ ἔθνη, τὰ πρὸς τῷ νοτίῳ μέρει τῆς ὀρεινῆς καὶ τὰ ὑπὲρ τοῦ Ἰονίου κόλπου· τῆς γὰρ Ἐπιδάμνου καὶ τῆς Ἀπολλωνίας, μέχρι τῶν Κεραυνίων * περιοικοῦσι, [11] Βυλλίονές τε καὶ [12] Ταυλάντιοι, καὶ [13] Παρθῖνοι, καὶ * [14] Φρύγοι· πλησίον δέ που καὶ τὰ ἀργύρεια τὰ ἐν Δαμαστίῳ, [16] Περισάδιές τε συνεστήσαντο τὴν δυναστείαν, καὶ [17] Ἐγχελίους

* Vett. lib. ὑπεροικοῦσι,

Diomede profectò Alcmæonem in Acarnania manſiſſe, Argoſque condidiſſe & de fratris ſui nomine Amphilochium nuncupaſſe: & Inachum amnem qui per eam fluit regionem, ab Argivo amne Inacho denominaſſe. Thucydides autem affirmat ipſum Amphilochum cum à Troja domum rediiſſet, Argiſque res parum arriderent, in Acarnaniam abiiſſe, & fraternæ ditionis hæreditate potitum, urbem hanc ſibi cognominem condidiſſe. Cæterùm & Amphilochi inter Epirotas cenſentur, & qui ſupra eos ſiti Illyrios attingunt montes, aſpera incolentes loca, Moloſſi, Athamanes, Æthices, Tymphæi, Oreſtæ, Paroræi, atque Atintanes, alii Macedonibus, alii Ionico mari propinquiores. Fertur Oreſtiadi regioni nomen feciſſe Oreſtes, cum ob matris cædem profugus eam tenuiſſet: ac condidiſſe ibi etiam urbem Argos Oreſticum. His porrò Epirotis admixtæ ſunt Illyriæ gentes quæ ſunt ad montium partes meridiei obverſas, & ſupra Ionicum ſinum accolunt. Circa enim Dyrrachium & Apolloniam uſque ad Ceraunios montes habitant Bulliones. Taulantii, Parthini, Phrygi: & propè ſunt argenti metalla Damaſtii. Ibique & ii Periſadies ſuam conſtituerunt ditionem, & quos Enchelies vocant,

1. ἐπώνυμον τοῦ ἀδ.) Indicium fraternæ charitatis: quam ſic quoque teſtatus eſt quum filio ſuo, quem ex Mantone ſuſcepit, ejuſdem fratris Amphilochi nomen dedit, ut teſtatur Apollodorus. *Caſaub.*

2. Θουκυδίδης δὲ) Locus eſt libro II. c. 68. Thucydidi ferè aſſentitur Apollodorus III. c. 7. §. 7. niſi quod cauſam profectionis aliam affert. Ἀμφίλοχος, inquit, κατὰ χρησμοὺς Ἀπόλλωνος, Ἄργος Ἀμφιλοχικὸν ᾤκησε vel ᾤκισε potius. *Idem.* Pauſanias vero Lib. VIII. c. 24. pag. 646. eum Ἀμφότερον vocat.

3. Μολοττοί) Steph. Μολοττία, ἡ χώρα τῆς Ἠπείρου. *Id.*

4 Ἀθαμᾶνες) Stephanus, Ἀθαμανία χώρα Ἰλλυρίας, οἱ δὲ Θεσσαλίας. Plinio H. N. IV. c. 2. *Athamanes* ſunt populus Ætolorum. *Idem.*

5. καὶ Αἴθικες) Obſcuri nominis (etſi Homerus meminit) gens, utpote quæ jam olim periit: ideo quæ de hac habet Stephanus aſcribam, *Aethicia*, inquit, *ut Cilicia dicitur*, & *Aetices*, *ut Cilices. Habitabant autem iſti in Theſſalia, in monte Pindo: quamquam Marſyas mediam jacere Aethiciam inter Tymphæam & Athamaniam ſcribit. Gens eſt audaciæ projectæ & barbara, latrociniiſque vehementer dedita.* Ex his intelligimus, cur Æthicas Strabo inter Athamanas & Tymphæos poſuerit. *Idem.*

6. Τυμφαῖοι) Stephanus, Τύμφη, ὄρος Θεσπρωτικόν, καὶ Θυμφαία πόλις. *Idem.*

7. Ὀρέσθαι) Steph. Ὀρέσθαι Μολοττικὸν ἔθνος. *Idem.*

8. παρωραῖοι) Stephanus Macedonibus iſtos attribuit. Plinius H. Nat. IV. c. 10. Pæonibus. Livius lib. XXXIX. 27. Paroriam Thraciæ ſubjectam ait. *Idem.*

9. Ἀτιντᾶνες) Hos quoque Stephanus Macedonibus attribuit. *Idem.*

10. Λέγεται δὲ) Euripides Oreſtem non in Epirum, ſed in Arcadiam fugiſſe vult, ubi Oreſtium condiderit. ℣. 1645.

—— σὲ δ᾽ αὖ χρεὼν
Ὀρέστα, γαίας τῆς δ᾽ ὑπερβαλόνθ᾽ ὅρους,
Παῤῥάσιον οἰκεῖν δάπεδον, ἐνιαυτοῦ κύκλον,
κεκλήσεται δὲ τῆς σῆς φυγῆς ἐπώνυμον,
Ἀζᾶσιν Ἀρκάσιν τ᾽ Ὀρέστειον καλεῖν. i. e.
—— *Te autem oportet*
Oreſta, poſtquam hujus terræ fines ſuperaveris,
Habitare ſolum Parrhaſium, per circulum anni,
Vocabitur autem locus à tuo nomine ab exilio,
Ut vocetur Azanibus & Arcadibus Oreſteum. Id.

11. Βυλλίονες) *Apolloniam*, inquit Plinius III. c. 23. *accolunt Barbari, Amantes & Buliones. Idem.*

12. Ταυλάντιοι) Stephanus ait eſſe Ἰλλυρικὸν ἔθνος. Non infrequens horum mentio in hiſtoriis. vide etiam Ptolemæum & Plin. III. c. 23. *Idem.*

13. Παρθῖνοι) Stephanus ait Πάρθον eſſe πόλιν Ἰλλυρικήν. Parthinorum meminere Polybius, & Dio. Parthos in Macedonia Ptolemæus ponit. *Idem.*

14. Φρύγοι) Legendum Βρύγοι vel Βρύγιοι. Nam Stephanus Βρυγίαν ait eſſe urbem Macedoniæ, unde ſint dicti Βρύγιοι itemque Βρύγιον, unde Βρυγιεῖς. Quare rectius mox, Βρύγων. *Idem.*

15. *Peryſadyes*) Vide quomodo locus ſit integer, certè paulò poſt ubi Cadmi poſteror[illegible], οὐχ ante ἰθαγενῶν non metui delere, ſecutus fidem fabuloſæ de Cadmo hiſtoriæ. Europus pro Euporo repoſui ex Ptolemæo, & antiqua lectione. [illegible]d.

16. Περισάδιές τε) Prior interpres legiſſe videtur περὶ ἃ Περ. Et mox: οὓς καὶ ἐγχ. Sed malo ἐπέχειν, quàm temere quicquam pronuntiare deficientibus & libris qui fundi ſint, & auctoribus qui hanc ſententiam confirment. *Caſaub.*

17. ἐγχελίους) Steph. ἐγχελᾶνες & ἐγχελέαι, gens eſt Illyrica. De his libro primo dictum eſt. *Idem.*

1. Σεσα.

ac Seſaraſios: tum Lynciſtæ, Deuriopus, Tripolitis, Pelagonia, Eordi, Elymia, Eratyra. Hæc omnia ſuis quondam ſingula paruerunt principibus: de quibus Enchelies regebantur à Cadmi & Hermoniæ poſteris: ibique ea commonſtrantur, quæ fabulæ de iis prodiderunt: hi ergo regebantur à genuinis. Lynciſtæ ſub Arrabæo fuerunt, qui à Bacchiadis genus duxit. Hujus ex filia neptis fuit Eurydice, mater Philippi, Amyntæ uxor: & Irra filia. De Epirotis etiam Moloſſi Pyrrho Neoptolemo Achillis filius, ejuſque poſteris Theſſalis natione ſubditi fuerunt. Reliqui à genuinis ſunt gubernati, ac ſubinde aliis aliiſque invaleſcentibus, ad extremum omnia ſub Macedonum regnum ſunt redacta, paucis earum regionum demptis, quæ ſupra Ionium ſinum ſunt ſitæ. Quin etiam Lynceſtidem, Pelagoniam, Oreſtidem, ac Elymiam, Macedoniæ ſuperioris, poſteriores etiam liberæ nomine intellexerunt: neque deſunt qui omne id, quod ad Corcyram uſque eſt regionis, Macedoniam appellent, eam afferentes cauſam, quòd & tonſura, & lingua, & chlamyde, aliiſque id genus Macedonicis utuntur: nonnulli etiam duplici ſermone. Sed everſo Macedonum regno, omnia iſta in Romanorum venerunt poteſtatem. Per has gentes via ducit Ignatia, ex Epidamno & Apollonia: & in itinere quod eſt ad Candaviam, lacus ſunt circa Lychniduntem, qui ad ſalſamenta piſcium abundè ſuppeditant. Sunt & flumina, quorum alia in Ionium ſinum exeunt, verſus meridiem alia, ut Inachus, Arachthus, Achelous, Evenus, qui olim Lycormas fuit uſurpatus:

A καὶ 1 Σεσαρασίους καλοῦσι, πρὸς δὲ τούτοις 2 Λυγκισταί τε καὶ ἡ Δευρίοπος, 3 καὶ ἡ Τριπολῖτις 4 Πελαγονία, καὶ 5 Εορδοί, καὶ 6 Λίμια, καὶ Ερατυρα. Ταῦτα δὲ πρότερον μὲν κατεδυναστεύετο ἕκαστα, ὧν ἐν τοῖς Εγχελίοις, οἱ Κάδμου καὶ Αρμονίας ἀπόγονοι ἦρχον, καὶ τὰ μυθευόμενα περὶ αὐτῶν ἐκεῖ δείκνυται· οὗτοι μὲν οὖν ὑπὸ ἰθαγενῶν ἤρχοντο· οἱ δὲ Λυγκισταὶ ὑπ' Ἀρραβαίῳ ἐγένοντο, τῶν Βακχιαδῶν γένους ὄντι· τούτου δ' ἦν θυγατριδῆ ἡ Φιλίππου μήτηρ Αμύντου, 7 τοῦ Εὐρυδίκης, Ἴρρα δὲ θυγάτηρ. Καὶ τῶν Ηπειρωτῶν δέ, Μολοττοὶ ὑπὸ Πύρρῳ τῷ Νεοπτολέμῳ τοῦ Αχιλλέως, καὶ τοῖς ἀπογόνοις B αὐτοῦ Θετταλοῖς οὖσι γεγονόσι· οἱ λοιποὶ δὲ ὑπὸ ἰθαγενῶν ἤρχοντο· εἶτ' ἐπικρατούντων ἀεί τινων κατέστρεψεν ἅπαντα εἰς τὴν Μακεδόνων ἀρχήν, πλὴν ὀλίγων τῶν ὑπὲρ τοῦ Ιονίου κόλπου. Καὶ δὴ καὶ τὰ περὶ 8 Λυγκιστὸν, καὶ Πελαγονίαν, καὶ Ορεστιάδα, καὶ Αιμίαν, τὴν ἄνω Μακεδονίαν ἐκάλουν· οἱ δ' ὕστερον καὶ ἐλευθέραν· ἔνιοι δὲ καὶ σύμπασαν τὴν μέχρι Κερκύρας, Μακεδονίαν προσαγορεύουσιν, αἰτιολογοῦντες ἅμα ὅτι καὶ κουρᾷ, καὶ p. 327. διαλέκτῳ, καὶ χλαμύδι, καὶ ἄλλοις τοιούτοις χρῶνται παραπλησίως· ἔνιοι δὲ καὶ δίγλωττοί εἰσι. Καταλυθείσης δὲ τῆς Μακεδόνων ἀρχῆς, ὑπὸ Ρωμαίοις ἔπεσε. Διὰ δὲ τούτων ἐστὶ τῶν ἐθνῶν ἡ * Ιγνατία ὁδός, ἐξ Επιδάμνου καὶ Απολλωνίας * περὶ τὴν ἐπὶ Κανδαουΐας ὁδὸν, αἵ τε λίμναι εἰσὶν 9 αἱ περὶ Λυχνιδοῦντα, ταριχείας ἰχθύων αὐτάρκεις ἔχουσαι· καὶ ποταμοὶ, οἵ τε εἰς τὸν Ιόνιον κόλπον ἐκπίπτοντες, καὶ οἱ ἐπὶ τὰ νότια μέρη, ὅ, τ' Ιναχος καὶ 10 ὁ Ρατῶος, καὶ ὁ Αχελῷος, καὶ ὁ Εὔηνος, 11 ὁ Λυκόρμας πρότερον καλούμενος,

* Manuſſ. Εγνατία
* Scripti περὶ δὲ τὴν

1. *Σεσαρασίους*) Stephanus innuit legendum eſſe, *Σεσαρηθίους*, annotat enim, *Seſarethum* urbem eſſe Taulantiorum. *Caſaub.*

2. *Λυγκισταὶ*) Stephanus ex iſto Strab. libro annotat, Lyncum urbem eſſe Epiri. *Idem.*

3. *καὶ ἡ Τριπολῖτις*) Puto legendum: *καὶ ἡ τριπολῖτις Πελαγονία.* ſic enim paullò poſt, *Τριπολῖτις γοῦν ἡ Πελαγονία ἐγένετο.* Vide tamen Steph. *Τρίπολις.* *Idem.*

4. *Πελαγονία*) In Stephano ſcribitur Pelagoniam eſſe regionem Siciliæ. mendosè omnino. Nam & Plinius IV. c. 10. *Pelagones* in Macedonia ponit. Et Ælianus V. H. ait lib. III. c. 1. Eum, qui Theſſalica Tempe relinquens Delphos petat, via Pythiade appellata per Pelagoniam tranſire. *Idem.*

5. *Εορδοί*) Scribebatur *Λεόρδοι* (ita edd. Aldin. & Henr. Petr.) ſed legendum eſſe *Εορδοί* certum eſt cum ex Geographis, tum ex Thucydide II c. 99. *Idem.*

6. *Λίμια*) Mox *Αιμία* ſcribitur: utraque vox corrupta videtur. *Elimeam* fortaſſe intelligit, cujus & Geographi & Thucydid. ac Livius XXXI. 39. & XLII. c. 53. meminere. *Idem.*

7. *τοῦ Εὐρυδίκης*) Lege, *Αμύντου γυνὴ, Εὐρυδίκη.* Eurydice hæc, fuit Amyntæ uxor, mater Philippi, D cui filius fuit Alexander magnus. Vide Juſtinum VII. c. 4. *Idem.*

8. *Λυγκιστὸν*) Lego *Λυγκιστὶν*, vel *Λύγκον.* *Idem.*

9. *αἱ περὶ Λυχνιδοῦντα*) Lego *Λύχνιδον.* Stephanus enim *Λύχνιδον* vel *Λυχνιτὸν* appellari auctor eſt urbem Illyrici, circa quam eſt iſta palus, ſive lacus: cujus & Diodorus Siculus meminit lib. XVI. *νενικηκὼς τοὺς Ιλλυρίους καὶ πάντας τοὺς μεχρὶ τῆς Λυχνίτιδος καλουμένης λίμνης.* Polybius Lib. V. p. 621. ed. Amſt. *Λυχνιδίαν λίμνην* vocat. Lego igitur, *αἱ περὶ Λύχνιδον ταριχεῖαι.* Syllaba *τα* ex initio ſequentis dictionis præcedentis fini malè hæſit. Lychnidi porro & Ptol. meminit. *Idem.*

10. *ὁ Ρατῶος*) Aſſentior Xylandro ſcribenti *ὁ Αραχθος.* *Idem.*

11. *ὁ Λυκόρμας*) Notat hoc & libro X. p. 451. Stephanus quoque, *Λυκόρμας*, inquit, *fluvius eſt, quem Evenum nonnulli appellant*; Cauſam mutati nominis pluribus perſequitur Plutarchus *περὶ ποταμῶν.* p. 29. *Idem.*

8. ἐγένε-

ὁ μὲν εἰς τὸν κόλπον τὸν Αμβρακικὸν ἐμβάλλων, ὁ A δὲ εἰς τὸν Αχελῶον, αὐτὸς δὲ ὁ Αχελῶος εἰς τὴν θάλατταν καὶ ὁ Εὔηνος· ὁ μὲν τὴν Ακαρνανίαν διεξιὼν, ὁ δὲ τὴν Αἰτωλίαν· ὁ δὲ Εριγὼν πολλὰ δεξάμενος ῥεύματα ἐκ τῶν Ιλλυρικῶν ὀρῶν, καὶ Λυγκιστῶν, καὶ Βρυγῶν, καὶ Δευριόπων, καὶ πλειόνων, εἰς τὸν Αξιὸν, ἐκδίδωσι. Πρότερον μὲν οὖν καὶ πόλεις ἦσαν ἐν τοῖς ἔθνεσι τούτοις. Τριπολίτις γοῦν ἡ Πελαγονία [1] ἐγένετο, [2] ἧς καὶ Αζωρος ἦν, καὶ ἐπὶ τῷ Εριγῶνι πᾶσαι αἱ τῶν Δευριοπῶν πόλεις ᾤκηντο, ὧν τὸ [3] Βρυανίον καὶ [4] Αλαλκομεναὶ καὶ Στύμβαρα. Κύδριαι δὲ [5] Βυρσῶν, [6] Αἰγίνιον δὲ Τυμφαίων B * ὅμορον, [7] Αἰθικία καὶ Τρίκκη· πλησίον δ' ἤδη τῆς τε Μακεδονίας καὶ τῆς Θετταλίας περὶ τὸ Ποῖον ὄρος καὶ τὴν Πίνδον, Αἴθικές τε καὶ αἱ τοῦ Πηνειοῦ πηγαί· ὧν ἀμφισβητοῦσι Τυμφαῖοί τε καὶ ὑπὸ τῇ Πίνδῳ Θετταλοί. καὶ πόλις Οξύνεια παρὰ τὸν Ιονα ποταμὸν, ἀπέχουσα Αζώρου τῆς Τριπολίτιδος, σταδίους εἴκοσι καὶ ἑκατόν· πλησίον δὲ καὶ Αλαλκομεναὶ καὶ Αἰγίνιον, καὶ [8] Εὔρωπος, καὶ αἱ τοῦ Ιονος εἰς τὸν Πηνειὸν συμβολαί. Τότε μὲν οὖν, ὡς εἶπον, καίπερ οὖσα τραχεῖα καὶ ὀρῶν πλήρης, Ταμάρου καὶ Πολυανοῦ, καὶ ἄλλων πλειόνων, ὅμως εὐανδρεῖ ἥ τε Ηπειρος πᾶσα, καὶ ἡ Ιλλυρίς· νυνὶ δὲ τὰ πολλὰ μὲν ἐρημία κατέχει· τὰ δ' οἰκούμενα κωμηδὸν καὶ ἐν ἐρειπίοις λείπεται. C Εκλέλοιπε δέ πως καὶ τὸ μαντεῖον τὸ ἐν Δωδώνῃ [9] καθάπερ τἄλλα· ἔστι δὲ, ὥς φησιν Εφορος, Πελασγῶν * ἵδρυμα· οἱ δὲ Πελασγοὶ τῶν περὶ τὴν Ελλάδα δυναστευσάντων, [10] ἀρχαιότατοι λέγονται· καὶ [11] ὁ ποιητής φησιν οὕτω·

Ζεῦ ἄνα Δωδωναῖε Πελασγικέ.--

Ο δ' Ησίοδος,

Δωδώνην φηγόν τε Πελασγῶν [12] ἕδρανον ἦεν.

* Prior interpres legit ὅμορον Αἰθικία καὶ Τρίκη.

* Manuſſ. ἵδρυσμα.

quorum Arachthus in Ambracium ſinum ſe exonerat, Inachus in Acheloum, Achelous & Evenus in mare, ille Acarnaniam hic Ætoliam permeans: at Erigon, multis qui de Illyricis montibus, Lynceſtide, Brygis, Deuriopis, atque aliunde influunt receptis amnibus, in Axium ſeſe effundit. Olim urbes erant iis in regionibus. Nam Pelagonia cognomentum tulit Tripolitidis, (*hoc eſt tribus conſtantis urbibus*) quarum una fuit Azorus, & ad Erigonem fluvium omnes urbes Deuriopum fuerunt frequentatæ, de quibus erat Bryanium: Alalcomenæ, Stymbara. Cydriæ, Byrſorum, Æginium Tymphæis confine, Aethicia, & Tricca, & Aethices ac Penei fontes jam Macedoniæ ac Theſſaliæ vicini ad montes Pœum & Pindum· De Penei fontibus controverſia eſt Tymphæis & qui ſub Pindo ſunt Theſſalis: & urbs eſt Oxyneia ad Ionem fluvium, ab Azoro Tripolitidis diſtat ſtadiis cxx. In proximo ſunt Alalcomenæ, & Aeginium, & Europus, & Ionis in Peneum effluxus. Ac priſcis quidem temporibus, ſicuti monui, quanquàm & aſpera eſſet & montium plena, ut Tamaro, Polyano, & aliis compluribus: tamen hominum copia florebat & Epirus univerſa, & Illyricum: nunc pleraque cultoribus carent, & quæ habitantur, in vicis & ruderibus ſuperſunt. Sed & oraculum Dodonæum defecit: quemadmodum & reliqua. Ephorus ait à Pelaſgis fuiſſe fundatum: quos fama fert eorum, qui in Græcia dominati ſint, fuiſſe antiquiſſimos.

Homeri eſt hoc:

Dodonæe, Pelaſgice Iuppiter.--

Heſiodus autem ſic.

Dodonam, fagumque, Pelaſgorum utpote ſedes

1. ἐγένετο) Manuſcripti ἐλέγετο. quam lectionem D confirmat Stephanus. *Caſaub.*

2. ἧς καὶ Αζωρος) Stephanus hunc locum reſpiciens. Azorus ait, *urbs eſt Pelagoniæ quam Tripolitidem vocant, teſte Strabone.* Huc pertinet locus Livii ex lib. XLII. c. 53. *Deinde ſaltu anguſto ſuperatis montibus, quos Cambunios vocant, deſcendit ad (Tripolin vocant) Azorum, Pythoum, & Dolichen incolentes.* Idem.

3. Βρυανίον) Steph. Βρυάνιον πόλις Θεσπρωτίας. *Idem.*

4. Αλαλκόμεναι) Alalcomenæ Bœotiæ oppidum commemorant omnes Geographi: de iſto, nemo ne γρὺ quidem, quod ajunt: Lego igitur Αλκόμεναι, quod fuiſſe urbis in Illyrico nomen teſtis eſt locupletiſſimus Stephanus. Sic etiam mox lego. *Idem.*

5. Βυρσῶν) Puto legendum Βρυγῶν, ut paullò ante. Urbes enim recenſet populorum, quos modo nominavit. *Idem.*

6. Αἰγίνιον) Æginium, inquit Stephanus, urbs eſt Illyrici teſte Strabone. *Idem.*

7. Αἰθικία) Prior interpres legit, ὅμορον Αἰθικίᾳ καὶ Τρίκῃ. Sed crediderim aliquid deſiderari Τρίκῃ autem lego ex Steph. *Idem.*

8. Εὔρωπος) Meminit Ptolem. in deſcriptione Macedoniæ. Vide & Steph. *Idem.*

9. καθάπερ καὶ τ' ἄλλα) Vide Plutarchi hac de re librum. *Idem.*

10. ἀρχαιότατοι λέγονται) Et oraculum ipſum, Dodonæum teſtatur Herodotus II. c. 52. antiquiſſimum eſſe, τῶν ἐν Ελλησι. *Idem.*

11. Ο ποιητὴς) ὁ Ομηρος, cujus hæc ſunt Iliad. π. v. 233.
Ζεῦ, ἄνα Δωδωναῖε, Πελασγικὲ, τηλόθι ναίων,
Δωδώνης μεδέων δυσχειμέρου. ἀμφὶ δὲ Σελλοὶ
Σοὶ ναίουσ' ὑποφῆται ἀνιπτόποδες χαμαιεῦναι. i. e.
Jupiter, ex Dodonæe, Pelaſgice longe habitans,
Dodonæ præſidens frigoribus-expoſitæ: circum autem Selli
Tui habitant vates illoti-pedibus humi-dormientes.
Vide ſcholia antiqua *Idem.*

12. ἕδρανον ἦεν) Lego ἧκεν. *Idem.*

1. διευ

Ac de Pelaſgis quidem diximus, cum de Tyrrhenis verba faceremus. Quod autem ad Dodonam attinet, eos qui circa fanum illud habitarunt, barbaros fuiſſe. Homerus quoque deſcribenda eorum victus ratione demonſtrat, qui illotis eos pedibus degere, & humi cubare dicit. Qui an ſint Helli appellandi, ut Pindarus facit, an verò Selli, ſicut ab Homero fuiſſe ſcriptum judicant, ambiguitas ſcripturæ non ſinit ut contendamus. Philochori ſententia locus circa Dodonam itidem ut Eubœa, Hellopia dicitur: ait enim ſic canere Heſiodum.

Hellopia eſt quædam, pratiſque agriſque locuples,
Cujus in extremo Dodona eſt ædificata.

Cenſent autem (inquit Apollodorus) à paludibus (*hele Græcis hoc eſt*) quæ ſunt circa templum ſic dictos. Atque ita videri poëtam dixiſſe Hellus, Hellas: ſuſpicaturque eſſe Hellos circa templum illud: additque nominari ab Homero etiam fluvium quendam Selleentem. Quem quidem hoc verſu poëta nominat:

Ex Ephyra procul hinc, ad flumen Selleentem.

Non vult autem intelligi Ephyram Theſprotiæ, ſed apud Eleos qui intra Peloponneſum ſunt: ibi enim eſſe id nominis fluvium, nullum neque apud Theſprotos, neque apud Moloſſos. Quæ autem de quercu & columbis, aliæque harum affines feruntur fabulæ, ſicut etiam de Delphis, partim ad poëtarum potiùs: partim ad præſentem pertinent tractationem. Etenim Dodona antiquitus ſub Theſprotis fuit, itemque mons ſeu Tomarus, ſeu Tmarus (utrunque enim effertur) ſub quo fanum jacebat:

A Περὶ μὲν οὖν τῶν Πελασγῶν, ἐν τοῖς Τυῤῥηνικοῖς εἴρηται. Περὶ δὲ Δωδώνης, τοὺς μὲν περιοικοῦντας τὸ ἱερὸν διότι βάρβαροι, διασαφεῖ καὶ ὁ Ομηρος ἐκ τῆς διαίτης, ἀνιπτόποδας, * χαμαιεύνας λέγων· πότερον δὲ χρὴ λέγειν Ελλοὺς ὡς Πίνδαρος, ἢ Σελλοὺς ὡς ὑπονοοῦσι παρ' Ομήρῳ κεῖσθαι, ἡ γραφὴ ἀμφίβολος οὖσα ἐᾷ [1] διϊσχυρίζεσθαι. Φιλόχορος δέ φησι καὶ τὸν περὶ Δωδώνην τόπον ὥσπερ τὴν Εὔβοιαν Ελλοπίαν κληθῆναι· καὶ γὰρ Ησίοδον οὕτω λέγειν. p. 328.

Vulgò χαμαιεύνας

[2] Εστι τὶς Ελλοπίη, πολυλήϊος ἠδ' εὐλείμων·
B Ενθάδε Δωδώνη τὶς ἐπ' ἐσχατιῇ πεπόλισται.

Οἴονται δὲ φησὶν ὁ Απολλόδωρος ἀπὸ τῶν ἑλῶν τῶν περὶ τὸ ἱερὸν, οὕτω καλεῖσθαι· τὸν μέν τοι ποιητὴν οὕτω [3] λέγειν Ελλοὺς, Ελλας· Ελλοὺς ὑπολαμβάνει τοὺς περὶ τὸ ἱερὸν, προσθεὶς ὅτι καὶ Σελλήεντά τινα ὀνομάζει ποταμόν. Ονομάζει μὲν οὖν ὅταν φῇ·

Τηλόθεν ἐξ Εφύρης ποταμοῦ ἀπὸ Σελλήεντος.

[4] * Εν δὲ Θεσπρωτοῖς Εφύρας, ἀλλ' ἐν τοῖς ἐν τοῖς Ηλείοις· ἐκεῖ γὰρ εἶναι τὸν Σελλήεντα· ἐν C δὲ Θεσπρωτοῖς οὐδένα, οὐδ' ἐν Μολοττοῖς. Τὰ δὲ μυθευόμενα [5] περὶ τῆς δρυὸς καὶ τῶν πελειῶν, καὶ εἴ τινα ἄλλα τοιαῦτα, καθάπερ καὶ περὶ Δελφῶν, τὰ μὲν ποιητικωτέρας ἐστὶ διατριβῆς, * τὰ δ' οἰκεῖα τῆς νῦν περιοδείας. Η Δωδώνη τοίνυν τὸ μὲν παλαιὸν ὑπὸ Θεσπρωτοῖς ἦν, [6] καὶ τὸ ὄρος ὁ [7] Τόμαρος, ἢ Τμάρος, ἀμφοτέρως γὰρ λέγεται, ὑφ' ᾧ κεῖται τὸ ἱερόν·

Lego cum Xylandro οὐ τῆς ἐν Θεσπ.

Scripti τὰ δ' οὐκ οἰκ.

1. διαχειρίζεσθαι) Certiſſimum eſt ſcripſiſſe Strabonem, διϊσχυρίζεσθαι. Lectionis, inquit, variantia & incertitudo, non ſinit nos quicquam affirmare. Cæterum etiam apud Sophoclen, τὸν φιλόμηρον, Selli ſcriptum eſt in Trachiniis *Caſaub.* Edd. Ald. & Henr. Petrin. οὖσα, οὐκ ἐᾷ διαχειρίζεσθαι.

2. ἔστι τις ἑλλ.) Sumptus locus de Eœis Heſiodi: qui pluribus refertur ab veteribus Grammaticis (Schol. ad Sophocl. Trahin. ℣. 1183.) unde non gravabor totum adſcribere,

ἔστι τις Ελλοπίη, πολυλήϊος, ἠδ' εὐλείμων.
ἀφνειὴ μήλοισι καὶ εἰλιπόδεσσι βόεσσιν.
ἐν δ' ἄνδρες ναίουσι πολύῤῥηνες, πολυβοῦται,
πολλοὶ, ἀπειρέσιοι, φῦλα θνητῶν ἀνθρώπων:
ἔνθα δὲ Δωδώνη τις ἐπ' ἐσχατίῃ πεπόλισται.
Τὴν δὲ Ζεὺς ἐφίλησε, καὶ ὃν χρηστήριον εἶναι,
Τίμιον ἀνθρώποις· ναῖον δ' ἐν πυθμένι φηγοῦ
ἔνθεν ἐπιχθόνιοι μαντήϊα πάντα φέρονται
Ος δὴ κεῖθι μολὼν θεὸν ἄμβροτον ἐξερεείνῃ
Δῶρα φέρων ἔλθῃσι σὺν οἰωνοῖς ἀγαθοῖσι.

Plinius verò *Sellos* & *Hellopas* duos diverſos populos facere videtur. *Idem.* Vide Cl. Cellar. Geogr. Ant. L. II. c. 13.

3. λέγειν Ελλοὺς, Ελλας, Ελ.) Monſtroſam lectionem ita puto corrigendam, τὸν μέντοι ποιητὴν οὕτω λέγειν Σελλοὺς, τοὺς Ελλοὺς ὑπολαμβάνει. *Idem.*

4. Ἐν δὲ Θεσπρωτοῖς Εφύρας) Deeſt negativa particula. Cæterum qui χρηστομαθείας, quam epitomen Strabonis vulgò uſurpant, attentè legerit, facillimè intelliget librum hinc bona ſui parte decurtatum eſſe. quòd movere poſſum, corrigere non poſſum. Apparet quidem totius Theſſaliæ, totius ad Cherroneſum uſque Thraciæ deſcriptionem periiſſe. *Xyland.*

D ἐν δὲ Θεσπρ.) Rectè Xylander obſervavit deeſſe hîc negationem: legendum ergo, οὐ τῆς ἐν Θεσπρωτοῖς δὲ Εφ. Porrò de Ephyris variis, totidemque fluviis qui Selleentes nuncupentur, dicetur in ſequentibus libris. *Caſaub.*

5. περὶ τῆς δρυὸς) Vide Herodotum, & poëtarum nationem. *Idem.*

6. Καὶ τὸ ὄρος ὁ Τόμαρος ἢ Τμάρος, ἀμφοτέρως γὰρ λέγεται. *Itemque mons ſeu Tomarus, ſeu Tmarus, utrumque enim effertur*) Euſtathius vero ad Odyſſ. π. tertiam lectionem exhibet Τόμουρος. *Palmer.*

7. Τόμαρος) Tomarum Dodonæ montem, ait Steph. etiam Tomurum appellari: Strabo etiam Tmarum, unde Tmarius Jupiter apud Heſychium. De Tomaro vide Plin. H. Nat. IV. c. 2. Callimachus. Hym. in Cer. v. 52.

Ωρέσιν ἐν Τμαρίοισιν ὑποβλέπεσκε ἄνδρα λέαινα. i. e.
Montibus in Tmariis virum aſpicit Leæna. Caſaub.

A ϛ [1] οἱ τραγικοί τε, ϗ Πίνδαρος, Θεσπρωτίδα εἰρήκασι τὴν Δωδώνην· ὕστερον δὲ ὑπὸ Μολοττοῖς [2] ἐλέγετο. Ἀπὸ δὲ τοῦ Τομάρου τοὺς ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ λεγομένους ὑποφήτας τοῦ Διὸς, οὓς ϗ ἀνιπτόποδας χαμαιεύνας καλεῖ, Τομούρους φασὶ λεχθῆναι· ϗ ἐν μὲν τῇ Ὀδυσσείᾳ, οὕτω γράφουσί τινες, ἃ φησὶν * Ἀμφίνομος, συμβουλεύων τοῖς μνηστῆρσι μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι τῷ Τηλεμάχῳ, πρὶν ἂν τὸν Δία ἔρωνται.

*Edd. Ald. & Henr. Petr. Ἀμφίλοχος male.

* Manuſſ. Τομοῦραι,

[3] Ην μὲν κ' αἰνήσωσι Διὸς μεγάλοιο * Τομοῦροι,
Αὐτός τε κταιέω, τούς τ' ἄλλους * πάντας ἀνώξω·
Εἰ δέ κ' ἀποτροπέῃσι θεὸς, παύεσθαι ἄνωγα.

*Edd. Ald. & Henr. Petr. πάλιν ἀνάξω.

B Βέλτιον γὰρ εἶναι [4] Τομούρους, ἢ Θέμιστας γράφειν· [5] οὐδαμοῦ γοῦν τὰ μαντεῖα θέμιστας λέγεσθαι παρὰ τῷ ποιητῇ, ἀλλὰ τὰς βουλὰς καὶ τὰ πολιτεύματα, [καὶ νομοθετήματα·] Τομούρους δ' εἰρῆσθαι, [6] ἐπιτετμημένως * Τμάρους, οἷον τομαροφύλακας· οἱ μὲν οὖν νεώτεροι λέγουσι τομόρους. * Ὁμήρῳ δ' ἁπλούστερον δεῖ δέχεσθαι, θέμιστας, καταχρηστικῶς [7] καὶ βουλὰς, τὰ προστάγματα, καὶ τὰ βουλήματα τὰ μαντικὰ, καθάπερ καὶ τὰ νόμιμα· τοιοῦτον γὰρ καὶ τὸ,

* Suſpicor legendum τοὺς Τομαρούρους.

p. 329.

* Lego, παρ' Ὁμήρῳ.

Ἐκ δρυὸς ὑψικόμοιο Διὸς βουλὴν ἐπακοῦσαι.

C Καταρχὰς μὲν οὖν ἄνδρες ἦσαν οἱ προφητεύοντες· καὶ τοῦτ' ἴσως καὶ ὁ ποιητὴς ἐμφαίνει· ὑποφήτας γὰρ καλεῖ, ἐν οἷς τάττοιντο καὶ οἱ προφῆται· ὕστερον δ' ἀπεδείχθησαν τρεῖς γραῖαι, ἐπειδὴ καὶ σύνναος τῷ Διῒ προσαπεδείχθη καὶ ἡ Διώνη. [8] Σουίδας δὲ τοῖς Θετταλοῖς μυθώδεις λόγους προσχαριζόμενος, ἐκεῖθέν τε φησὶν εἶναι τὸ ἱερὸν μετενηνεγμένον ἐκ τῆς περὶ Σκότουσαν * Πελασγίας·

* Manuſſ. τῆς Πελασγιώτιδος.

A quin & tragici, & Pindarus Theſprotis Dodonam adjudicant: poſtea temporis Moloſſorum cœpta eſt haberi. Sed à Tomaro eos, qui dicti ſunt Jovis interpretes ab Homero, quos idem illotis pedibus vivere & humi decumbere ait, fuiſſe appellatos Tomoros, ſunt qui affirmant. Atque in Ulyſſea nonnulli eos verſus, quibus Amphinomus procis ſuadet, ne niſi conſulto priùs Jove Telemachum adoriantur, ita legunt.

Si Jovis hoc magni liqueat juſſiſſe Tomuros,
Auctor ego cadis reliquis, prior ipſe necabo.
Diſſuadente Deo, cunctos id omittere mando.

B rectiùs enim Tomuros, quàm Themiſtes ſcribi: quod nullibi apud Homerum hoc vocabulo oracula deſignentur, ſed conſilia, rationes reipubl. gerendæ, & legum lationes: verùm Tomuros conciſo vocabulo Tmaros appellatos, quaſi Tomarocuſtodes. Enimverò apud Homerum ſimplicius intelligi debent Themiſtes pro conſilio, decreto, & mandato oraculi, à jure & legibus vocabulo ſic abuſivè ſumto, quale ſit & illud,

Conſilium Jovis alticoma è quercu quæſitum,

C Initiò quidem viri fuerunt qui futura prædicerent: quod ipſum poëta videtur ſignificaſſe, qui interpretes Dei nominat, quibus & fatidici comprehenduntur. Subſecutis aliquantò poſt temporibus tres anus ſunt ad hoc miniſterium deſignatæ, poſtquam Dione etiam in ſocietatem templi eſt Jovis recepta. At Suidas in Theſſalicis; ut Theſſalis fabularum additamento gratificaretur, ex ea quæ apud Scotuſam Theſſaliæ eſt Pelaſgia, in Epirum tranſlatum id fanum ait.

1. οἱ τραγικοὶ) Sic Æſchylus Promethæo (Vinct. ℣. 829.) Jovem Theſprotum vocat, quem Homerus Dodoneum,

τὴν αἰπύνωτον τ' ἀμφὶ Δωδώνην, ἵνα
μαντεῖα θῶκος τ' ἐστὶ Θεσπρωτοῦ Διός.
Eſt ad eminentem Dodonam, ubi
Et oraculum & ſedes Jovis Theſproti. Caſaub.

2. ἐλέγετο) Lege ἐγένετο. Contra paullò antè ἐγένετο legebatur pro ἐλέγετο. *Idem.*

3. Ην μέν κ' αἰνήσωσι Διὸς μεγάλοιο Τομοῦροι) Miſere corruptum Strabonis exemplar hic videtur, cum apud Homerum Odyſ. π. 403. legatur:

Εἰ μέν κ' αἰνήσωσι Διὸς μεγάλοιο θέμιστες.
Αὐτός τε κτενέω τούς τ' ἄλλους πάντας ἀνώξω
Εἰ δέ κ' ἀποτρωπῶσι Θεοὶ, παύσασθαι ἄνωγα
Siquidem laudabunt Jovis magni jura
Ipſeque interficiam, hoſque alios jubebo
Si avertant Dei, quieſcere ſuadeo.

J. Hartung. Loc. Memor. Dec. III. c. 1. p. 704. T. II. Fac. Critic.

4. τομούρους ἢ θεμ.) Euſtathius videtur τομούρας legiſſe. Et in manuſſ. τομοῦραι. *Caſaub.*

5. οὐδαμοῦ γοῦν τὰ μ.) Falluntur qui negant θέμιστας oracula dici à poëta. Dixit enim Homerus hymno in Apollinem ℣. 394.

—— καὶ ἀγγέλλουσι θέμιστας
Φοίβου Ἀπόλλωνος χρυσαόρου, ὅττι κεν εἴπῃ,
Χρείων ἐκ δάφνης γυάλων ὑπὸ Παρνησοῖο.

Sed dicent iſti fortaſſe, non tribuere ſe illum hymnum Homero. Strabo lib. XVII. θεμιστείαν eo ſenſu uſurpavit [De reliquis verò poëtis qui Homerum D ſunt ſecuti, nemo ut puto dubitat] In oraculis quoque quæ adhuc ſuperſunt, ſæpe leges θεμιστεύειν pro oracula reddere, & οὐ σὲ θεμιστεύσω, ſignificat, tibi non reddam oracula. apud Ælianum V. H. lib. III. c. 43. & 44. *Idem.*

6. ἐπιτετμημένως) Lego τομούρους δ' εἰρῆσθαι ἐπιτετμημένως τοὺς τομαρούρους, οἷον τομαροφύλακας. Eſt autem τομάρουρος dictus ut ὁ οἰκουρός. At Grammatici τόμουρον dici putant quemlibet vatem παρὰ τὸ, τὸ μὴ ὂν ὁρᾶν. Unde illud Caſſandræ apud Lycophronem, Prylin alloquentis, ℣. 223.

τόμουρε πρὸς τὰ λῷστα νημερτέστατε i. e.
Vatem ad optima veriſſimum. Idem.

7. καὶ βουλὰς) hoc eſt. Quum Hom. dicit vel θεμιστὰς vel βουλὰς, id accipiendum eſt pro, &c. *Idem.*

8. Σουίδας δὲ τοῖς Θετταλοῖς) Hic eſt opinor Suidas ille, quem teſtatur Scholiaſtes Apollonii de Eubœa ſcripſiſſe. Suidam etiam citat Stephanus, ſcriptorem Γενεαλογιῶν. *Idem.*

A (Eſt autem Scotuſa Pelaſgiotidis Theſſaliæ) comitataſque fuiſſe mulierum pleraſque à quibus genus ducerent etiam fatidicæ ejus ætatis mulieres: atque hinc etiam Iovi Pelaſgico eſſe nomen: Magis etiam fabuloſa ſunt, quæ refert Cineas...............

Deſunt reliqua.

1 ἔστι δ' ἡ Σκότουσα τῆς Πελασγιώτιδος Θετταλίας· συνακολουθῆσαι δὲ γυναῖκας τὰς πλείστας, ὧν * ἀπογόνους εἶναι τὰς νῦν προφήτιδας· ἀπὸ δὲ τούτου καὶ Πελασγικὸν Δία κεκλῆσθαι. 2 Κινέας δ' ἔτι μυθωδέστερον............

Λείπει τὸ τέλος.

* Vulgò ἀπὸ γένους.

---

3 ΟΤΙ ἡ παροιμία τὸ 4 ἐν Δωδώνῃ χαλκεῖον, ἐντεῦθεν ὠνομάσθη· χαλκεῖον ἦν ἐν τῷ ἱερῷ, ἔχον ὑπερκείμενον ἀνδριάντα, κρατοῦντα μάστιγα χαλκῆν, ἀνάθημα Κορκυραίων· ἡ δὲ μάστιξ, ἦν τριπλῆ ἁλυσιδωτὴ ἀπηρτημένους ἔχουσα ἐξ αὐτῆς ἀστραγάλους· οἳ πλήττοντες τὸ χαλκεῖον συνεχῶς ὁπότε αἰωροῖντο ὑπὸ τῶν ἀνέμων, μακροὺς ἤχους ἀπειργάζοντο· ἕως ὁ μετρῶν τὸν χρόνον ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἤχου μέχρι τέλους, καὶ ἐπὶ υ προελθεῖν· ὅθεν καὶ ἡ παροιμία ἐλέχθη, κερκυραίων μάστιξ.

5 ΟΤΙ ἡ Κόρκυρα, τὸ παλαιὸν εὐτυχὴς ἦν, καὶ δύναμιν ναυτικὴν πλείστην εἶχεν, ἀλλ' ὑπὸ πολέμων τινῶν καὶ τυράννων, ἐφθάρη· καὶ ὕστερον ὑπὸ Ῥωμαίων ἐλευθερωθεῖσα, οὐκ ἐπῃνέθη· ἀλλ' ἐπὶ λοιδορίᾳ, παροιμίαν ἔλαβεν· 6 ἐλευθέρα κόρκυρα χέζ' ὅπου θέλεις.

B 7 ΟΤΙ ἡ Μακεδονία περιορίζεται, ἐκ μὲν δυσμῶν, 8 τῇ παραλίᾳ τοῦ Ἀδρίου· ἐξ ἀνατολῶν δὲ τῇ παραλλήλῳ ταύτης μεσημβρινῇ γραμμῇ, τῇ διὰ τῶν ἐκβολῶν Ἕβρου ποταμοῦ καὶ Κυψέλων πόλεως· ἐκ βορρᾶ δὲ, τῇ νοουμένῃ εὐθείᾳ γραμμῇ τῇ διὰ Βερτίσκου ὄρους, καὶ Σκάρδου, καὶ ὀρβήλου, καὶ ῥοδόπης, καὶ αἵμου. τὰ γὰρ ὄρη ταῦτα, ἀρχόμενα ἀπὸ τοῦ Ἀδρίου, διήκει κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν ἕως τοῦ εὐξείνου, 9 ποιοῦντα χερρόννησον μεγάλην πρὸς νότον, τήν τε Θρᾴκην ὁμοῦ καὶ Μακεδονίαν

1. ἔστι δὲ ἡ Σκότουσα) Vide lib. IX. p. 441. ubi hic locus citatur. *Caſaub.*

2. Κινέας δ' ἔτι μυθωδέστερον) An eſt Cineas Theſſalus, qui ſcripſerat Τακτικῶν Æneæ epitomen? auctor Ælianus. Ejus & Cicero meminit in epiſt. quadam ad Pætum Lib. IX. Epiſt. 25. *Idem.*

3. Οτι ἡ παροιμία) QUIA deſideratur hodie in noſtris exemplaribus libri ſeptimi pars poſtrema, quæ deſcriptionem Macedoniæ & Thraciæ continebat, placuit ut jacturam tantam, quoquo modo poſſem, ſarcirem, Excerpta quædam ex Strabonis Epitome ſubjicere, quæ prorſus videbatur auctor Epitomes, non aliunde quam ex Strabone deſcripſiſſe. Viſum etiam eſt, in ea Excerpta pauca hæc curſim & obiter annotare: præſertim cùm viderem interpretes ejus operis omnes mendas, quas nos deprehendimus, fideliſſimè retinuiſſe, vel auxiſſe potius. *Idem.*

4. ὅτι τὸ ἐν Δωδώνῃ χαλκεῖον) Notus eſt eruditis hominibus particulæ ὅτι uſus hic, qui paſſim apud Euſtathium ac reliquos Grammaticos occurrit. Eſt autem ſermo ἐλλιπής. ſubaudiendum enim verbum σημείωσαι, ut Grammatici dicere ſolent, vel aliud ſimile. Eſt autem hæc Epitome ita ſcripta, ut perpetuò ex ſua perſona quamquam alienis verbis loquatur ejus auctor: contra quam fecit, is cujus extat priorum Athenæi librorum Epitome. Nam is, modò ex ſua perſona loquitur, modò ipſum Athenæum loquentem inducit: quæ res non uno loco doctiſſimos viros in errorem impulit: ut docebimus, quando noſtras in illum ſcriptorem Animadverſiones, quas adjuti maximè à veteribus libris conſcripſimus, edemus. Porrò de proverbio, quod hic explicatur, τὸ ἐν Δωδώνῃ χαλκεῖον, conſule parœmiographos, qui aliter explicant. De altero proverbio, Κερκυραίων μάστιξ, [apud Heſychium ſcribitur Κερκυραία μάστιξ· περιττήν τινα τὴν κατασκευὴν εἶχον αἱ Κερκυραῖαι μάστιγες· οἱ δὲ καὶ διπλᾶς αὐτὰς ἔφασαν εἶναι· εἶχον δὲ ἐλεφαντίνους κώπαι, καὶ τὰ μεγέθη περιτταὶ ἦσαν. ὑπερηφάνους δὲ εὐπραγοῦντας

C τοὺς Κερκυραίους φησὶν Ἀριστοτέλης γίνεσθαι. Meminit hujus proverbii etiam Plutarchus in vita oratoris Lycurgi. Erat Lycurgus, inquit, παῤῥησιάς τις, & in loquendo liber ob generis nobilitatem. Itaque aliquando Athenienſes ei concionanti obſtreperunt. O Κερκυραία μάστιξ, ait, quam multis talentis ego te exiſtimo. Vide etiam Ariſtophanem in Avibus & ejus Scholiaſten pag. 608. ed. Biſeti.] *Idem.*

5. ὅτι ἡ Κόρκυρα) Intellige Corcyram, quæ eſt in Ionio mari ante Epirum: quam Ptolem. μεγάλην vocat, ut diſtinguatur à Melæna, quæ eſt in ſinu Adriatico. Dicitur & φαιακὶς, ſive φαιακία, & Δρέπανον, & Ἄργος. Vide Euſtat. Etſi autem, ut alibi diximus, eſtque ab Euſt. notatum, variat perpetuò in antiquis libris ἡ γραφὴ hujus vocis, Κέρκυρα & Κόρκυρα: tamen ſi eidem credimus, hæc potius per ε ſcribi debet, altera per ο. *Idem.*

6. Ελευθέρα Κόρκυρα) Extat apud Euſtathium quoque. *Idem.*

D 7. ὅτι ἡ Μακεδονία περιορίζεται) Confer hanc Macedoniæ deſcriptionem cum Ptolemaica: non enim multum differunt. Livius quoque lib. XLV. c. 30. & ſeq. Macedoniam graphicè admodum depingit. Vide & Thucydidem libro ſecundo. Memineris verò Macedoniæ nomine intelligere Strabo. & Ptolem. non id tantum quod Macedoniæ regibus paruit, & Macedonia propriè dicebatur: ſed id quod Macedoniæ nomine voluerunt Rom. intelligi, quum devicto Perſeo in provinciæ formam Macedoniam redegerunt. *Idem.*

8. τῇ παραλίᾳ τοῦ Ἀδρίου) Quam longè produceretur Adriatici maris appellatio jam monuimus. Plin. H. Nat. III. c. 23. M[illegible] ait incipere à Liſſo, quæ erat urbs inter D[illegible] Drilonis oſtia. *Idem.*

9. ποιοῦντα χεῤῥόνησον μεγάλην πρὸς νότον) Facit iterum Strabo hujus peninſulæ mentionem (quamquam obſcurius) ſupra, illo loco, p. 312. Λοιπὴ δ' ἐστὶ τῆς Εὐρώπης, vide locum. *Idem.*

καὶ Ἤπειρον καὶ Ἀχαΐαν· ἐκ νότου δὲ, τῇ ἐγνατίᾳ ὁδῷ, ἀπὸ Δυῤῥακίου πόλεως
p. 330. πρὸς ἀνατολὰς ἰούσῃ, ἕως Θεσσαλονικείας· καὶ ἔστιν τὸ σχῆμα τοῦτο τῆς Μακεδονίας, παραλληλόγραμμον ἔγγιστα.

1 ΟΤΙ ὁ Πηνειὸς ποταμὸς ῥέων διὰ τῶν Τεμπῶν καὶ ἀρχόμενος 2 ἀπὸ τοῦ Πίνδου ὄρους, καὶ διὰ μέσης Θεσσαλίας καὶ τῶν Λαπιθῶν καὶ Περαιβῶν, δεχόμενός τε τὸν 3 Εὔρωπον ποταμὸν ὃν Ὅμηρος Τιταρήσιον ὠνόμασεν, διορίζει Μακεδονίαν μὲν, πρὸς Βοῤῥᾶν· Θεσσαλίαν δὲ πρὸς νότον· αἱ δὲ τοῦ Εὐρώπου ποταμοῦ πηγαὶ 4 ἐκ τοῦ Κιταρίου ὄρους ἄρχονται, ὅ ἐστιν συνεχὲς τῷ Ὀλύμπῳ· καὶ ἔστιν ὁ μὲν Ὄλυμπος, τῆς Μακεδονίας· ἡ δὲ Ὄσσα, τῆς Θεσσαλίας, καὶ τὸ Πήλιον.

5 ΟΤΙ ὑπὸ ταῖς ὑπωρείαις τοῦ Ὀλύμπου, παρὰ τὸν Πηνειὸν ποταμὸν, Γυρτὼν A ἐστὶ πόλις περαιβικὴ, καὶ Μαγνῆτις· ἐν ᾗ Πειρίθως τε καὶ Ἰξίων ἦρξαν· 6 ἀπέχει δὲ ἡ Γυρτὼν τῆς Τύῤῥηνος, πόλεως Κραννῶν· καί φασιν ὅταν εἴπῃ ὁ ποιητής. 7 τὼ μὲν ἄρ᾽ ἐκ Θρήκης, Ἐφύρους μὲν λέγεσθαι τοὺς Κραννωνίους· Φλεγύας δὲ τοὺς Γυρτωνίους.

ΟΤΙ τὸ Δῖον ἡ πόλις οὐκ ἐν τῷ αἰγιαλῷ τοῦ Θερμαίου κόλπου ἐστὶν, ἐν ταῖς ὑπωρείαις τοῦ Ὀλύμπου, ἀλλ᾽ ὅσον ζ΄· ἀπέχει σταδίους· ἔχει δὲ ἡ πόλις τὸ Δῖον, κώμην πλησίον, 8 Πίμπλειαν ἔνθα Ὀρφεὺς διέτριβεν.

ΟΤΙ τὸ παλαιὸν οἱ μάντεις, καὶ μου-
B σικὴν εἰργάζοντο.

9 Ὅτι μετὰ τὸ Δῖον πόλιν, ὁ Ἀλιάκμων ποταμός ἐστιν, ἐκβάλλων εἰς τὸν Θερμαῖον κόλπον· καὶ τὸ ἀπὸ τούτου, ἡ πρὸς Βοῤῥᾶν τοῦ κόλπου παραλία, Πιερία καλεῖται· ἕως τοῦ Ἀξιοῦ

1. Ὅτι ὁ Πηνειὸς ποταμὸς) Habetur idem Strabonis locus, & quidem plenius relatus, apud Euſtathium. Περὶ δὲ Πηνειοῦ, inquit, καὶ ταῦτα ἐν τοῖς τοῦ Στράβωνος φέρεται. Πηνειὸς ἄρχεται ἐκ Πίνδου· ἐν ἀριστερᾷ δ᾽ ἀφεὶς Τρίκκην φέρεται περὶ Ἄτρακα καὶ Λάρισσαν· καὶ τοὺς ἐν Θετταλίᾳ δεξάμενος ποταμοὺς πρόεισι διὰ τῶν Τεμπῶν. Καὶ ὅτι διὰ μέσης ῥέει Θετταλίας, πολλοὺς δεχόμενος ποταμούς· καὶ ὅτι Πηνειὸς φέρεται ἐν ἀριστερᾷ μὲν ἔχων Ὄλυμπον, ἐν δεξιᾷ δὲ Ὄσσαν. *Caſaub.*

1. Ὅτι ὁ Πηνειὸς ποταμὸς ῥέων διὰ τῶν Τεμπῶν καὶ ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ Πίνδου ὄρους, καὶ διὰ μέσης Θεσσαλίας καὶ τῶν Λαπιθῶν καὶ Περαιβῶν, δεχόμενός τε τὸν Εὔρωπον ποταμὸν, ὃν Ὅμηρος Τιταρήσιον ὠνόμασεν, διορίζει Μακεδονίαν μὲν, πρὸς βοῤῥᾶν. C Θεσσαλίαν δὲ πρὸς νότον. Αἱ δὲ τοῦ Εὐρώπου ποταμοῦ πηγαὶ ἐκ τοῦ Κιταρίου ὄρους ἄρχονται, ὅ ἐστι συνεχὲς τῷ Ὀλύμπῳ. i. e. *Quod Peneius amnis fluens per Tempe, & incipiens à Pindo monte, & per mediam Theſſaliam & Lapithas & Peræbos, recipiens Europum fluvium, quem Homerus Titareſium nominavit, diſpeſcit Macedoniam quidem ad ſeptentrionem; Theſſaliam verò ad meridiem. Europi autem fontes ex Citario monte incipiunt, qui contiguus eſt Olympo)* In quibus verbis pro Κιταρίου legendum Τιθαρίου. Titarus enim dicebatur mons ille, ut ex eodem Strabone apparet lib. IX. p. 441. Καὶ τὰ περὶ τὸν Τιταρήσιον, ὅς ἐξ ὄρους Τιτάρου συμφυοῦς τῷ Ὀλύμπῳ ῥέων, εἰς τὰ πλησίον τῶν Τεμπῶν χωρία τῆς Περραιβίας αὐτοῦ που τὰς συμβολὰς ποιεῖται πρὸς τὸν Πηνειόν. i. e. *Et habitant adjacentia Titareſio, qui ex monte Titaro, Olympum attingente fluens, in vicina D Tempibus loca Perrhæbiæ, ibidem Peneo infunditur.* Pinedo. in Steph. de Urb. p. 658. n. 87.

2. Ἀπὸ τοῦ Πίνδου ὄρους) lege τῆς Πίνδου, prout paſſim lib. XI. pag. 434. & 437. *Palm. in Deſcript. Græc. Antiq. lib. 2. c. 9. p. 338.*

3. τὸν Εὔρωπον ποταμὸν) Euſtathius eundem locum Strabonis deſcribens Εὐρώταν non uno loco vocat. Plinius Euroton. Quare hic quoque mutandum eſt π in τ & legendum Εὔρωτον. Proferam vero totum hunc Strabonis locum ex Euſtathii Commentariis: eſt enim egregius: Ὁ δὲ Γεωγράφος Εὐρώταν οἶδε καλεῖσθαι τὸν Τιταρήσιον, δηλονότι μεθ᾽ Ὅμηρον· ἐμφαίνων καὶ ὅτι ἐκ τούτου παρωνόμασθαι, λέγει γὰρ ὡς ἐξ ὄρους ῥέει συμφυοῦς τῷ Ὀλύμπῳ· αἰτιολογῶν δὲ καὶ ὅπως ἐπιπολάζει φησὶν ὅτι τὸ μὲν τοῦ Πηνειοῦ ὕδωρ, καθαρόν ἐστι· τὸ δὲ Τιταρησίου λιπαρὸν ἔκ τινος ὕλης· ὥστε οὐ συμμίσγεται, ἀλλὰ καθύπερθεν ἐπιτρέχει, κατὰ ἔλαιον. Hactenus Euſtathius ex iſto Strabonis loco. Nam quæ ille ſubjicit, ſumta ſunt ex lib. XI. *Caſaub.*

4. ἐκ τοῦ Κιταρίου ὄρους) Scribe Τιταρίου, vel Τιτάρου, ut habet Euſtath. Corruperunt ex Ptolemæo qui Κιτάριον ὄρος commemorant. *Idem.*

5. Ὅτι ὑπὸ ταῖς ὑπωρείαις τοῦ Ὀλύμπου) Ait Gyrtonem ad Olympum eſſe ſitam. Sed contradicit Euſtathius ex eodem Strabone, Ἐπὶ δὲ ταῖς ἐκβολαῖς τοῦ Πηνειοῦ ἐν δεξιᾷ Μαγνῆτις πόλις ἡ Γύρτων· ἐν ᾗ Πειρίθους καὶ Ἰξίων ἐβασίλευσαν. Jam autem dixit Oſſam eſſe ἐν δεξιᾷ τοῦ Πηνειοῦ. *Idem.*

6. ἀπέχει δ᾽ ἡ Γυρτὼν τῆς Τύῤῥηνος, πόλεως Κραννῶν) Corrupta ſunt omnia: ſequitur apud Euſtathium, Ἀπέχει δ᾽ αὐτῆς οὐ πολὺ πόλις Κραννών. Ita ergo leges. Addit deinde, ἧς οἱ πολῖται Ἔφυροι ἑτερωνύμως· ὡς καὶ οἱ τῆς Γυρτῶνος Φλεγύαι. *Idem.*

6. Ἀπέχει δ᾽ ἡ Γυρτὼν τῆς Τύῤῥηνος, πόλεως Κραννῶν. Καὶ φασὶν ὅταν εἴπῃ ὁ ποιητής. Τὼ μὲν ἄρ᾽ ἐκ Θρήκης, Ἐφύρους μὲν λέγεσθαι τοὺς Κραννωνίους, Φλεγύας δὲ τοὺς Γυρτωνίους. i. e. *Abeſt verò Gyrton Tyrrhenis, urbis Cranarum; & dicunt, quod quando dixit poëta* Τὼ μὲν &c. i. e. *Hi quidem ex Thracia; Ephyros quidem dici Crannonios, Phlegyas verò Gyrtonios.*) Verba, ut puto, male ſana, quæ apud Strabonem non benè quoque ſe habent, quare ex Stephano (in voce ΚΡΑΝΩΝ) corriges Strabonem hoc modo: Ἀπέχει δ᾽ ἡ Γυρτὼν τῆς πόλεως Κράνωνος σταδίους ἑκατόν. Diſtat autem Gyrton ab urbe Cranone ſtadia centum. Gyrtonios verò prius *Phlegias* vocatos fuiſſe, & Cranonios, Ephyros teſtatur iterum Strabo lib. IX. pag. 442. *Pinedo in obſer. ad Stephanum de Urb. p. 384. n. 10.*

7. τὼ μὲν ἄρ᾽ ἐκ Θρήκης) Locus eſt Ἰλιάδ. ν.V. 301.

Τὼ μὲν ἄρ᾽ ἐκ Θρήκης Ἐφύρους μετὰ θωρήσσεσθον,
Ἠὲ μετὰ Φλεγύας μεγαλήτορας.

Ubi vide Euſtathium. Tractatur hic locus à Strabone iterum libro IX. p. 442. *Caſaub.*

8. Πιμπλείαν ἔνθα Ὀρφεὺς διέτριβεν. *Pimpleam, ubi Orpheus moratus eſt)* In antiquis exemplaribus Πίπλαν & Πιπλείαν ſine littera μ legi notaverunt eruditi, ut notavit Salmaſius ad Solinum pag. 159. (p. 112. ed. Ultraj.) *Palmer.*

9. Ὅτι μετὰ τὸ Δῖον πόλιν ὁ Ἀλιάκμων) Ptolemæus ſimillimè, contrario tamen ordine, Πιερίας. Λυδίου ποταμοῦ ἐκβολαί. Πύδνα. Ἀλιάκμωνος ποταμοῦ ἐκβολαί, Δῖον κολωνία. *Caſaub.*

1. Πόλις

ποταμοῦ· ἐν ᾗ καὶ [1] πόλις Πύδνα. ἡ νῦν Κίτρον καλεῖται· εἶτα Μεθώνη καὶ Ἄλωρος πόλις. εἶτα Ἐρίγων καὶ Λουδίας ποταμοί· ἀπὸ δὲ Λουδίου, εἰς Πέλλαν πόλιν ἀνάπλους, στάδια ρκ'. ἀπέχει δὲ ἡ Μεθώνη τῆς μὲν Πύδνης, στάδια μ'. τῆς Ἀλώρου δέ, ο'. στάδια· ἡ μὲν οὖν Πύδνα, Πιερική ἐστι πόλις· ἡ δὲ Ἄλωρος, Βοττιαϊκή· ἐν μὲν οὖν τῷ περὶ τῆς Πύδνης πεδίῳ, [2] Ῥωμαῖοι Περσέα καταπολεμήσαντες, καθεῖλον τὴν τῶν Μακεδόνων βασιλείαν· ἐν δὲ τῷ περὶ τῆς Μεθώνης πεδίῳ, [3] γενέσθαι συνέβη τῷ Φιλίππῳ τῷ Ἀμύντου τὴν ἐκκοπὴν τοῦ δεξιοῦ ὀφθαλμοῦ καταπελτικῷ βέλει, κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς πόλεως. B

ΟΤΙ τὴν Πέλλαν οὖσαν μικρὰν πρότερον, Φίλιππος εἰς μῆκος ηὔξησε τραφεὶς ἐν αὐτῇ· [4] ἔχει δὲ λίμνην, πρὸ αὐτῆς, ἐξ ἧς ὁ Λουδίας ποταμὸς ῥεῖ· τὴν δὲ λίμνην πληροῖ τοῦ ἀξιοῦ τι ποταμοῦ ἀπόσπασμα· [5] εἶτα ὁ Ἀξιός, διαιρῶν τήν τε Βοττιαίαν

A καὶ τὴν Ἀμφαξῖτιν γῆν· καὶ παραλαβὼν τὸν Ἐρίγωνα ποταμόν, ἐξίησι μεταξὺ Χαλάστρας καὶ Θέρμης· ἐπίκειται δὲ τῷ Ἀξιῷ ποταμῷ χωρίον [6] ὅπερ Ὅμηρος Ἀμυδῶνα καλεῖ· καὶ φησὶν τοὺς Παίονας ἐντεῦθεν εἰς Τροίαν ἐπικούρους ἐλθεῖν.

Τηλόθεν ἐξ Ἀμυδῶνος ἀπ' Ἀξιοῦ εὐρὺ ῥέοντος.

[7] ἀλλ' ἐπεὶ μὲν Ἀξιὸς θολερός ἐστιν, κρήνη δέ τις ἐξ Ἀμυδῶνος ἀνίσχουσα καὶ ἐπιμιγνυμένη αὐτῷ καλλίστου ὕδατος, διὰ τοῦτο τὸν ἑξῆς στίχον,

Ἀξιοῦ οὗ κάλλιστον ὕδωρ ἐπικίδναται αἶαν.

μεταγράφουσιν οὕτως.

Ἀξιοῦ ᾧ κάλλιστον ὕδωρ ἐπικίδναται αἴης. οὐ γὰρ τὸ τοῦ Ἀξιοῦ ὕδωρ κάλλιστον τῆς γῆς τῇ ὄψει κίδναται, ἀλλὰ τῆς γῆς τῷ Ἀξιῷ.

ΟΤΙ μετὰ τὸν Ἀξιὸν ποταμόν, ἡ Θεσσαλονίκη ἐστὶν πόλις, [8] ἡ πρότερον Θέρμη ἐκαλεῖτο· κτίσμα δ' ἐστὶν Κασσάνδρου· ὃς ἐπὶ

1. *Πόλις Πύδνα, ἡ νῦν Κίτρον καλεῖται. Urbs Pidna, quæ nunc Citrum vocatur*) Ex hoc loco, credo, is, qui ſcripſit additamentum ad Conſtantini themata, nomina quarundam urbium antiqua per nomina recentiora interpretatus, accepit, quod ait Πύδνα τὸ νῦν Κίτρον. Sed mihi dubium movet T. Livii auctoritas, qui pluries eam urbem *Citium* vocat, & ſic Κίτῖιον hoc loco legendum foret. C Sed donec aliunde lux affulgeat, dubium erit, an ex Strabone apud Livium ſit *Citrum*, an ex Livio XLII. 51. apud Strabonem Κίτῖιον. *Palmer.*

2. *Ῥωμαῖοι Περσέα καταπολεμήσαντες*) Vide Livium libro XLIV. & Plutarch. in vita Æmilii Pauli. *Caſaub.*

3. *γενέσθαι συνέβη τῷ Φιλίππῳ*) Teſtatur Diodorus lib. XVI. Juſtinus lib. VII. c. 6. de Philippo loquens. *Cum Methonam urbem oppugnaret, in prætereuntem, de muris ſagitta jacta, dextrum oculum regis effodit.* Vide etiam Plinium H. N. IV. c. 9. ac Solinum. *Idem.*

4. *ἔχει δὲ λίμνην πρὸ αὐτῆς*) Livius Pellæ ſitum ita deſcribit libro XLIV. c. 46. *Sita eſt in tumulo vergente in occidentem hybernum: cingunt paludes inexuperabilis altitudinis, æſtate & hyeme, quas reſtagnantes faciunt lacus. In ipſa palude, quà proxima urbi eſt, velut inſula eminet, aggeri operis ingentis impoſita: qui* D *& murum ſuſtineat, & humore circumfuſæ paludis nihil lædatur.* Idem. Cellarius Geogr. Ant. II. c. 13. p. 1039.

5. *εἶτα ὁ ἀξιὸς διαιρῶν τήν τε Βοττιαῖαν καὶ τὴν Ἀμφαξῖτιν*) Paullò aliter Ptolem. cujus hæc ſunt, in deſcriptione τῆς παραλίας Thermaici ſinus, Ἀμφαξίτιδος, Θεσσαλονίκη, Ἐχεδώρου ποταμοῦ ἐκβολαί, Ἀξίου ποταμοῦ ἐκβολαί. Vide de Axio apud Euſtath. *Idem.*

6. *Ὅπερ Ὅμηρος Ἀμυδῶνα καλεῖ Quem Homerus Amydona appellat*) Et adhuc ſic legitur apud Homerum duobus locis Iliad. β & π. Stephanus tamen & cum eo Suidas per β Ἀβυδῶνα legunt in hoc Strabonis loco, nec poteſt dici errorem eſſe exſcriptoris: nam ordo Alphabeticus evincit, eos ſic ſcripſiſſe, ut editum eſt: ideo ἐπέχω. *Palmer.*

7. *ἀλλ' ἐπεὶ μὲν Ἀξιὸς θολερός ἐστιν*) Cum de Axio fluvio loqueretur Strabo, quæſivit ut ſolet, de Homeri loco ubi eſt ejus mentio, erat enim ille locus lectionis ancipitis, varieque à veteribus Criticis lectus expoſituſque. Sic Homer. Iliad. β. 848.

Αὐτὰρ Πυραιχμὴς ἄγε Παίονας ἀγκυλοτόξους
Τηλόθεν ἐξ Ἀμυδῶνος, ἀπ' Ἀξίου εὐρὺ ῥέοντος,
Ἀξίου, οὗ κάλλιστον ὕδωρ ἐπικίδναται αἶη.

quorum verſuum, quum hæc ſit ſententia, ut dicatur Axii aqua limpidiſſima ac pulcherrima, veteres C critici qui ſcirent aquam ejus fluminis eſſe turbidam, voce Αἶα intelligi voluerunt, non terram, ſed fontem quendam ſic nuncupatum, qui Axium ingreditur, cujus fontis etiam Antimachus in Thebaide fecerat mentionem, ut docet Stephan. ut ſit hæc ſententia, Amydonem urbem eſſe ad Axium ſitam, ubi eſt fons Æa: atque ita ſcholiaſtæ Homeri locum illum interpretantur, Strabo verò non tantum interpretationem vulgatam reprehendit, ſed & lectionem. Nam quum vulgò legeretur,

Ἀξίου, οὗ κάλλιστον ὕδωρ ἐπικίδναται αἶαν.

vel, *--- ἐπικίδναται αἶα*

ipſe emendabat,

Ἀξίου, ᾧ κάλλιστον ὕδωρ ἐπικίδναται Αἴης.

Euſtathius locum Strabonis plenius ſic retulit. *Ἐν δὲ τῷ, -- ἐπικίδναται αἴη, ἢ αἶαν, (διττῶς γὰρ ἡ γραφὴ) αἶαν τινὲς οὐ τὴν γῆν ἐνόησαν, ἀλλά τινα πηγήν· ὡς δῆλον ἐξ ὧν ὁ γεωγράφος φησί, λέγων ὅτι ἡ* D *παρ' Ὁμήρῳ Ἀμυδὼν, Ἀβυδὼν ὕστερον ἐκλήθη, κατεσκάφη δέ. πηγὴ δὲ πλησίον Ἀμυδῶνος, Αἶα καλουμένη, καθαρώτατον ὕδωρ ἐκδιδοῦσα εἰς τὸν Ἀξιον· ὃς ἐκ πολλῶν πληρούμενος ποταμῶν, θολερὸς ῥέει. Φαύλη οὖν φησιν, ἡ φερομένη γραφὴ, Ἀξίου οὗ κάλλιστον ὕδωρ ἐπικίδναται αἴη· ὡς δηλαδὴ, οὐ τοῦ Ἀξίου ἐπικιδνάντος τὸ ὕδωρ τῇ πηγῇ ἀλλ' ἀνάπαλιν.* Subjicit deinde Euſtathius, *εἶτα ὑποδυσκόλως αἰτιώμενος ὁ γεωγράφος, καὶ τὸ νοῆσαι τὴν αἶαν ἐπὶ τῆς γῆς, ἔοικε παντελῶς ἐθέλειν ἐκβαλεῖν τοῦ Ὁμηρικοῦ ἔπους τὴν τοιαύτην λέξιν. Caſaub.*

8. *ἡ πρότερον Θέρμη*) Thermes multa mentio apud antiquos Græcos ſcriptores Plinius H. Nat. IV. c. 10. verò videtur Theſſalonicem à Therma diſtinguere, *In ora*, inquit, *ſinus Macedonici oppidum Chalaſtra, & intus Phileros Letæ: medioque flexu littoris Theſſalonica, liberæ conditionis. Ad hanc à Dyrrachio CXIV. M. paſſuum Therme.* Idem.

τῷ ὀνόματι [1] τῆς ἑαυτοῦ γυναικός, παιδὸς δὲ Φιλίππου τοῦ Αμύντου, ὠνόμασεν· μετῴκισεν δὲ τὰ πέριξ πολίχνια εἰς αὐτήν· οἷον χαλάστραν, αἰνέαν, κισσὸν καὶ τινα καὶ ἄλλα· ἐκ δὲ τοῦ κισσοῦ τούτου, ὑπονοήσειεν ἄν τις γενέσθαι, καὶ τὸν παρ' Ομήρῳ Αμφιδάμαντα, οὗ ὁ Πάππος κισσεὺς ἔθρεψεν αὐτόν, φησιν ἐν θρήκῃ, ἣ νῦν Μακεδονία καλεῖται.

ΟΤΙ ἡ Βέροια πόλις, ἐν ταῖς ὑπωρείαις κεῖται [2] τοῦ Βερμίου ὄρους.

[3] ΟΤΙ ἡ Παλλήνη χερρόνησος· ἧς ἐν τῷ ἰσθμῷ κεῖται, [4] ἡ πρὶν μὲν ποτιδαία, νῦν δὲ Κασσάνδρεια, φλέγρα τὸ πρὶν ἐκαλεῖτο· [5] ᾤκουν δ' αὐτὴν οἱ μυθευόμενοι γίγαντες, ἔθνος ἀσεβὲς καὶ ἄνομον· οὓς ἡρακλῆς διέφθειρεν· ἔχει δὲ πόλεις δ' ἄφυτιν, μένδην, σκιώνην, σάνην.

ΟΤΙ τῆς ὀλύνθου ἐπίνειόν ἐστιν, [6] μηκύπερνα ἐν τῷ Τορωναίῳ κόλπῳ.

ΟΤΙ πλησίον ὀλύνθου, χωρίον ἐστὶν κοῖλον [7] καλούμενον κανθαρώλεθρον, ἐκ τοῦ συμβεβηκότος· τὸ γὰρ ζῶον ὁ κάνθαρος πέριξ τῆς χώρας γινόμενος, ἡνίκα ψαύσῃ τοῦ χωρίου ἐκείνου διαφθείρεται.

ΟΤΙ ἀντικρὺ καναστροῦ ἄκρου τῆς Παλλήνης, ἡ δέρρις ἐστὶν ἄκρα, πλησίον κωφοῦ λιμένος, καὶ ὁ Τορωναῖος κόλπος, ὑπὸ τούτων ἀφορίζεται· καὶ πρὸς ἀνατολὰς αὖθις κεῖται τὸ ἄκρον τοῦ ἄθωνος, ὃ ἀφορίζει τὸν σιγγιτικὸν κόλπον· ὡς εἶναι ἐφεξῆς κόλπους τοῦ αἰγαίου πελάγους πρὸς βορρᾶν, ἀλλήλων ἀπέχοντας οὕτως, μαλιακόν, παγασιτικόν, θερμαῖον, Τορωναῖον, Σιγγιτικόν, Στρυμονικόν· τὰ δὲ ἄκρα, ποσείδιον μὲν, τὸ μεταξὺ Μαλιακοῦ καὶ Παγασιτικοῦ· τὸ δὲ ἐφεξῆς πρὸς βορρᾶν, σηπιάς· εἶτα, τὸ ἐν Παλλήνῃ κάναστρον· [8] εἶτα Δέρρις· εἶτα νυμφαῖον ἐν τῷ Αθωνι. πρὸς τῷ σιγγιτικῷ· [9] τὸ δὲ πρὸς τῷ Στρυμονικῷ, ἀκράθως ἄκρον· ὧν μεταξὺ ὁ ἄθων· οὗ πρὸς ἀνατολάς, ἡ λῆμνος· πρὸς δὲ βορρᾶν ἀφορίζει τὸν Στρυμονικὸν κόλπον, ἡ Νεάπολις·

ΟΤΙ Ακανθος πόλις ἐν τῷ σιγγιτικῷ κόλπῳ ἐστὶν παράλιος, πλησίον τῆς τοῦ ξέρξου διώρυχος· [10] ἔχει δ' ὁ Αθων, ε' πόλεις, Δίον, Κλεώνας, Θύσσαν, Ολόφυξιν, Ακρεσθώους· αὕτη δέ, πρὸς τῇ κορυφῇ τοῦ Αθωνος κεῖται· ἔστιν δ' ὁ Αθων, ὄρος μαστοειδές· ὀξύτατον· ὑψηλότατον· οὗ οἱ τὴν κορυφὴν οἰκοῦντες, ὁρῶσι τὸν ἥλιον ἀνατέλλοντα, πρὸ ὡρῶν γ'. τῆς ἐν τῇ παραλίᾳ ἀνατολῆς· καὶ ἐστὶν ἀπὸ πόλεως τῆς ἀκάνθου ὁ περίπλους τῆς χερρονήσου, ἕως σταγείρου πόλεως

1. τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς παιδὸς δὲ Φιλίππου) Caſſander uxorem habuit Theſſalonicen Philippi filiam, Alexandri ſororem: auctor Diodorus lib. XIX. p. 702. T. II. ed. 1604. *Caſaub.*

2. τοῦ Βερμίου ὄρους) In Ptolemaicis tabulis Berœa non Bermio monti, ſed Citario ſubjacet. *Idem.*

3. ὅτι ἡ Παλλήνη χερρόνησος) Deſcribit παραλίαν Macedoniæ obſervans locorum συνέχειαν. Pallene autem Thraciæ ſive Macedoniæ peninſula eſt, cujus meminit Stephanus, nec non Dionyſius Halicarnaſſeus libro primo: non enim aliam intelligit quàm hanc. Ptolemæus quoque hanc eandem commemorat: ſed ejus codices turpiter ſunt corrupti: legitur enim Παταλήνης τῆς χερρονήσου ὁ αὐχήν. Legendum verò Παλλήνης χ. quod etſi vel pueris poteſt eſſe clarum, tamen nos fortaſſe primi nunc monemus. Lege autem, Οτι ἡ Παλλήνη χερρόνησος (ἧς ἐν τῷ ἰσθμῷ κεῖται, ἡ πρὶν μὲν Ποτιδαία, νῦν δὲ Κασσάνδρεια) Φλέγρα τὸ πρὶν ἐκαλεῖτο. *Idem.*

4. ἡ πρὶν μὲν Ποτιδαία, νῦν δὲ Κασσάνδρεια) Diodorus Siculus de Caſſandro Lib. XIX. p. 695. T. II. ed. 1604. Εκτισε δὲ καὶ πόλιν ἐπὶ τῆς Παλλήνης (ſic legendum non Πελλήνης) ὁμώνυμον αὑτοῦ Κασσάνδρειαν, εἰς ἣν τάς τε ἐκ τῆς Χερρονήσου πόλεις συνῴκισε καὶ τὴν Ποτίδαιαν, ἔτι δὲ τῶν συνεγγὺς χωρίων οὐκ ὀλίγα. *Idem.*

5. ᾤκουν δ' αὐτὴν οἱ μυθευόμενοι γίγαντες) Diodorus libro quinto, συστῆναι δὲ καὶ ἄλλους πολέμους αὐτῷ πρὸς γίγαντας, τῆς μὲν Μακεδονίας περὶ τὴν Παλλήνην. Vide de campis Phlegræis quæ notavimus lib. V. p. 243. *Idem.*

6. Μηκύπερνα ἐν τῷ Τορωναϊκῷ κόλπῳ) Scribe Μηκύβερνα. Stephanus, Μηκύβερνα πόλις Παλλήνης τῆς ἐν Θρᾴκῃ χερρονήσου. *Idem.*

7. καλούμενον Κανθαρώλεθρον) Cantharolethri meminit Ariſtoteles Θαυμ. ἀκουσμ. libello p. 1163. ed. 1619. & Antigonus, qui Theopompum laudat. *Idem.*

8. Εἶτα Δέρρις. *Deinde Derris*) Herodotus lib. VII. ſect. 22. ἄμπελον ἄκραν ponit, ubi Strabo hic Δέρριν ponit. *Palmer.*

9. τὸ πρὸς τῷ Στρυμονικῷ Ακράθως ἄκρον) Ptolemæus Αθων appellat tam montem ipſum, quam promontorium & urbem. Plinius H. Nat. IV. c. 10. urbem Acrothon vocat in cacumine ejus montis ſitum. Stephano Ακρόθωοι ea urbs dicitur: neſcio quàm verè. *Caſaub.*

10. ἔχει δ' ὁ Αθων ε'. πόλεις, Δῖον, Κλεώνας, Θύσσαν, Ολόφυξιν, Ακρεσθώους) Poſtrema vox corrupta eſt. Ex Herodoto apparet quomodo ſit legendum: inde enim habet Strabo. Sic ille in Polymnia (Lib. VII. c. 22.) ἐν δὲ τῷ ἰσθμῷ τούτῳ εἰς ὃν τελευτᾷ ὁ Αθως Σάνη πόλις Ελλὰς οἴκηται. αἱ δὲ ἐντὸς Σάνης, ἔσω δὲ τοῦ Αθω οἰκημέναι εἰσὶ αἵδε, Δῖον, Ολόφυξος, Ακρόθωον, Θύσσος, Κλεωναί. i. e. *in hoc iſthmo ubi Athos finitur, ſita eſt urbs Græca nomine Sana. Quæ autem extra Sanam & intra Athon ſitæ ſunt urbes, eas tunc Perſa ex continentibus inſulanas facile aggreſſus eſt: quæ ſunt hæ: Dion*, Olophyxus, *Acrothoon, Thyſus, Cleonæ.* vel habet ex Thucydide cujus hæc ſunt libro IV. c. 109. de Atho monte, πόλεις δ' ἔχει, Σάνην μὲν 'Ανδρίων ἀποικίαν, παρ' αὐτὴν τὴν διώρυχα ἐς τὸ πρὸς Εὔβοιαν πέλαγος τετραμμένην· τὰς δὲ ἄλλας, Θύσσον, καὶ Κλεωνάς, καὶ Ακροθώους, καὶ Ολόφυξον καὶ Δῖον. i. e. *urbes vero continet, Sanan Androrum coloniam, ad ipſam foſſam, mare verſus quod Eubœam ſpectat & alias Thyſſum, & Cleonas, & Acrothoos, & Olophyxum & Dion.* Puto igitur legendum in Epitome Ακροθώους, & apud Stephanum quoque lego Ακρόθωοι. Librarii pro ω ſcripſerunt υν, ut fere ſolent. Ολόφυξον etiam non Ολόφυξιν habet & Steph. *Idem.*

τοῦ Ἀριστοτέλους, στάδια υ. ἐν ᾗ λιμὴν ὄνομα κάπρος, καὶ νησίον ὁμώνυμον τῷ λιμένι. εἶτα αἱ τοῦ Στρυμόνος ἐκβολαί· [1] εἶτα Φάγρης, Γαληψὸς, Ἀπολλωνία, πᾶσαι πόλεις· [2] εἶτα τὸ νέσσου στόμα, τοῦ διορίζοντος Μακεδονίαν καὶ Θρᾴκην, ὡς Φίλιππος καὶ Ἀλέξανδρος ὁ τούτου παῖς διώριζον, ἐν τοῖς κατ' αὐτοὺς χρόνοις· εἰσὶν δὲ περὶ τὸν στρυμονικὸν κόλπον πόλεις καὶ ἕτεραι. οἷον [3] Μύρκινος, Ἀργίλος, [4] Δραβίσκος, Δάτον· ὅπερ καὶ ἀρίστην ἔχει χώραν καὶ εὔκαρπον, καὶ ναυπηγία, καὶ χρυσοῦ μέταλλα· ἀφ' οὗ καὶ παροιμία δάτον ἀγαθὸν, ὡς καὶ ἀγαθῶν ἀγαθίδες.

ΟΤΙ πλεῖστα μέταλλά ἐστιν χρυσοῦ [5] ἐν B ταῖς κρηνίσιν, ὅπου νῦν οἱ Φίλιπποι πόλις ἵδρυται, πλησίον τοῦ παγγαίου ὄρους· καὶ αὐτὸ δὲ τὸ παγγαῖον ὄρος, χρύσεια καὶ ἀργύρεια ἔχει μέταλλα, καὶ ἡ πέραν, καὶ ἡ ἐντὸς τοῦ Στρυμμόνος ποταμοῦ, μέχρι Παιονίας· φασὶν δὲ καὶ τοὺς τὴν Παιονίαν γῆν ἀροῦντας εὑρίσκειν χρυσοῦ τινα μόρια.

[6] ΟΤΙ ὁ Στρυμὼν ποταμὸς, ἄρχεται ἐκ τῶν περὶ τὴν Ῥοδόπην Ἀγριανῶν.

ΟΤΙ ὁ παρ' Ὁμήρῳ ἀστεροπαῖος υἱὸς Πηλεγόνος, ἐκ Παιονίας ὢν τῆς ἐν Μακεδονίᾳ ἱστορεῖται· διὸ καὶ Πηλεγόνος υἱός· οἱ γὰρ Παίονες, Πελαγόνες ἐκαλοῦντο. C

ΟΤΙ ἡ νῦν Φίλιπποι πόλις Κρηνίδες ἐκαλοῦντο, τὸ παλαιόν·

[7] ΟΤΙ σίντοι ἔθνος Θρᾳκικὸν, [8] κατῴκει τὴν λῆμνον νῆσον· ὅθεν Ὅμηρος σίντιας αὐτοὺς καλεῖ, λέγων, ἔνθα με σίντιες ἄνδρες.

ΟΤΙ μετὰ τὸν Νέσσον ποταμὸν πρὸς ἀνατολὰς, [9] Ἄβδηρα πόλις ἐπώνυμος Ἀβδήρου· ὃν οἱ τοῦ Διομήδους ἵπποι ἔφαγον [10] εἶτα δικαία πόλις πλησίον· ᾗ ὑπέρκειται λίμνη μεγάλη ἡ Βιστονίς· [11] εἶτα πόλις Μαρώνεια.

ΟΤΙ ὁ νῦν ποταμὸς Ῥιγινία ἐν Θρᾴκη καλούμενος, Ἐρίγων ἦν καλούμενος.

ΟΤΙ τὴν Σαμοθρᾴκην· Ἰασίων καὶ Δάρδανος ἀδελφοὶ ᾤκουν κεραυνωθέντος δὲ Ἰασίονος διὰ τὴν εἰς δήμητρα ἁμαρτίαν, B ὁ Δάρδανος ἀπάρας ἐκ Σαμοθρᾴκης, ἐλθὼν ᾤκησεν ἐν τῇ ὑπωρείᾳ τῆς ἴδης, τὴν πόλιν Δαρδανίαν καλέσας· καὶ ἐδίδαξεν τοὺς τρῶας τὰ ἐν Σαμοθρᾴκη μυστήρια· ἐκαλεῖτο δὲ ἡ Σαμοθρᾴκη, Σάμος πρίν.

ΟΤΙ ἡ ἐν Θρᾴκη χερρόνησος, τρεῖς ποιεῖ θαλάσσας· προποντίδα ἐκ βορρᾶ· ἑλλήσποντον ἐξ ἀνατολῶν· καὶ τὸν μέλανα κόλπον, ἐκ νότου· ὅπου καὶ ὁ μέλας ποταμὸς βάλλει, ὁμώνυμος τῷ κόλπῳ.

ΟΤΙ ἐν τῷ ἰσθμῷ τῆς χερσοννήσου τρεῖς πόλεις κεῖνται· πρὸς μὲν τῷ μέλανι κόλπῳ, Καρδία· πρὸς δὲ τῇ προποντίδι, Πακ- C τύη· πρὸς δὲ τῇ μεσογείᾳ, Λυσιμαχία· μῆκος τοῦ ἰσθμοῦ στάδια μ.

ΟΤΙ ἡ πόλις ὁ ἐλεοῦς, ἀρσενικῶς λέγεται· τάχα δὲ καὶ ὁ τραπεζοῦς.

1. εἶτα Φάγρης, Γαληψός) utramque Stephanus recenſet. Galepſi ſæpius meminit Thucydides. Libro autem quarto c. 107. legitur, καὶ Γαψηλος οὐ πολλῷ ὕστερον καὶ οἰσύμη· εἰσὶ δὲ αὗται Θασίων ἀποικίαι. i. e. *nec multo poſt & Gapſelus & Oeſyme, (idem fuerunt.) Sunt autem iſtæ (civitates) Thaſiorum coloniæ.* Legendum verò Γαληψὸς οὐ π. quod etſi certum eſt, tamen ipſius Thucydidis auctoritate poteſt confirmari. Sic ille libro quinto c. 6. Γαληψὸν δὲ τὴν Θασίων ἀποικίαν λαμβάνει κατακράτος. i. e. *Sed Galepſum Thaſiorum urbem expugnavit.* Caſaub.

2. εἶτα τὸ Νέσσου στόμα) Supra notavimus, veteres libros Strabonis habere Νέστου, non Νέσσου. Quare ita hîc quoque lego. Neſtum vocant Herodotus VII. c. 109. Thucydides II. c. 96. Plinius IV. c. 11. *Idem.*

3. Μύρκινος) Scribo Μύρκιννος. Stephanus, Μύρκιννος τόπος καὶ πόλις κτισθεῖσα παρὰ τῷ Στρύμονι ποταμῷ. *Idem.*

4. Δραβίσκος) Scribo, Δραβῆσκος. Stephanus, Δραβῆσκος Θρᾴκης χωρίον. *Idem.*

5. ἐν ταῖς Κρηνίσιν ὅπου νῦν οἱ Φίλιπποι) Vide quæ notavimus Actor. cap. XVII. *Idem.*

6. ὅτι ὁ Στρυμὼν ποταμὸς, ἄρχεται ἐκ τῶν περὶ Ῥοδόπην Ἀγριανῶν) Paulò aliter Plinius H. Nat. IV. c. 10. *Dein Macedoniæ, terminus, amnis Strymon, ortus in Æmo.* Aliter etiam Thucydides, qui de Strymone ita ſcribit libro ſecundo c. 96. ὃς ἐκ τοῦ Σκομίου ὄρους διὰ Γραιαίων καὶ Λεαίων ῥεῖ. *Idem.*

7. Ὅτι Σίντοι ἔθνος Θρᾳκικὸν) Sintorum Thraciæ meminit Thucydides libro ſecundo cap. 98. ubi dividi eos ſcribit à Pæonibus, monte Cercina. *Sintice* eorum regio dicitur Geographis & Livio Lib. XLIV. c. 46. Meminit & Strabo alibi. *Idem.*

8. κατῴκει τὴν Λῆμνον νῆσον) Vide poëtæ interpretes. Locus eſt libro primo. *Idem.*

D 9. Ἄβδηρα πόλις ἐπώνυμος Ἀβδήρου) Abderam urbem & Geographi & hiſtorici paſſim commemorant. Ab Hercule fuiſſe conditam, & ab Abdero Erimi filio denominatam, docet Apollodorus lib. II. c. 5. §. 8. & Steph. quem ex Apollod. corrige. *Idem.*

10. εἶτα Δικαία πόλις πλησίον) Plinio H. Nat. IV. c. 10. *Dicææ.* Stephanus, Δίκαια, πόλις Θρᾴκης ἀπὸ Δικαίου τοῦ Ποσειδῶνος υἱοῦ. *Idem.*

11. εἶτα πόλις Μαρώνεια) Urbs nobilis, vel propter Maroneum vinum Homero aliiſque veteribus decantatum. *Idem.*

SYNOPSIS
LIBRI OCTAVI.

p. 332. *GRÆCIAM incipit hoc libro deſcribere: agitque de his. De univerſa Græcia, & antiquis ejus populis. De PELOPONNESO, principe Græciæ parte. De partibus Peloponneſi maritimis quinque. Elide: Meſſenia: Laconica & Argis: Achaia. De Arcadia, quæ una provincia in mediterraneis, totiuſque Peloponneſi medio eſt ſita.*

ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ
βιβλίον Ογδοον.

ἘΠΕΙ δ' ἀπιόντες ἀπὸ τῶν τῆς Εὐρώπης ἑσπερίων μερῶν, ὅσα τῇ θαλάττῃ περιέχεται τῇ ἐντὸς καὶ τῇ ἐκτὸς, τά τε βάρβαρα ἔθνη περιωδεύσαμεν πάντα ἐν αὐτῇ μέχρι τοῦ Ταναΐδος, καὶ τῆς Ἑλλάδος 1 οὐ πολὺ μέρος τῆς Μακεδονίας ἀποδώσωμεν νυνὶ τὰ λοιπὰ τῆς Ἑλλαδικῆς γεωγραφίας. Ἅπερ Ὅμηρος μὲν πρῶτος, ἔπειτα καὶ ἄλλοι πλείους ἐπραγματεύσαντο· οἱ μὲν ἰδίᾳ λιμένας,

STRABONIS
RERUM GEOGRAphicarum Liber Octavus.

JAM cum ſumto ab occiduis Europæ partibus initio, quidquid & extero & interno continetur mari peragraverimus, barbaraſque etiam omnes quas ea complectitur

B gentes, uſque ad Tanain, & Græciam: 1 nec non exiguam Macedoniæ partem; porrò nunc reliquam Græciæ deſcriptionem expediemus. Hanc primus omnium Homerus tractavit: poſt eum plures alii. quorum quidam ſeorſim de portubus,

GRÆCIAM nunc tempus eſt deſcribere: non omnem quidem; ſed eam tantum, quæ Græcorum, qui alibi ſunt, matrix jure poteſt nuncupari: Sanè enim ſi Græciæ nomine omnis regio intelligeretur, quam Græci homines obtinebant, non hic tantum Europæ angulus, ſed Aſiæ quoque minoris magna pars, itemque in Africa tota Cyrenaica, atque alii multi orbis terrarum tractus hoc nomine eſſent afficiendi. Atque hoc cum omnibus ſit πρόδηλον & perſpicuum, video tamen doctis quibuſdam viris & de Geographia benè meritis eſſe ſubobſcurum. Sed ad Græciam noſtram redeamus. Hanc reliqui Geographi dividunt in Achaiam & Peloponneſum: & Achaiæ quidem nomine intelligi volunt, πᾶσαν τὴν ἐκτὸς Πελοποννήσου Ἑλλάδα. Strabo verò novam quandam viam maluit inſiſtere, ac varias in peninſulas partiri: qua de re quid ſentiamus ſuo loco aperiemus. Porrò harum peninſularum omnium prima & ſimpliciſſima eſt Peloponneſus, quam ideo primam iſto libro deſcribit: Ptolemæus contra, Achajam prius, deinde Peloponneſum exponit. *Caſaub.*

1. *Nec non exiguam*) Ante οὐ πολὺ insererem καί. notum eſt multas Illyricas, Epiroticas, etiamque Thracicas partes ad Macedoniam referri ſolitas, neque ignoratur cauſa. *Xyland.*

οὐ πολὺ π.) Fortaſſe legendum τῆς Ἑλλάδος οὐ πολὺ μέρος τὴν Μακεδονίαν. Macedoniam enim deſcripſerat Geographus libro ſuperiore: quæ tamen ſi Græciæ pars cenſenda eſt, cur hîc dicatur ejus οὐ πολὺ μέρος, equidem non video: Ac malim legere, τὸ πολὺ μ. Verum nihil affirmo. Fortaſſe etiam defendi lectio vulgaris poteſt, ut ſit ſenſus, deſcriptum eſſe de Græcia, quantum occupant Macedones: eſt autem ea pars Macedoniæ parva. *Caſaub.*

1. Φυσικὸν

circumnavigationibus, aut terreſtri circuitu, aliove conſimili argumento ſuum opus inſcripſerunt, in quo Græcanicarum etiam rerum expoſitio ineſſet: alii in communi hiſtoriæ enarratione ſeorſim continentis terræ partium inſeruerunt demonſtrationem, ut Ephorus & Polybius. fuerunt etiam, qui tractandis rerum naturalium cauſis, rebuſque mathematicis quædam id genus adſciverunt, ut Poſidonius, & Hipparchus. At cæterorum quidem de ſcriptis facilè eſt pronunciare: Homerica cenſoriam deſiderant judicationem, cum poëticè auctor loquutus ſit, & non noſtræ memoriæ, ſed vetuſta denotaverit, quorum pleraque tempus obſcuravit. Tamen pro viribus noſtris eorum ſuſcipienda eſt nobis explicatio, orſis ab his ipſis, in quæ noſtra deſiit.

Deſiit autem ab occaſu & ſeptentrionibus progreſſa in gentes Epiroticas & Illyricas ab oriente, in Macedones uſque ad Byzantium. Ergo poſt Epirotas & Illyrios in Græcia ſunt Acarnanes, Aetoli, Locri Ozolæ, Phocenſeſque præterea, & Bœoti. quibus in altero mari opponitur Peloponneſus, ſinum complectens qui eſt in medio Corinthiacum, eumque formans ipſa, viciſſimque ab eo figuram accipiens. Poſt Macedoniam Theſſali ſunt uſque ad Malienſes, & alios qui extra atque intra iſthmum accolunt. Multæ autem cum ſint gentes Græciæ, præcipuæ tot ſunt, quot & ſermonis Græci varietates ſeu dialecti: nimirum quatuor. De his Ionicam cum antiqua Attica eandem eſſe dicimus. Nam & Ionum nomen geſſerunt priſci Attici, & inde ſunt orti qui colonias in Aſiam deduxerunt Iones, ac ea uſi lingua quam Ionicam nunc appellamus. Dorica etiam eadem eſt quæ Aeolica. Omnes enim Græci, qui extra iſthmum degunt, Athenienſibus, Megarenſibus, & Dorienſibus, qui circa Parnaſſum ſunt, exceptis: hodieque Æolenſes dicuntur, ac probabile eſt Dorienſes,

A ἢ περίπλους, ἢ περιόδους γῆς, ἢ τι τοιοῦτον ἄλλο ἐπιγράψαντες ἐν οἷς καὶ τὰ Ἑλλαδικὰ περιέχεται· οἱ δ' ἐν τῇ κοινῇ τῆς ἱστορίας γραφῇ χωρὶς ἀποδείξαντες τὴν τῶν ἠπείρων τοπογραφίαν, καθάπερ Ἔφορός τε ἐποίησε καὶ Πολύβιος· ἄλλοι δ' εἰς τὸν [1] φυσικὸν τόπον καὶ τὸν μαθηματικὸν [2] προσελάβοντό τινα τῶν τοιούτων, καθάπερ Ποσειδώνιος καὶ Ἵππαρχος. Τὰ μὲν οὖν τῶν ἄλλων, εὐδιαίτητα· τὰ δ' Ὁμήρου σκέψεως δεῖται κριτικῆς ποιητικῶς λέγοντος, καὶ οὐ τὰ νῦν, ἀλλὰ τ' ἀρχαῖα, ὧν ὁ χρόνος ἠμαύρωκε τὰ πολλά. Ὡς δ' οὖν δυνα-
B τὸν ἐγχειρητέον, ἀρξαμένοις ἀφ' ὧν περ ἀπελίπομεν.

Ἐτελεύτα δ' ἡμῖν ὁ λόγος ἀπὸ μὲν τῆς ἑσπέρας, καὶ τῶν ἄρκτων, εἰς τὰ Ἠπειρωτικὰ ἔθνη, καὶ τὰ τῶν Ἰλλυριῶν. ἀπὸ δὲ τῆς ἕω, εἰς τὰ τῶν Μακεδόνων, μέχρι Βυζαντίου. Μετὰ μὲν οὖν τοὺς Ἠπειρώτας, καὶ τοὺς Ἰλλυριοὺς τῶν Ἑλλήνων Ἀκαρνᾶνές εἰσι, καὶ Αἰτωλοὶ, καὶ Λοκροὶ οἱ Ὀζόλαι πρὸς δὲ τούτοις Φωκεῖς τε καὶ Βοιωτοί· τούτοις δ' ἀντίπορθμος ἡ Πελοπόννησος, ἀπολαμβάνουσα μεταξὺ τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, καὶ σχηματίζουσά τε τοῦτον, καὶ σχηματιζομένη ὑπ' αὐτοῦ· μετὰ δὲ P. 333.
C Μακεδονίαν, Θετταλοὶ μέχρι Μαλιέων, καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐκτὸς ἰσθμοῦ, καὶ αὐτῶν τῶν ἐντός· [3] ἐπὶ τούτοις μὲν οὖν πολλὰ ἔθνη γεγένηται· [4] τὰ δ' ἀνωτάτω τοσαῦτα, ὅσας καὶ διαλέκτους παρειλήφαμεν τὰς Ἑλληνίδας· [5] τούτων δ' αὐτῶν τεσσάρων οὐσῶν, τὴν μὲν Ἰάδα τῇ παλαιᾷ Ἀτθίδι τὴν αὐτὴν φαμέν· καὶ γὰρ Ἴωνες ἐκαλοῦντο οἱ τότε Ἀττικοὶ, καὶ ἐκεῖθεν εἰσὶν οἱ τὴν Ἀσίαν * ἐποικήσαντες Ἴωνες, * Prior interpr. legiſſe videtur ἐποικίσαντες
καὶ χρησάμενοι τῇ νῦν λεγομένῃ γλώττῃ Ἰάδι· τὴν δὲ Δωρίδα τῇ Αἰολίδι· πάντες γὰρ οἱ ἐκτὸς ἰσθμοῦ, πλὴν Ἀθηναίων καὶ Μεγα-
D ρέων, καὶ τῶν περὶ τὸν Παρνασσὸν Δωριέων, καὶ νῦν ἔτι Αἰολεῖς καλοῦνται· καὶ τοὺς Δωριέας

1. Φυσικὸν τρόπον) Legendum eſſe τόπον, & vett. codices docent, & ex iis poſſumus intelligere, quæ de hac voce olim ad Laërtii Chryſippum annotavimus. Nam apud Stoicos hæc paſſim occurrunt, ὁ φυσικὸς τόπος, ὁ μαθηματικὸς, ὁ λογικός: quæ etiam ſæpe apud Strabonem legas. Thucydides, ἐν τῇ πεντηκονταετίᾳ non diſſimili modo vocem χωρίον uſurpat. *Caſaub.*

2. προσέβαλον) Melius ſcripti προσελάβοντο. *Idem.*

3. ἐπὶ τούτοις) Scripti habent, Ἰδοὺ μὲν οὖν: fortaſſe Ἤδη. *Idem.*

4. τὰ δ' ἀνωτάτω) Philoſophicum loquendi genus. Sic Laërtius in Platone, Τοῦ δὲ λόγου τοῦ Πλατωνικοῦ δύο εἰσὶν ἀνωτάτω χαρακτῆρες, hæc eſt partitio quam vocant ἄκραν & ἀνωτάτην. [Audentius dixit Dionyſius Halicarnaſſ.] *Idem.*

5. τουτων δ') Docet quatuor illas dialectos Græciæ vulgo notiſſimas, poſſe ad duas referri. Ionica enim, inquit, ex Attica orta eſt. Dorica autem non eſt alia quam antiqua & incorrupta Æolis. Pindarus ſanè, quem Doricè ſcripſiſſe conſtat, Æolicè ſe ſcribere dicit, ut Ode prim. Olymp. pag. 13. ed. P. Stephan. 1599.

——ἐμὲ δὲ στεφανῶσαι
Κεῖνον ἱππικῷ νόμῳ
Αἰοληΐδι μολπᾷ, Χρή.
Me autem coronare
Illum equeſtri lege
Aeolico cantu oportet. Idem.

A δὲ ὀλίγους ὄντας, καὶ τραχυτάτην οἰκοῦντας χώραν, εἰκός ἐστι τῷ ἀνεπιμίκτῳ [1] παρατρέψαι τὴν γλῶτταν, καὶ [2] τὰ ἄλλα * ἔθη πρὸς τὸ μὴ ὁμογενὲς, [3] ὁμογενεῖς πρότερον ὄντας· τὸ δ' αὐτὸ καὶ τοῖς Ἀθηναίοις συνέβη, [4] λεπτόγεόν τε καὶ τραχεῖαν οἰκοῦντας χώραν, ἀπορθήτους μὲν εἶναι, καὶ αὐτόχθονας νομισθῆναι διὰ τοῦτο [5] φησὶν ὁ Θουκυδίδης, κατέχοντας τὴν αὐτὴν ἀεὶ μηδενὸς ἐξελαύνοντος αὐτοὺς, μηδ' ἐπιθυμοῦντος ἔχειν τὴν ἐκείνων· τοῦτο τοίνυν αὐτὸ καὶ τοῦ ἑτερογλώττου καὶ τοῦ ἑτεροεθνοῦς αἴτιον, ὡς εἰκὸς, ὑπῆρξε, καίπερ ὀλίγοις οὖσιν. Οὕτω δὲ τοῦ Αἰολικοῦ * ἔθνους ἐπικρατοῦντος ἐν τοῖς ἐκτὸς ἰσθμοῦ, καὶ οἱ ἐντὸς Αἰολεῖς πρότερον ἦσαν, εἶτ' ἐμίχθησαν, Ἰώνων B μὲν ἐκ τῆς Ἀττικῆς [6] τὸν Αἰγιαλὸν κατασχόντων, τῶν δ' Ἡρακλειδῶν τοὺς Δωριέας καταγαγόντων, ὑφ' ὧν τά τε Μέγαρα ᾠκίσθη, καὶ πολλαὶ τῶν ἐν τῇ Πελοποννήσῳ πόλεων. Οἱ μὲν οὖν Ἴωνες ἐξέπεσον πάλιν ταχέως ὑπὸ Ἀχαιῶν [7] Αἰολικοῦ ἔθνους· ἐλείφθη δ' ἐν τῇ Πελοποννήσῳ τὰ δύο ἔθνη, τό, τε Αἰολικὸν, καὶ τὸ * Δωρικόν. Ὅσοι μὲν οὖν ἧττον τοῖς Δωριεῦσιν ἐπεπλέκοντο καθάπερ συνέβη τοῖς τε Ἀρκάσι καὶ τοῖς Ἠλείοις, τοῖς μὲν ὀρεινοῖς τελέως οὖσι, καὶ οὐκ * ἐμπεπτωκόσιν εἰς τὸν κλῆρον, τοῖς δ' ἱεροῖς νομισθεῖσι τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς, καὶ καθ' αὑτοὺς εἰρήνην ἄγουσι πολὺν C χρόνον, ἄλλως τε καὶ τοῦ Αἰολικοῦ γένους οὖσι, καὶ * δεδεγμένοις τὴν [8] Ὀξύλῳ συγκατελθοῦσαν στρατιὰν περὶ τὴν τῶν Ἡρακλειδῶν κάθοδον, οὗτοι Αἰολιστὶ διηλέχθησαν· οἱ δ' ἄλλοι μικτῇ τινι ἐχρήσαντο ἐξ ἀμφοῖν, οἱ μὲν μᾶλλον, οἱ δ' ἧττον Αἰολίζοντες· σχεδὸν δ' ἔτι καὶ νῦν κατὰ πόλεις, ἄλλοι ἄλλως διαλέγονται· δοκοῦσι δὲ Δωρίζειν ἅπαντες διὰ τὴν συμβᾶσαν ἐπικράτειαν. Τοιαῦτα
p. 334
μὲν οὖν τὰ τῶν Ἑλλήνων ἔθνη, καὶ οὕτως ὡς τύπῳ εἰπεῖν ἀφωρισμένα. Λέγωμεν δὴ ἰδίᾳ ἀναλαβόντες ὃν χρὴ τρόπον τῇ τάξει περὶ αὐτῶν.

Ἔφορος μὲν οὖν ἀρχὴν εἶναι τῆς Ἑλλάδος [9] τὴν Ἀκαρνανίαν φησὶν ἀπὸ τῶν ἑσπερίων μερῶν· ταύτην D γὰρ συνάπτειν πρώτην τοῖς Ἠπειρωτικοῖς ἔθνεσιν·

* Vulgò ἔθνη
* Vetus hæc lectio: Vulgò, λεπτήν τε
* Manuſſ. πλήθους
* Vulgò Δοριέων vett. q. Δωρικῶν.
* Vulgò ἐκπεπτωκόσιν
* Vett. lib. δεδειγμ.

A cum pauci eſſent ac ſolum aſperrimum colerent, eo quòd aliis non permiſcerentur linguam ſuam retinuiſſe, ad ejus ſocietatem alios quoque cognatos ſuos populos pertraxiſſe. Quod idem Athenienſibus quoque uſu venit, qui cum agrum tenerent tenuem atque aſperum, à nemine ſunt oppugnati, ſed pro indigenis habiti: cum (ut ait Thucydides) nemo eos pelleret, neque ipſorum quiſquam agrum affectaret: hæc igitur, ut apparet, cauſa fuit, cur quanquàm exigua, gens tamen eſſent peculiaris, & ſuo ſermone uterentur. Cùm autem Æolica gens extra Iſthmum invaluiſſet, B etiam qui intra iſthmum erant, olim Æoles fuerunt, deinde mixti ſunt, cùm Iones ex Attica profecti litus obtinerent, & ab Heraclidis Dorienſes reducerentur, qui & Megaram, & multas in Peloponneſo urbes condiderunt. Iones quidem mox ab Achæis expulſæ ſunt, Aeolica gente: & reliquæ fuere in Peloponneſo nationes duæ, Aeolica atque Dorica. Quibus itaque minus fuit cum Dorienſibus commercii, ut Arcadibus & Eleis, quorum illi prorſus montani fuerunt, neque ſub ſortem venerunt, hi ſacri Jovi Olympio crediti, ſeorſim in pace diu vixerunt, maximè C quia & genere Aeolici, eſſent & exercitum recepiſſent qui ſub reditum Heraclidarum cum Oxylo venerant: hi Aeolico utebantur ſermone: reliqui mixtum ex utraque dialecto ſermonem uſurpabant, alii magis, alii minus ad Aeolicam accedentes. Ac fere etiamnum urbium aliæ aliter loquuntur: videntur autem Doricè loqui omnes, ob Dorienſium eminentiam. Tot igitur ſunt Græcorum gentes, hocque modo eorum à nobis adumbrata diſtinctio. Proinde ſingulas ordine convenienti proſequamur.

Initium Græciæ ab occiduis partibus D conſtituit Acarnaniam Ephorus, quæ prima Epiroticas attingat nationes.

1. *παρατρέψαι*) Lego *μὴ παρατρέψαι*. Senſus eſt, veriſimile eſſe, Dorienſes terram aſperam incolentes, & ad quos minus alii commearent, linguam ſuam & inſtituta non facile corrupiſſe alterius commixtione, quod reliqui Æoles feciſſe videntur. *Caſaub.*

2. *τὰ ἄλλα ἔθνη*) Libri veteres, *ἔθη*, quod probo. In iiſdem legitur, *πρὸς τὸ μὴ ὁμογενὲς*: rectè. *Idem.*

3. *ὁμογενεῖς πρ.*) *οἱ Δωριεῖς, τοῖς Αἰολεῦσι.* *Idem.*

4. *λεπτήν τε*) Vetus lectio, *λεπτόγεον τε καὶ τρ.* rectè. Sic enim Thucydides, quem citat. *Idem.*

5. *φησὶν ὁ Θουκυδίδης*) Thucydides I. cap. 2. ait agrum Atticum quia eſſet *λεπτόγεως* ſeditionibus minus fuiſſe obnoxium, ideoque ab iiſdem hominibus ſemper fuiſſe habitatum, *τὴν γῆν Ἀττικὴν διὰ τὸ λεπτόγεων ἀστασίαστον οὖσαν, ἄνθρωποι ᾤκουν οἱ αὐτοὶ ἀεί.* i. e. *Atticam à vetuſtiſſimis uſque temporibus propter agri tenuitatem. Seditionum immunem (& pacatam) iidem homines ſemper incoluerunt.* Idem.

6. *τὸν Αἰγιαλὸν κατασχόντων*) Malè vertunt *littus*, quum debuiſſent Ægialum dicere. Sic enim olim vocata eſt, quæ poſtea Achaia. vide infra. *Idem.*

7. *Αἰολικοῦ ἔθνους*) Scripti *πλήθους*. *Idem.*

8. *Ὀξύλῳ*) Hiſtoria extat infra, hoc eodem libro, ubi de Elide. *Idem.*

9. *τὴν Ακαρνανίαν*) Ptolemæo Acarnania in Epiro eſt: Epirus autem omnis extra Græciam. *Idem.*

1. ἡγεῖ

Sed quemadmodum ille oram maritimam pro menſura uſurpavit, indeque initium duxit, quod exiſtimaret ad locorum deſcriptionem principem eſſe maris operam: (alioqui enim licebat à partibus Macedoniam ac Theſſaliam attingentibus Græciæ initium arceſſere) ita & par eſt naturam locorum ſubſequentes, mari tanquam nota uti. Ergo mare à pelago Siculo allabens parte ſui quadam in ſinum Corinthiacum effundit ſe, quadam Peloponneſum includit, magnam peninſulam, anguſtoque collo continenti annexam. Sunt igitur duo Græciæ maximi complexus, id quod eſt intra iſthmum, & quod eſt extra à Pylis uſque ad Penei oſtia: id eſt Theſſalia. Sed ea pars, quæ intra iſthmum continetur major eſt atque illuſtrior, adeoque arx quodammodo totius Græciæ eſt Peloponneſus. Nam ut omittam inhabitantium gentium ſplendorem atque potentiam, ipſe locorum poſitus principatum ei arrogat: ſinubus enim, & promontoriis, inſignibuſque apprimè peninſulis ita eſt variata ac diſtincta, ut una alteram identidem excipiat. Prima peninſula eſt Peloponneſus, iſthmo clauſa ſtadiorum XL. Altera eſt hanc continens, cujus iſthmus 4 à Pagis Megaricæ regionis Niſæam uſque Megarenſium navale, à mari ad mare tranſitu CXX. ſtadiorum. Tertia hanc quoque continet, cujus iſthmus ab initio Criſſæi ſinus receſſu ad Thermopylas eſt: intelligiturque recta linea circiter IↃ IIX. ſtadiorum

A ἀλλ' ὥσπερ οὗτος τῇ παραλίᾳ χρώμενος μέτρῳ, ἐντεῦθεν ποιεῖται τὴν ἀρχήν, 1 ἡγεμονικόν τι τὴν θάλατταν κρίνων πρὸς τὰς τοπογραφίας, ἐπεὶ ἄλλως γ' ἐνεχώρει κατὰ τὴν Μακεδόνων, καὶ Θετταλῶν * τὴν ἀρχὴν ἀποφαίνεσθαι τῆς Ἑλλάδος· οὕτω καὶ ἡμῖν προσήκει ἀκολουθοῦσι τῇ φύσει τῶν τόπων, σύμβολον ποιεῖσθαι τὴν θάλασσαν. Αὕτη δ' ἐκ τοῦ Σικελικοῦ πελάγους προπεσοῦσα, τῇ μὲν ἀναχεῖται πρὸς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, τῇ δ' ἀποτελεῖ χερρόνησον μεγάλην τὴν Πελοπόννησον, ἰσθμῷ στενῷ κλειομένην· ἔστι δὲ ταῦτα δύο μέγιστα συστήματα τῆς Ἑλλάδος, τό τε ἐντὸς ἰσθμοῦ, καὶ τὸ ἐκτὸς 2 πυλῶν B μέχρι τῆς ἐκβολῆς τοῦ Πηνειοῦ ποταμοῦ· τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ Θετταλικόν· ἔστι δὲ καὶ μεῖζον, καὶ ἐπιφανέστερον τὸ ἐντὸς ἰσθμοῦ· σχεδὸν δέ τι, καὶ ἀκρόπολις ἐστὶν ἡ Πελοπόννησος συμπάσης τῆς Ἑλλάδος· χωρὶς γὰρ τῆς λαμπρότητος, καὶ δυνάμεως τῶν ἐνοικησάντων ἐθνῶν, αὐτὴ ἡ τῶν τόπων θέσις, ὑπογράφει τὴν ἡγεμονίαν ταύτην· κόλποις γὰρ καὶ ἄκραις πολλαῖς, καὶ τοῖς σημειωδεστάτοις 3 χερρονήσοις μεγάλαις, διαπεποικιλμένην, ἐκ διαδοχῆς ἑτέρα τὴν ἑτέραν ἔχει. Ἔστι δὲ πρώτη μὲν τῶν χερρονήσων ἡ Πελοπόννησος, ἰσθμῷ κλειομένη, τετταράκοντα σταδίων· δευτέρα δὲ ἡ καὶ ταύτην περιέχουσα· ἧς C ἰσθμός ἐστιν ὁ ἐκ Παγῶν τῶν Μεγαρικῶν, εἰς Νίσαιαν τὸ Μεγαρέων ἐπίνειον, ὑπερβολὴ σταδίων ἑκατὸν εἴκοσι ἀπὸ θαλάσσης ἐπὶ θάλασσαν· τρίτη δ' ἡ καὶ ταύτην περιέχουσα, ἧς ἰσθμὸς 5 ἀπὸ μυχοῦ τοῦ Κρισαίου κόλπου, μέχρι Θερμοπυλῶν· ἡ δ' ἐπινοουμένη [εὐθεῖα] γραμμή, ὅσον πεντακοσίων ὀκτὼ σταδίων,

* Manuſſ. γῆν

1. ἡγεμονικὸν) Notum illud è libro ſecundo, ἡ θάλασσα γεωγραφεῖ τὰ πλεῖστα. *Caſaub.*

2. πυλῶν) Sic habet Aldina editio, & ita legens prior interpres deceptus eſt, dum putaret vocem ἐκτὸς ad dictionem πυλῶν pertinere: quod ratione carere vidit Xylander. Verum quod putavit idem locum ſanari poſſe inſerta ἀπὸ præpoſitione, id verò ego non concoquo. Itaque locum ita reliqui ut erat in Aldina editione: cum præſertim nihil juvarent libri ſcripti. Quid ſi legamus, μέχρι πυλῶν καὶ τῆς ἐκβολῆς τοῦ Πηνειοῦ? *Idem.*

3. χερρονήσοις μεγάλαις διαπεποικιλμένην) Malim, διαπεποικιλμένη. Nova autem eſt & planè moroſa hæc Græciæ deſcribendæ ratio: quam equidem probare admodum nequeo. Ego enim non video quid Strabonem moverit ut peninſulas appellaret eas regiones, quæ mari non ſunt cinctæ. niſi quis fortaſſe putet omnem regionem, quam duo alluant maria, poſſe ita appellari. Sic dicemus Galliam eſſe peninſulam, quod nemo, opinor, probaverit. Si quis autem me roget quid Strabonem impulerit ut hanc rationem iniret, Reſpondebo: Videri eum ubique retinere voluiſſe illud de quo paulò antè ἡ θάλασσα γεωγραφεῖ τὸ πλεῖστον. quod alia ratione non poterat uſurpare, quàm iſta. *Idem.*

4. *A Pagis*) Sanè multa ſunt quæ non ſatis commodè habere videntur: ſed quæ attingere nolui, cum non ita urgeret neceſſitas, & moleſtum foret omnia perſequi. Hîc autem fœdum erat mendum πάντων τῶν μεγαρικῶν, quod interpretem fefellit. Eſſe autem legendum Παγῶν liquet. nam tametſi Pagas Plinius Bœotiæ tribuit, tamen proſilire inde cervicem Peloponneſi addit IV. 3. Megaricæ etiam D Pauſanias in Atticis, ac Plutarchus in Pericle Pagas has ipſas adſcribit, ubi in Græco mendosè Πηγαὶ eſt pro Παγαί. Sed & infrà hoc ipſo in libro in Corinthi deſcriptione Παγὰς τῆς μεγαρίδος invenies. Meminit & Thucydides libro primo, & alibi, ubi Valla impegit. & Ptolemæus III. 15. in tabula Aſiæ x. urbs eſt ad Corinthiacum ſinum. Paulo antè τὸ ἐκτὸς ἀπὸ Πυλῶν &c. ἀπὸ cur inſeruerim non eſt obſcurum. *Xyland.*

5. Ἀπὸ μυχοῦ τοῦ Κρισσαίου κόλπου. *Ab initio Criſſæi ſinus*) Ex ſequentibus patet per Criſſæum ſinum non intelligi debere totum illud mare, quod ſupra vocavit Corinthiacum ſinum, cujus extremum poſuit paucis ſupra lineis ad Pagas Megaricas, & illi eſt totius ſinus Corinthiaci μυχὸς receſſus intimus; ſed peculiarem ſinum minorem, qui pars eſt totius illius majoris, quem prope Criſſam ſe in Phocidem inſinuare conjicio, & quædam neotericæ tabulæ eum ita depingunt. *Palmer.*

τὴν μὲν Βοιωτίαν ἅπασαν ἐντὸς ἀπολαμβάνουσα, τὴν δὲ Φωκίδα τέμνουσα λοξὴν καὶ τοὺς Ἐπικνημιδίους· τετάρτη δὲ ἡ ἀπὸ τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, διὰ τῆς Οἴτης καὶ τῆς Τραχινίας εἰς τὸν Μαλιακὸν κόλπον καθήκοντα ἔχουσα τὸν ἰσθμὸν, καὶ τὰς Θερμοπύλας, ὅσον ὀκτακοσίων ὄντα σταδίων. πλειόνων δὲ ἢ χιλίων ἄλλος ἐστὶν, ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ κόλπου τοῦ Ἀμβρακικοῦ διὰ Θετταλῶν καὶ Μακεδόνων, εἰς τὸν Θερμαῖον διήκων μυχόν. Ὑπαγορεύει δὴ ἵνα τάξιν οὐ φαύλην, ἡ τῶν χερρονήσων διαδοχή· δεῖ δὲ ἀπὸ τῆς ἐλαχίστης ἄρξασθαι, [1] καὶ ὡς ἐπιφανεστάτης.

P. 335. Ἔστι τοίνυν ἡ Πελοπόννησος ἐοικυῖα [2] φύλλῳ πλατάνου τὸ σχῆμα, ἴση δὲ σχεδόν τι κατὰ μῆκος καὶ κατὰ πλάτος, ὅσον [3] χιλίων καὶ τετρακοσίων σταδίων· τὸ μὲν ἀπὸ τῆς ἑσπέρας ἐπὶ τὴν ἕω, τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ ἀπὸ τοῦ Χελωνάτα δι' Ὀλυμπίας καὶ τῆς Μεγαλοπολίτιδος [5] ἐπὶ τὸν ἰσθμόν. τὸ δ' ἀπὸ τοῦ νότου πρὸς τὴν ἄρκτον, ὅ ἐστι τὸ ἀπὸ Μαλεῶν δι' Ἀρκαδίας εἰς Αἴγιον· [6] ἡ δὲ * περίδρομος μὴ κατακολπίζοντι, τετρακισχιλίων σταδίων, ὡς Πολύβιος. Ἀρτεμίδωρος δὲ καὶ τετρακοσίους προστίθησι· κατακολπίζοντι δὲ πλείους τῶν ἑξακοσίων, ἐπὶ τοῖς πεντακισχιλίοις· ὁ δ' ἰσθμὸς κατὰ τὸν διολκὸν ν, [δι' οὗ τὰ πορθμεῖα ὑπερνεολκοῦσιν ἀπὸ τῆς ἑτέρας εἰς τὴν ἑτέραν θάλατταν,] εἴρηται, [7] ὅτι τετταράκοντα σταδίων ἐστίν. Ἔχουσι δὲ τῆς χερρονήσου ταύτης τὸ μὲν ἑσπέριον [μέρος,] Ἠλεῖοι καὶ Μεσσήνιοι, κλυζόμενοι τῷ Σικελικῷ πελάγει· προσλαμβάνουσι δὲ καὶ τῆς ἑκατέρωθεν παραλίας, ἡ μὲν Ἠλεία πρὸς ἄρκτον ἐπιστρέφουσα καὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου μέχρις ἄκρας Ἀράξου, καθ' ἣν ἀντίπορθμός ἐστιν ἥ τε Ἀκαρνανία, καὶ αἱ προκείμεναι νῆσοι, Ζάκυνθος καὶ Κεφαλληνία, καὶ Ἰθάκη, καὶ Ἐχινάδες, ὧν ἐστι καὶ τὸ Δουλίχιον· τῆς δὲ Μεσσηνίας τὸ πλέον, ἀνεῳγμένον πρὸς νότον, καὶ τὸ Λιβυκὸν πέλαγος, μέχρι τῶν καλουμένων Θυρίδων πλησίον Ταινάρου.

* Manuſſ. περίμετρος

A omnem intus includens Bœotiam, Phocidemque & Epicnemidios per obliquum ſecans. Quartæ iſthmus ab Ambracio ſinu per Oetam & Trachiniam in Maliacum ſinum per Thermopylas porrigitur, octingentorum ferè ſtadiorum longitudine. Alius eſt CIↃ ſtadiorum longitudinem, ſuperans ab eodem Ambracio ſinu per Theſſaliam & Macedoniam in Thermæi ſinus receſſum tendens. Hic peninſularum ſucceſſus ordinem nobis præſcribit minimè ineptum: incipiamus autem à minima, eademque illuſtriſſima.

B Forma Peloponneſi folio platani ſimilis eſt, longitudine ac latitudine propemodum æqualibus, ſtadiorum circiter CIↃ CCCC. ſcilicet ab occidente verſus orientem à Chelonata per Olympiam & 4 Megalopolitidem ad iſthmum. à meridie autem verſus ſeptentriones à Malea per Arcadiam ad Ægium. Ambitus eſt, ſiquidem ſinus non intres, IV CIↃ ſtadiorum Polybio auctore. Artemidorus CCCC adjicit. ſin verò ſinus intres, IↃↃ IↃↃ & amplius. Iſthmum, quâ naves per ſulcum quendam terra ab uno mari ad alterum traducuntur, ſtadiorum eſſe L. C dictum eſſe. Hujus peninſulæ partem occiduam tenent Elei ac Meſſenii, & Siculo mari alluuntur. ſed & utrinque in alteram oram porriguntur hi. nam Elis verſus ſeptentrionem flectitur & initium Corinthiaci ſinus uſque ad Araxum promontorium, cui in maris opponuntur altera parte Acarnania & ante eam ſitæ inſulæ Zacynthus, Cephallenia, Ithaca, atque Echinades, quarum una eſt etiam Dulichium. Meſſeniæ major pars verſus auſtrum patet ac mare Africum, uſque ad Thyrides Tænaro vicinas.

1. καὶ ὡς ἐπιφαν.) Libri ſcripti habent, ἀπὸ τῆς ἐλ. ἄρξασθαι, ἐπιφανεστάτης δέ. *Caſaub.*

2. φύλλῳ πλατάνου) Plinius lib. IV. c. 4. *Peloponneſus, inter duo maria Ægæum & Ionium, platani folio ſimilis, propter anguloſos receſſus.* Dionyſius Periegetes, ℣. 403.

——Πέλοπος δ' ἐπὶ νῆσος ὀπηδεῖ
Εἰδομένη πλατάνοιο μυουρίζοντι πετήλῳ.
Pelopis autem inſula conſequitur
Similis platani muris caudam imitanti (in acumen deſinenti) folio.

3. χιλίων τεσσαρακ.) Plinius H. Nat. IV. cap. 6. hoc intervallum ita expreſſit, *Peloponneſus in latitudine à promontorio Maleæ, ad oppidum Lechæum Corinthiaci ſinus* CLX. M. *paſſ. patet.* quæ ſunt ſtad. CIↃ. CCLXXX. *Idem.*

4. *Et Megalopolitidem ad iſthmum*) Nihil auſus ſum mutare. Sed profectò iſthmus huc non facit. nam linea à Chelonata (quod eſt Elidis promontorium Zacyntho propinquum) per Megalopolin verD ſus orientem linea ducta, non debet neque poteſt in iſthmum deſinere. ſed ad Trœzenem potiùs vel Scyllæum Argolicæ promontorium excidet, aut omnino ad Inachi oſtia. ut aliquando cogitaverim Ἴναχον pro ἰσθμὸν debere legi. *Xyland.*

5. ἐπὶ τὸν ἰσθμὸν) Strabonis ſententia eſt, iſthmum Peloponneſi ei eſſe ad orientem, quod alii Geographi non ſentiunt: Ptolemæus quidem diſertè ait Peloponneſum terminari iſthmo ἀπ' ἄρκτων. *Caſaub.*

6. ἡ δὲ περίδρομος) Vide Plinium lib. quarto, cap. 4. *Idem.*

7. ὅτι πεντήκοντα σταδίων ἐστί) Falſum hoc. Nuſquam enim dictum eſt, iſthmum hunc eſſe ſtadiorum L. ſed XL. tantum. Nec ſunt procul repetenda Strabonis verba. Sic pauló antè de Peloponn. ſcriptum eſt, ἰσθμῷ κλειομένη τεσσαράκοντα σταδίων. Ergo hîc quoque legendum τετταράκοντα non πεντήκοντα, hoc eſt, μ. non ν. nec aliter prior interpres. Sic quoque libri veteres habent. *Idem.*

Ei

Deinceps poſt Elidem Achæorum incolit gens, ſeptentrioni obverſa, & propter Corinthiacum ſinum uſque ad Sicyoniam porrecta. Sequitur Sicyon & Corinthus uſque ad iſthmum. Poſt Meſſeniam eſt Laconica, inde Argolica uſque ad iſthmum & hæc. Sinus porrò ſunt Meſſeniacus, Laconicus, Argolicus tertius, quartus Hermionicus, tum Saronicus, quem alii Salaminiacum dicunt: horum alios Africum, alios Creticum & Myrtoum maria implent. ſunt qui Saronico etiam maris nomen tribuant. In medio eſt Arcadia, omnibus imminens & propinqua reliquis gentibus. Corinthiacus ſinus incipit ab Eveni oſtiis (vel ut alii volunt, ab Acheloi, qui Acarnanas ab Ætolis dividit) 1 & Araxo, ibi enim utrinque litora ad ſe notabiliter invicem inflectuntur, ac magis inde magiſque coëunt, donec tandem apud Rium & Antirrhium adeò concurrunt, ut quinque duntaxat ſtadiorum freto dividantur. Rium Achaiæ eſt promotorium in mare prominens introrſum falcis in morem reflexum, unde & Drepanum dicitur, quæ vox Græcis falcem notat. Situm eſt Patras inter & Ægium, templo Neptuni inſigne. Antirrhium in confinio Ætoliæ & Locridis jacet, dicitur que Rium Molycrium. Inde rurſum litora à ſe invicem mediocriter diducuntur, donec in Criſſæum ſinum mare deſinit, incluſum occiduis Bœotiæ & Megaridis finibus. Sinus Corinthiaci ambitus eſt ab Eveno uſque ad Araxum ſtadiorum CIↃ CIↃ CCXL. Si ab Acheloo ordiare, accedent ſtadia circiter C. Ab Acheloo uſque ad Evenum,

A Ἑξῆς δὲ μετὰ τὴν Ἠλείαν, ἐστὶ τὸ τῶν Ἀχαιῶν ἔθνος πρὸς ἄρκτους βλέπον, καὶ τῷ Κορινθιακῷ κόλπῳ παρατεῖνον· τελευτᾷ δ' εἰς τὴν Σικυωνίαν. Ἐντεῦθεν δὲ Σικυὼν καὶ Κόρινθος ἐκδέχεται μέχρι τοῦ ἰσθμοῦ. Μετὰ δὲ τὴν Μεσσηνίαν ἡ Λακωνικὴ, καὶ ἡ Ἀργεία, μέχρι τοῦ ἰσθμοῦ καὶ αὐτή. Κόλποι δ' εἰσὶν ἐνταῦθα δ΄, τε Μεσσηνιακὸς, καὶ ὁ Λακωνικὸς, καὶ τρίτος ὁ Ἀργολικός· τέταρτος δ' ὁ Ἑρμιονικὸς, καὶ ὁ Σαρωνικὸς, οἱ δ' * Σαλαμινιακὸν καλοῦσιν. ὧν τοὺς μὲν ἡ Λιβυκὴ, τοὺς δ' ἡ Κρητικὴ θάλασσα πληροῖ, καὶ τὸ Μυρτῷον πέλαγος· τινὲς δὲ καὶ τὸν Σαρωνικὸν πόρον πέλαγος ὀνομάζουσιν. Μέση δ' ἐστὶν ἡ Ἀρκαδία, πᾶσιν ἐπικειμένη, καὶ γειτνιῶσα τοῖς ἄλλοις ἔθνεσιν. B Ὁ δὲ Κορινθιακὸς κόλπος ἄρχεται μὲν ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Εὐήνου, (τινὲς δέ φασιν Ἀχελώου τοῦ ὁρίζοντος Ἀκαρνᾶνας, καὶ Αἰτωλοὺς) καὶ Ἀράξου· ἐνταῦθα γὰρ πρῶτον ἀξιόλογον συναγωγὴν λαμβάνουσι πρὸς ἀλλήλας, αἱ ἑκατέρωθεν ἀκταί. προϊοῦσαι δὲ πλέον, τελέως συμπίπτουσι κατὰ τὸ Ῥίον, καὶ Ἀντίρριον, ὅσον δὴ 2 πέντε σταδίων ἀπολείπουσαι πορθμόν. Ἔστι δὲ τὸ μὲν Ῥίον τῶν Ἀχαιῶν 3 ἀλιτενὴς ἄκρα, δρεπανοειδῆ τινα ἐπιστροφὴν εἰς τὸ ἐντὸς ἔχουσα· καὶ δὴ καὶ καλεῖται Δρέπανον. Κεῖται δὲ μεταξὺ Πατρῶν καὶ Αἰγίου, C Ποσειδῶνος ἱερὸν ἔχουσα· τὸ δ' Ἀντίρριον, ἐν μεθορίοις τῆς Αἰτωλίας, καὶ τῆς Λοκρίδος ἵδρυται· καλοῦσι δὲ 4 Μολύκρειον Ῥίον· εἶτα ἐντεῦθεν διίσταται πάλιν ἡ παραλία μετρίως ἑκατέρωθεν. * προϊοῦσα δ' εἰς τὸν 5 Κρισαῖον κόλπον, ἐνταῦθα τελευτᾷ, κλειομένη τοῖς προσεσπερίοις τῆς Βοιωτίας καὶ τῆς Μεγαρικῆς τέρμασιν· ἔχει δὲ τὴν περίμετρον ὁ * Κορινθιακὸς κόλπος, ἀπὸ μὲν τοῦ Εὐήνου μέχρι τοῦ Ἀράξου σταδίων δισχιλίων 6 διακοσίων τεσσαράκοντα· εἰ δ' ἀπὸ τοῦ Ἀχελώου, πλεονάζοι ἄν που ἑκατὸν σταδίοις· ἀπὸ δὲ Ἀχελώου ἐπὶ τὸν Εὔηνον

* Manuſſ. Σαλαμινιάται καλοῦνται.

p. 336.

* Manuſſ. προελθοῦσα

* Manuſſ. Κορίνθος

1. *Et Araxo*) Verba τινὲς . . . αἰτωλοὺς parentheſi incluſi notum eſt Archeloum Acarnanes ab Ætolis dirimere. Araxi autem nulli ſunt, ſed cum Corinthiacus ſinus inter Ætoliam eique verſus ortum ſuccedentes regiones, interque Peloponneſi partes ad Aquilonem ſpectantes recipiatur. utrinque terminus ei fuit adſignandus: is, quod ad continentem pertinet, eſt Eveni oſtia: ad peninſulam Peloponneſum, Araxus Elidis promontorium, de quo paulo antè dixerat, ac mox plura dicet. itaque Ἀράξους in Ἀράξου mutato, & diſtincto rectè loco, non mendam modò ſuſtuli, ſed lucem reſtitui ſimul. Interpres enim nihil vidit hoc loco, eademque de cauſa ποταμοῦ deindè poſt Ἀράξου expunxi, quod cum εὐήνου fuerat aliâs conjungendum. Deinde aſteriſcum ſignavi, ubi ſtadiorum numerus exciderat. Neque multo poſt Homerica more *meo* ex ipſo ſcriptore emendavi, & οὐ διὰ τῆς &c. ſcripſi pro ὁ διὰ &c. *Xyland.*

2. πέντε σταδίων) Plinius H. Nat. IV. cap. 2. in deſcriptione Ætoliæ, *In ora promontorium Antirrhium, ubi oſtium Corinthiaci ſinus, minus mille paſ-* D *ſuum latitudini influentis, Ætoloſque dirimentis à Peloponneſo. Promontorium quod contra procedit, appellatur Rhion.* Thucydides libro ſecundo c. 84. utrumque promontorium Rhium appellat, & invicem diſtare ſcribit ſtadia ſeptem: quod cum Plinio convenit non male. *Caſaub.*

3. ἀλιτενὴς ἄκρα) hoc eſt, humilis & ταπεινή, ut ſupra expoſuimus. Nam in hac voce errant ſemper interpretes. *Idem.*

4. Μολύκρειον) libro nono, prope Antirrhium dicit Geographus eſſe Molycriam oppidum p. 427. Inde igitur τὸ Ἀντίρριον appellatum eſt Μολύκρειον Ῥίον. *Idem.*

5. Κρισσαῖον κόλπον) Putant viri eruditi, ſinum Criſſæum & Corinthiacum idem eſſe: Sciendum tamen eſt Criſſæum ſinum differre à Corinthiaco, ut pars differt à toto: quod cum ex aliis Strabonis locis, tum ex hoc facile eſt intelligere. *Idem.*

6. διακοσίων τετταράκοντα) Manuſſ. pro τετταράκοντα habent τριάκοντα quod & prior interpres agnoſcit: Idem etiam τριακοσίων habet non διακοσίων. *Idem.*

Ακαρνᾶνές εἰσιν. [1] εἶθ' ἑξῆς ἐπὶ τὸ Αντίῤῥιον, Αἰτωλοί. τὸ δὲ λοιπὸν μέχρι ἰσθμοῦ Φωκέων ἐστὶ, καὶ Βοιωτῶν, καὶ τῆς Μεγαρίδος, στάδιοι χίλιοι ἑκατὸν εἴκοσι, δυοῖν δέοντες ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ Αντιῤῥίου μέχρι ἰσθμοῦ θάλαττα, [2] Αλκυονὶς καλεῖται, μέρος οὖσα τοῦ Κρισσαίου κόλπου, [3] διέχουσα ἀπὸ τοῦ ἰσθμοῦ μέχρι τοῦ Αράξου σταδίους τριάκοντα ἐπὶ τοῖς . . . . Ως μὲν οὖν τύπῳ εἰπεῖν, τοιαύτη ἡ Πελοποννήσου θέσις ἐστὶ [4] τῆς ἀντιπόρθμου, τῆς μέχρι τοῦ μυχοῦ· τοιοῦτος δὲ καὶ ὁ μεταξὺ ἀμφοῖν κόλπος. Μετὰ δὲ ταῦτα τὰ καθ' ἕκαστα ἐροῦμεν, τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῆς Ηλείας ποιησάμενοι.

A ſunt Acarnanes. deinde ad Antirrhium Ætoli. reliqua ad iſthmum uſque Phocenſes habent, & Bœoti & Megarenſes, ſtadia CIↃ CXIIX. Mare quod ab Antirrhio uſque ad iſthmum eſt, Alcyonium vocatur, & eſt pars Criſſæi ſinus, ac diſtat ab iſthmo uſque ad Araxum ſtadiis xxx. & .... Ergo delineata jam à nobis eſt Peloponneſus, quatenus uſque ad intimum Corinthiaci ſinus receſſum opponitur Ætoliæ aliiſque ab altera ejus parte ſitis regionibus. exinde ſingula enarrabimus, facto ab Elea initio.

B Νῦν μὲν δὴ πᾶσαν Ηλείαν ὀνομάζουσι, τὴν μεταξὺ Αχαιῶν τε καὶ Μεσσηνίων παραλίαν, [5] ἀνέχουσαν εἰς τὴν μεσόγαιαν τὴν πρὸς Αρκαδίᾳ τῇ κατὰ Φολόην, καὶ Αζᾶνας, καὶ Παῤῥασίους. [6] Τὸ δὲ παλαιὸν, εἰς πλείους δυναστείας διῄρητο· εἶτ' εἰς δύο, τήν τε τῶν Επειῶν, καὶ τὴν ὑπὸ Νέστορι τῷ Νηλέως· καθάπερ [7] καὶ Ομηρος εἴρηκε, τὴν μὲν Επειῶν ὀνομάζων πόλιν·

Odyſſ. ν. 275. Η εἰς Ηλιδα δῖαν, ὅθι κρατέουσιν Επειοί.

Τὴν δ' ὑπὸ τῷ Νέστορι Πύλον, δι' ἧς τὸν Αλφειὸν ῥεῖν φησιν,

Iliad. ε. 545. Αλφειοῦ, ὅστ' εὐρὺ ῥέει Πυλίων διὰ γαίης.

Πύλον μὲν οὖν καὶ πόλιν οἶδεν ὁ ποιητής.

Initio Od. γ. Οἱ δὲ Πύλον Νηλῆος ἐϋκτίμενον πτολίεθρον
Ιξον ---

Odyſſ. λ. 257. Οὐ διὰ τῆς πόλεως ἐστὶ, οὐδὲ παρ' αὐτὴν ῥεῖ ὁ Αλφειός· ἀλλὰ παρ' αὐτὴν μὲν ἕτερος, ὃν οἱ μὲν Παμισσὸν, οἱ δὲ Αμαθον καλοῦσιν· ἀφ' οὗ [8] καὶ ὁ Πύλος Ημαθόεις εἰρῆσθαι οὕτως δοκεῖ· διὰ δὲ τῆς χώρας τῆς Ηλείας ὁ Αλφειός. Ηλις δὲ ἡ νῦν πόλις οὔπω ἔκτιστο καθ'

Elidis ſeu Eleæ regionis nomine hodie tota intelligitur ora maritima quæ Achaiam inter & Meſſeniam eſt & in mediterraneis Arcadiam ad Pholoën ſitam attingit, Azaneſque & Parrhaſios. Antiquitus in plures fuit diviſa ditiones: poſtmodò in duas, Epeorum ſcilicet, & Neſtoris, qui fuit Nelei filius: id quod etiam Homerus expreſſit, urbem Epeorum ſic nominans.

Aut magnam Elida, ubi fortes dominantur Epei.

Pylum autem vocat eam, quæ ſubeſt Neſtori, per quam ait fluere Alpheum

Alpheum, recta Pylios qui perfluit agros.

C & Pylum urbem notavit idem poëta.

Pervenere Pylum, Neleus cui præfuit urbi
Extructa pulcre. ---

Neque vero perfluit, vel alluit Pylum Alpheus: ſed præterlabitur eam alius fluvius, Pamiſſus à quibuſdam ab aliis Amathus dictus, unde & Pylo nomen Emathois inditum videtur. per ipſam autem regionem Eleam Alpheus manat. Atque Elis, quæ nunc urbs eſt,

1. Εἶθ' ἑξῆς ἐπὶ τὸ Αντίῤῥιον 'Αιτωλοὶ, τὸ δὲ λοιπὸν μέχρι 'Ισθμοῦ Φοκέων ἐστὶ καὶ Βοιωτῶν καὶ τῆς Μεγαρίδος. *Deinde ad Antirrhium Ætoli, reliqua ad Iſthmum uſque Phocenſes habent & Bœoti & Megarenſes*) Hic locus non videtur integer, nullam enim de Locris Ozolis facit mentionem, qui tamen ad eum ſinum inter Ætolos & Phocenſes erant ſiti: quæ ſequuntur etiam turbata ſunt, & mutila, ſed quæ ſine ope manuſcripti integrioris quis ſupplere auderet, quod doctiſſimus Caſaubonus non tentavit? *Palmer.*

2. Αλκυονὶς καλεῖται) Ita ſæpe appellat libro ſequenti. *Caſaub.*

3. διέχουσα ἀπὸ τοῦ) quidam habent διήκουσα. In aliis ſic legitur, ἀπέχουσα τοῦ ἰσθμοῦ ἐπὶ Αραξον . . . . ἐπὶ τοῖς . . . . Malo διήκουσα, & fortaſſe ἐπὶ τοῖς χιλίοις. Nam infra dicitur promontorium Araxus ab iſthmo ſtad. mille abeſſe. *Idem.*

4. τῆς ἀντιπόρθμου, τῆς μέχρι τοῦ μ.) Lege καὶ τῆς ἀντιπόρθμου γῆς μέχρι. Sic etiam in veteribus D libris ſcriptum eſt. *Idem.*

5. ἔχουσαν) Scripti melius ἀνέχουσαν. *Idem.*

6. τὸ δὲ παλ.) Scripti, τοῦτο δὲ τὸ μὲν παλαιὸν. *Id.*

7. καὶ Ομηρος) Idem poëta in Bæotia id videtur docere, copias Elidis, & copias Neſtoris ſeorſim referens. *Idem.*

. καὶ ἡ Πύλος) Scripti melius, ὁ Πύλος. Pylum autem ſæpe poëta appellat ἠμαθόεντα. In hymno tamen Mercurii paulò aliter. ℣. 397.

Τὼ δ' ἄμφω σπεύδοντο Διός περικαλλέα τέκνα
Ες Πύλον. ἠμαθόεντα δ' ἐπ' Αλφειοῦ πόρον ἷξον.

Hi autem ambo feſtinabant Jovis præclari filii
Ad pylum, arenoſum autem ad Alphei vadum pervenere.

quo ex loco videri poſſit Pylus ſic appellari aliam ob rationem, quam eam, quæ à Strabone affertur: & ſanè cum ait δοκεῖ, oſtendit non omnes ita ſentire. quod etiam Heſychius docet ἠμαθόεντα, & ipſe paulò poſt de Triphyliaco Pylo agens. *Idem.*

1. κοίλη

Homeri ætate nondum fuit condita, ſed per pagos regio incolebatur, vocabaturque Cava (*cœle*) ab eventu. quòd maxima ejus & optima pars ſitu eſſet cavo. Serò tandem in unam convenerunt urbem, quæ nunc Elis dicitur, poſt bellum Perſicum. Et quidem paucis exceptis omnia ferè loca Homerus, quæ recenſet in Peloponneſo ſita, non urbes nominat, ſed regiones. quòd quævis plurium pagorum conventu conſtaret, ex quibus poſteà temporis nobiles urbes fuerunt conditæ atque frequentatæ. Verbi gratia, Arcadiæ Mantinæam Argivi ex quinque pagis compoſuerunt, Tegeam ex novem; atque ex totidem condita eſt 4 Heræa à Cleombroto aut Cleonymo. ſic & Ægium urbs ex ſeptem vel octo pagis conflata eſt, Patræ ex ſeptem, Dyme ex octo. atque eodem modo circumjacentium pagorum cultores in unam urbem Elidem confluxerunt. Per urbem Peneus amnis defluit juxta gymnaſium quod Elei exſtruxerunt multo poſt tempore, quàm in ipſorum venerunt poteſtatem ea quæ Neſtori paruerunt. Ea autem fuerunt ager Piſæus, cujus pars Olympia, & Triphylia, & Cauconia. Triphylii ab eventu nomen habent, quòd in unum corpus tria *Φύλα*, id eſt tres gentes coiverint: nimirum qui ab initio fuerant Epei, Minyæ qui eodem commigraverunt, & qui poſtremò prævaluerunt Elei. ſunt qui Minyarum loco Arcades ponant, qui diu de regione iſta certaverint, unde & Arcadio Pylo nomen, qui idem eſt cum Triphyliaco. Homerus totam regionem ad Meſſenam uſque Pylum vocat, urbi cognominem. Cæterum Elidem cavam diviſam fuiſſe ab iis quæ Neſtori parebant, navium recenſio docet ducum atque domiciliorum recenſendis nominibus. Atque hæc ego dico, comparans præſentem ſtatum cum iis, quæ Homerus ſcripſit. Hæc enim inter ſe conferri neceſſe eſt,

A Ομηρον, ἀλλ' ἡ χώρα κωμηδὸν ᾠκεῖτο· ἐκαλεῖτο δὲ [1] κοίλη Ηλις ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος.
τοιαύτη γὰρ * ἐστὶν ἡ πλείστη καὶ ἀρίστη ὀψὲ δέ ποτε συνῆλθον εἰς τὴν νῦν πόλιν τὴν Ηλιν, [2] μετὰ τὰ Περσικὰ, ἐκ πολλῶν δήμων σχεδὸν δὲ καὶ τοὺς ἄλλους τόπους τοὺς κατὰ Πελοπόννησον πλὴν ὀλίγων, οὓς κατέλεξεν ὁ ποιητὴς, οὐ πόλεις, p. 337.
ἀλλὰ χώρας * ὀνομάζει, συστήματα δήμων ἐχούσας ἑκάστην πλείω, ἐξ ὧν ὕστερον αἱ γνωριζόμεναι πόλεις συνῳκίσθησαν, οἷον τῆς Αρκαδίας Μαντίνεια μὲν, ἐκ [3] πέντε δήμων ὑπ' Αργείων συνῳκίσθη. Τεγέα δ' ἐξ ἐννέα· ἐκ τοσούτων δὲ καὶ Ηραῖα ὑπὸ Κλεομβρότου, ἢ

B ὑπὸ Κλεωνύμου, ὡς δ' αὔτως Αἴγιον ἐξ ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ δήμων συνεπολίσθη· Πάτραι δὲ ἐξ ἑπτὰ, Δύμη δὲ ἐξ ὀκτώ· οὕτω δὲ καὶ ἡ Ηλις ἐκ τῶν περιοικίδων συνεπολίσθη [5] μία τούτων. Ρεῖ δὲ διὰ τῆς πόλεως ὁ Πηνειὸς ποταμὸς παρὰ τὸ γυμνάσιον αὐτῆς· [6] ἔπραξαν δὲ τοῦτο Ηλεῖοι χρόνοις ὕστερον πολλοῖς * τῆς εἰς αὐτοὺς μεταστάσεως τῶν χωρίων τῶν ὑπὸ τῷ Νέστορι. ἦν δὲ ταῦτα ἥ τε Πισᾶτις ἧς ἡ Ολυμπία μέρος, καὶ ἡ Τριφυλία, καὶ ἡ τῶν Καυκώνων. Τριφύλιοι δ' ἐκλήθησαν ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος, [7] ἀπὸ τοῦ τρία φῦλα συνεληλυθέναι, τό, τε τῶν ἀπ' ἀρχῆς * Επειῶν, καὶ

C τὸ τῶν ἐποικησάντων ὕστερον Μινυῶν, καὶ τὸ τῶν ὕστατα ἐπικρατησάντων Ηλείων. οἱ δ' ἀντὶ τῶν Μινυῶν, Αρκάδας φασὶν ἀμφισβητήσαντας τῆς χώρας * πολλάκις, ἀφ' οὗ καὶ Αρκαδικὸς Πύλος ἐκλήθη ὁ αὐτὸς καὶ Τριφυλιακός. Ομηρος δὲ ταύτην ἅπασαν τὴν χώραν μέχρι Μεσσήνης καλεῖ Πύλον, ὁμωνύμως τῇ πόλει. Οτι δὲ διῄρητο ἡ κοίλη Ηλις ἀπὸ τῶν ὑπὸ τῷ Νέστορι τόπων, ὁ τῶν νεῶν κατάλογος δηλοῖ τοῖς τῶν ἡγεμόνων, καὶ τῶν κατοικιῶν ὀνόμασι· λέγω δὲ ταῦτα συμβάλλων τά τε νῦν, καὶ τὰ ὑφ' Ομήρου λεγόμενα· ἀνάγκη γὰρ ἀντεξετάζεσθαι ταῦτα ἐκείνοις,

* Scrip. ἐστὶ.
* Manuſſ. ὀνομάζων,
* Manuſſ. τὴν εἰς αὐτοὺς μετάστασιν.
* Manuſſ. Απέων & Απεῶν, & Αἰπεῶν.
* Scripti πολλοὺς;

1. κοίλη Ηλις) Alii Elidem bifariam dividunt, in κοῖλον & ὀρεινήν. *Caſaub.*

2. μετὰ τὰ Περσικὰ) Factum id teſte Diodoro, anno ſecundo Olympiadis LXXVII. Lib. IX. p. 39. T. II. ἐπὶ τούτων, inquit, Ηλεῖοι μὲν πλείους καὶ μικρὰς πόλεις οἰκοῦντες εἰς μίαν συνῳκίσθησαν τὴν ὀνομαζομένην Ηλιν. *Tum Elei plura minutaque oppidula ſparſim inhabitaverant in unum (ex omnibus conflatum) migrant quam Elidem nuncupant.* Idem.

3. πέντε δήμων) Xenophon è quatuor pagis ait Ελλην. libro quinto p. 552. ed. 1594. ἐκ δὲ τούτου καθῃρέθη μὲν τὸ τεῖχος. διῳκίσθη δὲ ἡ Μαντίνεια τετραχῆ καθάπερ τὸ ἀρχαῖον ᾤκουν. Sed Diodorus quinque ait lib. XV. initio p. 331. T. II. ed. 1604. *Idem.* Harpocration. v. ΜΑΝΤΙΝΕΩΝ ΔΙΟΙΚΙΣΜΟΣ: καὶ Εφορος ἐν τῇ εἰκοστῇ φησὶν, ὅτι εἰς πέντε κώμας τὴν Μαντινέων διῴκισαν πόλιν Λακεδαιμόνιοι. i. e. *Ephorus libro vigeſimo ſcribit Lacedæmonii Mantinenſium civitatem in pagos quinque diviſerunt.* Vide Polyb. Hiſt. D L. IV. p. 412. ed. Amſt.

4. *Heræa*) Quod Heræam pro Ἡρωα repoſui, non opus habet cauſæ dictione. Sed & Μηνειὸς in Πηνειὸς mutavi, ſecutus Ptolemæum. III. 16. & Sophianum: atque ſic etiam infrà legitur, etiam in Aldino, qui hîc μινειὸς habuit. *Xyland.*

5. μία τούτων) deeſſe aliquid ex ſcriptis libris apparet ubi eſt Lacuna *Caſaub.* Vocula αὐτὴ apponatur, nempe μία τούτων αὐτὴ, atque hac ratione lacunam commode expleri poſſe, cenſet *Kuhnius in Pauſan. lib.* VIII. *c.* 45. *p.* 692.

6. ἔπραξαν) videtur aut vitioſum eſſe, aut aliquid excidiſſe. ego tamen verti, *Exſtruxerunt.* Sed monendum duxi. *Xyland.*

7. ἀπὸ τοῦ τρία φῦλα) Polybius Triphaliam appellans, à Triphalo quodam nomen habere ſcribit. locus eſt lib. IV. p. 473. ed. Amſt. Vide apud Stephanum plura ſuper hoc. Et de toto iſto loco pluribus infra hoc eodem libro agetur. *Caſaub.*

1. καὶ

διὰ τὴν τῦ ποιητῦ δόξαν, [1] καὶ συντροφίαν πρὸς ἡμᾶς, τότε νομίζοντος ἑκάστου κατορθοῦσθαι τὴν παροῦσαν πρόθεσιν, ὅταν ᾖ μηδὲν ἀντιπίπτον τοῖς ὕτω σφόδρα πιστευθεῖσι περὶ τῶν αὐτῶν λόγοις· δεῖ δὴ τά τε ὄντα λέγειν, καὶ τὰ τῦ ποιητῦ, παρατιθέντας ἐφ' ὅσον προσήκει [2] προσκοπεῖν. Ἔστι δ' ἄκρα τις [3] τῆς Ἠλείας πρόσβορος ἀπὸ ἑξήκοντα σταδίων Δύμης Ἀχαϊκῆς πόλεως Ἄραξος. ταύτην μὲν οὖν ἀρχὴν τίθεμεν τῆς τῶν Ἠλείων παραλίας· μετὰ δὲ ταύτην ἐστὶν ἐπὶ ἑσπέραν προϊοῦσι, τὸ τῶν Ἠλείων ἐπίνειον ἡ Κυλλήνη, ἀνάβασιν ἔχουσα ἐπὶ τὴν νῦν πόλιν ἑκατὸν καὶ εἴκοσι σταδίων· μέμνηται δὲ τῆς Κυλλήνης ταύτης ὁ Ὅμηρος λέγων,

Iliad. 528. -- Ὦτον Κυλλήνιον ἀρχὸν Ἐπειῶν.

Οὐ γὰρ ἀπὸ τῦ Ἀρκαδικοῦ ὄρους ὄντα ἔμελλεν ἡγεμόνα τῶν Ἐπειῶν ἀποφῆναι· ἔστι δὲ καὶ κώμη μετρία τὸν Ἀσκληπιὸν ἔχουσα [4] τὸν Κολώτου, θαυμαστὸν ἰδεῖν ξόανον ἐλεφάντινον· μετὰ δὲ Κυλλήνην ἀκρωτήριόν ἐστιν [5] ὁ Χελωνάτας, δυσμικώτατον τῆς Πελοποννήσου σημεῖον·

p. 338. πρόκειται δ' αὐτῦ νησία βραχέα, ἐν μεθορίοις [6] τῆς τε Κυλλήνης καὶ Ἤλιδος, καὶ τῆς τῶν Πισατῶν, ὅθεν εἰς Κεφαλληνίαν πλέοντι ἐκ Κυλλήνης στάδιοι ὀγδοήκοντα· αὐτοῦ δέ πυ καὶ [7] ὁ Ἐλίσσων, ἢ Ἐλίσσα ῥεῖ ποταμὸς ἐν τῇ λεχθείσῃ μεθορίᾳ. Μεταξὺ δὲ τοῦ Χελωνάτα, καὶ τῆς Κυλλήνης [8] ὅ, τε Πηνειὸς ἐκδιδωσι ποταμὸς, καὶ ὁ Σελλήεις ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ λεγόμενος, ῥέων ἐκ τῆς Φολόης. [9] ἐφ' ᾧ Ἐφύρα πόλις, ἑτέρα τῆς Θεσπρωτικῆς καὶ Θετταλικῆς, καὶ τῆς Κορίνθου,

propter exiſtimationem poëtæ, & familiaritatem quæ ei nobiſcum ea eſt, ut cum denique in propoſito argumento ſe dextrè verſatum quiſque putet, cum nihil [illegible]cerit repugnans antè de eadem re ſumma cum omnium aſſenſione pronunciatis: ergo & quomodo nunc quæque habeant, & quid Homerus de iis perhibuerit, proferendum eſt, atque conſiderandum, ¶ Initium Eleæ regionis, quæ in ora eſt maritima, ponemus Araxum Eleæ promontorium verſus ſeptentrionem, diſtans à Dyma Achaiæ urbe ſtadiis LX. Inde verſus occaſum Cyllene eſt Eleorum navale, à quo ad urbem, quæ nunc eſt, adſcenſus eſt ſtadiorum CXX. Hujus Cyllenæ meminit etiam Homerus, ibi:

Ductor Epeorum cecidit Cyllenius Otus,

non enim Epeorum ducem dicturus fuit natum in monte Arcadiæ Cyllena. Eſt ibidem & pagus mediocris, ubi Colotæ Aeſculapius dedicatus eſt, eburneum ſimulacrum admirabile. Poſt Cyllenem ſequitur promontorium Chelonates, punctum verſus occidentem Peloponneſi extremum. Ante eum ſitæ ſunt parvæ inſulæ in confinio Cyllenæ, Elidis, ac Piſatidis. Navigatio à Cyllene Cephalleniam uſque ſtadiorum eſt xxc. In dicto confinio etiam Heliſſon ſeu Heliſſa amnis fluit. ¶ Inter Chelonatam & Cyllenam Penei amnis oſtia ſunt, & ejus qui à Poëta Salleis dicitur atque à Pholoë labitur. Super hunc ſita eſt urbs Ephyra, diverſa ab Ephyris Theſprotica, Theſſalica, & [illegible],

1. *καὶ συντροφίαν πρὸς*) Sic paulo poſt, ubi ſimiliter excuſat ſe quod tam diligenter antiquum Græciæ ſtatum cum præſenti comparet, *ἤρκει*, inquit, *λέγειν ὡς ἔχει νῦν ἕκαστα, εἰ μήτις ἦν ἐκ παίδων ἡμῖν φήμη παραδεδομένη περὶ τούτων.* *Caſaub.*

2. *προσκοπεῖν*) Legendum *προσσκοπεῖν*. niſi malis ſimpliciter *σκοπεῖν*, aut *προσεπισκοπεῖν*. *Idem.*

3. *τῆς Ἠλείας*) Ptolemæo Araxus terminat Achajam, deinde ſequitur Elea regio, in qua primo loco ponitur ab eo, *Κυλλήνη τὸ ἐπίνειον*. Vide Pauſaniam, Eliac. lib. II. in fine. *Idem.*

4. *τὸν Κολώτυ*) Nomen eſt antiqui ſtatuarii: cujus & alia opera memorabantur, ut Bacchi: quod Euſtathius, hunc locum citans, ad ψ. 603. Ιλ. B. innuit, *καὶ ὅρα*, inquit, *ὅτι ὐχ ὁ Διόνυσος Κολώτης κατὰ τὴν ἀσυντήρητον παράδοσιν, ἀλλὰ τεχνίτης ἀγάλματος Διονύσυ ὁ Κολώτης.* Colotem pictorem Phidiæ diſcipulum memorat Plinius lib. xxxv. c. 8. *Idem.* Videſis Fr. Junii Catalogum Architector. Mechanicor. Pictorum Statuariorum &c. p. 54.

5. *ὁ Χελωνάτας*) Abeſt à Cyllene duo millia paſſ. auctore Plinio IV. c. 5. *Χελονίτης* Ptolemæo appellatur. quod ait eſſe *σημεῖον δυσμικώτατον*, è Sophiani tabula facile intelliges: Nam in Ptolemaicis aliter. *Idem.*

6. *τῆς τε Κυλλήνης*) Lectio veterum codicum longe alia eſt: habent enim, *τῆς τε κοίλης Ἤλιδος, καί.* *Idem.*

7. *ὁ Ἐλίσσων*) Eſt & apud Pauſaniam VIII. c. 29. & 30. & V. c. 7. fluvius Heliſſon ſed qui hic eſſe non videatur. Is enim Megalopolin Arcadiæ urbem ſecans Alpheum ingreditur. Eſt & alius, qui oſtia habet prope Sicyonem & Pellenen, cujus in Corinthiacis Pauſan meminit. *Idem.*

8. *Ὅ τε Πηνειὸς ἐκδίδωσι ποταμὸς. Penei amnis oſtia ſunt*) Ortelius in ſuo Lexico Geographico videtur legiſſe in Strabonis quadam epitome, quam citat, *Μηνίος*, male certe ibi ſcriptum fuerat, forte pro *Μινυήιος*. *Palmer.*

9. *Ἐφ' ᾧ Ἔφυρα πόλις ἑτέρα τῆς Θεσπρωτικῆς, καὶ Θετταλικῆς, καὶ τῆς Κορίνθυ. Super hunc ſita eſt urbs Ephyra diverſa ab Ephyris Theſprotica, Theſſalica & Corintho*) Ex hoc loco corrigendus Pindari Scholiaſtes Nem. ſeptimo pag. 389. ed. P. Steph. 1599. ubi recenſens quatuor Ephyras, poſtquam Corinthum & Theſſalicam recenſuit: hæc ait: *τρίτην δὲ περὶ Μῆλιν, ἧς Ἱππίας μνημονεύει, τετάρτην τὴν ἐν Θεσπρωτοῖς.* i. e. *Tertiam circa Melim, cujus meminit Hippias, quartam in Theſprotibus.* Ex hoc igitur Strabonis loco debet emendari, & pro *Μῆλιν* legendum *τὴν Ἦλιν*. *Idem.*

1. Ad

quartaque eo nomine præditarum, ſita in itinere, quâ [1] ad mare itur. ſive ea eadem eſt cum Oenoa, quam Bœonoam vocant, ſive ei vicina, diſtat ab Elide ſtadiis cxx. Hinc videtur dicta fuiſſe orta mater Tlepolemi ex Hercule. Plures enim in his locis Herculis fuerunt expeditiones,

Duxerat ex Ephyra quam à flumine Selleente:

cum apud reliquas Ephyras nullus eo nomine ſit fluvius. Atque inde etiam thorax Megetis,

--quodam quem tempore Phyleus,
Ex Ephyra attulerat de flumine Selleente.

Atque inde etiam lethalia venena petebant. Ait enim poëta Ulyſſem Ephyram iviſſe,

--quærentem lethale venenum.

Et de Telemacho proci:

Aut Ephyres præpingue ſolum fortaſſis adibit.
Inde petiturus lethalia pharmaca nobis.

Nam & ipſam Augiæ Epiorum regis filiam Neſtor veneficam facit, in narratione belli contra eos geſti,

Primus ibi cecidit noſtra tum Mulius haſta,
Mulius Augiæ ſumptis gener inclytus armis.
Maximam naturam fuit huic conjunx Agamede
Quæ nôrat, quotquot producit terra, venena.

Eſt etiam apud Sicyonem Selleis fluvius, eique vicinus pagus Ephyra, & alius eodem nomine in Agræa Ætoliæ, cujus incolæ Ephyri. Sunt & alii Ephyri in Perrhæbis Macedoniæ: & Cranonii: & Theſprotici Cichyro urbe oriundi, quæ olim dicta fuit Ephyra. Cæterùm Apollodorus docens qua ratione Homerus ſoleat ambigua vocabula diſtinguere, ut cùm Orchomenum Arcadiæ pecoris divitem, Bœotiæ ejuſdem nominis urbem Minyium appellat: & Samum Thraciam appoſito adjectivo dicit, vel ſic:

A τετάρτη τις ἐπὶ τῇ ὁδῷ κειμένη τῇ [2] ἐπὶ θαλασσίωνα· ἤτοι ἡ αὐτὴ οὖσα τῇ Βοιωνώᾳ (τὴν γὰρ Οἰνόην οὕτω καλεῖν εἰώθασιν) ἢ πλησίον ἐκείνης, διέχουσα τῆς Ἠλείων πόλεως σταδίους ἑκατὸν εἴκοσι· ἐξ ἧς [3] ἥ τε Τληπολέμου τοῦ Ἡρακλῆος δοκεῖ λέγεσθαι μήτηρ (ἐκεῖ γὰρ μᾶλλον αἱ τοῦ Ἡρακλέους στρατεῖαι)

Τὴν ἄγετ' ἐξ Ἐφύρης ποταμοῦ ἀπὸ Σελλήεντος. Iliad. β. 659.

[4] Πρὸς ἐκείνας τε, οὐδεὶς ποταμὸς Σελλήεις· * καὶ ὁ τοῦ [5] Μέγητος, * Manuſſ. καὶ περὶ Μ.

-- Τόν ποτε Φυλεὺς, Iliad. ο. 530.
Ἤγαγεν ἐξ Ἐφύρης ποταμοῦ ἀπὸ Σελλήεντος.

B Καὶ [6] ἐξ ἧς τὰ φάρμακα τὰ ἀνδροφόνα. εἰς Ἔφυραν γὰρ ἀφῖχθαι φησὶ τὸν Ὀδυσσέα,

Φάρμακον ἀνδροφόνον διζήμενον -- Odyſſ. α. 261.

Καὶ τὸν Τηλέμαχον οἱ μνηστῆρες·

Ἠὲ καὶ εἰς Ἐφύρην ἐθέλει πίειραν ἄρουραν
Ἐλθεῖν (φασιν) ὄφρ' ἔνθεν θυμοφθόρα φάρμακ' ἐνείκῃ. Odyſſ. β. 328.

Καὶ γὰρ * τὴν Αὐγέου θυγατέρα τοῦ τῶν Ἐπειῶν βασιλέως, ὁ Νέστωρ ἐν τῇ διηγήσει τοῦ πρὸς αὐτοὺς πολέμου φαρμακίδα εἰσάγει, * Vulgò αὐτὴν

Πρῶτος ἐγὼν ἕλον ἄνδρα, --

Φήσας ἄνδρα Iliad. λ. 737.

C Μούλιον αἰχμητήν. γαμβρὸς δ' ἦν Αὐγείαο,
Πρεσβυτάτην δὲ θύγατρ' εἶχεν·
Ἣ τόσα φάρμακα ᾔδη ὅσα τρέφει εὐρεῖα χθών.

Ἔστι δὲ καὶ περὶ Σικυῶνα Σελλήεις ποταμὸς, καὶ Ἔφυρα πλησίον κώμη· καὶ ἐν τῇ Ἀγραίᾳ τῆς Αἰτωλίας, Ἔφυρα κώμη· οἱ δ' ἀπ' αὐτῆς, Ἔφυροι· καὶ ἄλλοι οἱ Περραιβῶν πρὸς * Μακεδονίᾳ· καὶ οἱ Κραννώνιοι, καὶ οἱ Θεσπρωτικοὶ, οἱ ἐκ Κιχύρου τῆς πρότερον Ἐφύρης. Ἀπολλόδωρος δὲ διδάσκων ὃν τρόπον ὁ ποιητὴς εἴωθε διαστέλλεσθαι τὰς * ὁμωνυμίας, οἷον ἐπὶ * Scripti Μακεδονίαν.

D τοῦ Ὀρχομενοῦ, τὸν μὲν Ἀρκαδικὸν πολύμηλον καλῶν, τὸν δὲ * Βοιωτικὸν Μινύειον, καὶ Σάμον Θρηικίην συνθεὶς * Manuſſ. τὰς ὁμονύμους. & τὰς ἐπωνυμίας. * Manuſſ. Βοιωτιάκον

1. *Ad mare itur*) Pro θαλασσίωνα legi θαλάσσαν. & ἐφ' ᾧ ſcripſi pro ἐφ' ὧν. Vide Euſtathium in Iliad. β. 603. *Xyland.*

2. ἐπὶ θαλασσίωνα) Legendum fortaſſe, τῇ ἐπὶ θάλασσαν ἰούσῃ. *Caſaub.*

3. ἡ Τληπολέμου) Diſſentit Apollodorus, qui Ephyram Theſproticam vult fuiſſe quam Hercules expugnarit. Eum vide libro ſecundo. De eadem intelligit poëtæ verba Euſtathius, qui tamen Strabonem ſequi videtur. *Idem.*

4. πρὸς ἐκείνας) Hoc Euſtathius, neſcio quem ſecutus, negat: qui tot fere Selleentes fluvios eſſe ſcribit, quot dicantur eſſe Ephyræ. περὶ πάσας δὲ ἢ τὰς γοῦν πλείους Ἐφύρας ἱστορεῖται Σελλήεις ῥέειν ποταμὸν συναμφιβαλλομένος καὶ αὐτὸς, ὅτε που Ἐφύρα ἀμφιβάλλεται. Idem Euſtathius annotat, Ephyras à Strabone novem enumerari. *Idem.*

5. Μέγητος) videtur vox θώραξ excidiſſe. *Xyland.*

6. ἐξ ἧς) lego ἐξ αὐτῆς apud Euſtathium ἐξ ἧς τὰ &c. Locus autem de Neſtore fœdè erat corruptus, & interpretem fefellerat: ex ipſo Homero reſtitui, de Agræa dixi in Stephano. πρότερον pro προτέρας ſenſus requirit, & ſic eſt apud Euſtathium. *Xyland.*

p. 339. Μεσσηγὺς δὲ Σάμου καὶ Ἴμβρου -- A

Iliad. ω. 78. ἵνα χωρίσῃ ἀπὸ τῆς Ἰωνικῆς· οὕτω φησὶ καὶ τὴν

Iliad. ν. 33. Θεσπρωτικὴν Ἔφυραν διαστέλλεσθαι τῷ τε Τηλόθεν καὶ τῷ,

Iliad. β. 659. -- ποταμοῦ ἀπὸ Σελλήεντος.

ταῦτα δ' οὐχ ὁμολογεῖ τοῖς ὑπὸ τοῦ Σκηψίου Δημητρίου λεγομένοις, παρ' οὗ μεταφέρει τὰ πλεῖστα. Ἐκεῖνος γὰρ οὔ φησιν εἶναι Σελλήεντα ἐν Θεσπρωτοῖς ποταμόν· ἀλλ' ἐν τῇ Ἠλείᾳ παρὰ τὴν ἐκεῖ Ἔφυραν, ὡς προείπομεν. Τοῦτό τε οὖν εἴρηκε σκέψεως δεόμενον, καὶ περὶ τῆς Οἰχαλίας, ὅτι φησὶν 1 οὐ μιᾶς οὔσης, μίαν εἶναι πόλιν Εὐρύτου Οἰχαλιῆος· δῆλον οὖν, ὅτι τὴν Θετταλικήν, ἐφ' ἧς φησιν· B

Iliad. β. 730. Οἵ τ' ἔχον Οἰχαλίην πόλιν Εὐρύτου Οἰχαλιῆος.

Τίς οὖν ἐστιν, ἐξ ἧς ὁρμηθέντα αἱ Μοῦσαι

Iliad. β. 595. * Ἀντόμεναι Θάμυριν τὸν Θρήϊκα παῦσαν ἀοιδῆς;

* Manuſſ. κατὰ Δώριον ἀντ.

Φησὶ γάρ,

Οἰχαλίηθεν ἰόντα παρ' Εὐρύτου Οἰχαλιῆος.

Εἰ μὲν γὰρ ἦν Θετταλική, οὐκ εὖ πάλιν ὁ Σκήψιος Ἀρκαδικήν τινα λέγων, 3 ἣν νῦν * Ἀνδανίαν καλοῦσιν· εἰ δ' οὗτος εὖ, καὶ ἡ Ἀρκαδικὴ πόλις Εὐρύτου εἴρηται, C 4 ὥστ' οὐ μία μόνον· ἐκεῖνος δὲ μίαν φησί. Μεταξὺ δὲ τῆς τοῦ Πηνειοῦ καὶ τοῦ Σελλήεντος ἐκβολῆς Πύλος ᾠκεῖτο, κατὰ τὸν Σκόλλιν, 6 οὐχ ἡ τοῦ Νέστορος πόλις, ἀλλ' ἑτέρα τις ἡ πρὸς τὸν Ἀλφειόν· ἧς οὐδέν ἐστι κοινώνημα, οὐδὲ τῇ πρὸς τὸν Παμισόν, εἴτε Ἄμαθον χρὴ καλεῖν· βιάζονται δ' ἔνιοι μνηστευόμενοι τὴν Νέστορος δόξαν καὶ τὴν εὐγένειαν.

* Vett. lib. & Ἀνδωνίαν & Ἀρδανίαν.

---Samum inter & Imbrum, ut ab Ionica inſula diſtinguat: ſic ait etiam Theſproticam Ephyram diſtingui ab aliis, voce *Procul* & *---- à flumine Selleente.* Atqui hæc non conveniunt cum his, quæ Demetrius Scepſius dicit, à quo iſte pleraque transfert. Hic enim non in Theſprotis, ſed in Elea apud Ephyram tradit flumen eſſe Selleentem, ut ipſi quoque docuimus. ¶ Neque hoc tantùm animadvertendum eſt ab Apollodoro: ſed & id, quòd cùm ſit non unica Oechalia, ipſe unicam facit, eam ſcilicet, quæ Euryto Oechalienſi paruerit. Ergo liquet Theſſalicam ab eo intelligi:

Et queis jura dabat rex Eurytus Oechalienſis.

Quæ ergo eſt Oechalia, unde profecto

Vim Thamyræ Thraci Muſæ eripuere canendi?

Addit enim:

Ibat ab Oechalia quando Euryto ab Oechalienſi.

Nam ſive ea Theſſalica fuit, male Scepſius Arcadicam quandam protulit Oechaliam, quæ nunc 2 Andania dicitur: ſive rectè Scepſius, utique Arcadica etiam urbs Euryti dicta fuit, ut non una fuerit duntaxat Oechalia, ſicut viſum Apollodoro. ¶ Inter Penei & Selleentis oſtia Pylus habitabatur 5 juxta Scollim: non ea Neſtoris urbs: alia enim eſt, Pylus ad Alpheum, cui nihil commune eſt neque cum Alpheo, neque cum Pamiſo flumine: ſive is eſt Amathus. Nonnulli tamen, ut Neſtori gloriam atque nobilitatem tanto majorem arrogent, violenter iſta torquent.

1. *οὐ μιᾶς οὔσης*) Oechaliam fatebatur Apollodorus eſſe multiplicem; ſed ex omnibus unam, quæ Euryti urbs appellaretur. Oechalias autem quinque eſſe è Strabone ſic annotat Euſtathius. *ἐν ἑτέροις δέ φησιν ὁ αὐτὸς, ὅτι Οἰχαλία κώμη τῆς Ἐρετρικῆς ὁμώνυμος τῇ Τραχινίᾳ, καὶ τῇ περὶ Τρίκκην, καὶ τῇ Ἀρκαδικῇ, καὶ τῇ ἐν Αἰτωλίᾳ ἐξ οὗ πέντε ἀναφαίνονται Οἰχαλίαι.* Locus Strabonis eſt lib. x. ubi de Oechalia Euboica. *Caſaub.*

2. *Andaniam*) *Ἀνδανίαν* legebatur, *Ἀκαδίαν*. Sed ego non tam Stephanum ſecutus ſum (nam Meſſenios Arcadibus finitimos eſſe jam ante Strabo docuit) quàm Euſtathium, qui diſertè hoc habet in Iliad. π. 150. *Xyland.*

3. *ἣν νῦν Ἀνδανίαν*) Sic rectè Xylander emendavit. Mirum verò in omnibus locis ubi hæc vox occurrit, ſemper in veteribus libris legi *Ἀρδανίαν*. *Caſaub.* edd. Ald. & Henr. Petrin. *Ἀρκαδίαν*.

4. *ὥστ' οὐ μία*) Itaque non una tantùm Oechalia fuit quæ urbs Euryti appellaretur. Hoc colligit Strabo. *Idem.*

5. *Juxta Scollim*) *Σκολιὸν* certum carminis genus ſignificat, ſed nihil hoc ad rem. Montem arbitror dici, quem Eleorum & Dymæorum communem eſſe apud Euſtathium legitur in Iliad β. 617. voce paululum diverſa *Σκόλλις*. & ſic noſter paulo pòſt. & ad libri hujus finem ferè. Reliqua ita verti ut ſententiam confuſam illuſtrarem, & paulo aliter quædam D legit Euſtathius. *Xyland.*

6. *Οὐχ' ἡ τοῦ Νέστορος πόλις, ἀλλ' ἑτέρα τὶς ἡ πρὸς τὸν Ἀλφειὸν, ἧς οὐδέν ἐστι κοινώνημα, οὐδὲ τῇ πρὸς τὸν Παμισὸν εἴτε Ἄμαθον χρὴ καλεῖν. Non ea Neſtoris urbs, alia enim eſt Pylus ad Alpheum, cui nihil commune eſt neque cum Alpheo, neque cum Pamiſo flumine, ſive is eſt Amathus*) Hæc ſic vertit Xylander. Difficile eſt divinare, quomodo Xylander legerit, videtur tamen ſic legiſſe: *ἀλλ' ἑτέρα τὶς, ἧς πρὸς τὸν Ἀλφειὸν οὐδέν ἐστι κοινώνημα οὐδὲ πρὸς τὸν Παμισόν.* Sed putemus ſic legiſſe, quid de his verbis faciemus? *Pylus ad Alpheum, cui nihil commune eſt neque cum Alpheo.* Certe hæc ſunt *ἀσύστατα*, & malo ſuſpicari exſcriptores male hunc locum excepiſſe & corrupiſſe, quam tale verſionis monſtrum Xylandro tribuere: miror doctiſſimum commentatorem id diſſimulaſſe. *Palmer.*

1. Οἱ

Cùm enim in Peloponneſo tres Pyli commemorentur, unde & verſus iſte factus,

Eſt Pylus ante Pylum, tamen uſque alius Pylus exſtat:

nimirum hic Pylus de quo loquimur, Lepreaticus alius in Triphylia, tertius Meſſeniacus apud Coryphaſium: ſingulos horum Emathoëntem demonſtrare conantur eſſe, & patriam Neſtori adſignant. Ac pleríque ſane ſcriptorum ac poëtarum, eum qui ad ipſorum uſque ætatem perduravit Pylum amplectentes, Meſſenium faciunt Neſtorem. Qui verò Homero ſunt addictiores, ii verſus ejus ſecuti eum Neſtoris pronunciant eſſe Pylum, cujus regionem Alpheus percurrit. perlabitur autem Piſatidem & Triphyliam. Qui cavæ Elidi Neſtorem vindicant, ſtudioſè ſuum ii ornant Pylum, indicia etiam quædam demonſtrantes: ut Geranum locum, & Gerontem fluvium, aliumque Gerenium, ut fidem faciant Neſtorem ab his Gerenium fuiſſe cognominatum. Fecerunt idem Meſſenii, & quidem probabiliora videntur dicere: magis enim conſtat de eorum Gerenis, qui locus quondam benè fuit habitatus. & talia ſunt hodie cavæ Elidis Gerena.

Cæterum poëta cum iſtam regionem in quatuor tribuiſſet partes, & principes enumeraſſet quatuor, obſcurè hoc dixit.

Tum qui Buprafium coluere, atque Elida claram,

& quæ deinceps ſequuntur uſque ad hæc,

---multi queis vectabantur Epeji.

Quod enim & Bupraſienſes & Eleos Epiorum afficit nomine, Eleos autem non vocat qui erant Bupraſienſes: non Eleam videri poteſt in quatuor diviſiſſe partes, ſed Epeorum ditione quàm priùs bipartitam fecerat: neque pars fuerit Elidis Bupraſium, ſed Epeorum potiùs: nam quòd Bupraſienſes inter Epeos numeret, hinc liquet:

Quando ad Bupraſium triſtes Amaryncea Epei
Mandabant terra.---

Bupraſium autem eſſe Eleæ regionis locum cum ejuſdem nominis vico: qui nunc videtur urbis Elidis eſſe portio. Rurſus dum connumerat Bupraſium atque Elidem,

A Τριῶν γὰρ Πύλων ἱστορουμένων ἐν Πελοποννήσῳ (καθότι καὶ τὸ ἔπος εἴρηται τοῦτο,

Ἔστι Πύλος πρὸ Πύλοιο· Πύλος γε μέν ἐστι καὶ ἄλλος) τούτου τε, καὶ τοῦ Λεπρεατικοῦ τοῦ ἐν * Τριφυλίῃ· τρίτου δὲ τοῦ Μεσσηνιακοῦ κατὰ Κορυφάσιον, * ἕκαστοι τὸν παρὰ σφίσιν Ἠμαθόεντα πειρῶνται δεικνύναι, καὶ τὴν τοῦ Νέστορος πατρίδα τοῦτον ἀποφαίνουσιν. Οἱ μὲν οὖν πολλοὶ τῶν ἑτέρων συγγραφέων καὶ ποιητῶν Μεσσήνιον φασὶ τὸν Νέστορα, τῷ σωζομένῳ μέχρι εἰς αὐτοὺς προστιθέμενοι· οἱ δ' Ὁμηρικώτεροι τοῖς ἔπεσιν ἀκολουθοῦντες, τοῦτον εἶναί φασι τὸν Νέστορος Πύλον, οὗ τὴν χώραν διέξεισιν ὁ Ἀλφειός· διέξεισι δὲ τὴν

B Πισάτιν καὶ Τριφυλίαν. Οἱ δ' οὖν ἐκ τῆς κοίλης Ἤλιδος, καὶ τοιαύτην φιλοτιμίαν προσετίθεσαν τῷ παρ' αὐτοῖς Πύλῳ, καὶ γνωρίσματα δεικνύντες, Γέρανον τόπον, καὶ Γέροντα ποταμὸν, καὶ ἄλλον Γερήνιον· εἶτ' ἀπὸ τούτων ἐπιθέτως Γερήνιον εἰρῆσθαι πιστούμενοι τὸν Νέστορα. * τοῦτο δὲ ταὐτὸν καὶ οἱ Μεσσήνιοι πεποιήκασι, καὶ πιθανώτερά γε φαίνονται· μᾶλλον γὰρ * γνώριμα φασὶν εἶναι τὰ παρ' ἐκείνοις Γέρηνα, συνοικούμενα ποτέ. τοιαῦτα μὲν τὰ περὶ τὴν κοίλην Ἦλιν * ὑπάρχουσι νυνί.

Ὁ δὲ ποιητὴς εἰς τέσσαρα μέρη διελὼν τήνδε τὴν χώραν, τέτταρας δὲ καὶ τοὺς ἡγεμόνας εἰ-

C πὼν, οὐ σαφῶς εἴρηκεν.

1 * Οἱ δ' ἄρα Βουπράσιόν τε καὶ Ἤλιδα δῖαν ἔναιον,
Ὅσσον ἐφ' Ὑρμίνη καὶ Μύρσινος ἐσχατόωσα,
Πέτρη τ' Ὠλενίη, καὶ Ἀλείσιον ἐντὸς ἐέργει.
Τῶν αὖ τέσσαρες ἀρχοὶ ἔσαν· δέκα δ' ἀνδρὶ ἑκάστῳ.
Νῆες ἕποντο θοαί· πολέες δ' ἔμβαινον Ἐπειοί.

2 Τὸ μὲν γὰρ Ἐπειοὺς ἀμφοτέρους προσαγορεύειν τούς τε Βουπρασιεῖς, [καὶ τοὺς Ἠλείους, Ἠλείους δὲ μηκέτι καλεῖν τοὺς Βουπρασιεῖς] οὐ τὴν Ἠλείαν δόξειεν ἂν εἰς τέσσαρα μέρη διαιρεῖν· ἀλλὰ τὴν τῶν Ἐπειῶν, ἣν εἰς δύο μέρη διεῖχε πρότερον· οὐδ' ἂν μέρος εἴη τῆς Ἤλι-

D δος τὸ Βουπράσιον, ἀλλὰ τῶν Ἐπειῶν μᾶλλον· ὅτι γὰρ Ἐπειοὺς καλεῖ τοὺς Βουπρασιεῖς, δῆλον·

Ὡς ὁπότε κρείοντ' Ἀμαρυγκέα θάπτον Ἐπειοὶ
Βουπρασίῳ.--

Τὸ δὲ Βουπράσιον εἶναί τινα χώραν τῆς Ἠλείας κατοικίαν ἔχουσαν ὁμώνυμον· νυνὶ δὲ φαίνεται τῆς Ἤλιδος ὂν μέρος καὶ τοῦτο· πάλιν δὲ τῷ συγκαταριθμεῖσθαι Βουπράσιον καὶ Ἤλιδα δῖαν λέγοντα,

* Manuſſ. Τριφυλίᾳ καὶ τῇ Πισατιδι. alii, Τριφύλῳ.

* Vulgò, ἕκαστον τὴν

In ſcr. eſt περὶ pro παρά.

p. 340.

* Scripti, τοῦτο δ' αὐτὸ & τοῦτο δὲ τ' αὐτό,

* Scripti, γνώρισμα

* Manuſſ. ὑπάρχοντα

Iliad. ε. 615.

Iliad. ψ. 630.

1. οἱ δ' ἄρα Βουπρ.) Appoſuimus totum poëtæ locum, ſecuti veteres libros, ubi erat totus perſcriptus. Ignavus librarius initio appoſito, ut labori parceret ſcripſerat illa καὶ ἑξῆς ἕως τοῦ. *Caſaub.*

2. τὸ μὲν γάρ) Scribe τῷ μὲν γάρ. Vult docere, poëtam non tribuere Elidis nomen toti illi regioni, quam bifariam diviſit, in Bupraſium & Elidem: Utriuſque enim partis incolas, vocat ille quidem Epios communi nomine, non autem Eleos. unde colligit Geographus, videri Epiorum nomen latius patere quàm Eleorum. *Idem.*

εἶτ' εἰς τέσσαρας διαιρεῖν μερίδας, [1] ὡς ἂν κοινῇ δοκεῖ τῷ τε Βουπρασίῳ, καὶ τῇ Ἤλιδι αὐτὰς τέσσαρας μερίδας ὑποτάττειν· ἦν δ' ὡς ἔοικε, κατοικία τῆς Ἠλείας τὸ Βουπράσιον ἀξιόλογος, ἣ νῦν οὐκέτ' ἐστίν· ἡ δὲ χώρα καλεῖται μόνον οὕτως ἡ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, τῆς ἐπὶ Δύμην ἐξ Ἤλιδος τῆς νῦν πόλεως. Ὑπολάβοι δ' ἄν τις καὶ ὑπεροχήν τινα ἔχειν τότε τὸ Βουπράσιον παρὰ τὴν Ἦλιν ὡς καὶ οἱ Ἐπειοὶ παρὰ τούτους· ὕστερον δ' αὖτ' Ἐπειῶν Ἠλεῖοι ἐκλήθησαν· καὶ τὸ Βουπράσιον μὲν δὴ μέρος ἦν τῆς Ἤλιδος· ποιητικῷ δὲ [2] τινι σχήματι συγκαταλέγειν τὸ μέρος τῷ ὅλῳ φασὶ τὸν Ὅμηρον· ὡς τό, A

B

Odyſſ. α. 344. -- ἀν' Ἑλλάδα καὶ μέσον Ἄργος. καί,

Odyſſ. λ. 496. -- ἀν' Ἑλλάδα τε Φθίην τε. καί,

Iliad. ι. 525. Κουρῆτές τ' ἐμάχοντο καὶ Αἰτωλοί. καί,

Iliad. β. 625. Οἳ δ' ἐκ Δουλιχίοιο, Ἐχινάων θ' ἱεράων.

Καὶ γὰρ τὸ Δουλίχιον, τῶν Ἐχινάδων· χρῶνται δὲ καὶ οἱ νεώτεροι. Ἱππῶναξ.

Κυπρίων βέκος φαγοῦσι καὶ Ἀμαθουσίων πυρόν.

p. 341. Κύπριοι γὰρ καὶ οἱ Ἀμαθούσιοι· καὶ Ἀλκμὰν δέ,

Κύπρον ἱμερτὰν λιποῖσα καὶ Πάφον περιρρύταν.

Καὶ Αἰσχύλος. C

Κύπρου Πάφου τ' ἔχουσα πάντα κλῆρον.

Εἰ δ' οὐκ εἴρηκεν [3] Ἐπειοὺς τοὺς Βουπρασίους, οὐδ' ἄλλα πολλὰ τῶν ὄντων φήσομεν· ἀλλὰ τοῦτ' οὐκ ἔστιν ἀπόδειξις τοῦ μὴ εἶναι, ἀλλὰ τοῦ μὴ εἰπεῖν μόνον. Ἑκαταῖος δ' ὁ Μιλήσιος ἑτέρους * λέγει τῶν Ἠλείων τοὺς Ἐπειούς· τῷ γοῦν Ἡρακλεῖ συστρατεῦσαι τοὺς Ἐπειοὺς ἐπὶ Αὐγέαν καὶ συναναιρεῖν αὐτῷ τόν τε Αὐγέαν καὶ τὴν Ἦλιν· φησὶ δὲ καὶ τὴν Δύμην, Ἐπειίδα καὶ Ἀχαΐδα. Πολλὰ μὲν οὖν καὶ μὴ ὄντα λέγουσιν οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς, συντεθραμμένοι τῷ ψεύδει διὰ τῆς μυθογραφίας· D διὰ δὲ τοῦτο καὶ οὐχ ὁμολογοῦσι πρὸς ἀλλήλους περὶ τῶν αὐτῶν· οὐ μήν τοι ἄπιστον, οὐδ' εἴ ποτε τοῖς Ἠλείοις διάφοροι ὄντες οἱ Ἐπειοὶ καὶ ἑτεροεθνεῖς, εἰς ταὐτὸ συνῆλθον κατ' ἐπικράτειαν, καὶ κοινῇ ἐνέμοντο πολιτείαν· ἐπεκράτουν δὲ καὶ μέχρι Δύμης· ὁ μὲν γὰρ ποιητὴς οὐκ ὠνόμακε τὴν Δύμην· οὐκ ἀπεικὸς δ' ἐστί, τότε μὲν αὐτὴν ὑπὸ τοῖς

* Manuſſ. λέγων

deinde in quatuor dividit partes, videtur communiter has ipſas Bupraſio Elidique ſubjicere. Et fuit ut apparet, Bupraſium Eleæ regionis pagus memorabilis, qui nunc non extat, locus duntaxat nomen retinet, qui in via eſt ab Elide urbe noſtra ætate Dymen verſus. Ac ſuſpicari licet priſcis temporibus Bupraſium fuiſſe Elide præſtantius, ut & Epeos Eleis: poſtmodo pro Epeis fuiſſe Eleos dictos. Et Bupraſium quidem Elidis pars erat: poëtica autem quadam figura ajunt Homerum cum toto partem ponere, ut in his:

...per Helladaque & medium Argos.
&,
...per Helladaque Phthiamque. item
Cureteſque pugnabant, Ætolique, ...
&,
Quique ab Echinadibus venerunt, Dulichioque?

nam una ex Echinadibus eſt Dulichium. Utuntur hac figura etiam recentiores. ut Hipponax.

Panem Cyprium edunt, Amathuſiumque triticum.

Nam in Cypro ſunt & Amathuſii. Sic & Alcman:

Amœnam Cyprum linquens, & Paphum circumfluam.

& Aeſchylus:

Cyprum Paphumque ſorte quæ totam obtines.

Cur autem Bupraſienſibus Epeorum nomen non tribuitur, alia quoque multa eorum quæ ſunt, eum non dixiſſe reſpondebimus: neque hoc pacto demonſtrari non eſſe rem, ſed tantùm id eum non expreſſiſſe verbis. Porrò Hecatæus Mileſius Eleos ab Epeis diverſos facit: ſcribitque Epeos Herculi in expeditione contra Augeam adfuiſſe, inque perdendo Augea & Elide operam navaſſe: Dymen quoque tam ad Epeos quàm ad Achæos pertinuiſſe. Sanè multa vetuſti ſcriptores perhibent commentitia, ob fabularum ſcriptionem adſueti mendacio. quæ cauſa etiam eſt, cur de iiſdem rebus inter ſe parum eis conveniat. Hoc autem incredibile non eſt, Epeos cùm aliquando diverſa ab Eleis gens, & inimica eſſent, poſteà rerum potitos in unam cum his coiviſſe civitatem, & obtinuiſſe Dymen uſque. Nam Dymen quidem Homerus non nominavit: non interim abſimile verò eſt, tunc eam

1. ὡς ἂν κοινῇ) Veteres libri, ὡς ἂν κοινὸν δοκεῖν. *Caſaub.*

2. τινι σχήματι) Figuram hanc dicendi ſæpius notat Strabo, ut de ea nihil ſit nobis dicendum: eſt & Latinis poëtis in uſu. *Idem.*

3. Ἐπειοὺς τοὺς Β.) Negat appellari Bupraſienſes à poëta Epios: Atqui contrarium paulò antè docebat, ubi locum protulit è rhapſodia ψ. qui hanc lectionem falſi arguit. Lego, Ἠλείους, quod ex ſuperioribus facile eſt intelligere. *Idem.*

1. ἡ μὲν

Epeis ſubditam fuiſſe, poſtea temporis Ionibus, aut ne his quidem, ſed eorum agro potitis Achæis ceſſiſſe. Proinde de quatuor iſtis partibus in quibus & Bupraſium continetur, Hyrmine & Myrſinus Eleæ ſunt regionis: reliqua, ut fert quorundam ſententia, jam ad Piſatidis fines ſunt. ¶ Fuit oppidum Hyrmine: ſed hodie non extat, niſi montana non procul Cyllena extremitas, Horminæ vel Hyrminæ nomine. ¶ Myrſinus noſtro tempore Myrtuntium dicitur pagus ad mare pertinens, in via quæ Elide Dymam ducit, LXX. diſtans ab Elide urbe ſtadia. ¶ Oleniam petram conjiciunt eſſe, quæ nunc Scollis dicitur. neceſſe autem eſt conjecturas in hoc genere ſequi, locis pariter atque nominibus mutatis: cùm quidem poëta rem non multis verbis declaraverit. Eſt autem Scollis ſaxoſus mons communis Dymæorum, Tritæenſium & Eleorum, continuus monti Arcadiæ, cui Lampeia nomen, [6] diſſitus ab Elide ſtadiis CXXX, à Tritæa & Dyma Achaicis urbibus C. ¶ Aleiſium autem, quod nunc Aleſiæum, locus eſt juxta Amphilochidem, ubi ſingulis menſibus in forum conveniunt vicini: ſitum eſt in via montana quæ ab Elide Olympiam ducit. Antiquitus urbs fuit Piſatidis, ob mutationes imperiorum finibus quoque regionum ſubinde variantibus. Aleiſium Homerus etiam Aleiſii colonam (*id eſt tumulum, collem*) appellat.

Donec equos in Bupraſii nos fertilis arvum
Ad ſaxum Oleniumque adduximus, atque colonam
Vicinam fecit cui nomen Aleſius. ---

trajectis enim vocabulis intelligendum eſt carmen Homeri. Sunt qui fluvium quoque Aleiſium indicent. ¶ Cum autem in Triphylia ad Meſſeniam quidem perhibeantur Caucones, & Dymen nonnulli Cauconida appellent, ſitque etiam fluvius in agro Dymæo inter Dymen & Tritæam, qui fœminino genere

A Ἐπειοῖς ὑπάρξαι, ὕστερον δὲ τοῖς Ἴωσιν, ἢ μηδ᾽ ἐκείνοις, ἀλλὰ τοῖς τὴν ἐκείνων χώραν κατασχοῦσιν Ἀχαιοῖς. Τῶν δὲ τετάρων μερίδων, ὧν ἐντός ἐστι καὶ τὸ Βουπράσιον, [1] ἡ μὲν Ὑρμίνη, καὶ ἡ Μύρσινος, τῆς Ἠλείας ἐστίν· αἱ δὲ λοιπαὶ ἐπὶ τῶν ὅρων ἤδη τῆς Πισάτιδος, ὡς οἴονταί τινες. Ὑρμίνη μὲν οὖν πολίχνιον ἦν· νῦν δ᾽ οὐκ ἔστιν· ἀλλ᾽ ἀκρωτήριον πλησίον Κυλλήνης ὀρεινὸν, καλούμενον [2] Ὅρμινα, ἢ Ὕρμινα. Μύρσινος δὲ τὸ νῦν [3] Μυρτούντιον, ἐπὶ θάλατταν καθήκουσα, κατὰ τὴν ἐκ Δύμης εἰς Ἦλιν ὁδὸν κατοικία, σταδία τῆς Ἠλείων πόλεως διέχουσα ἑβδομήκοντα. [4] Πέτραν δ᾽ Ὠλενίην εἰκάζουσι, τὴν νῦν Σκόλλιν· ἀνάγκη γὰρ εἰκότα λέγειν καὶ τῶν τόπων, B καὶ τῶν ὀνομάτων μεταβεβλημένων, ἐκείνου τε μὴ σφόδρα ἐπὶ πολλῶν σαφηνίζοντος· ἔστι δ᾽ ὄρος πετρῶδες κοινὸν Δυμαίων τε καὶ Τριταιέων, καὶ Ἠλείων, ἐχόμενον ἑτέρου τινὸς Ἀρκαδικοῦ ὄρους [5] Λαμπείας, ὃ τῆς Ἤλιδος μὲν διέστηκεν ἑκατὸν πρὸς τοῖς τριάκοντα σταδίους, Τριταίας δὲ ἑκατὸν, τοὺς ἴσους Ἀχαϊκῶν πόλεων. [7] Τὸ δ᾽ Ἀλείσιον ἐστὶ τὸ νῦν Ἀλεσιαῖον, χώρα περὶ τὴν Ἀμφιλοχίδα· ἔνθα κατὰ μῆνα ἀγορὰν συνάγουσιν οἱ περίοικοι· κεῖται δὲ ἐπὶ τῆς ὀρεινῆς ὁδοῦ, τῆς ἐξ Ἤλιδος C εἰς Ὀλυμπίαν· πρότερον δ᾽ ἦν πόλις τῆς Πισάτιδος, ἄλλοτε ἄλλως τῶν ὅρων ἐπαλλαττόντων, διὰ τὰς τῶν ἡγεμόνων μεταβολάς· τὸ δ᾽ Ἀλείσιον καὶ Ἀλεισίου κολώνην ὁ ποιητὴς καλεῖ, ὅταν φῇ·

Ὄφρ᾽ ἐπὶ Βουπρασίου πολυπύρου βήσαμεν ἵππους, p. 342. Iliad. λ. 755.
Πέτρης τ᾽ Ὠλενίης, καὶ Ἀλεισίου ἔνθα κολώνη
Κέκληται --

Ὑπερβατῶς γὰρ δεῖ δέξασθαι, ἴσον τῷ, καὶ ἔνθα Ἀλεισίου κολώνη κέκληται· ἔνιοι δὲ καὶ ποταμὸν δεικνύουσιν Ἀλείσιον. Λεγομένων δέ τινων ἐν τῇ Τριφυλίᾳ Καυκώνων πρὸς τῇ Μεσσηνίᾳ, D λεγομένης δὲ καὶ τῆς Δύμης [8] Καυκωνίδος ὑπό τινων, ὄντος δὲ καὶ ποταμοῦ ἐν τῇ Δυμαίᾳ μεταξὺ Δύμης καὶ Τριταίας, ὃς καλεῖται

1. ἡ μὲν Ὑρμίνη) Hyrmines meminit etiam Pauſanias Ἠλιακ. primo (Lib. V. c. 1.) *Caſaub.*

2. Ὅρμινα) Sic legit etiam Euſtathius: Stephanus tamen ſcribit, τὰς Ὀρμίνας. *Idem.*

3. Μυρτούντιον) Hoc etiam Stephanus annotat. *Idem.*

4. Πέτρην δ᾽ Ω.) Vide Stephanum & Pauſaniam Lib. VI. c. 20. *Idem.*

5. Λαμπείας) Legerem Λαμείας. Stephanus enim Λάμεια, ὄρος Ἀρκαδίας. ſed Stephanum potius arbitror corrigendum, legendumque apud eum, Λάμπεια, & Λαμπεάτης. quod ex Pauſania Lib. VIII. c. 24. certò conſtat. *Idem.* Stat. Thebaid. IV. ℣. 290.

—— candenſque jugis Lampea nivoſis

Plin. VI. c. 6. montem *Lampeum* vocat.

6. *Diſſitus*) ὃ ambiguum ad Scollimne an ad Lampeiam pertineat, illud prætuli. Τριταία ſcribendum vel ex Stephano liquet. ante τοὺς ἴσους deeſt καὶ Δύμης, ut apparet. *Xyland.*

7. τὸ δ᾽ Ἀλείσιον) Stephanus ut Euſtathius quoque annotavit, ſcribit per η, Ἀλήσιον. Aleſium montem commemorat Pauſanias in Arcadicis Lib. VIII. c. 10. ἀπὸ τῆς ἄλης τῆς Ῥέας dictum. verùm id nihil huc pertinet. *Caſaub.*

8. Καυκωνίδος ὑπό τινων) Antimachus Dymen appellavit Cauconidem. vide ſub hujus libri finem. *Idem.*

¹ καὶ Καύκων θηλυκῶς, ζητοῦσι καὶ περὶ τῶν Καυκώνων, ὡς μὴ διττοὶ λέγωνται, οἱ μὲν περὶ τὴν Τριφυλίαν, οἱ δὲ περὶ Δύμην καὶ Ἦλιν, καὶ τὸν Καύκωνα· ἐμβάλλει δ' οὗτος εἰς ἕτερον ὃς * Τεύθεας ἀρσενικῶς καλεῖται, ὁμώνυμος πολίχνῃ τινὶ τῶν εἰς τὴν Δύμην συνῳκισμένων· πλὴν ὅτι χωρὶς τοῦ σ ² Τεύθεα λέγεται θηλυκῶς αὕτη, ἐκτεινόντων τὴν ἐσχάτην συλλαβήν, ὅπου τὸ τῆς ³ Νεμιδίας Ἀρτέμιδος ἱερόν. Ὁ δὲ Τεύθεας εἰς τὸν Ἀχελῷον ἐμβάλλει τὸν κατὰ Δύμην ῥέοντα, ⁴ ὁμώνυμον τῷ κατὰ τὴν Ἀκαρνανίαν ⁶ καὶ Πεῖρον· τοῦ δ' Ἡσιόδου εἰπόντος, A

* Manuſſ. ſemper Τευθέας

ᾤκεε δ' Ὠλενίην πέτρην ποταμοῖο παρ' ὄχθας
Εὐρυρέος Πείροιο· -- B

μεταγράφουσί τινες πόροιο, οὐκ εὖ. Περὶ δὲ τῶν Καυκώνων ζητοῦσι * τισίν, ὅτι τῆς Ἀθηνᾶς τῆς τῷ * Μέντῃ ὡμοιωμένης, εἰπούσης πρὸς Νέστορα,

* Manuſſ. φησίν, * Manuſſ. Μέντορι

Odyſſ. γ. 366.

Νῦν, ἀτὰρ ἠῶθεν μετὰ Καύκωνας μεγαθύμους
Εἶμ', ἔνθα χρεῖός μοι ⁷ ὀφείλεται· --

δοκεῖ σημαίνεσθαι χώρα τις ἐν τῇ τῶν Ἐπειῶν, ἣν οἱ Καύκωνες εἶχον, ἕτεροι ὄντες τῶν ἐν τῇ * Τριφυλίῃ, ἐπεκτείνοντες καὶ μέχρι Δυμαίας τυχόν· οὐκ ἔστι δὲ τὴν Δύμην ὁπόθεν Καυκωνίδα εἰρῆσθαι συμβέβηκε, παραλιπεῖν ἄξιον, οὔτε τὸν ποταμὸν ὁπόθεν Καύκων εἴρηται, διὰ τὸ τοὺς Καύκωνας παρέχειν ζήτησιν, οἵ τινές ποτέ εἰσιν, ὅπου φησὶν ἡ Ἀθηνᾶ βαδίζειν, κατὰ τὴν τοῦ χρέους κομιδήν. Εἰ γὰρ μὴ δεχοίμεθα τοὺς ἐν τῇ Τριφυλίᾳ λέγεσθαι τοὺς περὶ Λέπρεον· οὐκ οἶδ' ὅπως πιθανὸς ἔσται ὁ λόγος· διὸ καὶ τοῦτο γράφουσί τινες. C

* Manuſſ. Τριφύλῳ & Τριφυλίᾳ,

* Manuſſ. Σαφεστέραν δ' ἕξει τὴν ἐπίσκεψιν τοῦτο ἐπειδὰν τὴν ἑξῆς χώραν περιοδεύσωμεν. τήν τε Πισᾶτιν, καὶ τὴν Τριφυλίαν μέχρι.

-- ἔνθα χρεῖός μοι ὀφείλεται Ἤλιδι δίῃ,
Οὐκ ὀλίγον.

* δῆλον δὲ μᾶλλον τοῦτ' ἔσται ἐπειδὰν τὴν Πισᾶτιν καὶ τὴν ἑξῆς Τριφυλίαν διεξίωμεν μέχρι τῆς τῶν Μεσσηνίων μεθορίας. Μετὰ δὲ τὸν Χελωνάταν ὁ τῶν D

Caucon vocatur. de Cauconibus quærunt, an non bifariam dicantur, aliique ſint in Triphylia, alii circa Dymam, Elidem, & Cauconem. Is fluvius in alium effluit, qui Teutheas maſculino genere appellatur, nomine conveniens cum oppido quodam in urbem Dymem, aſſumpto, fœminino genere Teuthea dicitur, ultima ſyllaba producta, ubi Nemidiæ Dianæ eſt ſacellum. Teutheas autem in Acheloum exit, qui cognominis Acarnaniæ fluvio Acheloo. Præter Dymam fluit, 5 alioque nomine Peirus dicitur. Nam cum dixerit Heſiodus,

Olenium incoluit ſaxum, fluvii prope ripam
Undoſi Peiri.---

quidam Peiri in πόρȣ. *id eſt*, *meatus*, perperam mutaverunt. Præterea cùm Minerva ſub Mentoris forma Neſtori dicat,

Sub lucem cras magnanimos Cauconas adibo,
Namque ibi debetur mihi magna pecunia pridem:

videtur nonnullis regio quædam Epeorum ſignificari, quam Caucones tenuerint, diverſi ab iis qui in Triphylia ſunt, & fortaſſis uſque ad agrum etiam Dymæum porrecti. Sed neque id omitti par eſt, unde nomen Cauconidis Dymæ obtigerit, & unde fluvio Cauconi: quando quæſtio movetur quinam fuerint Caucones, ad quos ſe debiti exigendi gratia proficiſci Mentor dicit. Si enim non intelligamus eos, qui in Triphylia apud Lepreum ſunt, non video qua ratione fidem conciliare verbis poſſimus. Ideoque nonnulli ſcribunt,

Namque ibi debetur mihi in Elide.--

Hoc autem fiet manifeſtius, quando Piſæam regionem atque deinceps Triphyliam uſque ad fines Meſſeniæ exponemus. ¶ Chelonatam ſequitur ora

1. καὶ Καύκων θηλυκῶς) Atqui mox τὸν Καύκωνα ἀρσενικῶς dicit. Deinde cur dicit καὶ Κα. non enim voluit eſſe τὴν καὶ otioſam. Putabam legendum καὶ Καύκων καὶ Καυκωνίς, vel Καυκώνη: Sed Euſtathius duobus locis editam lectionem confirmat. *Caſaub.*

2. Τεύθεα) Stephano videtur Τευθὶς dici. *Idem.*

3. Νεμιδίας) Sic dicta ut ſi quis latinè dicat, Nemorenſem Dianam. Dianam autem in nemoribus plerumque coli ſolitam ſatis conſtat. Sic Jovi ſacra ſunt omnium montium cacumina: omnia prata Junoni, inquit Scholiaſtes Euripidis. *Idem.*

4. Ὁμώνυμον τῷ κατὰ τὴν Ἀκαρνανίαν καὶ Πεῖρον. *Alioque nomine Pyrus dicitur*) Falſus eſt Xylander, dum ſic vertit, tamquam ſi legiſſet, τὸν καὶ Πεῖρον. Sed non recipit eam lectionem Caſaubonus, & jure. Pirus enim ad Olenum fluebat, Achelous ad Dymen. Certe mutilus eſt locus Strabonis, quem ſine manuſcriptorum auxilio ſupplere non aggrediar. *Palmer.*

5. *Alioque nomine*) Ante καὶ πεῖρον ex Heſiodi teſtimonio deſideratur καλοῦσι δὲ aut ſimile quippiam. Cæterùm Mentæ nomen hic neſcio quomodo pro Mentore obrepſit. *Xyland.*

6. καὶ Πεῖρον) Quod putat Xylander deeſſe ante hæc verba, καλοῦσι δὲ, aſſentirer ei, ſi ullius auctoris teſtimonio hanc ſententiam niti viderem. Nunc ἐπέχω. Pirum autem fluvium ait Pauſanias Lib. VII. c. 18. abeſſe Dyma ſtadia XL. idem Pauſanias παρὰ τῷ Πείρῳ fuiſſe ait Olenum urbem, quam Heſiodus in ſequenti carmine Oleniam petram vocat. Strabo infra Pirum videtur appellare Melanem. *Caſaub.*

7. ὀφείλεται) Præfero alteram lectionem ὀφέλλεται. *Idem.*

Piſatidis longo tractu: inde Pheia promontorium 1 cum oppido,

Pheiæ mœnia ponè, tuas & Jardane ripas.

Eſt enim in propinquo exiguus amnis. Quidam Piſatidis initium Pheiam conſtituunt. Parva ante eam ſita eſt inſula, & portus. unde Olympiam mari breviſſima navigatio ſtadiorum CXX. Aliud deinde eſt promontorium verſus occaſum inſtar Chelonatæ, longè procurrens, unde ad Cephalleniam itidem CXX ſtadia. Pòſt Alphei oſtia, CCXXC ſtadiis à Chelonata, ab Araxo IↃ XLV. Fluit Alpheus ex iiſdem locis è quibus Eurotas: nimirum ab Aſea Megalopolitidis vico, ubi duorum horum fluviorum fontes vicini ſunt. qui cum per compluria ſtadia infra terram ſubeant, rurſus erumpunt, atque Laconicam hic, Piſæam ille petunt. Et Eurotas quidem initio 5 Bembinatidis regionis ſuum exerens meatum, præter ipſam Spartam labitur, & exigua apud Helos (cujus poeta etiam meminit) convalle peragrata, inter Gythium Spartæ navale

A Πισατῶν αἰγιαλὸς πολύς· εἶτ' 2 ἄκρα Φειά· ἦν δὲ καὶ πολίχνη,

Φειᾶς πὰρ τείχεσιν, * Ιαρδάνου ἀμφὶ ῥέεθρα· * Manuſſ. Ιαρδάνη ἀμφὶ ῥέεθρον.

Εστι γὰρ καὶ ποτάμιον πλησίον· ἔνιοι δ' ἀρχὴν τῆς Πισάτιδος, τὴν Φειάν φασι· πρόκειται δὲ καὶ P. 343. ταύτης νησίον καὶ λιμήν, ἔνθεν εἰς Ολυμπίαν τὸ * ἐγγύτατον ἐκ θαλάττης ἐστί, στάδιοι ἑκατὸν εἴκοσι· εἶτ' 3 ἄλλη ἄκρα * ἐπιπολὺ προέχουσα ἐπὶ τὴν δύσιν, [καθάπερ ὁ Χελωνάτας] ἀφ' ἧς [πάλιν] ἐπὶ τὴν Κεφαλληνίαν στάδιοι ἑκατὸν εἴκοσι· εἶθ' ὁ Αλφειὸς ἐκδίδωσι, διέχων τοῦ

* Manuſſ. τῷ ἐγγυτάτῳ.

* Manuſſ. εὐθὺς ἐπιπολύ.

B Χελωνάτου στάδια διακόσια ὀγδοήκοντα, Αράξου δὲ πεντακόσια τετταράκοντα πέντε· ῥεῖ δ' ἐκ τῶν αὐτῶν τόπων, ἐξ ὧν καὶ ὁ Εὐρώτας· καλεῖται δ' 4 Ασέα κώμη τῆς Μεγαλοπολίτιδος, πλησίον ἀλλήλων ἔχουσα δύο πηγάς, ἐξ ὧν ῥέουσιν οἱ λεχθέντες ποταμοί· δύντες δ' ὑπὸ * γῆν ἐπὶ συχνοὺς σταδίους, ἀνατέλλουσι πάλιν, εἶθ' ὁ μὲν εἰς τὴν Λακωνικήν, ὁ δ' εἰς τὴν Πισάτιν κατάγεται. Ο μὲν οὖν Εὐρώτας 6 κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς * Βλεμινάτιδος ἀναδείξας τὸ ῥεῖθρον, παρ' αὐτὴν τὴν Σπάρτην ῥυείς, καὶ διεξιὼν αὐλῶνα τινὰ * μικρὸν κατὰ τὸ Ἕλος, οὗ μέμνηται ὁ ποιητής, C ἐκδίδωσι μεταξὺ Γυθίου τοῦ τῆς Σπάρτης ἐπινείου,

* Scripti γῆς

* Malim Βελβινάτιδος.

* Vett. lib. μακρὸν & μαντικόν.

1. *Cum Oppido*) Ἦν δὲ καὶ πολίχνη ſcripſi. nam in hunc ſenſum citat Euſtathius hæc in verſum hunc Homeri. *Xyland.*

2. ἄκρα Φειά) Promontorii hujus mentionem pauci è veteribus fecêre. urbis meminere, præter Homerum, Thucydides Lib. VII. c. 31. & Steph. *Caſaub.*

3. ἄλλη ἄκρα) Hoc promontorium nuſquam à Strabone ſuo nomine appellatur: Ptolemæo autem dicitur *Ichthys*, itemque Plinio H. Nat. IV. c. 5. & Mela II. c. 3. *Idem.*

3. Εἶτ' ἄλλη ἄκρα ἐπὶ πολὺ προέχουσα. *Aliud deinde eſt promontorium longe procurrens*) Putat doctiſſimus commentator nomen hujus promontorii non expreſſum fuiſſe à Strabone, ſed quando in margine textus apponit ex manuſcripto εὐθὺς ἐπιπολύ, non eſt dubium, quin nomen appoſuerit Strabo; Ἰχθύς, quod mala manu mutatum eſt in εὐθύς, & eo quod vox εὐθὺς ſuperflua videbatur, ab exſcriptoribus expuncta eſt, & nihil certius eſt Ἰχθὺς debere legi. Nam & cum Ptolemæo & Plinio & Mela, quos citat Caſaubonus, Thucydides lib. II. cap. 25. & Xenophon lib. VI. pag. 588. ed. 1594. Hellenicorum id omnino firmant. *Palmer.*

4. Ασέα κώμη) Sic rectè: non Αβία, ut libro V. Pauſanias Arcadicis VIII. c. 44. Σταδίους δὲ ὅσον πέντε ἀπὸ Ασέας τοῦ Αλφειοῦ μὲν ὀλίγον ἀπὸ τῆς ὁδοῦ, τοῦ δὲ Εὐρώτα παρ' αὐτὴν ἐστι πηγὴ τὴν ὁδόν. i. e. *ab Aſea, ſtadia non amplus V. non longe à via Alphei, deinde juxta ipſam viam Eurotæ fons abeſt.* Mox τοῦ δὲ Εὐρώτα τὸ ὕδωρ ἀνακεράννυταί τε πρὸς τὸν Αλφειόν, καὶ ὅσον ἐπὶ εἴκοσι σταδίους κοινῷ προΐασι τῷ ῥεύματι. κατελθόντες δὲ ἐς χάσμα, ὁ μὲν αὐτῶν ἄνεισιν αὖθις ἐν τῇ γῇ τῇ Λακεδαιμονίων ὁ Εὐρώτας, ὁ δὲ Αλφειὸς ἐν πηγαῖς τῆς Μεγαλοπολιτιδος. i. e. *Admiſcetur Alpheo Eurotæ aqua, fluuntque ambo amnes communi alveo ad ſtadia prope XX. exceptique exinde eodem cuniculo, erumpit Eurotas in Laconica terra, Alpheus in Megalopolitanorum finibus è novis emergit fontibus.* Idem quod Strabo, tradit Pauſanias: niſi quod Alpheum ait è terra emergentem, in Megalopolitide emergere. Nam aliter Strabo videtur ſentire. Ptolemæus verò quem plerique ſequuntur, magno intervallo vult diſtare inter ſe horum duorum fluminum fontes. Dionyſius periegetes, Straboni & Pauſaniæ aſſentitur ℣. 410.

ἔνθ' ἐρατεινότατος ποταμῶν Αλφειὸς ὁδεύει
σχιζόμενος προχοῇσι Μεσσηνίου Εὐρώταο
οἵτ' ἄμφω ἀσέηθεν ἀναβλύζουσι ῥέεθρα,
καὶ ὁ μὲν Ηλείων, ὁ δ' Αμυκλαίων χθόνα τέμνει. i. e.
Ubi amœniſſimus fluviorum Alpheus iter facit
Diviſus fluentis a Meſenio Eurota
Qui ambo ab Aſea emittunt fluenta
Atque hic quidem Eleorum, ille vero Amyclæorum terram ſecat.

D Notandum hoc quoque quod dixit Pauſanias, de fontibus Alphei ad Aſeam, id quomodo ſit intelligendum alio loco ejuſdem libri ipſe docet. Neque enim veros eſſe vult illos Alphei fontes. *Caſaub.*

5. *Bembinatidis*) In Græco eſt Βλεμινάτιδος, quod nuſquam invenio. Sed Bembinam invenio; quæ huc quadrat non malè. Acrias poſui ex Pauſania & Ptolomæo. *Xyland.*

6. κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς Βλεμινάτιδος) Lego Βελμινάτιδος, hoc eſt, Βελβινάτιδος. Nam Belbina vocabatur hic locus. Stephanus. Βέλβινα, πόλις Λακωνική. Livius lib. XXXVIII. c. 34. *Et ager Belbinatis, quem injuria tyranni Lacedæmoniorum poſſederant, reſtitutus eidem civitati ex decreto vetere Achæorum; quod factum erat Philippo Amyntæ filio regnante.* Apud Pauſan. verò ſcriptum Βελεμίνα in Arcadicis VIII. c. 35. & Laconicis III. c. 21. Ptolemæus Blemminam vocat. *Caſaub.*

1. καὶ

[1] καὶ [2] Ακρείων. [3] Ο δ' Αλφειὸς παραλαβὼν τόν τε Κελάδοντα, καὶ τὸν Ερύμανθον, καὶ ἄλλους ἀσημοτέρους, διὰ τῆς [Φρίξης, καὶ τ]ῆς Πισάτιδος, καὶ Τριφυλίας ἐνεχθεὶς, παρ' αὐτὴν τὴν Ολυμπίαν, ἐπὶ θάλατταν τὴν
* Scripti ἐκπίπτων, Σικελικὴν * ἐκπίπτει, μεταξὺ Φειᾶς τε καὶ Πιτάνης. πρὸς δὲ τῇ ἐκβολῇ τὸ τῆς Αλφειονίας Αρτέμιδος ἢ Αλφειούσης, ἄλσος ἐστὶ, (λέγεται γὰρ ἀμφοτέρως,) ἀπέχον τῆς Ολυμπίας εἰς ὀγδοήκοντα σταδίους. ταύτῃ δὲ τῇ θεῷ καὶ ἐν Ολυμπίᾳ κατ' ἔτος συντελεῖται πανήγυρις, καθάπερ καὶ τῇ Ελαφίᾳ, καὶ τῇ Δαφνίᾳ· μεστὴ δ' ἐστὶν ἡ γῆ πᾶσα Αρτεμισίων, καὶ Αφροδι- B σίων, καὶ [4] Νυμφαίων ἐν ἄλσεσιν [5] ἀνθέων, ὡς τὸ πολὺ διὰ τὴν εὐυδρίαν· συχνὰ δὲ καὶ Ερμεῖα ἐν ταῖς ὁδοῖς, Ποσείδεα δ' ἐπὶ ταῖς ἀκταῖς. Εν δὲ τῷ τῆς Αλφειονίας ἱερῷ, γραφαὶ Κλεάνθους τε καὶ Αρήγοντος, ἀνδρῶν Κορινθίων, τοῦ μὲν Τροίας ἅλωσις, καὶ Αθηνᾶς γοναὶ, τοῦ δ' Αρτεμις ἀναφερομένη ἐπὶ γρυπὸς σφόδρα
* Manuſſ. εὐδόκιμοι. & εὐδοκιμεῖ. * εὐδοκίμου. [6] Εἶτα τὸ διεῖργον ὄρος τῆς Τριφυλίας τὴν Μακιστίαν ἀπὸ τῆς Πισάτιδος. εἶτ' ἄλλος ποταμὸς Χαλκὶς, καὶ κρήνη Κρουνοὶ, καὶ κατοικία Χαλκὶς, καὶ τὸ Σαμικὸν μετὰ ταῦτα·

A & Acrias in mare effluit. Alpheus autem receptis Celadonte, & Erymantho, aliiſque obſcurioribus fluminibus, per Phrixam, Piſatidem, Triphiliamque delapſus, inter Pheiam & Pitanen in mare juxta ipſam Olympiam evolvitur. ad oſtia ejus, lucus eſt Dianæ ſive Alpheioniæ ſive Alphiuſæ (utroque enim modo dicitur) ab Olympia diſſitus ſtadiis ad xxc. Hujus deæ in honorem quotannis Olympiæ feſtus conventus agitur, ut & Elaphiæ, & Daphniæ. Refertum eſt ſolum iſtud totum in lucis donariûm Dianæ, Veneri, ac Nymphis conſecratorum, maximè propter aquarum copiam. Crebra ſunt etiam Mercurii in viis, Neptuni in ripis donaria. In Alphæoniæ autem templo picturæ ſunt Cleanthis & Aregontis, Corinthiorum, quorum alter Trojæ excidium pinxit, & Minervæ nativitatem, alter Dianam gryphe præclarè efficto ſubvectam ſurſum. ¶ Sequitur mons, qui Maciſtiæ Triphyliam à Piſatide diſtinguit. Tum amnis Chalcis, & fons Cruni, & pagus Chalcis, ac Samicum deinde,

1. *καὶ Ακταίων*) Sic etiam infra legitur, & in omnibus codicibus. Alii Acrias vocant. *Caſaub.*

2. *ἀκρειῶν*) lego pro *ἀκραίων*. *Xyland.*

3. *Ὁ δὲ Ἀλφειὸς παραλαβὼν τόν τε Κελάδοντα καὶ τὸν Ἐρύμανθον καὶ ἄλλους ἀσημοτέρους. Alpheus autem receptis Celadonte & Erymantho aliiſque obſcurioribus fluminibus*) Plura ſunt, quæ mihi ſuadent hunc locum non eſſe ſanum, ſed partim mutilum, partim corruptum. Primum enim Strabo enumeratis fluviis, quos nominavit, addens *καὶ ἄλλους ἀσημοτέρους* palam innuit, ſe majores & inſigniores fluvios enumeraſſe: at Ladonis nullam fecit mentionem in vulgata lectione omnium, qui in Alpheum influunt, majoris & celebrioris: Celadontem vero nominat, de quo non conſtat, eum in Alpheum ſuas aquas depoſuiſſe; nam Κέλαδος quidem fluvius fuit è Lycæo monte in Alpheum defluens, de quo Pauſanias in Arcadicis, ſed is fuit parvi nominis. Nam fluvius, quem Homerus Κελάδοντα vocat, fuit prope Phiam & Jardanum, & forte ipſe Jardanus intelligitur, quem ob ſtrepitum aquarum Homerus & poſt eum alii Celadonta vocarunt, (nam & Theocritus Idyll. VII. ea voce utitur pro epitheto, *καὶ ποταμοὶ κελάδοντες.*) Ille autem fuit alius à Celado Pauſaniæ, qui longe à Phia. Poſtea quare Strabo turbato & perverſo ordine eos ita enumeraſſet, ut Celadontem ultimum omnium, qui in Alpheum influunt, (ſi tamen in eum influit) quando Phiam ad mare ſitam alluebat, ante Erymanthum locaſſet, recurrens altius contra Alphei decurſum, mutato ordine, quem tenuerat. Profecto non ita ſcripſerat Strabo, ſed ſequutus erat ordinem, quo in Alpheum influebant fluvii, quos enumeravit. Itaque in voce Κελάδοντα, puto latere Ladonis nomen, & Κελάδοντα factum eſſe ex *καὶ Λάδωνα*: excidiſſe autem nomen unius vel plurium fluviorum ante vocem Κελάδοντα, & ſi quid meræ conjecturæ valent, putarem Strabonem ſic ſcripſiſſe: *παραλαβὼν* C *τόν τε Ἐλίσσοντα, καὶ Λάδωνα, καὶ Ἐρύμανθον.* i. e. *Recipiens Eliſſontem & Ladonem & Erymanthum.* Nam Eliſſon fluvius erat magnus & inſignis, de quo ſic Pauſanias in Arcadicis: *ποταμὸς δὲ Ἀμίνιος ῥέων παρὰ τὸν λόφον, ἐς τὸν Ἐλισσοῦντα ἐκδίδωσι, καὶ οὐ πολὺ ἄπωθεν ἐς τὸν Ἀλφειὸν ὁ Ἐλισσῶν — ἀρχόμενος ἐκ κώμης ὁμωνύμου —— τήν τε Διπαιέων καὶ τὴν Λυκαιάτιν χώραν, τρίτα δὲ αὐτὴν διεξελθὼν Μεγάλην πόλιν τριάκοντα σταδίοις ἀποτέρω Μεγαλοπολιτῶν τοῦ ἄστεος κάτεισιν ἐς τὸν Ἀλφειόν*, id eſt, *fluvius Aminius ſecundum collem fluens, in Eliſſontem influit, & non longe poſt in Alpheum ipſe Eliſſon — ortus in pago cognomine, —— Dipæorum regionem & Lycæatin, tertio vero ipſam Megalopolim pertranſiens, triginta ſtadiis ab oppido Megalopolitarum in Alpheum deſcendit.* Idem porro Pauſanias in primo Eliacorum & in Arcadicis, multos fluvios recenſet, qui in Alpheum cadunt, at nullam de Celadonte facit mentionem. Ideo non dubito, quin ſcripſerit Stra- D bo *καὶ Λάδωνα*, & notandum, Strabonem infra hoc libro dicere, multos eſſe, qui contendebant apud Homerum Iliad. η debere legi non Κελάδοντα ſed Ἀκίδοντι. Quod ad cæteram meam conjecturam de Eliſſonte, ut veriſimilem tantum propono. *Palmer.*

4. *Νυμφαίων ἐν ἄλσεσιν ἀνθέων*) Vox *ἀνθέων* corrupta eſt. Quod autem reſtituit Xylander *ἀναθεμάτων*, ferri nequit. Fortaſſe, *ἀνατεθέντων.* Nam id verbum etiam ita uſurpari ſciunt literarum Græcorum periti. *Caſaub.*

5. *ἀνθέων*) vide ne quid aliud ſit legendum, fortè *ἀναθεμάτων*, donariis. *Xyland.*

6. *Εἶτα τὸ διεῖργον ὄρος τῆς Τριφυλίας τὴν Μακιστίαν ἀπὸ τῆς Πισάτιδος. Sequitur mons, qui Maciſtiæ Triphyliam à Piſatide diſtinguit*) Dominicus Niger videtur legiſſe ſuo tempore, *εἶτα Πιτάνης τὸ διεῖργον.* *Palmer.*

1. *Ferius*)

ubi Samii Neptuni eſt templum ſumma cultum veneratione: lucus eſt oleaſtrorum plenus. Ejus procuratio erat penes Maciſtios, qui & [1] ferias indicebant, quas vocant Samias. contribuebant ad hoc templum omnes Triphylii. ¶ Secundum hæc ferè ſacella xxx. aut paulo pluribus à mari ſtadiis ſitus fuit Pylus Triphyliacus & Lepreaticus, quem Homerus (ut ex ejus verſibus conjectura colligere licet) Emathoëntem vocat: ſive id vocabuli ab Amatho ductum ſit flumine, qui eam quà ſeptentriones ſpectat allueret, quem nunc Mamaum vocant & Arcadiacum: ſive fluvius is Pamiſus dictus fuit, quo nomine & alii in Meſſenia ſunt duo, & epitheti ratio in obſcuro manet. Nam vel fluvium, vel agrum ibi ſabuloſum (*amathos Græcè ſabulum notat*) eſſe, falsò perhiberi ajunt. Sed & Scilluntiæ Minervæ unum ex inſignibus apud Scilluntem eſt juxta Phellonem, propè Olympiam. Orientem porrò verſus Minthe mons eſt Pylo vicinus, nomine Mintham referens, quam ajunt pellicem fuiſſe Ditis, deceptamque à Proſerpina, in mentham hortenſem abiiſſe, quam herbam nonnulli ab odoris ſuavitate Hedyoſmon vocant. Sane & templum eſt Plutonis ad montem, quod venerantur Maciſtii: & lucus Cereris Pylio campo ſubjectus. Campus iſte ſolum habet fertile, & quà mare attingit, quod eſt inter Samicum & Nedam flumen intervalli explet. Litus autem marinum fabuloſum eſt & ſtrictum, ut ab eo Pylum nominatam eſſe Emathoënta, id eſt arenoſam, non injuria quis opinari poſſe videatur.

A ὅπου τὸ μάλιστα τιμώμενον τοῦ Σαμίου Ποσειδῶνος ἱερόν· ἔστι δ᾽ ἄλσος ἀγριελαίων * πλῆρες· ἐπεμελοῦντο δ᾽ αὐτοῦ Μακίστιοι· [2] οὗτοι δὲ καὶ τὴν ἐκεχειρίαν ἐπήγγελλον, ἣν καλοῦσι [3] Σάμιοι· συντελοῦσι δ᾽ εἰς τὸ ἱερὸν πάντες Τριφύλιοι. Κατὰ ταῦτα δέ πως τὰ ἱερὰ ὑπέρκειται τῆς θαλάττης ἐν τριάκοντα, ἢ μικρῷ πλείοσι σταδίοις, ὁ Τριφυλιακὸς Πύλος καὶ Λεπρεατικὸς, ὃν καλεῖ ὁ ποιητὴς Ημαθόεντα, καὶ παραδίδωσι τοῦ Νέστορος πατρίδα, [4] ὡς ἄν τις ἐκ τῶν ἐπῶν τοῦ Ομήρου τεκμαίροιτο· εἴτε τοῦ παραῤῥέοντος ποταμοῦ πρὸς ἄρκτον, Αμάθου καλουμένου πρότερον, ὃς νῦν Μάμαος καὶ * Αρκαδικὸς καλεῖται, ὥστ᾽ ἐντεῦθεν Ημαθόεντα κεκλῆσθαι· εἴτε τούτου μὲν Παμισοῦ καλουμένου ὁμωνύμως τοῖς ἐν τῇ Μεσσηνίᾳ δυσὶ, τῆς δὲ πόλεως ἄδηλον ἐχούσης τὴν ἐτυμολογίαν τοῦ ἐπιθέτου· καὶ γὰρ τὸ ἀμαθώδη τὸν ποταμὸν, ἢ τὴν χώραν, εἶναι ψεῦδος φασί. Καὶ τὸ τῆς Σκιλλουντίας δὲ Αθηνᾶς ἱερὸν τὸ [5] περὶ Σκιλλοῦντα τῶν ἐπιφανῶν ἐστιν, Ολυμπίας πλησίον κατὰ τὸν Φέλλωνα. Πρὸς ἕω δ᾽ ἐστὶν ὄρος τοῦ Πύλου πλησίον ἐπώνυμον Μίνθης, [6] ἣν μυθεύουσι παλλακὴν τοῦ Αδου γενομένην, ἀπατηθεῖσαν ὑπὸ τῆς Κόρης, εἰς τὴν κηπαίαν μίνθην μεταβαλεῖν, ἣν τινες [7] ἡδύοσμον καλοῦσι· καὶ δὴ καὶ τέμενός ἐστιν Αδου πρὸς τῷ ὄρει τιμώμενον ὑπὸ Μακιστίων· καὶ Δήμητρος ἄλσος * ὑπερκείμενον τοῦ Πυλιακοῦ πεδίου. Τὸ δὲ πεδίον εὔγεων ἐστὶ τοῦτο, τῇ θαλάττῃ δὲ συνάψαν, παρατείνει παρά τε τὸ μεταξὺ τοῦ τε Σαμικοῦ καὶ ποταμοῦ Νέδας διάστημα· [8] θινώδης δὲ καὶ στενός ἐστιν ὁ τῆς θαλάσσης αἰγιαλός· ὥστ᾽ οὐκ ἂν ἀπογνοίη τις ἐντεῦθεν ἠμαθόεντα ὠνομάσθαι τὸν Πύλον.

Margin notes: * Manuſ. πλέων. — p. 344. — B — * Scripti, Αρκαδικὸς — C — * Vulgò, ὑποκείμενον

1. *Ferias*) Ἐκεχειρίαν. pro Samii autem malim Samium vel Samicum. *Xyland.*

2. οὗτοι δὲ καὶ τὴν ἐκεχειρίαν ἐπήγγελλον) Significat hæc vox ceſſationem ab opere, hoc eſt, feſtum diem. Sic Polybius ἐκεχειρίαν τῶν Ολυμπίων dicit [ἐκεχειρίαν autem ἐπαγγέλλειν eſt feſtum indicere. Pauſanias ὁ Ιφίτου δίσκος, τὴν ἐκεχειρίαν τὴν ἐπὶ τοῖς Ολυμπίοις ἐπαγγέλλουσιν οἱ Ηλεῖοι. i. e. *Iphiti vero diſco ad Olympiorum inducias indicendas uſi ſunt Elei.* Eliacorum lib. I. (Lib. v. cap. 20.) fiebat id per præconem. Pollux lib. quarto cap. 12. quod eſt de præcone & ejus officio, καὶ σπονδὰς προήγγελε, καὶ ἐκεχειρίαν ἐπήγγελε.] *Caſaub.*

3. Σάμιοι) an ſcribendum Σάμια? Sic enim omnium ἑορτῶν nomina apud Græcos terminabantur: Auctor Herodotus Κλειῖ. Cujus tamen Κανόνα certum eſt exceptionem admittere. *Idem.*

4. ὡς ἄν τις ἐκ τῶν ἐπῶν) Hic ſuam ſententiam aperit de quæſtione, quæ olim Grammaticos miris modis torſit: de qua quid Pauſanias IV. c. ult. & poëtæ interpres ſenſerint, in promptu eſt omnibus. Diodorus Meſſeniacum Pylum non obſcure indicat patriam Neſtoris fuiſſe. Νηλεὺς, inquit, μετὰ τῶν συνακολουθησάντων παραγενόμενος εἰς Μεσσήνην πόλιν ἔκτισε Πύλον. Idem.

D

5. περὶ Σκιλλοῦντα) Σκιλλοῦς, ait Stephanus, πόλις Τριφυλιακή. *Idem.*

6. ἣν μυθεύουσι) Ovid. Metam. lib. x. ℣. 728. fabulam leviter perſtringit ---*an tibi quondam*
Fœmineos artus in olentes vertere menthas
Perſephone licuit?
Meminit & Polybius lib. VI. (Fabulam pulchris verſibus refert Oppianus, Αλιευτικῶν. Lib III. v. 485. & ſeq. ad quem locum vide Conſultiſſimum Con. Rittershuſium. *Idem.*

7. ἡδύοσμον καλ.) Plin. lib. XXIX. cap. 7. Menthæ nomen ſuavitas odoris apud Græcos mutavit, cum alioquin mintha vocaretur, unde veteres noſtri nomen declinaverunt. Vid. Dioſcor. III. c. 41. *Idem.*

8. θινώδης δὲ) Grammatici obſervant θῖνας propriè dici τοὺς ἀμμώδεις αἰγιαλοὺς, non πετρώδεις, (qui proprie dicuntur ἀκταί) quod hoc loco valde eſt obſervandum. *Idem.*

1 Πρὸς ἄρκτον δ᾽ ὅμορα ἦν τῷ Πύλῳ δύο πολίδια Τριφυλιακά, 2 Ὕπανα καὶ 3 Κτύπανσα, ὧν τὸ μὲν εἰς Ἦλιν συνῳκίσθη, τόδε δ᾽ ἔμεινε· καὶ ποταμοὶ δὲ δύο ἐγγὺς ῥέουσιν, ὅ, τε Δαλίων καὶ ὁ Ἀχέρων, ἐμβάλλοντες εἰς τὸν Ἀλφειόν. ὁ δὲ Ἀχέρων κατὰ τὴν πρὸς τὸν Ἅδην οἰκειότητα ὠνόμασται· ἐκτετίμηται γὰρ δὴ σφόδρα, τά τε τῆς Δήμητρος καὶ τῆς Κόρης ἱερὰ ἐνταῦθα, καὶ τὰ τοῦ Ἅδου· τάχα διὰ τὰς ὑπεναντιότητας, ὥς φησιν ὁ Σκήψιος Δημήτριος· καὶ γὰρ εὔκαρπός ἐστι, καὶ ἐρυσίβην γεννᾷ καὶ θρύον ἡ Τριφυλία· διόπερ ἀντὶ μεγάλης φορᾶς, πυκνὰς ἀφορίας * γενέσθαι συμβαίνει κατὰ τοὺς τόπους. Τοῦ δὲ Πύλου πρὸς νότον ἐστὶ 5 τὸ Λέπρεον. ἦν δὲ καὶ αὕτη πόλις ὑπὲρ τῆς θαλάττης ἐν τετταράκοντα σταδίοις· 6 μεταξὺ δὲ τοῦ Λεπρέου καὶ τοῦ 8 Ἀννίου τὸ ἱερὸν τοῦ Σαμίου Ποσειδῶνός ἐστιν, 9 ἑκατὸν σταδίους ἑκάτερον διέχον. Τοῦτο δέ ἐστι τὸ ἱερὸν ἐν ᾧ καταληφθῆναί φησιν ὁ ποιητὴς ὑπὸ Τηλεμάχου τὴν θυσίαν συντελοῦντας τοὺς Πυλίους.

* Manuſſ. γίνεσθαι.

Ὀδ. Γ. ϒ. 4. Οἱ δὲ Πύλον, Νηλῆος ἐϋκτίμενον πτολίεθρον,
Ἷξον· τοὶ δ᾽ ἐπὶ θινὶ θαλάσσης ἱερὰ ῥέζον,
Ταύρους παμμέλανας Ἐνοσίχθονι κυανοχαίτῃ.

P. 345. Πάρεστι μὲν γὰρ τῷ ποιητῇ καὶ πλάττειν τὰ μὴ ὄντα· ὅταν οὖν δυνατὸν ἐφαρμόττειν τοῖς οὖσι τὰ ἔπη, καὶ σώζειν τὴν διήγησιν .... 10 τὸ δ᾽ ἀπέχεσθαι προσήκει μᾶλλον .... 11 χώραν δ᾽ εἶχον εὐδαίμονα οἱ 12 Τεγεᾶται·

A ¶ Verſus ſeptentrionem duo erant Pylo contermina Triphyliæ oppida, Hypana & Ctypanſa, quorum alterum 4 in Elidem, cùm hæc conderetur, fuit aſſumptum, alterum reſtat. Meant etiam in propinquo amnes duo, Dalion & Acheron, qui in Alpheum influunt. Acheron autem nomen habet à neceſſitudine, quæ ei eſt cum Plutone. In ſumma enim ibi ſunt veneratione Cereris, Proſerpinæ, Ditiſque fana: fortaſſis ob viciſſitudines, quarum Demetrius Scepſius meminit. Cum enim ager Tryphyliæ ſit bonæ frugis ferax, tamen & rubigini obnoxius eſt, & ulvam gignit: ut ſæpe loco magnæ fertilitatis ſterilitas eveniat. B A Pylo verſus meridiem eſt Lepreum, quæ urbs fuit à mari ad XL. ſtadia. Inter Lepreum & 7 Annium eſt Samii Neptuni templum: Stadia centum utrinque diſtans. Hoc eſt illud, in quo Pylios ſacris operantes Telemachus apud Poëtam offendiſſe ſcribitur.

Pervenere Pylum, Nelei quæ regia pulcrè
Condita erat. Pylii ſacris tum forte peractis
Mactabant nigros Neptuno in litore tauros.

Licuit ſanè Homero etiam fingere quæ nuſquàm eſſent. quando autem licet iis, quæ ſunt, applicare ejus verſus, ac narrationem tueri ...... C tunc potiùs abſtinendum eſt. Lepreatarum ager felix fuit.

1. Πρὸς ἄρκτον δ᾽ ὅμορα ἦν τῷ Πύλῳ δύο πολίδια Τριφυλιακὰ, Ὕπανα καὶ Κτύπανσα. i. e. *Verſus ſeptentrionem contermina erant Pylo duo oppidula Triphyliaca, Hypana, & Ctypanſa*) Rectè Caſaubonus ex Stephano περὶ πολ. pro Κτύπανσα legit Τυπανέα, quæ lectio confirmatur etiam ex Polybio, apud quem poſt *Hypana* ſequitur *Typanæa*. *Pinedo in Stephan. de Urb. p. 671. n. 84.*

2. Ὕπανα) Stephanus. Ὕπανα, πόλις Τριφυλίας, ὡς Πολύβιος τετάρτῳ. Locus Polybii, quem citat Steph. hodie admodum corruptè legitur (lib. IV. p. 473. ed. Amſt.) Nam pro Ὕπανα, ſcribitur Ὑγιάνα. *Caſaub.*

3. Κτύπανσα) Stephanus docet nos legendum eſſe Τυπανέα. ſic enim ſcribit Τυπανέαι, πόλις Τριφυλίας. Apud Polybium Lib. IV. Hiſtor. ſcribitur hodie Τυμπαναία. Apud Ptolem. Τυμπάνεια. *Idem.*

4. *In Elidem*) Ἦλιν repoſui, cùm ὕλην legeretur malè, quod & interpres ſenſit. *Xyland.*

5. τὸ Λέπρεον) Sic apud Ptol. neutro genere: apud Pauſ. Lib. V c. 5. verò ὁ Λέπρεος. Vide Suidam. *Caſaub.*

6. Μεταξὺ δὲ τοῦ Λεπρέου καὶ τοῦ Ἀννίου. *Inter Lepreum & Annium*) Caſaubonus pro Ἀννίου legit Σαμικοῦ, & quidem certo certius eſt vocem Ἀννίου eſſe corruptam, ſed non poſſum aſſentiri doctiſſimo viro in voce Σαμικοῦ. Nam non poterat Poſidonium ſive Neptuni templum diſtare à Samico centum ſtadiis, quando ipſe Strabo infra pag. 347. ait Samicum illi templo inſtare: τούτῳ δὲ κορυφὴ ὑψηλὴ ἐπιπροσθεῖ τὸ Σαμικὸν, quod non poteſt dici de loco tam remoto. Itaque non dubito legendum eſſe pro Ἀννίου, Ἀνίγρου. Nam Anigrus erat fluvius per ea loca fluens, de quo poſtea plura Strabo. *Palmer.*

7. *Annium*) Nihil ſum auſus mutare. Sed profectò ex Pauſaniæ Eliacôn priore pro Ἀννίου hoc aut Samicum Pagum, aut Anigrum fluvium ſuſpicor ſubjiciendum: hoc eſt, Σαμικοῦ vel Ἀνίγρου legendum. paulo pòſt Nymphæ Anigriades nominantur, & ipſe Anigrus amnis. Ex eodem & aliis locis Λέπρεον ſine diphthongo ſcripſi. Poſt locum mutilum ſignificavi aſteriſco etſi non multa deſint, & fortaſſis nihil, ſi ἐπέχεσθαι legas ut hoc dixerit, cum attentione animi conſiderandam rem, [redacted] fabuloſum pronunciandum id quod dixit poëta. *Xyland.*

8. Ἀννίου) Lego Σαμικοῦ. *Caſaub.*

9. ἑκατὸν σταδίους ἑκάτερον διέχον) Ex libris ſcriptis hæc ſupplevimus. Lege autem ἑκατέρου. Vetus interpres agnoſcit, & vertit, *Stadia centum utrinque* D *Idem.*

10. τὸ δ᾽ ἀπέχεσθαι) Deſunt ante hæc verba, pauca quædam. Nec tamen obſcurum eſt quid ſibi voluerit. Deſunt etiam quædam ante illa, χώραν δ᾽. *Idem.*

11. Χώραν δὲ εἶχον εὐδαίμονα οἱ Τεγεᾶται. *Lepreatarum ager felix fuit*) Ad hunc locum nihil Caſaubonus, niſi *ſic legit Euſtathius*, quod indicat jam tempore Euſtathii corruptum fuiſſe hunc locum: nam ſanus eſſe non poteſt, qui ponit Tegeatas Cyparenſibus vicinos, toto fere Peloponneſi ſpatio intercedente. At Xylander legit Λεπρεᾶται, non Τεγεᾶται, quæ lectio ſine dubio melior, ut credo, genuina, ut ex inferioribus patebit, quicunque ſe attentum præbebit. *Palmer.*

12. Τεγεᾶται) niſi legas Λεπρεᾶται, quod ego feci, neceſſe fuerit valdè multa periiſſe de hoc loco. *Xyland.*

12. οἱ Τεγεᾶται) Sic legit Euſtathius. *Caſaub.*

confines his Cypariſſenſes. Utrumque Caucones tenuerunt, atque etiam Maciſtum, qui ab aliis Plataniſtus dicitur. oppidum habet idem cum regione nomen. In agro Lepreatarum monumentum quoque ajunt eſſe Cauconis, ſive is princeps illius gentis fuit, ſive alioqui cognominis. ¶ Varia de Cauconibus feruntur. Nam Arcadicam fuiſſe gentem perhibent, ut & Pelaſgos, & ſimiliter vagam. Homerus eos auxilio veniſſe Trojanis ſcribit, non autem addit unde: ibi enim nominantur Cauconiatæ quidam Mariandynorum finitimi, qui & ipſi ſunt Paphlagones. Videntur autem profecti è Paphlagonia: atque horum copioſiorem faciam mentionem, cum ad ejus loci deſcriptionem pervenero: nunc de Cauconibus in Triphylia aliqua adjiciam. Quidam totam, quæ nunc Elea dicitur, regionem à Meſſenia Dymam uſque, Cauconiam appellatam fuiſſe affirmant. itaque Antimachus incolas univerſos Epeos & Caucones nominat. Alii negant totam eos occupaſſe regionem: in duas autem partes diviſos Caucones habitaſſe, alteros in Triphylia apud Meſſeniam, alteros apud Dymen in agro Buprafio & cava Elide. Et Ariſtoteles quoque hîc potiſſimum eos ſedes habuiſſe fatetur. atque poſterior hæc ſententia magis cum verbis Homeri congruit, & prius adductam quæſtionem ſolvit. Ponitur enim, Neſtorem Pylum Triphyliæ inhabitaſſe, & quæ verſus meridiem atque orientem ſpectant: nimirum jam ad Meſſeniam tendentia & Laconicam ſubſequuntur, quæ Caucones incolerent. itaque iter Pylo Spartam facturus neceſſe fuit ut per Caucones iret. jam fanum Neptuni Samii, & navium ibi ſtatio, in quam Telemachus ſubiit, verſus occaſum & ſeptentrionem ſpectant. Quod ſi ibi tantùm Caucones habitaſſent, narratio poëtæ non conſtaret. Præcipit enim Minerva Neſtori 6 (ſecundum Sotadem) ut Telemachum cum vehiculo & filio ſuo Spartam mittat, verſus orientem:

A τούτοις δ' ὅμοροι 1 Κυπαρισσεῖς· ἄμφω δὲ τὰ χωρία ταῦτα Καύκωνες κατεῖχον· καὶ τὸ 2 Μάκιστον δὲ, ὃν τινες Πλατανιστοῦντα καλοῦσιν. Ὁμώνυμον τῇ χώρᾳ δ' ἐστὶ τὸ πόλισμα. 3 Φασὶ δ' ἐν τῇ Λεπρεάτιδι καὶ Καύκωνος εἶναι μνῆμα, εἴτ' ἀρχηγέτου τινὸς, εἴτ' ἄλλως ὁμωνύμου τῷ ἔθνει. Πλείους δ' εἰσὶ λόγοι περὶ τῶν Καυκώνων. καὶ γὰρ Ἀρκαδικὸν ἔθνος φασὶ καθάπερ τὸ Πελασγικὸν, καὶ πλανητικὸν ἄλλως, ὥσπερ ἐκεῖνο. Ἱστορεῖ γοῦν ὁ ποιητὴς καὶ τοῖς Τρωσὶν ἀφιγμένους συμμάχους· πόθεν δ' οὐ λέγει· δοκοῦσι δ' ἐκ Παφλαγονίας. ἐκεῖ γὰρ ὀνομάζουσι 4 Καυκωνιάτας τινὰς Μαριανδυνοῖς ὁμόρους, οἳ καὶ αὐτοὶ B Παφλαγόνες εἰσί· μνησθησόμεθα δ' αὐτῶν ἐπιπλέον, ὅταν εἰς ἐκεῖνον περιστῇ τὸν τόπον ἡ γραφή· νυνὶ δὲ περὶ τῶν ἐν Τριφυλίᾳ Καυκώνων ἔτι καὶ ταῦτα προσιστορητέον. Οἱ μὲν γὰρ καὶ ὅλην τὴν νῦν Ἠλείαν, ἀπὸ Μεσσηνίας μέχρι Δύμης, Καυκωνίαν λεχθῆναι φασίν· Ἀντίμαχος οὖν Ἐπειοὺς καὶ Καύκωνας ἅπαντας προσαγορεύει· τινὲς δὲ, ὅλην μὲν μὴ κατασχεῖν αὐτοὺς, δίχα δὲ μεμερισμένους οἰκεῖν, τοὺς μὲν πρὸς τῇ Μεσσηνίᾳ κατὰ τὴν Τριφυλίαν, τοὺς δὲ πρὸς τῇ Δύμῃ κατὰ τὴν Βουπρασίδα, καὶ τὴν κοίλην Ἦλιν. Ἀριστοτέλης δ' ἐνταῦθα μάλιστα οἶδεν ἱδρυμένους αὐτούς· καὶ δὴ τοῖς ὑφ' Ὁμήρου λεγομένοις C ὁμολογεῖ μᾶλλον ἡ ὑστέρα ἀπόφασις· τό, τε ζητούμενον πρότερον, λαμβάνει λύσιν. Ὁ μὲν γὰρ Νέστωρ ὑπόκειται τὸν Τριφυλιακὸν οἰκῶν Πύλον, τά τε πρὸς νότον καὶ τὰ ἑωθινά· ταῦτα δ' ἐστὶ τὰ συγκυροῦντα πρὸς τὴν Μεσσηνίαν καὶ τὴν Λακωνικὴν, 5 ἃ ὑπ' ἐκείνῳ τε ἐστίν. ἔχουσι δ' οἱ Καύκωνες, ὥστε τοῖς ἀπὸ Πύλου βαδίζουσιν εἰς * Λακεδαιμονίαν, ἀνάγκη διὰ τῶν Καυκώνων εἶναι ὁδόν· τὸ δ' ἱερὸν τοῦ Σαμίου Ποσειδῶνος, καὶ ὁ κατ' αὐτὸ ὅρμος, εἰς ὃν κατήχθη Τηλέμαχος, πρὸς δύσιν καὶ πρὸς ἄρκτον * ἀπονεύει. Εἰ μὲν τοίνυν οἱ Καύκωνες ἐνταῦθα μόνον οἰκοῦσιν, οὐ σώζεται τῷ ποιητῇ ὁ λόγος. κελεύει D γὰρ ἡ μὲν Ἀθηνᾶς 7 κατὰ τὸν Σωτάδην τῷ Νέστορι, τὸν μὲν Τηλέμαχον εἰς τὴν Λακεδαίμονα πέμψαι σὺν δίφρῳ τε καὶ υἱῷ, εἰς τὰ πρὸς ἕω μέρη.

Iliad. ν. 328.

* Scripti Λακεδαίμονα,

* Manuſſ. αὐτῷ νεύει.

1. Κυπαρισσεῖς) quorum urbs Κυπαρισσαία videtur appellata. Sic enim Stephanus, Κυπαρισσαία, πόλις τῆς Τριφυλίας, ἥτις Ἐραννα ἐκαλεῖτο. τὸ ἐθνικὸν Κυπαρισσεύς. *Caſaub.*

2. Μάκιστον) Vide Steph. *Idem.*

3. Φασὶ δ' ἐν) Pauſanias quoque hoc teſtatur Ἠλιακ. prim. (v. c. 5.) *Idem.*

4. Καυκωνιάτας) Libro XII. ubi ex profeſſo de his agit, Cauconas vocat: ſed ita hîc Euſtathius quoque legit. *Idem.*

5. ἃ ὑπ' ἐκ.) Hæc verba omiſit Xylander. Eſt autem ſententia hujus loci, Pylum Triphyliacum cum adjacente tractu & πρὸς νότον & πρὸς ἕω, à Neſtore fuiſſe poſſeſſum, & ei paruiſſe: habitaſſe autem in hoc tractu Cauconas, per quorum agrum neceſſe fuerit tranſire ei, qui Pylo Spartam ire velit. Pro τὲ malim μέν. *Idem.*

6. *ſecundum Sotadem*) Κατὰ τὸν Σωτάδην. verba mihi valdè ſuſpecta, & ab interprete omnino prætenta, non video qui hîc Sotades citetur? *Xyland.*

7. κατὰ τὸν Σωτάδην) Sequor veterem interpretem & hæc verba prorſus cenſeo inducenda. Cur enim Sotadem auctorem laudaret, cum ex Homero iſta referantur? Viderit tamen acutus lector, an ita hæc verba poſſint accipi, ut intelligamus Sotadem priùs hanc tractaſſe quæſtionem. *Caſaub.*

αὐτὴ δ' ἐπὶ ναῦν βαδιεῖσθαι, νυκτερεύσουσα φη- A
σὶν ἐπὶ τὴν δύσιν, καὶ εἰς τοὐπίσω·

— αὐτὰρ ἠῶθεν μετὰ Καύκωνας μεγαθύμους

* Scripti εἰς τοὔπισθεν. πορεύεσθαι ἐπὶ τὸ χρέος πάλιν * εἰς τοὔμπρο-
σθεν. Τίς οὖν ὁ τρόπος; παρῆν γὰρ τῷ Νέ-
p. 346. στορι λέγειν· ἀλλ' οἵ γε Καύκωνες * ὑπ' ἐμοὶ
* Scripti παρ' ἐμοὶ εἰσὶ, καὶ περὶ ὁδοῦ τοῖς εἰς Λακεδαίμονα βαδί-
ζουσιν. ὥστε τί οὐ συνοδεύεις τοῖς περὶ Τηλέμα-
χον, ἀλλ' ἀναχωρεῖς εἰς τοὐπίσω; ἅμα δ' οἰ-
* Vulgò κομιδῇ, κεῖον ἦν τῷ βαδίζοντι ἐπὶ χρέους * κομιδὴν,
οὐκ ὀλίγου, ὥς φησὶ, πρὸς ἀνθρώπους ὑπὸ
τῷ Νέστορι ὄντας, αἰτήσασθαί τινα παρ' αὐτοῦ
βοήθειαν, εἴ τι ἀγνωμονοῖτο, (ὥσπερ εἴωθε)
περὶ τὸ συμβόλαιον· οὐ γέγονε δὲ τοῦτο. Εἰ μὲν B
τοίνυν ἐνταῦθα μόνον οἰκοῖεν οἱ Καύκωνες, ταῦτ'
ἂν συμβαίνοι τὰ ἄτοπα· μεμερισμένων δέ τινων
* Scripti Δύμη καὶ εἰς τοὺς πρὸς * Δύμην τόπους τῆς Ἠλείας,
* Scripti ἔφοδον ἐκεῖσε ἂν εἴη λέγουσα τὴν * ἄφοδον ἡ Ἀθηνᾶ·
καὶ οὐκ ἂν ἔτι οὔθ' ἡ εἰς τὴν ναῦν κατάβασις
ἔχοι τι [1] ἀπεμφαῖνον, οὔθ' ὁ τῆς συνοδίας ἀπο-
σπασμὸς, εἰς τἀναντία τῆς ὁδοῦ οὔσης. Παρα-
πλησίως δ' ἂν καὶ τὰ περὶ τοῦ Πύλου δια-
πορούμενα τύχοι τῆς προσηκούσης διαίτης,
* Scripti ἐπελθοῦσι * ἐπελθούσης μικρὸν ἔτι [2] τῆς χωρογραφίας μέ-
χρι τοῦ Πύλου τοῦ Μεσσηνιακοῦ. Καὶ * [3] Πα-
* Lego, Παρωρεᾶται ρονάται δέ τινες ἐλέγοντο εἶναι * ἐν τῇ ὀρφνῇ τῆς
Τριφυλίας κατέχοντες ὄρη, περὶ τὸ Λέπρεον C
* ſcripti, τῶν ἐν τῇ Τριφυλίᾳ. καὶ τὸ Μάκιστον καθήκοντα ἐπὶ θάλασσαν *
πλησίον τοῦ Σαμιακοῦ Ποσειδίου. Ὑπὸ τούτοις
* Manuſſ. μέχρι πλησίον. ἐστὶν ἐν τῇ παραλίᾳ δύο ἄντρα, τὸ μὲν νυμ-
φῶν Ἀνιγριάδων, τὸ δὲ ἐν ᾧ τὰ περὶ τὰς Ἀτ-
* ſcripti ὑφ' οἷς λαντίδας, καὶ τὴν [4] Δαρδάνου γένεσιν· ἐνταῦ-
* Xyland. legit, Διωναῖον, καὶ τὸ Ευρυδίκειον. θα δὲ καὶ [6] τὰ ἄλση, τό, τε * Ἰωναῖον καὶ τὸ
Εὐρυκίδειον. Τὸ μὲν οὖν Σαμικόν ἐστιν ἔρυμα·
πρότερον δὲ καὶ πόλις Σάμος προσαγορευο-
μένη διὰ τὸ ὕψος ἴσως, ἐπειδὴ [7] σάμους ἐκά-
λουν τὰ ὕψη· τάχα δὲ καὶ τῆς Ἀρήνης ἀκρό-
πολις ἦν τοῦτο, ἧς ἐν τῷ καταλόγῳ μέμνηται
ὁ ποιητής·

Iliad. β. 591. Οἱ δὲ Πύλον ἐνέμοντο καὶ Ἀρήνην ἐρατει- D
νήν.

ipſa autem verſus occaſum ait ſe retrò ad navim redire velle in præſentia: prima autem luce ad Caucones profecturam ante ſe ſitos. Quo autem hæc pacto congruunt? poterat enim Neſtor dicere: mihi ſubſunt Caucones & in via ſunt Spartam eunti. Cur ita non comitaris Telemachum, ſed retrorſum abis? quin & hoc conveniebat, ut debiti non exigui, ut ajebat, cauſa exigendi ad eos proficiſcens, qui parebant Neſtori, ab hoc auxilium aliquod poſceret, ſi fortaſſe (uti adſolet fieri) pactis contractus illi non ſtarent, atqui id non fecit. Ergo ſi tantùm ibi degebant Caucones, hæc abſurda eveniunt. Si verò diviſi fuerunt, itaque eorum nonnulli in Elea ditione verſus Dymen incoluerunt, eò profecturam ſe dixerit Minerva: jamque neque reditus ad navim abſonum quicquam habebit, neque à comitatu Telemachi avulſio, itinere in diverſam inſtituto partem. Eodem modo & quæ de Pylo dubia oboriebantur, commodè diſcutientur, ubi deſcriptione locorum ad Pylum uſque Meſſeniacum pervenerimus.

¶ Porrò Paronatæ quoque in Triphylia fuiſſe feruntur, montium incolæ qui circa Lepreum ſunt & Maciſtum, atque ad mare pertingunt prope fanum Samiacum Neptuni. ¶ Infra hos in ora maritima ſpecus ſunt duo ſive antra, unum nympharum Anigriadum, alterum in quo Atlantidum res, & Dardani genituram eveniſſe fabulantur. [5] Luci quoque ibi ſunt Diones unus, alter Eurydices. Samicum verò caſtellum fuit, & antè urbs quoque: ſic fortaſſis ob altitudinem dicta. Sublimia enim *σάμοι* Græcè appellantur. ac fortaſſis fuit Arenes arx, cujus urbis in recenſione navium meminit Homerus:

Quique Pylum tenuerunt, Arenam vel amœnam.

1. *ἀπεμφαῖνον*) Straboni *τὸ ἀπεμφαῖνον* eſt, quod abſurditatis ſpeciem habet: Sic libro x. *ἔχει μὲν οὖν ἀπεμφάσεις τοιαύτας ἡ φράσις.* *Caſaub.*

2. *τῆς χωρογραφίας*) Etiam hîc chorographiam accipit *ἀντὶ περιηγήσεως* & *γεωγραφίας*, contra Ptolemæi ſententiam, ut diximus lib. pr. *Idem.*

3. *Παρονάται*) Lego *Παρωρεᾶται*. Paroreatas enim in iſto tractu reperio, nullos Paronatas. Herodotus, Melpomene (IV. c. 148.) *εἰ γὰρ πλεῦνες αὐτῶν ἐτράποντο ἐς τοὺς Παρωρεάτας καὶ Καύκωνας.* *plerique enim ex ipſis ad Paroreatas Cauconeſque diverterent.* Pauſanias VIII. cap. 27. & Stephanus hanc urbem Arcadiæ aſcribunt, quod in multis aliis obſervabis. *Idem.*

4. *Δαρδάνου γέν.*) Atqui Dardanum in Samothracia natum volunt alii, unde Samothrace ipſa dicta eſt Dardania. *Idem.*

5. *Luci quoque*) *Ἄλπη* legitur. quod alpes vertit Guarinus. Ego autem ſic lego *ἄλση τό, τε Διωναῖον, καὶ τὸ Εὐρυδίκειον.* Dione ſatis nota eſt, ut conjectura non poſſit videri nimis audax. Euridice autem filia fuit Endymionis. Unde initium *α.* *ἠλιακῶν* Pauſaniæ. Cæterùm *ει* ante *ἐν τῷ καταλόγῳ* abundabat. Paulò poſt *ἔργου αὐτῶν* pro *ἀργοναυτῶν* malè fuit ſcriptum, quod & interpres ſenſit. *Xyland.* Exſtat Pauſaniæ locus Lib. v. c. 1. pag. 375. ed. Kuhnii verum illic non *Euridice*, ſed *Eurycyde* legitur.

6. *τὰ ἄλση*) Fœliciſſimè hunc locum emendavit Xylander: ei igitur aſſentior, ac lego, *τὰ ἄλση, τό, τε Διωναῖον, καὶ τὸ Ευρυκύδειον.* *Caſaub.*

7. *σάμους ἐκάλουν τὰ ὕψη*) iterum hoc docet libro x. p. 457. *Idem.*

I. οὐδα-

A Cùm enim Arenam nuſquàm inveniant, ibi maximè fuiſſe eam conjiciunt, ubi etiam allabens Anigrus fluvius, olim Minyjus vocatus, in mare exit: ſignum rei non leve. Sic enim ait Homerus,

Et quidam fluvius Minyejus in mare currens,
Arenen propter. --

Nam ad antrum Anigriadum Nympharum fons eſt, qui ſubjectum locum paluſtrem facit ac typhis abundantem. aquæ maximam partem excipit Anigrus fluvius profundus atque ſupinus, ita ut etiam ſtagnet. Et locus cum ſit arenoſus, profundam ripam xx. ſtadiorum longitudine porrigit, piſceſque eſui incommodos facit. B Fabulantur quidam id fieri ideò, quòd nonnulli Centaurorum ab Hercule vulneratorum ibi hydræ venenum abluerint: alii, quòd Melampus ad luſtrandas Prœtides ea fuerit aqua uſus. Lavacrum ejus aquæ alphos, vitiligines albas, & impetigines ſanat. quin & Alpheum à ſanatione alphorum ſic nominatum ſunt qui aſſerant. Quoniam verò antri ſupinitas, ac à mari reliſio aquam ſtabilem potiùs quàm fluidam reddunt, fluvium primò Minyejum dictum autumant, quæ vox deinde in Minteium degeneraverit. Sed vocis ratio etiam aliunde peti poteſt, ut nimirum nomen hoc acceperit à Minyis, qui C ab Orchomeno Minyejo cum Chloride

[1] Οὐδαμοῦ γὰρ σαφῶς δεικνύντες, ἐνταῦθα μάλιστα εἰκάζουσι τὴν Ἀρήνην, ὅπου καὶ ὁ παρακείμενος Ἀνιγρὸς ποταμὸς, καλούμενος πρότερον Μινυήϊος, ἐκδίδωσιν, οὐ μικρὸν σημεῖον· λέγει γὰρ ὁ ποιητής·

Ἔστι δέ τις ποταμὸς Μινυήϊος εἰς ἅλα βάλλων, Iliad. λ. 721.
Ἐγγύθεν Ἀρήνης. --

Πρὸς γὰρ δὴ τῷ ἄντρῳ τῶν [2] Ἀνιγριάδων νυμφῶν, ἐστὶ πηγὴ, ὑφ' ἧς ἕλειον καὶ [3] τυφῶδες τὸ ὑποπίπτον γίνεται χωρίον· ὑποδέχεται δὲ τὸ πλεῖστον τοῦ ὕδατος ὁ Ἀνιγρὸς βαθὺς, καὶ ὕπτιος ὢν, ὥστε λιμνάζειν· θινώδης δ' ὢν ὁ τόπος, ἐξ εἴκοσι σταδίων [4] βαθεῖαν ὄχθην παρέχει, καὶ τοὺς ἰχθύας ἀβρώτους ποιεῖ· μυθεύουσι δ', οἱ μὲν ἀπὸ τοῦ τῶν τετρωμένων Κενταύρων τινὰς ἐνταῦθ' ἀπονίψασθαι τὸν ἐκ τῆς ὕδρας ἰόν· οἱ δ' ἀπὸ τοῦ Μελάμποδα τοῖς ὕδασι τούτοις * χρήσασθαι πρὸς τὸν τῶν Προιτίδων καθαρμόν· ἀλφοὺς δὲ καὶ λεύκας καὶ λειχῆνας ἰᾶται τὸ ἐντεῦθεν λουτρόν· φασὶ δὲ καὶ τὸν Ἀλφειὸν ἀπὸ τῆς τῶν ἀλφῶν θεραπείας οὕτω παρωνομάσθαι. Ἐπεὶ οὖν ἥτε ὑπτιότης τοῦ ἄντρου καὶ αἱ ἀνακοπαὶ τῆς θαλάσσης μονὴν μᾶλλον, ἢ * ῥεῦσιν παρέχουσι τοῖς ὕδασι, [5] Μινυήϊον φασὶν εἰρῆσθαι πρότερον· παραστρέψαι δέ τινας τοὔνομα, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ποιῆσαι Μιντήϊον· ἔχει δ' ἡ ἐτυμότης καὶ ἄλλας ἀφορμάς· [6] εἴτ' [7] ἀπὸ τῶν μετὰ Χλωρίδος

* Manuſſ. καθαρσίοις χρήσασθαι p. 347.

* Scripti ῥύσιν

1. οὐδαμοῦ γὰρ) Aliter alii veteres Critici judicavere. Nam ex Piſandro refert interpres Apollonii, *Arnen* cujus poëta meminit, eam eſſe quæ poſtea appellata eſt *Erana*; non procul Pylo Neſtoris patria: quod tamen Straboni non placet. Rectè meo judicio Stephanus duas fuiſſe iſto nomine ſcribit: alteram in Meſſenia, alteram in Triphylia. *Caſaub.*

2. Νυμφῶν Ἀνιγριάδων) Pauſanias, Ἠλιακ. primo (Lib. v. cap. 5.) ἔστι δὲ ἐν τῷ Σαμικῷ σπήλαιον οὐκ ἄποθεν τοῦ ποταμοῦ, καλούμενον Ἀνιγρίδων Νυμφῶν. i. e. *In Samico non longe a flumine antrum eſt, Anigridum Nympharum incolæ appellant.* Deinde (l. c.) ſubjicit, de ejus vi mirabili ſanandi omnes, qui ingrediantur, habentes ἀλφὸν, ἢ λευκὴν, ſeu vitiliginem. *Idem.*

3. τυφῶδες) Scribe τιφῶδες. Nam τῖφος eſt τόπος καθυγρὸς, & ἕλος. *Idem.*

4. βαθεῖαν ὄχθην) Obſcurus locus mihi quidem, opinor & aliis. Nam quid eſt præbere ripam altam viginti ſtadia? Deinde quid hoc ad ea quæ ſequuntur? An ideo piſces erunt ἄβρωτοι? Profectò quoquo te vertas, vix eſt ut commodam huic loco interpretationem adhibere poſſis. Ego verò puto legendum βαρεῖαν ὀσμὴν παρέχει: quæ, niſi vehementiſſimè fallor, vera lectio eſt. Ait igitur Strabo, Anigrum fluvium latius fundentem ſe, & ſtagnantem, cœnoſum eſſe, & gravem emittere odorem, qui etiam à xx. ſtadiis percipi queat, unde fit ut piſces, qui ibi naſcuntur, ſint ἄβρωτοι. Judicent viri eruditi, quanto præſtet hæc ſententia ei, quæ è vulgari lectione elicitur. Confirmantur autem hæc Pauſaniæ (Lib. v. c. 5. pag. 386.) verbis, de eodem Anigro, παρέχεται δὲ εὐθὺς ἀπὸ τῶν πηγῶν ὕδωρ οὐκ εὐῶδες, ἀλλὰ καὶ δυσοσμὸν δεινῶς· πρὶν δὲ ἢ καταδέξασθαι τὸν Ἀκίδαντα καλούμενον δῆλός ἐστιν οὐδὲ ἀρχὴν τρέφων ἰχθῦς· μετὰ δὲ τοῦτον ἐσβαλόντα τῶν ἰχθύων ὁμοῦ τῷ ὕδατι αὐτοῦ κατίασιν ἐς τὸν Ἀνίγρον, οὐ σφᾶς ἔτι ἐδωδίμους ἔχουσιν ἄνθρωποι. i. e. *ac ſtatim à fonte graviter olentem aquam mittit; quæ priuſquam flumen aliud, Acidantem nomine, accipiat, manifeſtum eſt ne piſces quidem in ea ali. Quin & quos ipſe Acidas influens importat, eſculentos eſſe negant, quum tamen antequam in Anigrum ipſum innatent, ad cibum expetantur.* Cauſas fœtoris eaſdem habes apud Pauſaniam. *Idem.* Ad hunc Pauſaniæ locum doctiſſimus Kuhnius tuetur receptam Strabonis lectionem, & notam marginalem fruſtra eam in βαρεῖαν ὀσμὴν mutare Pauſaniæ verbis affirmat.

5. Μινυήϊον) Hîc profectò nimis eſt Stoicus Strabo, dum vult ἀπὸ τῆς μονῆς Μινήϊον eſſe appellatum. D Quid enim ματαιολογεῖν eſt, ſi hoc non eſt? *Idem.*

6. εἴτ' ἀπὸ τῶν) Aliam affert nominis rationem: ut dictus ſit fluvius Minyejus, à Minyis. Deinde quomodo id fieri potuerit, duobus modis explicat: vel enim ſic eſt nominatus ab iis Minyis, qui Chloridem Nelei uxorem ſunt comitati: vel ab iis qui è Lemno, cum pulſi fuiſſent, Lacedæmonem venere, unde mox coacti fugere, Triphyliæ agrum occuparunt, ubi hic amnis. Prior hiſtoria eſt apud Pauſaniam in Bœoticis (Lib. ix. c. 36.) poſterior eleganter deſcribitur ab Herodoto Melpomene (Lib. iv. c. 146.) Strabo videtur duas hiſtorias confuſè ſatis narrare. *Idem.*

7. Ἀπὸ τῶν μετὰ Χλωρίδος τῆς Νέστορος μητρὸς ἐλθόντων ἐξ Ὀρχομένου τοῦ Μινυείου ἐλθόντων Μινυῶν, οἳ τῶν Ἀργοναυτῶν ἀπόγονοι ὄντες, ἐκ Λήμνου μὲν εἰς Λακεδαίμονα ἐξέπεσον, ἐντεῦθεν δὲ εἰς Τριφυλίαν, καὶ ᾤκησαν περὶ τὴν Ἀρήνην ἐν τῇ χώρᾳ τῇ νῦν Ὑπαισίᾳ καλουμένῃ. *A Minyis, qui ab Orchomeno Minyeio*

τῆς Νέστορος * μητρὸς ἐλθόντων ἐξ Ὀρχομενοῦ τοῦ A Μινυείου ἐλθόντων Μινυῶν, οἱ τῶν Ἀργοναυτῶν ἀπόγονοι ὄντες, ἐκ Λήμνου μὲν εἰς Λακεδαίμονα ἐξέπεσον· ἐντεῦθεν δ' εἰς Τριφυλίαν, καὶ ᾤκησαν περὶ τὴν Ἀρήνην ἐν τῇ χώρᾳ τῇ νῦν 2 Ὑπαισίᾳ καλουμένῃ, οὐκ ἐχούσῃ οὐκέτι τὰ τῶν Μινυῶν κτίσματα· ὧν τινὲς μετὰ Θήρα τοῦ Αὐτεσίωνος (ἦν δ' οὗτος τοῦ Πολυνείκους ἀπόγονος) πλεύσαντες εἰς τὴν μεταξὺ Κυρηναίας, καὶ τῆς Κρήτης νῆσον,

Καλλίστην τὸ πάροιθε, τὸ δ' ὕστερον οὔνομα Θήρην

ὥς φησι Καλλίμαχος, ἔκτισαν τὴν μητρόπολιν τῆς Κυρήνης Θήραν, ὁμώνυμον δ' ἀπέδειξαν τῇ πόλει καὶ τὴν νῆσον. B Μεταξὺ δ' Ἀνίγρου καὶ τοῦ ὄρους * ἀφ' οὗ 4 ὁ Ιαρδάνης ῥεῖ, λειμὼν δείκνυται καὶ τάφος ἐπιφανής, καὶ Ἀχαιαὶ πέτραι ἀπότομοι τοῦ αὐτοῦ ὄρους, ὑπὲρ ὧν ἡ Σάμος, ὡς ἔφαμεν, γέγονε πόλις. ἡ δὴ οὐ πάνυ ὑπὸ τῶν τοὺς περίπλους γραψάντων μνημονεύεται· τάχα μὲν διὰ τὸ πάλαι κατεσπάσθαι, τάχα δὲ καὶ διὰ τὴν θέσιν, ὅτι ἐν ἀφανεῖ κεῖται· τὸ δὲ Ποσείδιον ἄλσος ἐστὶν ὡς εἴρηται, πρὸς τῇ θαλάττῃ. * τούτῳ δὲ κορυφὴ ὑψηλὴ ἐπίκειται τὸ Σαμικόν· οὕτω γὰρ νῦν καλεῖται, ὅπου ἡ Σάμος ἦν, ὥστε ἐκ θαλάττης μὴ ὁρᾶσθαι· ἐνταῦθα δὲ πεδίον ἐστὶ Σαμικὸν ὀνομαζόμενον· ἐξ οὗ δὴ καὶ μάλιστα ἄν τις C τεκμαίροιτο πόλιν ὑπάρξαι ποτὲ Σάμον· 5 ἔστι δὲ καὶ Ῥαδινή, εἰς ἣν Στησίχορος τὸ ποίημα γεγραφέναι δοκεῖ, οὗ ἡ ἀρχή·

Ἄγε Μοῦσα λιγεῖα ἄρξον ἀοιδᾶς ἐρατῶν
Ὕμνους Σαμίων περὶ παίδων
Ἐρατᾷ φθεγγομένα λύρᾳ,

* Restituimus hunc locum è vet. lib.

* Manuſſ. ἐξ οὗ ῥεῖ ὁ τοῦ Ιαρδάνου λειμὼν δείκνυται καὶ ἠρίον καὶ Ἀχαιαί· εἰσὶ δὲ πέτραι.

* In vett. lib. mira eſt hoc loco γραφῆς varietas.

A 1 Neſtoris matre venerunt. Hi enim cum eſſent Argonautarum poſteri, Lemno expulſi Lacedæmonem, indeque in Triphyliam venerunt, habitaverunt circa Arenam in ea regione, quæ nunc Hypæſia dicitur, neque à Minyeis condita etiamnum retinet. Horum Minyarum nonnulli cum Thera 3 Auteſionis F. (qui fuit ex poſteritate Polynicis) navigaverunt ad inſulam, quæ inter Cyrenaicam & Cretam jacet:

Calliſte quondam, ſed poſtmodo nomine Thera,

ut ait Callimachus, condiderunt Theram Cyrenes urbem primariam, idemque etiam inſulæ nomen indiderunt. B ¶ Inter Anigrum porrò & montem, ex quo Iardanus effluit, pratum oſtenditur, & ſepulchrum inſigne, & Achæa ſaxa montis ejus prærupta, ſuper quæ fuit, uti diximus, Samus urbs, cujus nullam ferè mentionem faciunt qui circumnavigationes deſcripſerunt, ſive quòd jampridem excisa fuit, ſive quod obſcuro in loco ſita eſt. Poſideum porrò, *id eſt Neptunium*, lucus ad mare eſt, cui Samicum occurrit, montis vertex celſus, ut quidem hodie vocatur, ubi Samus fuit, ita ut è mari cerni non potuerit. ibidemque campus eſt Samicus. C unde maximè conjecerit quiſpiam urbem olim fuiſſe Samum. Eſt & Rhadina, in quam carmen videtur condidiſſe Steſichorus, quod ſic incipit:

Age Muſa arguta, præcine carmen
In laudem Samiorum puerorum
Dulciſona reſonans lyra.

nyeio cum Chloride Neſtoris matre venerunt: hi enim cum eſſent Argonautarum poſteri, Lemno expulſi Lacedæmonem, indeque in Triphyliam venerunt, habitaverunt circa Arenam in ea regione, quæ nunc Hypæſia dicitur) Hunc locum olim aliter ſcriptum ait ſe reſtituiſſe doctus Caſaubonus, ſed in integram ſanitatem eum non reſtituit, adhuc enim male ſe habet: nam τὸ ἐλθόντων male repetitum eſt, & impoſſile eſt comites Chloridis fuiſſe Argonautarum poſteros. Error credo non eſt Caſauboni, ſed typographicus. Legerem: τῆς Νέστορος μητρὸς ἢ ἐξ Ὀρχομένου, ſic ſenſus aliquantum lucidior. Cæterum Herodotus lib. IV. Minyas ait migraſſe Lacedæmone εἰς Παρωρεάτας καὶ Καύκωνας, & de Cauconibus quidem nulla eſt dubitandi ratio, nam in ea regione habitabant, quæ poſtea dicta eſt Triphylia, ſed de Paroreatis illis nulla mentio fit apud alios Geographos. Ipſe Strabo infra pag. 346. Παρονάτας nominat, quam vocem corrigunt, & mutant in Παρωρεάτας, melius: forte id fuit nomen commune omnibus, qui montium viciniam accolebant, ideo id nomen conveniebat Cauconibus iis, qui Lycæi montis πρόποδας habitabant. Quod autem ad vocem Ὑπαισία, vel hic legendum Αἰπασία, vel infra pag. ſequenti legendum erit πεδίον τὸ Ὑπαίσιον. *Palmer.*

1. *Neſtoris matre*) Μητρὸς in Græco videtur excidiſſe. Eſt quidem apud Euſtathium hæc adducentem in Iliad. λ. 721. *Xyland.*

2. Ὑπαισία) An eſt alia ab Hypana Triphyliaca, jam antè nominata? An hîc quoque ſic eſt ſcribendum? *Caſaub.*

3. *Auteſionis*) Αὐτεσίωνος ſcripſi, pro Ἀντ. nam & alibi ſic legere me hoc nomen videor meminiſſe, & Apollodorum ſi legas libro bibliothecæ ſecundo c. 8. facilè meam emendationem laudabis. Porrò Callimachi de Thera inſula ſive Calliſta verſum uno expuncto reſtitui: & junioris Callimachi fuiſſe puto, de quo meminit Suidas. *Xyland.*

4. ὁ Ιαρδάνης) Aliis Ιάρδανος. *Caſaub.*

4. Ἰαρδάνης) fortè, Ἰάρδανος legendum. de Achæis ſaxis dubito. *Xyland.*

5. ἔστι δὲ καὶ Ῥαδινή) Torſit me diu hic locus. Nam neque Rhadinam urbem uſquam reperio: neque video quomodo hymnus, quem profitetur ipſe poëta eſſe Σαμίων περὶ παίδων dici queat in Rhadinam urbem confectus. Adde quod hymnus ille Steſichori, ut ex ſequentibus liquet, nihil aliud fuit quam epithalamium Rhadinæ, Corinthi tyranno nubentis. Hæc cum ita ſint, exiſtimo legendum eſſe ἐνθένδε ἦν καὶ Ῥαδινὴ εἰς ἣν Στησίχορος. ἐνθένδε, hoc eſt, Samo: ideo ait Steſich. Σαμίων περὶ παίδων. Sic erunt omnia planiſſima, quæ nunc Oedipo opus habent. *Caſaub.*

1. ζεφύ-

hinc nimirum fuiſſe ait eos pueros. Radinam enim Corinthi tyranno nuptum traditam à Samo navigaſſe ait flante Favonio, quod accipi de Ioniæ Samo non poteſt: eodemque vento fratrem ejus, qui legationis princeps erat, Delphos navigaſſe: & ſobrinum Radinæ, quam deperibat, curru ad eum Corinthum iviſſe, fuiſſeque unà cum ea à tyranno interfectum, & cadavera eorum currui impoſita exportari juſſa, pòſt ab eo factum mutante revocata atque humata. ¶ Ab hac Pylo & Lepreo cccc. circiter ſtadiis diſtat Pylus Meſſeniæ, & Coryphaſium ad mare ſita caſtella, & Sphagia adjacens inſula ab Alpheo IϽ CCL. à Chelonata CIϽ XXX. Eo in intervallo Maciſti Herculis templum eſt, & Acidon fluvius præterfluit Jardani ſepulchrum & Chaam, quæ urbs quondam vicina fuit Lepreo, ubi & campus Æpaſitus eſt. De hac Chaa ſunt qui inter Arcades & Pylios fuiſſe bellum dicant, quod Homerus recenſet, putantque ibi neque Celadontem amnem neque Phiam urbem, ſed pro hac Chaam eſſe legendum. Eum enim locum Jardani ſepulchro, & Arcadibus eſſe quàm illum propinquiorem. ¶ Porrò in ora Triphyliæ maritima ſunt Cypariſſina, & Pyrgi, & Acidon ac Neda fluvii. 6 Atque nunc quidem Triphyliam à Meſſenia diſtinguit amnis Neda copioſus è Lycæo Arcadiæ monte defluens,

A Ἐντεῦθεν λέγει τοὺς παῖδας· ἐκδοθεῖσαν γὰρ τὴν Ῥαδίνην εἰς Κόρινθον τυράννῳ φησὶν ἐκ τῆς Σάμου πλεῦσαι, πνέοντος [1] ζεφύρου, οὐδήπουθεν τῆς Ἰωνικῆς Σάμου. τῷ δ᾽ αὐτῷ ἀνέμῳ καὶ ἀρχιθέωρον εἰς Δελφοὺς ὄντα ἀδελφὸν αὐτῆς ἐλθεῖν· καὶ τὸν ἀνεψιὸν ἐρῶντα αὐτῆς ἅρματι εἰς Κόρινθον ἐξορμῆσαι παρ᾽ αὐτήν· ὅ, τε τύραννος κτείνας ἀμφοτέρους, ἅρματι ἀποπέμπει τὰ σώματα, μεταγνοὺς δ᾽ ἀνακαλεῖ καὶ θάπτει. Ἀπὸ δὲ τοῦ Πύλου τούτου, καὶ τοῦ Λεπρέου, τετρακοσίων που σταδίων ἐστὶ διάστημα, ἐπὶ τὸν Μεσσηνιακὴν Πύλον καὶ τὸ Κορυφάσιον, ἐπὶ θαλάττῃ κείμενα φρούρια, [2] καὶ τὴν παρακειμένην Σφαγίαν νῆσον. ἀπὸ δὲ Ἀλφειοῦ ἑπτακοσίων πεντήκοντα· ἀπὸ δὲ τοῦ Χελωνάτα χιλίων τριάκοντα. Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τό, τε τοῦ Μακίστου Ἡρακλέους ἱερόν ἐστι, καὶ [3] ὁ Ἀκίδων ποταμὸς ῥεῖ παρὰ τάφον Ἰαρδάνου καὶ Χάαν πόλιν ποτὲ ὑπάρξασαν πλησίον Λεπρέου, ὅπου καὶ τὸ πεδίον τὸ Αἰπάσιον· περὶ ταύτης δὲ τῆς Χάας γενέσθαι φασὶν ἔνιοι τὸν πόλεμον τοῖς Ἀρκάσι πρὸς τοὺς Πυλίους, ὃν ἔφρασεν Ὅμηρος, καὶ δεῖν οἴονται γράφειν·

Ἡβῷμ᾽ ὡς ὅτ᾽ ἐπ᾽ ὠκυρόῳ * κελάδοντι μάχοντο — Iliad. η. 133. * Vett. quidam, Ἀκίδοντι

Ἀγρόμενοι Πύλιοί τε καὶ Ἀρκάδες ἐγχεσίμωροι

[4] * Χάας παρ᾽ τείχεσσιν. --

C Οὐ Κελάδοντι, * οὐδὲ Φειᾶς. τῷ γὰρ τάφῳ τοῦ Ἰαρδάνου τοῦτον πλησιάζειν καὶ τοῖς Ἀρκάσι τὸν τόπον μᾶλλον, ἢ ἐκεῖνον. [5] Κυπαρισσίνα τε ἐστὶν ἐπὶ τῇ θαλάττῃ τῇ Τριφυλιακῇ καὶ Πύργοι, καὶ ὁ Ἀκίδων ποταμὸς καὶ Νέδα. [7] νυνὶ μὲν οὖν τῇ Τριφυλίᾳ πρὸς τὴν Μεσσηνίαν ὅριον ἐστὶ τὸ τῆς Νέδας ῥεῦμα λάβρον ἐκ τοῦ Λυκαίου κατιὸν Ἀρκαδικοῦ ὄρους, — * Vulgò, Φειᾶς * Vulgò, οὐδὲ Φειᾶς, ἀντὶ τοῦ Φειᾶς Χαᾶς παρ᾽ τείχεσι. Iliad. τ. 153.

B — p. 348.

1. ζεφύρου) Memineris qui hæc legis, ejus quod ſupra poſuit Strabo: Peloponneſi iſthmum eſſe ad orientem. *Caſaub.*

2. Καὶ τὴν παρακειμένην Σφαγίαν νῆσον. *Et Sphagia adjacens inſula*) Cum Thucydides eam inſulam toties Σφακτηρίαν nominaverit, mirum eſt jam Platonis tempore abolitum fuiſſe id antiquum nomen: nam eam in epitaphio Plato Σφαγίαν vocat & Plinius & multi alii. Si conjecturæ locus eſt, mutavit nomen ab eo tempore, quo Lacones in ea inſula intercepti ab Athenienſibus cæſi ſunt, ἀπὸ τῆς σφαγῆς τῶν Λακώνων, *A Laconum cæde.* & quadam παρονομασίᾳ pro Sphacteria Sphagia dicta eſt. *Palmer.*

3. ὁ Ἀκίδων) An eſt *Acydas* Pauſaniæ? Sed ait Pauſanias Lib. v. c. 5. eum *Anigrum* ingredi. *Caſaub.*

4. ἀντὶ τοῦ Φειᾶς Χαᾶς πὰρ τείχεσι) Quæ ſuſtulimus, aberant à pleriſque ſcriptis rectè. Duo autem ſunt quæ vult corrigi Strabo in ſuperioribus Homeri verſibus: Primum, ut pro Κελάδοντι, quod vulgo putatur eſſe fluvii, ſcribatur κελάδοντι; ut Jardani intelligatur eſſe epithetum: quod Euſtathio non placet, qui diſertè ſcribit ποταμοῦ κλῆσιν εἶναι, deinde affert rationem cur ſic ſentiat, quia, inquit, non poſſunt duo ſubſtantiva nomina, ſine aliquo adjectivo eſſe poſita. At vetus ſcholiaſtes locum poëtæ ut placet Straboni interpretatur: notat enim, διὰ τὸν ἦχον τοῦ ῥεύματος, ſic eſſe Jardanum appellatum. Deinde Χάας legi vult Geographus, non Φειᾶς. *Idem.*

5. Κυπαρισσίνα) Opinor eſſe Cypariſſæam Stephani, de qua jam diximus: aut Cypariſſeenta, quam eſſe ait urbem Meſſeniæ. Nam & Pyrgos ait D idem eſſe Meſſeniæ. *Idem.*

6. *Atque nunc*) Ὅτι νυνὶ μέν. ὅτι ejeci, quia turbabat, neque habebat quicum cohæreret. Νέδαν autem ſcripſi, ut & ſuprà & poſt, & ſic Pauſanias ſine Μεσσηνικῶν. Platamodes proprium videtur eſſe vocabulum, à planicie. *Xyland.*

7. Νυνὶ μὲν οὖν) Pauſanias, Meſſenicis (Lib. IV. c. 20.) εἰσὶ δὲ αἱ πηγαὶ τῆς Νέδας ἐν ὄρει τῷ Λυκαίῳ· προελθὼν δὲ ὁ ποταμὸς διὰ τῆς Ἀρκάδων, καὶ ἐπιστρέψας αὖθις ἐς τὴν Μεσσηνίαν ὁρίζει τὰ ἐπὶ θαλάττῃ Μεσσηνίοις καὶ Ἠλείοις τὴν γῆν. *Sunt autem Nedæ fontes in monte Lycæo, fluvius ipſe per Arcades lapſus, verſo in Meſſeniam alveo, Meſſeniorum & Eleorum fines maritimos dividit.* Idem Pauſan. fabulam de Jovis educatione à Neda, unde fluvio nomen fuerit impoſitum, refert Lib. IV. c. 33. & VIII. c. 38. Vide Callimachum hymno Jovis. ψ. 33. & ſeqq. *Caſaub.*

A ἐκ πηγῆς, ἣν ἀναῤῥῆξαι τεκοῦσαν τὸν Δία μυθεύεται Ῥέαν νίπτρων χάριν· ῥεῖ δὲ παρὰ Φιγαλίαν, καθ' ὃ γειτνιῶσι Πυργῖται Τριφυλίων ἔσχατοι [1] Κυπαρισσεῦσι πρώτοις Μεσσηνίων. Τὸ δὲ παλαιὸν ἄλλως διώριστο, ὥς καὶ τινας τῶν πέραν τῆς Νέδας ὑπὸ τῷ Νέστορι εἶναι, τόν τε Κυπαρισσήεντα, καὶ ἄλλα τινὰ ἐπέκεινα, καθάπερ καὶ τὴν θάλατταν τὴν Πυλίαν ὁ ποιητὴς ἐπεκτείνει μέχρι τῶν ἑπτὰ πόλεων, ἃς ὑπέσχετο Ἀγαμέμνων τῷ Ἀχιλλεῖ·

Ιλ. Ι. ψ. 153. Πᾶσαι δ' ἐγγὺς ἁλὸς νέαται Πύλου ἠμαθόεντος.

Τοῦτο γὰρ ἴσον τῷ, ἐγγὺς ἁλὸς τῆς Πυλίας. B Ἐφεξῆς δ' ἐστὶ τῷ Κυπαρισσήεντι ἐπὶ * τὸν Μεσσηνιακὸν Πύλον παραπλέοντι τὸ Κορυφάσιον, ἥ τε Ἐρανά ἐστιν, [2] ἣν τινες Ἀρήνην νομίζουσιν οὐκ εὖ κεκλῆσθαι πρότερον, ὁμωνύμως τῇ Πυλιακῇ. Ἔστι δὲ καὶ Πλαταμώδης, ἀφ' ἧς ἐπὶ τὸ Κορυφάσιον [3] καὶ τὴν νῦν καλουμένην * Πύλην στάδιοι ἑκατὸν εἴκοσι· ἔστι δὲ καὶ κενήριον καὶ ἐπ' αὐτῷ πολίχνιόν τι ὁμωνύμως καλούμενον. Οὐκ ἂν δ' ἐξητάζομεν ἴσως ἐπὶ τοσοῦτον τὰ παλαιά· ἀλλ' ἤρκει λέγειν ὡς ἔχει νῦν ἕκαστα, εἰ μή τις ἦν ἐκ παίδων ἡμῖν φήμη παραδεδομένη περὶ τούτων· ἄλλων δ' ἄλλο εἰπόντων, ἀνάγκη διαιτᾶν. πιστεύονται δ' ὡς C ἐπιτοπολὺ οἱ ἐνδοξότατοι, καὶ πρεσβύτατοι καὶ κατ' ἐμπειρίαν πρῶτοι. Ὁμήρου δ' εἰς
p. 549. ταῦτα ὑπερβεβλημένου πάντας, ἀνάγκη συνεπισκοπεῖν, καὶ τὰ ὑπ' ἐκείνου λεχθέντα, καὶ συγκρίνειν πρὸς τὰ νῦν, καθάπερ καὶ * μικρῷ πρόσθεν ἔφαμεν. Περὶ μὲν οὖν τῆς Κοίλης Ἤλιδος καὶ τοῦ Βουπρασίου τὰ ὑφ' Ὁμήρου λεχθέντα προεπέσκεπται ἡμῖν. Περὶ δὲ τῆς ὑπὸ τῷ Νέστορι οὕτω φησίν·

* Scripti τὴν Μεσσηνιακὴν

* Vett. quidam, Πύλον ἑκατὸν εἴκοσι εἰσὶ στάδιοι.

* Scripti, μικρὸν ἔμπροσθεν.

Iliad. β. 591.

Οἱ δὲ Πύλον τ' ἐνέμοντο, καὶ Ἀρήνην ἐρατεινὴν,
Καὶ Θρύον, Ἀλφειοῖο πόρον, καὶ εὔκτιτον Αἰπὺ D
Καὶ Κυπαρισσήεντα, καὶ Ἀμφιγένειαν ἔναιον,
Καὶ Πτελεὸν, καὶ Ἕλος, καὶ Δώριον. ἔνθα τε Μοῦσαι
Ἀντόμεναι ---

* καὶ ἑξῆς.

A cujus fontem Rea Jovem pariens lavacrorum cauſa dicitur aperuiſſe. Præterit Phigaleam: atque ad eum Pyrgitæ ultimi Triphyliorum Cypariſſenſes primos Meſſeniorum attingunt. Antiquitus verò alii fuerunt limites, ita ut Neſtori paruerint etiam trans Nedam quædam, ut Cypariſſeus, & alia nonnulla in iſto tractu: ſicut & mare Pylium Homerus extendit uſque ad ſeptem urbes, quas Agamemnon Achilli promittit:

Omnes vicinæ Pylio ſunt denique ponto.

B ¶ Deinceps à Cypariſſeente naviganti ad Pylum Meſſeniacum occurrit Coryphaſium, & Erana, quam quidam falsò opinantur quondam Pyliacæ Arenæ fuiſſe cognominem. Eſt & Platamodes, à qua ad Coryphaſium, & quæ nunc Pylus dicitur, ſtadia ſunt cxx. Eſt & monimentum ibi cadaveris expers, (*ſeu tumulum honorarium dicere mavis, Græce,* κενήριον *dicitur*,) hocque ibidem eſt oppidulum eodem nomine. Enimverò non eramus fortaſſis tanto ſtudio antiqua examinaturi, ſed contenti fuiſſemus ſingulis, ut nunc habent, recenſendis: niſi de his à pueritia famam quandam traditam meminiſſemus. C cum itaque alii alia dicant, diſceptandum nobis eſt. Plerunque autem fidei plurimum habetur iis, qui gloria, ætate, atque experientia aliis præſtant. Quibus omnibus cum reliquos omnes ſuperaverit Homerus, neceſſe eſt dicta ejus conſiderare, ac cum præſenti ſtatu comparare, ſicut paulò ante diximus. Ac de cava quidem Elide & Buprasio verba Homeri jam antè perpendimus. ¶ De Neſtoris autem ditione ſic loquitur idem.

Quique Pylum tenuere, & Arenæ mœnia amœnæ,
Trajectum Alpheique Thryum: quique, Aepy ſuperbum, D
Et Cypariſſeenta, & muros Amphigeneiæ.
Qui Pteleumque, & Helos, qui Dorion, hic ubi Muſa,
& quæ ſequuntur.

1. Κυπαρισσεῦσι) Videtur eos intelligere, qui Κυπαρισσήεντα, quam ipſe Meſſeniæ aſcribit, habitabant: Stephanus verò hujus τὸ ἐθνικὸν vult eſſe, Κυπαρισσηέντιος. *Caſaub.*

2. ἣν τινες) Piſandri hæc fuit ſententia, ut ſupra diximus. *Idem.*

3. Τῇ νῦν καλουμένῃ Πύλῃ) Legerem τὴν νῦν καλουμένην Πύλον: niſi forte ſcriptum fuit πρὸς τῇ ν. κ. Πύλῳ. Nam Coryphaſium Pylo eſſe vicinum, etiam ex Thucydide conſtat lib. v. mox pro συγκρούειν repoſui συγκρίνειν. & Ἔρανα legi, pro ἔρενα, vide annotat. pag. 361. *Xyland.*

τῇ νῦν καλ.) Legendum, τὴν νῦν καλουμένην Πύλην: vel Πύλον potius. Nam Pylam neſcio an ſit à quoquam veterum nominata. Pylum autem etiam fœminino genere dici notum eſt vel pueris. *Caſaub.*

1. Ἐπι-

Pylus eſt de qua controverſia eſt, quam mox tractabimus. De Arena dictum eſt. Quam autem hic Thryum vocat, alibi Thryoëſſam nominavit:

Urbs quædam Thryoëſſa leves adſurgit in auras
Impoſita Alpheo.......

Alphei autem trajectum vocat, quod ibi locorum fluvius iſte pedibus poteſt tranſiri: nunc Epitalium nuncupatur, Maciſtiæ oppidulum. Quod ad ἔυκτιϛον (*id bene conditum ſignificat*) Aepy attinet, quærunt nonnulli utrum vocabulorum proprium, utrum adjectivum alterius ſit, (*Aepy enim ſublime notat*) & aiunt, quæ nunc in Amphipoli appellantur Margalæ: ſed hæ non ſunt natura munita: naturalis alia munitio monſtratur in Maciſtia: qui hoc probat, is Aepy nomen urbis intelligit, impoſitum à loci natura: ſicut Helos & Aegialus propria ſunt urbium vocabula, quorum alterum paludem, alterum litus communiter notat: ſuntque complura hujuſmodi alia. Thryon autem ſeu Thryoëſſam appellavit Epitalium, quod tota iſta regio, maximè amnes, alga abundant (*quæ Thryon eſt Græcis*) præſertim ubi vada ſunt. Fortaſſis etiam, ajunt, Thryon vocaverit vadum, Epitalium ipſum nomine benè exſtructi Aepyos affecerit, quod loci natura ſit munitum: ſicut alibi Tryoëſſam dixit ſublimem collem. ¶ Cæterùm Cypariſſeis eſt in priſca Maciſtia, quæ etiam trans Nedam porrigebatur: ſed non habitatur, ut uſque Maciſtum. Alia eſt Meſſeniæ Cypariſſia. Sed nunc communi nomine Cypariſſia dicitur fœminino genere, numero ſingulari: fluvius autem Cypariſſeis. Amphigeneja etiam Maciſtiæ eſt apud Hypſuntem, ubi fanum Latonæ.

A Πύλος μὲν οὖν ἐστὶ, περὶ ἧς ἡ ζήτησις· αὐτίκα δ' ἐπισκεψόμεθα περὶ αὐτῆς· περὶ δὲ Ἀρήνης εἴρηται· ἣν δὲ νῦν λέγει Θρύον, ἐν ἄλλοις καλεῖ Θρυόεσσαν·

Ἔστι δέ τις Θρυόεσσα πόλις αἰπεῖα κολώνη, Iliad. λ. 710.
Τηλοῦ ἐπ' Ἀλφειῷ.

Ἀλφειοῦ δὲ πόρον φησὶν, ὅτι πεζῇ περατὸς εἶναι δοκεῖ κατὰ τοῦτον τὸν τόπον· καλεῖται δὲ νῦν [1] Ἐπιτάλιον τῆς Μακιστίας χωρίον· τὸ ἐΰκτιτον δ' Αἶπυ ἔνιοι μὲν ζητοῦσι * [2] πότερον ποτέρου ἐπίθετον, καὶ τίς ἡ πόλις, καὶ εἰ αἱ νῦν [3] Μαργάλαι τῆς * Ἀμφιπόλεως· αὕτη μὲν οὖν οὐ φυσικὸν ἔρυμα· ἕτερον δὲ δείκνυται φυσικὸν ἐν τῇ Μακιστίᾳ. B [4] Ὁ μὲν οὖν τοῦθ' ὑπονοῶν φράζεσθαι, ὄνομά φησι τῆς πόλεως τὸ Αἶπυ, ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος φυσικῶς, ὡς Ἕλος καὶ Αἰγιαλὸν, καὶ ἄλλα πλείω· * ὁ δὲ τὴν Μαργάλαν, τοὔμπαλιν ἴσως. Θρύον δὲ καὶ Θρυόεσσαν τὸ Ἐπιτάλιον φασὶν, ὅτι πᾶσα μὲν ἡ αὐτὴ χώρα θρυώδης, μάλιστα δ' οἱ ποταμοί· ἐπὶ πλέον δὲ διαφαίνεται τοῦτο καὶ τοὺς περατοὺς τοῦ ῥείθρου τόπους· τάχα δὲ φασὶ Θρύον μὲν εἰρῆσθαι τὸν πόρον, ἐΰκτιτον δ' Αἶπυ, τὸ Ἐπιτάλιον· ἔστι γὰρ ἔρυμνον φύσει· καὶ γὰρ ἐν ἄλλοις αἰπεῖαν κολώνην λέγει·

Θρυόεσσα πόλις αἰπεῖα κολώνη. Iliad. λ. 710.

C Ὁ δὲ Κυπαρισσήεις ἐστὶ μὲν περὶ τὴν πρότερον Μακιστίαν, ἡνίκα καὶ [5] πέραν τῆς Νέδας ἔτι ἦν Μακιστία· ἀλλ' οὐκ οἰκεῖται· ὡς οὐδὲ τὸ Μάκιστον· ἄλλη δ' ἐστὶν ἡ Μεσσηνιακὴ Κυπαρισσία· ὁμωνύμως μὲν οὖν, ὁμοίως δὲ νῦν κἀκείνη λέγεται Κυπαρισσία, ἑνικῶς τε καὶ θηλυκῶς· ὁ δὲ ποταμὸς Κυπαρισσήεις· καὶ Ἀμφιγένεια δὲ [6] τῆς Μακιστίας ἐστὶ περὶ τὸν Ὑψόεντα, ὅπου τὸ τῆς [7] Λητοῦς ἱερόν.

* Vulgò πότερον ἐπίθετον.
* Scripti Ἀμφιπολίας.
* Xylander hæc omittit.

1\. Ἐπιτάλιον) Epitalium, ait Stephanus, urbs eſt Triphyliæ. Hujus meminit ſæpe Polybius libro quarto. Miror autem quo loco Triphyliæ urbes recenſet idem Polybius, hanc eſſe omiſſam: quod puto librariorum negligentiæ eſſe adſcribendum. *Caſaub.*

2\. πότερον ἐπιθ.) Euſtathius legiſſe videtur, πότερον ποτέρου. Idem ex Stephano annotat ſi ſit Αἶπυ nomen urbis, ſcribendum eſſe, Αἶπυ, ut differat ab epitheto αἰπύ. Lectionem autem Euſtathii ex veteribus libris reſtituimus. *Idem.*

3\. Μαργάλαι) Videtur ſcribendum, Μαργαῖαι. Stephanus enim ita ſcribit, Μαργαῖαι πόλις Ἠλείας, ὡς Ἡραῖα. Sed librarius imperitus, de accentu & ἰῶτα, fecit λ. *Idem.*

4\. ὁ μὲν οὖν) Sententiam hujus loci interpretes non vidêre. Quæritur cum dicit Homerus εὔκτιστον αἰπὺ, utrum ſit proprium urbis nomen. Alii, inquit, putarunt eſſe Margalas, qui locus non eſt natura munitus: alii alium oſtendunt in Maciſtia locum natura munitum, & eum intelligi volunt. Qui igitur, inquit Strabo, hunc locum putant intelligi, quem natura munitum eſſe diximus, illi volunt apud poëtam, Αἰπὺ eſſe proprium nomen loci, qui ita appellatus ſit, ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος φυσικῶς. D Qui verò Margalas volunt intelligi, quem locum diximus minus eſſe φυσικῶς ἔρυμνον, ii ait Strabo, contrarium de Homeri loco ſentire videntur. Priorum ſententiam confirmat Statius libro quarto. ℣. 180.

——*& ſummis ingeſtum montibus Æpy.* Idem.

5\. πέραν τῆς Νέδας) Maciſtia Thriphyliæ pars eſt, hæc autem pars Eleæ: cujus fines fuit quando latius porrigerentur: poſtea quicquid erat trans Nedam Meſſeniæ eſt adſcriptum. *Idem.*

6\. τῆς Μακιστίας) Sequitur Apollodorum. Nam alii Meſſeniæ attribuunt: vide Stephan. De Hypſunte, vide Pauſaniam Lib. VIII. c. 3. *Idem.*

7\. Λητοῦς ἱερὸν) Quia, ait Euſtathius hæc referens p. 225. Edit. Baſil. Latona ἐκεῖ παραγενομένη ἔτεκεν Ἀπόλλωνα. Idem annotat dici & neutro genere, Ἀμφιγένιον. Apud Stephanum autem, unde hæc ſumpta ſunt, hodie ineptè legitur. Μενέλαος δὲ φησι, καὶ Ἀμφιγένειαν εἰρῆσθαι. cum ſit legendum Ἀμφιγένιον. *Idem.*

Τὸ δὲ Πτελεὸν κτίσμα μέν γέγονε τῶν ἐκ Α Πτελεοῦ τοῦ Θετταλικοῦ * ἐποικησάντων· λέγεται γὰρ κἀκεῖ

* Interpretes ἐποικισάντων.

p. 350. Iliad. β. 697.

Αγχίαλόν τ' Αντρῶνα, ἠδὲ Πτελεὸν λεχεποίην.

1 Ἔστι δὲ καὶ δρυμῶδες χωρίον ἀοίκητον, Πτελεάσιμον καλούμενον. Ἕλος δ' οἱ μὲν περὶ τὸν Ἀλφειὸν, χώραν τινὰ φασὶν, οἱ δὲ καὶ πόλιν ὡς τὴν Λακωνικήν.

Iliad. β. 564.

Ἕλος τ' ἔφαλον πτολίεθρον ---

2 Οἱ δὲ περὶ τὸ Ἀλώριον Ἕλος, οὗ τὸ τῆς Ἡλείας Ἀρτέμιδος ἱερὸν, τῆς ὑπὸ τοῖς Ἀρκάσιν· ἐκεῖνοι γὰρ ἔσχον τὴν ἱερωσύνην. Δώριον δὲ οἱ μὲν ὄρος, οἱ δὲ πεδίον φασίν· 3 οὐδὲν δὲ νῦν δείκνυται· ὅμως δὲ ἔνιοι τὴν νῦν Ὀλουρὶν, ἢ 4 Ὄλουρον, ἐν τῷ καλουμένῳ 5 Αὐλῶνι τῆς Μεσσηνίας κειμένην, Δώριον λέγουσιν. Αὐτοῦ δέ που καὶ ἡ Οἰχαλία ἐστὶν ἡ τοῦ Εὐρύτου, ἡ νῦν * Ἀνδανία πολίχνιον Ἀρκαδικὸν, ὁμώνυμον τῷ Θετταλικῷ καὶ τῷ Εὐβοϊκῷ· ὅθεν φησὶν ὁ ποιητὴς, ἐς τὸ Δώριον ἀφικόμενον Θάμυριν τὸν Θρᾷκα, ὑπὸ Μουσῶν ἀφαιρεθῆναι τὴν μουσικήν. Ἐκ δὲ τούτων δῆλον, ὡς ἐφ' ἑκάτερα τοῦ Ἀλφειοῦ ἡ ὑπὸ Νέστορα χώρα ἐστὶν, ἣν πᾶσαν ὀνομάζει Πυλίων γῆν. οὐδαμοῦ δὲ ὁ Ἀλφειὸς οὔτε τῆς Μεσσηνίας ἐφάπτεται, οὔτε τῆς κοίλης Ἤλιδος· ἐν ταύτῃ γὰρ τῇ χώρᾳ ἐστὶν ἡ πατρὶς τοῦ Νέστορος, ἣν φαμὲν Τριφυλιακὸν Πύλον, καὶ Ἀρκαδικὸν, καὶ Λεπρεατικόν. Καὶ γὰρ δὴ οἱ μὲν ἄλλοι Πύλοι ἐπὶ θαλάττῃ δείκνυνται· οὗτος δὲ, πλείους ἢ τριάκοντα σταδίους ὑπὲρ αὐτῆς, ὅπερ καὶ ἐκ τῶν ἐπῶν δῆλον. ἐπί τε γὰρ τοὺς Τηλεμάχου ἑταίρους ἄγγελος πέμπεται πρὸς τὸ πλοῖον, καλῶν ἐπὶ ξενίαν· ὅ, τε Τηλέμαχος κατὰ τὴν ἐκ Σπάρτης ἐπάνοδον τὸν Πεισίστρατον οὐκ ἐᾷ πρὸς τὴν πόλιν ἐλαύνειν, ἀλλὰ 6 παρατρέψαντα ἐπὶ τὴν ναῦν σπεύδειν, 7 ὡς οὐ τὴν αὐτὴν οὖσαν, ἐπὶ τὴν πόλιν καὶ τὸν ὅρμον· ὅ, τε ἀπόπλους τοῦ Τηλεμάχου οὕτως ἂν οἰκείως λέγοιτο.

* Manuſſ. Ἀρδανία.

Iliad. β. 594.

Odyſſ. γ. 423. Odyſſ. ο. 205.

¶ Pteleon conditum eſt ab his, qui eò à Theſſaliæ Pteleo coloniam deduxerunt, nam in Theſſalia Ptelei eſt mentio:

Herboſam Pteleum, pontoque Antrona propinquam.

Eſt & locus ſylveſtris atque inhabitabilis, nomine Pteleaſimum. ¶ Helos alii locum quendam circa Alpheum accipiunt, alii urbem itidem, ut & Laconica alia fuit.

—Heloſque ſalo vicinum.

Alii Helos intelligunt juxta Halorium, ubi fanum eſt Eleæ Dianæ, cujus ſacerdotium fuit penes Arcades. ¶ Dorium ſunt qui montem, ſunt qui campum interpretantur, neutrum hodie monſtratur: B nonnulli tamen Oluridem ſive Oluram ſitam in Aulone, quem vocant, Meſſeniæ, Dorium appellant: circa id loci etiam Oechalia fuit Euryti, quæ nunc Andania eſt, Arcadicum oppidum, ejuſdem cum Theſſalico & Euboico nominis: inde Homerus ait Thamyrin Thracem perveniſſe Dorium, & à Muſis ibi arte canendi fuiſſe ſpoliatam. ¶ Ex his conſtat, Neſtoris ditionem ab utraque Alphei parte fuiſſe, quam univerſam terræ Pyliorum nomine poëta exprimit: nuſpiam autem Alpheus Meſſeniam aut cavam Elidem attingit. Eſt C enim patria Neſtoris ea in regione, quam Triphylium dicimus Pylum, & Arcadicum, & Lepreaticum. Etenim reliqui Pyli ad mare ſiti monſtrantur: hic xxx. ampliùs ſuprà mare ſtadiis, quod & verſus Homeri declarant. Nam & nuncius ad navim Telemachi mittitur ad hoſpitium invitans ejus ſocios: & à Sparta revertens Telemachus Piſiſtratum non ſinit ad urbem ire, ſed averſo itinere jubet ad navim properare, quod non eadem ad urbem eſſet & navim via. Denique huc facit reditus Telemachi, ſic deſcriptus.

1. ἔστι δὲ καὶ) Fecit τὸ καὶ ut putaret Xylander eſſe ἄλλην ἀρχὴν, & Pteleaſimum aliud eſſe à Pteleo: in quo falli eum docet Euſt. & rectius prior interpres. *Caſaub.*

2. οἱ δὲ περὶ Αλ.) Lego, οἱ δὲ τὸ περὶ τὸ Αλώριον ἕλος. Alii inquit dicunt eſſe χώραν, alii πόλιν, alii verò ἕλος. *Idem.*

3. οὐδὲν δὲ νῦν) Dorii ſua ætate ſupereſſe τὰ ἐρείπια ait Pauſanias Meſſen. hujus meminit Plinius. *Idem.*

4 ὄλουρον) Aliam hoc nomine habet Stephanus quam in Achaja collocat. *Idem.*

4. Ὄλουρον ἐν τῷ καλουμένῳ Αὐλῶνι τῆς Μεσσηνίας κειμένην Δώριον λέγουσιν. Αὐτοῦ δέ που καὶ &c. *Oluram ſitam in Aulone, quem vocant, Meſſeniæ, Dorium appellant. Circa id loci &c.*) Videtur Ortelius aliter diſtinxiſſe hunc locum; ſic ſcilicet: τῆς Μεσσηνίας κειμένην. Δώριον λέγουσιν, αὐτοῦ δέ που (καὶ ἡ Οἰχαλία. ε. τ. Ε. η. ν. Α. π. Ἀρκαδικὸν) D ὁμώνυμον τῷ τε Θρακικῷ καὶ τῷ Εὐβοϊκῷ, & ex ea diſtinctione fluxit ejus opinio, dum ait in voce Δώριον, *tria hujus nomina ſunt apud Strabonem in octavo, in Peloponneſo, Eubœa & Thracia.* Refert quippe τὸ ὁμώνυμον ad Δώριον, & non ad πολίχνιον Ἀρκαδικὸν, & ea, quæ de Oechalia dicuntur, per parentheſin legit. *Palmer.*

5. Αὐλῶνι) Aulones vocantur convalles intra montes porrectæ. Sic Aulon Tarentinus, de quo libro VI. Aulon autem Meſſeniæ fuit, ut Pauſanias docet Lib. IV. cap. ultimo non procul Neda flumine. *Caſaub.*

6. παρατρέψαντα) Verba poëtæ, de Piſiſtrato loquentis, Οδ. ο. ψ. 205.

Στρέψ' ἵππους ἐπὶ νῆα θοὴν, καὶ θῖνα θαλάσσης. i.e. *Vertit equos in navem velocem & littus maris.* Idem.

7. ὡς οὐ τὴν αὐτὴν οὖσαν) ὁδὸν ſcilicet, quæ vox, vel deeſt, vel ſupplenda eſt. Præterea notabis ἀττικισμὸν, ὡς οὐκ οὔσαν pro οὔσης. *Idem.*

1. Præ-

1 Præterеunt Crunos, & amœnam Chalcida lymphis.
Sol cadit, & tenebris tegit omnia compita nigris.
Illa Pheras vento ſubit à Jove pulſa ſecundo,
Ellida præter, ubi fortes dominantur Epei.

Eo enim uſque verſus ſeptentrionem navigabat. Hinc verſus ortum avertitur curſus, omiſſa recta & initio inſtituta navigatione Ithacam verſus, quia ibi inſidias tetenderant proci,

Qua Samon atque Ithacam mare fluxu dividit arcto.

Porro autem

Hinc [illegible] navim properans admiſit [illegible]
Qua mare cinguntur

Acutæ autem iſtæ inſulæ (θοὰς *ipſe vocat*) ex Echinadibus ſunt, initio Corinthiaci ſinus & Achelois oſtiis propinquæ. Ergo præterita Ithaca, ut eam jam verſus meridiem haberet, rurſum ad inſtitutum curſum reflectit, interque Acarnaniam & Ithacam vectus, ab altera inſulæ parte navim applicat: non qua fretum eſt Cephallenium, quod proci inſidiis occuparant. Quod ſi quis Eleæ Pylum Neſtori vellet attribuere, non jam convenienter dictum fuiſſet, navim inde avectam uſque ad occaſum ſolis præter Crunos & Chalcidem, noctu Pheras appuliſſe, atque deinde Eleam præternavigaſſe. Hæc enim loca ab Elea verſus meridiem ſunt ſita, primum Pheræ, tum Chalcis, poſt Cruni, denique Pylus Triphyliæ & Samicum: atque ſic navigaret, qui ab Elea Pylo verſus meridiem tenderet. At qui iret verſus ſeptentrionem, in quam partem Ithaca eſt ſita, ei omnia hæc ſunt à tergo, præter quam ipſam fuit Eleam navigandum, ante occaſum quidem hoc Solis: quod Homerus poſt eum ait factum eſſe. Rurſum ſi quis initium navigationis à Neſtore ponat Pylum Meſſeniacum ac Coryphaſium, majus fiet intervallum, ac plus requiret temporis. Nam inde ad Triphyliacum Pylum, & Samicum ac fanum Neptuni ſtadia ſunt CCCC.

2 Βὰν δὲ * παρὰ Κρουνὲς καὶ Χαλκίδα καλλιρέεθρον.
* Δύσετό τ' ἠέλιος, σκιόωντό τε πᾶσαι ἀγυιαί.
Ἡ δὲ * Φεὰς ἐπέβαλλεν * ἀγαλλομένη Διὸς οὔρῳ.
Ἠδὲ παρ' Ἤλιδα δῖαν ὅθι κρατέουσιν Ἐπειοί.

Μέχρι μὲν γὰρ δὴ δεῦρο πρὸς τὴν ἄρκτον ὁ πλοῦς. ἐντεῦθεν δὲ ἐπὶ τὸ πρὸς ἕω μέρος ἐπιστρέφει· παρίησι δὲ τὴν εὐθὺν πλοῦν ἡ ναῦς, καὶ τὸν ἐξαρχῆς, καὶ τὸν εἰς Ἰθάκην, διὰ τὸ τοὺς μνηστῆρας ἐκεῖ τὴν ἐνέδραν θέσθαι,

Ἐν πορθμῷ Ἰθάκης τε 3 Σάμοιό τε.
Ἔνθεν δ' αὖ νήσοισιν ἐπιπροέηκε θοῇσι.

Θοὰς δὲ εἴρηκε τὰς ὀξείας· τῶν Ἐχινάδων δ' εἰσὶν αὗται, πλησιάζουσαι τῇ ἀρχῇ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, καὶ ταῖς ἐκβολαῖς τοῦ Ἀχελώου· παραλλάξας δὲ τὴν Ἰθάκην, ὥστε 4 κατὰ νότου γενέσθαι, * κάμπτεται πάλιν πρὸς τὸν οἰκεῖον δρόμον τὸν μεταξὺ τῆς Ἀκαρνανίας καὶ τῆς Ἰθάκης, καὶ κατὰ θάτερα μέρη τῆς νήσου ποιεῖται τὴν καταγωγήν, οὐ κατὰ τὸν πορθμὸν τὸν * Κεφαλληνιακὸν, ὃν ἐφρούρουν οἱ μνηστῆρες. 5 Εἰ γοῦν τὸν Ἠλειακὸν Πύλον εἶναί τις τὸν Νέστορος ἐπινοήσειεν· οὐκ ἂν οἰκείως λέγοιτο ἡ ἐντεῦθεν ἀναχθεῖσα ναῦς, παρὰ Κρουνοὺς ἐνεχθῆναι καὶ Χαλκίδα μέχρι δύσεως, εἶτα * Φεαῖς ἐπιβαλεῖν νύκτωρ, καὶ τότε τὴν Ἠλείαν παραπλεῖν· οὗτοι γὰρ οἱ τόποι πρὸς νότον τῆς Ἠλείας εἰσί. πρῶται αἱ Φεαὶ, εἶθ' ἡ Χαλκὶς, εἶθ' οἱ Κρουνοὶ, εἶθ' ὁ Πύλος ὁ Τριφυλιακὸς, καὶ τὸ Σαμικόν· τῷ μὲν οὖν πρὸς νότον πλέοντι ἐκ τοῦ Ἠλειακοῦ Πύλου οὗτος ἂν ὁ πλοῦς εἴη. Τῷ δὲ πρὸς ἄρκτον ὅπου ἐστὶν ἡ Ἰθάκη, ταῦτα μὲν πάντα ὀπίσω 6 λείπεται. αὐτὴ δὲ ἡ Ἠλεία παραπλευστέα ἦν καὶ πρὸ δύσεώς γε, ὁ δέ φησι μετὰ δύσιν. Καὶ μὴν εἰ καὶ πάλιν ὑποθεῖτό τις τὸν Μεσσηνιακὸν Πύλον, καὶ τὸ Κορυφάσιον ἀρχὴν τοῦ παρὰ Νέστορος πλοῦ, πολὺ ἂν εἴη τὸ διάστημα, καὶ πλείονος χρόνου. Αὐτὸ γοῦν τὸ ἐπὶ τὸν Τριφυλιακὸν Πύλον, καὶ τὸ Σαμικὸν Ποσείδιον τετρακοσίων ἐστὶ σταδίων·

* Vulgò περὶ. & ita Ald.
Odyſſ. ο. 294.
* Scripti δύνετο.
* Ita Aldi codex & manuſſ. Vulgo Φέρας. & ita Homeri Cod.
* ſcrip. ἐπειγομένη. & ita Hom. cod.
Odyſſ. δ. 671.
Odyſſ. ο. 297.
P. 351.
* Manuſſ. κάμπτει.
* Scripti Κεφαλληνιακόν.
* Vulgo Φεραῖς.

1. *Prætereunt*) Verſus Βὰν δὲ περὶ Κρουνοὺς &c. neque in Homeri ullo eſt codice, neque tamen omitti debuit, cum Crunorum & Chalcidis deinde Strabo meminerit. *Xyland.*

2. Βὰν δὲ) Hoc carmen, ut Xylander obſervavit, in toto illo libro non reperitur hodie: nec ab Euſtathio videtur agnoſci. Nullam enim ejus mentionem facit, quod tamen factum oportuit. *Caſaub.*

3. Σάμοιό τε) Samus hæc, urbs erat Cephalleniæ, vide libro x. p. 558. ubi & de Thois inſulis. *Idem.*

4. κατὰ νότου) Poteſt & νότου legi, & quod malim νώτου, aut νῶτον. *Idem.*

5. Εἰ γοῦν) Poſtquam Telemachi navigationem expoſuit, probat nunc, Pylum Neſtoreum non poſſe eſſe τὸν Ἠλειακὸν: mox autem docebit, non eſſe Μεσσηνιακόν. *Idem.*

6. λέγεται) Rectè libri prioris interpretis, λείπεται, ſic omnino legendum. Sic etiam habet codex Stephanicus. *Idem.*

καὶ ὁ * παράπλους οὐ παρὰ Κρουνοὺς καὶ Χαλκίδα, 2 καὶ Φεὰν ἀδόξων ποταμῶν ὀνόματα· μᾶλλον δὲ ὀχετῶν. ἀλλὰ παρὰ τὴν Νέδαν πρῶτον, 3 εἶτα Κυδώνην, ἔπειτα Ἀλφειὸν καὶ τοὺς τόπους τούτων τοὺς μεταξύ, καὶ τὰς μεταξὺ χώρας· ὕστερον δὴ ἄρα κἀκείνων ἐχρῆν μνησθῆναι, καὶ γὰρ παρ' ἐκείνους ὑπῆρχεν ὁ πλοῦς. Καὶ μὴν ἥ γε τοῦ Νέστορος διήγησις ἣν διατίθεται πρὸς Πάτροκλον περὶ τοῦ γενομένου τοῖς Πυλίοις πρὸς Ἠλείους πολέμου, συνηγορεῖ τοῖς ὑφ' ἡμῶν ἐπιχειρουμένοις, ἐὰν σκοπῇ τις τὰ ἔπη. Φησὶ γὰρ ἐν αὐτοῖς ὅτι 4 πορθήσαντος Ἡρακλέους * τὴν Πύλον, ὥστε τὴν νεότητα * ἐκλειφθῆναι πᾶσαν, δώδεκα δὴ παίδων ὄντων τῷ Νηλεῖ, μόνον αὐτὸν περιγενέσθαι τὸν Νέστορα, νέον τελέως· καταφρονήσαντες δ' οἱ Ἐπειοὶ τοῦ Νηλέως διὰ γῆρας καὶ ἐρημίαν, ὑπερηφάνως καὶ ὑβριστικῶς ἐχρῶντο τοῖς Πυλίοις· ἀντὶ τούτων οὖν ὁ Νέστωρ συναγαγὼν τοὺς οἰκείους ὅσους οἷός τε ἦν, ἐπελθεῖν φησὶν ἐπὶ τὴν Ἠλείαν, καὶ περιελάσαι παμπόλλην λείαν,

* Vulgo περίπλους ὁ περί.
Iz Scripti τὴν Πυλίαν.
* Scripti ἐκλειφθεῖσαν.

Iliad. λ. 677.

Πεντήκοντα βοῶν ἀγέλας, τόσα πώεα οἰῶν,
Τόσσα συῶν συβόσια, ---

τοσαῦτα δὲ καὶ αἰπόλια· ἵππους δὲ ξανθὰς πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν, ὑποπώλους τὰς πλείστας.

p. 352. Ibid. 681.

Καὶ τὰ μὲν, ἠλασάμεσθα Πύλον (φησὶ) Νηλήϊον
Ἐννύχιοι προτὶ ἄστυ, ---

[εἴσω ὡς μεθ' ἡμέραν μὲν τῆς λεηλασίας γεγενημένης, καὶ τῆς τροπῆς τῶν ἐκβοηθησάντων, ὅτε κτανεῖν λέγει τὸν Ἰτυμονέα· νύκτωρ δὲ, τῆς 5 ἀφόδου γενομένης, ὥστ' ἐννυχίους πρὸς τὸ ἄστυ γενέσθαι. περὶ δὲ τὴν διανομὴν, καὶ θυσίαν ὄντων, οἱ Ἐπειοὶ τῇ τρίτῃ τῶν ἡμερῶν κατὰ πλῆθος ἀθροισθέντες, πεζοί τε καὶ ἱππεῖς ἀντεπεξῆλθον· καὶ τὸ Θρύον ἐπὶ τῷ Ἀλφειῷ κείμενον περιεστρατοπέδευσαν· αἰσθόμενοι δ' εὐθὺς οἱ Πύλιοι βοηθεῖν ὥρμησαν· νυκτερεύσαντες δὲ περὶ τὸν Μινύειον ποταμὸν ἐγγύθεν Ἀρήνης, ἐντεῦθεν ἔνδιοι πρὸς τὸν Ἀλφειὸν ἀφικνοῦνται· τοῦτο δ' ἐστὶ κατὰ μεσημβρίαν· θύσαντες δὲ τοῖς θεοῖς, καὶ νυκτερεύσαντες ἐπὶ τῷ ποταμῷ, συμβάλλουσιν εἰς μάχην εὐθὺς ἕωθεν· λαμπρᾶς δὲ τῆς τροπῆς γενομένης, οὐκ ἐπαύσαντο διώκοντές τε καὶ κτείνοντες, πρὶν Βουπρασίου ἐπέβησαν,

A & circumnavigatio 1 non præter Crunos, Chalcidem & Pheam, quæ ſunt ignobilium nomina amnium, aut potius rivorum: ſed præter Nedam primum, inde Cydoniam, deinde Alpheum, iſtaque loca, & iſtas regiones quæ interjacent: poſtea demum illorum fuit facienda mentio, nam & præter illos erat eundum. Et verò narratio Neſtoris, qua Patroclo refert bellum Pyliorum contra Eleos, patrocinatur noſtris argumentis, ſi quis verſus Homeri conſideret. Ait enim ab Hercule Pylum fuiſſe vaſtatam, omnemque juventutem deletam, ita ut de duodecim, qui fuerant Neleo filii, ſolus ipſe ſuperfuerit admodum adoleſcens. B Itaque Epeos contemto ob ſenectutem & orbitatem Neleo, ſuperbe & contumelioſe Pyliis inſultaſſe: ſe ut has injurias defenderet, contracta ſuorum quantam licuiſſet manu in Eleam impreſſionem feciſſe, maximamque avertiſſe prædam: nimirum quinquaginta armenta boum, totidem greges ovium, totidem ſuum, totidem & caprarum: & CL. fulvas equas, quarum pleraſque pulli ſequerentur. Atque hæc ait ſe Pylum Neleïum compuliſſe, noctuque in urbem rediiſſe: ut oſtenderet interdiu prædam abactam fuiſſe, fuſoſque qui defenſum venerant, quando etiam occiſum â ſe C Itymonem ait: noctu autem ſe cum ſuis rediiſſe. Porro ſe ac ſuis in prædæ diviſione & ſacrificiis occupatis, tertia die Epeos multitudine conducta peditum equitumque exercitum eduxiſſe: ac circa Thryum, ſuper Alpheum poſitum caſtra locaviſſe. Pylios re ſtatim intellecta, ad profligandum hoſtem profectos, prope Arenam ad Minyejum flumen pernoctaſſe, inde ſub meridiem ad Alpheum perveniſſe: operatoſque ſacris, cum ad amnem ibi pernoctaſſent, ſub auroram prælium com- D miſiſſe: fuſiſque hoſtibus occidendi & perſequendi finem non ante feciſſe, quam Bupraſium perveniſſent,

1. *Non præter Crunos*) Οὐ inſerui, manifeſtè id flagitante ſenſu. *Xyland.*

2. καὶ φεὰν) Supra quoque φεὰν ſive φειὰν dixit eſſe parvulum fluvium. Sed cur hic ejus meminit? Neque enim in hac Telemachi navigatione nominatur. Sed Pheræ, quare prior interpres legit, hic quoque φεράν. *Caſaub.*

3. Εἶτα Κυδώνην. *Poſtea Cydoniam*) Mirum eſt nec Xylandrum interpretem, nec doctum commentatorem hunc locum habuiſſe ſuſpectum, qui Cydonem è media Creta in Peleponneſum transfert. Lege meo periculo, εἶτ' Ἀκίδωνα, *poſtea Acidonem*, fluvium nempe in ea regione ab omnibus memoratum, & ipſi Straboni ſupra pluries. *Palmer.*

4. πορθήσαντος Ηρακλ.) Narrat hanc hiſtoriam Apollodorus libro ſecundo, poteſtque etiam ex ejus narratione colligi quod tam multis docere conatur Strabo, Pylum Neſtoris non eſſe τὸν Ηλειακόν. Scribit enim Apollodorus II. cap. 7. Herculem primum Elidem, deinde Pylum, poſtremo Lacedæmonem veniſſe. *Caſaub.*

5. ἐφόδου) Legendum ἀφόδου. Nam ἔφοδος & ἄφοδος opponuntur. Homeri verba quæ παραφράζει ſunt hæc, Ιλ. Λ. ψ. 681.

Καὶ τὰ μὲν ἠλασάμεσθα Πύλον Νηλήϊον εἴσω
Ἐννύχιοι προτὶ ἄστυ.

Et hæc quidem abegimus Pylum Neleïum intra
Nocte in oppidum. Idem.

& ad Oleniam petram, atque Aleſii tumulum: inde enim Minervam Pylios retro avertiſſe: itaque Achæos à Buprasio equos Pylum verſus flexiſſe. Quibus omnibus docetur, Pylum neque Eliacum, neque Meſſeniacum intelligi poſſe. Nam ſi Eliacum dicas, utique eo ab Hercule vaſtata, ſimul Epeorum ditio, id eſt Elea, vaſtata fuit: at quonam pacto unà vaſtati ac populares tantum ſuperbiæ atque injuriarum in ſuæ calamitatis ſocios ſibi ſumpſiſſent? aut qui ſuam ipſorum ditionem incurſarent ac deprædarentur? Et quomodo iiſdem imperaſſent Augeas ac Neleus, cum eſſent inimici? Siquidem Neleo debebatur magnum Elide debitum, quatuor equi qui præmia è certaminibus retuliſſent: *& cætera.* Jam ubi Neleus habitavit, ibi etiam Neſtor. Quomodo igitur Eleorum quidem & Bupraſiorum quatuor fuerunt duces; quorum quemque decem naves ſequebantur, multis onuſtæ Epeis? & in quatuor partes diviſa regione, nulli earum præfuit Neſtor? ſed iis potius,

Qui colunt e Pylum atque Arenæ mœnia amœna.

& quæ deinceps ſunt uſque ad Meſſenem. Jam Epei adverſum Pylios in bellum exeuntes, quomodo ad Alpheum & Thryum contendunt? quomodo ibi commiſſa pugna pulſi ad Bupraſium fugiunt? Rurſum ſi Pylum Meſſeniacum Hercules vaſtavit, quomodo qui tanto ab hoc erant intervallo diſſiti injuriam iis contumelioſe intulerunt? quomodo cum iis multa agitarunt commercia, & novis tabulis factis eos defraudaverunt, cauſamque bello præbuerunt? quomodo Neſtor tam magna præda ovium & porcorum potitus, quæ neque celeriter neque procul ire poſſunt animalia, iter cIↃ. ſtadiis longius confecit uſque ad Pylum Coryphaſio vicinam? Epei autem tertio poſt die univerſi ad Alpheum veniunt caſtellum Thryoëſſam oppugnaturi? quomodo ea loca fuerunt juris principum Meſſeniæ, cum ea obtinerent Caucones Triphylii, Piſatæ? Nam fieri poteſt ut Gerena ſive Gereniam aliquis dedita opera ſic nominaverit: etſi potuit hoc etiam forte fortuna fieri. Denique Meſſenia itidem ut Laconica Menelao ſubjecta (quod poſtea planum faciemus) & per hanc fluente

A Πέτρης τ' Ὠλενίης, καὶ Ἀλησίου ἔνθα κολώνη
Κέκληται), ὅθεν αὖτις ἀπέτραπε λαὸν Ἀθήνη.

Καὶ ὑποβάς,

--- Αὐτὰρ Ἀχαιοὶ
Ἀψ ἀπὸ Βουπρασίοιο Πύλονδ' ἔχον ὠκέας ἵππους.

Ἐκ τούτων δὴ πῶς ἂν ἢ τὸν Ἠλειακὸν Πύλον ὑπολάβοι τις, ἢ τὸν Μεσσηνιακὸν λέγεσθαι; τὸν μὲν Ἠλιακὸν ὅτι τούτου πορθουμένου, συνεπορθεῖτο καὶ ἡ τῶν Ἐπειῶν ὑφ' Ἡρακλέους αὕτη δ' ἐστὶν ἡ Ἠλεία· πῶς οὖν ἔμελλον οἱ συμπεπορθημένοι, καὶ ὁμόφυλοι, τοιαύτην ὑπερηφανίαν, καὶ ὕβριν κτήσασθαι κατὰ τῶν συναδικηθέντων; πῶς δ' αὖ τὴν οἰκείαν κατέτρεχον, καὶ B ἐλεηλάτουν; πῶς δ' αὖ ἅμα καὶ Αὐγέας ἦρχε τῶν αὐτῶν καὶ Νηλεὺς ἐχθροὶ ὄντες ἀλλήλων; εἴγε, τῷ Νηλεῖ

-- χρεῖος μέγ' ὀφείλετ' ἐν Ἤλιδι δίῃ
Τέσσαρες ἀθλοφόροι ἵπποι, αὐτοῖσιν ὄχεσφιν
Ἐλθόντες μετ' ἄεθλα· περὶ τρίποδος γὰρ ἔμελλον
Θεύσεσθαι· τοὺς δὲ αὖθι ἄναξ ἀνδρῶν Αὐγείας
Κάσχεθε· τὸν δ' ἐλατῆρ' ἀφίει.

εἰδ' ἐνταῦθα ᾤκει ὁ Νηλεύς, ἐνταῦθα καὶ ὁ Νέστωρ ὑπῆρχε, πῶς οὖν τῶν μὲν Ἠλείων καὶ Βουπρασίων

Τέσσαρες ἀρχοὶ ἔσαν, δέκα δ' ἀνδρὶ ἑκάστῳ
Νῆες ἕποντο θοαί, πολέες δ' ἔμβαινον Ἐπειοί;

Εἰς τέσσαρα δὲ καὶ ἡ χώρα διῄρητο, ὧν οὐδενὸς ὑπῆρχεν ὁ Νέστωρ·

C Οἱ δὲ Πύλον τ' ἐνέμοντο καὶ Ἀρήνην ἐρατεινήν.

Καὶ τὰ ἑξῆς τὰ μέχρι Μεσσήνης· οἱ δὲ δὴ ἀντεπεξιόντες Ἐπειοὶ τοῖς Πυλίοις, πῶς ἐπὶ τὸν Ἀλφειὸν ἐξορμῶσι, καὶ τὸ Θρύον; πῶς δ' ἐκεῖ τῆς μάχης γενομένης, τρεφθέντες, ἐπὶ Βουπρασίου φεύγουσι; πάλιν δ' εἰ τὸν Μεσσηνιακὸν Πύλον ἐπόρθησεν ὁ Ἡρακλῆς, πῶς οἱ τοσοῦτον ἀφεστῶτες, ὕβριζον εἰς αὐτούς, καὶ ἐν συμβολαίοις ἦσαν πολλοῖς, καὶ ταῦτ' ἀπεστέρουν χρεωκοποῦντες, ὥστε διὰ ταῦτα συμβῆναι τὸν πόλεμον, πῶς δ' [1] ἐπὶ τὴν λεηλασίαν διεξιὼν Νέστωρ, τοσαύτην περιελάσας λείαν συῶν τε, καὶ προβάτων, ὧν οὐδὲν ὠκυπορεῖν, οὐδὲ μακροπορεῖν δύναται, πλειόνων ἢ χιλίων σταδίων ὁδὸν διήνυσεν εἰς τὴν πρὸς τῷ Κορυφασίῳ Πύλον; οἱ δὲ τρίτῳ ἤματι πάντες, ἐπὶ τὴν Θρυόεσσαν καὶ τὸν ποταμὸν τὸν Ἀλφειὸν ἥκουσι πολιορκήσοντες τὸ φρούριον; πῶς δὲ ταῦτα τὰ χωρία προσήκοντα ἦν τοῖς ἐν Μεσσήνῃ δυναστεύουσιν ἐχόντων Καυκώνων, καὶ Τριφυλίων καὶ Πισατῶν; τὰ δὲ Γέρηνα, ἢ τὴν Γερηνίαν (ἀμφοτέρως γὰρ λέγεται) τάχα μὲν ἐπίτηδες ὠνόμασάν τινες· δύναται δὲ καὶ κατὰ τύχην οὕτως ὠνομάσθαι τὸ χωρίον. Τὸ δὲ ὅλον τῆς Μεσσηνίας ὑπὸ Μενελάῳ τεταγμένης, ὑφ' ᾧ καὶ ἡ Λακωνικὴ ἐτέτακτο, (ὡς δῆλον ἔσται καὶ ἐκ τῶν ὕστερον) καὶ τοῦ μὲν

p. 353.

1. ἐπὶ τὴν λεηλασίαν διεξιὼν) Legendum ἐξιών, ut & ſcripti habent. *Caſaub.*

1. Μέδω-

Παμισοῦ ῥέοντος διὰ Ταύτης, καὶ τοῦ 1 Μέδωνος, A Ἀλφειοῦ δ' οὐδαμῶς, ὅστ' εὐρὺ ῥέει Πυλίων διὰ γαίης, ἧς ὑπῆρχεν ὁ Νέστωρ, τίς ἂν γένοιτο πιθανὸς λόγος, εἰς τὴν ἀλλοτρίαν ἀρχὴν ἐκβιβάζων τὸν ἄνδρα, ἀφαιρούμενος δὲ τὰς συγκαταλεγείσας αὐτῷ πόλεις, καὶ πάνθ' ὑπ' ἐκείνῳ ποιῶν; 2 Λοιπὸν δ' ἐστὶν εἰπεῖν περὶ τῆς Ὀλυμπίας καὶ τῆς εἰς τοὺς Ἠλείους ἁπάντων μεταπτώσεως. 3 Ἔστι δ' ἐν τῇ Πισάτιδι τὸ ἱερὸν σταδίους τῆς Ἤλιδος ἐλάττους ἢ τριακοσίους διέχον. πρόκειται δ' ἄλσος ἀγριελαίων ἐν ᾧ τὸ στάδιον· παραῤῥεῖ δ' ὁ Ἀλφειὸς ἐκ τῆς Ἀρκαδίας ῥέων εἰς τὴν Τριφυλιακὴν θάλασσαν μεταξὺ δύσεως, καὶ μεσημβρίας· B τὴν δ' ἐπιφάνειαν ἔσχεν ἐξ ἀρχῆς μὲν, διὰ τὸ μαντεῖον τοῦ Ὀλυμπίου Διός· ἐκείνου δ' ἐκλειφθέντος, οὐδὲν ἧττον συνέμεινεν ἡ δόξα τοῦ ἱεροῦ· καὶ τὴν αὔξησιν ὅσην ἴσμεν ἔλαβε διά τε τὴν πανήγυριν, καὶ τὸν ἀγῶνα τὸν Ὀλυμπιακὸν, 4 στεφανίτην τε, καὶ ἱερὸν νομισθέντα, μέγιστον τῶν ἁπάντων. ἐκοσμήθη δ' ἐκ τοῦ πλήθους τῶν ἀναθημάτων, ἅπερ ἐκ πάσης ἀνετίθετο τῆς Ἑλλάδος. ὧν ἦν καὶ ὁ χρυσοῦς σφυρήλατος Ζεὺς, 5 ἀνάθημα Κυψέλου τοῦ Κορινθίων τυράννου· μέγιστον δὲ τούτων ὑπῆρξε τὸ τοῦ Διὸς ξόανον, ὃ * ἐποίησε Φειδίας * Χαρμίνου Ἀθηναῖος ἐλεφάντινον, C τηλικοῦτον τὸ μέγεθος, ὡς καίπερ μεγίστου ὄντος τοῦ νεὼ, δοκεῖν 7 ἀστοχῆσαι τῆς συμμετρίας τὸν τεχνίτην, καθήμενον ποιήσαντα, ἁπτόμενον δὲ σχεδόν τι τῇ κορυφῇ τῆς ὀροφῆς· ὥστ' ἔμφασιν ποιεῖν, ἐὰν ὀρθὸς γένηται διαναστὰς, ἀποστεγάσειν τὸν νεών. Ἀνέγραψαν δέ τινες τὰ μέτρα τοῦ ξοάνου· p. 354. καὶ Καλλίμαχος ἐν ἰάμβῳ τινὶ ἐξεῖπε. Πολλὰ δὲ συνέπραξε τῷ Φειδίᾳ 8 Πάναινος

* Manuſſ. ἐποίει.
* Lego Χαρμίδου.

A Pamiſo ac Medone, Alpheo nequaquam, qui late per Pyliorum fluit agros, qui paruerunt Neſtori: qua ratione hunc probabili in alienam dominationem transferemus, & ut urbes quæ ei tribuuntur in Catalogo, adimentes, alia omnia ipſi ſubjiciemus? ¶ Supereſt ut de Olympia dicamus, & quomodo ſumma rerum ad Eleos ſit devoluta. In Piſæo agro templum eſt, ſtadiis non omnino ccc ab Elide ſitum: ante id jacet lucus oleaſtris conſitus, in quo eſt ſtadium. Præterfluit autem Alpheus ex Arcadia in mare Triphyliacum inter occaſum & meridiem ſe effundens. B Illuſtris primum facta eſt Olympia oraculis, quæ ibi Olympius edebat Jupiter: quæ poſtquam defierunt, nihilominus tamen ſua templo manſit gloria, & ad id quod notum eſt incrementi pervenit propter ſolennem conventum, & Olympicum certamen, quo & coronantur victores, & ſacrum habetur, omniumque eſt maximum. Ornatum autem eſt templum donariis ex univerſa Græcia ibi dedicatis. Inter hæc eſt etiam Jupiter ex auro ductus, donum Cypſeli Corinthiorum tyranni. Maximum in his fuit eburnum Jovis ſimulacrum, quod Pheidias Charmini F. Athe- C nienſis fecit tantæ magnitudinis, ut quanquam templum eſt maximum, tamen videatur 6 bonam proportionis rationem duxiſſe, quod ſedentem finxit, ita ut vertice culmen propemodum tangat, & ex ipſa ſpecie appareat eum, ſi ſurgeret ſeque erigeret, tecto templum nudaturum eſſe. Menſuram hujus ſimulacri cum alii deſcripſerunt, tum jambico quodam carmine Callimachus. Magnum adjumentum attulit Pheidiæ Pandænus

1. Μέδωνος) Scribe Νέδωνος, ut paulò poſt in Meſſenicis. *Caſaub.*

2. Λοιπὸν δ.) Redit nunc ad penſum ſuum Geographus. *Idem.*

3. ἔστι δ' ἐν τῇ Πεισάτιδι) Vide Pauſaniam Eliacorum libro ſecundo (Lib. VI. c. 13.) *Idem.*

4. στεφανίτην τὲ καὶ ἱερὸν) Vocatur ἀγὼν στεφανίτης, cujus præmium eſt ſola laus, quam victor conſequitur: ἱερὸν autem vocant, inquit Dio, τὸν τὴν σίτησιν ἔχοντα, quod huic loco non convenit. *Idem.*

5. ἀνάθημα Κυψ) Imo Χαρμίδου, ut teſtatur inſcriptio ſimulacri apud Pauſaniam Lib. V. c. 10.

Φειδίας Χαρμίδου υἱὸς Ἀθηναῖος μ' ἐποίησε.

Sic etiam in Epitome. *Idem.* Vide Fr. Junium in Catalogo Architectorum &c. v. *Phidias.*

6. *Bonam proportionis rationem duxiſſe*) Ἀστοχῆσαι pugnat cum ſenſu. itaque vel οὐκ præponendum, vel εὐστοχῆσαι legendum. Pandænum reliqui, quanquam Pauſanias, qui eum fratrem Phidiæ facit, Panænum dicat lib. V. c. 11. p. 402. ed. 1696. & Plinius, apud quem vitioſe legitur *Panæus* lib. XXXV. cap. 8. *Xyland.* omnia tamen loca Plinii, quæ Fr. Junius in Catalogo Architector. &c. p. 240. congeſſit, exhibent *Panæus.*

D 7. ἀστοχῆσαι) Xylander putat legendum eſſe εὐστοχῆσαι: nimis profectò ἀστόχως. Equidem ſi in omnibus libris ſic reperiſſem, tamen non dubitaſſem affirmare legendum eſſe, ut nunc omnes libri habent. Ait igitur Strabo poſſe in eo reprehendi ſtatuarium, quod Jovis ſimulachrum ſedens tam altum fecerit, ut videatur ei perpetuo ſedendi neceſſitas impoſita: Nam ſi ſurgat, tectum templi ſecum auferat. Quare negat ſervatam eſſe τὴν συμμετρίαν. Sanè Vitruv. Lib. III. c. 2. in fine, teſtis eſt, templum Jovis Olympii, quod erat Athenis (nam & ibi fuit) hypæthrum fuiſſe, & ſine tecto. [Vide omnino ſimilem ſententiam apud Xiphilin. p. 261.] *Caſaub.*

8. Πάνδαινος) Prius fuerat ſcriptum, Πάνται..., poſtea fecit prava pronuntiatio, ut Πάνδαινον ſcriberetur, pro Πάναινον, ut habet Pauſanias V. c. 11. qui hunc Phidiæ fratrem vocat: ut & Plinius bis, cap. 8. libro XXXV. Idem tamen Plinius ſive hunc ipſum ſive alium, Phidiæ filium nominat, (niſi fallunt nos Pliniani codices) libro XXXVI. cap. 23. *Idem.*

1. *Movit*

consobrinus ejus & in conductione operis socius, pictor, cum ad simulacri adornationem, tum ad colorum & maximè vestis ornamenta. Multæ picturæ eæque admiratione dignæ circa illud templum demonstrant, ipsius opera. Memoriæ proditum est Pheidiam à Pandæno interrogatum, quodnam exemplar imitari in imagine Jovis exprimenda statuisset, respondisse, id quod Homericis his versibus esset propositum.

> *Dixit, ceruleisque superciliis superûm rex*
> *Annuit, ambrosiosque æterno in vertice crines*
> *Concussit, nutuque almum tremefecit Olympum.*

Videntur enim hæc admodum præclarè dicta, maximè quod ad supercilia attinet, quibus intellectum nostrum poëta monet ut sibi imaginetur magnam quandam speciem magnamque vim Jovis: sicut & de Junone fecit, utrobique servato decoro. Ait enim:

> 1 *Movit se in folio, & longum concussit Olympum.*

Nam quod ex totius motu Juno effecit, id ipsum Jupiter ponitur confecisse solo superciliorum motu, cæsaric etiam affectionem istam imitante simul eodem modo affecta. Scitè etiam dictum est de Homero solum hunc deorum formas aut vidisse, aut ostendisse. Enimverò Eleis maximè accepta est ferenda Olympici templi & magnificentia & dignitas. Nam tempore belli Trojani, atque etiam antè, non floruerunt, attriti cum à Pyliis, tum ab Hercule, quo is tempore Augeam eorum regem evertit. Cujus rei hoc est documentum, quod ad Trojam Elei naves XL. miserunt, Pylii autem & Nestor XC. Sed posterioribus temporibus, à reditu nimirum Heraclidarum, contrarium evenit. Nam Ætoli, qui cum Heraclidis duce Oxylo redierunt, cum se ob vetustam generis propinquitatem Epeis conjunxissent, cavam Elidem auxerunt, magnamque Pisatæ ditionis partem sui juris, ipsamque etiam

A ὁ ζωγράφος ἀδελφιδοῦς ὢν αὐτοῦ, καὶ συνεργολάβος, πρός τε τὴν τοῦ ξοάνου κατασκευὴν, διὰ τὴν τῶν χρωμάτων κόσμησιν, καὶ μάλιστα τῆς ἐσθῆτος· δείκνυνται δὲ * καὶ γραφαί * Manuſſ. καὶ γράφεται πολλά τε καὶ θαύμαστα.
τε πολλαί τε καὶ θαυμασταὶ περὶ τὸ ἱερὸν, ἐκείνου ἔργα· ἀπομνημονεύουσι δὲ τοῦ Φειδίου, διότι πρὸς τὸν * Πάναινον εἶπε πυνθανόμενον, πρὸς * Vulgo Πάνδαινον.
τι παράδειγμα μέλλει * ποιήσειν τὴν εἰκόνα τοῦ Διὸς, ὅτι πρὸς τὴν Ὁμήρου, δι᾽ ἐπῶν ἐκτεθεῖσαν τούτων. * Scripti ποιεῖν.

> Ἦ καὶ κυανέῃσιν ἐπ᾽ ὀφρύσι, νεῦσε Κρονίων. Iliad. α. 528.
> Ἀμβρόσιαι δ᾽ ἄρα χαῖται ἐπερρώσαντο ἄνακτος,
> B Κρατὸς ἀπ᾽ ἀθανάτοιο, μέγαν δ᾽ ἐλέλιξεν Ὄλυμπον.

Εἰρῆσθαι γὰρ μάλα δοκεῖ καλῶς· ἔκ τε τῶν ἄλλων, καὶ τῶν ὀφρύων, * προκαλεῖ τὴν διάνοιαν ὁ ποιητὴς ἀναζωγραφεῖν μέγαν τινὰ τύπον, * Scripti προκαλεῖται.
καὶ μεγάλην δύναμιν * ἀξίαν τοῦ Διὸς, καθάπερ καὶ ἐπὶ Ἥρας, ἅμα φυλάττων τὸ ἐφ᾽ * ἑκατέρῳ πρέπον· ἔφη μὲν γὰρ, * Vulgati cod. δύναμιν τοῦ Διός. * Vulgo ἑκατέρων.

> Εἵσατο δ᾽ εἰνὶ θρόνῳ, ἐλέλιξε δὲ μακρὸν Ὄλυμπον. Iliad. θ. 199.

Τὸ δὲ ἐπ᾽ ἐκείνῃ συμβὰν * ὅλῃ κινηθείσῃ, τοῦτ᾽ ἐπὶ τοῦ Διὸς ἀπαντῆσαι ταῖς ὀφρύσι μόνον νεύσαντος, συμπαθούσης * δή τι καὶ τῆς κόμης· κομ- * Manuſſ. ὅλης κινηθείσης. * Sic Scripti & δέ τι. Vulg. δ᾽ ἔτι.
C ψῶς δ᾽ εἴρηται καὶ τὸ, ὁ τὰς τῶν θεῶν εἰκόνας, 2 ἢ μόνος * ἰδὼν, ἢ μόνος δείξας. Ἄξιοι δέ μάλιστα τὴν αἰτίαν ἔχειν τῆς περὶ τὸ * Ὀλυμπάσιν ἱερὸν μεγαλοπρεπείας τε 3 καὶ τιμῆς Ἠλεῖοι. * Manuſſ. εἰδώς. * Scripti ἐν Ὀλυμπίᾳ.
Κατὰ μὲν γὰρ τὰ Τρωϊκὰ, καὶ ἔτι πρὸ τούτων οὐκ ηὐτύχουν, ὑπό τε τῶν Πυλίων ταπεινωθέντες, καὶ ὑφ᾽ Ἡρακλέους ὕστερον, ἡνίκα Αὐγέας ὁ βασιλεύων αὐτῶν κατελύθη σημεῖον δέ· εἰς γὰρ τὴν Τροίαν ἐκεῖνοι μὲν τεσσαράκοντα ναῦς ἔστειλαν, Πύλιοι δὲ καὶ Νέστωρ ἐνενήκοντα. Ὕστερον δὲ μετὰ τὴν τῶν Ἡρακλειδῶν κάθοδον, συνέβη τἀναντία. 4 Αἰτωλοὶ γὰρ συγκατελθόντες τοῖς Ἡρακλείδαις μετὰ Ὀξύλου,
D καὶ συνοικήσαντες Ἐπειοῖς κατὰ συγγένειαν παλαιὰν, ηὔξησαν τὴν κοίλην Ἦλιν, καὶ τῆς τε Πισάτιδος ἀφείλοντο πολλὴν, καὶ Ὀλυμπία

1. *Movit ſe*) Εἵσατο, quod non auſus ſum mutare, cum Græci interpretes in hunc ſenſum explicent vocem, noſtri Homerici codices σείσατο habent, quod eſt concuſſit: atque ſic etiam ſcripta epitoma, cui verba ſubjecta adſtipulantur, impreſſa σείσατο habet. Solent autem irati ſedilia ſua moto ob indignationem corpore agitare. Cætera quæ ſequuntur, non ſunt integra, ego ſententiam tradidi, verba commodius leguntur apud Euſtathium in Iliad. α. 528. *Xyland.*

2. ἢ μόνος ἰδὼν ἢ μόνος δείξας) Conqueritur hoc nomine Herodotus II. c. 53. de Heſiodo & Homero, quos ait omnium primos εἴδεα θεῶν σημῆναι, eorumque ἐπωνυμίας, τιμὰς & τέχνας tradidiſſe hominibus. libri veteres pro ἰδὼν habent εἰδώς. Sed Euſtathius habet ἰδών. *Caſaub.*

3. καὶ τιμῆς Ἠλεῖοι) Eleorum nomen ambiguum eſt. Nam modò latius, modò anguſtius patet. Eleos hîc intellige eos, qui urbem Elin incolebant, & quorum regionem primam è tribus Eleæ partibus deſcripſit, ac κοίλην Ἦλιδα vocavit. *Idem.*

4. Αἰτωλοὶ γὰρ) Vide & Pauſaniam initio libri prioris rerum Eliacarum (i. e. Lib. v.) *Idem.*

ὑπ' ἐκείνοις ἐγένετο· καὶ δὴ καὶ ὁ ἀγὼν εὕρημά ἐστιν ἐκείνων Ὀλυμπιακὸς, καὶ [1] τὰς Ὀλυμπιάδας τὰς πρώτας, ἐκεῖνοι συνετέλουν. Ἐάσαι γὰρ δεῖ τὰ παλαιὰ, καὶ περὶ τῆς κτίσεως τοῦ ἱεροῦ, καὶ περὶ τῆς θέσεως τοῦ ἀγῶνος· τῶν μὲν [2] ἕνα τῶν Ἰδαίων Δακτύλων Ἡρακλέα λεγόντων ἀρχηγέτην τούτων. τῶν δὲ τὸν Ἀλκμήνης καὶ Διὸς, ὃν καὶ ἀγωνίσασθαι πρῶτον, καὶ νικῆσαι· τὰ γὰρ τοιαῦτα πολλαχῶς λέγεται, καὶ οὐ πάνυ πιστεύεται. Ἐγγυτέρω δὲ τῆς πίστεως, ὅτι μέχρι τῆς ἕκτης καὶ εἰκοστῆς Ὀλυμπιάδος ἀπὸ τῆς πρώτης [3] ἐν ᾗ Κόροιβος ἐνίκα στάδιον Ἠλεῖος, τὴν προστασίαν εἶχον τοῦ τε ἱεροῦ, καὶ τοῦ ἀγῶνος Ἠλεῖοι. Κατὰ δὲ τὰ Τρωϊκὰ, ἢ οὐκ ἦν ἀγὼν στεφανίτης, ἢ οὐκ ἔνδοξος, οὔθ' οὗτος, οὔτ' ἄλλος οὐδεὶς * νῦν τῶν ἐνδόξων. οὔτε μέμνηται τούτων Ὅμηρος οὐδενός· ἀλλ' ἑτέρων τινῶν ἐπιταφίων. Καί τοι δοκεῖ τισι τοῦ Ὀλυμπιακοῦ μεμνῆσθαι ὅταν φῇ, τὸν Αὐγέαν ἀποστερῆσαι τέσσαρας ἀθλοφόρους ἵππους, ἐλθόντας μετ' ἄεθλα· φασί τε τοὺς Πισάτας μὴ μετασχεῖν τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, [4] ἱεροὺς νομισθέντας τοῦ Διός· Ἀλλ' * οὔθ' ἡ Πισᾶτις ὑπὸ Αὐγέα τόθ' ὑπῆρχεν, ἐν ᾗ ἐστὶ καὶ ἡ Ὀλυμπία· ἀλλ' ἡ Ἠλεία μόνον· οὔτ' ἐν Ἠλείᾳ συνετελέσθη ὁ Ὀλυμπιακὸς ἀγὼν, οὐδ' ἅπαξ, ἀλλ' ἀεὶ ἐν Ὀλυμπίᾳ. ὃς δὲ νῦν παρατεθεὶς ἐν Ἤλιδι φαίνεται γενόμενος, ἐν ᾗ καὶ τὸ χρέος ὠφείλετο. καὶ γὰρ τὸ χρέος ὀφείλεται ἐν Ἤλιδι δίῃ,

Τέσσαρες ἀθλοφόροι ἵπποι.

[5] Καὶ οὗτος * μὲν οὐ στεφανίτης· περὶ τρίποδος

* Mallem, τῶν νῦν ἐνδόξων.

* Sic legendum. Vulgo οὐδ' οἱ Πισᾶται οὐδ' ὑπὸ Αὐγέα τοθ' ὑπῆρχον.

* Manuſſ. μὲν οὖν.

p. 355.

A Olympiam fecerunt. Quin & certamen Olympicum iſti inſtituerunt, & Olympiades primas celebraverunt. Omittenda ſunt enim vetuſta, quæ & de auctore templi, & inſtitutione certaminis feruntur: aliis auctorem horum facientibus Herculem unum de Idæis Dactylis, aliis Herculem. Jovis & Alcmenæ filium, qui & certaverit primus, & vicerit: nam talia ſolent & variè dici, & non admodum credi. Vero propius eſt, uſque ad vigeſimam ſextam à prima Olympiadem, in qua curſu vicit Corœbus Eleus, cum templo, tum certamini præfuiſſe Eleos. B Tempore belli Trojani hoc certamen aut non fuit tale, unde coronæ reportarentur, aut non nobile, ut neque alia fuerunt, quæ magni ſunt hodie nominis, neque horum Homerus, ſed aliorum quorundam funebrium mentionem facit. Non deſunt quidam qui Olympici certaminis putent ab Homero factam mentionem, quando ait Augeam intervertiſſe quatuor equos, qui è certaminibus præmia reportaſſent, eoque nomine miſſi eſſent: dicantque Piſæos propterea non interfuiſſe bello Trojano, quod Jovi ſacri haberentur. Sed neque Piſæorum ager (in quo eſt Olympia) iſto tempore ſub Augea C fuit, Eleæ ſolius dominium poſſidente: & ne ſemel quidem in Elea certamen Olympicum fuit celebratum, Olympiæ ſemper. At cujus meminit Homerus, id Elide fuit factum, ubi etiam debebantur quatuor illi victores ac præmiis ornati equi: neque corona victori dabatur: nam tripos erat præmium,

1. τὰς Ὀλυμπιάδας) quas Iphitus inſtituit, ut notum eſt. *Caſaub.*

2. ἕνα τῶν Ἰδαίων Δακ.) Pauſanias Ἠλιακ. α. (Lib. v. c. 7.) ubi fuſius fabula tota narratur, Ἡρακλεῖ ὧν πρόσεστι τῷ Ἰδαίῳ δόξα, τόν τε ἀγῶνα διαθεῖναι πρώτῳ, καὶ Ὀλύμπια ὄνομα θέσθαι. i. e. *Auctor igitur iſtorum ludorum Hercules Idæus celebratur, à quo ſunt Olympia appellati.* Idem.

3. Κόροιβος) pro Κόρυβος ſcripſi. non tam quia nomen illud eſt uſu receptius, quam quod apud Pauſaniam primo Eliacorum ſic legitur. Quod ad funebria attinet certamina exemplum (ut obiter rudiorem lectorem juvem) extat illuſtre, quod Neſtor citat Iliad, ψ. 630. Porrò Piſam & Piſſam promiſcuè ſcribi, notum eſt. Stephanus unum S habet, quod ſequor ſic & cauſam ſcribo, potius quam cauſſam. Unum S agnoſcit etiam Euſtathius in Iliad. U. 9. explicans vocem πίσεα. fontem autem βῆσαν ſcripſi, non βῆσσαν: quòd illud in epitoma inveni, & jota non ſolet in ἦτα tranſire: π in β verti novum non eſt. *Xyland.*

3. ἐν ᾗ Κόροιβος) Ait Olympiade prima, viciſſe Corœbum curſu, idem Pauſanias his verbis ſatis obſcuris voluit ſignificare Lib. v. c. 8. Ἐξ οὗ γὰρ τὸ συνεχὲς ταῖς μνήμαις ἐπὶ ταῖς Ὀλυμπιάσιν ἐστὶ, δρόμου μὲν ἆθλα ἐτέθη πρῶτον, καὶ Ἠλεῖος Κόροιβος ἐνίκα. i. e. *Id ex eo maxime perſpicuum eſt, quod quantum continuatas Olympiades hominum memoria conſequi poteſt, curſus primum certamen in quo vicit Eleus Corœbus, relatum eſt.* Caſaub.

4. ἱεροὺς νομ.) Nam qui ſacri alicui Deo erant, ii, ſicut Epicuri Deus, nec πράγματα cuiquam παρεῖχον, nec ipſi à quoquam laceſſebantur: ſed μετὰ D ἀδείας vivebant, ut de quodam populo ἀνιερωμένῳ dixit libro VII. *Idem.*

5. Καὶ οὗτος μὲν οὐ στεφανίτης, περὶ τρίποδος γὰρ ἔμελλον θεύσεσθαι, ἐκεῖνος δὲ μετὰ τὴν ἕκτην καὶ &c. *Neque corona victori dabatur, nam tripos erat præmium, de quo erant curſu decertaturi: illud autem poſt ſextam &c.*) Hunc locum aliter diſtinguendum puto, ſic nempe, ut ſenſus quadret: καὶ οὗτος μὲν οὐ στεφανίτης, περὶ τρίποδος γὰρ ἔμελλον θεύσεσθαι, ἐκεῖνος δέ. Μετὰ οὖν τὴν ἕκτην καὶ εἰκοστὴν Ὀλυμπιάδα οἱ Πισᾶται. i.e. *Et hic quidem non erat de corona (de tripode enim certaturi erant.) ſed ille. Itaque poſt vigeſimam ſextam Olympiad. &c.* Ut vulgo legitur, videtur aſſerere hic locus Olympiacum agonem στεφανίτην non fuiſſe ab initio, ſed tantum poſt Olympiadem vigeſimam ſextam, quod falſum eſt: quomodo autem diſtinguo, omnia plana ſunt. *Palmer.*

1. οἱ οὖν

de quo erant curſu decertaturi: illud autem poſt vigeſimam ſextam Olympiadem victores coronabat. Ac Piſæi quidem recuperatis ſuis rebus, ipſi certamen illud procurarunt, cum viderent florere gloria. Poſterioribus autem temporibus, cum ditio Piſæorum rurſus ad Eleos rediiſſet, ad eoſdem & certaminis illius rediit procuratio: adjuveruntque hos Lacedæmonii Meſſeniis ultimò oppreſſis, quòd Spartanis Elei opem tuliſſent: diverſo à Neſtoris poſteritate & Arcadibus inſtituto, qui Meſſenios in bello adjutarant, & quidem eò uſque Spartani Eleos juverunt, ut omnis quæ ad Meſſenem uſque eſt ditio, Elea appellata fuerit, idque nomen hodieque obtineat, cum Piſæorum, Cauconum, & Triphyliorum ne nomina quidem ſuperſint: quin & Emathoentem Pylum Lepreo condendo inſeruerunt, in gratiam Lepreatarum qui bello victores diſceſſerant: & multa alia oppida deleverunt, quæ videbant proprio ductu rempub. velle adminiſtrare, eiſque impoſuerunt tributa. Piſæorum famæ celebritas primum originem duxit à principibus eorum, qui potentiſſimi fuerunt. Oenomaus, & ſucceſſor ejus Pelops, hujuſque multi filii, quin & Salmoneus ibi regnaſſe dicitur: & cum Piſatis regio in octo diſtribuatur urbes, una de his Salmone appellatur, quæ & templum Olympicum, nomen regioni ampliſſimum pepererunt. Sed veteres hiſtoriæ tamen ita ſunt cognoſcendæ, ut non admodum indubitatæ fidei, quando & recentiorum opiniones multis de rebus diſcrepent. Verbi gratia Augeam alii Piſatidi imperaſſe, Oenomaum & Salmoneum Eleæ aſſerunt: alii gentes eas in unam conflant. Oportet autem ea ſequi, quæ majori ex parte in confeſſo ſunt: cùm ne Piſatidis quidem regionis nomen omnes ab eadem origine arceſſant. Alii deducunt à Piſa urbe quæ nomen hoc cum fonte habeat commune: & fontem quaſi Piſtram, id eſt Potiſtram (*intellige potum ſuggerentem*) dictam ajunt: urbem oſtentant

A γὰρ ἔμελλον θύεσθαι· ἐκεῖνος δὲ μετὰ τὴν ἕκτην καὶ εἰκοστὴν Ὀλυμπιάδα. [1] Οἱ οὖν Πισάται τὴν οἰκείαν ἀπολαβόντες, αὐτοὶ συνετέλουν, τὸν ἀγῶνα ὁρῶντες εὐδοκιμοῦντα· χρόνοις δ' ὕστερον μεταπεσούσης πάλιν τῆς Πισάτιδος εἰς τοὺς Ηλείους, μετέπεσε πάλιν εἰς αὐτοὺς καὶ ἡ ἀγωνοθεσία. Συνέπραξαν δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι μετὰ τὴν ἐσχάτην κατάλυσιν τῶν Μεσσηνίων, συμμαχήσασιν αὐτοῖς, τἀναντία τῶν Νέστορος ἀπογόνων, καὶ τῶν Αρκάδων, συμπολεμησάντων τοῖς Μεσσηνίοις· καὶ ἐπὶ τοσοῦτόν γε συνέπραξαν, ὥστε τὴν χώραν ἅπασαν τὴν μέχρι Μεσσήνης Ηλείαν ῥηθῆναι, καὶ B διαμεῖναι μέχρι καὶ νῦν· Πισατῶν δὲ, καὶ Τριφυλίων, καὶ Καυκώνων μηδ' ὄνομα λειφθῆναι. Καὶ αὐτὸν δὲ τὸν Πύλον τὸν ἠμαθόεντα, εἰς τὸ Λέπρεον συνῴκισαν, χαριζόμενοι τοῖς Λεπρεάταις κρατήσασι * πολέμῳ, καὶ ἄλλας πολλὰς τῶν κατοικιῶν κατέσπασαν· ὅσας θ' ἑώρων αὐτοπραγεῖν ἐθελούσας, * φόρους ἐπράξαντο. Διωνομάσθη δὲ πλεῖστον, ἡ Πισᾶτις, τότε μὲν πρῶτον, διὰ τοὺς ἡγεμόνας δυνηθέντας πλεῖστον, Οἰνόμαόν τε καὶ Πέλοπα τὸν ἐκεῖνον διαδεξάμενον· καὶ [2] ὁ Σαλμωνεὺς δὲ ἐνταῦθα βασιλεῦσαι λέγεται· εἰς γοῦν ὀκτὼ πόλεις μερι- C ζομένης τῆς Πισάτιδος, μία τούτων λέγεται καὶ ἡ Σαλμώνη. * Διὰ ταῦτά τε δὴ, καὶ διὰ τὸ ἱερὸν τὸ Ὀλυμπίασι, διατεθρύλληται σφόδρα ἡ χώρα. Δεῖ δὲ τῶν παλαιῶν ἱστοριῶν ἀκούειν οὕτως, ὡς μὴ ὁμολογουμένων σφόδρα· οἱ γὰρ νεώτεροι [3] πολλάκις νομίζουσιν, καὶ τἀναντία λέγειν· οἷον τὸν μὲν Αὐγείαν τῆς Πισάτιδος ἄρξαι· τὸν δ' Οἰνόμαον καὶ τὸν Σαλμωνέα τῆς Ηλείας· ἔνιοι δ' εἰς ταυτὸ συνάγουσι τὰ ἔθνη. Δεῖ δὲ τοῖς ὁμολογουμένοις ὡς ἐπιπολὺ ἀκολουθεῖν· ἐπεὶ οὐδὲ τοὔνομα * [4] τὴν Πισᾶτιν ἐτυμολογοῦσιν ὁμοίως· οἱ μὲν γὰρ ἀπὸ Πίσης ὁμωνύμου τῇ κρήνῃ πόλεως· D τὴν δὲ κρήνην, Πίσαν εἰρῆσθαι, οἷον [5] πίστραν, ὅπερ ἐστὶ ποτίστραν· τὴν δὲ πόλιν ἱδρυμένην

* Vulgo πολέμου.

* Scripti φόρον.

p. 356.

* Vulgo διὰ ταῦτα δὴ καὶ τὸ ἱερόντε Ο.

* Manuſſ. τῆς Πισάτιδος.

1. *οἱ οὖν Πισάται*) Vide Pauſaniam Ηλιακ. β. (Lib. VI. c. 22.) illo loco, *Πισαῖοι δὲ ἐφελκύσαντο αὐθαίρετον συμφοράν*, &c. *Caſaub.*

2. *ὁ Σαλμωνεὺς*) De hoc vide Diodorum Siculum libro quarto pag 270 ed. 1604. *ᾤκησεν*, inquit, *τῆς Ηλείας παρὰ τὸν Αλφειὸν, καὶ πόλιν ἔκτισεν ἀφ' ἑαυτοῦ Σαλμωνίαν.* Apollodorus lib. I. c 9. §. 7. de Salmoneo, *παραγενόμενος δὲ αὖθις εἰς Ηλιν ἐκεῖ πόλιν ἔκτισε.* quo loco, vel Elin latè accipit pro Elea, vel ab aliis diſſentit. *Idem.*

3. *πολλάκις νομίζουσιν*) Locus ſuſpectus. fortaſſe legendum *πολλὰ καινίζουσι.* Imo legendum ut edidimus ex ſcriptis codicibus, *πολλάκις νομίζουσιν.* hoc eſt, conſuetum habent, ſolent. *Idem.*

4. *τὴν Πισᾶτιν*) Piſatin conſtat à Piſa eſſe appellatam. Piſa vero unde ſit appellata, non uno modo traditur: Pauſanias Lib. VI. cap. 22. vult dictam *ἀπὸ Πίσου τοῦ οἰκιστοῦ.* Pindari ſcholiaſtes, ad Olymp. Od. IX. p. 89. ed. P. Stephani 1599. *ἀπὸ Πίσης τῆς ἐνδυμίωνος.* Vide Stephanum. *Idem.*

5. *πίστραν*) Hac voce ſæpius utitur Euripides Cyclope, ℣. 29.

ἐγὼ δὲ πληροῦν πίστραν, καὶ σαίρειν στέγας. i. e.

Ego vero ut impleam pocula, & verram habitacula

Mox, ℣. 47.

——ὕδωρ ποταμῶν

Ἐν πίστραις κεῖται. i. e.

——Aqua fluviorum

In poculis poſita eſt. Idem.

A [1] ἐφ' ὕψους, δεικνύουσι μεταξὺ δυεῖν ὀρεῖν, Οσσης, καὶ Ὀλύμπου, ὁμωνύμων τοῖς ἐν Θετταλίᾳ· τινὲς δὲ πόλιν μὲν οὐδεμίαν γεγονέναι Πίσαν φασίν. εἶναι γὰρ ἂν μίαν τῶν ὀκτώ· κρήνην δὲ μόνην, ἣν νῦν καλεῖσθαι Βῖσαν, Κυκησίου πλησίον πόλεως μεγίστης τῶν ὀκτώ· Στησίχορος δὲ [2] καλεῖ πόλιν τὴν χώραν Πίσαν λεγομένην· ὡς ὁ ποιητὴς τὴν Λέσβον, [3] Μάκαρος πόλιν· Εὐριπίδης δ' ἐν Ἴωνι.

Εὔβοι' Ἀθήναις ἐστί τις γείτων πόλις.

Καὶ ἐν Ῥαδαμάνθυι·

Οἳ γῆν ἔχουσ' Εὐβοΐδα πρόσχωρον πόλιν. B

Σοφοκλῆς δ' ἐν Μυσοῖς·

Ἀσία μὲν ἡ σύμπασα κλῄζεται ξένε,
Πόλις δὲ Μυσῶν Μυσία προσήγορος.

Ἡ δὲ Σαλμώνη πλησίον ἐστὶ τῆς ὁμωνύμου κρήνης, ἐξ ἧς ῥεῖ ὁ Ἐνιπεύς· ἐμβάλλει δ' εἰς τὸν Ἀλφειόν, καλεῖται δὲ νῦν Βαρνίχιος· [4] τούτου ἐρασθῆναι τὴν Τυρώ φασιν·

Ἡποταμοῦ ἠράσατ' Ἐνιπῆος θείοιο.

[5] Ἐνταῦθα γὰρ βασιλεῦσαι τὸν πατέρα αὐτῆς Σαλμωνέα, καθάπερ καὶ Εὐριπίδης ἐν Αἰόλῳ φησί. τὸν δ' ἐν τῇ Θετταλίᾳ [6] Ἐνισέα γράφουσιν· ὃς ἀπὸ τῆς Ὄθρυος ῥέων, δέχεται τὸν Ἀπιδανὸν κατενεχθέντα ἐκ Φαρσάλου. C Ἐγγὺς δὲ τῆς Σαλμώνης [7] Ἡράκλεια, καὶ αὐτὴ μία τῶν ὀκτώ, διέχουσα περὶ τετταράκοντα σταδίους τῆς Ὀλυμπίας, κειμένη παρὰ τὸν Κυθήριον ποταμόν, οὗ τὸ τ

inter duos montes Oſſam & Olympum, quo nomine alii ſunt duo montes Theſſaliæ. Quidam fuiſſe negant ullam urbem Piſam: nam debuiſſe ex octo iſtis unam eſſe: fontem duntaxat fuiſſe, qui nunc Biſa dicatur, propinqua Cycesio maximæ octo illarum urbium. Steſichorus regionem Piſæam, urbis vocabulo notat: quemodo poëta Lesbum appellat Macaris urbem: & Euripides in Jone:

Propinqua Athenis urbs Eubœa cernitur.

Ac in Radamantho.

Urbem propinquam Eubœa qui tenent ſolum.

Ac in Myſis Sophocles.

Aſia iſta tota regio nomen obtinet,
Sed Myſia urbs Myſorum patria dicitur.

Salmone autem vicina eſt fonti cognomini, ex quo Enipeus profluit, qui in Alpheum exit, & hodie Barnichius nominatur. Hujus fluvii amore captam fuiſſe Tyronem ajunt,

Quæ fluvium flagrans [illegible]pea divum.

ibi enim regnaſſe patrem ejus Salmoneum: quòd etiam Euripides in Aetolo teſtatur. Alium in Theſſalia ponunt Enipeum qui ab Othry delabens, recipit à Pharſalo decurrentem Apidanum. Prope Salmonem Heraclea eſt, una & ipſa de octo Piſatidis urbibus, XL. circiter ſtadiis ab Olympia diſtans, ſita ad Cytherium fluvium. ibi eſt

1. ἐφ' ὕψους) Pindari ſcholiaſtes, ex Polemone refert, ὅτι Πίσης ὁ τόπος ἐν Ἤλιδι, ὑπὸ ὑψηλῶν ὀχθῶν περιεχόμενος. *Caſaub.*

2. καλεῖ πόλιν τὴν χώραν) Sic quoque Heſychius πόλιν explicat χώραν. Suidas notat Cium inſulam à Lyſia πόλιν eſſe appellatam: deinde ſubjicit, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι πολλάκις τῶν ῥητόρων τὰς νήσους πόλεις ὀνομάζουσι. [Dionyſius quoque periegetes Cyprum inſulam appellat, ℣. 509.

—— ἐπήρατον ἄστυ Διωναίης Ἀφροδίτης. i. e.

Amabilis urbs Dionaeæ Veneris.

Summus vates Lemnum πτολίεθρον, ὀδ. θ. ℣. 283. Poſſe & alia id genus proferre.] *Idem.*

3. Μάκαρος πόλιν) Si bene memini hodie apud poëtam pro πόλιν legitur ἕδος. *Idem.*

4. Τούτου ἐρασθῆναι τὴν Τυρώ) Reprehendunt itaque docti viri Propertium Lib. I. el. 13. ℣. 21. quod dixerit,

Non ſic Aemonio Salmonida mixtus Enipeo,
Tænarius facili preſſit amore Deus.

neque animadvertunt fuiſſe qui ſic ſentirent etiam ante Propertium. Sanè Apollodorus, ſi quis diligenter eum legat, non aliter docet. Strabo autem noſter ita hæc refert, ut diſputatum de eo fuiſſe indicet. *Idem.*

5. ἐνταῦθα) Refellit eorum ſententiam qui Enipeum Theſſalicum à Salmonide amatum dicebant: Prius argumentum, Quod pater ejus regnavit juxta fluvium Peloponneſiacum, non juxta Theſſalicum. Reſpondeant qui contrarium ſentiunt, Tyronem apud Cetheum Salmonei fratrem in Theſſalia fuiſſe educatam: ibi Enipeum Theſſalicum amaſſe. Vide Apollod. Lib. I. c. 9. §. 8. *Idem.*

6. ἐνιπέα γράφουσι) Locus depravatus: Aldi enim codex habet Ἐνισέα. atque ita legendum eſſe ex Euſtathio apparet, qui hunc locum habet. Eſt alterum argumentum, quo probatur non rectè dici D Theſſalicum fluvium à Tyrone amatum: neque de eo recte poëtæ verba accipi: quippe, cui nomen ſit Eniſeo, non Enipeo. Atque hæc ita refert Strabo, ut nihil affirmet: quod qui non animadvertunt, jubent nos ex ſententia Strabonis omnes omnium auctorum locos emendare, qui Enipei Theſſaliæ meminere. Quod ſi eſt, primum corrigantur Strabonis codices qui Enipeum conſtanter habent libro ſequenti. Verum dubium non eſt, quin illi graviter fallantur, qui locum hunc ſic accipiunt. Vibius vero Sequeſter Theſſalicum fluvium non Eniſeum ſed Enipheum vocat. *Idem.*

7. Ἡράκλεια) Stephano Heraclea, πόλις [illegible]κή. Pauſanias Lib. VI. c. 22. nonnihil à noſtro diſſentit, Ἀπέχει δὲ inquit, ὡς πεντήκοντα Ὀλυμπίας σταδίους κώμη τε Ἠλείων Ἡράκλεια, καὶ πρὸς αὐτῇ Κύθηρος ποταμός. i. e. *Diſtat* L. *ferme ſtadia ab Olympia Eleorum vicus Heraclea. Allabitur Cytheras fluvius.* Idem.

ſacellum nympharum Goniadum, quas creditum fuit aquis morbos depellere. Juxta Olympiam eſt etiam Epina, & ipſa in octo urbium numero, per quam labitur Parth[illegible]as fluvius, qua itur ad Phercam Arcadiæ urbem, quæ ſita eſt ſupra Dymæam, Buprasium, & Elidem verſus ſeptentrionem à Piſatide ſitas. Ex dictis octo urbibus eſt etiam Cyceſium, & Di[illegible]ontium, ſitum in via quæ Elide Olym[illegible]iam ducit, in planicie. verùm ea deſerta eſt, ejuſque incolæ plerique Epidamnum & Apolloniam commigraverunt. Proximè ſuper Olympiam Pholoë jacet, mons Arcadicus, cujus imi procurſus in Piſæa ſunt regione. B ¶ Omnino enim & hæc tota, & Triphy[illegible] plurimæ partes Arcadiam confinio attingunt. Quæ etiam cauſa eſt quod eorum locorum, quæ Homerus in Cat[illegible]go Pyliæ regioni adſcribit, pleraque videntur eſſe Arcadiæ. tametſi periti hoc negant, qui Arcadiam Amaryntho amne finiri ajunt, uno ex iis qui in Alpheum illabuntur: loca autem iſta extra Ama[illegible] ſita. Quam ſubjiciam, E[illegible]tio. Ætolus à Salmoneo

A 1 Γωνιάδων νυμφῶν ἱερὸν τῶν πεπιϛευμένων θεραπεύειν νόσους τοῖς ὕδασι. 2 Παρὰ δὲ τ̃ Ολυμπίαν ἐϛι καὶ 3 ἡ Επινα, καὶ αὕτη τ̃ ὀκτὼ. δι' ἧς ῥεῖ ποταμὸς Παρθενίας, ὡς εἰς Φηραίαν p. 357. * ἰόντων· ἡ δὲ Φηραία ἐϛὶ τῆς Αρκαδίας· ὑπέρκειται δὲ τῆς Δυμαίας, Βουπρασίου, καὶ Ηλιδος· ἅπερ ἐϛι πρὸς ἄρκτον τῇ Πισάτιδι· αὐτὴ δέ ἐϛι καὶ τὸ Κυκήσιον τῶν ὀκτώ· καὶ τὸ 4 Δυσπόντιον κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν ἐξ Ηλιδος εἰς Ολυμπίαν, ἐν πεδίῳ κείμενον· ἐξηλείφθη δὲ, καὶ ἀπῆραν οἱ πλείους εἰς Επίδαμνον καὶ Απολλωνίαν· καὶ ἡ Φολόη δ' ὑπέρκειται τ̃ Ολυμπίας ἐγγυτάτω, ὄρος Αρκαδικὸν, ὥστε τὰς B ὑπωρείας τ̃ Πισάτιδος εἶναι. Καὶ πᾶσα δ' ἡ Πισάτις καὶ τ̃ Τριφυλίας τὰ * πλεῖστα ὁμορεῖ τῇ Αρκαδίᾳ· * διὰ τοῦτο δὲ καὶ Αρκαδικὰ εἶναι δοκεῖ τὰ πλεῖστα τῶν Πυλιακῶν ἐν καταλόγῳ φραζομένων χωρίων· οὐ μήν γέ φασιν οἱ ἔμπειροι. 5 Τὸν γὰρ Αμάρυνθον εἶναι τ̃ ὁρίζοντα τὴν Αρκαδίαν, τῶν εἰς τὸν Αλφειὸν ἐμπιπτόντων ποταμῶν· ἔξω δ' ἐκείνου τὰ χωρία ἱδρῦσθαι ταῦτα· Εφορος δέ φησιν, 6 Αἰτωλὸν 7 ἐκπεσόντα ὑπὸ Σαλμωνέως τ̃ βασιλέως

* Manuſſ. ἀνιόντων.

* Scripti πλείω.

* Scripti διὰ δὴ τοῦτο.

[illegible] Γωνιάδων νυμφῶν) Turpe mendum: Legendum enim Ιωνίδων vel Ιωνιάδων, ſicut Ανιγρίδες dicuntur, & Ανιγριάδες, Κρηνίδες & Κρηνιάδες. Pauſanias C Lib. VI. cap. 22. de Cythero fluvio loquens πηγὴ δὲ, inquit, ἐκδιδοῦσα ἐς τὸν πόταμὸν, καὶ νυμφῶν ἐϛὶν ἱερὸν ἐπὶ τῇ πηγῇ. ὀνόματα δὲ ἰδίᾳ μὲν ἑκάϛῃ τῶν Νυμφῶν, Καλλιφάεια, καὶ Συνάλλαξις, καὶ Πηγαία [illegible] καὶ Ιασις. ἐν [illegible]νῷ δὲ σφισιν ἐπίκλησιν Ιωνίδες. λουομένοις δὲ ἐν τῇ [illegible] [illegible]μάτων τέ ἐϛι καὶ ἀλγημάτων παντοίων [illegible]. i. e. *ſupra fontem, è quo amnis emanat, Nympharum templum eſt. ſua ſunt propria Nymphis nomina, Calliphæa, Synallaxis, Pegæa, & Jaſis. Communi quidem vocabulo Jonides nuncupantur. Saluberrimæ ſunt lavantibus aquæ ad laſſitudines, & quoſvis corporis dolores levandos.* Deinde addit Ionidas vocari ab Ione Gargetti filio, qui illûc Athenis migrarit. *Caſaub.*

2. Παρὰ δὲ τὴν Ολυμπίαν ἔϛι καὶ ἡ Επινα) Perperam legitur ἡ Επινα pro Αρπινα. Docet hoc Pauſanias in Eliacis. (Lib. VI. c. 21.) Καὶ ὄνομα Παρθενίας τῷ ποταμῷ ἀπὸ ἵππου τῆς Μάρμακος. ἔϛι δὲ καὶ ἄλλος Αρπιννάτης καλούμενος ποταμὸς. i. e. *Eſt & alter fluvius Parthenius nomine apud Harpinatas.* Ibidem Pauſanias: οἰκίσαι D δὲ Οἰνόμαον τὴν πόλιν (Αρπινναν) καὶ θέσθαι τὸ ὄνομα ἀπὸ τῆς μητρὸς λέγουσιν Αρπίννης. Harpina etiam æque nomen fuit Oenomai, auctores Lycophron, ejus interpres Iſaacius, & Apollonii ſcholiaſtes. Lycophronis verſus ſunt hi: ℣. 166.

Ο τὴν πόδαργον Ψύλλαν ἡνιοϛροφῶν
Καὶ τὴν ὁπλαῖς Αρπινναν Αρπυίαις ἴσην. i. e.
[illegible]ocis moderatur Pſyllæ
[illegible]rpinnæque ungulas æqualis Harpyiis.

[illegible]oparduſ Emend. Lib. VIII. c. 16 apud Gru[illegible] Tom. III. pag. 163.

3. ἡ ἔπινα) Nihil muto: tantum dico ſuſpicari me ſcriptum fuiſſe Αρπίνα. Nam Pauſanias (Lib. VI. cap. 21.) Arpinam urbem antiquam agnoſcit, quæ parum à Parthenia flumine diſtaret, cujus cum nuſquam meminerit Strabo, ut nec Pauſanias hujus Epinæ, ſuſpicor ut dixi, eandem eſſe urbem ab utroque intellectam. *Caſaub.*

3. Επινα) Dubitantis Caſauboni conjectura, qua pro Επινα ſcriptum fuiſſe Αρπίνα ſuſpicatus eſt, egregie non tantum adſtruitur ex Stephano, verùm etiam ex Philoſtrato & Pauſania paſſim. *Holſtein in Stephan. de urb. p. 134.*

3. Επινα) lege Αρπινα. Sic emendabat Salmaſius in margine ſui Stephani, unde egregie quoque fulcitur conjectura Caſauboni, quâ ſuſpicabatur olim Αρπιννα in Straboris codicibus fuiſſe exaratum. *Berckelius in Stephanum de Urb. p. 612. n. 99.*

4. Δυσπόντιον) Stephanus Δυσπόντιον πόλις Πισαίας, ἀπὸ Δυσπόντου τ̃ Πέλοπος. meminit & Pauſanias Lib. VI. c. 22. *Idem.*

5. Τὸν γὰρ Αμάρυνθον εἶναι τὸν ὁρίζοντα τὴν Αρκαδίαν, τῶν εἰς τὸν Αλφειὸν ἐμπιπτόντων ποταμῶν. *Qui Arcadiam Amaryntho amne finiri ajunt, uno ex iis, qui in Alpheum illabuntur*) Nulli, quod ſciam, ſuſpectus fuit hic locus, at mihi mendum olere videtur. Lege meo periculo τὸν γὰρ Ερύμανθον. Nam hoc idem ait Pauſanias Lib. VIII. c. 24. de Erymantho in Arcadicis, cum ultimum omnium ponens eorum, qui in ipſa Arcadia cum Alpheo miſcentur. *Amarynthus* vero fluvius nec ibi nec alibi, quod ſciam, invenitur. *Palmer.*

6. Αἰτωλὸν ἐκπεσόντα ὑπὸ Σαλμώνεως. *Ætolus à Salmoneo ejectus*) Aliam fugæ Ætoli cauſam vide apud Pauſaniam in Eliacorum I. (i e. Lib. V. c. 1.) *Palmer.*

7. ἐπεσόντα) Cur Ætolus Endymionis filius Elide relicta in eam migrârit, quæ ab ipſo poſtea Ætolia dicta eſt, aliter refert Apollodorus libr. pr. cui Pauſanias aſſentitur Ηλιακ. α. (Lib. V. c. 1.) & Pindari ſcholiaſtes in Oden. III. Olympioni. Porro de Heraclidarum reditu ſive καθόδῳ in Peloponneſum duce Oxylo τριοφθάλμῳ plena ſunt veterum monumenta. Vide præter alios Pauſaniam initio Ηλιακ. ubi omnia habentur, quæ hic refert Strabo. conferenda etiam hæc ſunt cum his, quæ ex eodem Ephoro referuntur libro x. *Caſaub.*

Ἐπειῶν τε καὶ Πισατῶν ἐκ τῆς Ἠλείας εἰς A τὴν Αἰτωλίαν, ὀνομάσαι τε ἀφ' αὑτοῦ τὴν χώραν, καὶ συνοικίσαι τὰς αὐτόθι πόλεις· τούτου δ' ἀπόγονον ὑπάρξαντα Ὄξυλον φίλον τοῖς περὶ Τήμενον Ἡρακλείδαις, ἡγήσασθαί τε * τῶν ὁδῶν κατιοῦσιν εἰς Πελοπόννησον, καὶ μερίσαι τὴν πολεμίαν αὐτοῖς χώραν, καὶ τ' ἄλλα ὑποθέσθαι τὰ περὶ τὴν κατάκτησιν τῆς χώρας· ἀντὶ δὲ τούτων λαβεῖν χάριν, τὴν εἰς τὴν * Ἠλείαν κάθοδον προγονικὴν οὖσαν· κατελθεῖν δὲ ἀθροίσαντας στρατιὰν ἐξ Αἰτωλίας ἐπὶ τοὺς κατέχοντας Ἐπειοὺς τὴν Ἦλιν· ἀπαντησάντων δὲ τῶν Ἐπειῶν μεθ' B ὅπλων, ἐπειδὴ ἀντίπαλοι ἦσαν αἱ δυνάμεις, εἰς μονομαχίαν προελθεῖν κατὰ ἔθος τι παλαιὸν τῶν Ἑλλήνων, Πυραίχμην Αἰτωλὸν, Δέγμενον δ' Ἐπειόν· τὸν μὲν Δέγμενον μετὰ τόξου ψιλὸν, ὡς περιεσόμενον ῥᾳδίως ὁπλίτου διὰ τῆς ἑκηβολίας· τὸν δὲ μετὰ σφενδόνης, καὶ πήρας λίθων, ἐπειδὴ κατέμαθε [2] τὸν δόλον· τυχεῖν δὲ νεωστὶ [3] ὑπὸ τῶν Αἰτωλῶν εὑρημένον τὸ τῆς σφενδόνης εἶδος· μακροβολωτέρας δ' οὔσης τῆς σφενδόνης, πεσεῖν τὸν Δέγμενον, καὶ κατασχεῖν τοὺς Αἰτωλοὺς τὴν γῆν, ἐκβαλόντας τοὺς Ἐπειούς· παραλαβεῖν δὲ καὶ C τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ ἱεροῦ τοῦ Ὀλυμπίασιν, ἣν εἶχον οἱ Ἀχαιοὶ, διά τε τὴν Ὀξύλου φιλίαν πρὸς τοὺς Ἡρακλείδας. συνομολογηθῆναι [δὲ] ῥᾳδίως ἐκ πάντων μεθ' ὅρκου
p. 358. τὴν Ἠλείαν ἱερὰν εἶναι τοῦ Διός· τὸν δ' ἐπιόντα ἐπὶ τὴν χώραν ταύτην μεθ' ὅπλων, ἐναγῆ εἶναι· ὡς δ' αὔτως ἐναγῆ καὶ τὸν μὴ ἐπαμύνοντα εἰς δύναμιν· ἐκ δὲ τούτου καὶ τοὺς κτίσαντας τὴν Ἠλείαν πόλιν ὕστερον, ἀτείχιστον ἐάσαι, καὶ τοὺς δι' αὐτῆς τῆς χώρας ἰόντας στρατοπέδῳ, τὰ ὅπλα παραδόντας, ἀπολαμβάνειν μετὰ τὴν ἐκ τῶν ὅρων ἔκβασιν. Ἴφιτόν τε θεῖ- D ναι τὸν Ὀλυμπικὸν ἀγῶνα, ἱερῶν ὄντων τῶν Ἠλείων· Ἐκ δὲ τῶν τοιούτων αὔξησιν λαβεῖν τοὺς ἀνθρώπους· τῶν γὰρ ἄλλων ἀεὶ πολεμούντων πρὸς ἀλλήλους, μόνοις ὑπάρξαι πολλὴν εἰρήνην· οὐκ αὐτοῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ξένοις, ὥστε καὶ εὐανδρῆσαι μάλιστα πάντων παρὰ τοῦτο.

* Scripti τὴν ὁδόν.

* Vulgo Ἤλιδα.

1 Epeorum atque Piſæorum rege ex Elea ejectus, in Ætoliam abiit, eique hoc à ſe nomen fecit, & quæ ibi ſunt urbes condidit. Ab hoc genus duxit Oxylus, amicitia junctus Temeno Heraclidæ & ejus [illegible]ſta- tui: his ille revertentibus in Peloponneſum itinerum ductor, & hoſtium agros diſtribuit aliaque ſubjecit conſilia ad potiundum ea regione pertinentia. pro qua ei opera id relatum eſt gratiæ, ut ad Elidem poſtliminio reduceretur majorum ſuorum jure ad ſe pertinentem. Rediit ergo contracto adverſum Epeos Elidem tunc tenentes exercitu Aetolorum. Cumque armati occurriſſent Epei, & par eſſet utrique exercitui robur, vetuſta quadam Græcorum conſuetudine ad ſingulare certamen progreſſi ſunt, Pyræchma Aetolus, & Degmenus Epeius: hic levi armatura [illegible], ſoloque inſtructus arcu, quod eminus ſagittis ſe facile victoriam à gravis armaturæ adverſario ſperaret reportaturum: ille funda, marſupioque lapidum pleno, (recens tum bono caſu invento ab Aetolis fundæ uſu) ubi do[illegible] advertit. Quia verò funda [illegible] arcus perferrentur jactus ce[illegible]menus, & expulſis Epeis Ætoli eam [illegible]tinuerunt regionem. Iidemque templi etiam tum Olympici ſuſceperunt procurationem (ante ab Achæis obitam) propter Oxyli cum Heraclidis amicitiam: & nullo negocio impetratum ab univerſis fuit, ut jureiurando interpoſito profiterentur Eleorum ditionem Jovi eſſe ſacram: qui eam armata vi inceſſeret, nefarium habendum: eodemque loco, qui id ſcelus non pro virili ulciſceretur. Unde conſecutum eſt, ut qui urbem Elidem poſtea temporis condiderunt, nullis eam cingerent muris: & qui exercitu per Eleam iret, arma Eleis traderet, egreſſuſque eorum fines reciperet. & Iphytus Olympicum certamen inſtitueret conſecratis ad hunc modum Eleis. Iſta in cauſa fuerunt, ut Elei creſcerent. reliquis enim continenter in ſe bella gerentibus, ſolis Eleis perpetua fuit pax: neque ipſis modò, ſed & eorum hoſpitibus. qua occaſione maxima ibi hominum copia exſtitit.

1. *Epeorum atque*) Legebatur ἐπῶν τε καὶ Πίσατ-τον. ego facilè vidi quid reponere. Sed verbum poſt vel antè εἰς τὴν Αἰτωλίαν deeſt, quod migrare aut abire ſignificat, ego de meo ſubjeci in verſione. *Xyland.*

2. τὸν δόλον) Quem dolum? Non enim ſatis intelligo. Pro his habet Pauſanias Lib. v. c. 4 hoc tantum Δέγμενός τε Ἠλεῖος ἦν τοξότης, καὶ παρὰ τῶν Αἰτωλῶν Πυραίχμης σφενδόνην δεδιδαγμένος [illegible]

2. δόλον) lego βόλον, doli enim nihil huic certamini adfuit. *Kuhnius in Pauſan. lib.* v. c. 4. p. 382.

3. ὑπὸ τῶν Αἰτωλῶν) Plin. VII. c. 56. à Phœnicibus fundam ait eſſe inventam *Caſ.* in Balearibus Hiſpaniæ inſulis inventam docet Flor. III. c. 8. Serv. ad Virg. Georg. I. v. 309. & ex eo Iſidor. Origin. XIV. c. 6. unde *Balearis funda.*

1. Θεῖ-

At verò Pheido Argivus, decimus ab Hercule, & omnibus ſuæ tempeſtatis principibus potentia præſtans (qua [illegible] & totam Temeni ſucceſſionem in [illegible] partes ad ſe recepit, & [illegible]uras invenit quæ Pheidoneæ dicuntur, atque pondera, & monetam cum [illegible]iam, tum argenteam procudit) is ergo Pheido præter alia facinora, adortus eſt [illegible] eas urbes, quas quondam Hercu[illegible]ceperat, ſibique hoc vindicavit, ut ea ipſe certamina procuraret, quæ ab Hercule fuerant inſtituta: de quorum numero fuit etiam Olympicum. Et quidem in Olympiam profectus obtinuit, ut ipſe certamini iſti præeſſet: cum neque [illegible]leis ad propulſandum arma eſſent, in diuturna verſatis pace, neque aliis, quos ille ſua potentia oppreſſerat. Elei autem non retulerunt in tabulas iſtam certami[illegible]nis inſcriptionem: ſed armis paratis defendere ſeſe ceperunt, uſi ad hoc auxilio Lacedæmoniorum: ſiue hi Eleorum felicitati à pace profectæ invidebant, ſive horum [illegible] ſe Pheidonem ſperabant de[illegible]is priſtinum in Pelopon[illegible]atum ademerat. Sanè & [illegible]Eleorum Spartani Pheidonem e[illegible]erterunt, & Eleis ad obtinendam Piſatidem ac Triphyliam adjumento fuerunt. Tota, quanta nunc eſt, Elea circumitur navigatione, ſi quis ſinus non intret, ſtadiorum CIↃCC. Hactenus de Elea.

Continuò poſt [illegible] Meſſenia, majore ſui parte ad Auſtrum vergens ac mare Libycum. Hæc Trojani belli tempore Menelao paruit, cùm eſſet pars

A [1] Φείδωνα δὲ τὸν Ἀργεῖον δέκατον μὲν ὄντα ἀπὸ Τημένου, δυνάμει δ᾽ ὑπερβεβλημένον τοὺς κατ᾽ αὐτὸν, ἀφ᾽ ἧς τήν τε λῆξιν ὅλην ἀνέλαβε τὴν Τημένου διεσπασμένην εἰς πλείω μέρη· [2] καὶ μέτρα ἐξεῦρε [3] τὰ Φειδώνεια καλούμενα, καὶ σταθμοὺς, καὶ νόμισμα κεχαραγμένον, τό, τε ἄλλο, καὶ τὸ ἀργυροῦν· πρὸς τούτοις, ἐπιθέσθαι καὶ ταῖς ὑφ᾽ Ηρακλέους * αἱρεθείσαις πόλεσι, καὶ τοὺς ἀγῶνας ἀξιοῦν τιθέναι αὐτὸν, οὓς ἐκεῖνος ἔθηκε· τούτων δὲ εἶναι καὶ τὸν Ολυμπιακόν· καὶ δὴ βιασάμενον ἐπελθόντα θεῖναι αὐτὸν, οὔτε τῶν B Ηλείων [4] ἐχόντων ὅπλα, ὥστε κωλύειν διὰ τὴν εἰρήνην, τῶν τε ἄλλων κρατουμένων τῇ δυναστείᾳ· [5] οὐ μὴν τούς γε Ηλείους ἀναγράψαι τὴν θέσιν ταύτην· ἀλλὰ καὶ ὅπλα κτήσασθαι διὰ * ταῦτα, καὶ δεξαμένους ἐπικουρεῖν σφίσιν αὐτοῖς· συμπρᾶττειν δὲ καὶ Λακεδαιμονίους, εἴτε φθονήσαντας τῇ διὰ τὴν εἰρήνην εὐτυχίᾳ, εἴτε καὶ συνεργοὺς ἕξειν νομίσαντας πρὸς τὸ καταλῦσαι τὸν Φείδωνα ἀφῃρημένον αὐτοὺς τὴν ἡγεμονίαν τῶν Πελοποννησίων, ἣν ἐκεῖνοι προεκέκτηντο· καὶ δὴ καὶ συγκαταλῦσαι τὸν Φείδωνα· τοὺς δὲ συγκατασκευάσαι τοῖς Ηλείοις τήν τε Πισάτιν, καὶ τὴν C Τριφυλίαν. Ο δὲ παράπλους ἅπας ὁ τῆς νῦν Ηλείας, μὴ κατακολπίζοντι, χιλίων ὁμοῦ καὶ διακοσίων ἐστὶ σταδίων, ταῦτα μὲν περὶ τῆς Ηλείας.

* Scripti ἑυρεθείσαις.

* Scripti τοῦτο.

Η δὲ Μεσσηνία συνεχής ἐστι τῇ Ηλείᾳ, περινεύουσα τὸ πλέον ἐπὶ τὸν νότον, καὶ τὸ Λιβυκὸν πέλαγος· αὕτη δ᾽ ἐπὶ μὲν τῶν Τρωικῶν [6] ὑπὸ Μενελάῳ ἐτέτακτο, μέρος οὖσα τῆς

1. Φείδωνα δὲ τὸν Ἀργεῖον) In ſcholiis Pindaricis hæc reperio, Φείδων τὶς Κορίνθιος εὗρε μέτρα καὶ σταθμά. Corinthius autem dicitur non quia Corinthi natus eſſet, ſed quod ibi maneret. Vide ibidem ubi & Φειδωνείων eſt mentio. *Caſaub.*

1. *Φείδωνα δὲ τὸν Ἀργεῖον δέκατον μὲν ὄντα ἀπὸ Τημένου. At vero Pheido Argivus decimus ab Hercule)* Xylander legit δέκατον ὄντα ἀπὸ Ἡρακλέους, multo melius, ſive ita invenerit in ſuo codice, ſive ſic emendaverit. Nam ex Satyro apud Euſebium numeratur Phidon ab Hercule undecimus & cum eo conſentit Chronicum Marmoris Arundeliani linea [illegible]. Forte plures fuerunt Phidones in ea progenie. Sed de primo Phidone famigerato illo loquitur, quem Satyrus undecimum ab Hercule numerat, ipſum [illegible]empe Her[illegible]ulem includendo. *Palmer.*

2. [illegible] μέτρα ἐξεῦρε) Plinius, libro VII. cap. 56. *[illegible] & pondera Phidon Argivus invenit, vel [illegible] ut maluit Gellius.* Caſaub.

3. τὰ Φειδώνεια καλούμενα) Julius Pollux lib. x. cap. 45. εἴη δ᾽ ἂν καὶ φείδων τι ἀγγεῖον ἐλαιηρὸν, ἀπὸ τῶν Φειδωνίων μέτρων ὠνομασμένων. ὑπὲρ ὧν ἐν Ἀργείων πολιτείᾳ Ἀριστοτέλης λέγει. *Idem.*

4. ἐχόντων ὅπλα) Nam quia erant Elei ἱεροὶ, ideo ſecuri & ſine armis erant. *Idem.*

5. οὐ μὴν τούσγε] Elei ſolebant in commentarios diligenter referre quæ ſingulis Olympiadibus geſta fuiſſent, hoc eſt, qui, quo certamine ſuperaſſent. ſed cum alii per vim ludis præfuerant, geſta illis annis non ſcribebant, ſed eas Olympiadas vocabant D Anolympiadas: prorſus ſimili ratione ac Athenienſes annum quo fuiſſet aliquis non legitimus archon, ἀναρχίαν nuncupabant, teſtibus Xenophonte & Laërtio. De anolympiadibus, vide Pauſaniam Lib. VI. c. 22. *Idem.*

6. ὑπὸ Μενελάῳ) Pauſanias Lib. IV. c. 3. aliter ſentit. Neſtori enim paruiſſe tunc temporis Meſſeniam fere totam ſcribit. ἐς δὲ Νέστορα τὸν τοῦ Νηλέως προῆλθε Μεσσηνίων ἡ ἀρχὴ τῶν τε ἄλλων, καὶ ὅσων πρότερον ἐβασίλευεν Ἴδας. πλὴν ὅσοι τοῖς Ἀσκληπίου παισὶν αὐτῶν ὑπήκουον. i. e. *tunc Meſſeniorum imperium ad Neſtorem Nelei filium delatum: penes quem quum cetera omnia, tum vero quæ Idæ regno continebantur, fuerunt: iis tamen* populis *exceptis, quibus Æſculapii liberi imperarunt.* Pauſaniæ aſſentitur Diodorus in breviario rerum Meſſenicarum libro XV. Ibidem annotat Pauſanias Nelei poſteros è Meſſenia fuiſſe pulſos ſub reditum Heraclidarum in Peloponneſum altera poſt Neſtoris mortem generatione. *Idem.*

Λακωνικῆς. ἐκαλεῖτο δ᾽ ἡ χώρα Μεσσήνη· A [1] τὴν δὲ νῦν ὀνομαζομένην πόλιν Μεσσήνην, ἧς ἀκρόπολις ἡ Ἰθώμη ὑπῆρξεν, οὔπω συνέβαινεν ἐκτίσθαι· μετὰ δὲ τὴν Μενελάου τελευτὴν, ἐξασθενησάντων τῶν διαδεξαμένων * τὴν

p. 359. * Scripti τὴν Λακωνικήν.

Λακωνικὴν, οἱ Νηλεῖδαι τῆς Μεσσηνίας ἐπῆρχον. Καὶ δὴ κατὰ τὴν τῶν Ἡρακλειδῶν κάθοδον καὶ τὸν τότε γενηθέντα μερισμὸν τῆς χώρας, ἦν Μέλανθος βασιλεὺς τῶν Μεσσηνίων, καθ᾽ αὑτοὺς ταττομένων· πρότερον δ᾽ * ὑπήκοοι ἦσαν τοῦ Μενελάου· σημεῖον δέ· ἐκ γὰρ τοῦ Μεσσηνιακοῦ κόλπου, καὶ [2] τοῦ συνεχοῦς Ἀσιναίου λεγομένου, ἀπὸ τῆς Μεσσηνιακῆς Ἀσίνης, αἱ ἑπτὰ ἦσαν πόλεις ἃς ὑπέσχετο δώσειν Ἀγαμέμνων Ἀχιλλεῖ. B

* Scripti ὑπήκοον οὖσαν.

Ιλ. I. ϋ. 150.

Καρδαμύλην, Ἐνόπην τε καὶ [3] Ἱρὴν ποιήεσσαν.

Φηράς τε ζαθέας, ἠδ᾽ Ἄνθειαν βαθύλειμον

Καλήν τ᾽ Αἴπειαν, καὶ Πήδασον ἀμπελόεσσαν.

Οὐκ ἂν τάς γε μὴ προσηκούσας μήτ᾽ αὐτῷ μήτε τῷ ἀδελφῷ ὑπισχόμενος. Ἐκ δὲ τῶν Φηρῶν, * καὶ συστρατεύσαντας τῷ Μενελάῳ δηλοῖ ὁ ποιητής. [5] τὸν μὲν καὶ * συγκαταλέγων τῷ Λακωνικῷ καταλόγῳ· τὸν δὲ ἐν τῷ Μεσσηνιακῷ κόλπῳ. Ἔστι δὲ ἡ Μεσσήνη, μετὰ Τριφυλίαν· κοινὴ δὲ ἐστὶν ἀμφοῖν ἄκρα, [6] μεθ᾽ ἣν τὸ Κορυφάσιον, καὶ ἡ Κυπαρισσία. ὑπέρκειται δὲ ὄρος ἐν ἑπτὰ σταδίοις [7] τὸ Αἰγαλέον τούτου τε καὶ τῆς θαλάττης. Ἡ μὲν οὖν παλαιὰ Πύλος ἡ Μεσσηνιακὴ, ὑπὸ τῷ Αἰγαλέῳ πόλις ἦν· κατεσπασμένης δὲ ταύτης [8] ὑπὸ τῷ Κορυφασίῳ τινὲς αὐτῶν ᾤκησαν· C

* Manuſſ. συστρατεύσοντας.

* Manuſſ. συγκαταλέγει.

Laconicæ: nomen regioni fuit Meſſene: quæ enim nunc dicitur urbs Meſſena, cujus arx fuit Ithoma, tum nondum fuerat condita. Poſt obitum Menelai, cùm ejus ſucceſſores vires amiſiſſent, in Nelidarum poteſtatem venit Meſſenia. Et verò ſub reditum Heraclidarum & quæ tum facta eſt ditionum diſtributionem, Meſſeniorum rex fuit Melanthus, peculiare regnum habentium, cùm olim fuiſſent ſubditi Menelao. Cujus rei argumentum eſt, quòd à Meſſeniaco ſinu & eo qui à Meſſeniæ Aſina Aſinæus dicitur, ſeptem urbes ſitæ fuerunt illæ, quas ſe Achilli daturum Agamemnon pollicebatur:

Cardamylen, Enopenque, herboſamque Hira,

Divinas Pheraſque, ſitam inter prata Antheam.

Pulcramque Aepian, & palmite Pedaſon aptam.

Neque enim promitteret quæ neque ipſius eſſent neque fratris. Quinetiam recenſet Homerus qui cum Menelao ad bellum iverint Pheris, alterum quidem eorum ſum in Laconico catalogo, alterum in Meſſeniaco ſinu. Eſt autem Meſſenæ poſt Triphyliam: & eſt ambabus commune promontorium, poſt quod Coryphaſium eſt & Cypariſſia. Inde & à mari ſeptem ſtadiis ſitus eſt mons, Aegaleum nomine: ¶ Sub quo antiqua Pylus Meſſeniaca ſita fuit, qua diruta Pyliorum nonnulli ſub Coryphaſio ſedes poſuerunt.

1. τὴν δὲ νῦν ὀνομαζομένην πόλιν Μέσσ.) Pauſanias idem ſentit Μέσσην. initio (Lib. IV. c. 1.) ante Leuctricam pugnam, nullam fuiſſe urbem, quæ Meſſena appellaretur. πρὸ δὲ τῆς μάχης ἣν Θηβαῖοι πρὸς Λακεδαιμονίους ἐμαχέσαντο ἐν Λεύκτροις καὶ τοῦ οἰκισμοῦ Μεσσήνης τῆς ἐφ᾽ ἡμῶν ὑπὸ τῇ Ἰθώμῃ, πόλιν οὐδεμίαν πω κληθῆναι πρότερον δοκῶ Μεσσήνην. i. e. *Nam antequam Thebani ad Leuctra prælium cum Lacedæmoniis commiſiſſent, atque inde Meſſenen, quæ hac etiam ætate exſtat, ſub Ithome condidiſſent, nullam omnino exiſtimo urbem, eo nomine nuncupatam.* Caſaub.

2. τοῦ συνεχοῦς) Anguſtius hic accipe ſinum Meſſeniacum: Nam mox docet Geographus ſinum Aſinæum non eſſe alium à Meſſeniaco. Vide locum. *Idem.*

3. Ἱρὴν) lege Ἴρην. In Homero equidem videtur ἱρὴν à quibuſdam ſcriptum ita, quaſi contractum eſſet ex ἱερὴν; ut epitheton ſit oppidi quod vocatur Ποιέεσσα. vid. Hom. Iliad. 9. ubi non ſcribendum ἱρὴν Ποιέεσσαν, *ſacram Poeeſſam*, ſed vice verſa Ἴρην ποιέεσσαν, *Iren herboſam*. Heſych. ποιήεσσαν, βοτάνας ἔχουσαν. Kuhnius in Pauſan. lib. IV. c. 30. p. 353.

4. *Alterum in Laconico*) Locus ſuſpectus. certè hodie in Menelai catalogo nulla mentio Pherarum eſt, & de ſinu Meſſeniaco itidem non quadrat. φάρη legitur Iliad. β. 583. τάς τε μὴ ſcripſi pro τάς δε μὴ. perſpicuum. *Xyland.*

5. τὸν μὲν καὶ συγκαταλέγων) Loco tenebricoſo lucem attuleris, ſi legeris, τὸ μὲν & τὸ δὲ, quam eſſe veram lectionem, vel ex priori interprete apparet, qui vertit partim. Eſt autem obſervandum, Strabonem alias ſequi poëtæ editiones, quam noſtras. In noſtris enim deeſſe videtur carmen quo Pherarum fiebat mentio in catalogo copiarum Menelai: quod omnino factum eſſe ex iſto loco intelligimus. Videtur ergo dicere, Parere Pheræos Menelao συστρατεύσαι, & ex eo quod Pherarum in catalogo Laconico, ſive Menelai eſt mentio, & ex eo etiam quod ſit Pherarum mentio inter illas ſeptem urbes ſinus Meſſeniaci de quibus modo dictum eſt. D At in libris ſcriptis poſt τὸν μὲν & τὸν δὲ lacuna reperitur. *Caſaub.*

6. μεθ᾽ ἣν τὸ Κορυφάσιον) Ipſa ἄκρα pleriſque Coryphaſium nuncupatur. *Idem.*

7. τὸ Αἰγάλεον) Hujus meminit Herodotus VIII. c. 90. *Idem.*

8. ὑπὸ τῷ Κορυφασίῳ) Ideo ipſa urbs Coryphaſium eſt appellata. Thucyd. lib. IV. c. 3. ἀπέχει σταδίους μάλιστα ἡ Πύλος τῆς Σπάρτης τετρακοσίους. καὶ ἔστιν ἐν τῇ Μεσσηνίᾳ ποτὲ οὔσῃ γῇ. καλοῦσι δὲ αὐτὴν οἱ Λακεδαιμόνιοι Κορυφάσιον. i. e. *Pylus enim à Sparta diſtat ſtadia circiter quadringenta, & ſita eſt in eo agro, qui olim erat Meſſenius, quem Lacedæmonii Coryphaſion vocant.* Idem.

1. Προσ-

Occuparunt autem Athenienſes ſecundò in Siciliam navigantes, Eurymedonte & Stratocle ducibus, eaque uſi ſunt adverſus Spartanos munitione. Ibi eſt etiam Cypariſſia Meſſeniaca, & inſula Sphagia ſeu Sphacteria propè ante Pylum ſita, apud quam inſulam Lacedemonii CCC ſui corporis [illegible] amiſerunt ab Athenienſibus [illegible]tos. In hac maris ora Cypariſſiorum ſitæ ſunt duæ inſulæ, quæ Strophades dicuntur, in mari Africo & meridiano, CCCC ferè à continente ſtadiis. Pylum hanc Meſſeniis fuiſſe navium ſtationem Thucydides inquit. ¶ Deinceps eſt Methone: hanc ajunt ab Homero Pedaſum dictam eſſe, unam de ſeptem urbibus Achilli ab Agamemnone promiſſis. Ibi Agrippa in bello Actiaco, urbe primo navium appulſu potitus, Bocchum Mauruſiorum regem, qui Antonii partes ſequebatur, inter[illegible] ¶ Continuus eſt Methonæ [illegible]ium Meſſeniaci ſinus, [illegible]æus dicitur ab Aſine, quod

A 1 * προσεκτήσαντο δ' αὐτὴν Ἀθηναῖοι τὸ δεύτερον ἐπὶ Σικελίαν πλέοντες μετ' Εὐρυμέδοντος, 2 καὶ Στρατοκλέους, ἐπιτείχισμα τοῖς Λακεδαιμονίοις· αὕτη δ' ἐστὶ καὶ ἡ Κυπαρισσία ἡ Μεσσηνιακή· καὶ 3 ἡ προσκειμένη πλησίον τοῦ Πύλου Σφαγία νῆσος· ἡ δ' αὐτὴ καὶ Σφακτηρία λεγομένη, περὶ ἣν ἀπέβαλον ζωγρείᾳ Λακεδαιμόνιοι τριακοσίους ἐξ ἑαυτῶν ἄνδρας ὑπ' Ἀθηναίων ἐκπολιορκηθέντας. Κατὰ δὲ τὴν παραλίαν ταύτην, 4 αἱ τῶν Κυπαρισσίων πελάγιαι πρόκεινται δύο νῆσοι προσαγορευόμεναι 5 Στροφάδες, τετρακοσίους ἀπέχουσαι μάλιστά πως τῆς Ἠπείρου σταδίους, 6 ἐν τῷ Λιβυκῷ, καὶ B μεσημβρινῷ πελάγει. Φησὶ δὲ Θουκυδίδης, ναύσταθμον ὑπάρξαι τῶν Μεσσηνίων ταύτην τὴν Πύλον. διέχει δὲ Σπάρτης σταδίους τετρακοσίους. Ἑξῆς δ' ἐστὶ 7 Μεθώνη· ταύτην δ' εἶναι φασὶ τὴν ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ Πήδασον προσαγορευομένην μίαν τῶν ἑπτὰ, ὧν ὑπέσχετο τῷ Ἀχιλλεῖ Ἀγαμέμνων· ἐνταῦθα Ἀγρίππας τὸν τῶν Μαυρουσίων βασιλέα τῆς Ἀντωνίου στάσεως ὄντα Βόγον, κατὰ τὸν πόλεμον τὸν Ἀκτιακὸν διέφθειρε, 8 λαβὼν ἐξ ἐπίπλου τὸ χωρίον. Τῇ δὲ Μεθώνῃ συνεχής ἐστιν ὁ Ἀκρίτας, ἀρχὴ τοῦ Μεσσηνιακοῦ κόλπου· καλοῦσι δ' αὐτὸν καὶ Ἀσιναῖον, ἀπὸ Ἀσίνης πολίχνης

* Scripti, προσέκτισαν.

1. Προσεκτήσαντο (vel potius προσέκτισαν) δὲ αὐτὴν Ἀθηναῖοι τὸ δεύτερον ἐπὶ Σικελίαν πλέοντες μετ' Εὐρυμέδοντος καὶ Στρατοκλέους. *Occuparunt eam Athenienſes ſecundo in Siciliam navigantes Eurymedonte & Stratocle ducibus*) Damnat Caſaubonus vocem Στρατοκλέους, optime. Sed dum putat Eurymedontem, & Demoſthenem ſolos duces fuiſſe ejus expeditionis, qua Pylus ab Athenienſibus munita eſt, lapſus eſt memoria. Nam Eurymedon & Sophocles (cujus nomen ſubſtituendum τῷ Στρατοκλέους) ſecundum Thucydidem teſtem idoneum ſoli fuere duces cum imperio in ea claſſe: Demoſthenes vero tunc comes tantum eorum fuit in ea expeditione. Ideo ex Thucydide lib. IV. ubi pluries nominantur Εὐρυμέδων καὶ Σοφοκλῆς ὁ Σωστρατίδου, corrige hunc locum, & lege Εὐρυμέδοντος καὶ Σοφοκλέους. *Palmer.*

2. καὶ Στρατοκλεους) Apud Thucyd. IV. c. 41. & Diodorum Siculum ſecundæ Athenienſium in Siciliam expeditionis στρατηγοὶ ſunt, Eurymedon & Demoſthenes: nec Stratoclis ulla mentio. Iidem referunt, Demoſthenem στρατεῦσαι ἐπὶ Πύλον. *Caſaub.*

3. ἡ προσκειμένη) Magis propriè dixiſſet παρακειμένη vel παρατεταμένη. Diodorus Siculus Lib. XII. p. 113. T. II. ed. 1604. de Pylo loquens, εἰς δὲ τὴν νῆσον τὴν καλουμένην Σφακτηρίαν παρατεταμένην δ' ἐπὶ μῆκος καὶ ποιοῦσαν εὔδιον τὸν λιμένα. &c. i. e. *in vicinam præterea inſulam, quæ Sphacteria indigitatur, in l[illegible]um ita p[illegible]rectam ut tranquillitatem portui conci[illegible]* Thucydides IV. c. 8. p. 218. ed. Oxonienſ. [illegible] deſcriptionem apponam. Ἡ γὰρ νῆσος ἡ Σφακτηρία καλουμένη, τόν τε λιμένα παρατείνουσα, καὶ ἐγγὺς ἐπικειμένη, ἐχυρὸν ποιεῖ, καὶ τοὺς ἔσπλους στενοὺς, τῇ μὲν δυοῖν νεοῖν διάπλουν, κατὰ τὸ τείχισμα τῶν Ἀθηναίων, καὶ τὴν Πύλον· τῇ δὲ πρὸς τὴν ἄλλην ἤπειρον, ὀκτὼ ἢ ἐννέα. ὑλώδης τε καὶ ἀτριβὴς πᾶσα ὑπ' ἐρημίας ἦν, καὶ μέγεθος περὶ πεντεκαίδεκα σταδίους μάλιστα. i. e. *Inſula enim nomine Sphacteria ante portum* C *porrecta, & prope adjacens, efficit & portum tutum, & introitus anguſtos: ut hac quidem, qua ad Athenienſium, munitionem & Pylum vergit, bina navigia; illac vero, qua vergit ad reliquam continentem, octona novenaque (frontibus æquatis ſimul) tranſire poſſunt. totaque ſylveſtris, & propter ſolitudinem invia, & quindecim ferme ſtadiorum magnitudine erat.* his Thucydidis verbis ſitum Sphacteriæ, & ingenium, & magnitudinem diſcimus. Lacedæmoniorum autem in inſula occiſorum aut captorum catalogum reperies in eodem libro Thucyd. Obiter lectorem monitum volo, in tabulis Ptolem. Pylum à Sphacteria nimis eſſe remotam, quod ex ſuperioribus apparet. quare in numeris Ptolemæi mendum puto ſubeſſe. *Idem.*

4. αἱ τῶν Κυπ.) Lego τῶν Κυπ. vel καὶ τῶν Κυπ. *Idem.*

5. Στροφάδες) Plinius IV. cap. 12. *Ante Zacynthum* XXXV. M. *paſſ. in Eurum ventum Strophades duæ, ab aliis Plotæ dictæ.* Idem.

D 6. ἐν τῷ Λιβυκῷ) Virgilius Aen. III. ℣. 210. in Ionio ait,

——Strophades Graio ſtant nomine dictæ
Inſulæ, Jonio in magno. Idem.

7. Μεθώνη) Apud Pauſaniam aliquoties ſcribitur Μοθώνη. Sed ita Stephanus, Ptolem. alii. Videtur Methone eſſe dicta poſterioribus temporibus: Nam ſic à Dione nominatur Lib. L. pag. 425. *Idem.*

8. Λαβὼν ἐξ ἐπίπλου) Dio libro L pag. 425. ed 1606. de Antonio, Καὶ ὁ Ἀγρίππας τήν τε Μεθώνην ἐκ προσβολῆς λαβὼν, καὶ τὸν Βογούαν ἐν αὐτῇ κτείνας, τάς τε κατάρσεις τῶν ὁλκάδων ἐπιτηρῶν, καὶ ἀποβάσεις ἄλλοτε ἄλλῃ τῆς Ἑλλάδος ποιούμενος, ἰσχυρῶς αὐτὸν ἐτάραττεν. *Et Agrippa, Methona expugnata, ibique occiſo Bogude, obſervans quibus locis naves onerariæ appelli commode poſſent, diverſis ſubinde locis in Græciam egreſſus, magnopere eum perturbabat.* Idem.

p. 360. πρώτης ἐν τῷ κόλπῳ, [1] ὁμωνύμου τῇ Ἑρμιονικῇ· αὕτη μὲν οὖν ἡ ἀρχὴ πρὸς δύσιν τοῦ κόλπου ἐςί. πρὸς ἕω δὲ αἱ καλούμεναι [2] Θυρίδες, ὅμοροι [3] τῇ νῦν Λακωνικῇ τῇ κατὰ Κιναίθιον καὶ Ταίναρον. Μεταξὺ δ' ἀπὸ τῶν Θυρίδων ἀρξαμένοις, [5] ὁ Τύλος ἐςί. καλεῖται δ' [6] ὑπό τινων Οἴτυλος. εἶτα Λεῦκτρον τῶν ἐν Βιωτίᾳ [7] Λεύκτρων ἄποικος· εἶτ' ἐπὶ πέτρας ἐρυμνῆς ἵδρυται [8] Καρδαμύλη· εἶτα Φηραί, [9] ὅμορος Θουρίᾳ, καὶ * Γερηνίοις ἀφ' οὗ τόπου Γερήνιον τὸν Νέστορα κληθῆναί φασι, διὰ τὸ ἐνταῦθα σωθῆναι αὐτὸν [10] ὡς προειρήκαμεν· δείκνυται δ' ἐν τῇ Γερηνίᾳ [11] Τρικκαῖον ἱερὸν Ἀσκληπιοῦ, ἀφίδρυμα τοῦ [12] ἐν τῇ Θετταλικῇ Τρίκκῃ· οἰκίσαι δὲ λέγεται Πέλοψ τό, τε Λεῦκτρον, καὶ Χαράδραν, καὶ [13] Θαλάμας τὰς νῦν Βοιωτοὺς καλουμένους, τὴν ἀδελφὴν Νιόβην ἐκδοὺς Ἀμφίονι, καὶ ἐκ Βοιωτίας ἀγόμενός τινας. παρὰ δὲ Φηρὰς Νέδων ἐκβάλλει, ῥέων διὰ τῆς Λακωνικῆς, ἕτερος ὢν τῆς Νέδας· ἔχει δ' ἱερὸν ἐπίσημον [14] Ἀθηνᾶς Νεδουσίας· καὶ [15] ἐν Ποιηέσσῃ δ' ἐςὶν Ἀθηνᾶς Νεδουσίας ἱερόν, ἐπώνυμον

* Scripti Γερήνοις.

A primum eſt in eo ſinu oppidum, ejuſdem cum Hermionica Aſina nominis. Hoc ſinus initium eſt verſus occaſum: verſus ortum autem Thyrides quæ dicuntur, confines ei quæ nunc eſt Laconicæ juxta 4 Cinæthium & Tenarum. Medio loco, ſi à Thyridibus initium ſumas, Tylus eſt, quam nonnulli Oetylum vocant: inde Leuctrum, Bœotiæ Leuctrorum colonia: poſt Cardamyle in ſaxo natura munito ſita: inde Pheræ, Thuriæ confines & Gereniis, à quo loco Neſtorem ajunt Gerenii nomen habere, quòd ſit ibi, ut diximus, ſervatus. B In Gerenia fanum Aeſculapii Triccæum monſtratur, poſitum imitatione ejus quod eſt Triccæ in Theſſalia. Dicitur autem Pelops condidiſſe Leuctrum, Charadram & Thalamos, qui nunc Bœotii appellantur, cùm ſororem Niobem Amphioni in matrimonium collocaret, eoque ex Bœotia quoſdam acciviſſe. Apud Pheras Nedo fluvius in mare exit, fluens per Laconicam, alius à Neda: habet autem nobile templum Nedusiæ Minervæ: ſed & Pœeeſſa habet Minervæ Nedusiæ templum, nomen habens C

1. ὁμωνύμου τῇ Ερμιον.) Pauſanias docet ab Hermionæ vicina Aſina eſſe profectos eos qui hanc in Meſſenia condidere. *Caſaub.*

2. Θύριδες) Sic appellatur promontorium Tænaro vicinum. ῥοώδη κρημνὸν. Strabo mox vocat. Plinius IV. c. 12. verò inſulas tres in Aſinæo eſſe ſinu ſcribit. *Idem.*

3. τῇ νῦν Λακω.) Ait τῇ νῦν, quia olim Cynæthenſes Arcades cenſebantur. vide Pauſan. VIII. c. 19. *Idem.*

4. *Cinæthium*) Sic lego, non Cinædium. puto autem fuiſſe in finibus Arcadiæ & Laconicæ: vide Stephanum in Cynetha. Mox pro Pylo Τύλον, pro Bætylo Οἴτυλον ſcripſi, fœdo mendo abolito. Cauſam emendationis habes ex Homeri Iliad. β. 586. *Οἵτε Λάαν εἶχον, ἠδ' Οἴτυλον ἀμφενέμοντο.* ubi Euſtathius aliam lectionem οἱ Τύλον, oſtendit accuratis improbari. ſicut & ex eo Varinus, & ante hunc Stephanus. Oetylum habet in Atticis Pauſanias. Porrò Triccam duobus κκ ſcribi notum eſt. *Xyland.*

D

5. ὁ Τύλος) Legit Strabo apud Homerum Ιλ. β. ѵ. 586.
οἵτε Λάαν εἶχον, ἠδ' οἱ τύλον ἀμφενέμοντο. *Caſaub.*

6. ὑπό τινων Οἴτυλος) Ab iis Oetylus appellatur, qui legunt apud Homerum Ιλ. β. ѵ. 586.
οἵτε Λάαν εἶχον, ἠδ' Οἴτυλον ἀμφενέμοντο.
utriuſque lectionis meminere poëtæ interpretes, Stephanus & alii. Pauſanias Oetylum probat. III. c. 25. 26. *Idem.*

7. Λεύκτρων) Locus ὁμώνυμος illi Bæotico, qui Lacedæmoniorum clade, Bæotorum autem virtute, maximè Epaminondæ, clarus eſt. *Idem.*

8. Καρδαμύλη) Vide Stephanum. Pauſanias III. c. 26. auctor eſt, Auguſtum Lacedæmoniis Cardamylen contribuiſſe Meſſeniæ exemptam. Ptolemæus Auguſti decretum ſecutus Laconicæ aſcribit. *Idem.*

9. *Ὅμορος Θουρίᾳ καὶ Γερηνίοις. Thuriæ confines & Gereniis*) Euſtathius ad Iliad. θ. legit ὅμοροι Φηρίᾳ καὶ Γερηνίᾳ, ſed male, ut patet infra ead. pag. ubi ait, *ἡ δ' Αἴπεια νῦν Θουρία καλεῖται, ἣν ἔφαμεν ὅμορον Φήραις.* *Palmer.*

10. ὡς προειρήκαμεν) Hæc verba, non ad id quod proximum eſt ſunt referenda, (nam id nuſquam dictum eſt) ſed ad φασί. vide ſupra ubi de Elide cœla. *Caſaub.*

11. τρικκαῖον ἱερὸν Ασκληπιοῦ) Hoc argumento utitur Pauſanias IV. c. 3. ut probet regnaſſe quondam in Meſſenia Æſculapium, quanquam ut hodie locus ille editur, Oedipo ſanè opus eſt, qui mentem Pauſaniæ poſſit videre. ſed ſi conferas eum locum cum his Strabonis, videbis lacunam eſſe illo loco, aut hoc, aut ſimili modo ſarciendam *καὶ Τρίκκαν δὲ καλοῦσιν ἔρημον ἐν τῇ Μεσσηνίᾳ χωρίον· ἔνθα τὸ ἱερὸν δείκνυται Ασκληπιοῦ τοῦ Τρικκαίου.* alioquin fruſtra quæres cur Triccæ eo loco fiat mentio. *Idem.*

12. ἐν τῇ Θετ.) De quo vide ſub finem libri noni. *Idem.*

13. Θαλάμας) Pauſanias III. c. 1. Θαλάμας vocat: Stephanus quoque Θαλάμαι, inquit, πόλις Μεσσηνίας. *Idem.*

14. Αθηνᾶς Νεδουσίας) Stephanus Nedon Laconicæ πόλις eſt τόπος. hinc Νεδουσία Αθηνᾶ. *Idem.*

15. ἐν Ποιηέσσῃ) quæ fuit urbs inſulæ Κέῳ. Vide lib. x. *Idem.*

15. Ἐν Ποιηέσσῃ. *In Pœeſſa*) Urbe Ceæ inſulæ, ut ait infra pag. 487. *Palmer.*

1. οἱ

à Nedonte loco quodam, in quo ajunt Teleclum condidiſſe Pœeeſſam, Echeias, & Tragium. ¶ Quod ad ſeptem illas Achilli oblatas urbes attinet, de Cardamyla, Pheris, ac Pedaſo dictum [illegible]. Enopen eſſe putant alii Pela[illegible], alii locum quendam Cardamylæ vicinum, alii Gereniam. Hieram ſive Hiram oſtendunt ad montem, qui ſitus eſt in via quæ à Megalopoli Ar[illegible]æ urbe ad Andaniam ducit, quam [illegible]chaliam à poëta dici monuimus: alii eam quæ nunc Meſola eſt, ab Homero Hiram dictam volunt, quæ pertingit ad ſinum qui eſt inter Taygetum & Meſſeniam. Aepeia nunc Thuria vocatur, quam finitimam Pheris diximus: vox celſam ſignificat, quòd nomen inde habet, quòd in ſublimi colle eſt ſita. A Thuria etiam ſinus Thuriates denominatur, in quo unica fuit urbs Rium, Tænaro oppoſita. Anthejam porrò ſunt qui ipſam Thuriam intelligant, & Æpejæ nomine Methonam, alii eam regionem, quæ 7 inter Aſinam [illegible], ex Meſſeniacis urbibus [illegible]mè dictam pratis herboſam, cujus urbs eſt ad mare ſita Corone: [illegible] ipſam Pedaſum à poëta dici, ſunt qui exiſtiment. Sunt autem omnes mari vicinæ: nam Cardamyla mari imminet, Pheræ ab eo quinque ſtadiis diſtant: habentque ſtationem navium æſtivam:

A τόπου τινὸς Νέδοντος· ἐξ οὗ φασιν οἰκίσαι Τήλεκλον Ποιήεσσαν, καὶ Ἐχειαὶ, καὶ Τράγιον. Τῶν δὲ προταθεισῶν ἑπτὰ πόλεων τῷ Ἀχιλλεῖ, περὶ μὲν Καρδαμύλης, καὶ Φηρῶν εἰρήκαμεν, καὶ Πηδάσου. Ἐνόπην δ᾽ οἱ μὲν τὰ Πέλανα φασὶν, οἱ δὲ τόπον τινὰ περὶ Καρδαμύλην, [1] οἱ δὲ τὴν Γερηνίαν· [2] Τὴν δὲ Ἱρὴν κατὰ τὸ ὄρος δεικνύουσι τὸ κατὰ τὴν Μεγαλόπολιν τῆς Ἀρκαδίας ὡς ἐπὶ * Ἀνδανίαν ἰόντι, ἣν ἔφαμεν Οἰχαλίαν ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ εἰρῆσθαι· οἱ δὲ τὴν νῦν [3] Μεσόλαν οὕτω * καλεῖσθαι φασὶ, καθήκουσαν εἰς τὸν μεταξὺ κόλπον τοῦ Ταϋγέτου καὶ Μεσσηνίας· * Aldus & vett. q. Ἀρδανίαν ἰόντων. * Manuſſ. κεκλῆσθαι.

B [4] ἡ δ᾽ Αἴπεια, νῦν Θουρία καλεῖται, ἣν ἔφαμεν ὅμορον Φηραῖς· ἵδρυται δ᾽ ἐπὶ λόφου ὑψηλοῦ, ὑφ᾽ οὗ καὶ τοὔνομα. Ἀπὸ δὲ τῆς Θουρίας, καὶ ὁ Θουριάτης κόλπος· ἐν ᾧ πόλις μία ἦν [5] τοὔνομα Ῥίον * ἀπεναντίον Ταινάρου. Ἄνθειαν δὲ [6] οἱ μὲν αὐτὴν τὴν Θουρίαν φασὶν, Αἴπειαν δὲ τὴν Μεθώνην· οἱ δὲ [7] τὴν μεταξὺ Ἀσίνης, [8] τῶν Μεσσηνίων πόλεων οἰκειότατα βαθυλείμη λεχθεῖσαν, ἧς πρὸς θαλάττῃ πόλις Κορώνη· * Scripti q. ἀπεναντία Τενέδου.

C καὶ ταύτην δέ τινες Πήδασον λεχθῆναι φασὶν ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ. Πᾶσαι δ᾽ ἐγγὺς ἁλός· Καρδαμύλη μὲν ἐπ᾽ αὐτῇ· Φηραὶ δ᾽ ἀπὸ πέντε σταδίων, ὕφορμον ἔχουσαι θερινόν· p. 361.

1. *οἱ δὲ τὴν Γερηνίαν*) Horum ſententiæ accedit Pauſanias III. c. ultim. p. [illegible]. *Πόλιν δὲ*, ait, *ὀνομαζομένην ἐν τοῖς ἔπεσιν Ἐνόπην τοῖς Ὁμήρου, Μεσσηνίους ὄντας ἐς δὲ τὸ συνέδριον συντελοῦντας τὸ Ἐλευθερολακώνων, καλοῦσιν ἐφ᾽ ἡμῶν Γερηνίαν.* i. e. *At quam urbem Enopem Homerus appellat, & ipſa Meſſenici nominis eſt. Facit autem nunc cum Eleutherolaconibus: ætate noſtra Gereniam nominant.* Caſaub.

2. *Τὴν δὲ Ἱρὴν*) Pauſanias Meſſenicis (IV. c. 30. p. 353.) Abiam ſuo tempore nominari ſcribit. *Ἔστιν ἐφ᾽ ἡμῶν ἐν τῇ Μεσσηνίᾳ, τῆς νάπης τῆς Χοιρίου στάδια εἴκοσι μάλιστα ἀπέχουσα, Ἀβία ἐπὶ θαλάσσῃ πόλις. ταύτην Ἱρὴν καλεῖσθαι πάλαι, καὶ τῶν ἑπτά φασιν εἶναι πόλεων ἃς Ἀχιλλεῖ πεποίηκεν Ὅμηρος Ἀγαμέμνονα ὑπισχνούμενον.* i. e. *Ætate noſtra in Meſſenia extat Albia, oppidum ad mare, longe a ſaltu* Chœrio *ſtadia haud amplius xx. Iren olim vocatam ferunt, & de ſeptem illis unam fuiſſe, quas Agamemnon apud Homerum ſe [illegible]turum Achilli pollicetur.* Idem.

2. *Τὴν δὲ Ἵρην κατὰ τὸ ὄρος δεικνύουσι τὸ κατὰ τὴν Μεγαλόπολιν τῆς Ἀρκαδίας.* *Hiram oſtendunt ad montem, qui ſitus eſt in via quæ à Megalopoli Arca[illegible] urbe ducit.* Certe hæc male conveniunt cum ver[illegible]ti, quæ infra eadem hac pagina citat. [illegible] ἁλός. *Omnes autem prope mare.* [illegible] Megalopolis ad Alpheum ſita in Arcadia fuit longè à mari. Itaque ſi non errarunt illi monſtratores locorum antiquorum, quod ſæpe evenit, putarem legi debere *κατὰ τὴν Μεγαλοπολῖτιν.* Nec tamen ſic mihi ſatis placet ea ſententia. *Palmer.*

3. *Μεσσόλαν*) Stephanus, *Μεσόλα, πόλις Μεσσήνης μία τῶν πέντε.* *Caſaub.*

4. *ἡ δ᾽ Αἴπεια*) Æpeas varias refert Stephanus quem lege. *Idem.*

5. *τοὔνομα Ῥίον*) De hac Stephanus. *Ῥίον*, inquit, *πόλις Μεσσήνης ἢ Ἀχαΐας.* *Idem.*

6. *οἱ μὲν αὐτὴν*) Hoc ſentit Pauſanias, IV. cap. 31. *ἐντεῦθεν*, inquit, hoc eſt Pharis, *πρὸς μεσόγαιαν τῆς Μεσσηνίας σταδίους προελθόντι ὀγδοήκοντα ἔστιν ἡ Θουριατῶν πόλις. Ἄνθειαν δὲ αὐτὴν ἐν τοῖς ἔπεσιν ὠνομάσθαι τοῖς Ὁμήρου λέγουσι.* i. e. *Hinc ad ejuſdem Meſſeniæ mediterranea contendentes, ſtadia procul circiter LXXX. Thuriatarum urbs excipit. Appellatam Homeri verſibus Anthean putant.* Idem.

D 7. *Inter Aſinam*) Deeſt aliquid. *Xyland.*

7. *τὴν μεταξὺ Ἀσίνης*) Locus corruptus aut potiùs mutilus. Nam quis non videt poſt hæc verba *μεταξὺ Ἀσίνης* deeſſe duarum urbium nomina? alterum fuit ejus urbis inter quam & Aſinam dicitur eſſe hæc Anthea Homeri. Alterum fuit urbis illius nomen, quam voluit eſſe Antheam Homeri. Atque hæc ita eſſe non dubito. Eſſe autem non hodie atque heri corruptum hunc locum, ex Euſtathio intelligimus, qui Strabonis hæc verba ita fere ut hodie eduntur refert; quaſi locus eſſet integer: quod dici tamen non poteſt. *Caſaub.*

8. *τῶν Μεσσηνίων*) Hæc verba *τῶν Μεσσηνίων πόλεων.* Euſtathius locum deſcribens non habet: quæ tamen omnino ſunt nobis retinenda. Quanquam in uno manuſcripto non erant. *Idem.*

αἱ δ' ἄλλαι, ἀνωμάλοις κέχρηνται τοῖς ἀπὸ A θαλάσσης διαστήμασι. Πλησίον δὲ Κορώνης, κατὰ μέσον πως τὸν κόλπον, ὁ Παμισὸς ποταμὸς ἐκβάλλει, ταύτην μὲν ἐν δεξιᾷ ἔχων καὶ τὰς ἑξῆς, ὧν εἰσιν ἔσχαται πρὸς δύσιν, καὶ Πύλος, καὶ Κυπαρισσία. μέση δὲ τούτων Ἔρανα 1 (ἣν οὐκ εὖ τινὲς Ἀρήνην εἶναι νενομίκασι πρότερον) Θουρίαν δὲ καὶ Φηρὰς ἐν ἀριστερᾷ· μέγιστος δ' ἐστὶ ποταμῶν τῶν ἐντὸς ἰσθμοῦ, καίπερ οὐ πλείους ἢ ἑκατὸν σταδίους 2 ἐκ τῶν πηγῶν ῥυεὶς τῷ ὕδατι δαψιλὴς διὰ τοῦ Μεσσηνιακοῦ πεδίου, καὶ τῆς Μακαρίας καλουμένης· 3 ἀφέστηκέ τε τῆς νῦν Μεσσηνίων πόλεως ὁ ποταμὸς σταδίους διακοσίους καὶ πεντήκοντα. B Ἔστι δὲ καὶ ἄλλος Παμισὸς χαραδρώδης μικρὸς, περὶ Λεῦκτρον ῥέων τὸ Λακωνικὸν, 4 περὶ οὗ κρίσιν ἔσχον Μεσσήνιοι πρὸς Λακεδαιμονίους 5 ἐπὶ Φιλίππου· 6 τὸν δὲ Παμισὸν Ἀμαθόν τινες ὠνόμασαν, ὡς προείπομεν. Ἔφορος δὲ τὸν Κρεσφόντην ἐπειδὴ 7 εἷλε Μεσσήνην,

A reliquæ inæqualibus à mari abſunt ſpaciis. Propè Coronam ad medium fermè ſinus oſtia ſunt Pamiſi amnis, ad dextram habentis Coronam & quæ deinceps verſum occaſum ſunt urbes, quarum ultimæ Pylus & Cypariſſia: 1 media Erana (quam nonnulli prius fuiſſe Arenam non rectè ſunt opinati:) Thuriam & Pheras ad ſiniſtram. Hic fluviorum qui intra iſthmum ſunt maximus eſt, quanquam à fontibus non ultra c. ſtadia profluat aquæ copioſus per planiciem Maſſeniacam & quæ Macaria dicitur: abeſt ab hodierna B Meſſena ſtadiis CCL. Eſt & alius amnis Pamiſus exiguus & per convalles labens crebras juxta Leuctrum Laconicæ, de quo Meſſenij cum Lacedæmoniis Philippo judice litigaverunt. Supra oſtendimus, Pamiſo quoſdam Amathi nomen facere. ¶ Ephorus narrat Creſphontem Meſſena potitum,

1. *Media Erana*) Suprà legebatur Ἔρενα, hic Ἔρανα, quod prætuli, nam ſcholiaſtes Apollonii Ἀργον. ά. §. 19. è Piſandro refert Arenam poſtmodo dictam Hierana, ἱεράνα ubi ego Ἰ abundare, & Ἔρανα legendum arbitror. Sed & Ἀρκύνην hîc in ἀνίην erat detortum. Denique Phalerei Demetrii dictum ex epitoma emendavi. cui non diſſimile eſt C illud Philippi ejuſdem qui Demetriadem, Chalcidem ac Corinthum compedes Græciæ vocabat: ut legati Græcorum in ſenatu Romano retulerunt. Polybius libro XVII. & ex eo Livius libro XXXII. Corinthum à Romanis exciſam & poſtmodò renovatam loquuntur hiſtoriæ. itaque Ῥωμαῖοι poſt πάλιν auſus ſum reponere. *Xyland.*

1. ἣν οὐκ εὖ τινὲς Ἀρήνην εἶναι) Nam hæc in Meſſenia eſt, Arene Homerica in Triphylia & Neſtoris ditione: ait enim, ἰλ. β. ℣ſ. 596.

οἱ δὲ Πύλον τ' ἐνέμοντο καὶ Ἀρήνην ἐρατεινήν.

Sed reſpondeant fortaſſe qui hoc exiſtimavêre, Arenen fuiſſe duplicem: alteram in Triphylia, alteram in Meſſenia. auctor Stephanus. *Caſaub.*

2. ἐκ τῶν πηγῶν) Fontes Pamiſi docet Pauſanias IV. c. 31. eſſe in via quæ ducit à Thuria in Arcadiam. De hoc fluvio plura apud eum leges. *Idem.* D

3. *Ἀφέστηκέ τε τῆς νῦν Μεσσηνίων πόλεως ὁ ποταμὸς σταδίους διακοσίους καὶ πεντήκοντα. Abeſt ab hodierna Meſſenia ſtadiis CCL.*) Non concordat Pauſanias in Meſſenicis (IV. c. 31. p. 356.) qui, ubi de Pamiſo & ejus fontibus tractat, ita loquitur: *Ἰοῦσι δὲ ἀπὸ τῶν πηγῶν ἐν ἀριστερᾷ καὶ προελθόντες ὡς τετταράκοντα στάδια, ἐστὶ Μεσσηνίοις ἡ ὑπὸ τῇ Ἰθώμῃ πόλις. Euntibus vero à fontibus ad ſiniſtram & procedentes quadraginta circiter ſtadia eſt Meſſeniorum ſub Ithome urbs.* Majorem ejuſdem fidem meretur Pauſanias, αὐτόπτης enim fuit, quod nemo aſſeverare poteſt de Strabone, imo contra. Forte ex notis numeralibus provenit ea differentia, & ſcripſerat Strabo σταδίους ν, ex quo fecerunt στάδια σ ν., ſed hoc eſt divinare. Suſpicari aliquis poſſet ex verbis Strabonis duas fuiſſe Meſſenas; altera antiquior ad Ithomem, altera recentior, de qua ait: τῆς νῦν Μεσσηνίων πόλεως: *Ejus quæ nunc extat Meſſeniorum urbis*: nam dici poteſt, quare addit τῆς νῦν, niſi fuiſſet alia ἡ πάλαι. Attamen ſupra pag. 358. τὴν νῦν ὀνομαζομένην πόλιν Μεσσήνην. *Ea quæ nunc vocatur Meſſene urbs.* ſub Ithome ponit, & opponit non alii urbi, ſed toti regioni, quæ Meſſene dicebatur. Mercator rurſus, qui ſecundum Ptolemæi numeros tabulas concinnavit, Meſſenem ad ipſum mare ponit, C & poſt eum multi alii, quam bene ipſi viderint: certiſſimum eſt antiquam Meſſenem procul à mari ſitam fuiſſe. Id dubium me ſemper exercuit, & adhuc exercet, nihil enim invenio apud auctores de illa Meſſene maritima: numeri vero Ptolemæi ita ubique fere corrupti ſunt, ut apud me parum fidei mereantur. *Palmer.*

4. *Περὶ οὗ κρίσιν ἔσχον Μεσσήνιοι πρὸς Λακεδαιμονίους ἐπὶ Φιλίππου. De quo Meſſenii cum Lacedæmoniis Philippo judice litigaverunt*) De hoc judicio Tacitus annal. IV. ubi ait Dianæ Λιμνάτιδος fanum Philippum adjudicaſſe Meſſeniis, unde concludimus fanum illud fuiſſe ad Pamiſum & paludes adjacentes, unde Λιμνάτις, id eſt, *paluſtris* dicebatur. Sed Pamiſum intelligo non illum totius Peloponneſi aquis abundantiſſimum, ſed parvum illud & χαραδρώδη, ut ipſe Strabo loquitur, qui fuit D limes & communis terminus Meſſeniæ & Laconiæ. *Palmer.*

5. ἐπὶ Φιλίππου) ἐπὶ hic accipitur ut in illo D. Pauli I. Corinth. VI. ℣. 1. κρίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων, καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν ἁγίων. *Caſaub.*

6. Τὸν δὲ Παμισὸν Ἀμαθὸν τινὲς ὠνόμασαν ὡς προείπομεν. *Supra oſtendimus Pamiſo quoſdam Amathi nomen facere*) Notanda eſt hoc loco Strabonis ἀπροσεξία & μνημονικὸν σφάλμα. Nam id equidem ſupra dixit de Pamiſo, qui circa Pylum Triphyliacum fluit, eum etiam Amathum vocatum fuiſſe, at nunc de altero Pamiſo agit, qui fuit limes Meſſenios inter & Laconas, de quo nullibi dixit, eum Amathum vocatum fuiſſe. Inde colligitur Strabonem ex proprio niſu hæc non ſcripſiſſe, ſed aliorum Geographorum libris & ſua memoria Peloponneſi Geographiam concinnaſſe. *Palmer.*

7. εἷλε Μεσσήνην) Fraude ſortis. Vide Pauſaniam. *Caſaub.*

1. ὡς

eam in quinque (ut diximus) partes diviſiſſe , ita ut Stenyclarum ſitam in medio regionis regiam ſibi deſignaverit: indeque Iamitam legatum miſerit Pylum ac Rium , qui omnibus Meſſeniis idem cum Dorienſibus jus , eaſdem leges faceret : quod cum indignè ferrent Dorienſes , mutato eum conſilio ſolam Stenyclarum urbem jure Dorienſium donaſſe , eóque facto omnes Dorienſes in unum fuiſſe collectos. Cæterùm Meſſena Corinthi ſimilis eſt : utrique enim harum urbium mons imminet excelſus atque præruptus , communi contentus muro , arciſque uſum præſtans , Ithoma Meſſenæ , Acrocorinthus Corintho. Itaque accommodatè videtur Demetrius Phalereus Philippo

A διελεῖν φησὶν [1] [ὡς προειρήκαμεν ,] εἰς πέντε πόλεις αὐτὴν , ὥστε [2] τὴν Στενύκλαρον μὲν ἐν τῷ μέσῳ τῆς χώρας ταύτης κειμένην , ἀποδεῖξαι βασίλειον αὐτῷ τῆς βασιλείας· [3] ἐντεῦθεν δὲ Ιαμίτην πέμψαι πρεσβευτὴν εἰς Πύλον καὶ Ρίον , [4] τοὺς Μεσσηνίους ἅπαντας τοῖς Δωριεῦσιν ἰσονόμους ποιήσοντα· ἀναξιοπαθούντων δὲ τῶν Δωριέων , μεταγνόντα μόνην τὴν Στενύκλαρον [5] νομίσαι πόλιν· εἰς τοῦτο δὲ τοὺς Δωριέας συναγαγεῖν πάντας. Η δὲ Μεσσηνίων πόλις ἔοικε Κορίνθῳ· ὑπέρκειται γὰρ τῆς πόλεως ἑκατέρας ὄρος ὑψηλὸν καὶ ἀπότομον , τείχει κοινῷ περιειλημμένον , ὥστ᾽ ἀκροπόλει χρῆσθαι. B τὸ μὲν [6] καλούμενον Ιθώμη , τὸ δὲ Ακροκόρινθος· [7] ὥστ᾽ οἰκείως δοκεῖ [8] Δημήτριος * ὁ Φαληρεὺς πρὸς Φίλιππον εἰπεῖν , * Manuſſ. Φάριος.

1. ὡς προειρήκαμεν) Ubi ? ego enim locum illum adhuc quæro , ubi dictum eſt Meſſeniam à Creſphonte in quinque partes fuiſſe diviſam. Veteres quidam hæc verba non agnoſcunt : rectè ſanè. *Caſaub.*

2. τὴν Στενόκλαρον) Pauſanias IV. c. 3. Στενύκλαρον vocat, eum vide Μεσσ. initio. *Idem.*

3. ἐντεῦθεν δὲ Ιαμίτην πέμψαι πρεσβευτὴν) In duobus manuſcriptis locus ita legebatur , ἐντεῦθεν δὲ πέμψαι εἰς Πύλον τε καὶ Ρίον Ταμῖτιν , ποιήσαντα ἰσονόμους πάντας τοῖς Δωριεῦσι τοὺς Μεσσηνίους· ἀγανακτούντων δὲ τῶν Δωριέων μεταγνόντα, μόνον τὸ Στενύκλαρον νομίσαι πόλιν. εἰς τοῦτο δὲ καὶ τοὺς Δωριέας, &c. *Idem.*

4 τοὺς Μεσσηνίους) Pauſanias IV. c. 3. Μεσσηνίων δὲ τῶν ἀρχαίων οὐκ ἐγένετο ὑπὸ τῶν Δωριέων ὁ δῆμος ἀνάστατος , ἀλλὰ βασιλεύεσθαι τε συγχωρεῦσιν ὑπὸ Κρεσφόντου καὶ ἀναδάσασθαι πρὸς τοὺς Δωριέας τὴν γῆν. · i. e. *Neque vero priſci Meſſenii a Dorienſibus ejecti ſunt. Nam facile illi & Creſphonti novo regi paruerunt, & Dorienſes in agri partem receperunt.* Idem.

5. νομίσαι) In Germanicis editionibus erat monſtrum lectionis. εἰςνομίσαι πόλιν τοῦτο. ortum à tranſpoſitione voculæ εἰς, quæ in Aldi editione fuit commiſſa. Senſus eſt , Stenyclarum ſolam à Creſphonte civitatis loco eſſe habitam , & in eam omnes Dorienſes quos ipſe in Meſſeniam deduxerat , coegiſſe. *Idem.*

6. καλούμενον Ιθώμη) Eſt & Euan mons ad Meſſenam. Pauſan. IV. c. 31. & Polyb. *Idem.*

7. Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς πρὸς Φίλιππον εἰπεῖν , τὸν Δημητρίου) Bene habet , quod addit hæc verba τὸν Δημητρίου. ſic cavit nobis abundè ſatis , ne cum interpretibus & auctore Epitomes deciperemur ab imperitis librariis. qui quum meminiſſent legiſſe ſe alibi Demetrii Phalerei nomen , veram lectionem quæ erat Δημήτριος ὁ Φάριος mutarunt παραδιορθοῦντες in Φαληρεύς. & poterat fortaſſe decipere ea lectio , niſi addidiſſet Strabo de quo Philippo loquatur. Non enim Philippum hîc intelligit , Amyntæ filium , Alexandri magni patrem : ſed Philippum Demetrii filium Perſei patrem. quare niſi ſumus planè totius παλαιᾶς ἱστορίας imperiti , dubitare non poſſumus, corruptiſſimè Demetrii Phalerei hîc nomen legi. Contra Φαρίου optimè cum manuſcriptis leges : Nam Demetrium Pharium fuiſſe Philippo Demetrii F. æqualem certum eſt & omnibus notum. Certum etiam eſt fuiſſe eundem Dem. Pharium qui Peloponneſi cornua dixerit eſſe arcem Meſſenes & Acrocorinthum ; quorum ſi potiretur Philippus , totam Peloponneſum facile in ſua poteſtate eſſet habiturus. Polyb. id narrat lib. VII. pag. 703. ed. Amſt his verbis. Quum , inquit , mactata hoſtia , σπλάγχνα Philippus de more inſpiceret , Aratum interrogavit , ecquid ipſi viderentur τὰ ἱερὰ σημαίνειν ? πότερον ἐκχωρεῖν τῆς ἄκρας ἢ κρατεῖν αὐτῆς : tum Demetrius Pharius ad Philippum , εἰ μὲν , inquit , μάντεως φρένας ἔχεις ἐκχωρεῖν τὴν ταχίστην· εἰ δὲ βασιλέως πραγματικοῦ , τηρεῖν αὐτὴν , ἵνα μὴ νῦν ἀφεὶς ζητεῖς ἕτερον ἐπιτήδειον καιρόν. οὕτω γὰρ ἑκατέρων τῶν κεράτων κρατῶν , μόνος ἂν ὑποχείριον ἔχοις τὸν βοῦν· αἰνιττόμενος τὸ μὲν κέρατα τὸν Ιθωμάτην καὶ τὸν Ακροκόρινθον, τὴν δὲ Πελοπόννησον τὸν βοῦν. i. e. *Si vatis,* C inquit , *mentem habes* , excedere : *ſin regis ad res gerendas & parandum imperium idonei , eam ſervare , ne , ſi nunc omittas , aliud requiras opportunum tempus. Hoc enim ſolo modo utrumque cornu tenens , bovem ipſum in poteſtate habebis , obſcure deſignans per cornua Ithomatam , & Acrocorinthum , per bovem , Peloponneſum.* Idem.

8. Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς πρὸς Φίλιππον εἰπεῖν , τὸν Δημητρίου.) Animadvertendum , quamvis in excuſis Strabonis libris ita legatur , me tamen non temere à *Demetrio* altero id dictum protuliſſe. Arbitror enim negligentia librarii pro Φάριος , Φαληρεὺς factum eſſe : præſertim cum cognomina hæc plerumque præciſe ſcribi ſolerent : ut ea de cauſa poſtea nomen celebre pro ignotiore captum ſit. Nam tempora etiam repugnant. Multò enim antea quam Philippus hic regnaret , Phalereus mortuus erat. *Demetrius* autem *Pharius* , ut narrat in Lib. III. *Polybius* , cum victus eſſet à Romanis , relictis locis , in quibus regnabat , D confugit ad Philippum Macedonem. Apud quem reliquum vitæ tempus degit , cùm paulo poſt hoc conſilium datum interfectus ſit. *Pharos* autem , unde ille vocatus erat , inſula erat contra Illyrium ; de ipſo autem Illyriiſque triumphavit L. Æmilius , paulo ante quàm Annibal in Italiam irrumperet. Quod autem mendum apud *Strabonem* eſſe declarat : auctoremque fuiſſe omnino illius vocis , quem dixi , *Polybius in vii. libri excerptis* , idem exponens , manifeſto ipſi eam tribuit ; Narrat enim re divina facta cæſiſque hoſtiis , cum ut moris erat , exta ad regem comportata eſſent , ipſum ſumptis illis in manus , cum inclinato capite aliquantum ſtetiſſet , interrogaſſe porrectis illis *Aratum* , quid ei viderentur ſignificare. Utrum arce ipſa , in quam , ut ſocii amicique Meſſeniorum venerant exire : an ipſam tenere , illicoque Demetrium hunc , qui præſens aderat , quamvis id ex eo quæſitum non foret , ſua

τὸν Δημητρίου, παρακελευόμενος τούτων ἔχεσθαι τῶν πόλεων ἀμφοῖν, ἐπιθυμοῦντα τῆς Πελοποννήσου· * τῶν κεράτων γὰρ ἀμφοῖν, ἔφη, κρατήσας, καθέξεις τὴν βοῦν. κέρατα μὲν λέγων τὴν Ἰθώμην, καὶ τὸν Ἀκροκόρινθον, βοῦν δὲ τὴν Πελοπόννησον. Καὶ δὴ διὰ τὴν εὐκαιρίαν ταύτην, ἀμφήριστοι γεγόνασι αἱ πόλεις αὗται. Κόρινθον μὲν οὖν κατέσκαψαν Ῥωμαῖοι, καὶ ἀνέστησαν πάλιν· Μεσσήνην δ' ἀνεῖλον μὲν Λακεδαιμόνιοι, [1] πάλιν δ' ἀνέλαβον Θηβαῖοι, καὶ μετὰ ταῦτα Φίλιππος Ἀμύντου· αἱ δ' ἀκροπόλεις ἀοίκητοι διέμειναν. Τὸ δ' ἐν Λίμναις τῆς Ἀρτέμιδος ἱερὸν [Λιμναῖον,] ἐφ' ᾧ Μεσσήνιοι περὶ τὰς παρθένους ὑβρίσαι [2] δοκοῦσι τὰς ἀφιγμένας ἐπὶ τὴν θυσίαν, ἐν μεθορίοις ἐστὶ τῆς Λακωνικῆς καὶ τῆς Μεσσηνίας, ὅπου κοινὴν συνετέλουν πανήγυριν, καὶ θυσίαν ἀμφότεροι· μετὰ δὲ τὴν ὕβριν οὐ διδόντων δίκας τῶν Μεσσηνίων, συστῆναί φασι τὸν πόλεμον. Ἀπὸ δὲ τῶν Λιμνῶν τούτων, καὶ τὸ ἐν Σπάρτῃ [3] Λιμναῖον εἴρηται τῆς Ἀρτέμιδος ἱερόν. Πλεονάκις δ' ἐπολέμησαν διὰ τὰς ἀποστάσεις τῶν Μεσσηνίων. Τὴν μὲν οὖν πρώτην κατάκτησιν αὐτῶν φησι Τυρταῖος ἐν τοῖς ποιήμασι κατὰ τοὺς τῶν πατέρων πατέρας γενέσθαι· τὴν δὲ δευτέραν καθ' ἣν ἑλόμενοι συμμάχους Ἠλείους καὶ Ἀργείους καὶ Πισάτας ἀπέστησαν, Ἀρκάδων μὲν Ἀριστοκράτην τὸν Ὀρχομενοῦ βασιλέα παρεχομένων στρατηγόν, Πισατῶν δὲ Πανταλέοντα τὸν Ὀμφαλίωνος· ἡνίκα φησὶν αὐτὸς στρατηγῆσαι τὸν πόλεμον τοῖς Λακεδαιμονίοις· [4] καὶ γὰρ εἶναί φησιν ἐκεῖθεν ἐν τῇ ποιήσει ἐλεγείᾳ,

* Manuſſ. ἐκ τῶν κεράτων ſine voce κρατήσας.

p. 362.

A Demetrii F dixiſſe, cui ſuadebat ut utramque urbem teneret, ſiquidem Peloponneſum ſuam facere cuperet: Eum, ſi utroque cornu apprehendiſſet, bovem obtenturum: bovem nimirum Peloponneſum, cornua Ithomam & Acrocorinthum appellans. Certè ob ſitus opportunitatem urbes iſtæ multis præbuerunt cauſam certaminibus: ac Corinthum quidem & diruerunt, & inſtauravere deinde Romani: Meſſenam everterunt Lacedæmonii, renovaverunt Thebani, ac poſtea temporis Philippus Amyntæ filius: ſed arces inhabitantium vacuæ permanſerunt. Fanum B porrò Limnis (*vox ea lacus ſignificat*) Dianæ conſecratum Limnæum, in quo Meſſenii putantur violaſſe virgines quæ ad ſacrificium eò ſe contulerant, in confinio eſt Laconicæ & Meſſeniæ: & uterque ibi populus ſolebat ſolennem conventum ac ſacrificium frequentare: cum autem Meſſenii de illata injuria non ſatisfacerent, bellum ajunt coortum. Ab his Limnis etiam Limnææ, Dianæ templo, quod eſt Lacedæmone, nomen factum fuit. ¶ Sæpe autem geſſerunt bellum Spartani propter defectiones Meſſeniorum. Primò hos ſubactos à Lacedæ- C moniis ait in ſuis poëmatis Tyrtæus avorum tempeſtate. Secundò, quando adſcitis in ſocietatem Eleis, Argivis, ac Piſatis rebellaverunt, Arcadibus ducem eis præbentibus Ariſtocratem Orchomeni regem, Piſatis Pantaleonem Omphalionis filium: quo quidem tempore ſe ait belli ducem Lacedæmoniis fuiſſe: inde enim ajunt eſſe elegos verſus in poëmate,

ſua ſponte dixiſſe: *Si auguris animum mentemque habes, celerrime jubent exire: ſi verò Regis ſtrenui, ſervare: ne ſi nunc è manibus tibi illam elabi ſines, quæres fruſtra poſtea occaſionem illam occupandi;* Adjungit autem Polybius quid Aratus, à rege interrogatus, an illa ipſa probaret, reſponderit, qui ut vir gravis, deterruit ipſum ſubtiliter à fide violanda, ad quam rem per ſe inclinatus videbatur. Verba autem *Polybii* hic ponam, quibus idem fere quod *Strabo* exponit. ὁ μὲν οὖν Δημήτριος αὐτόθεν ἐκ τοῦ προβεβηκότος, εἰ μὲν μάντεως φρένας ἔχεις, ἔφη ἐκχωρεῖν τὴν ταχίστην: εἰ δὲ βασιλέως πραγματικοῦ, τηρεῖν αὐτὴν, ἵνα μὴ, νῦν ἀφεὶς, ζητεῖς ἕτερον ἐπιτήδειον καιρόν: οὕτω γὰρ ἑκατέρων τῶν κεράτων κρατῶν, μόνως ἂν ὑποχείριον ἔχοις τὸν βοῦν. αἰνιττόμενος τὰ μὲν κέρατα, τὸν ἀκροκόρινθον: τὴν δὲ πελοπόννησον, τὸν βοῦν. *Pet. Victorius Variar. lect. lib.* XX. *c.* 4

D

1. πάλιν δ' ἀνέλαβον Θηβαῖοι) auctore & ſuaſore Epaminonda. Diodor. lib. XV. p. 378. T. II. ed. 1604. Ἐπαμινώνδας δὲ φύσει μεγαλεπήβολος ὢν, καὶ δόξης ὀρεγόμενος αἰωνίου, συνεβούλευε τοῖς τε ἀρκάσι καὶ τοῖς ἄλλοις συμμάχοις οἰκίσαι τὴν Μεσσήνην, πολλὰ μὲν ἔτη γεγενημένην ἀνάστατον ὑπὸ Λακεδαιμονίων. τόπον δ' εὔθετον ἔχουσαν κατὰ τῆς Σπάρτης. *Sed Epaminondas natura res magnificas affectans & ſempiternæ gloriæ cupidus, ſuaſor & hortator eſt Arcadibus, & ceteris belli ſociis, ut Meſſenen civium frequentia denuo inſtaurent: quæ per multos jam annos a Lacedæmoniis exciſa jacuerat: quod commodiſſimo ad invadendam Spartam ſitu eſſet.* Caſaub.

2. δοκοῦσι) iis ſcilicet videntur hoc patraſſe Meſſenii qui aurem præbent credulam Lacedæmoniis: Nam qui Meſſenios audiunt non virgines fuiſſe tunc occiſas, ſed viros ἀγενείους muliebri veſte indutos credent. vide Pauſ. *Idem.*

3. Λιμναῖον) Colebatur ibi Diana Orthia, eratque (ut putabatur) eo loco Dianæ ſimulachrum, quod Oreſtes & Iphigenia Tauris abſtulerunt. Pauſan. III. c. 16. *Idem.*

4. Καὶ γὰρ εἶναί φησιν) Antè hæc verba non dubitabit deeſſe aut hæc aut ſimilia quædam ἐλθὼν ἐξ Ἐρινεοῦ, quiſquis totum locum diligenter expenderit. Ergo quum dixiſſet Strabo veniſſe Tyrtæum ad Lacedæm. ex Erineo, poſtea id probat. Ipſe, inquit Strabo, Tyrtæus illinc ſe eſſe profectum ſcribit. *Idem.*

quod Eunomia inſcribitur, *id eſt*, *bona legum conſtitutio.*

Ipſe Heraclidis tribuit, nam Juppiter urbem
Hanc, qui Iunonis conjugio fruitur:
Quibuscum ventoſam nos linquentes Erineum
In Peloponneſi venimus ampla ſola.

Proinde aut his verſibus elegis auctoritas derogata fuit, aut fides Philochoro, Calliſtheni, aliiſque compluribus habenda non eſt, qui eum ab Athenis atque Aphidna tradiderunt veniſſe Lacedæmoniorum rogatu, oraculo juſſorum ducem ab Athenienſibus ſumere. Enimverò ſecundum bellum fuit Tyrtæi ætate. Tertium & quartum ferunt commiſſa, quibus debellati ſunt Meſſenii. Circuitus totius Meſſeniacæ oræ, ſi quis non intret ſinus, eſt ſtad. circiter ccccc. At enim mediocritatem in dicendo egreſſi ſumus, multitudinem ſecuti eorum quæ narrantur de regione maiore ſui parte deſerta: cùm ipſam etiam Laconicam, ſi cum priſtina eam hominum frequentia compares, deficere jam mortales videantur. Demta enim Lacedæmone, oppida ejus ſuperſunt ad xxx. numero: cùm antiquitus centum urbium regionem dictam fuiſſe perhibeant, ideoque centum bobus quotannis eos ſacrificaſſe.

Ergo poſt Meſſeniacum ſinum Laconicus ſequitur inter Tænarum & Maleas, à meridie verſus ortum parumper declinans. Thyrides, quod eſt in Meſſeniaco ſinu præcipitium fluctibus obnoxium, à Tænaro diſtant ſtadiis cxxx. Supra ſitus eſt mons Taygetus, non longè à mari ad lineam in ſublime porrectus, & verſus ſeptentrionem attingens Arcadicorum montium radices: ita ut flexus cubiti ſimilis in medio relinquatur, ubi Meſſenia Laconicam attingit.

A ἣν ἐπιγράφουσιν Εὐνομίαν.

Αὐτὸς γὰρ Κρονίων καλλιστεφάνου πόσις Ἥρης
Ζεὺς Ἡρακλείδαις τήνδε δέδωκε πόλιν.
Οἷσιν ἅμα προλιπόντες Ἐρινεὸν ἠνεμόεντα,
Εὐρεῖαν Πέλοπος νῆσον ἀφικόμεθα.

Ὥστε ἢ ταῦτα ἠκύρωται * τὰ ἐλεγεῖα, * ἢ Φιλοχόρῳ ἀπιστητέον, [1] καὶ Καλλισθένει, καὶ ἄλλοις πλείοσιν εἰποῦσιν, [2] ἐξ Ἀθηνῶν καὶ Ἀφιδνῶν ἀφικέσθαι, δεηθέντων Λακεδαιμονίων κατὰ χρησμόν· ὃς ἐπέταττε παρ' Ἀθηναίων λαβεῖν ἡγεμόνα. ἐπὶ μὲν οὖν τοῦ Τυρταίου ὁ δεύτερος ὑπῆρξε πόλεμος. [3] Τρίτον δὲ καὶ
B τέταρτον συστῆναι φασὶν, ἐν ᾧ κατελύθησαν οἱ Μεσσήνιοι. Ὁ δὲ πᾶς περίπλους ὁ Μεσσηνιακὸς στάδιοι ὀκτακόσιοί που, κατακολπίζοντι. Ἀλλὰ γὰρ εἰς πλείω λόγον τοῦ μετρίου πρόειμι, ἀκολουθοῦντες τῷ πλήθει τῶν ἱστορουμένων, περὶ χώρας ἐκλελειμμένης τῆς πλείστης. ὅπου γε καὶ ἡ Λακωνικὴ λειπανδρεῖ, κρινομένη πρὸς τὴν παλαιὰν εὐανδρίαν. * Πλὴν γὰρ τῆς Σπάρτης, αἱ λοιπαὶ πολίχναι τινές εἰσι περὶ τριάκοντα τὸν ἀριθμόν. τὸ δὲ παλαιὸν ἑκατόμπολιν φασὶν αὐτὴν καλεῖσθαι· [5] καὶ τὰ ἑκατόμβοια διὰ τοῦτο θύεσθαι παρ' αὐτοῖς κατ' ἔτος.

C Ἔστι δ' οὖν μετὰ τὸν Μεσσηνιακὸν κόλπον, ὁ Λακωνικὸς μεταξὺ Ταινάρου καὶ Μαλεῶν, ἐκκλίνων μικρὸν ἀπὸ μεσημβρίας πρὸς ἕω. διέχουσι δὲ σταδίους ἑκατὸν τριάκοντα αἱ Θυρίδες τοῦ Ταινάρου ἐν τῷ Μεσσηνιακῷ οὔσῃ κόλπῳ, ῥοώδης κρημνός· τούτων δ' ὑπέρκειται τὸ Ταΰγετον· ἔστι δ' ὄρος μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης [6] ὑψηλόν τε, καὶ ὄρθιον, συνάπτον κατὰ τὰ προσάρκτια μέρη ταῖς Ἀρκαδικαῖς ὑπωρείαις· ὥστε καταλείπεσθαι [7] ἀγκῶνα, καθ' ὃν ἡ Μεσσηνία συνεχής ἐστι τῇ Λακωνικῇ. p. 363.

* Vulgo ὄντα ἐλεγεῖα.
* Manuſſ aliter paulò hæc habent.
* Manuſſ ἔξω.

1. *καὶ Καλλισθένει*) Hic eſt Calliſthenes ἱστοριόγραφος, quem refert Diodorus (Lib. xiv. in fine) annorum xxx. ſcripſiſſe hiſtoriam, orſum ab eo anno Olympiad. xcIII. quo facta eſt, quæ vocatur pax Antalcidæ. *Caſaub.* Vide G. I. Voſſium de Hiſtoricis Græc. Lib. 1. cap. 9.

2. *ἐξ Ἀθηνῶν*) Hoc plerique omnes ſequuntur, præter Pauſ. vide Juſtinum lib. III. & Diod. *Idem.*

3. *τρίτον δὲ καὶ τέταρτον*) Diodor. Sicul. lib. xv. in compendio rerum Meſſenicarum tria tantum bella fuiſſe indicat. Primum, poſt Teleclyti necem, quod duravit annos xx. Alterum, impulſis ab Ariſtomene Meſſeniis ad defectionem: hoc bellum geſſit pro Lacedæmoniis Tyrtæus. Tertium & poſtremum fuit, quando Meſſenii Ithomam occuparunt. Vide Pauſaniam L. IV. *Idem.*

4. *Si quis non intret*) Lego enim οὐ κατακολπίζοντι. quod ſic debere legi, ratio & comparatio oſtendunt. Sicque legi etiam infra, ubi intervallum inter
D Tænarum & Maleam deſcribitur, quanquam οὐ etiam abeſt ab epitomis. ubi etiam Κώρυκον pro Κόρυβον reſtitui ex Ptolemæo & Stephano. De Actæis nihil habeo: Acria optimè quadraret. *Xyland.*

5. *καὶ τὰ ἑκατόμβοια*) Inde opinor, & menſis ἑκατομβεὺς apud eoſdem Lacedæmonios. *Caſaub.*

6. *ὑψηλόν τε*) Taygeti tanta eſt altitudo, ut qui in ejus ſit cacumine, totam Peloponneſum videre queat. Staſinus [Cypriorum auctor apud Pindari Scholiaſten Nemeonicarum ode X. pag. 424. ed. Pauli Stephani 1599.] & utrumque Tzetzem.

—— αἶψα δὲ Λυγκεὺς
Τηΰγετον προσέβαινε ποσὶ ταχέεσσι πεποιθὼς
Ἀκρότατον δ' ἀναβὰς, διεδέρκετο νῆσον ἅπασαν
Ταντταλίδου Πέλοπος. *Idem.*

7. *ἀγκῶνα*) Omnino αὐλῶνα legendum. Sic libri veteres & Epitome. *Idem.*

ὑποπέπλωκε δὲ τῷ Ταϋγέτῳ ἡ [1] Σπάρτη ἐν A μεσογαίᾳ, καὶ [2] Ἀμύκλαι οὗ τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος ἱερὸν, καὶ ἡ [3] Φάρις. [3] ἔστι μὲν οὖν ἐν κοιλοτέρῳ χωρίῳ τὸ τῆς πόλεως ἔδαφος, καίπερ ἀπολαμβανόν ὄρη μεταξύ· ἀλλ' οὐδέν γε μέρος αὐτοῦ λιμνάζει· τὸ δὲ παλαιὸν ἐλιμνάζετο τὸ προάστειον, καὶ ἐκάλουν αὐτὸ Λίμνας· καὶ τὸ τοῦ Διονύσου ἱερὸν ἐν Λίμναις ἐφ' ὑγροῦ βεβηκὸς ἐτύγχανε· νῦν δ' ἐπὶ ξηροῦ τὴν ἵδρυσιν ἔχει. Ἐν δὲ τῷ κόλπῳ τῆς παραλίας, τὸ μὲν Ταίναρον [4] ἀκτή ἐστιν ἐκκειμένη· τὸ ἱερὸν ἔχουσα τοῦ Ποσειδῶνος, ἐν ἄλσει ἱδρυμένον· πλησίον δ' ἐστὶν [5] ἄντρον, δι' οὗ τὸν Κέρβερον ἀναχθῆναι μυθεύουσιν ὑφ' Ἡρακλέους ἐξ ᾅδου. B Ἐντεῦθεν δ' [6] εἰς μὲν Φυκοῦντα ἄκραν δίαρμά ἐστι τῆς Κυρηναίας πρὸς νότον σταδίων τρισχιλίων· Εἰς δὲ Πάχυνον πρὸς δύσιν, τὸ τῆς Σικελίας ἀκρωτήριον τετρακισχιλίων ἑξακοσίων· τινὲς δὲ τετρακισχιλίων φασίν. εἰς δὲ Μαλέας πρὸς ἕω [7] ἑξακοσίων ἑβδομήκοντα κατακολπίζοντι· εἰς δὲ Ὄνου γνάθον ταπεινὴν [8] χερρόνησον ἐνδοτέρω τῶν Μαλεῶν [9] πεντακοσίων εἴκοσι· Πρόκειται δὲ κατὰ τούτου Κύθηρα [10] ἐν τετταράκοντα σταδίοις νῆσος εὐλίμενος, πόλιν ἔχουσα ὁμώνυμον· ἣν ἔσχεν Εὐρυκλῆς ἐν μέρει κτήσεως ἰδίας, ὁ καθ' ἡμᾶς τῶν Λακεδαιμονίων ἡγεμών· περίκειται δὲ νησίδια πλείω, τὰ μὲν C ἐγγὺς, τὰ δὲ μικρὸν ἀπωτέρω. Εἰς δὲ Κώρυκον ἄκραν τῆς Κρήτης, ἐγγύτατα πλοῦς ἐστι σταδίων διακοσίων καὶ πεντήκοντα. Μετὰ δὲ Ταίναρον πλέοντι ἐπὶ τὴν Ὀνουγνάθον,

A Infra Taygetum in mediterraneis Sparta jacet, & Amyclæ, ubi delubrum eſt Apollinis, ac Pharis. Solum urbis eſt in loco concaviore aliquantulum, tametſi montes etiam includat: nulla nunc ejus pars ſtagno proluitur, quamquam olim ſuburbium admiſerit lacus, fueritque inde appellatum Limnæ: & Limnæi Bacchi templum quod olim erat loco aquis perfuſo, nunc ſtat in ſicco. Verùm in oræ maritimæ ſinu Tænarum eſt, acta in mare porrecta, quæ continet Neptuni fanum in luco ſitum: ponè eſt antrum, per quod Cerberum ex inferis ab Hercule extractum fabulantur. B Inde ad Phycuntem Cyrenaicæ regionis promontorium trajectus eſt verſus meridiem ſtad. III CIƆ: ad Pachynum Siciliæ promontorium & verſus occaſum, ſtadior. IV. CIƆ IƆC. quidam IƆC. ſummæ adimunt: ad Maleas & in orientem, ſi ſinus quis non intret, IƆC. LXX. ad Onugnathon (*id eſt maxillam aſini*) peninſulam humilem intra Maleas ſitam IƆXX. ¶ Ante Tænarum ſita eſt inſula Cythara, intervallo XL. ſtadiorum, bono portu inſtructa, & urbe ejuſdem nominis: quam privatim poſſedit Eurycles noſtra ætate Lacedæmoniorum princeps: C ſed & plures exiguæ inſulæ circumjacent, aliæ viciniores, aliæ paulo remotiores: ad Corycum Cretæ promontorium breviſſimus eſt curſus ſtadiorum CCL. poſt Tænarum navigans Onugnathon verſus

1. *Σπάρτη*) Sparta nomen urbis tantum: Lacedæmon, & urbis aliquando, & totius provinciæ. Spartani itaque & Lacedæmonii differunt plerumque ut pars & totum. Diodor lib. XI. *τῶν μὲν οὖν Λακεδαιμονίων ἦσαν χίλιοι, καὶ σὺν αὐτοῖς Σπαρτιᾶται τριακόσιοι.*

2. *Ἀμύκλαι οὗ*) In promptu ſunt, quæ de Amyclis paſſim à Pauſania ſunt annotata. Mihi verò placet elegantiſſimam earum deſcriptionem è Polyb. afferre. *Αἱ δὲ Ἀμύκλαι καλούμεναι, τόπος ἐπὶ τῆς Λακωνικῆς χώρας καλλιδενδρότατος καὶ καλλικαρπότατος· ἀπέχει δὲ τῆς Λακεδαίμονος ὡς εἴκοσι στάδια. ὑπάρχει δὲ καὶ τέμενος Ἀπόλλωνος ἐν αὐτῷ σχεδὸν ἐπιφανέστατον τῶν κατὰ τὴν Λακωνικὴν ἱερῶν· κεῖται δὲ τῆς πόλεως, ἐν τοῖς πρὸς θάλατταν κεκλιμένοις μέρεσι.* i.e. *Quas vocant Amyclas locus eſt, ſtadia circiter viginti diſtans ab urbe Sparta: qua præſtantium arborum numero, qua fructuum optimorum copia ante omnes alios excellens. Habet & Apollinis ædem, ferme cuncta totius Laconicæ templa celebritate vincentem. Sitæ autem ſunt Amyclæ ad eam partem urbis quæ vergit ad mare.* Locus eſt lib. V. p. 511. ed. Amſtel. *Caſaub.*

3. *Φάρις*) Meminit Pauſan. III. c. 20. quem conſule. *Idem.*

3. *ἔστι μὲν οὖν ἐν κοιλοτέρῳ χωρίῳ*) Manuſcripti habent *ἐν κοιλότερον χωρίον*, unde videtur faciendum, *ἐγκοιλότερον χωρίον*. Sed vulgatam lectionem confirmat ſimilis locus infra de Argis, *αὐτὴν δὲ τὴν πόλιν ἐν ἀνύδρῳ χωρίῳ κεῖσθαι.* *Idem.*

4. *ἀκτή ἐστιν*) Vocat Tænarum *ἀκτὴν*, quum alii *ἄκραν* eſſe dicant. vide Pauſ. III. c. 14. & Statium Thebaidos lib. II. *Idem.*

5. *ἄντρον*) hoc appellat Apollodorus, *τῆς ᾅδου καταβάσεως τὸ στόμιον*, Euripides *στόμα ᾅδου*, initio Herculis furentis. De Cerbero res nota eſt. Vide Thebaidem Statii lib. II. *Idem.*

6. *εἰς μὲν Φυκοῦντα*) Locus tranſpoſitione perturbatus: lego cum Epitome, *ἐς Φυκοῦντα ἄκραν τῆς Κυρηναίας πρὸς νότον, δίαρμά ἐστι σταδίων τρισχιλίων.* D *Idem.*

7. *ἑξακοσίων ἑβδομήκοντα*) Epitome habet *χιλίων ἑβδομήκοντα*. Plinius hac de re IV. c. 5. *A Tænaro ager Laconicus, liberæ gentis: & ſinus circuitu CCVI. M. trajectu vero XXXIX. M.* Si Plinium ſequimur, conjungi debet utraque lectio, ut legatur *χιλίων ἑξακοσίων σταδίων ἑβδομήκοντα.* nam CCVI. M. paſſuum efficiunt ſtad. CIƆ. IƆ. CXLVIII. ſic rectè deerit negatio. *Idem.*

8. *χερρόνησον*) hoc eſt *ἄκραν χερρονησίζουσαν*, ut alibi loquitur. *Idem.*

9. *πεντακοσίων*) Si legendum eſt paulò ante *χιλίων ἑξακοσίων* quod non affirmamus, hîc ſubaudiri debebit vox *χιλίων* ex loco proximo: quod novum non eſt. *Idem.*

10. *ἐν τετταράκοντα σταδ.*) Pauſ. III. c. 23. ait à Plataniſtunte Cytherorum promontorio, ad Onugnathon ſtadia eſſe XL. De inſula & urbe vide eundem, & Thucyd. lib. IV. cap. 53. p. 244. *Idem.*

1. Αμα-

Meſſenia

& Maleas, ad urbem venit, quæ Amathus dicitur, *id eſt fabuloſa:* inde Aſine, & Spartæ navale Gythium, intra CCXL. ſtadia ſitum: ejus ſtationem navium fodiendo paratam ajunt. Deinceps Eurotæ Oſtium eſt inter Gythium & Acrian. Atque huc quidem uſque præter litus navigatur ſpacio CCIV. ferè ſtadiorum. Poſtea ſuperjacet locus paluſtris, & Helos, nunc pagus, urbs quondam, ſicut & Homerus expreſſit

Amyclas
Qui tenuere, & Helos maris ad litus poſitam urbem.

Conditam ajunt ab Helio Perſei F. Eſt & campus qui Leuce dicitur. Deinde urbs in peninſula ſita, nomine Cypariſſia, portum habens. Sequitur Onu gnathos, portu & ipſa prædita: inde urbs Bœa: tum Maleæ, ab Onu gnatho ſtadiis, diſſita CL. Eſt & Aſopus urbs in Laconica. ¶ Quas autem Homerus Laconicæ urbes recenſet, ex his negant Meſſam ullibi poſſe monſtrari: 12 Meſſoam, ut & Limnæum, portiones regionis non eſſe aiunt. Quibuſdam Meſſe amputato fine poſita videtur pro Meſſene:

A καὶ Μαλέας, 1 Ἀμαθοῦς ἐστι πόλις· 2 Εἶτα Ἀσίνη, καὶ 3 Γύθιον τὸ τῆς Σπάρτης ἐπίνειον, ἐν διακοσίοις καὶ τετταράκοντα σταδίοις ἱδρυμένον· ἔχει δ᾽ ὥς φασι, τὸ ναύσταθμον ὀρυκτόν· εἶτ᾽ ὁ Εὐρώτας ἐκδίδωσι 4 μεταξὺ Γυθίου, καὶ 5 Ἀκραίων· τέως μὲν οὖν ὁ πλοῦς ἐστὶ παρ᾽ αἰγιαλὸν, ὅσον διακοσίων καὶ τεττάρων σταδίων· εἶθ᾽ ἑλῶδες ὑπέρκειται χωρίον, καὶ κώμη 6 Ἕλος. πρότερον δ᾽ ἦν πόλις, καθάπερ καὶ Ὅμηρος φησίν.

Οἵ τ᾽ ἄρ᾽ Ἀμύκλας εἶχον, Ἕλος τ᾽ ἔφαλον πτολίεθρον· Iliad. β. 585.

Κτίσμα δ᾽ 7 Ἑλίου φασὶ τοῦ Περσέως. Ἔστι δὲ B 8 καὶ πεδίον καλούμενον Λεύκη· εἶτα πόλις ἐπὶ χερρονήσου ἱδρυμένη Κυπαρισσία, λιμένα ἔχουσα· εἶτα 9 ἡ Ὄνου γνάθος, λιμένα ἔχουσα. εἶτα p. 364. 10 Βοία πόλις, εἶτα 11 Μαλεαί· στάδιοι δ᾽ εἰς αὐτὰς ἀπὸ τῆς Ὄνου γνάθου πεντήκοντα, καὶ ἑκατόν. ἔστι δὲ καὶ Ἀσωπὸς πόλις ἐν τῇ Λακωνικῇ. Τῶν δ᾽ ὑφ᾽ Ὁμήρου καταλεγομένων, τὴν μὲν Μέσσην οὐδαμοῦ δείκνυσθαι φασί. 13 Μεσσόαν δ᾽ οὐ τῆς χώρας εἶναι μέρος 14 τῆς Σπάρτης· καθάπερ καὶ τὸ * Λιμναῖον. Ἔνιοι δὲ 15 κατ᾽ ἀποκοπὴν δέχονται τὴν Μεσσήνην·

* Manuſſ. καὶ τὸ Λιμναῖον κατὰ τὸν . . . . . κἀκεῖ ἔνιοι δέ.

1. Ἀμαθοῦς) Plinio IV. c. 5. appellatur *Pſamathus*. Caſaub.

2. εἶτα Ἀσίνη) Sic ſcribitur apud Thucyd. Steph. & alios. Apud Polybium Ἀσίνη. *Idem.*

3. Γύθιον) Alii Γύθειον. Vide Pauſan. III. c. 21. *Idem*

4. Μεταξὺ, Γυθίου καὶ Ἀκραίων. *Inter Gythium & Acriam)* Aliter Ἀκρίων: ſic eam urbem ſemper nominat Pauſanias, & in Mercatoris tabulis *Acria* notatur. *Palmer.*

5. Ἀκτραίων) Lego Ἀκραίων. Reliqui Ἀκριὰς vocant ut ſupra diximus. *Caſaub.*

6. Ἕλος) Meminit Thucydides lib. IV. c. 54. ἔπλευσαν ἔς τε Ἀσίνην καὶ Ἕλος καὶ τὰ πλεῖστα τῶν περὶ θάλασσαν. i. e. *navigarunt ad Aſinen, & Helos, & ad plurima loca maritima.* Polybius ſcribit Lib. V. p. 511. ed. Amſt. τὴν Ἑλίαν ὡς πρὸς μέρος θεωρουμένην πλείστην καὶ καλλίστην eſſe χώραν τῆς Λακωνικῆς. *Idem.*

7. Ἑλίου) Pauſ. Τοῦτο ᾤκισε μὲν Ἕλιος νεώτατος τῶν Περσέως παίδων. *Idem.*

8. Λεύκη) Polybius in plurali extulit Lib. V. Hiſtor. p. 512. ed. Amſt. ἀφικνεῖτο δὲ ταῖς προνομαῖς πρὸς Ἀκρίας καὶ Λεύκας. *Caſaub.*

8. Καὶ πεδίον καλούμενον Λεύκη. *Et campus, qui Leuce dicitur)* Notavit Caſaubonus Polybium hujus loci nomen pluraliter expreſſiſſe; addam & T. Livium lib. XXXV. c. 27. *imminet is locus & Leucis & Acris.* Palmer.

9. ἡ Ὀνουγνάθος) Videtur Ptol. urbem facere: alii promontorium. *Idem.*

10. Βοία) Βοιαὶ Pauſ. Ptol. Βοαί. Βοίων χώρα. Polyb. lib. V. p. 512. ed. Amſtel. *Idem.*

11. Μαλεαί) Sic ſolet Strabo appellare: alii numero ſingulari Μαλέαν. *Idem.* Plura vide apud clariſſimum Cellarium Geogr. Antiq. Lib. II. c. 13. p. 1196.

12. *Meſſoam*) Fortè μεσόλαν legendum hîc, Meſolam, ut paulo antè: aut etiam ibi Μεσόαν. quæ vox etiam apud Pauſaniam Laconicis extat. Apocopes porro exempla ex Homero & metri ratione correxi: quæ hic explicare, non eſt mei inſtituti. Vide Euſtathium in Iliad. β. 585. pro ὕων eſt Ἴων, ubi etiam Δημητρός τοι ἐλευσινίης legitur rectius in Epitoma. Locis de Augeiis in Ægæas eſt ſuſpectus. Locridis Augeias refert Homerus Catalogo 532. Mox ubi aſteriſcum ſignavi, in Græco eſt, καὶ πολῆσαι τὴν χώραν, quod non intelligo. Interpres reddidit inductis inquilinis per civitates ordinaſſe: neſcio quid ſecutus. Memini autem Proclem Euryſthenis fratrem non Patroclem me legere apud Pauſaniam: Procleſque diſertè legitur in ipſo hujus libri fine, etiam in Epitomis. mutare non habui neceſſe. Et ſequitur monſtroſè corrupta narratio, quam omittere ſatius duxi, quam ineptè aut ſaltem incertò conjectari, ac mea pro alienis ingerere. Vide Laconica Pauſaniæ. *Xyland.*

13. Μεσσόαν δ᾽ οὐ τῆς χώρας εἶναι μέρος τῆς Σπάρτης καθάπερ καὶ τὸ Λιμναῖον) Majorem lucem & D ſenſum hæc verba ſuppeditabunt, ſi hoc modo legantur: Μεσσόα δ᾽ οὐ τῆς χώρας ὄνομα, μέρος δὲ τῆς Σπάρτης. Sic enim ibi ſcribendum, quippe Μεσσόα pars fuit urbis Spartæ. *Salmaſ. Exercitat. Plinianar. Ed. Ult. p.* 580.

14. τῆς Σπάρτης) Affirmo legendum. τῆς Σπάρτης δέ. Meſſoa inquit quam poſſet videri intelligere poëta per Μέσσην, non eſt χώρας, ſed ipſius urbis Spartæ pars. Interpres qui Meſolam & Meſoam putat idem eſſe, errat vehementer. Vide Stephan. *Caſaub.*

15. κατὰ ἀποκοπὴν) Plutarchus fieri hoc ait κατὰ συνήθη Δωριέων βραχυλογίαν: ſicut & Grammatici annotarunt Dorienſes eſſe ὀλιγοφραδεῖς καὶ βραχυλόγους. Poſſent autem & aliæ afferri ſimiliter affectæ voces. Sic enim παῦ apud alios pro παῦσαι: & apud Æſchylum ſæpe ἄνα κακὰ pro ἀνιαρά. apud Homerum τρόφι pro τρόφιμον. Sed & apud Latinos voces iſtiuſmodi reperiuntur. vide Feſtum *Pa.* *Idem.*

1. τῷ

εἴρηται γὰρ ὅτι καὶ αὐτὴ μέρος ἦν τῆς Λακωνικῆς· A παραδείγμασι δὲ χρῶνται τοῦ μὲν ποιητοῦ, [1] τῷ Κρῖ, καὶ Δῶ, καὶ Μάψ. καὶ ἔπι

Iliad. τ. 392. Ἵππους δ' Αὐτομέδων τε, [2] καὶ Ἄλκιμος, --

ἀντὶ τοῦ Ἀλκιμέδων, Ἡσιόδου δὲ, ὅτι τὸ βριθὺ καὶ τὸ βριαρὸν Βρῖ λέγει. Σοφοκλῆς δὲ, καὶ Ἴων τὸ ῥᾴδιον, Ῥά. Ἐπίχαρμος δὲ τὸ λίαν, Λί· Συρακὼ δὲ τὰς Συρακούσας· παρ' Ἐμπεδοκλεῖ δὲ,

[3] -- μία γίνεται ἀμφοτέρων Ὄψ, ἡ ὄψις· καὶ παρ' Ἀντιμάχῳ,

* Vulgo, Δημήτριοις τοι Ἐλευσινίη.

* Δημήτρος τοι Ἐλευσινίης ἱερὴ ὄψ.

καὶ τὸ ἄλφιτον Ἄλφι. [4] Εὐφορίων δὲ, καὶ τὸν ἥλιον, λέγει Ἧλ· παρὰ Φιλήτᾳ δὲ

* Manuſſ· δμῶτες & δμωίδες.

* Δμῶες δ' εἰς ταλάρους λευκὸν ἄγουσιν Ἔρι. B

εἰς ἄνεμον δὲ τὰ Πηδὰ,

τὰ πηδάλια [5] Ἄρατος φησί. Δώδω δὲ τὴν Δωδώνην, Σιμμίας. Τῶν δ' ἄλλων τῶν ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ κατωνομασμένων, τὰ μὲν ἀνῄρηται, τῶν δ' ἴχνη λείπεται, τὰ δὲ μετωνόμασται, καθάπερ αἱ Αὔγειαι, Αἰγαῖαι· [6] οὐ γὰρ ἐν τῇ Λοκρίδι οὐδ' ὅλως περίεστι. [7] Τὴν δὲ Λᾶν οἱ Διόσκουροι ποτὲ ἐκ πολιορκίας ἑλεῖν ἱστοροῦνται, ἀφ' οὗ δὴ Λαπέρσαι προσηγορεύθησαν· καὶ Σοφοκλῆς λέγει που,

Νὴ τὼ Λαπέρσα, νὴ τὸν Εὐρώταν τρίτον,
Νὴ τοὺς ἐν Ἄργει καὶ κατὰ Σπάρτην θεούς.

Φησὶ δ' Ἔφορος καὶ τοὺς κατασχόντας τὴν Λακωνικὴν Ἡρακλείδας, Εὐρυσθένη τε [8] καὶ Πατροκλῆ, διελεῖν εἰς ἓξ μέρη, [9] καὶ πολίσαι τὴν χώραν μίαν μὲν οὖν τῶν μερίδων τὰς Ἀμύκλας ἐξαίρετον δοῦναι τῷ προδόντι αὐτοῖς τὴν Λακωνικὴν, καὶ πείσαντι τὸν κατέχοντα αὐτὴν, ὑπόσπονδον ἀπελθεῖν μετὰ τῶν Ἀχαιῶν εἰς τὴν Ἰωνίαν. τὴν δὲ Σπάρτην βασίλειον ἀποφῆναι σφίσιν αὐτοῖς· εἰς δὲ τὰς ἄλλας πέμψαι βασιλέας,

quam ipſam quoque fuiſſe partem Laconicæ docuimus. Adducunt autem exemplorum loco Homerica illa decurtata κρῖ δῶ, & μάψ: & illud

Automedon jungebat equos, atque Alcimus.--

pro Alcimedon: & ex Heſiodo, βρῖ pro βρίαρον vel βριθὺ poſitum: ſicut & apud Sophoclem & Ionem ῥᾶ pro ῥᾴδιον, apud Epicharmum λὶ pro λίαν, & Syracò pro Syracuſis: apud Empedoclem & Antimachum ὄψ pro ὄψις: & pro ἄλφιτον ἄλφι, apud Euphorionem ἦλ pro ἧλος apud Philetam ἔρι pro ἔριον: apud Aratum πηδὰ pro πηδάλια: Dodo pro Dodona apud Simmiam. Reliquarum urbium quas poëta nominavit, quædam extinctæ ſunt, aliarum veſtigia ſuperſunt, nonnullarum nomina ſunt mutata, ut Augejarum in Aegæas: nam in Locride Augeiæ prorſus perierunt. Lân autem Caſtores expugnaſſe aliquando dicuntur, unde & Laperſæ (*id eſt qui Lân exciderint*) dicti ſunt: & alicubi Sophocles ſic loquitur.

Per & Laperſas Eurotamque tertium,
Et qui coluntur Argis, & Sparta deos.

C Ephorus tradit Heraclidas Laconica potitos Euryſthenem & Proclem, regionem in ſex partes diviſiſſe........ atque harum partium unam, ſcilicet Amyclas, eximiam dediſſe ei, qui Laconicam ipſis prodiderat perſuaſeratque eam tunc obtinenti, ut certis pactis firmatis cum Achæis in Ioniam diſcederet: Spartam ſibi pro regia deſtinaſſe: in reliquas urbes dimiſiſſe reges,

1. τῷ Κρῖ) pro κριθὴ ut Heſych. vel κρίμνον, ut Euſtath. Ιλ. ε. δῶ, pro δῶμα, & μὰψ pro μαψίδιον: atque hæc paſſim in Homero. *Caſaub.*

2. καὶ Ἄλκιμος, ἀντὶ τοῦ Ἀλκιμέδων) Similia ſunt D quæ annotant Grammatici, Ἴλλυρες pro Ἰλλύριοι· θέραπες pro θεράποντες etiam apud Ælianum πώλυπες pro πολύποδες. *Idem.*

3. μία γίνεται ἀμφοτέρων ὄψ) Citatur ab Ariſtotele in lib. de poëtica &, Grammaticis in explicatione ejuſdem vocis. *Idem.*

4. Εὐφορίων δὲ τὸν ἥλιον λέγει ἧλ.) In Epitome legitur τὸν ἥλιον λέγει ἧλι. quam lectionem refutat Euſtathius multis locis proferens hunc Geographi locum, ita ut noſtri codices eum habent: quodam loco etiam hoc hemiſtichium profert,

——δαιμόνιος ἧλ. *Idem.*

5. Ἄρατος φησὶ) Ante Aratum dixerat Homerus ὀδυ. η. ψ. 328.

--ἀναῤῥιπτεῖν ἅλα πηδῷ. Sic & Apoll. lib. IV.

--πηδοῖσιν ἐρέσσετε, ubi annotat ſcholiaſtes,

Theophraſto eſſe εἶδος ξύλου τὸ πηδόν. *Idem.*

6. οὐ γὰρ ἐν τῇ Λοκρίδι) Locus mutilus. Vide Euſtathium. *Idem.*

7. τὴν δὲ Λᾶν) De La plura Pauſan. III. c. 21. & 24. Vide etiam Lycoph. ſcholia ad illud carmen ψ. 511.

τοῖς ἡμιθνήτοις διπτύχοις Λαπερσίοις. i. e. *Semideis geminis Laſerpinis.* Idem.

8. καὶ Πατροκλῆ) Non ſemel in hoc ſcriptore vox Προκλῆς in Πατροκλῆς mutata eſt: Hîc quidem Προκλῆ legendum eſſe teſtes ſunt infiniti: Et tamen ſic infra quoque legitur: itemque apud Plutarchum. *Idem.*

9. καὶ πολίσαι) Adeon fuit difficile viro docto veram lectionem invenire? Ego ſanè etiam pænè puer legebam πολίσαι τὴν χώραν: hoc eſt *urbibus muniviſſe, & ornaſſe*: πολίζειν, *urbem condere.* Herodotus Melpom. πόλις δ' ἐν αὐτοῖσι πεπόλισται ξυλίνη: utitur Strabo frequenter. Quis verò veterum eſt, qui ea voce ita non utatur? [At vocis πολίζεσθαι minus uſitata eſt ſignificatio, quam apud Dionyſ. Halicarnaſſ. obſervavimus libro ſec. ubi de Pelaſgis ita loquitur, οἳ πολίζονται πρὸς ἑνὶ τῶν ἑπτὰ λόφων. Nam πολίζεσθαι accepit pro ſedem & domicilium alicubi figere.] *Idem.*

1. χρῆ-

qui civibus permitterent ut quoſvis A peregrinos inquilinorum loco reci-perent motos penuria hominum incolentium: uſos autem fuiſſe . . . . ut tuta eſſet ab iis qui intus erant: atque ita obtemperaſſe Spartanis omnes, qui cùm accolebant vicinos, & in ſocietatem æqualitatemque legum, reipub. & curiæ ab iis admiſſos fuiſſe, Heilotaſque appellatos. Verùm ab Agide Euryſthenis filio id juris eis ademtum: juſſoſque fuiſſe Lacedæmoniis tributum pendere. Heleios qui urbem Helos tenebant, reliquis parentibus mandato ſolos rebellaſſe, debellatoſque ſervituti addictos fuiſſe certis quibuſdam conditionibus ut talem ſervum neque libertate donare liceret domino neque extra fines vendere. Ei bello nomen fuit, bellum contra Heilotas. Sed profectò totum fere Heilotum ſtatum qui deinceps perduravit uſque ad id tempus quo rerum potiti ſunt Romani, Agis inſtituit: quos Lacedæmonii publicos quodammodo ſervos habuerunt, domicilia iis deſignantes peculiaria, & operas injungentes certas. ¶ Enimverò de Laconum repub. & quæ eis obtigerunt mutationes, pleraque utpote nota, omitti poſſunt, quorundam tamen videtur facienda mentio. Memoriæ traditum eſt, Achæos Phthiotas cum Pelope in Peloponneſum profectos, Laconicam habitaſſe: hos virtute ita excelluiſſe, ut Peloponneſus, quæ ab antiquo jam tempore Argos appellabatur, ab iis Argos Achaicum denominaretur; neque Peloponneſus modo, ſed & peculiariter Laconica id nominis gereret: itaque illud poëtæ,

An non tunc Argis aderat Menelaus
Achivis?

ſic interpretantur, an non erat in Laconica? Sub reditum verò Heraclidarum, cùm Philonomus Dorienſibus Laconicam prodidiſſet, inde in Ionum ditionem migraverunt, quæ hodieque Achaia dicitur, de quibus in Achaicarum rerum expoſitione dicemus.

ἐπιτρέψαντας δέχεσθαι συνοίκους τοὺς βουλομένους τῶν ξένων, διὰ τὴν λειπανδρίαν· [1] χρῆσθαι δὲ λαιμένῳ . . . .
ἀλίμενον αὐτοῦ δὲ πρὸς τοὺς πολέμους . . . .
γὰρ ὁμορεῖν τοῖς κύκλῳ Φεραία δὲ . . . .
ἀπὸ τῶν ἐντὸς ἀσφάλειαν ἐχούσῃ. ὑπακούοντας δ᾽ ἅπαντας τοὺς περιοίκους Σπαρτιατῶν, ὅμως ἰσονόμους εἶναι, μετέχοντας, καὶ πολιτείας, p. 365.
καὶ ἀρχείων· καλεῖσθαι δὲ Εἵλωτας· Αγιν δὲ τὸν Εὐρυσθένους, ἀφελέσθαι τὴν ἰσοτιμίαν, καὶ συντελεῖν προστάξαι τῇ Σπάρτῃ. τοὺς μὲν οὖν ἄλλους ὑπακοῦσαι, τοὺς δ᾽ Ελείους τοὺς ἔχοντας τὸ Ελος, B ποιησαμένους ἀπόστασιν κατακράτος ἁλῶναι πολέμῳ, [2] καὶ κριθῆναι δούλους ἐπὶ τακτοῖς τισιν, ὥστε τὸν ἔχοντα, μήτ᾽ ἐλευθεροῦν ἐξεῖναι, μήτε πωλεῖν ἔξω τῶν ὅρων τούτους· τοῦτον δὲ λεχθῆναι τὸν περὶ τοὺς Εἵλωτας πόλεμον· σχεδὸν δέ τι, καὶ τὴν εἱλωτείαν τὴν ὕστερον συμμείνασαν μέχρι τῆς Ῥωμαίων ἐπικρατείας, οἱ περὶ Αγιν εἰσὶν οἱ καταδείξαντες· τρόπον γάρ τινα [3] δημοσίους δούλους εἶχον οἱ Λακεδαιμόνιοι τούτους, κατοικίας τινὰς αὐτοῖς ἀποδείξαντες καὶ λειτουργίας ἰδίας. Περὶ δὲ τῆς Λακώνων πολιτείας, καὶ τῶν γενομένων παρ᾽ αὐτοῖς μεταβολῶν, τὰ μὲν πολλὰ παρείη τις ἂν C διὰ τὸ γνώριμον· τινῶν δ᾽ ἄξιον ἴσως μνησθῆναι. Ἀχαιοὺς γὰρ τοὺς Φθιώτας φασὶ συγκατελθόντας Πέλοπι εἰς τὴν Πελοπόννησον, [4] οἰκῆσαι τὴν Λακωνικήν. τοσοῦτον δ᾽ ἀρετῇ διενεγκεῖν, ὥστε τὴν Πελοπόννησον ἐκ πολλῶν ἤδη χρόνων Αργος λεγομένην, τότε Ἀχαϊκὸν Αργος λεχθῆναι· καὶ οὐ μόνον γε τὴν Πελοπόννησον, ἀλλὰ [5] καὶ ἰδίως τὴν Λακωνικὴν οὕτω προσαγορευθῆναι· τὸ γοῦν τοῦ ποιητοῦ, Ποῦ Μενέλαος ἔην; ---

Η οὐκ Αργεος ἦεν Ἀχαϊκοῦ; --- Odyſſ. γ. 251.

δέχονταί τινες οὕτως, Η οὐκ ἦν ἐν τῇ Λακωνικῇ; Κατὰ δὲ τὴν τῶν Ἡρακλειδῶν κάθοδον, D Φιλονόμου προδόντος τὴν χώραν τοῖς Δωριεῦσι, μετανέστησαν ἐκ τῆς Λακωνικῆς εἰς τὴν τῶν Ἰώνων, τὴν καὶ νῦν Ἀχαΐαν καλουμένην. ἐροῦμεν δὲ περὶ αὐτῶν ἐν τοῖς Ἀχαϊκοῖς.

1. χρῆσθαι δὲ λαιμένῳ) Miſere lacer eſt hic locus. Lego autem ἀλιμένῳ, quod docet contrarium mox ἐ[illegible]ν. Caſaub.

2. καὶ κριθῆναι) Hi primi Εἵλωτες ſunt appellati. Pauſanias de hac urbe III. c. 20. *Δωριεῖς δὲ παρεστήσαντο ὕστερον πολιορκίᾳ· καὶ πρῶτοί γε ἐγένοντο οὗτοι Λακεδαιμονίων δοῦλοι τοῦ κοινοῦ, καὶ Εἵλωτες ἐκλήθησαν πρῶτοι, καθάπερ γε καὶ ἦσαν· τὸ δὲ οἰκετικὸν τὸ ἐπικτηθὲν ὕστερον Δωριεῦσι, Μεσσηνίους ὄντας ὀνομασθῆναι καὶ τούτους ἐξενίκησεν Εἵλωτας.* i. e. *Poſtea Dorienſes per obſidionem ſunt oppido potiti: ex quo primum publici extitere Lacedæmoniorum ſervi, qui ſunt a loco Heliotæ nuncupati: obtinuit deinde uſus, ut ceteri etiam qui ad ſervitiorum numerum acceſſiſſent, quamvis Meſſenii (uti priores illi) non eſſent, Heliotæ tamen & ipſi appellarentur.* Idem.

3. δημοσίους δούλους εἶχον οἱ Λακεδαιμ.) Hæc eſt ratio, ni fallor, cur dicat Thucydides Lacedæmonem ὡς μίαν πόλιν habere πλείστους οἰκέτας. *Idem.*

4. οἰκῆσαι τὴν Λακωνικήν.) Vide Pauſaniam initio Ἀχαϊκῶν. (Lib. VII. c. 1.) *Idem.*

5. καὶ ἰδίως) Pauſanias ſcribit ſolos ex omnibus Peloponneſiis eos qui Lacedæmonem & Argos incolebant, ante reditum Heraclidarum Achæos fuiſſe nuncupatos. *Idem.*

Οἱ δὲ κατασχόντες τὴν Λακωνικὴν, καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐσωφρόνουν· ἐπεὶ δὲ Λυκούργῳ τὴν πολιτείαν ἐπέτρεψαν, τοσοῦτον ὑπερέβαλλον τοὺς ἄλλους, ὥστε μόνοι τῶν Ἑλλήνων καὶ γῆς καὶ θαλάττης ὑπῆρξαν, διετέλεσάν τε ἄρχοντες τῶν Ἑλλήνων, [1] ἕως ἀφείλοντο αὐτοὺς τὴν ἡγεμονίαν Θηβαῖοι, καὶ μετ' ἐκείνους εὐθὺς Μακεδόνες. Οὐ μὴν τελέως γε οὐδὲ τούτοις εἶξαν, ἀλλὰ φυλάττοντες τὴν αὐτονομίαν, ἔριν εἶχον περὶ πρωτείων ἀεὶ, πρός τε τοὺς ἄλλους Ἕλληνας, καὶ πρὸς τοὺς τῶν Μακεδόνων βασιλέας· καταλυθέντων δὲ τούτων ὑπὸ Ῥωμαίων, μικρὰ μέν τινα προσέκρουσαν τοῖς πεμπομένοις ὑπὸ Ῥωμαίων στρατηγοῖς, * [2] τυραννούμενοι τότε, καὶ πολιτευόμενοι μοχθηρῶς. ἀναλαβόντες δὲ σφᾶς, ἐτιμήθησαν διαφερόντως, καὶ ἔμειναν ἐλεύθεροι, πλὴν τῶν φιλικῶν λειτουργιῶν ἄλλο συντελοῦντες οὐδέν. Νεωστὶ δ' Εὐρυκλῆς αὐτοὺς ἐτάραξε, δόξας ἀποχρήσασθαι τῇ Καίσαρος φιλίᾳ πέρα τοῦ μετρίου, πρὸς τὴν ἐπιστασίαν αὐτῶν· ἐπαύσατο δ' ἡ ἀρχὴ ταχέως, ἐκείνου μὲν παραχωρήσαντος εἰς τὸ * χρεών. τοῦ δ' υἱοῦ τὴν φιλίαν ἀπεστραμμένου τὴν τοιαύτην πᾶσαν. Συνέβη δὲ καὶ τοὺς [3] Ἐλευθερολάκωνας λαβεῖν τινα τάξιν πολιτείας, ἐπειδὴ Ῥωμαίοις προσέθεντο πρῶτοι οἱ περίοικοι τυραννουμένης τῆς Σπάρτης, οἵ τε ἄλλοι, καὶ οἱ Εἵλωτες. Ἑλλάνικος μὲν οὖν Εὐρυσθένη, καὶ * Προκλέα φησὶ διατάξαι τὴν πολιτείαν. Ἔφορος δ' ἐπιτιμᾷ, φήσας, Λυκούργου μὲν αὐτὸν μηδαμοῦ μεμνῆσθαι, τὰ δ' ἐκείνου ἔργα, τοῖς μὴ προσήκουσιν ἀναθεῖναι· μόνῳ γοῦν Λυκούργῳ ἱερὸν ἱδρῦσθαι, καὶ θύεσθαι κατ' ἔτος, ἐκείνοις δὲ, καίπερ οἰκισταῖς γενομένοις, μηδὲ τοῦτο δεδόσθαι, ὥστε τοὺς ἀπ' αὐτῶν, τοὺς μὲν Εὐρυσθενίδας, τοὺς δὲ * Προκλείδας καλεῖσθαι· [4] οὐδ' ἀρχηγέτας νομισθῆναι, ὅπερ πᾶσιν ἀποδίδοται τοῖς οἰκισταῖς. . . . Καὶ αἰτίαν τούτου λέγει,

Margin notes: * Manuſſ. τυραννουμένοις & πολιτευομένοις. — p. 366. — * Scripti χρέος. — * Vulgo Πατροκλέα. — * Vulgo Πατροκλείδας.

A Atqui Laconicam occupaverant, jam inde ab initio vitam honeſtam degebant, ſed ubi Lycurgo rempub. conſtituendam permiſerunt, tanto exinde poſt ſe alios reliquerunt intervallo, ut ſoli Græcorum terra marique imperium obtinuerint, principatumque Græcorum continenter geſſerunt, donec à Thebanis eſt is eis, ac ſtatim his à Macedonibus ereptus. Neque tamen his uſquequaque ſummiſerunt ſeſe; ſed ſuarum legum uſum ſibi ſervantes, de principatu & cum reliquis Græcis, & cum Macedonum regibus ſemper contenderunt. Hos cum Romani ſubegiſſent, offenderunt quidem parvis quibuſdam in rebus Spartani miſſos à B Romanis præfectos: quique ſub tyrannis & ſtatu reipub. pravo degentes: verum ubi priſtinam reip. formam inſtauravere, in eximio habiti ſunt honore libertatemque retinuerunt præter ſocias operas nihil quicquam Romanis pendentes. Nuper aliquid turbæ apud eos excitavit Eurycles, cum in iis gubernandis videretur amicitia Cæſaris ultra modum abuti: ſed is tumultus mox conſedit Eurycle vita defuncto, & filio ejus omnem id genus amicitiam averſante. Sed & Eleutherolacones (*id eſt, liberi Lacones*) quandam reip. conſtitutionem adepti ſunt, quo tempore Sparta tyrannis ſerviente vicini cum alii tum Hei- C lotes Romanis ſe applicuerunt. Proinde Hellanicus Euryſthenem & Proclem auctores facit reipub. Spartanæ. Quem Ephorus increpans, ait eum præterita Lycurgi mentione, facta ipſius alienis adſcripſiſſe: nam ſoli Lycurgo templum eſſe dicatum, & quotannis ſacrificari: illis, quamvis Spartam condiderint, ne hoc quidem conceſſum eſſe, ut qui ab iis propagati ſunt Euryſthenidæ ac Proclydæ nuncuparentur, neque eos principes auctoreſve civitatis dici, quod omnibus tamen urbium conditoribus defer- D tur. . . . . [5] cauſamque hujus reddit,

1. ἕως ἀφείλοντο) Amiſerunt Lacedæmonii τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ἑλλήνων eo bello quo cladem Leuctricam à Thebanis duce Epaminonda acceperunt. Duravit eorum ἡγεμονία annos fere quingentos, ait Diodor. Sicul. in anno 1. Olymp. CII. Sciendum tamen eſt hunc Lacedæmoniorum principatum fuiſſe aliquando interruptum, Athenienſibus eum poſt bellum Medicum obtinentibus. Vide Thucyd. *Caſaub.*

2. τυραννούμενοι) Nabidem tyrannum intelligit, adverſus quem Romani pugnarunt. Vide Livium. lib. XXXIV. c. 28. 39. *Idem.*

3. Ἐλευθερολάκωνες.) Hos liberavit Auguſtus, ait Pauſanias III. c. 21. jugo ſervitutis quam ſerviebant iis qui Spartæ dominabantur. Sunt autem Eleutherolaconum oppida XVIII. quæ idem auctor enumerat. *Idem.*

4. οὐδ' ἀρχηγέτας νομισθῆναι) In manuſſ. quibuſdam ita legitur, οὐδ' ἀρχηγέτας, Ἀγίδας δὲ ἀπὸ Ἀγίδος τοῦ Εὐρυσθένους νομισθῆναι, quam lectionem & codices quoque veteris interpretis agnoſcunt. *Idem.*

5. *Cauſamque*) Locus eſt mutilus, quod vel ex ſubito à duali in ſingularem numerum tranſitu ſentiri poteſt: niſi δεξάμενοι legas, & ἐδυνάστευσαν. Interpres, neſcio quid ſecutus, habet præter ea quæ in Græco extant Agidas reges non habere nomen ab Agide Euryſthenis F. quod neſcio quam ſit verum, aut huc ut faciat. Certè Agidas & Eurypontidas reges Spartæ dictos ab Agide iſto & Euryponte Proclis N. Pauſanias ſcribit. Si pluralia iſta loco ſingularium recipias, nil videbitur deeſſe. In Euripideis verſibus φύλου χθόνος neſcio quid ſit: legi φαύλου Atticè. *Xyland.*

quòd allectis advenis hominibus, eorum ope imperium obtinuerit. ¶ De natura porrò locorum cùm Laconicæ tum Meſſeniæ, Euripidi credi par eſt. Is ait Laconicæ ſoli multum eſſe ad arandum, ſed difficile elaboratu: eſſe enim regionem cavam, montibus cinctam, & aditu in bellis difficilem. Meſſeniacam contrà bonæ frugis feracem, irriguam, multis curruum, boumque millibus & paſcuis aptam,

> *Et nec ſub hybernos flatus nimis algidam,*
> *Nec æſtibus quam Titan nimiis urgeat.*

Ac paulò inferiùs de ſorte loquens qua uſi ſunt in ditionis diviſione Heraclidæ, priorem ait extitiſſe.

> *Terræ Lacanæ dominum non boni ſoli:*

poſteriorem de Meſſena,

> *Aequare verbis cujus bonitatem haud queas.*

Qualem etiam Tyrtæus affirmat. Cæterùm Euripidi dandum non eſt, quod Laconicam à Meſſeniaca diſtingui ait Pamiſi amnis in mare effluxu: cum is per mediam labatur Meſſeniam, ac nullibi eam quæ nunc eſt Laconicam attingat. Ne id quidem rectè, quòd Meſſeniam nautis inacceſſam dicit: quæ non minus quam Laconica ad mare pertinet. Ne Elidem quidem bene diſtinguit:

> *Progreſſus ultra flumen ad Elidem Iovis*
> *Vicinam venies —*

Atque adeò nobis non neceſſe id eſt refellere, cum ipſe id poſuerit, quo ſententia ipſius improbatur. Sive enim de ea loquitur Elea, quæ hodie ſic dicitur, Meſſeniæ confinis: non magis illam tangit

A ὅτι ἐπήλυδας ἀνθρώπους * δεξάμενος δι' ἐκείνων ἐδυνάστευσε. Περὶ δὲ τῆς φύσεως τῶν τόπων καὶ τούτων, καὶ τῶν Μεσσηνιακῶν, ταῦτα μὲν ἀποδεκτέον λέγοντος Εὐριπίδου· τὴν γὰρ Λακωνικὴν φησὶν ἔχειν, Πολλὴν μὲν ἄροτον, ἐκπονεῖν δ' οὐ ῥᾴδιον· Κοίλη γὰρ ὄρεσι περίδρομος τραχεῖά τε [1] δύσβολός τε πολέμοις· τὴν δὲ Μεσσηνιακὴν καλλίκαρπον,

* Manuſſ. δεξάμενοι & δυναστεῦσαι.

> [2] Κατάρρυτόν τε μυρίοισιν ἄρμασι
> Καὶ βουσὶ καὶ ποιμέσιν εὐβοτωτάτην,
> Οὔτ' ἐν πνοαῖσι χείματος δυσχείμερον,

B

> Οὔτ' αὖ τεθρίπποις ἡλίου θερμὴν ἄγαν.

καὶ ὑποβάς, τὸν πάλον φησὶν ὃν οἱ Ἡρακλεῖδαι περὶ τῆς χώρας ἐποιήσαντο· τὸν μὲν πρότερον γενέσθαι

> Γαίης Λακαίνης κύριον, * φαύλου χθονός.

* Manuſſ. φῦλον. Vulgo φύλου.

τὸν δὲ δεύτερον Μεσσήνης,

> Ἀρετὴν ἐχούσης μείζον', ἢ λόγῳ φράσαι.

οἵαν καὶ ὁ Τυρταῖος φράζει. [3] Τὴν δὲ Λακωνικὴν, καὶ τὴν Μεσσηνίαν ὁρίζειν αὐτοῦ φήσαντος Πάμισον εἰς θάλασσαν ἐξορμώμενον, οὐ συγχωρητέον· ὃς διὰ μέσης ῥεῖ τῆς

C Μεσσηνίας, οὐδαμοῦ τῆς νῦν Λακωνικῆς ἁπτόμενος· οὐκ εὖ δὲ, οὐδ' ὅτι τῆς Μεσσηνίας ὁμοίως ἐπιθαλαττίας οὔσης τῇ Λακωνικῇ, φησὶν αὐτὴν πρόσω ναυτίλοισιν εἶναι. ἀλλ' οὐδὲ τὴν Ἦλιν εὖ διορίζει,

> Πρόσω δὲ βάντι ποταμὸν, Ἦλις, ἡ Διὸς
> Γείτων κάθηται.

[4] καὶ ἐπάγει καὶ τὸν ἔλεγχον ἡμῖν οὐκ ἀναγκαῖον ὄντα. εἴτε γὰρ τὴν νῦν Ἠλείαν βούλεται λέγειν ἣ ὁμορεῖ τῇ Μεσσηνίᾳ ταύτης οὐ προσάπτεται p. 367.

1. *δύσβολός τε πολέμοις*) Legendum cenſeo, *δυσεισβολός τε πολεμίοις*. Sic libro ſequenti, *ποιεῖ δὲ δυσείσβολα τὰ χωρία ταῦτα ἥτε τραχύτης.* Totum carmen ſic lego,

> *Τραχεῖα τ' οὖσα δυσείσβολός τε πολεμίοις.* Caſaub.

2. *κατάρρυτόν τε*) Lego ita hos verſus.

> *Κατάρρυτόν τε μυρίοισιν ἄρμασι,*
> *Καὶ βουσὶ καὶ ποιμέσσιν εὐβοτωτάτην.*

Pro *ἄρμασι* legerem libentius *ῥεύμασι* vel *νάμασιν*· *εὐβοτάτην* autem quod omnes editiones habent, quis ferat? *Idem.*

3. *Τὴν δὲ Λακωνικὴν, καὶ τὴν Μεσσηνίαν ὁρίζειν αὐτοῦ φήσαντος Πάμισον εἰς θάλασσαν ἐξορμώμενον οὐ συγχωρητέον. Dandum non eſt, quod Laconicam à Meſſeniaca diſtingui ait Pamiſi amnis in mare effluxu.*) Et rurſus hoc loco fefellit ſua memoria Strabonem, & fatum ſuum erat, ut in hoc Pamiſi nomine à vero aberraret. Nam paulo ſupra pag. 361. notavimus ejus errorem in hoc nomine: hîc vero non memi-

D nit ſe dixiſſe hoc eodem libro ſupra pag. 344. duos fluvios fuiſſe hoc nomine in Meſſenia: pag. vero 361. expreſſe: *ἔστι δὲ καὶ ἄλλος Πάμισος χαραδρώδης μικρὸς περὶ Λεῦκτρον ῥέων τὸ Λακωνικὸν, περὶ οὗ κρίσιν ἔσχον Μεσσήνιοι πρὸς Λακεδαιμονίους ἐπὶ Φιλίππου. Eſt & alius Pamiſus torrentis inſtar parvus circa Leuctrum Laconicum fluens.* At debebat concludere, quando Meſſenii & Lacones de hoc fluvio litigaverant coram Philippo, eum fuiſſe in utrorumque confinio, & ideo bene Euripidem dixiſſe eum fluvium eſſe limitem Meſſeniæ & Laconiæ, & non debuit intelligere de altero Pamiſo, qui per mediam Meſſeniam fluit abundans. *Palmer.*

4. *καὶ ἐπάγει καὶ τὸν ἔλεγχον ἡμῖν*) Hæc pertinent ad illa Euripidis verba *ἡ Διὸς*, aut alia potius quæ ſequebantur: quibus docebat poëta ecquam Elidem intelligeret: quod inquit Strabo, non erat neceſſarium. Nam utramutram intelligat, fallitur: hæc eſt iſtius loci ſententia, quam non vidit Xylander. *Caſaub.*

A ὁ Παμισός· ὥσπερ γε οὐδὲ τῆς Λακωνικῆς. Εἴρηται γὰρ, ὅτι διὰ μέσης ῥεῖ τῆς Μεσσηνίας· εἴτε τὴν παλαιὰν τὴν κοίλην καλουμένην, πολὺ μᾶλλον ἐκπίπτει τῆς ἀληθείας· διαβᾶσι γὰρ τὸν Παμισὸν, ἔστι πολλὴ τῆς Μεσσηνίας, εἶθ' ἡ τῶν Φηρῶν ἐπαρχία ἅπασα, [1] καὶ Μεσσαίων ἣν Τριφυλίαν ἐκάλουν, εἶθ' ἡ Πισάτις, καὶ ἡ Ὀλυμπία· εἶτα μετὰ τριακοσίους σταδίους ἡ Ἦλις. [2] Γραφέντων δὲ τῶν μὲν Λακεδαίμονα κητώεσσαν, τῶν δὲ καιετάεσσαν, ζητοῦσι τὴν κητώεσσαν τίνα δέχεσθαι χρή, εἴτε [3] ἀπὸ τῶν κητῶν, [4] εἴτε μεγάλην, ὅπερ δοκεῖ πιθανώτερον εἶναι· τήν τε καιετάεσσαν· οἱ μὲν καλαμινθώδη δέχονται, οἱ δὲ ὅτι οἱ ἀπὸ τῶν σεισμῶν ῥωχμοὶ καιετοὶ λέγονται. [5] καὶ καιάδας τὸ δεσμωτήριον ἐντεῦθεν, τὸ παρὰ Λακεδαιμονίοις σπήλαιόν τι. ἔνιοι δὲ κώους μᾶλλον τὰ τοιαῦτα κοιλώματα λέγεσθαι φασὶν, ἀφ' οὗ καὶ τὸ Φηρσὶν ὀρεσκῴοισιν. -- [6] Εὔσειστος δ' ἡ Λακωνική· καὶ δὴ [7] τοῦ Ταϋγέτου * κορυφήν τινα ἀποῤῥαγῆναί τινες μνημονεύουσιν· εἰσὶ δὲ λατομίαι λίθου πολυτελοῦς, [8] τοῦ μὲν Ταιναρίου ἐν Ταινάρῳ παλαιαί· νεωστὶ δὲ καὶ ἐν τῷ Ταϋγέτῳ μέταλλον ἀνέῳξαί τινες εὐμεγέθες, χορηγὸν ἔχοντες τὴν τῶν Ῥωμαίων πολυτέλειαν· [9] ὅτι δὲ Λακεδαίμων ὁμωνύμως λέγεται, καὶ ἡ χώρα, καὶ ἡ πόλις, δηλοῖ καὶ Ὅμηρος. * λέγω δὲ χώραν σὺν τῇ Μεσσηνίᾳ· περὶ μὲν δὴ τῶν τόξων ὅταν λέγῃ·

Iliad. β. 581.

Iliad. κ. 268.

* Manuſſ. κορυφάς τινας.

* Scripti λέγων.

Pamiſus, quam Laconicam, labens (ut diximus) per mediam Meſſeniam: ſive Elidem antiquam intelligit, quæ cava cognominatur, adhuc longiùs à vero aberrat: nam Pamiſo tranſmiſſo, ſequitur magna pars Meſſeniæ tum Pherarum omnis ditio, & Meſſæorum, quam Triphyliam vocabant, mox Piſatis, inde Olympia, hinc poſt CCC. demum ſtadia Elis. Iam cum apud Homerum Lacedæmonis epitheton alii Cetoëſſan, alii Cætaeſſan legant: quæritur illud B unde dicatur, à cetiſne, an verò, quod eſt probabilius, à magnitudine: hoc alii calaminthoſam interpretantur, alii cavernoſam, quòd rupturæ quas terræ motus efficiunt, cæteri dicantur: unde & apud Lacedæmonios Cæadas antrum quoddam, quo pro carcere utebantur: quanquam has cavernas alii malunt Coos dici Græcè, unde illud Homeri.

Φηρσὶν ὀρεσκῴοις----- id eſt *belluis, qua montanos inhabitarent ſpecus.* Eſt autem Laconica terræ motibus obnoxia: & memorant quidam, Taygeti C verticem hoc modo abruptum. Lapicidinas habet lapidis precioſi, Tænarii in Tænaro antiquitus, & recens ſectura metalli eſt aperta juſtæ magnitudinis à quibuſdam, Romanorum magnificentia ſumtus ſuppeditante. Lacedæmonis porrò voce & urbem notari, & regionem (nimirum Laconicam adjuncta Meſſenia) etiam Homerus oſtendit, ut cum de arcu dicit,

1\. *καὶ Μεσσαίων*) Meſſæorum nulla alibi fit mentio, prior interpres legit *Μεσσηνίων*. Pheras autem Meſſeniæ fuiſſe ſæpe repetit Strabo. *Caſaub.*

2\. *γραφόντων δὲ*) Diſputat de Homeri loco, aut locis potius: Nam ſæpe ita appellatur à poëta Lacedæmon. Affert duplicem ſcripturam vocis qua de agitur: & quid pro defenſione utriuſque lectionis dici ſoleat refert. *Idem.*

3\. *ἀπὸ τῶν κητῶν*) Heſychius poſt alias interpretationes hujus vocis, *οἱ δὲ*, inquit, *ὅτι ἐκεῖ ἡ θάλασσα συνεχῶς κήτη ἐκβάλλει. Idem.*

4\. *εἴτε μεγάλην*) Reliquas interpretationes complectitur Heſychius his verbis. *Κητώεσσα, ὑγρὰ, κοίλη, μεγάλη, εὔυδρος, καλαμινθώδης*: quo loco obſervandum eſt tribui ab Heſychio explicationem hanc *καλαμινθώδης* voci *κητώεσσα*: quum Strabo ſic explicet alteram lectionem *Καιετάεσσα*: cujus ſententiam confirmat quod alibi idem Heſychius annotat: *καιέται* vocari *τὴν καλαμίνθην. Idem.*

5\. *καὶ καιάδας τὸ δεσμωτήριον ἐντεῦθεν*) Thucyd. lib. I c. 134. docet Lacedæmonios ſolitos *εἰς τὸν καιάδαν ἐμβάλλειν τοὺς κακούργους.* Euſtath. verò hîc legit, non *καιάδας*, ſed *ὁ καιέτας*: quod propius accedit ad vocem Homericam, & ita habent D manuſcripti. Heſychius ſic, *καίατα ὀρύγματα ἢ τὰ ὑπὸ σεισμῶν καταῤῥαγέντα χωρία. Idem.*

6\. *εὔσειστος δ' ἡ Λακωνική*) Tanto terræ motu aliquando laboravit Sparta, ut ſolæ quinque ædes integræ remanſerint, auctor Ælianus V. H. lib. VI. c. 7. & Polyænus noſter Lib. I. c. 41. § 3.

7\. *τοῦ Ταυγέτου κορυφήν τινα ἀποῤῥαγῆναι*) Plin. lib. II. cap. 79 de hoc terræ motu, *cum & urbs tota eorum corruit, & Taygeti montis magna pars ad formam puppis eminens abrupta cladem inſuper eam ruina preſſit.* ex Cicer. habet Plinius lib pr. de Divinatione cap. 50. Meminit Plut. in Cimone. *Idem.*

8\. *τοῦ μὲν Ταιναρίου*) Plin. lib. XXXVI. c. 18. *Sunt & nigri lapides, quorum auctoritas venit in marmora, ſicut Tænarius.* Idem cap. 22. lapidis Tænarii duo videtur facere genera: quorum alter fortaſſe eſt, quem Croceaten appellat Pauſanias III. cap. 21. *Idem.*

9\. *ὅτι δὲ Λακεδ.*) Idem etiam Pauſan. notat: diximus hac de re ſupra. *Idem.*

1\. Φη

Hoſpes ei quondam occurrens Lace- A
dæmone donum
Iphitus Eurytides dederat —

& ſubjicit:

Illi in Meſſena ſibi in ædibus occur-
rerunt
Orſilochi. ——

loquitur autem de Pherarum regione, cujus pars erat etiam Meſſenia. nullo igitur diſcrimine dixit & Lacedæmone eos ſibi invicem obvios dediſſe, & in Meſſena hoc eſſe factum. Pheras enim fuiſſe Orſilochi domum, hinc liquet:

Pheras cum venere Dioclis prorſus ad B
ædes
Orſilocho nati ——— nimirum

Telemachus & Piſiſtratus: ſunt autem Pheræ in Meſſenia. Rurſus ubi Telemachum à Pheris profectum toto die jugales incitaſſe ait, ac ſub occaſum ſolis vehiſſe Lacedæmonem, domumque petiviſſe Menelai: urbs Lacedæmon intelligi debet. Alias enim videbitur narrare Homerus, quomodo Lacedæmone Lacedæmonem venerit. ſed & alioqui probabile non eſt Menelaum non habitaviſſe Spartæ: neque ſic diceret Telemachus:

Namque peto Spartam, atque Pylum C
proficiſcor: ----

2 Quod non videretur congruere locorum epithetis, niſi quis referre ad poëticam vellet licentiam: non enim congruit, Meſſenam cum Laconica & Pylo Neſtoris neque pro ſe poni in catalogo, neque ut ſociam expeditionis.

Poſt Maleas Argolicus ſequitur ſinus, & Hermionicus: quorum ille uſque ad Scyllæum verſus ortum & Cycladas porrigitur: hic magis adhuc in orientem vergit uſque ad Aeginam & Epidauriam. Primas Argolici ſinus partes Lacones, reliqua Argivi tenent. Inter ea eſt Delium Laconum, Apollinis templum ejuſdem cum Bœotico nominis: & Minoa caſtellum, cui cum Megarica itidem Minoa nomen eſt commune: D

A Δῶρα τά οἱ ξεῖνος Λακεδαίμονι δῶκε τυ-
χήσας
Ἴφιτος Εὐρυτίδης.

Εἶτ' ἐπήνεγκε,

Τὼ δ' ἐν Μεσσήνῃ ξυμβλήτην ἀλλήλοισιν, Odyſſ. φ. initio.
Οἴκῳ ἐν * Ὀρσιλόχοιο, * Manuſſ. Ορτιλόχοιο ſemper.

Τῆς Φηρῆς τὴν χώραν λέγει, * ἧς μέρος ἦν καὶ ἡ Μεσσηνία· οὐ διήνεγκεν οὖν αὐτῷ καὶ οὕτως εἰπεῖν. * Manuſſ. ἡ μέρος ἦν τῆς Μεσσηνίας.

--ξεῖνος Λακεδαίμονι δῶκε τυχήσας. καὶ
Τὼ δ' ἐν Μεσσήνῃ ξυμβλήτην.

ὅτι γὰρ αἱ Φηραί εἰσιν τοῦ Ὀρσιλόχου ὁ οἶκος, δῆλον·

B Ἐς Φηρὰς δ' ἵκοντο Διοκλῆος ποτὶ δῶμα,
υἱέος Ὀρσιλόχοιο.

Ὅ, τε Τηλέμαχος, καὶ ὁ Πεισίστρατος· αἱ δὲ Φηραὶ τῆς Μεσσηνίας εἰσίν. Ὅταν δ' ἐκ τῶν Φηρῶν ὁρμηθέντας τοὺς περὶ Τηλέμαχον πανημερίους [1] φῇ σείειν ζυγὸν, εἶτ' εἴπῃ, Odyſſ. γ. fine.

Δύσετό τ' ἠέλιος ---
Οἱ δ' ἷξαν κοίλην Λακεδαίμονα ---
Πρὸς δ' ἄρα δώματ' ἔλων Μενελάου, --- Odyſſ. δ. initio.

τὴν πόλιν δεῖ δέχεσθαι· εἰ δὲ μὴ, ἐκ Λακεδαίμονος εἰς Λακεδαίμονα φανεῖται λέγων τὴν ἄφιξιν· ἄλλως τε οὐ πιθανὸν μὴ ἐν Σπάρτῃ τὴν οἴκησιν εἶναι τοῦ Μενελάου, * μήδ' οὕτως ἐκεῖ τὸν C Τηλέμαχον λέγειν. p. 368. * Manuſſ. μηνυούσης & οὔσης.

Εἶμι γὰρ εἰς Σπάρτην τε, καὶ εἰς Πύλον. --- Odyſſ. β 359.

[3] Δοκεῖ γὰρ συμπίπτειν τοῦτο τὸ τοῖς τῆς χώρας ἐπιθέτοις * αὖ . . . . . . εἰ μὴ νὴ Δία ποιητικὴ τις τοῦτο συγχωρήσει ἐξουσία . . . . . * ἐναντίον γὰρ τὴν Μεσσήνην μετὰ τῆς Λακωνικῆς καὶ Πύλου τῆς ὑπὸ τῷ Νέστορι, μηδὲ δὴ καθ' αὑτὴν τάττεσθαι ἐν τῷ καταλόγῳ, μηδὲ κοινωνοῦσαν τῆς στρατείας. * Secuti ſumus libros veteres. * Scripti, τίον.

Μετὰ δὲ Μαλέας ὁ Ἀργολικὸς ἐκδέχεται κόλπος, καὶ ὁ Ἑρμειονικός· [4] ὁ μὲν μέχρι τε Σκυλλαίου πλέοντι ὡς πρὸς ἕω * βλέπων, καὶ πρὸς τὰς Κυκλάδας ὁ δὲ ἑωθινώτερος D τούτου, μέχρι πρὸς Αἴγιναν, καὶ τὴν Ἐπιδαυρίαν. Τὰ μὲν δὴ πρῶτα τοῦ Ἀργολικοῦ, Λάκωνες ἔχουσι, τὰ δὲ λοιπὰ Ἀργεῖοι· ἐν οἷς ἐστι τῶν μὲν Λακώνων [5] τὸ Δήλιον, ἱερὸν Ἀπόλλωνος, ὁμώνυμον τῷ Βοιωτικῷ· [6] καὶ Μινώα φρούριον, ὁμώνυμος καὶ αὕτη τῇ Μεγαρικῇ· * Scripti βλέποντι.

1. Φῇ σείειν ζυγὸν) Verba ſunt poëtæ. Οδ. Γ. ψ. 486.
Οἱ δὲ πανημέριοι σεῖον ζυγὸν ἀμφὶς ἔχοντες. i.e. *Illi vero tota die quatiebant jugum utrimque tenentes.* Caſaub.

2. *Quod non videretur.*) Senſum ſectatus ſum. nam verba *συμπίπτων τοῦτο τὸ τοῖς.* ſunt vitiata. Aldus *συνεπίπτειν*, male. *Xyland.*

3. *δοκεῖ γὰρ*) Ante hæc verba deſunt quædam, ex quibus ſenſus hujus loci pendebat. *Caſaub.*

4. *ὁ μὲν*) *ὁ Αργολικός.* *Idem.*

5. *τὸ Δήλιον*) Pauſanias III. cap. 23. *Επιδήλιον* appellat, & ſimul appellationis rationem explicat. *Idem.*

6. *καὶ Μινώα φρούριον*) Minoam promontorium *κατὰ τὴν Επίδαυρον* in mare prominens agnoſcit Pauſanias III. cap. 23. Ptolemæus. *Εν τῷ Αργολικῷ κόλπῳ ἔτι Λακωνικῆς Μινώα λιμήν.* *Idem.*

A 1 καὶ ἡ Λιμηρὰ Ἐπίδαυρος, ὥς Ἀρτεμίδωρος φησίν. Ἀπολλόδωρος δὲ Κυθήρων πλησίον ἱστορεῖ ταύτην· ἀλίμενον δὲ οὖσαν, βραχέως καὶ ἐπιτετμημένως Λιμηρὰν 2 εἰρῆσθαι, ὡς ἂν Λιμενηρὰν, μεταβεβληκέναι δὲ τοὔνομα. Ἔστι δὲ τραχὺς ὁ παράπλους εὐθὺς ἀπὸ Μαλεῶν ἀρξάμενος μέχρι πολλοῦ ὁ Λακωνικός· ἔχει δ' ὅμως ὑφόρμους, καὶ λιμένας. Ἡ λοιπὴ δ' ἐστὶ παραλία ἀλίμενος· νησίδιά τε πολλὰ πρόκειται αὐτῆς οὐκ ἄξια μνήμης. 3 Τῶν δ' Ἀργείων αἵ τε Πρασιαὶ, καὶ 4 τὸ Τημένιον, ἐν ᾧ τέθαπται Τήμενος· καὶ ἔτι πρότερον τὸ χωρίον, δι' οὗ ῥεῖ ποταμὸς ἡ Λέρνη καλουμένη, ὁμώνυμος τῇ λίμνῃ, ἐν ᾗ * μεμύθευται τὰ περὶ τὴν Ὕδραν. B Τὸ δὲ Τημένιον ἀπέχει τοῦ Ἄργους ἓξ καὶ εἴκοσι σταδίους ὑπὲρ τῆς θαλάσσης, ἀπὸ δὲ τοῦ Ἄργου εἰς τὸ Ἡραῖον τεσσαράκοντα, ἔνθεν δὲ 5 εἰς Μυκήνας, δέκα. 6 Μετὰ δὲ τὸ Τημένιον 7 ἡ Ναυπλία τὸ τῶν Ἀργείων ναύσταθμον· τὸ δ' ἔτυμον ἀπὸ τοῦ ταῖς ναυσὶ * προσπλεῖσθαι. Ἀπὸ τούτου δὲ πεπλάσθαι φασὶ τὸν Ναύπλιον, καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ παρὰ τοῖς νεωτέροις· 9 οὐ γὰρ Ὅμηρον ἀμνημονῆσαι ἂν τούτων· τοῦ μὲν Παλαμήδους τοσαύτην σοφίαν, καὶ σύνεσιν ἐπιδεικνυμένου, δολοφονηθέντος δὲ ἀδίκως· τοῦ δὲ Ναυπλίου τοσοῦτον * ἀπεργασαμένου φθόρον ἀνθρώπων περὶ τὸν Καφηρέα. C

* Scripti μυθεύεται.

* Sic vet. lib. Vulgo προσπλῆσθαι. Xyl. πεπλῆσθαι.

* Scripti ἐργασαμένου.

A item Epidaurus cognomento Limera, si Artemidorum ſequimur: nam Apollodorus Cytheris vicinam facit, aitque ob portus (*Limen is Græcè dicitur*) commoditatem Limeneram, ac poſteà conciſo vocabulo Limeram fuiſſe cognominatam. Litus Laconiæ ſtatim à Maleis aliquatenus aſperum eſt: navium tamen receptus habet ac portus, reliqua ora bonos habet portus, & ante eam ſitæ ſunt multæ exiguæ inſulæ, memoratu indignæ. ¶ Argivorum ſunt Praſiæ, & Temenium, ubi ſepultus eſt Temenus, & prior eo locus B per quem fluit Lerna fluvius, paludi cognominis, Hydræ fabula celebri. A Temenio Argos uſque ſupra mare ſunt ſtadia XXVI. ab Argis Heræum ſtadia ſunt XL. atque hinc Mycenas X. poſt Temenium ſequitur Nauplia Argivorum navale, ſic dictum, quod navibus 8 impleatur. Hujus Naupliæ occaſione confictum putant à recentioribus Nauplium & ejus filios: neque enim eos Homerum fuiſſe ſilentio præteriturum, ſi & Palamedes tanta ſapientia prudentiaque floruiſſet, ac injuſto judicio fuiſſet necatus, & Nauplius apud Caphareum tantam hominum edidiſſet ſtragem: C

1. Καὶ ἡ Λιμηρὰ Ἐπίδαυρος) Epidauri in hoc tractu duæ ſunt: hæc quidem in ea parte ſinus Argolici quæ cenſetur eſſe τῆς Λακωνικῆς Strab. & Ptol. Altera eſt ubi deſinere dixit ſinum Hermionicum, qui excipit Argolicum. *Caſaub.*

1. Καὶ ἡ Λιμηρὰ Ἐπίδαυρος, ὡς Ἀρτεμίδωρος φησίν. Ἀπολλόδωρος δὲ πλησίον Κυθήρων ἱστορεῖ ταύτην. *Item Epidaurum cognomento Limera, ſi Artemidorum ſequimur: nam Apollodorus Cytheris vicinam facit.*) Et ex hoc loco colligitur Strabonem non fuiſſe αὐτόπτην, ſed ex Artemidori, Apollodori & aliorum ſcriptis ſuam Græciæ vel ſaltem Peloponneſi χωρογραφίαν compoſuiſſe: nihil enim decernit, ſed in dubium linquit lectorem, utrum Artemidoro, vel Apollodoro fides adhibenda ſit, quod non feciſſet, ſi ipſe locos adiiſſet, & oculis ſuis veritatem inquiſiſſet. *Palmer.*

2. εἰρῆσθαι ὡς ἂν Λιμενηρὰν) Supple, ait Apollod. Steph. refert his verbis, τινὲς δὲ Λιμηρὰν τὴν Λακωνικὴν λέγουσι μίαν τῶν ἑκατὸν, διὰ τὸ πολλοὺς ἔχειν λιμένας. Alii propriam & magis uſitatam vocis ἐτυμότητα ſervantes ἀπὸ τοῦ λίμου, explicabant πενιχρὰν, ut Suidas & quodam loco Thucydid. ſcholiaſtes: qui hoc tamen alibi (Lib. III. c. 56. p. 245.) reprehendit: fuêre etiam qui λειμηρὰν, vocarent, deducta voce ἀπὸ τοῦ λειμῶνος, quia pratis abundaret. Sed Steph. alteri Epid. hoc epithetum tribuit. *Caſaub.*

3. τῶν δ' Ἀργείων αἵ τε Πρασιαὶ) Ptolomæo eſt τῆς Λακωνικῆς ἡ πρασία. Sic enim vocat, non Πρασίας. Pauſan. III. cap. 21. & 24. Βρασίας. mutato π in β hîc quoque: Sic Ἀμβρακία pro Ἀμπρακία. Stephan. utramque lectionem agnoſcit. *Idem.*

4. τὸ Τημένιον) Vide Pauſ. in fine Corinth. (II. c. 38.) *Idem.*

5. εἰς Μυκήνας δέκα) Pauſanias ait XV. (II. c. 17.) *Id.*

6. Μετὰ δὲ τὸ Τημένιον) Abeſt à Temenio Nauplia ſtadia L. teſte Pauſania. II. c. 38. quem vide de cauſa appellationis. *Idem.*

7. ἡ Ναυπλία τὸ τῶν Ἀργείων ναύσταθμον) Meminit Euripides in Oreſte, ỳ. 53.

Ἥκει γὰρ εἰς γᾶν Μενέλεως Τροίας ἄπο.
Λιμένα δὲ Ναυπλίειον ἐκπληρῶν πλάτῃ,
Ἀκταῖσιν ὁρμεῖ.
Venit enim in patriam Menelaus ex Troja
Implenſque remo portum Nauplicum,
Applicat ad littus. Idem.

8. *Impleatur*) Προσπλῆσθαι, legi πεπλῆσθαι. πλῆθω etiam accedo ſignificat poëtis, ut alibi notavi. ſed πρὸς omnino huc non facit, & augmentum præteriti deeſt. *Xyland.* D

9. οὐ γὰρ Ὅμηρον ἀμνημονῆσαι ἂν τούτων.) Silentii Hom. cauſam affert Philoſtratus in vita Apollon. Tyanei Lib. IV. pag. 173. ut Ulyſſis honori conſuleretur, cujus fraude Palamedes dicebatur periiſſe: Πέμπτον ἠρόμην, τί παθὼν Ὅμηρος, τὸν Παλαμήδην οὐκ οἶδεν, ἢ οἶδε μὲν, ἐξαίρει δὲ τοῦ περὶ ὑμῶν λόγου. Εἰ Παλαμήδης εἶπεν ἐς Τροίαν οὐκ ἦλθεν, οὐ δὲ Τροία ἐγένετο· ἐπεὶ δὲ ἀνὴρ σοφώτατός τε καὶ πολεμικώτατος ἀπέθανεν ὡς Ὀδυσσεῖ ἔδοξεν, οὐκ εἰσάγεται αὐτὸν ἐς τὰ ποιήματα Ὅμηρος, ὡς μὴ τὰ ὀνείδη τοῦ Ὀδυσσέως ᾄδοι. i. e. *Quinto loco interrogavi: quamobrem Homerus Palamedem aut ignoravit, aut cognitum in ſermone ſeparavit. Adhæc Achilles: Si Palamedes, inquit, ad Trojam non venit, nec Troia umquam fuit. Quoniam vir ſapientiſſimus, bellicoſiſſimuſque, ut Ulyſſi placuit, interfectus eſt: non inducit ipſum in poëmate Homerus, ne Ulyſſis opprobria narrare cogatur.* Caſaub.

ſed & generis origo præterquàm quod fabuloſa eſt, in rationem temporum offendit: ut enim detur fuiſſe Neptuni filium, Amymones quî potuit, vivens adhuc belli Trojani tempore? Deinceps à Nauplia ſpecus ſunt, & in iis ædificati labyrinthi, quæ Cyclopeja dicuntur. Sequuntur alia hinc loca, & ſinus Hermionicus: qui locus cum ſub Argia ſit, diviſio circuitus ejus videbatur nobis non negligenda. Initium ſinus eſt ab oppido Aſina: inde Hermione ſequitur, tum Troezen: in ora legenda venitur ad inſulam Calauriam, cujus circulus ambit xxx. ſtadia: ipſa à continente dividitur freto IV. ſtadiorum. Hinc Saronicus ſequitur ſinus quem alii pontum, alii trajectum vocant, unde & mare dicitur Saronicum. Sic autem dicitur trajectus qui à mari Hermionico & eo quod circa iſthmum eſt, contingit Myrtoum ac Creticum mare. Ad ſinum Saronicum Epidaurus eſt, & ante eam ſita in alto Aegina inſula: inde Cenchreæ, Corinthiorum verſus orientem navale: hinc Schœnûs portus, ſpacio XLV. ſtadiorum. Idem à Malea diſtat circiter CIↃ IↃCCC. Apud Schœnuntem anguſtiſſima eſt iſthmi pars, quà naves per terram ex uno mari in alterum traducuntur: atque ibi eſt Neptuni Iſthmii fanum: verùm id, quia extra Argiam eſt, in præſentia omittamus: & repetita Argiæ deſcriptione ſingula peragremus. ¶ Primo autem id diſpiciamus, quàm varia Homero ſignificet

A 1 Ἡ δὲ γενεαλογία πρὸς τῷ μυθώδει, καὶ τοῖς χρόνοις διημάρτηται· δεδόσθω γὰρ Ποσειδῶνος εἶναι, 2 Ἀμυμώνης δὲ πῶς, 3 τὸν κατὰ τὰ Τρωϊκὰ ἔτι ζῶντα; Ἐφεξῆς δὲ τῇ Ναυπλίᾳ, τὰ σπήλαια, p. 369. καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς οἰκοδομητοὶ λαβύρινθοι, 4 Κυκλώπεια δ' ὀνομάζουσιν. εἶτ' ἄλλα χωρία· καὶ ἐφεξῆς ὁ Ἑρμιονικὸς κόλπος, καὶ * τοῦτο τοῦ τόπου τάξαντος ὑπὸ τῇ Ἀργείᾳ καὶ ἡμῖν οὐ παροπτέος ἐνέφηνεν ὁ μερισμὸς τῆς περιοδείας οὗτος. Ἄρχεται δ' ἀπὸ Ἀσίνης πολίχνης· εἶθ' Ἑρμιόνη καὶ Τροιζήν. ἐν παράπλῳ δὲ πρόκειται Καλαυρία νῆσος, κύκλον ἔχουσα τριάκοντα σταδίων, πορθμῷ δὲ 5 τετρασταδίῳ διεστῶσα τῆς ἠπείρου. B Εἶθ' 6 ὁ Σαρωνικὸς κόλπος· οἱ δὲ πόντον λέγουσιν, οἱ δὲ πόρον, καθ' ὃ καὶ πέλαγος λέγεται Σαρωνικόν· καλεῖται δὲ * πᾶς ὁ συνάπτων πόρος ἀπὸ τῆς Ἑρμιονικῆς καὶ τῆς περὶ τὸν ἰσθμὸν θαλάττης, τῷ τε Μυρτῴῳ πελάγει καὶ τῷ Κρητικῷ. Τοῦ δὲ Σαρωνικοῦ 7 Ἐπίδαυρός τε ἐστι, καὶ ἡ προκειμένη νῆσος Αἴγινα· εἶτα Κεγχρεαὶ τὸ τῶν Κορινθίων ἐπὶ τὰ πρὸς ἕω μέρη ναύσταθμον. εἶτα λιμὴν Σχοινοῦς, πλεύσαντι πέντε καὶ τετταράκοντα σταδίους. ἀπὸ δὲ Μαλεῶν τοὺς πάντας περὶ χιλίους καὶ ὀκτακοσίους· κατὰ δὲ τὴν Σχοινοῦντα, ὁ δίολκος τὸ στενώτατον C τοῦ ἰσθμοῦ, περὶ ὃν τὸ τοῦ ἰσθμίου Ποσειδῶνος ἱερόν. ἀλλὰ νῦν τὰ μὲν ὑπερκείσθω, ἔξω γάρ ἐστι τῆς Ἀργείας. Ἀναλαβόντες δ' ἐφοδεύσωμεν πάλιν τὰ κατὰ τὴν Ἀργείαν. 8 Καὶ πρῶτον ποσαχῶς λέγεται παρὰ τῷ ποιητῇ

* Scripti τοῦτον.

* Vulgo πῶς

1. Ἡ δὲ γενεαλογία πρός τῷ μυθώδει καὶ τοῖς χρόνοις διημάρτηται, δεδόσθω γὰρ Ποσειδῶνος εἶναι, Ἀμυμώνης δὲ πῶς· τὸν κατὰ τὰ Τρωϊκὰ ἔπι ζῶντα. *Sed & generis origo, præterquam quod fabuloſa eſt, in rationem temporum offendit: ut enim detur Neptuni fuiſſe filium, Amymones qui potuit, vivens adhuc belli Trojani tempore.*) Sed dubium illud ſolvit Apollonius Argonaut. 1. ubi Nauplius Argonauta Palamedis pater, dicitur ſextus à Nauplio Neptuni & Amymones filio, & ſic procedit ea genealogia ſecundum Apollonium,

Ποσειδὼν —— Ἀμυμώνη
|
Ναύπλιος
|
Προῖτος
|
Λέρνος
|
Ναύβολος
|
Κλυτονεὺς
|
Ναύπλιος, ὁ κατὰ Τρωϊκὰ
Παλαμήδης Οἴαξ.

Mirum eſt Strabonem non vidiſſe hunc Apollonii locum, aut de eo non meminiſſe: Apollonius enim ſcripſerat ſub Ptolemæo Euergeta multo ante Strabonem. *Palmer.*

2. Ἀμυμώνης δὲ) quæ fuit filia Danai: vixit autem Danaus multis ſeculis ante bellum Trojanum. *Caſaub.*

3. τὸν κατὰ τὰ Τρωϊκὰ) Vident τὸ ἄτοπον qui genealogias ſcribunt, & admonent Nauplium hunc fuiſſe admodum μακρόβιον ut Apollodorus. Lib. II. c. 1. §. 5. *Idem.*

4. Κυκλώπεια δ', ὀνομάζουσιν) Cyclopes habitaſſe quondam in Argiva teſtatur Apollod. & multa eorum opera memorat Pauſanias. Cyclopea autem dicta hæc videntur, ob magnitudinem: *Nam*, inquit vetus Papinii interpres, (ad Theb. 1. ℣. 251.) *quicquid magnitudine ſua nobile eſt, Cyclopum manu dicitur* D *fabricatum.* Idem.

5. τετρασταδίῳ) Optimè hîc quidem cum Plinio IV. c. 12. conſentit, qui ſcribit *Calauriam* à continente quingentos paſſus diſtare. *Idem.*

6. ὁ Σαρωνικὸς) Sic dictus teſte Plinio IV. cap. 5. *quod olim eſſet nemore querno redimitus*: quod Heſychius (v. Σαρωνίδες) & Callimachi ſcholiaſtes Hym. in Jovem ℣. 22. confirmant, qui σαρωνίδας interpretantur τὰς διὰ παλαιότητα κεχηνυίας δρῦς. Pauſanias Lib. II. c. 30. verò aliter: & aliter multis modis Euſtat. in Dionyſium ad ℣. 422. *Idem.*

7. Ἐπίδαυρος) Hanc Plinius IV. c. 5. neutro genere Epidaurum extulit. *Idem.*

8. Καὶ πρῶτον ποσαχῶς λέγεται παρὰ τῷ ποιητῇ τὸ Ἄργος) Lege ſuper hac quæſtione Euſtathii παρεκβολὰς in hoc Dionyſii Afri carmen, ℣. 418.

Ἀγχοῦ δ' Ἀργείων ἄροσις καὶ γαῖα Λακώνων. i. e.
Prope vero Argivorum aratio (arva) & terra Laconum. Idem.

τὸ Ἄργος, καὶ καθ' αὑτὸ, καὶ μετὰ τοῦ ἐπιθέτου, Ἀχαϊκὸν Ἄργος καλοῦντος, ἢ Ἴασον, ἢ Ἵππιον, ἢ Ἱππόβοτον, ἢ Πελασγικόν. Καὶ γὰρ ἡ πόλις Ἄργος λέγεται. A

Iliad δ. 52. Ἄργος τε Σπάρτη τε.

Iliad. β. 559. Οἳ δ' Ἄργος τ' εἶχον Τίρυνθά τε.

Καὶ ἡ Πελοπόννησος,

Iliad. α. 30. Ἡμετέρῳ ἐνὶ οἴκῳ ἐν Ἄργεϊ.

οὐ γὰρ ἡ πόλις γε ἦν οἶκος αὐτῆς. Καὶ ὅλη ἡ Ἑλλάς· Ἀργείους γοῦν πάντας καλεῖ καθάπερ καὶ Δαναοὺς, καὶ Ἀχαιούς· Τὴν γοῦν ὁμωνυμίαν τοῖς ἐπιθέτοις διαστέλλεται, τὴν μὲν Θετταλίαν, Πελασγικὸν Ἄργος καλῶν, B

Iliad. β. 681. Νῦν δ' αὖ τοὺς, ὅσσοι τὸ Πελασγικὸν Ἄργος ἔναιον.

Iliad. ι. 141. Τὴν δὲ Πελοπόννησον,

Odyss. γ. 251. Εἰ δέ κεν Ἄργος ἱκοίμεθ' Ἀχαϊκόν.---

Ἦ οὐκ Ἄργεος ἦεν Ἀχαϊκοῦ.

σημαίνων ἐνταῦθα, ὅτι καὶ Ἀχαιοὶ ἰδίως ὠνομάζοντο οἱ Πελοποννήσιοι κατ' ἄλλην σημασίαν. Ἴασον τε Ἄργος τὴν Πελοπόννησον λέγει.

Odyss. σ. 245. Εἰ πάντες σε ἴδοιεν ἀν' Ἴασον Ἄργος Ἀχαιοὶ

τὴν Πηνελόπην, ἔτι πλείους ἂν λάβοι μνηστῆρας, οὐ γὰρ τοὺς ἐξ ὅλης τῆς Ἑλλάδος * εἰκός· ἀλλὰ τοὺς ἐγγύς. Ἱππόβοτον δὲ καὶ Ἵππιον κοινῶς εἴρηκε. Περὶ δὲ τῆς Ἑλλάδος καὶ Ἑλλήνων, καὶ Πανελλήνων ἀντιλέγεται. 1 Θουκυδίδης μὲν γὰρ τὸν ποιητὴν μηδαμοῦ βαρβάρους εἰπεῖν φησὶ, διὰ τὸ μηδὲ Ἕλληνάς πω τὸ ἀντίπαλον εἰς ἓν ὄνομα ἀποκεκρίσθαι. Καὶ Ἀπολλόδωρος δὲ μόνους τοὺς ἐν τῇ Θετταλίᾳ καλεῖσθαι φησὶν Ἕλληνας. C

* Vulgo εἰκονίζει.

p. 370.

Iliad. β. 684. Μυρμιδόνες δ' ἐκαλοῦντο καὶ Ἕλληνες.

Ἡσίοδον μέντοι, καὶ Ἀρχίλοχον, ἤδη εἰδέναι καὶ Ἕλληνας λεγομένους τοὺς σύμπαντας καὶ Πανέλληνας· τὸν μὲν περὶ τῶν Προιτίδων λέγοντα, ὡς Πανέλληνες ἐμνήστευον αὐτάς, τὸν δὲ ὡς Πανελλήνων οἶζυς ἐς Θάσον συνέδραμεν. Ἄλλοι δ' ἀντιτιθέασιν, ὅτι καὶ βαρβάρους εἴρηκεν, εἰπών γε βαρβαροφώνους τοὺς Κᾶρας· καὶ Ἕλληνας τοὺς πάντας, D

Iliad. β. 877.

Odyss. α. 344. Ἀνδρὸς τοῦ κλέος εὐρὺ καθ' Ἑλλάδα, καὶ μέσον Ἄργος.

vox Argos, ſive ſeorſim poſita, ſive cum adjectivo: ut cum Argos dicit Achaicum, Iaſum, Hippium, Hip[illegible]m, *id eſt equis paſcuum*, Pelaſgicum. Urbem ipſam Argos dicit.

Argi, Spartaque---&
Quique Argos tenuere, & qui Tyrintha---

Peloponneſum eo nomine afficit:

Argis, ædibus in noſtris-------. non enim urbs domus ejus fuit. Totam Græciam Argos dicit, dum omnes Græcos Argivos vocat, ut & Danaos & Achæos. Ambiguitatem porrò epithetorum adjectione diſtinguit: ut cum Theſſaliam Pelaſgicum appellat Argos.

Præterea quicunque Argos tenuere Pelaſgum

Peloponneſum autem ſic exprimit,

——*Argos quod ſi redeamus Achæum.* &
An non tunc Argis aderat Menelaus Achivis?

indicans peculiari ſignificatione omnes Peloponneſios fuiſſe Achæos dictos. Iaſum quoque Argos dicit, Peloponneſum notans: ubi quidem Penelopæ ait, plures etiam habitura eras procos

——*ſi cunctis conſpicerere,*
Tam formoſa viris, quos educat Iaſon' Argos.

non enim innuit eos qui per univerſam eſſent Græciam, ſed propinquos. Hippobotum porrò & Hippium, *id eſt equorum alumnum*, & equeſtrem communiter dixit. De Græcia autem, & Græcis, ac Panhellenibus *ſive univerſis Græcis*, res habet controverſiam. Nam Thucydides dicit Homerum barbaros nullibi nominaſſe, quia tum Græci quoque nondum uno omnes vocabulo notarentur quod barbaris opponeretur. Apollodorus ſolos eos qui in Theſſalia erant, Græcos (*ſic enim Hellenas exprimo*) appellari ab Homero ait:

Myrmidones dicuntur, & Hellenes.

Heſiodum tamen, & Archilochum ſciviſſe eam vocem etiam de univerſis Græcis uſurpari, quorum alter de Prœtidibus dixerit, univerſos Græcos earum conjugia ambiviſſe; alter Panhellenum *ſeu univerſorum Græcorum* robur Thaſum concurriſſe. Alii his opponunt, barbarorum factam ab Homero mentionem: quippe qui Caribus barbaram vocem tribuat: & Græcos univerſos Hellade, *id eſt Græcia*, ab eo includi.

Inclyta cujus fama per Helladaque, & medium Argos.

1. Θουκυδίδης) De hoc Thucydidis loco accurate diſputatur infra libro XIV. *Caſaub.*

1. εἴρη·

Urbs Argos majore ſui parte ſita eſt locis planis, arcem habet Lariſſam, collem mediocriter munitum, in quo eſt Iovis templum. Prope urbem fluit Inachus amnis per multas delabens convalles, cujus fontes ſunt in Lyrcio apud Cynuriam Arcadiæ montem. Ante docuimus figmenta eſſe poëtarum quæ de commenticiis ejus fontibus narrantur. Figmentum eſt hoc etiam, Argos aquis carere.

Lympharum expertes Argos ſuperi poſuerunt.

Nam regio cavo eſt ſitu, & fluminibus irrigatur, & lacus habet ac paludes, & copia aquæ urbi eſt puteis frequentibus, & in ſummo aquam habentibus. Cauſam erroris verſui Homerico adſcribunt, quo is Argos appellavit Polydipſion. Atqui ea vox (*quam illi ſiticuloſam ſunt interpretati*) aut magnopere deſideratum ſignificat, ſiti pro deſiderio tranſlatione poëtica ſito: aut litera D abundante, multis damnis affectum exprimit: ſicut & Sophocles ait

[7] *Et paſſa multas clades Pelopidûm domus.*

ἴψεσθαι enim & ἰάπτειν lædere, damnoque afficere ſignificat. Adde quod illo verſu non urbem Argos nominat, quò rediturus Agamemno non erat: ſed Peloponneſum notat, non profectò ipſam quoque ſiticuloſam. Sunt qui litteram D inter Poly & Ipſion inſertam eſſe, quomodo particula conjunctiva orationis eſt. ¶ Enimverò amnium Argiam perfluentium unus eſt Inachus Alius Argiæ fluvius eſt Eraſinus: is oritur è Stymphalo Arcadiæ & Stymphalide quæ ibi eſt palude, ubi fuiſſe fabulantur Stymphalidas volucres, *quas* Hercules ſagittis

A Ἡ μὲν οὖν πόλις ἡ τῶν Ἀργείων ἐν χωρίοις ἐπιπέδοις ἵδρυται τὸ πλέον· ἄκραν δ' ἔχει τὴν καλουμένην Λάρισαν λόφον εὐερκῆ μετρίως, ἔχοντα ἱερὸν Διός· ῥεῖ δ' αὐτῆς πλησίον ὁ Ἴναχος, χαραδρώδης ποταμὸς, ἔχων τὰς πηγὰς ἐκ [1] Λυρκίου τοῦ κατὰ τὴν Κυνουρίαν ὄρους τῆς Ἀρκαδίας. Περὶ δὲ τῶν μυθευομένων πηγῶν [2] εἴρηται, ὅτι πλάσματα τῶν ποιητῶν ἐστί· πλάσμα δὲ καὶ τὸ Ἄργος ἄνυδρον.

--- [3] Θεοὶ δ' αὖ θέσαν Ἄργος ἄνυδρον.

Τῆς τε χώρας κοίλης οὔσης, καὶ ποταμοῖς διαῤῥεομένης, καὶ ἕλη καὶ λίμνας παρεχομένης, καὶ τῆς πόλεως εὐπορουμένης ὕδασι φρεάτων πολλῶν, καὶ ἐπιπολαίων. Αἰτιῶνται δὴ τῆς ἀπάτης τὸ,

B Καί κεν ἐλέγχιστος πολυδίψιον Ἄργος ἱκοίμην. Iliad. δ. 171.

Τοῦτο δ' ἤτοι [4] ἀντὶ τοῦ πολυπόθητον κεῖται, ἢ χωρὶς τοῦ δ' ἀντὶ τοῦ πολυΐψιον, ὡς

Πολύφθορόν τε δῶμα Πελοπιδῶν τόδε

[5] φησὶ Σοφοκλῆς· τὸ γὰρ προϊάψαι, καὶ τὸ ἰάψαι, [6] καὶ τὸ ἰάψασθαι φθοράν τινα, καὶ βλάβην σημαίνει.

Νῦν μὲν πειρᾶται, τάχα δ' ἴψεται υἷας Ἀχαιῶν· καὶ τὸ,

Χρόα καλὸν ἰάπτῃ. καὶ,

Ἄϊδι προΐαψεν.

Ἄλλως τε οὐ τὴν πόλιν [8] λέγει τὸ Ἄργος. οὐ γὰρ ἐκεῖσε ἔμελλεν * ἀφίξεσθαι· ἀλλὰ τὴν Πελοπόννησον, οὐδήπου καὶ ταύτην διψηρὰν οὖσαν. * Vulgo ἀναφίξεσθαι.

C Καὶ σὺν τῷ δ' δὲ ὑπερβατῶς δέχονται κατὰ συναλοιφὴν μετὰ τοῦ συνδέσμου τοῦ δέ ἵν' ᾖ οὕτως, * Addunt vett. lib. ἤτοι πολυΐψιον ἄργος ἱκοίμην.

Καί κεν ἐλέγχιστος πολὺ δ' ἴψιον Ἄργος ἱκοίμην. * [9] ἀντὶ τοῦ, εἰς Ἄργος.

Εἷς μὲν δὴ Ἴναχός ἐστιν ὁ διαῤῥέων τὴν Ἀργείαν· ἄλλος δὲ ποταμὸς Ἐρασῖνος ἐν τῇ Ἀργείᾳ ἐστίν. [10] οὗτος δὲ τὰς ἀρχὰς ἐκ Στυμφάλου τῆς Ἀρκαδίας λαμβάνει, καὶ τῆς ἐκεῖ λίμνης τῆς καλουμένης Στυμφαλίδος, [11] ἐν ᾗ τὰς ὄρνις μυθολογοῦσι τὰς ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους * τοξεύμασι p. 371. * Scripti τοξευμένας. Forte τετοξευμένας.

1. *Λυρκίου τοῦ κατὰ τὴν Κυνουρίαν ὄρους*) Lyrcium Arcadiæ montem eſſe notum eſt. Xylander verò aliud agebat, quum Cynuriam pagum in montem transformavit. *Caſaub.*

2. *εἴρηται*) Libro VI. p. 271. ubi de Syracuſis eſt actum, & libro ſuperiore p. 316. ubi de Æante. *Idem.*

3. *Θεοὶ δ' αὖ*) Videtur ſumptum ex aliquo poëta, qui fabulam narrabat, quæ eſt apud Apollodorum libro ſecundo c. I. §. 4. Refert ille, Argos quondam ἔνυδρον, factum fuiſſe ἄνυδρον ira Neptuni, qui fontes aquarum ἐξήρανεν, Inacho ſuccenſens διότι τὴν χώραν Ἀθηνᾶς ἐμαρτύρησεν εἶναι Plinius IV. cap. 5. quoque ſcribit Argos olim Dipſium eſſe appellatum. *Idem.*

4. *ἀντὶ τοῦ πολυπόθητον*) Præter gramm. ſic accipit Athenæus lib. x. annotans διψᾶν interdum poni, pro vehementer deſiderare, qua in ſignificatione & τῷ πεινᾶν utitur Xenophon. *Idem.*

5. *φησὶ Σοφοκλ*) Initio Electræ. *Idem.*

6. *καὶ τὸ ἰάψαθαι*) Lego ἴψεσθαι ex proximo exemplo. *Idem.*

7. *Paſſa multas clades.*) Πολύφθορον enim legi debet, & ſic eſt apud Euſtath. Iliad. δ. 171. Cætera loca ſunt Iliad. β. 193. Odyſſ. β. 376. & Iliad. α. initio, quæ interpretari nihil attinebat. *Xyland.*

D

8. *λέγει τὸ*) Scribo, λέγων τὸ Ἄργος εἰ καὶ ἔμελλεν ἀφίξεσθαι. *Caſaub.*

9. *ἀντὶ τοῦ εἰς Ἀρ.*) quo modo dixit ὀλύμπον δὲ pro εἰς ὄλυμπον, & alia id genus quamplurima. *Idem.*

10. *οὗτος δὲ*) Pauſanias VIII. c. 22. ſcribit Stymphalum appellari fluvium qui è Stymphalo monte delapſus terram ſubit, poſtea autem emergit, & Eraſinus appellatur. *Idem.*

11. *ἐν ᾗ τὰς ὄρνις*) Pauſanias VIII. cap. 22. ἐπὶ δὲ τῷ ὕδατι τῷ ἐν Στυμφάλῳ κατέχει λόγος ὄρνιθας ποτε ἀνδροφάγους ἐπ' αὐτῷ τραφῆναι, ταύτας κατατοξεῦσαι τὰς ὄρνιθας Ἡρακλῆς λέγεται. i. e. *Fabulis vulgatum eſt, Stymphali aliquando aves, quæ humana carne victitarent, ab Hercule ſagittis confectas.* Idem.

A [1] καὶ τυμπάνοις ἐξελαθείσας, καὶ αὐτὰς καλοῦσι Στυμφαλίδας· δύωτα δ' ὑπὸ * γῆς φασὶ τοῦτον τὸν ποταμὸν, ἐκπίπτειν εἰς τ' Αργείαν, καὶ ποιεῖν ἐπίῤῥυτον τὸ πεδίον· τὸν δ' Ερασῖνον καλοῦσι, καὶ Αρσῖνον. Ρεῖ δὲ καὶ ἄλλ☉ ὁμώνυμ☉ ἐκ τῆς Αρκαδίας [2] εἰς τὸν κτ' Βοῦραν αἰγιαλόν· ἄλλ☉ δ' ἐςὶν ὁ Ερετρικὸς, καὶ ὁ ἐν τῇ Αττικῇ, κτ' Βραυρῶνα. Δείκνυται δὲ καὶ [3] Αμυμώνη τὶς κρήνη κτ' Λέρνην. Η δὲ Λέρνη λίμνη τῆς Αργείας ἐςὶ, καὶ τῆς Μυκηναίας, ἐν ᾗ τὴν Υδραν ἱςοροῦσι· διὰ δὲ τοὺς γινομένους καθαρμοὺς ἐν αὐτῇ, παροιμία τὶς ἐξέπεσε, Λέρνη κακῶν. Τὴν μὲν οὖν χώραν συγχωροῦσιν εὐυδρεῖν· αὐτὴν δὲ B τὴν πόλιν ἐν ἀνύδρῳ χωρίῳ κεῖσθαι· Φρεάτων δ' εὐπορεῖν, ἃ ταῖς Δαναΐσιν ἀνάπτουσιν, ὡς ἐκείνων ἐξευρουσῶν· ἀφ' οὗ, καὶ τὸ ἔπ☉ εἰπεῖν τοῦτο

* Scripti γῆν.

> Αργος ἄνυδρον ἐὸν Δαναὰ θέσαν Αργος * ἔνυδρον.

* Scripti ἐνυδρον.

[4] Τῶν δὲ Φρεάτων τέτταρα, καὶ ἱερὰ ἀποδειχθῆναι, καὶ τιμᾶσθαι διαφερόντως· ἐν εὐπορίᾳ ὑδάτων, ἀπορίαν εἰσάγοντες. Τὴν δ' ἀκρόπολιν τ' Αργείων οἰκίσαι λέγεται Δαναὸς, ὃς τοσοῦτον τοὺς πρὸ αὐτοῦ δυναςεύοντας ἐν τοῖς τόποις ὑπερβαλέσθαι δοκεῖ, ὥστε [5] κατ' Εὐ- C ριπίδην

> Πελασγιώτας ὠνομασμένους τοπρὶν,
> Δαναοὺς καλεῖσθαι νόμον ἔθηκ' ἀν' Ελλάδα.

Εςι δὲ καὶ τάφ☉ αὐτοῦ, κτ' μέσην τὴν τῶν Αργείων ἀγοράν· καλεῖται δὲ Πάλινθος. Οἶμαι δ' ὅτι καὶ Πελασγιώτας, καὶ Δαναοὺς, ὥσπερ καὶ Αργείους, ἡ δόξη τῆς πόλεως ταύτης, ἀπ' αὐτῆς καὶ τοὺς ἄλλους Ελληνας καλεῖσθαι παρεσκεύασεν· οὕτω δὲ καὶ Ιασίδας, καὶ Ιασον Αργος καὶ Απίαν, [6] καὶ Απιδόνας οἱ νεώτεροι φασίν. Ομηρ☉ δ' Απιδόνας μὲν οὐ λέγει· [7] ἀπίαν δὲ τὴν πόῤῥω μᾶλλον. Οτι δ' D Αργος τὴν Πελοπόννησον λέγει, προσλαβεῖν ἔςι, καὶ τάδε,

A & tympanis expulerit. Hunc fluvium ferunt infra terram ſeſe abdere, & in Argia erumpere, planiciemque eam rigare, appellant eum etiam Arſinum. Fluit etiam alius Eraſinus ex Arcadia ad litus Buræ vicinum: alius eſt Eretricus & alius in Attica ad Brauronem, Monſtratur etiam Amymone fons prope Lernam. Lerna palus eſt Argivi & Mycenæi agri, in qua hydram fabulantur fuiſſe: ob piacula autem in ea facta, proverbium extitit, Lerna malorum. Cæterùm regionem aquæ eſſe divitem fatentur, urbem in loco aquæ B experte ſitam dicunt, puteorum tamen copia inſtructam, quorum Danai filiabus acceptam ferunt inventionem: atque hinc eſſe verſiculum natum ajunt.

> *Expers Argos aquæ, lymphis Danaæ ditarunt.*

Quin & de puteis his quatuor eſſe conſecratos, ac ſummo honore cultos. Hi ergo aquarum inopiam eò introducunt, ubi ſumma earum eſt copia. Arcem Argivorum condidiſſe perhibetur Danaus qui tantum præſtitiſſe iis qui ante ipſum illis in locis principatum geſſe- C rant videtur, ut, quod eſt apud Euripidem

> *Pelaſgiotas nuncupatos anteà*
> *Danaos vocari lege lata juſſerit*
> *Per Græciam.*

Eſt & ſepulchrum ejus in medio foro Argivo, ac dicitur Palinthus. Exiſtimo autem hujus urbis gloriam in cauſa fuiſſe, ut reliqui Græci ab ea Pelaſgiotæ, Danai, Argivique nominarentur. Sic & Iaſidas, Iaſum Argos, Apiam, & Apidones recentiores dicunt. Homerus Apidonas non nominat: Apiam autem remotiorem regionem. Por- D ro autem vocabulo Argos Peloponneſum ab eo indicari, his quoque teſtimoniis additis manifeſtum eſt.

1. *καὶ τυμπάνοις*) Duas opiniones videtur confundere: Nam alii *τοξεύμασι* tradunt occiſas eſſe illas aves ab Hercule: alii tympanis tantum abactas & *ψόφῳ κροτάλων*, ut Piſander exiſtimabat, teſte Pauſan. Lib. VIII. c. 22. *Caſaub.*

2. *Εἰς τὸν κατὰ Βρῦραν αἰγιαλὸν. Ad litus Bruræ vicinum.*) Lege *κατὰ Βοῦραν*. *Palmer.*

3. *Αμυμώνη*) Huic fontem quærenti indicavit Neptunus ejus nuptias petens. Apollod. II. c. 1. Meminit iſtius fontis etiam Plinius L. IV. c. 5. *Caſaub.*

4. *τῶν δὲ Φρεάτων*) Totum locum ex conjectura ſic emendo, quando libri me deficiunt, *τῶν δὲ φρεάτων ἕνεκα καὶ ἱερὰ αὐταῖς ἀποδειχθῆναι καὶ τιμᾶσθαι διαφερόντως, ἐν ἀπορίᾳ ὑδάτων εὐπορίαν εἰσαγούσας.* Tranſpoſitionem vocum *εὐπορία* & *ἀπορία* prior interpres arguit. *Idem.*

5. *κατ' Εὐριπιδ.*) in Archelao, vide libro quinto. *Idem.*

6. *καὶ Απιδόνας*) Vide Euſtathium in hæc verba Dionyſii, ꝟ. 415.

> *Αρκάδες Απιδανῆες ὑπὸ σκοπιὴν Ερυμάνθου.* i. e *Arcades Apidanenſes, ſub celſo jugo Erymanthi* Idem.

7. *ἀπίαν δὲ τὴν*) ut vox *ἀπία* ſit epithetum, non proprium nomen. *Idem.*

Argivamque Helenam --- &
Urbs quædam eſt Ephyre clari in penetralibus Argi. ---
item. --- *medium Argos.* &
Argos uti totum regeret, terráſque propinquas
Ambitas pelago [fundo

Junioribus vox Argos etiam campum ſignificat, quomodo ne ſemel quidem Homerus uſurpavit: videtur autem Macedonicæ potiſſimum ac Theſſalicæ hoc eſſe linguæ. Iam cum poſteri Danao in Argivo regno ſuccederent, iiſque permiſcerentur Amythaonidæ profecti è Piſatide & Triphylia: mirum videri non debet, ſi cognati cùm eſſent, ita ab initio ditionem in duo diviſerunt regna, ut duæ urbes, quæ regnorum ſedes forent, invicem minus L. ſtadiis diſtarent, Argos videlicet ac Mycenæ, Heræumque (*id eſt Junonium*) ad Mycenas ſitum commune ambobus regibus eſſet templum: in quo templo erant ſimulacra Polycleti arte omnium præſtantiſſima, ſed ſumtu ac magnitudine operibus Pheidiæ inferiora. Principio Argos Mycenis excellebat. Poſtmodo Mycenæ excreverunt, Pelopidarum migratione eò facta. Cum enim omnia ad Atrei filios eſſent devoluta, Agamemnon natu major poteſtatem adeptus, fortuna virtuteque uſus magnam regionis partem ſuo adjecit patrimonio, & Mycenæo regno etiam 4 Argolicam adjunxit. Sed Laconicam quidem Menelaus tenuit. Mycenas autem, & quidquid uſque ad Corinthum & Sicyonem eſt regionis, & quæ tunc Ionum atque Ægialienſium, poſterioribus temporibus Achæorum dicta fuit, Agamemnon poſſedit. Poſt bellum Trojanum regno Agamemnonis extincto, Mycenæ decreverunt, maximè poſt Heraclidarum reditum, hi enim occupata Peloponneſo ejecerunt priſtinos dominos: atque ita qui Argis potiti erant, Mycenas quoque ſubegerunt & in unum corpus contraxerunt. Aliquanto poſt tempore Mycenæ ab Argivis ſunt dirutæ, ut jam earum ne veſtigium quidem ſuperſit.

A Ἀργείη Ἑλένη· καὶ
Ἔστι πόλις Ἐφύρη μυχῷ Ἄργεος --- καὶ
- μέσσον Ἄργος. καὶ Iliad. γ. Iliad. ξ. 152. Odyſſ. α 344.
Πολλῇσι νήσοισι καὶ Ἄργεϊ παντὶ ἀνάσσειν. Iliad. β. 208.

Ἄργος δὲ καὶ τὸ [1] πεδίον λέγεται παρὰ τοῖς νεωτέροις, παρ' Ὁμήρῳ δ' οὐδ' ἅπαξ· μάλιστα δ' οἴονται Μακεδονικὸν, καὶ Θετταλικὸν εἶναι. Τῶν δ' ἀπογόνων τοῦ Δαναοῦ διαδεξαμένων τὴν ἐν Ἄργει δυναστείαν, ἐπιμιχθέντων δὲ τούτοις τῶν Ἀμυθαονιδῶν, ὡρμημένων ἐκ τῆς Πισάτιδος καὶ τῆς Τριφυλίας οὐκ ἂν θαυμάσειέ τις, εἰ συγγενεῖς ὄντες, οὕτω * διεῖλον τὴν χώραν εἰς δύο βασιλείας τὸ πρῶτον, ὥστε * τὰς ἡγεμονίας οὔσας ἐν αὐταῖς δύο πόλεις ἀποδειχθῆναι B πλησίον ἀλλήλων ἱδρυμένας ἐν ἐλάττοσιν, ἢ πεντήκοντα σταδίοις, τό, τε Ἄργος καὶ τὰς Μυκήνας, καὶ τὸ Ἡραῖον εἶναι κοινὸν ἱερὸν τὸ πρὸς ταῖς Μυκήναις ἀμφοῖν, ἐν ᾧ [2] τὰ Πολυκλείτου ξόανα· [3] τῇ μὲν τέχνῃ κάλλιστα τῶν πάντων, πολυτελείᾳ δὲ, καὶ μεγέθει, τῶν Φειδίου λειπόμενα. Κατ' ἀρχὰς μὲν οὖν τὸ Ἄργος ἐπεκράτει μᾶλλον· * εἶθ' αἱ Μυκῆναι μεῖζον, ἐπίδοσιν λαβοῦσαι διὰ τὴν τῶν Πελοπιδῶν εἰς αὐτὰς μεθίδρυσιν· περιστάντων γὰρ εἰς τοὺς Ἀτρέως παῖδας ἁπάντων, Ἀγαμέμνων ὢν πρεσβύτερος, C παραλαβὼν τὴν ἐξουσίαν ἅμα τύχῃ τε καὶ ἀρετῇ πρὸς τοῖς οὖσι, πολλὴν προσεκτήσατο τῆς χώρας· καὶ δὴ καὶ τὴν Λακωνικὴν τῇ Μυκηναίᾳ προσέθηκε. Μενέλαος μὲν δὴ τὴν Λακωνικὴν ἔσχε. Μυκήνας δὲ, καὶ τὰ μέχρι Κορίνθου, καὶ Σικυῶνος, καὶ τῆς Ἰώνων μὲν τότε, [5] καὶ Αἰγιαλέων καλουμένης, Ἀχαιῶν δ' ὕστερον, Ἀγαμέμνων παρέλαβε. Μετὰ δὲ τὰ Τρωϊκὰ τῆς Ἀγαμέμνονος ἀρχῆς καταλυθείσης, [6] ταπεινωθῆναι Μυκήνας, καὶ μάλιστα μετὰ τὴν τῶν Ἡρακλειδῶν κάθοδον· κατασχόντες γὰρ οὗτοι τὴν Πελοπόννησον, ἐξέβαλον τοὺς πρότερον κρατοῦντας, ὥσθ' οἱ τὸ Ἄργος ἔχοντες, * εἶχον D καὶ τὰς Μυκήνας συντελούσας εἰς ἕν· [7] χρόνοις δ' ὕστερον κατεσκάφησαν ὑπ' Ἀργείων· ὥστε νῦν μηδ' ἴχνος εὑρίσκεσθαι τῆς Μυκηναίων πόλεως.

P. 372.

* Scripti διείλοντο.
* Scripti, τὰς ἡγεμονίδας & ἡγεμονιεπ.
* Manuſſ εἶθ' αἱ Μυκῆναι, μείζονα ἐπ. mutata diſtinctione.
* Vulgo εἶλον.

1. πεδίον) πᾶν σχεδὸν ait Euſtat. πεδίον παραθαλάσσιον ἄργος καλεῖται. *Caſaub.*

2. τὰ Πολυκλείτου) In his maximè commendabatur Junonis ſimulachrum, de quo accurate ut omnia Pauſanias II. c. 17. *Idem.*

3. τῇ μὲν τέχνῃ) τῇ ἁρμονίᾳ, inquit Pauſanias, præſtant Polycleti opera. *Idem.* de Polycleti variis & inſignibus operibus plurima congeſſit Fr. Junius in catalogo Architector. Mechanicor. &c. v. *Polycletus.*

4. *Argolicam adjunxit.*) In Græco Λακωνικὴν perſpicuè falſum, cùm neque fratri quicquam eripuerit, & is ſtatim Laconicæ poſſeſſor dicatur. Nolui mutare: ſed Cleonæ & alia in Catalogo faciunt, ut hoc Λακωνικὴν pro Ἀργείαν aut Ἀργολικὴν incuria librarii obrepſiſſe putem. Argiæ enim ſunt Cleonæ & alia ſurſum Achaicam verſus, quæ paruerunt Agamemnoni. *Xyland.*

5. καὶ Αἰγιαλέων καλουμένης) Manuſcripti καλουμένων, non malè: modo legas καὶ τῆς τῶν Ἰώνων, &c. *Caſaub.*

6. ταπεινωθῆναι Μυκήνας) Supple, συνέβη. eſtque id verbum, aut aliud ἰσοδυναμοῦν reponendum, vel legendum potius, ἐταπεινώθησαν αἱ Μυκῆναι. *Idem.*

7. χρόνοις δ' ὕστερον) Everſæ ſunt Mycenæ, bello Mycenæorum & Argivorum, quod contigit anno primo Olympiadis LXXVIII. à quo anno teſtatur Diodorus Siculus (L. XI. p. 49. T. II ed. 1604.) manſiſſe Mycenarum urbem ad ſua uſque tempora ἀοίκητον. Vide & Pauſaniam, qui Mycenarum ἐρείπια ſæpe commemorat. *Id.*

Ὅπου δὲ Μυκῆναι τοιαῦτα πεπόνθασιν, οὐ δεῖ θαυμάζειν, οὐδ᾽ εἴ τινες τῶν ὑπὸ τῷ Ἄργει καταλεγομένων ἀφανεῖς νῦν εἰσίν. Ὁ μὲν δὴ κατάλογος ἔχει οὕτως.

Οἵ δ᾽ Ἄργος τ᾽ εἶχον, Τίρυνθά τε τειχιόεσσαν,
Ἑρμιόνην τ᾽, Ἀσίνην τε βαθὺν κατὰ κόλπον ἐχούσας,
Τροιζῆν᾽, Ἠϊόνας τε, καὶ ἀμπελόεντ᾽ Ἐπίδαυρον,
Οἵ τ᾽ ἔχον Αἴγιναν Μάσητά τε κοῦροι Ἀχαιῶν.

Iliad. β. 559.

* Τούτων δὲ, περὶ μὲν τοῦ Ἄργους εἴρηται· περὶ δὲ τῶν ἄλλων λεκτέον. Τῇ μὲν οὖν Τίρυνθι ὁρμητηρίῳ χρήσασθαι δοκεῖ Προῖτος, καὶ τειχίσαι [1] διὰ Κυκλώπων· οὓς ἑπτὰ μὲν εἶναι, καλεῖσθαι δὲ [2] * γαστερόχειρας, τρεφομένους ἐκ τῆς τέχνης· ἥκειν δὲ μεταπέμπτους ἐκ Λυκίας· καὶ ἴσως τὰ σπήλαια τὰ περὶ τὴν Ναυπλίαν, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς ἔργα τούτων ἐπώνυμά ἐστιν· ἡ δὲ ἀκρόπολις Λυκίμνα ἐπώνυμος Λυκιμνίου· διέχει δὲ τῆς Ναυπλίας περὶ δώδεκα στάδια· ἔρημος δ᾽ ἐστὶ κἀκείνη, καὶ ἡ πλησίον [3] Μιδέα, ἑτέρα οὖσα τῆς Βοιωτικῆς. ἐκείνη γάρ ἐστι [4] Μίδεα, ὡς πρόνοια· αὕτη δὲ Μιδέα ὡς Τεγέα. Ταύτῃ δ᾽ ὅμορος [5] Πρόσυμνα, ἣ αὕτη ἱερὸν ἔχουσα Ἥρας· ἠρήμωσαν δὲ τὰς πλείστας οἱ Ἀργεῖοι ἀπειθούσας· οἱ δ᾽ οἰκήτορες, οἱ μὲν ἐκ [Τίρυνθος [6] εἰς Ἐπίδαυρον ἀφίκοντο· οἱ δὲ ἐκ τῆς Ἑρμιόνης εἰς τοὺς Ἁλιεῖς καλουμένους, οἳ δ᾽ ἐκ τῆς Ἀσίνης (καὶ αὕτη δὲ κώμη τῆς Ἀργείας πλησίον Ναυπλίας) * Λακεδαιμονίων εἰς τὴν Μεσσηνίαν μετῳκίσθησαν· [7] καὶ ἡ ὁμώνυμος τῇ Ἀργολικῇ Ἀσίνη πολίχνη. Οἱ γὰρ] Λακεδαιμόνιοι, ὥς φησιν ὁ Θεόπομπος, πολλὴν κατακτησάμενοι τῆς ἀλλοτρίας, εἰς ταύτην κατῴκιζον οὓς ἂν * ὑποδέξαιντο τῶν φυγόντων ἐπ᾽ αὐτούς· καὶ οἱ ἐκ τῆς Ναυπλίας ἐκεῖσε ἀνεχώρησαν.

* Vulgo ταῦτα.

p. 373.

* Malim χειρογάστορας,

* Malim ὑπὸ Λακ.

* Scripti ὑπεδέξαντο

Neque mirari debes Mycenis hoc eveniſſe, aut ſi qui alii eorum qui ſub Argis ab Homero recenſentur noſtra ætate nulli ſunt. In catalogo quidem ſic ſcribitur.

Argos qui tenuere, & qui Tirynthis claustra,
Hermionemque, Aſinenque, ſinus quā ſtringitur altus,
Eionas, Træzenem, vitiferamque Epidaurum,
Aeginam, & Maſeta, bonorum proles Achivûm.

Dictum eſt de Argis: etiam de reliquis jam verba facienda. ¶ Receptaculi atque arcis loco Tirynthem habuiſſe videtur Prœtus, operâque Cyclopum muniviſſe: quos ajunt numero fuiſſe ſeptem, Cheirogaſteres appellatos (*quaſi ſi Manuventres diceres*) quod ſua arte victum ſibi quærerent: veniſſe autem accitos è Lycia: ac fieri potuit, ut quæ apud Naupliam ſunt ſpeluncæ, & opera in iis, nomina ab his Cyclopibus habeant. Arx eſt Lycimna, Lycimnii de nomine: diſtat à Nauplia XII. circiter ſtadiis. Verùm & illa deſerta eſt, & quæ in propinquo eſt Midea, *accentu in media ſyllaba collocato* (*Midea enim Bœotica tonum in Mi ſyllaba habet.*) Prope hanc eſt Proſymna, quæ templum habet Iunonis. Pleraſque earum Argivi ob rebellionem habitatoribus nudarunt. Incolarum alii à Tirynthe Epidaurum venerunt, alii ab Hermiona ad eos qui Halieis (*id eſt, ſi verbum verbo reddas, piſcatores*) dicebantur: alii ab Aſine (qui & ipſe vicus eſt Argiæ, propinquus Naupliæ) Lacedæmoniorum in Meſſeniam ſunt deportati, & oppidum Aſine, ejuſdem cum Argolica nominis. Etenim Lacedæmonii, ut ait Theopompus, ampla ditione potiti, quam aliis eripuiſſent, in ea collocaverunt quos ab ſe confugientes reciperent: eoque Nauplienſes receſſerunt.

1. *διὰ Κυκλώπων*) Prœtus Argis ab Acriſio ejectus, in Lybiam proficiſcitur, ubi contracta cum Jobate affinitate, ejus opera reſtituitur in patriam, ac Tirynthem ſtatim occupat: quam cum ei muniviſſent Cyclopes, convenit tandem inter Acriſium & Prœtum ut Argis regnaret Acriſius, Prœtus Tirynthe. Vide Apollod. lib. II. c. 2. §. 1. & Pauſ. II. c. 16. Notant autem veteres Grammatici Cyclopum tria fuiſſe genera: unum quidem eorum qui τὴν Μυκήνην ἐτείχισαν. Alterum τῶν περὶ τὸν Πολύφημον. de quo Homerus. Tertium genus fuit eorum qui ab Heſiodo in Theog. memorantur. *Caſaub.*

2. *γαστερόχειρες*) Sic dicti ſunt οἱ ἀπὸ τῶν χειρῶν ζῶντες. vocantur & ἐγχειρογάστορες Heſych. Vide plura apud Euſtath. hunc locum citantem & exponentem. *Idem.*

3. *Μιδέα*) Pauſ. & Stephanus ſcribunt Μιδεία ἀπὸ Μιδείας τῆς Ἀλωέως θυγατρός. *Idem.*

4. *Μίδεα ὡς πρ.*) Lege Μίδεια ὡς πρόνοια. Sic enim libro ſequenti ſcribitur, & apud Homerum: nec aliter exemplo reſponderet. *Idem.*

5. *Προσύμνα*) Vult Strabo Proſymnam oppidi eſſe nomen: Pauſanias II. cap. 17. vero ſic ait appellari τὴν ὑπὸ τὸ Ἡραῖον χώραν. & Steph. Πρόσυμνα μοῖρα τοῦ Ἄργους. Papinius Thebaidos lib. 1. ℣. 383.

——hinc celſæ Junonia templa Proſymnæ
Lævus habens. Idem.

6. *εἰς Ἐπίδαυρον*) Tirynthios, ait Pauſa II. c. 25. everterunt Argivi. συνοίκους προςλάβειν, καὶ τὸ Ἄργος ἐπαυξῆσαι θελήσαντες. *Idem.*

7. *καὶ ἡ ὁμών.*) Deeſt aliquid: Senſus eſt, [illegible] in Meſſeniam tranſlatis, ἐγένετο, vel ἐκτίσθη ἡ ὁμώνυ. &c. Vide & Pauſ. *Idem.*

1. Ἁλιεῖς)

A ¶ Hermione una eſt de non obſcuris urbibus, cujus marginem maritimam incolunt qui quod è mari quæſtum faciunt Halieis *ſive piſcatores* dicuntur. Brevis ad inferos deſcenſus eſſe dicitur apud Hermionenſes; itaque ibi mortuis portorium (*Græci naulum appellant*) non imponitur. ¶ Porrò Aſinen Dryopum fuiſſe domicilium perhibent: ſive eos (quod Ariſtoteles ait) Dryops Arcas eò tranſtulit: cum antè circa Spercheium habitarent: ſive ab Hercule fuerunt è Doride, quæ juxta Parnaſſum eſt, ejecti. Jam Scyllæum, quod eſt 6 Hermionæ vicinum, nomen habere ajunt à Scilla Niſi filia: quam à Minoë, quod ei amore ipſius impulſa, Niſæam prodidiſſet, in mare demerſam, fluctibuſque eò ejectam ſepulturæ compotem factam ferunt. Ejones (*vox litus ſignificat*) pagus fuit, quem hominibus viduatum Mycenæi navale ſibi fecerunt: poſtea temporis deleta, ne navale quidem jam eſt. ¶ Troezen Neptuno ſacra eſt, unde & Poſeidonia (*id eſt Neptunia*) olim dicta fuit: urbs non ignobilis, à mari ad xv. ſtadia diſtans.

Ερμιόνη δ' ἐστὶ τῶν οὐκ ἀσήμων πόλεων· ἧς τὴν παραλίαν ἔχουσιν 1 Αλιεῖς λεγόμενοι θαλαττουργοί τινες ἄνδρες· παρ' Ερμιονεῦσι δὲ τεθρύλληται, 2 τὴν εἰς ἅδου κατάβασιν * σύντομον εἶναι· 3 διόπερ οὐκ ἐντιθέασιν ἐνταῦθα τοῖς νεκροῖς ναῦλον. 4 Δρυόπων δ' οἰκητήριον φασὶ, καὶ τὴν Ασίνην· εἴτ' ἐκ τῶν περὶ Σπερχειὸν τόπων ὄντας αὐτοὺς Δρύοπος τοῦ Αρκάδος κατοικίσαντος ἐνταῦθα, ὡς Αριστοτέλης φησίν· 5 ἢ ὑφ' * Ηρακλέους ἐκ τῆς περὶ τὸν Παρνησσὸν Δωρίδος ἐξελάσαντος αὐτούς. Τὸ δὲ Σκύλλαιον τὸ ἐν τῇ Ερμιόνῃ, ὠνομάσθαι B φασὶν 7 ἀπὸ Σκύλλης τῆς Νίσου θυγατρὸς, ἣν ἐξ ἔρωτος προδοῦσαν Μίνῳ τὴν Νισαίαν καταποντωθῆναι φασὶν ὑπ' αὐτοῦ, δεῦρο δ' ἐκκυμανθεῖσαν, ταφῆς τυχεῖν. 8 Ηιόνες δὲ κώμη τις ἦν, ἣν ἐρημώσαντες Μυκηναῖοι ναύσταθμον ἐποίησαν· ἀφανισθεῖσα δ' ὕστερον, οὐδὲ ναύσταθμόν ἐστι. Τροιζὴν δὲ ἱερά ἐστι Ποσειδῶνος, 9 ἀφ' οὗ καὶ Ποσειδωνία ποτὲ ἐλέγετο· ὑπέρκειται δὲ τῆς θαλάττης εἰς πεντεκαίδεκα σταδίους, οὐδ' αὐτὴ ἄσημος πόλις·

* Manuſſ. συντόμως

* Lego ἢ Ηρακλ. ſine ὑπὸ.

1. Αλιεῖς) Stephanus, dicti ſunt Αλιεῖς, quia plerique Hermionenſium ἁλιευόμενοι eam partem obtinebant. Vide locum. Horum meminit Diodor. lib. xi. (p. 59. T. II. ed. 1604.) ἐνίκησαν Αθηναῖοι μεγάλῳ στόλῳ καταπλεύσαντες εἰς τοὺς ὀνομαζομένους ἁλιεῖς. Thucydides ἁλιάδα χώραν lib. iv. vocat. *Caſaub.*

2. τὴν εἰς ἅδου κατάβασιν) Hâc Pluto Proſerpinam in Orcum deportavit. Apollod. & Pauſanias. *Idem.*

3. διόπερ οὐκ ἐντιθέασι) Mos Græcorum fuit, mortuorum ori genus nummi quoddam (δανάκην vocabant) inſerere, ut haberent unde portorium ſolverent: qua de re lege librum facetiſſimi hominis Luciani περὶ πένθους. & Suidam Αχρουσία. Qui autem loca incolebant ubi ἅδου κατάβασις eſſe dicebatur, ii ut Callimachus cecinit, quum moriebantur, πορθμήϊον οὔτι φέροντο, (quem doctiſſimi poëtæ locum, (pag. 247. ed. Ultraject.) quum hodie corruptiſſimus vulgò circumferatur, libenter faciam ut obiter hîc data occaſione corrigam: cui præſertim à quoquam hactenus factum id non ſit. Sic igitur illius verba ſcripta reperiuntur in Etymologico magno, voce Δανάκης.

> Τοὔνεκα καὶ νέκυες πορθμήϊον οὔτι φέρονται
> Μούνη ἐπιπτολίων ὅτε θυμιονησέμεν ἀλλ'
> Ουσάνοις ἐκ στομάτεσσι νεὼς Αχερουσίας ἐπὶ βάθρον
> Δανάκης.

Nihil depravatius, nihil etiam ineptius fingi poteſt. At Callimachus ita ſcripſerat, (in fragm. Vulcanii, voce Δανάκης, & frag. Bentl. n. cx.) aut non multò certè aliter.

> Τοὔνεκα καὶ νέκυες πορθμήϊον οὔτι φέρονται
> Μούνη ἐνὶ πτολίων, ὅγε τέθμιον οἴσεμεν ἄλλους,
> Καὶ στομάτεσσι νεὼς Αχερουσίας ἐπίβαθρον,
> Δανάκης, id eſt.
>
> *Quamobrem & mortui naulum non ferunt*
> *In ea ſola urbium: quod inſtitutum eſt alios ferre*
> *In ore, mercedem pro nave Acherontica conſcendenda.*

Quid hac lectione planius aut dilucidius? Inprimis autem conſiderandum eſt, quomodo hîc quoque ſcripturæ compendium illa corruperat, ἄλλω C ἀνθρώπους. Nam librarius ſcripſerat ἄλλους ἄνους, unde poſtea factum eſt turpiſſimum monſtrum ἀλλ' ουσάνοις. Legendum etiam ἐπίβαθρον conjunctim, non ἐπὶ βάθρον. Significat ea vox naulum, & τὸν μισθὸν τῆς βάσεως τῆς εἰς τὴν ναῦν. οἰσέμεν verò aut οἴσειν pro φέρειν, ſive κομίσαι, ut explicat Heſychius, dixiſſe Callim. nemo mirabitur, qui Homerum id ante feciſſe meminerit.) *Idem.* Vide Iſaac. Caſaubon. Epiſt. iv. ad Theodorum Canterum, ex edition. Cl. Grævii.

3. Διόπερ οὐκ ἐντιθέασιν ἐνταῦθα τοῖς νεκροῖς ναῦλον. *Itaque ibi mortuis portorium non imponitur.*) Denarium ſcilicet in os inſerentes, ut vulgo notum eſt. *Palmer.*

4. Δρυόπων δ' οἰκητήριον φασὶ καὶ τὴν Ασίνην) Teſtatur id Herodotus Urania (viii. c. 73.) Δρυόπων, ait, ſunt Ερμιόνη τε καὶ Ασίνη ἡ πρὸς Καρδαμύλῃ τῇ Λακωνικῇ. i. e. *Dryopum autem Hermiona & Aſina quæ ad Cardamylam Laconicam ſita eſt.* Etymologici auctor Ασινεῖς apud Callimachum interpreta- D tur, Δρύοπας τὴν Ασίνην κατοικοῦντας. *Caſaub.*

5. ἢ ὑφ' Ηρακλέους) Lego, ἢ Ηρακλέους ἐκ τῆς περὶ τὸν Παρνησσὸν Δωρίδος ἐξελάσαντος αὐτοὺς, vulgata lectio ὑποσοιλοικίζει. *Idem.*

6. *Hermionæ vicinum.*) Ἐν τῇ Ἑρμιόνῃ erat perſpicuè falſum, quod ex ſuperioribus liquet. itaque ἐν in ἐπὶ mutavi. Sic & infrà de Methona. Niſum autem per ἰῶτα ſcribendum nemo ferè ignorat. *Xyland.*

7. ἀπὸ Σκύλλης τῆς Νίσου θυγατρὸς) Vide Virgilii Cirin, & alios. *Caſaub.*

8. Ηιόνες δὲ κώμη τίς ἦν) Meminit Homerus, in catalogo Argivorum. Ιλ. Β. ℣. 68.

> Τροιζῆν' Ηϊόνας τε καὶ ἀμπελόεντ' Επίδαυρον i. e.
> *Trœzenen Eioniaſque & vitibus conſitam Epidaurum.* Idem.

9. ἀφ' οὗ καὶ Ποσειδωνία) & Ποσειδωνιάς. ut apud Pauſaniam qui rem fuſius narrat L. II. c. 30. 31. Ideo Euſtathius de Trœzene, ἐκαλεῖτο δὲ Ποσειδωνία ἢ Ποσειδωνιάς. *Idem.*

Πρόκειται δὲ τοῦ λιμένος αὐτῆς [1] Πώγωνος A τοὔνομα Καλαυρία νησίδιον ὅσον τριάκοντα * σταδίων ἔχον τὸν κύκλον· ἐνταῦθα ἦν [2] ἄσυλον Ποσειδῶνος ἱερόν· καὶ φασὶ τὸν Θεὸν τοῦτον ἀλλάξασθαι [3] πρὸς μὲν Λητὼ τὴν Καλαυ-

P. 374. ρίαν ἀντιδόντα Δῆλον, πρὸς Ἀπόλλωνα δὲ Ταίναρον ἀντιδόντα Πυθώ. Ἔφορος δὲ καὶ τὸν χρησμὸν λέγει.

* Vulgo σταδίους

Ἶσόν τοι Δῆλόν τε Καλαυρείαν τε νέμεσθαι,
Πυθώ τ' ἠγαθέην, καὶ Ταίναρον ἠνεμόεντα.

Ἦν δὲ καὶ [4] Ἀμφικτυονία τις, περὶ τὸ ἱερὸν τοῦτο, ἑπτὰ πόλεων, αἳ μετεῖχον τῆς θυσίας· B ἦσαν δὲ Ἑρμιών, Ἐπίδαυρος, Αἴγινα, Ἀθῆναι, Πρασιεῖς, Ναυπλιεῖς, Ὀρχομενὸς ὁ Μινύειος· ὑπὲρ μὲν οὖν τῶν Ναυπλίων Ἀργεῖοι συνετέλουν, ὑπὲρ Πρασιέων δὲ Λακεδαιμόνιοι. Οὕτω δ' ἐπεκράτησεν ἡ τιμὴ τοῦ θεοῦ τούτου παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ὥστε καὶ Μακεδόνες δυναστεύοντες ἤδη μέχρι δεῦρο ἐφύλαττόν πως τὴν ἀσυλίαν, καὶ τοὺς ἱκέτας ἀποσπᾶν ᾐδοῦντο τοὺς εἰς Καλαυρίαν καταφυγόντας· ὅπου γε [5] οὐδὲ Δημοσθένη ἐθάρρησεν Ἀρχίας βιάσασθαι στρατιώτας ἔχων, * ὃς προσετέτακτο ὑπὸ Ἀντιπάτρου ζῶντα ἀγαγεῖν κἀκεῖνον, καὶ τῶν ἄλλων ῥητόρων ὃν εὕροι τῶν ἐν C αἰτίας ὄντων * ταῖς παραπλησίαις· ἀλλὰ πείθειν ἐπειρᾶτο· οὐ μὴν ἔπεισέ γε, ἀλλ' ἔφθη φαρμάκῳ παραλύσας ἑαυτὸν τοῦ ζῆν. Τροιζὴν δὲ, καὶ Πιτθεὺς, οἱ Πέλοπος, ὁρμηθέντες ἐκ τῆς Πισάτιδος, ὁ μὲν τὴν πόλιν ὁμώνυμον ἑαυτοῦ κατέλιπεν, ὁ δὲ Πιτθεὺς ἐβασίλευσεν, ἐκεῖνον διαδεξάμενος. Ἄνθης δ' ὁ προκατέχων πλεύσας Ἁλικαρνασσὸν ἔκτισεν· ἐροῦμεν δ' [6] ἐν τοῖς Καρικοῖς, καὶ τοῖς Τρωϊκοῖς. Ἡ Ἐπίδαυρος δ' ἐκαλεῖτο [7] Ἐπίταυρος· φησὶ γὰρ Ἀριστοτέλης, κατασχεῖν αὐτὴν Κᾶρας, ὥσπερ καὶ Ἑρμιόνην· D

* Scripti ὡς quidam οἷς.

* Scripti ταῖς ἴσαις

A Ante portum ejus, cui Pogoni, *id eſt barba*, nomen, jacet Calauria, inſula parva, circulo xxx. circiter ſtadiorum [illegible] : ibi fuit aſylum Neptuni, quoniam ferunt permutatione contracta Calauriam pro Delo recepiſſe à Latona, ab Apolline pro Pythia Tænarum. Et oraculum [illegible] que refert Ephorus:

Par ratio eſt Delive Calauriæve tenendæ:
Pythia idem tibi ſit, quod in auras Tænarus altus.

Fuit & Amphictyonum conventus quidam ad hoc templum, civitatum ſeptem: B quarum nomina Hermione, Epidaurus, Ægina, Athenæ, Praſiæ, Nauplia, Orchomenus Minyeius: ac pro Nauplia contribuebant Argivi, pro Praſiis Lacedæmonii. Adeò autem veneratio iſtius Dei apud Græcos invaluit, ut & Macedones Græcia in ſuam redacta poteſtatem adhuc jus aſyli illæſum ſervaverint, ac qui ſupplices in Calauriam confugiſſent, inde avellere ſint veriti: quando Archias etiam armata ſtipatus manu Demoſtheni vim ibi inferre non fuit auſus, cùm ei ab Antipatro injunctum eſſet, ut & hujus, C & alios qui ſimili in crimine eſſent oratores vivos ſibi adduceret: ſed verbis eum ex aſylo abſtrahere fruſtra eſt conatus, cum hauſto veneno ſe vita exſolvere Demoſthenes occupaſſet. Præterea Troezen & Pittheus Pelopis FF. è Piſatide profecti ſunt: quorum ille urbem ſibi cognominem reliquit, hic ei ſuccedens ibi regnavit. Anthes verò qui antè iſta loca obtinuerat, navibus avectus Halicarnaſſum condidit: quam rem in Cariæ & Troiæ rebus exponemus. ¶ Epidaurus, ante Epitaurus dicta fuit: Ariſtoteles enim & D hanc, & Hermionem ait Cares tenuiſſe:

1. Πώγωνος) Herodotus Οὐραν. (VIII. cap. 42.) ἐς γὰρ τὸν Πώγωνα τὸν Τροιζηνίων λιμένα προείρητο συλλέγεσθαι. i. e. *Nam ut in Pogonem Trœzeniorum portum coiretur erat edictum.* Hinc proverbium, πλεύσειας εἰς Τροιζῆνα, de iis qui ἄτριχοι τὸ γένειον, ψεύδονται τὸν ἀνδρικὸν πώγωνα. *Caſaub.*

2. ἄσυλον) Pauſanias II. c. 33. ἁγιὸν ἱερὸν Ποσ. vocat. per ἁγιὸν idem quod Strabo voce, ἄσυλον intelligens. *Idem.*

3. πρὸς μὲν Λητὼ) Pauſanias II. cap. 33. non Latonem, ſed Apollinem ait fuiſſe, qui cum Apollo Calauriam Delo mutaverit. Deinde hoc oraculum profert: ac legit, ἠνεμόεσσαν non ἠνεμόεντα. *Idem.*

4. Ἀμφικτυονία τὶς) Magis uſitatè ἀμφικτυονία dicitur de cœtu eorum, qui ad Thermopylas ſoliti erant convenire. *Idem.*

5. οὐδὲ Δημοσθένη) Simillima ſunt, quæ in vita Demoſt. Plutarchus ſcribit. De Archia iſto, & de Demoſthene. vide Pauſaniam L. I. c. 8. & II. c. 33. *Idem.*

6. ἐν τοῖς Καρικοῖς) Libro XIV. Pauſanias Corinthiacis (II. c. 30.) πολλοῖς δὲ ἔτεσιν ὕστερον ἐς ἀποικίαν ἐκ Τροιζῆνος σταλέντες, Ἁλικαρνασσὸν ἐν τῇ Καρίᾳ, καὶ Μύνδον ἀπῴκισαν οἱ γεγονότες ἀπ' Ἀετίου τοῦ Ἄνθα. i. e. *At Trœzene multis quidem poſt annis qui ab Ætio Anthæ filio originem ducebant, in coloniam miſſi, Myndum & Halicarnaſſum in Caria deduxerunt.* Idem.

7. Ἐπίταυρος) Lege meo periculo, Ἐπίκαρος. Nam alioqui qui poterit rectè accipi hic locus? Epidaurus vocata eſt, propterea quòd Caras eam obtinerent. Sed ita eſſe legendum, ut repoſuimus, nimis certum eſt. Euſtathius, Κατὰ δὲ τὸν γεωγράφον καὶ Ἐπίκαρον αὐτὴν οἴονταί τινες, ὡς Καρῶν αὐτὴν ποτὲ κατασχόντων. *Idem.*

Argivi

reverſis autem poſtliminio Heraclidis, Ionas iis ſocios ejus habitandæ adjeciſſe, qui ex Attica tetrapoli eos ad Argos comitati fuerant: hæc quoque urbs obſcura non eſt: maximè propter Æſculapium, qui ibi claret, crediturque omnis generis morbos depellere, ſemperque templum refertum habet ægrotantibus, ac tabellis dedicaticiis, in quibus quo quiſque morbo liberatus fuerit conſignatum extat, ſicut & in Co, & Triccæ. Sita eſt Epidaurus in intimo receſſu ſinus Saronici, xv. ſtad. circumitione navali, æſtivo ortui oppoſita: ad mare uſque montibus altis includitur, ut natura loci undiquaque ſit probè munita. ¶ Trœzenem inter ac Epidaurum locus fuit munitus Methana, ejuſdemque nominis peninſula, apud Thucydidem quidam codices Methonem habent, cognominem Macedonicæ, in cujus obſidione oculus fuit Philippo excisſus. Itaque etiam Demetrius Scepſius opinatur quoſdam deceptos intelligere Methonem Trœzeni vicinam eam, cui imprecatos ferunt nautarum legendorum gratia ab Agamemnone miſſos, ne unquam finem facerent muros ædificandi: cum non hi, ſed Macedones militiam detrectarint: ut ait Theopompus: alteros enim ita in vicinia ſitos probabile non erat recuſaturos. ¶ Ægina & locus eſt Epidauriæ, & inſula ante continentem iſtam,

A τῶν δ᾽ Ηρακλειδῶν κατελθόντων, Ιωνας αὐτοῖς συνοικῆσαι τοὺς ἐκ τῆς Ἀττικῆς τετραπόλεως συνεπομένους εἰς Αργος· καὶ αὕτη δ᾽ οὐκ ἄσημος ἡ πόλις, καὶ μάλιστα διὰ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ Ασκληπιοῦ θεραπεύειν νόσους παντοδαπὰς πεπιστευμένου, καὶ τὸ ἱερὸν πλῆρες ἔχοντος ἀεὶ τῶν τε καμνόντων, καὶ τῶν ἀνακειμένων πινάκων, [1] ἐν οἷς ἀναγεγραμμέναι τυγχάνουσιν αἱ θεραπεῖαι, [2] καθάπερ ἐν Κῷ τε καὶ Τρίκκῃ. Κεῖται δ᾽ ἡ πόλις * ἐν μυχῷ τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου, τὸν περίπλουν ἔχουσα σταδίων πεντεκαίδεκα, βλέπουσα πρὸς ἀνατολὰς θερινάς· [3] περικλείεται

* Scripti quidam ἐν μυχοῖς

B δ᾽ ὄρεσιν ὑψηλοῖς, μέχρι πρὸς τὴν θάλατταν, ὥστ᾽ ἐρυμνὴ κατεσκεύασται φυσικῶς πανταχόθεν. Μεταξὺ δὲ Τροιζῆνος καὶ Επιδαύρου, χωρίον ἦν ἐρυμνὸν [4] Μέθανα, καὶ χερρόνησος ὁμώνυμος τούτῳ. [5] Παρὰ Θουκυδίδῃ δὲ ἔν τισιν ἀντιγράφοις, Μεθώνη φέρεται ὁμώνυμος τῇ Μακεδονικῇ, [6] ἐν ᾗ Φίλιππος ἐξεκόπη τὸν ὀφθαλμὸν πολιορκῶν· διόπερ οἴεταί τινας ἐξαπατηθέντας, ὁ Σκήψιος Δημήτριος τὴν ἐπὶ τῇ Τροιζῆνι Μεθώνην ὑπονοεῖν· καθ᾽ ἧς ἀράσασθαι λέγεται τοὺς ὑπὸ Αγαμέμνονος πεμφθέντας ναυτολόγους, μηδέ p. 375.

C ποτε παύσασθαι τειχοδομεῖν· οὐ τούτων, ἀλλὰ τῶν Μακεδόνων ἀνανευσάντων, ὥς φησι Θεόπομπος· τούτους δ᾽ οὐκ εἰκὸς, ἐγγὺς ὄντας, ἀπειθῆσαι. Αἴγινα δ᾽ ἐστὶ μὲν καὶ τόπος τις τῆς Επιδαυρίας· ἔστι δὲ καὶ νῆσος πρὸ τῆς ἠπείρου ταύτης,

1. ἐν οἷς ἀναγεγραμ.) Tangit veterum morem. Nam qui ope alicujus Dei ex aliquo morbo convaluerant, ii tabellam ei Deo ſuſpendebant, quæ rei hiſtoriam complecteretur, ejuſque memoriam poſteris proderet (Tibullus. Lib. I. el. 3.

Nunc, dea, nunc ſuccurre mihi: nam poſſe mederi,
Picta docet templis multa tabella tuis.)

Placet autem hoc loco earum tabularum exemplum proponere, unum è multis quæ vir clariſſimus Hieronymus Mercurialis publicavit de A. Gymnaſt. L. 1. cap. 1. ex tabella marmorea deſcripta, quæ Romæ in Æſculapii templo, in Tyberina inſula eſt inventa. Ea igitur θεραπεία ſic habet: Αἷμα ἀναφέροντι Ιουλιανῷ ἀφηλπισμένῳ ὑπὸ παντὸς ἀνθρώπου, ἐχρημάτισεν ὁ θεὸς ἐλθεῖν, καὶ ἐκ τοῦ τριβώμου ἆραι κόκκους στροβίλου. καὶ φαγεῖν μετὰ μέλιτος ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, καὶ ἐσώθη, καὶ ἐλθὼν δημοσίᾳ ηὐχαρίστησεν ἔμπροσθεν τοῦ δήμου. i. e. *Sanguinem revomenti Juliano deſperato ab omnibus hominibus & oraculo reſpondit Deus, veniret, & ex ara caperet nucleos pini, & comederet una cum melle per tres dies: & convaluit & veniens publice gratias egit præſente populo.* Caſaub. Exſtat apud Gruter. Inſcription. pag. LXXI. n. 1.

2. καθάπερ ἐν Κῷ) Vide ad lib. XIV. Triccam autem Bœoticam intelligo, de qua libro nono. p. 437. fuere verò etiam alibi hoc modo ἀνακείμενοι πίνακες: nec eorum tantum qui è morbo difficili convaluerant: ſed omnium qui ex ingenti aliquo periculo evaſiſſent: ut de naufragis conſtat, & de Mario teſtatur Plutarchus, cum illi inſperata ad Maricæ templum ſalus contigiſſet, tabellam eum illi numini dicaſſe, quæ rerum geſtarum ſeriem complecteretur. ὕστερον, inquit, πίνακα τῶν πράξεων ἐκείνων γραψάμενος, ἀνέθηκεν εἰς τὸ ἱερόν. *Idem.*

3. περικλείεται) Idem teſtatur Pauſanias Lib. II. c. 27.

4. Μέθανα) Pauſanias II. cap. 34. ſita eſſe ait in iſthmo Trœzenio, τῆς δὲ Τροιζηνίας γῆς ἐστὶν ὁ ἰσθμὸς ἐπὶ πολὺ δήκων ἐς θάλασσαν, ἐν δὲ αὐτῷ πόλισμα οὐ μέγα ἐπὶ θαλάσσῃ Μέθανα ᾤκισται. i. e. *Trœzenii agri pars Iſthmus eſt, qui per longum ſpatium in mare porrigitur. In eo non magnum oppidum ſupra mare Methana incolitur.* Idem.

D

5. παρὰ Θουκυδίδῃ) Locus Thucydidis eſt libro IV. c. 45. τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ παραπλεύσαντες ἐς τὴν Επιδαυρίαν πρῶτον καὶ ἀπόβασίν τινα ποιησάμενοι, ἀφίκοντο ἐς Μεθώνην τὴν μεταξὺ Επιδαύρου καὶ Τροιζῆνος. καὶ ἀπολαβόντες τὸν τῆς Χερρονήσου ἰσθμὸν ἐτείχισαν ἐν ᾧ ἡ Μεθώνη ἐστί. i. e. *Poſtridie vero maritimam oram legentes primum in Epidaurium agrum iverunt, & exſcenſu ex navibus in nonnullas ejus partes facto. Methonen venerunt, quæ inter Epidaurum & Trœzenen eſt ſita. Et Cherroneſi Iſthmum, in quo eſt Methone, ab utraque littoris parte complexi, muro cingere cœperunt.* Habet vero & Diodorus Siculus in eadem hiſtoria, Methonam non Methana, libro XII. Ptolemæus Μεθώνην χερσόνησον vocat. *Idem.*

6. ἐν ᾗ Φίλιππος) Vide ad Excerpta lib. XII. *Idem.*

1. Αια-

ἣν ἐν τοῖς ὑστέρως παρατεθεῖσιν ἔπεσι βούλεται A φράζειν ὁ ποιητής· διὸ καὶ γράφουσι τινὲς,

Iliad. β. 562. Νῆσον τ' Αἴγιναν, -- ἀντὶ τοῦ,

Οἳ δ' ἔχον Αἴγιναν,

διαστελλόμενοι τὴν ὁμωνυμίαν. Ὅτι μὲν οὖν τῶν σφόδρα γνωρίμων ἐστὶν ἡ νῆσος, τί δεῖ λέγειν; ἐντεῦθεν γάρ [1] Αἰακός τε λέγεται, καὶ οἱ ὑπ' αὐτόν· αὕτη δ' ἐστὶν ἡ καὶ [2] θαλαττοκρατήσασά ποτε, καὶ [3] περὶ πρωτείων ἀμφισβητήσασά ποτε πρὸς Ἀθηναίους ἐν τῇ περὶ Σαλαμῖνα ναυμαχίᾳ κατὰ τὰ Περσικά· [4] Λέγεται δὲ σταδίων ἑκατὸν ὀγδοήκοντα ὁ κύκλος τῆς νήσου· πόλιν δ' ὁμώνυμον ἔχει τετραμμένην πρὸς Λίβα· περιέχουσι δ' αὐτὴν ἥ τε Ἀττικὴ, καὶ ἡ Μεγαρὶς, καὶ τῆς Πελοποννήσου τὰ B μέχρι Ἐπιδαύρου, σχεδόν τι ἑκατὸν σταδίους ἑκάστη διέχουσα· τὸ δὲ ἑωθινὸν μέρος, καὶ τὸ νότιον πελάγει κλύζεται τῷ τε Μυρτώῳ, καὶ τῷ Κρητικῷ· νησίδια δὲ περίκειται [5] πολλὰ μὲν πρὸς τῇ ἠπείρῳ· Βέλβινα δὲ πρὸς τὸ πέλαγος ἀνατείνουσα· ἡ δὲ χώρα αὐτῆς κατὰ βάθους μὲν γεώδης ἐστὶ, πετρώδης δ' ἐπιπολῆς, καὶ μάλιστα ἡ πεδιάς· διόπερ ψιλὴ πᾶσά ἐστι, κριθοφόρος δὲ ἱκανῶς. Μυρμιδόνας δὲ κληθῆναί φασιν οὐχ ὡς ὁ μῦθος, [6] τοὺς Αἰγινήτας, ὅτι * λοιμοῦ μεγάλου συμπεσόντος, οἱ μύρμηκες ἄνθρωποι γένοιντο κατ' εὐχὴν Αἰακοῦ· [7] ἀλλ' ὅτι μυρμήκων τρόπον ὀρύττοντες C τὴν γῆν, * ἐπιπείροιεν ἐπὶ τὰς πέτρας, ὥστ' ἔχειν γεωργεῖν, ἐν δὲ τοῖς ὀρύγμασιν οἰκεῖν φειδόμενοι πλίνθων. Ὠνομάζετο δ' [9] Οἰνώνη πάλαι,

* Scripti quidam λιμοῦ.

* Manuſſ. ἐπιφέροιεν

quam in paulo antè adductis verſibus intelligi voluit Homerus. Nonnulli ambiguitatis diſcernendæ gratia ſcribunt, *Inſulam & Aeginam.* ---- Neque verò opus eſt de hujus inſulæ nobilitate diſſerere: cùm Æaci patria fuerit, & ejus ſubditorum: hæc eſt, quæ & maris aliquando imperium obtinuit, & bello Perſico in navali certamine ad Salaminam peracto de palma cum Athenienſibus contendit. Circulus quo ambitur inſula, ſtadiorum dicitur CLXXX. urbem habet cognominem, ſitam verſus Africum. Circumjacent eam Attica & Megarica, & Peloponneſi partes quæ uſque ad Epidaurum porriguntur, ſingula ferè C. ſtadiorum intervallo remota. Orientale & auſtrinum latera Myrtoo ac Cretico mari alluuntur. Exiguæ inſulæ circumjacent verſus continentem multæ, Belbina autem verſus altum. Ager in profundo glebosus eſt, in ſuperficie ſaxoſus, maximè in plano: itaque totum illud ſolum nudum eſt, ſatis tamen hordei ferax. Myrmidones verò appellantur Æginetæ, ſicuti traditur, non quod (velut fabulæ jactant) magna oborta peſte formicæ Æaco votis id impetrante in hominum naturam ſint mutatæ: ſed quod formicarum in morem terram fodientes in ſaxa ſemen conjicerent, ut agriculturam exercere poſſent: & quod laterum coctorum penuria in foſſis habitarent. Inſula hæc antiquitus [8] Oenone fuit nominata,

1. Αἰακός λεγ.) Fabula eſt apud Apollodorum Biblioth lib. III. *Caſaub.*

2. θαλαττοκρατήσασα) Ælianus libro ποικιλ. XII. cap. 10. *Idem.* Conſule ad d. l. perpetuum commentarium viri Cl. atque artibus ingenuis inſtructiſſimi Jacobi Perizonii.

3. περὶ πρωτείων) Lege Herodotum, Οὐρανία. (l. VIII. c. 93.) *Idem.*

4. Λέγεται δὲ σταδίων ὀγδοήκοντα) Secuti ſumus veteres codices, qui ὀγδοήκοντα habent pro πεντήκοντα. Sic & vetus interpres *Idem.*

4. λέγεται δὲ) Parum variat in hac ſumma Plinius IV. cap. 12. quum ſcribit Æginæ præternavigationem eſſe XX. M. paſſ. hoc eſt ſtad. CLX. Euſtathius autem habet non ρν. ſed. ρπ. *Idem.* D

5. πολλὰ μὲν πρὸς τῇ ἠπείρῳ.) Vide Plinium IV. cap. 12. qui has inſulas diligentiſſimè recenſet, nec Belbinam omittit. *Idem.*

6. τοὺς Αἰγινήτας.) Æginæ incolas notat Stephanus ab aliis Æginetas, à Strab. autem Æginenſes vocari, quæ obſervatio ſi non fallit, multis locis Αἰγινίτας pro Αἰγινήτας fuerit legendum. *Idem.*

7. ἀλλ' ὅτι μυρ.) Eratoſthenes aliter cenſebat. Servius: (ad Æn. II. ṽ. 7.) *Dicti ſunt Myrmidones propter hanc cauſam:* Æacus cum in arbore fiſci formicas, id eſt, μύρμηκας vidiſſet, optavit tot ſibi ſocios evenire, & ſtatim formicæ in homines verſæ ſunt: ſed hoc fabula eſt. Nam Eratoſthenes dicit Myrmidonas à rege Myrmidone dictos. Fabulam de formicis in homines mutatis tangit Lycophron illo carmine. ṽ. 176.

Μύρμων τὸν ἑξάπεζον ἀνδρώσας στρατόν. i. e.

Cum ſexpeda formicarum in viros mutaſſet agmina

ad quem locum refert Scholiaſtes ex Theagenis hiſtoriis Myrmidonas appellatos eſſe Æginetas, quod in ſpeluncis habitarent, & quod τοὺς γεωργουμένους καρποὺς in ſpeluncas reconderent, terram effoſſam ἀναφέροντες εἰς τὰς γεωργίας. *Idem.*

8. *Oenone*) Sic diſertè etiam habet Euſtathius locum eundem quem hîc Strabo, explicans, & Stephanus Oenonem Æacidarum inſulam faciens, ſcripturam hanc videtur profectò tueri. apud Suidam Οἰνόη legitur, & explicatur adagium, & Oenoen ab Eubœa diſtinguere Atticam, obſervavimus apud Thucydidem libro ſecundo, itaque hîc nihil mutavi. cùm quæ apud Pauſaniam ſunt, alibi annotaſſem, nihil huc pertinentia. aliàs eum ut honorarium arbitrum juſſiſſem medium ferire. *Xyland.*

9. Οἰνώνη) Secuti ſumus Euſtathium qui ſic legiſſe videtur hunc locum citans. Et ita eſt apud Herodotum, Plinium, Pauſaniam, alios, qui hoc notarunt. Miror tamen quomodo dicat Strabo, ſi ſcripſit ipſe Oenone, eſſe commune hoc nomen duobus Atticæ δήμοις. Nam hoc profectò falſum eſt: Oenoæ ſiquidem vocabatur uterque Atticæ δῆμος: & ita ipſe appellat infra. Quid quod locus poëtæ quem affert ſic poſtulat omnino legi? Nam ita eſt legendum,

——Οἰνόῃ

σύγχορτα ναίειν πεδία, ταῖς τ' Ἐλευθεραῖς. *Caſaub.*

nomine communi cum duobus Atticæ pagis, quorum alter ad Eleutheras fuit: unde illud:

Herboſa incolere prata Oenones, prope Eleutheras:

alter Marathoni vicinus, in quem eſt proverbium: Oenones torrentis alveum. Incoluerunt hanc inſulam Argivi, Cretenſes, Epidaurii, Dorienſes: poſtea temporis Athenienſes ſorte colonis ſuis eam diviſerunt: Lacedæmonii autem eam Athenienſibus adeptam priſtinis reddiderunt incolis. Colonos miſerunt Æginetæ & in Cydoniam Cretæ, & in Umbricos. Ephorus in Ægina primò argentum à Pheidone cuſum fuiſſe ſcribit: cùm ea inſula eſſet facta emporium, inſulanis ob terræ ſterilitatem in mari negociantibus: unde & dici cœptum, Aliquem viles Æginetarum merces tractare. Jam Homerus aliquando regiones continenter deſcribit ut & ſitæ ſunt, ut in his:

Quique Hyriam coluere, atque Aulida.-- &,
Argos qui tenuere; & qui Tirynthia clauſtra,
Hermionemque, Aſinemq; ſinus quà ſtringitur altus,
Træzenem, Eionaſque.--

Alicubi ordinem conturbat: ut

Schœnumque, Scolumque.-- &,
Theſpeiam, Graamque--

Et inſulis ea annumerat, quæ ſunt in continente.

Qui tenuere Ithacam,--
Queis ſedes Crocyleia.--

eſt enim Ithaca inſula: Crocyleia autem ſunt in Acarnania. Eodem modo hic cum Ægina Maſetem conjunxit, qui in Argolica ſitus eſt continente. Thyream autem Homerus non nominavit,

A ὁμώνυμος δυσὶ δήμοις τῆς Ἀττικῆς, τῷ τε πρὸ Ἐλευθεραῖς,

* Οἰνώνης [1] σύγχορτα ναίειν πεδία, ταῖς τ' Ἐλευθεραῖς· * Lego Οἰνόη Συγχορτά ν.

καὶ μιᾷ τῶν ἐκ τετραπόλεως τῆς περὶ Μαραθῶνα, καθ' ἧς ἡ παροιμία, [2] Οἰνώνη τὴν χαράδραν. Ἐπῴκησαν δ' αὐτὴν Ἀργεῖοι, καὶ Κρῆτες, καὶ Ἐπιδαύριοι, καὶ Δωριεῖς· ὕστερον δὲ κατεκληρούχησαν τὴν νῆσον Ἀθηναῖοι· ἀφελόμενοι δὲ Λακεδαιμόνιοι τοὺς Ἀθηναίους p. 376.
τὴν νῆσον, ἀπέδοσαν τοῖς ἀρχαίοις οἰκήτορσιν. Ἀποίκους δ' ἔστειλαν Αἰγινῆται, εἴς τε Κυδωνίαν
B τὴν ἐν Κρήτῃ, καὶ εἰς Ὀμβρικούς. Ἔφορος δ' [3] ἐν Αἰγίνῃ ἄργυρον πρῶτον κοπῆναί φησιν [4] ὑπὸ Φείδωνος· ἐμπόριον γὰρ γενέσθαι, διὰ τὴν λυπρότητα τῆς χώρας, τῶν ἀνθρώπων θαλαττουργούντων ἐμπορικῶς· ἀφ' οὗ [5] τὸν ῥῶπον Αἰγιναῖον * ἐμπολεῖν λέγεσθαι. Ὁ δὲ * Scripti ἐμπολὴν
ποιητὴς [6] ἔνια μὲν * χωρία λέγει συνεχῶς, ὥσπερ καὶ κεῖται· * Vulgo χώρας

Οἵ θ' Ὑρίην ἐνέμοντο, καὶ Αὐλίδα, -- καὶ, Iliad. β.
Οἵ δ' Ἄργος τ' εἶχον, Τίρυνθά τε τειχιόεσσαν. 496.
Ἑρμιόνην, Ἀσίνην τε βαθὺν κατὰ κόλπον ἐχούσας ibid. 559.
C Τροιζῆν', Ἠϊόνας τε--

Ἄλλοτε δ' οὐχ ὡς ἔστι τῇ τάξει,

Σχοῖνόν τε Σκῶλόν τε ibid. 497.
Θέσπειαν Γραῖάν τε -- ibid. 498.

Τά τ' ἐν ἠπείρῳ ταῖς νήσοις συμφράζει,

Οἵ ῥ' Ἰθάκην εἶχον, -- ibid. 632.
Καὶ Κροκύλει' ἐνέμοντο. ibid. 633.

τὰ γὰρ Κροκύλεια ἐν τοῖς Ἀκαρνᾶσιν. Οὕτω δὲ καὶ νῦν τῇ Αἰγίνῃ [7] τὸν Μάσητα συνῆψεν, ὄντα τῆς Ἀργολικῆς ἠπείρου. [8] Θυρέας δὲ Ὅμηρος μὲν οὐκ ὠνόμασεν·

1. *σύγχορτα ναίειν πεδία)* Sic loquitur Euripides Andromacha. ℣. 16.

Φθίας δὲ τῆσδε, καὶ πόλεως Φαρσαλίας
Σύγχορτα ναίω πεδία i. e.
Hujus vero Phthiæ & urbis Pharſaliæ
Vicinos campos habito.

Apud Heſychium corruptiſſimus eſt locus in voce χόρτος, quem ſic emendabis, καὶ τὸν ὅρον τὸν δύο γαιῶν, ὡς ἐν τῷ σύγχορτα ναίω πεδία. vel ναίειν. *Caſaub.* Vide Joſuam Barnes ad Euripid. Andromach. ℣. 17. & ad Hercul. Furent. ℣. 371.

2. Οἰνονή) extat hoc proverbium apud And. Schott. Adagior. Græcor. pag. 124. & 495.

3. *ἐν Αἰγινῃ πρῶτον ἄργυρον κοπῆναι)* Ælianus de Æginetis Variar. Hiſtor. XII. cap. 10. καὶ πρῶτοι νόμισμα ἐκόψαντο, καὶ ἐξ αὐτῶν ἐκλήθη νόμισμα Αἰγιναῖον. *Idem.* Vide & ad h. l. viros celeberrimos Schefferum, Kuhnium & Perizonium.

4. ὑπὸ Φείδωνος' Euſtathius videtur legiſſe Φειδίου. Sed hic Phidon opinor eſt de quo ſupra in fine Eliacorum. p. 358. Heſych. Αἰγείναιον, νόμισμα ἀργυροῦν μέγα. *Idem.*

5. τὸν ῥῶπον αἰγιναῖον) ſcripſi, quod ipſum quoque
D eſt proverbium:, de quo aliâs, & pro ἐνία ſcripſi ἐνίοτε: opponitur enim ἄλλοτε. Mox ubi ſcripſi τάτ' ἐν ἠπείρῳ ταῖς νήσοις confuſè legebatur & nullo ſenſu τάς τ' ἐν ἠπειρώταις νήσους, quod interpreti impoſuerat, me rectè emendaſſe conſtat ex eo ipſo, de quo diſputatur. *Xyland.*

5. τὸν ῥῶπον) Sic lib. IV. p. 200. de Britannorum mercibus. καὶ ἄλλος ῥῶπος τοιοῦτος. Heſychius, Αἰγίναια, τὰ ῥωπικὰ φορτία, καὶ οἱ πιπράσκοντες αὐτὰ Αἰγινοπῶλαι ἐλέγοντο. Eſt autem ῥῶπος, omne vilis mercis genus. vide Heſych. ῥῶπ. *Caſaub.*

6. ἔνια μὲν χωρία λέγει συνεχῶς) Reſtituimus veram lectionem, ex manuſcriptis. *Idem.*

7. τὸν Μάσητα) Vide Steph. & Pauſaniam II. 36. *Idem.*

8. Θυρέας) ſine diphthongo ſcribi debere notum eſt ex conſenſu auctorum & codicum. Miror Strabonem, (ſi tamen non librarius hoc fecit) plurali numero ponere. Homerus Thyreæ non meminit: quod vult & Strabo, itaque inſerui οὐκ. *Xyland.*

οἱ δ᾽ ἄλλοι θρυλλοῦσι· [1] περὶ ὧν Ἀργείοις καὶ Λακεδαιμονίοις συνέστη ἀγὼν, τριακοσίοις πρὸς τριακοσίους· ἐνίκων δὲ Λακεδαιμόνιοι, στρατηγοῦντος Ὀθρυάδα· [2] εἶναι δέ φησι τὸ χωρίον τοῦτο Θουκυδίδης ἐν τῇ Κυνουρίᾳ κατὰ τὴν μεθορίαν τῆς Ἀργείας, καὶ τῆς Λακωνικῆς. Εἰσὶ δὲ καὶ [3] Ὑσιαὶ, τόπος γνώριμος τῆς Ἀργολικῆς· [4] καὶ Κεγχρεαὶ, αἳ κεῖνται ἐπὶ τῇ ὁδῷ τῇ ἐκ Τεγέας εἰς Ἄργος, διὰ τοῦ Παρθενίου ὄρους, καὶ τοῦ Κρεοπώλου. Ὅμηρος δ᾽ αὐτὰς οὐκ οἶδεν, [5] οὐδὲ τὸ Λυκούργιον, οὐδ᾽ Ὀρνεάς· κῶμαι δ᾽ εἰσὶ τῆς Ἀργείας, ἡ μὲν ὁμώνυμος * τῷ ὄρει, αἱ δὲ ταῖς Ὀρνεαῖς, ταῖς μεταξὺ Κορίνθου, καὶ Σικυῶνος ἱδρυμέναις. B * Τῶν δὲ κατὰ Πελοπόννησον πόλεων ἐνδοξόταται γεγόνασι, καὶ μέχρι νῦν εἰσιν Ἄργος τε Σπάρτη τε· διὰ δὲ τὸ πολυθρύλλητον, ἥκιστα δεῖ μακρολογεῖν περὶ αὐτῶν· τὰ γὰρ ὑπὸ πάντων εἰρημένα λέγειν δόξομεν. Τὸ παλαιὸν μὲν οὖν ηὐδοκίμει τὸ Ἄργος μᾶλλον· ὕστερον δὲ καὶ μέχρι παντὸς ὑπερέβαλλον Λακεδαιμόνιοι, καὶ διετέλεσαν τὴν αὐτονομίαν φυλάττοντες· πλὴν εἴ τι που μικρὸν προσπταίειν αὐτοὺς συνέβαινεν. Ἀργεῖοι δὲ [6] Πύῤῥον μὲν οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλὰ πρὸ τοῦ τείχους ἔπεσε, γραϊδίου τινὸς ὡς ἔοικε κεραμίδα ἀφέντος ἄνωθεν ἐπὶ τὴν κεφαλήν· p. 377. ὑπ᾽ ἄλλοις δ᾽ ἐγένοντο βασιλεῦσι· μετασχόντες δὲ τοῦ τῶν Ἀχαιῶν συστήματος, σὺν ἐκείνοις εἰς τὴν τῶν Ῥωμαίων ἐξουσίαν ἦλθον καὶ νῦν συνέστηκεν ἡ πόλις, δευτερεύουσα τῇ τάξει μετὰ τὴν Σπάρτην. C Ἑξῆς δὲ λέγωμεν περὶ τῶν ὑπὸ Μυκήναις καὶ τῷ Ἀγαμέμνονι τεταγμένων τόπων ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν νεῶν· ἔχει δ᾽ οὕτως τὰ ἔπη·

Iliad. β. 569.

Οἳ δὲ Μυκήνας εἶχον ἐϋκτίμενον πτολίεθρον,
Ἀφνειόν τε Κόρινθον, ἐϋκτιμένας τε Κλεωνάς,
Ὀρνειάς τ᾽ ἐνέμοντο, Ἀραιθυρέην τ᾽ ἐρατεινὴν,
Καὶ Σικυῶν᾽ ὅθ᾽ ἄρ Ἄδρηστος πρῶτ᾽ ἐμβασίλευεν.

* Manuſſ. ὄρει τῷ . . . . . . αἱ.

* Scripti τῶν γοῦν.

A de qua apud alios trito ſermone traditur trecentos Argivos cum totidem Lacedæmoniis pugna decreviſſe, ac victoriam Spartanis aſtu Othryadæ fuiſſe partam. Sitam eſſe ait Thucidides in Cynuria, ubi fines Argiæ & Laconicæ coëunt. Sunt & Hyſiæ locus Argolicæ nobilis: & Cenchreæ ſitæ in via, quæ Tegea Argos ducit per montem Parthenium & Creopolum. Homerus iſta loca non novit, ſicut neque Lycurgium, neque Orneas, pagos Argiæ: quorum ille idem cum monte gerit nomen, hic cum Orneis inter Corinthum & Sicyonem ſitus. ¶ Sed omnium, quæ in Peloponneſo ſunt, urbium illuſtriſſimæ fuerunt ſuntque etiamnum Argos ac Sparta: ut propter earum celebritatem vulgatam non ſit nobis prolixior de iis ſermo inſtituendus, ne ab omnibus dicta repetere videamur. Antiquitus quidem fama Argos ſuperabat: ſed inferioribus temporibus Spartani omnibus modis ſuperiores fuerunt, libertatem ſuam perpetuò ſervantes: niſi quod exiguis quibuſdam in rebus offenderunt. Argivi ſanè Pyrrhum non admiſerunt, ſed is ante muros cecidit, conjecta in caput ejus à vetula (ut ajunt) quadam tegula: ſub aliis tamen regibus fuerunt: cumque in Achaicum ſe corpus inſeruiſſent, unà cum eo in Romanorum venerunt poteſtatem: atque etiamnum conſtat urbs, ſecunda à Lacedæmone dignitate. ¶ Deinceps jam dicamus de iis locis quæ Mycenis & Agamemnoni ſubdita in recenſione navium his verſibus memorantur:

Tum qui turrigeris ſedes tenuere Mycenis,
Quique amplam coluere Corinthum, altaſque Cleonas.
Orneiaſque, & Arethyreæ qui mœnia amœna.
Et Sicyonem, erat Adraſti quæ regia primùm.

1. περὶ ὧν) Hiſtoria Othryadis eſt apud Herodotum lib. 1. c. 82. & alios. *Xyland.*

περὶ ὧν) Hiſtoria eſt apud Herodotum Κλειοῖ. Pauſaniam, Laconicis, Valerium Maximum lib. II. cap. 3. *Caſaub.*

2. εἶναι) Locus Thucydidis eſt libro IV. c. 56. Ex quo & Stephano Κυνουρίᾳ repoſui. *Xyland.*

εἶναι δὲ φ.) Locus Thucydidis eſt lib. V. cap. 41. ubi quum ageretur de pace inter Lacedæmonios & Argivos, petunt Argivi, *δίκης ἐπιτροπὴν σφίσι γένεσθαι, ἢ εἰς πόλιν τινὰ ἢ ἰδιώτην, περὶ τῆς Κυνουρίας γῆς, ἧς ἀεὶ πέρι διαφέρονται, μεθορίας οὔσης. ἔχει δὲ ἐν αὐτῇ Θυρέαν καὶ Ἀνθήνην πόλιν· νέμονται δ᾽ αὐτὴν Λακεδαιμόνιοι.* i. e. *ut vel civitatis vel privati alicujus arbitrio permitteretur controverſia de agro Cynurio, de quo in confiniis poſito ſemper (utrique inter ſe) contendebant. (hic autem ager continet Thyream, & Anthenam urbem, eumque Lacedæmonii poſſident.)* Idem.

3. Ὑσιαὶ) Thucyd. lib. V. c. 83. Hyſias χωρίον τῆς D Ἀργείας vocat. vide Pauſ. II. 24. & Steph. *Idem.*

4. καὶ Κεγχρεαὶ) Pauſan. II. c. 24. quoque Cenchreas in via Tegeatica ſitas eſſe ſcribit. *Idem.*

5. οὐδὲ τὸ Λυκούργιον) De hoc nihil reperio: ſed Lyrciam oppidum medium inter Argos & Orneas, ſexaginta ſtadia utrimque diſtans. De hoc & Orneis vide Pauſ. II. 25. *Idem.*

Οὐδὲ τὸ Λυκούργιον. *Neque Lycurgium.*) Optime Caſaubonus mutavit, & legit Λυρκείαν, & addit ad marginem paulo poſt legi ὁμωνύμως τῷ ὄρει τῷ . . . . . αἱ δὲ &c. debuit confidenter ſupplere τῷ Λυρκίῳ, ut ſit, ὁμωνύμως τῷ ὄρει τῷ Λυρκίῳ, quando ipſe Strabo id docet ſatis expreſſe ſupra pag. 370. ubi de Argis urbe: ῥεῖ δὲ αὐτῆς πλησίον ὁ Ἴναχος χαραδρώδης ποταμὸς ἔχων τὰς πηγὰς ἐκ Λυρκίου τοῦ κατὰ τὴν Κυνουρίαν ὄρους τῆς Ἀρκαδίας. *Palmer.*

6. Πύῤῥον μὲν) Vide apud Pauſaniam Atticis, (L. 1. c. 13.) & Juſtinum lib. XXV. & Plutarch. *Caſaub.*

A *Quique Hyperesiam, qui ſublimem Gonoeſſam*
Et qui Pellenen, quique Aegion incoluerunt,
Littus & Aegiali totum, ſpacioſam Helicenque.

Mycenæ quidem hodie non ſuperſunt. Condidit autem eam urbem Perſeus: ei Sthenelus, huic Euryſtheus ſucceſſit: iidem Argis quoque imperabant. Euryſtheus ad Marathonem facta adverſus Herculis filios & Jolaum expeditione, quibus auxilio Athenienſes venerunt, in pugna fertur cecidiſſe: corpuſque ejus in Gargetto eſſe ſepultum, caput ab Jolao præciſum ſeorſim humatum Corinthi juxta fontem B [5] Acariam, propter viam quà currus incedunt: locoque nomen eſt Euryſthei caput. Cæterùm Mycenæ tranſierunt in poteſtatem Pelopidarum, ex Piſatide profectorum: deinde Heraclidarum, & eorum qui Argos obtinebant. Poſt navalem autem pugnam Salaminiam Argivi cumque his Cleonei & Tegeatæ illato bello Mycenas funditus deleverunt, agrumque inter ſe partiti ſunt. Cæterùm Argos & Mycenas ob vicinitatem poëtæ tragici veluti unam promiſcuè appellant, & Euripides in una eademque fabula eandem jam Argos, mox Mycenas appellat: ut in C Iphigenia & Oreſta. Cleonæ urbs eſt ſita in via, quæ Argis Corinthum petit, in tumulo domicilio undiquaque cincto, & pulchrè muris ornato: ut videatur Homerus appoſitè eas bene conditas appellaſſe. Ibi & Nemea eſt inter Cleonas ac Phliuntem:

Οἵ θ' Ὑπερησίην τε, καὶ αἰπεινὴν Γονόεσσαν.
Πελλήνην τ' εἶχον, ἠδ' Αἴγιον ἀμφενέμοντο,
Αἰγιαλόν τ' ἀνὰ πάντα, καὶ ἀμφ' Ἑλίκην εὐρεῖαν.

Αἱ μὲν οὖν Μυκῆναι νῦν οὐκέτι εἰσίν· * [1] ἔκτισε δ' αὐτὰς Περσεύς· διεδέξατο δὲ Σθένελος· εἶτ' Εὐρυσθεύς· οἱ δ' αὐτοὶ, καὶ τοῦ Ἄργους ἦρξαν. Εὐρυσθεὺς μὲν οὖν στρατεύσας εἰς Μαραθῶνα ἐπὶ τοὺς Ἡρακλέους παῖδας, καὶ Ἰόλαον, [2] βοηθησάντων Ἀθηναίων, ἱστορεῖται πεσεῖν ἐν τῇ μάχῃ· καὶ τὸ μὲν ἄλλο σῶμα, [3] Γαργηττοῖ ταφῆναι· τὴν δὲ κεφαλὴν χωρὶς ἐν τῇ Κορίνθῳ, [4] ἀποκόψαντος αὐτὴν Ἰολάου περὶ τὴν κρήνην τὴν Ἀκαρίαν, ὑπὸ ἁμαξιτόν· καὶ ὁ τόπος καλεῖται Εὐρυσθέως κεφαλή. Αἱ δὲ Μυκῆναι μετέπεσον εἰς τοὺς Πελοπίδας, ὁρμηθέντας ἀπὸ τῆς Πισάτιδος· εἶτ' εἰς τοὺς Ἡρακλείδας, καὶ τοὺς τὸ Ἄργος ἔχοντας. Μετὰ δὲ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν, Ἀργεῖοι μετὰ Κλεωναίων, καὶ Τεγεατῶν ἐπελθόντες ἄρδην τὰς Μυκήνας ἀνεῖλον, καὶ τὴν χώραν διενείμαντο. Διὰ δὲ τὴν ἐγγύτητα τὰς δύο πόλεις [6] ὡς μίαν οἱ τραγικοὶ συνωνύμως προσαγορεύουσιν· Εὐριπίδης δὲ καὶ ἐν τῷ αὐτῷ δράματι, τοτὲ μὲν Μυκήνας καλῶν, τοτὲ δ' Ἄργος τὴν αὐτὴν πόλιν, [7] καθάπερ ἐν Ἰφιγενείᾳ καὶ Ὀρέστῃ. Κλεωναὶ δ' εἰσὶ πόλισμα [8] ἐπὶ τῇ ὁδῷ κείμενον τῇ ἐξ Ἄργους εἰς Κόρινθον ἐπὶ λόφου περιοικουμένου πανταχόθεν, καὶ τετειχισμένου καλῶς· ὥστ' οἰκείως εἰρῆσθαί μοι δοκεῖ τὸ ἐϋκτιμένας Κλεωνάς. Ἐνταῦθα δὲ [9] καὶ ἡ Νεμέα μεταξὺ Κλεωνῶν, καὶ Φλιοῦντος,

* Scripti ἔκτισε δὲ ταύτας.

1. ἔκτισε δ') Eurypides de Mycenis, Καλεῖς πόλισμα Περσέως Κυκλωπίων ἔργον χερῶν. *Caſaub.* Locus exſtat in Iphigen. in Aul. v. 1500. ubi pro ἔργον legitur πόνον. Quod autem Mycenas Perſeus condiderit docet etiam Pauſanias L. II. c. 16. p. 146.

2. βοηθησάντων Ἀθην.) Vide Tragœdiam Euripidis Heraclidas, & Apollodori L. II. c. 4. & Pauſaniam. *Id.*

3. Γαργηττοῖ ταφῆναι) Stephanus, Γαργηττός. *Idem.*

D

4. ἀποκόψαντος αὐτὴν Ἰολάου) Imò Hyllus eſt qui Euryſtheum occidit. Apollodorus libro ſecundo. c. 8. §. 1. Αὐτὸν δὲ Εὐρυσθέα φεύγοντα ἐφ' ἅρματος, καὶ πέτρας ἤδη περιιππεύοντα Σκειρωνίδας κτείνει διώξας Ὕλλος. καὶ τὴν κεφαλὴν ἀποτεμὼν Ἀλκμήνῃ δίδωσι. i. e. *Ipſum inſuper Euriſthum fugientem è curru, atque ad petras Scironidas adequitantem Hyllus inſecutus obtruncat.* Sed Straboni aſſentiuntur Pindarus Pyth. Od. 9. p. 304. 305. ed. P. Steph. Euripides Heracl. v. 936. Pauſanias VIII. c. 5. & 45. alii. In hoc autem omnes conſentiunt, contigiſſe cladem Euryſthei circa petras Scironidas. *Idem.*

5. *Acariam.*) Qui Macariæ fontis hiſtoriam legit apud Pauſaniam Atticis, is ſuſpicari poſſet Macariam hîc legendum: abſque hoc eſſet, quod Corinthi hîc fuiſſe fontem dicitur, Macaria in Marathone fuit. Nolui ego mutare, contentus indicare. *Xyland.*

6. Ὡς μίαν.) Erat εἰς μίαν. *Idem.*

7. καθάπερ) Fabulæ ſunt in promptu, nec difficile eſt eos locos reperire quos Strabo notare voluit. Mihi ſatis erit locum unum proferre ubi id apparet manifeſtiſſimè. Is eſt in Oreſte, ubi petente Helena ab Electra ut ſuo nomine libamina & κόμης ἀπαρχὰς ad Clytemneſtræ tumulum afferret, reſpondet Electra. ℣. 97.

σοὶ δ' οὐχὶ θεμιτὸν πρὸς φίλον στείχειν τάφον, i. e.
An tibi non eſt fas ire ad cognatæ ſepulcrum?

cui Helena δεῖξαι γὰρ, ait, Ἀργείοισι σῶμ' αἰσχύνομαι. quos autem Argivos vocat Helena, ſtatim Mycenæos appellat Electra, quæ ſic ait. αἰδὼς δὲ δή τις ἐς Μυκηναίους ἔχει. Vide prologum verſ. 101. Sophocleæ Electræ, & ibi ſcholia. *Caſaub.*

8. ἐπὶ τῇ ὁδῷ κείμενον) Sic Pauſanias Corinthiacis i. e. II. c. 15. ἐκ Κορίνθου δὲ εἰς Ἄργος ἐρχομένῳ Κλεωναὶ πόλις ἐστὶν οὐ μεγάλη. vide reliqua. *Idem.* Vide celeberrimum virum Chr. Cellarium in erudito opere de Geogr. Antiq. II. c. 13.

9. καὶ ἡ Νεμέα) Pauſanias II. c. 15. ἐν τούτοις τοῖς ὄρεσι τὸ σπήλαιον ἔτι δεικνύται τοῦ Λέοντος, καὶ ἡ Νεμέα τὸ χωρίον ἀπέχει σταδίους πέντε που καὶ δέκα. ἐν δὲ αὐτῇ Νεμείου τοῦ Διὸς ναός ἐστι. i. e. *In illis ipſis montibus leonis Nemei ſpecus adhuc oſtenditur: à quo vicus Nemea non longius quam ſtadia abeſt quindecim ibi Nemei Jovis templum.* Idem.

A ϛ τὸ ἄλσος, ἐν ᾧ καὶ τὰ Νέμεα συντελεῖν ἔθος τοῖς Αργείοις, καὶ τὰ περὶ τὸν Νεμεαῖον λέοντα μυθευόμενα, [2] καὶ ἡ Βέμβινα κώμη. διέχουσι δ' αἱ Κλεωναὶ τοῦ μὲν Αργους σταδίους εἴκοσι καὶ ἑκατὸν, * Κορίνθου δὲ ὀγδοήκοντα. Καὶ ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ Ακροκορίνθου κατωπτεύσαμεν τὸ κτίσμα.

p. 378. Ο δὲ ΚΟΡΙΝΘΟΣ [3] ἀφνειὸς μὲν λέγεται διὰ τὸ ἐμπόριον ἐπὶ τῷ ἰσθμῷ * κείμενον, καὶ δυοῖν λιμένων κύριος, ὧν ὁ μὲν τῆς Ασίας, ὁ δὲ τῆς Ιταλίας ἐγγύς ἐστι· καὶ ῥᾳδίας ποιεῖ τὰς ἑκατέρωθεν * ἀμοιβὰς * τῶν φόρτων πρὸς ἀλλήλοις τοῖς τοσοῦτον ἀφεστῶσιν. Ην δ' ὥσπερ ὁ πορθμὸς οὐκ εὔπλους ὁ κατὰ τὴν Σικελίαν τοπαλαιὸν, οὕτω καὶ τὰ B πελάγη, καὶ μάλιστα τὸ ὑπὲρ τῶν Μαλεῶν, διὰ τὰς ἀντιπνοίας· ἀφ' οὗ καὶ παροιμιάζονται,

*Μαλέαν δὲ κάμψας, ἐπιλάθου τῶν οἴκαδε.

Αγαπητὸν οὖν ἑκατέροις ἦν τοῖς τε * ἐκ τῆς Ασίας, καὶ τοῖς ἐκ τῆς Ιταλίας ἐμπόροις ἀφεῖσι τὸν ἐπὶ Μαλέας πλοῦν εἰς Κόρινθον κατάγεσθαι τὸν φόρτον αὐτόθι· [4] καὶ πεζῇ δὲ τῶν ἐκκομιζομένων ἐκ τῆς Πελοποννήσου, καὶ τῶν εἰσαγομένων ἔπιπτε τὰ τέλη τοῖς τὰ κλεῖθρα ἔχουσι. Διέμεινε δὲ τοῦτο καὶ εἰς ὕστερον μέχρι παντός· τοῖς δ' ὕστερον καὶ πλείω προσεγίνετο πλεονεκτήματα· καὶ γὰρ ὁ [5] ἰσθμιακὸς ἀγὼν ἐκεῖ συντελούμενος, ὄχλους ἐπήγετο. καὶ C [6] οἱ Βακχιάδαι τυραννήσαντες, πλούσιοι καὶ πολλοὶ, καὶ γένος λαμπροὶ, διακόσια ἔτη σχεδόν τι κατέσχον τὴν ἀρχὴν, καὶ τὸ ἐμπόριον ἀδεῶς ἐκαρπώσαντο· τούτους τε Κύψελος καταλύσας αὐτὸς ἐτυράννησε καὶ [7] μέχρι τριγονίας ὁ οἶκος αὐτοῦ συνέμεινε· τοῦ δὲ περὶ τὸν οἶκον * τοῦτον πλούτου μαρτύριον, τὸ Ολυμπίασιν ἀνάθημα Κυψέλου, σφυρήλατος χρυσοῦς

* Manuſſ. Κορινθίων

* Manuſſ. κείμενος,

* Vett. q. μοιβῇ

* Vett. quidam φορτίων. alii, τῷ φόρτῳ

* Vett. q. Μαλέας

* Manuſſ. ἐκ τῆς Ιταλίας καὶ τῆς Ασίας.

* Scripti τούτου

A & lucus in quo Nemea Argivi pro more celebrant: & ibi fabulantur fuiſſe Nemeæum illum leonem: eſtque ibi [1] Bembina vicus. Cleonæ ab Argis abſunt ſtadia cxx. à Corintho xxc. & nos de Acrocorintho urbem proſpeximus. ¶ CORINTHUS autem locuples dicitur ob emporium in iſthmo [illegible], quod portus duos habet, unum Italiæ, alterum Aſiæ obverſum: quo fit ut tantillo à ſe intervallo diſſiti, facilè inter ſe invicem commutare merces poſſint. Porrò ſicut antiquitus navigatu difficile fuit fretum Siculum, ita & maria, præſertim quod ſuper Maleas eſt, propter adverB ſos ventorum flatus: unde & proverbio dicebatur,

Flectens Maleam oblivifcere res domeſticas.

Itaque & Aſianis & Italis mercatoribus per fuit gratum omiſſa circum Maleam navigatione merces Corinthum deportare. Quin & eorum, quæ terra in Peloponneſum importabantur aut inde exportabantur, vectigalia accipiebant qui clauſtra obtinebant. Permanſitque hoc integrum etiam ad poſteritatem: imò inferioribus temporibus plura acceſſerunt commoda, quod Iſthmicum certamen ibi ſolitum frequentari magnam hominum turbam adducebat. C Itaque & Bacchiadæ Corinthum tyrannide poſſidentes multi ac locupletes ac genere ſplendidi, cc. ferè annos tyrannidem obtinuerunt, fructuſque emporii tuto perceperunt. Hos Cypſelus dejecit, tyrannidemque occupatam ad tertium hæredem propagavit. Cujus familiæ quantæ fuerint divitiæ, intelligi poteſt ex eo, quòd Cypſelus Olympiæ donarium dedicavit, auream maleo

1. *Bembina.*) 'Legebatur Belbina, quæ inſula huc nil facit, ſed Nemeæum Leonem memini apud Græcos βεμβινήτην dici poëtas. Vide Stephanum. *Xyland.*

2. καὶ ἡ Βέμβινα) Quæ ita Nemeæ propinqua eſt, ut qui Nemæus leo vocatur, à poëtis Bembinata interdum vocetur. Paniaſis Δέρμα τε θήρειον Βεμβινήταο λέοντος. Vide Steph. & Plin. H. N. IV. 6. quoque regionem Nemeam *Bembinadiam* fuiſſe vocitatam annotat. Cave autem confundas Bleminam, quod ſupra diximus eſſe oppidum in confiniis Lacedæmoniorum & Arcadum, aut Belbinam inſulam Æginæ vicinam, de qua paullò antè, cùm hac Bembina κώμη τῆς Νεμέας, quo in errore video verſari viros doctos. *Caſaub.*

3. ἀφνειὸς μὲν λέγεται) Ab Homero Ιλ. Β. ℣. 570. ἀφνειόν τε Κόρινθον. ad quem poëtæ locum reſpiciebat Thucydides L. I. c. 13. cum ſcriberet de Corinthiis, χρημασί τε δυνατοὶ ἦσαν, ὡς καὶ τοῖς παλαιοῖς ποιηταῖς δεδήλωται ἀφνειὸν γὰρ ἐπωνόμασαν τὸ χωρίον. Thucydidis autem locum reſpiciebat Ariſtides hæc ſcribens, καὶ τοῦτ' εἶναι ὑφ' οὗ καὶ ἐκ παλαιοτάτου ἀφνειόν τε ὕμνηται χωρίον ὑπὸ τῶν ποιητῶν. Ισθμ. εἰς Ποσ. *Idem.*

4. Καὶ πεζῇ τε τῶν ἐκκομιζο.) Paullò aliter libri veteres: καὶ τῶν εἰσαγομένων καὶ ἐκκομιζομένων ἐκ τῆς Πελοποννήσου ἔπιπτε τὰ τέλη ἐκεῖσε. *Idem.*

5. ὁ ἰσθμιακὸς ἀγὼν) De cujus inſtitutione lege Apollodorum, Pindari interpretes & alios. *Idem.*

D 6. οἱ Βακχιάδαι) De Bacchiadis & Cypſelo, lege Herodotum Terpſychore. (V. c. 93.) Bacchiadas perdidit luxus, ut annotat Ælianus Var. Hiſt. libro primo, capite 19. *Idem.*

7. μέχρι τριγονίας) Duravit tyrannis Cypſelidarum annos LXXIII. menſes VI. auctore Ariſtotele, cujus verba adſcribam è libro De Repub. quinto, c. 12. ubi tyrannides recenſet, quæ longiſſimum tempus duravêre, δευτέρα δὲ, inquit, περὶ Κόρινθον ἡ τῶν Κυψελιδῶν. καὶ γὰρ αὕτη διετέλεσεν ἔτη τρία, καὶ ἑβδομήκοντα δὲ ἓξ μῆνας. Κύψελος μὲν γὰρ ἐτυράννησεν ἔτη τριάκοντα, Περίανδρος δὲ τετταράκοντα καὶ τέτταρα, Ψαμμήτιχος δὲ ὁ Γορδίου τρία ἔτη. i. e. *Secunda vero apud Corinthum Cypſelidarum Tyrannis. Nam ea duravit annis tribus & ſeptuaginta & menſibus ſex. Cypſelus enim ipſe Tyrannidem exercuit annis triginta. Periandrus vero quadraginta quatuor, Pſammeticus autem Gordii annis tribus.* Idem.

ductam ſtatuam juſtæ magnitudinis. Et Demaratus unus ex iis, qui Corinthi ſunt dominati, fugiens ſeditiones ibi ortas, tantum ſecum in Etruriam intulit divitiarum, ut & ipſe dominus urbis, quæ eum receperat, factus ſit, & filius ejus Romæ rex creatus. Et fanum Veneris Corinthi ita fuit locuples, ut plures quam CIↃ habuerit ſacrorum famulas meretrices, quas Deæ viri mulieresque dedicarunt. Ob hæc igitur & magna hominum multitudo ea in urbe, & divitiæ fuerunt. Naucleri enim facilè ſua prodigebant: unde adagio locus:

Non eſt Corinthum adire cuivis integrum.

Et quidem memoratur cujuſdam meretricis dictum, quæ mulieri exprobranti ei ignaviam, quòd opus non faceret, neque lanam tractaret, reſponderit: Tamen tres brevis temporis ſpacio ſe hiſtos evacuaſſe: *eſt autem hiſtos Græcis & lignum cui tela circumdatur, & malus navis.* Situs urbis, quòd cum ex Hieronymi, Eudoxi, aliorumque ſcriptis collegimus, tum ipſi urbe nuper à Romanis inſtaurata vidimus, talis eſt. Mons celſus, cujus perpendiculum III. S. ſtadiorum, adſcenſus XXX. eſt ſtadiorum, in verticem deſinit acutum; monti nomen Acrocorinthus: maximè præceps eſt ea pars, quæ ſeptentrionem ſpectat: ſub ea ad ipſam radicem Acrocorinthi urbs jacet, in planicie ejus figuræ, quam menſam vocant. Circulus urbis vel XL. ſtadia æquabat, muroque fuit munita urbs, quantum ejus mons denudaverat: mœnibus ipſe etiam includebatur Acrocorinthus, qua muro muniri poterat. Et nobis adſcendentibus rudera apparebant [6] antiquæ urbis: ita ut univerſus ambitus fuerit ad XXCV. ſtadia. Reliquis in partibus minus præceps eſt mons, aſſurgit tamen in juſtam altitudinem,

A ἀνδριὰς εὐμεγέθης. [1] Δημάρατός τε εἷς τῶν ἐν Κορίνθῳ δυναστευσάντων, φεύγων τὰς ἐκεῖ στάσεις, τοσοῦτον ἠνέγκατο πλοῦτον οἴκοθεν εἰς τὴν Τυῤῥηνίαν, ὥστε αὐτὸς μὲν ἦρξε τῆς δεξαμένης αὐτὸν πόλεως· ὁ δ᾽ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ Ῥωμαίων κατέστη βασιλεύς. Τό, τε τῆς Ἀφροδίτης ἱερὸν οὕτω πλούσιον ὑπῆρξεν, ὥστε πλείους ἢ χιλίας ἱεροδούλους ἐκέκτητο ἑταίρας, [2] ἃς ἀνετίθεσαν τῇ θεῷ, καὶ ἄνδρες, καὶ γυναῖκες. Καὶ διὰ * ταῦτα οὖν [3] πολυωχλεῖτο ἡ πόλις, καὶ ἐπλουτίζετο· οἱ γὰρ ναύκληροι ῥᾳδίως ἐξανηλίσκοντο· καὶ διὰ τοῦτο ἡ παροιμία φησίν· * Malim cum vett. lib. ταύτας

B Οὐ παντὸς ἀνδρὸς ἐς Κόρινθον ἔσθ᾽ ὁ πλοῦς.

καὶ δὴ καὶ μνημονεύεταί τις ἑταίρα πρὸς τὴν ὀνειδίζουσαν ὅτι οὐ φίλεργος εἴη, οὐδ᾽ ἐρίων ἅπτοιτο, εἰπεῖν, ἐγὼ μέν τοι ἡ τοιαύτη τρεῖς ἤδη [4] καθεῖλον ἱστοὺς ἐν βραχεῖ χρόνῳ τούτῳ. Τὴν δὲ τοποθεσίαν τῆς πόλεως ἐξ ὧν Ἱερώνυμός τε εἴρηκε καὶ Εὔδοξος, καὶ ἄλλοι, καὶ αὐτοὶ δὲ εἴδομεν νεωστὶ ἀναληφθείσης ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, τοιάνδε εἶναι * συμβαίνει. [5] Ὄρος ὑψηλὸν ὅσον τριῶν ἥμισυ σταδίων ἔχον τὴν κάθετον, τὴν δ᾽ ἀνάβασιν καὶ τριάκοντα σταδίων, εἰς ὀξεῖαν τελευτᾷ κορυφήν· καλεῖται δὲ Ἀκροκόρινθος· p. 379. * Scripti συμμένει

C οὗ τὸ μὲν πρὸς ἄρκτον μέρος ἐστὶ τὸ μάλιστα ὄρθιον· ὑφ᾽ ᾧ κεῖται ἡ πόλις ἐπὶ τραπεζώδους ἐπιπέδου * χωρίου, πρὸς αὐτῇ τῇ ῥίζῃ τοῦ Ἀκροκορίνθου· αὐτῆς μὲν οὖν τῆς πόλεως ὁ κύκλος, καὶ τεσσαράκοντα σταδίων ὑπῆρχεν ἐτετείχιστο * δ᾽ ὅσον τῆς πόλεως γυμνὸν ἦν τοῦ ὄρους· συμπεριείληπτο δὲ τῷ περιβόλῳ τούτῳ, καὶ τὸ ὄρος αὐτὸ ὁ Ἀκροκόρινθος, * ᾗ δυνατὸν ἦν τειχισμὸν δέξασθαι, καὶ ἡμῖν ἀναβαίνουσιν, ἦν δῆλα τὰ ἐρείπια [7] τῆς σχοινίας· ὥστ᾽ ἡ πᾶσα περίμετρος ἐγένετο περὶ πέντε καὶ ὀγδοήκοντα σταδίους· ἀπὸ δὲ τῶν ἄλλων μερῶν ἧττον ὄρθιον * Scripti χώρας, * Manuſſ. δ᾽ οὗ * Scripti δυνατὸς

D ἐστὶ τὸ ὄρος· [8] ἀνατέταται μὲν τὸ ἐνθένδε ἱκανῶς,

1. Δημάρατος) Vide ad librum quintum. p. 219. *Caſaub.*

2. ἃς ἀνετίθεσαν τῇ Θεῷ) Ex veterum more, quem multis locis Strabo notat. Vide lib. VI. In XII. p. 559. ubi de Comanis, has mulieres Veneri ſacras ἐργάζεσθαι ait ἀπὸ τοῦ σώματος. *Idem.*

3. πολυωχλεῖτο ἡ π.) Simillimè libro duodecimo p. 559. πολὺς ἦν ὁ ἐπιδημῶν, καὶ ἐνεορτάζων τῷ τόπῳ· οἱ δ᾽ ἐμπορικοὶ καὶ στρατιωτικοὶ τελέως ἐξανηλίσκοντο. *Idem.*

4. καθεῖλον ἱστοὺς) Jocus in ambiguitate vocis ἱστὸς, quæ & navis malum notat, & textorium inſtrumentum, ac telam ipſam. (Quid ſit καθαιρεῖν ἱστὸν in re textoria alibi explicamus, & hunc locum explicat Euſtath. lib. 544. *Idem.*

5. ὄρος ὑψηλὸν, ὅσον τριῶν) Magna ſanè altitudo. Ideo Livius de Corintho XLV. c. 28. *Urbs erat tum præclara ante exſcidium, arx quoque & iſthmus, præbuère ſpectaculum: Arx inter omnia in immanem altitudinem edita.* Papinius Thebaidos libro VII. ℣. 105.

Jam pronis Gradivus equis Ephyræa premebat
Litora, quà ſummus caput Acrocorinthus in auras
Tollit, & alterna geminum mare protegit umbra.

Idem.

6. *Antiquæ urbis.*) Τῆς σχοινίας ἐρείπια quid ſint neſcio, neque enim Schœnus huc facit, portus ſupra Cenchreas, cujus infrà fit mentio. *Xyland.*

7. τῆς σχοινίας) σχοινία idem fere hîc ſignificat ac περίμετρος, & circulus urbem ambiens. Nam fune dimetiuntur architecti ſolum urbis ædificandæ, quem σχοῖνον vocant Græci: unde σχοινία locus totus, per quem funis ille fuerit ductus. *Caſaub.*

8. ἀνατέταται.) Erat ἀνατέτακται. Sed & alia ſunt mendoſa, ut ἀναπαλούντα, πεπεισμένου. *Xyland.*

καὶ περιόπτόν ἐστιν. Η μὲν οὖν κορυφὴ [1] ναΐδιον ἔχει Αφροδίτης· [2] ὑπὸ δὲ τῇ κορυφῇ τὴν τε Πειρήνην εἶναι * συμβαίνειν κρήνην, [3] ἔκρυσιν μὲν οὐκ ἔχουσαν, μεστὴν δ' ἀεὶ διαυγοῦς καὶ ποτίμου ὕδατος· φασὶ δὲ καὶ ἐνθένδε, καὶ ἐξ ἄλλων ὑπονόμων τινῶν φλεβίων, συνθλίβεσθαι τὴν πρὸς τῇ ῥίζῃ τοῦ ὄρους κρήνην ἐκρέουσαν εἰς τὴν πόλιν· ὥσθ' ἱκανῶς ἀπ' αὐτῆς ὑδρεύεσθαι· ἔστι δὲ καὶ τῶν φρεάτων εὐπορία κατὰ τὴν πόλιν· λέγουσι δὲ καὶ κατὰ τὸν Ακροκόρινθον· οὐ μὴν ἡμεῖς γε εἴδομεν. Τοῦ δ' οὖν Εὐριπίδου φήσαντος οὕτως,

* Manuſſ. συνέβη. & ita legendum vel συμβαίνει

A

Ηκω περίκλυστον προλιποῦσ'
Ακρον Κόρινθον
Ιερὸν ὄχθον πόλιν Αφροδίτας·

B

τὸ περίκλυστον ἤτοι κατὰ βάθους * λεκτέον, ἐπεὶ καὶ φρέατα καὶ ὑπόνομοι λιβάδες διήκουσι * δι' αὐτῆς· ἢ τὸ παλαιὸν ὑποληπτέον τὴν Πειρήνην ἐπιπολάζειν, καὶ κατάρρυτον ποιεῖν τὸ ὄρος. [4] Ενταῦθα δέ φασι πίνοντα τὸν Πήγασον ἁλῶναι ὑπὸ Βελλεροφόντου, πτηνὸν ἵππον ἐκ τοῦ τραχήλου τῆς Μεδούσης ἀναπαλέντα κατὰ τὴν Γοργοτομίαν· τὸν δ' αὐτόν φασι καὶ τὴν Ιππου κρήνην * ἀναβάλλειν ἐν τῷ Ελικῶνι, πλήξαντα τῷ ὄνυχι τὴν ὑποπεσοῦσαν πέτραν. Υπὸ δὲ τῇ Πειρήνῃ τὸ Σισύφειον ἐστιν, [5] ἱεροῦ τινος ἢ βασιλείου λευκῷ λίθῳ πεπεισμένου, διασῶζον ἐρείπια οὐκ ὀλίγα. Απὸ δὲ τῆς κορυφῆς πρὸς ἄρκτον μὲν ἀφορᾶται ὅ, τε Παρνασσὸς καὶ ὁ Ελικὼν, ὄρη ὑψηλὰ καὶ νιφόβολα· καὶ ὁ Κρισαῖος κόλπος ὑποπεπτωκὼς ἀμφοτέροις, περιεχόμενος ὑπό τε τῆς Φωκίδος, καὶ τῆς Βοιωτίδος, καὶ τῆς Μεγαρίδος, καὶ τῆς ἀντιπέραν τῆς Κορινθίας τῇ Φωκίδι, καὶ Σικυωνίας· [6] πρὸς ἑσπέραν δὲ ὑπέρκειται τούτων ἁπάντων τὰ καλούμενα Ονεῖα ὄρη, διατείνοντα μέχρι Βοιωτίας, καὶ Κιθαιρῶνος ἀπὸ τῶν Σκειρωνίδων πετρῶν, ἀπὸ τῆς παρὰ ταύτας ὁδοῦ πρὸς τὴν Αττικήν. Αρχὴ δὲ τῆς παραλίας ἑκατέρας, [7] τῆς μὲν τὸ Λέχαιον, τῆς δὲ

* Malim δεκτέον,
* Scripti δι' αὐτοῦ.
* Vulgò ἀναλαβεῖν

C

p. 380.

& longè conſpicuus eſt. In ſummo vertice fanum habet Veneris. Sub ipſo autem vertice fons eſt Pirene, effluxu carens, ſemperque plenus aquæ pellucidæ ac potabilis; inde, & ex aliis quibuſdam per cuniculos ſparſis venulis ferunt elici fontem, qui ad radicem montis in urbem effluit, aquationique oppidanorum ſufficit. Eſt & puteorum copia in urbe: ajunt etiam in Acrocorintho, quod nos quidem ignoramus. Jam quod Euripides dixit,

Venio irriguam linquens
Altam Corinthum, collem ſacrum,
Urbem Veneris:

vel irriguum intelligendum eſt in profundo, cùm & puteos habeat, & per cuniculos ejus penetret liquor: aut antiquitus exundaſſe Pirenam, & montem irrigaſſe. Ibi Pegaſum, cum biberet, captum ajunt eſſe à Bellerophonte, volucrem equum, qui ex collo Meduſæ, cum Gorgo amputaretur, extiterit: qui etiam Hippocrenen (*hoc equi fontem ſignificat*) in Helicone elicuerit, icto ungula quod ſuberat pedibus ſaxo. Sub Pirena Siſyphejum eſt, templi alicujus aut regiæ ex albo lapide exſtructæ retinens haud pauca rudera. E vertice Acrocorinthi verſus ſeptentrionem cernuntur Parnaſſus & Helicon, montes alti ac nivales, tum ſinus Criſſæus ambobus ſubjectus, incluſus Phocide, Bœotia, ac Megaride, & oppoſita Phocis trans ſinum Corinthia ac Sicyonia. Super hæc omnia occaſum verſus ſiti ſunt montes Oneji (*quaſi Aſininos diceres*) qui à ſaxis Scironiis & itinere, quod ab his ad Atticam eſt, protenduntur uſque ad Bœotiam & Cithæronem. Porrò autem oræ maritimæ à Corintho utriuſque initia ſunt, alterius Lechæum, alterius

D

1. *ναΐδιον ἔχει*) Pauſ. II. c. 4. ἀνελθοῦσι δὲ ἐς τὸν Ακροκόρινθον ναός ἐστιν Αφροδίτης ἀγάλματα δὲ αὐτή τε ὡπλισμένη, καὶ Ηλίος καὶ Ερὼς ἔχων τόξον. i. e. *Jam in ipſo ad Acrocorinthum aditu delubrum eſt Veneris: ſigna* in eo, *ipſa* Dea *armata*, *Sol & amor arcum tenens*. Caſaub.

2. *ὑπὸ δὲ τῇ κορυφῇ*) Pauſanias II. cap. 5. fontem ait eſſe ὄπισθεν τοῦ ναοῦ. Deinde ſubjicit l. d. Ηκουσα δὲ ἤδη τὴν Πειρήνην φαμένων εἶναι ταύτην, καὶ τὸ ὕδωρ αὐτόθεν ὑποῤῥεῖν ἐν τῇ πόλει. De Pyrenæo lege Euripidis ſcholia Medea. *Idem.*

3. *ἔκρυσιν*) φανερὰν, ſcilicet & quæ appareat. *Idem.*

4. *ἐνταῦθα φασι*) Pindarus Olymp. Od. XIII. pag. 118. ed. Pauli Stephani de Bellerophonte,

ὃς τᾶς ὀφιώδεος υἱ--
όν ποτε Γοργόνος, ἦ πολλ' ἀμφὶ κρουνοῖς
Πάγασον ζεῦξαι ποθέων ἔπαθε. i. e.
Qui ſerpentoſæ filium olim Meduſæ
Pegaſum jungere cupiens multa certa circa rivos
Pirenes *pertulit.*

ad quem locum vide ſcholia: ubi reperies & τὰ περὶ Πηγάσου. *Idem.*

5. *ἱεροῦ τινος ἢ βασιλείου λευκοῦ λίθῳ πεπεισμένου*) Locus corruptiſſimus. Legendum ut habent manuſcripti, ἱερόν τινος ἢ βασίλειον λευκῷ λίθῳ πεποιημενόν. *Idem.*

6. *πρὸς ἑσπέραν*) Imo πρὸς ἕω, ſi quid in me eſt ſani judicii: nec adduci me ſinam unquam, ut lineam ductam à Scironidibus petris ad Bœotiam & Cithæronem credam eſſe πρὸς ἑσπέραν Megaridi & Phocidi. Porrò quum hæc ſcripſiſſem animadverti in manuſſ. locum longè aliter eſſe conceptum. Scribitur enim, καὶ Σικυωνίας πρὸς ἑσπέραν· ὑπέρκειται δὲ τούτων. *Idem.*

7. *τῆς μὲν τὸ λέχαιον, τῆς δὲ Κεγχρεαὶ*) Diodorus auctor eſt intervallum, quod erat inter Lechæum & Cenchreas, fuiſſe ſtad. XL. lib. XI. *Idem.*

Cenchreæ vicus & portus, ab urbe diſtans ad LXX. ſtadia: quo portu utuntur ad negociationes Aſianas, Lechæo ad Italicas. Lechæum ſub urbe jacet, non admodum frequens domiciliis: ab utraque parte viæ, quæ à Corintho Lechæum pertingit, deducti ſunt crurum inſtar muri ad ſtadia circiter XII. Hinc porrectum litus uſque ad Pagas Megaridis, alluitur ſinu Corinthiaco: ſed introrſum flectitur, ita ut ad oppoſitum litus, quod eſt ad Schœnuntem, Cenchreis vicinum per terram traduci naves poſſint. Inter Lechæum & Pagas antiquitus oraculum fuit Junonis Acrææ. Sunt & Olmiæ promontorium, quod ſinum conficit, in quo Oenoa eſt Corinthiorum, & Pagæ Megarenſium oppidum. à Cenchreis Schœnûs ſequitur, ubi iſthmus navibus terra traducendis eſt arctiſſimus, inde Cromyonia. Ante hoc litus ſiti ſunt ſinus Saronicus & Eleuſinius, qui idem eſt quodammodo, contiguus Hermionico. In iſthmo etiam templum Neptuni eſt, luco pinuum opacum, ubi Corinthii certamen Iſthmium ſolebant celebrare. Cromyon pagus eſt agri Corinthii, olim Megarici: ubi fabulantur ſuem fuiſſe Cromyoniam matrem apri Calydonii, cujus ſuis cædes inter ærumnas Theſei numeratur. Eſt & Tenea Corinthii agri pagus, ibique Apollinis Teneatæ templum. Ferunt Archiam, qui Syracuſas coloniam deduxit, pleroſque inde ſecutos comites: iſtumque pagum poſtea temporis præ aliis floruiſſe, & ad extremum peculiarem conſtituiſſe ſibi rempublicam, ac à Corinthiis ad Romanos defeciſſe, Corinthoque exciſæ ſuperfuiſſe: & cuidam ex Aſia profecto, cum ſciſcitaretur oraculum an migrare Corinthum expediret, reſponſum fuiſſe:

A Κεγχρεαὶ κώμη καὶ λιμὴν, ἀπέχων τῆς πόλεως ὅσον ἑβδομήκοντα σάδια· τούτῳ μὲν οὖν χρῶνται πρὸς τοὺς ἐκ τῆς Ἀσίας· πρὸς δὲ τοὺς ἐκ τῆς Ἰταλίας τῷ Λεχαίῳ· τὸ δὲ Λέχαιον ὑποπέπτωκε τῇ πόλει κατοικίαν ἔχον οὐ πολλήν· σκέλη δὲ καθείλκυσαι σαδίων περὶ δώδεκα, ἑκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ τῆς * περὶ τὸ Λέχαιον. Ἐντεῦθεν δὲ παρεκτείνουσα ἡ ἠϊὼν μέχρι Παγῶν τῆς Μεγαρίδος, κλύζεται μὲν ὑπὸ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου· [1] κοίλη δ' ἐστὶ, καὶ ποιεῖ [2] τὸν δίολκον πρὸς τὴν ἑτέραν ἠϊόνα τὴν κατὰ Σχοινοῦντα, πλησίον ὄντα τῶν Κεγχρεῶν. Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τοῦ Λεχαίου καὶ Παγῶν τὸ [4] τῆς Ἀκραίας μαντεῖον Ἥρας ὑπῆρχε τὸ παλαιόν· καὶ αἱ Ὀλμιαὶ τὸ ποιοῦν ἀκρωτήριον τὸν κόλπον, ἐν ᾧ ἥτε Οἰνόη, καὶ Παγαί· τὸ μὲν τῶν Μεγαρέων φρούριον, ἡ δὲ Οἰνόη τῶν Κορινθίων. Ἀπὸ δὲ τῶν Κεγχρεῶν ὁ Σχοινοῦς καθ' ὃν τὸ στενὸν τοῦ διολκοῦ· ἔπειθ' ἡ Κρομμυωνία. Πρόκειται δὲ τῆς ἠϊόνος ταύτης ὅ, τε Σαρωνικὸς κόλπος, καὶ ὁ Ἐλευσινιακὸς, τρόπον τινὰ ὁ αὐτὸς ὢν, συνεχὴς τῷ Ἑρμιονικῷ. Ἐπὶ δὲ τῷ ἰσθμῷ, καὶ τὸ τοῦ ἰσθμίου Ποσειδῶνος ἱερὸν, ἄλσει πιτυώδει συνηρεφὲς, ὅπου τὸν ἀγῶνα τῶν ἰσθμίων Κορίνθιοι συνετέλουν. [5] Ἡ δὲ Κρομμυὼν ἐστι κώμη τῆς Κορινθίας, πρότερον δὲ τῆς Μεγαρίδος· ἐν ᾗ μυθεύουσι τὰ περὶ τὴν Κρομμυωνίαν ὗν, ἣν μητέρα τοῦ Καλυδωνίου κάπρου φασὶ, καὶ τῶν Θησέως ἄθλων ἕνα τοῦτον παραδιδόασι τὴν τῆς ὑὸς ταύτης ἐξαίρεσιν. Καὶ [6] ἡ Τενέα δ' ἐστὶ κώμη τῆς Κορινθίας, ἐν ᾗ τοῦ Τενεάτου Ἀπόλλωνος ἱερόν. λέγεται δὲ καὶ Ἀρχίᾳ τῷ στείλαντι τὴν εἰς Συρακούσας ἀποικίαν, τοὺς πλείστους τῶν ἐποίκων ἐντεῦθεν συνεπακολουθῆσαι καὶ μετὰ ταῦτα εὐθηνεῖν μάλιστα τῶν ἄλλων τὴν κατοικίαν ταύτην· τὰ δ' ὕστατα καὶ καθ' αὑτοὺς πολιτεύεσθαι· προσθέσθαι τε τοῖς Ῥωμαίοις ἀποστάντας Κορινθίων, καὶ κατασκαφείσης τῆς πόλεως * συμμεῖναι· φέρεται δὲ καὶ χρησμὸς ὁ δοθείς τινι τῶν ἐκ τῆς Ἀσίας ἐρωτῶντι εἰ λώϊον εἴη μετοικεῖν εἰς Κόρινθον·

* Scripti παρὰ

* Manuſſ. συμβῆναι confuſis literis μ. & β.

1\. *Κοίλη δὲ ἐστὶ, καὶ ποιεῖ τὸν δίολκον* &c. *Sed introrſum flectitur, ita ut traduci poſſint.*) Ita vertit Xylander, forte non male; eſt tamen dubitandi locus, ne vertendum fuiſſet *deprimitur autem.* Nam niſi fiat ibi Montium Onæorum magna depreſſio, difficilis admodum fuiſſet imo impoſſibilis *ὁ δίολκος*. *Palmer.*

2\. *τὸν δίολκον*) Δίολκος hîc eſt locus per quem navis ab altero mari ad alterum trahitur & machinis deducitur, hoc eſt, *δι' οὗ ἕλκεται ἡ ναῦς.* Horatius I. Od. IV. ℣. 2. *Trahúntque ſiccas machinæ carinas.* Trahebantur autem naves, ſubjectis ſcutulis, & palangis, quod eleganter ab Apollo. lib. I. deſcribitur. Hoc Polybius ſolet appellare *ὑπερισθμεῖν*, & *διϊσθμεῖν*, alii *διϊσθμονίσαι*, Strabo *ὑπερνεολκεῖν*. Porro & ſi *δίολκος* nomen eſt ut loquuntur, appellativum: tamen iſti loco, quem nunc deſcribit Geographus, factum eſt proprium. Heſychius, *Δίολκος, ὁ ἀπὸ Λεσχαίου ἕως Κεγχρεῶν τόπος.* *Caſaub.*

3\. *Junonis Acrææ.*) *Ἀκραίας* repoſui pro *ἄκρας*.

D Sic & Pauſanias vocat Corinthiacis, & Euripidis ſcholiaſtes in Medeam, & Livius libro XXXII. c 23. „Promontorium eſt (inquit) adverſus Sicyonem Ju„nonis quam vocant Acræam, in altum excurrens: „trajectus inde Corinthum VII. CIↃ. ferè paſſuum. De Cromyonis ſcriptura dixi ad Theſeum Plutarchi. Teneates (qua de menda Strabo queritur) etiam in epitoma in Tegeatem fuit mutatus. *Xyland.*

4\. *τῆς Ἀκραίας*) Sic habent omnes vett. codices: De Acræa Junone, conſule eruditum virum Lilium Gyraldum. Ptolem. *Ναὸν Ἥρας* contentus fuit annotare. *Caſaub.*

5\. *ἡ δὲ Κρομυὼν*) Abeſt Cromyon Corintho, ſtadia centum & viginti, inquit Thucydid. libr. IV. c. 45. De ſue Crommyonia Plutarchus in Theſeo pag. 4. ed. FFurt. & poëtæ. *Idem.*

6\. *ἡ Τενέα*) Diſtat Tenea Corintho ſtadia LX. in via ſita qua Mycænas itur. De hac Cicero in eleganti epiſtola ad Atticum lib. VI. ſecunda. *Idem.*

1\. συγ-

Εὐδαίμων ὁ Κόρινθος, ἐγὼ δ' εἴην Τενεάτης·

ὅπερ κατ' ἄγνοιαν τινὲς παραγράφουσιν, ἐγὼ δ' εἴην Τεγεάτης. Λέγεται δ' ἐνταῦθα ἐκθρέψαι Πόλυβος τὸν Οἰδίπουν. Δοκεῖ δὲ [1] συγγένειά τις εἶναι Τενεδίοις πρὸς τούτους ἀπὸ * Τένου τοῦ Κύκνου, καθάπερ εἴρηκεν Ἀριστοτέλης· καὶ ἡ τοῦ Ἀπόλλωνος δὲ τιμὴ παρ' ἀμφοτέροις ὁμοία οὖσα, δίδωσιν οὐ μικρὰ σημεῖα. Κορίνθιοι δὲ ὑπὸ Φιλίππῳ ὄντες ἐκείνῳ τε συνεφιλονείκησαν, [2] καὶ ἰδίᾳ πρὸς Ῥωμαίους ὑπεροπτικῶς εἶχον, ὥστε τινὲς καὶ τῶν πρέσβεων παριόντων τὴν οἰκίαν αὐτῶν, ἐθάρρησαν καταντλῆσαι βόρβορον· ἀντὶ τούτων μὲν οὖν καὶ ἄλλων ὧν ἐξήμαρτον, ἔτισαν δίκας αὐτίκα· πεμφθείσης γὰρ ἀξιολόγου στρατιᾶς, αὐτή τε κατεσκάφη ὑπὸ Λευκίου Μομμίου, καὶ τ' ἄλλα μέχρι Μακεδονίας ὑπὸ Ῥωμαίοις ἐγένετο· ἐν ἄλλοις ἄλλων πεμπομένων στρατηγῶν. Τὴν δὲ χώραν ἔσχον Σικυώνιοι τὴν πλείστην τῆς Κορινθίας. Πολύβιος δὲ τὰ συμβάντα περὶ τὴν ἅλωσιν ἐν οἴκτου μέρει λέγων, προστίθησι καὶ τὴν στρατιωτικὴν ὀλιγωρίαν τὴν περὶ τὰ τῶν τεχνῶν ἔργα, καὶ τὰ ἀναθήματα. Φησὶ γὰρ ἰδεῖν παρὼν ἐρριμμένους πίνακας ἐπ' ἐδάφους, πεττεύοντας δὲ τοὺς στρατιώτας ἐπὶ τούτων. Ὀνομάζει δ' * αὐτὰς, Ἀριστείδου γραφὴν τοῦ Διονύσου ἐφ' οὗ τινες εἰρῆσθαί φασι τὸ, [3] Οὐδὲν πρὸς τὸν Διόνυσον· [4] καὶ τὸν Ἡρακλέα τὸν καταπονούμενον τῷ τῆς Δηϊανείρας χιτῶνι. Τοῦτον μὲν οὖν οὐχ ἑωράκαμεν ἡμεῖς, τὸν δὲ Διόνυσον ἀνακείμενον [5] ἐν τῷ Δημητρείῳ τῷ ἐν Ῥώμῃ κάλλιστον ἔργον * ἑωρῶμεν. Ἐμπρησθέντος δὲ τοῦ νεὼ, συνηφανίσθη καὶ ἡ γραφὴ νεωστί. Σχεδὸν δέ τι καὶ τὰ τῶν ἄλλων ἀναθημάτων τῶν ἐν Ῥώμῃ, τὰ πλεῖστα, καὶ * ἄριστα ἐντεῦθεν ἀφῖχθαι· τινὰ δὲ καὶ αἱ κύκλῳ τῆς Ῥώμης πόλεις ἔσχον. Μεγαλόφρων γὰρ ὢν μᾶλλον ἢ φιλότεχνος ὁ Μόμμιος, ὥς φασι, μετεδίδου ῥᾳδίως τοῖς δεηθεῖσι.

* Scripti Τέννου

p. 381.

* Scripti αὐτόν. Malim αὐτούς. videlicet τοὺς πίνακας.

* Manuſſ. ἑωράκαμεν.

* Manuſſ. ἤδιστα

Fortunata Corinthus: ego autem ſim Teneates.

Ultimam vocem quidam per inſcitiam in Tegeates murarunt. Ibi narrant fuiſſe à Polybo educatum Oedipum. Videtur etiam cognatio quædam cum Teneatis eſſe Tenediorum à Tene Cycni filio, ut Ariſtoteles tradidit: magnumque ejus rei argumentum Apollinis cultus apud utroſque ſimilis præbet. Corinthii porrò cum Philippo parerent, non illius modò contendendi ſtudio ac conatus adjuverunt, ſed & pro ſe privatim ita Romanos deſpexerunt, ut quidam in legatos eorum domum ſuam B prætereuntes auſi ſint cœnum defundere: pro quo peccato, aliiſque flagitiis mox pœnas dederunt: miſſo enim à Romanis juſto exercitu, Corinthus à L. Mummio eſt everſa, & reliqua uſque ad Macedoniam omnia in poteſtatem Romanorum venerunt, aliis in alias partes miſſis ducibus: agri autem Corinthii maximam partem obtinuerunt Sicyonii. Polybius quæ in excidio Corinthi evenerunt narrando deplorans, militarem contemtum artificiorum ac donariorum inter alia commemorat. Ait enim ſe præſentem vidiſſe tabulas in ſolum projectas, ac mi- C lites ſuper iis talis ludentes: nominatque eas, Bacchum ab Ariſtida pictum: de quo nonnulli dictum illud putant, Nihil ad Bacchum & Herculem Dejaniræ tunica excruciatum. Hanc quidem ego non vidi, Bacchum autem illum Romæ in Cereris dedicatum inſpexi, opus pulcherrimum: quæ pictura nuper unà cum templo conflagravit incendio. Sed & ferè pleraque & præſtantiſſima donariorum, quæ Romæ ſunt, Corintho allata fuerunt: quædam etiam circùm vicinæ urbes adeptæ ſunt. Nam Mummius homo (ut traditur) ma- D gnanimitatis quam artificiorum ſtudioſior facilè petentibus ea largiebatur.

1. *συγγένειά τις*) Hanc cognationem inter Teneatas & Tenedios ſic explicat Pauſanias II. c. 5. *Οἱ δὲ ἄνθρωποί φασιν οἱ ταύτῃ, Τρῶες εἶναι, αἰχμάλωτοι δὲ ὑπὸ Ἑλλήνων ἐκ Τενέδου γενόμενοι, ἐνταῦθα Ἀγαμέμνονος δόντος οἰκῆσαι· καὶ διὰ τοῦτο θεῶν μάλιστα Ἀπόλλωνα τιμῶσιν.* i. e. *Oppidani ſe Trojanos fuiſſe affirmant, qui captivi è Tenedo à Græcis abducti, eum locum ab Agamemnone acceptum teneant: & illi quidem Apollinem inprimis venerentur.* Vide Stephanum. *Caſaub.*

2. *καὶ ἰδίᾳ πρὸς Ῥωμαίους*) Bellum iſtud Rom. adverſus Corinthios Pauſanias Corinth. Florus Epit. LI. & LII. Juſtinus lib. XXXIV. aliique rerum Rom. hiſtorici commemorant. Meminit & Cicero multis locis, itemque alii. Plinius lib. XXXIII. cap. 2. tempus notat, quo capta eſt Corinthus, Olympiadis CLVI. anno III. V. C. DCVIII. *Idem.*

3. *οὐδὲν πρὸς τὸν Διόνυσον*) Poſt hæc verba diſtinguendum eſt; nam quæ ſequuntur, continent alterius tabulæ argumentum. Videtur autem vir magnus Eraſmus legiſſe *ἀφ' οὗ*, malè. Nam hoc ſibi vult Strabo, tantam fuiſſe illius Ariſtidis picturæ præſtantiam, ut de reliquis Bacchi picturis cum hac Ariſtidea collatis, dici ſoleret, *οὐδὲν πρὸς τὸν Διόνυσον*, Ariſtidis ſcilicet. *Idem.* De hoc proverbio agit doctiſſimus Andreas Schottus Adagior. Græcorum p. 130. 240. 319. 502. 598. & Eraſmus Adagior. pag. 34. 173. edit. 1656.

4. *καὶ τὸν Ἡρακλέα*) Vide Sophoclis Trachinias. *Idem.*

5. *ἐν τῷ Δημητρείῳ*) Plinius lib. XXXV. cap. 4. teſtatur L. Mummium Achaicum hanc Ariſtidis tabulam in Cereris delubro poſuiſſe: eamque primam arbitratur externam picturam Romæ dedicatam. *Idem.*

1. τὸ

Et Lucullus cum Bonæ Fortunæ templum, porticumque adornaret quandam, Mummium rogavit ut tabulas, quas haberet, ſibi utendas daret ad ornatum templi, donec illud dedicaret, pollicitus ſe à dedicatione redditurum: quod promiſſum poſtea non implevit: ſed templo dedicato Mummium auferre inde, ſi liberet, ſuas tabulas juſſit. Quod cum Mummius æquo animo ferret, neque jacturam tabularum factam quicquam curaret, majorem dedicatore laudem tulit. Sed Corinthus, cum diu deſerta jacuiſſet, inſtaurata eſt a Divo Cæſare propter loci oportunitatem, miſſis eò in coloniam libertinis plurimis. Hi cum rudera cœpiſſent moliri, ſimulque ſepulchra effodiſſent, teſtacea opera plurima,

A Λούκουλλος δὲ κατασκευάσας [1] τὸ τῆς Εὐτυχίας ἱερὸν, καὶ στοάν τινα, χρῆσιν ᾐτήσατο ὧν εἶχεν ἀνδριάντων ὁ Μόμμιος, ὡς κοσμήσων τὸ ἱερὸν μέχρι ἀναδείξεως, εἶτ' ἀποδώσων· οὐκ ἀπέδωκε δὲ, ἀλλ' ἀνέθηκε, κελεύσας αἴρειν εἰ βούλεται· πρᾴως δ' ἤνεγκεν ἐκεῖνος, οὐ φροντίσας οὐδέν· ὥστ' ηὐδοκίμει τοῦ ἀναθέντος μᾶλλον. Πολὺν δὲ χρόνον ἐρήμη μείνασα ἡ Κόρινθος, [2] ἀνελήφθη πάλιν ὑπὸ Καίσαρος τοῦ θεοῦ διὰ τὴν εὐφυΐαν, ἐποίκους πέμψαντος τοῦ ἀ-
B πελευθερικοῦ γένους πλείστους· οἱ δὲ τὰ ἐρείπια κινοῦντες, [3] καὶ τοὺς τάφους, συνανασκάπτοντες, εὕρισκον ὀστρακίνων * τορευμάτων πλήθη,

* Vulgo τορεύματα

1. τὸ τῆς εὐτυχίας ἱερὸν) hoc eſt Felicitatis. Nam ita nuncupavit Lucullus, ut ex Plinio conſtat: qui hujus ædis meminit Lib. XXXIV. c. 8. ut & D. Auguſtinus de C. D. IV. 23. *Caſaub.*

2. ἀνελήφθη πάλιν) Vide Dionem lib. XLIII. & Pauſaniam L. II. c. 1 Κορινθιακ. *Idem.*

3. Καὶ τοὺς τάφους, συνανασκάπτοντες, εὕρισκον ὀστρακίνων τορευμάτων πλήθη, πολλὰ δὲ καὶ χαλκώματα) Expone, τορεύματα ὀστράκινα, *cælata fictilia.* Urcei fictiles & alia vaſa cum figuris extantibus & expreſſis fiebant, quæ τορεύματα etiam appellata ſunt, ut & vitrea cœlatis imaginibus aſpera. At levia & pura nullo modo τορεύματα dici poſſunt: ut argentum cælatum dicitur τόρευμα. Leve & purum, quod non cælatum, eſt ἀτόρευτον. Juvenalis:

—— *Leve argentum, venæque ſecundæ.*

Optimum verò ac præſtantiſſimum argentum ad cælaturas eligebatur: unde *puſtulatum* de primæ notæ argento dicebatur. Nam opus τορευτικὸν vulgi etiam dicimus *en boſſe*, id eſt, *in puſtula*; ſive *puſtulatum.* Longius autem à proprietate hujus vocis abiere latinitatis infimæ ſcriptores, qui *toreuma* pro toro, vel torali, ut Sidonius Apollinaris, aliique illius ævi. Salvianus lib. IV. ad Eccleſiam catholicam: *natant tricliniorum redundantium pavimenta: Vino Falerno nobili lutum faciunt: menſæ eorum ac toreumata mero jugiter madent.* Largius etiam, aut æque largiter errant, cum veteres, tum recentiores plerique omnes, qui τόρευμα & τόρνευμα propter dictionum vicinitatem confuderunt, artemque τορευτικὴν cum τορνευτικῇ eandem fecerunt. In quibus & Turnebum eſſe miror. Idem error & priſcorum. Veteres gloſſæ: *toreumata, quæ in torno raſa ſunt.* Immo τορνεύματα illa dicuntur, non τορεύματα. Ciacconius de Triclinio *toreumata* interpretatur torno elaborata vaſa. Prorſus male. Hodie paſſim docti homines in Veterum ſcriptis τὰ τετορευμένα vaſa *tornata*, aut *torno facta* reddunt, magno errore. Athenæus lib. V. Ἔιδομεν δ' αὐτὸ καὶ ἡμεῖς ἀνακείμενον ἐν Δελφοῖς ὡς ἀληθῶς θέας ἄξιον διὰ τὰ ἐν αὐτῷ ἐντετορευμένα ζωδάρια, καὶ ἄλλα τινὰ ζωΰφια. Vertunt: *propter animalcula quædam & plantas torno cœlatas.* Inepte: quaſi tornum cœlare poſſit, aut quaſi τορεύειν ac τορνεύειν idem ſit. Verte: *propter ſigilla quæ in eo cœlata ſunt, & animalcula quædam.* Τορνεῖν eſt cædere, τέμνειν. Ita exponit Heſychius. Inde τορεὺς cælum. Et τορεύειν cælare. Nam & *cælum* quoque à cædo. Ut *telum* à tego, τὸ ἀμυντήριον: *prelum*, à premendo, & ſimilia. Ab inſtrumento *torno*, quia circumagendo in eo teruntur ligna, *tornare* fecit infima latinitas pro gyrare ac vertere: & *tornum* pro gyro: & *contornum* pro circulo. Heſychius: τορνῶσαι, περιγράψαι, κυκλῶσαι. Idem τόρνον exponit ἐργαλεῖον τεκτονικὸν, ᾧ τὰ στρογγύλα σχήματα περιγράφεται, *quo ligna in teretem formam raduntur.* Nihil verius. Hinc cognoſcis, quàm latè diſtent τόρεια & τόρνεια, cælatura, & tornatura. Abuſive etiam verbo *tornandi* uſus eſt Feſtus Avienus in Paraphraſi Dionyſii.

—— *his glauca dehinc tornatur Iaſpis.*

In Græco eſt:

—— ἢ χλωρὰ διαγάζουσαν Ἴασπιν.

Quod à præcedentibus pendet. At videtur legiſſe
C Avienus:

Ἡ χλωρὰ διαυγάζουσιν Ἴασπιν.

Et διαυγάζειν ἴασπιν interpretatus eſt *tornare*, pro terere ſcilicet, & polire. Teruntur enim lapides, ut niteant. Στιλβωτὰς lapidum Græci vocant, & στιλβῶσαι λίθους polire & atterere. Quod tornare improprie dixit, quia quæ torno fiunt, etiam teruntur & levigantur. Unde *torno terere* Plinio. Virgilius:

Et radios trivere rotis,

id eſt, tornavere. At torno gemmæ non poliuntur. Vidi in Germania rotis quibuſdam aquariis verſatilibus poliri ac teri achates & chalchedonios, ſed hoc tornus non eſt. *Toreuticen* oſtendiſſe Phidiam tradit Plinius. Idem vero torneutices inventorem facit Theodorum Samium lib. VII. *Normam autem, & libellam, & tornum, & clavem Theodorus Samius.* Theophraſtus ex lapidibus alios cœlo ſculpi dicit, alios torno teri, alios ſerra ſecari:
D γλυπτοὶ γὰρ ἔνιοι, καὶ τορνευτοὶ, καὶ πριστοὶ, *ſculptiles, tornatiles*, & *ſerratiles.* Ergò aliud γλυπτὸν, aliud τορνευτὸν, cælatura & tornatura. Idem paulo poſt: ἄλλοι πριστοὶ γὰρ, οἱ δὲ γλυπτοὶ καθάπερ ἐλέχθη, καὶ τορνευτοὶ τυγχάνουσι. Et ſtatim: πλείους δ' εἰσὶν οἱ δεχόμεναι πάσας τὰς ἐργασίας, id eſt, qui ſculpi, ſerra ſecari, & tornari poſſunt. Et deinde de lapide Siphnio: καὶ γλύφεται, καὶ τορνεύεται διὰ τὸ μαλακόν. Aliud igitur γλύφεσθαι, aliud τορνεύεσθαι. Cum hæc ita ſint, vix mihi poſſum perſuadere in tanta luce literarum & artium, ſeculo tam erudito, poëtam ſummum tornum & cælum potuiſſe confundere. Quare aliter exponenda ejus verba hæc ac vulgò ſolent. Ec. III. v. 37.

Lenta quibus torno facili ſuperaddita vitis.

Non dicit torno, vel torni arte ſuperadditam vitem illis poculis, ut tornus vitem illam & corymbos hæderæ in poculo effigiarit, ſed præter tornum, quo facta erant illa pocula, inſuper additam artificio cælaturæ vitem. Pocula ipſa torno facta: addita dein-

A πολλὰ δὲ καὶ χαλκώματα· θαυμάζοντες δὲ τὴν κατασκευὴν οὐδένα τάφον ἀσκευώρητον εἴασαν, ὥστε εὐπορήσαντες τῶν τοιούτων· καὶ διατιθέμενοι πολλοῦ, Νεκροκορινθίων ἐπλήρωσαν τὴν
p. 382. Ῥώμην· οὕτω γὰρ ἐκάλουν τὰ ἐκ τῶν τάφων ληφθέντα, καὶ μάλιστα τὰ ὀστράκινα. Κατ' ἀρχὰς μὲν οὖν ἐτιμήθη σφόδρα ὁμοίως τοῖς χαλκώμασι τοῖς Κορινθιουργέσιν, εἶτ' ἐπαύσαντο τῆς σπουδῆς, ἐκλιπόντων τῶν ὀστράκων, καὶ οὐδὲ κατορθουμένων τῶν πλείστων. Ἡ μὲν
* Scripti δὴ * οὖν πόλις τῶν Κορινθίων μεγάλη τε, καὶ [1] πλουσία διαπαντὸς ὑπῆρξεν, ἀνδρῶν τε ηὐπόρηκεν ἀγαθῶν εἴς τε τὰ πολιτικά, [2] καὶ εἰς τὰς τέχνας τὰς δημιουργικάς· μάλιστα γὰρ, καὶ ἐνταῦθα, καὶ ἐν Σικυῶνι ηὐξήθη γραφική τε, καὶ πλαστική, καὶ πᾶσα ἡ τοιαύτη δημιουργία. B Χώραν δὲ
* Manuſſ. ἔσχεν. * ἔσχον οὐκ εὔγεων * σφόδρα, ἀλλὰ [3] σκολιάν
* Manuſſ. λίαν, τε, καὶ τραχεῖαν· ἀφ' οὗ πάντες [4] ὀφρυόεντα Κόρινθον εἰρήκασι· καὶ παροιμιάζονται,

Κόρινθος ὀφρυᾶ τε, καὶ κοιλαίνεται.

[6] Ὀρνεαὶ δ' εἰσὶν ἐπώνυμοι τῷ παραῤῥέοντι ποταμῷ· νῦν μὲν ἔρημοι, πρότερον δὲ οἰκούμεναι καλῶς, ἱερὸν ἔχουσαι Πριάπου τιμώμενον· ἀφ' ὧν καὶ ὁ τὰ Πριάπεια ποιήσας Εὐφρόνιος, Ὀρνεάτην καλεῖ τὸν θεόν· κεῖνται δὲ ὑπὲρ τοῦ πεδίου τοῦ Σικυωνίων· τὴν δὲ χώραν ἔσχον Ἀργεῖοι. [7] Ἀραιθυρέα δ' ἐστὶν, ἡ νῦν καλου- C μένη Φλιασία· πόλιν δ' εἶχεν ὁμώνυμον τῇ χώρᾳ πρὸς ὄρει [8] Κοιλώσσῃ· οἱ δ' ὕστερον ἀναστάντες ἐκεῖθεν, πρὸς τριάκοντα σταδίων ἔκτισαν πόλιν, ἣν ἐκάλεσαν Φλιοῦντα· τῆς δὲ Κοιλώσσης μέρος ὁ Καρνεάτης, ὅθεν λαμβάνει τὴν ἀρχὴν Ἀσωπὸς ὁ παραῤῥέων τὴν Σικυωνίαν, καὶ ποιῶν τὴν Ἀσωπίαν χώραν, [9] μέρος

atque etiam æra multa invenerunt: quorum admirati artificium, nullum ſepulchrum non effoderunt, magnaque id genus rerum copia potiti, iiſque magno divenditis, Romam impleverunt Necrocorinthiis: ſic enim appellabant quæ è ſepulchris erant ablata opera, maximè teſtacea: quæ cum initiò in magno pretio, neque æreis Corinthiis operibus haberentur viliora, tandem ſtudium iis impendi deſitum eſt, cum deficerent teſtæ, & pleraque figlina non probarentur. Fuit Corinthus urbs magna, ſemperque dives, copiamque tulit virorum & ad res civiles tractandas idoneorum, & B ad artificia exercenda: maximè enim Corinthi ac Sicyone pingendi ac fingendi aliæque id genus artes auctæ ſunt. Solum habuerunt non admodum gleba terræ felix, ſed obliquum & aſperum: unde vulgò ſupercilioſa Corinthus dicta fuit: ac proverbium,

5 *Colles Corinthus, atque cavitates habet.*

¶ Orneæ nomen habent idem cum fluvio prætereunte, hodie deſertæ, olim frequentatæ ſatis: ibi erat templum Priapi cultum: hinc Euphronius Priapejorum ſcriptor deum iſtum appellat Orneatam. Sitæ fuerunt ſupra campum Sicyoniorum, ſed agrum Ar- C givi poſſederunt. ¶ Aræthyrea eſt, quæ nunc dicitur Phliaſia: urbs fuit regioni cognominis ad montem Cœloſſam: poſtea migratum inde eſt, & xxx. ultrá ſtadiis urbs condita, quam appellaverunt Phliuntem. Pars porrò Cœloſſæ eſt Carneates, unde naſcitur Aſopus, qui præter Sicyoniam labens, Aſopiam regionem Sicyoniæ

de ars cælaturæ. Sic in poculis argenteis ex puro argento factis emblemata cælata addebantur & incruſtabantur. Vitis itaque heîc addita per cælaturam vel ex ipſo ligno exſculpta, vel glutine adplicata & adnexa. Ait *torno facili*, nihil enim facilius tornatura. Parum itaque commendaſſet pocula ſua, ſi torno tantum facta promiſiſſet. Sed ad torni facilitatem cæli labor additus. Proprie enim de cœlatura *labor*. Martialis:

Quis labor in Phiala?

Hinc *laborioſi* cælatores vulgò dicti. Niſi ita interpreteris, vix culpa liberabis Principem poëtarum, quin diverſa artificia cæli ac torni confuderit. *Salmaſ. Exercit. Plin. Edit. Ultr. p. 738.*

1. πλουσία διαπαντὸς) apparet ex Homero, qui ἀφνειὸν Κόρινθον vocat. *Caſaub.*

2. καὶ εἰς τὰς τέχνας) Vide Pindari ſcholia ad illum locum (Olymp. Od. XIII. p. 112. ed. Pauli Stephani.)

—— πολλὰ δ' ἐν καρδίαις ἀνδρῶν ἔβαλον
ὧραι πολυάνθεμοι ἀρχαῖα σοφίσματα.
Multa vero cordibus hominum immiſerunt
Horæ floribus copioſæ antiquitus ſolertia inventa.

loquitur poëta de Corinthiis, quibus ait datum fuiſſe, ut multa invenirent. *Idem.*

3. σκολιάν τε) Malim σκληράν. quanquam non me fugit, etiam apud Euſtathium legi σκολιάν: itemque in Epitom. *Idem.*

4. ὀφρυόεντα) In oraculo Bacchiadis quondam dato,

D —— οἳ περὶ καλὴν
Πειρήνην οἰκεῖτε καὶ ὀφρυόεντα Κόρινθον. *Idem.*

5. *Colles Corinthus.*) Ὀφρυᾶ τε ſcripſi, epitomas & rationem trimetri ſecutus pro ὀφρύεται. Supercilia autem colliculi ſunt, etiam apud Maronem: I. Geor. v. 108.

—— *Ecce ſupercilio clivoſi tramitis undam*
Elicit. ---- inæqualem ergo & aſperum ſitum Corinthi, collibus elatum & cavis convallibus depreſſum, proverbium notat. Mox pro πρασωπίυς legi παρασωπίυς, vel etymo hoc monente. *Xyland.*

6. Ὀρνεαὶ) Perſequitur Homeri catalogum. De Orneis, vide Pauſaniam II. 25. quem valdè miror Orneatæ Priapi non meminiſſe. *Caſaub.*

7. Ἀραιθυρέα) Vide Pauſ. II. cap. 12. & Steph. *Idem.*

8. Κοιλώσσῃ) Apud Euſtath. ſcribitur Κηλώσσῃ. *Idem.*

9. μέρος οὖσαν) Pauſan. Corinth. (II. cap. 1.) refert, eam, quæ prius Aſopia dicebatur, à Sicyone poſtea fuiſſe Sicyonem appellatam. *Idem.*

1. τὴν

portionem diſtinguit. Alius eſt Aſopus qui Thebas, Platæas, ac Tanagram præterfluit: alius item Heracleæ Tracinię præter pagum fluens, cujus incolæ Paraſopii dicuntur: quartus in Paro eſt Aſopus. ¶ Phlius jacet in medio Sicyoniæ Argiæ, Cleonarum, ac Stymphali, circulo incluſa. Colitur Phliunte ac Sicyone templum Diæ: ſic enim Heben ſeu Juventutem nominant. ¶ Sicyon prius Mecone fuit dicta & antè Ægiali: ædificata xx. aut ut aliis placet XII. ferè ſtadiis à mari, in colle munito natura, Cereri ſacro: vetus ſtructura navale eſt cum portu. Sicyoniam & Corinthiam Nemea fluvius diſcernit. Plurimum temporis ſub tyrannis fuit Sicyon; ſed ſemper tyrannis uſa eſt viris moderatis: quorum illuſtriſſimus Aratus urbem libertate donavit, idemque Achaji corporis imperator fuit, ultrò inperium deferentis, idque auxit adjecta ſua patria, & aliis vicinis urbibus. ¶ Hypereſiam, aliaſque deinceps urbes quas recenſet Homerus, & Ægialon, id eſt litus, Achæorum nunc contingit eſſe uſque ad Dymen & Eleæ fines.

Regionem iſtam quondam Iones poſſederunt, genere Athenienſes, & nominabatur priſcis temporibus Ægialeja, incolæ Ægialenſes: poſtea ab iis Ionia dicta eſt, ſicut & Attica, ab Ione Xuthi F. Traditum eſt Hellenem fuiſſe Deucalionis filium: eum regioni circa Phthiam imperaſſe, quæ inter Peneum eſt & Aſopum, ac imperium filiorum natu maximo reliquiſſe, reliquos emiſiſſe extra patriam, ut ſibi quiſque ſedes quærerent. Ex his Dorus iis, qui circa Parnaſum habitabant, in civitatem compoſitis:

A ὁρίζουσιν τῆς Σικυωνίας· ἔστι δ' Ἀσωπὸς καὶ ὁ παρὰ Θήβας ῥέων, καὶ Πλαταιὰς, καὶ Τανάγραν· ἄλλος δ' ἐστὶν ἐν Ἡρακλείᾳ τῇ Τραχινίᾳ, παρὰ κώμην ῥέων ἣν Παρασωπίους ὀνομάζουσι· τέταρτος δ' ὁ ἐν Πάρῳ. Κεῖται δ' ὁ Φλιοῦς ἐν μέσῳ Σικυωνίας, Ἀργείας, Κλεωνῶν, καὶ Στυμφάλου, κύκλῳ περιεχόμενος· τιμᾶται δ' ἐν Φλιοῦντι, καὶ Σικυῶνι τὸ τῆς Δίας ἱερόν. καλοῦσι δ' οὕτω [1] τὴν Ἥβην. Τὴν δὲ Σικυῶνα πρότερον [2] Μηκώνην ἐκάλουν, ἔτι δὲ πρότερον Αἰγιαλούς· ἀνῴκισε δ' αὐτὴν ἀπὸ θαλάσσης ὅσον εἴκοσι σταδίους, οἱ δὲ δώδεκα φασὶν ἐπὶ λόφον ἐρυμνὸν [3] Δήμητρος· τὸ δὲ παλαιὸν κτίσμα ἐπίνειόν ἐστιν ἔχον λιμένα.

B Ὁρίζει δὲ τὴν Σικυωνίαν καὶ τὴν Κορινθίαν ποταμὸς Νεμέα. Ἐτυραννήθη δὲ [4] πλεῖστον χρόνον· ἀλλ' ἀεὶ τοὺς τυράννους ἐπιεικεῖς ἄνδρας ἔσχεν. [5] Ἄρατον δ' ἐπιφανέστατον, ὃς καὶ τὴν πόλιν ἠλευθέρωσε, καὶ Ἀχαιῶν ἦρξε, παρ' ἑκόντων λαβὼν τὴν ἐξουσίαν· καὶ τὸ σύστημα ηὔξησε, προσθεὶς αὐτῷ τήν τε πατρίδα, καὶ τὰς ἄλλας πόλεις τὰς ἐγγύς.

Ὑπερησίην δὲ, καὶ τὰς ἑξῆς πόλεις, ἃς λέγει ὁ ποιητὴς, καὶ τὸν Αἰγιαλὸν τῶν Ἀχαιῶν, ἤδη συμβέβηκεν εἶναι μέχρι Δύμης, καὶ τῶν ὅρων τῆς Ἠλείας. p. 383.

[6] Ταύτης δὲ τῆς χώρας τὸ μὲν παλαιὸν Ἴωνες

C ἐκράτουν, ἐξ Ἀθηναίων τὸ γένος ὄντες· ἐκαλεῖτο δὲ τὸ μὲν παλαιὸν, Αἰγιάλεια· καὶ οἱ ἐνοικοῦντες, Αἰγιαλεῖς· ὕστερον δ' ἀπ' ἐκείνων Ἰωνία, καθάπερ καὶ ἡ Ἀττική· ἀπὸ Ἴωνος τοῦ Ξούθου. Φασὶ δὲ Δευκαλίωνος μὲν Ἕλληνα εἶναι· τοῦτον δὲ περὶ τὴν Φθίαν * τῆς μεταξὺ Πηνειοῦ καὶ Ἀσωποῦ * δυναστεύσαντα [7] τῷ πρεσβυτάτῳ τῶν παίδων παραδοῦναι τὴν ἀρχήν· τοὺς δ' ἄλλους ἔξω διαπέμψαι, ζητήσοντας ἵδρυσιν ἕκαστον αὐτῷ· ὧν Δῶρος μὲν τοὺς περὶ Παρνασὸν Δωριέας συνῳκίσας,

* Scripti τὴν
* Manuſſ. δυναστεύοντα

1. τὴν Ἥβην) Fuit cum putarem legendum eſſe τὴν Ἥρην. Sed nihil eſſe mutandum ex Pauſania II. c. 13. conſtat qui ſic ſcribit, ἔστιν ἐν τῇ Φλιασίων ἀκροπόλει κυπαρίσσων ἄλσος καὶ ἱερὸν ἁγιώτατον ἐκ παλαιοῦ. Τὴν δὲ θεὸν, ἧς ἐστι τὸ ἱερὸν, οἱ μὲν ἀρχαιότατοι Γανυμήδαν, οἱ δὲ ὕστερον Ἥβην ὀνομάζουσι: i. e. *In arce cupreſſetum eſt, in quo templum extat antiqua religione ſacroſanctum. Deam, cui id eſt dedicatum, priſci Ganymedan, recentiores Heben nominant*: quo in loco notandum eſt, Ganymedam appellari quam Strabo ait Diam dici. *Caſaub.*

2. Μηκώνην ἐκάλουν) Reperio & Demetriada eſſe dictam à Demetrio Poliorcete, auctor Diodorus Siculus libro xx. *Idem.*

3. Δήμητρος) Lego ὑπὸ Δημητρίου, vel Δημήτριος, ſi pro ἀνῴκισαι legas ἀνῴκισε. ut ita cenſeam faciunt hæc Diodori verba L. xx. p. 827. T. II. ed. 1604. ὁ δὲ Δημήτριος πείσας τοὺς Σικυωνίους εἰς τὴν ἀκρόπολιν μετοικῆσαι, τὸ μὲν τῷ λιμένι συνάπτον μέρος κατέσκαψε, &c. Non dubito quin æqui lectores meam emendationem hanc ſint approbaturi. *Idem.*

4. πλεῖστον χρόνον) Annos centum ait Ariſtoteles, cujus verba adſcribam è libro quinto πολιτ. c. 12. Πλεῖστον γὰρ ἐγένετο χρόνον ἡ περὶ Σικυῶνα τυραννὶς, ἡ τῶν Ορθαγόρου παίδων καὶ αὐτοῦ Ορθαγόρου. ἔτη δ'

D αὕτη διέμεινεν ἑκατόν. Τούτου δ' αἴτιον, ὅτι τοῖς ἀρχομένοις ἐχρῶντο μετρίως, καὶ πολλὰ τοῖς νόμοις ἐδούλευον. i. e. *Quippe illa, quæ plurimo duravit tempore Orthagoræ & filiorum, qui apud Sicyonios tyrannidem habuere, ad centeſimum uſque annum pervenit. Durationis vero cauſa fuit, quod mediocritate quadam erga ſubditos utebantur multaque legibus ſervientes agebant.* Idem.

5. Ἄρατον δ') Videtur Aratum in tyrannorum albo reponere: quod ſi ſenſit, magnam ei injuriam facit. Vide Plutarchum in vita. *Idem.*

6. Ταύτης δὲ τῆς χώρας) Lege Pauſaniam initio Ἀχαϊκῶν (i. e. L. VII.) apud quem tamen res aliter paullo narratur. *Idem.*

7. Τῷ πρεσβυτάτῳ τῶν παίδων παραδοῦναι τὴν ἀρχήν. *Imperium filiorum natu maximo reliquiſſe.*) Æolo nempe, qui illic regnavit: reliqui vero Dorus, Xuthus, Amphictyon ætate minores fuerunt, ut ex Conone lib. XXVII. diſcimus apud Photium. *Palmer.*

A κατέλιπεν ἐπωνύμους αὐτοῦ· Ξοῦθος δὲ τὴν Ἐρεχθέως θυγατέρα γήμας, ᾤκισε τὴν Τετράπολιν τῆς Ἀττικῆς. Οἰνόην, Μαραθῶνα, Προβάλινθον, καὶ Τρικόρυθον· τῶν δὲ τούτου παίδων Ἀχαιὸς μὲν φόνον ἀκούσιον πράξας, ἔφυγεν εἰς Λακεδαιμονίαν, καὶ Ἀχαιοὺς τοὺς ἐκεῖ κληθῆναι παρεσκεύασεν. Ἴων δὲ [1] τοὺς μετ᾽ Εὐμόλπου νικήσας Θρᾷκας, οὕτως ηὐδοκίμησεν, ὥστ᾽ ἐπέτρεψαν αὐτῷ τὴν πολιτείαν Ἀθηναῖοι. Ὁ δὲ πρῶτον μὲν εἰς τέσσαρας φυλὰς διεῖλε τὸ πλῆθος, [2] εἶτα εἰς τέσσαρας βίους· τοὺς μὲν γὰρ γεωργοὺς ἀπέδειξε, τοὺς δὲ δημιουργούς, B τοὺς δὲ ἱεροποιούς, τετάρτους δὲ τοὺς φύλακας· τοιαῦτα δὲ πλείω διατάξας, τὴν χώραν ἐπώνυμον ἑαυτοῦ κατέλιπεν. Οὕτω δὲ * πολυανδρήσασαν τὴν χώραν συνέπεσε τότε, ὥστε καὶ ἀποικίαν τῶν Ἰώνων ἔστειλαν εἰς Πελοπόννησον Ἀθηναῖοι, καὶ τὴν χώραν ἣν κατέσχον, ἐπώνυμον ἑαυτῶν ἐποίησαν, Ἰωνίαν ἀντ᾽ * Αἰγιαλείας κληθεῖσαν, οἵ τε ἄνδρες ἀντὶ Αἰγιαλέων Ἴωνες προσηγορεύθησαν, εἰς δώδεκα πόλεις μερισθέντες. Μετὰ δὲ τὴν Ἡρακλειδῶν κάθοδον, ὑπ᾽ Ἀχαιῶν ἐξελαθέντες, ἐπανῆλθον πάλιν εἰς Ἀθήνας· ἐκεῖθεν δὲ μετὰ τῶν Κοδριδῶν ἔστειλαν τὴν Ἰωνικὴν ἀποικίαν εἰς τὴν Ἀσίαν· C ἔκτισαν δὲ δώδεκα πόλεις ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς Καρίας, καὶ τῆς Λυδίας· εἰς τοσαῦτα μέρη διελόντες σφᾶς, ὅσα καὶ ἐν τῇ Πελοποννήσῳ κατεῖχον. Οἱ δ᾽ Ἀχαιοὶ Φθιῶται μὲν ἦσαν τὸ γένος, ᾤκησαν δ᾽ ἐν * Λακεδαίμονι· τῶν δ᾽ Ἡρακλειδῶν ἐπικρατησάντων, [3] ἀναληφθέντες ὑπὸ Τισαμενοῦ τοῦ Ὀρέστου παιδός, ὡς προειρήκαμεν, τοῖς Ἴωσιν ἐπέθεντο· καὶ γενόμενοι κρείττους, τοὺς μὲν ἐξέβαλον, αὐτοὶ δὲ κατέσχον τὴν γῆν,

* Scripti πολυανδρήσασαν

* Manuſſ. Αἰγιαλοῦ

* Manuſſ. Λακεδαιμονίᾳ.

à ſe nomen Dorienſium fecit. Xuthus ducta uxore Erechthei filia, condidit tetrapolin Atticæ: ſic enim vocatur ea regio, quatuor nimirùm conſtans urbibus, Oenoa, Marathone, Probalintho, & Tricorytho. De hujus filiis Achæus homicidio per imprudentiam perpetrato in Laconicam perfugit, & effecit ut, qui ibi habitabant Achæi, dicerentur. Ion, devictis qui cum Eumolpo erant Thracibus, tantam eſt conſecutus gloriam, ut eum ſuæ reipubl. præfecerint Athenienſes. Ion primùm in quatuor tribus multitudinem, deinde in totidem vivendi genera diviſit, nimirum Agricolas, Opifices, Sacerdotes, Cuſtodes: atque his, & pluribus aliis conſtitutis, regioni à ſe nomen factum reliquit. Verùm eo tempore tantam ea in regione multitudinem hominum extare contigit, ut Athenienſes Ionum coloniam in Peloponneſum emiſerint, nomenque regioni ab ea occupatæ à ſe fecerint, quæ jam pro Ægialeia diceretur Ionia, & incolæ in duodecim diviſi partes porrò non Ægialenſes vocarentur, ſed Iones. Poſt Heraclidarum reditum pulſi ab Achæis, redierunt Athenas, atque inde cum Codridis Ionicam coloniam in Aſiam deduxerunt: condiderunt autem duodecim urbes in maritima, quæ inter Cariam eſt & Lydiam, ora, diviſi in totidem partes, quot in Peloponneſo antè obtinuerant. Achæi porrò origine erant Phthiotæ, ac Spartæ habitabant: ſed cum Heraclidarum aucta eſſet potentia, à Tiſameno Oreſtis F. in integrum reſtituti, Ionas, uti jam dictum eſt, adorti, victoriaque ſunt potiti: hiſque ejectis regionem ipſi occuparunt,

1. *τοὺς μετ᾽ Εὐμόλπου*) Eumolpus cum quibuſdam Thracibus Eleuſinem occupavit, unde ſæpius cum Athenienſibus pugnarunt. Vide Pauſan. I. 38. & II. 14. *Caſaub.*

2. *εἶτα εἰς τέσσαρας βίους*) Nomina quibus has quatuor populi Attici partes inſignivit, fuêre hæc: Hoplitæ, Teleontes, Ægicorenſes, & Ergades: unde autem hæc nomina ſint illis impoſita: non convenit inter auctores. Herodotus V. c. 66. à totidem Ionis filiis vult eſſe dictos, quos nominat Geleontem, Ægicorenſem, Argadem, & Hopletem. Sed corrigendum eſſe locum, & pro Γελέοντος ſcribendum eſſe Τελέοντος certum eſt: falliturque omnino vir ille eruditiſſimus, qui depravatam apud Herodot. lectionem vult in Euripide pro vera reſtitui. Locus Euripidis eſt in Ione extrema, ubi idem ait Poëta quod Herodotus. Verum alii nomina hæc non à filiis Ionis manaſſe; ſed ab ipſo vitæ genere, quod unicuique parti fuit aſſignatum. Plutarchus in Solone pag. 91. ed. FFurt. *τὰς φυλάς εἰσιν οἱ λέγοντες οὐκ ἀπὸ τῶν Ἴωνος υἱῶν, ἀλλ᾽ ἀπὸ τῶν γονῶν εἰς ἃ διηρέθησαν οἱ βίοι τοπρῶτον ὠνομάσθαι. τὸ μὲν μάχιμον, Ὁπλίτας, τὸ δ᾽ ἐργατικὸν, Ἐργάδεις· δυοῖν δὲ τῶν* D *λοιπῶν, τελέοντας μὲν τοὺς Γεωργοὺς, Αἰγικορεῖς δὲ τοὺς ἐπὶ νομαῖς καὶ προβατείαις διατρίβοντας.* i. e. *Ac ſunt qui tribus tradant non ab Ionis filiis, ſed à generibus, in quæ diſtributa à primordio ſtudia hominum fuerunt, nomina ſortitas. Ita bello deditos appellatos Hoplitas, operi Ergadas. Reliquorum duorum agriculturæ incumbentes Georgos: qui pecuariam faciebant, Ægoricas.* Sic alibi quoque nominantur, niſi quod quos Plutarchus Ergades, alii fere Argades vocant. *Idem.*

3. *ἀναληφθέντες ὑπὸ Τισαμενοῦ*) Totum locum è Polybio videtur tranſtuliſſe: ſic ille libro ſecundo, p. 178. ed. Amſt. de Achæis, *Ἀπὸ γὰρ Τισαμένου βασιλευθέντες, ὃς ἦν Ὀρέστου μὲν υἱὸς, κατὰ δὲ τὴν τῶν Ἡρακλειδῶν κάθοδον ἐκπεσὼν τῆς Σπάρτης κατέσχε τοὺς περὶ Ἀχαΐαν τόπους.* i. e. *Tiſamenus Oreſtis filius, poſt reditum Heraclidarum Sparta ejectus, Achaiæ loca obtinuit, primuſque Rex ejus populo fuit.* Idem.

1. τῆς

retenta eâ, quam ibi invenerant, diviſione. Et eò uſque creverunt, ut cum Heraclidæ, à quibus ipſi deſciverant, reliquam obtinerent Peloponneſum: tamen ipſi contra univerſos ſeſe tutarentur, & regioni nomen Achaiæ inderent. Itaque à Tiſameno ad Ogygum uſque reges habuerunt ſuos. Deinde populari in republ. uſi poteſtate, tantum ex ejus adminiſtratione laudis ſunt aſſecuti, ut Italici poſt coörtam inter eos & Pythagoreos ſeditionem, pleraque jura ab Achæis hiſce tranſſumſerint. Et poſt Leuctricam pugnam Achæis Thebani arbitrium commiſerunt de mutuis urbium controverſiis. Poſtea cum ſocietatem eorum Macedones diſſolviſſent, paulatim ſeſe recollegerunt. Initium fecere, quo tempore Pyrrhus in Italiam expeditionem fecit, quatuor adhuc cohærentes urbes è quibus fuerunt Dyme & Patræ: tum reliquas de XII. iſtis urbibus ad ſe receperunt, Oleno atque Helice exceptis: quarum illa ſe noluit adjungere, hæc diluvio eſt deleta. ¶ Terræ-motu enim elatum mare & Helicen obruit, & templum Neptuni Heliconii, quod etiamnum venerantur Iones, ibique Panionia ſacrificant. Sunt qui hujus ſacrificii facere mentionem putent Homerum his verſibus:

Efflans ille animam, mugitum ſuſtulit altè:
Qualem mugitum, trahitur cum taurus ad aras,
Cum rex placandus forte eſt Heliconius, edit.

Conjecturaque colligunt poſteriorem deductione Ionicæ coloniæ fuiſſe poëtam, utpote qui Panionici ſacrificii faciat mentionem, quod in agro Prienenſi Iones Neptuno conficiunt: quando & Prienenſes ab Helica ſe ortos ajunt,

A καὶ διεφύλαξαν τὸν αὐτὸν [1] τῆς χώρας μερισμὸν, ὅνπερ καὶ παρέλαβον. Οὕτω δ' ἴσχυσαν, ὥστε τὴν ἄλλην Πελοπόννησον ἐχόντων τῶν Ηρακλειδῶν, ὧν ἀπέστησαν, ἀντεῖχον ὅμως πρὸς ἅπαντας, Αχαΐαν ὀνομάσαντες τὴν χώραν. Από μὲν οὖν Τισαμενοῦ [2] μέχρι Ωγύγου, βασιλευόμενοι διετέλεσαν. εἶτα δημοκρατηθέντες, τοσοῦτον ηὐδοκίμησαν περὶ τὰς πολιτείας, [3] ὥστε τοὺς Ιταλιώτας μετὰ τὴν στάσιν τὴν πρὸς τοὺς Πυθαγορείους, τὰ πλεῖστα τῶν νομίμων μετενέγκασθαι παρὰ τούτων συνέβη. Μετὰ δὲ τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην, [4] ἐπέτρεψαν Θηβαῖοι B τούτοις τὴν δίαιταν περὶ τῶν ἀντιλεγομένων ταῖς πόλεσι πρὸς ἀλλήλας. Υστερον δ' ὑπὸ τῶν Μακεδόνων [5] λυθείσης τῆς κοινωνίας, ἀνέλαβον σφᾶς πάλιν κατὰ μικρόν· [6] ἦρξαν δὲ Πύῤῥου στρατεύσαντος εἰς τὴν Ιταλίαν, τέσσαρες συνοῦσαι πόλεις, ὧν ἦσαν Πάτραι καὶ Δύμη· εἶτα προσελάμβανόν τινας τῶν δώδεκα, [7] πλὴν Ωλένου, καὶ Ελίκης· τῆς μὲν οὐ συνελθούσης, τῆς δ' ἀφανισθείσης ὑπὸ κύματος· Εξαρθὲν γὰρ ὑπὸ σεισμοῦ τὸ πέλαγος, κατέκλυσε καὶ αὐτὴν, καὶ τὸ ἱερὸν [8] τοῦ Ελικωνίου Ποσειδῶνος, ὃ καὶ νῦν ἔτι τιμῶσιν Ιωνες, C καὶ θύουσιν ἐκεῖ τὰ Πανιώνια. Μέμνηται δ' ὡς ὑπονοοῦσι τινὲς, ταύτης τῆς θυσίας Ομηρος, ὅταν φῇ·

Αὐτὰρ ὁ θυμὸν ἄϊσθε καὶ ἤρυγεν, ὡς ὅτε ταῦρος
Ηρυγεν ἑλκόμενος Ελικώνιον ἀμφὶ ἄνακτα. Iliad. ν. 403.

Τεκμαίρονταί τε, [9] νεώτερον εἶναι Ιωνικῆς ἀποικίας τὸν ποιητὴν, μεμνημένον γε τῆς Πανιωνικῆς θυσίας, ἣν ἐν τῇ Πριηνέων χώρᾳ συντελοῦσιν Ιωνες τῷ Ελικωνίῳ Ποσειδῶνι· ἐπεὶ καὶ αὐτοὶ οἱ Πριηνεῖς ἐξ Ελίκης εἶναι λέγονται·

p. 384.

1. τῆς χώρας) Suam videlicet, quam priùs Ioniam fuiſſe vocatam dicit: ſed quia magna fuit inter omnes Peloponneſios Achæorum praſtantia, ideo teſte Polybio, Αχαιῶν τὸ ὄνομα κατὰ πάντων τῶν Πελοποννησίων ἐπεκράτησε. *Caſaub.*

2. μέχρι Ωγύγου) Legendum Γύγου. Polybius L. II. p. 178. ed. Amſt. Από Τισαμένου κατὰ τὸ συνεχὲς καὶ κατὰ τὸ γένος ἕως Γύγου βασιλευθέντες. *Idem.*

3. ὥστε τοὺς Ιταλιώτας) Hæc quoque Polybius antè dixerat L. II. p. 178. καθ' οὓς γὰρ καιροὺς ἐν τοῖς κατὰ τὴν Ιταλίαν τόποις κατὰ τὴν Μεγάλην Ελλάδα τότε προσαγορευομένην, ἐνέπρησαν τὰ συνέδρια τῶν Πυθαγορείων, & quæ ſequuntur. *Idem.*

4. ἐπέτρεψαν Θηβαῖοι) Etiam hoc è Polybio eſt L. II. p. 176. Μετὰ δὲ ταῦτα Λακεδαιμονίων μὲν παραδόξως πταισάντων περὶ τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην. Mox, οὐ μὴν ἀλλά γε καὶ περὶ τῶν ἀμφισβητουμένων ἐπέτρεψαν Θηβαῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι μόνοις τῶν Ελλήνων Αχαιοῖς. *Idem.*

D 5. λυθείσης τῆς κοίνων.) Polybius Lib. II. p. 179. id innuit, quum ſcribit propter Macedonum reges contigiſſe, πάσας τὰς πόλεις χωρισθείσας ἀπ' αὐτῶν ἐναντίως τὸ συμφέρον ἄγειν ἀλλήλαις. *Idem.*

6. ἦρξαν δὲ Πύῤῥου) Polybius ait factum circa Olympiad. CXXIV. Tunc inquit, Lib. II. pag. 179. αὖθις ἤρξαντο μετανοήσαντες συμφρονεῖν· ταῦτα δ' ἦν κατὰ τὴν Πύῤῥου διάβασιν εἰς Ιταλίαν· καὶ πρῶτον μὲν συνέστησαν δυμαῖοι, πατρεῖς, τριταιεῖς, φαραίεις, *Idem.*

7. πλὴν Ωλένου καὶ Ελίκης.) Polybius de XII. Achæorum urbibus Lib. II. pag. 179. ἃς ἔτι καὶ νῦν συμβαίνει διαμένειν πλὴν Ωλένου καὶ Ελίκης, τῆς πρὸ τῶν Λευκτρικῶν ὑπὸ τῆς θαλάττης καταποθείσης. *Idem.*

8. τοῦ Ελικωνίου Ποσειδῶνος) De quo multa Pauſanias VII. 24. & infra lib. XIV. p. 639. itemque apud poëtæ interpretes ad eum locum, qui hîc profertur. *Idem.* Vide Herodot. I. c. 148.

9. νεώτερον εἶναι) Hoc autem pleriſque non placet: vide Herodotum, Euſebium, alios. *Idem.*

καὶ δὴ πρὸς τὴν θυσίαν ταύτην βασιλέα καθιστᾶσιν ἄνδρα νέον Πριηνέα, τὸν τῶν ἱερῶν ἐπιμελησόμενον· τεκμηριοῦνται δ' ἔτι μᾶλλον τὸ προκείμενον, ἐκ τῶν περὶ τοῦ ταύρου πεφρασμένων· τότε γὰρ νομίζουσι καλλιερεῖν περὶ τὴν θυσίαν ταύτην Ἴωνες, ὅταν θυόμενος ὁ ταῦρος μυκήσηται. Οἱ δ' ἀντιλέγοντες μεταφέρουσιν εἰς τὴν Ἑλίκην τὰ λεχθέντα τεκμήρια περὶ τοῦ ταύρου, καὶ τῆς θυσίας· ὡς ἐκεῖ νενομισμένων τούτων, καὶ τοῦ ποιητοῦ· παραβάλλοντος τὰ ἐκεῖ συντελούμενα· * κατεκλυάθη δὴ Ἑλίκη δυσὶν ἔτεσι πρὸ τῶν Λευκτρικῶν. Ἐρατοσθένης δὲ καὶ αὐτὸς ἰδεῖν φησὶ τὸν τόπον, καὶ τοὺς πορθμέας λέγειν, ὡς ἐν τῷ πόρῳ ὀρθὸς ἑστήκει Ποσειδῶν χάλκεος, ἔχων ἱππόκαμπον ἐν τῇ χειρὶ, κίνδυνον φέροντα τοῖς δικτυεῦσιν. Ἡρακλείδης δέ φησι [2] καθ' αὐτὸν γενέσθαι τὸ πάθος νύκτωρ, [3] δώδεκα σταδίους διεχούσης τῆς πόλεως ἀπὸ θαλάσσης, καὶ τούτου τοῦ χωρίου παντὸς σὺν τῇ πόλει καλυφθέντος· δισχιλίους δὲ παρὰ τῶν Ἀχαιῶν πεμφθέντας, ἀνελέσθαι μὲν τοὺς νεκροὺς μὴ δύνασθαι· τοῖς δ' ὁμόροις νεῖμαι τὴν χώραν. Συμβῆναι δὲ τὸ πάθος [4] κατὰ μῆνιν Ποσειδῶνος. τοὺς γὰρ ἐκ τῆς Ἑλίκης ἐκπεσόντας Ἴωνας, αἰτεῖν πέμψαντας παρὰ τῶν Ἑλικέων, μάλιστα μὲν τὸ βρέτας τοῦ Ποσειδῶνος· εἰ δὲ μὴ, τοῦ γε ἱεροῦ τὴν ἀφίδρυσιν· οὐ δόντων δὲ, πέμψαι πρὸς τὸ κοινὸν τῶν Ἀχαιῶν· τῶν δὲ ψηφισαμένων, οὐδ' ὡς ὑπακοῦσαι· τῷ δ' ἑξῆς χειμῶνι συμβῆναι τὸ πάθος· τοὺς δ' Ἀχαιοὺς ὕστερον δοῦναι τοῖς Ἴωσι τὴν ἀφίδρυσιν. [5] Ἡσίοδος δὲ καὶ ἄλλης Ἑλίκης μέμνηται Θετταλικῆς. [6] Εἴκοσι μὲν δὴ ἔτη διετέλεσαν, γραμματέα κοινὸν ἔχοντες, καὶ στρατηγοὺς δύο κατ' ἐνιαυτὸν οἱ Ἀχαιοὶ, καὶ κοινοβούλιον εἰς ἕνα τόπον συνήγετο αὐτοῖς, ἐκαλεῖτο δὲ [8] Ἀρναρίον, ἐν ᾧ τὰ κοινὰ ἐχρημάτιζον,

* Manuſſ. κατεκλύθη.

p. 385.

& iſti ſacrificio lex ſacrorum procuraturus id negocii creatur juvenis Prienenſis. Augetque iis conjecturæ fidem id, quod de tauro dicitur: tum enim ſe perlitare eo ſacrificio Iones putant, cum taurus inter operandum mugit. Qui impugnant, illud de tauro argumentum ad Helicen transferunt, ac de ſacrificio: ibi iſta ita fuiſſe ſtatuta, indeque petitam à poeta comparationem dicentes. Sane biennio ante Leuctricam pugnam abſorpta eſt Helice. Eratoſthenes ſe locum vidiſſe affirmat, ac nautas pro certo dixiſſe, eo in trajectu ſtetiſſe Neptunum æreum rectum, manu [1] hippocampum tenentem, periculoſum piſcatoribus. Heraclides ſua ætate ait eam accidiſſe calamitatem noctu, urbe XII. ſtad. à mari diſſita, & loco eo toto cum ipſa urbe aquis obruto, ac CIↃ. CIↃ. hominum ab Achæis miſſa, cadavera recuperare non potuiſſe, finitimis verò agrum diviſiſſe. Eveniſſe Helicenſibus ob iram Neptuni. Nam Iones, qui Helica exciderant, miſſis legatis petiiſſe ab Helicenſibus, præcipuè quidem ſimulacrum Neptuni: ſin verò id non impetrarent, ſaltem formam templi ad imitationem Helicenſis condendi, cumque nihil obtinerent, idem à tota republica Achæorum petiviſſe, quæ cum petitionem eorum decreto ſuo probaviſſet, Helicenſes ne ſic quidem obſequentes, inſequenti continuò hyeme ita fuiſſe mulctatos: Achæos poſt modò Ionibus templi condendi formam tradidiſſe. Heſiodus etiam aliùs meminit Helices Theſſalicæ. Enimverò Achæi per XX. continenter annos communem habuere ſcribam, & duos quotannis prætores, ſenatuſque eorum communis unum in locum coibat, qui locus [7] Arnarium dicebatur, ubi publicis de negociis deliberabant,

1. *Hippocampum*) Animal marinum. Sunt qui ſcuticam interpretentur apud Pauſaniam Achaicis de hac ipſa re, quos non probo: frænum mallem, ſi vertere vocem libeat: à flectendo ſcilicet equo quod ſcuticave fiat an fræno, quivis judicet. *Xyland.*

2. κατ' αὐτὸ) lege κατ' αὐτὸν, aut potius καθ' αὐτὸν, neque enim puto tum Helicæ fuit Heraclides, ſed tum vixit cùm ea periret. *Idem.*

3. δώδεκα σταδίους) Ait Helicen à mari diſſitam fuiſſe ſtad. XII. ut valde mirer veteres nonnullos, qui *Helicen* Achaiæ inſulam vocant. *Caſaub.*

4. κατὰ μῆνιν Ποσειδῶνος) Ita ſentiunt, inquit Diodorus, pii homines, & εὐσεβῶς διακείμενοι πρὸς τὸ θεῖον. Eum vide lib. XV p. 364. T. II. ed. 1604. *Idem.*

5. Ἡσίοδος δὲ) Locus eſt in Aſpide. ℣. 380.

Αὐτὴν Μυρμιδόνων τε πόλιν κλειτήν τ' Ἰαωλκὸν,
Ἄρνην τ' ἠδ' Ἑλίκην.

Verum in editione Heinſii, Barlæi, Grævii legitur,

Πᾶσα δὲ Μυρμιδόνων τε πόλις κλειτή τ' Ἰαωλκὸς
Ἄρνη τ', ἠδ' Ἑλίκη. i. e.
Tota autem Myrmidonum civitas celebriſque Ialcos
Arneque & Helice.

6. Εἴκοσι μὲν) Imo viginti quinque. Polybius, L. II. p. 180. ed. Amſt. Εἴκοσι μὲν οὖν ἔτη τὰ πρῶτα καὶ πέντε συνεπολιτεύσαντο μεθ' ἑαυτῶν αἱ προειρημέναι πόλεις γραμματέα κοινὸν ἐκ περιόδου προχειριζόμεναι καὶ δύο στρατηγούς. Quare hîc quoque legendum εἴκοσι καὶ πέντε. *Idem.*

7. *Arnarium*) Ἀρνάριον. poſt Αἰνάριον ſcribitur, neſcio utrum rectiùs. *Xyland.*

8. Ἀρνάριον) Non ſuccurrit locus ullus alicujus auctoris, ubi fiat hujus loci mentio: itaque utrum rectius *Arnarium* ut hîc, an *Ænarium* ut mox, legatur, ἐπέχω. Pauſanias quidem ἐς Αἴγιαν ſolitos Achæos convenire ſcribit: quod nimirum Ægienſium eſſet Ænarium, ut ait Strabo. (Hæc nos olim: neque enim veniebat tunc nobis in mentem locus hic Polybii lib. V. p. 604. ed. Amſt. ἐφ' οἷς δ' ἔληξαν τῆς πρὸ ἀλλήλων διαφορᾶς, γράψαντες εἰς στήλην ἀνέθεσαν παρὰ τὸν τῆς Ἑστίας βωμὸν ἐν Ὁμαρίῳ. hoc eſt, *Conditiones autem quibus pax inter eos convenit, inſcripſerunt columnæ, quam prope Veſtæ aram Omarii collocarunt.* Loquitur Polybius de Achæis: ut non ſit dubitandum loqui eum de eo loco, qui Straboni appellatur Ænarium, vel Arnarium. Habemus igitur tres diverſas γραφὰς, ejuſdem loci; cum interea verum ejus nomen adhuc nos fugiat. *Caſaub.*

1. εἶτα

ſicut & Iones antè poſtea placuit unico uti prætore. Quem magiſtratum cum gereret Aratus, Antigono Acrocorinthum ademit, Corinthumque, ſicut & patriam ſuam, Achæis adjecit, adjunctis etiam Megarenſibus, & per urbes deſtructis tyrannidibus, liberatos Achaico inſeruit corpori: paulò poſt Peloponneſum quoque tyrannis liberavit, ita ut Achæis ſe conjungerent Argos. Hermion, Phlius, & maxima Arcadiæ urbium Megalopolis: eoque tempore maxima fecit incrementa fœdus Achaicum. Fuit hoc ea tempeſtate, qua Romani ejectis è Sicilia Carthaginenſibus expeditionem fecerunt in Gallos circa Padum degentes. Sed Achæorum corpus uſque ad Philopœmenis præturam cum cohæſiſſet, paulatim inde diſſipatum eſt; Romanis jam tota Græcia potitis, neque eodem modo omnes tractantibus, cum alias reſpublicas conſervare, alias disjicere ſtuderent. 2 Addit deinde cauſam, cur latiùs de Achæis ſibi diſſerendum putaverit. nimirum quod obſcuri primo, eò potentiæ gloriæque pervenerint, ut etiam Lacedæmoniis antecellerent. Ordo locorum, quos Achæi habitabant, hic eſt. Poſt Sicyonem Pallene eſt ſita, deinde ſecunda Aegira, tertia Aegæ, quæ templum habent Neptuni, quarta Bura: poſt hanc eſt Helice, quo Iones confugerunt pugna ab Achæis victi, indeque tandem ſunt ejecti: poſt Helicem eſt Aegium, 11 Rhypenſes, Patrenſes, Pharenſes;

A καὶ οὗτοι, καὶ οἱ Ἴωνες πρότερον· 1 εἶτα ἔδοξεν ἕνα * χειροτονεῖσθαι στρατηγόν. Ἄρατος δὲ στρατηγήσας, ἀφείλετο Ἀντίγονον τὸν Ἀκροκόρινθον, καὶ τὴν πόλιν τοῖς Ἀχαιοῖς προσέθηκε, καθάπερ καὶ τὴν πατρίδα· προσελάβετο δὲ καὶ Μεγαρέας· καὶ τὰς παρ᾽ ἑκάστοις τυραννίδας * καταλύων, Ἀχαιοὺς ἐποίει τοὺς ἐλευθερωθέντας· καὶ μετ᾽ ὀλίγα τὴν Πελοπόννησον ἠλευθέρωσε τῶν τυραννίδων· ὥστε καὶ Ἄργος, καὶ * Ἑρμίων, καὶ Φλιοῦς, καὶ Μεγαλόπολις ἡ μεγίστη τῶν ἐν Ἀρκαδίᾳ προσετέθη τοῖς Ἀχαιοῖς, ὅτε δὴ καὶ πλεῖστον * ηὔξηντο· ἦν δ᾽ ὁ καιρὸς, ἡνίκα Ῥωμαῖοι Καρ-
B χηδονίους ἐκ τῆς Σικελίας ἐκβαλόντες, ἐστράτευσαν ἐπὶ τοὺς * περὶ τὸν Πάδον Γαλάτας. Μέχρι δὲ τῆς Φιλοποίμενος στρατηγίας συμμείναντες ἱκανῶς οἱ Ἀχαιοὶ, διελύθησαν κατ᾽ ὀλίγον, ἤδη Ῥωμαίων ἐχόντων τὴν Ἑλλάδα σύμπασαν, καὶ οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον ἑκάστοις χρωμένων, ἀλλὰ τοὺς μὲν συνέχειν τοὺς δὲ καταλύειν βουλομένων. 3 Εἶτα λέγει αἰτίαν τοῦ * ἐμπλατύνεσθαι τοῖς περὶ Ἀχαιῶν λόγοις, τὸ ἐπὶ τοσοῦτον αὐξηθέντας, ὡς καὶ Λακεδαιμονίους ὑπερβαλέσθαι 4 μὴ ἀξίους γνωρίζεσθαι. 5 Ἡ δὲ τάξις τῶν τόπων, οὓς κατῴ-
C κουν, εἰς δώδεκα μέρη * διῃρημένη, τοιαύτη τίς ἐστι. 6 Μετὰ Σικυῶνα * Πελλήνα κεῖται· 7 εἶτα Αἴγειρα δευτέρα· τρίτη Αἰγαὶ, Ποσειδῶνος ἱερὸν ἔχουσα· 8 τετάρτη, Βοῦρα· μετ᾽ αὐτὴν Ἑλίκη, 9 εἰς ἣν * καταπεφεύγεισαν Ἴωνες μάχῃ κρατηθέντες ὑπ᾽ Ἀχαιῶν καὶ τὸ τελευταῖον ἐξέπεσον ἐνθένδε. μετὰ δὲ Ἑλίκην 10 Αἴγιον, καὶ Ῥύπες, καὶ Πατρεῖς, καὶ Φαρεῖς,

* Manuſſ. χειροτονηθῆναι.
* Scripti κατ᾽ ἀλλήλων, malè.
* Scripti, Ἑρμιώνην.
* Manuſſ. αὔξηνται.
* Scripti παρά.
* Manuſſ. ἐκπλατύνεσθαι.
* Lego, διῃρημένοι.
* Vulgo, Παλλήνη. ineptè.
* Manuſſ. κατέφυγον.

1. *εἶτα ἔδοξεν*) Polybius, *Μετὰ δὲ ταῦτα πάλιν ἔδοξεν αὐτοῖς ἕνα καθιστάνειν, καὶ τούτῳ πιστεύειν περὶ τῶν ὅλων.* Quadriennio poſtquam id eſt inſtitutum *ἐστρατήγησεν*. Aratus, adhuc pene puer & annorum viginti, de cujus rebus geſtis legendus Plutarch. in vita, & Polyb. lib. 11. p. 181 ed. Amſt. *Caſaub.*

2. *Addit deinde cauſam.*) Aſteriſcum allevi. Quis enim eſt ille, qui addit cauſam? *Xyland.*

3. *εἶτα λέγει*) Satis manifeſtum eſt deeſſe hîc nomen ejus à quo hanc hiſtoriam totam de politia Achæorum deſcripſit: quem dubium non eſt quin & alio loco prius nominaſſet, qui locus periit & ipſe. Nos autem jâm docuimus hæc fere omnia iiſdem verbis apud Polybium reperiri, cujus nomen hic putarem reponi deberi, ſi ſequentia verba in eo reperirem: Nam affert quidem Polybius rationem cur de Achæis tam multis agat: ſed ea alia eſt. *Caſaub.*

4. *μὴ ἀξίους γνωρίζεσθαι*) Non dubito quin ſcripſerit Strabo *μὴ ἀναξίους*: cauſam inquit affert prolixioris de Achæis ſermonis: Quod crediderit *μὴ ἀναξίους γνωρίζεσθαι*, ſed digniſſimos qui ab omnibus noſcerentur, *τοὺς ἐπὶ τοσ.* &c. *Idem.*

5. *ἡ δὲ τάξις*) Hoc ordine à Polybio Lib. 11. p. 179. nominantur, Patræ, Dyme, Pharæ, Tritæa, Leontion, Ægera, Pellene, Ægium, Bura, Ceraunia, Olenus & Helice. Aliter ab Herodoto Κλειοῖ: (Lib. I. c. 145.) apud quem legendum *καὶ Δύμη*, non *καὶ Δρίμη*. Vide & Pauſaniam. *Idem.*

D 6. *Μετὰ Σικυῶνα*) Herodotus I. c. 145. *Πελλήνη μέντε πρώτη πρὸς Σικυῶνος.* Ineptè autem Pallene erat hîc ſcriptum. *Idem.*

7. *εἶτα Αἴγιρα*) Herodotus I. c. 145. *Μετὰ δὲ Αἴγιρα καὶ Αἰγαί.* *Idem.*

8. *τετάρτη Βοῦρα.*) Sequitur apud Herodot I. c. 145. *καὶ Βοῦρα καὶ Ἑλίκη.* *Idem.*

9. *εἰς ἣν καταπεφευγ* I.) Herodotus I. 145 de Helice, *εἰς τὴν κατέφυγον Ἴωνες ὑπὸ Ἀχαιῶν μάχῃ ἑσσωθέντες.* *Idem.*

10. *Αἴγιον καὶ Ῥύπες*) Herodot. I. c. 145. *καὶ Αἴγιον καὶ Ῥύπες καὶ Πατρέες καὶ Φαρέες, καὶ Ὤλενος.* *Idem.*

11. *Rhypenſes*) Ῥυπεῖς. Pauſanias habet *ῥίπες*. Ripes. Sed paulo poſt cum Υ ſcriptum vocabulum hoc inculcatur apud noſtrum, videtur autem *μέγας* à *μέλας* eſſe inculcatum, vixque puto magnum fuiſſe aut nobilem fluvium. Euſtathius omiſit prorſus citans hunc locum Iliad. β΄. 570. *Xyland.*

1. ποτα-

p. 386. εἶτ' Ὤλενος, παρ' ὃν [1] ποταμὸς μέγας Μέλας· A εἶτα Δύμη καὶ Τριταιεῖς. Οἱ μὲν οὖν Ἴωνες κωμηδὸν ᾤκουν, οἱ δ' Ἀχαιοὶ πόλεις ἔκτισαν, ὧν εἰς τινας ὕστερον συνῴκισαν, καὶ ἐκ τῶν ἄλλων μερίδων ἐνίας· καθάπερ τὰς Αἰγὰς εἰς Αἴγειραν, Αἰγαῖοι δ' ἐλέγοντο οἱ ἐνοικοῦντες. Ὤλενον δὲ εἰς Δύμην· δείκνυται δ' * ἴχνος μεταξὺ Πατρῶν, καὶ Δύμης τοῦ παλαιοῦ τῶν Ὠλενίων κτίσματος· αὐτοῦ δὲ, καὶ τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἱερὸν ἐπίσημον Δύμης μὲν ἀπέχον τετταράκοντα σταδίους, Πατρῶν δὲ ὀγδοήκοντα. Ὁμώνυμοι δ' εἰσὶ ταῖς μὲν Αἰγαῖς ταύταις, [2] αἱ ἐν Εὐβοίᾳ· τῷ δὲ Ὠλένῳ, [3] τὸ ἐν Αἰτωλίᾳ κτίσμα, B καὶ αὐτὸ ἴχνη σῷζον μόνον. Ὁ δὲ ποιητὴς τοῦ μὲν ἐν Ἀχαΐᾳ Ὠλένου οὐ μέμνηται· ὥσπερ οὐδ' ἄλλων πλειόνων τῶν περὶ τὸν Αἰγιαλὸν οἰκούντων· ἀλλὰ κοινότερον * λέγων.

* Manuſſ. ἴχνη.

* Manuſſ. λέγει.

Iliad. β. ꝟ. 576. Αἰγιαλόν τ' ἀνὰ πάντα, καὶ ἀμφ' Ἑλίκην εὐρεῖαν.

Τοῦ δ' Αἰτωλικοῦ μέμνηται, ὅταν φῇ·

Iliad. β. 639. Οἱ Πλευρῶν' ἐνέμοντο, καὶ Ὤλενον.

Τὰς Αἰγὰς δὲ ἀμφοτέρας λέγει· τὴν μὲν Ἀχαϊκὴν,

Iliad. θ. 203. Οἱ δέ τοι εἰς Ἑλίκην τε, καὶ Αἰγὰς δῶρ' ἀνάγουσι·

ὅταν δὲ φῇ,

Iliad. ν. 21. 34. Αἰγάς, ἔνθα δέ οἱ κλυτὰ δώματα βένθεσι λίμνης. C

Ἔνθ' ἵππους ἔστησε Ποσειδάων·

* Manuſſ. λεχθῆναι.

[4] βέλτιον δέχεσθαι τὰς ἐν Εὐβοίᾳ· ἀφ' ὧν εἰκὸς καὶ τὸ πέλαγος Αἰγαῖον * κληθῆναι· ἐκεῖ δὲ καὶ τῷ Ποσειδῶνι ἡ πραγματεία πεποίηται, ἡ περὶ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον. Πρὸς δὲ ταῖς Ἀχαϊκαῖς ὁ Κρᾶθις ῥεῖ ποταμός, ἐκ δυεῖν ποταμῶν αὐξόμενος, ἀπὸ τοῦ κίρνασθαι τὴν ὀνομασίαν ἔχων· [5] ἀφ' οὗ καὶ ὁ ἐν Ἰταλίᾳ Κρᾶθις. Ἑκάστη δὲ τῶν δώδεκα μερίδων ἐκ δήμων συνειστήκει ἑπτά, καὶ ὀκτώ· τοσοῦτον εὐανδρεῖν τὴν χώραν συνέβαινεν. Ἔστι δ' ἡ Πελλήνη D * στάδια ἑξήκοντα τῆς θαλάττης ὑπερκειμένη,

* Scripti σταδίοις.

tum Olenus, & ad eam Melas fluvius magnus: poſt Dyme & Tritæenſes. Ac Iones quidem per vicos habitaverunt: Achæi urbes condiderunt, in quarum quaſdam poſtmodo traduxerunt aliarum partium incolas: ſicut Aegæ Aegiram ſunt tranſlatæ, civibus Aegæis appellatis, & Olenus Dymam: & quidem inter Patras ac Dymen veſtigia monſtrantur antiquæ Oleniorum habitationis: ibidemque nobile Aſculapii templum, Dyme XL. Patris XXC. ſtadiis diſtans. Harum Aegarum cognomines ſunt in Eubœa Aegæ: & idem cum Oleno nomen geſſit in Aetolia conditum oppidum, cujus tantum rudera ſuperſunt. Homerus Achaicæ Oleni non meminit, ſicut & aliorum ad litus (Aegialum inde regioni nomen fecerunt) habitantium. Sed communi hoc omnes dicto complectitur,

Litus & Aegiali totum, ſpacioſam Helicenque.

Aetolici autem Oleni mentionem facit:

Qui Pleuronem habuere, atque Olenon.

Aegas ambas refert: Achaicam urbem hic,

Qui tibi dona Helicenque, & ad Aegas munera portant

Cum verò dicit:

Aegas, quâ ſtagni domus illi condita in imo eſt,

Hic Neptunus equos ſtatuit:

præſtat Euboicas intelligere, à quibus probabile eſt Aegæum mare fuiſſe appellatum: atque ibi fingitur rem geſſiſſe bello Trojano Neptunus. Ad Achaicas porrò Aegas fluvius eſt Crathis, qui ex duobus fluminibus auctus, à permixtione ſeu temperatione nomen habet: ut & Italiæ Crathis. Quævis autem de Achaiæ duodecim portionibus, curiis ſeu populis conſtitit VII. aut etiam IIX. adeo contigit abundare viris eam regionem. Pellene ſtadiis à mari LX. diſtat,

1. *ποταμὸς μέγας Μέλας*) Sic legit Euſtathius quoque locum integrum deſcribens edit Baſ. pag. 220. Nam Xylander neſcio quare hoc neget, niſi fortaſſe aliter habet illum locum Romana editio, quæ mihi, cùm hæc ſcriberem, non erat ad manum. Ego ſane in nomine hujus fluvii vehementer hæreo. Pirus enim vocatur ab Herodoto, (unde locum integrum ſumſit noſter) & Pauſ. VII. c. 18. non Melas. Sic Herod. I. c. 145. de Oleno, *ἐν τῷ Πεῖρος ποταμὸς μέγας ἐστί*, quo ex loco intelligimus non fuiſſe cur de voce *μέγας* ita ſe torqueret Xylander: quando etiam Herodotus eam agnoſcit. Melanem tamen in iſto tractu nominant alii quoque, ut Dionyſ. Afer & Callimach. *Caſaub.*

2. *αἱ ἐν Εὐβοίᾳ*) & quæ alibi ſunt: Nam Ægæ, inquit Steph. multæ fuêre. *Idem.*

3. *τὸ ἐν Αἰτωλίᾳ*) de quo infra lib. x p. 451.

4. *βέλτιον δέχεσθαι*) Reprehendit eos qui locum poëtæ ex Iliadis *ῥαψ. ν.* de Ægis Peloponneſiacis intepretabantur: quod facit antiquus ſcholiaſtes. Similis locus *ὀδ. ε.* ꝟ 381. de Neptuno, *Ἵκετο δ' εἰς Αἰγὰς ὅθι οἱ κλυτὰ δώματ' ἔασιν* i. e. *Pervenit autem ad Ægas ubi ei inclytæ domus ſunt*, ubi Scholiaſtes *πόλιν Ἀχαΐας* eſſe dicens, addit, *οἱ δὲ νῆσον πρὸ τῆς Εὐβοίας ἱερὰν Ποσειδῶνος.* *Idem.*

5. *ἀφ' οὗ καὶ ὁ*) ſcilicet *ἀπὸ τῆς κράσεως.* Herodoti locus ita habet L. I. c. 145. *Καὶ Αἰγαί. ἐν τῇ ποταμὸς ἀέναός ἐστι ἀπὸ τοῦ ὁ ἐν Ἰταλίῃ ποταμὸς τὸ ὄνομα ἔσχε*, quem ſi ſequi voluit Strabo, repetendum erit, non *κίρνασθαι*, ſed *ποταμοῦ*, niſi quis putet Herodoti locum mutilum hodie edi. *Idem.*

caſtellum munitum. Eſt & pagus Pellene, inter Aegas & Pellenen, unde nomen Pellenicis chlænis, quæ in certaminibus præmii loco proponebant. Pelana autem Laconicæ locus eſt verſus Megalopolitidem vergens. Aegira in colle eſt ſita. Bura ſupra mare ad XL. circiter ſtadia: quam terræ motibus abſorberi contigit: à fonte, qui ibi eſt, Sybarin Italiæ fluvium denominatum ajunt: Porrò Aega (nam ſic quoque Aegas appellant) nunc quidem non habitatur; urbem autem habent Aegienſes. Aegium incolis ſatis frequentatur. Ibi narrant Jovem fuiſſe à capra nutritum, ut & Aratus dicit.

Sacra capella; ſuo quæ dicitur ubere ſummum

Nutriviſſe Jovem. --- & addit.

Oleniam Jovis hanc vates dixere capellam:

ſignificans id prope Olenum eveniſſe. Eſt ibi etiam Ceraunia ſublimi in petra condita. Et hæc Aegienſium ſunt, & Helice, Aenariumque Jovis lucus, Achæorum deſtinatus comitiis. Aegium urbem perfluit amnis Selinus: ejuſdem nominis cum Selinunte, qui Epheſi præter Dianæ templum labitur: & alio qui in ea quæ nunc eſt Elide præterit locum, quem Xenophon dicit ſe oraculo monitum Dianæ emiſſe: eſt & alius Selinus apud Hyblæos Megarenſes, quos Carthaginenſes expulerunt. Quod ad reliquas ſive urbes ſive portiones Achajæ attinet, Rypes non habitantur: regionem, cui Rypidi nomen fuit, Aegienſes ac Pharienſes occuparunt. Et Aeſchylus alicubi hæc habet:

Sacramque Buran, & Ceraunias Rypas.

Fuit hæc Myſcelli patria, qui Crotonem

A φρούριον ἐρυμνόν· [1] Ἔστι δὲ καὶ κώμη Πελλήνη, ὅθεν καὶ [2] αἱ Πελληνικαὶ χλαῖναι, ἃς καὶ ἆθλα ἐτίθεσαν ἐν τοῖς ἀγῶσι, κεῖται δὲ μεταξὺ * Αἰγαίων, καὶ Πελλήνης· τὰ δὲ Πέλανα * ἕτερον τούτων ἐστὶ Λακωνικὸν χωρίον, ὡς πρὸς τὴν Μεγαλοπολίτιν νεῦον. Αἴγειρα δ' ἐπὶ βουνοῦ κεῖται. Βοῦρα δ' ὑπέρκειται τῆς θαλάττης ἐν τετταράκοντά που σταδίοις, [3] ἣν ὑπὸ σεισμῶν καταποθῆναι συνέβη. Ἀπὸ δὲ τῆς ἐνταῦθα κρήνης Συβάριδος τὸν κατὰ τὴν Ἰταλίαν ποταμὸν ὀνομασθῆναι φασίν. Ἡ δ' Αἰγὰ (καὶ γὰρ οὕτω λέγουσι p. 387. τὰς Αἰγάς) νῦν μὲν οὐκ οἰκεῖται· τὴν δὲ πόλιν ἔχουσιν Αἰγιεῖς, Αἴγιον δ' ἱκανῶς οἰκεῖται. Ἱστο-

B ροῦσι δ' ἐνταῦθα καὶ τὸν Δία ὑπ' αἰγὸς * τραφῆναι, καθάπερ φησὶ καὶ Ἄρατος.

Αἲξ ἱερή, τὴν μέν τε λόγος Διὶ μαζὸν * ἐπισχεῖν.

Ἐπιλέγει δὲ καὶ ὅτι,

Ὠλενίην δέ μιν αἶγα Διὸς καλέουσ' ὑποφῆται·

δηλῶν τὸν τόπον, διότι πλησίον Ὠλένου· αὐτοῦ δὲ καὶ ἡ Κεραυνία, ἐπὶ πέτρας ὑψηλῆς ἱδρυμένη. Αἰγιέων δ' ἐστὶ καὶ ταῦτα καὶ Ἑλίκη, καὶ τὸ τοῦ Διὸς ἄλσος τὸ Αἰνάριον, ὅπου συνῄεσαν οἱ Ἀχαιοὶ βουλευσόμενοι περὶ τῶν κοινῶν. Ῥεῖ δὲ διὰ τῆς Αἰγιέων πόλεως ποταμὸς Σελινοῦς, ὁμώνυμος [4] τῷ τε ἐν Ἐφέσῳ παρὰ τὸ Ἀρτεμίσιον ῥέοντι, καὶ τῷ ἐν τῇ νῦν Ἠλείᾳ τῷ παραρρέοντι τὸ

C χωρίον, [5] ὅ φησιν ὠνήσασθαι τῇ Ἀρτέμιδι * Ξενοφῶν, κατὰ χρησμόν· ἄλλος δὲ Σελινοῦς ὁ [6] παρὰ τοῖς Ὑβλαίοις Μεγαρεῦσιν, οὓς ἀνέστησαν Καρχηδόνιοι. Τῶν δὲ λοιπῶν πόλεων τῶν Ἀχαϊκῶν εἴτε μερίδων, Ῥύπες μὲν οὐκ οἰκοῦνται· τὴν δὲ χώραν Ῥυπίδα καλουμένην ἔσχον Αἰγιεῖς καὶ * Φαρεῖς· καὶ Αἰσχύλος δὲ λέγει που.

[7] * Βοῦραν θ' ἱερὰν καὶ Κεραυνίας Ῥίπας.

[8] Ἐκ δὲ τῶν Ῥυπῶν ἦν ὁ Μύσκελλος, ὁ Κρότωνος

* Manuſſ. Αιγῶν & Αἰγιυ.
* Manuſſ. ἕτερα.
* Manuſſ. ἀνατραφῆναι.
* Manuſſ. ὑποσχεῖν.
* Scripti, Ξενοφῶντα.
* Manuſſ. Φαρεῖς.
* Scripti Κυφ.

1. ἔστι δὲ καὶ κώμη) Videtur duas Pellenes facere, ſed adhibenda eſt Pauſaniæ deſcriptio, quæ locum interpretabitur L. VII. c. 26. Πελληνεῦσι δὲ ἡ πόλις ἐστὶν ἐπὶ λόφου κατὰ ἄκραν τὴν κορυφὴν ἐς ὀξὺ ἀνεστηκότος· τοῦτο μὲν δὴ ἀπότομον, καὶ δι' αὐτό ἐστιν ἀοίκητον· τῷ δὲ χθαμαλωτέρῳ πεπόλισταί σφισιν οὐ συνεχὴς ἡ πόλις· ἐς δὲ μοίρας νενεμημένη δύο, ὑπὸ τῆς ἄκρας μεταξὺ ἀνεχούσης. i. e. *Eſt oppidum ipſum in jugo ſitum. Jugi ſupremus vertex in acutiſſimum aſſurgit faſtigium: ſed nullæ ea in parte, quod maxime ardua & prærupta eſt, domus. In planiore clivi parte infra montis cacumen utrimque habitatur.* Caſaub.

2. αἱ Πελληνικαὶ χλαῖναι) De his Heſychius & Pindari ſcholiaſtæ. Pindarus Ὀλυμπ. εἰδ. IX. p. 93. ed. P. Stephani.

Καὶ ψυχρᾶν ὁπότ' εὐδιανὸν, φαρμακὸν αὐρᾶν.
Πελλάνα φέρε i. e.
Et frigidorum quando propulſatorium
Remedium ventorum apud
Pellenem retulit.

Docet autem Ariſtophanis ſcholiaſtes (Ὀρν. pag. 607. ed. Biſeti) ἐν τοῖς Ἡραίοις Pellenenſium feſto eas proponi ſolitas. *Idem.*

D 3. ἣν ὑπὸ σεισ.) Hujus caſus notiſſimus eſt. Vide libro primo p. 54 & 58. *Idem.*

4. τῷ τε ἐν Ἐφέσῳ) Xenophon ἀναβασ. ε. p. 350. ed. FFurt. 1594. Καὶ ἐν Ἐφέσῳ δὲ παρὰ τὸν τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος νεὼν Σελλινοῦς ποταμὸς παραρρεῖ. *Idem.*

5. ὅ φησιν ὠνήσασθαι) Verba Xenophontis ἀναβασ. ε. p. 350. ed FFurt. 1594. Ξενοφῶν δὲ λαβὼν χωρίον ὠνεῖται τῇ θεῷ ὅπου ἀνεῖλεν ὁ θεός· ἔτυχε δὲ διαρρέων διὰ τοῦ χωρίου ποταμὸς Σελληνοῦς i. e. *eo recepto Xenophon agrum illo loco Deæ mercatus eſt, qui Apollinis oraculo demonſtratus erat. Perlabitur eum agrum Sellenus amnis.* ſic ſcribit, non Σελινοῦς: ſic tamen & Pauſ. VII. c. 24. *Id.*

6. παρὰ τοῖς Ὑβλαίοις) In Sicilia, vide lib. VI. pag. 267. *Idem.*

7. Βοῦραν θ' ἱερὰν) Malim ἱεράντε. Βοῦραν *Idem.*

8. Ἐκ δὲ τῶν Ῥυπῶν ἦν ὁ Μύσκελλος, ὁ Κρότωνος οἰκιστής. *Rypes fuit Myſcelli patria, qui Crotonem condidit.*) Cluverius contendit ex Ovidio & Luciano legendum eſſe Μίκυλλος: eum vide Italiæ antiquæ lib. 4. *Palmer.*

οἰκιστής. Τῆς δὲ Ρυπίδος καὶ τὸ Λεῦκτρον ἦν δῆμος τῶν Ρυπῶν. [1] Μετὰ δὲ τούτοις Πάτραι, πόλις ἀξιόλογος. Μεταξὺ δὲ τὸ Ρίον, καὶ τὸ Ἀντίρριον, ἀπέχον Πατρῶν στάδια τετταράκοντα. Ρωμαῖοι δὲ νεωστὶ μετὰ τὴν * Ἀκτιακὴν νίκην ἵδρυσαν αὐτόθι τῆς στρατείας μέρος ἀξιόλογον· (καὶ διαφερόντως εὐανδρεῖ νῦν·) [2] ἀποικίαν Ρωμαίων * οὖσαν· ἔχει δὲ ὕφορμον μέτριον. Ἐφεξῆς δ' ἐστὶν ἡ Δύμη πόλις ἀλίμενος, [3] πασῶν δυσμικωτάτη, [4] ἀφ' οὗ καὶ τοὔνομα. πρότερον δ' [5] ἐκαλεῖτο Στρατός· διαιρεῖ δὲ αὐτὴν ἀπὸ τῆς Ἠλείας κατὰ τὸ Βουπράσιον [6] ὁ Λάρισος ποταμὸς ῥέων ἐξ ὄρους· τοῦτο δ' [7] οἱ μὲν Σκόλλιν καλοῦσιν, Ὅμηρος δὲ πέτρην Ὠλενίην. Τοῦ δ' Ἀντιμάχου Καυκωνίδα τὴν Δύμην εἰπόντος, οἱ μὲν ἐδέξαντο ἀπὸ τῶν Καυκώνων ἐπιθέτως εἰρῆσθαι αὐτὸ, μέχρι δεῦρο καθηκόντων, καθάπερ ἐπάνω προείπομεν· οἱ δ' ἀπὸ Καύκωνος ποταμοῦ τινος, ὡς αἱ Θῆβαι Διρκαῖαι, καὶ Ἀσωπίδες, Ἄργος δ' Ἰνάχιον, Τροία δὲ Σιμουντίς. Δέδεκται δ' οἰκήτορας καὶ ἡ Δύμη μικρὸν πρὸ ἡμῶν, ἀνθρώπους μιγάδας, οὓς ἀπὸ τοῦ πειρατικοῦ πλήθους * περιλιπεῖς ἔσχε Πομπήϊος, καταλύσας τὰ λῃστήρια· καὶ ἱδρύσας τοὺς μὲν ἐν Σόλοις τοῖς Κιλικίοις, [8] τοὺς δ' ἄλλοθι, καὶ δὴ καὶ ἐνταῦθα. [9] Ἡ δὲ Φάρα συνορεῖ μὲν τῇ Δυμαίᾳ· καλοῦνται δὲ οἱ μὲν ἐκ ταύτης τῆς Φάρας, Φαριεῖς· οἱ δ' ἐκ τῆς Μεσσηνιακῆς, Φαραιᾶται. Ἔστι δ' ἐν τῇ Φαραϊκῇ, Δίρκη κρήνη ὁμώνυμος τῇ ἐν Θήβαις· ἡ δ' Ὤλενος, ἔστι μὲν ἔρημος, κεῖται δὲ μεταξὺ Πατρῶν καὶ Δύμης· ἔχουσι δὲ Δυμαῖοι τὴν χώραν. Εἶτ' Ἄραξος τὸ ἀκρωτήριον τῆς Ἠλείας ἀπὸ ἰσθμοῦ [10] στάδιοι χίλιοι.

* Vulgo, Ακτιαϊκήν.

* ſcripti οὖσα.

p. 388.

* Manuſſ. περιλιπές.

A condidit. Sed & Leuctrum pagus fuit Rypidis, ad urbem Rypas pertinens. Poſteà ſequuntur Patræ, urbs memorabilis. Inde Rium eſt, & Antirrium Patris diſtans ſtadia xl. Romani nuper eò in coloniam deduxerunt magnam partem exercitus, quo in Actiaca paranda victoria uſi fuerant: & nunc valde copia virorum floret, habetque mediocrem navium ſtationem. Deinceps Dyme eſt, ſic dicta quod ultima eſt verſus occidentem, urbs portu carens. Hanc antè Stratum nominatam, ab Elea dividit apud Bupraſium Lariſſus amnis è monte profluens, quem alii Scollin, Homerus Oleniam petram appellat. B Jam cùm Dymen Antimachus dixerit Cauconidem, quidam cognomen hoc ei impoſitum cenſuerunt propter Caucones, qui (uti ſuprà oſtendimus) eò uſque pertinuerint, alii à fluvio quodam tractum nomen putant: quomodo Thebæ appellantur Dircææ & Aſopides, Argos Inachium, Troja Simuntis. Paulò ante noſtram ætatem convenæ homines Dymen habitatum ſunt miſſi, reliquiæ maritimorum prædonum, quos Pompejus exciderat, alioſque Solis Ciliciæ, alios alibi, quoſdam Dymæ collocavit. Phara Dymæ eſt contermina, ejus incolæ Pharienſes dicuntur: C cum ſit & Meſſeniaca Phara, unde Pharatæ. Eſt apud Pharienſes fons Dirce, Thebano cognominis. Olenus deſerta nunc eſt, agrumque Dymæi poſſident: ſita fuit inter Patras ac Dymen. Sequitur Araxus Eleæ promontorium, CIↃ. ab iſthmo ſtadiis diſſitum.

1. *Μετὰ δὲ τούτοις Πάτραι, πόλις ἀξιόλογος· Μεταξὺ δὲ τὸ Ρίον, καὶ τὸ Ἀντίρριον, ἀπέχον Πάτρων στάδια τεσσαράκοντα.*) In quo loco Strabonis ſuſpicor eas voces *καὶ τὸ Ἀντίρριον* eſſe à mala manu, & ſcioli additamentum: nulla enim ratio movebat Strabonem, qui jam de Antirrhio plura dixerat, & hoc loco de Achajæ locis tractat, ut de Antirrhio rurſus verba faceret, quod non erat inter Rupas & Patras, de quibus agit Strabo: ſed tantum convenit Rhio Αχαϊκῷ, tum vox ſingulariter expreſſa *ἀπέχον* indicat, eum de uno tantum Rhio, non de duobus loqui voluiſſe. Ideo ſi quid in eo video, exulare debent ex Strabonis textu hæc verba *καὶ τὸ Ἀντίρριον*. *Palm. in Deſcript. Græc. Antiq. l.* IV. *c.* 4. *p.* 489.

2. *ἀποικίαν Ρωμαίων*) Lego cum vetere interprete, *ἀποικία Ρωμαίων οὖσα*. *Caſaub.*

3. *πασῶν δυσμ.*) *τῶν Αχαϊκῶν* videlicet. *Idem.*

4. *ἀφ' οὗ καὶ τοὔνομα*) Aliter Pauſanias VII. c. 17. ſentit, qui Iones hoc illi nomen dediſſe ait vel à muliere Dyma, vel à viro Dymante. *Idem.*

5. *ἐκαλεῖτο στρατὸς*) Sic legit etiam Euſtathius. At Pauſanias. VII. c. 17. *Πάλειαν* prius fuiſſe Dymen appellatam narrat. & profert carmen hoc.

—— ὁ δ' Ἀχαιὸς
Πατρίδα Πάλειαν θῆκ' ὀνομαστοτέραν. i. e.
—— *Achivus.*
Per quem Palea clarius enituit. Idem.

6. *ὁ Λάρισος*) Sic Pauſ. VI. c. 26. & VII. 17. *Idem.*

7. *οἱ μὲν Σκόλλιν*) Vide ſupra in Eliacis p. 341. *Idem.*

8. *τοὺς δ' ἄλλοθι*) Dio libro XXXVI. pag. 18. ed. 1606. hac de re, *καὶ ὅπως μηδ' αὖθις ποτε ἐς ἀνάγκην πονηρῶν ἔργων ὑπὸ πενίας ἀφίκωνται, καὶ χώρας σφίσιν ὅσας ἐρήμους ἑώρα, καὶ πόλεις ὅσαι ἐποίκων ἐδέοντο ἐδίδου.* i. e. *tum, ne denuo paupertas eos ad flagitia impelleret, agros eis, quos deſertos videbat, colendos habitataſque urbes colonis indigentes tradidit.* Appiani autem verba erunt pro commentario de Bell. Mithrid. D p. 237. ed. H. Steph. 1592. Piratas ait, *ἐς Μᾶλλον, καὶ Ἄδανα, καὶ Ἐπιφάνειαν ἢ εἴ τι ἄλλο πόλισμα ἕτερον ἔρημον ἢ ὀλιγάνθρωπον ἦν τῆσδε τῆς τραχείας Κιλικίας, συνῴκισε· τοὺς δέ τινας αὐτῶν καὶ ἐς Δύμην τῆς Ἀχαΐας ἐξέπεμπεν.* i. e. *Mallum, Adana, Epiphaniam, & ſi quod aliud erat infrequens oppidum in aſpera Cilicia habitare juſſit: nonnullos etiam ex his miſit Dymen in Achajam.* Vide Plutarchum in Pompejo. Cicero autem ad Att. XVI. ep. 1. auctor eſt Dymæos mortuo Cæſare agro fuiſſe pulſos. *Idem.*

9. *Η δὲ Φάρα*) Longè aliter ſentit Steph. apud quem plurali numero *Pharæ* vocantur, quæ ſunt in Achaja, & ejus incolæ, non ut habet Strabo *Φαριεῖς*, ſed *Φαραιεῖς*. Meſſeniacarum autem *Φαρῶν*, *ἐθνικὸν* eſſe ait, *Φαραΐτης*. *Idem.*

10. *στάδιοι χίλιοι*) E loco quodam ſuperiore puto addendum huic ſummæ xxx. quæ tamen potuerunt à Strabone omitti. *Idem.*

A Arcadia in medio eſt Peloponneſi, plurimamque montoſam regionem continet. Maximus ejus mons eſt Cyllene, cujus perpendiculum alii xx. alii ad xv. ſtadia ponunt. Videntur autem Arcadicæ gentes eſſe vetuſtiſſimæ Græcarum, Azanes inquam, Parrhaſii, & aliæ ſimiles. Neque nos illius regionis calamitates, quibus conſumta eſt, ſinunt de ea prolixè diſſerere. Nam & urbes continentibus bellis deletæ ſunt, quarum aliquando viguerat fama, & agros coloni deſeruerunt jam inde ab eo tempore, quo in Megalopolin (*id vocabuli magnam urbem ſignificat*) pleræque urbes fuerunt contractæ. Nunc quidem Megalopolis ipſa illud Comici implevit : nam

Eſt ſolitudo magna nunc Megalopolis.

Paſcua ſunt ibi pro pecora larga, maximè pro aſinis, & equis admiſſariis, ſed & equorum Arcadicorum genus optimum eſt, ſicut & Argolicorum vaſtitas quoque ea, quæ Aetoliæ & Acarnaniæ accidit, minus ad educendos equos commoda reddidit ea loca, quàm ſunt Theſſaliæ. De Arcadibus porrò urbibus Mantineam Epaminondas nobilitavit, victis ibi altero prœlio Lacedæmoniis, quo in prœlio ipſe etiam occubuit. Verùm hæc, & Orchomenus, Heræa, Cletor, Pheneus, Stymphalus, Mænalus, Methydrium, Caphyenſes, ac Cynætha, aut omnino interciderunt, aut vix veſtigia earum & indicia apparent. Tegea adhuc mediocriter conſtat. Supereſt etiam Minervæ 7 Aleæ templum, exiguo cultu: & Jovis Lycæi fanum ad montem Lyceum. Quas verò Homerus refert

Ripen, ac Stratiam, & ventoſa mœnia Eniſpæ:

Ἀρκαδία δ᾽ ἐστὶν ἐν μέσῳ μὲν τῆς Πελοποννήσου, πλείστην δὲ χώραν ὀρεινὴν ἀποτέμνεται· μέγιστον δ᾽ ὄρος ἐν αὐτῇ Κυλλήνη· τὴν γοῦν κάθετον, οἱ μὲν εἴκοσι * στάδια φασὶν, οἱ δ᾽ ὅσον πέντε καὶ δέκα. [1] Δοκεῖ δὲ [2] παλαιότατα ἔθνη εἶναι τὰ Ἀρκαδικὰ τῶν Ἑλλήνων, [3] Ἀζᾶνές τε [4] καὶ Παῤῥάσιοι, καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι. Διὰ δὲ τὴν τῆς χώρας παντελῆ κάκωσιν, οὐκ ἂν προσήκοι μακρολογεῖν * ὑπὲρ αὐτῶν. Αἵ τε γὰρ πόλεις ὑπὸ τῶν συνεχῶν πολέμων ἠφανίσθησαν, ἔνδοξοι γενόμεναι πρότερον· τήν τε χώραν οἱ γεωργήσαντες ἐκλελοίπασιν ἐξ ἐκείνων ἔτι τῶν χρόνων, ἐξ ὧν εἰς τὴν προσαγορευθεῖσαν [5] Μεγαλόπολιν αἱ πλεῖσται συνῳκίσθησαν. B Νυνὶ δὲ καὶ αὐτὴ ἡ Μεγαλόπολις τὸ τοῦ κωμικοῦ πέπονθε, καὶ

Ἐρημία μεγάλη ἐστὶν ἡ Μεγαλόπολις.

* Βοσκήμασι δ᾽ εἰσὶ νομαὶ δαψιλεῖς, καὶ μάλιστα ὄνοις, καὶ ἵπποις τοῖς ἱπποβάταις· ἔστι δὲ καὶ τὸ γένος τῶν ἵππων ἄριστον τὸ Ἀρκαδικόν· καθάπερ καὶ τὸ Ἀργολικὸν, καὶ τὸ Ἐπιδαύριον. Καὶ ἡ τῶν Αἰτωλῶν δὲ καὶ Ἀκαρνάνων ἐρημία πρὸς ἱπποτροφίαν εὐφυὴς γέγονεν, οὐχ ἧττον τῆς Θετταλίας. Μαντίνειαν μὲν οὖν ἐποίησεν ἔνδοξον [6] Ἐπαμεινώνδας, τῇ δευτέρᾳ C νικήσας μάχῃ Λακεδαιμονίους, ἐν ᾗ καὶ αὐτὸς ἐτελεύτα. Καὶ αὐτὴ δὲ, καὶ Ὀρχομενὸς, καὶ Ἡραία, καὶ Κλείτωρ, καὶ Φενεὸς, καὶ Στύμφαλος, καὶ Μαίναλος, καὶ Μεθύδριον, καὶ Καφυεῖς, καὶ Κύναιθα, ἢ οὐκέτ᾽ εἰσὶν, ἢ μόλις αὐτῶν ἴχνη φαίνεται καὶ σημεῖα. Τέγεα δ᾽ ἔτι μετρίως συμμένει, καὶ τὸ ἱερὸν [8] τῆς Ἀλαίας Ἀθηνᾶς. Τιμᾶται δ᾽ * ἔτι μικρὸν, καὶ τὸ τοῦ Λυκαίου Διὸς ἱερὸν * κατὰ τὸ Λύκαιον ὄρος. Τῶν δ᾽ ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ λεγομένων,

Ῥίπην τε Στρατίην τε καὶ ἠνεμόεσσαν Ἐνίσπην·

* Manuſſ. σταδίων.

* Scripti, περί.

* Scripti, βοσκήματα δὲ ἦσαν.

* Vulgò, ἐπί.

* Manuſſ. κατὰ τὸ Λύκαιον κείμενον ὄρος.

Iliad. β. 606.

1. Δοκεῖ δὲ παλαιότατα ἔθνη εἶναι τὰ Ἀρκαδικὰ τῶν Ἑλλήνων) Ariſtophanis Scholiaſtes refert Arcades ante Lunam creatos fuiſſe: ideo à Lycophrone προσέληνοι dicuntur. Apollonius Argonaut. δ.

Ἄρκαδες, οἳ καὶ πρόσθε σεληναίης ὑδέονται.

Nonnus Dionyſ. μά.

Ἀρκαδίη προσέληνος, ἀνεβλάστησε δὲ μούνη
Πρεσβυτέρους φαέθοντος, ὅθεν φάος ἔσχε σελήνη.

Eudoxus ἐν γῆς περιόδῳ

Ἄρκαδες δοκοῦσι πρὸ τῆς σελήνης γεγονέναι.

Pauſan. Eliacor. ά docet Arcades ſemper idem ſolum incoluiſſe: quare, ut & Athenienſes, à ſcriptoribus αὐτόχθονες vocantur. M. Antonius Delrio in Senecæ Hippolyt. ℣. 783.

2. παλαιότατα) Arcadia tota antiquitatis laudem ſibi vindicabat : Ideo vocati ſunt olim προσέληνοι, ut vel ex Ovidio notum. At Æſchyli ſcholiaſtes aliam ejus appellationis rationem affert ad hoc carmen in Prometheo ℣. 437. ὁρῶν ἐμαυτὸν ὧδε προσελούμενον. i. e. *dum meipſum intueor ita ludibrio exceptum.* Caſaub. Vide Steph. ad Callim. Hymn. in Jov. ℣. 14.

3. Ἀζᾶνες) Azanum Arcadum Eurip. meminit & alii multi. Lege Pauſ. VIII. c. 4. *Idem.*

4. καὶ Παῤῥάσιοι) à Parrhaſio Arcadiæ monte, cujus Callim. in Dianam. ℣. 199. meminit. Vide Pauſan. *Idem.*

5. Μεγαλόπολιν) Hujus urbis περίβολος fuit ſtadiorum quinquaginta. auctor Polyb. Megalopolis autem ἅλωσιν & ruinam refert Polybius libro ſecundo. *Idem.*

6. Ἐπαμεινώνδας) Vide Diodorum Siculum, Probum & alios. *Idem.*

7. *Aleæ.*) Sic legi ex Herodoti Calliope & aliis ſcriptoribus. Græcum tamen reliqui ob contentioſos. *Xyland.*

8. τῆς Ἐλαίας) Omnino legendum eſt Ἀλαίας, ut habet Herodotus. Apud quem ſcribitur & Ἀλέη. ut habet Pauſanias. *Caſaub.*

εὑρεῖν τε χαλεπὸν, καὶ εὑροῦσιν οὐδὲν ὄφελος, διὰ τὴν ἐρημίαν. Ορη δ᾽ ἐπιφανῆ πρὸς τῇ Κυλλήνῃ Φολόη, καὶ Λύκαιον, καὶ Μαίναλος, καὶ τὸ Παρθένιον καλούμενον, καθῆκον
p. 389. ἐπὶ τὴν Αργείαν ἀπὸ τῆς Τεγεάτιδος. Περὶ δὲ τοῦ Αλφειοῦ καὶ Εὐρώτα τὸ συμβεβηκὸς παράδοξον [1] εἴρηται, καὶ τὸ περὶ Ερασῖνον [2] τὸν ἐκδιδόντα ἐκ τῆς Στυμφαλίδος λίμνης εἰς τὴν Αργείαν νυνὶ, πρότερον δ᾽ οὐκ ἔχοντα ἔκρυσιν· τῶν βερέθρων ἃ καλοῦσιν οἱ Αρκάδες [3] Ζέρεθρα, τυφλῶν ὄντων, καὶ μὴ δεχομένων ἀπέκρυσιν, ὥστε τὴν τῶν [4] * Στυμφαλίδων πόλιν, νῦν μὲν καὶ πεντήκοντα διέχειν σταδίους ἀπὸ τῆς λίμνης, τότε δ᾽ ἐπ᾽ αὐτῆς κεῖσθαι. Τἀναντία δ᾽ [5] ὁ Λάδων ἔπαθε, τοῦ ῥεύματος ἐπισχεθέντος ποτὲ διὰ τὴν ἔμφραξιν τῶν πηγῶν. συμπεσόντα γὰρ τὰ περὶ Φενεὸν βέρεθρα ὑπὸ σεισμοῦ, δι᾽ ὧν νῦν ἡ φορὰ, μονὴν ἐποίησε τοῦ ῥεύματος, μέχρι τῶν κατὰ βάθους φλεβῶν τῆς πηγῆς. Καὶ οἱ μὲν οὕτω λέγουσιν. Ερατοσθένης δὲ φησὶ, [6] περὶ Φενεὸν μὲν [7] τὸν * Ανίαν καλούμενον ποταμὸν, λιμνάζειν τὰ πρὸ τῆς πόλεως, καταδύεσθαι δ᾽ εἰς τινὰς [8] ἰσθμοὺς, οὓς καλεῖσθαι ζέρεθρα· τούτων δ᾽ * ἐμφραχθέντων, ἔσθ᾽ ὅτε ὑπερχεῖσθαι τὸ ὕδωρ εἰς τὰ πεδία· πάλιν δ᾽ ἀναστομουμένων, ἄθρουν ἐκ τῶν πεδίων ἐκπεσὸν, εἰς τὸν Λάδωνα καὶ εἰς τὸν Αλφειὸν ἐμβάλλειν, ὥστε καὶ τῆς Ολυμπίας ποτὲ κλυσθῆναι τὴν περὶ τὸ ἱερὸν γῆν, τὴν δὲ λίμνην συσταλῆναι. Τὸν Ερασῖνον τὸν περὶ Στύμφαλον ῥέοντα ὑποδύντα ὑπὸ τὸ ὄρος ἐν τῇ Αργείᾳ, πάλιν ἀναφανῆναι·

* Manuſſ. Στυμφαλίων.

* Scripti, Αβίαν.

* Manuſſ. ἐμφραχθέντα.

eas neque facile, neque ulla cum utilitate inveneris, cum ſint deſertæ. Montes præter Cyllenen inſignes ſunt Pholoë; Lycæum, Mænelus, & Parthenium à Tegeatide regione ad Argiam uſque pertingens. De Alpheo & Eurota quæ mirabilia jactantur, ſuprà retulimus, ac de Eraſino: qui è Stymphalide ortus in Argiam nunc exit, olim effluxione intercluſa, profundis ejus voraginibus obturatis, quæ Berethra Græci, Zerethra Arcades nuncupant, unde factum fuit, ut Stymphalus urbs nunc etiam L. à palude diſtet ſtadiis, cùm antè ad ipſam ſita eſſet paludis marginem. Diverſum planè eſt, quod Ladoni amni accidit: fluxus interceptus fuit aliquando ob ſcaturiginis obſtructos meatus, cum enim berethra apud Pheneum terræ motu in ſeſe concidiſſent, per quæ nunc amnis fertur, interceperunt fluxum uſque ad venas, quæ in imo ſcaturiginis erant, atque ita quidam narrant. Eratoſthenes autem tradit, apud Pheneum Aniam flumen ſtagnis effuſis vicina urbi loca obtexiſſe, ac in quoſdam ſubmerſum iſthmos, qui dicantur Zerethra, quibus obturatis, aliquando aquas in campos eluviem feciſſe: rurſum apertis, aquam è campis confertim dilapſam in Ladonem & Alpheum delabi, ita ut & Olympiæ terra, quæ circa templum eſt, fuerit aquis inundata, & palus facta arctior. Additur, Eraſinum præter Stymphalum labentem ſubire montem in Argea, rurſumque erumpere:

1. εἴρηται) libro ſexto, & ſupra hoc eodem *Caſaub.*

2. τὸν ἐκδιδόντα) Eraſinum hunc intelligebat Diodorus lib. XV. 365. T. II. ed. 1604 cum ſcribebat. ὅ, τε περὶ τὸ ϛυμφίον (Stymphalum intelligit, & ita leg.) εἰς τὸ χάσμα καταδυόμενος, ἐπὶ διακοσίους ϛαδίους φέρεται κεκρυμένος κατὰ γῆς καὶ κατὰ τὴν τῶν Αργείων πόλιν ἐξίησι. *Idem.*

3. Ζέρεθρα) Heſychius ζέρεθρα, βάραθρα κοιλοὶ τόποι. Notant autem Grammatici vocem eſſe Macedonicam (Ariſtoteles auctor eſt in Arcadia multa eſſe barathra. προβλη. p. 319.) *Idem.*

4. Στυμφαλίδος) Sic legendum non Στυμφαλίαν. *Idem.*

5. ὁ Λάδων) Idem dixit libro primo p. 60. Diodorus libro XV. p. 365. T. II. ed. 1604. ὅ, τε γὰρ περὶ Φενεὸν ποταμὸς εἰς τὴν γῆν καταδυόμενος ἐν τοῖς προτέροις χρόνοις ἠφανίζετο, τῶν κατα γῆς ἀντρῶν αὐτὸν ὑποδεχομένων. De Ladone multa Pauſan. V. 7. VI. 22. VIII. 26. *Idem.*

6. Περὶ Φενεὸν μὲν τὸν * Ανιαν καλούμενον ποταμὸν. *Apud Pheneum Aniam flumen.*) Notatur aſteriſco hic locus, eo quod variant codices in nomine hujus fluvii, & quidam ex Manuſcriptis habent Αβίαν, quod ipſum argumentum eſt lectionis non bene conſtitutæ: melior quidem vulgata, nam propius accedit ad veram lectionem, cujus eſt poſtrema pars dempto capite, niſi quod α pro ο habeat, & ἄνιαν pro ἄνιον. Nam vera lectio eſt Αροάνιον, quem plurieſ nominat Pauſanias. Lectio vero manuſcripti Αβίαν debet mutari in Ολβιον. Nam & ita etiam Aroanius ille vocabatur ab aliis, & erat binominis, ut Iſter. Id docet etiam Pauſanias in Arcadicis. *Palmer.*

7. τὸν Ανιαν) Apud Pauſ. VIII. c. 14. fluvius, qui per Pheneatarum agrum fluit, vocatur Ολβιος vel Αροάνιος. Athenæus vero lib. VIII. c. 1. p. 331. Aorum non Aroanium vocat, aitque ῥεῖν διὰ Φενεοῦ. *Caſaub.*

8. ἰσθμοὺς) prior interpres foramina vertit, ad ſententiam potius attendens, quam dictionis analogiam. Xylander vocem Græcam retinuit. Sed quid obſecro vocat iſthmos? aut qua ratione, iſthmi poterunt idem eſſe cum barathris? Hoc profectò tam eſt alienum à vocis ἰσθμὸς ſignificatione, ut nihil queat magis. Sed vox ſanè eſt corrupta, & ἰσμοὺς legendum, non ἰσθμοὺς. ἵζειν terra dicitur, quando ſidit fitque labes. Inde ἰσμὸς labes terræ. quam vocem etſi alibi non memini reperiſſe, tamen aſſerere non dubito, cum pulchrè ei ſua conſtet analogia: Nam et à δέζω fit δέσμα & δεσμὸς, ſic ab ἵζω fit ἵσμα & ἱσμὸς, ac voce quidem ἵσμα utitur Lycophron ℣. 731. Diodorus χάσμα vocat, quod hic ἰσμὸς vocatur. Libri ſcripti habent ἠθμοὺς, quod etiam eſt corruptum. *Idem.*

1. Στυ-

ideoque Iphicratem, cum in obſidione Stymphalis nihil proficeret, multis paratis ſpongiis conatum fuiſſe prohibere eam infra terram fluminis demerſionem: ſed cepto deſtitiſſe, ſigno cœlitus oblato. Propter Peneum eſt etiam ea quæ Stygis dicitur aqua, ſtillicidium aquæ pernicioſæ, quam ſacram habent. Tantum de Arcadia dictum eſto. ¶ Proinde Polybium à Maleis verſus ſeptentrionem ad Iſtrum uſque intervallum circiter ccIↃↃ ſtadiorum numerantem, non ineptè corrigit Artemidorus, qui id ſpacium definit IↃↃ. CIↃIↃ. ſtadiis. Cauſam errori præbuit, quod non breviſſimum interſtitium Polybius fuit dimenſus, ſed annotavit qualiſcunque itineris à copiarum ductore aliquo facti quantitatem. Fortaſſis haud abſurdè eos commemoravero hic qui conſtitores auctoreſque civitatum fuerunt in Peloponneſo poſt reditum Heraclidarum: ii fuerunt Corinthi Aletes, Sicyonis Phalces, Achaiæ Tyſamenus, Elidis Oxylus, Meſſenæ Chreſphontes, Lacedæmonis Euryſthenes ac Procles, Argorum Temenus: 5 in litore ſitæ regionis Aegæus & Deiphontes.

A Διὸ δὴ καὶ Ἰφικράτη πολιορκοῦντα τὴν Στυμ-
φαλὸν, καὶ μηδὲν περαίνοντα, ἐπιχειρῆσαι
τὴν κατάδυσιν ἀποφράξαι, * σπόγγους πο- * Scripti q. πόνους, malè.
ρισάμενον πολλούς. παύσασθαι δὲ διοσημίας
γενομένης. Περὶ Φενεὸν δ' ἐστὶ καὶ τὸ κα-
λούμενον 1 Στυγὸς ὕδωρ, λιβάδιον ὀλεθρίου
ὕδατος, 2 νομιζόμενον ἱερόν. Τοσαῦτα καὶ
περὶ Ἀρκαδίας εἰρήσθω. Πολυβίου δ' εἰρηκό-
τος τὸ ἀπὸ Μαλεῶν ἐπὶ τὰς ἄρκτους μέχρι
τοῦ Ἴστρου διάστημα περὶ μυρίους σταδίους, εὐ-
θύνει τοῦτο ὁ Ἀρτεμίδωρος οὐκ ἀτόπως· κατ'
ἐκεῖνον γὰρ συμβαίνειν, ἑξακισχιλίων πεντακο-
B σίων· αἴτιον δὲ τούτου, τὸ μὴ τὴν σύντομον κα-
ταμετρεῖν, ἀλλὰ τὴν τυχοῦσαν, ἣν ἐπορεύθη
τῶν στρατηγῶν τίς. Οὐκ ἄτοπον δ' ἴσως καὶ
τοὺς οἰκιστὰς προσθεῖναι, τῶν τὴν Πελοπόννη-
σον οἰκούντων, οὓς εἶπεν Ἔφορος τοὺς μετὰ τὴν
Ἡρακλειδῶν κάθοδον· 3 Κορίνθου μὲν Ἀλήτην,
Σικυῶνος δὲ Φάλκην, Ἀχαΐας δὲ Τισαμε-
νὸν, Ἤλιδος δ' Ὄξυλον, Μεσσήνης δὲ Κρεσ-
φόντην, Λακεδαίμονος δ' Εὐρυσθένη καὶ Προ-
κλῆ, [4 Ἄργους δὲ Τήμενον· 6 καὶ περὶ τὴν Ἀκ-
τὴν Αἰγαῖον, καὶ Δηϊφόντην.]

1. Στυγὸς ὕδωρ) Herodotus lib. VI. cap. 74. de C Nonacri loquens *ἐν δὲ ταύτῃ τῇ πόλει λέγεται εἶναι ὑπ' Ἀρκάδων τὸ Στύγος ὕδωρ. καὶ δὴ καὶ ἐστι τοιόνδέ τι. ὕδωρ ὀλίγον φαινόμενον ἐκ πέτρης στάζει ἐς ἄγγος, τὸ δὸ ἄγγος αἱμασιῆς τις περιθέει κύκλος. ἡ δὲ Νωνακρὶς ἐν τῇ ἡ πηγὴ αὕτη τυγχάνει ἐοῦσα, πόλις ἐστὶ τῆς Ἀρκαδίης πρὸς Φενεῷ.* i. e. *In hac autem urbe ab Arcadibus fertur eſſe Stygis aqua: & eſt videlicet talis ea aqua. E petra emanat aquula, diſtillans in vas quoddam, in gyrum maceria præſeptum. Nonacris autem ubi fons hic viſitur, urbs Arcadiæ eſt, ante Pheneon urbem.* Vide Pauſaniam & poëtarum interpretes. Plinius libro II. cap. 104. *Juxta Nonacrin Arcadiæ Styx, nec odore differens, nec colore, epota illico necat.* Antigonus ex Theophraſto refert, aquam quæ Stygis appellatur *εἶναι ἐν Φενεῷ, στάζειν δ' ἔκ τινος πετριδίου.* eos autem qui velint *ὑδρεύεσθαι*, ſpongias lignis aptare, & ita aquam accipere. quæ quidem D nullis vaſibus præterquàm è cornu queat contineri. mori verò quiſquis eam guſtaverit. Legendum autem apud Antigon. *ἐν Φενεῷ*, ut emendavimus, non ut vulgò *ἐν Φοινίῳ*. *Caſaub.*

2. *νομιζόμενον ἱερόν*) Styx magnum Deorum juramentum, ut docet Heſiodus in Theog. ℣. 400.

Αὐτὴν μὲν γὰρ ἔθηκε θεῶν μέγαν ἔμμεναι ὅρκον.

i. e. *Ipſam enim conſtituit Deorum magnum ut ſit juramentum.*

Utitur Iupiter eo Juramento apud Homerum, Virgil. & alios poëtas. *Idem.* Apulejus Metam. VI. *Diis etiam, ipſique Jovi formidabiles aquas iſtas Stygias vel tando comperiſti? quodque vos dejeratis per numina deorum, deos per Stygis Majeſtatem ſolere?* ad quem locum vide Commentatores.

3. *Κορίνθου μὲν*) Corinthum obtinuit poſt Heraclidarum *κάθοδον* Alates: Ideo Corinthios vocat Pindarus Olymp. Od. 13. *παῖδας Ἀλάτα.* Vide Pauſaniam, qui & Phalcem & Oxylum, & Creſphontem, atque Euryſthenem Proclemque & Temenum locorum quos ait Strabo *οἰκιστὰς* fuiſſe commemorat. *Idem.*

4. *Ἄργους δὲ Τίμενον*) Libro X. p. 481. Ciſſum ait, qui fuit Temeni filius. *Idem.*

5. *In litore ſitæ.*) *Περὶ τὴν Ἀκτήν.* intelligo *Αἰγιαλόν*. Litus Achaiæ. Epitomæ aliter habent. Nam & Temeno Ciſſum addunt, & pro Aegæo habent, circa Aegeon, forte Aegion, ego ampliùs cenſeo. *Xyland.*

6. *καὶ περὶ τὴν*) Emendabo hunc locum, ſi quando meliorum codicum mihi fuerit copia. Verba quidem conſtat eſſe corruptiſſima. Ad ſententiam quod attinet, quum Deiphontæ fiat mentio, videtur notaſſe Strabo cujus loci fuerit ille *οἰκιστής*. Docet autem Pauſanias II. 26. Deiphontem poſt reditum Heraclidarum à Pityro rege Epidauri, ejus ditionem *ἀμαχεὶ* traditam accepiſſe, eamque cum Argivis poſſediſſe. In pleriſque veteribus codicibus deerant, quæ in noſtra editione notis ſunt incluſa, & fieri poteſt ut ſint non Strabonis. *Caſaub.*

SYNOPSIS LIBRI NONI.

p. 390. *POST deſcriptam ſuperiore libro Peloponneſum, tranſit ad reliquas GRAECIAE partes: tractatque iſto libro, De Attica: De Bœotia: De Phocide: De Locride & vicinis aliquot populis: Poſtremo, de Theſſalia.*

ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ βιβλίον Ἔννατον.

2 ΠΕΡΙΩΔΕΥΚΟΣΙ δὲ τὴν Πελοπόννησον, ἣν πρώτην ἔφαμεν καὶ ἐλαχίστην τῶν συντιθεισῶν τὴν Ἑλλάδα χερρονήσων, ἐφεξῆς ἂν εἴη τὰς συνεχεῖς ἐπελθεῖν. Ἡ δὲ 3 δευτέρα μὲν, ἡ προστιθεῖσα τῇ Πελοποννήσῳ τὴν Μεγαρίδα. 4 τρίτη δὲ ἡ πρὸς ταύτῃ προσλαμβάνουσα τὴν Ἀττικὴν καὶ τὴν Βοιωτίαν, καὶ τῆς Φωκίδος τι μέρος, καὶ τῶν Ἐπικνημιδίων Λοκρῶν, 5 ὥς τε τὸν Κρομμυῶνα τῶν Μεγαρέων εἶναι, καὶ μὴ Κορινθίων· περὶ τούτων οὖν λεκτέον νῦν. Φησὶ δ᾽ Εὔδοξος εἴ τις νοήσειεν ἀπὸ τῶν Κεραυνίων ὀρῶν ἐπὶ Σούνιον τὸ τῆς Ἀττικῆς ἄκρον ἐπὶ τὰ πρὸς ἕω μέρη τεταμένην εὐθεῖαν· ἐν δεξιᾷ μὲν ἀπολείψειν τὴν Πελοπόννησον ὅλην πρὸς νότον, ἐν ἀριστερᾷ δὲ καὶ πρὸς τὴν ἄρκτον τὴν ἀπὸ τῶν Κεραυνίων ὀρῶν συνεχῆ παραλίαν μέχρι τοῦ Κρισαίου κόλπου,

STRABONIS RERUM GEOGRAphicarum Liber nonus.

1 PRIMAM, eamque minimam earum peninſularum, quæ Græciam conficiunt, eſſe Peloponneſum diximus. Ejus nunc deſcriptione perfunctis reſtat, B ut reliquas quoque perſequamur. Secundam ergo eam facimus, quæ Peloponneſo Megaridem adjungit: tertiam, quæ huic Atticam adponit, Bœotiamque, & Phocidis quandam partem, ac Locrorum Epicnemidiorum. ita ut Megarenſium ſit Crommyon, non Corinthiorum. De his itaque nunc dicendum. Eudoxus tradit, ſi quis à montibus Ceraunìis lineam imaginetur ad Sunium Atticæ pomontorium in directum porrectam verſus orientem: eam à dextro latere verſus meridiem totam Peloponneſum ſeparaturam, C à ſiniſtro verſus ſeptentriones oram maritimam continuam uſque ad Criſſæum ſinum,

IPSIUS ſub initium libri recitatur Eudoxi quædam mutilata deſcriptio: cujus ſenſus ex tabulis geographicis locorumque intelligi poteſt deſcriptione: verba niſi ex codice reſtitui non poſſunt. Sicut & Sophoclis de Atticæ diviſione verſus. quos malui qualesquales relinquere, quàm meas conjecturas obtrudendo temeritatis me obligare. *Xyland.*

2. ΠΕΡΙΩΔΕΥΚΟΣΙ δὲ) Hæc eſt iſtius libri cum præcedenti connexio: facillima illa quidem ſi quis eorum meminerit quæ initio proximi libri de Græciæ diviſione in varias peninſulas docuit, quæ nihil attinet referre, vide locum & cum iſto compara. *Caſaub.*

3. δευτέρα) Cujus iſthmus eſt intervallum à Niſæa ad Pagas. *Idem.*

4. τρίτη) hujus iſthmum linea efficit, quæ fingitur ducta ab intimo ſinu Criſſæo ad Thermopylas. *Idem.*

5. ὥς τε τὸν Κρομμ.) Deſunt hic quædam. Crommyonem autem κώμην eſſe τῆς Κορινθίας πρότερον δὲ τῆς Μεγαρίδος dictum eſt libro proximo, p. 380. ubi ἡ Κρομμυὼν ſemper, non ὁ Κρομμ. *Idem.*

1. γυμί-

totiuſque Megaridis & Atticæ. & exiſtimare ſe, litus quod à Sunio eſt uſque ad......... non habiturum fuiſſe flexum, niſi conti nentia adfuiſſent iſthmo loca, Hermionicum, & Actam. Eodem modo......................... proficiſcens ad Corinthiacum ſinum, habere quandam talem ... occupavi. ita ut ibi in ſinum curvetur, ubi eſt Rium & Antirrium ad arctum conducta, ut talem præ ſe ferat figuram. eademque de intimo receſſum, in quem ait mare deſinere. Hæc cum Eudoxus tradiderit, mathematicus homo, & figurarum inclinationiſque locorum peritus, ac qui loca ea perluſtraverit: imaginari oportet latus Atticæ cum Megaride à Sunio uſque ad iſthmum cavum quidem eſſe, verùm promiſcue. Eſt ibi in medio fermè dictæ lineæ Piræeus Athenienſium navale: diſtans à Schœnunte, qui eſt ad iſthmum, ad CCCL. ſtadia, à Sunio CCCXXX. ac tantum circiter eſt intervallum ad Pagas à Piræeo, quantum ad Schænuntem: decem tamen ſtadiis excedere ajunt. Ubi Sunium flexeris verſus ſeptentrionem navigatio eſt ad occidentem. Acta autem eſt bimaris, primum anguſta, quæ tamen dilatatur deinde in mediterranea, nihiloque minus lunæ formam imitatur flexu verſus Oropum Bœotiæ, convexa parte mari obverſa. hoc eſt alterum orientale Atticæ latus. Reliquum eſt ſeptentrionem ſpectans latus Atticæ, ab Oropio agro pertinens occaſum verſus uſque ad Megaridem, Attica montana, & multis affecta nominibus, quæ Bœotiam ab Attica decidit. Itaque ſicuti ſuprà dixi, Bœotia iſthmus fit tertiæ earum quæ commemoratæ ſunt peninſulæ, utrinque mari alluta, intuſque coërcet partes ad Peloponneſum ſitas, Megaridem atque Atticam. Eamque ob cauſam ajunt antiquitus Actam & Acticam fuiſſe appellatam, quæ nunc Attica dicitur, quod maxima ejus pars ſubjacet montibus,

A καὶ τῆς Μεγαρίδος, συμπάσης τε τῆς * Ἀττικῆς· 1 νομίζειν δ' οὐδ' ἂν ...... τὴν ἠϊόνα τὴν ἀπὸ Σουνίου μέχρι ...... ἔχειν ἐπιστροφὴν, εἰ μὴ προσῆν ..... τὰ συνεχῆ τῷ ἰσθμῷ χωρία τὸ Ἑρμιονικὸν, καὶ τὴν Ἀκτήν· ὡς δ' αὔτως ... ἰὼν ἐπὶ τὸν Κορινθιακὸν κόλπον ἔχειν τινὰ τοιαύτην ...... ἔφθην· ὥστε κοιλαίνεσθαι κολποειδῶς καθ' αὐτὸν, ὅπου τὸ Ῥίον καὶ τὸ Ἀντίῤῥιον συναγόμενα εἰς στενὸν, ὥς τε ποιεῖν τὴν ἔμφασιν ταύτην· ὁμοίως δὲ καὶ τὰ περὶ τὸν ..... μυχὸν εἰς ὃ καταλήγειν συμβαίνει τὴν θάλατταν. Οὕτω δ' εἰρηκότος Εὐδόξου μαθηματικοῦ ἀνδρὸς, καὶ σχημάτων ἐμπείρου καὶ κλιμάτων,
B καὶ τοὺς τόπους τούτους εἰδότος, δεῖ νοεῖν * τὴν πλευρὰν τῆς Ἀττικῆς σὺν τῇ Μεγαρίδι τὴν ἀπὸ Σουνίου μέχρι ἰσθμοῦ κοίλην μὲν, 2 ἀλλ' ἐπίμικτον. Ἐνταῦθα δ' ἐστὶ κατὰ μέσην που τὴν λεχθεῖσαν γραμμὴν ὁ Πειραιεὺς τὸ τῶν * Ἀθηναίων ἐπίνειον. 3 Διέχει γὰρ τοῦ μὲν Σχοινοῦντος τοῦ κατὰ τὸν ἰσθμὸν, περὶ τετρακοσίους καὶ πεντήκοντα σταδίους. τοῦ δὲ Σουνίου τετράκοντα καὶ τετρακοσίους· τόσον πως ἐστὶ διάστημα καὶ τὸ ἐπὶ Πηγὰς, ἀπὸ τοῦ Πειραιῶς, ὅσον περ καὶ ἐπὶ Σχοινοῦντα· δέκα δ' ὅμως σταδίοις πλεονάζειν φασί. Κάμψαντι δὲ τὸ Σούνιον, πρὸς ἄρκτον μὲν ὁ πλοῦς ἐκκλίνων πρὸς δύσιν. * Ἀκτὴ δ' ἐστὶν ἀμφιθάλαττος,
C στενὴ τὸ πρῶτον, εἶτ' εἰς τὴν μεσόγαιαν πλατύνεται, μηνοειδῆ δ' οὐδὲν ἧττον ἐπιστροφὴν λαμβάνει πρὸς Ὠρωπὸν τῆς Βοιωτίας, τὸ κυρτὸν ἔχουσα πρὸς θαλάσσῃ. Τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ δεύτερον πλευρὸν ἑῷον τῆς Ἀττικῆς. Τὸ δὲ λοιπὸν ἤδη τὸ προσάρκτιον ἐστὶ πλευρὸν, ἀπὸ τῆς Ὠρωπίας ἐπὶ δύσιν παρατεῖνον μέχρι τῆς Μεγαρίδος, ἡ Ἀττικὴ ὀρεινὴ, πολυώνυμός τις, διείργουσα τὴν Βοιωτίαν ἀπὸ τῆς Ἀττικῆς· ὥσθ' 4 ὅπερ εἶπον ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, ἰσθμὸν γίνεσθαι τὴν Βοιωτίαν, ἀμφιθάλαττον οὖσαν τῆς τρίτης χεῤῥονήσου τῆς λεχθείσης, ἀπολαμβάνοντα ἐντὸς τὰ πρὸς τῇ Πελοποννήσῳ, τήν τε Μεγαρίδα καὶ τὴν Ἀττικήν. Διὰ
D δὴ τοῦτο 5 καὶ Ἀκτήν φασι λεχθῆναι τὸ παλαιὸν, καὶ Ἀκτικὴν τὴν νῦν Ἀττικὴν παρωνομασθεῖσαν, 6 ὅτι τοῖς ὄρεσιν * ὑποπέπτωκε τὸ πλεῖστον μέρος αὐτῆς

* Manuſ. τῆς Ἀττικῆς τὰ ἑξῆς

p. 391.

* Scripti, τὴν δὲ τὴν κτλ.

* Scripti. Ἀθηνῶν

* Scriptis Ἀττικὴ.

* Scripti ὑποτίθεται.

1. νομίζειν δ' οὐδ' ἂν) Explicat his verbis τὰς ἐπιστροφὰς ejus lineæ, quæ ducta ſit à Sunio ad Ceraunios montes: ſed ita totus locus eſt affectus, ut ejus in integrum reſtitutio, non ab alio quàm eo qui fuerit optimè à veteribus membranis inſtructus, vel ſperanda ſit, vel flagitanda. *Caſaub.*

2. ἀλλ' ἐπίμικτον) Lego ἐπὶ μικρόν. Et ita profectò res habet. *Idem.*

3. διέχει γὰρ) Diſtat Piræeus ab iſthmo LII. millia paſſ. auctore Plinio. *Idem.*

4. ὅπερ εἶπον) Ubi? Non enim eo loco ubi diviſit Græciam in peninſulas. Nam ibi longè aliter deſcribebatur linea iſthmum hujus tertiæ peninſulæ efficiens. Sanè ſi hoc ſupra dictum fuit, locus hodie deſideratur. *Idem.*

5. Καὶ Ἀκτήν φασι λεχθῆναι τὸ παλαιὸν, καὶ Ἀκτικὴν τὴν νῦν Ἀττικήν. *Et ajunt antiquitus Actam & Acticam fuiſſe appellatam, quæ nunc Attica.*) Sed etiam Ἀκταίην ab Actæo rege, ut Pauſanias lib. 1. c. 2. de quo rege Actæo infra p. 397. *Palmer.*

6. ὅτι τοῖς ὄρεσιν) Acten vocatam fuiſſe ait anguſtam regionem ſecundum mare & radices montium porrectam. quod confirmant Grammatici, qui ἀκτὴν vocari volunt non quodcunque littus, ſed quod ſit πετρῶδες, ἀπὸ τοῦ ἄγνυσθαι τὰ κύματα, quod ibi frangant ſe undæ: unde & ῥηγμῖνας ſolet poëta ejuſmodi loca vocare. *Caſaub*

ἀλιτενὲς καὶ στενὸν, μήκει δ' ἀξιολόγῳ κεχρημένον, A προπεπτωκὸς μέχρι τοῦ Σουνίου. ταύτας οὖν διέξιμεν ἀναλαβόντες τὰς παραλίας ἐφ' ἧς παρεπέμπομεν. [1] Μετὰ δὴ Κρομμυῶνα ὑπέρκεινται τῆς Ἀττικῆς αἱ Σκειρωνίδες πέτραι, πάροδον οὐκ ἀπολιποῦσαι πρὸς θαλάττῃ. ὑπὲρ αὐτῶν δ' ἐστὶν ἡ ὁδὸς, ἡ ἐπὶ Μεγάρων καὶ τῆς Ἀττικῆς ἀπὸ τοῦ ἰσθμοῦ, οὕτω δὲ σφόδρα πλησιάζει ταῖς πέτραις ἡ ὁδὸς, ὥς τε πολλαχοῦ καὶ παράκρημνός ἐστι, διὰ τὸ ὑπερκείμενον ὄρος δύσβατόν τε καὶ ὑψηλόν. Ἐνταῦθα δὲ μυθεύεται [2] τὰ περὶ τοῦ Σκείρωνος [3] καὶ τοῦ Πιτυοκάμπτου τῶν λῃζομένων τὴν λεχθεῖσαν ὀρεινὴν, οὓς καθεῖλε Θησεύς. B Ἀπὸ δὲ τῶν ἄκρων τούτων [4] καταιγίζοντα σκαιὸν [5] τὸν Ἀργέστην, Σκείρωνα προσηγορεύκασιν Ἀθηναῖοι. Μετὰ δὲ τὰς Σκειρωνίδας πέτρας, [6] ἄκρα πρόκειται Μινῴα, ποιοῦσα τὸν ἐν τῇ Νισαίᾳ λιμένα. [7] Ἡ δὲ Νισαία ἐστὶν ἐπίνειον τῶν * Μεγαρέων, δέκα καὶ ὀκτὼ σταδίους τῆς πόλεως διέχον, σκέλεσιν ἑκατέρωθεν συναπτόμενον πρὸς αὐτήν. ἐκαλεῖτο δὲ καὶ τοῦτο Μινῴα. Τὸ παλαιὸν μὲν οὖν Ἴωνες εἶχον τὴν χώραν ταύτην, οἵπερ καὶ τὴν Ἀττικὴν, οὔπω τῶν Μεγάρων ἐκτισμένων. διόπερ οὐ δὴ ὁ ποιητὴς μέμνηται τῶν τόπων τούτων ἰδίως, ἀλλ' Ἀθηναίους καλῶν τοὺς ἐν τῇ Ἀττικῇ πάντας συμπεριείληφε καὶ τούτους τῷ κοινῷ ὀνόματι [8] Ἀθηναίους νομίζων· ὡς ὅταν φῇ C ἐν τῷ καταλόγῳ·

* Scripti, Μεγάρων.

p. 392.

Iliad. β. 546.

Οἳ δ' ἄρ' Ἀθήνας εἶχον ἐϋκτίμενον πτολίεθρον·

δέχεσθαι δεῖ καὶ τοὺς νῦν Μεγαρέας, ὡς καὶ αὐτοὺς μετασχόντας τῆς στρατείας. Σημεῖον δέ· ἡ γὰρ Ἀττικὴ τὸ παλαιὸν Ἰωνία καὶ Ἰὰς ἐκαλεῖτο· καὶ ὁ ποιητὴς ὅταν φῇ,

A ad mare vergens & anguſta, in longitudinem porrecta juſtam, uſque ad Sunium. Verùm ordine nunc maritimas explicemus oras, ſumpto unde eramus digreſſi initio. ¶ Poſt Crommyonem ergo ſupra Atticam ſitæ ſunt Scironides petræ, præter quam mare verſus non patet tranſitus, ſupra ipſas autem via eſt, ab iſthmo Megaram & in Atticam ducens: adeò autem prope ad petras accedit via, ut multis etiam locis præcipitia propter eam ſint ob montem ſuprà ſitum, qui invius eſt & altus. Ibi ferunt Scironem, & qui à pinuum curvatione Pityocamptes di- B ctus fuit, conſediſſe, montanamque regionem latrociniis infeſtam habuiſſe: quos Theſeus interfecit. Ab extremis his ſaxis obliquè flantem procellasque cientem Athenienſes Scironem dicunt. Poſt Scironides petras excurrit promontorium Minoa, quod Niſææ portum conficit. Eſt autem Niſæa Megarenſium navale, diſtans ab urbe ſtadiis xiix. & longo utrinque muro ei connexum: idque etiam Minoa appellatur. Antiquitus hanc regionem Iones habitabant, ut & Atticam nondum conditis Megaris. Ideoque Homerum horum locorum mentionem ſeorſim non facit, ſed cùm A- C thenienſes vocat, omnes Atticæ incolas eo nomine hos quoque complectitur atque cenſet: ut cum in Catalogo ait,

Quique urbem pulchræ tenuerunt molis Athenas:

intelligendi ſunt etiam qui nunc Megarenſes dicuntur, una ipſi quoque tum ad bellum profecti. Cujus rei ſignum eſt, quod priſcis temporibus dicta fuit Ionia & Ias. & cum Homerus ait,

1. Μετὰ δὲ Κρομμυῶνα) Legendum δὴ & ὑπέρκεινται τῆς Ἀττικῆς, non accipiendum ut fecere interpretes, ſed perinde ac ſi ita ſcripſiſſet ὑπέρκεινται αἱ Σκ. π. οὖσαι τῆς Ἀττικῆς. quum Grommyon ſit τῆς Κορινθιακῆς. *Caſaub.*

2. τὰ περὶ τοῦ Σκείρωνος) Hic quoſcunque poterat corripere, dabat de ſaxo præcipites πρὸς τὴν χελώνην. Vide Diodorum lib. iv. & Pauſaniam in fine Corinthiacorum. (Lib. I. c. ultimo.) *Idem.*

3. καὶ τοῦ Πιτυοκάμπτου) Diſſentit ab aliis, qui Sinen πιτυοκάμπτην, non ſaxa Scironia obſediſſe, ſed ipſum iſthmum ſcribunt. *Idem.*

4. Καταιγίζοντα σκαιὸν τὸν Ἀργέστην. *Oblique flantem, procellaſque cientem.*) Xylander vertit σκαιὸν *oblique flantem*, quod ei condonavit Caſaubonus. Ego vero credo debere reddi Latine, *Occidentalem* vel *ab Occaſu flantem.* Nam σκαιὰ & ἀριστερὰ *Siniſtra* dicebantur τὰ δυτικὰ, *Occidentalia*, & ita eſt: nam reſpectu Athenarum occiduus eſt Ἀργέστης (ſic enim lego) à Scironidis petris flans ventus. Sic σκαιαὶ πύλαι apud Homerum portæ Trojæ vocabantur, quæ mare verſus & occidentem ducebant, ut optime interpretatur Euſtathius. *Palmer.*

5. τὸν ἀργέστην) Vide libro primo p. 28. *Caſaub.*

6. ἄκρα πρόκειται Μινῴα) Thucydides (à quo non diſſentit Stephanus) inſulam appellat libro iii. c. 51. & ponte junctam fuiſſe continenti ait. ἐστράτευσαν, inquit, ἐπὶ Μινώαν τὴν νῆσον ἣ κεῖται πρὸ Μεγάρων. ἐχρῶντο δὲ αὐτῇ πύργον ἐνοικοδομήσαντες οἱ Μεγαρεῖς D φρουρίῳ, i. e. *cum claſſe adverſus Minoam inſulam Megaris adjacentem iverunt. Megarenſes enim in ea turrim exſtruxerant, eaque pro propugnaculo utebantur.* Paullò poſt, κατὰ γέφυραν διὰ τενάγους ἐπιβοήθεια ἦν τῇ νήσῳ. οὐ πολὺ διεχούσῃ τῆς ἠπείρου. Pauſanias, I. c. ultimo. hanc inſulam intelligebat cùm ſcribit, Παρήκει δὲ παρὰ τὴν Νισαίαν νῆσος οὐ μεγάλη. Μίνως ἐνταῦθα ἐν τῷ πολέμῳ τῷ πρὸς Νῖσον παρώρμειτο ναυτικὸν τῶν Κρητῶν. i. e. *Finitima eſt Niſææ inſula non magna, quo Creticam claſſem appuliſſe Minoën ferunt, quum bellum Niſo intuliſſet.* Idem.

7. ἡ δὲ Νισαία) Sic Pauſanias I. c. ultimo. qui deſertè teſtatur navale Megarorum ſua etiam ætate Niſæam fuiſſe appellatum. Ptolem. confundit Μετὰ τὸν ἴσθμον, inquit, Νισσαία, ἡ καὶ Μέγαρα καλουμένη, fuere autem μακρὰ τείχη, quæ Niſſæam Megaris conjungerent, ſimillimè, ut Piræeus jungebatur Athenis. auctor Thucydides libro primo. *Idem.*

8. Ἀθηναίους νομίζων) Fortaſſe ὀνομάζων. *Idem.*

1. τήλην

Illic Bœotique & Iaones ----

Athenienſes ſignificat. Hujus autem Ioniæ pars fuit etiam Megaris. Et quidem Peloponneſii & Iones, cum diu multumque de finibus diſceptaſſent, in quibus & Crommyonia fuit, convenerunt aliquando, & in loco de quo utrinque conſtabat columnam poſuerunt apud ipſum iſthmumque, in parte Peloponneſum ſpectante habebat hanc inſcriptionem,

Hæc jam Peloponneſus ſunt, non Ionia:

in parte autem Megaris obverſa,

Hæc non Peloponneſus jam ſunt, ſed Ionia.

Et qui Atthida ſeu res Atticas ſcripſerunt, quanquam in multis diſſentiunt, in eo tamen omnes, qui quidem alicujus ſunt nominis, conſentiunt, quòd cùm Pandionidæ fuiſſent quatuor, Aegeus, Lycus, Pallas, & Niſus, Atticaque diviſa fuiſſet in quatuor portiones, Niſus Megaridem ſorte obtinuerit. Niſæamque condiderit. Philochorus ab iſthmo ad Pythium uſque ad regnum ejus pertigiſſe ſcribit: Andron uſque ad Eleuſinem & campum Thriaſium. Jam cum diviſionem illam in quatuor partes factam alii aliter exponant, ſufficiant nobis verſus ea de re Sophoclis. apud quem ſic loquitur Aegeus:

Me genitor Actas occupare jubet, ſoli
Primariam mihi portionem deſtinans.
Loco ſed agrorum Eubœæ oppoſitum latus:
Niſo ſed oram ad ſaxa Scironis ſitam.
Tellurem ad auſtrum ſorte Pallas obtinet
Quæ ſpectat, aſper & gigantes educans.

A Ἐνθάδε Βοιωτοὶ καὶ Ἰάονες.

τοὺς Ἀθηναίους λέγει· ταύτης δ' ἦν καὶ ἡ Μεγαρὶς μέρος. Καὶ δὴ καὶ περὶ τῶν ὁρίων ἀμφισβητοῦντες πολλάκις οἵτε Πελοποννήσιοι καὶ οἱ Ἴωνες, ἐν οἷς ἦν καὶ ἡ Κρομμυωνία, συνέβησαν, καὶ [1] στήλην ἔστησαν ἐπὶ τοῦ συνομολογηθέντος τόπου περὶ αὐτὸν τὸν ἰσθμόν, ἐπιγραφὴν ἔχουσαν ἐπὶ μὲν τοῦ πρὸς τὴν Πελοπόννησον μέρους·

Τὰ δ' ἐστὶ Πελοπόννησος, οὐκ Ἰωνία·

ἐπὶ δὲ τοῦ πρὸς τὰ Μέγαρα·

Τὰ δ' οὐχὶ Πελοπόννησος, ἀλλ' Ἰωνία.

[2] Οἵτε δὴ τὴν Ἀτθίδα συγγράψαντες, πολλὰ διαφωνοῦντες, τοῦτό γε ὁμολογοῦσιν, οἵ γε λόγου B ἄξιοι, ὅτι τῶν Πανδιονιδῶν τεσσάρων ὄντων, Αἰγέως τε, καὶ Λύκου, καὶ Πάλλαντος, καὶ τετάρτου Νίσου· καὶ τῆς Ἀττικῆς εἰς τέτταρα μέρη διαιρεθείσης, ὁ Νίσος τὴν Μεγαρίδα λάχοι, καὶ κτίσαι τὴν Νίσαιαν. [3] Φιλόχορος μὲν οὖν ἀπὸ ἰσθμοῦ μέχρι Πυθίου διήκειν αὐτοῦ φησὶ τὴν ἀρχήν. [4] Ἄνδρων δὲ μέχρι Ἐλευσῖνος καὶ τοῦ Θριασίου πεδίου. Τὴν εἰς τέτταρα μέρη διανομὴν ἄλλων ἄλλως εἰρηκότων, ἀρκεῖ ταῦτα παρὰ Σοφοκλέους λαβεῖν· φησὶ δ' ὁ Αἰγεύς. [5] Ὅτι ὁ πατὴρ ὥρισεν ἐμοὶ μὲν ἀπελθεῖν εἰς ἀκτάς, Τῆς δὲ γῆς, πρεσβεῖα νείμας· Τῷ δὲ Λύκῳ.

C Τὸν ἀντίπλευρον κῆπον Εὐβοίας νέμων.
Νίσῳ δὲ τὴν * ὅμαλον ἐξαιρεῖ χθόνα
Σκείρωνος ἀκτῆς, τῆς δὲ γῆς τὸ πρὸς νότον
Ὁ σκληρὸς οὗτος καὶ γίγαντας ἐκτρέφων
[6] Εἴληχε Πάλλας.

* Lege, ἀνόμαλον in manuſſ. eſt ὁμάνδορ.

1. στήλην ἔστησαν) Factum id à Theſeo. Plutarchus in vita. *Caſaub.*

2. οἵτε δὴ τὴν Ἀτθίδα συγγρ.) Eodem argumento utitur Pauſanias, I.c. 39. quoque ut probet τὴν Μεγαρίδα pertinuiſſe aliquando ad Athenienſes, Μαρτύρια δέ μοι τάφος τε Πανδίονος ἐν τῇ γῇ καὶ Νῖσος, Αἰγεῖ μὲν πρεσβυτάτῳ τοῦ παντὸς γένους παραχωρήσας Ἀθηναίων ἄρχειν, αὐτὸς δὲ Μεγάρων καὶ τῆς ἄχρι Κορινθίων βασιλεύειν ἀξιωθείς. Νισαία τε ἔτι καὶ νῦν Μεγαρεῦσιν ἐπίνειον ἀπ' αὐτοῦ καλεῖται. Ejus rei haudquaquam dubia *teſtimonia ſunt, quod in ipſis Megarenſium finibus extat Pandionis ſepulcrum; quodque cum Ægeo, qui in ea familia natu maximus erat, Athenienſium regno Niſus conceſſiſſet, Niſo Megara obtigerunt, & quidquid agri ad fines uſque Corinthiorum pertinet. Manet apud Megarenſes adhuc navale, quæ Niſæa ab ipſo appellatur.* Idem.

3. Φιλόχορος μὲν οὖν ἀπὸ Ἰσθμοῦ μέχρι Πυθίου διήκειν αὐτοῦ φησὶ τὴν ἀρχήν. *Philochorus ab Iſthmo ad Pythium uſque ad regnum ejus pertigiſſe ſcribit.*) De hoc Pythio nihil habeo, quod dicam certi, nam de Delphis intelligi vetant, quæ ſequuntur. Aliquando putavi debere legi Ῥείθου, ſed ſemper plurali numero exprimitur ille locus, & ſine aſpirata dicitur Ῥειτοί. Ideo ipſe meam damnavi conjecturam. Demoſthenes certe contra Midiam quendam Athenienſem Dioclem Πυθέα vocat, unde conjectura eſt quendam Atticæ Demum vocatum fuiſſe Πύθον vel Πυθεὺς, & ſic vel hoc loco legendum foret Πύθου, vel Πυθέως, vel apud Demoſthenem legendum foret Πυθιέα. Nam à Πύθιον fit gentile Atticum Πυθιεὺς, à Πύθον Πυθεὺς vel Πύθιος. Si quis certiora docuerit, mihi gratiſſimum fecerit: hoc loco enim non erubeſco fateri me cæcutire, ut & in aliis ſexcentis. *Palmer.*

4. Ἄνδρων δὲ) Eſt opinor quem Pauſanias VI. c. 7. & X. c. 7. Androtionem vocat, ejus Ἀτθίδα laudans. Nam & Philochorus quem citat, Ἀτθίδα ſcripſerat (Vide Suid. I. Παράλων.) *Caſaub.*

5. ὅτι ὁ πατὴρ) Videtur Strabo hos Sophoclis verſus ita referre, ut quædam verba inſerat, quod D multis locis facit: Sophocles verò ita eos ſcripſerat

Πατὴρ δ' ἀπελθεῖν ὥρισ' εἰς ἀκτὴν ἐμοὶ
πρεσβεῖα νείμας τῆσδε γῆς. Τῷ δ' αὖ Λύκῳ
Τὸν ἀντίπλευρον κῆπον Εὐβοίας νέμων.
Νίσῳ δὲ τὴν ἀνόμαλον ἐξαιρεῖ χθόνα
Σκείρωνος ἀκτῆς· Τῆς δὲ γῆς τὸ πρὸς νότον
ὁ σκληρὸς οὗτος καὶ γίγαντας ἐκτρέφων. *Idem.*

5. Ὅτι ὁ πατὴρ ὥρισεν ἐμοί. *Me genitor jubet*) Ad hunc locum citat Caſaubonus Ariſtophanis Scholiaſten & ſuper eo multa diximus in Exercitationibus noſtris ad Herodotum pag. 4. *Palmer.*

6. Εἴληχε Πάλλας.) Legendum autem ἀνόμαλον pro ὅμαλον, ſecutus judicium ſummi viri Joſephi Scaligeri. (Hanc diviſionem ſic exprimit ſcholiaſtes Ariſtoph. In Veſpas pag. 518. ed. Biſeti τὴν χώραν τὴν διακρίαν (imò τὴν Ἀττικὴν) Πανδίονά φασι τοῖς υἱοῖς διανείμαντα τὴν ἀρχὴν ἣν Λύκῳ δοῦναι Αἰγεῖ δὲ τὴν περὶ τὸ Ἄστυ. Πάλλαντι δὲ τὴν παραλίαν· Νίσῳ δὲ τὴν Μεγαρίδα.) *Caſaub.*

Ὅτι μὲν οὖν ἡ Μεγαρὶς τῆς Ἀττικῆς μέρος ἦν, ἱκανοῖς τούτοις χρῶνται τεκμηρίοις. Μετὰ δὲ τὴν τῶν Ἡρακλειδῶν κάθοδον καὶ τὸν τῆς χώρας μερισμὸν, ὑπ' αὐτῶν καὶ τῶν συγκατελθόντων αὐτοῖς Δωριέων, ἐκπεσεῖν τῆς οἰκείας συνέβη πολλοὺς
593. εἰς τὴν Ἀττικήν, ὧν ἦν καὶ ὁ τῆς Μεσσήνης βασιλεὺς 1 Μέλανθος· οὗτος δὲ καὶ τῶν Ἀθηναίων ἐβασίλευσεν ἑκόντων 2 νικήσας ἐκ μονομαχίας τὸν Βοιωτῶν βασιλέα Ξάνθον. Εὐανδρούσης δὲ τῆς Ἀττικῆς διὰ τοὺς φυγάδας, φοβηθέντες οἱ Ἡρακλεῖδαι παροξυνάντων αὐτοὺς μάλιστα τῶν ἐν Κορίνθῳ, καὶ τῶν ἐν Μεσσήνῃ, τῶν μὲν διὰ τὴν γειτνίασιν, τῶν δὲ ὅτι Κόδρος ἐβασίλευε τῆς Ἀττικῆς τότε ὁ τοῦ Μελάνθου παῖς, 3 ἐστράτευσαν ἐπὶ τὴν Ἀττικήν. B ἡττηθέντες δὲ μάχῃ, τῆς μὲν ἄλλης ἐξέστησαν γῆς, τὴν Μεγαρικὴν δὲ κατέσχον, καὶ τήν τε πόλιν 4 ἔκτισαν τὰ Μέγαρα, καὶ τοὺς ἀνθρώπους 5 Δωριέας ἀντὶ * Ἰώνων ἐποίησαν· ἠφάνισαν δὲ καὶ τὴν στήλην τὴν ὁρίζουσαν τούς τε Ἴωνας, καὶ τοὺς Πελοποννησίους. Πολλαῖς δὲ κέχρηται μεταβολαῖς ἡ τῶν Μεγαρέων πόλις· συμμένει δ' ὅμως μέχρι νῦν. Ἔσχε δέ ποτε καὶ φιλοσόφων διατριβὰς τῶν 6 προσαγορευθέντων Μεγαρικῶν, Εὐκλείδην διαδεξαμένων Σωκρατικὸν ἄνδρα Μεγαρέα τὸ γένος· καθάπερ καὶ 7 Φαίδωνα μὲν τὸν Ἠλεῖον, οἱ Ἠλιακοὶ διεδέξαντο, καὶ τοῦτον Σωκρατικόν· ὧν C ἦν καὶ Πύρρων. Μενέδημον δὲ τὸν Ἐρετριέα οἱ Ἐρετριακοί. Ἔστι δ' ἡ χώρα τῶν Μεγαρέων παράλυπρος, καθάπερ καὶ ἡ Ἀττική, καὶ τὸ πλέον αὐτῆς, ἐπέχει τὰ καλούμενα 8 Ὄνεια ὄρη, ῥάχις τις, μηκυνομένη μὲν ἀπὸ τῶν Σκειρωνίδων πετρῶν ἐπὶ τὴν Βοιωτίαν καὶ τὸν Κιθαιρῶνα, διείργουσα δὲ τὴν κατὰ Νίσαιαν θάλασσαν ἀπὸ τῆς κατὰ Κρίσαν, Ἀλκυονίδος προσαγορευομένης. Πρόκειται δ' ἀπὸ Νισαίας πλέοντι * ἐπὶ τὴν Ἀττικήν,

*Vett. lib. quidam Μεγαρέων.

* Scripti εἰς τὴν Α.

A His ergo argumentis docent Megaridem Atticæ fuiſſe partem. Poſt Heraclidarum reditum & regionis partitionem uſu venit, ut multi ab iis & Dorienſibus unà cum iis reverſis, ſuis ſedibus pulſi in Atticam migrarent: è quibus fuit etiam Melanthus Meſſenæ rex: qui cum ſingulari pugna Xanthum viciſſet Bœotorum regem, ultrò ab Athenienſibus rex eſt creatus. Cùm autem exſulum frequentia faceret, ut copia virorum floreret Attica, metuentes ſibi Heraclidæ, inſtigantibus eos maximè Corinthiis & Meſſeniis; illis ob vicinitatem, his quod tum Codrus Melanthi F. regnum Atticæ tenebat, bellum Atticæ intulerunt: victique prœlio, & ex Attica profligati, Megaricam tamen occupaverunt, & Megaris urbe condita, incolas ex Ionibus fecerunt Dorienſes: aboleverunt etiam columnam, quæ Iones à Peloponneſo diſtinguebat. Urbs Megarenſium, quanquam multas eſt paſſa mutationes, tamen etiamnum durat. Habuit aliquando etiam ſcholam philoſophorum, qui Megarici, dicebantur, ſucceſſores Euclidis Socratici patria Megarenſis, quomodo Phœdoni Eleo Eleaci ſucceſſerunt, ipſi quoque Socratico: de quibus Pyrrho fuit: & Menedemo Eretrienſi Eretriaci. Eſt autem regio Megarenſium ſubaſpera, ſicut & Attica: & majorem ejus partem occupant Oneji montes (*quaſi Aſininos diceres*) Dorſum è Scironiis ſaxis porrectum verſum Bœotiam & Cithæronem, & mare quod ad Niſæam eſt à Criſſæo diſtinguens, quod Alcyonium dicitur. Naviganti à Niſæa verſus Atticam,

1. *Μέλανθος*) Hunc regno Athenarum eſſe potitum refert etiam Pauſanias: ſed obiter tantum *ἐν τῇ Ἀτθίδι*. At in Corinthiacis II. c. 18. ſpoliatum à Melantho fuiſſe regno Thymœthen Oxynth. filium. *Μέλανθος δὲ καὶ τὴν βασιλείαν ἔσχεν, ἀφελόμενος Θυμοίτην τὸν Ὀξύντου. Θυμοίτης γὰρ Θησειδῶν ἔσχατος ἐβασίλευσε Ἀθηναίων.* i. e. *Nam Melanthus regnum etiam pulſo Thymoëte Oxyntæ filio, qui poſtremus de Theſidis regnavit, Athenis obtinuit.* Eſt & apud Athen. libro. III. cap. 17. p. 96. de Melantho & Thymœte mentio. *Caſaub.*

2. *νικήσας ἐκ μ.*) Diſſentit Pauſanias *Βοιωτικοῖς*. (Lib. IX. c. 5.). *Τούτου δὲ ἦν τοῦ Δαμασίχθονος Πτολεμαῖος, τοῦ δὲ Ξάνθος ὃν Ἀνδρόπομπος μονομαχήσαντά οἱ, δόλῳ καὶ οὐ σὺν τῷ δικαίῳ κτείνει.* i. e. *Damaſichthoni Ptolemaeus filius fuit, Xanthus Ptolomaeo, is nempe quem Andropompus in ſingulari certamine non virtute, ſed dolo perculit.* Fuit autem Andropompus hic, à quo occiſum ait fuiſſe Xanthum regem Bœotorum Melanthi pater (A Strabone ſunt Polybius & Frontinus, & Suidas in voce *Ἀπατούμαι*. *Id.*

3. *ἐστράτευσαν*) Planè eadem refert Pauſanias I. c. 39. *ἐν τοῖς Μεγαρικοῖς Κόδρου*, ait, *ὕστερον βασιλεύοντος στρατεύουσιν ἐπ' Ἀθήνας Πελοποννήσιοι· καὶ ὡς οὐδὲν ἀποδειξάμενοι λαμπρὸν ἐκομίζοντο ὀπίσω, Μέγαρα Ἀθηναίων ἑλόντες, Κορινθίων καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων τοῖς ἐθέλουσιν ἔδωκαν οἰκῆσαι.* i. e. *Regnante vero Codro, quum Peloponneſii bellum Athenienſibus intuliſſent, ac nihil omnino inſigne ad gloriam in eo aliud geſſiſſent, dum ſe domum reciperent Megara Athenienſibus ademerunt, Corinthioſque ac cæteros auxiliarios, qui nomina dediſſent, illuc coloniam deduxerunt.* Idem.

4. *ἔκτισαν τὰ Μ*) In hoc tantum diſſentit Pauſanias, quod jam fuiſſent condita Megara. tunc autem à Peloponn. occupata ſcribit. *Idem.*

5. *Δωριέας ἀντί*) Subdit Pauſan. I. c. 39. *Μεγαρεῖς μὲν οὕτως ἔθη καὶ φωνὴν μεταβαλόντες, Δωριεῖς γεγόνασι.* *Idem.*

6. *προσαγορευθέντων Μεγαρ.*) Laërtius in Euclide, *οἱ ἀπ' αὐτοῦ μεγαρ. φικοὶ προσηγορεύοντο*, & ſecta eorum *Μεγαρικὴ* apud eundem in prooemio. *Idem.*

7. *Φαίδωνα μέν*) Vide Laërtium in Phædone, & Menedemo. *Idem.*

8. *Ὄνεια ὄρη*) Thucydides libro quarto, c. 44. *τὸ Ὄνειον ὄρος* numero ſingulari extulit. Vide libro priore. p. 380. *Idem.*

D

1. συνά-

quinque exiguæ inſulæ occurrunt. ¶ Inde eſt Salamis, longitudine LXX. fere, aut ut alii volunt XXC. ſtadiorum: urbem habet cognominem: & priſca quidem Aeginæ & auſtro obverſa, deſerta eſt: ſitum etiam Aeſchylus vocavit,

Aegina verſus Auſtri flatus eſt ſita.

Nova autem in ſinu ſita eſt in loco peninſulam referente, & Atticam attingente. Antiquitus alia habuit nomina: dicebatur enim Sciras, & Cychreia, à quibuſdam heroibus: unde & Minerva Sciras, & Scira locus Atticæ, & Epiſciroſis, ſacrificium quoddam, & menſis Scirophorion: hinc & Cychriodes ſerpens, quem alitum à Cychreo Heſiodus ait ab Euryclo profligatum fuiſſe cùm inſulam infeſtaret, receptumque Eleuſine à Cerere in locum adminiſtri. Pityuſſa etiam à pinu, *quæ Græcis eſt pitys*, dicta fuit. Claruit autem inſula hæc cùm propter Aeacidas, qui eam tenuerunt, præſertim Ajacem Telamonis F. tum quod ibi victus navali prælio à Græcis Xerxes, fuga domum contendit. Quin & Aeginetæ in partem gloriæ eo prælio partæ evenerunt, vicini & qui memorabilem præbuiſſent claſſem. Amnis eſt inſulæ Salaminæ Bocarus, qui nunc Bocalias appellatur. Nunc Athenienſes poſſident inſulam, quondam cum Megarenſibus de ea contenderunt: feruntque Piſiſtratum, aut (ut alii volunt) Solonem, poſt verſum Bœotiæ hunc

A πέντε νησία. Εἶτα Σαλαμὶς, ἑβδομήκοντά που σταδίων οὖσα τὸ μῆκος, οἱ δ' ὀγδοήκοντά φασιν· ἔχει δ' ὁμώνυμον πόλιν, τὴν μὲν ἀρχαίαν ἔρημον πρὸς Αἴγιναν τετραμμένην, καὶ πρὸς νότον, καθάπερ καὶ Αἰσχύλος εἴρηκεν,

Αἴγινα δ' αὕτη πρὸς νότου κεῖται πνοάς.

τὴν δὲ νῦν ἐν κόλπῳ κειμένην ἐπὶ χερρονησοειδοῦς τόπου [1] συνάπτοντος πρὸς τὴν Ἀττικήν. Ἐκαλεῖτο * δ' ἑτέροις ὀνόμασι τὸ παλαιόν. [2] καὶ γὰρ Σκιρὰς, καὶ Κυχρεία, ἀπό τινων ἡρώων, ὧν ἀφ' οὗ μὲν [3] Ἀθηνᾶ τε λέγεται Σκιρὰς, καὶ [4] τόπος Σκίρα ἐν τῇ Ἀττικῇ, καὶ [5] Ἐπισκίρωσις ἱεροποιΐα τις, καὶ ὁ μὴν ὁ Σκιροφοριών· ἀφ' οὗ δὴ * [6] καὶ Κυχρειώδης ὄφις, ὅν φησιν Ἡσίοδος τραφέντα ὑπὸ Κυχρέως,
B ἐξελαθῆναι [7] ὑπὸ Εὐρύκλῳ λυμαινόμενον τὴν νῆσον, ὑποδέξασθαι δὲ αὐτὸν τὴν Δήμητραν εἰς Ἐλευσῖνα, καὶ γενέσθαι ταύτης ἀμφίπολον. ὠνομάσθη δὲ καὶ Πιτυοῦσα ἀπὸ τοῦ φυτοῦ. Ἐπιφανὴς δὲ ἡ νῆσος ὑπῆρξε διά τε τοὺς Αἰακίδας ὑπάρξαντας αὐτῆς, καὶ μάλιστα δι' Αἴαντα τὸν Τελαμῶνος, καὶ διὰ τὸ περὶ τὴν νῆσον ταύτην καταναυμαχηθῆναι Ξέρξην ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, καὶ φυγεῖν εἰς τὴν οἰκείαν· [8] συναπέλαυσαν δὲ καὶ Αἰγινῆται τῆς περὶ τὸν ἀγῶνα τοῦτον δόξης, γείτονές τε ὄντες καὶ ναυτικὸν ἀξιόλογον παρασχόμενοι. [9] Βώκαρος δ' ἐστὶν * ἐν Σαλαμῖνι ποταμὸς, ὁ νῦν Βωκαλίας *
C καλούμενος. Καὶ νῦν μὲν ἔχουσιν Ἀθηναῖοι τὴν νῆσον. τὸ δὲ παλαιὸν πρὸς Μεγαρέας ὑπῆρξεν αὐτοῖς ἔρις περὶ αὐτῆς· καὶ φασὶν οἱ μὲν Πεισίστρατον, [10] οἱ δὲ Σόλωνα παρεγγράψαντα ἐν τῷ νεῶν καταλόγῳ μετὰ τὸ ἔπος τοῦτο.

p. 394.

* Scripti δὲ τέως.

* Scripti Κυχρίδης.

* Manuſſ. ἐν Ἐλευσῖνι.

1. συνάπτοντος πρὸς) Ergo Atticam contingit Salamis? Minimè verò: ſed συνάπτειν hîc τὸ συνεγγὺς ſignificat, non τὸ ψαύειν: quod ab ipſo Strabone notatum eſt libro primo. *Caſaub.*

2. καὶ γὰρ Σκιρὰς) Annotat Euſtathius in Dionyſium ad ℣ſ. 511. ſed ex hoc ipſo loco. *Idem.*

3. Ἀθῆνα τε λεγ.) Scholiaſtes Ariſtoph. Concion p. 723. ed. Biſeti. 1607. Σκιῤῥάδα τιμῶσιν Αναῖοι ἣν Φιλόχορος μὲν ἐν δευτέρῳ Ἀτθίδος ἀπὸ Σκίρου τινος ἐλευσινίου μάντεως κεκλεῖσθαι, Πραξίων δὲ ἐν δευτέρῳ Μεγαρικῶν ἀπὸ Σκίρωνος τοῦ συνοικίσαντος Σαλαμῖνα Σκιράδα δὲ Ἀθηνᾶν Θησεὺς ἐποίησεν ὅτε ἐπανῄει ἀποκτείνας τὴν Μινώταυρον. Meminere præterea Pauſanias, Heſychius alique Grammat. *Idem.*

4. τόπος Σκίρα) Stephanus aliique Σκίρον vocant. *Idem.*

5. ἐπισκίρωσις ἱεροπ.) Scira, & Scirophoria numero plurali vocabant Athenienſes ἑορτὴν quandam, de qua conſule Gramm. Hanc autem intelligit Strabo. Suſpicor autem in Strabone leg. καὶ ἔτι. Σκίρωσις. *Idem.*

6. καὶ Κυχριώδης ὄφις) Stephanus ſerpentem hunc qui Salaminem vaſtabat, non à Cychæo fuiſſe alium, ſed ipſum Cycheum fuiſſe Οφιν propter morum aſperitatem dictum. Diverſiſſima verò ſunt, quæ Euphorion, Apollodorus, aliique ſcripſerunt, hunc ſerpentem, ab ipſo Cychreo fuiſſe occiſum. Diodorus *Cenchreum* vocat, & Apollod. aſſentitur. *Idem.*

7. ὑπὸ Εὐρύκλῳ) Apud Stephanum & Euſtathium ſcriptum eſt Εὐρυλόχῳ. *Idem.*

7. ὑπὸ Εὐρύκλῳ) lege Εὐρυλόχῳ, quod confirmatur eodem libro pag. 418. ἡ δὲ Κίῤῥα καὶ ἡ κρίσσα κατεσπώσθησαν. ἡ μὲν πρότερον ὑπὸ Κρισσαίου. (αὐτὴ δ' ἡ Κρίσσα) ἡ δ' ὕστερον ὑπ' Ευρυλόχου τοῦ Θετταλοῦ κατὰ τὸν Κρισσαῖον πόλεμον. vide & p. 421. Bochart. in Canaan Lib. I. c. 21 p. 456. ed. 1692.

8. συναπέλαυσαν) Vide Herodotum. *Caſaub.*

D 9. Βώκαρος) Lycophron de Teucro Salamine pulſo à Telamone, ℣. 450.

—— ἠλαστρημένος,
Κυχρῖος ἄντρων, Βωκάρου τε ναμάτων. i. e.
—— *expulſus*
Antris Cychrei, Bacaroque fonte. Idem.

9. Βώκαρος δ' ἐστὶν ἐν Σαλαμῖνι ποταμὸς, ὁ νῦν Βωκαλίας καλούμενος. *Amnis eſt inſulæ Salaminæ Bocarus, qui nunc Bocalias appellatur.*) Infra Cephiſum fluvium in Salamine recenſet, hîc de eo nullam facit mentionem, locus tamen id requirebat: forte unus & idem fuit Cephiſus ille & hic Bocarus *Palmer.*

10. οἱ δὲ Σόλωνα) Solonem non Piſiſtratum ajunt id feciſſe quotquot hodie extant qui factum hoc narrant: ſunt autem hi, Plutarchus in Solone, Quintilianus lib. V. c. 11. Diog. Laërtius Lib. I. Segm. 48. (ad quem locum docta congeſſit Clar. Menagius) Demoſthenis commentator εἰς τὴν περὶ παραπρεσβ. *Caſaub.*

Il. β. 557. Αἴας δ' ἐκ Σαλαμῖνος ἄγεν δυοκαίδεκα A
νῆας,

ἑξῆς τοῦτο,

Στῆσε δ' ἄγων ἵν' Ἀθηναίων ἵσταντο φάλαγγες.

μάρτυρι χρήσασθαι τῷ ποιητῇ, τοῦ, τὴν νῆσον ἐξαρχῆς Ἀθηναίων ὑπάρξαι. Οὐ παραδέχονται δὲ τοῦθ' [1] οἱ κριτικοὶ, διὰ τὸ πολλὰ τῶν ἐπῶν ἀντιμαρτυρεῖν αὐτοῖς. Διὰ τί γὰρ ναυλοχῶν ἔσχατος φαίνεται ὁ Αἴας, οὐ μετ' Ἀθηναίων, ἀλλὰ μετὰ τῶν ὑπὸ Πρωτεσιλάου Θετταλῶν;

Iliad. ν. 686. Ἔνθ' ἔσαν Αἴαντός τε νέες καὶ Πρωτεσιλάου.

Καὶ ἐν τῇ ἐπιπωλήσει Ἀγαμέμνων. B

Iliad. δ. 327. Εὗρ' υἱὸν Πετεῶο Μενεσθῆα πλήξιππον

Ἑσταότ', ἀμφὶ δ' Ἀθηναῖοι μήστωρες αὐτῆς.

Αὐτὰρ ὁ πλησίον εἱστήκει πολύμητις Ὀδυσσεὺς,

Πὰρ δὲ Κεφαλλήνων ἀμφὶ στίχες. ---

Ἐπὶ δὲ τὸν Αἴαντα καὶ τοὺς Σαλαμινίους πάλιν.

Ἦλθε δ' ἐπ' Αἰάντεσσι ---

Καὶ παρ' αὐτούς.

Ἰδομενεὺς δ' ἑτέρωθεν. ---

οὐ Μενεσθεύς. Οἱ μὲν οὖν Ἀθηναῖοι τοιαύτην τινὰ * σκήψασθαι μαρτυρίαν παρ' Ὁμήρου δοκοῦσιν· οἱ δὲ Μεγαρεῖς ἀντιπαρῳδῆσαι αὐτοῖς οὕτως. C

* Manuſſ. χρήσασθαι.

* Αἴας δ' ἐκ Σαλαμῖνος ἄγεν δυοκαίδεκα νῆας.

[2] Ἔκ τε Πολίχνης,

Ἔκ τ' Αἰγειρούσης, Νισαίης τε, Τριπόδων τέ.

* Videtur ſcripſiſſe Strabo Αἴας δ' ἐκ Σ. ἄγεν νέας ἔκ τε Πολίχνης,

ἅ ἐστι χωρία Μεγαρικὰ, ὧν οἱ Τρίποδοι Τριποδίσκιον λέγονται, καθ' ὃ ἡ νῦν ἀγορὰ τῶν Μεγαρέων κεῖται. Τινὲς δ' ἀπὸ τοῦ [3] τὴν ἱέρειαν τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς χλωροῦ τυροῦ,
p. 395. τοῦ μὲν ἐπιχωρίου μὴ ἅπτεσθαι, ξενικὸν δὲ μόνον προσφέρεσθαι, χρῆσθαι δὲ καὶ τῷ Σαλαμινίῳ· ξένην φασὶ τῆς Ἀττικῆς τὴν Σαλαμῖνα· οὐκ εὖ· καὶ γὰρ τὸν ἀπὸ τῶν ἄλλων νήσων τῶν ὁμολογουμένως τῇ Ἀττικῇ προσχώρων προσφέρεται, ξενικὴν πάντα τὸν διαπόντιον νοησάντων τῶν ἀρξάντων τοῦ ἔθους τούτου. Ἔοικε δὲ τὸ παλαιὸν ἡ νῦν Σαλαμὶς καθ' αὑτὴν τάττεσθαι, τὰ δὲ Μέγαρα τῆς Ἀττικῆς ὑπάρξαι μέρος. Ἐν δὲ τῇ παραλίᾳ τῇ κατὰ Σαλαμῖνα, κεῖσθαι συμβαίνει τὰ ὅρια τῆς Μεγαρικῆς καὶ τῆς Ἀτθίδος, ὄρη δύο ἃ καλοῦσι Κέρατα· D

A *A Salamine aderat cum bis ſex navibus Ajax,*

inſerto per fallaciam hoc,

Quas ſtatuit, ubi Athenarum ſtabat cita claſſis:

Homeri teſtimonio docuiſſe inſulam antiquitus Athenienſium fuiſſe. Verùm critici id non admittunt, quod multi alii verſus contra teſtimonium præbeant. Cur enim Ajacis navium ſtatio ultimo fuit loco, non juxta Athenienſes, ſed Theſſalos qui cum Proteſilao venerant?

Hîc naves Ajacis erant, & Proteſilai.

Et Agamemno exercitum obiens,

B *Repperit hîc Petei fortemque Meneſthea natum,*

Circùm & Erechteidas pugnaci robore ſtantes.

Ponè Cephallenis cinctúſque cohortibus acer

Adſtabat Laërtiades. —

De Ajace autem & Salaminiis alibi,

Venit ad Ajaces —

Et juxta illos,

Illic Idomeneus —

non Meneſtheus. Athenienſes ergo putantur hujuſmodi ab Homero teſtimonium petiviſſe. Megarenſes autem illis ſic occiniſſe:

C *A Salamine aderat cum bis ſex navibus Ajax,*

— Eque Polichna,

Eque Aegiruſas Niſaaque, Tripodiſque.

quæ ſunt Megarica loca: & Tripodi, Tripodiſcium dicuntur, ubi nunc ſitum eſt forum Megarenſium. Alienam autem ab Attica eſſe Salaminem, quidam eo argumento volunt docere, quod antiſtita Minervæ Poliadis cùm recentem caſeum Atticum non tangat, ſolo peregrino veſcatur, ea etiam Salaminio utatur: nam & ab aliis inſulis, quas ad Atticam pertinere in
D confeſſo eſt, allato utitur: quia nimirum hujus conſuetudinis auctores pro peregrino duxerunt quidquid trans mare afferretur. Videtur autem, quæ nunc eſt Salamis, antiquitus peculiaris fuiſſe reſpublica, Megara autem pars fuiſſe Atticæ. In ora porrò maritima juxta Salaminam fines ſunt Megaricam ab Attica dirimentes, montes duo qui Cerata,

1. οἱ κριτικοὶ) Criticos ait Euſtathius hunc locum proferens, vocabant τοὺς κατὰ τὴν γραμματικὴν παράδοσιν εἰδότας κρίνειν τὰ ποιήματα. *Caſaub.*

2. ἔκτε πολίχνης) Euſtathius hæc verba non videtur agnoſcere, ſed ſcripſerat fortaſſe Strabo, Αἴας δ' ἐκ Σαλαμῖνος ἄγεν, νέας ἔκ τε Πολίχνης. Ἐκ τ' Αἰγειρ. Idem legit Τρίποδός τε, Stephanus utroque numero extulit Τριπόδισκος inquit & Τριποδίσκοι, κώμη τῆς Μεγαρίδος. Λέγεται καὶ Τριποδίσκη. *Idem.*

3. τὴν ἱέρειαν) Athenæus tale quid refert libro nono ſcribens, νόμον εἶναι τὴν τῆς Ἀθηνᾶς ἱέρειαν μὴ θύειν ἀμνὴν, οὐδὲ τυροῦ γεύεσθαι. *Idem.*

1. Ἐλευ-

id eſt cornua, nominantur. Sequitur urbs Eleuſin, in qua templum eſt Eleuſiniæ Cereris, & myſticum delubrum, turbæ quanta in theatro ſolet eſſe capax, opus Ictini, qui etiam parthenonem (*domicilium virginis intellige*) Minervæ in arce fecit, Pericle operum procurationem ſuſtinente, urbs in demis, *id eſt pagis ſeu curiis Atticis*, numeratur. Deinceps campus eſt Thriaſius, ejuſdemque nominis litus & pagus ſive curia. Tum Amphiale promontorium, & ſuperincumbens lapicidina, ac trajectus in Salaminam: quem cum aggere ingeſto complanare Xerxes conaretur, navali prælio, ſuorumque fuga præventus fuit. Ibi & duæ parvæ ſunt inſulæ Pharmacuſæ, in quarum majore oſtenditur ſepulcrum Circes. Supra actam hanc mons eſt Corydalus, & Corydalenſes curia Attica. Inde Furum portus, & Pſyttalia, inſula ſaxoſa ac deſerta, quam quidam Peiræei portum appellaverunt. Vicina eſt Atalanta, Euboicæ Locrenſique cognominis: & alia parva inſula Pſyttaliæ ſimilis, tum Piræeus,

A εἶτ' 1 Ἐλευσὶν πόλις, ἐν ᾗ τὸ τῆς Δήμητρος ἱερὸν τῆς Ἐλευσινίας· καὶ ὁ 2 μυστικὸς σηκὸς, ὃν κατεσκεύασεν Ἰκτῖνος, ὄχλον θεάτρου δέξασθαι δυνάμενον, 3 ὃς καὶ τὸν Παρθενῶνα ἐποίησε τὸν ἐν ἀκροπόλει τῇ Ἀθηνᾷ, Περικλέους ἐπιστατοῦντος τῶν ἔργων. ἐν δὲ τοῖς δήμοις καταριθμεῖται ἡ πόλις. Εἶτα τὸ 4 Θριάσιον πεδίον, καὶ ὁμώνυμος αἰγιαλὸς καὶ δῆμος· εἶθ' ἡ ἄκρα ἡ Ἀμφιάλη, καὶ τὸ ὑπερκείμενον λατόμιον, καὶ ὁ εἰς Σαλαμῖνα πορθμὸς, ὅσον διστάδιος, ὃν διαχοῦν ἐπειρᾶτο Ξέρξης, ἔφθη δὲ ἡ ναυμαχία γενομένη, καὶ B ἡ φυγὴ τῶν Περσῶν. Ἐνταῦθα δὲ καὶ 5 αἱ Φαρμακοῦσαι δύο νησία, ὧν ἐν τῷ μείζονι Κίρκης τάφος δείκνυται· ὑπὲρ δὲ τῆς ἀκτῆς ταύτης, ὄρος ἐστὶν ὃ καλεῖται 6 Κορυδαλὸς, καὶ ὁ δῆμος οἱ Κορυδαλεῖς· εἶθ' ὁ Φώρων λιμὴν, καὶ ἡ Ψυττάλια νησίον ἔρημον πετρῶδες, ὅ τινες εἶπον 7 λιμένα τοῦ Πειραιέως· πλησίον δὲ 8 καὶ ἡ Ἀταλάντη, ὁμώνυμος τῇ περὶ Εὔβοιαν καὶ Λοκρούς· 9 καὶ ἄλλο νησίον ὅμοιον τῇ Ψυτταλίᾳ καὶ τοῦτο· εἶθ' ὁ Πειραιεὺς,

1. *Ἐλευσὶν π.*) Dicta eſt Eleuſin ab ἐλεύθω, quod eſt venio, & Ceres Eleuſinia quaſi dicas adventitia, C vel quæ aliunde advenerit: Nam hac appellatione fatebantur Athenienſes, fruges non apud ſe natas: licet earum uſum primi hominum fuiſſent edocti. Diodorus Siculus libro quinto, de Athenienſibus pag. 336. T. I. ed. 1604. *τὸν γὰρ τόπον τὸν ἐξ ἀρχῆς δεξάμενον τὴν δωρεὰν ταύτην Ἐλευσῖνα προσαγορεύειν ἀπὸ τοῦ παρ' ἑτέρων ἐλθεῖν τοῦ σίτου κομισθέντος* i. e. *locum enim qui primus munus iſtud excepit Eleuſinem (ab adventu nimirum) vocant; quod aliunde frumenti ſemen allatum eo pervenerit.* Vide Ariſtidis Eleuſinium λόγον. Alii ab Eleuſine Heroë appellatam volunt, de quo quærit Pauſanias. I. c. 38. *Caſaub.*

2. *μυστικὸς σηκὸς*) Notum eſt de myſteriis Cereris Eleuſiniæ: Σηκὸς, autem eſt ὁ ἐνδότερος τόπος τοῦ ναοῦ, adytum. *Idem.*

3. *ὃς καὶ τὸν Παρθενῶνα*) Pauſanias Arcad. VIII. c. 41. Ἰκτῖνος ὁ ἀρχιτέκτων τοῦ ἐν Φιγαλίᾳ ναοῦ γεγονὼς τῇ ἡλικίᾳ κατὰ Περικλέα, καὶ Ἀθηναίοις τὸν Παρθενῶνα κατασκευάσας i. e. *Ictinus Architectus, qui templum exædificavit Phigaliæ, iiſdem quibus Pericles Athenis temporibus vixit. Idemque Athenienſibus, ædem eam quam Partheonam vocant erexit* (De hoc loco accipienda verba Zoſim. pap. 746. ubi errat interp.) D *Idem.*

4. *Θριάσιον πεδ.*) Vide Stephanum. *Idem.*

5. *αἱ Φαρμακοῦσαι*) Harum rara apud veteres mentio. Vide Stephan. *Idem.*

6. *Κορυδαλὸς*) Apud Stephanum duplici λλ. Κορυδαλλὸς, ſed frequentius, uno λ ſcribitur. *Idem.*

7. *λιμένα τοῦ Πειραιέως*) Hoc dictum ego non concoquo: opinor nec alius. Ait parvam hanc & petroſam inſulam Pſyttaliam, vocatam à nonnullis fuiſſe Piræei portum? Quare obſecro? Non enim profecto quia ἔρημος, nec quia propinqua Piræeo. Denique verte te in omnes facies: nego cauſam ullam probabilem poſſe reperiri hujus dicti. Quare ſi me audis leges non λιμένα, ſed λήμην: tum erit elegantiſſimè dictum petroſam hanc & deſertam inſulam λήμην eſſe τοῦ Πειραιέος, hoc eſt tantum officere commodiſſimo alioquin portui, quantum glama oculo nocet. Notum eſt illud Periclis ab Ariſtotele relatum, Περικλῆς τὴν Αἴγιναν ἀφαιρεῖν ἐκέλευσε, τὴν λήμην τοῦ Πειραιέος. Refert & Plutarchus in Pericle & (in Apoptheg.) Athenæus verò lib. tertio c. 21. p. 99. Demadi oratori hoc tribuit. Ergo ut Æginam vocabant leman ſeu glaman Piræei, ita Pſyttalia à nonnullis ſic fuiſſe vocitatam ait Geographus: fortaſſe an parum memor dictum id fuiſſe de Ægina non de Pſyttalia: quanquam utrique poſſe convenire certum eſt: diverſa tamen ratione, Piræeo namque (*propter propinquitatem* (ut Cicero ait de Offic III. c. II.) *nocuit*, vide tamen Plutarch. initio vitæ Demoſt.) Ægina, quum & ipſa emporium haberet ac portum commodum, ut multi ad Piræeum appellere parum curarent: Pſyttalia verò, quod cum eſſet ad eam non ſatis tutus appulſus, tamen ita erat Piræeo oppoſita ut facile vi ventorum naves portum Athenienſium petentes, eò deferrentur, ſicque periculum nautis crearetur. Porrò autem, eſſe Pſyttaliam periculoſam ſi quis portum capere velit, credamus Æſchylo qui ſic eam deſcribit Perſis, ꝟ. 447.

> Νῆσός τις ἐστὶ πρόσθε Σαλαμῖνος τόπων,
> Βαιὰ, δύσορμος ναυσὶν, ἣν ὁ φιλόχορος
> Πᾶν ἐμβατεύει ποντίας ἀκτῆς ἔπι. i. e.
> *Inſula quædam eſt è regione Salaminis*
> *Parva, ſtatio carinis malefida, quam chorus gaudens*
> *Pan incolit ſuper littore maris*

ad quem locum annotat ſcholiaſtes, ideo Pani ſacram hanc inſulam dici, quod eſſet ἔρημος: abeſſe autem Salamine ſtadia centum & viginti. *Idem.*

8. *καὶ ἡ Ἀταλάντη*) Hujus Stephanus meminit: alterius quæ eſt inter Eboeam & Locridem, Thucydides, Diodorus, Pauſanias: vide infra. *Idem.*

9. *καὶ ἄλλο νησίον*) An eſt ea inſula quam vocari ait Pauſan. Πατρόκλου νῆσον? fuit enim illa quoque ut & Pſyttalia, ἔρημος & parva. *Idem.*

καὶ αὐτὸς [1] ἐν τοῖς δήμοις ταττόμενος, καὶ ἡ A Μουνυχία· λόφος δ' ἐστὶν ἡ Μουνυχία * χερρονησίζων, καὶ κοῖλος, καὶ ὑπόνομος πολὺ μέρος, φύσει τε καὶ ἐπιτήδες, ὥστ' οἰκήσεις δέχεσθαι, στομίῳ δὲ μικρῷ τὴν εἴσοδον ἔχων· ὑποπίπτουσι δ' αὐτῷ λιμένες τρεῖς. Τὸ μὲν οὖν παλαιὸν ἐτετείχιστο, καὶ συνῴκιστο ἡ Μουνυχία παραπλησίως ὥσπερ ἡ τῶν Ῥοδίων πόλις, προσειληφυῖα τῷ περιβόλῳ τὸν Πειραιᾶ, [2] καὶ τοὺς λιμένας πλήρεις νεωρίων, ἐν οἷς καὶ ἡ ὁπλοθήκη Φίλωνος ἔργον· ἄξιόν τε ἦν ναύσταθμον, * τετρακοσίαις ναυσὶν, οὗ οὐκ ἐλάττους ἔστελλον Ἀθηναῖοι. Τῷ δὲ τείχει τούτῳ συνῆπτε τὰ [3] καθειλκυσμένα ἐκ τοῦ ἄστεος σκέλη· ταῦ- B τα δ' ἦν μακρὰ τείχη, [4] τετταράκοντα σταδίων τὸ μῆκος, συνάπτοντα τὸ ἄστυ τῷ Πειραιεῖ· οἱ δὲ πολλοὶ πόλεμοι τὸ τεῖχος κατήρειψαν, καὶ τὸ τῆς Μουνυχίας ἔρυμα, τόν τε Πειραιᾶ συνέ-
p. 396. στειλαν εἰς ὀλίγην κατοικίαν, τὴν περὶ τοὺς λιμένας, καὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Διὸς τοῦ σωτῆρος· τοῦ δὲ ἱεροῦ τὰ μὲν στοίδια, ἔχει πίνακας θαυμαστοὺς, ἔργα τῶν ἐπιφανῶν τεχνιτῶν· τὸ δ' ὕπαιθρον, ἀνδριάντας. Κατέσπασται δὲ καὶ τὰ μακρὰ τείχη, Λακεδαιμονίων μὲν καθελόντων πρότερον, Ῥωμαίων δ' ὕστερον· ἡνίκα Σύλλας ἐκ πολιορκίας εἷλε καὶ τὸν Πειραιᾶ, καὶ τὸ Ἄστυ. Τὸ δ' Ἄστυ αὐτὸ, πέτρα ἐστὶν ἐν πεδίῳ C περιοικουμένη κύκλῳ· ἐπὶ δὲ τῇ πέτρᾳ τὸ τῆς Ἀθηνᾶς ἱερὸν, ὅ, τε ἀρχαῖος νεὼς ὁ τῆς Πολιάδος, ἐν ᾧ [5] ὁ ἄσβεστος λύχνος. Καὶ [6] ὁ Παρθενὼν ὃν ἐποίησεν Ἰκτῖνος, ἐν ᾧ τὸ τοῦ Φειδίου ἔργον ἐλεφάντινον, ἡ Ἀθηνᾶ. Ἀλλὰ γὰρ εἰς πλῆθος * ἐμπίπτων τῶν περὶ τῆς πόλεως ταύτης ὑμνουμένων τε καὶ διαβοωμένων, ὀκνῶ πλεονάζειν,

* Manuſſ. χερρονησιάζων.

* Scripti, ταῖς τετρ.

* Scripti libri, ἐμπιπτόντων & παρεμπιπτόντων.

qui & ipſe in curiis cenſetur. Inde Munychia tumulus peninſulæ forma: cavus & magna ex parte cuniculis ſubrutus, partim natura, partim induſtria, ita ut habitationibus ſit aptus. Intratur in eam anguſtas per fauces, & infrà ſunt tres portus. Antiquitus muro cincta atque habitata fuit Munychia, ferè quomodo Rhodiorum urbs, complexa mœnibus Peiræeum & portus navalium plenos, in quibus & Philonis opus fuit armamentarium, fuitque navale cccc. navibus recipiendis ſufficiens: neque paucioribus conſtabat Athenienſium claſſis. Hunc murum attingebant longi muri, nunc diruti, qui crurum inſtar ab urbe quadraginta ſtadiorum longitudine producti, aſtu cum Piræeo connectebant. Sed multa iſta bella murum dejecerunt, ac Munychiæ propugnaculum, Peiræeumque redegerunt in exiguum vicum, qui habitatur apud portus & ædem Jovis Servatoris. Ejus ædis porticus parvi, tabulas continent mirabiles, illuſtrium opera artificum: pars, quæ ſub dio aperta eſt, ſtatuas. Longi muri dejecti ſunt primùm à Spartanis, deinde à Romanis, quo tempore Sylla & Peiræeum & Aſtu ipſum expugnavit. Aſtu ſaxum eſt in planicie, circumquaque domiciliis circumdatum: in eo ſaxo eſt templum Minervæ, & vetuſta Poliadis ædes, in qua ſemper ardens lucerna, & Parthenôn Ictini opus, in quo Minerva eburnea Pheidiæ opus. Enimverò in multitudinem incidens eorum, quæ de hac urbe cantantur, inque hominum ore verſantur, vereor ne ſi copioſior ſim,

1. *ἐν τοῖς δήμοις*) Pauſanias L. I. c. 1. Ὁ δὲ Περαιεὺς δῆμος μὲν ἦν ἐκ παλαιοῦ· πρότερον δὲ πρὶν ἢ Θεμιστοκλῆς Ἀθηναίοις ἦρξεν, ἐπίνειον οὐκ ἦν Φάληρον δέ. i. e. *Piræus vero, antequam Themiſtocles ad rem accederet, non navale ſed curia fuit, nam Phalerum* Caſaub. Vide ad d. l. notas Schefferi.

2 *καὶ τοὺς λιμένας*) Pyræeus enim tres habebat portus *αὐτοφυεῖς*, inquit Thucydides, Lib. I. c. 93 & *κλειστοὺς* ait Heſychius *Ζέα*. (Vocabantur autem illi portus Κανθάρου λιμὴν, Ἀφροδίσιον, & Ζέα, quod colligitur ex Heſychio & Ariſtophanis ſchol. Equit.) *Idem.*

3. (*καθ. ἐκ τοῦ ἄστεος σκέλη*) Sic fere Græci hos muros ſeu parietes quibus via à Piræeo ad urbem ducens hinc inde muniebatur, appellant. At Propertius brachia non σκέλη. i. crura appellat. III. El. 20. ℣. 23.

Inde ubi Piræi capient mea lintea portus,
Scandam ego Theſeæ brachia longa viæ.

Vide relata ad Flor. lib. III. c. 5.)

4. *τετταράκοντα σταδ.*) Plinius ait v. mill. paſſ. quæ efficiunt ſtadia quadraginta Thucydides libro II. c. 13. Τὰ δὲ μακρὰ τείχη πρὸς τὸν Πειραιᾶ, τεσσαράκοντα σταδίων ὧν τὸ ἔξωθεν ἐτηρεῖτο· καὶ τοῦ Πειραιέος ξὺν Μουνυχίᾳ ἑξήκοντα μὲν σταδίων ὁ ἅπας περίβολος *i. e. longi vero muri ad Piræum uſque quadraginta ſtadiorum longitudinem habebant quorum* (*murorum*) *externæ partes cuſtodiebantur. Et ipſius quidem Piræi una cum Munychia univerſus ambitus erat ſexaginta ſtadiorum.* Altitudinem horum σκελῶν ait Appianus fuiſſe XL. cubitorum. Quoties autem fuerint dejecta, & poſtea D reſtituta, iterumque deiecta, annotare non eſt hujus loci *Idem.*

5. *ὁ ἄσβεστος λύχνος*) Pauſ. 1. c. 26. *λύχνον δὲ τῇ θεῷ χρυσοῦν Καλλίμαχος ἐποίησεν. ἐμπλήσαντες δὲ ἐλαίου τὸν λύχνον, τὴν αὐτὴν μέλλοντος ἔτους ἀναμένουσιν ἡμέραν. i. e. Lucernam ex auro Deæ Callimachus fecit in quam oleum infuſum non conſumitur, niſi exacto demum anno;* (ad quem locum vide Kuhnium) Fuere verò etiam alibi in Prytaneis λύχνοι ἄσβεστοι. Athen. lib. XV. c. 18. pag. 700. refert ex Euphorione, Dionyſium Dionyſij filium, Siciliæ tyrannum, Ταραντίνοις ἐς τὸ πρυτανεῖον ἀναθεῖναι λυχνεῖον. Theocrit. quoque εἰδ. XXI.

—— τὸ δὲ λύχνιον ἐν Πρυτανείῳ
Φαντὶ γὰρ αἰὲν ἄγρυπν τόδ' ἔχειν. *Idem.* Conſule Caſaubon. Animadv. in Athen. *Deipn. XV. cap. 19.* pag. 992.

6. *ὁ Παρθενὼν*) Vide paullò antè. *Idem.*

1. Πολέ-

ab inſtituto meo ſcriptio aberret. Venit enim mihi in mentem ejus quod Hegeſias dixit : Video arcem : ſignum ibi eſt tridentis : video Eleuſinem, myſteria ſacrorum ibi ſcrutor. Ibi eſt Leocorium, hîc Theſeum, non poſſunt ſingula exponi. Eſt enim Attica deorum opus, & priſcorum heroum. Verùm hic quidem unici tantùm in arce ſimulacri mentionem fecit. Polemo periegetes ab accurata ſingulorum deſcriptione dictus quatuor libros conſcripſit de donariis in arce dedicatis : quam proportionem requirunt etiam reliquæ urbis & agri partes. cumque Eleuſinem dixerit unam ex CLXX. curiis (quidam IV. addunt) reliquarum nullam nominavit. Habent autem ſi non ſingulæ, at certè multæ fabulas complures & hiſtorias. Verbi gratia, Aphydna Helenam à Theſeo raptam, & expugnata Aphydna à fratribus ſuis Caſtoribus receptam. Marathon certamen Perſicum, Rhamnûs Nemeſis ſimulacrum, quod alii Diodoti, alii Agoracriti Parii opus affirmant, & mole & elegantia præſtantiſſimum, neque Pheidiæ operibus cedens. Ita & Deceleja arx belli fuit Peloponneſiis bello Decelico : & à Phyla populum in Peiræeum, indeque in urbem reduxit Thraſybulus : ac de multis aliis multa narrari poſſunt, ut de Leocorio, Theſejo, Lycejo, Olympio, quod qui dedicavit rex morte interceptus ſemiperfectum reliquit. De Academia

A μὴ συμβῇ τῆς προθέσεως ἐκπεσεῖν τὴν γραφήν. Ἔπεισι γὰρ ὃ φησὶν Ἡγησίας, ὁρῶ τὴν ἀκρόπολιν, καὶ τὸ περὶ τῆς τριαίνης ἐκεῖ τι σημεῖον· ὁρῶ τὴν Ἐλευσῖνα, καὶ τῶν ἱερῶν γέγονα μύστης· ἐκεῖνο Λεωκόριον· τοῦτο Θησεῖον· οὐ * δύναμαι δηλῶσαι καθ' ἓν ἕκαστον· ἡ γὰρ Ἀττικὴ * θεῶν ἐστι κτίσμα καὶ προγόνων ἡρώων. Ἀλλ' οὗτός γε ἑνὸς μόνου ξοάνου τῶν ἐν τῇ Ἀκροπόλει μέμνηται. 1 Πολέμων δὲ ὁ περιηγητὴς, τέτταρα βιβλία συνέγραψε περὶ τῶν ἀναθημάτων τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει· τὸ δ' ἀνάλογον συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων μερῶν τῆς πόλεως καὶ τῆς χώρας. Ἐλευσῖνα τε εἰπὼν ἕνα τῶν ἑκατὸν καὶ ἑβδομή-
B κοντα δήμων, πρὸς δὲ καὶ τεττάρων, ὥς φασιν οὐδένα τῶν ἄλλων ὠνόμακεν. Ἔχουσι δὲ κἂν εἰ μὴ πάντες, οἵ γε πολλοὶ μυθοποιΐας συχνὰς καὶ ἱστορίας· καθάπερ 2 Ἄφιδνα μὲν τὴν Ἑλένης ἁρπαγὴν ὑπὸ Θησέως, καὶ τὴν Διοσκούρων ἐκπόρθησιν αὐτῆς, καὶ ἀνακομιδὴν τῆς ἀδελφῆς. 3 Μαραθὼν δὲ τὸν Περσικὸν ἀγῶνα. 4 Ῥαμνοῦς δὲ τὸ τῆς Νεμέσεως ξόανον, ὅ τινες μὲν Διοδότου φασὶν ἔργον, τινὲς δὲ Ἀγορακρίτου τοῦ Παρίου, καὶ μεγέθει καὶ κάλλει σφόδρα κατωρθωμένον, καὶ ἐνάμιλλον τοῖς Φειδίου ἔργοις· οὕτω δὲ καὶ Δεκέλεια μὲν ὁρμητήριον τῶν Πελοποννησίων κατὰ 5 τὸν Δεκελικὸν
C πόλεμον. 6 Φυλὴ δὲ, ὅθεν ἐπήγαγε τὸν δῆμον Θρασύβουλος εἰς Πειραιᾶ, κἀκεῖθεν εἰς Ἄστυ * οὕτω καὶ ἐπ' ἄλλων πλειόνων ἐστὶν * ἱστορεῖν πολλὰ, καὶ εἰς 7 τὸ Λεωκόριον, καὶ 8 τὸ Θησεῖον, 9 ὃς ἔχει καὶ τὸ Λύκειον, καὶ αὐτὸ 10 τὸ Ὀλύμπιον, ὅπερ ἡμιτελὲς κατέλιπε τελευτῶν 11 ὁ ἀναθεὶς βασιλεύς· ὁμοίως δὲ καὶ ἡ Ἀκαδημία,

* Vulgo; δύναται.

* In vett. li. ita legitur θεῶν αὐτὴν τόπον καταλαβόντων καὶ τῶν πρ ἡρ.... οὗτος μὲν οὖν.

* Scripti, οὕτω δέ.

* Scripti, ἱστορεῖ δὲ mutata diſtinctione

1. Πολέμων δε) Hujus libros περὶ τῆς Ακροπόλεως, laudant ſæpe Grammatici, præſertim Athenæus. XI. c. 6. p. 472. & XIII. c. 6. c. 587. *Caſaub.*

2. ἀφύδνα μὲν) Vide Herodot. Plutarch. in Theſeo, Diodor. Siculum lib. IV. Pauſaniam, & veterem poëtæ ſcholiaſten ad hoc carmen Ιλιαδ. γ. ϗ'. 144.

Αἴθρη Πιθῆος θυγάτηρ, Κλυμένη τε βοῶπις.
Aethia Pithaei filia, Clymeneque pervenuſta Idem.

3. Μαραθὼν δὲ τὸν Περσικὸν ἀγ.) Duo ibi extitere celeberrima, Sus Marathonius, à Theſeo occiſus: Perſarum clades duce Miltiade. Mela. II. c. 3. *Marathon magnarum multarumque virtutum teſtis jam inde à Theſeo, Perſarum maxima clade pernotus*: quem locum omnes editiones peſſimè diſtinctum habent: ut ſi illas ſequamur, clades Perſarum Theſei temporibus contigerit. *Idem.*

4. Ῥαμνοῦς δὲ) Pauſanias I. c. 33. de Rhamnunte, μικρὸν δὲ ἀπὸ θαλάττης νεμέσεώς ἐστιν ἱερόν· ἣ θεῶν μάλιστα ἀνθρώποις ὑβρισταῖς ἐστιν ἀπαραίτητος. *Idem.*

5. τὸν Δεκελικὸν πόλεμον) Vide Thucydidem, Xenophontem Ελλην. primo & ſecundo, & Diodorum, de bello Peloponneſiaco, cujus pars fuit iſtud Decelicum. Scribit ille de Peloponneſiis, qui ducibus Agide Spart. rege & Alcibiade impreſſionem in Atticam fecere καταλαβόμενοι δὲ χωρίον ὀχυρὸν Δεκέλειαν, φρούριον ἐποίησαν κατὰ τῆς Αττικῆς διὸ καὶ συνέβη τὸν πόλεμον τοῦτον Δεκελεικὸν προσαγορευθῆναι. *Idem.*

6. Φυλὴ δὲ) Vide Xenophontem Ελλην. libro ſecundo, Diodorum lib. XIV. Juſtinum, alios. *Idem.*

7. τὸ Λεωκόριον) Vide Suidam, & Ariſtophanis interpretem, alioſque Grammaticos. Ælianus quoque ποικιλ. lib. XII. c. 28. rem totam narrat. *Idem.*

D 8. τὸ Θησεῖον) Suidas, ἔστι δὲ τὸ Θησεῖον τέμενος ἀνειμένον τῷ Θησεῖ. Vide Plutarchum in vita, & Pauſaniam. *Idem.*

9. ὃς ἔχει καὶ τὸ Λύκειον) Vide num ſit legendum, οἷς ἕπεται, vel ὧν ἔχεται καὶ τὸ Λ. *Idem.*

10. τὸ Ολύμπιον) hoc eſt, templum Olympii Jovis. *Idem.*

11. ὁ ἀνατιθεὶς βασιλεὺς) Perſeum intelligit, Livius lib. XLI. c. 20. de Perſeo. *Magnificentiæ vero in deos vel Jovis Olympii templum Athenis, unum in terris inchoatum pro magnitudine Dei, poteſt teſtis eſſe.* Reperio & Piſiſtratidas tale quid eſſe conatos, ut ex iis, quæ ſcribit Ariſtoteles libro V. de Republica, ſatis apparet: & Antiochum Epiphanem, ut ex Athenæo conſtat (item multos reges in gratiam Auguſti. Suetonius cap. 60. & Plinius:) Tandem verò opus ab aliis fruſtra inſtitutum Adrianus Imperator abſolvit. Vide Pauſ. *Idem.*

A καὶ [1] οἱ κῆποι τῶν φιλοσόφων, καὶ [2] τὸ Ὠδεῖον, καὶ ἡ Ποικίλη στοὰ, καὶ τὰ κατὰ τὴν πόλιν ἱερὰ, ἔχοντα πάντα ἔργα τεχνιτῶν μνήμης ἀξίων. Πο-
p. 397. λὺ δ' ἂν πλείων εἴη λόγος, εἰ τοὺς ἀρχηγέτας τοῦ κτίσματος ἐξετάζοι τις, ἀρξάμενος ἀπὸ Κέκροπος· οὐδὲ γὰρ ὁμοίως λέγουσιν ἅπαντες· τοῦτο δὲ καὶ ἀπὸ τῶν ὀνομάτων δῆλον. Ακτικὴν μὲν γὰρ [3] ἀπὸ Ακταίωνος φασίν· Ατθίδα δὲ καὶ Αττικὴν, [4] ἀπὸ Ατθίδος * τῆς Κραναοῦ, [5] ἀφ' οὗ καὶ Κραναοὶ οἱ ἔνοικοι. [6] Μοψοπίαν δὲ [7] ἀπὸ Μοψόπου, Ιωνίαν δὲ ἀπὸ Ιωνος τοῦ Ξούθου· Ποσειδωνίαν δὲ καὶ Αθήνας ἀπὸ τῶν ἐπωνύμων θεῶν. [8] Εἴρηται δ', ὅτι κἀνταῦθα φαίνεται τὸ τῶν Πελασγῶν ἔθνος ἐπιδημῆσαν· καὶ ὅτι ὑπὸ τῶν Αττικῶν * [9] Πελασγοὶ προσηγορεύθησαν διὰ τὴν πλάνην. Οσῳ δὲ πλέον ἐστὶ τὸ φιλότιμον περὶ τὰ ἔνδοξα καὶ πλείους οἱ λαλήσαντές τι περὶ αὐτῶν, τοσῷδε μείζων ὁ ἔλεγχος, ἐὰν μὴ κρατῇ τις τῆς ἱστορίας. Οἷον [10] ἐν τῇ συναγωγῇ τῶν ποταμῶν ὁ Καλλίμαχος [11] γελᾶν φησιν εἴ τις θαῤῥεῖ γράφειν τὰς τῶν Αθηναίων παρθένους,

---- ἀφύσσεσθαι καθαρὸν γάνος Ηριδανοῖο,

Οὗ καὶ τὰ βοσκήματα ἀπόσχοιτ' ἄν. Εἰσὶ μὲν οὖν αἱ πηγαὶ καθαροῦ καὶ ποτίμου ὕδατος ὥς φασιν, ἐκτὸς τῶν Διοχάρους καλουμένων πυλῶν, πλησίον τοῦ Λυκείου· πρότερον δὲ καὶ κρήνη κατεσκεύαστό τις πλησίον πολλοῦ καὶ καλοῦ ὕδατος· εἰ δὲ μὴ νῦν, τί ἂν εἴη θαυμαστὸν, εἰ πάλαι πολὺ καὶ καθαρὸν ἦν, ὥστε

* Vulgo τοῦ

item, hortis philoſophorum, Odeo, porticu quæ Pœcile ob varietatem dicebatur, & templis quæ in urbe ſunt, & continent opera præclarorum artificum. Multoque etiam prolixior fieret ſermo, ſi quis de primis Athenarum conditoribus examen inſtitueret, facto à Cecrope initio. Non enim ab omnibus eadem traduntur, quod vel ipſa demonſtrant nomina. Regionem quippe Acticam dicunt ab Actæone: Atthidem & Atticam ab Atthide Cranai F. à quo & incolæ Cranai: Mopſopiam à Mopſopo: Ioniam ab Ione Xuthi F. Poſidoniam, *id eſt Neptuniam*, & Athenas *quaſi Minerviam*, à diis tu-
B telaribus nominiſque auctoribus. Jam antè autem diximus, videri huc quoque ſuis migrationibus perveniſſe Pelaſgorum gentem, ac fuiſſe ab Atticis à vagando Pelaſgos denominatam. Cæterùm quando majore ſtudio quis de rebus illuſtribus ſcribit, quantoque plures ſunt qui de iis diſſeruerunt: tanto majori etiam eſt obnoxius reprehenſioni, ſi hiſtoriam non teneat. Quale illud eſt, quod in congerie fluviorum Callimachus ridere ſe ait, ſi quis auſus fuiſſet ſcribere virgines Athenienſium,

Haurire purum Eridani liquorem,

C à quo etiam pecudes abſtineant. Sanè ſcaturigines ajunt eſſe puræ & potabilis aquæ propè Lyceum, extra portam quæ Diocharis dicitur: olimque etiam fons conſtructus fuit in vicinia, bona aqua copioſus. quod ſi aqua hodie non eſt pura, quis id miretur, olim ita fuiſſe puram, ut

1. οἱ κῆποι τῶν φιλ.) Cujuſmodi fuêre Epicurei decantatiſſimi: fuêre & Platonis & aliorum Philoſophorum. Pauſanias etiam loci cujuſdam meminit, quem vocat Κήπους. *Caſaub.*

2. τὸ Ὠδεῖον) Ὠδεῖα non apud Athenienſes tantum, ſed alibi apud Græcos vocabantur publica loca, in quo literati homines præſertim poëtæ convenire ſolebant, & ſua ſcripta recitare. Nam Ὠδεῖον ἀπὸ τῆς ᾠδῆς eſt appellatum. Vetuſtiores Græci loca hujuſmodi λέσχας vocabant, ut apud Herodotum, & Ælianum, Varia. lib. II. 34. *Idem.* Vide ad hunc Aeliani locum quæ notavit Kuhnius.

3. ἀπὸ ἀκταίωνος) Pauſ. Lib. I. c. 2. Actæum vocat. Ακταῖον, ait, λέγουσιν τῇ νῦν Αττικῇ βασιλεῦσαι πρῶτον: i. e. *Actaeum, quo in loco nunc Attica eſt, memorant primum regnaſſe.* & non Ακτικὴν ſed Ακταῖαν. *Idem.*

4. ἀπὸ Ατθίδος) Pauſanias Lib. I. c. 2. Κραναῷ δὲ θυγατέρας καὶ ἄλλας καὶ Ατθίδα γενέσθαι λέγουσι, ἀπὸ ταύτης ὀνομάζουσιν Αττικὴν τὴν χώραν. πρότερον καλουμένην Ακταῖαν. *Cranao vero & alias fuiſſe filias ferunt & Atthidem, à qua tota regio, quæ prius Actaea dicebatur, Attica nominata eſt.* Sic Juſt. Lib. I. c. 2. *Id.*

5. ἀφ' οὗ καὶ Κραναοὶ) Athenienſes ſæpe vocant poëtæ κραναούς. Pindarus Αθήνας Κραναάς. Olympionic Od. VIII. & alibi: ſolent autem Grammatici duplicem afferre rationem, cur ita appellentur, vel ab aſperitate ſoli, vel à Cranao. *Idem.*

6. Μοψοπίαν δὲ) Et ipſi Athenienſes Mopſopii apud poëtas. Paulus Silentiarius, in epigrammate de Cynegiro, Anthol. IV. c. 17. epigr. 35.

—— ἡ δέ γε χειρῶν
Νίκα; Μοψοπίοις μίμνε παρ' Εὐναέταις.
—— *at vero manuum*
Victoria Athenienſes manſit apud Enneates.

Vide Steph. *Idem.*

C 7. ἀπὸ Μοψόπου) in fine hujus libri Μόψου ſcribitur: alii aliter ſentiunt. *Idem.*

8. εἴρηται δὲ) libro quinto. p. 221. *Idem.*

9. Πελασγοὶ προσηγ.) Bene habet quod locus ille, ad quem nos rejicit Strabo, non intercidit, ex quo facile fuit nobis hunc locum emendare, & pro πελασγοὶ veram lectionem videre, quæ eſt πελαργοί. *Idem.*

10. ἐν τῇ συναγ.) Nam ſcripſerat Callimachus librum hoc indice, περὶ τῶν ἐν Εὐρώπῃ ποταμῶν. Suidas. *Idem.*

11. γελᾶν φησιν) non reprehendebat Callimachus eos, qui Eridanum fluvium agri Attici facerent; ſed eos, qui ejus aquam πότιμον eſſe putarent, cum ea ejuſmodi eſſet temporibus Callimachi, ut vel pecudes ab ea abſtinerent: Callimacho reſpondet Strabo non eſſe antiquos eo nomine reprehendendos, quum fieri potuerit ut aqua olim apta potui προϊόντος χρόνου deſierit eſſe πότιμος. *Idem.*

[1] etiam potui eſſet, quæ poſt modo mutata ſit? Singulis itaque, cum ſint tam multa, immorari non licet: neque tamen ita ſilentio omnia ſunt involvenda, ut non quorundam fiat in tempore mentio. His itaque id ſufficit adjeciſſe, quod narrat Philochorus. Cùm Atticam Cares à mari, à terra Bœoti quos vocabant Aones popularentur, principem Cecropem in duodecim urbes multitudinem compoſuiſſe, quarum nomina ſunt Cecropia, Tetrapolis, Epacria, Decelea, Eleuſis, Aphydna (plurali etiam numero Aphydnas dicunt) Thoricus, Brauron, Cytherus, Sphettus, Cephiſſia, Phalerus. Has deinde duodecim urbes in unam contraxiſſe eam, quæ etiam num eſt, dicitur Theſeus. Principio regnum fuit Athenis: deinde in popularem reipubl. adminiſtrationem fuit mutatum: quam cum tyranni eſſent adorti Piſiſtratus cum filiis: pauloque poſt pauci ſummam rerum ſuis in manibus tenuiſſent, quales fuerunt cum cccc. illi, tum xxx. à Lacedæmoniis impoſiti tyranni facile illorum jugum Athenienſes excuſſerunt, popularemque reipubl. ſtatum uſque ad Romanorum dominationem retinuerunt. Etſi enim nonnulli à Macedonicis vexati regibus, parere iis ſunt coacti: integram tamen reipubl. formam eandem conſervarunt. Neque deſunt qui affirment numquam melius fuiſſe Athenienſium gubernatam rempublicam, atque eo tempore, quo Macedonibus Caſſander imperavit. Is enim quanquam aliis in rebus videretur ad tyrannidem propenſior, tamen Athenis in deditionem acceptis uſus eſt humaniter, urbique civem præfecit Demetrium Phalereum Theophraſti philoſophi diſcipulum: qui non modò non deſtruxit, ſed inſtauravit potiùs popularem reipubl. ſtatum: quòd ejus de hoc reipubl. genere ſcripti commentarii declarant. Verùm invidia, &

A ὥστε καὶ πότιμον εἶναι, μετέβαλε δὲ ὕστερον. Ἐν μὲν οὖν τοῖς καθ' ἕκαστα τοσούτοις οὖσιν, οὐκ ἐνδέχεται διατρίβειν, οὐ μὴν οὐδὲ σιγῇ παρελθεῖν, ὥστε μὴ δι' * ἐν κεφαλαίῳ μνησθῆναι τινῶν. Τοσοῦτ' οὖν ἀπόχρη προσθήσειν, ὅτι φησὶ Φιλόχορος πορθουμένης τῆς χώ- * Sic vett. libri. Vulgò, ἐν καιρῷ
ρας ἐκ θαλάττης μὲν ὑπὸ Καρῶν, ἐκ γῆς δὲ ὑπὸ Βοιωτῶν, οὓς ἐκάλουν Ἄονας, Κέκροπα πρῶτον εἰς δυοκαίδεκα πόλεις συνοικίσαι τὸ πλῆθος, ὧν ὀνόματα, Κεκροπία, Τετράπολις, Ἐπακρία, Δεκέλεια, Ἐλευσὶς, Ἀφύδνα, (λέγουσι δὲ καὶ πληθυντικῶς Ἀφύδνας)
B Θόρικος, Βραύρων, Κύθηρος, Σφηττὸς, Κηφισία, Φάληρος. Πάλιν δ' ὕστερον εἰς μίαν πόλιν συναγαγεῖν λέγεται τὴν νῦν, [2] τὰς δώδεκα Θησεύς. Ἐβασιλεύοντο μὲν οὖν Ἀθηναῖοι πρότερον· εἶτ' εἰς δημοκρατίαν μετέστησαν· τυράννων δ' ἐπιθεμένων αὐτοῖς, Πεισιστράτου καὶ τῶν παίδων, ὕστερόν τε ὀλιγαρχίας γενομένης, [3] τῆς τε τῶν τετρακοσίων, καὶ τῆς τῶν τριάκοντα τυράννων, [4] οὓς ἐπέστησαν Λακεδαιμόνιοι, τούτους μὲν διεκρούσαντο ῥᾳδίως, ἐφύλαξαν δὲ τὴν δημοκρατίαν μέχρι τῆς Ῥωμαίων ἐπικρατείας. Καὶ γὰρ εἴ τι μικρὸν ὑπὸ τῶν Μα- p. 398.
C κεδονικῶν βασιλέων παρελυπήθησαν, ὥσθ' ὑπακούειν αὐτῶν ἀναγκασθῆναι· τόν γε ὁλοσχερῆ τύπον τῆς πολιτείας, τὸν αὐτὸν διετήρουν. Ἔνιοι δέ φασι καὶ [5] βέλτιστα τότε αὐτοὺς πολιτεύσασθαι δεκαετῆ χρόνον, * ὃν ἦρ- * Scripti, ἔ
χε Μακεδόνων Κάσσανδρος· οὗτος γὰρ ὁ ἀνὴρ πρὸς μὲν τὰ ἄλλα δοκεῖ τυραννικώτερος γενέσθαι, πρὸς Ἀθηναίους δὲ ηὐγνωμόνησε λαβὼν ὑπήκοον τὴν πόλιν· [6] ἐπέστησε γὰρ τῶν πολιτῶν Δημήτριον τὸν Φαληρέα τὸν Θεοφράστου τοῦ φιλοσόφου γνώριμον· ὃς οὐ μόνον οὐ κατέλυσε τὴν δημοκρατίαν, ἀλλὰ καὶ ἐπηνώρθωσε· δηλοῖ δὲ τὰ ὑπομνή-
D ματα ἃ συνέγραψε περὶ τῆς πολιτείας ταύτης ἐκεῖνος. Ἀλλ' οὕτως ὁ φθόνος ἴσχυσε, καὶ

1. *Etiam potui eſſet.*) Ὥστε καὶ πότιμον εἶναι. legebatur ποταμὸν, fluvium, valdè inepte, ut & paulo ante φιλόδημον pro φιλότιμον. Neque ſum neſcius Eridanum inter Atticæ amnes recenſeri à Pauſania. Sed huc illud, & ad refellendum Callimachum nihil admodum facit. Brauronem etiam & Cephiſſiam reſtitui, ab amne Cephiſſo ſumta conjectura. *Xyland.*

2. τὰς δώδεκα Θησεύς) Vide Plutarchum *Caſaub.*

3. τῆς τε τῶν τετρακοσίων) Vide Thucydidis hiſtoriam rerum geſtarum anno XXI. belli Peloponneſiaci, & Diod. *Idem.*

4. οὓς ἐπέστησαν Λακεδ.) Sic Plutarchus ſcribens de Lyſandro, εὐθὺς δὲ καὶ τὰ περὶ τὴν πολιτείαν ἐκίνησε, τριάκοντα μὲν ἐν ἄστει, δέκα δ' ἐν Πειραιεῖ καταστήσας ἄρχοντας. At Xenophon non Lacedæmonios, ſed ipſos Athenienſes auctores facit hujus conſilii: ἐγένετο δὲ, inquit, αὕτη ἡ ὀλιγαρχία ὧδε· ἔδοξε τῷ δήμῳ τριάκοντα ἄνδρας ἑλέσθαι, οἳ τοὺς πατρίους νόμους συγγράψουσι, καθ' οὓς πολιτεύσουσι. Pugnam hanc Diodorus tollit, factum id ſcribens populi quidem Athenienſis auctoritate, ſed hortatu Lyſandri. *Id.*

5. βέλτιστα τότε) Thucydides ſcribit de Athenienſibus, tunc demum, ſua ætate quando ſoluta oligarchia τῶν cccc. virorum, Rempubl. de integro compoſuerunt, cœpiſſe eos εὖ πολιτεύειν. *Idem.*

6. ἐπέστησε γὰρ) Vide Diodorum Siculum, libro decimo octavo extremo, & Diogenem Laërtium libro quinto. *Idem.* Cic. de Off. I. 1. & in Brut. 9. Ælian. v. Hiſt. III. 17.

A [1] ἡ πρὸς ὀλίγους ἀπέχθεια, ὥστε μετὰ τὴν Κασσάνδρου τελευτὴν, ἠναγκάσθη φυγεῖν εἰς Αἴγυπτον· τὰς δ᾽ εἰκόνας αὐτοῦ πλείους * ἢ τριακοσίας κατέσπασαν οἱ ἐπαναστάντες, καὶ κατεχώνευσαν· [2] ἔνιοι δὲ προστιθέασιν, ὅτι καὶ εἰς ἀμίδας. Ῥωμαῖοι δ᾽ οὖν παραλαβόντες αὐτοὺς δημοκρατουμένους, ἐφύλαξαν τὴν αὐτονομίαν αὐτοῖς, καὶ τὴν ἐλευθερίαν· Ἐπιπεσὼν δ᾽ ὁ Μιθριδατικὸς πόλεμος, τυράννους αὐτοῖς κατέστησεν, οὓς ὁ βασιλεὺς ἐβούλετο· τὸν δ᾽ ἰσχύσαντα μάλιστα [3] τὸν Ἀριστίωνα, καὶ ταύτην βιασάμενον τὴν πόλιν, ἐκ πολιορκίας ἑλὼν Σύλλας ὁ τῶν Ῥωμαίων ἡγεμὼν, ἐκόλασε· τῇ πόλει δὲ συγγνώμην ἔνειμε· καὶ μέχρι νῦν ἐν ἐλευθερίᾳ τέ ἐστι καὶ τιμῇ παρὰ B τοῖς Ῥωμαίοις. Μετὰ δὲ τὸν Πειραιᾶ, Φαληρεῖς δῆμος· ἐν τῇ ἐφεξῆς παραλίᾳ· εἶθ᾽ [4] Ἁλιμούσιοι, Αἰξωνεῖς, [5] Ἁλιεῖς οἱ Αἰξωνικοὶ, [6] Ἀναγυράσιοι· [7] εἶθ᾽ Ὠρεεῖς, [8] Λαμπυρεῖς, Αἰγινεῖς, Ἀναφλύστιοι, [9] Ἀζηνεῖς· οὗτοι μὲν οἱ μέχρι τῆς ἄκρας τοῦ Σουνίου. Μεταξὺ δὲ τῶν λεχθέντων δήμων, μακρὰ ἄκρα πρώτη μετὰ τοὺς Αἰξωνέας, [10] Ζωστήρ· εἶτ᾽ ἄλλη μετὰ Θορέας, Ἀστυπάλαια, ὧν τῆς μὲν πρόκειται νῆσος Φαύρα, τῆς δὲ Ἐλεοῦσα· καὶ κατὰ τοὺς Αἰξωνέας δ᾽ ἐστὶν Ὑδροῦσα· [12] περὶ δὲ Ἀνάφλυστον

* Manuſſ. τριακοσίων

A cum paucis ſuſceptæ inimicitiæ tantum valuerunt, ut Caſſandro mortuo fugere in Ægyptum fuerit coactus: ſtatuaſque ejus amplius trecentis motu facto adverſarii dejecerunt, conflaveruntque: addunt quidam, conflationem in matulas factam. Sed Romani cùm eos recepiſſent populari reipubl. forma utentes, libertatem ipſis ſuam, legeſque incolumes conſervarunt. Bello deinde Mithridatico ingruente, iis ſub tyrannis coacti fuerunt eſſe, quos vellet rex, quorum potentiſſimum Ariſtionem, & violenter urbi imperantem, Sylla Romanorum dux urbe expugnata ſupplicio affecit, urbique B veniam dedit: quæ hodieque libertate fruitur, & apud Romanos eſt in honore. ¶ Poſt Peræeum Phalerenſes ſunt, curia in proximè inſequente ora. Inde Halimuſii, Æxonenſes, Halienſes Æxonici, Anagyraſij, Oreënſes, Lampyrenſes, Æginenſes, Anaphlyſtii, Azenenſes: atque hi quidem uſque ad Sunium promontorium. Inter dictos pagos longum eſt promontorium primum poſt Æzonenſes Zoſter: deinde aliud [11] poſt Thoreas Aſtypalæa. Inſulæ ante alteram Phaura, ante alteram Eleuſſa, & ante Æxoneas Hydruſa: ad Anaphlyſtum

1. *ἡ πρὸς ὀλίγους ἀπέχθεια*) Non rectè hunc locum accipiunt interpretes. Nam ſignificat Strabo, tantum in animis Athenienſium fuiſſe *ὀλιγαρχίας*, ſive *τῆς τῶν ὀλίγων ἀρχῆς* odium inſitum, ut ne Demetrium quidem Phalereum, *ἐπιστατεύσαντα*, quantumvis moderatum ferre potuerint. Atque hoc Diodorus confirmat, qui refert Athenienſes pulſo Athenis Demetrio, ſummos honores iis decreviſſe, per quos libertatem & *αὐτονομίαν* recuperaſſent. lib. xx. *Caſaub.* C

2. *ἔνιοι δὲ προστ.*) In his Laërtius, quem vide & Plutarch. *Idem.*

3. *τὸν Ἀριστίωνα*) Vide Plutarchum in Sylla p. 458. ed. FFurt. Appianum in Mithr. & Pauſan. in Atticis. *Idem.*

4. *Ἁλιμούσιοι*) quorum vicus *Ἁλιμοῦς* vocatur. Æxonenſium *Αἰξωνή*. *Idem.*

5. *Ἁλιεῖς οἱ Αἰξωνικοὶ*) Lego *ἔνθα Ἁλαεῖς οἱ Αἰξωνικοί*. Puto enim deeſſe *ἔνθα* vel *ἢ* & *Ἁλαεῖς* legendum non *Ἁλιεῖς*. Fuere enim duo loca, ſive duo D *δῆμοι* in Attica, *Ἁλαὶ* appellati, & epithetis diſtingui ſoliti, ita ut aliæ eſſent *Ἁλαὶ Αἰξωνίδες*; aliæ *Ἁλαὶ Ἀραφηνίδες*. Priorum igitur incolas intelligit Strabo *Ἁλαεῖς*, appellans *Αἰξωνικούς*. Videtur autem ex Stephano poſſe colligi Halas Æxonidas, non alium eſſe pagum, quàm quem diximus appellari Æxonem. Porrò apud ſcholiaſtem Callimachi (ad ℣. 173. Hymn. in Dian.) malè *Ἁλαὶ Ζωνίδες* pro *αἱ Αἰξωνίδες*. *Idem.*

6. *Ἀναγυράσιοι*) *ὁ δῆμος Ἀναγυροῦς*. Quare autem non dicatur *Ἀναγυρούντιοι*, ut poſtulare analogia videbatur, lege apud Steph. *Idem.*

7. *εἶθ᾽ Ὠρεεῖς*) Legendum *εἶτα Θορεῖς* ex proximo Strabonis loco, & Stephano, aliiſque grammaticis qui *Θορεῖς δῆμον* referunt. *Idem.*

7. *Εἶθ᾽ Ὠρεεῖς*) emendandus Strabo, ſcribendumque *οἱ Θορεῖς*, etenim Stephano comprobante: *Θοραὶ, δῆμος τῆς Ἀντιοχίδος φυλῆς. ὁ δημότης, Θορεύς.* Meurs. de Pop. Atticis. lib. ſing. in voce *Θοραί*. p. 37.

8. *Λαμπυρεῖς*) Nomen *δήμου* reperio apud Grammaticos, *Λαμπραὶ*, ut apud Suid. vel *Λαμπτραὶ*, ut apud Harpocrationem. *Caſaub.*

8. *Λαμπυρεῖς, Αἰγινεῖς*) Corruptè hodie hæ voces eduntur, cum ſcribendum ſit *Λαμπρεῖς*, (non *Λαμπριεῖς*) *Αἰγιλιεῖς*; Harpocration enim aſſentitur: *Αἰγιλία, δῆμος φυλῆς Ἀντιοχίδος, ἔνθεν ὁ δημότης, Αἰγιλιεύς.* Meurs. de Pop. Atticis lib. ſingulari. in voce *Αἰγιλία*. p. 5. & *Λαμπρὰ* p. 69.

9. *Ἀζηνεῖς*) Scribo *Ἀζηνιεῖς*. Nam *δῆμος Ἀζηνία* teſtibus Heſychio, Harpocratione, & Suida. *Caſaub.*

10. *Ζωστὴρ*) Meminit Herod. lib. VIII. c. 107. Aſtypaleæ Steph. *Idem.*

11. *Poſt Thoreas.*) *Θορέας*. atqui horum nulla præceſſit mentio forte *ὠρεέας*. Panejum Pauſanias ait ſtabulum fuiſſe in ſpecu quodam, ibique caprarum lavacra & ſaxa earum ſimilia. *στείνεα* Stephano eſt *στείνια*. De Brauronia Diana Pauſanias diſputat in D Atticis, & accuratiùs Laconicis. Locus autem eſt mutilus. Senſus hîc videtur eſſe. Non procul Braurone eſſe Halas Araphenides (*νίδες* adhuc ſupereſt in textu.) ubi Tauricæ Dianæ fuerit ſimulacrum ab Oreſta poſitum. Vide reſponſum Minervæ ſub finem Iphigeniæ Tauricæ apud Euripidem: dices me non male conjeciſſe. De Pſaphide & *τετρωριστῳ* dubitare (puto) licet, & Thurio, quod in Epitoma omiſſum eſt: forte pro Thorico poſitum. *Xyland.*

12. *Περὶ δὲ Ἀνάφλυστον ἐστὶ καὶ τὸ Πανεῖον, καὶ τὸ τῆς Κωλιάδος Ἀφροδίτης ἱερόν. Ad Anaphlyſtum autem eſt Paneum, & ædes Coliadis Veneris.*) Dubito de fide hujus loci. Nam Pauſanias in Atticis Coliadis Veneris ædem diſtare facit à Phalero ſtadiis 20. tantum, & Ariſtophanis Scholiaſtes eam ponit in Phalerica regione. Ergo, ſi non fuere duæ ædes ejuſdem Coliadis, credendum eſt Strabonem hallucinatum eſſe. Nam, ut jam dixi, in rebus Græciæ prævalere debet Pauſanias. *Palmer.*

1. Κωλιά-

autem eſt Paneum (*Panis ſacellum*) & ædes Coliadis Veneris: in quem locum ejectas fluctibus ajunt ultimas naufragii tabulas, quod Perſæ navali ad Salaminam pugna fecerunt: & Apollinem de ea re ſic fuiſſe vaticinatum:

Coliſs horrebit viſis muliercula remis.

Ante hæc loca non procul à continente remota jacet Belbina inſula, & Procli vallum. Ubi promontorium circumflexeris, quod ad Sunium eſt, offertur Sunium memorabilis pagus ſive curia, tum Thoricus: inde Potamus pagus, cujus curiales Potamii. Sequuntur Praſia, Steirea, Brauron, ubi Dianæ Brauroniæ templum eſt ...... nides, ubi tauropoli...... tum Myrrhinûs, Probalinthus, Marathon. Hic Miltiades Datis Perſæ copias internecione delevit, non expectatis Lacedæmoniis, ob plenilunii obſervationem adventum differentibus. ibidem fabulantur fuiſſe taurum Marathonium quem Theſeus interfecit. Marathonem ſubſequitur Tricorythus: inde Ramnus ubi Nemeſis templum habet:

A ἐςὶ καὶ τὸ Πανεῖον, καὶ τὸ τῆς Κωλιάδος Ἀφροδίτης ἱερὸν, εἰς ὃν τόπον ἐκκυμανθῆναι τὰ τελευταῖα τὰ ἐκ τῆς περὶ Σαλαμῖνα ναυμαχίας τῆς Περσικῆς ναυάγια φασί· περὶ ὧν καὶ τὸν Ἀπόλλω προειπεῖν·

[1] Κωλιάδες δὲ γυναῖκες ἐρετμοῖσι φρίξουσι·

Πρόκειται δὲ καὶ τούτων τῶν τόπων [2] Βέλβινα νῆσος, οὐ πολὺ ἄπωθεν· καὶ ὁ * [3] Πρόκλου χάραξ· ἔρημοι δ' αἱ πλεῖσται τούτων. Κάμψαντι δὲ τὴν κατὰ τὸ Σούνιον ἄκραν, ἀξιόλογος [4] δῆμος Σούνιον· [5] εἶτα Θόρικος, [6] εἶτα Ποταμὸς δῆμος οὕτω καλούμενος, ἐξ οὗ οἱ ἄνδρες Ποτάμιοι· [7] εἶτα Πρασία, [8] Στειρία, Βραύρων, ὅπου τὸ τῆς Βραυρωνίας Ἀρτέμιδος * ἱερὸν ...... [9] νιδες· ὅπου τὸ τῆς ταυροπόλου .... εἶτα Μυῤῥινοῦς, Προβάλινθος, Μαραθών. [10] ὅπου Μιλτιάδης τὰς μετὰ Δάτιος τοῦ Πέρσου δυνάμεις ἄρδην διέφθειρεν, οὐ περιμείνας ὑστερίζοντας Λακεδαιμονίους [11] διὰ τὴν πανσέληνον. Ἐνταῦθα μεμυθεύκασι καὶ [12] τὸν Μαραθώνιον ταῦρον, ὃν ἀνεῖλε Θησεύς. Μετὰ δὲ Μαραθῶνα Τρικόρυθος, εἶτα Ῥαμνοῦς, τὸ τῆς Νεμέσεως ἱερόν·

B

* Manuſſ. Πατρόκλου

p. 399.

* Lege cum Xylandro. ἱερὸν, καὶ Ἁλαὶ αἱ Ἀραφηνίδες ὅπ.

1. Κωλιάδες δὲ γ.) Vide apud Herodot. lib. VIII. c. 96. *Caſaub.*

2. Βέλβινα) Ea eſt quam libro priore p. 375. commemoravit, dixitque ἀνατείνειν πρὸς τὸ πέλαγος, hoc eſt in alto eſſe ſitam. *Idem.*

3. Πρόκλου χάραξ) legendum καὶ ὁ Πατρόκλου χάραξ, atque ita rectè eſt in manuſcriptis. Nomen habet à Patroclo, Ægyptiarum triremium præfecto, qui communivit, cum Antigonus Demetrii agrum Atticum infeſtaret, & oram maritimam claſſe obſeſſam teneret. *Meurſ. de Pop. Att. in voce* Πατρόκλου χάραξ. p. 110.

3. Πρόκλου χάραξ) Optime Caſaubonus in margine meminit τοῦ Πατρόκλου χάρακος, cum in textu malè ſit Πρόκλου. Kuhn. ad Pauſan. lib. I. c. 1. p. 2.

4. δῆμος Σούνιον) Stephanus, Σούνιον δῆμος Λεοντίδος φυλῆς. *Caſaub.*

5. εἶτα Θόρικος) Stephanus, Θορικὸς δῆμος τῆς Ἀκαμαντίδος φυλῆς. *Idem.*

6. εἶτα Ποταμὸς) Harpocration, Ποταμὸς, δῆμος τῆς Λεοντίδος· οὗ ὁ δημότης ποτάμιος. *Idem.*

7. εἶτα Πρασία) Stephanus numero plurali Praſias vocat δῆμον tribus Pandionidis. *Idem.*

7. Εἶτα Πρασία, Στειρία) corrigendus Strabo, legendum enim εἶτα Πρασιαὶ, Στειριά. Pluraliter enim Scriptores alii hunc populum laudant. Liv. lib. XXXI. c. 45. *Ad Praſias (continentis Atticæ is locus eſt) Iſſæorum viginti lembi claſſi Romanorum adjuncti ſunt.* Erat hîc Apollinis templum, quo primitiæ Hyperboreorum deferebantur, quas in Delum inde Athenienſes mittebant. item Eryſichthonis ſepulcrum, qui cum è Delo, quò cum ſacris miſſus fuerat, domum rediret, in itinere diem obiit. *Meurſ. de Pop. Att. in voce* Πρασιαί. p. 108.

8. Στειρία) Stephanus Στειρία δῆμος Ἀττικὸς Πανδιονίδος φυλῆς θηλυκῶς καὶ οὐδετέρως. Sic & Heſych. Στειριεῖς. Quare legendum ςειρία. *Caſaub.*

9. ...... νιδες. ὅπου) Nullus in toto Strabone locus eſt, qui tantum debeat eruditiſſimo viro Xylandro atque hic: tanta eſt felicitate ab illo reſtitutus qui non ægrotabat, ſed jam pridem perierat. Lege ergo ut vult Xylander ἱερὸν καὶ Ἁλαὶ αἱ Ἀραφηνίδες ὅπου τὸ, &c. Diximus paullò antè Ἁλὰς in agro Attico duas fuiſſe Æxonidas & Araphenidas: de illis jam dixerat. nunc Araphenidas recenſet. Nam etſi Euripides in Iphig. Taurica extrema Ἁλὰς tantum nominat, tamen Araphenidas intelligi nimis certum eſt ex Callimachi hymno in Dianam, ꝟ. 173.

C

ἢ ἵνα, δαῖμον, Ἁλὰς Ἀραφηνίδας οἰκήσουσα
Ἦλθες ἀπὸ Σκυθίης, ἀπὸ δ' εἴπαο τέθμια ταύρων.
Aut ubi tu, dea, Alas Araphenidas inhabitatura
Veneris è Scythia, & reſpueris ſacra Taurica.

Vide Stephanum. Aſcribam & verba Euripidis, quæ erunt inſtar commentarij. Alloquitur autem Minerva Oreſtem. ꝟſ. 1449.

Ὅταν δ' Ἀθήνας τὰς θεοδμήτους μόλης,
Χῶρός τις ἔςιν Ἀτθίδος πρὸς ἐσχάτοις
Ὅροισι, γείτων δειράδος Καρυςίας
Ἱερὸς, Ἁλάς νιν οὑμὸς ὀνομάζει λεώς,
Ἐνταῦθα τάξας ναὸν, ἵδρυσαι βρέτας,
Ἐπώνυμον τῆς ταυρικῆς, πόνων τε σῶν. 1. c.
Et cum veneris Athenas divinitus conditas
Eſt quidam locus in extremis Atticæ
Finibus, vicinus littori Caryſtio
Sacer, quem meus populus nunc *vocat* Alas Araphenidas
Illic extructo templo, colloca ſtatum
Cognominem Tauricæ Dianæ, *& tuorum laborum.* Id.

D

10. ὅπου Μιλτιάδης) Res fusè narratur ab Herod Ἐρατ. ſive lib. VI. Plutarcho, non uno loco, & Iuſtino. *Idem.*

11. διὰ τὴν πανσέληνον) Lucianus περὶ Ἀςρολογίας p. 855. ed. Amſtel. poſtquam dixit Lycurgum ordinaſſe Remp. Laced. ſecundum cœleſtes rationes, καὶ νόμον, inquit, σφίσιν ἐποιήσατο μηδαμᾶ μήδ' ἐς πολεμόν προχωρέειν, πρὶν τὴν σεληναίην πλήρεα γενέσθαι *legemque tulit ne in bellum prodirent unquam ante plenilunium.* Deinde addit legis rationem. Nam quum omnia à Luna gubernentur, non eſſe parem ejus vim, creſcentis & ἀφανιζομένης. Meminêre plures ejus legis. *Idem.*

12. τὸν Μαραθώνιον) Vide Plutarchum in Theſeo. *Idem.*

1 Εἶτα Ψαφὶς ἡ τῶν Ὠρωπίων· ἐνταῦθα δέ που, καὶ 2 τὸ Ἀμφιαράϊον ἐςὶ τετιμημένον ποτὲ μαντεῖον, ὅπου φυγόντα τὸν Ἀμφιάρεων, ὥς φησι Σοφοκλῆς, A

Ἐδέξατο ῥαγεῖσα Θηβαία κόνις,
3 Αὐτοῖσιν ὅπλοις, καὶ τετρωρίςῳ δίφρῳ.

Ὠρωπὸς δ᾽ 4 ἐν ἀμφισβητησίμῳ γεγένηται πολλάκις· ἵδρυται γὰρ 5 ἐν μεθορίῳ τῆς τε Ἀττικῆς καὶ τῆς Βοιωτίας. Πρόκειται δὲ τῆς παραλίας ταύτης, πρὸ μὲν τοῦ * 6 Θουρίου, καὶ τοῦ Σουνίου, 7 νῆσος Ἑλένη, τραχεῖα καὶ ἔρημος, παραμήκης, ὅσον ἑξήκοντα σταδίους τὸ μῆκος· ἧς φασι μεμνῆσθαι τὸν ποιητὴν, ἐν οἷς Ἀλέξανδρος λέγει πρὸς τὴν Ἑλένην. B

* Lego, Θορίκου,

Iliad. γ. 444.

Οὐδ᾽ ὅτε σε πρῶτον Λακεδαίμονος ἐξ ἐρατεινῆς
Ἔπλεον ἁρπάξας ἐν ποντοπόροισι νέεσσι,
Νήσῳ δ᾽ ἐν Κραναῇ ἐμίγην φιλότητι καὶ εὐνῇ·

8 Ταύτην γὰρ λέγει Κραναὴν, τὴν νῦν Ἑλένην, ἀπὸ τοῦ ἐκεῖ γενέσθαι τὴν μίξιν. Μετὰ δὲ τὴν Ἑλένην, ἡ Εὔβοια παράκειται τῆς ἑξῆς παραλίας, ὁμοίως στενὴ, καὶ μακρὰ, καὶ κατὰ μῆκος τῇ ἠπείρῳ παραβεβλημένη, καθάπερ ἡ Ἑλένη. Ἔςι δὲ ἀπὸ Σουνίου πρὸς τὸ νότιον τῆς Εὐβοίας ἄκρον, ὃ καλοῦσι 9 Λευκὴν ἀκτὴν, σταδίων τριακοσίων πλοῦς· ἀλλὰ περὶ Εὐβοίας μὲν εἰρήσεται ὕςερον. Τοὺς δ᾽ ἐν τῇ μεσογαίᾳ δήμους C τῆς Ἀττικῆς μακρὸν εἰπεῖν διὰ τὸ πλῆθος. 10 Τῶν δ᾽ ὀρῶν ἃ ἐν ὀνόματι μάλιςα ἐςὶν, ὅ, τε 11 Ὑμηττὸς, καὶ 12 Βριλησσὸς, καὶ 13 Λυκαβηττὸς,

poſt Pſaphis Oropiorum, circa quem locum oraculum fuit Amphiarai, olim cultum: ubi fugientem Amphiaraum, ut ait Sophocles,

Thebanus hauſit pulvis hiatu præpete,
Arma & quadrigas abſorbens ſimul & virum.

Oropus ſæpe in controverſiam venit: ſita eſt enim urbs in confinio Atticæ & Bœotiæ. Ante oram hanc & Thurium ac Sunium jacet inſula Helena, aſpera & deſerta, in longum porrecta ſpacio circiter LX. Stadiorum. Ejus ajunt meminiſſe Homerum in his Alexandri ad Helenam verbis,

Nec cum te primum abreptam Lacedæmone amœna,
Navibus impoſitam vexi per cærula Ponti,
Inſula & in Cranaa mihi gaudia prima dediſti.

Cranaam enim, *id eſt aſperam*, appellari, quæ à concubitu eorum deinde ſit Helena dicta. Poſt Helenam, reliquo litori Atticæ objecta eſt Eubœa, itidem arcta & in longum juxta continentem porrecta, ut & Helena. A Sunio ad auſtrinum Eubœæ promontorium, quod Albam actam (Leucen acten) appellant, navigatio eſt ſtadiorum CCC. Sed de Eubœa poſtea dicetur. Cæterum mediterraneos pagos ſive oppida Atticæ, ob eorum multitudinem longum fuerit recenſere. ¶ Montes, quorum nomina maximè ſunt nobilia, ſunt Hymettus, Brileſſus, Lycabettus,

1. εἶτα Ψαφὶς) Pſaphin hanc non reperio, non ideo tamen quicquam cenſuerim mutandum. Veruntamen fuit cum putarem legendum εἶτα ψαύει ἡ τῶν. qua voce alibi utitur. *Caſaub.*

1. εἶτε Ψαφὶς, perperam, ut puto, ſcribitur Ψαφὶς pro Ψωφίς. vid: Pined. in Stephan. p. 729. n. 22,

1. εἶτα Ψαφὶς) legendum ψωφὶς. Pſaphin nullibi notam eſſe puto. Quod vero vir præſtans nihil mutandum eſſe cenſet, & legit εἶτα ψαύει ἡ τῶν Ὠρωπίων, ferri non poteſt. *Salmaſ. apud Berkel. ad Steph. de urb.* p. 765. n. 32:

2 τὸ Ἀμφιαράειον) Fuit eo loco oraculum τῶν ἐγκοιμωμένων, teſte Tertull. de Anim. c. 46. Abeſt autem ab Oropo ſtadia XLI. templum Amphiarai. Vide Pauſ. ex quo apparet, multis locis fuiſſe Amphiarai abſorptionem ſive hauſtum aſcriptum. *Caſaub.* D

3. αὐτοῖσιν ὅπλ.) Similiter Pindarus de eodem Nem. Od. IX. Κρύψε δὲ εἵμ᾽ ἵπποις. *Idem.*

4. ἐν ἀμφισβητησίμῳ) Vide Pauſaniam *Idem.*

5. ἐν μεθορίῳ.) in confinio ait Plinius, Bœotiæ. *Idem.*

6. Θορίκου) Quod ſcriptum erat Θουρίου; nemo eſt tam ſimplex ne dicam imperitus, quin videat eſſe legendum Θορίκου. Id ex ſuperioribus Strabonis verbis vel cæco manifeſtum eſt. *Idem.*

7. νῆσος Ἑλένη) Euripides Helena. ψ. 1689.

Φρουρὰ παρ᾽ ἀκτὴν τεταμένη, νῆσον λέγω.)
Ἑλένη τὸ λοιπὸν ἐν βροτοῖς κεκλήσεται,
Ἐπεὶ κλοπὰς σὰς ἐκ δόμων ἐδέξατο.

Propugnaculum jacet *exporrectum juxta* Atticam, Inſulam dico

Helena poſthac apud homines vocabitur
Quia te domo furtim illuc *aſportatam recepit.*

Pauſanias quoque in Atticis lib. 1. c. 35. Helenam inſulam commemorat, ſed ita dictam, quod ad eam appulerit Helena poſt ἅλωσιν. *Idem.*

8. ταύτην γὰρ λέγει Κραναὴν) Pauſanias III. c. 22. aliter ſentit in Laconicis Cranaam commemorans ante Gythium Lacedæmoniorum navale ſitam: ſed Straboni aſſentitur ſcholiaſtes poëtæ antiquus, qui Cranaen olim à Cranao fuiſſe vocatam (ut de Attica notavit Strabo) exiſtimat. Lycophron quoque, in Attica vult Parin primum Helenæ notitiam habuiſſe. *Idem.*

8. Κραναὴν) Malè legitur accentu in ultima, nam τὸ κραναὴ eſt ἡ τραχαῖα: quare tranſpoſito accentu vox ſic legenda eſt: ταύτην γαρ λέγει Κρανάην Berkel. ad Steph. p. 475. n. 8.

9. λευκὴν ἀκτὴν) Ptolemæus videtur καλὴν ἀκτὴν appellare. *Caſaub.*

10. τῶν δ᾽ ὀρῶν) Plinius. IV. c. 7. *Montes Atticæ, Brileſſus, Aegialeus, Icarius, Himettus, Lycabettus.* Vide Pauſ. *Idem.*

11. Ὑμηττὸς) Hymettus ait Stephan. mons eſt Atticæ: eſtque τὸ υ hujus vocis βραχὺ καὶ μακρόν. Latini poetæ fere corripiunt. *Idem.*

12. Βριλησσὸς.) Brileſſi & Parnethis conjunctim meminit Thucydid. lib. II. cap. 23. *Idem.*

13. Λυκαβηττὸς) Apud Ariſtophanem ejuſque ſcholiaſten, & Suidam, unico τ ſcriptum eſt Λυκαβητὸς. Alteram tamen lectionem ſimilium vocum analogia confirmat. *Idem.*

A Parnes, Corydallus. Prope urbem marmor Hymettium pulcherrimum effoditur, 3 ut & Pentelicum: quin & optimum mel fit in Hymetto. Sectiones argentariæ in Attica initio fuerunt uberes, nunc defecerunt. Sane operarii, cùm metalla maligne labori reſponderent, excrementa vetera & ſcoriam recoquentes, adhuc inde eliquatum argentum invenerunt, cùm veteres imperitè fornacibus metalla excoxiſſent. Cùm autem inter omnia mellis genera optimum ſit Atticum, multo omnibus præſtare ajunt id quod in ſecturis argentariis reperitur, & acapniſton dicitur, quia citra fumum conficitur. ¶ Quod ad flumina Atticæ pertinet, Cephiſſus apud Trinemios ortus, per planiciem defluit, ubi eſt Gephyra, & Gephyriſmi: quod eſt pons, & pontani : lapſuſque per longos muros qui ab aſtu ad Piræeum ducti ſunt, in phalerico litore mari miſcetur, torrentis plerunque in morem fluens, æſtate etiam omnino deficiens. Talis maximè

Ἔστι δὲ [1] Πάρνης καὶ Κορυδαλλός· μαρμάρου δ᾽ ἐστὶ [2] τῆς τε Ὑμηττείας καὶ [4] τῆς Πεντελικῆς κάλλιστα μέταλλα πλησίον τῆς πόλεως· ὁ δὲ Ὑμηττὸς [5] καὶ μέλι ἄριστον ποιεῖ. [6] Τὰ δ᾽ ἀργύρεια τὰ ἐν τῇ Ἀττικῇ κατ᾽ ἀρχὰς μὲν [7] ἦν ἀξιόλογα, [8] νυνὶ δ᾽ ἐκλείπει· καὶ δὴ καὶ οἱ ἐργαζόμενοι, τῆς μεταλλείας ἀσθενῶς ὑπακουούσης, τὴν παλαιὰν ἐκβολάδα καὶ σκωρίαν ἀναχωνεύοντες, εὕρισκον ἔτι ἐξ αὐτῆς ἀποκαθαιρόμενον ἀργύριον, τῶν ἀρχαίων ἀπείρως καμινευόντων. Τοῦ δὲ μέλιτος ἀρίστου ὄντος τῶν πάντων τοῦ Ἀττικοῦ, πολὺ βέλτιστόν φασι τὸ ἐν τοῖς ἀργυρείοις, ὃ καὶ [9] ἀκάπνιστον καλοῦσιν p. 400.
B ἀπὸ τοῦ τρόπου τῆς σκευασίας. Ποταμοὶ δ᾽ εἰσὶν, ὁ μὲν Κηφισσὸς [10] ἐκ Τρινεμιῶν τὰς ἀρχὰς ἔχων, ῥέων δὲ διὰ τοῦ πεδίου, ἐφ᾽ οὗ [10] καὶ ἡ Γέφυρα, καὶ [12] οἱ Γεφυρισμοί. διὰ δὲ τῶν σκελῶν τῶν ἀπὸ τοῦ ἄστεος εἰς τὸν Πειραιᾶ καθηκόντων, ἐκδίδωσιν εἰς τὸ Φαληρικὸν, χειμαρρώδης τὸ πλέον, θέρους δὲ μειοῦται τελέως. Ἔστι δὲ τοιοῦτος

1. Πάρνης) Stephanus, Πάρνης Πάρνηθος, ὄρος τῆς Ἀττικῆς καὶ ἀρσενικῶς, καὶ θηλυκῶς. Pauſ. 1. c, 32. in hoc monte ait eſſe θήραν συῶν ἀγρίων καὶ ἄρκτων. *Caſaub.*

2. τῆς τε Ὑμηττείας) Marmoris Hymettei Plinius meminit lib. XXXVI. cap. 3. & 5. *Idem.*

3. *Ut & Pentelicum*) καὶ τῆς Πεντελικῆς. ſic auſus ſum corrigere, cum mutilata vox ἐλίκης me moneret. neque eſt ut à me expectes Pendelici lapidis commendationem, cujus etiam in Policola Plutarchi mentio eſt, ne de Pauſania (I. c. 19.) dicam. Gephyra proprium eſſe putavi, aliâs pontem ſignificat. *Xyland.*

4. τῆς Πεντελικῆς) Pauſanias I. 1. c. 32. in monte Penthelico ait eſſe λιθοτομίας, idemque lapidis Penthelici ſæpe meminit *Caſaub.*

5. καὶ μέλι ἄριστον) Pauſanias L. I. c. 32. καὶ Ὑμηττὸς ὃς φύει νόμας μελίτταις ἐπιτηδειοτάτας πλὴν τῆς Ἀλιζώνων i.e. *Hymettus paſcua habet apibus omnium aptiſſima, quæque ſolis cedunt Halizonum paſcuis.* Sed mellis Hymettij quis veterum non meminit? unius Dioſcoridis verba apponam. II. c. 101. Μέλι, inquit, πρωτεύει τὸ Ἀττικόν· καὶ τούτου τὸ Ὑμήττιον καλούμενον? *Principem locum obtinet mel Atticum, quod ab Atticæ regionis monte Hymetto, in quo provenit, Hymettium appellatur.* Idem.

6. τὰ δὲ ἀργύρεια) Locus ubi fuere argenti venæ D vocabatur Laurium: Thucyd. lib. II. c. 55. παρῆλθον ἐς τὴν πάραλον γῆν καλουμένην μέχρι Λαυρίου ὄρους οὗ τὰ ἀργύρεια μέταλλα ἐστὶν Ἀθηναίοις, i.e. *in agrum, qui maritimus appellatur, proceſſerunt uſque ad montem Laurium, ubi ſunt argenti fodinæ, quas Athenienſes poſſident.* & lib. VI. cap. 91. commemorat Alcibiades τὰς τοῦ Λαυρείου τῶν ἀργυρείων μετάλλων προσόδους. Defeciſſe autem Laurei argenti venas apparet ex Pauſania Lib. I. c. 1. Fuiſſe etiam in Thorico annotat ſcholiaſtes Æſchyli. apud quem Θαυρίῳ perperam pro Λαυρίῳ editum eſt. *Idem*

7. ἦν ἀξιόλογα) Confirmat Æſchylus in Perſis, qui apud Athenienſes eſſe ait ἀργύρου πηγήν τινα θησαυρὸν χθονός. Herodotus quoque Polymnia (i.e. Lib. VII. c. 144.) teſtatur potuiſſe Athenienſes è Laurii metallis, accipere ὀρχηδὸν ἕκαστον δέκα δραχμάς. vide ejuſdem extremam Uraniam. (Sed omnium maxime videndus Xenophon περὶ πόρων: quem quidem librum videtur ille ex profeſſo ſcripſiſſe ut Athenienſes ad fodiendas ſtrenuò argenti fodinas hortaretur.) *Idem.*

8. νυνὶ δ᾽ ἐκλείπει) Vide ad librum tertium. & Grammaticos Græcos de illo veteri Athenienſium dicterio, οὐ δ᾽ ὤου χρυσοχοήσειν; *Idem.*

C 9. ἀκάπνιστον) Acapni mellis meminit Plinius lib. XII. cap. 16. *Idem.*

10. ἐκ Τρινεμιῶν) Malim Τρινεμῶν, vel Τρινεμέων. Nam Τρινεμεῖς vocatur, δῆμος τῆς Κεκροπίδος. Stephanus. *Idem.*

11. καὶ ἡ Γεφύρα) Pontem intelligit quo ibant Athenienſes Eleuſinem. Hunc pontem extruxit, vel refecit Xenocles, ut ex Simonidis epigrammate apparet, Anthol Lib. IV c. 29. epigr. 1.

ὦ ἴτε Δήμητρος πρὸς ἀνάκτορον, ὦ ἴτε μύσται
  Μηδ᾽ ὕδατος προχοὰς δείδιτε χειμερίους.
τοῖον Ξεινοκλῆς γὰρ ὁ Λίνδιος ἀσφαλὲς ὔμμιν.
  Ζεῦγμα διὰ πλατέος τοῦ δ᾽ ἔβαλεν ποταμοῦ.
O ite Cereris ad regiam. O ite ſacerdotes.
  Neque aquæ fluxus reformidate hyemales
Talem Xenocles enim Lindius ſtabilem vobis
  Pontem per latum hunc conſtruxit fluvium. Idem.

12. οἱ Γεφυρισμοί) Hoc eſt, ait Xylander, *pontani.* quod per eſt ridiculum, & contra omnem analogiam. At eruditi ſciunt in ſacris Cereris more receptum fuiſſe (qui mos ab Iambe manavit teſte Apollodoro) ut mulieres obvios quoſque convitiis & probris peterent, quod à loco ubi id fere fiebat, γεφυρίζειν Græci vocarunt, ſimillimè ut Latini veteres *Carinari* dixere pro χαριεντίζεσθαι. vide Feſtum. Inde igitur γεφυρισταί ſunt dicti homines βωμολόγοι, Heſychius, Γεφυρισταί, οἱ σκῶπται, ἐπεὶ ἐν Ἐλευσῖνι ἐπὶ τῆς γεφύρας τοῖς μυστηρίοις καθεζόμενοι ἔσκωπτον τοὺς παριόντας. Utuntur ea voce multis locis, Plutarchus, Appianus, alij. Porrò ἀπὸ τοῦ γεφυρίζειν dicitur γεφυρισμὸς, ut ab αἰκίζω, αἰκισμὸς, & id genus ſexcenta. Apud quoſdam Grammaticos, γεφυριάζειν ſcribitur & γεφυριασμός (Ammonius ait manaſſe iſtam vocis hujus ſignificationem ab Athenienſium conſuetudine, qui in pontibus ſcribere moris haberent, vel carmine, vel jocoſa oratione, διασυρμοὺς τινῶν, hoc eſt, dicteria & jocos ad aliquos irridendos.) *Idem.*

* Scripti μᾶλλον

* Manuſſ. Αγρίας

A *μάλιστα [1] ὁ Ιλισσός, ἐκ θατέρου μέρους τοῦ ἄστεος ῥέων εἰς τὴν αὐτὴν παραλίαν, ἐκ τῶν [2] ὑπὲρ τῆς * Αγρας καὶ τοῦ Λυκείου μερῶν, καὶ τῆς πηγῆς, [3] ἣν ὕμνηκεν ἐν Φαίδρῳ Πλάτων· περὶ μὲν τῆς Αττικῆς ταῦτα.

Εξῆς δ' ἐστὶν ἡ Βοιωτία· περὶ ἧς λέγοντα καὶ περὶ τῶν συνεχῶν ἐθνῶν, ἀνάμνησιν ποιήσασθαι χρὴ τοῦ σαφοῦς χάριν, ὧν εἴπομεν πρότερον. [4] Λέγωμεν δὲ τὴν ἀπὸ Σουνίου παραλίαν, μέχρι Θεσσαλονικῆς, ἐπὶ τὰς ἄρκτους τετάσθαι [5] μικρὸν ἐκκλίνουσαν τὴν ὑπερανέχουσαν θάλασσαν πρὸς ἕω· [6] τὰ δ' ὑπερκείμενα πρὸς δύσιν, ὡς ἂν ταινίας τινὰς διὰ τῆς χώρας ἑκάστης τεταμένας παραλλήλους. Ὧν

B πρώτη ἐστὶν ἡ * ἀπὸ Μεγαρίδος, ὡς ἂν ταινία τις τὸ μὲν ἑωθινὸν μέρος ταινιοῦσα τὴν ἀπὸ Σουνίου μέχρι Ὠρωποῦ καὶ τῆς ταύτῃ παραλίας, τὸ δ' ἑσπέριον τόν τε ἰσθμὸν, καὶ τὴν Αλκυονίδα θάλατταν, τὴν κατὰ Πηγὰς [7] μέχρι τῶν ..... τῶν περὶ Κρέουσαν· [9] τὰ δὲ λοιπὰ ..... μέχρι τοῦ ἰσθμοῦ παραλίαν καὶ [10] τὴν ὡς ἂν .... ὀρεινὴν, τὴν διείργουσαν ἀπὸ τῆς .... Δευτέρα δ' ἐστὶν ἡ Βοιωτία, ἀπὸ τῆς ἕω ἐπὶ δύσιν τεταμένη, ταινία τις ἀπὸ τῆς κατ' Εὔβοιαν θαλάσσης ἐπὶ θάλατταν τὴν κατὰ τὸν Κρισσαῖον κόλπον, ἰσομήκης πως τῇ Αττικῇ, ἢ καὶ ἐλάττων κατὰ μῆκος· ἀρετῇ μέν τοι τῆς χώρας, πάμπολυ διαφέρει. Εφορος δὲ καὶ ταύτῃ κρείττω τὴν Βοιωτίαν ἀποφαίνει τῶν ὁμόρων ἐθνῶν· καὶ ὅτι μόνη τριθάλαττος

C ἐστί· καὶ λιμένων εὐπορεῖ πλειόνων· ἐπὶ μὲν τῷ Κρισσαίῳ κόλπῳ, καὶ τῷ Κορινθιακῷ, τὰ ἐκ τῆς Ιταλίας καὶ Σικελίας, καὶ τῆς Λιβύης δεχομένη·

* Manuſſ. ἐπὶ Μεγαρίδι.

A est etiam Iliſſus ab altera urbis parte ad idem delabens litus, ortus ex locis ſupra Agram & Lyceum ſitis fontemque in Phædro à Platone celebratum· Atque hæc quidem de Attica.

Sequitur ordine Bœotia: de qua dicturum neceſſe eſt perſpicuitatis gratia etiam contiguas gentes recenſere: ut antè monuimus. Sic igitur deſcribamus. Ora maritima à Sunio Theſſalonicam uſque extendi verſus ſeptentrionem, cùm quidem parumper declinet à mari quod verſus orientem excedit: ita ut quæ ad occaſum vergunt, quaſi faſciæ quædam ſint: æqualibus undi-

B que intervallis per ſingulas regiones protractæ. Harum prima eſt ea, quæ à Megaride faſciæ in morem parte orientem ſpectante ſubducit oram maritimam à Sunio uſque ad Oropum & litus vicinum: parte occidua iſthmum & mare Alcyonium quod eſt apud Pagas uſque ad loca Creuſæ vicina. reliqua .... [8] uſque ad iſthmum oram, & veluti .... montanam, quæ dirimit ab.... Secunda eſt Bœotia, faſcia quædam ab ortu adverſus occaſum porrecta à mari Euboico ad ſinum Criſſæum, æqualis aut etiam minor longitudine Atticæ: ſoli tamen præſtantia permultum eam excel-

C lens. Ephorus cùm hac re Bœotiam finitimis præſtare gentibus ait, tum quod ſola trimaris eſt, copiaque portuum majore prædita. Nam & in Criſſæo & Corinthiaco ſinubus allata ex Italia, Sicilia, Africaque accipit.

1\. ὁ Ιλισσὸς) Apud alios ſcribitur Εἰλισσός. In Stephano lege Ιλισσὸς, ποταμὸς τῆς Αττικῆς non πόλις, ut ineptè hodie legitur. Confer cum Pauſania, & mihi aſſentieris. *Caſaub.*

2\. ὑπὲρ τῆς Αγρας) Pauſanias I. c. 19. Διαβᾶσι δὲ τὸν Εἰλισσὸν, χωρίον Αγραι καλούμενον, καὶ ναὸς Αγροτέρας ἐστὶν Αρτέμιδος. i.e. *ubi Iliſſum trajeceris, locum offendas qui Agræ dicitur, & Venatricis Dianæ ædem.* Idem.

3\. ἣν ὕμνηκεν) Platonis verba (in Phaedro Tom. III. p. 230. ed. H. Stephan.) ἥγε αὖ πηγὴ χαριεστάτη ὑπὸ τῆς πλατάνου ῥεῖ, μάλα ψυχροῦ ὕδατος, ὥς γε τῷ ποδὶ τεκμήρασθαι, νυμφῶν τε τινων καὶ Αχελώου ἱερὸν ἀπὸ τῶν κορῶν τε καὶ ἀγαλμάτων ἔοικεν εἶναι. *Hic vero limpidiſſimus fons ſub platano manat aqua frigidiſſima, quam pede tentare potes: ut quidem nymphis quibusdam & Acheloo ſacrum ex his puppis & imagunculis conjiciam.* Idem.

4\. Λέγωμεν δὲ) Repetit poſitam ſuperius Græciæ diviſionem. Non enim aliter hic dividit quàm fecit ſupra, quum in peninſulas partiebatur. Quod ſi quis ea quæ iam docuit notaverit, non multum illi erit laborandum, ut hunc locum quamuis mutilum intelligat. Videtur àutem legendum Ελέγομεν δὲ. *Idem.*

5\. μικρὸν ἐκκλίνουσαν) Initio libri dixit p. 391. κάμψαντι τὸ Σούνιον πρὸς ἄρκτον εἶναι τὸν πλοῦν ἐκκλίνοντα πρὸς δύσιν. *Idem.*

6\. τὰ δ' ὑπερκείμενα) Regiones ſitas inter utrumque mare: Nam quas ſupra peninſulas appellabat, nunc ταινίας vocat, ut etiam alibi. ταινίας autem nomine oram ipſam accipe quæ regionem ceu limbus prætexit.. *Idem.*

7\. μέχρι τῶν) Non puto deeſſe hîc quicquam: ſed legendum eſſe, μέχρι τῶν περὶ χρέουσαν aut certè τῶν περὶ Κρέουσαν τόπων. Cave autem ita locum accipias ut mare Halcyonium terminari iſtis finibus exiſtimes. quod longius multò porrigitur. *Idem.*

8\. *Uſque ad iſthmum.*) Locus miſerè mutilatus. Videtur autem indicaſſe Strabo lineam, quæ à Creuſa ſeu Creuſide (ſic enim Stephanus.) porrecta per

D obliquum ab occaſu ortum verſus & Oropum, Cithæronis montis etiam in eam alicubi incidente portione, Atticam (cujus pars Megaris) à Bœotia disjungat, quam lineam in Sophiani Græciæ accuratiſſima tabula, mirificè ad hos libros Strabonis utili, facilè obſervabis. Sed & mox poſt κατώρθωσαν deeſt aliquid ſententiæ, quod ſupplevi in verſione. *Xyland.*

9\. τὰ δὲ λοιπὰ) Lego τὰ δὲ λοιπὰ τὴν μέχρι. *Caſaub.*

10\. τὴν ὡς ἂν) Ex ſuperioribus & ex re ipſa apparet, mutila hæc verba de Oniis montibus eſſe accipienda: Hos montes dicebat ſupra p. 393. eſſe ῥάχιν quandam ὀρεινὴν μηκυνομένην ἀπὸ τῶν σκειρωνίδων πετρῶν ἐπὶ τὴν Βοιωτίαν καὶ τὸν Κιθαιρῶνα, διείργουσαν τὴν κατὰ Νίσαιαν θάλασσαν ἀπὸ τῆς κατὰ Κρίσαν· quæ poſteriora verba, fallor, niſi hic quoque poſuerat, hodieque ſunt reponenda. *Idem.*

& ubi Eubœæ opponitur, in utramque Euripi partem ſe ora ejus diducit: ita ut parte, quæ adverſus Aulidem eſt, in qua Tanagra jacet & Salganeus & Anthedon, continuum habeat mare ei, quod ad Ægyptum, Cyprum, inſulaſque pertingit: altera parte mare habeat Macedonico, Propontidi, & Helleſponto continuum. Adjicit & hoc, quodammodo Eubœam Bœotiæ partem effici, adeo anguſto Euripo, qui poſſit ponte duorum inſterni jugerum. His ille hominibus eam regionem laudat, aitque eam ad imperium obtinendum optimè fuiſſe paratam: ſed quod incolæ non uterentur inſtitutione ac diſciplina (quando ne duces quidem ſingulis temporibus ſuos tolerare potuerunt, rebus quantumvis præclarè ab his geſtis) ideò non durare eorum potuiſſe potentiam: quod exemplo Epaminondæ ſatis apparuerit, quo mortuo ſtatim amiſerint Thebani imperium, cujus guſtum duntaxat percepiſſent. Cauſam autem hujus rei hanc adducit, quòd litteras & cum hominibus conſueſcere neglexerint, ſolius bellicæ virtutis ſtudioſi. Fuit verò addendum, litteras & conſuetudinem hominum apud Græcos maximè potuiſſe prodeſſe. Nam apud barbaros quidem vi quàm facundia plus efficitur. Sanè Romani antiquitus contra gentes agreſtiores belligerantes, nihil id genus diſciplinis opus habuerunt. poſtquam cum manſuetioribus gentibus ac populis cepit eſſe res ipſis, iſtis quoque inſtitutionibus animum adjecerunt, itaque in ſuam omnia poteſtatem redegerunt. ¶ Enimverò Bœotiam initio barbari tenuerunt, Aones & Temmices à Sunio evagati, & Leleges ac Hyantes Deinde cum Cadmo è Phænicia profecti Phœnices occuparunt: & Cadmus munita muris Cadmeja, regnum poſteris reliquit. Hi Thebas adjecerunt Cadmejæ à ſe conditas, ac pleriſque Bœotis imperantes, regnum uſque ad Epigonorum bellum propagarunt.

A ἐπὶ δὲ τῶν πρὸς Εὔβοιαν μερῶν ἐφ' ἑκάτερα, τοῦ Εὐρίπου σχιζομένης τῆς παραλίας· τῇ μὲν ἐπὶ τὴν Αὐλίδα, καὶ Ταναγρικὴν [1] τῇ δ' ἐπὶ τὸν Σαλγανέα, καὶ τὴν Ἀνθηδόνα, [2] τῇ μὲν εἶναι συνεχῆ τὴν κατ' Αἴγυπτον, καὶ Κύπρον, καὶ τὰς νήσους θάλασσαν· τῇ δὲ τὴν κατὰ Μακεδόνας, καὶ τὴν Προποντίδα, καὶ τὸν Ἑλλήσποντον. Προστίθησι δὲ καὶ ὅτι τὴν Εὔβοιαν [3] τρόπον τινὰ μέρος αὐτῆς πεποίηκεν ὁ Εὔριπος, οὕτω στενὸς ὤν, καὶ γεφύρᾳ συνεζευγμένος πρὸς αὐτὴν διπλέθρῳ. Τὴν μὲν οὖν χώραν ἐπαινεῖ διὰ ταῦτα καὶ φησὶ πρὸς ἡγεμονίαν εὐφυῶς ἔχειν· p. 401. [4] ἀγωγῇ δὲ καὶ παιδείᾳ B μὴ χρησαμένους, ἐπεὶ μηδὲ τοὺς ἀεὶ προϊσταμένους αὐτῆς, εἰ καί ποτε κατώρθωσαν, * ἐπὶ μικρὸν τὸν χρόνον συμμεῖναι· καθάπερ Ἐπαμεινώνδας ἔδειξε. Τελευτήσαντος γὰρ ἐκείνου τὴν ἡγεμονίαν ἀποβαλεῖν εὐθὺς τοὺς Θηβαίους συνέβη, γευσαμένους αὐτῆς μόνον. Αἴτιον δὲ εἶναι, τὸ λόγων καὶ ὁμιλίας τῆς πρὸς ἀνθρώπους ὀλιγωρῆσαι, μόνης δ' ἐπιμεληθῆναι τῆς κατὰ πόλεμον ἀρετῆς. Ἔδει δὲ προσθεῖναι, ὅτι τοῦτο πρὸς Ἕλληνας μάλιστα χρήσιμόν ἐστιν ἐπεὶ πρός γε τοὺς βαρβάρους βία λόγου κρείττων ἐστί. Καὶ Ῥωμαῖοι δὲ τὸ παλαιὸν C μὲν, ἀγριωτέροις ἔθνεσι πολεμοῦντες, οὐδὲν ἐδέοντο τῶν τοιούτων παιδευμάτων· ἀφ' οὗ δὲ ἤρξαντο πρὸς ἡμερώτερα ἔθνη καὶ φῦλα τὴν πραγματείαν ἔχειν, ἐπέθεντο καὶ ταύτῃ τῇ ἀγωγῇ, καὶ κατέστησαν πάντων κύριοι. Ἡ δ' οὖν Βοιωτία, πρότερον μὲν ὑπὸ βαρβάρων ᾠκεῖτο [5] Ἀόνων [6] καὶ Τεμμίκων ἐκ τοῦ Σουνίου πεπλανημένων, καὶ Λελέγων, [7] καὶ Ὑάντων. Εἶτα Φοίνικες ἔσχον οἱ μετὰ Κάδμου, ὃς τήν τε Καδμείαν ἐτείχισε, καὶ τὴν ἀρχὴν τοῖς ἐκγόνοις ἀπέλιπεν. Ἐκεῖνοι δὲ τὰς [8] Θήβας τῇ Καδμείᾳ προσέκτισαν, καὶ συνεφύλαξαν τὴν ἀρχὴν, ἡγούμενοι τῶν πλεί- D στων Βοιωτῶν, ἕως τῆς τῶν Ἐπιγόνων στρατείας.

* Scripti μήδ' ἐπὶ μ.

1. τῇ ἐπὶ τὸν Σαλ.) Legendum τῇ δ' ἐπὶ, quod non animadvertentes interpretes peſſimè locum ſunt interpretati. Significat Bœoticum littus juxta Eubœam & ejus fretum eſſe porrectum ad orientem quidem, ea parte in qua eſt Aulis, ad occidentem verò ea, in qua eſt Anthedon, & Salganeus. *Caſaub.*

2. τῇ μὲν εἶ.) Lego τῇ μὲν ὂν. Intelligit cornu orientale. *Idem.*

3. τρόπον τινὰ) Ex Diodoro Siculo apparet, cùm Eubœa ab Athenienſibus defeciſſet, & Thebanis Bœotis ſe adjunxiſſet, magnis laboribus effectum eſſe ab ipſis, ut Eubœa reliquis inſula Bœotis continens eſſet. Id igitur præſtiterunt, ait Diodorus, χώσαντες τὸν Εὔριπον inter Chalcidem & Aulidem. vide locum libro decimo tertio, & Livium lib. XLV. *Idem.*

4. ἀγωγῇ δὲ καὶ παιδείᾳ μὴ χρησ.) Vetus lectio ἀγωγῇ δ' ἐπιτηδείᾳ. *Idem.*

5. Ἀόνων) Stephanus Ἄονες ἔθνος Βοιωτίας ἀφ' ὧν ἡ Ἀονία. Vide etiam Pauſaniam. Lib. IX. c. 5. *Idem*

6. καὶ τεμμίκων) Lycophron ✡ 644.

Ἄρνης παλαιᾶς γέννα, τεμμίκων πρόμοι i. e.

Arnes vetuſtæ ſoboles Temmicum duces,

& paullo poſt ✡ 786.

Ὃν βομβυλίας κλιτὺς ἡ τεμμικία. i. e.

Quem Bombylium promontorium Temmicium. Idem.

7. καὶ Ὑάντων) De quibus vide lib. VII. p. 321. *Idem.*

8. Θήβας τῇ Καδμ.) Pauſanias Bœoticis Lib. IX. cap. 5. Κάδμος δὲ τὴν πόλιν τὴν καλουμένην ἔτι καὶ ἐς ἡμᾶς Καδμείαν ᾤκισεν· αὐξηθείσης δὲ ὕστερον τῆς πόλεως, οὕτω τὴν Καδμείαν ἀκρόπολιν συνέβη τῶν κάτω γενέσθαι Θηβῶν. *Cadmus vero oppidum, cui & nunc idem nomen eſt, Cadmeam condidit. Sed aucta poſtea urbe inferioribus mœnibus, pro arce Cadmea fuit.* Idem.

1. Ἀρναίων

A Κατὰ δὲ τούτους ὀλίγον χρόνον ἐκλιπόντες τὰς Θήβας, ἐπανῆλθον πάλιν· ὡς δ' αὔτως ὑπὸ Θρακῶν καὶ Πελασγῶν ἐκπεσόντες, ἐν Θετταλίᾳ συνεστήσαντο τὴν ἀρχὴν, μετὰ [1] Αρναίων ἐπὶ πολὺν χρόνον, ὥστε καὶ Βοιωτοὺς κληθῆναι ἅπαντας. Εἶτ' ἀνέστρεψαν εἰς τὴν οἰκείαν, ἤδη τοῦ Αἰολικοῦ στόλου παρεσκευασμένου περὶ Αὐλίδα τῆς Βοιωτίας, ὃν ἔστελλον εἰς τὴν Ἀσίαν οἱ τοῦ Ὀρέστου παῖδες. Προσθέντες δὲ τῇ Βοιωτίᾳ τὴν Ὀρχομενίαν (οὐ γὰρ ἦσαν * κοινῇ πρότερον, οὐδ' Ὅμηρος μετὰ Βοιωτῶν αὐτοὺς κατέλεξεν, ἀλλ' ἰδίᾳ, Μινύας προσαγορεύσας) μετ' ἐκείνων ἐξέβαλον τοὺς μὲν Πελασγοὺς εἰς Ἀθήνας, ἀφ' ὧν ἐκλήθη [2] μέρος τι τῆς πόλεως Πελασγικὸν, B ᾤκησαν δὲ ὑπὸ τῷ Ὑμηττῷ· τοὺς δὲ Θρᾷκας * εἰς τὸν Παρνασόν. Ὕαντες δὲ τῆς Φωκίδος [3] Ὑαντπόλιν ᾤκισαν. [4] Φησὶ δ' Ἔφορος, τοὺς μὲν Θρᾷκας, ποιησαμένους σπονδὰς πρὸς τοὺς Βοιωτοὺς, ἐπιθέσθαι νύκτωρ * στρατοπεδεύουσιν ὀλιγωρότερον, ὡς εἰρήνης γεγονυίας· διακρουσαμένων αὐτοὺς, * αἰτιωμένων τε ἅμα, ὅτι τὰς σπονδὰς παρέβαινον, μὴ παραβαίνειν φάσκειν ἐκείνους· [5] συνθέσθαι γὰρ ἡμέρας, νύκτωρ δ' ἐπιθέσθαι· ἀφ' οὗ δὴ καὶ τὴν παροιμίαν εἰρῆσθαι, Θρᾳκία παρεύρεσις. Τοὺς δὲ Πελασγοὺς, μένοντος ἔτι τοῦ πολέμου, C χρηστηριαζομένους ἀπελθεῖν· ἀπελθεῖν δὲ καὶ τοὺς Βοιωτούς. Τὸν μὲν οὖν τοῖς Πελασγοῖς δοθέντα χρησμὸν, ἔφη μὴ ἔχειν εἰπεῖν. τοῖς δὲ Βοιωτοῖς ἀνελεῖν τὴν προφῆτιν, ἀσεβήσαντας εὖ πράξειν· τοὺς δὲ θεωροὺς ὑπονοήσαντας χαριζομένην τοῖς Πελασγοῖς τὴν προφῆτιν * διὰ τὸ συγγενὲς, (ἐπεὶ καὶ τὸ ἱερὸν Πελασγικὸν ἐξ ἀρχῆς ὑπῆρξεν) οὕτως ἀνελεῖν, ἁρπάσαντας τὴν ἄνθρωπον εἰς πυρὰν ἐμβαλεῖν· ἐνθυμηθέντας, εἴτε κακουργήσασαν [* περὶ τῶν γυναικῶν δικαστῶν,] εἴτε μὴ, πρὸς ἀμφότερα ὀρθῶς ἔχειν· εἰ μὲν παρεχρηστηρίασε, κολασθείσης αὐτῆς· εἰ δ' οὐδὲν ἐκακούργησε, D

* Scripti κοινωνοί. Iliad. β. 511.

* Scripti ἐπὶ τὸν Π.

* Vett. lib. στρατοπεδεύοντας

* Scripti καὶ ἅμα αἰτιωμένων,

p. 402.

* Vulgò κατὰ

* Inclusa censeo è margine irrepsisse in contextum, omninoque esse tollenda.

A Ea autem tempeſtate paulisper relictis Thebis, poſteà eò redierunt. Eodemque modo à Thracibus expulſi & Pelaſgis, in Theſſalia cum Arnæis rempubl. conſtituerunt, quæ diu duravit, ita ut univerſi dicerentur Bœoti. Deinde domum ſuam poſtliminio repetiverunt, jam Æolica claſſe apud Aulidem Bœotiæ collecta, qua in Aſiam proficiſcerentur Oreſtis filii. Ibi tum Orchomeniam cùm Bœotiæ adjeciſſent (non enim unum fuit antiquitus corpus, neque Orchomenos cum Bœotis recenſet Homerus, ſed ſeorſim ſub Minyarum nomine) junctis viribus Pelaſgos ejectos Athenas com- B pulerunt, è quibus & urbis quædam pars Pelaſgicum eſt dicta, & habitaverunt ſub Hymetto: Thraces autem in Parnaſſum exegerunt: Hyantes Hyampolin Phocidis condiderunt. Refert Ephorus Thraces pactis cum Bœotis induciis, noctu eos, ut qui pace facta caſtra negligentiùs tutarentur, adortos fuiſſe: profligatosque ab iis, ſimulque quod inducias violaſſent, culpatos, id abs ſe factum negaſſe: pactos enim dierum inducias, noctu adortos eſſe: atque inde natum proverbium, Thracicum commentum. Pelaſgos durante adhuc bello abiiſſe ut oraculum conſulerent: idem Bœotos etiam C feciſſe. Ac Pelaſgis quidem quid reſponſum fuerit, fatetur ſibi non conſtare. Bœotis autem antiſtitam reſpondiſſe, rebus uſuros ſecundis, ſi impiè agerent. Qui verò miſſi erant ſciſcitatum, ſuſpicatos vatem in gratiam Pelaſgorum, qui ejus gentiles eſſent (nam ab initio templum id Pelaſgicum fuit) ſic reſpondiſſe, correptam in rogum conjeciſſe: quod ſic ratiocinarentur, ſive jure id facinus ſive injuria perpetraſſe ipſos [6] judicatum fuiſſet, utroque rem modo bene habituram: nimirum ea, ſiquidem oraculum mala fide ediſſet, ſupplicio affecta: ſin verò nihil D fraudis commiſiſſet, à ſe id factum fore,

1. *Αρναίων*) qui Arnen Theſſalicam tenebant. *Caſaub.*

2. *μέρος τι τῆς πόλεως Πελασγικὸν*) De qua parte datum olim fuit oraculum.

—— *τὸ Πελασγικὸν ἀργὸν ἄμεινον.*

propter quod manſit ea pars urbis deſerta. Thucyd. libro ſecundo c. 17. *τό, τε Πελασγικὸν καλούμενον τὸ ὑπὸ τὴν ἀκρόπολιν, ὃ καὶ ἐπάρατόν τε ἦν μὴ οἰκεῖν.* & *(templum) quod Pelaſgicum appellatur quod ſub arcem (eſt exſtructum) & in quo propter diras hominum exſecrationes habitare non licebat.* Reperio & *πελαστικὸν τεῖχος* hunc locum appellari, vide apud Ariſtophanis ſcholiaſten (ad Ὀρν. p. 580. ed. Biſeti,) & Euſtathium in Dionyſium. Strabo quoque non ſemel Pelaſgos docuit Athenis fuiſſe Pelargos appellatos. *Idem.*

3. *Ὑάμπολιν*) Dubitat Euſtathius utrum hoc loco *Ὑαν πολιν*, an *Ὑάμπολιν* ſit legendum. *Ἐν ἄλλοις δέ φησιν ὁ γεωγράφος ὅτι Ὕαντες τῆς Φωκίδος Ὑαν πόλιν ἔκτισαν. ἴσως δὲ καὶ Ὑάμπολις ἡ τοιαύτη ἐν ἑνὶ μέρει λόγου.* Apparet legiſſe Euſtathium in ſuis codicibus *ὕαν πόλιν.* Pauſanias. Lib. x. c. 35. olim vocatam ait *ὑάντων πόλιν.* *Idem.*

4. *Φησὶ δ' Ἔφορος*) Stratagematis hujus quoque meminit Polyænus lib. VII. cap. 43.

5. *συνθέσθαι γὰρ ἡμ.*) Simile eſt quod à Cicerone narratur in libris de Officiis: (L.1. c.20.) & hanc hiſtoriam totidem fere verbis refert Diogenianus (Zenob. Cent. IV. 37.) in parœmia *Θρᾳκία παρεύρεσις.* (Vide etiam apud Polyænum ſimile Agnonis factum.) *Caſaub.*

6. *Judicatum fuiſſet.*) Verba hæc *Κακουργήσασαν περὶ τῶν γυναικῶν δικαστῶν*, nullum ſenſum gignunt: fortè *εἴτε κακουργήσουσι περὶ γυναικὸς οἱ δικασταί.* Sed & reliqua non ſatis cohærent ubique. *Xyland.*

1. τριῶν

quod juſſi erant. Enimvero, eos quibus templum curæ erat, auctores hujus facinoris indicta cauſa, idque in templo, necandos non cenſuiſſe: rem ad judicium detuliſſe, quod facerent mulierum Sacerdotum, quæ eædem erant fatidicæ, reliquæ duæ: ſolebant enim tres eſſe. Bœotis autem cauſantibus nullibi leges mulieribus judicium permittere, totidem eis viros fuiſſe adjunctos. Porrò viros abſolviſſe, mulieres damnaſſe; cumque eſſent æquales numero ſententiæ, abſolventes viciſſe: ex eo receptum ut apud Dodonam ſolis Bœotis viri oracula redderent. Cæterùm fatidicas iſtas mulieres oraculo in diverſam ſententiam explicato Bœotis deum præcipere dixiſſe, ut ſuos tripodes colligentes quotannis Dodonam miſerent. Idque Bœotos feciſſe: ſemper enim unum aliquem dedicatorum apud ſe tripodum noctu auferentes & veſtibus occultantes; ita clam Dodonam deportare. Poſteà Bœoti Penthilum in Æolica colonia deducenda adjuverunt, miſſis cum eo ſuorum plurimis:, ita ut Bœotica ea colonia fuerit cognominata. Multo poſt tempore bellum Perſicum apud Platæas, regionem eorum afflixit. Ita tamen poſtmodo reparaverunt ſuas res, ut etiam de principatu inter Græcos Thebani certarent, cum Lacedæmonios duobus viciſſent præliis. Sed cum in poſteriore cecidiſſet Epaminondas, ſpe imperii dejecti, tamen pro Græcis bellum geſſerunt in Phocenſes, qui commune templum deprædati erant. Quo bello attriti, & Macedonibus Græcos infeſtantibus, & amiſerunt urbem ſuam à Macedonibus dirutam, & ab iiſdem inſtauratam receperunt. Atquè ex illo tempore Thebæ rebus ſubinde in deterius ſublabentibus uſque ad noſtra tempora, vix pagi memorabilis formam retinent. Quod idem aliis etiam Bœotiæ accidit urbibus, Tanagra & Theſpiis exceptis, quæ cum Thebis comparatæ, ſatis adhuc conſtare videntur.

A τὸ προσταχθὲν αὐτῶν πραξάντων. Τοὺς δὲ περὶ τὸ ἱερὸν, τὸ μὲν ἀκρίτους κτείνειν τοὺς πράξαντας, καὶ ταῦτ' ἐν ἱερῷ, μὴ δοκιμάσαι, καθιστάναι δ' εἰς κρίσιν· καλεῖν δ' ἐπὶ τὰς ἱερείας, ταύτας δὲ εἶναι τὰς προφήτιδας· αἱ γὰρ λοιπαὶ [1] τριῶν οὐσῶν περιῆσαν· λεγόντων δ' ὡς οὐδαμοῦ νόμος εἴη δικάζειν γυναῖκας, προσελέσθαι καὶ ἄνδρας ἴσους ταῖς γυναιξὶ τὸν ἀριθμόν· τοὺς μὲν οὖν ἄνδρας ἀπογνῶναι, τὰς δὲ γυναῖκας καταγνῶναι· ἴσων δὲ τῶν ψήφων γενομένων, τὰς ἀπολυούσας νικῆσαι· ἐκ δὲ * τούτων Βοιωτοῖς μόνοις ἄνδρας προθεσπίζειν ἐν Δωδώνῃ. Τὰς μέντοι προφήτιδας B ἐξηγουμένας τοὐναντίον, εἰπεῖν ὅτι προστάττει ὁ θεὸς τοῖς Βοιωτοῖς, τοὺς παρ' αὐτοῖς τρίποδας συλλέγοντας, εἰς Δωδώνην πέμπειν κατ' ἔτος· καὶ δὴ καὶ ποιεῖν τοῦτο· ἀεὶ γάρ τινα τῶν ἀνακειμένων τριπόδων, νύκτωρ καθαιροῦντας, καὶ κατακαλύπτοντας ἱματίοις, ὡς ἂν λάθρα τριποδηφορεῖν εἰς Δωδώνην. Μετὰ δὲ ταῦτα τὴν Αἰολικὴν ἀποικίαν συνέπραξαν τοῖς περὶ Πενθίλον, πλείστους ἐξ ἑαυτῶν συμπέμψαντες, ὥστε καὶ Βοιωτικὴν προσαγορευθῆναι. Ὕστερον δὲ χρόνοις πολλοῖς ὁ Περσικὸς πόλεμος περὶ Πλαταιὰς γενόμενος, διελυμήνατο τὴν χώC ραν. Εἶτ' ἀνέλαβον σφᾶς πάλιν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε καὶ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἀρχῆς ἀμφισβητῆσαι Θηβαίους, [2] δυσὶ μάχαις κρατήσαντας Λακεδαιμονίους. Ἐπαμεινώνδα δὲ πεσόντος ἐν τῇ μάχῃ, ταύτης μὲν τῆς ἐλπίδος διεσφάλησαν· ὑπὲρ δὲ τῶν Ἑλλήνων ὅμως ἐπολέμησαν [3] πρὸς Φωκέας τοὺς τὸ ἱερὸν συλήσαντας τὸ κοινόν. Κακωθέντες δ' ὑπό τε p. 403. τούτου τοῦ πολέμου, καὶ τῶν Μακεδόνων ἐπιθεμένων τοῖς Ἕλλησιν, ὑπὸ τῶν αὐτῶν τούτων καὶ [4] ἀπέβαλον τὴν πόλιν κατασκαφεῖσαν, [5] καὶ ἀνέλαβον ἀνακτισθεῖσαν. Ἐξ ἐκείνου δ' ἤδη πράττοντες ἐνδεέστερον ἀεὶ μέD χρι εἰς ἡμᾶς, οὐδὲ κώμης ἀξιολόγου τύπον σώζουσι. Καὶ ἄλλαι δὲ πόλεις * ἀνάλογον, πλὴν [6] Τανάγρας καὶ Θεσπιῶν· αὗται δ' ἱκανῶς συμμένουσι πρὸς ἐκείνας κρινόμεναι.

* Scripti τούτου.

* Manuſſ. ἀνάλογον ἔχουσι.

1. τριῶν οὐσῶν) Vide ſub finem lib. VII. p. 329. *Caſ.*

2. δυσὶ μάχαις) Ad Leuctra & ad Mantineam. *Idem.*

3. πρὸς Φωκέας) Bello ſacro geſta intelligit, de quo bello conſule Diodorum lib. XVI. & Æſchinem ac Demoſthenem, qui in contrariis orationibus multa de eo habent. *Idem.*

4. ἀπέβαλον τὴν πόλιν) Alexander enim Thebas funditus evertit, occiſis in ea urbe nonaginta hominum millibus. *Idem.*

5. καὶ ἀνέλαβον ἀνακτισθεῖσαν) Caſſander Macedonum rex anno vigeſimo poſt Thebarum everſionem urbem reædificavit & quaſi de integro condidit. Diodorus Siculus libro XIX. in Epitome rerum Thebanarum, T. II. p. 697. Μετὰ δὲ ταῦτα τῆς τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίας ἀμφισβητησάντων, Ἀλέξανδρος ὁ Φιλίππου κατὰ κράτος ἐκπολιορκήσας κατέσκαψεν· εἰκοστῷ δ' ἔτει ὕστερον Κάσσανδρος φιλοδοξῆσαι βουλόμενος, καὶ πείσας τοὺς Βοιωτοὺς ἀνέστησε τὴν πόλιν τοῖς διασωζομένοις τῶν Θηβαίων. *Idem.*

6. Τανάγρας καὶ Θεσπιῶν) Sic infra de Theſpiis loquens p. 410. νυνὶ δὲ μόνη συνέστηκε τῶν Βοιωτικῶν πόλεων καὶ τανάγρα. *Idem.*

A ἘΞῆς δὲ τὴν περιήγησιν τῆς χώρας ποιητέον, ἀρξαμένους ἀπὸ τῆς πρὸς Εὔβοιαν παραλίας, τῆς συνεχοῦς τῇ Ἀττικῇ. Ἀρχὴ δ' ὁ Ὠρωπὸς, καὶ ὁ ἱερὸς λιμὴν, ὃν καλοῦσι Δελφίνιον, καθ' ὃν ἡ παλαιὰ Ἐρέτρια ἐν τῇ Εὐβοίᾳ, διάπλουν ἔχουσα ἑξήκοντα σταδίων. Μετὰ δὲ τὸ Δελφίνιον ἐστὶν ὁ Ὠρωπὸς ἐν εἴκοσι σταδίοις· κατὰ δὲ τοῦτον ἐστὶν ἡ νῦν Ἐρέτρεια· διάπλους δ' ἐπ' αὐτὴν στάδιοι [1] τεσσαράκοντα. Εἶτα Δήλιον τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐκ Δήλου ἀφιδρυμένον, Ταναγραίων πολίχνιον, Αὐλίδος διέχον σταδίους τριάκοντα· [2] ὅπου μάχῃ λειφθέντες Ἀθηναῖοι προτροπάδην ἔφυγον· ἐν δὲ τῇ φυγῇ [3] πεσόντα ἀφ' ἵππου Ξενοφῶντα τὸν Γρύλλου ἰδὼν κείμενον Σωκράτης ὁ B φιλόσοφος στρατεύων πεζὸς, τοῦ ἵππου γεγονότος ἐκποδὼν, ἀνέλαβε τοῖς ὤμοις * αὐτοῦ, καὶ ἔσωσεν ἐπὶ πολλοὺς σταδίους, ἕως ἐπαύσατο ἡ φυγή. Εἶτα λιμὴν μέγας, ὃν καλοῦσι Βαθὺν λιμένα. Εἶθ' ἡ Αὐλὶς * πετρῶδες χωρίον, καὶ κώμη [4] Ταναγραίων· λιμὴν δ' ἐστὶ πεντήκοντα πλοίοις· ὥστ' εἰκὸς τὸν ναύσταθμον τῶν Ἑλλήνων ἐν τῷ μεγάλῳ ὑπάρξαι λιμένι. Καὶ ὁ Εὔριπος δ' ἐστὶ πλησίον [5] ὁ Χαλκίδος, εἰς ὃν ἀπὸ Σουνίου στάδιοι ἑβδομήκοντα· ἔστι δ' ἐπ' αὐτῷ γέφυρα δίπλεθρος, ὡς * εἴρηκα· πύργος δ' ἑκατέρωθεν ἐφέστηκεν, ὁ μὲν ἐκ τῆς Χαλκίδος, ὁ δ' ἐκ τῆς Βοιωτίας· * διῳκοδόμητο δ' εἰς αὐτοὺς σύριγξ. Περὶ δὲ τῆς παλιρροίας C τοῦ Εὐρίπου, τοσοῦτον μόνον εἰπεῖν ἱκανὸν, ὅτι [6] ἑπτάκις μεταβάλλειν φασὶ καθ' ἡμέραν ἑκάστην καὶ νύκτα· τὴν δ' αἰτίαν ἐν ἄλλοις σκεπτέον. Πλησίον δ' ἐστὶν ἐφ' ὕψους κείμενον χωρίον [7] Σαλγανεὺς, ἐπώνυμον τοῦ ταφέντος ἐπ' αὐτῷ Σαλγανέως ἀνδρὸς Βοιωτίου, καθηγησαμένου τοῖς Πέρσαις εἰσπλέουσιν εἰς τὸν διάπλουν τοῦτον ἐκ τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου· ὃν φασὶν ἀναιρεθῆναι πρὶν ἢ τῷ Εὐρίπῳ συνάπτειν ὑπὸ τοῦ ναυάρχου Μεγαβάτου * νομισθέντα κακοῦργον, ὡς ἐξ ἀπάτης ἐμβαλόντα τὸν στόλον εἰς τυφλὸν τῆς θαλάσσης στενωπόν· αἰσθόμενον δὲ τὸν βάρβαρον τὴν περὶ αὐτὸν ἀπάτην μεταγνῶναί τε, καὶ ταφῆς ἀξιῶσαι τὸν ἀναιτίως ἀποθανόντα. D

p. 404. Καὶ [8] ἡ Γραῖα δ' ἐστὶ, τόπος Ὠρωποῦ πλησίον,

* Scripti αὐτὸν,

* Manuſſ. πετρώδης χῶρος,

* Vett. lib. εἴρηται.

* Manuſſ. διῳκοδόμηται δ' εἰς αὐτόν.

* Vulgata lectio νομισθέντος κακούργου,

A ¶ Deinceps Bœotiæ nobis deſcriptio eſt proponenda, ſumto initio ab ora *maritima, quæ Eubœæ appoſita* Atticam attingit. Principium eſt Oropus, & ſacer portus, qui Delphinium dicitur, cujus è regione eſt antiqua Eubœæ Eretria, trajectu LX. ſtadiorum diſtans. A Delphinio Oropus abeſt XX. ſtadiis: huic Eretria noſtra opponitur, trajectu XL. ſtadiorum. Inde eſt Delium Apollinis templum ad ejus quod in Delo eſt exemplar conditum, oppidum Tanagræorum ab Aulide diſtans XXX. ſtadiis. Ibi prælio victi Athenienſes cum effusè fugerent, delapſum in fuga ab equo Xenophontem Grylli F. B jacere videns Socrates philoſophus, qui amiſſo equo pedes pugnabat, in humeros ſuos receptum per multa ſtadia portavit atque eripuit, dum fuga ſiſteretur. Sequitur portus magnus, quem profundum vocant. Poſt Aulis locus ſaxoſus, Tanagræorum pagus, cum portu L. navium capace: ut appareat naves Græcorum in magno ſtetiſſe portu. Eſt & in propinquo Euripus Chalcidis, ad quem à Sunio ſtadia ſunt LXX. is Euripus eſt, ut diximus, ponte junctus duûm jugerum: turris utrinque ad eum extat, una à Chalcide, altera à Bœotia: & ab una ad C alteram canalis eſt exſtructus. De reciprocatione Euripi ſufficiat dixiſſe id, quod eum ſepties quavis die ac nocte mutari ajunt, cauſa alibi eſt indaganda. Ponè eſt in ſublimi Salganeus: habet autem locus nomen à Salganeo viro Bœoto ibi ſepulto, qui Perſis à Maliaco ſinu in trajectum hunc navigantibus ductor cum fuiſſet, à claſſis Perſicæ præfecto Megabato interfectus dicitur priuſquam ad Euripum perveniſſent: mala eum fide agere opinato, qui dolosè claſſem in cæcas maris anguſtias conjeciſſet: ajuntque barbarum poſtea errore ſuo cognito, pœnitentia correptum ſepulchro dignatum eſſe, quem inſontem occiderat. D Eſt & Græa locus Oropo vicinus,

1. τεσσαράκοντα) Epitome habet ξ. hoc eſt ſexaginta. *Caſaub.*

2. ὅπου μάχῃ) Vide Thucydid. libro quarto, cap. 96. & Diodorum Siculum libr. x. Ei prælio interfuiſſe Socratem ex Platone refert Athenæus libro v. c. 15. ſed ita, ut falſum id totum eſſe oſtendat. vide Ælianum V. H. Lib. III. c. 17. *Idem.*

3. πεσόντα ἀφ' ἵππου) Laërtius L. II. in vita Socratis Ξενοφῶντα ἀφ' ἵππου πεσόντα ἐν τῇ κατὰ Δήλιον μάχῃ διέσωσεν ὑπολαβών. *Idem.* Vide ad h. l. Obſervationes celeb. Æg. Menagii.

4. ταναγραίων) Etiam Pauſanias IX. c. 19. & 20. ait & Aulidem & Delium Tanagræorum fuiſſe. *Idem.*

5. ὁ Χαλκίδος) Lego ὁ Καλκιδικός. ex Euſtathio. Sic libro primo. *Idem.*

6. ἑπτάκις μεταβάλλειν) Vide ad lib. I. p. 55. *Idem.* Serv. ad Virgil. Ecl. x. 50.

7. Σαλγανεὺς) Apud Ptolem. malè igitur Saganeus. De Salganeo vide lib. I. p. 10. *Idem.* Ad hunc Thucydidis citatum locum vide notas clar. Hudſon.

8. ἡ Γραῖα δ' ἐστι) Docet Thucydides Græam ſitam fuiſſe in via, quæ ducebat ab Oropo Athenas. Verba ejus ſunt libro ſecundo. c. 23. παριόντες δὲ τὸν Ὠρωπὸν, τὴν γῆν τὴν Γραϊκὴν καλουμένην, ἣν νέμονται Ὠρώπιοι Ἀθηναίων ὑπήκοοι ἐδῄωσαν. *& dum Oropum præterirent regionem nomine Græcam, quam Oropii Athenienſium imperio ſubjecti, vaſtarunt.* Sic enim legendum eſſe etiam ex Stephano apparet, qui locum deſcribit Ὠρωπός. At hodie pro Γραϊκὴν legitur Πειραϊκὴν, malè. *Idem.* Emendandus ex hoc loco eſt Servius ad Virgil. Eclog. x. 50. ubi corrupte *Salæneus* pro *Salganeus*.

1. Ναρ-

& fanum Amphiarai, & Narciſſi Eretrienſis monimentum, quod Sigelum dicitur à *ſilentio*, prætereuntes enim tacent. 2 Nonnulli Græam eandem cum Tanagra eſſe cenſent: cæterùm Pœmandria eſt eadem cum Tanagra. Gephyræi quoque, *id eſt pontani*, vocantur Tanagræi. Fanum Amphiarai imitatione ejus quod eſt ad Cnopiam Thebaicam fuit dedicatum. Eſt & Mycaleſſus Tanagricus pagus in via, quæ Thebis Chalcidem tendit; Bœoticè Mycalettum appellant. Eſt & Harma juxta Mycalettum Tanagricæ vicus deſertus, nomen habens à curru (*hoc harma notat Græcis*) Amphiarai: aliud eſt Harma Atticæ apud Phylem pagum, finitimum Tanagricæ. Ab hoc Harmate tractum eſt proverbium: Quando per Harma fulguraverit. Nam qui Pythaiſtæ vocabantur, oraculi cujuſdam juſſu ad Harma converſo viſu fulgur quodpiam obſervabant, quo fulgure conſpecto, ſacrificium Delphos mitterent: obſervabant autem per tres menſes, quovis menſe per triduum totidemque noctes, ſtantes ipſi ad focum Jovis Fulgurantis, qui eſt intra muros inter Pythium & Olympium. Sed quod ad Harma Bœoticum ſpectat, ſunt qui dicant Amphiarao in pugna è curru prolapſo ibi, ubi nunc ejus eſt ſacellum, currum vacuum delatum eſſe ad locum, qui ab eo Harma vocatur: alii Adraſti fugientis currum ibi confractum ajunt, ipſumque Arionis equi ope evaſiſſe. Philochorus à pagi ejus incolis ait ſervatum fuiſſe: ideoque eis jus civitatis apud Argivos eſſe.

A καὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀμφιαράου, καὶ τὸ 1 Ναρκίσσου τοῦ Ἐρετριέως μνῆμα, ὃ καλεῖται Σιγηλοῦ· ἐπειδὴ σιγῶσι παριόντες· 3 τινὲς δὲ * τῇ Ταναγρᾳ τὴν αὐτὴν φασίν· ἡ 4 Ποιμανδρὶς δ' ἐστὶν ἡ αὐτὴ τῇ Ταναγρικῇ· 5 καλοῦνται δὲ καὶ Γεφυραῖοι οἱ Ταναγραῖοι· 6 ἐκ Κνωπίας δὲ τῆς Θηβαϊκῆς μεθιδρυμένον δεῦρο τὸ Ἀμφιάρειον. Καὶ ὁ Μυκαλησσὸς δὲ κώμη τῆς Ταναγρικῆς· κεῖται δὲ παρ' ὁδὸν Θηβαίων εἰς Χαλκίδα· καλοῦσι δὲ Βοιωτικῶς Μυκαληττόν· ὡς δ' αὔτως καὶ τὸ Ἅρμα, τῆς Ταναγραϊκῆς κώμη ἔρημος, περὶ Μυκαληττὸν ἀπὸ
B τοῦ Ἀμφιαράου ἅρματος λαβοῦσα τοὔνομα ἑτέρα οὖσα τοῦ Ἅρματος τοῦ κατὰ τὴν Ἀττικὴν, ὅ ἐστι περὶ Φυλὴν δῆμον τῆς Ἀττικῆς, 7 ὅμορον τῇ Ταναγρᾳ· ἐνταῦθα δὲ ἡ παροιμία τὴν ἀρχὴν ἔσχεν, ἡ λέγουσα· 8 ὁπότε δι' Ἅρματος ἀστράψῃ· ἀστραπήν τινα σημειουμένων κατὰ χρησμὸν τῶν λεγομένων Πυθαϊστῶν, βλεπόντων ὡς ἐπὶ τὸ Ἅρμα, καὶ τότε πεμπόντων τὴν θυσίαν εἰς Δελφοὺς, ὅταν ἀστράψαντα ἴδωσιν· ἐτήρουν δ' ἐπὶ τρεῖς μῆνας· καθ' ἕκαστον μῆνα ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας καὶ νύκτας, ἀπὸ τῆς ἐσχάρας τοῦ Ἀστραπαίου Διός· ἔστι δ' αὕτη ἐν τῷ τείχει μεταξὺ τοῦ
C Πυθίου, καὶ τοῦ Ὀλυμπίου. Περὶ δὲ τοῦ Ἅρματος τοῦ Βοιωτικοῦ, οἱ μὲν φασὶν ἐκπεσόντος ἐκ τοῦ ἅρματος ἐν τῇ μάχῃ τοῦ 9 Ἀμφιαράου κατὰ τὸν τόπον οὗ νῦν ἐστι τὸ ἱερὸν αὐτοῦ, τὸ ἅρμα ἔρημον ἐνεχθῆναι περὶ τὸν ὁμώνυμον τόπον· οἱ δὲ τοῦ Ἀδράστου συντριβῆναι τὸ ἅρμα φεύγοντος φασὶν ἐνταῦθα, τὸν δὲ 10 διὰ τοῦ Ἀρείονος σωθῆναι. Φιλόχορος δ' ὑπὸ τῶν κωμητῶν σωθῆναι φησὶν αὐτόν· διὰ τοῦτο ἰσοπολιτείαν αὐτοῖς παρὰ τῶν Ἀργείων ὑπάρξαι.

* Vulgò τὴν Τανάγραν

1. Ναρκίσσου τοῦ Ἐρ.) Hic eſt Narciſſus de quo multa & poëtæ & Pauſanias in Bœoticis l. IX. c. 31. *Caſ.*

2. *Nonnulli Græam.*) Τινὲς δὲ τὴν Τανάγραν τὴν αὐτὴν φασι. Euſtathius hæc citans in principium Bœotiæ, ſic legit. Τινὲς δὲ τὴν αὐτὴν φασι τῇ Τανάγρᾳ τὴν Γραῖαν. id ſum ſecutus, & Ποιμανδρία habet pro Ποιμάνδρις. Ex eodem ὅμορον pro ὅμοιον reſtitui, & pro Τανάγρα ταναγρικῇ mox. *Xyland.*

3. τινὲς δὲ τῇ Τ.) In his Pauſanias IX. c. 20. & Lycophronis interpretes. *Caſaub.*

4. Ποιμανδρὶς) Apud Euſtathium Ποιμανδρία. ex iſto carmine Lycophr. ỷ. 326.

Ἣν ἐς βαθεῖαν λαιμίσας ποιμανδρίαν,

Quam ſuper profundum decollans mulctrale.

ubi ſcholiaſtes Ποιμανδρία πόλις Βοιωτίας ἡ καὶ Τάναγρα καλουμένη, ἔνθα ἄριστοι βόες· quæ interpretatio, quàm rectè illi poëtæ loco conveniat, non eſt hic quærendi locus. Ex Pauſania IX. cap. 20. cauſam diſces, cur eadem urbs Tanagra, Pœmandria & Græa fuerit appellata. *Idem.*

5. καλοῦνται δὲ) Sequitur Strabo Hecathæum. vide Stephan. Γέφυρα & Herodotum Terpſichore. c. 57. *Id.*

6. Ἐκ Κνωπίας δὲ τῆς Θηβαϊκῆς μεθιδρύμενον δεῦρο τὸ Ἀμφιάρειον. *Fanum Amphiarai imitatione ejus, quod eſt ad Cnopiam Thebaicam, fuit dedicatum.*) Doctiſſimus Salmaſius in ſuis ad Solinum exercitationibus (p. 103. & ſeqq. ed. Ultraject.) jure ſuſpicatur legendum eſſe hoc
D loco ἐκ Ποτνίας δὲ, ex Pauſania in Bœoticis: ſed quod ait nullam fuiſſe Κνωπίαν Thebaïcam, eum ratio fugit. Nam ex Nicandri Scholiaſte ad Theriaca pag. 49 id evincitur, & eo nomine Salmaſius ab Iſaaco Voſſio, perpetuo Salmaſii obtrectatore, jure reprehenditur, licet non utatur loco Scholiaſtis Nicandri, qui litem dirimit. *Palmer.*

7. ὅμορον τῇ Ταν.) Duo igitur loci fuere Armata nuncupati, parvo intervallo à ſe diſſiti. Alter in agro Tanagrico: alter in agro Attico ad Phylen, Tanagræ vicinam. *Caſaub.*

8. ὁπότε δὲ Ἀρμ.) Hoc eſt, ait Euſtathius, ὀψέ ποτε, καὶ διὰ χρόνου ἀδήλου. *Idem.*

9. τοῦ Ἀμφιαράου) Pauſanias Harma Bœoticum nomen inveniſſe ait Lib. IX. c. 19. ἀφανισθέντος ἐνταῦθα Ἀμφιαράῳ τοῦ ἅρματος, καὶ οὐχ ὅπου λέγουσιν οἱ Θηβαῖοι. *Idem.*

10. διὰ τοῦ Ἀρείονος σωθῆναι) Apollodorus lib. III. c. 6. §. 8. Ἄδραστον δὲ μόνον ἵππος διέσωσεν Ἀρίων. *Id.*

1 Ἔστι δὲ τῷ ἐκ Θηβῶν εἰς Ἄργος ἀπιόντι ἐν ἀριστερᾷ ἡ Τάναγρα· * 3 ἐν δεξιᾷ κεῖται, καὶ ἡ Ὑρία δὲ τῆς Ταναγραίας νῦν ἐστι, πρότερον δὲ τῆς Θηβαΐδος· ὅπου ὁ Ὑριεὺς μεμύθευται, καὶ ἡ τοῦ Ὠρίωνος γένεσις, ἥν φησι Πίνδαρος ἐν τοῖς διθυράμβοις· κεῖται δ' ἐγγὺς Αὐλίδος· 4 ἔνιοι δὲ τὰς Ὑσίας, Ὑρίαν λέγεσθαί φασι, τῆς Παρασωπίας οὖσαν ὑπὸ τῷ Κιθαιρῶνι, πλησίον Ἐρυθρῶν ἐν τῇ μεσογαίᾳ, * ἄποικον Ὑριέων, κτίσμα δὲ Νυκτέως, * τοῦ Ἀντιόπης πατρός. Εἰσὶ δὲ καὶ ἐν τῇ Ἀργείᾳ Ὑσιαί, οἱ δ' ἐξ αὐτῆς 5 Ὑσιᾶται λέγονται. Τῶν δ' Ἐρυθρῶν τούτων ἄποικοι αἱ * ἐν Ἰωνίδι Ἐρυθραί· Καὶ ὁ Ἐλεὼν δέ, κώμη Ταναγρική, ἀπὸ τῶν ἑλῶν ὠνομασμένη. Μετὰ δὲ Σαλγανέα Ἀνθηδὼν πόλις λιμένα ἔχουσα, ἐσχάτη τῆς Βοιωτικῆς παραλίας τῆς πρὸς * Εὔβοιαν· καθάπερ καὶ ὁ ποιητὴς εἴρηκεν.

Ἀνθηδόνα τ' ἐσχατόωσαν.

p. 405. Εἰσὶ μέντοι ἔτι, καὶ προϊόντι μικρόν, 7 πολίχναι δύο τῶν

* Lego ἐν δεξιᾷ. κεῖται ἡ Ὑρία, καὶ ἡ Ὑρία δὲ

* Vulgò ἄποικοι.

* Scripti Ἀντιόχου

* Scripti ἐν Ἰωνίᾳ

* Scripti Εὐβοίᾳ.

Cæterùm à Thebis Argos eunti ad ſiniſtram habetur Tanagra, 2 ad dextram Hyria, ipſa quoque Tanagræorum nunc, olim Thebanorum. Ibi ut fabulæ perhibent Hyrieus fuit, Orionque eſt editus, eo modo quem in dithyrambis Pindarus deſcribit, eſt propinqua Aulidi. Nonnulli Hyſias Hyriam ajunt dici, quæ ad Aſopum ſitæ ſub Cithærone ſit regionis in continenti prope Erythras, colonia Hyrienſium, condita à Nycteo Antiopæ patre. Sunt & in Argia Hyſiæ, cujus incolæ Hyſiatæ dicuntur. Erythrarum autem Bœotiæ colonia eſt Erythræ Ioniæ urbs. Eſt & 6 Eleon pagus Tanagricus, à paludibus nominatus. ¶ Poſt Salganeum Anthedon urbs eſt portum habens, ultima in Bœotico, quod Eubœæ oppoſitum eſt, litore: quod & Homerus expreſſit, extremæ epitheto eam ornans.

Quanquam adhuc paululum progrediens ad oppidula duo pervenies

1. Ἔστι δὲ τῷ ἐκ Θηβῶν εἰς Ἄργος ἀπιόντι ἐν ἀριστερᾷ ἡ Τανάγρα, ἐν δεξιᾷ κεῖται καὶ ἡ Ὑρία. *Cæterum à Thebis Argos eunti ad ſiniſtram habetur Tanagra, ad dextram Hyria.*) Locum hunc attigit doctiſſimus commentator, ſed non tam fœliciter, quam ſexcenta alia loca, ubi acumen ingenii mirum & ſtupendam eruditionem demonſtravit: nam ulcus eſt equidem hoc in loco graviſſimum, ſed non ubi putabat eſſe. Nam optime ſe habet textus, ſi vocem Ἄργος excipias, & bene diſtinguatur. Tollendum eſt primo fœdum mendum in voce Ἄργοσ. Strabo Bœotiam deſcribit, & quid ad Bœotiam Argos? & quare non potius Megara vel Corinthum poſuiſſet, per quas urbes iter eſt Argos eunti? ea vox eſt à mala manu exſcriptoris, cui eo, quod ſuperiori linea vox Ἀργείων extat, in animo narabat *Argos*, idque poſuit pro Ἅρμα, quod Strabo procul dubio ſcripſerat. Sic igitur meo periculo lege, & diſtingue: ἔστι δὲ τῷ ἐκ Θηβῶν εἰς Ἅρμα ἀπιόντι ἐν ἀριστερᾷ, Τανάγρα ἐν δεξιᾷ. *Eſt autem à Thebis ad Harma eunti ad ſiniſtram, Tanagra ad dextram.* Sic enim ſe res habet, qui Thebis Harma volebat ire, ad ſiniſtram manum viam accipiebat, relicta ad dextram via, quæ Tanagram ducebat, & ipſa Tanagra. At Hyria, quam vult doctiſſimus vir ad dextram eſſe, nec ad dextram fuit, nec ad ſiniſtram, ſed multo ulterius, non longe à mari prope Aulidem, ut ait ipſe Strabo paulo infra. *Palmer.*

2. *Ad dextram Hyria.*) Sic legi, ἐν δεξιᾷ δὲ κεῖται ἡ Ὑρία, καὶ ἡ Ὑρία δὲ &c. nam ex Euſtathio liquet ἐν ἀριστερᾷ ad Tanagram pertinere. Hyria unico ρ, omnino ſcribenda. *Xyland.*

3. ἐν δεξιᾷ κεῖται) Legendum eſt, ἐν δεξιᾷ κεῖται ἡ Ὑρία· καὶ ἡ Ὑρία δὲ τῆς τ. Prorſus enim reſtitui debent voces, quæ perperam fuerunt hinc ſublatæ: quas etiam prior interpres in ſuis codicibus reperit, & (quod non animadverteram) ſic rectè emendat Xylander. *Caſaub.*

4. ἔνιοι δὲ τὰς) Vide Stephanum Ὑρία & Ὑσία. illa verba Strabonis Ὑρία Ταναγραίας νῦν ἐστι, πρότερον δὲ τῆς Θηβαΐδος, aut negligenter legit Euſtathius, aut aliter in ſuis codicibus reperit. Ὁ δὲ Στράβων, inquit, λέγει ὅτι Ὑρία τῆς Ταναγραίας πρότερον, ὕστερον δὲ Θηβαΐδος. cæterum ἄποικον legimus non ἄποικοι, ut habent libri omnes. *Idem.*

4. Ἔνιοι δὲ τὰς Ὑσίας, Ὑρίην λέγεσθαί φασι) quamvis Strabo *Hyriam* prope *Aulidem* ab *Hyſiis* in *Paraſopia* ſub *Cithærone* ſatis diſtinguat, addit tamen *Hyſias* quoque à nonnullis *Hyriam* dici: quæ res ipſum in manifeſtum errorem induxit, ut poſteriorem hanc *Hyriam* ſive *Hyſias* cum priore confunderet, ubi ait, *à Thebis Argos euntem à ſiniſtris habere Tanagram, à dextris Hyriam, Hyriei & Orionis fabulis celebrem, & hanc eſſe propinquam Aulidi:* Ubi ſummum & cautiſſimum ſcriptorem ratio fugit: ſitus enim ille ut *Hyſiis* exacte convenit, ita Hyriæ tribui nullo modo poteſt. *Holſtein. in Stephan. p. 337.*

5. Ὑσιᾶται) At Bœoticæ urbis τὸ ἐθνικὸν eſt Ὑσιεύς. Stephan. *Caſaub.*

6. *Eleon.*) Legebatur Αἰολέων corruptè ego vocem ex Homero reſtitui initio Catalogi & pro Ἐλαιῶν Ἑλῶν repoſui ex Euſtathio. *Xyland.*

7. Πολίχναι δύο τῶν Βοιωτῶν, Λάρυμνά τε, παρ' ἣν ὁ Κηφισσὸς ἐκδίδωσι, καὶ ἔτι ἐπέκεινα ἄλλαι ὁμώνυμοι τοῖς Ἀττικοῖς δήμοις. *Oppidula duo Bœotica & Larymnam, ad quam ſunt oſtia Cephiſſi: aliaque ulterius nominibus cum curiis Atticis convenientia.*) Suſpicatur hic ſummus vir, deeſſe nomen alterius τῶν δύο πολιχνῶν. Sed abundat potius hic locus, quam deficit: abundat ſcilicet uno λ, & in voce ἄλλαι latet verum nomen unius Ἅλαι eodem quo duo Atticæ pagi nomine; ibi enim erant Ἅλαι Ἀραφηνίδες, & Ἅλαι Αἰξωνίδες, de illis Bœoticis Halis Pauſanias in Bœoticis: Βοιωτῶν ἔσχατοι ταύτῃ πόλισμα οἰκοῦσιν Ἅλας ἐπὶ θαλάσσῃ, ἣ τὴν Λοκρίδα ἤπειρον ἀπὸ τῆς Εὐβοίας διείργει. *Bœotorum extremi hic oppidum habitant Halas ad mare, quod diſterminat continentem Locridis ab Eubœa.* Loquitur etiam de his Halis Plutarchus, ſed in ea voce corrigendus eſt in Sylla: ἐτύγχανε γὰρ ὅτε τὴν ἐπ' Ὀρχομενῷ μάχην νενικηκὼς ἐδίωκε τοὺς πολεμίους, ἅμα τρεῖς πόλεις τῆς Βοιωτίας Ἀνθηδόνα, Λαρύμναν, Ἁλαίας ἀνῃρηκώς, *Nam quando poſt victoriam, quam habuit ad Orchomenum, perſequebatur hoſtes, tres urbes Bœotiæ Anthedonem, Larymnam, Halæas excidit.* ubi legendum pro Ἁλαίας Ἅλας. Id patet ex eo, quod ejus urbis cives antea & poſt Ἁλαίους vocat, nam Ἁλαῖος formatur ab Ἅλαι: at ab Ἁλαῖαι formaretur gentile Ἁλαιεύς. Stephanus etiam Ἅλαι πόλισμα Βοιωτίας: nihil eſt certius, debet hîc Ἅλαι legi. *Palmer.*

Bœotica, & Larymnam, ad quam ſunt oſtia Cephiſſi: aliaque ulterius nominibus cum curiis Atticis convenientia. Ex adverſo autem hujus oræ ſitas ajunt Ægas Euboicas, ubi Neptuni Ægæi templum eſt: harum ſupra quoque facta eſt à nobis mentio: eo trajectus eſt ab Anthedone ſtadiorum cxx. aliunde multo minor: templum in monte ſitum eſt ſublimi: adfuit olim etiam urbs. Ægis vicinæ fuerunt etiam 4 Orobiæ. In Anthedonia regione eſt etiam Meſſapius mons à Meſſapo dictus, qui cum Japygiam veniſſet, nomen regioni Meſſapiæ indidit. Ad hæc loca etiam fabula refertur Glauci Anthedonii, quem in B cetum fuiſſe transformatum perhibent. ¶ Prope Anthedonem locus eſt Bœotiæ venerando adſpectu, veſtigia urbis continens, qui Iſus appellatur, correpta priore ſyllaba. Sunt qui apud Homerum ſic putent ſcribendum.

Iſum ſive ſacram.--

cum legatur vulgo,

Niſam ſive ſacram.--

Atque hi priorem in Iſus ſyllabam poëtica licentia producunt: quia nullibi in Bœotica invenitur Niſa, ſicut docet Apollodorus in commentario navium Homericæ recenſionis. Itaque non locum habet, niſi Iſum fortaſſis Niſæ nomine expreſ- C ſerit. Fuit enim Niſa Megaridis urbs, & alia in Bœotiam inde ducta colonia ab

A Βοιωτῶν, Λάρυμνά τε, παρ' ἣν [1] ὁ Κηφισσὸς ἐκδίδωσι· καὶ ἔτι ἐπέκεινα [2] ἄλλαι ὁμώνυμοι τοῖς Ἀττικοῖς δήμοις. Κατὰ δὲ τὴν παραλίαν ταύτην κεῖσθαι φασὶν Αἰγὰς τὰς ἐν Εὐβοίᾳ, ἐν αἷς τὸ τοῦ Ποσειδῶνος ἱερὸν τοῦ Αἰγαίου· [3] ἐμνήσθημεν δ' αὐτοῦ καὶ πρότερον. Δίαρμα δ' ἐστὶν ἀπὸ μὲν τῆς Ἀνθηδόνος εἰς Αἰγὰς, ἑκατὸν εἴκοσι στάδιοι· * ἀπὸ δὲ τῶν ἄλλων τόπων, πολὺ ἐλάττους· κεῖται δ' ἐπὶ ὄρους ὑψηλοῦ τὸ ἱερόν· ἦν δέ ποτε καὶ πόλις. Ἐγγὺς δὲ τῶν Αἰγῶν, καὶ [5] αἱ Ὀρόβιαι. Ἐν δὲ τῇ Ἀνθηδονίᾳ [6] Μεσσάπιον ὄρος ἐστὶν, [7] ἀπὸ Μεσσάπου, ὃς εἰς τὴν Ἰαπυγίαν ἐλθὼν, Μεσσαπίαν τὴν χώ- B ραν ἐκάλεσεν. Ἐνταῦθα δὲ καὶ [8] τὰ περὶ τὸν Γλαῦκον μυθεύεται τὸν Ἀνθηδόνιον, ὃν φασὶν εἰς κῆτος μεταβαλεῖν. Πλησίον δ' ἐστὶν Ἀνθηδόνος ἱεροπρεπὴς τόπος τῆς Βοιωτίας, ἴχνη πόλεως ἔχων, ὁ καλούμενος Ἶσος, συστέλλοντι τὴν πρώτην συλλαβήν. Οἴονται δέ τινες δεῖν γράφειν·

* In vett. lib. ἀπὸ δὲ .... τῶν.

Ἶσον τε ζαθέην, Ἀνθηδόνα τ' ἐσχατόωσαν·

ἐκτείνοντες τὴν πρώτην συλλαβὴν ποιητικῶς διὰ τὸ μέτρον, ἀντὶ τοῦ

Iliad. β. 508.

Νῖσαν τε ζαθέην --

Ἡ γὰρ Νῖσα οὐδαμοῦ φαίνεται τῆς Βοιωτίας, ὡς C φησιν Ἀπολλόδωρος, * ἐν τοῖς περὶ νεῶν. [9] ὥστ' οὐκ ἂν εἴη εἰ μὴ τὴν Νῖσαν οὕτως εἴρηκεν· ἦν γὰρ ὁ Ἶσος πόλις ἐν τῇ Μεγαρικῇ, ἐκεῖθεν ἀπῳκισμένη

* Scripti, ἐν τῷ.

1. ὁ Κηφισσὸς) Cephiſſos enumerat alibi ſex Strabo. Hîc autem de eo agit qui lacum Copaidem ſive Cephiſſidem ingreditur. De Larymna vide Pauſaniam. Lib. IX. c. 23. Suſpicor autem deeſſe hîc alterius τῶν δύο πολιχνῶν nomen. Vide paullò poſt. *Caſaub.*

2. ὁμώνυμοι τοῖς Ἀττικοῖς) in iſto tractu fuere & Athenæ quædam, & Eleuſin, ſed ad lacum Copaidem non ad mare: Pauſ. & Strabo mox. *Idem.*

2. ἄλλαι ὁμώνυμοι τοῖς Ἀττικοῖς δήμοις) Mendosè hujus loci nomen ſcribitur, legendum enim omnino eſt Ἀλαὶ ὁμώνυμοι τοῖς Α. δ. quod Caſaubonus de aliis Athenis & Eleuſine in Bœotia divinando conjectat, plane nihil ad rem facit. Sed & iterum eodem hoc libro pag. 425. nomen hoc corruptum D extat in his verbis: Ἐφεξῆς τοίνυν τοῖς ἄλλαις εἰς ἃς κατέληξεν ἡ Βοιωτικὴ παραλία ἡ πρὸς Εὐβοίᾳ. lege meo periculo: Ἐφεξῆς τοίνυν ταῖς Ἁλαῖς. Nam ſuperiorem illum locum innuit, ubi erat collimitium Atticæ & Bœotiæ. *Holſtein. in Stephan. p. 23.*

3. ἐμνήσθημεν δὲ) Libro ſuperiore ſub finem. p. 385. *Caſaub.*

4. *Orobiæ*) Ὀρύβαι hîc mendosè. Ad initium decimi & hîc in epitomis rectè *Ὀρόβιαι*. quod & repoſui. Qui de Iſo & Niſa ſequitur locus, à me emendari non potuit. quid tamen ſentirem, ex verſione intelliges. Vide Euſtathium etiam: quem ſecutus hîc quædam ſuſtuli menda. *Xyland.*

5. αἱ Ὀρόβιαι) Sic rectè. Vide initium libri ſequentis *Caſaub.*

6. Μεσσάπιον ὄρος) Hujus montis meminit Aeſchylus Agamemnone, *Ἑκὰς δὲ φρυκτοῦ φῶς ἐπ' Εὐρίπου ῥοὰς Μεσσαπίου φύλαξι σημαίνει μολόν.* Vult autem Stephanus montem eſſe Eubœæ non Bœotiæ, ut Strabo: At Aeſchyli ſcholiaſtes inter Eubœam & Bœotiam collocat. Pauſanias L. IX. c. 22. in hujus montis radicibus. Anthedonem ait eſſe. *Idem.*

7. ἀπὸ Μεσσάπου) *Meſſapus* (inquit Servius) *per mare in Italiam venit, ideo Neptuni dicitur filius.* Virgilius. Aen. VII. 691.

At Meſſapus equûm domitor Neptunia proles.

De Meſſapia lib. VI. p. 277. *Idem.*

8. τὰ περὶ τὸν Γλαῦκον) Erat apud Anthedonios locus ad mare qui vocabatur Γλαύκου πήδημα, Glauci ſaltus, unde præcipitem ſe dederat in mare Glaucus. Auctor Pauſan. IX. c. 22. Sed totam rem pluribus narrat Lycophronis ſcholiaſtes ad hæc poëtæ verba de Ulyſſe in mare dejecto. ℣. 753.

Πόντου δ' ἄυπνος ἐνσαρούμενος μυχοῖς
Ἀστῷ σύνοικος Θρῃκίας Ἀνθηδόνος
Ἔσται.

i. e. *In marinis autem ſpecubus jactatus inſomnis*
Anthedonis Threſſæ civi contubernalis
Erit. Idem.

9. Ὥστ' οὐκ ἂν εἴη, εἰ μὴ τὴν Νῖσαν οὕτως εἴρηκεν. ἦν γὰρ ὁ Ἶσος πόλις ἐν τῇ Μεγαρικῇ, ἐκεῖθεν ἀπῳκισμένη ...... δρῶνος. *Itaque locum non habet, niſi Iſum fortaſſis Niſæ nomine expreſſerit. Fuit enim Niſa Megaridis urbs, & alia in Bœotiam inde ducta colonia ab .... drone.*) Locum hunc corruptum & mutilum ſic reſtituo: ὥστ' οὐκ ἂν εἴη, εἰ μὴ τὴν Ἶσον οὕτως εἴρηκεν. ἦν γὰρ καὶ Ἶσος πόλις ἐν τῇ Μεγαρικῇ ἐκεῖθεν ἀπῳκισμένη πλησίον Κιθαιρῶνος. *Non poteſt, quin Iſum ita dixerit: erat enim Iſus urbs in Megarica, inde habitata prope Cythæronem.* Conſidera attente lector, quæ præcedunt, & proculdubio mecum ſtabis. *Palmer.*

.....δρῶνος, ἐκλέλειπται δὲ νῦν. Τινὲς δὲ γράφουσι, Α.....

Κρεῦσαν τε ζαθέην --

τὴν νῦν Κρέουσαν δεχόμενοι, τὸ τῶν Θεσπιέων ἐπίνειον ἐν τῷ Κρισαίῳ κόλπῳ ἱδρυμένον. Ἄλλοι δὲ

Φαρὰς τε ζαθέας. --

* Scripti, τετρακωμίας. Ἔστι δὲ τῆς * τετρακώμης τῆς περὶ Τάναγραν, Ἐλεῶνος, Ἅρματος, Μυκαλησσοῦ, Φαρῶν. Γράφουσι δὲ καὶ τοῦτο,

Νῦσαν τε ζαθέην. --

1 κώμη δ' ἐστὶ τῆς Ἑλικῶνος ἡ Νῦσα. Ἡ μὲν οὖν παραλία τοιαύτη τῆς πρὸς Εὔβοιαν. 2 Τὰ δ' ἑξῆς ἐν τῇ μεσογαίᾳ πεδία ἐστὶ κοῖλα πανταχόθεν ἐκ τῶν ἄλλων μερῶν ὄρεσι * περικλειόμενα, τοῖς Ἀττικοῖς μὲν πρὸς νότον, πρὸς ἄρκτον δὲ τοῖς Φωκικοῖς· ἀπὸ δὲ τῆς ἑσπέρας ὁ Κιθαιρὼν λοξὸς ἐμπίπτει μικρὸν ὑπὲρ τῆς Κρισαίας θαλάττης, ἔχων τὴν ἀρχὴν συνεχῆ τοῖς Μεγαρικοῖς καὶ τοῖς Ἀττικοῖς ὄρεσιν· εἶτ' ἐπιστρέφων εἰς τὰ πεδία, παυόμενος δὲ περὶ τὴν Θηβαίαν.

* Veteres quidam περιεχόμενα.

p. 406. Τῶν δὴ πεδίων τούτων τὰ μὲν λιμνάζει, ποταμῶν ἀναχεομένων εἰς αὐτὰ· τῶν δ' ἐμπιπτόντων, εἶτ' ἐκρύσεις λαμβανόντων, τὰ μὲν * ἀνέψυκται, τὰ δὲ καὶ γεωργεῖται παντοδαπῶς διὰ τὴν εὐκαρπίαν. Ὑπάντρου δὲ καὶ σηραγγώδους οὔσης 3 κατὰ * βάθους τῆς γῆς, σεισμοὶ γινόμενοι πολλάκις ἐξαίσιοι, τοὺς μὲν ἔφραξαν τῶν πόρων, τοὺς δὲ ἀνέῳξαν· τοὺς μὲν μέχρι τῆς ἐπιφανείας, τοὺς δὲ διὰ ὑπονόμων· συμβαίνει δὴ καὶ τοῖς ὕδασι, τοῖς μὲν δι' ὑπονόμων φέρεσθαι * τὰ ῥεῖθρα· τοῖς δ' ἐπιπολῆς, τοῖς τε λιμναίοις, καὶ τοῖς ποταμίοις· ἐγχωσθέντων δὲ κατὰ βάθος τῶν πόρων, αὔξεσθαι λίμνας συμβαίνει μέχρι τῶν οἰκουμένων τόπων, ὥστε καὶ πόλεις καταπίνεσθαι καὶ χώρας· ἀνοιχθέντων δὲ τῶν αὐτῶν, ἢ ἄλλων, ἀνακαλύπτεσθαι, καὶ τοὺς αὐτοὺς τόπους· ποτὲ μὲν πλεῖσθαι, ποτὲ δὲ πεζεύεσθαι, καὶ τὰς αὐτὰς πόλεις, ποτὲ μὲν ἐπὶ τῇ λίμνῃ, ποτὲ δὲ ἄπωθεν κεῖσθαι. 4 Διττῶς δὲ τοῦτο * δύναται·

* Vulgò ἐνέψ.

* Vulgò βάθος.

* Scripti τῶν ῥεῖθρων.

* Manuſſ. γίνεται.

..... drone: nunc deſiit eſſe. Alii ſcribunt,

Creuſam ſive ſacram.---

Creuſam intelligentes, quæ etiamnum eſt navale Theſpienſium in ſinu Criſſæo. Alii ſic,

Pheras ſive ſacras.---

ſunt autem Pheræ unus de quatuor Tanagricæ pagis, quorum nomina, Eleon, Harma, Mycaleſſus, Pheræ. Sunt & qui ſcribant:

Nyſam ſive ſacram.

Eſt autem Niſa Heliconis vicus. Atque ora quidem Bœotiæ maritima, quæ Eubœæ opponitur, talis eſt. ¶ Quæ ſequuntur in continente, planicies ſunt undiquaque reliquis ſui partibus montibus incluſa, Atticis verſus auſtrum, B Phocicis verſus ſeptentrionem: ab occaſu Cithæron obliquus incidit paulum ſupra Criſſæum mare, initium habens Atticis ac Megaricis montibus contiguum, deinde in campos ſeſe torquens, & ad Thebas deſinens. Campi hi partim ſtagnant fluminibus in eos diffuſis: qui cum incidant, effluxuſque etiam alicubi inveniant, aliæ planicies reſiccantur, aliæ omnis generis culturam fructuſque ferunt. Sed cum ſolum iſtud in profundo cavernoſum ſit, ſæpenumero terræ motus facti atroces meatuum alios obturaverunt, alios reſeraverunt, quoſdam ipſa in ſuperficie, alios C per cuniculos: ita fit ut aquæ etiam aliæ per occultos meatus labantur, aliæ in ſuperficie, tam lacuum quam fluviorum. Porrò autem meatibus in imo obſtructis, evenit ut paludes auctæ ad habitata uſque loca ſeſe proferant: ita ſane, ut urbes quoque & regiones abſorbeantur: rurſumque vel iiſdem vel aliis apertis emergant: itaque eadem loca aliàs navigentur, aliàs pedeſtri itinere pervadi poſſint: & eædem urbes aliàs ad paludem, aliàs procul ab eadem ſitæ viſantur. Hoc autem duobus evenire modis poteſt.

1. κώμη δ' ἐστὶ τῆς Ἑλικῶνος ἡ Νῦσα) Vide Stephanum Νῦσας. *Caſaub.*

2. τὰ δ' ἑξῆς) Nunc tranſit ad mediterranea Bœotiæ: ubi cum multa occurrerent, quæ aliter Strabonis tempore ſe haberent quàm olim, cauſam accuratè explicat omnium iſtiuſmodi mutationum: docetque in ſumma, quî poſſit fieri ut eadem urbs aliàs ad mare vel lacum vel flumen aliquod ſita ſit: aliàs procul ab eodem. Eſtque hæc tota diſputatio egregia, iiſque ſimillima, quæ libro primo diſputavit. *Idem.*

3. κατὰ βάθος τῆς γῆς) Veteres. lib. βάθους. & ita multis locis. frequentius tamen iidem habent κατὰ βάθος. *Idem.*

4. διττῶς δὲ τοῦτο) Urbs quæ prius ab aquis procul aberat fit illis propior, ſi ad ipſam urbem acceſſerint auctæ aquæ: quod ſæpe etiam ſine damno urbis poteſt contingere. Contra autem aquis ita creſcentibus ut periculum videatur imminere vicinæ urbi, contingit ſæpe ut deſerta illa urbe cives alias ſedes ab aquis remotiores quærant: ita tamen ut D nova urbs, prioris nomen retineat: licet interdum prioris illius nominis notatio priori tantum urbi conveniat, non etiam poſteriori. Similis ratio eſt eorum nominum quæ, ut annotant Grammatici, ἐκ τῆς παλαιᾶς χρήσεως, etiam poſt rerum illarum deſuetudinem, remanſere: cujus generis ſunt pauca hæc quæ exempli cauſa afferemus. Κυνῆν vocamus galeam, quia veteres ad eam rem pelle canis fluviatilis uſi ſunt: quod etſi abiit in deſuetudinem, tamen nomen remanſit & κατ' ἀναλογίαν aliis rebus quarum idem eſt uſus tribuitur. ſic *aerea arma* vocant, poëtæ quæ ſunt è ferro: quia æris uſus prius quam ferri fuit cognitus (& ut eleganter ajunt Græci, ὁ ὑστεροφανὴς σίδηρος, τὸ παλαιφατον τῆ χαλκοῦ ἔχει ὄνομα.) Sic etiam *pugillares* πυξίαν poſſumus vocare, quia olim è buxo fierent. Nam & pyxidem ut Seneca docet & argenteam & auream dicimus. Similis ratio vocum δέλτος, βίβλος, πίναξ, & aliarum, quæ diligenter referuntur ab Euſtathio in III. Iliadis. quibus præterea multa addi poſſunt. *Idem.*

1. Πλα-

Nam aut manent immotæ urbes, quando aquarum incrementum tantum non eſt, ut inundet eas, poſitis edito loco ædificiis: aut deceditur, reficiunturque & denuo inhabitantur eæ, quando incolæ metu diluvici & periculi aliò concedunt in remotiora aut ſublimiora loca. Id verò conſequens eſt, ſic inſtauratas urbes priſtinum ſervare nomen: etiam ſi id ductum fuerit a re aliqua, quam poſtmodo ibidem non invenias. Etenim probabile eſt dictas fuiſſe Platæas à remorum palma ſeu latitudine, quæ eſt Græcis πλάτη, ac Platæenſes appellatos qui remigio victum quærerent: quod nomen nunc in eos propriè non competeret, cùm procul à palude habitent. Helos quoque Eleon, & 2 Eileſion dicta fuere, quod prope lacus ſitæ eſſent: quæ omnia nunc non ita habent, vel quod de integro condita ſunt, vel quia poſtea temporis aqua defluente lacus admodum ſubſederit. Atque hoc quidem fieri potuiſſe, cum primis oſtendit Cephiſſus amnis Copaidem implens paludem: urbs enim ea Copæ inde nominantur, hoc eſt remi, & lacui nomen eſt Copais, quod ita fuit aquis auctus, ut de ſubmerſione periculum eſſet urbi. Poſtea non procul à Copis hiatus terræ factus amni alveum aperuit ſubterraneum, eumque ad XXX. uſque ſtadia producens, in ſuperficiem erumpere ſinit apud Larymnam Locridis, quæ ſuperior dicitur (alia enim eſt Bœotica Larymna, de qua diximus, ad mare ſita: ideòque Romani ſuperiorem adpoſuerunt) Loco nomen eſt Anchoë, eodemque nomine lacus: ibique demum Cephiſſus in mare exit. Tunc itaque eluvie deſinente accolæ etiam periculo ſunt liberati, demtis iis urbibus, quæ jam erant abſorptæ. Cùm autem meatus denuò obſtruerentur,

A ἢ γὰρ μενουσῶν ἀκινήτων τῶν πόλεων, ὅταν ἡ αὔξησις τῶν ὑδάτων ἥττων ᾖ τῆς ὑπερχύσεως, διὰ τὸ ὕψος τῶν οἰκήσεων· ἢ διὰ ἀπόστασιν, καὶ διὰ ἀνοικισμὸν, ὅταν τῷ πλησιασμῷ κινδυνεύοντες πολλάκις ἀπαλλαγὴν πειρῶνται τοῦ φόβου, τὴν μετάληψιν τῶν χωρίων τῶν ἄπωθεν, ἢ τῶν ἐν ὕψει· παρακολουθεῖ δὲ τοῖς οὕτως ἀνοικισθεῖσι, τὸ τὴν αὐτὴν προσηγορίαν * φυλάττειν· ἐτύμως πρότερον λεγομένοις ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος τοπικῶς, * νῦν μηκέτ' ἔχουσιν ὡς πρότερον· 1 Πλαταιὰς γὰρ ἀπὸ τῆς πλάτης τῶν κωπῶν εἰρῆσθαι πιθανόν· καὶ Πλα- * Manuſſ. φυλάττουσι. * Scripti νῦν μὴ λέγεσθαι ἐτύμως.
B ταιέας τοὺς ἀπὸ κωπηλασίας ζῶντας· ἀλλὰ νῦν ἄπωθεν τῆς λίμνης οἰκοῦντες, οὐκέτ' ἂν προσαγορεύοιντο ἐτύμως. Ἕλος τε καὶ Ἑλεὼν, καὶ Εἰλέσιον ἐκλήθη διὰ τὸ ἐπὶ τοῖς ἕλεσιν ἱδρῦσθαι· νῦν δὲ οὐχ ὁμοίως ἔχει τὰ πάντα, ἢ ἀνοικισθέντων, ἢ τῆς λίμνης ἐπιπολὺ ταπεινωθείσης, διὰ τὰς ὕστερον γενομένας ἐκρύσεις· ἔστι γὰρ τοῦτο δυνατόν. 3 Δηλοῖ δὲ καὶ ὁ Κηφισσὸς τοῦτο μάλιστα, τὴν Κωπαΐδα λίμνην πληρῶν· 4 αὐξομένης γὰρ αὐτῆς, ὥστε κινδυνεύειν καταποθῆναι 5 τὰς Κώπας, ὅ, τε ποιητὴς ὀνομάζει, καὶ ἀπ' αὐτῶν ἡ λίμνη τὴν ἐπωνυ-
C μίαν εἴληφε· 6 χάσμα δὲ γενηθὲν πρὸς τῇ λίμνῃ πλησίον τῶν Κωπῶν, ἀνέωξεν ὑπὸ γῆς ῥεῖθρον ὅσον τριάκοντα σταδίων, καὶ ἐδέξατο τὸν ποταμόν· εἶτα ἐξέρρηξεν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν κατὰ Λάρυμναν τῆς Λοκρίδος, τὴν ἄνω (καὶ γὰρ ἑτέρα ἐστὶν ἧς εἴπομεν ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ ἡ Βοιωτικὴ, ἣ προσέθεσαν Ῥωμαῖοι τὴν ἄνω) καλεῖται δ' ὁ τόπος 7 Ἀγχόη· ἔστι δὲ λίμνη ὁμώνυμος· ἐντεῦθεν δ' ἤδη ὁ Κηφισ- p.407.
σὸς ἐκδίδωσιν ἐπὶ τὴν θάλατταν· τότε μὲν οὖν παυσαμένης τῆς πλημμυρίδος, παῦλα καὶ τοῦ κινδύνου τοῖς περιοικοῦσιν ὑπῆρξε, πλὴν τῶν ἤδη κα-
D ταποθεισῶν πόλεων· πάλιν δ' ἐγχουμένων τῶν πόρων,

1. Πλαταιὰς γὰρ ἀπὸ τῆς πλάτης τῶν κωπῶν εἰρῆσθαι πιθανόν. *Etenim probabile eſt dictas fuiſſe Platæas à remorum palma.*) Quid abſurdius hoc etymo? urbem in mediterraneo ſitam longe à mari, nullum habentem fluvium navigabilem, dictam fuiſſe à remorum palmulis, quam veriſimilius eſt dictam fuiſſe ἀπὸ τοῦ πλάτους, appellatas Πλαταιάς, eo quod ſuperato Cithærone prima occurrebat ἐν πλάτει πεδίῳ: melius dixiſſet Strabo, ſi ſic pronunciaſet, ἀπὸ τοῦ πλάτους τῶν τόπων εἰρῆσθαι πιθανόν. Pauſanias L. IX. c. I. aliter à quadam muliere Πλαταία dictam fuiſſe putat: habet lector quod eligat. *Palmer.*

2. *Eileſion.*) Εἰλέσιον. Sic reſtitui fidem Homeri ſecutus. Iliad. β. 499. Nam Heilenſium nuſquam reperi. de Larymnis locus non videtur vitii expers. Infrà Phanoteos ſcripſi Stephanum & alios ſecutus. *Xyland.*

3. δηλοῖ δὲ) Probat fieri poſſe quod proximè dixit, ut fiant novæ ἐκρύσεις fluviorum. Cephiſſo, inquit, id aliquando contigit: quo facto liberatæ fuere Copæ metu ſubmerſionis. *Caſaub.*

4. αὐξομένης γὰρ αὐτῆς) Iunge cum ſuperioribus, & tolle τὸ γάρ. *Idem.*

5. τὰς Κώπας ὅ, τε) Scribe τὰς Κώπας ἃς ὅ, τε. voculæ ἃς omiſſio miras tenebras huic loco offuderat. *Idem.*

6. χάσμα δὲ γενηθὲν) Significat ſub terram fluere per aliquot ſtadia, donec emergat ad Larymnam Locridis. Larymna autem duæ ſunt: altera ad mare ſita in ditione Bœotorum; prope hanc ſunt Cephiſſi oſtia. Altera eſt in Locride, à mari remotior, ideo vocatur ἡ ἄνω. Prope hanc emergit Cephiſſus è terra. *Idem.*

7. Ἀγχόη) Plinius H.N. IV.7. Anchiam, ſive Anichiam urbem ad Cephiſſum refert, quæ hûc pertinet. *Idem.*

* Manuſſ. ἀνακαθαιρων

1 ὁ μεταλλεὺς τῆς κρήτης ἀνὴρ Χαλκιδεὺς * ἀνακαθαίρειν τὰ ἐμφράγματα ἐπαύσατο, στασιασάντων τῶν Βοιωτῶν· καίπερ ὡς αὐτὸς ἐν τῇ πρὸς Ἀλέξανδρον ἐπιστολῇ φησὶν, ἀνεψυγμένων ἤδη πολλῶν, ἐν οἷς οἱ μὲν τὸν Ὀρχομενὸν οἰκεῖσθαι τὸν ἀρχαῖον ὑπελάμβανον· οἱ δ' 2 Ἐλευσῖνα, καὶ Ἀθήνας παρὰ τὸν Τρίτωνα ποταμόν· λέγεται δὲ κατὰ Κέκροπα, ἡνίκα τῆς Βοιωτίας ὑπῆρξε καλουμένης τότε 3 Ὠγυγίας, ἀφανισθῆναι δὲ ταύτας ἐπικλυσθείσας ὕστερον· γενέσθαι δέ φασι καὶ κατ' Ὀρχομενὸν χάσμα, καὶ δέξασθαι τὸν Μέλανα ποταμὸν τὸν ῥέοντα διὰ τῆς Ἁλιαρτίας, καὶ ποιοῦντα ἐνταῦθα τὸ ἕλος τὸ φύον 4 τὸν αὐλητικὸν κάλαμον· ἀλλ' οὗτος ἠφάνισται τελέως· εἴτε τοῦ χάσματος διαχέαντος αὐτὸν εἰς ἀδήλους πόρους. εἴτε τῶν περὶ Ἁλίαρτον ἑλῶν καὶ λιμνῶν προσαναλισκόντων αὐτὸν, ἀφ' ὧν ποιήεντα καλεῖ τὸν τόπον ὁ ποιητής·

Iliad. β. 503.

καὶ ποιήενθ' Ἁλίαρτον * λέγων.

* Scripti λέγει.

Οὗτοι μὲν ἐκ τῶν Φωκικῶν ὀρῶν οἱ ποταμοὶ καταφέρονται, ὧν 5 ὁ Κηφισσὸς ἐκ Λιλαίας Φωκικῆς πόλεως τὴν ἀρχὴν λαμβάνει, καθάπερ καὶ Ὅμηρος φησίν·

Ibid. 523.

Οἵ τε Λίλαιαν ἔχον πηγῆς ἐπὶ Κηφισοῖο.

Διὰ Ἐλατείας δὲ ῥυεὶς μεγίστης τῶν ἐν Φωκεῦσι πόλεων, καὶ διὰ Παραποταμίων, καὶ Φανοτέων ὁμοίως Φωκικῶν πολισμάτων, εἰς Χαιρώνειαν τῆς Βοιωτίας πρόεισιν· εἶτα διὰ τῆς Ὀρχομενίας, καὶ τῆς Κορωνιακῆς εἰς τὴν Κωπαΐδα λίμνην ἐξίησι· 6 καὶ ὁ Περμησσὸς δὲ καὶ ὁ Ὀλμειὸς ἐκ τοῦ

A vir Chalcidenſis qui cretam effodiebat, deſiit expurgare obſtructiones, quia Bœotis ſeditio inciderat: quanquam (ut ipſe in epiſtola ad Alexandrum ſcribit) multa jam reſiccata eſſent loca. Heic nonnulli ſitum fuiſſe putant antiquum Orchomenum: alii Eleuſinem & Athenas ad Tritonem fluvium, ætate Cecropis, cùm is Bœotiæ præeſſet tunc Ogygiæ dictæ. Sed has ajunt urbes deinde diluvio abolitas. Ferunt etiam apud Orchomenum terram hiatu diductam recepiſſe Melanem fluvium qui per agrum Haliartium fluens, paludem ibi facit, quæ calamum tibiis aptum producit. B Cæterùm is fluvius omnino periit: ſive eum hiatus in meatus diffudit obſcuros, ſive lacus eum & paludes circa Haliartum abſumſerunt, ob quas herboſum Haliartum Homerus appellat. Hi fluvii è montibus promanant Phocicis: interque eos Cephiſſus è Lilæa oritur Phocica urbe: quod & Homerus notavit:

Quique Lilæan habent Cephiſsi fontibus aptam.

Is per Elateam fluens Phocicarum urbium maximam, ac per Parapotamios & Phanoteos, ipſa quoque Phocidis oppida, ad Chæroneam Bœotiæ pergit: C deinde per agrum Orchomeni & Coroneæ in Copaidem exit lacum. Permeſſus quoque & Olmejus fluvii ex

Permeſſus. Meminit & Vibius Sequeſter. *Idem.*

1. ὁ μεταλλεὺς τῆς κρήτης ἀνὴρ Χαλκιδεὺς) Xylander exiſtimavit μεταλλεὺς τῆς κρήτης verti poſſe, *qui cretam effodiebat.* Sed cui perſuadebit Xylander κρήτην Græcis eſſe quod Latinis *creta*? quaſi neſciret vir eruditus κιμωλίαν γῆν quid Græci appellarent: quare non debuit prudens tam craſſæ ignorantiæ ſuſpicione ſe obligare. Nos verò de hoc loco poſtquam omnia quæſivimus, ita cenſemus: Alexander Magnus in ſuo comitatu habuit ſemper non optimos tantum milites, ſed omnium quoque artium peritiſſimos artifices: in his Gorgum rerum metallicarum callentiſſimum virum, cujus opera in multis uſus eſt Alexander. Teſtatur hoc Strabo libro xv. p. 700. his verbis καὶ χρυσεῖα δὲ καὶ ἀργυρεῖα οὐ πολὺ ἄπωθεν ἐν ἄλλοις ὄρεσιν ἱστορεῖται καλὰ, ὡς ἐδήλωσε Γόργος ὁ μεταλλευτής. Hæc cum ita ſint, exiſtimamus hunc locum de eodem Gorgo eſſe accipiendum, legendumque ὁ μεταλλευτὴς Γόργος ἀνὴρ Χαλκιδεὺς: primùm pro μεταλλεὺς τῆς, quis neget legi debere μεταλλευτὴς, ut in ſuperiore Strabonis loco? (etſi non negamus μεταλλεὺς dici & μεταλλευτὴς, ut ἑρμηνεὺς & ἑρμηνευτὴς.) Deinde quod Gorgi nomen ſubſtituimus, non nimis ut putamus vero abſimile eſt. Eſto verò doctorum hominum judicium. *Caſaub.*

2. Ἐλευσῖνα καὶ Ἀθήνας) Pauſanias IX. c. 24. *Λέγουσι δὲ οἱ Βοιωτοὶ, καὶ πολίσματα ἄλλα πρὸς τῇ λίμνῃ ποτὲ, καὶ Ἀθήνας καὶ Ἐλευσῖνα οἰκεῖσθαι, καὶ ὡς ὥρᾳ χειμῶνος ἐπικλύσασα ἠφάνισεν αὐτὰ ἡ λίμνη: Ajunt Bœoti ad eum lacum etiam alia quondam oppida Athenas & Eleuſinem habitata, quæ per hybernos dies lacus eluvione fuerint deleta.* legendum autem λέγεσθαι non λέγεται. *Idem.*

3. Ὠγυγίας) Bœotiam olim Ogygiam fuiſſe dictam, unde Thebæ Ogygiæ, id eſt Bœoticæ, ex poëtis Græcis Latiniſque & Feſto notum eſt. Sed ſciendum eſt, etiam Thebas Ægyptias Ogygias à poëtis appellari. Æſchylus Perſis, ℣. 36. *Idem.*

Ὅ, τε τῆς ἱερᾶς Μέμφιδος ἄρχων
Μέγας Ἀρσάμης, τάς τ' ὠγυγίας
Θήβας ἐφέπων Ἀριόμαρδος. i. e.
Et qui ſacræ Memphitidi præeſt
Magnus Arſames, quique antiquas
Thebas regit Ariomardus.

niſi eo loco accipias ἀντὶ ἀρχαίου ἢ μεγάλου. Nam omnia antiqua ὠγύγια vocabant. *Idem.*

4. τὸν αὐλητικὸν κάλαμον) De auletico ſive tibiis D apto calamo Orchomenio lege Plin. libro XVI. cap. 28. & Plutarchum in Sylla. p. 465. (Pindarus verò ſic eo cecinit Pythionic. ode ultima p. 327. τοὶ (ſcilicet

δόνακει) παρὰ καλλιχόρῳ
Ναίοισι πόλει Χαρίτων
Καφησίδος ἐν τεμέ,
Νει πιστοὶ χορευτᾶν μάρτυρες.) *Idem.*

5. ὁ Κηφισσός ἐκ Λιλαίας) Pauſanias in Bœoticis (Lib. IX. c. 24.) de lacu Copaide, *ἐς δὲ τὴν λίμνην, ὅ, τε ποταμὸς ὁ Κηφισσὸς ἐκδίδωσιν, ἀρχόμενος ἐκ Λιλαίας τῆς Φωκέων. Influit in lacum Cephiſſus amnis, à Lilæa Phocenſium ortus.*

Vide ejuſdem Phocica. Homerus de Cephiſſo, in hymnis.

ὅς τε Λιλαίηθεν προχέει καλλίρροον ὕδωρ. *Idem.*

6. καὶ ὁ Περμησσὸς) Servius ad hoc Virgilii carmen, Eclog VI. ℣. 64.

Tum canit errantem Permeſſi ad flumina Gallum.
Helicon, inquit, *mons eſt Bœotiæ, quæ & Aonia dicitur: de hoc plurima cadunt flumina, inter quæ eſt* Idem.

1. Sed

Helicone confluentes in eandem Copaidem Paludem prope Haliartum incidunt....... 1 Sed & hujus aquæ eodem incidunt. Eſt itaque locus magnus, ambitu cccxxc. ſtadiorum, exitus ejus nuſquam apparent, demto hiatu qui Cephiſſum excipit ac paludibus, quas prata interjacent. Eſt autem Hylæa ſeu Hylica palus diverſa à Copaide. Meminit Homerus.

Ille habitabat Hylam, Cephiſſida ponè paludem
Prædives. ...

non enim, quod placuit quibuſdam, lacum Copaidem voluit innuere, ſed Hylicam derivato nomine, ſicut à lyra lyricum dictimus. Neque eos probo, qui legunt,

Ille habitabat Hydam. ...

Nam Hyda quidem in Lydia eſt: ita Homerus:

Civis Hydæ pinguis, ſub Tmoli ſaxa nivalis.

Hyla vero Bœotica eſt urbs, ideoque his verbis,

.. *Cephiſſida ponè paludem.*

additur juxta habitaſſe reliquos Bœotos. Copais enim magna eſt, neque in Thebaide ſita...... & exilis, inde per meatus impleta....... ſita inter Thebas atque Anthedonem. Homerus Hylam ſingulari effert numero, aliquando producens primam ſyllabam, ut in Catalogo:

Quique Hylam, & qui Peteonem.

atque hoc quidem poëtica uſus licentia. Aliquando etiam corripit: ut cùm de ſutore Tychio dicit, qui Ajacis clypeum confeciſſet, facile princeps eorum qui idem exercitarent artificium:

Ille habitabat Hylæ. ...

Quo quidem loco ſunt qui perperam pro Hyla Hydam ſcribant: eſt enim Hyde urbs Lydiæ: unde ſcutum Ajax non puto erat petiturus

A Ἑλικῶνος συμβάλλοντες ἀλλήλοις, εἰς τὴν αὐτὴν ἐμπίπτουσι λίμνην τὴν Κωπαΐδα τοῦ Ἁλιάρτου πλησίον· 2 καὶ τὰ τούτου δὲ ῥεύματα, εἰς αὐτὴν ἐμβάλλει. ἔστι μὲν οὖν μεγάλη, τὴν περίμετρον ἔχουσα, ὀγδοήκοντα καὶ τριακοσίων σταδίων· αἱ δὲ ἐκρύσεις οὐδαμοῦ φαίνονται πλὴν ἐκ δεχομένου τὸν Κηφισσὸν χάσματος καὶ τῶν ἑλῶν. * 3 μεταξὺ κειμένων λειμώνων, ἔστιν ἥ τε Τριφυλία, καὶ ἡ Κωπαΐς. μέμνηται καὶ Ὅμηρος·

Ὅς ῥ᾽ ἐν Ὕλῃ ναίεσκε μέγα πλούτοιο μεμηλώς,
Λίμνῃ κεκλιμένος Κηφισίδι.

B Οὐ γὰρ λίμνην τὴν Κωπαΐδα * βούλεται λέγειν, ὡς οἴονταί τινες, ἀλλὰ τὴν Ὑλικὴν προσαγορευομένην, 4 τῇ προσῳδίᾳ ὡς λυρικὴν, ἀπὸ τῆς πλησίον * πόλεως, ἣν καλοῦσιν Ὕλας, ὡς λύρας καὶ θύρας· οὔτε Ὕδην, ὥς ἔνιοι γράφουσιν.

Ὅς ῥ᾽ ἐν Ὕδῃ ναίεσκεν. ...

ἡ μὲν γάρ ἐστιν ἐν Λυδίᾳ,

Τμώλῳ ὑπὸ νιφόεντι, Ὕδης ἐν πίονι δήμῳ·

ἡ δὲ Βοιωτική· ἐπιφέρει γοῦν τῷ

Λίμνῃ κεκλιμένος Κηφισίδι, .. τὸ
.. Παρ δὲ οἱ ἄλλοι
C Ναῖον Βοιωτοί. ..

ἡ μὲν γάρ ἐστι μεγάλη, καὶ οὐκ ἐν τῇ Θηβαΐδι, 5 καὶ μικρὰ ἐκεῖθεν δι᾽ ὑπονόμων πληρουμένη, κειμένη μεταξὺ Θηβῶν καὶ Ἀνθηδόνος. Ὅμηρος δ᾽ ἑνικῶς ἐκφέρει, ποτὲ μὲν ἐκτείνων τὴν πρώτην συλλαβὴν, ὡς ἐν τῷ Καταλόγῳ,

.. Ἠδ᾽ Ὕλην καὶ Πετεῶνα,

ποιητικῶς· 6 ποτὲ δὲ συστέλλων·

Ὅς ῥ᾽ ἐν Ὕλῃ ναίεσκεν, * ὁ Τύχιος.
Σκυτοτόμων ὄχ᾽ ἄριστος Ὕλῃ ἔνι οἰκία ναίων.

Οὐδ᾽ ἐνταῦθα εὖ γραφόντων τινῶν Ὕδῃ ἔνι· οὐ D γὰρ ὁ Αἴας ἐκ τῆς Λυδίας τὸ σάκος μετεπέμπετο

* Corruptus locus. In vett. lib. eſt lacuna, τῶν ἑλῶν .. ... κειμένων. corrupta ſunt quæ ſequuntur.

Iliad. ε. 708.

* Vett. q. λέγει.

* Scripti quidam κώμης

p. 408. Iliad. υ. 384.

Iliad. ε. 500.

* Lego καὶ Τυχίος. ut diſtinguantur duo diverſi loci.

1. *Sed & hujus.*) Deeſt aliquid, ad alicujus fluvii pertinens deſcriptionem. Triphylia porrò tam huc facit, quam canis in balneum. Et totus locus eſt laceratus miſerè. *Xyland.*

2. καὶ τὰ τούτου) Si nihil deſit, ſenſus eſt, ea quoque flumina quæ Haliartum præterlabuntur, in Copaidem incidere. *Caſaub.*

3. μεταξὺ κειμένων λειμώνων) Totus locus miſerè eſt affectus: quæ ſit tamen ſumma, facilè ex ſequentibus apparet. Eſſe in Bœotia, non procul à Copaide lacu, alium lacum qui à proximo loco λίμνη Ὑλικὴ appelletur: de qua fecerit Homerus mentionem Iliad. rapſodia quinta: quo in loco Cephiſſidem lacum debere nos interpretari ait non Copaidem, quem tamen poſtea docebit Cephiſſidem vocari: ſed τὴν Ὑλικὴν λίμνην. *Idem.*

4. τῇ προσῳδίᾳ) Notetur locus ubi προσῳδίαν vocat, quod alii analogiam. Ait enim ab Ὕλη fieri Ὑλικὴ, eadem proſodia qua à λύρα, fit λυρική. alius dixiſſet, eadem analogia. ut cum ſcribit Euſtath. τῆς δὲ βριθοσύνης ἡ ἀναλογία κατὰ τὴν τοξοσύνην καὶ δρησοσύνην. Et apud Varronem in libris de analogia paſſim. *Idem.*

5. καὶ μικρὰ) Lege, ἡ δὲ μικρά.

6. ποτὲ δὲ συστέλλων) Totum locum ita lege, ποτὲ δὲ καὶ συστέλλων· Ὅς ῥ᾽ ἐν Ὕλῃ ναίεσκε. καὶ ὁ Τύχιος. ὄχ᾽ ἄριστος Ὕλῃ ἔνι οἰκία ναίων. Sunt enim duo exempla diſtinguenda; quod ignorarunt interpretes, alterum ex Ἰλιαδ. ε. alterum ex Ἰλιαδ. η. Verùm quod ad poſterius, ubi de Tychio agitur, aliter multi ſentiunt: vide Stephanum voce Ὕδη. Ego Straboni potius aſſentior. Mirum eſt autem etiam apud Euſtathium, qui hunc locum deſcribit Bœotiæ initio, confundi in unum hæc duo exempla: peſſimè. *Idem.*

...... [1] λίμναι τὴν τάξιν τῶν ἐφεξῆς τόπων. .... λόγῳ περιληφθῆναι σαφῶς ὅτι .... τοῖς ὀνόμασι τῶν τόπων· τόν τε .... χαλεπὸν φησὶν ἐν τούτοις καὶ ἀσήμοις τοῖς πλείστοις, καὶ ἐν μεσογαίᾳ, μηδαμοῦ τῇ τάξει διαπεσεῖν· ἡ παραλία δ᾽ ἔχει τὶ πλεονέκτημα πρὸς τοῦτο· καὶ γνωριμώτεροι οἱ τόποι [2] καὶ ἡ θάλαττα τόγε ἑξῆς ὑπαγορεύει βέλτιον· [3] διόπερ καὶ ἡμεῖς ἐκεῖθεν πειρώμεθα ..... ἐνταῦθα δ᾽ ἐάσαντες τοῦτο τῷ ...... ἀρίθμησιν προστιθέντες ὅ, τι ἂν χρήσιμον ᾖ .... ἡμῖν· ὑπ᾽ ἐκείνου δὲ παραληφθὲν ἄρχεται ...... Καὶ τῆς Αὐλίδος, περὶ ὧν εἰρήκαμεν. Σχοῖνος δ᾽ ἐστὶ χώρα τῆς Θηβαϊκῆς κατὰ [4] τὴν ὁδὸν τὴν ἐπὶ Ἀνθηδόνος, διέχουσα Θηβῶν ὅσον πεντήκοντα σταδίους· ῥεῖ δὲ καὶ ποταμὸς δι᾽ αὐτῆς Σχοινοῦς. Σκῶλος δ᾽ ἐστὶ κώμη [5] τῆς Παρασωπίας ὑπὸ τῷ Κιθαιρῶνι, δυσοίκητος τόπος καὶ τραχὺς, ἀφ᾽ οὗ καὶ ἡ παροιμία·

Εἰς Σκῶλον μήτ᾽ αὐτὸς ἴμεν, μήτ᾽ ἄλλῳ ἕπεσθαι·

.... paludes ordinem deinceps ſequentium locorum....... verbis comprehendi perſpicuè , quod .... nominibus locorum , atque...... difficilè ait in tam multis, iiſque obſcuris pleriſque & mediterraneis locis nunquam ab ordine aberrare. Ora maritima hoc commoditatis plus habet, & cum mare, tum maritima loca ſunt notiora: & ordo etiam rectiùs indicatur. Itaque nos etiam inde tentabimus......... hæc autem omittentes .... enumerationem adjicientes, quidquid utile erit .... nobis , ab illo autem prætermiſſum incipit .... & Aulidis , de quibus diximus. ¶ Schœnus autem locus eſt regionis Thebaicæ in via quæ Anthedonem ducit: diſtatque à Thebis circiter L. ſtadia. fluit per eum amnis nomine Schœnus. ¶ Scolus porrò vicus eſt Paraſopiæ regionis ſub Cithærone , locus habitatu difficilis & aſper. unde proverbium,

Nec Scolum ipſe ibis, aliumve ſequeris euntem.

1. *λίμναι τὴν τάξιν*) Totus hic locus ita eſt affectus , ut ejus verba in integrum reſtituere , opis non ſit noſtræ : nec opinor alius qui à melioribus libris, æquè atque ego nunc ſum , malè ſit inſtructus. Quod unum poſſumus nec potuere interpretes , præſtabimus , ut ex his qualibuſcunque reliquiis ſententiam quæ fuerit explicemus. Nec dubitamus eam fuiſſe hujuſmodi. Difficile ait eſſe, rectum aliquem ordinem ſervare in oppidorum mediterraneorum enumeratione: cum præſertim ea ſint ignobilia & obſcura. Maritima verò ora , inquit, ad ordinem ſervandum commodior eſt duobus nominibus, primum quia nobiliora fere ſunt oppida maritima , itaque eorum ſitus notior eſſe ſolet; deinde , quia facilius eſt quaſi legentem littus eum ordinem in enumeratione *τῶν παραλίων* tenere , quem ipſa littoris *συνέχεια* præbet. Ideo orſum eſſe ſe à maritimorum enumeratione : indeque ad mediterranea deveniſſe : Nunc autem velle ſe ait Strabo omiſſa omni cura *τῆς τάξεως* , ſi quid à ſe omiſſum fuerit quod Homerus non omiſerit, ſervato eo ordine quem ille uſurpavit commemorare. Deinde incipit cum Homero *τὴν περιήγησιν*. *Caſaub.*

2. *καὶ ἡ θάλαττα τόγε ἑξῆς*) Peſſimè hæc ita eduntur. Legendum, *καὶ ἡ θάλαττα τόγε ἑξῆς ὑπαγορεύει βέλτιον*. Mare inquit , ſi nihil aliud , hoc ſaltem commodi affert , quod *ὑπαγορεύει τὸ ἑξῆς*, & ordinem qui teneri debeat innuit. Sed *ὑπαγορεύειν* quid ſignificet, ſæpe diximus , & Strabo ſæpe *ὑπαγορεύειν τὴν τάξιν* pro eodem dixit. *Idem.*

3. *Διόπερ καὶ ἡμεῖς ἐκεῖθεν*) Audebo hîc *παρακεκινδυνευμένον τι ποιεῖν* : & totum locum ſupplere ex conjectura , parum , ut credimus , recedentes ab ipſis Strabonis verbis. Putamus igitur, aut hoc aut ſimili modo ab eo eſſe ſcriptum : *Διόπερ καὶ ἡμεῖς ἐκεῖθεν ἐπειρώμεθα τὴν ἀρχὴν τῆς περιηγήσεως λαβεῖν· ἐνταῦθα δ᾽ ἐάσαντες τοῦτο, τῷ ποιητῇ ἀκολουθήσομεν, καὶ ἐκείνου φυλάξομεν τὴν ἀρίθμησιν προστιθέντες ὅ, τι ἂν χρήσιμον ᾖ παραλειφθὲν ἡμῖν, ὑπ᾽ ἐκείνου δὲ παραληφθέν. Ἄρχεται μὲν οὖν ἀπὸ τῆς Ὑρίης καὶ τῆς Αὐλίδος, περὶ ὧν εἰρήκαμεν. Σχοῖνος δὲ* &c. Confer ſequentem *περιήγησιν* cum initio Bœotiæ : dices non malos eſſe nos conjectores. Poëtæ verba ſunt, Ἰλ. β. ℣ſ. 49.

Οἵ θ᾽ Ὑρίην ἐνέμοντο, καὶ Αὐλίδα πετρήεσσαν,
Σχοῖνόν τε Σκῶλόν τε, πολύκνημόν τ᾽ Ἐτεωνόν,
Θέσπειαν, Γραῖάν τε, καὶ εὐρύχορον Μυκαλησσόν.
Quique Hyrien habitabant, & Aulidem petroſam
Schœnumque, Scholumque jugoſamque Eteolum,
Theſpiam, Græamque & latis idoneam choris Mycaleſſum.

& quæ ſequuntur. Vides *Hyriam* primam referri cum *Aulide* : reliquas hoc ordine recenſeri , *Schœnus*, *Scolus*, *Etecnus*, *Theſpia*, *Græa*, *Mycaleſus*, *Harma*, *Eileſium*, *Erythræ*, *Heleon*, *Hylè*, *Peteon*, *Ocalea*, *Medeon*, *Copæ*, *Eutreſis*, *Thisbe*, *Coronea*, *Haliartus*, *Platæa*, *Gliſſa*, *Hypothebæ*, *Oncheſtus*, *Arne*, *Midea*, *Liſſa*, & *Anthedon*. nunc compara cum verbis Strabonis : reperies eum poëtæ veſtigia per omnia ſequi , nec mutare ullius loci *ταξιν* Homericam. Perſuaſum habeo, neminem tam iniquum rerum æſtimatorem fore qui neget, hunc locum, ad cujus emendationem nihil veteres codices conferebant, vitam nobis debere. *Idem.*

4. *τὴν ὁδὸν τῶν ἐπι Ἀνθηδόνος*) Lege *ἐπὶ Ἀνθηδόνα*, ut paulo poſt, *ἐγγὺς τῆς ἐπ᾽ Ἀνθηδόνα ὁδοῦ*. Sic apud Euſtath. *Idem.*

5. *τῆς Παρασωπιας*) hoc eſt ejus regionis quam rigat Aſopus. Fluit autem Aſopus hic per Thebas, Platæas, & Tanagram ut libro ſuperiore p.282. dictum eſt. Scholi ſola rudera ſua memoria ſupereſſe ait Pauſan. IX. c. 4. quod addit Scolicum agrum eſſe *τραχὺν*, id vel ex nomine apparet, ut eruditè vir magnus Eraſmus obſervavit : Nam *σκῶλα* vocant certum ſpinæ genus, & quicquid euntium pedes offendere poteſt. [Alexander in Elenchos Ariſtotelis, *ἔστι καὶ ἐν διαλέξει ἀδικία τις ἐριστική, τιθέντων τῶν διαλεγομένων ἀλλήλοις σκῶλα, πρὸς τὸ μὴ συναχθῆναι τὸ παρ᾽ ἑκάστου μελετώμενον.* Poëta *σκώλους* dicit. Oppianus Ἀλιευτικ. lib. IV. ℣ſ. 603.

--- *σκῶλοι γὰρ ἐρύκουσι κέλευθα.*] *Idem.*

1. καὶ

A Pentheum quoque eò deductum ferunt à Bacchis diſcerptum fuiſſe. Fuit alia Scolus urbs ex iis quæ circa Olynthum erant. Hoc etiam dictum fuit, Paraſopios pagum fuiſſe Heracleæ Trachiniæ, quam Aſopus allueret fluvius: itemque apud Sicyonem alium Aſopum fluxiſſe & regionem Aſopiam, quam & alii amnes huic cognomines permearent. ¶ Eteonus poſtmodò 2 Scarphe cepit appellari, ſitus ipſe etiam in Paraſopia. Nam Aſopus & Iſmenus per planiciem feruntur, quæ eſt ante Thebas. Eſt ibi etiam fons Dirce, & Potniæ, ad quas ferunt Glaucum Potnienſem à Potniadibus equabus fuiſſe diſcerptum, prope ipſam urbem. Cæterùm & Cithæron mons haud procul Thebis deſinit, ipſiuſque radices alluens Aſopus Paraſopios facit in plures diviſos pagos, omnes Thebanis ſubjectos. Alii Plataicæ regioni adſcribunt Scolum, Eteonum & Erythras: juxta Platæas item & Tanagram exit Aſopus. In Thebana ſunt etiam Therapnæ, & Teumeſſus, quem Antimachus multis verſibus exornavit, vanis laudibus celebrans:

Exit ventoſas non magnus collis in auras,

& reliqua: notum enim eſt carmen. ¶ Theſpeja, quam etiam Theſpejas vocant (multa enim nomina & ſingulari & plurali numero uſurpantur, itemque maſculino aut fœminino, aut etiam neutro genere) urbs eſt ad Heliconem ſita, verſus Auſtrum: incumbit & ipſa, & mons Helicon ſinui Criſæo. Navale habent Theſpiæ Creuſam: quod etiam Creuſiam dicunt. In Theſpienſi regione eſt etiam Aſcra Heſiodi patria,

1 Καὶ τὸν Πενθέα δὲ ἐνθένδε καταγόμενον διασπαραχθῆναι φασίν. Ἦν δὲ καὶ τῶν περὶ Ὄλυνθον πόλεων ὁμώνυμος αὐτῇ Σκῶλος· εἴρηται δ᾽ ὅτι Παρασώποι καὶ κώμη τις καλεῖται ἐν Ἡρακλείᾳ τῇ Τραχινίᾳ, παρ᾽ ἣν ῥεῖ Ἀσωπὸς ποταμὸς, καὶ ὅτι ἐν Σικυῶνι ἄλλος ἐστὶ ποταμὸς Ἀσωπὸς, καὶ ἡ χώρα Ἀσωπία, δι᾽ ἧς ῥέουσι καὶ οἱ ἄλλοι ποταμοὶ ὁμώνυμοι τῷ ποταμῷ τούτῳ. 3 ὁ Ἐτεωνὸς δὲ Σκάρφη μετωνομάσθη· καὶ αὕτη δὲ τῆς Παρασωπίας· ὁ γὰρ Ἀσωπὸς καὶ ὁ Ἰσμηνὸς διὰ τοῦ πεδίου ῥέουσι τοῦ πρὸ τῶν Θηβῶν· ἔστι δὲ καὶ ἡ Δίρκη κρήνη, καὶ Πότνιαι, ἐφ᾽ ὧν μυθεύεται 4 τὰ περὶ τὸν Ποτνιέα Γλαῦκον τὸν διασπασθέντα ὑπὸ τῶν Ποτ- p. 409.
B νιάδων ἵππων τῆς πόλεως πλησίον· καὶ ὁ Κιθαιρὼν δὲ οὐκ ἄπωθεν τῶν Θηβῶν τελευτᾷ· παρ᾽ αὐτὸν δὲ ὁ Ἀσωπὸς ῥεῖ, τὴν ὑπώρειαν αὐτοῦ κλύζων, καὶ ποιῶν τοὺς Παρασωπίους εἰς κατοικίας * πλειονας διῃρημένους, ἅπαντας δ᾽ ὑπὸ Θηβαίοις ὄντας· ἕτεροι δ᾽ ἐν τῇ Πλαταιέων φασὶ τόν τε Σκῶλον, καὶ τὸν Ἐτεωνὸν, καὶ τὰς Ἐρυθράς· καὶ γὰρ παρὰ Πλαταιὰς, καὶ παρὰ Τάναγραν ἐκδιδῶσιν· ἐν δὲ τῇ Θηβαίων εἰσὶ, καὶ αἱ Θεράπναι, 5 καὶ ὁ Τευμησσὸς, ὃν ἐκόσμησεν 6 Ἀντίμαχος διὰ πολλῶν ἐπῶν, τὰς μὴ προσούσας ἀρετὰς, διαριθμούμενος.

Ἔστι τις ἠνεμόεις ὀλίγος λόφος·

C Γνώριμα δὲ τὰ ἔπη· 7 Θέσπειαν δὲ * λέγει τὰς νῦν Θεσπιὰς * πολλῶν ὀνομάτων, τῶν μὲν ἀμφοτέρως λεγομένων καὶ ἑνικῶς καὶ πληθυντικῶς, καθάπερ 8 καὶ ἀρρενικῶς καὶ θηλυκῶς, 9 τῶν δ᾽ ὁποτέρως· ἔστι δὲ πόλις πρὸς τῷ Ἑλικῶνι, νοτιωτέρα αὐτοῦ, ἐπικειμένη δὲ τῷ Κρισαίῳ κόλπῳ καὶ αὐτὴ, καὶ ὁ Ἑλικών· ἐπίνειον δ᾽ ἔχουσιν αἱ Θεσπιαὶ Κρέουσαν, ἣν καὶ Κρεουσίαν καλοῦσιν· ἐν δὲ τῇ τῶν Θεσπιέων ἔστι καὶ ἡ Ἄσκρη κατὰ τὸ πρὸς * Ἑλικῶνα μέρος, ἡ τοῦ Ἡσιόδου πατρίς·

* Scripti, πλείυς.

* Reſtituimus ex vet. lib. Vulgo Θ. δὲ πλέον.

* Manuſſ. πολλῶν ὄντων ὀνομάτων.

* Scripti, Ἑλικῶνι.

1. καὶ τὸν Πενθέα δ᾽ ἐνθένδε) Vide Ælianum in Varia Hiſtoria. Extat fabula apud Euripidem Bacchis, Theocritum Lenis (Eid. 26) Ovidium Metamorph. (III. 514. & 712.) & Nonnum poëtam egregium, Dionyſiac. lib. XLVI. Æſchylus de loco necis Penthei variavit, ut docet ejus ſchol. ad Εὐμεν. *Caſaub.* locis ab eruditiſſimo Caſaubono congeſtis adde Perſium ſat. 1. ℣. 500. qui in vitulum, Oppianum Cynegetic. IV. ℣. 307. qui in taurum mutatum, Porphyr. ad Horat. II. od. 19. qui fulmine tactum interiiſſe ſcribit.

2. *Scarphe.*) Legebatur Σκάφλαι. Sed Euſtathius, qui in principium Bœotiæ Homericæ hæc pœnè omnia adducit, Σκάρφη habet, itemque epitome Stephani, ex utriſque etiam locum de Potniis emendavi. *Xyland.*

3. ὁ Ἐτεωνὸς δὲ Σκάρφη μετωνομάσθη) Stephanus de Eteono, καλεῖται δὲ νῦν Σκάρφη· κεῖται δὲ ἐπὶ λόφου. Mirum autem eſt, quod ille Eubœæ urbem vocat. *Caſaub.*

4. τὰ περὶ τὸν Ποτνιέα Γλαῦκον) Nota ſunt illa Virgilii, Georg. III. ℣ſ. 266.

Scilicet ante omnes, furor eſt inſignis equarum,
Et mentem Venus ipſa dedit: quo tempore Glauci
Potniades malis membra abſumsêre, quadrigæ.

ad quem locum plura interpretes. *Idem.*

5. καὶ ὁ Τευμησσὸς) Mons Teumeſſus, ut docet ſcholiaſtes Euripidis (ad Phœn. ℣. 1107.) diſtabat Thebis
D ſtadia centum. Meminit & Homer. in Hymnis. *Idem.*

6. Ἀντίμαχος) qui ſcripſerat Thebaidem, de quo vide apud Steph. in Teumeſſos. [Tangit Ariſtoteles eundem Antimachi locum Rhetor. lib. tertio cap. 6. *Idem.*

7. Θέσπειαν δὲ πλέον) Vox πλέον dubio procul inepta eſt iſto loco. Quare vel ita eſt legendum, Θέσπειαν δὲ καλεῖ τὰς νῦν Θεσπιὰς, vel Θέσπειαν δὲ νοητέον &c. aut alio ſimili modo: miratur autem valdè Stephanus, quî fiat ut ſingulare hujus nominis cum diphthongo ſcribatur, plurale autem ſine diphthongo. *Idem.*

8. καὶ ἀρρενικῶς καὶ θηλυκῶς) Sicut infra notat dici & ὁ Ἅλος & ἡ Ἅλος ad hoc in multis eſt cernere. Sic enim Homerus τὴν Πύλον effert, quum alii τὸν Πύλον. Sic ὁ & ἡ Ἀλίαρτος, & alia quæ enumerare longum ſit. *Idem.*

9. καὶ τῶν δ᾽ ὁποτέρως) ſubaudiendum μόνον: quædam inquit nomina proferuntur ἀμφοτέρως, quædam ὁποτέρως tantum: hoc eſt alterutro tantum modo: ſic Ἀθῆναι ſolum πληθυντικῶς. *Idem.*

ἐν δεξιᾷ γάρ ἐστι τοῦ Ἑλικῶνος, ἐφ' ὑψηλοῦ A καὶ τραχέος τόπου κειμένη, ἀπέχουσα τῶν Θεσπιῶν ὅσον τετταράκοντα σταδίους, ἣν καὶ κεκωμῴδηκεν αὐτὸς ἐκεῖνος περὶ τοῦ πατρὸς λέγων, ὅτι ἐκ Κύμης τῆς Αἰολίδος,

Νάσσατο δ' ἄγχ' Ἑλικῶνος ὀϊζυρῇ ἐνὶ κώμῃ
Ἄσκρῃ χεῖμα κακῇ, θέρει ἀργαλέῃ, οὐδέ ποτ' ἐσθλῇ·

1 Ὁ δὲ Ἑλικὼν συνεχής ἐστι τῇ Φωκίδι ἐκ τοῦ πρὸς ἄρκτον αὐτῆς μερῶν· μικρὰ δὲ καὶ ἐκ τῶν πρὸς ἑσπέραν καὶ τὸν ὕστατον λιμένα τῆς Φωκίδος, ὃν καλοῦσιν ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος Μυχόν· ὑπέρκειται γὰρ κατὰ τοῦτον μάλιστα τὸν λιμένα B τοῦ Κρισαίου κόλπου, ὅ τε Ἑλικὼν καὶ ἡ Ἄσκρη, καὶ ἔτι αἱ Θεσπιαί, καὶ τὸ ἐπίνειον αὐτῆς ἡ Κρέουσα· τοῦτο δὲ καὶ κοιλότατον νομίζεται τὸ μέρος τοῦ Κρισσαίου κόλπου, καὶ ἁπλῶς τοῦ Κορινθιακοῦ· 2 στάδιοι δ' * εἰσὶν ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ λιμένος 3 εἰς Κρέουσαν * ἐν, ... ἐντεῦθεν δ' ἑκατὸν εἴκοσι, ἕως 4 τῆς ἄκρας .... καλοῦσι· ἐν δὲ τῷ κοιλοτάτῳ τοῦ κόλπου τούτου, συμβέβηκε τὰς Πηγὰς κεῖσθαι καὶ τὴν Οἰνόην, περὶ ἧς εἰρήκαμεν. Ὁ μὲν οὖν Ἑλικὼν οὐ πολὺ διεστηκὼς * τοῦ Παρνασσοῦ ἐνάμιλλός ἐστιν ἐκείνῳ, κατά τε ὕψος καὶ περίμετρον. ἄμφω γὰρ * χιονοβόλα τὰ ὄρη, καὶ πετρώδη· περιγράφεται δ' οὐ πολλῇ χώρᾳ· C

* Manuſſ. εἰσὶ τῆς παραλίας.
* Fortaſſe, ἐνενήκοντα.
* Manuſſ. τοῦ Κορινθιακοῦ Παρνασσοῦ.
* Aldi codex ἀρχιονοβόλα. Xyl. ἄχιον.
p. 410.

ad dextram Heliconis loco ſublimi & aſpera ſita, circiter XL. à Theſpeja ſtadiis. Hanc ipſe poëta traducit de patre ſuo ſcribens, eum Cuma Aeolica profectum,

In miſero pago ſedes, Helicone ſub alto
Aſcram delegiſſe ſibi, quæ tempore nullo
Commoda difficiles hyemes, faciatque moleſtas
Aeſtates.

Helicon autem Phocidis partibus ſeptentrionem ſpectantibus eſt contiguus ac nonnihil etiam occiduis & ultimo portui Phocidis, quem ab eventu Mychum quaſi intimum receſſum dicunt: nam juxta illum maximè portum Criſæo ſinui imminent Helicon, Aſcra, Theſpiæ, & earum navale Creuſa: atque hæc exiſtimatur caviſſima pars Criſæi, omninoque Corinthiaci eſſe ſinus. Stadia ſunt à Mycho Creuſam uſque .... atque hinc CXX. uſque ad promontorium quod .... dicitur. In caviſſima hujus ſinus parte ſitæ ſunt Pagæ & Oenoa, de quibus diximus. Helicon verò haud longè à Parnaſſo diſſitus, altitudine & ambitu ei reſpondet: uterque mons eſt ſaxoſus, neque nivalis, & ſpacio non amplo circumſcribitur.

1. Ὁ δὲ Ἑλικὼν συνεχής ἐστι τῇ Φωκίδι ἐκ τοῦ πρὸς ἄρκτον αὐτῆς μερῶν. *Helicon autem Phocidis partibus Septentrionem ſpectantibus eſt contiguus.*) Locum hunc non eſſe ſanum indicat particula τοῦ, quæ ſolœciſat, & legendum τῶν. Sed eſt majus malum. Nam ſi Strabo ſic ſcripſit, provoco ab ejus Geographia ad veritatem ſitus. Phocis à Septentrionalibus ſuis partibus contingit Oetam & Locricos montes, Heliconem potius ad Meridiem habet, quàm ad Septentrionem, ſed à quadam ſui parte, quæ ſinum Criſſæum attingit, ad Ortum. Puto igitur ſcripſiſſe Strabonem: ἐκ τῶν πρὸς ἄρκτον αὐτοῦ μερῶν, καὶ ἐκ τῶν πρὸς ἑσπέραν κατὰ τὸν ὕστατον λιμένα τῆς Φωκίδος. *Ex partibus quæ ad Septentrionem ſpectant, & ex iis, quæ ad veſperum, juxta portum ultimum Phocidis.* Non enim aliter intelligi poteſt: Helicon fuit Bœotiæ, verum meridionalior Phocide & quadam ſui parte orientalior. Itaque Helicon non potuit eſſe ad ſeptentrionem vel occaſum Phocidis. *Palm.*

1. Ὁ δὲ Ἑλικὼν συνεχής ἐστι τῇ Φωκίδι ἐκ τῶν πρὸς ἄρκτον αὐτῆς μερῶν. μικρὰ δὲ καὶ ἐκ τῶν πρὸς ἑσπέραν, καὶ τὸν ὕστατον λιμένα τῆς Φωκίδος, ὃν καλοῦσιν ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος Μυχόν. ὑπέρκειται γὰρ μετὰ τοῦτον μάλιστα τὸν λιμένα, τοῦ Κρισσαίου κόλπου, καὶ ὁ Ἑλικῶν, καὶ ἡ Ἄσκρη, i. e. *Helicon autem contiguus eſt Phocidi ad ejus partes ſeptentrionales, & parvus etiam ad occidentem, & ultimum portum Phocidis quem vocant, ob id, quod ei accidit Mychum, ſuperjacet enim præcipue Criſſæo ſinui ſecundum illum portum Helicon & Aſcra.*) Hic locus Strabonis ut legitur, ſi attente conſideretur, habet aliquid abſurdi, niſi pro ἐκ τῶν πρὸς ἑσπέραν, legatur ἐκ τῶν πρὸς ἕω. Nam poſtquam dixit ἐκ τῶν πρὸς ἄρκτον αὐτῆς μερῶν, ubi per αὐτῆς nihil aliud intelligi poteſt, quam Φωκίδος, nam Helicon non eſt fœmini- D ni generis, addit μικρὰ δὲ ἐκ τῶν πρὸς ἑσπέραν, quod de eadem Phocide intelligi debet ex ſermonis ſerie & conſequentia, & quod addit: Καὶ τὸν ὕστατον λιμένα τῆς Φωκίδος ὃν καλοῦσι .... Μυχὸν, non convenit ſuperioribus, eſt enim Μυχὸς Mychus, ille portus, in tota Phocide orientalior locus; Ergo ſi ſic, ut legitur, Strabo ſcripſit, properante calamo, per inadvertentiam ἑσπέραν poſuit pro ἕω, *occidentem* pro *oriente*. Palmer. Græc. Antiq. lib. VI. p. 614.

2. Στάδιοι δὲ εἰσὶν ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ λιμένος εἰς Κρέουσαν ἐν .... ἐντεῦθεν δὲ ἑκατὸν εἴκοσι, ἕως τῆς ἄκρας ..... καλοῦσι. *Stadia ſunt à Mycho ad Creuſam uſque .... atque hinc CXX uſque ad promontorium quod ..... dicitur.*) Doctiſſimus vir, cui gloriam ampliſſimam Strabo melior factus dedit, hunc locum optimis conjecturis ſupplevit. Sed, ut videtur, pejorem meliori præfert, & mavult legi Φαρύγιον, quam Ὀλμιάς. At τὸ Ὀλμιάς debebat præferre indubitanter. Φαρύγιον enim fuit ad Orientem portus Μυχοῦ, & ſic præpoſterus foret ordo: ſed Holmiæ promontorium à Mycho poſt Creuſam eodem ordine ſequitur. Ideo non eſt dubitandum, quin ſcripſerit Strabo, τῆς ἄκρας, ἣν Ὀλμιὰς καλοῦσι. *Palmer.*

3. εἰς Κρέουσαν ἐν) Fortaſſe ἐνενήκοντα. Creuſam autem Pauſan. & Steph. Κρεῦσιν vocant. *Caſaub.*

4. τῆς ἄκρας ἣν) Deeſt nomen hujus ἄκρας. An autem Θίσβη? Pauſanias quidem & alia ſaxa in mare procurrentia eſſe prope Creuſin, & Thisben montem, cum cognomine urbe, auctor eſt. An Ὀλμιὰς ἀκρωτήριον intelligit, de quo ſuperiori libro in deſcriptione iſtius tractus? An potius Φαρύγιον? Hoc malim: vide paulò poſt. *Idem.*

1. ἐνθαῦ-

In Helicone ſunt fanum Muſarum, & Hippucrene, *qui eſt fons ab equo factus*, & antrum Libethridum nympharum: unde conjecturam facere quis poſſit, Thraces fuiſſe qui Heliconem Muſis conſecraverunt: qui Pieriam quoque, Libethrum, & Pimplejam iiſdem deabus dedicaverunt: ii fuerunt Pieres dicti: qui cùm defeciſſent, Macedones loca iſta obtinuerunt. Id quoque traditum eſt, Thraces quondam, & Pelaſgos, aliosque barbaros, vi Bœotis facta, Bœotiam iſtam inhabitaſſe. Theſpiæ antiquitus nobilitati ſunt Cupidine Praxitelis, quem is à ſe ſculptum Glyceræ meretrici dono dedit, eaque in patria ſua (nam Theſpienſis fuit) dedicavit. Theſpias ergo proficiſcebantur initio cupidinis ſpectandi gratia, cùm aliàs ibi nihil admodum eſſet ſpectatu dignum. Nunc ea urbs, & Tanagra ſolæ omnium Bœoticarum conſtant urbium: cæterarum rudera & nomina ſuperſunt. ¶ Theſpiis Homerus accenſet Græam, & Mycaleſſum, de quibus dictum eſt: itidem & de reliquis.

Qui circum Harma habitant, atque Heileſium, vel Erythras
Quique Eleona tenent, quique Hylen, qui Peteonem
Ocaleam, Medeonaque pulcris oppida muris.

¶ Peteon vicus eſt agri Thebani prope viam quæ Anthedonem ducit. ¶ Ocalea medio loco jacet inter Haliartum & Alalcomenium, xxx. ſtadiis utrinque diſtans: præterfluit eam amnis non magnus, ejuſdem nominis. ¶ Medeon Phocidis urbs in Criſæo ſinu à Bœotica abeſt ſtadiis CLX. Bœoticus Medeon nomen ab illa habet, Oncheſto vicinus ſub Phœnicio monte, unde & Phœnicis appellatur. Mons iſte Thebanæ regioni adſcribitur.

A [1] ἐνταῦθα δ᾽ ἐςὶ τό, τε τ̃ Μουσῶν ἱερὸν, καὶ ἡ Ἱπποκρήνη, καὶ τὸ τῶν Λειβηθρίδων νυμφῶν ἄντρον· ἐξ οὗ τεκμαίροιτ᾽ ἄν τις, Θρᾷκας εἶναι τοὺς τὸν Ἑλικῶνα ταῖς Μούσαις καθιερώσαντας· οἳ καὶ τὴν * Πιερίαν καὶ τὸ * Λείβηθρον, καὶ τὴν * Πίμπλειαν ταῖς αὐταῖς θεαῖς ἀνέδειξαν· ἐκαλοῦντο δὲ Πίερες· [2] ἐκλιπόντων * δ᾽ ἐκείνων, Μακεδόνες νῦν ἔχουσι τὰ χωρία ταῦτα. Εἴρηται δ᾽ ὅτι τὴν Βοιωτίαν ταύτην ἐπῴκησάν ποτε Θρᾷκες, βιασάμενοι τοὺς Βοιωτοὺς, καὶ Πελασγοὶ, καὶ ἄλλοι βάρβαροι. [3] Αἱ δὲ Θεσπειαὶ, πρότερον μὲν [4] ἐγνωρίζοντο διὰ τὸν Ἔρωτα τὸν Πραξιτέλους, B ὃν ἔγλυψε μὲν ἐκεῖνος, [5] ἀνέθηκε δὲ Γλυκέρα ἡ ἑταίρα Θεσπιεῦσιν, ἐκεῖθεν οὖσα τὸ γένος, λαβοῦσα δῶρον παρὰ τοῦ τεχνίτου· πρότερον μὲν οὖν ὀψόμενοί τινες τὸν Ἔρωτα ἀνέβαινον ἐπὶ τὴν θέαν, ἄλλως οὐκ οὖσαν ἀξιοθέατον. νυνὶ δ᾽ μόνη συνέστηκε τῶν Βοιωτικῶν πόλεων, [6] καὶ Τάναγρα· τῶν δ᾽ ἄλλων ἐρείπια, καὶ ὀνόματα λέλειπται. Ταῖς δὲ Θεσπειαῖς ὁ ποιητὴς καταλέγει Γραῖαν καὶ Μυκαλησσὸν, περὶ ὧν εἰρήκαμεν· * ὡς δ᾽ αὔτως λέγει περὶ τῶν ἄλλων.

Iliad. β. 499.

Οἵ τ᾽ ἀμφ᾽ Ἅρμ᾽ ἐνέμοντο, καὶ Εἰλέσιον, καὶ Ἐρυθράς,
C Οἵ τ᾽ Ἐλεῶν᾽ εἶχον ἠδ᾽ Ὕλην, καὶ Πετεῶνα,
Ὠκαλέην, Μεδεῶνά τ᾽ ---

Πετεὼν δὲ ἐςὶ κώμη τῆς Θηβαΐδος ἐγγὺς τῆς ἐπ᾽ Ἀνθηδόνα ὁδοῦ· ἡ δ᾽ Ὠκαλέη μέση Ἁλιάρτου καὶ Ἀλαλκομενίου, ἑκατέρου τριάκοντα σταδίους ἀπέχουσα· παραρρεῖ δ᾽ αὐτὴν ποτάμιον ὁμώνυμον· Μεδεὼν δ᾽ ὁ μὲν Φωκικὸς ἐν τῷ Κρισαίῳ κόλπῳ, διέχων Βοιωτίας σταδίους ἑκατὸν ἑξήκοντα· ὁ δὲ Βοιωτικὸς ἀπ᾽ ἐκείνου κέκληται· πλησίον δ᾽ ἐςὶν Ὀγχηστοῦ ὑπὸ τῷ Φοινικίῳ ὄρει· ἀφ᾽ οὗ καὶ μετωνόμασται Φοινικίς· τῆς δὲ Θηβαΐας, καὶ τοῦτο λέγεται·

* Scripti, Πιερίδα.
* Scripti, Πίπλειαν.
* Scripti, δὲ τούτων.
* Vulgo, ὡς δ᾽ αὔτως καί.

1. ἐνθαῦθα δ᾽ ἐςὶ) Hæc ita vulgo nota ſunt, ut nulla explicatione opus habeant. Quod de Thracibus ait, pluribus explicatur libro ſequenti. *Caſaub.*

2. ἐκλιπόντων δ᾽ ἐκείνων, Μακεδόνες νῦν ἔχουσι τὰ χωρία) Pieres ex Pieria jam inde ab antiquiſſimis Macedoniæ regibus pulſi fuêre: pulſi autem patria, Phagretem & vicinos locos trans Strymonem occupavere. Auctor Thucydides libro ſecundo.cap. 99. *Idem.*

3. αἱ δὲ Θεσπειαὶ) Scribe per ι, non ει, Θεσπιαὶ, vide quæ paulò antè annotavimus. *Idem.*

4. ἐγνωρίζοντο διὰ τὸν ἔρωτα τὸν Πραξιτέλους) Cicero de ſignis contra Verrem, loquens de Praxitele Act. IV. c. 2. *Idem*, ait, *opinor artifex ejuſdem modi cupidinem fecit illum, qui eſt Theſpiis, propter quem Theſpiæ viſuntur: nam alia viſendi cauſa nulla eſt.* Ait idem planè quod Strabo, illis verbis, ἄλλως οὐκ οὖσαν ἀξιοθέατον. *Idem.* Plin. H. N. XXXVI. 5. *Ejuſdem* (ſcilicet Praxitelis) *eſt Cupido objectus a Cicerone Verri: ille propter quem Theſpiæ viſebantur: nunc* D *in Octaviæ ſcholis poſitus.* Sidon Apollinar. IV. Epiſt. 15. ad Elaphium. *Tu ſatis dignus es (ut eſt Tallianum illud) propter quem Theſpiæ viſantur.*

5. ἀνέθηκε δὲ Γλυκέρα ἡ ἑταῖρα Θεσπιεῦσι) Fallitur: non enim Glycera fuit, ſed Phryne aliud nobile ſcortum Theſpiis oriundum, quod præter Athenæum XIII. c. 6. & Pauſaniam IX. 27. & X. 14. teſtatur antiquum in Phrynen epigramma,

--- Τὸν πτερόεντα Ἔρωτα
Μισθὸν ὑπὲρ τέκνων ἄνθετο Θεσπιάσι. *Idem.*

6. καὶ Τάναγρα) Legit hoc loco Euſtathius in ſuis codicibus ἡ Τάναγρα pro καὶ Τάναγρα. Sed errat Euſtathius. Nam etiam ſupra Theſpias cum Tanagra conjunxit. Verba Euſtathii ſunt hæc καὶ (ait Strabo ſcilicet) ὅτι νῦν μόνη συνέστηκε τῶν Βοιωτικῶν πόλεων Τάναγρα, τῶν δὲ ἄλλων ἐρέπια καὶ ὀνόματα λέλειπται: non dubium quin hunc locum deſcribat; ſed ex corrupto libro, quod non ſemel ei contigit. *Idem.*

Πετεὼν δὲ τῆς Αλιαρτίας, καὶ Μεδεὼν, καὶ Ωκαλέα. Εἶτα φησὶν Ομηρος·

Iliad. B. v. 502. Κώπας Εὔτρησίν τε, πολυτρήρωνά τε Θίσβην.

Περὶ μὲν οὖν Κωπῶν εἴρηται· προσάρκτιος δέ ἐστιν ἐπὶ τῇ Κωπαΐδι λίμνῃ· αἱ δ' ἄλλαι κύκλῳ εἰσὶν αἵδε· Ακραιφίαι, Φοινικὶς, Ογχηστὸς, Αλιαρτὸς, Ωκάλεαι, Αλαλκομεναὶ, Τιλφούσιον, Κορώνεια· καὶ τό γε παλαιὸν οὐκ ἦν τῆς λίμνης κοινὸν ὄνομα, ἀλλὰ καθ' ἑκάστην πρὸς αὐτῇ κατοικίαν ἐκείνης ἐπώνυμος ἐλέγετο,
p. 411. Κωπαῒς μὲν τῶν Κωπῶν, Αλιάρτιος δὲ Αλιάρτου, καὶ οὕτως ἐπὶ τῶν ἄλλων· ὕστερον δ' ἡ πᾶσα Κωπαῒς ἐλέχθη, κατ' ἐπικράτειαν· κοιλότατον γὰρ τοῦτο τὸ χωρίον, [2] φησὶ Πίνδαρος, καὶ Κιφισίδα καλεῖ ταύτην· παρατίθησι γοῦν τὴν Τιλφῶσαν κρήνην ὑπὸ τῷ Τιλφωσίῳ ὄρει ῥέουσαν [3] πλησίον Αλιάρτου καὶ Αλαλκομενῶν, [4] ἐφ' ᾗ τὸ τοῦ Τειρεσίου μνῆμα· αὐτοῦ δὲ καὶ τὸ τοῦ Τιλφωσίου Απόλλωνος ἱερόν. Ο δὲ ποιητὴς ἐφεξῆς ταῖς Κώπαις, Εὔτρησιν τίθησι κώμιον * Θεσπιέων· ἐνταῦθα φασὶ Ζῆθον, καὶ Αμφίονα οἰκῆσαι πρὶν [5] βασιλεῦσαι Θηβῶν. Η δὲ Θίσβη, Θίσβαι νῦν λέγονται· οἰκεῖται δὲ μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάσσης ὅμορον Θεσπιεῦσι τὸ χωρίον [6] καὶ τῇ Κορωνιακῇ, ὑποπεπτωκὸς ἐκ τοῦ νοτίου μέρους τῷ Ελικῶνι καὶ αὐτό· ἐπίνειον δ' ἔχει πετρῶδες περιστερῶν μεστὸν, ἀφ' οὗ φησὶν ὁ ποιητὴς, πολυτρήρωνά τε Θίσβην· πλοῦς δ' ἐστὶν ἐνθένδε εἰς Σικυῶνα σταδίων ἑκατὸν ἑξήκοντα. Εξῆς δὲ Κορώνειαν καταλέγεται καὶ Αλίαρτον, καὶ Πλαταιὰς, καὶ Γλισάντα. Η μὲν οὖν Κορώνεια· ἐγγὺς τοῦ Ελικῶνός ἐστιν ἐφ' ὕψους ἱδρυμένη· [7] κατελάβοντο δ' αὐτὴν ἐπανιόντες ἐκ τῆς Θετταλικῆς Αρνης οἱ Βοιωτοὶ μετὰ τὰ Τρωϊκὰ,

* Scripti, Θεσπεσιέων, malè.

A Peteon autem Haliartiæ, & Medeon, & Ocalea. ¶ Subjungit porrò Homerus

Copas, Eutreſin, Thisben ditemque columbis.

De Copis dictum eſt: jacet verſus ſeptentriones ad lacum Copaïdem: reliquæ urbes in orbem ſunt circa eundem ſitæ, Acræphia, Phœnicis, Oncheſtus, Haliartus, Ocalea, Alalcomenæ, Tilphuſium, Coronea. Antiquitus quidem paludi nullum fuit commune nomen, ſed à quavis adjacentium urbium appellationem ſortita, dicta fuit Copais à Copis, Haliartia ab Haliarto, eodemque modò à B reliquis. Tandem Copaïdis nomen obtinuit: ad eam enim urbem eſt caviſſima paludis pars. 1 Pindarus etiam Cephiſſidem hanc paludem vocat: apponitque Tilphoſium fontem, qui profluit ſub monte Tilphoſio prope Haliartum & Alalcomenas: juxta quem Teireſiæ ſepulcrum: ibidemque templum Tilphoſii Apollinis. ¶ Copis poëta ſubjicit, Eutreſin, pagum Theſpienſium exiguum. Ibi ferunt Zethum & Amphionem habitaſſe antequam Thebis regnarent. ¶ Thisben nunc Thisbas nominat: habitatur id oppidum paulum ſupra mare finitimum Theſpienſibus & C Coroneæ agro, ab auſtrali parte ipſum quoque ſubjectum Heliconi: navale habet ſaxoſum, columbis refertum: inde epitheto nomen: inde Sicyonem navigatio eſt ſtadiûm CLX. ¶ Deinceps Coroneam refert Homerus, & Haliartum, & Platæas, & Gliſantem. Coronea ſita eſt edito loco prope Heliconem. Eam occupaverunt Bœoti poſt bellum Trojanum revertentes ab Arna Theſſalica,

1. *Pindarus etiam.*) Lego enim Χωρίον φύσει Πίνδαρος καί. alias locus erit mancus. *Xyland.*

2. φησὶ Πίνδαρος) Locus Pindari non extat: Καφησίδος autem meminit ille Pythionicarum ode XII. in extremo. *Caſaub.*

3. πλησίον Αλιάρτου) Ex Pauſania id cognoſces IX. c. 33. *Τὸ δὲ ὄρος τὸ Τιλφούσιον, καὶ ἡ Τιλφοῦσα καλουμένη πηγὴ, σταδίους μάλιστα Αλιάρτου πεντήκοντα ἀπέχουσι. Mons Tilphuſſius, & Tilphuſſa item fons qui dicitur, ab Haliarto ſtadia abeſt quinquaginta, ut maxime.* Idem.

4. ἐφ' ᾗ τὸ τοῦ Τειρεσίου μνῆμα.) Quo tempore Epigonis Thebani urbem deſerere ſunt coacti, fama eſt pleroſque eorum ad montem Tilphoſſium ſe recepiſſe: verùm cum è via defeſſus & ſiti laborans Tireſias ſitim è Tilphoſſa fonte vellet explere, inter bibendum animam efflavit, ſervaturque (ait Pauſan. IX. c. 33.) ejus monumentum πρὸς τῇ πηγῇ, illo ipſo loco ubi eſt mortuus. Vide Diodorum libro IV. p. 269. T. I. & eundem libro XIX. itemque Apollodorum libro III. c. 7. §. 3. & Athenæum libro II. c. 4. p. 41. Apud Stephanum legitur, Τιλφωσσαῖον χωρίον Θετταλίας, quod falſum eſt: quum de hoc monte Bœotico ſit intelligendum, quem Diodorus vocat Τιλφωσσαῖον. *Idem.*

5. βασιλεῦσαι Θηβῶν) Euſtath. legit Θηβαίων. *Idem.*

6. καὶ τῇ Κορωνιακῇ) Euſtathius legit, ἐν τῇ Κορωνειακῇ. *Idem.*

D 7. κατελάβοντο δὲ αὐτὴν ἐπανιόντες) Diodorus Siculus docet, Thebanos belli Trojani temporibus à Pelaſgis in Theſſaliam fuiſſe pulſos: unde vix tandem κατὰ τετάρτην γενεὰν in patriam redierint, quod à Thucydide non probatur, qui anno LX. poſt ἅλωσιν Trojæ veniſſe Bœotos in Bœotiam ſcribit. Adſcribam ejus verba ut cum Strabone comparentur Lib. I. c. 12. Nam & Βοιωτοί τε οἱ νῦν, ἑξηκοστῷ ἔτει μετὰ Ιλίου ἅλωσιν ἐξ Αρνης ἀναστάντες ὑπὸ Θεσσαλῶν, τὴν νῦν μὲν Βοιωτίαν, πρότερον δὲ Καδμηΐδα γῆν καλουμένην ᾤκησαν: *Bœotii qui nunc ſic appellantur, ſexageſimo poſt Ilii expugnationem anno, Arne à Theſſalis pulſi, eum agrum, qui nunc quidem Bœotius vocatur, ante vero Cadmejus, incoluerunt.* Ad quem locum notatum eſt à ſcholiaſte, Arnen Bœoticam hodie Chæroneam vocari: quod Pauſanias confirmat. L. IX. c. 40. *Idem.*

quando etiam Orchomenum obtinue- runt: & potiti Coronea, in campo ante ipſam Ioniæ Minervæ fanum ejuſdem cum Theſſalico nominis condiderunt, fluviumque à Theſſalico Cuarium nominaverunt: Alcæus Coralium vocat, his verbis.

Quæ Minerva......
A Coronea in ſec-......
Ante in ripa Coralii fluminis.

Ibi Pambœotia agebantur, ſolennis univerſorum Bœotorum feſtivitas. Unà cum Minerva Pluto dedicatus eſt ob quandam, ut aiunt, myſticam cauſam. Cujus Coroneæ cives Coronii, Meſſeniacæ Coronenſes vocantur. ¶ Haliartus non exſtat hodie, everſa in bello contra Perſeum: agrum permiſſu Romanorum Athenienſes habent: ſita fuit in arcto loco, inter montem imminentem & Copaïdem paludem, prope Permeſſum, Olmium, & lacum qui tibiis aptum calamum edit. ¶ Platææ, quas ſingulari numero poëta extulit, infra Cithæronem ſunt, inter hunc & Thebas, ponè viam quæ Athenas & Megaram ducit, in finibus Atticæ & Megaricæ. Vicinæ enim ſunt Eleutheræ, quas alii Platæis, alii Bœotiæ adſcribunt: diximus Aſopum præter Platæas fluere.

A ὅτεπερ καὶ τὸν Ορχομενὸν ἔσχον· κρατήσαντες δὲ τῆς Κορωνείας ἐν τῷ πρὸ αὐτῆς πεδίῳ, [1] τὸ τῆς Ιωνίας Αθηνᾶς ἱερὸν ἱδρύσαντο, ὁμώνυμον τῷ Θετταλικῷ· [2] καὶ τὸν παραρρέοντα ποταμὸν Κουάριον προσηγόρευσαν, ὁμοφώνως τῷ ἐκεῖ. [3] Αλκαῖος δὲ καλεῖ Κωράλιον, λέγων·

Ασσ' Αθάνα ἀπόλε . . . .
ἀπὸ Κορωνείας ἐπὶ δεῦ . . . .
Πάροιθεν ἀμφὶ Κωραλίω ποταμῶ * παρ' ὄχθαις.

* Manuſſ. Κυραλίῳ ποταμῷ ἱδρύσαντο παρόχθαις.

Ενταῦθα δὲ καὶ [4] τὰ Παμβοιώτια συνετέλουν. συγκαθίδρυται δὲ τῇ Αθηνᾷ ὁ Αδης, κατά τινα ὥς φασι μυστικὴν αἰτίαν· οἱ μὲν οὖν [5] ἐν τῇ B Κορωνείᾳ Κορώνιοι λέγονται, οἱ δ' ἐν τῇ Μεσσηνιακῇ Κορωνεῖς. [6] Αλίαρτος δὲ νῦν οὐκέτι ἐστὶ, [7] κατασκαφεῖσα ἐν τῷ πρὸς Περσέα πολέμῳ· τὴν χώραν δ' ἔχουσιν Αθηναῖοι δόντων Ρωμαίων· ἔκειτο δὲ ἐν στενῷ χωρίῳ μεταξὺ ὑπερκειμένου ὄρους, καὶ τῆς Κωπαΐδος λίμνης πλησίον τοῦ Περμησσοῦ, καὶ τοῦ Ολμίου, καὶ τοῦ ἕλους τοῦ φύοντος τὸν αὐλητικὸν κάλαμον. Πλαταιαὶ δὲ, [8] ἃς ἑνικῶς εἶπεν ὁ ποιητὴς, ὑπὸ τῷ Κιθαιρῶνι εἰσὶ μεταξὺ αὐτοῦ, καὶ Θηβῶν, κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν εἰς Αθήνας καὶ Μέγαρα ἐπὶ τῶν ὅρων τῶν τῆς Αττικῆς, καὶ τῆς p. 412. C Μεγαρίδος· εἰσὶ γὰρ Ελευθεραὶ πλησίον, ἃς οἱ μὲν τῶν Πλαταιῶν, οἱ δὲ τῆς Βοιωτίας φασίν. [9] εἴρηται δ' ὅτι παραρρεῖ τὰς Πλαταιὰς ὁ Ασωπός.

1. *τὸ τῆς Ιωνίας Αθηνᾶς ἱερὸν ἱδρύσαντο*) Legendum eſſe Ιτωνίας certiſſimum eſt. Scholiaſtes Apollonii in librum pr. Ιτωνίας Αθηνᾶς ἐστιν ἱερὸν ἐν Κορωνείᾳ τῆς Βοιωτίας: Ibi & de Theſſalico Minervæ Itoniæ delubro (cui iſtud in Bœotia eſſe ὁμώνυμον ait Strabo) ſcribitur. Pauſanias IX. c. 34. Πρὶν δὲ ἐς Κορώνειαν ἐξ Αλαλκομενῶν ἀφικέσθαι, τῆς Ιτωνίας Αθηνᾶς ἐστὶ τὸ ἱερόν· καλεῖται δὲ ἀπὸ Ιτωνίου τοῦ Αμφικτύονος καὶ ἐς τὸν κοινὸν συνίασιν ἐνταῦθα οἱ Βοιωτοὶ σύλλογον. *Antequam Coroneam ab Alalcomenis venias, Minervæ Itoniæ templum videas. Cognominis auctor fuit Itonus Amphictyonis filius. Huc ad commune concilium conveniunt Bœoti*: Meminere & alii multi hujus rei, ut ab aliis eſt obſervatum. *Caſaub.*

2. Καὶ τὸν παραρρέοντα ποταμὸν Κουάριον, Αλκαῖος δὲ καλεῖ Κωράλιον. *Fluviumque Cuarium nominaverunt, Alcæus Coralium vocat.*) Lego cum eodem Strabone infra pag. 438. Κουράλιον, nam ibi Theſſalicum fluvium ſic nominat, cui cognominem hunc, de quo hic agitur, facit. Sed & Callimachus Hymno in Palladis Lavacra, de hoc eodem ſic ait:

Η πὶ Κορωνείας ἵνα οἱ τεθυωμένον ἄλσος,
Καὶ βωμοὶ ποταμῷ κεῖντ' ἐπὶ Κουραλίῳ.
Vel ad Coroneam, ubi tibi odoribus refertur lucus,
Et altaria ſunt ad fluvium Curalium.

Sed & in Alcæi manuſcripto, ut teſtatur Caſaubonus, Κουραλίῳ legitur. *Palmer.*

3. Αλκαῖος δὲ καλεῖ) Parum rectè, ut mox ſubdit. Nam Curalius eſt in Theſſalia: qui tamen ſimiliter ut hic Bœoticus Cuarius, Ithoniæ Minervæ templum præterfluit. Vide infra in Theſſalicis. Porrò, Alcæo Callimachus patrocinatur, Κουράλιον hunc fluvium vocans, hymno in Palladis lavacra, ỷſ. 61.

Η πὶ Κορωνείας, ἵνα οἱ τεθυωμένον ἄλσος;
Καὶ βωμοὶ ποταμῷ κεῖντ' ἐπὶ Κουραλίῳ.
Aut Coroneam, inquam, *ubi ei odoribus fragrans nemus*
Et aræ fluvio adjacent Curalio Caſaub.

4. τὰ Παμβοιώτια συνετέλουν) Euſtathius hunc locum proferens explicat, quid ſint Παμβοιώτια. Sic ille, Ορα δὲ τὸ Παμβοιώτια· ἑορτὴ γὰρ ἦν κοινὴ πάντων Βοιωτῶν ὥσπερ καὶ ἡ τῶν Ιώνων πάντων Πανιώνια, ὅμοιον καὶ τὸ Παναθήναια. ἐξ Ομήρου δὲ τῶν τοιούτων ἡ ἀρχὴ, εἰπόντος πανάχαιοι. *Idem.*

5. ἐν τῇ Κορωνείᾳ Κορώνιοι) Hoc non eſt perpetuum: Nam Euſthatius explicans hiſtoriam quandam D ex Cephiſſodoro & Ephoro ad caput octavum libri tertii Nicomacheorum ethicorum, Κορωνεῖς hos vocat: Livius XLII. c. 44. *Coronæos.* Et Steph. hæc longè aliter tradit. *Idem.*

6. Αλίαρτος δὲ νῦν) σημείωσαι inquit Euſtathius hæc verba deſcribens, ὅτι καὶ θηλυκῶς λέγεται ἡ Αλίαρτος. Sanè Strabo alibi τὸν Αλίαρτον dicit, ut & Homerus, quod annotat Stephanus. *Idem.*

7. κατασκαφεῖσα ἐν τῷ) Capta eſt Aliartus à C. Lucretio Gallo Prætore. Livius libro XLII. c. 44. *Idem.*

8. ἃς ἑνικῶς εἶπεν) Etiam Thucydides τὴν Πλάταιαν dixit libro ſecundo c. 2. Accentus autem variat, ἡ Πλάταια, αἱ Πλαταιαί. Deletur autem à Lacedæmoniis Platæenſium urbs, ἐς ἔδαφος πᾶσα ἐκ τῶν θεμελίων, apud Thucydidem, belli Peloponneſiaci anno quinto. Aberant Thebis ut idem docet (Lib. II. c. 5.) ſtadia LXX. *Idem.*

9. εἴρηται δὲ) libro ſuperiore. pag. 282. *Idem.*

1 Ἐνταῦθα Μαρδόνιον καὶ τὰς τριάκοντα μυριάδας Περσῶν αἱ τῶν Ἑλλήνων δυνάμεις ἄρδην ἠφάνισαν· 2 ἱδρύσαντό τε Ἐλευθερίου Διὸς ἱερὸν, καὶ ἀγῶνα γυμνικὸν στεφανίτην ἀπέδειξαν, Ἐλευθέρια προσαγορεύσαντες· ταφὴ τε δείκνυται δημοσία τῶν τελευτησάντων ἐν τῇ μάχῃ. Ἐστι δὲ καὶ ἐν τῇ Σικυωνίᾳ δῆμος Πλαταιαὶ, ὅθεν περ ἦν 3 Μνασάλκης ὁ ποιητής.

Μνασάλκεος τὸ μνῆμα τοῦ Πλαταιάδα.

4 Γλισάντα δὲ λέγει κατοικίαν 5 ἐν τῷ Ὑπάτῳ ὄρει, ὅ ἐστιν ἐν τῇ Θηβαϊκῇ πλησίον * Τελμησσοῦ, καὶ τῆς Καδμείας· γεώλοφα καλεῖται δρι . . . . . . πίπτει τὸ Ἰόνιον καλούμενον πεδίον, ὃ * διατείνει . . . . ἀπὸ τοῦ Ὑπάτου ὄρους.

* Scripti, Τεμισσοῦ & Τελμίσσου & Τευμησσοῦ.

* Secuti ſumus vet. lib. in quibus erat lacuna.

7 Τὸ δ᾽ οὕτω ῥηθὲν,

Οἵ θ᾽ ὑπὸ Θήβας εἶχον, ---

οἱ μὲν δέχονται πολίδιόν τι Ὑποθήβας καλούμενον, οἱ δὲ τὰς Ποτνιάς· τὰς γὰρ Θήβας ἐκλελεῖφθαι διὰ τὴν τῶν * Ἐπιγόνων στρατείαν, καὶ μὴ μετασχεῖν τοῦ Πολέμου τοῦ Τρωϊκοῦ· οἱ δὲ μετασχεῖν μὲν, οἰκεῖν δὲ ὑπὸ τῇ Καδμείᾳ τότε ἐν τοῖς ἐπιπέδοις χωρίοις, μετὰ τὴν τῶν Ἐπιγόνων ἔφοδον, τὴν Καδμείαν ἀδυνατοῦντας ἀνακτίσαι· ἐπεὶ δ᾽ ἡ Καδμεία ἐκαλεῖτο Θῆβαι, ὑπὸ Θήβας εἰπεῖν αὐτὶ τοῦ ὑπὸ τῇ Καδμείᾳ οἰκοῦντας τὸν ποιητὴν τοὺς τότε Θηβαίους. Ὀγχηστὸς δ᾽ ἐστὶν 8 ὅπου τὸ Ἀμφικτυονικὸν συνήγετο ἐν τῇ Ἁλιαρτίᾳ πρὸς τῇ Κωπαΐδι λίμνῃ, καὶ τῷ Τηνερικῷ πεδίῳ, ἐν ὕψει κείμενος ψιλὸς, 9 ἔχων Ποσειδῶνος ἱερὸν, 10 καὶ αὐτὸ ψιλόν. Οἱ δὲ ποιηταὶ κοσμοῦσιν, ἄλση καλοῦντες τὰ ἱερὰ πάντα κἂν ᾖ ψιλά.

* Scripti προγόνων.

A Hîc Mardonium & trecenta Perſarum millia Græcus exercitus occidione delevit: & Græci templo Iovis Eleutherii à libertate parta dicti condito, certamen gymnicum inſtituerunt, quo victor coronaretur, & ſepultura ibi oſtenditur publica, qua affecti ſunt qui in pugna ceciderunt. Etiam in Sicyonia regione pagus eſt Platææ, patria Mnaſalcæ poëtæ: ut inſcriptio docet:

Mnaſalcis hoc eſt monimentum Plataada.

B ¶ Gliſantem porrò Homerus dicit vicum in monte Hypato, qui in regione Thebana eſt vicinus 6 Teumeſſo & Cadmeæ: tumuli terreſtres vocantur....... .... incidit campus qui Ionius dicitur, ab Hypato porrectus monte. ¶ Quod autem Homerus de Subthebis dixit, id alii intelligunt de quodam oppidulo ſic appellato, quidam de Potniis. Thebas enim deſertas fuiſſe ob Epigonorum expeditionem, itaque non fuiſſe in ſocietate Troiani belli. Alii interfuiſſe Thebanos ei bello ajunt, ſed tunc in planis habitaſſe locis infra Cadmeam, cùm poſt Epigonorum impreſſionem non valerent eam reficere: & quia Cadmeæ nomen eſt Thebæ, C Thebanos qui tunc erant ſub Thebas dixiſſe Homerum, pro eo quod erat ſub Cadmea habitantes. ¶ Oncheſtus eſt, ubi Amphictyonum cœtus ſolet convenire, in Haliartia regione ad Copaidem paludem & Tenericum campum, in ſublimi ſita urbs loco, arboribus nudato: habetque templum Neptuni ipſum quoque nudum. Poëtæ tamen ornandi gratia omnia templa lucos appellant: etiam arboribus carentia.

1. ἐνταῦθα Μαρδόνιον) quem Xerxes fugiens in Græcia reliquerat. Herod. Diod. Juſti. alii. *Caſaub.*

2. ἱδρύσαντό τε Ἐλευθερίου Διὸς ἱερὸν) Meminêre hujus multi: Extat de eo Simonidis elegans epigramma Antholog. VI. c. 18.

Τόν δέ ποθ᾽ Ἕλληνες Ῥώμῃ χερὸς, ἔργον Ἄρηος,
Εὐτόλμῳ ψυχῆς λήματι πειθόμενοι,
Πέρσας ἐξελάσαντες, ἐλεύθερον Ἑλλάδι κόσμον
Ἱδρύσαντο Διὸς βωμὸν ἐλευθερίου.

Hoc quondam Græci robore manus, opus Martis
Audaci animi fiducia confiſi,
Perſas expellentes, liberum Græciæ ornatum,
Ædificarunt Jovi altare liberali. Idem.

3. Μνασάλκης) An hic eſt, cujus extant hodiéque aliquot epigrammata cum aliis Græcanicis? Antè Μνασαλκέος, deeſſe aliquid manifeſtum eſt. *Idem.*

4. Γλίσαντα δὲ λέγει) Herodotus Calliope (IX. c. 42.) Gliſantis meminit, atque inter eam & Tanagram fluere Thermodontem fluvium. *Idem.*

5. ἐν τῷ Ὑπάτῳ ὄρει) Pauſanias Lib. IX. cap. 19. Ὑπὲρ δὲ Γλισάντος, ἔστιν ὄρος Ὕπατος καλούμενον, ἐπὶ δὲ αὐτῷ Διὸς Ὑπάτου ναὸς καὶ ἄγαλμα. i. e. *Supra Gliſantem mons eſt, cui nomen Supremo.* Hypaton ipſi nominant *& in eo ſupremi Jovis eſt templum*

D *cum ſigno.* Idem.

6 *Teumeſſo.*) Ut ſupra, & Stephanus. Temiſſum enim nullum novi. infra de Tarna in Homero non legitur τέκτονος, ſed μῆνος, quod magis quadrat ad oſtendendum ubi fuerit Tarne. nolui tamen mutare in Græco. *Xyland.*

7. τὸ δ᾽ οὕτω ῥηθὲν) Plura leges apud poëtæ interpretes. *Caſaub.*

8. ὅπου τὸ Ἀμφικτυονικὸν συνή.) Euſtathius hunc locum citans explicat quid ſit τὸ Ἀμφικτυονικὸν hac quaſi definitione, σύνταγμά τι ἦν πλήθους ἐκδικοῦν τὰ ἱερά. *Idem.*

9. ἔχων Ποσειδῶνος ἱερὸν) Teſtatur & Pindarus, Iſthmionicarum ode IV. pag. 454 Ed. Steph. 1599. ὁ κινητὴρ δὲ γᾶς Ὀγχηστὸν οἰκέων. *Idem.*

10. καὶ αὐτὸ ψιλόν.) Hæc addit quia dixit Hom. de Oncheſto, Ποσιδήϊον ἀγλαὸν ἄλσος. quo in loco ἄλσος accipiendum ait eſſe ποιητικῶς, pro loco Deo ſacro, quamvis ψιλῷ. At Pauſanias propriam vocis ἄλσος ſignificationem retinet: & ait ſua quoque memoria fuiſſe illud ἄλσος cujus Homerus meminit. Vide Pindari ſcholia ad illum locum Olymp. odæ. III. pag. 31. Ed. Steph. 1599. ἄλσει σκιαρόντε φύτευμα. *Idem.*

Tale eſt illud Pindari de Apolline dictum:

Motus obivit terram & mare,
Montiumque ſpeculis ingentibus inſtitit,
Atque antra luſtravit, lucorum fundamenta jaciens.

Malè Alcæus, qui ſicut paulò antè diximus, Cuarii amnis nomen cùm mutaviſſet, etiam de Onchesto mentitus eſt, in extremis eum ponens Heliconis partibus: cum ſatis magno abſit ab hoc monte ſpacio. ¶ Tenerico campo nomen eſt à Tenero, quem fabulæ Apollinis è Melia filium, oraculo ejus quod in Ptoo monte eſt præeſſe vatem perhibent: cui monti idem poëta tres vertices adſcribit:

Olim tricipitem Ptoi obtinuit ſpecum:

Tenerumque vocat, editum vatem cognominem ſolo. Ptoum ſuper Tenericum campum & Copaidem paludem ponè Acræphium eſt ſitum: & mons & oraculum Thebanorum fuit. Acræphium ipſum quoque in ſublimi jacet loco. Hoc Arnam vocatum ajunt à poëta, imitatione Theſſalicæ. ¶ Sunt qui & Arnam & Mideiam à lacu abſorptam dicant. Zenodotus autem ſcribens,

Et qui viniferi ſecundam palmitis Aſcram:

videtur non legiſſe quæ de ſua patria ſcripſit Heſiodus, & quæ etiam multo deteriora de Aſcra tradidit Eudoxus: quî enim crediſſet eam vitiferam ab Homero dictam fuiſſe? Non rectè etiam qui Tarnam pro Arna reponunt: cum in Bœotia nulla Tarne uſquam oſtendatur, ſit autem in Lydia: cujus etiam Homerus meminit.

Idomeneus Phæſtum proſtravit Mæone natum
Boro, pingue ſolum Tarnæ qui liquerat amplæ.

Reliquæ ſunt ex urbibus paludem circumjacentibus Alalcomenæ, & Tilphoſium: de cæteris Chæronea, Lebadia, Leuctra,

A τοιοῦτον ἐστὶ καὶ τὸ τοῦ Πινδάρου περὶ τοῦ Ἀπόλλωνος λεγόμενον·

Κινηθεὶς ἐπῆλθε γῆν τε καὶ θάλασσαν,
Καὶ σκοπιαῖσι μεγάλαις ὀρέων ὕπερ ἔστα,
Καὶ μυχοὺς * δινάσατο βαλλόμενος κρηπῖδας ἀλσέων. * Suſpecta vox.

Οὐκ εὖ δὲ Ἀλκαῖος ὥσπερ τὸ τοῦ ποταμοῦ ὄνομα ὡς μικρὸν ἀνωτέρω εἴρηται, παρέτρεψε τοῦ Κουαρίου· οὕτω καὶ τοῦ Ὀγχηστοῦ κατέψευσται πρὸς ταῖς ἐσχατιαῖς τοῦ Ἑλικῶνος αὐτὸν τιθείς· ὁ δ᾽ ἐστὶν ἄπωθεν ἱκανῶς τούτου τοῦ ὄρους. Τὸ δὲ Τηνερικὸν πεδίον, [1] ἀπὸ Τηνέρου προσηγόρευται· μυθεύεται δ᾽ Ἀπόλλωνος υἱὸς ἐκ p.413.
B Μελίας, προφήτης [2] τοῦ μαντείου, κατὰ τὸ Πτῷον ὄρος, ὅ φησιν εἶναι τρικόρυφον ὁ αὐτὸς ποιητής·

Καί ποτε τὸν τρικάρανον Πτώου κευθμῶνα κατέσχε. Καὶ τὸν Τήνερον καλεῖ -- ναοπόλον μάντιν δαπέδοισιν ὁμοκλέα. Ὑπέρκειται δὲ τὸ Πτῷον, τοῦ Τηνερικοῦ πεδίου καὶ τῆς Κωπαΐδος λίμνης πρὸς Ἀκραιφίῳ· Θηβαίων δ᾽ ἦν τό, τε μαντεῖον καὶ τὸ ὄρος· [3] τὸ δ᾽ Ἀκραίφιον καὶ αὐτὸ κεῖται ἐν ὕψει. Φασὶ δὲ τοῦτο [4] καλεῖσθαι Ἄρνην ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ, ὁμώνυμον τῇ Θετταλικῇ. Οἱ δὲ φασὶ καὶ τὴν Ἄρνην ὑπὸ τῆς λίμνης καταποθῆναι καὶ τὴν Μίδειαν· Ζηνόδοτος δὲ γράφων,

C Οἵ δὲ πολυστάφυλον Ἄσκρην ἔχον, ---

οὐκ ἔοικεν ἐντυχεῖν [5] τοῖς ὑπὸ τοῦ Ἡσιόδου περὶ τῆς πατρίδος λεχθεῖσι, καὶ τοῖς ὑπ᾽ Εὐδόξου, πολὺ χείρω λέγοντος περὶ τῆς Ἄσκρης· πῶς γὰρ ἄν τις πολυστάφυλον τὴν τοιαύτην ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ λέγεσθαι πιστεύσειεν; Οὐκ εὖ δὲ οὔτε οἱ Τάρνην ἀντὶ τῆς Ἄρνης γράφοντες· οὐδὲ γὰρ μία δείκνυται Τάρνη παρὰ Βοιωτοῖς· [6] ἐν δὲ Λυδοῖς ἐστίν· ἧς καὶ Ὅμηρος μέμνηται.

Ἰδομενεὺς δ᾽ ἄρα Φαῖστον ἐνήρατο * τέκτονος υἱὸν Iliad. ε. 43. * Edd. Homeri. Μῄονος.
Βώρου, ὃς ἐκ Τάρνης ἐριβώλακος εἰληλούθει.

Λοιπαὶ δ᾽ εἰσὶ τῶν μὲν περικειμένων τῇ λίμνῃ
D αἵτε Ἀλαλκομεναὶ καὶ τὸ Τιλφώσσιον· τῶν δ᾽ ἄλλων Χαιρώνεια καὶ Λεβαδία καὶ Λεῦκτρα,

1. ἀπὸ Τηνέρου προσηγόρευται) Pauſanias Lib. IX. c. 26. τοῦ Καβείρου δὲ ἐν δεξιᾷ πεδίον ἐστιν ἐπώνυμον Τηνέρου μάντεως, ὃν Ἀπόλλωνος παῖδα εἶναι καὶ Μελίας νομίζουσι. *Ad dexteram Cabirorum campus eſt, à Tenero vate*, Teneri *dictus: Apollinis hunc & Meliæ filium fuiſſe putant.* Meminit & Lycophron. verſ. 1211. *Caſaub.* videatur ſcholiaſtes.

2. τοῦ μαντείου) Apollinis Ptoi: cujus mentio apud Pauſaniam IX. c. 23. & Lycophronem. ℣. 266. & 252. Herodotus quoque Urania (VIII. cap. 135.) ſic deſcribit, τοῦτο δὲ τὸ ἱερὸν καλέεται μὲν Πτῷον· ἔστι δὲ Θηβαίων κέεται δὲ ὑπὲρ τῆς Κωπαΐδος λίμνης πρὸς ὄρεϊ ἀγχοτάτω Ἀκραιφίης πόλιος. *Vocatur autem fanum ita: ſed ipſorum Thebanorum eſt, ſitum ſupra paludem Copaidem ante montem, proxime urbem Acræphiam.* [Vide Plutarchum, Περὶ τῶν ἐκλελοιπότων χρηστηρίων. & in Pelopida maxime, ubi & ratio nominis explicatur p. 522.] *Idem.*

3. τὸ δ᾽ Ἀκραίφιον) Stephanus obſervat dici & Ἀκραιφία, & ἀκραίφιον, à Pauſania ἀκραίφνιον & à Theopompo τὰ Ἀκραίφνια. *Idem.*

4. καλεῖσθαι Ἄρνην) Hujus Arnes meminit Lycophron. ℣ſ. 644. Ἄρνης παλαιᾶς γέννα Τεμμίκων πρόμοι. *Arnes vetuſtæ ſoboles Temmicum duces.* De Homeri loco aliter Pauſanias ſenſit. Lib. IX. c. 40. *Idem.*

5. τοῖς ὑπὸ τοῦ Ἡσιόδου) cujus carmina paulò antè commemorata ſunt. pag. 409. *Idem.*

6. ἐν δὲ Λυδοῖς ἐστίν) Stephanus in Achaia collocat: niſi vel plures fuêre, vel ejus libri ſunt corrupti. *Idem.*

περὶ ὧν ἄξιον μνησθῆναι. Ἀλαλκομενῶν τοί- A νυν [1] μέμνηται ὁ ποιητὴς, ἀλλ' οὐκ ἐν Καταλόγῳ.

Iliad. δ. 8. Ἥρη τ' Ἀργείη καὶ Ἀλαλκομενηῒς Ἀθήνη.

Ἔχει δ' ἀρχαῖον ἱερὸν Ἀθηνᾶς, σφόδρα τιμώμενον· καὶ φασί γε τὴν θεὸν γεγενῆσθαι ἐνταῦθα, καθάπερ καὶ τὴν Ἥραν ἐν Ἄργει· καὶ διὰ τοῦτο τὸν ποιητὴν ὡς ἀπὸ πατρίδων τούτων ἀμφοτέρας οὕτως ὀνομάσαι· διὰ τοῦτο δ' ἴσως οὐδ' ἐν τῷ Καταλόγῳ μέμνηται τῶν ἐνταῦθα ἀνδρῶν, ἐπειδὴ ἱεροὶ ὄντες, παρεῖντο τῆς στρατείας. Καὶ γὰρ καὶ ἀπόρθητος ἀεὶ διετέλεσεν ἡ πόλις, οὔτε μεγάλη οὖσα, οὔτ' ἐν εὐερκεῖ χωρίῳ κειμένη· ἀλλ' ἐν πεδίῳ· τὴν δὲ θεὸν σεβόμενοι πάντες B ἀπείχοντο πάσης βίας· ὥστε καὶ Θηβαῖοι κατὰ τὴν τῶν Ἐπιγόνων στρατείαν ἐκλιπόντες τὴν πόλιν, [2] ἐκεῖσε λέγονται καταφυγεῖν, καὶ εἰς τὸ ὑπερκείμενον ὄρος ἐρυμνὸν τὸ Τιλφώσιον, ὑφ' ᾧ Τιλφῶσσα κρήνη, καὶ τὸ τοῦ Τειρεσίου μνῆμα, ἐκεῖ τελευτήσαντος κατὰ τὴν φυγήν.

p. 414. Χαιρώνεια δ' ἐστὶν Ὀρχομένου πλησίον, [3] ὅπου Φίλιππος ὁ Ἀμύντου * μεγάλως νικήσας Ἀθηναίους τε καὶ Βοιωτοὺς καὶ Κορινθίους, κατέστη τῆς Ἑλλάδος κύριος. δείκνυται δὲ [4] κἀνταῦθα ταφὴ τῶν πεσόντων ἐν τῇ μάχῃ δημοσίᾳ· [5] περὶ δὲ τοὺς τόπους τοὺς αὐτοὺς καὶ Ῥωμαῖοι τὰς Μιθριδάτου δυνάμεις πολλῶν μυριάδων κα- C τηγωνίσαντο· ὥστ' ὀλίγους ἐπὶ θάλασσαν σωθέντας φυγεῖν ἐν ταῖς ναυσὶ, τοὺς δ' ἄλλους, τοὺς μὲν ἀπολέσθαι, τοὺς δὲ καὶ ἁλῶναι. [6] Λεβάδεια δ' ἐστὶν, ὅπου Διὸς Τροφωνίου μαντεῖον ἵδρυται, χάσματος ὑπονόμου κατάβασιν ἔχον· καταβαίνει δ' αὐτὸς ὁ χρηστηριαζόμενος· κεῖται δὲ μεταξὺ τοῦ Ἑλικῶνος καὶ τῆς Χαιρωνείας, Κορωνείας πλησίον. Τὰ δὲ Λεῦκτρα ἐστὶν, ὅπου Λακεδαιμονίους μεγάλῃ μάχῃ νικήσας Ἐπαμεινώνδας, ἀρχὴν εὕρετο τῆς καταλύσεως αὐτῶν. οὐκέτι γὰρ ἐξ ἐκείνου τὴν τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίαν ἀναλαβεῖν ἴσχυσαν, D ἣν εἶχον πρότερον· καὶ μάλιστα ἐπειδὴ καὶ τῇ δευτέρᾳ συμβολῇ τῇ περὶ Μαντίνειαν κακῶς

* Manuſſ. μεγάλῃ μάχῃ.

quarum mentionem facere eſt operæ pretium. ¶ Alalcomenarum Homerus meminit, ſed non in catalogo.

Juno culta Argis, & Alalcomenea Minerva.

Habet oppidum hoc vetuſtum Minervæ fanum religioſè admodum cultum: ajuntque ibi natam fuiſſe Minervam, ut Iunonem Argis: ideoque poëtam ambabus à patria appellationes adjunxiſſe: quæ cauſa etiam fortaſſe fuerit, quòd Alalcomeniorum in Catalogo non meminit: ſcilicet cùm ii ſacri deæ miſſionem militiæ haberent. Etenim ea urbs, quanquam neque magna eſſet, neque muniſſimo exſtructa in loco, ſed humili, tamen nunquam vaſtata eſt, ob reverentiam deæ omnibus omnem vim abſtinentibus: adeóque Thebani ſub expeditionem Epigonorum urbem ſuam deſerentes eò confugiſſe feruntur, inque montem Tilphoſium natura munitum, ſub quo fons eſt Tilphoſa, & monimentum Teireſiæ, qui extorris ibi mortem obiit. Chæronea Orchomeno vicina eſt, ibi Philippus Alexandri Magni pater magno prœlio devictis Athenienſibus, Bæotis, & Corinthiis, dominus Græciæ factus eſt: ibi quoque publica demonſtratur ſepultura eorum qui in acie ceciderant. Circa eadem loca Romani Mithridatis copias numeroſiſſimas ita debellaverunt, ut paucis ad mare fuga elapſis & navibus avectis reliqui omnes Mithridatici aut perierint aut capti fuerint. ¶ Apud Lebadiam Iovis Trophonii oraculum eſt: id qui conſulit, ipſe in hiatum terræ cuniculumque deſcendit: ſita eſt inter Heliconem & Chæroneam, Prope Coroneam. ¶ Leuctra ſunt, ubi Epaminondas ſuperatis magna pugna Lacedæmoniis, eorum potentiæ enervandæ exordium reperit: nunquam enim ab eo tempore Spartani recuperare principatum potuere, quem in Græcos habuerant: maximè cùm in altero etiam ad Mantineam conflictu

1. μέμνηται ὁ ποιητής) Alii verò aliter illud epithetum accipiebant & interpretabantur. Vide ſcholia. *Caſaub.*

2. ἐκεῖσε λέγονται καταφεύγειν) Diodorus, τῶν δ' ἐκπεσόντων οἱ διασωθέντες κατέφυγον εἰς Ἀλαλκομενίαν. *Idem.*

3. ὅπου Φίλιππος) Commiſſa eſt pugna ad Chæroneam anno tertio Olympiadis CX. Diodoro Siculo auctore lib. XVI. Vide Plutarchum, Juſtinum, alios. *Idem.*

4. κἀνταῦθα) Ait κἀνταῦθα quia de Platæis dixit modò, ταφή τε δείκνυται δημοσίᾳ τῶν τελευτησάντων ἐν τῇ μάχῃ. *Idem.*

5. περὶ δὲ τοὺς τόπους) Hiſtoriam refert Plutarchus in vita Syllæ, à quo illa pugna pugnata eſt: Vide Livii Epitomen lib. LXXXII. *Idem.*

6. Λεβαδία δ' ἐστιν, ὅπου) Livius lib. XLV. c. 27. de Paulo Græciam circumeunte, *Lebadiæ quoque templum Jovis Trophonii adiit: ibi cum vidiſſet os ſpecus, per quod oraculo utentes ſciſcitatum Deos deſcendunt, ſacrificio Jovi Hercinæque facto, quorum ibi templum eſt*, &c. De Lebadiæ antro ſcripſerat librum Dicæarchus, hoc indice, περὶ τῆς εἰς Τροφωνίου καταβάσεως. Hujus loci frequens mentio apud Græcos: Et Plutarchus teſtatur ſua ætate hoc uno in loco totius Bœotiæ ſolita dari oracula: cum reliqua omnia defeciſſent. *Idem.* Omnino vide eruditiſſimum J. Cæſ. Bulengerum de Oraculis & Vatibus cap. 127. & Clar. Cellarium Geogr. Antiq. II. c. 13.

1. τὸ

A malè eſſent accepti: nc tamen aliis ſubeſſent, quanquam rebus ita afflictis, obtinuere, uſque dum Romanorum dominationi fuere ſubjecti: à quibus ipſis tamen in honore ſunt perpetuò ob reip. formæ præſtantiam. Oſtenduntur Leuctra in via quæ Platæis Theſpias ducit. ¶ Sequitur apud Homerum Orchomeniorum recenſio, quos ille à Bœotica gente ſegregat. Minyeium autem appellat Orchomenum à gente Minyarum: atque inde quoſdam coloniam in Iolcum deduxiſſe ferunt, unde Argonautis ſit Minyarum factum nomen. B Apparet hanc urbem antiquitus opibus ac potentia floruiſſe: de opibus etiam Homerus teſtimonium fert: nam enumerans loca in quibus copioſa eſſet pecunia, ſic ait:

Nec quanta Orchomenum cumulatur, quantáve Thebas
Aegypti. —

Potentiæ argumentum eſt quòd Thebani tributum Orchomeniis perſolverunt, eorumque tyranno Ergino, quem ab Hercule ajunt fuiſſe interemtum. Eteocles etiam, unus de iis qui Orchomeni regnaverunt, Gratiarum templo dedicato primus utrumque C oſtentavit, divitias inquam & potentiam: ſive accipiendis ille, ſive dandis beneficiis probè defunctus, deas iſtas veneratus fuerit. Oportet enim ad liberalitatem factum à natura fuiſſe, qui ad honorem habendum iſtis duabus ſe conferret, ut jam ea facultate ſit præditus. Sed eodem requirebantur etiam opes. Neque enim vel dare multa poteſt qui habeat pauca, neque multa accipere quiſquam quin habeat multa: ſed ſi utrumque conjungatur, viciſſitudo locum habebit: quod enim ſimul &

A ἔπραξαν. [1] Τὸ μέν τοι μὴ ὑφ᾽ ἑτέροις εἶναι, καίπερ οὕτως ἐπταικόσι, συνέμεινε μέχρι τῆς Ῥωμαίων ἐπικρατείας. καὶ παρὰ τούτοις δὲ τιμώμενοι διατελοῦσι διὰ τὴν τῆς πολιτείας ἀρετήν. Δείκνυται δὲ ὁ τόπος οὗτος κατὰ τὴν ἐκ Πλαταιῶν εἰς Θεσπιὰς ὁδόν. Ἑξῆς δ᾽ ὁ ποιήτης μέμνηται τοῦ τῶν Ὀρχομενίων καταλόγου, χωρίζων αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ Βοιωτικοῦ ἔθνους· [2] καλεῖ δε Μινυήϊον τὸν Ὀρχομενὸν [3] ἀπὸ ἔθνους * τῶν Μινυῶν· ἐντεῦθεν δὲ ἀποικῆσαι τινὰς τῶν Μινυῶν εἰς Ἰωλκὸν φασὶν, ὅθεν τοὺς Ἀργοναύτας Μινύας λεχθῆναι. B Φαίνεται δὲ τὸ παλαιὸν καὶ πλουσία τις γεγονυῖα πόλις, καὶ δυναμένη μέγα. Τοῦ μὲν οὖν πλούτου μάρτυς καὶ Ὅμηρος. Διαριθμούμενος γὰρ τοὺς τόπους τοὺς πολυχρηματίσαντας φησίν. * Scripti τοῦ M.

Οὐδ᾽ ὅσ᾽ ἐς Ὀρχομενὸν ποτινίσεται, οὐδ᾽ ὅσα Θήβας Iliad. ι. 381.
Αἰγυπτίας.

Τῆς δυνάμεως δὲ, ὅτι [4] Θηβαῖοι δασμὸν ἐτέλουν τοῖς Ὀρχομενίοις [5] καὶ Ἐργίνῳ τῷ τυραννοῦντι αὐτῶν, ὃν ὑφ᾽ Ἡρακλέους καταλυθῆναι φασίν. [6] Ἐτεοκλῆς δὲ τῶν βασιλευσάντων ἐν Ὀρχομενῷ τις Χαρίτων ἱερὸν ἱδρυσάμενος C πρῶτος ἀμφότερα ἐμφαίνει, καὶ πλοῦτον καὶ δύναμιν· ὃς εἴτ᾽ ἐν τῷ λαμβάνειν χάριτας, εἴτ᾽ ἐν τῷ διδόναι κατορθῶν, εἴτε καὶ ἀμφότερα, τὰς θεὰς ἐτίμησε ταύτας. Ἀ- A. p. 415. νάγκη γὰρ πρὸς εὐεργεσίαν εὐφυῆ γινόμενον ἐκεῖνον πρὸς τὴν τῶν θεῶν τούτων ὁρμῆσαι τιμὴν, ὥστε ταύτην μὲν ἐκέκτητο ἤδη τὴν δύναμιν· ἀλλὰ πρὸς ταύτῃ καὶ χρημάτων ἔδει. οὔτε γὰρ μὴ ἔχων τὶς πολλὰ, διδοίη ἂν πολλὰ, οὔτε λαμβάνων πολλὰ, οὐκ ἂν ἔχοι πολλά· εἰ δ᾽ * ἀμφότερα συνέχει, τὴν ἀμοιβὴν ἔχει. τὸ γὰρ * Scripti ἀμφότερον. * Scrip. δεῖ.

1. τὸ μέν τοι μὴ) Hæc fuſiùs ſupra in Laconicis. *Caſaub.*

2. καλεῖ δὲ Μινυήϊον) Sic enim ait. Ιλ. Β. ψ 511.
Οἵ δ᾽ Ἀσπληδόνα ναῖον, ἰδ᾽ Ὀρχόμενον Μινύειον. *Idem.*

3. ἀπὸ ἔθνους τῶν Μινυῶν) Aut à Mynia Neptuni & Chryſogones filio, qui Orchomenum condidit: ait Apollonius Argonaut. libro III. *Idem.*

4. Θηβαῖοι δασμὸν ἐτέλουν τοῖς Ὀρχ.) Hiſtoriam pluribus narrat Diodorus libro IV. | & tangit iterum lib. XV. | Meminit & Euripides in Hercule furente, ubi Thebanos ſic alloquitur Amphitryon, verſ. 219.

Τοιαῦτ᾽ ἀμύνεθ᾽ Ἡρακλεῖ τέκνοισί τε.
Ὃς εἷς Μινύαισι πᾶσι διὰ μάχης μολὼν,
Θήβαις ἔθηκεν ὄμμ᾽ ἐλεύθερον βλέπειν.
Itane opem fertis Herculi, & liberis ejus?
Qui ſolus pugna cum omnibus Minyis congreſſus,
Fecit ut Thebæ libero oculo cernerent lucem.

Ariſtides in Hercule, παῖς δὲ ἦν, καὶ Θηβαίους ἀντ᾽ D ἄλλης παιδιᾶς, ἠλευθέρωσε τοῦ δασμοῦ, ὃν ἐκεῖνοι συχνὸν ἤδη χρόνον τοῖς Ὀρχομενίοις ἔφερον. [Vide Apollodorum lib. ſecundo Cap. 4. §. 11.] *Idem.*

5. Καὶ Ἐργίνῳ τῷ τυραννοῦν τι αὐτῶν. *Eorumque tyranno Ergino.*) Lege τυραννοῦντι: error eſt typographicus. *Palmer.*

6. Ἐτεοκλῆς δὲ τῶν βασιλ.) Pauſanias Bœoticis: Lib. IX. c. 35. τὸν δὲ Ἐτεοκλέα λέγουσιν οἱ Βοιωτοὶ χάρισιν ἀνθρώπων θῦσαι πρῶτον. Ideo Gratias Eteocleas vocat Theocritus, Eidyll. XVI. vſ. 104.

Ὦ Ἐτεόκλειοι χάριτες θεαὶ, αἱ Μινύειον
Ὀρχόμενον φιλέοισαι, ἀπεχθόμενον ποτὲ Θήβαις.
O Gratiæ Eteocleæ deæ, quæ Minyeum
Orchomenum amatis, inviſum olim Thebanis.

Nonnus.

Σοὶ χάριτας ζαθέοιο χαρίζομαι Ὀρχομενοῖο.

Fuiſſe tamen etiam apud alios Gratiarum templa, & Pauſanias docet, & innuit Ariſtoteles Ethicorum Nicomach. lib. V. cap. 5. *Caſaub.*

κενούμενον ἅμα καὶ πληρούμενον πρὸς τὴν χρεί- A
αν, ἀεὶ πλῆρες ἐστίν· ὁ δὲ διδοὺς μὲν, μὴ
λαμβάνων δὲ οὐδ᾽ ἂν ἐπὶ θάτερα κατορθοίη·
παύσεται γὰρ διδοὺς, ἐπιλείποντος τοῦ ταμείου·
παύσονται δὲ καὶ οἱ διδόντες τῷ λαμβάνοντι
μόνον, χαριζομένῳ δὲ μηδέν. [1] ὥστ᾽ οὐδ᾽ οὕ-
τως οὐδ᾽ ἑτέρως ἂν κατορθοίη. Ὅμοια δὲ καὶ
περὶ δυνάμεως λέγοιτ᾽ ἄν· χωρὶς δὲ τοῦ κοινοῦ
λόγου, διότι

Τὰ χρήματ᾽ ἀνθρώποισι τιμιώτατα,
Δύναμίν τε πλείστην τῶν ἐν ἀνθρώποις
ἔχει,

καὶ ἐκ τῶν καθέκαστα σκοπεῖν χρή· μάλιστα γὰρ B
τοὺς βασιλέας δύνασθαι φαμέν· διόπερ καὶ δυ-
νάστας προσαγορεύομεν. Δύνανται δ᾽ ἄγοντες
ἐφ᾽ ἃ βούλονται τὰ πλήθη, διὰ πειθοῦς, ἢ
βίας· πείθουσι μὲν οὖν δι᾽ εὐεργεσίας μάλιστα·
οὐ γὰρ ἥγε διὰ τῶν λόγων ἐστὶ βασιλικὴ, ἀλλ᾽
αὕτη μὲν ῥητορική· βασιλικὴν δὲ πειθὼ λέ-
γομεν, ὅταν εὐεργεσίαις φέρωσι καὶ διάγωσιν
ἐφ᾽ ἃ βούλονται· πείθουσι μὲν δὴ δι᾽ εὐεργεσιῶν,
βιάζονται δὲ διὰ τῶν ὅπλων· ταῦτα δ᾽ ἄμφω
χρημάτων ὤνιά ἐστι· καὶ γὰρ στρατείαν ἔχει πλεί-
στην, ὁ τρέφειν δυνάμενος· καὶ εὐεργετεῖν δύ-
ναται πλεῖστον, ὁ πλεῖστα κεκτημένος. Λέγουσι C
δὲ τὸ χωρίον ὅπερ ἡ λίμνη κατέχει νῦν ἡ Κω-
παῒς, ἀνεψύχθαι πρότερον, καὶ γεωργεῖσθαι
παντοδαπῶς [2] ὑπὸ τοῖς Ὀρχομενίοις, ὧν πλη-
σίον οἰκοῦσι· καὶ τοῦτ᾽ οὖν τεκμήριον * τοῦ πλού-
του τιθέασι. Τὴν δ᾽ Ἀσπληδόνα [3] χωρὶς τῆς πρώ-
της συλλαβῆς ἐκάλουν τινές· [4] εἶτ᾽ Εὐδείελος με-
τωνομάσθη, καὶ αὐτὴ καὶ ἡ χώρα, τυχὸν τι ἰδίωμα
προσφερομένη ἐκ τοῦ δειλινοῦ κλίματος οἰκεῖον
τοῖς κατοικοῦσι, καὶ μάλιστα τὸ εὐχείμερον· ψυ-
χρότατα μὲν γὰρ τὰ ἄκρα τῆς ἡμέρας ἐστί. τού-
των δὲ τὸ δειλινὸν τοῦ ἑωθινοῦ ψυχρότερον· εἰς
ἐπίτασιν γὰρ ἄγει πλησιάζον τῇ νυκτὶ, τὸ δ᾽ εἰς
ἄνεσιν ἀφιστάμενον τῆς νυκτός· ἴαμα δὲ τοῦ ψύχους D
ὁ ἥλιος· τὸ οὖν ἡλιαζόμενον πλεῖστον ἐν τῷ ψυχρο-
τάτῳ καιρῷ * εὐχειμερώτερον· διέχει δὲ τοῦ Ὀρχο-
μενοῦ στάδια εἴκοσι. Μεταξὺ δ᾽ [5] ὁ Μέλας ποταμός.

* ſupplevimus quæ deerant ex manuſſ.

* Scripti εὐχειμερώτατον.

A impletur & evacuatur quantum uſus flagitat, id ſemper eſt plenum. Qui verò dat, nihil accipiens, is in neutram partem gerere rem poteſt. Dare enim deſinet deficiente ærario. Finem quoque facient dandi ei qui nihil largiatur, tantùm accipiat: ſic in neutram partem res ſuccedet. *Eadem de potentia dicas licet.* Eſt autem res præter quam quòd hæc ab omnibus eſt recepta ſententia,

In honore ſummo apud homines pecunia eſt,
In rebus humaniſque plurimum valet:

etiam in ſingulis examinanda. Maximè
B omnium poſſe reges dicimus: ideoque etiam dynaſtas eos à potentia appellamus: poſſunt autem ducenda quò volunt multitudine, idque vel perſuadendo, vel cogendo. Beneficiis potiſſimum perſuadent. Neque enim oratione perſuadere regium eſt, ſed oratoris munus. Regium perſuadendi genus eſt, cùm beneficiis ducunt ac alliciunt quò volunt: cogunt armis. Iam utrumque horum pecunia vænale eſt: cùm & exercitum maximum habeat, qui alere poteſt, & plurima beneficia præbere qui plurima poſſidet. Regionem eam quam nunc
C Copais palus occupat, quondam ſiccam fuiſſe ferunt; agrumque omni cultura elaboratum ab Orchomeniis in propinquo habitantibus: quòd ipſum argumento eſt prædivites fuiſſe. ¶ Aſpledon à nonnullis Spledon dicta fuit: deinde & ipſa, & ager ejus Eudeielos eſt appellata, fortaſſis quòd inclinatio verſus occaſum ejus 4 incolis aliquid peculiare conferret, maximè quòd hyemes haberent commodas. Hyeme enim crepuſcula ſunt frigidiſſima, & quidem veſpertinum matutino frigidius, quod nocte appetente, frigus intenditur, decedente remittitur. Medi-
D catur autem Sol frigori: quod ergo frigidiſſimo tempore à Sole maximè illuſtratur, id hyemes habet æquiſſimas. Diſtat ab Orchomeno ſtadia xx: in medio eſt Melas fluvius.

1. *ὥστ᾽ οὐδ᾽ οὕτως οὐδ᾽ ἑτέρως ἂν κατορθοίη*) Ita Xylander edidit, quum legeretur in Aldi codice, *οὐδ᾽ οὕτως ἑτέρως ἄν.* fortaſſe legendum, *οὐδ᾽ οὗτος ἑτέρως ἂν κατορθοίη. Caſaub.*

2. *ὑπὸ τοῖς Ὀρχομενίοις, ὧν*) Lego, *ὑπὸ τῶν Ὀρχομενίων οἱ. Idem.*

3. *χωρὶς τῆς πρώτης σ.*) *χωρὶς τοῦ α.* ait Stephanus, *ἀλλ᾽ οὐ παρ᾽ Ὁμήρῳ. Idem.*

4. *εἶτ᾽ εὐδείελος*) Summam eorum, quæ fuſiùs hîc à Strabone diſputantur, eleganter mihi videtur Euſtathius his verbis eſſe complexus, *ὥστε*, inquit, *κατὰ τοῦτον τὸν τοῦ σοφοῦ λόγον, εὐδείελος ἡ ἐν καιρῷ χειμῶνος εὖ ἔχουσα τοῦ πρὸς δείλην καταστήματος διὰ τὸ εὐφυὲς τῆς τοῦ τόπου θέσεως.* Vult enim dicere, Aſpledonem *εὐδείελον* quondam fuiſſe appellatam, quod hiemis tempore, ſub veſperam aëris temperies ibi major eſſet, quàm alibi. *Idem.*

4. *Incolis.*) Ex Euſtathio Græca correxi. Mox in deſcriptione Phocidis *ὁ γὰρ Δαφνοῦς ἦν τότε τῆς Λοκρίδος* vide ne Phocidis, *Φωκίδος*, cum ſequatur nunc eſſe Locrorum. Locus eſt, ut permulta hujus libri, mancus. *Xyland.*

5. *ὁ Μέλας ποταμὸς*) De hoc flumine multa ſcitu digna Plutarch. in Sylla. p. 465. T. I. ed. F.Furt. *Caſ.*

.1. ὁ Πα-

Suprà Orchomenum ſunt Panopeus Phocica urbs, & Hyampolis: quibus confinis eſt Opûs primaria Locrorum Epicnemidiorum urbs. Orchomenum initio ait in planicie fuiſſe habitatum: aquis autem ſuperficiem occupantibus tranſlatam eſſe urbem ad montem Acontium, qui per LX. ſtadia porrigitur uſque ad Parapotamios in Phocide. Narrant etiam Achæos qui in Ponto ſunt, colonos eſſe Orchomeniorum qui poſt bellum Trojanum eò ſint duce Ialmeno evagati. Fuit etiam juxta Caryſtum Orchomenus. Hujuſmodi enim materiam probè nobis ſuggeſſerunt qui in Catalogum Homeri ſcripſere: quos ſequimur ubi noſtro argumento accommodata tradiderunt.

Poſt Bœotiam & Orchomenum Phocis eſt: verſus ſeptentriônes juxta Bœotiam porrecto à mari ad mare antiquitus. Daphnûs enim tunc erat Locridis, eam utrimque dividens, mediuſque jacens inter ſinum Opuntium & oram Epicnemidiorum: nunc Locrorum ea eſt regio, urbs ſolo æquata. Itaque non jam ad Euboicum mare pertingit Phocis: ſed Criſſæo ſinui annectitur. Phocidis enim ſunt ad ipſum mare condita Criſſa, & Cirra, & Anticirra, & quæ continenter ſuprà mediterraneæ ad Parnaſſum jacent urbes, Delphi, Cirphis, *Daulis: atque ipſe Parnaſſus Phocidis eſt, ejuſque occiduum determinat latus. Quo autem modo Phocis Bœotiæ adjacet, eodem Locris utraque Phocidi.*

A Ὑπέρκειται δ' Ὀρχομενίας [1] ὁ Πανοπεὺς Φωκικὴ p. 416.
πόλις καὶ [2] Ὑάμπολις· τούτοις δ' ὁμορεῖ [3] Ὀποῦς, ἡ τῶν Λοκρῶν μητρόπολις τῶν * Ἐπικνημιδίων. Πρότερον μὲν οὖν οἰκεῖσθαι τὸν Ὀρχομενόν φασιν ἐπὶ πεδίῳ· * ἐπιπολαζόντων δὲ τῶν ὑδάτων, ἀνοικισθῆναι [4] πρὸς τὸ Ἀκόντιον ὄρος, παρατεῖνον ἐπὶ ἑξήκοντα σταδίους, μέχρι Παραποταμίων τῶν ἐν τῇ Φωκίδι. Ἱστοροῦσι δὲ τοὺς ἐν τῷ Πόντῳ καλουμένους Ἀχαιοὺς ἀποίκους Ὀρχομενίων εἶναι τῶν μετὰ Ἰαλμένου πλανηθέντων ἐκεῖσε, μετὰ τὴν τῆς Τροίας ἅλωσιν· καὶ περὶ Κάρυστον δ' ἦν τις Ὀρχομενός. Εὐ γὰρ τὴν τοιαύτην ὕλην ὑποβεβλήκασιν ἡμῖν οἱ τὰ περὶ τῶν
B νεῶν συγγράψαντες, οἷς ἀκολουθοῦμεν, ὅταν οἰκεῖα λέγωσι πρὸς τὴν ἡμετέραν ὑπόθεσιν.

[5] Μετὰ δὲ τὴν Βοιωτίαν καὶ τὸν Ὀρχομενὸν, ἡ Φωκίς ἐστι πρὸς ἄρκτον παραβεβλημένη τῇ Βοιωτίᾳ παραπλησίως ἀπὸ θαλάσσης εἰς θάλασσαν τό γε παλαιόν. [6] Ὁ γὰρ Δαφνοῦς * [7] ἦν τότε τῆς Λοκρίδος, σχίζων ἐφ' ἑκάτερα τὴν Λοκρίδα, καὶ μέσως ταττόμενος τοῦ τε Ὀπουντίου κόλπου, καὶ τῆς τῶν * Ἐπικνημιδίων παραλίας· νῦν δὲ Λοκρῶν ἐστὶν ἡ χώρα· τὸ δὲ πόλισμα κατέσκαπται, ὥστ' οὐδ' ἐκεῖ καθήκειν οὐκέτι μέχρι τῆς πρὸς Εὐβοίᾳ θαλάττης ἡ Φωκίς. τῷ δὲ Κρισαίῳ κόλπῳ συνῆπται· αὐτὴ γὰρ [8] ἡ
C Κρίσα τῆς Φωκίδος ἐστὶν ἐπ' αὐτῆς ἱδρυμένη τῆς θαλάσσης, καὶ Κίῤῥα, καὶ Ἀντίκιῤῥα, καὶ τὰ ὑπὲρ αὐτῶν ἐν τῇ μεσογαίᾳ συνεχῆ κείμενα χωρία πρὸς τῷ Παρνασῷ, Δελφοί τε, καὶ Κίρφις, καὶ Δαυλὶς, καὶ αὐτὸς ὁ Παρνασὸς τῆς τε Φωκίδος ὢν, καὶ ἀφορίζων τὸ ἑσπέριον πλευρόν. Ὃν τρόπον δ' ἡ Φωκὶς τῇ Βοιωτίᾳ παράκειται, τοῦτον καὶ ἡ Λοκρὶς τῇ Φωκίδι ἑκατέρα·

* Scripti q. Ἐπικνημίων.
* Scripti ἐπιπολασθέντων.
* Vett. lib. q. οὐδ' ἦν τότε τῆς Λοκρ. in aliis deeſt negatio & Φωκίδος leg. pro Λοκρ.
* Scripti, Ἐπικνημίδων.

1. ὁ Πανοπεὺς) *Apud Stephanum legitur* Πανόπη perperam: ſcribendum enim Πανοπεύς. quod illa ſequentia indicant τὸ ἐθνικὸν οὖν Πανοπεὺς, ὅμοιον τῷ πρωτοτύπῳ. Panopen tamen dici non ignoro, ut ab Ovidio, Metam. III. vſ. 19. *Caſaub.* V. Cel. Cellarium Geograph. Antiq. II. c. 13. p. 1129.

2. Ὑάμπολις) Nominatur à Stephano & Herodoto VIII. c. 28. & de ea plura Pauſanias. *Idem.* Etiam Clar. Cellarius Geogr. Antiq. Lib. II. cap. 13. pag. 1131.

3. Ὀποῦς ἡ τῶν Λοκρῶν μητρόπολις τῶν Ἐπικνημιδίων) Ait Opuntem metropolim eſſe Locrorum Epicnemidiorum: idque ex Strabone etiam Euſtath. annotat. Nimirum Epicnemidiorum nomine etiam Opuntios hîc complectitur. alibi autem diſtinguit, quum ſic ſcribit de Locris, οἱ μὲ Ὀπούντιοι ἀπὸ τῆς μητροπόλεως, ὅμοροι Φωκεῦσι καὶ Βοιωτοῖς. οἱ δ' Ἐπικνημίδιοι ἀπὸ ὄρους τινὸς Κνημίδος. Plinius Lib. IV. cap. 7. quoque Opuntios ab Epicnemidiis non diſtinguit ſic ſcribens, *Locri deinde Epicnemidii cognominantur olim Leleges appellati, per quos amnis Cephiſſus defertur in mare. Oppida Opûs, unde Opuntinus ſinus, Cynos.* Idem alibi apud Strabonem obſervabis. *Idem.*

4. Πρὸς τὸ Ἀκόντιον ὄρος. *Ad montem Acontium.*) Infra pag. 424. eundem montem, in quo ſita fuit Orchomenus, Ὑφαντεῖον vocat: ſed niſi ſit pars τοῦ Ἀκοντίου τὸ Ὑφαντεῖον, in alterutro locorum mendum eſſe neceſſe eſt. Sed potius ex hoc loco corrigendum eſſe Ὑφαντεῖον patet ex Plutarcho in Sylla, & ex Plinio etiam lib. IV. cap. 7. *Palmer.*

D 5. Μετὰ δὲ τὴν Βοιωτίαν) Tranſit ad deſcriptionem ὁλοσχερῆ, tertiæ ſive peninſulæ, ſive tæniæ. qua de re vide quæ ſupra dixit lib. octavo. *Caſaub.*

6. Ὁ γὰρ Δαφνοῦς ἦν τότε τῆς Λοκρίδος) Evanuerat in textu poſt vocem Δαφνοῦς particula negativa οὐκ, quæ omnino ſupplenda, quare legendum ὁ γὰρ Δαφνοῦς οὐκ ἦν τότε τῆς Λοκρίδος, *Daphnus enim tunc non erat Locridis*, aliter enim ſenſus claudicaret. *Palm. Græc. Antiq. lib. V. c. 6. p. 570.*

7. ἦν τότε τῆς Λοκρίδος) Omnino legendum eſt τῆς Φωκίδος: Nam & ſententia id flagitat: & ſimillimus locus infra oſtendit pag. 424. Δαφνοῦς δὲ νῦν μὲν κατέσκαπται· ἦν δέ ποτε τῆς Φωκίδος πόλις, ἁπτομένη τῆς Εὐβοϊκῆς θαλάσσης. Plinius quoque Lib. IV. c. 7. *Phocidas in littore unum Daphnûs.* conjecturam meam confirmant libri veteres. *Caſaub.*

8. ἡ Κρίσσα τῆς Φ.) Ptolemæus Phocidis in παραλίᾳ refert, Cyrrham, Criſſam, & Anticyrrham. *Idem.*

1 διττὴ γάρ ἐστι διῃρημένη ὑπὸ τοῦ Παρνασσοῦ A δίχα· ἡ μὲν ἐκ τοῦ ἑσπερίου μέρους παρακειμένη τῷ Παρνασσῷ, καὶ μέρος αὐτοῦ νεμομένη, καθήκουσα δ' ἐπὶ τὸν * Κρισσαῖον κόλπον, ἡ δ' ἐκ τοῦ πρὸς ἕω τελευτῶσα ἐπὶ τὴν πρὸς Εὐβοίᾳ θάλασσαν. Καλοῦνται δ' οἱ μὲν ἑσπέριοι Λοκροὶ καὶ Ὀζόλαι, ἔχουσί τε ἐπὶ τῇ δημοσίᾳ σφραγῖδι τὸν * ἕσπερον ἀστέρα ἐγκεχαραγμένον· οἱ δ' ἕτεροι δίχα πως καὶ αὐτοὶ διῃρημένοι· οἱ μὲν Ὀπούντιοι ἀπὸ τῆς μητροπόλεως, ὅμοροι Φωκεῦσι καὶ Βοιωτοῖς· οἱ δ' Ἐπικνημίδιοι, ἀπὸ ὄρους Κνημῖδος προσεχεῖς Οἰταίοις τε, καὶ Μαλιεῦσιν. Ἐν μέσῳ δὲ ἀμφοῖν τῶν τε ἑσπερίων καὶ τῶν ἑτέρων Παρνασσὸς, παραμήκης εἰς τὸ προσάρκτιον μέρος ἐκτεινόμενος, B ἀπὸ τῶν περὶ Δελφοὺς τόπων, μέχρι τῆς συμβολῆς τῶν τε Οἰταίων ὀρῶν καὶ τῶν Αἰτωλικῶν, καὶ τῶν ἀνὰ μέσον Δωριέων· πάλιν γὰρ ὥσπερ 2 ἡ Λοκρὶς . . . οὖσα τοῖς Φωκεῦσι παραβέβληται, 3 οὕτω . . . . μετὰ τῆς . . . λίας καὶ τινῶν ἀνὰ μέσον . . . Δωρικῆς τετραπόλεως τῇ Λοκρίδι ἑκατέρᾳ καὶ τῷ Παρνασσῷ καὶ τοῖς Δωριεῦσιν· ὑπὲρ τούτων δὲ καὶ τῶν Αἰτωλῶν οἱ προσάρκτιοι, καὶ * Ἀθαμᾶνες ἐκ τῶν Ἠπειρωτικῶν ἐθνῶν καὶ τῶν Μακεδονικῶν, ὅπερ ἔφαμεν καὶ πρότερον, παραλλήλους ὥσπέρ τινας τεταμένας ἀπὸ τῆς ἑσπέρας ἐπὶ τὰς ἄρκτους ταινίας κατανοῆσαι τὰς λεχθείσας χώ- C ρας. 4 Ἱεροπρεπὴς δ' ἐστὶ πᾶς ὁ Παρνασσὸς ἔχων ἄντρα τε καὶ ἄλλα χωρία, τιμώμενά τε καὶ ἁγιστευόμενα· ὧν ἐστὶ γνωριμώτατον καὶ κάλλιστον 5 τὸ Κωρύκιον, νυμφῶν ἄντρον ὁμώνυμον 6 τῷ Κιλικίῳ. * Τῶν δὲ πλευρῶν τοῦ Παρνασσοῦ, τὸ μὲν ἑσπέριον νέμονται, Λοκροί τε οἱ Ὀζόλαι, καὶ τινες τῶν Δωριέων, καὶ Αἰτωλοὶ, κατὰ τὸν Κόρακα προσαγορευόμενον Αἰτωλικὸν ὄρος. τὸ δὲ πρὸς ἕω Φωκεῖς καὶ Δωριεῖς, οἱ πλείους ἔχοντες

* Scripti, Κρίσσου.

* Vulgo ἑσπέριον.

p. 417.

* Scripti quidam Ἀκαρνᾶνες.

* Vulgò, τὸ δὲ πλευρὸν.

A Duplex eſt enim Locris, diviſa bifariam à Parnaſſo: una verſus occaſum attingens Parnaſſum, ejuſque partem occupans, ad Criſſæum ſinum uſque pertinet: altera verſus ortum protenditur, & ad mare Euboicum deſinit. Occidui Locri etiam Ozolæ dicuntur, & in publico ſigillo habent inſculptum Heſperum. Reliqui in duas itidem partes dividuntur: quorum alii à primaria urbe Opuntii dicuntur, Phocenſibus & Bœotis conterm...ni: alteri Epicnemidii à monte Cnemide, Oetæis & Malienſibus contigui. In medio occiduorum & reliquorum Locrorum Parnaſſus eſt, in lon- B gum verſus ſeptentriones extentus à Delphis vicina regione uſque ad concurſum Oetæ montiumque Aetolicorum, & Dorienſium in medio ſitorum. Rurſum enim ſicut Locris gemina protenditur juxta Ph...: ſic ... poſt Aetoliam & quoſdam alios in medio .... Doricæ tetrapolis, Locridi utrique, Parnaſſo, & Dorienſibus: ſupra hos Aetolorum ii ſunt qui verſus ſeptentrionem incolunt, & Athamanes, aliæque Epiroticæ & Macedonicæ gentes, de quibus ante diximus, ab occaſu ductis verſus ſeptentriones quaſi faſciis quibuſdam æquali intervallo C juxta ſe extentis, deſcriptionem illarum regionum intelligi. Parnaſſus totus ſacer eſt, habetque ſpecus & alia loca quæ religioſè honorantur atque coluntur: de quibus notiſſimum eſt ac pulcerrimum Corycium antrum Nympharum ejuſdem cum Cilicio nominis. Latus Parnaſſi occiduum Locri Ozolæ tenent, & Dorienſes quidam atque Aetoli, juxta Coracem montem Aetolicum: 7 quod ortum reſpicit, Phocenſes ac Dorienſes, tetrapolin plerique

1. *διττὴ γάρ ἐστι*) Locrorum *ἡ ἀνωτάτω διαίρεσις* eſt in duo genera: eorum videlicet, qui Magnam Græciam, & eorum qui Græciam habent. hi porrò dividuntur in occiduos, qui ſunt Ozolæ, & orientales: quorum rurſus duo genera ſunt: Nam alii Opuntii, alii Epicnemidii vocantur. ſic Locrides quatuor ſunt. *Caſaub.*

2. *ἡ Λοκρὶς ... οὖσα*) Lego *ἡ Λοκρὶς διττὴ οὖσα*: quod pene affirmare auſim eſſe verum. Senſus erat hujuſmodi, Quemadmodum Locris utraque ſecundum Phocidem porrigitur, ita ſecundum utramque Locridem portigi Acarnanes & Theſſalos cum Dorienſibus nonnullis. *Idem.*

3. *οὕτω ... μετὰ τῆς Αἰτ.*) Lego *ἡ Ἀκαρνανία μετὰ τῆς Αἰτωλίας.* Putabam aliquando legi poſſe *ἡ Θεσσαλία*: ſed illud malo. *Idem.*

4. *ἱεροπρεπὴς δ' ἐστὶ πᾶς*) Lucanus de Parnaſſo, v. verſ. 73.

Mons Phœbo Bromioque ſacer, cui numine miſto
Delphica Thebanæ referunt Trieterica Bacchæ.

& Pauſanias ſimiliter de eodem Lib. x. cap. 32. *Τὰ δὲ νιφῶν τέ ἐστιν ἀνωτέρω τὰ ἄκρα, καὶ αἱ Θυάδες ἐπὶ τούτοις τῷ Διονύσῳ καὶ τῷ Ἀπόλλωνι μαίνονται. Sunt enim ea fere ſupra nubes; & illic Thyiades per furorem ſacra Libero & Apollini faciunt.* Nomen autem invenisse Parnaſſum veteres volunt, vel ab Heroe *ἐγ- D χωρίῳ* quodam, quæ fuit Hellanici ſententia: vel ut Andron tradidit, ab arca Deucalionis quæ ibi conſtiterit: Ergo *ἀπὸ τῆς λάρνακος* primum Larnaſſus, deinde corrupta, ut fit, voce Parnaſſus dictus eſt. *Idem.*

5. *τὸ Κωρύκιον*) Deſcribit antrum Corycium pereleganter Pauſanias: qui poſtea ſubjicit Lib. x. c. 32. *Ἱερὸν δὲ αὐτὸ οἱ περὶ τὸν Παρνασσὸν Κωρυκίων τε εἶναι Νυμφῶν καὶ Πανὸς μάλιστα ἥγηνται.* i. e. *Parnaſſi accolæ ſacrum Corycîarum Nympharum & Panos maxime, putant. Idem.*

6. *τῷ Κιλικίῳ*) de hoc infra lib. xiv. *Idem.*

7. *Quod ortum.*) Sic emendavi ex epitoma & ſenſu, & *κηρύκιον* ſcripſi cum eodem Stephano, aliis. Infrà ubi locus mutilatus eſt, ex ipſa re *ἀκτίου* lego, pro *ἀρκτίου*. & poſt *μέχρι τῆς* addo *Σηπιάδος*. Sed reliqua non cohærent. *Xyland.*

inhabitantes quodammodo Parnaſſo adjacentem, ſed verſus ortum tamen partibus ſuis exuberantem· Latera ergo ſecundum longitudinem dictarum regionum faſciæque ſingulæ, in longum pari ſpacio tenduntur, alterum latus ad occaſum, alterum ad ſeptentriones reſpiciens: cætera occidua ortivis non reſpondent eadem longitudine, neque ora maritima Criſſæi ſinus uſque ad Arcticum ab ora maris Euboici uſque ad Sepiadem undiquaque æqualibus diſtat ſpaciis: in quas.. ...... populi: ſed iſtarum regionum figuræ ita ſunt concipiendæ ut in triangulo lineæ plures......... invicem æqualiter ipſæ & latere diſtabunt. Hæc ergo rudis & integra eſt inſequentis circuitus delineatio: nunc ſingula perſequemur, ſumto à Phocide exordio. Hujus urbes nobiliſſimæ ſunt duæ, Delphi & Elatea. Delphi ob templum Apollinis Pythii, & oraculum: quod vetuſtum eſſe apparet, ſiquidem Agamemnonem poëta inde tuliſſe reſponſum dicit: nam introducitur citharœdus canens

Rixam jurgantis cum Dulichio Pelida
Immodicis acrem verbis:
Sed rex Agamemno —
Heroum audivit læta convicia mente:
Reſponſum recolens animo, quod Phœbus Apollo
Quærenti Delphis dederat. —

Hoc ergo Delphos nobilitat. Elateam autem, quòd omnium in iſtis partibus urbium maxima eſt & opportuniſſima, ſita in ipſis faucibus: ut qui ea potiatur, aditus in Phocidem ac Bœotiam in ſua habeat poteſtate. Primùm enim ſunt Oetæi montes, deinde Locrenſium ac Phocenſium, non ubique pervii exercitibus è Theſſalia irrumpentibus: ſed tranſitus habent arctos & ſuis incluſos terminis, quos adjacentes urbes cuſtodiunt: quas qui ceperit, etiam tranſitus occupaverit. Quoniam vero Delphici templi gloria principatum obtinent, ſimulque ipſe ſitus initium naturæ conveniens ſuggerit, (hæ enim ſunt partes Phocidis ultimæ verſus occaſum) inde incipiemus. ¶ Diximus in occidua Phocidis parte ſitum eſſe Parnaſſum. Hujus ergo montis occiduum latus Locri tenent Ozolæ:

A τὴν Τετράπολιν παρακειμένην πως τῷ Παρνασῷ, πλεονάζουσαν δὲ τοῖς πρὸς ἕω μέρεσιν. Αἱ μὲν οὖν κατὰ τὸ μῆκος πλευραὶ τῶν λεχθεισῶν χωρῶν τε καὶ ταινιῶν ἑκάστης, παραμήκεις ἅπασαί εἰσιν, ἡ μὲν οὖσα προσάρκτιος, ἡ δ' ἑσπέριος· αἱ δὲ λοιπαὶ ἑσπέριοι ταῖς ἑῴαις οὐκ εἰσὶ παραμήκεις· οὐδὲ ἡ παραλία ἑκατέρα, ἥτε τοῦ Κρισαίου μέχρι τοῦ ἀκτίου, καὶ ἡ πρὸς Εὔβοιαν [1] μέχρι τῆς . . παράλληλοι ἀλλήλαις εἰσίν· [2] εἰς ἅς τε . . . τὰ ἔθνη. ἀλλ' οὕτω δέχεσθαι δεῖ τὰ σχήματα τῶν τοιούτων χωρίων, ὡς ἂν ἐν τριγώνῳ . . . γραμμῶν πλειόνων τὰ γὰρ . . . παράλληλα μὲν

B ἀλλήλοις ἔσται, καὶ τὰς . . . . πλευρὰς ἕξει παρ' ἀλλήλους. Ὁ μὲν οὖν ὁλοσχερὴς τύπος οὗτος τῆς λοιπῆς καὶ ἐφεξῆς περιοδείας· τὰ καθ' ἕκαστα δ' ἑξῆς λέγωμεν ἀπὸ τῆς Φωκίδος ἀρξάμενοι. Ταύτης δ' ἐπιφανέσταται δύο πόλεις Δελφοὶ καὶ Ἐλάτεια. Δελφοὶ μὲν διὰ τὸ ἱερὸν τοῦ Πυθίου Ἀπόλλωνος καὶ τὸ μαντεῖον ἀρχαῖον ὄν· εἴγε Ἀγαμέμνων ἀπ' αὐτοῦ χρηστηριάσασθαι λέγεται ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ. ὁ γὰρ κιθαρῳδὸς ᾄδων εἰσάγεται.

Νεῖκος Ὀδυσσῆος καὶ Πηλείδεω Ἀχιλῆος. Odyſſ. θ. 75.
Ὥς ποτέ δηρίσαντο·
C --- ἄναξ δ' ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων
Χαῖρε νόῳ. ---
Ὣς γάρ οἱ χρείων μυθήσατο Φοῖβος Ἀπόλλων
Πυθοῖ ἐν ἠγαθέῃ.

Δελφοὶ μὲν δὴ διὰ ταῦτα γνώριμοι. Ἐλάτεια δὲ, ὅτι πασῶν μεγίστη τῶν ἐνταῦθα πόλεων, καὶ ἐπικαιροτάτη διὰ τὸ ἐπικεῖσθαι τοῖς στενοῖς, καὶ τὸν ἔχοντα ταύτην, ἔχειν τὰς εἰσβολὰς τὰς εἰς τὴν Φωκίδα καὶ τὴν Βοιωτίαν· ὄρη γάρ ἐστιν Οἰταῖα πρῶτον, ἔπειτα τὰ τῶν Λοκρῶν καὶ τῶν Φωκέων, οὐ πανταχοῦ στρατοπέδοις βάσιμα τοῖς ἐκ Θετταλίας εἰσβάλλουσιν· p.418.

D ἀλλ' ἔχει παρόδους στενὰς μὲν, ἀφωρισμένας δὲ, ἃς αἱ παρακείμεναι πόλεις φρουροῦσιν· ἁλουσῶν δ' ἐκείνων κρατεῖσθαι συμβαίνει καὶ τὰς παρόδους. Ἐπεὶ δ' ἡ τοῦ ἱεροῦ ἐπιφάνεια τοῦ ἐν Δελφοῖς ἔχει πρεσβεῖον, καὶ ἅμα ἡ θέσις τῶν χωρίων ἀρχὴν ὑπαγορεύει φυσικὴν (ταῦτα γάρ ἐστι τὰ * ἑσπεριώτατα μέρη τῆς Φωκίδος) ἐντεῦθεν ἀρκτέον. * Scripti ἑσπεριώτερα.
Εἴρηται δ' ὅτι καὶ ὁ Παρνασσὸς * [3] τῶν ἑσπερίων μερῶν ἵδρυται τῆς Φωκίδος· τούτου δὴ τὸ μὲν πρὸς δύσιν πλευρὸν, οἱ Λοκροὶ κατέχουσι οἱ Ὀζόλαι· * Manuſſ. μέχρι τῶν ἑσπερίων ὁρῶν. & ἐπὶ τῶν.

1. μέχρι τῆς .....) Lego μέχρι τῆς νοτίου παρ. *Caſaub.*
2. εἰς ἃς τε ......) Legendum puto, εἰς ἃς τελευτᾷ τὰ ἔθνη. *Idem.*
3. τῶν ἑσπερίων μ.) Lego ἐπὶ τῶν ἑσπερίων μερῶν. & ita veteres quidam. *Idem.*

τὸ δὲ νότιον 1 οἱ Δελφοὶ, πετρῶδες χωρίον, A θεατροειδὲς, κατὰ κορυφὴν ἔχον τὸ μαντεῖον καὶ τὴν πόλιν, σταδίων ἑκκαίδεκα κύκλον * πληροῦσαν· ὑπέρκειται δ' αὐτῆς ἡ Λυκώρεια, ἐφ' οὗ τόπου πρότερον ἵδρυντο οἱ Δελφοὶ ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ· νῦν δ' ἐπ' αὐτῷ οἰκοῦσι 2 περὶ τὴν κρήνην τὴν Κασταλίαν· πρόκειται δὲ τῆς πόλεως 3 ἡ Κίρφις. ἐκ τοῦ νοτίου μέρους ὄρος ἀπότομον, νάπην ἀπολιπὸν μεταξὺ, 4 δι' ἧς * ὁ Πλεῖστος διαρρεῖ ποταμός· ὑποπέπτωκε δὲ τῇ Κίρφει πόλις ἀρχαία 5 Κίῤῥα, ἐπὶ τῇ θαλάττῃ ἱδρυμένη· ἀφ' ἧς ἀνάβασις εἰς Δελφοὺς, 6 ὀγδοήκοντά που σταδίων· ἵδρυται δ' ἀπαντικρὺ Σικυῶνος· πρόκειται δὲ B * τῆς Κίῤῥας τὸ * Κρισαῖον πεδίον εὔδαιμον· πάλιν δ' ἐφεξῆς ἐστιν ἄλλη πόλις Κρίσα, ἀφ' ἧς ὁ κόλπος Κρισαῖος· 7 εἶτα * Αντίκυρα, ὁμώνυμος τῇ κατὰ τὸν Μαλιακὸν κόλπον καὶ τὴν Οἴτην. Καὶ δή φασιν ἐκεῖ τὸν ἐλλέβορον φύεσθαι τὸν ἀστεῖον, ἐνταῦθα δὲ σκευάζεσθαι βέλτιον· καὶ διὰ τοῦτο ἀποδημεῖν δεῦρο πολλοὺς, καθάρσεως καὶ θεραπείας χάριν. 8 γίνεσθαι γάρ τι σησαμοειδὲς φάρμακον ἐν τῇ * Φωκικῇ μεθ' οὗ σκευάζεσθαι τὸν Οἰταῖον ἐλλέβορον. Αὕτη μὲν οὖν συμμένει· ἡ δὲ Κίῤῥα καὶ ἡ Κρίσα κατεσπάσθησαν·

* Vulgo, πληρῦσα.

* Vulgo, ὁ πλεῖστος quod fefellit interpretes.

* Vulgo, τῇ Κίῤῥᾳ.

* Scripti, Κρίσσου. e Manuſſ.

Αντίκιῤῥα & Αντίχυρα.

* Scripti q. Λακωνικῇ.

auſtrinum Delphi, locum ſaxoſum, theatri forma, in cujus vertice fanum eſt & urbs ambitu ſtadia XVI. implens. Supra eam ſita eſt Lycoreia, quo in loco antiquitus Delphi ſupra templum incolebant: nunc ad ipſum degunt templum circa fontem Caſtaliam. Ante urbem jacet Cirphis verſus meridiem, mons præruptus ſaltumque in medio relinquit, per quem plurimus diffluit fluvius. Infra Cyrrham jacet urbs antiqua Cirrha, ſita ad mare è regione Sicyoni: unde adſcenſus Delphos eſt ſtadiorum circiter XXC. Ante Cirrham ſitus eſt Criſſæus campus felix. Sequitur inde alia urbs Criſſa, unde Criſſæo ſinui nomen. Deinde Anticyra, ejuſdem nominis cum ea quæ ad Oetam eſt in ſinu Maliaco. In Maliaca Anticyra ferunt optimum elleborum naſci, in Phocenſi autem melius apparari: ideoque multos ad hanc purgandi ſanitatiſque cauſa proficiſci: naſci enim in Phocide medicamentum quoddam ſeſami ſimile, quo Oetæum temperent veratrum. Anticyra adhuc durat: Cirra autem & Criſſa deletæ ſunt:

1. οἱ Δελφοὶ πετρῶδες χωρίον) Pauſanias L. x. c. C 8. in fine. Δελφὶς δέ τι πόλις ἄναντες διὰ πάσης παρέχεται σχῆμα. κατὰ τὰ αὐτὰ δὲ τῇ πόλει, τῇ ἄλλῃ, καὶ ὁ ἱερὸς περίβολος τοῦ Απόλλωνος οὗτος δὲ μεγέθει μέγας καὶ ἀνωτάτω τοῦ ἄστεος ἐστί. i. e. *urbs ipſa Delphis quavis ex parte in clivum reſupinatur. Et eodem ſane eſt quo oppidum ſitu ſacrum Apollinis ſeptum: ſpatio illud quidem peramplum in ſuprema urbis parte eminet.* Sed Strabonis verba optime nobis interpretabitur elegantiſſimus ſophiſta Heliodorus. Sic ille libro ſecundo Chariclеæ p. 106. ed. Bourdelotii. Paris 1619. Καὶ τά τε ἄλλα ἡ πόλις διαίτημα κρειττόνων ἔδοξε, καὶ οὐχ ἥκιστα τῇ φύσει τῆς περιοχῆς. οἷον γὰρ φρούριον ἀτεχνῶς καὶ αὐτοσχέδιος ἀκρόπολις ὁ Παρνασσὸς ἀπαιωρεῖται, προπόδων λαγόσι τὴν πόλιν ἐγκολπισάμενος. *Et cum aliis de cauſis urbs mihi commoratio meliorum viſa eſt, tum non minime natura ſitus. Prorſus enim veluti munitio quædam & arx natura conſtituta, Parnaſſus dependet, prominentibus lateribus urbem quaſi quodam ſinu complectens.* Vide vero locum σχολ. Pindar. 6. Pyth. pag. 144. b. *Caſaub.* D

2. περὶ τὴν κρήνην τὴν Κασταλίαν) Pauſanias auctor eſt aſcendenti è gymnaſio ad templum, occurrere ad dextram Caſtaliam fontem, potu ſuavem. *Idem.*

3. ἡ Κίρφις) Sic vocabatur ὄρος Parnaſſo adjacens. Pindari ſchol. *Idem.*

4. δι' ἧς ὁ Πλεῖστος διαῤῥεῖ π.) Etiam ſine auctoritate Pauſaniæ affirmare non dubitarem vocem Πλεῖστος eſſe fluvii nomen proprium. Nam ipſe ἑλληνισμὸς hoc ſatis docet: Pauſanias verò ἀναπολογήτους reddit interpretes Lib. x. c. 8. Τραπομένῳ δὲ (ait) ἐς ἀριστερὰν ἀπὸ τοῦ γυμνασίου, καὶ ὑποκαταβάντι οὐ πλέον (ἐμοὶ δοκεῖν) ἢ τρία στάδια, ποταμὸς ἐστιν ὀνομαζόμενος Πλεῖστος. *Flectentibus ad lævam à Gymnaſio, ac nihilo ferme longius quam ſtadia* III. *deſcendentibus, fluvius eſt Pliſtus nomine.* Afferam & quæ in Pindaricis ſcholiis de hoc fluvio ac monte Cirphi leguntur. Αντίκειται δε ἐκ μεσημβρίας τῷ ὄρει τοῦ Παρνασσοῦ Κιῤῥαῖον πεδίον καὶ ὄρος, ὃ Κίρφιν καλοῦσιν, ἐν ᾧ μέσος ὁ Πλεῖστος ὀνομαζόμενος φέρεται ποταμός. Plane hæc Strabonem explicant. Æſchylus Ευμενιδ. ℣. 27.

Πλείστου τε πηγὰς καὶ Ποσειδῶνος κράτος
Καλοῦσα.
Pliſtique fontes, & Neptuni robur
Invocans. Apollonius lib. II. ℣. 713.
Πολλὰ δὲ κωρύκιαι νύμφαι Πλείστοιο θύγατρες. i. e.
Quam ferventer eum Coryciæ nymphæ Pliſti filiæ.

Græcus interpres, πλειστὸς, Ποταμὸς Δελφίδος. *Idem.* Græcum interpretem exſcripſit Heſychius. v. Πλεῖστος. ubi legendum eſt Πλειστὸς, quemadmodum apud Pindari Schol. Strabonem ac Pauſaniam, ad cujus locum ſupra indicatum etiam obſervavit doct. Kuhnius ſcholia Apollonii monere legendum eſſe Πλειστὸς, ut ὡς καλός. Cyrillus de differentiis vocum Græcarum. Πλεῖστος ὁ *plurimus*, Πλειστὸς *fluvius Delphidis.* D

5. Κίῤῥα ἐπὶ τῇ θαλάττῃ) Cirrha hæc navale erat Delphorum: Subjicit enim Pauſanias L. x. c. 8. οὗτος ὁ Πλεῖστος, ἐπὶ Κίῤῥαν τὸ ἐπίνειον Δελφῶν, καὶ τὴν ταύτῃ κάτεισι θάλασσαν. *is ad Cirrham Delphorum navalem ſtationem & proximum mare defluit.* Idem.

6. ὀγδοήκοντά που σταδίων) Sic legit etiam Euſtathius: Pauſanias verò hoc intervallum ſtadiorum ait eſſe LX. Ες δὲ Κίῤῥαν τὸ ἐπίνειον Δελφῶν, ὁδὸς μὲν σταδίων ἑξήκοντα ἐστιν ἐκ Δελφῶν. Sed de itinere terreſtri, non de fluvii alveo loquitur. *Idem.*

7. εἶτα Αντίκυρα) Euſtathius locum citans, legit Αντικύῤῥα & apud Ptole. eſt Αντικυῤῥα. Sed Latini poëtæ unum agnoſcunt tantum. *Idem.*

8. γίνεσθαι γάρ τι σησ.) Plinius. de elleboro Anticyræ: Lib. XXV. c. 5. *Ibi enim tutiſſimè ſumitur, quoniam (ut diximus) Seſamoides admiſcent.* Locus quem citat Plin. eſt lib. XX. c. 25. Sed de ſeſamoide & utroque genere hellebori, lege Dioſcorid. lib. IV.

1. *Circa*

[1] Cirra prius à Criſſæis, Criſſa ipſa deinde ab Eurylocho Theſſalo tempore belli Criſſæi. Cum enim Criſſæi ob portoria è Sicilia & Italia aucti eſſent opibus, acerbius vectigalia exegerunt ab iis qui ad oraculum proficiſcebantur, idque injuſſu Amphictyonum. Idem Amphiſſenſibus uſu venit, qui de corpore ſunt Locrorum Ozolarum qui, cum irruptione facta Criſſam occupaſſent, campum ab Amphictyonibus conſecratum rurſus culturę ſubjecerunt, hoſpitibuſque ſe inhumaniores, quam erat factum à Criſſæis, exhibuerunt. Itaque Amphictyones de iis ſupplicium ſumſerunt, agrumque deo reddiderunt. Nunc quidem.... fanum Delphicum negligitur: antiquitus autem maximo opere fuiſſe cultum, cum theſauri de- [illegible] populis... apparati, in quos conſecratæ pecuniæ fuerunt repoſitæ, & opera artificum præſtantiſſimorum: tum Pythicum certamen, & multitudo vulgatorum oraculorum. Oraculum ipſum ajunt eſſe cavam profundè ſpecum, aditu non admodum lato: ex ea ſpiritum efferri furoris Divini efficacem: ſupra orificium tripodem ſitum ſublimem, quo conſcenſo Pythia ubi ſpiritum exceperit, carmine ſolutaque oratione ſortes ab ea pronunciari: porrò poëtas eſſe quoſdam fani adminiſtros, qui proſa oratione edita in

A ἡ μὲν πρότερον [2] ὑπὸ Κρισσαίου· [αὐτὴ δ' ἡ Κρίσσα,] ἡ δ' ὕστερον [3] ὑπ' Εὐρυλόχου τοῦ Θετταλοῦ κατὰ [4] τὸν Κρισσαῖον πόλεμον· εὐτυχήσαντες, γὰρ οἱ Κρισσαῖοι διὰ τὰ ἐκ τῆς Σικελίας, καὶ τῆς Ἰταλίας τέλη, πικρῶς ἐτελώνουν τοὺς ἐπὶ τὸ ἱερὸν ἀφικνουμένους, καὶ p. 419. παρὰ τὰ προστάγματα τῶν Ἀμφικτυόνων. Τὰ δ' αὐτὰ καὶ τοῖς Ἀμφισσεῦσι συνέβη· Λοκρῶν δ' εἰσὶν οὗτοι τῶν Ὀζολῶν· ἐπελθόντες γὰρ οὗτοι τήν τε Κρίσσαν ἀνέλαβον, καὶ τὸ πεδίον τὸ ὑπὸ τῶν Ἀμφικτυόνων ἀνιερωθὲν αὖθις κατεγεώργουν, καὶ χείρους ἦσαν B περὶ τοὺς ξένους [5] τῶν πάλαι Κρισσαίων. Καὶ τούτους οὖν ἐτιμωρήσαντο οἱ Ἀμφικτύονες, καὶ τῷ θεῷ [6] τὴν χάριν ἀπέδοσαν, [7] νῦν μὲν οὖν ..... ὠλιγώρηται δ' ἱκανῶς καὶ τὸ ἱερὸν, πρότερον δ' [8] ὑπερβαλλόντως ..... [illegible]σι δ' οἵ τε θησαυροὶ [9] οὓς καὶ δῆμοι * καὶ δυνάσται κατεσκεύασαν, εἰς οὓς καὶ χρήματα ἀνετίθεντο καθιερωμένα· καὶ ἔργα τῶν ἀρίστων δημιουργῶν, καὶ ὁ ἀγὼν ὁ Πυθικὸς, καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἱστορουμένων χρησμῶν. Φασὶ δ' εἶναι τὸ μαντεῖον, [10] ἄντρον κοῖλον κατὰ * βάθους, οὐ μάλα εὐρύστομον· ἀναφέ- C ρεσθαι δ' ἐξ αὐτοῦ πνεῦμα ἐνθουσιαστικόν· ὑπερκεῖσθαι δὲ τοῦ στομίου τρίποδα ὑψηλὸν, ἐφ' ὃν τὴν Πυθίαν ἀναβαίνουσαν, δεχομένην τὸ πνεῦμα, ἀποθεσπίζειν [11] ἔμμετρά τε καὶ ἄμετρα

* Vulgo, δῆμοι κατεσκεύασαν.

* Vulgo, βάθος.

1. *Circa prius à Criſſæis.*) Lego enim ἡ μὲν πρότερον ὑπὸ Κρισσαίων, αὐτὴ δὲ ἡ Κρίσσα ὕστερον. Sunt & alia mutilata, ſenſu interim utcunque liquente: quem conatus ſum in verſione exprimere, pro χάριν, χώραν legi. *Xyland.*

2. ὑπὸ Κρισσαίου) Aſſentior Xylandro legenti, ὑπὸ Κρισσαίων. In ſequentibus inducenda omnino ſunt illa verba: αὔτη δ' ἡ Κρίσσα, quod nihil aliud eſt quam gloſſema ſequentium, ἡ δ' ὕστερον. Præterea notandum eſt, Cirrham hanc vocatam olim fuiſſe Criſſam: itaque ab Homero appellari, ut eſt à Pauſania annotatum. *Caſaub.*

3. ὑπ' Εὐρυλοχου) Hic ob roboris præſtantiam Novus Achilles eſt appellatus. Euphorion, Ὁπλοτέρου τ' Ἀχιλῆος ἀκούομεν Εὐρυλόχοιο. Quare de eodem Eurylocho accipiendum arbitror diſtichon iſtud quod extat Ἀνθολογίας libro primo. c. v. no. 17.

Καλλιόπη πολύμυθε μελισσοξότου Ἑλικῶνος
Τίκτε μοι ἄλλον Ὁμηρὸν, ἐπεὶ μόλεν ἄλλος Ἀχιλλεύς.

Calliope facunda ab apibus depaſti Heliconis
Progigne mihi alium Homerum, quia advenit alius Achilles. Idem.

4. τὸν Κρισσαῖον πόλ.) Duo bella memorantur in Græcorum hiſtoriis, eandem ferè ob cauſam conflata atque geſta. Prius excitarunt Cirrhæi & Acragallidæ, γένη παρανομώτατα (ait Æſchines) ſuis in Apollinis templum & donaria ſceleribus. huic bello conſtat Solonem interfuiſſe: victiſque tandem Cirrhæis, eorum ager Deo conſecratus eſt, urbs diruta, portus obrutus, diræ etiam in eos conceptæ, qui huic Amphictyonum decreto unquam eſſent adverſaturi: quod tamen fecere multis poſt annis, Locri & Amphiſſenſes terram Deo ſacram occupantes, & γεωργοῦντες. Inde emerſit bellum quod Sacrum appellatur, de quo Diodorus libro XIX. Videtur autem Strabo rem confuſiùs paulò narrare, & duo hæc bella confundere. *Idem.*

5. τῶν πάλαι Κρισσαίων) An intelligit eos qui antiquam Criſſam, quæ poſtea Cirrha eſt denominata D habitabant? *Idem.*

6. τὴν χάριν ἀπέδοσαν) Omnino τὴν χώραν eſt legendum. *Idem.*

7. νῦν μεν οὖν...) Addidimus notas quibus indicaremus deeſſe aliquid. Putamus autem ita ſupplenda eſſe quæ deſunt: νῦν μὲν οὖν ὠλιγώρηται ταῦτα. ὠλιγώρηται δὲ καὶ τὸ ἱερόν. Repetitio ejuſdem vocis hunc quoque locum perdidit. *Idem.*

8. ὑπερβαλλόντως......) Hîc quoque aliquid deeſſe facile eſt videre. Deſideratur autem verbum ἐτιμήθη, aut ſimile. *Idem.*

9. οὓς καὶ δῆμοι) ut Spinetæ & Agyllæi, & in Gallis habitantes Maſſilienſes, aliique plures. *Idem.*

10. ἄντρον κοῖλον) Diodor. Siculus lib. XVI. graphicè admodum iſta deſcribit. *Idem.*

11. ἔμμετρά τε καὶ ἄμετρα) Olim quidem verſu fere reſpondebat ἡ Πυθία, rarò καταλογάδην: poſtea autem prorſa fere oratione reſpondit, rarò carmine: cujus rei cauſam quærit Plutarchus libro ſingulari, Περὶ τοῦ μὴ χρᾶν, &c. *Idem.*

ἐντείνειν δὲ καὶ ταῦτα εἰς μέτρον [1] ποιητάς τινας ὑπουργοῦντας τῷ ἱερῷ. [2] Πρώτην δὲ Φημονόην φασὶ γενέσθαι Πυθίαν· κεκλῆσθαι δὲ καὶ τὴν προφῆτιν οὕτω, καὶ τὴν πόλιν ἀπὸ τοῦ πύθεσθαι. [3] ἐκτετάσθαι δὲ τὴν πρώτην συλλαβὴν, [4] ὡς ἐπὶ τοῦ ἀθανάτου, καὶ ἀκαμάτου, καὶ διακόνου. Ἡ μὲν οὖν ἐπίνοια αὕτη τῆς τε τῶν πόλεων κτίσεως, καὶ τῆς τῶν κοινῶν ἱερῶν ἐκτιμήσεως. Καὶ γὰρ κατὰ πόλεις συνῄεσαν, καὶ κατ' ἔθνος φυσικῶς κοινωνικοὶ ὄντες· καὶ ἅμα τῆς παρ' ἀλλήλων χρείας χάριν, καὶ εἰς τὰ ἱερὰ τὰ κοινὰ ἀπήντων διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας, ἑορτὰς καὶ πανηγύρεις συντελοῦντες· φιλικὸν γὰρ πᾶν τοῦτο ἀπὸ τῶν ὁμοτραπέζων ἀρξάμενον, καὶ ὁμοσπόνδων καὶ ὁμοροφίων· ὅσῳ δὲ πλείων καὶ ἐκ πλειόνων ἐπιδημεῖ, τοσῷδε μεῖζον καὶ τὸ ὄφελος ἐνομίζετο. Ἡ μὲν οὖν ἐπὶ τὸ πλεῖστον τῷ ἱερῷ τούτῳ, διὰ τὸ χρηστήριον συνέβη, δόξαν τὴν ἀψευδεστάτῳ τῶν πάντων ὑπάρξαι· * προσελάβετο δέ τι καὶ ἡ θέσις τοῦ τόπου. Τῆς γὰρ Ἑλλάδος ἐν μέσῳ πώς ἐστι τῆς συμπάσης, τῆς τε ἐντὸς ἰσθμοῦ, καὶ τῆς ἐκτός· ἐνομίσθη δὲ καὶ τῆς οἰκουμένης, καὶ [5] ἐκάλεσαν τῆς γῆς ὀμφαλὸν, προσπλάσαντες

* Scripti προσελάβε.

A versus numeroſque redigant. Primæ Pythiæ nomen perhibetur Phemonoem: ajuntque Pythiæ & urbi nomen factum à percunctando, *quod eſt* πύθεσθαι, producta prima ſyllaba quod & in aliis factitatur vocabulis. Hoc ergo modo intelligitur, quomodo & urbes conditæ fuerint, & publica ſacrificia ſuam habuerint exiſtimationem. Etenim & civitates inter ſe, & gentes inter ſe conveniebant, cùm natura ad communicationem ferri, tum utilitatum invicem percipiendarum gratia: iiſdemque de cauſis & ad ſacrificia communia, feſtoſque dies & ſolennitates celebrandas coibant. B Ad amicitiam quippe conducit, quidquid à menſa, libationum, contuberniique proficiſcitur communitate, quod quanto majus eſt, & quanto per plures pervagatur, tanto etiam majore cum utilitate conjunctum habetur. Quamquam vero Delphico fano majorem honoris tanti partem oraculum comparavit, omnium minimè fallax exiſtimatum: tamen ſitus quoque loci nonnihil contulit. Sunt enim Delphi fere in medio ſiti totius Græciæ, quæ & extra iſthmum & intra eſt: quinetiam in medio totius terrarum orbis jacere quidam ſenſerunt, terræque umbilicum dixerunt: fabulam inſuper C

1. ποιητάς τινας ὑπουργοῦντας τῷ ἱερῷ.) Meminit Plutarchus his verbis de Pyth. Oracul. T. II. p. 407. Πολλῶν δὲ ἦν ἀκούειν ὅτι ποιητικοί τινες ἄνδρες ἐκδεχόμενοι τὰς φωνὰς καὶ ὑπολαμβάνοντες ἔτι κάθηνται περὶ τὸ χρηστήριον, ἔπη καὶ μέτρα καὶ ῥυθμοὺς οἷον ἀγγεῖα τοῖς χρησμοῖς, ἐκ τοῦ προστυχόντος περιπλέκοντες. i. e. *Multos quoque audiviſſes, qui dicerent poëtas quoſdam etiamnum apud oraculum deſidere qui voces exciperent, iiſque ſubito verſus & numeros tamquam vaſa quædam circumplicarent.* Caſaub.

2. Πρώτην δὲ Φημονόην) Præterea quia hexametro carmine oracula reſpondebantur, dicitur hæc prima carmine hexametro ceciniſſe: Pauſanias Lib. x. c. 5. Μεγίστη δὲ καὶ παρὰ πλείστων εἰς Φημονόην δόξα ἐστίν, ὡς πρόμαντις γένοιτο ἡ Φημονόη τοῦ θεοῦ πρώτη, καὶ πρώτη τὸ ἑξάμετρον ᾖσε. i. e. *Maxima vero fuit nominis celebritate Phemonoe, ut quæ Dei interpres prima fuerit, prima etiam ſenariis* longioribus *oracula decantarit.* Id.

3. ἐκτετάσθαι δὲ τὴν πρ.) Contra analogiam ut videtur, quum prima vocis πυθέσθαι corripiatur. Euripides, σοῦ δ' ἂν πυθέσθαι καὶ κλύειν βουλοίμεθ' ἄν. Hoc annotat Strabo quia alii quum viderent τὴν ἔκτασιν hujus ſyllabæ, malebant ἀπὸ τοῦ πύθεσθαι, quod eſt putreſcere, deduci: cujus verbi primam Homerus producit: indeque tum loci nomen tum dei eſſe derivatum affirmat in hymno Apollinis. *Idem.*

4. ὡς ἐπὶ τοῦ ἀθανάτου) hoc eſt, poëtica licentia. Priorum duarum vocum exempla paſſim apud omnes poëtas occurrunt: vocis διάκονος habentis α productum exempla apud multos extant. Æſchylus Promethео τὸν τοῦ τυράννου τοῦ νέου διάκονον. Sophocles Philoctete.
--- τῇ δ' ὑπὸ στέγῃ μόνον διακονεῖσθαι.
Sic apud Euripidem, Anacreontem & Ariſtophanem non ſemel. Verumtamen non in hac voce tantum τὸ τῆς διὰ α producitur, ſed etiam in aliis. Euripides Medea, τερπνὸν διάγειν βίοτον, ἐγγελῶν ἐμοί. Theognis Πειθόμενος χαλεπῇ Κύρνε διαβολίῃ. *Idem.*

5. ἐκάλεσαν τῆς γῆς ὀμφαλὸν) Longum ſit eorum locos proferre à quibus ita ille locus vocatur. Apud Sophoclem quidem bis in Oedipo tyranno, ab Euripide in Medea, in Iphigenia poſteriore & alibi: à Plutarcho, initio libri de oraculorum defectu, Livius libro XXXVIII. cap. 48. *Etiam Delphos quondam commune humani generis oraculum, umbilicum orbis terrarum, Galli ſpoliaverunt.* Pauſanias Lib. x. cap. 16. Τὸν δὲ ὑπὸ Δελφῶν καλούμενον ὀμφαλὸν, λίθου πεποιημένον λευκοῦ, τοῦτο εἶναι τὸ ἐν μέσῳ γῆς πάσης αὐτοὶ λέγουσιν οἱ Δελφοί, καὶ ἐν ᾠδῇ τινι Πίνδαρος ὁμολογοῦντά σφισιν ἐποίησε. *Jam qui à Delphis Umbilicus vocatur, è candido marmore, eſſe cum ajunt medium terræ univerſæ* punctum. *Congruunt cum hac* D *opinione, quæ in quodam carmine cecinit Pindarus.* [Vide odam quartam & ſextam Pythionicarum.] Porrò de nominis hujus ratione quæ diſputat Varro lib. de lingua Latina VI. frivola meo judicio ſunt, & pleriſque ejuſdem ſimillima. Cur enim non probat dictam urbem Delphorum ὀμφαλὸν γῆς eam ob cauſam quam reliqui afferunt? Non ignoro equidem viris mathematicis ægre id grammaticos eſſe perſuaſuros: ita tamen ſenſiſſe primos hujus appellationis auctores vel ex eo intelligas, quod ſimilem ob cauſam Peloponneſi locum quendam ὀμφαλὸν appellarunt, Πελοποννήσου πάσης μέσον, inquit Pauſan. II. c. 13. & in Sicilia quoque prata circa Ennam ubi Proſerpina fuiſſe fertur cùm à Plutone rapta eſt, quia medium Siciliæ occupare credebantur, ideo Siciliæ umbilicus appellabantur: auctor Diodorus Siculus libro quinto [itemque M. Tullius actionis ſecundæ in Verrem libro quarto c. 48.] Ætoli apud Livium lib. XXXV. c. 18. umbilicum Græciæ dicuntur incolere. *Idem.*

1. οἱ

commenti, quæ apud Pindarum quoque refertur, ibi locorum conveniſſe duas aquilas (*alii corvos ajunt*) à Iove emiſſas, alteram ab ortu, ab occaſu alteram Solis. Monſtratur etiam umbilicus quidam in eo templo faſciis velatus, inque eo duæ imagines iſtius fabulæ. Tantam ob Delphorum opportunitatem, cùm facilè eò maximè è vicinia conventum fuit: tum Amphictyonicum etiam collegium inſtitutum fuit, quod & de publicis conſultaret rebus & templi communem ſuſtineret procurationem: quod accurata indigebat cuſtodia atque ſanctimonia, multis ibi pecuniis, multis depoſitis donariis. Antiquiora ſanè ignorantur. Sed Acriſius primus memoratur, qui Amphictyonum ordinem inſtituerit, & urbes definiverit quibus eo in conſeſſu locus eſſet: ſingulisque ſuffragii lationem tribuerit, aliis pro ſe, aliis cum una aut pluribus aliis communicata ſententia: judicia etiam ordinaſſe, quibus urbium inter ſe lites diſceptarentur. Poſtea temporis plures ſunt factæ conſtitutiones: donec illud quoque abolitum eſt collegium, itidem ut Achæorum. Principio conveniſſe dicuntur XII. civitates, quarum quævis ſuum mitteret legatum, Pylagoram dictum: conveniebatur bis per annum, ſcilicet vere & autumno: poſtmodo plures etiam civitates ſe adjunxerunt. Concilium Pylæam nominabant, vernum & autumnale: qui ad Pylas (*hoc eſt Portas*) conveniebant, quæ etiam à calidis aquis Thermopylæ appellantur. Cereri ſacrificabant Pylagoræ. Atque initio quidem oraculo vicini dumtaxat utebantur: inſecutis deinde temporibus etiam procul advenere, qui oraculum conſulerent, & dona è longinquis ſunt miſſa regionibus, theſaurique conditi: ut à Crœſo, patre ejus Alyatta, Italis Siculiſque nonnullis.

A καὶ μῦθον, [1] ὅν φησι Πίνδαρος. ὅτι συμπέσοιεν ἐνταῦθα οἱ ἀετοὶ, οἱ ἀφεθέντες ὑπὸ τοῦ Διὸς, ὁ μὲν ἀπὸ τῆς δύσεως, ὁ δ᾽ ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς· οἱ δὲ κόρακας φασί. δείκνυται δὲ p. 420.
καὶ ὀμφαλός τις ἐν τῷ ναῷ τεταινιωμένος, καὶ ἐπ᾽ αὐτῷ αἱ δύο εἰκόνες τοῦ μύθου. Τοιαύτης δὲ τῆς εὐκαιρίας οὔσης τῆς περὶ τοὺς Δελφοὺς, συνῄεσάν τε ῥᾳδίως ἐκεῖσε· μάλιστα δ᾽ οἱ ἐγγύθεν· καὶ δὴ καὶ τὸ Ἀμφικτυονικὸν σύστημα ἐκ * τούτου συνετάχθη, περί τε τῶν κοινῶν βουλευσόμενον, καὶ τοῦ ἱεροῦ τὴν ἐπιμέλειαν ἕξον κοινοτέραν· ἅ τε καὶ χρημάτων ἀποκειμένων πολλῶν, καὶ ἀναθημάτων, φυλακῆς, καὶ ἁγιστείας * δεομένου μεγάλης. [2] Τὰ
B πάλαι μὲν οὖν ἀγνοεῖται. Ἀκρίσιος δὲ τῶν μνημονευομένων πρῶτος διατάξαι δοκεῖ τὰ περὶ τοὺς Ἀμφικτύονας, καὶ πόλεις ἀφορίσαι τὰς * μετασχούσας τοῦ συνεδρίου, καὶ ψῆφον ἑκάστῃ δοῦναι, τῇ μὲν καθ᾽ αὑτὴν, τῇ δὲ μεθ᾽ ἑτέρας, ἢ μετὰ πλειόνων· ἀποδεῖξαι δὲ καὶ τὰς Ἀμφικτυονικὰς δίκας, ὅσαι πόλεσι πρὸς πόλεις εἰσίν· ὕστερον δ᾽ ἄλλαι πλείους διατάξεις γεγόνασιν, [3] ἕως κατελύθη καὶ τοῦτο τὸ σύνταγμα, καθάπερ καὶ τὸ τῶν Ἀχαιῶν. Αἱ μὲν οὖν [4] πρῶται * δώδεκα συνελθεῖν λέγονται πόλεις· ἑκάστη δ᾽ ἔπεμπε Πυλαγόραν, δὶς κατ᾽ ἔτος οὔσης τῆς συνόδου,
C ἔαρός τε καὶ μετοπώρου· ὕστερον δὲ καὶ πλείους συνῆλθον πόλεις. [5] τὴν δὲ σύνοδον Πυλαίαν ἐκάλουν, τὴν μὲν ἐαρινὴν, τὴν δὲ μετοπωρινὴν, ἐπειδὴ ἐν Πύλαις συνήγοντο, ἃς καὶ Θερμοπύλας καλοῦσιν· ἔθυον δὲ τῇ Δήμητρι οἱ Πυλαγόραι. [6] Τὸ μὲν οὖν ἐξ ἀρχῆς τοῖς ἐγγὺς μετῆν καὶ τούτων τοῦ μαντείου, ὕστερον δὲ καὶ οἱ πόῤῥωθεν ἀφικνοῦντο, καὶ ἐχρῶντο τῷ μαντείῳ, καὶ ἔπεμπον δῶρα, καὶ θησαυροὺς κατεσκεύαζον, καθάπερ Κροῖσος, καὶ ὁ πατὴρ Ἀλυάττης, καὶ Ἰταλιωτῶν τινες, καὶ Σικελοί.

* Scripti, τούτων.

* Scripti δεομένων.

* Scripti, μετεχούσας.

* Scripti δυοκαίδεκα.

1. ὅν φησὶ Πίνδαρος) Locus Pindari, quem innuit Strabo, hodie non extat: Meminit tamen ejus rei Pythionicar. Ode IV. ubi vide Schol. Meminere & alii auctores & Claudianus, Prolog. in Paneg. de Mall. Theod. conſul.

Juppiter, ut perhibent, ſpatium cum diſcere vellet
Naturæ, regni neſcius ipſe ſui,
Armigeros utrinque duos æqualibus alis,
Miſit ab Eois, occiduiſque plagis.
Parnaſſus geminos fertur junxiſſe volatus:
Contulit alternas Pythius axis aves. Caſaub.

2. Τὰ πάλαι μὲν) Quæ de Amphictyone Deucalionis filio: τῆς Ἀμφικτυονίας ut fertur auctore dicuntur. *Id.* De Amphictyonum Concilio doctiſſimam diſſertationem nuperrime edidit A. van Dalen, poliater Harlemenſ. vir in omni recto ſtudio, & humanitate verſatiſſimus.

3. ἕως κατελύθη) A quo? Non enim ab Auguſto, teſte Pauſania. An ipſum per ſe διελύθη κατ᾽ ὀλίγον, ut de Achæis ſupra dictum eſt? *Idem.*

4. πρῶται δώδεκα) Has Pauſanias enumerat L. x. c. 8.

& paulò aliter Harpocration, quos conſule. *Idem.*

5. τὴν δὲ σύνοδον Πυλαίαν ἐκ.) Sophoclis ſcholia
D in hæc poetæ verba, (Trachin. ℣. 648)

ἐνθ᾽ Ἑλλάνων ἀγοραὶ
Πυλάτιδες καλέονται i. e.
Ubi Græcorum conventus aguntur
Quibus à Thermopylis nomen eſt referunt ex Agathone Pyladem primum omnium ab Amphictyonibus fuiſſe judicatum poſt cædem Clytemnæſtræ: indeque τὴν σύνοδον παλίαν eſſe appellatam: vel (inquiunt) quia locus ille ubi conveniebant, erat quaſi πύλαι Ἑλλάδος. Alii Pylas illum locum vocatum fuiſſe volunt διὰ τὸ στενὴν εἶναι ταύτην τὴν εἴσοδον ἀπὸ Θετταλίας εἰς τὴν Φωκίδα πορευομένοις, quorum ſententia vera eſt: ſic Pylæ Ciliciæ, & aliæ dictæ. vide mox. *Idem.*

6. Τὸ μὲν οὖν) Deeſt aliquid: Apparet ſententiam eſſe hanc, initio oracula Delphica ſolitos conſulere, non alios quam vicinos populos, quibus & ἀμφικτυονίας μετῆν: poſtea auctum nomen oraculi. *Idem.*

Ἐπίφθονος δ' ὢν ὁ πλοῦτος, δυσφύλακτός A ἐστι, κἂν ἱερὸς ᾖ. νυνὶ γέ τοι πενέστατόν ἐστι τὸ ἐν Δελφοῖς ἱερόν· χρημάτων δὲ χάριν, τῶν ἀναθημάτων τὰ μὲν ἦρται, τὰ δὲ πλείω μένει· πρότερον δὲ πολυχρήματον ἦν τὸ ἱερόν· [1] καθάπερ Ὅμηρός τε εἴρηκεν·

Iliad. ι. ℣. 404. Οὐδ' ὅσα λάϊνος οὐδὸς ἀφήτορος ἐντὸς ἐέργει.

Φοίβου Ἀπόλλωνος Πυθοῖ ἐνὶ πετρηέσσῃ.

καὶ οἱ θησαυροὶ δηλοῦσι, καὶ ἡ σύλησις ἡ γενηθεῖσα ὑπὸ τῶν Φωκέων· ἐξ ἧς ὁ Φωκικὸς καὶ ἱερὸς καλούμενος ἐξήφθη πόλεμος. [2] Αὕτη μὲν οὖν ἡ σύλησις * γέγονε κατὰ Φίλιππον τὸν Ἀμύντου. [3] Προτέραν δ' ἄλλην ἐπινοοῦσιν ἀρχαίαν, ἣ B τὸν ὑφ' Ὁμήρου λεγόμενον πλοῦτον ἐξεφόρησεν· οὐδὲ γὰρ ἴχνος αὐτοῦ σωθῆναι πρὸς τοὺς ὕστερον χρόνους, ἐν οἷς οἱ περὶ Ὀνόμαρχον καὶ Φάϋλλον ἐσύλησαν τὸ ἱερὸν, ἀλλὰ τὰ μὲν ...... νεώτερα ἐκείνων εἶναι τῶν χρημάτων· ...... λέγει δὲ καὶ .... ἀποκεῖσθαι γὰρ ἐν θησαυροῖς ἀπὸ λαφύρων ἀνατεθέντα, ἐπιγραφὰς σώζοντα, ἐν αἷς καὶ οἱ ἀναθέντες. Γύγου γὰρ καὶ Κροίσου καὶ Συβαριτῶν καὶ Σπινητῶν τῶν περὶ Ἀδρίαν, καὶ οὕτως ἐπὶ τῶν ἄλλων οὐ ...... ἥκοι τὰ παλαιὰ χρήματα ἀναμεμίχθαι· καὶ ἄλλοι τόποι διασημαίνουσιν ὑπὸ τούτων σκευωρηθέντες τῶν ἀνδρῶν. Ἔνιοι δὲ τὸν ἀφήτορα δεξάμενοι λέγεσθαι θησαυρὸν, ἀφήτορος δ' οὐδὸν, τὸν κατὰ γῆς θησαυρισμὸν, ἐν τῷ ναῷ κατορύχθαι φασὶ τὸν πλοῦτον, ἐκεῖνον, καὶ τοὺς περὶ τὸν Ὀνόμαρχον ἐπιχειρήσαντας ἀνασκάπτειν νύκτωρ, σεισμῶν γενομένων μεγάλων, [5] ἔξω τοῦ ναοῦ * πέτεσθαι, καὶ παύσασθαι τῆς ἀνασκαφῆς· ἐμβαλεῖν δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις φόβον τῆς τοιαύτης ἐπιχειρήσεως. * [6] Τῶν δὲ .... τὸν μὲν πτέρινον, εἰς τοὺς μύθους τακτέον· [7] τὸν δὲ δεύτερον, Τροφωνίου καὶ Ἀγαμήδους ἔργον φασί·

* Scripti γεγένηται.

p. 421.

* Scripti, φυγεῖν,

* In manuſſ. τῶν δὲ νωτὸν τὸν δὲ πέτρινον, corrupte.

A Cæterum divitiæ quia invidiæ ſunt obnoxiæ, difficulter cuſtodiuntur, etiamſi ſacræ ſint. Nunc quidem pauperrimum eſt Delphicum templum: & pecuniæ cauſa quædam ſublata ſunt donaria, pleraque reſtant. Priſcis temporibus opulentum admodum fuit: quod & Homerus docet:

Saxea nec quantas divini limina Phœbi
Complectuntur opes intra Delphos ſcopuloſos:

& theſauri oſtendunt, & direptio à Phocenſibus facta, unde Phocicum ſive Sacrum exarſit bellum: ea facta eſt tempore Philippi Amyntæ F. Aliam B autem ea priorem ſentiunt antiquitus eveniſſe, quæ divitias ab Homero commemoratas egeſſerit: quarum ne veſtigium quidem ad poſteriores pervenerit, & eam tempeſtatem, qua Onomarchus & Phayllus templum deprædati su[illegible] nam alias pecunias iis eſſe [illegible] ...... dicit autem & ..... Repoſita enim eſſe in theſauris donaria, incolumibus adhuc inſcriptionibus, quibus dedicatores indicantur. Gygis enim & Crœſi, & Sybaritarum, & Spinetarum qui ad Adriam accoluerunt, & ſic de reliquis non ...... venerit, veteres divitias fuiſſe permixtas: idque alia etiam loca demon- C ſtrant à prædonibus perfoſſa. Alii in Homeri verſibus ἀφήτορα theſaurum intelligunt, & [4] aphetoris limen, theſaurum in terra abditum: ajuntque opes iſtas in templo fuiſſe defoſſas: Onomarchum autem cum ſociis noctu aggreſſum eas effodere, magnis obortis terræ motibus, è templo profugiſſe, & finem fodiendi feciſſe: alios quoque hoc eventu à ſimili conatu fuiſſe deterritos. De altaribus, id quod è pennis conſtitiſſe dicitur, inter fabulas reponi par eſt. Secundum, opus Agamedis & Trophonii eſſe ajunt.

1. καθάπερ Ὅμηρος) Itemqe Callimachus hymno in Apollinem, ℣. 35.

Καί κε πολυκτέανος Πυθῶνι κε τεκμήραιο.

Et omnium rerum copia affluit: id quod ex *Delphis colligas*. Caſaub.

2. Αὕτη μὲν οὖν ἡ σύλ.) Vide Diod. lib. XIX. *Idem*.

3. Προτέραν δὲ ἄλλην ἐπινοοῦσιν ἀρχαίαν, ἣ τὸν λεγόμενον ὑφ' Ὁμήρου πλοῦτον ἐξεφόρησεν. *Aliam autem ea priorem ſentiunt antiquitus eveniſſe, quæ divitias ab Homero commemoratas egeſſerit.*) Ea facta eſt ab Eurymacho Phlegyarum rege, ut ex Pherecyde ait Didymus, vel quicunque cenſetur auctor breviorum ſcholiorum ad Homerum, ad Iliad. γ verſu 301. *Palmer*.

4. *Aphetoris limen.*) Cùm correxiſſem ſic è conjectura, inveni deinde apud Euſtathium in verba Homeri citata ſic legi. Reliqua ſine libro emendare non licet. *Xyland.*

5. ἔξω τοῦ ναοῦ πέτεσθαι) Manuſcripti φυγεῖν, nec convenit hîc πέτεσθαι. *Caſaub.*

D 6. Τῶν δὲ τόν.) Fortaſſe τῶν δὲ βωμῶν. τὸν μέν. de Delphicis pecuniis & opibus vide Diodorum Siculum lib. XVI. & alios. Machæreum alibi Macarium legi, niſi memoria labor. *Xyland.*

6. Τῶν δὲ ..... τὸν μὲν πτέρινον) Errat Xylander cum putat legendum eſſe Τῶν δὲ Βωμῶν. Non enim hîc de aris Delphicis agit Strabo, ſed varia templa Apollini extructa recenſet. Quare legendum eſt τῶν δὲ ναῶν, τὸν μὲν πτ. Docet id Pauſan. L.x.c.5. qui & ipſe templa Apollinis Delphica enumerans unum recenſet, quod ædificaſſe è ſuo melle & alis ſuis apes credebantur: quanquam alii πτέρινον malebant vocatum eſſe ab architecto Ptera. De hoc templo loquitur Strabo. (Emenda hinc locum Stobæi pag. 185.) *Caſaub.*

7. τὸν δὲ δεύτερον) Hæc quoque refert Pauſanias Lib.x.c.5. eſtque illi quartum, non ſecundum. At Strabo omiſit quod ille primum commemorat, & tertium. Meminit & Homerus hymno in Apollinem, Trophonii atque Agamedis. *Idem.*

1. τὸν

In luco ſepulchrum viſitur Neoptolemi, Achillis F. oraculi juſſu factum, interfecti à Machæreo Delpho viro id factum fabulæ ferunt, quòd Pyrrhus pœnas à deo paternæ cædis poſceret: eſt autem probabile, cum opes templi cùm invaderet, necatum. Hujus Machærei è ſtirpe poſtea natum ferunt Branchum, qui templo apud Didyma præfuit. Certamen apud Delphos antiquitus fuit citharœdorum, pœanem in laudem dei canentium: inſtitutum à Delphis poſt Criſſæum bellum. Sub Eurylocho autem Amphictyones equeſtrem & gymnicam concertationem inſtituerunt, corona victori præmii loco propoſita: & Pythia nominaverunt. Adjecerunt autem citharœdis tibicines, & qui cithara luderent ſive cantu, modularenturque carmen, quod nomos *ſive modus* Pythius dicebatur. Quinque ſunt ejus partes: anacruſis, ampeira, Katakeleuſmus, jambi & dactyli, ſyringes *ſeu fiſtulæ ſibilæ*. Carmen compoſuit Timoſthenes ſecundi Ptolemæi claſſi præfectus, qui de portubus volumen compoſuit decem libris conſtans. Vult autem Apollinis adverſus draconem certamen celebrari eo carmine: & anacruſin ſignificare præludium: ampeiran certaminis initium: catakeleuſmon ipſam pugnam: iambum & dactylum pæanem qui victoriæ accinitur, talibus *modis ſive* rythmis,

A [1] τὸν δὲ νῦν Ἀμφικτύονες κατεσκεύασαν. [2] Δείκνυται δὲ ἐν τῷ τεμένει τάφος Νεοπτολέμου κατὰ χρησμὸν γενόμενος, Μαχαιρέως Δελφοῦ ἀνδρὸς ἀνελόντος αὐτόν· ὡς μὲν ὁ μῦθος, δίκας αἰτοῦντα τὸν θεὸν τοῦ πατρῴου φόνου· ὡς δὲ τὸ εἰκὸς, ἐπιθέμενον τῷ ἱερῷ. Τοῦ δὲ Μαχαιρέως ἀπόγονον φασὶ Βράγχον τὸν προστατήσαντα τοῦ ἐν Διδύμοις ἱεροῦ. [3] ἀγὼν δὲ ὁ μὲν ἀρχαῖος ἐν Δελφοῖς κιθαρῳδῶν ἐγενήθη, παιᾶνα ᾀδόντων εἰς τὸν θεόν· * [4] ἔθηκαν δὲ Δελφοὶ μετὰ τὸν * Κρισσαῖον πόλεμον· [5] οἱ δ' Ἀμφικτύονες ἱππικὸν καὶ
B γυμνικὸν ἐπ' Εὐρυλόχου διέταξαν στεφανίτην, καὶ πύθια ἐκάλεσαν· προσέθησαν δὲ τοῖς κιθαρῳδοῖς αὐλητάς τε καὶ κιθαριστὰς χωρὶς ᾠδῆς, ἀποδώσοντάς τι μέλος, ὃ καλεῖται νόμος πυθικός· [6] πέντε δ' αὐτοῦ μέρη ἐστὶν, ἀνάκρουσις, ἄμπειρα, κατακελευσμὸς, ἴαμβοι καὶ δάκτυλοι, σύριγγες· Ἐμελοποίησε μὲν οὖν Τιμοσθένης ὁ ναύαρχος τοῦ δευτέρου Πτολεμαίου, [7] ὁ καὶ τοὺς λιμένας συντάξας ἐν δέκα βίβλοις· βούλεται δὲ τὸν ἀγῶνα τοῦ Ἀπόλλωνος τὸν πρὸς τὸν δράκοντα διὰ τοῦ μέλους ὑμνεῖν· ἀνάκρουσιν μὲν τὸ προοίμιον
C δηλῶν· ἄμπειραν δὲ τὴν πρώτην κατάπειραν τοῦ ἀγῶνος· κατακελευσμὸν δὲ αὐτὸν τὸν ἀγῶνα· ἴαμβον δὲ καὶ δάκτυλον τὸν ἐπιπαιωνισμὸν * τὸν ἐπὶ τῇ νίκῃ μετὰ τοιούτων ῥυθμῶν,

* Suſpectus locus.
* Scripti Κρίσσου
* Manuſſ. τὸν γινόμενον ἐπί.

1. *τὸν δὲ νῦν Ἀμφικτ.*) Pauſan. x. 24. Lib. x. c. 5. *Τὸν δὲ ἐφ' ἡμῶν τῷ θεῷ ναὸν, ᾠκοδόμησαν μὲν ἀπὸ τῶν ἱερῶν οἱ Ἀμφικτύονες χρημάτων, ἀρχιτέκτων δέ τις Σπίνθαρος ἐγένετο αὐτοῦ Κορίνθιος. Quod hac ætate exſtat, erexerunt de ſacra pecunia Amphictyones. Ejus operis architectus fuit Spintharus Corinthius.* Caſaub.

2. *δείκνυται δὲ*) Pauſan. x. c. 24. & *τάφον* Neoptolemi commemorat, & hoc amplius *ἑστίαν ἐφ' ᾗ Νεοπτόλεμον τὸν Ἀχιλλέως ὁ ἱερεὺς ἀπέκτεινεν.* Alii ab Oreſte volunt occiſum: Lege Euripidis Andromachen, & Heliodorum libro ſecundo. *Idem.*

3. *ἀγὼν δὲ ὁ μὲν ἀρχ.*) Scholia Pindarica, *μόνον δὲ κιθαρῳδῶν ἀγωνιζομένων τὸ παλαιὸν ἐποίησεν ὁ Εὐρύλοχος καὶ τὰ ἕτερα ὑπάρχειν ἀγωνίσματα. Idem.*

4. *ἔθηκαν δὲ Δελφοὶ*) Locus obſcurus & meo judicio perturbatus. Xylander dici putat, à Delphis inſtitutum eſſe hoc certamen primum: Sed quod adjicitur de bello Criſſæo non ſinit nos de prima Pythiorum inſtitutione hæc accipere: Nam id ab Eurylocho geſtum eſt: cujus temporibus ordinatos eſſe hos ludos ab Amphictyonibus ſubdit. Ego non dubito locum eſſe corruptum. *Idem.*

4. *Ἔθηκαν δὲ Δελφοὶ μετὰ τὸν Κρισσαῖον πόλεμον. Inſtitutum à Delphis poſt Criſſæum bellum.*) Notavit aſteriſcis hunc locum doctiſſimus commentator, & cenſet eſſe corruptum. Jure equidem, ſed ſi mutes τὸ Κρισσαῖον in Κιρραῖον, conſtabit narrationi ſua veritas, & omnia erunt plana. Nam ſupra pag. 418. dicit Cirrham ſubverſam fuiſſe à Criſſæis: Criſſam vero poſtea ab Eurylocho. Sed, ne quid diſſimulem, miror neminem alium de illo Cirrhæ excidio à Criſſæis meminiſſe, & locus Strabonis non eſt ſine dubio. *Palmer.*

5. *οἱ δ' Ἀμφικτύονες*) In ſcholiis Pindaricis iſta leguntur, *Οἱ Ἀμφικτύονες ἐλθόντες εἰς τὴν Κρίσσαν μετὰ τῶν ἄλλων συμμάχων, καὶ κύριοι αὐτῶν γενόμενοι, διέθηκαν ἕτερον ἀγῶνα ἐν ᾧ καὶ αὐληταὶ ἠγωνήσαντο. Caſaub.*

6. *πέντε δ' αὐτοῦ μέρη*) Quæ ſequuntur nuſquam
D alibi memini legere: videntur quidem ſimilia quædam docere interpretes Pindari in *προλεγομένοις* ad *Πυθιονίκ.* Nam *πεῖρον* vocare videntur quam noſter *ἄμπειραν* (pro *ἀνάπειραν*, ut *ἀμβάτης* pro *ἀναβάτης*; etiam apud Xenophon. extat autem vox *ἀνάπειρα* apud Plut. *περὶ Μουσικῆς*: ſed alio ſenſu.) & *σύριγμα*, quod hic *σύριγγας*: ſed neque ille locus integer mihi videtur eſſe, neque prorſus inter eos convenit: Conferat tamen ſtudioſus lector. [Pollux quoque lib. iv. cap. 10. ſub finem, fuſe horum meminit.] *Idem.*

7. *ὁ καὶ τοὺς λιμένας συντάξας ἐν δέκα β.*) Laudatur hoc opus à Strabone paſſim: itemque aliis: ſed auctoris nomen non uno loco reperitur corruptum, ut apud Apollonii ſcholiaſten, ubi *Δημοσθένης* eſt ſcriptum: & Æſchyli, ubi *Τιμόξενος περὶ λιμνῶν* duplici errore. *Idem.*

p. 422. [1] ὧν ὁ μὲν * ὕμνοις, οἰκεῖος ἐστὶν, ὁ δ' ἴαμβος A [2] κακισμοῖς καὶ τὸ ἰαμβίζειν· σύριγγες δὲ τὴν ἔκλειψιν τοῦ θηρίου μιμουμένων, ὡς ἂν καταστρέφοντος εἰς ἐσχάτους τινὰς συριγμούς. [3] Ἔφορος δ' ᾧ τὸ πλεῖστον * χρώμεθα διὰ τὴν περὶ ταῦτα ἐπιμέλειαν, καθάπερ [4] καὶ Πολύβιος μαρτυρῶν τυγχάνει, ἀνὴρ ἀξιόλογος, δοκεῖ μοι τἀναντία ποιεῖν ἔσθ' ὅτε τῇ προαιρέσει καὶ ταῖς * ἐξ ἀρχῆς ὑποσχέσεσιν. Ἐπιτιμήσας γοῦν τοῖς φιλομυθοῦσιν ἐν τῇ τῆς ἱστορίας γραφῇ, καὶ τὴν ἀλήθειαν ἐπαινέσας, προστίθησι τῷ περὶ τοῦ μαντείου τούτου λόγῳ, σεμνήν τινα ὑπόσχεσιν, ὡς πανταχοῦ μὲν ἄριστον νομίζει τ' ἀληθὲς, μάλιστα δὲ κατὰ τὴν ὑπόθεσιν B ταύτην· ἄτοπον γὰρ, εἰ περὶ μὲν τῶν ἄλλων ἀεὶ τὸν τοιοῦτον τρόπον διώκομεν, φησί· περὶ δὲ τοῦ μαντείου λέγοντες, ὃ πάντων ἐστὶν ἀψευδέστατον, τοῖς οὕτως ἀπίστοις καὶ ψευδέσι χρησόμεθα λόγοις. Ταῦτα δ' εἰπὼν, ἐπιφέρει παραχρῆμα, ὅτι ὑπολαμβάνουσι κατασκευάσαι τὸ μαντεῖον Ἀπόλλωνα [5] μετὰ Θέμιδος, ὠφελῆσαι βουλόμενον τὸ γένος ἡμῶν. Εἶτα τὴν ὠφέλειαν εἰπὼν, ὅτι εἰς ἡμερότητα προυκαλεῖτο, καὶ ἐσωφρόνιζε τοῖς μὲν χρηστηριάζων, καὶ τὰ μὲν προστάττων, τὰ δ' ἀπαγορεύων, τοὺς δ' οὐδ' ὅλως προσιέμενος· ταῦτα δὲ διοικεῖν νομίζουσι (φησὶν) αὐτὸν, οἱ μὲν αὐτὸν τὸν θεὸν σωματοειδῆ γινόμενον, C οἱ δ' ἀνθρώποις ἔννοιαν παραδιδόντα τῆς ἑαυτοῦ βουλήσεως. Ὑποβὰς δὲ, περὶ τῶν Δελφῶν οἵτινές εἰσι διαλεγόμενος, φησὶ τὸ παλαιὸν Παρνασσίους τινὰς αὐτόχθονας καλουμένους οἰκεῖν τὸν Παρνασσόν· καθ' ὃν χρόνον τὸν Ἀπόλλωνα τὴν γῆν ἐπιόντα, ἡμεροῦν τοὺς ἀνθρώπους, ἀπό τε τῶν * ἀνημέρων καρπῶν καὶ τῶν βίων, [6] ἐξ Ἀθηνῶν ὁρμηθέντα ἐπὶ Δελφοὺς, ταύτην ἰέναι τὴν ὁδὸν, ἣ νῦν Ἀθηναῖοι τὴν Πυθιάδα πέμπουσι·

* Sic eſt legendum. Vulgò ὕμνος & καικισμοῖς.

* Manuſſ. προσχώμεθα.

* Scripti, ἐν ἀρχαῖς.

* Vulgò ἡμέρων.

A quorum hymnus quidem proprius ſit, jambus autem..... & jambizare: fiſtulas autem mortem imitatas ſerpentis, vitam cum ſibilis quibuſdam finientis. Ephorus, quo plurimum utimur ob diligentiam in talibus rebus (quod & Polybius teſtatur, vir magnæ auctoritatis) videtur mihi nonnunquam contrarium ejus facere, quod ab initio inſtituerat ac promiſerat. Cùm enim inſectatus eſſet eos, qui in ſcriptione hiſtoriæ fabulis gaudent admiſcendis, ver[illegible]que laudibus vexiſſet: ſermoni de hoc oraculo promiſſum adjicit gravitatis plenum, ſe cùm alias veritatem maximi B facere, tum vel apprimè in hoc argumento: Abſurdum enim eſt (inquit) ſi veritatem aliis in rebus ſectantes, de oraculo dicturi omnium veraciſſimo, ita incredibilibus & falſis utamur n[illegible] rationibus. His ſtatim ſubjicit o[illegible]nem receptam eſſe, Apollinem cum [illegible]mide oraculum iſtud condidiſſe, cùm prodeſſe noſtro generi vellet: atque utilitatem exprimit, nempe eum homines ad manſuetudinem, & modeſtiam provocaſſe, dum aliis oracula edens vel mandaret aliquid vel interdiceret, alios omnino arceret. Hæc (inquit) ipſum cenſent facere alii corpore adſumpto, C alii quòd ſuæ voluntatis notitiam inderet. Progreſſus deinde eò, ut de Delphis diſputaret, quinam ii eſſent, ait Parnaſſios quoſdam indigenas priſcis temporibus Parnaſſum habitaviſſe: quo tempore Apollo terras obiens homines ad morum placiditatem compoſuit, frugibuſque uti & ratione victus mitioribus docuit: cùm quidam ferunt eum ab Athenis Delphos proficiſcentem ea perrexiſſe via, quâ nunc Athenienſes pompam ad Pythonem mittunt.

1. ὧν ὁ μὲν ὕμνος) Certiſſimum eſt corruptum eſſe hunc locum: hoc quoque ut puto certum eſt, ita videlicet eſſe corrigendum: μετὰ τοιούτων ῥυθμῶν, D ὧν ὁ μὲν ὕμνοις οἰκεῖός ἐστιν, ὁ δ' ἴαμβος κακισμοῖς, ὡς καὶ τὸ ἰαμβίζειν. Ait ἐπιπαιωνισμὸν illum conſtare partim dactylis, partim jambis: quorum ῥυθμῶν illi hymnis conveniant, (vel Callimacho teſte) hi, vituperationibus. Quis autem neſcit jambum maledicum eſſe & Archilochicum? Jam ergo manifeſtum eſt, legendum eſſe ὕμνοις. Κακισμοῖς autem legimus pro καικισμοῖς, voce nihili: κακίζειν vituperare ſignificat. Thucydides libro primo cap. 105. de Corinthiis victis, οἱ δὲ Κορίνθιοι κακιζόμενοι ὑπὸ τῶν ἐν τῇ πόλει πρεσβυτέρων. *Corinthii vero increpiti à ſenioribus, qui in urbe erant:* inde κακισμός. Xylander dum emendat αἰκισμοῖς, non attendit quid illa vox ſignificet, iſti loco planè inepta. *Caſaub.*

2. Καικισμοῖς καὶ τὸ.) Locus lacer, videtur αἰκισμοῖς ſcriptum fuiſſe, & ſenſus hic eſſe: dactylum laudando Apollini, jambum inſectando ſerpenti Pythoni inſerviviſſe: nam ad maledicta & convitia jambum eſſe aptiſſimum, unde ἰαμβίζειν ſit proſcindere maledictis. nota eſt Archilochi hiſtoria. Vide etiam Suidam in ἴαμβος. *Xyland.*

3. Ἔφορος δὲ) Digreditur paullulum ab inſtituto ſermone, prius quàm ad περιήγησιν revertatur: Eſt autem hæc digreſſio tota adverſus Ephorum: quem ideo reprehendit, quia ille profeſſus ſe ἐν τοῖς περὶ Δελφῶν fabulas omiſſurum, tamen nihil aliud quam fabulas meras retulit. *Caſaub.*

4. καὶ Πολύβιος μάρτυρ.) Locus Polybii citatur libro ſequenti p. 465. *Idem.*

5. μετὰ Θέμιδος) Vide prologum Eumenidum Æſchyli, & chorum poſtremum Iphigeniæ poſterioris Eurip. & Pindari ſcholia, ad Pyth. *Idem.*

6. ἐξ Ἀθηνῶν ὁρμηθέντα ἐπὶ Δελφ.) Aſſentitur Ephorus Æſchylo (Eumen. ℣. 9.) qui ſuper hoc ſic cecinit:

Λιπὼν δὲ λίμνην, Δηλίαν τε χοιράδα.
Κέλσας ἐπ' ἀκτὰς ναυπόρους τὰς Παλλάδος
Ἐς τήνδε γαῖαν ἦλθε Παρνησσοῦ θ' ἕδρας.
Linquens autem lacum, & Deliam petram
Appellens ad littora Palladis naves excipientia
Ad hanc terram acceſſit, & Parnaſſi ſedem. Idem

Ibi cùm ad Panopeos perveniſſet, Tityum ab eo interfectum fuiſſe, qui ejus loci dominus, violentus erat atque injurius homo. Tum ad eum veniſſe Parnaſſios, aliumque intolerabilem detuliſſe hominem, Pythonem nomine, cognomento Draconem: quem Apollo ſagittis conficiens acclamare juſſerit, Iie Pæan: atque hinc pugnam inituris conflicturiſque jam hunc morem receptum, perque manus traditum, ut Pæana conclament: tum quoque incenſum fuiſſe a Delphis tabernaculum Pythonis: cujus rei memoriam hodièque renovent. Atenim quid fabuloſius dici poteſt, quàm Apollo arcu feriens, Tityoſque & Pythones ſuppliciis adficiens, proficiſcenſque Athenis Delphos, & totam obambulans terram? Quòd ſi hæc non putavit eſſe fabulas, quid ſibi voluit quòd fabulis vulgatam Themidem mulierem vocat, fabuloſum draconem nomine hominis adficit? niſi quod confundere modum hiſtoriæ cum fabulis voluit. Ejuſdem ſunt modi etiam quæ de Ætolis dixit: quos cum adſeruiſſet nunquam fuiſſe devaſtatos: aliquando dicit Æolenſes ibi habitaſſe ejectis barbaris, aliâs Ætolum cum Eleis Epeis: illos viciſſim mutuis inimicitiis ortis ſeſe profligaſſe: tandem ab Alcmæone & Diomede occupatam fuiſſe Aetoliam. Sed ego ad Phocidem revertor. ¶ Statim in ora maritima poſt Anticirrham oppidulum à tergo eſt Marathon. Deinde promontorium Pharygium, quod ſtationem habet navium. Poſtea extremus portus, Mychus ille, de quo diximus nomen ei ab eventu eſſe, ſub Helicone & Aſcra ſito. Neque longè ab iſtis locis abſunt Abæ, quod eſt oraculum: & Ambryſus, ejuſdem cum Amphryſo Bœoticæ nominis.

A γινόμενον δὲ κατὰ Πανοπέας, Τιτυὸν καταλῦσαι, [1] ἔχοντα τὸν τόπον, βίαιον ἄνδρα καὶ παράνομον· τοὺς δὲ Παρνασσίους συμμίξαντας αὐτῷ, καὶ ἄλλον μηνῦσαι χαλεπὸν ἄνδρα Πύθωνα τοὔνομα, ἐπίκλησιν δὲ δράκοντα· * [2] κατατοξεύοντι δ' ἐπικελεύειν ἰὲ Παιάν· ἀφ' οὗ τὸν παιανισμὸν οὕτως ἐξ ἔθους παραδοθῆναι τοῖς μέλλουσι συμπίπτειν εἰς παράταξιν· ἐμπρησθῆναι δὲ καὶ σκηνὴν τότε τοῦ Πύθωνος ὑπὸ τῶν Δελφῶν, καθάπερ καὶ νῦν ἔτι καὶ ἀεὶ ὑπόμνημα * ποιουμένους τῶν τότε γινομένων. Τί δ' ἂν εἴη μυθωδέστερον, ἢ Ἀπόλλων τοξεύων, B καὶ κολάζων Τιτυοὺς, καὶ Πύθωνας, καὶ ὁδεύων ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Δελφοὺς, καὶ γῆν πᾶσαν ἐπιών; Εἰ δὲ ταῦτα μὴ ὑπελάμβανε μύθους εἶναι, τί ἐχρῆν τὴν μυθευομένην Θέμιν γυναῖκα καλεῖν; τὸν δὲ μυθευόμενον δράκοντα, ἄνθρωπον; πλὴν εἰ συγχεῖν ἐβούλετο τόν τε τῆς ἱστορίας καὶ τὸν τοῦ μύθου * τόπον. [3] Παραπλήσια * τούτοις καὶ τὰ περὶ τῶν Αἰτωλῶν εἰρημένα· φήσας γὰρ ἀπορθήτους αὐτοὺς ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου, τοτὲ μὲν Αἰολέας φησὶν οἰκῆσαι τοὺς κατέχοντας βαρβάρους ἐκβαλόντας, τοτὲ δ' Αἰτωλὸν μετὰ τῶν ἐξ Ἤλιδος Ἐπειῶν· τούτους δ' [4] ὑπ' ἀλλήλων ...... τῶν ἐχθρῶν· τούτους C δ' ὑπ' Ἀλκμαίωνος καὶ Διομήδους. Ἀλλ' ἐπάνειμι ἐπὶ τοὺς Φωκέας. Ἐξαρχῆς γὰρ ἐν τῇ παραλίᾳ μετὰ τὴν Ἀντίκιρραν πολίχνιόν ἐστιν ὄπιθεν ὁ * Μαραθών· εἶτ' ἄκρα Φαρύγιον ἔχουσα ὕφορμον· εἶθ' ὁ λιμὴν ὕστατος ὁ προσαγορευθεὶς [5] Μυχὸς ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος, ὑπὸ τῷ Ἑλικῶνι καὶ τῇ Ἄσκρῃ κείμενος· [6] οὐδ' αἱ Ἄβαι δὲ τὸ μαντεῖον ἄπωθεν τῶν τόπων τούτων ἐστὶν, [7] οὐδ' ἡ Ἄμβρυσος .... ὁμώνυμος τῇ Βοιωτικῇ·

* Scripti, κατατοξεύοντος.
* Scripti ποιουμένοις.
p. 423.
* Vett. q. τρόπον ut Xyl. malè.
* Scripti τούτοις εἴρηκε καί.
* Scripti Μάραθος.

1. ἔχοντα τόπον) ἔχοντα τὸν τόπον. *Caſaub.*

2. κατατοξεύοντα δ' ἐπικελεύειν) Malo κατατοξεύοντι. Callimachus. Hymn. in Apollin. verſ. 100.

Πυθώ τοι κατιόντι συνήντετο δαιμόνιος θὴρ,
Αἰνὸς ὄφις· τὸν μὲν σὺ κατήναρες, ἄλλον ἐπ' ἄλλῳ
Βάλλων ὠκὺν ὀϊστόν· ἐπηΰτησε δὲ λαὸς,
Ἰὴ ἰὴ Παιῆον ἵει βέλος.
Nam Pythonem tibi deſcendenti occurrit ſæva beſtia
Horribilis ſerpens. eum tu quidem occidiſti, aliam ſuper alium.
Mittens velocem ſagittam. acclamavit autem populus
Io io Paean, mitte ſagittam.

melius ex iſtis Callimachi verbis Strabonis mentem percipies, quàm ex prava Xylandri verſione. Quod ad ἐπιπαιανισμους attinet quos ait, fuere ii duplices: vide σχολ. Thucydid. Lib. 1. cap. 50. *Idem.*

2. Κατατοξεύοντα δὲ ἐπικελεύειν, ἰε παῖαν. *Quem Apollo ſagittis conficiens acclamare juſſerit Ie Pæan.*) Forte ἀπὸ τοῦ παίειν, quaſi ἴε, παιε, vel quod Apollo admodum juvenis erat ἴε παῖ. *Palmer.*

3. Παραπλήσια τούτοις) Nam hîc quoque ſibi parum conſtat Ephorus: cum enim dixiſſet Ætolos ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου fuiſſe ἀπορθήτους: tamen mox eoſdem ſæpius docet eſſe ſubactos. Sed de Ephori dicto hoc, plura libro decimo. *Caſaub.*

4. ὑπ' ἀλλήλων τῶν) Locus corruptus: Puto legendum, ὑπ' Αἰολέων vel ὑπ' Ἀκαρνάνων, quos ἀεί D ποτε Ætolis inimicos fuiſſe teſtatur Pauſanias. Nihil tamen affirmo. Sed in veteribus ita ſcriptum eſt, ὑπ' ἀλλήλων . . . . . τῶν ἐχθρῶν: idque ſumus ſecuti. *Idem.*

5. Μυχὸς ἀπὸ τοῦ συμβ.) Nam circa illa loca eſt ὁ μυχὸς & receſſus intimus ſinus Corinthiaci. *Idem.*

6. οὐδ' αἱ Ἄβαὶ δὲ τὸ μαντεῖον) Herodotus Οὐρανίᾳ (L. VIII. cap. 134.) καὶ Ἄβας, ἔνθα ἦν ἱερὸν Ἀπόλλωνος πλούσιον· θησαυροῖσί τε ἀναθήμασι πόλλοισι κατεσκευασμένον· ἦν δέ τι καὶ τότε, καὶ νῦν ἐστὶ χρηστήριον αὐτόθι. Diodorus quoque libro. XVI. περὶ τὰς ὀνομαζομένας Ἄβας, καθ' ἃς ἐστὶν Ἀπόλλωνος ἅγιον ἱερόν. Meminere & Pauſanias X. c. 35. ac Stephanus. Nec de aliis Abis loquitur chorus apud Sophoclem Oedipo tyranno, nec Lycophronis Caſſandra. verſ. 1074. *Idem.*

7. οὐδ' ἡ Ἄμβρυσος) Hujus meminit Polybius libro IV. Vide Stephanum. *Idem.*

1. ὅτου

ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ μετὰ Δελφοὺς ὡς πρὸς A τὴν ἕω Δαυλὶς πολίχνιον, 1 ὅπου Τηρέα τὸν Θρᾶκα φασὶ δυναστεῦσαι, καὶ τὰ περὶ Φιλομήλαν καὶ Πρόκνην 2 ἐκεῖ μυθεύουσι, * ὡς Θουκυδίδης· ἄλλοι δ᾽ ἐν Μεγάροις φασί· τοὔνομα δὲ τοῦ τόπου γεγονέναι ἀπὸ τοῦ δάσους· 4 Δαυλοὺς γὰρ καλοῦσι τὰ δάση. Ὅμηρος μὲν οὖν Δαυλίδα εἶπεν, 5 οἱ δ᾽ ὕστερον Δαυλίαν. Καὶ τό,

* Sic legendum. Vulgò, Θουκυδίδης δ᾽ ἐν Μεγάροις φησί.

Odyſſ. η. 325. Οἱ Κυπάρισσον ἔχον. --

δέχονται διττῶς· οἱ μὲν ὁμωνύμως τῷ φυτῷ, 6 οἱ δὲ παρωνύμως, κώμην ὑπὸ τῇ Λυκωρείᾳ. Πανοπεὺς δ᾽ ὁ νῦν Φανοτεύς, ὅμορος τοῖς περὶ Λεβαδίαν τόποις, ἡ τοῦ Ἐπειοῦ πα- B τρίς· καὶ τὰ περὶ Τιτυὸν ἐνταῦθα μυθεύουσιν. 7 Ὅμηρος δέ φησιν, ὅτι οἱ Φαίηκες τὸν Ῥαδάμανθυν εἰς Εὔβοιαν ἤγαγον, ὀψόμενον Τιτυὸν γαιήϊον υἱόν· καὶ Ἐλεήριόν τι σπήλαιον ἀπὸ τῆς Τιτυοῦ μητρὸς Ἐλάρας, δείκνυται κατὰ τὴν νῆσον, καὶ ἡρῷον τοῦ Τιτυοῦ, καὶ τιμαί τινες. Πλησίον δὲ Λεβαδίας, καὶ ἡ Τραχὶν, ὁμώνυμος τῇ Οἰταίᾳ Φωκικὴ πολίχνη· οἱ δ᾽ ἐνοικοῦντες * 8 Τραχίνιοι λέγονται. Ἡ δ᾽ Ἀνεμάρεια ὠνόμασται ἀπὸ τοῦ συμβαίνοντος πάθους· καταιγίζει γὰρ εἰς αὐτὴν ὁ καλούμενος Κατοπτήριος χῶρος, κρημνός τις, ἀπὸ τοῦ Παρνασσοῦ διήκων· ὅριον δ᾽ ἦν C ὁ τόπος οὗτος Δελφῶν καὶ Φωκέων, ἡνίκα ἀπέστησαν τοὺς Δελφοὺς ἀπὸ τοῦ κοινοῦ συστήματος τῶν Φωκέων Λακεδαιμόνιοι, καὶ ἐπέτρεψαν καθ᾽ αὑτοὺς πολιτεύεσθαι· τινὲς δὲ * Ἀνεμώλειαν καλοῦσιν· εἶθ᾽ Ὑάμπολις μετὰ ταῦτα * ἐκλήθη, εἰς ἣν ἐκ Βοιωτίας ἐκπεσεῖν τοὺς Ὕαντας 9 ἔφαμεν·

* Scripti, Τραχίννιοι & Τραχίνδιοι.

p. 424.

* Scripti, Ἐμωλ.

* Scripti ἐκλήθη ὑπό τινων.

Iam in mediterraneis ferme verſus ortum Solis à Delphis oppidulum eſt Daulis: ubi ferunt Tereum illum Thracem dominatum fuiſſe, eodemque fabulam de Procne & Philomela referunt: 3 Thucydides Megaram locum rei quæ narratur adſignat. Loci nomen videtur ductum à denſitate: quod Daulos vocarent olim loca ſtirpibus conſita. Porrò quam Homerus Daulidem vocat, poſteriores Dauliam dixerunt. Illud verò,

Qui Cypariſſon habent ...

dupliciter exponunt: ſunt enim qui vocem à cupreſſo deducant: alii à Cypariſſo quodam pagum dictum malunt ſub Lycoreja ſitum. ¶ Panopeus, qui Phanoteus nunc uſurpatur, vicinus eſt locis circum Lebadiam ſitis: patria Epei. Ibi fabulæ etiam Tityum collocant. Homerus autem dicit Rhadamanthum à Phæacibus in Eubœam fuiſſe deductum, ut viſeret Tityum terræ filium; inque ea inſula oſtenditur ſpelunca Elaria, ab Elara nomen habens Tityi matre. & ſacellum Tityi, ejuſque cultus nonnulli. Prope Lebadiam Trachin eſt, Phocicum oppidulum, ejuſdem cum Oetæa Trachine nominis: incolæ Trachinii dicuntur. ¶ Anemorea nomen habet ab eventu: nam dies noctesque procellæ ventorum in eam decumbunt à Catopterio: quod eſt præcipitium à Parnaſſo pertingens eò. Is locus finis fuit Phocenſium & Delphorum quo tempore Lacedæmonii Delphos à corpore Phocenſium ſeparaverunt, & ſeorſim rempubl. habere ſuam juſſerunt: ſunt qui Anemoliam appellent: poſtea Hyampolis nominata eſt, ejectis in eam è Bœotia Hyantibus, ſicut dictum eſt.

1. ὅπου) non igitur in Thracia ut Ovidius Metam. VI. aliique putant. *Caſaub.*

2. ἐκεῖ μυθεύουσιν ὡς Θουκυδίδης· ἄλλοι δ᾽ ἐν Μεγάροις φασί) Sic reſtituimus hunc locum ex veteribus libris. Vulgata lectio Straboni magnam negligentiæ notam inurit: ſic enim vulgò legitur, Θουκυδίδης δ᾽ ἐν Μεγάροις φησί, quum Thucydides diſertiſſimè dicat in Daulide id factum. idque etiam auctoritate poëtarum probet, à quibus, inquit Lib. II. cap. 29. ἐν ἀηδόνος μνήμῃ Δαυλιὰς ἡ ὄρνις ἐπωνόμασται. *Idem.*

3. *Thucydides Megaram.*) Hæc liquidò falſa intelliges, ſi lib. 2. Thucydidis intuearis. Ego monere poſſum, corrigere vel non poſſum, vel non audeo. De Ambryſo & Amphryſo diximus alibi. De Daulide & aliis, vide Euſtath. in Bœotiam. maximè de Cypariſſo. Ego in verſione ſum ſecutus, quod videbar mihi tueri poſſe. Quod infra in Elateæ deſcriptione Theſſaliam pro mari. (Θεσσαλίαν ἀντὶ θαλάσσης.) poſui, nemo reprehendet, qui ſuperiora legit, & ſitum Elateæ conſideravit. *Xyland.*

4. Δαυλοὺς γὰρ καλοῦσι τὰ δάση) Ideo Æſchylus δαῦλον ὑπήνην dixit de barba Glauci Anthedonii, quum vellet dicere δασεῖαν: quem locum grammatici, qui hanc vocem explicant, atque ipſe Pauſanias proferunt. Reperio & alibi apud eundem poëtam. in Supplicibus, ℣. 97.

D

Δαυλοὶ γὰρ πραπίδων
Δάσκιοί
τε τείνουσι πόροι
Κατιδεῖν ἄφραστοι. i. e.
Denſæ enim animi
umbroſæque
Tendunt viæ,
Perceptu omnino difficiles. Caſaub.

5. οἱ δ᾽ ὕστερον Δαυλίαν) Polybius etiam Δαύλιον. *Id.*

6. οἱ δὲ παρωνύμως) Quomodo παρωνύμως cum non differant τῇ πτώσει? Sed hæc παχυμερέστερον ſunt accipienda. *Idem.*

7. Ὅμηρος δέ) Profert Homeri locum ex quo colligi poſſe videtur Tityum Eubœenſem fuiſſe: ſed alium nos proferamus qui Panopenſem fuiſſe innuit. Ait enim ὀδ. λ. vſ. 579. de eodem Tityo,

Λητὼ γὰρ ἕλκυσε Διὸς κυδρὴν παράκοιτιν,
Πυθώδ᾽ ἐρχομένην διὰ καλλιχόρου Πανοπῆος.
Latona enim traxit per vim Jovis inclytam uxorem
Ad Pytho euntem per amœnum Panopeum. *Idem.*

8. Τραχίνιοι λέγονται) Aldus habet Τραχίνιοι, quod fortaſſe in Τραχιναῖοι eſt mutandum: quod videtur agnoſcere Stephanus. Sanè Oetæ Trachinis incolæ Trachinii vocantur. *Idem.*

9. ἔφαμεν) hoc libro, initio τῶν Βοιωτικῶν. De iſto loco lege Euſtathium ad Homeri verſum. Mihi & noſtrorum, & eorum quibus Euſtathius uſus eſt codicum fides hìc ſuſpecta eſt. *Idem.*

1. ἐπὶ

Sita eſt in maximè mediterraneis, propinqua Parapotamiis: alia eſt ad Parnaſſum Hyampolis. ¶ Elatea verò maxima Phocidis urbium eſt, Homero ignorata: nam poſt eius demum ætatem condita fuit, opportunè admodum ſita eſt adverſus impreſſiones quæ fieri è Theſſalia poſſent: quam ſitus commoditatem etiam Demoſthenes expreſſit, narrans tumultum ſubito Athenis ortum, cùm ad Prytanes nuncius veniſſet, captam eſſe Elateam referens. ¶ Parapotamij vicus eſt in ripa Cephiſſi, vicinus Phanoteæ, Chæroneæ, & Elateæ. Theopompus hunc locum diſtare ait à Chæronea ſtadiis circiter XL. & fines ibi eſſe Amphryſenſium, Panopenſium, atque Daulienſium. Situm eſſe in mediocriter ſublimi colle ad ipſum è Bœotia in Phocidem aditu, inter Parnaſſum & montem, quinque ferè ſtadiis à limitibus: quos Cephiſſus dirimat, anguſtum utrinque præbens tranſitum, ortus è Lilæa Phocidis urbe, quod & Homerus oſtendit,

Quique Lilæan habent Cephiſſi fontibus aptam:

& in lacum Copaïdem ſe effundit: præter Daulium autem extendi ait ad LX. ſtadia, ad Hyphanteium uſque, ſuper quo jacet Orchomenus. Heſiodus quoque de Cephiſſo amne copioſè ſcribit, ejuſque alveo: per totam eum fluere monſtrans Phocidem, obliquè & anguis in morem.

Qui præter Panopen, & turrigeram Glechonem
Repit, & Orchomenem, gyris torti æmulus anguis.

Anguſtiæ porrò circum flumina,

A ἔστι δ᾽ ἐν τῇ μεσογαίᾳ μάλιστα καὶ αὕτη πλησίον τῶν Παραποταμίων, ἑτέρα οὖσα τῆς ἐν Παρνασσῷ * Ὑαμπόλεως. Καὶ Ἐλάτεια, ἡ μεγίστη πόλις τῶν Φωκικῶν, ἣν Ὅμηρος μὲν οὐκ οἶδε, νεωτέρα γάρ ἐστι τῆς ἡλικίας ἐκείνου· ἐπικαίρως δ᾽ ἵδρυται πρὸς τὰς ἐκ τῆς Θετταλίας εἰσβολάς. Δηλοῖ δὲ τὴν εὐφυΐαν ταύτην καὶ Δημοσθένης, φράζων τὸν θόρυβον τὸν γενηθέντα Ἀθήνησιν αἰφνιδίως, ἐπειδὴ ἧκέ τις ἀπαγγέλλων ὡς τοὺς πρυτανεῖς, ὡς Ἐλάτεια κατείληπται. Παραποτάμιοι δ᾽ εἰσὶ κατοικία τις [1] ἐπὶ τῷ * Κηφισσῷ ἱδρυμένη πλησίον Φανοτεῦσι, καὶ Χαιρωνεῦσι, καὶ Ἐλατείᾳ. Φησὶ δὲ Θεόπομπος τὸν τόπον τοῦτον διέχειν, τῆς μὲν Χαιρωνείας, ὅσον σταδίων τεσ-

B σαράκοντα, διορίζειν δὲ Ἀμβρυσέας καὶ Πανοπέας καὶ Δαυλιέας· κεῖσθαι δ᾽ ἐπὶ τῆς ἐμβολῆς τῆς Βοιωτίας εἰς Φωκέας ἐν λόφῳ μετρίως ὑψηλῷ, [2] μεταξὺ τοῦ τε Παρνασσοῦ καὶ τοῦ ..... ὄρους πεντασταδίον σχεδόν τι ἀπολεῖπον τῶν αν ..... * ὁρίων, διαιρεῖν δὲ τὸν Κηφισσὸν, στενὴν ἑκατέρωθεν διδόντα πάροδον, τὰς μὲν ἀρχὰς ἐκ Λιλαίας ἔχοντα Φωκικῆς πόλεως, καθάπερ καὶ Ὅμηρός φησιν, Ἰλ. Β. ψ. 523.

Οἵ τε Λίλαιαν ἔχον πηγῆς ἐπὶ Κηφισσοῖο·

εἰς δὲ τὴν Κωπαΐδα λίμνην, ἐκδιδόντα. Τὸ δὲ Δαυλίον παρατείνειν ἔφη ἑξήκοντα στάδια μέχρι τοῦ Ὑφαντείου, ἐφ᾽ ᾧ κεῖται ὁ Ὀρχομενός. Καὶ Ἡσίοδος δ᾽ ἐπιπλέον περὶ τοῦ ποταμοῦ λέγει, καὶ

C τῆς ῥύσεως, ὡς δι᾽ ὅλης ῥέοι τῆς Φωκίδος, σκολιῶς καὶ δρακοντοειδῶς.

Ὅς τε παρὰ Πανοπίδα Γλήχωνά τ᾽ ἐρυμνήν·
Καί τε δι᾽ Ὀρχομενοῦ εἰλιγμένος εἶσι δράκων ὥς.

[3] Τὰ δὲ στενὰ [4] τὰ περὶ τοὺς * ποταμοὺς

* Scripti Ὑαμπειας.

* Vulgò Κεφισσῶνι. & in ſcriptis q. Κηφῶνι.

* Scripti, χωρίων.

* Scripti, παραποταμίους.

1. ἐπὶ τῷ Κηφισσῶνι) Sic omnes editiones: ſed legendum Κηφισσῷ. *Caſaub.*

2. Μεταξὺ τοῦ τε Παρνάσσου καὶ τοῦ ..... ὄρους πεντασταδίον σχεδόν τι ἀπολεῖπον τῶν αν ..... ὁρίων. *Inter Parnaſſum & montem, quinque fere ſtadiis à limitibus.*) Ex ſequentibus conjicere licet, in primo hiatu fuiſſe Δαυλιου. Nam cum ait, τὸ δὲ Δαύλιον παρατείνειν ἔφη, indicat ſe jam de eo monte mentionem feciſſe. In ſecunda vero lacuna quid ſcriptum fuerit, ariolari poſſit aliquis, non vero pro certo affirmare. Tentabam: τῶν ἀνὰ μέσον χωρίων *Locorum, qui ſunt in medio.* (nam ſcripti habent χωρίων non ὁρίων) vel τῶν ἀνὰ στενὸν χωρίων, *Locorum, qui ſunt ad anguſtias.* ut ſenſus fuerit Parapotamios non in ipſis anguſtiis fuiſſe, quæ duos montes nominatos intercedunt, ſed diſtare ab illis quinque ſtadiorum ſpatio. Sed pro ἀπολεῖπον legendum eſt vel ἀπολείποντι, ut referatur ad λόφῳ, vel ἀπολείποντα, ut referatur ad τόπον: nam ut legitur, nihil eſt, ad quod ἀπολεῖπον illud in neutro genere referri poſſit. Sed hic etiam notandum eſt, montem, quem Δαύλιον vocat Strabo, eundem eſſe videri, quem Plutarchus Ἡδύλιον vocat in Sylla: Plutarchi fides in Bœoticis & ſua Chæronia prævaleat. *Palmer.*

3. Τὰ δὲ στενὰ τὰ περὶ τοὺς Παραποταμίους ἢ τὴν Παραποταμίαν, λέγεται γὰρ ἀμφοτέρως, περιμάχητα ὑπῆρξεν ... μίαν ἐχόντων ταύτην εἰσβολήν. i. e. *Anguſtiæ vero apud Parapotamios vel Parapotamiam regionem, utroque enim modo dicitur, contentionibus materiam præbuerunt, cum in .... unus hic pateret ingreſſus.*) Locus Strabonis utut corruptus ſit, attamen eidem lucem afferre poteſt Plutarchus ſitum Παραποταμίας oſtendens in Sulla pag. 462. quare operæ pretium eſt ut adſcribatur: Εἰ δὲ ὄντως ἔχουσιν ἀγωνιστῶς, ἐκέλευσεν ἤδη μετὰ τῶν ὅπλων ἐλθεῖν ἐκεῖσε. δείξας αὐτοῖς τὴν πρότερον μὲν γενομένην ἀκρόπολιν τῶν Παραποταμίων, τότε δὲ ἀνῃρημένης τῆς πόλεως, λόφος ἐλείπετο πετρώδης καὶ περικρήμνος τοῦ Ἡδυλίου

D διωρισμένος ὄρους ὅσον Ἄσσος ἐπέχει ῥέων, εἶτα συμπίπτων ὑπὸ τὴν ῥίζαν αὐτὴν τῷ Κηφισῷ καὶ συνεκτραχυνόμενος, ὀχυρὰν ἐκστρατοπεδεῦσαι τὴν ἄκραν ποιεῖ i. e. *quod ſi revera pugnandi tenerentur deſiderio* (Sulla reſpondit militibus) *juſſit ut ex templo armati illuc pergerent: oſtendens illis locum ubi arx quondam Parapotamiorum fuerat, tunc vero exciſo oppido collis reſtabat ſaxoſus & abruptus ab Edylio monte tanto diremptus ſpatio, quantum Aſcus fluvius occupat, qui deinde admiſtus ſub ipſam radicem Cephiſo, redditusque cum eo torrentior, munitum efficit caſtris ponendis cacumen.* Παραποτάμιοι autem, quoniam *Cephiſſum* Phocidis accolebant, alio nomine Ἐπικηφίσσιοι appellabantur Euſtathio teſte ad Homeri Iliad. β. pag. 275. Οἱ δὲ παρὰ τὸν Κηφισσὸν ποταμὸν, Ἐπικηφίσσιοι λέγονται· ὑπὸ δέ τινων Παραποτάμιοι. Polybius lib. v. pag. 412. partem Syriæ Euphrati proximam vocant Παραποταμίαν. Holſtein in Stephan pag. 243.

4. τὰ περὶ τοὺς ποταμοὺς) Fortaſſe, τὰ περὶ τοὺς παραποταμίους & ita in veteribus reperio. *Caſaub.*

ἢ τὴν παραποταμίαν, λέγεται γὰρ ἀμφοτέρως, περιμάχητος ὑπῆρξεν ἐν . . . . μίαν ἐχόντων ταύτην εἰσβολήν. 1 Ἔστι δὲ Κηφισσὸς, ὅ, τε Φωκικὸς, καὶ ὁ Ἀθήνησι, καὶ ὁ ἐν Σαλαμῖνι· τέταρτος δὲ καὶ πέμπτος, ὁ ἐν Σικυῶνι, καὶ ὁ ἐν Σικύρῳ· ἕκτος δὲ, ὁ ἐν Ἄργει, τὰς πηγὰς ἔχων ἐκ Λυρκείου· ἐν Ἀπολλωνίᾳ δὲ τῇ πρὸς Ἐπιδάμνῳ πηγή ἐστι κατὰ τὸ γυμνάσιον, ἣν καλοῦσι Κηφισσόν. Δαφνοῦς δὲ νῦν μὲν κατέσκαπται· ἦν δέ ποτε τῆς Φωκίδος πόλις ἁπτομένη τῆς Εὐβοϊκῆς θαλάσσης, 2 διαιροῦσα 3 τοὺς Ἐπικνημιδίους Λοκροὺς, τοὺς μὲν, ἐπὶ τῷ πρὸς Βοιωτίαν, ἐκείνους δὲ εἰς Φωκίδα τὴν ἀπὸ θαλάσσης καθήκουσαν. 4 Τεκμήριον δὲ τὸ ἐν αὐτῷ Σχεδίειον, ὅ φασιν εἶναι τάφον Σχεδίου. Περὶ μὲν δὴ τῆς Φωκίδος ἀπόχρη.

p. 425.

Ἑξῆς δ' ἐστὶν ἡ Λοκρὶς· ὥστε περὶ ταύτης λεκτέον. Διῄρηται δὲ δίχα· τὸ μὲν γὰρ αὐτῆς ἐστιν, οἱ πρὸς Εὔβοιαν Λοκροὶ, οἳ σχίζονται ἐφ' ἑκάτερα τοῦ Δαφνοῦντος· ἐπεκαλοῦντο δ' οἱ μὲν, Ὀπούντιοι ἀπὸ τῆς μητροπόλεως, οἱ δ' * Ἐπικνημίδες, ἀπὸ ὄρους τινὸς Κνημῖδος· τὸ δὲ λοιπὸν, οἱ ἑσπέριοι εἰσὶ Λοκροὶ, οἱ δ' αὐτοὶ, καὶ Ὀζόλαι καλοῦνται. Χωρίζειν δ' αὐτοὺς ἀπὸ τῶν Ὀπουντίων καὶ τῶν Ἐπικνημιδίων, ὅ, τε Παρνασσὸς μεταξὺ ἱδρυμένος καὶ ἡ τῶν Δωριέων τετράπολις. Ἀρκτέον δ' ἀπὸ τῶν Ὀπουντίων. Ἑξῆς τοίνυν ταῖς ἄλλαις εἰς ἃς κατέληξεν ἡ Βοιωτικὴ παραλία ἡ πρὸς Εὐβοίᾳ, τὸν Ὀπούντιον κόλπον συμβαίνει κεῖσθαι· ὁ δ' Ὀποῦς ἐστι μητρόπολις, καθάπερ καὶ τὸ ἐπίγραμμα δηλοῖ, * τὸ ἐν τῇ πρώτῃ τῶν πέντε στηλῶν, τῶν περὶ Θερμοπύλας, ἐπιγεγραμμένον πρὸς τῷ πολυανδρίῳ,

Τούς δέ ποτε φθιμένους ὑπὲρ Ἑλλάδος ἀντία Μήδων,
* 5 Μητρόπολις Λοκρῶν κεύθει Ὀπουντία . . .

* Scripti Ἐπικνημίδιοι,

* Scripti, τὸ ἐπί.

* Manuſſ. Μητρόπολιν Λοκρῶν κεύθει νόμων Ὀπόεις. Xyl. Ὀπουντία γῆ.

A ſeu regionem Parapotamiam, ſemper contentionibus materiam præbuerunt, cum is unus eſſet illam in regionem ingreſſus. Cephiſſus præter Phocicum eſt Athenis, & alius in Salamina, nec non Sicyone & in Scyro, atque etiam Argis, cuius fontes ſunt in Lyrceo: denique Apolloniæ Epidamno viciniæ fons eſt apud gymnaſium, quem Cephiſſum nominant. Daphnus nunc diruta jacet: quondam Phocidis urbs fuit Euboicum tangens mare, Locroſque Epicnemidios dividens, ut alii eorum ad Bœotiam, ad mare pertinentem, ad Phocidem alii pertinerent. B Argumento eſt ſacrarium Schedieum quod ibi fuit, & ſepulchrum Schedii perhibetur. Dictum ſatis jam puto de Phocide. deinceps Locris eſt, de qua dicendum.

Locris in duas diſtinguitur partes, unam habent Locri Eubœæ oppoſiti, qui à Daphnunte in duas rurſus portiones ſecantur. Nam Locri Opuntii ab Opunte principe urbe dicuntur: reliqui Locri Epicnemidii, utpote ad montem Cnemidem accolentes. Alteram partem Locri occidui habitant, qui iidem Ozolæ uſurpantur. Hos ab Opuntiis & Epicnemidiis diſtinguit cùm Parnaſſus mons in medio ſitus, tum Dorienſium C quæ vocatur à quatuor urbium communitate Tetrapolis: Nos ab Opuntiis ordiemur. ¶ Sinus Opuntius continenter jacet poſt oram eam, in quam Bœotiæ partes ad Eubœam ſpectantes deſinunt. Opûs primaria urbs eſt, quod etiam inſcriptio oſtendit primæ de quinque columnis quæ apud Thermopylas juxta publicum ſepulchrum (polyandrium vocant) ſitæ ſunt.

5 Hi quondam Græcos auſi defendere fines
A Medis cæſi procubuere viri:
Quorum reliquias Opoeis tumulo abdidit alto,
Locrorum terra ſplendida metropolis.

1. ἔστι δὲ Κηφισσὸς) Septem enumerat Cephiſſos: longè ſanè diligentior Polemone qui in libro περὶ ποταμῶν, tres tantum nominat. Sic ille ἐν Ἀθήνῃσί τε Κηφισσὸς καὶ ἐν Σικυῶνι, καὶ ἐν Ἄργει. Vibius Sequeſter, Polemone etiam negligentior: Unicum enim novit Phocicum Cephiſſum. *Caſaub.*

1. Ἐστὶ δὲ Κηφισσὸς ὅτε Φωκικὸς, καὶ ὁ Ἀθήνησι, καὶ ὁ ἐν Σαλαμῖνι, τέταρτος δὲ καὶ πέμπτος ὁ ἐν Σικυῶνι, καὶ ὁ ἐν Σικύρῳ. *Cephiſſus præter Phocicum eſt Athenis, & alius in Salamina, nec non Sicyone & in Scyro.*) Cum ſupra Salaminam inſulam deſcripſerit, mirum eſt de Cephiſſo fluvio, quem hîc memorat, nullam feciſſe mentionem, ſed tantum de Bocare vel Bocalia. Sed de eo jam ſupra dictum eſt ad eum locum. Nunc de Sicuro quid ſit, quæritur, nec invenitur. Nam nec in Σκύρῳ inſula, nec in Κιχύρῳ Theſprotiæ, neç in Σικυῶνι inſula ullum novi Cephiſſum. Id ignoramus, ut & multa alia, alius forte nos de eo docebit. *Palmer.* Editio Baſileenſis pro Σικύρῳ legit Σκύρῳ.

2. διαιροῦσα τοὺς) Hæc ſatis ſunt perturbata: ſed omnia ex ſuperioribus plana ſunt. *Caſaub.*

3. τοὺς Ἐπικνημιδίους Λοκροὺς) Epicnemidiorum appellatione hîc quoque etiam Opuntios complectitur. *Idem.*

4. τεκμήριον δὲ) Probat Opuntem Phocenſium fuiſſe olim: argumento, inquit, eſt Scedii monumentum quod viſitur Opunte. Fuit autem Schedius Phocenſium dux, belli Trojani tempore, teſte Homero. *Idem.*

5. Hoc epigramma ſic corrigendum duxi, unica tantum ſyllaba de meo adjecta. Locus de Eleis Opuntiis non cohæret. *Xyland.*

6. Μητρόπολις Λοκρῶν κεύθει Ὀπουντία) deeſt in impreſſis vox χθὼν, quam addidi ſententiæ metro exigente, videlicet: Μητρόπολις Λοκρῶν κεύθει Ὀπουντία, [χθὼν] Palm. Græc. antiq. lib. v. cap. 7 pag. 574.

1. Κῦνος

Abeſt à mari xv. circiter ſtadiis, à navali etiam LX. Navale eſt Cynus, promontorio ſinum terminans Opuntium qui eſt ſtadiorum circiter XL. Inter Opuntem & Cynum planicies eſt felix. Opponitur Aedepſo Eubœæ, ubi calida ſunt Herculis lavacra: freto ſejuncta ſtadiorum CLX. Cyni habitaſſe ferunt Deucalionem, & monimentum ibi monſtratur Pyrrhæ, at Deucalionis Athenis. Diſtat Cynus à Cnemide ad L. ſtadia. Atalanta etiam inſula ante Opuntem ſita eſt, ejuſdem cum ea nominis quæ ante Atticam jacet. Ajunt in Elea quoque regione quoſdam Opuntios referri: quorum mentionem fieri nihil attinet, niſi quod cognati Opuntiorum Locrorum videntur. Opunte natum fuiſſe Patroclum Homerus tradit, unde ob *cædem per imprudentiam perpetratam ad Peleum profugerit*, patre Me*nœtio in patria manente*: & Opuntem promiſerat Achilles ſe Menœtio reducturum Patroclum finito bello. Non tamen Menœtius rex fuit Opuntiorum, ſed Aiax Locrus, Aryco urbe natus ut ajunt. Is qui à Patroclo fuit interfectus, Æanes perhibetur: & oſtenditur lucus ab eo nomen habens Aeaneium, ac fons Aeanis. Deinceps à Cyno eſt Alope, & Daphnûs, quem deletum diximus: ibique portus eſt à Cyno diſtans ad xc. ſtadia, & ab Elatea per mediterranea ſtadiis cxx. Cæterum hæc jam ad Maliacum ſinum pertinent, qui continuò Opuntium ſequitur. Poſt Daphnuntem Cnemides ſunt natura munitum oppidum, ubi ſtadia ferè xx. navigaveris. His opponitur Cenæum Eubœæ promontorium, occaſum Solis

A Απέχει δὲ θαλάσσης περὶ πεντεκαίδεκα σαδίους, τοῦ δ᾽ ἐπινείου ἑξήκοντα. [1] Κῦνος δ᾽ ἐστὶ τὸ ἐπίνειον, ἄκρα τερματίζουσα τὸν Οπουντιον κόλπον σαδίων ὄντα περὶ τεσσαράκοντα. [2] Μεταξὺ δὲ Οπουντος καὶ Κύνου, πεδίον εὐδαιμον· κεῖται δὲ κατὰ Αἰδηψὸν τῆς Εὐβοίας, [3] ὅπου τὰ θερμὰ τοῦ Ἡρακλέους, πορθμῷ διειργόμενος σαδίων ἑξήκοντα καὶ ἑκατόν. Ἐν δὲ τῷ Κύνῳ Δευκαλίωνα φασιν οἰκεῖσαι. Καὶ τῆς Πύῤῥας αὐτόθι δείκνυται σῆμα, τοῦ δὲ Δευκαλιωνος Αθήνησι. Διέχει δὲ τῆς Κνημῖδος ὁ Κῦνος ὅσον πεντήκοντα σαδίους. [4] Καὶ ἡ Ἀταλάντη δὲ νῆσος, κατὰ Οποῦντα ἵδρυται, ὁμώνυμος τῇ πρὸ τῆς Ἀττικῆς. [5] Λέγεσθαι B δὲ Οπουντίους τινὰς καὶ ἐν τῇ Ἠλείᾳ φασὶν, ὧν οὐκ ἄξιον μεμνῆσθαι, πλὴν ὅτι συγγένειαν αὐτῶν * ἐξαναγεοῦντες τοῖς Οπουντίοις ὑπάρχουσαν. Ὅτι δ᾽ ἐξ Οποῦντος ἦν Πάτροκλος, λέγει Ὅμηρος, καὶ διότι φόνον ἀκούσιον πράξας, ἔφυγεν εἰς Πηλέα, ὁ δὲ πατὴρ Μενοίτιος ἔμεινεν ἐν τῇ πατρίδι· ἐκεῖσε γὰρ ὁ Ἀχιλλεὺς ὑποσχέσθαι τῷ Μενοιτίῳ κατάξειν τὸν Πάτροκλον ἐκ τῆς σρατείας ἐπανελθόντα. [6] Οὐ μὴν ἐβασίλευέ γε ἐκεῖνος τῶν Οπουντίων· ἀλλ᾽ Αἴας ὁ Λοκρὸς, [7] πατρίδος ὢν, ὥς φασιν, Ἀρύκου. Αἰανὴν δ᾽ ὀνομάζουσι τὸν ἀναιρεθέντα ὑπὸ τοῦ Πατρόκλου, ἀφ᾽ οὗ καὶ C τέμενος Αἰάνειον δείκνυται, καὶ κρήνη τις Αἰανίς. Ἑξῆς μετὰ τὸν Κῦνον, Ἀλόπη ἐστὶ, καὶ ὁ Δαφνοῦς ὃν ἔφαμεν κατεσπάσθαι· λιμὴν δ᾽ ἐστὶν αὐτόθι διέχων Κύνου περὶ ἐνενήκοντα σαδίους. Ἐλατείας δὲ, πεζεύοντι εἰς τὴν μεσόγαιαν ἑκατὸν εἴκοσι. Ἤδη δ᾽ ἐστὶ ταῦτα τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου. Μετὰ γὰρ τὸν Οπούντιον, συνεχής ἐστιν οὗτος. Μετὰ δὲ Δαφνοῦντα Κνημῖδες χωρίον ἐρυμνὸν, ὅσον σαδίους εἴκοσι πλεύσαντι· καθ᾽ ὃ καὶ τὸ Κήναιον ἐκ τῆς Εὐβοίας ἀντίκειται ἄκρα βλέπουσα πρὸς ἑσπέραν

* Scripti ἀναγεοῦνται

p. 426.

1. *Κῦνος δ᾽ ἐστὶ*] Stephanus, *Κῦνος ἐπίνειον Οποῦντος, ὡς Φιλων και Παυσανίας, Εκαταῖος δε πόλιν αὐτὴν φησιν.* Meminit Ptolem. *Caſaub.*

2. *Μεταξυ δὲ Ὀποῦντος και Κύνου πεδίον εὔδαιμον, κεῖται δὲ κατὰ Αἰδηψὸν τῆς Εὐβοίας, ὅπου τὰ θερμὰ τοῦ Ἡρακλέους. Inter Opuntem & Cynum planicies eſt felix. Opponitur Ædepſo Eubœæ, ubi calida ſunt Herculis lavacra.*) Cave ex hoc loco colligas fuiſſe balnea illa inter Opuntem & Cynum, quod male putavit Dominicus Niger ex hoc loco male intellecto: *τὸ ὅπου* referri debet ad *Αἰδηψὸν*, non ad *πεδιον*. *Palmer.*

3. *ὅπου τὰ θερμὰ*) Stephanus legit, *τὰ θερμὰ λουτρὰ* Meminit harum aquarum Athenæus: quem vide initio III. Omnia autem *θερμὰ λουτρὰ* veteres *ἡράκλεια* vocabant, ut apparet vel ex Ariſtoph. Nebulis [fuiſſe autem apud veteres omnia *θερμὰ λουτρὰ* ſacra etiam philoſophus docet, cauſam rei inquirens *προβλ. κδ΄. ιθ΄.* *Caſaub.*

4. *καὶ ἡ Αταλαντη δε*) Hujus ſupra meminit lib. primo p. 60. & 61. Diodorus autem Siculus lib. XII. prius fuiſſe *χεῤῥόνησον* ait, factamque inſulam vehementi terræmotu, qui contigit anno tertio Olymp. LXXXVIII. Verum id auctoritate Thucydidis poſſumus refellere, D qui etiam ante illa tempora fuiſſe teſtatur *εἰρήνην ἐπὶ Λοκροῖς τοῖς Ὀπουντίοις.* locus eſt lib. II. cap. 32. *Idem.*

5. *Λέγεσθαι δ᾽ Ὀπουντίους τινὰς καὶ ἐν τῇ Ἠλείᾳ φασίν. Ajunt in Elea quoque regione quoſdam Opuntios referri.*) De illis Opuntiis Pindarus Olymp. 9. Diodorus lib. 14. & Apollonii Scholiaſtes meminêre. *Palm.*

6. *Οὐ μὴν ἐβασίλευέ γε ἐκεῖνος τῶν Οπουντίων. Ἀλλ᾽ Αἴας ὁ Λοκρὸς, πατρίδος ὢν, ὥς φασιν, Αρύκου*) Perperam vulgo ſcribitur *Ἀρύκου*, cum legendum ſit, *ὥς φασι, Ναρύκου.* *Νάρυξ* enim patria fuit Ajacis Locri, quæ Opuntiis imperavit. Stephanus: *Νάρυξ πόλις Λοκρίδος, τινὲς δὲ Νάρυκον τὴν πόλιν φασὶν, ἐξ ἧς Αἴας.* Salmaſ. Exercit. Plinian. Edit. Ultr. pag. 48. L. B.

7. *πατρίδος ὥς φασίν Αρύκου*) Diodorus libro XIV. *καταστρατοπεδεύοντος δὲ αὐτοῦ εἰς Ἄρυκας τῆς Αρυκρίδος, ἐξ ἧς φασὶ τὸν Αἴαντα γεγενῆσθαι.* *Caſaub.*

A καὶ [1] τὸν Μαλιέα κόλπον, πορθμῷ διειργομένη σχεδὸν εἴκοσι σταδίων. Ταῦτα δ' ἤδη τῶν Ἐπικνημιδίων ἐστὶ Λοκρῶν. Ἐνταῦθα δὲ αἱ Λιχάδες καλούμεναι τρεῖς νῆσοι πρόκεινται, [2] ἀπὸ Λίχα τοὔνομα ἔχουσαι· καὶ ἄλλαι δ' εἰσὶν ἐν τῷ λεχθέντι παράπλῳ, ἃς ἑκόντες παραλείπομεν. Μετὰ δὲ εἴκοσι σταδίους ἀπὸ Κνημῖδος λιμήν, ὑπὲρ οὗ κεῖται [3] τὸ Θρόνιον ἐν σταδίοις τοῖς ἴσοις κατὰ τὴν μεσόγαιαν· εἶθ' ὁ Βοάγριος ποταμὸς ἐκδίδωσιν, [4] ὁ παραρρέων τὸ Θρόνιον, Μάνην δ' ἐπονομάζουσιν αὐτόν· ἔστι δὲ χειμάρρους, ὥστ' ἀβρόχοις ἐμβαίνειν τοῖς ποσίν· ἄλλοτε δὲ, καὶ δίπλεθρον ἴσχειν πλάτος. [5] Μετὰ δὲ ταῦτα, * Σκάρφη, σταδίοις ὑπερκειμένη τῆς θαλάσσης, δέκα, [6] διέχουσα δὲ τοῦ Θρονίου B * τριάκοντα· ἔπειτα Νίκαια καὶ αἱ Θερμοπύλαι. Τῶν δὲ λοιπῶν πόλεων τῶν, μὲν ἄλλων οὐκ ἄξιον μεμνῆσθαι· ὧν δ' Ὅμηρος μέμνηται, Καλλίαρος μὲν οὐκέτι οἰκεῖται· ἑξῆς δὲ Βῆσσα τί πεδίον· καλοῦσι δ' οὕτως [7] ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος τῷ τόπῳ, δρυμώδης γάρ ἐστι· ταύτην μὲν οὖν τὴν Βῆσσαν ἐν τοῖς δυσὶ γραπτέον σσ. ἀπὸ γὰρ τοῦ δρυμώδους ὠνόμασται ὁμωνύμως· ὥσπερ καὶ Νάπη [8] ἐν τῷ Μεθύμνης πεδίῳ, [9] ἣν Ἑλλάνικος ἀγνοῶν Λάπην ὀνομάζει. τὸν δ' ἐν τῇ Ἀττικῇ δῆμον ἀφ' οὗ Βησαιεῖς οἱ δημόται λέγονται [10] τῷ ἑνὶ σ γράφουσιν. * [11] Ἡ δὲ Σκάρφη κεῖται ἐφ' ὕψους,

* Lego Σκάρφεια.

* In vett. lib. legitur, τριάκοντα ἐλάττοσι μικρῷ ut videatur locus eſſe mutilus.

* Lego Ἡ δὲ Τάρφη.

reſpiciens & Maliacum ſinum, freto interjacente xx. pœne ſtadiorum. Hæc jam Epicnemidiorum ſunt Locrorum. ibidem tres inſulæ opponuntur continenti, à Licha Lichades dictæ: ſunt & aliæ quæ litus illud legenti occurrunt, quas prudens omitto. Portus à Cnemide xx. ſtadiis diſtat, ſuper quem totidem mediterraneo itinere ſtadiis Thronium jacet. Poſtea Boagrii Thronium præterfluentis oſtia ſunt, qui & Manes dicitur. Torrens autem eſt, ita quidem ut aliquando ſiccis tranſiri pedibus poſſit: interdum verò duorum jugerum ſpacium latitudine occupet. Sequitur Scarphe, à mari x. à Thronio xxx. ſtadiis diſſita. Deinceps Nicæa eſt, & Thermopylæ. Reliqua oppida memoratu non ſunt digna. ¶ Quorum verò Homerus meminit, Calliarus habitari deſiit. Deinceps autem Beſſa eſt planicies, ſic à natura loci nominata, eſt enim dumoſa & hæc quidem duobus SS ſcribenda eſt, cum à dumis & ſaltu ſit nomen deductum: ſicut & Napæ in Methymnæo campo, quam Hellanicus ignoratione lapſus Lapen vocat: curia autem Attica, unde Beſaënſes dicti unico S. ſcribitur. Scarphe in ſublimi jacet,

1. *τὸν Μαλέαν κολ.*) Malea promontorium eſt Laconicum: neque huc ullo modo pertinet. Legendum autem Μαλιακὸν ut paulò antè. vel *Μαλιεα* ut ſcripti. *Caſaub.*

2. *ἀπὸ Λίχα τοὔνομα*) Hic fuit qui Deianiræ mandatu induſium Herculi attulit, quo periit. Vide quæ de ejus morte dicit Sophocles Trachiniis: facilè intelliges, cur Lichades ab eo ſint appellatæ. Nomina Lichadum fuêre, *Scarphia*, *Careſa*, *Phocaria*. Plinius H. N. IV. c. 12. *Idem.*

3. *τὸ Θρόνιον*) Hoc unum in mediterraneis locorum Epicnemid. Ptolemæus ponit. *Idem.*

4. *ὁ παραρρέων τὸ Θρ.*) Ex Homero, *ιλ. β.* verſ. 533.

--- *Θρόνιόντε Βοαγρίου ἀμφὶ ῥέεθρα.*

Throniumque circa Boagrii fluenta. Idem.

5. *Μετὰ δὲ ταῦτα Σκάρφη.*) Euſtathius legit hîc *Σκάρφεια*: paulò poſt autem *Σκάρφη* ut hodieque editur: & addit *καὶ ὅρα ὅτι καὶ Σκαρφὴν λέγει καὶ Σκάρφειαν τὴν αὐτήν.* *Idem.*

6. *διέχουσα δὲ τοῦ Θρονίου τριάκοντα*) Scripti libri *τριάκοντα ἐλάττοσι μικρῷ*, Lego, *τριάκοντα ἢ ἐλάττοσι μικρῷ.* *Idem.*

7. *ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος*) Nam hujuſmodi convalles Græci vocant *βήσσας*. Vide Stephanum *Βῆσσαι.* *Idem.*

8. *ἐν τῷ Μεθύμνης πεδίῳ.*) Methymna urbs eſt celebris inſulæ Lesbi: in ejus agro fuit Napa hæc. Quod ait fuiſſe appellatam Lapen ab Hellanico per ignorantiam, miror, cum aliter Stephanus tradat. *Νάπη*, ait, *πόλις Λέσβου. Ἑλλάνικος ἐν δευτέρῳ Λεσβιακῶν.* *Idem.*

9. *ἣν Ἑλλάνικος ἀγνοῶν Λάπην ὀνομάζει*) Fortaſſis vitium illud, quod Strabo Hellanico imputat, ſcribarum incuriæ eſt imputandum; nam Stephanum incidiſſe in codicem, in quo repræſentabatur *Νάπαι*, vel *Νάπη*, non eſt, quod quis in dubium vocet. *Berkel. in Steph. pag.* 581. *n.* 30.

10. *τῷ ἑνὶ σ γράφουσι*) Lege cum manuſcriptis, *ἐν τῷ ἑνὶ σ.* Sic paulò antè *ἐν τοῖς δυσὶ γραπτέον σσ.* *Caſaub.*

11. Ἡ *δὲ Σκάρφη*) Audebo hic aliquid præter morem: Nam cum hic locus jamdiu ita legatur, nec aliter in ſuis libris Euſtathius repererit, audebo tamen affirmare veram lectionem eſſe *Τάρφη*. Primum, quia certum eſt Geographum omnes diligenter recenſere locos, qui ſunt ab Homero relati in Bœotia. *Τάρφης* autem niſi hîc meminit, alibi non reperitur ejus mentio: quum tamen modò dixerit ſe ea relaturum, quæ ſunt in Homero. Deinde cur Scarphen bis recenſeret omiſſa Tarphe? Præterea quod ait nomen habere à denſitate, id certiſſimum eſt argumentum *τάρφην* ſcripſiſſe Strabonem, non Scarphen. Nam ut ait & Steph. *ταρφος* vocant *τὸ πυκνὸν*, Homerus, Ιλ. Ε. verſ. 555.

--- *Βαθείης ταρφεσιν ὕλης.*

Profundæ in denſitatibus ſylvæ.

vide & Homeri ſcholiaſten. Poſtremò quod ait Pharygas fuiſſe appellatam hanc urbem, Tarphæ id convenit, non Scarphæ, ut bis Stephanus teſtatur. Quare iterum affirmo, legendum eſſe *Τάρφη* non *Σκάρφη*. nec moveor quod ante annos fere quadringentos hic locus fuit depravatus: gaudeo magis, quod tam inveteratum errorem in tam præſtanti ſcriptore deprehenderimus. Xylandro viro erudito ſolus Euſtathius impedimento fuit, quo minus mecum ſentiret. Sed quantum Euſtathii codicibus tribuendum ſit, ex multis apparet. *Idem.*

11. Ἡ *δὲ Σκάρφη κεῖται ἐφ' ὕψους, διέχουσα σταδίους εἴκοσι, χώραν δ' εὔκαρπον, καὶ εὔδενδρον ἔχει. ἤδη γάρ, καὶ αὕτη ἀπὸ τοῦ δάσους ὠνόμασται. Καλεῖται δὲ νῦν Φαρύγαι*) (Atque ita Euſtathius jam in ſuis codicibus legerat: ſed Iſaacus Caſaubonus rectiſſimè docet ex hoc Stephani loco pro [illegible], quam

ſtadiis diſtans xx. agrum habet frugum arborumque feracem (1 nam & hæc à denſitate nomen habet.) Hodie dicitur Pharygæ: Ibique Iunonis eſt templum Pharygææ, ſic ab Argivis dictæ Pharygis: nam colonos ſe Argivorum profitentur. Heſperiorum, *id eſt occiduorum*, Locrorum Homerus non meminit: aut ſaltem non expreſsè, ſed eò tantùm, quod diſtinguere eos videtur à

Locris, qui contra divinam habitant Eubœam:

innuens nimirum alios etiam eſſe Locros. Horum urbes fuerunt Amphiſſa & Naupactus: de quibus Naupactus reſtat, Antirrhio vicina, à navibus ibi compactis appellationem ſortita: ſive ibi claſſem Heraclidæ ſunt fabricati, ſive iis priores Locri, quod Ephorus putat: nunc Ætolorum eſt, a Philippo iis adjudicata. Ibidem eſt etiam Chalcis, cujus Homerus in Ætolorum recenſione meminit, infra Calydonem: & collis Taphoſſus, in quo ſepulchrum Neſſi & reliquorum Centaurorum: quorum de cadaveribus putrefactis ajunt ſub radicem collis fluere fœtidam & grumoſam aquam: atque inde gentem Ozolas, *quaſi fœtidos*, dictam. Eſt & Molycria ibi, juxta Antirrhium, oppidulum Ætolicum. Amphiſſa in extremitate campi Criſſæi ſita fuit: everſa, ut diximus, eſt ab Amphictyonibus. Circumnavigatio totius Locridis paulum excedit cc. ſtadia. Alopen & hîc, & in Epicnemidiis nominant, & in Phthiotide: hi autem ſunt Epicnemidiorum: horumque Epizephyrii coloni. Locris occiduis continenter adjacent Ætoli, ut Epicnemidiis

A διέχουσα ϛαδίους εἴκοσι, χώραν δ' εὔκαρπον καὶ εὔδενδρον ἔχει· 1 ἤδη γὰρ, καὶ αὕτη ἀπὸ τοῦ δάσους ὠνόμασται· καλεῖται δὲ νῦν Φάρυγαι· ἵδρυται δ' αὐτόθι Ἥρας Φαρυγαίας ἱερὸν, ἀπὸ τῆς * ἐν Φαρύγαις τῆς Ἀργείας· καὶ δὴ καὶ ἄποικοι φασὶν εἶναι Ἀργείων. Τῶν γε μὴν Ἑσπερίων Λοκρῶν Ὅμηρος οὐ μέμνηται, ἢ οὐ ῥητῶς γε· ἀλλὰ μόνον τῷ δοκεῖν ἀντιδιαστέλλεσθαι τούτοις ἐκείνους, περὶ ὧν εἰρήκαμεν,

* Scripti quidam Φαρυγῆς

Λοκρῶν, οἳ ναίουσι πέρην ἱερῆς Εὐβοίης,

ὡς καὶ ἑτέρων ὄντων. Πόλεις δ' ἔσχον, Ἄμφισσάν τε καὶ Ναύπακτον· ὧν ἡ Ναύπακτος συμμένει τοῦ Ἀντιρρίου πλησίον, 3 ὠνόμασται δ' ἀπὸ τῆς ναυπηγίας
B τῆς ἐκεῖ γενομένης· εἴτε τῶν Ἡρακλειδῶν p. 427.
ἐκεῖ ναυπηγησαμένων τὸν ϛόλον, εἴθ' (ὥς φησιν Ἔφορος) Λοκρῶν ἔτι πρότερον παρασκευασάντων· ἔϛι δὲ νῦν Αἰτωλῶν, Φιλίππου προσκρίναντος. Αὐτοῦ δ' ἐϛὶ καὶ ἡ Χαλκὶς, 4 ἧς μέμνηται καὶ ὁ ποιητὴς, ἐν τῷ Αἰτωλικῷ καταλόγῳ, ὑποκάτω Καλυδῶνος· αὐτοῦ δ' ἐϛὶ καὶ ὁ * Ταφιασσὸς λόφος, ἐν ᾧ τὸ τοῦ Νέσσου μνῆμα καὶ τῶν ἄλλων Κενταύρων· 6 ὧν ἀπὸ τῆς * σηπεδόνος φασὶ τὸ ὑπὸ τῇ ῥίζῃ τοῦ λόφου προχεόμενον δυσῶδες, καὶ θρόμβους ἔχον ὕδωρ ῥεῖν· διὰ δὲ τοῦτο καὶ Ὀζόλας καλεῖσθαι τὸ ἔθνος· 7 καὶ ἡ Μολύκρεια δ'
C ἐϛὶ κατὰ τὸ Ἀντίρριον, Αἰτωλικὸν πολίχνιον. 8 Ἡ δ' Ἄμφισσα ἐπὶ τοῖς ἄκροις ἵδρυται τοῦ * Κρισσαίου πεδίου· κατέσπασαν δ' αὐτὴν Ἀμφικτύονες καθάπερ εἰρήκαμεν. Ὁ δὲ περίπλους πᾶς ὁ Λοκρικὸς, μικρὸν ὑπερβάλλει τῶν διακοσίων ϛαδίων. Ἀλόπην δ' ἐϛὶ κἀνταῦθα, καὶ ἐν τοῖς Ἐπικνημιδίοις ὀνομάζουσι, καὶ ἐν τῇ Φθιώτιδι· οὗτοι μὲν οὖν ἄποικοι τῶν Ἐπικνημιδίων, οἱ δ' Ἐπιζεφύριοι, τούτων. Τοῖς δὲ Λοκροῖς τοῖς μὲν Ἑσπερίοις, συνεχεῖς εἰσὶν Αἰτωλοί· τοῖς δ' Ἐπικνημιδίοις

* Ita legendum non Ταφοσσος.

* Vulgò σηπεδόνης

* Scripti Κρισσοῦ

quam Geographus jam ante commemoraverat, ſubſtituendum Τάρφη.) *Tarphe in ſublimi jacet, ſtadiis diſtans viginti, agrum habet frugum & arborum feracem (nam & hæc a denſitate nomen habet) hodie dicitur Pharygæ.* Sed mox apud eundem Strabonem pro, ἀπὸ τῆς ἐν Φαρύγαις τῆς Ἀργειας. MSS. ἀπὸ τῆς Φαρυγῆς. num legendum, ἀπὸ τῆς Φαρυγος, nam ita Euſtathius ad Odyſſ. 1. pag. 1635. innuit, Φαρύγας à Φάρυγος appellatam. *Holſtein. in Stephan. p.* 341.

1. *Nam & hæc à denſitate.*) Incluſi hæc Parentheſi. Nam Euſtathius quidem non ad Scarphen, ſed ad Tarphen, quæ alia Homero eſt à Scarpha, diſertè refert, & vox Τάρφος non huic ſed illi concinit. tamen idem Pharygas ait poſtmodo dictas, quæ olim fuerit Scarphe. In Stephani epitoma Pharygæ cum Tarpha, eædem habentur. idque bis in τάρφη, & in φαρύγαι: planè contra quàm Euſtathius habet. *Xyland.*

2. ἤδη γὰρ καὶ αὕτη) Sicut & Daulis ut ſupra dictum eſt: ideo ait καὶ αὕτη. *Caſaub.*

3. ὠνόμασται δὲ) Pauſanias de Naupacto, L.x.c.38. Δωριεῦσι ὁμοῦ τοῖς Ἀριστομάχου παισὶ τὰ πλοῖα αὐτόθι ἐποιήσαντο, οἷς ἐς Πελοπόννησον ἐπεραιώθησαν. καὶ ἀντὶ τούτου γενέσθαι τὸ ὄνομα τῷ χωρίῳ φασί. Stephanus idem ait cum Strabone & citat Ephorum ac
D Strabonem. *Idem.*

4. ἧς μέμνηται καὶ ὁ ποιητὴς) Poëtæ carmen Il. B. v. 640.

Χαλκίδα τ' ἀγχίαλον, Καλυδῶνά τε πετρήεσσαν.

Vide Stephanum. *Idem.*

5. καὶ ὁ Ταφοσσὸς) Libro decimo eſt Ταφιάσσος. Reperio & qui τάφιον vocent. Antigonus, ex Myrſilo Lesbio refert, Λοκροὺς τοὺς Ὀζόλας τῆς ἐπωνυμίας τετυχηκέναι, ὅτι τῆς χώρας τῆς αὐτῶν ... ὄζει, καὶ μάλιστα τοῦ ταφίου καλουμένου ὄρους. *Idem.*

6. ὧν ἀπὸ τῆς σηπεδόνος) Ozolarum appellationis cauſas varias affert Pauſanias x. c. 38. Strabo, è duabus earum unam facit: Sic ille, Οἱ δὲ Νέσσον πορθμεύοντα ἐπὶ τῷ Εὐήνῳ &c. Eadem habet Antigonus. *Idem.* Vide Cl. Cellarium Geograph. Antiq. II. c. 13.

7. καὶ ἡ Μολύκρεια.) Lege Stephanum. *Idem.*

8. ἡ δ' Ἄμφισσα) Diſtabat Delphis ſtadia centum & viginti. Diruta eſt bello ſacro: cujus ipſi non minimè fuerant τὸ ἔκκαυμα. *Idem.*

[1] Αἰνιᾶνες συνεχεῖς οἱ ταύτην ἔχοντες, καὶ μέσοι Δωριεῖς. Οὗτοι μὲν οὖν εἰσιν [2] οἱ τὴν τετράπολιν οἰκήσαντες, ἥν φασιν εἶναι μητρόπολιν τῶν ἁπάντων Δωριέων· πόλεις δ' ἔχον, Ἐρινεόν, Βοῖον, Πίνδον, Κυτίνιον· ὑπέρκειται δ' ὁ Πίνδος τοῦ Ἐρινεοῦ· παραῤῥεῖ δ' αὐτὴν ὁμώνυμος ποταμὸς, ἐμβάλλων εἰς τὸν Κηφισσὸν οὐ πολὺ τῆς Λιλαίας ἄπωθεν· τινὲς δ' [3] Ἀκύφαντα λέγουσι τὴν Πίνδον. [4] Τούτων ὁ βασιλεὺς Αἰπάλιος ἐκπεσὼν τῆς ἀρχῆς, κατήχθη πάλιν, ὡς ἱστοροῦσιν, ὑφ' Ἡρακλέους· ἀπεμνημόνευσεν οὖν αὐτῷ τὴν χάριν τελευτήσαντι περὶ τὴν Οἴτην. Ὕλλον γὰρ εἰσεποιήσατο τὸν πρεσβύτατον τῶν ἐκείνου παίδων καὶ διεδέξατο ἐκεῖνος τὴν ἀρχὴν, καὶ οἱ ἀπόγονοι· ἐντεῦθεν B ὁρμηθεῖσι τοῖς Ἡρακλείδαις ὑπῆρξεν ἡ εἰς Πελοπόννησον κάθοδος. Τέως μὲν οὖν ἦσαν ἐν ἀξιώματι αἱ πόλεις, καίπερ οὖσαι μικραὶ καὶ λυπρόχωροι, [5] ἔπειτ' ὠλιγωρήθησαν· ἐν δὲ τῷ Φωκικῷ πολέμῳ, καὶ τῇ Μακεδόνων ἐπιστρατείᾳ, καὶ Αἰτωλῶν καὶ Ἀθαμάνων, θαυμαστὸν, εἰ καὶ ἴχνος αὐτῶν εἰς Ῥωμαίους ἦλθε· τὰ δ' αὐτὰ πεπόνθασι καὶ οἱ Αἰνιᾶνες· καὶ γὰρ τούτους ἐξέφθειραν Αἰτωλοί τε καὶ Ἀθαμᾶνες· Αἰτωλοὶ μὲν μετὰ Ἀκαρνάνων πολεμοῦντες, καὶ * μέγα δυνάμενοι. Ἀθαμᾶνες δ' ὕστατοι τῶν Ἠπειρωτῶν εἰς ἀξίωμα προαχθέντες, ἤδη τῶν ἄλλων ἀπειρηκότων, καὶ * μετ' Ἀμύντου βασιλέως δύναμιν * κατασκευασάμενοι. C [6] Οὗτοι δὲ, τὴν Οἴτην διακατεῖχον.

* Scripti, μεγάλα

* Scripti, libri, μετὰ τοῦ Ἀμύντα τοῦ βασ.

* Manuſſ. κατακτησάμενοι.

A Æneianes, medii ſunt Dorienſes. Hi regionem a quatuor urbibus tetrapolin dictam incoluerunt, quæ omnium Dorienſium mater fuiſſe dicitur: nomina urbium, Erineus, Boium, Pindus, Cytinium. Pindus ſupra Erineum ſita eſt, præterfluitque eam ejuſdem nominis fluvius, qui in Cephiſſum exit non procul Lilæa: urbem hanc ſunt qui Acyphantem appellent. Horum rex Æpalius regno ejectus, eſt (ut narratur) ab Hercule in integrum reſtitutus: eique ad Oetam mortuo gratiam retulit, Hyllo filiorum Herculis natu maximo adoptato: qui regni hæres, poſteris ſuis id reliquit deinceps regendum. B Atque hinc profecti Heraclidæ ſunt, cùm in Peloponneſum redirent. Aliquandiu urbes hæ in aliqua fuerunt exiſtimatione, quanquam exiguæ & incommodo ſolo præditæ: deinde ita ſunt attritæ Phocico bello, & Macedonum, Ætolorumque, & Athamanum impreſſionibus, ut mirum ſit aliquod earum veſtigium ad Romanos perveniſſe. Idem Æneianibus uſuvenit. Hos enim Ætoli & Athamanes deleverunt: Ætoli quidem cum Acarnanibus belligerantes, & aucti potentia: Athamanes autem ultimi Epirotarum evecti ad C aliquam dignitatem (reliquis jam defatigatis) exercitu cum rege Amynta collecto. Æneianes Oetam accoluerunt.

1. Αἰνειᾶνες συνεχεῖς οἱ ταύτην ἔχοντες) Attentus lector facile odorabitur mendum quod huic loco ſubeſt: Nam quid eſt ταύτην ἔχοντες? nihil enim præceſſit quò referri illa vox poſſit. Ergo locus eſt mendoſus. Legendum vero οἱ τὴν Οἴτην ἔχοντες. vel οἱ τὴν Ὑπάτην ἔχοντες. Utraque ſententia vera eſt. Ænianes enim Oetæ montis accolæ. in quo monte ſitam urbem Hypatam habuêre. docet id Heliodori locus quem mox proferemus. *Caſaub.*

2. οἱ τὴν τετράπολιν) Plinius quinque Doridis urbes refert, Sperchion, Erineon, Boion, Pindum, Cytinum. Alii ſex. Tzetzes in Lycophronem, Ἡ Δωρὶς ἓξ πόλεις ἔχει, Κότινον, Βοῖον, Λίλαιον, Κάρφαιαν, Δρυόπην καὶ τὴν Ἐρίνεον (vide & ad ỽ. 741.) Ptolemæus quatuor eaſdem agnoſcit quæ noſter: niſi quod pro Pindo, Lilæam habet. Diodorus Siculus libro XI. tres videtur agnoſcere tantum: Κυτίνιον, Βοῖον, Ἐρίνεον. Sic enim ille locus legi debet: nam hodie corrupta ſunt omnia [Notanda verò in primis verba ſcholiaſtæ Pindarici, qui in odam pr. Pyth. pag. 195. ed. Steph. 1599. ita ſcribit. Οἱ Δωριεῖς οἰκοῦντες πρότερον τὴν Πίνδον μίαν οὖσαν τῆς τετραπόλεως τῆς ἐν Περεβοίᾳ ἀφικνοῦνται εἰς τὴν μεταξὺ Οἴτης καὶ Παρνασοῦ Δωρίδα ἑξάπολιν οὖσαν. ἔστι δὲ Ἐρίνεον, Κύτινον, Βοῖον, Λιλαιὸν, Κάρφαια, Δρυόπη. ἐκ δὲ τούτων σὺν τοῖς Ἡρακλείδαις εἰς Λακεδαίμονα κατέρχονται.] Vide ad librum ſequentem. *Idem.*

3. Ακύφαντα λέγουσι) Stephanus, Ἀκύφας πόλις μία τῆς Δωρικῆς τετραπόλεως. *Idem.*

3. Ἀκύφαντα λέγουσι τὴν Πίνδον) Reſtituo locum, eumque lego: Τινὲς δὲ Κύφαντα λέγουσι τὴν Πίνδον. i. e. *quidam vero Cyphanta dicunt Pindum.* Sic paſſim Polybius & Ptolemæus, Κυφάντων mentionem faciunt, ipſe Plin. lib. IV. c. 5. inter urbes Laconicas recenſet. *Meurſ. Miſcel. Lacon. lib.* IV. *c.* 6. *p.* 265.

4. Τούτων ὁ βασιλεὺς Αἰπάλιος ἐκπεσὼν τῆς ἀρχῆς. *Horum rex Æpalius regno ejectus.*) Omnes alii eum regem Ægimium vocant, non Æpalium. Sic eum vocat Apollodorus lib. 2. ſic Diodorus lib. 4. ſic Pindari Scholiaſtes ad Pyth. 1. Fuerat autem à Lapithis & Dryopibus bello petitus, ut Apollodorus dicto loco. *Palmer.*

5. ἔπειτ' δ' ὠλίγωρ.) Lego, ἔπειτα δὲ ὠλιγωρήθησαν. ἐν δέ. *Caſaub.*

6. Οὗτοι δὲ τὴν Οἴτην διακατεῖχον) Ait Ænianes Oetam montem incoluiſſe: poſtea autem fuiſſe deletos: unde fit, ut tam pauca de iis legantur apud veteres D etiam Geographos. itaque non eſt prætermittendus Heliodori de Ænianibus elegans locus, libro ſecundo. p. 122. ed. Paris 1619. ubi docet Ænianes partem eſſe Theſſaliæ eamque generoſiſſimam & verè Græcam: porrigi autem ſecundum ſinum Maliacum: metropolin verò ſuam habere in monte Oeta: urbem nimirum Hyparam: ſic dictam, vel παρὰ τὸ ὑπατεύειν, quod reliquis imperarent: vel, παρὰ τὸ ὑπὸ τῇ Οἴτῃ εἶναι, quia monti Oetæ ſubjacet: Verba Heliodori ſunt. Οἱ Αἰνιᾶνες Θετταλικῆς ἐστὶ μοίρας τὸ εὐγενέστατον καὶ ἀκριβῶς Ἑλληνικὸν, ἀφ' Ἕλληνος τοῦ Δευκαλίωνος, τὸ μὲν ἄλλο τῷ Μαλιακῷ κόλπῳ παρατεινόμενον. μητρόπολιν δὲ σεμνυνόμενον Ὑπάταν· ὡς μὲν αὐτοὶ βούλονται, ἀπὸ τοῦ τῶν ἄλλων ὑπατεύειν καὶ ἄρχειν ὠνομασμένην. ὡς δὲ ἑτέροις δοκεῖ, διότι περ ὑπὸ τῇ Οἴτῃ τῷ ὄρει κατῴκισται. i. e. *Ænianes Theſſalicæ gentis nobiliſſima portio, & prorſus Græca, a Deucalione Græco orta, ad Maliacum ſinum protenſa, metropolim prædicans Hypatam quemadmodum ipſi volunt, ab eo quod ceteris præſit & imperet cognominatam; ut autem aliis videtur, quod ſub Oeta monte ſita ſit.* Idem.

1. τὰ

¶ Is mons à Thermopylis & ortu porrigitur uſque ad ſinum Ambracicum & occaſum: & quodammodo ad rectos angulos ſecat mons iſte montana quæ à Parnaſſo ad Pindum & ſupernè degentes barbaros extenduntur. Pars quæ ad Thermopylas inclinat, Oeta vocatur, longitudine cc. ſtadiorum, aſper mons & excelſus, excelſiſſimus autem juxta Thermopylas, ubi in verticem aſſurgit, deſinitque in acutos & præruptos uſque ad mare ſcopulos, exiguum tranſcundi ſpacium relinquens iis qui ab ora maritima è Theſſalia Locros petunt. ¶ Is aditus Pylæ vocatur, id eſt portæ, & Stena ſive anguſtiæ, ac Thermopylæ, à calidis lavacris quæ in vicinia ſunt, & Herculi ſacra habentur. Huic imminentem montem Callidromum vocant: reliqui reliquum quod per Aetoliam & Acarnaniam uſque ad ſinum Ambracicum producitur, eo nomine intelligunt. Ad Thermopylas intra fauces caſtellum eſt Nicæa ad mare Locrorum: Tichiûs autem, & Heraclea ſuper eam, quæ prius Trachin dicta fuit, Spartanorum opus. Heraclea diſtat ab antiqua Trachine ſtadiis ferè ſex. Sequitur Roduntia, loco natura munito. Difficilia aditu hæc loca facit cùm aſperitas, tum multitudo aquarum cavitates efficientium quas permeant. Nam præter Spercheium qui Anticirrham præterfluit, Dyros etiam eſt, quem conatum ferunt Herculis rogum exſtinguere & alius Melas

A 1 Τὸ δ' ὄρος διατείνει ἀπὸ Θερμοπυλῶν, καὶ τῆς ἀνατολῆς μέχρι πρὸς τὸν κόλπον τὸν Ἀμβρακικὸν, καὶ τὴν ἑσπέραν· τρόπον δέ τινα καὶ πρὸς ὀρθὰς τέμνει τὴν ἀπὸ τοῦ Παρνασσοῦ μέχρι Πίνδου, καὶ τῶν ὑπερκειμένων βαρβάρων ὀρεινὴν τὸ ὄρος τοῦτο. Τούτου δὴ τὸ μὲν πρὸς Θερμοπύλας νενευκὸς μέρος Οἴτη καλεῖται, σταδίων διακοσίων τὸ μῆκος, τραχὺ καὶ ὑψηλόν· ὑψηλότατον δὲ κατὰ τὰς Θερμοπύλας· κορυφοῦται γὰρ ἐνταῦθα, καὶ τελευτᾷ πρὸς ὀξεῖς, καὶ ἀποτόμους μέχρι τῆς θαλάσσης κρημνούς· ὀλίγην δ' ἀπολείπει πάροδον τοῖς ἀπὸ τῆς παραλίας ἐμβάλλουσιν εἰς τοὺς Λοκροὺς ἐκ τῆς Θετταλίας. Τὴν μὲν οὖν πάροδον, B Πύλας καλοῦσι, καὶ στενὰ, καὶ Θερμοπύλας· 2 ἔστι γὰρ καὶ θερμὰ πλησίον ὕδατα τιμώμενα ὡς Ἡρακλέους ἱερά. 3 Τὸ δ' ὑπερκείμενον ὄρος, Καλλίδρομον· τινὲς δὲ, καὶ τὸ λοιπὸν τὸ δι' Αἰτωλίας καὶ τῆς Ἀκαρνανίας διῆκον μέχρι τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου Καλλίδρομον προσαγορεύουσι. Πρὸς δὲ ταῖς Θερμοπύλαις ἐστὶ * φρούριον ἐντὸς τῶν στενῶν, 4 Νίκαια μὲν ἐπὶ θάλασσαν Λοκρῶν. 5 Τιχιοῦς δὲ, καὶ Ἡράκλεια ὑπὲρ αὐτῆς, ἡ Τραχὶν καλουμένη πρότερον, 6 Λακεδαιμονίων κτίσμα· διέχει δὲ τῆς ἀρχαίας Τραχῖνος περὶ ἓξ σταδίους ἡ Ἡράκλεια· ἑξῆς δὲ ἡ Ῥοδουντία, C χωρίον ἐρυμνόν. Ποιεῖ δὲ δυσείσβολα τὰ χωρία ταῦτα ἥ τε τραχύτης καὶ τὸ πλῆθος τῶν ὑδάτων * φάρυγγας ποιούντων, ἃς διέξεισι· πρὸς γὰρ τῷ Σπερχειῷ τῷ παραρρέοντι 7 τὴν Ἀντικίρραν, 8 καὶ ὁ Δύρας ἐστὶν, ὃν φασιν ἐπιχειρῆσαι τὴν Ἡρακλέους σβέσαι πυρὰν 9 καὶ ἄλλος Μέλας, p. 428.

* Scripti melius φρούρια

* Scripti, φάραγγας

1. τὸ δ' ὄρος διατ.) Deſcriptionem Thermopylarum habes apud Herodotum Polymnia. Appianum, *in Syriacis: Sed adi Livium & confer cum Strabone: Is enim graphicè admodum hæc deſcripſit, planéque idem cum noſtro dicit.* Locus eſt *lib.*xxxvi. *Caſ.*

2. ἔστι γὰρ καὶ θερμὰ) Sophocles Trachiniis, ℣.642.

Ὦ ναύλοχα λουτρὰ καὶ πετραῖα
Θερμὰ, καὶ πάγους
Οἴτας περὶ ναιετάοντες. Schol. λουτρά φησὶ τὰ Ἡράκλεια, ἅπερ λέγεται αὐτῷ ἡ Ἀθηνᾶ ἀνεῖναι.

Piſander.

Τῷ δ' ἐν Θερμοπύλῃσι θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη
Ποίει θερμὰ λοετρὰ παρὰ ῥηγμῖνι θαλάσσης.

Herodot. lib. vii. cap. 176. ἔστι δὲ ἐν τῇ ἐσόδῳ ταύτῃ θερμὰ λουτρὰ, τὰ χύτρους καλέουσιν οἱ ἐπιχώριοι καὶ βωμὸς ἵδρυται Ἡρακλέος ἐπ' αὐτοῖσι. *In hoc autem ingreſſu ſunt calida lavacra quæ ollas indigenæ vocant & deſuper ara Herculi exſtructa.* Idem.

3. τὸ δ' ὑπερκείμενον ὄρος.) Livius ſic xxxvi. c. 15. *Extremos ad Orientem montes, Oetam vocant, quorum quod altiſſimum eſt, Callidromon appellatur: in cujus valle ad Maliacum ſinum vergente, iter eſt, non latius quam ſexaginta paſſus.* Idem.

4. Νίκαια) Stephanus Νίκαια. *Idem.*

5. Τιχιοῦς δὲ) Livius xxxvi. c. 16. *Tichiunta* ait eſſe cacuminis nomen, ut eſt *Callidromos* & *Rhoduntia.* cui aſſentitur Appianus qui Τειχιοῦντα ſcribit: itaque hîc ſcribendum vel ex Stephano, qui Strabonem ſequitur. *Idem.*

6. Λακεδαιμονίων κτίσμα) Thucydides lib. iii. c. 92. ὑπὸ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον Λακεδαιμόνιοι Ἡράκλειαν τὴν ἐν Τραχινίαις, ἀποικίαν καθίσαντο. *Sub hoc ipſum tempus Lacedæmonii, Heracleam quæ eſt in agro Trachinio, miſſa colonia condiderunt.* Addit deinde diſtare Heracleam à Thermop. ſtad xl. à mari ſtad. xx. *Idem.*

7. τὴν Ἀντικίρραν) Ἀντίκυραν Herodotus aliique vocant: & ita Strabonem ſcripſiſſe ex ſuperiori quodam loco poteſt conjici. Verba Herodoti vii. cap. D 198. aſcribam, quia ex eo pleraque ſumit Strabo: πρώτη μὲν νῦν πόλις ἐστὶ ἐν τῷ κόλπῳ ἰόντι ἀπ' Ἀχαΐης, Ἀντικύρη παρ' ἣν Σπερχειὸς ποταμὸς ῥέων ἐξ Ἐνιήνων, ἐς θάλασσαν ἐκδιδοῖ. *prima in ſinu urbs ab Achaia euntibus eſt Anticyra, quam amnis Sperchius præter labens ex Enienſibus in mare defluit.* Idem.

8. καὶ ὁ Δύρας ἐστὶν) Hæc quoque ex Herodoto deſcripta ſunt vii. c. 198. Ἀπὸ δὲ τούτου (inquit) διὰ εἰκοσίκου σταδίων ἄλλος ποταμὸς τῷ οὔνομα κεῖται Δύρας, τὸν μυθέονται βοηθέοντα Ἡρακλεῖ καιομένῳ ἀναφανῆναι. *A quo alter amnis* xx *ferme ſtadiis abeſt, cui nomen inditum eſt Dyras, quem fama eſt emerſiſſe ad ferendam Herculi opem.* Idem.

9. καὶ ἄλλος Μέλας) Herodotus vii. c. 198. Ἀπὸ δὲ τούτου, δι' ἄλλων εἴκοσι σταδίων, ἄλλος ποταμός ἐστὶ, ὃς καλέεται Μέλας. Τρηχὶς δὲ πόλις ἀπὸ τοῦ Μέλανος τούτου ποταμοῦ πέντε στάδια ἀπέχει. *Ab hoc totidem ſtadiorum intercapedine alius amnis eſt, qui vocatur Melas*, id eſt niger. *Unde urbs Trachis quinque ſtadia abeſt.* Idem.

1. Πρὸς

διέχων Τραχῖνος εἰς πέντε σταδίους. 1 Πρὸς δὲ μεσημβρίαν τῆς Τραχῖνος φησὶν Ἡρόδοτος εἶναι βαθεῖαν διασφάγα, δι' ἧς Ἀσωπὸς ὁμώνυμος τοῖς εἰρημένοις Ἀσωποῖς, εἰς τὴν θάλασσαν ἐκπίπτει τὴν ἐντὸς πυλῶν. παραλαβὼν 2 καὶ τὸν Φοίνικα ἐκ τῆς μεσημβρίας συμβάντα αὐτῷ, ὁμώνυμον τῷ ἥρωϊ, οὗ καὶ * τάφος πλησίον δείκνυται· στάδιοι δ' εἰσὶν ἐπὶ Θερμοπύλας 3 ἀπὸ Ἀσωποῦ πεντεκαίδεκα. Τότε μὲν οὖν ἦν ἐνδοξότατα τὰ χωρία ταῦτα, ἡνίκα τῶν κλείθρων ἐκυρίευε τῶν περὶ τὰ στενά· καὶ τοῖς ἔξω τῶν στενῶν πρὸς τοὺς ἐντὸς ἦσαν ἀγῶνες πρωτείων, 4 καθάπερ καὶ πέδας ἐκάλει Φίλιππος τῆς Ἑλλάδος τὴν Χαλκίδα, B καὶ τὴν Κόρινθον, πρὸς τὰς ἐκ τῆς Μακεδονίας ἀφορμὰς βλέπων· ἐπιδέσμους δ' οἱ ὕστερον προσηγόρευον ταύτας τε καὶ τὴν Δημητριάδα· καὶ γὰρ αὕτη παρόδων ἦν κυρία τῶν περὶ τὰ Τέμπη, τό, τε Πήλιον ἔχουσα καὶ τὴν
p. 429. Ὄσσαν. Ὕστερον δὲ πάντων ὑπὸ μίαν ἐξουσίαν ὑπηγμένων, 5 ἅπαντα τελευτᾷ πᾶσι καὶ ἀνέῳγε. Περὶ δὲ τὰ στενὰ ταῦτα 6 οἱ περὶ Λεωνίδαν μετ' ὀλίγων τῶν ὁμόρων τοῖς τόποις, ἀντέσχον πρὸς τὰς τοσαύτας τῶν Περσῶν δυνάμεις, μέχρι περιελθόντες δι' ἀτραπῶν τὰ ὄρη, κατέκοψαν αὐτοὺς οἱ βάρβαροι· καὶ νῦν τὸ πο- C λυάνδριον ἐκείνων ἐστί, καὶ στῆλαι, καὶ ἡ θρυλλουμένη ἐπιγραφὴ τῇ Λακεδαιμονίων στήλῃ, ἔχουσα οὕτως.

Ὦ ξεῖν' ἀπάγγειλον Λακεδαιμονίοις, ὅτι τῇδε
Κείμεθα τοῖς κείνων πειθόμενοι νομίμοις.

Ἔστι δὲ καὶ λιμὴν μέγας αὐτόθι, καὶ Δήμητρος ἱερόν, ἐν ᾧ κατὰ πᾶσαν Πυλαίαν θυσίαν ἐτέλουν οἱ Ἀμφικτύονες. Ἐκ δὲ τοῦ λιμένος εἰς Ἡράκλειαν τὴν Τραχῖνα πεζῇ, στάδιοι τεσσαράκοντα· πλοῦς δ' ἐπὶ Κήναιον ἑβδομήκοντα. Ἔξω δὲ Πυλῶν εὐθὺς ὁ Σπερχειὸς ἐκδίδωσιν. Ἐπὶ δὲ Πύλας ἀπὸ Εὐρίπου, στάδιοι πεντακόσιοι τριάκοντα. Καὶ ἡ μὲν Λοκρὶς, τέλος ἔχει. D

* Vulgò τάφος δείκνυται.

A à Trachine diſtans quinque ſtadiis. A Trachine verſus meridiem Herodotus ait amplam eſſe inter ſaxa fiſſuram, quam Aſopus ejuſdem cum aliis Aſopis nominis perlabens, in mare quod intra Pylas eſt exeat: recepto priùs Phœnice, qui in eum à meridie defluit cognominis Phœnici heroi, cujus etiam ſepulchrum ibi oſtenditur: abeſt Aſopus à Thermopylis ſtadia XV. Thermopylas circumjacentia oppida tantiſper celeberrima fuerunt, quandiu clauſtra anguſtiarum incolæ in ſua habuerunt poteſtate: certaminaque fuerunt inter extra & intra fauces habitantes de principatu: ſicut & Philippus Chalcidem ac Corinthum compedes Græciæ vocabat, ad opportunitatem è Macedonia eam occupandi reſpiciens: quas urbes & Demetriadem præterea poſteriores vincula appellaverunt: hæc enim tranſitus circa Tempe obtinebat, Pellum Oſſamque ſub ſe habens. Poſtea temporis omnibus ſub unius dominationem redactis, apertis tranſitibus locorum iſtorum exiſtimatio cecidit. Apud iſtas fauces Leonidas cum paucis anguſtiarum vicinis tam ingentes Perſarum copias ſuſtinuit: donec barbari ambitis per calles montibus eum cum ſuis confecerunt. Etiamnum polyandrium eorum extat: ac columnæ, & inſcriptio columnæ Lacedæmoniorum illa omnium ore decantata:

Hoſpes Spartanis dic nos hic eſſe ſepultos,
Præſtato illorum legibus obſequio.

Ibidem portus eſt magnus, & fanum Cereris, ubi ſingulis Pylæis conventibus Amphictyones ſacrificabant. A portu Heracleam Trachiniam terreſtre iter eſt ſtadiorum XL. navigatio ad Cenæum LXX. Extra portas ſtatim ſunt oſtia Sperchei. Ad Pylas ab Euripo ſtadia IϽXXX. Atque Locris jam finem habet.

1. Πρὸς δὲ μεσημβρίαν τῆς τρ.) Herodotus VII. c. 199. Τοῦ δὲ ὄρεος, τὸ περικλέιει τὴν γῆν τὴν Τρηχινίην, ἔστι διασφὰξ πρὸς μεσαμβρίην Τρηχῖνος. διὰ δὲ τῆς διασφάγος, Ἀσωπὸς ποταμὸς ῥέει παρὰ τὴν ὑπωρέην τοῦ ὄρεος. *Caſaub.*

2. καὶ τὸν Φοίνικα ἐκ τῆς μ.) Herodotus VII. c. 200. ἔστι δὲ ἄλλος, Φοίνιξ ποταμὸς, οὐ μέγας, πρὸς μεσαμβρίην τοῦ Ἀσωποῦ, ὃς ἐκ τῶν οὐρέων τουτέων ῥέων ἐς τὸν Ἀσωπὸν ἐκδιδοῖ. *Ad cujus meridiem alius non magnus amnis eſt, nomine Phoenix ex his montibus in Aeſopum defluens.* Idem.

3. ἀπὸ Ἀσωποῦ π.) Imo ἀπὸ Φοίνικος. Herodotus, VII. c. 200. Ἀπὸ δὲ τοῦ Φοίνικος ποταμοῦ πεντεκαίδεκα στάδιά ἐστι ἐς Θερμοπύλας. i. e. *A flumine Phœnice ad Thermopylas quindecim ſtadiorum eſt intervallum.* Idem.

4. καθάπερ καὶ πέδας ἐκάλει Φιλ.) Refertur apud Livium lib. XXXII. cap. 37. ſolitum Philippum *compedes Græciæ* appellare *Demetriadem in Theſſalia, Chalcidem in Eubœa, Corinthum in Achaia*, quod & Plutarchus in vita Flaminii annotavit: & utroque prior Polybius ſcribit lib. XVII. Pauſan. VII. c. 7. non compedes, ſed claves vocitatas à Philippo fuiſſe: nec Demetriadem, ſed Magneſiam in Theſſalia: Ego autem miror vehementer quod videtur Strabo non Philippo ſed aliis hoc tribuere ad Demetriadem quod attinet. *Idem.*

5. ἅπαντα τελευτᾷ πᾶσιν) Lego, ἅπαντα τ' ἐλεύθερα πᾶσι, καὶ ἀνέῳγε. *Idem.*

6. οἱ περὶ Λεωνίδαν) Res nota ex hiſtoricis Græcis Latiniſque ac poëtis, præſertim Epigrammatariis. *Idem.*

I. ἐς.

Quæ extra portas verſus ortum ſunt & Maliacum ſinum, Theſſalorum ſunt: quæ verſus occaſum, Aetolorum & Acarnanum. Athamanes ipſi quoque nulli jam ſunt. maximum & antiquiſſimum corpus eſt Theſſalorum: de quibus partim Homerus docuit, partim alii complures. Aetolos Homerus ſemper uno nomine dicit, urbes eis non gentes ſubjiciens, Curetibus exceptis, qui pars ſunt Aetolorum habendi. Cæterùm à Theſſaliis deſcriptionem incipiemus, nimis vetuſta & fabuloſa, & de quibus plerumque non conſtat, omittentes, (quod & aliàs fecimus) ea autem dicentes, quæ tempeſtiva nobis videbuntur.

Ora Theſſaliæ maritima à Thermopylis uſque ad oſtia Penei & extrema Pelii orientem ſpectat, & promontoria Eubœæ ſeptentrionalia: quæ ad Eubœam vergunt ac Thermopylas, Malienſium ſunt & Phthiotarum Achæorum: quæ ad Pelium, Magnetes habent. Hoc ergo latus Theſſaliæ dicatur ortivum & maritimum. Ab altera parte à Pelio & Peneo verſus mediterranea Macedones adjacent uſque ad Pæoniam Epiroticaſque gentes. A Thermopylis ſunt æqualiter undique à Macedonibus diſtantes Oetæi & Ætolici montes, uſque ad Dorienſes & Parnaſſum pertingentes. Appelletur ergo latus contiguum Macedonibus ſeptentrionale, auſtrinum alterum. Reſtat occiduum, quod includunt Ætoli, Acarnanes, Amphilochi, & de Epirotis Athamanes, Moloſſi, ac regio quondam Æthicum dicta, denique Pindo quod adjacet: præter Pindum atque Oſſam, qui montes mediocriter alti, non multum loci occupant, ſed in planicies deſinunt. Atque hic eſt medium Theſſaliæ, fertiliſſima regio, iis locis demtis, quæ fluminibus alluuntur. Etenim Peneus per mediam fluens Theſſaliam, multoſque excipiens amnes ſæpenumero effunditur in agros: atque antiquitus

A Τὰ δ' ἔξω Θετταλῶν ἐστι τὰ πρὸς ἕω, καὶ τὸν Μαλιακὸν κόλπον, τὰ δὲ πρὸς δύσιν Αἰτωλῶν, καὶ Ἀκαρνάνων. Ἀθαμᾶνες δὲ καὶ αὐτοὶ ἐκλελοίπασι· μέγιστον δὴ καὶ παλαιότατον τὸ τῶν Θετταλῶν σύστημα· ὧν τὰ μὲν Ὅμηρος εἴρηκε, τὰ δ' ἄλλοι πλείους. Αἰτωλοὺς δ' Ὅμηρος μὲν ἀεὶ ἑνὶ ὀνόματι λέγει, πόλεις οὐκ ἔθνη τάττων ὑπ' αὐτοῖς· πλὴν εἰς τοὺς Κουρῆτας· οὓς ἐν μέρει τακτέον * Αἰτωλικῶν. Ἀπὸ Θετταλῶν δ' ἀρκτέον, τὰ μὲν σφόδρα παλαιὰ καὶ μυθώδη, καὶ οὐχ ὁμολογούμενα τὰ πολλὰ, ἐῶντες· καθάπερ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ἐποιησάμεθα, τὰ δὲ φαινόμενα ἡμῖν καίρια, λέγοντες. * Scripti, Αἰτωλικοὺς.

B 1 Ἔστι δ' αὐτῆς πρὸς θαλάσσῃ μὲν, ἡ ἀπὸ Θερμοπυλῶν μέχρι τῆς ἐκβολῆς τοῦ Πηνειοῦ, καὶ τῶν ἄκρων τοῦ Πηλίου παραλία βλέπουσα πρὸς ἕω, καὶ πρὸς τὰ ἄκρα τῆς Εὐβοίας τὰ βόρεια· ἔχουσι δὲ τὰ μὲν πρὸς Εὐβοίᾳ, καὶ Θερμοπύλαις Μαλιεῖς, καὶ οἱ Φθιῶται Ἀχαιοί· τὰ δὲ πρὸς τῷ Πηλίῳ Μάγνητες. Αὕτη μὲν οὖν ἡ πλευρὰ τῆς Θετταλίας, ἑῴα λεγέσθω, καὶ παραλία. Ἑκατέρωθεν δ' ἀπὸ μὲν Πηλίου καὶ Πηνειοῦ πρὸς τὴν μεσόγαιαν, Μακεδόνες παράκεινται μέχρι Παιονίας καὶ τῶν Ἠπειρωτικῶν ἐθνῶν. Ἀπὸ δὲ τῶν Θερμοπυλῶν τὰ παράλληλα τοῖς Μακεδόσιν ὄρη τὰ Οἰ-

C ταῖα καὶ Αἰτωλικὰ τοῖς Δωριεῦσι καὶ τῷ Παρνασσῷ συνάπτοντα· καλείσθω δὲ τὸ μὲν πρὸς τοῖς Μακεδόσι πλευρὸν, ἀρκτικόν. τὸ δ' ἕτερον, νότιον. Λοιπὸν δ' ἐστὶ τὸ ἑσπέριον, ὃ περικλείουσιν Αἰτωλοὶ, καὶ Ἀκαρνᾶνες, καὶ Ἀμφίλοχοι, καὶ τῶν Ἠπειρωτῶν * Ἀθαμᾶνες, καὶ Μολοττοὶ, καὶ ἡ τῶν Αἰθίκων ποτὲ λεγομένη γῆ, 2 καὶ ἁπλῶς ἡ περὶ Πίνδον, πλὴν τοῦ Πηλίου, καὶ τῆς Ὄσσης. Ταῦτα δ' ἐξῆρται μὲν ἱκανῶς· οὐ μὴν γε πολλὴν περιλαμβάνει κύκλῳ χώραν, ἀλλ' εἰς τὰ πεδία τελευτᾷ. Ταῦτα δ' ἐστὶ τὰ μέσα τῆς Θετταλίας, εὐδαιμονεστάτη χώρα, πλὴν ὅση ποταμόκλυστός ἐστιν. Ὁ γὰρ Πηνειὸς 3 διὰ μέσης ῥέων καὶ πολλοὺς δεχόμενος ποταμοὺς, * ὑπερεκχεῖται πολλάκις· 4 τὸ δὲ παλαιὸν, * Manuſſ. Ἀμαρνᾶνες. p. 430. * Ald. & Baſil. ὑπερχεῖται.

1. ἔστι δ' αὐτῆς πρὸς) Conferant ſtudioſi lectores hanc deſcriptionem Theſſaliæ ὁλοσχερῆ cum Sophiani tabulis & Ptolemæi: mihi quidem videtur Strabo non verbis eam deſcribere, ſed ipſis oculis ſpectandam exhibere. *Caſaub.*

Καὶ ἁπλῶς ἡ περὶ Πίνδον, πλὴν τοῦ Πηλίου καὶ τῆς Ὄσσης. *Denique Pindo quod adjacet, præter Pindum atque Oſſam.*) Hic locus pro integro huc uſque acceptus eſt, at mutilus eſt, aut cæcus ſum, & inter voces Πίνδον & πλὴν debet notari hiatus ſatis magnus, in quo loquebatur, ut conjicio, de Theſſaliæ planitie, cujus campi erant depreſſi: πλὴν τοῦ Πηλίου καὶ τῆς Ὄσσης, ταῦτα δὲ ἐξῆρται μὲν ἱκανῶς, id eſt, *Præter Pelium & Oſſam, qui quidem ſufficienter exaltantur.* Sic ergo ſcribantur, ἡ περὶ Πίνδον..... πλὴν τοῦ Πηλίου. Palmer.

3. διὰ μέσης ῥέων.) Plinius de amnibus Theſſaliæ H.N. lib. IV. c. 8. *Et ante cunctos claritate Peneus, ortus juxta Gomphos, interque Oſſam & Olympum nemoroſa convalle defluens, D. ſtadiis, dimidio ejus ſpatio navigabilis.* Caſaub.

4. τὸ δὲ παλαιὸν καὶ ἐλιμνάζετο) Herodotus libro VII. c. 129. Τὴν δὲ Θεσσαλίην λόγος ἐστὶ τὸ παλαιὸν εἶναι λίμνην ὥστε γε συγκεκληϊσμένην πάντοθεν ὑπερμήκεσιν ὄρεσι. *Narratur autem Theſſalia quondam lacus fuiſſe; utpote concluſa undique præaltis montibus.* Seneca Naturalium Quæſt lib. VI. c. 25. *Si velis credere, ajunt, aliquando Oſſam Olympo cohæſiſſe, deinde terrarum motu receſſiſſe, & ſciſſam unius magnitudinem montis in duas partes. Tunc effugiſſe Peneum, qui paludes, quibus laborabat Theſſalia, ſiccavit, abductis in ſe, quæ ſine exitu ſtagnaverant aquis.* Similia apud Lucanum lib. VI. ℣. 332. & ſeqq. & Claudianum lib. II. de raptu Proſerpinæ. *Idem.*

καὶ ἐλιμνάζετο, ὡς λόγος, τὸ πεδίον, ἔκ τε τῶν ἄλλων μερῶν ὄρεσι περιειργόμενον, [1] καὶ τῆς παραλίας μετεωρότερα τῶν πεδίων ἐχούσης τὰ χωρία· ὑπὸ δὲ σεισμῶν ῥήγματος γενομένου ([2] τὰ νῦν καλούμενα Τέμπη) καὶ τὴν Ὄσσαν * ἀποσχίζοντος ἀπὸ τοῦ Ὀλύμπου, * διεξέπεσε ταύτῃ πρὸς θάλασσαν ὁ Πηνειὸς, καὶ ἀνέψυξε τὴν χώραν ταύτην· ὑπολείπεται δ' ὅμως [3] ἥ τε Νεσωνὶς λίμνη μεγάλη, καὶ [4] ἡ Βοιβηῒς, ἐλάττων ἐκείνης, καὶ πλησιεστέρα τῇ παραλίᾳ. Τοιαύτη δ' οὖσα, εἰς τέσσαρα μέρη διῄρητο· [5] ἐκαλεῖτο δὲ τὸ μὲν, Φθιῶτις, τὸ δ' Ἑστιαιῶτις, τὸ δὲ, * Θετταλιῶτις, τὸ δὲ Πελασγιῶτις. Ἔχει δ' ἡ μὲν Φθιῶτις τὰ νότια τὰ παρὰ τὴν Οἴτην, ἀπὸ τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου, καὶ Πυλαϊκοῦ, μέχρι τῆς Δολοπίας καὶ τῆς Πίνδου διατείνοντα, * πλατυνόμενα δὲ μέχρι Φαρσαλίου, καὶ τῶν πεδίων τῶν Θετταλικῶν· ἡ δ' Ἑστιαιῶτις, τὰ ἑσπέρια, καὶ τὰ μεταξὺ Πίνδου, καὶ τῆς ἄνω Μακεδονίας· τὰ δὲ λοιπὰ, οἵ τε ὑπὸ τῇ * Ἑστιαιώτιδι νεμόμενοι τὰ πεδία, καλούμενοι δὲ, * Πελασγιῶται, συνάπτοντες ἤδη τοῖς κάτω Μακεδόσι, καὶ οἱ ἐφεξῆς τὰ μέχρι Μαγνητικῆς παραλίας ἐκπληροῦντες * χωρία· [6] κἀνταῦθα δ' ἐνδόξων ὀνομάτων ἐστὶν ἀρίθμησις, καὶ ἄλλως καὶ διὰ τὴν Ὁμήρου ποίησιν· τῶν δὲ πόλεων ὀλίγαι σώζουσι τὸ πάτριον ἀξίωμα· μάλιστα δὲ Λάρισσα. Ὁ δὲ ποιητὴς [7] εἰς δέκα μέρη, καὶ δυναστείας διελὼν τὴν σύμπασαν γῆν, ἣν νῦν Θετταλίαν προσαγορεύομεν, προσλαβὼν ἔνια τῆς Οἰταίας, καὶ τῆς Λοκρικῆς, ὡς δ' αὔτως καὶ τῆς ὑπὸ Μακεδόσιν νῦν τεταγμένης, ὑπογράφει τι κοινὸν καὶ πάσῃ χώρᾳ συμβαῖνον, τὸ μεταβάλλεσθαι, καὶ τὰ ὅλα καὶ τὰ καθ' ἕκαστα παρὰ τὰς τῶν ἐπικρατούντων δυνάμεις. Πρώτους δὲ καταλέγει τοὺς ὑπ' Ἀχιλλεῖ, τοὺς τὸ νότιον πλευρὸν κατέχοντας, καὶ παρακειμένους τῇ τε Οἴτῃ καὶ τοῖς * ἐπὶ Κνημῖσι Λοκροῖς,

-- ὅσσοι τὸ Πελασγικὸν Ἄργος ἔναιον.
Οἵ τ' Ἄλον, οἵ τ' Ἀλόπην, οἵ τε [8] Τρηχῖν' ἐνέμοντο.
Οἵ τ' εἶχον Φθίην, ἠδ' Ἑλλάδα καλλιγύναικα.
Μυρμιδόνες δ' ἐκαλοῦντο, καὶ Ἕλληνες, καὶ Ἀχαιοί.

* Scripti ἀποσχίσαντος.
* Manuſſ. διεξέπεμψε.
* Vett. q. Θαλωττιῶτις,
* Scripti πλατυνόμενον.
* Manuſſ. Εστιαιῶτι διανεμ.
* Scripti, quidam, Θετταλιῶται,
* Scripti, χώρας.
* Manuſſ. Επικνημιδίοι
Iliad. β. 681.

A planiciem iſtam ſtagno ajunt tectam fuiſſe: cùm & montibus undique includeretur, & loca oræ maritimæ editiora eſſent campeſtribus. Cum autem terræ motus hiatum feciſſet (quæ nunc Tempe dicitur) abrupta ab Olympo Oſſa, per eum hiatum Peneus in mare ſe evolvens ſiccandam planiciem præbuit. Reſtant tamen paludes: Neſonis una magna, altera Bœbeis aliquanto minor, & oræ maritimæ vicinior. Theſſalia univerſa in quatuor dividitur partes, Phthiotidem, Eſtiæotidem, Theſſaliotidem, & Pelaſgiotidem. Phthiotis auſtrina habet juxta Oetam, à Maliaco ſinu & Pylaico uſque ad Dolopiam ac Pindum pertinentia, B & ſe dilatantia uſque ad Pharſalium & campos Theſſalicos. Eſtiæotis occidua, & quæ ſunt inter Pindum atque ſuperiorem Macedoniam. Reliqua obtinent Pelaſgiotæ, campos infra Eſtiæotidem incolentes, jam inferioribus contigui Macedonibus, & qui deinceps loca implent uſque ad Magneticam oram. Hæc quoque nobilium nominum offertur enumeratio, præſertim ob Homeri poëſin: urbium vero paucæ avitam ſervant dignitatem: maximè Lariſſa. Homerus porrò in decem partes atque dominationes dividens eam omnem terram, quam nunc Theſſaliam dicimus, Oetææ C etiam & Locricæ regionis quædam adſumens & ejus quæ nunc ſubeſt Macedonibus: quidpiam proponit commune, omnibuſque obtingens regionibus: nempe & totas & ſingulas partes mutari pro imperio ejus, qui rerum potitur. Primos eos recenſet, qui Achilli parebant, Theſſalos, & auſtrinum latus tenebant, vicini Oetæ & Locris, qui ad Cnemidem habitabant:

-- quique Pelaſgicon Argos habebant,
Quique Alon, atque Alopen, tum qui Trachina colebant,
Et Phthiam, claram formoſiſque Helladam nymphis.
Myrmidones, Grajique, & Achai dicebantur. D

1. καὶ τῆς παραλίας) Unde fiebat, ut flumina ſe exonerare non poſſent, ſed reſtagnarent. *Caſaub.*

2. τὰ νῦν καλούμενα Τέμπη) Amœniſſimum locum, deſcriptione ſanè quam amœna deſcripſit, elegans σοφιστὴς Ælianus ποικ. lib. III. cap. primo. Poëtæ paſſim commemorant. *Idem.*

3. ἥτε Νεσωνὶς) quæ ad Neſonem urbem erat, cujus Stephanus meminit. *Idem.*

4. ἡ Βοιβηῒς ἐλάττων) Mirabar dici Bæbein lacum Neſonide minorem: cum tamen hujus plerique meminerint, Homerus, Herodotus, Plinius, Stephanus, alii, apud quos de illo altero altum ſilentium: ac deeſſe negationem ſuſpicabar. Sed docet ſub finem libri hujus rei cauſam Strabo. Apollonius libro primo hanc λίμνην Συνιάδα vocat. *Idem.*

5. ἐκαλεῖτο δὲ τὸ μὲν) Paulò aliter doctiſſimus Apollonii interpres. Sophocles ex Apollodori Comm. in Bæotiam Διαιρεῖται, inquit, εἰς μέρη τέσσαρα, Πελασγιῶτιν, Θεσσαραλιῶτιν, Ιολκῖτιν, Φθιῶτιν. Iolcitin enim vocat, quam Strabo Eſtiæotim. *Idem.*

6. κἀνταῦθα δ' ἐνδόξων ὀνομάτων ἐστὶ ἀρίθμησις) Mela de hoc tractu II. c. 3. *Terræ interiores claris locorum nominibus inſignes, pene nihil ignobile ferunt.* ad verbum interpretatur Strabonem. *Idem.*

7. εἰς δέκα μέρη) Prior interpres legit δυωκαίδεκα. Sed malo δέκα. Nam apud poëtam δυναστείαι ſunt decem, non duodecim, quarum novem hæ in catalogo recenſentur, Prima eſt Achillis, II. Proteſilai. III. Eumeli, IV. Philoctetæ. V. Filiorum Aſclepii, Podalirii & Machaonis. VI. eſt Eurypyli. VII. Polypœtæ. VIII. Gounei. IX. Piranthoi. Decimam autem in catalogo prætermiſſam alibi nominat. Ea fuit Dolopum, quibus præerat phœnix. *Idem.*

8. Τραχῖν) Meliores codices atque editt. Henrici & Pauli Stephani, ut & accuratiſſima Adr. Turnebi, habent Τρηχῖν, & mox pro δ' ἐκαλοῦντο, leg. δὲ καλ[illegible].

1. ὧδὲ

His adjungit etiam eos qui Phœnici parebant, communemque omnium facit claſſem. Atque Homerus quidem in pugnis apud Ilium pugnatis nullibi mentionem facit Dolopicæ cohortis: non enim ut Neſtorem, ita Phœnicem quoque in prœlium educit. Alii autem faciunt, ut Pindarus, mentionem Phœnicis illata,

Qui Dolopum duxit audaces funda catervas,
Equitum Danaorum telis utiles.

Atqui hoc etiam apud Homerum eſt per reticentiam, quam vocant grammatici, intelligendum fuiſſe notatum. Ridiculum enim ſit regem expeditioni intereſſe, qui ſic dicit,

Extremis Phthiæ Dolopum rex imperito oris:

ſubditos autem non adeſſe. Non enim ſocius militiæ Achilli videbitur fuiſſe, ſed paucorum duntaxat præceptor, oratorque eum fuiſſe comitatus, adeoque conſiliarius. Atque hoc verſus volunt. Eſt enim tale hoc:

Ut bene dicere te, bene rem dicere atque.

docerem ... ab Achille in reſponſione dictis ...... tunc Argos Pelaſgicum. Rurſumque alii Theſſalonicam intelligunt, olim juxta Lariſſam ſitam, quæ hodie non extat: neque urbem, ſed campum Theſſalorum ſic denominatum Abante auctore, qui ex Argis eò coloniam duxerit. Phthiam quidam eandem cum Hellade ſive Græcia faciunt & Achaja: ſcilicet partem eſſe totius Theſſaliæ auſtrinam, in duas diviſæ portiones. Alii diſtinguunt. Equidem Homerus diverſa videtur facere Phthiam & Hellada, ſic dicens:

Et Phthiam, claram formoſiſque Hellada nymphis.

Item,

Inde fuga ſolus pervaſique Hellada latam,
Et Phthiam veni. --

& alibi

--per Helladaque, Phthiamque.

Ergo duo facit Homerus: oppida, an aliâs loca incertum. Poſteriores, qui Græciam pro loco accipiunt, diſtingui

A Συζεύγνυσι δὲ τούτοις καὶ τοὺς ὑπὸ τῷ Φοίνικι, καὶ κοινὸν ἀμφοῖν ποιεῖ τὸν στόλον. Ὁ μὲν οὖν ποιητὴς οὐδαμοῦ μέμνηται Δολοπικῆς στρατιᾶς, κατὰ τοὺς περὶ Ἴλιον ἀγῶνας· οὐδὲ γὰρ αὐτῶν τὸν ἡγεμόνα Φοίνικα πεποίηκεν εἰς τοὺς κινδύνους ἐξιόντα, καθάπερ τὸν Νέστορα· ἄλλοι δ᾽ εἰρήκασι, καθάπερ Πίνδαρος μνησθεὶς τοῦ Φοίνικος. p. 431.

Ὃς Δολόπων ἄγαγε θρασὺν ὅμιλον σφενδονᾶσαι,
Ἱπποδάμων Δαναῶν βέλεσι πρόσφορον.

Τοῦτο δὴ καὶ παρὰ τῷ ποιητῇ κατὰ τὸ σιωπώμενον, ὡς εἰώθασι λέγειν οἱ γραμματικοὶ, συνυπακουστέον. Γελοῖον γὰρ τὸ τὸν βασιλέα μετέχειν τῆς στρατείας,

B • Ναῖον δ᾽ ἐσχατιὴν Φθίης Δολόπεσσιν ἀνάσσων. Iliad. ι. 480.

τοὺς δ᾽ ὑπηκόους μὴ παρεῖναι· 1 οὐδὲ γὰρ συστρατεύειν τῷ Ἀχιλλεῖ δόξειεν, ἀλλὰ μόνον ὀλίγων ἐστὶν ἐπιστάτης, καὶ ῥήτωρ * ἕπεται· εἰ δ᾽ ἄρα σύμβουλος· τὰ δ᾽ ἔπη βούλεται καὶ τοῦτο δηλοῦν· τοιοῦτον γὰρ τὸ, *Scripti ἕπεσθαι, alii ἔσεσθαι.

Μύθων τε ῥητῆρ᾽ ἔμεναι πρηκτῆρά τε ἔργων. ibid. 443.

ὑπὸ τῷ Ἀχιλλεῖ λεχθέντων ἐν ἀντιλογίᾳ ....
2 τό τε Ἄργος τὸ Πελασγικὸν * καὶ πάλιν δέχονταί τινες Θετταλονίκην, περὶ Λάρισσαν ἱδρυμένην ποτὲ, νῦν δ᾽ οὐκέτ᾽ οὖσαν, 3 οἱ δ᾽ οὐ πόλιν, ἀλλὰ τὸ τῶν Θετταλῶν πεδίον οὕτως ὀνομαστικῶς λεγόμενον, θεμένου τοὔνομα Ἄβαντος, ἐξ Ἄργους δεῦρ᾽ * ἀποικήσαντος. *Manuſſ. quidam, καὶ πόλιν. alii habent mox, Θετταλονίκην πόλιν.

C Φθίαν τε, οἱ μὲν, τὴν αὐτὴν εἶναι τῇ Ἑλλάδι καὶ Ἀχαΐᾳ, * ταύτης δ᾽ εἶναι διατεμνομένης τῆς συμπάσης Θετταλίας κατὰ θάτερον μέρος τὸ νότιον, οἱ δὲ διαιροῦσιν. Ἔοικε δ᾽ ὁ ποιητὴς δύο ποιεῖν, τήν τε Φθίαν, καὶ τὴν Ἑλλάδα, ὅταν οὕτω φῇ, *Vulgo ἀποικήσαντα. *Manuſſ. ταύτην.

Οἵ τ᾽ εἶχον Φθίην ἠδ᾽ Ἑλλάδα καλλιγύναικα. Iliad. ι. 475.

ὡς δυοῖν οὐσῶν· καὶ

Φεῦγον ἔπειτ᾽ ἀπάνευθε δι᾽ Ἑλλάδος εὐρυχόροιο Odyſſ. λ. 496.
Φθίην δ᾽ ἐξικόμην, -- * καί,
D --ἂν Ἑλλάδα τε Φθίην τέ.

*Manuſſ. καὶ ὅτι πολλαὶ πόλεις εἰσιν.

Ὁ μὲν οὖν ποιητὴς δύο ποιεῖ· πότερον δὲ πόλεις ἢ * χώρας, οὐ δηλοῖ. 4 Οἱ δ᾽ ὕστερον τὴν Ἑλλάδα, οἱ μὲν, εἰπόντες χώραν, * διατετάσθαι *Manuſſ. χώραν. *Locus eſt corruptus.

1. οὐδὲ γὰρ συστρ.) Deeſt aliquid. Apparet refellere Strabonem ſuperiorem ſententiam. Non enim συστρατεύσαι Achilli Phœnicem, ſed ἕπεσθαι tantum, ut ei eſſet à conſiliis: ut non ſit neceſſe Dolopes eum adduxiſſe. *Caſaub.*

2. τὸ, τε Ἄργος τὸ Πελασγικὸν) Hîc quoque deſunt quædam. Explicabat autem his verbis Strabo quid ſit apud poëtam Ἄργος τὸ Πελασγικὸν. qua de re dixit & lib. v. p. 221. *Idem.*

3. οὐδὲ πόλιν, ἀλλὰ) Vide num legendum ſit potius, οἱ δὲ οὐ πόλιν. Alii, inquit, non putant τὸ Πελασγικὸν Ἄργος eſſe urbem, ſed ipſam Theſſaliam ita eſſe appellatam. Sic omnes ſentiunt, ſic ipſe ſupra. *Idem.*

4. οἱ δ᾽ ὕστερον τὴν Ἑλλ.) Explicat quid ſit apud Homerum Ἑλλὰς, ac varias variorum ſententias refert: quarum duo ſunt genera. Nam alii χώραν, alii πόλιν eſſe putabant. Eſt autem advertendum loquendi genus Homeri, ut οἱ δὲ δύο σκόπελοι, ὁ μὲν, ὁ δέ. Sic Strabo, οἱ δ᾽ ὕστερον, οἱ μέν pro τῶν δ᾽ ὕστερον οἱ μέν. & mox, οἱ δ᾽ εἰπέντες πόλιν, Φαρσάλιοι μὲν, pro τῶν δ᾽ εἰπόντων πόλιν, Φ. μέν. Porrò de iis, quæ hic tractantur, conſule poëtæ interpretes, & Stephanum, maximè in voce Φθίη. *Idem.*

A φασὶ τὰς Θήβας τὰς Φθιώτιδας ἀπὸ τῆς πάλαι Φαρσάλου. Ἐν δὲ τῇ χώρᾳ ταύτῃ [1] καὶ τὸ Θετίδιόν ἐστι, πλησίον τῶν Φαρσάλων ἀμφοῖν, τῆς τε * παλαιᾶς καὶ τῆς νέας, κ' ἐκ τοῦ Θετιδίου τεκμαιρόμενοι τῆς ὑπὸ τῷ Ἀχιλλεῖ μέρος εἶναι καὶ τήνδε τὴν χώραν * οἱ δ' εἰπόντες πόλιν, Φαρσάλιοι μὲν δεικνύουσιν ἀπὸ ἑξήκοντα σταδίων τῆς ἑαυτῶν πόλεως κατεσκαμμένην πόλιν, ἣν πεπιστεύκασιν εἶναι τὴν Ἑλλάδα· καὶ δύο κρήνας πλησίον, Μεσσηίδα, καὶ Ὑπέρειαν. [2] Μελιταιεῖς δ' ἄπωθεν ἑαυτῶν ὅσον δέκα σταδίους ᾠκῆσθαι τὴν Ἑλλάδα πέραν τοῦ Ἐνιπέως, ἡνίκα ἡ αὐτῶν πόλις Πύῤῥα ὠνομάζετο· ἐκ δὲ τῆς Ἑλλάδος ἐν ταπεινῷ χωρίῳ κειμένης, εἰς τὴν ἑαυτῶν μετοικῆσαι τοὺς Ἕλληνας· μαρτύριον δ' εἶναι τὸν ἐν τῇ ἀγορᾷ τῇ σφετέρᾳ τάφον [3] τοῦ Ἕλληνος, τοῦ Δευκαλίωνος υἱοῦ καὶ Πύῤῥας· ἱστορεῖται γὰρ ὁ Δευκαλίων τῆς Φθιώτιδος ἄρξαι, καὶ ἁπλῶς τῆς Θετταλίας· [4] ὁ δ' Ἐνιπεὺς ἀπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς παρὰ * Φάρσαλον ῥυεὶς, εἰς τὸν Ἀπιδανὸν παραβάλλει, ὁ δ' εἰς τὸν Πηνειόν· περὶ μὲν Ἑλλήνων ταῦτα. Φθίοι δὲ καλοῦνται, οἵ τε ὑπ' Ἀχιλλεῖ, καὶ ὑπὸ Πρωτεσιλάῳ, καὶ Φιλοκτήτῃ· ὁ δὲ ποιητὴς τούτων μάρτυς. Εἰπὼν γὰρ ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ὑπ' Ἀχιλλεῖ,

Οἵ τ' εἶχον Φθίην. --

ἐν τῇ ἐπὶ ναυσὶ μάχῃ, τούτους μὲν ὑπομένοντας C ἐν ταῖς ναυσὶ πεποίηκε μετὰ τοῦ Ἀχιλλέως καὶ καθ' ἡσυχίαν ὄντας· τοὺς δ' ὑπὸ Φιλοκτήτου * μαχομένους, καὶ τοὺς ὑπὸ Πρωτεσιλάου πρότερον, εἶτα Ποδάρκους μενεπτολέμου· περὶ ὧν * κοινῶς μὲν οὕτω φησὶν,

Ἔνθα δὲ Βοιωτοὶ, καὶ Ἰάονες ἑλκεχίτωνες,
Λοκροὶ, καὶ [Φθίοι, καὶ φαιδιμόεντες Ἐπειοί.]

Ἰδίως δὲ,

Πρὸ Φθίων δὲ Μέδων τε, μενεπτόλεμός τε
Ποδάρκης.
Οἱ μὲν, πρὸ Φθίων μεγαθύμων θωρηχθέντες
Ναῦφιν ἀμυνόμενοι ἐμάχοντο.

*Sripti, παραλίας.
*Manuſſ. Οἱ δ' εἰπόντες πόλιν Φάρσα οἱ μὲν δεικνύουσι.
p. 432.
*Scripti, Φαρσάλου.
*Manuſſ. μαχομένους ἔχοντας Μέδοντα καί.
*Manuſſ. ἐκεῖνος μὲν οὕτω εἴρηκε.
Iliad. N. 685.
Ibid. 693. & ſeqq.

A ajunt Thebas Phthiotidis ab antiqua Pharſalo. In hac regione etiam Thetidis ſacellum eſt Pharſalo & novæ & veteri propinquum: & ex hoc Thetidio conjiciunt eam partem fuiſſe Achilleæ ditionis. Qui urbem intelligunt, de his Pharſalii LX. ſtadiis à ſua urbe rudera monſtrant diruti oppidi, quod Helladem fuiſſe putent: propèque fontes duos, Meſſeidem atque Hypereiam. Melitæenſes verò circiter x. à ſua urbe ſtadiis fuiſſe Helladem urbem autumant trans Enipeum, quo tempore ipſorum urbs Pyrrhæ nomen geſſerit: atque Hellenes, ſive B Græcos ex Hellade humili loco ſita in ipſorum urbem commigraſſe: teſtari hoc ſepulchrum Hellenis, Deucalionis & Pyrrhæ F. quod in ipſorum eſt foro: nam Deucalion Phthiotidi, & ſimpliciter Theſſaliæ imperaſſe dicitur. Enipeus autem ab Erythra Pharſalum præterlabens in Apidanum, atque hic in Peneum influit. Hæc de Hellenibus. Phthii porro vocantur & qui ſub Achille, & qui ſub Proteſilao, & qui ſub Philoctetа erant: idque teſtatum facit Homerus. Nam cùm in recenſione eorum, qui Achilli parebant, poſuiſſet eos, qui Phthiam habitarent: in pugna apud naves eos cum Achille manentes in navibus & à pugna vacantes facit: pugnantes verò alios, qui Philoctetæ ſuberant, & quos prius Proteſilaus, deinde Podarces ducebat. De quibus communiter ſic loquitur,

Illic Bœotique, & Jaones obtruncati,
Locrique, Phthiique & gens illuſtris Epejûm.

Peculiariter autem.

Pro Phthiiſque Medon, acer belloque Podarces.
Stabant, & ſævos arcebant navibus hoſtes.

1. καὶ τὸ Θετίδιον ἐστὶ πλησίον τῶν Φαρσάλων) Xylander putat Thetidium ſacellum Thetidis ſignificare: non ſanè ineptè. Nam ea forma Ἀρτεμίσιον Dianæ eſt fanum & alia multa. Fallitur tamen hoc loco. Thetidium enim oppidi nomen eſt, ut apparet ex hac Andromachæ deſcriptione apud Euripidem, in Argumento ℣. 16.

Φθίας δὲ τῆσδε, καὶ πόλεως Φαρσαλίας,
Σύγχορτα ναίω πεδί', ἵν' ἡ θαλασσία
Πηλεῖ ξυνῴκει χωρὶς ἀνθρώπων Θέτις
Φεύγουσ' ὅμιλον· Θεσσαλὸς δέ νιν λεὼς
Θετίδειον αὐδᾷ, θεᾶς χάριν νυμφευμάτων.
Hujus vero Phthiæ & urbis Pharſaliæ
Vicinos campos habito, ubi marina
Thetis habitavit cum Peleo ſeparatim, hominum
Fugiens frequentiam. Theſſalius vero populus hunc locum
Vocat Thetidæum, propter nuptias deæ.

D Polybius libro XVII. de Philippi & Flaminii caſtris loquens: Φίλιππος μὲν ἐπὶ τὸ Μελάμβιον προσαγορευόμενον τῆς Σκοτουσαίας, Τίτος δὲ ἐπὶ τὸ Θετίδιον τῆς Φαρσαλίας. *Caſaub.*

2. Μελιταιεῖς δ') Stephanus Μελιτταία. *Idem.*

3. τοῦ Ἕλληνος τοῦ Δευκαλ.) Negat Stephanus voce Ἑλλάς. *Idem.*

4. ὁ δ' Ἐνιπεὺς ἀπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς) Quid eſt Erythra? non enim opinor mare rubrum intelligit. Quid dicam de interpretibus qui tam negligenter in eo auctore quem vertebant, ſunt verſati, ut cum poſſent ex ipſo locum emendare, videre id non quiverunt? Tu lege ἀπὸ τῆς Ὄθρυος ex libro VIII. p. 356. ut Euſtathium omittam. Livius lib. XLIV. c. 8. *Enipeum* ait *fluere ex valle Olympi montis.* Sed lego ibi quoque *Othryis* non *Olympi.* Nam Olympus Theſſaliæ eſt πρὸς ἄρκτον, Othrys πρὸς νότον. Auctor Herodotus VII. c. 129. *Idem.*

1. νῦν

Fortaſſis etiam qui cum Eurypylo fuerunt, Phthii dicti ſunt, horum contermini. Nunc quidem Magneſiæ, Eurypylo ſubditæ, adſcribunt quæ circa Ormenium ſunt, & Phyloctetæ ditionem omnem. Achillis autem Phthiam à Dolopia & campo uſque ad mare Magneticum. Sed uſque ad urbem Proteſilao parentem Antronem, quæ nunc plurali numero effertur. De Alo autem & Alopa dubitatur, ne fortaſſe non ea loca nominet poëta, quæ nunc in Phthiotica ditione cenſentur; ſed in Locris ſita: eò ſcilicet uſque Achillis ditione ſe extendente, ut & uſque ad Trachinem & Oetæam regionem. Nam in Locrenſi ora maritima ut Alope, ita etiam Alos ſunt & Aliûs, quæ nonnulli adſpirant. Sunt qui Haliuntem pro Alopa ſubſtituunt, & ſic legunt.

Quique Alon, atque Haliunta, & qui Trachina colebant.

Alos verò Phthiotidis jacet ad finem Othryos montis, qui verſus ſeptentriones imminet Phthiotidi, conterminus monti Tymphreſto ac Dolopibus, atque inde ad vicina Maliaco ſinui loca protenditur. Diſtat Alos, (urbs utroque genere effertur) ab Itono circiter LX. ſtadia: condidit Athamas, ſuper campum Crocium, alluente mœnia Amphryſſo amne. Sub Crocio Thebæ ſunt Phthiotides: & ipſa regio dicitur Phthiotis, & Achaica Malienſes attingens, & Othryos montis radices. Sicut autem Phylace, quæ Proteſilaum dominum habuit, Phthiotidis eſt, Malienſibus vicinæ: ſic etiam Alos: diſtat à Thebis circiter c. ſtadia, in medio ſita Pharſali & Phthiotarum: quibus eam ademptam Philippus Pharſaliis attribuit. Supra monuimus, ſolere hoc modo fines & conſtitutiones gentium locorumque mutari. Sophocles etiam Trachiniam dixit Phthiotidem.

A Τάχα δὲ, καὶ οἱ σὺν Εὐρυπύλῳ, Φθῖοι ἐλέγοντο, ὅμοροι τούτοις ὄντες. [1] νυῦ μέντοι Μαγνησίας νομίζουσι τῆς ὑπ' Εὐρυπύλῳ τὰ περὶ Ορμένιον, καὶ τὴν ὑπὸ Φιλοκτήτου πᾶσαν· τὴν δ' ὑπὸ τῷ Ἀχιλλεῖ τῆς Φθίας ἀπὸ Δολοπίας καὶ τοῦ πεδίου, μέχρι τῆς Μαγνητικῆς θαλάττης· μέχρι δὲ τῆς ὑπὸ Πρωτεσιλάῳ πόλεως Ἀντρῶνος ἡ νυῦ πληθυντικῶς λέγεται· [2] περὶ Ἄλου δὲ, καὶ Ἀλόπης, διαπορoῦσι μὴ οὐ τούτους λέγει τοὺς τόπους, οἱ νυῦ ἐν τῷ Φθιωτικῷ τέλει φέρονται, ἀλλὰ τοὺς ἐν Λοκροῖς· μέχρι δεῦρο ἐπικρατοῦντος Ἀχιλλέως· ὥσπερ καὶ μέχρι Τραχῖνος καὶ τῆς Οἰταίας. Ἔστι γὰρ καὶ Ἄλος καὶ

B Ἁλιοῦς ἐν τῇ παραλίᾳ τῶν Λοκρῶν, καθάπερ καὶ Ἀλόπη· οἱ δὲ, τὸν Ἁλιοῦντα ἀντὶ Ἀλόπης τιθέασιν, καὶ γράφουσιν οὕτως.

Οἵ θ' Ἅλον, οἵ θ' Ἁλιοῦνθ', οἵ τε Τραχῖν' ἐνέμοντο.

Ὁ δὲ Φθιωτικὸς Ἅλος ὑπὸ τῷ πέρατι κεῖται p. 433. τῆς Ὄθρυος ὄρους πρὸς ἄρκτον κειμένου τῇ Φθιώτιδι, ὁμόρου δὲ τῷ * [3] Τυμφρηστῷ τῷ ὄρει, καὶ τοῖς Δόλοψιν, ἐκεῖθεν δὲ παρατείνοντος *Scripti, Τεφρηστῷ. εἰς τὰ πλησίον τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου· [4] ἀπέχει δ' Ἰτώνου περὶ ἑξήκοντα σταδίους ὁ Ἅλος, ἢ ἡ Ἅλος· λέγεται γὰρ ἀμφοτέρως· ᾤκισε δὲ ὁ

C Ἀθάμας * τὴν Ἅλον· ὑπέρκειται δὲ τοῦ Κροκίου πεδίου· ῥεῖ δὲ [5] ποταμὸς Ἄμφρυσος πρὸς τῷ τείχει. [6] Ὑπὸ δὲ τῷ Κροκίῳ Θῆβαι εἰσὶν αἱ Φθιώτιδες, καὶ ἡ χώρα δὲ, Φθιῶτις καλεῖται, καὶ Ἀχαϊκὴ, συνάπτουσα τοῖς Μαλιεῦσιν, ὥσπερ καὶ οἱ τῆς Ὄθρυος * πρόποδες. Καθάπερ δὲ ἡ Φυλάκη ὑπὸ Πρωτεσιλάῳ τῆς Φθιώτιδός ἐστι τῆς προσχώρου τοῖς Μαλιεῦσιν, οὕτω καὶ ἡ Ἅλος· διέχει δὲ Θηβῶν περὶ ἑκατὸν σταδίους· ἐν μέσῳ δ' ἐστὶ Φαρσάλου, καὶ * Φθιωτῶν. Φίλιππος μέντοι Φαρσαλίοις προσένειμεν, ἀφελόμενος τῶν * Φθιωτῶν· οὕτω δὲ συμβαίνει τοὺς ὅρους καὶ τὰς συντάξεις τῶν τε ἐθνῶν καὶ τῶν τόπων ἀλλάττεσθαι ἀεὶ, καθάπερ εἴπομεν·

D οὕτω καὶ Σοφοκλῆς τὴν Τραχινίαν Φθιῶτιν εἴρηκεν.

*Manuſſ. τὴν Ἄλον ἀφανισθεῖσαν τοῖς χρόνοις ὕστερον.

*Scripti πρότερον . . . . ὥσπερ δὲ ἡ Φ. ἡ ὑπὸ.

*Scripti, q. Θηβῶν.

*Scripti, q. Θηβαίων.

1. νῦν μέντοι) Senſûs eſt. Magneſiæ nunc attribui de ditione quam Eurypylo tribuit Homerus, Ormenium, totamque eam quæ Philoctetæ paruit: Xylander aliter, & malè; dum non attendit ad Homeri verba. *Caſaub.*

2. περὶ Ἄλου δὲ) De Alo vide notata in Epitome Stephani. ubi omnia diligenter explicantur: vide & in voce Ἀλόπη. *Idem.*

3. Τυμφρηστῷ τῷ ὄρει καὶ τοῖς Δόλοψι) Tymphreſtus mons Theſſaliæ, Dolopibus quibus imperavit Phœnix vicinus. Ideo Lycophron doctiſſimus poëta de Phœnice in patriam redeunte, Illum, inquit, terra ℣. 420.

Κρύψει πρινὴ Τυμφρηστὸν αὐγάσαι λέπας.

Abſcondet antequam Tymphreſtum ſpectaverit collem. Idem.

4. ἀπέχει δ' Ἰτώνου) Scribe Ιτωνος, ex Hom. qui Ιτωνα vocat, & ita citans hunc locum legit Steph. *Idem.*

5. ποταμὸς Ἄμφρυσσος) Vibius Sequeſter, *Amphryſus Theſſaliæ ubi Apollo Admeti regis pecus fertur paviſſe.* Idem.

6. ὑπὸ δὲ τῷ Κροκίῳ Θῆβαι εἰσὶν αἱ Φθιώτιδες, καὶ ἡ χώρα δὲ, Φθιῶτις καλεῖται, καὶ Ἀχαϊκὴ, συνάπτουσα τοῖς Μαλιεῦσιν, ὥσπερ καὶ οἱ τῆς Ὄθρυος πρόποδες) Verba hæc à Voſſio ex Plethonis Theſſaliæ deſcriptione emendata tranſcribere libet: ὑπὸ δὲ τῷ Κροκίῳ Θῆβαι εἰσὶν αἱ Φθιώτιδες. Καὶ ἡ Ἅλος δὲ Φθιῶτις καλεῖται, καὶ Ἀχαϊκὴ συνάπτουσα τοῖς Μαλιεῦσι, ὥσπερ καὶ οἱ τῆς Ὄθρυος πρόποδες. Berkel. In Stephan. p. 104. num. 34.

1 Ἀρτεμίδωρος δὲ τὴν Ἅλον ἐν τῇ παραλίᾳ τίθησιν, A ἔξω μὲν τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου κειμένην, Φθιῶτιν δέ· προϊὼν γὰρ ἐνθένδε ὡς ἐπὶ τὸν Πηνειὸν μετὰ τὸν Ἀντρῶνα τίθησι Πτελεόν, εἶτα τὴν Ἅλον ἀπὸ τοῦ Πτελεοῦ διέχουσαν ἑκατὸν καὶ δέκα σταδίους. Περὶ δὲ Τραχῖνος εἴρηται ὁποία τις, καὶ ὁ ποιητὴς κατονομάζει· τοῦ δὲ Σπερχειοῦ μεμνημένος πολλάκις ὡς ἐπιχωρίου ποταμοῦ τὰς πηγὰς ἔχοντος ἐκ Τυμφρηστοῦ, ἐκδιδόντος δὲ πλησίον Θερμοπυλῶν, μεταξὺ αὐτῆς καὶ Λαμίας δηλοῖ, ὅτι καὶ τὰ ἐντὸς πυλῶν ὅσα τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου, καὶ τὰ ἐκτὸς ὑπ' ἐκείνῳ ἦν. 3 Ἀπέχει δὲ Λαμίας ὁ Σπερχειὸς περὶ τριάκοντα σταδίους, 4 ὑπερκειμένοις πεδίου τινὸς καθήκοντος ἐπὶ τὸν Μαλιακὸν κόλπον. B Ὅτι δ' ὁ 5 Σπερχειὸς ἐπιχώριος, 6 ἔκ τε τοῦ τρέφειν ἐκείνῳ τὴν κόμην φάσκειν, καὶ τοῦ τὸν Μενέσθιον ἕνα τῶν λοχαγῶν αὐτοῦ, Σπερχειοῦ λέγεσθαι * παῖδα, καὶ τῆς ἀδελφῆς τῆς Ἀχιλλέως. Μυρμιδόνας δ' εἰκὸς καλεῖσθαι πάντας τοὺς ὑπὸ τῷ Ἀχιλλεῖ καὶ τῷ Πατρόκλῳ, οἱ συνηκολούθησαν 7 ἐξ Αἰγίνης φεύγοντι τῷ Πηλεῖ. Ἀχαιοὶ δ' ἐκαλοῦντο οἱ Φθιῶται πάντες· διαριθμοῦνται δὲ τὰς ὑπὸ τῷ Φθιωτικῷ τέλει τῷ ὑπ' Ἀχιλλεῖ κατοικίας, Μαλιέων ἀρξάμενοι πλείους μέν· ἐν δ' αὐταῖς 8 Θήβας τὰς Φθιώτιδας, * 9 Ἐχῖνον, Λαμίαν, 10 περὶ ἣν ὁ Λαμιακὸς συνέστη πόλεμος Μακεδόσι καὶ Ἀντιπάτρῳ πρὸς Ἀθηναίους. C

* Scripti, παιδίον.

* Manuſſ. & prior interpres ἔχει Ἐχίναν.

A Artemidorus Alon in ora maritima collocat extra Maliacum ſinum quidem, tamen in Phthiotide. Inde enim progrediens verſus Peneum, poſt Antronem ponit Pteleum, deinde Alon à Pteleo diſtantem cx. ſtadia. De Trachine dictum eſt qualis ſit: & Homerus nominat. Idem cùm ſæpenumero Sperchei mentionem faciat, ut Theſſalici fluminis, è Tymphreſto orientis & prope Thermopylas in mare excurrentis, inter Thrachinem & Lamiam: oſtendit etiam quæ intra Pylas ad Maliacum ſinum pertinebant, & quæ extra erant, Achilli paruiſſe. Spercheius xxx. ſtadiis abeſt à Lamia, ſita ſuper planicie quadam ad Maliacum ſinum pertinente. B Quod autem Spercheius Theſſaliæ fuerit fluvius, vel ex eo liquet, quòd comam ei Achilles ſe aluiſſe dicit: & quod Meneſthius unus è centurionibus ejus Spercheii dicitur filius ex Achillis ſorore. Myrmidones porrò vocari conſentaneum eſt omnes, qui ſub Achille & Patroclo erant, qui in exſilium ex Ægina proficiſcentem Peleum erant ſecuti. Achæi vocabantur Phthiotæ univerſi. Enumerant porrò oppida Phthioticæ ditionis Achilli ſubditæ, à Malienſibus orſi plura ſanè: ſed in his etiam Thebas Phthiotides Echinum, Lamiam (ad quam urbem Macedonibus & Antipatro bellum cum Athenienſibus commiſſum fuit Lamiacum, C

1. Ἀρτεμίδωρος δὲ τὴν Ἅλον ἐν τῇ παραλίᾳ τίθησι. *Artemidorus Alon in ora maritima collocat.*) Hæc, quæ ab Herodoto lib. 7. Ἄλλος vocatur, & in Achaja ponitur navium & excenſionis capax. Duplex igitur *Halus* ſeu *Hallus*, vel forte una ex his *Halus*, altera *Hallus* per duplex λ ad differentiam ſcribebatur, unde forte Plinius emendandus lib. 4. cap. 7. qui in Phthiotide ſic habet: *oppida celebria Hellas Halos*. At male, jam enim à multo ſeculorum numero deſierat eſſe Hellas urbs, & Plinius de oppidis, quæ non amplius extant, numquam loquitur in præſenti, ſed ſemper ait, *interiit* vel *fuit*: ergo legatur apud eum loco dicto *oppida celebria Hallos*, *Halos*, quod quidam non concoquens mutavit in *Hellas*. *Palmer.*

2. *Inter Trachinem.*) Μεταξὺ αὐτῆς pro αὐτοῦ ſcripſi, & ad Trachinem retuli. ſitus quidem congruit, & ὑπ' ἐκείνῳ de Achille accepi. Hæ ſunt conjecturæ de locis non integris, nam Θερμοπύλου quidem facile fuit mutare, & rectè legitur apud Euſtathium. Infrà μελίταιαν ſcripſi, quia ſupra μελιταιεῖς fuerunt nominati, & ſic Stephanus habet. Hoc ſemel dictum volo atque intellectum: quoties non cohærebat oratio, aut divinare pigebat, me aſteriſcum verſioni adjunxiſſe. *Xyland.*

3. Ἀπέχει δὲ Λαμίας ὁ Σπερχειὸς περὶ τριάκοντα σταδίους * ὑπερκειμένοις πεδίου τινός. *Sperchejus* xxx. *ſtadiis abeſt à Lamia, ſita ſuper planicie quadam.*) Aſteriſco notatur vox ὑπερκειμένοις, & jure. Vult legi doctus commentator ὑπερκείμενος vel ὑπερκειμένου, quæ emendatio non mihi probatur, nam ὑπερκείμενος referretur ad Σπερχειός: at fluvii non dicuntur ὑπερκεῖσθαι τῶν πεδίων, ſunt enim ſuis ripis depreſſiores in ſuo fluxu ordinario: ὑπερκειμένου etiam non arridet, nam πεδίον ſeu planities raro dicitur ὑπερκεῖσθαι. Sed procul dubio legendum ὑπερκειμένης, & ad vocem Λαμίας referri debet, quæ fuit in edito, & ſupereminebat planitiei, quæ ad Maliacum uſque ſinum pertinebat. Unicus T. Livius ſufficiet ad rem demonſtrandam, is eſt libri xxxv. 25. *eodem tempore quo Romani Heracleam, Philippus Lamiam ex compoſito oppugnabat inde diverſi ad duas ſimul oppugnandas urbes profecti. Interſunt ſeptem milia ferme paſſuum, & quia Lamia cum poſita eſt in tumulo, tum regionem ea maxime deſpectat oppidum, qua breve intervallum videtur, & omnia in conſpectu ſunt.* Ex hoc loco patet optime dici de Lamia ὑπερκεῖσθαι πεδίου: error fluxit ex Iotaciſmo, nam ὑπερκειμένοις & ὑπερκειμένης idem ſonat in ore τῶν ἰωτακιζόντων. *Palmer.*

4. ὑπερκειμένης) Aldus ὑπερκειμένης. Alii ὑπερκειμένους. Lego ὑπερκείμενος vel ὑπερκειμένου. *Caſaub.*

5. Σπερχειὸς) Statius Achilleid. II. ℣. 42. *Et tenuis Sperchios aquis* ubi Placidus Lutatius. *Sperchius fluvius, cui ſuas comas Achilles devoverat ſi rediſſet. Pa-* D *ter autem narciſſi fuit Sperchius.*

6. ἔκ τε τοῦ τρέφειν ἐκείνῳ) Mos hic fuit veterum, ut comam amnibus tonderent, vel ut θρέπτα rependerent, vel luctus cauſa. Æſchylus,

---πλόκαμον Ἰνάχῳ θρεπτήριον,
τὸν δεύτερον δὲ τόνδε πενθητήριον.

quem morem Pauſanias eſſe antiquiſſimum docet in Lib. VIII. c. 41. *Idem.* Maxime vero Lib. I. c. 37. & Petr. Victorius Var. Lect. VI. 22. De lugentibus vide Kirchman. de Funeribus Romanor. II. 13.

7. ἐξ Αἰγίνης) Æginetæ enim Myrmidones ſunt appellati, lib. VIII. p. 375. *Idem.*

8. Θήβας τὰς Φθιώτιδας) Ptolem. inter maritima Phthiotidos, refert Thebas Φθιώτιδος. *Idem.*

9. Ἐχῖνον) Idem Echinum ibidem recenſet. At Lamia illi eſt in mediterraneis Phthiotidis. *Idem.*

10. περὶ ἣν ὁ Λαμιακὸς συνέστη π.) Hiſtoria extat apud Diodorum Siculum lib. XVIII. p. 596. Tom. II. ed. 1604. Leoſtheni occiſo ſucceſſit Antiphilus. *Idem.*

I. Ko-

in quo cecidit Leoſthenes, Athenienſium dux, Alexandri regis ſocius) Erineum, Coroneam ejuſdem cum Bœotica nominis, Melitæam, Thaumacum, Proernam, Pharſalum, Eretriam Euboicæ cognominem, Paracheloitas itidem Ætolicis cognomines: nam hic quoque fluvius eſt Achelous prope Lamiam, juxta quem habitant Paracheloitæ. Hæc regio verſus ſeptentrionem porrecta fuit, Æſculapii poſterorum, maximè occiduorum, atque Eurypyli & Proteſilai adverſus orientem Solem inclinantibus .... verſus meridiem autem Oetææ, in XIV. pagos ſive curias diviſa: Heracleamque & Dryopidem: hæc olim fuit tetrapolis, ſicut & Doris eſt: & Dryopum, qui in Peloponenſo ſunt, mater æſtimatur. Ad regionem Oetæam etiam Acyphas pertinet, & Paraſopias, & Oeneiadæ, & Anticirrha, idem habens cum ea nomen, quæ eſt in Locris occiduis. Nomino autem has portiones, non quaſi eæ ſemper eædem conſtiterint: cùm quidem varias ſint perpeſſæ mutationes: ſed tamen nobiliſſimæ, memoratu maximè ſunt dignæ. Jam Dolopes ipſe Homerus ſatis indicat in extremo Phthiæ incoluiſſe, & ſub eodem principe fuiſſe Peleo cùm Phthiotis: nam Phœnix ait in extremitate Phthiæ habitaſſe ſe, ac dono Pelei imperaſſe Dolopibus: regio vicina eſt Pindo & circumjacentibus locis, quorum maximam partem Theſſalia ſibi vindicat. Quippe gloria & potentia Theſſalorum atque Macedonum effecit, ut his vicini, maximè in continente ſiti, vel ultro vel inviti etiam ſe partem Theſſalorum aut Macedonum facerent: ſicut Athamanes, Aethices, & Talares Theſſalorum: Oreſtæ, Pelagones, & Elimiotæ Macedonum. Pindus verò mons eſt magnus, cui verſus ſeptentrionem Macedones adjacent, verſus occaſum Perrhæbi homines inquilini, ad meridiem Dolopes, ipſe quidem Theſſaliæ eſt.

A ἐν ᾧ Λεωσθένης ἔπεσε τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς, Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως ἑταῖρος. Ἐρινεὸν πρὸς τούτοις, [1] Κορώνειαν, ὁμώνυμον τῇ Βοιωτικῇ, [2] Μελίταιαν, [3] Θαυμακοὺς, [4] Πρόερναν, [5] Φάρσαλον, [6] Ἐρέτριαν ὁμώνυμον τῇ Εὐβοϊκῇ, Παραχελωΐτας· καὶ τούτους ὁμωνύμους τοῖς Αἰτωλικοῖς· καὶ γὰρ [7] ἐνταῦθά ἐστιν Ἀχελῷος ποταμὸς πλησίον Λαμίας, παρ' ὃν οἰκοῦσιν οἱ Παραχελωΐται. Παρέτεινε δ' ἡ χώρα αὕτη πρὸς ἄρκτον μὲν, τῇ τῶν Ἀσκληπιάδων, καὶ μάλιστα προσεσπερίων, καὶ τῆς Εὐρυπύλου καὶ Πρωτεσιλάου ταῖς πρὸς ἕω κεκλιμέναις ..... πρὸς νότον δὲ τῇ Οἰ- B ταίᾳ, εἰς τεσσαρεσκαίδεκα δήμους διῃρημένη, Ἡράκλειάν τε καὶ Δρυοπίδα, τετράπολιν γεγονυῖαν ποτὲ καθάπερ καὶ τὴν Δωρίδα, μητρόπολιν δὲ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ Δρυόπων νομιζομένην. Τῆς δ' Οἰταίας, καὶ ὁ Ἀκύφας ἐστὶ, καὶ Παρασωπιὰς καὶ Οἰνειάδαι, καὶ Ἀντίκιῤῥα ὁμώνυμος τῇ ἐν Λοκροῖς τοῖς Ἑσπερίοις. Λέγω δὲ τὰς διατάξεις ταύτας οὐκ ἀεὶ μεμενηκυίας τὰς αὐτὰς, ἀλλὰ ποικίλως μεταβεβλημένας· αἱ δ' ἐπισημότατοι μάλιστα, ἄξιαι μνήμης εἰσί. Τοὺς δὲ Δόλοπας φράζει καὶ ὁ ποιητὴς ἱκανῶς, ὅτι ἐπὶ ταῖς ἐσχατιαῖς εἰσὶ τῆς Φθίας, καὶ ὅτι ὑπὸ τῷ C * αὐτῷ ἡγεμόνι ἦσαν τῷ Πηλεῖ, οὗτοί τε καὶ οἱ Φθιῶται· ἔναιον γὰρ (φησὶν) ἐσχατιὴν Φθίης· καὶ τὴν Φοίνιξ Δολόπεσσιν ἀνάσσων δόντος τοῦ Πηλέως· Γειτνιᾷ δὲ τῇ Πίνδῳ καὶ τοῖς περὶ αὐτὴν χωρίοις, Θετταλικοῖς οὖσι τοῖς πλείστοις. Διά γάρ τε τὴν ἐπιφάνειαν, καὶ τὴν ἐπικράτειαν τῶν Θετταλῶν, καὶ τῶν Μακεδόνων, οἱ πλησιάζοντες αὐτοῖς μάλιστα τῶν Ἠπειρωτῶν, οἱ μὲν ἑκόντες, οἱ δ' ἄκοντες, μέρη καθίσταντο * Θετταλῶν ἢ καὶ Μακεδόνων· καθάπερ Ἀθαμᾶνες, καὶ Αἴθικες, [8] καὶ Τάλαρες Θετταλῶν. Ὀρέσται δὲ, καὶ Πελαγόνες καὶ Ἐλιμιῶται Μακεδόνων. Ἡ δὲ Πίν- D δος ὄρος μέγα, πρὸς ἄρκτον μὲν τὴν * Μακεδονίαν, πρὸς ἑσπέραν δὲ Περῥαιβοὺς μετανάστας ἀνθρώπους ἔχουσα, πρὸς δὲ μεσημβρίαν Δόλοπας· αὕτη δ' ἐστὶ τῆς Θετταλίας·

p. 434.

* Scripti αὐτῶν.

Iliad. ι. 480.

* Scripti Θετταλοῖς καὶ Μακεδόσι.

* Scripti, Μακεδόνων.

1. Κορώνειαν) Eſt in mediterraneis. Ptol. Vide Stephan. *Caſaub.*

2. Μελίταιαν) Μελίτειαν alii habent: apud Diodorum Μελιτία. *Idem.*

3. Θαυμακοὺς) Livius lib. XXXII. c. 4. *Thaumaci à Pylis ſinuque Maliaco per Lamiam eunti, loco alto ſiti ſunt; ipſis faucibus imminentes, quam Cœlen vocant: Theſſaliæque tranſeunti confragoſa loca implicataſque flexibus vallium vias, ubi ventum ad hanc urbem eſt, repente velut maris vaſti, ſic immenſa panditur planities, ut ſubjectos campos terminare oculis haud facile [illegible]b eo miraculo Thaumaci appellati.* Idem.

4. Πρόερναν) Stephano eſt Πρόαρνα. Livio *proërna* lib. XXXVI. c. 14. *Idem.*

5. Φάρσαλον) Nobilis Pompeji clade locus. *Idem.*

6. Ερέτριαν) Ptolemæus plurali numero effert Ἐρετρίαι. *Idem.*

7. ἐνταῦθά ἐστιν Ἀχελῷος.) Alius eſt Achelous hic ab eo, qui Acarnaniam ab Ætolia dirimit, ut notatur lib. ſeq. *Idem.*

8. καὶ Τάλαρες) Libro ſeptimo p. 326. cum Athamanibus & Æthicibus junxit Tymphæos. *Talarenſes* quidem habet Plinius, & Stephanus *Talarinos*, ſed in Sicilia collocant. *Idem.*

1. ἐπ

[1] ἐπ' αὐτῇ δὲ τῇ Πίνδῳ ᾤκουν Τάλαρες, Μολοττικὸν φῦλον, τῶν περὶ τὸν [2] Ἴσμαρον ἀπόσπασμα. καὶ Αἴθικες, πρὸς οὓς ἐξελαθῆναι φησὶν ὑπὸ Πειρίθου τοὺς Κενταύρους ὁ ποιητής· ἐκλελοιπέναι δὲ νῦν ἱστοροῦνται. Τὴν δ' ἔκλειψιν διττῶς ἀκουστέον· ἢ γὰρ ἀφανισθέντων τῶν ἀνθρώπων, καὶ τῆς χώρας τελέως ἠρημωμένης, ἢ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἐθνικοῦ μηκέτι ὄντος, μηδὲ συστήματος διαμένοντος τοιούτου. Ὅταν οὖν ἄσημον τελέως ᾖ τὸ λειπόμενον νυνὶ σύστημα, οὐκ ἄξιον μνήμης τίθεμεν, οὔτ' αὐτὸ, οὔτε τοὔνομα [3] τὸ μεταληφθέν· ὅταν δ' ἔχῃ τοῦ μεμνῆσθαι δικαίαν πρόφασιν, λέγειν ἀναγκαῖον τὴν μεταβολήν. Λοιπὸν δ' εἰπεῖν τῆς παραλίας τὴν τάξιν τῆς B ὑπὸ τῷ Ἀχιλλεῖ, ἀπὸ Θερμοπυλῶν ἀρξαμένους· τὴν γὰρ Λοκρικὴν καὶ τὰς ἄλλας εἰρήκαμεν. Αἱ τοίνυν Θερμοπύλαι, τοῦ μὲν * Κηναίου διεστήκασιν [4] ἑβδομήκοντα σταδίων πορθμῷ. [5] Παραπλέοντι δ' ἔξω Πυλῶν τοῦ Σπερχειοῦ ὡς σταδίους δέκα, ἔνθεν δ' εἰς Φάλαρα, εἴκοσι, [6] Φαλάρων δ' ἀπὸ θαλάσσης ὑπέρκειται * πεντήκοντα σταδίοις ἡ τῶν δεκαπέντε πόλεων, εἶθ' ἑξῆς παραπλεύσαντι σταδίοις ἑκατὸν, ὁ Ἐχῖνος ὑπέρκειται· τῆς δ' ἑξῆς παραλίας ἐν μεσογαίᾳ ἐστὶν ἡ Κρεμαστὴ Λάρισσα εἴκοσι σταδίους αὐτῆς διέχουσα· ἡ δ' αὐτὴ μὲν Πελασγία λεγομένη, καὶ Λάρισσα· εἶτα Μυόννησος νησίδιον· εἶτ' Ἄντρων· ἣν δ' ἡ αὐτὴ * ὑπὸ C Πρωτεσιλάῳ. Καταλέγει δ' ὁ ποιητὴς ἐφεξῆς τοῖς ὑπ' Ἀχιλλεῖ, τοὺς ὑπὸ Πρωτεσιλάῳ· οὗτοι δ' εἰσὶν οἱ καὶ ἐφεξῆς ὄντες τῇ ὑπὸ τῷ Ἀχιλλεῖ παραλίᾳ, μέχρι Ἄντρωνος. Ἡ μὲν οὖν Φυλάκη, ἐγγὺς Θηβῶν ἐστι τῶν * Φθιωτίδων,

A Ad ipſum Pindum Talares habitavere, gens Moloſſica, avulſa portio ab iis qui circa Iſmarum degunt: & Æthices, ad quos à Peirithoo ejectos fuiſſe Centauros Homerus tradit: nunc intercidiſſe ea gens dicitur. Cùm dicitur gens aliqua defeciſſe, bifariam hoc intelligi poteſt: vel quia hominibus prorſus deletis deſerta ſit regio: vel quia nomen gentis non ſuperſit, neque tale corpus perduravit. Quando igitur prorſus obſcurum eſt collegium quod noſtro tempore ſupereſt: neque ipſum nos, neque nomen quod accepit mentione dignamur, ſi memorandi juſta ſit cauſa, neceſſe eſt etiam mutationem explicari. Reſtat ut ordine maritimam oram enarremus, quæ Achillem dominum habuit, facto à Thermopylis initio: nam de Locridis ora aliiſque jam antè dictum eſt. Thermopylæ à Cenæo promontorio disjunguntur ſtadiorum LXX. freto. Inde ubi à Pylis navigaveris ad oſtia Spercheji decem ſunt ſtadia: hinc ad Phalara, XX. à Phalaris ſupra mare ſtadiis L. eſt quindecim urbium........ Inde ſi navigaveris ſtadia C, ad Echinum pervenies. Deinceps verſus oram in mediterraneis ſita eſt ad XX. ſtadia Cremaſte, id eſt penſilis, Lariſſa: quæ eadem Pelaſgia dicitur, & Lariſſa. Sequitur Myonneſus parva inſula, murum inſula: deinde Antron, quæ Proteſilaum habuit dominum. Proximè poſt Achilleos Homerus eos recenſet, qui ſub Proteſilao fuerunt, ii autem erant deinceps ſiti in ora maritima ſecundum Achillis ditionem, uſque ad Antronem. Proinde Phylace Thebis Phthioticis propinqua eſt,

p. 435.

* Ald. & Baſil. κυνείου.

* Manuſſ. πεντήκοντα ſάδιος ἡ.

* Manuſſ. ὑπὸ Πρωτεσιλάῳ. Τοσαῦτα μὲν καὶ περὶ τῶν ὑπὸ τῷ Ἀχιλλεῖ. Ἡ δὲ Φυλακή.

* Scripti, Φθιώτιδος.

1. ἐπ' αὐτῇ δὲ τῇ Πίνδῳ ᾤκουν. Τάλαρες, Μολοττικὸν φῦλον, τῶν περὶ τὸν Ισμαρον ἀπόσπασμα i.e. *In ipſa Pindo habitabant Talares Molottica gens avulſa portio eorum, qui circa Iſmarum degunt.*) mendum eſt, quod Strabonem inquinavit, nam legendum credo, Τόμαρον vel Τμᾶρον, *Tomarum* vel *Tmarum*. De eo monte mentionem fecit Callimachus Hymno in Cererem. ℣. 51. D

Τὰν δ' ἄρ' ὑποβλέψας χαλεπώτερον ἠὲ κυναγὸν
Ὤρεσιν ἐν Τμαρίοισιν ὑποβλέπει ἄνδρα λέαινα.
Hanc vero quum limis ille oculis aſpexiſſet, torvius quam venatorem
Montibus in Tmariis virum aſpicit leæna.

Verum quæ mutatio, ut pro *Iſmarum* Tomarum legerent, facili lapſu ab exſcripore fieri potuit. Scribebant enim antiqui Græci literis majuſculis, & eo charactere ſcripti inveniuntur optimi & antiquiores manuſcripti, ſed qui ſæpè ob antiquitatem litteras fugientes & à tineis corroſas habebant· in manuſcriptis igitur Strabonis ΤΟΜΑΡΟΣ legebatur, ſed duabus primis literis vetuſtate corroſis, & fugientibus: ſic ΙΈC: ΜΑΡΟΣ oculos exſcriptoris fefellit ſcriptura, & ex apicibus qui reſtabant ICMAPOC expreſſit, & falſus, poſteros etiam ſui erroris imitatores habuit, & eos fefellit. *Palm. Græc. Antiq. Lib.* II. *c.* 8. *p.* 329. & *cap.* 9. *p.* 338.

2. Ισμαρον) Iſmarus, mons Thraciæ. Stephan. Meminit Virgil. Ecl. VIII. ℣. 44. *Casaub.*

3. τὸ μεταληφθὲν) Imo legendum τὸ μεταλειφθέν. Si nihil mutes, interpretandum nomen quod ſumpſit ille locus, loco veteris nominis. *Idem.*

4. ἑβδομήκοντα σταδίων) Sic paulò antè à portu proximo Thermophylis dixit ad Eubœam eſſe ſtad. LXX. *Idem.*

5. Παραπλέοντι δὲ ἔξω Πυλῶν τοῦ Σπερχειοῦ ὡς σταδίους δέκα. *Inde ubi à Pylis navigaveris ad oſtia Sperchii, decem ſunt ſtadia.*) Videtur deeſſe poſt Σπερχειοῦ vox ſτόμα, vel tale quid, ni malis legere, μέχρι τοῦ Σπερχειοῦ ὡς σταδίους εἴκοσι, *Uſque ad Sperchium, circiter ſtadia viginti.* Nam ut legitur, ſententia claudicat. *Palmer.*

6. Φαλάρων δὲ ἀπὸ θαλάσσης ὑπερκεῖται πεντήκοντα ſτάδια. *A Phalaris ſupra mare ſtadiis L. eſt.*) Non ſine cauſa aſteriſco notatur hic locus: excidit enim nomen urbis, quæ ὑπερκεῖσθαι dicitur Φαλάρων. Ea fuit, ni fallor, Lamia, ut ex Livio lib. XXXVI. c. 36. conjicio. Erat enim Lamiæ veluti ἐπίγειον Φάλαρα, & qui Lamiam ire volebant per mare, Phalaris excenſionem faciebant, ut apud Livium dicto loco Nicander Ætolus, qui pecuniam ab Antiocho Lamiam detulit, dum eam Philippus obſidebat, ad Phalara appulerat. *Idem.*

1. καὶ

quæ & ipſæ ſuberant Proteſilao: ut A Alos quoque, & Lariſſa Cremaſte, & Demetrium, verſus ortum ab Othry. *Demeter Græcis eſt Ceres.* Itaque Demetrium Cereris vocavit fanum, & appellavit Pyraſum: fuit Pyraſus urbs commodo portu prædita, à duobus ſtadiis habens lucum Cereri ſacrum, ejuſdemque templum, infra Thebas xx. ſtadiis jacebat Pyraſus. Ad Thebas in mediterraneis eſt Crocius campus ad fines Othrys montis: per eum fluit Amphryſus fluvius. Suprà eſt Iton, ibique Itoniæ templum Minervæ: unde etiam Iton in Bœotia nomen habet: & fluvius Cuarius: de quo diximus in Arna Bœotiæ. B Hæc verò pertinent ad Theſſaliotidem, unam de quatuor Theſſaliæ partibus: ſub qua etiam Eurypyli fuit ditio. Tum Phyllus: ubi Phyllæi Apollinis templum: & Ichnæ, ubi Themis Ichnæa colitur. Juxta Antronem ad fretum Euboicum caſtellum eſt quod mari alluitur, & vocatur [5] Antronis aſinus. Sequitur Pteleum, & Alos: inde Cereris templum, & Pyraſus dirutus: ſupra hunc Thebæ: poſt Pyrrhæ promontorium, & duæ exiguæ inſulæ, quarum una Pyrrha, altera Deucalion nominatur: atque ibi ferè finis eſt Phthiotidis. C

A αἵπερ εἰσὶ καὶ αὐταὶ ὑπὸ τῷ Πρωτεσιλάῳ· καὶ Ἄλος δὲ, καὶ Λάρισα ἡ Κρεμαστὴ καὶ τὸ Δημήτριον, ὑπ' ἐκείνῳ πᾶσαι πρὸς ἕω τῆς Ὄθρυος. Τὸ δὲ Δημήτριον, Δήμητρος εἴρηκε τέμενος, [1] καὶ ἐκάλεσε Πύρασον. ἦν δὲ πόλις εὐλίμενος ἡ Πύρασος ἐν δυσὶ σταδίοις, ἔχουσα Δήμητρος ἄλσος, καὶ ἱερὸν * ἅγιον, διέχουσα Θηβῶν σταδίους εἴκοσι· ὑπέρκεινται δὲ Πυράσου Θῆβαι· Θηβῶν δ' ἐν τῇ μεσογαίᾳ τὸ Κρόκιον πεδίον πρὸς τῷ καταλήγοντι τῆς Ὄθρυος, δι' οὗ ὁ * Ἄμβρυσος ῥεῖ ποταμός. Τούτου δ' ὑπέρκειται ὁ * Ἴτων, ὅπου τὸ τῆς Ἰτωνίας ἱερὸν, ἀφ' οὗ καὶ τὸ ἐν τῇ Βοιωτίᾳ, καὶ ὁ Κουά- B ριος ποταμός· εἴρηται δ' περὶ τούτου ἐν τοῖς περὶ τῆς Ἄρνης * Βοιωτιακῆς. Ταῦτα δ' ἐστὶ τῆς Θετταλιώτιδος μιᾶς τῶν τεσσάρων μερίδων τῆς ὅλης Θετταλίας, ἧς ἦν καὶ τὰ ὑπ' Εὐρυπύλῳ, [2] καὶ ὁ Φύλλος, ἔνθα Ἀπόλλωνος, τοῦ Φυλλαίου ἱερόν· καὶ Ἴχναι, ὅπου [3] ἡ Θέμις Ἰχναία τιμᾶται. Κατὰ δὲ τὸν Ἄντρωνα [4] ἔρυμα ὕφαλον ἐν τῷ πρὸς Εὐβοίᾳ ἐστὶ πόρῳ, καλούμενον ὄνος Ἄντρωνος· εἶτα Πτελεὸς, καὶ ὁ Ἄλος, εἶτα * τὸ τῆς Δήμητρος ἱερὸν, [6] καὶ ὁ Πύρασος κατεσκαμμένος· ὑπὲρ αὐτῶν δὲ αἱ Θῆβαι· εἶτα ἄκρα Πύρρα, καὶ δύο νησίδια πλησίον, ὧν τὸ μὲν, Πύρρα, τὸ δὲ Δευκαλίων καλεῖ- C ται· ἐνταῦθα δὲ καὶ ἡ Φθιῶτις πως τελευτᾷ.

* Manuſſ. ἄγαλμα.
* Scripti, Ἀμφρυσος. & Ἀμφρυσος.
* Scripti, Ἴτωνος.
* Scripti, ἐν ταῖς Βοιωτιακαῖς.
* Scripti, ἔφαλον.

1. καὶ ἐκάλεσε Πύρασον) Alii ut Euſtathius refert, aliter ſentiebant: & Cereris nemus interpretabantur urbem, quæ vocabatur Δημήτριον: quod & Stephanus confirmare videtur, apud quem in voce Δημήτριον Κρόκωτον πεδίον legitur malè, pro Κρόκιον. *Caſaub.*

2. καὶ ὁ Φύλλος) Stephanus habet Φυλλοῦς, & profert hunc locum, annotans Rhianum fœminino genere protuliſſe iſto carmine,

οἱ δ' ἄφαρ ὁπλισθέντες, ἴσαν κραναὴν ποτὶ Φύλλον. i. e.
Qui ſtatim armati venere ad aſperam Phyllum. Idem.

3. ἡ Θέμις Ἰχναία) Homerus in hymno Apollinis, ℣. 92.

--- θεαὶ δ' ἔσαν ἔνδοθι πᾶσαι
Ὅσσαι ἄρισται ἔσαν, Διώνη τε, Ῥείη τε,
Ἰχναίη τε Θέμις, καὶ ἀγάστονος Ἀμφιτρίτη.
——— *deæ autem erant intus omnes*
Quæcumque optimæ erant, Dionaque, Rheaque
Veſtigatrixque Themis, ac valde gemens Amphitrite D

Lycophron. de Themide Solis filia, ℣. 129.

Τῆς θ' ἡλίου θυγατρὸς Ἰχναίας βραβεύς.
& Ichnacæ ſolis filiae præſes.

Vide Stephanum. Dicitur & Nemeſis Ichnæa. Diodorus poëta Epigrammatarius, Anthol. l. 1. c. 31. ep. 3.

Ἀδρήστειά τε δῖα καὶ Ἰχναίη σε φυλάσσοι
Παρθένος ἡ πολλοὺς ψευσαμένη Νέμεσις.
Et Adraſtea divina, & veſtigia ſequens te cuſtodiat
Virgo, multos fruſtrata Nemeſis Idem.

4. ἔρυμα ὕφαλον) Non dubito legendum eſſe ἕρμα ὕφαλον: quæ vox ſcopulum in mari latentem ſignificat. (Etymologici auctor, ἕρματα τὰ πετρώδη τῆς θαλάσσης μέρη καὶ ὕφαλα.) videtur autem illud ſaxum vocatum fuiſſe ὄνος, quia jacentis grandis aſini ſpeciem præ ſe ferret: unde proverbium manaverit, de majoribus ſolito animalibus, ὄνος Ἄντρωνος. Similem mendam apud Plutarchum deprehendimus ut alias infinitas. Locus eſt in Lycurgo T. 1. p 42. ed. FFurt. Αἰωρουμένη γὰρ ἡ πολιτεία καὶ ἀποκλίνουσα νῦν μὲν ὡς τοὺς βασιλεῖς ἐπὶ τυραννίδα, νῦν δὲ ὡς τὸ πλῆθος ἐπὶ δημοκρατίαν, οἷον ἔρυμα τὴν τῶν γερόντων ἀρχὴν ἐν μέσῳ θεμένη καὶ ἰσορροπήσασα, τὴν ἀσφαλεστάτην τάξιν ἔσχε καὶ κατάστασιν. *Namque ſuſpenſa reſpublica, & nunc ad reges in tyrannidem vergens, nunc ad plebem in multitudinis arbitrium, ſenatus potentia inſtar obicis interjecta, æquilibrium retinens, tutiſſimum & ſtatum ſervavit.* Cujus loci elegantiam nemo animadvertet, qui prius non obſervaverit ſumtum eſſe loquendi genus à navium ſaburra, qua naves αἰωρούμεναι onerantur. Saburram autem Græci ἕρμα vocant. Quare ἕρμα legendum eſt non ἔρυμα. (Sic etiam hunc verſum apud Oppianum leges lib. IV. ℣. 477. Ἁλιευτικ.

Πολλάκι μὲν καὶ νῆες ἐν ἕρμασιν ἦυτ' ἔκελσαν
Κύμαις.
Sæpe quidem etiam naves in operibus (id eſt in curſu) *quaſi alliſæ ſunt*
Illis

vulgò ἔργμασι. mendoſè. *Idem.*

5. *Antronis aſinus.*) Pro ὄρος ὄνος legit etiam interpres. Antronii aſini proverbium explicant & Euſtathius, & Suidas, & Diogeniduus: atque hic quidem de magnis feris, ignaviſque accipit, quod Antrone magni aſini naſcerentur. Alii de iiſdem, & ad videndum aptis: quod molares lapides, qui aſini dicuntur, ibi commodè reperirentur. Notus eſt ſacrarum litterarum ὄνος μυλικὸς Matth. XVIII. ℣. 6. & Alibi. Fieri poteſt, ut Strabo mentionem proverbii fecerit, aliterque id explicaverit. Sed neſcio quid hæc ad ἔρημα ὕφαλον: aut hoc ipſum ſibi velit. Διονυσία in δύο νησίδια mutare libuit, cùm id etiam interpres feciſſet. In ſequentibus etiam verba non cohærent. Totus hic liber miſerrimè eſt adfectus. *Xyland.*

6. καὶ ὁ Πύρασος) Videtur ſeparare Pyraſum à Cereris templo, quod quomodo ſit intelligendum, ex ſuperioribus diſces. *Caſaub.*

p. 436. Ἑξῆς δὲ τοὺς ὑπὸ Εὐμήλῳ καταλέγει 1 τὴν συνεχῆ παραλίαν, 2 * ἔπεστιν ἤδη * Μαγνησίας, καὶ τῆς Πελασγιώτιδος γῆς. 3 * Φεραὶ μὲν οὖν εἰσι πέρας τῶν Πελασγικῶν πεδίων πρὸς τὴν Μαγνησίαν, ἀποτείνει μέχρι τοῦ Πηλίου σταδίους ἑκατὸν ἑξήκοντα· ἐπίνειον δὲ τῶν Φερῶν, 4 Παγασαὶ, διέχον ἐννενήκοντα σταδίους αὐτῶν. Ἰωλκοῦ δὲ εἴκοσι. 5 Ἡ δ᾽ Ἰωλκὸς κατέσκαπται μὲν ἐκ παλαιοῦ· ἐντεῦθεν δ᾽ ἔστειλε τὸν Ἰάσονα, καὶ τὴν Ἀργὼ Πελίας. Ἀπὸ δὲ τῆς ναυπηγίας τῆς Ἀργοῦς καὶ Παγασὰς λέγεσθαι μυθεύουσι τὸν τόπον· οἱ δὲ, πιθανώτερον ἡγοῦνται τοὔνομα τῷ τόπῳ * τεθῆναι τοῦτο ἀπὸ τῶν πηγῶν, αἳ πολλαί τε καὶ δαψιλεῖς ῥέουσι· πλησίον δὲ καὶ Ἀφέται, ὡς ἂν ἀφετήριόν τι τῶν Ἀργοναυτῶν· τῆς δὲ Δημητριάδος ἑπτὰ σταδίους ὑπέρκειται τῆς θαλάσσης (B) Ἰωλκός. Ἔκτισε δὲ Δημήτριος ὁ πολιορκητὴς, ἐπώνυμον ἑαυτοῦ 7 τὴν Δημητριάδα, μεταξὺ Νηλίας καὶ Παγασῶν ἐπὶ θαλάσσῃ, τὰς πλησίον πολίχνας εἰς αὐτὴν συνοικίσας, Νηλίαν τε καὶ Παγασὰς, καὶ Ὀρμένιον· 8 ἔτι δὲ Ῥιζοῦντα, Σηπιάδα, Ὀλιζῶνα, Βοίβην, Ἰωλκόν· αἳ δὲ νῦν εἰσι κῶμαι τῆς Δημητριάδος. Καὶ δὴ καὶ ναύσταθμον ἦν τοῦτο καὶ βασίλειον μέχρι πολλοῦ, τοῖς βασιλεῦσι τῶν Μακεδόνων· 9 ἐπεκράτει δὲ καὶ τῶν Τεμπῶν, καὶ τῶν ὀρῶν * ἀμφοῖν, τοῦ τε Πηλίου, καὶ τῆς Ὄσσης. Νῦν δὲ συνέσταλται μὲν, τῶν δ᾽ ἐν τῇ Μαγνησίᾳ πασῶν ὅμως διαφέρει. Ἡ δὲ Βοιβηῒς λίμνη πλησιάζει μὲν ταῖς Φεραῖς· συνάπτει δὲ καὶ τοῖς ἀπολήγουσι τοῦ Πηλίου πέρασι, καὶ τῆς Μαγνησίας. (C) 10 Βοίβη δὲ χωρίον ἐπὶ τῇ λίμνῃ κείμενον.

* Lego, ἅπερ ἐστὶν ἤδη.
* Scripti Μαγνητικῆς.
* Manuſſ. Φέῤῥαι ſemper.
* Aldi cod. πεπεῖσθαι. Manuſſ. τεθεῖσθαι & τεθῆναι.
* Manuſſ. ἀμφοῖν ὥσπερ εἴρηται.

(A) ¶ Deinceps eos refert: qui ſub Eumelo erant: quæ continens prioris ora maritima jam Magneſiæ eſt, & Pelaſgiotidis propria. Pheræ terminus ſunt Pelaſgici campi ad Magneſiam, qui ad Pelium uſque montem porrigitur ſtadiis CLX. Navale Pherarum ſunt Pagaſæ, inde XC. ſtadiis diſſitæ, ab Iolco XX. Iolcus pridem deleta eſt. Hinc Jaſon & Argo navis à Pelia ſunt dimiſſi: & fabulantur Pagaſas nomen habere ab Argo navi ibi compacta: alii probabilius nomen loco à pagis, *id eſt, fontibus*, factum ſentiunt, qui frequentes ibi largique fluunt. In propinquo ſunt Aphetæ, (B) quaſi carceres: quòd hinc emiſſi fuerint Argonautæ. Supra Demetriadem ſeptem ſtadiis mari Iolcus ſita eſt. Demetrius Poliorceta condidit, & à ſe denominavit Demetriadem ad mare, inter Neliam & Pagaſas: in eamque conduxit vicina oppida, Neliam, Pagaſas, Ormenium, Rhizuntem, Sepiadem, Olizonem, Bœben, Iolcum: qui nunc ſunt pagi Demetriadis. Urbs ea longo tempore fuit navale regibus Macedoniæ: & ſub ſe habuit cum Tempe, tum ambos montes Pelium & Oſſam. Nunc quanquam deminuta potentia, tamen omnibus Magneſiæ urbibus præſtat. Bœbeis palus Pheris vicina eſt, & contigua extremitatibus Pelii atque Magneſiæ. (C) Bœbe oppidulum eſt paludi imminens.

1. τὴν συνεχῆ παραλίαν) Prior interpres legit, καὶ τήν. Malò κατὰ vel καὶ τὴν συνεχῆ. Lego etiam ἅπερ ἐστὶν ἤδη, non ἔπεστιν ἤδη: quod vel cæcus videat eſſe depravatum. *Caſaub.*

2. ἔπεστιν ἤδη Μαγνησίας, καὶ τῆς Πελασγιώτιδος γῆς.) In margine, manuſc. *Μαγνητικῆς*. Nulla ratio eſt, cur Caſaubonus hanc lectionem non receperit, cum multò melior ſit: nam ut Πελασγιώτιδος γῆς, ita & *Μαγνητικῆς γῆς*. Quod ſi altera lectio contra M. SS. retineatur, videtur legendum τῆς Μαγνησίας. *Laurent. Theodor. Gronovius* ad Marmor. Baſin. cap. 16. *Theſaur. Antiquitat. Græcar.* tom. 7. p. 479.

3. Φεραὶ μὲν οὖν) Rectè hîc Straboni cum Ptolemæo convenit. *Caſaub.*

4. Παγασαὶ) Plinius H. Nat. IV. c. 8. numero ſingulari, *Pagaſa*. Inde ſinus Pagaſicus eidem, Παγασιτικὸς Græcis. *Idem.*

5. ἡ δ᾽ Ἰωλκός) Iolcus tam cognita eſt, quam vellus aureum, & Iaſonis navigatio: de quibus præter Apollonium, Orpheum & Valerium, videri poteſt Pindari Pyth. Od. IV. ℣. 334. *Idem.*

6. Ἀφέται ὡς ἂν ἀφετήριον) Apollonius lib. I. 589. de Argonautis è Magneſia ſolventibus:

---ἀτὰρ τριτάτῳ προέηκαν
Νῆα, τανυσσάμενοι περιώσιον ὑψόθι λαῖφος.
Τὴν δ᾽ ἀκτὴν Ἀφέτας Ἀργοῦς ἔτι κικλήσκουσιν.
---Tertia demum luce deduxerunt
Navim, velo decumano alte depreſſo:
Hoc autem littus adhuc dicitur Aphetæ Argonis.
Idem.

7. τὴν Δημητριάδα) Plinius Hiſt. Nat. IV. c. 8. Demetriadem ipſas Pagaſas eſſe putat. *Idem.*

8. ἔτι δὲ Ῥιζοῦντα) Stephanus, Ῥιζοῦς, πόλις Θεσσαλίας. Vide eundem de Olizone, vel Olizo ut alii efferunt. *Idem.*

9. ἐπεκράτει δὲ καὶ τῶν τ.) Supra p. 428. de Demetriade, καὶ γὰρ αὕτη πρόσθεν ἦν κυρία τῶν περὶ τὰ τέμπη, τό, τε Πήλιον ἔχουσα καὶ τὴν Ὄσσαν. *Idem.*

10. Βοίβη δὲ χωρίον ἐπὶ τῇ λίμνῃ κείμενον. *Bœbe oppidulum eſt paludi imminens.*) Fuit etiam & alia urbs ad Bœbeïdem lacum ſita, ut ait Pindarus Pythiorum Od. III. ℣. 57., Laceria nominata,

Πέμψει δὲ κασιγνήταν μένει
Θύοισαν ἀμαιμακέτῳ
Ἐς Λακερείαν. ἐπεὶ
Παρὰ Βοιβιάδος
Κρημνοῖσιν ᾤκει παρθένος

(D) Id eſt, *miſit ſororem* Dianam *cum impetu ruentem indomito Laceriam, quoniam ad Bœbeïdos crepidines habitabat virgo.* Ad quæ ſic Scholiaſtes: ἐπεὶ ἡ παρθένος Κορωνὶς ᾤκει παρὰ ταῖς ὄχθαις τῆς Βοιβιάδος λίμνης. ἡ δὲ Βοιβιὰς, λίμνη παρακειμένη τῇ Λακερείᾳ. ὅτι δὲ ἡ Κορωνὶς ἐν Λακερείᾳ ᾤκει πρὸς ταῖς πηγαῖς τοῦ Ἀμύρου Φερεκύδης ἐν πρώτῃ ἱστορεῖ, id eſt, *quoniam virgo Coronis habitabat ad ripas Bœbëidis paludis: eſt autem Bœbeis palus appoſita Laceriæ. Quod autem Coronis Laceriæ habitabat ad fontes Amyri, Pherecides narrat libro* I. Quando Laceriæ Strabo non meminit, vel defierat tempore Strabonis, vel eadem fuit, quæ poſtea Lariſſa dicta eſt, quod Ovidius ſuadet, qui Coronidem Lariſſæam vocat, quam Pindarus habitaſſe ad oras Bœbeïdis lacus ait, ubi etiam fuit Lariſſa, non ea quidem celebris ad Peneum ſita, ſed alia, quæ ad montem Oſſam & Bœbeïdem lacum poſita erat, de qua Strabo infra pag. 440. & Stephanus. *Palmer.*

Enimverò ſicut Iolcum valdè elatam dejecerunt ſeditiones, ita & Pheræ unà cum tyrannis & creverunt & conciderunt. Prope Demetriadem Maurus fluit. Litus continuum Iolcus vocatur. Hîc etiam Pylaicum ſolennem conventum celebrabant. Artemidorus ſinum Pagaſæum longiùs à Demetriade ponit, in loca Philoctetam dominum agnoſcentia: inque eò ſinu ait Cicynethum eſſe inſulam, & oppidum ejuſdem nominis. Deinceps urbes recenſentur ab Homero, quæ Philoctetæ parebant. De his Methone alia eſt à Thracica, illa quam Philippus evertit: de Peloponneſiaca ſuo loco intulimus mentionem. ¶ Ante Magnetas ſitæ ſunt complures inſulæ, de quibus nobiles ſunt Sciathus, Peparethus, Icus, Haloneſus, Scyrus, urbibus cognominibus præditæ. Maximè celebratur Scyrus ob Lycomedis cum Achille affinitatem, ibique natum & educatum Neoptolemum Achillis F. Poſtea temporis Philippus viribus auctus, cum videret Athenienſes mare obtinere, & inſulis cùm his, tum aliis imperare, fecit ut ipſi propinquæ fierent quam maximè celebres. Nam de principatu contendens bello, ſemper proxima quæque adortus eſt: & ut Magneſiæ ac Thraciæ aliarumque circumjacentium multas partes Macedoniæ adjecit: ita & ſitas ante Magneſiam inſulas ad ſe rapuit, priuſque innotæ & obſcuræ quæ erant, fecit ut certatim appeterentur, eſſentque notæ. Scyrum præcipuè antiquitatis memoria commendat: ſed tamen alia quoque ſunt, quæ ejus famam latè vulgant. De his eſt, Scyriarum capellarum præſtantia, & metalla varii Scyrii lapidis: ſicut & Caryſtii, & Deucalii, Synnadici, Hierapolitici.

A Καθάπερ δὲ τὴν Ἰωλκὸν αὐξηθεῖσαν ἐπὶ πλέον, κατέλυσαν αἱ στάσεις, καὶ αἱ τυραννίδες· οὕτω [1] καὶ τὰς Φερὰς συνέστειλαν ἐξαρθείσας ποτὲ καὶ συγκαταλυθείσας τοῖς τυράννοις. Πλησίον δὲ τῆς Δημητριάδος [2] ὁ Ναῦρος ῥεῖ· καλεῖται δὲ καὶ ὁ συνεχὴς αἰγιαλὸς Ἰωλκός. ἐνταῦθα δὲ καὶ τὴν Πυλαϊκὴν πανήγυριν συνετέλουν. Ὁ δ' Ἀρτεμίδωρος * ἀπωτέρω τῆς Δημητριάδος τίθησι τὸν * Παγασητικὸν κόλπον εἰς τοὺς * ὑπὸ Φιλοκτήτου τόπους. ἐν ᾗ τῷ κόλπῳ φησὶν εἶναι [3] τὴν Κικύνηθον νῆσον, καὶ πολίχνην ὁμώνυμον. Ἑξῆς δ' αἱ ὑπὸ Φιλοκτήτου πόλεις καταλέγονται. B Ἡ μὲν οὖν Μεθώνη ἑτέρα ἐστὶ τῆς Θρακίας Μεθώνης, ἣν κατέσκαψε Φίλιππος· ἐμνήσθημεν δὲ καὶ πρότερον τῆς ἐν Πελοποννήσῳ. Πρόκεινται δὲ τῶν Μαγνήτων νῆσοι συχναὶ μὲν, αἱ δ' ἐν ὀνόματι [4] Σκίαθός τε καὶ Πεπάρηθος, [5] καὶ Ἰκὸς, [6] Ἁλόννησός τε καὶ Σκῦρος, ὁμωνύμους ἔχουσαι πόλεις. Μάλιστα δ' ἐστὶν ἐν ὀνόματι Σκῦρος [7] διὰ τὴν Λυκομήδους πρὸς Ἀχιλλέα οἰκειότητα, καὶ τὴν Νεοπτολέμου τοῦ Ἀχιλλέως ἐνταῦθα γένεσίν τε καὶ ἐκτροφήν. Ὕστερον δὲ Φίλιππος αὐξηθεὶς, ὁρῶν Ἀθηναίους p. 437. ἐπικρατοῦντας τῆς θαλάσσης· καὶ τῶν νήσων ἄρχοντας καὶ τούτων καὶ τῶν ἄλλων, ἐποίησε τὰς πλησίον C ἑαυτῷ μάλιστα ἐνδόξους. Πολεμῶν γὰρ περὶ τῆς ἡγεμονίας, * ἐπεχείρει πρώτοις ἀεὶ τοῖς ἐγγύθεν καὶ καθάπερ αὐτῆς τῆς Μαγνήτιδος τὰ πολλὰ μέρη τὴν Μακεδονίαν ἐποίησε, καὶ τῆς Θρᾴκης καὶ τῆς ἄλλης τῆς κύκλῳ γῆς. οὕτω καὶ τὰς περὶ τῆς Μαγνησίας νήσους ἀφῃρεῖτο, καὶ τὰς ὑπ' οὐδενὸς γνωριζομένας πρότερον, περιμαχήτους, καὶ γνωρίμους ἐποίει. Τὴν δ' οὖν Σκῦρον μάλιστα μὲν αἱ ἀρχαιολογίαι συνιστῶσιν· ἀλλὰ καὶ τὰ τοιαῦτα θρυλλεῖσθαι ποιεῖ, οἷον [8] αἱ τῶν αἰγῶν ἀρεταὶ τῶν Σκυρίων· καὶ τὰ μέταλλα τῆς ποικίλης λίθου τῆς Σκυρίας, καθάπερ τῆς Καρυστίας, [9] καὶ τῆς Δευ-
D καλίας, καὶ τῆς Συναδικῆς καὶ Ἱεραπολιτικῆς·

* Scripti ἀπωτάτω.
* Scripti Παγασικόν.
* Scripti, ὑπὸ τῷ Φιλοκτήτῃ.
* Scripti ἐπεχείρησε.

1. καὶ τὰς Φερὰς) De Pherarum tyrannis multa leges apud Diodorum Siculum, Thucydidem & alios Græcos hiſtoricos. *Caſaub.*

2. ὁ Ναῦρος ῥεῖ) Locus corruptus. Nam decurtata vox eſt, pro Ἄναυρος. Sic ergo ſcribendum. Anaurum Theſſaliæ fluvium prope Iolcum, agnoſcent vel mediocriter literis tincti. *Idem.*

3. τὴν Κικύνηθον) Plinius Hiſt. Nat. IV. c. 12. *Pagaſicus ſinus ante ſe habet Eutychiam, Cicynetum & Scyrum ſupra dictum, ſed Cycladum, & Sporadum extimam.* Mela Lib. II. c. 7. *Pagaſæus ſinus Scyathon proſpicit, Cicyneton amplectitur.* Idem.

4. Σκίαθός τε καὶ Πεπ.) Plinius Hiſt. Nat. IV. c. 12. *Athos ante ſe quatuor, Peparetum cum oppido, quondam Evonum dictam IX. M. paſſ. Scyathum XV. M.* Idem.

5. καὶ Ἰκὸς) Pauci hujus meminere, Stephanus, Ἰκὸς νῆσος τῶν Κυκλάδων, προσεχὴς τῇ Εὐβοίᾳ. Livius lib. XXXI. c. 45. *Inde omnes velis in altum datis, maris medio præter Scyrum inſulam Icum pervenere.* Idem.

6. Ἁλόννησός τε) Plinius Hiſt. Nat. IV. c. 12. *Inter Cherroneſum & Samothracen utrinque ferè XV. M. Haloneſos.* De hac extat oratio inter Demoſthenicas. *Idem.* Vide eruditiſſimi Chr. Cellarii Geogr. Antiq. lib. II. c. 14.

7. διὰ τὴν Λυκομήδους) Nam ejus rei paſſim apud veteres auctores eſt mentio: ut ne annotare quidem quicquam ſit neceſſe. *Idem.*

8. αἱ τῶν αἰγῶν ἀρεταὶ) Nam ut ait Pindarus, Scyriæ capræ ἐς ἄμελξιν ἐξοχώταται. Athen. lib. I. & XII. *Idem.*

9. καὶ τῆς Δευκαλίας) Suſpecta mihi quidem vox. De lapide Caryſtio, Synnadico, & Hierapolitico ſuis locis meminit. *Idem.*

* Vulgo πλάκας ὁρᾶν.

1 μονολίθους γὰρ κίονας καὶ * πλάκας μεγάλας ὁρᾶν ἐστὶν ἐν τῇ Ρώμῃ τῆς ποικίλης λιθίας, ὑφ' ἧς ἡ πόλις κοσμεῖται δημοσίᾳ τε καὶ ἰδίᾳ· 2 πεποίηκέ τε τὰ λευκόλιθα, οὐ πολλοῦ ἄξια. Ὁ δ' οὖν ποιητὴς μέχρι δεῦρο περιελθὼν τῆς Μαγνητικῆς παραλίας, ἐπάνεισιν ἐπὶ τὴν ἄνω Θετταλίαν δεξάμενος ἀπὸ τῆς Δολοπίας, καὶ τῆς Πίνδου.

Iliad. β. 729.

3 Οἳ δ' εἶχον Τρίκκην καὶ Ἰθώμην κλωμακόεσσαν.

Ταῦτα τὰ χωρία ἐστὶ μὲν τῆς Ἑστιαιώτιδος· ἐκαλεῖτο δὲ ὥς φασι πρότερον Δωρίς· κατασχόντων δὲ τῶν Περραιβῶν αὐτὴν, οἱ καὶ τῆς Εὐβοίας 4 τὴν Ἑστιαιῶτιν κατεστρέψαντο, καὶ τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν ἤπειρον ἀνέσπασαν, διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐποικησάντων Ἑστιαίων, τὴν χώραν ἀπ' ἐκείνων οὕτως ἐκάλεσαν. 5 Ἔστι δ' ἡ μὲν Τρίκκη 6 ὅπου τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀσκληπιοῦ τὸ ἀρχαιότατον, καὶ ἐπιφανέστατον, ὅμορον τοῖς τε Δόλοψιν, καὶ τοῖς περὶ τὴν Πίνδον τόποις. Τὴν δ' Ἰθώμην ὁμωνύμως τῇ Μεσσηνιακῇ λεγομένην, οὔ φασι δεῖν οὕτως ἐκφέρειν, 7 ἀλλὰ τὴν πρώτην συλλαβὴν ἀφαιρεῖν. οὕτω γὰρ καλεῖσθαι πρότερον· νῦν * δ' Ἰθώμη μετωνομάσθαι, χωρίον ἐρυμνὸν καὶ 8 τῷ ὄντι * κλωμακόεν, ἱδρυμένον μεταξὺ τεσσάρων φρουρίων ὥσπερ ἐν τετραπλεύρῳ κειμένων, Τρίκκης τε 9 καὶ Μητροπόλεως, 10 καὶ Πελινναίου 11 καὶ Γόμφων. Τῆς δὲ Μητροπολιτῶν ἐστι χώρας ἡ Ἰθώμη· ἡ δὲ Μητρόπολις πρότερον μὲν ἐκ τριῶν συνῴκιστο πολιχνίων ἀσήμων, ὕστερον δὲ καὶ πλείους προσελήφθησαν, ὧν ἦν καὶ ἡ Ἰθώμη. Καλλίμαχος μὲν οὖν φησιν ἐν τοῖς ἰάμβοις.

* Scripti δὲ Θαμοή.
* Scripti, κλιμ.

nam è vario marmore columnas tabulaſque unico lapide conſtantes videre poſſis Romæ, quibus publicè privatimque urbs exornatur: fecitque ex albo lapide, non magni precii. ¶ Cæterùm Homerus eò uſque oræ Magneſiæ progreſſus, rediit ad ſuperiorem Theſſaliam, à Dolopia & Pindo principium petens.

Qui Triccamque habuere, ſalebroſamque Ithomam.

Hæc ſunt Eſtiæotidis, quæ olim fuit Doris appellata, ſed Perrhæbi cùm eam occupaſſent, qui Eubœæ Eſtiæam everterant, hominesque in continentem pertraxerant, ob multitudinem Eſtiæorum, qui eò commigraverant, ab his nomen regioni indiderunt. Apud Triccam Aeſculapii templum eſt nobiliſſimum & antiquiſſimum, confine Dolopibus & locis ad Pindum ſitis. Ithomen, quæ idem cum Meſſeniaca nomen habet, ajunt prima ſyllaba ademta Thomam debere appellari, ſi vetuſtum nomen ei reddere velimus. Oppidum eſt natura munitum, & vere id quod dicitur aſperis ac ſaxoſis adſcenſuum difficultatibus præditum: jacet inter quatuor oppida quaſi in quadrilateri figuram diſpoſita: Triccam, Metropolim, Pelinnam, Gomphos. Metropolitarum regionis eſt Ithome. Metropolis autem primum è tribus obſcuris fuit conflata oppidulis: poſteà plures ſunt adſumtæ, de quibus etiam Ithoma. Callimachus quidem in jambis ait.

1. *Μονολίθους γὰρ κίονας καὶ πλάκας μεγάλας ὁρᾶν ἐστὶν ἐν τῇ Ρώμῃ τῆς ποικίλης λιθίας*) Vides Strabonem λιθίαν magis de vulgaribus uſurpare lapidibus, nam ποικίλην λιθίαν vocat hic marmora maculoſa & varia. Et Joſephus quodam loco λιθίαν de lapidibus cæmentitiis uſurpat. Et quamvis hæc ſatis eſſent iis revincendis, qui λιθίαν de ſolis lapidibus pretioſis ſumi notaverunt, non tamen diffiteri licet, quin Græci λιθίαν interdum pro lapillis pretioſis ſumſerint, adi ipſum Strabonem noſtrum lib. xv. p. 717. *φέρει δὲ καὶ λιθίαν ἡ χώρα πολλὴν κρυστάλλων, καὶ ἀνθράκων παντοίων, καθάπερ τῶν μαργαριτῶν.* Indiam intelligit, cujus opes recenſet. *Salmaſ. Ex. Plin. Ed. ult. p.* 395.

2. *πεποίηκέ τε*) Senſus eſt, feciſſe τὴν ποικίλην λιθίαν, ut τὰ λευκόλιθα ſordeant & contemnantur, præ aliorum lapidum elegantia. Nihil igitur deeſt, ut vulgò putant. *Caſaub.*

3. *Οἳ δ' εἶχον Τρίκκην*) Vide ad hunc locum notas doctiſſimi viri Joachimi Camerarii.

4. *τὴν Ἑστιαιῶτιν*) Malim Ἱστιαιῶτιν. Sic enim perpetuò ſcribi video τὴν Εὐβοϊκὴν, quæ vox eſt Ἰωνικωτέρα. *Caſaub.* Conſule Cellarii. Geogr. p. 1058. & 1059.

5. *Ἔστι δ' ἡ μὲν Τρίκκη ὅπου τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀσκληπιοῦ τὸ ἀρχαιότατον, καὶ ἐπιφανέστατον, ὅμορον τοῖς τε Δόλοψι.* i.e. *Tricca autem eſt, ubi fanum Æſculapii antiquiſſimum, & celeberrimum, Dolopibus confine.* Pro ὅμορον lego ὅμορος, reſpicitur enim ἡ Τρίκκη, *Tricca Dolopibus vicina.* Palmer. Græc. antiq. lib. II. c. 9. p. 539.

6. *ὅπου τὸ ἱερὸν*) Meminit lib. VIII. p. 386. *Caſaub.*

7. *ἀλλὰ τὴν πρώτην σ.*) Stephanus vocari ait Θούμαιον. *Idem.*

8. *τῷ ὄντι κλωμακόεν*) Homerus, Ιλ. β. ψ. 720.
Οἳ δ' εἶχον Τρίκκην καὶ Ἰθώμην κλυμακόεσσαν.
Quique habitabant Triccen & Ithomem clivoſam. Id.

9. *καὶ Μητροπόλεως*) Dio lib. XLI. pag. 177. ed. 1606. *Αὐτίκα γοῦν Μητρόπολις ἕτερόν τι πόλισμα οὐδὲ ἐς χεῖρας αὐτῷ ἦλθεν, ἀλλ' ἀμάχει ὡμολόγησε.* Meminit & Ptolem. *Idem.*

10. *καὶ Πελινναίου*) Stephanus, Πέλιννα πόλις Θεσσαλίας ἐν τῇ Φθιώτιδι. *Idem.*

Καὶ Πελινναίου) Vitioſe ſcribitur Πελινναῖον, nam Πέλινα vel Πελιναῖον, apud Stephanum, Strabonem, alioſque legendum arguit non ſolum Pelinus loci conditor eidem Stephano commemoratus, ſed & antiqui nummi cum gentili, quod præteriit Stephanus, ΠΕΛΙΝΑΙΕΩΝ. vid. illuſtriſſ. Ezech. Spanheim de Præſtant. & Uſu Numiſm. Diſ. IX. p. 602.

11. *καὶ Γόμφοι*) Dio libro XLI. p. 177. ed. 1606. *Γόμφοις δὲ δὴ πολίχνῃ τινὶ Θεσσαλικῇ προσπεσὼν, καὶ κρατήσας, πολλοὺς ἔκτεινε.* Meminit Ptolem. & alii Geogr. *Caſaub.* Cellar. Geogr. Antiq. II. 13. p. 1058.

A *Veneres, Dea eſt non una quoniam hac, cæteras*
Sapientia omnes Caſtniæa vicerit.

quia ſcilicet ſola porci ſacrificium admittit. Sane qui hoc dixit, videri voluit plurimarum rerum peritus, in idque ſe toto vitæ tempore incubuiſſe profitetur. Poſteriores autem demonſtraverunt non unam modo Venerem, ſed complures hunc ritum uſurpaſſe: de quibus ſit etiam, quæ in hac colitur Metropoli: quæ nulli urbium, quas in ſe conduxit, eum tradiderit morem. Eſt etiam Pharycadon oppidum Eſtiæotidis, per quod Peneus fluit & Curalius: hic quidem Ithomiæ Minervæ templum præterlapſus in Peneum ſe effundit. Peneus è Pindo, ut diximus, ortus ad lævam relictis Tricca, Pelinnæo, Pharycadone, præter Atracem ac Lariſſam fertur: & receptis Theſſaliotide amnibus per Tempe ad oſtia meat. Oechaliam, quæ urbs Euryti dicitur, cùm in his ponunt locis, tum in Eubœa, & in Arcadia, aliterque denominant: ſicut in deſcriptione etiam Peloponneſi diximus. De his & aliam in diſputationem veniunt, & hoc maximè; quænam ſit quam cepit Hercules, & de qua ſcripſerit auctor carminis, cui titulus Oechaliæ excidium. Hæc ergo loca Aeſculapio natis parebant. ¶ Deinceps Eurypyli ditionem deſcribit.

Tum quos Ormenium miſit, quos fons Hyperea,
Et quos Aſterium, Titani juga candida quoſque.

Ormenium 8 hodie Orminium dicitur: pagus eſt ſub Pelio pone Pagaſæum ſinum, in Demetriadem una cum aliis contractus, ut docuimus.

Τὰς Ἀφροδίτας, ἡ θεὸς γὰρ οὐ μία, p. 438.
Τὴν Καστνιῆτιν ὑπερβάλλεσθαι 1 πάσας * τὸ * Lego, τῷ φ.
φρονεῖν

ὅτι μόνη παραδέχεται τὴν τῶν ὑῶν θυσίαν· καὶ μὴν πολυΐστωρ εἴ τις ἄλλος, 2 καὶ πάντα τὸν βίον ὡς αὐτὸς εἴρηκεν, ὁ ταῦτα μυθεῖσθαι βουλόμενος. Οἱ δ' ὕστερον ἤλεγξαν οὐ μίαν Ἀφροδίτην μόνον, ἀλλὰ καὶ πλείους ἀποδεδεγμένας τὸ ἔθος τοῦτο· ὧν εἶναι καὶ τὴν ἐν τῇ Μητροπόλει ταύτῃ * 3 οὐδεμίᾳ τῶν συνοικισθεισῶν εἰς αὐτὴν πόλεων, παραδοῦναι τὸ ἔθος * ὁμήριον· ἔστι δὲ 4 καὶ * Φαρυκάδων ἐν τῇ Ἑστιαιώτιδι, καὶ ῥεῖ δι' αὐτῶν ὁ Πηνειὸς, καὶ ὁ Κουράλιος· B ὧν ὁ Κουράλιος ῥυεὶς παρὰ τὸ 5 τῆς Ἰθωμίας Ἀθηνᾶς ἱερὸν εἰς τὸν Πηνειὸν ἐξίεισιν. Αὐτὸς δ' ὁ Πηνειὸς ἄρχεται μὲν ἐκ Πίνδου καθάπερ εἴρηται· ἐν ἀριστερᾷ δ' ἀφεὶς Τρίκκην τε, καὶ * Πελινναῖον καὶ Φαρυκαδόνα, φέρεται παρά τε Ἄτρακα, καὶ Λάρισσαν· καὶ τοὺς ἐν τῇ Θετταλιώτιδι δεξάμενος ποταμοὺς, πρόεισι διὰ τῶν Τεμπῶν ἐπὶ τὰς ἐκβολάς. Τὴν δ' Οἰχαλίαν πόλιν Εὐρύτου λεγομένην, ἔν τε τοῖς τόποις τούτοις ἱστοροῦσι, καὶ ἐν Εὐβοίᾳ, καὶ ἐν Ἀρκαδίᾳ, καὶ μετονομάζουσιν ἄλλως, ὃ καὶ εἴρηται ἐν τοῖς Πελοποννησιακοῖς. Περὶ δὲ τούτων ζητοῦ- C σι, 6 καὶ μάλιστα τίς ἦν ἡ ὑπὸ Ἡρακλέους ἁλοῦσα, καὶ περὶ τίνος συνέγραψεν 7 ὁ ποιήσας τὴν Οἰχαλίας ἅλωσιν· ταῦτα μὲν δὴ τὰ χωρία τοῖς Ἀσκληπιάδαις ὑπέταξεν. Ἑξῆς δὲ λέγει τὴν ὑπ' Εὐρυπύλῳ.

* Manuſſ. μίαν δὲ τῶν.
* Scripti, Ὀνήριον.
* Scripti, Φορκάδων.
* Scripti, Πελινναίην.

Οἵ τ' ἔχον Ὀρμένιον, οἵ τε κρήνην Ὑπέρειαν. Iliad. β. 734.
Οἵ τ' ἔχον Ἀστέριον, Τιτάνοιό τε λευκὰ κάρηνα.

Τὸ μὲν οὖν Ὀρμένιον καλεῖται νῦν Ὀρμίνιον· ἔστι δ' ὑπὸ τῷ Πηλίῳ κώμη κατὰ τὸν * Παγασητικὸν κόλπον τῶν συνῳκισμένων εἰς τὴν Δημητριάδα πόλεων, ὡς εἴρηται. * Scripti, Παγάσικον.

1. πάσας τὸ φρονεῖν) Lege τῷ φρονεῖν. Videtur D Callimachus ita ſcripſiſſe hos verſus,

Τὰς Ἀφροδίτας (ἡ θεὸς γὰρ οὐ μία)
Ἡ Καστνίη πάσας ὑπερβάλλει φρονεῖν.

Sed Strabo verba Callimachi ſuæ ſententiæ accommodat: illud autem, ὑπερβάλλει φρονεῖν, dictum eſt, ut,

—— περὶ δ' ἔστε μάχεσθαι.

Veneris autem Καστνίας meminit Lycophron. ℣. 40.

Τὴν Καστνίαν δὲ καὶ Μελιναίαν θεόν.
Caſtniam autem & Melinaeam deam. Caſaub.

2. καὶ πάντα τὸν βίον) Deeſt aliquid. *Idem.*

3. οὐδεμίᾳ τῶν) Hic quoque aliquid deeſt. *Idem.*

4. καὶ Φαρυκάδων) Lego Φαρύκαδα, ut ex ſequentibus apparet: ſed de hoc loco mihi non conſtat. Nam mox Φαρυκαδόνα ſcribitur. *Idem.*

5. τῆς Ἰθωμίας Ἀθηνᾶς) Legendum Ἰθωνίας ex ipſo Strabone in Bœoticis. Quare errant, qui auctoritate Strabonis utuntur ut probent Ithonæam Minervam & Ithomæam diverſas eſſe. Scripti habent Ἰτωνίας. *Idem.*

6. καὶ μάλιστα τίς ἦν) In hac quæſtione variat Strabo, quem vide libro ſuperiore & ſequenti: Sophocles ſane aliique poëtæ Euboicam Oechaliam apertè docent fuiſſe, quam evertit Hercules. *Idem.*

7. ὁ ποιήσας) De hoc poemate vide infra lib. XIV. p. 638. *Idem.*

8. *Hodie Orminium*) Sic interpres etiam legit. Ego ex Euſtathio reſtitui quod Græco defuit. Infrà legitur galea Μέγηλος, cùm ſit Merionæ. Lapſus memoriæ, aut librarii, verſus ex Homero implevi. Inferiùs è conſenſu Strabonis & Stephani codicum Ἄργυρα pro Ἄργυσα repoſui. *Xyland.*

A ᾿Ανάγκη δὲ καὶ τὴν Βοιβηίδα λίμνην εἶναι πλησίον, ἐπειδὴ καὶ ἡ Βοίβη τῶν περιοικίδων ἦν τῆς Δημητριάδος, καὶ αὐτὸ τὸ ᾿Ορμένιον· τὸ μὲν οὖν ᾿Ορμένιον ἀπέχει τῆς Δημητριάδος πεζῇ σταδίους ἑπτὰ, καὶ εἴκοσιν· [1] ὁ δὲ τῆς ᾿Ιωλκοῦ τόπος ἐν ὁδῷ κείμενος, τῆς μὲν Δημητριάδος ἑπτὰ σταδίους διέστηκε, τοῦ δ᾽ ᾿Ορμενίου τοὺς λοιποὺς εἴκοσι σταδίους. Φησὶ δ᾽ ὁ Σκήψιος ἐκ τοῦ ᾿Ορμενίου τὸν Φοίνικα εἶναι, καὶ φεύγειν αὐτὸν ἐνθένδε παρὰ τοῦ πατρὸς ᾿Αμύντορος ᾿Ορμενίδαο, εἰς τὴν Φθίαν ἐς Πηλῆα * ἄνακτα· ἐκτίσθαι γὰρ ὑπὸ ᾿Ορμένου τὸ χωρίον τοῦτο, τοῦ Κερκάφου, τοῦ Αἰόλου· παῖδας δὲ τοῦ ᾿Ορμένου γενέσθαι [2] τόν τε ᾿Αμύντορα, καὶ Εὐαίμονα· ὧν B τοῦ μὲν, εἶναι Φοίνικα, τοῦ δ᾽ Εὐρύπυλον. Φυλαχθῆναι δὲ τῷ Εὐρυπύλῳ τὴν διαδοχὴν, ὡς ἂν ἀπελθόντος τοῦ Φοίνικος ἐκ τῆς οἰκίας * καὶ δεῖν γράφειν οὕτως.

* Ald. Πελέα.

p. 439.

* Manuſſ. καὶ γράφει.

Iliad. ι. 447.

Οἷον ὅτε πρῶτον λίπον ᾿Ορμένιον πολύμηλον.

ἀντὶ τοῦ

--- Λίπον ῾Ελλάδα καλλιγύναικα.

Κράτης δὲ Φωκέα ποιεῖ τὸν Φοίνικα, τεκμαιρόμενος ἐκ τοῦ κράνους [3] τοῦ Μέγητος, ᾧ ἐχρήσατο ὁ ᾿Οδυσσεὺς κατὰ τὴν νυκτεγερσίαν, περὶ οὗ φησὶν ὁ ποιητὴς, ὅτι

Iliad. κ. 226.

--- ἐξ ᾿Ελεῶνος ᾿Αμύντορος ᾿Ορμενίδαο
᾿Εξέλετ᾽ Αὐτόλυκος, πυκινὸν δόμον ἀντιτορήσας. C

Τόν τε γὰρ ᾿Ελεῶνα ἐν τῷ Παρνασσῷ πολίχνιον εἶναι· τόν τε ᾿Ορμενίδην ᾿Αμύντορα οὐκ ἄλλον τινα λέγεσθαι, ἢ τὸν τοῦ Φοίνικος πατέρα· καὶ τὸν Αὐτόλυκον οἰκοῦντα ἐν τῷ Παρνασσῷ τοιχωρυχεῖν τὰ τῶν γειτόνων, ὅπερ κοινόν ἐστι τοιχωρύχου παντὸς, οὐ τὰ πόρρωθεν. ῾Ο δὲ Σκήψιος φησὶ μήτε ᾿Ελεῶνα μηδένα τόπον τοῦ Παρνασσοῦ δείκνυσθαι, [4] ἀλλὰ Νεῶνα, καὶ ταύτην οἰκισθεῖσαν μετὰ τὰ Τρωϊκά. μήτ᾽ ἐκ γειτόνων τὰς τοιχωρυχίας γενέσθαι μόνον. Καὶ ἄλλα δ᾽ ἐστὶν ἃ λέγοι τίς ἄν. ἀλλ᾽ οὖν ὀκνῶ διατρίβειν ἐπὶ πλέον. D ῎Αλλοι δὲ γράφουσιν ἐξ ῾Ελεῶνος. Ταναγρική δέ ἐστιν αὕτη· καὶ μᾶλλον ἐλέγχοι ἀτόπως ἂν τὸ λεγόμενον, τὸ,

Iliad. ι. 474.

Φεῦγον ἔπειτ᾽ ἀπάνευθε δι᾽ ῾Ελλάδος εὐρυχόροιο

A Neceſſe eſt autem Bœbeidem quoque paludem in propinquo eſſe, cum ut Ormenium, ita Bœbe quoque fuerit de circumjacentibus Demetriadem pagis. Abeſt Ormenium à Demetriade terreſtri itinere ſtadia XXVII. in quo Iolci locus ſitus à Demetriade VII. ſtadiis, reliqua XX. ab Ormenio abeſt. Scepſius Ormenium Phœnicis patriam facit, eumque inde profugiſſe ait à patre Amyntore Ormenida Phthiam ad regem Peleum. Nam oppidum iſthmo ab Ormeno fuiſſe conditum, Cercaphi F. Aeoli N. & filios Ormeni B fuiſſe Amyntorem atque Euæmonem: quorum ille Phœnicis fuerit, hic Eurypyli pater: & quia Phœnix è familia ſua abſceſſerit, communem hæreditatem ad Eurypylum rediiſſe: itaque pro his verbis

---- λίπον ῾Ελλάδα καλλιγύναικα

ſcribendum ---- λίπον ᾿Ορμένιον πολύμηλον.

Crates Phœnicem Phocenſem facit: conjecturam ſumens è Megetis galea, qua Uliſſes uſus eſt cum noctu exploratum caſtra hoſtium iret, de qua poëta ſic:

Hanc Eleone, domum tacita cum fraude foraſſet
C *Ormenida verſutus Amyntoris abſtulit olim*
Autolycus. ----

Nam Eleonem oppidulum eſſe in Parnaſſo: & Amyntorem Ormeni F. alium nullum dici quam Phœnicis patrem: atque Autolycum Parnaſſi incolam more furum vicinorum parietes perfodere, non procul diſſitorum conſueviſſe. Scepſius neque ullum in Parnaſſo Eleonem eſſe locum ait: ſed Neonem, & quidem poſt bellum demum Trojanum conditam: neque vicinorum modo ædes à furibus perfodi. Sunt & alia D quæ dici poſſent: me immorari piget. Alii ex Heleone ſcribunt, qui eſt vicus Tanagricus: abſurde id dictum oſtendunt hæc:

Inde fuga ſolus pervaſique Hellada latam,
Et Phthiam veni. ——

1. ὁ δὲ τῆς ᾿Ιωλκοῦ τόπος) Sic loquitur, quia jampridem diruta fuerat Iolcus. *Caſaub.*

2. τόν τε ᾿Αμύντορα καὶ ᾿Ευαίμ.) Euſtathius, locum Strabonis deſcribens, codicibus uſus eſt in quibus aliter longè, quàm hodie eſt in noſtris, ſcriptum erat. Nam cum Strabo κατὰ τὴν νῦν γραφὴν dicat Ormeni filios duos fuiſſe Amyntora & Evæmonem, illiuſque filium fuiſſe Phœnicem, hujus Eurypylum: Euſtathius contra Ormeni filium unum agnoſcit Amyntora, cujus filii Phœnix & Evæmon, Evæmonis autem Eurypylus. Atque hæc varietas lectionis magna ſanè eſt. Nos vero multis locis deprehendimus uſum eſſe Euſtathium Strabonis codicibus admodum depravatis: ut hic quoque eorum fides meritò ſuſpecta mihi ſit. *Caſaub.*

3. τοῦ Μέγητος) Imò Μηριόνου, ut ait Xylander: Sed eſt opinor ipſius auctoris ἁμάρτημα μνημονικόν. *Idem.*

4. ἀλλὰ Νεῶνα) Cujus meminit ex Herodoto Epitome Stephan. *Idem.*

Hyperea fons eſt in media Pheræorum urbe . . . . . Titanus, *id eſt calx*, ab accidente nomen habet: albicat enim locus ille, haud procul Arna. & Aſterium quoque non procul inde abeſt. ¶ Poſt hanc Theſſaliæ partem continentes recenſentur, quos Polypœta duxit:

Argiſſam quicunque, & Gyrtonen coluerunt,
Orthamque, Elonenque, albiſque Olooſſona muris.

Hanc regionem principio tenuerunt Perrhæbi, partem quæ ad mare eſt & Peneum uſque ad oſtia hujus & Gyrtona Perrhæbicam urbem. Hos deinde oppreſſerunt, & in regionem fluvio vicinam ac mediterraneam compulerunt, eorumque agros obtinuerunt Lapithæ, Ixion, ac filius ejus Perithous, qui etiam Pelium montem occupavit vi expulſis Centauris, gente fera. Hos ergo ille Pelio ejectos compulit eo, ut cum Aethicibus habitarent: & campos Lapithis tradidit: quaſdam ad Olympum partes etiam Perrhæbi obtinuerunt: alicubi etiam toti illis permixti incoluerunt. Proinde Argiſſa, quæ nunc Argura, ad Peneum ſita eſt. Super eam ad XL. ſtadia ſita eſt Atrax, ipſa quoque Peneo vicina: fluvio adjacentem reliquam in medio regionem obtinuerunt Perrhæbi. Orthen quidam pro Phalannæorum arce accipiunt: eſt autem Phalanna urbs Perrhæbica ad Peneum, prope Tempe. Sed Perrhæbi à Lapithis oppreſſi, in montana receſſerunt, plerique ad Pindum, Athamanas, & Dolopas, regionem & Perrhæborum reliquias Lariſſæi occupaverunt, propè Peneum habitantes, illiſque vicini, & fertiliſſimam planiciem colentes, niſi ubi quid nimis depreſſum accedit ad Neſſonidem paludem, ubi ſeſe effundens nonnihil arationi aptæ telluris abſcindit: ei tamen malo Lariſſæi ſtructis aggeribus remedium fecerunt. Atque hi quidem eò uſque Perrhæbiam obtinuerunt, & ſtipendia exegerunt, donec Philippus iſta loca in ſuam redegit poteſtatem.

A Ἡ δ' Ὑπέρεια κρήνη ἐστὶν ἐν μέσῃ τῇ Φεραίων πόλει [1] μεταλαιύσῃ. Τίτανος δ' ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος ὠνομάσθη· λευκόγεων γάρ ἐστι τὸ χωρίον Ἄρνης πλησίον· καὶ τὸ Ἀστέριον δ' οὐκ ἄπωθεν τούτων ἐστί. Συνεχεῖς τῇ * μερίδι ταύτῃ λέγονται οἱ ὑπὸ τῷ Πολυποίτῃ. *Cod. Ald. & Henric. Petr. μεγαρίδι.

Οἱ δ' Ἄργισσαν ἔχον καὶ Γυρτώνην ἐνέμοντο, Iliad. β. 738.
Ὄρθην, Ἠλώνην τε, πόλιν τ' Ὀλοοσσόνα λευκήν.

Ταύτην τὴν χώραν πρότερον μὲν ᾤκουν Περραιβοὶ, τὸ πρὸς τῇ θαλάσσῃ μέρος νεμόμενοι, καὶ τῷ Πηνειῷ μέχρι τῆς ἐκβολῆς αὐτοῦ B [2] καὶ Γυρτῶνος πόλεως Περραιβίδος· εἶτα ταπεινώσαντες ἐκείνους εἰς τὴν ἐν τῇ μεσογαίᾳ ποταμίαν, Λαπίθαι κατέσχον αὐτοὶ τὰ χωρία, Ἰξίων, καὶ ὁ υἱὸς Πειρίθους, ὃς καὶ τὸ Πήλιον κατεκτήσατο, βιασάμενος τοὺς κατασχόντας Κενταύρους ἄγριόν τι * φῦλον· τούτους μὲν οὖν * Manuſſ. φῦλον ὄν.

Ἐκ τοῦ Πηλίου ὦσε, καὶ Αἰθίκεσσι πέλασσε. Iliad. β. 744.

τοῖς δὲ Λαπίθαις τὰ πεδία παρέδωκε· τινὰ δ' αὐτῶν, καὶ οἱ Περραιβοὶ κατεῖχον τὰ πρὸς τῷ Ὀλύμπῳ· ἔστι δ' ὅπου, καὶ ὅλοι ἀναμὶξ τοῖς Λαπίθαις ᾤκουν. Ἡ μὲν οὖν Ἄργισσα C ἡ νῦν * Ἀργοῦρα ἐπὶ τῷ Πηνειῷ κεῖται. Ὑπέρκειται δ' αὐτῆς [3] Ἄτραξ ἐν τεσσαράκοντα σταδίοις, τῷ ποταμῷ πλησιάζουσα καὶ αὐτή· τὴν δ' ἀνὰ μέσον ποταμίαν εἶχον Περραιβοί. Ὄρθην δέ τινες τὴν ἀκρόπολιν τῶν Φαλανναίων εἰρήκασιν. Ἡ δὲ Φαλάννα Περραιβικὴ πόλις πρὸς τῷ Πηνειῷ πλησίον τῶν Τεμπῶν. Οἱ μὲν οὖν Περραιβοὶ καταδυναστευθέντες ὑπὸ Λαπιθῶν, εἰς τὴν ὀρεινὴν ἀπανέστησαν οἱ πλείους τὴν περὶ Πίνδον, καὶ Ἀθαμᾶνας καὶ Δόλοπας, τὴν δὲ χώραν καὶ τοὺς ὑπολειφθέντας τῶν Περραιβῶν, κατέσχον Λαρισσαῖοι, πλησίον μὲν οἰκοῦντες τοῦ Πηνειοῦ, γει- D τνιῶντες δ' ἐκείνοις, νεμόμενοι δὲ τὰ εὐδαιμονέστατα μέρη τῶν πεδίων, πλὴν εἴ τι σφόδρα κοῖλον πρὸς τῇ λίμνῃ τῇ Νεσσωνίδι, εἰς ἣν * ἐπικλύζων ὁ ποταμὸς ἀφῃρεῖτό τι τῆς ἀροσίμου τοὺς Λαρισσαίους· [4] ἀλλ' ὕστερον παραχώμασιν ἐπηνώρθωσαν Λαρισσαῖοι. * Οὗτοι δὲ κατεῖχον τέως τὴν Περραιβίαν, καὶ φόρους * ἔπραττον, ἕως Φίλιππος κατέστη κύριος τῶν τόπων.

P. 440.
* Ed. Ald. & Henric. Petr. Ἀργοῦσα.
* Manuſſ. ὑπερκλύζων.
* Scripti οὗτοι δ' οὖν.
* Manuſſ. πράττοντε.

1. μεταλαιύσῃ) Diſtinguendum puto. Sed quid loco prioris partis hujus corruptæ vocis ſit reſtituendum non video: οὔσῃ certè participium integrum apparet. An legi poteſt, μεγάλῃ οὔσῃ? *Caſaub.*

2. καὶ Γυρτῶνος) Alii Γυρτώνην vocant cum Homero. *Idem.*

3. Ἄτραξ) Dicebatur & Ἀτρακία. eratque τῆς Πελασγιώτιδος μοίρας, ait Stephanus. *Idem.* Vide Liv. XXXII. c. 15.

4. Ἀλλ' ὕστερον παραχώμασιν ἐπηνώρθωσαν Λαρισσαῖοι. *Ei tamen malo Lariſſæi ſtructis aggeribus remedium fecerunt.*) De hac ἐπανορθώσει, quæ Lariſſæis uſum olearum abſtulit, & aëris temperaturam mutavit, vide Theophraſtum de cauſ. plant. lib. 5. c. 20. *Palm.*

1. Λάρισ-

1 Λάρισσα δ' ἐστὶ καὶ ἐν τῇ Ὄσσῃ χωρίον· καὶ ἡ A Κρεμαστὴ, ὑπό τινων δὲ Πελασγία λεγομένη· 2 καὶ ἐν τῇ Κρήτῃ πόλις ἡ νῦν * εἰς Ἱεράπυτναν συνοικισθεῖσα, ἀφ' ἧς καὶ τὸ ὑποκείμενον πεδίον νῦν Λαρίσιον καλεῖται· καὶ ἐν Πελοποννήσῳ, ἥ τε τῶν Ἀργείων ἄκρα καὶ ὁ τὴν Ἠλείαν ἀπὸ Δύμης διορίζων Λάρισος ποταμός. Θεόπομπος δὲ, καὶ πόλιν λέγει ἐν τῇ αὐτῇ μεθορίᾳ κειμένην Λάρισσαν· καὶ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, 3 ἥ τε Φρικωνὶς ἡ περὶ τὴν Κύμην, καὶ ἡ κατὰ Ἀμαξιτὸν τῆς Τρῳάδος· καὶ ἡ Ἐφεσία Λάρισσα ἐστί. καὶ ἐν Σίνᾳ * τῆς Μιτυλήνης ἀπὸ πεντήκοντα σταδίων εἰσὶ Λαρισσαῖαι πέτραι, κατὰ τὴν ἐπὶ Μηθύμνης ὁδόν· 4 καὶ ἐν τῇ Ἀττικῇ δ' ἐστὶ Λάρισσα· καὶ B τῶν Τράλλεων διέχουσα κώμη τριάκοντα σταδίους ὑπὲρ τῆς πόλεως ἐπὶ Καΰστρου * πεδίου διὰ τῆς μεσογαίας ἰόντων κατὰ τὸ τῆς Ἰσοδρόμης Μητρὸς ἱερὸν, ὁμοίαν τὴν θέσιν καὶ τὴν ἀρετὴν ἔχουσα τῇ Κρεμαστῇ Λαρίσσῃ· καὶ γὰρ εὔυδρος καὶ ἀμπελόφυτος· ἴσως δὲ καὶ 5 ὁ Λαρίσιος Ζεὺς ἐκεῖθεν ἐπωνόμασται· καὶ ἐν τοῖς ἀριστεροῖς δὲ τοῦ Πόντου, κώμη τίς καλεῖται Λάρισσα πλησίον τῶν ἄκρων τοῦ Αἵμου. 6 Καὶ Ὀλοοσσὼν δὲ λευκὴ προσαγορευθεῖσα ἀπὸ τοῦ λευκάργιλος εἶναι· καὶ ἡ Ἠλώνη Περραιβικαὶ πόλεις, καὶ Γόννος· ἡ δ' Ἠλώνη μετέβαλε τοὔνομα, Λειμώνη μετονομασθεῖσα· κατέσκαπται δὲ νῦν· ἄμφω δ' ὑπὸ C τῷ Ὀλύμπῳ κεῖνται, οὐ πολὺ ἄποθεν 7 τοῦ Εὐρώτα ποταμοῦ, ὃν ὁ ποιητὴς Τιταρήσιον καλεῖ. Λέγει δὲ καὶ περὶ * τούτων, καὶ περὶ τῶν Περραιβῶν ἐν τοῖς ἑξῆς ὁ ποιητὴς, ὅταν φῇ.

Γουνεὺς δ' ἐκ Κύφου ἦγε δύω καὶ εἴκοσι νῆας.
Τῷ δ' Ἐνιῆνες ἕποντο, μενεπτόλεμοί τε Περαιβοὶ,

* Manuſſ. Ἱεραπυγίαν. & Ἱεραπύτναν Vulgo, Ἰαπυγίαν. inepte.

* Scripti, τῆς δὲ Μιτ.

* Scripti, πεδίον.

p. 441.

* Scripti, τούτου.

Iliad. β. 748.

Lariſſa autem eſt etiam ad Oſſam oppidum: & penſilis illa Cremaſte, quæ Pelaſgia etiam dicitur, & in Creta rurſum alia, quæ nunc in Iapygiam eſt contracta: à qua & ſubjectus campus nunc Lariſſium dicitur: eſt & in Peloponneſo Argivorum arx Lariſſa: & Lariſſus fluvius Eleam à Dyma dividens. Theopompus urbem quoque in illo ipſo confinio ponit Lariſſam: & in Aſia eſt Lariſſa Phriconis Cumæ vicina, & ad Hamaxitum Troadis alia: ſed & Epheſia eſt Lariſſa: & ad Sinam Mitylenes ſunt Lariſſæa ſaxa, in itinere quod Methymnam ducit: eſt etiam Lariſſa in Attica: & alia in campo Cayſtrio ſuper Sardes ſtadiis xxx. terreſtri itinere propter Matris Iſodromæ templum: ejuſdem ſitus & naturæ cum penſili illa Lariſſa, quia & aquis & vitibus abundat: fortaſſe hinc nomen eſt Jovi Lariſſio: ſed & in læva parte Ponti Lariſſa eſt pagus propinquus Hæmi extremitatibus. Olooſſon quoque, quam ob albedinem argillæ candidam vocat poëta, & Elone, Perrhæbicæ ſunt urbes, itemque Gonnos. Elone mutato nomine dicta fuit Leimone: eſt autem diruta: ambæ jacent ſub Olympo, non procul ab Eurota fluvio, quem Homerus Titareſium vocat. ¶ De his, & Perrhæbis idem ſtatim hæc ſubjungit.

Viginti atque duo, Guneo ducente, carinæ
Ibant, his Enienes, & acris turma Perabum,

1. *Λάρισσα δ' ἐστὶ καὶ*) Lariſſas varias eſſe docet Geographus etiam libro XIII. p. 620. Stephanus verò, qui locum hunc deſcripſerat, hinc ſuppleri & corrigi debet. Apollonii ſcholiaſtes tres Lariſſas recenſet, quarum unam in Pelaſgiotide Theſſaliæ parte collocat, eamque eſſe putat, quam Homerus *Argiſſam* vocat. *Caſaub.*

2. *καὶ ἐν τῇ Κρήτῃ πόλις, ἡ νῦν εἰς Ἰαπυγίαν συνοικισθεῖσα*) Quis unquam Iapygiam in Creta ullam legit? Ego ſemper hunc locum ſuſpectum habui, ac putavi legendum Ἱεράπυδναν: quam eſſe urbem Cretæ notum eſt. Conjecturam meam confirmant veteres codices, qui habent Ἱεραπυγίαν: mendosè omnino pro Ἱεράπυδναν. *Idem.*

3. *Ἡ δὲ Φρικωνὶς ἡ περὶ τὴν Κύμην. Phriconis Cumæ vicina.*) Hæc Lariſſa Phriconis etiam dicta eſt Ægyptia, & eam ſic Xenophon vocat Cyropædiæ lib. 7. & Hellenicorum lib. 3. cauſam appellationis diſces ab eo. *Palmer.*

4. *Καὶ ἐν τῇ Ἀττικῇ δὲ ἐστὶ Λάρισσα. Eſt etiam Lariſſa in Attica.*) Cum nulla Græciæ regio ſit tam nota, quam Attica, cujus extant omnia fere pagorum nomina, mirum eſt nullibi (præter in hoc Strabonis loco, & apud Stephanum, qui hæc de verbo ad verbum habet ex Strabone) inveniri nomen hujus loci in Attica, certe hic locus mihi ſuſpectus eſt. Nam nec ipſe Strabo in Atticæ deſcriptione Lariſſam ullam nominat, nec alius quiſquam de ea meminit. Si tamen corruptus eſt hic locus, jam à tempore Stephani corruptus fuerat, qui ſic legebat. Tentemus aliquid ex conjectura, quando alia deſunt adminicula. Forte ſcripſerat Strabo pro *καὶ ἐν τῇ Ἀττικῇ δὲ ἐστὶ Λάρισσα καὶ τῶν Τραλλέων, Et in Attica eſt Lariſſa, & Trallibus abeſt.* ſic *καὶ ἐν τῇ Καρικῇ δὲ ἐστὶ Λάρισσα τῶν Τραλλέων διέχουσα. Et in Ca-* D *rica eſt Lariſſa diſtans à Trallibus.* At ſi quis indicaverit auctoris antiqui locum, ubi de Lariſſa in Attica mentio facta ſit, dabo manus lubens, & gaudebo me doceri. *Idem.*

5. *ὁ Λαρίσσιος Ζεύς*) Stephano *Λαρισσεὺς Ζεύς*. *Caſaub.*

6. *καὶ Ὀλοοσσὼν δὲ*) Lycophron ℣. 905. Oloſſonem vocat,

—— καὶ Περραιβικὴν
Γόνον, Φάλανον τ' ἠδὲ Ὀλοσσόνων γύας.
—— Perrhæbicam
Gonum, Phalanum, Oloſſonum arva. Idem. Ald. & Heuric-Petr. pro Ὀλοοσσὼν leg. ὁ Λοσσὼν

7. *τοῦ Εὐρώτα ποταμοῦ*) *Sic à Plinio appellatur* Titareſius amnis lib. IV. cap. 8. de Peneo loquente, *Accipit* (inquit) *amnem Euroton, nec recipit, ſed olei modum ſupernatantem (ut dictum eſt Homero) brevi ſpatio portatum abdicat: pœnales aquas dirisque genitas, argenteis ſuis miſceri recuſans.* Idem.

A *Algida queis Dodona domus, quique arva fatigant.*
Hic ubi jucundo repit Titareſius amne.

Hæc ergo loca Perrhæbis tribuit, qui partem Eſtiæotidis etiam occupaverunt: erat autem etiam ſub Polypœta quædam Perrhæborum pars, adſignavit autem Lapithis, propterea quod promiſcuè habitabant: & Lapithæ planiciem, citerioremque occupabant Perrhæbitam majore ex parte: Perrhæbi autem montana ad Olympum & Tempe ſita: ut Cyphum, Dodonam, & Titareſio adjacentia. Hic è Titaro monte, Olympum finibus ſuis attingente, ortus, in vicina Tempibus B loca in Perrhæbia fluens, ibidem ferè in Peneum ſe evolvit. Enimverò Penei aqua pura eſt: Titareſii pingue quadam ex materia: itaque Homerus ait eum non miſceri Peneo, ſed aquis ejus olei in morem ſupernatare. Quia vero promiſcuè habitabant Perrhæbi & Lapithæ, uno nomine eos Pelaſgiotas vocat Simonides, qui verſus orientem habitant Solem, intellige accolas oſtiorum Penei, Gyrtonem, Oſſam, Pelium, Demetriadem, campeſtria, Lariſſam, Scotuſſam, Cranonem, Mopſium, Atracem: & quæ ſunt circa Neſſonidem paludem atque Bœbeidem. C quorum poëta paucis meminit, quod vel non culta fuerunt, vel ob diluvia male culta, quæ frequenter aliis temporibus alia ſunt ſubſecuta, etenim Neſonidis quoque paludis mentionem Homerus nullam facit, Bœbeidis tantum, quod hæc ſola videlicet permaneret, illa citra ordinem alias impleretur, alias evacuaretur. Scotuſſæ facta eſt mentio etiam cum de Dodona loqueremur, oraculum Theſſaliæ ibi locorum fuit. Ad Scotuſſam locus eſt Cynos Kephalæ, *quod capita canum ſignificat*: ubi Romani

Οἱ περὶ Δωδώνην δυσχείμερον οἰκί' ἔθεντο.
Οἵ τ' ἀμφ' ἱμερτὸν Τιταρήσιον ἔργ' ἐνέμοντο.

Λέγει μὲν οὖν τούτους τοὺς τόπους τῶν Περραιβῶν ἀπὸ μέρους τῆς Ἑστιαιώτιδος ἐπειληφότας· ἦσαν δὲ [1] καὶ ὑπὸ τῷ Πολυποίτου ἐκ μέρους Περραιβικοί· τοῖς μέντοι Λαπίθαις προσῴκησε, διὰ τὸ ἀναμὶξ οἰκεῖν· καὶ τὰ μὲν πεδία κατέχειν τοὺς Λαπίθας, καὶ τὸ ἐνθαῦθ' Περραιβικὸν, ὑπὸ τούτοις τετάχθαι ὡς ἐπιπλέον, τὰ δ' ὀρεινότερα χωρία πρὸς τῷ Ὀλύμπῳ καὶ τοῖς Τέμπεσι, τοὺς Περραιβούς. καθάπερ τὸν Κύφον, καὶ τὴν Δωδώνην, καὶ τὰ περὶ τὸν Τιταρήσιον, ὃς [2] ἐξ ὄρους Τιτάρου συμφυοῦς τῷ Ὀλύμπῳ ῥέων, εἰς τὰ πλησίον τῶν Τεμπῶν χωρία τῆς B Περραιβίας, αὐτοῦ που τὰς συμβολὰς ποιεῖται πρὸς τὸν Πηνειόν. Τὸ μὲν οὖν τοῦ Πηνειοῦ καθαρόν ἐστιν ὕδωρ· τὸ δὲ τοῦ Τιταρησίου, [3] λιπαρὸν ἔκ τινος ὕλης· ὥς τ' οὐ συμμίσγεται.

[4] Ἀλλά γε μὴν καθύπερθεν ἐπιτρέχει ἠΰτ' ἔλαιον. Il. β. 754.

Διὰ δὲ τὸ ἀναμὶξ οἰκεῖν Σιμωνίδης Περραιβοὺς καὶ Λαπίθας καλεῖ τοὺς Πελασγιώτας ἅπαντας, τοὺς τὰ ἑῷα κατέχοντας τὰ περὶ Γυρτῶνα καὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Πηνειοῦ, καὶ Ὄσσαν καὶ Πήλιον, καὶ τὰ περὶ Δημητριάδα· καὶ τὰ ἐν τῷ πεδίῳ, Λάρισσαν, Κραννῶνα, Σκοτοῦσαν, Μόψιον, Ἄτρακα, C καὶ τὰ περὶ τὴν Νεσωνίδα λίμνην καὶ Βοιβηΐδα. ὧν ὁ ποιητὴς * ὀλίγων μέμνηται, διὰ τὸ μὴ οἰκισθῆναι * ποτ' αὐτὰ, ἢ φαύλως οἰκισθῆναι, διὰ τοὺς κατακλυσμοὺς, ἄλλοτ' ἄλλους γιγνομένους. [5] ἐπεὶ οὐδὲ τῆς Νεσωνίδος μέμνηται λίμνης, ἀλλὰ τῆς Βοιβηΐδος μόνον, πολὺ ἐλάττονος οὔσης· ταύτης δὲ μόνης μενούσης· ἐκείνης δὲ, ὡς εἰκὸς * τοτὲ μὲν πληρουμένης ἀτάκτως, τοτὲ δ' ἐκλειπομένης. Τῆς δὲ [6] Σκοτούσσης ἐμνήσθημεν καὶ ἐν τοῖς περὶ Δωδώνης λόγοις, καὶ τοῦ μαντείου τοῦ ἐν Θετταλίᾳ, διότι περὶ τοῦτον ὑπῆρξε τὸν τόπον. Ἔστι δ' ἐν τῇ Σκοτούσσῃ χωρίον τι, [7] Κυνὸς κεφαλαὶ καλούμενον· [8] περὶ ὃ Ῥωμαῖοι μετ'

* Vulgo, ὀλίγα.
* Scripti, ἄλλα & πώ τ' ἄλλα.
* Scripti, πότε ποτέ.

1. καὶ ὑπὸ τῷ Πόλυ.) Lego καὶ αἱ ὑπὸ τῷ Πολυποίτῃ. *Caſaub.*

2. ἐξ ὄρους Τιτάρου) In hoc monte habitavit Mopſus, is de quo ſub finem libri Orpheus, Argon. ℣. 125.
——— εἰσενόησα.
Καὶ Μόψον Τιταρῆθεν. *Idem.*

3. λιπαρὸν ἔκ τινος ὕλης) Cauſam cur Titareſius aquas ſuas cum Peneo non miſceat, affert pinguedinem earum: alii levitatem αἰτιῶνται, ut Plinius IV. c 8. Athenæus Deipn. II. c. 4. p. 41. & Arrianus in periplo Euxini ponti de Phaſide loquens: mihi probatur magis Strabonis ſententia. *Idem.*

4. Ἀλλά) Ita codices Aldin. & Henric. Petrin. ſed meliores editiones habent
Ἀλλά τε μιν καθύπερθε ἐπιρρέει, ἠΰτ' ἔλαιον.

5. Ἐπει οὐδὲ τῆς Νεσωνιδος μεμνηται λίμνης, ἀλλὰ τῆς Βοιβηΐδος μόνον πολὺ ἐλάττονος οὔσης. *Etenim Neſonidis quoque paludis mentionem Homerus nullam facit,* D *Bœbeïdis tantum.*) Pindari Scholiaſtes ad Pythiorum 3. ℣. 60. Archinum quendam in Theſſalicis allegat dicentem, Bœbeïdem lacum à quibuſdam Neſonidem vocari: de hoc dubito. *Palmer.*

6. Σκοτούσσης ἐμνήσθημεν.) Libro ſeptimo extremo pag. 329. *Caſaub.*

7. Κυνὸς κεφαλαὶ καλούμενον) Cauſam nominis explicat Plutarchus in T. Q. Flaminio pag. 372. T. I. ed. FFurt. Ἐμάχοντο περὶ τὰς καλουμένας Κυνὸς κεφαλὰς αἳ λόφων οὖσαι πυκνῶν καὶ παραλλήλων ἄκραι λεπταὶ δι' ὁμοιότητα τοῦ σχήματος οὕτως ὠνομάσθησαν i.e. *inter ſe ad Cynos Cephalas, quas appellant, manus conſerunt, ſunt frequentium illæ collium contiguorum turbinata faſtigia, ex figuræ ſimilitudine ita dictæ.* Paulò autem antè dixerat Plutarchus hæc contigiſſe περὶ Σκότουσαν. Vide Polybii deſcriptionem. *Idem.*

8. περι ὁ Ρωμαῖοι) Polybius libro XVII. Livii Epitome lib. XXXII. Florus libro II. cap. 7. *Idem.*

Αἰτωλῶν, καὶ Τίτος Κοΐντος ἐνίκων μάχῃ μεγάλῃ A Φίλιππον τὸν Δημητρίου, Μακεδόνων βασιλέα.

[1] Πέπονθε δέ τι τοιοῦτον καὶ ἡ Μαγνῆτις. Κατηριθμημένων γὰρ ἤδη πολλῶν αὐτῆς τόπων, οὐδένα τούτων ὠνόμακε [2] Μάγνητας Ὅμηρος ἀλλ' ἐκείνους
p. 442. μόνους, οὓς τυφλῶς καὶ οὐ γνωρίμως διασαφεῖ.

Iliad. β. 757. Οἳ περὶ Πηνειὸν καὶ Πήλιον εἰνοσίφυλλον Ναίεσκον.

Ἀλλὰ μὴν περὶ τὸν Πηνειὸν, καὶ τὸ Πήλιον οἰκοῦσι καὶ οἱ τὴν Γυρτῶνα ἔχοντες, οὓς ἤδη κατέλεξε, καὶ τὸ Ὀρμένιον καὶ ἄλλοι πλείους· καὶ ἔτι ἀπωτέρω τοῦ Πηλίου, ὅμως Μάγνητες ἦσαν, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν ὑπ' Εὐμήλῳ, κατάγε τοὺς ὕστερον B
* Scripti, μεταστάσεις. ἀνθρώπους. Ἐοίκασιν οὖν διὰ τὰς συνεχεῖς * μεταναστάσεις καὶ ἐξαλλάξεις τῶν πολιτειῶν καὶ ἐπιμίξεις, συγχεῖν καὶ τὰ ὀνόματα καὶ τὰ ἔθνη· ὥς τε τοῖς νῦν ἔσθ' ὅτε ἀπορίαν παρέχε, καθάπερ τοῦτο πρῶτον μὲν ἐπὶ Κραννῶνος, καὶ Γυρτῶνος γεγένηται. Τοὺς μὲν γὰρ Γυρτωνίους Φλεγύας πρότερον ἐκάλουν, ἀπὸ Φλεγύου τοῦ Ἰξίονος ἀδελφοῦ· τοὺς δὲ Κραννωνίους, Ἐφύρους· ὥς τε διαπορεῖν ὅταν φῇ ὁ ποιητὴς,

Iliad. ν. 301. Τὼ μὲν ἄρ' ἐκ Θρᾴκης Ἐφύρους [3] μετὰ θωρήσσεσθον
Ἠὲ μετὰ Φλεγύας μεγαλήτορας·

τίνας ποτὲ βούλεται λέγειν. Ἔπειτα τοῦτο καὶ C ἐπὶ τῶν Περραιβῶν, καὶ τῶν Ἀθαμάνων συνέβη. Ὅμηρος μὲν γὰρ συνέζευξεν αὐτοὺς ὡς πλησίον οἰκοῦντας ἀλλήλων· καὶ δὴ καὶ λέγεται ὑπὸ τῶν ὕστερον ἐπὶ χρόνον συχνὸν ἡ οἴκησις τῶν Ἀθαμάνων ἐν τῷ Δωτίῳ γενέσθαι πεδίῳ· τοῦτο δ' ἐστὶ πλησίον τῆς ἄρτι λεχθείσης Περραιβίας καὶ τῆς Ὄσσης, καὶ ἔτι τῆς Βοιβηΐδος λίμνης, ἐν μέσῃ μὲν πως τῇ Θετταλίᾳ, λόφοις δ' ἰδίοις περικλειόμενος· περὶ οὗ Ἡσίοδος οὕτως εἴρηκεν.

[4] Ἢ οἵη διδύμους ἱεροὺς ναίουσα κολωνοὺς
Δωτίῳ ἐν πεδίῳ [5] πολυβότρυος ἀντ' Ἀμύροιο D
Νίψατο Βοιβιάδος λίμνης πόδα παρθένος ἀδμής.

Aetolis adjuvantibus duce T. Quinctio Flaminio Philippum Demetrii F. Macedoniæ regem magno prœlio vicerunt.

¶ Magnetidis quoque & Magnetum, quanquam multis eorum locis enumeratis, Homerus nominatim non meminit: tantum obſcure ſignificat.

Peneum propter, frondoſum & Pelion ortos.

Atqui circa Peneum & Peleum habitabant etiam Gyrtonii, quos jam recenſuerat, Ormeniique & alii plures: atque etiam longius à Pelio Magnetes erant, incipientes ab Eumeli ſubditis, ut quidem poſteriores cenſuerunt. Sed videtur ob continentes migrationes, mutationes, permixtioneſque communitatum, etiam nomina genteſque confuſas eſſe, unde factum, ut noſtris hominibus nonnunquam offeratur perplexitas: veluti primum de Crannoniis & Gyrtoniis. Quippe Gyrtonii antiquitus Phlegyæ ſunt nominati, à Phlegya Ixionis fratre: Crannonii autem Ephyri. Itaque ubi poëta dicit,

E Thracia fortes Ephyros quando inceſſebant,
Aut animi nimios Phlegyas: ----

quæritur quoſnam dicat. Idem accidit de Perrhæbis & Athamanibus. Nam Homerus hos tanquam in vicinia habitantes conjunxit. & quidem poſteri affirmant longo tempore Athamanes in Dotio campo habitaſſe: qui propinquus eſt Perrhæbiæ & Oſſæ ac Bœbeidi paludi in media fere Theſſalia, propriis incluſus collibus. De quo ſic Heſiodus cecinit.

Aut qualis ſacros geminos colit inclyta colles
Dotium apud campumque, feracem Amyrumque Lycæi
Virgo intacta, pedes Bœbeide qua lavit unda. ----

1. Πέπονθε δέ τι τοιοῦτον καὶ ἡ Μαγνῆτις. Κατηριθμημένων γὰρ ἤδη πολλῶν αὐτῆς τόπων, οὐδένα τούτων ὠνόμακε Μάγνητας Ὅμηρος (vertit Xylander: *Magnetidis quoque & Magnetum quanquam multis eorum locis enumeratis, Homerus nominatim non meminit.*) Hoc eſt ἀσύνθετον. Strabo propalam dicit, Homerum in recenſendis locis regionis Magneſiæ nullum nominaſſe Μάγνητας: verto itaque: *Paſſa vero eſt quid tale & Magneſia* (quæ eſt regio) *enumeratis enim jam multis ejus locis, nullum eorum nominaſſe Magnetas.* Laur. Theodor. Gronovius ad Marmor. Baſin. c. 16. ubi plura p. 480. T. VII. Theſaur. Antiquitat. Græcar. Viri Clariſſimi Jacob. Gronovii.

2. Μάγνητας) Lego Μάγνητα. Magneſiæ, inquit, loca pleraque nominatim recenſet Homerus ſed ita ut nullum ejus locum Magneſiæ eſſe doceat: nuſquàm enim Magnetas nominat, niſi illo loco ubi ait Magnetum ἄρχειν Πρόθοον: ubi tamen nullius Magneſiæ loci nominatim fit mentio, ſed τυφλῶν tantum, καὶ οὐ γνωρίμως. *Caſaub.*

3. Μετὰ θωρήσσεσθον) omnes Homeri codices habent μέτα, & Paulo ante Θρήκης, non vero vulgatus Θρᾳκης uti Strabo. Vide Kuhn. ad Pauſan. IX. c. 36.

4. ἢ οἵη διδύμους) Lege Διδύμους. Nam montes hi Didymi appellati, auctor Strabo lib. XIV. p. 647. eundem Heſiodi locum proferens: meminit & Stephanus, quanquam obſcurè. *Caſaub.*

5. πολυβότρυος ἀντ' Ἀμύροιο) Legebam ἄγχ' Ἀμύροιο. Nam quid eſt ἀντ' Ἀμύροιο? Verum Stephanus quoque ſic legit, & fatetur obſcurum eſſe hoc carmen. *Idem.*

1. περὶ

Enimvero Athamanes plerique à Lapithis in Oetam ſunt ejecti : ibique obtinuerunt , cum & Dorienſibus & Malienſibus quædam eripuiſſent loca , uſque ad Heracleam & Echinum ; quidam apud Cyphum manſerunt , montem Perrhæbicum cum pago ejuſdem nominis. At Perrhæborum quidam coacti ad occiduas Olympi partes , finitimi Macedonibus ibi permanſerunt , major pars in montes ad Athamaniam Pindumque elapſa eſt , nunc aut nihil de iis , aut exiguum ſupereſt veſtigium. Qui vero ab Homero in Theſſalorum recenſione ultimi nominantur Magnetes, ii ſunt intelligendi , qui intra Tempe â Peneo & Oſſa uſque ad Pelium ſunt , Pieriotis Macedonibus contermini , qui trans Peneum uſque ad mare accolunt atque iis adſcribendum eſt Homolium , ſive Homolis: nam utroque modo enunciatur. Dictum eſt autem in Macedoniæ deſcriptione eſſe ipſum ad Oſſam ſub initium Penei ubi is per Tempe ſe evolvit , quod ſi uſque ad oram maritimam ſit progrediendum quæ Homolio eſt proxima , id conſentaneum eſt : ut Rizuntem quoque attribuamus & Erymnas , in ora Philoctetæ & Eumelo ſubdita ſitas. Id ergo dubium relinquamus. Sed & ordo reliquorum uſque ad Peneum locorum , obſcurè eſt propoſitus , tamen non multum refert hoc, cum ipſa loca ſint obſcura. Verùm Sepias acta & in tragœdiis celebratur , & poſtea temporis fama ejus increbruit deleta ibi Perſica claſſe : litus eſt Sepias acta ſaxoſum. inter Sepiadem verò & Caſthanæam pagum ſub Pelio ſitum litus eſt, ubi cum Xerxis claſſis ſtationem haberet , Subſolanus vehementer flans navium alias in aridam ſubito ejecit atque confregit , aliæ ad Hypnuntem , aſperum locum ponè Pelium , aliæ ad Caſthanæam delatæ perierunt.

A Οἱ μὲν οὖν Ἀθαμᾶνες οἱ πλείους εἰς τὴν Οἴτην ἐξελάθησαν ὑπὸ Λαπιθῶν· κἀνταῦθα δὲ ἐδυνάστευσαν ἀφελόμενοι τῶν τε Δωριέων τινὰ μέρη, καὶ τῶν Μηλιέων, μέχρι Ἡρακλείας καὶ Ἐχίνου· τινὲς δ' αὐτῶν ἔμειναν [1] περὶ Κύφον, Περραιβικὸν ὄρος, ὁμώνυμον κατοικίαν ἔχον. Οἱ δὲ Περραιβοὶ τινὲς μὲν συσταλέντες περὶ τὰ ἑσπέρια τοῦ Ὀλύμπου μέρη, κατέμενον αὐτόθι, πρόσχωροι ὄντες Μακεδόσι· τὸ δὲ πολὺ μέρος, εἰς τὰ περὶ Ἀθαμανίαν ὄρη, καὶ τὴν Πίνδον ἐξέπεσε· νυνὶ δὲ μικρὸν, ἢ οὐδὲν αὐτῶν ἴχνος σώζεται. Τοὺς δ' οὖν ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ B λεχθέντας Μάγνητας ὑστάτους ἐν τῷ Θετταλικῷ καταλόγῳ, νομιστέον τοὺς ἐντὸς τῶν Τεμπῶν ἀπὸ τοῦ Πηνειοῦ, καὶ τῆς Ὄσσης ἕως Πηλίου, p. 443. Μακεδόνων [2] τοῖς Πιεριώταις ὁμόρους, τοῖς ἔχουσι τὴν τοῦ Πηνειοῦ περαίαν μέχρι θαλάττης. Τὸ μὲν οὖν [3] Ὁμόλιον, ἢ * τὸν Ὁμόλιν, λέ- (* Scripti, τὴν Ὁμ.) γεται γὰρ * ἀμφότερον, ἀποδοτέον αὐτοῖς· εἴ- (* Scripti, ἀμφοτέρως.) ρηται δ' [4] ἐν τοῖς Μακεδονικοῖς, ὅτι ἐστὶ πρὸς τῇ Ὄσσῃ κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ Πηνειοῦ διὰ τῆς τῶν Τεμπῶν διεκβολῆς· εἰ δὲ καὶ μέχρι τῆς παραλίας προϊτέον ἐγγυτάτω τοῦ Ὁμολίου, λόγον ἔχει, ὥστε [5] τὸν Ῥιζοῦντα προσνέμειν, καὶ Ἐρυμνὰς ἐν τῇ ὑπὸ Φιλοκτήτῃ παραλίᾳ κει- C μένας, καὶ τῇ ὑπὸ Εὐμήλῳ. Τοῦτο μὲν οὖν ἐν ἀσαφεῖ κείσθω. Καὶ ἡ τάξις δὲ τῶν ἐφεξῆς τόπων μέχρι Πηνειοῦ, οὐ διαφανῶς λέγεται· ἀδόξων δ' ὄντων τῶν τόπων, οὐδ' ἡμῖν περὶ πολλοῦ θετέον. Ἡ μέντοι [6] Σηπιὰς ἀκτὴ [7] καὶ τετραγῴδηται, καὶ μετὰ ταῦτα ἐξύμνηται [8] διὰ τὸν ἐνταῦθα ἀφανισμὸν τοῦ Περσικοῦ στόλου· ἔστι δ' αὕτη μὲν ἀκτὴ πετρώδης· μεταξὺ δ' αὐτῆς καὶ Κασθαναίας κώμης ὑπὸ τῷ Πηλίῳ κειμένης αἰγιαλός ἐστιν, ἐν ᾧ Ξέρξου στόλος ναυλοχῶν, ἀπηλιώτου πολλοῦ πνεύσαντος, ὁ μὲν, εὐθὺ * αὐτοὺς πρὸς τὸ ξηρὸν ἐξώκειλε, καὶ διε- (* Scripti αὐτοῦ.) D λύθη παραχρῆμα· [9] ὁ δ' εἰς Ὑπνοῦντα τόπον τραχὺν τῶν περὶ Πήλιον παρενεχθεὶς, ὁ δ' εἰς Μελίβοιαν, ὁ δ' εἰς τὴν Κασθαναίαν διεφθάρη.

1. περὶ Κύφον) Stephanus Cyphum duplicem facit ; aliam Theſſalicam , aliam Perrhæbicam. *Caſaub.*

2. τοῖς Πιεριώταις) Macedoniæ pars Pieria, unde dicti ſunt Pieriotæ ejus incolæ. *Idem.*

3. τὸ Ὁμόλιον ἢ τὸν Ὁμόλιν) Reperio & Ὁμόλην hunc montem dici , & Ὅμολον : non Homolion , nec Homolin. Sed de urbe cognomine hæc ſunt accipienda , quæ Ὁμόλιον vocabatur. Montis autem meminit Theocritus Εἰδ. VII. ℣ſ. 103. ubi vide Scholiaſten *Idem.*

4. ἐν τοῖς Μακεδονικοῖς) Hoc eſt libro VII. ut apparet ex Stephano : Sed illa pars libri ſeptimi periit. *Idem.*

5. τὸν Ῥιζοῦντα) Stephanus Ῥιζοῦς, πόλις Θεσσαλιάς. *Idem.*

6. Σηπιὰς ἀκτὴ) Ptolem. & Diod. non ἀκτὴν , ſed ἄκραν vocant. Herodotus lib. VII. c. 188. ἀκτὴν. Grammatici χωρίον τῆς Μαγνησίας Θεσσαλικῆς. *Idem.* Vide Celeb. Cellarium Geogr. Antiq. II. c. 13.

7. καὶ τετραγῴδηται) Meminit Euripides Andromache ℣ſ. 1266. *Idem.*

8. διὰ τὸ ἐνταῦθα) Res nota ex Herodoto in Polymnia, & aliis hiſtoricis. *Idem.*

9. ὁ δὲ εἰς Ὑπνοῦντα) Hæc deſcribit ex Herodoto lib. VII. c. 188. qui tamen aliter habet : τὰς μὲν ἐξέφερε πρὸς Ἰπνοὺς καλεομένους τοὺς ἐν Πηλίῳ. Sed hæc varietas librariis videtur imputanda. *Caſaub.*

1 Τραχὺς δ' ἐστὶν ὁ παράπλους πᾶς ὁ τοῦ Πηνειοῦ, ὅσον σταδίων ὀγδοήκοντα· τοσοῦτος δὲ καὶ τοιοῦτος καὶ ὁ τῆς Ὄσσης. Μεταξὺ δὲ κόλπος πλειόνων, ἢ διακοσίων σταδίων, 2 ἐν ᾧ ἡ Μελίβοια. Ὁ δὲ πᾶς ἀπὸ Δημητριάδος ἐγκολπίζοντι ἐπὶ τὸν Πηνειὸν, μείζων τῶν χιλίων· * ἀπὸ δὲ Εὐρίπου δισχιλίων ὀκτακοσίων. Ἱερώνυμος δὲ τῆς πεδιάδος Θετταλίας, καὶ Μαγνήτιδος τὸν κύκλον, τρισχιλίων σταδίων ἀποφαίνεται· ᾠκῆσθαι δ' ὑπὸ τῶν Πελασγῶν· ἐξελαθῆναι δὲ τούτους εἰς Αἰτωλίαν ὑπὸ Λαπιθῶν· εἶναι δὲ τὸ νῦν καλούμενον Πελασγικὸν πεδίον ἐν Λαρίσσῃ, καὶ Γυρτώνῃ, καὶ Φεραῖς, καὶ Μόψιον, καὶ Βοιβηῒς, καὶ Ὄσσα, καὶ Ὁμολὴ, καὶ Πήλιον, καὶ Μαγνῆτις. 3 Μόψιον δ' ὠνόμασται οὐκ ἀπὸ Μόψου 4 τοῦ μάντεως τοῦ Τειρεσίου, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ Λαπίθου τοῦ συμπλεύσαντος τοῖς Ἀργοναύταις· 4 ἄλλος δ' ἐστὶ Μόψοπος ἀφ' οὗ ἡ Ἀττικὴ Μοψοπία. Καθ' ἕκαστα μὲν ταῦτα περὶ Θετταλίας.

* Manuſſ. ἀπὸ δὲ Εὐρίπου ..... τριακοσίων πεντήκοντα, Ιερ.

* Vulgata lectio Μόψος.

A Tota circa Peneum navigatio aſpera eſt, circiter xxc. ſtadiorum, taliſque & tanta etiam Oſſæ. Interjacet ſinus cc. ſtadiorum atque ampliùs, in eo ſita eſt Melibœa. Tota verò navigatio à Demetriade ad Peneum, ſi quis ſinus intret, CIↃ eſt ſtadiis prolixior, ab Euripo autem CIↃ.CIↃ.IↃ ccc. Hieronymus campeſtris Theſſaliæ & Magneſiæ circulum tria ſtadiorum millia continere affirmat, habitatam primò à Pelaſgis, quos Lapithæ in Aetoliam expulerint, qui nunc vocatur Pelaſgicus campus, in eo eſſe Lariſſam, B Gyrtonem, Pheras, Mopſium, Bœbeidem lacum, Oſſam, Homolen, Pelium, & Magnetidem. porrò Mopſium nomen habere non à Mopſo Tireſiæ F. vate, ſed à Mopſo Lapitha, qui Argonautis ſocius expeditionis. ait alium eſſe Mopſum, à quo Attica Mopſopiæ appellationem acceperit. Hæc ergo ſingulatim de Theſſalia dicta ſunto.

1. *Τραχὺς δὲ ἐστὶν ὁ παράπλους πᾶς ὁ τοῦ Πηνειοῦ. Tota circa Peneum navigatio aſpera eſt.*) Nemo de hoc mendo cogitavit, ego tamen contendo mendoſam eſſe vocem Πηνειοῦ, quid enim foret ὁ Πηνειοῦ παράπλους? os Penei anguſtum fuit inter Oſſam & Olympum; nam, ut ait Herodotus de fluviis Theſſaliæ, C *δι' ἑνὸς αὐλῶνος καὶ τούτου στεινοῦ ἔκροον ἔχουσι ἐς θάλατταν. Per unam vallem eamque anguſtam effluctionem habent in mare.* Forte unius ſtadii aut duorum ad plus latitudinem habet, & non poteſt de tam exiguo ſpatio παράπλους dici. Lege audacter meo periculo Πηλίου: nam ſic ſe res habet, & totum montis Pelii latus ad Magneſiacum mare fuit confragoſum & importuoſum: ibi fuerunt ἰπνοὶ illi, naufragio Perſarum celebris locus, de quo Herodotus lib. 7. ergo ſine dubio legendum, *τραχὺς δὲ ἐστὶν ὁ παράπλους πᾶς ὁ τοῦ Πηλίου: aſper enim totus paraplus Pelii.* Palmer.

1. *Τραχὺς δ' ἐστὶν ὁ παράπλους πᾶς ὁ τοῦ Πηνειοῦ*) Inepte vulgo legitur Πενειοῦ pro Πηλίου, quod miror non vidiſſe interpretes, quippe commate præcedente manifeſte veritas hujus lectionis probatur, cum Strabo dicat: *ὁ δ' εἰς Ἰπνοῦντα τόπον τραχὺν τῶν περὶ Πήλιον παρενεχθεὶς* &c. Iſaac. Voſſ. in Obſervat. ad. Pompon. Mel. l. II. c. 3.

2. *ἐν ᾧ ἡ Μελίβοια*) Situs Melibœæ ex iſtis Orphei D in Argon. intelligitur. ℣ſ. 163.

> *Εὐρύδαμας δ' ἐπόρευσε λιπὼν Βοιβηΐδα λίμνην.*
> *Ἀγχόθι Πηνειοῖο, καὶ εὐλαγέος Μελιβοίης.* i. e.
> *Euridamaſque aderat, linquens Bœbeidem paludem*
> *Juxta Peneum, & leporibus abundantem Meliboeam.* Caſaub.

3. *Μόψιον δ' ὠνόμασται οὐκ ἀπὸ Μόψου τοῦ μάντεως, τοῦ Τειρεσίου, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ Λαπίθου τοῦ συμπλεύσαντος τοῖς Ἀργοναύταις. ἄλλος δ' ἐστὶ Μόψος ἀφ' οὗ ἡ Ἀττικὴ Μοψοπία. Porro Mopſium nomen habere non à Mopſo vate Tireſiæ filio, ſed à Mopſo Lapitha, qui Argonautis expeditionis ſocius. Eſt & alius Mopſus, à quo Attica Mopſopia.*) Sed apud Strabonem meliores codices in poſtremo loco habent Μόψοπος & ſimiliter ante, eodem lib. pag. 397. *Ἀτθίδα δὲ καὶ Ἀττικὴν, ἀπὸ Ἀτθίδος τῆς Κραναοῦ, ἀφ' οὗ καὶ Κραναοὶ οἱ ἔνοικοι. Μοψοπίαν δὲ ἀπὸ Μοψόπου. Attidem verò & Atticam (dicunt) ab Atthide Cranai filia, à quo & incolæ Cranai: Mopſopiam à Mopſopo.* Et certe Atticus iſte ſi *Mopſus* fuiſſet appellatus, Attica non Μοψοπία ſed Μοψία dicta eſſet. Unde ſequitur aut Μόψοπος eſſe legendum in priore Strabonis loco, aut potius Μόψοψ. Euſtathius ad Dionyſium pag. 60. ἀπὸ Μόψου. Sed Lycophron cum Callimacho concinit, Caſſandra ℣ſ. 733.

> Κραίνων ἁπάσης Μόψοπος ναυαρχίας.
> *Imperator totius Mopſopis claſſis.*

Unde videtur Strabo corrigendus ex hoc Stephani loco, & *Mopſops* nomen eſſe verum illius à quo Attica *Mopſopia* dicta. *Holſtein. in Steph.* p. 211.

4. *τοῦ μάντεως*) Mopſus tamen qui Argonautis συνέπλευσεν & ipſe μάντις erat. Apollonius, L. 1. ℣ſ 65.

> Ἤλυθε δ' αὖ Μόψος Τιταρήσιος, ὃν περὶ πάντων
> Λητοΐδης ἐδίδαξε θεοπροπίας οἰωνῶν. i. e.
> *Adfuit præterea Mopſus Titareſiis domo, quem fidelius omnibus*
> *Latonæ filius edocuerat artem auguratus*

Valerius Flaccus. Lib. 1. ℣ſ. 383.

> *Hic vates, Phœbique fides non vana parentis*
> *Mopſus.* Caſaub.

4. *τοῦ Μάντεως τοῦ Τειρεσίου*) lege *Μαντοῦς τῆς Τειρεσίου*, niſi quis legere malit *τῆς Τειρεσίου*, *filia Tireſiæ*, ut idem Strabo lib. XIV. p. 642. *ἴδος Μόψῳ τῷ Μαντοῦς τῆς Τειρεσίου θυγατρός.* Kuhn. in Pauſan. lib. VII. cap. 3. p. 527.

4. *ἄλλος δὲ ἐστὶ Μόψος*) Suprà Μοψόπιος iſte vocabatur. *Caſaub.*

4. *ἄλλος δ' ἐστὶ Μόψοπος ἀφ' οὗ ἡ Ἀττικὴ Μοψοπία*) Lycophronis Scholiaſtes p. 118. *Μοψοπία δὲ πάλαι ἐκαλεῖτο ἡ Ἀττικὴ χώρα, καὶ αἱ Ἀθῆναι, ἀπὸ τινὸς Μόψοπος*: qui locus ſatis perſuadet mendum latere in his Strabonis verbis, ergo fortaſſis legendum, *ἄλλος δ' ἐστὶ Μόψοψ, ἀφ' οὗ ἡ Ἀττικὴ Μοψοπία*: nam juxta analogiam à Μόψος fieret Μοψία, non vero Μοψοπία. Alius locus eſt apud eundem Strabonem eodem libro, p. 397 ubi hic conditor Μόψοπος in caſu recto dicitur: *Ἀττικὰ δὲ καὶ Ἀττικὴν ἀπὸ Ἀτθίδος τῆς Κραναοῦ, ἀφ' οὗ καὶ Κραναοὶ οἱ ἔνοικοι. Μοψοπίαν δὲ ἀπὸ Μοψόπου.* Hæc verba noſtram correctionem non deſtruunt: multa enim ſunt nomina, quorum genitivus pro caſu recto uſurpatur ut Ἴδηρ Ἴδηρος, ὁ Ἴδηρος, Χάροψ Χάροπος, ὁ Χάροπος, ſic etiam Μόψοψ Μόψοπος, ὁ Μόψοπος. Berkel. in Stephan. pag. 567. num.

¶ In univerſum verò, ſcias olim eam fuiſſe Pyrrheam nuncupatam à Pyrrha Deucalionis uxore: Aemoniam ab Aemone: Theſſaliam à Theſſalo F. Quidam in duas partes dividunt: quarum altera verſus meridiem ſita obtigerit ſorte Deucalioni, & is eam à matre ſua Pandoram denominaverit: altera Aemoni, unde dicta ſit Aemonia. Antiphi porrò poſteros ab Ephyra Theſprotica profectos & Philippi in Theſſa[illegible] .... Herculis poſteritas redux, à Theſſalo ſui generis auctore regioni nomen Theſſaliæ impoſuit. Quin etiam Neſonis aliquando fuit vocata, à Neſone Theſſali filio: à quo etiam Neſonis palus nomen habet.

A Καθόλου δ' ὅτι πρό[illegible] [1] ἐκαλεῖτο Πυῤῥαία ἀπὸ Πύῤῥας τῆς Δευκαλίωνος γυναικός. Αἱμονία δὲ ἀπὸ Αἵμονος. Θετ[illegible]λία δὲ ἀπὸ Θετταλοῦ τοῦ Αἵμονος. Ἔνιοι δὲ διελόντες δίχα, τὴν μὲν πρὸς νότον λαχεῖν φασι Δευκαλίωνι, καὶ καλέσαι Πανδώραν ἀπὸ τῆς μητρός· τὴν δ' ἑτέραν Αἵμονι, ἀφ' οὗ Αἱμονίαν λεχθῆναι· με[illegible]ομάσθαι δὲ τὴν μὲν Ἑλλάδα ἀπὸ Ἕλληνος τοῦ Δευκαλίωνος, τὴν δὲ Θετταλίαν ἀπὸ τοῦ υἱοῦ Αἵμονος· [2] τοὺς δὲ ἀπὸ Ἐφύρας τῆς Θεσπρωτίδος ἀπογόνους Ἀντίφου, καὶ Φιλίππου τοῦ ἐν Θετταλίᾳ τοῦ Ἡρακλέους ἐπελθόντων· ἀπὸ δὲ Θετταλοῦ τοῦ ἑαυτῶν προγόνου τὴν χώραν ὀνομάσαι. B Καὶ Νεσωνὶς δὲ ὠνομάσθη ποτὲ ἀπὸ Νέσωνος τοῦ Θετταλοῦ, καθάπερ καὶ ἡ λίμνη. p. 441.

1. Ἐκαλεῖτο Πυῤῥαία) Vocata eſt & Pyrrha. Rhianus de variis Theſſaliæ appellationibus.

Πύῤῥαν δή ποτε τήνγε παλαιότεροι καλέεσκον,
Πυῤῥης, Δευκαλίωνος ἀπ' ἀρχαίης ἀλόχοιο.
Αἱμονίην δ' ἐξαῦτις ἀφ' Αἵμονος, ὅν ῥα Πελασγὸς
Γείνατο, φέρταλον υἱόν. ὁ δ' αὖ τέκε Θέσσαλον Αἵμων.
Τῆ δ' ἄπο Θεσσαλίην λαοὶ μετεφημίξαντο. *Caſ.*

2. Τοὺς δὲ ἀπὸ Ἐφύρας) Locus corruptus eſt: Traditur alia cauſa appellationis Theſſaliæ. Nam unde hoc illi regioni nomen fuerit impoſitum non uno modo traditum eſt ab antiquis ſcript. Diod. quidem Siculus lib. IV. p. 258. T. I. edd FFurt. ab Theſſalo Medeæ ex Jaſone filio manaſſe id nomen ſcribit: quo loco aliorum ſententias ſuper hoc, alibi ſe pluribus expoſiturum pollicetur: qui locus hodie non extat. In libris autem manu exaratis totus locus ita legebatur. Ἀντίφου καὶ Φιλίππου υἱῶν Θετ[illegible] ..... ἐπελθόντας ἀπὸ Θετταλοῦ τοῦ ἑαυτῶν προγόνου καὶ χώραν ὀνομάσαι. εἴρηται δὲ καὶ Νεσσωνίς. Νεσσωνὶς δέ. *Idem.*

00081455

Digitized with financial assistance from

Government of Maharashtra

on 30 January, 2020